S 64
AV

51 By

348043

Digitized by the Internet Archive
in 2013

http://archive.org/details/rpdantoninusdian05dian

R. P. D. ANTONINUS
DIANA
PANORMITANUS,

CLERICUS REGULARIS, DOCTOR CELEBERRIMUS,
Coram S. D. N. ALEXANDRO VII. Epiſcoporum Examinator,
& Sancti Officij Regni Siciliæ Conſultor,

COORDINATUS,

SEU OMNES

RESOLUTIONES MORALES,

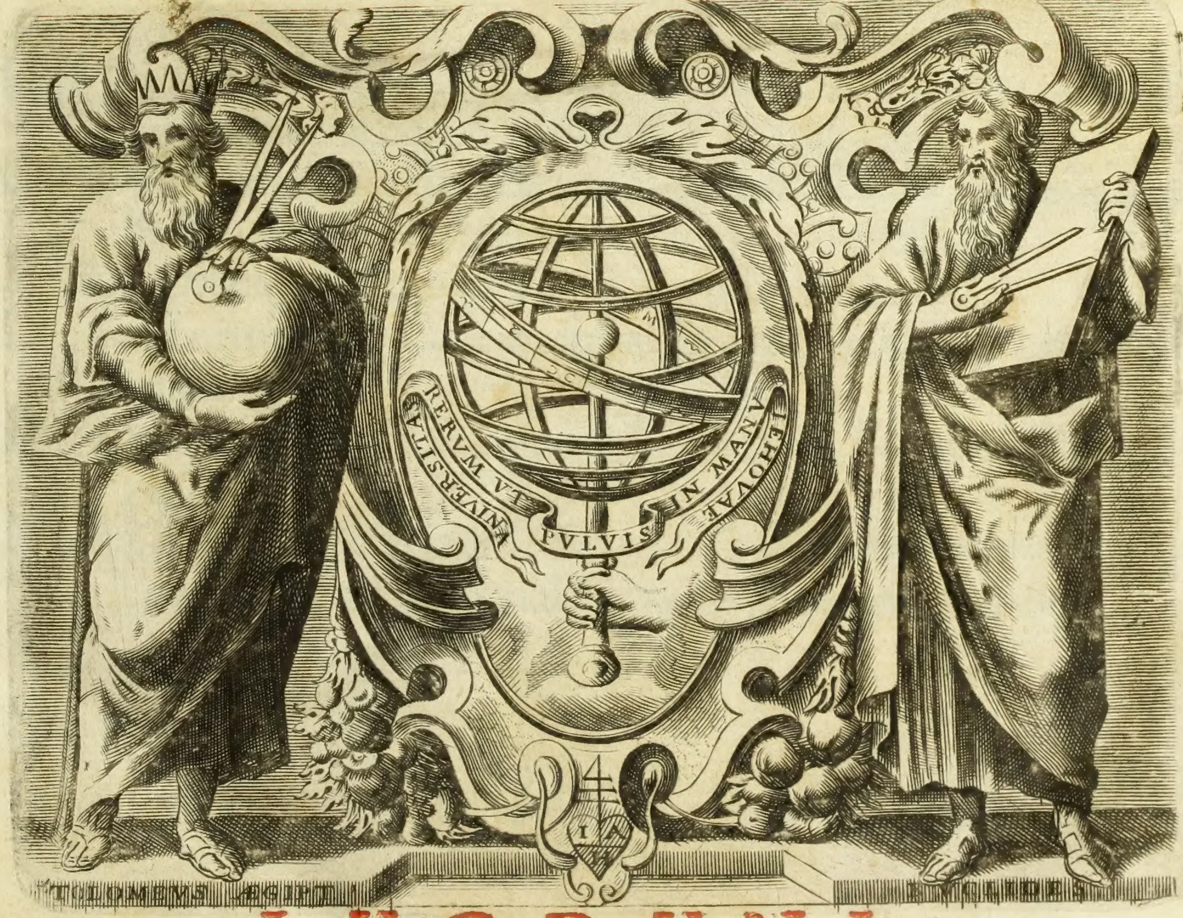
EIUS IPSISSIMIS VERBIS AD PROPRIA LOCA,
& Materias fideliter diſpoſitæ, ac diſtributæ.

EDITIO NOVISSIMA, ET AUCTA,
A quamplurimis quibus cæteræ ſcatebant erroribus purgatiſſima.

Cui de novo acceſſit Tomus Decimus, veluti Summa totius Operis, ad commodiorem faciliorémque Theologiæ Moralis Studioſorum uſum;

PER V. P. MARTINUM DE ALCOLEA,
Monachum Carthuſienſem ex Regali Cœnobio de Paulari.

TOMUS QUINTUS.

LUGDUNI,
Sumptib. JOANNIS-ANTONII HUGUETAN, & Soc.
M. DC. LXXX.
CUM APPROBATIONE ET PERMISSU.

SAINT AUGUSTIN ... RMOY

SYLLABUS TRACTATUUM
HUJUS TOMI QUINTI.

TRACT. I. De Excommunicatione, atque de ejus Abſolutione.
II. De Cenſura ob Percuſſionem Clerici, atque de ejus Abſolutione.
III. De Suſpenſione.
IV. De Interdicto.
V. De Irregularitate, atque de ejus diſpenſatione.
VI. De Abortu juxta Bullas Sixti V. & Gregor. XIV. atque de Abſolutione, & Diſpenſatione pro excommunicatione, & irregularitate illius agitur.
VII. De Symonia, atque de Datis, & Promiſſis ſuper Bullam Gregor. XIII.
VIII. De Hæreſi, & ejus Abſolutione, atque de aliquibus aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S. Inquiſitionis.
IX. De Denuntiationibus faciendis ex Edicto DD. Inquiſitorum, & ſignanter ex ſollicitatione facta in Confeſſione.
X. De Officio, & Poteſtate DD. Inquiſitorum.
XI. De Tortura in S. Officio, ſuſpectis vehementer de hæreſi inferenda.
XII. De Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal Sacræ Inquiſitionis.
XIII. In quo continentur Decreta, & Conſtitutiones recentiorum Pontificum ad Tribunal Sacræ Inquiſitionis ſpectantes.

LICEN

LICENTIA.

NOS Frater Joannes Prior Carthuſiæ, ac totius Ordinis Carthuſienſis Miniſter Generalis, concedimus facultatem V. P. D. Martino de Alcolea, Monacho Carthuſiæ de Paulari, Profeſſo, tradendi Typographo Dianam Coordinatum, ſeu Reſolutiones Morales Reverendi Patris Antonini Dianæ, ad propria loca per eum diſtributas, & in plures Tomos digeſtas, ut typis mandentur, ac in lucem edantur, ſi ita videbitur iis, ad quos ea cura ſpectat ex ſacro Concilio Tridentino, Pontificiiſque ac regiis Decretis. Dummodò id fiat abſque expenſis & gravamine Domus, ac diſciplinæ noſtræ regularis detrimento. Datum Carthuſiæ ſub Chirographo ac Sigillo noſtro 16. Maij 1658.

Fr. JOANNES *Prior Carthuſiæ.*

REGII PROCURATORIS CONSENSUS.

PRo Rege aſſentio, ut liceat JOAN. ANT. HUGUETAN, Bibliopolæ Lugdunenſi, typis mandare R. P. ANTONINI DIANÆ Opera Coordinata per R. P. MART. ALCOLEAM, in decem Tomos diſtributa, conceſſis impetranti inhibitionibus ad quinquennium computandis, à die finitæ Impreſſionis. Datum Lugduni 1. Decembris 1674.

VAGINAY.

PERMISSIO.

FIat juxta Concluſiones Procuratoris Regij, anno & die ſupradictis.

DESEVE.

Deſiit excudi 3. *Novembris* 1679.

INDEX

INDEX

Tractatuum & Reſolutionum huius Tomi Quinti.

Vltimus Numerus paginam indicat.

TRACTATVS I.

De Excommunicatione, atque de eius Abſolutione. p.1.

1. AN Poteſtas ferendi cenſuras poſſit conſuetudine, vel præſcriptione acquiri? Idem dicendum eſt de poteſtate abſolvendi ab excommunicatione per alium lata. Et an hæc poteſtas poſſit acquiri circa vnam cenſuram, & non circa aliam? Ex p.5.tr.9.reſ.42.ibid.

2. An, qui habet poteſtatem ferendi cenſuram, poſſit ea uti in ſua cauſa? Et notatur, quod etiam ſi nemo poteſt incidere in cenſuram à ſe ipſo latam, poſſit tamen occaſione cenſuræ à ſe latæ incidere in aliam cenſuram, quam alius tulerit. v. g. communicando cum eo, quem ipſe excommunicaverit, quo modo celebrando in Eccleſia à ſe interdicta fiet irregularis. Ex p.9. tr.5.reſ.52.ibid.

3. An in dubio, vtrum cenſura ſit lata, vel ferenda, cenſendũ ſit tantum ferenda? Et docetur, quod ut teneamur vitare excommunicatum, non ſufficit dubium prudens denunciationis, ſed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis. Ex p.4.tr.3.reſ.16.ibid.

4. An in cenſura ferenda neceſſario requiratur monitio? Et an quando excommunicatio fertur à Prælato non per modum iudicij, ſed per modum defenſionis ad defendendum ius proprium, requiratur monitio? Et an requiratur monitio ad valorem aliarum cenſurarum, ut ſuſpenſionis, interdicti, &c. Ex p.5.tr.9.reſ.18.p.2.

5. An cenſura ſine trina monitione non ſolum ſit illicita, ſed inualida? Et in textu huius Reſolutionis multa diſcutiuntur pro firmanda doctrina ſupradictæ quæſtionis. Ex p.5. tr.9.reſ.19.p.3.

6. An Declaratoria incurſionis in cenſuras latas contra N. ſit valida? Et multa adducuntur pro defectu citationis in prædicto caſu. Et infertur, quod ab incurſione cenſurarum excuſat ignorantia moraliter vincibilis; & in aliquibus caſibus ignorantia craſſa, & ſupina, dummodo non ſit affectata. Et docetur ignorantiam probari poſſe per iuramentum; ſed ſi iurare quis recuſat, debet haberi pro excõmunicato? &c. Et aſſeritur Clericos, & Beneficiarios non amittere privilegium fori, etiam ſi ſe immiſceant enormibus, & incedant in habitu laicali, niſi prius ter moneantur, & præcedat declaratoria iudicis Eccleſiaſtici. Et multa alia pro firmanda doctrina ſupradictarum quæſtionum adducuntur, & tota doctrina eſt valdè notanda. Ex part.10 tract. 12. & Miſcel. 2. reſolutione 4. ibid.

7. An excommunicatio ſit actus irretractabilis, ſeu irrreparabilis ad ornatum Concilij Tridentini ſeſſ.13. c. 1. de reforma? Et explanantur, quænam ſint gravamina irreparabilia ex Declaratione Sacræ Congregationis, facto verbo cum Sanctiſſimo tunc Clem.VIII. à quibus ſubditus poſſit appellare à ſententia interloquutoria, & deciditur, quod ſunt excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, tortura, carceratio, & alia huiuſmodi, quæ continent factum, quod infectum eſſe non poteſt. Ex p.9.tr.8. & Miſc.3.r.21.p.6.

8. An ad valorem cenſuræ requiratur contumacia reſpectu Eccleſiæ comminantis ſub cenſura? Et ſupponitur cenſuram maiorem, ſuſpenſionem, & interdictum non poſſe validè ferri, ac proinde non incurri niſi ob peccatum exterius inobedientiæ, & contumaciæ reſpectu Eccleſiæ. Et notatur, quod tripliciter contingit aliquem eſſe contumacem. Ex p.5.tr.9.reſ.55.p.7.

9. An cenſura requirat actum conſummatum? Et ex doctrina huius quæſtionis aliqui alij caſus inferuntur, & explanantur pro praxi huius difficultatis. Ex p.5.tr.9.reſ.56.ibid.

10. An lata excommunicatio reſeruata contra perpetrantes homicidium, ſi quis; propinato iam alteri veneno, confiteatur illud, incidat in cenſuram, morte ſequuta, vel in caſum reſervatum? Et in corpore huius Reſolutionis aliqui alij caſus à ſimili explanantur pro praxi ſupradictæ difficultatis. Ex p.8.tr.7.& Miſc.reſ.85.p.8.

11. An excommunicatio ferenda obliget ad peccatum mortale? Et ſi ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas pœnalis abſolutè non proferantur, ſed ferendæ ſint, an obligent etiam ſub mortali? Ex p.3.tr.6.& Miſc.2.reſ.76. p.9.

12. An aliqua præcepta, & mandata Epiſcoporum ſub pœna excommunicationis obligent ſemper ad peccatum mortale? Et an leges civiles nunquam obligent ad pœnam ſpiritualem, quamvis contineant pœnam grauem corporalem, ſi aliunde non ſint prohibitæ iure naturali, aut divino? Ex p.5.tr.9.r.21.ibid.

13. An excommunicatio minor poſſit fieri pro peccato veniali? Et an peccatum veniale ſit materia ſufficiens excommunicationis minoris? Et an ſuſpenſio, & interdictum poſſit validè ferri ob peccatum veniale? Sed notatur, quod ſi contingat, ut præceptum Superioris ſit de re levi, vel indifferenti in ſe, & tamen ſit cauſa, & periculum inducat maioris mali, ut ſi Superior præcipiat, ne quis tali hora ambulet in tali loco ſub pœna excommunicationis abſolutè, quia prævidet, vel dubitat, quod aliquod grave malum ſit euenturum, ſi quis tranſgrederetur hoc præceptum inobedientiæ, licèt ſit de re levi in ſe, eſſet peccatum mortale, & per conſequens ille eſſet excommunicatus excommunicatione maiori. Ex p.5.tr.9.r.47.ibid.

14. An excommunicatio poſſit fieri pro peccat[o] purè interno? Et an ſi deſit aliqua conditio, per quam actus non indicetur perfectus, & conſummatus, ut lex requirit, nunquam incurratur excommunicatio, nec cenſura? Ex p.5. tr.9. reſ.48. p.10.

15. An actus, vel omiſſio externa, per quam feratur cenſura, debeat eſſe ſignum actus interni? Ex p.5.tr.9.reſ.49. p.11.

16. An incurratur in excommunicationem, quando opus externum, cui annexa eſt excommunicatio, fuit ſolum veniale, ſed internum mortale? Ex p.5.tr.9.reſ.41. ibid.

17. An cenſuræ ſententia lata ſub forma diſtinctiva, v. g. præcipio hoc ſub pœna excõmunicationis, vel ſuſpenſionis, habeat effectum? Et an reus ſub tali forma teneatur ſaltem ad alterutrum? Et an, qui ſub hac forma cenſuram ferret, graviter peccaret? Ex p.5.tr.9.reſ.63. ibid.

18. An cenſura poſſit fieri ſub conditione? Et an appellatio poſt ſententiam excommunicationis latam ſub conditione, ſi fiat ante completam conditionem, ſuſpendat excommunicationem? Sed difficultas eſt, an hæc appellatio poſſit fieri toto tempore, quo conditio non eſt impleta, vel ſolum intra decem dies, ut fieri ſolet aliarum ſententiarum appellatio? Et quid eſt dicendum, ſi pendente conditione iudex moriatur, vel reus forum mutet? Et tandem quæritur, an ſi conditio eſſet de futuro, & omnino impertinens, cenſura eſſet valida? Ex p.5.tr.9. reſ.64.p.12.

19. An ſi pendente conditione, ſub qua lata eſt excommunicatio, ſi creditor, v.g. terminum abſolutionis à iudice latum proroget, & poſtea debitor non ſolvat, incurrat talem cenſuram? Et ſupponitur poſſe creditorem terminum prorogare. Sed difficultas eſt, ſi debitor non ſolvat in ſecundo termino, quid eſt faciendum? Ex p.5.tr.9.reſ.65.p.13.

20. Fuit olim lata excommunicatio per vim, & metum, quæſierunt tunc à me, an fuerit nulla? Idem eſt dicendum de abſolutione excommunicationis. Ex p.5.tr.9.reſ.69. ibid.

21. An ſi iudex ſit excommunicatus, validè alium excommunicet? Idem eſt dicendũ de iudice ſuſpenſo, & nominatim denunciato, vel notorio percuſſore Clerici. Et quid dicendum eſt, ſi iudex excommunicatus, aut ſuſpenſus eſt occultus? Ex p.5. tr.9.reſ.50.ibid.

22. An iudex excommunicatus toleratus validè alium excommunicet? Ex p.5.tr.9.reſ.135.p.14.

23. An iudex excommunicatus toleratus poſſit validè exercere iuriſdictionem? Et quid dicendum eſt, ſi talis ſit excommunicatus denunciatus, & ſe transferat ad alium locum, ubi paſſim ignoratur, quod ſit nominatim denunciatus, vel publicus Clerici percuſſor, & eligatur in iudicem, an illius acta valeant in favorem publicum? Et an collatio, ſeu electio facta à tali excommunicato valeat, &c.? Ex p.5.tr.9. reſ.109. ibid.

24. An excommunicatus toleratus iudicium exercens peccet mortaliter? Et an ſecus dicendum ſit de actibus aliis iudicialibus, v.g. Advocati, Procuratoris, actoris, teſtis, & ſimilibus? Ex p.5.tr.9.reſ.131. ibid.

25. An effectus excommunicationis quoad privationem uſus iuriſdictionis habeat locum in iudicio ſæculari excommunicato non tolerato? Et an ſubditi abſolvantur ab obligatione obediendi Superioribus excommunicatis? Ex p.5. tr.9.reſ.108. p.15.

26. An excommunicatus ſit incapax officiorum iuriſdictioni ſæcularis Et explanantur diverſi caſus pro præſentatione, collatione, acceptatione, optatione beneficij tempore, quo Collator, vel præſentatus eſt in excommunicatione. Ex p.9. tr.8.& Miſc.3.reſ.34. ibid.

27. An iniuſtè excommunicatus, v.g. ex cauſa præſumpta, ſecundum allegata, & probata, teneatur ſe abſtinere à communione fidelium, & ab aliis actibus prohibitis? Et an in dicto caſu, quamvis ad id teneatur ratione ſcandali, imo ratione obedientiæ, non fiat irregularis celebrando, non ſolum quando in occulto celebrat, ſed etiam quando in publico, & coram eis, quibus cenſura eſt nota, & innocentia incognita, &c.? Ex p.5. tr.9. reſ.27. p.16.

28. An iniuſtè excommunicatus incurrat in pœnas iuſtæ excommunicationis? Sed quid eſt dicendum de pœnis quas incurrunt violantes cenſuras, de irregularitate celebrando Miſſam, in prædicta excommunicatione, de collatione, & receptione beneficij; deferente ſuffragium, & ſimilibus? Et difficultas conſiſtit, ſi violat cenſuras in publico. Et an communicans cum tali excommunicato incurrat pœnas iuris impoſitas? Et adhuc illud dubium ſupereſt, an ab orationibus generalibus Eccleſiæ, à quibus excluduntur excommunicati, excludatur ſupradictus excommunicatus? Ex p.5.tr.9.r.28.ibid.

29. An excommunicatus nulliter teneatur abſtinere à communione fidelium, & ab aliis prohibitis? Ex p.5.tract.9. r.26.p.17.

30. An qui probabiliter iudicat ſententiam excommunicationis eſſe nullam, teneatur ſe abſtinere, & incurrat pœnas iuris? Ex p.5.tr.9.reſ.29.p.18.

31. An excommunicatio liget, quando pro ſubdito adſit opinio probabilis in contrarium; Et reſolutio huius dubij multum pendet ex illa difficultate, an obedire debeat ſubditus, Superiori præcipienti iuxta ſententiam probabilem? Ex p.9.tr.9.& Miſc.4.reſ.46.alias 45.ibid.

32. An ſi Epiſcopus prohibeat furtum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, furans incurrat excommunicationem, ſi inuincibiliter legem iſtam ignoret? Idem dicendum eſt, ſi excommunicatio lata ſit à Pontifice. Et quæ dicta ſunt de excommunicatione dicenda etiam ſunt de ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate. Et quid eſt dicendum, ſi aliquis, v.g. vouit non fornicari, vel ludere ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicetur, luſerit, &c. an teneatur ſolvere pœnam? Idem eſt, ſi dum fornicatur, memor ſit voti, non autem pœnæ impoſitæ, etiam ſi eſſet pœna Caſtitatis, Religionis, peregrinationis Ieroſolimitanæ, &c. Idem eſt de eo, qui ex obliuione naturali omittit recitare Horas Canonicas, quod non tenetur reſtituere fructus. Ex p.3.tr.6.& Miſc.2.reſ.41.p.20.

33. An ignorantia vincibilis iuris, vel facti excuſet ab incurſione cenſurarum, & aliarum pœnarum, ſiue latæ ſint à iure communi Papæ, ſive à particulari Epiſcoporum? Vbi etiam explanatur, quænam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina; lata & vincibilis; vel ignorantia, craſſa, ſupina, & affectata. Ex p.3.tr.5.& Miſc.1.reſ.13.p.21.

34. An ignorãtia non ſolum inuincibilis, ſed etiam vincibilis excuſet ab incurſione cenſurarum ſiue facti, ſiue iuris, tam vniuerſalis, quam particularis ſit? Et an ignorantia craſſa, & ſupina nunquam excuſet? Et an hæc omnia habeant locum in ſuſpenſione, & interdicto; quamuis factum ſit iure naturali, aut diuino damnatum; & pœnæ ſtatutæ ſint ab Epiſcopo, vel à Summo Pontifice: Et notatur ignorantiam vincibilem facti impedire incurſionem cenſuræ latæ contra eos, qui ſcienter aliquid fecerint, aut facere præſumpſerint; aut contra eos, qui caſu temerario aliquid fecerint, etiam quando eſt affectata, vel adeo craſſa, ut moraliter cenſeatur intentata, ſeu affectata. Ex p.5.tr.9.reſ.17.ibid.

35. An ignorantia cenſuræ inuincibilis, quæ eſt annexa caſibus Pontificis, impediat reſeruationem: Et an hoc extẽdatur ad naturalem obliuionem, ſeu inuincibilem aduertentiam: Et an hoc idem dicendum ſit de aliis cenſuris, ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate, ſi tamen ignorantia non ſit craſſa, vel ſupina? Et docetur ignorantiam etiam vincibilem, dummodo non ſit craſſa, probabiliter excuſare, ne aliquis incurrat pœnam legis, v.g. excommunicationem, irregularitatem, ſuſpenſionem, inhabilitatem ad officia ratione ſimoniæ, & alias pœnas graues. Ex p.9.tr.6.& Miſc.1. reſ.13.p.22.

36. An excommunicatio lata contra ſcienter aliquid facientes, afficiat contrauenientes ex ignorantia affectata, ſiue ſit iuris, ſiue ſit facti? Ex quo infertur legentes libros Hæreticorum ignorantia affectata non incurrere excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes. Etiamque deducitur à fortiori non incurrere in cenſuram, qui ignorantia craſſa, ſiue ſit iuris, ſiue ſit facti, violat excommunicationes latas contra ſcienter aliquid faciẽ-

*tes,vel præſumentes facere.*Ex p.3.t.6.& Miſ.2.r.7.p.23.

37. *An incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ,qui falſificat literas Apoſtolicas ſecundum mentem Pontificis? Et quid dicendum eſt de illo,qui integras literas fabricat? Sed ſi ponas aliquem nõ habuiſſe partem in falſificandis literis Apoſtolicis,ſed illis utendi,poſtquam falſificatæ fuerint,quæritur, an ſit hac cenſura excommunicatus? Idem eſt de eo, qui falſas impetrat literas. Et notatur defenſores, & fautores falſificantium literas Apoſtolicas;imo illas per alios falſificantes non incurrere in cenſuram Bullæ Cœnæ, ſed in cenſuram* cap.ad falſariorum,*quia cenſura huius capitis reſervata non eſt.*Ex p.9.tr.7.& Miſc.2.reſ.15.p.24.

38. *An cenſura,vel caſus reſervatus contra facientes falſum inſtrumentum,comprehendat falſificantes illud?* Ex p.8. tr.7.& Miſc. reſ.82.p.25.

39. *An appellantes a Pontifice ad Concilium Generale actu exiſtens incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an conſulentes appellare ad futurum Concilium in cenſuram Bullæ Cœnæ incidant? Et quid de præſtantibus auxilium,aut favorem ad prædictam appellationem? Et docetur dictos conſulentes in prædicto caſu incurrere in excommunicationem reſervatam latam à Pio II. in Bulla incipiente,* Execrabilis,*& confirmata à Iulio II. Sed maior difficultas ſupereſt;an appellãtes ab Ordinationibus Pontificiis,quatenus Princeps temporalis eſt, excommunicationi Bullæ Cœnæ ſubiiciantur?* Ex p.9.tr.7.& Miſc.2.reſ.66.ibid.

40. *An appellantes à Papa ad Concilium Generale iam congregatum,& actu exiſtens incidãt in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an ita appellantes ſaltem ſint Sacrilegi, & male ſentiant de Fide? Et an dans conſilium ad ſupra dictã appellationem faciendam incurrant in dictam excommunicationem? Et notatur talem prohibitionem appellãdi comprehendere appellationem à ſententia Papæ,in qua motus iræ,vel aliqua alia animi perturbatione videatur committere iniuſtitiam.*Ex p.10.tr.11.& Miſ.1.reſ.60.p.26.

41. *An extrahentes mercimonij cauſa in magna quantitate frumentum,oleum, blada, legumina, & alia ex ſtatu Eccleſiaſtico incidant in cenſuram Papæ reſervatam? Et explanatur,quæ ſit magna quantitas in prædicto caſu. Et an ſi quis extraheret panem coctum, incidat in hanc cenſuram? Et quid,ſi extrahat farinam? Et an ſub nomine olei comprehendantur oleæ,ex quibus ipſum conficitur?* Ex p.9.tr.8.& Miſc.3.reſ.43.p.27.

42. *An in caſu dubij poſſint Principes ſine incurſione cenſurarum Bullæ Cœnæ impedire,ne victualia extrahãtur ab eorum Regnis ad Romanam Curiam? Et notatur, quod in foro externo,ſi impedimentum præſtatur à perſona publica,præſumitur iuſto titulo appoſitum eſſe, ſecus à perſona privata.* Ex p.9.tr.7.& Miſc.2. reſ. 17. p.28.

43. *An Piratæ,ſeu Curſarij non ſolum diſcurrentes per mare Pontificium,ſed alia maria incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an Piratæ in dictam cenſuram incurrant diſcurrentes per mare Pontificium,ſi nullam deprædationem actu exerceant? Et quid, ſi cum intentione deprædandi diſcurrant, ſi nullam deprædandi actionem exerceant? Et quid tamen dicendum eſt, ſi caſu ſemel navigantem deprædantur? Et an deprædantes Infidelium naves à Chriſtianis aſſecuratas incidant in cenſuram?*Ex p.9.tract.7. & Miſc.2.reſ.73.p. ibid.

44. *An qui per donationem,vel furtum accipit bona naufragantium ab alio accepta,incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an,qui auxilium,conſilium,mandatum,aut favorẽ præſtant,vel ratum habent,ut bona naufragantium ſubripiantur,vel bona ſurrepta cuſtodiunt, incidant in cenſuram dicti Canonis? Et an ſi Chriſtiani Piratæ naufragium faciunt,excommunicentur eorum bona ſubripientes? Et notatur quod qui ſubripit bona Chriſtianorum,quæ in navibus Infidelium cum aſſecuratione illa reddendi certo loco, quomodocumque pereant,aſportantur,non excommunicãtur;ſi vero Chriſtiani eadem obligatione Infidelium bona deferant, excommunicantur illa ſubripientes. Et aliqua alia adnotantur, quæ contingere poſſunt in prædictis naufragiis circa ſupra dicta,& circa alios diverſos caſus, & naufragia.* Ex p.9.tr.8.& Miſc.3.reſ.36.p.29.

45. *An incidant in cenſurã Bullæ Cœnæ deferentes infidelibus pecunias,merces,& victualia,etiam belli tempore? Et an nuntius deferens Infidelibus literas,ſciẽs continere revelationem ſecreti Reipublicæ Chriſtianæ incurrat cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quid eſt dicendum,ſi aliquis revelet ſecretum Reipublicæ Chriſtianæ alicui fideli qui creditur revelaturus infidelibus, an iſte incurrat in cenſuram Bullæ? Et an vendentes arma infidelibus in terris tamen Chriſtianorum incidant in cenſuram Bullæ? Idem eſt, ſi vendãt quos certo ſciũt ea ad infideles eſſe miſſuros. Quod idem dicendum erit de commutantibus arma pro armis, ut enſes pro haſtis, &c. Et an deferens prohibita quando aliter redimi captivi non poſſunt, excuſentur à prædicta cenſura?*Ex part.9.tract.7.& Miſc.2.reſ.16.p.31.

46. *An licitũ ſit deferre arma infidelibus,ſi pecunia reportata ſit Chriſtianis utilior?*Ex p.5.tr.13.& Miſ.1.r.15.p.32

47. *An deferre arma Hæreticis, & inſtrumenta bellica ſit prohibitum ex Bulla Cœnæ? Et quid,ſi Hæretici ſint publicè denunciati?*Ex p.5.tr.13.& Miſc.1.reſ.14.ibid.

48. *An qui narrat conſilia, v. g. Regis Catholici noſtri alicui Turcarum proditori,incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ?* Ex p.5.tract.13.& Miſc.1.reſ.13.ibid.

49. *Cum in regno ſit magna penuria carnis & in perniciem reifrumentariæ in dies plura animalia macillentur,dubitatur, an ſine metu excommunicationis liceat emere à Turcis ſupra dicta animalia, & cum illis alia victualia permutare? Et an commercium cum infidelibus non intelligatur tempore neceſſitatis? Et adducuntur multi Doctores pro explanatione,quando iure poſitivo ſit licitum,vel prohibitum infidelibus mercimonia deferre.*Ex part.2.tr. 16.& Miſc.2.reſ 34.alias 36.p.33.

50. *An pœnæ contra duellantes ipſo facto incurrantur? Ex quo deducitur an publicus percuſſor Clerici ſit vitandus ante ſententiam iudicis declaratoriam?* Ex p.11.tract.8. & Miſc.8.reſ.21.ibid.

51. *An Principes ad vitandum maiora mala poſſint in aliquo caſu abſque incurſione cenſurarum permittere duellum?*Ex p.6.tract.6.& Miſc.1.reſ.20.p.34.

52. *Notabilia quædam circa materiam Duelli. Et in textu huius Reſolutionis 14.diverſi caſus adducuntur,& explanantur pro praxi ad incurrendam, vel non incurrendam excommunicationem propter duellum?* Ex p.3. tr. 6. & Miſc.2.reſ.1.p.35.

53. *An ſi quis provocet aliquem ad duellum;ſe conferens poſtea ad præfixum locum & præfixo tempore,ibique fruſtra expectato inimico diſcedens, incidat in cenſuram Bullæ Gregorij XIII? Et quid eſt dicendum,ſi aliquis offenſus à N. illum prouocauit ad duellum certo in loco, &c. non tamen habebat animum pugnandi & certo ſciebat pugnã non ſequuturam, amici vtriuſque hoc impediſſent, an in tali caſu incidat in excommunicationem prædictæ Bullæ? Et alij tres caſus curſim attinguntur pro materia Duelli?* Ex p.2.tract.16.& Miſc.2.reſ.53.alias 55.p.36.

54. *Vtrum Duellatores oblato & acceptato duello, incidant in excommunicationem, ſi pugna poſtea non ſit ſequuta?* Ex p.5.tract.14.& Miſc.2.reſ.102. p.37.

55. *An in aliquo caſu vir Nobilis poſſit ſine peccato acceptare duellum?*Ex p.5.tract. 14.& Miſc.2.reſ.99.ibid.

56. *An liceat in aliquo caſu acceptare duellum?*Ex p.10. tract.12.& Miſc.2.reſ.54. alias 53.p.38.

57. *An prouocantes ad duellum teneantur è domo non exire, dum non componitur pax? Et quanam voluntate debeat prouocatus è domo in publicum exire?*Ex p.5.tract.13.& Miſc.1.reſ.25.ibid.

58. *An ſi conuentio de pugnando facta ſit in rixa, & inter conuentionem & pugnam intercedat tempus non incurratur in pœnas latas contra duellantes? Et notatur conſulentem duellum non incurrere excommunicationem, ſi fecit quantum potuit reuocando conſilium,licet nihil profecerit?* Ex p.6.tract.6.& Miſc.1.reſ.21.p.39.

59. *An ſi accuſator offerat duellu purgativum,poſſit illud innocens acceptare ad tuenda bona temporalia? Et an ea*

quæ dicuntur de acceptatione certaminis purgativi, eamdem vim habeat in certamine non purgativo? Et an innocens poſſit criminatori offerre ſingulare certamen, quando alia ratione non poteſt ſe ſuaque tueri? Ex p.5.tr.13. & Miſc.1.reſ.27. ibid.

60. *An ſi quis dicat alicui, tecum pugnabo prima vice, qua tibi per Vrbem obviam ero, incidat in pœnas Duelli?* Ex p.5.tr.13. & Miſc.1.reſ.59.p.40.

61. *In Belgio quis aſpexit Duellum neſciens eſſe prohibitum à Bullis Pontificiis ſub pœna excommunicationis, quæſivit à me per literas, an in illam inciderit?* Ex p.11. tr.6. & Miſc.6.reſ.27.p.41.

62. *An Spectatores Duelli incidant in excommunicationem? Et in corpore huius Reſolutionis declaratur, qui ſunt, qui ex iuſta cauſa interſunt Duello, & non peccant, neque excommunicantur, ut v.g. aliquis famulus, aut amicus, Chirurgus, & Sacerdos ſuſcepturus confeſſionem alicuius moribundi, &c.* Ex part. 5. tr.14. & Miſc. 2. reſ. 100. ibid.

63. *An ſi quis cõmodet arma amico volenti duellare, incidat in excommunicationem?* Ex p.5.tr.14.& Miſc.2. r.101. p.42.

64. *An ſepelientes mortuum in Duello ſint excommunicati? Et an ſit neceſſaria ſententia iudicis declaratoria, ne ſupradictus in Eccleſia ſepeliatur? Et in §.ultimo huius Reſolutionis, aliqui alij caſus explanantur pro duello, ſed iam omnes in hoc novo Ordine ſupra in Reſolutionibus proximè præteritis ſunt appoſiti, & diſcuſſi. Et tandem quæritur, an famuli tantum ſcribentes chartas provocantes ad duellum, & non deferentes eas incurrant in excommunicationem, &c.* Ex p.7.tr.11.& Miſc.2.reſ.44.ibid.

65. *An ſi in ipſo conflictu duelli ſit aliquis vulneratus, & in eodem die, vel alio poſtea moriatur, privari debeat Eccleſiaſtica ſepultura tanquam mortuus in excommunicatione Duelli?* Ex p.2.tr.16.& Miſc.2.reſ.52.alias 54.p.43

66. *An ſi quis in Duello percuſſus lethaliter decidat in terram, & ſigna contritionis oſtendat, ſed ex defectu Confeſſarij non fecit confeſſionem, & mortuus eſt, poſſit ſepeliri in loco ſacro, vel cenſendum eſt, quod moriatur excommunicatus, & in peccato publico? Et quid, ſi moriatur unum, aut alterum diem poſt duellum? Et deducitur, quod ſi quis decidat ex facinoroſo actu, ſi tamen in ultimo vitæ, ſeu puncto mortis oſtendat ſigna contritionis, non debet privari Eccleſiaſtica ſepultura. Et an pro illo, qui mortuus eſt in Duello (modo quo ſupra) cum ſignis contritionis, ſepulto tamen extra Eccleſiam, & non in loco ſacro, poſſit quis offerre Miſſam? Etiamque docetur, quod excommunicato non denunciato poteſt applicari Miſſa, ſi oſtendat ſigna contritionis, aut ſi mortuus eſt in iis.* Ex p.4.tr.4. & Miſ. reſ.192.ibid.

67. *An qui à Duello uno, vel altero die ſupervixerunt, aut etiam una hora, & confeſſi ſunt, poſſint in loco ſacro ſepeliri? Et an Epiſcopus, ſi æquum iudicaverit, poſſit cum his contritis, & confeſſis diſpenſare, ut ſepeliant eos in loco ſacro, vel an poſſint in ſupradicto caſu ſepelire eos abſque ulla Epiſcopi diſpenſatione?* Ex p.5.tr.3.reſ.141. p.44.

68. *In Iubilæo anni Sancti* 1650. *Romæ in conflictu Duelli, quis accepit vulnus lethale, ex quo poſt aliquos dies mortuus eſt, quæſierunt tunc à me, an privandus eſſet Eccleſiaſtica ſepultura?* Ex p.11.tr.6.& Miſc.6.reſ.26.p.45.

69. *An excommunicatus toleratus moriens ſit privandus Eccleſiaſtica ſepultura, ſi publicè innotuerit fuiſſe excommunicatum?* Ex p.5.tr.3.reſ.140.p.46.

70. *An ſub prohibitione* cap. Sacris, & Clem.1.de ſepult. *ne excommunicati ſepeliantur in loco ſacro, excludantur excommunicati tolerati? Et advertitur, quod non polluitur Eccleſia ſepeliendo excommunicatum, niſi ſit ille vitandus.* Ex p.5.tr.9.reſol.97. ibid.

71. *Qui ſunt illi, qui ſepelientes excommunicatum in loco ſacro incurrant excommunicationem? Et an qui excommunicatos, etiam Hæreticos notorios, ſed nondum denunciatos in loco ſacro ſepeliunt, incurrãt in excommunicationẽ? Et an locus ſacer ſepultura excommunicati, aut Hæretici nondum denunciati, violetur?* Ex p.5.tr.9.reſ.98. ibid.

72. *An Hæreticus non denunciatus poſſit abſque incurſione excommunicationis in Eccleſia ſepeliri? Et an hoc extendatur ad Hæreticorum fautores, & defenſores? Et an peccent, qui cum Hæreticis quibuſcumque non denunciatis ſimul orant, vel concionem ſacram, aut Miſſam audiunt? Et an Eccleſia in qua ſepelitur Hæreticus, (modo quo ſupra) aut excommunicatus non denunciatus, remaneat polluta? Et notatur, quod ſi aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus non eſt ſtatim privandus Eccleſiaſtica ſepultura. Et aliqua alia docentur, quæ contingere poſſũt in ſupradictis caſibus.* Ex p.9.t.8.& Miſ.3.r.1.p.47

73. *An Sacerdotes in domibus ſuis, audientes Lectorem legũ, vel medecinæ incidant in excommunicationem? Et quid de Regularibus? Et quid eſt dicendum, ſi ſupradicti ſtudeant legibus civilibus in Scholis publicis, quatenus conducunt, vel poſſunt conducere ad notitiam Canonum? Et an hoc intelligatur in foro interiori, nam in foro exteriori ſemper præſumantur excommunicati? Et an Diaconi, & Subdiaconi non comprehendantur ſub dicta prohibitione, & excommunicatione, niſi ſint Perſonatus?* Ex p.3.tract.5.& Miſc.1.reſ.27.p.48.

74. *An ſi mandans, vel conſulens revocet mandatum, vel conſilium incurrat adhuc excommunicationem, ſi delictum hoc non obſtante, committatur? Et quid, ſi revocatio non innoteſcat mandatario? Et quid eſt ſentiendum de irregularitate; & an teneatur reſtituere damna ex tali homicidio emerſa? Et ſi mandans homicidium mortuus fuerit, antequam mandatarius occideret, non contrahat excommunicationem, quæ ſolum ligat viventes, non autem defunctos?* Ex p.5.tr.9. reſ.58. ibid.

75. *An cenſura lata contra facientes comprehendat mandantes, aut conſulentes? Et aliqua alia circa hoc notantur; & tandem advertitur, quod non ligatur excommunicatione, qui paratum occidere Clericum, conſulit tantum percutere.* Ex p.5.tr.9.reſ.57.p.49.

76. *An licitum ſit vendere Agnos Dei, & retinere illos ſine incurſione cenſurarum? Et an peccent laici, ſi abſque contemptu eos tangant? Et an dicta excommuncatio ſit Pontifici reſervata?* Ex p.3.tr.6.& Miſc.2.reſ.12.ibid.

77. *An furantes Reliquias præter peccatum aliquam excommunicationem incurrant? Et notatur, quod Romæ extat excommunicatio, ne Reliquiæ ex Vrbe extrahantur. Et docetur poſſe ſine ullo peccato ab infidelibus Reliquias ſubtrahi. Et an licitum ſit Chriſtianis, & abſque peccato ſimoniæ emere ab infidelibus Reliquias?* Ex p.10.tr.14.& Miſc.4.reſ.20.alias 18. p.50.

78. *An alienatio Reliquiarum includatur in prohibitione Paulinæ de rebus Eccleſiæ non alienandis? Et explanatur particula* præſumpſerit, *poſtea in dicta Extrav. Pauli II. quæ denotat temeritatem & non comprehendit eum, qui bona fide ignoranter, aut imprudenter, ſive inadvertenter facit aliquid contra dictam Extravagantem.* Ex p.10.tr. 14.& Miſc.4.reſ.23.alias 21. ibid.

79. *An Superiores poſſint in contractu licito abſque ſolemnitate obligare bona Eccleſiæ ſub hypotheca generali non obſtante Paulina, & Decreto Vrb.VIII. Et an pecuniæ ad Cambiũ, vel mutuo acceptæ cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis comprehẽdantur ſub decreto Sacræ Congregationis & Paulinæ* Ambitioſæ? *Et an obligando tantum fructus bonorum immobilium, & mobilia pretioſa poſſit Prælatus, & Capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſteriorũ abſque ſolemnitate, quam iura ad alienationẽ bonorũ Eccleſiaſticorum requirũt, pecuniam mutuo accipere? Et an hoc procedat, ſi mutuum ſit acceptum abſque vlla obligatione aliquid pro eo ſolvẽdi, alioquin non poſſit fieri, etiam ſi tantum fructus, & mobilia, & non immobilia, & pretioſa obligentur?* Ex p.10.tr.16.& Miſc.6.reſ.53.p.51.

80. *An bona Eccleſiaſtica legata, vel donata, ut poſſint alienari ſine aſſenſu Apoſtolico, & in proprios uſus converti, poſſint, ſtante hoc, abſque dicta ſolemnitate alienari? Et an quamvis permutatio bonorum Eccleſiaſticorum maxime cum laicis ſit iure prohibita, tamen permutatio cum Imperatore,*

peratore, & Principe patriæ ſit permiſſa abſque ſolemnitate? Idem eſt cum Fundatore, ſed ſolemnitate præmiſſa. Ex p.10.tr.16.& Miſc.6.reſ.85.p.53.

81. *An cogentes fœminas intrare in Monaſterium educationis cauſa incidant in excommunicationem latam in Concilio Tridentino,* ſeſſ.35.c.18. *Et quid de peccato in quacumque opinione circa hoc? Et an ſi metu reverentiali, vel importunis precibus Parẽtes, vel alij ſuadeant puellis intrare in Monaſterium, incurrant in excommunicationem Concilij? Et notatur non incurrere hanc cenſuram illum, qui filiam relinquit hæredem cum pacto, vel aliquod Monaſterium ingrediatur. Et multa alia explanantur pro ſupradictis caſibus.* Ex p.2.tr.15.& Miſc.1. reſ.56. p.54.

82. *An Pater incurrat excommuncationem Concilij Tridentini,* ſeſſ.35. c.18. *ſi cogat filiam impuberem intrare Monaſterium? Et infertur filios impuberes ſic a Parentibus in Religione oblatos non poſſe egredi ſua voluntate ante annos pubertatis. Et notatur Parentes cogentes filiam etiam puberem intrare Monaſterium non in ordine ad profeſſionem, ſed tantum, ut ibi educetur, donec nuptui apta ſit, non incurrere dictam excommunicationem Tridentini.* Ex p.4.tr.4. & Miſc. reſ.42. p.55.

83. *An ſi quis inſideret ſupra murum Monaſterij Monialium, incideret in cenſuram? Et plura circa clauſuram Monialium notantur.* Et pro praxi quæritur, *an ſi aliqua Monialis aſcendat ſuper tectum Monaſterij, frãgat clauſuram? Et an detur parvitas materiæ in violatione clauſuræ, tam reſpectu exitus, quam ingreſſus, vel reſpectu temporis? Et quæ, & quanta ſit parvitas materiæ in prædictis caſibus?* Ex p.11.tr.8.& Miſc. 8. reſ.25. ibid.

84. *Notabilia quædam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus. Et in textu huius Reſolutionis decem caſus adducuntur pro praxi, & exemplis prædictæ difficultatis. Et tandem ſupereſt hæc quæſtio, an nimia frequentia Monaſterij Monialium, abſque legitima cauſa ſit peccatum?* Ex p.3.tr.2.reſ.48.p.57.

85. *An ligentur excommuncatione accedentes ad Monaſteria Monialium Regularibus ſubiecta, ſi Statutum Epiſcopi ferat cenſuras contra accedentes ad Monialium Monaſteria? Et an incurrant in prædictam cenſuram latam per modum ſtatuti contra loquentes cum Monialibus, quia alloquutio fit in loco exempto?* Ex p.5.tr.9.reſ.71.p.58.

86. *An ſæculares loquentes, & accedentes ad Moniales exemptas incidant in cenſuram ab Epiſcopo latam? Idem eſt de ſtatuto contra ingredientes dicta Monaſteria. Et quid, quando expreſſe non eſt vetitus acceſſus, vel aditio ad Moniales, ſed tantum loquutio? Et docetur, quod non poteſt Epiſcopus Moniales exemptas colloquentes cum ſuis ſubditis punire. Et etiam advertitur quoad omnes leges Epiſcopales Regularium Monaſteria eſſe loca exempta, non ſolum ratione perſonarum inhabitantium, ſed etiam ratione loci per ſe, & ideo poſſe aliquem in loco exempto poſito intra eamdem Diœceſim ipſius Epiſcopi laborare in diebus feſtivis de præcepto eiuſdem Epiſcopi, & eius ieiunia non ſervare; & hoc idem dicendum eſt de aliis Epiſcopalibus legibus.* Ex p.10.tr.14.& Miſc.4.reſ.50. alias 48. ibid.

87. *An prohibitio contra colloquentes cum Monialibus afficiat, etiamſi ipſa Monialis non reſpondeat? Et quid è contra, ſi audierit Monialem ſibi loquentem, ſi ipſe illi non reſpondeat? Et an peccet contra prohibitionem, qui loquitur cum Moniali per interpretem? Idem eſt dicendum de eo, qui de domo poſita prope Monaſterium loquitur cum Monialibus. Idem eſt de loquentibus cum Abbatiſſa. Idem de ſcribentibus ad illas. Idem de advenis, peregrinis, pueris, & puellis ante 14. annos, accedentibus ad colloquendum cum Monialibus. Et quid de declarante Moniali aliquem caſum conſcientiæ? Et an Epiſcopi loquentes cum Monialibus includantur in Edictum Ordinarij illius loci contra colloquentes cum Monialibus? Et quid de Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, an includantur in prædicto caſu, & Edicto, vel poſſint ad Monaſteria Monialium accedere, & cum ipſis loqui. Et tandem deducitur, quod legis mens magis eſt attendenda, quam verba?* Ex p.10.tr.14.& Miſc. 4. reſ.51. alias 49. p.59.

88. *An colloquentes cum Converſis Monialibus incidant in cenſuras latas ab Epiſcopo, vel ſi ſint Regulares in pœnas Decreti Sixti V. & Sacræ Congregationis? Et an loquentes cum Monialibus ſignis, aut nutibus, vel per intermediam perſonam, aut per ſcripturam, peccent, & incurrant pœnam?* Ex p.10.tr.14.& Miſc.4.reſ.53. alias 51.p.61.

89. *An qui habuit licentiam indefinitam colloquendi cum Monialibus, poſſit ſæpius cum illis loqui? Idem eſt dicendum de licentia ingrediendi Clauſuram Monialium, data licentia indefinite. Et an quando quis habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & antequam ea utatur, Prælatus concedit licentiam generalem cuilibet colloquendi cum Monialibus tali die, iſte poſſit colloqui bis in eodem die? Et curſim deducitur facultatem conceſſam Epiſcopo teſtandi non eſſe reſtringendam ad primam vicem.* Ex p. 10.tr.14.& Miſc.4.reſ.56. alias 54.p.62.

90. *An Gregorij XIII. excommunicationem incurrant ingredientes Monaſteria Monialium non prætextu licentiarum, ſed abſque ulla prorſus licentia, etiam ad malum finem? Et an lex quantumvis pœnalis extendatur ex ratione identitatis ad caſum ſimilem?* Ex p. 2. tr. 16. & Miſc.6.reſ.30. alias 32.ibid.

91. *An ingredientes Monialium Monaſteria cum licentia, ſi tamen, facto miniſterio notabili ſpatio ibi morentur ob malum finem, non ſolum peccent mortaliter, ſed etiam incurrant excommunicationem latam à Gregorio XIII. Et an in ſupra dicto motu proprio, & prohibitione Concilij Tridentini* ſeſſ.25.c.5.de Regular. *comprehendantur Reges, Reginæ, & Cardinales? Et an Religioſi habentes privilegium abſolvendi a caſibus Summo Pontifici reſervatis, poſſint abſolvere ab hac excommunicatione? Et an infantes nondum doli capaces poſſint in Monaſteria Monialium admitti, nec ſint incluſi in prohibitione Gregor. XIII. & Concilij Tridentini? Et notatur, quod Confeſſarius poteſt intrare Clauſuram, non ſolum quando Regula confiteri præcipit, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento Pœnitentiæ; vel Prælatus in aliquo caſu electionis Abbatiſſæ ſeu Prioriſſæ.* Ex p.3. tr.2.reſ. 67.p.63.

92. *An intrantes cum licentia Monaſteria Monialium, ſi finito negotio ibi notabiliter commorentur incidant in cenſuram?* Ex p.4.tr.4.& Miſc. reſ.90. ibid.

93. *An licentia ingrediendi Monaſteria Monialium debeat eſſe in ſcriptis, etiam quoad forum conſcientiæ?* Ex p.3.tr. 2.reſ.129. ibid.

94. *An ceſſante excommunicatione Papali, ceſſet etiam Epiſcopalis?* Ex p.5.tr.9.reſ.70.p.64.

95. *An Epiſcopi poſſint excommunicare Inquiſitores, & è contra Inquiſitores Epiſcopos?* Ex p.5.tr.9.reſ.51.p.64.

96. *An contra incendiarios ſit lata aliqua cenſura? Et an ſufficiat, ut dicta denunciatio fiat Edicto generali, vel an ab Epiſcopo ſint excommunicandi; & ſi poſtea denuncientur tunc talis excommunicatio ſit Papæ reſervata? Et difficultas adhuc ſupereſt, an Epiſcopi teneantur ſub aliqua pœna contra incendiarios excommunicationem ferre?* Ex p. 9.tr.8.& Miſc.5.reſ.10.ibid.

97. *An Epiſcopus poſſit excommunicare ſubditum committentem delictum in Monaſterio Regularium exiſtente in ſua Diœceſi? Et an Religioſi ubique terrarum poſſint à ſuis Superioribus ligari cenſuris, ſive annexis ſtatuto perpetuo ſive præcepto?* Ex p.5.tr.9.reſ.66.p.65.

98. *An Epiſcopus poſſit citare ſubditum ſuum exiſtentem in aliena Diœceſi? Et Epiſcopus poſſit iuriſdictionem contentioſam exercere extra Diœceſim, quando cauſæ cognitio non venitur, & effectus confertur in ſuam Diœceſim? Et negatur poſſe Epiſcopum ſententiam excommunicationis ferre contra ſubditum ſuum exiſtentẽ tamen in alieno territorio, etiam pro delicto cõmiſſo in ſuo territorio. Et quid*

dicendum eſt, quando adſit privilegium, vel per conſuetudinem; an poſſit in alieno territorio ſuos ſubditos citare, & in eos iuriſdictionẽ exercere? Et an Prælati Regulares reſpectu ſuorum ſubditorum Regularium cenſeantur habere totum mundum pro territorio, ita ut poſſint exercere iuriſdictionem, & capere ſuos ſubditos in quocumque territorio ſint etiam non implorato brachio iudicis ſæcularis, vel Epiſcopi? Et an hoc locum habeat, ubi Prælati Regulares iuriſdictionem cum territorio habeant? Ex p.5.tr.9.reſ.34.ibid.

99. *An ſubditi incurrant excommunicationem latam per Statutum in Diœceſi, ſi contra illud agant extra Diœceſim, vel intra Diœceſim in loco exempto exiſtentes? Sed maior difficultas eſt, quando cenſura lata eſt per ſententiam. Et quid eſt dicendum, ſi delictum ſubditi perpetratur in Diœceſi; an in tali caſu poſſit illum excommunicare, etiamſi extra Diœceſim commoretur? Et an pro delicto extra territorium commiſſo, ſi ad ſuam Diœceſim redeat, poſſit Epiſcopus ſubditum punire? Et infertur, quod non poteſt Epiſcopus præcipere Clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, nec dicat Sacrum, & ſimilia in aliena Diœceſi.* Ex p.3. tr.5. & Miſc.1.reſ.74.p.67.

100. *An delinquentes extra territorium poſſint ligari lege, & Statuto? Et quæ differentia inveniatur in excommunicationem latam per ſententiam, vel per modum Statuti? Et an quis contrahat cenſuram homicidio, & ſtupro impoſitam, ſi exiſtens in ſuo territorio occideret exiſtentem in alieno, vel ſi decepit in territorio virginem, & extrahit à territorio, & in alieno violavit?* Ex p.3.tract.6. & Miſc. 2. reſ.78.pag.68.

101. *An Epiſcopus poſſit excommunicare ſubditum exiſtentem in alieno territorio, quando cenſura eſt annexa præcepto ſive generali, ſive ſpeciali? Et an ſi cenſura lata ſit per modum ſententiæ ſive particularis, ſive generalis, liget proprios ſubditos extra proprium territorium peccantes? Et quid, ſi cenſura ſit pro crimine, vel ratione delicti commiſſi in proprio territorio, & Epiſcopatu?* Ex p.5.tr.9.reſ.32.ibid.

102. *An ſubditus Epiſcopi in alieno territorio ligetur cenſuris annexis præcepto, ſive generali, ſive ſpeciali ſui Epiſcopi? Et quid, ſi cenſura ſit pro crimine, vel ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu? Et an ſi delictum ſit inchoatum in proprio territorio, & conſummatum in alieno, ſubditus incurrat cenſuram Statuti generalis ſui Epiſcopi? Et ſi aliquis committat aliquod delictum in loco exempto intra proprium territorium Epiſcopi, an Epiſcopus poſſit eum cenſura ligare?* Ex p.5.tr.9.reſ.37.p.69.

103. *An ſi delictum inchoatum ſit in proprio territorio, & conſummatum in alieno, tunc ſubditus incurrat cenſuram Statuti generalis ſui Epiſcopi? Et an Epiſcopus per Statutum poſſit prohibere ſub cenſura, ne Sacerdos ſubditus in aliena Diœceſi celebret, & ſimilia?* Ex p.5.tr.9. reſ.33. pag.70.

104. *An Epiſcopus exiſtens extra ſuam Diœceſim poſſit excommunicare ſuum ſubditum, ſi res adeo manifeſta ſit, ut non requirat cognitionem cauſæ?* Ex p.5. tr.9. reſ.35. ibid.

105. *An ratione delicti poſſit Epiſcopus excommunicare ſubditum alienum? Vbi etiam invenies aliud pulchrum dubium, nempe, an ſi Epiſcopus Panormitanus ferat excommunicationem contra ſcientes, quiſnam fecerit tale furtum, & non manifeſtantes; ſi Petrus, v. g. originarius Diœceſis Montis Regalis perveniat ad Civitatem Panormi poſt latam hanc ſententiam, & ibi acquirat domicilium, & cognoſcat furem, & non manifeſtet, an ligabitur cenſura? Ex quo infertur, quod cenſura lata ab Epiſcopo per viam ſententiæ generalis non ligat, niſi ſubditos ratione perſonæ, & domicilij, non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etiamſi intra eius territorium exiſtant.* Ex p.5.tract. 9.reſ.36.pag.71.

106. *An peregrini obligentur cenſuris locorum generali ſententia, aut Statuto Decretis? Et ideo excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum, ſeu delictum eſſe commiſſum, non ligat tranſeuntes advenas, & peregrinos.* Ex p.3.tr.5.& Miſc.1.reſ.73.ibid.

107. *An Collegium, vel Communitas poſſit excommunicari? Et quid eſt dicendum, ſi quilibet ſigillatim excommunicetur; etiamſi omnes eius Collegij excommunicentur?* Ex p.5.tr.9.reſ.38.ibid.

108. *An pueri ſtatim poſt uſum rationis teneantur cenſuris, & pœnis? Et difficultas eſt de cenſuris latis à iure? Et an puer impubes occidens aliquem incurrat, & contrahat irregularitatem? Et an pueri, ſi in ea ætate ante uſum rationis decedant, poſſint ſepeliri in loco interdicto?* Ex p.3.tr.6.& Miſc.2.reſ.88.p.72.

109. *An impuberes incurrant excommunicationem latam, v.g. ab Epiſcopo contra non obſervantes præceptum annuæ Confeſſionis, vel Communionis in Paſchate?* Ex p. 4.tr.4.& Miſc.reſ.207.ibid.

110. *An pueri ante annos pubertatis incidant in excommunicationem latam tam à iure, quam ab homine? Et an ex vi monitorij teneantur impuberes revelare?* Ex p. 5. tr.9.reſ.46.ibid.

111. *An excommunicatus poſſit eſſe Tabellio, & eius acta ſint valida? Et an ſupradictus Tabellio peccet mortaliter exercens munus ſuum Tabellionis quantumcumque ab aliis requiratur, ſi ſit excommunicatus non toleratus, vel ſi ſe ingerat? Toleratus verò non peccet, ſi requiratur ab aliis?* Ex p.5.tr.9.reſ.112.p.73.

112. *An excommunicatus poſſit eſſe teſtis, & eius teſtimonium ſit validum? Quæritur etiam, quodnam peccatum committat, ſi excommunicatus ſit teſtis in iudicium, vel extra? Et an ſupradicti excommunicati poſſint eſſe teſtes in cauſa matrimonij, ut & etiam in cauſa hæreſis?* Ex p. 5.tr.9.reſ.113.ibid.

113. *An excommunicatus poſſit eſſe Advocatus, aut Procurator? Et an matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum ſit validum?* Ex p.5.tr.9.reſ.114. pag.74.

114. *An excommunicatus poſſit eſſe Tutor, vel Curator? Et utrum validi ſint contractus ab eis facti?* Ex p. 5. tr. 9. reſ.115. ibid.

115. *An excommunicatus poſſit eſſe actor in iudicio? Et an ſit peccatum mortale ex obiecto, ſi excommunicatus ius ſuum petat in iudicio?* Ex p.5.tr.9.reſ.110.ibid.

116. *An excommunicatus vitandus poſſit petere à ſuo debitore ſuum creditum, & is ad id teneatur?* Ex p.5. tr. 9. reſ.130.p.75.

117. *An excommunicatus poſſit in iudicio reſpondere per ſcriptum, vel cogatur reſpondere per Procuratorem?* Ex p.5.tr.9.reſ.111.ibid.

118. *An excommunicatus poſſit teſtari, & ſi aliquis inſtituat aliquem excommunicatum pro hærede, teſtamentum ſit validum? Et an in ſupradicto caſu omnes convenientes ad teſtamentum peccent?* Ex p.5.tr.9.reſ.129.ibid.

119. *An excommunicati vitandi poſſint validè condere teſtamentum? Et quid, ſi talis ſit excommunicatus pro hæreſi, pro uſuris, & propter iniuriam factam Cardinali? Et infertur excommunicatum vitandum hæredem inſtituere poſſe. Et ſequitur contractum initum cum excommunicato vitando eſſe validum, non ſolum in favorem contrahentium, ſed etiam in favorem ipſius excommunicati. Et hinc fit validam eſſe venditionem, emptionem, locationem, & donationem tum ab excommunicato, tum ipſi excommunicato factam. Et quid de prædictis contractibus factis à Prælato excommunicato Tutore, Curatore, & ſimilibus?* Ex part.11.tract.4.& Miſc.4. reſolut. 20. pag.76.

120. *An validi ſint contractus, qui cum excommunicatis fiunt?* Ex p.5.tr.9.reſ.128.p.77.

121. *An non reſtituens ex opinione probabili, ſi condemnetur à iudice reſtituere ſub excommunicatione, illam incurrat? Et quid eſt dicendum, quando opinio in favorem rei excommunicati eſt probabilior?* Ex part. 5. tract.9.

tractatu 9. reſolutione 72. ibidem.

122. *An excommunicatio lata contra aliquos, quorum unuſquiſque tamen minimam quantitatem furatus eſt, ſit valida? Et an in tali caſu, ſi unuſquiſque non reſtituat ſuam partem, quamvis minimam, an peccet mortaliter, & ex eo incurrat in prædictam excommuncationem?* Ex p.5.tr.9. reſ.54.p.78.

123. *An detur parvitas materiæ in excommunicatione Papali contra extrahentes libros à Bibliotheca communi? Et quid eſt dicendum, ſi aliquis extraheret extra Bibliothecam librum magni valoris per tres, vel quatuor paſſus; an excuſetur ab excommunicatione ratione parvitatis materiæ? Et an poſſit intra dictum ſpatium permanendo illum per multum tempus legere?* Ex p.10.tract.11.& Miſc.1. reſ.29.ibid.

124. *An quis non incidat in excommunicationem ratione parvitatis materiæ? Idem dicendum eſt de caſibus reſervatis: ut ſi v.g. modicitas rei ſubtractæ in Eccleſia excuſat à mortali, ita etiam à reſervatione. Et extra alios caſus pro colloquentibus cum Monialibus tandem quæritur, quod tempus dicatur breve, ut cum illis colloquentes non incidant in excommunicationem?* Ex p.3. tr.5. & Miſc. 1.reſ.69. ibid.

125. *Dubius utrum excommunicationem contraxerit, cenſendus ſit excommunicatus? Et idem dicendum eſt in dubio de ſuſpenſione, & interdicto. Et dubius de alterius excommuncatione, & denunciatione, an debeat illum vitare? Et quid dicendum eſt, quando excommunicatio eſt conditionalis, & dubium eſt an conditio fuerit impleta?* Ex p.4.tr.3.reſ.35.p.79.

126. *Dubius an cenſuram incurrerit, quid facere debeat? Et quid in ſimili de irregularitate?* Ex p.5. tract.9. reſ. 44. ibid.

127. *An excommunicatus aliquando poſſit recipere Sacramenta ſine peccato?* Ex p.5.tr.9.reſ.81.ibid.

128. *An extra caſus prædictos in præterita Reſolutione, ſi non licitè, ſaltem valide excommunicatus recipiat Sacramenta? Et quid ſaltem de Sacramento Pœnitentiæ? Et an ipſo iure pœnam incurrant, qui excommunicatis vitandis Sacramentum miniſtrant?* Ex part. 5. tract.9.reſol.82. ibid.

129. *An excommunicatus non audiendo Miſſam peccet contra Eccleſiæ præceptum, ſi ſit negligens in obtinenda abſolutione excommunicationis? Et an excommunicatus qui per annum non audierit Miſſam in diebus feſtis, ſi poſtea, obtenta abſolutione excommunicationis confitetur, teneatur ſe accuſare, quod peccaverit toties contra præceptum audiendi Miſſam?* Ex p.4.tract.4. & Miſc.reſ.57. pag.80.

130. *An ſi excommunicatus negligens ſit in procuranda abſolutione excommunicationis, peccet contra Eccleſiaſticum præceptum de audienda Miſſa, annua confeſſione, & communione?* Ex p.5.tr.9.reſ.88.ibid.

131. *An excommunicatus cum alio legens privatè Horas Canonicas, vel Officium B.Virginis, &c. peccet? Idem dicendum eſt de recitante cum excommunicato.* Ex p.5. tr. 9.reſ.89.p.81.

132. *An excommunicatus poſſit uti aqua benedicta?* Ex p. 5.tr.9.reſ.90.ibid.

133. *An excommunicati poſſint ingredi Eccleſiam? Et an poſſint ibi orare, etiam ſi alij fideles in Eccleſia privatim orent, dummodo ſeparatim illi orent? Et an excommunicatus in eademmet Eccleſia cum aliis in communi poſſit audire concionem? Et quid eſt dicendum, ſi excommunicatus Eccleſiam ingrediatur, quo tempore celebrantur ibidem divina officia; non quidem ut interſit illis, ſed ut tranſeat per Eccleſiam ob commoditatem itineris, etiam ſi tranſeundo genu flectat, & privata oratione oret?* Ex p. 5.tr.9.reſ.86.ibid.

134. *An qui dubitat ſe eſſe excommunicatum, poſſit audire Miſſam? Et an ſimiliter liceat aliis, ſimili dubio exiſtente, cum eo communicare?* Ex p.4.tract.3.reſ.66.p.82.

135. *An excommunicatus incurrat aliquam pœnam, ſi Miſſæ, aut divinis Officiis aſſiſtat? Et an aliquam pœnam incurrant admittentes excommunicatos ad divina Officia?* Ex p.5.tr.9.reſ.95.ibid.

136. *Quid facere debeat Sacerdos, ſi excommunicatus denunciatus intret in Eccleſiam, dum Miſſa celebratur? Et an ſit omittenda Miſſa poſt inceptum Canonem, ſi conſecratio non ſit facta? Et notatur prohiberi, ne quis ſimul cum excommunicato audiat Miſſam eamdem. Sed præter excommunicationem minorem poterit excuſari à mortali, ſi careat indictione, & cooperatione, & fiat abſque contemptu & ſcandalo.* Ex part.5.tract.9.reſ.92. ibid.

137. *An pro excommunicatis toleratis liceat publice orare & Sacrificia offerre? Et ſi excommunicatus toleratus petat pro ſe offerri ſuffragia communia, an peccet?* Ex p.5. tr.9.reſ. 74. ibid.

138. *An liceat offerre ſuffragia Eccleſiæ pro excommunicatis non toleratis ſi per contritionem iuſtificentur, ante obtentam abſolutionem? Et an liceat applicare communia ſuffragia Eccleſiæ ei, cuius excommunicatio eſt occulta ſi mortuus eſt in gratia?* Ex p.5.tr.9.reſ.75.p.83.

139. *An pro excommunicato iam per contritionem iuſtificato liceat applicare Sacrificium Miſſæ ante obtentam abſolutionem?* Ex p.5. tr.9.reſ.76.ibid.

140. *An liceat privatas orationes, & bona opera pro excommunicatis offerre? Sed difficultas eſt, an Sacerdos poſſit orare pro excommunicatis in* Memento Miſſæ, *etiam ſi ſint denunciati? Et circa orationes privatas pro excommunicatis alij etiam caſus notantur, inferuntur, & explanantur.* Ex p.5.tr.9.reſ.77.p.84.

141. *An declaratus per Cedulones incurriſſe in aliquam excommunicationem, ſi intra terminum appellavit, poſſit libere cum omnibus communicare? Idem eſt de recuſatione iudicis excommunicantis. Et notatur appellationem legitimam, id eſt, ex rationabili cauſa factam antequam iudex abſolute ferat excommunicationem ipſo facto ob peccatum factum impedire excommunicationis maioris incurſionem.* Ex p.5.tr.9.reſ.30.p.85.

142. *An quis legendo inſcriptionem, ſeu Titulum libri alicuius Hæretici incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quid, ſi legat indicem, præludia, operis intentionem, epiſtolam ad Lectorem, & his ſimilia, & an in hoc detur parvitas materiæ? Et quid eſt dicendum de legentibus unam epiſtolam hominis hæretici, hæreſim continentem? Et notatur non ligari hac cenſura legentem, retinentem, aut imprimentem epiſtolam, aut concionem, aut aliam papyrum Hæretici ſolutam, & non in tractatus, aut formam concinnatam. Et an ſi hæreſis una, vel altera, quæ continebatur in libro penitus inveniatur abraſa, aut ea folia detracta, dicendum ſit ex eius lectione non contrahi excommunicationem? Et an ex pluribus eiuſdem operis voluminibus poſſit legi, in quo hæreſis non reperitur? Et an ſi liber unius voluminis in duo redigatur, alter illorum, in quo hæreſis non ſit, legi poſſit?* Ex p.10.tr.12.& Miſc.2. reſ.48.alias 47. ibid.

143. *An ad evitandum excommunicatum ſufficiat tantum, ut ſit per publicam ſententiam damnatus de aliquo Crimine, cui certum eſt eſſe annexam excommunicationem ut v.g. de Hæreticis, Schiſmaticis, Apoſtatis, Symoniacis, &c. vel neceſſarium ſit, ut ſpecialiter, & expreſſe denunciata ſit excommunicatio?* Ex part.5.tract.9.reſolut. 62.p.86.

144. *An licitum ſit communicare cum Hæretico, in quem lata eſt ſententia eum hæreticum declarans, vel neceſſarium ſit, ut publice, & nominatim, atque expreſſe denuncietur excommunicatus? Et doctrina huius quæſtionis eſt applicanda omnibus delictis ſecum ferentibus excommunicationem.* Ex p.5.tr.14.& Miſc. 2. reſ.97.ibid.

145. *An nominatim denunciatum, vel publicum Clerici percuſſorem in uno loco teneatur vitare in alio ubi delictum eſt occultum?* Ex p.5.tr.9.reſ.134 p.87

146. *An quis poſſit reſalutare excommunicatum non toleratum, vel reſpondere eius Chartis?* Ex p.5. tr.9. reſ. 116. ibid.

147. *An in communicatione cum excommunicato non tolerato detur parvitas materiæ? Et quid in Divinis, & Sacris? Et quid ſi communicet in crimine crimino ſo, vel in aliis caſibus, in quibus fideles communicando cum excommunicato incurrunt maiorem excommunicationem? Et an ſi excommunicatus iudicet, peccet mortaliter? Et quid, ſi unum tantum teſtem recipiat, vel quid ſimile? Et quid, ſi aliqui legunt officium divinum cum excommunicato? Et an excommunicatus agens in iudicio regulariter loquendo non peccet mortaliter, ratione parvitatis materiæ, & ſecus ſi ſæpius agat? Et tandem quæritur, an lavari interdum cum Iudæo in balneo non nunquam excipere, vel excipi in convivio, & alia huius generis rarius effecta ſint tantum peccatum veniale ob materiæ levitatem?* Ex p.5. tr.5.reſ.21.ibid.

148. *An licitum ſit communicare cum excommunicato tolerato, ac ſi non eſſet excommunicatus non ſolum in humanis, ſed etiam in Sacramentis, & in quibuſcumque aliis divinis?* Ex part.5. tract. 9. reſolut. 117. pagina 88.

149. *An communicatio in humanis, & civilibus cum nominatim excommunicato, vel denunciato ſit peccatum mortale? Et an communicans cum prædicto excommunicato nominatim præter peccatum veniale incurrat etiam excommunicationem minorem? Et an detur aliquis caſus, in quo incurrat etiam excommunicationem maiorem?* Ex p.5.tr.9.reſ.2.ibid.

150. *An communicare cum excommunicato non tolerato in rebus politicis & civilibus ſit tantum peccatum veniale? Sed difficultas eſt, an extra prædictas cauſas in hoc verſu incluſas*, utile, lex, humile, res ignorata, neceſſe, *ſi quis communicet cum excommunicato denunciato in civilibus, peccet mortaliter?* Ex p.7.tract.11.& Miſc.2.reſ. 47. p.89.

151. *An liceat communicare cum excommunicato in diverſa menſa? Idem eſt de lecto. Et an prohibeatur hæc communicatio etiam in diverſis menſis, facto convivio in eadem domo, & eodem tempore per modum unius? Et quid, ſi in prædicto caſu menſæ ſint in diverſis cubiculis?* Ex p. 5.tr.9.reſ.121.ibid.

152. *An ſponſus excommunicatus poſſit communicare cum ſponſa? Et diſtinguitur inter ſponſos de futuro, & de præſenti?* Ex p.5. tract.9.reſ.126.p.90.

153. *An uxori liceat communicare cum marito excommunicato? Et quid, quando excommunicatio eſt cauſa matrimonij? Et alij caſus excipiuntur in textu huius Reſolutionis in quibus vxor non poteſt uti communicatione viri excommunicati. Et difficultas adhuc ſupereſt, an ſi mulier ſcienter contraheret matrimonium cum excommunicato, poſſit cum illo communicare?* Ex part.5. tract.9.reſ.122. ibid.

154. *An maritus poſſit communicare cum vxore excommunicata? Idem eſt, ſi contigerit utrumque eſſe excommunicatum. Et ſi maritus neglexerit vxorem corripere de contumacia, ob quam excommunicata eſt, an peccet?* Ex p. 5.tract.9.reſ.123.p.91.

155. *An nepotes, pronepotes, nurus, gener, ſocer, privignus, privigna, ſpurius, & pupillus comprehendantur nomine filiorum, ita ut poſſint cum excommunicato communicare? Idem eſt dicendum de pupillo reſpectu Tutoris. Et conſequenter etiam nomine Patris intelliguntur avus, abavus &c.* Ex p. 5.tr.9.reſ.119. ibid.

156. *An filij etiam emancipati naturales & adoptivi cum patre excommunicato poſſint communicare?* Ex p.5.tr.9. reſ.118.p.92.

157. *An pater poſſit communicare cum filio excommunicato? Idem dubium eſt de ſervo. Et docetur excommunicationem incurrere parentes communicantes cum filia excommunicata, eo quod poſt profeſſionem matrimonium duxerat. Et quid, ſi cenſura incurſa eſt à patre, filio, &c. ob crimen hæreſis, ſi inſtet periculum infectionis? Et infertur, quod ſi filius patris Parochus ſit non licebit ei Sacra miniſtrare, nec coram eo divina facere.* Ex p.5.tract.9. reſol. 120. ibid.

158. *An ſervi poſſint communicare cum Domino excommunicato? Sed difficultas eſt, quando ſervitus non præceſſit, ſed fuit poſterior excommunicatione; quod idem dicendum eſt de famulis, aut etiam operariis. Et an vxor, filius, ſervus, & ſupradictæ perſonæ poſſint communicare cum marito, patre, & domino, excommunicato, etiam in Sacris?* Ex p.5.tr.9.reſ.124.ibid.

159. *An ſervi eiuſdem domini, quando unus illorum eſt excommunicatus, poſſint alij cum illo communicare? Et idem dubium eſt de filiis reſpectu alterius filij? Et an Dominus poſſit communicare cum ſervis excommunicatis?* Ex p.5. tr.9.reſ.125.p.93.

160. *An teſtes de iure privilegiati teneantur revelare crimen occultum ſui coniuncti, ſi non adſint alij teſtes propter excommunicationem latam in aliquo monitorio?* Ex p.3.tr.5.& Miſc.1.reſ.63.ibid.

161. *An teſtes privilegiati de iure teneantur ex vi monitorij revelare crimen ſui coniuncti, etiam ſi non adſint alij teſtes. Idem eſt de coniunctiſſimo amico & de benefactore planè inſigni. Et an hoc intelligatur tam in cauſis criminalibus, quam in civilibus? Et an filius ſpiritualis vi monitorij teneatur detegere patrem ſpiritualem? Et quid, ſi caſus ſint pertinentes ad Tribunal S. Inquiſitionis? Et explanatur, qui ſunt dicti privilegiati?* Ex part.5.tr.13.& Miſc.1.reſ.67.ibid.

162. *An conſanguinei uſque ad quartum gradum teneantur teſtificari vigore* Edictorum. *Si non ſint alij, qui denunciare valeant? Et an nomine conſanguineorum complectatur coniux ipſa? Et an hoc intelligatur tam in cauſis criminalibus, quam in civilibus? Et quid non ſolum in cauſa hæreſis, ſed etiam in aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S. Inquiſitionis?* Ex p.3. tract.7. & Miſc.reſ. 10. p.94.

163. *An non revelantes ex vi monitorij teneantur reſtituere damna indè ſequuta? Vt v.g. qui tenetur denunciare furtum, ſi non denunciat, non ſolum incurrat excommunicationem, ſed inſuper teneatur reſtituere damnificato? Et an teſtis vocatus à iudice ad teſtificandum, intimato præcepto, ſi fugiat, teneatur reſtituere damna indè ſequuta?* Ex p.5.tract.13.& Miſc.1.reſ.68.p.95.

164. *An ex vi monitorij quis teneatur revelare furtum domeſticum factum à filio familias? Et quid de famulis, vel aliis ſociis furti filiorum?* Ex p.5. tract. 13. & Miſc. 1. reſ.69. ibid.

165. *Quando quis virtute alicuius monitorij teneatur revelare ſcripturas? Et tota doctrina huius Reſolutionis eſt valdè notanda pro circunſtantiis, quæ in prædicto caſu contingere poſſunt.* Ex p.9. tract.9. & Miſc. 4. reſolut. 49. alias 48. ibid.

166. *An præſentatio facta à Patrono laico excommunicato non tolerato ſit valida? Et quid, ſi præſentatio ſit facta à Patrono* Eccleſiaſtico *excommunicato? Et an ſupradicta præſentatio facta à laico ſit ita valida, vt teneatur Epiſcopus eam admittere? Et an quoad hoc idem dicendum ſit, etiam ſi Patronus ſit excommunicatus toleratus?* Ex p. 5.tract.9.reſ.105.p.97.

167. *Quam pœnam incurrant conferentes beneficium excommunicato?* Ex p.5.tr.9.reſ.107.p.98.

168. *An electio ad beneficium excommunicati excommunicationis minoris ſit irritanda, ſi Electores illam ignoraverint? Et an eligentes ſcienter excommunicatum excommunicatione minori, ſint privati voce?* Ex p. 5. tract.9. reſ.132. ibid.

169. *An collatio beneficij facta excommunicato tolerato ſit valida? Et quid, ſi ipſe ſuam excommunicationem ignoret, vel bona fide beneficium accipiat in excommunicatione, & ſi poſtea re cognita, teneturne illud relinquere,*

ſed

ſed poſſit retinere fructus interim perceptos, qui reſpondēt congruæ ipſius ſuſtentationis? Et notatur, quod ſi proviſus ignoret ſe eſſe excommunicatū, ignorantia probabili; tunc electio & collatio beneficij non erit irrita. Et tandem quæritur, an collatio beneficij facta ab excommunicato tolerato ſit valida? Ex p.5.tr.9.reſ.99. ibid.

170. *An excommunicatus, cui facta eſt collatio beneficij poſſit poſt abſolutionem retinere, vel acceptare illud ſine nova collatione? Et infertur eum, cui in excommunicatione beneficium eſt collatum debere illud reſignare, in manus Collatoris purè, & ſimpliciter, ſed poterit Collator ei ſecundo conferre.* Ex p. 5. tract.9. reſ.101.p.99.

171. *An ſit valida acceptatio beneficij ab excommunicato, qui tempore Collationis, & electionis non erat excommunicatus? Et an Canonicus excommunicatus, validè poſſit optare præbendam meliorem, & beneficium pinguius? Sed maior difficultas eſt, an ſit valida electio, & præſentatio facta tempore excommunicationis acceptatam poſt obtentam abſolutionem excommunicationis modo tempore acceptationis Electores & præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate? Et quid, ſi periculum imminet infamiæ & ſcandali an excommunicatus occultus in electione, vel Collatione beneficij non teneatur ſuam excommunicationem prodere, ſed poſſit ſine ullo ſcrupulo acceptare beneficium, & poſtea quam primum occultè petere diſpenſationem?* Ex p.4. tr.4.& Miſc. reſ.56.ibid.

172. *An excommunicatus validè acceptet beneficium, ſi ante excommunicationem fuerit ei collatum? Et quid dicendum eſt de antiquiori Canonico, qui licet ſit excommunicatus, an poſſit validè acceptare pinguiorem præbendam, licet collatio ſuſpendenda ſit donec abſolvatur?* Ex p.5.tr.9.reſ.102.p.100.

173. *An excommunicatus privetur fructibus beneficij ante excommunicationem legitimè obtenti? Et ſi excommunicatus ſit pauper, & fructibus indigeat, ut ſuſtentetur, an poſſit aliquid de fructibus percipere?* Ex p.5.tr.9.reſ.104. p.101.

174. *An beneficiarius ſi incidat in excommunicationem, ſit privatus fructibus, redditibus, ſeu diſtributionibus beneficij? Sive excommunicatus ſit Curator animarum, ſiue Canonicus, ſive habeat beneficium ſimplex?* Ex p.4. tr.4.& Miſc. reſ. 54. ibid.

175. *An recipiens beneficium animo illud reſignandi, vel permutandi peccet mortaliter & incurrat in excommunicationem latam per Paulum IV. & reſervatam Papæ?* Ex p.8.tract.7. & Miſc. reſ.14.p.102.

176. *An licitum ſit procurare, & obtinere beneficium animo reſignandi illud?* Ex p.9.tr.7.& Miſc.2.reſ.53.alias 52. p.103.

177. *An reſignatio beneficij ab excommunicato facta in favorem tertiæ perſonæ ſit valida? Et an hoc etiam locum habeat in excommunicato vitando?* Ex p.5. tr.9. reſ.106. ibid.

178. *An excommunicatus ſit inhabilis ad recipiendas penſiones? Et an hoc locum habere debeat in penſionibus, quæ dantur titulo ſpirituali, non vero in his, quæ non ſunt beneficium, quia dantur titulo ſæculari?* Ex p.5. tr.9. reſ. 103. ibid.

179. *An collatio penſionis facta excommunicato titulo Clericali ſit invalida?* Ex p.4.tract.4.& Miſc. reſolut.55. p.104.

180. *Excommunicatus excommunicatione minori abſque diſpenſatione impetravit penſionem; quam poſtea ſine licentia Papæ extinxit; adiit Confeſſarium, qui illum ad me miſit, quæritur, &c. Et infertur, quod excommunicatus minori excommunicatione poteſt opponi ad beneficium Curatum, in Concurſu, cuius admiſſio ad examen, & oppoſitio valida erunt, ſicut & collatio, &c. Et aſſeritur non poſſe penſionem abſque authoritate Papæ redimi ſine culpa. Et probatur ſimoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico.* Ex part. 11. tract. 5. & Miſc.5. reſ.5. ibid.

De Abſolutione Excommunicationis. pag. 106.

181. *An Pontifex poſſit aliquem abſolvere à cenſuris actu ſolo interiori? Et aliqua primo ſupponuntur pro ſolutione prædictæ quæſtionis. Et docetur, quod in foro conſcientiæ in Sacramento, vel extra non debet abſolvens verberare excommunicatum, nec cum Pſalmis, & precibus illum abſolvere, ſed, &c.* Ex p.11.tr.3.& Miſc. 3.reſ.36. ibid.

182. *De effectu excommunicationis minoris, & de eius abſolutione. Et an excommunicatus excommunicatione minori, licèt validè adminiſtret Sacramenta, peccet tamen in eius adminiſtratione? Et an ſimplex Sacerdos non approbatus ab ordinario poſſit abſolvere ab excommunicatione minori, quamvis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale? Et quid, quamvis ſupra dicta excommunicatio incurſa ſit ob peccatum mortale? Et an ex delegatione non ſolum ſimplex Sacerdos, ſed etiam Diaconus, aut quilibet alius Clericus poſſit à minori excommunicatione abſolvere? Et an ſi excommunicatus excommunicatione minori celebret, vel recipiat aliquod Sacramentum incurrat irregularitatem, vel maiorem excommunicationem? Et notatur electionem paſſivam eius, qui eſt irretitus excommunicatione minori, non eſſe irritam, ſed irritandam.* Ex part.5.tract.9.reſ.3.ibid.

183. *An abſolutio excommunicationis valeat, ſi dicat* Abſolvo te, *non addendo ab excommunicatione, vel ſuſpenſione? Et quid, ſi abſolutio detur invito, vel detur non petenti, ut fieri ſolet in confeſſione ante abſolutionem ſacramentalem à peccatis, etiam quando pœnitens nihil cogitat de abſolutione à cenſuris? Et in §. ult. huius Reſolutionis aliqua alia valde notanda diſcutiuntur pro abſolutione excommunicationis, & eius forma.* Ex p.5.tract. 9. reſolut. 31.p.107.

184. *An ſit peccatum mortale relinquere cæremonias in abſolutione excommunicationis? Et in quo ſenſu intelligatur iuramentum, quod exigitur ab excommunicato?* Ex p.5.tr.9.reſ.23. ibid.

185. *An iuramentum de parendo, &c. præſtandum ſit ſemper in abſolutione excommunicationis maioris, & ſi omittatur, quando debet præſtari, an abſolutio ſit nulla?* Ex p.5.tr.9.reſ.68. p.108.

186. *An excommunicatus, ſi non poteſt ſatisfacere, debeat ſaltem Confeſſario præſtare cautionem iuratoriam? Et an ille proceſſus ſatisfactionis, & cautionis pignoratitiæ, & iuratoriæ intelligendus ſit pro foro exteriori; nam in foro pœnitentiali, deficiente poſſibilitate pœnitentis, propoſitum eius firmum tantum valeat?* Ex p.2.tr.16.& Miſc.2.reſ. 42. alias 44. ibid.

187. *An excommunicatus, ut abſolvatur, ſufficiat dare fideiuſſoriam cautionem, ſi non poſſit dare pignoratitiam? Et qui incurrit excommunicationem eo quod, cum potuit, non ſolvit decimas, ſi poſtea fiat impotens, an poſſit abſolvi per Bullam cum cautione, non obſtante Concilio Tridentino,* ſeſſ. 25. c.12. de Reformat. *dicente talem non eſſe abſolvendum niſi plena reſtitutione ſubſequuta?* Ex p.5. tr.9.reſ.39.ibid.

188. *An pœnitens oblitus cenſuræ exigentis ſatisfactionem, remaneat abſolutus per generalem abſolutionem, collatam à Confeſſario poteſtatem habente? Et an pœnitens in Confeſſione etiam extra Iubilæum facta, ſi nullam faciat mentionem cenſurarum, remaneat abſolutus ab illis, quarum ſit inculpabiliter oblitus, etiam ſi Superior Confeſſarius non habuiſſet expreſſam intentionem ab his abſolvendi? Et difficultas eſt, an talis pœnitens remaneat abſolutus ab his, quas culpabiliter non expreſſerit, quoties abſolutio ſit collata ab habente poteſtatem ordinariam?* Ex part. 7. tract. 10. & Miſc. 1. reſol. 12. ibid.

189. An licite abſolvatur quis ab excōmunicatione invitus, licet non velit deſiſtere à contumacia, & à peccato propter quod fuit excommunicatus? Et an hoc intelligatur tantum de abſolutione ab homine, non autem de abſolutione à iure? Et an per Bullam Cruciatæ, Iubilæum, vel aliud privilegium conceſſum in favorem pœnitentis non poſſit abſolvi invitus ab excommunicatione; ſecus ſi privilegiū ſit conceſſum in favorem Confeſſarij, ut ſi ſit Religioſus, &c. Ex p.5.tr.9.reſ.10.p.109.

190. An abſolutio ab excommunicatione data ſub conditione in futurum, valide conferatur? Ex p.5.tract.9. reſ.14. ibid.

191. An ut abſolutus ab excommunicatione ad reincidentiam in eam reincidat, ſit neceſſaria nova culpa? Et an qui poteſt abſolute abſolvere, poſſit etiam ad reincidentiam, quamvis excommunicare non poſſit? Ex p.5. tract. 9.reſ.15.pag.110

192. An ſi pars dilatet tempus abſolutionis ad reincidentiam à iudice facta, incurratur, elapſo tempore excommunicatio, vel neceſſe ſit aliam excommunicationem ferre? Ex p. 5.tr.9.reſ.22.p.111.

193. An ab excommuncatione lata ab homine generaliter, quando non reſervatur, poſſit abſolvere Parochus, ſeu alius Confeſſarius, qui poteſt ab excommunicatione à iure lata non reſervata? Ex p.5.tr.9.reſ.4.ibid.

194. Quiſnam poſſit abſolvere à cenſura iuris nemini reſervata? Idem eſt de cenſura permanente, & impoſita per modum ſtatuti. Et an abſolutio excommunicationis maioris impendi poſſit extra confeſſionem ſacramentalem tam ab Epiſcopo, quam à Parocho, aut Confeſſario ordinario? Ex p.5.tr.9.reſ.5.p.112.

195. An Epiſcopus poſſit abſolvere à cenſuris reſervatis Papæ, exiſtente impedimento illum adeundi: ita tamen, ut ceſſante impedimento, teneatur adire ſaltem per Procuratorem ſub pœna reincidentiæ; quam obligationem tenetur illi iniungere, ſi non ſit impedimentum pueritiæ, qua adhuc ceſſante adire non tenetur? Et an, qui impediti ſunt ſi adire queant Nuntium, aut Legatum Pontificis, poſſint abſolvi ab Epiſcopo? Et docetur, quod ſi impeditus nequeat Epiſcopum adire, poſſit cum prædicto onere à Parocho abſolvi, eoque deficiente ab alio Confeſſario. Et in textu huius Reſolutionis apponuntur impedimenta, quæ excuſare poſſunt excommunicatum à recurſu ad Papam. Et an ſi impedimentum ſit brevis temporis, tunc non poſſit ab excommunicatione Papæ reſervata Epiſcopus abſolvere? Et quid, ſi ignoratur quamdiu duraturum eſſet impedimentum. Ex p.11.tr.8.& Miſc.8.reſ.1.ibid.

196. Quiſnam poſſit abſolvere ab excommunicatione maiori lata à iure, & reſervata? Et an etiam Epiſcopus poſſit abſolvere ab excommunicatione reſervata Papæ, quando delictum eſt occultum, vel quando excommunicatio eſt publica, ſed excommunicatus nō poteſt recurrere ad Papam? Et in corpore huius Reſolutionis explanantur impedimenta, cum quibus excommunicatus excuſatur recurrere ad Papam pro abſolutione reſervata. Et tandem quæritur an excommunicatus impeditus ex ſupra dictis cauſis, & impedimentis, ſi non poſſit adire Papam pro abſolutione, teneatur adire Legatum, vel alium habentem privilegium Papæ, vel ab Epiſcopo abſolvi poſſit, & ſi nec Epiſcopum adire poſſit, Parochus; eoque deficiente, quivis Confeſſarius approbatus eum abſolvere poſſit? Et an, qui abſolutus eſt ab Epiſcopo, teneatur poſtea, ceſſante impedimento, ſe præſentare Pontifici per ſe, vel Procuratorem? Ex p. 5.tr.9.reſ.6.p.113.

197. An excommunicatus, ſi non poteſt propter impedimentum Papam adire, teneatur impetrare abſolutionem per Epiſtolam, aut Procuratorem, vel poſſit abſolvi ab Epiſcopo? Sed magis difficultas eſt in tali caſu, an excommunicatus poſſit abſolvi ab Epiſcopo, ſi poteſt adire Nuntium Summi Pontificis vel alium habentem privilegium Papæ? Ex p.4.tr.4.& Miſc.reſ.58.p.114.

198. An Epiſcopus reſervando abſolutionem alicuius excommunicationis Summo Pontifici, poſſit, hoc non obſtante, Metropolitanus in caſibus ſibi permiſſis eam elargiri? Et in textu huius Reſolutionis adducuntur aliqui caſus in exemplum ſupra dictæ quæſtionis. Ex p.3. tr.4. reſ. 157. alias 158. ibid.

199. An excommunicatus ab uno Epiſcopo poſſit ab illo abſolvi etiamſi mutaverit domicilium; vel ſit abſolvendus ab Epiſcopo, cui tunc ſubditus eſt? Ex p.5.tract.9. reſ.8. pag.115.

200. An qui dum verſabatur in alieno Epiſcopatu fuit excommunicatus, rediens in patriam poſſit abſolvi à proprio Epiſcopo? Idem dicendum eſt, ſi ita verſatus in alieno Epiſcopatu fuit in aliqua cauſa citatus coram illo Epiſcopo, in qua cauſa contingat illum excommunicari. Ex p. 5.tr.9.reſ.9.ibid.

201. An abſolutus à cenſuris reſervatis in articulo mortis, ſi convaluerit, teneatur accedere ad Superiorem? Et obiter quæritur, an per Indulgentias non compenſetur, nec tollatur obligatio adimplendi ſatisfactionem ſacramentalem, ita ut pœnitens eximatur à debito eam exequendi? Et quid ſi pœnitentia imponatur non ſolum in ſatisfactionem, verum etiam in medicinam, & remedium? Ex p.9.tr.6. & Miſc.1.reſ.35. alias 36. ibid.

202. An abſolutus tempore mortis ab excommunicatione, elapſo morbo, teneatur, quam primum poterit ſe præſentare Superiori, alioquin reincidet in eamdem excommunicationem, ſicut erat prius? Et in dicto caſu an teneatur ſe præſentare vel ſufficiat, ut abſens appareat? Et an, qui in articulo mortis fuit abſolutus à cenſuris reſervatis Papæ, aut Epiſcopo vi alicuius Bullæ, Iubilæi, aut Privilegii, vel à delegatis prædictorum, non teneatur ſe præſentare; imo etiam ſatisfaceret, (quod eſt valde notandum,) oneri comparendi, ſi coram Confeſſario facultatem habente ex privilegio abſolvendi extra mortis articulum, ſe præſentaret? Ex p.5.tr.14.& Miſc.2.reſ.59.p.116.

203. An abſolutus à cenſuris tempore mortis, teneatur poſteà ſe perſonaliter præſentare Superiori, vel ſufficiat, ſi per Procuratorem ſe præſentet? Et quid, ſi cenſura ſit ob percuſſionem Clerici? Et an, qui modo reincidit in eandem cenſuram, quia non ſe præſentavit Superiori, ſit adhuc vitandus ex eo, quod ante abſolutionem eſſet vitandus? Ex p.8.tr.7.& Miſc. reſ.66.p.117.

204. Quomodo ſimplex Sacerdos abſolvat moribundum ab excommunicatione maiori? Et doctrina huius Reſolutionis eſt valde notanda, & in promptu tenenda ab omnibus Sacerdotibus & Confeſſariis pro praxi ſupra dictæ quæſtionis, & abſolutionis dandæ in articulo mortis. Et tandem quæritur, an in articulo mortis ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere etiam ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato? Et notatur, quod poteſt ita urgere neceſſitas in articulo mortis, ut ſufficiat unico verbo dicere Abſolvo te, intendendo abſolvere prius à cenſuris, & poſtea à peccatis. Ex p.5.tr.3.reſ.67.ibid.

205. A quibus cenſuris poſſit ſimplex Sacerdos abſolvere in articulo mortis? Et quid, ſi adſit Sacerdos, qui alias poſſet, & haberet iuriſdictionem in cenſuris? Ex p.7.tract.10. & Miſc.1.reſ.11.p.118.

206. An in articulo mortis poſſit Confeſſarius abſolvere ab omni excommunicatione? Sed difficultas eſt, an in articulo mortis poſſit ſimplex Sacerdos abſolvere ab excommunicatione, præſente Parocho, aut approbato? Et an in prædicto caſu ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere moribundum etiam ſi poſſet per Confeſſarium, vel per literas recurrere ad Superiorem? Et notatur nullum in præſenti ponendum eſſe diſcrimen inter articulum, & periculum mortis, quantum attinet ad hanc abſolutionem, ſed tantum excluditur periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione & ſimilibus? Ex part. 5.tract.9.reſ.67.ibid.

207. An contritus in articulo mortis abſque alio prævio ſigno contritionis poſſit abſolvi à cenſuris? Et an ut ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere a ſola cenſura in articulo mortis, neceſſarium ſit, quod pœnitens præmiſerit aliquod ſignum contritionis?

contritionis? Ex p.7.tract.10. & Miſc.1. reſ.10.p.110.

208. *An moriens excommunicatus in articulo mortis poſſit ſaltem abſolvi à cenſuris ſi ſubmuteſcens nullum ſignum contritionis oſtendit? Et quid, ſi conſtaret evidenter ægrum privatum uſu rationis omninò impœnitentem in talem ſtatum incidiſſe? Et an in ſupra dicto caſu poſſit etiam laicus talem abſolutionem moribundo concedere? Et aliqua alia adduntur quæ contingere poſſunt in ſupradictis caſibus.* Ex part. 9. tract.7. & Miſcel.2.reſol.13. ibid.

209. *Quid faciendum ſit cum excommunicato qui tempore mortis dedit ſigna contritionis, ſed non fuit abſolutus? Et qui mortuus eſt excommunicatus, & ſi non conſtat mortuum eſſe in peccato mortali, an poſſit Prælatus eum abſolvere à cenſura, ut in Eccleſia ſepeliatur, ſi non dedit ſigna contritionis; vel poſſit poſt eius mortem ſumi Bullam, ſi illam antea mortuus non habebat & per eam eum abſolvere ab excommunicatione?* Ex part.5.tract.9. reſ. 24. ibid.

210. *An non ſolum Clericus, ſed etiam Laicus poſſit in articulo mortis à cenſuris abſolvere? Idem dicendum eſt de interdicto. Et ſi aliquis ita fuit abſolutus à Laico in articulo mortis an hæredes debeant poſtulare abſolutionem ab eo, qui poteſt abſolvere, ut detur ei defuncto Eccleſiaſtica ſepultura, & poſſint fieri communia ſuffragia pro eo? Et curſim nota, quod ſi cenſura fuit reſervata & aliquis ab illa non fuit abſolutus in vita, non poteſt poſt mortem à quolibet Sacerdote relaxari, ſed ſolum ab eo, cui reſervatur, vel eius delegato.* Ex p.5.tr.9. reſ.7.p.120.

211. *Laicus quidam abſolvit ab excommunicatione morientem, quæritur, an abſolutio ſit valida, ita ut in loco ſacro defunctus ſepeliendus ſit? Et an hæredes ita abſoluti teneantur adire Papam, vel excommunicantem pro abſolutione? vel poterunt ſepelire defunctum in loco ſacro & pro eo facere Miſſas celebrare? Et an laicus in prædicto caſu, & mortis articulo poſſit moribundo concedere Indulgentiam Bullæ Cruciatæ?* Ex p.3.tr.4.reſ.132.alias 133. ibid.

212. *An laicus poſſit abſolvere morientem à cenſuris? Et an poſſit laicus, quando non eſt Sacerdos applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ?* Ex p.3.tract.addit. reſ.12.p.121.

213. *An ſi non adſit Sacerdos liceat laico abſolvere moribundum à cenſuris, ut non careat Eccleſiaſtica ſepultura? Et an in tali caſu, quando abſolutio à Sacerdote obtenta non eſt, ut poſt mortem proſit abſolutio à laico, data expediat ut obtineatur nova abſolutio ab illo, cui excommunicatio erat reſervata, ſi commodè fieri poſſit?* Ex p.5.tract.3.reſ.77.ibid.

214. *An ſepeliens in Eccleſia excommunicatum abſolutum à cenſuris à laico in articulo mortis, peccet, & in pœnas & cenſuram excommunicationis incurrat? Et ſupponitur ſepelientes excommunicatum in maiori excommunicatione; imò & lavantes, & veſtientes, vel funus ducentes, incurrere excommunicationem. Et reſolutio ſupra dictæ quæſtionis pendet etiam ab illa, an laicus poſſit abſolvere à cenſuris in articulo mortis; nam Eccleſia, & ſaltem Summus Pontifex poteſt hanc facultatem laico, & Clerico non Sacerdoti concedere; imò & etiam fœminis? Et docetur, quod Eccleſiaſtica ſepultura deneganda eſt in caſu claro, & manifeſto; nam quando dubitatur, an cadaver ſepeliendum ſit, necne, tunc debet in loco ſacro ſepeliri; nam in partem favorabilem & meliorem inclinandum eſt?* Ex part.8. tract.7.& Miſc.reſ. 79. ibid.

Appendix ad cæteras alias quæſtiones ſimul pertinentes ad hunc *tract. 1. de excommunicatione, & eius abſolutione, huius tom.5.*

Quodnam peccatum committat excommunicatus excommunicatione minori miniſtrando Sacramenta? Et an confeſſus excommunicato excommunicatione minori teneatur reiterare confeſſionem? Et an excommunicatus denunciandus, & evitandus poſſit conferre Sacramenta? Et an per accidens in variis caſibus etiam nominatim excommunicatus denunciandus & evitandus poſſit excuſari à peccato miniſtrando Sacramenta, & celebrando? Et quid eſt dicendum de excommunicato tolerato? Et an Sacerdos excommunicatus abſolvendo petentem adminiſtrationem Sacramenti incurrat irregularitatem? Et an ſi Sacerdos ſit excommunicatus & adſint alij, ſit tamen ab ipſo petenda adminiſtratio Sacramenti Baptiſmi in neceſſitate? Et notatur licitum eſſe ſine ulla neceſſitate petere Sacramentum à quovis excommunicato tolerato, dummodo non ſit aliud impedimentum præter excommunicationem, nec peccare Miniſtrum iſtum dum ad petitionem alterius miniſtrat, & ſecus ſi ſe invitaret. Ex p.5.tr.9.ex reſ.45.83. 96.& 133.& in tract.7.ex reſ.4.& in tract.9.ex reſ.87. & in p.10.tr.11.ex reſ.64. *Quæ nunc invenientur* in to. 1.tr.1.de Baptiſmo reſ.13.15.16.17.18.44.& 19.

An quis ſatisfaciat præcepto Eccleſiæ cum confeſſione voluntariè nulla, quia ſine dolore, propoſito, &c. ita ut per dictam confeſſionem poſſit vitare pœnam excommunicationis in Conſtitutionibus Epiſcopalibus impoſitam? Et an pueri poſt uſum rationis incurrant prædictam excommunicationem, vel neceſſe ſit, ut 14. annos habeant, ad incurrendam ſupradictam excommunicationem & ita pueri excuſentur à ſententia ferenda à iudice, non autem à cenſura Canonis? Et an Sacerdos ſine approbatione abſolvens incurrat aliquam cenſuram vel irregularitatem? Et an aliquis excommunicatus urgente neceſſitate celebrandi, vel communicandi poſſit celebrare, aut communicare ſine prævia confeſſione & contritione, & pro praxi huius quæſtionis adducitur pulchrum dubium? Et an meretrices, quæ in Paſchate confeſſæ non ſunt, priventur Eccleſiaſtica ſepultura, & incidant in excommunicationem aliquam ſynodalem, ſi extat? Ex p.3.tract.4. ex reſ.119. alias 120. & in p.6.tract.6.ex reſ.52. & in p.10. tr.12. ex reſ.16. & 36. *Quæ hic reperientur* in tom.1. tract.3.de Pœnitentia reſ.50. 27. 176.& 83.

An abſolutio obtenta bona fide à peccatis tantum, & non à cenſuris ſit valida, ſi pœnitens ſit nodatus aliqua excommunicatione etiam reſervata, ita ut non teneatur iterare confeſſionem, ſed tantum petere abſolutionem ab excommunicatione? Et quid eſt dicendum, ſi Confeſſarius ſciat peccata habere excommunicationem, & eum, hoc non obſtante ex malitia abſolvit, licet non habeat poteſtatem abſolvendi à tali cenſura? Et An abſolutio ſacramentalis data ab excommunicato vitando ſit valida; & an hoc etiam intelligatur, ſi abſolutio ſit tantum de peccatis venialibus? Et an Sacerdos, v.g. qui in Hiſpania eſt nominatim excommunicatus, vel notorius Clerici percuſſor, ſi in Sicilia venit, ubi hoc ignoratur, & confertur ſibi beneficium Parochiale, confeſſiones, quas audit, an validæ ſint? Ex p.3. tr.4. reſ.78. & in p.10. tr. 15.ex reſ. 14. *Quæ hic eſt* in tom.1.tr.4. de Abſolutione Sacramentali reſ.38.& 12.

An nominatim excommunicatus poſſit validè abſolvere à venialibus? Et an excommunicatus, ſi Sacramentum pœnitentiæ recipiat, validè abſolvatur? Et an moribundus, quando alius non adeſt Sacerdos, poſſit petere à Sacerdote excommunicato, hæretico, ſchiſmatico, &c. abſolutionem, etiam ſi ſciat ſupradictos cum peccato Sacramentum adminiſtra-

Index Tractatuum.

miniſtraturos ? Et quid, quando in prædicto caſu concurrunt ſimplex Sacerdos, & Sacerdos approbatus, ſed excommunicatus, ſuſpenſus, &c. vel quando concurrunt approbatus ſimpliciter, & excommunicatus habens privilegium abſolvendi à cenſuris, & reſervatis, ſi caſus reſervati moribundi habeant annexam cenſuram, &c. Ex p.5. tr.9. ex reſ.84. & 53. & in tract.3. ex reſ.58. & 57. & in p.4. tr.4. ex reſ.135. & in p.5. tr.3. ex reſ.60. & 66. Quæ nunc invenientur in tom.1. tr.4. de Abſolutione Sacramentali reſ.11.25.40.41.42.43. & 44.

An Confeſſarius abſolvens à caſibus reſervatis Epiſcopo ſine prætextu alicuius privilegij incidat in excommunicationem & alias pœnas Decreti Clem. VIII. Et an Religioſus, qui abſolverit abſque facultate ab aliquo caſu in Religione reſervato non incidat in pœnas dicti decreti iuxta aliud decretum eiuſdem Clem. VIII. Et an qui abſolvit à reſervatis, vel ex inconſideratione, aut ignorantia non tamen craſſa, aut affectata non incidat in prædictam excommunicationem ? Et an Sacerdos, qui in prædictam excommunicationem incidit, poſſit abſolvi ab Epiſcopo vigore Concilij Trid. ſeſſ.24. de Reform. Et an qui habet caſum reſervatum cum annexa excommunicatione, & urgente neceſſitate celebravit, quæſierunt an in tali caſu tenebatur confiteri cum Sacerdote inferiori? Idem eſt dicendum de laico, ſi urgente neceſſitate communicavit. Et an reſervatio caſuum includat peccata præterita, ſi cenſura ſuper his imponatur? Et an in caſibus, & cenſuris reſervatis detur parvitas materiæ. Et an alumni, qui vivunt in Collegiis Societatis Ieſu, vel aliorum Regularium exemptorum ſubdantur cenſuris Epiſcopalibus? Et an non ſolum in articulo, ſed etiam in periculo mortis poſſit quis eligere Confeſſarium non approbatum pro omnibus peccatis, & cenſuris? Et an in prædicto periculo poſſit quis eligere in Confeſſarium excommunicatum etiam non toleratum? Et an ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere omnes parturientes tanquam conſtitutas in periculo mortis ab omnibus cēſuris, & reſervatis? Et an confeſſio reſervatorum invalida, ſi facta ſit Confeſſario habenti facultatem delegatam, tollat etiam reſervationem, quando peccatum eſt reſervatum ob ſolam annexam cenſuram ? Et an ſi Superior habens poteſtatem delegatam abſolvendi à cenſuris reſervatis, abſolvat ab una cenſura, non maneat pœnitens abſolutus ab aliis, quas forte incurrerat, nec ablata ſit reſervatio pro illis ? Et quid quando abſolvit generaliter ab omni cenſura, in quantum poteſt, an tunc dirigantur verba ad omnes cenſuras, etiam oblitas ? Ex p.3. tr.4. ex reſ. 73. & 103. alias 104. & in tr.5. ex reſ.68. & in p.5. tr.13. ex reſ.10. & in p.8. tr.7. ex reſ.70. & in p.5. tr.5. ex reſ. 46. & in p.7. tr.12. ex reſ.14. & in p.3. tr.4. ex reſ.71.57. & 72. & in p.8. tr.7. ex reſ.65. & in p.10. tr.13. ex reſ. 56. & in tr.14. ex reſ.70. alias 68. Quæ hic reperientur in to.1. tr.5. de Reſervatis reſ.23.32. 35.34. 44.46.54. 1.2.5.30.26. & 52.

Quando cenſeatur non adeſſe copiam Superioris habentis poteſtatem in cenſuras, ut poſſit conſtitutus in articulo mortis abſolvi à quocumque Sacerdote ? Et an, qui legitime impeditus non poteſt ire Romam pro abſolutione excommunicationis, teneatur illam obtinere à Sacra Pœnitentiaria? Et difficultas vero eſt, an prædicta facultas abſolvendi legitimi impeditos phyſice, vel moraliter adire Papā à iure Epiſcopis permiſſa ſe extendat ad omnes culpas, & cenſuras Sedi Apoſtolicæ reſervatas, ita ut nulla ſit excipiēda? Et quid in caſu hæreſis ? Et notatur, quod Epiſcopus poteſt ſubditos impeditos ab excommunicatione Papali ſive occulta, ſive publica abſolvere, non audita confeſſione Sacramentali; vel extra confeſſionem Sacramentalem ; & ſubditus ſit abſolutus à cenſura, poterit deinde à quocumque Confeſſario abſolvi à culpa. Et an in ſupra dictis caſibus Epiſcopus poſſit abſolvere ſubditos, ſive præſentes, ſive abſentes ſint; ſive ipſe ſit in propria Diœceſi, ſive extra, ſive è cōverſo, vel ſi tam ſubditi, quam Epiſcopus ſint extra Diœceſim ? Et an impeditus ire Romam pro abſolutione cenſuræ Papalis, ſi ſit etiā impeditus adire Epiſcopum, poſſit à Parocho, vel à quolibet alio Confeſſario abſolvi? Ex p.5. tr.3. ex r.65. & in p.9. tr.7. ex reſ.9. & 10. Quæ hic ſunt in to.1. tr.5. de Reſervatis reſ.4.16. & 17

An ſi quis uno ictu tres occideret Clericos, in tres excommunicationes incideret; & ſecus autem ſi ter percuteret Clericum? Ex p.3. tr.4. ex reſ.163. alias 164. Quæ nunc invenietur in tom.1. tr.7. de Circunſtantiis reſ.21.

An Conſiliarius teneatur manifeſtare Prælato, quod conſuluit, & communicavit cum Petro, in ordine ad confeſſionem, etiam, ſi ſub excommunicatione præcipiat ? Ex p. 5. tr.11. ex reſ. 44. Quæ hic reperietur in tom.1. tr.8. de Sigillo Confeſſionis reſ.40.

An Sacerdos celebrans excommunicatus committat duplex peccatum, non præmiſſa confeſſione, ſciens ſe teneri vinculo peccati, & cenſuræ? Et an Sacerdos celebrans Miſſam, ſi alium non habeat, poſſit uti Miniſtro excommunicato non denunciato ? Et quid, ſi ſit denunciatus ? Et an quis pro evitando mortis periculo poſſit celebrare excommunicatus? Et an neceſſitas dandi Viaticum moribundo ſufficiat, ut Sacerdos excommunicatus poſſit celebrare, & etiam ſine prævia Confeſſióne, ſi non adſit copia Confeſſarij, vel ſi Sacerdos moriatur poſt conſecrationem, & non ſit alius, qui perficiat Sacrificium, niſi Sacerdos excommunicatus ? Ex part.2. tract.14. ex reſ.22. & in p.5. tra.9. ex reſ.91. & in tract.3. ex reſ.39. & 36. & in part.9. tract.6. ex reſ. 18. Quæ hic ſunt in tom.2. tra.1. de Celebratione Miſſarum reſ.152.161.129.134. & 238

An pueri non communicantes in Paſchate excommunicatione, & pœnis non ligentur uſque ad 14. annum ? Et an qui in Paſchate communicavit indigne, ſatisfecerit præcepto, & non incurrat excommunicationem latam ab Ordinario contra tranſgreſſores præcepti communionis? Et an in periculo mortis, ſi alius non adſit, poſſit ſumi Euchariſtia à Sacerdote excommunicato nominatim, & publico Clerici percuſſore? Et an Religioſus incurrat cenſuram qui cum licentia certo præſumpta, & moraliter certa Parochi alieni miniſtrat Euchariſtiam in articulo mortis, & in die Paſchatis? Et an Regulares poſſint ſine incurſione cenſuræ miniſtrare Euchariſtiam in die Paſchatis ad implendum præceptum annuæ Communionis Equitibus Ieroſolymitanis D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. & Religioſis extraneis? Et an deficiente Parocho, vel nolente adminiſtrare per ſe ſuis Parochianis Euchariſtiam pro adimplendo præcepto annuæ Communionis poſſintne in tali caſu Regulares adminiſtrare Euchariſtiam ſæcularibus tempore Paſchatis ſine incurſione cenſurarum ? Et de multis aliis caſibus agitur, in quibus poſſunt Regulares miniſtrare Euchariſtiam tempore Paſchatis ſine metu cenſurarum. Et quando prudenter timetur Euchariſtiam perventuram in manibus Infidelium, vel Hæreticorum & Sacerdos eſt excommunicatus, an liceat, hoc non obſtante, in dicta excommunicatione ſumere Euchariſtiam? Et quid, ſi adſit laicus non excommunicatus, ſed non ieiunus? Et quid eſt, ſi Sacerdos ſit excommunicatus, & ieiunus & laicus qui non eſt excommunicatus, non ſit ieiunus? Et quid eſt dicendum, ſi Sacerdos non ſit ieiunus, ſed non excommunicatus, & laicus, qui adeſt eſt excommunicatus & ieiunus? Ex p.3. tract. 6. ex reſ.70. & in tract.4. ex reſ.43. & in tract. addit. ex reſ.14. & in p.5. tract.3. ex reſ.49. & in p.3. tract.2. ex reſ.12. & in p.10. tract.11. ex reſ.31. & in tract. 13. ex reſ.53. Quæ hic ſunt in tom.2. tract.2. de Communione, reſ.5.12.9.60.21.22. & 101

Notatur, quod ſolis Religioſis Clericos aut laicos communicare præſumentibus eſt ſtatuta excommunicatio ipſo facto incurrenda ſoli Sedi Apoſtolicæ reſervata, ad quam non incurrendam ſufficit quæcumque ignorantia vel cauſa probabilis, vel probabilis ſpes ratihabitationis. Præterea hæc excommunicatio non contrahitur, ſi Religioſus aliis Religioſis etiam ſine licentia ſuorum Prælatorum, vel Clericus ſæcularis aliis laicis vel Religioſis hoc Sacramentum adminiſtrent. Et infertur, tibi ægrotanti, & ex devotione commu

communicanti poſſe Religioſum deferre Euchariſtiam, modo per vicos, & plateas ſolemniter Euchariſtiam non deferat, Ex p. 9. tract. 9. ex reſ. 64. alias 63. *Quæ nunc inuenitur* in tom. 2 tract. 2. de Communione reſ. 62.

An qui audit Miſſam à Sacerdote excommunicato vitando, vel degradato, & depoſito impleat præceptum Eccleſiæ de audienda Miſſa in die feſtivo? Et infertur eum, qui excommunicatus audit Miſſam, quamuis peccet ſic audiendo ſi tempore opportuno eadem die abſoluatur ab excommunicatione, non teneri iterum Miſſam audire, poſtquam iam eſt abſolutus. Et an excommunicatus, qui ob negligentiam ſuam perſeuerat in excommunicatione peccet contra præceptum de audienda Miſſa in diebus feſtivis? Ex part. 10. tract. 11. ex reſol. 7. & in tract. 14. ex reſol. 12. alias 10. *Quæ hic reperietur* in tom. 21. tract. 3. de audienda Miſſa in die feſtiuo reſol. 15. & 14.

An ſi extra caſum neceſſitatis abſente Parocho, Sacerdos Religioſus infirmum vngat, incurrat excommunicationem extra peccatum mortale? Et an nominatim excommunicatus poſſit in articulo mortis miniſtrare infirmo Sacramentum Extremæ-Vnctionis, & hoc etiam tempore interdicti? Ex part. 5. tract. 3 ex reſ. 81. 82. & 89. & in tract. 10. ex reſol. 78. alias 77. *Quæ hic ſunt* in tom. 2. tract. 4. de Extrema Vnctione reſ. 30. 29. 31. & 32.

An Epiſcopus excommunicatus validè conferat Ordines? Et an ſuſcipientes Ordines non ſeruatis inſtertijs incurrant aliquam cenſuram? Ex part. 8. tract. 2. ex reſol. 2. & in part. 3. tract. 2. ex reſol. 32. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 2. tract. 5. de Sacramento Ordinis reſ. 24. & 89.

An conſanguinei contrahentes matrimonium per verba de præſenti ſub conditione, ſi Papa diſpenſauerit, incurrant excommunicationem latam in Clement. unic. de Conſang? *Et an Parentes, qui coactione ſufficienti ad mortale compellunt filios ad matrimonium, incurrant excommunicationem latam in Concilio Tridentino* ſeſſ. 24. c. 9.? *Et an hoc ipſum dicendum ſit de Epiſcopis Parochis, Regibus, & Imperatoribus, vel tantum de Dominis temporalibus, & Magiſtratibus? Et an Parrochus excommunicatus aſſiſtens matrimonio peccet? Et an in articulo mortis aſſiſtens matrimonio nullum peccatum committat? Et an Parrochus excommunicatus, etiam ſi ſit excommunicatus non toleratus, & nominatim denunciatus, validè poſſit aſſiſtere Matrimonio? Et ſi validè, an licitè? Et an ipſi contrahentes peccent, dum coram illo contrahunt? Et an Parrochus excommunicatus non toleratus validè, & licitè licentiam conferat Sacerdoti, vt aſſiſtat matrimonio? Et quid dicendum eſt de teſtibus, ſi ſint excommunicati tolerati, an valeat matrimonium coram illis celebratum? Et an excommunicati contrahentes matrimonium peccent dupliciter? Et an, qui contrahit cum excommunicato, peccet mortaliter? Et quid, ſi ſit denunciatus, aut publicus Clerici percuſſor? Et an in tali caſu duo, vel tria committat peccata? Et an ex metu mortis poſſit quis excommunicare aliquem ſine poteſtate? Et an ex matrimonio rato, & non conſummato cum affine, quis incurrat excommunicationem latam* in Clem. unic. de Conſang. *ſi eam ignorat? Et an lite pendente ſuper validitate matrimonij, ſi ſub pœna excommunicationis illis præcipiatur, ne ſimul cohabitent, filij illo medio tempore nati ſint legitimi?* Ex p. 3. tract. 4. ex reſ. 189. alias 190. & in p. 4 tr. 4. ex reſ. 132. & in p. 3. tr. 4. ex reſ. 232. alias 233. & in p. 5. tr. 9. ex reſ. 78. 79. 80. & 85. & in p. 3. tr. 4. ex reſ. 267. alias 268. & in tr. 6. ex reſ. 83. & in p. 3. tr. 5. ex reſ. 12. & in p. 10. tr. 11. ex reſ. 62. *Quæ hic ſunt* in tom. 2. tr. 6. de Matrimonio reſ. 19. 58. 84. 83. 85. 86. 127. 128. 136. 241. & 134.

An Pontifex poſſit cenſuris punire confeſſionem annuam ſacrilegam ex defectu doloris? Et deducitur, an Eccleſia poſſit prohibere, vel præcipere actum internum vel illud afficere cenſuris? Et ex doctrina huius Reſolutionis inferuntur aliqui alij caſus ſæpius contingentes in praxi. Et an Pontifex in articulo mortis ſuppleat iuriſdictionem in laico ſaltem prima Tonſura initiato, vt poſſit abſoluere moribundum à cenſuris qui non potuit confiteri? Et an Pontifex poſſit delegare poteſtatem ferendi cenſuras fœminæ, vel laico? Et quid de laico infideli? Et an Parochus publicè excommunicatus poſſit licentiam concedere Sacerdoti ad Sacramentum Extremæ-Vnctionis miniſtrandum? Et an Superior poſſit reſeruare excommunicationem minorem? Et an quamuis Pontifex peccet mortaliter, ſi non adimpleat præceptum annuæ confeſſionis, non tamen incurrat excommunicationem propter hoc, nec poſſit declarari, aut Eccleſiaſtica ſepultura priuari? Idem dicendum eſt de annua communione. Et an Pontifex poſſit ſibi reſeruare abſolutionem excommunicationis etiam in articulo mortis? Ex p. 8. tr. 1. reſ. 50. 53. 92. 39. 56. 52. 20. & 26. & in p. 10. tr. 14. ex reſ. 7. alias 5. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 3. tr. 1. de Poteſtate Pontificis reſ. 29. 32. 43. 75. 59. 31. 28. 51. & 34.

An curialis, qui vt facilius diſpenſationem impetret, mutat narrationis ſubſtantiam? incurrat excommunicationem? Ex p. 8. tr. 3. ex reſ. 69. *Quæ hic reperietur* in tom. 3. tr. 2. de diſpenſationibus reſ. 167.

An Epiſcopus ſine populi conſenſu poſſit inſtituere dies feſtos, & ſuper hoc, fulminare excommunicationis fulmen? Et an ingrediens ſepta Monaſterij, & cum Sacra Virgine inceſtum committens, ſi caſus ſit occultus poſſit ab Epiſcopo abſolutionem excommunicationis obtinere? Et quid de Confeſſario electo ex vi Bullæ Cruciatæ circa hanc prædictam abſolutionem? Et an Epiſcopus vigore Decreti Concilij Tridentini poſſit abſoluere ab excommunicatione contracta ob delictum occultum duelli? Et an ſi Epiſcopus proferat excommunicationem in eos, qui non audiunt Sacrum in Parrochia diebus Dominicis, & feſtivis, excommunicatio ſit nulla? Et an Epiſcopus, qui poteſt ſubditos abſoluere ab excommunicatione, an poſſit ſecum diſpenſare in abſolutione excommunicationis, vel ſibi ipſi abſoluere? Ex p. 4. tr. 4. ex reſ. 178. & ex p. 2. tr. 16. ex reſ. 33. alias 35. & in p. 7. tr. 2. ex reſ. 21. & 22. & in p. 10. tr. 13. ex reſ. 25. & in tr. 14. ex reſ. 66. alias 64. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 3. tr. 3. de Poteſtate Epiſcopi reſ. 89. 31. 29. 30. 87. & 18.

An Capitulum Sede vacante poſſit concedere monitoria ad effectum reuelandi? Et an Capitulum Sede Vacante poſſit ferre cenſuras? Et an poſſit abſoluere ab excommunicatione incurſa propter percuſſionem Clerici? Et quid de aliis cenſuris? Et an poſſit deputare Pœnitentiarios cum poteſtate abſoluendi ab huiuſmodi excommunicationibus, & aliis caſibus Epiſcopo reſeruatis? Ex p. 8. tr. 4. ex reſ. 17. 11. & 12. *Quæ hic reperientur* in tom. 3. tr. 5. de Capitulo Sede Vacante reſ. 29. 30. & 31.

An Clerici, & Religioſi excommunicati teneantur dicere Horas Canonicas? Et quid, ſi Clericus obtinuit beneficium, dum erat excommunicatus? Ex p. 2. tr. 12. ex reſ. 40. & in p. 9. tr. 9. ex reſ. 22. *Quæ hic ſunt* in tom. 3. tr. 6. de Horis Canonicis reſ. 31. & 112.

An ſi Epiſcopus prohibeat ſub pœna excommunicationis, ne quis celebret, vel audiat Miſſam in Oratorio priuato aliqua die ex ſolemnioribus; an non obſtante tali prohibitione priuilegiatus poſſit per Bullam Cruciatæ, Miſſam facere celebrare, vel audire in ſuo Oratorio priuato ſecluſo contemptu, & ſcandalo? Ex p. 9. tr. 1. ex reſ. 14 *Quæ hic eſt* in tom. 4. tr. 2. de Oratoriis priuatis reſ. 28.

Nota, quod in tom. 4. tract. 3. de Bulla Cruciatæ *ſunt plurimæ difficultates omnes miſtæ pro excommunicatione, & eius abſolutione virtute Cruciatæ, quas omnes reperies in Reſolutionibus hic infra aſſignandis, & non in aliis præcitati tractatus, videlicet* à reſ. 41. uſque ad reſ. 48. incluſiuè, & in reſ. 52. & à reſ. 54. uſque. ad reſ. 68. incluſiuè, & in reſ. 159. 171. & 176.

An confeſſarius virtute Iubilæi poſſit abſoluere à cenſuris Epiſcopo reſeruatis? Et an hoc extendatur ad

caſus, & cenſuras ab Epiſcopo poſt Iubilæi publicationem reſeruatis? Et an cenſuræ Synodales per Epiſcopum promulgatæ ligent Regulares: Et an excommunicatus contritus, ſi non poteſt obtinere abſolutionem lucretur Indulgentias, & Iubilæum, ſi adimpleat alia opera iniuncta, & præſertim quoad eos, qui in aliquam hæreſim inciderunt: Quod idem dicendum eſt de illis, qui excommunicati ſunt ob penſiones, & debita, ſi impotentes ſint ad abſoluendum Et an ſi quis confiteatur animo lucrandi Iubilæum, & abſoluatur ab excommunicatione, ſed poſtea non lucratur Iubilæum, excommunicatio illa redeat? Et an confeſſarius poſſit abſoluere à cenſuris ea conditione, vt pœnitens Iubilæum lucretur? Et an ſupradictus abſolutus modo, quo ſupra poſtea mutet voluntatem, & non lucretur Iubilæum, pecce.? Et an quicumque Confeſſarius ab ordinario approbatus poſſit tempore Iubilæi abſoluere Moniales à caſibus & cenſuris reſeruatis? Et an quando in Iubilæo conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus & cenſuris Papæ reſeruatis poſſit confeſſarius abſoluere à caſibus & cenſuris Bullæ Cenæ: Et an vt quis poſſit abſoluere à caſibus Bullæ Cenæ ſufficiat vt in Iubilæo dicatur quod conceditur facultas abſoluendi à caſibus Bullæ ſine expreſſa derogatione ipſius Bullæ: Et an quando in Bulla, vel Iubilæo, vel aliquo alio indulto conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus reſeruatis, vigore talis indulti poſſit fieri abſolutio à cenſuris reſeruatis? Et docetur quod per abſolutionem generalem datam in confeſſione vigore Iubilæi vel Cruciatæ à cenſuris reſeruatis non eſt dubitandum manere pœnitentem abſolutum à cenſuris reſeruatis oblitis, & quod poſt tranſactum Iubilæum poſſit pœnitens abſolui à quocumque Confeſſario ab ordinario approbato. Ex p. 3. tract. 4. ex reſ. 148. alias 149. & in p. 5. tract. 12. ex reſ. 36. & 13. & in part. 3. tract. 4 ex reſolut. 144. alias 145. & in part. 2. tract. 16. ex reſolut. 11. alias 13. & in part. 3. tract. 2. ex reſolut. 29. & in part. 5. tract. 12. ex reſolut. 12. & 34. & in part. 10. tract. 14. ex reſolut. 6. & 30. alias 4. & 28. Quæ hic ſunt in tom. 4. tract. 4. de Iubilæo reſ. 21. 22. 50. 61. 64. 10. 11. 13. 66. & 60.

An diſpenſatus ad edendum carnes poſſit ſimul piſces comedere ſi ab Epiſcopo fuerit hoc prohibitum ſub pœna excommunicationis? Ex part. 9. tract. 6. ex reſolut. 11. Quæ nunc inuenietur in tom. 4. tract. 6. de Ieiunio reſolut. 77.

An ſi quis eadem actione quæ fit tota ſimul v.g. baculo percutiat duos Clericos, vel ſcoplo duos interficiat Clericos, incurrat duas excommunicationes? Idem eſt de eo, qui eadem actione duo vaſa rapuit diuerſorum dominorum ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura. Idem eſt etiam de Iudice qui ſimul duabus manibus trahit duos homines è Templo contra immunitatem Eccleſiæ; vel de eo, qui eodem tempore conſeruatur cum duobus excommunicatis. Et an ligatus vna cenſura, ſit adhuc capax alterius non tantum diuerſæ rationis ſed eiuſdem? Et notatur, quod plures cenſuræ incurruntur ab eo, qui fecit vnum actum habentem plures circunſtantias pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ, ſi tamen dictæ circunſtantiæ mutent actus moralis ſpeciem; & ſecus autem ſi non mutent ſpeciem. Etiamque aduertitur quod tot cenſuræ incurruntur quot ſunt Superiores prohibentes quando habent diuerſam poteſtatem & ſecus ſi eamdem. Et an Clerici denunciati excommunicati, & vitandi, gaudeant priuilegio Canonis? Et docetur, vt teneamur euitare excommunicatum denunciatum non ſufficere dubium adhuc prudens dictæ denunciationis, ſed requiritur notitia illius moraliter certa, quod excommunicatio ſit expreſsè denunciata? Ex part. 5. tract. 9. ex reſolut. 59. & 60. & in part. 9. tract. 4. ex reſolut. 13. & in part. 4. tract. 3. ex reſolut. 71. Quæ hic ſunt infrà in proximo ſequenti tract. de Cenſura ob percuſſionem Clerici, reſolut. 53. 54. 37. & 59.

Nota vbi non erat neceſſaria nota quod infrà in hoc ipſomet tom. 5. tractatus ſecundus de cenſura ob percuſſionem Clerici totus eſt pro diuerſis caſibus & cenſuris cōtractis ob percuſſionem Clerici, Religioſi, Monachi, Monialis, & aliorum gaudentium priuilegio Canonis. Et ibi vt in proprio-ri loco, & tractatu inuenies quidquid circa hoc cogitare poteris.

An excommunicatio lata v.g. donec ſatisfaciat, vel reſtituat, ſequuta reſtitutione, vel ſatisfactione, non tollatur ipſo facto ſine alia abſolutione? Et an qui ab Epiſcopo excommunicato ignoranter ſuſcepit Ordines, incurrat ſuſpenſionem, ſed tamen, ſi in ea celebret, non incurrat irregularitatem? Idem eſt de illo, qui ordinem accepit à prædicto Epiſcopo per metum cadentem in conſtantem virum. Et an excommunicatus, ſi ſuſcipiat Ordines, incurrat ſuſpenſionem? Et quidam cum falſis dimiſſoriis ſumpſit minores Ordines, & poſtea cum excommunicatione occulta tamen impetrauit beneficium, quæſiuit, quid iuris; Et an collatio beneficij facta excommunicato probabiliter ſuam excommunicationem ignoranti, ſit valida? Et an excommunicatus, cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium, non faciat ſuos fructus beneficij ſed eos teneatur reſtituere; ſi tamen bona fide ſeruiuit beneficio, poſſit recipere, aut retinere ſtipendium ſeruitio proportionatum, & reſiduum non poteſt accipere, &c? Et an ſi eligaris ad beneficium tempore, quo habilis es, acceptes verò illud cum excommunicatus exiſtis valida ſit tua acceptatio? Ex quo ſequitur, ſi iſte, qui acceptauit, moriatur excommunicatus ante abſolutionem, ad quem pertineat prouiſio talis beneficij? Ex p. 5. tr. 10. ex reſ. 24. 35. 39. & 58. & in p. 11. tr. 5. ex reſ. 2. Quæ hic ſunt infra in tr. 3. de Suſpēſione reſ. 10. 16. 31 32. 33. & 35.

Nota quod infra in hoc ipſomet tom. 5. tr. 5. de Irregularitate, ſunt multæ quæſtiones pro excommunicatis & irregularitatibus ab ipſis excommunicatis contractis, vt v.g. ſi quis excommunicatus miniſtret Sacramentum, celebret vel faciat coram ſe celebrare, recipiat Ordines, &c. incurrat, vel non incurrat irregularitatem, & pro aliis diuerſis caſibus omnibus miſtis circa hoc; & quia prope eſt tractatus require in illo, quidquid occurrit ita miſtum.

Similiter etiam aduerte, quod infra in tract 6. de Abortu, ſunt etiam multæ difficultates omnes miſtæ ad incurrendam, vel non incurrendam excommunicationem propter Abortum, & pro abſolutione prædictæ excommunicationis, ideo ibi facillimè inuenies quidquid circa hoc deſiderare poteſt.

An excommunicatio Extrauag. 2. de Simonia, & Conſt. Pij V. incurratur per ſimoniam, quæ videtur eſſe parua ex parte pretij? Et an Electores ſimoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam Regularem incurrant excommunicationem? Et an dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu Religionis ligentur excommunicatione Summo Pontifici reſeruata in Extrauag. de Simonia? Et an qui non denunciant delinquentes contra Bullam Gregorij XIII. de datis, & Promiſſis, incidant in excommunicationem; vel in hac pœna ligentur tantum exiſtentes in Curia Romana? Et an qui aliquid ex prohibitis in prædicta Bulla fecerit cum Summo Pontifice, vel cum eius Miniſtris, aut familiaribus de illius conſenſu expreſſo, vel tacito, in pœnis dictæ Bullæ incidant? Et de aliis diuerſis caſibus pro prædicta Bulla agitur; vt ſi Gubernatores, & alij Officiales ſtatus Eccleſiaſtici accipiant munera, an incidant in excommunicationem Papæ reſeruatam? Et notatur, quod ad facilius impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione poſſit aliquis gratis, & ſponte præbere munera Superioribus, vel aliis; imò & in tali caſu pactum adhibere poteſt. Et an ſi ſtatuto caueatur, quod ludens ad hazardum ſit excommunicatus ludens cum ipſo Epiſcopo, qui ſtatutum edidit, ſit excommunicatus? Ex p. 5. ex reſ. 2. & in p. 4. tr. 4. ex reſ. 156. & in p. 3. tr. 2. ex reſ. 64 & in p. 7. tract. 4. ex reſ. 11. & in p. 9. tract. 8. ex reſ. 42. & in p. 10. tract. 16. ex reſ. 16. alias 15. Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet tom. 5. de Simonia reſ. 2. 10. 34 59. 51. & 1.

An Hæreticus externus per accidens occultiſſimus incidat in

in excommunicationem Bullæ Cænæ? Et an in aliquo caſu quis non incidat in excommunicationem etiamſi proferat exterius hæreſim externam? Et an Hæreticus purè mentalis incidat in excommunicationem? Et an Hæreticus puré externus qui mente non negat fidem non incurrat in cenſuram ita vt poſſit abſolui à quolibet Confeſſario in foro conſcientiæ? Et an Hæreticus ignorans excommunicationem illam incurrat? Et an Confeſſarius virtute alicuius Iubilæi poſſit abſoluere ab hæreſi occulta? Ex p. 6 tract. 6. ex reſ. 51. & in p. 4. tract. 4. ex reſ. 240. & in p. 5. tract. 13. ex reſ. 18. & in p. 1. tract. 5. ex reſ. 1. & in p. 5. tract 11. ex reſ. 35. & in p. 8. tract. 7. ex reſ. 67. *Quæ hic ſunt infrà in hoc ipſomet* tom. 5. tract. 8. de hæreticis, reſolut. 4. 5. 6. 29. 30. & 31.

Aduerte, quod infrà in prædicto tract. 8. de hæreſi & eius abſolutione, *ſunt multæ aliæ quæſtiones pro abſolutione excommunicationis contractæ ab Hæreticis & pro hæreſi, quas ibidem facillimè reperies* à reſ. 14. uſque ad reſ. 39. incluſiuè *vbi agitur, an Epiſcopi, Inquiſitores, Prælati Regulares & Confeſſarij ordinarij ex vi ſuæ iuriſdictionis, vel virtute Cruciatæ Iubilæi & priuilegiorum ab hæreſi poſſint abſoluere &c.*

An cum hereticis damnatis in tribunali S. Inquiſitionis ſit illicitum communicare? Et deducitur fideles, & Catholicos non peccare contra leges excommunicationis in conuictu ciuili cum hæreticis aut in mercatura, bello, aut in aliis negotiis politicis, maximè quando excommunicatio eſt generalis aduerſus hæreticos, vt eſt in Bulla Cænæ. Sed quid eſt dicendum, quando adeſt periculum peruerſionis aut ſcandalũ? Et notatur, quod vt Catholicus poſſit habitare in terris Hæreticorum aliqua requiruntur explanata in textu huius reſolutionis. Et an Principes ineundo fœdera cum Turcis, vel hæreticis incidant in cenſuram Bullæ Cænæ? Et an Summus Pontifex poſſit ſub cenſuris prohibere Principibus ne bellando ſupra dicta fœdera cum Turcis vel Hæreticis contrahant? Ex p. 10. tract. addit. 2. ex reſ. 9. 6. & 7. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 9. tr. 13. de fœderibus cum Turcis, & Hæreticis reſ. etiã 9. 6. & 7

An fæmina conſcia edicti, & non denuncians ſolicitationem intra terminum, excommunicationem incurrat, à qua abſolui non poſſit niſi facta ſit denunciatio qua facta poſſit abſolui per Bullam Cruciatæ; vel an ſufficiat illico denũciare? Et an qui propter impotentiam vel ignorantiam edicti non denunciauit intra terminum, teneatur poſtea denunciare & in tali caſu non ſit obligatio denunciandi ſtatim, ſed intra eoſdem dies quos edictum ſignauerit? Et an qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto, non incurrat in nouam excommunicationem, ſed tantum maneat in eadem? Et an in aliquo caſu fæmina ſolicitata teneatur denũciare ante impletum terminum publicationis? Et an ſi Edictum non publicetur, teneatur adhuc fæmina Confeſſarium ſolicitantẽ denunciare ſub pœna excommunicationis? Et an præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in Confeſſarios ſolicitantes ſit perpetuum, & per conſequens excommunicatio etiam perpetua, & alij quatuor caſus circa hoc adnotantur? Et explanatur, quod excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu. Et docetur an ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, liget mandantem furari, vel occidere? Et notatur, quod excommunicantur, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſterium; ergo ſub nomine mulierum non includuntur viri, qui coguntur Religionem ingredi, &c. Ex p. 4. tr. 5. ex reſ. 26. & in p. 3. tr. 5. ex reſ. 96. aliàs 95. & in p. 4. tr. 5. ex reſ. 29. 35. & 41. & in p. 1. tr. 4. ex reſ. 27. 23. 22. 12. *Quæ hic ſunt infra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 9. de Denunciationibus, reſ. 18. 19. 21. 23. 24. 22. 55. 76 & 78.

An Inquiſitores poſsint præcipere ſub pœna excommunicationis vt Clerus, & populus eorum concionibus aſsiſtant? Et an hoc præceptum vt omnes confluant ad Templum ad audiẽdum edictum fidei obliget ſub mortali? Et an inquiſitores in aliquo caſu non incurrant excõmunicationem latam in Clement. 1. § verum de Hæreticis *ſi non procedãt contra Hæreticos? Et an quando Inquiſitores incidunt in ſupradictam excommunicationem non poſſint abſolui excepto à Romano Pontifice præterquam in articulo mortis? Et an Inquiſitores poſſint cenſuris compellere ſæculares Aduocatos, vt alicuius rei cauſæ patrocinium ſuſcipiant? Et an Clericus quamvis indoctus non includatur in prohibitione* capite 2. de Hæreticis in 6. *nec incidat in excommunicationem latam in dicto capite quæ quidem excommunicatio etiam à laicis diſputantibus de fide in caſu de iure prohibito non incurritur ipſo facto, ſed per iudicem Eccleſiaſticum eſt infligenda? Et quid de laico docto? Et an Sanctimoniales comprehendantur ſub dictis verbis* inhibemus, &c. *ne cuique laicæ perſonæ? Et an Inquiſitores poſſint animaduertere in frangentes Cedulones in quibus declarantur excommunicati? Et an Inquiſitores incurrant excommunicationem ſi extorqueant pecuniam prætextu officij inquiſitoris? Et an Inquiſitores poſſint accipere xenia, hoc eſt eſculenta, & poculenta, & contra facientes incurrant excommunicationem? Et an intelligens aliquem librum eſſe hæreticum comburendo illum & non Inquiſitoribus tradendo incurrant excommunicationem Bullæ Cænæ? Et an in retentione librorum Hæreticorum detur paruitas materiæ, ita vt non incurrat excommunicationem Bullæ Cænæ vel Indicis? Et an qui legit librum Hæretici de religione tractantem, hæreſim tamen non continentem, incidat in cenſuram Bullæ Cænæ? Et an ſi libri Hæreticorum vnum, aut alterum contineant errorem, & ille deleatur omninò poſſint ſine incurſione excommunicationis legi? Et an in electione librorum hæreticorum detur paruitas materiæ? Et an Confeſſarius abſoluere, poſſit eum qui vnam paginam libri hæretici legerit? Et quid ſi legantur duæ, vel tres lineæ in quibus legens certo nouit contineri hæreſim?* Ex part. 4. ex reſolut. 89. 37. 9. & 56. & in part. 4. tract. 8. ex reſolut. 103. 28. & 8. & in part. 1. tract. 11. ex reſ. 37. & in part. 5. tract. 5. ex reſolut 43. & 42. & in part. 6. tract. 6. ex reſolut. 55. *Quæ hic ſunt infrà in hoc ipſomet* tom. 5. tract. 10. de Inquiſitoribus reſolut. 24 32. 53. 77. 90. 133. 134. 139. 140. 146. & 145. & pro ſanctimonialibus ſupra in tract. 8. reſ. 10.

De inſordeſcentibus per annum in excommunicationem, & à quo; & qualiter ſint puniendi? Et an qui recipit, & fauet conſanguineos Hæreticos incidat in pœnam excommunicationis latam in Bullam Cænæ contra fautores & receptatores Hæreticorum? Ex part. 4. tract. 7. ex reſolut. 18. & 21. *Quæ hic ſunt infrà in hoc* tomo. 5. tract. 12. de pœnis S. Inquiſitionis reſolut. etiam 18. & 21.

An excommunicatus electus & confirmatus Epiſcopus non obtenta abſolutione poſſit abſque peccato mortali ſuſcipere conſecrationem? Et quid eſt faciendum ſi Hæreticus occultus ad mentem redit, & nec ab Epiſcopo, neque ab alio abſolutionem excommunicationis obtinere potuit? Et an Epiſcopus aliqua cenſura innodatus validè poſſit conſecrare alium in Epiſcopum? Et quid ſi talis Epiſcopus alios ſacros Ordines minores conferat? Et docetur, quod qui ſuſcipit ordinem ab Epiſcopo excommunicato, ſuſpenſo, hæretico, ſchiſmatico, depoſito, degradato verum Ordinem ſuſcipit, at ab illius executione tantum ſuſpenditur. Et an conſecratio Epiſcoporum efficiat, vt ipſos offendentes incurrant excommunicationem Bullæ Cænæ contra offendentes Cardinales? Et quid, ſi tantum ſit electus & confirmatus, non tamen conſecratus? Et deducitur quod Cardinales ex quo electi ſunt à Summo Pontifice, & electionem acceptauerunt, tametſi Capellum non obtinuerint, gaudent prædicto priuilegio? Ex part. 12. tract. 1. ex reſolut 43. 61. & 107. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 4. tract. 8. de Conſecratione Epiſcopi, reſ. etiam 43. 61. 107.

Index Tractatuum,

An dubitans, ſit ne aliqua lex excommunicationem imponens vſu recepta, poſſit exiſtimare non eſſe vſu receptam? Et notatur, quod qui corrigit litteras iuxta mentem Pontificis, non eſt falſarius, nec incurrit excommunicationem Bullæ cœnæ, vt ſi dicatur in ſupplicatione Petro Panormitano & Notarius poſſit Petro Neapolitano; vel ſi exprimatur quartus gradus conſanguinitatis, & poſuit affinitatis. Et an lex præcipiens aliquid ſub pœna excommunicationis obliget ad mortale? Et quid, ſi excommunicatio eſt latæ ſententiæ, & non comminatoria tantum? Et docetur peccaſſe mortaliter olim quoſcumque Clericos ſacris initiatos, Beneficiarios, & Religioſos, aſſiſtentes agitationi taurorum contra Bullam Pij V. & Gregorij XIII. prohibentes id ſub pœna excommunicationis. Et an Regulares peccent mortaliter, accedentes ad Monaſteria Monalium, quibus id præcipitur ſub pœna excommunicationis, & priuationis, vocis actiuæ, & paſſiuæ? Et an Sacerdos, qui non poteſt abſoluere ab excommunicatione niſi ſatisfacta parte, ſi abſoluat non ſatisfacta parte, abſolutio ſit illicita? Ex p. 4. tract. 3. ex reſolut. 14. & in part. 5. tr. 14. ex reſ. 40. & in p. 9. tract. 6. ex reſol. 5. & in p. 1. tract. 10. ex reſol. 21. & in p. 10. tract. 12. ex reſ. 7. *Qui hic reperientur* in tom. 6. tract. 1. de Legibus reſ. 41. 83. 43. 42. & 30.

An quando pœna ſupponit intrinſecè culpam, quales ſunt Eccleſiaſticæ cenſuræ, poſſit conſuetudo abrogare legem, quoad culpam, manente obligatione quoad pœnam? Ex part. 6. tract. 5. ex reſ. 20. *Quæ hic eſt* in tom. 6. tract. 2. de conſuetudine reſ. 27.

An læſus vſque ad dimidium iuſti pretij in aliquo contractu poſſit recurrere ad iudicem Eccleſiaſticum, vt ratione peccati compellat aduerſarium ad reſtitutionem etiam per cenſuras? Et an ſi aliquis cogatur denunciare debitum ſub pœna excommunicationis reſtitutionem inducente, poſſit, hoc non obſtante, vti compenſatione in foro conſcientiæ, etiamſi adſint creditores anteriores? Et an vxor & filij poſſint aliquando poſt mortem viri, vel parentum occultare bona creditorum, & non teneantur reuelare, ſi aliquid occultauerint, etiamſi obligentur vi, & virtute excommunicationis? Et Rectores cuiuſdam Eccleſiæ conceſſerunt aliqua bona in euidentem illius Eccleſiæ vtilitatem, ſaluo aſſenſu Sedis Apoſtolicæ, & ante aſſenſum tradiderunt poſſeſſionem, quæritur, an dicta alienatio ſit nulla, & inciderint in excommunicationem Paulinæ Ambitioſæ? *Et an incurrant in excommunicationem Bullæ cœnæ Proreges & Miniſtri prohibentes extractionem frumenti & aliorum victualium ad Romanam curiam ſi in Regno deficit neceſſaria prouiſio?* Ex p. 7. tract. 10. ex reſ. 22. & in p. 3. tract. addit. ex reſ. 8. & in p. 5. tract. 13. ex reſ. 79. & in tract. 14. ex reſ. 57. & in p. 1. tract. 8. ex reſ. 77. & in p. 3. tract. 6. ex reſ. 32. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 6. tract. 3. de contractibus reſ. 75. 154. 155. 158. 191. & 206.

An donationes Epiſcopi propè, vel circa mortem ſint validæ in vtroque foro? Vnde Donatarius poterit abſurdeſcere, ſi fortè publicetur excommunicatio contra non reuelantes bona Epiſcopi defuncti? Ex part. 1. tract. 10. ex reſ. 43. *Quæ hic reperietur* in tom. 6. tract. 7. de Donationibus reſ. 74.

An excommunicati poſſint eligi in executores teſtamentarij? Et notatur, quod ſi vnus ſolus ſit executor vel Commiſſarius, illéque excommunicatus exiſtat, & intra tempus, quod de iure, vel à teſtatore ad executionem conceſſum eſt, excommunicationis abſolutionem conſequi non poſſit, tunc etenim ad Epiſcopum executio deuoluitur in cauſis piis, in aliis verò ad heredes. Et an Iudex nec ordinarius, nec delegatus, vel arbiter, Aduocatus, vel Tutor ſi ſint excommunicati non poſſint iudicare, patrocinari, neq; in iudicio exiſtere? Ex part. 8. tract. 5. ex reſ. 2. *Quæ hic eſt* in tom. 6. tract. 9. de Executoribus Teſtamentorum reſ. etiam 2.

Nota quod in tom. 7. tract. 1. de Regularibus, *ſunt quam plurimæ difficultates pro diuerſis caſibus miſtis, in quibus Epiſcopi poſſunt excommunicare Regulares; & pro excommunicationibus ferendis ab ipſiſmet Prælatis Regularibus, & Abbatiſſis Monialium; & pro communicatione cum ſupra dictis, quando ipſi ſunt excommunicati, & pro excommunicatione, quam Epiſcopus pronunciat contra Regulares, & alios colloquentes cum Monialibus etiam exemptis, & pro ingredientibus Monaſteria Monialium, &c. & pro aliis multis caſibus. Et pro abſolutione excommunicationis impertienda à ſupradictis Prælatis Regularibus ſuis ſubditis Religioſis, & Nouitiis, & etiam exteris ſecularibus virtute ſuorum priuilegiorum; ideo ſi ita caſus miſti occurrerint, require illos ibidem in Reſolutionibus his aſſignandis, & non in aliis præcitati tractatus, videlicet* in reſ. 19. 27. 32. 33. & à reſ. 36 uſque ad reſ. 39. & à reſ. 42. uſque ad reſol. 45. incluſiuè, & in reſ. 92. 94. 98. 109. 114. 117. 119. 131. & à reſ. 134. uſque ad reſ. 138. & in reſ. 143. 166. 207. 236. 243. 246. 263. 264. 265. 266. 269. 294. 298. 299. 300. 314. 315. 317. 319. 320. 322. & 332. *& quamuis non ſpecificè & clarè, tamen ex conſequentiis in multis aliis Reſolutionibus præcitati tractatus.*

An quando Epiſcopi, Viſitatores, & Prælati Religioſorum, & alij ſuperiores Regulares, aut Sæculares Eccleſiaſtici præcipiunt ſub pœna excommunicationis, ipſo facto incurrenda, vt ſcientes crimina intra certum tempus, & terminum ſibi reuelent; ſubintelligendum eſſe ſeruato ordine correctionis fraternæ, alias non eſt obediendum? Et an correctio fraterna ſit adhibenda, quando blaſphemia eſt occulta, & non ſit hereticalis, ſi præcipiatur ſub excommunicatione denunciare? Ex p. 7. tr. 3. ex reſ. 44. & 60. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 7. de Correctione fraterna reſ. 51. & 74.

An ſi quis ante ebrietatem, vel antequam ſubſequantur aliqua peccata externa, confiteatur, & accuſet ſe de cauſa data in ebrietate, teneatur poſtea confiteri, ſi dicta peccata ſubſequantur, & inducant excommunicationem? Et an chriſtiani remigantes in triremibus Turcarum peccent mortaliter, & incidant in excommunicationem? Et an licitum ſit metu mortis vel alterius grauis damni communicare cum excommunicato nominatim denunciato, vel publico Clerici percuſſore? Ex part. 3. tract. 6. ex reſol. 52. & in tract. 5. ex reſ. 36. & iterum in tract. 6. ex reſol. 48. §. Quarto infertur. *Quæ hic reperientur* in tom. 7. tr. 5. de Scandalo reſ. 39. 73. & 76.

Quæritur quot annorum ſenex intelligatur, vt excuſari poſſit ex ea ætate adire Pontificem pro abſolutione excommunicationis, ſi caſus occurrerit, ita vt poſſit abſolui à quacumque papali excommunicatione? Ex p. 9. tract. 8. ex reſ. 2. *Quæ hic eſt* in tom. 8. tract. 4. de voto, reſ. 36.

An liceat abſque metu cenſuræ excommunicationis cap. Si quis ſuadente, *percutere Pontificem pro defenſione neceſſaria?* Ex p. 5. tract. 4. ex reſ. 2. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 8. tract. 5. de homicidio. reſ. 17.

An ſi quis inueniatur laqueo ſuſpenſus, vel morſus in puteo, debeat ſepeliri in loco ſacro? Et quid ſi conſtet publicè in paſchate non communicaſſe? Et quid eſt dicendum, ſi hoc eſſet occultum? Et an omnes qui moriuntur in peccato notorio, & ſine ſignis pœnitentiæ, vt vſurarius excommunicatus, meretrices, concubinarij, & qui in ipſo actu venereo correptus morbo amiſſit loquelam & paulo poſt expirauit, & morientes extra locum duelli non ſint ſepeliendi in loco ſacro? Ex p. 5. tract. 3. ex reſ. 100. & 99. *Quæ hic reperientur* in tom. 8. tract. 8. de caſibus occurrent. temp. mortis reſ. 4. & 5.

An excommunicatio contra lædentes immunitatem Eccleſiarum non ſit lata, ſed ferenda? Et an iudices ſeculares violantes illam incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et an contrauenientes, & violantes Eccleſiarum immunitatem poſſint abſolui ab Epiſcopo, vel talis abſolutio ſit Summo Pontifici reſeruata? Et an ad incur-

rendam

rendam excommunicationem huius Bullæ ſufficiat actus intentatus? Et an mandantes offendi cardinales, ſi effectus non ſequatur incurrant in excommunicationem Bullæ Cenæ? Et quid de eo, qui nomine ſuo offenſam factam Cardinali ratam habet? Et an receptatores & defenſores interficientium Cardinales incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Et an occidentes bannitum in Eccleſia incurrant in excommunicationem Greg. XIV. contra extrahentes ab Eccleſia? Et quid de iudice laico mandante reum in Eccleſia occidere? Et an qui eſt excommunicatus gaudeat immunitate Eccleſiæ? Et notatur, quod priuata perſona, quæ extrahit aliquem ab Eccleſia afficitur cenſura. Et an Eccleſia violetur, ſi per Epiſcopum excommunicatum non toleratum conſecretur aut benedicatur? Et aduertitur, quod Eccleſia non violatur quamuis excommunicatus non toleratus in ea celebret, nec Altare, nec paramenta ſacra polluuntur per vſum talium excommunicatorum. Ex p. 6. tract. 1. ex reſ. 34 & in p. 1. tract. 1 ex reſ. 15. & 41. & in p. 5. tract. 2. ex reſ. 87. & 91. & in p. 6. tract. 1. ex reſ. 21 & 35 & in p. 1. tr. 1. ex reſ. 34. & in p. 4 tract. 1. ex reſ. 102. & in p. 11. tr. 8. ex reſ. 22. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 9. tract. 1. de Immunitate Eccleſiæ reſolut. 2. 4. 5. 47. 49. 64. 128. 77. 112. & 131.

An Epiſcopi poſſint excommunicare Reges, & eorum Conſiliarios? Et quid de inquiſitoribus, non ſolum in Sicilia, ſed in aliis Regnis? Et an percutientem Clericum non deferentem habitum & Tonſuram, incurrat in cenſuram Canonis Si quis ſuadente &c? *Et an bona Confraternitatum laicorum, & Hoſpitalium poſſint alienari ſine aſſenſu Apoſtolico?* Ex p. 3. tract. 1. ex reſ. 9 & in p. 1. tract. 2. ex reſ. 35. alias 34 & in p. 4. tract. 1. reſ. 37. *Quæ hic reperientur* in tom. 9 tract. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſ. 46. 135. & 177.

Nota quod in prædicto tom. 9. & tract. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica, *ſunt aliæ quamplurimæ difficultates pro Immunitate Eccleſiaſticorum, & pro incurrenda excommunicatione Bullæ Cœnæ & aliarum contra lædentes, & frangentes ſupradictam Immunitatem Eccleſiaſticorum. Et etiam aduertitur, quod ſunt plurimi alij caſus pro priuilegiis contra Immunitatem Eccleſiaſticam quæ ſi re vera exiſtant, docetur reuocata eſſe per Bullam Cœnæ, & ideo ſi ita caſus miſtus pro ſupradictis occurrerit require illum* in reſ. 6. 7. 8. 9. 12. 13. 24. 27. 28. 33. 36. 37. 38. 39. 40. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 56. 60. 62. 93. 95. 100. 101. 113. 115. 116. 146. 181. 196. 197. 207. 215. 223. 230. 237. 239. 244. 182. 300. 308. 325. 333. & 338.

An offendentes, & interficientes Cardinales qui nondum Capellum habuere, incidant in excommunicationem Bullæ Cenæ? Et an Cardinales comprehendantur in generali conſtitutione Pontificia imponente cenſuras & pœnas; Et an Cardinales poſſint in ſuis titulis excommunicare? Et an Vicarius Cardinalium poſſit etiam fulminare cenſuras & reliqua facere, quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis? Et an Cardinales Monaſteria Monialium ingredi valeant poſt Bullam Greg. XIII. vel an hoc intelligatur de protectoribus ſolis? Et an ſi quis eiiciat Cardinales à terris, in quibus nati ſunt, aut domicilium habent, incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ ſi non exerceant aliquam legationem? Et quid ſi ſolis verbis comminatoriis quis eiiciat ſupradictos Cardinales ſi ob minas actu loca relinquant? Et an ſi quis inſultum faciat ad domum Cardinalis vt ex hoc verecundiam tantum inferat, incurrat in excommunicationem Bullæ Cænæ? Et quid ſi quis percutiat Cardinalem percuſſione leuiſſima? Et quid, ſi ictus ſolummodo veſtes tetigit, aut leuauit manum ad percutiendum Cardinalem, quamuis poſtea non percutiat? Et an, qui offenſionem in cardinalem non impedit, vel qui ſine vitæ periculo clamando poterat eiuſmodi Prælatis opem ferre, & non clamauit, aut pecunia eos redimere, & non redemit; vel ſciat aliquos contra cardinalem conſpirare & illos non denunciauit, incidat in excõmunicationem Bullæ Cænæ? Et an offendentes Clericos familiares cardinalium ipſorum intuitu incidant in excommunicationem Bullæ Cænæ? Et an cardinales percutientes ſe ipſos incurrant in excommunicationem Bullæ cænæ? Et an cardinalis Religioſus, ſi deponat habitum ſuæ Religionis incurrat in excommunicationem? Ex part. 5. tract. 2. ex reſolut. 76. 16. 12. 20. 81. 82. 92. 88. 89. 83. 84. & 66. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 9 tract. 7. de Cardinalibus reſ. 14. 31. 39. 44. 77. 76. 79. 80. 81. 83. 82. & 86.

An Eminentiſſimi cardinales reuelando ea, quæ in conſiſtorio tractantur incidant in cenſuram Sanctiſſimo reſeruatam? Et an cenſura in Concilio Lateranenſi ſit per hoc impoſita ſit vſu recepta? Et de aliis etiam agitur qui caſu & dolo audierint ea quæ in Conſiſtorio dicta vel acta ſunt, vel illis cardinalis reuelet & poſtea illa aliis narrent. Et infertur, quod quando eſt dubium, an cenſura ſit vſu recepta, illa non obligat. Ex part. 9. tract. 8. ex reſolut. 41. *Quæ hic eſt*, in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus reſ. 20.

Nota quod in ſupradicto tom. 9 & tract. 7. de Cardinalibus à reſ. 94. uſque ad reſ. 127. *ſunt multæ quæſtiones pro excommunicatione incurrenda vel non incurrenda à Cardinalibus, & aliis propter colloqutiones, & ſcriptiones vetitas tempore conclauis & pro abſolutione ſupradictæ excommunicationis.*

Decetur prohibitum eſſe ſub excommunicatione ne prælati Eccleſiarum ſibi commiſſarum bona immobilia aut iura laicis ſubmittant, aut ſubiiciant, nec etiam ex ipſis in Patronos, vel Aduocatos perpetuò, vel ad tempus non modicum conſtituant. Ex p. 10. tract. 7. ex reſ. 5. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 9. tract. 11. de iure Protectionis ſeu Clientelæ reſ. etiam 5.

Nota quod ſupra in principales reſolutiones huius tract. 1. de excommunicatione, *ſunt aliquæ difficultates pro abſolutione ipſius excommunicationis & è contra in Reſolutionibus* §. de abſolutione excommunicationis, *ſunt etiam aliquæ quæſtiones ſpeciales pro excommunicatione tantum, & non pro eius abſolutione. Eadem eſt ratio in multis §§ huius additionis & appendicis in fine huius tractatus appoſitis*

TRACTATVS II.

De Cenſura ob percuſſionem Clerici, atque de eius Abſolutione. pagina 123.

1. *Quiſnam dicetur manum violentam in clericum iniicere? Et quis verò excuſetur ab incurſione huius cenſuræ? Pro quibus in textu huius Reſolutionis diuerſi caſus adducuntur.* Ex p. 9. tract. 4 reſ. 27. ibid.

2. *An in percuſſione clerici detur paruitas materiæ ad excuſandam excommunicationem, licet facta fuerit interius prauo animo, & mortaliter peccaminoſo? Idem dicendum eſt de quouis alio opere, cui annexa eſt excommunicatio, ſi opus externum eſt tantum veniale, & leue, licet internum fuerit mortale.* Ex part. 5. tra. 5. reſ. 65. p. 124

3. *An ſi quis percuteret clericum pugno, vel baculo vno, vel altero ictu, incurrat in cenſuram canonis* Si quis ſuadente Diabolo? *Et quanam paruitas materiæ excuſet ab incurſione huius cenſuræ pro percuſſione clerici? Et docetur quod ſi aliquis pugno percuteret clericum in ſchola publica, iſta leuis percuſſio ratione loci efficitur grauis & ideò talis percuſſor in hoc caſu*

non poſſit abſolui ab Epiſcopo, ſed accedere debet ad Sedem Apoſtolicam. Et curſim alij diuerſi caſus adducuntur pro percuſſore Clerici tangente iniurioſè illum ſputo, aqua, oleo, puluere, vel ſi quis eriperet de manu Clerici violenter ſcripturam, librum, vel eiecit de capite eius birretum; aut tangit pectus, vel tunicam &c. Ex p. 10. tract. 14. & Miſc. 4 reſ. 33. alias 36. ibid.

4. *Quandonam percuſſio Clerici dicatur leuis, grauis, & enormis?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 45. p. 125.

5. *An quando eſt dubium an percuſſio ſit leuis, vel grauis iudicandum ſit eſſe grauem?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 46. p. 126.

6. *An percuſſio Clerici Superioris Eccleſiaſtici, vel Regularis præter malitiam contra Religionem contineat etiam malitiam impietatis?* Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 28. ibid.

7. *An Clericus voluntariè percutiens ſe ipſum incurrat in excommunicationem Canonis, ſi quis ſuadente? Et an Cardinalis ſe ipſum percutiens, aut vulnerans in ſupradictam excommunicationem incurrat? Et an Monialis, quæ potione, aut venæ ſciſſione abortum intendit, incurrat in prædictam excommunicationem?* Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. reſ. 82. alias 81. p. 127.

8. *An clericus percutiens ſe ipſum incurrat in cenſuram Canonis? Et quid ſi ipſe conſentiat in ſuam percuſſionem, an talis percutiens, & ipſe Clericus percuſſus pro excommunicatis habendi ſint? Et an Clerici, qui in ludo ex more amicorum ſe alapis cedant, capilloſque euellant, incidant in excommunicationem Canonis?* Ex part. 9. tract. 4. reſ. 8. ibid.

9. *An ſi duo Clerici enſibus diſtrictis, vnus contra alium digladiatur, incurrant in cenſuram? Et infertur, quod qui animo deliberato per veſtes Clericum apprehendit, aut percutit* ſuadente Diabolo *aliquid corpori Clerici adhærens, puta equum, cui Clericus inſidet vulnerat, aut ei iniuriam infert; vel ſi quis de manu Clerici per vim auferat enſem, aut illum de latere per iniuriam eripiat, aut galerum, ſeu pileum de capite &c. eſt excommunicatus. Et an volens percutere Clericum gladio, vel ſagitta, aut ictu, & caſu aberret, illumque non attingat, etiamque ſi ſagittam emittat, vel ictum in illum dirigat, incurrat excommunicationem? Et notatur eum qui adhuc non eſt initiatus prima Tonſura, & ſi in habitu Clericali incedat, inſeruiendo, Eccleſiæ animo aſcendendi ad ſtatum Clericalem non gaudere priuilegio Canonis & de Clericis Saluaticis idem dicendum eſt.* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 4. p. 128.

10. *An percutientes Clericum conſentientem incurrant in cenſuram? Et an Clericus conſentiens dictæ percuſſioni non ſit excommunicatus, ſed poſſit excommunicari? Pro quo explanatur, quod aliud eſt ſubiicere ſe clementinæ ...., & aliud participare cum aliquo in crimine criminoſo, quod non participat ſe ſubmittens miſericordiæ ...., quid de facili ſolet parcere ſubiectis, & proteruis?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 9. p. 129.

11. *An Prælati Regulares, & ſeculares percutientes Clericos titulo Correctionis per alios incidant in cenſuram? Et an hic alius qui in Religione debet eſſe Monachus, poſſit eſſe vnus è Conuerſis? Et an reſtrictio, ne fiat per laicum percuſſio habet locum etiam in Prælatis Clericorum ſæcularium? Et an captura Clerici poſſit fieri per laicum authoritate Superioris Eccleſiaſtici.* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 22. ibid.

12. *An percutiens Monachum, vel Nouitium titulo correctionis incidit in cenſuram, ſi in Religione adſit ſtatutum, ne Prælati cauſa correctionis percutiant Monachos? Et quid, ſi Submagiſter corrigat contra prohibitionem Magiſtri principalis? Et notatur Clericos Sodomitas eſſe priuatos per Bullam Pij V. priuilegiis clericalibus, ſed intellige poſt declarationem criminis. Et an ſub nomine Clericorum Sodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes crimen nefandum?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 41. p. 130.

13. *An Magiſtri percutientes Clericum diſcipulum per laicum incidant in cenſuram?* Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 23. ibid.

14. *An percutientes Clericum titulo correctionis incidant in cenſuram? Et quid, ſi excedant modum vel corrigant ex odio? Et in textu huius Reſolutionis explanantur diuerſæ perſonæ, quæ hanc correctionem facere poſſint ſine cenſuræ incurſione. Et an, quando dictæ perſonæ excedant modum percuſſionis relatæ ad correctionem, vel corrigunt ex odio, incurrant hanc cenſuram?* Ex p. 9. tract. 4. reſolut. 21. ibid.

15. *An pater correctionis cauſa poſſit percutere filium Clericum in ſacris conſtitutum abſque metu cenſuræ? Et quid in prædicto caſu de Clericis in inferioribus gradibus, ſiue ordinibus conſtitutis? Et notatur hoc locum habere in auo, ſi talis filius Clericus eſt in eius poteſtate. Sed quid de Matre? Et aduertitur Magiſtrum ab excommunicatione immunem eſſe, ſi diſcipulum correctionis cauſa percutiat.* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 1. p. 131.

16. *An ſi quis percutiat Clericum turpiter agentem cum filia illegitima incidat in cenſuram? Et quid de filia adoptiua? Et etiam de matre, ſorore, aut vxore agitur in prædicto caſu? & non ſolum in actibus proximis, vt oſculis, amplexibus, & ſimilibus, ſed etiam in colloquio ſuſpecto, & ſecreto. Imò hoc procedit ſi Clericus turpiter infeſtet puerum pro nefanda libidine?* Ex part. 9. tract. 4. reſ. 33. p. 132.

17. *An ſi quis percutiat Clericum turpiter agentem cum ſua ſponſa de futuro, incidat in cenſuram? Et in* §. 1. *huius reſolutionis apponuntur omnes perſonæ, cum quibus; ſi Clericus turpiter ageret, & percuſſus fuerit percutiens non incidit in excommunicationem, & non ſolum ſi turpiter in actu fornicationis inueniatur Clericus, ſed etiam ſi inueniatur vacans amplexibus, oculis, aliiſque tactibus turpibus qui nimio in loco ſuſpecto. Et quid ſi in loco honeſto Clericum loquentem cum vxore &c. poſt trinam monitionem repererit maritus domi cum vxore ſolum loquentem, ſi eum per* 24. *horas captiuum detineat, aut verberet? Et in dictis caſibus adductis in corpore huius Reſolutionis, an percuſſio in continenti præſtanda ſit? Et an patri, filio fratri, marito, &c. volenti interficere Clericum in flagranti repertum liceat alicui abſque incurſione excommunicationis quando alia via non poteſt illum auertere, conſulere percuſſionem tantum, vel mutilationem; Et notatur ſupradictos non poſſe per alios percutere Clericum turpiter agentem cum vxore, filia, ſorore &c. & in tali caſu tam mandans quam percutiens mandatarius incurreret excommunicationem.* Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 32. ibid.

18. *An incurrat cenſuram maritus, ſi data opera ſe abſcondit, vt Clericum adulterum inueniat cum vxore, & illum occidat aut percutiat? Et notatur quod non ob actum copulæ carnalis tantum, ſed etiam ob amplexus, oſcula, & alia huiuſmodi generis ſigna propinqua operis nefandi expleti, vel explendi cum vxore, matre, ſorore, vel propria filia &c. percuti Clericum poſſe ſine crimine, & excommunicatione. Imò ſatis eſſe vt ſolus cum ſola reperiatur in loco ſuſpecto accedentibus aliis circunſtantiis ſuſpicionemque mouentibus? Et an extendendum hoc ſit ad ſponſam de futuro, auiam, aut neptem? Etiamque notatur, quod ſi maritus procurauerit, vt Clericus vocetur ab vxore ad illam turpem actionem, & ſi eum percuteret incurreret vterque, ſcilicet tam vxor, quam maritus, excommunicationem. Et tandem quæritur, an adiuuantes, ſeu aſſociantes ſupradictum Patrem, filium, fratrem vel maritum in ſupra dicta percuſſione incidant in excommunicationem?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 2. p. 133.

19. *An mulier Nobilis, quæ fuſte, vel alapa percuſſit Clericum ad venerem ſolicitantem, inciderit in cenſuram? Et quid, ſi Clericus eam verbis tantum tentaret, vel aggrederetur? Idem dicendum eſt in prædicto caſu de puero ſolicitato à Clerico cum peccato nefando.* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 38. p. 134.

20. An percutientes Clericum, qui poſt inflictum fuſtem vel alapam fugit, incidat in cenſuram? Et an ſit licitum ob honoris iacturam perſequi fugientem, qui percuſſit aliquem fuſte, v. g. & illum tantum percutere, quantum ad ſui honoris defenſionem opus ſit? Ex part. 9. tract. 4. reſ. 25. pag. 135.

21. An percutiens, vel occidens Clericum aggreſſorem, ſi poſſit fugere, incidat in cenſuram? Et an hoc intelligatur tam de Viro Nobili, quam de viro infimæ notæ, vel de Clerico, aut Monacho? Et an ſi aliquis extraneus, vel propinquus conſulat Patri, filio, fratri, vel marito occiſionem Clerici in flagranti reperiendi, vel iniuſtè inuadentis, an, ſequuto homicidio in perſonam ipſius Clerici, talis conſulens incidat in excommunicationem? Et docetur virum Nobilem, etiam ſi poſſit fugere, poſſe occidere inuaſorem abſque metu irregularitatis, etiam ſi præceſſerit culpa ex parte eius, vt inuaderetur. Ex p. 9. tr. 4. reſ. 26. p. 136.

22. An percutiens Clericum in defenſionem alterius incidat in cenſuram? Et ſupponitur percutientem Clericum in ſui defenſionem non incurrere in cenſuram, quod intellige in continenti cum moderamine inculpatæ tutelæ, quamuis ſcienter, & deliberate operetur; ſecus verò ſi moderamen legitimæ defenſionis tranſgreſſus fuerit. Et docetur, quod prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo conſiſtat dictum moderamen. & infertur primo poſſe mulierem percutere Clericum tentantem ſuam pudicitiam facto, vel verbis, ſi alia via auertere à ſe illum non poſſet. Secundò, violenter expellens à domo Clericum iniuſtè illam occupantem in hanc excommunicationem non incidit. Tertio, ſi violenter expellas Clericum tibi honorificam ſedem vſurpantem. Quartò, ſi Clericum bona tua furantem inſequaris, & ab eo violenter extrahas. Et quid, ſi res furatas domi haberet depoſitas, eaſque pacificè poſſideret? Quintò, fugientem Clericum debitorem, aut de fuga ſuſceptum detinere poteris, vt Superiori præſentes, debitumque recuperes. Idem eſt, ſi in flagranti delicto, vel in eius probabili ſuſpicione iudex ſæcularis Clericum inueniat. Et tandem explanatur in quibus caſibus conſiſtat exceſſus moderatæ defenſionis. Ex p. 9. tr. 4. reſ. 24. p. 137.

23. An qui tantum ex charitate tenetur impedire percuſſionem faciendam Clerico, ſi non impediat, incurrat cenſuram? Et quid, ſi doloſè non impedit talem percuſſorem, cum poſſet obuiare ſine periculo, & damno? Et quid eſt dicendum, ſi non obſtat propter odium, & prauum affectum, licèt peccaret mortaliter? Et quinam ex iuſtitia teneantur obſtare percuſſioni Clericorum? Et notatur, quod vt non impediendo percuſſionem Clerici incidant in cenſuram, quatuor copulatim debent concurrere. Ex p. 9. tr. 4. reſ. 3. p. 138.

24. An Heluetij arcentes turbam, dum Pontifex, vel alius Princeps egreditur, ſi percutiant Clericum, incidant in cenſuram? Et quid, ſi tamen id facerent animo maligno ex propoſito, ſcilicet intendens Clericum verberare ſine ſufficienti neceſſitate? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 20. p. 139.

25. An percutientes Clericum ex ignorantia incurrant in cenſuram? Et quid, ſi ignorantia ſit inuincibilis, & quid, ſi ſit vincibilis? Sed maior difficultas eſt ignorantia craſſa, ſeu ſupina, & affectata, licèt ignorantia affectata procedat ex dolo, & temeritate? Difficultas adhuc ſupereſt de ignorantia concomitante ſiue iuris, ſiue facti? Et in textu huius Reſolutionis adducuntur alij diuerſi caſus in exemplum ſupradictarum quæſtionum. Ex part. 9. tr. 4. reſ. 42. ibid.

26. An mandantes, conſulentes, ſeu precibus, & promiſſis inducentes, conſentientes, & ratum habentes, & auxilium præbentes percutere Clericum incidant in cenſuram? Et quid eſt dicendum, ſi mandatum non ſit expreſſum, ſed tacitum? Et vtrum verò mandans incurrat, ſi mandatarius exceſſerit fines mandati, vt quia mandauit tantum verberare Clericum, & mandatarius illum vulnerauit? & quid ſi quis mandaret, vt tantum inferatur Clerico iniuria verbalis, & mandatarius exceſſerit faciendo illi iniuriam perſonalem? Et notatur, quod ſi aliquis, licet non mandet, vel conſulat percuſſionem Clerici expreſſe, dicit tamen coram ſuis amicis & familiaribus ſe deſiderare vindictam de tali Clerico, ſi poſtea ſui moti his verbis percutiant, ſic incurrit excommunicationem; vnde vt eſſet liber ab excommunicatione, debet affirmare ſe non dixiſſe eo animo, vt percutiant, & quod non deſideret vt ipſi percutiant. Etiamque ad [illegible] ratam habentem percuſſionem Clerici, etiam poſt factum incurrere cenſuram Canonis, ad quod requiruntur tria, quæ explanantur in §. vltimo huius Reſolutionis. Ex. p. 9. tr. 4. reſ. 14. p. 140.

27. Quis conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici, & poſtea ſerio conſilium reuocauit, quæritur, an ex homicidio ſequuto incurrat excommunicationem, irregularitatem, & obligationem reſtituendi? Ex p. 3. tr. 5. & Miſ. 1. reſ. 84. alias 83. p. 141.

28. An reuocantes mandatum, & conſilium, ſi percuſſio Clerici ſequatur, incidant in cenſuram? Idem dicendum eſt de irregularitate, & damni compenſandi obligatione. Et quid dicendum eſt de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 15. ibid.

29. An mandantes, & conſulentes percuſſionem Clerici, ſi ante percuſſionem pœniteant, & conterantur, incidant in cenſuram? Et ſupponitur non poſſe reuocari mandatum, nec conſilium. Et an excommunicatio incurratur ab illo, qui poſtquam mandauit, moritur, antequam percutiatur Clericus? Et in concluſionem ſupra dictæ difficultatis aliquæ aliæ adducuntur in textu huius Reſolutionis. Ex p. 9. tr. 4. reſ. 16. p. 142.

30. An furans cingulum, vel aliam veſtem Clerico dormienti incidat in cenſuram? Et quid, ſi veſtes è domo Clerici auferat latro, aut pecuniam ex crumena ab eo geſtata arripuerit ſubdole, & ſine vi? Ex part. 9. tract. 4. reſ. 37. p. 143.

31. An ſi qui capiat Clericum vel Monachum per capillos, ſeu barbam, aut captiuum dicens, ſi non eſſes Clericus, vel Religioſus, te occiderem, vel percuterem, incidat in cenſuram? Et notatur Clericum indignatum eiiciendo manum contra alium Clericum reiicientem illum aliquantiſper de loco, in quo morabatur, non incidiſſe in cenſuram. Ex p. 9. tr. 4. reſ. 35. p. 144.

32. An ſi qui porrigeret venenum Clerico incidat in cenſuram? Et quid de Moniali ſumens venenum, vt fœtus moriatur. Et notatur propinantem venenum Clerico in cenſuram non incurrere, antequam venenum operari incipiat. Vnde quæritur, an ſi talis iſto medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis, incideret ne poſtea, veneno operante, in cenſuram? Et in §. 1. huius Reſolutionis curſim multi, & diuerſi caſus explanantur pro incurſione cenſuræ in illis qui reducuntur ad percuſſionem iniurioſam perſonæ Clerici, &c. Ex p. 9. tr. 4. reſ. 36. ibid.

33. An percutientes Clericum mortuum incidant in cenſuram? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 39. p. 145.

34. An percutiens Clericum per iocum, ſi aliquantulum excedat, incurrat in cenſuram? Ex p. 9. tract. 4. reſ. 43. ibid.

35. An qui intendit percutere Caium Clericum & facta diligentia percuſſit Titium Clericum, incidat in cenſuram? Et in exemplum adducitur, quod proiiciens lapidem, vt percuteret Sempronium Clericum, & caſu inculpabiliter, percuſſit Titium etiam Clericum illac tunc tranſeuntem; is enim nec incidit in cenſuram, nec morte inde ſequuta contraxit irregularitatem. Et quod ſi percuteret laicum in eo caſu, non incideret in cenſuram, quamuis intentio fuerit percutiendi Clericum? Et quod mandans occidere Petrum, ſi mandatarius occidat Ioannem, non incurrit mandans irregularitatem orta ex homicidio voluntario. Ex p. 9. tr. 4. reſ. 31. p. 146.

36. An percutientes Clericum in ſacris Ordinibus initiatum, cumque fuit diſpenſatum à Pontifice, vt poſſit contrahere matrimonium antequam illud contrahat, vt inquam illum percutiente. incidant in cenſuram? Ex quo infertur, an

profeſſus, cum quo diſpenſatum eſt ad nuptias teneatur ad Officium diuinum recitandum; quod idem dicendum eſt de Sacerdote cum prædicta diſpenſatione? Et obiter quæritur, an degradatus ad penſum Horarum Canonicarum adſtrictus ſit? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 40. ibid.

37. An qui percutit Clericum incorrigibilem, incidat in cenſuram? Et an talis Clericus amittat priuilegium fori? Et notatur, quod excluduntur ab hoc priuilegio Canonis Clerici Ioculatores, Goliardæ, aut Buffones, ſi per annum huic ignominioſo Officio vacauerint. Etiamque excluduntur exercentes Officium Carnificium, Macellariorum, Tabernariorum, modo coniugati ſint, vel habitum Clericalem dimiſerint. Et an, ſi coniugati non ſint, habitumque Clericalem retineant, priuilegio Canonis, & fori quo ad perſonas non priuentur, ſed ſolum quoad eorum bona? Et an Clerici excommunicati etiam denunciati, & vitandi, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, vel etiam depoſiti verbaliter gaudeant hoc priuilegio Canonis? Ex p. 9 tr. 4. reſ. 13. p 147.

38. An percutientes Clericum realiter degradatum incidant in cenſuram? Ex quo infertur, an degradatus, ſi de facto celebraret, conficeret verum Chriſti corpus? Et an ſi degradatus reſtituatur, vel ſi degradatus moriatur, & reſurgeret, deberet iterum ordinari? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 29. p. 148.

39. An percutiens Apoſtatam incidat in cenſuram? Et quid, ſi dimiſerit habitum ſuæ Religionis, & Eccleſiaſticum & percutiens ſciat eſſe Apoſtatam? Et an Nouitius, ſi maneat extra Conuentum cum habitu ſuæ Religionis, & licētia Superioris, etiam ſi illicite, & abſque iuſta cauſa fuit dicto Nouitio à Superiore conceſſa præfata licentia, gaudeat priuilegio Canonis? Et notatur, quod non ſolum conuerſi laici oblati, ſeu donati, qui veram profeſſionem emittunt, ſed etiam ij, qui ſe ſuaque Monaſterio tradiderunt, & in ipſo viuunt habitu aliquantulum mutato gaudent priuilegio Canonis. Et quid eſt dicendum de percutiente manifeſte Clericum hæreticum, an in cenſuram incurrat, etiam ſi non traditus ſit brachio ſæculari? Ex p. 9. tr 4 reſ. 2. ibid.

40. An percutientes Clericum damnatum ad triremes incidant in cenſuram? Et docetur, quod in hoc caſu, quando Comes, & Magiſter triremis percutit Clericum ſicut reliquos remigantes, non incurrit excommunicationem, ſecus vero, ſi illi, vel alius rixando cum illo percutit eum? Et quid, ſi prædictus Clericus damnatus ad triremes ſit incorrigibilis? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 17. p. 149.

41. An percutiens Clericum qui non habet beneficium, neque requiſita Concilij Tridentini, incurrat excommunicationem? Ex p. 3. tr 5. & Miſc. 1. reſ. 83. alias 82. ibid.

42. An qui percutit Clericum conſtitutum in Minoribus, ſi non incedat in habitu, & Tonſura, & non obſeruet requiſita Concilij Tridentini ſeſſ 23. c. 6. de reformat. incidat in cenſuram Canonis? Et notatur, quod excluduntur ab hoc priuilegio Canonis Clerici, qui deſerto habitu Clericali grauibus criminibus ſe immiſcent inverecunde, quod à fortiori procedit, ſi in crimen aſſaſſinij inciderint. Et quid de Clericis excommunicatis, ſuſpenſis, interdictis, vel depoſitis verbaliter tantum, aut irregularibus, an prædicti gaudeant priuilegio Canonis? Et quid eſt dicendum de Clericis hæreticis, & ſchiſmaticis? Et quid dicendum erit de Clericis Ordinatis per ſaltum, ante legitimam ætatem, vel per alienum Epiſcopum abſque dimiſſoriis, vel cum dimiſſoriis falſis, vel per Epiſcopum excommunicatum, ſuſpenſum, vel depoſitum? Ex. part. 9. tract. 4. reſ 5. ibid.

43. An qui percutit Clericum coniugatum non deſeruientem alicuius Eccleſiæ incurrat in cenſuram Canonis? Et quid de priuilegio fori? Et an vxor Clerici coniugati, & filij eorum gaudeant priuilegio Canonis, & fori mariti & Patris incedentis in habitu, & tonſura? Et quid ſi manus iniectio fieret vxori ſupradictæ in odium viri; an tunc iniiciens incurreret in excommunicationem, ac ſi ipſum percuteret? Idem eſt, ſi percuſſio fieret in perſonam alicuius conſanguinei Clerici in odium ipſius Clerici. Et an ad euadendam dictam excommunicationem ſufficiat, ſi tempore, quo percutitur talis Clericus coniugatus, non ferat Tonſuram, vel non habeat veſtes Clericales? Et notatur, quod Clericus coniugatus non bigamus, ſi dimittat habitum, & Tonſuram, & poſtea illum reaſſumat, gaudet priuilegio Canonis. Ex quo ſequitur, quod Clerici bigami, bigamia vera, & interpretatiua in minoribus ordinibus conſtituti, omni priuilegio denundantur; ſecus vero de bigamia ſimilitudinaria, vt ſi Clerici bigami in Sacris initiati ſunt, vel ex diſpenſatione, vel illegimitate hoc priuilegio Canonis gaudent, ſecus in Minoribus conſtituti. Idem docetur de Religioſis bigamis, etiam ſi habitum dimiſerint, quare illos percutientes erunt excommunicati. Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 6. p. 150.

44. An torquentes Clericum per laicum incidant in cenſuram, etiam ſi de licentia Epiſcopi hoc faciant? Et an conſuetudo in contrarium excuſet à culpa? Et an ſaltem in tali caſu Superiores torquentes, & corrigentes Clericum per alium laicum peccarent? Ex p. 9 tr. 4. reſ. 30 p. 151.

45. An percutiens Religioſum inualide profeſſum incidat in cenſuram? Et an hoc procedat etiam ſi propria culpa, & non tantum Religionis ſit nulliter profeſſus; imo & ſi contra iura receptus ſit? Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 34. p. 152.

46. An percutientes Religioſum nullo ordine inſignitum, & expulſum à Religione, incurrant in cenſuram? & quid, ſi portet habitum, & Tonſuram Clericalem? Et docetur Clericum ex defectu habitus non committere priuilegium Canonis. Ex p. 9. tr. 4. reſ. 44 ibid.

47. An Monialis, quæ ſumit potionem, vel pugnis ſe cedit, vt abortum faciat, incurrat in cenſuram? Et quid eſt dicendum de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, illa conſentiente ſequuto effectu? Ex p. 9. tr. 4. reſ. 10. ibid.

48. An Monialis ſumens potionem mortiferam fœtui, vel pugnis ſe percutiens ad abortum faciendum, vt poſtea ſequutus eſt, non ſolum incidat in pœnas Bullæ Sixti V. ſed etiam in cenſurum cap ſi quis ſuadente Diabolo? Ex p 7. tr. 5. reſ. 40. p. 153.

49. An Equites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, &c. gaudeant priuilegio canonis? Et quid de priuilegio fori? Et in vtroque quid dicendum eſt, ſi dicti Equites profeſſionem non emiſerint, ſed tantum habitum acceperit? Ex p 5. tr. 13. reſ 44. ibid.

50. An percutientes Equites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatrauæ, incidant in cenſuram canonis? Et quid de Nouitiis prædictorum Equitum? Et quæritur, quid dicendum ſit de Commendatariis, in quibus maior poteſt eſſe difficultas? Et quid de conſuetudinibus circa ſupra dicta? Et quid etiam ſentiendum ſit de Equitibus D. Ioannis? Et an, qui non Canonicè ad ſtatum clericalem perueniſſet, ita vt pro pœna ſit à gradu deiiciendus, veluti ſi ſeruus, &c. gaudeat priuilegio canonis? Ex p. 9. tract. 4. reſ. 7. ibid.

51. An notorius percuſſor Equitis Ieroſolymitani, Calatrauæ, &c. vel Religioſi alterius Religionis Ordines non habentis ſit propter excommunicationem incurſam vitandus? Et an talis percuſſor ſit vitandus ante iudicis ſententiam, & declarationem? Et an ad notorietatem per euidentiam facti requiratur, quod ſciatur ſaltem euidenter à decem perſonis in oppido paruo, & à pluribus aliis in magna ciuitate? Et docetur, quod in odioſis nomine clerici, non veniunt Religioſi; & quod interdicto clero, non cenſentur interdicti Religioſi. Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ. 11. alias 9. p. 154.

52. An percutientes Eremitas, ſi ſint ſub obedientia Epiſcopi vel alterius Prælati, incidant in cenſuram? Ex quo infertur, quid dicendum ſit de Fratribus tertij Ordinis D. Franciſci, & D. Dominici, vitam in communitate gerentibus, & habitum Religionis geſtantibus, an hoc priuilegio canonis,

canonis, imo & fori gaudeant? Et quid de prædictis Fratribus, qui in propriis domibus commorantur, & ſe ſuaque bona Religioni obtulerunt? Ex p. 9. tract. 4. reſ. 11. p. 155.

53. *An ſi quis eadem actione, quæ ſit tota ſimul, verbi gratia baculo, percutiat duos clericos, vel ſcoplo duos interficiat, incurrat duas excommunicationes? Idem eſt dicendum de eo, qui eadem actione duo vaſa rapuit diuerſorum Dominorum, ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura. Idem etiam de iudice, qui ſimul duabus manibus trahit duos homines vi è templo contra Immunitatem; vel de eo, qui eodem tempore conuerſatur cum duobus excommunicatis.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 59. 156.

54. *An percutiens plures clericos ſucceſſiue incurrat tot cenſuras, quot ſunt clerici percuſſi? Et an ligatus vna cenſura ſit adhuc capax alterius, non tamen diuerſæ rationis, ſed eiuſdem? Et notatur, quod plus cenſuræ incurruntur ab eo, qui fecit vnum actum habentem plures circunſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ ſi tamen dictæ circunſtantiæ mutent ſpeciem actus moralis, & ſecus autem ſi non mutent ſpeciem. Et quæritur, ſi quis percuteret Monachum initiatum prima Tonſura, an duas cenſuras incurrat? Etiamque notatur, quod tot cenſuræ incurruntur, quot ſint Superiores prohibentes quando habent diuerſam poteſtatem, ſecus ſi eamdem.* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 60. ibid.

55. *In quadam ciuitate huius Regni quidam percuſſit clericum publice, & notorie, quæſierunt ſtatim à me, an eſſet vitandus?* Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. reſolut. 14. p. 157.

56. *An, qui percuſſit clericum publice & notorie, ſit ſtatim vitandus, ante iudicis ſententiam?* Ex p. 5. tract. 9. reſ. 61. ibid.

57. *An percuſſor notorius clerici, eo ipſo ſtatim ſit ſemper vitandus? Et quæritur, quot autem teſtes requirantur, vt factum dicatur notorium in clerici percuſſione? Et an ſcilicet, ſi aliquis notorie conſuluit, vel mandauit, aut ratam habuit, vel non impediuit percuſſionem clerici, ſit euitandus, ſicut notorius percuſſor?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 18. ibid.

58. *Olim interrogatus fui, quot teſtes requirantur, vt factum dicatur notorium in percuſſione clerici?* Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. reſ. 22. alias 24. p. 158.

59. *An dubius de percuſſione notoria clerici teneatur vitare percuſſorem? Et docetur, vt teneamur vitare excommunicatum denunciatum, non ſufficere dubium adhuc prudens denunciationis, ſed requiritur notitia illius moraliter certa, quod excommunicatio ſit expreſſe denunciata* Ex. p. 4. tr. 3. reſ. 71. ibid.

60. *Quidam calcibus percuſſit clericum in publica platea, & cum à tali excommunicatione non poſſe ab Epiſcopo abſolui dixiſſent aliqui viri docti, quæſierunt à me, quid in hac re ego ſentirem? Et in dubiis, an percuſſiones declarandæ ſunt potius graues, & enormes quam leues?* Ex p. 2 tr. 16. & Miſc. 2. reſ. 21. alias 23. p. 159.

61. *An calcibus percutiens clericum in platea dicatur percuſſiſſe leuiter in ordine ad obtinendam abſolutionem?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 19. ibid.

62. *Quis poteſt abſoluere à dictis percuſſionibus? Et an hæc poteſtas extendatur ad quoſlibet Prælatos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes? Et in textu huius Reſolutionis explanantur omnes perſonæ in iure expreſſæ, quæ excuſantur adire Pontificem pro abſolutione ob enormem clerici percuſſionem.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 47. ibid.

63. *An quis, ſi pro enormi percuſſione non poteſt adire Pontificem, teneatur Romam mittere Procuratorem vel epiſtolam pro abſolutione?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 48. p. 160.

64. *An Epiſcopus poſſit abſoluere ex quacumque percuſſione clericorum, etiam ſi percuſſor poſſit recurrere ad Summum Pontificem, dum modo percuſſio ſit occulta? Et an fere eadem facultas Mendicantibus Religioſis conceſſa ſit?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 63. ibid.

65. *Quando ab Epiſcopo non eſt exigendum iuramentum, vt abſoluti à cenſura canonis teneantur adire Pontificem?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 64. ibid.

66. *An Principum Ianitores, Oſtiarij, &c. percutientes clericos ſub pretextu Officij poſſint abſolui ab Epiſcopo, quamuis percuſſio grauis ſit modo non ſit enormis? Et an Officiales non fortuito, & incaute, ſed titulo iuriſdictionis percutiens ex odio clericum, ſemper ſit remittendus ad Papam pro abſolutione, exceptis caſibus legitimi impedimenti? Et quæritur in hoc caſu, cui incumbit onus probandi, an fortuito, vel deliberate Officialis, (vt ſupra) percuſſerit clericum arcendo turbam, ad hoc vt declaretur excommunicatio Epiſcopalis, aut Papalis? Et obſeruatur dictis Ianitoribus, & Officialibus, (dum ab Epiſcopo abſoluuntur ab excommunicatione* Si quis ſuadente, *contracta ob delictum enorme,) non eſſe iniungendum onus ſe præſentandi poſtea Sedi Apoſtolicæ, ſicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delicatis magnæ potentiæ id onus non iniungitur.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 55. ibid.

67. *An Epiſcopus poſſit abſoluere clericos, qui Collegialiter viuunt, vel in Seminariis, conuictoribus ſe inuicem percutientes non percuſſione leui, ſed graui? Et notatur, quod quando dictis clericis Collegialiter viuentibus ab Epiſcopo abſolutio cenſuræ impertitur, non eſt onus imponendum præſentandi ſe poſtea Sedi Apoſtolicæ. Et quid eſt dicendum in prædicto caſu de pueris miniſtrantibus in Eccleſia Cathedrali, vel alia Eccleſia, qui ibi communiter viuunt, & ſubſtentantur de redditibus ab Eccleſia ad id deputatis? Et quid de aliis pueris, qui in domo communi viuunt ſub aliquo moderatore eorum?* Ex p. 9. tract. 4. reſolut 56. p. 161.

68. *An Epiſcopi poſſint abſoluere impuberes, qui clericum percuſſerunt? Idem eſt dicendum de puellis puberibus. Et docetur quod talis non tenetur poſtea ſe Sedi Apoſtolicæ præſentare, etiam ſi pueri impuberes doli tamen capaces non petant abſolutionnm ante pubertatem, quamuis læſio facta tempore impubertatis ſit enormis?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 58. ibid.

69. *An Epiſcopi poſſint abſoluere mulieres cuiuſuis ſtatus ſiat & conditionis percutientes Clericos ex quauis percuſſione? Et an dicta abſolutio danda ſit ſimpliciter ab eodem Epiſcopo, & non ad reincidentiam? Idem dicendum eſt & multo magis de Monialibus. Et an ſtatus perſonæ prius, & veritas negotij ſit intimanda Romano Pontifici ante quam abſolutio cenſuræ impendatur ab Epiſcopo mulieribus ſupradictis?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 59. p. 162.

70. *An Epiſcopi poſſint abſoluere ſenes ex quacumque Clerici percuſſione? Sed difficultas eſt, quinam dicendus ſit ſenex?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 60. ibid.

71. *An Epiſcopus poſſit abſoluere à graui, & enormi Clericorum percuſſione ſeruos, & alios ſub poteſtate conſtitutos? Idem dicendum eſt de viro, qui in fraudem vxoris Clericum percuteret. Et ſi ſupradicti fiant de fluxu temporis ſui iuris, vel liberi, an teneantur adire Sedem Apoſtolicam? Et aduertitur, quod quando prædicti abſoluuntur ab Epiſcopo iniungendam eſſe illis ſatisfactionem aliquam pro recompenſatione laboris in itinere.* Ex part. 9. tract. 4. reſolut. 61. p. 163.

72. *An pauperes poſſint abſolui ab Epiſcopo, etiam ſi percuſſio Clerici fuerit enormis? Et quid eſt dicendum de infirmis & valetudinariis? Et in textu huius Reſolutionis explanatur, qui ſunt ſupradicti pauperes. Et notatur, quod infirmi, valetudinarij, aut præpediti à quacumque alia impotentia corporis incidentes in excõmunicationem canonis.* Si quis ſuadente, *poſſint abſolui ab Epiſcopo, etiam ſi infirmitas ſit temporalis, nempe febris tertiana, vel quartana, aut podagra, & multo fortius, ſi infirmitas ſit incurabilis, & diuturna. Et in corpore huius Reſolutionis explanantur impedimenta, pro quibus excommunicatus iure communi poſſit abſolui ab Epiſcopo, & non tenetur recurrere ad Papam pro abſolutione, etiam ſi percuſſio Clerici ſit enormis. Et an ſi cum prædictis impedimentis quis non tenetur perſonaliter*

naliter adire Papam, & Romam, etiam non teneatur mittere Procuratorem pro abſolutione? Et an ceſſante impedimento teneantur ſe præſentare Pontifici? Sed adhuc duo aduertuntur, Primum non eſſe concedendam huiuſmodi abſolutionem, quin excommunicatus parti læſæ ſatisfactionem præſtet. Secundum, in euentu, quo quis abſoluitur ob temporale impedimentum ex gi debere iuramentum cōparendi coram Sede Apoſtolica, vel alias authoritatem abſoluendi habente, ſi conualuerit, aliàs in ſimilem incidat excommunicationem. Ex p. 9. tr. 4. reſ. 62. p. 164.

73. *An Epiſcopus poſſit abſoluere Religioſos, ſi ſe inuicem percuſſerunt, vel an ſit neceſſaria licentia Superioris Regularis? Et quid, ſi percuſſio ſit grauis, vel enormis? Et quid eſt dicendum, ſi Prælatus Regularis nollet per ſe, vel per alium concedere abſolutionem? Et notatur, quod idem dicendum eſt de Monialibus ſi aliqua aliquam aliam etiam Conuerſam, aut Clericum percuſſerit; quod poteſt abſolui ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi Monaſterium fuerit. Idem eſt etiam dicendum de Monialibus Nouitiis.* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 54. p. 165.

74. *An Regulares poſſint abſoluere à percuſſione enormi Clericorum, quando eſt occulta? Et an Regulares priuilegiati poſſint etiam hodie abſoluere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, dummodo ſint occulti?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 65. ibid.

75. *An Regulares poſſint abſoluere ſæculares, qui percuſſerunt Clericum leui percuſſione?* Ex p. 9. tract. 4. reſ. 53. p. 166.

76. *An ſi in Monaſterio ſint tantum Superior, & alius Religioſus, & ſe inuicem percuſſerunt, poſſint ſe inuicem abſoluere? Et in hoc caſu ſe inuicem abſoluendo, neque peccatum; participando in diuinis, neque irregularitatem ſupradicti incurrant? Sed aduertitur, quod prius abſoluens non abſoluat Sacramentaliter, hoc eſt etiam à peccatis, ſed tantum extra Sacramentum, & ab excommunicatione tantum præciſè, deinde abſolutus primus poteſt ab vtriſque abſoluere.* Ex part. 9. tract. 4. reſ. 52. ibid.

77. *An Superiores Regulares poſſint abſoluere à cenſura huius canonis ſuos ſubditos? Et quid eſt agendum ſi Religioſi ſe inuicem percutiant extra clauſtrum Monaſterij? Et quid, ſi Prælatus Regularis percutiat aliquem ſubditum? Et an Prælati Regulares, & eorum Vicarij ex priuilegio poſſint ſuos ſubditos abſoluere, etiam ſi percuſſio ſit enormis? Et notatur ſupradicta procedere, quando Religioſi ſe ad inuicem percutiunt, nam ſi percutiant Clericum ſuæ, vel alterius Diœceſis, non gaudent prædicto priuilegio. Poteſt tamen in tali caſu illos Epiſcopus abſolvere, ſi percuſſio ſit talis, à qua Epiſcopus eoſdem Clericos abſoluere poſſit; id eſt leui. Et quid, ſi Religioſus percuſſerit Epiſcopum ipſum, vel Abbatem?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 49. p. 167.

78. *An Regularis percutiens Regularem alterius Religionis ſit abſoluendus a proprio Prælato, ſi percuſſio non fuerit enormis? Vel an ſit neceſſe, vt Prælatus eius, qui paſſus eſt iniuriam, vt eam condonet, ac pœnam in ſatisfactionem diffiniat, & ſit præſens ad talem abſolutionem? Et an vero Prælatus percuſſi ipſum percuſſorem verberare debebit? Et an talis prælatus poſſit delegare talem actionem verberationis? & quid faciendum eſt in euentu, quod Prælati diſcordauerint in ſatisfactione ponenda? & quid eſt agendum, quando Regularis percutiat Regularem eiuſdem Religionis, at diuerſi Monaſterij. Et notatur, quod hodie per ſpecialia priuilegia Prælati Regulares poſſint abſoluere ſuos Religioſos ſubditos ab excommunicatione propter iniectionem manuum violentam in Clericum, etiam ſi ſit Sedi Apoſtolicæ reſervata.* Ex p. 9. tract. 4. reſolut. 50. pag 168.

79. *An Superiores Regularium poſſint abſoluere Nouitium ab excommunicatione incurſa propter percuſſionem Clerici ante ingreſſum Religionis? Et quid eſt agendum, ſi poſtea talis Nouitius ita abſolutus ab iſta, vel quavis alia cenſura egrediatur à Religione; an in illas reincidat? Et quid eſt faciendum, ſi in prædictam cenſuram canonis Nouitius incurrat anno probationis, modo non ſit percuſſio enormis?* Ex p. 9. tr. 4. reſ. 51. ibid.

80. *An virtute Bullæ Cruciatæ poſſint abſolui percutientes, etiam enormi percuſſione? Et infertur abſolutionem virtute Bullæ Cruciatæ à cenſuris à iure latis valere etiam in foro exteriori, & iudiciali.* Ex part. 9 tract. 4. reſ. 57. pag. 169.

Appendix ad alias paucas difficultates ſimul pertinentes ad iſtum *tract.* 2. *de Cenſura ob percuſsionem Clerici, & eius Abſolutione huius V. Tomi.*

A*N liceat abſque cenſura excommunicationis* cap. Si quis ſuadente, *&c. percutere Pontificem pro defenſione neceſſaria?* Ex p. 5. tr. 4. ex reſ. 2. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 8. tr. 5. de Homicidio reſ. 17.

An ſi quis percutiat Cardinalem percuſſione leuiſſima incurrat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quid, ſi ictus ſolummodo veſtes tetigit; aut leuauit manum ad percutiendum Cardinalem, quamuis poſtea non percutiat? Et an Cardinales percutientes ſeipſos incurrant in cenſuram Bullæ Cœnæ? Ex part. 5. tract. 2. ex reſ. 92. & 84. *Quæ hic reperientur* in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus reſ. 79. & 82.

An percutientes Cardinales, Epiſcopos, & alios Prælatos expreſſos turpiter inuentos incontinenti non excuſentur ab excommunicatione, &c? Ex part. 5. tract. 2. ex reſ. 91. *Quæ hic eſt* in tom. 9. tract. 1. de Immunitate Eccleſiæ reſ. 49.

An quis impune poſſit occidere, vulnerare, & expoliare Clericum, Epiſcopum, & Cardinalem in bello militantem; ac proinde nullam incurrat pœnam, & excommunicationem? Ex p. 10. tr. 2. ex reſ. 3. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 7. tr. 7. de Bello, reſ. 53.

An prima Tonſura initiatus gaudeat priuilegio canonis? Et an Regularis excommunicatus propter percuſſionem Clerici, ſi recipiat Ordines incurrat Suſpenſionem? Ex p. 10. tract. 14. ex reſ. 16. aliàs 14. & in p. 5. tract. 10. ex reſol. 58. *Quæ nunc inuenientur infra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 3. de Suſpenſione, reſ. 12. & 33.

Aſſeritur, quod ſi quis intendat occidere, aut enormiter percutere aliquem Clericum determinatum; & caſu errans, alium etiam Clericum percuteret, aut occideret; illa occiſio, & percuſſio enormis non erit reſeruata. Ex p. 11. tr. 6. ex reſ. 19. *Quæ hic reperietur* in tom. 8. tr. 5. de Homicidio reſ. 91.

An Nouitius in Religione clericorum Regularium cum licentia Generalis acceptatus ante pubertatis annum, ſit proprie Nouitius, ita vt gaudeat priuilegio canonis? Et an impuberes admiſſi ad cæteras alias Religiones ante annos pubertatis gaudeant priuilegio canonis? Et an hoſpites noſtræ Religionis, & Nouitij laici antequam annum Nouitiatus incipiant, gaudeant priuilegio canonis? Et an illi, qui aſſumpto aliquo habitu Religioſo adhibentur ad ſeruitia, & obſequia Monialium, & ad petendum pro ipſis eleemoſynam, gaudeant priuilegio canonis? Et quid de clericis Orientalibus coniugatis & in minoribus Ordinibus initiati? Ex p. 6. tr. 8. reſ. 7. & in p. 5 tr. 1. ex reſ. 16. *Quæ hic eſt* in to 9. tr. 2. de Immunit. Eccl. reſ. 163. & 153.

An Moniales Turris Speculatorum Romæ exiſtentium ſint Religioſæ, & earum vota ſint ſolemnia, & gaudeant priuilegio canonis? Ex p. 8. tr. 7. ex reſ. 88. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 7. tr. 1. de Regularibus, reſ. 350.

An ſi quis conſilium, vel mandatum dedit ad percuſſionem clerici, & conſtat de effectu ſequuto, ſed dubitat, an ille motus ſit à ſua operatione, ſeu à conſilio, vel mandato, an verò alias id principalis eſſet facturus, cenſeatur pœnas, &

cenſuram

cenſuram incurriſſe ? Ex p. 7. tr. 5. ex reſ. 26. §. penult. *Quæ hic reperietur infra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 6. de Abortu reſ. 23.

An publicum Clerici percuſſorem in vno loco, teneamur vitare in alio loco, vbi delictum eſt occultum ? Ex p. 5. tr. 9. ex reſolut. 134. *Quæ hic eſt ſupra* in tract. 1. huius tom. 5. reſ. 145.

An ſi quis iactauit ſe percuſſiſſe clericum, teneatur confiteri circunſtantiam Clericatus, &c. Ex p. 3. tr. 4. ex reſ. 160. alias 161. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 1. tr. 7. de Circunſtantiis reſ. 37. §. 1.

An in articulo mortis, ſi alius non adſit, poſſit quis ſumere Euchariſtiam à Sacerdote publico percuſſore Clerici ? Ex p. 5. tr. 3. ex reſ. 49. *Quæ hic reperietur* in tom. 2. de Communione reſ. 60.

An publici percuſſores Clerici habeant poteſtatem in articulo mortis abſoluendi moribundum ? Ex p. 5. tr. 3. ex reſ. 57. *Quæ hic eſt* in tom. 1. tr. 4. de Abſolutione Sacramentali reſ. 42.

An Capitulum Sede vacante poſſit abſoluere ab excommunicatione incurſa propter percuſſionem Clerici ? Ex p. 8. tr. 4. ex reſ. 12. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 3. tr. 5. de Capitulo Sede vacante reſ. 31.

An abſolutus in articulo mortis à cenſura ob percuſſionem Clerici, teneatur poſtea ſe præſentare perſonaliter Superiori, vel ſufficiat, ſi ſe præſentet per Procuratorem ? Ex p. 8. tract. 7. ex reſ. 66. *Quæ hic reperietur ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione reſ. 203.

An Confeſſarius electus per Bullam Cruciatæ poſſit abſoluere pœnitentem, qui ſolum ſatisfacit Clerico, vel Monacho percuſſo, vel teneatur etiam ſatisfacere Eccleſiæ, vel Monaſterio, & Abbati? Et vtrum vigore Cruciatæ liceat abſoluere publicos percuſſores Clericorum quorum percuſſio, & per conſequens excommunicatio deducta eſt ad forum contentioſum? Idem eſt, & procedit, ſi quis abſolueret virtute priuilegiorum Mendicantium. Et in textu huius Reſolutionis aliqua alia aduertuntur, quæ facienda ſunt in prædicto caſu. Ex p. 1. tr. 11. ex reſ. 23. & 26. *Quæ hic ſunt* in tom. 4. tr. 3. de Bulla Cruciatæ reſ. 61. & 62.

TRACTATVS III.

De Suſpenſione. p. 170.

1. *QVinam ſint effectus Suſpenſionis* ? Ex part. 5. tr. 10. reſ. 9. ibid.

2. *An ſuſpenſio poſſit ferri, & incurri propter ſolũ peccatũ veniale?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 19. ib.

3. *An ſuſpenſio poſſit contrahi culpa aliena?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 22. ibid.

4. *An ſuſpenſio lata ſub hac forma*, ſit Suſpenſus, *liget, & ad quid, an ab ordine: vel beneficio, aut Officio?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 14. ibid.

5. *An ſuſpenſio diſiunctiua, nempe ab Officio, vel beneficio ſit valida?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 13. p. 171.

6. *An ſuſpenſio ſit valida, ſi poſt illam interponatur appellatio? Et an ſuſpenſio à voce actiua, & paſſiua ſuſpendatur per appellationem legitimam ſubſequentem?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 16. ibid.

7. *An ſublata ab Epiſcopo ſuſpenſione ad reincidentiam, ſi detur interim appellatio, ſuſpendat ſententiam, ne poſtea ſuſpenſio contrahatur, quod idem quæritur de interdicto?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 17. p. 172.

8. *An ſi quis appellet generaliter à ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. ſuſpendat cenſuram? Et quando appellans ad plures diuerſos iudices appellare poteſt, valeat alternatiua appellatio, v. g. appello ad Archiepiſcopum, vel ad Papam? Et an apellatio non debeat recipi niſi ex iuſta, & rationabili cauſa in appellatione ſpecialiter expreſſa?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 18. ibid.

9. *An ſuſpenſio lata à iure, quæ eſt cenſura, ſi reſeruata non ſit Pontifici, poſſit tolli ab Epiſcopo? Et an Parochus, & alius Confeſſarius poſſit abſoluere à ſuſpenſionibus etiam à iure communi non reſeruatis? Et an ſi ſupradicta ſuſpenſio reſeruata ſit Pontifici, & delictum ſit occultum, poſſit etiam Epiſcopus diſpenſare?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 23. ibid.

10. *An ſuſpenſio lata ſub conditione, v. g. donec ſatisfaciat, vel reſtituat, ſequuta ſatisfactione, tollatur ipſo facto ſine aliqua abſolutione? Idem dicendum eſt de interdicto, ſecus verò de excommunicatione.* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 24. p. 173.

11. *An ablata contumacia ceſſet ſuſpenſio ipſo iure ſine vlla abſolutione? Et quid de excommunicatione, & interdicto, quia de excommunicatione maiori cautum eſt, quod non tollatur per ſolam reſipiſcentiam abſque abſolutione?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 25. ibid.

12. *An Clerico habenti tantum primam Tonſuram ſit largienda à Confeſſario abſolutio à ſuſpenſione, quatenus indigeat? Et late dicetur, an prima Tonſura ſit Ordo? Et rurſim aſſeritur, quod prima Tonſura initiati gaudent priuilegio canonis, & ſunt capaces beneficiorum, & ſi ordinantur ab Epiſcopo alieno ſuſpenduntur.* Ex p. 10. tr. 14. & Miſc 4. reſ 16. alias 14. p. 174.

13. *An acta ſuſpenſi ſint valida? Et quid, ſi ſuſpenſus ſit occultus, & ab Eccleſia communiter toleratus, & non ſit ſpecialiter denunciatus?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 11. p. 175.

14. *An teneamur vitare ſuſpenſos in rebus, à quibus ſuſpenſi ſunt? Et quid, ſi talis communicatio fuerit, ſcilicet, quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo vſu miniſterij, & quando verò quis dicatur cooperari peccato ſuſpenſi?* Ex p. 5. tr. 10. ex reſ. 20. ibid.

15. *An ſuſpenſus ab Officio ſit ſuſpenſus à beneficio? Et an ſuſpenſus ab Officio ſit priuatus à fructibus beneficij? Et in §. vltimo huius Reſolutionis alia notabilia inferuntur, & explanantur pro praxi ſuſpenſionis ab Officio, & Ordine.* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 1. ibid.

16. *An ſuſpenſus à beneficio ſit ſuſpenſus ab Officio? Et an ſuſpenſus à beneficio, ſi egeat, poſſit fructus percipere, quatenus neceſſarij ſunt ad ſe, & ſuos alendos, vt etiam contingit in ſimili effectu excommunicationis maioris? Et an excommunicatus, vel ſuſpenſus à beneficio, ſi tamen præſtet Officium, lucretur omnes fructus? Et an qui ſuſpenditur à beneficio, eo ipſo ita priuetur fructibus, vt ante omnem ſententiam eos non faciat ſuos?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 3. p. 176.

17. *An ſuſpenſo ab Officio illicitè conferatur beneficium? Et an collatio beneficij facta ſuſpenſo per triennium in ſuſpenſione perſeueranti ſit irrita?* Ex part. 5. tr. 10. reſ. 2. ibid.

18. *An ſuſpenſus à beneficio validè accipiat aliud nouum beneficium? Et an qui ſolùm ſuſpenditur à certo beneficio, non poſſit priuari à fructibus aliorum beneficiorum, etiamque poſſit alia beneficia recipere?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 7. p. 177.

19. *An collatio beneficij facta ſuſpenſo, vel interdicto ſit valida?* Ex p. 5. tr. 9. reſ. 100. ibid.

20. *An ſuſpenſus à beneficio ſuſpendatur à Collationis iure beneficij, confirmationis, electionis, &c. ſibi prouueniente ratione beneficij, à quo ſuſpenſus eſt? Et notatur Epiſcopum à beneficio ſuſpenſum poſſe beneficia conferre.* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 8. ibid.

21. *An ſuſpenſus à beneficio priuetur fructibus penſionis collatæ titulo Clericali?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 15. p. 178.

22. *An Epiſcopus cenſura ligatus tempore, quo Epiſcopatum recipit, incurrat ſuſpenſionem? Et diſcutitur, an Epiſcopatus ſit Ordo?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 41. ibid.

23. *Ad quid ſe extendat ſuſpenſio ordinis Epiſcopalis? Et inter alia quæritur, an ſi Epiſcopus ita ſuſpenſus celebret in Pontificalibus, incurrat irregularitatem?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 4 ib.

24. *An Epiſcopus primam Tonſuram conferens ſine proprij Epiſcopi licentia incurrat pœnam ſuſpenſionis latam in* cap.eos,de temp.ordin.in 6? *Et ſupponitur, quod ſi Epiſcopus ſcienter, vel cum affectata ignorantia præſumat ordinare alienum Clericum ſine ſui ordinarij licentia eſt ſuſpenſus per annum à collatione ordinum. Et an ſi Epiſcopus primam Tonſuram laico alterius Diœceſis conferat, incurrat ſuſpenſionem collationis ordinum, vel tantum à collatione primæ Tonſuræ?* Ex p. 3. tract. 4. reſ. 193. alias 194. ibid.

25. *An Epiſcopus conferens primam Tonſuram in aliena Diœceſi incurrat ſuſpenſionem? Et an liceat Epiſcopo ordinare proprios ſubditos in aliena Diœceſi ſi habeat licentiam ordinandi ſubditos Epiſcopi illius Diœceſis?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 45. p. 179.

26. *An Epiſcopus ordinans ſubditum alienum ex ratihabitione incurrat ſuſpenſionem concilij ſeſſ.23.c.8: Sunt enim aliqui caſus, in quibus datur excuſatio ab ea cenſura, quos ex Suarez explanatos inuenies in textu huius Reſolutionis.* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 38. ibid.

27. *An Abbates conferentes Tonſuram, vel minores Ordines aliis quam ſuis ſubditis regularibus incurrant ſuſpenſionem? Et notatur Abbates conferentes Ordines minores nouitiis non eſſe ſuſpenſos, quamuis peccent.* Ex p.5. tr. 10. reſ. 42. ibid.

28. *An Abbates concedendo dimiſſorias nouitio incidant in ſuſpenſionem?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 43. p. 180.

29. *An Monachi Benedictini incurrant in ſuſpenſionem ſi non vtantur habitu præſcripto* in Clement. 1. §. Si quis autem de ſtatu Monach.? Ex p.5. tract. 10. reſolut. 44. ibid.

30. *An ſuſpenſus ab Ordine ſit ſuſpenſus à iure eligendi?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 21. ibid.

31. *An ſuſpenſus ab Ordine inferiori cenſeatur ſuſpenſus ab Ordine ſuperiori, ita vt ſi illum exerceat, incurrat irregularitatem vel an ſaltem peccet mortaliter? Et an qui ignoranter ſuſcepit Ordines ab Epiſcopo excommunicato incurrat ſuſpenſionem, ſed tamen ſi in ea celebret non incurrat irregularitatem?* Ex part. 5 tract. 10. reſolut. 5. ibid.

32. *An qui ab Epiſcopo excommunicato vitando ignoranter ſuſcepit Ordines, incurrat ſuſpenſionem? Idem eſt dicendum de illo, qui ordinem recipit à dicto Epiſcopo per metum cadentem in conſtantem virum?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 39. p. 181.

33. *An Regularis excommunicatus propter percuſſionem Clerici ſi recipiat Ordines, incurrat ſuſpenſionem? Et an hoc extendatur ad omnem irretitum cenſura? Et aduertitur ad hoc vt ea cenſura incurratur requiri, vt Ordo recipiatur ſcienter in contemptum diſciplinæ Eccleſiaſticæ; vndè ignorans excommunicationem præbere huiuſmodi impedimentum Ordines ſuſcipit, non incurrit cenſuram, quamuis ignorantia eſſet craſſa, vel etiam ſupina?* Ex p. 5. tract. 10. reſolut. 58. ibid.

34. *Puer in anno quinto ſuæ ætatis fuit promotus ab Epiſcopo ad primam Tonſuram, quæritur, quid iuris? Et an poſſit promoueri ad alios Ordines? Et inter alia quæ ſupponuntur docetur dictum puerum nullam ſuſpenſionem incurriſſe ſed concluditur diſpenſationem impetraſſe.* Ex p. 11. tr. 6. & Miſc. 6. reſ. 8. ibid.

35. *Quidam cum falſis dimiſſoriis ſumpſit minores Ordines, & poſtea cum excommunicatione occulta impetrauit beneficium, quæſiuit à me, quid iuris? Et an collatio beneficij facta excommunicato probabiliter ſuam excommunicationem ignoranti, ſit valida? Et an excommunicatus cui tempore excommuaicationis collatum fuit beneficium non faciat ſuos fructus beneficij, ſed eos teneatur reſtituere; ſi tamen bona fide ſeruiuit beneficio, poſſit recipere, aut retinere ſtipendium ſeruitio proportionatum & reſiduum non poteſt accipere, &c? Et an ſi eligaris ad beneficium tempore quo habilis es acceptes vero illud, cum excommunicatus exiſtis, valida ſit tua acceptatio? Ex quo ſequitur, ſi iſte qui acceptauit, moriatur excommunicatus ante abſolutionem, ad quem pertineat prouiſio talis beneficij? Et an in Eccleſia in qua eſt ius optandi pinguiorem præbendam vel de excommunicatus eam optare poſſit?* Ex p. 11. tract. 5. & Miſc. 5. reſ. 2. p. 182.

36. *An ſi quis recipiat Ordines minores extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine literis dimiſſoriis vel cum falſis incidat in ſuſpenſionem latam in Bullam Pij II. anno* 1401? *Et aduertitur, vt ſic ordinati Ordinibus ſacris ſuſpenduntur ab Ordinum executione, & ideò ſi ante obtentam licentiam à proprio Epiſcopo miniſtrant, fiunt irregulares.* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 30. p. 185.

37. *An recipiens Ordines ſacros extra tempora, vel ſine literis dimiſſoriis vel ante legitimam ætatem incurrat ſuſpenſionem? Et deducitur, an quando dubitatur, an lex fuerit promulgata, & ab vſu recepta, tunc non obliget lex, & ſi cenſuram, ſuſpenſionem, vel irregularitatem imponat? Et quid quando non ſumus in dubio, ſed quando adſunt opiniones probabiles hinc & indè? Et an quis in ſupradicto primo caſu poſſit obtinere diſpenſationem virtute Bullæ Cruciatæ, vel priuilegiorum Regularium?* Ex p. 11. tract. 4. & Miſc. 4. reſ. 7. ibid.

38. *De quodam Clerico, qui Ordinem Subdiaconatus ſuſcepit cum dimiſſoriis falſis. Et docetur ſupradictum Clericum incurriſſe ſuſpenſionem. Difficultas verò eſt, an incurrerit irregularitatem? Et notatur quod in vtroque Epiſcopus & Confeſſarius virtute Cruciatæ, & etiam regulares virtute priuilegiorum poſſunt diſpenſare.* Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. reſ. 4. p. 186.

39. *An ſi quis ſuſcipit Ordinem Sacrum ante legitimam ætatem vel ſine literis dimiſſoriis vel extra legitima tempora, incidat in ſuſpenſionem ex Bulla Pij II. & ſi celebret, incurrat irregularitatem? Et an ad incurrendam hanc ſuſpenſionem requiratur dolus, vel ſaltem culpa lata & mortalis, ita vt ignorantia etiam craſſa, ſi affectata non ſit, à ſuſpenſione, & irregularitate contrahenda excuſet?* Ex p. 3. tract. 4. reſ. 191. alias 192. p. 187.

40. *An qui non ſolum cum ignorantia inuincibili ſed etiam moraliter vincibili, & craſſa ordinatur ante legitimam ætatem extra tempora, &c. incurrat ſuſpenſionem latam à Pio II. Et an qui ita ordinatus eſt cum dolo, & tamen ſi poſtea facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere, incurrat irregularitatem?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 32. ibid.

41. *An qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem ex Bulla Pij II? Et an adueniente mala fide ſi ſic ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem? Et an ſaltem ita celebrando peccet mortaliter? Et an taliter ordinatus poſtquam peruenit ad legitimam ætatem, poſſit ſine vlla diſpenſatione celebrare, vel exercere actum Ordinis ſuſcepti? Et quid in caſu quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem ſuſceperit? Et notatur recipientem ordinem mala fide ante legitimam ætatem non ſolum remanere ſuſpenſum ab executione Ordinis ſic mala fide ſuſcepti, ſed etiam ab excutione aliorum Ordinum ante legitimè ſuſceptorum.* Ex p.3. tract. 4. reſ. 181. alias 182. p. 188.

42. *An ſuſpenſus propter Ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem poſſit exercere Ordines alios ritè ſuſceptos?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 35. ibid.

43. *An ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem poſſit celebrare illa completa ſine alia diſpenſatione? Et quid eſt dicendum ſi quis culpabiliter omninò ante legitimam ætatem ſuſcepit Ordinem? Et quid, ſi inculpabiliter & iam eſt in legitima ætate, an poſſit exercere actum ſui Ordinis abſque incurſione irregularitatis? Et an talis ante ætatem ordinatus incurrat duas ſuſpenſiones, vnam ob delictum, alteram verò ob defectum ætatis, ac proindè abſolutus à prima non cenſeatur abſolutus ab alia, nec poteſt miniſtrare, donec attingat legitimã ætatẽ?* Ex p.5. tr.10. reſ. 34. p.189.

44. *An*

44. *An ſuſpenſus iuxta Bullam Pij II. quia ſuſcepit Ordines ſacros extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis, &c. diſpenſari poſſit ab Epiſcopo, vel à Superiore Regulari? Et idem eſt dicendum de irregularitate ob id contracta.* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 31. ibid.

45. *An qui ordinatur non ſervatis temporum interſtitiis v. g. Diaconus, elapſo anno ab Ordine Subdiaconatus, incurrat ſuſpenſionem? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare ex cauſa rationabili in hoc? Et Abbas in caſibus, in quibus Tonſuram, & minores Ordines conferre poteſt, an diſpenſare valeat in interſtitiis? Et an hoc procedat in caſu, quo Abbates ſuos ſubditos cum dimiſſoriis remittant, ut ab Epiſcopis Ordinentur; nec tunc examinandos eſſe ab Epiſcopis, non obſtante Concilio Tridentino? Sed docetur, quod in receptione Ordinum minorum nulla requiruntur interſtitia, ſed poſſunt recipi eodem die, ſi videatur Epiſcopo; & de Minoribus ad Subdiaconatum remittitur ad uſum Provinciæ.* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 40. ibid.

46. *An ordinati cum dimiſſoriis Capituli Sedis Vacantis infra annum incidant in ſuſpenſionem? Et alij quatuor caſus explanantur pro Capitulo Sede vacante & pro dimiſſoriis, & Ordinibus concedendis tempore Sedis vacantis.* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 46. p. 190.

47. *An qui ficto titulo impetrat dimiſſorias, incurrat ſuſpenſionem latam in eos, qui ſine literis dimiſſoriis Ordinantur, v. g. qui ob fictum patrimonium initiantur, &c. Et quid dicendum eſt de eo, qui patrimonio, aut donationi ſibi factæ renunciavit, antequam literas dimiſſorias, vel Ordinem ſuſcepit, an contrahat in hac promotione ſuſpenſionem?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 55. ibid.

48. *Quidam Clericus in hac Civitate ſuſcepit ſacros Ordines cum patrimonio ficto, & per multos annos celebravit, quæſivit, an in Ordinatione ratione patrimonij ficti incurrerit ſuſpenſionem, & poſtea celebrando irregularitatem?* Ex part. 2. tract. 16. & Miſc. 2. reſolut. 5. p. 191.

49. *An qui recipit Ordines cum patrimonio ficto, incidat in ſuſpenſionem? Ex quo infertur non incurriſſe in ſuſpenſionem quemdam Clericum, qui impetravit à conſanguineo patrimonium, ad cuius titulum Ordinatus fuit, & promittens cum iuramento, quod ante donationem retrodonavit. Et an in aliquo caſu poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut quis Ordinetur ſine patrimonio: ut v. g. ſi ſit doctus, & gradu inſignis? Et an Ordinatus, v. g. ad ſubdiaconatum ſine titulo poſſit aſcendere ad ſuperiores Ordines ſine diſpenſatione?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 50. ibid.

50. *An Ordinatus cum patrimonio ficto, utpote donato, & poſt Ordines illud reſtituat donanti, præter peccatum mortale incurrat ſuſpenſionem, & teneatur poſtea illud reſtituere?* Ex part. 3. tract. 4. reſolut. 183. alias 184. p. 192.

51. *An ſi quis renunciavit patrimonium poſt ſuſceptum Ordinem, incurrat ſuſpenſionem?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 57. p. 193.

52. *An Ordinatus ſine titulo cum ſola fideiuſſione alimentorum ſit ſuſpenſus?* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 48. ibid.

53. *An ignoranter promittens Epiſcopo ab eo alimenta non petiturus, ſi Ordinetur abſque titulo, incurrat ſuſpenſionem? Et quid de Epiſcopo in prædicto caſu? Et docetur in prædicto caſu non excuſari ignorantiam iuris.* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 54. ibid.

54. *An qui fuit Ordinatus, ipſo neſciente, per munera, incurrat ſuſpenſionem, ſi poſtea hoc ratum habeat?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 56. ibid.

55. *An qui ignoranter Ordinatus fuit ſimoniace, ſi ſolvat amico pecuniam datam, incurrat ſuſpenſionem, & quid de beneficio ita ſimiliter obtento?* Ex parte 11. tractatu 5. & Miſc. reſolut. 16. ibidem.

56. *An ſi quis ſuſcipiat duos Ordines maiores eodem die, incurrat ipſo facto ſuſpenſionem? Idem dicendum eſt, ſi ſuſcipiat eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu. Et an hoc intelligatur, non ſolum quando quis ſumeret duos Ordines eodem die naturali, ſed etiam die iuris fictione canonica? Et an Epiſcopus poſſit ſimul Ordines minores cum Subdiaconatu conferre, ubi viguerit de hoc conſuetudo ante Concilium Tridentinum?* Ex p. 5. tract. 10. reſ. 26. p. 194.

57. *Quidam, relictis Ordinibus minoribus, Subdiaconatum recepit, quæritur, an ſuſpenſionem incurrerit, & inhabilitatem ad alios ſuſcipiendos, & irregularitatem, ſi miniſtret in Ordine ſuſcepto?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 47. p. 195.

58. *An Ordinatus per ſaltum incurrat ipſo facto ſuſpenſionem? Et quamvis promotus per ſaltum ſit impeditus ad ſuperiores Ordines ſuſcipiendos, an hoc impedimentum ſit irregularitas; & ſi irregularitas ſit, an illam Confeſſarius approbatus poſſit per Bullam diſpenſare? Et an cum promoto per ſaltum poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut prætermiſſum Ordinem ſuſcipiat, & in Ordine malè ſuſcepto miniſtret, & ad ſuperiores aſcendat? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare etiam poſt adminiſtrationem in male ſuſcepto Ordine, ſi adminiſtratio fuit ex ignorantia? Et tandem quæritur, an hæc ſuſpenſio tolli poſſit per Bullam Cruciatæ?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 27. ibid.

59. *An Ordinatus per ſaltum ſit ſuſpenſus ab Ordinibus, quos legitime ſuſcepit? Et an adminiſtrando in Ordine, quem per ſaltum ſuſcepit, efficiatur irregularis?* Ex p. 6. tr. 10. reſ. 28. p. 196.

60. *An qui miniſtrat in Ordinibus per ſaltum ſuſceptis, indigeat Apoſtolica diſpenſatione, vel ſufficiat Epiſcopalis? Et an hoc etiam procedat non ſolum in maioribus, ſed etiam in minoribus Ordinibus? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare cum miniſtrante publice, & ſcienter in male ſuſcepto Ordine, ut prætermiſſum ſuſcipiat; & in male ſuſcepto miniſtret?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 29. ibid.

61. *An qui durante matrimonio ignoranter ſuſcepit Ordines, incurrat ſuſpenſionem? Et aliqua alia docentur circa præſentem quæſtionem pro durante matrimonio, & ſoluto.* Ex part. 5. tract. 10. reſolut. 59. ibid.

62. *An Sacerdos aſſiſtens matrimonio clandeſtino incurrat poſt Concilium Tridentinum ſuſpenſionem triennalem, de qua* in cap. ult. §. final. de Clandeſt. deſponſat? *Et an ſuſpenſus ab Officio, quia interfuit matrimonio clandeſtino, non ſit ſuſpenſus à beneficio? Et notatur, quod vigore Concilij* ſeſſ. 24. cap. 1. de matrimon. *Parochus, aut alius Sacerdos, etiam Regularis, qui auſus fuerit matrimonialiter coniungere, aut benedicere alienos Parochianos abſque licentia proprij Parochi, ipſo iure ſuſpenſus manet. Et an in hoc caſu ceſſet pœna excommunicationis contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes ſecundum Declarationem Cardinalium?* Ex part. 5. tractatu 10. reſolut. 33. ibid.

63. *An Clericus ſuſpenſus ab Officiis Divinis, ſi illa audiat, peccet, ſed non incurrat irregularitatem?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 12. p. 197.

64. *An venatio ſit Clericis licita, quia* in cap. 1. de Clerici venat. *Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis prohibitum eſt ſub pœna ſuſpenſionis? Et an, ſi tamen raro fiat cauſa recreationis, non ſit peccatum, & ſecus ſi frequens fiat?* Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. reſ. 19. ibid.

65. *An Clericus utens veſtibus prohibitis incurrat ſuſpenſionem?* Ex p. 5. tr. 10. reſ. 51. ibid.

66. *An Clerici publicè concubinarij ſint ſuſpenſi? Et an qui Ordines ſuſcipit ab Epiſcopo notorio concubinario,*

aut fornicario, remaneat ſuſpenſus ab Ordinis executione? Ex p.5.tr.10.reſ.49.ibid.

Appendix ad aliquas alias quæſtiones, quæ ſimul pertinent ad hunc *tract.5. de Suſpenſione huius tomi quinti.*

AN requiritur monitio ad valorem ſuſpenſionis? Et an ſuſpenſio, ſi abſolute non profèratur, ſed ferenda ſit, obliget ſub mortali? Et an cenſuræ ſententia ſub forma diſiunctiva, v.g. præcipio hoc ſub pœna excommunicationis, vel ſuſpenſionis habeat effectum? Et an reus ſub tali forma teneatur ſaltem ad alterutrum? Et an, qui ſub hac forma cenſuram ferret, graviter peccet? Et an ſi iudex ſit ſuſpenſus validè alium ſuſpendat? Et quid, ſi iudex ſuſpenſus ſit occultus? Et an ſi Epiſcopus prohibeat aliquid ſub pœna ſuſpenſionis, quis illam incurrat, ſi invincibiliter eam ignoret? Idem eſt, ſi ſuſpenſio ſit lata à Pontifice. Et docetur, quænam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina, lata, & vincibilis, vel ignorantia affectata. Et an dubius, utrum ſuſpenſionem contraxerit, cenſendus ſit ſuſpenſus? Et an ignorantia ſuſpenſionis, ſi tamen non ſit craſſa, vel ſupina excuſet eius incurſionem, & pœnam legis, &c. Et an ſuſpenſio ſit actus irretractabilis ſeu irreparabilis ad normam Concilij Tridentini, à quo quis appellare poteſt à ſententia interloquutoria? Et an poſſit Epiſcopus præcipere Clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, ne dicat Sacrum, & ſimilia in aliena Diœceſi? Et notatur ſuſpenſionem non poſſe validè ferri, ac proinde nec incurri niſi ob peccatū exterius inobedientiæ, & contumaciæ reſpectu Eccleſiæ. Et an abſolutio ſuſpenſionis valeat, ſi dicat Abſolvo te, *non addendo* à ſuſpenſione? *Et quid, ſi detur invito, vel non petenti, ut fieri ſolet in Sacramentali confeſſione ante abſolutionem peccatorum?* Ex p.5.tr.9. ex reſ. 18. 63. & 50.& in p.3.tr.6.ex reſ.41.& 76. & in tr. 5. ex reſ. 13. & in p.5.tr.9.ex reſ.17.& in p.4.tr.3.ex reſ.35.& in p. 9.tr.6.ex reſ.13.& in tract.8.ex reſ.21.& in p.5.tr.9.ex reſ.35.55.& 31. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet* tom. 5.tr.1.de Excommunicatione reſ.4.17. 21.32. 11. 33. 34.125.35.7.104.8.& 183.

An ſuſpenſi, & depoſiti verbaliter gaudeant privilegio Canonis? Ex part.9. tract.4. ex reſolut. 13. *Quæ hic ſunt ſupra* in tract.2. de Cenſura ob Percuſſionem Clerici reſ.37.

An communis opinio Doctorum poſſit introducere aliquam ſuſpenſionem, v.g. per ſuſceptionem Ordinis per ſaltum, etiam ſi non ſit expreſſa in iure? Et an Epiſcopi in aliquo iure excipiantur ab incurrendo excommunicationem; quamvis excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem, quæ iure Generali fertur? Et an ſi quis in ſuſpenſione ſuſcipiat Ordines fiat irregularis? Et an ſuſpenſus ab Ordine fiat irregularis, ſi ad Ordinem ſuperiorem aſcendat? Et an Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus incurrat irregularitatem, ſi Miſſam celebret cum apparatu Epiſcopali? Et an ſuſpenſi fiant irregulares, ſi exerceant ea, quæ pertinent ad forum & iuriſdictionem exteriorem? Et notatur ſuſpenſum non incurrere irregularitatem, ſi exerceat ſolemniter actus minorum Ordinum. Et an ſuſpenſus ex Ordinatione ante legitimam ætatem, ſi canat Evangelium, & Epiſtolam in eamdem Ordinationis Miſſam, incurrat irregularitatem? Idem eſt de conſecrante ſimul cum Epiſcopo Ordinante. Et an Clericus ſodomita occultus ſit ſuſpenſus, & ſi celebret incurrat irregularitatem? Et an ſuſpenſio contracta Clericis Concubinariis ſit conſuetudine ſublata? Et an per adulterium non incurratur irregularitas, ſed ſuſpenſio? Ex p.8.tract.7.ex reſ.28. & in p.4. tr.2.ex reſol.53.& 92.& in p.9.tract.7. ex reſol.23. & in part. 5. tract.10.ex reſolut.37.& in part.2.tract.17. ex reſolut. 69. & in p.4. tract.2. ex reſolut. 93. & in p.10. tract.11. ex reſolut. 26. *Quæ hic ſunt infra* in tr. 5.de Irregularitate huius tom.5.reſ.9.10.17.14.18.37. 39. & 54.

An ſimoniacis occultis ſuſpenſio tollatur per pœnitentiam, & manifeſtis per Epiſcopum poſt pœnitentiam. Et an quando crimen ſimoniæ in beneficio eſt occultum ſolique ſuo authori notum, ſuſpenſionem ei inferat? Et an qui ignoravit datum fuiſſe pretium pro ſe Ordinanti, ſuſpenſionem ullam incurrat? Ex p.11.tract.5. ex reſ.19.7. & 56. *Quæ hic ſunt infra,* in tr.7.de Simonia reſ.4.18.& 32.

An ſuſpenſus à ſuſceptione Sacramentorum, incurrat irregularitatem ſuſcipiendo illa. Ex p.5.tr.10.ex reſ.26. *Quæ hic eſt infra* in tr.5.de Irregularitate reſ.32.

An ſi in aliqua Synodo prohibeatur audire confeſſiones in domibus privatis ſub pœna ſuſpenſionis, dictæ confeſſiones ſint nullæ, ſi efficiantur in privatis domibus? Ex p.8.tr.7. ex reſ.73. *Quæ nunc invenietur* in tom.1.tr.3.de Pœnitentia reſ.43.

An Sacerdos ſuſpenſus validè abſolvat? Ex p.5. tr. 10. ex reſ.52. *Quæ hic reperietur* in tom.1.tr.4.de Abſolutione ſacramentali reſ.13.

An Sacerdos celebrans in Eccleſia polluta ante reconciliationem, ſit ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ? Ex p.6.tract.6. ex reſ. 28. *Quæ hic eſt* in tom.9. tract. 1. de Immunitate Eccleſiæ, & eius pollutione, & reconciliatione reſ. 139.

An qui audit Miſſam à Sacerdote ſuſpenſo, impleat præceptum audiendi Miſſam in die feſto? Ex p.10.tr.11.ex reſ.7. *Quæ nunc invenietur* in tom.2.tr.3. de Audienda Miſſa in die feſto reſ.15.

An Epiſcopus ſuſpenſus à Collatione Ordinum minorum poſſit, adhuc conferre Ordines maiores? Et an Epiſcopus ſuſpenſus ab Officio confirmandi, non ideo ſit ſuſpenſus ab Officio conſecrandi, & ordinandi? Et an quando quis ſuſpenditur ab adminiſtratione Sacramentorum, non ſuſpendatur à celebratione Miſſæ? Et an Epiſcopus ſuſpenſus validè conferat Ordines? Et notatur, quod ſi quis ordinaſſet aliquem ſubditum alterius Epiſcopi, quamvis ſuſpenſus maneret, tamen ſic ordinatus, ordinatus manet. Et an ſuſpenſio, quam ex ipſo iure ſacris ordinatus alias incurreret, minime contrahatur, ſi ab alieno Epiſcopo primam Tonſuram quis ſuſcipiat? Et an ſuſcipiens Ordines non ſervatis temporum interſtitiis incidat in ſuſpenſionem, & Epiſcopus talem ordinans? Ex p.5. tr.10.ex reſ.6. & in p.8.tr.2.ex reſ.2.8.& 10.& in p.4.tr.4.ex reſ.209. *Quæ hic reperientur* in tom.2. tr. 5. de Sacramento Ordinis reſ.25.24.31. 91.38.& 92.

An Epiſcopus poſſit diſpenſare vigore Concilij Tridentini in omnibus ſuſpenſionibus Papalibus in foro conſcientiæ, & non ſolum cum ſuis ſubditis, ſed etiam cum forenſibus, ſcholaribus, Medicis, Prætoribus, Mercatoribus, &c. Et an Epiſcopus, qui habet poteſtatem diſpenſandi cum aliis, poſſit ſecum diſpenſare in ſuſpenſione? Ex p.7.tract.2.ex reſ.9.10.& 11. & in p.10.tract.14. ex reſ.66. alias 64. *Quæ hic ſunt* in tom.3.tr.3. de Epiſcopis reſ.10.12.13. & 18.

An Capitulum Sede vacãte poſſit diſpenſare ſuper omnibus ſuſpenſionibus, quibus poteſt Epiſcopus vigore Concilij Tridentini ſeſſ.24.c.6.Ex p.8.tr.4. ex reſ. 7. *Quæ nunc invenietur* in to.3.tr.5.de Capitulo Sede vacante reſ.19

An Clerici, & Religioſi ſuſpenſi teneantur dicere Horas Canonicas? Et quid de eo, qui beneficium ſuſcepit, dum erat ſuſpenſus? Ex p.2.tr.12.ex reſ.40.& in p.9.tr.9.ex reſ.22. *Quæ hic reperientur* in tom.3. tract.6. de Horis Canonicis reſ.31.& 112.

An qui conſecratur in Epiſcopum ante legitimam ætatem triginta annorum incurrat ſuſpenſionem? Et an conſecratio Epiſcopalis ſuſcepta per ſaltum inducat ſuſpẽſionem? Ex p.12.tr.1.ex reſ.108.& 109. *Quæ hic ſunt* in tom.4. tr.8.de Conſecratione Epiſcopi reſ.108. & 109.

An dubitans, ſitne aliqua lex ſuſpenſionem imponens uſu recepta, poſſit exiſtimare non eſſe uſu receptam?

Et

Et an lex pœnalis ſuſpenſionis obliget ad mortale; Et an pœna ſuſpenſionis triennalis ab Officio impoſita in cap. fin.§.ult. de clandeſt. deſponſ. *fuerit correcta ſeu ablata per Concilium Trident.* ſeſſ.24. c.1? *Sacerdotibus, qui Matrimoniis clandeſtinis interfuerint, & etiam Parochis, quamuis non interſint, ſi ſcientes talia matrimonia non prohibuerint, quando aſſiſtunt matrimonio clandeſtino inualido defectu teſtium? Et an Parochus, vel alius Sacerdos de eius licentia, ſi aſſiſtant matrimonio valido, clandeſtino tamen ob denunciationum omiſſionem incurrant in pœnam ſuſpenſionis dicti* cap. fin.? Ex p.4. tr.3. ex reſ.14.& in p.1.tr.10.ex reſ.21. & in p.10.tr.13. ex reſ.14. *Quæ nunc inueniuntur* in tom.6.tr.1.de Legibus reſ.41.42.& 33.

An donatio facta pro patrimonio ad ſuſcipiendos Ordines, ſit in foro conſcientiæ retro donanda donatori? Et an talis ſit ordinatus nullam incurrat ſuſpenſionem, nec teneatur retrocedere donationem Ex p.8.tr.6.ex reſ.135. *Quæ hic reperietur* in tom.6.tr.7.de Donationibus reſ.139.

An Religioſus nulliter profeſſus incurrat ſuſpenſionem, ſi ordines recipiat, & irregularitatem, ſi celebret? & peccet mortaliter? Et an Religioſi præter pœnas priuationis officiorum, & inhabilitatis ad illa introducentes fœminas in Monaſteriis, incurrant ſuſpenſionem a Diuinis, & excommunicationem per Bullam Pij V. Pontifici reſeruatam; de qua, ſi ſit occulta, an poſſit Epiſcopus abſoluere, quod idem dicendum eſt de Confeſſario virtute Cruciatæ? Et an ex Declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium electi à Religione, & extra illam degentes ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinarij locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi, aut moderandi? Et an Prælati Regulares poſſint abſoluere ſubditos ſuſpenſos propter Ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem, vel abſque licentia, aut per ſaltum? Et an Prælati Regulares teneantur ferre cenſuras in ſcriptis, & aliter faciendo, an incurrant ſuſpenſionem? Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ſuper irregularitatem ortam ex delicto, vt v. g. ſi ſuſpenſus Ordines ſuſcipiat? Idem dicendum eſt virtute Iubilæi, & Cruciatæ. Et an Sacerdos delinquens in Monaſterio exempto, puta, ludens aleis, incurrat cenſuram ſuſpenſionis latam à ſuo Epiſcopo contra ludentes? Et an ſuſpenſus occultus ex delicto omnino occulto non teneatur abſtinere ſe ab vſu Ordinis, ne ſe prodat? Ex p.3.tr.2.ex reſ.66. & in p.4.tr.2.ex reſ.66. & 82.& in p.3.tr.2. ex reſ.85. & in p.5. tr.9.ex reſ.73. & in p.9. tr.8. ex reſ.50.& in tract.7.ex reſ.49.& in p.10.tr.13. ex reſol.38. *Quæ hic reperientur* in tom.7. tract.1. de Regularibus reſol.246. 288. 187.297.135. 300. 197. & 294.

An Cardinales includantur in ſententia ſuſpenſionis à Summo Pontifice impoſita? Et an Cardinales in ſuis titulis poſſint ſuſpendere? Et quid de Vicario Cardinalis? Et aduertitur præceptum ſub pœna ſuſpenſionis non inducere peccatum mortale, niſi expreſſè, & verbis æquiualentibus id ſignificetur. Ex p.5. tr.2. ex reſ.46. & 12. & in p.12.tr.12. ex reſ. 15. *Quæ hic ſunt* in tom.9. tr.7. de Cardinalibus reſ.32.39. & 108.

TRACTATVS IV.

De Interdicto. p.198.

1. *AN interdictum perſonale ſpeciale poſſit fieri pro culpa veniali?* Ex p.5 .tract. 10. reſ.79, alias 78. ibid.

2. *An interdictum perſonale generale poſſit fieri pro delicto pecuniario?* Ex part.5. tract. 10. reſol. 80. alias 79. ibid.

3. *Quale peccatum ſit violare interdictum; Et an ille, qui non interdictus, ſi ſiue vi, aut ſcandalo audiat Officia Diuina, præſertim Miſſam in loco interdicto, peccet mortaliter?* Ex part. 5. tract. 10. ex reſ. 69. alias 68. ibid.

4. *An in violatione interdicti detur paruitas materiæ?* Ex p.5.tr.5.reſ.59.p.199.

5. *An ſit peccatum mortale dicere Miſſam tempore interdicti, omiſſa vna circumſtantia ex requiſitis in* cap. Alma mater, *vt v.g. facere Sacrum apertis ianuis?* Ex p.5.tr.10.reſ.66.alias 65.ibid.

6. *An prohibitus celebrare in loco delicti, poſſit celebrare, v.g. in Eccleſia Patrum Capuccinorum, vel Carmelitarum prope Vrbem exiſtente?* Ex part.4.tr.4.& Miſc. reſ.123.ibid.

7. *An licitum ſit celebrare coram perſonis interdictis? Sed difficultas eſt, ſi perſona expelli non poſſit quid eſt faciendum?* Ex part. 5. tract. 10. reſol. 65. alias 64. p.200.

8. *An deficiente Clerico, poſſit Sacerdos accipere laicum ad ſeruiendum Miſſæ? Et an in dicto caſu poſſit celebrare cum duobus Miniſtris laicis?* Ex p.5.tr.10. reſ.88. alias 87.ibid.

9. *An Sacerdotes, qui poſſunt in interdicto Miſſam dicere & Clerici diuinis Officiis aſſiſtere, poſſint etiam communicare abſque celebratione.* Ex p.5.tr.10.reſ.83.alias 82. ibid.

10. *An laici, quibus tempore interdicti licitum eſt in aliquibus diebus Miſſam audire, poſſint etiam Sacram Euchariſtiam ſumere? Et an, ſi tempore interdicti occurrat præceptum ſumendi Euchariſtiam, vt in Paſchate Reſurrectionis, poterit dari ſæcularibus?* Ex p.5.tr. 10. reſ.84.alias 83. p.201.

11. *An tempore interdicti, quando celebrantur diuina Officia ex priuilegio per Feſta Paſchatum intelligantur tantum primi dies? Et an dicta Feſta Paſchatum accipienda ſunt à primis Veſperis iuxta morem, quo Eccleſia ſolet Feſtiuitates inchoare? An Feſtum Paſchatis poſſe ſumi ſaltem* à Gloria in excelſis *Sacri diei Sabbathi. Et aliqua alia circa ſupradicta, & circa celebrationem feſtiuam Corporis Chriſti, & eius Octauæ explanantur in prædicto caſu tempore interdicti.* Ex p.5. tr.10. reſ.61. ibid.

12. *An Clerici coniugati poſſint intereſſe diuinis Officiis tempore interdicti?* Ex part. 5. tract.10. reſ. 86. alias 85. p.202.

13. *An qui habet duo domicilia, alterum in loco interdicto, & alterum in loco non interdicto, cenſeatur ipſe interdictus?* Ex part.5. tract.10. reſolut.71. alias 70. ibid.

14. *An licitum ſit alicui non interdicto audire Miſſam Sacerdotis interdicti perſonaliter?* Ex part. 5. tract.10. reſ.64.ibid.

15. *De pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ appoſita ab Vrbano VIII. in Bulla contra non reſidentes. Et clare, & breuiter explicatur, quid importet dicta pœna. Et in prædicto caſu quæritur, an ſi quis ita interdictus celebret intra Eccleſiam, fiat irregularis? Et quid, ſi tantum audiat Officia diuina? Et an Epiſcopus interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere Sacramenta? Et an poſſit in Eccleſia exercere actum iuriſdictionis pro foro interno? Et inter alia alij decem caſus curſim adnotantur, in quibus Epiſcopis interdicitur ingreſſus Eccleſiæ.* Ex p.10.tr.13. & Miſc.3.reſ.2.ibid.

16. *An interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ prohibeatur omnis ingreſſus? Et an ſaltem dum celebratur diuinum Officium, poſſit talis interdictus ibi orare, loqui, diſputare, & concionem audire?* Ex part. 5. tract. 10. reſ. 73. alias 72. p.203.

17. *An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere Sacramenta?* Ex part.5. tract.10.reſol 74. alias 73. ibid.

18. *An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit in Cæmeterio Officia divina audire, & Miſſam celebrare?* Ex p.5.tr.10.reſ.76. alias 75.p.204.

19. *An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi moriatur cum ſignis pœnitentiæ, ſit abſolvendus, ut poſſit ſepeliri in loco ſacro?* Ex p.5.tr.10.reſ.75.alias 74.ibid.

20. *An in interdicto perſonali generali licita ſit Eccleſiaſtica ſepultura?* Ex p.5.tr.10.reſ.67.alias 66.ibid.

21. *An qui tempore interdicti habent privilegium particulare aſſiſtendi Divinis Officiis, vel intereſſentes in diebus Paſchatis, Pentecoſtes, &c. poſſint in loco ſacro ſepeliri?* Ex p.5.tr.10.reſ.68. alias 67. ibid.

22. *An Epiſcopus poſſit ſuſpendere interdictum?* Ex p.5.tr.10.reſ.70. alias 69. p.205.

23. *An Confeſſarius poſſit tollere interdictum perſonale particulare ſine reſervatione latum poſt ſatisfactionem, vel ſatisfaciendi cautionem?* Ex part.5.tract.10.reſ.72.alias 71. ibid.

24. *An interdicto Clero, intelligantur interdicti Religioſi? Et quid, ſi Religioſus habeat beneficium ſæculare, v. g. Paſtoratum, Canonicatum, &c. ita ut cenſeatur à ſuis ſegregatus? Et quid eſt dicendum, ſi cenſura feratur ſub nomine Perſonarum Eccleſiaſticarum; an comprehendantur Religioſi, etiam Converſi, Moniales, Novitij, & Eremitæ?* Ex p.5.tr.10. reſ.81. alias 80. p.206.

Appendix ad reliquas difficultates miſtas, quæ ſimul pertinent ad iſtum *tract.* 4. *de Interdicto huius tomi quinti.*

An Pontifex poſſit aliquibus interdicere uſum Sacramentorum? Et pro praxi huius quæſtionis aliqui caſus valde notandi explanantur in textu huius Reſolutionis. Ex part.8. tract.1. ex reſol.79. *Quæ nunc invenietur* in tom.3. tract.1. de Poteſtate Pontificis quoad Sacramenta, reſ.2.

An Capitulum Sede vacante poſſit ponere interdictum perſonale, & locale, & etiam ceſſationem à divinis? Ex p.8. tr.4.ex reſ.11. *Quæ hic reperietur* in tom.3.tr.5.de Capitulo Sede vacante reſ.30.

An requiratur monitio ad valorem interdicti? Et an interdictum, ſi abſolute non proferatur, ſed ferendum ſit, obliget etiam ſub mortali? Et an ſi index ſit interdictus, validè alium interdicat? Et an ſi quis invincibiliter ignorat interdictum, incurrat illud? Et an dubius, an contraxerit interdictum, cenſendus ſit interdictus? Et an interdictum ſit actus irretractabilis, ſeu irreparabilis ad ornatum Concilij Tridentini, à quo appellare poſſit ſubditus à ſententia interloqutoria? Et an interdictum non poſſit validè ferri, ac proinde neque incurri niſi ob peccatum exterius inobedientiæ, ſeu contumaciæ reſpectu Eccleſiæ? Et an pueri, ſi ante uſum rationis decedant, poſſint ſepeliri in loco interdicto? Ex p.5.tr.9.ex reſ.18.& in p.1.tr.6.ex reſ.76.& in p.5.tract.9.ex reſ.50.& in p.3.tr.6. ex reſ. 41.& in p.5. tr.9.ex reſ.17.& in p.9.tr.6.ex reſ. 13. & in p.4.tract.3.ex reſ.35. & in p.9.tract.8. ex reſ.21. & in p.5.tr.9.ex reſ.55. & in p.3.tract.6.ex reſ.88. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet,* tom.5.tr.1.de Excommunicatione reſ.411.21.32.34.35.125.7.8. & 108.

An dubius ſit ne aliqua lex interdictum imponens uſu recepta, poſſit exiſtimare non eſſe uſu receptam? Et an lex pœnalis interdicti obliget ad mortale? Ex part. 4. tract. 3. ex reſ. 14. & in p. 1. tract.10. ex reſolut. 21. *Quæ nunc invenietur* in tom. 6. tract. 1. de Legibus reſolut. 41. & 42.

An liceat miniſtrare Sacramentum Confirmationis perſonaliter interdicto, qui cauſam dederit? Et an qui ſic miniſtrat hoc Sacramentum non peccet per violationem interdicti, ſed quia miniſtrat in peccato mortali, & proinde non facit duo peccata; primo, quia miniſtrat in peccato; ſecundo, quia violat interdictum? Ex p.5. tr.10. ex reſ. 63. *Quæ hic reperietur* in tom.1. tr. 2. de Confirmatione reſ.20.

An Sacramentum Pœnitentiæ miniſtratum à Sacerdote interdicto ſit nullum, & eius abſolutio invalida? Et an Sacerdos interdictus, præſente alio ſine prædicto impedimento, poſſit abſolvere moribundum? Ex part.5. tract. 10.ex reſ.62. & in p.4. tract. 2. ex reſ. 68. & ex tr.3. reſ. 60. *Quæ hic ſunt* in tom.1. tr. 4. de Abſolutione ſacramentali reſ.14. 15. & 43.

An tempore interdicti poſſit Miſſa celebrari in quocumque Oratorio ab Epiſcopo approbato? Et an tempore interdicti poſſit Miſſa celebrari in privato Oratorio coram familiaribus vigore Cruciatæ, ſi non adſit præſens Dominus? Et an deſignatio Oratorij privati virtute Cruciatæ tempore interdicti poſſit fieri a quocumque Ordinario? Et quinam intelligantur ſub nomine domeſticorum, ut poſſint in Oratorio privato audire Miſſam tempore interdicti vigore Bullæ Cruciatæ? Et notatur, quod Sacerdos privilegiatus tempore interdicti vigore Cruciatæ poteſt eligere laicum, ſi Miniſtrum privilegiatum non reperiat, ut inſerviat Sacro. Et an tempore interdicti, ut quis poſſit celebrare domi in Oratorio privato virtute Cruciatæ, ſit omnino neceſſaria licentia Epiſcopi? Et an in privatis Oratoriis virtute Cruciatæ non ſolum in diebus conceſſis, ſed in Feſtivitatibus prohibitis tempore interdicti, poſſit ibi Miſſam celebrari, & audiri? Et quis teneatur ſumere Bullam Cruciatæ, ut tempore interdicti audiat Miſſam? Ex part.5.tract. 10. ex reſolut.60. & in p.4. tract.4. ex reſ.13. & 76. & in p.9. tract. 1. ex reſ. 26. 27. & 19. *Quæ nunc invenietur* in tom. 4. tract. 2. de Oratoriis reſolutione 38. 39. 55. 50. 51. & 36.

An Bulla Cruciatæ ſuſpendat privilegia, quæ habent Regulares celebrandi tempore interdicti in aliquibus Feſtivitatibus, in quibus omnes admittunt ad Officia divina, & ad recipiendum Sacramenta? Et an tempore interdicti, ſi quis habeat Bullam Cruciatæ, teneatur Miſſam audire? Et qui in dicto caſu Miſſam audit, an teneatur aliquas preces pro unione Principum Chriſtianorum contra Infideles emittere ſub onere peccati mortalis, vel ſaltem venialis? Ex part. 1.tract. 11.ex reſ.87.& 2. *Quæ hic reperientur* in tom.4.tract.3.de Bulla Cruciatæ reſ. 125. & 124.

An privilegia Mendicantium ſint revocata per Concilium Tridentinum ſeſſ. 25. cap. 12. de reformat. quoad celebrandum tempore interdicti? Et an Epiſcopus poſſit interdicere famulos Religioſorum ſine ſpeciali mandato Romani Pontificis? Et an Epiſcopi poſſint præcipere Regularibus, ut interdicta ab Apoſtolica Sede, vel propria authoritate lata populo denuncient? Ex part. 4. tract.4.ex reſ.213. & in p.5.tract.9.ex reſ.43.& in p.11.tract. 2. ex reſ.21. *Quæ hic ſunt* in tom.7. tr. 1. de Regularibus reſ.125.43. & 40.

An qui audit Miſſam à Sacerdote interdicto, ſatisfaciat præcepto audiendi Miſſam in die feſtivo? Et ſi forte contingat, ut in urbe plura eſſent Templa, & loca interdicta, longeque diſtaret Eccleſia aliqua intra urbem, vel in ſuburbiis libera ab interdicto, teneatur quis in die feſto eo ire, ut audiat Miſſam? Ex p.10.tr.11.ex reſ.7.& 8. *Quæ nunc invenientur* in tom.2.tr.3.de Audienda Miſſa in die feſto reſ.15.& 16.

An Moribundus ſenſu carens ſit ungendus tempore interdicti, non valens alia Sacramenta recipere, ſi non habeat Bullam Cruciatæ; & hoc etiam in dicto caſu à Sacerdote excommunicato, & denunciato? Ex part. 5. tract.3. ex reſol. 89. & in tractatu 10. ex reſolut. 78. alias 77. & in p.3. tract.4. ex reſ.170. alias 171. *Quæ hic reperientur* in tom.2. tract.4. de Extrema-Vnctione reſ.31.32. & 33.

An Epiſcopus interdictus validè conferat Ordines? Et an interdictus

interdictus à Sacro faciendo poſſit Ordines conferre? Ex part.8. tr.2. ex r.2. & in p.5.tr.10.ex reſ.87. alias 86. Quæ hic ſunt in tom.2.tract.5.de Sacramento Ordinis reſ.24.& 26.

An ordinatus ab Epiſcopo interdicto gaudeat privilegio fori? Ex p.4.tr.1.ex reſ.26. Quæ nunc inuenietur in tom.9. tr.2.de Immunitate Eccleſiaſtica reſ.146.

An licitè contrahatur matrimonium tempore interdicti? Et quid, ſi ipſi contrahentes ſint ſpecialiter interdicti? Et an tempore interdicti poſſint fieri matrimonij benedictiones? Et an ſaltem poſſint fieri benedictiones nuptiales in diebus, in quibus permittuntur diuina Officia, ut Paſchatis, &c.? Ex p.3.tr.4.ex reſ.266.alias 267.& in p.5.tr.10. ex r.82.& 85.alias 81.& 84. Quæ hic reperientur.in tom.2. tr.6.de Matrimonio reſ.107.108.& 109.

An Clerici interdicti teneantur dicere Horas Canonicas? Ex p.2.tr.12.ex reſ.40. Quæ nunc inuenietur in tom.3.tr.6. de Horis Canonicis reſ.31.

An Clerici interdicti gaudeant privilegio Canonis? Ex p.9. tr.4.reſ.13. Quæ hic eſt ſupra in tract.2. de cenſura ob percuſſionem Clerici reſ.37.

Nota, quod in proximo præterito tractatu de ſuſpenſione invenies aliquas paruas, & paucas difficultates etiam pro hoc tract.de Interdicto in reſ.7.8.10.11.& 19. & non in aliis Reſ.præcitati tractatus.

An interdictus incurrat irregularitatem, ſi exerceat ſolemniter actus minorum Ordinum? Et an ſi quis interdictus recipiat Ordinem ſacrum, fiat irregularis? Et an Epiſcopi in aliquo iure excipiantur ab incurrendo interdictum, quæ iure generali fertur? Ex p.4.tr.2.ex reſol.92. & in p.9.tr.7.ex reſ.23.& in p.4.tr.2.ex reſ.53. Quæ hic ſunt infra in hoc ipſomet tom.5.tr.5.de Irregularitate reſ.17. 14.& 10.

An Cardinales includantur in ſententia interdicti à Summo Pontifice impoſita? Et an Cardinales poſſint in ſuis titulis interdicere? Et quid de Vicario Cardinalis? Et docetur, quod omnibus parturientibus, aut proficiſcentibus ad bellum poteſt tempore interdicti miniſtrari Euchariſtia, & abſolvi à quocumque Sacerdote etiam non approbato ab omnibus caſibus, & cenſuris. Ex p.5.tr.2. ex r.46.& 12. & in p.12.tr.2.ex reſ.33. Quæ nunc inuenientur in t.9. tr.7. de Cardinalibus reſ.32.39. & 126

An liceat tempore interdicti conſecrationem Epiſcoporum miniſtrare? Et an ſaltem tempore interdicti liceat miniſtrare conſecrationem Epiſcoporum in illis quatuor Feſtivitatibus, in quibus ex indulto cap. Alma. permittitur celebratio ſolemnis divinorum Officiorum? Et an poſſint miniſtrari Ordines tempore interdicti, quamvis locus ſit interdictus ab ipſo ordinante? Et an ex iure antiquo, & nouo Ordinum miniſtratio tempore interdicti ſit prohibita? Idem eſt de aliis Sacramentis, exceptis Baptiſmi, & Pœnitentiæ. Et an ſaltem Sabbato Sancto in loco interdicto poſſit Epiſcopus conferre conſecrationem Epiſcopalem? Ex p.12.tr.1.ex reſ.100.& 101. Quæ hic reperientur in tom.4.tr.8.de Conſecratione Epiſcopi r.etiam 100. & 101.

An ſi Eccleſia ſit interdicta, & Cæmeteria, gaudeat immunitate quis ad eam confugerit? Ex p.6.tr.1.& reſ.1. & 6. Quæ hic ſunt in tom.9.tr.1.de Immunitate Eccleſiæ reſ.6.& 8.

An non ſolum Clericus, ſed etiam laicus poſſit in articulo mortis abſolvere ab interdicto perſonali? Ex p.5.tr.9.ex reſol.7. Quæ hic eſt ſupra in hoc ipſomet tom.5.tr.1.de Excommunicatione reſ.210.

An Epiſcopus, qui poteſt cum ſuis ſubditis diſpenſare in interdicto, poſſit ſecum diſpenſare? Ex p.10. tract.14. ex reſ.66.alias 64. Quæ nunc invenietur in tom.3.tr.3. de Epiſcopis reſ.18.

TRACTATVS V.

De Irregularitate, atque de eius Diſpenſatione p.206

1. AN ad incurrendam irregularitatem, quæ culpa ſequatur, ſufficiat peccatum veniale? Et an Papa poſſit imponere irregularitatem purè ob peccatum veniale? Ex part.4.tr.4.& Miſc.reſ.41.ibid.
2. Ex occaſione cuiuſdam homicidij caſualis fuit olim à me quæſitum. Vtrum ad irregularitatem ex delicto incurrendam requiratur culpa mortalis, ita ut negligentia venialis non ſufficiat? Ex part.2. tract.16.& Miſc.2.reſol.18. alias 20.p.207.
3. An ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas, &c. incurrantur propter culpam venialem? Ex p.3.tract.6.& Miſc.2. reſ.51.ibidem
4. An irregularitas ex delicto incurratur, ſi delinquens noſcat peccatum, ſed ignorat ius poſitiuum prohibens ſub dicta pœna irregularitatis? Ex p.3.tract.5. & Miſc.1.reſ.67. ibid.
5. An quis incurrat irregularitatem, ſi committat aliquid quod ſit iure naturæ prohibitum, vel homicidium, ignorans tamen eſſe prohibitum iure Eccleſiaſtico, aut ſaltem pœnam irregularitatis ei eſſe annexam? Ex part.4.tr.2. reſ.36.ibid.
6. An ignorans alicui actui impoſitam eſſe irregularitatem excuſetur ab illa? Idem dicendum eſt de pœna excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, etiamſi ignorantia ſit vincibilis, dummodo non ſit craſſa, vel ſupina. Et docetur, quod irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licet videatur eſſe ex delicto, includit præcipuè defectum lenitatis, & ideò incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impoſitam eſſe, & hoc dubium eſt valdè notandum, quia quotidianum, & à paucis deciſum. Ex p.4. tr.2.reſ.85.p.208.
7. An ignorans homicidio eſſe annexam irregularitatem excuſetur ab illius incurſione? Ex quo oritur hæc alia difficilis quæſtio. An qui ſcienter acceſſit ad conſanguineam uxoris ſuæ, ignorans tamen privationem petendi debitum eſſe ab Eccleſia ob hoc peccatum impoſitam, illam non incurrat, & ſic non egeat diſpenſatione, ut à ſua uxore petat debitum? Ex part.9. tract.7. & Miſc.2. reſolut.19. p.209.
8. An irregularitas incurratur in aliquo caſu à iure non expreſſo? Et quid eſt dicendum, quando dubium eſt de iure, hoc eſt, an ſit pro aliquo delicto commiſſo impoſita à iure aliqua irregularitas; an tunc iudicandum ſit non eſſe irregularitatem in eo caſu conſtitutam? Ex part.4.tr.2.r.80. ibid.
9. An communis opinio Doctorum poſſit introducere aliquam irregularitatem, etiam ſi clarè non ſit expreſſa in iure? Idem cenſendum eſt de quibuſdam cenſuris, v.g. ſuſpenſionis propter ſuſceptionem Ordinis per ſaltum. Ex p.8. tr.7.& Miſc.reſ.28.p.210.
10. An Epiſcopi incurrant irregularitatem, quæ fertur aliquo iure generali? Et an aliquo iure Epiſcopi excipiantur ab incurrendo excommunicationem, quamvis excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem, & interdictum, quæ iure generali feruntur, quæ ſunt diſtincta ab irregularitate, & excommunicatione? Ex p.4.tr.2.reſ.53.ibid.
11. An Epiſcopus incurrat irregularitatem, ſi concedat licentiam iudici laico exhumandi corpus occiſi ab Eccleſia ad finem capiendi informationem de delicto in genere? & in §. vltimo huius Reſolutionis invenies aliud pulchrum dubium notabile, & graue. Ex part.4.tr.2.reſ.95. ibid.

 12. An

12. *An irregulares poſſint initiari prima Tonſura ſine præuia diſpenſatione? Ex quo infertur, an prima Tonſura ſit Ordo?* Ex p.4.t.2.reſ.88.p.211.

13. *An initiatus Ordinibus minoribus, & Sacris non ſuſcepta Tonſura ſit irregularis, & teneatur dictam Tonſuram ſumere? Ex quo deducitur, an Tonſura ſit Ordo?* Ex p.6. tr.8.& Miſc.3.reſ.29.ibid.

14. *An excommunicatus, ſi ſumat minores Ordines, efficiatur irregularis? Et quid, ſi ſuſcipiat Ordinem ſacrum? Ex quo ſequitur, quod excommunicatus minori excommunicatione recipiens primam Tonſuram non eſt irregularis. Et an, qui in ſuſpenſione, & interdicto recipit Ordinem ſacrum, fiat irregularis?* Ex p.9.tract.7.& Miſc.2.reſ.23. p.212.

15. *An efficiatur irregularis, ſi quis recipiat Ordines furtiue, vt v.g. qui non examinatur, neque admiſſus ſuſcipit Ordines, &c. Et quid eſt dicendum de aliis caſibus ſæpius in praxi occurrentibus, quos in §. penult. & vlt. huius Reſolutionis diſcuſſos inuenies. Et an quando tempore Ordinationis Epiſcopi ferunt excommunicationem contra furtive, &c. Ordinationi ſe ingerentes, dicta irregularitas regulariter ſit Papæ reſeruata, ita ut Epiſcopus in ea diſpenſare non poſſit?* Ex p.4.tr.2.reſ.55.ibid.

16. *an ſit irregularis Latinus, ſi Ordinetur à Græco, vel Græcus, ſi ordinetur à Latino? Et quid, ſi ordinetur ab Epiſcopo ſchiſmatico, non obſtante inſtructione Clem. VIII. ſuper ritibus Græcorum anno 1595?* Ex p.4.tract.2.r.54. p.213.

17. *An ſuſpenſus ab Ordine incurrat irregularitatem, ſi ad Ordinem ſuperiorem aſcendat? Et docetur primum Sacrificium non æſtimari actum illum celebrationis tunc ab Ordinatis. Et an Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus incurrat irregularitatem ſi Miſſam celebret cum apparatu Epiſcopali? Et an excommunicati, & ſuſpenſi, fiant irregularares, ſi exerceant ea, quæ pertinent ad iuriſdictionem fori exterioris? Et quid, ſi Parochus excommunicatus matrimonio aſſiſtat, an incurrat irregularitatem? Et docetur excommunicatum, ſuſpenſum, & interdictum non incurrere irregularitatem, ſi exerceant ſolemniter actus minorum Ordinum.* Ex p.4.tr.2.reſ.92.ibid.

18. *An ſuſpenſus ex Ordinatione ante legitimam ætatem, ſi canat Euangelium, & Epiſtolam in eadem Miſſa, incurrat irregularitatem? Et notatur, quod Sacerdos Ordinatione ſua incurrens hanc ſuſpenſionem, non ſit irregularis conſecrando ſimul cum Ordinante, nec Diaconus tunc canens Euangelium.* Ex part.50. tract.10. reſ.37. ibid.

19. *An Parochus, qui rebaptizavit ſub conditione infantem expoſitum cum ſchedula de collato Baptiſmo, ſit tanquam irregularis repellendus à Collatione eiuſdem beneficij? Et reſolutio huius quæſtionis pendet ex ea, an illicitè baptizetur infans expoſitus cum ſchedula teſtificante illum fuiſſe baptizatum? Et quid ſi talis expoſitus fuiſſet inter Saracenos, aut Iudæos, etiam ſi haberet tale teſtimonium, aut ſchedulam teſtificantem eſſe baptizatum?* Ex p.10.tr.16. & Miſc.6.reſ.87.p.214.

20. *An rebaptizantes ſolemniter ſub conditione incurrant irregularitatem?* Ex part.3. tract.4. reſolut.9. ibid.

21. *An rebaptizantes aliquem ſub conditione ſint irregulares? Et an infãs ab Infidelibus captus, ſit poſtea baptizandus ſub conditione? Pro quo caſu adducitur pulchrum dubium, & multa explananantur, quæ contingere poſſunt pro Baptiſmo in dicto caſu, & aliis.* Ex p.3.tract.addit. r.10. p.215.

22. *An laicus celebrans Miſſam, & ſolemniter baptizans, vel ſacramentaliter abſolvens incurrat irregularitatem? Et an in dicta irregularitate contracta à ſolis Clericis ſi non Sacerdotes confeſſiones audiant, &c. ut aſcendant ad ſuperiores Ordines ſolus Papa diſpenſare poſſit, in ſuſceptis verò ut miniſtrent, proprius Epiſcopus? E quid, ſi delictum occultum ſit, an tunc Epiſcopus diſpenſare poſſit ad vlteriores Ordines? Et an per Bullam Cruciatæ quoad vtrunque effectum hæc irregularitas tolli poſſit?* Ex p.4.tr.2.reſ.77.p.216.

23. *An ſtando in opinione Doctorum aſſerentium laicum non poſſe in articulo mortis, abſente Sacerdote, infirmum communicare; an inquam, ſi hoc faciat, incurrat irregularitatem? Et an ſi Subdiaconatus adminiſtrat Euchariſtiam extra extremam neceſſitatem, irregularis maneat? Et an Diaconus miniſtrans Euchariſtiam incurrat irregularitatem, ſi id faciat ſine commiſſione Sacerdotis, & extra extremam, vel grauem neceſſitatem? Et an Diacono ex Officio competat Euchariſtiæ diſpenſatio? Et quid de diſpenſatione ſanguinis? Difficultas verò eſt, an nulla vrgente neceſſitate poſſit Diaconus iuſſu Sacerdotis hoc Sacramentum miniſtrare? Et an adhuc in caſu neceſſitatis, poſſit, prohibente Sacerdote, vel Epiſcopo, Diaconus Viaticum miniſtrare? Et an ſit licitum, Diacono abſente, vel deficiente Sacerdote in die Paraſceves in Altari Hoſtiam Conſecratam conſumere, & reliquas cæremonias peragere? Et an poſſit tamen Diaconus Hoſtiam conſecratam ex Altari deferre ad ſepulchrum in die Paraſceves, ſicut poteſt idem Sacramentum ex vno Altari ad aliud transferre? Et tandem curſim infertur, quod laicus ſolenniter baptizans non ſit irregularis; & fingens ſe Sacerdotem & abſolvens ſacramentaliter non ſit irregularis; nec erit irregularis laicus, qui cum ſtola, & ſuperpelliceo concionem habuerit in Eccleſia tanquam Diaconus.* Ex p.11.tr.7.& Miſc.7.reſ.44.ibid.

24. *An incurrat irregularitatem is, qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat alia Sacramenta, quam ſolennem Baptiſmum, & Sacrificium Miſſæ. Et ſupponitur quod irregularis efficitur, qui miniſtrat in Ordine, quem non habet. Sed limitatur primò ad Ordines ſacros, nam ſi in Minoribus miniſtret etiam ſolenniter, non erit irregularis. Secundo, ut miniſtret ſcienter, & non ex ignorantia, putans bona fide ſe habere talem Ordinem. Tertio, ut miniſtret ſolemniter. Et quæritur, an ſupradicta irregularitas ſolos Clericos, aut etiam laicos comprehendat? Et notatur per abſolutionem ſacramentalem præſtitam ab eo, qui ordinatus non eſt irregularitatem non induci. Et an hanc irregularitatem non incurreres, ſi matrimonio aſſiſteres tanquam Parochus, cum tamen Parochus non ſit. Et docetur exercentem Officium Ordinis, quem non habet non fore irregularem, ſi illum præſtet abſque intentione vſurpandi Ordinis vſum.* Ex p.10.tr.11. & Miſc.1.r.21. p.217.

25. *An qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat Sacramenta, ſit irregularis? Et an laicus exercens actum Ordinis, v. g. ſacramentaliter abſolvens, &c. incurrat irregularitatem? Et in textu huius Reſolutionis multi, & diuerſi caſus adducuntur pro praxi prædictarum quæſtionum.* Ex p.4. tr.2.reſ.56.p.219.

26. *An Clericus nondum Sacerdos, ſi excipiat alicuius confeſſionem, efficiatur irregularis? Et an in irregularitate exercendi Ordinem, quem non habet, poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut utatur Ordine ſuſcepto? Et quid, ut aſcendat ad Ordines vlteriores, ſi delictum eſt occultum an poſt Concilium Tridentinum Epiſcopus poſſit diſpenſare?* Ex p.4.tr.2.reſ.91.ibid.

27. *An Sacerdos, qui non habet licentiam confitendi, ſi excipiat alicuius confeſſionem, incurrat irregularitatem? Idem dicendum eſt, ſi talis Sacerdos adminiſtret Extremam Vnctionem.* Ex p.4.tr.2.reſ.89.p.220.

28. *An Sacerdos excommunicatus, ſi excipiat confeſſiones, incurrat irregularitatem? Et an hoc procedat, quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum etiam ſi abſolutio eſſet invalida ob culpam pœnitentis? Et an Sacerdos excommunicatus ex ſola adminiſtratione Euchariſtiæ, quamvis non celebret, incurrat irregularitatem?* Ex p.4.tr.2.reſ.90.ibid.

29. *An Confeſſarius qui obligat pœnitentem ad confitendum delictum dignum morte, ſi iuridicè interrogetur, incurrat irregula*

irregularitatem? Idem dicendum eſt, ſi illi conſulat, ut conſentiat ſententiæ mortis iuſtæ, quam differre non poteſt niſi per iniuſtam appellationem. Et quid, ſi illi conſulat omittere appellationem à iure conceſſam? Ex p.4. tr.2.reſ.99.ibid.

30. An Confeſſarius, qui frangit Sigillum confeſſionis, ſit irregularis? Et an laicus, qui ſine neceſſitate confeſſionem ſecretam audit, fiat irregularis, ſi illam revelet? Ex part. 5.tr.11.reſolut.53. ibid.

31. An Clericus excommunicatus incurrat irregularitatem, ſi faciat coram ſe celebrare? Et multi alij caſus pro diverſis irregularitatibus adverſus Maiolum deciduntur in textu huius Reſolutionis. Ex p.4.tract.2. reſolut.57. p.221

32. An ſuſpenſus à ſuſceptione Sacramentorum incurrat irregularitatem ſuſcipiendo illa? Ex p.5.tract.10.reſ.26. ibid.

33. An in dubio, ſi incurrerit excommunicationem, miniſtrando quis Sacramenta, efficiatur irregularis? Ex p.5. tr.9.reſ.94.ibid.

34. An ſuſpenſus ab Officio prædicandi irregularitatem incurrat, ſi concionetur ſaltem cum ſolemnitate? Idem dicendum eſt de excommunicato. Ex part. 5. tract.10. reſ. 10.p.222

35. An excommunicatus recitando Horas canonicas, & dicendo Dominus vobiſcum, incurrat irregularitatem? Et ſi non peccet mortaliter, an ſaltem peccet venialiter dicendo privatim Dominus vobiſcum? Ex p.4.tract.2.reſol.94. ibid.

36. An excommunicatus recitando Horas Canonicas privatim & dicendo Dominus vobiſcum, incurrat irregularitatem, vel peccet mortaliter? Ex p.5.tract.9.reſol.93. ibid.

37. An Clericus ſodomita occultus ſit ſuſpenſus, & ſi celebret, incurrat irregularitatem? Ex p.2.tr.17.& Miſc.3. reſ.69. ibid.

38. Canonicus mihi coniunctiſſimus, literis ad me miſſis, ſcire volebat: Vtrum Sacerdos Beneficiarius exercens per multos annos crimen ſodomiticum cum fœmina, occulte tamen & ſine ſcandalo, incurrerit irregularitatem, & pœnas Extravag. Pij V. Et an doctrina dictæ quæſtionis procedat in omnibus aliis criminibus, quibus à iure infamia annexa eſt, ut ſunt periurium in iudicio, ſimonia, uſuræ uſurarum, ſacrilegium, duellum, hæreſis, eiuſque favor, crimen læſæ Maieſtatis, percuſſio hoſtilis Cardinalium, & ſimilia? Ex p.2.tr.17.& Miſc.3.reſ.21.p.223

39. An irregularitas orta ex infamia iuris contrahatur, ſi crimen eſt occultum? Et an Simonia in Ordine, & beneficio, ſi occulta ſit; inducat irregularitatem? Et an Sacerdos publicus concubinarius, vel adulterus poſt peractam pœnitentiam, & emendationem publicam vitæ ſine diſpenſatione celebrare poſſit? quia ex infamia facti non oritur irregularitas? Et docetur Clericos concubinarios notorios ſuſpenſionem ab Officio contrahere, ſed ſuſpenſionem iſtam conſuetudine contraria ablatam eſſe. Ex p.4. tract.2.reſ.93.ibid.

40. An irregularitas incurratur à pueris ante pubertatis annum? Ex p.4.tr.2.reſ.67.ibid.

41. Olim hoc facti genus mihi propoſitum fuit: Vir Nobilis accepit in domum ſuam quemdam infantem expoſitum in Hoſpitali; modo cum ſit adoleſcens bonæ indolis, vult illum ad ſacros Ordines promovere; quæritur, an iſte ſit irregularis propter periculum illegitimitatis, ita ut egeat diſpenſatione? Ex p.2.tr.15.& Miſc.1.reſ.22.p.224

42. An expoſiti cenſendi ſint irregulares, & ſint baptizandi? Et ſi infans inveniatur ſine ſchedula, de Baptiſmo teſtante, & puer ex colore, & ætate videtur infans natus ante menſem an in tali caſu ſit etiam cum conditione baptizandus? Et quid, ſi puer expoſitus fuiſſet inter Infideles, etiam ſi habeat Chartam teſtantem de Baptiſmo? Et an peccet mortaliter, ſi quis non baptizatum baptizet ſub conditione? Ex p.3.tr.addit.reſ.6.ibid.

43. An expoſiti dicantur irregulares? Ex p.4. tr.2.reſ.58. p.225

44. An dubius, ſi quis ſit illegitimus, debeat cenſeri irregularis? Et alij quatuor caſus in corpore huius Reſolutionis circa illegitimitatem explanantur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem. Ex p.4.tract.2.reſolut.59.ibid.

45. An filius natus ex Patre catholico, qui poſtea in hæreſim incidit, & in ea mortuus eſt, vel etiam ſi pœnituerit, brachio ſæculari traditus eſt, an inquam, in his caſibus filius incurrat irregularitatem ſaltem ex infamia? Ex p.4.tr.2. reſ.45.p.226

46. An filij Hæreticorum, qui combuſti ſunt, ſed ſigna contritionis dederunt, ſint hoc non obſtante, irregulares? Et ſupponitur filios, & nepotes Hæreticorum, & eos, qui Hæreticis faverunt, vel receperunt, irregulares eſſe, & inhabiles ad beneficia, & officia publica, ſi per viam virilem deſcendunt, ſi verò via fœminæa filios, non nepotes. Et an ſaltem incurrant aliam irregularitatem, nempe ex infamia? Et notatur, quod non ſunt inhabiles deſcẽdẽtes prædictorum morientium abſque emendatione, ſi nati fuerint ex eis, quando erant Catholici & non fautores, nec receptores. Et dato, quod Hæretici irregulares ſint, an ſatis probabiliter dici poteſt hanc irregularitatem non extendi ad Hæreticos externe negantes Fidem, non autem interne? Et an ſuſpecti de hæreſi hanc irregularitatem incurrant? Et quid de Schiſmaticis? Et quis in hac irregularitate poſſit diſpenſare? Ex p.10.tr.11.& Miſc.1.reſ.23.ibid.

47. An filij Sarracenorum, Paganorum, Iudæorum, &c. ſint irregulares? Et difficultas verò conſiſtit, quanto tempore ſit iudicandus aliquis Neophitus, ut ratione irregularitatis non poſſit etiam minores Ordines recipere, an poſt decem annos à ſuo Baptiſmo non ſit amplius irregularis? Et in tali caſu notatur quod non diſpenſatur in irregularitate, ſed declaratur irregularitatem ceſſaſſe. Ex p.4.tr. 2.reſ.50.p.227

48. An fictè negans fidem ab ea apoſtatando ſive ſponte, ſive timore ductus incurrat irregularitatem? Et ſi crimen notorium ſit, an incurrat irregularitatem ex infamia non verò ſi ſit occultum? Ex part.4. tract.2. reſolut. 49. ibid.

49. An Hæreticus occultus incurrat irregularitatem? Et an Hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem poſſit ſine vlla diſpenſatione, & metu irregularitatis celebrare? Ex p.4.tract.2.reſ.46.ibid.

50. An ſuſpecti de hæreſi ſint irregulares? Et an Clericus qui lapſus eſt in hæreſim poſſit poſt pœnitentiam & abiurationem exercere ſuſceptos Ordines dummodò obtineat diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo? Et an prohibitum ſit Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, ut non poſſit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare ut Miſſam celebrent? Ex p.4.tract.2.reſ.48.p.228

51. An qui de hæreſi ſuſpecti coguntur per Inquiſitores abiurare de vehementi, incurrant irregularitatem? Ex part. 4.tract.2.reſ.47.ibid.

52. An Hæreticorum fautores, receptatores, & defenſores, &c. incurrant irregularitatem? Ex p.4. tract.2. reſ.44. ibid.

53. An Clericus qui lapſus eſt in hæreſim, poſſit exercere ſuſceptos Ordines? Et notatur quem ob ſuſpicionem hæreſis ex qua conſurgit infamia, irregularem fieri. Ex p.4 tr.4. & Miſc.reſ.38.p.229.

54. An Epiſcopus poſſit ordinare & dimiſſorias concedere filio alicuius ſatellitis, vel publicæ meretricis. Et latè de irregularitate ex infamia. Et ſupponitur ſatellites eſſe irregulares? Et quid ſi ſupradicta meretrix fuerit coniugata? Et quid de filio carnificis. Idem dicendũ eſt de filiis, quorum patres fuerunt publicè flagellis cæſi. Et an damnati ad triremes ſint irregulares? Et quid de eorũ filiis? Et an Hiſtriones, & Officium carnificum, macellariorum, lictorum, & ſimilium ſint officia infamis conditionis & notæ & ex eo ſint irregulares? Et an infamis in uno loco remaneat infa-

mis in alio loco, ita vt non poſſit recipere Ordines in vllo loco? Et notatur infamiam iuris incurri dupliciter; Primò per ſententiam iudicis difinitiuam. Secundò, per quædam crimina, quibus ſtatuto iuris annexa eſt infamia, huiuſmodi ſunt periurium in iudicio, ſimonia, ſodomia, improbum fænus, id eſt, vbi vſuræ vſurarum exiguntur, ſacrilegium, duellum, crimen læſæ Maieſtatis, hæreſis, fautor, defenſor, & receptor Hæreticorum, & alia crimina notoria. Et an per adulterium incurratur irregularitas, vel tantum ſuſpenſio, &c. Et tandem quæritur, quomodo infamia auferri vel diſpenſari poſſit? Ex p.10.tract.11. & Miſc. 1. reſ.26. ibid.

55. *An damnatus ad triremes efficiatur irregularis? Idem eſt de pœna infamiæ?* Ex part.4. tract. 2. reſolut. 83. p.231

56. *An Æthiopes ſint irregulares?* Ex p.4. tract.2. reſ.84. ibid.

57. *An ſervi ſint irregulares? Et an ſi Epiſcopus alterius ſervum ſcienter ordinaverit abſente, vel ignorante Domino ſervus fiat liber, & Epiſcopus duplicatum Domino pretium reddere teneatur? Et an ſervus ſi ſciente, vel non contradicente Domino Ordines recipiat, fiat liber?* Ex p. 7.tr.7.reſ.54. alias 53. ibid.

58. *An qui cedit bonis, fiat irregularis? Et quid ſi ceſſio ſit ignominioſa? Et inter alia, quæ pro irregularitate ex infamia docentur tandem advertitur quod ictus fuſtium per ſe non infamat, niſi quando ex cauſa famoſa quis fuſtibus ceditur, neque enim omne turpe factum infamat, ſed id ſolum turpe famoſum quod ius notat.* Ex p.7.tract.8. reſolut. 22. p.232.

59. *An qui laqueo ſe ſuſpendit & impeditus ab aliis non moritur, maneat irregularis?* Ex part.4.tract.2.reſolut. 76. ibid.

60. *An Dæmoniaci, Energumeni, & Arreptites ſint irregulares, ſi omninò à vexatione Dæmonis liberati ſunt? Et notatur, quod Dæmoniacus poſt Ordines ſuſceptos illis abſtinere debet; ubi tamen curati fuerint in iudicio Epiſcopi, & unius anni ſpatio liberi poterunt ſua officia repetere. Et quid eſt dicendum de amentibus, etiam ſi amentia non ſit perpetua, ſed ad tempus? Et an in hac irregularitate poſſit Epiſcopus diſpenſare non ſolum ad utendum Ordinibus ſuſceptis, ſed etiam ad alios ſuſcipiendos? Et notatur amentem ordinatum ſi non licitè, tamen validè ordinari. Et tandem docetur, quod in Sacramento Baptiſmi & Ordinis non requiritur conſenſus aliquis de neceſſitate Sacramenti?* Ex part. 11. tract. 2. & Miſc. 2. reſolut.67. ibid.

61. *An mulier quæ erumpente ipſa natura in maſculum tranſivit, poſſit Sacris Ordinibus initiari inconſulto Summo Pontifice? Et quid de Hermaphrodito, in quo prævalet ſexus virilis? Et an ordinatus ſub prævalente virili ſexu, ſi poſtea fæmineus prævaleat & de facto proferat verba Conſecrationis panis, & vini, ſupra debitam materiam validè conſecraret?* Ex p.10.tract.13.& Miſc.3. reſ.36. p.234

62. *An qui habet in manu ſex digitos coniunctos vel diverſos, ſi non habet impedimentum in uſum membri ſit irregularis? Et an hoc arbitrio Epiſcopi relinquendum ſit, ſi hæc deformitas inducat irregularitatem?* Ex part.3. tr.6. & Miſc.2.reſ.61. ibid.

63. *Quis in rixa præſcindit alteri digitum, quæritur, an ſit irregularis? Et quid eſt dicendum de illo qui alteri abſcindit auriculam, dentem, naſum, teſticulos, vel mammillam fœminæ, an incurrat irregularitatem? Et notatur poſſe contingere quod quis efficiat alium irregularem, & ipſe non maneat irregularis & è contra, & pro praxi adducuntur duo caſus?* Ex part.2. tract.15. & Miſc.1. reſolut.20. p.235

64. *An qui mutilavit alterius pollicem, ſit irregularis? Et quid dicendum eſt de illo qui alteri abſcindit auriculam, id eſt cartilaginem, ungues, dentes, teſticulos, barbam, capillos, labia, vel mammillam fœminæ; vel qui excæcat hominem eum privando ſolo viſu, non autem illi oculum extrahendo, & tandem qui non abſcindit, ſed tantum debilitat membrum & reddit illud inutile?* Ex p.4.tr.2.reſ. 26. ibid.

65. *An ſi quis culpa ſua ab alio fuit mutilatus etiam ſi membrum ſit occultum, & non impediat uſum Ordinis ſit irregularis? Et an ille, qui ſibi ſponte membrum vel membri partem v. g. digitum vel partem digiti ex indignatione vel impatientia abſcidit, ſit irregularis, etiam ſi ex tali abſciſſione non oriatur notabilis deformitas vel impedimentum ad celebrandum?* Ex part.4.tract.2. reſol. 60.p.236

66. *An abſciſſio alicuius membri facta invito inducat ipſi patienti irregularitatem etiam ſi id ob culpam paſſus ſit? Et an teſticulorum abſciſſio etiam voluntaria inducat irregularitatem? Et notatur, quod abſciſſio digitorum, & cartilaginis auris, naſi & teſticulorum inducit irregularitatem. Etiamque docetur quod licet qui alterum caſtrat, non ſit irregularis, tamen qui ſe ipſum caſtrat aut ſe caſtrare permittit, eſt irregularis?* Ex p.9.tract.7.& Miſc. 2.reſ.21.ibid.

67. *An qui teſticulos abſcindi fecerit cauſa vocis retinendæ, ſit irregularis? Et an voluntariè Eunuchi ſint irregulares, id eſt permittentes ſe caſtrare ob quamcumque cauſam excepta cauſa neceſſitatis ob ægritudinem? Et an ſi abſciſſio integri membri ſit occulta, poſſit Epiſcopus diſpenſare? Idem eſt ſi abſciſſio caſu contigerit ex propria culpa, dummodò occulta ſit culpa, tametſi abſciſſio ſit notoria.* Ex p.10.tr.13.& Miſc.3.reſ.11.p.237

68. *An Eunuchus, qui occultè, ſed ſponte ſe fecit caſtrare, ſit ab Epiſcopo diſpenſabilis pro irregularitate ut ad Sacros Ordines promoveatur?* Ex p.10. tract.13. & Miſc. 3. reſ.28. ibid.

69. *An conſulens ad mutilandum aliquem ſit irregularis? Et notatur quod non erit irregularis qui dedit conſilium mutilationis quem non potuit aliter ab homicidio avertere?* Ex p.4.tract.2.reſ.18.p.238

70. *An mandans aliquem verberari modo cauto, & prudenti & cum miniſtro fideli, & ille occidatur incurrat irregularitatem?* Ex p.4.tract.2.reſ.19.ibid.

71. *Clericus olim chirurgus ſecundum artis præcepta exercuit ſuam artem cum quodam infirmo qui tamen mortuus eſt, quæſivit à me, an inciderit in irregularitatem? Et docetur Clericis non eſſe ſimpliciter interdictum Medicinæ exercitium aut etiam Chirurgiæ, modo fiat citra inciſionem & aduſtionem; unde non fiant irregulares ex eo exercitio. Et aliqua alia obſervantur circa prohibitionem combuſtionis & inciſionis pro Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus & Clericis aliis, etiam ſi ſint Beneficiati. Et an in dicta prohibitione non intelligatur venæ apertio ad emittendum ſanguinem, nec carnis apertio cauſtico, aut tumoris ſeu apotematis ruptio emplaſtro mollificativo?* Ex p.11.tract.7.& Miſc.7.reſ.9. ibid.

72. *An Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per inciſionem vel aduſtionem ſit irregularis morte ſequuta, licet adhibeat neceſſariam diligentiam & explicatur* cap. tua nos de homicidio? *Et an Monachis & Clericis in Sacris non prohibeatur illa actio in extrema neceſſitate, quando non eſt alius Chirurgus, velut eſt in tempore peſtis; Et an ſi illam operaretur quis extra extremam neceſſitatem cum ignorantia invincibili huius prohibitionis incurrat irregularitatem? Et alij caſus circa hoc explanantur. Et an Monachus, vel Clericus ſi applicet emplaſtrum mollificativum quo apoſtema ſe ſe aperiat, & mors indè ſequatur ſine eorum culpa, incurrat irregularitatem? Item ſi ſupradicti ſecundum peritiam artis iubeant inciſionem & aduſtionem ſi mors indè ſequatur, incidant in irregularitatem? Et an Clericus vel Monachus, qui ſecundum artem abſcidit vel aduſſit, quando mors eſt ſequuta propter morbi gravitatem & non ex aduſtione, vel abſciſſione, ſint irregulares?* Ex part. 4. tract. 2. reſolut.23. p.239

73. *An venæ ſectio ſit Religioſis, & Clericis in Sacris prohibita, ita ut incurrant irregularitatem illam in* cap. tua *nos, ſi ex tali ſectione ſequuta ſit mors? Et an Clerici in Minoribus, quamvis habeant beneficium, poſſint exercere Medicinam, & chirurgiam abſcindendo, & adurendo ſecundum artem: Idem eſt dicendum de Religioſis, ſi non adſint Subdiaconi. Et quid, ſi ſint Sacerdotes? Et an liceat Clerico perito Medico dare Conſilium, quod fiat minutio ſanguinis, dummodo per ſeipſum non faciat dictam minutionem?* Ex part.4.tr.2.reſ.24.p.240.

74. *An Medicus effectus Sacerdos poſſit ſine peccato mortali exercere artem Medicinæ? Et an Sacerdos, & Religioſus liberentur a peccato, ſi hoc Officium citra mortis periculum exerceant cauſa pietatis, ac proinde gratis circa perſonas miſerabiles, vel cognatas? Et an interdictum ſit Clericis, & Religioſis exercitium Medicinæ? Et an ſi exerceatur per inciſionem, vel aduſtionem, inducat irregularitatem, morte ſequuta, ſi debita diligentia appoſita eſt?* Ex p.10.tr.11.& Miſc.1.reſ.49.ibid.

75. *An quis incurrat irregularitatem, ſi volvat, v. g. infirmum, ſi cibum ei exhibeat, & ſimilia faciat, ex quibus ſequatur mors, aut eius acceleratio? Et infertur Sacerdotes, & Religioſos poſſe ſervire infirmis, etiam conſtitutis in ultimo vitæ, & eos volvere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia abſque metu irregularitatis.* Ex p. 5.tr.3.reſ.117.p.241.

76. *An Clerici in Sacris, & Beneficiarij aſſiſtentes quando reus in patibulo ſuſpenditur, incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter? Idem eſt dicendum de Religioſis.* Ex part.4.tr.2.reſ.35.ibid.

77. *An Sacerdotes ducentes reum ad furcam incurrant irregularitatem hortando illum, ut ſcalam aſcendat, vel accelerando executionem iuſtitiæ etiam notabiliter? Et aliqua alia circa hunc actum explanantur, in quo non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis niſi tantum miniſtri iuſtitiæ, & non alij. Et tandem notatur Sacerdotes poſſe ſine periculo irregularitatis miniſtrare infirmis, vertere eos ex latere ad latus; vel tranſmutare de lecto ad lectum, vel eis potum, aut cibum porrigere, licet ex his actibus propter intentionem mors citius ſequatur.* Ex p.3. tr.5.& Miſc. 1.reſ.80. alias 79. ibid.

78. *An Confeſſarius, & Reſponſor caſuum conſcientiæ ſit irregularis, ſi interrogatus à iudice, an ſit obligatus ad occidendum reum, reſpondeat eſſe obligatum? Et an ſit irregularis ille, qui detegit malefactorem, vel clamat eſſe latronem, ut comprehendatur, niſi quando qui manifeſtat, eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret, ut miniſter iuſtitiæ?* Ex part. 3. tr. 5. & Miſc. 1. reſ. 81. alias 80. p.242.

79. *An irregularitatem ex defectu lenitatis incurrant tantum miniſtri iuſtitiæ, & non alij.* Ex part. 3. tr. addit. reſ.15.p.243.

80. *Carnifex ſuper patibulum exiſtimabat iam reum expiraſſe, ſed unus ex adſtantibus dixit, vivit, unde ipſe denuo pedibus collum calcavit, & reus mortuus eſt, quæſierunt, an in tali caſu ille irregularitatem incurrerit, & an per Epiſcopum ſit diſpenſabilis?* Ex part.8. tr.7. & Miſc. reſ.61.ibid.

81. *An Eccleſiaſtici committentes iudici laico in particulari caſum alicuius rei dignum morte, ſi ſequatur, incurrant irregularitatem? Et an hoc procedat, etiamſi in communi Eccleſiaſtici iuriſdictionem temporalem habentes dicant iudici, cui cauſas committunt, ut contra malefactores invigilet?* Ex p.4.tr.2.reſ.78.p.244.

82. *An Clerici, & laici incurrant irregularitatem, ſi accuſent in cauſa criminali cum proteſtatione, quando tantum agitur non de damno illato illis, ſed eorum conſanguineis? Et an accuſator excuſetur ab irregularitate, quando accuſet ob læſionem factam in propria perſona, aut in propriis bonis; vel ob læſionem factam eis, qui ſunt ipſi commiſſi, ſi ante ſententiam proteſtetur ſe non accuſare ad vindictam? Idem dicendum eſt de accuſante eum, qui dedit damnum Eccleſiæ, vel ſuis ſubditis. Et an quando accuſator accuſat ad euitandum graue damnum innocentis, vel Reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non poſſit. Sit neceſſaria proteſtatio:* Ex p. 4. tr.2.reſ.33.ibid.

83. *An proteſtatio liberet ab irregularitate, ſi ficto animo efficiatur, & ſequatur mors? Et an laici, facta dicta proteſtatione incurrant irregularitatem, ſi non fiat ſimul cum ipſa accuſatione, ſed poſtea coram iudice ante prolationem ſententiæ, & non ſolum quando accuſat, ſed etiam quando reum retinet, & iudici tradidit? Et an Clericus conſulens alteri, ut accuſet in caſu permiſſo cum proteſtatione, incurrat irregularitatem?* Ex part.4.tr.2. reſ.75.ibid.

84. *An ferens teſtimonium in fauorem rei incurrat irregularitatem, ſi ob id ſequatur mors accuſatoris? Et quid eſt dicendum, ſi teſtis ſit Clericus an in fauorem rei poſſit teſtari de licentia Epiſcopi vel eius Vicarij?* Ex p.4.tr.2.reſ.96. p.245.

85. *An teſtis præcepto iudicis obligatus vel graui metu coactus & in caſibus, quibus iure naturali tenetur teſtificari, incurrat irregularitatem ſi mors alterius ſequatur?* Ex p.4. tract.2.reſ.31.ibid.

86. *An Aduocatus qui reum defendit incurrat irregularitatem, ſi ſequatur mors accuſatoris?* Ex p.4.tract.2.r.34. ibid.

87. *An Aduocatus, & teſtes in cauſa ſanguinis incurrant irregularitatem ſi prætermittant proteſtationem eo modo, quo facit accuſator?* Ex part.4. tract.2. reſolut.32. p.246.

88. *Dubia circa quandam irregularitatem. Et quæritur, quod in caſu propoſito in textu huius reſolutionis incurrens irregularitatem ex defectu lenitatis, an poſſit Epiſcopus, vel Confeſſarius Regularis priuilegiatus in ea diſpenſare? Et an ſi Epiſcopus, & Confeſſarius Regularis nollent opinionem affirmatiuam ad praxim deducere, poſſit conſulens confugere, ad Sacram Pœnitentiariam pro diſpenſatione?* Ex p.11.tract.2. & Miſc.2.reſ.63.ibid.

89. *Iudex pronunciauit ſententiam condemnatoriam ad furcam qui poſtea ex gratia Principis fuit a morte liberatus, quæritur an adhuc ſit irregularis, ita ut non poſſit ordinari abſque diſpenſatione Pontificis? Idem eſt, ſi quando reus duceretur ad patibulum eſſet extractus è manibus ſatellitum & ſic mortem euaderet. Et quid, ſi a Carnifice ſuſpenſus fuiſſet, & caſu laqueus rumperetur, ſi propter hoc Gratiam a Principe reciperet? Et an Clericus habens iuriſdictionem temporalem fiat irregularis ex eo quod conſtituat iudicem pro cauſis, ſeu criminibus capitalibus, ſiue in genere pro omnibus, ſiue in particulari pro aliquo adhuc indiuiduo? Idem eſt, & multo magis verius de Principe laico. Et docetur, quod non fiunt irregulares Eccleſiaſtici, qui aliquem degradatum, aut hæreſeon condemnatum tradunt Curiæ ſæculari, ac proinde eorum Officiales multo minus. Et an accuſator, Aduocatus, & teſtis fiant irregulares ſi in cauſa ſanguinis proteſtationem præmittant? Et quis poteſt diſpenſare contra præſentem irregularitatem contractam ex defectu lenitatis?* Ex part.11.tract.5.& Miſc.3. reſ.6.p.247.

Subſequitur ſub hoc, eodemque numero huius Reſ.89. *eadem quæſtio, videlicet. An Iudex proferens ſententiam ſanguinis, & eius miniſtri iuſtitiæ in ea cooperantes, ſi mors ex aliquo caſu poſtea ſequuta non fuerit, incidant, hoc non obſtante, in irregularitatem? Et deducitur, quod quando verſamur in dubio iuris in aliquo caſu, quis non tenetur ſe habere pro irregulari:* Ex p.12. tract.3.& Miſc.reſ.5. p.248.

90. *An Conſiliarij Principum ut v.g. Regentes, & Præſidentes, Magiſtri, Rationales, &c. ſint irregulares, ita ut ſine diſpenſatione ordinari non poſſint? Et docetur Iudices, & Officiales Epiſcoporum, & adminiſtratores rerum Eccleſiaſticarum; imo & rerum piarum quamuis [illegible] rium, ut ſunt res perſonarum miſerabilium, ordinari p[illegible]*

Et an obligatus ad ratiocinia poſſit ordinari ante rationem redditam, etiam deſerto Officio, & quid ſi fideiuſſores reddant? Et quid eſt dicendum ante delicti pecuniarij ſolutionem, relicti ex Officio vel adminiſtratione, &c. Ex p.4.tr.2. reſ.98.p.251.

91. *An ſi Clericus in bello iuſto incitet ad aliquem determinatè occidendum, ſit irregularis?* Ex p.5. tr.14.& Miſc. 2.reſ.98.ibid.

92. *An Clerici exhortantes in bello iuſto, ut hoſtes occidantur incurrant irregularitatem?* Ex p.9. tr.9. & Miſc. 4. reſ.7.ibid.

93. *An Clerici, qui in gravi neceſſitate pugnant in bello, incurrant irregularitatem? Et quid ſentiendum eſt de Clericis de licentia Summi Pontificis bello aſſiſtentibus? Et notatur, quod licet in caſibus, in quibus Clerici in bello iuſto pugnando lethaliter peccent, non ſunt irregulares, eſto in eo bello aliqui interficiantur, aut mutilentur.* Ex p.6.tr.4. reſ.38.p.252.

94. *An ſi Clericus ex licentia Summi Pontificis pugnet in bello, ſi aliquem occidat, incurrat irregularitatem?* Ex p. 9.tract.9. & Miſc. 4. reſ.6. ibid.

95. *An Clerici in caſibus, in quibus licitè poſſint pugnare occidendo hoſtes, incurrant irregularitatem? Et notatur quod in bello iuſto ad cuius felicem exitum non eſt neceſſaria pugna Clerici, ſi Clericus pugnat, peccat graviter, non tamen eſt irregularis, niſi ipſe hominem occidat, aut mutilet, quamvis aliquem feriat, & alij ſocij hoſtem occidant.* Ex p.9.tr.9.& Miſc.4. reſ.8.p.253.

96. *An Clerici bello aſſiſtentes pro ſpirituali Militum auxilio ſi illos in conflictu incitent ad præliandum, incurrant irregularitatem? Et utrum ſit neceſſaria licentia Prælati ad aſſiſtendum in exercitu abſque irregularitate* Ex p. 6.tr.4.reſ.39.ibid.

97. *An qui vendit arma, vel tribuit, aut mutuat illa ad bellum iuſtum, incurrat irregularitatem? Et quid, ſi præbeat arma offenſiva in ipſo conflictu belli, & quamvis ſit Clericus in Sacris?* Ex p.4. tr.2.reſ.28.ibid.

98. *Excuſantur aliquæ irregularitates in bello iniuſto.* Ex p.11.tr.7.& Miſc.7.reſ.8.p.254.

99. *An Milites pugnando in bello iniuſto, ſi aliquem non occidant, remaneant tamen irregulares? Et quid de cuſtodientibus pugnantium ſarcinas? Et an militantes in bello iuſto aggreſſivo non ſint irregulares, modo ſuis manibus ſanguinem non fundant, ſi alij mutilant, vel occidunt?* Ex p.4.tr.2.reſ.27. ibid.

100. *An Milites in bello iuſto, ſi occidant alios ad defendendam propriam vitam cum moderamine inculpatæ tutelæ, incurrant irregularitatem? Et quid eſt dicendum de mandantibus cooperantibus, animantibus, ſubminiſtrantibus arma &c. ſi bellum iniuſtum eſt aggreſſivum? Et quid, ſi bellum defenſivum ſit iuſtum, & licitum, an Milites etiamſi occidant, non ſint irregulares? Et an ſint irregulares exhortantes Milites in bello iuſto, ut ſtrenuè ſe gerant, vel qui illis vendunt, vel donant arma, &c.* Ex p. 4.tr.2.reſ.29.p.255.

101. *An qui pugnant in bello iuſto ſi dubitant, an occiderint, vel mutilaverint, debeant ſe iudicare irregulare.?* Ex p.4.tr.2.reſ.30.ibid.

102. *An in dubio facti circa homicidium cenſendum ſit quis irregularis? Et an doctrina prædictæ quæſtionis non extendatur ad dubium mutilationis, homicidij iuſti v.g. in bello iuſto, commiſſi, & in aliquibus caſibus dubiis pro omnibus concluditur, quod in omnibus dubiis iuris, vel facti nunquam incurritur irregularitas, niſi in dubio facti homicidij prohibiti?* Ex part.3. tract.5. & Miſc.1.reſolut.72. p.256.

103. *An in dubio facti non ſolum in cauſa homicidij, ſed etiã in aliis caſibus, quis cenſendus ſit irregularis? Et quid in dubio homicidij iuſti commiſſi, ut in bello iuſto? Et infertur dubium, an mutilaverit, non eſſe irregularem?* Ex p. 4.tr.2.reſ.52.ibid.

104. *An in dubio facti cenſendus ſit quis irregularis ſi agatur de homicidio?* Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. reſolut. 6. p.257.

105. *An ſi quis maneat dubius, an ſuum conſilium influxerit ad homicidium factum, debeat ſe reputare irregularem? Et in dicto caſu, an ſtandum ſit dictis ipſius conſulti ita ut, ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium conſulens maneat liber ab irregularitate?* Ex part.4.tract. 2. reſol. 25. ibid.

106. *An dubius ſi mandatum ſuum, aut conſilium influxerit in homicidium debeat ſe irregularem exiſtimare? Et docetur non eſſe irregularem, qui non potuit diſſuadere fœminæ abortum, cuius conſilio ipſe prius author fuerit?* Ex part. 11.tr.6.& Miſc.6. reſ. 42. p. 158.

107. *Quidam conſilium dedit cuidam qui iam determinatus erat Petrum occidere, ſed ex dicto conſilio citius occidit, quæritur, an incurrerit irregularitatem? Et infertur non incidere in caſum reſervatum, ſi quis dedit conſilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo conſilio poſtea libentius, & citius homicidium commiſerit?* Ex part.8.tr.7.& Miſc. reſ.92. p.159.

108. *An detur parvitas materiæ excuſans ab incurſione irregularitatis propter accelerationem homicidij ex delicto Et notatur, quod qui alium inebriat, non eſt irregularis, quamvis illa deindè ebrius alium occidat, aut mutilet, ſi prævideat illud periculum?* Ex p. 11. tr. 6. & Miſc. 6. reſ.49. ibid.

109. *An ſi Paulus conſulat, quod homicidium, quod Petrus vult hodie committere, cras committat, ſit irregularis? Et ſequitur in eventibus, in quibus non pecco ſuadendo, neque teneor ad reſtitutionem. Et notatur, quod irregularis es, ſi conſulas, tuiſque rationibus perſuadeas homicidium, vel mutilationem; debet tamen conſilium influere, alias non eris illius cauſa. Sed ſi dubius es, an conſilium influxerit, teneris te irregularem reputare. Et an Clericus incurrat irregularitatem, ſi exiſtens in Exercitu det conſilium propinquum, horteturque non ſolum ad fortiter agendum, ſed etiam ad occidendum, modo non hortetur, ut occidat hunc hoſtem in particulari? Et docetur poſſe Clericum eſſe à conſiliis rerum bellicarum ſed cum aliquibus circunſtantiis. Et quid de vendentibus, aut donantibus arma etiam offenſiva in ipſo conflictu belli? Et quid de Clericis in bello iuſto pugnantibus, & percutientibus dummodò aliquem non occidant, aut deforment, an ſint irregulares?* Ex p.11. tr.8.& Miſc.8. reſ.42. p.260.

110. *Quis conſilio Petri aufugit in quadam obſidione, è caſtris, qui captus poſtea ſuſpenſus fuit, quæritur, an Petrus incurrerit irregularitatem? Et ex doctrina huius difficultatis alij caſus inferuntur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem ex conſilio.* Ex p.7. tract.10. & Miſc.1.reſ.30.p.261.

111. *Ex Gallia per literas interrogatus fui de hoc caſu. An Titius contraxerit irregularitatem dum conſuluit Petro ut ad duellum vocaret Paulum, ſi Paulus poſtea interfecit in duello Petrum? Et notatur quod qui aſſiſtunt homicidæ ſi faciliorem faciant occiſionem ſua præſentia, etiam ſi nihil aliud conferunt, ſunt irregulares. Et quid, ſi Pater, filius, conſanguineus, aut etiam intimus amicus, qui alterum comitantur, an incurrant irregularitatem ex occiſione adverſarij? Et docetur adulterum, aut fornicatorem qui dum immoderata copula cum muliere prægnante coit, illique abortum fœtus animati cauſat irregularem fieri, non verò maritum, ſi id faciat. Et an qui fœminam ad ſe venire iubet per tecta aliave loca periculoſa, undè imprudens mortem ſibi conſcivit, aut ſi prægnans erat fœtum excuſſit, ſit irregularis?* Ex part.11.tract.6. & Miſc.6. reſolut. 43. ibid.

112. *An quis incurrat irregularitatem, quando alteri conſilium dedit ut, v. g. intret in duellum, vel occidat inimicum, & is, cui dedit conſilium occiſus eſt? Idem eſt dicendum de mutilatione?* Ex part.4. tract.2. reſol.12. p. 263.

113. *Quidam mandavit Petro, ut occideret Caium, non præcogitando*

cogitando aliquid de morte Petri, & veriſimiliter credere poterat non eſſe ſequuturam; quia Caius longè debilior erat Petro. Accidit verò, his non obſtantibus, quod Caius occidit Petrum. Interrogatus fui, an mandans incurrerit irregularitatem, ita ut non poſſit amplius miniſtrare, quia iam erat ſacris Ordinibus inſignitus? Et an in ſupradicto caſu Epiſcopus poſſit diſpenſare virtute Concilij Tridentini ſeſſ.24.c.6. Ex p.2.tr.15.& Miſc.1. reſ.17.ibid.

114. An mandans homicidium ad vitandã irregularitatem, non ſolum teneatur revocare mandatum, ſed monere occidendo, ut caveat; & quid de conſulente? Et quid, ſi bona fide conſulens putabat ſufficere tantum revocationem ſolam, an erit irregularis, ſi homicidium ſequatur? Et notatur, quod ſi mandatarius occidatur, mandantem manere irregularem. Ex p.4. tract.2. reſol.14.p.264.

115. An, qui homicidium ſuo nomine factum poſtea ratum habuit, incurrat irregularitatem? Ex part.4.tr.2.reſ.13. ibid.

116. An ſi intimus amicus bono animo aſſociavit aliquem, ne in rixa periclitetur, incurrat irregularitatem, ſi amicus inimicum occidat? Idem eſt dicendum de Patre, filio, &c. Ex p.4.tr.2.reſ.17.p.265.

117. In quadam civitate huius Regni plures non ex conſilio, ſed ex rixa ſubdito contingente percuſſerunt aliquem, ſed unus tantum percuſſit vulnere lethali, ex quo mortuus eſt, & cognitus fuit iſte percuſſor; quæſierunt poſtea à multis Theologis, an omnes incurrerint irregularitatem vel ſolus ille, qui mortale vulnus inflixit? Ex p.2.tract.15. & Miſc.1.reſ.18.ibid.

118. An ſi inter multos ſit dubium, quis ex illis occiderit, omnes remaneant irregulares? Et quid, ſi ſciatur occiſor? Et notatur, quod ſi quis alios comitetur, & nihil omnino per ſe faciat, ne cauſa ſit, cur homicidium hic, & nunc fiat, id eſt, cum his circunſtantiis celerius, acrius, animoſius, audacius, &c. non eſt irregularis. Ex p.9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ.20. ibid.

119. Quando non incurratur irregularitas ex homicidio debito? Ex p.11.tr.6.& Miſc. 6. reſ.24. ibid.

120. Vtrum, qui tradidit arma Titio, quibus Caium occidit, ſit irregularis? Ex p.4.tr.2.reſ.11.p.267.

121. Quæ negligentia requiratur, ut per homicidium caſuale ex ea conſequens, efficiatur quis irregularis? Et docetur Clericos eſſe irregulares ex oppreſſione filiorum, ſi ipſis procurantibus, aut ſtudioſè negligentibus fuerunt oppreſſi. Ex p.4.tr.2.reſ.21. ibid.

122. An incurratur irregularitas ob homicidium caſuale, quando factum fuit dando operam rei illicitæ, etiamſi adhibita fuerit debita diligentia? Ex p.4. tr.2.reſol.20. p.268.

123. An adulter irregularis fiat, ſi maritus cognito adulterio interficiat uxorem? Ex part.4.tract.2.reſ.1. ibid.

124. An adulter efficiatur irregularis, ſi maritum aggreſſorem, cauſa neceſſariæ defenſionis occidat? Et ex doctrina huius quæſtionis alij quatuor caſus inferuntur, in quibus eſt dubium, an incurratur, vel non incurratur irregularitas. Ex p.4.tr.2.reſ.2.ibid.

125. Quis interfecit adulterum inventum cum uxore, poſtea vult Ordinibus initiari; quæritur, an egeat diſpenſatione pro irregularitate ex illo homicidio contracta? Et docetur, quod licitum eſt Patri, marito, & fratri occidere filiam, uxorem, & ſororem, & adulterum cum eis commiſtum. Et deducitur, quod non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam ire, qui Clericum cum vxore, matre, ſorore, vel filia propria turpiter inventum manus iniecerit violentas. Et infertur peccare ſemper mortaliter, contra iuſtitiam Patrem, & maritum, qui adulteros occidunt propria authoritate. Et idem dicendum eſt, ſi ante latam ſententiam iudex illis eos tradat occidendo. Et notatur, quod ſecundum ius codicis non datur marito facultas occidendi coniugem, ſed adulterum, & quod vxorem accuſet. Ex p.11. tr.6.& Miſc.6.reſ.28.p.269.

126. An ſi Clericus vel Religioſus aggreſſus occidat invaſorem præter peccatum mortale incurrat irregularitatem ſi fugere poſſit? Et an in hoc caſu non peccet contra iuſtitiam ſed contra charitatem tantum? Et advertitur, quod in prædicto caſu nihil eſt diſtinguendum inter Clericum, & laicum, ubi uterque ad occiſionem iuſtam æquali premente neceſſitate, ſi aliquem occidit, &c. Ex p.11. tract. 6. & Miſc.6. reſ.29.p.270.

127. An quis efficiatur irregularis ſi fugiendo potuit mortem evadere & maluit invaſorem occidere? Et quid ſi aliquis aggreſſori alapam dedit, aut iniurioſum verbum dixit, aut cum eius uxore inventus eſt, an ſi in talibus caſibus aggreſſus poteſt fugere, poſſit licitè ſe defendere, occidendo, & non incurrat irregularitatem? Et an Clericus incurrat irregularitatem occidendo invaſorem, ſi non fugiat, cum poſſit? Idem eſt dicendum de Religioſo, & homine infimæ notæ. Et quid verò, ſi in aliquo caſu etiam Clerico fuga eſſet ignominioſa? Et notatur irregularitatem contractam ex homicidio facto in ſui defenſionem culpabilem non eſſe moraliter indiſpenſabilem, ſed comprehenditur in Concilio Tridentino ſeſſ.24.cap.6. Ex p.4.tract. 2. reſ.3. p.271.

128. Quidam Vir Nobilis occidit Titium cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ, ſed poterat fugiendo vitam ſervare. Modo pœnitentia ductus vult Sacros Ordines ſuſcipere, quæſivit à me, an propter illud homicidium incurrerit irregularitatem, itaut egeat diſpenſatione? Et quid eſt dicendum, quando præceſſerit culpa ex parte eius, qui fugere cogitur, ut ſi ille dedit alteri alapam, vel iniurioſum verbum dixit, vel cum vxore inventus eſt, aut pallium tollere eſt aggreſſus, &c. Ex p.2.tract.15.& Miſc.1. reſ.16.p.272.

129. An ſit irregularis qui occidit invaſorem, ne graviter vulneretur? Et an qui verbis vel factis iniuriando aliquem dedit occaſionem rixæ, ſi illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, incurrat irregularitatem? Ex p.4. tract.2.reſ.6.ibid.

130. An qui alterum occidit cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defenſionem non vitæ, ſed alicuius membri, ſit irregularis? Ex p.4.tract.2.reſ.22.ibid.

131. An ſit irregularis, qui occidit invaſorem in defenſionem bonorum temporalium, honoris, pudicitiæ, &c. Et notatur quatuor conditiones in tali caſu eſſe neceſſarias ut defenſio ſit licita ſine metu peccati, & irregularitatis? Ex p.4.tract.2.reſ.4.p.273.

132. An incurratur irregularitas propter defenſionem licitam proximi maximè innocentis, & ſibi propinqui? Ex p. 4.tr.2.reſ.5.ibid.

133. An non impediens homicidium, quod tenetur ex iuſtitia impedire, ut Iudex, Gubernator, & alij miniſtri iuſtitiæ incurrat irregularitatem. Idem dicendum eſt de mutilatione. Et quid de Advocato, teſte, Procuratore, Medico, & ſimilibus? Et an ſit irregularis qui per vim, vel diſſuaſionem impedit ne aliquis impediat hominis occiſionem? Ex p.4.tract.2.reſ.7.ibid.

134. An ſit irregularis Sacerdos, qui ſciens mulierem prægnantem à ſe redditam abortum procurare illam impedire non ſtudet? Et docetur patrem non teneri defendere vitam filiorum lege iuſtitiæ, ſed pietatis, & Officij paterni. Ex p.4. tract.2.reſ.8.p.274.

135. An quis incurrat irregularitatem ſi ſciens non contradicat volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ ei illatæ? Et an ſit irregularis qui rixam habens cum Titio admonet occurrentes in ſui auxilium, ne quid malum Titio inferatur? Ex p.4. tract.2.reſ. 9. ibid.

136. An ſi vulneratus vulnere non lethali, mortuus eſt Medici, vel propria incuria, incurratur irregularitas? Ex p.4. tract.2.reſ.10.p.275.

137. An crimen inducens irregularitatem, ſi ſit occultum, dummodò ſit externum inducat irregularitatem? Et notatur, quod & ſi peccatum occultum communiter irregularitatẽ non pariat lege Canonica, ab hac tamen lege excipitur

tur homicidium & peccata, quibus cenſura eſt annexa; non ſi in ea celebratur, incurritur irregularitas? & ſi hæc celebratio occultè fiat à ſuſpenſo, vel excommunicato. Ex part.7. tract. 11. & Miſc. 2. reſolut. 48. ibid.

138. *Quis irregularis abſque diſpenſatione ſumpſit primam Tonſuram, & poſtea obtinuit beneficium dando mediatori [illegible] in quo quæritur quid iuris? Et ſi Titius voluit reſtituere fructus malè perceptos quod onus mediatori incumbit? Et alia curioſa circa hoc inferuntur.* Ex part. 11. tract. 5. & Miſcel. 5. reſolut.1. ibid.

139. *An collatio beneficij facta irregulari ſit irrita, & inualida ipſo iure ante iudicis ſententiam?* Ex p.4.tr.2.reſ.79. pag.278.

140. *An irregularitas reddat aliquem inhabilem ad beneficium obtinendum, & ad fructus percipiendos? Et an obtenta diſpenſatione ab irregularitate beneficium non poſſit obtinere ſine noua collatione, ſeu reualidatione collationis prius factæ? Et an valeat collatio Prælaturæ Regularis factæ irregulari? Et aliqua alia explanantur in §. vltimo huius reſolutionis.* Ex part.3. tract.2. reſolut. 37. ibid.

141. *An irregulares ſint incapaces obtinendi beneficium, & penſiones? Et an ad obtinendam penſionem ſufficiat ſeptennium? Et an excommunicatus ſit capax, vel incapax penſionis? Et quid, ſi penſiones ſint perpetuæ, & datæ in titulum beneficij, & præſtimonia? Et aliqua alia curſim explanantur circa collationem beneficij factam irregulari, &c.* Ex part.7. tract.12. & Miſc.3. reſ.7. alias 5. ibid.

142. *An Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poſſit beneficium renunciare in fauorem tertij? Et ſupponitur, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poſſit retinere beneficium, dum per ſententiam non priuatur, ſed debet tamen procurare diſpenſationem, & interim per alium coadiutorem ſatisfacere in actionibus, quæ ratione irregularitatis illi ſunt prohibitæ.* Ex part. 10. tract. 16. & Miſc.6. reſolut. 25. alias 24. p.279.

143. *Quidam irregularis, cui iam diſpenſatum fuit, ut Sacros Ordines ſuſciperet, quæſiuit à me, an ſine alia diſpenſatione poſſit beneficia recipere? Et quid eſt dicendum de penſionibus? Et difficultas eſt, an opinio negatiua procedat non ſolum quoad beneficia curata, ſed etiam quoad beneficia ſimplicia? Et explanatur, quod ſi Pontifex diſpenſat cum illegitimo ad beneficium, non poteſt niſi vnum obtinere, & ſi vnum obtinuit non poteſt ſecundum obtinere, etiam ſi relinquat primum. Et an irregularis ſit incapax penſionis? Et an illegitimus, ſi ſaltem ſit prima Tonſura initiatus, poſſit ſine diſpenſatione obtinere penſionem? Et an illegitimus, cui diſpenſatum eſt à Papa, ut poſſit obtinere beneficium curatum, ſi poſtea efficiatur Religioſus, poſſit ſine noua diſpenſatione fieri Prælatus Regularis? Et docetur quod cui diſpenſatum eſt, ut beneficium ſimplex obtineat, non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis. Etiamque aduertitur homicidium voluntarium, & à fortiori quemlibet irregularem non eſſe penſionis incapacem.* Ex part.7. tract. 10. & Miſcel. 1. reſolut. 6. p.280.

144. *An illegitimus occultus incurrat irregularitatem? Et an illegitimus diſpenſatus ſimpliciter ad Ordines intelligatur ſolum ad minores Ordines diſpenſatus? Et an diſpenſatus ad Ordines, ſit diſpenſatus ad beneficia? Et an diſpenſatus ad beneficium, de vno, & ſimplici intelligatur? Et an ex vi talis diſpenſationis poſſit illegitimus obtinere aliud beneficium, primo relicto? Et an ex diſpenſatione ad Curata beneficia, cenſeatur diſpenſatio facta pro Canonicatibus, vel Dignitatibus Eccleſiæ Cathedralis, & principalis Eccleſiæ Collegiatæ? Et tandem docetur, quod ſi illegitimus non diſpenſatus auſus fuerit celebrare in Ordinibus ſuſceptis, & ſi graviſſimè peccet, nullam tamen irregularitatem denuò contrahat, quia non ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur.* Ex part.10. tract.13. & Miſc.3. reſol. 30. p.281.

145. *An irregularitas homicidij tollatur per Baptiſmum? Et an per Baptiſmum tollatur omnis irregularitas præterquam ea quæ contracta eſt ex defectu Sacramenti, vt bigamiæ?* Ex p.4.tr.2.reſ.51.p.282.

146. *Quædam notabilia circa irregularitatem bigamiæ. Et inter alia, quæ inferuntur, & explanantur circa hoc, tandem quæritur pro praxi, an ducens fæminam à ſe ipſo defloratam incurrat irregularitatem?* Ex p.4. tract.2. reſ. 38. ibid.

147. *An qui fornicatus eſt cum fæmina ſi illam poſtea in vxorem ducat poſſit fieri Clericus coniugatus?* Ex part. 7. tract.12.& Miſcel.3. ex reſ.19. alias 17. §. Ad ſecundum. ibid.

148. *An Clericus Sæcularis Sacris Ordinibus initiatus, ſi contrahat cum Virgine incurrat irregularitatem bigamiæ, vel an bigamia ſimilitudinaria tantum contrahatur quando quis poſt votum ſolemne caſtitatis contrahit matrimonium quamvis cum virgine, quæ tantum locum habet cum Religioſo, & non cum ſæculari in Sacris initiato?* Ex p.4. tr.2.reſ.39.ibid.

149. *An uxorem vi ab altero cognitam, maritus poſt adulterium violentum cognoſcens, incurrat irregularitatem bigamiæ?* Ex p.4.tr.2.reſ.40.p.283.

150. *An quis incurrat irregularitatem bigamiæ, ſi cognoſcat vxorem poſt eius adulterium licet non ſit notorium, vel ignoretur ab eo?* Ex p.4.tr.2.reſ.41.ibid.

151. *Quis ignoranter cognovit uxorem poſt eius adulterium perpetratum, poſtea illa mortua vult Sacros Ordines ſuſcipere, quæritur, an cenſendus ſit irregularis tanquam bigamus? Et an ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur utriuſque ſeminis commiſtio?* Ex p.7. tr. 12.& Miſc. 3. reſ.20. alias 18. ibid.

152. *An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur in copula ſeminis virilis emiſſio intra vas fœminæ, vel ſufficiat tantum copula abſque ſeminatione? Et an in tali caſu quis poſſit promoveri ad Sacros Ordines, ſi res ſit occulta, ſine aliqua diſpenſatione?* Ex p.4. tract.2.reſ.42. p. 284.

153. *An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur non ſolum effuſio ſeminis viri, ſed etiam fæminæ? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, quod ſi viro ſeminante mulier non ſeminaverit, idque partibus conſtet poſſit Religionem ingredi, ſitque probabile, quod per profeſſionem matrimonium ſolvatur; atque adeò pars in ſæculo relicta poſſit alìud matrimonium inire. Et an ad contrahendam affinitatem ſufficiat ſeminatio viri, vel requiratur etiam ſeminatio fæminæ?* Ex part. 4. tract. 2. reſolut.43. ibid.

Appendix ad cæteras alias difficultates, quæ ſimul pertinent ad iſtum *tractatum* 5. de *Irregularitate huius tom.* 5.

AN laicus baptizans extra caſum neceſſitatis præſente Diacono, vel Sacerdote peccet mortaliter, & incurrat irregularitatem? Et an ſi Diaconus ſine commiſſione ſolemniter baptizet, ſit irregularis? Et an debeat omitti Baptiſmus propter periculum infãtis morituri v.g. ſi puer ita ſit tener & delicatus, vt credatur Baptiſmum forè cauſam mortis, & baptizans in dicto caſu an ſit irregularis? Et an infans in domo baptizatus ab obſtetricibus, ſi iterum in Eccleſia quis eum baptizet etiam ſub conditione ſit irregularis? Et an Sacerdos excommunicatus abſolvendo petentem abſolutionem ſacramentalem incurrat irregularitatem?

tatem? Et an Miniſter excommunicatus etiam non toleratus, ſi miniſtret Baptiſmum, & Pœnitentiam in extrema neceſſitate non incurrat irregularitatem? Et an ſi quis baptizaret infantem ſtatim moriturum, proiiciens eum in flumen vel puteum, quando aliter baptizari non poſſit, incurrat irregularitatem propter homicidium? Ex p. 3. tr.4. ex reſol.4. & in part.5. tract.3. ex reſ.28. & 8. & in tract.13. ex reſol.86. & in tract.7. ex reſol. 4. & in part.10. tract.11. ex reſolut.64. & in tract.16. ex reſolut. 21. alias 20. *Quæ nunc invenientur* in tom. 1. de Baptiſmo reſolut. 46. 47. 68. 82. 18. 19. tract. 1. & 70

An Sacerdos ſine approbatione abſolvens incurrat irregularitatem? Et an ſi in aliqua Diœceſana Synodo prohibeatur audire Confeſſiones in domibus privatis, vel confeſſiones mulierum in Eccleſia ante ortum, vel poſt occaſum Solis, vel extra ſedem confeſſionalem ſub pœna ſuſpenſionis, ſi in ſupradictis quis miniſtret, an incurrat irregularitatem? Ex part.6. tract.6. ex reſ.52. & ex part.8. tract. 7. ex reſ.73. *Quæ hic reperientur* in tom.1. tr.3. de Pœnitentia reſ.27. & 43

An irregularis validè ſacramentaliter abſolvat? Et an peccet qui à tali petiit abſolutionem? Et quid, ſi petiit bona fide? Et an irregularis in articulo mortis poſſit abſolvere moribundum; ſi adeſt alius ſine iſto impedimento, &c. Ex p.4. tract.2. ex reſol. 68. & in part. 5. tract.3. ex reſ. 60. *Quæ hic ſunt* in tom.1. tr.4. de abſolutione ſacramentali reſ.15. & 43.

An ſi quis uno ictu occideret tres Clericos, incurrat tres irregularitates? Ex part.3. tract.4. ex reſol.163. alias 164. *Quæ nunc invenientur* in tom.1. tract.7. de circunſtantiis reſ. 21

An Clerici ſæculares ſi laicis vel Religioſis infirmis viaticum adminiſtrent ſine licentia Parochi incurrant irregularitatem, & excommunicationem? Ex part.9. tract. 9. ex reſolutione 64. alias 63. *Quæ nunc invenietur* in tom. 2. tractatu 2. de Communione reſolutione 62

An recipiens Ordines non ſervatis temporum interſtitiis, incurrat irregularitatem & Epiſcopus talem ordinans? Et an, qui ſuſcipit Ordinem Diaconatus ante Confirmationem, incurrat irregularitatem? Et an ſi in aliqua ordinatione officialis Epiſcopi proteſtetur Epiſcopum nolle ordinare irregulares, tales re vera ordinentur? Et an non debeat Epiſcopus accedentes ad ordines prohibere ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne accedant cum impedimento occulto irregularitatis, quin potius debeat ad cautelam in generali illos abſolvere, & diſpenſare? Et an Religioſus Surdaſter poſſit ad Sacros Ordines promoveri? Et de irregularitate ex ignorantia agitur, & an Regulares non multum literati ſint ordinandi? Et an poſſit ſuper hoc Epiſcopus diſpenſare, ut ad ordines ſacros promoveantur? Et an, ſecluſa conſuetudine, ſi alicubi adſit, poſſit Epiſcopus in eadem die conferre minores Ordines ſimul cum Subdiaconatu, & in tali caſu ſic ordinatus nec incurrat ſuſpenſionem, neque irregularitatem? Ex p. 3. tract. 2. ex reſol.32. & in part.4. tract.4. ex reſ.209. & in part.2. tract.16. ex reſolut.4. & in part.5. tr.13. ex reſol. 66. & in part.2. tract. 17. ex reſolut. 20. & in tract.16. ex reſolut. 29. alias 31. & in part.3. tract. 2. ex reſolutione 86. & in part.4. tract. 2. ex reſolut. 74. & in part. 9. tract.6. ex reſolutione 57. alias 58. *Quæ nunc invenientur* in tom.2. tractatu 5. de Sacramento Ordinis reſolut.89.92.101.106.74.75.76.77. & 97.

An qui fictè rebaptizat incurrat irregularitatem? Ex p. 9. tr.7. ex reſ. 26. *Quæ hic reperientur* in tom.2. tr.6. de Matrimonio reſ.169.

An illegitimus diſpenſatus? ut poſſit ſuſcipere Ordines cenſeatur diſpenſatus ad Ordines Sacros? Et an diſpenſatio, ut illegitimus, vel irregularis poſſit ſumere Ordines minores, ſit extendenda, ut beneficij ſimplicis capax ſit? Et quid, ſi diſpēſatus ſit ad Ordines Sacros? Et an quando diſpenſatur cum illegitimo abſolutè in irregularitate, tunc extendatur diſpenſatio non ſolum ad beneficia ſimplicia, ſed etiam ad Curata? Et an illegitimus diſpenſatus ad ordines ſit capax penſionis? Et an diſpenſatio ſimpliciter conceſſa illegitimo, vel irregulari ut poſſit obtinere beneficia, intelligendum ſit de beneficiis ſimplicibus, & non ſit extendenda ad curata, & dignitates? Et an diſpenſatus ad beneficium curatum non egeat nova diſpenſatione pro Epiſcopatu? Et an homicidia, ſi per diſpenſationem legitimam fiat habilis ad omnes Ordines Sacros, & illorum uſum, an videatur factus habilis ad beneficium Curatum, & Pontificale? Et an diſpenſatus ad omnes Ordines poſſit conſecrari Epiſcopus? Et an diſpenſatio irregularitatis ſuper homicidio ſit ſubreptitia, ſi non explicetur occiſum fuiſſe Clericum Presbyterum? Et an impedimenta plurium irregularitatum ſufficiat ſeparatim illa exprimere, & de illis diſpenſationem ſeparatim obtinere? Et an, qui plura homicidia commiſit, ſi uno tantum narrato velit diſpenſationem obtinere unius irregularitatis nihil faciat? Et an committens plura homicidia contrahat diverſas irregularitates in diſpenſatione explicandas? Et an ſi Epiſcopus diſpenſaret ſuper aliqua irregularitate, orta ex delicto, poſſit imponere aliquod onus ei, cui diſpenſatur? Et an in aliquo extraordinario eventu poſſit inferior diſpenſare in aliqua irregularitate? Et an commiſſio diſpenſandi in aliqua irregularitate, quæ in foro interno, vel externo committitur cum clauſula ſi preces veritate nitantur, *expiret morte concedentis, re integra? Et an irregularis poſſit adiuvari ex Regula Cancellariæ de triennali poſſeſſione, &c.* Ex part. 8. tract. 3. ex reſolutione 36. 37. 38. 39. & 40. & in part.1. tractatu 10. ex reſolutione 38. & in part. 8. tract. 3. ex reſolutione 51.57. 58. & 22. & in part.4. tract. 2. ex reſolutione 86. & in part.8. tractatu 3. ex reſolut. 71. & 98. & in part. 11. tractatu 5. reſolutione 4. *Quæ nunc invenientur* in tom.3. tractatu 2. de Diſpenſatione reſolutione 53. 55.56.57.58.59.60.61.62.38. & iterum 62.32. 144. & 170.

An Epiſcopus vigore decreti Concilij poſſit extra confeſſionem ſacramentalem diſpenſare in irregularitatibus omnibus provenientibus ex delicto occulto, vel tantum in foro conſcientiæ, & intra Diœceſim? Et quid, ſi tam Epiſcopus, quam ſubditus ſint extra Diœceſim? Et qui includantur ſub nomine ſubditorum, in dicto decreto Concilij, an includantur ſæculares, alienigenæ, Medici, mercatores, &c. Et an Epiſcopi poſſint diſpenſare in irregularitate proveniente ab excommunicato celebrante, quando excommunicatio eſt occulta, quamvis celebratio ſit manifeſta? Et notatur, quod non ſunt irregulares, & inhabiles ad Officia, & beneficia, qui de hæreſi ſuſpecti coguntur per Inquiſitores abiurare de vehementi. Etiamque advertitur mutilantem membrum inimici mortui non incurrere irregularitatem. Et quid de illo, qui ob extremam, & omnino inevitabilem vitæ ſuæ defenſionem alium occidit, an incurrat irregularitatem? Ex part. 7. tractatu 2. ex reſolutione 10. 11. & 16. & in part.4. tractatu 4. ex reſolut.116. & ex part.2. tract.15. ex reſolut.24. & in part.7. tract. 2. ex reſolut.28. & 29. *Quæ hic reperientur* in tom.3. de Poteſtate Epiſcopi reſolutione 12. 13. 21. 11. 32. 41. & 42.

Nota quod in prædicto tom. 3. & tractatu 3. de Poteſtate Epiſcopi, *ſunt multæ aliæ difficultates pro facultate Epiſcopi ad diſpenſandum in aliis multis irregularitatibus contractis maximè pro hæreſi, illegitimis occultis, & ex defectu levitatis, & pro aliis diverſis caſibus homicidij, mutilationis, bigamiæ, ſimoniæ &c. quos omnes invenies* in reſolutione 10. 11. 13. 14. 17. 18. & à reſol. 32. uſque ad reſolutionem 66. incluſive, & in reſ.94.

Index Tractatuum.

An Epiſcopus diſpenſans in aliqua irregularitate poſſit imponere pœnam pecuniariam, ſed applicandam piis locis, & pauperibus? Ex part. 10. tract. 8. ex reſolut. 9. *Quæ hic eſt* in tom. 3. tract. 4. de Pœnis, ſeu multis reſ. 8.

An Capitulum Sede vacante poſſit exercere iuriſdictionem in perſonas ſæculares, quando Epiſcopus habet poteſtatem temporalem? & in ſupra dicto caſu poſſit exercere per alios iuriſdictionem in criminalibus abſque metu irregularitatis? Et an Capitulum Sede vacante poſſit diſpenſare ſuper omnibus irregularitatibus, quibus poteſt Epiſcopus vigore Concilij Tridentini, ſeſſ. 24. cap. 6. Ex part. 8. tract. 4. reſolut. 16. & 7. *Quæ nunc invenientur* in tom. 3. tract. 5. de Capitulo Sede vacante reſol. 7. & 19.

An ſi quis ſit irregularis teneatur dicere Horas Canonicas? Et quid de eo, qui accepit beneficium, dum erat irregularis? Ex p. 4. tr. 4. ex reſ. 146. & in p. 9. tr. 9. ex reſ. 22. *Quæ hic reperientur* in tom. 3. tr. 6. de Horis Canonicis, reſ. 10. & 112.

An ſi quis celebret cum ſuſpenſione incurſa propter Ordinationem ante legitimam ætatem, vel ob defectum tituli, vel ob malam Ordinum ſuſceptionem poſſit obtinere abſolutionem ab irregularitate virtute Bullæ Cruciatæ? Et an per Bullam Cruciatæ ſit diſpenſabilis omnis irregularitas, quæ eſt pœna? Et quæ ſpecies irregularitatis ſit per Bullam Cruciatæ diſpenſabilis? Et an abſentes poſſint abſolvi ab irregularitatibus, quæ includuntur ſub nomine cenſuræ? Et an Commiſſarius Bullæ Cruciatæ poſſit diſpenſare in aliquibus irregularitatibus? Et an Commiſſarius poſſit diſpenſare in irregularitate publica, contracta tamen ex delicto, & in irregularitate proveniente ex homicidio caſuali, licèt publica, & ex iniuſta mutilatione membrorum? Et an Epiſcopus poſſit ad maiores Ordines vigore Concilij Tridentini diſpenſare etiam in tali irregularitate dummodo ſit occulta; quia ad minores Ordines, etiamſi talis irregularitas ſit publica, diſpenſare poteſt? Et an Commiſſarius Bullæ poſſit diſpenſare in irregularitate contracta per Symoniam? Et notatur tantum Symoniam in Ordine notoriam inducere irregularitatem. Et an prædictus Commiſſarius poſſit diſpenſare in irregularitate incurſa propter hæreſim occultam? Et an Hæreticus occultus incurrat irregularitatem? Et an irregularitas contracta per malam ſuſceptionem Ordinum, quia ſuſcipiens erat excommunicatus, vel ſuſpenſus, ſit per Commiſſarium Cruciatæ diſpenſabilis? Et in qua irregularitate bigamiæ poteſt Commiſſarius Cruciatæ diſpenſare? Et notatur, quod ſi aliquis contraxit cum corrupta, exiſtente aliquo impedimento dirimente, ſi non conſummavit matrimonium; imo quamvis conſummaſſet, non incurrit irregularitatem. Et enumerantur plures caſus, in quibus ſecundum opinionem aliquorum Doctorum Confeſſarius virtute Cruciatæ, & Prælati Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint tollere irregularitatem, quos caſus in hac ultima Reſolutione huius annotationis deciſos invenies, & explanatos. Ex part. 4. tract. 4. ex reſ. 115. & in p. 1. tract. 11. ex reſ. 27. & in part. 4. tract. 2. ex reſolut. 81. & 103. & in part. 1. tract. 11. ex reſol. 110. uſque ad reſ. 115. incluſivè, & in part. 10. tract. 11. ex reſ. 22. *Quæ hic reperientur* in tom. 4. tract. 3. de Bulla Cruciatæ reſol. 129. 130. 131. & reſ. 133. uſque ad reſol. 139. & in reſ. 132.

An qui voluntariè, vel ex oblivione tempore Iubilæi non petiit diſpenſationem alicuius irregularitatis, poſſit deinde tranſactum Iubilæum, etiam poſt multos annos eamdem diſpenſationem obtinere. Supponimus omnia opera præſcripta feciſſe, & Iubilæum conſequutum fuiſſe & generalem diſpenſationem virtute Iubilæi, vel Cruciatæ ab irregularitatibus obtinuiſſe. Ex p. 2. tr. 16. ex reſ. 9. aliàs 11. & ex p. 10. tr. 14. ex reſ. 30. aliàs 28. *Quæ hic ſunt* in tom. 4. tr. 4. de Iubilæo reſ. 58. & 60.

An puer, cui ante ſeptennium acceleratus eſt uſus rationis, ſi occidat aliquem incurrat irregularitatem? Et docetur impuberes non incurrere irregularitatem. Ex part. 11. tr. 2. ex reſ. 56. *Quæ nunc invenietur* in tom. 4. tract. 6. de Ieiunio reſ. 68.

An irregularis, electus & confirmatus Epiſcopus, non obtenta diſpenſatione, poſſit abſque peccato mortali ſumere Conſecrationem? Et docetur, quod irregularis etiam ex delictis, ſi ſit occultus, non tenetur reſtituere fructus. Et an Epiſcopus conſecratus ab Hæretico, ſeu excommunicato efficiatur irregularis, & privetur uſu Ordinum? Et ſupponitur Ordinatum ab Hæretico, ſuſpenſo, excommunicato, degradato, &c. incurrere irregularitatem, ſi ſuo Ordine utatur. Et quid, ſi à ſupradictis aliquis cum ignorantia Ordinetur? Et an qui conſecratur in Epiſcopum ante legitimam ætatem, & triginta annorum, incurrat irregularitatem? Ex p. 12. tr. 1. ex reſ. 43. 99. & 108. *Quæ hic reperientur* in tom. 4. tr. 8. de Conſecratione Epiſcopi reſ. etiam 43. 99. & 108.

An celebrando quis in Eccleſia à ſe interdicta fiat irregularis? an irregularitas pœnalis, ſi abſolute non proferatur, ſit ferenda, & obliget etiam ſub mortali? Et an iniuſte excommunicatus, ſi celebret, incurrat irregularitatem? Et an puer impuber occidens aliquem contrahat irregularitatem? Et an excommunicatus iniuſtè, v. g. ex cauſa præſumpta ſecundum allegata, & probata, non fiat irregularis celebrando, non ſolum quando in occulto celebrat, ſed etiam quando in publico? Et an dubius, ſi contraxerit irregularitatem, cenſendus ſit irregularis, vel quid debeat facere? Et an excommunicatus excommunicatione minori ſi celebret; vel accipiat aliquod Sacramentum incurrat irregularitatem? Et an in articulo mortis ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere etiam ab irregularitate, quæ contracta eſt ex peccato? Ex p. 5. tr. 9. ex reſ. 52. 27. & 28. & in part. 3. tr. 6. ex reſ. 76. & 88. & in p. 5. tract. 9. ex reſ. iterum 27. 44. & 3. & in tract. 3. ex reſol. 67. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione reſol. 2. 27. 28. 11. 108. & iterum 27. 126. 182. & 204.

An qui conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici; ſed poſtea ſerio conſilium revocavit, incurrat irregularitatem ex homicidio ſequuto? Et quid eſt dicendum de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit ad dandum impedimentum? Et an mandans occidere Petrum, ſi mandatarius occiderit Ioannem incurrat irregularitatem ex homicidio voluntario, vel tantum ex homicidio caſuali? Et an irregulares, vel etiam depoſiti gaudeant privilegio canonis? Ex p. 9. tr. 4. ex reſ. 36. 31. & 13. & in p. 3. tract. 5. ex reſ. 84. alias 83. *Quæ hic ſunt ſuprà* in tra. 2. de Cenſura ob percuſſionem Clerici reſ. 32. 35. 37. & 27.

An ſuſpenſus ab Ordine inferiori, cenſeatur ſuſpenſus ab Ordine ſuperiori, ita ut, ſi illum exerceat, incurrat irregularitatem? Et an qui ignoranter ſuſcepit Ordines ab Epiſcopo excommunicato incurrat ſuſpenſionem, & ſi in ea celebret; incurrat irregularitatem? Et an ſi quis ſuſcipiat Ordinem Sacrum ante legitimam ætatem, vel ſine literis dimiſſoriis, vel extra legitima tempora, vel cum patrimonio ficto, incidat in ſuſpenſionem ex Bulla Pij II. & ſi celebret, incurrat irregularitatem? Et an qui ita Ordinatus eſt cum dolo, ſi tamen poſtea facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere, incurrat irregularitatem? Et an ſi quis bona fide Ordinatur ante legitimam ætatem, incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem? Et an talis Ordinatus poſtquam pervenerit ad legitimam ætatem poſſit ſine ulla diſpenſatione celebrare, & exercere actum Ordinis ſuſcepti abſque metu irregularitatis? Et an ſuſpenſus iuxta Bullam Pij II. quia ſuſcepit Ordines extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis, &c. poſſit ab Epiſcopo, vel à Superiore Regulari ab irregularitate ob id contracta diſpenſari? Et quidam, relictis Ordinibus minoribus, Subdiaconatum recepit, quæritur, an ſuſpenſionem incurrerit, & irregularitatem,

ſi miniſtret in Ordine ſuſcepto? Et an quamvis promotus per ſaltum ſit impeditus ad ſuperiores Ordines ſuſcipiendos, an hoc impedimentum ſit irregularitas? Et an Clericus ſuſpenſus à divinis, ſi illa audiat, peccet, ſed non incurrat irregularitatem? Et an Ordinatus per ſaltum incurrat ipſo facto ſuſpenſionem, & hoc impedimentum ſit irregularitas? Et ſi irregularitas ſit, an illam Confeſſarius approbatus poſſit per Bullam Cruciatæ diſpenſare? Et an Epiſcopus ſuſpenſus Ordinis Epiſcopalis ſi celebret in Pontificalibus incurrat irregularitatem? Ex part. 5. tract. 10. ex reſ. 5. & in part. 3. tract. 4. ex reſ. 191. alias 192. & in p. 5. tract. 10. ex reſ. 30. & 32. & in p. 3. tract. 4. ex reſ. 181. alias 182. & in part. 5. tract. 10. ex reſ. 31. & in part. 2. tract. 16. ex reſ. 5. & in part. 5. tract. 10. reſ. 47. 27. 28. 12. & iterum 5. & 4. Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet, tom. 5. tract. 3. de Suſpenſione reſ. 31. 39. 36. 40. 41. 44. 48. 57. 58. 59. 63. & iterum 31. & 23.

An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi celebret extra Eccleſiam, fiat irregularis? Ex part. 10. tract. 13. ex reſolut. 2. Quæ hic eſt ſupra in tract. 4. de Interdicto reſ. 5.

Nota, quod infra in hoc ipſomet tom. 5. tract. 6. de Abortu, ſunt multæ Reſolutiones, & difficultates pro irregularitate, & eius diſpenſatione, contracta propter Abortum; ideo ſi caſus ita miſtus occurrerit, quamvis prope eſt præcitatus tractatus require illum, ibidem in reſolut. 1. 9. 11. & à reſol. 18. uſque ad reſol. 27. incluſive, & in reſolut. 30. & non in aliis dicti tractatus.

An Ordinatus ſimoniace ſit irregularis? Ex part. 11. tr. 5. ex reſ. 17. Quæ hic eſt infra in tract. 7. de Simonia reſ. 3

An poteſtas diſpenſandi in irregularitate occulta ex hæreſi proveniente adempta ſit Epiſcopis per Bullam Cœnæ? Ex p. 4. tr. 4. ex reſ. 239. Quæ hic eſt infra in tr. 8. de Hæreſi reſ. 16

Quomodo ſe gerere debeant Inquiſitores, ne irregularitatem incurrant tradendo Hæreticos Curiæ ſæculari? Et notatur, quod Paulus IV. & Pius V. ſtatuerunt, ut Inquiſitores, Conſultores, & alij Miniſtri Inquiſitionis eſſent immunes ab irregularitate quantumcumque, & quomodocumque ad Hæreticorum condemnationem incurrant. Et an Inquiſitores poſſint ſe ad invicem ſuper irregularitatibus diſpenſari ex privilegio Vrbani III. Et an hoc privilegium commiſſariis Inquiſitorum competat? Et an Inquiſitores poſſint remittere Familiares iudici laico, quando non gaudent privilegio fori abſque metu irregularitatis? Et doctrina huius quæſtionis eſt valde notanda etiam ab Epiſcopis, & aliis Miniſtris Eccleſiaſticis. Et an ex abiuratione etiam de vehementi non incurratur irregularitas? Et an Inquiſitores poſſint diſpenſare ſuper irregularitate contracta ab Hæreticis? Et an, licet Hæretici contrahant irregularitatem, attamen ſuſpecti de Hæreſi, poſtquam illam abiuraverint, ſint irregulares? Et an ad incurrendam irregularitatem ex defectu lenitatis opus ſit ut cauſa ſit proxima, nempe dictum, vel factum ex natura ſua tendens ad mortem? Et an qui detegit malefactorem, ut comprehendatur, incurrat irregularitatem, ſi mors eius ſequatur? Ex part. 4. tract. 8. ex reſolut. 51. & in part. 1. tract. 2. ex reſ. 135. alias 134. & in part. 4. tract. 2. ex reſ. 102. & 101. & in tract. 8. ex reſ. 64. & 85. Quæ hic ſunt infra in tract. 10. de Inquiſitoribus reſ. 68. 17. 69. 70. 83. & 136.

An ſit in iure irregularitas contracta à Schiſmaticis? Ex part. 4. tract. 7. ex reſolut. 29. Quæ hic eſt infra in tractat. 12. de Pœnis Sancti Inquiſitionis reſolut. etiam 29.

An dubitans, ſit ne aliqua lex irregularitatem imponens uſu recepta, nec ne, poſſit exiſtimare non eſſe uſu receptam? Et an lex pœnalis irregularitatis obliget ſub mortali? Ex part. 4. tract. 3. ex reſ. 14. & in part. 1. tract. 10. ex reſ. 21. Quæ nunc invenientur in tom. 6. tract. 1. de Legibus reſ. 41. & 42.

An Confeſſarij Regulares poſſint ſine licentia ſuorum Prælatorum ſemel diſpenſare in irregularitate, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria? Et an Novitius recedens à Religione incidat in irregularitates, à quibus in Religione abſolutus fuit? Et an irregularitas ex defectu natalium tollatur per profeſſionem ſolemnem Religionis non ſolum quoad ſacros Ordines, ſed etiam quoad Prælaturas ſuſcipiendas? Et an per profeſſionem deleatur etiam irregularitas ex uſu Ordinis contracta? Et an eiecti à Religione, & dimiſſi à Superioribus Societatis Ieſu reincidant in irregularitatem ex defectu natalium, ita ut non poſſint exercere Ordines receptos, nec ad alios promoveri? Et quid eſt dicendum circa hoc de Religioſo illegitimo poſt annullatam profeſſionem? Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis ad Prælaturas, & dignitates in Capitulo tamen Generali, aut Provinciali ex Conſtitutione Greg. XIV. Et an ſpectet ad Prælatos Regulares iudicare circa ſuos ſubditos, an defectus ſit ita notabilis, ut inducat irregularitatem ad Ordines, an non? Et an, qui aures non habet, ſit irregularis? Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex vitio Corporis proveniente? Et an Prælati Regulares poſſint quoad ſuos ſubditos diſpenſare ſuper infamia iuris publica? Et an poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario? Et quid ſi ſit occultum? Et an hoc etiam extendatur ad Novitios? Et an Prælati Regulares Ordinum Mendicantium poſſint cum ſuis ſubditis diſpenſare in irregularitatibus provenientibus ex publico delicto ad forum contentioſum deducto præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum? Et an ſaltem irregularitas bigamiæ veræ, & interpretativæ ſit diſpenſabilis à Prælatis Regularibus cum ſuis ſubditis? Et an bigamia præfata poſſit diſpenſari à quocumque Confeſſario Ordinis ex privilegio Sixti V. Et an ſaltem Generales Ordinum poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in bigamia ex conceſſione Sixti IV. facta Carthuſienſibus? Et an Prælati Regulares per quamdam conceſſionem Pauli III. poſſint ſemel ſingulis annis prima die lunæ Quadrageſimæ cum ſuis ſubditis diſpenſare in omni irregularitate quavis occaſione, vel cauſa contracta, ita ut nihil excipiat, neque bigamiam, neque homicidium voluntarium, &c. de qua in Bullario? Ex p. 3. tract. 2. ex reſ. 126. & 44. & in p. 4. tract. 2. ex reſ. 66. & 73. & in p. 5. tract. 14. ex reſ. 91. & in p. 3. tr. 2. ex reſ. 45. & in p. 7. tract. 11. ex reſ. 41. & in p. 4. tract. 2. ex reſ. 63. Quæ hic reperientur in tom. 7. tr. 1. de Regularibus reſ. 109. 166. 288. 289. 290. 292. 293. & 296.

An Religioſus nulliter profeſſus incurrat ſuſpenſionem, ſi Ordines recipiat, & irregularitatem, ſi celebret? Et adducitur inſigne privilegium, ut Regulares poſſint eligere ſemel ex eadem obſervantia Confeſſorem, qui de omnibus peccatis, & cenſuris eos abſolvat; imo & diſpenſet ſuper omnibus irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria. Et an Regulares poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ſuper irregularitatem ortam ex delicto, v. g. ſi Sacerdos excommunicatus celebraſſet, aut ſuſpenſus ſacros Ordines ſuſcepiſſet, &c. Et notatur, quod abſolutio, & diſpenſatio, (quod idem eſt in hac irregularitate,) dari poteſt extra confeſſionem. Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate occulta contracta ex homicidio voluntario? Et an ſit probabile non incurri irregularitatem per homicidium voluntarium omnino occultum, quod ſcilicet nulla ratione probari poſſet in iudicio, neque in notitiam hominis venire, niſi ex confeſſione ipſius occiſoris? Et an Superiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſubditis in irregularitate contracta ob Simoniam in Ordine, vel beneficio, etiam ſi Simoniacus ſit occultus? Et an ſit probabile Simoniacum occultum non incurrere irregularitatem? Et an Regulares poſſint diſpenſare

cum ſæcularibus, & Clericis in omnibus irregularitatibus ab ipſis contractis, in quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare? Et pro praxi huius quæſtionis octo diverſi caſus curſim adducuntur in textu huius Reſolutionis. Ex p.4.tr.2. ex reſ.82. & in p.9.tr.8.ex reſ.55.& 50.& in p.3. tr. 2. ex reſ.20.& in part.10.tract.13. ex reſ.38. & in tract. 15.ex reſ. 8. & in p.11. tract.4. ex reſ. 3. *Quæ hic ſunt* in tom.7.tr.1. de Regularibus reſol.187. 98. 300.263. 294.298. & 301

An aliqua facta ebriorum inducant irregularitatem? Et quid, ſi in dictis factis commiſſis in ebrietate prius voluntas fuerit per pœnitentiam interrupta, an non inducant irregularitatem? Ex part. 3. tract. 6. ex reſ. 52. *Quæ nunc invenietur* in tom. 7. tract. 5. de Scandalo reſ. 39.

An Beneficiarius, ſi propria manu aliquem in bello occidat; vel mutilet, beneficium reſignare debeat, vel diſpenſationem ſuper irregularitatem impetrare? Et adducuntur aliqui alij caſus, in quibus Clerici, Religioſi, Epiſcopi, & Cardinales pugnantes in bello, vel ſi Exercitibus praeſſent, dubitatur, an incurrant irregularitatem, nec ne, maximè ſi occidant, vel mutilent aliquem, vel qui in ſupradictis caſibus illos occiderit, aut mutilaverit, &c. Ex part.6. tract.4. ex reſ. 34. & 35. & in p.10. tract. 2. ex reſ. 2. 3.6. & 7. *Quæ hic reperientur* in tom.7. tract.7. de Bello reſ.59.60.52.53.57. & 58.

An ſi quis mandaret occidere Titium, & Sempronius occiditur, quia creditur eſſe Titium, incurrat irregularitatem? Ex part.11.tr.6.ex reſ. 19. *Quæ hic eſt* in tom.8. tr.5.de Homicidio reſ. 91.

An ad Epiſcopum ſpectet cognoſcere, ſi aliquis eſt Clericus, vel non ſine aliqua limitatione an ſequatur poſtea mors, vel non ſine metu irregularitatis ſuper hoc? Et an Sacerdos celebrans in Eccleſia polluta ante reconciliationem ſit irregularis? Ex part.9. tract. 7. ex reſolut. 64. & in part.6. tract. 6. ex reſolut. 38. *Quæ nunc invenientur* in tom.9. tract.1. de Immunitate Eccleſiæ reſ. 129. & 139.

An illegitimus, & irregularis gaudeant privilegio fori? Ex part. 3. tract. 1. reſolut.62. *Quæ hic reperietur* in tom. 9. tract. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſolut. 145.

TRACTATVS VI.

De Abortu iuxta Bullas Sixti V. & Gregorij XIV. atque de Abſolutione & Diſpenſatione pro excommunicatione & irregularitate illius agitur. p.285.

1. *QVID ſit abortus? Et docetur, quod ille, qui dedit cauſam eiectionis fœtus animati, eſt verus homicida, & tenetur omnibus pœnis Iuris Canonici, & Civilis, quibus tenentur illi, qui hominem iam natum peremerunt, ac proinde ſit irregularis. Si verò fœtus non ſit animatus, licet procurare abortum non ſit propriè homicidium, eſt tamen grave peccatum.* Ex part. 7. tr. 5. reſ. 1. ibid.
2. *Quid ſit procurare abortum?* Ex part.7. tract.5. reſ.2. ibid.
3. *De pœnis procurantium abortum ex iure Canonico, & Civili.* Ex p.7.tr.5.reſ.3.ibid.
4. *De pœnis procurantium abortum ex iure novo Sixti V.* Ex p.7.tr.5.reſ.4.p.286.
5. *Quas pœnas Gregorius XIV. circa prædictam Conſtitutionem Sixti V. moderaverit?* Ex part.7. tract.5.reſ.5. ibid.
6. *An in facultate Iubilæi abſolvendi à caſibus, & cenſuris reſervatis includatur abſolutio abortus? Et docetur, quod caſus abortus non eſt amplius Papalis, ſed Epiſcopalis. At verò, quando Epiſcopus, ſeu Ordinarius generaliter concedit alicui Confeſſario facultatem abſolvendi à caſibus & cenſuris ſibi reſervatis, tunc enim non cenſetur conceſſus fœtus animati per Gregorij Conſtitutionem, niſi ſpecificetur.* Ex part.7. tract.5. reſolut. 19. ibid.
7. *Quis poteſt abſolvere ab incurſa excommunicatione propter abortum? Sed difficultas eſt, quiſnam dicatur Confeſſarius ſpecialiter deputatus, ut poſſit abſolvere ab excommunicatione propter abortum? Et notatur non poſſe Confeſſarium ſæcularem abſolvere pœnitentem, qui commiſit abortum fœtus animati. Et quid de Religioſis virtute privilegiorum, ſi ad hoc per Provinciales non ſint deputati?* Ex part. 7. tract. 5. reſolutione 15. ibid.
8. *An aliqui præter Epiſcopos poſſint abſolvere ab excommunicatione incurſa propter abortum fœtus animati?* Ex p.7.tr.5.reſ.16.p.287.
9. *An Epiſcopus poſſit diſpenſare hodie in irregularitate contracta ex abortu? Et obſervatur, quod ſupplicans in Sacra Pœnitentiaria in caſu videlicet occulto pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu, debet exprimere, ſi erat fœtus à ſe genitus, alias gratia erit ſubreptitia.* Ex p.7.tr.5.reſ.21.p.288.
10. *An Prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate ſuorum ſubditorum contracta ex abortu animato? Et quid, ſi homicidium eſt occultum apud ſæculares, & manifeſtum apud Fratres? an poſſint Prælati Regulares adhuc in illo diſpenſare?* Ex p.4.tr.2.reſ.87. ibid.
11. *An Superiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſubditis in irregularitate occulta ex abortu animato? Et an hoc extendatur ad quodcumque homicidium voluntarium? Et an Prælatus poſſit committere uni Confeſſario ſubdito hanc diſpenſationem? Et an dicti Prælati poſſint habilitare ad Officia ſuos Religioſos etiam pro foro externo, & ſine dubio ab excommunicatione abſolvere?* Ex part.7. tract. 5. reſolut.22. ibid.
12. *An Superiores Regulares poſſint habilitare ad Officia Regulares, qui procuraverunt abortum? Et an Religioſus indigeat hac diſpenſatione ſuper excommunicationem, vel irregularitatem, ſi in Viſitatione, aut Capitulo fuerit diſpenſatus in irregularitatibus, prout fieri ſolet in Viſitatione à Prælatis, etiam ſi Religioſus crediderit ſe non indigere dicta Prælatorum diſpenſatione pro illo tunc?* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 23. p. 289.
13. *Quid ſub prohibitione Officiorum contra procurantes abortum intelligatur in Bulla Sixti V.* Ex p. 7. tract.5. reſ.27. ibid.
14. *Quomodo obliget privatio privilegij Clericalis, & omnium Dignitatum, & Officiorum, & Beneficiorum impoſita in Bulla Sixti V. Et an dictæ pœnæ obligent reum in conſcientia ante iudicis ſententiam, & declarationem?* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 17. ibid.
15. *An pœna inhabilitatis impoſita in Bulla Sixti V. obliget ante iudicis declarationem?* Ex part.7. tract.5.reſol. 18. ibid.
16. *An detur præventio inter iudicem ſæcularem, & Eccleſiaſticum contra procurantes abortum? Et an ſi reus ſit Eccleſiaſticus tradendus ſit Curiæ ſæculari? Et an ad excluſionem pœnæ temporalis, quando criminaliter agitur, fœtus præſumi debetur potius inanimatus, quam animatus?* Ex part. 7. tract. 5. reſolut. 41. pag. 190.

17. *An ex abortu caſuali incurratur reſervatio? Et pro praxi huius quæſtionis multi caſus explanantur in textu huius Reſolutionis, in quibus ex abortu non incurritur reſervatio.* Ex p.7.tr.5.reſol.20.ibid.

18. *An qui procuravit abortum ante animationem, incidat in excommunicationem, & irregularitatem? Idem dicendum eſt de præbentibus opus, conſilium, &c.* Ex p.7.tr.5. reſol.8.p.291

19. *Quo tempore fœtus animatur, ita vt, qui de illo abortum facit incurrat excommunicationem, & irregularitatem?* Ex p.7.tr.5.reſol.6.ibid.

20. *An qui facit abortum, ſit irregularis, ſi dubitet de animatione fœtus?* Ex p.4. tr.2.reſ.16.p.292.

21. *An in dubio, an fœtus ſit animatus, quis cenſendus ſit irregularis? Et quid eſt dicendum quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis eſt privatio Officij, & beneficij, & inhabilitatis ad hæc duo?* Ex p.7. tract.5.reſ.24. p.292.

22. *An in dubio, vtrum fœtus ſit animatus, procedat non ſolum quoad irregularitatem, ſed etiam quoad pœnas?* Ex p.7.tr.5.reſ.25.p.293.

23. *An ſi quis procuraverit abortum fœtus animati, ſed dubitat de effectu ſubſequuto, vel an mulier ſit mota abortum ex conſilio ei præſtito, vel à ſe ipſa, cenſendus ſit irregularis? Et an in ſupradicto caſu poſſit ſtare dicto perſonæ fide dignæ, cui datum eſt conſilium, ſi dicat non fuiſſe ab eo motam? Et idem dicendum eſt de illo, cui dedit conſilium, vel mandatum ad delictum, ut ad homicidium, vel Clerici percuſſionem, &c.* Ex p.7.t.5. reſ.26. ibid.

24. *An ſit irregularis, qui non potuit dimovere fœminam à conſilio dato de abortu faciendo?* Ex p.4. tract.2. reſ.15. p.294.

25. *An qui dedit conſilium de abortu faciendo, ſi non potuit dimovere fœminam à conſilio dato, incurrat cenſuram, & irregularitatem?* Ex p.7.tr.5.reſ.29.ibid.

26. *An qui procuravit abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur, incidat in excommunicationem? Et an ſaltem in caſum Epiſcopalem reſervatum inciderit in ſupradicto caſu? Et quid de Regularibus?* Ex p.7.tract.5. reſol.9.p.295.

27. *An qui incidit in excommunicationem, ſi procuret abortum per alios; & quid de conſulentibus, &c.? Et quid de operantibus abortum ope, favore, potione, vel alio cuiuſuis generis medicamento; aut ſcribendo litteras privatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut ſignis? Et notatur in dictam excommunicationem non incurrere ſupradictos conſulentes, auxiliantes, &c. effectu non ſequuto. Idem dicendum eſt de Irregularitate, & pœnis dictarum Bullarum.* Ex p.7.tr.5.reſ.10.ibid.

28. *An ſupradicti excuſentur à cenſura, ſi in illis adſit ignorantia iuris, vel facti, etiamſi ſit craſſa, ſupina, & affectata; modo cum ingenti temeritate coniuncta non ſit?* Ex p.7.tr.5.reſ.11.p.296.

29. *An qui approbat abortum iam factum etiam ſuo nomine, incidat in pœnas latas à Sixto V.? Idem dicendum eſt de caſu abortus per Epiſcopum reſervato. Et an mulier incidat in caſum reſervatum, cui inſciæ, & ignoranti amator medicamentum, & potionem tribuerit, ut abortus ſequeretur, etiamſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum haberet? Idem dicendum eſt, etiamſi poſtquam fuerit monita de procuratione abortus, illum nollet impedire, cum tamen poſſet.* Ex p.7.tr.5.reſ.14.ibid.

30. *An amaſius teneatur impedire fœminam, ne abortiatur, aliter incurrat in cenſuram, & irregularitatem? Et an Clericus, qui ſciens mulierem à ſe prægnantem redditam meditari conceptæ ab ea ſobolis abortionem, irregularitatem ſuſcipiat, ſi hanc pro virili non impediat? Et an Pater, cui mater dixit ſe velle procurare abortum, ſi ſolum taceat, incurrat irregularitatem? Et docetur Patrem non teneri defendere vitam filiorum lege iuſtitiæ, ſed pietatis, & paterni officij.* Ex p.7.tract.5. reſolut.28. ibid.

31. *An qui propinat remedia ſterilitatis mulieri, ut impotens fiat ad generandum, incurrat in cenſuram Bullæ Sixti V.? Sed difficultas eſt in terminis Bullæ Sixti V. ante correctionem Gregorianam, an incidebant in cenſuram, qui porrigebant remedia ſterilitatis alicui viro? Et quomodo hodie damnetur hic caſus?* Ex p.7.tr.5. reſ.12. p.297.

32. *An fœmina, quæ poſt coitum mingit, vel digitis ſemen dicit, dicatur procurare abortum, ita ut incidat in pœnas? Et an talis fœmina non peccet mortaliter ex ſe, ſed ſolum ex conſcientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum? Et an peccet mulier vi oppreſſa, ſi poſt coitum ſtatim ſemen eijciat?* Ex p.7. tract.5.reſ.31. ibid.

33. *An vir, vel fœmina, qui in actu carnali retrahunt ſe à ſeminis emiſſione, vel receptione in vaſe debito cauſa generationem impediendi, incurrant in hanc cenſuram? Et an ex caſu abortus Epiſcopalis excuſetur, qui ne liberos ſuſcipiat, vel alia de cauſa, puta, ex odio, mulieri potionem præſtet, quominus concipiat?* Ex p.7. tr.5.reſ.13. ibid.

34. *Vtrum maritus habens copulam cum uxore, ſi ex magna corporis agitatione ſequatur abortus, incidat in cenſuras? Et an maritus, vel pater, ſi uxorem, aut filiam verberaſſet, unde illa furore percita abortum fuiſſet paſſa, incurrat in pœnas abortus? Et an liberetur à pœnis impoſitis contra procurantes abortum ille, qui in præſentia mulieris, cum qua rem habuiſſet, diceret, nollem te eſſe gravidam, quia inde grave aliquod malum tibi, & mihi ſuſpicor eventurum, unde ipſa abortum procuraret?* Ex p.7.tr.5.reſ.30.p.298.

35. *An mater, quæ procuravit abortum, incidat, in excommunicationem Sixti V.? Et an procurantes abortum per ſe, vel alios; aut cooperantes ope, conſilio, vel alia ratione, contrahant excommunicationem Sixti V. cuiuſcumque gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant tam laici, quam Clerici ſæculares, aut Regulares cuiuſcumque Ordinis; imo etiam mulieres ſæculares & profeſſæ? Et an excuſetur ab excommunicatione mulier, quæ per metum cadentem in virum conſtantem cogitur ſumere potionem, ex qua abortus ſequatur?* Ex p.7. tr.5. reſ.7. ibid.

36. *An ſtante aliqua rationabili cauſa liceat aliquando ſterilitatem in uxoratis procurare? Et adducitur notabile dubium pro praxi prædictæ difficultatis. Et an hoc fieri prohibeatur in Bulla Sixti V. de abortu? Et docetur non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati eiectionem, etiam quando non poteſt aliter matri ſuccurri.* Ex part.5. tract.14.& Miſc.2. reſol.90. p.299.

37. *An mulier experta periculum mortis in partu poſſit ſumere medicamentum, ut ſterilis evadat, & non concipiat?* Ex part.7.tract.5.reſ.33.p.300.

38. *An mulieri gravidæ, quando pro ſalute nullum aliud ſuppetit remedium, liceat indirectè uti medicamentis ex quibus ſequendus ſit abortus fœtus inanimati? Et ad confirmandam doctrinam huius quæſtionis alij diverſi caſus adducuntur in exemplum, & pro praxi.* Ex p.7. tr.5. reſ.34. ibid.

39. *An pro ſalute matris prægnantis licitum ſit aliquando uti medicamentis non directè tendentibus ad expulſionem fœtus, ut ſectio venæ, pharmacum, balneum, &c. ex quibus tamen poteſt ſequi abortus fœtus animati? Et doctrina huius quæſtionis eſt valdè notanda, quia in exemplum ſupradictæ difficultatis multæ aliæ ſimiles adducuntur, & curſim explanantur.* Ex p.7.tract.5.reſ.35. p.301.

40. *An idem dicendum ſit, quando medicina applicanda æqualiter tenderet ad ſalutem matris, ac ad fœtus abortum? Et utrum ſit licitum in tali caſu dicta medicamenta applicare? Et difficultas eſt, an cum medicamentum*

prorſus dubium eſt, num auxilium, aut mortem ſit illaturum, poſſit adhuc adhiberi, ſi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt; imò Medicus in tali caſu tale medicamentum teneatur adhibere, & applicare? Et obiter quæritur; an ſi mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente, licitum ſit detento, ſeu invaſo è loco alto ſe præcipitare cum dubio mortis periculo? Ex p.7. tr.5.r.36. ibid.

41. *An ſi adſit ſpes, ut poſſit fœtus in lucem prodire, teneatur mater cum periculo ipſius vitæ ſupradicta medicamenta non adhibere, ut fœtus baptizetur? Et an in prædicto caſu mortaliter peccet Medicus contra charitatem talia medicamenta applicando, & mulier aſſumendo? Et ſi tali remedio non adhibito valdè probabile eſſet vtrumque moriturum, eo verò adhibito, probabile eſſet matrem ſaltem poſſe conſervari, an in tali caſu poſſit adhiberi?* Ex p.7.tr.5.reſ.37.p.302.

42. *An quando mater probabiliter timet ſe eſſe in ſtatu peccati mortalis, teneatur abſtinere à ſupradictis medicamentis, ſi ſperetur, vt dictum eſt, fœtum in lucem edendum, & baptizandum fore? Sed tota difficultas eſt in caſu vero; in quo mater moraliter eſſet certa de ſua vita ſpirituali; an tunc teneatur pati mortem corporalem pro vita ſpirituali prolis? Idem dicendum eſt, quando quis ex iuſtitia teneatur vitæ ſpirituali alterius conſulere, v.g. in Paſtoribus Eccleſiarum tempore peſtis, ne ſubditi fideles ſine Sacramento Pœnitentiæ moriantur.* Ex p.7.tr.5.r.38. ibid.

43. *An liceat procurare abortum ad evitandum periculum vitæ, & infamiæ alicuius puellæ prægnantis? Et quando mater in aliqua infirmitate poſt fœtus animationem periculosè laborat, & nullum aliud remedium ſit, an poſſint præbere ei medicamenta, directè tendentia in curationem, ut ſectio venæ, balnea, pharmacum, &c? Sed difficultas eſt, quando medicamenta æque tendunt ad ſalutem matris, & ad mortem fœtus, vbi ſalus infirmæ omnino deſeſperata eſt, & fœtus etiam periret, an, inquam, in tali caſu ſupradicta medicamenta liceat præbere? Et aliqua alia contingentia circa hoc notantur; & tandem docetur, quod non ſint adhibenda medicamenta dubia, in ſupradicto caſu.* Ex part.3. tract.5. & Miſc.1. reſol.11. p.303.

44. *An ad evitandum periculum vitæ, & infamiæ puellæ prægnantis ſit licitum procurare abortum, ſi fœtus non ſit animatus?* Ex part.6. tr.8. & Miſc.3. reſolutione.37. p.304.

45. *An pro tuendo honore, & vita puellæ prægnantis licitum ſit ſine timore cenſurarum procurare abortum fœtus animati? Et an doctrina huius quæſtionis vera ſit in fœmina cuiuſcumque conditionis, ideſt, ſi Monialis ſit & Deo ſacra, aut Nobilis, aut etiam ſi ſcandalum timeatur? Et quid, poſtquam natus eſt fœtus, an licitum ſit illum occidere, vel ſuffocare, ne reveletur peccatum?* Ex p.7.tr.5.reſ.32.ibid.

46. *An licitum ſit ſuadere abortum, quando mulier gravida parata eſt ſe occidere ad infamiam vitandam?* Ex p.7. tr.5.reſ.39.ibid.

† *An Monialis ſumens potionem mortiferam fœtui, aut venæ ſciſſionem, vel pugnis ſe percutiens ad abortum faciendum, ut poſtea ſequutus eſt, non ſolum incidat in pœnas Bullæ Sixti. V. ſed etiam in cenſuram* cap. Si quis ſuadente Diabolo? *Idem eſt de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, ſequuto effectu.* Ex p.7. tr.5.ex reſ.40. & in p.9.tr.4. ex reſ.10. & in p.3.tr.5. ex reſ.82.alias 81. *Quæ nunc invenientur* ſupra in hoc ipſomet tom.5.tr.2. de cenſura ob percuſſionem Clerici reſ.48.47. & 7.

† *An qui procuravit abortum fœtus animati, ſequuto effectu, gaudeat immunitate Eccleſiæ, ſi ad illam confugiat talis reus?* Ex p.7.tr.5.ex reſ.42. *Quæ hic reperietur* in tom.9. tr.1. de Immunitate Eccleſiæ reſ.94.

† *An ſi vir ſit ſanæ mentis, licitus ſit ei vſus coniugij, etiam cum periculo abortus? Et adducitur, quod quando fœmina experientia didicit ſe nequire prolem vivum edere, tunc licebit his coniugibus petere, & reddere debitum, quia melior eſt puero ſic eſſe cum originali culpa, & carentia viſionis Dei, quam omninò non eſſe.* Ex p.10.t.13. ex reſ.41. *Quæ hic eſt* in tom.2. tr.6. de Matrimonio. reſ.211.

† *An per Bullam Cruciatæ poſſit Confeſſarius abſolvere ab excommunicatione lata contra cauſantes, procurantes, aut conſulentes abortum?* Ex part.5. tract.9.ex reſ.40. *Quæ nunc invenietur* in tom.4.tract.3. de Bulla Cruciatæ reſ.66.

† *Non ſunt vllæ aliæ difficultates in omni hoc opere, quæ ſimul pertineant ad hunc* tract. 6. de Abortu huius tom.5.

TRACTATVS VIII.

De Symonia; atque de Datis, & Promiſſis ſuper Bullam Gregorij XIII. p 305.

1. *AN ſi quis cum Pontifice ſciente commiteret Symoniam incideret in pœnas, ſi Papa expreſsè cum ipſo non diſpenſaret? Ex quo infertur, quod ſi Statuto Epiſcopi caveatur, quod ludens ad hazardum ſit excommunicatus, ludens cum eodem Epiſcopo, quid Statutum edidit, an ſit excommunicatus, etiamſi Epiſcopus non incidat in pœnas Statuti? Etiamque advertitur, quod ſi Princeps ſciens aliquem eſſe inhabilem ad Dignitatem, quam ei conferre intendit, ipſo facto, quo ei confert, tacite impliciteque videtur eum capacem reddere, & cum eo diſpenſare. Et tandem quæritur, an Pontifex incurrat crimen, & pœnas Symoniæ iuris poſitivi?* Ex p.10.t.16.& Miſc.6.reſ.16.alias 15.ibid.

2. *An in Symonia detur parvitas materiæ; ita ut hoc peccatum poſſit aliquando eſſe veniale; & adducuntur multi caſus in exemplum, & pro praxi huius difficultatis? Et an excommunicatio Extrauag.2. de Symonia, & Conſtit. Pij V. incurratur per Symoniam, quæ videtur eſſe parua ex parte pretij?* Ex parte 5. tract.5. reſolut.2. pag.306.

3. *An pœna contra Symoniacè ordinatos extendatur ad eos, qui prima Tonſura initiati ſunt? Et an ſuſpenſio, qua puniuntur ſimoniacè ordinati, incurratur per ſuſceptionem cuiuſlibet Ordinis? Et an ordinatus ſimoniacè ſit irregularis?* Ex part.11. tract.5. & Miſc. 5. reſolut. 17. p.307.

4. *An Bulla Sixti V. contra malè promotos ad Ordines ſit vſu recepta quoad abſolutionem cenſurarum, & inhabilitatum? Et explanantur, quæ pœnæ ſint latæ in ordinatis ſimoniacè. Et an Symoniaci occulti ſuſpenſio tollatur per pœnitentiam, & manifeſti per Epiſcopum poſt pœnitentiam?* Ex part.11. tract.5. & Miſc. 5. reſol.19. p.308.

5. *Notabilia quædam circa pœnas contra Symoniacos inflictas. Et docetur pœnas contra Symoniam confidentialem multas eſſe; & pro praxi in textu huius Reſolutionis adſcribuntur ſeptem. Et aduertitur de pœnis ipſo iure latis nullam eſſe impoſitam committentibus Symoniam, niſi Symonia fuerit commiſſa in ingreſſu Religionis, in Ordine & beneficio. Sed difficultas eſt, an dictæ pœnæ incurrantur ante ſententiam præter excommunicationem?* Ex p.11. tr.5.& Miſc.5.reſ.20.ibid.

6. *An tantum Symonia in ordine, & beneficio, & ingreſſu Religionis ſubdatur pœnis? Et de aliis plurimis caſibus benignioribus circa materiam Symoniæ agitur. Et tandem notatur non eſſe obligationem reſtituendi pretium acceptũ*

por

pro collatione Sacramentorum. Et ſupponitur Symoniam non obligare ad reſtitutionem iure naturali, ſed ex iure poſitivo. Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. reſolut. 157. p.310

7. *An ut Symoniacus incurrat in pœnas iuris, opus ſit Symoniam eſſe ex parte utrinſque completam? Et pro praxi huius quæſtionis adducuntur aliqui diverſi caſus in textu huius Reſolutionis. Et inter prædictos caſus duo præcipuè proponuntur, ut Symoniacus in illis tutus in conſcientia maneat. Et interim poterit Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ abſolvere ab excommunicatione, & ſuſpenſione, &c. Sed ſi Symoniacus eſt in mora petendi diſpenſationem non eſt abſolvendus donec diſpenſationem obtineat. Etiamque notatur pœnas latas in Symoniacos non comprehendere illos, qui tantum Symoniam committerent iure Eccleſiaſtico, & humano prohibitam. Pro quo etiam multi caſus in exemplum adducuntur in §. ultimo huius Reſolutionis.* Ex part.11. tract.6. & Miſc. 6. reſol.30. p.311

8. *An Symonia realis, & completa, ſolo tamen iure Eccleſiaſtico prohibita ſubiaceat reſtitutioni, & pœnis Symoniæ? Et in corpore huius Reſolutionis excipiuntur aliqui caſus, in quibus non incurritur pœna Symoniæ.* Ex p. 4. tr.4.& Miſc. reſ.155.p.312

9. *An emens Vicariatum Epiſcopi teneatur reſignare, & Epiſcopus pretium reſtituere, velut Symoniacè receptum? Et in textu huius Reſolutionis docetur, cui eſt reſtituendum pretium pro Symonia in ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis. Et an non tantum pretium receptum pro Symonia in ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis ſit neceſſario reſtituendum, ſed etiam pro aliis diverſis caſibus?* Ex p.4.tr.4.& Miſc. reſ.167.ibid.

10. *An Generalatus, Provincialatus, Correctoratus, Prioratus, &c. includantur ſub nomine beneficij ad incurrendas pœnas Symoniæ? Et an Mediatores Symoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam Religionis incurrant in excommunicationem?* Ex part. 4. tract.4. & Miſc. reſ. 156.p.313

11. *An Regulares convenientes inter ſe, ut alter in una electione ſuffragetur uni, & alter alteri in alia, committant Symoniam? Et quid, ſi pactum non intervenit, ſed tantum futuræ obligatio ſpei; ut ſi dicatur, da hoc ſuffragium, & providebitur tibi de alia re, vel quid ſimile?* Ex p.3.tr.2.reſ.125.p.314

12. *An ſit Symonia permutare res ſpirituales, dummodo non ſint beneficia, ut v. g. ſi Monachus dicat alteri. Elige me in Provincialem, & ego eligam te in Priorem; vel fac pro me Sacrum, & ego faciam pro te; audiam tuam confeſſionem, ſi tu audias meam, &c.* Ex p.4. tract. 4. & Miſc. reſol.150.ibid.

13. *An incurratur labes Symoniaca, ſi petatur à Monialibus dos, quando Monaſterium eſt dives?* Ex p.8. tract.7. & Miſc. reſ.29.

14. *An ſi miniſter Sacramenti petat, ut detur pecunia in pretium illius, & faciat iurare dantem, ut omnino tali pacto det, poſſit ſine Symonia dari? Et an in tali caſu iurans poſſit uti æquivocatione, & reſtrictione tantum in mente retenta? Et quid, ſi Miniſter petat me iurare coram aliis? Et an neceſſitas recipiendi Viaticum homini iam confeſſo, vel non habenti peccatum mortale ſit cauſa ſufficiens ad hoc, ut pro illo recipiendo det pecuniam Miniſtro nolenti aliter miniſtrare? De Confirmatione, & Extrema-Unctione in dicto caſu non videtur eſſe eadem ratio. Et an ſit Symoniacus, ſi adultus in extrema neceſſitate Baptiſmi conſtitutus, ſibique perſuadeat, quod difficulter ſufficientem contritionem habebit, pecuniam offerat Miniſtro ad redimendam ſuam vexationem?* Ex part.11.tr.6.& Miſc.6.reſol.32.p.315

15. *An Muſici qui in Eccleſiis Divina Officia canunt aliquid temporale accipere poſſint ſine labe Symoniæ? Et quid de Concionatoribus? Et an ſit Symonia aliquid tanquam pretium accipere pro labore interno functionis ſpiritualis? Et quid pro labore externo, v.g. iter agere unius leucæ ad dicendum Sacrum, expectare quotidie per horam, vel aliud tempus ad celebrandum, &c. Et an ad Symoniam pertineat, ſi quis iudicem Eccleſiaſticum inducat pecunia, ut iuſtitiam in cauſa ſpirituali adminiſtret? Et quid in cauſa alias ſæculari?* Ex p.11.tract.6.& Miſc.6.reſol.34. p.317.

16. *An liceat alicui ludere preces cum alio pro præmio temporali? Et an in hoc ſit Symoniæ periculum? Et notatur, quod ſi Dominus nihil prorſus mancipio præbeat, quod inſumat in honeſtam recreationem, neque quidquam ſervus ipſe aliundè habeat, tunc poterit aliquid inſumere ex bonis Domini immoderata recreatione, aut ludo; quia ſervus ius habet ſumendi moderatam recreationem. Et alij diverſi caſus pro ludis adducuntur in corpore huius reſolutionis; qui omnes hic ſunt appoſiti in indice ult. rerum notabilium huius tomi?* Ex part. 11. tr. 6. & Miſcel. 6. reſ.9. p.318

17. *An Symonia ad alia beneficia obtinenda inhabilem reddat Symoniacum? Et an Epiſcopus poſſit virtute Concilij Tridentini ſeſſ.24. c. 6. diſpenſare in inhabilitate Symoniæ ad alia beneficia?* Ex p.11.tr.5.& Miſc. 5. reſolut.18.p.319

18. *Si quis obtinuit beneficium Symoniace quæritur, an ipſo iure privetur beneficiis antea, vel poſtea obtentis? Et docetur, quod ob Symoniam realem in beneficio Eccleſiaſtico incurritur primo excommunicatio Papalis. Secundò, quod irrita eſt electio, præſentatio, confirmatio, & inſtitutio; undè talis non facit fructus ſuos; idque etiam ſi à tertia perſona taliter proviſus id ignoraverit, niſi tamen contradixerit; vel ſi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, ut fieret inhabilis, vel ſi bona fide poſſideret beneficium per triennium. Et an quando crimen Symoniæ in beneficio eſt occultum, ſolique ſuo authori notum ſuſpenſionem ei inferat?* Ex p.11.tract.5. & Miſcel. 5. reſolut.7. ibid.

19. *An mutuare aliquid cum pacto, ut ille, qui recipit mutuum, conferat Officium, vel Eccleſiaſticum beneficium, non ſolum ſit uſura, ſed Symonia? Et an utraque deformitas uſuræ ſcilicet, & Symoniæ in confeſſione explicanda erit? Et quid eſt dicendum, quando aliquis v.g. confert ſtatim, quantum in ſe eſt, beneficium, de quo interpellavit mutuator, ſed ſolemnitate aliqua hoc ipſum poſtea debet perficere?* Ex part. 1. tract.8. reſolut. 61. p. 320

20. *An ſit Symonia ſi Titius promittat Caio ſe daturum eleemoſynam pauperi, vel loco pio, ſi Caius impetret Titio beneficium Eccleſiaſticum, vel Habitum Religionis Militaris?* Ex part. 5. tract. 14. & Miſcel. 2. reſolut. 75. ibid.

21. *Plura dubia in materia Symoniæ obſervantur, & multi & diverſi caſus in corpore huius reſolutionis proponuntur pro praxi?* Ex part. 11. tract.6. & Miſcel.6.reſ.31. p. 321

22. *An ſit Symonia dare pretium cuidam tertio, ut intercedat apud alterum, ut ipſe intercedat apud Collatorem beneficij ut beneficium illi conferat? Et quid, ſi daretur aliquid famulo Archiepiſcopi Granatenſis, ut precibus ab ipſo Archiepiſcopo obtineret, ut me præſentaret Regi ad beneficium illius Regni? Et quamvis in textu huius reſolutionis advertantur alij caſus circa Symoniam, pro coronide eſt pulchrum dubium in §. Et tandem. Et ultimo quæritur, an ſervire Epiſcopo intendendo, ut conferat beneficium non tanquam pretium ſervitij, ſed ex gratia, & benevolentia cauſata ex ſervitio, ſit Symonia?* Ex p.4.tr. 4.& Miſc. reſ.151.p.322

23. *An qui ſervivit Epiſcopo cum intentione recipiendi beneficium, ut pretium ſervitutis, teneatur illud reſignare? Et an Symonia mentalis inducat pœnas Symoniæ, quæ ad reſtitutionem obligent?* Ex p.4.tract.4. & Miſc. reſolut.168.p.323

24. *An in obtinendis beneficiis liceat paciſci de aliquo tem-*

porali, retribuendo tanquam motivo, ſeu pro recompenſatione gratuita? Et notatur eiuſmodi pacta continere ſemper labem Symoniæ. Sed an ſit Symonia, ſi aliquid detur pro labore ſuſcepto eundo, & redeundo ad beneficij Collatorem, &c. Ex p.2.tract. 16.& Miſc.2.reſ.37.alias 39.p.324

25. An ſi quis promiſit aliquam ſummam pecuniæ pro beneficio obtinendo proteſtans ſe illam daturum gratitudinis cauſa, & non ex debito iuſtitiæ incurrat in crimen Symoniæ? Et notatur, quod ſi reſignas beneficium ea intentione & ſpe, ut alterum tibi à Superiore conferatur, alias non reſignaturus, non eris Symoniacus. Et quid, ſi prædictam ſpem verbis, aut ſcripto quis hoc exprimat Superiori? Ex p.6.tr.7.& Miſc.2.reſ.42.ibid.

26. An ſi quis pro beneficio obtinendo iniret pactum non rigoroſum, ſed ex gratitudine, committeret Symoniam? Et alij diverſi caſus circa Symoniam curſim adducuntur in textu huius reſolutionis; ſed iam omnes magis latè in ſuis ſpecialibus reſolutionibus pertractati, & appoſiti ſunt in hoc ipſomet tractatu. Et docetur quod ſi pro interceſſione detur plus, quam valet labor, aut pro beneficio collato, aut præſentato plus detur Patrono, quam ratio gratitudinis patitur, neque committi peccatum Symoniæ ut eſt, neque iniuſtitiæ, modo illud plus detur liberaliter, & gratis. Ex p. 10.tr.15.& Miſc.5.reſ. 5.p,325

27. Quis obtinuit beneficium cum promiſſione dandi magnam pecuniarum quantitatem quæſivit à me, an incurrerit pœnas latas à iure contra Symoniacos cum poſtea pretium non fuerit ſolutum? Et quid eſt dicendum in prædicto caſu, ſi poſtea poſt multum temporis ſolvat illam ſummam pecuniarum, quæ vocatur retractatio, an talis incidat in pœnas Symoniacorum? Ex p.10.tract.16.& Miſc. 6.reſolut.15.p.326

28. An liceat vendere, & redimere penſiones? Et an hoc ſit Symonia? Ex part. 4. tract. 4. & Miſcel. reſolut. 153. p.327

29. An poſſit reſignare beneficium cum pacto de penſione redimenda? Et an dicendum ſit eſſe Symoniacum tale pactum & contractum? Et an penſio ſic conſtituta poſſit non ſolvi, & beneficium tanquam vacans propter Symoniam impetrari? Et notatur Symoniam committere reſignantem beneficium, & petentem reſignatario ſolutionem expenſarum, quas in eius acquiſitione fecit. Ex p.10. tr.14. & Miſc.4.reſ.1.ibid.

30. An ſi quis reſignet beneficium cum conditione, ut ſibi penſio ſolvatur, ſit Symonia confidentialis? Et an ſi quis reſignaret beneficium reſervans ſibi penſionem ſine licentia Papæ ſubiaceat reſtitutioni, & pœnis Symoniæ? Et notatur quod in Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V. penſio, & quodlibet aliud ſub nomine beneficij propriè non comprehenſum, etiam ſi reſignetur cum acceſſu, vel regreſſu, vel alio quovis modo Symoniaco non prohibetur, nec punitur in his Conſtitutionibus. Ex p.9.tract.9.& Miſc.4.reſ.17. p.328

31. An ſi quis reſignet beneficium cum intentione, ut reſignatarius iterum conferat, & reſignet, v. g. ſuo nepoti, committat Symoniam prohibitam in Bullis Pianis? Sed difficultas eſt, an ſola reſignatio beneficij cum acceſſu, regreſſu, & ingreſſu, vel an etiam permutatio in ſupra dictis Bullis prohibeantur? Et breviter declarantur prædicta verba acceſſus, regreſſus & ingreſſus. Ex p.9. tract.9. & Miſc. 4. reſ.18.p.329

32. Quis poſt poſſeſſionem beneficij novit à Patre vel, amico per pecuniam, ipſo ignorante, illud obtentum fuiſſe, quæritur, an in foro conſcientiæ teneatur reſignare? Et quid de fructibus in prædicto caſu? Et notatur Epiſcopum iure ſuo diſpenſare poſſe cum promoto Symoniace in minoribus Ordinibus & prima Tonſura. Item, ut in maiori Ordine ritè ſuſcepto miniſtret, non autem in eo, quem per Symoniam recepit, neque ut ad alios Ordines poſſit aſcendere, quod de eo tantum debet intelligi qui ſciens, & volens viam fecit ſibi ad Ordines per Symoniam, ſed ab eo, qui ignoravit datum fuiſſe pro ſe ordinatori pretium, ſuſpenſio nulla incurritur. Ex p.11. tract.5. & Miſc.5.reſolut.56. ibid.

33. An permutantes beneficia ſine Superioris permiſſu incidant in cenſuras, & alias pœnas ut Symoniaci? Idem eſt de reſervantibus ſibi penſionem ſine Papæ authoritate. Et an Superior ſufficiens ad permutationem ſit Epiſcopus, vel alius Prælatus inferior ad quos Collatio beneficij, aut inſtitutio ſpectat, & non in aliis? Et an inter ſe Beneficiati poſſint tractare de permutatione accedente authoritate Superioris futura? Et an ſit neceſſaria aliqua cauſa in permutatione beneficiorum? Et in textu huius reſolutionis explicantur aliquæ cauſæ pro praxi huius ultimæ difficultatis. Ex p.10.tr.16.& Miſc.6.reſ.17.alias 16.p.331

34. An ſit peccatum Symoniæ dare aliquid Titio, ut Caium adſcribere faciat inter Equites D.Iacobi, Calatravæ, Alcantaræ, &c. Et explanatur, quod dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu Religionis ligatur excommunicatione Summo Pontifici reſervata, in Extravag.1.de Symonia. Sed notatur ad facilius impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione poſſe quem gratis, & ſpontè præbere munera Superioribus vel aliis; imò in tali caſu pactum adhiberi poſſe. Et an quis probabiliter ſuſtinere poſſit, ſupradictos Ordines D.Iacobi, &c. non eſſe verè Religiones? Et an ſit Symonia ſi Rex vendat las Encomiendas, ſupradictorum Ordinum, vel ſaltem ſit peccatum mortale? Ex part.3.tr.2.reſ.64.p.333

35. An emere ſchedulam Habitus D.Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. ab aliquo Miniſtro Regis, ſit Symonia? Et docetur, quod ſi non pro ſchedula, ſed pro laboribus aſſumptis pecunia præbeatur tertio impetranti, & ſi ex pacto hoc fiat, nullo modo illicitum eſt. Et an Habitus prædictorum Ordinum non ſit Habitus Religionis veræ, ſed ſecundum quid? Ex part. 9. tract.9. & Miſc.4. reſolut. 35.p.334

36. Excuſatur quædam Conventio Equitum Ieroſolymitanorum à labe Symoniaca. Et inter alia quæ in textu huius reſolutionis inferuntur, & docentur, maximè deducitur in criminalibus eſſe amplectendam opinionem quæ faveat reo relicta probabiliori, & aliquid de conſuetudinibus agitur. Et quæritur, an ſi unus ex concurrentibus det alteri pecuniam, ut à concurſu deſiſtat, ob impedimentum tollendum committat Symoniam? Et an pactum cum aliquo quod non concurrat in Ordine ad hanc electionem, & ego non concurram ſecum ad ſequentem licitum ſit? Et tandem quæritur, an Commendæ Equitum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. ſint beneficia Eccleſiaſtica, & materia Symoniæ? Et an prædicti Equites ſint verè religioſi? Et in textu huius reſ. alias curioſas difficultates invenies ſignanter à fine §. Probatur ſecundò uſque in finem §. Probatur tertiò, & in fine §. Notandum eſt, ſed aliquæ earum iam iterum adſcriptæ ſunt in hoc ipſomet tractatu. Ex p. 6.tract.8.& Miſc. 3. reſ.17.p.335

37. An ſit Symonia vendere locum honoratiorem pro ſepultura? Et quid de Vaſis Sacris, & Capellis? Ex p.2.tr.15. & Miſc. 1.reſ.57.p.337

38. An habens ius litigioſum in beneficio poſſit dare aliquid alteri prætendenti, ut non proſequatur ius ſuum? Et an hæc pactio ſit Symonia? Et an idem dicendum ſit de eo, qui habens poſſeſſionem beneficij vellet illud relinquere alteri prætendenti ob aliquod pretium ab eo receptum? Et an ſi quis fecerit expenſas in beneficio litigioſo, poſſit illas exigere ab illo, cui, vel in cuius favorem reſignat? Ex p.11.tract.6.& Miſc.6.reſ.7.ibid.

39. An ſi quis poſt Collationem beneficij impediatur iniuſtè accipere poſſeſſionem, poſſit quis pecunia redimere hanc vexationem? Et an hoc ſit Symonia? Ex p. 5.tr.14. & Miſc. 2. reſ.3.p.338

40. An ſi Elector inclinet ad eligendum indignum, vel minus dignum, poſſit dignior pretio redimere hanc vexationem? Et an redimere ſupradictam vexationẽ ſit Symonia? Et an in hoc caſu Symonia non ſit de iure divino, ſed humano?

mane? Et an facta collatione beneficij, ſi quis iniuſtè impediatur accipere poſſeſſionem, poſſit pecunia redimere hanc vexationem, Ex part. 4. tract.4. & Miſcel. reſolut.152. ibid.

41. *An qui ad redimendum vexationem Electori dedit pretium, ne minus dignus eligatur ad beneficium ſit Symoniacus, & incidat in pœnas latas contra Simoniacos? Et an in hoc caſu Symonia non ſit de iure divino, ſed humano?* Ex part. 5. tract.14. & Miſcel. 2. reſolut.1. ibid.

42. *An ſit licita redemptio vexationis, ſi quis offerat pecuniam Electori qui vult eligere indignum, vel minus dignum, niſi pecuniam à digniori accipiat? Et an hæc ſit aperta Simonia? Et aliqua alia explanantur ſæpius contingentia in praxi in redimendis vexationibus ad beneficia ad Cathedras, &c. Sed difficultas eſt in ſupradicto caſu, an ſi meus adverſarius, v.g. obtulit Iudici, vel Electori pecuniam, quam ille accepit, vtrum ego poſſim illum pecuniis allicere, vt mihi opituletur?* Ex p.5. tract.7. reſ.17. pag.339

43. *An quando aliquis non vi, vel fraude illata, ſed ſolum per ſubornationem, preces, & munera, quæ Electoribus confert, impedit, ne quis eligatur ad beneficium, &c. poſſit ille pretio redimere hanc vexationem, etiam dando pecuniam non ſolum tertiæ perſonæ, ſed etiam uni ex Electoribus, ne ſubornet, alios, &c.? Et an ſit Symonia redimere pretio talem vexationem?* Ex p.5. tr.14. & Miſc.2. reſ.2. p.340

44. *An ſi Reſponſor caſus conſcientiæ recipiat pecuniam propter conſilium requiſitum à petente ad pacandam conſcientiam, & in illius foro, ſit Symoniacus?* Ex p.5. tr.14. & Miſc.2. reſ.4. ibid.

45. *An Cancellarius Epiſcopi poſſit ratione laboris ſumere aliquid pro licentia audiendi confeſſiones, & concionandi, &c?* Ex part.5. tract. 13. & Miſcel.1. reſolut.70. ibid.

46. *An pro diſpenſationibus matrimonialibus poſſit delegatus ſumere aliquid ratione laboris, & quid pro executorijs, & licentijs publicandi Indulgentias, & ſignanter Indulgentias Bullæ Cruciatæ?* Ex p.5. tr.13. & Miſc.1. reſ.71. p.341.

De Datis, & Promiſſis ſuper Bullam Gregorij XIII.

47. *AN Bulla Gregorij XIII. De Datis, & Promiſſis in Romana Curia ſub nomine gratiarum includantur abſolutiones, Indulgentiæ, diſpenſationes, beneficia & aliæ gratiæ, quæ ſolo verbo perficiuntur?* Ex p.6. tr.7. & Miſc.2. reſ.14. p.343.

48. *An in aliquo caſu abſque incurſione pœnarum Bullæ Greg. XII. de Datis, & Promiſſis poſſint in Curia Romana excuſari dantes munera? Et an iudex, qui in Romana Curia reciperet ab vtraque parte ante latam ſententiam, vel ante gratiam obtentam maiores, quas vocant propinas, ſeu ſportulas, quam ſibi eſſent debitæ, quamvis peccent contra iuſtitiam & teneantur reſtituere, non tamen incurreret prædictas pœnas, neque etiam qui eas propinas ſoluit? Et notatur, quod huius Bullæ pœnæ non habent locum, ſi daretur aliquid ſimpliciter nullo pacto precedente, & ad effectum ſpecifice obtinendi aliquam gratiam, vel iuſtitiam, & aliqua alia circa hoc explanantur.* Ex par.7. tr.4. reſ.1. ibid.

49. *An in dicta Bulla ſint prohibitæ omnes promiſſiones maximè cum verbis generalibus?* Ex part.7. tract.4. reſ.2. p.344.

50. *An quis incurrat pœnas dictæ Bullæ Greg XIII. de datis, & promiſſis ſi aliquid promittat, & donet Vrbis Gubernatori, vel Burgi, aut iudicibus Capitolij, vel eorum delegatis? Et in textu huius reſolutionis proponuntur aliqua alia, pro quibus, ſi aliquid quis promittat, vel donet; in illis eſt dubium, an incurrat necne in pœnas huius Bullæ.* Ex p.7. tr.4. reſ.3. p.345.

51. *An Gubernatores, & alij Officiales ſtatus Eccleſiaſtici, ſi accipiant munera, incidant in cenſuram Papæ reſervatam? Et difficultas eſt, an pœna dupli ſit reſtituenda ante iudicis ſententiam, & cuinam facienda ſit reſtitutio? Et an ſi aliquis ex ſupradictis recipiat munus, & poſtea finito Officio reſtitueret illud, non pauperibus, ſed donanti? ſi poſtea iſte donans munus iterum reſtituenti voluntariè, & ſponte vellet donare, an, inquam, in tali caſu obſtaret prohibitio, & cenſura de qua loquimur?* Ex p.9. tr.8. & Miſc.3. reſ.42. p.346.

52. *An fictè promittens incurrat pœnas Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis? Et quid in hoc caſu de acceptante promiſſionem, an ſubiaceat prædictis pœnis? Et quid eſt dicendum in vtroque ſi promittens, obtenta gratia vel iuſtitia, aliquid mutata voluntate, non tradat intuitu præcedentis promiſſionis.* Ex p.7. tr.4. reſ.4. p.347.

53. *An ex promiſſione non acceptata incurratur in pœnis Bullæ Gregorianæ de Datis, & Promiſſis? Et quid eſt dicendum de his, qui aliquid dant alteri ut fiat pactio, vel receptio pro gratia, vel iuſtitia obtinenda?* Ex p.7. tract.4. reſ.5. ibid.

54. *An ad incurrendas pœnas dictæ Bullæ Gregorij XIII. ſufficiat, ut donum attingat quantitatem ſufficientem ad conſtituendum peccatum mortale furti.* Ex part.7. tract.4. reſ.6. p.348.

55. *An Cardinales includantur in pœnis dictæ Bullæ Gregorij XIII.* Ex p.7. tr.4. reſ.7. ibid.

56. *An incidat in pœnas dictæ Bullæ promittens, vel dans aliquid pro iuſtitia auferenda, vel differenda?* Ex p.7. t.4. reſ.8. ibid.

57. *An qui dat, vel promittit iudici, ut cauſam expediat, incidat in pœnas dictæ Bullæ?* Ex p.7. tract.4. reſolut.9. ibid.

58. *An ſi quis poſt impetratam gratiam, & iuſtitiam donet aliquid, etiam ſi non ſit moderatum, ſed exceſſivum incidat in pœnas dictæ Bullæ? Et an habeat locum pœna huius conſtitutionis extra Curiam Romanam, vndè ſi aliquid daretur Neapoli pro obtinenda gratia à Sede Apoſtolica, evitaretur hæc pœna? Et an pœnæ latæ in Bulla Greg. XIII. non ſpectent etiam ad iudices delegatos citra Montanos?* Ex p.7. tr.4. reſ.10. p.349.

59. *An qui non denunciant deliquentes contra præfatam Bullam, incidant in excommunicationem? Et an in hac vltima pœna ſolum ligentur exiſtentes in Curia Romana? Et an, qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Summo Pontifice, vel cum eius Miniſtris, aut familiaribus de illius conſenſu expreſſo, vel tacito, in pœnis dictæ Bullæ non incidat? Neque in his actionibus, quæ alioquin non eſſent prohibitæ iure divino, ſed humano poſitivo, eſſet Symoniacus?* Ex p.7. tr.4. reſ.11. ibid.

60. *An ſi quis ſciat aliquem violaſſe dictam Bullam, antequam ipſum denunciet, teneatur adhibere correctionem fraternam?* Ex p.7. tr.4. reſ.12. p.350.

61. *Quid dicendum de Conſulentibus, & auxiliantibus, an & quando incidant in pœnas dictæ Bullæ Greg. XIII?* Ex p.7. tr.4. reſ.13. ibid.

62. *An ſi quis ignorantia vincibili neſciret pœnas huius conſtitutionis, in illas incurreret? Et infertur committentem inceſtum, homicidium voluntarium, raptum Virginis Sacrilegium cum Moniali, Sodomiam, & ſimilia peccata quibus annexa eſt reſervatio affici reſervatione, etiam ſi hæc ignoretur. Et quid de reſervatione abſolutionis eorum qui malè promouentur ad Ordines, & ſimilia?* Ex p.7. tr.4. reſ.14. ibid.

Appendix

Appendix ad alias paucas quæſtiones, quæ ſimul pertinent ad hunc *tract.*7. *de Symonia huius tom.*5.

AN habens infantem morti vicinum, & Sacerdos recuſet eum baptizare, niſi detur quantitas pecuniæ, nec alia via poſſit conferri Baptiſmus, licitum ſit ei præbere pecuniam; & an hoc ſit Symonia? Et an hoc non ſolum pro infante ſit licitum, ſed etiam pro adulto? Idem eſt quando agitur de Abſolutione ſacramentali in extrema neceſſitate. Et quid de aliis Sacramentis? Ex p.5. tr.3.ex reſ.29. *Quæ nunc invenietur* in tom.1. tract.1. de Baptiſmo reſ.27.

An licentia confitendi, mediante pecunia ſit valida? Ex p.5.tr.14. ex reſ.41. *Quæ hic reperietur* in tom.1. tr.3. de Pœnitentia reſ.4.

An beneficij titulus revalidetur per Regulam de triennali, aut aliam præſcriptionem, non obſtante pœna inhabilitatis, aut priuationis proviſo impoſita? Et quid de Symoniaco, & intruſo ad beneficium vacans apud Sedem? Et an ſi aliquis Symoniacè inſtitutus fuit in beneficium Eccleſiaſticum per ignorantiam, v. g. quando Pater pro filio ignorante numeravit pecuniam, &c. an in tali caſu prodeſſet regula triennalis? Ex part. 7. tr.10. ex reſ.26. *Quæ hic eſt* in tom. 3. tract. 2. de Diſpenſatione reſolut.168.

An Reges poſſint expellere Epiſcopum ab Epiſcopatu, ſi Symoniacè electus eſt? Et an, qui ordinatus eſt per Symoniam, gaudeat privilegio fori? Ex p.4.tr.1. ex reſ.76. & 26. & in p.3. tr.1. ex reſ. 62. *Quæ nunc invenietur* in tom.9. tr.2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſol. 28. 146. & 145.

An Symoniaci, abſque tamen errore in intellectu, nam iſti eſſent Hæretici, gaudeant immunitate Eccleſiæ? Ex p.1. tr.1.ex reſ.31. *Quæ hic reperietur* in tom.9.tract.1. de Immunitate Eccleſiæ reſ.98.

An ſi quis recipiat beneficium per Symoniam, teneatur dicere Horas Canonicas? Et an omnes penſiones poſſint vendi pro libito abſque licentia Summi Pontificis? Ex p.4. tract.4.ex reſ.146. & ex p.10. tr.16. ex reſol.94. *Quæ nunc invenientur* in tom.3.tract.6.de Horis Canonicis reſ.10. & 138.

An ludere Orationem Angelicam, Pſalmos, &c. ſit peccatum mortale, & Symonia? Ex p.7. tr.9. ex reſ.41. *Quæ hic eſt* in tom.6.tr.4.de Ludo reſ.4.

An abſque Symonia Sacræ reliquiæ diſtrahi pecuniis poſſint? Et an liceat exponere Sacras Reliquias videndas, vel tangendas, ut magis eleemoſyna creſcat? Ex part. 10. tr.16.ex reſ.73. *Quæ hic reperietur* in tom.4.tract.7.de Eleemoſyna reſ.66.

An in omnibus criminibus, quibus à iure annexa eſt infamia, ut Symonia, &c. incurratur irregularitas? Et an Symonia in Ordine, & beneficio, ſi occulta ſit, inducat irregularitatem? Ex part.2. tract.17. ex reſol.21. & in part.4. tract.2. ex reſol.93. *Quæ hic ſunt* ſupra in hoc ipſomet tom. 5. tract. 5. de Irregularitate reſolut.38. & 39.

An puella Monaſterio ingreſſa animo Monachandi, ſed paupertate oppreſſa dotem promiſſam ſolvere non poſſit, non ſit compellenda, eo quia dotem in conditionem neceſſariam ponere non debemus propter Symoniam? Et an Abbatiſſa licitè poſſit paciſci de certa ſumma pecuniæ, donec Monaſterio dos Monialis ſolvatur, & hoc etiam ſi Monaſterium ſit opulentum? Ex p.3. tr.2. ex reſolut.100. & 97. *Quæ nunc invenientur* in tom.7.tr.1.de Regularibus reſ.326.& 327.

An Examinatores Synodales poſſint ex conſuetudine aliquod ſtipendium intuitu ſui Officij accipere abſque Symonia tam dantis, quam accipientis? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare in inhabilitate contracta propter Symoniam occultam? Et an Epiſcopus, ſi fuerit complex in Symonia, poſſit etiam ſecum diſpenſare? Ex p.11. tr.6. ex reſol.33.& in p.7.tract.2.ex reſ.36. *Quæ hic ſunt* in tom.3.tr.3.de Poteſtate Epiſcopi reſ.96.& 60.

An Commiſſarius Bullæ Cruciatæ poſſit diſpenſare in irregularitate contracta per Symoniam? Et notatur Symoniam notoriam in Ordine inducere irregularitatem. Ex part.1. tr.11. ex reſ.113. *Quæ hic reperietur* in tom.4. tr.3.de Bulla Cruciatæ reſ.137.

An Superiores Regularium poſſint abſolvere ſubditos ab excommunicatione incurſa ob Symoniam contractam in ordine, vel beneficio? Et quid de privatis Confeſſariis Regularium circa Clericum ſæcularem Symoniacum occultum in Ordine, vel beneficio venientem ad ſe pro confeſſione facienda? Et quid de Confeſſariis Societatis Ieſu? Ex p.10.tr.15.ex reſ.8. *Quæ hic eſt* in tom.7.tract.1. de Regularibus reſ.298.

An Pontifex poſſit errare in approbatione, an aliquis actus ſit Symoniacus, vel non? Ex part.11. tract. addit. 2. ex reſolutione 26. *Quæ hic eſt* in tom.9. tract.5. reſolut. etiam 26.

TRACTATVS VIII.

De Hæreſi, & eius Abſolutione; atque de aliquibus aliis delictis pertinentibus ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis. pag.351.

1. *AN dubius in fide ſit Hæreticus?* Ex p.2. tract.16. & Miſc.2. reſ.51. alias 53. ibid.
2. *An qui aſſerit de rebus Fidei ſe dubitaſſe, puniendus ſit tanquam Hæreticus?* Ex p.11. tr.8. & Miſc.8. reſ. 47. p.352.
3. *An qui dixit hæreſim externam, ſed poſtea dubitatur, an dum illam protulit, ita mente ſenſerit, vel illam affirmavit cauſa ioci, quæritur, an talis hæreſis ſit reſervata? Et an, ſi propter dubium illud inferior abſolvit ab hæreſi, v. g. vel ab alio peccato reſervato, & poſtea pœnitens, re melius examinata, deponat dubium, & recordetur certo peccati commiſſi, quod erat reſervatum, cenſeatur iam legitimè abſolutus, an verò debeat recurrere ad Superiorem pro abſolutione? Et an Hæreticus externus ſit ille, qui in ſomnis, aut ebrietate pronunciat hæreſim externam? Et alius curioſus caſus proponitur circa hæreſim in principio §. penult. huius Reſolutionis,* Ex p.11. tr.7. & Miſc.7.reſ.19. ibid.
4. *An Hæreticus externus per accidens occultiſſimus incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ?* Ex p.6.tr.6. & Miſc.1. reſolut. 51. Sed hic tantum primum dubium huius Reſol. tranſcribitur. p.353
5. *An in aliquo caſu quis non incidat in excommunicationem, etiamſi proferat exterius hæreſim externam? Et an Hæreticus purè mentalis incurrat in excommunicationem? Et an Hæreticus purè externus, qui mente non negat Fidem, non incurrat in cenſuram, ita ut poſſit à quolibet Confeſſario abſolvi in foro conſcientiæ?* Ex p.4. tr.4. & Miſc. reſ.240. p.354.
6. *An Hæreticus ignorans excommunicationem in illam incidat?* Ex part.5. tract. 13. & Miſcel.1. reſolut. 18. pag.355.
7. *An ſit Hæreticus externus, qui ſimulat dormire, & profert aliquam hæreſim, quam verè tenet, ſi audientes ſibi perſuadent verè eum dormire?* Ex p.5.tr.13. & Miſc.1. reſ.17. ibid.

8. *An*

8. *An in hæreſi detur parvitas materiæ?* Ex p.5.t.5. reſ.28. ibid.

9. *An in Sortilegiis, & magis detur parvitas materiæ? Et an poſſit fieri, ut aliqui actus Magici excuſentur à peccato mortali ratione ignorantiæ?* Ex part.5.tract.reſ.29. pag.356

10. *An laicus doctus poſſit diſputare cum Hæretico? Et explanatur, quid in* cap.Inhibemus,*ſignificent illa verba* Inhibemus, ne cuique laicæ perſonæ, &c. *Et an Religioſi laici, ſeu Converſi, Donati, & Sanctimoniales comprehendantur ſub dictis verbis?* Ex p.5. tract.13.& Miſc.1.reſ.22. ibid.

11. *An ſi quis dicat,* Potta Di, Di; Renego Di, Di; Alcoſpelto Di. Di. *omiſſa litera O, ſit cenſendus blaſphemus hæreticalis? Et an iurans per membra honeſta Chriſti non ſit blaſphemus, & ſecus ſi per inhoneſta? Et an qui eodem impetu, & actu plures blaſphemias contra unum Sanctum profert, committat tot peccata, quot ſunt blaſphemiæ? Et quid, ſi blaſphemiæ diverſi generis ſint, & non ſint una, & eadem ſæpius repetita?* Ex p.6. tr.8. & Miſc.3. reſ.38.ibid.

12. *An in blaſphemiis contra Deum, & Sanctos detur parvitas materiæ? Et notatur, quod convitium in Sanctos, non ut Sancti ſint, ſed ex alio capite, poteſt eſſe peccatum veniale ex parvitate materiæ? ut ſi qui per iocum diceret Sanctum Criſpinum, & Criſpinianum fuiſſe ſutores; & Sanctum Ioannem, & Paulum fuiſſe Eunuchos? Et quid, ſi per hyperbolem fœminam vocat Deam?* Ex p.5. tr.5.reſ.3.p.357

13. *An qui vocat Amaſiam Deam, vel Idolum ſuum, ſit blaſphemus?* Ex part. 5. tract.13. & Miſcel. 1. reſolutione 20. ibid.

De Abſolutione ab hæreſi, & aliis delictis pertinentibus ad S. Inquiſitionem.

14. *AN Epiſcopus poſſit committere abſolutionem ab hæreſi, ſaltem in caſu particulari, & ſpeciali?* Ex p.3. tr.6.& Miſc.2. reſ.92.ibid.

15. *An Epiſcopi poſſint abſolvere ab hæreſi occulta vigore Concilij Tridentini? Et an ſi hæreſis nota ſit quinque, vel ſex; vel ſi Hæreticus quinque, vel ſex complices habeat, adhuc dicatur occulta; & in magna Civitate non ſit publica, ſi nota fuerit ſeptem vel octo perſonis? Et an dictam abſolutionem poſſit Epiſcopus impertiri extra Sacramentum Confeſſionis, & in abſentia, & hoc etiam, ſi talis ſubditus, & Epiſcopus ſit extra Diœceſim? Et an poſſit Epiſcopus committere hanc abſolutionem alicui Confeſſario ſpecialiter ad eum hæreſis caſum deputato?* Ex p.1. tr.5. reſ.2. p.358

16. *An Epiſcopi hodie poſſint abſolvere ab hæreſi occulta? Et an quando ſcitur à decem perſonis dicatur delictum occultum? Et an Epiſcopi nullo modo poſſint in tali caſu hanc abſolutionem ab hæreſi committere alteri perſonæ? Et notatur poteſtatem diſpenſandi in irregularitate ab hæreſi occulta proveniente ademptam eſſe ab Epiſcopis per Bullam Cœnæ?* Ex part.4. tract. 4. & Miſc. reſolutione 239. ibid.

17. *An ſaltem per Bullam Cœnæ ſit Epiſcopis revocata facultas abſolvendi ab hæreſi, & aliis caſibus in ea contentis? Et an Epiſcopus ſequens ſententiam, & opinionem nolens abſolvere Hæreticum occultum, quid eſt faciendum?* Ex p.7. tr.2.reſ.23. p.360

18. *An Hæreticus occultus poſſit abſolvi in abſentia ab Epiſcopo, ſi ipſum adire non poſſit?* Ex p.5. tract.13. & Miſc.1.reſ.43.p.361

19. *An Inquiſitores habeant facultatem abſolvendi ab hæreſi non ſolum in foro externo, ſed in foro conſcientiæ? Et an hæc facultas abſolvendi ab hæreſi competat cuilibet Inquiſitori, & non toti Conſiſtorio? & an quilibet Inquiſitor poſſit eamdem facultatem cuilibet Confeſſario delegare? Et an in Inquiſitore ad hanc in foro conſcientiæ abſolutionem, & delegationem impertiendam non requiratur Ordo? Et quid eſt faciendum, ſi Inquiſitores in caſu facultatem, ut ab ipſo Confeſſario abſolvatur nollent impertiri, neque Epiſcopus?* Ex p.1.tr.5.reſ.3. ibid.

20. *An Inquiſitores poſſint abſolvere Hæreticum occultum in foro conſcientiæ?* Ex part.4. tract.8. reſolutione 35. ibid.

21. *Quid facere debeat Hæreticus occultus, qui abſolutionem ab Epiſcopo, vel Inquiſitore obtinere non potuit?* Ex p.1.tr.5.reſ.4.p.362

22. *An legitimè impeditus adire Pontificem, poſſit ab hæreſi occulta abſolvi ab inferiori Sacerdote?* Ex p.4. tr.4. & Miſc.reſ.242. ibid.

23. *An qui laborat impedimento perpetuo, ita ut non poſſit adire Pontificem, poſſit abſolvi ab hæreſi; vel in dicto caſu extra articulum mortis, an ad Inquiſitores, vel ad Pontificem per procuratorem tacito nomine, recurrendum ſit?* Ex part.8. tract.7. & Miſc. reſol.15. ibid.

24. *An qui non poſſit adire Papam ex perpetuo impedimento poſſi ab hæreſi abſolvi, etiam ſi nondum ſit in articulo mortis?* Ex part.11.tract.8.& Miſcel.8. reſolut.2. pag.363

25. *An qui vi, & metu; vel fraude, & dolo, aut alio quocumque caſu inter Infideles exterius Fidem negans, corde tamen illam retinens poſſit poſtea inter Chriſtianos rediens abſolvi à quocumque Confeſſario approbato; & quid de blaſphemantibus hæreticaliter inter Chriſtianos? Et quid eſt dicendum de illuſoribus Imaginibus Sanctorum, & comedentibus carnes tempore prohibito, &c.? Et an quando blaſphemia eſt hæreticalis, abſolutio Inquiſitori reſervetur?* Ex part.3.tract.4.reſolut.142.aliàs 143. ibid.

26. *An quilibet Sacerdos, etiam Parocho præſente, poſſit in articulo mortis Hæreticum abſolvere? Et quid, ſi in dicto caſu Epiſcopus, vel Inquiſitor præſens ſit? Et an ſupradictus Hæreticus occultus abſolutus in articulo mortis, ſi ab eo evadat, debeat ſe præſentare Summo Pontifici ſub pœna reincidentiæ in eamdem cenſuram, vel ſufficiat, ut ab Epiſcopo, vel Inquiſitore denuo abſolvatur?* Ex p.1. tr.5.r.5.p.364

27. *An Hæretico negatiuo iam deſtinato ad comburendum, ſit abſolutio impartienda, & Sacra Euchariſtia conferenda? Et an in ſupradicto caſu, ſi nullus eſſet Sacerdos præter ipſum iudicem Eccleſiaſticum, teneatur excipere confeſſionem ſacramentalem negativi, & illum abſolvere, ſi prudenter ſenſerit illum rite eſſe confeſſum, nec licitè poſſit id prohibere Sacerdotibus?* Ex part.5. tract.3. reſolut.78.p.365

28. *An ſit petenda facultas ab Inquiſitoribus abſolvendi illum qui damnatus eſt ad mortem, & iam eſt, ut vulgo dicitur, in Capella penes Dominos Societatis Alborum, & invenitur Hæreticus. Et quid, ſi in hoc caſu eſſet Prælatus, & ſubditus in eadem domo, & hic autem habet crimina reſervata; an non teneatur ille, nec Confeſſarius Prælatum adire, quamvis poſſit?* Ex p.5.tr.13.& Miſc.1. reſ.12.p.366.

29. *An Confeſſarius virtute alicuius Iubilæi, poſſit abſolvere ab hæreſi occulta? Et ſupponitur, quod in Ordine ad incurrendam excommunicationem in foro conſcientiæ, opus eſt, ut Hæreticus habeat errorem in intellectu cum pertinacia, & eius incredulitas humano ſenſui ſubjaceat; ideo ſi aliquis exterius ſolum neget Fidem, non erit Hæreticus; nec ſi transiret ad aliam ſectam; vel ſi Idolis externum cultum exhibeat; vel ſi dæmonem invocaret, verbo, cultu, vel alio aliquo opere; vel ſi magnetem, vel caput aſini baptizaret; & incantationes, & maleficia efficeret; & ſimilia horrenda perpetraret; ſi errorem in intellectu non habet, minime Hæreticus in foro conſcientiæ cenſendus erit. Et tandem docetur, quod Hæreticus pure

pure mentalis non incurrit in excommunicationem, niſi verbo, vel aliquo ſigno, aut facto hæreſim explicet. Ex part.1.tract.5.reſol.1. ibid.

30. An quando in Iubilæo conceditur facultas abſolvendi à caſibus Bullæ Cœnæ, excepta hæreſi, adhuc ſit abſolvendus Hæreticus occultus pœnitens, & emendatus? Et an hodie Epiſcopi poſſint abſolvere ab hæreſi occulta? Et an Confeſſarius per Bullam Cruciatam, licet non poſſit abſolvere ab hæreſi occulta, poſſit tamen abſolvere receptatores, fautores, & defenſores Hæreticorum; & legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, & Schiſmaticos, Nigromantidas, &c. Ex p.5.tr.12.reſ.35.p.367

31. An ſi in Iubilæo concedatur facultas abſolvendi à contentis in Bulla Cœnæ, excepta hæreſi; poſſit adhuc Confeſſarius Hæreticum occultum abſolvere? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, an Confeſſarius vi Bullæ Cruciatæ pluries poſſit abſolvere pœnitentem à caſibus Papæ reſervatis, ſed occultis? Et an hodie Epiſcopus poſſit abſolvere ab hæreſi occulta vigore Concilij Tridentini ſeſſ.24.c.62. Ex p.8.tr.7.& Miſc.reſ.67.ibid.

32. An Confeſſarium virtute Bullæ Cruciatæ poſſit abſolvere à caſibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, hæreſi tamen excepta? Et an Confeſſor poſſit per Cruciatam abſolvere tantum ſemel in vita, & ſemel in morte ab omnibus caſibus contentis in primo canone Bullæ Cœnæ? At verò malefici, ſortilegi, ſollicitantes in confeſſione; blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alij poſſint abſolvi toties, quoties? Et quid de Epiſcopis in ſupra dictis caſibus? Et an virtute Bullæ Cruciatæ poſſit Confeſſarius abſolvere fœminam ſollicitatam, quæ non denunciavit, ſi poſtea denunciet? Ex part.1. tract.5.reſolut.7.p.368.

33. An Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere ſæculares à caſibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, dummodo excommunicationes non proveniant ex hæreſi formali, vel ex aliis Criminibus contentis in Bulla Cœnæ? Et an ſit abſolvendus Hæreticus, qui ducitur ad comburendum, & moritur negatiuus, ſi antea publicè veritatem non fatetur? Ex part.1.tr.5. reſolut.8.p.369

34. An Prælati Regulares poſſint abſolvere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta? Et an Provinciales ſubdelegare hanc facultatem in caſibus particularibus poſſint? Et quid, circa ſupradictam primam difficultatem Sacra Cardinalium Congregatio ſub die 17. Novembris 1628. declaraverit? Ex part.1. tract.5. reſolutione 6. ibid.

35. An Prælati Regulares poſſint abſolvere ſubditos ab hæreſi occulta? Ex p.3.tr.2.reſ.122.p.371

36. An Superiores Regularium poſſint illos abſolvere ab hæreſi occulta? Et an Epiſcopi poſſint etiam ab hæreſi occulta abſolvere? Ex part.6.tract.7. & Miſc.2.reſ.63. ibid.

37. An Prælati Regulares poſſint ſubditos ſuos ab hæreſi occulta abſolvere? Et notatur Epiſcopos; & Inquiſitores non poſſe ab hæreſi occulta abſolvere? Ex p.8. tr.7. reſ.50. pag.372

38. An Regulares poſſint abſolvere ſæculares ab hæreſi occulta? Et infertur Prælatos Regulares non poſſe ab hæreſi ſuos ſubditos abſolvere. Ex part.6.tr.6.& Miſc.1. reſ.54.p.373

39. An Regulares poſſint abſolvere à caſibus Bullæ Cœnæ, ſi ſint occulti, etiam quoad hæreſim? Et quid, ſi prædictæ cenſuræ deductæ ſint ad forum contentioſum, & licet publicæ ſint? Et in textu huius Reſ. aſſignantur alij ſex caſus, in quibus Regulares virtute ſuorum privilegiorum minime poſſunt ſæculares abſolvere, niſi in articulo mortis? Ex part.11. tract.2. & Miſc.2. reſ.18. ibid.

Appendix ad cæteras alias difficultates, quæ ſimul pertinent ad hunc *tract.8. de hæreſi, &c. huius quinti tomi.*

AN Epiſcopus poſſit committere Confeſſario Monaſterij ut Monialem abſolvat ab hæreſi externa? Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate occulta hæreſis? Et an in hoc ipſo ſolum per ſe poſſit Epiſcopus diſpenſare? Ex part.4.tract.4. & reſolut.89. & in p.7. tr.2. ex reſ.25. & 12. Quæ nunc invenientur in tom.3. tr.3.de Poteſtate Epiſcopi reſ.16.33.& 14.

An Capitulum Sede vacante poſſit abſolvere ab hæreſi? Et an ſaltem per Bullam Cœnæ ſit revocata hæc facultas Capitulo Sede vacante? Et an Capitulum Sede vacante poſſit procedere contra Hæreticos? Et an Vicarius Capituli Sede vacante iure ordinario debeat aſſiſtere Inquiſitoribus in cauſis Fidei? Ex part.8.tr.4.ex reſ.8. & 37. Quæ hic reperientur in tom.3. tr.5. de Capitulo Sede vacante reſ.21. & 22.

An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarium, qui tempore Iubilæi abſolvit Hæreticos in foro conſcientiæ? Ex p.4. tr.8. ex reſ.109. Quæ hic eſt infra in hoc ipſomet tom.5. tr.10. de Inquiſitoribus reſ.81.

Quis poteſt diſpenſare in irregularitate incurſa ex Apoſtaſia, & hæreſi? Et an irregularitas incurſa propter hæreſim occultam ſit diſpenſabilis per facultatem conceſſam Commiſſario Bullæ Cruciatæ? Et an Hæreticus occultus incurrat irregularitatem? Et quænam parvitas materiæ excuſet ab excommunicatione legendo libros hæreticos? Et an eos legentes poſſint abſolvi per Bullam Cruciatā? Et an dicta parvitas materiæ detur in retinentibus libros Hæreticorum? Et quid eſt ſentiendum de libris magicis, & chiromanticis; an comprehendantur ſub nomine Hæreticorum in dicta excommunicatione? Et an qui legit librum hæreticum, qui non tractat de Religione ex profeſſo, neque continet multas hæreſes, ſed unam tantum, &c. poſſit per Bullam Cruciatæ abſolvi? Et de aliis diverſis caſibus circa legentes libros Hæreticorum agitur; & docetur, an per Bullam Cruciatæ poſſint abſolvi? Ex p.10. tr.11.ex reſ.22. & in p.1.tr.11.ex r.114. 30. 31.33.34. 32. & 35. Quæ nunc invenientur in tom.4.t.3.de Bulla Cruciatæ reſ.132.138.42.43.44.45.46.& 48.

An legentes libros Hæreticorum ignorantia affectata incurrant in excommunicationem Bullæ Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes? Et an excommunicati poſſint eſſe teſtes in cauſa hæreſis. Et an ad evitandum excommunicatum ſufficiat tantum, ut ſi per publicam ſententiam damnatus de aliquo crimine, cui certum eſt eſſe annexam excommunicationem, ut v.g. de Hæreticis, Schiſmaticis, Apoſtatis, &c. vel neceſſarium ſit, ut publicè, ac nominatim, atque expreſſe denuncietur excommunicatus? Et an licitum ſit communicare cum Hæretico, in quem lata eſt ſententia eum Hæreticum declarans? Et an qui Hæreticos notorios, ſed nondum denunciatos in loco ſacro ſepeliunt incurrant in excommunicationem? Et an hoc extendatur ad Hæreticorum fautores, & defenſores? Et an locus ſacer ſepultura Hæretici nondum denunciati violetur? Et an peccent, qui cum Hæreticis quibuſcumque nondum denunciatis ſimul orant, vel concionem ſacram, aut Miſſam audiunt? Et an liceat communicare cum Patre, filio, &c. excommunicato ob crimen hæreſis, ſi inſtet periculum infectionis? Et an excommunicatus pro hæreſi, validè poſſit condere teſtamentum? Ex p.3. tract. 6. ex reſol.7. & in p.5. tract.9. ex reſolut.113. & 62. & in tract. 14. ex reſol. 97. & in tr.9. ex reſol.98. & 120. & in p.9. tr.8. ex reſolut.1. & in p.11. tr.4.ex reſ.20. Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet tom.5. tr.1. de Excommunicatione reſ. 36. 112. 143. 144. 71. 157.72. & 119.

An

An baptizatis ab Hæreticis liceat illos iterum ſub conditione baptizare: Et an licitè baptizentur filij Hæreticorum, ſi ſub cura parentum probabiliter timetur periculum peruerſionis: Et an prædicti filij Hæreticorum validè poſſint baptizari, inuitis Parentibus; Et an Hæreticus poſſit in Patrinum Baptiſmi admitti, cum Catholicus commode reperiri non poſſit: Et an Catholici poſſint eſſe Patrini in Baptiſmo Hæreticorum, baptizante eos Miniſtro hæretico in forma Sanct. Trinitatis: Ex part. 9. tract. 6. ex reſolut. 34. alias 35. & in part. 3. tract. 4. ex reſolut. 7. & in part. 7. tract. 7. ex reſolut. 68. alias 67. & in part. 9. tract. 7. ex reſ. 51 & in p. 3. tract. 4. ex reſ. 18. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 1. tr. 1. de Baptiſmo reſ. 81. 85. 88. 94. & 97.

An ſit licita fractio Sigilli Confeſſionis, quando caſus eſt talis, quod pœnitens tenetur conſentire, v. g. ſi pœnitens confitetur quod in quadam domo ſunt conuenticula Hæreticorum: Et ſi non conſentiat pœnitens; quid in tali caſu debeat facere Confeſſarius; Ex part. 5. tract. 11. ex reſ. 33. *Quæ hic reperietur* in tom. 1. tract. 8. de Sigillo Confeſſionis reſ. 16.

An Hæretici obligentur præcepto confitendi ſingulis annis; Et an Hæretici teneantur præcepto communicandi ſingulis annis, contento in cap. omnis utriuſque ſexus de pœnitent. & remiſſ. Ex part. 8. tract. 7. ex reſolut. 81. & in part. 10. tract. 16. ex reſolut. 33. alias 32. *Quæ hic ſunt* in tom. 2. tract. 2. de Communione reſ. 3. & 4.

An Epiſcopus hæreticus, & ſchiſmaticus validè conferat Ordines; Ex part. 8. tract. 2. ex reſ. 1. & 2. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 2. tr. 5. de Sacramento Ordinis reſ. 23. & 24.

An ſi maritus poſt contractum matrimonium, & conſummatum incidit in hæreſim, poſſit vxor non habitare cum marito; Et quid, quando cohabitatio eſſet innocenti periculoſa; Et an qui ficte profert hæreſim incurrat pœnas, & cenſuras Hæretici; Ex part. 10. tr. 11. ex reſ. 28. & in p. 9. tr. 7. ex reſ. 26. *Quæ hic reperientur* in tom. 2. tr. 6. reſ. 14. & 169.

An ſit Hæreticus externus, qui ſigna dat hæreſis in quantitate tam leui, vt non ſit ex ſe peccatum mortale; Ex part. 5. tr. 5. ex reſolutione 32. §. Dicendum. *Quæ hic eſt* in tom. 4. tr. 6. de Ieiunio reſolut. 81.

An ſemper præceptum de confitenda Fide obliget ad reſpondendum Infideli interroganti, an aliquis ſit Chriſtianus; Ex part. 3. tractatu. 5. ex reſolutione 49. & 62. *Quæ nunc invenietur* in tom. 7. tractatu 5. de Scandalo reſolutione 69. & in ultima *Quæ invenietur* in tom. 8. tract. 4. reſolut. 66.

An blaſphemus conſuetudinarius, & admonitus ſæpius in aliis confeſſionibus ſit ſtatim abſoluendus? Et an teneatur acceptare aliquam pœnam, ſi poſtea forte blaſphemet? Et an Hæreticus, & Schiſmaticus habeant poteſtatem abſoluendi in articulo mortis? Et quæritur, quid teneatur facere ille, qui tenetur confiteri tempore Paſchatis, vel facere Sacrum, aut ſumere Euchariſtiam ratione ſcandali, & tamen eſt innodatus excommunicatione propter hæreſim? Ex part. 6. tract. 6. reſol. 30. & in tract. 7. ex reſolut. 49. & in part. 5. tract. 3. ex reſolut. 58. & in tract. 13. ex reſolut. 10. *Quæ tres primæ Reſ. inuenientur* in tom. 1. tract. 4. de Abſolutione Sacramentali reſolut. 26. 27. & 40. *Vltima reperietur in præcitato* tom. 1. tract. 5. de Abſolut. à Reſeruatis reſ. 35.

An blaſphemantes Deum, & B. Virginem gaudeant Immunitate Eccleſiæ? Et quid de Apoſtata à Religione, vel de eo, qui vehementer ſuſpectus eſt de hæreſi? Et an Hæreticus non ſolum ob hæreſim, verum etiam ob alia delicta diſtincta ab hæreſi gaudeat Immunitate Eccleſiæ? Idem eſt dicendum de Schiſmaticis, Apoſtaticis, fautoribus Hæreticorum, Iudæis, Paganis, & quibuslibet Infidelibus. Ex part. 4 tr. 1 ex reſ. 51. & 83. & ex part. 1. tract. 1. ex reſ. 23. 38. & 29. & in p. 6 tract. 1. ex. reſ. 24. & 21. & in p. 1. tract. 1 ex reſ. 12. & in part. 4. tract 1. ex reſol. 50. *Quæ hic ſunt* in tom. 9 tract. 1. de immunitate Eccleſiæ reſolut. 29. 9 7. 39. 40. 41. 42. 45. 43. & 44.

An quando quis confitetur commiſiſſe erga Deum blaphemias addendo paulo plus, minusve, *ſi recordetur ſe aliis quinque vicibus blaſphemaſſe, teneatur denuo confiteri?* Ex p. 4. tr. 4. ex reſ. 204. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 1. tr. 3. de Pœnitentia reſ. 190.

An de blaſphemantibus hæreticaliter debeant cognoſcere Inquiſitores cumulatiue cum iudice Eccleſiaſtico, & laico, ita vt poſſit dari locus præventioni? Et an ſupradicti tantum ſint ſuſpecti de hæreſi leuiter; & ideo de leui debent abiurare? Et quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, & quæ non? Et quæ pertinacia ſufficiat ad cognoſcendum hominem hæreticum non ſolum in foro interno, ſed etiam externo? Et an ignorantia craſſa, excuſet ab hæreſi? Et quid de ſupina? Et an ſit cenſendus Hæreticus pertinax vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus, & Epiſcopo, ſi adhuc in ſuo errore perſiſtit? Ex part. 4. tract. 7. ex reſolut. 8. & 36. *Quæ hic ſunt infra in hoc* tom. 5. tract. 12. de Pœnis Sanct. Inquiſitionis reſolut. etiam 8. & 36.

An omnes blaſphemiæ ſint eiuſdem ſpeciei? & quid, ſi blaſphemiæ ſint hæreticales, vel imprecatiuæ cum odio formali Dei? & an in Confeſſione ſint explicandæ blaſphemiæ hæreticales præ imprecatiuis? & de aliis diuerſis blaſphemiis agitur. Et an qui peccatum hæreſis, aut ſuperſtitionis commiſit, teneatur in confeſſione explicare qualitatem ſuperſtitionis, & hæreſis? Et an diuinationes differant ſpecie, & ſint in confeſſione explicandæ? Et quid, ſi per expreſſum pactum cum dæmone quis diuinaret? Et an concubitus viri Chriſtiani cum muliere hæretica ſit circunſtantia in confeſſione aperienda? Ex p. 5 tract. 13. ex reſ. 21. & in p. 1. tract. 7. ex reſ. 51. 50. 54. 46. & 66. & in p. 3. tract. 4. ex reſ. 137. alias 138. & in p. 9 tr. 9. ex reſ. 3. *Quæ hic ſunt* in tom. 1. tr. 7. de Circunſtantiis reſ. 32. 30. 31. 33. 34. 35. 126 & 128.

An filius natus ex Patre Catholico, qui poſtea in hæreſim incidit, & in ea mortuus eſt, vel etiam ſi pœnituerit brachio ſæculari traditus eſt, an inquam, in his caſibus filius incurrat irregularitatem? Et an Hæreticus occultus incurrat irregularitatem? Et an ſuſpecti de hæreſi ſint irregulares? Et an ficte negans Fidem ab ea apoſtando, ſiue ſponte, ſiue timore ductus incurrat irregularitatem? Et an Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim poſſit poſt pœnitentiam, & abiurationem exercere ſuſceptos Ordines, dummodo obtineat diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo? Et Clerici conuerſi ab hæreſi poſſint ad ſuperiores Ordines promoueri? Et an prohibitum ſit inquiſitori Generali Hiſpaniarum, vt non poſſit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare, vt Miſſam celebrent? Et an qui de hæreſi ſuſpectus cogitur ab Inquiſitoribus abiurare de vehementi, incurrat irregularitatem? Et an Hæreticorum fautores, receptatores, defenſores, &c. incurrant irregularitatem? Et an quis ob ſuſpectionem hæreſis, ex qua conſurgat infamia, irregularis fiat? Ex p. 4. tr. 2. ex reſ. 45. 49. 46. 48. 47. & 44. & in tract. 4. ex reſ. 38. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet* tom. 5. tract. 5. de Irregularitate reſ. 45. 48. 49. 50. 51. 52. & 53.

An ſi quis ſciat aliquem commiſiſſe delictum in Edicto DD. Inquiſitorum contentum, ſed non poſſet probare, teneatur in tali caſu denunciare, & an dicta denunciatio facienda ſit ſine præuia correctione, maximè ſi crimen ſit de hæreſi? Et an Hæreticus emendatus ſit denunciandus? Et quid, ſi ſit dubius emendatione? Et an vxor, filius, & frater teneatur denunciare Patrem, maritum, aut fratrem hæreticum? Ex part. 1. tract. 4. à reſolut 1. uſque ad reſ. 6. incluſive.

ſivè, & in part. 7. tract. 12. ex reſolut. 21. & in tract. 3. ex reſ. 63. & in part. 4. tract. 5. ex reſolut. 24. & 23. *Quæ hic ſunt infra in proximo* tract. ſequenti de Denunciationibus reſ. 1. 3. 6. 9. 10. 11. 2. 5. 4 & 7.

Nota, quod in ſupradicto tract. proximo ſequenti de Denuntiationibus ſunt alij diuerſi caſus circa denunciationes in S. Inquiſitione faciendas, quos ibidem inuenies in reſ. 8. 12. 15. 16. 32. 66. 68. 88. 92. 96. & 99.

Similiter aduerte, quod infra in hoc ipſomet tom. 5. tract. 10. de Poteſtate Inquiſitorum; & tract 11. de Tortura in S. Inquiſitione inferenda; & tract. 12. de Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal. S. Inquiſitionis, *hi tres tractatus pleni ſunt quæſtionibus pro Hæreticis, &c.*

An excommunicatus, qui in aliquam hæreſim incidit, contritus, ſi non poſſit obtinere abſolutionem, lucretur Indulgentias, & Iubilæum, ſi adimpleat alia opera iniuncta? Ex part 5. tr. 12. ex reſ. 13. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 4. tr. 4. de Jubilæo reſ. 50.

An ſi in aliquo Iubilæo Pontifex concederet abſolutionem ab omnibus caſibus Bullæ Cœnæ, hæreſim tamen non excludendo, videatur vtique illam concedere? Et pro negatiua ſententia concluditur. Et aſſeritur à fortiori, impeditum adire Pontificem, & Epiſcopum non poſſe abſolui ab hæreſi à quocumque Sacerdote. Ex part. 12. tract. 2. ex reſolut. 19. & 25. *Quæ hic reperientur* in tom. 9. tract. 7. de Cardinalibus reſolut. 112. & 118.

An donatio Hæretici ante delictum ſit valida? Idem dicendum eſt, ſi donatio non ſimpliciter fiat inter viuos, ſed etiam cauſa mortis, & aliqua alia circa hoc explanantur. Ex part. 8. tract. 6. ex reſolut. 111. *Quæ hic eſt* in tom. 6. tract. 7. de Donationibus reſolut. 30.

An Prælati Regulares teneantur reſidere in ſuis Conuentibus tempore hæreſis? Et an in ſolo caſu hæreſis poſſit Capitulum Sede vacante ſuſpendere prædicationem Regularibus? Ex par. 9. tract. 7. ex reſolut. 54. & in part. 7. tract. 12. ex reſolut. 27. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 7. tract. 1. de Regularibus reſ. 17. & 63.

An ſeruus Infidelis, ſi conuertatur ad Fidem, acquirat libertatem? Et an ſerui Chriſtianorum, qui in Tribunali S. Inquiſitionis damnati ſunt tanquam Hæretici, remaneant ipſo facto liberi? Et quid ſi Dominus infidelis, vel hæreticus ſimul cum ſeruo conuertantur ad Fidem, an tunc non perdant Dominium ſerui? Ex part. 7. tract. 7. ex reſolut. 41. & 17. *Quæ hic reperientur* in tom. 7. tract. 8. de Seruis reſolut. 21. & 22.

An licitum ſit indicere bellum Hæreticis propter ſolam hæreſim, niſi ab Eccleſia, declarentur Hæretici? Ex part. 6. tract. 4. ex reſ. 19. *Quæ hic eſt* in tom. 7. tr. 7. de Bello reſ. 18.

Nota, vbi non erat neceſſaria nota, quod in tom. 9. tract. 13. de Principum Chriſtianorum fœderibus cum Turcis, & Hæreticis, *omnes nouem eius Reſolutiones pertinent etiam aliquo modo ad iſtum* tract. 8. de Hæreticis huius tom. 5. *ideo ibidem inuenies curioſas quæſtiones, & quidquid ad titulum præcitati tractatus pertinet pro Hæreticis.*

An iudex laicus poſſit cognoſcere in caſu hæreſis? ſi agatur de quæſtione facili? Et an Iudices laici poſſint cognoſcere de crimine Sortilegij, quando hæreſim continet? Et an iudex laicus poſſit punire Apoſtatas? Ex part. 3. tract. 1. ex reſolut. 2. & in part. 4. tract. 1. ex reſolut. 58. & 12. *Quæ nunc inuenientur* in tom. 9. tract. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſ. 193. 194. & 195.

TRACTATUS IX.

De Denunciationibus faciendis ex Edicto DD. Inquiſitorum; & ſignanter ex ſolicitatione facta in Confeſſione. p. 374.

1. *AN ſi quis ſciat aliquem commiſiſſe delictum in Edicto contentum, ſed hoc non poſſit probare, teneatur in tali caſu denunciare? Et quid, ſi caſus ſit de hæreſi formali?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 1. ibid.

2. *An peccata pertinentia ad Tribunal S. Officij ſint denuncianda, etiamſi probari non poſſint. Et quid, ſi peccatum ſit de hæreſi?* Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. reſol. 21. alias 19. pag. 375.

3. *An dicta denunciatio facienda ſit ſine præuia correctione, fraterna? Et quid, ſi peccatum ſit de crimine hæreſis, vel de muliere ſolicitata in confeſſione, vel contra communitatem? Et an ſi dubium ſit, vtrum in tali caſu correctio profutura ſit necne, ſit etiam præmittenda correctio, vel potius facienda ſit denuntiatio?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 2. p. 376.

4. *An ſi ſperetur correctio, pœnitens debeat denunciare Confeſſarium ſolicitantem in confeſſione? Et quid de Hæretico formali?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 24. p. 377.

5. *An Hæretici ſint denunciandi Inquiſitoribus ante præuiam correctionem fraternam? Et ſolicitantes in confeſſione, vel prætextu confeſſionis, an ſint denunciandi? Et quid de aliis criminibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum?* Ex p 7. tr. 3. reſ. 65. p 378.

6. *An criminoſi iam emendati ſint vigore Edicti denunciandi? Sed difficultas eſt de Hæretico formali, quia ſemper dubitari poteſt, an re vera ſit emendatus? Et quid de Confeſſario ſolicitante in prædicto caſu?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 3. p. 381.

7. *An confeſſarius emendatus ſit à pœnitente denunciandus? Et an Hæreticus emendatus ſit denunciandus?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 23. ibid.

8. *An dubius de emendatione alicuius rei in Edicto Inquiſitorum poſiti, & præſertim Hæretici, teneatur illum denunciare? Et quid, ſi moraliter conſtet eſſe emendatum?* Ex p. 4. tr. 3. reſ. 61. p 382.

9. *An filius teneatur denunciare Patrem hæreticum? Idem eſt dicendum de vxore, marito, & fratre.* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 4. ibi.

10. *An vxor, & frater teneatur denunciare maritum, & fratrem hereticum?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 5. ibid.

11. *An vxor, filius, & frater teneantur denunciare maritum, Patrem, & fratrem perpetrantem crimina extra hæreſim formalem?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 6. ibid.

12. *An quis teneatur denunciare, ſi ex denunciatione timeat damnum notabile cum probabili periculo mortis, infamiæ, aut grauis alicuius damni proprij, vel patris, aut mariti, matris, vxoris, fratrum, aut aliorum coniunctiſſimorum? Et an, ſi aliqua mulier ſolicitata à Confeſſario, vel Moniali, aut alia non potens adire Inquiſitores abſque infamia, ſatisfaciat per Epiſtolam miſſam ad Inquiſitorem, &c.? Et an excuſetur vxor non denuncians maritum hæreticum timens ab eo malè tractari aut interiri? Et quid faciendum eſt, ſi Hæreticus abiurans apud Inquiſitores, ſi iterum delatus, quod nonnullos complices in ſuo examine ſubtacuiſſet, ſi reſpondeat hæc feciſſe, quia valdè timuit ab ipſis complicibus, quia ditiores, & potentiores erant, &c.?* Ex part. 1. tract. 4. reſ. 7. p. 383.

13. *An pœnitens ſolicitata teneatur denunciare Confeſſarium*

rium, ſi ex illa denunciatione timeat damnum notabile, v. g. ſi ei ſequatur mors, membri abſciſſio, vulnera, notabilis famæ, vel honoris iactura, amiſſio maioris, vel magnæ partis bonorum, vel alia ſimilia; aut hæc conſanguineis, & affinibus vſque ad quartum gradum probabiliter euentura timeantur: Ex p. 4. tr. 5. reſ. 19. ibid.

14. *An fœmina excuſetur à denunciatione, ſi timeat grave damnum in bonis temporalibus amici maximi: Et quid ſi in ſe ipſa metuat graue damnum in fama, vita, aut bonis temporalibus propriis, vel mariti, filiorum, aut fratris*: Ex p. 4. tr. 5. reſol. 36. p. 384.

15. *Vtrum quis teneatur denunciare ſe ipſum: Et an criminoſi, & complices delicti teneantur prodere ſe ipſos propter Hæreticum dogmatizantem, & eos docentem hæreſim: Et an in cæteris caſibus criminoſi ex Edicto inquiſitorum, teneantur prodere ſe ipſos, vel poſſint abſolui per Cruciatam, vel per priuilegium Regularium.* Ex. p. 1. tract. 4. reſ. 8. ibid.

16. *An ſaltem dicti criminoſi teneantur denunciare complices: Et quid in cauſa hæreſis: Et an fœmina conſentiens in ſolicitatione facta in confeſſione, teneatur Confeſſarium ſolicitantem denunciare*; Ex p. 1. tr. 4. reſ. 9. ibid.

17. *An quando Edictum fundatur in præſumptione, & ego ſcio præſumptionem in tali caſu deficere, teneatur ad denunciandum?* Ex part. 1. tract. 4. reſ. 10. ibid.

18. *An fœmina Edicti ignara teneatur denunciare ſolicitantem ſtatim, vel intra eoſdem dies, quos Edictum ſignauerat? Et an fœmina conſcia Edicti, & non denuncians intra terminum, excommunicationem incurrat à qua abſolui non poſſit per Bullam Cruciatæ, niſi facta ſit denunciatio?* Ex part. 4. tr. 5. reſ. 26. p. 385.

19. *An qui per impotentiam, vel ignorantiam Edicti non denunciauit intra terminum, teneatur poſtea denunciare? Et an in tali caſu non ſit obligatio denunciandi ſtatim, ſed intra eoſdem dies, quos Edictum ſignauerit? Et an qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto incurrat novam excommunicationem, vel tantum maneat in eadem? Et an ſi in talibus Edictis iubeatur denunciare intra ſex primos dies, ex praxi conſtet inter eos non numerari diem primum?* Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. reſ. 96. alias. 95. ibid.

20. *An fœmina in decimo menſe v. g. anni poſt Edictum publicatum teneatur denunciare Confeſſarium ſolicitantem? Et an Edicta Epiſcoporum non durent per totum annum, ſed per duos, vel tres menſes, vndè ſi poſt hoc tempus tranſactum nouit quis aliquem eſſe concubinarium, non teneatur illum denunciare?* Ex part. 4. tract. 5. reſ. 27. p. 386.

21. *An fœmina in aliquo caſu teneatur denunciare ante completum terminum publicationis Edicti inquiſitorum? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, an quis teneatur prævenire tempus Confeſſionis, Euchariſtiæ & auditionis Miſſæ, ſi timeat quod quando obligat Confeſſio, Communio, vel Sacrum, non eſſet copia Confeſſarij &c. Et an ſupradicta fœmina, quæ iam cenſurum incurrit denunciationis præceptum adimpleat, poſſit virtute Bullæ Cruciatæ à quocumque Confeſſario abſolui à cenſura, vel à Regularibus virtute priuilegiorum?* Ex part 4. tract. 5. reſ. 29. ibid.

22. *An ſupradictæ denunciationes faciendæ ſint ante confeſſionem, ita vt non poſſit Confeſſarius aliquem abſoluere, niſi prius denunciet; vel ſufficiat vt promittat denunciare?* Ex part. 1. tract. 4. reſolut. 27. p. 387.

23. *An fœmina poſt incurſam excommunicationem, quia non denunciauit Confeſſarium ſolicitantem, ſit abſoluenda virtute Cruciatæ; ſi promittat illico denunciare? Et notatur non eſſe abſoluendum, qui excommunicatur, donec eiiciat concubinam, niſi prius ſit expulſa, nec ſufficit, quod promittat expellere.* Ex part. 4. tract. 5. reſ. 35. ibid.

24. *An ſi Edictum non publicetur, teneatur adhuc fœmina Confeſſarium ſolicitantem denunciare ſub pœna excommunicationis? Et an præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in Confeſſarios ſolicitantes ſit perpetuum; & per conſequens excommunicatio quoque perpetua; & alij quatuor caſus circa ſupradictum Edictum annotantur?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 41. ibid.

25. *An fœmina ſolicitata teneatur, ſub mortali, denunciare Confeſſarium? Et an quamuis per inquiſitores Edictum denunciandi non publicetur, teneatur pœnitens ſolicitata denunciare poſt habitam ſufficientem notitiam Decreti Gregorij XV?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 3. p. 388.

26. *An fœmina teneatur denunciare ſolicitationem commiſſam ante promulgationem Bullæ Gregorij XV. & aliorum Pontificum?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 40. pag. 389.

27. *Vtrum Confeſſarius contraueniens huic Conſtitutioni Gregorij XV. & aliorum Pontificum ex paruitate materiæ ſit excuſandus, vel denunciandus? Et docetur Confeſſarium faciem pœnitenti laudando de pulchritudine ad alliciendum eam, omiſſis verbis expreſſioribus incidere in pœnas Bullæ, & denunciandum eſſe.* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 21. ibid.

28. *An Confeſſarius in ſolicitando propter paruitatem materiæ non ſit denunciandus? Et infertur in peccato luxuriæ non dari paruitatem materiæ.* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 5. ibid.

29. *An in ſolicitatione facta in confeſſione, & prohibita in Bullis Pontificiis detur paruitas materiæ?* Ex p. 5. tr. 5. reſ. 9. p. 390.

30. *An Confeſſarius ſit denunciandus, ſi ſolicitauit ad actum tantum venialiter peccaminoſum?* Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ. 46. alias 44. ibid.

31. *An fæmina ſolicitata, ſi non denunciauit, & tamen Confeſſarius ex aliarum delatione confeſſus, vel conuictus punitus fuit teneatur abhuc denunciare?* Ex part. 4. tract. 5. reſ. 49. p. 391.

32. *An ſint denunciandi Confeſſarij ſolicitantes, qui de tali delicto infamati non ſint? Et an in crimine hæreſis poſſit fieri inquiſitio, licet contra reum nulla præcedat infamatio?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 1. ibid.

33. *An ſi Confeſſarius poſt ſolicitationem ſtatim pœniteat, ſe ſolicitaſſe, ſit denunciandus?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 22. p. 391.

34. *An quando Confeſſarius cum verbis vel ſignis dubiis, obſcuris, ambiguis, nutibus, vel tactibus ſollicitat teneatur pœnitens illum denunciare?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 25. ibid.

35. *An Confeſſarius, qui in confeſſionario, vel in alio loco ſub pretextu confeſſionis, non tamen confeſſionis ſequutæ ſolicitauit fæminam, ſit denunciandus? Et explanatur, quod lex pœnalis non eſt extendenda de caſu ad caſum, & in caſibus reſeruatis, vt pote pœnalibus ſtrictam eſſe faciendam interpretationem; ideo concubitum cum fæmina in vaſe præpoſtero non eſſe caſum reſeruatum peccati nefandi, quia non propriè ſodomia; & Clericum cognoſcentem fæminam in vaſe non debito non incurrere pœnas Extrauag. Pij V.* Ex part. 1. tract 4. reſolut. 13. ibid.

36. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui ſedens in Confeſſionario, & loquens cum pœnitente ſtante, vel ſedente ante Confeſſionarium illam ſolicitat? Et an hoc procedat, ſi Confeſſor in ſubſelliis Eccleſiæ, in quibus etiam ſæculares ſedere ſolent, non in Confeſſionario ſolicitet, tamen ſi aliquando in iiſdem ſubſelliis, & ſcamnis confeſſiones ſuſcipiat?* Ex part. 4. tract. 5. reſ. 38. ibid.

37. *An Confeſſarius ſedens in Confeſſionario, ſi ſolicitat mulierem ſtantem, vel ſedentem ante confeſſionarium non ſimulando confeſſionem, ſit denunciandus?* Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. reſ. 33. p. 393.

38. *An ſi fœmina ſine vllo ordine ad confeſſionem loquatur*

cum Confeſſario de negotiis in Confeſſionario, & interim ab ipſo ſollicitetur, an ſit dictus Confeſſarius denunciandus? Ex p. 1. tr. 4. reſ. 18. ibid.

39. *An ſi Confeſſarius, & pœnitens conueniant in ſimulatione Confeſſionis, vt ibi inhoneſtos ſermones habeant, ſint denunciandi, & incidant in pœnas Bullarum? Et quid, ſi bono animo pœnitens accedat alia negotia in confeſſione tractatura, Sacerdos verò, occaſione arrepta, ad venerem inducat?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 10. p. 394.

40. *An Confeſſarius, qui ante, vel poſt confeſſionem fœminam ſolicitauit, ſit denunciandus? Et quid, ſi poſt longum tempus eam ſolicitauit? Et an ſit denunciandus Confeſſarius, qui pœnitentem litteris amatoriis, lenonibus, & internuntiis ſollicitat, vel qui accedit poſt auditam confeſſionem ad domum mulieris, & ibi illam ſollicitauerit;* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 14, ibid.

41. *An ſit denunciandus Confeſſarius prætextu confeſſionis agendæ vocatus, ſi poſtea in domo ſolicitet?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 37. ibid.

42. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui dicente fœmina, ſe velle in craſtinum confiteri, illam ſolicitat, & confeſſionem diſſuadet?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 6. p. 395.

43. *An Confeſſarius ſolicitans fœminam ad confeſſionem accedentem, quia ipſe eam præuenit, faciendo differre confeſſionem in aliud tempus, ſit denunciandus? Et quid eſt dicendum, ſi mulier abſque Confeſſarij ſuaſu in ipſa iam confeſſione incepta à confitendi propoſito deſiſtat, dicatque Confeſſario amplius nolo confiteri, ſed confabulari, & poſtea longa confabulatione interiecta ſollicitatio ſequatur?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 46. ibid.

44. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui fœminam ad confeſſionem accedentem ante ſignum crucis ſolicitat illam, dilata in aliud tempus confeſſione? Et quid eſt ſentiendum, ſi Confeſſarius ſciens penitentem velle confiteri illam ſolicitet, quamuis confeſſio non ſequutur?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 39. ibid.

45. *An ſit denunciandus Confeſſarius, qui non abſoluit fœminam ex aliqua iuſta cauſa, ſi tamen illam ſolicitet? Et quid, ſi fœmina ſub Crucis ſigno velit peccata detegere, & à Confeſſario interrumpatur ad turpia ſolicitante? Et quid ſit dicendum, ſi filiam ſpiritualem, hoc eſt ex præcedentibus confeſſionibus notam, ad genua procumbentem ante ſignum Crucis, illam præoccupet Confeſſarius ſolicitans?* Ex p. 4. tr. 5. 50. ibid.

46. *An Confeſſarius audiens in confeſſione mulierem incidiſſe in aliqua peccata ſenſualia, inſequens illam deſcendentem paulo poſt ab Eccleſia, & in itinere illam ſolicitans, incidat in pœnas, & ſit denunciandus? Et quid, ſi ante diſceſſum ab Eccleſia talis confeſſor fœminam ſolicitauerit?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 7. p. 396

47. *An ſit denunciandus confeſſarius, qui tribuit pœnitenti cartham in confeſſione, poſtea tamen legendam, in qua ad venerem ſolicitabat?* Ex part. 4. tract. 5. reſ. 2. ibid.

48. *An pœnitens, qui ignoranter accuſauit ſe in confeſſione habuiſse animum peccandi cum ipſo confeſsario, vnde ex hoc illam ſolicitauit, teneatur dictum Confeſsarium denunciare?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 20 ibid

49. *An Confeſſarius ſi in actu confeſſionis dicat pœnitenti* Se io foſſe ſecolare, vi prendere por moglie, *ſit denunciandus tanquam ſolicitator? Et an interpres confeſſionis, ſi ſolicitet pœnitentem, ſit denunciandus? Et alia curioſa dubia notantur circa crimen ſolicitationis, & adducuntur diuerſi caſus in textu huius Reſolutionis, ſed iam ferè omnes in ſuis ſpecialibus Reſolutionibus magis latè, nunc ſunt adſcripti, & aſſignati in hoc ipſomet tractu.* Ex part. 9 tract. 9. & Miſc. 4. reſ. 32. ibid.

50. *An ſi Confeſſarius det aliquod donum mulieri in confeſſione, dicatur illam ſolicitaſſe, ita vt ſit denunciandus?* Ex part 9. tract. 9. & Miſcel. 4. reſolut. 34. pag. 397.

51. *An mulier teneatur denunciare Confeſſarium illam ſolicitantem, ſi ante ſolicitationem ei præbuiſſet multa munera intuitu eleemoſynæ abſque malo fine? Et quid, ſi contingat ante impenſa beneficia Confeſsarium ſolicitaſse, & per tempus ſolicitationi incumbendo maxima dona, & beneficia impertiri fœminæ ſolicitatæ, an ſit denunciandus talis Confeſsarius? Et quid, ſi ipſi fœminæ nulla fuerit Confeſsarius ſolicitans impertitus beneficia, ſed fœminæ filiis, marito, parentibus, vel fratribus?* Ex part. 10. tract. 13. & Miſcel. 3. reſolut. 46. pag. 398.

52. *An Confeſsarius, ſi laudet pœnitentem ex pulchritudine, venuſtate, &c. dicatur illam ſolicitare, & ideo ex hoc ſit denunciandus?* Ex part. 4. tract. 5. reſol. 18. ibid.

53. *An ſit denunciandus Confeſsarius, qui actus turpes cum pœnitente exercet, ſi graui ſomno, aut morbo inter confitendum oppreſsa fuerit? Et quid, ſi Confeſsarius aliqua arte, vel medicina induxit fœminam? Et quid eſt dicendum, ſi ſomnus, aut morbus eſſet leuis, & non benè ligauerit ſenſus fœminæ, neque in totum impediret illorum operationes, & ideo pœnitens aliqualiter aduerteret actus Confeſſarij, &c?* E x part. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ. 45. alias 43. p. 399.

54. *An fœmina, ſi conſentiat ſolicitationi, teneatur Confeſſarium denunciare? Et notatur, quod ex mandato Vrbani VIII. præcipitur Ordinariis, vt omnibus Sacerdotibus, tam Regularibus, quam ſecularibus approbandis, ad confeſſiones audiendas, in actu ipſo approbationis legatur, & intimetur conſtitutio Greg. XV. &c.* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 31. p. 400.

55. *An mulier ſolicitans confeſſarium ſit ab ipſo, vel ab aliis qui hoc ſciunt, denuncianda? Et docetur, quod hæ conſtitutiones, cum ſint pœnales, non ſunt extendendæ ad alium caſum. Et ex doctrina ſupradictæ quæſtionis etiam infertur, quod excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu.* Ex part. 1. tract. 4. reſ. 23. ibid.

56. *An ſi confeſſarius à fœmina ſolicitatus conſentiat ad actus turpes, & ſermones inhoneſtos, ſit ab aliis, qui hoc ſciunt, denunciandus?* Ex part. 1. tract. 4. reſ. 11 pag. 401.

57. *An Confeſſarius conſentiens ſolicitationi, ſed ſtatim deſiſtens de turpi illà materia loqui, differendo illius complementum ad aliud tempus, & non præbendo pœnitenti abſolutionem, incidat in Bullam Greg. XV. & ſit denunciandus?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut 4. ibid.

58. *An ſi Confeſſarius conſentiat ſolicitationi, ſit denunciandus vigore Bullæ Greg. XV?* Ex part. 4. tr. 5. reſ. 42 ibid.

59. *An ſi Confeſſarius conſentiat in ſolicitatione metus cauſa, ſit denunciandus, & ab Inquiſitoribus puniendus?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 15. p. 402.

60 *An metus, & vis excuſet Confeſſarium à pœnis contra ſolicitantes? Et an talis Confeſſarius, qui metu deliquit, debeat abiurare? Et deducitur, quod qui metu peccat pœnam extraordinariam non effugit.* Ex part. 10 tract 14. & Miſcel. 4. reſol. 42. alias 40. ibid.

61. *An ſi pœnitens ſolicitet ad fornicandum, & Confeſſarius renuat contentus tamen oſculis, vel tactibus, ſit denunciandus? Et quid de aliis ſimilibus, v. g. ſi fœmina prouocaret Confeſſarium ad ſodomiam, ipſe verò ad naturalem congreſſum incitaret, vel ſi fœmina ſolicitaret ad fornicandum, ipſe autem ad mollitiem, vel è contra? Et an, ſi fœmina Confeſſarium ſolicitaſset, poſtea verò dolore tacta pœniteat, vt abſolutionem petat; Confeſsarius tamen ſolicitet illam, an in tali caſu Confeſsarius ſit denunciandus?* Ex part. 4. tract. 5. reſ 13. p. 403.

62. *An quando Confeſſarius, & fœmina ad inuicem ſe ſolicitant, ſit in tali caſu Confeſſarius denunciandus?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 14. ibid.

63. *An Confeſſarius incidat in Bullas Pontificias, ſi ſollicitet fœminam in aliis Sacramentis, Baptiſmi, Matrimonij, &c?* Ex. p. 4. tr. 5. reſ. 16. ibid.

64. *An hoc crimen ſufficienter probetur per teſtimonia duarum fœminarum? Et an ex vnius fœminæ quamtumuis honeſtæ delatione non ſit Confeſſarius in carcerem detrudendus?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 28. p. 404.

65. *An teſtimonium duarum fœminarum ſufficiat ad carcerationem Confeſſarij ſolicitantis? Et an ſufficiat ad condemnationem huius criminis duarum fœminarum teſtimonium?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 55. ibid.

66. *An ſi aliquis ſub ſigillo naturali ſciat ab aliquo mulierem fuiſſe ſolicitatam à tali Confeſſario, teneatur illum denunciare? Et quid in caſu hæreſis formalis?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 24. ibid.

67. *An quis excuſetur à denunciatione Confeſſarij, ſi hoc ſciat ſub ſigillo ſecreti?* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 32. ibid.

68. *An quando quis ſub ſecreto naturali ſcit ſolicitationem in confeſſione, teneatur illam denunciare? Et quid, ſi ſecretum fuiſſet promiſſum ſub iuramento? Et infertur, quod hæreſis, & ſolicitatio in confeſſione eſt denuncianda abſque præuia correctione fraterna, & ſi tales emendati fuerint.* Ex p. 9. tract. 8. Miſc. 3. reſ. 46. p. 405.

69. *An quis teneatur denunciare Confeſſarium ſolicitantem ſi hoc ſciat, & audiuit non ſolum à fide dignis, ſed etiam à leuibus perſonis?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 28. p. 406.

70. *An Confeſſarius ſit denunciandus, qui concubinam in confeſſione de Zelotypia arguit?* Ex part. 4. tract. 5. reſ. 43. p. 407.

71. *An Confeſſarius ſolicitans fœminam non ad turpia, ſed ad alia peccata ſit denunciandus, v.g. ad Sortilegium, &c? Et quid, ſi Confeſſarius tanquam leno vrgeret fœminam in confeſſione, vt cum aliquo peccaret vel proſtitueret ſibi filiam, &c?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 20. ibid.

72. *An incidat in prædictas Bullas qui ſolicitauit pœnitentem ad actus illicitos extra venerem?* Ex p. 4. tract. 5. reſ. 17. p. 408.

73. *An Confeſsarius qui in confeſſione vrgeret pœnitentem de proſtituenda ſibi, vel aliis filia, conſanguinea, amica, &c. ſit denunciandus?* Ex part. 1. tract. 4. reſolut. 19. ibid.

74. *An Confeſsarius ſit denunciandus ſi ſolicitat pœnitentem ad lenocinium?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 12. ibid.

75. *An ſi Confeſsarius in confeſſione petat à pœnitēte domum ſuam, vt ibi adducat concubinam, ſit denunciandus? Et an conſtitutio Greg. XV. intelligatur de actu, quo Confeſsarius fœminæ ſuadet, vt ſibi det pecuniam ad largiendum meretrici?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 45. p. 409.

76. *An mandans Confeſsario, vt ſolicitet pro ſe pœnitentem, ſit denunciandus? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, quod non incurrit in excommunicationem latam contra aliquid facientem, ſi quis mandauit facere, vndè ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit vel furatur, non ligat mandantem furari, & occidere.* Ex part. 1. tract. 4. reſolut. 22. ibid.

77. *An ſit denunciandus mandans Confeſsario, vt in confeſſionem ſolicitet pœnitentem? Et alij quinque caſus curſim circa ſolicitationem adducuntur, ſed iam omnes magis latè in ſuis ſpecialibus reſolutionibus in hoc tractatu appoſiti ſunt. Etiamque quæritur, an ſit denunciandus, qui tactibus, nutibus, vel ſignis fœminam prouocat, dum illa alteri confitetur? Et quid, ſi Confeſſarius ſolicitet pœnitentem ad alia peccata non inhoneſta, vt ad furtum, homicidium, &c? Et infertur quod mandans, aut conſulens non incurrit excommunicationem latam contra facientes.* Ex part. 10. tract. 14. & Miſ. 4. reſolut. 44. alias 42. ibid.

78. *An Confeſſarius, qui ſolicitauit adoleſcentem in confeſſione, ſit denunciandus? Et docetur, quod lex pœnalis non eſt extendenda, etiamſi militet in alio caſu eadem ratio, v.g. excommunicantur omnes qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſterium; ergo ſub nomine mulierum non includuntur viri qui coguntur Religionem ingredi, &c.* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 12. p. 410.

79. *An etiam ſeclusa Bulla Gregorij XV. Confeſſarij ſolicitantes maſculos ſint denunciandi?* Ex p. 4. tract. 5. reſ. 33. ibid.

80. *An Confeſſarius, qui ſolicitavit puerum ante conſtitutionem Greg. XV. vel fœminam extra confeſſionem in confeſſionario, aut in loco quocumque, vbi confeſſiones ſacramentales audiuntur, &c. ſit denunciandus?* Ex p. 1. tr 4. reſ. 25. p. 411.

81. *An Confeſſarius ſtatim poſt confeſſionem ducens ad cellam puerum, vt Chirographum confeſſionis tradat, & illum ſolicitet, ſit denunciandus? Et quid, ſi Confeſſarius fœminæ ſibi confeſſæ pœnitentiam imponat, vt ab ipſomet Confeſſario nuda verberetur, vel ſi Confeſſarius ſuadet fœminæ, vt ipſi eo loco verenda oſtendat, &c. Et notatur quod actus immediatus ad confeſſionem comprehendi debet in obligatione ad denunciandum Confeſſarium, quamuis confeſſio non ſequatur, &c.* Ex part. 4. tract. 5. reſolut. 11. ibid.

82. *An Confeſſarius dans pœnitentiam fœminæ, vt nuda à ſe verberaretur, vt poſtea accidit, ſit Inquiſitoribus denunciandus? Et quid, quando videlicet Confeſſarius ſuadet fœminæ, ſibi actu confitenti, vt ipſi eo in loco vas naturale oſtendat, quod ipſa in eadem confeſſione morbo affectum habere dixerat?* Ex part 4. tract. 5. reſolut. 47. ibid.

83. *An interpres, ſi ſolicitet in confeſſione ſit denunciandus? Et quid, ſi interpres ſit etiam Sacerdos?* Ex p. 4. tract. 5. reſ. 9. p. 412.

84. *An, ſi laicus, vel Clericus occultè ponat ſe in loco confeſſionibus deputato, & inter confeſſionem fœminæ illam ibi ſolicitet, ſit denunciandus?* Ex part. 1. tract. 4. reſ. 15. ibid.

85. *An dictus laicus, vel Clericus ſaltem, quia ſimulauit ſe Sacerdotem, ſi ſolicitauerit fœminam in confeſſione, non tamen illam abſoluendo, ſit Inquiſitoribus denunciandus?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 16. ibid.

86. *An ſit denunciandus Sacerdos, qui non habens facultatem audiendi confeſſiones ab Ordinario ſolicitat fœminam in confeſſione, fingens ſe habere talem poteſtatem? Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interueniat?* Ex p. 1. tr. 4. reſ. 17. ibid.

87. *An Sacerdos non habens poteſtatem abſoluendi, ſi in excipiendo aliorum confeſſiones illos ſolicitet, incurrat in pœnas ſolicitantium, & ſit denunciandus? Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interueniat, quia vnuſquiſque cognoſcit confeſſionem inualidam iri ex defectu iuriſdictionis, &c? Et an hoc non procedat, ſi Confeſſarius deprehendens fœminam verum propoſitum emendationis non habere, & ob id illam non abſoluat, ſed illam, hoc non obſtante, ſolicitet? Et an Confeſſarius, qui ad libidinem mulierem prouocat, quæ ei confitetur, vt excommunicationem Eccleſiæ pro defectu annuæ Confeſſionis fugiat, comprehendatur in ſupra dictis Pontificum decretis?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 8. p. 413.

88. *An Confeſſarij ſolicitantes in confeſſione ſint ſuſpecti vehementer de hæreſi, & quo pacto debeant abiurare?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 51. ibid.

89. *An quis teneatur denunciare Confeſſarium, qui propter ſolicitationem alterius confeſſus abiurauit:* Ex p. 1. tract. 4. reſ. 26. p. 414.

90. *Confeſſarius, qui abiurauit propter ſolicitationes, ſi perſeueret ſolicitando, ſit denunciandus ob præteritam ſolicitationem?* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 21. ibid.

91. *An Confeſſarij ſolicitantes in Confeſsionario ſine vlla tamen occaſione Confeſſionis debeant abiurare de leui: Et an verò idem dicendum ſit de Confeſſario ſolicitante paulò poſt, vel paulò ante confeſſionem: Et quid quo ad alios caſus,*

quando

quando ſolicitatio ſit in Confeſſionario ; Ex part. 4. tr. 5. reſ. 50. ibid.

92. *An Confeſſarius in confeſſionario tantum ſolicitans extra actum confeſſionis debeat abiurare ; Et obſeruatur, quod poteſt Tribunal S. Officii recognoſcere Confeſſarios ſolicitantes, etiamſi non iudicentur ſuſpecti de hæreſi, & poteſt tales punire. Et an Inquiſitores poſſint imponere Confeſſariis Regularibus ſolicitantibus, quod teneant vltimum locum inter Regulares ſui Monaſterii in Choro, & Refectorio, & in aliis locis, & aliquando mandare, vt ſententia contra Confeſſarium Regularem lata publicè legatur in proximo Capitulo Generali ſuæ Religionis* : Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ. 43. alias 41. p. 415.

93. *An Confeſſarius Regularis ex abiuratione propter ſolicitationem remaneat inhabilis ad Officia Religionis ? Et an dictus non poſſit rehabilitari niſi per Pontificem, vel Illuſtriſſimos Inquiſitores Sacræ Congregationis* : Ex p. 4. tr. 5. reſ. 48. ibid.

94. *An Eccleſiaſtici, qui interſunt ſententiæ contra Confeſſarios ſolicitantes, teneantur ſub peccato mortali non manifeſtare delinquentem* : Ex p. 4. tr. 5. reſ. 44. p. 416.

95. *An Epiſcopi poſſint cognoſcere de hoc crimine, ita vt aliqui pene ipſos poſſit Confeſſarios ſolicitantes denunciare* : Ex p. 1, tr. 4. reſ. 29. ibid.

96. *An Epiſcopi poſſint cognoſcere de crimine ſolicitationis! Et an hoc etiam ſeparatim ab Inquiſitoribus, vbi adeſt Inquiſitio Hiſpaniæ! Et quid eſt dicendum in aliis Regnis, & Inquiſitionibus? Et in Regnis, vbi non eſt Inquiſitio Hiſpanica ſi Confeſſarius ſolicitans, & fœmina ſolicitata eodem tempore ab Epiſcopo, & Inquiſitore citentur, an coram Inquiſitore comparere debeant, non autem coram Epiſcopo? Et quid, ſi Confeſſarius ſolicitans ſit Regularis exemptus? Et docetur, quod Epiſcopi poſſunt ſeparatim ab Inquiſitoribus procedere in cauſis Fidei contra ſuſpectos; imo contra Hæreticos, ideo iuriſdictionem Inquiſitorum non præiudicare iuriſdictioni Epiſcoporum ; cum cenſeatur conceſſa cumulatiuè, non autem priuatiuè.* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 52. ibid.

97. *An Epiſcopi, vbi non eſt Inquiſitio Hiſpaniæ poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus proferre ſententiam contra Confeſſarios ſolicitantes, & è contra, etiam ſi ſola abiuratio eis adiungatur ? Sed quid dicendum erit de ſententia abſolutoria ; an poſſit dari ab Epiſcopis ſine Inquiſitoribus.* Ex p. 4. tr. 5. reſ. 53. p. 417.

98. *An Inquiſitores poſſint animaduertere in ſolicitationem præteritam, ſi iam præiudicata fuerit ab Eſpicopo? Et an Confeſſarius ſolicitans, qui non iudicatur ſuſpectus, non ideo ad ſuum Ordinarium ſit remittendus, ſed ab Inquiſitoribus ratione culpæ puniri debeat ?* Ex part. 4. tract. 5. reſol. 54. p. 418.

99. *An qui legeret, & retineret Adonem Marini, eſſet S. Officio denunciandus ? Et an abſque facultate retinens, & legens librum hæreticum poſſit illum comburere, & minimè Inquiſitori tradere?* Ex part. 10. tr. 12. & Miſc. 2. reſ. 49. alias 48. ibid.

Appendix ad alias paucas quæſtiones, pertinentes ſimul ad hunc *tract. 9. de Denunciationibus &c. huius quinti Tomi.*

AN qui non declarat pœnitenti ſolicitatæ obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquiſitoribus pro qualitate culpæ debet puniri? Et an fœmina ſolicitata denunciationem omittens tanquam auctrix ſit ab Inquiſitoribus punienda ? Et an non reuelantes Hæreticos puniendi ſint tanquam fautores ? Ex p. 4. tr. 7. ex reſ. 7. & 21. *Quæ hic ſunt infra in hoc ipſomet* tom. 5. tr. 12. de Pœnis in S. Officio inferendis reſ. etiam 7. & 21.

An teſtis teneatur denunciare delictum, quando ſcit nullum alium ſcire illud delictum, etiamſi interrogetur ſub præcepto, & iuramento? Ex p. 3. tr. 5. ex reſ. 101. alias 100. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 6. tr. 1. de Legibus reſ. 94.

An conſanguinei vſque ad quartum gradum teneantur teſtificare v. g. vigore Edictorum, ſi non ſint alij, qui denunciare valeant ? Ex p. 8. tr. 7. ex reſ. 10. *Quæ hic eſt ſupra* in hoc tom. 5. tr. 1. de Excommunicatione reſ. 162.

An ſit denuncianda mulier, quæ ſemel maleficium fecit, aut ſuperſtitionem, niſi ſuperet hæreſim ? Ex p. 2. tr. 17. ex reſ. 65. *Quæ hic reperietur* in tom. 1. tr. 5. de Reſeruatis reſ. 61.

An Confeſſarius, qui ſtatim poſt confeſſionem ſolicitauit pœnitentem, & rem habuit cum illa, teneatur hanc circunſtantiam confiteri, & ſit denunciandus ? Ex p. 4. tr. 5. ex reſ. 34. *Quæ nunc inuenietur* in tom 1. tr. 7. de Circunſtantiis reſ. 45.

An pœnitens teneatur denunciare Confeſſarium tanquam hæreticum aſſerentem pœnitenti, vt ſibi reuelet complicem, alias eum non poſſe, nec velle abſoluere ? Et an ſint ſuſpecti de hæreſi, & ſint denunciandi dicentes confeſſos Religioſis ab Epiſcopo approbatis, iterum eadem peccata teneri confiteri Parocho ? Et an Miniſter S. Inquiſitionis, qui ſcit alium Miniſtrum donum accepiſſe, teneatur id Inquiſitoribus denunciare ? Ex. p. 4. tr. 8. ex reſ. 97. 102. & 8. *Quæ hic ſunt infra in proximo ſequenti* tractatu de Officio Inquiſitorum reſol. 79. 82. & 134.

An Blaſphemus ſit denunciandus abſque correctione fraterna? Et quid, ſi Blaſphemia eſt occulta, & non hæreticalis ? Ex p. 7. tr. 3. ex reſ. 60. *Quæ nunc inuenietur* in tom. 7. tr. 4. de Correctione fraterna reſ. 74.

An Donatio Conſtantini facta D. Syluestro ſit vera, & valida, & id negantes ſint denunciandi Inquiſitoribus? Ex p. 8. tr. 6. ex reſ. 136. *Quæ hic reperietur* in tom. 6. tr. 7. de Donationibus reſ. 147.

An quis teneatur denunciare S. Officio ſi ſciat v. g. Titium legere & retinere librum non ob hæreſim, ſeu eius ſuſpectionem prohibitum, ſed ob aliam cauſam, vt ſunt relationes Antonij Perez, & alij libri ſimiles? Et aduertitur retinentes libros prohibitos contra bonos mores, & continentes res laſciuas non eſſe denunciandos. Ex p. 11. tr. 8. ex reſol. 62. *Quæ hic eſt* in tom. 3. tr. 3. de Epiſcopis reſ. 84.

TRACTATUS X.

De Officio, & Poteſtate Dominorum Inquiſitorum. p. 419.

1. *AN Iuriſdictio DD. Inquiſitorum ſit delegata, vel ordinaria ? Et an Iuriſdictio Inquiſitorum, etiamſi fuerit conceſſa cum clauſula* uſque ad bene placitum, non expiret, nec ceſſet morte concedentis. Ex part. 4. tr. 8. reſol. 1. ibid.

2. *An iuriſdictio Inquiſitorum expiret per mortem delegantis, ſi etiam vnam cauſam non inceperint ante illius mortem ? Et quid de iuriſdictione Vicarij, ſeu commiſſarij aut alterius delegati per mortem Inquiſitoris?* Ex p. 4. tr. 8. reſol. 19. ibid.

3. *An iuriſdictio Inquiſitorum conceſſa ſit cumulatiuè, aut priuatiuè? Et notatur ex conſuetudine in Hiſpania de hæreſi ſolos Inquiſitores cognoſcere ; & vt Epiſcopi per ſe, vel per Vicarium Inquiſitoribus aſſiſtant ; & vt non poſſint Epiſcopi ſeparatim ab Inquiſitoribus de cauſis hæreticalibus cognoſcere; & aliqua alia circa hoc explanantur. Etiamque notatur iuriſdictionem Inquiſitorum Hiſpaniæ in ordine ad eorum miniſtros eſſe etiam priuatiuam.* Ex p. 4. tract. 8. reſ. 2. p. 420.

4. *An Inquiſitores Hiſpaniarum poſſint exercere aliqua, non ſolum quia ipſis competit ex iure, ſed etiam propter conſuetudinem ?*

tudinem ;

tollantur ? Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 3. ibid.
5. *An Inquiſitores ſubſint Legatis Summi Pontificis* ? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 27. p. 421.
6. *An Inquiſitor Generalis poſſit ad libitum removere alios Inquiſitores ab Officio, vel loco ad locum transferre* ? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 34. ibid.
7. *An Inquiſitores debeant eſſe magis Theologi, quam iuris periti* ? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 52. ibid.
8. *An Inquiſitores eligendi debeant habere ætatem quadraginta annorum? Et quid eſt dicendum de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, an ſufficiat, ut attingant ad annum trigeſimum? Et notatur Commiſſarius Inquiſitorum ſufficere annum trigeſimum attingere* ? Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 54. ibid.
9. *An Inquiſitores poſſint procedere contra Papam in hæreſi deprehenſum? Vel an hæc cognitio ſpectet ad Generale Concilium* ? Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 58. ibid.
10. *An Inquiſitores poſſint procedere contra Nuntios, & Officiales Sedis Apoſtolicæ* ? Ex part. 4. tr. 8. reſolut. 24. p. 422.
11. *An Inquiſitores poſſint procedere contra Epiſcopos? Et quid, ſi Epiſcopus eſt Titularis, vel electus, & confirmatus, licet nondum conſecratus* ? Ex p. 4. tract. 8. reſolut. 21. ibid.
12. *An Inquiſitores debeant procedere cum Generalibus Religionum in cauſa hæreſis, ſicut procedunt cum Epiſcopis? Et an hodie interdictum ſit Prælatis Regularibus cognoſcere de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum; eoſque punire* ? Ex p. 4. tract. 8. reſ. 23. ibid.
13. *An Inquiſitor poſſit procedere contra alium Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum? Et dato quod non ſit, an Epiſcopus poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum* ? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 25. ibid.
14. *An Inquiſitores poſſint punire illos, qui factis, aut verbis ipſos iniuriis fecerint* ? Ex part. 4. tract. 8. reſ. 91. p. 423.
15. *An Inquiſitores poſſint procedere contra Magiſtratus eorum mandatis non obedientes* ? Ex part. 4. tract. 8. reſ. 65. ibid.
16. *An Inquiſitores poſſint cogere Dominos, & Magiſtratus, qui fecerunt aliqua ſtatuta, & decreta impedientia eorum iuriſdictionem, ut illa revocent? Et an Inquiſitores poſſint invocare auxilium brachij ſecularis pro capiendis Hæreticis, & eorum credentibus, receptatoribus, &c. et omnibus aliis de hæreſi diffamatis, aut ſuſpectis; & ideo ſi Magiſtratus negligentes, aut contumaces fuerint in hoc auxilio præſtando, poſſint Inquiſitores eos excommunicare, honore privare, & aliis pœnis coercere? Et an incarceratus pro quibuſcumque delictis etiam atrociſſimis apud Iudicem ſecularem ſtatim remittendus ſit ad Tribunal S. Officij, quandocumque petatur, ob negotium Fidei a DD. Inquiſitoribus* ? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 101. ibid.
17. *An Inquiſitores poſſint procedere contra iudices laicos, ſi remiſſe agant cum Hæreticis ſibi relictis, & pœnam mortis per ignem non imponant? Et adnotatur in tali caſu tam inquiſitores, quam quoſcumque alios Miniſtros, & Conſultores ob omni irregularitate immunes eſſe ex motu proprio Pauli IV. & Pij V.* Ex p. 1. tr. 2. reſ. 135. alias 134. ibid.
18. *An Inquiſitores poſſint compellere iudices laicos volentes exequi ſententiam ab eis latam contra Hæreticum*? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 26. p. 424.
19. *An iudex laicus a ſuo legitimo Superiore, & non ab Inquiſitoribus compellendus ſit ut Hæreticum morti tradat*? Ex p. 4. tr. 1. reſ. 59. ibid.
20. *An Inquiſitores poſſint habere familiam armatam? Et an Domini temporales impedientes ſupra dictos, & familiam armatam Inquiſitorum pro delatione armorum poſſint ab ipſis puniri tanquam turbatores Officij Inquiſitionis* ? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 31. ibid.
21. *An Inquiſitorum iuriſdictio in familiares ſuos in criminibus aliis diverſis ab hæreſi ſit ſecularis, vel Eccleſiaſtica? Et an Domini Inquiſitores poſſint tenere familiam armatam, ſub cuius nomine comprehenduntur Notarij, Advocati Conſultores, Fiſcales, Barrigelli, & Familiares omnes* ? Ex p. 1. tr. 2. reſ. 236. alias. 135. p. 425.
22. *An Inquiſitores Hiſpaniæ habeant iuriſdictionem in cauſis criminalium, & civilium ſuorum Familiarium? Et an non ſolum Familiares S. Officij gaudeant privilegio fori, ſed etiam eorum uxores, non ſolum vivente marito, ſed etiam mortuo, donec viduitate permanſerint* ? Ex p. 4. tr. 8 reſ. 55. ibid.
23. *An in Regnis Hiſpaniarum ſolum Inquiſitores poſſint publicare Edicta Fidei, & non Epiſcopi* ? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 126. ibid.
24. *An inquiſitores ſub pœna excommunicationis poſſint præcipere, ut Clerus, & populus eorum concionibus aſſiſtant. Et an præceptum Inquiſitorum ſub excommunicatione, ut omnes conſluant in Templum ad audiendum Edictum Fidei, obliget ſub mortali* ? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 89. p. 426.
25. *An Inquiſitores circa declarationem propoſitionum debeant vocare Qualificatores? Et quid ſi Inquiſitores ſint Theologi* ? Ex p. 4. tr. 8. reſ. 84. ibid.
26. *An Inquiſitores poſſint punire tanquam Hæreticum, qui negat propoſitionem Theologicam, quæ nondum definitur ex propoſitione de Fide* ? Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 79. ibid.
27. *An Inquiſitores debeant verba dubia interpretari in ſenſu Catholico? Et an hoc non ſolum procedat in dubio rei, ſed etiam in dubio reſpectu depoſitione* ? Ex part. 4. tract. 8. reſ. 83. pag. 427.
28. *An Inquiſitores poſſint cognoſcere non ſolum de cauſa hæreſis, ſed etiam de omnibus connexis, & incidentibus? Et quid de emergentibus, & dependentibus, quæ immediate hæreſim non tangerent* ? Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 70. ibid.
29. *An Inquiſitores in cauſa hæreſis ex levi ſuſpicione poſſint formare inquiſitionem, non præcedente diffamatione* ? Ex part. 4. tract. 8. reſ. 4. ibid.
30. *An ſuſpicio levis de hæreſi ſufficiat, ut Inquiſitores poſſint ſpecialiter contra aliquem inquirere, & interrogare? Et dicitur ob levem ſuſpicionem non eſſe aliquem denunciandum, ſed ob vehementem. Et an, ut abiuratio, & condemnatio leviter ſuſpectis infertur, debeat neceſſario delictum, ſeu* indicium *eſſe plene probatum? Et quinam vere dicantur ſuſpecti leviter, vehementer, vel violenter de hæreſi* ? Ex part. 4. tract. 8. reſ. 39. p. 428.
31. *An Inquiſitores in cauſis Fidei poſſint procedere ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij? Et an in crimine hæreſis tollantur ſolemnitates iuris Gentium, vel Divini, &c.* ? Ex part. 4. tract. 8. reſ. 48. ibid.
32. *An Inquiſitores in aliquo caſu non incurrant in excommunicationem latam* in Clement. 1. §. Verum de Hæreticis, *ſi non procedant contra Hæreticos? Et an quando Inquiſitores incidunt in ſupra dictam excommunicationem non poſſint abſolvi, excepto a Romano Pontifice, præter quam in articulo mortis* ? Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 37. ibid.
33. *An Inquiſitores poſſint ſubdelegare cauſas hæreſis? Et an delegati Inquiſitores poſſint ſubdelegare* ? Ex part. 4. tract. 8. reſ. 18. p. 429.
34. *An Inquiſitores citando reum ſimul eodem tempore cum Epiſcopo, ſine Epiſcopo procedant* ? Ex part. 4. tract. 8. reſ. 47. ibid.
35. *An Inquiſitores debeant citare delinquentem ante declaratione* ? Ex part. 4. tr. 8. reſ. 80. ibid.
36. *An Inquiſitores poſſint citare, & capere reum in alieno territorio ſine licentia ſpiritualium Dominorum? Et an idem dicendum ſit quoad Dominos ſpirituales, ſolum in Hiſpanica inquiſitione, quales ſunt Epiſcopi, & Inquiſitores* ? Ex p. 4. tr. 8. reſol. 7. ibid.
37. *An ſi plures Inquiſitores in una Provincia eligantur, poſſint independenter quilibet ab altero procedere? Et quid,*

ſi vni ſit cauſa à Sede Apoſtolica delegata, & deputata, Ex p. 4. tract. 8. reſol. 66. p. 430.

38. *An alter Inquiſitor ſine altero poſſit procedere ad capturam reorum, vel purgationem inducendam, aut ad publicationem teſtimoniorum, vel ad copiam actorum reo dandam;* Ex p. 4. tract. 8. reſolut. 90. ibid.

39. *Quando, & quomodo Inquiſitores debeant procedere ad carcerationem reorum; Et an vnius teſtimonium omni exceptione maioris ſufficiat ad carcerandum reum; Et quid eſt faciendum, ſi accuſatus eſſet Nobilis, ac bonæ opinionis, & famæ? Et an etiam in cauſa hæreſis Sacerdos non ſit carcerandus ex vnius teſtis delatione?* Ex part. 4. tr. 8. reſ. 11. ibid.

40. *An Inquiſitores in aliquo caſu poſſint delegare examen teſtium?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 29. p. 431.

41. *Quos teſtes adhibere poſſint Inquiſitores in cauſa hæreſis, & quæ fides ab ipſis habenda ſit teſtibus inhabilibus, vel ſingularibus: Et pro praxi ſupra dictæ quæſtionis 12. caſus apponuntur, & explanantur in textu huius reſolutionis.* Ex. part. 4. tract. 8. reſolut. 57. ibid.

42. *An Inquiſitores præter Secretarium, quando recipiunt teſtes, teneantur adhibere duas Religioſas perſonas? Et an ſub nomine Religioſorum intelligantur etiam Clerici? Et an etiam, data copia regularium, & clericorum, ſufficiant laici graues, & prudentes: Et an Epiſcopi in recipiendis teſtibus contra Hæreticos teneantur adhibere dictas duas perſonas Religioſas?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 12. p. 432.

43. *An Inquiſitores poſſint recipere teſtes ad perpetuam rei memoriam ad inſtantiam Fiſcalis, vt poſtea faciant Fidem contra reum?* Ex part. 4. tr. 8. reſ. 115. p. 433.

44. *An Inquiſitores poſſint examinare teſtes nominatos in denunciatione facta ſine nomine denunciatoris, quia certum eſt quod abſentes admittuntur in crimine hæreſis, ſi proprio nomine, & iuramento denunciationem firment?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 41. ibid.

45. *An Inquiſitores poſſint inimicos admittere in teſtes? Et an verò ſuſpecti de inimicitia, vt amici, ſubditi, aut conſanguinei capitalis inimici admittantur in teſtes:* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 16. ibid.

46. *An Inquiſitores poſſint, & debeant interrogare teſtes, an ſint Iudæi, Sarraceni: &c.* Ex. part. 4. tract. 8. reſolut. 114. p. 434.

47. *An ſi reus nihil teſtibus oppoſuerit, teneantur adhuc Inquiſitores inquirere qualitates, & vitam teſtium?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 124. ibid.

48. *An Inquiſitores debeant confrontare teſtes cum reo:* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 63. ibid.

49. *An in ratificatione teſtium debeant Inquiſitores ei præbere, ſi petat primam atteſtationem: Et an in ratificationem teſtium Procurator Fiſcalis non poſſit eſſe præſens:* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 17. p. 435.

50. *An Inquiſitores poſſint admittere ad accuſandum inimicum capitalem: Et an in accuſatione hæreſis non ſint neceſſariæ ſolemnitates legis libellorum: Et an in accuſatione porrecta contra Hæreticum per Procuratorem Fiſcalem non debeatur apponi locum loci, & tempus præciſum commiſſi criminis, ſed tantum menſem, & annum. & oppidum, ſeu ciuitatem,* Ex p. 4. tract. 8. reſol. 40. ibid.

51. *Quomodò examinandi ſunt rei ab Inquiſitoribus;* Ex part. 4. tr. 8. reſol. 88. p. 436.

52. *An Inquiſitores teneantur, antequam interrogent reos, manifeſtare infamiam, indicia, vel ſemiplenam probationem eſſe contra ipſos, vt intelligant legitimè interrogari: Et ſupponitur reum non teneri reſpondere, & veritatem dicere antequam aliqualiter ſibi conſtet, proceſſus, acta, & iudicem iuſtè, & legitimè interrogare.* Ex part. 4. tr. 8. reſolut. 130. ibid.

53. *An Inquiſitores teneantur dare reo non ſolum Aduocatum, ſed etiam Procuratorem: Et an Inquiſitores poſſint cenſuris compellere Aduocatos, vt alicuius rei cauſæ patrocinium ſuſcipiant:* Ex part. 4. tr. 8. reſolut. 9. ibid.

54. *An Inquiſitores poſſint recuſari, vt ſuſpecti?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 5. p. 437.

55. *An ſi rei petant Confeſſarium debeant Inquiſitores eis illum concedere? Et an Confeſſarius poterit reum hæreticum priuſquam ab excommunicatione fuerit abſolutus, & reconciliatus, abſoluere? Et in cauſa pendente, non ſit admittendus Hæreticus ad audiendam Miſſam, neque illi debetur concedi Confeſſarius niſi in periculo mortis, ſi fuerit conuerſus?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 6. ibid.

56. *Quam celeriter debeant Inquiſitores expedire cauſas reorum.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 72. ibid.

57. *De modis, quibus poſſunt Inquiſitores terminare proceſſum.* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 77. p. 438.

58. *Quomodò Inquiſitores ſe gerere debeant in ſententiis ferendis. Et an in determinando qualitatem culpæ contra Fidem anteponenda ſit opinio Theologorum opinioni Canoniſtarum; & in proceſſando cauſam, & imponendo pœnam Canoniſtarum opinio præferatur? Et an inferenda ſententia, ſi ex parte iuris ſint diuerſæ opiniones, Inquiſitores teneantur ſequi opinionem probabiliorem, & quando ſunt æquè probabiles, illam ſequi debent, quæ magis fauet reo; & ſi datur æquale dubium; tunc abſoluendus ſit reus?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 106. ibid.

59. *An Inquiſitores poſſint ſine Epiſcopo proferre ſententiam abſolutoriam rei? Et an ſit vſu receptum indicere abiurationem, & purgationem ſine Epiſcopo?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 50. ibid.

60. *An Inquiſitores poſſint procedere ad deciſionem cauſarum ſine Vicario Capituli Sedis vacantis? Et an Capitulum Sede vacante ſit iudex in cauſa hæreſis? Et quid in ordine ad exemptos?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 33. p. 439.

61. *An detur appellatio à ſententia Inquiſitorum lata contra Hæreticos, eorum credentes, fautores, defenſores, & receptatores? Et an hæredes Hæretici poſſint appellare à ſententia lata contra Hæreticum. Et an detur appellatio à ſententia interlocutoria grauaminis illati ante definitionem, & pariter in appellatione à decreto torturæ?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 20. ibid.

62. *An Inquiſitores poſſint reſpuere appellationem, quam affert reus? Et quid de hæredibus Hæreticorum? Et an Hæreticus non per viam appellationis, ſed per viam querelæ, & ſupplicationis poſſit adire Superiorem, vt ſententiam, quam iniuſtam eſſe prætendit, reuocet, & annullet? Et an Hæreticus poſſit appellare à grauamine illato ante definitiuam ſententiam, & ſic ab interlocutoria, & decreto torturæ? Et an ſi grauamen ſit illatum ab Epiſcopo poſſint laici appellare ad Metropolitanum, non autem exempti?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 52. p. 440.

63. *An Inquiſitores in cauſa appellationis debeant admittere oppoſitiones teſtium?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 117. ibid.

64. *An Inquiſitores debeant facere actum publicum in die feſto?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 98. ibid.

65. *An Inquiſitores poſſint permittere, vt iudices laici aſſiſtant tantum in cauſis Fidei?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 105. p. 441.

66. *An per illa verba textus* in cap. accuſatus non ſe intromittant, ſed relinquant ſuis iudicibus puniendos, *poſſint Inquiſitores relinquere reum ſimpliciter, & non remittere iudicibus, vt illum puniant?* Ex p. 4. tract. 8. reſolut. 111. ibid.

67. *An Inquiſitores poſſint relaxare aliquem brachio ſæculari, inconſulto Supremo Senatu Inquiſitionis? Et an in Hiſpania ſancitum ſit, quod Inquiſitores particulares, nullum Religioſum, nullumve Nobilem, aut aliqua ratione Inſignem comprehendant, quin prius certiorem faciant Inquiſitorem Generalem, & eius Supremum Senatum?* Ex p. 4. tr. 8. reſ. 121. ibid.

68. *Quomodo ſe gerere debeant Inquiſitores, ne irregularitatem incurrant, tradendo Hæreticos Curiæ ſæculari? Et notatur, quod Paulus IV. & Pius V. ſtatuerunt, vt Inquiſitores.*

Conſulto

Conſultores, & alij Inquiſitionis Miniſtri eſſent immunes ab irregularitate quacumque, & quomodocumque ad Hæreticorum condemnationem incurrant. Et an ſi aliquis Inquiſitor incurrat irregularitatem, poſſit alter ex privilegio Vrbani III. abſque alia diſpenſatione eum abſolvere. Ex p.4. tr.8. reſ. 51. ibid.

69. *An Inquiſitores poſſint ſe ad invicem ſuper irregularitatibus diſpenſare? Et an hoc privilegium Commiſſariis Inquiſitorum competat?* Ex part.4.tract.2. reſolut.102. p.442

70. *An DD. Inquiſitores poſſint remittere Familiares iudici laico, quando non gaudent privilegio fori abſque metu irregularitatis? Et doctrina huius reſolutionis eſt valdè notanda etiam pro Epiſcopis, & aliis Miniſtris Eccleſiaſticis. Et obſervatur, quod ad incurrendam irregularitatem ob defectum lenitatis, opus eſt, ut cauſa ſit proxima, nempè dictum, vel factum ex natura ſua tendens ad mortem. Et explanatur, quod, qui detegit malefactorem, ut comprehendatur, incurrit irregularitatem, ſi mors eius ſequatur.* Ex p.4.tr.2. reſ.101.ibid.

71. *An Inquiſitores poſſint licitè promittere impunitatem reo, ſi verum fateatur?* Ex part.4. tr.8. reſolut.22. p.443

72. *An Inquiſitores per præſumptiones poſſint condemnare aliquem pro Hæretico?* Ex p.4.tr.8.reſ.36. ibid.

73. *An Inquiſitores ex indiciis, & præſumptionibus indubitatis poſſint punire reum pœna ordinaria?* Ex p.4.tract.8. reſ.116. p.444

74. *An Inquiſitores per tres, vel quatuor teſtes minus idoneos, poſſint punire reum pœna ordinaria, ſi ſimul adſint aliæ coniecturæ, circunſtantiæ, vel adminicula? Et notatur, quod numerus teſtium ſupplet eorum defectus, etiam ad effectum, quod cenſeantur omni exceptione maiores. Et an depoſitio unius teſtis inhabilis ſufficiat ad torturam? Et quid, ſi ſint duo?* Ex p.4. tr.8. reſ.123. ibid.

75. *An Inquiſitores poſſint punire reum pœna ordinaria, ſi cum teſte inhabili occurrat alius teſtis valdè dignus? Et an ſi teſtes ſingulares ſint valdè digni viri, Nobiles, & egregiæ perſonæ, coniungantur, & faciant plenam probationem contra reum?* Ex p.4. tr.8.reſ.129. ibid.

76. *An Inquiſitores poſſint condemnare abſolutum, iterum de eodem crimine ſuperveniente probatione pleniori?* Ex p.4. tr.8.reſol. 10. p.445

77. *An Inquiſitores poſſint procedere, & punire diſputantes de Fide in caſu de iure prohibito? Et an in dicta prohibitione* cap.2. de Hæreticis in 6. *non includatur Clericus quamvis indoctus, & quamvis peccet contra legem naturalem exponendo ſe periculo errandi, ſed non autem incidet in excommunicationem latam in dicto capite? Quæ quidem excommunicatio etiam à laicis non incurritur ipſo facto, ſed per iudicem Eccleſiaſticum eſt infligenda.* Ex p.4. tract.8.reſ.56.ibid.

78. *An Inquiſitores poſſint procedere contra blaſphemantes hæreticaliter ex iracundia? Et an Inquiſitores poſſint punire blaſphemantes ſub conditione, v.g. non credo in Deum, niſi te occidam?* Ex p.4.tr.8.reſ.87. ibid.

79. *An Inquiſitores poſſint punire tanquam Hæreticum Confeſſarium aſſerentem pœnitenti, ut ſibi revelet complicem, alias eum non poſſe, nec velle abſolvere? Et an in tali caſu pœnitens teneatur denunciare talem Confeſſarium tanquam hæreticum in Tribunali S.Inquiſitionis?* Ex p.4. tract.8.reſ.97. p.446

80. *An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios frangentes Sigillum confeſſionis? Et notatur Sacerdoti, qui Sigillum Confeſſionis frangit, nullam à iure imponi pœnam, quam de facto incurrat.* Ex p.4. tr.8.reſ.95. ibid.

81. *An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios, qui tempore Iubilæi abſolvunt Hæreticos in foro Conſcientiæ? Et docetur non eſſe puniendum Confeſſarium abſolventem aliquem eum opinione probabili.* Ex p.4.tr.8.reſ.109.ibid.

82. *An Inquiſitores poſſint punire dicentes confeſſos Religioſis ab Epiſcopo approbatis, iterum eadem peccata teneri confiteri Parocho? Et an ſic dicentes ſuſpecti ſint de hæreſi, & ſint denunciandi S. Officio?* Ex p.4.tr.8. reſ.101. p. 447

83. *An Inquiſitores poſſint admittere ad confeſſiones audiendas eos, qui abiuraverunt de vehementi, vel de levi? Et an regulares abiurantes de levi reddantur inhabiles ad gradus, & Dignitates Religionis? Et notatur, quod ex abiuratione etiam vehementi non incurritur irregularitas.* Ex p.4.tr.8.reſ.64. ibid.

84. *An Inquiſitores poſſint punire ſumentes in Communione maiores, vel plures Hoſtias, ſeu particulas? Et an Euchariſtia cauſet gratiam toto tempore, quo eſt in ſtomacho?* Ex p.4.tr.8.reſ.96. ibid.

85. *An Inquiſitores poſſint punire reum, qui fuit baptizatus invalidè ex defectu formæ, materiæ, vel intentionis?* Ex p.4. tr.8.reſ.78.ibid.

86. *An Inquiſitores poſſint punire reum, quando dubitatur, an ſit Baptizatus?* Ex part.4.tr.8.reſ.113.p.448

87. *An Inquiſitores poſſint procedere contra comedentes carnes in diebus prohibitis, vel non recipientes Sacramentum Euchariſtiæ, & Pœnitentiæ ſemel in anno?* Ex p.4. tr. 8. reſ.38. ibid.

88. *An Inquiſitores ſint iudices competentes ſuper reconciliatos, qui Hiſpano ſermone* Sambenitados, *vocantur,* Ex p.4.tr.8.reſ.69.ibid.

89. *An Inquiſitores poſſint punire aliquem, qui dederit conſilium reo, in carcere etiam iuſtum, illis inſciis,* Ex p.4. tr.8. reſ.67.ibid.

90. *An Inquiſitores poſſint animadvertere in frangentes Cedulones, in quibus declarantur excommunicati, & de aliis caſibus ad S.Officium pertinentibus, qui ſunt valde notati,* Ex p.4.tr.8.reſ.103. p.449

91. *An Inquiſitores poſſint animadvertere in Concionatorem prædicantem animas non detineri in Purgatorio ultra decem, aut viginti annos? Sed difficultas eſt, an opinio Soti, & aliorum circa hoc ſit erronea, vel digna aliqua cenſura,* Ex p.4.tr.8.reſ.101.ibid.

92. *An Inquiſitores non ſolum in propoſitiones hæreticas, ſed etiam in aliis inferioris notæ animadvertant? Et doctrina huius Reſolutionis eſt valdè notanda, & menti tenenda. Et advertitur Epiſcopos ex Concilio contra pronunciantes propoſitiones erroneas, temerarias, &c. Procedere debere.* Ex part. 4. tract.8. reſ.94. ibid.

93. *Quando Inquiſitores debeant facere abiurare reos publicè, vel ſecretò? Et pro praxi huius quæſtionis adducuntur diverſi caſus in textu huius Reſolutionis. Et tandem explanatur, quod Hæreticus mentalis non indiget Inquiſitorum abſolutione.* Ex p.4.tr.8.reſ.81.p.450

94. *An Inquiſitores poſſint indicere purgationem, vel abiurationem propter infamiam? Et an ſola infamia ſufficiat ad inquirendum, & procedendum in crimine hæreſis? Et an infamia ad indicendam purgationem in crimine hæreſis probetur per teſtes inhabiles? Et an verò in cauſa hæreſis infamia afficiat, quando ortum habuit ab æmulis, & vilibus hominibus,* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 82. p.451

95. *An detur caſus, in quo Inquiſitores poſſint torquere reum, & non imponere abiurationem de vehementi? Et an licet reus fuerit tortus, poſſit ei imponi abiuratio tantum de levi,* Ex p.4.tr.8.reſ.110.ibid.

96. *An Inquiſitores poſſint indicere abiurationem de vehementi, & punire tanquam credentes Hæreticorum illos, qui ſemel vel his aſſiſtunt concionibus, vel conventiculis Hæreticorum?* Ex part. 4. tract. 8. reſolut. 93. ibid.

97. *An Inquiſitores poſſint compellere, ut abiurantes de levi, abiurent generaliter omnem hæreſim?* Ex p.4.tr.8.reſ.68. ibid.

98. *An Inquiſitores poſſint punire tanquam relapſos, qui de vehementi abiurarunt, non autem fuerunt convicti per plenas probationes, ſi poſtea in ſecundo relapſu plenè convicti ſunt? Et aliqua alia circa hoc advertuntur.* Ex p. 4. tr.8. reſ.30.p.452

Index Tractatuum.

99. An Chriſtianus fingens ſe Infidelem, & petens iterum baptizari propter eleemoſynam acquirendam debeat abiurare? Ex p.6.tr.8.& Miſc.3.reſ.9.ibid.

100. An ſi Inquiſitor cogeret reum ſine Epiſcopo ad abiurationem, talis ſic aburans maneret ſubiectus pœna relapſi? Et quid è contra? Et an liceat Inquiſitoribus ſuſpectum de hæreſi vehementer cogere ad abiurationem ſine Epiſcopo? Ex p.4.tr.8.reſ.49.ibid.

101. An Bulla Sixti V. contra Aſtrologiam iudiciariam obliget, non ſolum in foro exteriori, ſed etiam in foro conſcientiæ? Et an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere? Ex part.2. tract.15. & Miſc.1.reſol.58. p.453

102. Notabilia quædam circa Bullam Sixti V. contra Sortilegos in favorem DD. Inquiſitorum. Ex p.4. tr.8. reſ. 107. ibid.

103. An Inquiſitores per Bullam Sixti V. contra Sortilegos cognoſcant de Sortilegiis omnibus privative quo ad Epiſcopos? Ex p.4.tr.8.reſ.119.ibid.

104. An in dubio ſapiat ne Sortilegium hæreſim manifeſte, poſſint Inquiſitores ſe intromittere? Ex p.4. tract.8.reſ. 112.ibid.

105. An Inquiſitores poſſint inquirere, & punire eum, qui in Sortilegiis immiſcuit Sacramenta? Ex p.4. tr.8. reſ. 13.p.454

106. An Inquiſitores poſſint punire reum, qui in Sortilegiis miſcuit Sacramentalia? Et quid, ſi admiſcerentur verba ſacra, ut Evangelium, Symbolum Fidei, Pater noſter, Ave Maria, Pſalmus aliquis Davidicus, ſeu alia verba ſacræ Scripturæ; vel ſi miſcerentur Reliquiæ Sanctorum, aut diſſolverentur ad maleficia, &c. Ex p.4. tract.8.reſ. 14.ibid.

107. An Inquiſitores poſſint punire Sortilegos eos, qui præſentia vel præterita occulta revelant, ut furta, &c. Ex p.4. tr.8. reſ.15.ibid.

108. An pertineat ad Inquiſitores cognitio enſalmorum, & poſſint punire enſalmatores? Et deducitur delictum enſalmorum non eſſe miſti fori reſpectu Magiſtratus ſæcularium. Ex p.4.tr.8.reſ.122.p.455

109. An licitum ſit in abſentia infirmi vulnerati applicare eius ſanguini medicamentum, ut aſſerunt, ſimpaticum? Et an ſupradicti ſint denunciandi Sancto Officio? Et an Epiſcopi, & Inquiſitores debeant videre, & attendere ad ſupradicta medicamenta, & è ſuis diœceſibus eliminare? Ex p.11.tr.4.& Miſc.4.reſ.42. ibid.

110. An ſoli Inquiſitores poſſint in cauſis lamiarum procedere? Et an Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo in cauſis hæreticorum contra lamias, & ſtriges debeant procedere? Ex p.4.tr.8.reſ.120.p.456

111. An Inquiſitores propter cædes infantium debeant tradere ſtriges, & lamias iudicibus ſæcularibus? Et an ſi lamiæ, & ſtriges, vulgo dictæ Brujas, ſe ſponte detulerint, etiam ſi à noſtra Fide aberraſſent, & ex animo apoſtataſſent, admittantur ad reconciliationem, etiam bis, & ter, neque earum bona confiſcantur, neque habitus pœnitentialis eis imponitur? Ex p.4.tr.8.reſ.118.p.457

112. An Inquiſitores poſſint punire Ægyptianas, vulgo dictas Zingare, quæ bonam, aut malam fortunam, ut ipſæ aſſerunt, divinant? Ex part.4. tract. 8. reſolut. 128. ibid.

113. An Inquiſitores habeant poteſtatem erga exemptos quoad corpora, Imagines, tabellas, &c. quæ in locis publicis ſeu privatis apponuntur? Et ſi Religioſi tranſgreſſores fuerint, an priventur voce activa, & paſſiva, &c. Ex p.4.tr.8.reſ.127. ibid.

114. An Inquiſitores poſſint examinare revelationes muliercularum, & aliorum? Ex p.4.tr.8.reſ.125.ibid.

115. An Inquiſitores poſſint prohibere, ne filij Hæreticorum exerceant officia publica? Et an ſupradicti filij Hæreticorum inhabiles ſint ad beneficia Eccleſiaſtica recipienda, ita ut hæc inhabilitas ipſo iure incurratur, & collatio benefic. illis facta irrita ſit? Idem dicendum eſt quoad penſiones. Ex part. 4. tract.8. reſolut.73. ibid.

116. An Inquiſitores poſſint punire ſupradictis pœnis filios natos ante hæreſim parentum? Ex p.4. tract. 8. reſ. 74. p.458

117. An Inquiſitores poſſint punire ſupradictis pœnis filios Hæreticorum, qui licet traditi fuerint Curiæ ſæculari, eos pœnituit, & mortui ſunt Catholici? Et an filij revelantes ſponte hæreſim Parentum non contrahant pœnas ſtatutas contra filios Hæreticorum, etiam ſi eſſent geniti poſt delictum Patris? Et quid eſt dicendum, quando illorum Parentes non fuerunt condemnati tanquam Hæretici, ſed ſolum tanquam ſuſpecti de hæreſi? Ex p.4.tr.8.reſ.75.ibid.

118. An Inquiſitores poſſint privare filios Hæreticorum beneficiis obtentis ante illorum hæreſim? Et an pœnæ ſupradictæ in ſuperioribus Reſolutionibus habeant locum etiam in filiis illegitimis, ſpuriis, vel adoptatis? Ex p.4.tr.8. reſ. 76.p.459

119. An Inquiſitores teneantur dare filiis Hæreticorum ex bonis confiſcatis dotes, vel alia alimenta? Ex p.4. tr. 8. reſ.45. ibid.

120. An per Fiſcum, & Inquiſitores poſſint publicari bona Maioratus, & fideicommiſſi Hæreticorum? Et an durante vita poſſeſſoris commoditates fructuum pertineant ad Fiſcum, vel ad ſequentes vocatos? Et an veniat in confiſcatione Maioratus, quando illius Inſtitutor deliquit? Ex p.4.tr.8.reſ.60.ibid.

121. An poſſint à Fiſco, vel Inquiſitoribus ob delictum hæreſis publicari bona Caſtrenſia filiorum, & quid de aliis bonis? Idem dicendum eſt de bonis profectitiis. Et notatur, quod ſi poſt hæreſim filius acquirat bona adventitia, uſus-fructus illorum non pertinebit ad Patrem, ſed ad Fiſcum, ſicut pertinebat proprietas. Ex part.4. tract. 8. reſ.61.p.460.

122. An Fiſcus, vel Inquiſitores poſſint publicare etiam bona paraphernalia vxoris, ſi ſcienter contraxit cum Hæretico? Et quid eſt dicendum de aliis bonis extra dotem? Et an vir Catholicus contrahens ſcienter matrimonium cum fœmina hæretica, amittat ſua bona? Et ex doctrina huius quæſtionis curſim infertur fœminas rapientes viros non incurrere pœnas, in quas incurrunt viri rapientes fœminas, & fœminas occidentes viros ſuos non incurrere pœnas eas, quas incurrunt viri occidentes uxores ſuas. Ex part.4.tract.8. reſ.62.ibid.

123. An Inquiſitores, ſeu Fiſcus teneantur ſatisfacere creditoribus Hæreticorum? Et an Fiſcus teneatur ſolvere ultra vires bonorum publicatorum, ſi non confecerit inventarium? Et an in foro conſcientiæ, ſi Fiſcus non ſolvat debita ab Hæreticis contracta ipſi non teneantur ea ſolvere, quamvis ad pinguiorem fortunam poſtea devenerint? Ex p.4.tr.8.reſ.59.p.461

124. An Inquiſitores, ſi poſt annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona confiſcata? Et quot vicibus citari debeat abſens; & contumax in crimine hæreſis antequam condemnetur? Et notatur, quod citatio facienda contra commutacem abſentem in crimine hæreſis continere debet cauſam? Ex part.4. tract. 8. reſol.42.ibid.

125. An quando Inquiſitores revocant bona alienata per Hæreticum, teneantur ad pretium? Et notatur primo Inquiſitores, & eorum Fiſcum non poſſe revocare ea, quæ alienarunt Hæretici pro rebus neceſſariis. Notaturque ſecundo quod Inquiſitores tenentur ad reſtituendum meliorationes factas ab emptore, quando revocant rem alienatam ab Hæretico. Et quid, quando emptor ſciebat venditorem eſſe Hæreticum? Ex part.4.tr.8.reſ.92.p.462

126. An Inquiſitoribus liceat bona confiſcata relinquere Hæreticis pœnitentibus? Et an ad id teneantur Inquiſitores? Ex p.4.tr.8.reſ.44.ibid.

127. Sequeſtratio bonorum quando, & quomodo debeat fieri ab Inquiſitoribus? Et an ſequeſtratio bonorum Hæreticorum abſentium ſit facienda, vel contra Hæreticum defunctum? Ex p.4.tr.8.reſ.86.ibid.

128. An

128. *An bona Hæreticorum confiſcata applicentur Inquiſitoribus? Et an bona Clericorum, ſiue mobilia, ſiue immobilia, quæ ob ipſorum hæreſim publicantur applicari debeant Fiſco Regio, vel Fiſco Eccleſiæ?* Ex p.4.tract.8.reſol.43. pag.463.

129. *An ſi Inquiſitores non ferant ſententiam in Hæreticum, teneantur reſtituere aliquid Principi ſæculari, ad quem pertinebant bona confiſcata dicti Hæretici? Et ex doctrina huius quæſtionis infertur, an reus legitimè interrogatus negans veritatem, falſiſque teſtibus ſe defendens, non tenetur pœnam reſtituere, qua damnandus erat?* Ex p.4.t.8. reſ.108.ibid.

130. *An Inquiſitores pœnas pecuniarias imponere poſſint, ſed non ſibi applicari explicatur? Et obſervatur, quod Inquiſitores Italiæ ex ſpeciali decreto Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Card. Supremorum Inquiſitorum non poſſint huiuſmodi pœnis pecuniariis condemnare, niſi conſulta eadem Congregatione; in vno caſu particulari, quæ præcipere ſolet Inquiſitoribus, quid, dato caſu, agere debeat de illis pecuniis. Et notatur, quod ubi Inquiſitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt de his reddere rationem tenentur Supremo Romanæ Vrbis Tribunali.* Ex.p.10. tract.8.reſ.6.p.464.

131. *An reum à Fidei Quæſitoribus publice damnatum liceat ubique locorum manifeſtare? Et notatur, quod hoc non eſt peccatum neque contra iuſtitiam, neque contra charitatem, neque contra miſericordiam, ſecluſa prava intentione. Et docetur omnia crimina cuiuſlibet perſonæ, ſi ſint publica ſiue ex iudicis ſententia, ſiue ex notorietate facti poſſe abſque vllo peccato euulgari in quibuſcumque locis,* Ex p.10.tr.12.& Miſc.2.reſ.5.ibid.

132. *An Inquiſitores, ſi ſint Regulares, & delinquant non in eis, quæ ſunt Officij Inquiſitoris, poſſint puniri à ſuis Prælatis? Et quid, ſi delinquant in his, quæ ſunt Officij Inquiſitionis?* Ex p.4.tr.8.reſ.53.p.466.

133. *An Inquiſitores incurrant in excommunicationem ſi extorqueant pecuniam prætextu Officij Inquiſitoris?* Ex p.4. t.8.reſ.28.ibid.

134. *An Inquiſitores poſſint accipere xenia, hoc eſt, eſculenta, & poculenta, quæ intra paucos conſummantur dies, & ſponte ſibi ſunt oblata? Et an contra facientes incurrant excommunicationem, priventur Officio, & teneantur reddere duplum; Et quid, ſi ſupradicta acciperent ab aliis Miniſtris S.Officij? Et an Miniſter, cum ſciverit alium Miniſtrum donum accepiſſe, teneatur ſub eiſdem pœnis illum Inquiſitori revelare?* Ex part.4.tract.8. reſolut.8. p.467.

135. *An Inquiſitores excuſentur à reſidentia Parrochiali, & an gaudeant fructibus Præbendarum, & diſtributionibus?* Ex p.4.tr.8.reſ.71.ibid.

136. *An Inquiſitores poſſint diſpenſare ſuper irregularitate contracta ab Hæreticis? Et an licet Hæretici contrahant irregularitatem, attamen ſuſpecti de hæreſi, poſtquam illam abiuraverint, non ſint irregulares? Et an prohibitum ſit Inquiſitoribus diſpenſare cum Hæreticis Sacerdotibus pœnitentibus, ut Miſſam celebrent?* Ex p.4.tract.4.r.85. ibid.

137. *An Inquiſitores poſſint legere libros Hæreticorum? Et an in Regnis Hiſpaniarum ſolus Inquiſitor Generalis habeat poteſtatem legendi libros hæreticos, & cui ipſe commiſerit, & non alij Inquiſitores? Et an Epiſcopi poſſint dictos libros legere? Et an Vrbanus VIII. derogaverit omnes licentias legendi libros hæreticos, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem det ſolum Sacra Congregatio?* Ex p.4.tr.8.reſ.46.ibid.

138. *An Inquiſitores poſſint præbere licentiam legendi libros Hæreticorum? Et quid de Generalibus Religionum in Regnis Hiſpaniarum, vel an ſolus Pontifex talem licentiam poſſit præbere? Vnde neque Collegium Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam concedere poſſit? Et an Vrbanus VIII. noviſſimè annullaverit omnes licentias legendi libros prohibitos? Et an nemini liceat libros hæreticos ad ſuas manus deuenientes propria authoritate comburere, ſed eos ad Inquiſitores deferre teneantur?* Ex p.4.tr.8.reſ.99.p.468.

139. *An intelligens aliquem librum eſſe hæreticum comburendo illum, & non Inquiſitoribus tradendo incurrat excommunicationem huius canonis? Et quid de peccato?* Ex p.1.tr.11.reſ.37.ibid.

140. *An in retentione librorum Hæreticorum detur parvitas materiæ, ita ut qui per vnum, vel duos dies retineret librum prohibitum, non incurrat in excommunicationem Bullæ Cœnæ, vel Indicis?* Ex part.5. tract.5. reſol.43. p.469.

141. *An privilegiatus ab Inquiſitoribus huius Regni Siciliæ ad legendos libros ab ipſis prohibitos, poſſit uti hoc privilegio in alio territorio, v.g. in Regno Caſtellæ?* Ex p.4.t.8. reſ.100.ibid.

142. *An libri Catholicorum cum explanatione Hæreticorum, & Commentariis ſint prohibiti?* Ex p.5.tract.13.& Miſc.1.reſ.16.ibid.

143. *An quis poſſit legere libros prohibitos ſecurus, quod nocumentum non accipiet ex eorum lectura? Et an non ſolum libri Hæreticorum damnantur, qui continent falſam doctrinam contra Fidem, ſed etiam minime de Religione tractantes, ut ſunt Dialectici, Rethorici, Grammatici, &c.* Ex p.6.tr.6.& Miſc.1.reſ.49.p.470.

144. *An quis poſſit legere libros prohibitos, ſi ſciat certo nullum illos nocumentum eſſe illaturos? Et curſim docetur peccare, & in cenſuram incurrere legentes libros ab Inquiſitoribus prohibitos, etiam ſi hæreſim non contineant; & non eſſe abſolvendos à Confeſſariis retinentes libros Hæreticorum. Sed infertur, quod ceſſante fine legis in particulari caſu, pro ipſo lex non obligat.* Ex p.11.t.1.& Miſc.1. reſ.1.ibid.

145. *An qui legit librum Hæretici de Religione tractantem hæreſim tamen non continentem, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Et quæritur etiam, quanta pars libri Hæretici requiratur ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ, ſi quis eam legat? Et an ſi libri Hæreticorum vnum aut alterum contineant errorem, & ille deleatur omnino, poſſint ſine incurſione excommunicationis legi? Et quid, ſi diverſi ſint tomi eiuſdem authoris hæretici, & vnus tantum hæreſim contineat, reliqui verò non contineant hæreſim, an ſolum ille, qui hæreſim continet, ſit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ?* Ex p.6.tr.6.& Miſc.1.reſ.55.p.472.

146. *An in lectione librorum Hæreticorum detur parvitas materiæ? Et an poſſit Confeſſarius abſolvere eum, qui vnam paginam libri hæretici legerit? Et quid v.g. ſi legantur duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certo novit contineri hæreſim?* Ex part.5.tract.5.reſolutione 42. p.473.

147. *De poteſtate Principum circa bona Hæreticorum confiſcata, & iura Tribunalis Sancti Officij defendatur. Et pro intelligentia ſupradictarum quæſtionum aliqua primo in textu huius Reſolutionis ſupponuntur.* Ex p.12.tr.3.& Miſc.reſ.2.p.474.

Appendix ad cæteras difficultates pertinentes ſimul ad hunc *tract.10. de Poteſtate, & Officio DD. Inquiſitorum huius tom.5.*

QVænam parvitas materiæ excuſet ab excommunicatione legendo libros hæreticos? Et an eos legentes ſint abſolvendi per Bullam Cruciatæ Ex p.1.tr.11.ex reſ.30. *Sed eam & alias diuerſas Reſolutiones & quæſtiones circa hoc pro legendo, retinendo, &c. libros hæreticos, & prohibitos, & ſi in eis incurrerint in excommunicationem, an poſſint per Bullam Cruciatæ abſolvi, invenies* in tom.4. tr.3. de Bulla Cruciatæ à reſ.42. uſque ad reſolut.48. incluſive.

An legētes libros Hæreticorum ignorantia affectata incurrant

in excommunicationem Bullæ Cœnœ? Et an quis legendo inſcriptionem, ſeu Titulum libri alicuius Hæretici incidat in cenſuram Bullæ Cænæ? Et quid, ſi legat indicem, præludia, operis intentionem, epiſtolam ad lectorem, & his ſimilia? Et quid, de legentibus vnam epiſtolam hominis hæretici, hæreſim continentem? Et notatur non ligari hac cenſura legentem, retinentem, aut imprimentem epiſtolam, aut concionem, aut aliam papyrum Hæretici ſolutam, & non in tractatus, aut formam concinnatam. Et an ſi hæreſis vna, vel altera, quæ continebatur in libro penitus inveniatur abraſa, aut ea folia detracta, dicendum ſit ex eius lectione non contrahi excommunicationem? Et an ex pluribus eiuſdem operis voluminibus poſſit, legi in quo hæreſis non reperitur? Et an ſi liber vnius voluminis in duo redigantur, alter illorum, in quo hæreſis non ſit, legi poſſit? Et an excommunicati poſſint eſſe teſtes in cauſa hæreſis? Ex part.3. tract.6. ex reſolut.7. & in p.10. tract.12. ex reſolut.48. & in parte 5. tract. 9. ex reſolutione 113. *Quæ hic ſunt ſupra in hoc ipſomet* tom.5. tract.1. de Excommunicatione reſolutione 36. 142.112.

An Generales Regularium poſſint, etiam non obſtante Bulla Gregorij XV. edita anno 1623. & Vrbani VIII. 1631. præbere ſubditis licentiam legendi libros prohibitos? Et an Superiores Regularium, qui non legunt Conſtitutionem Vrbani VII. de obſervatione Bullarum pertinentium ad S. Officium temporibus ſtatutis, ſed poſt aliquos dies incidant in pœnas? Et an Inquiſitores, Regularibus invitis, poſſint eorum acta publica in eorum Eccleſiis celebrare? Ex part.5. tract.13. ex reſol.49. & in tract.14. ex reſ.15. & in part.9. tract.6. ex reſ.47. alias 48. *Quæ nunc invenientur* in tom.7. tr.1. de Regularibus r.226. 18. & 50

An Epiſcopi poſſint præbere licentiam legendi libros, qui prohibiti ſunt, donec corrigantur, non obſtante Bulla Gregorij XV. & Vrbani VIII. Idem eſt de Inquiſitoribus. Et notatur libros non omnino prohibitos, ſed cum clauſula donec expurgentur poſſe retineri, donec opportune eorum correctio, aut expunctio ſit indulta. Et aduertitur libros de hæreſi ſuſpectos ſive propter ſuſpicionem hæreſis prohibitos, niſi ſuſpectionem eluerint, eos non licere legi ſub peccato mortali. Suſpicionem autem hæreſis incurrunt libri, qui continent propoſitiones hæreſim ſapientes, male ſonantes, temerarias, vel ſcandaloſas, ex quibus error naſci, aut inferri poſſit. Et an legens alios libros prohibitos, ſeu ſuſpenſos alia ex cauſa quam hæreſis, aut eiuſdem ſuſpectionis incurrant excommunicationem, aut aliam pœnam? Ex part. 11. tract. 8. ex reſolut. 62. *Quæ hic reperietur* in tom.3. tract.3. de Epiſcopis reſolut.84.

An reus, qui convictus plene eſt de Apoſtaſia, aut hæreſi, quam non commiſit, ita ut ſi neget tradendus eſt Curiæ ſæculari, à confiſcatione bonorum, extremoque ſupplicio afficiendus; ſi verò fatetur crimen, quod non admiſit, leuiori pœna puniendus ſit, poſſit ipſe abſque mortali culpa imponere ſibi hoc crimen, nec obligetur ſub mortali ad retractandam confeſſionem poſt ſententiam prolatam, & reconciliationem ſequutam? Ex p.11. t.1. ex reſ.14. *Quæ hic eſt* in tom.8. tr.4. de voto reſ.68.

An excommunicentur Inquiſitores, qui odio, vel amore ducti iniuſtitias rei faciunt? Ex p.9. tr.7. ex reſ.25. §.1. in fine *Quæ nunc invenietur* in tom.2. tract.6. de Matrimonio reſ.171.

An ſit licitum communicare cum Hæreticis damnatis in Tribunali S. Inquiſitionis; Et quid cum cæteris Hæreticis in communicatione, mercatura, bello, & aliis politicis? Ex part.10. tract. addit.2. ex reſ.9. *Quæ hic reperietur* in tom.9. tract.13. de Fœderibus cum Hæreticis reſolut. etiam 9

An Sacerdos privatus abſolute à S. Officio Inquiſitionis audiendi confeſſiones, poſſit etiam virtute Cruciatæ, aut Iubilæi eligi? Ex p.11. tr.4. ex reſ.8. *Quæ nunc invenietur* in tom.4. tr.3. de Bulla Cruciatæ reſ.19.

An Inquiſitores Hiſpani teneantur ieiunare? Ex p.11. tract.4. ex reſolut.12. *Quæ hic eſt* in tom.4. tract.6. de Ieiunio reſ.27.

An ſervi Chriſtianorum, qui in Tribunali S. Inquiſitionis damnātur tanquam Hæretici, remaneant ipſo facto liberi? Et aliqua alia advertuntur, quæ contingere poſſunt in ſupradicto caſu, & ſunt valde curioſa, & notanda. Ex. p.7. tr.7. ex reſ.17. *Quæ nunc invenientur* in tom.7. tr.8. de Servis reſ.22.

An Inquiſitores poſſint excommunicare Reges, & eorum Conſiliarios? Et an nec per crimen perduellionis, nec propter hæreſim poſſit Epiſcopus ab Inquiſitoribus citari, vel puniri, ſed hæc cauſa Papæ reſervetur? Et an iudices laici trahentes ad ſua Tribunalia perſonas Eccleſiaſticas extra cauſas à iure permiſſas poſſint in S. Tribunali Inquiſitionis examinari, & puniri? Et quid de Scriptoribus id ad laicis fieri poſſe docentibus? Et an iudex laicus poſſit punire & cognoſcere in cauſa hæreſis, Sortilegij, & Apoſtaſiæ? Et an poſſit ſtatuere aliquid circa privilegium Familiarum, &c. Inquiſitionis? Ex p.3. tract.1. ex reſ.9. & 2. & in p.7. tr.1. ex reſ.17. & 30. alias 15. & 28. & in p.4. tr.1. ex reſ.12. & 82. *Quæ hic reperientur* in tom.9. tract.2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſ.46. 193.332.345.195. & 196.

De impedientibus Officium S. Inquiſitionis, & quomodo, & quibus pœnis ſint puniendi, & an ſint ſuſpecti de Fide? Ex p.4. tract.7. ex reſ.13. *Quæ hic eſt infra* tract.12. reſol. etiam 13.

Nota, quod ſupra in hoc ipſomet tom.5. tr.9. de Denunciationibus faciendis in Tribunali S. Inquiſitionis *& maximè pro Confeſſariis ſolicitantibus in Confeſſione; & infra* in tr.11. de Tortura in S. Inquiſitione inferenda; & in tract.12. de Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal S. Inquiſitionis, *in ſupradictis tribus tractatibus multas quæſtiones invenies pro iſto* tract.10. de Poteſtate, & Officio DD. Inquiſitorum *ideo quia prope ſunt præcitati tractatus ibi quidquid deſideras, facillimè reperies, maximè in duobus vltimis his tract. omnes eorum Reſolutiones ad Dominos Inquiſitores pertinent.*

TRACTATVS XI.

De Tortura in S. Officio ſuſpectis vehementer de hæreſi inferenda. pag. 477.

Prologus ante primam Reſolutionem huius tractatus Materiam ſatis amplam, &c. ibid.

1. *An Inquiſitores debeant eſſe proniores ad torquendos reos? Et an non ſit deveniendum ad purgationem canonicam, ſi adſunt indicia ad torturam ſed reus ſit torquendus? Et an quando delictum alia via probari poſſit, nullomodo adhibenda ſit tortura?* Ex part.4. tract.6. reſol. etiam 1. ibid.

2. *Cum quibus indiciis debeant Inquiſitores reos torquere? Et infertur, quod ſi reus torqueretur ſine legitimis indiciis præcedentibus, & crimen confiteatur, confeſſio talis non eſt efficax ad condemnationem, nec confitenti præiudicat. Et ſi poſt confeſſionem in tortura extortam ſine legitimis indiciis ſuperveniat novum indicium confeſſionis extra iudicialis, per quam appareat reum eſſe hæreticum; an in tali caſu valida ſit confeſſio facta in tormento non præcedentibus indiciis? Et an non præcedentibus indiciis legitimis, ſi Inquiſitores habeant vehementem opinionem contra reum, quamvis extra proceſſum, poſſint eum verbaliter terrere, minando torturam, ſpoliando eum in loco torturæ, vel funi alligando, vel in ſaltum eleuando? Et an adſint pro Fiſco ſufficientia indicia ad torturam, reus tamen torqueri non poſſit, ſi dicta indicia fuerint eliſa per indicia inquiſiti?* Ex

Ex part. 4. tract.6. reſol. etiam 2. pag. 478

3. *An dicta indicia debeant ſaltem per duos teſtes eſſe probata, ut poſſint Inquiſitores reos torquere? Et quid, ſi dicti duo teſtes non ſint idonei, ut familiares, infames, &c. dummodò ſint conteſtes?* Ex part.4. tract.6.reſ.etiam 3. p. 479

4. *An ſi adſit tantum unicum indicium, probatum tamen per duos teſtes, poſſint Inquiſitores torquere reum?* Ex p. 4. tr.6.reſ.etiam 4.ibid.

5. *An ſi adſint plura indicia probata tamen per teſtes ſingulares, poſſint Inquiſitores torturam adhibere?* Ex p.4.tr.6. reſ. etiam 5. p.480

6. *An ex dicto unius teſtis immediatè deponentis de delicto poſſint Inquiſitores reum torquere? Et quid maximè, ſi unicus teſtis ſit omni exceptione maior? Et quid eſt faciendum, ſi reus ſit bonæ famæ, vitæque integræ? Et an ſi reus ſit malæ famæ, poſſit ex unico teſte de viſu, devenire ad torturam, etiam ſi dictus teſtis non ſit omni exceptione maior?* Ex part. 4. tract.6. reſolut.etiam 6. ibid.

7. *An ex ſolo dicto ſocij criminis poſſit reus ab Inquiſitoribus torqueri? Et difficultas eſt, quænam ſint adminicula, ut cum dicto ſocij criminis faciant contra nominatum indicium ad torturam? Et an depoſitio duorum ſociorum criminis ſufficiat ad torturam? Et difficultas eſt, an duo ſocij criminis non conteſtes, ſed ſingulares faciant indicium ad torturam? Et an dictum ſocij criminis tunc faciat indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus à iudice, ſed non quando declarationem illam voluntariè fecit? Et aliæ tres quæſtiones circa dictum ſocij criminis notantur.* Ex part. 4. tract.6. reſol.etiam 7. p.481

8. *An depoſitio ſocij criminis adminiculata ſufficiet ad torquendum, ſi Inquiſitores videant ipſum pati alios defectus; ut qui eſt infamis, crimino ſus, periurus, vilis, abiectus, aut alias inhabilis? Et notatur ſocium criminis in caſu hæreſis admittendum eſſe etiamſi alios defectus pateretur; ex quo alius caſus infertur, circa depoſitionem ſocij criminis, & poſitus in calce huius reſolutionis.* Ex p. 4. tract.6.reſ.etiam 8.p.482

9. *An dictum ſocij criminis adminiculatum ſufficiat, ut Inquiſitores poſſint torquere reum, ſi ſit bonæ conditionis, & famæ? Et an faciat indicium ad torturam, ſi ſocius criminis, nulla præcedente interrogatione, alios ſocios nominet?* Ex part. 4. tract. 6. reſolutione etiam 9. ibid.

10. *An ſocij criminis, ut fidem faciant contra nominatos, ſufficiat iurare, vel opus ſit, ut ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum?* Ex p.4.tract.6.reſ.etiam 10. ibid.

11. *An teſtes inhabiles, ut fidem faciant, ſint ab Inquiſitoribus torquendi? Et an quamvis teſtes inhabiles admittantur ad probandum aliquem eſſe hæreticum, è contra verò non admittantur in favorem illius? Et an huiuſmodi teſtes non ſufficiant ad plenam probationem, ſed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam? Et aliqua alia diſcutiuntur in textu huius reſolutionis circa ſupradictos teſtes inhabiles.* Ex part.4.tract.6. reſol.etiam 11. p.483

12. *An confeſſio extra iudicialis ſufficiat, ut Inquiſitores poſſint torquere reum? Et an, ſi reus revocavit confeſſionem extra iudicialem, ſit torquendus? Et an confeſſio extra iudicialis ita valeat ad torturam, ut ſi reus in tortura idem confiteatur, poſſit condemnari, etiam ſi poſtea non ratificet confeſſionem? Et an confeſſio extra iudicialis non probetur per teſtes ſingulares? Et quid in crimine hæreſis?* Ex part.4. tract.6. reſolut. etiam 12. p.484

13. *An fama præbeat indicium, ut Inquiſitores reum torturæ ſubiicere poſſint?* Ex p.4.tract. 6. reſol. etiam 13. p.485

14. *An fuga ſit indicium ſufficiens, ut Inquiſitores poſſint torquere reum?* Ex part. 4. tract. 6. reſolut. etiam 14. p.486

15. *An variatio, mendacium, & vacillatio rei, præbeant Inquiſitoribus indicium ad torquendum? Et an ſola titulatio, vultuſque mutatio rei faciat contra illum indicium ad torturam?* Ex p.4. tr.6. reſ. etiam 15. ibid.

16. *An reus tortus, & negativus, ſi ſuperveniant nova indicia, poſſit iterum ab Inquiſitoribus torqueri? Et quænam indicia eſſe debeant, an eſſe debeant, & differre à primis ſpecie, & ſubſtantia? Et an in ſupradicto caſu, quando tortura repetenda eſt, tunc danda ſit reo copia indiciorum, & audiendus quemadmodum ante primam torturam factum eſt?* Ex p.4.tr.6.reſ.etiam 16.p.487

17. *An Inquiſitores poſſint inferre torturam ſine Epiſcopo, & alios ad hoc ſubdelegare Et an ad pronunciandam tormenti ſententiam intervenire debeant Epiſcopus, & Inquiſitores? Et an nemo autem alius præſens debet eſſe quæſtioni præter iudices, tabelliones, atque tortores?* Ex p.4.tr.6.reſ.etiam 17. ibid.

18. *An ſit in arbitrio DD. Inquiſitorum, quando delictum eſt vehementer indiciatum, procedere ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam?* Ex p.4.tr.6.reſ.etiam 18. p. 488

19. *Quomodò Inquiſitores debeant interrogare reos in tortura?* Ex p.4.tr.6. reſ. etiam 19. ibid.

20. *An Inquiſitores debeant admittere appellationem rei à ſententia torturæ? Et aliqua alia circa appellationes rei notantur.* Ex p.4. tr.6. reſ. etiam 20. ibid.

21. *An Inquiſitores poſſint torquere Confeſſarium ſollicitantem ex delatione unius fœminæ bonæ famæ? Et an Confeſſarius minimè detrudendus ſit in carcere ex unius fœminæ, quamtumvis honeſtæ delatione? Et an ſi Religioſus ſit non debeat incarcerari ſine conſilio Supremi Senatus?* Ex p.4. tr.6.reſ.etiam 21. p.489

22. *Quomodò, & quo tempore Inquiſitores debeant facere, ut reus ratificet confeſſionem in tormentis factam? Et aliqua alia circa hoc notantur, & deciduntur.* Ex p.4.tr.6. reſ. etiam 22. ibid.

23. *An Inquiſitores debeant torquere reum, qui poſtquam in tormentis confeſſus eſt, ſequenti die confeſſionem factam negat.* Ex part. 4. tract. 6. reſolut. etiam 23. p. 490

24. *An ſi reus bis tortus, bis confeſſus eſt, & revocat confeſſionem, ſit tertiò ab Inquiſitoribus torquendus.* Ex p.4. tr.6. reſ.24.p.491

25. *An Inquiſitores poſſint torquere reum ex dicto unius teſtis minores 20. annis? Et quid, ſi adſit teſtimonium duorum?* Ex p.4.tr.6. reſ. etiam 25. ibid.

26. *Quis prior ex complicibus debeat ab Inquiſitoribus torqueri?* Ex p.4. tr.6. reſ. etiam 26. ibid.

27. *An Inquiſitores poſſint torquere reum confeſſum ad extorquendum complices? Et notatur non eſſe torquendos Hæreticos pro complicibus, niſi cum ſemiplena probatione, quod ſocios criminis habeant. Et an depoſitio ſocij criminis facta in tortura ratificanda ſit extra illam? Et an tortura in caput alienum debeat eſſe moderata pro ratione cauſæ, & indiciorum?* Ex part.4. tract.6.reſol.27. p. 492

28. *An Inquiſitores poſſint torquere reos ſine data eis copia indiciorum, & nominibus teſtium?* Ex part.4.tract.2.reſ. etiam 28. ibid.

29. *An minores 14. annorum ſint ab Inquiſitoribus torquendi? Et quid de prægnantibus, ſenibus, laborantibus quartana, morbo gallico, &c. Et an Nobiles ſint in S.Officio levius torquendi?* Ex part.4. tract.6. reſolut.etiam 29. p.493

30. *An Inquiſitores in crimine ſagarum ex ſola denunciatione complicum abſque ullis aliis indiciis, poſſint torquere perſonas denunciatas bonæ alioquin famæ.* Ex p.4.tr.6. reſ. etiam 30.p.494

31. *An Inquiſitores poſſint torquere reum minorem, non dato ei Curatore, & ſi debeat eſſe præſens in tortura? Et*

an tali caſu Curator poſſit eſſe ex Officialibus Inquiſitionis? Et notatur, quod Pater non ſit conſtituendus Curator filiorum à DD. Inquiſitoribus. Ex p. 4. tr. 6. reſ. etiam 31.p.495

32. *Quando reus eſt convictus, & datur tortura ſuper intentione & complicibus, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula*, circa præiudicium probatorum? Ex p. 4.tr.6. reſ. etiam 32. ibid.

33. *An tortus, & negativus poſſit puniri ab Inquiſitoribus aliqua pœna extraordinaria? Et in dicto caſu, ſi poſt torturam fuit iterum interrogatus extra tormentum de delicto, & inventus eſt varius, an ex illa variatione poterit iterum torqueri?* Ex part. 4. tract.6. reſ. etiam 33. p.496

34. *An Inquiſitores poſſint torquere reum, qui non vult reſpondere interrogationibus?* Ex part. 4. tr.6.reſ.etiam 34. ibid.

35. *Quem modum torquendi debeant Inquiſitores adhibere cum reis, & quomodo; & de tormento ignis ad pedes adhibito?* Ex p.4.tr.6.reſ.etiam 35.p.497

36. *An Inquiſitores debeant torturam adhibere Clericis non infamatis, ſed tantum indiciatis? Et in caſu occurrenti; an mitius torquendi ſint Clerici, quam laici? Et an quando datur tortura Eccleſiaſticis, non laici, ſed Clerici debent illos torquere? Et an Clericus debeat admitti ad Canonicam purgationem, quando eſt gravatus indiciis ad torturam, vel debet torqueri?* Ex p.4. tr. 6. reſ. etiam 36. ibid.

37. *Quid facere debeant Inquiſitores cum reis, ſi timent veritatem in tortura non fateri ex incantationibus, & maleficiis?* Ex p.4.tr.6.reſ. etiam 37.p.498

38. *An Inquiſitores, ſi torquerent reum ex opinione probabili, relicta probabiliori, debeant puniri à ſuis Viſitatoribus?* Ex p.4.tr.6.reſ. etiam 38. ibid.

† *An qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, ſit ab Inquiſitoribus reconciliandus?* Ex p. 4. tr.7.ex reſ. 24. *Quæ hic eſt in proximo ſequenti* tract. de Pœnis delictorum, &c. reſ. etiam 24.

† *An depoſitio unius teſtis inhabilis ſufficiat ad torturam, & quid, ſi ſint duo? Et an Hæreticus poſſit appellare à gravamine illato, & Decreto torturæ? Et an detur caſus in quo Inquiſitores poſſint reum torquere, & non imponere abiurationem de vehementi? Et an licet reus fuerit tortus, poſſint ei imponere abiurationem de levi?* Ex p. 4. tr.8. ex reſ. 123. 32. & 110. *Quæ hic ſunt* in proximo præterito tract. de Poteſtate & DD. Inquiſitorum reſ. 74. 62. & 95.

TRACTATVS XII.

De Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal Sacræ Inquiſitionis. p. 499.

1. *QVædam præambula ad ea, quæ inferius tractanda ſunt. Et in primis quæritur, an DD.Inquiſitores poſſint condemnare ad pœnam triremium, fuſtigationis, &c. reos abiurantes tantum de levi? Et an quando ex aliquo delicto oritur vehemens ſuſpicio, debeant Inquiſitores ſemper imponere abiurationem de vehementi? Et quænam ſint pœnæ Hæreticis à iure impoſitæ?* Ex p.4. tr. 7. reſ. etiam 1. ibid.

2. *De Iudæis, Mauris, & aliis infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus pœnis ſupradicti plectendi ſunt? Et an ultra pœnas ſit in aliquibus caſibus illis aliqua abiuratio indicenda? Et an Iudæi tranſeuntes ad Sarracenos, ſeu ad alios Infideles poſſint puniri ab Inquiſitoribus?* Ex p.4.tr.7. reſ. etiam 2.p.500.

3. *De Apoſtatis, & his, qui vulgò dicuntur* Renegati, *an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere? Et de pœnis, & abiurationibus, quas illis in aliquibus caſibus imponere debent, agitur. Et an Inquiſitores ſine Epiſcopo poſſint reconciliare eos, qui vulgo dicuntur* Renegati, *ſi ſponte ad eos venerint, & pœnitentiam poſtulent? Et an iudex laicus poſſit cognoſcere de Apoſtaſia, quando agitur de quæſtione facti, quod idem dicendum eſt de hæreſi?* Ex part. 4. tract. 7. reſolut. etiam 3. pag. 501

4. *De contrahentibus binas nuptias. Et an hoc delictum Inquiſitores cognoſcere poſſint, vel hoc crimen ſit miſti fori? Et an ſupradicti ſint de vehementi, vel tantum leviter ſuſpecti de Fide, & quibus pœnis debent plecti? Et alia notabilia circa hoc, & circa conſulentes binas nuptias in textu huius Reſolutionis diſcutiuntur. Et tandem quæritur, an qui ſine uxoris licentia in ſæculo degentis ſuſcipiunt Ordines ſacros, ſint ſupradictis mulctandi pœnis, & habenda ſit ratio, cuius nationis ſint?* Ex p. 4. tr.7. reſ. etiam 4. p.503

5. *De Clericis ſacris Ordinibus initiatis, & de Religioſis matrimonium ineuntibus. Et an tales non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint de hæreſi ſuſpecti, & qua pœna puniendi ſunt? Et an contrahens matrimonium cum Hæretica ſit ſuſpectus de Fide, & contra illum Inquiſitores poſſint procedere? Et notatur, quod ſicut profeſſi aliam Religionem, ſic illi, qui ex Societate Ieſu vota bienny emiſerunt, ſi matrimonium poſtea contraherent, præter quam matrimonium eſt irritum ſubiiciuntur ſupradictis pœnis, & abiurant.* Ex part.4. tract. 7. reſ. etiam 5. p.504.

6. *De retinentibus, & legentibus libros Hæreticorum, Necromanticorum, Pentacula, &c. an ſint puniendi tanquam Hæretici? Et an legentes, & tenentes libros Aſtrologiæ iudiciariæ, & libros prohibitos, etiamſi non ſint libri Hæreticorum, poſſint ab Inquiſitoribus puniri? Et an Iudæi, & alÿ infideles commorantes in terris Chriſtianorum, qui retinere, habere, legere, ſcribere, vel exemplare, advehere, donare, communicare, vel alienare auſi fuerint libros, & Codices Talmudicos, Cabaliſticos, & alios nefarios, &c. puniendi ſint arbitrio Inquiſitorum? Idem dicendum eſt de Typographis, & Bibliopolis, ſeu mercatoribus.* Ex part. 4. tract. 7. reſolut. 6. pag. 505.

7. *De confeſſariis ſolicitantibus. Et an Inquiſitores poſſint eos punire tanquam ſuſpectos de hæreſi vehementer, vel tantum leviter? Et in corpore huius Reſolutionis aliqua alia notabilia circa hoc, & circa pœnas, & pœnitentias ſupradictis imponendas explanantur. Et tandem advertitur, quod Confeſſarius, qui non declarat fœminæ ſolicitatæ obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquiſitoribus pro qualitate culpæ poteſt puniri. Et an verò fœmina ſolicitata denunciationem omittens, ut fautrix ſit ab Inquiſitoribus punienda?* Ex p.4. tract.7. reſ. etiam 7. pag.506.

8. *De blaſphemantibus hæreticaliter. An debeant cognoſcere Inquiſitores cumulativè cum iudice Eccleſiaſtico, & laico, ita ut poſſit dari locus inter illos præventioni; vel an ſoli Inquiſitores debeant animadvertere? Et an ſupradicti ſint tantum ſuſpecti leviter de hæreſi, & ideò de levi debeant abiurare? Et aliqua alia circa ſupradicta annotantur. Et etiam explanatur, quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, & quæ verò non.* Ex part. 4. tract. 7. reſol. etiam 8. p.508.

9. *De conſpurcantibus, & percutientibus Sacras Imagines. Et an hoc factum ſit hæreticale, & eius cognitio pertineat ad Inquiſitores, & quomodò ſupra dicti ſint puniendi quoad abiurationem, & alias pœnas?* Ex p.4.tract.7. reſol. etiam 9. p.509.

10. *De Sortilegis, Divinatoribus, Magis, &c. & de pœnis, quibus ſupradicti puniendi ſunt, & quoad abiuratio-*

nem.

nem. Et an Inquiſitores habeant iuriſdictionem contra omnes Sortilegos, & maleficos? Et in textu huius Reſolutionis aliquæ aliæ difficultates graues, & notabiles circa ſupradictos, quæruntur, & annotantur. Ex part.4. tract.7.reſ.etiam 10.p.510.

11. De laicis, ſeu Eccleſiaſticis non Sacerdotibus audientibus confeſſionem, & quomodo ſupradicti puniendi ſunt, & quomodo debeant abiurare. Et an Inquiſitores aduerſus ſupradictos poſſint procedere? Et an ſimplex Sacerdos, etiam approbatus, ſuſpenſus tamen ab audiendis confeſſionibus non comprehendatur in Decretis Pontificum, quamuis confeſſiones audiat, & abſolutionem impendat? Et an ſi laicus, vel Eccleſiaſticus non Sacerdos audiat confeſſiones, & non abſoluat, ſubdatur pœnis Pontificiis, latis in Bullis Gregorij XIII. & Vrbani VIII. Ex part.4.tract.7.reſ.etiam 11.p.512.

12. De laicis, & Eccleſiaſticis non Sacerdotibus Miſſam celebrantibus. Et an Inquiſitores poſſint animaduertere aduerſus tale immane facinus perpetrantes? Et an ſupradicti abiurare debeant de leui, & de aliis pœnis, quibus puniendi ſunt, agitur? Et an ad violationem Bullarum Gregorij XIII. Clem. VIII. & Vrbani VIII. ſufficiat ſemel vnam Miſſam celebrare, & an, ſi Sacerdos non conſecret panem, aut vinum, eo quod ſit in peccato mortali, ideo habens ante ſe Hoſtiam conſecrandam, extrahit è Tabernaculo particulam conſecratam, & verba conſecrationis profert non ſuper Hoſtiam, quam eleuando oſtendit populo, ſed ſuper eamdem particulam conſecratam, an, inquam, poſſit per Inquiſitores contra illum procedi? Ex p.4.tr.7.reſ.etiam 12.p.513.

13. De impedientibus Officium Sacræ Inquiſitionis. Et an aduerſus tales procedere Inquiſitores poſſint? Et quomodo, & quibus pœnis ſupradicti puniendi ſunt, & an ſint ſuſpecti de Fide, & quo pacto debeant abiurare? Ex p.4.t.7.reſ. etiam 13.p.514.

14. De non implentibus pœnitentias. Et an contra tales rectè procedere poſſint Inquiſitores? Et an ex tali delicto oriatur non leuis ſuſpicio de hæreſi? Et difficultas eſt, quibus pœnis ſubiiciantur? Et docetur, quid facere debeant Inquiſitores contra nolentes abiurare? Ex part.4.tr.7. reſ.14.p.515.

15. De frangentibus carceres, vel inde fugientibus, dum eorum cauſa agitur. Ex part.4. tract.7. reſ. etiam 15. pag.516.

16. De falſis teſtibus. Et an ſupradicti pœna talionis ſint condemnandi? Et quid de filiis, & nepotibus teſtis falſi? Et an Inquiſitores poſſint punire, & quibus pœnis eum, qui prece, minis, aut pretio teſtem corrupit, vt falſo in Sacro Tribunali contra aliquem deponeret? Ex p.4.tr.7. reſ.etiam. 16.ibid.

17. De Aſtrologis iudiciariis. Et an contra ipſos poſſint Inquiſitores animaduertere? Et quibus pœnis ſupradicti rei ſunt plectendi? Ex p.4.tr.7. reſ.etiam 17.p.517.

18. De inſordeſcentibus per annum in excommunicatione. Et an tales ſint ſuſpecti de hæreſi, & quæ pœnitentia ſit eis imponenda? Et an Inquiſitores poſſint procedere tantum contra inſordeſcentes in excommunicationem ex cauſa Fidei? Idem dicendum eſt de fautoribus, defenſoribus, & receptatoribus Hæreticorum; ac quoquo modo Officium S. Inquiſitionis impedientibus, & recuſantibus ſe purgare. Ex p.4. tr.7.reſ.18.p.518.

19. De transferentibus arma, equos, &c. in terras Infidelium, & de pœnis, quibus puniuntur, ſi animo adiurandi Infideles, & Hæreticos in bello ad impugnandum Chriſtianos, hoc fecerint; ſecus ſi lucrandi, & negociandi cauſa hoc egerint. Et an aduerſus ſupradictos Inquiſitores poſſint procedere. Ex part.4.tract.7. reſ.etiam 19. ibid.

20. De ſodomitis, & de pœna, qua ſupradicti debent puniri. Et adnotatur, quod non poſſunt Inquiſitores relaxare ſodomitas Curiæ ſæculari, niſi ſint incorrigibiles. Et an Inquiſitores habeant cognitionem nefandi criminis ex Conſtitutione Pij V. Greg. XIII. & Bulla Clem. VII. Et aliqua alia circa ſupradictos ſodomitas explanantur. Ex p.4.tr.7.reſ.etiam 20. p.519

21. De fautoribus, defenſoribus, & receptatoribus Hæreticorum, &c. Et an contra tales, ut ſuſpecti de hæreſi poſſint Inquiſitores procedere? Et quomodo, & quibus pœnis puniri debent? Et inter alia, quæ circa hoc docentur, tandem quæritur, an non reuelantes Hæreticos puniendi ſunt tanquam fautores? Et an qui fauet, & recipit conſanguineos Hæreticos incidat in pœnam excommunicationis latam in Bulla Cænæ contra fautores, & receptatores Hæreticorum? Ex p.4.tr.7.reſ.etiam 21.ibid.

22. De reuocantibus Confeſſiones, Et quid de teſtibus reuocantibus ſuam teſtificationem? Sed ſupereſt difficultas, an Inquiſitores ſtare debeant ſecundo dicto, etiamſi teſtis neget hæreſim in primo dicto confeſſam? Ex p.4.tr.7. reſ. etiam 22.p.521.

23. De Dogmaticis, & Hæreſiarchis; & de pœnis, quibus ſupradicti ſunt puniendi. Et an verò in pœnam ſupradictis ſit neganda Euchariſtia Ex p.4.tr.7. reſ.etiam 23. pag.522.

24. De hæreticis pœnitentibus, & de pœnis, quibus debent puniri. Et an in aliquo caſu veri pœnitentes non ſint reconciliandi? Et pro praxi adducuntur octo caſus in textu huius Reſolutionis, ex Bulla Clem. VIII. Et an Hæretici, ſi pœniteant in ipſo tabulato tradendi ſint Curiæ ſæculari? Et an qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, ſit ab Inquiſitoribus reconciliandus? Ex p.4.tr.7.reſ.etiam 24. ibid.

25. De Hæreticis impœnitentibus, & de pœnis, quibus ſupradicti merentur puniri. Et explanatur, quid eſt faciendum de diminuto, qui confitetur de ſe, non tamen omnes errores? Ex p.4.tr.7.reſ.etiam 25.p.524

26. De hæreticis relapſis. Et an Inquiſitores debeant illos admittere, ſi ſponte redeant, & pœnam mortis reuitare? Et an Inquiſitores poſſint damnare aliquem tanquam relapſum, qui poſt abiuratam hæreſim redditur de ſecundo lapſu vehementer ſuſpectus? Et an ſupradictis relapſis danda ſit Euchariſtia? Et notatur, quod datur caſus, in quo relapſus ex miſericordia iterum reconciliatur; & quod non poſſunt Inquiſitores tradere Curiæ ſæculari relapſum, inconſulto Supremo Senatu. Ex part.4. tra.7. reſ. etiam 26. p.525

27. De Hæreticis abſentibus, & de pœnis ſupradictis ferendis. Et notatur, quod in crimine hæreſis pro abſente citato Procurator comparens admittitur, ut defenſor innocentiæ, dummodo res ſit dubia, & reus ſit tantum de hæreſi ſuſpectus. Et an Inquiſitores, ſi poſt annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona reorum confiſcata? Et aliqua alia circa bona reorum, quæruntur, & notantur. Ex p.4.tr.8.reſ.etiam 27.ibid.

28. De Hæreticis defunctis; & quomodo contra ſupradictos debent Inquiſitores procedere; & quomodo, & quando, & in quibus caſibus & circunſtantiis eorum bona Fiſco ſint applicanda, & aliqua alia circa ſupradicta notantur. Ex p.4.tr.7.reſ. etiam 28. p.526

29. De Schiſmaticis; & de pœnis contra ſupradictos imponendis agitur. Et quæritur, an ſit in iure irregularitas inflicta contra Schiſmaticos? Ex p.4. tract.7. reſ. etiam 29.pag.527

30. An Inquiſitores poſſint unire duas ſemiplenas probationes ad damnandum reum pœna ordinaria? Ex p.4.tr. 7.reſ. etiam 30.p.528

31. An Inquiſitores poſſint condemnare reum hæreticum ad pœnam ordinariam, ſi adſunt tamen teſtes ſingulares? Et quid, ſi teſtes de eadem hæreſi ſint concordes, ſed eam quiſque audivit in vario loco, & diverſo tempore, an dicti teſtes ſufficiant ad condemnandum reum pœna ordinaria? Ex p.4.tr.7.reſ. etiam 31. ibid.

32. An reus hæreticus malæ vitæ, & famæ poſſit puniri ab Inquiſitoribus ex duobus tantum teſtibus conteſtibus tamen, & idoneis? Ex p.4.tr.7.reſ.etiam 32.p.529

33. An

33. *An Inquiſitores poſſint damnare reum, vt publicè abiuret de leui? Et an abiuratio de vehementi, quamuis fieri debeat publicè, & in loco publico; poſſit tamen ex rationabili cauſa fieri non publicè, ſed ſecreto? Et notatur, quod ætas neceſſaria ad abiurationem in maſculis eſt 14. annus; & in fœminis 12. Et aduertitur, quod ſi ſupradicti reconcilientur ex hæreſi formali propter eorum confeſſionem, & poſtea relabantur, ex miſericordia, conſulto Supremo Conſilio Inquiſitorum, videntur admittendi pro illa vice, non obſtante relapſu.* Ex p.4.t.7.reſ.etiam 33.p.530.

34. *An Inquiſitores debeant punire tanquam Hæreticum facientem ritus hæreticales, ſeu proferentem verba hæreticalia, & negantem intentionem?* Ex p.4.t.7.r.etiam 34.ib.

35. *An Inquiſitores poſſint ſuperueniente probatione reum abſolutum iterum examinare, & condemnare? Sed difficultas eſt, an reo in pœnam extraordinariam condemnato ob defectum probationis, ſi ſuperueniant nouæ probationes, poſſint illum Inquiſitores in pœnam ordinariam condemnare? Et an verò indicia ſuperuenientia ſint coniungenda cum indiciis, ex quibus reus prius fuerat tortus?* Ex p.4. tr.7.reſ.etiam 35. p.531.

36. *Quænam pertinacia ſufficiat ad conſtituendum hominem hæreticum non ſolum in foro interno, ſed etiam externo? Et ſupponitur nullam eſſe hæreſim ſine pertinacia. Et an ignorantia craſſa, & ſupina excuſet ab hæreſi; & quid de affectata? Et an ſit cenſendus Hæreticus pertinax vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus, vel Epiſcopo, ſi adhuc in ſuo errore perſiſtit?* Ex p.4.t.7.reſ.etiam 36.p.532.

37. *In imponendis pœnis, quando diſcrepant Inquiſitores, & Ordinarij, quid faciendum? Et notatur, quod eſt differentia inter Inquiſitionem Romanam, & Hiſpanam, nam in Inquiſitione Romana poſtquam concorditer Epiſcopus, & Inquiſitores impoſuerunt delinquenti aliquam pœnam, poſſunt cumulatiuè eam minorare? in Hiſpania verò ex priuilegio Summi Pontificis, Supremus Inquiſitor habet poteſtatem minuendi, & relaxandi pœnas. Et an hodie Inquiſitores in depoſitione Crucis ſignatæ, vulgo dictæ* San Benito, *minimè diſpenſare poſſint?* Ex p.4.tr.7. reſol. etiam 37.p.534.

38. *An Inquiſitores in imponendis pœnis teneantur ſequi vota conſultorum? Et aliqua alia quæruntur, & notantur inter conſultores, & Inquiſitores contingentia. Et in calce huius Reſolutionis alium caſum deciſum inuenies pro Conſultoribus tantum.* Ex p.4.tr.7.reſ.etiam 38.p.535.

† *Nota, quod ſupra in hoc ipſomet* tom.5. in tract.10. de Poteſtate, & Officio Inquiſitorum, *ſunt etiam multæ difficultates pertinentes ad iſtum* tract.12. de Pœnis delictorum, &c. *ſicut in iſto ſunt aliæ pertinentes ad illum. Similiter in proximo præterito tractatu, & ſupra* in tr.9. *etiam inuenies aliquid pro iſto* tr.12. *& quia propè ſunt præcitati tractatus in hoc ipſomet* tom.5. *lege illos omnes, & non te pigebit.*

TRACTATVS XIII.

In quo ad pedem litteræ continentur Decreta, & Conſtitutiones recentiorum Pontificum ad Tribunal S. Officij ſpectantes, ut habentur *in ſine part.4 ſecundum ordinem R. P. Dianæ.*

TRACTATVS

TRACTATVS PRIMVS *DE* EXCOMMVNICATIONE, ATQVE DE EIVS ABSOLVTIONE.

RESOLVTIO PRIMA.

An poteſtas ferendi cenſuras poſſit conſuetudine, vel præſcriptione acquiri?
Idem eſt dicendum de poteſtate abſolvendi ab excommunicatione per alium lata.
Et an hæc poteſtas poſſit acquiri circa unam cenſuram, & non circa aliam? Ex part.5.tr.9.Reſol.42.

§. 1. RESPONDEO affirmativè de conſuetudine. Probatur *ex cap. dudum, de electione, & electi poteſtate, & cap. Romana, de ſententia excomm. in 6.* vbi idem dicitur de poteſtate abſolvendi ab excommunicatione per alium lata, ex quo deducitur argumentum à ſimili. De præſcriptione idem ſignificatur *cap. auditis, & cap. cùm olim, de præſcriptionibus,* & ratio eſt, quia iuriſdictio poteſt conſuetudine acquiri, *cap. cùm contingat, de foro competenti.* Sicut conſuetudine poteſt introduci, item abrogari obligatio obtinens vim legis, & præſcriptione poſſunt mutari jura & dominia.

2. Notandum tamen, etiamſi juriſdictio hæc dicatur acquiri præſcriptione, vel conſuetudine, verè tamen conceditur à Summo Pontifice, qui hoc ſtatuit ita fieri, ut juriſdictiones Eccleſiaſticæ eſſent firmæ, & certæ. Et ita docet Mercerus *in 3. part. de Sacram. quæſt.21.dub.3.* Gordonus, *in ſumma, tom.1.lib.7.quæſt.2. cap.1.§.4. num.16.* & DD. communiter, qui etiam docent hanc poteſtatem poſſe acquiri circa vnam cenſuram, & non circa aliam, quia inter ipſas non eſt neceſſaria connexio, ut qui unam efficit, poſſit & aliam ferre, neque in præſcriptionibus & conſuetudinibus locum habet, ut jus acquiſitum circa actus unius generis extendatur ob ſimilitudinem ad alios. Ita *cap. cùm olim, de præſcript.* Abbas, qui uſum excommunicandi probaverit præſcriptione, ut etiam interdicendi & abſolvendi, defenditur à Pontifice condemnante eumdem ſuper omnibus cæteris actibus, qui ad munus Epiſcopale pertinent.

RESOL. II.

An qui habet poteſtatem ferendi cenſuram poſſit ea uti in ſua cauſa?
Et notatur, quod etiam ſi nemo poteſt incidere in cenſuram à ſeipſo latam, poſſit tamen occaſione cenſuræ à ſe latæ incidere in aliam cenſuram, quam alius tulerit, verbi gratia, communicando cum eo, quem ipſe excommunicaverit, quo modo celebrando in Eccleſia à ſe interdicta, fiet irregularis. Ex part.5. tr.9. Reſol.52.

§. 1. RESpondeo negativè *ex cap. inter querelas, c.23. quæſt 4.* Nemo enim permittitur eſſe judex in propria cauſa; quod tamen intelligit Innocent. IV. *cap. dilecto filio de ſentent. excommun. in 6.* ubi Prælatus cenſuram fert per modum judicij, non autem per modum defenſionis contra violentum invaſorem, quod ex eo licere docet, quia jura omnia vim vi repellere & ſe defendere permittunt. Quo caſu etiamſi cenſura habeat rationem pœnæ, tamen primò & per ſe non infligitur, ut vindicetur delictum, ſed ut præcaveatur majus malum, quod jure impedire poſſumus. Notat quoque Abbas ad *cap. cùm veniſſent, de judiciis,* idem licere non ſolùm per modum defenſionis, ſed etiam propriè dictum judicium exercendo, ubi cauſa eſt tam manifeſta, ut neque poſſit negari, neque indigeat examinari. Et ita docet Mercerus, *in 3. part. de Sacrament. quæſt. 20. dub.4.* ubi etiam notat, quòd etiam ſi nemo poſſit incidere in cenſuram à ſe ipſo latam, poſſit tamen occaſione cenſuræ à ſe latæ incidere in aliam cenſuram, quam alius tulerit, verbi gratia, communicando cum eo, quem ipſe excommunicarit, incidet in excommunicationem minorem à jure latam, quomodo etiam celebrando in Eccleſia à ſe interdicta, fiet irregularis.

RESOL. III.

An in dubio, utrum cenſura ſit lata, vel ferenda, cenſendum ſit tantum ferenda?
Et docetur quòd, ut teneamur vitare excommunicatum, non ſufficit dubium prudens denunciationis, ſed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis. Ex part.4.tract.3. Reſol.16.

§. 1. AFfirmativè reſpondeo cum Avila *de cenſ. 1.2. cap.2. dub.2.* & Coninch. *de Sacrament. diſput.13. num.22.* quos citat & ſequitur Hurtado, *tr. de cenſ. in communi, difficul.5. num.22.* vbi ſic ait: Quando verba relinquunt dubium, an contineant cenſuram latam, judicandum eſt non continere illam, ſed tantùm ferendam, quia odia ſunt reſtringenda, ſic Hurtado, qui etiam *in diſputat.2. de excommunic. difficul.3. num.7.* * docet, quòd ut teneamur vitare excommunicatum, * Sup. hoc inf Ref.125. § Notandū, & in aliis §§. ejus not.

non ſufficit dubium adhuc prudens denunciationis, ſed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis.

RESOL. IV.

An in cenſura ferenda, neceſſario requiratur monitio?
Et an, quando excommunicatio fertur à prælato, non per modum iudicij, ſed per modum defenſionis, ad defendendum jus proprium, requiratur monitio?
Et an requiratur monitio ad valorem aliarum cenſurarum, ut ſuſpenſionis, interdicti, &c. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 18.

Sup. inf. in Reſ. 8. §. 1. PRima opinio eſt Victoriæ *in ſum. de Sacram.* agendo *de excomm. n.* 6. Soti *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 1. *art.* 1. Ledeſmæ 2. *p. q.* 23. *art.* 3. qui affirmant non quidem requiri trinam, vel binam monitionem præcedentem, ut excommunicatio ſit valida, requiri tamen neceſſariò aliquam monitionem præviam, alioqui inutilem eſſe excommunicationis cenſuram. Probatur ex *c. Romana de ſententia excomm. in* 6. ubi id videtur definitum. Probatur ſecundò ex Matth. 18. *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus & publicanus.* Vbi non datur Eccleſiæ poteſtas ad excommunicandum niſi pro contumacia contra præcepta Eccleſiæ. Non datur autem contumacia niſi præcedat apta admonitio.

2. Secunda opinio eſt negans, ſcilicet non requiri monitionem ad cenſuræ eſſentiam, quàm tenet gloſ. *in c. Romana, citato,* & Panorm. *in cap. ſacro de ſententia excomm.* Felinus, *in c. cùm ſit Romana, de appellationibus, num.* 15. & alij juris interpretes, quos citat Cajetanus 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 2. Item Cordub. *lib. de ignorantia, q.* 27. Michaël de Palatio, *in* 4. *diſt.* 18 *diſp.* 4. Almainus, *de poteſtate Eccleſiæ cap.* 20. & probatur 1. *ad Corinth.* 5. ubi Paulus excommunicavit inceſtuoſum pro peccato omnino præterito, nec legitur illum prius fuiſſe admonitum.

3. Hanc ſententiam prorſus tenendam eſſe puto, quia Eccleſia aliter facientem privavit ingreſſu Eccleſiæ, & divinis officiis per menſem: præcipit Superiori, ut talem cenſuram ſine difficultate relaxet, quod minimè eſſet per ſe neceſſarium, ſi valida non fuiſſet. Et ita docent Cornejo *in* 3. *part. tr.* 5. *de cenſ. in gen. diſp.* 5. *dub. vlt.* & Coninch. *de Sacram. diſp.* 13. *dub.* 9. *num.* 78. qui reſpondent ad ſuperius pro affirmativa ſententia adducta.

4. Notandum eſt tamen, docere Præpoſitum *in* 3. *part. q.* 1. *de cenſ. in genere, dub.* 12. *num.* 83. probabile eſſe non requiri monitionem ad valorem aliarum cenſurarum, ut de ſuſpenſione poteſt colligi ex *cap. tam litteris, in fine, de teſtibus,* ubi fertur ſine ulla monitione. Sed de hoc vide Villalobos, *in ſum. tom.* 1. *tract.* 16. *diffic.* 8. *num.* 6. ubi ſic ait: [Ha ſe de advertir aqui grandemente que algunas vezes la ſuſpenſion no ſe pone por via de cenſura, ſino por via de pena, como ſi el Obiſpo ſuſpendieſſe à un Clerigo por un delito, que cometio. Y en tal caſo no es propriamente cenſura, que no ſe pone para que dexe la contumacia, ſino para caſtigarle del delito paſſado, y que ſe pueda poner deſta manera, lo diremos abaxo, y lo dizen comunmente los DD. y lo miſmo es del entredicho perſonal eſpecial, aunque no del general, porque eſſe ni eſtà en uſo, ni es neceſſario: y lo miſmo diremos en la dificultad ſiguiente de la deſcomunion reſpeto del ſumo Pontifice, mas no reſpecto de los demas Prelados, aunque muchos tienen lo contrario. Supueſto eſto ſe ha de dezir, que quando eſtas penas ſe ponen, no como cenſuras, ſino tan ſolamente comos penas, no es meneſter que preceda alguna amonicion, como tanpoco lo es meneſter en otras penas.] Ita doctiſſimus Villalobos; cui adde Hurtadum, *de cenſ. in genere, difficultat.* 18. *num.* 80.

5. Sed hîc non eſt relinquenda difficultas, an quando excommunicatio fertur à Prælato non per modum judicij, ſed per modum defenſionis ad defendendum jus proprium, requiratur monitio? Aliqui juris periti docent in hoc eventu non eſſe neceſſariam monitionem. Pro hac opinione aliquos refert Covarruvias infrà citandus, & eam ſequitur Vgolinus, *tabula* 1. *de cenſ. lib.* 2. *cap.* 18. quia tunc excommunicatio non eſt à judice ut judex, ſed ut à perſona privata defendente ſuum jus. Probatur etiam ex *cap. delicti, de ſent. excommunic.* Sed contrariam ſententiam docet Covarruvias, *in cap. Alma mater* 1. *part. relect.* §. 9. cum aliis Doctoribus & ſequitur P. Vaſquez, *dub.* 12. *cit. num.* 15. P. Suarez, *diſputat.* 3. quia jura nullam talem faciunt exceptionem, & *in cap. delicti, cit.* nihil contra hoc dicitur: & hoc etiam docet Turrian. *de cenſ. lib.* 2. *diſp.* 18. *dub.* 5. Ad fulciendã doctrinam hujus. § lege ſup. doctrinã Reſ. 1.

6. Non deſinam etiam hîc adnotare dubium, de quo his diebus interrogatus fui, nempe, an ſi à jure decreta ſit excommunicatio, vel alia cenſura, non latæ, ſed ferendæ ſententiæ, verbi gratia, qui tale crimen commiſerit, excommunicetur, ſuſpendatur, &c. an inquam, in tali judex contra reum convictum poſſit procedere ad excommunicationem ei infligendam ſine alia monitione. Panormitanus, *in cap. cùm ſit Romana, num.* 28. *de appellat.* & affirmativè reſpondet Sanchez, *de matrim. tom.* 1. *lib.* 2. *diſputat.* 24. *num.* 28. & Avila, *part.* 2. *cap.* 5. *diſputat.* 1. *dub.* 5. *concl.* 1. ubi ait: In tali caſu judicem licitè poſſe ferre ſententiam excommunicationis ſine alia monitione, ſed meliùs faciet ſi præmittat unam ſaltem monitionem. Ita Avila, qui citat Covarruvias, *in cap. Alma mater.* 1. *part.* §. 9. *num.* 5. quibus ego addo Bonacinam, *de cenſ. diſputatione prima, quæſt.* 1. *punct.* 9. *numer.* 3. quia, ait ille, adeſt ſufficiens admonitio ex parte judicis, & ſufficiens contumacia ex parte delinquentis, qui novit prohibitionem ſub pœna cenſuræ ferendæ, quia non eſt major ratio, cur ad ferendam ipſo facto cenſuram antea comminatoriè latam, nova requiratur admonitio diſtincta à prohibitione, non autem requiratur, dum præceptum, vel prohibitio edita eſt ſub pœna cenſuræ ipſo facto: ſeu ad hanc non requiritur nova publicatio: ergo neque ad illam. Et hanc ſententiam probabilem putat Cornejo, *in* 3. *part. tractat.* 5. *de cenſ. in gen. diſputatione* 5. *dub.* 2.

7. Sed mihi contraria ſententia magis placet, quam tuetur Cornejo, *loco citato*, cum Hurtado, *de cenſ. in com. difficultat.* 8. *numer.* 79. & Suarez, *diſputatione* 3. *ſect.* 10. *numer.* 19. quod colligitur ex *cap. reprehenſibilis, de appellat.* vbi ſic habetùr: Nec Prælati (niſi canonica monitione præmiſſa) ſuſpenſionis, vel excommunicationis ſententiam ferunt in ſubjectos, niſi fortè talis ſit culpa, quæ ipſo ſuo genere (id eſt, ex ſe, ſeu ipſo facto, ait gloſſa, *ibidem*) ſuſpenſionis, vel excommunicationis pœnam inducat. Cùm igitur exceptio firmet regulam in aliis, ſequitur ad omnem omnino cenſuram, quæ non ipſo facto ſeu criminis admiſſione incurritur, ſed à judice actualiter infligenda eſt, canonicam monitionem (eamque trinam, per ſe loquendo) neceſſario præmittendam eſſe. Ratio eſt, quia ob crimen merè præteritum, aut emendatum, neque excommunicatio, neque alia propriè dicta cenſura infligi poteſt, ut ſuprà dictum. Si autem judex excommunicationem, aliamve cenſuram ſententiæ ferendæ exequi poſſet contra criminoſum, nulla præcedente monitione, tunc ſæpe accideret cenſuram infligi propter crimen merè præteritum, aut emendatum. Quid enim ſi reus citatus, & crimen

men confeſſus, ab eo abſiſtere velit, & Eccleſiæ ſatisfacere, profectò excommunicari non poterit, cùm potiùs tunc abſolvi deberet, ſi antea excommunicationem incurriſſet, juxt. *c. qua fronte, de appel.* Confirmatur ex eo quòd cenſura hæc actualiter non à lege feratur, ſed ad homine, ideóque legis monitio præcedat ſaltem ordinariè, & niſi aliud cauſæ gravitas, ſeu neceſſitas requirat. Ergo, &c.

8. Advertendum eſt tamen, quòd etiam ſtando in prima opinione judex talem reum non poterit excommunicare ſine citatione, dando ei terminum ad allegandum pro ſe. Ita Soto *d. 22. quæſt. 2. art. 2. in 2. concl.* quod adeò verum eſt; ut etiam quando lex excommunicat ipſo facto, non poſſit judex declarare excommunicatum trangreſſorem ſine citatione, ut docet Philip. Decius *cap. pervenit el. 1. de appellat.* Navarr. *cap. 27. num. 10. & lib. 5. conſ. tit. de ſent. excom. conſ. 20. n. 4.* & alij multi, quos refert & ſequitur Covarr. *n. cit. circa finem*, niſi delictum eſſet notorium, pro qua limitatione facit quod tradit ipſe Covarr. *ibid. num. 6. verſ. & hæc quidem.* Eamdem ponit Navar. *conſ. cit.* & adeò verum eſt requiri citationem ad declarandum tranſgreſſorem incurriſſe excommunicationem juris ipſo facto impoſitam, ut ſi aliter fiat, declaratio ſit nulla. Ita tenent multi Doctores quos refert & ſequitur Covarr. *ibid. num. 5.* & Navarr. *conſil. citato.* Et hæc omnia docet Avila *ubi ſuprà concl. 2.* cui adde Bonacinam in editione noviſſima *loco citato.*

Sup. hoc inf. in Ref. 6.

quæ tribus æquivaleat propter tria temporis intervalla deſignata, quia ſi hæc expectanda forent, interim Clericus interficeretur, & irrideretur Eccleſiaſtica poteſtas, quod intelligendum eſt, modò pars aliqua futuri temporis etiam deſignata, quæ ſaltem ad deliberandum ſufficiat, judici ſeculari concedatur. Tertiò, dictæ monitiones debent fieri coram perſonis idoneis, ad teſtificandum ſi opus fuerit. Quartò debent fieri in propria perſona ejus, qui eſt cenſura ligandus, licet hoc in aliquibus caſibus non ſit neceſſarium. Et de his omnibus ſupradictis vide Fabrum *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. qu. 1. diſp. 4. cap. 2. num. 75.* Bonacinam *de cenſ. diſp. 1. qu. 1. punct. 9. num. 6.* Cornejo *in 3. part. tr. 5. de cenſ. in genere, diſput. 5. dub. 2. per totum* Villabos *in ſumm. tom. 1. tr. 16. diffic. 7. per totam.* Hurtado *de cenſ. in comm. diffic. 19. & 20.* Coninch *de Sacram. diſput. 13. dub. 9. n. 79.* Avilam *de cenſ. part. 2. cap. 5. diſp. 1. dub. 7. & ſeq.*

Sup. hoc quarto in Ref. ſeq. §. 2. à lin. 4.

3. Notandum eſt tamen hîc contra Sayrum *de cenſ. lib. 1. cap. 12. num. 23.* malè citantem pro ſe, Covarr. & Hugolinum, ſine monitionibus cenſuram ferri non poſſe, etiam ſi ante monitiones conſtet de contumacia rei, ut ſi publicè aſſeveraverit cum juramento ſe monitionibus non pariturum. Ita Suar. *de cenſ. diſp. 3. ſect. 10. num. 8.* & Cornejo *ubi ſupra.* Vbi etiam notat non poſſe ſubditum cedere juri monitionis canonicæ, ita ut non prævia trina monitione ligari poſſit per cenſuram.

RESOL. V.

An cenſura ſine trina monitione non ſolum ſit illicita, ſed invalida?

Et in textu hujus Reſolutionis multa diſcutiuntur pro firmanda doctrina ſupra dicta quæſtionis. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 19.

Sup. hoc inf. in Ref. 8.

§. 1. RESpondeo negativè. Vnde quamvis judex peccet excommunicando in caſibus non permiſſis ſine trina monitione, aut una pro trina, nihilominus cenſura ita lata valida eſt, dummodo, aliqua monitio etiam ſimplex præceſſerit. Et ratio eſt, quia hæc trina monitio non eſt inducta à jure, ut quid ſubſtantiale pertinens ad eſſentiam cenſuræ, ſed ſolùm ut quid accidentale pertinens ad ſolemnitatem, ut facile colligitur ex *cap. ſacro, de ſent. excom.* ubi ſupponitur excommunicationem latam ſine trina monitione poſſe eſſe juſtam, quamvis judex eam ferens ſit dignus pœna, ſed non poſſet eſſe juſta, ſi eſſet nulla & invalida. Ergo: & nota quòd *in cap. Romana, de ſent. excom. in 6.* cenſuræ ſine competenti monitione latæ dicuntur injuſtæ, non obſtante quòd *in cap. ſacro, de ſent. excom.* dicantur juſtæ, quia ſunt iniquè datæ, & contra legem, quæ præcipit ferendas eſſe præmiſſa canonica monitione; cum quo tamen ſtat quòd poſſint interdum non eſſe contra juſtitiam commutativam, vel diſtributivam, & ex hac parte poſſunt appellari juſtæ, ut vocantur in dicto cap. *ſacro.*

2. Notandum eſt tamen hîc primò, quòd unaquæque harum trium monitionum aliquo dierum intervallo fieri debet, niſi periculum ſit in mora, vel aliqua juſta cauſa arbitrio judicis penſanda. Secundò neceſſitate urgente poſſe licitè trinam monitionem, aut unam pro trina omitti, ut in caſu, quo Clericus ſubitò à judice ſeculari ad ultimum ſupplicium deferretur, & jam non executio inſtaret, poſſet tunc & deberet talis judex ab Epiſcopo excommunicari ipſo facto ſine prævia monitione trina, aut

RESOL. VI.

An declaratoria incurſionis in cenſuras latas contra N. ſit valida?

Et multa adducuntur pro defectu citationis in prædicto caſu.

Et infertur, quod ab incurſione cenſurarum excuſat ignorantia moraliter vincibilis; & in aliquibus caſibus ignorantia etiam craſſa, & ſupina, dummodo non ſit affectata.

Et docetur ignorantiam probari poſſe per juramentum; ſed ſi jurare quis recuſat, debet haberi pro excommunicato, &c.

Et aſſeritur Clericos, & Beneficiarios non amittere privilegium fori, etiam ſi ſe immiſceant enormibus, & incedant in habitu laicali, niſi prius ter moneantur, & precedat Declaratoria judicis Eccleſiaſtici.

Et multa alia pro firmanda doctrina prædictarum quæſtionum adducuntur, & tota doctrina eſt valde notanda. Ex part. 10. tract. 12. & Miſc. 2. Reſol. 4.

§. 1. SVppoſita veritate facti in ſcripturis impreſſis exhibita, aſſero primò, Declaratoriam incurſionis alicujus cenſuræ à jure latæ ſine prævia citatione eſſe nullam. Ita Cornejo *in 5. par. D. Thomæ, tom. 2. tr. de cenſ. in gen. diſ. 5. dub. 2. quæſt. 6.* Avila *de cenſ. par. 2. cap. 5. diſp. 1. dub. 5. concl. 2.* & alij Iuriſconſulti, & Canoniſtæ, quos ad ſatietatem adducit Chartarius, *in deciſ. Crimin. 61. num. 22.* aſſero ſecundo, in declaratoriam excommunicationis illegitimam minimè producere effectum; ne conſtituere reum in mora, tanquam nullam *ex capit. Gratum de offic. deleg. capit. Bonæ, de elect.* Gloſſa *in capit. in jus vocetur*; & inter illos Ludovicus Meſſia *in l. Regiam Toleti part. 10. fund. 1. numero 24.* Cabedo, *par. 2. deciſ. 15. num. 13.* Carlevalius *de Iudiciis, diſp. 2. quæſt. 7. ſect. 3 num. 879* Giurba, *conſ. 48. num. 45.* Daniel de Nobilibus *in Select. contr. Sacri & civilis juris, diſp. 1. num. 32* Io Zangerus *tr. de excep. par. 2. cap. 3.*

Sup hoc ſup. in Ref 4 §. ult. à lin. 5.

cap.3. num. 35. Matthæus de Afflictis, *deciſ.* 369. *numer.* 16.

2. His poſitis, reſpondeo, declaratoriam cenſurarum contra N. fuiſſe nullam ex defectu citationis invalidæ. Probatur, quia in cauſa gravi non ſufficit citatio ad domum, ſed debet fieri* perſonaliter ex *leg. Ignorare Cod. de Reſtitut. in integr.* & docet Innocentius communiter receptus *in c. fin. de eo, qui mittitur in poſſeſſ.* Felinus, *in c. Cum ſit Romanæ*, *n.* 13. *de appel.* Covarr. *in c. Alma. Mater part.* 1. §. 9 *n.* 4. Guttierrez, *in Can. Q Q. lib.* 2. *c.* 16. *n.* 15 Menoch. *de arbitr. Cent.* 6. *caſu* 541. *num.* 4. Quibus adde omninò videndum Gratianum, *in diſcept. forenſ. t.* 2. *c.* 531. *n.* 67 & in ſpecie loquens de excommunicatione aſſerit Salgadus, *de reten. Bull. part.* 2. *cap.* 24. *num.* 12. debere ad excommunicationem præcedere citationem perſonalem.

* Sup. hoc in Reſ. præterita § 2. poſt mediũ à verſ. Quarto.

3. Nec obſtat dicere, quod ſufficit citatio facta ad domũ ſolitæ habitationis, ſi perſonaliter reus non invenitur, hoc referente Nuntio ex pluribus Doctoribus firmat Marius Antonius, *var. lib.* 1. *reſolut.* 58. *numero* 16. & Ciarlinus *Rer. quotid. tomo* 2. *capit.* 148. *numero* 8. *& ſeqq.* Non inquam hoc obſtat, nam talis doctrina procedit, ut obſervat Sperellus, *tomo* 1. *dec.* 48. *num.* 34. Narbona *Recopil. lib.* 2. *tit.* 4. *lib.* 60 Gloſſa unic. *numero* 7. *ex cap. Quoniam*, §. *Porrò, ut lite non conteſtata, lib.* 6. & tradit Gloſſa *in cap. ſi Capitulo ver. factam, de conceſſ. præbend. in* 6. & alij communiter, quando reus dolosè ſe abſcondit, ne perſonaliter citetur: tunc enim citatio ad domum ſufficit, ac ſi eſſet perſonalis. Et ideo individualiter pro caſu noſtro ſic aſſerit Marcellus Vulpe *in Praxi Iudiciali, capit.* 1. *num.* 48. Notandum eſt, quod nullo modo excommunicari poteſt is, qui fuit citatus domi; ſed eſt citandus perſonaliter niſi antea probetur ad ejus notitiam citationem perveniſſe: aliàs ſententia excommunicationis non valeret, niſi excommunicandus dolo latitaret, vel ſubterfugeret citationem perſonalem. Ita ille. Ergo cùm in caſu noſtro N. dolosè non latitaret, ſed juſſu ſuperiorum cauſa muneris publici abſens eſſet, ut Regius Fiſcus proteſtavit, & petiit terminum competentem, ut dictus N. veniret ad ſe defendendum; ſequitur neceſſariò, quod citatio facta in ejus domo nullius valoris fuit, nam perſonaliter in re tam gravi, ut probatum eſt ſupra, facienda erat, ut de facto fieri poterat, dum N. eſſet reverſurus intra terminum conſtituendum à Reverendiſſimo Domino vicario, ut Regius Fiſcus poſcebat.

4. Confirmatur ſupradicta ſententia pro caſu noſtro individualiter ex notabili, & celebri Gloſſa *in Clem.* 1. *de pœnis, verb. Quam citò commodè poteris:* ubi determinat, non debere Iudicem quemquam declarare excommunicatum; niſi prius eo vocato, viderit illum eſſe moroſum præmiſſa ſuper hoc ſummaria cognitione. Ita Gloſſa. Sed in noſtro caſu N. erat abſens, & nihil ſcire poterat de citatione facta in ejus domo, cujus copiam ſatellites neque domi reliquerunt, imo quæſiti præbere noluerunt & tamen ut notat Regens de Vico *in Pragmat. Regni Sardiniæ, tomo* 1. *tit.* 9. *capit.* 9. *num.* 16. & Puteus, *deciſ.* 9. *de dolo, & contumacia*: copia citationis eſt Parti tradenda: quod cùm non fuerit executum; citationem omnino nullam eſſe, dici poteſt, & citatum non eſſe contumacem, ut ex Textu *in cap. Cùm in jure de Offic. deleg. cap. præterea de dilat.* & in *lege Prohibitum Codic. de jure Fiſci, lib.* 10. & in Clem. *Cauſam, de electione in fine*, & in *capit.* 17. *quæſt.* 2. *de confirmatione utili, vel inutili cap. penult.* & tradunt Specul. *in tit. de Citation. ſub num.* 27. latè Roman. *conſ.* 336. *num.* 7. *& ſeqq.* ubi Add. Angel. *conſ.* 8. *ſub numero* 2. *verſ.* 2. *quia*, Ancharan. *in Clement.* 1. *de Iudic. col.* 2. *verſ. Et ideo clarius*, Vant. *de nullit. ex defect. citat. num.* 31. *&* 47. Maranta *de ordine Iudic. part.* 6. 1. *membro Iudic. num.* 75. Gayl. *pract. lib.* 1. *cap.* 48. *num.* 7. Aſin. *in praxi*, §. 5. *cap.* 2. *num.* 30. quibus omnibus adde Danielem de nobilibus *in controverſ. Selectus juris Sacri, & Civilis, diſput.* 1. *num.* 28 Itaque ex his omnibus apparet apertiſſimè Reverendiſſimum D. Vicarium in tali caſu non potuiſſe illum ut vult Gloſſa, tanquam moroſum habere N. atque invalidè ad declaratoriam cenſurarum proceſſiſſe, dicendum eſt: quia allegata ejus abſentia à Fiſco Regio, ſaltem debebat terminum competentem præbere, ut poſtea datus fuit; etſi intra illum non compareret, tunc tanquam moroſum ut ait Gloſſa poterat illum in cenſuras inci-diſſe, declarare.

5. Nec ſupradictis obſtat aſſerere, quod delictum N. erat notorium: & quando delictum cui de jure annexa eſt excommmunicatio, notorium eſt, citatio nulla requiritur, ut tenet Abbas *in cap. Reprehenſibilis de appellat. num.* 8. Bovius *reſpond. ad conſiderationes Pauli Servitæ, part.* 6. *folio* 105. Fagnatius *in defenſ. cenſur. Pauli V. folio* 135. Theologi Religionis Servorum *in eadem materia, cap.* 12. *folio* 281. Ioannes Beltranus Guevarra *in Propugnaculo Eccleſiaſticæ libertatis, part.* 2. §. 3. *aſſert.* 2. *num.* 48. Avila *de cenſur. part.* 2. *cap.* 5. *diſ.* 1. *dub.* 5. *concluſ.* 2. Garcias *in Polit. Regular. tom.* 1. *tractat.* 8. *difficul.* 3. *dub.* 2. *punct.* 2. *num.* 4 Suarez *de cenſur. diſp.* 3. *ſect.* 15. *num.* 20. Alterius *lib.* 3. *diſp.* 5. *cap.* 3. *verſic.* 3. *dub.* 9. Gayl. *Practicar. obſervat, lib.* 1. *obſervat.* 67. *num.* 9. Maynardus *de Privileg. Eccleſiaſt. parte* 2. *artic.* 25. *num.* 17. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 1. *cap.* 5. *num.* 6. & alij penes ipſos, unde Andreas, Magerus *in tract. de Advocatia Armata, cap.* 2. *num.* 176. ex multis firmat, quod in notoriis ſolemnitas juris relaxatur.

6. Reſpondeo, enim ſententiam horum Doctorum procedere quando cum facto notorio ſimul notorium eſt, factum illud nullam habere excuſationem; nec Reus aliquid allegare poſſet, & ita docet Ioannes Solorzanus *de Indiarum jure tomo* 2. *lib.* 2. *capit.* 27. *numero* 88. necnon heu quondam noſter Ioannes Baptiſta Larrea *in allegat. fiſcal. tomo* 1. *allegat.* 5. *num.* 6. *in fin.* quibus adde Petrum Antonium de Petra *de Poteſt. Principum, capite* 27. *numero* 28. qui citat Gloſſam, Abbatem, Curtium & alios. Vnde loquens in materia cenſurarum, Genuenſis in Praxi *Archiep. cap.* 23. *numero* 6. dicit quod ſecundum communem Doctorum opinionem declaratio excommunicationis debet fieri parte citata ad dicendum cauſam, quare non debeat declarari excommunicata; idque limitat procedere in exceſſu notorio, dummodo certum ſit, non poſſe competere aliquam juſtam excuſationem: ſubjungens, ſemper eſſe tutius citare; quia multa dicuntur notoria, quæ non ſunt. Hinc Hoſtienſis *in capit. Pervenit* 1. *extra de appel.* concludit, quod ſi factum eſt notorium; tamen non eſt certum, quod abſenti competat, vel non competat defenſio, non poteſt fieri denunciatio excommunicationis, vel alia exequutio, ſed requiritur citatio partis, & cauſæ cognitio. Hoc etiam docuit Caſtrenſis, *lib.* 2. *conſ.* 422. *num.* 2. Panorm. *lib.* 2. *Conſ.* 68. *n.* 4. & Calder. *conſ.* 171. *n.* 1. vide etiam Caſpenſem *in cur. Theol. tom.* 2. *tract.* 24. *diſp.* 2. *ſect.* 2. *n.* 15. Hurtadum *de excommunicat. diffi* 3. *n.* 9. Fagundez *part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 5. *n.* 12. Sayrum *de conſ. lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 18. & me citato, Franciſcum Nigrum *de ordine celebrand. Miſſas, part.* 7. §. 9. *n.* 19.

7. Sed audiamus Caſtrum Palaum *tom.* 6 *diſp.* 1. *punct.* 5. *num.* 1. ubi ſic ait: Commiſiſti delictum cui eſt annexa cenſura: poterit ne declarare & denunciare

nunciare eſſe ligatum abſque monitione? Reſpondeo poſſe dummodo delictum publicum ſit,& notorium, debet tamen delictum notorium eſſe, ut nulla tergiverſatione celari poſſit, aut executionem admittere; aliàs ea declaratio illicita eſſet contra jus naturæ, & juridicum ordinem procedendi. Ita Palaus. Sed in caſu noſtro,de quo loquimur,licet eſſet notorium N. damnaſſe ad mortem dictum aſſertum Clericum Beneficiarum; tamen non erat ſimul notorium ipſum nullam excuſationem habere in ſui defenſionem. Ergo neceſſaria erat citatio ad declarandum in cenſuras incidiſſe, effectum ad ut ipſe ſi cauſas excuſantes in ſuam defenſionem haberet, in judicio poſſet illas producere; provt de facto prædictus N. habebat per quas neceſſario erat deveniendum ad declaratoriam,ut factum fuit.

8. Et primo quia ipſe nunquam ſcivit dictum N. fuiſſe aſſertum Clericum; nec homo exterus, qui tantum per duos annos N.habitaverat, poterat, & tenebatur ſcire omnes Clericos N. Ergo ratione ignorantiæ excuſandus venerat ab incurſione cenſuræ: nam ab ipſa etiam liberat ignorantia moraliter vincibilis,& in aliquibus caſibus etiam ignorantia craſſa,& ſupina,dummodo non fuerit affectata. Et ita ex Sanchez, docet Franciſcus Lugo, *de Principiis moralibus, part.2. cap.4. quæſt.9. numer.*77. quibus adde Leonem, *de Cenſuris, Recollect.5. numer.* 18. Villalobos, *tom.1.tractat.17.difficultat.21.num.*3. Ciarlinium, *contr. forenſ. tom.2. cap.55. num.*9. Caſtrum Palaum, *tom.1. tr.2.diſp.1.punct.*18. *num.*2. & omninò videndum Merollam, *in Theolog.mor.tom.1. c.2.diſp.1.dub.16. n.22. cum ſeqq.*

Sup.hoc inf. in Reſ.33. 34.& 35. §. Et eandem, à lin.8.Et §. vlt.ad medium, & in Reſ.61. § vlt.& inf. in tr.2.Reſ.25. in §.2.& inferius in tr. 8.Reſ.6.& in tom.6.tr.1. Reſ.38.& in tom.7. tr.1. Reſ.19.§.1. ſignanter, §. vlt. & in Reſ.232.§.1. ad med.

9. Confirmatur hæc doctrina variis exemplis, quæ videre poteris penes illuſtriſſimum Præſidem Covarruviam, *in capite Alma mater part.*1. §. 10. *numer.*13. Chartarium, *deciſ. Crim.*56.*numer.*29. *& ſeqq.* Et ideo pro re noſtra dicendum eſt; ſi quis Clericum incedentem in habitu laicali, & ſine tonſura, comamve nutrientem percuſſerit, ignorans eum eſſe Clericum, probabilis eſt ignorantia; quia talis quis præſumitur, in quali habitu reperitur: nec ille percuſſor in ſententiam excommunicationis incurrit. Sic tenent Gloſſa, & Turrecremata, *in cap. ſi quis ſuadente* 17. *quæſtione quarta*, Angelus *verb. Excommunicatio* 5. *caſ.*1. *numer.*25. Tabiena, *eodem verb. Excommunicatio* 5. *caſ.*1. *numer.*21. Sylveſter, *eodem verb. Excommunicatio* 6. *numero* 6. Leo *de Cenſ.Recollect.*5.*numer.*178 Sayrus, *de Cenſuris libro tertio,cap.*27. *numero ſecundo.* Itaque ex his omnibus ſequitur, neceſſario N. cùm ignoraſſet aſſertum Clericum N. minimè in Cenſuras prætenſas incidiſſe. Et talem ignorantiam probari poſſe per ejus juramentum, docet *cap.Paſtoralis de except.cap.ſi vero,il* 2. *de ſentent. Excommunic.* Abbas *in cap. cognoſcentes numer.*9.*de Conſtit.* ubi Felinus, Abbas *conſil.*9. *numer.*48. ubi, quod ſic etiam probatur error; Menochius, *conſil.* 389. *ſub numer.*22. *libro quarto*, Burſatus, *conſil.*181. *numer.*52. *libro ſecundo*, Gabriel, *conſil.*52. *numer.*17. *libro* 1. latè Maſcardus, *de probat.concl.*881.*numer.*1. *& ſequentibus*, Gratianus, *conſ.*152.*num.*14.15. *lib.*2 Seraphinus, *de privileg. juram. privil.*4. *numero primo, & ſeqq. & privil.*9. Oſaſcus, *deciſ.Pedemont.*71.*num.*25. *& dec.*101. *num.*23. Azorius, *Inſtitut.moral.libro* 1. *capite* 16. *quæſtione* 2. Alterius *de Excommunic. Bullæ,diſput.*10.*lib.*5. *cap.*4. *folio* 579. *col.*1. *circa finem*, Bonacina, *de pecc. diſput.*2.*quæſt.*8.*punct.*3.*numer.*13. Graffius, *deciſ. aur. part.*2.*lib.*2.*cap.*9. *num.*20. *&* 26. quibus adde Gaballum, *Reſol.Crim.caſ.*199 *numero* 26. Vivium, *dec.*305. *numer.*21. Novarrium, *in Pragmaticas Regni Neapolitani,tit. de monetis, Pragm.*2. *collect.*3. *numero* 11. Danielem de Nobilibus, *in Selectis diſputationibus Iuris Sacri,& Civilis diſputatione* 17.*num.*48.& Laurentium

Sup.hoc in Reſ. not. ſeq.

de Portell. *in Reſponſ. Regul. tom.*1. *capite* 27. *num.*3. Qui etiam ait, quod ſtante dubio, ſtabitur juramento illius; & quod etiam præſumptio juris elidituṙ per juramentum in contrarium, ut habetur *in cap. In tua, de eo qui in matrimon. accuſ. poteſt*, & Gloſſa, *ibidem in fine Caſus.* Quod etiam noviſſimè docui, *in part.*9. *tr* 4. *reſolutione* 42. & docent Leo, *de Cenſ. Recollect.*5. *numer.* 105. aſſerens ignorantiam in foro externo probari juramento. Quod apertiſſimè patet *ex cap. Si verò* 2. *de ſentent. Excommunic.* ibi, vel ſi hoc dubium fuerit, (intellige,apud forum externum) propria manu dumtaxat præſtiterit juramentum, quod eum eſſe clericum ignoraſſet; ubi Gloſſa, *verb. Propria manu*, ſubdit, ſoli Sacramento creditur,quando de Conſcientia alicujus dubitatur, vel quæritur. Si autem jurare recuſabit, debet haberi pro Excommunicato, ut ibi *in eodem Textu* ſubdit ſummus Pontifex. Vbi Gloſſa, *verb. noluerit.* Subdit: Hoc ipſo, quod jurare non vult, præſumptio eſt contra eum: in tantum, quod tanquam Excommunicatus vitabitur. Quæ omnia caſum noſtrum in terminis declaraſſe patet: Nam N. non ſolum non recuſat jurare, ſed ſe exhibet ignorantiam ſuam circa Clericatum dicti rei N. ſolemni, & ſacroſancto juramento firmare. Ergo.

Quæ hic eſt infra in tr.2. Reſ.25. in §. vlt. ad lin.5. & melius in tom.7 tr.1. Reſ 19 §.2. & ſeqq & in Reſ.232 §. vlt poſt medium, à verſ. quod ignorantia.

10. Secundò N. invenit dictum N. aſſertum Clericum Beneficiatum in habitu laicali cum armis rotatis brevibus, & oblongis, ſine vllo veſtigio Clericatus:& talis habendus, & reputandus eſt quis,quali in ſtatu fuit repertus;ut in ſpecie tradunt Alexander, *conſ.*409. *n.*9.*lib.*6. Decianus, *lib.*4.*c.*9.*n.*100. Vincentius de Franchiſ. *dec.* 189. *num.*6. *part.*1. Menochius omninò videndus, *tom.*10.*conſil.*912.*num.*4. *& ſeqq. & tract. de præſumpt. libro* 6. *præſumpt.* 76. *numer.*17. *cum ſeqq.* & adeſt Textus expreſſus *in cap. ſi Iudex Laicus, de ſentent. Excommunicat. in* 6. ubi ſic habetur: Iuſtum eſt enim, ut ipſe talis, qualem geſtaret habitum, (quovſque appareat aliud præſumatur; & qualis is eſſe, cujus fert habitum, comprobatur. Ita ibi Pontifex facit commune axioma, quod Clericatus non præſumitur: ut notat Innocentius *in cap. ſuper his numero decimo, in fine de accuſat.* & docet Boërius, *deciſione* 171. *numer.*15. Aymon Cravetta, *conſil.*93. *num.*1. & alij. Imo vnuſquiſque præſumitur laicus, & etiam in dubio; ut tradit Decius, *conſ.*152.*num.*6. cum aliis. His omnibus adde, quod dictus N. poſtquam captus fuit in habitu laicali, modo quo ſupra dictum eſt, cum poſtea in judicium vocaretur, nunquam poteſtavit, ſe eſſe Clericum; nec vnquam poſtulavit Declaratoriam fori. Ergo damnando illum N. ad mortem, nullam incurriſſe Cenſuram dicendum eſt; cùm nunquam de ejus prætenſo Clericatu, nec leve quidem veſtigium habuerit, ſed ſemper invincibiliter ignoraverit.

11. Tertiò licet *ex cap. In audienda, cap.Contingit de ſent.excommunicat. cap. fin. de vita, & honeſt. Cleric. & cap.*1. *eodem tit. in* 6. aſſerant aliqui Doctores, Clericos, & Beneficiarios non amittere privilegium fori, etiamſi ſe miſceant enormibus, & incedant in habitu laicali, niſi prius ter moneantur, & præcedat declaratio Iudicis Eccleſiaſtici, & ita ſentiunt Pereira, *de manu Regia part.*2. *cap.*26. *numer.*12. Cevallos, *de cognit. per viam violent. part.*2 *quæſt.*175. *per totam*, Torreblanca, *in Pract.iur. Eccleſ.lib.*15.*cap.*4.*num.*52. Auguianus, *de legibus, lib.*2. *controu.*15. *numer.*18. *& ſeqq.* Dicaſtillus, *de Iuſt.lib.*2.*tr.*1.*diſputatione* 4 *dub.*19. *numer.* 353. Garzias, *in Summa Theol. moral. tr.*1. *difficul.*3.*dub.*2.*punct.*2. *numer.*17. Caſtrus Palaus, *tom.*2. *tr.*12. *diſputatione unica, punct.*6. *numer.*5. Squillante, *de Privileg. Cler.cap.*7. *num.*32. Suarez, *contra Regem Angliæ, lib.*4. *capite* 27. *num.*23. *& ſeqq.* quibus adde alios 30. Doctores, quos citat, & ſequitur Cartharius

Quæ nunc eſt in tom. 9. tr. 2. Reſ. 161. §. 4. in fin & latè ibi in Reſ. 109. & in cæteris aliis ejus primæ, & ſecundæ annot.

rius *deciſ. Crimin.* 58. *num.* 10. *& ſeqq.* cum aliis à me *part.* 1. *tr.* 2. *reſolut.* 129. citatis. Attamen, his non obſtantibus, contrariam ſententiam docent 50. Doctores, quos Marius Cutellius, *de Immun. Eccleſ. lib.* 2. *quæſt.* 24. *num.* 4. citat, & ſequitur, ante illum adduxerat Bobadilla, *in Politica, lib.* 2. *cap.* 28. *n.* 95. *in Gloſſa, l. B.* Probatur hæc opinio *ex cap. Perpendimus de ſent. excommunicat. ex cap.* 1. *de Apoſtatis, & ex cap. ex parte, qui eſt* 23. *in ordine de Priv.* & ego ubi ſupra pro hac ſententia cito præſtantiſſimos Theologos, nempe Molinam & Reginaldum ex Societate, Coriolanum Cappucinum, & ex Prædicatorum Familia doctiſſimum Sylveſtrum, cujus verba mirifice faciunt pro N. Sic itaque aſſerit, *verb. excommunicatio* 6. *num.* 7. Ego dico, quod prima opinio id eſt, Ioan. Andr. eſt verior, quia in caſu *cap. Perpendimus*, Sacerdos fuit occiſus per Iudicem. Nec obſtat, quod ibi Pœnitentia imponitur, licet non inciderit in Canonem, quia ut ibi dicit Gloſſa, *eſt ad cautelam.* Vnde hæc opinio eſt prædicanda, ubi judices Eccleſiaſtici ſunt in puniendo negligentes, vel periculum in mora non patitur eos adire, vel enormitas facinorum pœnam majorem expetit, arbitrio bonorum, quàm Eccleſia poſſit inferre: ut quia ſunt publica, & ſcandaloſa, & reipublicæ valdè nociva. Et licet degradatio in enormibus prius regulariter requiratur; ſecus in caſu expreſſo à jure. Adde primò, quod quia ratio, quare competit privilegium fori eſt profeſſio, vel ordo Sacer, ſecundum Panormitanum, *in capite* 11. *de for. compet.* quantum ad hoc idem videtur judicium de Clerico exiſtente in Sacris, & de Apoſtata à Religione, cùm æqualiter utrique prohibeatur regreſſus ad ſæculum, quæ eſt ratio utriuſque inſtitutionis. Adde ſecundo, quod in neutro habet locum trina monitio, ubi de incorrigibilitate conſtat evidenter: ut quia fuerunt capti & fregerunt carceres, & ſciunt Prælatos ſe inſequi & hujuſmodi. Hucuſque Sylveſter cujus verba videntur deſcribere individualiter caſum præſentem Clerici N. qui ſecundum Sylveſtrum, & Doctores citatos, jam propter ſua ſcelera enormiſſima amiſerat privilegium Fori, nec cum ipſo neceſſaria erat monitio, & Iudicis Eccleſiaſtici declaratio: ſicut etiam individualiter aſſerit omnino videndus Menochius, *tom.* 10 *conſil.* 912. Vnde apparet, hanc opinionem tantorum virorum authoritate fulcitam potuiſſe à Domino N. adduci in executionem, & ſui defenſionem, quod in cenſuram non incurrerit. Verùm, quicquid ſit de hac quæſtione, & difficultate, circa quam video inter ſe Doctores acerrimè digladiari; exiſtimo pro defenſione D. N. non eſſe ad illam neceſſario recurrendum, quia ipſe non damnavit ad mortem dictum N. ut Clericum, cum ejus Clericatum prorſus neſciebat: Sed illum tanquam Laicum criminoſum ſibi ſubditum laqueo ſuſpendit. Et ideo neque in Cenſuram Bullæ Cœnæ, neque in Cenſuram *cap. Si quis ſuadente Diabolo*, incurriſſe dicendum eſt, & ita ego ſentio, ſalvo, &c.

RESOL. VII.

An excommunicatio ſit actus irretractabilis ſeu irreparabilis ad mentem Concilij Tridentini, ſeſſ. 13. cap. 1. de reformat?

Et explanantur, quænam ſint gravamina irreparabilia ex Declaratione Sacræ Congregationis, facto verbo cum Sanctiſſimo tunc Clement. VIII. à quibus ſubditus poſſit appellare à ſententia interloquutoria, & deciditur, quid ſunt excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, tortura, carceratio, & alia hujuſmodi, quæ contineant factum, quod infectum eſſe non poteſt. Ex part. 9. tractat. 8. & Miſc. 3. Reſol. 21.

§. 1. Negativam ſententiam in una Eldenſi cenſurarum docuerunt plures Advocati hujus Romanæ Curiæ, viri quidem docti, quos ego nominatim ſubſcriptos vidi. Idem docuit Antonius Planes Canonicus Eccleſiæ Alnenſis, *in quadam allegatione impreſſa*, quam approbarunt, & ſubſcripſerunt 30. Theologi ex Dominicana Familia, ex Societate Ieſu, ac aliarum Religionum, cum doctis Fontanella, Xammar, & aliis Iuriſconſultis Barcinonenſibus. Quia per actus irretractabiles illi ſolùm intelliguntur, in quibus per revocationem, quæ ſubſequi poteſt, non poteſt concedi reſtitutio exequutionem paſſo ad primævum illum ſtatum, ut docet Alexander, *in l.* 4. *§. Condemnatum, numer.* 20. *ff. de re judicata*, & *ibi* Iaſon, *numer.* 24. Sed in excommunicatione per abſolutionem plena conſequitur reſtitutio: ergo, &c.

2. Sed ego de hoc caſu interrogatus, non potui adhærere ſupradictæ ſententiæ, & illam acriter impugnavi, affirmativam docendo. Quæ apertè probatur: nam Concilium Tridentinum, *ſeſſ.* 13. *capite* 1. *de reform.* cùm determinaſſet à ſententia interloquutoria poſſe aliquem appellare, ſi contineat gravamen irreparabile, quod per definitivam reparari nequit; conſulta Sacra Congregatio, quænam eſſent dicta gravamina irreparabilia, facto verbo cum Sanctiſſimo tunc Clemente VIII. reſpondit eſſe torturam, excommunicationem, & carcerationem, ut patet in decreto edito Romæ die 16. Octobris, 1600. quod per extenſum apponit Piaſecius in praxi, *part.* 2. *cap.* 4. *artic.* 15. *num.* 6. Riccius, *in Praxi, tom.* 1. *reſol.* 104. Barboſa, *in Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *cap.* 1. *num.* 22. & Doctores infra citandi, quorum verba accipe. Leandrus à Murcia *in qq. Regularibus, ad cap.* 10. *Regulæ S. Franciſci, quæſt.* 6. *num.* 10. [Solo pueden apelar los ſubditos de la ſentencia definitiva, y no de las interlocutorias, ſino fueſſe tal el daño, y gravamen, que ſe le ſiguieſſe dellas, que no ſe pudieſſe reparar por la apelacion de la difinitiva: aſſi lo enſeñan Peyrinis *de Religioſo ſubdito, tom.* 1. *quæſt.* 1. *cap.* 20. *poſt primum dictum, §. Advertendum tamen*, y Spathario *tract.* 10. *part.* 4. *capite* 1. *numer.* 2. y ſe prueva, porque aſſi lo determino Pio IV. univerſalmente por la Conſtitucion, que empiça: *de ſalute gregis Dominici*, la qual refiere Cherubino en el Bulario, *tom.* 2. *in Pio IV.* y lo ordeno tambien el Concilio Tridentino, *en la ſeſſ.* 13. *c.* 1. *de reform.* y la razon es, porque la tal apelacion ſeria frivola, y ſin cauſa, pues el ſubdito apelando de la difinitiva, ſe podria reparar del gravamen; luego no puede apelar de la interlocutoria, y ſi ya hiziere no ha de ſer oido. Dixe: ſino es que el gravamen no ſe pudieſſe reparar por la apelacion de la difinitiva, como ſon aquellos gravamenes, que por el miſmo caſo, que ſe los imponen à alguno, tienen luego ſu efecto, como la carcel, la deſcommunion, ſuſpenſion, entredicho, ò el tormento, de los quales es licito apelar, aunque ſe impongan por ſentencia interlocutoria,]

3. Peyrinus *de Religioſo ſubdito, tom.* 1. *quæſt.* 1. *cap.* 20. [Gravamina autem, quæ per appellationem à definitiva ſententia reparari non poſſunt, ſunt illa, quæ eo ipſo quòd ſunt illata, ſuum ſortiuntur effectum; v. g. carcer, excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, tortura.]

4. Proſper de Auguſtino, *in Add. ad Summ. Bull.* Quaranta, *verb. Archiepiſcopi authoritas, numer.* 20. *lit. K.* [Gravamen irreparabile dicitur omnis actus irretractabilis ferens ſecum executionem in inſtanti ut excommunicatio, carceratio, tortura, & alia hujuſmodi, quæ continent factum, quod infectum eſſe

eſſe non poteſt, *l.in Bello* §.*Facta,ff.de capt.& poſtlim. rever.* ideò illud gravamen irreparabile cenſetur. Doctores *in l. Quod juſſit ff. de re judic.* Diaz reg.39.]

5. Lezana *in Sum.tom.*3 *verb.Appellare,n.*17. [Cum ſententia duplex ſit, altera definitiva, altera interloquutoria, ita ut definitiva ſit, quæ fertur ſuper cauſa principali, de qua lis agitur, v. g. an Religioſus fuerit fornicator : interloquutoria verò , quæ fertur ſuper dubiis, quæ emergunt in ipſa cauſa, v. g. de teſte aliquo recipiendo , dilatione danda, &c. ideò appellatio fieri poteſt ab utraque ſententia ; ita tamen, quòd ab interloquutoria communiter non liceat , niſi contineat damnum irreparabile. Concilium Tridentinum *ſeſſ.*13.*cap.*1 *.de reform.*& *ſeſſ.*24.*cap.*20.*de reform.* Hoc autem damnum irreparabile eſt , v. g. tortura , excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum,imò etiam ex declaratione Sacr. Congregationis,incarceratio.]

6.Idem etiam iiſdem verbis docet Naldus *in Summa, verb. Appellatio, num.*2. Ciarlinius *in contr.jur.tom.*2. *cap.*125.*n.*68.Zipæus *de jure Pont.lib.*2.*tit.de appellat. n.*10. & alij. Vnde ex his patet, me rectè, ut dixi,non potuiſſe in illo caſu contingenti adhærere voto illorum Doctorum aſſerentium , excommunicationem non eſſe actum irreparabilem,& irretractabilem ; nec enim abſolutio poſteà à cenſura obtenta,poteſt tollere damnum ab excommunicato per illam jam incurſo, tam ingenti , ut patet, nec indiget probatione : vnde patet reſponſio ad argumentum Adverſariorum.

7. Nota verò,quòd Sacra Congregatio rectè appoſuit in dicto Decreto carcerationem inter gravamina irreparabilia : nam , præter Doctores citatos , ita docet etiam Navarrus *in Rubrica de judiciis* , *num.*83. Sforza Oddus *conſ.*72.*num.*37. Sylvanus, *conſ.*17.*n.*2. *lib.*1. Calvacanus *de Brachio Regio* , *part.*2. *num.*13. ubi dicit , capturam afferre præjudicium irreparabile, ſive quoad honorem , ſive quoad ſcandala. Idem docet Genuenſis *in Praxi, cap. mihi* 70.*num.*12. Marcellus Vulpe etiam *in Praxi cap.*21. *num.*10. & alij penes ipſos : quibus adde Henricum Bocerum (utinam pius eſſet Author) *Diſputationum de univerſo Iure, tom.*2*. Claſſ.*6. *diſp.*34. *num.*20. quia, præter alias rationes , licet carceratio poſſit per liberationem de futuro reparari, & revocari ; non tamen poteſt revocari de præterito reſpectu præjudicii ignominiæ , damnorum corporis , &c. ſicut diximus de abſolutione ab excommunicatione. Hæc adnotare volui : quia quando caſus ſupradictus hìc Romæ agitabatur,viſum eſt aliquibus nimis durum, carcerationem à Sacra Congregatione appoſitam eſſe inter gravamina irreparabilia : ſed meritò hoc factum fuit, ut patet ex *ſuperiùs* dictis : unde rectè, & ſapienter , ut ſemper ſolent, Patres purpurati ſic decreverunt.

RESOL. VIII.

An ad valorem cenſuræ requiratur contumacia reſpectu Eccleſiæ comminantis ſub cenſura ?

Et ſupponitur cenſuram, ſuſpenſionem , & interdictum non poſſe validè ferri , ac proinde non incurri niſi ob peccatum exterius inobedientiæ , & contumaciæ reſpectu Eccleſiæ.

Et notatur , quod tripliciter contingit aliquem eſſe contumacem. Ex part.5. tract.9. Reſ.55.

Super hoc ſuprà lege doctrinam Reſ.4. & ſignanter 5.

§.1. CErtum eſt cenſuram non poſſe validè ferri, ac proinde nec incurri,niſi ob peccatum exterius inobedientiæ , ſeu contumaciæ reſpectu Eccleſiæ. Vnde contra Caiet. *in* 2.2.*q.*69.*art.*2. Almaynum *de poteſt. Eccleſiæ, cap.*10. & Cordubam *in qq. Theol. lib.* 2. *q.* 17. Ad ſecundum dicendum eſt excommunicationem majorem , ſuſpenſionem & interdictum non poſſe validè ferri ob peccatum exteriùs præteritum factum abſque inobedientia , ſeu contumacia reſpectu Eccleſiæ, ſeu miniſtrorum ejus,id eſt, quando non præceſſit aliqua juridica monitio , ſeu prohibitio , qua monuerint opus illud peccaminoſum non eſſe faciendum.

2. Sed difficultas eſt ad valorem cenſuræ , an prærequiratur contumacia reſpectu Eccleſiæ comminantis ſub cenſura ? & affirmativam ſententiam docet Avila *p.*2. *cap.*5.*diſp.*1.*dub.*6.*concl* 6. ubi ſic ait : Dixi ſub comminatione excommunicationis , quia nulla ſufficiet contumacia, quæ non ſit contra mandatum ſub excommunicatione , quidquid videatur ſentire Covarru. *ſupr.n.*6.*verſ.Et hæc quidem.* nam *cap.ſacro, & cap.contingit el.*2.*de ſent. excomm.* requirunt monitionem continentem pœnam excommunicationis.

3. Notandum tamen eſt quòd tripliciter contingit aliquem eſſe contumacem ? Primo modo,quando vocatus à judice Eccleſiaſtico ſub excommunicationis pœna non comparet. Secundò quando licèt compareat, diſcedit tamen ante licentiam , vel ſententiam judicis. Tertiò,quando licèt compareat & perſeveret uſque ad ſententiam judicis , tamen poſteà non vult parere ſententiæ. Hic triplex modus contumaciæ ponitur *in canone certum eſt*, 11. *q.*3. Ita Avila.

4. Sed ſententiam Covarr.tenent Hurtad.*de cenſuris in comm.diffic.*12.*n.*15.quia abſque fundamento aliquo talis comminatio requiritur, etenim quamvis ea comminatio non fiat ab Eccleſia, qui ei non obedit, verè dicitur contumax in Eccleſiam, & eam non audire,quod ſufficit ut cenſura puniatur. Dicendum eſt igitur utramque ſententiam probabilem eſſe ; ſed ego adhæreo affirmativæ tanquam probabiliori , & ideo contra Hurtadum dicendum eſt cum Soto *in* 4. *diſt.*22.*q.*1.*art.*2. *concl.*3. Molin. *tr.*5. *de Iuſt. diſp.*71. *n.*9 Suar.*tom.*5.*in* 3.*p.diſp.*4.*ſect.* 5.*n.*6. Sanchez *lib.*9. *de matrim. diſp.*32.*num.*13. Graff.*p.*1.*deciſ.lib.*4.*cap.*9. *num.*14. Henriq. *lib.*13.*de excom.cap.*17. *num....* Sayro *de cen.lib.*1.*cap.*9.*n.*25. Vgolin. *eod.tract. tab.*1. *cap.*9. § 5. Avila *p.*2.*cap.*5.*diſp.*1. *dub.*6 . Coninch *de Sacram. diſp.*13. *dub.*9. *num.*82. ad valorem excommunicationis deſideratur , ut præcedat monitio , non quæcumque, ſed ſub pœna excommunicationis , & hoc ideo fit , ut contemptus ipſius excommunicationis , & contumacia præcedat , antequam incurratur.

RESOL. IX.

An cenſura requirat actum conſummatum ?

Et ex doctrina hujus quæſtionis aliqui alij caſus inferuntur , & explanantur pro praxi hujus difficultatis. Ex part.5. tract.9. Reſol.56.

§.1. REſpondeo affirmativè , unde quando in jure fertur aliqua cenſura propter aliquod peccatum,niſi aliud exprimatur, intelligẽdum eſt de peccato in genere ſuo completo , & colligitur apertè *ex c.perpetuæ ſanctionis, de elect. in* 6. ubi dicitur, ſcienter indignum eligentes non incurrere juris pœnas , niſi adeò in eo perſtiterint, quòd ex votis eorum communis electio ſubſequatur. Vbi apertè ſignificatur pœnam non incurri ob peccatum, quod non eſt omnino completum in ſuo genere,quòd caruit effectu ; & ratio eſt , quia cùm odia ſint reſtringenda, lex imponens pœnam ſtrictè interpretanda eſt. Ita Præpoſ. *in* 3.*p.q.*1.*de cenſur.in com.dub.*6.*num.*45.Avila *p.*2.*cap.*5. *diſp.*3. *dub.*5. Suarez *de cenſ.diſp.*4.*ſect.*3.*n.*4. Sanchez *de matrim.tom.*1.*lib.*3.*diſp.*2.*n.*5. Vnde ex his infertur, quòd qui conatur percutere Clericum , ſi verè non percutit,vel quia erravit, vel quia impeditus fuit vel aliter, non incurrit excommunicationem canonis

Sup. hoc inf. in Reſ.14. §. ult. ad med. verſ Ex his deducitur.

ſi quis ſuadente, & qui percutit aliquem, ſi non ſequatur mors, non incurrit cenſuram, ſi lata ſit ob homicidium, quouſque mors ſequatur, & ſi non ſequitur, quamvis miraculoſè impediatur, nunquam incurret, quia quamvis ante mortem actio ex parte delinquentis ſit perfecta, ut ſignificatur nomine *homicidium*, quoad actionem delinquentis, ut conjunctam cum morte; qui ſcribit ad aliquem, non incurrit cenſuram latam ob ſcribendum ad illum, quouſque ad illum perveniat ſcriptura, & qui profert hæreſim abſque conſenſu hæretico interiori, non incurrit excommunicationem latam contra hæreticos, quia non eſt perfectè hæreticus. Et ob eamdem rationem qui conſulit, aut mandat opus, cui eſt annexa cenſura, hanc non incurrit, quamvis ex conſilio, aut mandato fiat opus (niſi illa ſit etiam extenſa ad conſulentes, aut mandantes,) quia qui conſulit, aut mandat opus, non efficit illud in rigore. Imò addimus quod quando cenſura fertur ob conſilium, aut mandatum, non incurritur, ſi non ſequitur opus, & quamvis ſequatur, non incurritur ante opus ſecutum: at quando cenſura principaliter fertur ob conſilium, aut mandatum, ſtatim incurritur ante ſequutum opus; & quamvis nunquam ſequatur, ut fertur excommunicatio *in cap.* 1. *de homicidio in* 6. contra eos, qui mandant aliquem occidi per aſſaſſinos (quæ excommunicatio jam non habet locum, quia jam non ſunt aſſaſſini) &, ut fertur *in Clem. de pœnis, cap.* 1. contra Religioſos mendicantes, qui in concionibus docent aliquid animo retrahendi populum à ſolutione decimarum, ſubintellige tamen animo exteriùs expreſſo. Et hæc omnia docet Coninch *de Sacram. diſp.* 13. *dub.* 8. *n.* 75. *&* 76. quem ſequitur Hurtado *de cenſuris in communi, diffic.* 13. *n.* 58. *&* 59.

RESOL. X.

An lata excommunicatio reſervata contra perpetrantes homicidium, ſi quis propinato jam alteri veneno, confiteatur illud, incidat in cenſuram, morte ſequuta, vel in caſum reſervatum?

Et in corpore hujus Reſolutionis aliqui alij caſus à ſimili explanantur, pro praxi ſupradictæ difficultatis. Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. Reſol. 85.

Sup. hoc inf. in tract. 2. ex Reſ. 29. lege §. 2. & ſeqq. & vide eam, per tot. & non pigebit.

§. 1. Affirmativam ſententiam videtur tenere Sanchez *de Matrim. lib.* 9. *diſp.* 45. *num.* 30. docet enim eum qui percuſſit hominem, & confeſſus eſt percuſſionem teneri poſtea mortem ſubſecutam confiteri. Idem docet Sotus *in* 4. *diſt.* 12. *q.* 1. *art.* 7. Vnde ſequitur non ſatis eſſe confiteri cauſam datam pollutioni, antequam pollutio contingat, ſed eſſe confitendam pollutionem poſtea ſequutam; & ſi quis confeſſus eſt ipſam procurationem abortus ante abortum ſecutum, tenetur poſtea ipſum abortum ſecutum confiteri; hanc etiam ſententiam tenet Palaus *tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 1. *punct.* 3. & alij.

Sup. hoc inf. lege §. Idem, hujus Reſ. & Reſ. ejus annot.

2. Non deſunt tamen Doctores negativam ſententiam tenentes; nempe ſecuto homicidio non incidere in reſervationem, & ideò non teneri iterum confiteri; & ita docet Henriquez *lib.* 5. *cap.* 5. *n.* 5. *in gloſſa littera Z*, & Fagundez *in præcept.* 2. *lib.* 8. *cap.* 7. *num.* 17. Probatur hæc opinio, quia nullus tenetur ſua peccata ſemel ritè confeſſa iterum confiteri. Sed in noſtro caſu Titius jam ritè fuiſſet confeſſus, & validè etiam fuiſſet abſolutus à Confeſſore, quia non habebat caſum reſervatum ante ſecutum homicidium; ergo non tenetur illud peccatum confiteri, cùm effectus poſtea ſubſecutus naturaliter ſit ſecutus ex cauſa data, non liberè, nec voluntariè, ex eo quòd voluntas illius ſit reſciſſa per pœnitentiam, & peccatum ſit demiſſum per ſacramentalem abſolutionem. Tum, quia, ut benè advertit D. Th. 1. 2. q. 7. Gutierr. *lib.* 2. *qq. canon. c.* 4. *n.* 95. *in homicidio*, quod in homicidio quod ab homine ebrio commiſſum ſit, tres actus poſſunt conſiderari, potatio videlicet, ebrietas, & occiſio; in potationem voluntas fertur directè, in ebrietatem indirectè, in occiſionem verò nec directè, nec indirectè, cum ea merè naturaliter reſultet ex ebrietate, quando ebrius nullam habuit advertentiam ad illam. Vnde eſt ut homo, qui confeſſus ſit peccatum ebrietatis, nullo modo teneatur confiteri homicidium ſecutum, utpote quod naturaliter ſit ſecutum, & non voluntariè, nec peccaminoſè. A pari ergo quando homicidium non eſt opus morale, ſed naturale, nulla aderit obligatio illud confitendi. Atqui in noſtro caſu non eſt opus morale voluntatis, ſed naturale ex cauſa applicata; ergo confeſſo peccato cauſæ, non manet obligatio confitendi peccatum effectus.

Sup. hoc inf. in tract. 2. ex Reſ. 29. §. Confirmatur inſuper; &c.

3. Demum verò ad hoc facit, quod in ſimili habet Hurtadus *in materia excom. diff.* 15. *num.* 76. videlicet, ſi ſit lata excommunicatio contra committentes homicidium, & quis alteri propinet venenum, ſed ante illius mortem omninò efficaciter reſipiſcat, hunc non incurrere in excommunicationem.

4. Pari modo, qui literas conſcripſit ad excommunicatum vitandum & poſtquam illas nuntio conſignavit, reſipiſcit, atque omni diligentia adhibita ſtudet literas recuperare, etiamſi eas recuperare non poſſit, adhuc tamen eſſe immunem ab excommunicatione minori, quæ contrahitur ob participationem cum excommunicato vitando.

5. Similiter ſi lata ſit excommunicatio contra ſcribentes ad Monialem, & ſcribens, reſipiſcat antequam epiſtola perveniat ad manus illius Monialis, cui ea fuit exarata, & faciat quantum in ſe eſt, ut illam recuperet, vel ne ad manus illius deveniat, nulla excommunicatione ligari, quia ceſſavit omnis contumacia, quam vel actualem, vel in habitu ſaltem durantem ſupponit excommunicatio.

6. Pari modo propinantem venenum alicui Clerico, ſi ante mortem ſecutam reſipiſcat, non incidere in excommunicationem contentam *in c. ſi ſuadente*, retenta ſententia, quam docet Avila *de cenſ.* quòd excommunicatio hæc per ipſam propinationem non incurratur utpote injurioſam ſoli naturæ, non ſtatui.

7. Idémque in ſimili diceret de procurante abortum fœtus animati, videlicet ſi poſt procurationem reſipiſcat antequam abortus ſit ſecutus, & faciat quantum poteſt ut illum impediat, ſecuta morte eum eſſe immunem ab excommunicatione lata contra procurantes abortum fœtus animati effectu ſecuto.

Sup. hoc ſupra in fine §. 1. hujus Reſ. & infra in tr. 6. Reſ. 25. & ſi placet, lege etiam aliàs Reſ. ejus not.

8. Ergo pari modo intelligere poſſumus, ſi quis dederit cauſam homicidio vulnus lethale infligendo, aut venenum propinando, ſi ante mortem reſipiſcat per confeſſionem, hunc morte ſecuta eſſe immunem ab omni reſervatione, utpote, quæ ſupponat peccatum; quod tamen fuit deletum per confeſſionem. Et hæc omnia docet etiam noviſſimè Oliverius Mazuchellus *tract. de caſ. reſerv. diſp.* 2. *cap.* 7. *q.* 3. *diffic.* 3. *per totam.*

9. Sed poſt hæc ſcripta inveni hanc quæſtionem etiam pertractare doctum P. Raphaëlem Averſam *de Sacrament. Pœnitent. quæſt.* 10. *ſect.* 2. ubi poſtquam me ipſum, & alios citaſſet, ſic ait. Si homo interim non retractet, & revocet pravam voluntatem, actum & effectum ſequentem debere aperiri in confeſſione, quia ſuo modo participat eamdem denominationem malitiæ, & conjungitur moraliter cum illa mala voluntate; ut ex D. Thoma, & aliis notavimus, & probavimus, 1. 2. q. 20. *ſect.* 2. Et reddit peccatum reſervationi ſubjectum, quando impoſita eſt reſervatio ſuper tale peccatum conſummatum atque completum. Si autem per pœnitentiam retractetur illa prava voluntas, & adhuc ſequatur effectus, quia impediri non poteſt,

teſt, tunc non oportere aperiri in confeſſione: quia jam interrumpitur continuatio, & conjunctio ac velut unitas moralis cum illa prava voluntate, ut *ibidem* notavimus. Et patet magis, quia poteſt eſſe, ut homo tunc confiteatur ſuum peccatum; ac certè poſtea ſequente effectu, non tenebitur de illo confiteri. Et idem eſt, ſi interim conteratur: ſatis enim erit confiteri de antecedenti peccato. Imò videtur etiam ſufficere ſi per attritionem, aut quocumque actu retractationis interrumpat illam conjunctionem. Et ſufficeret quoque ſi Deus ſua potentia abſoluta interim infunderet homini gratiam juſtificantem abſque ullo actu proprio ejus. Incurreret tamen homo cenſuram, vel irregularitatem impoſitam ſuper illum actum & effectum completum; quia poteſt illam incurrere ob culpam præteritam & remiſſam, ſub tali tamen conditione actus & effectus ſequuti, ut ſuo loco de cenſuris videbimus. Et ratione cenſuræ oportebit deferre factum ad ſuperiorem, à quo obtineatur abſolutio, & relaxatio ipſius cenſuræ. Si autem ſuper tale factum eſſet impoſita pura reſervatio peccati, tenebitur quidem homo illud confiteri legitimo miniſtro habenti facultatem abſolvendi à reſervatis, quando, inquam non interceſſit retractatio. Sed interpoſita retractatione, ad id non tenebitur; ſed ſatisfaciet confitendo ſuum antecedens peccatum cuicunque Sacerdoti habenti facultatem abſolvendi à mortalibus. Quia poterat utique ſequutum effectum confiteri cuicunque tali miniſtro de illo peccato: & ſequente poſtea effectu non tenebitur rurſus confiteri de ipſo effectu. Hucuſque Averſa, qui citat Homobonum, & Bordonum. Et conſentit quidem cum Mazuchello quoad confitendum homicidium, & quoad reſervationem, non autem quoad incurſionem cenſuræ, & irregularitatis, nam putat in has incurrere.

RESOL. XI.

An excommunicatio ferenda, obliget ad peccatum mortale?

Et ſi ſuſpenſio, interdictum & irregularitas pœnalis abſolutè non proferantur, ſed ferendæ ſint, an obligent etiam ſub mortali? Ex part.3. tract. 6. & Miſc.2. Reſol.76.

Alibi in to.6. tr.1. Reſ.42. ſignanter § ult.& in Reſ. 43.& 53.§ 2. propè finem, verſ. Y el miſmo, & Salon. hic inf. in Reſ. ſeq. & in tom.9.tr.7. Reſ.108.lege doctrinam, § Secundo me.

§.1. Alibi pro parte negativa adduxi Valentiam *tom.2. diſp.7. quæſt.5. punct.7.* cui nunc addo Sotum *lect.3. de excommunicatione, §. primò igitur.* Driedonem *lib.2. de libertate Chriſtiana, cap.1. paulò ante 3. propoſitionem* quos citat, & ſequitur ex Societate Ieſu, Caſtrus Palaus *in opere morali, tom.1. tract.3. diſp.1. punct.15. n.3.* ubi ita aſſerit: Si excommunicatio ferenda eſt, tunc plures Doctores affirmant eſſe ſignum ſufficiens tranſgreſſionis ſub mortali. Et quidem ſi excommunicatio ſine ulla alia monitione, & contumacia poſſet inferri, cenſeo certiſſimum. At quia exiſtimo, cùm cēſura annexa non eſt peccato, indigere ſemper alia monitione, ut imponatur, ea de cauſa non eſt ſufficiens ſignum mortalis obligationis. Ita Caſtrus.

2. Sed tu ne recedas à ſententia exiſtimante excommunicationem ferendam, eſſe ſignum mortalis obligationis, quam ſententiam Sanchez *in ſum. tom.2. lib.6. cap.4. num.51. & ſeq.* temperat, niſi ad terrorem excommunicatio expoſita ſit, & non animo ſtatim illam, ſine ulla monitione, inferendi; & ita paſſim fieri à judicibus Eccleſiaſticis credit; quæ omnia multum plauſibilia erunt Confeſſariis ad multos ſcrupulos tollendos.

3. Nota verò quòd ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas pœnalis, ſi abſolutè non proferantur, ſed ferendæ ſint, non ſunt ſignum obligationis ſub mortali. Et ita tenet Caſtrus Palaus *ubi ſuprà*, qui citat Salas *de legib. diſp.10. ſect.9. n.54. & 61.* Vaſquez, Suarez, Sanchez, Azorium, & alios; licèt Navar. contrarium doceat *in man. c.23. n.53.* eo quòd ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas imponatur aliquando extra culpam.

RESOL. XII.

An alia precepta, & mandata Epiſcoporum ſub pœna excommunicationis, obligent ſemper ad peccatum mortale?

Et an leges Civiles nunquam obligent ad pœnam ſpiritualem, quamvis contineant pœnam gravem corporalem, ſi aliunde non ſint prohibita jure naturali, aut divino. Ex part.5. tract.9. Reſol.21.

Alibi in Reſ. præterita, & in aliis ejus not.

§.1. De hac quæſtione alibi à nobis actum eſt, nunc ponam tantùm ea quæ circa illam ſentit noviſſimè Ioan. Henriq. *in compend. caſ. moral. c.20. n.35. & ſeq.* ubi ſic ait: [Muy grande dificuldad ay entre los Dotores, en averiguar, ſi los mandatos, que ponen algunos Prelados, y juezes Eccleſiaſticos con pena de deſcommunion mayor ſolamente, no diziendo, ni añadiendo latæ ſententiæ, ni otra particula ſemejante, ſi ya que no ſe incurre en deſcommunion, quebrantando eſtos mandatos, como ya hemos dichos, ſi obligaran à pecado mortal: y algunos Dotores afirman que ſi, porque la pena que amenaza es grave, ſi aſſi obliga a culpa mortal, eſta opinion es de Cajetano, Navarro, y Azorio. Pero mas verdadero es, que en dos caſos ſolamente obligan eſtos mandatos à culpa mortal, uno es, quando ſe ponen ſobre materia grave, como lo dize Toledo *lib.8. c.19. n.4.* y el otro es, quando muchas vezes ſe ha mandado una miſma coſa con pena de deſcommunion mayor, y por aver avido pertinacia en la deſobediencia, ſe buelven à poner otras vezes en eſte caſo, tanbien obligan à pecado mortal, aunque la materia ſobre que ſe puſieren, no ſea muy grave, porque como dize Thom. Sanchez *tom.2. lib.6. cap.4. n.53.* la materia que de ſuyo no es muy grave, ſe haze muy grave, quando ſe manda muchas vezes. Y aſſi advierte Vaſq. 1.2. *q.96. art.4. n.45.* que ſon eſcuſadas de pecado mortal muchas perſonas aquien algunos Prelados, y juezes Eccleſiaſticos mandan coſas muy leves ſo pena de deſcommunion mayor. Y en la miſma facilidad con que ſe les mandan eſtas coſas con pena de deſcommunion mayor, ſe vè que los Prelados no tienen intencion de obligarlos à culpa mortal, por la qual no caſtigan à los tranſgreſſores, como a hombres que han delinquido, dando à entender con eſto, que eſtos mandatos no los ponen para ligar las conciencias con pecados, ſino para atemorizar. Ita ille qui etiam *n.31.* addit quod, de la miſma manera que los mandatos Eccleſiaſticos obligan à culpa mortal en materia grave, aſſi las leyes civiles, quando ſe fundan en derecho natural, o divino, obligan tanbien à culpa mortal; pero quando las leyes civiles no tocan en eſtos derechos, no obligan à pena eſpiritual, aunque tengan penas corporales graviſſimas, de manera que ſi no es, que por otra parte ſea prohibido por ley natural, o divina, no ay culpa mortal en no guardarlas, como lo dize Navarro *cap.23. num.48.* aunque muchos Dotores afirman que todas las leyes civiles que ponen penas graviſſimas, obligan en conciencia, pero la dotrina de Navarro es muy probable.] Hæc ille, quæ ſunt valde notanda.

Sup. hoc in tom.6. tr.1. Reſ.73.74 & 75. & vide etiam alias Reſ. Earum annotationum.

RESOL. XIII.

An excommunicatio minor poſſit ferri pro peccato veniali?

Et

Et an peccatum veniale ſit materia ſufficiens excommunicationis minoris?

Et an ſuſpenſio, & interdictum poſſint validè ferri ob peccatum veniale?

Sed notatur, quod ſi contingat quod præceptum Superioris ſit de re levi, vel indifferenti in ſe, & tamen ſit cauſa, & periculum inducat majoris mali; ut ſi Superior præcipiat ne quis tali hora ambulet tali loco ſub pœna excommunicationis abſolutè, quia prævidet, vel dubitat, quod aliquod grave malum ſit eventurum ſi quis tranſgrederetur hoc præceptum obedientiæ, licet ſit de re levi in ſe, eſſet peccatum mortale, & per conſequens ille eſſet excommunicatus excommunicatione majori. Ex part.5. tract.9. Reſol.47.

§.1. AFfirmativè reſpondet Fab. *de conſ. in 4. diſt.* 25. *q.*1 *diſp.*4. *c.*2. *n.*51. ubi ſic ait: Quoad juſtam excommunicationẽ præter auctoritatem juriſdictionis in excommunicante requiritur cauſa juſta & quòd hæc eſt peccatum grave quod non poteſt eſſe, niſi ſit mortale, veniale, enim non eſt grave, ſiquidem ſtat cum gratia: veniale tamen ſi ſit grave & periculoſum inducendi aliquod malum grave, quod Prælati judicio & diſcretioni relinquitur diſcernendum, poteſt eſſe materia excommunicationis minoris, e. g. Aliquis delinquit aliquo peccato veniali, ſed graviori, ut puta Regularis ambulãdo certis horis extra Monaſterium, non tamen ad aliquem malum finem, quia autem Superior cognoſcit hanc vagationem parere, vel poſſe parere aliquod malum, vel incommodum Religioni, poteſt præcipere illi ſub pœna excommunicationis minoris, quæ, ut diximus, eſt privatio à perceptione Sacramentorum, vel ipſo facto incurrenda ne tali hora extra Monaſterium ambulet, hæc erit cauſa juſta. Quod ſi trangrediatur, incurrit excommunicationem minorem, quia peccat per inobedientiam mortaliter, licèt peccatum propter quod excommunicatio fuit impoſita, ſit peccatũ veniale. Quod autem peccatum veniale ſit ſufficiens materia excommunicationis minoris, probatur, quia de facto excommunicatur excommunicatione minori, qui communicat cum excommunicato majori excommunicatione in rebus humanis, ut qui ſalutat excommunicatum, vel cum eo loquitur de rebus humanis. At conſtat quòd ſalutare hominem excõmunicatum, & cum eo loqui non eſt peccatum mortale; eſt ergo peccatum veniale, & tamen pro illo imponitur excommunicatio minor, ut patet & omnes concedunt, & infrà oſtendam, & habetur expreſsè Conc. Carthag. IV. *cap.* 24. Sed hanc ſententiam Hurtado *de cenſ. in com. diffic.* 10. *n.*42. intelligit de excommunicatione minori, ut nunc fertur, quæ tantum fertur à jure, quam poteſt Confeſſarius peccati venialis auferre, & etiam poteſt intelligi de excommunicatione minori, ſi feratur generaliter ab homine, quia etiam poteſt à Confeſſario peccati venialis auferri. Non tamen eſt verum de excommunicatione minori, ſi ſpecialiter feratur ab homine, quia hæc tantùm poteſt à judice in foro exteriori auferri, ac proinde tunc eſſet gravis pœna, quia eſt grave malum ex objecto, & eſſet difficile ablatu.

Sup his inf. in tr 3 Ref. 2 & in tr.4 Ref 1. & in tr.5 Ref.5. &c.

2. Sed an ſuſpenſio & interdictum poſſint validè ferri ob peccatum tantùm veniale? Affirmant Caiet. *verb. præcepti tranſgreſſio.* Navar. *cap.*27. *n.*165. Henriq. & Avila, quia, ut dictum eſt, etiam excommunicatio minor poteſt ferri propter ſolum peccatum veniale & tamen eſt major pœna, quam ſuſpenſio, & interdictum adhuc planè, & integrè, ut communiter feruntur. Verum negativam ſententiam docet Coninch *de Sacram. diſp.*13. *dub.*8. *num.*68. Suarez *de cenſ. diſp.*4. *ſect.*4. Filliucius *tom.*1. *tract.*11. *cap.*1. *quæſt.*8. Hurtad. *ubi ſupra*, *num.*43. unde puto utramque ſententiam probabilem eſſe.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter cum Fabro *ubi ſupra, num.*55. quandoque contingere poſſe, ut præceptum Superioris ſit de re levi, vel indifferenti in ſe, & tamen ſit cauſa, & periculum inducat majoris mali, ut ſi Superior præcipiat, ne quis tali hora ambulet in tali loco ſub pœna excommunicationis abſolutè, quia prævidet, vel dubitat, quòd aliquod grave malum ſit eventurum, ſi quis tranſgrederetur hoc præceptum obedientiæ, licet ſit de re levi in ſe, eſſet peccatum mortale, & conſequenter ille eſſet excommunicatus excommunicatione majori, ſed ab hujuſmodi præceptis, ex levibus cauſis, & cum excommunicatione ſimpliciter eſt abſtinendum.

Sup. conti in hoc §.i tom.6. tr. Ref.58. lo doctrinam § Itaque, ſignanter i fin.& in to 7. tr 1. R 131 § penu ad med. & ſeq & in R 132.§.1.po med. à ve Ex his.

RESOL. XIV.

An excommunicatio poſſit ferri pro peccato purè interno? Et, an ſi deſit aliqua conditio, per quam actus non dicatur perfectus, & conſummatus, ut lex requirit, nunquam incurratur excommunicatio, nec cenſura? Ex part.5. tract.9. Reſol.48.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Adrian. *quodlib.*8. *quæſt.*1. *lit.G.* Medina *Compluten. Cod. de pœnit. tract. de orat. quæſt.*15. & Corduba *in qq. Theol. lib.*4. *quæſt.*13. & ratio eſt, quia poteſtas Eccleſiæ eſt ſpiritualis, ergo poteſt præcipere & prohibere actus purè internos & ſpirituales, & inobedientes præcepto, aut prohibitioni, cenſuris punire. Et confirmatur variis exemplis, quia *in Clem.*1. *de hæreticis*, excommunicantur Inquiſitores, qui in cauſa fidei, odio, vel amore aliquid omittunt & *in Clem. de ſtatu Monachorum*, excommunicatur Monachus Benedictinus, qui abſque licentia Prælati ſe confert ad Curiam Regiam animo accuſandi illum & *in can. ſi quis diſt.* 30. deſumpto ex Concilio Gangrenſi *cap.*18. anathematizantur, qui in die Dominica jejunant in contemptum ejuſdem diei, & in pluribus Canonibus Conciliorum anathematizantur, qui crediderint contra id, quod in ipſis decernitur.

2. Verùm omnino contraria ſententia tenenda eſt, quam noviſſimè docet Faber *de cenſ. in* 4. *ſent. diſt.*25. *quæſt.*1. *diſp.*4. *cap.*2. *num.*53. ubi ſic aſſerit. Clarum eſt, quòd per peccatum internum non poteſt imponi excommunicatio, quia Eccleſia non judicat de occultis, quæ eſt regula clara, ab omnibus Theologis & Caniſtis cõceſſa, & habetur ad *c. tua nos de ſimonia*, §.3. *& c. ſicut tuis, eod. tit.* & deſumitur ex Apoſt. 1. Cor.4. *Nolite ante tempus judicare, quoad uſq; veniat Dominus, qui illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, & tunc laus erit unicuique à Deo*, & ex ratione naturali eſt evidens, quia judicium, fieri non poteſt ſine cognitione, peccata autem occulta ſunt ignota pro hac vita ſecũdùm legem ordinariam, ideo Eccleſia de illis non poteſt ferre judicium condemnando, vel abſolvendo. Hoc autem totum verum eſt de actu interno, & occulto per ſe. At loquendo de actu interno, quatenus eſt junctus actui externo, ſcilicet quatenus eſt cauſa actus externi, ſic cadit ſub judicio Eccleſiæ & poteſt præcipi, puniri & prohiberi. Ex his deducitur quòd ſicut delictum, propter quod imponitur excõmunicatio, debet eſſe actus externus, vel junctus externo, ita nunquam incurritur excommunicatio, nec cenſura, niſi actus ſit perfectus & conſummatus, prout lex ſtatuit, quia pœnæ ſunt reſtringendæ, non ampliandæ; unde ſi deſit aliqua cõditio, per quam actus non judicetur perfectus, & conſummatus, ut lex requirit, nunquam incurritur excommunicatio, nec cenſura. Ita Faber, cui adde Sotum *in* 4. *diſt.*22. *q.*3. *art.*3. Vaſq. *de excom. dub.*13. Valent. *tom.*3. *diſp.*7. *quæſt.*3. *punct.*2. Cornejo *in* 3. *p. tract.*5. *de cenſ. in gen. diſp.*8.

Sup. hoc i tom.6 tr. Ref.2. fere poſt tres c à principio verſ Sed u agnoſcat, hic inf.in 8. Ref.5. § Notandum eſt,& in Re 29.§.Et ta dem, & ſe & inferius tr.10.Ref.9 curſim in ne,verſ.Na Hæreticus & in tom. tr.6. Ref.17 §. Verum, lin.3 & in tom 3. tr.1 ex doctrina Ref.32 pe tot. & ſig- gnanter, in §.1. ad me- dium, verſ Tum, qui Eccleſia, ſeq. Et ne d feras legere alias duas Ref. & §§. ejus annot.

Sup.hoc ſup in Ref.9.

*diſp.*8.*dub.*3. Sayr.*lib.*1.*cap.*9.*num.*14. Suar.*de cenſ.diſp.*4. *ſect.*2. Coninch.*de Sacr.diſp.*13.*dub.*8. & alios communiter. Vnde & Vaſq. rectè cum Hurtado *de cenſ. in comm.diffic.*11. docet ex dictis exemplis nullum actum interiorem contentum in illis præcipi, neque prohiberi, nec puniri ab Eccleſia, niſi verbo, aut alio ſigno exteriùs indicetur, quamvis conjungatur cum exteriori actu, ac proinde Inquiſitores non incurrere excommunicationem, quamvis ex odio, vel amore non procedant in cauſa fidei, niſi ſigno aliquo exteriori indicent omiſſionem procedendi provenire ex odio, vel amore, nec Monachum Benedictinum, quamvis adeat Curiam animo accuſandi Superiorem, niſi exteriùs indicet eo animo adire, nec eos, qui in contemptum diei Dominicæ ea die jejunant, niſi indicent exteriùs id fieri in contemptum, nec eos, qui interiùs diſcredunt, niſi exteriùs indicent animum hæreticum, imò non ſufficit poſtea fateri ſe interiùs diſcrediidiſſe, nec adiiſſe Curiam eo animo, necnon proceſſiſſe in cauſa fidei, ex odio, aut ex amore; quia id non eſt diſcredere nec adire Curiam eo animo, nec non procedere in cauſa fidei ex odio, aut ex amore.

RESOL. XV.

An actus, vel omiſſio externa, per quam feratur cenſura, debeat eſſe ſignum actus interni? Ex part.5. tract.9. Reſol.49.

Sup. hoc inf. in tr 8. lege doctrinam Reſ.4. & ex Reſ.5 §.1. ad med. verſ. Quartus licet. & Reſ.7.

§.1. IAm dictum eſt in ſuperiori reſolutione Doctores docere ob ſolum actum internum non poſſe imponi cenſuram, ſed eſſe neceſſarium actum, vel omiſſionem externam; ſed ut verùm fatear non ſatis explicarunt an actus, vel omiſſio externa debeat eſſe ſignum actus interni; id verò fusè & ſubtiliter explicarunt duo illa lumina Societatis Iesu, Vaſq. & Suarez.

2. Difficultas igitur eſt, an quando actus externus non eſt ſignum externum ſub peculiari ratione malitiæ, ob quam imponitur ab Eccleſia cenſura, incurratur, v. g. ſi imponatur excommunicatio ob peccatum hæreſis, & quis ex judicio hæretico faciat actum externum, qui non ſit ſignum hæreſis quando eſt, an propter talem actum incurratur pœna impoſita? Pater Vaſq. *in* 1.2.*diſp.*160.*cap.*5.*n.*20.*& cap.*3.*& tract. de excomm. dub.*19. docet neceſſarium eſſe, ut opus externum ſit ſignificativum actus interni ſub ratione, qua eſt prohibitus actus externus ab Eccleſia; & ratio eſt, quia actus exterior ſub ea ratione malitiæ omnino eſt incognitus Eccleſiæ: nam neque ex materia habet eam malitiam, neque eſt ſignum malitiæ ex fine, quæ latet in voluntate, ergo.

3. Verum Pater Suar.*de cenſ.diſp.*4.*ſect.*2.*n.*18. quoad præſentem quæſtionem docet, primò ſi actus externus ſit ſecundùm ſe bonus non incurrere hominem operantem cenſuram impoſitam propter tale opus. Probat *num.*2. quòd ſit bonus, & non eſt ſignum malitiæ ex fine, neque ab Eccleſia poteſt judicari malus ob ſolam circumſtantiam finis. Secundò docet *n.*22. poſſe Eccleſiam prohibere actionem externam ex ſe malam, & prohibere illam, ut procedentem à peculiari affectu, & non ab alio, & hoc putat probari aliquibus argumentis, quibus probari ſolet Eccleſiam punire poſſe actum internum ut connexum exteriori; & ulterius probat, quia etiamſi quis externo actu profiteretur hæreſim, ſi internus veram fidem retineret, non incurreret pœnam hæreſis; ergo poteſt Eccleſia actum externum punire ut conjunctum peculiari actui interno. Tertiò docet *num.*15. Eccleſiam poſſe punire actum externum propter defectum interni, quando eſt quaſi de ſubſtantia externi, & *num* 27. concedit poſſe aliquem incurrere pœnam ab Eccleſia impoſitam ob defectum talis actus interni, etſi exteriùs nullum ſit ſignum ejus defectus. Hæc Suarez.

4. Sed Turrianus *de cenſ.lib.*1.*diſp* 4.*dub.*2. & meritò magis approbat ſententiam Vaſq. & propter ejus rationem approbat primum dictum Suarez. Tertium verò Turriano diſplicet, quia ratio facta pro ſententia Vaſquez, eandem vim habet, quia ſicut intentio aliàs mala circa actionem ex ſe bonam externam non poteſt eſſe nota Eccleſiæ quando nullum eſt ſignum externum. Ergo utrumque eſt per ſe incognitum Eccleſiæ. Et patet, quia ſi Eccleſia vellet imponere ob talem defectum aliquam pœnam diſtinctam à cenſura, quæ eſſet ab Eccleſia infligenda exteriùs, non poſſet, quia non poſſet probare in foro externo illud peccatum ex defectu ſigni externi, & non ſolùm ex defectu teſtimonij, ut per accidens contingit in aliis peccatis, ut ſunt ex ſe cognoſcibilia ab Eccleſia ob ſignum externum. Circa verò ſecundum dictum Patris Suarij non dubitat Turrianus poſſe Eccleſiam punire actum externum ob peculiarem actum internum, ut Suar. probat, ſed contendit non incurri cenſuram impoſitam ob actum externum cum illo interno, niſi exteriùs conſtet de affectu illo interno.

RESOL. XVI.

An incurratur in excommunicationem, quando opus externum, cui annexa eſt excommunicatio, fuit ſolum veniale, ſed internum mortale? Ex part.5. tract.9. Reſol.41.

§.1. PLacet huic dubitationi reſpondere cum verbis Laurentij de Portel, viri quidem docti, *in dub. Reg.verb.excommunicatio, in addit.n.*11 ubi ſic ait: Percuſſit quis Clericum pravo animo, ita ut ex pravo animo percuſſio ſit mortale peccatum: at ex parte operis percuſſio fuit levis, & venialis. Quæris, inquam, an ob talem percuſſionem incurratur excommunicatio? Reſpondet Sanchez negativè 2. *lib. Decal. cap.*8. *n.*7. & citat Henriquez, Guttierrez & alios, Et hoc idem dicendum erit in quovis alio opere, cui annexa eſt excommunicatio, ſi opus externum fuit ſolùm veniale, & leve, licèt internum fuerit mortale; & ratio eſt, quia Eccleſia non excommunicat actus internos, ſed externos & requiritur ut actus externus ſit de ſe gravis, & mortalis.

Sup hoc inf. in tr 2 Reſ. 2 & in aliis ejus primæ nor & ſignánter in ejus, §. 1.

Sup hoc ibidem ad medium.

RESOL. XVII.

An cenſura ſententia lata ſub forma disjunctiva, v. g. præcipio hoc ſub pœna excommunicationis, vel ſuſpenſionis, habeat effectum?
Et an reus ſub tali forma teneatur ſaltem ad alterutrum?
Et an qui ſub hac forma cenſuram ferret, graviter peccaret? Ex part.5. tract.9. Reſol.63.

§.1. CAſus eſt curioſus, ad illum negativè reſpondet Navar. *cap.*27. *num.*61. & Sayrus *de cenſ. lib.*4. *cap.*7. *num.* 3. Henriquez *lib.*13. *cap.*32. *num.*4. Vgolinus *de cenſ. tit.*1. §.2. *num* 4. & hanc opinionem teſtatur Turrian. docuiſſe P. Vaſquez *in tract. MS. de ſuſpenſione* §.2. loquentem in ſpecie de ſuſpenſione ab officio, & ratio eſt, quia iſta verba, v. g. *Excommunico, vel ſuſpendo te*, nihil determinatè ſignificant ergo nihil determinatè efficiunt, præſertim quòd nec utrumque præſtare valent, ut dictum eſt, nec alterum tantùm, cùm non ſit major ratio unius, quàm alterius, & ita hanc ſententiam negativam mordicus tenet Gordonus *in ſum.tom.*2. *lib* 7 *quæſt.*5. *cap.*1. *n.*5. ubi ſic ait: Poteſt ferri cenſura disjunctivè hoc modo. Suſpenſus maneas, vel excommunicatus, & aliqui putant

tant non valere hanc formam, quia nihil determinatè ſignificat. Ergo nihil determinatè efficit, cùm verba non plus efficiant quàm ſignificent. Alij valere putant,& in re dubia debere iſtum ab utroque abſtinere, nempe beneficio; & officio. Certum tamen eſt ex vi disjunctivæ propoſitionis, quod uterque effectus non inferatur, ſed neque particula *vel* habet ſenſum copulativum, ut tamen aliquando contingit in propoſitione negativa, dum ſic dico: Nemo legat, vel ſcribat tali tempore. Nec ſatis eſt, ſi dicas; verbum *ſuſpendo* includere virtute negationem. Idem enim eſſet de quavis cenſura,& expreſſa proprietas vocis non hoc ingerit audienti ex communi concipiendi modo,aliud eſſet ſi judex declararet ſuam mentem eſſe copulativam, alioqui pœnalia hæc reſtringenda ſunt;non ergo uterque effectus ex hac cauſa colligitur. Quæres, an reus ſub tali forma teneatur ſaltem ad alterutrum? Ratio dubitationis eſt, quia non videtur eſſe major ratio de uno,quàm de altero, putat Suarez valere hanc formam hoc modo, hoc eſt,de alterutro; & in arbitrio rei eſſe ut eligat quam velit partem, ſed certè hoc durum eſt, ignorata ſic, & necdum explicata judicis intentione formáque manente dubia, ſi cogatur ſibi reus eligere condemnationem in rebus, quas ſemper in mitiorem partem interpretari oporteret, nec juſtum hic præceptum latens in hac forma fingi poteſt, quo teneatur ad electionem hujuſmodi faciendam, neque text. *in cap. præterea de appellat.* probat valere talem formam; ut idem author fatetur *diſp.3.ſect.2.num.13.* Illa etiam exempla ejus de indulgentia ſic conceſſa, vel de pœnitentia in foro conſcientiæ impoſita, nihil hìc evincunt. Clarum enim eſt ex uſu, & modo ſignificandi in tali materia electionem incumbere acceptanti illud quod datur. Nihil tale eſt in materia hac, pœnáque fori exterioris, & quam quiſque non petere, ſed de induſtria fugere præſumitur. Quare niſi ex materiæ circumſtantiis, voluntate judicis,aut natura rei aliud conſtet, puto non eſſe validam hanc formam non determinatam. Ita Gordonus.

2. Sed his non obſtantibus Alterius *de cenſ. tom.1. lib.3.diſp.9.cap.3.* & Suar. *de cenſ.diſp.2 ſect.2.n.12.* putat talem formam habere effectum, quia electio unius partis relinquitur arbitrio ejus, in quem fertur cenſura, quòd ſi iſte nolit eligere, docet ante electionem obligari utraque ex intentione ferentis cenſuram ne omnino ejus ſententia reddatur inefficax. Mihi placet, ſi pœna relinquatur arbitrio Rei, & ipſe elegit unam determinatè, illa ligabit ex intentione ferentis cenſuram & ita docet Turrian. *de cenſ. lib.1.diſp.4.dub.1.* ubi obſervat, quòd exiſtimant aliqui intentionem ferentis ſententiam eo modo eſſe, ut hoc ipſo, quòd ſubditus velit violare præceptum, ligetur minori cenſura illarum,ita ut ſubditus violans legem expreſsè,non eligat virtualiter, cenſeatur eligere minorem ex voluntate ferentis cenſuram, ne maneat ille abſque aliqua pœna quod non probatur firmo aliquo argumento, quod ſi nollet pœna obligari, niſi expreſsè ſubditus eligeret, ſubdito non eligente,non incurreretur aliqua illarum, quia non eſt major ratio unius,quàm alterius. In quo eventu Vgolinus, & Vaſquez videntur loquuti, & idem judicium eſſet, ſi neque Superior determinaret cenſuram, neque relinqueret arbitrio ſubditi, ratio enim facta in hoc caſu eandem habet vim.

3. Verum poſt hæc ſcripta inveni Cornejo *in 3. p. tract.5. de cenſ. in gen.in diſp.5. dub.4* præſentem quæſtionem pertractare, ubi quærens an in tali caſu requiratur quod judex determinatè intendat ſpeciem cenſuræ; & reſpondet ſatis eſſe quòd relinquat eam arbitrio ipſius Rei, ut ipſe eligat, quam maluerit, quod à ſimili probatur, quia ſententia lata in foro conſcientiæ pœnitentialis ſub forma disjunctiva arbitrio pœnitentis determinanda eſt valida; ut ſi quis imponat ſatisfactionem pœnitenti, hoc modo: Vel tali die jejuna, vel fac eleemoſynam, & idem eſt de conceſſione Indulgentiarum ſub hac forma: Si tali die jejunaveris, aut eleemoſynam feceris. Ergo etiam in caſu concluſionis erit valida cenſura ſub disjunctione prolata: nihilominus tamen graviter peccaret, qui ſub hac forma cenſuram ferret, quia non eſt in uſu Eccleſiæ, & quia cum de ratione pœnæ ſit, quod involuntariè incurratur, cenſura incurrenda arbitrio Rei quodammodo eſt contra formam quam judices ſervare debent in pœnis imponendis.

RESOL. XVIII.

An cenſura poſſit ferri ſub conditione?

Et an appellatio poſt ſententiam excommunicationis latam ſub conditione, ſi fiat ante completam conditionem, ſuſpendat excommunicationem?

Sed difficultas eſt, an hæc appellatio poſſit fieri toto tempore, quo conditio non eſt impleta, vel ſolum intra decem dies, ut fieri ſolet aliarum ſententiarum appellatio?

Et quid dicendum, ſi pendente conditione judex moriatur, vel reus forum mutet?

Et tandem quæritur, an ſi conditio eſſet de futuro & omnino impertinens, cenſura eſſet valida? Ex part. 5. tract.9. Reſol.64.

§.1. Reſpondeo affirmativè *ex cap. præterea, de appellat.* & *ex cap. Romana §. caveant, de ſent. excom. in 6.* & nota cenſuram ita latam nunquam incurri donec conditio adveniat, & impleatur, & non propter hoc eſt dicendum cenſuram fuiſſe ſuſpenſam vſque ad adventum conditionis, quia ſolùm habuit vires ſuas, quando conditio extitit & tunc cenſetur proferri à judice, & non tempore pronunciationis, ut docet Covarr. *in cap. Alma mater, 1.p. §.10. num.6.* Vgolinus *tit.1.cap.2.§.2. num.3.*

2. Nota tamen quòd appellatio poſt ſententiam excommunicationis latam ſub conditione, ſi fiat ante completam conditionem, ſuſpendit excommunicationem. Ita Hurtad. *de excommun. diſp.13.diffic.4.n.11.* Avila *p.2. cap.5. diſp.5. dub.11. concluſ. 3.* qui docent cum Guttier. *in Can. qq. lib.1. cap.4. num.20.* hanc doctrinam procedere etiamſi judex dicat, Niſi, v.g. ſatisfeceris intra menſem Petro, ex nunc ſis excommunicatus: nam licet, verbum *ex nunc*,ſit præſentis temporis, denotat tamen futurum effectum.

3. Sed difficultas eſt, an hæc appellatio poſſit fieri toto tempore,quo conditio non eſt impleta, vel ſolùm intra decem dies, ut fieri ſolet aliarum ſententiarum appellatio juxta *c.quod ad conſultationem,de re judicata*? Abbas *in cit. cap. præterea*, docet faciendum eſſe intra decem dies, quia jus eſt generale. Sed contrarium docuit gloſſ. *in cit.cap.præterea*, & Navar. *in cap.cùm contingat, de reſcript. conſ.18.* quam ut ſatis tutam & probabilem, magiſque probandam ſequitur Suar. *diſp.3. ſect.6.*& favet *cap.præterea*, illis verbis, *Medio tempore*, hoc enim eſt totum illud tempus, quo conditio non eſt impleta, antequam ſententia illa non eſt ſimpliciter ſententia, ſed ſecundùm quid, & ideo non mirum ſi non comprehendatur ſub jure & lege generali: & ita etiam docet Cornejo *in 3. p. tract.5. de conſ. in gen. diſp.4. dub.2. quæſt.1.* & Turrian. *de cenſ. lib.1. diſp.3. dub. 3.* Vnde Avila *ubi ſuprà* ſic ait: Nota quod licèt ab aliis ſententiis appellandum ſit intra tempus à jure præfixum, ſcilicet decem dies:at vero ab excommunicatione ſufficit appellare ante impletam conditionem, quamvis appelletur poſt tempus præfixum à jure ad appellandum. Et ratio diſcriminis eſt, quòd ad excommunicationem requiritur contumacia, quæ reperitur

peritur tempore impletæ conditionis, & non retrotrahitur ad tempus in quo prolata eſt ſententia. Sic Avila. Vnde non eſt audiendus Hugolinus *de cenſ. tab.*1. *cap.*20.§.6.*num.*3 qui ab hac doctrina diſſentit propter diviſionem *cap. quod ad conſultationem*, *de ſent. & re judic.* ubi oppoſitum videtur ſtatui, quia, ut obſervat Cornejo *loco citato*, deciſio illius capitis intelligenda eſt de aliis ſententiis judicialibus, in quibus non intervenit aliqua cenſura.

4. Sed ex his oriuntur aliquæ pulchræ dubitationes. Prima, an ſi pendente conditione, ille in quem cenſura lata eſt, forum mutet, adveniente conditione cenſuram nihilominus incurrat? Secunda, quid ſi conditione pendente judex moriatur? Et ad primam affirmativè reſpondeo. Ad ſecundam verò negativè, ex rationibus, quas adducit Cornejo *ubi ſupra in* 3. *p. de cenſ. in gen. tract.*5. *diſp.*4. *dub.*3 *q.*3. *&* 5. Quæritur etiam hîc, an ſi conditio eſſet de futuro, & omnino impertinens, cenſura eſſet valida? Negativè reſpondet Cornejo *loco citato* cum Hugolino & Suarez, quia hoc eſſet abuſus ſpiritualis poteſtatis; ſed hæc ratio non placet Turriano *ubi ſuprà*. Videtur enim probare ſolùm talem excommunicationem illicitam eſſe, non autem nullam, nam judex poteſt facere ſuum conſenſum dependentem à qualibet conditione: ergo talis actus cùm aliàs non ſit jure poſitivo irritus habebit effectum: non apparet autem quo jure ſit irritus, & ideo puto utramque ſententiam probabilem eſſe.

RESOL. XIX.

An ſi pendente conditione, ſub qua lata eſt excommunicatio, ſi creditor v. g. terminum abſolutionis à judice latum proroget, & poſtea debitor non ſolvat, incurrat talem cenſuram?

Et ſupponitur poſſe creditorem terminum prorogare.

Sed difficultas eſt, ſi debitor non ſolvat in ſecundo termino, quid ſit faciendum. Ex part.5. tract.9. Reſol.65.

Sup. contēto in hac Reſ. lege inf. doctrinam Reſ. 192. & alterius Reſ. ejus not.

§. 1. SVppono contra Hugolinum *de cenſ. tab.*1. *cap.*20. §. 6. *n.* 5. poſſe creditorem terminum prorogare, ita ut adveniente conditione, & primo termino à judice conceſſo cenſura non obliget. Ita Navar. *cap.*27. *n.*14. Sylveſt. *verb. excommunicatio* 2. *num.*1. *caſ.*13. & alij communiter. Sed difficultas eſt, quid ſi debitor non ſolvat in ſecundo termino prorogato? & reſpondent ferè omnes Doctores non incurrere talem cenſuram, ſi prorogatio facta fuit à creditore, judice ignorante, quia prorogare, aut ſuſpendere cenſuram, eſt actus juriſdictionis, quam non habet creditor ut latè proſequitur Hugolinus *loco citato*, ubi plures refert, quos ſequitur Sayrus *lib.*1. *de cenſ. cap.*11. *num.*20.

2. Verùm oppoſitum tenet Cornejo *in* 3. *p. tr.*5. *de cenſ. in gen. diſp.*4. *dub.*2. *q.*3. non quia creditor cenſuram ſuſpendat, ſicut ſuſpendit terminum, ſed quòd à judice ſuſpendi credatur eo ipſo, quòd creditor, ad cujus inſtantiam lata fuit, ſuſpendi voluit ad termini prorogationem, & ſic effectum habebit, ſi in ſecundo termino prorogato debitor non ſolvat, ut aliâ ratione motus docet Suarez *diſp.*3. *ſection.*7. *num.*11. & ideo dicendum utramque ſententiam non carere ſua probabilitate.

RESOL. XX.

Fuit olim lata excommunicatio per vim, & metum, quæſierunt tunc à me, an fuerit nulla?

Idem eſt de abſolutione excommunicationis. Ex part.5. tract.9. Reſol.69.

§. 1 NVllam fuiſſe, docet Cornejo *in* 3. *p. tract.*5. *de cenſ. in gen. diſput.*2. *dub.*4. Hugolinus *de cenſ. tab.*1. *cap.*2. §.4. *n.*2. Sayrus *lib.*1. *cap.*16. *n.*9. quos citat, & ſequitur noviſſimè doctus Iuriſconſultus Antonius Cabreros de Avendaño *in tract. de metu lib.*2. *cap.*31. *n.*171. cujus fundamentum eſt quòd abſolutio ab excommunicatione per eamdem vim & metum extorta, eſt invalida, ut expreſsè deciditur *in cap. unic. de iis quæ vi, metúſve cauſa fiunt*, *in* 6. ergo ſimiliter eſt invalida excommunicatio eodem metu extorta. Confirmatur ſecundò, quia jura in favorabilibus ſunt amplianda, & in odioſis reſtringenda: ergo ſi abſolutio cenſetur jure irrita ratione metus, & violentiæ, multò magis id cenſendum eſt de ipſa excommunicatione; quia excommunicatio odioſa eſt, abſolutio vero favorabilis. Tertio adſtruitur ex vulgari regula à pluribus approbata, nimirum quòd quando aliqua veteri jure facta ſunt paria, id, quod jure novo de uno ſtatuitur, extendi debet ad alterum; ſed jus ligandi, & ſolvendi ſunt paria: ergo quod *in d. cap. unic.* ſtatutum eſt de abſolutione, idem ſimiliter ſtatutum cenſeri debet de ipſa excommunicatione. Quartò probatur *ex text. in cap. verbum Dei, de pœnitentia diſt.*1. ubi dicitur eum, qui non habet poteſtatem abſolvendi non habere poteſtatem ligandi. Ergo ſicut metu coactus invalidè abſolvit, ita etiam invalidè excommunicat. Hæc ſententia eſt probabilis.

Sup hoc & ſignâter pro abſolutione excommunicationis in tomo 6. tr. 3. ex lata doctrina Reſ. 114. curſim, & recitanter, in § . It propè finem, verſ. 7 & in tom. 3. tr. 2. Reſ 149 §. 1. ad med. à verſ. Et licet.

2. Sed non minùs probabilem contrariam eſſe exiſtimo, nempe excommunicationem latam per vim & metum, eſſe validam, & ita tenet Coninch *de Sacram. diſp.*13. *dub.*5. *num.*36. Merolla *tom.*1. *diſp.*1. *cap.*3. *dub.*19. *n.*257. Suarez *de cenſ. diſp.*1. *ſect.*5. *n.*2. Alterius *de cenſ. tom* 1. *lib.*3. *cap.*2. *diſp.*9. & alij. Et ratio eſt, quia ea quæ metu fiunt, valida ſunt, niſi jure aliquo impediantur, cum voluntas coacta voluntas ſit, ex Ariſtotele 3. *Ethic. cap.*1. *& l. ſi mulier.* §. *ſi metu*, *ff. quod metus cauſa*: ergo, &c. Deinde qui per metum fert excommunicationem, habet intentionem ligandi, vel non. Si primum, non obſtat metus quominus vim ligandi habeat, ſiquidem intentio nunquam poteſt aliqua vi humana extorqueri. Si ſecundum, excommunicatio erit irrita, ſed non ratione metus, ſed defectu intentionis. Et ideò hanc ſententiam noviſſimè Hurtado *de cenſur. in comm. difficul.*6. *num.*24. ubi ſic ait. Quòd autem cenſura feratur metu gravi, ſeu cadente in conſtantem virum, non obſtat valori cenſuræ, quia cenſura ſic lata nullo jure irritatur, quia in primis non jure naturali, quia quamvis eo metu fiat, eſt ſimpliciter voluntaria, deinde non jure aliquo poſitivo, quia nullum eſt, quo irritetur, etiamſi abſolutio à cenſura, quamvis favorabilis ipſis abſolvendo irritetur, *in cap. unico*, *de iis quæ vi, metúſve cauſâ fiunt, in* 6. quia ad hanc irritandam fuit major ratio, quàm ad irritandam lationem cenſuræ, quia crebriùs contingit abſolutionem fieri metu, quàm lationem cenſuræ, præſertim quòd nullitas abſolutionis metu extortæ eſt favor poteſtatis Eccleſiaſticæ, quæ maximè infirmaretur, ſi abſolutio ſic extorta maneat valida, non verò ſi latio cenſuræ aliàs juſta: & magis proſpiciendum eſt favori poteſtatis Eccleſiæ, quàm delinquentis indigni favori. Hæc Hurtado cui libenter adhæreo.

RESOL. XXI.

An ſi judex ſit excommunicatus, validè alium excommunicet?

Idem eſt dicendum de judice ſuſpenſo, & nominatim denunciato, vel notorio percuſſore Clerici.

Et quid dicendum eſt, ſi judex excommunicatus, aut ſuſpenſus eſt occultus? Ex part.5. tract.9. Reſol.50.

Sup. hoc in tom 6. tr.9. Reſ.2. §.Nec ad med. & quoad peccatum mortale infr. in Reſ.147. § 1. curſim ad medium,&c. Et quoad judicem excõmunicatum, &c contentũ in hoc textu ex Reſ. ſeq lege §. ult. poſt mediũ.

§.1. DOctores communiter conveniunt in hoc, quod nullus Clericus, judex, vel alius excommunicatus, vel ſuſpenſus nominatim denunciatus, aut notorius Clerici percuſſor, habet poteſtatem excommunicandi, quando & ubi eſt manifeſtus, & ſi tentet ferre excommunicationem talis excommunicatio erit nulla, & ratio hujus eſt, quia judex talis non toleratur ab Eccleſia, & eſt illi penitus ablata juriſdictio. Sed controverſia tota eſt, quando talis judex excommunicatus, aut ſuſpenſus eſt occultus, multi enim aſſerunt talem judicem non habere auctoritatem excommunicandi, & quòd ſi tentet excommunicare, excommunicationem eſſe nullam. Ita Angel. *in ſum. verb. excommunicatio.* Ledeſ. ſecutus *gloſſ.*24. *quæſt.* 1. Et ratio illorum eſt; quia excommunicatio, & ſuſpenſio tollit juriſdictionem excommunicandi, & ſuſpendendi. Contraria ſententia eſt communis aliorum, quòd juriſdictio excommunicandi, vel ſuſpendendi non tollitur niſi per manifeſtam ſententiam. Et ita docet Bizozerus *in ſumm. de excommun. part.*2. *cap.*1. *num.*5.

RESOL. XXII.

An judex excommunicatus toleratus validè alium excommunicet? Ex part.6. tract.9. Reſol.135.

Sup hoc lege doctrinã Reſ. ſeq.

§.1. NEgativè reſpondet Suarez *diſp.*14. *ſect.*2. *n.*15. & Layman *lib.*2. *tract.*5. *part.*2. *cap.*5. *num.*7. quia in Extravagante Conſtantienſi nullum jus, favor, aut licentia data eſt ipſis excommunicatis, niſi quatenus cedit in gratiam, commodum, aut petitionem reliquorum fidelium: ergo actus juriſdictionis coactivæ, quos judex ex officio exercet erga ſubditum invitum, non minùs nunc inefficaces, ſeu irriti ſunt quàm olim fuerunt.

2. Sed contrariam ſententiam non minùs probabilem eſſe puto, quam videtur tenere Gutierrez *in Canon.qq.lib.*1.*cap.*1.*n.*82.& abſolutè docet Coninch *de Sacram. diſp.*14. *dub.*10.*n.*91. quia cùm talis quamdiu publicè agnoſcitur verus judex, Eccleſia ipſius defectum propter bonum commune ſupplente, validè exerceat actus juriſdictionis, validè etiam reo præcipit, ut juſtæ ſententiæ pareat; nam hæc præceptio eſt actus talis juriſdictionis, & conſequenter ille eſt contumax nolendo obedire, atqui quamdiu contra eum non excipitur, publicè agnoſcitur verus, ac legitimus judex. Ergo reus eſt contumax ei non obediendo. Secundò, quia eo modo quoad exercitium actuum judicialium jam ſe habet excommunicatus quicumque toleratus, ſicut olim ſe habebat excommunicatus occultus, quia eodem planè modo uterque verè à parte rei habet impeditam juriſdictionem, & tamen ejus actus validè exercet, Eccleſia ejus defectum ſupplente. Atqui tali judici olim reus tenebatur obedire, niſi contra eum legitimè exciperet, ut patet *ex cap.*1. *de exceptionibus in* 6. *& exceptionem* 12. *de exceptionibus.* Ergo ſimili modo tenetur etiam obedire modò tolerato etiam publicè excommunicato. Sed de tota hac materia excommunicationis fuſiorem tractatum expecta, quàm primùm typis mandatum à Patre Martino Prates, Societatis Iesu, viro quidem docto, & amiciſſimo.

Quoad hoc; lege doctrinam Reſ. præteritæ curſim ad lin 8. verſ. Sed controverſia.

RESOL. XXIII.

An judex excommunicatus toleratus poſſit validè exercere juriſdictionem?

Et quid eſt dicendum, ſi talis ſit excommunicatus denunciatus, & ſe transferat ad alium locum, ubi paſſim ignoratur, quod ſit nominatim denunciatus, vel publicus Clerici percuſſor, & eligatur in judicem, an illius acta valeant in favorem publicum?

Et an collatio, ſeu electio facta a tali excommunicato valeat, &c. Ex part.5. tract.9. Reſol.109.

§.1. REſpondeo affirmativè poſt Concilium Conſtantienſe; ſed cùm hoc ſit verum, poteſt tamen quis illius judicium declinare, opponendo excommunicationem. Nam quamvis fideles poſſint cum eo converſari, non tamen tenentur; unde ſi velit cenſura irretire non obedientem, cenſura erit nulla defectu contumaciæ & peccati in altero, cùm non obediendo ei, non peccet, & ita docet Præpoſitus *in* 3.*p.* 9.21.*de excomm.dub.*12.*n.*78. qui *n.*79. cenſet dicta de excommunicato tolerato certo caſu habere etiam locum in excõmunicato vitando, ſi videlicet talis transferat ſe ad alium locum, ubi paſſim ignoratur quòd ſit nominatim denunciatus, vel publicus Clerici percuſſor, & eligatur in judicem, illius acta valere in favorem publicum. Vnde dicendum collationem factam à tali excommunicato valere, ſimiliter electionem, &c. Et ita etiam docet Leſſius *lib.*2. *cap.*29. *dub.*7. *num.*62. & Suar. *diſp.*13. *ſect.*2. *num.*16.

Sup. hoc lege doctrinam præcedentis Reſ.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. ex lata doctrina Reſ. 5. ſignanter in §. Quinto à fortiori. Sed ſi legis eam per totam, & omnes Reſ. & §§. ejus not. doctrina repleberis pro hac quæſt.

RESOL. XXIV.

An excommunicatus toleratus judicium exercens peccet mortaliter?

Et an ſecus dicendum ſit de actibus aliis judicialibus, v. g. Advocati, Procuratoris, actoris, teſtis & ſimilibus? Ex part.5. tract.9. Reſol.131.

§.1. AFfirmativè reſpondet Coninch *de Sacrament. diſp.*14. *dub.*14.*n.*148. ubi ſic ait: Sequitur excommunicatum etiam toleratum peccare mortaliter contra hanc prohibitionem, ſi extra caſus, quibus ob aliorum commodum ac inſtantiam, aliáſque rationes ad hoc neceſſitatur, beneficia Eccleſiaſtica conferat, aut eligat ad ea, aut judicium Eccleſiaſticum, aut etiam ſæculare, ut judex, exerceat, quia hi actus ſunt valde honorifici excommunicato, eúmque ſupra cæteros fideles, à quibus ut putridum membrum præciſus eſt, extollunt, ideóque magnam indecentiam continent, & rationibus hujus prohibitionis multum repugnant. Quare in his actionibus non videtur facile poſſe dari materia parva, quia eorum repugnantia non tam conſiſtit, in duratione actionis, quam in dignitate, quæ ſtatui excommunicati repugnat, quæ neceſſariò ineſt omnibus iſtis actibus. Secus eſt de actibus aliis judicialibus, v. g. Advocati, Procuratoris, actoris, & teſtis, & ſimilibus, quia hi non continent illam dignitatem, nec repugnantiam ita gravem cum fine illius prohibitionis: quare de iis ferè judicandum eſt, ſicut de humana converſatione, & ita hanc ſententiam docent etiam Layman & Leſſius *ubi ſuprà.*

Pro Advocato, & Procuratore inf. in Reſ.113. & in alio §. ejus annot & pro teſte, & actore in Reſ.112. & 115.

2. Sed in tali caſu judicem excommunicatum, cujus acta valida ſunt peccare tantùm venialiter, docet Bartol. Ledeſma *de excomm.dub* 9. Cajetanus *verb.excommunicatio vetita.* Navarr. *cap.*29.*n.*28.*& ſeqq.* & ratio eſt, quia cùm Concilium non ſuſpendat talem judicem ab officio, nec privet uſu iſtius poteſtatis, ſolùm videtur illum actum prohibere, quatenus eſt communicatio quædam humana, non autem præcisè quatenus eſt actus juriſdictionis, & poteſtatis judiciariæ; & hanc ſententiam probabilem eſſe fatentur ipſimet adverſarij, ut Layman *lib.*2. *tract.*5. *part.*2. *cap.*3. *num.*2. & Leſſius *lib.*2. *cap.*29. *dub.*7. *num.*59. qui pro hac ſententia citat etiam Henriquez.

RESOL.

RESOL. XXV.

An effectus excommunicationis quoad privationem uſus juriſdictionis habeat locum in judice ſæculari excommunicato non tolerato?

Et an ſubditi abſolvantur ab obligatione obediendi Superioribus excommunicatis? Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 108.

Sup. hoc ex Reſ ſeq. lege à lin 8. & verſ. Difficultas.

§.1. DOctores communiter cenſent habere; quibus licèt conſentiat Malderus *tract.* 6. *de Iuſt. cap.* 11. *dub.* 1. cenſet non ſatis probari ex Canonibus ſententiam judicis ſæcularis excommunicati eſſe irritam, & quidem varia capitula citari ſolita apertè loquuntur de judice Eccleſiaſtico, alia non agunt de omni excommunicato, ſed de excommunicatis propter certas cauſas, ut *cap. adversùs, de immunit. Eccleſiarum*, decernuntur irritæ ſententiæ Conſulum &Rectorum civitatum,qui excommunicantur propter exactionem factam ab Eccleſiis,vel Eccleſiaſticis, *c.excommunicatus,§.credentes,de hæreticis.* Non annullatur ſententia excommunicati in genere, ſed excommunicati propter hæreſim. Ergo, &c. Vide etiam Victoriam *in ſum.de excommun. num.*16.

2. Verùm omnino dicendum eſt acta judicis ſecularis excommunicati non tolerati eſſe irrita, quod & videtur bene colligi ex *c. præſidentes, de hæreticis, in* 6.ubi aliis deficientibus datur peculiaris poteſtas judicibus excommunicatis procedendi contra hæreticos ad inſtantiam Ordinariorum, &c. Vbi Pontifex ſupponit eorum poteſtatem aliàs impediri ratione excommunicationis; unde etiam hi peccant uſurpatione juriſdictionis, ſi ullos actus juriſdictionis officij ſui exerceant, & tales actus ſunt irriti & nulli, intrinſecè ſunt actus juriſdictionis: & ita docet Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.*2. *de excommun. dub.*12. *n.* 75. Hurtado *diſp.* 8. *de excomm. difficul.* 2. *num.* 3. & Turrianus *lib.*2. *diſp.* 14. *dub.*1. ubi ex Suarez probat hanc ſententiam ex conſenſu,& conſuetudine Eccleſiæ,& illam etiam colligit ex *cap. penult. & ultim.*15. *q.* 6. ubi * ſubditi abſoluuntur ab obligatione obediendi ſuperioribus excommunicatis.

* Quamvis ...on plenè ...up. hoc, ſed ...antum pro ...uperiori...us Regular. ...xcommunicatis in t. 7. r. 1. ex Reſ. 38. lege §. ...lt.

RESOL. XXVI.

An excommunicatus ſit incapax officiorum juriſdictionis ſæcularis?

Et explanantur diverſi caſus pro præſentatione, collatione, acceptatione, optatione beneficij, tempore quo collator, vel præſentatus, eſt in excommunicatione. Ex part. 9.tr.8. Miſc.3. Reſol.34.

...up. hoc, ...uod hic ...upponitur, ...up. in Reſ. ...1.& in t. 6 ...r.9 Reſ.2 §. ...Nec, ad me...ium.

...up. hac difficult. ne de...eras videre ...octrinam ...eſ. præteri...z.

§.1. SVppono excommunicatum eſſe incapacem non ſolum beneficij,ſed cujuſuis officij, muneris,ſeu dignitatis Eccleſiaſticæ,uti Legati, Delegati, Inquiſitoris, Adminiſtratoris, ſeu Gubernatoris, Epiſcopatus,Proviſoris,ſeu Vicarij Epiſcopi,& à fortiori Provincialis, Generalis Ordinum, Rectoris, Guardiani,ſeu Præpoſiti Conventus, ex *cap.Poſtulaſt. & fin.de Cleric.excommun.miniſtr.* Difficultas eſt,an ſit incapax officiorum juriſdictionis ſæcularis? Et affirmativè reſpondet Garcia *de benefic.tom.*2.*part.*7.*c.*13. *num.*24. qui citat Avilam,Toletum, Henriquez, Sayrum, & Vgolinum. Probatur: quia excommunicato interdicta eſt communicatio cum fidelibus,& juriſdictionis exercitium: ergo prohibetur collatio officij & muneris hoc exercitium exigentis, ex l. *Oratio de ſponſalib.* Deinde in cap. *Venerabilem* 34.*de electione*,cavetur ne Hæreticus,aut excommunicatus in Imperatorê eligatur,&,ſi fuerit electus, irritetur ejus electio. Signum ergo eſt, officium juriſdictionis excommunicato concedi non poſſe; Limitat tamen Garcia hanc ſententiam *n.*25. ubi electione,ſeu libera collatione, conferuntur hujuſmodi dignitates, ſeu officia ſecularia: ſecus ubi obveniunt ſucceſſione, ſeu ratione bonorum,vel majoratus, quibus excommunicatione ſuſpenditur uſus juriſdictionis.

2. Sed mihi,ut verum fatear abſolutè opinio negativa magis placet quàm tuetur Suarez *de cenſ. diſp.* 16.*ſect.*2. *n.*1. quem affert Garcia, cui ego addo Coninch *de Sacram.diſp.*14.*dub.*11. *n.*106. Hurtad. *diſp.* 8.*diffic.*2. Filiuc. *t.*1.*tr.*12.*c.*5.*n.*118. & alios. Et ratio eſt quia ex prohibitione uſus,& exercitij juriſdictionis excommunicato facta, ſolùm infertur prohibitam eſſe juriſdictionis conceſſionem:at non infertur, nullam, & irritam eſſe. Ex alia parte, nullus eſt Textus hanc irritationem inducens: nam Textus in cap. *Venerabilem.* potiùs probat, valere Imperatoris electionem, tametſi veniat irritanda. In officiis verò,& muneribus Eccleſiaſticis, quia proximiùs beneficij conditioni accedunt, admittit communis ſententia hanc annullationem, & irritationem. Non igitur ad officia, & munera temporalia extendi debet.

3. Notandum eſt hîc obiter primò,quod affirmant plures, ſi eligaris ad beneficium tempore habili, & acceptes tempore excommunicationis, validam eſſe acceptationem.Ex hac doctrina inferunt graves Doctores in Eccleſia,in qua eſt jus optandi pinguiorem præbendam,excommunicatum optare poſſe.Secundo inferunt, ſi ſis coadjutor cùm futura ſucceſſione, & tempore mortis proprietarij excommunicatus exiſtas, non impediri conſequutione præbendæ, ſi in forma gratioſa facta eſt, licèt aliqui probabiliter ſupradicta non admittant. Sed noſtra ſententia eſt probabilior. Vide Avilam *part.*2. *cap.*6. *diſput.*5.*dub.*6. & Garciam *ubi ſuprà*, *n.* 35.

Sup. his duabus primis diffic. inf. in Reſ. 171. §. 1. 2. & 3. & in Reſ. 172 per totam, & pro parte in aliis §§. earum notationum.

4. Notandum ſecundò, quòd excommunicatus obtinens in excommunicatione abſolvi debet,ut beneficium retineat; ſed nova collatione indiget. Verùm,ſi collatio, vel electio; quæ ad Ordinarium pertinet, facta eſt tempore excommunicationis, ex diſpenſatione Ordinarij retinere beneficium poterit: quia ea diſpenſatio æquivalet novæ collationi. At ſi collatio pertinet ad Ordinarium, prærequiritur præſentatio patroni laici, vel Eccleſiaſtici, vel collatio pertinet ad Pontificem, eſt gravis difficultas, an ex ſola diſpenſatione Ordinarij beneficium retinere poſſis; Negat Avila *ubi ſuprà, dub.* 4.*concl.* 1. Suarez *de cenſ.diſp.*13.*ſect.*1.*n.*43. Coninch *diſp.*14. *dub.*9. *n.*75. Garcia *loco citato, n.*76. & alij: quia hæc diſpenſatio æquivalet novæ collationi: at Ordinarius beneficium, quod eſt de alterius præſentatione, patrono inconſulto, providere nequit; minùſque poteſt beneficium Sedi Apoſtolicæ affectum conferre. Ergò neque poterit diſpenſare, ut retineatur.

Sup. contento in hoc & ſeq. §. inf. in Reſ. 170. per tot. & in alio §. ejus annot.

5. His tamen non obſtantibus, contrariam, tanquam probabilem,admitto cum Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *part.*2.*cap.*2.*num.*8. Azorio *part.* 2.*lib.*6.*cap.*7.*quæſt.*2. §. *Quid dicendum*,& aliis quos citat,& ſequitur Sanchez *lib.*8.*diſp.*7.*num.*12. ubi triplicem conditionem apponit.Prima,ut collationis nullitas occulta ſit.Secunda, ne cedat diſpenſatio in tertij coëlecti præjudicium. Tertia, neſciens ſe inhabilem eſſe, poſſeſſionem beneficij acceperit,quia eo caſu incurrit vitium intruſionis.Sed ab hoc,ſi occultum eſt,diſpenſari poteſt. Dicendum eſt itaque, ſatis probabiliter in tali caſu ex ſola diſpenſatione Ordinarij poſſe excommunicatum prædicta beneficia retinere: quia,ut faciliùs fidelium conſcientiis conſulatur, videtur hæc poteſtas Ordinario conceſſa in dicto c.*Poſtulaſtis* ſiquidem non reſervatur Pontifici. Diſpenſatio autem non reſervata

ſervata conceſſa cenſetur Ordinario, argum. *c. Nuper, de ſent. excomm.*

RESOL. XXVII.

An injuſtè excommunicatus v. g. ex cauſa præſumpta ſecundum allegata, & probata, teneatur ſe abſtinere à communione fidelium, & ab aliis actibus prohibitis?

Et an in dicto caſu, quamvis ad id teneatur ratione ſcandali, imo ratione obedientiæ, non fiat irregularis celebrando, non ſolum quando in occulto celebrat, ſed etiam quando in publico, & coram eis, quibus cenſura eſt nota, & innocentia incognita, &c. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 27.

Sup. hoc inf. vide adhuc magis latam doctrinam in Reſ. 29. & lege etiam Reſ. annot. ſeq.

§. 1. DE injuſta excommunicatione, valida tamen, notandum eſt tripliciter poſſe eſſe injuſtam, uno modo ex pravo affectu tantùm. Secundò ex defectu ordinis à jure ſtatuti. Tertiò ex defectu cauſæ, quando revera non eſt, licèt præſumatur. Et ſi primo tantùm modo ſit injuſta, non videtur dubium, quin habeat omnes effectus, quia ſi alia omnia requiſita adſint, ſolus primus affectus judicis non impedit efficacitatem ſententiæ, & idem judicandum eſt de excommunicatione injuſta ex ſolo defectu ordinis, & injuſta ex defectu cauſæ.

Sup. ſequentibus abhinc uſque in finem hujus Reſ. in Reſ. ſeq. lege à §. Verum.

2. Sed circa præſentem quæſtionem prima opinio antiquorum fuit, talem ſententiam validam eſſe, atque timendam, & obſervandam. Ita S. Th. *in 4. diſt.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 1. *quæſt.* 1 Rich *art.* 1. *qu*... Duran. *quæſt.* 4. & aliorum, probatur ex *cap. ſententia* 11. *qu.* 3. ubi dicitur ſententiam judicis ſive juſtam, ſive injuſtam timendam eſſe. Secundo, quia ſecundùm allegata & probata talis ſententia eſt vera; ergo habet effectum. Gabr. *diſt.* 18. *quæſt.* 2 *art.* 2. docet, talem ſententiam non obligare quoad Deum, bene tamen quoad Eccleſiam, & ſequitur Adrian. *quodlib.* 6. *art.* 1. Major *diſtin.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 4. & alij, qui docent eam tantùm ſervandum eſſe in publico, non tamen in occulto. Dicendum eſt igitur in publico ſic excommunicatum obligari ad obediendum judici, quia ſecundùm allegata & probata rectè judicat: probabile autem eſt in occulto non teneri, eſt enim ille innocens: ergo non eſt cauſa, ob quam obligetur iſte ad obediendum, quando nullum eſt ſcandalum, fateor tamen non eſſe improbabilem ſententiam antiquorum aſſerentium, etiam in occulto obligari ad obediendum, quia judex juſtè procedit, & habet poteſtatem præcipiendi modo humano, hoc eſt, ſecundùm allegata & probata. Et ita ex Vaſqu. docet. Turrian. *de cenſ. lib.* 2. *diſp.* 20 *dub.* 1.

Sup. hoc ibidem §. ſed, & §. ult.

3. Sed non deſinam hîc apponere verba Gaſparis Hurtado *de cenſ. in comm. diffic.* 24. *num.* 104 ubi ſic ait: Qui injuſtè ſententiam cenſuræ patitur, tenetur coram eis, quibus ſententia cenſuræ eſt nota, & innocentia ignota, ſe gerere, ut cenſura innodatus ratione ſcandali, ne eis videatur cenſuram contemnere, ſed non tenetur ad id ratione obedientiæ, quia non tenetur immediatè ratione cenſuræ, cùm non ſit valida, nec ratione alicujus prohibitionis à judice ſuperadditæ ipſi cenſuræ, quia judex nullam ponit, quia nihil aliud facit, quàm ferre cenſuram; ſed quamvis ad id teneatur ratione ſcandali imò & admittamus teneri ratione obedientiæ, non fit irregularis celebrando, non ſolùm quando in occulto celebrat, ſed etiam quando in publico, & coram prædictis, quia quamvis teneatur abſtinere, non tamen ex vi cenſuræ. Hæc Hurtado: videatur etiam Faber *in* 4. *ſent. de cenſ. diſt.* 125. *quæſt.* 1. *diſp.* 4. *cap.* 3. *n.* 91. & Suarez *de cenſ. diſp.* 4. *ſect.* 6. *n.* 13. Præpoſitus *in* 3. *part. de cenſ. in gen. quæſt.* 1. *dub.* 10. *n.* 14. & alij penes ipſos.

RESOL. XXVIII.

An injuſtè excommunicatus incurrat in pœnas juſtæ excommunicationis?

Sed quid eſt dicendum de pœnis, quas incurrunt violantes cenſuras, de irregularitate celebrando Miſſam in dicta excommunicatione; de collatione, & receptione beneficij; de ferente ſuffragium, & ſimilibus?

Et difficultas conſiſtit, ſi violat cenſuras in publico.

Et an communicans cum tali excommunicato incurrat pœnas juris impoſitas?

Et adhuc aliud dubium ſupereſt, an ab orationibus generalibus Eccleſiæ, à quibus excluduntur excommunicati, excludatur ſupradictus excommunicatus: Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 28.

§. 1. ET quoad pœnas ſpirituales, dico certum eſſe fideles orantes in publico non orare pro tali excommunicato, etiamſi illis conſtet illum eſſe innocentem, quia talis ſententia ſaltem habet vim obligandi in actionibus externis, & judex procedit ſecundùm allegata, & probata. Sed dubium eſt, an ab orationibus Eccleſiæ generalibus pro fidelibus, à quibus excluduntur excommunicati, excludatur prædictus excommunicatus? Et aſſero non incurrere hanc pœnam, quia non eſt credendum Eccleſiam hoc velle; ſed difficultas eſt de pœnis externis, & de exterioribus effectibus; & aliqui aſſerunt, quòd tam in publico, quàm in privato incurruntur. Ita ut, v. g. ille maneat privatus actione activa & paſſiva beneficiorum: & huic ſententiæ favent DD. citati *dubio praced.* qui abſolutè dixerunt talem excommunicationem obligare, non diſtinguentes de obligatione in publico, vel in ſecreto. Probatur verò hæc ſententia ex *cap. venerabilibus, de ſent. excomm. in* 6. ubi aſſignatur differentia inter abſolutionem excommunicationis injuſtæ, & excommunicationis nullius; quòd abſolutio nullius ſolet eſſe ad cautelam, alterius verò ſemper eſt ſimplex abſolutio. Et quòd poſſit Eccleſia eas imponere pœnas, patet, quia dare jus ad electionem vel juriſdictionem ad adminiſtranda Sacramenta pendet ex judicio Eccleſiæ, & habet poteſtatem auferendi ſecundùm allegata & probata, & ita ex Vaſquez *de excom. dub.* 11. *num.* 13. docet Turrianus *de cenſ. lib.* 2. *diſp.* 20. *dub.* 2.

Quoad hoc lege doctrinam Reſ. ſeq & Reſ. not. ſeq.

2. Verùm ego contrariam ſententiam teneo cum Suar. *de cenſ diſp.* 4. *ſect.* 7. *num.* 14. quia non eſt credibile Eccleſiam velle hoc modo obligare. Et hanc ſententiam non carere probabilitate, præſertim in ordine ad praxim, & ſedandas conſcientias, concedit ipſemet Turrianus *loco citato*. Vnde illam tenet noviſſimè Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.* 1. *de cenſ. in comm. dub.* 10. *n* 64. ubi ſic ait: Innocens non obligatur cenſura ratione ſui, ſed eatenus tantùm tenetur eam exterius ſervare, quatenus eſt neceſſe ad tollendum ſcandalum, quia non eſt veriſimile Eccleſiam velle tam graviter punire eum, qui verè eſt innocens, & ſe pro tali certò cognoſcit, & velle eum privare ſpiritualibus bonis, & quidem ita ut ipſemet ſine alterius interventu teneatur eſſe executor. Confirmatur, in aliis pœnis, is, qui verè eſt innocens, poteſt declinare pœnam, quantum citra vim fieri poteſt. Hinc ſequitur quòd talis innocens celebrando non incurrat irregularitatem, & quòd in conſcientia poſſit recipere beneficium, & collatio non ſit irrita, item ferre ſuffragium. Ita ille, ſatis quidem probabiliter, ut dictum eſt.

Sup. ſequentibus abhinc uſque in finem hujus Reſ. lege in Reſ. præterita à §. Sed circa uſque in finem Reſ. & videetiam Reſ. not. præteritæ.

3. Sed quid dicendum de pœnis, quas incurrunt violantes cenſuras, & de irregularitate & ſimilibus? Dico igitur illas non incurrere quando actiones prohibitæ

Sup. hoc lege §. ult. præcedentis Reſ. & §. ult hujus Reſ.

prohibitæ fiunt in occulto, quia iſtæ pœnæ non infliguntur ab homine, ſed à jure violanti præceptum; ſed in occulto, ut dictum eſt, non obligatur, ideò pœna non habet locum. Difficultas verò conſiſtit, ſi talis excommunicatus violet cenſuras in publico, & Vaſq. cum Turriano *locis citatis*, docent talem revera incurrere irregularitatem, & alias pœnas juris, quia illæ aſſignantur à jure pro his, qui violant præceptum judicis, prædictus tamen excommunicatus revera violat, quia in publico tenetur obedire. Sed P.Suarez *ſect. cit. art.2.* cenſet iſtum re vera non eſſe irregularem. Primò, quia iſte revera non eſt excommunicatus. Secundò; quia pœnæ iſtæ impoſitæ à jure non incurruntur propter actum, niſi ſit perfectus in ſua ſpecie, qualis non eſt hic, quæ argumenta facilem habent ſolutionem.

4. Ad primum dicendum eſt illum eſſe excommunicatum hoc ſenſu, ut teneatur obedire præcepto judicis, qui præcipit ſecundùm allegata & probata.

5. Ad ſecundum violationem hujus præcepti, ob quam imponitur prædicta pœna, perfectam eſſe in ſua ſpecie.

6. At his non obſtantibus ſententiam negativam quam docet Suarez, probabilem eſſe puto, quam etiam tuetur Ioannes Præpoſ. inſignis Theologus Societatis Iesu, *ubi ſuprà n.65.* ubi ſic aſſerit: Dixi eatenus teneri, quatenus eſt neceſſe ad tollendum ſcandalum, quia ſi nullo modo poſſet exercere functiones per cenſuram prohibitas ſine ſcandalo, & quin cenſeretur poteſtas Eccleſiaſtica contemni, eas obire non poſſet, unde non poteſt hujuſmodi actiones exercere coram iis, quibus non conſtat de invaliditate cenſuræ, non tamen propterea incurret irregularitatem, quia non obligatur ad id præcisè ratione cenſuræ, ſecundùm ſe ſpectatæ, ſed quodam modo per accidens, ne poteſtas Superioris cenſeatur contemni. Ita Præpoſitus, & ego. Et hanc opinionem probabilem eſſe fatetur ipſemet Turrianus *loco citato*, qui tamen optimè addit, quod talis propter violationem cenſuræ in publico factam puniretur revera, ut violator cenſuræ, & habebitur ut irregularis. Ex dictis infert Præpoſitus abſolutè communicantem cum tali excommunicato incurrere pœnas juris impoſitas cum excommunicato; ſed hoc limitat ex Vaſquez Turrianus, quando excommunicatio ſit in occulto, ſecus autem in publico, & addit Præpoſ. *num.66.* talem excommunicatum apud Deum non privari ſuffragiis communibus Eccleſiæ; ſed hoc dictum eſt ſuprà, & de hac tota quæſtione, quando caſus acciderit, ne deſeras recognoſcere Gordonum *in ſumm. tom.1. lib.7. q.6. cap.3. n.11. & ſequent.*

Sup. hoc in §. not. præteritæ.

RESOL. XXIX.

An excommunicatus nulliter teneatur abſtinere à communione fidelium, & ab aliis prohibitis? Ex part.5. tract.9. Reſol.26.

Ad roborandam doctrinam hujus Reſ. lege duas præcedentes Reſ.

§.1. AD hunc caſum reſpondet negativè ex multis Theologis, inſignis ille Iuriſconſultus Ludovicus Mexia, & quia Codex non invenitur, ponam per extenſum ejus verba, ſic enim ait in leg. Regiam Toleti ſub tit. *de los proprios y rentas de los Conſejos, part.5. fundam.2.n.28.& ſeqq.* Sententia nulla jus non tribuit, quódque nulliter factum eſt factum non cenſetur *Clement. paſtoralis, de re jud* & Corneus explicat *in conſil.325. incipien. Prima facie videtur. 3. col. n.11. vol.1.* & noviſſimè quaſi ſub eadem caſus ſpecie, Martin. ab Azpiſcueta Navarrus (præceptor olim meus Salmanticæ) vir ingenij acumine ac varia doctrina præcellens, *in prælectio. cap. cùm contingat, de reſcript. remed. 3. pag.160. cum ſeqq.* ſecundum meam impreſſionem, ſcribens etiam ibi plurium allegatione jurium Canoniſtarum & Theologorum ſententiam excommunicationis, quæ aliqua de cauſa eſt nulla, timendam non eſſe *c. cui, & c. non debet 11. q.3.* ubi Greg. Non debet, inquit, is pœnam ſuſtinere canonicam, in cujus damnatione non eſt canonicà prolata ſententia. Firmans idem Martin. *ibid.* auctoritate Paludani (Theologorum omnium hac in re doctiſſimi) *in 4 diſtinct. 18. q.1. col. 3.* & Anton. Archiep. Florent. *in 3. tit.24. cap.73.* excommunicatum nulliter denunciatum publicè non teneri abſtinere à Divinis, neque ab alia hominum communicatione legitima, modò nullitatis cauſa publicata fuerit per eum. Quibus non obſtat Angel. de Cavaſ. *in verb. excommunicatio 4. §.19.* qui caſibus quindecim paulo antè ab eo relatis, quibus excommunicatio ipſo jure eſt nulla, quorum undecim ponit gloſſ. ſingularis poſt Ioan. Monach. *in cap. præſenti, de ſententia excom. lib.6.* ſubjicit hæc verba. In omnibus prædictis caſibus ſentẽtia excommunicationis nullo modo eſt timenda, nec quoad Deum, nec quoad Eccleſiam, quando notoriè conſtat de aliquo ipſorum. Sed quando non conſtaret, tunc quoad Eccleſiam eſſet timenda, & ipſam contemnens peccaret mortaliter, & poſſet excommunicari. Hoc enim ejus dictum, dum de notorio loquitur, intelligi non debet eo modo, quo notorium capitur *in cap. veſtra de cohab. cleric. & mul.* ut ibi definit Anton. *n.31.* nec idem, accipitur *in cap. fin. de tempor. ordinand* Sed in genere pro eo, quod eſt manifeſtum, hoc eſt, ſecundùm Panorm. *in d. cap. veſtra num.13.* per clamoſam inſinuationem certo auctore præcedente patefactum. Alioqui Angel. contrarius eſſet Paludano, & D. Antonino, imò & prædictis juribus, quod non eſt credendum. Vnde pluſculum vigilantiæ deſiderari poteſt in Sylvio, mea ſententia, alias vigilantiſſimo *in verb. excomm.2. notab. verſ.13.* qui relatis & probatis antedictis verbis Paludani, ſubjicit hoc Angel. dictum ad verbum, eo non citato, nec aliter verbis ejus temperatis, quæ tamen erudito, & in materia notorij exercitato, contraria meritò videri poſſunt. Et diligentior mihi videtur Gabriel (vir omnium conſenſu doctiſſimus) qui *in 4. diſt.18. q.2. col.11.* altiùs in omnibus in hæc verba, quæ ad noſtrum quoque thema ſpectant, loquitur. Si verò excommunicatio fuerit nulla ob defectum juriſdictionis ſuper excõmunicatum ſimpliciter, vel in illo caſu quo fertur excommunicatio, vel quia fertur poſt appellationem legitimè interpoſitam, vel ob alium defectum, propter quẽ ipſo jure eſt irrita, tunc non oportet eam timere, nec pro excommunicato agere, ſeu gerere, vitando communionem Sacramentorum & hominum, quoniam quod non eſt, non oportet timere: ſed dum ſententia eſt nulla, jam non eſt excommunicatio, nec quoad Deum, nec quoad Eccleſiam, quia ſecundùm veritatem nullam ſententiam juris incurrit, qui ſententiam, quæ nulla eſt, non cuſtodit, timenda tamen eſt, non ſententia, ſed ſcandalum populi vulgaris, neſcientis ſententiam eſſe nullam: unde ſi aliquis publicè excommunicatur, & denunciatur nulliter; ex adverſo publicet ipſe ſufficienter cauſam, propter quam ſententia eſt irrita, quo facto non pareat ſententiæ, & ſi aliquis tunc ſcandalizatur, non eſt ſcandalum puſillorum, ſed Phariſæorum ſecundùm regulam Chriſti *Matth.15* contemnendum. Attamen non tenetur, eam ſervare in occulto ante ſcandali ſedationem, ſed neque in occulto, nec in publico coram ſapientibus, quibus nota eſt nullitas ſententiæ tenetur eam obſervare. Hactenus ille. Cujus, & aliorum ſententias curioſiùs hic retuli quòd res hæc quotidiana ſit, & noſtro propoſito maximè conveniat. Et hæc omnia docet Mexia *ubi ſuprà.* Licèt

contrarium aſſerat Ioan. Valerus *in differ. utr. fori, verb. excomm. differ.8. per tot.* quem omnino quando caſus occurrerit, videbis. Sed cum Mexia tenet Gutierr. *can. 99. lib.1.cap.4.n.36.* ubi firmiter docet ſententiam excommunicationis nullam non eſſe timendam nullitatis cauſa publicata, & ita etiam docet ex Vaſq. Turrian. *de cenſ.lib.2.diſp.20.dub.1.* ubi ſic ait: Si de excommunicatione nulla ſit ſermo, omnes fatentur revera nullum habere effectum; ſed propter ſcandalum obſervanda eſt in publico, donec veritas manifeſta ſit: quòd ſi ante manifeſtationem veritatis excommunicatus publicè ſe ingerat divinis, peccabit, nullam tamen pœnam juris incurret ipſo facto, cognita tamen veritate nullum erit ſcandalum illam non obſervare. Docuit verò Sylveſter *verb.excomm.2. notabili 1.caſ.15* P. Vaſquez *ſup.* cum aliis Doctoribus ſatis eſſe, ut excommunicatio ſit nulla, quod ita judicetur à ſapientibus, neque eſt neceſſarium, ut vulgus ita judicet. Bene autem notavit P. Vaſquez neceſſarium eſſe, ut antequam quis operetur contra illam, manifeſtetur vulgo judicium ſapientium, hoc enim condonandum eſt ignorantiæ proximi. Sic ille.

RESOL. XXX.

An qui probabiliter judicat ſententiam excommunicationis eſſe nullam, teneatur ſe abſtinere, & incurrat pœnas juris? Ex part.5. tract.9. Reſol.29.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 121. & in tom.9. tr.1. Reſ.207. §. Et tandem.

§.1. AD hoc dubium ſatis quidem practicabile reſpondet Vaſquez *de excomm. dub.11.n.23.* ubi ſic ait: Reſtat ut dicamus de ſententia illa, de qua probabiliter dubitatur, an ſit valida, vel non: & de hac dicendum eſt, quod docuit Sotus quòd in dubiis pro judice ferente ſententiam judicandum eſt, & ita tenentur parere ſic excommunicati, tam in exteriori hominum convictu, & apparentia, quàm in occulto, quia judicandum eſt pro judice, quod ſit valida, & ſi contrà quis fecerit incidit in omnem pœnam à jure ſtabilitam, quod licèt non dicat Sotus, mihi tamen conſequenter videtur dicendum, quia jam eſt peccatum inobedientiæ etiam in occulto contra ſententiam excommunicationis. Nihilominus adhuc mihi videtur, quod pœnæ, quæ ſunt ipſamet excommunicatio, & ipſo facto quòd quis excommunicatur, incurruntur, non incurruntur in hoc caſu, niſi in rei veritate valida ſit ſententia; quia ſi in re non eſt valida ſententia: ergo neque excommunicatio, ergo neque pœna quæ eſt excommunicatio, & in hoc verum habet dictum Navarri & Cajetani, quòd in exteriori foro ille talis reputabitur inhabilis, vel ad eligendum, vel ut eligatur. Et ita hanc ſententiam docet etiam Turrian. *de cenſ. lib.2.diſp.21.dub.3.* & ne deſeras videre Villalobos *in ſum. tom.1. tract.16. diff. 11. n.7.* ubi ſic ait: [Si el juez pone cenſura ſiguiendo opinion probable, ligarà, aunque ſegun otra ſentencia ſea nula, y no puede el ſubdito hazer contra ella, aunque ſea de opinion contraria.] Ita ille, quod eſt valde notandum à judicibus laicis, quando excommunicantur ab Epiſcopis, licet pro ſe habeant opinionem probabilem.

Sup. hoc in Reſ.3. not. præterita & in eodem §

RESOL. XXXI.

An excommunicatio liget, quando pro ſubdito adſit opinio probabilis in contrarium?

Et reſolutio hujus dubii multum pendet ex illa difficultate, an obedire debeat ſubditus Superiori præcipienti juxta ſententiam probabilem? Ex part.9. tract.9. & Miſc.4. Reſol.46. aliàs 45.

§.1. NEgativam ſententiam nominatim contra me docet eruditiſſimus P. Stephanus Spinula *in Opuſc. de Elect. opin. diſp. ultim. ſect.4. per totam.* Probat hanc ſententiam *ex cap.1. de poſtulatione Prælator.* quem textum (ait) ſic induco. Damnat Pontifex Epiſcopum Altiſiodorenſem, qui in ſua Diœceſi non ſervaverat interdictum fulminatum à Legato Papæ, licèt ſe excuſantem, quia non fuiſſet in ſua Eccleſia promulgatum, quia nullam ſufficientem excuſationem adhibebat, ſed omnia erant frivola, quæcumque adducebantur; quia ſatis ſuperque illius interdicti ad illum fama certa pervenerat: quin in ſua Metropolitana Eccleſia tale interdictum fuerat promulgatum, & ſervatum. Ex quo ſubdit Pontifex: hinc liquido conſtat eum non poſſe excuſari. Ergo à contrario, cùm quis poteſt ſufficienter excuſari, non eſt damnandus, nec incurrit pœnas violatæ obedientiæ, & cenſuræ Eccleſiaſticæ, quam non tenetur timere, quia illa non afficitur. In tantùm enim Epiſcopus Altiſiodorenſis dicitur debuiſſe ſervare interdictum, quia nullam excuſationem ſufficientem poterat afferre, quare non teneretur, & illo non afficeretur. Et quidem de hoc liquido conſtabat; unde tanquam reus violatæ obedientiæ, & non ſervatæ, qua afficiebatur, damnatur, & punitur in eo capite; ergo à contrario, qui excuſationem habet ſufficientem, non afficitur cenſura, nec illam tenetur ſervare, ſeu ſe gerere ut illa affectum.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis ejus annot. & ne prætermittas legere Reſ. poſitas infr. annot. §. Verum, hujus Reſ.

2. Modò ſubſumo, ſed in caſu opinionis probabilis, & ſufficiens excuſatio datur, nec liquidò conſtat, quem teneri, ſeu affici cenſura, & illa non afficitur.

3. Secundò: quia ignorantia invincibilis præcepti validi, & cenſuræ adnexæ præcepto verè ligantis, excuſat à præcepto, & cenſura; ſed in caſu opinionis probabilis hinc & inde eſt ignorantia invincibilis, quòd præceptum liget, & cenſura ſit valida: ergo tunc hæc excuſat quemque ab obedientia præcepti, & incurſione cenſuræ. Major eſt evidens, quia eſt omnium jurium, & Doctorum axioma. Minor probatur. Tunc eſt ignorantia invincibilis rei, quando res ignoratur, nec quis poteſt, aut debet certiorari; ſed quando concurrunt opiniones hinc, & inde probabiles, qui ignorat veritatem, ita ignorat, ut fortè abſolutè non poſſit ſcire veritatem; quia abſolutè impoſſibilis eſt demonſtratio, ſeu evidens cognitio rei: ſanè non debet aliud efficere, ut inveniat veritatem, cùm in probabili opinione tutò quieſcat, nec debet ad ulteriora progredi, ergo tunc eſt ignorantia invincibilis, quæ excuſat ab omni pœna, & ab omni culpa.

4. Tertiò: quia excommunicatio non incurritur ſine contumacia, & inobedientia, quando Eccleſiæ quis parere debet; ſed quando utrinque ſunt opiniones probabiles, eligens quamcumque non eſt contumax contra Eccleſiam, nec inobediens eſt, cùm parere non teneatur, cùm non ſit certum tunc præceptum obligare, ſed hoc ſit ſub opinione poſitum: in quo caſu quælibet opinio in praxim deduci poteſt, nec ullum peccatum incurritur inobedientiæ, & contumaciæ, quæ ſupponit in ſubdito debitum parendi: quod in ſubdito non eſt, quotieſcumque in ſuperiore non eſt jus certum præcipiendi, quale non eſt, cùm ſit probabilis opinio, quòd non ſit: ergo cùm ſubditus non teneatur obedire, ſi non obediat, nec inobediens, nec contumax eſt, & per conſequens corruit etiam cenſura; tum quia eſt annexa præcepto, tanquam acceſſorium: tum quia hæc non incurritur ſine ſpeciali contraventione, & violatione præcepti, cui certò parendum ſit.

5. Et hic adverte, quod licèt non ſit ſub opinione, an cenſura ſit valida, necne, ſed ſolùm ſit ſub opinione, hinc, & inde verè probabili, quod id, quod prohibet Superior,

Superior, non ſit illicitum, vel, quod à ſubdito ſine peccato fieri poteſt, per hoc præcisè excuſatur ab omni pœna,ſub qua ſuperior præceperit. Patet quia per id præcisè,per quod quis excuſatur à culpa,etiam excuſatur à pœna, & quod ſine culpa fit, nulla pœna puniri poteſt; juxta illud,Rem,quæ culpa caret, in damnum vocari non convenit, *cap. cognoſcentes, de conſtit.*

6. Confirmatur, nam ſi quis credat probabiliter Superiorem per errorem juſſiſſe, aut non juſſurum fuiſſe ſi veritatem noviſſet,non peccat non obediendo; ſed qui habet opinionem probabilem,quòd Superior non poſſit præcipere id, quod præcipit,credit probabiliter Superiorem per errorem præcipere, & non juſſurum ſi veritatem noſſet; ſi enim noſſet ſe non poſſe præcipere, certè non præciperet: ergo in hoc caſu non peccat non obediendo: ergo neque incurrit cenſuram,cùm hæc ſine peccato non ſubſiſtat; tam enim per errorem credit probabiliter latum eſſe præceptum,quàm cenſuram:unde nec illi parere tenetur, nec illa afficitur: Et idem dicatur etiamſi ex parte Superioris eſſet opinio probabilior, quia etiam minus probabilis in praxim deducitur ſine peccato, & tunc adhuc ſalvatur ignorantia invincibilis, & corruit contumacia, & inobedientia, & quæcumque culpa.

7. Dices, Si opinio Superioris ſit vera, cenſura eſt valida; quia potuit Superior præcipere: ergo tunc ligabit, ergo ſimpliciter timenda eſt: unde ſaltem ad cautelam petenda abſolutio eſt, & Superiori obediendum. Reſpondetur negando conſequentiam, quia ad hoc ut excommunicatio liget, non ſufficit, quod habeat ex parte agentis, ſeu ferentis ſufficiens principium ſui valoris, ſed etiam debet cadere ſupra ſubjectum aptum: talis autem non eſt ſubditus in iſto caſu, quia eſto opinio Superioris ſit vera, & Superior verè in re poſſit præcipere, hoc tamen quia non conſtat, & eſt ſub opinione poſitum, & opinio, vere probabilis dicit Superiorem in hoc caſu præcipere non poſſe; ideò ſubditus non obediendo non peccat, ſufficienter enim excuſatur ab obediendo; ſubditus autem non obnoxius peccato mortali, non poteſt ligari cenſura gravi, ſeu excommunicatione majori;unde quantum eſt de ſe excommunicatio illa eſt ligativa,per accidens autem non ligabit; ac proinde ſubditus abſolutè non peccabit, nec incurret excommunicationem. Hucuſque Pater Spinula;Spina quidem nimis acuta pro Superioribus. Ex cujus ſententia ſequeretur, quòd in dubio, an præceptum Superioris ex alio capite ſit invalidum,quia dubitatur, an Superior hîc & nunc poſſit præcipere, vel quia materia quam præcipit; non ſit ſuæ juriſdictionis,vel quia illud,quod præcipitur, illicitum ſit,non tenebitur quis obedire, ac proinde neque timere debebit excommunicationem præcepto annexam:ergo multo magis id dicendum cum opinione probabili; quæ omnia Pater Spinula concedit.

Sup. hoc magis latè in tom.7. tr.1.Reſ.133. & 134.

8. Sed ad prædictorum confirmationem audiamus Ianuarium, virum doctum & ſapientiſſimum in ſuis Reſolutionibus Moralibus *part.*1. *reſol.*44. *numer.*13. vbi docet quòd ſi juſtitia in lege ſit tantum probabilis, non ſufficit ad ſimpliciter obligandum ſubditum: nam quando eſt opinio pro Superiore, & pro ſubdito, poſſeſſio non magis favet juri Superioris in ſubditum,quam libertati ipſius ſubditi,vt patet:ergo non eſt major ratio cur ſubditus teneatur obedire Superiori, quàm ſequi ſuam libertatem. Nam poſita ſub opinione poteſtate Superioris in ſubditum, eo ipſo non dicitur Superior ſimpliciter eſſe in poſſeſſione,ſed tantùm ſub opinione ſeu opinabiliter, & ſub opinione etiam eſt,ſubditum non teneri obedire Superiori ſic præcipienti.

Sup.hoc vide Reſolutiones verſ. & §. poſitos inf.in annot. §.Verum, hujus Reſ.& etiam in annot prima hujus Reſ.

9. Nec dicas primò,quod ſubditus tenetur obedire, quando eſt incertus de re præcepta, an ſit licita, vel an excedat poteſtatem Superioris;ergo etiam tenetur ſubditus obedire,quando adeſt opinio quòd res præcepta ſit juſta, quia tunc ſubditus etiam eſt incertus. Nam reſpondet Ioan.Sanchez, *in ſelectis, diſput.*35.*num.*37. quod incertitudo in lege oriri poteſt, vel à dubietate,vel ab opinione: quando enim oritur à dubietate, non poteſt ſubditus non obedire, cùm Superior ſit in poſſeſſione, & in dubio melior ſit conditio poſſidentis,nec poteſt ſubditus cum ſuo jure dubio expoliare Superiorem ſuo jure certo. At quando incertitudo oritur ab opinione,poteſt ſubditus non obedire,quia fas eſt cuique uti opinione probabili,ut omnes concedunt. Nec dicas ſecundò cum Vaſquez, *in* 1.2.*q.*19.*diſp.*62.*cap.*6.*num.*32 quòd ſubditus,id quod poteſt licitè exequi,tenetur exequi,accedente præcepto Superioris:ſed poteſt licitè exequi quod præcipitur,etſi ſit ſub opinione: ergo tenetur. Nam contra eſt, quia ſubditus tenetur exequi quidquid poteſt licitè accedente præcepto Superioris habentis poteſtatem abſolutè illud præcipiẽdi. Nam ad præcipiendum requiritur juſtitia ex parte præcipientis, ſeu requiritur poteſtas in præcipiente ad rem illam præcipiendam,quæ poteſtas in præcipiente,ſi eſt abſoluta, ſubditus tenetur abſolutè exequi mandatum,ſi licitè poteſt;ſi verò poteſtas illa in Superiore eſt ſub opinione, tunc quia unicuique licitum eſt uti opinione probabili, ſubditus poterit licitè non obedire, ſequendo opinionem probabilem oppoſitam. Vnde diſtinguenda eſt major,quidquid poteſt ſubditus licitè exequi,ut ſubditus eſt,tenetur ſi præcipiatur,conceditur: quidquid poteſt ſubditus licitè exequi,ut non ſubditus tenetur,negatur:nam poteſt ſubditus licitè exequi præceptum Superioris circa res merè internas, & tamen non tenetur; ſic etiam dicendum eſt, quòd quando adeſt opinio de re præcepta, poteſt ſubditus ſequi opinionem oppoſitam Superiori,quia ſecundum illam opinionem, ſubditus in illa re non eſt ſubditus,niſi probabiliter;& ſic quamvis licitè poſſit,non tenetur.

Sup. hoc in tom.8.tr.1. Reſ.16. & lege Reſolutiones poſitas in annot prima poſt præteritam hujus Reſ.

10. Nec dicas tertiò,quòd ſic daretur bellum juſtum ex utraque parte,cùm licitum ſit Superiori præcipere aliquid,ſequendo opinionem ſibi faventem,licitum ſit ſubdito non obedire, ſequendo opinionem ſibi faventem.Nam cõtra eſt,quia non implicat dari bellum juſtum ex utraque parte quando ignoramus veritatem; ignorantia enim veritatis utrumque excuſat,ut optimè Thomas Sanchez,*in ſumma,lib.*6.*c.*3. *num* 21. *in fine*,nam tunc bellum erit juſtum ex una parte materialiter, & formaliter à parte rei; ex altera autem parte erit juſtum tantùm formaliter & erit materialiter injuſtum; quia ſi coram Deo Superior juſta præcipit quæ ſecundum opinionem ſubditi ſunt injuſta; tunc Superior injicit bellum juſtum materialiter, & formaliter, etſi ſubditus injiciat bellum formaliter tantùm juſtum, & materialiter injuſtum. Vnde ſubditus, quando non obedit præcepto Superioris,ductus ab opinione probabili; tunc non facit bellum de re juſta abſolutè,contra rem juſtam abſolutè, nam hoc implicat, ſed facit bellum de re juſta probabiliter contra rem injuſtam probabiliter, ut optimè Ioan.Sanchez, *loc.cit.n.*42.*verſ. Sed eſto, &c.* ex Maldero,*de virtutibus,q.*40.*dub* 4. & Molina,*tom.*1. *de juſtit. diſp.*103. & ſic bellum non erit juſtum, & injuſtum ſecundum idem, id eſt ſecundum eandem rationem, ſed erit juſtum ſecundum rationem Superioris in ſua opinione, ſecundum quam rationem erit injuſtum bellum ſubditi contra Superiorem: & erit bellum juſtum ſecundum opinionem, ſeu rationem opinionis ſubditi, ſecundum quam rationem erit injuſtum bellum Superioris in ſubditum, & ſic erit

Sup. hoc in tom.7. tr.7. Reſ.4. & in tom 8.tr.1. Reſ 18. §. Sic, poſt med. & §. vlt.

erit bellum juſtum, & injuſtum reſpectu diverſorum, quod non implicat; non enim implicat, quod idem ſit debitor, & creditor ejuſdem ſecundum diverſas rationes.

11. Nec dicas quartò cum aliis, quod ſubditus peccat contra juſtitiam, dum Superiorem ſpoliat jure præcipiendi, quod jus Superior habet ab illa opinione probabili; qui enim alterum ſpoliat re, quam juſtè poſſidet injuſtitiam committit. Nam contra eſt, quia etſi verum ſit, quod qui alium ſpoliat re, quam juſtè poſſidet, peccat contra juſtitiam, tamen hoc verum eſt, quando rem juſtè abſolutè poſſidet: at quando poſſidet rem juſtè probabiliter, & non abſolutè, tunc non facit contra juſtitiam, qui re illa ipſum ſpoliat, ſequendo opinionem oppoſitam. Nam poſſidere juſtè probabiliter admittit ſecum injuſtè probabiliter poſſidere: quando igitur ſubditus ſpoliat Superiorem illo jure juſtè probabiliter poſſeſſo, non ſpoliat illum ſecundum quod juſtè probabiliter poſſidet ſecundum opinionem Superioris, ſed ſecundum quòd injuſtè probabiliter poſſidet ſecundum opinionem ipſius ſubditi. Et hæc omnia docet Ianuarius ubi ſuprà.

12. Vidiſti, amice Lector, quàm validè hi duo docti Recentiores, poſt vtrumque Sanchez, cauſam ſubditorum tutare voluerint. Quorum omnes rationes, & argumenta, hîc per extenſum in tui gratiam apponere volui. Vide etiam Franciſcum Girago, *de Regim. Regul. part. 3. dub. 30. per tot.* & ne deſeras cognoſcere Rocafull *in praxi Theol. mor. part. 3. lib. 3. dub.* 14. *n.* 143. vbi *num.* 146. ſic ait: Quæres an in caſu quo ſubditus ſequens opinionem probabilem, non obtemperet Superiori, incurrat pœnas, vel cenſuris ligetur? Reſpondeo, non incurrere pœnas, neque cenſuris ligari. Et ratio eſt, quia non delinquit ſubditus non obtemperans in hoc caſu, cùm ſequens opinionem probabilem, culpa careat operando, juxta illam; & res, quæ culpa carent, in damnum vocari non debent, *cap. 2. de Conſtitutionibus*, nec ſine culpa quiſpiam puniendus eſt, ex *regul. in 6.* & ſanè, ſi ſubditus puniretur in hoc caſu, puniretur ob actionem, quæ ſolùm eſſet peccatum ex Superioris judicio, ſeu propter peccatum excogitatum à judice, non propter peccatum à Reo revera commiſſum, quod eſt abſurdum. Ita ille.

Docuit in Reſolutionibus not. primæ hujus Ref. & not. ſeq. Et pro alibi contento ad lin. 4. hujus §. Verum, in tom. 8. tr. 1. Reſ. 15. & 16. & in tom 7. tr. 1. Reſ. 133 §. 2 ad med. à verſ. Et idé dicent.

13. Verùm his non obſtantibus ego non recedo à ſententia affirmativa, quam olim docui, & contra me, ut dixi nominatim impugnat Pater Spinula; & ideò præter Vaſquez, Villalobos, & Turrianum à me alibi citatos, tenet noſtram ſententiam ſapientiſſimus Theologus Societatis Ieſu Ioannes Præpoſitus, *in 3. part.* D. Thomæ, *q. 1. de Cenſuris in communi, dub. 9. n. 63.* vbi ſic ait: Quando conſtat de poteſtate ferendi legem, cenſura debet ſervari, niſi apertè conſtet legem eſſe nullam, vel in ſe, vel in ordine ad cenſuram, vel ita moraliter judicetur eſſe nullam, ut pro ejus juſtitia vix appareant rationes probabiles; ſi enim vel probabiles appareant, iudicandum eſt pro Legiſlatore, qui eſt in poſſeſſione ferendi legem, qui in uſu hujus poteſtatis poteſt ſeſe conformare ſententiæ probabili, non minùs quàm privati, & proinde eo caſu ſubditi tenentur obedire; niſi enim ad id obligarentur, gravis perturbatio ſequeretur in Eccleſia. Ita ille, cui adde ex eadem Societate Valer. Reginald. in praxi *tom. 1. lib. 9. cap. 8. n. 165.* qui optimè obſervat, quòd ex contraria ſententia ſequeretur in Eccleſia confuſio, & perturbatio Ordinis Hierarchici.

S p hoc in Reſolutiobus, §. & verſ. not. præteritæ.

14. Sed quia reſolutio hujus dubij, multum pendet ex illa difficultate, an obedire debeat ſubditus Superiori procedenti juxta ſententiam probabilem? Vide Texedam *in Theol. mor. tom. 1. tr. 2. contr. 4. n. 16.* Præpoſitum *in 1. 2.* D. Thomæ, *q. 19. art. 6. dub. 5. §. 1. n. 3* & alios, quos citat, & ſequitur Doctiſſimus Oviedo, *in part. 2. tr. 5. contr. 3. punct. 5. per totum.* Et quidem ſi quando æqualiter dubitatur de juſtitia, & injuſtitia legis, nihilominus ſubditus cogitur obedire, ut docent Doctores, quos citat, & ſequitur Suarez, *lib. 5. de legibus, cap.* 18. ergo à fortiori, quando judicium eſt ſpeculativum pro utraque parte, debet practicè præferri jus Superioris; eſt enim eadem ratio, vel major, quia in præſenti certò conſtat practicè de juſtitia legis, ibi autem neutrum conſtat practicè, vel ſpeculativè, ſed præſumptivè tantùm. Et quidem contrarium aſſerere eſſet, ut ait Giuniparus, *de jure Pontif. diſp. 6. c. 3. n. 46.* nimis larga licentia, & multam confuſionem, & ſcandalum generaret in Republica Chriſtiana, etiam reſpectu Legum Civilium, & Sanctionum, ac Statutorum Principum ſæcularium.

15. Nota verò, quod etiam ſi ſtandum eſſet opinioni Patris Spinulæ, & aliorum negativæ, procederet quidem in foro conſcientiæ, non autem in foro exteriori, in quo excommunicatus eſt puniendus, & ut talis exiſtimandus; vnde noviſſimè doctus, pater Bordonus, *in Conſiliis Regul. tom. 2. reſ.* 78. *n.* 198. ſic aſſeruit: Quando clarè conſtat ſententiam fuiſſe nullam, & invalidam, in hoc caſu cenſuratus non tenetur timere, neque ſervare ſententiam, quia illa non ligat neque apud Deum, neque apud Eccleſiam, quæ neminem iniquè & contra juſtitiam ligat, quæ vnicuique mandat ſervari jus illæſum. Dixi clarè, quod contingit in omnibus illis caſibus, in quibus Doctores conveniunt in nullitate ſententiæ. Quòd ſi in opinione ſit caſus, & vtrinque ſint Doctores communiter, ita quòd opinionem reddant probabiliorem, vel æquè probabilem ex parte judicis, in foro Eccleſiæ ſententiatus tenetur timere, & ſervare cenſuram, quia tunc caſus cenſetur dubius; in dubiis autem obediendum eſt Iudici, & Prælato, ex vulgatis juribus. In occulto autem, ſi pro ſe ſubditus habet probabilem opinionem, poteſt non ſervare ſententiam: quia ſic prudenter agendo non peccat coram Deo. Ita ille; cui adde Rocafull. *ubi ſupra*, citatum in favorem negativæ ſententiæ, qui *lib. 7. de lege Eccleſ. c. 5. n. 39* ait: Quòd ſi opinio probabilis excuſaret ſubditum, id eſſet in foro conſcientiæ, non tamen in foro exteriori tribueret inferiori poteſtatem, qua ſe eximeret ab obligatione legis probabili judicio innixæ.

Sed ego puto noſtram ſententiam tenendam eſſe in vtroque foro.

RESOL. XXXII.

An ſi Epiſcopus prohibeat furtum ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, furans incurrat excommunicationem, ſi invincibiliter legem iſtam ignoret?

Idem dicendum eſt, ſi excommunicatio lata ſit à Pontifice.

Et quæ dicta ſunt de excommunicatione, dicenda etiam ſunt de ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate.

Et quid eſt dicendum, ſi aliquis, verbi gratia, vovit non fornicari, vel ludere ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicetur, luſerit, &c. an teneatur ſolvere pœnam?

Idem eſt, ſi dum fornicatur, memor ſit voti, non autem pœnæ impoſitæ, etiam ſi eſſet pœna caſtitatis, Religionis, peregrinationis Ieroſolymitanæ, &c.

Idem eſt de eo, qui ex oblivione naturali omittit recitare Horas Canonicas, quod non tenetur reſtituere fructus.

Ex part. 3. tr. 6. & Miſc. 2. Reſol. 41.

INcurrere in excommunicationem docent Alvarez, *in part.* 1. D. Thomæ, *diſp.* 159. *n.* 5. Comitolus *l. 5. q. 3.* Covarruvias, *in c. alma mater, part.* 1. §. 10. *n.* 9. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia excommunicatio lata eſt ſuper furtum lege naturali damnatum.

Sup. hoc inf. in Reſ. 35. & in Reſ. 34. curſim ad lin. 5. & ad lin. 12. & in Reſ 61. §.

2. Sed

Probatur, in principio, & inferius in tr. 5. Reſ. 4 §. 2. à lin. 5 & in Reſ. 6. §. ult. & in t. 2. tr. 6. Reſ. 246. §. ult.

2. Sed mihi contraria ſententia magis placet quam tuentur Salas *in part.* 2. *tom.* 2. *tr.* 13. *diſput.* 8. *ſect.* 10. Molina *tom.* 4. *tr.* 5. *diſput.* 71. *n.* 9. Valentia *tom.* 4. *diſp.* 7. *q.* 17. *punct.* 7. Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 32. *n.* 9. Suarez *de cenſ. diſp.* 4. *ſect.* 8. *n.* 20. Henriquez *lib.* 13. *c.* 23. *n.* 2. Azorius *tom.* 1. *lib.* 1. *cap* 15. *q.* 3. Toletus *lib.* 1. *c.* 8. Sayrus *de cenſ. lib.* 5. *c.* 18. *n.* 24. Graffius *tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 16. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia ignorans invincibiliter excommunicationem impoſitam ab Epiſcopo, peccat tantùm contra jus naturale, adversùs quod ſe agere cognoſcit, non autem jus poſitivum Epiſcopi, quod quidem invincibiliter ignorat. Ergo non incurrit in excommunicationem ab Epiſcopo latam.

3. Et hæc omnia vera eſſe puto, non ſolùm ſi excommunicatio ſit lata ab Epiſcopo, ſed etiam à Summo Pontifice, quia militat eadem ratio. Et ita docent Azorius, Henriquez, Toletus, Sanch. & alij *ubi ſuprà*, quidquid in contrarium aſſerat Salas *in part.* 2. *tr.* 13. *diſp.* 8. *ſect.* 10. *n.* 77. Vgolinus *de cenſ. tab.* 1. *c.* 9. §. 8. *n.* 10. D. Antoninus *par.* 3. *tit.* 24. *c.* 75. Corduba *lib.* 2. *q.* 27. & alij.

Sup. hoc pro ſuſpenſione, & interdicto, inf. ex doctrina Reſ. 34. §. 1. ante medium, & ex doctrina Reſ. 35. §. Et tàdem. à lin. 7. & in Reſ. 3. 4. 5. & 6. not. prætcritæ, & in eiſdem locis Et pro irregularitate & alibi contento in lin. penult. hujus §. Quæ autem in Reſ. 4 & 5. not. primæ hujus Reſ. Et pro omni contento in hoc §. ult. Notandũ eſt in t. 6. tr. 1. Reſ. 38. §. Idem & hic inf. in Reſ. 35. §. 1. ad med. & in §. Item ſi quis. Reſ. 1. hujus not.

4. Quæ autem dicta ſunt de excommunicatione, dic etiam de ſuſpenſione, & interdicto; nam ab his pœnis excuſat ignorantia invincibilis juris eas imponentis, quamvis factum ſit jure naturali damnatum, & pœnæ ſtatutæ ſint ab Epiſcopo, vel à Pontifice. Et ita docent Vaſquez *de excommun. dub.* 16. *n.* 6. Navarrus *c.* 23. *num.* 47. Suarez *de cenſ. diſp.* 4. *ſect.* 8. *num.* 20. *& ſeq.* Sanchez *lib.* 9. *diſp.* 32. *num.* 18. Filiucius *eodem tr. cap.* 8. *q.* 10. *n.* 25. quidquid in contrarium aſſerat Avila *de cenſ. part.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 10. *concl.* 2. Alvarez *in part.* 2. *D. Thomæ, diſp.* 158. *n.* 5. & alij; & idem ſentiendum eſt, quando impoſita eſt in pœnam debiti.

5. Notandum eſt etiam hìc obiter, quòd ſi quis, v.g. voluit non fornicari, vel ludere ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicetur, non tenetur ſolvere pœnam; quia naturalis oblivio æquiparatur ignorantiæ invincibili; & ita docent Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 22. *n.* 18. & alij. Idem dic, ſi dum fornicatur memor ſit voti, non autem pœnæ impoſitæ, etiam ſi eſſet pœna Religionis, Caſtitatis, Peregrinationis Hieroſolymitanæ, ut probabiliter aſſerit idem Sanchez *n.* 19. Idem dicendum eſt de eo, qui ex oblivione naturali omittit recitare aliquas horas canonicas, nam non tenetur reſtituere fructus, non obſtante lege pænali irritante fructuum acquiſitionem; que omnia ſunt valde notanda.

RESOL. XXXIII.

Sup. pœnis impoſitis in prima diffic. hujus tituli inf in. tr. 7. Reſ. 61. & in aliis ejus primæ not. Sup hoc in Reſ. ſeq & in cæteris aliis ejus primæ annot.

An ignorantia vincibilis juris, vel facti excuſet ab incurſione cenſurarum, & aliarum pænarum, ſive latæ ſint à jure communi Papæ, ſive particulari Epiſcoporum! Ubi etiam explanatur, quænam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina, lata, & vincibilis, vel ignorantia craſſa, ſupina, & affectata. Ex part. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 13.

§. 1. HÆc reſolutio erit plena magnæ conſolationis, quia reſpondeo affirmativè, & ita docet Portel. *in addit. ad dubia regul. ver. ignorantia, n.* 15. & Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 32. *n.* 31. ubi ſic ait: Exiſtimo ignorantiam etiam mortaliter culpabilem, ſive juris, ſive facti, modò non ſit craſſa, excuſari à cenſuris, & pœnis, & idem dico licèt adſit ſcientia legis, ſi adſit ignorantia non craſſa cenſuræ. Ita ille, qui validis rationibus confirmat hæc omnia, & intelligenda eſſe docet de quibuſcunque pœnis, ſive latis à jure communi Papæ, ſive à particulari Epiſcoporum. Si tamen ſcire cupis, quænam dicatur ignorantia craſſa & ſupina; reſpondet, illam dicendam eſſe, quæ ex lata culpa in adhibenda diligentia procedit: culpa verò lata eſt, quando ignorans aut nullam, aut valdè modicam adhibuit diligentiam. Et Graffius *deciſ. part.* 1. *lib.* 4. *c.* 8. *n.* 20. & alij, aſſerunt culpam latam, ſeu ignorantiam craſſam eſſe illam, quæ ex malitia, vel ex nimia negligentia procedit. Imò Anton. *cap.* 2. *de conſt. n.* 9. ampliùs videtur petere: explicat enim eam ignorantiam eſſe, quando eſt latiſſima culpa, quæ dolo æquiparatur. Et hæc omnia Portel. & Sanchez *ubi ſup.* quidquid in contrarium aſſerant Sotus *in* 4 *diſt.* 28. *q.* 1. *art.* 1. Graff. *part.* 1. *deciſ. lib.* 4. *diſp.* 4. *c.* 9. *n.* 20. Suarez, & alij, quos citat, & ſequitur Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tr.* 16. *dub.* 12. *n.* 6. ubi ait: [La ignorancia vincible ora ſea del echo ò del derecho, no eſcuſa de la cenſura. Aſi lo tiene Suarez, porque como no eſcuſa de pecado, tan poco eſcuſa de la cenſura.] Sed tu tene noſtram ſententiam ex *c.* 2. *de conſt. in* 6. ubi habetur, ignorantiam, quæ non eſt craſſa, & ſupina, excuſare ab omnibus ſententiis Ordinariorum. Et ita etiam hanc ſententiam docet Bonacina *de cenſ. diſp.* 1. *q.* 2. *punct.* 1. *n.* 10. & Barb. *in collect. t.* 3. *lib.* 1. *ſexti Decretal. tit.* 2. *c.* 2. *n.* 8. ubi *n* 7. optimè impugnat Suarez aſſerentem ignorantiam craſſam, & ſupinam, idem eſſe cum ignorantia vincibili.

Sup. contẽtò in hoc & ſeq. verſ. inf. in Reſ. 35. §. Et tandem. ad med. verſ. Denique.

Sup. hoc ib. in eodem §. not præteritæ, ſignanter ad lin. 8.

2. Notandum eſt etiam hìc obiter; Primò ignorantiam quantumcunque craſſam, niſi eſſet ingens temeritas, & latam culpam excuſare à pœna impoſita ſcienter aliquid facienti. Secundò idem dicendum eſt, cùm lex pœnam inducit præſumenti aliquid facere; quia non verè dicitur præſumens, ſi quis aliquid ignorantia culpabili, & craſſa efficeret; præſumptio enim dolum importat, & temeritatem. Ita Baſilius Pontius *de matrimon. lib.* 10. *c.* 6. *n.* 10 Sanchez *ubi ſuprà*, Curiel *in part.* 2. *q.* 76. *art.* 4. *dub.* 4. Henriquez *lib.* 13. *c.* 23. *n.* 3. Avila *de cenſ. part.* 2. *c.* 6. *diſp.* 10. *dub.* 6. Molina *tr.* 5. *diſp.* 71. *n.* 13. quidquid in contrarium aſſerat Toletus *lib.* 1. *c.* 48. Alterius *de cenſ. diſp.* 11. *de ſuſpen. c.* 5. §. *hoc autem.*

Sup. contento in hoc §. in Reſ. ſeq §. 1. poſt. med. à verſ. Ita Cæleſtinus, & ſeq. & in Reſ. 1. poſt ſeq. §. Et tandem, inter medium, & finem, verſ. Solet lex & inf. in Reſ. 36. §. ult. &c. & pro contentis in his ult. §§. lege hanc ult. Reſ. hujus not. à principio, & Reſ. ejus primæ not & in t. 7. tr 1. Reſ. 19 §. 1 & ult. & in Reſ. 231. §. 1. ad med.

3. Imò Bonacina *loco citato de cenſ. diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 11. contrà Suarez docet hanc ſententiam procedere, non ſolùm quando quis operatur cum ignorantia craſſa, ſed etiam cum ignorantia affectata, ſi, ut dictum eſt, verba cenſuræ hæc eſſent, *Qui ſcienter hoc fecerit, vel qui præſumpſerit*, &c. Et hæc omnia Confeſſarij in mente habeant: nam ex illis non pauci ab incurſione cenſurarum immunes erunt.

RESOL. XXXIV.

Sup. prima diffic. hujus tituli in Reſ. præterita, & ſeq. §. ult. ad med. & ſup. in Reſ. 6. §. Et primo, ad lin. 6. & inf. in Reſ. 61. §. ult. & in tr. ſeq. Reſ. 25. §. 2. & inferiùs in tr. 8. Reſ. 6. & in t. 6. tr 1. Reſ. 38. & in t. 7. tr. 1. Reſ 19. § 1 & ſignãter in § ult. & ſignanter in Reſ. 231. §. 1. ad med. & in t. 1. tr 7. vide doctrinam Reſ. 8.

An ignorantia non ſolum invincibilis, ſed etiam vincibilis excuſet ab incurſione cenſurarum, ſive facti, ſive juris, tam univerſalis, quam particularis ſit?

Et an ignorantia craſſa, & ſupina nunquam excuſet?

Et an hæc omnia habeant locum in ſuſpenſione & interdicto, quamvis factum ſit jure naturali aut divino damnatum, & pœnæ ſtatutæ ſint ab Epiſcopo, vel à Summo Pontifice?

Et notatur ignorantiam vincibilem facti impedire incurſionem cenſuræ latæ contra eos, qui ſcienter aliquid fecerint, aut facere præſumpſerint, aut contra eos, qui auſu temerario aliquid fecerint, etiam quando eſt affectata, vel adeo craſſa, ut moraliter cenſeatur intentata, ſeu affectata. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 17.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Turrianus *de cenſ. lib.* 1. *diſp.* 5. *dub.* 4. Gordonus *tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 6. *cap.* 6. *n.* 3. & alij. Sed affirmativam ſententiam docet Tannerus *tom* 4 *diſput.* 6. *quæſt.* 10. *dub.* 3. *n.* 47. ubi ſic aſſerit: ſit ergo hæc generalis aſſertio.

Ignorantia

Sup. hoc inf. in §. Nec. hujus Reſ. ad lin. 4.

Ignorantia invincibilis, vel utcumque vincibilis dummodò craſſa, aut ſupina non ſit, ſeu facti, ſeu juris tam univerſalis, quàm particularis, defendit & excuſat ab excommunicatione incurrenda: ignorantia autem craſſa & ſupina nunquam excuſat. Ita Tannerus, Cui adde Cæleſtinum *in compend. Theol. mor. tr.*3. *c.*5. *n.* 2. ubi ſic ait: Dico primò ignorantia invincibilis ſive juris communis, ſive particularis, atque etiam facti, excuſat ab omni excommunicatione, & hæc habet locum non ſolùm in excommunicatione, ſed etiam in ſuſpenſione, & interdicto, quamvis factum ſit jure naturali, aut divino damnatum, & pœnæ ſtatutæ ſint ab Epiſcopo, vel à Summo Pontifice. Dico ſecundò ignorantiam vincibilem culpabilem moraliter, ſive ſit juris, ſive facti, modò non ſit craſſa, excuſare ab excommunicatione, & hoc habet locum, ſive excommunicatio ſit lata ab Epiſcopo, ſive à Papa. Ita Cæleſtinus, me citato, ubi, me etiam citato, docet quòd quando lex imponit excommunicationem contra eos, qui ſcienter aliquid faciunt, vel facere præſumunt, non incurrunt, qui ex ignorantia craſſa, ſupina, vel affectata eam tranſgrediuntur, quia ignorans non verè dicitur præſumens, præſumptio enim importat dolum, & temeritatem, quod procedit, & verum eſt in quacumque alia cenſura lata contra facientes aliquid ſcienter aut facere præſumentes, non enim ligantur illa cenſura, quia ex ignorãtia craſſa, ſive ſupina, ſive affectata, ſive ſit juris, ſive facti, violãt legem. Sic ille. Vnde ſequitur innumeros non incurrere in cenſuras; ſed circa præſentem quæſtionem vide Avilam *de cenſ. part.* 3. *c.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 8. *&* 9. Villalob. *in ſum. t.* 1. *tr.* 16. *diffic.* 12. Præpoſitum *in* 3. *part. quæſt.* 11. *de cenſ. in genere, dub.* 8. *per tot.* & Coninch *de Sacr. diſp.* 13. *dub.* 11.

Sup. his pro ſuſpenſione & interdicto ſupra in Reſ. 32. §. Quæ &c.

Sup. hoc, quod hic docetur, & pro contento in ſeq §. hujus Reſ. inf. in Reſ. 36. per totam, & in aliis ejus primæ, & etiam ſecundæ not.

Sup. contento in hoc §. in Reſ. not præteritæ.

2. Notandum eſt etiam quòd poſt hæc ſcripta invenio Hurtadum *de cenſ. in com. d. ffic.* 21. *n.* 92. contra Sanchez & Coninch docere ignorantiam vincibilem facti impedire incurſionem cenſuræ latæ contra eos, qui ſcienter aliquid fecerint, etiam quando eſt affectata, vel adeò craſſa, ut mortaliter cenſeatur intenta, ſeu affectata, quia quòd fit ex ignorantia, vel cum ea, quæcumque ſit, non fit ſcienter, ſeu cum dolo, quia verè fit ignoranter, & quamvis dicta ignorantia fere æquivaleat ſcientiæ, ſeu dolo quoad incurrendam culpam, non tamen quoad pœnam, quando hæc imponitur cõtra ſcienter, ſeu ex dolo peccantes. Et ob eandem rationem excuſat à cenſura lata contra eos, qui aliquid facere præſumpſerint, aut contra eos, qui auſu temeratio aliquid fecerint, quia pro eodem ſumuntur & idem eſt aliquid ſcienter facere, ſeu ex dolo, & illud facere auſu temerario, & præſumere illud facere, imò & illud contemnere. Et hæc omnia ſunt valde menti tenenda.

Sup hoc ſup in § 1 hujus Reſ. ad lin. 9

3. Nec deſinam hîc adnotare etiam alterum Hurtadum Salmaticenſem *vol.* 1. *in* 2. 2. *D. Thom. diſp.* 83. *ſect.* 5. §. 42 ex doctrina ſuperiùs allata, videlicet per ignorantiam etiam culpabilem, dummodò non ſit craſſa & ſupina, aliquem non incurrere in excommunicationem; ex hac, inquam, doctrina obſervat, ſequi eandem omnino eſſe rationem de actuali inconſideratione inculpata. e. g. * ſi quis hæreſim profert, quam nunquam cognovit eſſe excommunicatione prohibitam, hic ex authoribus adductis non præſtringitur excommunicatione, quia abſque culpa eam ignorat: ſi autem eam aliquando cognovit, deinde quãdo hæreſim loquitur, eſt omnino, & inculpatè oblitus excommucationis, in eam non cadit, quia tota ratio malitiæ, & contumaciæ conſiſtit in actuali peccato, ut oritur ab actuali cognitione, vel culpata carentia cognitionis, cognitio enim, vel ejus carentia jam præterita, & nullo modo manens, non ſunt cauſa actus voluntatis exiſtentis illis poſterius, ſed actuale peccatum, nec oritur cum cognitione cenſuræ, nec cum ejus culpata carentia; ergo eadem ratio eſt, ac ſi nunquam cognitio fuiſſet. Hæc omnia Hurtado de Mendoza, qui tamen ſuam ſententiam circa præſentem quæſtionem explicare noluit.

* Sup. hoc in Reſ ſeq. § 1. ad med verſ. hoc etiam extendit.

RESOL. XXXV.

An ignorantia cenſuræ invincibilis, quæ eſt annexa caſibus Pontificiis, impediat reſervationem?

Et an hoc extendatur ad naturalem oblivionem, ſeu invincibilem advertentiam?

Et an hoc idem dicendum ſit de aliis cenſuris, ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate, ſi tamen ignorantia non ſit craſſa, vel ſupina?

Et docetur ignorantiam etiam vincibilem, dummodo non ſit craſſa, probabiliter excuſare, ne aliquis incurrat pœnam legis, v.g. excommunicationem, irregularitatem ſuſpenſionem, inhabilitatem ad officia ratione ſimoniæ, & alias pœnas graves. Ex part. 9. tract. 6. Miſc. 1. Reſol. 13.

§. 1. MVltum animarum conſolatoria erit hæc Reſolutio: nam affirmativè reſpondeo. Dico igitur, quòd ſi quis invincibiliter ignoret excommunicationem, aut aliam cenſuram, quæ eſt annexa caſibus Pontificiis, non ſolùm excuſabitur ab incurſu cenſuræ, verùm etiam caſus non erit reſervatus reſervatione illa Pontificia: atque ideò poterit abſolvi à quocunque Confeſſario habente juriſdictionem in peccata mortalia hujus rei, qui in tales caſus eſt lapſus. Hanc opinionem ſequitur Henriquez *in Summa, lib.* 6. *cap.* 13. *n.* 2. Sanchez *lib.* 1. *in Decalog. c.* 8. *n.* 5. *in fine.* Coninch *de cenſuris, diſput.* 8. *dub.* 11. Gaſpar Hurtado *de pœnit. diſp.* 11. *diffic.* 9. *in fine.* Trullench *in Bullam, lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 1. *num.* 3. & Pater Bardi *in Bull. Cruc. part.* 2. *tract.* 6. *cap.* 1. *ſect.* 3. *num.* 27. qui *in ſect.* 4. hoc etiam extendit ad naturalem *oblivionem ſeu, invincibilem inadvertentiã, citans Suarez, Merollam, Duardum, & alios. Nec obſtat dicere, ait ipſe, quod ſi doctrina prædicta eſſet vera, ſequeretur, valdè paucos incidere in cenſuras Pontificias, & indigere privilegio Bullæ ad obtinendam abſolutionem à criminibus Summo Pontifici reſervatis: quia, vel ignorant cenſuras prædictis criminibus annexas, vel naturali oblivione, & inconſideratione illas non advertunt. Hoc autem aſſerere videtur nimis durum: enervarentur enim omnes reſervationes pontificiæ: & ex eo ſequeretur, quòd multi ablato timore excommunicationis, & difficultate ad obtinendam abſolutionem, faciliùs inducerentur ad talia peccata patranda.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 32. & 34. ad lin. 5. & ad lin. 12. & inf. in tr. 7. Reſ. 62. §. Reſp ſecundo, & in t. 2. tr. 6. Reſ 241. §. ult.

* Sup. hoc in Reſ præteritæ §. ult ad lin 7 & ſup. in fine Reſ. 32.

2. Reſpondeo, hoc non eſſe cenſendum, nimis durum; ſed potiùs valdè conſonum ſuavi diſpoſitioni, qua pia Mater Eccleſia regit Fideles, cùm nolit illos, dum non ſunt contumaces contra ipſam, puniri pœna adeò gravi, qualis eſt cenſura, & præſertim excommunicatione, quæ eſt pœna inter ſpirituales, quæ ab Eccleſia imponuntur, omniũ maxima: proinde quando Fideles ignorant, vel naturali oblivione, & inadvertentia non apprehendunt cenſuram, excuſandi ſunt ab ejus incurſu. Et quia reſervatio culpæ omninò dependet ab ipſa cenſura; idcircò non debet eſſe mirum quòd quando quis invincibiliter cenſuram non advertit, caſus, qui in reſervatione dependent ab ipſa cenſura, remaneant non reſervati.

3. Vnde non deſinam hîc apponere, etiam verba Ioannis Præpoſiti *in* 3. *part. D. Thomæ, q.* 1. *de cenſuris in communi, dub.* 8. *num.* 59. ſic aſſerentis: [Ex hac ſententia ſequitur, innumeros non incurrere cenſuram excommunicationis, quãvis advertant ſe in aliquo

quo actu peccare mortaliter, etiam contra legem Eccleſiaſticam, vel craſſa eius ignorantia laborent: quia, non obſtante notitia legis, vt eſt præceptiva, vel craſſa eius ignorantia, laborant ignorantia invincibili eiuſdem, vt eſt illativa cenſuræ, eo quod videlicet, nec quidquam de tali cenſura vnquam audiverint, nec ex aliquo alio cognito facilè eius notitiam comparare potuerint. Qua ratione plerunque, non ſolùm ruſtici, ſed etiam alij plebeij à plurimis cenſuris poſſunt excuſari, quamvis commiſerint peccatum, cui annexa eſt cenſura. Quare prudens Confeſſarius non debet ſtatim iudicare tales incurriſſe excommunicationem; ſed quibuſdam interrogationibus debet conari inveſtigare, num eorum ignorantia, reſpectu ipſius cenſuræ fuerit invincibilis, quando factum perpetrabant. Quod ſi deprehendat, ignorantiam fuiſſe invincibilẽ, poteſt iudicare, tales non incurriſſe excommunicationem, & ſi caſus ſit reſervatus propter excommunicationem, poteſt iudicare in ea circumſtantia, caſum non eſſe reſervatum, ſeque poſſe ab eo abſolvere, quamvis alioquin non poſſet abſolvere ab excommunicatione.

5. Imò hîc dicta poſſunt habere locum in variis Religioſis, qui excommunicationes non ita facilè poſſunt cognoſcere, qui proinde poſſunt ab iiſdem excuſari. Idem dicendum de variis ſuſpenſionibus, quarum ignorantia poteſt eſſe invincibilis, etiam reſpectu Clericorum, & proinde ſi Confeſſarius ex circunſtantiis poſſit advertere aliquem, etiam Sacerdotẽ, laboraſſe ignorantia invincibili, quòd ſuſpenſio eſſet annexa actui, quem exercuit, poterit iudicare talem non incurriſſe cenſuram.] Hæc omnia Præpoſitus.

6. Et tandem non deſinam hîc adnotare ea, quæ obſervat noviſſimè Magiſter Serra *in part.* 2. D. Thomæ, *tom.* 2. *q.* 76. *art.* 3. *dub.* 2. ſic enim ait [Tertia ſententia eſt, ignorantiam mortaliter culpabilem, tam facti quam iuris communis pontificij, quam etiam cenſuræ, excuſare non ſolùm à pœna excommunicationis; ſed etiam à cæteris omnibus aliis cenſuris, ſuſpenſione, interdicto, irregularitate, &c. Si tamen ignorantia non ſit craſſa, vel ſupina. Hanc tenent recentiores permulti. Probant ex cap. *Cùm animarum de conſt. in* 6. vbi ſic dicitur: *Vt animarum periculis obvietur, ſententiis per ſtatuta quorumcumque Ordinariorum prolatis ligari nolumus ignorantes, dum tamen eorum ignorantia craſſa non fuerit, aut ſupina.* Vbi per ſententias, Gloſſa intelligit quæ ligant animam, vt locum habeat proxima ratio. Cùm autem huiuſmodi ſint non ſolùm ſententiæ excommunicationis, ſed etiam aliarum pœnarum ſpiritualium, ac cenſurarũ, ſuſpenſionis, interdicti, irregularitatis, &c. de his omnibus *ibi* eſt ſermo; & nulla eſt ratio, ob quam ad ſolam ſententiam excommunicationis reſtringatur. Quod *ibi* dicitur, per ſtatuta quoruncumque Ordinariorum intelligenda etiam eſſe Statuta Summi Pontificis colligitur, quia, vt ait Sylveſter, *verbo ignorantia*, *q.* 8. Non dixit, quoruncumque Ordinariorum locorum; cuiuſmodi ſunt Epiſcopi ſecundùm gloſſam; ſed quoruncumque Ordinariorum ſimpliciter, vt includeretur etiam Papa, qui eſt omniũ Ordinariorum Ordinarius. Et prætereà, quia de his eadem eſt ratio, vt ſcilicet, periculis animarum obvietur, imò maior, quia Papæ ſtatuta plures ligant, & minùs publicantur, vt *ibid.* ait Sylveſt. Denique cum ignorantia craſſa, & ſupina, vt patet ex dictis *art.* 1. ab ignorantia vincibili diſtinguatur, hæcque ſine illa eſſe poſſit: nam ad ignorantiam vincibilem ſufficit, ignorare, quod homines nonnullam ſuæ ſalutis curã habentes, communiter ſciunt; ad craſſam vero, & ſupinam requiritur ignorare, quod omnes communiter ſciunt, & vt procedat ex nimia negligentia, & lata, aut latiſſima culpa in adhibenda diligentia: conſtat autem non ſolùm hoc, ſed etiam primum ignorare poſſe, & vtrumque eſſe mortaliter culpabile: ſequitur, quòd ignorantia mortaliter culpabilis poterit à pœna excuſare.] Hucvſque Serra, qui poſteà aſſerit, omnia ſupradicta ſatis probabilia eſſe; & ideò ſubdit: [Excommunicatio autem, ſuſpenſio, interdictum, ac etiã irregularitas, pœnæ ſunt extraordinariæ, quæ non ſequuntur ex culpis ſecundùm ſe, & abſolutè ſumptis; ſed ratione gravitatis ſuperadditæ ex contemptu earum, & contumacia. Cumque ab hac gravitate, contemptu & contumacia excuſet ignorantia, quæ non eſt craſſa, aut ſupina; etiam ab incurſu talium pœnarum excuſare aſſerit tertia ſententia.] Ita ille, qui tandem etiam notat, quòd, quando lex apponens pœnam, requirit, vt delictum fiat ſcienter, ſi fiat ex ignorantia, non incurrit pœnam: nam ignorantia excuſat à qualitate, vel gravitate delicti, ob quam fuit pœna appoſita. Solet lex ſcientiam requirere, aut verbis expreſſis, vt cum dicit, *ſi quis ſcienter*: vel æquivalentibus, vt cum dicit, *ſi quis præſumpſerit*; aut *ſi quis temerè*, &c. Tunc autem, qui delinquit ex ignorantia etiam craſſa, vel ſupina, non incurrit pœnas: quia vt ait Caietanus 2. 2. *q.* 53. *art.* 3. verba iuris non fruſtra appoſita, nec impropriè ſumenda ſunt. Apponerentur autem fruſtrà prædicta verba, & non cum proprietate reſtrictiva ſumerentur, ſi pœnæ incurrerentur à delinquentibus ex ignorantia ſaltem craſſa. Ignorantiam affectatam quidam exiſtimant non excuſare à pœnis ſtatutis, etiam contra ſcienter delinquentes: nam nihil minuit de culpa, & idem eſt peccare ex ignorantia affectata, ac ex certa ſcientia. Aliis oppoſitum videtur probabilius: nam Superior illis verbis exigere videtur certam, & expreſſam ſcientiam, ac ingentem temeritatem, præſumptionem, vel contemptum, quibus caret, qui peccat ex ignorantia, etiam affectata.

Sup. his ſuſpenſione, interdicto, & irregularitate ſup. in Reſ. 32. & in aliis eius primæ, ſecundæ, & tertiæ not. & pro cæteris contentis in hoc §. Vſque ad verſ. Denique in Reſ. 33. §. 1. curſim in fine.

Sup. conten- to in hac, verſ. Vſque. ad ſeq. ſupra in Reſ 33. §. 1. à lin. 11. & ſeqq.

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq. § vlt. & in aliis eius annot.

Sup. hoc in Reſ. ſeq & in aliis §§. eius primæ not.

7. Vnde ex his omnibus, quæ magiſter Serra obſervat, & de quibus ego etiam *alibi*, Confeſſarij in caſibus occurrentibus multa ſcrupula evaneſcere faciẽt, & conſolationem Pœnitentibus afferent. Et ne deſeras recognoſcere, me citato, Quintanadueñas *tom.* 1. *tr.* 9. *ſing.* 6. *n.* 4. & Ioannem Præpoſitum, *in part.* 2. *q.* 95. *diſp.* 5. *dub.* 5. *n.* 18. vbi docet, ignorantiam, etiam vincibilem, dummodo non ſit craſſa, probabiliter excuſare, ne aliquis incurrat pœnas legis, v. g. excommunicationem, irregularitatem, ſuſpenſionem, inhabilitatẽ ad officia, ratione ſimoniæ, & alias graves pœnas. Et nota, omnia ſupradicta, tanquam probabilia, me citato, docere etiam Patrem de Lugo, *de princ. Theol. mor. p.* 2. *c.* 4. *q.* 3. *n.* 33. *& ſeqq.* omninò videndum.

Alibi in omnibus Reſ. annotationum §. præteriti huius Reſ.

Sup hoc ſup. in §. Et tandem, huius Reſ & latiſſimè in Reſ. præterita & in aliis eius primæ not.

RESOL. XXXVI.

An excommunicatio lata contra ſcienter aliquid facientes, afficiat contravenientes ex ignorantia affectata, ſive ſit iuris, ſive ſit facti?

Ex quo infertur legentes libros Hæreticorum ignorantiâ affectata non incurrere excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes.

Etiamque deducitur à fortiori non incurrere in cenſuram, qui ex ignorantia craſſa, ſive ſit iuris, ſive ſit facti, violat excommunicationes latas contra ſcienter aliquid facientes, vel præſumentes facere. Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſ. 7.

§. 1. AFfirmativam ſententiam tenet Layman, *in Theol. mor. l.* 5. *tr.* 5. *p.* 1. *c* 5. *n.* 8. Suar. *in* 3. *p. tom.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 10. *n.* 2. Henriq. *l.* 13. *c.* 23. *n.* 3. Sanchez, *de matr. l.* 9. *diſp.* 32. *n.* 40. Molina, *tr.* 5. *diſp.* 71. *num.* 13. Graffius *in dec. tom.* 1. *l.* 4. *c.* 9 *n.* 83. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia ignorantia affectata æquiparatur ſcientiæ, vt patet *in c. eos qui, de temp. ord. in* 6. ibi *ſcienter ſeu affectata ignorantia*, vbi gloſſa, *in verſ. ſcienter.* Hæc opinio eſt probabilis.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 33 §. vlt & in Reſ. 34 §. 1. poſt med. à verſ. Ita Cæleſtinus, & ſeq. & in Reſ. 35 §. Et tandem curſim in fine & inf. in tract. 2.

2. Sed

Reſ.25. §. Sed confirmatur, & inferius in tr.6. Reſ 28

2. Sed non minus probabilem contrariam eſſe exiſtimo, quam tuetur Sanchez, ſe retractans *in ſumma, tom.1.l.2.c.10.n.*38. Filliucius, *tom.2. tr.22.c.6. n.*105. Bonac.*de cenſ.diſp.*2.*q.*5.*punct.*4.*n.*9. Duardus, *in Bulla Cœnæ, l.*2.*q.*36. *n.*3. & alij, quia verba legis pœnalis non ſunt extendenda vltra proprium ſignificatum, ſed qui operatur cum ignorantia affectata, non operatur ſcienter. Ergo non incurrit in excommunicationem contra aliquid ſcienter facientes latam, & hoc procedit, ſive ignorantia affectata ſit juris, ſive facti. Vnde ex his aliqui docent legentes libros hæreticorum ignorantia affectata, non incurrere in excommunicationem latam in Bulla Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes: licèt alij hoc non approbent, quia putant excommunicationes Bullæ Cœnæ non eſſe pœnales, ſed favorabiles; cùm ſint latæ principaliter in favorem Dei & animarum. Vtraquè opinio eſt probabilis.

Sup hoc in Reſolutionibus & §§. not. prætcritæ.

3. Notandum eſt etiam ex ſupradictis à fortiori non incurrere in cenſuram, qui ex ignorantia craſſa, ſive ſit juris, ſive facti violat excommunicationes latas contra ſcienter aliquid facientes, vel præſumentes facere. Et hanc ſententiam ex pluribus Doctoribus probat noviſſimè Merolla, *in diſp.Theol.mor.diſp.*1. *c.*2.*dub.*6. *n.*232. cui addo doctum Anguianũ *de legibus, tom.*1.*l.*4.*contr.*4.*n.*18. quidquid in contrarium aſſerant Doctores citati per Tiraq. *tr.de pœnis temp.cauſa* 13.*n.*22. qui poſt Gloſſam, *in c.finali, de offic.delegati, in* 6. inadvertenter tradiderunt pœnas contra neſcientes præſcriptas obtinere, ideóque contra ignorantes per ignorantiam craſſam. Sed tu noſtram ſententiam tene. Notentur hæc à Confeſſariis; nam ex illis multos ſcrupulos ſedabunt. At poſt hæc ſcripta inveni omnia ſupradicta docere iterum doctum Bonacinam, *in Bulla Cœnæ, t.*3. *diſp.*1.*q.*2.*punct.*4.*n.*9.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 33. §. Notandum eſt, & in Reſ. 34. §.1. poſt medium à verſ. Ita Cœleſtinus, & ſeq. & in Reſ.35.§. Et tandem inter medium, & finem, verſ. Solet lex. & infra in Reſ.78.§. Sed & inferius in tr.2. Reſ.25.§. Sed maior, & §. Sed confirmatur, & in tr.6. Reſ 28. & in tom.7. tr 1. Reſ.19. §. 1. & in Reſ.232.§.1. ad medium.

RESOL. XXXVII.

An incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ, qui falſificat litteras Apoſtolicas ſecundùm mentem Pontificis?

Et quid dicendum eſt de illo, qui integras litteras fabricat?

Sed ſi ponas aliquem non habuiſſe partem in falſificandis litteris Apoſtolicis, ſed illis vtendi, poſt quam falſificatæ fuerint, quæritur, an ſit hac cenſura excommunicatus?

Idem eſt de illo, qui falſas impetrat litteras.

Et notatur defenſores, & fautores falſificantium litteras Apoſtolicas; imo illas per alios falſificantes non incurrere cenſuram Bullæ Cœnæ, ſed cenſuram cap. Ad falſariorum, *quia cenſura hujus capitis reſervata non eſt.* Ex part.9.tr.7.& Miſc.2.Reſol.15.

Sup. hoc lege doctrinam Reſ.ſeq. per totam; & in tom 6. tr.1.Reſ.83. §. vlt.

§.1. VErbi gratia, ſupplicatio facta eſt pro diſpenſatione in conſanguinitate, & Notarius appoſuit loco conſanguinitatis affinitatem. Item, ſupplicatio facta eſt pro impedimento ſecundi gradus, & tamen litteræ per errorem expeditæ ſunt pro tertio: an, inquam, ſi iſta corrigantur juxta mentem Pontificis, correctio hæc falſitatem inducat, & cenſuram? Affirmat, vt probabilius Suarez, *diſp.*21.*ſect.*2. *n.*47. Alter. *lib.*5.*diſp* 7.*c.*2.*propoſ.*2. & Souſa, *in Bulla Cœnæ, c.*7.*diſp.*42.*concl.*4.*n.*8. Probatur: quoniam hæc mutatio eſt magni momenti: & licèt mens Summi Pontificis fuerit, conceſſionem facere juxta mutationem factam; intentio ejus non eſt, vt error litterarum per alios, quàm per miniſtros ad id deputatos corrigatur. Deinde, non licet novas litteras fabricare in prædicto caſu, & loco aliarum ſupponere: ergo neque jam expeditas ſic mutare. Tandem, in hac cenſura non prohibetur falſificatio mentis Pontificis, ſed litterarum apoſtolicarum: quod in caſu concluſionis revera contingit.

2. Sed ego adhæreo opinioni negativæ, quam tuetur Sayrus, *de cenſur.lib.*3.*c.*10.*num.*12. Megala, *tom.*4. *lib.*3.*c.*1.*q.*1.*n.*4. Reginaldus, *tom.*1.*lib.*9.*n.*288. Nald. *in ſum.verb.Falſum, n.*4. & alij: quia illa mutatio verborum, comparatione Pontificis, mutatio non eſt, cùm ejus intentioni, & conceſſioni conformis ſit ergo falſitatem inducere non poteſt. Etenim mutatio ſenſus non tam eſt attendenda ſecundùm verba materialiter poſita in ipſa Bulla, quàm ſecundùm intentionem Pontificis Bullam expedientis. Nam, ſi licitum eſt errorem manifeſtum Scriptoris emendare, ſenſu retento; cur non licebit errorem commiſſum contra mentem, & intentionem Pontificis: Præterea litteræ ſic correctæ, cùm Pontificis intentioni conformes ſint, veræ, & non falſæ ſunt appellandæ. Ergo ſic corrigens falſarius eſſe non poteſt; ſed veri ſenſus, & mentis Pontificis reſtitutor. Secùs verò eſt dicendum de eo, qui integras litteras fabricaret: quia illæ litteræ, vtpote à Pontifice non expeditæ, ſuppoſititiæ ſunt, & falſæ. Imò addit Sayrus, *vbi ſupra* nec in dictam cenſuram incurrere illum, qui corrigeret litteras Papæ exemplaris, vulgò, *minute*, Papæ oblatæ, & immutatæ à ſcriptore litterarum, ſi certus eſt de tali mutatione facta ſine mandato Papæ, quia hic non eſſet immutator; ſed potiùs reſtaurator veri ſenſus, & mentis Pontificis. Dicit tamen, hoc paſſim non eſſe faciendum, ſed cum conſilio peritorum. Et fortè, ſi quis à me conſilium in hac re peteret, (quamvis peritus non ſim,) hanc emendationem nunquam conſulerem, cùm vix dari poſſit caſus, in quo quis eſſe poſſit certus de mente Summi Pontificis.

3. Nec obſtat dicere cum Cajetan. *verb.Excommun. num.*26. Sylv. *eodem verb.*7.*n.*8.§.*Corrigentes.* Panor. *in cap. Ex litteris, de fide inſtrum.* mutantes etiam litteram vnam in litteris Apoſtolicis manere excommunicatos. Quorum ſententia ſic probatur: Olim in privilegiis Summo Pœnitentiario conceſſis erat, quòd poſſet abſolvere ab excommunicatione, quæ incurritur propter mutationem litteræ, vel puncti in litteris Apoſtolicis, ſenſu non mutato: ergo quæcunque mutatio in litteris Apoſtolicis, ſufficiens eſt ad incurrendam cenſuram hujus Canonis.

4. Ex dictis infertur cum Duardo *in Bulla Cœnæ, l.*2.*can.*6.*q.*8.*n.*8. quòd ſi in ſupplicatione dictum eſſet, Titio Ariminenſi, & errore Notarij ſcriptum eſſet, Titio Piſaurienſi, corrigens, & ponens, provt in ſupplicatione, non peccat. Sicut nec Presbyter, qui in litteris ſui beneficij correxerit aliquid hujuſmodi, quod rei ſubſtantiam, eiúſve qualitatem non mutat.

5. Sed pone aliquem, nullam habuiſſe partem in falſandis litteris Apoſtolicis, ſed illis vti, poſtquam falſatæ fuerunt; quæritur, an ſit hac cenſura excommunicatus? Et videtur reſpondendum eſſe affirmativè: quia, qui vtitur falſis litteris, tanquam falſarius punitur, vt in cap. *Ad falſariorum, in fin.de crim. falſ.cap. Inter dilectos, §. Præterea de exceſſ. Prælat. leg. Falſi nominis, ff.ad leg. Corn. de falſ.* Et idem eſt de eo, qui falſas impetrat litteras, vt in *dict. cap. Ad falſariorum.* Negativam nihilominus ſententiam teneas: nam, cùm Papa hìc excommunicet, non falſarios in genere; ſed tantùm falſarios litterarum Apoſtolicarum, & hic, quamvis peccet peccato falſitatis circa litteras Apoſtolicas, formaliter tamen non poteſt dici falſarius litterarum Apoſtolicarum; & termini ſunt formaliter intelligendi in qualibet facultate. Ita Suarez, Souſa, & alij *vbi ſupra.*

6. Item nota, defenſores, & fautores falſificantium litteras Apoſtolicas; imò illas per alios falſificantes, non incurrere in cenſuram Bullæ Cœnæ, ſed in cenſuram

ſuram cap. *Ad falſariorum*. Cenſura tamen hujus cap. reſervata non eſt.

RESOL. XXXVIII.

An cenſura, vel caſus reſervatus contra facientes falſum inſtrumentum, comprehendat falſificantes illud? Ex part. 8. tr. 7. & Miſc. Reſol. 82.

§. 1. Communiter viri docti reſpondent affirmativè, ut ſi quis, v. g. in inſtrumento, ſyngrapha, vel apocha adderet, vel minueret aliquam ſubſtantiā veritatis, & ideò aſſerunt falſificationem, multis modis contingere poſſe. *Primò*, aliquid addendo. *Secundò*, radendo. *Tertiò*, ſigillum verum falſis litteris apponendo. *Quartò*, fabricando falſas litteras. Vnde in illius ſententia, falſas litteras fabricare, & falſificare, pro eodem reputatur, & cenſura lata contra falſificantes litteras comprehendit etiam falſas fabricantes. Et hanc ſententiam pro praxi ſuaderem.

Sup. hoc lege doctrinā præcedentis Reſol. ex §. eius not.

2. Ego tamen non exiſtimarim improbabiliter dici, eum, qui inſtrumenta, ſyngraphas, aut apochas falſificaret aliquid addendo, aut detrahendo, quod vergeret in tertij præjudicium, non incidere in hanc reſervationem. Et ratio eſt, quia reſervatio loquitur tantùm de conficientibus falſum inſtrumentum, ſyngrapham, aut apocham; non verò de falſificantibus: in rigore autem falſificatio ſcripturæ, videtur diſtingui à fabricatione falſæ ſcripturæ. Patet hoc à ſimili. Nam in Bulla Cœnæ lata eſt excommunicatio contra falſificantes litteras Apoſtolicas, his verbis. Item excommunicamus, & anathematizamus omnes falſarios litterarum Apoſtolicarum, etiam in forma Brevis ac ſupplicationum, gratiam, vel juſtitiam concernentium per Romanum Pontificem, vel ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarium, ſeu gerentes vicem eorum, aut de mandato ejuſdem Romani Pontificis ſignatarum: neenon falsò fabricantes litteras Apoſtolicas, etiam in forma Brevis, &c. Ex quibus verbis patet duas actiones eo Bullæ capite prohiberi: *primam*, quæ eſt falſare litteras Apoſtolicas, quæ prohibita etiam ſub anathemate fuerat *in c. ad falſariorum, de crimine falſi*; licèt ibi non fuerit addita reſervatio. *Alteram*, quæ eſt fabricatio falſarum litterarum. Ergo ſignum eſt fabricationem falſarum litterarum ab earundem falſificatione diſtingui. Vnde eſt ut de priore illa actione loquens Suarez, *diſp. 21. de cenſuris, ſect. 2. n. 45.* ſic dicat: Falſare autem litteras Apoſtolicas non eſt omnino falſas confingere, aut fabricare, hoc enim ſpectat ad aliam actionem ibi prohibitam, ſed eſt aut veras litteras Apoſtolicas ab earum ſyncera veritate immutare, aut vero ſigillo, ſeu ſigno litterarum Apoſtolicarum ad falſas litteras conſignandas vti. Ergo idem dicere poſſumus in noſtro caſu, videlicet confectionem falſi inſtrumenti, ſyngraphæ, aut apochæ ab eorundem falſificatione diſtingui, & ſic cùm reſervatio meminerit tantùm de conficientibus, non verò de falſificantibus, eos quidem incidere in caſum, non item hos, ex regula noſtra generali, & in materia pœnali ab omnibus recepta, quòd odia ſint reſtringenda. Et hæc omnia deſumpta ſunt à Mazuchello, *tr. de caſ. reſerv. diſp. 2. c. 18. q. 1. n. 10.*

RESOL. XXXIX.

An appellantes à Pontifice ad Concilium Generale actu exiſtens incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an conſulentes appellare ad futurum Concilium in cenſuram Bullæ Cœnæ incidant?

Et quid de præſtantibus auxilium, aut favorem ad prædictam appellationem?

Et docetur dictos conſulentes in prædicto caſu incurrere in excommunicationem reſervatam latam à Pio II. in Bulla incipiente Execrabilis, *& confirmata à Iulio II.*

Sed major difficultas ſupereſt, an appellantes ab ordinationibus Pontificiis, quatenus Princeps temporalis eſt, excommunicationi Bullæ Cœnæ ſubjiciantur? Ex par. 9. tr. 7. & Miſc. 2. Reſol. 66.

§. 1. Affirmativè reſpondet Gambarupta *de excommunic. Bullæ, c. 2. n. 11.* & Vgolinus, *in Bulla Cœnæ, can. 2. §. 1. verſ. Quinto*, cum aliis: quia materia excommunicationis eſt ſacrilegium contra Sedis Apoſtolicæ primatum, ut ex Cajetano, *in ſumm. verb. Excommunicat. cap. 25.* Sed tam ſacrilegi ſunt contra primatum Sedis Apoſtolicæ appellantes ad futurum generale Concilium, quàm qui ad præſens, vel ad provinciale, ſive præſens, ſive futurum appellant: ergo eodem modo per hanc clauſulam excommunicantur. Et confirmatur: tum, quia vtraque appellatio eſt occaſio ſchiſmatis: tum etiam, quia vtraque videtur Concilium conſtituere ſupra Papam.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

2. Sed mihi magis placet negativa ſententia, quam ſuſtinet Souſa *in Bulla Cœnæ, cap. 3. diſput. 21. num. 2.* Caſtrus Palaus, *tom. 6. diſp. 3. punct. 3. n. 6.* & alij: quia lex pœnalis non excedit proprium caſum: ſed pœnalis eſt iſta lex, & non loquitur niſi de appellantibus ad futurum generale Concilium: ergo non eſt extendenda ad appellantes ad generale præſens, vel ad provinciale, ſive præſens, ſive futurum.

3. Sed major difficultas eſt, an appellantes ab ordinationibus pontificiis, quatenus Princeps temporalis eſt, excommunicationi Bullæ Cœnæ ſubjiciantur? Affirmativè reſpondet Bonac. *t. 3. diſp. 1. q. 3. punct. 2. n. 3.* quia Pontifex ob injuriam ſibi factam in hac appellatione excommunicationem profert: at hæc injuria Pontifici irrogatur per appellationem à quocumque illius mandato; ſiquidem illum eſſe inferiorē, & ſubditum Concilio denotat: ergo. Et confirmo: Pontifex poteſt excommunicare non ſolùm appellantes à ſuis mandatis, vel ordinationibus, quatenus Pontificis ſunt; ſed quatenus Principis temporalis. Sicuti excommunicat piratas in ſuo mari pontificio diſcurrentes: ergo cenſeri debet ita factum eſſe; tum quia id cedit in ejus favorem; tum, quia excommunicatio fertur contra appellantes abſque vlla limitatione.

4. His non obſtantibus, negativæ ſententiæ adhæret Reginaldus, *tom. 1. lib. 9. n. 263.* & Caſtrus Palaus, *vbi ſuprà, num. 5.* quia, eſto, appellantes à mandatis pontificiis in cauſis temporalibus Pontifici injuriam irrogent, ſi ipſe in illis cauſis ſupremus Princeps ſit: at cùm id ex Pontificis munere non inferatur neceſſariò, ſiquidem poteſt in illis cauſis alteri Principi ſubjectus eſſe, ut pote qui ſub ea conditione dominium temporale conceſſit; non videtur ſic appellantes, & injuriam per accidens inferentes, voluiſſe comprehendere. Ego verò puto non eſſe recedendum ab affirmativa ſententia.

5. Vtrùm verò conſulentes appellare ad futurum Concilium, in Cenſuram Bullæ Cœnæ incidant? Et non deſunt, qui exiſtimant, dantes conſilium ad appellandum, per hanc clauſulam excommunicari. Inter quos numerandi ſunt Navarr. *in Manuali, cap. 27. n. 58.* Toletus, *in Sum. lib. 1. c. 20.* & Graffius, *lib. 4. deciſ. cap. 18. n. 47.* & Vgolinus, *hîc* ad illa verba, *Necnon eos. verſ. Excipiuntur*, quatenus dicunt, manere excommunicatos dantes conſilium, ſi appellatio ſequatur.

Quoad hoc pro Concilio actu præſenti Ref not. præteritæ §. Sed ſi

Probatur hæc ſententia: In hac clauſula excommunicantur dantes auxilium,aut favorem:ſed conſilium favor quidam eſt;nam,qui conſilium præbet non parum iuvat ad operandum: ergo conſulentes excommunicantur.

6. Sed negativam ſententiam docet Suarez, *de cenſuris, diſp.21. ſect.2. num.17.* Bonacina, *vbi ſuprà, num.6.* Reginaldus, *tom.1. lib.9. num. 263.* & alij. Et ratio eſt: quia nudum conſilium,neque eſt auxilium, neque favor;ergo nudus conſiliarius non excommunicatur hoc loco. Conſequentia eſt bona:quia in hac clauſula ſolùm agitur de præſtantibus auxilium, & favorem. Antecedens ex eo conſtat: quia auxilium, favor,& conſilium ad diverſa tendunt: nam conſiliũ juvat ab intrinſeco dirigendo,& inſtruendo rationem ejus,cui datur; favor autem,& auxilium ſolùm dirigunt ab extrinſeco,ſuntque, propriè loquendo,actus externi ordinati ad exequutionem operis. Secundò, quando Summus Pontifex voluit comprehendere dantes conſilium, de illis expreſſam mentionem fecit, ut videre eſt in clauſula 7. 10. 11. & aliis hujus Bullæ: ergo, cùm hoc loco conſulentium non meminerit, illos excommunicare non intendit. Ego vtramque ſententiam probabilem eſſe puto:ſed, eſto, negativa eſſet tenenda; ſcias tamen,dictos conſulentes in noſtro caſu incidere in excommunicationem reſervatam,latam à Pio II. in Bulla incipiente, *Execrabilis*,& confirmata à Iulio II. *in Extravagant. Suſcepti regiminis*, ut benè adnotarunt Vivaldus,Sayrus, & Bonacina, *loc. all g.* Quinimò in dicta Conſtitutione Iulij II. excommunicantur decernentes, deliberantes, ſeu vocem dantes, & approbantes appellationem: quod optimè fieri poteſt,tametſi appellatio non ſubſequatur, ſicuti advertit Bonacina, *punct.3. num.9.in fine.*

7. Nota tamen cum Suarez, *vbi ſupra, num.16.* & aliis, approbantes appellationem factam, vel præſtantes auxilium, aut favorem appellantibus poſt appellationem,hac excommunicatione non ligari: quia verba legis ſolùm appellantes,& auxilium ad appellationem præſtantes comprehendunt.

RESOL. XL.

An appellantes à Papa ad Concilium Generale jam congregatum, & actu exiſtens incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an ita appellantes ſaltem ſint ſacrilegi, & male ſentiant de Fide?

Et an dans conſilium ad ſupradictam appellationem faciendam,incurrant dictam excommunicationem?

Et notatur talem prohibitionem appellandi comprehendere appellationem à ſententia Papæ,in qua motus ira, vel aliqua alia animi perturbatione videatur committere injuſtitiam. Ex part.10. tr.11. & Miſc.1. Reſolut.60.

* Quæ hic eſt Ref. antecedens.

§.1. CОntra Vgolinum,& Gambaruptam *in 9.part. tr.77.* * *reſol.66.* negativæ ſententiæ adhæſi; quam poſteà ſcio aliquibus diſplicuiſſe, ſed immeritò; nam iſta ſententia eſt communis inter Doctores,& ita præter Souſam Dominicanum, & Caſtrum Palaum Ieſuitam, à me vbi ſuprà adductos, adhærent etiam huic opinioni ex Societate Ieſu Filliuc. *tom.1. tr.16.c.3.n.56.* Reginal.*tom.1. lib.9.c.15. ſect.1.n.263.* Fragoſus, *de Repub.tom.2.lib.1. diſp.3.§.1.n.52.* Idem etiam docet Duardus, *in Bullam Cœnæ, lib.2. Canon.2. q.7.concl.1.n.10.*Sayrus,*de Cenſur.l.3.c.6.n.4.*Graffius, *in Deciſion.tom.1.lib.4.cap.18.num.60.*Lezana, *in Summa quæſtionum Regul. tom.3.verb. Bulla Cœnæ, num.11.* Bonacina, *tom.3. diſputat.1. quæſt.3. punct.1. numer.4.* Geſualdus, *in Theolog. moral. tom.2. tractat.14. cap.2. num.7.*& alij penes ipſos. Et noſtram ſententiam ita mordicus tenet Duardus: *vbi ſuprà num. 12.* ut opinionem Vgolini contrariam, falſam exiſtimet; quod ego non puto.

2. Nec obſtat dicere cum dicto Vgolino, quòd ratio prohibitionis militat etiam in caſu appellationis ad Concilium præſens. Ergo debet currere eadem juris diſpoſitio, ex Textu *in lege Illud, Digeſt. ad legem Aquil.* & ex his, quæ docet Guido Papa, *deciſione 273.* Etenim pluries probavimus, quod in excommunicationibus non fit extenſio,quamvis militet eadem ratio: & eo magis, quia ratio prohibitionis non fuit expreſſa in hoc Canone: propter quod doctrina Panormitani *in cap. Quia in Inſulis, de ſtat. Monach.* non habet locum in caſu noſtro, dum ait quòd lex debet ampliari, & reſtringi ad limites rationis expreſſæ. Nec dici poteſt, ut ipſemet Vgolinus exiſtimat, idcircò vi noſtri Canonis excommunicari appellantem ad futurum Concilium: quia raró contingit Concilium hoc actu congregatum eſſe, vbi quis appellat: ſed non ob id excludi, quin appellans ad Concilium jam congregatum, in excommunicationem hanc incidat: argumentum Text. *in lege vnica*, juncta Gloſſa, *in verb. Sponſam, Cod. de rapt. virginis.* quoniam reſpondetur, quòd imò quia raró contingit Concilium Generale actu congregatum eſſe, ſicut etiam Concilium Provinciale; idcircò appellantes ut ſuprà ad Concilium præſens, aut Provinciale, in excommunicationem non incidunt; quoniam lex adaptatur ad ea, quæ frequentius accidunt, *lege nam, ad ea, Digeſt. de legibus.* Nec Gloſſa, *in dicta leg. vnica*, probat intentum; ſed potius per jura, quæ allegat tacitè revocat quod antea dixerat. Dicendum eſt itaque, Appellantes ad Concilium Generale præſens, eſſe Sacrilegos, & malè ſentire de Fide; ſed non incurrere in Cenſuram Bullæ. Itaque ex his apparet, me rectè adhæſiſſe huic opinioni: & neſcio qua ratione de hac aliqui obmurmurati ſunt, cùm hæc opinio, ut viſum eſt, ſit inter Doctores communior.

Quoad hoc pro Concilio futuro in Reſ. præterita, §. Vtrum.

3. Sed ſi hìc obiter quæras, an dans conſilium incurrat in hanc excommunicationem? Poſſet forſan affirmativè reſponderi: nam conſilium ipſum videtur eſſe quidam favor, vel auxilium morale;qui enim rectum conſilium præbet, non parum juvat ad benè operandum. In contrarium verò eſt, quia in rigore ſunt influxus diſtincti, & ad diſtinctos fines ordinati; conſilium enim eſt ad inſtructionem mentis: auxilium autem,& favor ad executionem. Vnde in aliis juribus, quando extenſio fit ad Conſulentes, expreſſa fit eorum mentio. Et ideò probabilius cenſeo, per hanc clauſulam non comprehendi purè conſulentes. Voluit enim Pontifex per hanc cenſuram cohibere potentes,qui efficacius reſiſtunt: de doctrina autem, vel conſilio nihil in eo loco ſtatuit. Et ita docent Reginaldus, & Filliucius, *vbi ſuprà* cum Suarez, *de Cenſur. diſputatione 21. ſectione 2. numer.17.* & aliis.

4. Nota hìc etiam obiter, talem prohibitionem appellandi, cùm facta ſit vniverſaliter, & abſque vlla limitatione, comprehendere illam etiam appellationem à ſententia Papæ, in qua motus ira, vel aliqua alia animi perturbatione, videatur committere injuſtitiam. Nam quamvis jure cuique liceat jura, bonaque ſua tueri; quia tamen debet quiſque eodem naturæ jure præferre bonum animæ ſuæ aliis bonis; vixque poteſt

poteſt talis appellatio fieri abſque alia ſciſſura, & diviſione à capite Eccleſiæ, unde mors animæ incurritur debet illi juri cedere. Adde, quòd talis poſſet cum animi ſummiſſione inſtare, & rogare, ut cauſæ cognitio ad aliquod Tribunal differatur: vel ab ipſomet Papa malè informato ad bene informatum appellare cum debita humilitate, & reverentia: aut certè habere debet patientiam, & ſuam cauſam Deo committere tuendam, perinde, ac ſi injuſtè pateretur à Summo ſuo temporali Principe. Cæterùm ſi injuſtitia eſſet evidens; poſſet aliqua excuſatio eſſe ab obedientia. Et ita hæc omnia docet Reginaldus, *loco citato*, & alij.

RESOL. XLI.

An extrahentes, mercimonij cauſa, in magna quantitate frumentum, oleum, blada, legumina, & alia ex ſtatu Eccleſiaſtico, incidant in cenſuram Papæ reſervatam?

Et explanatur, quæ ſit magna quantitas in prædicto caſu.

Et an, ſi quis extraheret panem coctum, incidat in hanc cenſuram?

Et quid, ſi extrahat farinam?

Et an ſub nomine olei comprehendantur oleæ, ex quibus ipſum oleum conficitur? Ex part. 9. tract. 8. & Miſc. 3. Reſol. 43.

§. 1. Reſpondeo affirmativè, & relinquendo alias Bullas Pontificias, ita habetur in Bulla Vrbani VIII. 12. *Kalend. Novembr.* 1624. quæ incipit: *Superni.* Dixi mercimonij cauſa: nam certum eſt non eſſe prohibitum præſenti Bulla Vrbani VIII. extractionem illarum rerum, quæ in Bulla exprimuntur, factam occaſione ſe, ſuamque familiam alendi, vel ob alium quemcumque finem, præter mercimonium, tametſi in magna quantitate; ut conſtat ex illis verbis, mercimonij cauſa, diſpoſitionem reſtringentibus. Dixi in magna quantitate: nam hæc ſemper requiritur ad peccatum mortale: & excommunicationem majorem incurrendam. Quæ autem in præſenti ſit magna quantitas, non eſt facilè definire. Alij aſſerunt illam eſſe cenſendam, quæ deſervire poteſt in ſuſtentationem familiæ pro tribus, vel quatuor diebus. Alij, quæ à tribus equis deferri nequit. Sed rectius Bonacina *tom. 3. de Cenſur. diſp. 2. q. 3. punct. 42. num. 13.* arbitrio prudentis deciſionem remittit, credens quantitatem quæ uno equo deferri poteſt modicam eſſe. Vide etiam Filliucium *tom. 1. tract. 15. cap. 7. num. 162.*

2. His ſuppoſitis, adſunt aliquæ difficultates: & ideò primo quæro, an dicta excommunicatio ſit Papæ reſervata? Negativè reſpondet Bonacina *tomo 3. diſputat. 2. quæſt. 3. punct. 24. num. 16.* Sed ego puto, quòd eſto reſervata non ſit expreſsè in Bulla Vrbani VIII. at tacitè, & implicitè reſervatur, quatenus prohibet extractionem, & delationem prædictarum rerum ſub pœnis, & Cenſuris contentis in Bulla Gregorij XIII. & Pauli V. At Cenſuræ ibidem contentæ reſervatæ erant; ergo latæ in Bulla Vrbani reſervatæ cenſendæ ſunt: aliàs non eſſet prohibitio ſub eiſdem pœnis, & Cenſuris, ſed ſub diverſis, uti docet Filliucius *tractat. 15. cap. 6. quæſtione 7. num. 147. in fine.* Sed quicquid ſit de hoc, certum eſt ex conſuetudine, & ſtylo Curiæ hanc excommunicationem eſſe Papæ reſervatam; ut notat Pater Theſaurus *in Praxi, part. 2. verſ. Annona, cap. 4.* & Leone *de Cenſur. Recoll. 4. litt. E, verb. extrahentes.*

3. Quæro ſecundò. An ſi quis extraheret panem coctum, incideret in hanc Cenſuram? Et affirmativè reſpondet Filliucius *tomo 1. tract. 15. cap. 6. num. 158.* Primò, quia prohibetur extractio frumenti propter panem ex eo conficiendum. At propter quod unumquodque tale, & illud magis. Authentica *multo magis*, *Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Item fruſtra exprimitur, quòd tacitè ſubauditur, *leg. non rectè Cod. de fidejuſſ.* At prohibito frumento tacitè ſubauditur panis: ergo, &c. Item connexorum idem eſt judicium, *leg. cum actum. Digeſt. de neg. geſt. &c.* Tranſlato de Conſtitutionibus. Sunt autem panis, & frumentum connexa. Ergo, &c. Sed Ego adhæreo negativæ ſententiæ, quam tuetur in terminis Caſtrus Palaus, *tom. 6. diſputat. 3. punct. 30. num 23.* & docuit Bartolus *in leg. quæ fœlicis, §. illud, ff. de legatis 3.* ubi inquit appellatione materiæ non venire materiatum, hoc eſt ex materia confectum: cui ſententiæ favet lex, *ſicut lana, Digeſt. eodem titul.* dicens lanæ appellatione non venire lanam netam, id eſt, in filum redactam. Ergo multò minùs veniret tela ex lana confecta. Ergo ſub nomine frumenti non venit panis, utpotè ex frumento confectus. Et ratio omnium eſt, quia panis eſto ex frumento conficiatur, à frumento ſpecie differt uti communis tradit ſententia, quod in farina non procedit. Ergo ſub frumento comprehendi non poteſt, maximè in lege pœnali, ubi ſtrictior interpretatio facienda eſt. Præterea extractio panis regulariter obſtare non poteſt graviter fini à Legiſlatore in hac lege intento, utpotè quæ annonæ caritatem vix inducere poſſit, cùm difficile ſit in magna quantitate extrahi, & diù conſervari. Et hanc ſententiam in ordine ad incurſionem Cenſuræ, probabilem putavit Filliucius *loco cit.*

4. Quæro tertiò. An extrahentes farinam incidant in hanc Cenſuram? Et affirmativè reſpondet Azorius *1. part. Inſtitut. moral. lib. 5. cap. 26. quæſtion. 2.* Et ideò Narbona *lib. 6. titul. 2. leg. 14. gloſſ. 1. num. 41.* Guttierrez *in quæſtionibus practicab. libr. 4. quæſt. 44. per totam.* Maceratenſis *var. libr. 2. reſol. 13. num. 12.* Bobadilla *in pol. lib. 3. cap. 3. num. 55.* Mexia *in pragmat. Taxæ panis, concluſion. 4. num. 2.* aſſerunt, quod prohibitus vendere frumentum extra territorium non poterit vendere farinam, aut panem; quia in talibus non verborum ſonus, ſed effectus attenditur, ſecundum Nicolaum Boërium *in deciſion. 77. num. 5.* Albericum *in 2. part. ſtatut. quæſtion. 10.* Franc. Marcum, *deciſion. 540. numer. 2.* & Guido Papa *in quæſtion. 373.* dicit, pluries per parlamentum Delphinatus ita judicatum fuiſſe, & latè probat Alexander Imola *in conſil. 130* incipienti, ſuper eo, de quo quæritur, an Fideles, 1. *colum. voluminis 6.* Quod probatur: nam ratio prohibitionis Pontificiæ, ne extrahatur frumentum, militat etiam in extractione farinæ; & ideò una debet eſſe de illis diſpoſitio; ut patet *ex leg. illud. Digeſt. de leg. Aquil. leg. à Titio. Digeſt. de verbor. obligat.* Et ita concludit Baldus *in leg. non dubium 4. colum. num. 10. Cod. de legibus*, & Ancharanus *in cap. Canonum ſtatuta, de Conſtitution. verſ. Iuxta prædicta congruè*; quicquid idem velit ipſe Baldus *in leg. ſi convenerit, §. fin. Digeſt. de pignor. actio. & in lege, quòd non ratione, in 1. lect. ff. de legib.* ubi tamen cenſet, aliud non eſſe materiatum à materia, quando fit in fraudem ſtatuti. Facit, quod notat Bertachinus *in tractat. de Gabellis in 21. quæſtion. 2. particula, parte princip.* Sic vel ex eadem ratione, ne fraus fiat legi, quodque eadem inſit ratio, prohibiti incidere ligna in certa Sylva, & aſportare, non poterunt ligna quæ reperiuntur inciſa, vel collapſa aſportare: Textus eſt, & ibi not. Bartolus *in leg. 2. Cod. de cupreſſ. lib. 12.* Nec ſi objiciatur, oberit, quòd appellatione frumen

frumenti non contineatur farina, ex quo frumenti potentia per mutationem in farinam adeò victa ſit, quod ad ſuas vires, ſuaque initia amplius reverti non poſſit, *leg. Iulianus, §. ſed ſi quis, ff. ad exhiben. l. quæſitum, §. Illud, ff. de legat.* 3. ubi ita determinat Dinus, quem ſequitur Albertus Gaudinus *in tr. maleficior. in rubr. de reb. non portant. contra devect. quæſtione* 4. *verſic. Item pone.* dicens, ita fuiſſe iudicatum Paduæ. Quodque ſtatutum pœnale, & odioſum, extendendum non ſit, *regul. odia, & regular. in pœnis, de regular. Iur. in* 6. Nam licet ex proprietate vocabuli, appellatione frumenti non contineatur farina, & ſi legatum ſit frumentum, non cenſeatur legata farina, ſecundum Baldum *in leg.* 1. *collect.* 3. *Cod. de fructibus, & litt. expenſ.* & Bartolus *poſt gloſſam in dict.* §. *Illud*, ex mente tamen ſtatuentium, extenditur ad farinam: quæ mens non minùs obſervanda eſt, quàm verba, *leg. nominis, & rei, §. verbum ex legibus, Digeſt. de verb. ſignific.* Vnde ex his omnibus Ego puto, extrahentes farinam de Statu Eccleſiaſtico in pœnas latas ab Vrbano VIII. incidere. Et hanc ſententiam tenent Filliucius, & Caſtrus Palaus, ubi ſuprâ, & rectè non negat contrariam ſententiam eſſe probabilem, nempè non venire farinam ſub frumento prohibitam, quod docet Baldus *in leg.* 1. *Cod. de fructibus, & litt. expenſion. & leg. non dubito Cod. de legibus*, Albericus, & alij quos citat Azorius ubi ſuprà. Ergo ſub prohibitione extrahendi frumentum, farina comprehendi non debet. Non enim lex pœnalis, & odioſa extendenda eſt ultra verborum proprietatem.

5. Et tandem quartò quæro, An ſub nomine Olei, cujus extractio ab Vrbano in hanc Bullam prohibetur, comprehendantur oleæ, ex quibus ipſum conficitur? Et ad hanc quæſtionem ſic reſpondet Filliucius, ubi ſuprà, *tom.* 1. *tractat.* 15. *capit.* 6. *num.* 15°. Dubium eſt de oleo; an prohibito oleo, etiam prohibita ſit extractio olearum? Et reſpondendum videtur pro parte affirmativa: quia ſub nomine olei, quod fit ex oleis, proximè continentur etiam oleæ. Paria autem ſunt aliquid proprio nomine ſignificare, vel aliter demonſtrare, *leg. certum Digeſt. ſi cert. pet.* Item paritas rationis inducit paritatem diſpoſitionis, *leg. Titio, Digeſt. de ſtipul. leg. illud, Digeſt. ad leg. Aquil.* Par autem ratio videtur eſſe olei & olearum, ex quibus proximè fit oleum: ſunt tamen ex viris doctis, qui diſtinguunt. Si enim oleæ extrahantur ad oleum faciendum ex eis, haud dubium eſt intelligi prohibitas ſub oleo. Si verò extrahantur ad comedendum eas, vel ſale condiendum, ut poſtea ita comedantur, ſic non intelligi prohibitas; tum quia hæ non ſunt proxima materia olei, ſed remota, utpotè acerbæ, nonniſi poſt aliquot menſes aptæ ad exprimendum oleum; tum quia hæ ſolent eſſe in exiguo numero, nec afferre propterea caritatem annonæ. Atque hæc ſententia probabilis eſt, quia benignius interpretatur legem pœnalem, alioqui in rigore dicendum eſſet cum primo. Hucuſque Filliucius.

6. Ego verò cum Caſtro Palao *tom.* 6. *diſputat.* 3. *punct.* 30. *num.* 23. puto ſub hac cenſura, & prohibitione Vrbani VIII. non comprehendi olearum extractionem, ſive maturæ ſint, ſive acerbæ, ſive ad comedendum, ſive ad faciendum oleum extrahantur. Ducor, quia oleæ ab oleo ſpecie differunt. Ergo prohibita olei extractione, non eſt cenſenda prohibita olearum extractio, quia conſtitutio pœnalis ultra proprietatem verborum extendenda non eſt. Præterquam quòd in olearum extractione non procedit eadem ratio, ac in extractione olei. Quippe oleæ difficilè in magna quantitate extrahi poſſunt, & frequenter ad comedendum extrahuntur, raroque ad conficiendum oleum. Concedo tamen ſententiam affirmativam Filliucij eſſe ſatis probabilem.

RESOL. XLII.

An in caſu dubij poſſint Principes ſine incurſione cenſurarum Bullæ Cœnæ impedire, ne victualia extrahantur ab eorum Regnis ad Romanam Curiam?

Et notatur, quod in foro externo, ſi impedimentum præſtatur à perſona publica præſumitur juſto titulo oppoſitum eſſe, ſecus à perſona privata. Ex part. 9. tract. 7. & Miſc. 2. Reſ. 17.

§. 1. Negativè reſpondet noſter Duardus *in Bulla Cœnæ, lib.* 2. *can.* 8. *q.* 10. *n.* 11. ubi ſic ait: [Hinc Princeps aliquis, annonæ ipſius civitatis, Provinciæ, aut Regni conſulens, prohibendo ab illis victualia, & his ſimilia à ſupradictis ejuſdem locis extrahi; quamvis ex tali prohibitione ſequatur, quòd ad Romanam Curiam deferri non poſſint, nihilominus vi noſtri Canonis non alligatur: quia hoc caſu incidenter tantùm prohibetur dictorum bonorum delatio ad Romanam curiam: eò quòd per ſe primò utilitati Provinciæ, ſeu Regni, & eorum civitatibus conſulitur, ut cum Cajetano, Navarr. Vival. & aliis docet hîc Sayr. *lib.* 3. *Theſ. cap.* 12. *n.* 3. *tom.* 1. Benè verum eſt, quòd jus, quo dicto caſu Princeps utitur, debet eſſe clarum, ſaltem practicè, nam, ſi quis in caſu dubij vellet diſpoſitioni dicti Canonis contraire, non excuſaretur.] Ita ille. Sup. hoc ex doctrina hu- Reſ. in to. 6. tr 3. Reſ. 206. §. Notandũ eſt, per totũ, & ſignanter in lin. penult.

2. Sed hanc opinionem impugnat Caſtrus Palaus *tom.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 9. *n.* 6. nam eſto à lege certa nequeas te eximere ob cauſam dubiam, id verum eſt, cùm pro lege eſt poſſeſſio: at ſtante poſſeſſione pro parte impedientis, non videtur impediens ob cauſam dubiam ſe à lege eximere, ſed ob cauſam certam. Præterquam quòd, ſtante dubio, an poſſit Princeps impedimentum victualibus deferendis præſtare, æquum non eſt, quòd per legem ea poteſtate, etſi dubia, ſpolietur. Sicuti non eſt æquum, quòd ad jejunandum obligetur, qui dubius eſt, an 21. annum compleverit; quia ſtante dubio, ſtat pro ejus libertate poſſeſſio. Sed ſententiam Duardi docet etiam Suar. *de cenſ. diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 64. Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 16. *c.* 7. *n.* 156. & alij.

3. Notandum eſt tamen, quòd in foro externo, ſi impedimentum præſtetur à perſona publica, præſumitur juſto titulo oppoſitum eſſe, ſecùs à perſona privata, ut rectè notat Bonacina *tom.* 3. *diſput.* 1. *quæſt.* 9. *punct.* 3. *n.* 2.

RESOL. XLIII.

An Piratæ, ſeu Curſarij non ſolum diſcurrentes per mare Pontificium, ſed alia maria, incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an Piratæ in dictam cenſuram incurrant diſcurrentes per mare Pontificium, ſi nullam deprædationem actu exerceant?

Et quid, ſi cum intentione deprædandi diſcurrant, ſi nullam deprædandi actionem exerceant?

Et quid tandem dicendum eſt, ſi caſu tantum navigantem deprædantur?

Et an deprædantes infidelium naves à Chriſtianis aſſecuratas incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ: Ex part. 9. tract. 7. & Miſc. 2. Reſ. 73.

§. 1. Caſus eſt practicabilis in his calamitoſis temporibus. Et quidem Graffius *lib.* 4. *deciſ. c.* 18. *num.* 53.

*num.*53. exponens Bullam Xyſti V. & Suarez, *de cenſ. diſp.*21 *ſect.*2.*n.*18. exponens Bullam Clementis VIII. aſſerunt, non ſolùm excommunicari diſcurrentes mare Eccleſiæ; ſed omnes Piratas deprædantes in mari Chriſtianorum, & in hoc ſenſu explicat Graſſius illam particulam, *Mare noſtrum*, id eſt, Chriſtianorum.

2. Mihi verò magis placet opinio aſſerens, ſolos latrones maritimos qui diſcurrunt mare Eccleſiæ, præſertim à monte Argentario, vſque ad Tarracinam hoc loco excommunicari. Imò etiam puto, quòd mare pontificium cenſendum videtur, quod ad Pontificem pertinet, etiam mediate ratione feudi, ſicuti pertinet mare Tyrrhenum, quod Regnum Neapolitanum, Corſicam, Siciliam, & Sardiniam attingit, vti notavit, aliis relatis, Bonac. *tom.*3. *de cenſ. diſp.*1.*q.*4 *punct.*2. *num.*4. E contra verò diſcurrentes per mare ſub alterius dominio conſtitutum, ibique deprædantes, etſi veri Piratæ ſint; in hanc tamen excommunicationem non incidunt: quia non comprehenduntur ſub verbis Bullæ, ibi, *mare noſtrum diſcurrentes*. Quod etiam docet Caſtrus Palaus, *tom.*5. *diſp.*3.*q.*4.*n.*3. Et ratio eſt: quia pœnæ ſunt favorabiliter interpretandæ: cùm ergo lex iſta pœnalis ſit, intelligenda erit in verborum ſignificatione, quæ accommodatior, & magis propria fuerit, qualis eſt explicare particulam, *mare noſtrum*, in cenſura Pontificis, de mari Eccleſiæ, hoc enim propriùs dicitur mare Pontificis, quàm ipſiuſmet in propria perſona loquentis, mare Chriſtianorum dicatur.

3. Sed ex his oritur alia quæſtio an Piratæ in dictam cenſuram incurrant diſcurrentes per mare pontificium, ſi nullam deprædationem actu exerceant? Et affirmativè reſpondent Duardus, Toletus, Reginaldus, Bonacina, & ſub dubio Suarez, *de cenſ. diſp.*21. *ſect.*2.*n.*19. Quia actio ſub excommunicatione in his Bullis prohibita, eſt maritimus diſcurſus animo deprædandi: aliàs ſi deprædatio, mutilatio, vel occiſio neceſſaria foret, vti in Bullis Iulij II. & Gregorij XIII. expreſſum erat; vt quid à tempore Clementis VIII. hæ actiones à Bullis expunctæ ſunt? Hæc ſententia eſt ſatis probabilis.

4. Sed negativam ſententiam probabilem etiam eſſe exiſtimo; &, vt verum fatear, ei magis adhæreo cum Souſa *in Bulla Cœnæ*, *c.*4.*diſp.*26.*num.*2. qui citat Vivaldum, & Sayrum, cui adde Caſtrum Palaum, *vbi ſupra*, *n.*5. Et probatur: Latrones maritimi non excommunicantur abſolutè, ſed in ordine ad deprædationem: ergo ſi nullam exerceant deprædandi actionem, excommunicationis gladio non feriuntur. Patet conſequentia, Probatur antecedens: Quia latrones non dicuntur, niſi à latrocinio; vnde, qui nullam actionem latrocinij exercent, latrones dicendi non ſunt, ſaltem in actu, & foro externo: ergo quandocumque latrones abſolutè excommunicantur, intelligendi ſunt exercentes latrocinij actiones: verba enim cum effectu accipi debent, vt habetur *l.*1. §. *Hæc autem verba, ff. quod quiſque Iuris*. Ex hoc ſequitur, ſi latrones maritimi mare Pontificis diſcurrant, etiã cum intentione deprædandi, ſi nullam deprædandi actionem exerceant, non excommunicari: ſola enim intentio ad cenſuram incurrendam non ſufficit, nec omnis diſcurſus prohibetur. Dixi, *ſi nullam actionem deprædandi exerceant*: quia non opus eſt, quòd de facto deprædatio ſequatur: ſatis enim eſt, quòd deprædari nitantur occidendo, mutilando, invadendo, aut inſequendo. Itaque dicendum eſt, quòd Piratæ, & latrones, non ab intentione deprædandi, ſed à deprædatione ex officio, & propoſito facta, denominationem recipiunt, teſte Ambroſio Calepino, *verbo*, *Piratæ*, & *ſeqq.* Quapropter verba illa Bullæ, *mare noſtrum diſcurrentes*, appoſita cenſenda ſunt ad præcedentia; ita vt ſenſus ſit: *Excommunicamus omnes Piratas, Curſarios, & Latrunculos diſcurrentes mare noſtrum*, id eſt, qui mare noſtrum diſcurrunt. Vnde, cùm Piratæ, Curſarij, & Latrunculi non ſint ante deprædationem; hac excommunicatione adversùs Pyratas lata, non afficiuntur, tametſi eo animo diſcurrant. Quòd verò Pontifices prædictas actiones mutilationis, occiſionis, deprædationis in aliis antiquioribus expreſſas omiſerint; id videtur factum, quia ea expreſſio neceſſaria non erat; ſiquidem expreſſo nomine *Piratæ*, ſatis ſubintelligebantur.

5. Nota hìc etiam primò, quòd qui ex officio nauticum latrocinium non exercet, caſu tamen ſemel navigantem deprædatur; Cenſuram Canonis hujus non incurrit. Secundò: qui indicto bello; ſivè juſto, ſive injuſto hoſtes deprædantur, in hanc excommunicationem non incurrunt: quia non animo deprædandi, ſed vindicandi, & puniendi hoſtes, ſeque ab illis defendendi, deprædationem committunt. Tertiò: qui deprædantur infideles, ſive juſtè, ſive injuſtè id faciant, per hanc clauſulam non excommunicantur. Sed ex hoc vltimo notando inſurgit difficultas: an deprædantes infidelium navim à Chriſtianis aſſecuratam, incidant in cenſuram Bullæ; Affirmativè reſpondet Bonacina, *tom.*3.*diſp.*1.*q.*4. *punct.*1.*n.*13. quia cenſendi ſunt Chriſtianos ſpoliare, penes quos ſtat periculum rei aſſecuratæ. Idem affirmat *num.*11. caſu, quo à Principe Chriſtiano ſecuritatis privilegium conceſſum eſſet: quia cedit ea deprædatio in damnum, & injuriam Chriſtiani Principis, fitque contra voluntatem & intentionem Summi Pontificis. At ego adhæreo ſententiæ negativæ Caſtri Palai, *tom.*6. *diſput.*3. *num.*7. quia hujuſmodi damnum per accidens eſt, neque ex vi deprædationis infidelium neceſſariò ſequitur, qua de cauſa non videtur ſufficiens ad excommunicationem hanc inducendam: maximè, cùm hæc excommunicatio non adversùs damnum inferentes Chriſtianis: ſed adversùs eos, qui Chriſtianos deprædantur, ſtatuta ſit: at deprædantes navim, & merces infidelium, tametſi aſſecuratæ ſint à Catholicis, dici non poſſunt Catholicos deprædari; cùm non deprædentur bona Catholicorum, neque ad Catholicos pertinentia. Ergo in hanc excommunicationem non incurrunt. Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Nota etiam ad lin. 5.

RESOL. XLIV.

An qui per donationem, vel furtum accipit bona naufragantium ab alio accepta, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an, qui auxilium, conſilium, mandatum, aut favorem præſtant, vel ratum habent, vt bona naufragantium ſubripiantur, vel bona ſubrepta cuſtodiunt, incidant in cenſuram dicti Canonis?

Et an, ſi Chriſtiani Piratæ naufragium faciunt, excommunicentur eorum bona ſubripientes?

Et notatur, quod qui ſubripit bona Chriſtianorum, quæ in navibus Infidelium cum aſſecuratione illa reddendi certo loco, quomodocumque pereant, aſportantur, non excommunicantur; ſi vero Chriſtiani eadem obligatione Infidelium bona deferant, excommunicantur illa ſubripientes.

Et aliqua alia notantur, quæ contingere poſſunt in ſupradictis naufragiis circa ſupradicta, & circa alios diverſos caſus, & naufragia. Ex part.9.tract.8. & Miſc.3. Reſol.36.

§.1. Affirmativè reſpondet Suarez, *de cenſ. diſp.*21. *ſect.*2.*n.*33. vbi ſic ait: [Poteſt contingere, vt quis recipiat talia bona ſine vllo antecedente pacto; ſed

ſed ex mera voluntate ſubripientis; ita tamen vt ſciat, qualia ſint: (nam, ſi accepiſſet bona fide, & ex ignorantia inculpabili, quamdiu illa duraverit, ceſſat difficultas.) Propter hujuſmodi ergo receptorem videntur addita in Bulla Gregorij illa verba: *Aut ab aliis rapta, ſeu accepta ſcienter receperint*, quæ verba omiſſa ſunt in Bulla Clementis: & ideò dubitari poteſt, an revocata ſint, vel ſolùm fuerint omiſſa: quia in verbo, *ſpoliaverint*, cenſentur ſufficienter contenta. Et quamvis facilè poſſit in vtramque partem res diſputari, mihi hoc poſterius videtur probabilius: quia ille, qui ſic accipit talem rem, moraliter verum dominum ſpoliat. Quod ita breviter declaro: quia ille, qui ſic accipit talia bona, tenetur illa reddere vero domino: ergo, ſi ſit in mora reddendi, agit contra cap. *Excommunicationi*, ciúſque excommunicationem incurrit: ergo à fortiori incidit in Bullam Cœnæ: ergo, ſi à principio injuſtè accepit animo retinendi ſibi, in Bullam Cœnæ incidit: nam, quòd accipiat immediatè in littore, vel mari, vel mediante priori ſpoliatore, non variat malitiam, neque quoad hoc lex hæc quidpiam diſtinguit.] Ita Suarez.

2. Sed ego adhæreo opinioni negativæ, quam docet Souſa *in Bullam Cœnæ, c.5. diſp.34. concl.1.* & Sayrus, *de cenſur. lib.3. c.8. n.4.* cum aliis. Probatur: quia in Bulla tantùm de primo ſubripiente fit ſermo; non verò de ſecundo, vel tertio: ergo, quantumcunque ſecundus, vel tertius latro, aut gratis accipiens, ſciant, bona illa injuſtè eſſe ex naufragio accepta, non excommunicantur: non enim cenſura vltra proprium caſum, cùm ſit pœnalis, extenditur. Antecedens non obſcurè colligitur ex illis verbis: *In ipſis navibus, ſive ex eiſdem ejecta in mari, vel in littore inventa,* &c. *ſubripuerint.* Quæ verba manifeſtè oſtendunt de primo ſubripiente loqui tantùm Summum Pontificem. Et confirmatur ex ablatione illorum verborum, quæ erant in Bulla Gregorij, quæ, cùm ſecundos ſubripientes excommunicarent, modò ablata ipſos non ligant.

3. Verùm occaſione præſentis dubij, aliquæ difficultates enodandæ ſunt circa intelligentiam Canonis Bullæ, & ideò quæro, An, qui auxilium, conſilium, & favorem præſtant, vt bona naufragantium ſubripiantur, incidant in cenſuram dicti Canonis? Suarez, *vbi ſupra numero tertio*, & Filliucius, *tom.1. tract.16. capite 4. numero* 101. cenſent ligari cenſura auxiliatorem, non autem conſulentem. Bonacina verò *tom.3. diſputatione prima, quæſtione quinta, punct.1. numer.3. juncto numero quarto*, affirmat, ſpectandum eſſe auxilium, & cooperationem. Si enim ejus conditionis ſit, vt verè, phyſicè, & realiter ad ſubreptionem concurrat, hac afficitur excommunicatione; quia ſic cooperans verè ſubreptor eſt, veréque, & propriè naufragantium bona ſubripit. Secùs verò ſi ſolùm moraliter in ſubreptione concurrat: quia ex morali concurſu in ſubreptionem non ſubreptor, ſed ſubreptoris motor dicendus eſt. Et cùm leges pœnales vltra ſignificationem propriam extendi non debeant, æquum non eſt, vt lex ſubreptoribus excommunicationem indicens ad ſubreptorem moralem extendatur. Ex qua doctrina infert Bonacina, famulum miniſtrantem ſubreptori, opémque illi in ſubreptione præbentem, tum res deferendo, tum inſtrumenta ſuppeditando, tum aſſiſtendo, in hanc excommunicationem incidere: quia verè eſt ſubreptor phyſicus. Et idem erit dicendum de eo, qui navim latroni accommodat ad bona ſubripienda, cum pacto ea dividendi.

4. Mihi verò magis placet opinio, quæ abſolutè negat conſulentem, mandantem, ratum habentem, & auxiliantem hac excommunicatione ligari; quia vltra proprietatem verborum extenſio in legibus maximè pœnalibus facienda non eſt. At conſulens, mandans, ratum habens ſubreptionem non præſtat, nec ſubreptor propriè eſt, ſed ſubreptoris motor, & approbator. Et idem eſt de auxiliante, quatenus talis eſt, quia eſto per actionem phyſicam ſubreptioni concurrat: cùm ipſe res naufragantium non ſubripiat, ſed alteri, vt ſubreptionem præſtet, auxilietur, excommunicatione lata adverſus ſubreptores ligari non poteſt. Quod manifeſtum fiet caſus difficiliores expendendo. Etenim famulus, vel alius tertius opem ferens ſubreptori, tùm ſubminiſtrando Inſtrumenta ad ſubreptionem neceſſaria, tùm ei aſſiſtendo, tùm merces deferendo; ſi ipſe famulus nihil ex bonis naufragantium ſubripiat, ut ſibi retineat, nequaquam ſubreptor dici poterit, cùm hæc denominatio non ex auxilio ad furtum, ſed ex furto & rei alienæ vſurpatione habeatur. Ob eandem rationem excuſari debet qui bona ſubrepta cuſtodit, vt ſubreptori tradat; quia ſi nihil ex illis bonis ſibi retinet, non bonorum ſubreptor, ſed iniquus cuſtos nuncupatur. Quòd ſi ob prædictam cuſtodiam, vel auxilium in ſubreptione delatum ſubreptor ei aliqua ex bonis ſubreptis tradat, cùm hæc bonorum ſuſceptio à ſubreptore habeatur, & titulo oneroſo, à prædicta excommunicatione lata adverſus eos, qui ex navibus, vel ex mari, aut littore bona naufragantium ſubripiunt, videtur excuſatus; cùm non ex his locis ea bona accipiat, ſed ex ſubreptoris conceſſione, & donatione. Et ita hæc omnia docet Caſtrus Palaus, *tom. 6. diſputatione tertia, punct.5. num.11.*

5. Non nego tamen, contra Palaum extare Souſam, vbi ſuprà, *numero quinto*, ſic aſſerentem: Omnes, qui dant auxilium ad faciendum primum furtum eſſe illius participes: vt quando latro non poteſt navim aſcendere, niſi alter ſcalam miniſtret, aut eum humeris ſublevet. Dico ſecundò eſſe etiam participes, qui mandant. Dico tertiò, participes ſimiliter eſſe receptatores, quando receptatio, vt furtum fieret, neceſſario exigebatur, & ſine qua non fieret: vel ſi merces occultent, quando ex tali occultatione furtum ſequitur, vel perficitur. Ita Souſa. Sed opinionem Caſtri Palai ſatis probabilem eſſe exiſtimo, quam etiam tuetur Duardus, *in Bulla Cœnæ, libro 2. can.4. quæſt.23. num.44.* & Hugolinus, *capite 4. §. 2. verſ.10.*

6. Quæritur ſecundò. An ſi Chriſtiani piratæ naufragium faciant, excommunicentur eorum bona ſubripientes? Sayrus, *libro tertio, capite 8. numero 8.* quamvis dicat conſulendum eſſe de hac re Summum Pontificem, probabile exiſtimat hujuſmodi ſubripientes non excommunicari, quia iſte in jure excipitur, vt habetur *in Authent. Navigia de furt.* Ius autem civile non videtur derogari hoc loco; atque adeò accipiendum eſt vt explicatio, vt intelligamus de quibus naufragantibus loquatur Summus Pontifex. Et hæc opinio tuta conſcientia admitti poſſe tradit Souſa *diſputatione trigeſimaquinta, num.6.* licèt contrariam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimet.

7. Nota etiam, quòd ibidem *numero quinto*, idem Souſa firmat, quòd qui ſubripit bona Chriſtianorum, quæ in navibus Infidelium cum aſſecuratione illa reddendi certo loco, quomodocumque pereant, aſportantur, non excommunicatur: ſi verò Chriſtiani eadem obligatione infidelium bona deferant, excommunicantur illa ſubripientes. Probatur ex eo, quia in primo caſu bona illa non cenſentur fidelium quoad damnum ſequutum ex naufragio; vel furto, cùm pereant, Infidelibus pereant; atque adeò ceſſat tota ratio Cenſuræ, quæ eſt ne vero Domino Chriſtiano detrimentum aliquod ex

Sup. hoc in Ref. præterita §. vlt. ad medium, à ver. Sed ex hoc.

ex naufragio ſequatur : è contra evenit in ſecundo caſu, cum illa bona fidelibus pereant, eò quòd ſunt apud Chriſtianos quoad cuſtodiam cum obligatione reddendi.

8. Notandum eſt etiam hîc obiter primò quòd etiamſi imminente tempeſtate, naufragiíque periculo bona in mare jactentur, eaque ibi jactata, vel in navi poſita ſubripias, ab hac excommunicatione immunis ſis; quia non verificatur, te bona illa ſubripere à naufragium paſſis, ſed à paſſis naufragij periculum; quod diverſum eſt. Ita tenet Palaus *ubi ſuprà num.6.* & alij penes ipſum.

9. Notandum ſecundò, ſupradicta non procedere, quando ſubripiuntur bona ex cymba in flumine perempta, quia ut ex Hugolino obſervat Souſa, *diſp.*37. *n.*3. Summus Pontifex ſolum loquitur de naufragio, quod fit in mari, neque ideò de fluviali mentionem non fecit, quia minus eſt, ſed quia de eo legem ſancire noluit; nec illa, cùm ſit pœnalis extendenda eſt. Si tamen ex naufragio maritimo aliquid acceſſu maris ingrediatur flumen, & in ripa illius inveniatur, idem de eo erit judicium, ac de aliis rebus in littore ex naufragio maris inventis.

10. Notandum tertiò, quòd ſi bona naufragantium accipias animo quærendi Dominum, illíque reddendi, & interim rebus acceptis utaris, quin impotens reddaris ad ſatisfaciendum vero Domino comparenti, nullam excommunicationem incurris, quia illa non eſt ſubreptio, ſed juſta, & licita acceptio. Quòd ſi poſtmodum voluntatem mutes: noliſque verum Dominum quærere, illique bona reſtituere, cùm poſſis, incidis ad minus in excommunicationem latam *in cap. excommunicationi, de Raptorib.* ut notat Bonacina *tom.*3. *diſp.*1. *q.*5. *punct.*4. *n.*5. quia verè ſubripis bona naufragantium, neque ea reſtituis, cum poſſis. Quinimò exiſtimo te excommunicatione bullæ innodari; quia ab eo puncto, quo voluntatem reſtituendi mutas, acceptio illorum bonorum injuſta eſſe cenſetur: acceptio autem injuſta, ſubreptio eſt; cui Bulla excommunicationem imponit. Ergo. Et ita docet Palaus *citato loco, num.*2.

11. Et tandem notandum quartò quòd quando bona fidelium ab infidelibus ſunt capta, licet injuſtè, non manet excommunicatus qui illa ex naufragio ſubripit: quando verò fideles bona rapiunt ab infidelibus, qui ſubripit ea ex naufragio fidelium excommunicatur. Probatur prima pars; quia bona, licet quoad dominium ſint Chriſtianorum, quoad uſum, & poſſeſſionem ſunt apud infideles: ergo non cenſentur bona naufragantium Chriſtianorum, ſed infidelium, de quorum bonorum ſubreptione Cenſura non loquitur. Secunda pars eadem ratione oſtenditur; nam cum poſſeſſio, & uſus bonorum infidelium in hoc caſu apud fideles inveniatur, ab illis immediatè ſubripi cenſentur. Ita Souſa *diſp.*35. *n.*5. Et hæc ſufficiat adnotaſſe ad ornatum dicti Canonis Bullæ Cœnæ, ut magis practicabilia.

RESOL. XLV.

An incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ deferentes infidelibus pecunias, merces, & victualia, etiam belli tempore?

Et an nuntius deferens Infidelibus litteras, ſciens continere revelationem ſecreti Reipublicæ Chriſtianæ incurrat cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et quid eſt dicendum, ſi aliquis revelet ſecretum Reipublicæ Chriſtianæ alicui fideli, qui creditur revelaturus infidelibus, an iſte incurrat cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et an vendentes arma infidelibus, in terris tamen Chriſtianorum incidant in cenſuram dictæ Bullæ?

Idem eſt, ſi vendant, iis quos certo ſciunt ea ad infideles eſſe miſſuros.

Quod idem dicendum erit de commutantibus arma pro armis, ut enſes pro haſtis, &c.

Et an deferens prohibita, quando aliter captivi redimi non poſſunt, excuſetur a prædicta cenſura? Ex part.9. tract.7. & Miſc.2. Reſol.16.

§.1. AD hoc dubium reſpondet Souſa *in Bull. Cœnæ, cap.*8. *n.*5. & ſic ait: [Tolet. docet, non comprehendi in hac clauſula, qui merces, victualia, ac ſimilia, etiam belli tempore, ad fidei inimicos deferunt: quamvis excommunicentur in jure. Probat ex verbis ſequentibus, ſcilicet: *Quibus Chriſtianos, & Catholicos impugnant.* Quæ verba cum præcedentibus conjunguntur; mercibus autem, & victualibus nullus impugnatur. Placet tamen cum Caiet. *in ſum. verb. Excommunicatio, c.*20. & Suar. *n.*56. ſi hujuſmodi victualia, veſtes, & quæcumque merces tali tempore, & opportunitate deferantur, ut moraliter cenſeri poſſint inſtrumenta, & auxilium ad bellum gerendum, excommunicari ea deferentes.] Ita Souſa. Cum Toleto conſentit Sayr. *de cenſ. lib.*3. *cap.*11. *n.*12. & alij. Cum Suar. verò Bonac. *tom.*3. *diſp.*1. *q.*8. *punct.*2. *n.*4.

Sup hoc infra in Reſ. 49. §. ult. & ſignanter in ultimis lin. Sed lege eam à principio, & in tom 9. tr.13. Reſ.8. § Rectè, poſt medium, ver. Nota etiam.

2. Sed noviſſimè opinioni negativæ Toleti adhæret Caſtrus Palaus *tom.*6. *diſp.*3. *punct.*8. *n.*7. [Tum, quia non eſt certum in hac excommunicatione comprehendi auxiliantes, conſulentes, aut faventes quomodolibet infidelibus, & hæreticis in damnũ Catholicæ Religionis, ſed neceſſariò requiri, ut auxilium ſit in monitione de ſtatu Chriſtianæ Reipublicæ; quia de his fuit ſermo priùs factus, & relativum, *illis*, & *ad id*, quod ad immediatè præcedentia refertur, id denotat. Præterquam quòd, non de auxilio, conſilio, vel favore Turcis, aliíſque Chriſtianæ Religionis inimicis videtur intelligendum, ſed de auxilio præſtito ipſis Catholicis, ut certiores faciant Turcas de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, ita ut ſenſus ſit: *Excommunicamus illos, qui per ſe, vel alios, de rebus ſtatum Reipublicæ Chriſtianæ concernentibus in Chriſtianorum perniciem, & damnum, ipſos Turcas, & Chriſtianæ Religionis inimicos, necnon Hæreticos, in damnum Catholicæ Religionis, certiores faciunt illíſque*, ſcilicet, faventibus Hæreticis, *ad id*, hoc eſt, ad prædictum effectum monendi Hæreticos, *auxilium, conſilium, vel favorem quomodlibet præſtant.*] Hæc Palaus.

3. Ego verò utramque ſententiam probabilem eſſe puto; ſed veriorem ſecundam exiſtimo: quia in his rebus, auxilium, & favor quomodolibet præſtatur noſtræ Religionis hoſtibus. Nullum enim auxilium bello aptius eſt, quàm pecuniarum, mercium, & victualium. At in prædicta clauſula videntur excommunicari omnes auxilium, conſilium, vel favorem inimicis noſtræ Religionis præſtantes. Ergo.

4. Sed hîc obiter quæro primò: An nuntius deferens infidelibus litteras, ſciens continere revelationem ſecreti Reip. Chriſtianæ, incurrat cenſuram Bullæ? Affirmat Souſa, *ubi ſup. diſp.*50 *n.*4. Quia, ait ipſe, qui applicat ignem, moraliter loquendo, verè dicitur comburere: ergo, qui defert epiſtolas, vel alterius dictum denuntiat, verè moraliter eos certiores facere cenſebitur.

5. Sed Palaus *ubi ſup.* docet, quòd alij non improbabiliter contrarium aſſerunt; quia revelatio, cum ſit quædam manifeſtatio, & loquutio, nullatenus præſtatur à tabellario litteras ſigillatas deferente; non enim ipſe revelat, ſed revelationem defert. Applicans autem ignem dicitur comburere: quia ignis ſolùm phyſicè, non moraliter combuſtionem præſtat: at litteras mittens, & phyſicè, & moraliter ſecretum revelat; eáque de cauſa deferens revelationem ab hac denominatione revelantis excuſari poteſt. Verùm opinionem Souſæ tenet Suarez *de cenſ. diſp.*21. *n.*58. Hugol. Duard. & alij.

6. At, quid dicendum, ſi aliquis revelet ſecretum Chriſtianæ Reipublicæ alicui fideli, qui creditur revelaturus infidelibus? an, inquam, iſte talis incurrat in cenſuram Bullæ? Affirmat Bonac. *tom.3. diſput.1.q.8. punct.1.n.4.* & alij penes ipſum. At negativæ ſententiæ adhæret Suar. & Palaus, *ubi ſup.* quia in clauſula Bullæ ſolùm puniuntur revelantes per ſe, vel per alios, ſtatum Chriſtianæ Reip. infidelibus. At fidelibus revelans nequaquam dici poteſt infidelibus per ſe, vel per alios revelare, cùm ipſi fideles revelantes nomine proprio revelent, non autem nomine prioris revelantis, qui nunquam ipſis revelationem demandavit.

7. Quæro ſecundò: Vtrùm vendentes arma infidelibus, in terris tamen Chriſtianorum, incidant in cenſuram Bullæ? Negativa pars ſuadetur quia, cùm cenſura hæc ſit pœnalis, non debent verba illius extendi, ſed interpretanda ſunt juxta propriam ſignificationem. Quia igitur vendere non eſt deferre, & Summus Pontifex de deferentibus loquitur, ad vendentes extẽdenda non erit cenſura. Et ita tenet Azor. *tom.1. lib.8. cap.23. q.7.* Tolet. Navarr. & alij, quos citat. Caſtr. Pal. *loc. cit. n.11.* qui tamen poſtea cum Hugol. Duardo, & Bonac. contrariam ſententiam tenet: quia Bulla non requirit, ut arma transferantur ad terras infidelium, cùm tranſlationem ad infideles nullo ſuperaddito prohibuerit: at ea tranſlatio ad infideles eſt facta. Neque obeſt, quòd ipſi ibidem non poſſint Chriſtianos oppugnare? ſatis enim eſt, quòd poſſint in terras infidelium tranſlatari. Præterquàm quòd ſolùm per accidens ab impugnatione Chriſtianorum ibidem impediuntur, ſcilicet, ob protectionem, & potentiam Chriſtiani Principis; per ſe autem, & ex conceſſione armorum illis facta optimè poſſunt ibidem oppugnare Chriſtianos. Nulla ergo cauſa eſt, ob quam hac cenſura ea venditio non afficiatur.

8. Itaque ego fateor quidem, non manere excommunicatos vendentes prohibita, ex vi particulæ, *Deferentes:* nihilominus, quatenus vendendo favorem præſtant infidelibus contra Chriſtianos, non eſt, quare ab hac cenſura excuſentur: & idem eſt, ſi illis vendant, quos certò ſciunt ea ad infideles eſſe miſſuros, ſive ipſi infideles ad Chriſtianorum civitates veniant, ſive in ipſis pacificè vivant, niſi fortè eos parvitas materiæ excuſet, ut ſi haſtam unam, vel equum vendant. Quod idem dicendum erit de commutantibus arma pro armis, ut enſes pro haſtis, ſicut docet Sayr. *lib.3. de cenſ. cap.11. n.27.* quidquid in contrarium dicat Sylv. *verb. Excommunicatio, 7. num.64.* qui tenet, ob has commutationes cenſuram hujus Canonis incurrere. Cujus ſententia erit vera, ſi commutatio talis fuerit, ut infideles notabiliter meliùs Chriſtianos impugnent; aliàs res eſt parvi momenti, propter quam cenſura non fertur.

9. Et tandem pro coronide hujus Reſolutionis videtur excuſari ab hac cenſura deferens prohibita, quando aliter captivi redimi non poſſunt: quam ſententiam ſequitur Hugol. *verſ. Octavò.* Quod Sylveſter intelligit, quando hoc fit tempore pacis, non verò ſi fiat tempore belli. Quæ tamen ſententia non placet Toleto *in ſum. lib.1. cap.24.* ſed exiſtimat, deferentes in hoc caſu manere excommunicatos, tam in terminis hujus Bullæ, quàm in terminis juris antiqui. Prior ſententia eſt magis pia, & idcircò in eam inclinandum exiſtimo, dummodò gravius detrimentum ex prædictorum delatione Chriſtianæ Reip. non ſequatur, quàm ſit ex captivorum redemptione utilitas: hoc enim de benignitate Pontificis præſumendum eſt. Et hæc omnia docet Souſa *loc. cit. diſp.51. n.6.*

RESOL. XLVI.

An licitum ſit deferre arma infidelibus, ſi pecunia reportata ſit Chriſtianis utilior? Ex part.5. tract.13. & Miſc.1. Reſol.15.

§.1. Affirmativè reſpondet Regin. *tom.1. lib.9. cap.18. n.301.* putat enim probabile non incidere in cenſuram Bullæ Cœnæ, qui arma deferunt infidelibus majori cum utilitate Chriſtianæ Reip. quàm damno, ut ſi pecunia reportata pro armis ſit Chriſtianis utilior, quam arma ſunt noxia. Sup. hoc infra ex doctrina Reſ. 49. § 2. & in tom.9. tr.13. & Reſ.8. §. Rectè, poſt medium à verſ. Deinde.

2. Verùm Hurtad. de Mendoza *in 2.2. diſp.76. ſect.3. §.130.* negativæ ſententiæ adhæret. Putat enim negativam ſententiam viam ſternere ad perpetuam abolitionem hujus legis, cenſerent enim ſinguli mercaturam ſuam utiliorem eſſe Chriſtianis, nec eſſet ulla mercatoris compeſcendi ratio, eſſetque fidelibus ſcandalo. Quapropter ſi qua Reſpublica id de ſuis mercatoribus cenſeret, conſulere teneretur Summum Pontificem, ut veritate ſincerè perſpecta provideret tunc, & ceſſaret ſcandalum, nec deeſſet ratio compeſcendi violatores. Nec enim cuivis fas eſt tam publica & diuturna uti Epiikeia, quando tam facilè poteſt legiſlator adiri, quod factum eſſe à Genuenſibus, & Venetis credendum eſt. Reſpublicæ enim tam Catholicæ & Romanæ Sedi obedientes non erant effecturæ, ut malo exemplo ſuſpicionem parerent contumaciæ.

RESOL. XLVII.

An deferre arma Hæreticis, & inſtrumenta bellica ſit prohibitum ex Bulla Cœnæ?

Et quid, ſi Hæretici ſint publicè denunciati? Ex part.5. tract.13. & Miſc.1. Reſol.14.

§.1. Petrus Lorca *in 2.2. diſp.52. n.7.* affirmativam ſententiam docet, putat enim appellatione hoſtium nominis Chriſtiani, includi etiam hæreticos, quia omnes illi ſunt abſolutè infideles, & inimici Chriſtiani nominis.

2. Sed mihi magis placet contraria ſententia, quam tuetur Hurtadus de Mendoza *in 2.2. diſput.76. ſect.3. §.83.* quia hæretici nomen Chriſti non oderunt, ſed amant: quamvis enim doctrinam Chriſtianam ex parte depravent, Chriſtiano tamen nomine gloriantur. Turcæ autem ipſi nomini Chriſtiano ſunt infenſi. Vnde, & hæretici commune nobiſcum bellum Turcis indicunt, ut hoſtibus nominis, quod ipſi hæretici colunt. Moveor ſecundò, quia Bulla in Cœna Domini nihil juvat infideles, in quorum odium exardent antiqua jura, ſed eis faveret, ſi per hoſtes Chriſtianorum intelligerentur hæretici. Ergo. Probo minorem, quia ex jure antiquo nulli publico hoſti nominis Chriſtiani poſſunt arma deferre, quamvis non ſit publicè denunciatus hoſtis à Romana Sede, ut nunc non poſſunt. At ex Bulla Cœnæ ſolis hæreticis publicè denunciatis à Romana Sede interdicuntur arma. Ergo, Bulla faviſſet infidelibus. Cùm ergo Bulla aliquid novum præceperit contra hanc infidelium ſpeciem, illud fuit in ejus odium, & non in favorem. Signum ergo eſt eos nunc de novo comprehendi.

RESOL. XLVIII.

An qui narrat conſilia, v.g. Regis Catholici noſtri alicui Turcarum proditori, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ? Ex part.5. tract.13. & Miſc.1. Reſ.13.

§.1. Negativè reſpondet Suarez *in 3. part. tom.5. diſp.21. ſect.2. n.58.* quia id non exprimitur in

in Bulla. Cùm enim *ibi* Pontifex dixiſſet, Necnon alios, qui Turcas de rebus concernentibus ſtatum, certiores faciunt; adjicit: Illiſque ad id conſilium, aut auxilium præſtant: ſed pronomen *illis*, non refert certiores facientes, ſed Turcas ipſos, id eſt, illiſque Turcis ad id favorem dederint.

2. Verùm his non obſtantibus affirmativam ſententiam docet Hurtadus de Mendoza *in 2.2. diſp.76. ſect.3. §.68.* quia pronomen, *illis*, refert utroſque, nempe & Turcas, & omnes, qui arma ferunt, certioreſque faciunt hoſtes; cùm enim ea lege velint Pontifices hoſtibus arma eripere, omnemque rationem impetendi Chriſtianos, eorum animus eſt negari omne auxilium, conſilium, & favorem. Turcis negatur favor, ne poſſint juvari, fidelibus ne juvare; cùm enim utrumque ſit apprimè utile ad Pontificis inſtitutum, & verba poſſint in utrumque quadrare propriiſſimè, cur non fiet, maximè cùm nomen *ad id*, hoc ſonet apertè; refert enim damnum. In damnum, inquit, Catholicæ Religionis certiorem faciunt, illiſque ad id conſilium præſtant. Ac ſi dicat, præſtant auxilium ad id damnum, non ſolùm ad explorationem conſiliorum, ſed ad damnum. Deinde ſi ly *illiſque*, refert Turcas, adhuc Conſiliarius comprehenditur. Proditio enim conſilij Regij favor eſt in Turcam, quem ipſe emeret carò. Et hæc omnia docet Hurtadus *ubi ſuprà.* Vnde puto utramque ſententiam probabilem eſſe.

RESOL. XLIX.

Cum in Regno ſit magna penuria carnis, & in perniciem rei frumentariæ in dies plura animalia macillentur, dubitatur, an ſine metu excommunicationis liceat emere à Turcis ſupradicta animalia, & cum illis alia victualia permutare?

Et an commercium cum infidelibus non intelligatur tempore neceſſitatis?

Et adducuntur multi Doctores pro explanatione, quando jure poſitivo ſit licitum, vel prohibitum infidelibus mercimonia deferre. Ex part.2. tract.16. & Miſc.2. Reſol.34. aliàs 36.

§.1. Reſpondendum videtur negativè, ex authoritate *cap. quod olim, de Iudæis*, & Clementis Papæ V. *in Extravag. Multa mentis, eod. tit.* ubi ex renovat. Extravag. Nicolai Papæ IV. incip. *Olim.* Et hanc ſententiam videntur docere doctiſſ. Iuriſconſultus Alexander *vol.7.conſ.130.* Boërius *deciſ.178.* & Straccha *tract. de mercatura p.2.à n.40. uſque ad n.51.* adi illos, & non pigebit.

2. Sed mihi ſuppoſita veritate facti, (quod an ita ſit videant illi ad quos ſpectat,) contraria ſententia probatur, nam puto licitum eſſe deferre infidelibus etiam res prohibitas, quando deferuntur in Chriſtianorum utilitatem, ut ſi commutentur, vel vendantur pro iis, quibus indigent magis Chriſtiani, ita ut major ſit eorum commoditas, quàm damnum inde proveniens. Ita ex Societate IESU Valer. Reginald. *in praxi, tom.1. lib.9. cap.18. n.301.* & ex Dominicana familia Ant. de Souſa *in expoſit. Bullæ Cœnæ, c. 8. diſp.51.n.2.* & Alterius *de cenſuris, tom.1.diſp.8. lib.5. cap.5.col.4.§.ut probetur.*

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 46. & in alio §. & verſ. ejus not.

3. Adde quòd commercium prohibitum cum infidelibus non intelligitur tempore neceſſitatis, ut in caſu ſimili, & aliis notavit noviſſimè Coninch *de actibus ſupern. lib.1. diſp.18. n.18.* cum Suarez *tractat. de fide, diſp.18.ſect.6.n.8.* Ratio eſt, quia, ut notavit Filliuc. *in quæſt.moral.tom.1.tract.16.cap.6.n.147.* & Sayrus *de cenſuris, libr.3. cap.12. n.34.* præceptum Eccleſiaſticum non obligat cum tanto rigore, & neceſſitas in hac materia accipitur moraliter, ut etiam in caſu ſimili notavit Anton. Ricciul. *in tract.de jure perſon. lib.2. cap.41. n.19.* & Tabiena *verb. medicus, num.17. verb. Iudæus, n.6* Talem verò neceſſitatem extare in caſu noſtro multi aſſerunt. Ergo licitum erit tale commercium; & permutationes rerum.

4. Nec obſtant ea, quæ in contrarium adduximus, nam illi Doctores, *ad c. quod olim*, non loquuntur in caſu noſtro, videlicet neceſſitatis, ſeu quando victualia deferuntur propter majorem utilitatem, quam nos Chriſtiani præcipimus.

5. Ad Extravag. Nicolai & Clementis reſpondeo cum Sylveſtro *verb. excommunicatio, 7.n.60.* & Petro de Lorca *in 2.2. D.Thomæ diſp.51.n.7.* ibi: Pontifices prohibere deferre victualia, & alia mercimonia in Alexandriam, vel alia loca Sarracenorum terræ Ægypti, non autem prohibere ſupradicta deferre ad alios Sarracenos: & ſi hoc prohiberent, reſpondendum eſt, ut *ſuprà ad cap. quod olim, de Iudæis*, non loqui videlicet in caſu noſtro.

6. Sed vide, ſi libet, circa præſentem quæſtionem Conradum *de contract.tract.3. q.51.concl.1.* Gambaruptam *tract.de caſibus reſerv.cap.7.* Bonacinam *de legib. diſp.3. q.2.punct.5.n.2.* Molfeſ. *in ſum. tom.1. tract.11. cap.2.n.23.* Sayrum *de cenſuris, lib.3.cap.11.* Alterium etiam *de cenſuris, tom.1. diſput.8. lib.5. cap.1. & ſeq.* Suar. *in 3.p. D.Thom. tom.5.diſp.21.ſect.2.* Navar. *in cap.ita quorundam, de Iudæis.* Filliuc. *tom.1.tract.16.c.6. n.139.* Azorium *p.1.lib.8. cap.23.* Duardum *in Bull. Cœn.lib.2.can.7.q.1. & 2.* Tabienam *verb.excomm.n.5. & 6.* Naldum *in ſum. verb. Infidelis, n.2.* qui fuſiſſimè tractant, quando jure poſitivo ſit licitum, vel prohibitum infidelibus mercimonia deferre.

RESOL. L.

An pœnæ contra duellantes ipſo facto incurrantur?

Ex quo deducitur, an publicus percuſſor Clerici ſit vitandus ante ſententiam judicis declaratoriam? Ex part.11. tract.8. & Miſc.8. Reſ.21.

§.1. Caſus eſt frequentiſſimus, & ad illum negativè reſpondet Petrus Navarra *de reſt. leg.2. cap.3. num.292.* ſpecialiter, & noviſſimè Concilium Tridentinum *in dict. cap.19. §.25.* de reformatione ſub gravibus pœnis uſum duellorum reprobat. Primum ipſo facto excommunicatos eſſe decernit Dominos temporales; qui locum ad monomachiam, ſive duellum in terris ſuis inter Chriſtianos conceſſerint. Secundò privati ſunt dominio Civitatis, vel loci apud quem duellum ſit permiſſum, ſi ab Eccleſia obtinuerint, vel ſi feudo habeatur, eo privati ipſo facto, domino directo acquiratur. Tertiò ipſi pugnantes, & eorum patrini excommunicationem incurrant, & bonorum præſcriptionem, ac perpetuæ infamiæ pœnam, & ut homicidæ puniri debeant, ſi qui in ipſo conflictu deceſſerint, careant Eccleſiaſtica ſepultura. Quartò illos, qui in cauſa duelli conſilium dederint, aut ſpectaculo interſint, excommunicationis, ac perpetuæ maledictionis vinculo teneri. Non tamen credimus pœnas tertij, & quarti ordinis ipſo facto incurri, *ut ex text. ipſius oratione colligitur.* Ita Navarra.

2. Sed prorſus ejus ſententiam rejiciendam eſſe, & affirmativam omninò tenendam exiſtimo. Vnde rectè nominatim contra Navarram inſurgit Doctor Sorbonicus Andreas Duvalius *in ſecunda ſecundæ Divi Thomæ, tractat. de Charitate, quæſt.17. articul.1. in fine*, ubi loquens de pœnis contra duellantes ſic aſſerit: An autem ipſo facto hæ pœnæ ab

ab illis incurrantur, dubitatur: Petrus enim Navarra 2. *de reſtitution. cap.* 3. *num.* 292. *fol.* 184. ait, duas poſteriores perſonas ipſo facto non incurrere ipſas pœnas, adeo ut ipſæ ante ſententiam Prælati, ſint tantum comminatoriæ. Contrarium tamen videtur probabilius; ſi enim domini temporales, qui ſolummodo duella in ſuis terris permittunt, de facto excommunicentur, multò magis pugnantes, & eorum patrini, qui ad ipſum duellum poſitivè concurrunt, erunt ipſo facto excommunicati. Nec eſt alicujus momenti quod objicit Navarra non eodem modo loqui Concilium de ipſis patrinis, & pugnantibus, quo de dominis temporalibus; ſi quidem de his loquendo ait: ſint ipſi domini eo ipſo excommunicati. Quando verò ſermo eſt de pugnantibus, & patrinis, ſolùm ait: Qui verò pugnam commiſerint, & qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, proſcriptionis bonorum ſuorum, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant. In pœnis autem ſemper benignior pars eſt eligenda, ubi expreſsè, & apertè jura non loquuntur, ut hic contingit; non enim ait Concilium, ipſos pugnantes, & patrinos ipſo facto, vel eo ipſo excommunicationem incurriſſe. Hoc, inquam, nullius eſt momenti; quippè cum hæc particula, eo ipſo, ſubintelligenda etiam eſt in ſequentibus pœnis, & etiam perſonis, præſertim cum Concilium non intenderit, magis ſævire in minus peccantes, quales ſunt domini temporales duella permittentes, quàm in eos, qui gravius peccant, & quod amplius eſt, cùm utrique in eodem capite, & quaſi in eodem loco contineantur. Hucuſque Duvalllius, cujus ſententiam non probabiliorem, ut ipſe, puto, ſed certam contra communem opinionem DD. & contra Praxim Eccleſiæ.

3. Nota verò quod poſt hæc ſcripta inveni Deciſiones Mutinenſes (ferunt Auctorem fuiſſe Patrem Raphaëlem Caſtellum Societatis Ieſu) tractare hunc caſum *lege* 9. *quæſtione* 310. & ſic diſtinguere, nam pœnæ contra duellantes juxta Conſtitutionem Summorum Pontificum, tum Sacroſancti Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *cap.* 19. in duplici ſunt differentia; aliæ enim ſunt, quæ poſſunt executioni mandari abſque hominis actione, & in abſtinentia ab actione conſiſtunt, verbi gratia excommunicatio, interdictum, &c. aliæ ſunt, quæ hominis actionem requirunt, ut privatio juriſdictionis, confiſcationis bonorum, privatio Civitatis, caſtri, aut loci, &c. Idcircò diſtinguendo, dicendum eſt, pœnas, quæ nullam requirunt hominis actionem, ipſo facto, & abſque ſententia incurri, quia in Conſtitutionibus pœnæ eo ipſo infliguntur; Illas verò pœnas, quæ abſque hominis actione non poſſunt executioni demandari, non incurri ante ſententiam, ſaltem declaratoriam criminis, juxta opinionem probabiliorem multorum: & ratio eſt, quia legem humanam oportet eſſe hominum moribus, ac naturæ congruam, & valdè alienum eſt à natura, & moribus hominum, quod idem cogatur eſſe reus, ac judex, vel etiam juſtitiæ executor. Ita ibi.

4. Sed ex his oritur puchrum dubium, an publicus percuſſor Clerici ſit vitandus ante ſententiam judicis declaratoriam? Et olim *in part.* 3. *tractat.* 5. *reſolut.* 14. ex Covarruvia, Sayro, & Fagundez negativam ſententiam docui, quam poſtea plures amplexi ſunt Doctores, quos ego ſparſim in meis operibus adduxi, & nunc plures addam, omnes in unum congerendo, ut facilius à Lectoribus præ manibus habeantur. Sic itaque

Quæ hic eſt intra in tr. 2. Reſ. 55 & lege ibi Reſ 56 & 57. & ex Reſ. 5. §. Nota tamen

docet Nigrus *in cæremonialib. parte* 7. §. 9. *numero* 20. Caſpenſis *in curſu Theolog. titul.* 2. *tractat.* 24. *diſput.* 2. *ſect.* 2. *num.* 15. Hurtadus *diſput.* 2. *difficult.* 3. *num.* 9. *de excommunication.* Bordonus *in Miſcellan. Deciſ.* 387. Antonellus *de regimin. Eccleſ. Epiſtol. libr.* 8. *cap.* 5. *num.* 14 Garzias *in ſumma tractat.* 1. *difficult.* 3. *dub.* 2. *punct.* 5. *num.* 42. Iterum Bordonus *deciſion.* 391. Ianuarius *part.* 1. *reſolut.* 65. *num.* 47. Cœleſtinus *in compend. tractat.* 3. *cap.* 9. *difficultat.* 3. Baſſæus *verbo Excommunicatio* 7. §. *unico, num.* 2. Eſcobar *in Theolog. moral. tractat.* 4. *Examin.* 2. *cap.* 11. *num.* 32. Crouſers *in regulam. Sancti Franciſci, ſect.* 9. *fol.* 565. Ioannes Dionyſius *in Addition. ad Deciſ. Bonon. anno* 1646. *menſe Iunio caſu* 3. *fol.* 79. Caſtilentus *in Polyanthea Theolog. moral. verbo Conſecratio Eccleſiæ difficult.* 2. *in fine* Brunus Caſſaingh *de privil. Regul. tr.* 2. *cap.* 4. *propoſ.* 6. & Novarinus *in ſcrutinio ſpirituali part.* 3. *cap.* 38.

5. Habet igitur hæc ſententia pro ſe octodecim Doctores, omnes viros pietate, & doctrina inſignes, unde probabilem, & tutam eſſe in praxi, nemo niſi pertinax negabit. Ideò aſſero quod, ut quis dicatur publicus percuſſor Clerici, ad hoc ut illum vitare teneamur, oportet, ut talis percuſſio nulla poſſit tergiverſatione celari, & nullo juris remedio notari: cùm ergo in hoc caſu poſſit percuſſor Clerici notorius dicere, ſe fuiſſe ebrium, vel in ſuam juſtam defenſionem feciſſe, aut ignoraſſe excommunicationem percuſſioni eſſe annexam, & alia tergiverſatione celari, allegando in judicio rumoris falſitatem: propterea quamdiu non conſtat per judicis ſententiam, illum juris remedio non poſſe excuſari, nunquam dicitur notorius Clerici percuſſor.

RESOL. LI.

An Principes ad vitandum majora mala poſſint in aliquo caſu abſque incurſione cenſurarum permittere duellum? Ex part. 6. tractat. 6. & Miſc. 1. Reſolut. 20.

§. 1. Affirmativè reſpondet Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 30. ubi dicit, quòd licèt Princeps ſemper peccet aſſenſum præbendo his duellis, ſive ea concedendo; at immunis eſſet culpæ ea permittendo in aliquo caſu extraordinario ad vitanda majora mala, ſicut ob ſimilem cauſam licet permittere lupanaria. Et pro ſua opinione probanda adducit Cajetanum *in ſecunda ſecundæ, quæſtion.* 95. *artic.* 18. *in fine, & in ſumma, verb. Duellum in fine.* Armillam *eodem verbo, num.* 2. Emanuëlem Sà *num.* 1. Valentiam *tom.* 3. *diſp.* 3. *quæſt.* 17. *punct.* 1. *in fin.* & Liranum 1. *Regum, cap.* 17. qui omnes dicunt licitum eſſe Principibus minora mala permittere ad vitanda majora. Et quia contra hanc opinionem videtur obſtare Conſtitutio Gregorij XIII. contra duellantes, qui extendit illam ad Dominos duella permittentes, aut non prohibentes, reſpondet illam eſſe intelligendam, quando illicitè permittunt.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. penult.

2. Verùm ſuaderi poteſt negativa ſententia. Primò ex Decreto Concilij *ſeſſione* 25. *capit.* 19. *de Reformat.* quo excommunicantur Domini temporales, qui locum ad Monomachiam in terris ſuis inter Chriſtianos non ſolùm conceſſerint, ſed etiam, ſic fiier permiſerint. Secundò probatur ex Conſtitutione Gregorij XIII. contra duellantes *ibi.* Volentis etiam locorum Dominos, ſi certamen ex condicto hujuſmodi (nota) permiſerint, aut quantum in ſe fuerit non prohibuerint, excommunicari.

Ter

Tertiò probatur ex Conſtitutione Clementis VIII. §. *Nos nefaria*,&c. *in fin.&* §. *ac inſuper*,*&* §. *non ſolùm*, in qua approbat, & innovat dictum Decretum, & Conſtitutionem Gregorij X I I I. & declarat locum habere, ubicumque gentium & terrarum, & excommunicat non ſolùm locorum Dominos, ſed etiam Magiſtratus duella permittentes, & quantum in ipſis eſt, non prohibentes.

3. Nec obſtat reſponſio data à Sanchez dicente dicta jura intelligi debere de illicita permiſſione, non autem de licita: nam reſpondet: primò, quòd dicta jura generaliter & ſimpliciter loquuntur, & ideò generaliter, & ſimpliciter, & abſque diſtinctione debent intelligi, itaut comprehendant omnes caſus, & ita fuerunt uſu recepta. Secundò; Pius ſecundus per Conſtitutionem ſuam, quæ incipit *Regis pacifici*, §. *nos igitur*, *in fine*, prohibet omninò duella committi ex quacumque cauſa (nota) etiam à legibus fieri permiſſa. Quæ Conſtitutio per Clementem V I I I. fuit confirmata & innovata, ut patet *ex* §. *nos nefaria*, &c. Ergo comprehendit caſum à Sanchez exceptum. Tertiò, ſi Duellum in aliquo caſu eſſet permittendum, utique eſſet permittendum, quando pactiones fuerint de dirimendo certamine, cùm primùm alteruter vulneratus fuerit, ſeu ſanguinem effuderit; ſed etiam in hoc caſu eſt prohibitum per Clementem V I I I. ut patet in ſua Conſtitutione §. *necnon*, &c. Et Domini & Magiſtratus permittentes, & quantum in ipſis eſt non prohibentes puniuntur, ut patet *ex* §. *& non ſolùm*, &c. Ergo multò magis eſt prohibitum verùm Duellum, ubi non interveniunt dictæ pactiones. Quartò, experientia docuit, quòd non ſolùm non evitabuntur majora mala ex permiſſione Duellorum: ſed ex uno inconvenienti (nempè ex permiſſione duellorum) plura accidereut mala & ſcandala, ut teſtatur Iulius II. *in ſua Bulla Regis Pacifici*, &c. *in fine procemij*. Ergo illud Axioma, Licitum eſſe Principibus minora mala permittere ad evitanda majora; limitandum eſt non habere locum in Duello ex ſuperius dictis.

4. His tamen non obſtantibus non deſinam adnotare ſententiam Sanchez affirmativam docere noviſſimè Fragozo *in Regimine Chriſtianæ Reipublicæ*, *part*.1. *lib*.1. *diſputat*. 2. *num*. 23. Hurtadum de Mendoza *in ſecunda ſecundæ de fide*, *ſpe*, *& Charitate volum*.2.*diſput*.170.*ſect*.21.§. 173. ubi ſic aſſerit. Princeps non eſt obnoxius his pœnis, quando permiſſo duello vitat graviora damna, quæ alia ratione vitari non poſſent, niſi cum graviori incommodo. Probatur, tum quia minora mala non ſolùm permittuntur, ſed etiam conſuluntur, quando aliter vitari non poſſunt: tum etiam quia jus naturale & Eccleſiaſticum vetant eas permiſſiones ad vitanda damna inde ſequenda; ergo ſi non ex permiſſione ſequantur damna graviora, non intelligetur permiſſio interdicta. Vnde in tali caſu licebit deſignare certamini locum, ſicut licèt deſignare locum lupanari, quando ſine lupanari vitari non poſſunt incommoda graviora: & deſignatio loci non eſt cooperatio ad certamen, ſicut neque deſignatio lupanaris eſt cooperatio ad impudicitiam meretricum: ſed eſt deſignatio conditionata, ut ibi concertent, ſi ſiqui concertare voluerint; ſicut in lupanari, ut ibi meretricia exerceat, ſi quæ voluerit eſſe meretrix. Poſſúntque in deſignando locum multæ ſuppetere rationes, quibus vitentur graviora damna; quod eſt multò melius: eſtque multò meliùs ut locus eligatur à Principe, quàm à Monomachis, ut contingit in lupanari eligendo, quæ electio, ſi ipſis meretricibus permitteretur, ipſæ ſe proſtituerent in Vrbis Meditullio. Hæ occaſiones ſunt, quando inter duos Principes ferverent odia minitantia bellum exitiale: quod quidem averteretur & reſtinguerentur odia, ſi Monomachiam permittat Princeps tertius; qui non ſolùm poſſet eam permittere, ſed conſulere: ſi omnibus prudenter expenſis judicaret illam eſſe aquam illi incendio, conſulere inquam non abſolutè, ſed ut poteſt conſuli minus malum. Item ſi Vaſalli Principis ita tumultuentur civilibus odiis; ut prudenter timeatur illos catervatim, & ex inſidiis congreſſuros; neque ipſe Princeps poſſet eos legibus coërcere, nec compeſcere, immineátque, ſeditio & rebellio; tunc ſi poſſent ea damna vitari permiſſa, aut conſulta Monomachia; eſſet permittenda, aut conſulenda; minus enim malum eſt, ut pauci congrediantur, quam ut multi. Item ſi duo Principes peterent à Principe tertio campum, ut ex ipſorum Vaſallis pauci in eo duellarent; ſi Princeps tertius illum negare non poſſet ſine periculo, ut illi in eum arma verterent, illíque immineret, aut amiſſio Regni, aut periculoſum bellum. Hæc uſque Hurtadus; cui etiam adde Cœleſtinum *in compend. Theol. mor. tr.* 3. *cap*. 10. *n*. 10. & alios; quos ego remiſſivè citavi & ſequutus ſum *in* 3. *parte*, *tr*.6. *reſ*.1.

Quæ nunc hinc ſequ... cur in ejus §. penult.

R E S O L. LII.

Notabilia quædam circa materiam duelli.

Et in textu hujus Reſolutionis 14. *diverſi caſus adducuntur*, *& explanantur pro praxi ad incurrendam*, *vel non incurrendam excommunicationem propter duellum.* Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſ. 1.

§. 1. MAteria duellorum frequenter in praxi ſolet accidere; ideo ponam hìc breviter aliqua magis practicabilia. Dico igitur primò, quòd diffidens alterum non animo pugnandi, ſed cauſa honoris proprij defendendi, non incurrit in excommunicationem. Ita contra Peregrinum *de duello quæſt*. 24. docet Floronus *de duello cap*. 6. §. 2. & Naldus *in ſumma*, *verb. duellum*; *num*. 2. imò cum Filliucio *tomo* 2. *tract*. 15. *capit*. 5. *quæſt*. 5. *numero* 113. alibi probabiliter docui hoc eſſe verum; etiamſi ad locum conventum accedant abſque animo verè pugnandi; ſed tantummodo aliquos ictus inferendi, cum morali ſecuritate; quòd nullum damnum ſecuturum ſit, ſed pax potiùs inde concilianda, & ita etiam hanc ſententiam tenet noviſſimè Vvolfgangus à Vvorburg *in rudimentis juris canonici de excom. art*. 5 *fol*. 196.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. ſeq. poſt medium, verſ. Quidam, &c.

Alibi in Reſ. ſeq. in fine, & infra in Reſ. 64 §. ult. paulo poſt initium

2. Dico ſecundò non incurrere in excommunicationem, ſi quis ad inimicum accedat arguendo illum mendacij, ſi ſuſtinere voluerit, quod ſibi relatum fuit, etiam ſi hoc dicendo manum enſi apponat. Ita contra Peregrinum *quæſtion*. 26. *numero* 2. tenet Bonacina *tom*. 3. *diſput*. 2. *quæſtion*. 3. *punct*. 48. *num*. 14. hoc enim non eſt provocatio ad duellum facta ex condicto, ſtatuto loco, & tempore, ſed potiùs eſt injuſta aggreſſio.

Sup. hoc infra in Reſ. 64 §. ult. curſim ad medium, verſ. nec qui

3. Dico tertiò, non affici excommunicatione, qui alium provocat ad pugnandum nullo ſtatuto loco, & tempore, & hoc etiam procedit in terminis Bullæ Clementis V I I I. quidquid ſentiat Peregrinus *quæſt*. 15. *num*. 3. *& quæſt*. 20. *num*. 3. contra quem inſurgit Bonacina *ubi ſuprà num*. 15. & alij, ex ratione *ſuperiùs* adducta; quia videlicet hæc actio non habet requiſita conſtituentia duellum.

Sup. hoc infra lege doctrinam Reſ. 60.

4. Dico quartò, cùm quis ad locum duelli cauſa inſpiciendi acceſſit, non incurrere in excommunicationem;

Sup. contento in hoc §. infra.

in Reſ.62. per totam,& in Reſ.64 §. ult. circum ad medium.

cationem, dummodo duellum, vel actus ad pugnam proximus ſecutus non ſit. Ita ego olim conſului contra Peregrinum *quæſt.* 37. Imò puto cum Leſſio *lib.*10. *cap.*4. *dub.*11. *num.*83. & Sfortia *in Bull. Pont. epitome* 153. *theorem.* 392. ſpectantem ex occulto duellum non incidere in excommunicationem, quod etiam Riccius *in praxi tom* 3. *reſ.*42. *num.*2. Scortia cum Reginaldo, & Sanchez tenent de tranſeunte obiter, & aſpiciente duellum, cùm non ſit ſpectator, ex induſtria, & ex propoſito.

Sup. hoc in Reſ. not ſeq. & in eodem §. poſt medium.

5. Dico quintò, quòd qui narrat aliquod factum ex qua narratione prævidet aliquos, qui rem illam intellexerunt, arrepturos occaſionem provocandi ſe ad duellum, non incurrere in excommunicationem, quidquid aſſerat Peregrinus *quæſt.*27. & ita docet Bonacina *num.* 32. & ita ego olim in caſu contingenti determinavi cum conſenſu Doctorum virorum; niſi hoc faciat, ut eos ad duellum incitet. Et ratio noſtræ ſententiæ contra Peregrinum eſt, quia iſta actio in Bulla Clem. VIII. non exprimitur, & pœnæ non ſunt extendendæ ultra verborum ſignificationem. Ergo, &c.

Sup. hoc infra in Reſ. 64. §. ult. ad medium.

6. Dico ſextò, audientes, vel legentes ſcripta, in quibus aliqui ſe provocant ad duellum, minimè nexu excommunicatianis vinciri. Et ita ego olim conſului contra Peregrinum *quæſt.*28. & adducebam Comitolum *lib.*6. *cap.*14. *num.* 7. & rationes *ſuprà* adductas, quia hoc in Bulla non exprimitur, & quia odia non ſunt amplianda.

Sup. hoc ibidem paulo poſt medium dicti §.

7. Dico ſeptimò, quòd qui ratam habet provocationem, vel pugnam, vel aliam actionem in Bullis Pontificiis expreſſam, ſuo nomine factam; non incidit in excommunicationem; ita Florianus *cap.*14. §.3. *num.*1. quidquid aſſerat Peregrinus *q.*31. *num.*3. quia Pontifices dum volunt pœnam ad ratihabitionem extendere, hoc ſolent exprimere; adde quòd ratihabitio non comparatur mandato in pœnis, niſi exprimatur. Ergo, &c.

Sup hoc in Reſ. ſeq. in principio.

8. Dico octavò, eum qui præmiſſa ob duellum provocatione contulit ſe ad locum conſtitutum, & altero non comparente diſceſſit, minimè in excommunicationem Gregorij XIII. incidiſſe puto, & ita contra Peregrinum *quæſt.*45. tenet Scortia *in Bulla Pontif. epitome* 155. *theorem.*392. & alij penes ipſum, quibus ego addo Megalam *in tertia part. lib.* 4. *cap.*4. *quæſt.*2. *num.*11 Ioan. Franciſcum Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib.*7. *verb. duellum.* Naldum *in ſumma verb. duellum*, *n.*6. & Riccium *in praxi tom.*3. *reſol.*52.

9. Dico nonò, quod Peregrinus *quæſt.*33. docet duellum conſulentem incurrere in excommunicationem, etiamſi conſilium non ſit efficax, vel influat in effectum; ſed contraria ſententia probabiliter ſuſtineri poteſt, ut notat Bonac. *n.*28.

Sup. hoc infra in Reſ. 58. §. ult. & in alio ejus not.

10. Dico decimò, conſulentem duellum non incidere in excommunicationem, etiamſi conatus fuerit influxum conſilij revocare, ſed reipſa non revocaverit; ſcio Bonacinam *n.*36. contrarium docere, ſed tu probabiliter noſtram ſententiam ſequi potes.

11. Dico undecimò, quòd ſi incontinenti orta inter aliquos ſit rixa, unuſque alterum iracundia motus ad dimicandum in certo loco invitet, & incontinenti ibi dimicent, non incurrit in excommunicationem. Ita Flavius Cherubinus *in Bulla Pontif. tom.*3. *conſtit.*11. *Clement. VIII. ſchol* 1. qui citat Ludovicum Lucenſem, Farinacium, & Tuſchum, quibus ego addo Ioannem Franciſcum Suarez *in enchiridio caſuum conſcientiæ lib.*7. *verb. duellum*, & Riccium *in praxi tom.*3. *reſol.*51. Item ait Graffius, diffidentes ſe ad pugnandum in aliquo loco, quò ſtatim tendunt, & pugnant ibi, non incidere in excommunicationem, quia non adeſt aſſignatio temporis. Ita ille *in praxi lib* 1 *cap.*7. *n.*22. & Ioan. Franciſcus Suarez *ubi ſuprà*, ſed probabiliorem eſſe contrariam ſententiam aſſerit Bonacina *loco citat. num.*7.

12. Non reticeam hîc adnotare, quod ſecundùm Layman *in Theologia morali lib.*3. *tract.*3 *part.*3. *cap.*3. *num.*3. in duobus caſibus duellum damnari non poteſt, videlicet, ſi miles in exercitu, vir equeſtris in aula Regia officio, & dignitate excidere debeat ob ignaviæ, ac timiditatis notam, niſi identidem provocanti ſe ſiſtat; vel ſi quis ab injuſtis convitiis, ac ſubeundo dedecore aliter ſe liberare nequeat, niſi cum provocante congrediatur. Hæc Layman; an verò probabiliter, aliis judicandum relinquo, mihi enim non placent, ex his quæ adducit Reginaldus *tom.*2. *lib.*21. *cap.*7. *num.*80.

Sup. contěto in hoc §. infra in Reſ. 55. in principio, & in Reſ 56. ad medium, à verſ. Si ergo.

13. Nota ſecundò, contra Megalam *in* 3. *part. lib.*4. *cap.*4 *quæſt.*2. *num.*13. & Salonium *in* 2. 2. *q.*64. *art.*3. *contr.*3. *concl. ult.* poſſe Principem in caſu extraordinario ad majora vitanda mala duellum permitterre; & ita docet Scortia *in Bull. Pontif. epitome* 155. *theorem.*392. qui citat Sanchez, Valentiam, Cajetanum, Sà, & Navarrum, quibus ego addo Reginaldum *tom.*2. *lib.*21. *cap.*7. *num.*73.

Sup. hoc in Reſ. præterita.

14. Et tandem nota tertiò pro coronide hujus reſolutionis, quod noviſſimè Franciſcus Merolla *in diſput. Theol. mor. tom.*1. *diſp.*2. *cap.*4. *dub.*10. *concl.*3. *n.*390. ſic aſſerit. Quantum ad ſcripta provocantia ad duellum, ſi loquamur de famulis ſcribentibus tantùm, & non deferentibus: exiſtimo poſſe dari caſum, in quo licitum ſit famulis ea ſcribere, ut ſi aliàs eis immineret periculum mortis, vel alterius gravis nocumenti. Si verò de famulis ea ſcripta ſcienter deferentibus ſermo ſit, eſt valdè probabile, id ita eſſe intrinſecè malum, ut in nullo caſu liceat, quamvis oppoſitum non ſit improbabile. Ita ille. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem materiam duelli, alias quæſtiones ex induſtria relinquimus, quia non ita in praxi facilè occurrere ſolent.

Sup hoc infra in Reſ. 64 § ult poſt medium, & in tom. 7. tr. 5 Reſ.44. §. Sed hanc, ad medium, verſ. & idem eſſe, & in Reſ.78. §.2. ad lin.13.

RESOL. LIII.

An ſi quis provocaret aliquem ad duellum, ſe ſe conferens poſtea ad præfixum locum, & præfixo tempore, ibíque fruſtra expectato inimico diſcedens, incidat in cenſuram Bullæ Greg. XIII.

Et quid eſt dicendum, ſi aliquis offenſus à N. illum provocavit ad duellum, certo in loco, &c. non tamen habebat animum pugnandi, & certo ſciebat pugnam non ſequuturam, quòd amici utriuſque hoc impediſſent, an in tali caſu incidat in excommunicationem prædictæ Bullæ?

Et alij tres caſus curſim attinguntur pro materia duelli.

Ex part.2. tractat. 16. & Miſcell.2. Reſolut.53. aliàs 55.

§.1. Hic caſus frequenter ſolet accidere: & affirmativam ſententiam docet Peregrinus *tractat. de duello q.*41. *per tot.* ſed mihi contraria opinio placet, & ita tenet Comitolus, Delrius, & Sanchez, quos citat, & ſequitur Scortia *in Bull. Pont. Epitome* 155. *theorem.*392. quibus ego addo Megalam *in* 3. *part. lib.*4. *cap.* 3. *n.*11. Notandum eſt obiter pro hac materia de duello, excommunicationem incurrere, ſi quis diceret: Vade quæſitum gladium, hic te expecto, vel, Veni ad talem locum, te ibi expecto; vel ſi exiſtens in navi, vel alibi dicas, Egrediamur in terram, vel foras, te expecto in tali loco; vel quiſque noſtrum abeat quæſitum enſem, in tali loco mox pugnaturi; ſecus ſi quis offenſus dicat offendenti.

Sup. hoc in Reſ. præterita, §. Dico octavo.

Diſtrin

Diſtringe enſem, tecum enim pugnare volo. Sed non gravabor hìc apponere caſum, de quo olim interrogatus fui. Quidam offenſus ab N. illum provocavit ad duellum, certo in loco, &c. non tamen habebat animum pugnandi, & certò ſciebat pugnam non ſequuturam, amici enim utriuſque hoc impediſſent, ſed hoc efficiebat ad ſatisfaciendum honori læſo. Reſpondi tunc ſupradictum non incurriſſe in excommunicationem; & ita docet in ſtrictiori caſu Filliuc. *tom.*1.*tract.*15.*cap.*5.*num.*113.nempe etiamſi venirent in locum deſignatum, ſed amici utriuſque iſtos conventos reciperent in ſe, dummodo priùs duellantes de hoc ſecuri eſſent, & animum pugnandi non haberent. Sed ad alia tranſeamus.

Sup. hoc in Reſ. præterita, §.1 in princ. & inf. Reſ.64.§.ult. in princ.

Sup. hoc in Reſ. præterita §.1. ad med. verſ. Imò, & inf. in Reſ.64. §. ult. paulo poſt initiũ.

RESOL. LIV.

Vtrum duellatores, oblato, & acceptato duello incidant in excommunicationem, ſi pugna poſtea non ſit ſequuta? Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſol. 102.

§.1. Frequentiſſimus eſt caſus, & ad illum affirmativè reſpondet Filliucius *tom.* 2. *tract.* 29. *cap.* 8. *num.* 170. *uſque ad num.* 176. ubi conatur ex multis rationibus hanc ſententiam firmare, & ita ait eſſe praxim ſacræ Pœnitentiariæ, & ſtylum Curiæ Romanæ. Vide Bonacinam *de cenſuris, diſp.* 2. *quæſt.* 6. *punct.* 1. *num.* 41. ubi tenet prædictos incurrere pœnas Bullæ Gregorij XIII. Vide etiam Peregrinum *tract. de duello*, *q.* 4. *num.* 4. *& 7. in fine*, *& q.* 41. *per totam*, cum Luca Florono *tractat. de duello*, *cap.* 1. §.1. *num.* 3. *& cap.* 3. §.1. *num.* 14.

2. His tamen non obſtantibus Hurtadus de Mendoza *in* 2.2.*diſp.*170.*ſect.*21.§.190. firmat duellatores non incurrere pœnas Bullæ Gregorij XIII. oblato duello, & acceptato, ſi pugna non committatur. Et hoc etiam eſſe verum in terminis Bullæ Clementis VIII. probat poſtea *in* §.196. ubi ſic ait. De ipſis duellatoribus oritur gravior controverſia, ut non ipſi contrahant has pœnas duello oblato, & acceptato, quamvis pugna non fuerit commiſſa. Et reſpondeo pugna non commiſſa re ipſa, & de facto, duellatores minimè eſſe excommunicatos, quia Gregorius XIII. eos non comprehendit niſi pugna ſecuta. Sed Clemens VIII. in hac re nihil innovat: ergo. Minorem jam probo de provocato, ait enim §.5. ex condicto ad generale certamen deſcẽdat, aut ad illud provocet. Itaque provocatus præſtringitur lege, ſi deſcendat: deſcendere autem plus eſt, quàm accipere duellum, eſt enim perinde apud Latinos in arenam deſcendere, ac pugnare: provocare enim in arenam, eſt provocare ad pugnam, accipitur enim locus pro actione in eo exercenda. Vnde gladiatores appellabãtur Arenarij, quia pugnabant in circo arena conſperſo. Cùm igitur Pontifex agens de provocato requirat deſcenſum in arenam, in ſenſu dicto eſt accipiendus in lege pœnali, neque alibi iterum agit de provocato, pugna non ſequuta. Secundò probatur in provocatore, nullibi enim conjungitur duellatori provocanti excommunicatio, pugna non ſequuta. Imò quoties duellatorum meminit Clemens, ait, Duellum ex compoſito ineuntes, ut conſtat ex §.7. ubi ipſe addit excommunicationem de novo. Ex quo §. explicanda eſt tota Bulla, ob quod quando §.5. dixit *ad ſingulare certamen deſcendat*, *aut ad illud provocet*, intelligitur juxta §.7. ubi ſuam de novo adjicit cenſuram, nempe provocet exiſtens in arena, iniénſque certamen; pugnantes enim tam provocatorem, quàm provocatum excommunicat, ad quod uſus eſt illa diſtinctione inter defendentem, & provocantem, id eſt inter provocatum, & provocatorem, neque enim provocatio paſſiva aliquem excuſat ab excommunicatione, quamvis aliquam excuſationem videtur habere, quam non habet provocator. Denique quando pœna infligitur propter delictum, non contrahitur delicto non conſummato, niſi exprimatur à Legiſlatore, qui enim imperat homicidium, irregularis eſt, ſi homicidium ſequatur, non ſecus: ſed excommunicatio hæc decernitur propter monomachiam, & in ipſis monomachis non explicatur ejus vis, monomachia etiam non ſecuta: ergo non contrahitur excommunicatio, niſi monomachia ſecuta. Ita Hurtadus *ubi ſuprà* qui per alios §§. *ſubſequentes uſque ad* 201. reſpondet ad omnia argumenta Filliucij, & aliorum, & ad ſtylum Curiæ dicit, quod facit legem, quando habet aut formale, aut virtuale præceptum Pontificis, non verò quando illud non habet. De præcepto autem in hoc caſu nihil nobis conſtat, nec verò eſt inſuetum judicibus pauca negotia reſpicere. Ergo, &c. Verum an ſupradicta ſententia ſit probabilis, aliis judicandam relinquo, mihi enim magnam vim affert, etſi vera eſſet praxis ſacræ Pœnitentiariæ, & ſtylus Curiæ Romanæ.

RESOL. LV.

An in aliquo caſu vir Nobilis poſſit ſine peccato acceptare duellum? Ex p.5.tract.14.& Miſc.2. Reſol.99.

§.1. Caſum excogitavit, qui facilè poteſt evenire in praxim, doctus Hurt. de Mend. *in* 2.2. *tom.* 2. *diſp.* 170. *ſect.* 13. §.106. ubi ſic ait: Pone hominem nobilem ab alio provocari ad duellum, qui ſi illud recuſet, non cenſebitur illud recuſaſſe propter legem Dei, ſed propter timiditatem, quia non bene audit de obſervatione legis, quia ſe facilè projicit in alia peccata, vel certè alia ex cauſa cenſebitur timidus, & ab aliis deſpicietur, apud quos ſemper erit inglorius, ex quo non levia damna & incommoda ſequerentur. Eſt igitur, quæſtio, utrùm in hoc caſu poſſit provocatus exire in locum condictum, non cum abſoluta voluntate pugnandi, ſed cum conditionata, ſi à provocatore prius petatur injuſtè? Provocati autem abſoluta voluntas eſt tueri opinionem viri fortis & depellere infamiam timiditatis, quæ objecta per ſe ſunt honeſta & neceſſaria viro nobili ad degendam vitam decorè inter ſuos, præcipuè militi, qui ab exercitu cenſebitur eſſe gallina, & non vir; media autem, quæ elegit ad hunc finem, ſunt indifferentia ad bonum & malum; nempe, egredi in agrum, & in eo inambulare; quæ media honeſtantur ab eo fine. Hæc abſolutè vult provocatus. Pugnare autem non vult, ſed ſi ab alio petatur injuſtè, vult ſub ea conditione ſe inculpatè tueri armis, ſi alia ratione commodè non poſſit. In hac occaſione videtur provocatus minimè peccare, neque acceptare duellum, quia acceptatio duelli eſt voluntas deliberata, ſeu abſoluta, qua iſte homo caret. Item omnia, quæ vult abſolutè, ſunt licita ex ſe, finis item amatur licitè, quia nihil mali eligitur, neque ex parte finis, neque ex parte mediorum, quia hæc ſunt egreſſus in agrum, & in illo inambulatio: quæ autem amantur conditionatè, ſunt etiam honeſta, amat enim ſub conditione defenſionem inculpatam per cædem aggreſſoris injuſti, quando fit medium unicum ad propulſandam violentiam injuſtam. Solùm poteſt eſſe difficultas, quia provocatus videtur eſſe provocatori cauſa ruinæ, quia cùm provocatum viderit in agro, illum aggredietur injuſtè, quod non faceret provocato non comparente. Reſpondeo me non eſſe cauſam per ſe illius ruinæ, quæ per ſe oritur à ſola malitia provocantis. Provocatus enim

Sup. hoc in Reſ. ſeq & in alio §. ejus not. 2.

non vult niſi oſtendere ſe non eſſe timidum, neque facit, niſi inambulare per agrum, quæ per ſe non habent connexionem cum alterius ruina, niſi per accidens ex ſola illius malitia. At nullus tenetur cum gravi & proportionato incommodo abſtinere ab actionibus bonis, & indifferentibus, quamvis illis alius ſit per accidens abuſurus ad ſuam ruinam, ut conſtat exemplo fœminæ ſe moderatè comentis; ſed in hoc caſu non poteſt provocatus eas actiones præterire abſque gravi incommodo, ergo non peccat eas exercens, quia neque ex parte illius eſt voluntas pugnandi, aut aggrediendi provocatorem, ſed ſe præciſè defendendi.

2. Dices ab omnibus negari licitum eſſe acceptare duellum, tum quia eſt intrinſecè malum, & prohibitum lege Eccleſiaſtica, tum quia in illo uterque eſt aggreſſor; ſed provocatus acceptaret duellum, quia ſciens ſequendam eſſe pugnam ex ſuis actionibus, illa eligens, vult moraliter pugnam. Concedo majorem propter ejus probationes, & nego minorem. Ad ejus probationem reſpondeo, pugnam ſequi per accidens ex illis actionibus propter ſolam malitiam provocatoris; qui autem vult cauſam, ex qua per ſe & infallibiliter ſequitur effectus, vult virtualiter & moraliter effectum ipſum; qui autem vult aliquid quod non eſt cauſa effectus, non vult effectum: talis eſt provocatus in hac occaſione. Teneretur autem lege charitatis ab his actionibus abſtinere, quando ſine gravi, & proportionato damno poteſt, ſecus verò ſi non poteſt.

3. Dices ſecundò hunc caſum eſſe chimæricum, quia impoſſibile eſt ut aliquis verum honorem amittat quòd non egrediatur in locum condictum à provocatore, quia apud viros prudentes & Chriſtianos nullus poteſt malè opinari de alio, quòd non egrediatur, ob quod nullus poteſt acceptare duellum. Reſpondeo acceptationem duelli eſſe intrinſecè malam, ob quod propter nulla commoda temporalia eſt admittenda. Hæc autem non eſt acceptatio duelli, ſed quædam actiones honeſtæ, & indifferentes per ſe utiles, & unicè neceſſariæ ad depellendam infamiam timiditatis, à quibus abſtinere non tenetur cum tam gravi incommodo, quamvis provocator illis ſit per accidens abuſurus. Item dico quod ſæpiùs dixi, eas actiones eſſe illicitas, quoties provocatus poteſt per aliud medium depellere infamiam timiditatis: ut ſi vir ſit notæ fortitudinis, aut pietatis, aut ſi per virum Principem poſſit pacem componere. At verò ſi cenſetur in aliis occaſionibus eſſe violator legis Dei, nec nota eſt ejus fortitudo, neque aliæ perſonæ accurrunt, quæ cum ejus honore ea de re tractent, jam eſt in tantas anguſtias conjectus, ut non poſſit abigere infamiam timiditatis, niſi egrediendo in agrum. Hæc omnia Hurtadus *ubi ſupra*, qui per alios §§. ſubſequentes, uſque ad 115. conatur hanc ſententiam mordicus probare; verùm in fine aſſerit hanc ſententiam eſſe ſpeculativè probabilem, practicè autem eſſe valde difficilem, & tu ne deſeras omnino communem ſententiam, quam ſequitur Hurtadus *de charitate diſp.9. diffic.26.*

RESOL. LVI.

An liceat in aliquo caſu acceptare duellum? Ex p. 10. tract.12. & Miſc.2. Reſol.54. aliàs 53.

Sup. hoc in Reſ. præterita.

§.1. AD hanc difficultatem ſic reſpondet Petrus Marchant. *in Tribunali Sacram. tom.2. tr.6. titulo 3. quæſt.15. reſol.2.* Non licet ulli, multo minus Duellum inire quacumque cauſa etiam honoris, niſi in caſu in quo liceret Aggreſſorem injuſtum occidere, & ſeipſum vitæ diſcrimini exponere. Ratio eſt; non enim poteſt quis ſe certo diſcrimini hominem occidendi exponere, &c. Dixi (niſi in eo caſu quo liceret Aggreſſorem occidere, & ſeipſum vitæ diſcrimini exponere.) Pro quo nota, verum honorem præponi bonis temporalibus, & æquari vitæ: Ideo in caſu quo liceret Aggreſſorem invadentem bona temporalia gravis momenti cum moderamine inculpatæ tutelæ occidere, in eodem caſu liceret honorem verum per Duellum tueri: Si ergo occurrat caſus in Duelli præſentatione, quo, ſi illud non accepto, Officium, Militiam aut Gradum ob infamiam deſerere debeo cum graviſſimo detrimento meo, vel Familiæ. Tunc crederem licere Duellum inire. Ratio eſt quia talis acceptatio non eſt niſi juſta defenſio contra realem Aggreſſorem, qui de facto moraliter meum honorem, Officium, gradum aggreditur, ut mihi illa violenter eripiat, quæ jure naturæ eadem vi defendere poſſum, & debeo, cùm abſque horum amiſſione retrocedere nequeam. Hunc ſolùm liciti Duelli caſum mihi poſſum imaginari poſſibilem, ſi tamen revera omnia quæ ſupra ponuntur, actualiter in caſu reperiantur. Hæc omnia Marchant. quæ ſecundum ejus mentem dicta eſſe volo. Et de hac quæſtione alibi alia à nobis etiam dicta ſunt.

Sup. hoc ſupra in reſ. 52. §. Non reticeam.

RESOL. LVII.

An provocantes ad duellum teneantur è domo non exire, dum non componitur pax?

Et quanam voluntate debeat provocatus è domo in publicum exire? Ex part.5. tract.13. & Miſc.1. Reſ.25.

§.1. CAſus eſt practicabilis; Pro cujus deciſione ſuppono me non teneri omittere eas actiones, quas ſine gravi, & proportionato damno prætermittere non poſſum, licèt ex eis alius vitio ſit accepturus occaſionem ruinæ propriæ. Hoc ſuppoſito reſpondeo ad dubium propoſitum, provocatum non teneri ſe domi continere, quando ſine gravi, & proportionato damno id efficere non poſſit: nam in tali caſu poteſt licitè in publicum exire. Ita Bañez *in 2.2. quæſt.64. art.7. dub.3. in fine*, & Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.2. cap.39. num.11.* In quibus verò caſibus incluſio intra domum erit maximè incommoda provocato, explanat Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. diſput.170. ſect.12. §.96. & 97.* ubi in fine docet hoc licitum eſſe, quoties provocatus non poteſt honeſtè ſe domi continere, quia prudens quiſque cenſebit id oriri non à ratione, ſed à timiditate, quæ omnia licita eſſe probat in illis caſibus, in quibus provocatus certò ſcit inimicum eſſe in loco, per quem ipſe eſt iturus, vel etiam quando faciendum eſt iter per locum condictum, ubi provocator expectat armatus. In his autem caſibus, in quibus licitum eſt provocato exire ad ſua negotia peragenda cum periculo pugnandi, poteſt & debet ire benè armatus, non ſecus ac ſi ipſe eſſet pugnaturus. Se enim armare non eſt peccatum, ea autem in occaſione prudentis eſt timere pejora, & ſe ad illa comparare. Nec poteſt provocator inde ſcandalum pati, quia cùm ipſe alium provocatione coëgerit, ut ſe armet, alioquin apud omnes erit imprudens, cur excandeſcet provocator, aut cur inde anſam arripiet pugnandi?

2. Sed quanam voluntate debeat provocatus è domo in publicum exire? Reſpondeo non voluntate abſoluta pugnandi, ſed conditionata, qua provocatus decernit pugnare, ſi à provocatore cogatur, nec poſſit ſe aliter honeſtè tueri: & ratio eſt, quia hæc voluntas non eſt mala, eſt enim de objecto bono, quia quando non poteſt periculum aliter effugi, quam dimicando cum

cum injuſto aggreſſore, tunc cum illo pugnare eſt bonum, quia eſt neceſſaria defenſio ab injuſta vi. Tunc autem provocatus egrediens domo, vult abſolutè negotia ſua gerere, & ſuum munus explere; quod quidem honeſtum eſt: media autem, quæ elegit, ſunt indifferentia ad bonum & malum; honeſtari autem poſſunt ab honeſto illo fine: ſunt autem ea media egreſſus è domo, inambulatio per vias publicas, & alia id genus; à quibus non tenetur provocatus abſtinere cum gravi ſuo damno, quamvis ſibi perſuadeat provocatorem eis abuſurum ad pugnam; ille enim abuſus non oritur ex meis actionibus, quibus eſt ille per accidens abuſurus, oritur autem per ſe à ſola malitia provocatoris, qui ex meis actionibus honeſtis abripit anſam ad peccandum.

RESOL. LVIII.

An, ſi conventio de pugnando facta ſit in rixa, & inter conventionem, & pugnam intercedat tempus, non incurratur in pœnas latas contra duellantes?

Et notatur conſulentem duellum non incurrere excommunicationem, ſi fecit quantum potuit, revocando conſilium, licet nihil profecerit. Ex part.6. tr.6 & Miſc. 1. Reſol. 21.

§. 1. Affirmarivam ſententiam docet Filliucius *tom. 1. tr. 15. cap. 5. num. 111. & 112.* ex duobus caſibus quos ibi ponit, & ego infrà refellam: & rationem adducit, quia eſt duellum ex condicto prohibitum à Conſtitutionibus Pontificiis, cùm intercedat tempus inter conventionem & pugnam.

2. Sed mihi placet contraria ſententia dummodò intra illud ſpatium temporis pugnantes non ſe vertant ad actus extraneos & alienos ab ipſa pugna, & arbitrio prudentis duret calor iracundiæ. Et ratio eſt; quia conventio & pugna eſt una actio moralis continuata, & in ipſo calore iracundiæ facta, ut patet ex Suarez *tom.4. in 3.part. diſp.22.ſect.5. num.21. & 22.* Sed principium dictæ actionis fuit rixa, & conventio pugnæ facta fuit in rixa, & in ipſo calore iracundiæ: & durante ipſo calore arbitrio prudentis ſequuta eſt pugna; Ergo pugna illa dicenda eſt rixa, & non duellum ex condicto factum, quia in actionibus moralibus principium ſemper attenditur.

3. Nec obſtat interventio temporis inter conventionem & pugnam, ſi enim pugna ſequuta eſt eodem die, quo facta fuit rixa & conventio; creditur commiſſa ex eodem calore iracundiæ, ut docet Menochius *de arbitr. judic. lib. 2. cent.4. caſ. 361. num. 53.* & Maſcardus *de probat. conſil. 98. n. 28.* & per conſequens eſt una actio moralis procedens ex rixa. Vnde ex ſupradictis ſequitur, contra Filliucium, *ubi ſuprà* quòd ſi duo exorta rixa in Eccleſia ibi ob reverentiam loci enſes non educunt, ſed conventione facta de pugnando in viam, vel in alium locum determinatum exeunt, ut pugnent, & pugnant, licet ſpatium temporis interceſſerit inter conventionem & pugnam, & in determinato loco ſit ſequuta: tamen ſi ad actiones extraneas & alienas à pugna non ſe verterunt ſed durante calore iracundiæ excitato in rixa pugnam commiſerunt, non eſt dicendum duellum ex condicto, ſed pugna exorta ex rixa, & per conſequens non inciderunt in excommunicationem & alias pœnas contra Duellantes inflictas, quia eſt una actio moralis continuata principium habens in rixa & finem in pugna, & quia principium attenditur in dictis actionibus, ut docet Bonacina *tom.3. diſput. 2. quæſt. 3. punct.48. num. 8.* & Peregrinus *de Duello, quæſt. 22. num. 21.* dicenda eſt rixa & non duellum ex condicto. Et ſimiliter ſi duo invicem contendant quorum alter, quia non habet enſem in vicinam domum ſe confert, ut eo accepto cum altero armato pugnet, dato quòd in ipſa contentione convenerint ſe pugnaturos, & ut armatus expectet, ſi poſtea pugnent, exiſtimo non eſſe duellum ex condicto; ſed pugna ex contentione, ſive rixa exorta: & licèt ſint duæ actiones phyſicæ diſtinctæ; conventio & pugna; tamen eſt una actio moralis, cujus principium fuit rixa. Ergo, &c.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter me his diebus probabilius reſpondiſſe, conſulentem Duellum non incurrere excommunicationem, ſi fecit quantum potuit revocando conſilium, licèt nihil profecerit: quia quantum ex ſe effecit; ut per illum ceſſet duellum; quòd ſi non ceſſavit, ipſe jam non eſt in cauſa; quia novum conſilium dedit efficacius de ſe ad revocandum duellatorem qui ſi non revocatur, eſt propter ejus pravitatem: jamque non movetur ex ejus conſilio formaliter; ſed materialiter. Ita in ſpecie Cœleſtinus *in Compend. Theolog. moralis tr. 3. cap. 10. n. 10.* & Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. de fide, ſpe & charitate vol. 22. diſp. 170. ſect. 21. §. 189.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 52. §. Dico decimo & infr. in Reſ. 64. §. ult. cuiſim poſt med.

RESOL. LIX.

An, ſi accuſator offerat duellum purgativum, poſſit illud innocens acceptare ad tuenda bona temporalia?

Et an ea, quæ dicuntur de acceptatione certaminis purgativi, tamdem vim habeant in certamine non purgativo?

Et an innocens poſſit criminatori offerre ſingulare certamen, quando alia ratione non poteſt ſe ſuaque tueri? Ex part.5. tr.13. & Miſc. 1. Reſol. 27.

§. 1. Negativam ſententiam docet Leſſius *lib. 2. cap.9. dub.8. n. 47.* Filliucius *tom. 2. tr. 29. num. 144.* Suarez *de charitate diſp.13. ſect. ult. num.5.* & ante omnes Petrus de Aragon *in 2.2. quæſt.64. art. 3. ad tertium argumentum*, & quia caſus eſt curioſus ponam per extenſum ejus verba; ſic igitur ait: Aliqui aſſerunt, quod innocens licitè poteſt accuſatorem per calumniam uſque ad mortem prævalentem interficere, eumque provocare ad ſingulare certamen. Nã cùm accuſator tunc injuſtè innocentem aggrediatur gladio materiali judicis, & quicumque invaſus gladio licitè poſſit etiam cum morte aggreſſoris ſe defendere fit ut etiam licitè tunc poſſit innocens in propriam defenſionem accuſatorem interficere. Sed hæc ſententia eſt apertè falſa. Primò, nam ex ea ſequeretur, quòd qui accuſaret innocentem bona fide ex ignorantia invincibili licitè poſſit ab eo interfici in propriam defenſionem; conſequens autem eſt falſum, & contra rectam rationem. Nam ſic eſſet maxima perturbatio in Republica, & unuſquiſque ſuum interficeret accuſatorem, dicens ſe ab eo injuſtè accuſari, quod eſt abſurdum; ergo & illud ex quo ſequitur. Probo ſequelam, ſi quis invaderet me bona fide ex ignorantia invincibili; ego licitè poſſem illum interficere in meam defenſionem ſed accuſans aggreditur innocentem gladio materiali judicis ſecundùm Caietanum: ergo etiamſi ex ignorantia invincibili id faciat, licitè poterit ab innocente interfici. Secundò, quando dominus mittit ſervum ad me interficiendum, quamvis ſit licitum occidere dominum domi manentem, ut omnes concedunt: ergo pari ratione, quamvis accuſator occidat me per iudicem, non erit licitum occidere illum domi manentem. Vltimò ſi ſententia Caietani eſſet vera, ſequeretur quòd ſi quis per calumniam me accuſando eſſet cauſa, quòd ego conjicerer in carcerem, aut quòd perderem bona mea, liceret mihi illum occidere.

Conſequens autem eſt plus quàm falſum,ergo & illud, ex quo ſequitur. Probo ſequelam. Nam ſi quis per vim privata authoritate me conjiceret in carcerem,aut acciperet bona mea, licitè poſſem illum interficere in meam defenſionem, & ſecundùm Cajetanum tunc infert vim accuſator. Hactenus Petrus de Aragon.

2. Verùm his non obſtantibus ſententiam affirmativam tuetur Sanch *in ſumm.t.*1.*lib.*2.*c.*39.*n.*7.& Bannez *in* 2.2. *q.*64. *art.*7. *dub.*4. qui non ſolùm loquitur de acceptatione certaminis; ſed etiam de provocatione. Et idem etiam docet Cajet. *in* 2.2. *qu.*25.*art.*8. *ad* 3.*& in ſumm. ver.duellum*, quibus adde Hurtadum de Mendoza *in* 2.2. *diſp.*70.*ſect.*8.§.70. Probatur hæc opinio, quia talis acceptatio non eſt duellum, ſed juſta defenſio, cùm enim licitum ſit occidere injuſtum direptorem bonorum, quando alia ratione quis non poteſt ea defendere, ita in noſtro caſu acceptatio certaminis eſt medium neceſſarium ad defenſionem bonorum ab injuſta direptione: ergo licita erit ea acceptatio, dummodo provocator injuſtè me accuſavit, & non bona fide, & præmonitus fuit, ut reſipiſcat, ſi eſt locus præmonitionibus, ut frequenter eſt in via juridica.

3. Notandum eſt etiam hîc cum Hurtado *ubi ſupra* §.77. quòd quæ dicta ſunt de acceptatione certaminis purgativi, habere vim eamdem in certamine non purgativo, v. g. Antonius me vult occidere domi, ſi ego ibi eum poſſum occidere, non poſſum acceptare certamen, quia interficere aggreſſorem injuſtum, quando actu mihi phyſicè mortem intentat, magis conſentaneum eſt juri naturali & Eccleſiaſtico, quàm in campum exire ad pugnandum. Si verò ego eum non poſſem domi occidere, vel quia ille cum comitibus armatis, vel quacumque alia ratione me impedit, me tamen invitat ad ſingulare certamen, me occiſurus,niſi illud acceptem,vel me bonis ſpoliaturus poſſum illud acceptare; hoc enim non eſt duellare, ſed opportunitatem quærere, me, & mea juſtè defendédi ab injuſta vi. Mihi enim jus eſt me tuendi, etiam per necem inimici,quod ſi hoc in loco poſſum, cur non potero locum alium quærere? Certè non video, non vel probabile veſtigium ad dubitandum. Nam ſi domi me ille compelleret,ut cum illo pugnarem, alioquin periturus, poſſem pugnare, ergo etiam poſſum acceptare locum,quem ille mihi offert quando alia ratione non poſſum necem effugere, aut bona tueri.

4. Nota etiam quòd licèt non poſſit acceptari duellum honoris cauſa, tamen licita erit acceptatio certaminis, ne amittantur honores & munera publica. Dico igitur in tali caſu offerente accuſatore duellum purgativum, poſſe licitè acceptari, quando acceptatio eſt unicè neceſſaria ad dicta bona conſervanda, quod probatur apertè, quia v. g. ad conſervandam nobilitatem, & munera publica, eſt medium unicè neceſſarium acceptatio pugnæ, ergo eſt licita. Probo conſequentiam,quia tunc eſt inculpata defenſio bonorum, proportionatorum damno inferendo criminatori. Antecedens probo,quia criminator mihi crimen objecit dignum amiſſione nobilitatis,& munerum, cujus ego innocens ſum, & alter objecit illud mala fide,quod crimen cenſebitur eſſe probatum, recuſato à me certamine: hæc enim eſt hujus duelli natura,de quo agimus. Antecedens probo, quia conjectus ſum ego in anguſtias, ut vel mihi pugnandum ſit cum criminatore injuſto, vel amiſſurus ſim nobilitatem, & munera;ergo tunc ſubire certamen eſt unicè neceſſarium ad tuendam nobilitatem. Ita Hurtadus *loco citato*, §. 76. quæ omnia à fortiori procedunt in caſu vitandæ mortis injuſtæ eo pacto, quo explicat idem Hurtadus *ſect.*7.§.16.*& ſeq.*

5. Sed maxima difficultas eſt, an innocens poſſit criminatori offerre ſingulari certamen, quando alia ratione non poteſt ſe, ſuaque tueri? & affirmativè reſpondet Hurtad.de Mendoza *in* 2.2. *diſp.* 170.*ſect.* 9. §. 82. ubi ſic ait: Licitum eſt offerre certamen ei, qui mihi molitur jam mortem injuſtam, v.g. Antonius mihi falſum crimen objecit, neque habeo probabilem ſpem illum deſtituturum à cæteris diligentiis,ſed potiùs timorem moraliter certam ad illas ab eo adhibendas, item expectare, ut me ille provocet eſt mihi multo periculoſius, nec poſſum aliter certam mortem effugere. In hoc caſu dico licitam eſſe provocationem; & ratio eſt, quia talis accuſator infert mihi vim, in qua eſt actu; ſed provocatio ad certamen eſt medium unicum ad effugiendam mortem injuſtam, ergo provocatio habet rationem inculpatæ tutulæ. Confirmatur ſi quis me vellet domi occidere, in qua ego minimè poſſem me commodè tueri, poſſem tamen alio in loco, poſſem ego licitè illi dicere, ne me peteret domi ſed ut egrederetur in locum ampliorem,ubi utriuſque vires eſſent apertiores. In hoc enim nulla cernitur ratio peccati, quia ſi ego poſſum alium impetere gladio ad tuendam vitam, cur non potero eligere alium locum mihi neceſſarium ad eandem defenſionem? ſed eadem ratio eſt in caſu noſtro, ergo. Minor probatur, quia qui mihi vim injuſtam infert per alios in prudente æſtimatione & moraliter perinde eſt, ac ſi per ſe ipſum illam inferret, quia per ſe ipſum multa facit injuſtè, propter quæ ego occidar injuſtè. Quid igitur intereſt me ab illo peti propio ipſius gladio, an gladio judicis, aut ſervi, quibus ipſe præcipit, aut conſulit ut me occidant; aut ille, quod habet jus, ne ego illi linguam præcidam, qua me occidit potiùs, quàm ne illi manum ſecem, qua & cædit? Eſt igitur eadem ratio in acceptando,& offerendo certamine, quando utrumque eſt ſimpliciter neceſſarium ad effugiendam mortem injuſtam. Et ita hanc ſententiam à fortiori præter Hurtadum docet cum Cajetano Bañez *in* 2. 2. *quæſt.* 64. *art.*7. *dub.* 4. *concl.*2. & Sanchez *in ſumm. tom.*1. *lib.* 2.*cap.*39.*num.* 7. cum Petro Navarra,aſſerentibus licitum eſſe talem accuſatorem occidi occultè.

6. Nec valet dicere, quòd qui provocat accuſatorem injuſtum, eſt cauſa ut accuſator peccet acceptatione duelli. Nam reſpondeo hanc difficultatem eſſe communem omni militi juſtè prælianti, cui non liceret hoſti prælium offerre, quod nullus dicet. Vtriuſque ratio eſt, quia qui juſtam cauſam defendit, ſupponit inimicum eſſe in actuali peccato homicidij, neque illum invitat ad amandum de novo aliquod objectum malum. Item illum non invitat ſimpliciter ad pugnam, ſed ſub conditione, id eſt ſi adhuc perſeveras in voluntate me occidendi, te provoco; ſi verò deſiſtere vis ab homicidio, ego quoque à certamine deſiſto.

7. Sed circa præſentem quæſtionem, & omnia ſupradicta, præter citatos Doctores recognoſce etiam Caſtrum Palaum *t.*1.*tr.*6.*diſp.*5.*punct.*7.*n.*11. *& ſeqq.* Coninch *de fide diſp.*32.*dub.*2.*n.*17 Molina *de Iuſt. tr.*3.*diſp.*17.*n.*7. Navarrum *de reſt. lib.*2. *cap.*3. *n.*289. Valentiam *tom.*3.*diſp.*3.*quæſt.*17. *punct.*1. & alios penes ipſos, quibus noviſſimè adde Andream Duvallium *in* 2.2. *D.Thom.tr.de charitate q.*17. *art.*1.

RESOL. LX.

An, ſi quis dicat alicui, tecum pugnabo prima vice, qua tibi per urbem obviam ero, incidat in pœnas Duelli?
Ex part.5.tr.13.& Miſc.1. Reſol.59.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Bonacina *de cenſuris diſp.*2.*quæſt.*6.*punct.*1. *num.*7. ubi ſic ait: Sup.hoc ſup in Reſ. 52.

lege doctrinam §. Dico tertio.

ait. Idem valet dum quis alterum ad pugnam pravocat, cùm prima vice ſibi occurrerit in urbe, adeſt enim aſſignatio loci, & temporis illius, ſcilicet quo ſeſe obviam habuerint. Ita ille.

2. Sed mihi contraria ſententia magis placet, quam ego olim practicavi, & poſtea inveni illam docere Iacobum Mancinum *in practica viſitandi infirmos, pract.4.num.16.dub.9.* Nam tota urbs non eſt propria loci aſſignatio, quia locus non eſt certus. Nec eſt propria aſſignatio temporis, cùm ſeſe obviam habuerint nam cùm tempus ſit etiam incertum, non poteſt dici aſſignatio temporis, & in definitione duelli requiruntur neceſſariò hæ duæ conditiones; ita ut altera illarum deficiente, non erit duellum, ut inquit ipſemet Bonacina, qui in hoc videtur ſibi adverſari, & ita ſenſiſſe viros doctos à ſe conſultos teſtatur Mancinus *ubi ſuprà.*

RESOL. LXI.

In Belgio quis aſpexit duellum neſciens eſſe prohibitum in Bullis Pontificiis ſub pœna excommunicationis, quæſivit à me per literas, an in illam inciderit? Ex part. 11. tract. 6. & Miſc. 6. Reſol. 27.

Sup. hoc quamvis pro duellantibus in to.6.tr.1. Reſ. 38. §. Vnde, ante medium Idē neſciebat: & ſi perlegis doctrinam omnium Reſ. annot.1. dictæ Reſ. repleberis doctrina pro ſolutione hujus quæſt.

§.1. ET reſpondi negativè, ac induxi in terminis Andream Duvallium *in* 2. 2. D.Thom. *tract. de Duello, quæſt.*17. *circa finem*, ubi ſic aſſerit poſtrema pœna eſt eorum, qui conſilium pugnandi in duello dederunt, aut qui ex compoſito ſe ſpectatores præbuerunt; hi enim ſunt ſimiliter excommunicati, dummodò ſciverint iſtud eſſe ab Eccleſia prohibitum; nam ſi neſcierint, eſſentque comparati, ſi ſciviſſent ipſos pugnantes non aſpicere, pœnam hanc excommunicationis, & alias non incurrerent; cùm ſic non fuerint contumaces; contumacia autem ad excommunicationem incurrendam, ut ſupponimus, eſt neceſſaria. Ita Duvallius.

Et pro Alibi contento in l.n 2. hujus § Probatur hæc, pro excommunicatione & ſuſpenſione ſup. in Reſ. 32. & in aliis ejus primæ & ſecundæ not, & pro aliis diverſis ignorantiis, ſcilicet, invincibilibus, vincibilibus, craſſis, affectatis, &c. lege Reſ. 33. 34. 35. & 36. & alias earũ notationum, & Reſ. 12. citata in hoc textu ad lin. 19. hujus §. Probatur, hic eſt in tom.2. tr.6. Reſ.241. & inf in tr.5. & Reſ.7. vide doctrinam §. Sed ex his, & ſi placet, in to 7. tr.

2. Probatur hæc opinio ex celebri, & nunquam obliviſcenda doctrina, quam alibi ego adduxi, & quam me citato docet noviſſimè Martinus de San Ioſeph *in Regul. Sancti Franciſci, cap.16. num.*41. ſic aſſerens: Adviertaſe aqui una coſa de mucho conſuelo, y es, que no baſta que la obra que uno haze, ſepa que eſtà prohibida, y es pecaminoſa: ſi ignora que ultra de eſto eſtan impueſtas à los que hazen, penas de deſcommunion, ſuſpenſion, ò inhabilidad para tener oficios, ò de privacion dellos, ò la prohibicion de pedir el debito los caſados inceſtuoſos, que ſi ſe ignoran eſtas penas, no ſe incurren. Sic Portel *in addit. ad dub. regul. verb. Ignorantia, n.*21. qui citat Navarrum, quibus adde Curiel *in* 1. 2. *quæſt.*76.*art.*5. *dub.*5. Valentiam *tom.*2. *diſp.*6. *quæſt.*6. *punct.*1. Henriquez *lib.*13. *cap.*23. *num.*2. Suarez *de Cenſur. diſp.*4. *ſect.*9. *num.*19. Avilam *de Cenſur.* quos citat, & ſequitur Diana 1.*p. tract.*5. *Miſcell. reſol.* 12. y porque algunos deſtos Auctores ſolamente hablan de cenſuras: ſienten lo miſmo de las demas penas. Navarrus *cap.*23. *num.*47. *& cap.*27. *num.*16. *& n.*274. Philiarchus *de officio Sacerdot. tom.* 1. *part.*1. *lib.*3. *cap.*4 §.3. Manuel 1. *tom. ſum. verb. ignorantia cap.*140. *num.*15. & alij, & reputat probabile Suarez 5. *tom. in* 3.*p. diſp.*4. *ſect.*9. *num.*22. & Sanchez *lib.*9. *de matrim. diſp.*32. *n.*21. & Diana *p.*2. *tract.*5. *Miſcell.* citat plurimos pro hac ſententia. Y acerca de la pena pueſta à los caſados inceſtuoſos, para que no puedan pedir el debito matrimonial, tienen lo miſmo Portel *ubi ſupra*, Caſtrus Palaus, *tom.*1. *tractat.*2. *diſput.*1. *punct.*17. *num.*8. Y lo que mas es, que aunque la ignorancia deſtas penas ſea vincible, y mortalmente culpable, comò no ſea craſa, eſcuſa de las cenſuras y penas, docent Portel *in addit. ad dub. reg. verb. ignorantia, n.*25. Sanchez *de matrim. tom.*3. *dub.*9. *diſp.*32. *num.* 31. & citat Suarez, & exponit ignorantiam vincibilem, & craſſam. Hucuſque Martinus de San Ioſeph; qui paucis multa complectitur. Et ita hanc ſententiam me citato tenet etiam Thomas Hurtadus *tom.*1. *tract.*4. *cap.*8. *reſol* 46. *num.*555. *& reſol.*61. §.1. *numer.*814. & me citato Baunyus *in Theolog. moral. tom.*1. *tract.*8. *quæſt.*18. & me citato Marcus Vidal. *in Arca Theolog. moral. tit. de cenſuris Inquiſ.*3. *numero* 113. & me citato Carolus Zambertus *in Deciſionibus Bononienſibus caſuum conſcientiæ menſis Septembris, caſ.* 2. *anni* 1640. Vide *cap. Vt animarum, de conſtit. in* 6. & Innocentius Papa *Epiſt.*3. *cap.*1. ſcribens Exuperio Tholoſano, dicit, quod ignorabant Conſtitutionem Syneſij Papæ ad Himerium Tarrac. *Epiſt.*7. *cap.*7. qua ſuſpendebat Clericos incontinentes (utrumque refertur *cap. Propoſuiſti, & cap. Plurimos* 82. *diſt.*) ne incurrerent præfatam pœnam, quamvis non ignorarent prohibitam incontinentiam jure naturali, & divino, quare ſolùm erit obnoxius pœnis latis jure divino, non verò latis jure humano, quod ignorat, & ſic ignorans legem, & conſtitutionem qua imponitur pro aliquo delicto, vel excommunicatio, vel irregularitas, aut ſuſpenſio, has nullo modo incurrit. Itaque quamvis ignorantia ſit vincibilis mortaliter, poteſt eſſe, & eſt ſine contumacia, quæ requiritur ad incurſionem cenſurarum ergo, &c.

vide doctrinam Reſ 232. & ſignanter. §.2 & aliarũ Reſ. & §§. annot dicti § ut ita facilius intelligas totam doctrinam hujus Reſ.

RESOL. LXII.

An ſpectatores duelli incidant in excommunicationem?

Et in corpore hujus Reſolutionis declaratur qui ſunt, qui ex juſta cauſa interſunt duello, & non peccant, neque excommunicantur, ut v. g. aliquis famulus, aut amicus, Chirurgus, & Sacerdos ſuſcepturus confeſſionem alicujus moribundi, &c. Ex part. 5. tract.14. & Miſc.1. Reſol.100.

Sup. hoc & aliquibus ex contentis in hac Reſ. ſup. in Reſ. 52. §. Dico quarto, & in alio ejus not.

§.1. CAſus iſte frequenter poteſt accidere, & ad illum Hurtadus ſic reſpondet *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſputat.* 170. *ſect.* 21. §. 179. Spectatores duelli excommunicantur eodem loco Concilii, quos intelligo primùm, qui nulla juſta occaſione interſunt, ſed ſola curioſitate: qui autem juſtam habent occaſionem; ut non peccant, ita neque excommunicantur; hujuſmodi autem ſunt Magiſtratus privati, eorúmque ſatellites, & familiares, accepta enim à Principe facultate duellandi non poteſt Magiſtratus duellum impedire; debet autem providere, ne concitentur tumultus, aut duellatores pugnent armis inæqualibus, aut alia injuſtitia committatur. Item providere Sacerdotem, qui excipiat peccata alicujus moribundi, eamdem ob cauſam poteſt Sacerdos adeſſe excepturus confeſſiones, item adeſſe poterit aliquis famulus, aut amicus, ut accerſat Chirurgum, aut Confeſſarium. Item poterit aliquis famulus deferens arma heri, & equum, quando id non poteſt omittere ſine gravi incommodo. Idem ſi quis ſpectet duellum non in publico, ſed occultè, & per cancellos, aut ita diſtans, ut non cenſeatur adeſſe præſens, non contrahit has pœnas, quia Concilium præcisè vult avertere à ſpectanda monomachia eos, qui ejus aſpectu poſſunt eam fovere, quod non contingit in hoc caſu, ſic notat Pater Leſſius *lib.*4. *cap.*4. *dub.*9. *num.*83. Addo præterea non contrahi has pœnas ab illis, qui fortè fortuna ſe inveniunt

inveniunt in loco duelli, aut in illum incurrunt ſuum iter agentes, imò & qui illius conſcius tendit in eum locum ſola gratia videndi quæ illic geruntur, illa enim curioſitas non damnatur in Concilio, quia ij ſpectatores comparatione duelli ſunt per accidens, neque enim propter illos promovetur duellum, ſed fortè impedietur multitudine ſpectatorum. Damnantur igitur à Concilio ſpectatores curioſi, qui ex condicto ſe offerunt certaminis ſpectatores & teſtes, hi enim duellum promovent tacita illius conſenſione; duellatores enim multum concitantur ad agendum de duello ſpe victoriæ coram illis, quibus coram enaſcitur jurgium, & cauſa duelli. Vult igitur Concilium his teſtibus terrorem injicere, ne conniveant in duello, ſed ut illud impediant, quod patet ex uſu communi, nullus enim Confeſſarius diligentiam adhibet, aut curat quid hac in re acciderit pœnitenti. Hæc omnia Hurtado de Mendoſa *loco citato*, *&* 192. licèt contrarium videatur docere Filliucius *tom.*2. *tract.*29. *cap.*8. *num.*177. Bonacina *de cenſuris*, *diſp.*2. *q.*6. *punct.*1. *num.*30. Floronus *de duello cap.*13. *n.*2. & Peregrinus etiam *de duello, in expoſitione Bullæ*, *num.*29. ubi verba ex condicto interpretantur, qui non caſu, ſed dedita opera duellum ſpectant. Vide Reginaldum *tom.*2. *lib.*22. *cap.*7. *n.*77. Coninch *diſput.*32. *n.*29. Sanchez *in ſumma*, *tom.*1. *lib.*2. *cap.*39. *n.*31. Cœleſtinum *in compend. Theolog. moral. tract.*3. *cap.*10. *num.*5. Ex dictis à fortiori apparet reprobandam eſſe opinionem illam, quam docet Peregrinus *q.*37. nempe eum, qui ad locum duelli cauſa ſuſcipiendi acceſſit, afficit excommunicatione, etiamſi duellum, vel actus ad pugnam proximus ſecutus non ſit. Vide Bonacinam *ubi ſuprà*.

Sup. hoc ibidem in fine dicti §. Dico quarto.

Sup. hoc ibidem.

RESOL. LXIII.

An ſi quis commodat arma amico volenti duellare, incidat in excommunicationem? Ex part.5. tract.14. & Miſc.2. Reſol.101.

§.1. Solidè, ut ſemper ſolet, ad hoc dubium reſpondet Hurt. de Mend. *in* 2.2. *diſp.*170. *ſect.*3. §.185. ubi ſic aſſerit: Meus amicus eſt pugnaturus armis bonitate inferioribus meis, aut equo minus forti, aut pernici meo; ego verò do illi meum equum & arma, an ne tenebor ob hoc lege Gregoriana? Reſpondeo non eſſe dubium me non teneri, ſi amicus ſuſcipiat juſtè certamen illud, quem tunc poſſum ego ut innocentem juvare, comparatione cujus illa monomachia non eſt duellum, ſed juſta defenſio. Secundò certum eſt me ea lege teneri, ſi illarum rerum donatio duellum promoveat, quia tunc eſt armorum ſubminiſtratio, quando eſt cauſa duelli. Pontifex autem directè interdicit omnes cauſas duelli. Igitur ſi meus amicus creditur prudenter aut ſperatur deſtiturus à pugna, niſi à me illis armis muniatur, teneor ea lege, ut armorum ſubminiſtrator. Si verò amicus non eſt deſtiturus à pugna, quâvis illis armis non muniatur, teneor eadem lege, ſi ea arma ſint contra pactum duellatorum, e. g. ſi inter illos pactum ſit cum ſolis enſibus, & pugionibus ſine aliis armis offenſivis, aut defenſivis, vel cum ſolis enſibus, & palliis, non poſſum ego amico miniſtrare clypeum, aut piſtoletum, quia eſt nova injuſtitia in illa armorum inæqualitate, quæ proculdubio ea lege continetur, omnis enim iniqua armorum ſubminiſtratio illis legibus comprehenditur. Si verò arma non conſtituant inæqualitatem, quia pacta ſunt in eadem ſpecie, intra illam verò ſunt mea meliora, quam quæ habet amicus, v.g. melior enſis, acutior pugio, fortior clypeus, tunc non teneor ea lege. Probatur, quia ea lege non continentur niſi qui peccant in armis ſubminiſtrandis, omnes enim actiones à Pontifice recenſitæ, ſunt prohibitæ jure naturali; ſed in eo caſu ego non pecco, ergo neque ea lege præſtringor. Probo minorem, quia ea actio non eſt intrinſecè mala, earum enim rerum donatio non eſt ex ſe vitioſa, quo differt à conſilio, quod eſt intrinſecè malum, éſtque peccatum, licèt non ſortiatur effectum. Neque item illa donatio eſt mala hîc & nunc; non enim eſt ſcandalum, quia ego non ſum cauſa ruinæ amici, ille enim ruit independenter à me: mutuare autem illi inſtrumenta ego poſſum, cùm ſuppetit honeſta cauſa, ille enim qui certus eſt ſolvere jejunium cibo noxio, poſſum ego præbere, cibum innoxium; ita amico pugnaturo cum majori vitæ diſcrimine propter arma periculoſa, poſſum ego præbere arma ſecuriora, ut diſcrimen vitæ ſit minus. Neque item illa arma ſunt cauſa, ut duelletur, ſed ut minori cum periculo duellet amicus, ut non ſunt cauſa cibi innoxij, ut amicus ſolvat jejunium, ſed ut ſolvat ſine corporis noxa. Imò ſi ego viderem hominem malè armatum laxis armorum ligulis, tenerer ex charitate ligulas ſtringere. Imò ſi ejus inimicus incederet loricatus, alius autem inermis, certus tamen ſe illi periculo exponere teneor ego ex charitate illum loricare ſi poſſum, ut ſic eum reddam immunem à diſcrimine imminente ob armorum inæqualitatem. Pontifex autem excommunicans ſubminiſtrantes arma, loquitur de ſubminiſtratione injuſta, & quæ aliquo modo eſt cauſa, ut veniatur ad duellum, non verò de ſubminiſtratione licita, & quæ nullo modo eſt cauſa, ut veniatur ad arma. Ita Hurtadus *loco citato*. Sed circa præſentem quæſtionem vide etiam Floronum *tractat. de duello*, *cap.*11. *n.*4. *&* 5. & Peregrinum etiam *de duello*, *quæſt.*25. *n.*1.

RESOL. LXIV.

An ſepelientes mortuum in duello ſint excommunicati?
Et an ſit neceſſaria ſententia judicis declaratoria, ne ſupradictus mortuus in duello in Eccleſia ſepeliatur?
Et in §. ultimo hujus Reſolutionis aliqui alij caſus explanantur pro duello, ſed jam omnes in hoc novo ordine ſupra in Reſolutionibus proximè præteritis ſunt diſcuſſi & appoſiti.
Et tandem quæritur, an famuli tantum ſcribentes chartas provocantes ad duellum, & non deferentes eas incurrant in excommunicationem? Ex part.7. tract.11. & Miſc.2. Reſol.44.

§.1. Ad hoc dubium ita reſpondet Baunius *in Theol. Mor. diſput.*3. *tractat.*2. *quæſt.*19. ubi ſic ait: Dico ſecundo, qui precibus aut ſepultura monomachos impertiunt, nuſquam locorum excommunicatos eſſe.

2. Cauſa eſt, quod Eccleſiaſtica vincula, nullum ſtringant, ob ſui cum præciſo conſortium, niſi de nomine, publicáque omnium aut majoris civium conſcientia ſit talis, ut ex decreto PP. in Conſtantienſi Concil. Doctores colligunt, quibus hoc ſtatuere viſum ad communem ſalutem, *in extravag. ad evitanda*; nemo ut deinceps teneatur aliquem ratione alicujus ſententiæ, vel cenſuræ, vitare in Sacramentorum receptione, vel adminiſtratione, vel aliis rebus externis, niſi hæc in eum ſpecialiter ſit publicata aut denunciata, vel niſi pro ſacrilega manuum in Clericum injectione, eum ſententiam latam à Canone, adeò notoriè conſtiterit incurriſſe, ut nulla poſſit tergiverſatione celari. At nec è ſuperiori loco, unquam dicta eſt excommunicationis ſententia in monomachum

nomachum, nec eundem inviſum eſſe Eccleſiæ, Deo, & hominibus conſtitit, vllo ſuperioris decreto, cujus exemplar, è templi valvis, aut fori publici columnis, pendens, populo notum fuerit, ergo quæ per preces, aut ſepulturam, intercedit cum eo communicatio, excommunicationi ac cenſuræ non cohæret.

3. Addo amplius, nullibi ne quidem iis in locis, vbi ſunt Pontificum promulgata diplomata, videri vetitum in conflictu ſingulari mortuum mandare terræ, antequam id judicis mandata vetent, quia ut eſt *in q. proximè præced.* dictum, pœnæ quæ jure acquiſito hominem exuunt, incurri non ſolent ante ſententiam judicis, declaratoriam criminis ob quod ſubiri debent Sanchez, *tom.*1.*in Decal.lib.*2.*c.*39. *&* 7.*de matr. diſp.*13. Filliuc. *tr.*29 *c.*9. *n.*178. at fidelibus, hoc ipſo quod eos Chriſtus Dominus per baptiſmum in familiam aſcivit ſuam; jus ad ſepulturam Eccleſiaſticam competit, quo privari ſine culpa aliqua ſua, non patitur æquitas, dum ergo è tribunali judex non loquitur; dum ab occiſo pœnas non repetit, in tumulum illum majorum inferri, conſcientiæ ſalvo incolumique jure nihil vetat. Et tandem quibuſcum dum viverent agere catholico licuit; licet & cum mortuis, ſed cum tolerato ab Eccleſia congredi licet. Ergo.

4. Sed doctrinam Bauny ita abſolutè prolatam aliqui non admittunt, nempe eſſe neceſſariam ſententiam Iudicis declaratoriam, ne mortuus in Eccleſia ſepeliatur; & ideò aſſerunt cum Peregrino, *tract. de Duello, q.*7. *n.*3. Quod ſi notorium eſſet, mortuum in conflictu deliquiſſe contra præſentem Conſtitutionem Clem. VIII. nullo pacto deberet ſepeliri in loco ſacro: quia jam incidit ipſo facto in pœnam: nec exigitur actus Indicis ut executioni mandetur: & ſic eſt uſus Eccleſiæ.

5. Si verò non eſſet notorium deliquiſſe, dato quòd per ſufficientes teſtes probari poſſet, & dato quòd factum eſſet publicum, non debet Parochus publicè denegare mortuo Eccleſiaſticam ſepulturam; cùm non ſit notorium deliquiſſe contra præſentem extravagantem nec deceſſiſſe in notorio peccato mortali.

6. Nec debet ſepelire eum, ſed rem totam deferre ad ſuperiorem Eccleſiaſticum, nempe Epiſcopum, vel ejus Vicarium, qui ſummariè capta informatione ſententiam ferat.

7. Verum ſententiam Bauny videtur docere Caſtrus Palaus, *tom.*1.*tr.*6 *diſp.*5 *punct.*7. vbi poſtquam, *n.*17. enumeraſſet pœnas inflictas morientibus in Duello, & inter illas privationem Eccleſiaſticæ ſepulturæ; tandem ex Sanchez, *num* 21. ſic ait: Adverte reliquas pœnas præter excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum relatas in ſupradicto decreto Trident. & Bullis Pontificum indigere ſententia judicis ſaltem declaratoria criminis, ut incurrantur. Quod de infamia, proſcriptione bonorum, amiſſioneque loci, in quo duellum committitur, eſt certum, cùm privent jure acquiſito. Et idem eſt ob eandem rationem de inhabilitate ad beneficia obtenta. At de inhabilitate ad beneficia; & officia obtinenda probabile reputat cum Mol. & Navarr. ſimiliter indigere ſententia judicis, quia non eſt uſu receptum abſque illa incurri.

8. Notandum eſt tamen hîc obiter Trullenchum, *in Decal. tom.*2. *lib.*5. *c.*2. *dub.*13. *n.*22. me citato aliquos caſus enumerare in quibus in materia Duelli excommunicatio non incurritur, itaque ſic aſſerit. Addit Diana ſe conſultum reſpondiſſe, non incidiſſe in excommunicationem, quendam qui offenſus à N. illum provocavit ad Duellum certo loco, & tempore, &c. non tamen habebat animum pugnandi, & certò ſciebat pugnam non eſſe ſequuturam, quia amici erant illam impedituri, ſed hoc tantùm faciebat, ad ſatisfaciendum honori læſo, aſſeritque ita docere Filliucium, *tom.*1.*tr.*15.*c.*5.*n.*115. in caſu ſtrictiori, nempe etiam ſi venirent in locum deſignatum, ſed amici vtriuſque iſtos conventos reciperent in ſe; dummodo prius duellantes, de hoc ſecuri eſſent, & animum pugnandi non haberent. Idem Diana *part.*2.*tr.*6. *miſcel. reſol.*1. cum Naldo aſſerit non incurrere in excommunicationem, provocantem aliquem, non animo pugnandi, ſed honorem defendendi; nec qui ad inimicum accedit arguendo illum mendacij, ſi ſuſtinere voluerit, quod ſibi relatum fuit, etiam ſi hoc dicendo, manum enſi apponat. Item qui ex occulto ſpectat duellum; nec qui acceſſit ad locum animo aſpiciendi, ſi duellum non fuit ſequutum; nec qui legit ſcripta, aut habet ratum duellum ſuo nomine factum, nec qui conſulit duellum, ſi fecit quod potuit; ad revocandum conſilium, etiam ſi non revocaverit. Nec qui narrat aliquod factum prævidens aliquos inde arrepturos occaſionem provocandi ſe ad duellum. Nec famulus literas ſcribens, vel deferens, ſi aliàs ei immineret periculum mortis, vel alterius gravis nocumenti. Quæ omnia probabiliter admitti poſſunt præter vltimum, quia videtur intrinſecè malum. Hucvſq; Trullench; non deſinam tamen adnotare hunc vltimum caſum à Trullench reprobatum approbare Cœleſtinum, *in Compen. Theol. Moral. tr.*3.*c.*10.*in fine*, vbi tenet famulos tantum ſcribentes chartas provocantes ad duellum, & non deferentes eas, non incurrere excommunicationem, ſi id faciunt gravi metu mortis, aut alterius notabilis detrimenti periculo perculſi, qui verò prædictas chartas deferunt ſponte, ſunt inexcuſabiles, ideoque innodantur excommunicatione.

Sup. hoc ſup. in Ref. 53. poſt mediū, &c.

Sup hoc in fine Reſ. not. præteritæ, &c.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 52. in principio.

Sup. hoc ibidem, §. Dicó ſecundo.

Sup omnibus caſibus ſeq. in hoc §. ſupra in Reſ. 52. in §§. per hunc ordinem videndis in §. Dico quarto. Dico quinto. Dico ſexto. Dico ſeptimo Dico decimo. & §. vlt. & in ... notationum.

RESOL. LXV.

An, ſi in ipſo conflictu duelli ſit aliquis vulneratus, & in eodem die, vel alio poſtea moriatur, privari debeat Eccleſiaſtica ſepultura tanquam mortuus in excommunicatione duelli? Ex part. 2. tract. 16. & Miſc. 2. Reſol. 52. aliàs 54.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet noſter P. Peregrinus, *in ſuo tr. de duello q.*7. *n.*4. quia in eodem conflictu dicitur mori, qui ex vulnere habito in conflictu moritur, ſicut Eccleſia dicitur ſanguine polluta, ſi quis in Eccleſia eſt vulneratus, licèt ſanguinem non effundat in Eccleſia, ſed extra illam.

Sup. hoc in Ref. ſeq. in fine §. Verum, & inf. in Reſ 67. & 68. & in tom 8. tr. 8. Reſ. 5. §. vlt.

2. At huic doctrinæ non aſſentior, & diſcedo ab opinione viri doctiſſimi, & amiciſſimi, qui pœnam Concilij Tridentini, vltra rigorem literæ extendit. Et ita noſtram ſententiam docet Sancius, *in ſelectis, diſp.*36.*n.*9. qui reſpondet ad argumentum Peregrini. Cùm igitur verificetur ſatis literæ proprietas, appoſitæ in Concilio, negando ſepulturam decedenti in ipſo loco duelli, non oportet hujuſmodi pœnam extendere, ut inflictam quoq; illis, qui ex vulnere in duello illato decedunt, licèt vivi diſceſſerint à loco conflictus.

RESOL. LXVI.

An, ſi quis in duello percuſſus lethaliter, decidat in terram, & ſigna contritionis oſtendat, ſed ex defectu Confeſſarij non fecit confeſſionem, & mortuus eſt, poſſit ſepeliri in loco ſacro, vel cenſendum eſt, quod moriatur excommunicatus, & in peccato publico?

Et quid ſi moriatur vnum, aut alterum diem poſt duellum?

Et deducitur, quod ſi quis decedat ex facinoroſo actu, ſi

tamen in vltimo vitæ, ſeu puncto mortis oſtendat ſigna contritionis, non debet privari Eccleſiaſtica ſepultura.

Et an pro illo, qui mortuus eſt in duello, (modo quo ſupra) cum ſignis contritionis, ſepulto tamen extra Eccleſiam, & non in loco ſacro, poſſit quis offerre Miſſam?

Etiamque docetur, quod excommunicato non denunciato poteſt applicari Miſſa, ſi oſtendat ſigna contritionis, aut ſi mortuus eſt in iis. Ex part.4. tract.4. & Miſc. Reſol.192.

Quamvis non plenè ſup.hoc lege tamen. inf ex Reſ. 109. §.1. in fine, verſ. mas ſi no va abſuelto.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet noviſſimè Laurentius Portel, *in reſponſ. moral. part.3. caſ.10. num.3.* quia licèt Concilium Tridentinum, *ſeſſ.25. cap.19. de reform.* jubeat, ut moriens in duello non ſepeliatur in loco ſacro in pœnam delicti; tamen reſpondetur prædictam legem Tridentini eſſe pœnalem, ut patet, & proinde ſtrictè intelligendam provt verba ſonant; cùm ergo dicat privandum ſepultura Eccleſiaſtica morientem in duello, videtur in illa non comprehendi hunc caſum, de quo loquimur, quia non eſt mortuus in duello, ſed finito duello, & mortuus eſt cum ſignis contritionis. Et propterea loqui videtur Tridentinum de illo, qui moritur in duello, cum claro peccato mortali ſine ſignis contritionis; hic verò obijt cum ſignis contritionis. Ita Portel.

2. Sed hanc opinionem refellit Homobonus, *in conſult. caſ. conſcien. tom.2. part.7. reſponſ.64.* qui citat Riccium, quibus ego addo à fortiori Ioannem Sancium, *in ſelectis, diſp.36. num.9.* vbi aſſerit. Duellantibus ſi in loco conflictus morerentur, quamvis ibi eſſent miniſtrata ſacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, non eſſe concedendam Eccleſiaſticam ſepulturam: conſtat, quia ſemper verificatur in loco conflictus deceſſiſſe, ut vult Tridentinum, nec refert quidquam, quòd major, vel minor mora interceſſerit inter mortem, & ceſſationem pugnæ; cùm ſemper verificetur deceſſiſſe in duello. Ita Sancius; ſed adverſus illum poſſit quis in favorem Laurentij Portel. aſſerere Concilium Tridentinum prohibere ne Eccleſiaſtica ſepultura concedatur decedentibus in ipſo conflictu duelli; ſed in noſtro caſu, licet talis moriatur in loco duelli, non tamen moritur in ipſo conflictu, ut patet, quia poſt finitum duellum oſtendit ſigna contritionis, vel confeſſionem fecit cum Sacerdote, & Euchariſtiam ſumpſit. Dicendum ergo eſt non incurrere in pœnam Concilij Tridentini: quod quidem Concilium dicendum eſt ſtatuere in illis verbis, *id, quod de jure communi ſtatutum erat*, nempe in peccato mortali publico morienti, ut moritur, qui in ipſo conflictu duelli moritur, denegandam iri Eccleſiaſticam ſepulturam: ſed ut dictum eſt, in noſtro caſu moriens non moritur in ipſo conflictu, ſed finito conflictu, ac proinde non moritur excommunicatus, & in peccato publico, imò contritus, & confeſſus. Ergo non includitur in tali prohibitione. Et ideo Abbas *in cap. cùm ad Monaſterium, num.15. de ſtatu Monach. & Regul.* deducit ex gloſſa, quòd ſi quis decedat ex facinoroſo actu, ſi tamen in vltimo vitæ, ſeu puncto mortis oſtendat contritionem non debet privari Eccleſiaſtica ſepultura.

Sup. hoc in tom.8. tr.8. Reſ.5. curſim paulo poſt initiũ.

3. Verum his non obſtantibus ego puto tenendam eſſe ſententiam affirmativam Sancij *capite 1. de torneamentis*, vbi ſic habetur, *quòd ſi quis eorum ibi mortuus fuerit, quamvis ei poſcenti pœnitentia non negetur, Eccleſiaſtica tamen careat ſepultura.* Ita ibi, & licèt textus loquatur de torneamentis, deteſtabilior eſt duellorum vſus, quàm torneamentorum, nam in hoc fine oſtentandi vires congrediuntur torneamentantes, in duello verò occidendi ad invicem, & ita ſententia Sancij contra Portel. determinatur in Rituali Romano Pauli V. *rubrica de exequiis*, vbi ſic habetur: *Negatur Eccleſiaſtica ſepultura morientibus in duello, etiamſi ante obitum dederint pœnitentiæ ſigna.* Sic ibi: vide etiam Barboſam, *in collect. tom.2. tit. 13. cap.1. num.7.* hæc tamen opinio non procedit, ſi quis moriatur vnum, vel alterum diem poſt duellum, nam, ut alibi *in part.2. tract.16. reſol. 54.* contra Peregrinum diximus, in tali caſu quis non moritur in loco duelli, ſed ex occaſione duelli; vnde clarum eſt non includi in Concilio Tridentino, neque in Rituali Pauli V. & ideo talis poteſt ſepeliri in loco ſacro; licèt probabiliter etiam contrarium doceat Homobonus, *vbi ſuprà.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in aliis ejus annot.

4. Sed hìc oritur pulchra quæſtio, an ſi pro illo, qui mortuus eſt in duello, modo quo ſuprà, cum ſignis contritionis, ſepulto tamen extra Eccleſiam, & non in loco ſacro, poſſit quis offerre Miſſam? Videtur negativè reſpondendum, quia talis moriens in publico duello mortuus eſt excommunicatus per multas excommunicationes poſitas à Comitolo *in reſp. mor. lib.6. quæſt. 13.* & aliis: ſed orare non licet pro publicè excommunicato oratione publica, qualis eſt Miſſa, juxta D.Thomam, *in 3. part. quæſt.79. art.3.* & alios, ergo. Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Portel. *vbi ſupra num.2* Primò, quia licet talis publicè in excommunicationem incurrerit; non fuit tamen nominatim declaratus excommunicatus, neque talem excommunicatum non denunciatum tenemur vitare in communicatione ſpiritualium, vel temporalium. Secundò, quia talis non eſt mortuus clarè in peccato mortali, nam licèt duellando peccaverit mortaliter, tamen poſt duellum ſigna dedit contritionis. Ergo dicendum eſt non fuiſſe mortuum in claro peccato mortali; poterit igitur pro illo oratione publica orari. Et hanc ſententiam tenet Navarrus, *in manuali, c.27. n.36.* & in terminis *tract. de Orat. c.19. concl.6.* docet, quod excommunicato non denunciato poteſt applicari Miſſa, ſi oſtendat ſigna contritionis, aut ſi mortuus eſt, in iis, ob quæ credo illum mortuum eſſe extra peccatum mortale, quod etiam docet ex Societate Ieſu Henriquez, *lib.9. c.15. num.3.* & Reginaldus, *tom.2. lib.32. tract.1. ſectione 2. numer.76.*

RESOL. LXVII.

An qui à duello vno, vel altero die ſupervixerunt, aut etiam vna hora, & confeſſi ſunt, poſſint in loco ſacro ſepeliri?

Et an Epiſcopus, ſi æquum judicaverit, poſſit cum his contritis, & confeſſis diſpenſare, ut ſepeliantur in loco Sacro; vel an poſſint in ſuprà dicto caſu ſepeliri abſque vlla Epiſcopi diſpenſatione. Ex part.5. tract.3. Reſol.141.

§.1. NEgativam ſententiam docet Duvallius *in 2. 2. D.Thomæ, tr. de charitate, q.17. art.1. circa finem*, putat tamen, Epiſcopum juſtis de cauſis, & attenta contritione & abſolutione quam conſequutus eſt, poſſe in hoc diſpenſare: quamvis enim hujuſmodi prohibitiones ſint à Conciliis & à Sum. Pontificibus, quia tamen tantùm fit mentio eorum, qui in duello obierint, & non eorum, qui poſt duellum mortui ſunt, nec etiam quòd pro hac ſepultura & aliis in Eccleſia pro defunctis fieri ſolitis, recurrendum ſit ad Sum. Pontificem, poterit ipſe Epiſcopus ſi æquum judicaverit, cum iis contritis & confeſſis diſpenſare. Ita Duvallius. Sed ego abſolutè affirmativam ſententiam ſine vlla Epiſcopi diſpenſatione docui *in 2. part. tractat.2. Miſcellan. reſolut.54.* & in fortiori caſu quid faciendum, quando quis contritus

Sup. hoc ſup. in Reſ.65. & 66. §. Verũ. Sed lege eam per totam, & ſignanter ejus § 2. & 3 & in Reſ. ſeq. & in tom.8. tr.8. Reſ.5. §. vlt.

Quæ hic eſt ſup. Reſ.65.

vel

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

vel confeſſus decedat in loco conflictus, vide meipſum *in 4. part. tr. 4. reſol. 192.*

RESOL. LXVIII.

In Iubilæo anni Sancti 1650. *Romæ in conflictu duelli quis accepit vulnus lethale, ex quo poſt aliquot dies mortuus eſt, quæſierunt tunc à me an privandus eſſet Eccleſiaſtica ſepultura?* Ex part. 11. tr. 6. & Miſc. 6. Reſol. 26.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis ejus primæ annot.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Thomas Hurtadus *Var. t. 2. tr. ult. reſ.* 5. §. 6. *num.* 196. ubi ſic ait: Addo cum graviſſimis Doctoribus, quod ſi quis certantium obierit ex vulnere in duello accepto, taliter quod evidenter conſtet ex illo obiiſſe, etiamſi Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ accepérit, non debet humari Eccleſiaſtica ſepultura; nam moritur ex vulnere in Duello accepto, & mori in Duello dicitur. Bonacina, & Peregrinus addunt, (& eſt contra Ioannem Sancium, *num.* 9.) hanc doctrinam veram tenere, etiamſi mors ſit poſtridie Duellum; nam verè dicitur in Duello mori, qui tale vulnus in Duello accepit, ex quo, niſi interveniente miraculo, ſuperſtes eſſe non poteſt. Idem tenet Hurtado §. 177. ubi ait: Quod ſi vulnus lethale ſit, aut hominem reddat ineptum actionibus humanis, ut omnino deſperetur ejus ſalus, hîc cenſetur in ipſo conflictu deceſſiſſe, etiamſi poſt duos aut tres dies, quia tota cauſa mortis fuit. Neque hoc eſt extendere verba Concilij, ſed in ſua propria ſignificatione accipere, ſi enim quis in loco conflictus moritur, & ſi ibi recipiat Sacramenta, non debet ſepeliri in loco Sacro, ut tenet Sancius ipſe: ergo neque etiamſi extra locum conflictus moriatur, ſi moriatur ex vulnere lethali in Duello accepto, mortem, niſi miraculo, neceſſario inducente: nam quod ſit in loco conflictus, vel extra, nimis accidentale eſt, & quod per ſe attenditur, eſt, quod moriatur in Duello, quod tunc fit verè, & propriè quando moritur ex vulnere lethali, ut diximus. Sicut ſanguine dicitur pollui Eccleſia etiamſi in Eccleſia, accepto vulnere, ſanguis extra Eccleſiam fundatur. Neque obſtat quod Concilium Lateranenſe *c.* 1. de Torneamentis, dicat, ſi ibi moriatur; nam hæc verba accipi debent ſecundum uſum communem ſecundùm quem dicitur in Duello mori, qui ex illo ita lethaliter vulneratus exivit, quod vivere, citra miraculum, nequeat. Benè verum eſt, quod ſi vulnus ita lethale non ſit, quod aliquis vitæ locus relinquatur, juxtà Chirurgorum informationem, quamvis ex illo decedat, poterit loco Sacro ſepeliri. Hucuſque Hurtadus; qui poterat alios Doctores pro ſua ſententia adducere, & hi ſunt, Bordonus *t.* 2. *reſ.* 51. *n.* 111. Lavorius *in Var. elucubr. tit.* 2. *cap.* 12. *n.* 26. Samuellius *de Sepulturis, tr.* 2. *concl.* 8. *n.* 12. Theſaurus *in Praxi, part.* 2. *cap.* 3. & Bicchius *in Promptuario Confeſſar. part.* 2. *cap.* 18. §. 9.

Docuit in Reſolutionibus not. præteritæ.

2. Sed ego de propoſito caſu interrogatus tunc negativè reſpondi ſecundum ſententiam, quam olim docui, & poſtea me citato docet Lezana *in ſumma tom.* 3. *verb. Duellum, num.* 14. & me citato Baſſæus, *verb. ſepultura, num.* 5. & me citato Caraſa *de Duello, tr.* 2. *ſect.* 3. *quæſt.* 19. *n.* 9. & me citato Vidal *in Arca Theol. mor. tit. de Duello, inſpect.* 6. *n.* 46. & me citato Baucius *in Miſcellan. tr. tom.* 1. *q.* 4. §. 8. *petes* 8. & me citato Barboſa *in Collect. Concil. Trid. ſeſſ.* 21. *cap.* 19. *n.* 2. *de reformat.* Idem à fortiori docet Poſſentius *in Recoll. qq. Mor. verb. Duellum n.* 6. Mancinus *in Pract. de infirmis in ordine ad Sepulturam n.* 34. Trullench. *de jure Parochi c.* 9. *dub.* 7. *n.* 7. Machadus *tom.* 1. *l.* 2. *p.* 3. *tr.* 17. *docum.* 5. *num.* 10. & Remigius *in Pract. conſeſſ. tr.* 2. *cap.* 5. §. 1. *num.* 11. ubi ſic ait: Fuera de la diſcomunion que incurren los deſafiados, quedan tambien privados de la Eccleſiaſtica ſepultura, conſtando notoriamente que alguno murio en el conflicto, dixe conſtando notoriamente, porque ſi no conſtaſſe aſſi, no le deven negar publicamente la ſepultura: Pœna enim publica, haud infligenda eſt, niſi ob peccatum publicum; y ſi à caſo quedaſſe alguno mortalmente herido en el lugar del deſafio, y del le ſacaſſen, y murieſſe con ſeñales de contricion, no deve ſer privado de la Eccleſiaſtica ſepultura; porque el Concilio ſolamente priva della à los que en el miſmo conflicto murieren. Ita ille; cui adde iterum me citato Lezanam *Conſul.* 49. *n.* 3[illegible]. loquentem de caſu ſpeciali hujus Reſolutionis, de quo ego ut dixi interrogatus fui. Non ſunt igitur Duellantes in tali caſu privandi Eccleſiaſtica ſepultura.

3. Sed de hac quæſtione liberos eſſe in Gallia, & Germania tradit Stephanus Baunyus *in Theol. moral. tom.* 2. *diſp.* 3. *tr.* 2. *quæſt.* 19. §. *dico tertio*, ubi ſic ait: Qui reos violatæ legis Eccleſiaſticæ de monomachia, terræ in Francia mandant cum apparatu Eccleſiæ conſueto, aut fato functos, Deo publicè in Sacroſancto Miſſæ Sacrificio commendant, nulla citra ſcandalum, aut prohibitionem Epiſcoporum, culpa ſe impiant. Probatur, ſi quam admitterent, ei haud dubiè initium eſſet à violatione legis Eccleſiaſticæ de pugilibus, ut vivis, ſic mortuis averſandis ob cenſuram, in cujus ſe laqueos pugnando in[illegible]uere, vel certè quia per quam eſt turpe, pro eo, quem mors deprehendit in mortali ſcelere, preces fundere. At ut eſt hoc poſtremum ambiguum (nam momenta temporum, quis novit? Quis animæ ad Deum redeuntis ſubitos motus? Quis de admiſſis pœnitentiæ ſalutares aculeos? Quis inſtinctus?) ita certum eſt alterum, leges de monomachia Pontificias in Gallia eſſe incognitas. Sint hæc indicio. Primò, quod in Vrbem, abſolutionis impetrandæ cauſa, pugiles non mittantur. Exindè quod eorum attactu cùm ſunt mortui, qua ſi in peſtifera contage, nec homines, nec religioſæ, Deoque ſacratæ ædes, cum in ea ſunt illati, cenſeantur pollui. Tertiò, quod palam, ac in omnium oculis, mortui tam ſuis id eſt gentilibus, quam alienis tumulis ſoleant inferri, Epiſcoporum miro ſilentio, niſi cùm id ipſa lege prohibuere ſynodi; ergo cùm lex quæ promulgata, aut recepta non eſt, obligandi facultate careat, ut ſunt omnes de monomachis in Gallia, non erit earum trangreſſio, prout ſunt leges quædam Eccleſiæ, lethaliter culpabilis, nec proinde rei ſceleris ſunt futuri, qui, quod eſt Romæ, aut in Italia prohibitum, ejuſdem homines honore ſepulturæ dignabuntur, aut precum, Portellius *part.* 3. *caſ.* 10. *concluſ. ult. num.* 3. dicat aliquis quî verè conſtat, & unde, citatas Bullas, hîc omni vi, roboréque deſtitutas, ob earum non receptionem in Gallia. Primò, quia incertum eſt, an unquam populo ſpectandæ præſtiterint, aut ei ab Epiſcopis, aut aliis eorundem imperio ſignificatæ fuerint. Secundò, quia earum nullus eſt aut fuit hactenus uſus toto Regno: quæro enim quando, & ubi dictum aut auditum ſit unquam hîc (hoc eſt Pariſiis) aut vicinis circa oppidis, exhumata defunctorum in Duello corpora? quando reconciliatæ Eccleſiæ? quando cæmeteria? quæ eorum fuiſſent polluta attactu, ut fieri debuiſſet haud dubiè, ſi de monomachis ſcriptæ leges à Pontificibus, vigerent in Gallia? quare quod de Germania ſcripſit Layman *l.* 3. *tr.* 3. *part.* 3. *c.* 5. *n.* 4. dici poteſt pariter de aliis Provinciis, ac Septentrionales (verba ſunt ejus) ſeu ob ignorantiam, ſeu quia Conſtitutiones illæ ſecundùm hunc ſenſum promulgatæ, & in uſum deductæ non ſunt, à cenſura excuſari. Hucuſque Baunyus: Sed quidem nimis laxe: Vnde non gravabor adverſus Gallum, alterum Gallum

oppo-

opponere, & is eſt doctus & pius Andreas Duvallius Profeſſor Regius inclyti muſæi Sorbonici, *ubi ſuprà, in 2. 2. D. Thomæ, tr. de charitate q. 17. in fine*, ubi ſic aſſerit: Quæret aliquis, an hæ pœnæ tantùm incurrantur in publicis Duellis, quæ fiunt cum authoritate Principis, cum Patrinis, ſociis, & omnibus qui intereſſe volent ſpectatoribus, nec non cum loci & temporis determinatione, cæteriſque cæremoniis in his talibus Duellis obſervati ſolitis: an etiam in privatis, quæ cum ſola provocatione, abſque ullis cæremoniis, patrinis, & ſpectatoribus fiunt. Reſpondeo, in privatis Duellis has pœnas ſimiliter incurri, ut patet ex Bulla Gregorij XIII. quæ incipit, *ad tollendam deteſtabilem*, promulgata 13. Decembris anno 1582. & ex altera edita à Clemente VIII. quæ quamvis non ſint in Gallia promulgatæ, ſunt tamen uſu receptæ (quod ad inducendam legis obligationem, promulgatione ſola præſtat) eo quod Duella ipſa ſub pœnis capitalibus prohibentur, nec non ſub proſcriptione omnium bonorum, atque etiam perpetuæ infamiæ, itemque ſepulturæ privatione; quod non fieret, ſi tota Gallia non annueret, aut ſentiret, ipſos Duellantes privatos, eſſe de facto de excommunicatos. Ita Duvallius. Vnde ego rectè, his diebus interrogatus, damnavi eos qui in Gallia Ducem de Nemours in Eccleſia ſepelierunt, qui tamen mortuus erat in Duello inito cum Duce de Beauffort.

4. Ad id verò quod de Germania tradit ex Layman Pater Baunyus *ubi ſuprà*, reſpondeo, quod amiciſſimus & ſapientiſſimus Pater Arriaga *in Cur. Theol. t. 5. diſp. 49. ſect. 3. n. 20.* nominatim Layman impugnat, & firmat Bullas Pontificias Gregorij XIII. & Clementis VIII. eſſe in vigore in Germania cum eorum pœnis. Et quidem Clemens VIII. directè loquitur contra Regiones Septentrionales; ſic enim ait, Verum, quia cum magna animi noſtri moleſtia intelleximus adhuc in quibuſdam, præſertim Tranſalpinis ac remotis regionibus, & potiſſimum ubi bella vigent, &c. nos neſaria Diaboli arma, &c. & paulò poſt: Inſuper auctoritate & tenore præmiſſis decernimus & declaramus, eaſdem conſtitutiones ac decretum locum habere ubique gentium, & terrarum inter quaſcumque perſonas etiam armatas, & in caſtris ſeu propugnaculis militantes, etiam ubi noſtrorum, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, aut fidei Catholicæ hoſtium furor impunè graſſatur, vel in dominiis per eos occupatis, & detentis. Hæc Pontifex. Vnde ex his refellendus venit Marcus Vidal *in Arca Theol. mor. tit. de Duello, inſpect. 6. n. 49.* Sed ipſe loquitur ſtante atteſtatione Layman.

RESOL. LXIX.

An excommunicatus toleratus moriens ſit privandus Eccleſiaſtica ſepultura, ſi publicè innotuerit fuiſſe excommunicatum? Ex part. 5. tr. 3. Reſ. 140.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & infr. in Reſ. 209. §. 1. in fine, quamvis ibi non diſtinguitur inter excommunicatum toleratum, vel non toleratum, lege ibi verſ. mas ſi no va abſuelto.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Avila *par. 2. cap. 6. diſp. 9. dub. 6. & diſp. 4 dub. 8. concl. 2.* & noviſſimè hanc ſententiam docet in ſua erudita tractatione de Monitoriis Theophilus Raynaudus *par. 2. c. 3. n. 7.* ubi ſic ait. Eſt admodum probabile quoſcumque excommunicatos, etiam dum viverent toleratos, nunc quoque poſt Martini V. decretum prohiberi ſepultura in loco ſacro, dummodo tamen publicè innotuerit eos fuiſſe excommunicatos; nam jure antiquo hæc pœna cadebat in excommunicatos toleratos; nec poteſt negari quin ſit bonum quoddam, nec exiguum mortuorum, ut in loco ſacro condantur. Sed Eccleſia non intendit ullum favorem excommunicato ipſi præſtare, quando indulſit ne vitaretur, ergo, &c. Sed ego puto non eſſe recedendum à negativa ſententia, quam tuetur Suarez *in 3. part. tom. 5. diſp. 13. ſect. 4. num. 4. & tom. 3. diſp. 81. ſect. 4.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. num. 2.* Toletus *lib. 1. cap. 13. n. 10.* Gutierrez *in qq. Can. lib. 1. cap. 1 num. 30.* Ricciullus *de jure perſon. lib. 4. cap. 60. num. 4.* licèt noviſſimè ſententiam Raynaudi doceat etiam Blondus *de cenſuris diſp. 4. art. 14. aſſer. 3.*

RESOL. LXX.

An ſub prohibitione cap. Sacris, & Clem. 1. de ſepult. *ne excommunicati ſepeliantur in loco ſacro, excludantur excommunicati tolerati?*

Et advertitur, quod non polluitur Eccleſia ſepeliendo excommunicatum, niſi ſit ille vitandus. Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 97.

§. 1. PRima ſententia abſolutè docet omnes publice excommunicatos ea comprehendi. Ita Cajet. *ver. excommunicatio, cap. 46.* & quidam alij. Secunda abſolutè negat toleratos ea comprehendi. Ita Suar. *diſp. 22. ſect. 4. n. 5.* Navarr. *cap. 27. num. 247.* Henriq. *lib. 13. cap. 7. num. 2. & cap. 11. num. 13.* Ratio eſt, quia prohibitio ſepulturæ immediatè dirigitur non ad mortuum, qui ejus eſt incapax, ſed ad vivos, qui jam non prohibentur communicare cum toleratis. Tertia ſententia eſt media, docétque prohiberi tales ſepelire loco ſacro, quia hoc directè cederet in eorum favorem, tamen contra facientes non incurrere cenſuram, quia jam licèt nobis cum iis communicare, niſi fortè ſepeliantur hæretici, quos abſolutè ſine reſpectu ad excommunicationem *cap. quicumque, citato*, prohibemur ſepelire loco ſacro. Ita Avila *2. p. cap. 6. diſp. 9. dub. 6. §. ad primum, verſ. per hæc patet*, juncta *diſp. 10. dub. 1. concl. 2. ſub fin. & dub. 6. concl. 3.*

Sup. hoc in Reſ. præterita, & ſi placet lege aliū verſ. eius annot.

Sup. his pro excommunicato & Hæretico, in Reſ. ſeq. §. ult. in principio, & latè in Reſ. 1. poſt ſeq. & in t 8. tr 8. Reſ. 5. curſim à lin. 2.

2. Verùm ego puto adhærendum eſſe prorſus ſecundæ ſententiæ, & ita præter DD. citatos, decet Mercerus *de Sacr. in 3. p. q. 21. dub. 7.* Turrianus *lib. 2. diſp. 11. dub. 3.* Filliucius *tom. 1. tr. 12. c. 4. n. 106.* Cornejo *in 3. p. tr. 5. de excomm. diſp. 10. §. 8.* Gordonus *lib. 7. tom. 2. q. 8. c. 3. n. 38.* qui benè advertit, quòd non polluitur Eccleſia ſepeliendo excommunicatum, niſi ſit ille vitandus.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. preteritæ, & in eodem §. ad medium, & in Reſ. 2. §. Si autem.

RESOL. LXXI.

Qui ſunt illi, qui ſepelientes excommunicatum in loco ſacro incurrunt excommunicationem?

Et an qui excommunicatos, etiam hæreticos notorios, ſed non denunciatos in loco ſacro ſepeliunt, incurrant excommunicationem?

Et an locus ſacer ſepulturâ excommunicati, aut hæretici nondum denunciati violetur? Ex part. 5. tr. 9. Reſol. 98.

§. 1. IN Clement. 1. *de ſepult.* ſic habetur. *Qui propria temeritatis audacia in cœmeteriis excommunicatos publicè, aut nominatim ſcienter ſepelire præſumunt*, &c. *nullatenus abſolvantur*, &c. Vnde videtur comprehendere nedum actu deferentes cadaver ad ſepulturam, ſed etiam eos, qui propria authoritate faciunt ſepelire in loco ſacro, juxta *cap. mulieres*, §. *illi verò*, *de ſententia excommunicationis*, per illa verba. *Cùm is committat verè cujus authoritate, vel mandato delictum commiti probatur*, & Faber *de cenſur. in 4. ſent. diſt. 25. quæſt. 1. diſp. 4. cap... n. 188.* putat tutiorem eſſe illam ſententiam, quæ extendit hanc cenſuram ad comitantes, cantantes, deferentes crucem, foſſores ſepulturæ, portatores cadaveris, & ſimiles. Verùm multi volunt

Sup. hoc inf. in Reſ. 214. §. 1.

volunt eos ſolos hanc pœnam incurrere,qui propriis manibus cadaver foſſæ imponunt, quia hi ſoli propriè dicuntur ſepelire,& verba pœnam importantia in rigoroſo ſenſu ſunt accipienda. Ita Cajetan. *ver. excommunicatio,c.*46. Navar.*c.*27. *num.*137. & alij:ob quorum auctoritatem hæc ſententia videtur non eſſe improbabilis, & verba legis in rigore poſſent hujuſmodi accipi. Quid ego ſentiam accipe. Dico igitur per eos,qui ſepeliunt, etſi in rigore, qui propriis manibus tradunt ſepulturæ intelligi videantur; attamen ex conſueto vſu comprehenduntur etiam mandantes, non autem comitantes, & alij qui deferunt crucem, & lumina, vel etiam cantant, propriè enim hi non dicuntur ſepelire. Nec etiam cooperantes remotè, aut negative, quia ſcilicet non impediunt, cùm poſſent,niſi favor tantus eſſet,ut jure dicerentur auctores. Et ita docent Suarez,*diſp.*12.*ſect.*4. *n.*10. Coninck *de Sacram. diſp,*14.*dub.*8.*n.*68. Filliuc. *tom.*1.*tr.*12.*c.*5.*n.*111.Mercerus,*de Sacram.in* 3.*p.q.*21. *dub.*7. & Megalius,*in* 3.*p.lib.*2.*c.*6.*q.*1.*n.*15. vbi aſſerit ligari hac excommunicatione eos, qui ſepelire faciunt, cujuſmodi ſunt hæredes, aut conſanguinei, ad quos hoc pertinet, & Rectores atque Clerici Eccleſiæ,vbi cadaver ſepelitur, nam & ipſi ſepelire dicuntur, quamvis propriis manibus hoc non faciant, ut probatur *ex cap. ad hæc,de privil.* vbi hoſpitalarij, de quibus ibi, ſepeliſſe dicuntur, & tamen non eſt veriſimile,hoc illos feciſſe propriis manibus.Nam quamvis mandantes regulariter non comprehendantur in cenſura lata contra facientes,tamen comprehenduntur quando alioquin eſſet fruſtratoria, vel quaſi, ut probatur *ex c. ſi civitas, de ſent. excomm.* Verùm ſententiam Cajetani & Navarri, non puto improbabilem,quam ex Henriquez,& Avila docet etiam Bonac. *de cenſ.diſp.*2.*q.*2.*punct.*3.§.3.*n.*8.

(Sup. hoc.inf. in Reſ.75.§. 2.inter med. & finem verſ. Sed cum.)

(Sup. his in Reſ. præterita,§.1. poſt medium, & in Reſ.ſeq.& in alia earũ notationum.)

2. Non deſinam tamen hîc adnotare aliquos docere quòd qui excommunicatos, etiam hæreticos notorios, ſed nondum denunciatos, in loco ſacro ſepeliunt,non incurrunt excommunicationem *Clem.*1. *de ſepulturis*, latàm adversùs eos, qui excommunicatum ſcienter ſepeliunt, neque incurrunt excommunicationem, *cap. quicumque de hæretic.in* 6. latam contra eos,qui hæreticos, eorúmque fautores, &c. ſcienter in loco ſacro ſepeliunt;denique neque locus ſacer ſepultura excommunicati, aut hæretici nondum denunciati violatur. Hæc eſt communior, quam leges apud Navarr.*c.*27.*man.n.*137.Henriquez, *lib.*13.*c.*11. §. 3. Ægid. *tom.*3. *diſput.*14. *in fine*, *dub.*10. Avilam, *part.*2.*c.*6. *diſp.*10.*dub.*6. Nam eo ipſo quòd tales vitandi non ſunt, ſed tolerati, nulla ex ipſorum communicatione à fidelibus, aut ſacris locis cenſura incurri poteſt,& ita etiam docet Layman, *lib.*2.*tract.*5. *part.*2. *c.*4.*n.*8.

(Sup. hoc in fine Reſ.1. notæ præteritæ, & in Reſ.2. §. Si autem.)

RESOL. LXXII.

An Hæreticus non denunciatus poſſit abſque incurſione excommunicationis in Eccleſia ſepeliri?

Et an hoc extendatur ad Hæreticorum fautores, & defenſores?

Et an peccent, qui cum Hæreticis quibuſcumque non denunciatis ſimul orant, vel concionem ſacram,aut Miſſam audiunt?

Et an Eccleſia, in qua ſepelitur Hæreticus, (modo quo ſuprà,) aut excommunicatus non denunciatus, remaneat polluta?

Et notatur, quod ſi aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus non eſt ſtatim privandus Eccleſiaſtica ſepultura.

Et aliqua alia docentur, quæ contingere poſſunt in ſupradictis caſibus. Ex part.9.tract.8. & Miſc.3.Reſol.1.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Henriquez, *lib.*13.*cap.*11.*n.*3. vbi ſic ait: [Prohibentur Chriſtiani propriis tantùm manibus deponere in ſepulchro loci ſacri cadaver ejus, qui fuerat publicè denunciatus, & incurrunt excommunicationem majorem,ſi id ſcienter præſumant. Si tamen denunciatus non fuerat, non peccat ſepeliens: quia ſepultura pertinet ad divinum Officium, in quo tunc tantùm peccat,cùm inducit excommunicatum non paratum: in propoſito autem conſtat, non peccare cadaver defuncti. Sub eadem excommunicatione prohibetur ſepelire Hæreticos, vel illorum fautores. Qui caſus ſub priori comprehenditur, in quo oportet fuiſſe denunciatos de hæreſi.] Ita ille.

(Sup.hoc ſup. in Reſ.70. §. 1. poſt med. & in Reſ.71.§.vlt. in principio & in tom. 8. tr.8. Reſ.5.in princ. ſed lege eam per totam.)

2. Confirmatur hæc opinio ex his, quæ notat Hæreticus Nicolaus Millerus, *in addit. ad Commen. Martini Rumelini ſuper Auream Bullam Caroli IV. part.*3.*differt.*2.*num.*6. vbi ita aſſerit: [Obſervandum, cùm ad antiquiſſimam Pataviæ Academiam innumeri ſtudioſi Auguſtanæ Confeſſioni, ac Reformatæ Religioni addicti accedere ſoleant,ibique ſæpè vnus, vel alter, ut fert fortuna mortalium, è vivis decedat; Sereniſſima ReſpublicaVeneta nationibus hiſce exoticis,etiamſi diverſæ Religionis ſint, ſingulari privilegio jus ſepulturæ in Eccleſiis conceſſit. Quod jus, cùm meo tempore, Anglo cuidam Reformatæ Religionis piè defuncto ab Eccleſiæ Parocho denegaretur,eo quòd privilegium hoc Pontificum decretis repugnaret;contrariæ enim Religioni addictos in Cœmeteriis Catholicorum ſepelire Canonibus adverſatur: attamen Parochus Anglo ſepulturam concedere à prætore Civitatis Patavinæ per viam juris adactus fuit.] Ita ille.

3. Sed ego puto cum Filliucio,*t.*2.*tr.*22.*c.*7.*n.*229. & Trullencho, *in Decalog. tom.*1. *lib.*1.*c.*3. *dub.*14. *n.*1. ut Hæretici ſint privati Eccleſiaſtica ſepultura, non eſſe neceſſe, ut ſint nominatim denunciati; ſed ſatis eſſe, manifeſtè conſtare ipſorum hæreſim: nam hoc ſpecialiter cautum eſt in Hæreticis propter criminis enormitatem: debet enim Hæreticus ita notoriè decedere, ut nulla tergiverſatione ejus malitia celari poſſit:aliàs privari non debet ſepultura. Et hanc opinionem tenet etiam Caſtrus Palaus, *tom.*1.*tr.*4.*diſp.*4. *punct.*4. *n.*1. ſic aſſerens: [Non eſt dubium, Hæreticum, utpotè excommunicatum, privatum eſſe omni officio,& munere,quo excommunicatus privatus eſt. Quapropter neque poteſt Sacramenta recipere,neque miniſtrare,neque actum Ordinis exercere, neque alia munia obire; quæ interdicuntur excommunicato. Quòd ſi moriatur, caret Eccleſiaſtica ſepultura, cap. *Sicut,de Hæret.in fin.* Et cap. *Excommunicamus,elect.*1. §. *Credentes de Hæreticis.* extenditur ad Hæreticorum fautores, & defenſores: debet autem Hæreticus ita notoriè decedere, ut nulla tergiverſatione ejus malitia celari poſſit, aliàs privari non debet ſepultura. Quòd ſi, non obſtante hac notorietate, ſepelire illum præſumpſeris, excommunicatione innodaris, ex cap. *Quicumque de Hæreticis*, *in* 6. & *ibi* Gloſſa, & ſuſpectus de hæreſi redderis.]Hæc Palaus. Et ideò optimè obſervat Baldellus, *in Theol. mor.tom.*2. *lib.*1. *diſp.*42. *num.*1. quòd cùm Hæretici non ſint vitandi, niſi quando à Iudice ſunt denunciati; rectè colligitur generaliter, quòd non peccent, qui cum illis liberè tractant,& converſantur,etiamſi certò ſciant eos eſſe Hæreticos excommunicatos; imò etiamſi id ſit notorium,& publica voce circumferatur; & ſive id accidat in iis locis, in quibus hæreſes impunè graſſantur,verbi gratia in Anglia,& Germania;ſive in aliis quibuſcumque. Ex quo principio colligitur ſpecialiter, quòd non peccant, qui cum Hæreticis quibuſcumque

cumque non denunciatis ſimul orant,vel Concionem ſacram,aut Miſſam audiunt,more,& ritu verè Catholico,vel eorum funus comitantur,eoſque ad ſepulturam deducunt, quando ſepeliuntur more Hæreticorum. Quia hæ communicationes, cùm ſint in rebus licitis,licitæ omninò ſunt,quantum eſt ex rei natura; neque fiunt illicitæ ratione excommunicationis, & cenſuræ,cùm hæc non operetur obligationem vitandi, etiam in divinis, niſi ſequuta denunciatione. Et quemadmodum licitum eſt comitari excommunicatum viventem, non denunciatum, eúmque deducere, quocumque voluerit: ita & eſt licitum comitari jam mortuum, ejúſque funeri adeſſe, eúmque deducere ad ſepulturam; cùm vniverſaliter licitum ſit in iis omnibus communicare defunctis, in quibus eſt licitum communicare vivis,cap. *Sacris de ſepult.* cap. *Ad hæc, de privil.* Sed hoc advertit Baldellus procedere,dummodo ſepultura non fiat in loco ſacro: quia,ait ipſe, licèt excommunicatus quicumque non denunciatus non ſit vitandus in ſepultura, aut in funere, quando eſt mortuus; ſicut nec fuit vitandus,ſive in divinis, ſive in humanis, cùm eſſet vivus, ut *paulò antè* diximus ex cap.*Sacris de ſepult.* & cap. *Ad hæc de privileg.* vitandus tamen omninò eſt, quando funus, & ſepultura fit in Eccleſia, aut loco ſacro; non, quia hæc obligatio inducatur per excommunicationem non denunciatam à Iudice; ſed quia inducitur ex ipſa rei natura,ex qua malitiam contrahunt,& digni ſunt morte,non ſolùm qui mala faciũt,ſed etiam qui conſentiunt facientibus,vt patet ex Apoſtolo *ad Rom.* 1. quod certè eſt verum,etiam præſcindendo ab excommunicatione, & ſive illa ſit denunciata, ſive non. Vnde ex his patet reſponſio ad argumentum adductum ab Henriquez.

Sup.hoc ſup. in fine Reſ. 70. & in Reſ.71.§.vlt. ad medium.

4. Si autem inquiras, an Eccleſia, in qua ſepelitur Hæreticus, modo quo *ſupra*, remaneat polluta? Reſpondeo negativè: quia execratio, vel profanatio Eccleſiæ, aut loci ſacri per ſepulturam excommunicati,ea tantùm de cauſa inducitur in ſacris Canonibus; quia non debemus communicare mortuo, cui non communicavimus vivo, cap. *Sacris*, & cap. *Ad hæc, cit.* & ideò nec debemus celebrare Miſſas, & divina Officia, vbi ille jacet mortuus, & tumulatus: ſicut nec debuimus celebrare, vbi ille extitit vivus. Ex his infertur, quòd non inducitur dicta execratio, vel profanatio Eccleſiæ,aut loci ſacri,niſi per ſepulturam excommunicati vitandi, cum quo ſolo ratione excommunicationis prohibemur modò communicare in divinis,poſt Extravag. *Ad evitanda.* Et ita hanc ſententiam tenet Baldellus, *loc.cit.* firmans ex ſupradictis,quòd per ſepulturam Hæretici excommunicati non vitandi,non execratur, nec profanatur Eccleſia, aut locus ſacer.

Sup. hoc in tom.8.tr.8 Reſ.4.& lege §. ejus annot.

5. Notandum eſt hîc obiter cum Trullench. *tr. de jure Parochi,c.9. dub.6.n.10.* quòd ſi aliquis reperiretur mortuus in puteo, vel laqueo ſuſpenſus, non eſt ſtatim privandus Eccleſiaſtica ſepultura: quia, vbi non conſtat,quòd ſeipſum interfecerit, vel præcipitaverit,non id eſt præſumendum, cùm potuerit per inſidias,aut vim in puteum projici, vel ſuſpendi,aut ex furore,ſeu mentis alienatione id facere.

RESOL. LXXIII.

An Sacerdotes in domibus ſuis audientes Lectorem legum,vel medicinæ incidant in excommunicationem?
Et quid de Regularibus?
Et quid eſt dicendum ſi ſupradicti ſtudeant legibus civilibus in ſcholis publicis,quatenus conducunt, vel poſſunt conducere ad notitiam Canonum?
Et an hoc intelligatur in foro interiori, nam in foro exteriori ſemper præſumuntur excommunicati?
Et an Diaconi, & Subdiaconi non comprehendantur ſubdita prohibitione, & excommunicatione, niſi ſint perſonatus. Ex part.3.tr.5.& Miſc.1.Reſol.27.

§.1. Affirmativè videtur reſpondendum ex auctoritate Filliucij,*tom.1.tract.14.cap.7.num.103.* & Suarez, *in cenſur. diſputat. 23.ſect.3. numer.19.* & aliorum. Sup. hoc in tom.7.tr.1. lege doctrinam Reſ. 225.

2. Sed tu contrariam ſententiam tene, quam docent noviſſimè Barboſa, *in collect. tom.1. lib.3. tit.50. cap.vlt.num.3.* Squilante, *de obligat.cler. part.2.dub.8.* Homobonus,*de ſtatibus p.1.c.18.num.6.* Gambarupta, *de caſibus reſerv. c.9 n.6.* Villalobos, *in ſumma, tom.1. tr.17.diffic.28.n.4.* & Sanctarellus, *tr.de Apoſt. cap.2. dub.3. num. 21.* & alij penes ipſos. Dico igitur, in excommunicationem latam *in cap. ſuper ſpecula, ne Clerici, vel Monachi*, &c. non incurrere Sacerdotes ſæculares, & Regulares habentes privatim in domibus ſuis lectorem legum, vel medicinæ, qui eos doceat privatim has facultates.

3. Imò nec incurrunt hanc excommunicationem prædicti, ſi ſtudeant legibus civilibus in ſcholis publicis,quatenus conducunt, vel poſſunt conducere ad notitiam Canonum. Ita Sanctarellus, *loc. cit.* & Barboſa,*n.7* & Squillante,*de oblig.cler.part.2.dub.18.n.57.* & alij penes ipſos.

4. Sed nota hoc verum eſſe in foro interiori;nam in foro exteriori præſumerentur excommunicati. Notandum eſt etiam, quòd Diaconi, & ſubdiaconi non comprehenduntur ſub dicta prohibitione, & excommunicatione,licèt beneficium habeant,niſi ſit perſonatus. Ita DD. citati.

RESOL. LXXIV.

An ſi mandans, vel conſulens revocet mandatum, vel conſilium,incurrat adhuc excommunicationem, ſi delictum,hoc non obſtante committatur?
Et quid,ſi revocatio non innoteſcat mandatario?
Et quid eſt ſentiendum de irregularitate?
Et an teneatur reſtituere damna ex tali homicidio emerſa?
Et ſi mandans homicidium mortuus fuerit, antequam mandatarius occideret, non contrahat excommunicationem, quæ ſolùm ligat viventes, non autem defunctos? Ex part.5.tr.9.Reſ.58.

1.1. Affirmativam ſententiam docet quoad conſulenten Bonacina,*de cenſ.in com.diſputat.1. quæſt.1.punct.6.num.7.* Molina, *de Iuſt.tom.4.diſput.52. num.2* Navarr.*cap.27.num.253.* & Coninch,*de Sacrament. diſputatione 14. dub.15. quæſt.6. à num. 176.* & ratio eſt, quia in tali caſu mandans, aut conſulens verè eſt contumax,ſeu inobediens Eccleſiæ,quæ quidem prohibuit mandatum, aut conſilium, & hoc ſub cenſura,ergo. Sup.hoc.inf. in tr.2.Reſ. 27. & 28. & ne prætermittas legere doctrinã aliarum Reſ. earum annotationum.

2. Verùm ego negativæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo,quam tenet Tabiena,*verſ.excom.5. caſ.1.n.35.* Avila *part.2.c.5.diſp.3. dub.7.* Sayrus,*lib.3. c.26.n.33.* & noviſſimè Hurtado, *de cenſ. in comm.diffic.15.num.67.* quia per revocationem, ſeu per reſipiſcentiam ex ſe efficacem ceſſat, imò deſtruitur inobedientia habitualiter perſeverans. Eccleſia autem ſuppoſita inſtitutione cenſurarum,vel non poteſt validè, vel non intendit ligare cenſura eum, qui ante incurſionem jam non eſt inobediens adhuc habitualiter, ſed pœnitens efficaciter, ſicut etiam debet abſolvere à cenſura incurſa eum, quem efficaciter

ter quantum eſt ex ſe, pœnitet inobedientiæ factæ, & hæc omnia docet Hurtado, *vbi ſupra*, & noviſſimè Cæleſt. *in comp. Theol. mor. tr. 3. c. 9. difſic. 6.* vbi ſic ait. Vtrùm qui conſuluit homicidium Clerici, & poſtea retractavit ſeriò conſilium, & retractatio pervenit ad eum, cui factum eſt conſilium, ſequuto homicidio incurrerit in excommunicationem & irregularitatem, & an teneatur reſtituere damna, ex tali homicidio emerſa? Reſpondetur quod non, ſi adhibuit omnem diligentiam, ut prius conſilium everteret, vel oſtenderet, omnibus conſideratis, eſſe iniquum, & non amplectendum, quia in eo caſu non videtur executor ipſius conſilio moveri, ſed potiùs ſua malitia. Vnde ſequitur quòd hujuſmodi conſulens nec incurrit excommunicationem, neque irregularitatem, neque obligationem, ad reſtituenda damna, quod idem dicendum de mandante, qui ante factum homicidium revocavit mandatum, & revocatio pervenit ad notitiam mandatarij, quòd revocatio non innoteſcat mandatario, incidit in excommunicationem ſequuto homicidio, & conſequenter contraxit irregularitatem & obligationem reſtituendi omnia damna; ſi verò mortuus fuerit priuſquam mandatarius occideret, non contrahit excommunicationem, quæ ſolùm ligat viventes, non autem defunctos. Ita Cœleſtinus, & quia hic caſus frequenter poteſt accidere, diligenter notandus eſt ab omnibus Confeſſariis.

Sup. hoc in Reſolutionibus nor. præteritæ & pro damnis emerſis in tom. 8. tr. 5. Reſ. 85.

Sup. hoc inf. in tr. 2. Reſ. 29. §. Confirmatur inſuper, in fine, & §. vlt. etiam in fine.

RESOL. LXXV.

An cenſura lata contra facientes comprehendat mandantes, aut conſulentes?

Et aliqua alia circa hoc notantur; & tandem advertitur quod non ligatur excommunicatione, qui paratum occidere Clericum, conſuluit tantum percutere. Ex par. 5. tract. 9. Reſol. 57.

§. 1. Affirmativè reſpondet Panorm. *in c. ſignificavit, de Iudæis, n. 2.* Sylveſt. *ver. excom. 10. q. 40.* Roſella, *eod. ver. 1. caſ. 43. num. vlt.* & ratio eſt, quia facientes & conſentientes, pari pœna debent puniri. Secundò, nam *in c. mulieres de ſent. excom.* dicitur quod illi qui non per ſe ipſos, ſed eorum authoritate vel mandato alij violenter imponunt manus Clerico, incurrunt excommunicationem Canonis, & redditur ibi ratio, cùm is verè committat, cujus authoritate, vel mandato delictum committitur. Tertiò, nam quod per alios facimus, per nos facimus.

Sup. hoc inf. in tr. 9. Reſ. 76 §. 1. ante med. à verſ. Non incurrit. & in Reſ. 77. §. 1 ad med. verſ. Tum denique, & cum eodem Sanchez, & Henriquez, in §. 2. hujus Reſ. citatis, in tom. 9. tr. 7. Reſ. 107. §. 2. Sed lege eam per totam, & Reſ. ejus ſecundæ annot.

2. Sed tu contrariam ſententiam tene cum Avila *part. 2. c. 5. diſp. 3. dub. 2. concl. 1.* Portel *in dub. Regul. ver. excommunicare, n. 7.* Finellio, *de caſ. reſeru. caſ. 4. n. 20.* Alterio *tom. 1. lib. 3. diſp. 2. c. 2.* Vgolino, *tab. 1. c. 9. §. vlt.* Covar. *in c. Alma mater, part. 1. §. 10. n. 15.* Suar. *diſp. 13. ſect. 3. n. 5.* Ioan. Henriq. *in comp. caſ. moral. c. 20. n. 10.* Sanchez, *de matr. lib. 3. diſp. 49. n. 2.* & aliis & ratio eſt, quia cùm lex pœnalis ſit odioſa, ejus verba ſtrictè accipienda ſunt, ſecundùm propriam & rigoroſam acceptionem: atqui qui mandat aliquid fieri propriè & in rigore non poteſt dici illud facere, quia mandare & facere ſunt actiones diſtinctæ. Ergo non incurrit cenſuram latam in facientem, niſi exprimatur. Tertiò, quia quando Pontifices volunt ſuis cenſuris comprehendere etiam mandantes, expreſſis & diſtinctis verbis illud declarant, ut patet *ex c. vlt. de pœnis in 6. & Clem. 1. eod. tit.* & pluribus aliis juribus quod non facerent, ſi mandantes ſemper comprehenderentur ſub facientibus. Dicendum eſt igitur abſolutè cenſuram latam in facientem aliquid, non ligare mandantem niſi hoc exprimatur, ſaltem implicitè, ut ſi excommunicetur committens homicidium, aut quacumque ratione ejuſdem cauſa exiſtés, certum enim eſt tunc non ſolùm mandantem, ſed etiam conſulentem comprehendi. Sed cùm hæc doctrina ſit vera, tamen Coninch *de Sacram. diſp. 14. dub. 5. n. 188.* excipit ab illa caſum, nempe quando lex eſſet ferè fruſtratoria, ſi non comprehenderet mandantes, ut eſſet lex prohibens ſepelire excommunicatum defunctum, ſi ſola perſona, quæ ſuis manibus ſepelit, incurrat excommunicationem, & non id mandantes. Is tamen abſque ſufficienti fundamento excipit, ut in eo caſu non habeat locum noſtra doctrina ſupradicta, ob quam *in cap. ſi civitas 17. de ſent. excomm. in 6.* neceſſarium fuit, ut interdictum quo civitas interdicitur, etiam comprehenderet ſuburbia, quòd Pontifex illud extenderet ad ſuburbia, quamvis eſſet ferè fruſtratorium, ſi illa comprehenderet, docet ita Hurtado, *de cenſuris in excom. difficul. 14. n. 64.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 71. §. 1. in fine.

3. Notanda ſunt tamen hîc aliqua. Dico igitur primò, quod quando ſit dubium, vtrùm in excommunicatione comprehendantur mandantes, ſeu conſulentes judicandum eſt quod non comprehenduntur.

4. Dico ſecundò, quando excommunicatio extenditur ad conſulentes, quando conſilium eſt ita ſimplex ut non influat in effectum, quia alter erat alioqui facturus, & conſilium non auxit voluntatem, nec conatum illius, non incurrit conſulens. Et ſi petis quomodo cognoſcatur vtrùm conſilium influxerit, vel ne? Reſpondeo ab ipſo, qui recepit conſilium, accipiendum eſt, & ex aliis conjecturis, ſcilicet ſi ille qui recepit conſilium aſſerat ſe motum eſſe aliquo modo ex tali conſilio, & voluntatem ejus auctam fuiſſe, hoc ſufficiet, ſi autem hoc non poſſit ſciri ab ipſo, attendendæ ſunt conjecturæ, nam ſi ego dedi conſilium alicui ad aliquod delictum, & ille ardenti voluntate illud commiſit, ſtatim ſignum eſt quòd meum conſilium influxit: at verò quando non exequitur ſtatim, ſed poſt multos dies, non poteſt ex hoc ſumi certa conjectura, vtrùm meum conſilium influxerit, nam licèt pro tunc, quando ego dedi conſilium, forſan excitaverim, & intenderim ejus voluntatem, poſtea tamen tranſactis multis diebus potuit ille fervor elangueſcere, & voluntas redire ad priſtinum ſtatum, in quo erat ante conſilium, & tunc quamvis delictum comittatur, ego non ero cauſa, ac per conſequens non incurro excommunicationem: ſi autem facta diligentia, & conſideratis omnibus circumſtantiis, fuerit dubium, vtrùm meum conſilium influxerit in effectum licèt quantum attinet ad reſtitutionem, non maneam ego obligatus, quia in dubiis melior eſt conditio poſſidentis, tamen quantum ad excommunicationem debeo me reputare excommunicatum.

Sup. hoc inf. in tr. 5. Reſ. 105 curſim in fin. & inferius in tr. 6. Reſ. 23. §. Tertio, in fin. & in tom 8 tr. 5. Reſ 88. §. Sed an. & in aliis ejus annot.

5. Dico tertiò quòd excommunicatio quæ extenditur ad mandantes non comprehendit eum, qui mandavit delictum fieri, ſi mandatus erat aliàs facturus delictum tam prompto animo, & tanto conatu, ac ſi ſibi non eſſet mandatum, & hæc omnia invenies firmata apud Avilam *vbi ſuprà*.

6. Nota etiam quòd non ligatur excommunicatione qui paratum occidere Clericum conſulit tantùm percutere, quia non dicitur culpabiliter influere in effectum prohibitum ſub cenſura. Nam ad illam incurrendam requiritur peccatum prohibitum ſub cenſura; ſed in noſtro caſu, qui conſulit minus malum parato facere majus, non peccat; ergo, &c.

Sup. hoc inf. in tr. 2. Reſ. 17 § Sed hic & melius inferius in tr. 6. ex doctrina Reſol. 46. ſignanter ad med. & ex doctrina aliarum Reſ. ejus not.

RESOL. LXXVI.

An licitum ſit vendere Agnos Dei, & retinere illos ſine incurſione cenſurarum?

Et an peccent laici, ſi abſque contemptu eos tangant?
Et an dicta excommunicatio ſit Pontifici reſervata? Ex p.3.tr.6.& Miſc.2. Reſ.12.

§.1. NEgativè reſpondet Pater Azorius, *tom.* 1. *lib.*9.*c.*9.*poſt q.*5.*ver.quares*, etiam ſi vendantur tantum ratione materiæ, ex quadam conſtitutione Greg. XIII. quæ incipit, *omni arte audio*, &c. apud Quarantam *in ſumm.Bullarij, ver. Agnus Dei.* Lavorium *de Iubilao,c.*23.*n.*88.& alios.

2. Verùm ſi ſint albi,& non minio confecti,poſſe vendi ſine vllo ſcrupulo ratione materiæ, ac laboris, & impenſarum in eis aſportandis, docent Flavius Cherubinus,*in comp.Bull.tom.*2.*conſt.*2. *Gregorij XIII. ſchol.*1. Naldus,*in ſumma,ver.ſacrilegium,n.*9. Homobonus,*de exam.eccleſ.part.*2.*tr.*9.*c.*5.*q.*9.Villalobos, *in ſumm.tom.*2.*tr.*37.*diffic.*11.*n.*4. Suarez, *de Relig.tom.*1. *tr.*3.*lib.*4. *c.*14.*n.*6. Bonac. *tom.*3.*diſp.*2. *q.*2. *punct.*29. *n.*2.Sanchez,*in ſumm.tom.*1.*lib.*2.*c.*43.*n.*27. qui etiam optimè notat præfatos Agnos Dei retineri poſſe,poſtquam in excommunicationem incurſum eſt eos depingendo;prohibetur enim in conſtitutione illa pingere, vel retinere Agnos depictos ad vendendum, ſecus autem ſi depicti retinerentur non ad vendendum. Et hanc opinionem Sanchez, probabilem putat Bonac. *vbi ſuprà*, quam noviſſimè tenet etiam Scort. *in Bull.Pont.theorem* 330. & Fagundez, *vbi infra*; quidquid in contrarium teneat Raynerius, *in catal. cenſ. c.*9.*excom.*64.*in fine*, cum aliis. Vnde ego olim conſului, potuiſſe quem in donum recipere, & retinere Agnum Dei depictum,& miniatum.

3. Nota etiam cum Azorio laicos non graviter peccaturos, ſi abſque contemptu dictos Agnos tangant. Imo ego puto cum Sanchez, nullam eſſe culpam illos tangere, eo quòd obtinuerit, ut à laicis etiam fœminis tangerentur.

4. Et tandem non retinebo hîc deſcribere verba Vincentij Filliucij, *tom.*1.*tr.*14.*c.*6.*n.*93. vbi ſic aſſerit: Hæc excommunicatio à multis omittitur, & neſcitur, ut propterea crediderim extra Vrbem non fuiſſe receptam: paſſim enim cernuntur Agni Dei depicti quos non eſt veriſimile fuiſſe depictos cum licentia Papæ. Ita Filliuc. Verùm Fagundez, *part.*1. *lib.*1.*cap.*4.*num.*25. docet hanc excommunicationem eſſe in viridi obſervantia;non eſt tamen Pontifici reſervata, ut ex multis tradit Barboſa, *de poteſt. Epiſc. part.*3.*alleg.*50.*n.*150.

RESOL. LXXVII.

An furantes Reliquias præter peccatum aliquam excommunicationem incurrant?
Et notatur quod Romæ extat excommunicatio, ne Reliquiæ ex vrbe extrahantur?
Et docetur poſſe ſine vllo peccato ab Infidelibus Reliquias ſubtrahi.
Et an licitum ſit Chriſtianis & abſque peccato Simonia emere ab Infidelibus Reliquias? Ex p.10. tract.14. & Miſc.4.Reſ.20. aliàs 18.

§.1. AFfirmativè reſpondet Azorius, *tom.*1. *lib.*9. *cap.*8. *quæſt.*10. vbi ſic ait: Quæritur, an in Excommunicationem incidat, qui Reliquias Sanctorum ex loco Sacro in quo reconditæ, aut poſitæ ſunt, furatur? Reſpondeo *in cap. quiſquis*, §. *Si domum* 17. *q.*4. eſſe conſtitutum: Si quis domum Dei violaverit, & aliqua ſine licentia illius,cui commiſſa eſſe dignoſcitur inde abſtulerit donec in conventu admonitus legitimè ſatisfaciat, ſciat ſe communione privatum. Si verò poſt ſecundam & tertiam conventionem coram Epiſcopo ſatisfacere recuſaverit, nemini Fidelium miſceatur. Hæc ibi. Ex quibus verbis deducit Sylveſter, eum hominem, ante quamlibet admonitionem Excommunicationem minorem contrahere donec ſatisfaciat, hoc eſt,niſi prius ſatisfecerit, non poſſe Sacramentum altaris ſuſcipere:ter verò admonitum, niſi ſatisfecerit, eſſe Excommunicatione majore mulctandum. Ita Azorius.

2. Verùm ego cum Magiſtris Lezana, *in ſummu, QQ.Regular.tom.*4.*verb. Reliquia Sanctorum, numer.*5. Texeda *in Theolog. Moral. tomo ſecundo, libro tertio, tractat.*2.§.3.*contr.*8. *quæſtion.*2. *numer.*37. contrarium ſentio. Primò, quia non extat Textus, ex quo hoc intelligatur: nam *cap. Quiſquis inventus,verb. Si quis domum* 17. *quæſtion.*4. adductum ab Azorio, non loquitur de pœna Excommunicationis, ſed de ſeparatione ab Euchariſtiæ vſu. Secundò, quia ut bene Cajetanus, *Sum.verb. Excommunicatio*, Sotus 4. *d.*22. *quæſtion.*2. *artic.*3. docent eam excommunicationem etiamſi extaret,per non vſum non valere. Vide etiam Baucium, *in Miſcellan.tom.*2.*opuſc.*4.*quæſt.*30 qui bene docet, poſſe Reliquias ab Infidelibus ſubtrahi, quia ſunt injuſti poſſeſſores, * & ſi Reliquiæ eſſent apud infideles etiam tunc ad redimendam vexationem poſſe adhiberi pretium, ut poſſideantur, ac retineantur à Fidelibus. Ratio eſt, quia Infideles vexant Fideles retinendo injuſtè Reliquias illas; ita Philiarchus, & Vgolinus, quos citat, & ſequitur Sanchez, *in ſumma,tom.*1.*lib.*2.*c.*43.*n.*22. Adverte tamen, quod Romæ extat Excommunicatio, ne Reliquiæ ex Vrbe extrahantur.

*Quoad hoc in tom.4. tr.7. lege ex doctrina Reſ.66 §.1. ante med. verſ.abſque Simonia.

3. Nota etiam hîc obiter,quod optimè docet Sylveſter, *verb. Simonia, quæſtione ſecunda*, Vgolinus, *de Simonia,tab.*1.*capite* 38.*numero quinto*, Torr.2.2.*tom.*2. *quæſtion.*94. *articulo tertio*, licitum eſſe Chriſtianis ab Infidelibus Reliquias emere, quia licèt abſolutè loquendo,Reliquias emere,vel quæſtus cauſa illas venditioni exponere, ſit aperta Simonia; ut habetur *capit.fin.de Reliq. & Venerat.Sanct.* & in Tridentino, *in Decreto de invocation. veneration. & reveren. Sanct.* & quia res ſpiritualis pretio æſtimatur, & emitur; tamen quando ab Infideli emuntur,emptio illa formaliter non eſt emptio rei ſpiritualis,ſed pretio dato redimere vexationem, quam exerceret Infidelis Reliquias injuſtè retinendo.

RESOL. LXXVIII.

An Alienatio Reliquiarum includatur in prohibitione Pauline de rebus Eccleſiæ non alienandis?
Et explanatur particula præſumpſerit *poſita in dicta Extravag. Pauli II. quæ denotat temeritatem, & non comprehendit eum, qui bona fide ignoranter, aut imprudenter, ſeu inadvertenter facit aliquid contra dictam extravagantem.* Ex part.10.tract.14.Miſc.4. Reſ.23. aliàs 21.

§.1. QVidam Prior bona fide donavit cuidam Magnati partem Reliquiæ inſignis; quæſivit à me Provincialis, an deberet declarare incidiſſe Priorem in Cenſuras,& pœnas dictæ Paulinæ?Et reſpondi negativè;quia licèt opinio Doctorum aſſerentium, alienationem reliquiarum eſſe incluſam in prohibitione Paulinæ de Rebus Eccleſiæ non alienandis, ſit communior,probabilior, & in praxi conſulenda; tamen contraria ſententia, ut ego * alibi adnotavi,ſua non caret probabilitate. Verum ſupradictus Provincialis inſtabat auctoritate Patris Paſqualigi, qui nominatim contra me aſſerit *in QQ. Can.Cent.*2.*q.*181. *numero ſecundo*, hanc ſententiam non poſſe ut probabilem

* Alibi in tom.7.tr.1. ex Reſ.221. §. Notandû

bilem ſuſtineri. Sed ego reſpondi quod Pater Paſqualigus exceſſit in cenſura hujus opinionis; & ideò meritò contra illum noviſſimè nominatim inſurgit Bordonus *in Miſcellaneis*, *deciſione* 494. *per totam*; ubi reſpondet, & infringit omnia argumenta, quæ Paſqualigus *ubi ſuprà* in favorem ſuæ ſententiæ addaxerat. Et ideò ſententiam aſſerentem alienationem Reliquiarum non eſſe prohibitam in Bulla Pauli II. præter Riccium, Caſtrum Palaum, & alios à me alibi adductos, tenet Antonellus *de Regimine Eccleſiæ Epiſcopalis*, *tom.* 1. *lib.* 1. *capit.* 4. §. 7. *num.* 16. Barboſa, *de Poteſtate Epiſcopi*, *parte* 3. *allegat.* 95. *numero* 39. & me citato Pellizzarius, *in Man. Regular. tom.* 2. *tract.* 6. *cap.* 8. *num.* 91. ubi ſic ait: Quæres an alienatio Sanctarum Reliquiarum cadat ſub hac prohibitione, ita ut non poſſint à Regularibus alienari ſine debita ſolemnitate? Reſpondetur non cadere, quamvis, ſi perpetuæ ſepulturæ ſint traditæ extrahi non poſſint, & aliis tradi abſque conſenſu Sedis Apoſtolicæ. Ratio noſtræ reſponſionis eſt, quod in hac prohibitione non comprehenduntur, n ſi Bona temporalia pretio æſtimabilia: Reliquiæ autem Sanctorum ſunt ſuprà omnem temporalem æſtimationem, nec pretio æſtimari poſſunt. Ita ille.

2. Sed etiam ſtando in opinione Paſqualigi, & aliorum, puto dictum Priorem non incidiſſe in pœnas latas contra alienantes abſque aſſenſu Sedis Apoſtolicæ, quia Paulus II. in dicta Extravagante utitur verbo, * *Præſumpſerit*, quod dolum, & temeritatem denotat: ut notat Baldus *cenſur.* 486. *n.* 5. *volum.* 4. Barbat. *capit. Prudentiam*, *notab.* 1. *de Offic. deleg.* Decius *in cap.* 2. *ſub numero* 6. *verſic. Secundò principaliter*, *de judic.* Hippol. *in leg. de Minore*, *in princip. numero* 39. *Digeſt. de quæſt.* Iacob. de Craſſis *in aureis deciſion. libr.* 1. *cap.* 13. *num.* 72. Navarr. *in Manual. cap.* 27. *numero* 156. *cum ſequent.* Menoch. *conſ.* 763. *num.* 10. Sanchez *de Matrimonio*, *libr.* 9. *diſputat.* 32. *num.* 38. Lotter. *de re benefic. lib.* 2. *quæſtione* 14. *à num.* 54. Rot. *in Aquen. irregularitatis*, 14. *Maij* 1607. *coram Cardinal. Cavalerio.* Eraſm. à Cochier. *de Iuriſdict. Ordin. in Exemptos*, *lib.* 4. *quæſt.* 75. *num.* 4. Glorit. *reſp.* 12. *numero* 26. Vnde diſpoſitionem punientem aliquid præſumentem non comprehendere illum, qui id bona fide ignoranter, aut imprudenter, ſive inadvertenter facit, tradunt Navarr. *in cap. Accepta de reſtitut. ſpoliat. oppoſit.* 8. *numero* 33. *& in Extravagant. de datis & promiſſis*, *num.* 35. *verſic. Audeat*, *ſive præſumat*, *& in cap. Statuimus* 19. *quæſt.* 3. *numero* 62. *in fine*, *verſ. Nota ſeptimò*, *& in Manual. cap.* 27. *num.* 155. *in fine.* Avendan. *de exequend. mandat. libr.* 1. *cap.* 4. *num.* 38. *verſ. Verum ſicut penè*, quos refert Cened. *ad Decretal. collectan.* 45. *n.* 3. At in caſu noſtro Prior ſupradictus operatus eſt bona fide, & cum auctoritate Doctorum: ergo in Paulinæ pœnas incidiſſe minimè dicendum eſt: Et ita mecum tunc ſenſerunt multi viri docti de hoc conſulti.

* Sup. hoc verbo præſumpſerit, ſupr. in Reſ. 36. §. ult. & in aliis ejus annot. & ad roborandam hanc doctrinam lege etiam alias Reſol. & §§. ejus primæ not.

RESOL. LXXIX.

An Superiores in contractu licito poſſint abſque ſolemnitate obligare bona Eccleſiæ ſub hypotheca generali, non obſtante Paulina, & Decreto Vrbani VIII.

Et an pecunia ad cambium, vel mutuo accepta cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis comprehendantur ſub Decreto Sacræ Congregationis, & Paulina Ambitioſæ?

Et An obligando tantum fructus bonorum immobilium, & mobilia pretioſa poſſit Prælatus, & Capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſteriorum abſque ſolemnitate, quam jura ad alienationem bonorum Eccleſiaſticorum requirunt, pecuniam mutuo accipere?

Et an hoc procedat, ſi mutuum ſit acceptum abſque ulla obligatione, aliquid pro eo ſolvendi, alioquin non poſſit fieri, etiam ſi tantum fructus, & mobilia, & non immobilia, & pretioſa obligentur? Ex part. 10. tr. 16. & Miſc. 6. Reſol. 53.

§. 1. Affirmativam ſententiam tenet Bordonus *in Conſ. regul. tom.* 1. *reſol.* 27. *num.* 13. Pyrrhus Corradus *de Diſpenſ. lib.* 9. *c.* 9. *num.* 31. *in fine*, & Doctores, quos citat, & ſequitur Ciarlinius *tom.* 2. *cap.* 183. *n.* 107. ubi ſic ait: Certum eſt, Prælatum Eccleſiæ, vel Capitulum Cleri tam Regularis, quàm Sæcularis, non poſſe ſpeciali hypotheca obligare bona ſtabilia, vel pretioſa pro quocumque contractu, ſive mutui, ſive empti, vel alterius generis ſine licentia Pontificia, & juris ſolemnitate, quia ſpecialis hypotheca eſt à jure prohibita, ut habetur *in cap. nulli*, ubi Bero. *num.* 9. *de reb. Eccleſ. non alien. & in §. nos igitur*, *in fin. & §. quia verò, in auth de non alien. & permut.* Verùm ſi loquimur de contractu celebrato ab Eccleſia, ejuſve Prælato ex aliqua juſta cauſa, non prohibitò per dict. Extravagant. *Ambitioſæ*, neque per *dictum cap. nulli*, aut alias jure, ut eſt emptio, venditio, locatio, mutuum, commodatum, & ſimilia quæ, permittuntur etiam Prælatis Eccleſiaſticis ob Societatem humanam conſervandam; nimis enim incommodum eſſet Eccleſiarum Prælatis, & Eccleſiaſticis, ſi nullo modo contrahere poſſent, tunc ſi hujuſmodi contractui licito, & permiſſo per ſe, accedat hypotheca generalis omnium bonorum Eccleſiæ, vel Monaſterij, utique talis obligatio tenet ſine aliqua ſolemnitate aſſenſus Apoſtolici: quia leges hypothecam prohibentes loquuntur de hypotheca nullum ſupponente contractum licitum ex parte hypothecantis; non autem quando contrahens Eccleſiaſticus ſuo contractui licito, & ex cauſa juſta adjungit hujuſmodi hypothecam, quia tunc illa ſequitur naturam contractus, cui apponitur, ſicut acceſſorium ſuum principale, & ideò ſicut permittitur ille contractus licitus emptionis, vel mutui, aut ſimilium, ſine beneplacito Apoſtolico, ita generalis hypotheca ei acceſſoria, & ſic communiter tradunt omnes, quod obligatio generalis bonorum Eccleſiæ contracta occaſione emptionis, vel contractus permiſſi ſit valida abſque aſſenſu Apoſtolico, ut latè probat Bero. *in dict. cap. Nulli*, *num.* 11. 12. 13. 14. *& 15. de reb. Eccleſ. non alien.* Covarr. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 7. Redoan. *d. tr. quæſt.*.. *num.*.. *cap.* 16. *n.* 12. *& quæſt.* 51. *cap.* 29. *num.* 12. ubi habetur, quod Prælatus contrahendo poteſt generaliter pro obſervantia contractus obligare bona Eccleſiæ ſine licentia Epiſcopi, prout in praxi ſervatur; ſic etiam tenet Molin. *de juſt. & jur. tr.* 2. *diſp.* 466. *in princ.* Bonac. *diſput.* 3. *de contract. feud. quæſt.* 8. *part.* 4. *num.* 32. *in fine.* Ferdin. à Caſtro Palao *moral. part.* 2. *tr.* 12. *diſput. unic. punct.* 15. §. 2. *num.* 12. Plures refert Barboſa *in collect. ad d. cap. Nulli. num.* 5. *de reb. Eccleſ. non alien.* Latè etiam Bordon. *dict. reſol.* 27. *num.* 4. 13. 58. ubi rationes adducit. Lezan. *in ſumm. quæſt. regular. verb. alienare*, *num.* 5. *poſt medium*, *verb. An autem poſſint*, *tom.* 3. ubi ponit rationes; & ita cenſuit Rota *in Amerina bonorum coram Eminentiſſimo Veroſpio*, 19. *April.* 1645. *Et coram Roias* 21. *Februarij* 1642. *&* 2. *Iunij* 1645. *§. Nam licet*, ubi ponit rationes. Et ita fuit deciſum per ſacram Congregationem Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, ſub die 14. Iulij 1638. ubi cenſuit in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis, non eſſe comprehenſam hypothecam generalem; & ratio eſt, quia

quia, cum Eccleſia ex hujuſmodi contractibus, acquirat, & penes ſe recipiat pecunias, vel bona ſecum contrahentis, poteſt ſub hypotheca generali obligare ſua bona, quia talis obligatio generalis non eſt comprehenſa ſub prohibitione alienandi bona Eccleſiaſtica, ut per Doctores *in dicto capit. Nulli.* Vbi Berous *numero* 12. 13. *& ſequent.* & Barboſ. *num.* 5. *de rebus Eccleſ. non alienan.* Redoanus *dicto libro.* Nam hypotheca generalis per ſe ipſam nihil ſapit alienationis, cum per eam non transferatur ius in re §. *item Seleuciana*, *Inſtitut. de action. leg. ſi rem*, §. *propriè*, *Digeſt. de pignorat. action.* Et ideò licet in Extravagant. *Ambitioſæ*, ubi interdicitur alienatio bonorum Eccleſiæ prohibeatur etiam hypotheca ſimpliciter ſub forma generis; tamen cum ſub ſe non contineat niſi ea, quæ ſunt ejuſdem naturæ, ſecundum Bald. *l.* 1. *n.* 1. *C. commendat.* ſequitur quod non poſſit comprehendere hypothecam generalem tanquam diverſæ naturæ ab alienatione, ad quam hypotheca generalis non eſt directè, & principaliter ordinata; ſed ut magis creditori cautum ſit adeò ut per eam non poſſit ſequi alienatio, niſi in conſequentiam, & ſecundariò, ut in *l. ſi quis nec causam. Digeſt. ſi cert. pet.* Concludendum eſt, generalem hypothecam non eſſe à iure prohibitam, ut per Bordon *d. reſol.* 27. *num.* 13. ubi docuit etiam iura ex adverſo allegata procedere in caſu, ubi hypotheca ſit ſine ullo contractu, quod vix dari poteſt. Et ideò ſic ut ſuprà dictum eſt bene, melius fuit dictum in hac parte, per Rot. *in d. Amerina bonorum* 2. *Iunij* 1645. §. *nam licet Dominici.* Hucuſque Ciarlinius.

2. Itaque ſecundùm hos Doctores, & præſertim Ciarlinium, quando Eccleſia, ſeu Prælatus, & Capitulum ex juſta cauſa celebrat ſine aſſenſu Apoſtolico aliquem contractum, ex iuſta cauſa non prohibitum in dict. Extravagant. *Ambitioſæ, nec in dict. cap. nulli*, puta venditionem, emptionem, locationem, mutuum, commodatum, & ſimilia, quæ permittuntur etiam Prælatis Eccleſiaſticis ob Societatem humanam conſervandam, pro ejus obſervatione poſſunt licitè, & validè omnia bona obligare abſque aſſenſu Apoſtolico. Quòd etiam confirmat, quoniam incommodum, inquit, eſſet Eccleſiarum Prælatis, & Eccleſiaſticis, ſi hujuſmodi contractui licito, & permiſſo per ſe, & ex quo Eccleſia acquirit, & penes ſe recipit pecunias, vel bona ſecum contrahentis, non poſſet abſque alia ſolemnitate aſſenſus Apoſtolici addere hypothecam generalem omnium bonorum, & Eccleſiæ, & Monaſterij: leges enim hypothecas prohibentes loquuntur de hypotheca nullum ſupponente contractum licitum ex parte hypothecantis, non autem quando contrahens Eccleſiaſticus ſuo contractui licito, & ex cauſa juſta adjungit hujuſmodi hypothecam, quia tunc illa ſequitur naturam contractus, cui apponitur, ſicut acceſſorium ſuum principale; & ideò ſicut permittitur ille contractus licitus emptionis, vel mutui, aut ſimilium ſine beneplacito Apoſtolico; Ita generalis hypotheca ei acceſſoria. Subdit tamen Ciarlinius, quod ſi Prælatus Eccleſiæ vellet ex ſe vendere bona ſtabilia generaliter hypothecata pro ſatisfaciendo creditoribus, non poſſet id facere ſine aſſenſu Apoſtolico, quia tunc venditio eſt potius voluntaria, quam neceſſaria per tradita à Quaranta, *verb. alienatio*, *num.* 58.

3. Sed his non obſtantibus huic ſententiæ non adhæret noviſſimè Angelus Boſſius *in Moral. var. tomo* 1. *titul.* 18. *num.* 6. tùm quia ſtante hac opinione facilè fieri poſſet fraus legi; Tum quia verba dict. Extravag. *Ambitioſæ*, & dict. Decreti ſacræ Congregationis ſunt ita generalia, ut nulla ratione admittant interpretationem à Molina, Ciarlinio, & aliis datam, & debent intelligi de ſola hypotheca ſpeciali; & dum tam in Paulina Ambitioſæ, quàm in dicto Decreto excipiuntur caſus à iure permiſſi, intelliguntur caſus permiſſi à iure, ſcilicet, neceſſitas Eccleſiæ, vel alendorum pauperum, vel Eccleſiæ utilitas; intelliguntur etiam caſus, qui expreſsè non ſunt in iiſdem Paulina, & Decreto vetiti, cujuſmodi eſt hypotheca omnis, cum ſub nomine hypothecæ comprehendatur tam generalis, quàm ſpecialis, & colligitur etiam ex fine Summorum Pontificum in dict. Paulina, & in d. Decreto, qui fuit excludere omnem viam, per quam Eccleſiis, & Monaſteriis ſequi poſſet detrimentum ex bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium facili alienatione, & diſtractione inconſulto Romano Pontifice, ut conſtat ex proœmio dicti Decreti. Hinc pecuniæ ad cambium, vel mutuo acceptæ cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis comprehenduntur ſub Decreto S. Congregationis, quod prohibet Regularibus quamcumque alienationem bonorum Monaſteriorum immobilium, & pretioſorum mobilium. Ad ea verò, quæ tradit Ciarlinius, & Bordonus reſpondetur non poſſe dici legitimum contractum, per quem Eccleſia contrahit debitum, pro cujus ſatisfactione, ſeu ſolutione debeant alienari, vel deveniri poſſit ad alienationem bonorum immobilium, vel pretioſorum mobilium, ſi celebratus fuit ſine aſſenſu Apoſtolico, vel licentia expreſſa Sacræ Congregationis, ſuppoſita dict. Extravagant. *Ambitioſæ*, & d. Decreto Sacræ Congregationis, in quibus prohibetur, bona prædicta Eccleſiæ, vel Monaſteriorum, obligari, ac ſubjici hypothecæ cuicumque abſque aſſenſu Apoſtolico, aut licentia ejuſdem Congregationis; & ita prorſus ſentit Additionator ad Quaranta *loco*, *n.* 4. *citato*, ubi advertit quod tunc dicitur debitum legitimè contractum ab Eccleſia, quando fuit cum aſſenſu Apoſtolico, alioquin non poſſunt bona Eccleſiæ obligari, ut fuit dictum ſuprà ampliatione tertia, ſcilicet, ut tradit Quaranta *allegato*, *n.* 17. Quod autem ad illam declarationem Sacræ Congregationis à Ciarlinio citatam, ſi extat, videtur illa repugnare alteri declarationi mox adductæ. Vnde ex his optarem reſolutionem huius dubij, re maturius iterum conſiderata à Sacra Congregatione declarari.

Sup. hoc lege §. ult. huius Reſol. & reſ. ejus ad not.

4. Notandum eſt tamen hîc, quod etiam ſtando in opinione Boſſij, ſupradicta procedere obligando in genere bona immobilia, vel pretioſa mobilia; nam obligando ſolùm fructus bonorum immobilium, & mobilia non pretioſa Prælatus, & Capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſterium poterit abſque ſolemnitate, quam iura ad alienationem bonorum Eccleſiaſticorum requirunt, pecuniam mutuo accipere; cum Prælatus, & Capitulum, & Monaſterium habeant liberam adminiſtrationem fructuum, & aliorum bonorum mobilium non pretioſorum, ut etiam tradunt Panormitanus *in dict. cap penult. num.* 5. *de fidejuſſoribus*, & Molina, *tom.* 2. *de Iuſtit. dicta diſputatione* 300. *numero* 2. *verſic. Quando vero.* Qui proinde dicunt, quando Prælatus, & Capitulum accipiunt mutuum, ad cuius ſolutionem non eſt neceſſe devenire ad alienationem bonorum immobilium, vel pretioſorum mobilium, ſed poſſe ſatisfieri de fructibus, & aliis bonis, cùm Prælato, & Capitulo competat libera adminiſtratio horum bonorum, ad illarum alienationem non eſſe neceſſe, quod conſtet in Eccleſiæ utilitatem evidentem fieri; atque adeò etiam qui mutuo dedit pecuniam Prælato, Capitulo non conſentiente illam repetentem, non

teneri

teneri probare pecuniam fuiſſe in vtilitatem Eccleſiæ verſam.

Supr. hoc ſupra in §. Sed his ante medium, v. Hinc pecuniæ, hujus Reſ. & in tom.7.tr.1. Reſ.221.§. vlt.

5. Declaro tamen, id procedere ſi mutuum ſit acceptum abſque vlla obligatione aliquid pro eo ſolvendi: nam ſi à Regularibus accipitur, petitur cum obligatione ſolvendi lucrum ceſſans, vel damnum emergens, id non poſſet fieri, etiam ſi tantùm fructus, & alia bona mobilia, & non immobilia, nec pretioſa mobilia obligarentur pro reſtitutione pecuniæ mutuò acceptæ, & ſolutione lucri, & damni: hoc enim Regularibus prohibere intendit, & citra dubium prohibet ſacra Congregatio in dicto Decreto, quod datum fuit Romæ die 21. Maij 1626. & per extenſum refert Barboſa, *de Iure Eccleſiaſtico lib.3. capite 30. numero 16.*

RESOLVTIO LXXX.

An bona Eccleſiaſtica legata, vel donata, poſſint alienari ſine aſſenſu Apoſtolico, & in proprios uſus converti poſſint, & ſtante hoc, abſque dicta ſolemnitate alienari?

Et an quamvis permutatio bonorum Eccleſiaſticorum maxime cum laicis ſit jure prohibita, tamen permutatio cum Imperatore, & Principe patriæ ſit permiſſa abſque ſolemnitate?

Idem eſt cum Fundatore, ſed ſolemnitate præmiſſa. Ex part.10.tr.16.& Miſc.6.Reſol.85.

Sup.hoc in tom.6.tr.3. Reſ.190.§. Sed obiter.

§.1. Negativam ſententiam tenet Gloſſa, & Abbas, *in capit.votum, de condit. appoſit.* Covarruvias, *in cap.tua numero ſexto, de teſtament.* Quaranta *in ſumma, Bullar.numer.31.* Bonacina, *tomo ſecundo, de alien. bonorum Eccleſiaſticorum, diſputatione ſecunda, quæſt.vnica, punct.6.num.11.* Marcellus Vulpe, *in praxi fori Eccleſiaſt.cap.6.num.35.* Antonellus, *de regim. Eccleſ. Epiſcop. lib.1.capite 4. §.3. numer.5.* Barboſa, *de poteſtate Epiſcopi, parte 3. allegat.95. num.70.* Et ratio eſt, quia illa conditio rejicienda eſt tanquam turpis, & habenda pro non appoſita; ſiquidem eſt juri contraria. Item relictum Eccleſiæ incapaci retinendi ſub conditione, ut retineatur, non eſt obligata retinere, ſed poteſt illud alienare. Ergo ſimiliter relictum ſub conditione, ut poſſit alienare, non ſervata ſolemnitate, debet illicò retinere, ſi ſolemnitatem in alienatione non ſervat.

2. Verùm his non obſtantibus, affirmativæ ſententiæ adhæret Caſtrus Palaus, qui inter præſtantiſſimos Societatis IESU Theologos non infima ſubſellia obtinet, *tomo ſecundo, diſputatione unica, punct. 15. numero decimoquarto.* Quia tum Eccleſia ex poteſtate accepta à teſtatore legatum alienat: teſtator autem poterat ſuam rem abſque ſolemnitate alienare. Ergo transferens rem Eccleſiæ, potuit cum ea poteſtate conferre. Secundò teſtator potuit relinquere Eccleſiæ hæreditatem, ea clauſula appoſita, ut poſt aliquos annos teneatur illam transferre in aliquem ex conſanguineis, quem Eccleſia elegerit: ſed ad hanc tranſlationem nullus conſenſus Pontificius, nullusque tractatus requiſitus eſt, *argument. libro primo, & tertio, Cod. quando decreto opus non eſt*, & tradit Quaranta *verb. alienatio rerum Eccleſiæ, numero 45. limitatione decimaſexta*, Vgolinus, *de poteſtate Epiſcopi, allegation.95. numero 62.* Ergo neque etiam requiritur in noſtro caſu, cum in eo etiam ſit quoddam fideicommiſſum, & ex voluntate teſtatoris alienatio non procedit. Neque obſtant contrariæ rationes. Ad primam nego rejiciendam eſſe illam conditionem, tanquam turpem, & juri contrariam, cum jus ſolum prohibeat alienare res Eccleſiæ, quæ illius ſunt abſolute; ſecus illas, quæ non ſunt abſolutè, & perpetuò Eccleſiæ, ſed quandiu Eccleſiæ placuerit illas retinere. Ad ſecundam reſpondeo eſſe diſparem rationem. Qui enim legat Eccleſiæ incapaci retinendi ea conditione, ut retineat, manifeſtè conſtat obſtare Eccleſiæ diſpoſitioni, ac proinde turpem eſſe illam conditionem, & rejiciendam. At qui legat ea conditione, ut Legatum alienet, quando voluerit, non opponitur diſpoſitioni, & juri Eccleſiæ: hæc enim Eccleſia impedita non eſt alienare ſine ſolemnitate in omnibus caſibus, ſed ſolum in illis, in quibus res Eccleſiæ ſibi abſolutè relinquuntur, non in illis, in quibus pro limitato tempore conceduntur, ut fit in præſenti, ſiquidem conceditur legatum pro tempore, quo ipſa Eccleſia illud retinere voluerit. Hucuſque Palaus.

3. Quid ego ſententiam, dicam breviter: Ejus opinio, ſpeculativè loquendo, videtur mihi probabilis; Ego tamen non auderem in Praxi recedere à ſententia negativa; quia eſt communis inter Doctores, & magis ſecundum ſtylum Curiæ, & præſertim pro caſu, de quo interrogatus fui; quia conſulens erat Vicarius Diœceſis in ſtatu Eccleſiaſtico, & erat Vicarius Epiſcopi Cardinalis.

4. Sed quia hîc incidit ſermo de alienatione bonorum Eccleſiaſticorum, apponam caſum diſcuſſum à Patre Vvadingo, *in tractat. de contract. diſputatione ſecunda, dub.8. §. 3. numero quarto*, vbi ſic aſſerit: Quamvis permutatio bonorum Eccleſiaſticorum, maximè cum Laicis ſit jure prohibita, tamen permutatio cum Principe patriæ eſt permiſſa. *In authentic. de alienandis.* Imperator permittit libere, ut fiat permutatio ſecum, *& leg. hoc jus porrectum, Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* & relata eſt illa *lex in decretum, cap. hoc jus 10. quæſtione prima, & in capite primo, de rerum permutatiòn.* abſolutè conceditur, ut quando eſt rationabilis cauſa, poſſit Eccleſia cum Principe permutare poſſeſſiones, verbi gratia, quando Princeps vellet dilatare ſuum palatium, aut vivarium facere ex aliquo prædio Eccleſiæ, aut habet aliam cauſam rationabilem vtendi pro ſuis communibus vſibus aliqua poſſeſſione Eccleſiaſtica, tunc poteſt, & debet Eccleſia conſentire in permutationem, etiamſi Princeps non compenſaret dando poſſeſſionem majoris valoris, modo det æqualis. Vide *in capite primo, de rerum permutatione.* An autem hîc caſus ita ſit à jure privilegiatus, ut non requirantur ſolemnitates ad alias alienationes neceſſariæ, diſputatur: plurimi enim ſecuti Innocentium, negant; Zabarella, Imola, Henricus, & alij aſſerunt, vere ita eſſe privilegiatum, ut non requirantur ſolemnitates, Hoſtienſis *in cap.citato*, Archidiac. *cap. hoc jus 10. quæſt.1.* Nevizanus *conſ. 100.* & aliqui recentiores, ut Tuſchus *verb. Alienatio concl. 273* alios citans, quæ opinio videtur rationabilis, quia ut benè argumentatur Hoſtienſis, Eccleſia voluit aliquod ſingulare privilegium concedere Imperatori, vel ſupremo Principi tanquam Patrono, & Fundatori: parum autem conceſſiſſet, ſi voluiſſet requiri in illa permutatione eaſdem ſolemnitates, quæ requiruntur in privato, nec ſatisfacit Ioannes Andreas, quem communiter alij ſequuntur, dicentes, in hoc aliquid peculiare ſtatui in Principe, quod Eccleſia ſit contenta permutatione pro re æquali, quod tamen in privatorum permutationibus non ſufficeret, in quibus debet fieri permutatio pro magis vtili. Ad hoc enim poſſet reſponderi negando vnquam in tali caſu inæqualem fieri permutationem, ſed ſemper illum contractum fieri pro majori Eccleſiæ vtilitate: quia fatentur omnes, Eccleſiam, & poſſe, & debere facere donationes remuneratorias, de quibus infra, & dicunt; donationem factam

ctam ex gratitudine benefactoribus eximiis eſſe ad majorem Eccleſiæ, vel Monaſterij vtilitatem, quia animantur alij ad benefaciendum, quando vident Eccleſiaſticos eſſe gratos. Vnde exiſtimo, ſi privatus aliquis fundator peteret communicationem æqualem, fore illam cauſam licitam permutationis, ſervatis tamen ſolemnitatibus: quia æquum eſt, & valdè expedit Eccleſiæ ſic permutare: ergo cum ſecundum omnes in hoc *cap.* fiat Imperatori, vel Regi ſingulare privilegium, debemus fateri, in hoc conſiſtere, quod ſine ſolemnitatibus poſſit fieri. Reliqua enim omnia ſunt, ut dixi Imperatori communia cum quocumque fundatore privato. Deinde ad hoc adhuc amplius inducor, quod videam in dicto capite primo ſtatui, ut Imperator de hac permutatione pragmaticam edat ſanctionem, quaſi tacitè, jus in gratiam Principis optimè meriti commutare ſolemnitates tractatuum, & inſtrumentorum, quæ ſolent requiri ex parte Eccleſiæ, in illam ſolam, ut ipſe Princeps faciat inſtrumentum permutationis. Hucvſque Pater Vvadingus. Sed ejus opinionem in praxi non video obſervatam.

RESOL. LXXXI.

An cogentes fœminas intrare in monaſterium educationis cauſa incidant in excommunicationem latam in Concilio Tridentino, ſeſſ.35.c.18.

Et quid de peccato in quacumque opinione circa hoc?

Et an ſi metu reverentiali, vel importunis precibus Parentes, vel alij ſuadeant puellis intrare in Monaſterium incurrant in excommunicationem Concilij?

Et notatur non incurrere hanc cenſuram illum, qui filiam relinquit heredem cum pacto, ut aliquod Monaſterium ingrediatur.

Et multa alia explanantur pro ſupradictis caſibus. Ex part.2.tr.15. & Miſc.1.Reſ.56.

Sup.hoc in Reſ. ſeq. §.1. RESPONDEO diſtinguendo, vel dictæ fœminæ ſunt impuberes, vel ſunt puberes; ſi ſunt impuberes, dico parentes illas cogentes non incurrere in hanc excommunicationem: nam pater, & mater ex jure Canonico, ut probat Sanchez, *in ſumma, tomo primo, libro quarto, capite* 19. *numero* 8. & 9. habent jus naturale offerendi filios religioni, & talis filius ſic oblatus tenetur obedire patri ordinanti ſuam educationem; & antequam annos pubertatis attingat, non poteſt à Monaſterio exire, & hoc jus Canonicum non fuit hîc à Concilio revocatum. Et ita hanc ſententiam in terminis docet Suarez, *de Religion.tom.*3.*lib.*5.*cap.*9.*num.*4. & doctus Portel, *in addit. ad dubia regular. verſ. clauſura Monialium, num.*4. quidquid poſtea, quod valdè miror, dubitanter aſſerat *in verſ. Moniales, num.*18. Si autem dictæ fœminæ cogantur intrare Monaſterium puberes, id eſt, poſt annos duodecim.

(Sup.hoc in Reſ.not.ſeq. §.2. paulo poſt initium, verſ.Vnde)

Sup. hoc. in Reſ.ſeq §. vlt. 2. Prima opinio eſt affirmativa, etiamſi cogentes non dicant, ut intrent ad habitum ſuſcipiendum, neque ad profeſſionem emittendam, ſed ſolùm, ut ibi maneant cum habitu ſæculari, uſque ad occaſionem nubendi. Ita docet Barboſa, *de poteſt. Epiſcop.p.*3.*alleg.* 104.*n.*5.*& in collect.tom.*1.*lib.*3.*tit.*31.*c.*12.*n.*4 Raynerius, *in catalogo cenſur.c.*6.*excom.*63. Megala, *in* 3.*part. lib.*4.*c.*6.*n.*100. Zipæus, *in jure Pontificio novo, lib.*3.*de Reg.n.*30 Ledeſma, *in addit. ad Sum.tom.*2.*tr.de ſtatibus, c.*5.*concl* 8. Zerola, *in praxi Epiſc.part.*2.*verſ. Moniales, q.*13. & Filliuc.*tom.*1.*tr.*14.*c.*6.*num.*89. & ante omnes, ſapientiſſimus ſenex Navarrus, *conſ.*56.*de ſent.excom. in* 1. *edit. & conſ.*6. *de regul. in* 2. *edit.* & Filliuc. cum Raynerio citant pro hac ſententia Suarez, *de conſ. diſp.*23.*ſect.*5.*num.*9. Sed ipſe poſtea, ut infrà videbimus, explicuit circa præſentem materiam ſenſum ſuum, non ut citati DD. accipiebant.

3. Secunda opinio limitat ſupradictam ſententiam, & aſſerit, tunc cogentes fœminas intrare Monaſterium, incurrere in dictam excommunicationem, quando coactio illa ingreſſus efficeretur in ordine, vel cum animo ad poſtea ſuſcipiendum habitum Religionis, ſive ſuaſionibus Monialium, ſive alia via: ſecus ſi hoc nullo modo intenderent ipſi cogentes, tunc enim non incurrerent. Ita ex Emmanuele Rodriquez, *in ſum. tom.*2.*cap.*8.*n.*9. Portel, *in addit. ad dubia regul. verb. Moniales, n.*14. & Sanchez, *in ſumm.tom.*1. *lib.*4.*c.*4.*n.*12.

4. Tertia opinio eſt P.Suarez, *de Relig.tom.*3.*lib.*5. *cap.*9. *dub.*4. vbi ait Concilium loquutum fuiſſe, non de omni ingreſſu Monaſterij, ſed de illo, qui per ſe ordinatur à parentibus ad ſuſceptionem habitus; & ſub hac conditione, ſeu pactione fit. Igitur ſecundùm Suarez, videtur tunc cogentes fœminas intrare Monaſterium, incurrere in excommunicationem, quando haberent animum, ut ibi invitæ permaneant, & ſuſcipiant habitum; ſecus autem ſi habeant animum, ut ibi cuſtodiantur, vel etiam, ut paulatim afficiantur, & poſtea, ſi voluerint, habitum ſuſcipiant.

5. Quid ego ſentiam, dicam breviter. Omnes ſupradictæ opiniones ſunt ſatis probabiles, & tutæ in praxi; ſed ego primam libenter amplector, quia Concilium, ſicut expreſſit ſuſceptionem habitus, aut profeſſionem; ſic etiam expreſſit disjunctivè Monaſterij ingreſſum, ſed in alternativis ſufficit alterius partis veritas. Ergo, &c. Item Concilium expreſſit, ac prohibuit, ſine vlla diſtinctione, ſed ſimpliciter, ingreſſum Monaſterij; ergo vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus; & optimè, ſanctéque Concilium abſolutè loquutum eſt; quia per illum ingreſſum, ut ſic dicam, datur occaſio, ut poſtea puella in Monaſterio ob verecundiam fœmineam, & Monialium ſuaſionem ſuſcipiat habitum involuntariè. Ergo, &c. Nota verò, quòd Concilium non ſolùm prohibet directam, ſed etiam indirectam coactionem. Vt ſi, verbi gratia, parentes malè tractent puellas in victu, veſtitu, verbis, & aliis actionibus, contumelioſè illas tractando; nam ſi ita facerent, dictam excommunicationem vtique incurrerent. Et hæc dicta procedunt quoad excommunicationem: nam quoad peccatum, puto non excuſari parentes cogentes fœminas ad ingreſſum Monaſterij, etiam ſtando in quacumque opinione, ex ſupra poſitis. Nam, ut benè obſervat Suarez, cùm fœminæ majoris ætatis ſint ſui juris in omnibus his, quæ ad ſtatum animæ ſuæ pertinent, non poſſunt licitè, & ſine peccato à parentibus cogi ad tam arctam cuſtodiam, & rigidam clauſuram, & talem vivendi modum, etiam temporalem; ſecus ſi ad aliquod tempus talis ingreſſus cenſeatur moraliter neceſſarius ad decentiam, & cuſtodiam ipſarum.

6. Ex his apparet, quàm cautè debeant parentes in hoc tam gravi negotio incedere. Sed quia vtplurimum puellæ nobilium ingrediuntur Monaſterium tantùm ex metu reverentiali, & non ex minis, ſeu coactione, ut in ſupradictis ſuppoſitum eſt; ideò quæritur ad Confeſſariorum, & Pœnitentium conſolationem, an in tali caſu parentes incidant in excommunicationem Concilij? Reſpondeo negativè cum Riccio, *in praxi, tom.*1.*reſ.*599.*n.*4. & Portel *in addit. ad dubia regularia, verb. Moniales, n.*11. & quia codex rarus eſt, ponam ejus verba. In hoc caſu (ait) credo metum reverentialem non inducere excommunicationem, quia parentes, vel conſanguinei in illo timore incutiendo, non ſe habent activè, etiamſi manifeſtent puellæ ſtatum monachalem illi convenire, & quod non habeat dotem pro matrimonio, vel eo quòd non illi

illi ſecurum erit manere in ſæculo, abſque matrimonio, & abſque monachatu. Et hæc eſt praxis in tota ferè Eccleſia, juxta quam facientes parentes nemo judicat excommunicatos; imò etiam ſi parentes, vel alij importunis precibus ſuaderent puellæ, ut ingrederetur, non incurrerent, quia ſuaſio etiam importuna non eſt coactio. Ita Portel, cui etiam addam Villolobos *in ſumma*, *part*.1. *tract*.18. *dub*.31. *n*.11. ubi ſic aſſerit. [Se libran de la excommunicacion los Padres nobles, que embian à ſus hijas ſiendo niñas à criarſe en los Monaſterios, para que ſean monjas, ò ſiendo ya grandes les dizen, que no tienen dote para caſarlas, y anſi que ſolò les queda entrarſe en un Monaſterio, que eſtos no les hazen fuerza, pues ſiempre, quedan libres para no ſer monjas.] Hæc ille. Vbi etiam obſervat, & poſt illum etiam notavit Suarez, Cardinalium Congregationem docuiſſe, non incurrere hanc cenſuram illum, qui filiam relinquit hæredem, cum pacto, ut aliquod Monaſterium ingrediatur; quòd ſi renuerit, ipſum Monaſterium hæredem inſtituit, & filiæ ſolùm alimenta neceſſaria relinquit. Ratio eſt, quia illa non eſt coactio, nec inductio per vim, ſed potiùs per modum concupiſcentiæ: quæ omnia notent Confeſſarij; ſunt enim multum conducentia ad ſedandos multos ſcrupulos, & pro praxi Confeſſariorum. Salva ſemper, &c.

RESOL. LXXXII.

An Pater incurrat excommunicationem Concilij Tridentini ſeſſ.25.cap.18. *ſi cogat filium impuberem intrare Monaſterium?*

Et infertur filios impuberes ſic à Parentibus in Religione oblatos non poſſe egredi ſua voluntate ante annos pubertatis.

Et notatur Parentes cogentes filiam etiam puberem intrare Monaſterium non in ordine ad profeſſionem, ſed tantum ut ibi educetur, donec nuptui apta ſit, non incurrere dictam excommunicationem Tridentini. Ex part.4. tract.4. & Miſc. Reſ.42.

* Quæ hic eſt Reſ. antecedens in principio.

§.1. NEgativè reſpondi *in* 2.*p. tract*.1. *Miſcellan.* * *reſol*.56. cum Laurentio de Portel & Sanchez, quia Concilium *in illo loco* non revocat jus, ſed jura, ut patet *ex cap.addidiſtis* 20.*quæſt*.1.& aliis capitibus, conceditur parentibus offerre Religioni filios impuberes, ſecus autem ſi eſſent puberes, &c.

2.Sed hanc ſententiam, me citato, impugnat Megalius *var. reſ.tom*.2.*reſ*.157.*n*.5.*&* 9. quia ait ille, jura adducta concedunt parentibus hoc fieri poſſe filiis non repugnantibus. At ſi hoc eſſet verum, nulla differentia eſſet inter filios impuberes, & puberes; dicendum eſt igitur parentes offerre poſſe Religioni filios impuberes vigore ſupradictorum canonum ſine eorum conſenſu, quia ut optimè aſſerit Suar. *de Relig. tom*.3.*lib*.5.*cap*.2.*n*.15. filius in illa ætate non tam ſua, quàm patris voluntate regendus eſt. Vnde infert filios impuberes ſic à parentibus in Religione oblatos non poſſe egredi ſua voluntate ante annos pubertatis, quod etiam antea docuerat Sylveſter *verb. Religio* 2. *q*.10. & ideo hanc ſententiam præter Suarez, Sanch. & Portel à me *in d.reſ.* citatos, tenet etiam noviſſimè Bartholomæus à Vecchis *in praxi novitiorum*, *diſp*.2. *dub*.6.*n*.5.*concl*.2.& Barboſa *in collect.tom*.4.*part*.2.*Decreti* 20. *quæſt*.2.*cap*.1. & ante omnes D.Antoninus *in ſumm*. 2.*part.tit*.11.*cap*.2 §.8.*notab*.4. ubi aſſerit poſſe patrem offerre Religioni filium impuberem contradicentem, ſicut etiam invitus ad ſcholam poteſt ponere, & ad artificium. Ita ille, quæ quidem verba etiam ponit Paludanus *in* 4 *ſent.diſt*.38.*art*.3.*num*.36. hanc etiam opinionem docens. Reſtat modò reſpondere ad argumentum quod adducit Megalius *num*.10. Dico igitur Leonem Papam *in dicto capite*, loqui de puellis adultis, & §. *cum ergo*, non eſt Leonis Papæ, ut aſſerit Megalius, ſed Gratiani, & ideo Gloſſa ſuper dicta verba ſic aſſerit. Concludit hoc Gratianus ex ſupradicto capitulo à contrario ſenſu, quòd ſi à parentibus coactæ fuerunt recipere habitum, ipſum deſerere poſſunt. Poſtea ſolvit, dicens, quòd *c.illud puellæ.* loquitur de puella nubili, quæ poſt duodecimum annum à patre cogi non poteſt Monaſterium ingredi; ſed ſi eſſet innubilis, ſecus eſſet. Ita *ibi* Gloſſa; unde apparet verba, quæ adducit Megalius, non eſſe verba Pontificis, ut dixi, ſed Gratiani Doctoris privati, & non deſtruere, ſed confirmare magis noſtram ſententiam, ut patet ex Gloſſa, dicta verba, *ut ſupra*, interpretante. Ad alia verò jura contra noſtram ſententiam adducta, reſpondeo quòd loquuntur de puberibus.

Sup. contento in hoc §. in Reſ præterita §. Prima.

3. Notandum eſt tamen hìc obiter quòd etiam ſtando in opinione Megalij, patrem cogentem filiam etiam puberem intrare Monaſterium non in Ordine ad profeſſionem, ſed ut tantùm ibi educetur; donec nuptui apta ſit, non incurrere in dictam excommunicationem Tridentini, quia Concilium conſuluiſſe videtur libertati Religionis, & licèt abſolutè & ſimpliciter loquatur de ingreſſu in Monaſterium, ipſius mens colligi debet ex ſubjecta materia, de qua in ea ſeſſione. Ita probabiliter noviſſimè Bonacina *tom*.3. *diſp*.2. *q*.2. *punct*.2. *n*.6. & alij; quos *loco cit.* adduxi, licèt ego magis probabiliter contrarium ibi docuerim. Igitur etiamſi parentes filias impuberes non poſſint cogere ad intrandum Monaſterium in caſu de quo loquitur Megalius, poterit adhuc pater excuſari probabiliter ab excommunicatione, quia cogit filiam ad ingreſſum Monaſterij non in ordine ad profeſſionem, aut habitus ſuſceptionem, ſed in ordine ad educationem tantùm, ergo, &c.

RESOL. LXXXIII.

An ſi quis inſideret ſuprà murum Monaſterij Monialium, incideret in cenſuram?

Et plura circa clauſuram Monialium notantur.

Et pro praxi quæritur, an ſi aliqua Monialis aſcendat ſuper tectum Monaſterij, frangat clauſuram?

Et an detur parvitas materiæ in violatione clauſuræ, tam reſpectu exitus, quam ingreſſus, vel reſpectu temporis?

Et quæ quantitas ſit parvitas materiæ in prædictis caſibus? Ex part.11. tract.8. & Miſc.8.Reſ.25.

§.1. NEgativam ſententiam, & benè docet eruditus Pater Giballinus *de clauſ.ſanctimon. diſquiſit*. 1. *cap*. 2. §.17. *conſect*.4. *numer*.37. ubi ſic ait. In ſecundo caſu, Monialis, quæ conſcendit murum Monaſterij ſive curioſitatis cauſa, ſive quo alio animo, imò quæ illi inequitat, nondum violat clauſuram, quia re vera nondum extra clauſuram eſt: quod idem dicendum erit de externo, qui murum Monaſterij conſcendiſſet, illique inſideret, ut cum Moniali colloqueretur etiam malo animo: peccaret enim, ſed non violaret clauſuram: quare ſi ex compoſito Monialis ex altera parte conſcenderet eundem murum, atque ita colloquerentur, turpiaque agerent graviſſimè quidem peccarent; nullus tamen clauſuram violaret: ſicut neque ſi eadem admitterent aperto oſtio Monaſterij, ex quo neque Monialis egrederetur, neque externus in illud etiam ingrederetur. Ita ille: Et quoad Monialem idem docuit Suarez *de Religione tom*.4. *libr*.1. *tract*.8. *cap*.19.

*num.*7. Tamburinus *de jure Abbatiſſar. diſput.*19. *q.*5. *num.* 7. Thom. del Bene *de immunit. tom.*2. *cap.*19. *dub.*51. *num.*6. & alij.

Sup. hoc in tom.7. tr.1. Reſ.340. 2. Sed quid dicendum ſi aliqua Monialis aſcendat ſuper tectum Monaſterij, an frangeret clauſuram? De hoc caſu interrogavi Epiſcopum Avellini coram Sanctiſſimo Domino noſtro Innocentio X. & ipſe negativè reſpondit. Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo huic reſponſioni non videbatur annuere, ſed ego illam tutatus ſum. Probatur, quia qui confugit ſupra tectum Eccleſiæ, gaudet ejus immunitate, quia ſtans ſupra tectum Eccleſiæ, dicitur ſtare in Eccleſia. Ergo Monialis ſtans ſupra tectum Monaſterij, adhuc dicitur ſtare in Monaſterio.

3. Confirmatur, nam ibi dicitur aliquis eſſe propriè ubi pedes habet, licet à tali corpore non circundetur; unde Corpus Chriſti eſt in Cœlo, quia pedibus calcat ſuperficiem convexam Cœli, licet à corpore cœleſti non circundetur, ut docet Divus Thom. *in* 3.*p.quæſt.*57.*art.*4. *in reſponſione ad* 2. Et ita hanc ſententiam præter Texedam à me alibi adductum docet Sanchez, *in ſumma tom* 2. *lib.*6. *cap.*15. *num.*7. Thomas del Bene *de immunit. tom.*2. *cap.*19. *dub.*4. *numero* 4. & me citato Giballinus *ubi ſupra*, Tamburinus *de jure Abbatiſſ. diſputat.* 19. *quæſt.* 4. *num.*4.

4. Nota tamen quod poſt hæc ſcripta inveni ſententiam Eminentiſſimi Cardinalis de Lugo docere Patrem Bordonum *in controverſ. moral. controverſ.*19. *numero* 2. quia clauſura eſt ambitus ex omni parte clauſus, & limitatus, intra quem, vel extra quem nulli patet aditus ſine licentia, ergo monialis ſuper tegulas gradiens, non dicitur eſſe in clauſura; cùm ſit extra ambitum, qui ex omni parte debet eſſe limitatus, & ſicut viris per illam non licet intrare; ita neque Monialibus illinc exire. Vtriuſque enim par obligatio. Ita Bordonus. Vnde puto utramque ſententiam probabilem eſſe, ſed noſtra opinio à Doctoribus eſt magis recepta.

Sup. hoc in tom 7. tr.1. Reſ. 338. & 339. per totas, & hic inf. in Reſ. 123. §. penult. à lin.5. & verſ. Nam Nald. 5. Verùm hîc etiam diſcutienda venit alia difficultas. An detur parvitas materiæ in violatione clauſuræ, tam reſpectu exitus, & ingreſſus, quàm reſpectu temporis? Alibi affirmativè reſpondi, & dedi caſum, quando, videlicet, Monialis uno pede ſit extra, & altero ſit intra clauſuram; & ita hanc ſententiam me citato tenet Thomas del Bene *de Immun. Eccleſ. tom.*2. *cap.*19. *dub.*53. *num.*3. ubi ſic ait. Licet Naldus *verb. Clauſura, n.*4. & Merolla *tom.*1. *diſputat.*1. *cap.*2. *difficult.*7. *num.*502. putent, modicum eſſe, ſi ingreſſus ſæcularis in Monaſterium Monialium, vel egreſſus Monialis è clauſura ſui Monaſterij, vel ingreſſus fœminæ in Monaſterium virorum ſit per duos pedes; moti ex eo, quia etſi ille, ſit verus & perfectus ingreſſus, vel egreſſus, tamen eſt in parva materia, & ſic non ſufficiens ad peccatum mortale; ſicuti licet furtum unius argentei ſit verum, & perfectum furtum, tamen quia eſt in parva quantitate, non eſt ſufficiens ad peccatum mortale, nec ad contrahendas pœnas latas contra furantes; quod mihi non improbatur, ſi abeſt periculum peccati, & cum illo modico ingreſſu, vel egreſſu conjungitur parva mora temporis, nihilominus probabilius ſit, modicum in hoc caſu, ſeu in hoc egreſſu, vel egreſſu eſſe, quando hæc non ſunt perfecta, & conſummata, itavt nimirum pars corporis (ſive major, ſive minor) ſit intus, altera foris, ſeu totum corpus non ſit intus, vel totum foris, ut ſi quis, v. g. uno pede clauſuræ januam exierit, altero intus extiterit. Ita ille.

6. Non deſinam tamen hîc adnotare quod amiciſſimus P. Bordonus magis ample quam fecerat Graffius, Naldus, & Merolla, loquitur circa præſentem difficultatem; ſic enim aſſerit *dicta controv.*19. *num.*3. Exitum à Monaſterio per plures paſſus, v. g. tres, aut quatuor ſtatim regrediendo non judicarem peccatum mortale, cùm is egreſſus ſit modicus, quod probatur. Tum quia in Tridentino prohibetur exitus Monialibus à Monaſterio etiam per breve tempus loco citato, ergo non per breviſſimum tempus ſaltem cum illo rigore, quod tranſgreſſio ſit peccatum mortale, nam tempus momentaneum leges non conſiderant, *l. fin. C. de bonis quæ liber.* niſi ex eo producatur aliquis juris effectus, ut patet de ætate ſexdecim annorum completa ad profitendum in eo, & in ſimilibus caſibus momentaneum tempus ſpectatur. Doctoribus citatis Barboſa *ad cap.*15. *ſeſſ.*25. *num.*14. & in aliis materiis alter Barboſa Senior, *l. Dotalem* 62. *ff. de ſolut. matrimon. numero* 13. Tum quia non cenſetur propriè fugitivus ille, qui ad fugam gradum unum, aut alterum promovit, immo qui cœpit currere, *l. quis ſit fugitivus*: §. *Item ait, de ædil. edic.* Ergo neque perfectè exiſſe Monialis per illos paſſus paucos. Tum quia quod aiunt præcitati, exiſtentem cum uno pede intra, & cum altero extra, dicitur imperfectè, & incompletè non placet, quia exitus de ſuo formali dicit eſſe extra, ergo excludit à ſuo conceptu eſſe intra, conſequenter ille dicitur eſſe extra, qui locum ad intra omnino reliquit, ac proinde per extra præcisè dicit attentationem exitus, exitus autem non priùs conſtituitur in ſuo eſſe formali, poſtea dividitur. Tum quia licet perfecta ſit egreſſio, in quantum Monialis ſecundùm ſe totam eſt extra clauſuram, non tamen inde deducitur quod talis ſit in genere tranſgreſſionis peccati mortalis, quod oſtendo exemplificando in furto unius oboli, & argentei, ſiquidem tam eſt furtum acceptio unius oboli, quam unius argentei, cum in utroque reperiatur ratio perfecta furti; utraque enim eſt iniqua ablatio rei alienæ, nihilominus unum peccatum mortale, alterum peccatum veniale; ſic in caſu noſtro, utraque egreſſio, ſive per unum paſſum, ſive per plures, habet rationem perfectam exitus, hæc tamen ratio de ſe non infert peccatum eſſe mortale, aut veniale, ſed id aliunde deducitur ex gravitate rei, & aliis circumſtantiis.

Sup. hoc, ſed magis ſtrictè in Reſ.1 not. præteritæ, §. ult.

7. Remanet difficultas circa brevitatem temporis, certum eſt breve tempus interdici in Tridentino, & cum præter tempus breve detur etiam breviſſimum, quod non prohibetur, aliud enim eſt breviſſimum tempus, & momentaneum, quod leges non conſiderant in hoc caſu, aliud breve quod conſiderant; ex uno non licet in odioſis inferre ad aliud, cùm odioſa ſint reſtringenda. Quare tempus breve crederem eſſe; ſi Monialis per unum, aut alterum Credo perſiſteret extra prope portam colloquendo, exempli gratia, cum conſanguinea, in multis enim tempus breviſſimum excuſat à peccato mortali, ergo & in hoc.

8. Nec obſtat, quod per unum Credo Monialis poteſt exire per quamplures paſſus, & non tantum per tres, aut quatuor, nam tunc violat clauſuram reſpectu paſſuum, qui exitum perficiunt, & gravant, non verò reſpectu temporis; ideò dixi ſi Monialis perſiſtat intra illos duos paſſus. Graffius *part.*1. *lib.*4. *cap.*23. *num.*15. *& de caſibus reſervatis lib.*1. *cap.*5. *num.*45. dicit non incurrere pœnas tranſgredientes clauſuram per duos pedes, vel paulò plus, & ſequitur Naldus *verb. Clauſura, num.* 11. Quæ dicta ſunt de Monialibus, locum habent etiam reſpectu virorum ingredientium, cum utriuſque omnino ſit idem judicium. Sup. hoc in tom.7. tr.1. Reſ. 339. §.1. in fin. & in aliis diverſis verſ. dictæ Reſ. & Reſ. not. prætérit.

9. Ve

9. Verùm quidem eſt, quod doctrina allata habet magis locum poſt factum, quàm ante factum; nam tunc reſtringendus eſt exitus, ne detur materia peccandi alicui; nihilominus adductæ rationes mihi videntur multùm perſuadere probabilitatem hujus opinionis Graffij, & aliorum; neque enim videtur rationabile pro levi exitu, & celeri, arguere Monialem de peccato mortali, & cenſuris. Hucuſque Pater Bordonus ſed ego non diſcedo ab opinione, quam olim docui, & quam communiter tenent Doctores, quos ego alibi citavi, & ex me adducit Del-Bene *ubi ſupra*, quibus adde Giballinum *ubi ſupra contr. ſect.2.num.*34.

Alibi in Reſolutionibus præteritarum annotationum.

RESOL. LXXXIV.

Notabilia quædam circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus.

Et in textu hujus Reſolutionis decem caſus adducuntur pro praxi, & exemplis prædictæ difficultatis.

Et tandem ſupereſt hæc quæſtio, an, nimia frequentia Monaſterij Monialium abſque legitima cauſa ſit peccatum? Ex parte 3. tractatu 2. Reſolutione 48.

Sup. hoc infr. in Reſ.87. in princ. & in alia ejus primæ annot.

§. 1. Nota primò, quòd aliqui dixerunt non incurrere excommunicationem qui loquitur cum Moniali ea nihil reſpondente, quia verba legis pœnalis non ſunt extendenda, ſed *colloqui* ſignificat, ſimul loqui, & cætera. Verùm contrariam ſententiam, & meritò docet Graffius *tomo* 1. *conſil.* 22. *de ſentent. excommunicationis*, *num.* 30. Sed an idem dicendum ſit de eo, qui audit Monialem ſibi loquentem, quamvis ipſe illi non reſpondeat? affirmat Graffius *ubi ſuprà*, *numero* 21. At ego contrariam ſententiam teneo, quia excommunicatio lata eſt contra loquentes cum Monialibus, ſed audire non eſt loqui, etiam ex lata ſignificatione vocabuli. Ergo, &c.

Sup. hoc ibidem §. Sed ego in fine.

Sup. hoc inf. in Reſ.88. §. Sed ſi in principio.

2. Nota ſecundò, quod qui per nutus, & ſigna Moniales alloquitur, incurrit in excommunicationem, quidquid aſſerant aliqui Neoterici moti eo, quod ſic loquens non loquitur more humano, loqui etenim eſt voce articulata internos conceptus explicare; ergo ſi quis nutu illos manifeſtet, non eſt propriè loqui. Sed affirmativa ſententia, ut dixi, eſt tenenda, & illam docet Graffius *de caſ. reſervat. libro* 2. *capite* 5. *numero* 33. Vbi etiam tenet idem dicendum de eo, qui loqueretur per interpoſitam perſonam in præſentia Monialis audientis, & per eamdem interpoſitam perſonam reſpondentis, quia id in effectu idem eſt, ac ſi cum ipſa Moniali colloqueretur. Sed ego in hoc contrarium teneo, & ita in praxi etiam à viris timoratis obſervatur, & à fortiori non incurreret in excommunicationem, qui mitteret moniali abſenti nuntium, vel epiſtolam.

Sup. hoc in fine §. not. præterita, & in t. 7 tr. 1. Reſ. 306. in fine, & in alio §. ejus not.

Sup. hoc in Reſ.not. ſeq. §. Nota ſecundo, & pro contento in hoc §. in t.7. tr.1. Reſ.197. §. ult.

3. Nota tertiò, quod loquentes cum Abbatiſſis ſine licentia Epiſcopi, incurrunt in excommunicationem, & ita tenet Graffius *de caſib. reſervat. libro* 2. *capite* 5. *numero* 31. Verùm mihi contraria ſententia magis placet, quia ſicut nomine Monachorum non venit Abbas, ut notat Gloſſa *in capite final. de ſimonia*, & *ibi* Panormitan. *num.* 2. Cardinalis *in Clem.* 1. *num.* 7. *in* 6. *oppoſit. de Regular.* ita dicendum eſt, quòd nomine Monialium non veniat Abbatiſſa.

Sup. hoc inf. Reſ. 87. §. Sed hic.

4. Nota quartò, quod qui per interpretem loqueretur, ut ſi loquatur aliqua lingua, quam Monialis non intelligit, ſed alius explicaret Moniali ſenſum verborum, ſecundùm Graffium *de caſib. reſervat. libro* 2. *cap.* 5. *num.* 34. incurreret in excommunicationem; ſed ego contrariam ſententiam teneo, quia talis verè non loquitur cum Moniali, ſed cum illo interprete; quare idem eſt, ac ſi dictæ Moniali, nuntium mitteret.

Sup. hoc ib. §. ult. ad n editum, v. Et tandem.

5. Nota quintò, contra dictum Graffium *tom.* 1. *conſil.* 22. *de ſentent. excommunicationis, num.* 9. pueros, puellaſve ante annum decimum quartum completum, loquentes cum Monialibus non incurrere in excommunicationem, per ea, quæ adducit Bonacina *de cenſur. diſputatione* 1. *quæſtione* 1. *punct.* 4. *numero* 7. cum aliis. Idem dicendum eſt de advenis, & peregrinis ſi cum Monialibus colloquuntur in aliqua civitate ubi domicilium non habent, ex his, quæ diximus *in tractatu de legibus*. Et idem aſſerendum puto de Epiſcopis, qui ut experientia demonſtrat ſine ſcrupulo cum Monialibus loquuntur abſque Ordinariorum licentiâ. Et ita docet Graffius *de caſ. reſerv. lib.*2. *cap.*5. *num.*27. & 54. licèt contrarium teneat Gratianus *tom.*2. *cap.*393. *num.*20. & hìc Panormi obſervatur.

Sup. his in Reſ. not. ſeq. §. Nota quinto, &c. Sup. hoc inf. in Reſ.87. §. Nota quarto.

Alibi infr. in Reſ. 124 à lin. 1 & in t. 1. tr 5. Reſ. 46 poſt medium, §. 1.

6. Nota ſextò, quod, ut alibi diximus, collocutio de rebus indifferentibus cum Moniali per ſpatium unius *Miſerere*, & aliquid amplius ratione parvitatis materiæ, non ſufficit ad incurrendam excommunicationem, licèt aliqui aſſerant ſufficere decem verba, imò duo, vel tria tantùm, ſi collocutio eſſet de rebus obſcœnis. Adde etiam quod aliquandò quælibet, licèt longa, collocutio etiam de rebus obſcœnis, non ſufficit ad incurrendam excommunicationem, ut v. g. ſi dominus, qui ſolitus eſt minas exequi, comminaretur aliquod grave malum ſervo, vel ancillæ, niſi ad colloquendum cum Moniali de rebus turpibus, accedat; quia lex Eccleſiaſtica non obligat cum tanto rigore, ideo in tali caſu ſervus, & ancilla, licèt peccent, non tamen in hanc excommunicationem incurrunt.

Sup. hoc inf. in Reſ. 87. §. Sed hic, propè finem.

7. Nota ſeptimò, quod excommunicatio lata contra accedentes ad Monaſteria ad colloquendum cum Monialibus, non ligat illum, qui loquitur cum Moniali, quæ eſt intra clauſuram de domo, quæ propinqua eſt illi Monaſterio, quia talis excommunicatio cùm ſit pœnalis, ſtrictè eſt interpretanda; cùm ergo ſit lata contra accedentes ad Monaſterium ad colloquendum, non eſt extendenda ad illum, qui non accedit ad Monaſterium, ſed cum Moniali loquitur de domo. Et ita hanc ſententiam tenet Graffius *tomo* 1. *conſil.* 22. *de ſentent. excommun. numero* 25. licèt contrarium, & magis probabiliter tenendum ſit, quia principaliter, & per ſe prohibetur in tali caſu ipſa collocutio, acceſſus verò ad Monaſterium prohibetur per accidens; ergo, &c. Et ita videtur apertè docere Henriquez *lib.* 13. *cap.* 26. *num.*2.

Sup hoc contento in hoc § in t.7 tr. 1 Reſol.314. & late in Reſ. 315 à principio, uſque ad §. ultim. excluſivè.

8. Nota octavò, quod omnes Regulares, etiam exempti alloquentes cum Monialibus abſque licentia, poſſunt puniri ab Epiſcopo ex conſtitut. Gregor. XV. & ex Declaratione Cardinalium Romæ typis excuſa anno 1624. & hoc etiam ſi alloquantur in Monaſterio ipſis Regularibus ſubdito, ut notant Bellochius *in praxi de Caſ. reſerv. part.*2. *quæſt.*9. *numero* 17. Bonacina *de clauſur. quæſt.* 3. *punct.* 4. *numero* 8. & alij. Notandum eſt tamen contra Duardum *in Bull. Cœn. lib.* 1. *cap* 1. *quæſt.* 3. *num.* 19. quod non colligitur ex dicta Declaratione Cardinalium Epiſcopos, etiam tanquam Apoſtolicæ Sedis Delegatos, poſſe peculiali ſtatuto prohibere Regularibus exemptis, ſub pœna excommunicationis, ne cum Monialibus colloquantur. Vnde infertur etiam contra Graffium *in deciſ. part.*1. *lib.*2. *cap.*49. *numero* 68. & alios, quod Religioſi exempti non afficiuntur cenſuris ab Epiſcopo impoſitis contra accedentes ad Monaſteria

Sup. hoc ibidem.

naſteria Monialium abſque licentia. Et ita tenet Sanchez *de matrim. tom.2. l. c.7. diſp.33.num.33.* Rodriguez *in qq Regul. tom.1.quæſt.45.art.2.* & alij, quos citat,& ſequitur Barboſa *de poteſt. Epiſcop.part.3. alleg.* 102.*n.* 73.

9. Nota nonò, non incurrere in excommunicationem latam contra colloquentes cum Monialibus, ſi quis loqueretur cum Novitia,& ita docet Graffius *tom.1.conſ.22.de ſent.excomm.n.*26. quia in odioſis, & pœnalibus Novitiæ non comprehenduntur ſub nomine Monialium. Vnde ſi aliquis acceſſit ad Monaſterium cum licentia colloquendi cum aliqua Moniali,ſi ex induſtria ad ſe vocari faciat Novitiam,& cum ea colloquatur, non incurrere in excommunicationem dicendum eſt.

Quoad hoc lege infr.doctrinam Reſ 93. quamvis ibi ſit pro ingreſſu Monaſterij Monialium Et pro contento à medio hujus §. & v. Et ſi data fuerit, late infra in Reſ. 89.

10. Nota decimò, quod in conſcientia ad evitandum peccatum, & pœnam excommunicationis, non eſt neceſſe ut licentia Ordinarij colloquendi cum Monialibus ſit in ſcriptis; & nota etiam quod hanc licentiam dare poteſt non ſolùm Epiſcopus,ſed etiam ejus Vicarius; & ſi data fuerit indefinitè, & abſque temporis præfinitione, extinguitur per primam collocutionem. Vide Graffium *ubi ſupra num.* 40. *&* 41. Sbrozium *de vicar. Epiſcopi, lib.2. quæſt.*109. *&* 210. Maſtrillum *deciſion.* 97. Riccium *part.* 3. *collect.* 587. & alios.

11. Et tandem notandum eſt hîc obiter, quod *in cap. Monaſteria, de vita, & honeſt. Cler. & in cap. periculoſo, de ſtat. Regul. in* . prohibetur frequentare Monaſteria Monialium. Sed difficultas eſt, an nimia frequentatio abſque legitima cauſa ſit peccatum? affirmat Hieronymus Llamas *in Methodo Curationis in append.* quam ponit *in fine* §.4.& idem docet Rodriq. *in qq.Reg.tom.*1.*q.*45.*art.*4

12. Sed mihi abſolutè loquendo placet opinio Sanchez *in ſumma, tom.2. lib.6. cap.* 16. *num.* 120. aſſerentis, ſecluſis aliis extrinſecis ſcandalis, aut mali finis circumſtantiis, non eſſe culpam mortalem dictam frequentiam abſque juſta cauſa, & licentia, niſi frequentans ab Epiſcopo monitus non deſiſtat; verùm rariſſimè dicta frequentatio non generat ſcandalum.

RESOL. LXXXV.

An ligentur excommunicatione accedentes ad Monaſteria Monialium Regularibus ſubjecta, ſi ſtatutum Epiſcopi ferat cenſuras contra accedentes ad Monaſteria Monialium?

Et an incurrant in prædictam cenſuram latam per modum ſtatuti contra loquentes cum Monialibus, quia alloquutio fit in loco exempto? Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 71.

Sup. hoc in Reſ ſeq.& lege etiam aliam ejus primæ nor. & infr. ex Reſ. 102. §. ult.poſt medium.

§.1. AD hunc caſum reſpondet Aloyſius Bariola *in Aphor.lit. E, verb. Epiſcopus, §. ult.* ſic enim aſſerit: Epiſcopi ſtatutum ligans excommunicatione accedentes ad Monaſteria ſibi ſubjecta, non autem accedentes ad Monaſteria Regularibus ſubjecta, niſi ſpecialis mentio fiat de Cœnobiis exemptis. Sed replicari poteſt, ſtatutum Epiſcopi afficere accedentes ad quæcumque Monaſteria abſque exemptorum ſpeciali mentione; quia ex Concilio Tridentino Epiſcopi à ſanctaSede ſunt delegati pro conſervanda Monialium clauſura, quæ ob frequentes acceſſus poſſet aliqua ex parte violari. Ita Bariola, qui pro negativa ſententia adducit Genuenſem, pro affirmativa verò Riccium. Verùm non deſinam hîc apponere ea, quæ aſſerit circa præſentem quæſtionem Bonacina *de cenſur. diſputatione* 1. *quæſtione* 1. *punct.* 11. *num.* 9. ubi docet accedentem ad Monaſteria exempta Monialium incurrere cenſuram latam per ſtatutum ab Epiſcopo contra accedentes ad illa Monaſteria, nam acceſſus fit in territorio, non verè incurrit cenſuram latam per modum ſtatuti contra loquentes cum Monialibus, nam allocutio fit in loco exempto. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. inter medium, & finem §. 1. v. Limitant & infr. in Reſ. 102. §. ult.

RESOL. LXXXVI.

An ſæculares loquentes, & accedentes ad Moniales exemptas,incidant in cenſuram ab Epiſcopo latam?

Idem eſt de ſtatuto contra ingredientes dicta Monaſteria.

Et quid, quando expreſſe non eſt vetitus acceſſus, vel aditio ad Moniales, ſed tantum loquutio?

Et docetur, quod non poteſt Epiſcopus Moniales exemptas colloquentes cum ſuis ſubditis punire.

Et etiam advertitur quoad omnes leges Epiſcopales Regularium, Monaſteria eſſe loca exempta, non ſolùm ratione perſonarum inhabitantium, ſed etiam ratione loci per ſe, & ideo poſſe aliquem in loco exempto poſito intra eamdem Diœceſim ipſius Epiſcopi laborare in diebus feſtivis de præcepto ejuſdem Epiſcopi, & ejus jejunia non ſervare; & hoc idem dicendum eſt de aliis Epiſcopalibus legibus. Ex parte 10. tractatu 14 & Miſcell. 4. Reſolutione 50. aliàs 48.

Sup. hoc in Reſ.præterita,& infr.lege doctrinã Reſ 97 & ſignanter ex Reſ. 102. §. ult. poſt medium.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Pater Vidal *in Arca Theologiæ moralis, titulo de Monialibus, Inquiſitione* 2. *numero* 101. ubi ſic ait: Deducitur, quod excommunicatio lata ab Epiſcopo contra accedentes abſque licentia ad Monialium Monaſteria, non ligat accedentes ad exempta, ut ſunt Monaſteria Regularibus ſubjecta: Hoc mihi clarum videtur; quoniam ad incurrendam excommunicationem duo neceſſariò requiruntur, nempe formalis acceſſus, & allocutio; cùm ergo in caſu noſtro utrumque conſummetur in loco exempto, ſequitur quod non incurritur excommunicatio; licet etiam actio accedendi inchoetur in loco non exempto, conſummatur tamen, & completur formaliter in loco exempto, ſicut accidit de locutione, quæ inchoatur, & perficitur in loco exempto, ut patet, & ibi delictum committi dicitur, ubi exterius conſummatur: ergo non contrahitur excommunicatio; nam paria ſunt locum eſſe Territorium, & eſſe exemptum, ut ex Gloſſa communiter recepta *in capite, Vt animarum*, & Gloſſ. *final. de Conſtitution. in* 6. & ſentiunt Doctores; ſed Epiſcopi excommunicatio ex communi Doctorum lata per modum Statuti, non ligat delinquentes Subditos extra Territorium, cùm Epiſcopi juriſdictio non extendatur extra ſuam Diœceſim, *ex capite* 2 *de Conſtitutionib. in* 6. ergo neque etiam ligat formaliter delinquentes in loco exempto. Ita Vidal; cui adde Alphonſum de Leone, *de Cenſur. Recollect.* 2. *numero* 385. ubi ſic aſſerit: Sequitur, primò, quod loquens cum Monialibus exemptis, vel earum Monaſterium intrans, non incurrit excommunicationem latam ab Epiſcopo contra ingredientes, & loquentes cum Monialibus. Avila *parte* 2. *capite* 3. *diſputatione* 2. *dub.* 5. *verſicul. Ex dictis ſequitur.* Sylveſter, Armilla, Saytus, & Henriquez, quos ſequitur Fagundez *libro* 1. *in primum præceptum Eccleſiæ, cap.* 7. *numero* 9. *ad finem.* Idem de ſtatuto contra ingredientes dicta Monaſteria docet Alterius, *libro* 3. *diſputatione* 9. *cap.*5.*verſic. Ex his etiam inferri poteſt.* Layman. *libro* 1.*tract.*4.*cap* 11.*numero* 5. *verſic. idem Suarez.* Sicut de loquentibus, ſcribit etiam Bonacina,

diſp.

diſp.1.de Cenſur.quæſt.1.part.11.num.9. ratione de qua ſuprà; quia licet in his caſibus delictum inchoëtur in territorio Epiſcopi, conſummatur tamen in loco exempto. Limitant hoc Avila, & Bonacina, *locis citatis*, ubi excommunicatio lata eſſet contra accedentes, ſeu euntes ad Monaſteria Monialium, quia hoc caſu delictum non tantùm inchoaretur, ſed etiam conſummaretur in territorio Epiſcopi. Quam opinionem ſequitur Diana *tom.5.tract.9.reſol.71.* Sed contrarium eſt verius, neque hoc caſu incurri dictam excommunicationem. Ita poſt Henriquez, & Sayrum, docet Fagundez *loco ſupra citato*, quam opinionem allegatis, Sylveſtro, Roſella, Rolando à Valle, & Campanile, ſequitur Barboſa *de poteſtate Epiſcopi alleg.102. num.73.* quando expreſsè non eſt vetitus acceſſus, vel aditio, ut ita dixerim, ad Monaſteria etiam exempta; quod etiam videtur probare Bariola licet dubitanter, apud Dianam *loco ſuprascripto.* Hucuſque Alphonſ. de Leone.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & infra in Reſ.102. §. vlt. poſt medium.

2. Sed ego in loco citato à Leone non explicavi ſententiam meam: Sed adduxi Bariolam pro negativa, & Bonacinam pro affirmativa; nunc autem aſſero utramque ſententiam probabilem eſſe; ſed affirmativæ tanquam probabiliori adhæreo, quam noviſſimè tuetur Ioſeph Ianuarius, *de caſibus reſervatis, reſol.34. num.22.* Tum quia Epiſcopus eſt delegatus Apoſtolicus ad conſervandam clauſuram, ut dixi ex Concilio Tridentino, & ad Clauſuræ conſervationem ſpectat prohibitio collocutionis cum Monialibus, ut docet Barboſa, Sanchez, Bariola: ergo ut delegatus poteſt excommunicare colloquentes cum Monialibus exemptis, ut hoc Vgolinus *de poteſtate Epiſcopi, capite 21.§.4. num.4.* Tum quia Epiſcopus non amittit juriſdictionem in ſuos ſubditos, ex eo quia ſunt in Monaſteriis exemptis Monialium, nam loca Monialium dicuntur exempta ratione perſonarum tantum; unde Monaſteria hæc Monialium non dicuntur eſſe extra Diœceſim, ſed in Diœceſi, *argument. text. in capite, Cùm Epiſcopus, de Officio Ordinarij*, ubi hoc notant Doctores; & Gloſſa *in Clement.1. de foro competen. verb. Aut earum parte.* Cagnol. aliis relatis, *in lege ultima, numero 13. ff. de Iuriſdictione omn. Iud.* de quo vide Merollam, *tom.2. diſputat.4. capite 3. numero 489.* Et hoc patet evidenter: nam ſi Moniales illæ exeant, ab illo loco, & in alio Monaſterio, vel loco inhabitent, locus ab ipſis habitatus efficitur exemptus, & locus derelictus, & quæ in ipſo habitant remanent ſubjectæ Iuriſdictioni Epiſcopi, intra cujus Iuriſdictionem invenitur. Inſuper Epiſcopus exiſtens, ſeu habitans in his Monaſteriis exemptis, verè dicitur reſidere in ſua Diœceſi, & ideò alternativa gaudet, Gomez *in regul.8. Cancellariæ, gloſſa 43. quæſtione 7. num. 108. & ſequentib.* Gratianus *tom.5.diſcept.Forenſ. capite 918.numero 14.* Adde quod ſi Epiſcopus non poſſet punire inibi delinquentes, neque Superiores Monialium ſubjectarum Regularibus, e. g. ergo delicta ibi patrata remanerent ſimpliciter impunita; quod non eſt dicendum. Non poteſt tamen Epiſcopus Moniales exemptas colloquentes cum ſuis ſubditis punire, ut teſtatur Sell. *in Selectt. Canon. cap.30. num.18.* quod ſit deciſum *ſub die 8. Auguſti 1621.* Vide Barboſam *in Collect. in Concil. Tridem. ſeſſ.25.cap.5.num.121.* Hæc omnia Ianuarius, *ubi ſuprà*, qui citat Suarez, Coninch, Salas, Palaum, & Filliucium, quibus ego addo Novarium *in Pragmat.3. de Monialibus, Collect.4. num.3.* Campanilem, *in Diver. Iur. Can. Rubr.12. cap.16.numero 45.* Barboſam, *de poteſt. Epiſc. part.3. alleg.102. num.45.* Gratianum, *tom.2. Diſcept.Forenſ.cap.303.numero 21.* & noviſſimè Squillante *de oblig. & priv. Epiſc.part.1. cap.13. num.46.* ubi ſic ait: Nulla tamen adeſt cenſura, & pœna impoſita à jure communi contra loquentes cum Monialibus, ſed tantum per Edictum Epiſcopi ſolent imponere pœnam excommunicationis, in quam excommunicationem incidunt quoque colloquentes cum Monialibus exemptis, quando expreſsè vetitus fuerit acceſſus ad Monaſteria exempta, ſi abſque licentia colloqueretur cum illis: nam licet Epiſcopus juriſdictionem non habeat in Monaſteria Monialium exempta, niſi habito reſpectu ad clauſuram puniendi violantes ex ſacro Concilio Tridentino, *ſeſſ.25.cap.5.* nihilominus poteſt excommunicare ſubditos, ſi abſque licentia cum his Monialibus loquuntur, quia in eos habet juriſdictionem, & poteſt hoc facere ad tollendam ſuis ſubditis occaſionem peccandi. Ita ille.

Sup. hoc inf. in § vlt. hujus Reſ. ad med. & in aliis ejus not.

3. Sed ut dixi, negativam ſententiam probabilem eſſe puto, & ut talem etiam admittunt adverſarij. Et ideo Ianuarius, *ubi ſuprà, reſol 47. num.4.* Sic ait: Suppono, rationem, qua probatur Epiſcopum, uti Delegatum Apoſtolicum, poſſe excommunicare ſubditos in Monaſterio exempto colloquentes, non habere omnimodam evidentiam; ita quod omnino improbabilis remaneat opinio oppoſita. Fundatur enim in delegatione Apoſtolica communicata Ordinariis in ordine ad clauſuram; & acceſſus ad loquendum cum Monialibus ad clauſuram ſpectat, ſecundum Barboſam, &c. At quod acceſſus ad colloquendum ſpectet ad clauſuram, adhuc evidens non eſt, ſed eſt ſub opinione probabili, quæ opinio ſecum admittit oppoſitam etiam probabilem; ergo ratio non eſt omnino evidens; Nec ratio dicens, quod ſit prohibitus acceſſus, eſt ſimpliciter vera. Ita Ianuarius. Et abſolutè me citato putat Pater Vidal *ſuprà, n.103.* quoad omnes leges Epiſcopales, Regularium Monaſteria eſſe loca exempta, non ſolùm ratione perſonarum inhabitantium, ut ſentit Suarez *de cenſ. diſput.5. ſect.4. num.6.* verùm etiam ratione loci per ſe, ut affirmant Bonacina, & Paulus Squillante quos probat Diana, *part.3. tract.5. reſol.74. §. Dico, in fin.* Ideo cùm in loco exempto, qui pro extraneo habetur, quis poſſit licitè non ſervare leges Epiſcopales; ſequitur hoc idem affirmandum eſſe in Monaſteriis regularium ab Epiſcoporum juriſdictione exemptis. Vnde ait Fagundez cum aliis, quos refert Diana, *part.1. tract.10. reſol.14. §. Ex his omnibus*, poſſe aliquem in loco exempto poſito intra eandem Diœceſim ipſius Epiſcopi, laborare in diebus Feſtivis de præcepto ejuſdem Epiſcopi, & ejus jejunia non ſervare; hoc idem quoque eſt dicendum de aliis Epiſcopalibus legibus. Hæc Vidal.

Sup. hoc in § præterito, paulo pòſt initium, & inf. in Reſ. 97. § 1. ad med. &c.

Quæ hic eſt inf Reſ.99. & in Reſ. 102. &c.

Quæ nũc eſt in to 6. tr.1. Reſ.48. & in tom 4. tr.6. Reſ 4. §.1. poſt med. lege à verſ. Vnde.

RESOL. LXXXVII.

An prohibitio contra colloquentes cum Monialibus afficiat, etiam ſi ipſa Monialis non reſpondeat?

Et quid è contra, ſi audierit Monialem ſibi loquentem, ſi ipſe illi non reſpondeat?

Et an peccet contra prohibitionem, qui loquitur cum Moniali per interpretem?

Idem eſt dicendum de eo, qui de domo poſita propè Monaſterium loquitur cùm Monialibus.

Idem eſt de loquentibus cum Abbatiſſa.

Idem de ſcribentibus ad illas.

Idem de advenis, peregrinis, pueris, & puellis ante 14. annos accedentibus ad colloquendum cum Monialibus.

Et quid de declarante Moniali aliquem caſum conſcientiæ?

Et an Epiſcopi loquentes cum Monialibus includantur in Edicto

Edicto Ordinarij illius loci, contra colloquentes cum Monialibus?

Et quid de Canonicis Eccleſiæ Cathedralis, an includantur in prædicto caſu, & Edicto, vel poſſint ad Monaſteria Monialium accedere, & cum ipſis loqui?

Et tandem deducitur, quod legis mens magis eſt attendenda, quam verba. Ex part. 10. tract. 14. & Miſ.4. Reſ.51. aliàs 49.

Sup hoc ſup. in Reſ.84. § 1. in princ. & in tom 9. tr.7.Reſ.100. §.1. ante medium, verſ. Vnde,& ſeq. §. 1. NEgativam ſententiam docet Pater Vidal *in Arca Theol. Mor. tit. de Monialibus Inquiſ.*4. *num.*25. ubi ſic ait: Apertè colligitur ex verbis Decreti Sacræ Congregationis, ubi prohibetur Regularibus acceſſus ad Moniales ad colloquendum cum illis, colloqui eſt ſimul loqui, nempe fit locutio ex parte utriuſque, allocutio autem fit ex parte tantùm unius. Ita Graffius *in quinque caſibus, lib.*2. *cap.*5. *num.*1. Nota Lector diſtinctionem, & tuta conſcientia ſequere noſtram opinionem. Ita ille. Et hanc opinionem loquendo de caſu reſervato Eccleſiæ Neapolitanæ firmat Ioſeph de Ianuario *de Caſibus reſerv. reſol.*39. *per totam*; quia prohibitio ſtante verbo *Colloquentes*, requirit reciprocam locutionem: at qui loquitur tantùm, non colloquitur: ergo, &c. Confirmatur; quia ea quæ notabiliter fiunt, niſi ſpecialiter notentur, videntur neglecta à lege, *leg. Item apud Labeonem* §. *Ait Prætor. ff. de Injuriis.* Sed alloqui,& colloqui faciunt ſenſum notabiliter diverſum, & non ſunt ſpecialiter notata: ergo ſignum eſt,quod alloquutio eſt neglecta à noſtro ſtatuto, & conſequenter qui alloquitur non facit contra intentionem ſtatuentis. Confirmatur Secundò: nam ſtatutum editum principaliter in favorem, ſi pœnam continet, habet naturam odioſam, & ut odioſum eſt reſtringendum, ut optimè Sanchez; *lib. de Matrim. diſp.*1. *num.*5. *in fin.* qui citat Gloſſ. *in leg.*2. *Cod. de in jus vocando, verb. Liberis,* ubi Bartolus, *num.*1. Baldus, *num.*4. Alexander, *num.*5. Sed hæc conſtitutio etſi favorabilis, pœnam excommunicationis continet: ergo ejus verba ſunt reſtringenda, & accipienda ſecundùm ſuum proprium ſignificatum: ſed colloqui propriè non eſt alloqui: ergo colloquium non debet extendi ad alloquium, & conſequenter qui alloquitur in pœnalibus non colloquitur. Confirmatur Tertiò: nam potuit Epiſcopus reſervans uti verbo alloquendi, ſi intendebat comprehendere omnes quomodocumque alloquentes.

Sup hoc in tom 6. tr.2. Reſ 31. §.1. in fin. & latè in cæteris aliis ejus annot. 2. Sed his non obſtantibus, Merolla, *tom.*1. *diſp.*1. *cap.*2. *num.* 589. affirmativam ſententiam mordicus tenet, Primò, quia conſuetudo, quæ poteſt legem facere, multò magis poteſt legem interpretari, & ideò dicitur optima legum interpres, *leg. Si de interpretatione* 37. *ff. de legibus. & cap. Cùm dilectus, de conſuet.* At verò, quamvis verba dicti ſtatuti Synodalis propriè ſignificent duorum ſimul locutionem. tamen conſuetudo ſemper illud intellexit, etiam de ſimplici allocutione: unde communiter omnes, non ſolùm rudes,& illiterati, verùm etiam periti ita loquuntur, quod ſcilicet alloquens Moniales ſine licentia Ordinarij eſt excommunicatus. Sed communis uſus loquendi præfertur proprio ſignificato vocabuli, etiam in materia pœnali, & odioſa, ut ex materia ſtatutorum. Textus eſt notabilis, *in leg. Labeo,* & ibi Bartolus notat, *ff. de Supell. leg.* & docent idem Bartolus, *in leg. Omnes populi, q.*6. *principali, verſ. Iuxta præmiſſa quæro, ff. de Iuſt. & Iur.* Deinde, licet verba legis pœnalis regulariter non ſunt extendenda ultra proprium ſignificatum; tamen hoc limitatur niſi lex redderetur inutilis, & finis, ſeu mens Legiſlatoris fruſtraretur; tunc enim impropriari debent verba legis, & extendi ultra proprium ſignificatum, ut docent communiter Doctores. *Argum. cap. Si Civitas de ſentent. excommun. in* 6. Et de verbis *Teſtamenti*, quod impropriari debeant, ut voluntas Teſtatoris locum habeat, aſſerunt. Socinus, *ſen. conſ.*2. *num.*8. *volum.*4. Decius, *conſil.*399. *num.*7. *volum.*2. Surdus alios referens, *conſil.*116. *numero* 69. *volum.*1. At in noſtro caſu, ſi nomen collocutionis non extenderetur ad quamlibet allocutionem, ſtatutum prædictum redderetur inutile, & mens, ſeu finis Prælati ſtatuentis fruſtraretur, ut clarè patet: nam & ſtatutum contemneretur, & Prælatus non aſſequeretur finem intentum, qui eſt tollere occaſionem peccati, & removere impedimenta, quæ Moniales ab acquirenda perfectione retardare poſſunt. Nota tamen, quod Ianuarius *ubi ſuprà* conatur reſpondere ad hæc argumenta.

3. Sed ego non recedo ab opinione Merollæ: nam res morales, moraliter, & non metaphyſicè tractandæ ſunt, & ideò iſta duo verba *Colloqui*, & *Alloqui*, in præſente materia tanquam ſinonyma ſumenda ſunt, & tanquam idem ſignificantia; & ideò in primo Decreto Sacræ Congregationis contra Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium, anno 1590. & in ſecundo anno 1623. Eminentiſſimi Cardinales id quod primum ſtatuerunt, & prohibuerunt cum verbo *Colloqui*, poſtea ſtatim ſtatuunt,& prohibent cum verbo *Alloqui*, ut Legentibus patet apertè in dictis Decretis appoſitis per extenſum à Lezana *in Summa tom.*4. *verb. Moniales, num.*18. *&* 19 Adde, quod lex non eſt poſita verbis, ſed rebus, ut patet *ex leg.*2. *in fine, Cod. Communia de legat. leg. fin. Cod. de Vſuris, cap. Secundò requiris, de Appellat.* Surdus *Aliment. tit.*9. *quæſtione* 21. *numero* 20. Abbas, *conſil.*93. *in quæſtione, colum.*2. *circa med. verſ. At idem facit, libr.*2. Romanus, *conſil.*428. in terminis *numero* 12. Stephanus Gratianus, *diſcept. Forenſ. cap.*156. *numero* 17. Ferrerius *in Conſtitut. Cathalonia, gloſ.*5. *numero* 160. Sigiſmundus Scacc. *de Appellat. quæſtione* 17. *limit.*10. *numero* 14. Et ideò legis mens magis eſt attendenda, quam verba; *leg. Scire leges, Digeſt. de legibus, leg. Non aliter, ff. de legat.*3. *leg. Neminis, & rei,* §. *Verbum ex legibus, Digeſt. de verb. ſignif.* Surdus, *deciſ.*35. *num.*14. Marcus Antonius Genuenſis, *in Practicab. Eccleſiaſt. quæſt.*144. *numero* 3. Ferrerius *in Conſtitut. Cathalonia, gloſ.*4. *numero* 66. cum cumulatis à Tiraquello *in leg. Si unicam, verb. Libertatis, num.*47. *de revocanda donatione.* Eſcobar à Corro *de utroque Foro, art.*6. *num.*106. Donello *in Commentariis libr.*1. *cap.*13. & *ibi* Oſualdus *lit. B*, cum aliis. Exiſtimo tamen ut * alibi docui Graffium, non contravenire Decreto Sacræ Congregationis, neque edicto Epiſcopi aliquem, ſi audiret Monialem ſibi loquentem, & ipſe illi non reſpondeat, quia prohibitio eſt lata contra loquentes, non contra audientes, & audire non eſt loqui etiam ex larga ſignificatione vocabuli: ergo. Et ita noſtram ſententiam me citato tenet Pellizarius *ubi ſuprà*, & me citato Zambellus *in Reper. Caſ. Conſcien. verb. Moniales, numero* 24. & me citato Lezana *in QQ. Regul. tom.*4. *verb. Moniales, num.*20. cum Vidal *ubi ſuprà, Inquiſ.*2. *n.*93. & Merolla, *num.*591.

Sup. hoc latiſſimè in tom.7. tr.1. Reſ.3. §. Nec obſtat, & in aliis ejus annot.

* Alibi in Reſ. quæ hic eſt ſupra 84. §.1. ad med.

4. Sed hîc obiter ad ornatum materiæ, notanda ſunt aliqua. Et Primò contra Lezanam, *ubi ſuprà*, non contravenire Decreto Sacræ Congregationis, aut Edicto Epiſcopi aliquem, ſi loquatur cum Moniali per interpretem. Ita me citato tenet Pellizarius, *numero* 215. & me citato Zambellus, *numero* 24. & me citato Ianuarius, *num.*15. & me citato, Tamburinus, *ubi infrà numero* 4. & Vidal *numero* 93. *qui num.*94. etiam putat non peccare contra

Sup. hoc ibidem §. Nota quarto.

pro

prohibitionem loquentem cùm Moniali in lingua ab ipſa non intellecta, etiamſi quidam alias explicet Moniali ſenſum verborum, quoniam in hoc caſu ille talis loquitur propriè cùm Interprete, non cùm Moniali: ergò. Confirmatur ex Sanchez *lib.2. mor. cap.10.num.51.* ubi docet, legentem Librum prohibitum, conſcriptum tamen lingua ſibi omninò ignota non affici pœnis latis contra legentes libros prohibitos; nam cùm tantùm materialiter legat: non datur periculum ſubverſionis; & ideò pro illo caſu particulari ceſſat finis legis prohibentis: ergo hoc idem à pari in caſu noſtro. Idem docet Merolla, *numer.608.* Pellizarius, *num. 216.* Et idem dicendum videtur de eo, qui de domo poſita propè Monaſterium loquitur cùm Monialibus, quod me citato concedit Tamburinus *de Iure Abbatiſſarum*, *diſp.25. q.8. num.1.* & me citato Lezana, *ubi ſupra*, & me citato Pellizarius, *num.214.* & me citato Ianuarius, *n.25.* & alij penes ipſum; quibus adde Vidal *numero 87.* & Pacem Iordanum *in variar. Elucubrat. tom.1. lib.7. tit.12. numero 37.*

Sup. hoc ibidem §. Nota ſeptimo.

5. Nota Secundo contra Merollam: loquentes cum Abbatiſſa, non contravenire Decreto; & ita docet me citato Lezana, *num.22.* & me citato Tamburinus, *n.5.* & me citato Ioſeph de Ianuario *reſol. 44.per tot.* qui reſpondet latè & doctè ad omnia argumenta contrariæ ſententiæ quam adduxerat Merolla. Et hanc ſententiam me citato tenet etiam Zambellus, *ubi ſuprà*, & me citato Pellizarius *num.208.* & Vidal, *numero 89.* Vnde non eſt audiendus noviſſimè Squillante *de Privileg. Epiſcop.part.1. cap.13. num.58.* qui me citato auctoritate Patris Megala contrarium videtur docere.

Sup. hoc ibidem §. Nota tertio, & in tom.7. tr.1. Reſ.197. §. vlt. à lin.4.

6. Nota Tertiò, prohibitionem contra colloquentes cum Monialibus non afficere ſcribentes ad illas. Ita me citato tenet Squillante, *ubi ſuprà num.48.* & Ianuarius, *reſol.46.* qui citat Sanchez, Tamburinum, Merollam, Graffium, & Bonacinam, quibus adde Barboſam *de Poteſt. Epiſcop.part.2. alleg.101.n.78.cum ſeqq.* licet contrarium aſſerat Campanili *in Rubr.12. cap.16. n.46. cum ſeqq.* Pax Iordanus *in Var.Elucubrat. tom.3. lib.7.tit.12.num.60.* & alij.

Sup. hoc in Reſ.ſeq.à lin. 7. ante finẽ, & cum eodẽ Barboſa hîc citato tantum in to.7. tr.1.Reſ.320. in fine.

7. Nota Quartò, quod Epiſcopi loquentes cum Monialibus non includuntur in Edicto Ordinarij illius loci, vel ex conſuetudine, ſeu præſumpta licentia ipſius Ordinarij, vel quia dum Edictum non ligat proferentem, neque debet ligare æqualem, *ex cap. Cum inferior, de major. & obedientia, & ex leg. penult.ff. de Arbitr.* & ita me citato tenet Pellizarius, *num.210* Ianuarius *num.15.* & alij penes ipſum. Non tamen aſſentior Patri Vidal, qui *ubi ſuprà* docet, non ſolùm Epiſcopos, ſed etiam Canonicos Eccleſiæ Cathedralis, poſſe ad Monaſteria Monialium accedere, & cum ipſis colloqui: hoc enim eſt prorſus negandum, ut patet praxi quotidiana.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 84. §. Nota quintò, in fine.

8. Nota Quintò; Peregrinos, & Advenas habentes animum permanendi in aliena Civitate pro minori anni tempore accedendo ad Moniales abſque legitima licentia, etiam ſine neceſſitate, neque mortiferè peccare, neque incurrere pœnas ſpecialiter latas in illo loco. Probatur; Peregrini non obligantur ſervare leges, & ſtatuta locorum, in quibus permanere non intendunt per longum temporis intervallum; quia cùm non ſint pars illius Communitatis, quæ eſt ſubdita illi Legiſlatori, neque ſubjiciuntur ejus Iuriſdictioni, neque forum acquirunt; ut conſtat *ex leg. hæres abſens, §. Proinde, ff. de Iudiciis*, & ita me citato docet Pellizarius, *n.211.* Ianuarius, *reſol.34. num. 24.* Et ita hanc ſententiam tenet etiam Vidal *num.88.* qui etiam *n.93.* extendit ad declarantem Moniali aliquem caſum conſcientiæ; nam talis locutio habet potius ſpeciem ſermonis, & exhortationis, quàm propriæ locutionis. Idem docet Ianuarius *ubi ſuprà, num. 17.* Et tandem me citato docet Pellizarius, *num.221.* quod non poſſent dici tranſgreſſores prohibitionis Epiſcopi, Pueri, & Puellæ, ſi ante 14. annum ſine licentia accedant ad Moniales cum ipſis colloquantur, tum quia reſpectu illorum non concurrunt cauſæ ex quibus ſolet induci dicta prohibitio; ſicque procedit doctrina, quod *ceſſante fine legis, ceſſat lex*; tum quia Eccleſia non ſolet cogere quemquam ſuis Cenſuris ante annos pubertatis, compatiens fragilitati illius ætatis; conſtat autem quod talis prohibitio ſolet fieri ſub aliqua Cenſura. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Tamburinus, *numer.8.* Vnde ſi Puer dubitat an ætas ſit completa poſt factam diligentiam, poteſt tuta conſcientia loqui, quia poſſeſſio non ſtat pro ſtatuto, ſed pro ætate. Et ita tenet Ianuarius, *num.15.* Merolla, *num.620.* Pellizarius, *num. 221.* Et plura ex his à me alibi notata, iterum adnotare volui, vt illa magis auctoritate Doctorum firmarem: cautè tamen, & maturè procedant Regulares; nam in foro exteriori ab Epiſcopis ſupradicta difficulter admittenda eſſe puto; ideò videant quid faciant.

Sup. hoc in tom 7. tr. 1. Reſ.318. in principio, &c.

Sup. his ſupra in Reſ. 84. §. Nota quinto, in principio.

Alibi in omnibus Reſ. præteritarum annotationum hujus Reſ.

RESOL. LXXXVIII.

An colloquentes cum converſis Monialibus incidant in cenſuras latas ab Epiſcopo; vel ſi ſint Regulares in pœnas Sixti V. & Sacræ Congregationis?

Et an loquentes cum Monialibus ſignis, aut nutibus, vel per intermediam perſonam, aut per ſcriptum peccent, & incurrant pœnas? Ex p.10. tract.14. & Miſc.4. Reſol.53. aliàs 51.

§.1. NEgativam ſententiam docet noviſſimè Marcus Vidal *in Arca Theolog. Mor. de Monialibus, Inquiſ.2. num.91.* ubi ſic ait: Addo Secundò, non incurrere pœnas, neque moraliter peccare loquentem cùm Monialibus Converſis: nam, ut aſſerit Tuſchus *litt. M. verb. Moniales, concl.333.* Converſæ non ſunt veræ Moniales, quamvis Profeſſionem emittant, differunt etiam in multis, nempè nomine, exercitio, & in multis locis non ſervant rigoroſè Clauſuram, non habent vocem, non tenentur ad divinas preces, & multas differentias congerit Federicus de Senis, *conſ.213.* Afflict. Franc. Abb. hæc ille: ergo. Ita Vidal.

2. Sed ego affirmativæ ſententiæ adhæreo, quam etiam noviſſimè tenet doctus, & amiciſſimus Ioſeph de Ianuario *de Caſibus reſerv. reſolut. 34. numero 48.* ſic aſſerens: Nota duodecimò, quod nomine Monialium, veniunt etiam Converſæ inſervientes Monialibus, *can. Vt lex. 27. quæſt. 1. capite. Non dubium de ſentent. Excommunicat.* tenentur enim iſtæ obſervare Clauſuram ſicut & cæteræ Moniales Choriſtæ, &c. ut rectè obſervat Graffius *lib.2. de Caſibus cap.5. numero 40.* Sicut nomine Monialium veniunt etiam Monaſteria Sororum; ut ex conſuetudine optima legum interprete habetur.

3. Sed ſi aliquis hîc obiter quærat, an loquentes cum Monialibus ſignis, ac nutibus peccent, & incurrant pœnas? Reſpondeo affirmativè. Et ita docet Baucius *de Caſibus reſerv. Eccleſ. Neapolit. caſ.4. petes 2. fol.20.* & me citato etiam Ianuarius, *ubi ſuprà, n.49.* ubi ſic aſſerit: Nota quod qui loquitur cum Monialibus per nutus, & ſigna, incidit in caſum noſtrum: Nam verè explicat ſuos internos

Sup hoc ſup. Reſ. 84 §. Nota ſecundo, in principio.

ternos affectus, ad quos explicandos eſt inſtituta loquela. Quod verò hæc explicatio fiat per verba vel alia ſigna hoc idem ſignificantia parum refert. Sicut ſi Monialis haberet linguam Turcicam, & loquens polleret eadem lingua, ſi loquela Turcica colloqueretur, verè incideret in caſum noſtrum. Sic quando loquuntur per ſigna, quibus ipſi ſoli ſe intelligunt, verè loquuntur, cum verè explicent affectus internos. Secus verò dicendum eſt, ſi quis loquatur per intermediam perſonam; nam tunc etſi verè explicaret ſuos internos affectus, explicaret alteri, & ex hoc Moniali, quod non eſt prohibitum; ſicut ſi per ſcriptum quis ſuos affectus internos explicaret, non incideret in caſum noſtrum. Ita ille. Vnde contra Patrem Pellizarium *de Monialibus, cap.5. ſect.5. n.215.* apparet, me conſequenter loquutum fuiſſe in loco ab ipſo adducto.

Sup. hoc medium §. not. præteritæ, & in alia Reſ. ejus annot. Et per ſcriptum contentum in hoc textu in Reſ. præterita, §. Nota tertio, & in alio verſ. ejus annot.

RESOL. LXXXIX.

An qui habet licentiam indefinitam colloquendi cum Monialibus, poſſit ſæpius cum illis loqui?

Idem eſt dicendum de licentia ingrediendi clauſuram Monialium, data licentia indefinita.

Et an, quando quis habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & antequam ea utatur, Prælatus concedit licentiam generalem cuilibet colloquendi cum Monialibus tali die, iſte poſſit colloqui bis in eodem die?

Et curſim deducitur facultatem conceſſam Epiſcopo teſtandi non eſſe reſtringendam ad primam vicem. Ex part. 10. tractat. 14. & Miſc. 4. Reſol. 56. aliàs 54.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 84. §. Nota decimo, ad medium, verſ. Et ſi data.

§. 1. Dictam licentiam extingui in prima colloquutione docet Merolla, *tom.1. diſp.1. c.2. difficul.6. num.629.* Primò, quia hæc colloquendi facultas, eſt quaſi diſpenſatio quædam in lege, ac proindè tanquam odioſa reſtringenda eſt. Secundò, quia ſermo ſimpliciter prolatus; maximè in odioſis, intelligitur in prima vice, *leg. Boves, §. hoc ſermone, ff. de verb. ſignificat.* Et idem dicendum eſt de licentia ingrediendi Clauſuram Monialium data indefinitè, quia militat eadem ratio. Et hanc opinionem tenent Iaſon, *leg. Duobus reis §. ei qui, num.75 ff. de Iurejur. & in leg. Si quis mihi bona §. Iuſſum, n.28 ff. de acquir. hæred.* Sbrozius *de Offic. Vicar. l.2.q.210.* Graffius, *conſ. 21. de ſentent. excommunication. num.38. tom.1.* Maſtrillus *deciſ.97.* Riccius *collect. deciſ. part.3. collect.587.* & alij.

2. Sed his non obſtantibus, ſatis probabile eſſe puto talem licentiam non extingui, niſi revocetur; & ideò qui illam ſic obtinuit poſſe loqui cum Monialibus toties quoties. Et hanc ſententiam noviſſimè docet Ioſeph. de Ianuario, *de Caſib. reſer. reſ.28. per totam*; quia ſermo indefinitus æquivalet univerſali *arg. leg. cum inter veteres verſ. Maximè Cod. de Fideicomm. liber.* gloſſ. *in cap. ut circa: verb. Aliorum de elect. in 6.* Covarruvias *lib.1. variar. cap.13. num.8.* qui videndus eſt. Sanchez, *de Matrimonio lib.3. diſputat.44. num.2. pag.310. circa medium verſ. Confirmatur, &c.* ſed licentia in caſu noſtro fuit indefinita: ergo æquivalet univerſali, & conſequenter idem eſt dicere, Vade, loquere, ac loquere, toties quoties volueris.

3. Ad argumenta ſuperius adducta reſpondet Ianuarius *loco citato*, qui etiam *num.6.* contra Merollam etiam firmat, quod quando quis habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & antequam ea utatur, Prælatus concedit licentiam generalem cuilibet colloquendi tali die: ſi iſte talis colloquitur ex licentia generali, poteſt iterum colloqui, utendo ſua licentia ſpeciali. Et ratio eſt quia talis licentia, non eſt diſpenſatio legis, ſed eſt ipſiſſima lex: nam hoc tantum lex præcipit, nempe loqui cum licentia. Addo, cùm hoc ſit favor, & adhuc eo uſus non ſit, non revocatur per gratiam generalem omnibus conceſſam, *argum. leg. in commodato, §. ſicut, ff. commodat. & cap.1. de commodat.* aliter enim non eſſet melioris conditionis hic talis, qui reciperet gratiam ſpecialem, quàm qui nullam habuit gratiam: & gratia à Principe conceſſa potius noceret huic, & nihil operaretur reſpectu hujus, quod non eſt dicendum. Quod verum puto, etiam ſi licentia ſit addicta eodem die, quo viget licentia generalis, poterit enim eodem die bis loqui; quicquid in contrarium dicat Merolla. Ego ut dixi hanc ſententiam puto probabilem, & confirmatur ex doctrina Sacræ Rotæ, quam adducit, & ſequitur Riccius *in Praxi, tom.3. reſol.386. numer.2.* nempè, facultatem conceſſam Epiſcopo teſtandi, non eſſe reſtringendam ad primam vicem; quicquid in contrarium aſſerat Covarruvias, & alij.

Quoad hoc in tom.9. tr. 7. lege doctrinam Reſ. 91. Quæ eſt pro Cardinalibus in hoc caſu.

RESOL. XC.

An Greg. XIII. excommunicationem incurrant ingredientes Monaſteria Monialium non prætextu licentiarum, ſed abſque ulla prorſus licentia, etiam ad malum finem?

Et an lex quantumcumque pœnalis extendatur ex ratione identitatis ad caſum ſimilem? Ex p.2. tract.16. & Miſc.2. Reſ.30. aliàs 32.

§. 1. Affirmativam ſententiam amplexus eſt Navarr. *in manuali, cap.27. num.50.* Quaranta *in ſumm. Bullarij, ver. Monaſteria Monialium*, Azor. *part.1. lib.13. cap.8. q.vlt.* Beja *part.1. caſ.30.* Villagut *de uſuris, q.35. num.vlt.* & noviſſimè Flavius Cherubinus *in compen. Bullarij, tom.2. conſtit.28. Greg. XIII. ſchol.1* Homobon. *in exam. Eccl. p.1. tract.5. cap.9. q.60.* Aloyſius Riccius *in praxi, tom.1. reſol.544 n.4.* Filliuc. *tom.1. tract.15. cap.5. n.119.* Raynerius *in Catalogo cenſurarum, cap.9. excom.15.*

Sup. hoc infra in tr.9. Reſ. 55. §. vlt. poſt med. & in tom.1. tr.5. Reſ 62. § Septimo.

2. Probatur primò, nam, ut ait Navarrus, & Villagut, ita declaravit Pius V. & Gregorius XIII. Secundò, quia lex, quantumcumque pœnalis, extenditur ex rationis identitate ad caſum ſimilem, ut probat Lambertin. *de jurepatron. lib.2. p.1. q.10. art.4.* Gomez *var. lib.1. c.5. n.12* Molina Iuriſconſultus *de primog. Hiſpan. lib.1. cap.5. n.10.* Gutier. *qq. canon. lib.1. c.10. n.3. & conſ. 50. n.8.* Roland. à Valle *conſ.27. n.48. vol.1.* & alij. Et ita, ait Beja *ubi ſuprà*, receptum eſt in tota Italia.

Sup. hoc in §. not. præteritæ in princ & inf. in §. vlt. hujus Reſ. ad lin.3 & in tom.6. tr.1. Reſ 79 & in aliis ejus primæ not. & etiam ſecundæ, & tertiæ.

3. Sed contrariam ſententiam probabiliorem eſſe judico, quam tuetur, & docet Sanchez *in ſum. tom.2. lib.6. cap.16. n.78.* qui citat Suarez, Zerolam, Philiarchum, Sayrum, & Rodriquez, quibus ego addo Mirandam *in manuali prel. tract. de Monialibus, q.2. art.10. concl.1.* Megal. *in 3. p. lib.4. cap.3. q.2. n.11.* Barboſam *de poteſt. Epiſc. p.3. alleg.102. n.37.* Hier. Campanilem *in diver. jur. can. rubr.12. cap.16. n.24.* Ratio eſt, quia cùm excommunicatio ſit pœnalis, non eſt amplianda, ſed potiùs reſtringenda, nec extendenda ad alium caſum, etiamſi ei ſit ſimilis, aut etiam major ratio. Et cùm hæc Bulla ſit valdè rigida, & contineat graviſſimas pœnas, non eſt extendenda ad caſum in illa minimè comprehenſum, ſolùm igitur incurrunt in excõmunicationem fulminatam in dicta Bulla, admittentes, & ingredientes prætextu licentiarum, non autem qui admittunt & ingrediuntur ſine licentia, etiam ſi ingrediantur, & admittantur ad malum finem.

4. Ad

4. Ad primum argumentum contrariæ ſententiæ reſpondetur, de illis Pontificiis reſponſionibus non conſtare authenticè. Ad ſecundum reſpondetur, non eſſe certum, legem pœnalem extendendam eſſe quoad pœnam in ea contentam ad caſum non expreſſum, etiamſi in illo eadem inveniatur ratio, imò oppoſitum eſt verius, & omnino tenendum. Ita docent Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.*3*. alleg.*101*. num.*82. Anton. *c. fin. n.*58*. de conſuet.* Caſtrus *lib.*1*. de leg. pœn. c.*7*. doc.*3. Sanchez *de matrim. tom.*2*. lib.*10*. diſp.*4*. n.*3. & alij communiter. Vnde etiam pro confirmanda noſtra ſententia, Cajetanum *ver. excomm. in principio, & in c.*47. & gloſſam communiter receptam *in Clem* 1*. de conſangu. & afin.* pro quo etiam fecit Decret. *in c. quicumque, de ſent. excomm.*

Sup. hoc ſup. in §. 2. hujus Reſ. & in aliis ejus not.

RESOL. XCI.

An ingredientes Monialium Monaſteria cum licentia, ſi finito Miniſterio multo ſpatio ibi morentur ob malum finem, non ſolum peccent, mortaliter, ſed etiam incurrant excommunicationem latam à Greg. XIII?

*Et an in ſupra dicto motu proprio, & prohibitione Concilij Tridentini ſeſſ.*25*. c.*5*. de Regular. comprehendantur Reges, Reginæ, & Cardinales?*

Et an Religioſi habentes privilegium abſolvendi a caſibus Summo Pontifici reſervatis poſſint abſolvere ab hac excommunicatione?

Et an infantes nondum doli capaces poſſint in Monaſteria Monialium admitti, nec ſint incluſi in prohibitione Greg. XIII. & Concilij Tridentini?

Et notatur, quod Confeſſarius poteſt intrare clauſuram Monialium, non ſolùm quando Regula confiteri præcipit, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento Pœnitentiæ; vel Prælatus in aliquo caſu electionis Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ. Ex part. 3. tr. 2. Reſol. 67.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. &c.

§. 1. Affirmativè reſpondet Bonacina *de clauſura tom.*1*. q.*4*. punct.*4*. num.*22. & noviſſimè Merolla *in diſp. Theolog. moral. tom.*1*. diſp.*1*. diffic.*7*. n.*498. ex quo fit ab hac excommunicatione non poſſe abſolvere Religioſos habentes privilegium abſolvendi à caſibus Summo Pontifici reſervatis, quia hîc caſus excipitur à Clem. VIII. in quodam Decreto. Nam in illo reperitur violatio clauſuræ. Hæc opinio eſt probabilis.

Sup. hoc in t. 7 tr. 1. Reſ. 271 curſiſſimè, ſed reſolutivè in §. Sed poſtea, ad lin. 9. verſ. violatores. Sed lege ibi antea §. Verum nondeſinam, & ſi placet, vide eam à princ. & non pigebit.

2. Sed ego contrariam ſententiam non minus probabilem, & tutam in praxi exiſtimo, & ideò illam tenet Sanchez *in ſumm. tom.*2*. lib.*6*. c.*16*. n.*69. quia ſic ingrediens non ingreditur abſque licentia, contra quem Summus Pontifex excommunicationem tulit, & hanc ſententiam tenet etiam Zerola *in praxi ver. Moniales, ad* 8*. quæſitum.* ubi aſſerit, non incurrere cenſuras ex cauſa juſta, & legitima licentia ingredientem, ſi cum Moniali intra Monaſterium fornicetur.

3. Ad argumentum verò, quòd pro affirmativa ſententia adducit Merolla, nempe motum Gregorij XIII. non eſſe odioſum, ſed favorabilem, reſpondeo, quod contrarium aſſerunt Doctores, & noviſſimè inter illos Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.*26*. n.*18. & ideò non videtur extendendus. Vnde puto cum Suarez *tom.*4*. de Religion. lib.*1*. c.*7*. num.*5. Sanch. *lib.*6*. c.*16*. n.*3*. & c.*77*. n.*5. & aliis, quod ſub prædicto motu proprio Greg. XIII. & prohibitione Concilij Tridentini, *ſeſſ.*25 *c.*5*. de Reg.* non comprehenduntur Reges, Reginæ & Cardinales; licet contrarium aſſerat Merolla *ubi ſupra diff.* 3*. n.* 470. Conſtitutio enim pœnalis non comprehendit perſonas ſupradictas tam inſignes.

Sup. hoc pro Cardinalibus in t. 9. tr. 7. Reſ. 44.

Tom. V.

4. Notandum eſt hîc obiter primò, quod Confeſſarius poteſt intrare clauſuram, non ſolùm quando Regula confiteri præcipit, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere Sacramento Pœnitentiæ, & ita ex Rodriquez notat Portel. *in dub. regul. ver. clauſura Monialium, n.* 9. & poſt illum Villalobos *in ſumm. tom.*2*. tr.*35*. diffic.*47*. n.*4.

5. Nota etiam ſecundo cum ipſo Villalobos *diffic.*46*. n.*12. [que no es cauſa baſtante el hazer la eleccion de Abadeſſa, ò Priora, para que el Obiſpo, ò Prelado entre en el Monaſterio, que eſto ſe puede hazer por la parte de afuera, recibiendo los votos à la craticula, conforme al Concilio Tridentino *ſeſſ.* 15*. c.* 7*. de Reg.* Mas eſtenderſe eſto hablando regularmente, porque, ſi ſe dieſſe caſo en que las monjas eſtuvieſſen inquietas, y huvieſſe ſoſpecha de ſoborno, fuerza, ò otra cauſa juſta por donde ſentendieſſe, que no ſe haria canonicamente la elecion, ſi no entraſſen alla à tomar los votos, ſe podria hazer, porque eſta es cauſa neceſſaria, y tal podria ſer el alboroto que fueſſe neceſſario entrar ſeys, ò ocho frayles.] Ita ille, & ego.

Sup. hoc in t. 9 tr 7 Reſ. 109 §. 1 poſt med. à verſ. Quod confirmatur, & in §. Ad confirmationem.

6. Nota tertiò contra Naldum *in ſumm. ver. clauſura, n.*3. Vgolinum *de poteſt. Epiſc. c.*21*. §.*3*. n.*3 Comitolum *lib.*6*. q.*22. Fuſcum *de viſit. lib.*2*. c.*18*. n.* 25. quod infantes nondum doli capaces, poſſunt in Monaſteria Monialium admitti, nec eſſe incluſos ſub prohibitione Greg. XIII. & Concil. Trident. *ubi ſupra.* Et ita tenet Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1*. c.*5*. dub.*2*. concl.*3. Granado *in* 1*.*2*. D. Thom. controu.*7 *tr.*3*. part.*1*. diſp.*6*. ſect.*5. Suarez *de Relig. tom.*2*. lib.*6*. c.*16*. n.*4. & alij, quos ad ſatietatem adducit, & ſequitur Merolla *ubi ſuprà*, quibus ego addo Hieronymum Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.*26*. n.*7.

RESOL. XCII.

An intrantes cum licentia Monaſteria Monialium, ſi finito negotio ibi notabiliter commorentur, incidant in cenſuras? Ex parte 4. tract. 4. & Miſcell. Reſol. 90.

§. 1. In partem affirmativam videtur inclinare Naldus *in ſumm. ver. Monialis, n.*15. ubi ait: Monialium clauſuram cum debita Superioris licentia ad inſerviendum Monialibus in opere neceſſario ingreſſus, ſi ibidem opere jam expleto ad quod fuerat admiſſus, notabiliter commoretur, fortè non videtur immunis ab excommunicatione violatæ clauſuræ. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & lege etiam §. anſnot. ſeq. ad med. & in t. 7. tr 1. Reſ. 144 § Finitis. & in Reſ. 349 §. ult. ad med.

2. Sed non reticeam adversùs illum negativam ſententiam docere Aloyſium Bariolam *in Aphor, litt. M ver. Moniales,* §. 8. ubi ita aſſerit: Monialum Monaſteria intrantes cum licentia finito negotio, cujus cauſa ſunt ingreſſi, ſi curioſitate ducti aliò divertant, nec peccant, nec cenſuras contrahunt, licèt oppoſitum ſentire videatur Naldus. Ita Bariola *loco citato.*

Sup. hoc in t 7. tr. 1. Reſ. 243. lege doctrinam ejus §. ult. & alterius Reſ. & §. ejus primæ not & §. ult. annot. præteritæ.

RESOL. XCIII.

An licentia ingrediendi Monaſteria Monialium debeat eſſe in ſcriptis etiam quoad forum conſcientiæ? Ex part. 3. tr. 2. Reſ 129.

Quoad hoc ſup. ex Reſ. 84. lege §. Nota decimo, quamvis ibi ſit pro Collocutione cum Monialibus.

§. 1. De hoc caſu noviſſimè interrogatus fui à Gregorio Pollaccho, viro quidem docto, & amiciſſimo, qui Venetiis moratur. Prima opinio affirmat, & ita docet Suarez *de Relig. t.*4*. lib.*1*. c.*10*. n.*15. Sanchez *in ſumm. t.*2*. lib.*6*. c.*16*. n.*30. & alij; unde aſſerunt eſſe peccatum mortale ingredi Monaſteria Mo-

 nialium

nialium cum licentia Superioris oretenus conceſſa, & hoc ex Concilio Tridentino *ſeſſ.25.de Regul.cap.5.* ibi, *ſine Epiſcopo, aut Superioris licentia in ſcriptis obtenta.*

2. Verùm non deſunt DD. negativam ſententiam tenentes, ut Homobonus de Bonis *tr. de caſibus reſervatis,p.2.cap.5.*& Petrus Belluchius *in praxi Theol. mor.par.2.q.9.n.162.* ubi ſic ait. Licèt licencia ad ingrediendum ſepta Monaſterij per decretum Concilij Trident. in ſcriptis obtenta requiratur, hoc quoad forum exterius intelligitur; nam in interiori animæ foro, in quo veritas attenditur, ſufficit ut conſenſus jure naturali requiſitus interveniat. Ita ille, qui citat Innocentium, Abbatem, & Felinum.

3. Notandum eſt tamen,quòd etiam ſtando in prima opinione licentia in ſcriptis non requiritur ſemper in caſibus ordinariis, puta quoad Medicos, Chirurgos, carpentarios, cœmentarios, & alios ſimiles operarios, quorum opera paſſim indigent Moniales, ſed pro his licèt Abbatiſſis dare licentiam,ex præſcripta interpretativa voluntate Superioris, vel ad majorem cautelam Superior hanc generalem facultatem poteſt in ſcriptis committere Abbatiſſis, vel Monialium Confeſſariis pro ſimilibus caſibus.Et ita ex multis docet Hieronymus Rodriquez *in compend.qq.Regul.reſol.26.n.8.* & Villalobos *in ſumm. tom.2. tr.35. diffic.46.n.4.* & nota etiam contra Graffium *in dec. par.1. lib.4. c.23.n.6.* & alios, quòd licentia data ad concedendam facultatem ingrediendi Monaſteria non debet neceſſariò eſſe in ſcriptis, ſed ſufficit, ut ſit oretenus conceſſa; nam Concilium loquitur de licentia ingrediendi tantùm, non autem de licentia ad concedendam facultatem ingrediendi.

RESOL. XCIV.

An ceſſante excommunicatione Papali ceſſet etiam Epiſcopalis? Ex part.5. tr.9.Reſol.70.

§.1. NEgativè videtur reſpondendum per ea, quæ adducit Graffius *deciſ.aur.par.1.lib.1.cap.13. n.62.* ubi ſic ait: Annotandum eſt quòd ſi Summus Pontifex ſuper aliquo incidenti excommunicationem ferat, & ſuper eodem Epiſcopus alia excommunicatione ſubſequatur; ſi Summus Pontifex ſuam excommunicationem abſtulerit,legitima cauſa ſuperveniente, non cenſetur de jure Epiſcopalis excommunicatio ſublata, quia quando ſunt duo impedimenta, uno ſublato alterum non tollitur,arg.*c.ex tuarum,de auth. & uſu pall.l.ſi domus,ff.de ſervit.urb.præd.*unde non poterit de jure quilibet Sacerdos proprius abſolvere. Ita Graffius. Et poſt illum docet etiam Aloyſius Bariola *in Aphoriſm.litera E.ver. excommunicatio,* §.13. Sed ibi obſervant contrarium in praxi ſervari,ut etiam obſervat Ragucius *in Lucerna Parochorum, tit.de Abſolutione,quæſt.133.n.1.* & ideò Naldus *in ſumma verb. Epiſcopus,n.8.* ſic ait. Epiſcopali cenſura concurrente cum Papali,id eſt, quòd idem peccatum cenſuræ ſubdatur per Papam & Epiſcopum,tunc ſi Papalis tollitur, uſu communi interpretari dicitur, ut etiam Epiſcopalis reſervatio ſublata cenſeatur.Ita ille, & ego.

RESOL. XCV.

An Epiſcopi poſſint excommunicare Inquiſitores, & è contra Inquiſitores Epiſcopos? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 51.

Sup. hoc inf. §. 1. in tr. 10 Reſ. CAſus eſt practicabilis, & accidit in hoc Regno annis non multis elapſis. Aliqui negāt, affirmant alij, ut obſervat Trimarch. *de Confeſſ.ſollicit.diſp.8.ſect.3.n.37.* Sed Megalius negativæ ſententiæ adhæret *in 3. lib.1. c.3. q.2. n.43.* ubi ſic ait: Nec Epiſcopi ab Inquiſitoribus ligari cenſuris poſſunt, cùm ſit ipſis Inquiſitoribus generaliter prohibitum nè contra Epiſcopos procedant, *c. Inquiſitores, de hæret. in 6.* Nec ipſe Epiſcopus hanc juriſdictionem habet contra ipſos Inquiſitores, cùm ſint Officiales Summi Pontificis, qui cenſuris ligari non poſſunt, ut *in d.Extravag.cùm Matthæus.*Ita ille. Verùm Didacus Cantera *in qq.Crimin.cap.1.de hæret. n.65.* teſtatur Inquiſitorem Conquenſem excommunicaſſe Epiſcopum ejuſdem civitatis. 11.& in tom. 9. tr. 2. Reſ. 332. § v. per totum, & ſignanter ad medium.

RESOL. XCVI.

An contra incendiarios ſit lata aliqua cenſura?
Et an ſufficiat, ut dicta denunciatio fiat Edicto generali, vel an ab Epiſcopo ſint excommunicandi, & ſi poſtea denuncientur, tunc talis excommunicatio ſit Papæ reſervata?
Et difficultas adhuc ſupereſt, an Epiſcopi teneantur ſub aliqua pæna contra incendiarios excommunicationem ferre? Ex part.9.tr.8.& Miſc.3. Reſol.10.

§.1. QVicquid aſſerat Bonacina *de cenſuris, tom. 3. diſp.2. quæſt. 3.punct. 43.n.1.* ego cum communi ſententia Doctorum exiſtimo, nullam eſſe in jure latam excommunicationem ipſo facto contra incendiarios. Ita docent Eminentiſſimi Cardinales Cajetanus, & Toletus,ille *in Summa,cap.22.*hìc *lib.1. cap.35.num.5.*cum Navarro *in Man. cap.27. num.74.* Suarez *de cenſur.diſp.22.ſect.2. n.15.* Filliucio *tom.1. tr.15.cap.2. q.5.num.52.* Avila *de cenſur. par.2. cap.7. diſp.1.dub.9.*Gambarupta *de caſ.reſer. cap.6. n.4.* Emmanuel Sà *verb. Excomm. Papæ reſerv. n.7.* Sayro *de cenſur. lib.3. cap.29. n.8.* Megala *tom.4 lib.4.c.6.n.7.* Homobono *de conſultat.caſ.conſcien. vol.1. par.1.reſp.53.*Leone *de cenſ.recollect.4.verb.Incendiary:* & ex Iuriſconſultis hoc etiam obſervavit Barberius *in Viatorio Iuris, par.1.rub.22. n.6.*

2. Dicendum eſt itaque, incendiarios nullam ipſo facto excommunicationem incurrere, ſed eſſe quidem ab Epiſcopis excommunicandos: & ſi poſtea denuncientur, tunc talis excommunicatio erit Papæ reſervata, ut patet ex cap. *Tua nos de ſentent.excommun.* Et hìc caſus, ut benè obſervat Coninch *de Sacram. diſp. 13.dub. 5. n. 37.* in quo aliquis poteſt ligare, & non ſolvere.Quod etiam notant omnes DD.*ſuperiùs* citati. dicta verò denunciatio an ſufficiat fieri edicto generali, diſcrepant Doctores: nam affirmat Suarez *ubi ſuprà, num.18.* Bonacina *n. 6.* & Filliucius *num. 53.* Sed negat Megala *num.10.*Sayrus *num.12.*Et hanc ſententiam eſſe magis communem teſtatur nominatim contra Suarez,Pater Turrianus *de cenſur.lib.3.dip.30.dub. 2.*& Theſaurus *in Praxi de pænis,part.2.verb. Incendiarij cap. 1.* Itaque ſecundùm ſententiam horum Doctorum, ut excommunicatio contra incendiarios lata, ſit Papæ reſervata, non ſufficit, latam eſſe per edictum generale, ſed facienda eſt ab Epiſcopo expreſſis nominibus incendiariorum.

3. Verùm difficultas eſt,an Epiſcopi teneantur ſub aliqua pœna contra incendiarios excommunicationē ferre? Et affirmativè reſpondeo, ſub pœna ſuſpenſionis per annum à pontificalibus,ut patet ex cap.*Peſſimam.23. qu.8.* Nec valet dicere, cum Patre Theſauro *in Praxi de pœnis,part.2.verb.Incendiarij,cap.2.*dictam ſuſpenſionem non eſſe uſu receptam:nam nominatim contra ipſum inſurgit Pater Leone *de cenſ.recollect.6. verb.Epiſcopus,n.359.*cui adde Caſtrum Palaum *tom.6. diſp.*

*diſp.4. punct.*10. §.5. *num.*11. & Bonacinam *de cenſur. tom.*3. *diſp.*3. *q.*5. *punct.*9. aſſerentes quidem, pœnitentiam *in dict. cap. Peſſimam*, contra incendiarios impoſitam ſerviendi Ieroſolymis, vel in Hiſpania, non eſſe receptam: ſed hoc minimè aſſerunt de ſuſpenſione contra Epiſcopos latam, ſi incendiarios non excommunicent. Quod etiam patet ex aliis Doctoribus, qui de hac ſuſpenſione mentionem faciunt, ut eſt Filliucius *tom.*1. *tract.*27. *cap.*8. *n.*159. Sayrus *de cenſur. lib.*4. *cap.* 12. *n.*44. Barboſa *de poteſtate Epiſcop. part.*3. *allegat.*11. *num.*23. Honorius *in Compend. Iur. can. lib.*5. *tit.*17. *n* 9. *&* 10. Machadus *de perf. Confeſſ. tom.*1. *lib.*1. *part.*3. *tract.*11. *docum.*6. *n.*22. Baſſæus *in Floribus Theolog. verb. Suſpenſio*, 4. *n.*57. Megala *tom.*4. *lib.*5. *cap.*4. *quæſt.*5. *num.*8. Præmolus *in Catalogo Suſpenſionum, cap.*1. *num.*19. *in fine, Man. Clericorum.* Non eſt igitur admittenda opinio Patris Theſauri.

RESOL. XCVII.

An Epiſcopus poſſit excommunicare ſubditum committentem delictum in Monaſterio Regularium exiſtente in ſua Diœceſi?

Et an Religioſi ubique terrarum poſſint aliàs Superioribus ligari cenſuris, ſive annexis ſtatuto perpetuo, ſive præcepto? Ex part.5. tract.9. Reſ.66.

Sup. hoc lege Reſ. 1. not. ſeq. per totam, & alias ejus primæ not.

§.1. Reſpondent aliqui quòd licèt qui commiſit delictum juxta proprij Epiſcopi Diœceſim, in loco tamen exempto, non poſſit ab Epiſcopo excommunicari, quia locus extra Diœceſim, & locus exemptus intra illam, æquiparantur, quantum ad hoc, quod eſt non poſſe Epiſcopum in eo juriſdictionem exercere, ut habetur *in cap. cùm Epiſcopus de officio ordinarij in* 6. *cap.*1. *de privileg. eodem cap. luminoſo* 18. *quæſt.* 2. *in Clemen. Archiepiſcopo, de privilegiis.* Nomine autem loci exempti intelligendum eſt oppidum, aut Parochia, quæ ſunt alterius juriſdictionis Eccleſiaſticæ, nec ſatis eſt quòd exemptus ſit præcisè ratione perſonarum, ut ſunt Monaſteria Religioſorum, quia ſubditi Epiſcopi, qui intra ea Epiſcopi ſtatuta violarent, revera cenſuram incurrerent, quia locus ille exemptus non eſt niſi præcisè quantùm ad Religioſorum perſonas, & ita docet Cornejo *in* 3. *p. tract.*5. *de cenſ. in gen. diſp.*6. *dub.*2. Naldus *in ſum. verb. exemptio, n.*5. & noviſſimè Gordonus *in ſumm. tom.*2. *lib.*7. *q.*2. *cap.*3. §.3. *num.*35. Vnde Hurtado *de cenſ. in comm. diffic.*8. *n.*33. ſic ait: Nomine loci exempti quoad hunc effectum intelligitur locus exemptus ratione ſui, ut ſunt Abbatiæ aliquæ, & prioratus aliqui, & non intelliguntur Monaſteria Religioſorum, ut contra Henriquez & Avilam docent Suarez *diſp.*5. *ſect.*4. & Ægidius *diſputat.*13. *dub.*7. quia locus Monaſterij non eſt exemptus, ſed tantùm Religioſi ipſi, qui non ratione loci, ſed ratione ſui ſunt ſubditi ſuis Prælatis Religioſis, ſicut filij parentibus, & uxor marito, & ideò ubique terrarum poſſunt à ſuis Superioribus ligari cenſuris, ſive annexis ſtatuto perpetuo, ſive præcepto, ut advertit Ægidius *n.*64. quod intelligimus de cenſuris annexis ſtatuto totius Religionis, & præcepto Generalis; quoad Provincialem verò, & Superiores immediatos domorum, ſtandum eſt legibus & conſuetudini Religionum. Ita Hurtado.

Sup. hoc ſup. in Reſ 86. §. Sed ego, paulò pòſt initium. & §. ult. ad med. & inf. in Reſ.99. §. Dico, in fin. & in Reſ. 102 §. ult & in tom. 1. tr.5. Reſ.51 §. penult & ult.

Quoad hoc in Reſ. ſeq. § ult. ante medium, à verſ. Et tandem, & verſ. Cum igitur.

2. Sed contrariam ſententiam ego teneo, quam præter Henriquez & Avilam, tenet etiam Marcellus Vulpe *in praxi fori Eccleſ. cap.*1. *n.*32. & noviſſimè ex Societate Iesu Theophylus Raynudus *in tract. de monit. part.*1. *cap.*1. *q.*9. ubi ſic ait: Hoc aliqui reſtringunt ad locum plenè exemptum, qualia aiunt eſſe, non Monaſteria & Eccleſias Regularium exemptorum, ſed oppida exempta, aut parœcias quaſdam à juriſdictione Epiſcoporum ſubductas. Non video tamen quam diſparitatem afferre poſſint quæ ad rem faciat, aut cur domos exemptas potiùs, quàm oppida, aut parœcias velint eſſe diverſæ, & deterioris conditionis hac in parte. Similitérque non video cur Ancharanus *in cap. ut animarum, de conſtit. in* 6. ſubſcribente, ut videtur, S. Antonino *part.*3. *tit.*24. *cap.*75. §. 1. id quod diximus reſtringi voluerit ad locum, exemptum, cujus Prælatus ex forma privilegij habeat in eo loco juriſdictionem Epiſcopalem, hoc, inquam, non video quanto jure dicatur. Nam quomodolibet ſe habeat Prælatus loci exempti (quod ad rem præſentem non videtur pertinere) dummodò locus ipſe plenè exemptus ſit à juriſdictione illius Epiſcopi intra cujus diœceſim materialiter clauditur, militat ſemper eadem ratio, ut qui in eo deliquit, non ligetur talis Epiſcopi monitorio. Quare eodem planè modo philoſophandum videtur de monitorio lato ob culpam in loco exempto admiſſam, quicumque demum is locus ſit & quomodocumque ſe habeat ejus Prælatus, ac de monitorio lato ob culpam admiſſam extra Diœceſim materialiter ſumptam. Hæc omnia Raynaudus, unde hanc ſententiam tutò in praxi ſequi poterimus.

RESOL. XCVIII.

An Epiſcopus poſſit citare ſubditum ſuum exiſtentem in aliena Diœceſi?

Et an Epiſcopus poſſit juriſdictionem contentioſam exercere extra Diœceſim, quando cauſa cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam Diœceſim?

Et negatur poſſe Epiſcopum ſententiam excomunicationis ferre contra ſubditum ſuum, exiſtentem tamen in alieno territorio, etiam pro delicto commiſſo in ſuo territorio.

Et quid dicendum eſt, quando adſit privilegium, vel per conſuetudinem, an poſſit in alieno territorio ſuos ſubditos citare, & in eos juriſdictionem exercere?

Et an Prælati Regulares reſpectu ſuorum ſubditorum Regularium cenſeantur habere totum mundum pro territorio, ita ut poſſint exercere juriſdictionem, & capere ſuos ſubditos in quocumque territorio ſint, etiam non implorato brachio judicis ſæcularis, vel Epiſcopi?

Et an hoc locum habeat, ubi Prælati Regulares juriſdictionem cum territorio habeant? Ex part.5. tract.9. Reſol.34.

§.1. Affirmativa ſententia ſuaderi poteſt. Primò, ex doctrina Bartoli *in l.*1. §.1. *n.*3. *ff. de requirendis reis*, Cyni, Pauli Caſtrenſis, Angeli, Alexandri, & aliorum penes Carnevalium *tom.*1. *de judiciis, lib.*1. *tit.*1. *diſp.*2. *n.*20. aſſerentium, quod quando duo territoria ſubſunt uni Superiori, tunc unius judex poteſt, citare in territorio alterius, quia in tali caſu Princeps Superior videtur permittere & authoritatem præbere, ut judex citet in alieno territorio; ſed omnes Epiſcopi ſubſunt eidem Superiori, nempe Summo Pontifici, ergo videtur, ut in terminis obſervat Sigiſmundus Scaccia *de judiciis, &c. lib.*1. *cap.*43. *n.*4. quòd unus Epiſcopus poteſt citare ſubditum in Diœceſi alterius Epiſcopi.

2. Secundò, & hoc eſt validiſſimum argumentum, citatio non eſt actus judicialis, ergo poteſt ab Epiſcopo exerceri in aliena Diœceſi. Ita ex Iuriſconſultis docet Abbas *in cap. licèt, n.*41. *de foro compet.* Boſſius *tit. de citatione, n.*20. Chokier *de Iuriſd. part.*4. *q.*109. *num.* 10. Ancharanus *in cap. cum contingat, num.*41. *de foro compet.* & ex Theologis Paulus Layman *in Theolog. moral. lib.*1. *tract.*4. *cap.*4. *num.*7. ubi ſic ait.

Si ſubditus ratione domicilii commiſſo delicto fugiat, etiam abſens per nuntium, vel literas poteſt citari, iſque comparere debet, & ſi cõtumax ſit, excommunicari poterit, cujus rei rationem dat Abbas, quia citatio decernitur in proprio territorio ipſius judicis, licèt nuntius exequatur extra territorium, ſed illa executio nuntij judicialis non eſt. Ita Layman ex Abbate. Vnde Tuſchus *litera I, concl. 546. n. 5.* teſte Giurba *conſ. 32. num. 7.* dixit, quòd citatio ſine cauſæ cognitione, vt eſt in caſu noſtro, voluntariæ juriſdictionis cenſeri poteſt, quæ licet Epiſcopis in aliena Diœceſi, ut tradit *gloſſ. 2. in l. fin. ff. de juriſdict. omn. judic.* & *ibi* Iaſon, & Oroſius. Confirmatur ſupradictum argumentum ex illa celebri doctrina, quam docet Gonzalez *in regul. 8. Cancellar, gloſſ. 62. n. 11.* & poſt illum Gratianus *in diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 127. n. 8.* & noviſſimè Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 6. num. 11.* nempe poſſe Epiſcopum juriſdictionem contentioſam exercere extra ſuam Diœceſim, quando cauſæ cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam Diœceſim. Vnde Vgolinus *de cenſuris cap. 27 tab. 1. §. 1. n. 4.* docuit Epiſcopum, ubi cauſæ cognitio non adhibetur, ac pro tribunali non ſedetur, ac propterea alienum territorium non læditur extra Diœceſim poſſe juriſdictionem exercere. Sed hoc accidit in caſu noſtro, ubi nulla adeſt cognitio cauſæ in alieno territorio, & effectus dictæ citationis confertur in Diœceſim Epiſcopi citantis, ergo, &c.

3. Et tandem tertiò probatur hæc opinio ex verbis textus *in cap. Romana, §. contrahentes, de foro compet. in 6.* ibi: *Si eorum auctoritate citati*, quibus apertè ſignificatur judicem poſſe ſibi ſubditum ratione contractus citare in alieno territorio auctoritate propria, & ſine interventu judicis territorij.

4. Verùm his non obſtantibus puto negativæ adhærendum eſſe ſententiæ, quia Epiſcopus non poteſt exercere juriſdictionem in aliena Diœceſi, *ex cap. fin. de conſt. cap. Epiſcopum 9. q. 2. ex l. fin. ff. de jure omn. judic. ex Clementina 1. de foro compet.* & *ibi* Gloſſa, nam quoad juriſdictionem contentioſam pro privata perſona habetur Epiſcopus extra ſuam Diœceſim, *ex l. 2. de offic. Proconſ.* & *ex l. fin de offic. Præt.* juriſdictio enim cohæret territorio, *l. fin.* & *ibi* Bartolus *C. ubi, & apud quos.*

5. Hoc ſuppoſito ſic argumentor, Epiſcopus non poteſt exercere juriſdictionem in alieno territorio: ſed citare aliquem inconſulto Epiſcopo territorij, eſt exercere juriſdictionem: ergo. Probo minorem, quia, vt doctè obſervat ex Theologis Petrus Cornejo *in 3. part.* D.Th. *tract. 5. de cenſ. in gener. diſp. 6. dub. 2. § dico quintò*, citatio eſt actus judicialis, ſive conſideretur quatenus pronunciatur à judice in proprio territorio ſive quatenus in alieno territorio intimatur à Nuntio, quia tam pronunciatio mandati, quàm ejus promulgatio & intimatio ad actum judicialem pertinent, unde aſſerunt Iuriſconſulti, quòd citatio eſt fundamentum judicij, & Giurba ex variis juribus & Doctoribus *in conſil. 89. num. 22.* probat citationem eſſe actum & uſum juriſdictionis, & habetur *in l. cùm Clericus, & l. omnes, C. de Epiſ. & Cler.* Hinc Summ. Pontifex *in Clementina paſtoralis, de ſent. & re judic.* determinat judicem non poſſe aliquem citare in alieno territorio. Et ita noſtrã ſententiam præter Cornejum *ubi ſupra* tenent ex Theologis Societatis IESU, Avila *de cenſuris part. 2. cap. 3. diſp. 2. dub. 2. concluſ. 3. & 4.* Hurtadus *de cenſ. in communi diff. 8.* Megalius *in 3. p. lib. 1. cap. 3. n. 94* Idem etiam docet Covarr. *pract. qq. cap. 10. n. 7.* Petr. Barboſ. *in l. hæres abſens, §. 1. ff. de judic. n. 84.* ubi cum Aretino dicit hanc ſententiam eſſe communem inter Canoniſtas, quam ſequitur Rebuff. *in rubr. de literis requiſitoriis à n. 4. & ſeq.* & alij Doctores *infrà citandi*, & quos citat ad ſatietatem Carnevalius *ubi ſuprà, n. 21.* quibus ego addo Novarium *de gravaminibus vaſallorum tom. 1. gravam. 285. n. 3.* & Riccium *p. 2. deciſ. 28. num. 11.*

6. Nec valet dicere quòd ſubditus excommunicari poteſt à proprio Epiſcopo pro crimine intra territorium commiſſo, ergo etiam poteſt à proprio Epiſcopo pro eodem delicto citari, & moneri judicialiter; quia non videtur major ratio unius, quàm alterius, imò majus videtur excommunicari, quam citari. Secundò cenſura eſt invalida, niſi præcedat aliqua ſpecialis juris monitio & citatio, ergo vel non poteſt Epiſcopus excommunicare ſubditum extra proprium territorium exiſtentem pro delicto in proprio territorio commiſſo, ſi non poteſt eum citare ibi, & monere, vel ſi poteſt excommunicare, poteſt citare.

7. Reſpondetur quòd ingeniorum phœnix Baſilius Pontius *de matrim. lib. 5. cap. 7. §. 2 num. 20.* negat poſſe Epiſcopum ſententiam excommunicationis ferre contra ſubditum ſuum, exiſtentem tamen in alio territorio, etiam pro delictò commiſſo in ſuo territorio. Vel meliùs reſpondetur, negando conſequentiam cum Petro Cornejo *ubi ſuprà*, eſt enim diſpar ratio inter excommunicationem & citationem, quia excommunicatio exequitur ſine ſtrepitu judiciali, & ſine actu corporali intra aliam Diœceſim exercito, cum ſecum trahat effectum ſuum; ſecus verò citatio judicialis.

8. Ad ſecundam verò probationem reſpondet idem Cornejo, ſubditum qui poſt delictum commiſſum malitioſè fugit extra territorium ſuum, doloſè impedire ne à proprio Epiſcopo in ſua propria perſona citetur, & moneatur; cùm autem dolus & fraus nemini patrocinentur, ſatis eſt quòd in propria ſubditi domus, quam intra territorium habet, aut in loco publico ejuſdem territorij citetur, & in eo cenſura proferatur & promulgetur. Igitur ex ſupradictis remanet ſatis firmata opinio negativa, nempe non poſſe Epiſcopum citare ſubditum ſuum in alieno territorio exiſtentem: quam opinionem eſſe in praxi & uſu receptam, teſtantur Doctores citati, quibus adde Iulium Clarum *lib. 5. q. 31. n. 19* Follerium *in praxi crim. part. 1. ſecundæ part. rubr. vel eos verbaliter citari.* Scacciam *de judic. lib. 1. cap. 40. n. 6.* Covarruviam, Barboſam & alios *ubi ſuprà.*

9. Reſtat modò reſpondere ad argumenta contrariæ ſententiæ, & ad doctrinam Bartoli, in qua fundatur, primum argumentum, dico non ſubſiſtere. quia *in l. 1 §. Præſides, ff. de requirendis reis*, ſtatuitur ut judices loci delicti mittant litteras ad Magiſtratus locorum, ubi rei conſiſtunt ad eos citandos, cùm tamen eo tempore imperio Romano ſubjectæ eſſent omnes Provinciæ Orbis in quibus illud jus civile vigebat. Et *in §. ſi quis vero comprehenſorum, in Auth. ut nulli judicum, collat. 9.* ex quo deſumpta eſt Auth. *ſi verò criminis, C. ad leg. Iul. de adult.* requiritur epiſtola publica miſſa ad judicem loci ubi reus degit, id eſt, literæ deprecatoriæ, ſeu rogatoriæ, ut reus citetur, & tamen, ut eſt dictum, eo tempore Provinciæ uno ſuperiori, videlicet Imperatori Romano, ſubditæ erant. Ex quibus labefactatur opinio Bartoli, quæ licet de jure eſſet vera, quod mordicus negamus cum DD. ſuprà citatis, tamen in uſu & practica noſtra negativa ſententia obſervatur, ut teſtantur in ſpecie Iul. Clarus & Sigiſmundus Scaccia *locis cit.* quibus addendus Carnevalius *de judiciis, lib. 1. tit. 1. diſp. 2. q. 1.* Adde quòd Avila *de cenſ. part. 2. cap. 3 diſp. 3. dub. 2. concl. 4.* licèt ſequatur opinionem Bartoli, docet tamen procedere quando territoria ſunt ſubjecta, eidem Epiſcopo ſecus autem ſi Diœceſes ſint diſtinctæ, nam in tali caſu docet Epiſcopum non poſſit citare ſuum ſubditum in aliena Diœceſi exiſtentem.

10. Ad

10. Ad ſecundum Argumentum patet reſponſio ex dictis, vbi ſatis firmatum eſt citationem in vero juriſdictionis exercitio verſari, & eſſe actum judicialem ut præter DD. citatos docet etiam Correa *de immunitat. Eccleſ. 2. part. 2. n. 27.* vnde licet Epiſcopus ea quæ ſunt juriſdictionis voluntariæ, poſſit extra ſuum territorium exercere, ut docet Gratianus, *in diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 127. n. 1* tamen fallit hæc doctrina in caſibus, in quibus ad voluntariam exercendam juriſdictionem neceſſe eſt alterius citatio, ut ex Alexand. *conſ. 67. num. 8. volum. 1.* & Petra *de poteſtat. Principis, cap. 32. num. 39. & 40.* & tradunt Giurba, *conſ. 52. n. 27.* Vnde doctrina adducta in argumento ex Gratiano non poteſt applicari in caſu noſtro, nam idem Gratianus, *ibidem n. 10. & 12.* docet citationem dari non poſſe in aliena Diœceſi, ſine illius Epiſcopi licentia, vnde non eſt admittenda ſententia Layman, & aliorum.

11. Ad tertium reſpondeo cum Barboſa, *in l. hæres abſens, §. 1. ff. de iudic. num. 91.* & aliis, quod authoritate judicis contractus videtur facta citatio, quando mediantibus literis deprecatoriis ea fit per illum judicem, in cujus territorium citandus degit, quoniam videtur juſſu requirentis facta prædicta citatio; ex *l. à Divo Pio, §. 1. ff. de re judicata*, vnde textus ille *in dict. cap. Romana*, non pugnat cum noſtra doctrina. Adde quòd dictus textus loquitur, quando citatio efficitur ratione contractus, tunc enim poteſt fieri de vno Epiſcopatu ad alterum: ſecus eſt de citatione ratione perſonæ, quoniam citatio, quæ fit ratione contractus, non afficit immediatè perſonam, ſed rem, ſcilicet ejus bona: at verò citatio ratione delicti immediatè afficit perſonam. Ita Avila *de cenſ. part. 2. cap. 3. diſp. 2. dub. 2. concl. 4.* Sed mihi magis placet reſponſio Barboſæ, quam ſequitur noviſſimè Carnevalius, *de iudiciis lib. 1. tit. 1. diſp. 2. q. 1. n. 30.*

12. Notandum eſt tamen quod ſupradicta ſententia à nobis tam rationibus, quàm Doctorum auctoritate fulta, nempe judicem & Epiſcopum non poſſe citare ſuum ſubditum in alieno territorio exiſtentem, limitatur à DD. variis modis, & præter alios primò limitatur, niſi adſit privilegium in contrarium. Vide Taſſonum *in pragm. de Antifato ver. 3. obſeru. 4. n. 209.* Novarrium, *de gravaminibus vaſallorum, tom. 1. gravam. 285. n. 14.* Abbatem *in c. cùm contingat, de foro compet. n. 3.* Cochier, *de iuriſd. part. 4. q. 109. num. 12.* & alios. Secundò limitatur, niſi quis per conſuetudinem in alieno territorio poſſet ſubditos ſuos citare, & in eos juriſdictionem exercere: nam ſi alterius juriſdictio præſcribitur, multo magis, ut propriam quis in alieno territorio exerceat, conſuetudine, præſcriptionéque acquirere poteſt. Ita Vgolinus, *de cenſ. c. 27. tab. 1. §. 1. n. 5.* Surdus, *conſ. 465. n. 6.* Gratianus, *in diſcept. tom. 2. c. 127. num. 12.* & alij. Et tandem tertiò limitatur quoad Abbates, Guardianos, Præpoſitos, Priores, Provinciales & Generales Regularium: hi enim circa ſuos ſubditos poſſunt exercere juriſdictiotionem in quocumque territorio ſint, quia Prælati Regularium habent immediat juriſdictionem in perſonas Religioſorum, ideóque etiam Epiſcopi juriſdictio finitur certis locorum limitibus; illorum autem juriſdictio nullis finitur locis; certis perſonis, quæ vbicumque ſint, eodem modo iis ſubjectæ ſunt, & eodem modo ab iis coërceri poſſunt. Cùm igitur Prælati Regulares nullum habent territorium, ac proinde vſus juriſdictionis quam habent non eſt alligatus certo territoro, ſequitur quòd ea poſſunt vti in alieno, ex *l. cui juriſdictio, ff. de juriſd. omn. iud.* vt etiam de judice arbitro habetur *in l. ſi cum dies, ff. de arbitris, §. arbiter.* Igitur Prælati Regulares reſpectu ſuorum ſubditorum Regularium cenſentur habere totum mundum pro territorio. Vnde Petrus Cornejo, *vbi ſuprà*, docet poſſe Prælatum Regularem capere ſubditum ſuum, etiam non implorato brachio judicis ſecularis, vel Epiſcopi. Vide etiam docentem hæc omnia Villalobos, *in ſumma, tom. 1. tr. 16. diffic. 16. n. 6.* Sayrum, *de cenſ. lib. 1. c. 14. n. 6.* Coninch *de Sacr. diſp. 13. dub. 7. n. 64* Gord. *in ſumma, tom. 1. lib. 7. c. 3. q. 2. §. 3. n. 32. & 38.* Præpoſitum *in 3. part.* D. Thom. *q. 1. de cenſuris in communi dub. 5. n. 28.* Vgolinum, *de cenſ. c. 27. tab. 1. §. 1. num. 6.* qui tamen notat hæc locum non habere, vbi Prælati Regulares juriſdictionem cum territorio haberent.

Quoad hoc lege in Reſ. præterita prope finem §. 1.

RESOL. XCIX.

An ſubditi incurrant excommunicationem latam per ſtatutum in Diœceſi, ſi contra illud agant extra Diœceſim, vel intra Diœceſim, in loco exempto exiſtentes?

Sed major difficultas eſt, quando cenſura lata eſt per ſententiam.

Et quid eſt dicendum, ſi delictum ſubditi perpetratur in Diœceſi; an, in tali caſu poſſit illum excommunicare, etiam ſi extra Diœceſim commoretur?

Et an pro delicto extra territorium commiſſo, ſi ad ſuam Diœceſim redeat, poſſit Epiſcopus ſubditum punire?

Et infertur, quod non poteſt Epiſcopus præcipere Clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, nec arma prohibita ferat, nec dicat Sacrum, & ſimilia in aliena Diœceſi. Ex part. 3. tractat. 5. & Miſc. 1. Reſol. 74.

§. 1. RESpondeo negativè, ſubditus enim non incurrit excommunicationem latam per ſtatututum propriæ diœceſis, ſi contra illud agat extra diœceſim, vel intra diœceſim, in loco exempto exiſtens; ut hîc Panormi eſt Eccleſia ſancti Cataldi. Et ita docet Covarruvias, *in c. Alma, p. 1 §. 10 n. 12.* & alij communiter *ex c 2. de conſt. in 6. & ex l. vlt. ff. de juriſdict. omnium judicum.*

Sup. hoc in tribus Reſ. ſeqq & in alio verſ earum primarum annotationum.

2. Sed major difficultas eſt, quando cenſura lata eſt per ſententiam; affirmant Suarez, *de cenſ. diſp. 5. ſect. 5. n. 9.* Laym. *in theol. mor. lib. 1. tr. 5. p. 1. c. 4. n. 7.* Vgolinus, *de cenſ. tab. 1. c. 9. §. 3. num. 4* & alij. Et ratio eſt, quia ſtatutum dirigitur ad territorium, & ideo neminem ligat extra illud; præceptum verò, & ſententia immediatè tendit ad perſonas ſubjectas, ideo illas ligat quocumque vadant.

Sup hoc in Reſ ſeq §1. poſt mediũ, ver. Vbi aſſert, & in alus ejus not.

3. Verùm mihi contraria ſententia probabilis etiam videtur, quam tuentur Avila *de cenſ. p. 2. cap. 3. diſp. 2. dub. 5.* Coninch *de Sacram. diſp. 13. dub. 7. concl. 6. n. 1.* Henriquez, *lib. 13. c. 26. n. 1.* Sayrus, *de cenſ. lib. 5. cap. 6. n. 40. ex l. vlt. ff. de juriſdict. omnium iudicum.*

4. Dico igitur Epiſcopum non poſſe excommunicare etiam per ſententiam ſuum ſubditum exiſtentem extra ſuam diœceſim, niſi in ea aliqua ratione delinquat, quantumcumque extra eam delinquat, quia Epiſcopi juriſdictio non extenditur extra ſuam diœceſim, *ex cap. 2. de conſtit. in 6.* Hinc contra DD. citatos non poteſt Epiſcopus præcipere clerico peregrinaturo ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, ne arma prohibita ferat, ne dicat ſacrum, vel ut ſingulis hebdomadibus ſacrificet, &c. niſi forte quatenus ob juſtam cauſam poſſet ei præcipere, ne diœceſim egrederetur, & tunc quidem non peccaret propriè dicendo ſacrum, ludendo, &c. ſed egrediendo diœceſim. Et hæc doctrina procedit etiam, ut benè obſervat Coninch *vbi ſupra num. 63.* quando ſubditus delinquit in loco exempto, etſi intra diœceſim ſit. Excipienda tamen ſunt ex mente Suarez, *de cenſuris, diſp. 5. ſect. 4. num. 6.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 102. §. Verum in fine, & in Reſ. 103. §. vlt. à lin. 8.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 86. §. Sed ego pau-

lò poſt initium,& in Reſ.97. per totam, & ſignanter, §.1. ad med. &c.

num.6. Monaſteria Regularium, aut ſimilia loca, quæ non ſunt per ſe exempta, ſed tantùm ratione perſonarum inhabitantium; ſed adversùs Suarez, tenet Bonac. *de cenſ.diſp.*1.*q.*1. *punct.*15.*n.*8. quem ſequi videtur noviſſimè Paulus Squillante *de privil. Cler. c.*2. *dub.*6.*num.*68.

Sup.hoc inf. in Reſ 101.§. Nota ſecundo,& etiam §. Nota tertio,& in alio §.ejus annot.

5. Notandum eſt tamen, quòd omnia ſupradicta procedunt quando delictum ſubditi perpetratur extra diœceſim; ſecus autem ſi illud commiſerit in diœceſi, nam in tali caſu poteſt Epiſcopus illum excommunicare, etiamſi extra diœceſim commoretur. Non reticeam tamen, attende Lector, contrariam ſententiam docere Baſilium Pontium, *de matr. lib.*5. *c.*7. §. 2. *num.* 20. vbi ſic ait: Ex eodem principio colligo contra nonnullos, Epiſcopum non poſſe ſententiam excommunicationis ferre contra ſubditum ſuum, exiſtentem tamen in alio territorio: id quod etiam docuit Gabriel *in* 4. *diſt.*18. *quæſt.*2. *concl.*2. Ita Pontius, qui tamen putat pro delicto extra territorium commiſſo, ſi ad ſuam diœceſim redeat poſſe Epiſcopum ſubditum punire.

RESOL. C.

An delinquentes extra territorium poſſint ligari lege, & ſtatuto?

Et quæ differentia inveniatur inter excommunicationem latam per ſententiam, & per modum ſtatuti?

Et an quis contrahat cenſuram homicidio, & ſtupro impoſitam, ſi exiſtens in ſuo territorio occideret exiſtentem in alieno, vel ſi decepit in territorio virginem, & extraxit à territorio, & in alieno violavit. Ex part.3. tract.6.& Miſc.2.Reſol.78.

Alibi in Reſ. præterita, & in duabus ſeqq. & in alio verſ. earum annotationum.

§.1. Negativam ſententiam alibi docui, & communiter docent Doctores *ex c. ut animarum, de conſt. in* 6. verùm in gratiam curioſorum non deſinam hîc apponere ſententiam affirmativam Ferdinandi de Caſtro Palao, *in opere morali tom.* 1. *tract.*3. *diſp.*1. *punct.*24.§.5.*n.*21. vbi ex pluribus rationibus probat eſſe ſatis probabile, poſſe ligari lege, & ſtatuto delinquentes in alieno territorio, atque adeò poſſe ſub excommunicatione ipſo facto incurrenda, prohiberi ſubditis, vbicumque exiſtant furtum, homicidium, adulterium, & quamlibet aliam actionem prohibitione dignam: lege illum, & non pigebit: vide etiam Salas, *de legibus, diſp.*14.*ſect.*7.*n.*90. & Baſilium Pontium, *de matr.lib.*5.*c.*7.§.2.*n.*19. vbi aſſerit ſe nullam differentiam invenire in excommunicatione lata per ſententiam, vel per modum ſtatuti, ſed delinquentes extra territorium per ſententiam, & generale præceptum ſubduntur, verbi gratia, excommunicationibus, ut tradit Suarez, *in* 3. *part.tom.*5.*diſp.*5.*ſect.*5. Bonacina, *de cenſ.diſp.*1.*q.*1.*punct.*11.*num.*11. & alij, communiter. Ergo ſubduntur etiam per legem, & ſtatutum, cæteras rationes videbis apud Caſtrum, *loco citato.*

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Sed & in Reſ ſeq. §. Notandũ eſt & in Reſ 1.poſt ſeq. §.1. ad medium.

2. Notandum eſt tamen hîc obiter, te non contrahere cenſuram homicidio, & ſtupro impoſitam, ſi exiſtens in tuo territorio, occideres exiſtentem in alieno, vel ſi decepiſti in territorio virginem & extraxiſti à territorio & in alieno violaſti; quia cenſura non eſt impoſita ob inchoationem delicti, ſed ob ejus conſummationem, at conſummatio eſt extra territorium; ergo, &c. Et ita contra Vgolinum, *de cenſ.tab.*1.*cap.*9.§.3.*in fine,* docet Suarez, *de cenſ.tom* 5. *diſputat.*5.*ſect.*4.*num.*8.*&* 9. *& de legibus, lib.*3.*cap.*32. *num.*5 *&* 6. Salas *de legibus diſput.*14.*ſect.*5. *num.*71. & aliis.

Sup hoc inf. in Reſ. 102. §. Sed obiter & latè in Reſ.103.

RESOL. CI.

An Epiſcopus poſſit excommunicare ſubditum exiſtentem in alieno territorio, quando cenſura eſt annexa præcepto ſive generali, ſive ſpeciali?

Et an ſi cenſura lata ſit per modum ſententiæ ſive particularis, ſive generalis, liget proprios ſubditos extra proprium territorium peccantes?

Et quid, ſi cenſura ſit pro crimine, vel ratione delicti commiſſi in proprio territorio, & Epiſcopatu. Ex part.5.tract.9. Reſol.32.

§.1. Affirmativè reſpondet Suarez, *diſp.*5.*de cenſ. ſect.*5.& Sayrus, *lib.*1.*cap.*7 quia præceptum & cenſura ei annexa non tam reſpiciunt territorium, ſeu locum juriſdictionis; ſed perſonam ſubditam; ergo obligat ſubditos, & cenſura ei annexa eos afficit vbique.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ. & in Reſ. ſeq. & cum eodem Henriq. & Avila citatis in §.2. hujus Reſ. tom.6. tr 1.Reſ.48. §.vlt. ad lin. 6 & verſ. Et ita aſſerunt.

2. Verùm ex Henriquez & Coninch Hurtadus, *de cenſ. in commun. diffi.* 8. *n.*34. contrarium docet quia juriſdictio Epiſcopi non extenditur vltra ſuum territorium, ut ſatis ſignificat Pontifex *in d. cap.*2. dum reddens rationem, ob quam qui extra territorium Epiſcopi furantur, non ligentur ſtatuto Epiſcopi excommunicantis fures, ait, quia extra territorium jus dicenti non paretur impunè; vbi per *jus dicere* non intelligit ferre ſtatutum, ſeu legem, quia ferè idem eſſet, non poteſt ferre ſtatutum, quia non poteſt illud ferre, ſed idem eſt ac vti juriſdictione, ac proinde Epiſcopus tantùm habet juriſdictionem in perſonas ratione territorij, quando in eo habent domicilium, aut quaſi domicilium. Vnde vtramque ſententiam probabilem eſſe exiſtimo cum Præpoſ. *in* 3.*part. q.*1. *de cenſ.in comm.dub.*5.*n* 31. vide etiam Avilam *part.*2. *c.*3. *diſp.*2. *dub.*2.*concl.*1. & me ipſum *in* 3. *part. tr.*5. *reſ.*21.*& tr.*6.*reſol.*78.

3. Notandum eſt tamen hîc primò, ſi cenſura lata ſit per modum ſententiæ ſive particularis, ſive generalis, ligat proprios ſubditos, etiam extra proprium territorium peccantes, probatur quia cenſura lata per modum ſententiæ pro futuris culpis abſtrahit à territorio, & ſolùm reſpicit ipſas ſubditorum perſonas, ergo vbicumque exiſtant, eas ligat: nec obſtat diverſitas territorij, cùm ut hæc cenſura incurratur, nulla exterior vis neceſſaria ſit, ut dictum eſt. Vnde ſi non propter bonum territorij directè, ſed propter bonum ipſius ſubditi, vel aliarum perſonarum Epiſcopus præcipiat ſub cenſura alicui particulari ſubdito, aut omnibus generaliter ut jejunent, v. g. ſexta feria, aut ab exercitio alicujus operis abſtineant, revera cenſurã incurrent, quamvis extra territorium delinquant & in hoc differunt cenſura lata à jure & ab homine: ſecus autem dicendum eſt ſi excommunicatio feratur pro culpa jam commiſſa, nam doctrina ſuperiùs adducta intelligitur de cenſura lata pro culpis futuris evitãdis.

Quæ hic ſunt præcedentes Reſ. Et ſup.contento in hoc §. Notandũ eſt in Reſ.1. not.1. hujus Reſ. §. Sed maior & in Reſ.2.§.1. ad med verſ.vbi aſſerit,& in Reſ.3. §.1. ad med.

4. Nota ſecundo, poſſe Epiſcopum ferre cenſuram in ſubditum exiſtentem in alieno territorio pro crimine, quod in proprio territorio commiſit. Ita Sotus *loco citato*, & omnes communiter. Probatur tum ex vſu, tum etiam, quia aliàs Eccleſiaſtica Epiſcoporum poteſtas facile contemneretur, & eſſet in cujuſvis poteſtate ſe ab eorum juriſdictione eximere, quantum ad delictorum punitionem, & ſe immediatè ſubjicere ſoli Papæ, quod probatur, quia ille, qui Salmanticæ furtum commiſit, & ſtatim ad Pinciam confugit, non poteſt excommunicari ab Epiſcopo Pinciæ, cujus ſubditus non eſt, nec ab Epiſcopo Salmanticæ vbi peccavit, quia jam extra territorium ejus eſt, ergo nullibi poteſt pro tali delicto puniri Eccleſiaſtica cenſura, niſi tantum à ſolo Papa.

Sup.hoc ſup. in reſ.99.§. Dico, & §. vlt.ad lin.3.

5. Nota

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Non eſt, & lege etiam §§. not. præteritæ.

5. Nota tertiò ſubditum exiſtentem in alieno Epiſcopatu, poſſe ligari cenſuris à ſuo Epiſcopo ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu, ut ſi habens curam animarum non reſideat, quia eſt abſens & exiſtens in alieno Epiſcopatu, quia tunc omiſſio reſidentiæ fit in proprio Epiſcopatu, aut ſi quis furtum fecit in proprio Epiſcopatu, & in alieno exiſtens non ſatisfacit. Quia ratione delicti ſortitur quis forum, ut dicitur *in cap. ult. de foro competenti.* Vnde in dictis caſibus exiſtens in alieno Epiſcopatu incurret cenſuram annexam ſtatuto, aut præcepto ſive generali, ſive ſpeciali notificato, (ſive ante egreſſum à ſuo Epiſcopatu, ſive pòſt ex conſenſu Epiſcopi loci, in quo eſt, qui requiſitus conſentire debet, quia aliter Epiſcopus habet jus ratione delicti) quia ex una parte ſtatuto, aut præcepto notificato cenſura, quæ ei annectitur, executioni mandatur abſque actu aliquo judiciali faciendo in alieno territorio, quia in eo invalidè fieret abſque conſenſu Epiſcopi illius territorij, quamvis injuſtè negato, & ex altera parte, ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu manet in alieno territorio ſubditus ſuo Epiſcopo. Et hæc omnia docet Cornejo *in part. 3. tr. 5. de cenſ. in gen. diſput. 6. dub. 2.* & Hurtado *de cenſ. in com. diffic. 8.* & de his etiam infrà redibit ſermo.

RESOL. CII.

An ſubditus Epiſcopi in alieno territorio ligetur cenſuris annexis præcepto ſive generali, ſive ſpeciali ſui Epiſcopi?

Et quid, ſi cenſura ſit pro crimine, vel ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu?

Et an ſi delictum ſit inchoatum in proprio territorio, & conſummatum in alieno, ſubditus incurrat cenſuram ſtatuti generalis, ſive Epiſcopi?

Et ſi aliquis committat aliquod delictum in loco exempto intra proprium territorium Epiſcopi, an Epiſcopus poſſit eum cenſura ligare? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 37.

Sup. hoc in Reſolutionibus not. ſeq.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Suar. *de cenſ. diſput. 5. ſect. 5.* Sayrus *de cenſ. lib. 8. cap. 7.* & alij, quia ſuperior poteſt ſuum ſubditum etiam extra territorium dirigere, atque adeò ſuperior per præcepta intendit eum dirigere ubicumque ſit, cum præceptum reſpiciat perſonas. Vnde hanc ſententiam tenet etiam Petrus Cornejo *in 3. part. D. Th. tr. 5. de cenſuris in genere, diſp. 6. dub. 2. §. Dico ſeptimò*, ubi ſic ait: Si cenſura lata ſit per modum ſententiæ ſive particularis ſive generalis, ligat proprios ſubditos, etiam extra proprium territorium peccantes, quia cenſura lata per modum ſententiæ pro futuris culpis abſtrahit à territorio, & ſolùm reſpicit ipſas ſubditorum perſonas. Ergo ubicumque exiſtant, eos ligat. Nec obſtat diverſitas territorij, cùm hæc cenſura ut incurratur, nulla exterior vis neceſſaria ſit: unde ſi non propter bonum territorij directè, ſed propter bonum ipſius ſubditi, vel aliarum perſonarum Epiſcopus præcipiat ſub cenſura alicui particulari ſubdito, aut omnibus generaliter, ut jejunent, v. g. ſexta feria, aut ab exercitio alicujus operis ſe abſtineant, reverà cenſuram incurrent, quamvis extra territorium delinquant, & in hoc differunt cenſura lata à jure, & ab homine. Ita Cornejo.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 99 §. Sed major & in Reſ. 100. §. 1. ad med. verſ. Vbi aſſerit, & in Reſ. 101. §. Notandum eſt, & in alio verſ. poſito in annot. 1. hujus ult. Reſ.

2. Verùm opinio negativa probabilis etiam mihi videtur, quam docet Ioan. Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 1. de cenſ. in gen. dub. 5. num. 31.* & Hurtado *de cenſ. in gen. diffic. 8. n. 34.* ubi citat Henriquez & Coninch, quia peccatum inferioris phyſicè, & moraliter in tali caſu conſummatur in alieno territorio, ubi non paretur impunè jus dicenti, juxta *cap. ut animarum de conſtit. in 6.* id eſt, delinquens ex eo pœnam non patitur. Hinc infertur me olim probabiliter reſpondiſſe, quòd ſi Epiſcopus prohibeat Sacerdotibus ſub pœna ſuſpenſionis, ne in aliena Diœceſi celebrent, illam non incurrere celebrando.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 99 §. Dico, in lin. 6. & in alio §. ejus annot. & pro contento in hoc §. non eſt, in Reſ. præterita §. Nota tertio, & lege etiam §. Nota ſecundo, & §§. ejus not.

3. Non eſt tamen negandum cum Hurtado *ubi ſuprà*, & aliis ſubditum exiſtentem in alieno territorio poſſe ligari cenſuris à ſuo Epiſcopo ratione delicti commiſſi in proprio Epiſcopatu, ut ſi habens curam animarum non reſideat, quia eſt abſens, & exiſtens in alieno Epiſcopatu, quia in tali caſu omiſſio reſidentiæ fit in proprio Epiſcopatu, aut ſi quis furtum fecit in proprio Epiſcopatu, & in alieno exiſtens non ſatisfecit. Vnde ego olim dixi cum Avila *de cenſ. part 2. cap. 3. diſp. 2. concl* 3. quòd ſi Epiſcopus præcipiat ſub excommunicatione, ut omnes Clerici ſubditi veniant ad Synodum, Clerici ſubditi, licèt exiſtant in alieno territorio, ligantur, quod etiam docet Præpoſitus *loco cit. num. 26.* & Villabos *in ſumm tom. 1. tr. 16. diffic. 16. num. 9.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq & ſup in Reſ. 100. §. ult.

4. Sed obiter attingam hîc pulchrum dubium, an ſi delictum inchoatum ſit in proprio territorio, & conſummatum in alieno, ſubditus incurrat cenſuram ſtatuti generalis ſui Epiſcopi? Negativè reſpondet Petr. Cornejo *ubi ſupra, in 3. p. tr. 5. de cenſ. in genere, diſput. 6. dub. 2.* ubi citat Suarez. Vnde aſſerit, quod ſi ſtuprum, v. g. ſit prohibitum in hac Diœceſi ſub excommunicatione, & quis raperet Virginem, & eam extra territorium portaret, & ibi violaret eam, non incurreret cenſuram, quamvis per tactus, oſcula, & raptum intra territorium inchoaret ſtuprum. Et ratio eſt, quia hæc cenſuram lata eſt abſolutè contra ſtupratores, & non contra quomodocumque ſtuprum inchoantes: ergo quouſque ſtuprum conſummatum ſit, incurri non debet; ſed in hoc caſu conſummans ſtuprum eſt extra territorium, ubi non ligatur per ſtatutum. Ergo. Quod confirmatur, quia ſi feratur cenſura contra homicidas in Eccleſia, ille, qui intra Eccleſiam exiſtens ſagittam projiceret, qua hominem extra Eccleſiam exiſtentem occideret, revera non incurret cenſuram illam, etiamſi homicidium fuerit intra Eccleſiam inchoatum. Hæc Cornejo. Nec adversùs hanc doctrinam facit Villalob. *in ſum. t. 1. tr 16, diffic. 16. n. 4.* ubi ſic ait. [Si el peccado començò dentro del territorio, y ſe acabò fuera del, quedaria ligado con la cenſura, como ſi heriò algun en el territorio, y murio, quando eſtava fuera del, o ſi le mandaronque no ſacaſſe la mercaderia del territorio] Ita ille, & ante illum Sayrus *de cenſ. lib. 1. cap. 6. n. 41.* & alij. Non, inquam, adverſantur ſententiæ negativæ iſta exempla, nam concedit Cornejus probabilius eſſe homicidam illum incurrere cenſuram in ſupradicto caſu, quia quamvis homicidium conſummatum ſit extra territorium, quantum ad ultimum ejus effectum, qui eſt mors: tamen tota actio exterior à qua provenit; ſcilicet vulnus lethale, cauſata fuit intra territorium ratione cujus dici poteſt, homicidium fuiſſe intra territorium conſummatum, quantum ad totam actionem, ex qua mors ſequuta fuit, cui favet, quòd iſte homicida non poſſit conveniri pro homicidio in alio territorio, ubi mors fuit ſequuta, cùm in eo nullum delictum commiſerit, ex quo ſequitur quòd accuſari debeat in proprio territorio, non ſolùm ratione vulneris illati, ſed etiam homicidij. Ad alium caſum reſpondet etiam idem Cornejo delictum illud deferendi triticum extra propriam Diœceſim, quoad actionem, qua defertur, conſummari intra propriam Diœceſim, quamvis quantum ad terminum extrinſecum aſſumatur in aliena.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Nec.

Sup. hoc in §. not. præteritæ.

5. Et tandem nota pro coronide hujus reſolutionis, quòd ſi aliquis aliquod crimen committat

in

Alibi ſup. in Reſ. 99. §. Dico igitur, & in Reſ.86. § Sed ego, paulò pòſt initium.& §. ult. ad med. & in aliis notatiorum dicti § & in Reſ. 97. per tot. & in t.1. tr 5. Reſ.51. §. penult. & ult.

tat in loco exempto intra proprium territorium,priùs Epiſcopus non poteſt eum cenſura ligare, quia talis locus comparatur alieno, quod ſecundum aliquos, ut alibi dictum eſt, intelligitur, ſi locus ſit abſolutè exemptus,& non ſolùm quoad perſonas.Ita cumSuar. & Coninch docet Hurtado *ubi ſupr. diffic.*8. *num.* 33. Alij verò id abſolutè pronunciant,& intelligunt etiam de Monaſteriis Regularium. Ita Henriq. *lib.*13. *cap.* 26.*num.*2. Sà *ver. Excommunicatio num.* 12. Avila *de cenſ.part.*2. *cap.*2. *diſput.*2. *dub.*5. quorum ſententiam probabilem eſſe ſatis indicat Præpoſitus *ubi ſuprà num.*27. quia, ait ille, in dictis Monaſteriis Epiſcopus pro Tribunali ſedere non poteſt;& licet locus exemptus ſit de Diœceſi,& territorio Epiſcopi, tamen locus exemptus, & locus extra territorium æquiparantur quoad juriſdictionem, nam locus ille eſt quidem de territorio Epiſcopi quantùm ad ſitum, non autem quantùm ad juriſdictionem. Vnde ex his infertur, quod ſi Epiſcopus præcipit ſub excommunicatione ne aliquis furetur rem ſacram,ſi ſubditus ejus furetur calicem in loco exempto, non incurrit, & ideo ex dictis infert Avila, quòd ſi Epiſcopus ponat excommunicationem contra ingredientes Monaſteria Monialum ad loquendum cum illis, qui ingreditur Monaſterium exemptum, non incurret, ſecus eſt ſi ferret excommunicationem contra accedentes ad Monaſteria etiam exempta. Nam licèt Monaſterium ſit exemptum,tamen via,qua pergitur ad illud,non eſt exempta, & ratio diſcriminis horum caſuum eſt, quòd in primo excommunicatio non ponitur propter acceſſum, ſed propter peccatum quod committitur intra Monaſterium; in ſecundo ponitur propter acceſſum ad Monaſterium. Igitur olim ego probabiliter docui, ludentes,& cudentes monetam falſam in Monaſteriis Regularium contra prohibitionem Epiſcopi id prohibentis ſub cenſura, illam non incurrere; ſed de his * infrà redibit ſermo.

Sup. his ſeqq. cum eodem Avila, & aliis ſup. in Reſ. 85 per tot. & in Reſ.86 §.1 per tot & lege doctrinam alterius Reſ. earum annotationum.

*Infr.inReſ. quæ hic eſt ſupra 85.

RESOL. CIII.

An ſi delictum inchoatum ſit in proprio territorio,& conſummatum in alieno, tunc ſubditus incurrat cenſuram Statuti generalis ſui Epiſcopi?

Et an Epiſcopus per Statutum poſſit prohibere ſub cenſura, ne Sacerdos ſubditus in aliena Diœceſi celebret, & ſimilia? Ex part.5.tr.9.Reſol.33.

Sup.hoc ſup. in Reſ. 100. §. ult. & in Reſ. 102. §. Sed. obiter.

§.1. Reſpondeo non incurrere. Ita Suarez *de cenſuris diſputat.*5.*ſect.*4.*num.*7.*& ſequent.* Vnde ſi ſtuprum, v. g. ſit prohibitum in hac Diœceſi ſub excommunicatione, & quis raperet virginem,& eam extra territorium portaret, & ibi violaret eam, non incurreret cenſuram, quamvis per tactus, oſcula, & raptum intra territorium inchoaret ſtuprum.Et ratio eſt, quia hæc cenſura lata eſt abſolutè contra ſtupratores, & non contra quomodocumque ſtuprum inchoantes. Ergo quouſque ſtuprum conſummatum ſit, incurri non debet; ſed in hoc caſu conſummans ſtuprum eſt extra territorium ubi non ligatur per ſtatutum, ergo. Confirmatur quia ſi feratur cenſura contra homicidas in Eccleſia, ille qui intra Eccleſiam exiſtens ſagittam projiceret,qua hominem extra Eccleſiam exiſtentem occideret, revera non incurreret cenſuram illam, etiamſi homicidium fuerit intra Eccleſiam inchoatum. Ergo. Vide etiam Gordonum *in ſumm.tom.*2.*lib.*7.*cap.*2.§.3.*num.*34. ubi ita ait. Quid ſi cùm delictum inchoatum eſt in proprio territorio, & conſummatum eſt in alieno? ubi in primis adverto, peccatum quoad cenſuras, forùmque exteriùs conſummari in actu, & effectu externo prohibito, ut jam putavit in exemplo non reſidentis, quicquid,ſit de voluntate mala reſpectu Dei alibi inchoata. Quale in contrahendis cenſuris ſpectandum eſt ubi dicto modo ſit conſummatum delictum, & quidem ſi delinquens conſummat delictum in alieno territorio, & nullo ex hactenus dictis titulis cenſeatur præſens,ſed planà abſens,ille tunc non contrahet cenſuram annexam huic delicto per ſtatutum proprij Epiſcopi, nec pœnæ huic ſubjicietur. Dixi *quoad cenſuras*, nam quantum ad alias pœnas, vel effectus, recepta ſententia eſt, quando delictum in uno loco inchoatur, & conſummatur in alio, poſſe delinquentem utrobique puniri,ex *l.*1.*C.ubi de crimine agi oportet*, per illa expreſſa verba, *ubi commiſſa vel inchoata ſunt.* At vero cenſura non ſolet ferri, nec fertur, ut nunc pono, propter inchoatum delictum,eſtque hæc mens legiſlatoris. Ita Gordonus.

Sup.his duobus primis in Reſ. 2. not. præteritæ,& in eodem §. ante med. uſque in finem dicti §. Et pro diffic. contenta à lin 8.hujus § & verſ.aut ne Sacerdos, in fine hujus §. & ſup. in Reſ. 99. §. Dico, ad lin. 6. & in Reſ. 102. §. Verum, in fine.

2. Nec valet dicere quòd ex his ſequuntur duo abſurda. Primum eſt, quod qui alterum lethaliter in propria Diœceſi vulneravit, ubi homicidium eſt prohibitum ſub cenſura, non incurrat illam, ſi vulneratus extra propriam Diœceſim moriatur, quod eſt falſum. Secundum eſt, quòd non poſſit Epiſcopus per ſtatutum prohibere ſub cenſura, ne triticum, v. g. extra Diœceſim deferatur, aut ne Sacerdos ſubditus in aliena Diœceſi Miſſam celebret, cum hujuſmodi delicta conſummari non poſſint,niſi extra Diœceſim, ubi talem cenſuram incurrere non poſſunt. Huic objectioni reſpondet Suarez *numero decimo, & undecimo*, negando ſequi illa duo abſurda. Et ad primum dicit probabilius eſſe homicidam illum incurrere cenſuram in eo caſu, quia quamvis homicidium conſummatum ſit extra territorium, quantum ad ultimum ejus effectum, qui eſt mors, tamen tota actio exterior,à qua provenit, ſcilicet vulnus lethale, cauſata fuit intra territorium, ratione cujus dici poteſt homicidium fuiſſe intra territorium conſummatum quantum ad totam actionem,ex qua mors ſequuta fuit;cui, favet, quòd iſte homicida non poſſit conveniri pro homicidio in alieno territorio ubi mors fuit ſequuta, cùm in eo nullum delictum commiſerit, ex quo ſequitur,quod accuſari debeat in proprio territorio, non ſolùm ratione vulneris illati, ſed homicidij. Ad ſecundum inconveniens reſpondet *in num.* 11. delictum illud deferendi triticum extra propriam Diœceſim quoad actionem, qua defertur, conſummari intra propriam Diœceſim, quamvis quantum ad terminum extraordinarium aſſumatur in aliena. Et idem eſt dicendum ad illud de Sacerdote cui ,Epiſcopus ſub cenſura prohibuit celebrare extra propriam Diœceſim: nam cùm hæc prohibitio ſit ſuſpenſio quædam perſonalis impoſita Sacerdoti intra proprium territorium pro territorio alieno non incurritur de novo à Sacerdote, quando exiſtit in aliena Diœceſi, ſed eam ſecum defert, aut portare cenſetur, quando à proprio territorio exivit, & hæc omnia præter Suar.docet Cornejo *in* 3.*part. tract.*5. *de cenſ. in gen.diſput.*6.*dub.*2.

RESOL. CIV.

An Epiſcopus exiſtens extra ſuam Diœceſim poſſit excommunicare ſuum ſubditum, ſi res adeo manifeſta ſit, ut non requirat cognitionem cauſæ? Ex part. 5. tr. 9. Reſol. 35.

§.1. Licèt Epiſcopus exiſtens extra proprium territorium non poſſit ſubditos ſuos excommunicare, ex *cap. Epiſcopum* 9. *quæſt.*2. juncta gloſſa, quia juriſdictio contentioſa, qualis eſt juriſdictio ad excommunicandum,non poteſt exerceri in alieno territorio,

ritorio, *ex c.novit.de officio delegati & l.2.de offic.Proconſ.* Tamen Avila *de cenſuris part.2.c.3.diſp.2. dub.*1. ex Navarr. & Sylveſtro limitat hanc ſententiam, quando crimen eſt adeo clarum, ut non requirat cognitionem cauſæ, & etiam docet Bizozerus, *in ſumma, de excomm.c.2.n.2.*

2. Sed adversùs hanc ſententiam inſurgit Io. Præpoſitus *in 3.part.D.Th.q.1.de cenſuris in communi dub.5. n.*34. quia in tali caſu verum eſt, quòd Epiſcopus in alieno territorio non habeat Tribunal, & quantumcumque cauſa ſit clara, ferre cenſuram eſt actus fori contentioſi, quod in aliena Diœceſi exerceri nequit, ex *Clem. vnica, de foro compet. in pr.* Vnde Epiſcopus quantum ad exercitium juriſdictionis contentioſæ, eſt veluti quidam privatus, poſtquam Diœceſim ſuam eſt egreſſus, & cenſura ab eo ibi lata non ſolùm eſt illicita, ſed etiam nulla & invalida, ut latè oſtendit gloſſa *in cap.novit, de officio Leg.ver.terminos*, & colligitur manifeſtè ex ipſo textu, vbi Pontifex non aliter ſalvat cenſuram interdicti à Legato contra Regem Franciæ latam, quàm ex eo quòd nondum fuerat terminos ſuæ legationis egreſſus ergo ſi jam extra illos, cenſura illa nulla fuiſſet.

3. Verùm his non obſtantibus ſententiam Avilæ & Navarri tenet noviſſimè Petrus Cornejo, *in 3.part. D.Th.tr.5.de cenſ.in genere, diſp.6.dub.2.q.2.* quia cùm cauſæ cognitio neceſſaria non ſit, ceſſat ratio prohibitionis quod intellige modò monitiones præmittat, & huic ſententiæ favet textus *in c.cùm ſit, § fin.de appell. & cap. evidentia de accuſat. & c.manifeſtat.* 1. *q.*1. Vnde puto vtramque opinionem eſſe probabilem, ſed ego affirmativæ libenter adhæreo.

RESOL. CV.

An ratione delicti poſſit Epiſcopus excommunicare ſubditum alienum?

Vbi etiam invenies aliud pulchrum dubium videlicet; an ſi Epiſcopus Panormitanus ferat excommunicationem contra ſcientes, quinam fecerit tale furtum, & non manifeſtantes; ſi Petrus verbi gratia, originarius Diœceſis Montis Regalis perveniat ad Civitatem Panormi poſt latam hanc ſententiam & ibi acquirat domicilium & cognoſcat furem, & non manifeſtet, an ligabitur cenſura?

Ex quo infertur, quod cenſura lata ab Epiſcopo per viam ſententiæ generalis non ligat niſi ſubditos ratione perſonæ, & domicilij, non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etiam ſi intra ejus territorium exiſtant. Ex part.5.tr.9.Reſ.36.

Sup.hoc inf. in Reſ.200. à lin.3.

§.1. Reſpondeo affirmativè, dum manet in ſua Diœceſi, vel etiamſi talis alienigena profectus ſit ab ea Diœceſi, antequam ferretur excommunicatio, tamen fuerit præventus citatione, vel ſi ad requiſitionem Epiſcopi ejus territorij, in quo deliquit, citetur à proprio Epiſcopo, ad quod Epiſcopus requiſitus tenetur, ut notant Doctores *in c.fin.de foro comp.* & obſervat in ſpecie ex neotericis Petrus Cornejo, *in 3. part.D.Th.tr.5.de cenſuris in genere, diſp.6. dub.2.q.3.* Hurtad. *de cenſ.in genere, diffic.9.num.*36. & Avila *de cenſuris part.2.c.3.diſp.2.dub.3.concl.2.* in tali enim caſu reus tenetur reſpondere, & ſi non faciat, poteſt excommunicari ab Epiſcopo territorij, in quo deliquit.

ſup hoc inf. in tr.9 Reſ. 19.§. Non reticeam, à lin.5. & in Reſ 20. §.

2. Sed inſurgit hîc practicabile, ac curioſum dubium, nempe an ſi Archiepiſcopus Panormitanus ferat excommunicationem contra ſcientes quiſnam fecerit tale furtum, & non manifeſtantes? Si Petrus, v.g.originarius Diœceſis Montis Realis perveniat ad civitatem Panormi poſt latam hanc ſententiam, & ibi acquirat domicilium, & cognoſcat furem, & non manifeſtet, an ligabitur cenſura? Affirmativam ſententiam tenet Ioan. Præpoſitus, *in 3.part.D.Th.q.1.de cenſ.in comm.dub.5.n.50.* Hurtado, *vbi ſuprà, n.*39 qui citat Suarez, & Coninch: quia non apparet ratio, propter quam talis non ligetur cenſura, cùm etiam poſt publicationem edicti duret ejus obligatio, & impoſitio pœnæ. Verùm mihi contraria ſententia etiam probabilis videtur, quia ſententia referenda eſt ad tempus, in quo pronunciatur, tunc enim incontinenti ſumit vires adversùs eos, contra quos fertur. Ergo ſolùm habet vim contra eos, qui tunc erant ſubditi. Ex quo inferunt viri docti, quòd licèt tempore, quo profertur hujuſmodi ſententia, ille alienigena exiſtat in civitate Panormi, ſi tamen nondum eſt factus ſubditus ratione perſonæ, quia nondum acquiſivit domicilium, non ligabitur cenſura quoniam tempore prolationis ſententiæ non erat ſubditus, nec ratione delicti, nec ratione perſonæ. Ita Avila, quem ſequitur Cornejo, *vbi ſuprà*, & Sayrus.

vlt. in fine. Quamvis non plenè dicant Sup. hac q.

3. Hinc à fortiori dicendum eſt cùm ſuprà citatis DD. quòd cenſura lata ab Epiſcopo per viam ſententiæ generalis non ligat, niſi ſubditos ratione perſonæ & domicilij, non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etiamſi intra ejus territorium exiſtant: vnde qui in alieno Epiſcopatu, vbi furtum prohibitum eſt ſub cenſura, non habet domicilium, non ligatur illa cenſura: & ratio eſt, quia cenſura per modum ſententiæ etiam generalis directè fertur in perſonas ſecundùm ſe, præſcindendo à territorio. Ergo ſolùm ligat eas, quæ ſecundùm ſe ſubditæ ſunt; ſed alienigena non eſt ſubditus, ergo.

Sup hoc ex doctrina Reſ. ſeq. ſignanter in fine.

RESOL. CVI.

An peregrini obligentur cenſuris locorum generali ſententia aut ſtatuto decretis?

Et ideo excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum ſeu delictum eſſe commiſſum non ligat tranſeuntes, advenas, & peregrinos. Ex p.3.tract.5. & Miſc.1. Reſ.73.

§.1. Affirmativè reſpondent gloſſa *in c. à nobis de ſent.excomm.* & ibi Abbas, *n.*7. Vgolinus, *de cenſ. tab.1.c.9.§.2.n.*4. & DD. quos citat, & ſequitur Barboſa, *in collect. tom.2. lib.5. c.21. n.*4. & hanc ſententiam docet etiam Suarez, *de cenſ.diſp.5.ſect.5.n.*12. quando cenſura lata eſt per ſtatutum, quia cùm territorio inhæreat, affici debent etiam peregrini. Et abſolutè hanc ſententiam docet Baſilius Pontius *de matr. lib.5.c.7.§.2.n.*19. ſive excommunicatio ſit lata per modum ſtatuti, ſive per modum ſententiæ.

2. Sed ego contrariam ſententiam teneo ex textu claro *in cap.*1. *nobis, el* 1. *de ſent. excomm.* nam poteſtas juriſdictionis tantùm ſe ad ſubditos extendit, ſed ſicut ſententia, & ſtatutum manat à poteſtate juriſdictionis. Ergo ſolùm ligat ſubditos, non autem advenas & peregrinos. Et ita noviſſimè adverſus Suarez, docet Layman. *in Theol. moral. lib.1. tr.5. p.1. cap.4. num.5.* vnde contra Baſilium, *vbi ſuprà*, excommunicatio lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum ſeu delictum eſſe commiſſum, non ligat tranſeuntes. Ita Coninch *de Sacr. diſp.13.dub.7.cõcl.5.n.60.*

Sup. hoc in Reſ. præterita § vlt. Sed lege eam per totam.

RESOLVTIO CVII.

An Collegium vel communitas poſſit excommunicari?

Et quid eſt dicendum, ſi quilibet ſigillatim excommunicetur, etiamſi omnes ejus Collegij excommunicentur? Ex part.5.tr.9.Reſ.38.

§.1. AD hoc dubium, quod in praxi ſæpiùs poteſt accidere, ſic reſpondet Hurtado, *de excomm. diffic.* 2. *n.*7. Quamvis communitas excommunicari non poſſit ab homine ob crimen commune in aliquo vno negotio, poteſt tamen excommunicari excommunicatione juri annexa, & quamvis non poſſit cōmunitas excommunicari ab homine, poſſunt tamen excommunicari plures communitatis ex iis qui aſtiterunt ei negotio etiam ut membra communitatis ob idem commune crimen in aliquo vno negotio, dum non excommunicentur omnes illi, qui in eo negotio aſſiſtentes, & repræſentantes communitatem, illud crimen commiſerunt, quia omnes iſti non poſſunt ut communitatis membra excommunicari ab homine, quamvis aliqui communitatis non aſtiterint ei negotio, poſſunt tamen omnes ut membra communitatis excōmunicari ab homine ob diverſa crimina, alij ob vnum, & alij ob aliud, & etiam omnes ut particulares perſonæ etiam ob idem commune crimen ab illis, ut à particularibus perſonis commiſſum, quia in dicto cap. tantùm eſt ſermo de excommunicatione ab homine lata contra communitatem ut talem ob peccatum commune ab ea commiſſum, quia non præſumitur omnes communitatis, qui aſſiſtunt alicui negotio, delinquere eodem communi crimine. Ita Hurtado, & ideo Vaſquez, notat Turrian. *de cenſ. lib.* 2. *diſp.* 23. *dub.* 2. doctrinam prædictam, ſcilicet non poſſe Collegium, ſeu communitatem excommunicari, intelligendam eſſe, quando vnica ſententia excommunicatur Collegium, hoc enim eſt, quod prohibetur *in cap. Romana, de ſent. excomm. in* 6. Si verò quilibet ſigillatim excommunicetur, erit valida excommunicatio, etiamſi omnes ejus Collegij excommunicentur, quia hoc non eſt prohibitum. Ergo ſi cætera adſint, valida erit ſententia. Vide etiam Coninch *de Sacram. diſp.* 13. *dub.* 6. *n.* 48.

RESOL. CVIII.

Sup. prima diffic. huius tituli in duabus reſ. ſeq. & in t.1. tr.3 Reſ.50. §.vlt. in pr. & in Reſ.83. §.vlt. & in tom 2. Reſ 5. §. Ex quibus, ad medium.

An pueri ſtatim poſt vſum rationis teneantur cenſuris, & pœnis?

Et difficultas eſt de cenſuris latis à jure.

Et an puer impubes occidens aliquem incurrat, & contrahat irregularitatem?

Et an pueri, ſi in ea ætate ante vſum rationis decedant, poſſint ſepeliri in loco interdicto? Ex part.3. tr.6. & Miſc.2. Reſ.88.

§.1. DE cenſuris ab homine latis, quod pueri non adſtringuntur quovſque ad pubertatem deveniant *ex cap.* 1. *&c. referente, de delict. puer.* tradunt Vaſquez, *in* 3. *par. tom.* 4. *q.* 90. *art.* 2. *dub.* 4. *n.* 3. Corduba, *in ſumma, q.* 60. *dict.* 5. Sanchez, *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 12. *n.* 7. Sancius *in ſelectis diſp.* 26. *n.* 18. & alij penes ipſos.

Sup. hoc in Reſ.2 not præteritæ, & in reſ 3. in eodem §. ad medium, & in reſ. 5 eodem §.

2. Sed difficultas eſt de cenſuris latis à jure, & affirmativam ſententiam *ex cap. ſuper eo, c. pueris cap. quamvis, de ſent. excom.* tradunt Vgolinus, *de cenſ. c.* 17. § 3. *n.* 5. Suarez, *in* 3. *part. tom.* 5. *diſp.* 5. *ſect.* 1. *n.* 19. Azorius, *tom.* 1. *l.* 7. *c.* 41. *q.* 10. Henriquez, *lib.* 8. *c.* 42. *n.* 8. Sanchez, *in ſumma, loc. cit. n.* 8. Sancius, *n.* 18. & alij.

Sup hoc inf. in tr 2. ex doctr. reſ. 68. quamvis ibi pro abſolut. in hoc caſu.

3. Verùm Caſtrus Palaus, *in opere morali, tom.* 1. *tr.* 3. *diſp.* 1. *punct.* 24. §. 2. *n.* 9. abſolutè probat, ſolùm ſententiam excommunicationis ipſo jure latam ob percuſſionem Clerici, propter ejus gravitatem contrahi à pueris doli capacibus ante pubertatem, quia in ſupra dictis textibus ita habetur. Aliæ autem cenſuræ, & excommunicationes ab homine latæ, etiam generaliter non comprehendunt pueros ante pubertatem, & ſequenda eſt communis deciſio *in cap.* 1. *de delictis puer.* quia odia ſunt reſtringenda. Ita Caſtrus.

Sup. hoc inf. in tr.5. reſ. 40. & in t.4. tr 6. Reſ 68. in fine, verſ. Et quidem.

4. Ex quibus infertur cum Avila *de cenſ. part.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 1 *dub.* 13. & aliis contra Layman, *in Theol. mor. lib.* 1. *tr.* 4. *c.* 10. *n.* 6. Sanchez, *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 12. *n.* 8. & alios puerum impuberem occidentem non contrahere irregularitatem, vide Henriquez, *lib.* 13. *de irregular. c.* 3. *n.* 4. *in gloſſa littera Z.*

5. Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd licèt pueri ante vſum rationis adſtricti non ſint legibus, & cenſuris Eccleſiæ, ut probatum eſt, at ſi in ea ætate decedant ſepeliri non poſſunt in loco interdicto, quia hæc prohibitio non tam ipſos, quam ſepelientes reſpicit. Ita Salas *de legibus diſput.* 14. *ſect.* 13. *num.* 126. Suarez, *de cenſ. diſp.* 35. *ſect.* 1. *num.* 2. Henriquez, & Sanchez, *vbi ſuprà.*

RESOL. CIX.

An impuberes incurrant excommunicationem latam, v.g. ab Epiſcopo contra non obſervantes præceptum annuæ confeſſionis vel communionis in Paſchate? part. 4. tr.4. & Miſc. Reſ.207.

Sup. hoc in Reſ. præterita & ſeq. & in tom. 1. tr.3 reſ. 50. §. vlt. in pr. & in reſ. 83. §. vlt. & in tom. 2. tr. 2. reſ 5. §. Ex quibus ad medium.

§.1. AFfirmativè reſpondet Hurtado, *de Sacr. diſput.* 7. *de pœnit. diffic.* 6. vbi ſic ait: Impuberes non implentes præceptum annuæ confeſſionis incurrunt excommunicationem majorem, quæ in aliquibus diœceſibus ipſo facto imponitur. Ita ille, quod etiam docuit *de cenſuris in communi, diffic.* 7. vbi probat, pueros impuberes ratione vtentes poſſe validè ligari cenſuris ab homine.

2. Sed his non obſtantibus contrariam ſententiam docet Corduba, *in ſumma, q.* 6. & Petrus de Ochagavia, *de Sacr. tract.* 2. *de Euchar. q.* 7. quibus adde noviſſimè Gulielmum Mercerum, *de Sacr. in* 3. *part. D. Th. q.* 6. *art.* 5. *n.* 7. vbi loquendo de pœnis, quæ poſſunt incurri ex violatione præcepti annuæ confeſſionis, aſſerit per conſtitutionem Synodorum particularium poſſe incurri excommunicationem ipſo facto; ſed ſubdit non extendi ad pueros, etiamſi peccent contra divinum, & humanum præceptum, quia, ut dicitur *in cap. de delictis puerorum*, in pueris relinqui ſolet inultum, quod in aliis progreſſionibus ætatis humanæ leges ducunt ſeveriùs puniendum. Sic Mercerus, vnde puto hanc ſententiam, ut alibi dictum eſt, probabilem eſſe, quam, præter Doctores citatos, docet etiam Homobonus de Bonis, *in conſult. caſuum conſcientiæ*, *vol.* 2. *part.* 5. *reſponſ.* 126. vbi citat Sotum Comitolum, & alios vide etiam Vgolinum, *de cenſ. capite* 17. §. 3. *numer.* 5.

RESOL. CX.

An pueri ante annos pubertatis incidant in excommunicationem latam tam à jure, quam ab homine?

Et an ex vi monitorij teneantur impuberes revelare? Ex part.5.tr.9.Reſ.46.

Sup. contento in hac reſ. ſupra in Reſ. 108. §.1. & 2. & in aliis eorū annot.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Hurtado, *de cenſ. in comm. diffic.* 7. *n.* 30. vbi ſic ait. Pueri impuberes ratione vtentes poſſunt ſimpliciter ligari quacumque cenſura à jure ut conſtat *ex cap.* 1. *& vlt. de ſent. excom.* quia ex vna parte poſſunt peccare adhuc mortaliter, & ex altera nullo jure cenſura contra

& in tom. I. tr. 3. Reſ. 50. §. vlt. per tot. & in t. 2. tr. 2. Reſ. 5. §. ex quibus, ad med. & pro parte excommunicationis latæ ab homine tantũ in Reſ. præterita, & in tom. I. tr. 3. Reſ. 83. §. vlt.

tra eos lata irritatur. Imò poſſunt validè ligari cenſuris ab homine; quia ex vna parte poſſunt peccare adhuc mortaliter, & ex altera nullo jure cenſura contra eos lata irritatur, imò nec prohibetur contra eos ferri, ac proinde, ut indicat Ægidius, id poteſt licitè fieri à Superiore. Quòd verò non percipiant ordinem judiciarium, non obſtat, ut ligentur cenſuris generaliter latis, quia tunc non eſt neceſſarium ad incurſionem, quod interveniat cum illis ordo judiciarius, imò nec obſtat ut ligentur cenſuris ſpecialiter latis contra illos, quia inſtrui poſſunt de ordine judiciario, ſicut etiam poſſunt ligari alij puberes ordinem judiciarium ignorantes, quia etiam poſſunt inſtrui, imò & quamvis non poſſent, cùm poſſint medio procuratore ſe defendere. Quòd ſi impuberes ratione vtentes poſſunt cenſuris ligari, etiam de facto ligantur, quando in eis eſt cauſa ſufficiens. Ita Hurtado, qui citat Suarez & Coninch.

2. Sed contraria ſententia non caret probabilitate, & ideo illam tenet Cœleſt. *in comp. Theol. moral. tr. 3. c. 6. n. 9.* vbi ſic ait: Dico quòd vi monitorij non tenentur impuberes revelare, quia illi excuſantur à cenſuris ante pubertatis annos, idque eſt intelligendum tam de cenſuris à jure latis, quam ab homine. Sic ille, & Emanuel Sà correctus *ver. cenſura, n. 2.* docet, cenſuras neminem incurrere ante annum decimum. Vide Vgolinum, *de cenſ. tab. 1. c. 17. §. 3. n. 5.* & Vaſq. *in 3. p. tom. 4. q. 90. art. 2. dub. 4.* cum Sayro, *de cenſ. lib. 1. c. 8. n. 4.*

RESOL. CXI.

An excommunicatus poſſit eſſe Tabellio, & an ejus acta ſint valida?

Et an prædictus Tabellio peccet mortaliter exercens munus ſuum Tabellionis, quantumcumque ab aliis requiratur, ſi ſit excommunicatus non toleratus, vel ſi ſe ingerat?

Toleratus verò non peccet, ſi requiratur ab aliis. Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 112.

§. 1. Reſpondeo negativè, *ex c. 1. de except. in 6.* & ejus acta eſſe invalida, ex Henriquez, Avilà & Coninch, tradit noviſſimè Hurtado, *diſp. 8. de excom. diff. 5. n. 8.* quia, ut dicitur *in c. nullus, 3. q. 4.* à nemine credenda ſunt, quæ ab anathematizatis dicuntur, vel ſcribuntur, ergo eorum inſtrumenta non ſunt valida, quia valor eorum in hoc conſiſtit, quod eis ſit credendum, quod eſt verum etiam de inſtrumentis factis à tolerato, quia non eſt obligatio ei credendi, ſicut nec communicandi cum illo. Inſtrumentum ergo ab excommunicato adhuc tolerato factum reijci poteſt in judicio, vtpotè nullum. Addunt tamen Ægidius & alij, quòd ſi non rejiciatur, erit validum, ſumpto argumento à factis actoris excommunicati, quæ dum non repelluntur, valida ſunt; ſed hoc additur abſque ſufficienti fundamento, quia pro nullitate inſtrumenti Tabellionis eſt expreſſus canon pro valore, quando non repellitur, & eſt expreſſus pro valore factorum ab actore, quando non repelluntur. Hæc Hurtado. Et ante illum Faber, *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. q. 1. diſp. 4. c. 6. n. 201.* vbi ſic ait. Non poteſt excommunicatus exercere tabellionatum. Patet, quia hæc eſt communicatio maxima & gravis cum aliis fidelibus, ut patet, ideo peccat mortaliter; an verò inſtrumenta ejus ſint nulla, dicendum eſt ſi loquamur de actibus & inſtrumentis factis ab ipſo publicè & authoritate publica eſſe nulla ipſo facto, eſt enim communis ſententia Canoniſtarum, quòd acta à publicè excommunicato ratione publici muneris ſunt ipſo jure nulla. Aliqui tamen dicunt, ſi excommunicatus Tabellio à partibus ſcientibus eſſe excommunicatum ex conſenſu communi inducatur ad faciendam aliquam ſcripturam publicam, licèt peccaret, tamen illam ſcripturam valere, & obligare partes ad illam obſervandam, quia jam in illam convenerunt in foro conſcientiæ. Quam opinionem probat Suarez, *diſput. 16. ſect. 5. num. 5.* Ego tamen oppoſitum ſentio, quia jam Eccleſia prohibet illi publicum munus faciendi inſtrumenta, ablata autem hac poteſtate, ſcripturæ illæ non habent valorem à publica authoritate; ergo nullæ ſunt. Ita Faber.

2. Sed his non obſtantibus ego puto quòd excommunicatus non toleratus peccat exercens munus Tabellionis quantumcumque ab aliis requiratur: toleratus verò non peccat, ſi requiratur ab aliis. Vtrùm verò acta illius ſint valida quando non toleratur, poteſt dubitari. Varij negant, præſertim Canoniſtæ, quorum ſententia ut ſit vera pro foro exteriori, omnino tamen verius eſt dare firmitatem contractui in foro interno, quando admittitur ex conſenſu partium cognoſcentium ejus excommunicationem. Ita ſentit Suarez, *diſp. 16. ſect. 5. n. 4.* quia textus, qui in contrarium adferuntur, non oſtendunt acta non ſufficere ad faciendum fidem, ſi Tabellio excommunicatus admittatur; ſed ſolùm quòd non debeat admitti, ut *Can. nullus anathematizatorum 3. q. 4.* vbi Stephanus Papa dicit. *Nullus anathematizatorum ſuſcipiatur, nec à quoquam credantur, quæ ab eis dicuntur, vel conſcribuntur.* Quibus verbis non ſufficienter declarantur irrita ad faciendam fidem acta Tabellionis excommunicati, ſed ſolùm quòd admitti non debeat. Et hæc omnia docet etiam Præpoſitus *in 3. part. q. 2. de excomm. dub. 13. n. 89.* & Turrian. *lib. 2. diſp. 14. dub. 4.* licèt aſſerat in foro exteriori ſervandam eſſe conſuetudinem, juxta quam recepta eſt communis Canoniſtarum opinio, & addit duo. Vnum eſt, grave videri peccatum Tabellionis, ſi inſtrumentum publicum faciat contra prohibitionem; res enim videtur magni momenti. Alterum eſt poſt Concilium Conſtantienſe, antequam iſte Tabellio ſit denunciatus, poſſe alios vti officio illius, & valida eſſe inſtrumenta in vtilitatem eorum, quia prohibitio reſpectu eorum ablata eſt. Vnde Filliucius, *tom. 1. tract. 12. c. 7. n. 186.* aſſerit quòd peccabit graviter Tabellio exercendo munus Tabellionis in excommunicatione, & quidem ſi vitandus ſit, non eſt dubium tum propter communionem illi denegatam, tum propter dubium faciendi actus irritos, & expoſitos nullitati, & litibus. Si non eſt vitandus, peccabit ſi ſe ingerat; ſi tamen requiſitus aliquid ſui muneris faciat, non peccabit. Poſſunt enim alij cum ipſo agere, & conſequenter etiam ipſe in tali caſu cum aliis.

RESOL. CXII.

An excommunicatus poſſit eſſe teſtis, & ejus teſtimonium ſit validum?

Quæritur etiam, quodnam peccatum committat, ſi excommunicatus ſit teſtis in judicio, vel extra illud?

Et an ſupradicti excommunicati poſſint eſſe teſtes in cauſa matrimonij, ut etiam in cauſa hæreſis? Ex par. 5. tract. 9. Reſ. 113.

1. §. Reſpondeo negativè, *ex c. veniens 3. de teſtibus* & ejus teſtimonium eſſe nullum, ex Vaſquez, tradit Hurtado, *diſput. 8. de excom. diff. 6. num. 10.* vbi ſic ait. Addendum eſt teſtimonium excommunicati eſſe nullum cùm ei credendum non ſit, ut dicitur *in Can. nullus 3. q. 4* quod contra Ægidiũ & alios verum exiſtimamus, etiamſi non repellatur (ut poteſt non repelli quando

Sup. hoc ſup. Reſ. 24. curſim propè finem §. 1.

quando teſtis eſt toleratus) ſicut diximus de inſtrumento Tabellionis, qui eſt teſtis qualificatus; & id etiam exiſtimamus verum, quamvis teſtis ſit toleratus, quia ei, quamvis tolerato, non eſt obligatio credendi, valor autem teſtimonij conſiſtit in eo quòd ei debeat credi. Vide etiam Cornejo *in 3. part. tr. 5. de excomm. diſp. 10. §. 9. q. 6.* & Philippum Fabrum, *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25 q. 1. diſp. 4. c. 6. n. 202.* vbi ita eſſerit: Eſt dubium an validum ſit teſtimonium excommunicati in ſcripturis extrajudicialibus, & privatis, ut in teſtamentis, contractibus, &c. & aliqui tenent eſſe validū, & Suar. *ead. diſp. 16. n. 7.* quia, inquit, licet jure prohibeatur, ut non licitè fiat, non tamen cavetur ut validè non fiat in ſcripturis privatis. Verùm ego hoc non intelligo, nam omnis ſcriptura facta per Tabellionem auctoritate tabellionatus mihi videtur publica, quia authoritas Tabellionis eſt publica. Vnde teſtis teſtificans in tali ſcriptura, mihi videtur teſtificare publicè, quia licèt actu non ſit deducta ad judicium, tamen poteſt deduci, & eſt apta nata deduci. Itaque mihi videtur includi in illis actibus de quibus dicitur *cap. licet de ſent. excom. in 6.* in quo dicitur excommunicatum tam in judicialibus, quam extrajudicialibus, à legitimis actibus eſſe removendum. Ita Faber.

2. Verùm ego puto quòd excommunicatus non poteſt eſſe teſtis, ut patet *c. decernimus, de ſent. excom. in 6.* vbi decernitur ut judices ſæculares per cenſuras Eccleſiaſticas compellantur tales repellere. Si tamen admittatur ejus teſtimonium eſt validum, quia non apparet vllum jus irritans ejus teſtimonium, quando admittitur. Vide Henriq. *lib. 13. c. 7. n. 5. in fine*, quod non ſolùm verum eſt in judiciis, ſed etiam in teſtimonio lato extra judicia quoad contractus, & teſtamenta, &c. Videri poteſt Sayrus, *tom. 1. Theſauri caſuum lib. 2. c. 8. n. 1. & 4.* Toleratus ſi requiſitus teſtetur, non ſolùm validè, ſed etiam licitè id facit, & hæc omnia docet præter Suarez Præpoſitus, *in 3. part. q. 2. de excom. dub. 13. n. 90.* vide etiam circa præſentem quæſtionem Turrian. *lib. 2. diſp. 14. dub. 4.* & Filliuc. *tom. 2. tr. 12. c. 7. n. 178.* vbi *n. 188.* quærit quodnam peccatum committat, ſi excommunicatus ſit teſtis in judicio vel extra? Et reſpondet peccare tantùm venialiter, etiamſi vitandus ſit, quia tantùm eſt communicatio humana.

Sup. hoc pro matrimonio in tom. 2. tr. 6. Reſ. 83. §. 1. in fin. &c. & pro cauſa hæreſis inf. in tr. 10. latè in Reſ. 41. &c.

3. Nota tamen quòd ſtando in prima ſententia, excipiendi ſunt teſtes excommunicati in cauſa matrimonij, ut notat Sanchez, *de matr. l. 3. diſp. 41. n. 5.* & ex Avila docet etiam Cornejo *vbi ſup.* nam in caſu matrimonij teſtes excommunicati non repelluntur, ut etiam in cauſa hæreſis, *ex c. in fidei, de hæret. in 6.*

RESOL. CXIII.

An excōmunicatus poſſit eſſe Advocatus, aut Procurator? Et an matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum ſit validum? Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 114.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 24. §. 1. propè finem, & in tom 6. tr. 9. Reſ. 2. §. Et Advocatus.

§. 1. Reſpondeo quòd conveniunt DD. excommunicatum non poſſe licitè advocare, niſi quando eſt toleratus, & inducitur à fidelibus, & quando non eſt toleratus, non poſſe licitè admitti ad id, ut ſupponitur *in c. decernimus 8. de ſent. excom. in 6.* Quòd ſi à judice de facto admittatur, & ei non objiciatur excommunicatio, patrocinia ab ipſo facta valida ſunt, quia nullibi irritantur, & tunc poterit pro illis ſtipendium accipere, non verò pro factis, poſtquam ei objecta eſt excommunicatio & repelluntur, quia tunc fiunt irrita ad deciſionem cauſæ, & ita docet Hurtado, *diſp. 8. de excom. diff. 7.* cui adde Villalobos, *in ſumma, tom 1. tr. 13. diff. 14. n. 8.* vbi ſic ait. [Tambien no puede el deſcomulgado ſer abogado, que eſto es communicacion, y eſpecialmente le eſtà prohibido en derecho, y aſſi le puede el juez repeler, y lo deue hazer ſi fueſſe denunciado, o notorio percuſſor de Clerigo. Mas ſi de hecho abogaſſe, lo que hiziere valdrà, que no eſta irritado por derecho, y ſolo en eſſo pecarà venialmente.] Ita ille.

2. Sed an excommunicatus poſſit eſſe Procurator? Reſpondeo negativè ex generali prohibitione communicandi cum aliis, & in ſpeciali facta in juribus ſupra relatis, ex quibus ſolùm permittitur excommunicato, ut ſe defendat in judicio, quod verum eſt tam in Procuratore ex parte actoris, quàm ex parte rei, licèt reus excommunicatus poſſit defendere ſe in judicio, ut dictum eſt, hoc tamen conceſſum eſt ei propter neceſſariam defenſionem. Procurator verò voluntarius eſt, ejus tamen acta valida ſunt, quamdiu à judice non repellitur, ſi inſtitutus fuit Procurator ante excommunicationem; ſi verò quando inſtitutus fuit, excommunicatus erat, res eſt difficilior, ſed probabilior pars affirmativa, & hæc omnia docet Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excom. diſp. 10. §. 9. q. 3. & 4.* Philip. Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. q. 1. diſp. 4. c. 6. n. 203.* cum Turriano *lib. 2. diſp. 14. dub. 5* & Præpoſito *in 3. p. q. 2. de excom. dub. 13. num. 91.* vbi docet etiam matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum eſſe validum. Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ in eodem §.

RESOL. CXIV.

An excommunicatus poſſit eſſe Tutor, vel Curator? Et vtrum validi ſint contractus ab eis facti? Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 115.

§. 1. Reſpondetur negativè ex generali prohibitione communicandi cum aliis, & quia excommunicatus non poteſt officium publicum habere, vnde tutor excommunicatus peccavit adminiſtrando res pro illis, tam in judicio, quàm extra; vtrùm autem validi ſint contractus ab eo facti, Canoniſtæ negant quos ſequitur Sylv. *ver. excom. 3. n. 2. & 3.* Sed probabilis eſt pars affirmativa, cujus ratio eſt, quia nullum datur jus eos irritans, quam ſententiam ex Suarez, tenet Cornejo *in 3 part. tr. 5. de excom. diſp. 10. §. 9. q. vlt.* & Turrianus, *lib. 2. diſp. 14. dub. 5.* Vide etiam Villalobos, *in ſumma, tom. 1. tr. 17. diff. 14. n. 10* vbi ſic ait. [El poder que ſe dà al Procurador vale, come dizen Decio, y otros, aunque eſtè deſcomulgado, como dezimos en la elecion del eſcrivano, que como lo que haze, no es irrito, tanpoco es irrita la elecion por donde ſe va para allà, que baſta que ſe pueda irritar, y no prueban mas vnos textos, que ſe alegan por la parte contraria, como advierte Suarez. Lo miſmo ſe ha de dezir del tutor, y lo mas oficios ſemejantes, que pecaran venialmente los que los reciben, o exercitan eſtando deſcomulgados, porque ſon ciertas comunicaciones, mas valdrà lo que hizieren.] Hæc Villalobos. Sup. hoc in tom. 6 tr. 9. Reſ. 2. §. Tutor.

RESOL. CXV.

An excommunicatus poſsit eſſe actor in judicio? Et an ſit peccatum mortale ex objecto, ſi excommunicatus jus ſuum in judicio petat? Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 110.

§. 1. *Reſpondeo negativè, ut conſtat *ex cap. decernimus, de ſent. excomm.* & *ex cap. 1. de except. in 6.*

* Sup. hoc inf. in reſ. 147 §. Et tandē & ſup. in Reſ. 24. propè fin. §. 1. curſim.

2. Notandum eſt tamen hic Turrianum, *lib. 2. diſ-*

*putat.*14.*dubit.*3. ex Suarez docere non eſſe peccatum mortale ex objecto, ſi excommunicatus jus ſuum petat in judicio, donec vel per exceptionem, vel per officium judicis repellatur, ſi aliàs revera petat juſtitiam debitam, & non vtatur vi, aut fraude. Et hoc etiam docet Cornejo *in* 3.*part.tr.*5.*de Excom.diſp.* 10. §.9.*quæſt.*1.

3. Nota etiam cum Hurtado, *diſp.*8. *de excomm. diffic.*3.*num.*6. ſi excommunicatus ſit toleratus, quamvis poſſit à judice rejici, quia poteſt non communicare cum illo, non tamen tenetur eum, quamvis publicum, rejicere, (niſi ad petitionem partis ſufficienter probantis excommunicationem) quia non tenetur eum vitare.

RESOLVTIO CXVI.

An excommunicatus vitandus poſſit petere à ſuo debitore ſuum creditum, & is ad id teneatur. Ex part.5. tract.5. Reſ.130.

§.1. NEgativè reſpondent aliqui, quos citat & ſequitur Sayrus, *lib.* 2. .9. . o. *&* 21 vbi tandem concludit, quemquam non teneri ſolvere excommunicato, quod promiſit ſolvere cum juramento ante excommunicationem, quia communicare cum excommunicato non licèt, quia ut ait Hoſtienſis, opinio hæc magis tendit in favorem fidei, & cenſuræ Eccleſiaſticæ, tum etiam in favorem animarum ipſorum excommunicatorum, & in odium peccatorum ſuorum, hac enim ratione excommunicati ipſi citiùs reſipiſcent à contumacia, & abſolutionem procurabunt, ut quod ſibi debitum eſt, recuperare poſſint, & alij etiam non excommunicati videntes quòd debita ſua non recuperabunt, ſi excommnnicentur, ſibi ipſis magis cavebunt, ne aliquid faciant ob quod excommunicationem incurrant. Et hanc opinionem ego puto cum Leſſio *lib.*2.*cap.*16. *dub.*9. *num.*77. eſſe probabilem.

2. Sed mihi magis placet opinio affirmativa, quam tuetur Avila *part.* 2. *cap.*6. *diſputat.* 11. *dub.* 4. Alterius *lib.*2.*diſput.*4.*cap.*1. Leſſius, *vbi ſupra num.*79. & ratio eſt, quia neque jure divino, neque etiam jure humano debitor liberatur à tali debito ſtatim ſolvendo poſt elapſum terminum. Non jure divino, quia nullum tale jus reperitur, præſertim cùm etiam Ethnicis & publicanis debita ſolvenda ſint, ut colligitur *ad Roman.* 13. niſi fortè ſpes eſſet tua dilatione ipſum converſum iri, & reconciliandum Eccleſiæ, quod interdum vſu venit, quando debitor eſt magnæ auctoritatis, & recuſat ſolvere creditori, niſi redeat ad Eccleſiam. Non jure humano, quia jura citata non loquuntur de debito pecuniario, ſed de debito fidelitatis, & obſequij, leges enim pœnales ſunt ſtrictè interpretandæ, quamvis Medina, & quidam alij putent etiam agere de debito pecuniario, quod promiſſione, & ſtipulatione juramento confirmata ſit contractum, & de omni alio debito ſolis verbis conflato, quod eſt probabile.

RESOL. CXVII.

An excommunicatus poſſit in judicio reſpondere per ſcriptum, vel cogatur reſpondere per procuratorem? Ex part.5.tr.9.Reſ.111.

§.1. QVòd cogatur reſpondere per Procuratorem, docet Avila, *part.*2.*c.*6. *diſp.*2.*dub.*2. Hurtado, *diſp.*8.*de excomm.diffic.*4.*num* 7. & in hanc ſententiam magis videtur inclinare Turrianus, *lib.*2. *de Iuſtitia & iur.diſp.*14.*dub* 3. & ratio eſt, quia id ſignificatur, *in cap.intelleximus, de judiciis.*

2. Sed verius ego puto poſſe reſpondere per ſe ipſum, quia non videtur tali excommunicato negari quod communi jure cuivis reo conceditur, aliàs plerumque ſentiret nimis magnum gravamen, ſi non poſſet per ſe reſpondere. Confirmatur *ex cap. cum inter*, *& cap. vltim. de exceptionibus*, quibus abſolutè conceditur excommunicato poteſtas reſpondendi, ergo etiam per ſe, ſi tamen priùs poſſit obtinere abſolutionem ab excommunicatione, omnino decentius eſt, ut ante illam per ſe non reſpondeat. Ad *cap. intelleximus*, reſpondetur particulam, *per alium*, non excludere ipſum reum, quaſi per ſe reſpondere non poſſit, ſed per eam Summum Pontificem velle, quòd ſaltem per alium debeat reus reſpondere. Et ita hanc ſententiam docet Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.*2. *de excomm.dubit.*13.*num.*87. & Coninch *de Sacram.diſp.*14. *dub.*11.*num.*116.

RESOL. CXVIII.

An excommunicatus poſſit teſtari, & ſi aliquis inſtituat aliquem excommunicatum pro hærede, teſtamentum ſit validum?

Et an, in ſupra dicto caſu, omnes convenientes ad teſtamentum peccent? Ex part.5.tr.9.Reſ.129.

§.1. REſpondeo quod excommunicatus non poteſt licitè teſtari, & omnes convenientes ad teſtamentum peccant, tamen ſi teſtetur, teſtamentum eſt validum, ſecundum omnes, *cap. vers. a.is de dolo, & contumacia.* & aliis juribus. An verò ſi quis inſtituat aliquem excommunicatum pro hærede, validum ſit teſtamentum, non eſt ita certum. Summiſtæ, ut Sylveſter *ver. hæreditas* 3.*num.*2. Armilla, Angelus, *ver. hæres, num.*22. Tabienna, Hoſtienſis, *n.*20. & alij negant, hoc fundamento, quòd excommunicatus ſit incapax hæreditatis, teſtamentum autem tunc eſt nullum, cùm hæres tempore teſtamenti eſt inhabilis & incapax hæreditatis, *l. ſed ſi conditioni*, §. *ſolemus*, *& l. ſi alienum*, §. *in extraneis, ff. de hæredibus inſtituendis.* At Suarez, optima ratione *diſputat* 15. *ſect.*9. hanc opinionem confutat, quia ſupponit fundamentum falſum, ſcilicet quod excommunicatus propter excommunicationem ſit incapax hæreditatis; nam excommunicatio per ſe, ſicut non privat excommunicatum dominio rerum ſuarum, ita non privat poteſtate acquirendi dominium aliarum; vnde ſi aliquando excommunicatus privatur bonis ſuis, ut contingit in hæretico, hoc non provenit ratione excommunicationis, ita quod hic ſit effectus ejus proprius, ſed ex accidenti in odium, & punitionem peccati hæreſis. Ergo, &c. Et ita docet Philippus Faber, *de cenſ.in* 4 *ſent.diſt.*25.*q.*1.*diſp.*4.*c.*6 *num.*206. Mercerus, *de Sacram.in* 3.*p.q.*21.*dub.*13. & Filliucius, *tom.*1.*tr.*12.*c.*8.*n.*207. qui tamen optimè notat, quòd ſi excommunicatus non ſit vitandus, etiamſi ipſi non liceat condere teſtamentum, tamen ſi velit, aliis eſt licitum adeſſe, ut Notario, teſtibus, quia ipſis non eſt prohibita communicatio. Ille etiam qui ſperat ſe hæredem inſtituendum, poteſt teſtatorem inducere ad teſtamentum, quia id eſt in ſui favorem non excommunicati: quod ſi vitandus ſit, tunc neque aliis licebit communicare, niſi ſoli hæredi inſtituendo, excuſatur enim propter vtilitatem, ob quam etiam fortè poſſint excuſari Tabellio, & teſtes vocati ab hærede inſtituendo.

Sup hoc id Reſ. ſeq.

Sup. hoc hæretico in Reſ. not. præteritæ §. Limitanda.

Sup. hoc, & etiam excommunicato vitando ibidem, §. Vnde ex his.

2. Nota enim ex eodem Filliucio, *num.*209. poſſe inſtitui hæredem excommunicatum non vitandum. Ratio, quia cum tali poſſumus communicare; ipſe verò hæres ſic inſtitutus non poteſt adire hæreditatem ob communicationem prohibitam, eæ tamen actiones, quæ ſine communicatione fieri poſſunt, ut tacita hæreditatis acceptatio, poſſeſſio realis per vſurpationem, &c. poterunt licitè fieri.

RESOL. CXIX.

An excommunicati vitandi poſsint validè condere teſtamentum?
Et quid ſi talis ſit excommunicatus pro hæreſi, pro vſuris, & propter injuriam factam Cardinali?
Et infertur excommunicatum vitandum hæredem inſtitui poſſe?
Et ſequitur contractum initum cum excommunicato vitando eſſe validum, non ſolùm in favorem contrahentium, ſed etiam in favorem ipſius excommunicati.
Et hinc fit validam eſſe venditionem, emptionem, locationem, & donationem tum ab excommunicato, tum ipſi excommunicato factam.
Et quid de prædictis contractibus factis à Prælato excommunicato, Tutore, Curatore, & ſimilibus? Ex part.11.tr.4. & Miſc.4.Reſ.20.

Sup. hoc in Reſ. præterita.

§.1. AD hoc dubium reſpondet Hulricus Hunnius, *in Comm. ad Trutlerum vol. 2. d.*10. *Theſaur.*2.*quæſt.*15. vbi ſic ait; Quod ad excommunicationem attinet; diſtinguendum cenſeo inter excommunicatum excommunicatione majori, & excommunicatum excommunicatione minori: Nam duplex eſt excommunicatio, major, & minor. Illa excommunicatum non ſolum ab uſu Sacramentorum, ſed ab omni etiam fidelium converſatione, ac conſortio prorſus ſeparat; Itavt cum fidelibus nullum actum, nullum commercium exercere poſſit, *cap.*24.§. *aliquando enim cauſa* 11. *quæſt.*3. *cap.*16.*c.* 19. *cap.*32.*cap.*33.*de cauſa* 11.*quæſt.*3. minor verò excommunicatio ea dicitur, qua quis non prorſus à communione, & converſatione fidelium excluditur, & ſeparatur, ſed ab uſu dumtaxat Sacramentorum, vſque dum pœnitentiam agat; arcet, *capite* 5. *de ſentent. excommun.* Hæc igitur teſtamenti factionem non impedit, nec eam excommunicato aufert: Illa verò omnino teſtamenti factionem impedit; cùm qui eam paſſus eſt, non poſſit teſtes habere, quos adhibeat teſtamenti ordinationi; non poſſit etiam inſtruere fidelem in teſtamento hæredem, quia hæres pro vna perſona cum defuncto habetur, vt ſuo loco demonſtrabitur.

2. Non obſtat quod excommunicatus nullibi prohibeatur facere teſtamentum, omnes autem teſtamenta facere poſſint, qui ſpecialiter prohibiti non reperiuntur, *l. ſi quæramus, ff. qui teſtament. facere poſſ.* nam præterquam quod regula hæc dubia adhuc ſit, & incerta, ut ex prædictis conſtat; ſatis etiam ſuperiori ratione excommunicatum teſtari prohiberi exiſtimo, qui enim fideles adhibere teſtes prohibetur; is etiam jure Romano teſtari prohibetur, cum hodie Cives Romani fideles ſint, *ut ſupra ſub littera F*, demonſtratum fuit. Et ſanè ipſe Covarruvias confitetur majorem excommunicationem excommunicato omnem cum fidelibus converſationem auferre.

3. Non etiam adverſatur quod porrò vrget Covarr. quod quoties ex quibuſdam perſonis vna quid facere expreſsè prohibetur, idem cæteris permitti intelligatur *l. cum prætor.* 12. *ff. de judic.* Excommunicati verò propter percuſſionem Cardinalis in ſpecie nominatim & expreſsè prohibentur facere teſtamenta; ille quidem *in cap. excomm.* §. *credentes de hæret.* Auth. *credentes Cod. de hæret.* Ille verò *in cap. felicis de pœn. in* 6.

4. Verùm reſpondeo ad propoſitionem majorem ex *d.l.cum prætor*, deſumptam, quod procedat quando non conſtat, quod cæteris quoque perſonis vel expreſsè, vel in conſequentiam idem facere ſit interdictum, vti hoc loco de cæteris excommunicatis ex ratione adducta ſatis conſtat.

5. Hucvſque Hunnius, cujus ſententiam contra tenuerunt aliqui Iuriſconſulti, quos adducit Manlius, *vbi infra.*

6. Verum affirmativam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam tuentur Doctores, quos ad ſatietatem adducit & ſequitur Thomas Manlius, *tract. de vltimis voluntatibus, lib.*2. *tit.*2. *n.*20. & hanc ſententiam tenet ex Theologis *l.*1. *de excomm. c.*9. *num.* 2. Avila, 2. *part. de cenſur.c.*6.*diſp.*6.*dub.*6. Coninch.*diſput.*14. *dub.*12. *in fine.* Paul.Layman. *l.*1. *tr.*5. *part.*2. *cap.*2.*num.*17. Vaſquez, *de teſtam. dub.*8.*n.*31. Molina, *de iuſt.diſp.*137. & Card. Lugo, *de iuſt.tom.*2.*diſp.*24. *ſect.*4.*num.*69.

7. Limitanda tamen venit hæc opinio, primo ſi aliquis ſit excommunicatus pro hæreſi, auth. *credentes Cod.de hæret.* & ibi Bartol. & Salic. & ponit iſtam limitationem Archidiacon. *in cap.pia. colum.*3.*de except.in* 6. Bald.*in l.*1.§. *his quibus ff. de leg.*3. Franc. *in rubr.de teſtam.in* 6.*folio* 16. Bart.*in l.ſi quæramus ff. de teſtam.* Sup. hoc in Reſ. præterita §. 1. ad medium, verſ. ut contingit in Hæretico.

8. Secundò, ſi quis eſſet excommunicatus pro vſuris qui teſtari non poteſt, niſi juxta formam *cap. quamquam de vſur. in* 5. & ponit Philip.Franc. *in rubr. de teſt.in* 6.*col.*16.

9. Tertiò, ſi eſſet excommunicatus propter injuriam factam Cardinali, juxta diſpoſitionem *c. felicis de pœn.in* 6. Et ponit Philip.Franc. *in d.rubr.de teſtam. in* 6. *col.*16.

10. Itaque ſecluſis iſtis caſibus omnis excommunicatus poteſt teſtari, & ratio eſt, quia omnes poſſunt teſtari qui jure expreſsè non prohibentur, at excommunicatus in jure non prohibetur teſtari. Ergo, &c.

11. Ad argumenta verò, quod ſuperius in contrarium adducit Hulricus Hunnius, quod ex eo quod illicitè excommunicatus faciat teſtamentum, vocando teſtes, & cum illis & cum notario communicando, inferri nequit irritum eſſe, ſicuti non eſt irritus quilibet alius contractus illicitè celebratus. Prætereà omnibus permiſſum eſt teſtamentum conficere, niſi aliqua lege expreſſa prohibeantur. Vti habetur §. *final. inſtitut.* quibus non eſt permiſſum facere teſtamentum, *leg. ſi quæramus ff. de teſtament. leg.* 1. *Codice de ſacroſanct. Eccleſ.* At excommunicato non eſt generaliter interdicta teſtamenti confectio; ergo.

12. Vnde ex his infertur, excommunicatum vitandum hæredem inſtitui poſſe; minus enim requiritur ad capiendum ex teſtamento, quam ad teſtamentum conficiendum; cùm plurimi incapaces ſint teſtandi, non tamen ut hæredes inſtituantur, ut conſtat ex *toto tit. Inſtitut.* quibus non eſt permiſſum facere teſtamentum. Et *leg. ſi quæramus*, juncta *gloſſa ff. de teſtament.* & tradit Baldus, *leg.* 1. *numer.* 17. *Cod. de hæret. inſtitut.* Vgolinus, *tab.*2. *de cenſur. capite* 21. §. 1. Sayrus aliis relatis *libro ſecundo, de excomm.capite* 9.*num.*9. Stephanus, Davila, & Coninch. *loco citato.* Pro excommunicato non vitandi ibidem, in § vlt.

13. Infertur etiam abſolutè contractum initum cum excommunicato vitando, eſſe validum non ſolùm in favorem cõtrahentium, ut docent relati à Mariano Soccino *in c.ſacris, num.*458.*de ſent. excom.* Sed etiam Sup. hoc in Reſ. ſeq.

etiam in favorem ipſius excommunicati, quod colligitur ex *cap. cùm illorum de ſent. excomm. cap. ſignificaſti de eo qui duxit in matrimonium*, *cap. inter dilecta de donation. cap. de pœn. in 6.* Ratio eſt manifeſta, quia annullatio, irritatioque contractus vtpotè odioſa inducenda non eſt abſque manifeſto textu & ratione. At nullus eſt textus, ex quo hæc irritatio colligi poſſit. Nam eſto legibus Eccleſiaſticis interdicantur contractus cum excommunicato, non tamen irritantur. Non enim quidquid contra legem fit pro infecto habendum eſt, aliàs contractus non ſolùm in favorem excommunicati, ſed etiam in favorem aliorum non excommunicatorum irritus eſſet; ſiquidem ipſis etiam non excommunicatis indicta eſt cum excommunicato vitando communio.

14. Et ita docet Hurtadus *de excomm. d. 9. diſ. 1. n. 5.* Coninch. *de ſacram. diſp. 54. dub. 12. n. 119.* Sayrus, *de cenſ. l. 2. c. 9. num. 11.* & alij. Hinc fit, validam eſſe venditionem, emptionem, locationem ab excommunicato factam, ut colligitur ex *cap. ſi verò de ſent. excomm. & cap. quoniam multos 11. q. 3.* Item validam eſſe donationem tum ab excommunicato, tum ipſi excommunicato factam, *cap. inter dilectos, de donationibus.*

15. Ita docet Vaſquez, *de excomm. dub. 8* Bonacina, *de cenſ. diſp. 2. q. 2. punct. 5. num. 1. & alij vbi ſuprà*, licet Sayrus hoc admittat *num. 13.* ut doctrina ſuperius adducta procedat in contractibus nomine proprio celebratis, ſecus verò in iis, qui auctoritate publica, & ratione publici officij celebrantur; vti ſunt contractus alienationis & venditionis facti à prælato excommunicato, à tutore, & curatore, & ſimilibus circa res pupilli, & minoris.

16. At ego adhæreo ſententiæ Patris Sanchez, *in ſumma, tom. 2. lib. 5. c. 4. n. 58.* & Suarez, *de cenſur. diſp. 16. ſect. 8.* aſſerentium, prædictos contractus validos ob rationem ſæpè dictam, quia nullibi irritantur, & irritatio abſque firmo fundamento inducenda non eſt.

RESOL. CXX.

An validi ſint contractus, quia ab excommunicato fiunt. Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 128.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Infertur etiam & ſeqq.

§. 1. Reſpondeo eſſe illicitos, nec ratione illorum datur ipſis actio in foro exteriori durante excommunicatione; ſed difficultas eſt an ſint invalidi? Et negativè reſpondeo. Probatur ex *cap. felicis, §. de pœnis in 6.* vbi excommunicato abſoluto conceditur repetitio debitorum, quæ contracta fuerant de poſtmodum acquiſitis; non fuiſſet autem locus repetitioni debiti, niſi contractus tempore excommunicationis facti eſſent validi.

2. Probatur ſecundò inductione, & exemplis contractuum, qui non obſtante excommunicatione, validi eſſe admittuntur. Matrimonij, *capite ſignificaſti, de eo qui duxit*, &c. Profeſſionis in Religione, juxta Abbatem *capite cùm illorum, de ſententia excomm.* Donationis factæ ab excommunicato, *capite inter dilectos, de donationibus.* Nec refert quòd contractus iſti ſint prohibiti, multa enim fieri prohibentur, quæ facta tenent, vbi ſcilicet intercedit ſola ſimplex prohibitio, & nulla facti irritatio, & ita res ſe habet in propoſito, quia nuſquam generatim leguntur irritari ejuſmodi contractus, ſed ſpecialiter in hæreticis, & ſchiſmaticis, *cap. excommunicamus, 1. de hæreticis, § credentes.*

3. Notandum tamen ex tribus cauſis fieri poſſe ut contractus ab excommunicato initi, nulli ſint. Primò ſi ſint initi virtute reſcripti ſupplentis conditionem aliquam ad valorem ejus requiſitam, nam juxta *caput 1. de reſcript. in 6.* reſcriptum impetratum ab excommunicato ſuper alio quàm articulo excommunicationis, vel appellationis, nullum eſt. Secundò ſi ſint initi ab eo ut à perſona publica, & ut à Miniſtro per poteſtatem, quam habet ex vi ſui muneris, vel beneficij. Ratio eſt ex defectu juriſdictionis ad contrahendum, quæ per excommunicationem ſuſpenſa eſt. Tertiò ſi in contractu fiat promiſſio de alio contractu excommunicatione durante faciendo. Nam talis promiſſio, vtpotè de re illicita, nulla eſt, & ita docet Filliucius, *tom. 1. tract. 12. cap. 9. num. 100. & ſeqq.* Mercerus, *de Sacram. in 3. part. quæſt. 21. dub. 13.* Covarr. *in cap. alma mater, part. 1. §. 1. num. 9.* & alij communiter.

RESOL. CXXI.

An non reſtituens ex opinione probabili, ſi condemnetur à judice reſtituere ſub excommunicatione, illam incurrat?

Et quid eſt dicendum, quando opinio in favorem rei excommunicati eſt probabilior? Ex part. 5. tract. 9. Reſolut. 72.

1. §. Reſpondeo affirmativè cum Avila, *de cenſ. p. 2. cap. 6. diſputat. 1. dubit. 2. concl. 2.* vbi ſic ait. Quando cauſa eſt dubia ex vtraque parte, ſi feratur excommunicatio in favorem vnius partis, ligat in conſcientia, verbi gratia Petrus & Ioannes litigant ſuper fundum, & Advocati inſignes pro vtraque parte dicunt juſtitiam eſſe pro ſua parte, judex præcipit Petro ſub excommunicatione latæ ſententiæ quòd intra certum terminum tradat fundum Ioanni, tenetur obedire ſub excommunicatione in foro exteriori, & etiam in interiori, ſi non appellet, vel quærat alia remedia juris, & ſi celebrat poſt talem excommunicationem, erit irregularis, quantumcumque ſui Advocati dicant talem ſententiam eſſe injuſtam, & probatur. Iudex habet jus ad determinandum vnam, vel alteram partem, provt judicaverit eſſe conforme juri: ergo ejus ſententia eſt juſta, & per conſequens illi eſt obediendum. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Ioannes Sancius, *diſp. 48. num. 33.* & ante omnes Soto, *in 4. diſt. 21. q. 1. art. 5.*

Sup. hoc ſup. in Reſ 39. & 31. & in tom. 9 tr. 2 Reſ. 107. § Et tandem.

2. Nota tamen quòd Avila, *loco citato* intelligit hanc doctrinam eſſe veram, quando juſtitia cauſæ eſſet dubia quantum ad jus, quia ex vtraque parte habet rationes & opiniones probabiles; at verò quando eſſet dubia quantum ad factum, & judex reputans eſſe juſtam, ex falſa præſumptione ferret ſententiam excommunicationis contra Petrum, licèt durante hoc dubio Petrus ſe gerere debeat vt excommunicatus in publico, & in ſecreto, tamen ſi in rei veritate cauſa non fuit, juſta excommunicatio in rei veritate erit nulla, & non ligabit in conſcientia. Ita videtur tenere Soto *loco citato*, & Medin. *C. de reſtit. 3. cauſa 7. verſ. quando autem* qui docent, quòd quando ſententia eſt declarativa, licèt ſit lata ſecundùm jura & allegata, & probata, non reddit ſecurum in conſcientia eum, in cujus favorem lata eſt, ſi innititur falſæ probationi, vel præſumptioni, quia talis ſententia non aufert directum dominium, nec alteri accreſcit jus, vnde ſi poſtea conſtet de veritate, non eſt habendus pro excommunicato, quamvis antea peccaverit mortaliter non obediendo, quia in dubio tenebatur parere.

3. Sed quid dicendum quando opinio in favorem Rei excommunicati eſt probabilior? Bonacina *de cenſ. diſp. 1. q. 1. punct. 10 num. 11.* docet, quòd quando pro

probabilior eſt ſententia affirmans cauſam, propter quam lata eſt cenſura, eſſe invalidam; valdè probabiliter ſuſtineri pòteſt ſubditos non ligari cenſura. Ita ille, qui citat Suarez, ſed de hoc ſupra dictum eſt.

Sup. in reſ. 1. not. præteritæ.

RESOL. CXXII.

An excommunicatio lata contra aliquos, quorum vnuſquiſque tamen minimam quantitatem furati ſunt, ſit valida?

Et an in tali caſu, ſi vnuſquiſque non reſtituat ſuam partem, quamvis minimam, an peccet mortaliter, & ex eo incurrat in prædictam excommunicationem? Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 54.

§. 1. Affirmativè reſpondeo, & idem docet Moſcoſa *in ſumma, tr. 6. cap. 5. num.* 7. vbi ſic ait: [Quando ſe pone cenſura contra los que hurtando cada vno vna pequeña cantidad ſin ſaber vnos de otros, hurtan toda la vua de vna viña, atento que el pecado de cada vno fue venial; ay controverſia entre los autores, como puede la excomunion mayor ligar à cada vno: facil es de entender conſiderando la reſtitucion que cada vno deve hazer, porque aunque el hurto es venial, luego que viene à ſu noticia el notable daño que al dueño ſe le ha hecho por ſu hurto, y los demas, a de reſtituyr ſu parte ſo pena de pecado mortal, y la deſcomunion cae ſobre eſte pecado mortal, y la contumacia de no querer reſtituyr.] Ita ille, & communiter DD.

RESOL. CXXIII.

An detur parvitas materiæ in excommunicatione Papali, contra extrahentes libros à Bibliotheca communi?

Et quid eſt dicendum, ſi aliquis extraheret extra Bibliothecam librum magni valoris per tres, vel quatuor paſſus, an excuſetur ab excommunicatione ratione parvitatis materiæ?

Et an poſſit intra dictum ſpatium permanendo, illum per multum tempus legere? Ex part. 10. tract. 11. & Miſc. 1. Reſ. 29.

§. 1. Dari parvitatem materiæ excuſantem à cenſura docet Pater Pellizarius, *in Man. Regul. tom. 2. tr. 7. c. 2. ſect. 3. n.* 231. Cum autem (ait ipſe) Concilium Tridentinum, *ſeſſ. 25. c. 3. de Reformatione*, ſtatuat hujuſmodi excommunicationes debere fieri ſolum ob rem non vulgarem, & Leſſius *lib. 2. c. 12. n.* 31. hinc dicat: Non facilè excuſaverim eos, qui pro 3. aut 4. florenis excommunicant: conſtat judicio Leſſij, parvitatem materiæ in noſtro caſu dari in libris non excedentibus valorem 3. aut 4. florenorum, & quidem grandiorum. Ita ille. Addit tamen, ſubeſſe huic excommunicationi illum, qui ſucceſſivè extrahit alios, & alios libros, ſalva tamen ſingulis vicibus parvitate materiæ: ſi perveniat ad materiam notabilem: idque etſi ſingulis vicibus non habeat intentionem continuandi illas extractiones. Quia ad incurrendam hanc cenſuram non requiritur talis intentio: ſed ſufficit præviſio notabilis damni, & cùm ſic objectum ex continuatione materiæ evadat mortale, & de tali objecto conſtet Eccleſiæ: datur ſufficiens materia ad incurrendam hanc cenſuram. Secus dicendum, ſi ſucceſſivè extrahat libros, ſalva ſingulis vicibus parvitate materiæ, ſed pluries id faciat, ita tamen ut non extrahat librum poſteriorem, niſi priorem antea extractum bibliothecæ reſtituat: idque etſi intentionem habeat continuandi talem extractionem. Moveor, quod ſic adeſt ſemper materiæ parvitas, excuſans à cenſura, & alioqui intentio continuandi modo dicto extractionem impertinenter ſe habet ad illam cenſuram incurrendam; ut jam oſtenſum eſt. Hucuſque Pellizarius.

2. Sed quid dicendum, ſi aliquis extraheret extra bibliothecam librum magni valoris, per tres, vel quatuor paſſus, an excuſaretur ab excommunicatione, ratione parvitatis materiæ? Et probabiliter affirmativè reſpondeo: nam Naldus, *verb. Clauſura num.* 2. & Graffius, *de caſ. reſervat. cap. 5. n.* 45. excuſant monialem ratione parvitatis materiæ, quæ extra portam clauſuræ exiret ad vnum, vel duos palmos: quorum ſententiam tanquam probabilem admittit etiam Pellizarius, *de Monialibus cap. 5. ſect. 1. n.* 19. Ergo & in noſtro caſu, extrahentem per tres, vel quatuor paſſus librum è bibliotheca, non peccare mortaliter ratione parvitatis materiæ, dicendum eſt. Et cùm ſit magis conſiderabilis egreſſio è clauſura, quàm extractio librorum è bibliotheca, dixi non duos paſſus, ſed quatuor conſtituere in noſtro caſu parvitatem materiæ ab incurſione cenſuræ excuſantem.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 83 §. Verum, & ſeq. & in tom. 7 tr. 1. reſ. 338. & 339. latè per totas.

3. Sed quid dicendum? ſi poteſt infra tres, vel quatuor paſſus extrahere librum è bibliotheca, an poſſet etiam intra dictum ſpatium permanendo, illum per multum tempus legere? Reſpondeo affirmativè, quia ratione parvitatis materiæ videtur moraliter idem eſſe, ac ſi illum legeret intra bibliothecam. Sed hæc omnia dicta eſſe volo ſalvo meliori judicio, & an probabiliter, judicent alij.

RESOLVTIO CXXIV.

An quis non incidat in excommunicationem ratione parvitatis materiæ?

Idem dicendum eſt de caſibus reſervatis, ut ſi verbi gratia, modicitas rei ſubtractæ in Eccleſia excuſat à mortali, ita etiam à reſervatione.

Et extra alios caſus pro colloquentibus cum Monialibus tandem quæritur, quod tempus dicatur breve, ut cum illis colloquentes non incidant in excommunicationem? Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 69.

§. 1. Reſpondeo affirmativè, & ita docet Graffius *in deciſ. part. 1. lib. 4. cap. 8. num.* 5. ſic aſſerens: Si excommunicantur colloquentes cum monialibus, non comprehenditur, qui tranſeundo Monialem ſalutaret, vel parum cum ea loqueretur. Idem docet Finellius, *de caſ. reſerv. cap. 5. num.* 10. vbi ſic aſſerit: Si paucis alloquaris Monialem, vel tranſiens illam ſalutes, aut ſalutatus reſpondeas, ſive de ſtatu ejus ipſam interroges, ſive interrogatus reſpondeas, non incidis in excommunicationem propterea. Ita ille. Sed difficultas eſt in iſto exemplo de excommunicatione contra colloquentes cum Monialibus, quod tempus dicatur breve, ut cum illis colloquentes non incidant in excommunicationem. Aliqui tenent eſſe quadrantem horæ, quod mihi non placet: ſed ſi quis per ſpatium vnius *miſerere* cum illis loqueretur, puto ratione parvitatis materiæ in dictam excommunicationem non incidere.

Sup his ſeq. ſup. in reſ. 84. §. Nota ſexto, & in tom. 1. tr. 5. reſ. 46. poſt med. à verſ. Item §. 1.

2. Idem quod dictum eſt de excommunicatione, dicendum eſt de caſibus reſervatis, & ſi verbi gratia, modicitas rei ſubtractæ in Eccleſia excuſat à mortali, ſic etiam excuſabit à reſervatione.

Sup. hoc in reſ. 2. not. præteritæ à principio.

RESOL. CXXV.

Dubius utrum excommunicationem contraxerit, an cenſendus ſit excommunicatus?

Et idem dicendum eſt in dubio de ſuſpenſione, & interdicto.

Et dubius de alterius excommunicatione, & denunciatione; an debeat illum vitare?

Et quid dicendum eſt, quando excommunicatio eſt conditionalis, & dubium eſt, an conditio fuerit impleta? Ex part.4. tract.3. Reſol.35.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. Reſ.134. & inferius in tr. 5. lege doctrinam Reſ. 33.

§.1. IN dubio facti cenſendum eſſe excommunicatum, ſecus in dubio juris, cenſet Molina *de juſt. tom.*4.*tract.*3.*diſp.*67.*n.*7. Azorius *tom.*1. *lib.*2. *cap* 19. *quæſt.*10. *&* 11. & Sayrus *in clavi regia lib.*1.*cap.*13. *n.*23. *&* 24. vide etiam Turrianum *de cenſur. lib.*8. *diſp.*57. *dub.*4.*circa finem*, & Vaſquez *in* 1.2.*diſp.*66. *cap.*1. hæc opinio eſt probabilis.

2. Sed non minus probabilem contrariam eſſe exiſtimo. Dico igitur nec in dubio facti, nec in dubio juris aliquem cenſendum eſſe excommunicatum, & ita ego in facti contingentia conſului non fuiſſe excommunicatum quemdam virum notabilem, qui dubitabat etiam poſt factam diligentiam, an percuſſerit Clericum; & ratio eſt, quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis. Cùm ergo unuſquiſque poſſideat jus communicandi cum fidelibus, non debet in dubio ea poſſeſſione privari, unde hanc ſententiam docet Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*1. *cap.*10. *num.*55. Layman *libro* 2. *tractatu* 5. *capite* 5. *§.* 4. *numero* 38. & alij.

Sup. hoc ſup. in Reſ.3. in fine, & lege Reſ.2. not. præteritæ, ad med. & inf. Reſ.143. & 144. & inferius in tr.2. Reſ. 59. vide eam per totam.

3. Notandum eſt etiam hìc cum Filliucio *tom.*1. *tract.*13. *cap.*7. *num.* 129. quod dubitans de alterius excommunicatione & denunciatione, non debet illum vitare, quia faceret illi injuriam, cum in dubio melior ſit conditio poſſidentis; ergo non debet privare illum communione in re dubia, ſed quando dubium eſſet de validitate actus, ut ſi quis confiteri vellet ei, quem dubitat eſſe denunciatum, tunc abſtinendum eſſet, ne ſe exponeret periculo faciendi Sacramentum irritum, modò abſque ſcandalo, vel alio periculo fieri poſſet; ſed de hac quæſtione alibi actum eſt à nobis fuſiùs.

4. Quod autem dictum eſt ſuprà de excommunicatione dubia, idem dicendum eſt de ſuſpenſione, & interdicto dubiis, quia eadem ratio militat. Ita Sanchez *loco citato num.*62.

5. Et nota etiam, quòd quando excommunicatio eſt conditionalis, & dubium eſt an conditio fuerit impleta, ea non ligat, quandiu non conſtat de impletione conditionis. Ita Emanuel. de Moura *opuſc.*2. *de enſal. & incantat. ſect.*1.*cap.*5.*n.*8. qui etiam *n.*9. cum Suarez, & Garſia docet titularem obligatum ad penſionem ſolvendam in certo termino ſub excommunicatione in forma Cameræ non illam incurrere adveniente termino, prius quàm penſionarius declaret, etiam authenticè ſuam voluntatem eſſe, ut ipſe incurrat: proindéque quandiu de ea dubitatur (dubitari autem juſtè poſſe quamdiu eam non declaret authenticè) excommunicatio non operatur.

RESOL. CXXVI.

Dubius an cenſuram incurrerit, quid facere debeat?

Et quid in ſimili de irregularitate. Ex part.5. tract.9. Reſol.44.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis ejus primæ notationis.

§.1. DIco primò ſemper eſſe conſultiſſimum ſub conditione abſolutionem procurare, ac interim ſe gerere ut excommunicatum, quantum fieri ſine infamia & ſcandalo poteſt. Secundò à communione abſtinendum, ſi inde ſequatur ſcandalum, quod quidem communiter ſequetur, ſi communis ſit perſuaſio, aut rumor, de excommunicatione contracta. An autem, & quando ſecluſo ſcandalo teneatur aliquis in dubio ſe gerere ut excommunicatum, vel non, haud ſatis liquet. Illud tamen probabile eſt, quod in ſimili de irregularitate cum Covarr. *in Clement. ſi furioſus*, *p.*1. §.1. *num.*3. docet Valent. *diſput.*7. *quæſt.*19. *punct.*2. ſi dubium ſit de jure, tunc nec in foro externo contrahi excommunicationem propter regulam juris, *Odia reſtringenda, & favores ampliandi*, ex qua colligitur nullam pœnam incurri, niſi in caſibus à jure expreſſis. Si autem ſit dubium facti, tunc in utroque foro ſe gerere debere ut excommunicatum; ut colligitur *ex cap. ad audientiam, & c. ſignificaſti* 2. *& c. petitio, de homicidio*, ubi tamen ſolùm eſt ſermo de irregularitate. Imò verius eſt nec in dubio quidem facti aliquem ſe gerere debere tanquam excommunicatum. Et ita docet Tannerus *tom.*4. *diſp.*6. *quæſt.*10. *dub.*4. *num.*60. Sed circa præſentem quæſtionem vide me ipſum *in* 4. *part. tract.*3. * *reſol.*35.

* Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

RESOL. CXXVII.

An excommunicatus aliquando poſſit recipere Sacramenta ſine peccato? Ex part.5. tract.9. Reſol.81.

§.1. SVppono non ſolùm excommunicatum denunciatum, & publicum percuſſorem Clerici, ſed etiam excommunicatum occultum & toleratum non poſſe licitè Sacramenta recipere. Hoc ſuppoſito ita reſpondeo ad quæſtionem propoſitam affirmativè & primus caſus eſt. Si ignoraretur invincibiliter ejuſmodi prohibitio, cùm enim poſitiva ſit humanáque, poteſt cadere in eam ignorantia, quæ eſſet juris. Secundus ſi ignoraret ſe eſſe in excommunicatione, vel non adverteret, quæ eſſet ignorantia facti, ut frequentiùs poteſt accidere. Tertius ſi eſſet vrgens neceſſitas recipiendi Sacramenta ob vitandam gravem infamiam, ſive ſcandalum, ſive damnum, ut periculum mortis, vel quid ſimile, & ita docet Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.*2. *de excomm. dubit.*7. *num.*39. Filliucius *tom.*1. *tract.*12. *cap.*3. *n.*56. Mercerus *de Sacram. in* 3. *part. quæſt.*21. *dub.*4. & alij. Sed videamus.

Sup. hoc primo, & ſecundo caſu contentis in hoc textu ſup. in Reſ.35. & in aliis ejus not. 1. & 2. & pro tertio caſu in to. 1. tr.5. Reſ 35. §. Ex his, &c. & hic inf. lege doctrinã Reſ. ſeq. &c.

RESOL. CXXVIII.

An extra caſus prædictos in præterita Reſolutione, ſi non licitè, ſaltem validè excommunicatus recipiat Sacramenta?

Et quid ſaltem de Sacramento Pœnitentiæ?

Et an ipſo jure pœnam incurrant, qui excommunicatis vitandis Sacramentum miniſtrant? Ex part.5. tract.9. Reſol.82.

Sup. hoc pro Sacramento Pœnitentiæ in tom.1. tr. 4. lege doctrinam Reſ. 25. & 38. & ibi in tr. 5. Reſ 14 §. Sed quid, & ſeq.

§.1. REſpondeo affirmativè quoad alia Sacramenta, præter ſacramentum Pœnitentiæ. Nam de hoc adeſt controverſia, quibuſdam aſſerentibus abſolutionem ſacramentalem impenſam excommunicatio eſſe nullam, ita ſentiunt plures, cum quibus ſentit Vaſquez *dub.*4. *de excomm. num.*9. quinimò idem tenet de eo, qui ſolùm ligatur minori excommunicatione, quia *cap. vlt. de Clerico excomm. miniſtrante*, dici-

 tur

& in fin. Reſ. 27. & 34. & in to.9. tr.7. Reſ 124 §. Sed difficultas;& vt melius hanc quæſt. terminare poſſis in tom 1. tr.5. vide doctrinam Reſ 32. & aliarum ejus notationum, & in tom.9. tr 7. ex Reſ 123. inter principium, & medium à verſ. Imo in tali caſu, & aliarum Reſ. & §§, annot 2. dictæ Reſ.

tur à participatione Sacramentorum remotus; ſed alij probabilius cenſent poſſe ſubſiſtere Sacramentalem abſolutionem impenſam excommunicato, antequam abſolvatur ab excommunicatione. Ita plures, quos citat & ſequitur Suarez *diſp.*10 *ſect.*7. *num.*9. Valent. *tom.*4. *diſp.*7. *quæſt.*17. *punct.*2. § *Eſſet autem Sacramentum*, Sayrus *tom.*1. *lib.*2. *cap.*2. *num.*3 quibus adde noviſſimè Raynaudum *de monit. part.*2. *cap.*2. *num.*18.

2. Dico igitur primò quòd ſi interveniat peccatum mortale in receptione pœnitentiæ, Sacramentum nullum eſt. Ratio, quia id eſt contra ſubſtantiam ejus, & reddit illud irritum vt ſuppono ex materia de confeſſione. Quare ſi excommunicatus ſciens ſe non poſſe confiteri, niſi priùs abſolvatur ab excommunicatione, vel reticeat illam malitioſè, & conſequenter faciat confeſſionem non integram, vel exprimat illam, & velit nihilominus abſolvi à peccatis ante abſolutionem ab excommunicatione, quia in his omnibus caſibus committit peccatum mortale in ipſa confeſſione, confeſſio erit nulla.

3. Dico ſecundò, ſi nullum interveniat peccatum mortale ex parte excommunicati, quia ſcilicet excuſatur, vel ob ignorantiam, vel ob aliam neceſſitatem, vt poteſt aliquando contingere, tunc valida erit etiam pœnitentia, & habebit effectum ſuum gratiæ, & remiſſionem peccatorum. Et ratio eſt, quia per excommunicationem nihil tollitur quod ſit de ſubſtantia Sacramenti, neque enim tollitur juriſdictio aliorum in excommunicatum, nec ipſe eſt incapax, cùm cenſura tantùm ſit vinculum, quod habet adjunctum præceptum non recipiendi Sacramenta, conſequenter tantùm reddit receptionem iniquam, non autem invalidam; ſi ergo ſit cauſa aliqua excuſans à peccato, & à tranſgreſſione præcepti, erit valida & fructuoſa receptio pœnitentiæ, neque contrarium poteſt vllo jure probari, & ita docet præter Doctores citatos Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.*2. *de excommunic. dub.*7. *num.* 40. Filliucius *tom.* 1. *tract.*12. *cap.*3. *num.*58. & 59 Mercerus *de Sacrament. in* 3. *p. quæſt.*21. *dub.*4. *num.*2.

4. Sed ſi quis hîc quærat, an ipſo jure pœnam incurrant qui excommunicatis vitandis Sacramenta miniſtrant? Reſpondeo aliam non incurrere, quam quæ generatim lata eſt propter communicationem cum excommunicatis in Sacris, quæ eſt excommunicatio minor, & interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ, *cap. Epiſcoporum de privileg. in* 6. Addit tamen Pontifex *cap. ſignificavit*, *de ſententia excommunicationis*, eum qui participaverit ab ipſo excommunicato, incurrere eandem excommunicationem. Sed vt hæc pœna incurratur, requiruntur multæ conditiones, ſcilicet vt excommunicatio ſit Papalis. Secundò vt participatio fiat recipiendo excommunicatum in Officiis. Tertiò vt participans ſit Clericus. Quartò vt ſcienter & ſponte id faciat de quibus gloſſa *ad cap. ſtatuimus*, *de ſententia excommunicationis in* 6. & Cajetan. *in ſum. verb. excomm. cap.*58. vbi & ampliorem reſtrictionem adjungit juxta Extravag. *Ad vitanda*, ſcilicet vt excommunicatus non ſit toleratus, ne nimium rigorem hæc conſtitutio Papalis contineat, vide Mercerium & Filliucium *ubi ſuprà*.

RESOL. CXXIX.

An excommunicatus non audiendo Miſſam peccet contra Eccleſiæ præceptum, ſi ſit negligens in obtinenda abſolutione excommunicationis?

Et an excommunicatus qui per annum non audierit Miſſam in diebus feſtivis, ſi poſtea obtenta abſolutione excommunicationis confitetur, teneatur ſe accuſare, quod peccaverit toties contra præceptum audiendi Miſſam? Ex part.4. tract.4. & Miſc. Reſol.57.

§.1. Affirmativam ſententiam mordicus docet Didacus Nugnus ex Illuſtriſſima Religione D. Dominici *in* 3. *p. tom.*1. *q.*83 *art.*6. *poſt dub.*2. qui ait quòd omnis, qui tenetur ad aliquem finem, tenetur ad media per ſe ordinata ad illum; ſed tollere impedimentum in caſu noſtro per ſe moraliter ordinatur ad audiendum Miſſam; ergo quando modò habet præceptum audiendi Miſſam, conſequenter habet præceptum procurandi abſolutionem excommunicationis. Patet minor, excommunicatio directè & per ſe moraliter eſt impedimentum audiendi Miſſam, ſiquidem hoc ipſum habet ex intentione præcepti Eccleſiæ; ergo tollere illam, per ſe loquendo ordinatur ad implendum præceptum audiendi Miſſam.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in tom. 2. tr.3. Reſ.14. §. vlt. à princ. & in tom.3. tr.1. Reſ.102. §. vlt. ante medium, à verſ. Similiter.

2. Deinde confirmatur, quia ſi quis ſit excommunicatus in Paſcha, & non velit procurare abſolutionem, cùm tamen poſſit, peccat contra præceptum confeſſionis, & contra præceptum communionis: ergo idem dicendum eſt in noſtro caſu. Hæc Nugnus, contra Suarez *in* 3. *part. tom.*3. *diſp* 88. *ſect.*6.

Sup. hoc in Reſ.1. not. præteritæ, paulò pòſt initium, à verſ. Reſpondeo, & in Reſ.2. in eodem §. inter principium, & medium, curſim in verſ. in quo diſparitatē. Et pro Euchariſtia magis latè in tom 2. tr.2. Reſ.14.

3. Verùm ego his non obſtantibus, ſententiam Suarez tenendam eſſe puto, quam docet & tuetur Coninch *de Sacramentis diſp.*14. *dub.*7. *n.* 56. Avila *de cenſuris part.*2. *cap.*6. *diſp.*4. *dub.*7. Sayrus *de cenſ. lib.*2. *cap.*3. *num.* 24. Navarrus *in manuali cap.*122. *num.*3. Henriquez *lib.*13. *cap.*7. *num.*2. & noviſſimè Gaſpar Hurtado *tract. de excommunicatione*, *diſput.*5. *difficult.*2. *n.*4. ubi ſic ait: Excuſatur excommunicatus ab audiendo Miſſam; quamvis negligens ſit in obtinenda diſpenſatione, quia obſervatio præcepti audiendi Miſſam, non eſt tanti momenti, vt obliget ad tam remotam diſpenſationem, nempe ad acquirendam capacitatem audiendi Miſſam; ſicut etiam incarceratus ob debita excuſatur ab audiendo Miſſam, quamvis poſſit ſolvere, & non ſolvendo peccet contra juſtitiam; non tamen excuſatur excommunicatus à præcepto confeſſionis, & communionis annuæ, quando facilè poteſt abſolutionem obtinere, quia obſervatio horum præceptorum eſt magni momenti. Ita Hurtado. Vnde patet reſponſio ad argumenta ſuperiùs adducta à Nugno, quòd ſi excommunicatus, v. g. per annum non audivit Miſſam in diebus feſtis, ſi poſtea obtenta abſolutione confitetur, non teneatur ſe accuſare, quod peccaverit toties contra præceptum audiendi Miſſam, quia negligens fuit in obtinenda abſolutione.

RESOL. CXXX.

An ſi excommunicatus negligens ſit in procuranda abſolutione excommunicationis peccet contra Eccleſiaſticum præceptum de audienda Miſſa, annua confeſſione, & communione? Ex part.5. tract.9. Reſol.88.

§.1. Reſpondeo primò non peccare contra præceptum audiendi Miſſam, quia quamdiu in excommunicatione eſt, Miſſam audire non debet, ſed neque ratione præcepti obligatus videtur, vt ſe diſponat, & impedimentum tollat, cùm ea diſpoſitio valdè remota ſit; quemadmodũ nec is, qui ſua culpa in vinculis detinetur contra præceptum de Miſſa audienda feſto die delinquit. Reſpondeo ſecundò excommunicatum voluntariè in excommunicatione perſiſtentem peccare contra præcepta, etiam quatenus Eccleſiaſtica ſunt, ſuſcipiendi ſacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ. Et ratio eſt, quia iſta præcepta obligant ad mundandam animam, & cõſequenter ad tollenda vincula tum mortalium peccatorum etiam excommu

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in to.2. tr.3. Reſ.14. §. vlt. à princ. & in tom.3. tr.1. Reſ.102. §. vlt. ante medium.

Sup. his in Reſ.1. not. præteritæ §. Deinde, & in Reſ.2. in eodem §. inter

principium & medium, curſim in verſ. In quo diſparitas, & pro Euchariſtia magis latè in t. 2. tr. 2. Reſ. 14.

communicationis. Ita Layman *lib. 2. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 3.* & ante illum Coninch *de Sacrament. diſp.* 14. *dub.* 7. *num.* 56. ubi ſic ait: Nota excommunicatum non peccare non audiendo Miſſam, etiamſi negligens ſit in petenda abſolutione, & hac ratione fortè contra charitatem ſui, & obedientiam Eccleſiæ debitam peccet (quæ per cenſuras intendit eum ad ſubjectionem, & reconciliationem compellere.) Ratio eſt, quia quamdiu eſt excommunicatus, Miſſam audire non poteſt, nec illud præceptum tanti momenti eſt, ut ipſum obliget, ut tam remotè ſe diſponat, ut fiat capax audiendi Sacrum, ſicut incarceratus propter debita, etſi peccet contra juſtitiam non ſolvendo creditoribus, cùm facile poſſet, non tamen peccat non audiendo Sacrum, nec tenetur ideò citiùs ſolvere ut poſſit audire Sacrum. Secus de omiſſione confeſſionis & communionis annuæ. Nam ſi excommunicatus omittat procurare abſolutionem, cùm eam facilè obtinere poſſet, peccat illam omittendo, tum quia hoc præceptum eſt magni momenti, nec admittit tam faciles excuſationes; tum maximè, quia præceptum confeſſionis directè obligat peccatorem, ut procuret ſibi ſolutionem omnis vinculi, quod eum dividit ab unione Dei & Eccleſiæ, & conſequenter ut procuret abſolutionem ab excommunicatione, ſi ea ligatus ſit. Idémque etiam convenit præcepto communionis, quæ cùm inſtituta ſit, ut perfectiùs Chriſto ejùſque corpori uniamur, obligat nos, ut tollamus ea omnia, quæ hanc unionem impediunt. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Avilam *part. 2. c. 6. diſp. 4. dub. 7.* & Suarez *in 3. part. t. 3. diſp. 88. ſect. 6.* Hurtad. *diſp. 5. de excomm. diffic. 2. num. 5.*

RESOL. CXXXI.

An excommunicatus cum alio legens privatè Horas Canonicas, vel Officium B. Virginis, &c. peccet?

Idem eſt de recitante cum excommunicato. Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 89.

Sup. hoc inf. in Reſ. 147. §. 1. in fine.

§. 1. IN tali caſu Navarrus *cap. 27. num. 36. §. ad 5.* putat excommunicatum non peccare legendo horas Canonicas, aut alias preces privatim cum aliquo alio, quia non orat ut miniſter Eccleſiæ, & aliàs poteſt eſſe hæc communicatio utilis ad converſionem excommunicati. Sed hoc repugnat communi ſententiæ. Vnde melius Gordonus *tom. 2. l. b. 7. quæſt. 8. c. 2. n. 23.* Suarez *diſp. 12. ſect. 2. num. 18.* & Henriquez *lib. 13. c. 7. n. 2.* dicunt eum peccare venialiter tamen, quia talis recitatio in ratione communicationis eſt materia levis. Et ita etiam docet Cornejo *in 3. p. tr. 5. de excom. diſp. 10. §. 4. ſect. 8. dub. 1.* Mercerus *de Sacr. in 3. p. q. 21. dub. 6.* Præpoſitus *in 3. p. q. 2. de excom. dub. 9. n. 56.* Coninch *de Sacr. diſp. 14. dub. 7. n. 55.* Turrian. *de cenſ. lib. 2. diſp. 11. dub. 2.* Covarr *in c. alma mater. §. 53. num.* 8. & Megalius *in 3. part. vol. 2. capit. 2. q. 4. n. 52. & 53.* & id quod dictum eſt de excommunicato, dicendum eſt de recitante cum illo.

RESOL. CXXXII.

An excommunicatus poſſit uti aqua benedicta? Ex part. 5. tr. 9. Reſol. 90.

§. 1. ALiqui, ut Bonacina *de cenſur. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 3. §. 2. num.* 8. docent uſum aquæ benedictæ eſſe excommunicatis prohibitum, ex eo quòd illa eſt benedicta per orationem Eccleſiæ, ut ex impetratione Eccleſiæ proſit fidelibus, & ita cùm Eccleſia privat excommunicatum omni oratione, videtur planè privare uſu aquæ, & ita fatetur Pater Suarez *ſect.* 3. ſi uſus aquæ, illius fiat ex intentione faciendi orationem Eccleſiæ, ſecus ſi alia intentione fiat. Aliis verò non videtur prohibitus uſus aquæ benedictæ, quia non hoc videtur expreſſum aliqua lege Eccleſiæ & quod dicit de privatione ſuffragiorum, intelligi, ut tempore excommunicationis non fiant ſuffragia communia Eccleſiæ pro excommunicato, ſecus de applicatione, & uſu aquæ benedictæ Vide Turrianum *lib. 2. diſp. 11. dub. 3.* qui putat ſecundam opinionem eſſe piam, ſed primam eſſe magis probabilem. Vide etiam Gordonum *t. 2. lib. 7. quæſt. 8. c. 3. num. 36.* Hurtad. *diſp. 5. de excomm. diffic. 3. n. 3.*

RESOL. CXXXIII.

An excommunicatus poſſit ingredi Eccleſiam?

Et an poſſit ibi arare, etiamſi alij fideles in Eccleſia privatim orent, dummodo ſeparatim ille oret?

Et an excommunicatus in eademmet Eccleſia cum aliis in communi poſſit audire concionem?

Et quid eſt dicendum, ſi excommunicatus Eccleſiam ingrediatur, quò tempore celebrantur ibidem divina officia; non quidem vt interſit illis, ſed ut tranſeat per Eccleſiam ob commoditatem itineris, etiamſi tranſeundo genuflectat, & privata oratione oret? Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 86.

§. 1. NEgativè reſpondet gloſſa *in cap. 1. diſt. 21. in fin.* Abbas *in cap. 2. num. 2. de foro competent.* & Hoſtienſis *in ſumm. n. 17. ver. ſed numquid. de ſent. excomm.* Verùm hæc opinio non eſt tenenda; ideo excommunicatus poteſt ingredi Eccleſiam, & in ea eſſe, ut docet Abbas ſibi contrarius *cap. 1. num. 9. de vita & honeſt. Clericor.* Navarr. *cap. 27. num. 17.* Covarruvias *in cap. alma, part. 1. §. 3. n. 7.* & alij. Et non ſolùm poteſt excommunicatus eſſe in Eccleſia, ſed etiam poteſt ibi orare, ut patet ex gloſſa *in cap. qui ſtudet. 1. q. 1.* Navarr. *num.* 19. quod eſt verum etiamſi alij fideles in Eccleſia privatim orent, dummodo ſeparatim ille oret, v. g. ipſe in uno ſacello, alij in alio, quia ſic non cenſetur communicare. Navarr. *dicto num. 19.* & Cajetanus *in ſumma cap. de participatione cum excommunicato, §. illicita autem.* Imò de oratione privata hoc verum eſt, etiamſi excommunicatus oret in eodem ſacello, in quo alij ſimiliter, id eſt, privatim orant. Nam nec ſic eſt inter eos communio, cùm non ſit communis oratio. Ita Cajet. *loco cit.* aſſerens poſſe hos omnes orare ſimul privatim in eodem cubiculo (& ſimiliter ſeorſim comedere) ut contingit de oratione; cùm pulſatur ad ſalutationem Angelicam, ſeorſim enim orant & pulſatur tunc ad orationem privatam. Denique poteſt etiam excommunicatus in eademmet Eccleſia cum aliis in communi audire concionem. Et ita ex multis docet Raynaudus *de monit. part. 2. cap. 2. n. 21.* Quod autem Tertullianus *lib. de pudicitia, c. 4. & 14.* aſſerit, excommunicatos à limine & omni tecto Eccleſiæ ſubmoveri, accipiendum eſt de abſentia à templo tempore Sacri, aut divinorum Officiorum, modo tamen quo infrà.

Sup. hoc pro parte infr. in Reſ. 147. §. 1. in princ. & propè finem dicti §.

2. Et ideo quæro quid ſi excommunicatus Eccleſiam ingrediatur quo tempore celebrantur ibidem divina officia, non quidem ut interſit illis, ſed v. g. ſolùm ut tranſeat per Eccleſiam ob commoditatem itineris? Reſpondeo poſſe fieri. Nam ſic non dicitur communicare in divinis. Paludanus *in 4. diſt. 18. quæſt. 4. & qu. 6.* Cajetanus *loco citato*, qui addit hoc verum eſſe, etiamſi tranſeundo genuflectat & privata oratione oret; & denique univerſè loquendo idem dicendum eſt, quoties excommunicatus tempore divinorum ingreditur Eccleſiam, non cauſa orandi, aut ut

inter

interſit divinis, ſed ob aliud quodvis negotium, ut tradit Paludanus jam citatus *quæſt.6. art.1.* Innocentius *cap. nuper, de ſent. excommunic.* Angel. *verb. excomm* 8. §.4. Et hæc omnia docet etiam Gordonus *in ſum. tom.2. lib.7. quæſt.8. cap.1. §.4. num.27. & ſeqq.* Vide etiam Coninch *de Sacram. diſp.14. dub.7. n.53. & 58.* & Megala *in 3. part. lib.2. cap.2. q.3.* Turrian. *lib.2. diſp.11. dub.3.*

RESOL. CXXXIV.

An qui dubitat ſe eſſe excommunicatum poſſit audire Miſſam?

Et an ſimiliter liceat aliis, ſimili dubio exiſtente, cum eo communicare? Ex part.4. tract.3. Reſ.66.

Quoad hoc lege ſup. doctrinam Reſ. 125. & 126. &c.

§.1. Affirmativè reſpondeo, & ita præter alios docet Petrus Cornejo *in 1. 2. D. Thomæ tract.8. q.19. diſp.4. dub.2.* ubi probat, licitum eſſe dubitanti an ſit excommunicatus, audire Sacrum, & alia excommunicatis prohibita facere, ac ſi excommunicatus non eſſet, & ſimiliter licere, aliis ſimili dubio exiſtente cum eo communicare, & hoc ait Cornejo, vt vitet periculum imminens, aut præjudicium notabile ſpirituale, vel temporale in propria perſona rebus, aut honore; ſicut non tenetur ſecundùm illum ad recitandum Officium divinum, qui habens tenue beneficium dubitat in jure, an teneatur recitare, quia cùm hoc ſit grave onus non poteſt incurri, niſi propter cauſam certam.

Sup hoc dubio in Reſ. 1. not. præteritæ, & in aliis ejus annot. ſecundæ.

RESOL. CXXXV.

An excommunicatus incurrat aliquam pœnam, ſi Miſſæ, aut divinis Officiis aſſiſtat?

Et an aliquam pœnam incurrant admittentes excommunicatos ad divina Officia? Ex part.5. tract.9. Reſ.95.

§.1. Reſpondeo negativè. Nam in tali caſu nullam ſpecialem pœnam expreſſam in jure invenio, nam non incurrit irregularitatem, cùm hæc aſſiſtentia non ſit actus Ordinis; neque incurrit excommunicationem minorem, quia hæc ſolum eſt impoſita fidelibus communicantibus cum excommunicato, non verò ipſi excommunicato communicanti cum fidelibus. Et ita docet Cornejo *in 3. part. de Sacram. diſp.10. §.4. ex errore 8. dub.2.* Sed ſi quæras an aliquam pœnam incurrant admittentes excommunicatos ad divina Officia? Cornejo *ubi ſuprà dub.3.* reſpondet ſolùm incurrere excommunicationem minorem, *vt in cap. is qui, de ſententia excommunicationis in 6.* Nam quamvis *in cap. Epiſcoporum, de privilegiis in 6.* incurratur etiam interdictum, cæterùm ille textus non procedit generaliter de omnibus, ſed ſolùm de exemptis ab Epiſcopis.

RESOL. CXXXVI.

Quid facere debeat Sacerdos, ſi excommunicatus denunciatus intret in Eccleſiam, dum Miſſa celebratur?

Et an ſit omittenda Miſſa poſt inceptum Canonem, ſi conſecratio non ſit facta?

Et notatur prohiberi, ne quis ſimul cum excommunicato audiat Miſſam eamdem.

Sed præter excommunicationem minorem, poterit excuſari à mortali, ſi careat inductione, & cooperatione, & fiat abſque contemptu, & ſcandalo. Ex part. 5. tract.9. Reſol.92.

§.1. Si Miſſa non eſt incepta, & ſuperveniat excommunicatus, conandum eſt vt expellatur per admonitionem, & per coactionem, ſi neceſſaria fuerit; quòd ſi non ſufficiat, diſtinctione opus eſt, vel enim deventum non eſt ad conſecrationem, vel eſt deventum; ſi non eſt deventum, omittenda eſt Miſſa. Si tamen facta eſt conſecratio, perficienda eſt Miſſa, quia ſacrificium perficiendum eſt ex jure divino, de quo in materia de ſacrificio Miſſæ, vel in materia de Euchariſtia, & in caſu hujus dubij hæc eſt communis doctrina.

Quamvis recitativè lege tamen in tom 9 tr. 1. ex Reſ. 144. §. Nota hic etiam ad medium.

2. Reſtat dubium, an ſit omittenda Miſſa poſt inceptum Canonem, etiamſi conſecratio non ſit facta? Et Suarez *ſupra*, refert contrarias ſententias, & dicit rem eſſe utrimque probabilem, & liberum eſſe Sacerdoti quam voluerit partem eligere, quamvis tutiùs putet ante conſecrationem omittere Miſſam, etſi Canon ſit inceptus. Vide Turrian. *lib.2. diſp.11. dub.1.* Layman *lib.2. tract.5. part.2. cap.2. num.6.* Filliucium *tom.1. tract. 2. cap.4. num.90.* & Mercerum *de Sacram. in 3 part. q.21. dub.6.* ubi notat prohiberi ne quis ſimul cum excommunicato audiat Miſſam eamdem; ſed quia hæc communio eorum qui ſimul Miſſam eamdem audiunt, eſt minima inter eas, quæ reſpectu talis rei eſſe poſſunt, non habet peculiarem pœnam impoſitam præter excommunicationem minorem, poteritque à mortali excuſari, ſi careat inductione & cooperatione, & fiat abſque contemptu & ſcandalo, ex neceſſitate, aut pietate.

Sup. hoc ibidem.

RESOL. CXXXVII.

An pro excommunicatis toleratis liceat publicè orare, & Sacrificia offerre?

Et ſi excommunicatus toleratus petat pro ſe offerri ſuffragia communia, an peccet? Ex p.5. tract.9. Reſol.74.

§.1. Negativam ſententiam tenet Filliucius *tom.1. tract.12. cap.2. n.40.* Gordonus *tom.2. lib.7. quæſt.8. cap.1. num.4.* Vaſquez *de excommun. dub.2.* Avila *part.2. cap.6. diſp.9. dub.6.* Sotus *in 4. diſt.22. quæſt.1. art.4. concluſ.2.* Mercerus *de Sacrament. in 3. p. q.21. dub.3.* Suarez *de cenſ. diſp.9. ſect.2. num.17. & ſeqq.* & alij. Probatur primò, quia hæc prohibitio ante hanc conſtitutionem habebat in illis locum. Ergo etiam poſtea, cum expreſsè dicat Concilium Conſtantienſe ſe nolle eos in vllo relevare, nec aliquod ſuffragium eis præbere; relevaret autem ſi pœna hæc in illis non haberet locum poſt iſtam conſtitutionem. Nec dici poteſt eos directè non relevari, ſed indirectè, & conſequenter propter favorem aliis fidelibus directè exhibitum. Non enim hoc ſpectat ad favorem aliorum, vt qui neque hoc intendunt, neque fructum ullum inde percipiunt. Probatur ſecundò, quia ex primis verbis patet hanc conſtitutionem tantùm loqui de communicatione externa, tam in divinis Officiis, quàm in negotiis civilibus, non autem de hac interna communicatione per participationem ſuffragiorum. Nec refert quòd addatur generaliter, *aut aliis quibuſcumque divinis*, hoc enim convenienter accipitur de divinis Officiis v.g. audienda Miſſa, & horis Canonicis publicè recitandis.

2. Sed his non obſtantibus affirmativam ſententiam tenendam eſſe puto cum Megala *in 3. part. lib.2, cap.2. num.20* Hurtado *diſp.3. de excomm. difficul. 4. n.10.* Coninch *de Sacram. diſp.14. dub.6. n.40.* Henriquez *lib.3. cap.11. n.2.* Navarro *cap.27. n.36* Probatur, quia Concilium Conſtantienſe abſolutè concedit ut poſſimus cum talibus communicare in omnibus Officiis divinis; atqui ſub hac communicatione comprehendit etiam illam applicationem ſuffragiorum.

rum.Ergo hanc concedit.Minor probatur primo,quia cùm talis conceſſio ſit favorabilis, extendenda eſt, quantum verba patiuntur; hanc autem ſecundùm communem loquendi modum facilè patiuntur, nam ob hanc applicationem & participationem dicitur in Eccleſia eſſe communionem Sanctorum,hinc Eccleſia ſemper hæc duo pro eodem accipit, Nos cum aliquo communicare, & orationes publicas pro eo facere,ut patet *ex cap.ſacris* 38.*& cap.nobis* 28.*de ſent.excommunicationis.* Secundò, quia, ut ex eiſdem capitibus patet æqualiter hæc duo ab Eccleſia permittuntur, aut prohibentur, ſcilicet pro aliquo publicè orare, & recipere oblationes ab eo, vel pro eo factas. Nam hoc ipſo quo Eccleſia has recipit, ſignificat ſe eum facere participem ſuorum ſuffragiorum, quod nullo modo convenit eam fictè facere; atqui talis receptio eſt aperta quædam communicatio in Officiis divinis. Ergo cùm generatim omnis talis communicatio concedatur, etiam illa receptio conceditur, & conſequenter ut oretur pro talibus excommunicatis.

3. Notandum eſt tamen hìc, ſuffragia communia, vt ſacrificium & orationes nomine Eccleſiæ factæ, (& ſuo modo indulgentiæ) quando ſolùm generaliter & indefinitè fiunt, aut offeruntur pro fidelibus, non fieri, nec offerri pro prædictis excommunicatis, ac proinde eis non proſunt, niſi quando ſpecialiter, ſive expreſsè,ſive implicitè fiunt, aut offeruntur pro illis, quia abſque dubio miniſter Eccleſiæ, quando id ſpecialiter non intendit, vult conformari Eccleſiæ, excludenti illos à dictis ſuffragiis, etiamſi indulgeat illi, ut ſi velit, id faciat pro dictis excommunicatis. Quòd ſi excommunicatus toleratus petat pro ſe offerri ſuffragia communia, peccat, quia petitione ipſa communicat per modum commercij cum eo, à quo petit, non verò, quia petit ſuffragia, quia alter, à quo petit, ea poteſt pro eo offerre, ac proinde petendo tantùm peccat venialiter, quia ea petitio tantùm eſt mala, quia eſt communicatio in locutione, & ita docet Hurtado *diſp.*3. *de excom. diffic.*4. *n.*12.

RESOL. CXXXVIII.

An liceat offerre ſuffragia Eccleſiæ pro excommunicatis non toleratis, ſi per contritionem juſtificentur, ante obtentam abſolutionem?

Et an liceat applicare communia ſuffragia Eccleſiæ ei, cujus Excommunicatio eſt occulta, ſi mortuus eſt in gratia? Ex part.5. tract.9. Reſol.75.

§.1. AFfirmativè reſpondet Megalius *in* 3. *part. lib.*2.*cap.*2.*n.*18. Henriquez *lib.*9.*cap.*15.§.3. *in gloſſa lit.P.* Sayrus *de cenſ. lib.*2.*cap.*3.*n.*5. Avila *de cenſur. part* 2. *c.*6. *diſp.*4.*dub.*2.*concl.*1.Navarr.*c.*27. *n.*36. Covarr. *in cap.Alma,part.*1. §.6. *n.*4. *concl.*9. & alij, eo quòd Eccleſia non videatur velle ſuffragia ſubtrahere iis, qui Deo ſunt reconciliati, & hanc ſententiã docet etiam Philipp.Faber *de cenſ.in* 4.*ſent. diſt.*25.*q.*1. *diſp.*4.*c.*4.*n.*142. quia,ait ille excommunicatio eſt pœna ordinata contra contumacem & inobedientem ipſi Eccleſiæ.Cùm ergo tollitur inobediẽtia, & contumacia, tollitur quoque excommunicatio in foro interiori; & apud Deum, quia excommunicatio eſt effectus proveniens à peccato mortali contumaciæ,tanquam à cauſa; ceſſante autem cauſa,ceſſat & effectus ejus.Cùm ergo apud Deum per contritionem ſit abſolutus,etiam apud Deum reſtituitur ad priſtinum ſtatum,& ſic gaudet ſuffragiis,aliíſque bonis, quibus per excommunicationem privabatur.

2. Negativam tamen ſententiam docet Suarez *diſput.*9.*ſect.*3.*n.*2. Vgolinus *tab.*2.*c.*9.§.1.*n.*4. Filliucius *tom.*1.*tr.*12.*c.*2.*n.*45. Gordonus *tom.*2.*lib.*7.*q.*8.*c.*1.*n.*7. Layman *l.*2. *tract.*5.*part.*2.*cap.*2.*n.*4. Turrian. *de cenſ. l.*2.*diſp.*9.*dub.*2. Vaſquez *de excommunicatione,dub,*2. *&* 11. Coninch *de Sacrament. diſp.*14. *dub.*6.*n.*49. Sotus *in* 4.*diſt.*22.*q.*1.*art.*1. Cornejo *in* 3.*p.tract.*5.*de excom.diſp.*10.§.3.*dub* 2. Præpoſitus *in* 3.*p.q.*2.*de excommunicat.dub.*6.*n.*38. Hurtado *diſp.*3. *de excommunicatione, difficult.*5 *n.*14. Mercerus *de Sacrament. in* 3.*p. quæſt.*21.*dub.*3.*n.*2 ubi ſic ait: Quæritur an pœna iſta locum habeat in excommunicatis contritis, ſed à cenſura nondum abſolutis? Negant S.Anton. & Navarr. eo quòd veriſimile non ſit Eccleſiam velle ſubtrahere communia ſuffragia membris vivis fide, & charitate conjunctis. Probabiliùs affirmant Adrianus, Sotus, & Alanus, quia cenſura non tollitur per ſolam interiorem pœnitentiam, alioqui poſtea abſolutione opus non eſſet; quod conſtat eſſe falſum.

3. Dices hunc effectum ex intentione Eccleſiæ ſuſpendi, etiamſi cenſura plenè non tollatur. Reſp. contrarium innuit Innocent. III. *cap. ſacris, de ſentent. excomm.* ſignificans pro talibus excommunicatis ante abſolutionem, neque oblationes recipiendas, neque orationes Deo offerendas.

4. Dices ſecundò, in his excommunicatis nulla ampliùs culpa eſt. Ergo nec pœna. Reſpondetur licèt pœna non inferatur niſi ob culpam, tamen pœna ſæpè manet poſt culpam coram Deo ablatam, donec etiam judicio Eccleſiæ auferatur; & ita fieri conveniebat ad timorem & reverentiam hujus cenſuræ. Hæc omnia Mercerus. Vnde puto utramque ſententiam probabilem eſſe, licèt hæc ſecunda ſit probabilior. Certum eſt autem apud me, quod etiam non improbabile putat Præpoſitus *ubi ſuprà n.*37. & Suarez *diſp.*7.*ſect.*1.*num.*7.*in fine*, licere applicare communia ſuffragia Eccleſiæ ei, cujus excommunicatio eſt occulta, ſi mortuus eſt in gratia, cùm enim in eo caſu communius, moraliter loquendo,non poſſit impetrari abſolutio ſine aliqua defuncti infamia, poteſt ſine peccato negligi, non videtur autem Eccleſia velle privare hominem communibus ſuffragiis, quo caſu non poſſit abſque nota abſolvi ab excommunicatione. Capitula citata apertè agunt de eo, cujus publica & nota erit excommunicatio.

RESOL. CXXXIX.

An pro excommunicato jam per contritionem juſtificato liceat applicare Sacrificium Miſſæ ante obtentam abſolutionem? Ex part.5. tract.9. Reſol.76.

§ 1. NEgativè reſpondent aliqui ex dictis in ſuperiori reſolutione,& Suarez *diſp.*9.*ſect.*4 circa præſens dubium duo docet. Vnum eſt ſi Sacerdos offerat ut miniſter Chriſti, & applicet pro excommunicato prodeſſe illi. Probat,quia ablata indignitate, ſola manet prohibitio, quæ illum non facit indignum. Ergo ſacrificium ex opere operato poterit illi prodeſſe. Secundò explicat à ſimili de adminiſtratione Sacramentorum. Nam aliquod Sacramentum poteſt excommunicatus prohibitus adminiſtrare, quod in ſuſcipiente habebit effectum. Secundum eſt, nomine Eccleſiæ non prodeſſe illud ſacrificium excommunicato, quia contraria eſt intentio Eccleſiæ, nec citat pro ſe, aut contra ſe authorem aliquem. Sed contrariam ſententiam tenet Sotus *in* 4. *diſt.*22.*q.*1. *art.*3. Vaſquez *tract. de excomm. dub.*11.*n.*73.*& tom.*3. *in* 3.*p.diſp.*21.*cap.*3.*n.*26.& alij communiter,qui abſolutè docent hoc ſacrificium non poſſe offerri pro excommunicato,& mihi placet. Ratio verò ſumenda eſt ex dictis, quia cenſura fuit juſta, & non eſt ablata per ſolam internam juſtificationem,ergo ſi habet Eccleſia veram poteſtatem excommunicandi,conſtituit

hominem

hominem incapacem ejus effectus. Aliàs ſequeretur poſſe Sacerdotem Sacrificium applicare pro excommunicato peccatore qui non convertatur, & non ſolùm pro excommunicato in ſtatu juſtitiæ, & pœnitentiæ, quod eſt contra communem ſenſum Doctorum: hæc omnia docet Turrianus *lib. 2. diſput. 9. dub. 2.* & Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excommunicatione, diſput.* 10 § 3. *dub.* 2.

2. Verùm his non obſtantibus affirmativam ſententiam tenet ex multis noviſſimè Philippus Faber *de cenſ. 4. ſent. diſt. 25. q. 1. diſp. 4. cap. 4. n.* 148. ubi ſic ait: Ex eodem fundamento videtur eſſe reſpondendum ad dubium de oblatione Miſſæ pro hujuſmodi excommunicato contrito, videtur enim dicẽdum primò quòd Sacerdos offerens Miſſam pro tali excommunicato, non peccet mortaliter, nec venialiter, quia non eſt prohibitum hoc modo offerre Miſſam pro excommunicato tali, quia ſi hæc prohibitio adeſſet, maximè haberetur ex prædictis *ex c. a nobis 2 & c. ſacris.* At in eis non habetur talis prohibitio, ſed ſolum habetur ibi quòd in caſu particulari, quo aliquis excommunicatus pœnitens deferretur ad Paſtorem Eccleſiæ, non habet pro eo orationes, & ſacrificium facere priuſquam abſolverit, ſed debere eum priùs abſolvere: at in generali non habetur quòd non poſſit offerri ſacrificium pro excõmunicato ſic pœnitente, quando abſolutio ab Eccleſia ei conferri non poteſt, vt diximus. Et hoc videntur dicere illi authores, qui aſſerunt non poſſe publicè nominatim, ſed ſolùm ſecretò pro tali excommunicato Miſſam offerri: ſi enim pro tali delato ad Eccleſiam orationes & Miſſa celebraretur, celebraretur publicè nominatim pro excommunicato quod prohibetur ab Eccleſia; nominatim autem, ſed ſecretò non prohibetur. Secundò videtur dicendum quòd hujuſmodi ſacrificium valeat & proſit ipſi excommunicato pœnitenti, ſive Sacerdos offerat in perſona Chriſti, quod concedit Suarez, ſive in perſona Eccleſiæ, ſeu vt particularis perſona, quod negat Suarez. Ratio eſt, quia Eccleſia non intendit hunc pœnitentem excludere ab his ſuffragiis, ſed ſolùm contumacem, neque ipſe vt particularis perſona peccat, ſed opus bonum, & rectè facit, ideo vt eſt ab illo, vt etiam eſt particularis perſona valet, & ei prodeſt. Ita Faber *ubi ſupra*; unde puto tam negativam, quàm affirmativam ſententiam ſatis probabilem eſſe.

RESOL. CXL.

An liceat privatas Orationes, & bona opera pro excommunicatis offerre?

Sed difficultas eſt, an Sacerdos poſſit orare pro excommunicatis in Memento Miſſæ, *etiam ſi ſint denunciati?*

Et circa Orationes privatas pro excommunicatis, alij etiam caſus notantur, & explanantur. Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 77.

§. 1. Negativam ſententiam (attendas quæſo amice Lector) tanquam probabilem docet Philippus Faber *de cenſ. in 4 ſent. diſt. 25. diſp. 4. c. 4. dub.* 151. ubi ſic ait: Aliqui Doctores Catholici tenent excommunicatum privari nedum communibus & publicis, ſuffragiis, & orationibus Eccleſiæ, ſed etiam privatis, & particularibus, atque hujus opinionis fuit Latomus *art. 7. contra Lutherum*, ut refert Suarez *ubi ſuprà.* Ego quidem opinioni communiori me opponere nolo, tamen probabiliter mihi videtur poſſe dici excommunicatum etiam eſſe privatum fructu ſuffragiorum, & orationum particularium. Ratio, eſt quia in ſacris Canonibus habemus excommunicatum eſſe ejectum extra Eccleſiam, eſſe privatum communione fidelium: at in communione fidelium, quæ explicatur in Symbolo, nedum includuntur bona, orationes, & ſuffragia communia Eccleſiæ, quæ ſcilicet à Miniſtris publicis Eccleſiæ fiunt in ſacrificiis, & ſacris orationibus, ſed omnes orationes, & opera pia, quæ fiunt ab unoquoque fideli privatim, ut ſunt jejunia, macerationes, peregrinationes, & ſimilia, neque enim negandum eſt fideles omnes his juvari, ſiquidem habemus in ſacra Scriptura quòd propter decem juſtos Deus parcit integris civitatibus. Cum ergo hæc bona pertineant ad communionem fidelium, mihi videtur excommunicatum privari fructu iſtorum quoque. Accedit quòd Chriſtus inſtituens & ſignificans eſſentiam excommunicationis dedit exemplum, *ſit tibi tanquam Ethnicus & publicanus*; at certum eſt, quod Ethnici & infideles non gaudent fructu orationum & precum particularium fidelium. Ergo neque excommunicatus. Tertiò vel orationes privatæ juvant fideles ad ſatisfactionem pro eorum pœnis, vel ad impetrandum eis aliquod bonum ſpirituale & temporale in ordine ad ſpirituale. At excommunicatus contumax non eſt capax alicujus iſtorum bonorum, quia pro ipſo non poteſt ſatisfacere cum ſit in peccato, & inobediens. Neque eſt capax bonorum ſpiritualium, vel temporalium in ordine ad ſpiritualia, quia Eccleſia intendit directè privare illum hujuſmodi bonis, cùm illum tradat Satanæ in pœnam ſuæ contumaciæ. Quòd ſi quis dicat, proſunt ad reſipiſcentiam. Reſpondeo quòd hoc modo etiam proſunt fidelibus peccatoribus non excommunicatis, ſed unitis Eccleſiæ, at Eccleſia intendit privare eum omnibus bonis, quibus fideles exiſtentes in communione ſua fruuntur. Ergo cum illum excludat à ſua communione, intendit etiam illum privare hujuſmodi bonis & fructibus. Quartò authores contrariæ ſententiæ non adducunt aliquem Canonem, vel aliquam authoritatem Sanctorum qui hanc diſtinctionem faciant de oratione publica, & non privata, vt videre eſt. Vnde cùm communiter dicatur excommunicatum privari communione fidelium, ejici extra Eccleſiam, tradi Satanæ, convenientiùs exponitur de excluſione à quocumque bono Eccleſiæ tam publico, quàm privato, quàm à ſolo publico; hoc tamen probabiliter ſit dictum; quia eſt contra opinionem communem. Vnde Suarez ipſe *ubi ſuprà* contra Latomum diſputans, rationes quidem rejicit, de opinione autem ſua inquit: Quidquid ſit de aſſertione, rationes ejus non ſunt magni momenti; judicavit ergo illam probabilem.

2. Verùm his non obſtantibus affirmativam ſententiam docent communiter DD. Durandus *in 4. diſtinct. 15 quæſt. 3.* Gabriel *q. 2. dub. 1.* Paludanus *q. 1. art. 1.* Richardus *art. 7. quæſt. 2.* & ideo obſervat Cornejo *in 3. part. tract. 5. de excomm. diſputat.* 10. §. 3. *dub.* 3. hanc non eſſe communicationem prohibitam ex vi cenſuræ, imò neque, propriè loquendo, eſſe communicationem in bonis ſpiritualibus, aut actum amicitiæ, benevolentiæ, ſed eſſe actum miſericordiæ, & eleemoſynæ ſpiritualis, quæ ex propriis bonis licita eſt, ſicut etiam eleemoſyna excommunicato facta. Vide etiam Mercerum *de Sacrament. in 3. part. quæſt. 21. dub. 3.* & alios.

3. Sed difficultas eſt, an Sacerdos poſſit orare pro excommunicatis *in Memento Miſſæ?* & negativam ſententiam docet Ledeſma *in 2. part. 4. q. 22 art. 1.* Medina *in ſumma lib. 1. c. 11. §. 1* & Avila *part. 2. c. 6. diſp. 9. dub. 5. in fine.* Sed mihi placet opinio affirmativa, quia licèt tunc Sacerdos ſit publicus Eccleſiæ miniſter, ferens perſonam privatam, vt non poſſit ex propria ſua intentione & nomine orare pro quocumque velit, ſimul cum oratione nomine Eccleſiæ facta, imò & ipſas eaſdem orationes communes & ſuffragia, quæ nomine Eccleſiæ offert pro non excommunicatis, poteſt ſimul nomine ſuo pro aliquo particulari & excommunicato

municato offerre, dummodo id actu mentali faciat, non nominando illum exteriùs, & ita docet Hurtado *diſp.3. de excomm. difficult.6. num.15.* Gordonus *in ſumma tom.2. lib.7. quæſt.8. cap.1. §5. num.19.* & Cornejo *ubi ſuprà*, licèt quoad hoc ultimum, nempe poſſe Sacerdotem orare pro excommunicatis in orationibus publicis Miſſæ non nominando illos, Turrianus *lib.2. diſput.9. dub.2.* diſſentiat, cùm oratio illa fiat nomine totius Eccleſiæ, unde ſi de illa formaliter loquamur, putat non eſſe verum quod dicit Gordonus & Cornejo, quòd ſi loquuntur de intentione privata concomitante, verum aſſerunt. Sed quicquid ſit de hoc, rectè ex ſupradictis Filliucius *tom.1.tract.12.cap.2.num.51.* infert: Primò licere Sacerdoti vt eſt privata perſona orare pro excommunicato, vel in *Memento*, vel in aliis partibus Miſſæ occultè & ſecretò, etiamſi excommunicatus eſſet denunciatus, quia etiamſi Miſſa ſit publicum ſuffragium, & Sacerdos exerceat publicum miniſterium, tamen non deſinit eſſe privata perſona, & poteſt ſimul etiam privatim orare, non tamen offerre Miſſam pro excommunicato, nec nominare illum in Canone, aut alia oratione publica.

4. Infertur ſecundò licere Sacerdoti, dum publicè orat in perſona Eccleſiæ, ſimul etiam intentione privata orare pro excommunicato, & facere pro eo eandem petitionem, dummodo exteriùs illum non nominet.

5. Infertur tertiò licere Sacerdoti totum pium opus dicendi Miſſam, vel Officium divinum, quatenus eſt proprium, per quod habet ſuum meritum, & ſatisfactionem, vel impetrationem ex opere operantis offerre pro excommunicato privata intentione. Ratio eſt, quia hoc modo illud opus aliàs publicum fit privatum, & de hoc nulla facta eſt prohibitio, quod non poſſit offerri pro excommunicato.

6. Nota, hîc etiam Hurtado docet *diſp.3.de excom. difficult 6. num.16.* celebrantem poſſe pro excommunicatis etiam non toleratis offerre actionem ipſam celebrandi quoad valorem privatum ipſi celebranti correſpondentem, quia verè eſt privatus & particularis.

RESOL. CXLI.

An declaratus per cedulones incurriſſe in aliquam excommunicationem, ſi intra terminum appellavit, poſſit liberè cum omnibus communicare?

Idem eſt de recuſatione judicis excommunicantis.

Et notatur appellationem legitimam, id eſt, ex rationabili cauſa factam antequam judex ferat excommunicationem ipſo facto ob peccatum factum impedire excommunicationis majoris incurſionem. Ex part. 5. tract.9. Reſol.30.

§.1. Hic caſus poteſt facilè occurrere, & reſponſio eſt affirmativa, quam tuetur noviſſimè Marcellus Vulpe *in praxi judiciali fori Eccleſiaſtici, cap.1. n.5.* & ante illum Genuenſis *in praxi Archiep.cap.22. n.1.* omnino videndus: quibus adde Cenedum *in Can. 99.q.45.n.45.* Humada *in leg.21. tit.9.p.1.gloſ.1.n.10. & gloſ.5.n.2.* Ioannem Valerum *in differ. utr. fori, verb. excom. differ.16. n.2.* Megalium *in 3.p. lib 3.q.1.cap.2. n.7.* Bonacinam *de cenſ.diſp.1.q.2.punct.2.n 8* Gordonum *in ſum. to.2.lib.7.q.3.c.5.n.31.* Bariolam *in Aphor. lit.E.verb.excomm.§.8.* Hugolinum *de cenſ.tab.1.c.21. n.10.* & ex Theologis Avila *de cenſuris p.2.c.5.diſp.5. dub.11. concl.2.* ubi ſic aſſerit: Appellatio ſuſpendit declarationem excommunicationis, v. g. Iudex declarat me incurriſſe excommunicationem latam ab homine, vel à jure; ego appello à declaratione, allegans quòd non feci id, propter quod erat impoſita excommunicatio, vel quòd factum eſt dubium, talis appellatio ſuſpendit declararionem; ſic gloſ.recepta, *c. punientes, §.quod ſi per viginti, verb. privatus, de elect. in 6.* Angel.*verb.appellatio* § 8. Navarr.5.*conſil.de ſent. excomm.conſil.12.& conſil.20.n.5.* Vnde talis denunciatus non eſt vitandus poſt appellaationem. Sic Navar. *conſil.12.* addit Navarr.*conſ.20.* quòd licèt à facto vero notorio non poſſit appellari, tamen à ſententia judicis declarantis factum eſſe notorium, poteſt appellari, quia judex poſſet hoc injuſtè declaraſſe. Hæc Avila *loco cit.* & eadem Hurtado *de excomm. diſp.13. diff.4.* ait: Appellatio à ſententia declaratoria excommunicationis non ſolùm devolvit cauſam ad Superiorem, ſed etiam ſuſpendit eam ſententiam, quia ſententia declaratoria non ſecum trahit executionem. Id autem quod dictum eſt de appellatione, dicendum etiam eſt de recuſatione judicis excommunicantis, quia eadem eſt ratio.

2. Notandum eſt etiam à fortiori appellationem legitimam (id eſt, ex rationabili cauſa) factam antequam judex abſolutè ferat excommunicationem ipſo facto ob peccatum factum, impedire incurſionem excommunicationis majoris (niſi quando judici conceſſum eſt, vt non obſtante appellatione procedat in cauſa) vt conſtat *ex cap. paſtoralis, 53. de appell. in 6.* quia, vt dicitur *in hoc cap.* per appellationem à puncto appellationis eximitur quis quoad eum articulum à poteſtate judicis, & ejus poteſtas dormitat, & vt dicitur *in cap. ſi à judice 10. eod.tit.* ejus juriſdictio ſuſpenditur, ergo latio excommunicationis poſt appellationem facta eſt nulla, vtpotè facta à non judice, ſeu à judice ſuſpenſo, & dormitante.

RESOL. CXLII.

An quis legendo inſcriptionem, ſeu titulum libri alicujus hæretici incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et quid, ſi legit Indicem, Præludia, Operis intentionem, Epiſtolam ad Lectorem, & his ſimilia?

Et an, in hoc detur parvitas materiæ?

Et quid eſt dicendum de legentibus, unam epiſtolam hominis hæretici, hæreſin continentem?

Et notatur non ligari hac cenſura legentem, retinentem, aut imprimentem epiſtolam, aut concionem, aut aliam papyrum hæretici ſolutam, & non in tractatus, aut formam libri concinnatam?

Et an ſi hæreſis una, vel altera, quæ continebatur in libro, penitus inveniatur abraſa, aut ea folia detracta, dicendū ſit ex ejus lectione non contrahi excommunicationem?

Et an ex pluribus ejuſdem operis voluminibus poſſit legi, in quo hæreſis non reperitur?

Et an, ſi liber unius voluminis in duo redigatur, alter illorum, in quo hæreſis non ſit, legi poſſit? Ex part.10. tract.12. & Miſc.2. Reſ.48. aliàs 47.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Dominicus Pueronus *in Comment. ad Bull. Cœnæ, cap.1. §. Ac eorundem libros, numero 184.* ubi ſic ait: Itaque ratione periculi, immo & odij, quod adverſus Hæreticos hac inhibitione intenditur, convenit inter omnes, nec in ea parte ubi ſcitur hæreſim non eſſe, nec de Religione tractari, poſſe legi. Quia qui librum prohibet, ſingulas etiam partes prohibere cenſetur, *argum. cap. in tit. de Regul. Iur. in 6. l. Iulianus, ff. de leg.3.* Potiori jure nec fas erit legere Indicem, Præludia, Operis intentionem, Epiſtolam ad Lectores, & his ſimilia; quia in his ſummatim Auctores, ea de quibus fuſius agunt, proponunt, ac inſinuant. Quibus adderem & Titulum; tum quia in eo forma totius operis inſpicitur, tum quia inibi ſolet opus cele

celebrari, & periculum eſt curioſitatis concipiendæ. Ita ille.

2. Sed hæc opinio mihi non placet, nam, vt obſervat Fagundez *in Præcept. Decalog. tom.1.lib.1.c.14. num.4.* & Becanus *in 2. part. Summa, cap.15. quaſt.1. num.8.* Excommunicatio Bullæ non fertur ratione periculi uniuſcujuſque particularis, ſed communis: Vnde nimis rigoroſè loquutus eſt Pueronus *ubi ſuprà* circa parvitatem materiæ, in legendis libris Hæreticorum, Hinc, vt alibi diximus magis placet ſententia Sanchez, Emanuelis Rodriguez, Vivaldi & Sà aſſerentium eſſe unam paginam, quod bene explicat Sanchez etiam quando liber fuerit ex voluminibus magnis, quæ vulgò vocantur, de Marca mayor. Ratio eſt, quia minor quantitas videtur inſufficiens (quidquid dicat Suarez *de Fide, diſput.20. ſect.2. numero 20.*) ad peccatum mortale, tam gravem cenſuram incurrendam. Et quamvis legat, non videtur legere librum hæretici, vt loquitur Bulla Cœnæ.

Alibi in to. 4 tr.3. Reſ 42 & hic inf. in tr 10. in Reſ.145 §. Notandum, & ſeq.& latè in Reſ.146.

3. Nota hîc etiam obiter, Vgolinum docere excommunicatione Bullæ Cœnæ ligari etiam illum, qui legit unam epiſtolam hominis hæretici hæreſim continentem. Ratio illius eſt, quia licet Bulla ſolius libri meminerit eo quod ſæpius libri, quam epiſtolæ ad manus veniant, & quod in libris, quam in epiſtolis frequentius hæreſes inſerantur; ubi tamen Legiſlator mentionem unius rei facit ob frequentiorem ejus uſum, non cenſetur excludere id, quod minus frequenter contingit, *argum. lib.1 Cod. de raptu virg.* Sed ex Fagundez *ibi ſuprà, num.11.* aſſerit, non ligari hac Cenſura legentem, retinentem, aut imprimentem epiſtolam, concionem, aut aliam papyrum hæretici ſolutam, & non in tractatus, aut formam libri concinnatam, eo quod pœnæ non ſint ampliandæ & in communi hominum uſu & loquendi modo hæc non dicuntur libri. Nec militat eadem ratio in his quam in libris; libri enim diutius permanent & latius extenduntur: in pœnalibus autem ita intelligenda res eſt, vt ſalventur verba pœnæ; & non extendatur amplius.

Sup. hoc in tom.4 tr 3. Reſ.45.

Sup hoc ibidem in §.2.

4. Sed vt verum fatear, ego ſententiæ contrariæ adhæreo, quam præter Vgolinum tenet Trullench *in Decalog. tom.1.lib.1.cap 3. dub.9 §.5. n. 6.* & Caſtrus Palaus, *tom.1. tract.4.diſp.2. punct.10. §.1. n.4.* Et ratio eſt, quia prohibitio librorum non eſt lex odioſa ſed favorabilis, quia eſt in favorem Fidei, & defenſionem Catholicorum.

5. Non tamen deſeram hîc pro curioſis adnotare Pueronum *ubi ſuprà num.180.* docere, quod ſi hæreſis una, vel altera, quæ continebatur in libro, penitus inveniatur abraſa; aut ea folia detracta, dicendum eſt ex ejus lectione non contrahi excommunicationem; quia tunc liber revera non continet hæreſim, nec adeſt reperiendi periculum. Vnde ſubdit, quod inconſequenter videntur loquuti; qui ex pluribus ejuſdem operis voluminibus alterum in quo hæreſis non reperitur, legi poſſe concedunt cum communi ex Vgolino, Sanchez, Bonacina, & Duardus *locis cit.* nec tamen, ſi liber unius voluminis in duo redigatur alterum illorum, in quo non ſit hæreſis, legi poſſe. Nam aut attenditur periculum hæreſis; & æquè benè effugitur in utroque caſu, aut odium hæreticorum, eorumque doctrinæ, & in neutro declinatur. Sed hæc omnia, præter DD. citatos, non admittunt Suarez, Alterius & alij.

Sup. hoc inferius in tr. 10 Reſ 145. §. Cavendum, in principio.

Sup.hoc ibidem §. vlt.

RESOL. CXLIII.

An ad evitandum excommunicatum ſufficiat tantum, vt ſit per publicam ſententiam damnatus de aliquo crimine, cui certum eſt eſſe annexam excommunicationem, vt v.g. de hæreticis, ſchiſmaticis, apoſtatis, ſimoniacis, &c. vel neceſſarium ſit, vt ſpecialiter, & expreſsè denunciata ſit excommunicatio? Ex part.5. tract.9. Reſol.62.

§.1. Hoc ſufficere putat Sotus *in 4. diſt.1. qu.5. art.6. & diſt.22. q.1. art.4.* Henriq. *lib.13. cap.5.n.4.* Suarez *de cenſ.diſp.9.ſect.2. n.10.* & Gutierrez *in can. lib.1. cap.1. num.42.* ubi ſic ait: Obſervandum eſt quòd nomine excommunicatorum nominatim veniunt hæretici, ſchiſmatici, & apoſtatæ, ſi ſint hæreſis, apoſtaſiæ, & ſchiſmatis condemnati, atque etiam ſimoniaci, & omnes, qui per ſententiam fuerint pronunciati, & condemnati alicujus criminis, cui annexa ſit excommunicatio, & præterea quicumque nomine proprio propter aliquod delictum fuerit denunciatus.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ.3. curſim in fine, & in Reſ. 125 §. Notandum, & in Reſ.134. ad med. & inf. in tr.2. Reſ.59. per tot.

2. Sed licèt hæc ſententia ſit probabilis, probabilior mihi videtur contraria. Dico igitur non ſufficere vt lata ſit ſententia qua aliquis ſit damnatus, ac denunciatus de aliquo crimine, cui annexa eſt excommunicatio, vt evitari debeat, ſed ulteriùs requiri vt expreſsè ſit denunciatus excommunicatus. Ratio eſt, quia *in d. Extravag. ad evitanda*, dicitur neminem teneri evitare excommunicatum, niſi cenſura fuerit denunciata contra perſonam ſpecialiter & expreſsè: at verò quoties quis denunciatur de ſolo crimine, cui conſtat excommunicationem annecti, non eſt denunciata cenſura ſpecialiter, & expreſsè, ſed ſolùm virtute, & per quamdam conſequentiam. Accedit quòd cùm decretum d. Extravag. in favorem animarum emanaverit, potiùs eſt extendendum vt requiratur expreſſa ac formalis cenſuræ declaratio, quàm reſtringenda, vt ſufficiat tacita ac virtualis. Idem dicendum quamvis in ſententia declaretur illum eſſe hæreticum, vel alterius criminis reum, & incurriſſe omnes illius pœnas ac cenſuras, quia adhuc non eſt ſpecialiter & expreſsè denunciata excommunicatio. Ita Coninch *de Sacram.diſp.14 dub.2. n.10.* Reginaldus *in praxi tom.1 lib.1.cap.10 n.118.* Sanchez *in ſum. tom,1. lib.2. cap.9. num.4.* & alij penes ipſos.

RESOL. CXLIV.

An licitum ſit communicare cum hæretico, in quem lata eſt ſententia eum hæreticum declarans, vel neceſſarium ſit, vt publicè, & nominatim, atque expreſsè denuncietur excommunicatus?

Et doctrina hujus quæſtionis eſt applicanda omnibus delictis ſecum ferentibus excommunicationem. Ex part.5. tract.14. & Miſc.2. Reſ.97.

§.1. Negativè reſpondet Suar. *tom.5 diſp.9.ſect.9. n.10.& de fide, diſp.21 .ſect.3.n.7.* Gutierrez *in qq. can.lib.1.cap.1.n.42.* Sotus *de juſtitia, lib.9. q.1. art.8. ad 1.* Henriquez *lib.13.cap.5. n 4.* & alij, quia cùm publicè denunciatur excommunicatus, publicè ac nominatim conſtat de ejus excommunicatione: ergo.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis ejus not.

2. Sed contrariam ſententiam tenet Sanch. *in ſum. to.1.lib.2.c.9.n.4.* ubi docet hæreticum in tali caſu non cenſeri nominatim excommunicatum, nec eſſe vitandum, donec expreſsè denũcietur excommunicatus; & ratio eſt, quia in Cõcilio Conſtantienſi dicitur neminem teneri vitare excommunicatum, niſi cenſura fuerit à judice denunciata contra perſonam ſpecialiter, & expreſsè. At quoties quis denunciatur de ſolo crimine, cui conſtat excommunicationem annecti, non eſt denunciata cenſura ſpecialiter, & expreſsè, ſed ſola virtute, & per quamdam conſequentiam, ergo, &c.

Dicen

3. Dicendum eſt igitur ex ſupradictis opinionibus cum Hurtado de Mendoza *in 2.2. vol. 1. diſp. 76. ſect. 1.* §. 10. quòd ex opinione Suarez ſequitur nos non poſſe communicare cum hæretico damnato ab Inquiſitoribus. Ex opinione Sanchez ſequitur oppoſitum. Et nota quòd ſupradicta doctrina applicatur omnibus delictis, ſecum afferentibus excommunicationem.

RESOL. CXLV.

An nominatim denuntiatum, vel publicum Clerici percuſſorem in uno loco, tenear vitare in alio, ubi delictum eſt occultum? Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 134.

up. hoc in .3. tr. 3. ex doctrina ef. 21. reci- anter in §. lt. in fine.

§. 1. ABſolutè affirmativam ſententiam tenet Bonacina *de cenſ. diſp. 2. q. 2. punct. 6.* §. 2. *n.* 48. tum quia experientia conſtat delicta unius publica in uno loco præſcribi ad alia loca; tum quia delinquens amiſit jus ad ſuam famam per publicitatem, ſeu notitiam publicam delicti; tum quia tenemur obedire præcepto Superioris præcipientis vitandum eſſe excommunicatum non toleratum, (& excommunicatio ſuum utique præſtat effectum,) tum quia excommunicatus faciliùs reſipiſcet, ſi ubique evitetur. Neque obſtat ipſum excommunicatum hoc malè accepturum, & inde triſtitiam paſſurum, hoc enim ſibi debet imputare, cum ego habeam jus permittendi illius contriſtationem ob præceptum Eccleſiæ, & ob ipſius excommunicati utilitatem.

2. Quod reſpondent communiter talem in publico vitandum non eſſe, ſed in occulto. Ratio eſt, quia à lege antiqua recedendum non eſt, niſi quatenus in lege nova exprimitur, *l. præterea, in fine, C. de appellat.* Cùm igitur in Extravagan. Conſtantienſi nihil decretum ſit circa modum excommunicatum vitandi publicè, an occultè, ſed ſolùm circa qualitatem excommunicatorum, utrùm denunciati ſint, necne, ideò ſtandum eſt juri antiquo *cap. cum non ab homine, de ſententia excommun.* ut excommunicati (intellige nunc denunciatos) publicè vitentur, ſi eorum excommunicatio publicè nota ſit; occultè verò ſi publicè ignota ſit. Et ita docet Sylveſter *ver. excommunicatio, 5. num.* 2. Armilla *eodem ver. num.* 61. Sanchez *in ſumma t. 1. lib. 2. cap. 11. num.* 20. Avila. Layman *ubi infrà.* Vaſquez *de excommunicatione, dub.* 8. *num.* 2. Henriquez *lib. 13. cap. 24. n.* 1. & alij.

3. Verùm ſententiam aſſerentem ſupradictum excommunicatum non ſolùm in publico, ſed neque in occulto vitandum eſſe, puto probabilem eſſe. Et ideò Ioannes Præpoſitus *in tertia part. quæſt. 2. de excommunicatione dub. 16. num.* 114. ſic ait: Nominatim excommunicatus juxta ſupradictam explicationem eſt ubique vitandus, ut in ſuperioribus diximus; non eſt tamen improbabile, quòd ſi is aliò ſe transferat, ubi cenſura paſſim ignoretur, is qui novit cenſuram, non teneatur illum vitare. Avila quidem concedit de communicatione publica, in qua ſentit non poſſe vitari; aſſerit tamen debere vitari in occulto, videri poteſt 2. *p. cap. 6. diſp. 11. dub.* 12. Alij cenſent etiam in publico vitandum, quantum ſcilicet fieri poteſt ſine ulla ejus nota; ſed quod diximus, eſt probabile, etiam de communicatione occulta. Ita Præpoſitus & alij citati ab Henriquez *lib. 13. cap. 6. in gloſſa litt. C.* & quoad publicum percuſſorem Clerici hanc ſententiam admittit etiam Avila *ubi ſuprà*, ubi ſic ait: Vir quidam doctus licèt admittat concluſionem reſpectu illius, qui eſt publice denunciatus in una civitate, non tamen admittit reſpectu illius, qui in una civitate eſt notorius percuſſor Clerici, & in alia eſt occultus, nam de hoc dicit, quòd non teneor illum vitare, non ſolùm publicè, verùm nec occultè, & ait eſſe de mente Durandi *in 4. diſt. 18. quæſt. 5. circa finem* & Paludani *quæſt. 6.* dicendum quòd quando aliquis eſt publicè excommunicatus in uno loco, non debet cenſeri publice excommunicatus in alio. Et probat hanc ſententiam, quia iſte in hoc loco non eſt notorius percuſſor Clerici; & poteſt confirmari. Primò. Nam poſt Concilium Conſtantienſe, ut ego teneat vitare etiam in occulto percuſſorem Clerici, requiritur, quòd ſit notorius percuſſor; ſed in hoc loco non eſt notorius Clerici percuſſor, ergo. Secundò, nam hæc notorietas percuſſionis Clerici non eſt per ſententiam judicis, ut ſuppono, ſed tantùm per notorietatem facti, ergo ubi factum eſt occultum, non eſt notorius percuſſor Clerici. Propter quæ videtur mihi hæc ſententia valdè probabilis, præcipuè cùm favores ſint ampliandi. Ita Avila, quem noviſſimè ſequitur Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. capit. 5. numero* 4.

RESOL. CXLVI.

An quis poſſit reſalutare excommunicatum non toleratum, vel reſpondere ejus chartis? Ex part 5. tr. 9. Reſol. 116.

§. 1. NEgativè reſpondet Navarrus *cap. 27. num.* 20. Toletus *lib. 1. c. 12. n.* 4. Avila *p. 2. c. 6. diſp. 9. dub. 9.* & Hurtado *diſp. 9. de excommun. diff.* 1. *num.* 4. ubi contra Henriquez & Coninch putat non ſolùm prohibitum eſſe ſalutare excommunicatum, ſed etiam reſalutare, & ita etiam docet Gordonus *in ſumm. t. 2. lib. 7. q. 10. cap. 5. num.* 60.

2. Sed ego puto ſententiam affirmativam probabiliſſimam eſſe, quam præter Henriquez & Coninch docet Præpoſitus *in 3. part. quæſt. de excommun. dub.* 14. *num.* 95. Filliucius *tom. 1. tr. 13. cap. 5. num.* 84. Ioan. Franciſcus Suar. *in Enchirid. lib. 6. ver. excommunicatio* §. *vale.* Reginaldus *tom. 1. lib. 71. diſp. 1. cap. 12. numero* 81. & noviſſimè alter Henriquez, Ioannes Sc. *in Compend. caſ. moral. cap. 20. n.* 20. ubi ſic ait. [Adviertete, que quando el deſcomulgado ſaluda à otra perſona, o eſcrive alguna carta, ſe le puede bolver à ſaludar, y reſponder a la carta, porque eſto no es ſaludarle, ni eſcrivirle, ſino pagar una deuda, lo qual no ſe prohibe por derecho alguno.] Sic ille. Adde quòd multi Doctores aſſerunt per particulam *Vale*, ſolùm prohiberi ſalutationem verbalem, non autem aliis ſignis factam, ut aperiendo caput, aut aſſurgendo, &c. Ita Sayrus *lib. 2. cap. 3. n.* 7. Cujus opinionem ſequens aſſerit Megalius *in 3. part. lib. 2. cap. 5. q. 3. n.* 19. excuſandos eſſe à peccato, & incurſione excommunicationis, & ideo Turrianus *lib. 2. diſp. 13. dub.* 1. docet, prohibitionem ſalutationis in noſtro caſu intelligi eam per verba, ita ut non ſit prohibitum aliud ſignum reverentiæ, v. g. aperire caput, & hujuſmodi ſigna, quæ urbanitatis cauſa fieri ſolent ex communi hominum more, ſed pro contraria ſententia adducit Vaſq. *de excom. dub.* 8. *n.* 5. & Suarez *diſp. 15. ſect.* 1. Vnde puto utramque probabilem. Vide etiam Mercerum *in 3. part. de Sacr. q. 21. dub.* 10. & Fabrum *de cenſ. in 4. ſent. diſt. 25. qu. 1. diſp. 4. cap. 6. n.* 196. & Layman *lib. 2. tr. 5. part. 2. cap. 2. n.* 16.

RESOL. CXLVII.

An in communicatione cum excommunicato non tolerato detur parvitas materiæ?
Et quid in Divinis, & Sacris?
Et quid, ſi communicet in crimine crimnoſo, vel in aliis caſibus, in quibus fideles communicando cum ex-

communicato incurrunt majorem excommunicationem?

Et an ſi excommunicatus judicet, peccet mortaliter?

Et quid, ſi unum tantum teſtem recipiat, vel quid ſimile?

Et quid, ſi aliqui legunt officium divinum cum excommunicato?

Et an excommunicatus agens in judicio regulariter loquendo, non peccet mortaliter ratione parvitatis materiæ, & ſecus ſi ſæpius agat?

Et tandem quæritur, an lavari interdum cum Iudæo in balneo, nonnunquam excipere, vel excipi in convivio; & alia hujus generis rarius effecta ſint tantum peccatum veniale ob materiale vitatem? Ex part. 5. tr. 5. Reſol. 21.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 133. per totam.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Avila *de cenſ. p. 2. cap. 6. diſput. 8. dub. 3. concl. 2.* ubi ſic ait: Vtrùm fideles ſemper peccent mortaliter communicando cum excommunicato in rebus prohibitis? Primò ergo dico, quòd ſi communicent cum illo in rebus ſecundi generis, eſt peccatum mortale ex genere ſuo, dico *ex genere ſuo*, nam ex parvitate materiæ erit veniale, ut ſi audiret ſimul cum excommunicato non tolerato parvam partem Miſſæ, v. g. uſque ad Evangelium, vel illud, quod dicitur poſt conſumptionem corporis, & ſanguinis Chriſti. Secundò dico quòd ſi communicent in rebus ſecundi & tertij generis, tantùm eſt veniale, niſi communicent in crimine crimi-noſo, vel in aliis caſibus in quibus fideles communicando cum excommunicato incurrunt majorem excommunicationem, vel in contemptum Eccleſiæ Ita Avila, qui etiam *concl. 1.* notat, quòd ſi excommunicatus judicet, peccat mortaliter, quia uſurpat juriſdictionem, cùm ligata ſit ejus poteſtas, & ideò facit injuriam ei, qui communicavit juriſdictionem, cujus actum uſurpat. Vſurpare autem juriſdictionem eſt res graviſſima, niſi aliquando excuſetur ex levitate materiæ, ut ſi recipiat unum tantùm teſtem, tunc enim venialiter tantùm peccabit. Ita ille. Hinc Ægidius Coninch *de Sacr. diſp. 14. dub. 14. n. 146* docet, quòd communicatio in Sacris cum excommunicato eſt prohibita ſub mortali, ſed excipit caſum, quod hæc communicatio eſſet valdè exigua, ut quando excommunicatus tranſeundo per templum ibi attentus hæreret donec unus brevis Pſalmus caneretur, ut notat Avila, *p. 2. cap. 6. diſp. 8. dub. 3. concl. 1.* idémque addit dicendum eſſe de communicatione, qua aliqui ſimul legunt aliquoties Officium divinum privatim, quia hæc non continet illam repugnantiam cum fine legis, quam continet ea, quæ fit in officiis publicis.

Sup. hoc inf. Reſ. 149. §. Notandum eſt, curſim poſt med. Et pro ſi excommunicatus judicet, contento in hoc textu ſup. in Reſ. 21. &c.

Et pro hac communicatione in Sacris lege ſup. doctrinam Reſ. 133.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 131. per totam.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 115. &c.

2. Et tandem non deſinam hic adnotare id, quod docet Bonacina *de excom. diſp. 2. q. 2. punct. 7. n. 11.* nempe excommunicatum agentem in judicio, regulariter loquendo, non peccare mortaliter ratione parvitatis materiæ, ſecùs ſi ſæpiùs agat.

3. Notandum eſt etiam hìc obiter cum Hurtado de Mend. *de fide vol. 1. diſp. 76. ſect. 2. §. 45.* quod lavari interdum cum Iudæo in balneo, nonnunquam excipi, vel excipere convivio, & alia id genus rariùs effecta, non ſunt peccata mortalia, ſi deſit occaſio ruinæ, ſed eſt peccatum veniale ob materiæ levitatem.

RESOL. CXLVIII.

An licitum ſit communicare cum excommunicato tolerato, ac ſi non eſſet excommunicatus non ſolùm in humanis ſed etiam in Sacramentis, & in quibuſcumque aliis divinis? Ex part. 5. tr. 9, Reſ. 117.

Sup. hoc pro communicatione in humanis, & civilibus in Reſ. ſeqq. & in aliis ejus not. & pro in divinis, & quibuſcumque Sacramentis in Reſ. not. ſeq. quamvis in duabus Reſ. ſeqq. ſit quæſtio pro excommunicatis non toleratis.

§. 1. Caſus eſt frequentiſſimus, & ad illum negativè reſpondet Avila *par. 2. cap. 6. diſp. 8. dub. 1. concl. 3.* ubi ſic ait: Quando ipſe excommunicatus toleratus non ſe ingerit, neque eſt paratus ad communicandum cum aliis, non eſt licitum fidelibus illum provocare, vel invitare ad communicandum in divinis, neque in humanis, ſed ipſe peccabit in hoc, & excommunicatus ipſe peccabit communicando, quamvis ſit inductus, vel invitatus. Hanc tenet expreſsè Cajet. *ver. abſolutionis impedimenta.* Sylv. atque alij DD. Probatur primò, excommunicatus ipſe peccat tunc communicando, ergo etiam alij peccabunt invitando eum, cùm non ſit paratus. Secundò Concil. Conſtant. noluit in aliquo favere ipſis excommunicatis toleratis, ſed ſi talis excommunicatus licitè poſſet communicare cum fidelibus quotieſcumque invitaretur ab illis, etiam nulla interveniente neceſſitate, multum redundaret in favorem excommunicati, & ferè nullum præſtaret illi impedimentum excommunicatio, ergò. Tertiò, nam ſi prima opinio eſſet vera, etiam haberet locum in receptione Sacramentorum, quod tamen negant, communiter, ergo, &c.

2. Sed ego contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Hurtado *diſput. 2. de excomm. diff. 4. numero 13.* ubi docet fideles poſſe licitè abſque ulla prohibitione divina & naturali communicare cum excommunicato tolerato, ac ſi non eſſet excommunicatus, non ſolùm in humanis, etiam eum provocando, in quo DD. convenire videntur, ſed etiam in Sacramentis, & in quibuſcumque aliis divinis. Quia Eccleſia *in Extravag. ad evit. ſcandala*, id conceſſit & indulſit fidelibus, dum dixit, *Nemo prætextu cenſuræ abſtinere teneatur*, &c. Quia ſi ſuppoſita excommunicatione fideles indirectè ne cooperentur cum excommunicato, aut ne illum inducant ad communicationem activam, vel paſſivam, tenerentur abſtinere, non diceretur in Extravag. ita ſimpliciter & abſque ulla reſtrictione neminem teneri abſtinere à communicatione prætextu cenſuræ, id eſt, quamvis ille, cum quo communicat ſit cenſura innodatus. Et confirmatur, quia ſi fideles non poſſent omnino liberè abſque peccato aliquo cum excommunicato tolerato communicare, ac ſi non eſſet excommunicatus, non ſatis conſultum fuiſſet ſcrupulis conſcientiarum timoratarum, ut ibi conſuli intenditur, & hanc ſententiam docet Ledeſma *in 2. 2. p. 4. q 5. art. 6. dub. 13.* & probabilem eſſe fatetur ipſemet Avila *loco citato*.

Sup. hoc in t. 1 tr. 1. Reſ. 17. & in cæteris aliis ejus not.

RESOL. CXLIX.

An communicatio in humanis, & civilibus cum nomitim excommunicato, vel denunciato ſit peccatum mortale?

Et an communicans cum prædicto excommunicato nominatim præter peccatum veniale incurrat etiam excommunicationem minorem?

Et an detur aliquis caſus, in quo incurrat etiam excommunicationem majorem? Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 2.

* Sup. hoc in Reſ. ſeq. & lege doctrinam Reſ. præteritæ, & ne prætermittas videre in t. 9. tr. 13. & Reſ. 4. §. Sed dices, & totam doctrinam Reſ. 9 ſignâter à verſ. cæterum, §. 1. & ſeq. quamvis in Reſ præterita quæſtio ſit pro excommunicatis toleratis.

§. 1.* Caſus quotidie accidit, & affirmativè videtur reſpondendum per textum *in c. ſacris, de his quæ vi.* ubi abſolutè deciditur communicationem cum excommunicato eſſe peccatum mortale. Et *in cap. exceptionem, de exceptionibus*, dicitur communicationem cum excommunicato in periculum animæ redundare, quod de ſolo peccato mortali verificandum videtur. Et ita hanc ſententiam docet Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſtinct. 25. quæſt. 1. diſp. 4. c. 2. n. 51.* ubi ſic ait: Hæc communicatio, licèt ex ſuo genere ſit peccatum veniale, tamen quatenus ſpecialiter eſt prohibita, eſt peccatum mortale, & hoc modo intelligendum eſt *cap. ſacris, de iis quæ vi*, & alia jura, in quibus dicitur peccare mortaliter eum, qui communicat cum

excom

excommunicato, ſenſus enim eſt, quòd licet ipſa communicatio ex genere ſuo ſit peccatum veniale, tamen quatenus eſt prohibita, eſt peccatum mortale, & hoc eodem modo videntur intelligere velle Doctores, dum dicunt communionem, cum excommunicato eſſe peccatum veniale, & tamen per illum incurri excommunicationem minorem, cùm teneant excommunicatum minori excommunicatione eſſe privatum participatione paſſiva Sacramentorum, certum eſt enim per peccatum veniale neminem excludi à perceptione Sacramentorum. Vnde cùm quis per excommunicationem minorem excludatur à participatione paſſiva Sacramentorum, ſequitur eſſe peccatum mortale. Non ergo poteſt intelligi veniale, vt ipſi quoque tenent, niſi prædicto modo, qua in re ipſi ſunt valdè obſcuri.

2. Sed his non obſtantibus abſolutè, & ſine ulla diſtinctione aſſerunt DD. communicationem in humanis, in noſtro caſu eſſe tantum peccatum veniale. Ita Cornejo *in 3 p.tract.5. de excom. diſp.*10 *poſt* §.10. *dub.*1. Ioan. de la Cruz *in director. conſcien. part.*2. *de excomm. ante dub.*14 *n.*14. Turrian. *de cenſ. lib.*2. *diſp.*12. *dub.*1. Sylv. *in* 3. *p. D. Th. q.*23. *art.* 3. Mercerus *in* 3. *p. de Sacram. q.*21. *dub.*10. Avila *de cenſ. part.*7. *cap* 6. *diſp.* 8. *dub.*3. Sayr. *lib.*2 *cap.*11. *n.*3. Suar. *tom.*5. *diſp.*15. *ſect.*1. *n.*2. Sotus *in* 4. *diſt.*22. *q.*1. *art.*4. Emanuel Sà *verb. excommunicatio, n. vlt.* Henriquez *lib.*13. *cap.*8. *n.*1. Toletus *lib.*1. *cap.*11. *in* 3. & hanc opinionem probabilem, & in praxi ſecuram eſſe docet Ioan. Præpoſitus *in* 3. *part. q.*2. *de excomm. dub.*15. *n* 99. Et ratio eſt, quia materia hujus communicationis levis eſt in civilibus, & ſecundùm ſe, & in ordine ad legem excommunicationis, cùm ita indirectè tantùm, & ſecundariò prohibeatur, unde tam ipſe excommunicatus cum aliis, quàm cæteri communicantes cum ipſo in humanis & temporalibus peccant tantùm venialiter. Et hanc ſententiam veram eſſe puto contra Coninch *de Sacram. diſput.*14. *dub.*14 *n.*149. Suarez *loco citato, n.*11. Filliucium *tom.* 1. *tract.*13. *cap.*3. *num.*43. *& cap.*5. *num.* 92. etiamſi cum excommunicato vitando frequentiſſimè quis communicet, etiam in tali caſu non peccatur, niſi venialiter. Ita Alterius *lib.*1. *diſput.*12. *cap.*6 Sayrus *num.*4. Avila *concl.*2. & Reginaldus *tom.*2. *lib.*31. *cap.*13. *num.*92.

3. Notandum eſt tamen hîc primò cum Hurtado & DD. citatis, communicationem aliàs ex objecto venialem; poſſe fieri mortalem ex circumſtantia aliqua, vt ex circumſtantia contemptus, ſi ex eo fiat, vel ex circumſtãtia ſcandali, vt ſi ex communicatione cum excommunicato ipſe excommunicatus animetur ad perſeverandum in ſua contumacia mortali, quod rarò eveniet. Imò hoc eſt communicare cum excommunicato in * crimine crimino ſo, vel ex circumſtantia finis noviter intenti à judice ad noviter prohibendam communicationem cum excommunicato, vt contingit, quando fertur excõmunicatio major contra communicantes, ſeu participantes cum excommunicato.

Sup. hoc cõtemptu melius in to.6. tr.1. Reſ 57. §. Vnde, ante med. verſ. ſecundo.

* Et pro in crimine criminoſo contento in hoc textu ſup. in Reſ. 147. §. 1. curſim ante med. verſ. niſi communicent.

4. Notandum ſecundò in tali caſu præter peccatum veniale incurri etiam excommunicationem minorem, vt patet *ex cap. à nobis* 2. *de exceptionibus*, niſi in quibuſdam caſibus, in quibus incurritur excommunicatio major, de quibus vide Hurtadum *loco cit. difficult.*3. Sed regulariter hi caſus non occurrunt.

RESOL. CL.

An communicare cum excommunicato non tolerato in rebus Politicis, & Civilibus ſit tantum peccatum veniale?

Sed difficultas eſt, an extra prædictas cauſas in hoc verſu incluſas, utile, lex, humile, res ignorata, neceſſe, *ſi quis communicet cum excommunicato denunciato in Civilibus peccet mortaliter?* Ex part.7. tract.11. & Miſc.2. Reſ.47.

§.1. Eſſe peccatum communicare cum excommunicato ſecluſis aliquibus cauſis hoc verſu incluſis; *Vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe*; communiter tenent Doctores; ſed difficultas eſt an extra prædictas cauſas, ſi quis communicet cum excommunicato non tolerato in civilibus, peccet mortaliter? Et negativè noviſſimè reſpondet Stephanus Baunius *in Theol. mor. part.*2. *diſput.*6. *quæſt.*5. ubi ſic ait: Dico tertio, communicare cum non tolerato in rebus tertij generis, hoc eſt politicis, ac civicis quæque nobis cum infidelibus ſunt communes, non eſſe communiter niſi veniale.

Sup. hoc in Rei præterita & lege etiam doctrinam Reſ. & §§. ejus primæ not.

2. Quia non ſunt hæ niſi quid leve, nec proinde cum contemptu conjunctæ clavium, aut Eccleſiæ, Paludan. *in* 4. *diſt.*18 *quæſt* 6. *art.*3. Adrianus *in* 3. *q. de clavibus except.*8. Theſaurus *in part.*2. *praxis Eccleſiæ cap.*4.

3. Quam ſententiam Sotus *in* 4. *diſt.*22. *queſt.*1. *art.*4. aſſignat cunctis Theologis, quos aſſerere ait in communione civili, ineſſe tantum levem culpam, extra tempora ante patefacta, pro qua opinione ſunt hæc argumenta.

4. Primum, quod veri ſpeciem nullam habeat, velle Eccleſiam matrem utique ſapientiſſimam, æternis aliquem addici flammis, ob colloquia, verbaque aliquot, temerè cum excommunicato habita, id enim nec communis boni ratio, nec lex charitatis permittit.

5. Quid quod ejus pœnæ nulla extent in canone veſtigia? quod nonniſi gravia crimina, quæque mortifera, turpique animum macula inquinant, plecti hac pœna ſint ſolita? cujuſmodi vocem eſſe aliquam conſultè non ſatis prolatam, quis dicet?

6. Sanè cum tam ſint homines ad loquendum proclives, non decuit iis ab Eccleſia peccandi cauſam objici, non eorum conſcientiis laqueum injici, non ob ſolita humanitatis inter ſe officia, hominiſque unius cujuſpiam ſalutationem, multos æternæ damnationis mortiferæque noxæ periculo objicere, quod tamen faceret, ſi communionem cum excommunicato in re temporaria, ac civili fidelibus lethalem eſſe vellet.

7. Objiciunt adverſæ partis defenſores, ac patroni, quod præcepti cujuſlibet Eccleſiaſtici violatio, crimen habeat, quo proinde cavere non poſſe aſſerunt, qui legem de excommunicato vitando, ejúſque congreſſu, collocutione & conſuetudine, non ſervant.

8. Reſpondendum, non omnia Eccleſiæ præcepta, eaque præcipuè, quæ pœna nocentes afficiunt, obligare ad mortale, ſicut nec cuncta divina, vt eſt præceptum de vitanda communione excommunicati in humanis, cui qui non paret, peccatum quidem contrahit, ſed non lethale ob levitatem materiæ. Ita Baunius; qui *paulò infrà* ſic etiam aſſerit: Sanè conſtat eos qui communicant cum excommunicato in politicis, & merè civilibus negotiis vt ſunt humana commercia, convictus quotidiani, in eo non peccare niſi venialiter, quia talis communicatio eſt res levis, nec primò & per ſe repugnans fini cenſurarum, qui eſt communicatio in rebus Eccleſiaſticis, & ſpiritualibus, non autem in politicis, niſi indirectè ac ſecundario. Ita ille. Sed de hac quæſtione à nobis alibi actum eſt.

Alibi in Reſ. quæ hic eſt antecedens.

RESOL. CLI.

An liceat communicare cum excommunicato in diverſa menſa.

Idem eſt de lecto.

Et an prohibeatur hæc communicatio etiam in diverſis menſis, facto convivio in eadem domo, & eodem tempore per modum vnius?

Et quid, ſi in prædicto caſu menſæ ſint in diverſis cubiculis? Ex p.5. tract.9. Reſ.121.

§.1. AD hoc dubium ita reſpondet Avila *part.2. cap.6. diſp.9. dub.7.* ubi ſic ait: Contingere poteſt quòd menſæ ſint materialiter diverſæ, & nihilominus ſit communicatio in menſa, ut ſi multi invitati ad idem convivium comedant in diverſis menſis intra idem cubiculum, imò etiam in diverſis cubiculis. Sic ille. Cui adde Præpoſitum *in 3.p. q.2. de excomm. diſp.14. n.96. in fine*, & Cornejo *in 3. p. tract.5. de excomm. diſp.10.* §.10. *q.vlt.* vbi quærens quid prohibeatur nomine menſæ? reſpondet prohiberi participationem in communi cibo & potu, unde non licet comedere & bibere ſimul cum excommunicato in eadem menſa, neque in diverſis quando ad idem convivium ſpectant, etſi ſint in diverſis cubiculis, quia cùm ad idem convivium ſpectent, eadem menſa debet cenſeri. Sic Cornejo. Qui tamen addit ab hoc vltimo, quando menſæ ſunt in diverſis cubiculis, diſſentire Durandum *in 4. diſt.18. q.5. num.7.* & Suar. *diſp.15. ſect.1. num.7.* quibus ego addo Mercerum *de Sacram. in 3.p.q.21. dub.10.* ubi ſic ait: Addit Navarrus prohiberi convivium etiam in diverſis menſis factum in eadem domo & eodem tempore per modum vnius: ut ſi quis invitaret multos, quos una menſa non caperet, quod videtur verum, ſi menſæ ſint ordinatæ in eodem refectorio, vt componant unam artificialiter; ſecus fortè ſi ſint in diverſis cubiculis. Hæc ille, & Bonacina *de cenſur. diſput.2. quæſt.2. punct.6.* §.2. *num.6.* Vnde puto hanc ſententiam probabilem eſſe.

2. Notandum eſt etiam cum Avila *ubi ſuprà*, quòd ſi in aliquo hoſpitio ſit aliqua menſa mediocris longitudinis, & in una parte menſæ comedat excommunicatus non toleratus, & in altera parte comedat alter non excommunicatus in eodem tempore nullam facientes ſocietatem, ſed unuſquiſque per ſe, non cenſentur communicare in menſa, quamvis iidem cibi apponantur illis, quia illa ſunt diverſa veluti prandia, ſic aliqui viri docti. Dixi *mediocris longitudinis*, nam quando menſa eſt parvula, cenſebitur communicatio in menſa. Hæc Avila. Sed quoad hoc ultimum tu cogita, quia quando caſu & abſque ſocietate comeditur, quamvis fiat in eadem menſa, licèt parvula, tunc verè unus non communicat cum altero per modum ſocietatis ergo; & ideo ex Suarez Hurtado *diſp.9. de excomm. diff.1. num.6.* docet, loquens de cohabitatione ſignificata per particulam, *communio*, quòd non prohibita ſit, quando caſu, & ſolùm materialiter accidit, etiam in eodem lecto. Si igitur quis non dicitur communicare cum excommunicato, ſi caſu communicat, & dormiat cum illo in eodem lecto, dicendum eſt etiam non communicare cum illo, ſi comedat in eadem menſa, licèt parvula, quando, v. g. ſi aliquis in eodem hoſpitio pernoctaret, & una menſa, licet parvula, aſſignaretur ſimul cum excommunicato, vt de eodem lecto diximus cum Hurtad. *ſuprà*, & dicit Mercerus *de Sacr. in 3. p. q.21. dub.10.* Præpoſitus *in 3.p.q.2. de excom. dub.1. n.96.* & Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſt.25. q.1. diſp.4. cap.6. n.107.*

RESOL. CLII.

An ſponſus excommunicatus poſſit communicare cum ſponſa?

Et diſtinguitur inter ſponſas de futuro, & de præſenti? Ex p.5. tract.9. Reſ.126.

§.1. NEgativè reſpondet Sanchez *lib.9. diſput.14. n.8.* Sayrus *lib.2. cap.10. num.7.* Filliucius *tom.1. tract.13. cap.6. n.105.* & alij. Sed hæc opinio procedit quoad ſponſos de futuro, quibus viri, & uxoris nomen convenire non poteſt; ſed ſecus dicas quoad ſponſos de præſenti, quamvis per copulam matrimonium non conſummaverint, quia nuptias non concubitus, ſed conſenſus facit, *l. nuptias, ff. de reg. jur.* Vnde meritò poſt Covarr. *in 4. Decretal. 2.p. cap.1. in initio, n.2.* & alios, quos ſequitur, Gutierrez *de jur. confirm. part.1. cap.51. n.2.* omnia jura loquentia de marito & uxore accipienda eſſe, quando matrimonium per verba de præſenti contractum eſt, licèt copula non ſit ſecuta.

RESOL. CLIII.

An uxori liceat, communicare cum marito excommunicato?

Et quid, quando excommunicatio eſt cauſa matrimonij?

Et alij caſus excipiuntur in textu hujus reſolutionis, in quibus uxor non poteſt uti communicatione viri excommunicati?

Et difficultas adhuc ſupereſt, an ſi mulier ſcienter contraheret matrimonium cum excommunicato, poſſit cum illo communicare? Ex part.5. tractat.9. Reſol. 122.

§.1. REſpondeo uxorem non peccare cohabitando cum marito excommunicato, nec communicando etiam cum illo non tolerato, tam in petitione, & redditione debiti, quàm in omnibus aliis obſequiis & actibus quæ ad matrimonium ſpectant, vt in gubernatione domus, in communi menſa, in familiari colloquio, & cæteris omnibus, ac ſi excommunicatus non eſſet, *ex cap. quoniam nullus 11. q.3.* ubi abſolutè ſubtrahitur ab obligatione abſtinendi à communicatione cum marito, & cùm iſte favor ſit, non eſt cur limitetur. Excipitur primo quando excommunicatio eſt lata cauſa matrimonij, qualis eſt an ſit legitimè contractus; nam tunc abſtinere debet uxor à communicatione, vt fugiat periculum fornicationis. Excipitur ſecundò ſi conjuges eſſent divortio ſeparati, quia cùm ratione divortii ab obſequiis mariti libera ſit uxor, non poteſt cum viro excommunicato communicare durante divortio; verum eſt tamen poſſe cum ea reconciliari etiam durante excómunicatione, & cum eo habitare. Excipitur tertiò; quando communicatio eſt in his, propter quæ excommunicatio lata eſt, quia hoc eſſet communicare in crimine, quod nunquam licet, *cap. inter alia, de ſent. excomm.* Excipitur, quartò quando maritus excommunicatus eſt ſimul cum alio excommunicato, ita vt ſine utriuſque communicatione non poſſit uxor viri communicatione vti, unde ſi maritus invitet talem excommunicatum: non poteſt uxor in eadem menſa manducare. Excipitur verò quando vir eſt excommunicatus ob hæreſim, *arg. c. decrevit, de hæret. in 6.* & aliorum jurium, *28. q.2.* quamvis hoc non tam ſit propter cenſuram, quàm propter periculum infectionis, & hæc omnia docet Cornejo *in 3.p. tr.5. de excomm. diſp.10.* § 10. *dub.2. q.2.* & Gord. *ubi infrà, num.68.*

2. Sed difficultas eſt, an ſi mulier ſcienter contraheret matrimonium cum excommunicato, poſſit cum illo communicare: Prima opinio affirmat, & ita docet Avila *part.2. cap.6. diſp.11.* Coninch *de Sacram. diſput.14. dub.12. num.125 & 129.* Vgolinus *de cenſuris tab.2. cap.23.* §.6. quia verba Gregorii *in cap.* *quoniam*

quoniam multo 11.*q*.3. generalia ſunt. Secunda opinio negat. Ita D.Thom.*in* 4.*diſt*.18.*q*.2.*art*.4. Gordonus, *in ſumma, tom*.2.*lib*.7.*q*.10.*c*.6.*n*.72. Faber, *de cenſ. in* 4. *ſent.diſtinct*.25.*q*.1.*diſp*.4.*c*.7.*n*.217. Filliucius, *tom*.1. *tr*.13.*c*.6. *n*.103. Suarez, *diſp*.15.*ſect*.4.*n*.6. Cornejo, *in* 3.*part.tr*.5.*de excomm.diſp*.10 §.10.*dub*.2. Mercerus, *de Sacram.in* 3.*part.q*.21.*dub*.11.& ratio eſt, quia non videtur ut contractus factus in injuriam excommunicationis tribuat jus ad cõmunicationem per ipſam cenſuram. Confirmatur, quia ſi quis directè ſe obligaret ad cõmunicandum cum excommunicato, contractus eſſet nullus, cùm ſit de re illicita ergo contractus matrimonialis cum excommunicato factus, non poteſt eſſe efficax, quantum ad vim obligandi ad cohabitationem, & ad alios actus vxoris durante alterius conjugis excommunicatione; aliàs jam valida eſſet obligatio communicandi cum excommunicato. Excipitur tamen caſus, quando vxor bona fide contraxit cum ignorantia excommunicationis, & è contra, quia tunc nihil agit contra cenſuram, & ſic non eſt cur jure benè acquiſito privetur, vnde quando poſtea ſcit viri excommunicationem, non debet ab vſu juris ſui abſtinere. Et idem eſt ſi ſcienter contraxit cum viro excommunicato tolerato, & poſt matrimonium denunciatur.

3. Sed, ut verum fatear, ego puto cum Turriano *de cenſ. lib*.2. *diſput*. 13. *dub*.2. priorem affirmativam ſententiam amplectendam eſſe, quia cùm res non ſit expreſsè definita in jure, non eſt cauſa, ob quam ita ſtrictè velimus loqui in hac materia; & ita hanc ſententiam præter DD. citatos tenet Villalobos, *in ſumma, tom*.2.*tr*.17. *diffic*.13.*num*.12. vbi ſic ait: [La palabra *lex*, da de entender que por la ley del matrimonio puede communicar la muger con el marido que eſtà deſcomulgado, como conſta del derecho, donde no ſolamente ſe dize que puede, ſino que eſtà obligada; de ſuerte que puede pagar el debito, dormir, y comer con el, y hazer los demas ſervicios, que los textos que hablan deſto, generalmente hablan: y entendiendoſè eſto, aunque el marido eſtuvieſſe deſcomulgado antes del matrimonio, como tienne probablemente Vgolino, porque las palabras de los textos ſon generales.] Hæc ille.

RESOL. CLIV.

An maritus poſſit communicare cum vxore excommunicata?

Idem eſt, ſi contigerit vtrumque eſſe excommunicatum.

Et ſi maritus neglexerit Vxorem corripere de contumacia ob quam excommunicata eſt, an peccet? Ex par.5. tract.9.Reſol.123.

§.1. IN hoc dubio Sylveſter, *ver. excomm*.5. *num*.4. Armilla, *eod. ver.n*.4. putat non poſſe maritum communicare cum vxore excommunicata. Primò, quia maritus poteſt cogere vxorem ut petat abſolutionem. Secundò, quia *in cap.quoniam multos*, tantùm decernitur quod vxor poſſit communicare cum marito. Tertiò à ſimili, quia *in cap.de filia* 27.*q*.1. contrarium videtur decerni.

2. Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quia eadem conditione maritus, & vxor eſſe debent. Poſtremò idem dicendum eſt ſi contingeret vtrumque eſſe excommunicatum, nam concurrentes hæ excommunicationes non faciunt majus impedimentum, nec tollunt communicandi conceſſionem in dicto *c.quoniam multos* 11.*q*.3. conceſſam.

3. Nec valet dicere quòd in dicto *cap. quoniam multos*, ſolùm excipitur vxor, & non vir, & meritò. Nam cùm vir ſit caput vxoris facilè poteſt eam inducere & compellere ut abſolutionem petat, quod ſi non faciat ei imputatur, vnde excuſandus non eſt à communicatione cum illa. Sed reſpondetur ibi excipi vxores, quia frequentiùs viri, quàm vxores in excommunicationem incidunt, per hoc tamen non excluduntur caſus ſimiles minùs frequentes, ſed potiùs includi cenſentur ex gloſſa *in Clem*.1.*verbo*, *Præſidentes, de reſcriptis*. Et ita hanc ſententiam docet Gord. *tom*.2.*l*.7.*q*.10.*c*.6.*n*.70. Faber, *de cenſ.in* 4.*ſent.diſt*.25. *q*.1.*diſp*.4.*c*.7.*n*.219. Cornejo, *in* 3.*p.tr*.5. *de excomm. diſt*.10.§.10.*dub*.2. Turrian. *lib*.2. *diſp*.13. *dub*.3. Vaſq. *de excom.diſp*.9. Suarez, *diſp*.15.*ſect*.4.*n*.14. Hurtado, *de excom.diſp*.9.*diffic*.4.*n*.23.Coninch.*de Sacr.diſp*.14. *dub*.12.*n*.123.Villalob.*in ſum.tom*.1.*tr*.17.*diffic*.13.*n*.14. Præpoſ.*in* 3.*p.q*.2.*dub*.17.*n*.125. & Mercerus, *de Sacr. in* 3.*part.q*.21.*dub*.11. vbi benè notat, quòd ſi maritus neglexerit vxorem corripere de contumacia, ob quam eſt excommunicata, graviter peccabit, eo quòd Superior ejus ſit, non tamen incidit in excommunicationem. Porrò idem dicendum erit, ſi vterque conjux ſit excommunicatus, non enim privabuntur mutua ad invicem communicatione, quod etiam notat Layman, *lib*.2.*tr*.5.*part*.2.*c*.2.*n*.16. & Avila, *part*.2. *cap*.6. *diſp*.9.*dub*.5.*reſp*.ad 2.

RESOL. CLV.

An nepotes, pronepotes, nurus, gener, ſocer, privignus, privigna, ſpurius, & pupillus comprehendantur nomine filiorum, ita ut poſſint cum excommunicato communicare?

Idem eſt dicendum de pupillo reſpectu Tutoris.

Et conſequenter etiam nomine Patris intelliguntur auus, abauus, &c. Ex part.5.tr.9. Reſ.119.

§.1. AFfirmativè reſpondeo cum Cornejo, *in* 3. *part.tr*.5.*de excom.diſp*.11 §.10.*dub*.3.*q*.3.vbi ſic ait: Si roges an nomine filiorum ſint intelligendi nepotes & pronepotes, &c. Reſpondetur affirmativè, ex *l.filij appellat. & l.liberorum, ff. de verb.ſignificat.* & conſequẽter nomine etiam patris intelliguntur auus, abauus, &c. Si inquiras an in communicatione comprehendantur qui ratione affinitatis loco filiorum ſunt ut nurus & gener, ſpurij, ſoceri, & privignus & privigna reſpectu novercæ, &c? Reſpondetur affirmativè, ex *c.affinitatis, Inſt. de nupt.* vnde ſi extra convictum ſuorum correlativorum non ſunt, licita eſt inter eos communicatio; ſecus verò ſi jam quaſi emancipati ſint, quia non manet in illis naturalis illa obligatio, quæ in filiis naturalibus, ſed manet ſola affinitas, quæ non eſt radix tam ſtrictæ obligationis ut ſic cauſa communicandi cum excommunicato. Si autem iterum inquiras, an hoc etiam intelligatur de pupillo reſpectu tutoris? Reſpondetur affirmativè, ſi ſit ſub ejus cura in eadem domo, quia reſpectu ejus parentis vicem gerit, aliter verò ſolùm poterit eum communicare in his, quæ ad munus tutoris pertinent. Hæc omnia Cornejo. Cui adde Hurtado, *diſp*.9. *de excom.diffic*. 4.*n*.21.Turrian.*lib*.2.*diſp*.13.*dub*.4. Mercerum *de Sacr. in* 3.*part.q*.21.*dub*.11. Gordonum, *tom*.2.*lib*.7.*q*.10.*c*.6. *n*.76.qui notat ea quæ dicta ſunt de nepotibus & aliis perſonis, aliquos recentiores limitare ad tempus, quo tales perſonæ ſunt intra convictum, & habitationem mutuam, ſed revera etiam quando ſunt extra convictum, manet affinitatis gradus & nepotis vinculum naturale, licèt non ita propinquum ut in filio. Quare non videtur illis aliqua ſaltem deneganda communicatio, quantum ſcilicet morali modo requirit earum perſonarum ſtatus, & conditio. Hæc Gordonus.

RESOL. CLVI.

An filij etiam emancipati, naturales & adoptivi cum patre excommunicato poſſint communicare? Ex par.5. tract.9. Reſol.118.

§.1. Prima opinio negat. Ita Philippus Faber *de cenſ.in 4.ſent.diſt.25.q.1.diſp.4 c.7.n.221.*D.Th. *in 4.diſt.18.q.2. art.4.* & communiter Theologi & Iuriſperiti; & ratio eſt,quia talis filius iam non eſt ſub poteſtate parentis, eſtque quaſi extraneus, neque in illo habet locum ratio ſubjectionis actualis, quæ eſt in filio ſub poteſtate patris conſtituto.

2. Secunda opinio eſt Suarez, *diſp.15 ſect.5.*qui diſtinguit,& ait filium emancipatum poſſe conſiderari vel ſecundùm quòd filius eſt,vel quatenus emancipatus eſt. Docet deinde filium, ut filium poſſe communicare cum patre,non tamen filium ut emancipatum, & explicat, quia filius excommunicati tenetur obedire patri, & ſuccurrere etiamſi ſit excommunicatus. Ergo hac ratione poteſt cum illo communicare; ut vero emancipatus eſt,non poteſt communicare in his quæ non communicat ut emancipatus, v.g. in eadem domo, menſa, &c. in quibus ante excommunicationem non communicabat, & hoc modo dicit ſe intelligere, vel limitare communem ſententiam, & ita hanc limitationem ponit etiam Cornejo, *in 3. p.tr.1. de excomm.diſp.11.§.20.dub.3 q.3* Filliuc, *tom.1.tr.13. cap.6.n.108.* Sed Turrianus, *lib.2. diſp.13.dub.4.* putat hanc limitationem non eſſe contra primam opinionem communem,authores enim illius ſolùm contendunt non eſſe loquendum eodem modo de filio emancipato,& de filio non emancipato, cùm enim ſubeſt aliqua obligatio filio reſpectu parentis,ratione illius poterit filius communicare,quia ut ſuprà dicebamus debitor tenetur ſolvere debitum creditori etiam excommunicato. Et eodem pacto ut de filio adoptivo dictum eſt, philoſophatur Turrianus de filiis adoptivis & illegitimis.

3. Tertia opinio,cui ego adhæreo, abſolutè docet filium emancipatum poſſe cum patre excommunicato communicare, & ita docet Mercerus, *de Sacr.in 3. part.q.21 dub.11.* Præpoſ. *in 3.part.q.2. de excom.dub. 17.n.6.*Paludanus,*in 4.diſt.18 q.6.art.2.*& Vgolinus,*de cenſur. tab.2. cap.23.* & hanc opinionem etiam quoad filios adoptivos & illegitimos noviſſimè tenet Hurtado,*diſp.9.de excom.diffic.4.n.21.*vbi ſic ait:Nomine liberorum etiam comprehenduntur filij emancipati, quamvis non ſint commenſales, ut contra non paucos docet Paludanus, quia verè ſunt filij, & etiam comprehenduntur illegitimi, ob eandem rationem etiam comprehenduntur adoptivi,quamdiu non ſunt emancipati,qui quandiu non ſunt,verè dicuntur filij; & *in c. quoniam multos 11. q. 3.* privilegiantur liberi abſque vlla reſtrictione. Ita Hurtado *vbi ſuprà*, ſatis quidem probabiliter, quicquid in contrarium aſſerat Turrianus,*loc.cit.*vbi putat ſententiam Paludani quam ſequitur Hurtado *loc. cit.* eſſe improbabilem; ſed in cenſurandis opinionibus ſemper excedit Turrianus, vnde noſtram ſententiam probabilem & tutam in praxi vocat Villalobos,*in ſum.tom.1.tr.17.diffic....n.15.* & Suarez,*diſp.15 ſect.5.n.4.*

RESOLVTIO CLVII.

An pater poſſit communicare cum filio excommunicato?
Idem dubium eſt de ſervo.
Et docetur excommunicationem incurrere Parentes communicantes cum filia excommunicata, eo quod poſt profeſſionem in Religione matrimonium duxerat.
Et quid, ſi cenſura incurſa eſt à patre, filio, &c. ob crimen hæreſis,ſi inſtet periculum infectionis?
Et infertur,quod ſi filius patris Parochus ſit, non licebit ei Sacramenta miniſtrare,nec coram eo divina facere. Ex part.5.tr.9.Reſ.120.

§.1. Reſpondeo affirmativè, quia eadem eſt ratio, nempe idem animarum periculum,quod quis prætendit evitare, & quia in juris regula, quod in vno correlativo diſponitur, de altero diſpoſitum eſſe cenſetur, nam licèt ad patrem ſpectet curare, quòd filius reſipiſcat & abſolvatur;hoc tamen non ſemper poterit obtinere,quamvis procuret,& dato quòd non procuret, peccabit quidem contra præceptum naturale, ſed non contra Eccleſiaſticum de vitandis excommunicatis, ut ſupra diximus de marito reſpectu vxoris,& ſi objicias textum *in d.c.de filia diſtinct.27.* vbi habetur excommunicationem incurrere parentes communicantes cum filia excommunicata, eo quòd poſt profeſſionem matrimonium duxerat. Reſpondetur tantùm procedere in caſu, quo parentes foveant illam in crimine criminoſo in quo caſu etiam non licet filio cum parentibus communicare, ſicut neque quando cenſura incurſa eſt ob crimen hæreſis, ſi inſtet periculum infectionis, & ſicut alij etiam probabiliter limitant in humanis. Vnde ſi filius patris Parochus ſit,non licebit ei Sacra miniſtrare, nec coram eo divina facere, cùm communicatio hæc non competat ei quatenus filius. Ita Cornejo *in 3. p.tr.5. de excomm.diſp.10.§.10.dub.3.*& Gordon. *tom.2.lib.7. quæſt.10.cap.6.num.85.*

RESOL. CLVIII.

An ſervi poſſint communicare cum Domino, excommunicato?
Sed difficultas eſt,quando ſervitus non præceſſit, ſed fuit poſterior excommunicatione, quod idem dicendum eſt de famulis aut etiam operariis.
Et an vxor, filius, ſervus & ſupradictæ perſonæ poſſint communicare cum marito, patre, domino excommunicato,etiam in Sacris? Ex part.5.tr.9.Reſ.124.

§.1. Reſpondeo affirmativè; ſed difficultas eſt quando ſervitus non præceſſit, ſed fuit poſterior excommunicatione, & in hoc caſu ſervos non poſſe communicare cum dominis excommunicatis,docet Gordonus, *in ſumma,tom.2.lib.7. q.10.c.6. num.79.*vbi ſic ait:Sed quæres quid de ſervis & famulis, aut etiam operariis, qui poſt latam excommunicationis ſententiam ſuas operas locant excommunicato? Reſpondeo hos poſſe adhuc communicare cum illo,ſi bona fide ſuas operas illi locaverunt, *ex c.inter alia, de ſententia excommunicationis*, ſi autem mala fide, & ſcientes illum eſſe excommunicatum, tunc & peccant, & incurrunt minorem excommunicationem, tenenturque illum rẽlinquere, quod tamen intelligendum eſt, niſi aliunde ex præcepto, ſcilicet charitatis ob excommunicati neceſſitatem excuſentur à peccato,aut ſi non poſſint,ſine damno ſuo recedere. Præterea quando excommunicatus ſervos emptione, aut donatione libera obtinuit, tunc ſimiliter tales ſervi non peccant in illa nova ſervitutis acquiſitione (ſi ipſi donantem, aut vendentem ad id non induxerunt) ſicut nec poſtea peccant inſerviendo; quia contractus, per quem facti ſunt ſervi fuit validus, & non eſt illicitum perſolvere excommunicato quod illi debetur.

2. Et

2. Et hæc omnia docet etiam Angelus *ver. excom. municatio 8. n.* 11. Ioan. Præpoſitus *in 3. part. q.* 2. *de ex comm. dub.* 17. *num.* 126. Philippus Faber *de cenſ. in 4. ſentent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 4. *c.* 7. *n.* 223. Navar. *cap.* 27. *n.* 27. Sylveſter *verb. excommunicatio* 5. *n.* 4. Megala *in 3. p. lib.* 2. *cap.* 5. *q.* 4. *n.* 53. Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *p.* 2. *c.* 2. *n.* 17. Alterius *diſp.* 15. *lib.* 1. *cap.* 3. Suarez *diſp.* 15. *ſect.* 5. *n.* 13. Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 13. *cap.* 6. *n.* 117. Mercerus *de Sacr. in 3. par. q.* 21. *dub.* 11. & confirmatur hæc opinio, quia *in cap. inter alia, de ſentent. excomm.* dicitur ideò tales perſonas teneri ad familiare obſequium excommunicati, quia ante excommunicationem ad id tenebantur, quod debitum poſt excommunicationem adhuc durat; quæ ratio cùm deficiat in iis, qui alteri non obligabantur ante excommunicationem, ipſi non videntur illi poſſe communicare.

3. Verum mihi placet opinio contraria, quam noviſſimè tuetur Hurtado *diſp.* 9. *de excommun. diffic.* 4. *numero* 24 ubi ita ait. Eximuntur omnes prædicti, etiamſi ipſi excommunicati, & alij poſt horum excommunicationem denunciatam fiant tales, nempe & conjuges, & famuli, & domini & Superiores, & inferiores, ut contra Angelum docent Ægidius & alij, quia quamvis poſt excommunicationem modo declarato illicitè fiant tales (niſi ratione utilitatis, aut neceſſitatis,) nihilominus abſolutè fiunt, & ſunt tales, & iſti tales eximuntur abſolutè, & abſque reſtrictione. Et ita etiam docet Turrianus *de cenſ. lib.* 2. *diſp.* 13. *dub.* 5. & Coninch *de Sacr. diſp.* 14. *dub.* 12. *n.* 129. qui *num.* 132. rectè obſervat ſupradictas perſonas ſubjectas poſſe communicare cum excommunicato, etiam in Sacris: hinc famulus poteſt dominum excommunicatum euntem ad Sacrum comitari, ſicut etiam ejus uxor, aut liberi; item Sacellanus poterit cum ſuo Epiſcopo legere horas, aut famulus domino celebranti inſervire, quia ejuſmodi obſequia & communicatio à talibus ex officio eis debita ſunt ante excommunicationem, nec per hanc ea obligatio eliditur: ut patet ex *cap. inter alia, ¶ 1. de ſententia excommunicationis.* Vide etiam Mercerum *ubi ſuprà*, & Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *c.* 2. *n.* 16.

4. Non deſinam hîc adnotare Philippum Fabrum *de cenſ. in 4. ſentent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 4. *cap.* 7. *num.* 222. docere Gregorium non voluiſſe concedere privilegium quibuſcumque ſubjectis, & ſervis excommunicati, ſed illis ſolum, qui in honeſtis & neceſſariis rebus inſerviunt, non autem iis, qui in peccatis, & ſceleribus parent. Sed hoc videtur nimis rigoroſum, & Doctores loquuntur abſolutè, & ſine ulla limitatione.

RESOL. CLIX.

An ſervi ejuſdem Domini, quando unus illorum eſt excommunicatus, poſſint alij cum illo communicare? Et idem eſt de filiis reſpectu alterius filij. Et an Dominus poſſit communicare cum ſervis excommunicatis? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 125.

§. 1. RESpondeo affirmativè, quia vix poſſunt communicare uni tertio ſicut domino, quin communicent inter ſe, cæterùm hoc ita intelligi debet, quòd communicatio ſit ejus tantùm, quod ſuppoſita cohabitatione & famulatu vitari moraliter minimè nequeat. Et ita docet Cornejo *in 3. part. tr.* 5. *de excomm. diſp.* 10. §. 10. *dub.* 3. *diffic.* 4. Gordonus *t.* 2. *lib.* 7. *q.* 10. *c.* 6. *n.* 83. Mercerus *de Sacr. in 3. part. qu.* 21. *dub.* 11. Turrianus *lib.* 2. *diſp.* 13. *dub.* 5. cui adde Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tr.* 17. *diffic.* 13. *num.* 17. ubi ſic ait. [Los criados e inferiores de la miſma familia no pueden comunicar el uno con el otro, quando el uno dellos eſtà deſcomulgado, porque no tienen privilegio para eſto, como notò Felino, mas podran tener la comunicacion, que moralmente no pudieren eſcuſar, preſupueſto que viven de una puerta adentro.] Hæc ille.

2. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd dominus poteſt communicare cum ſervis excommunicatis, quamvis aliqui citati à Navarro *in Manuali, cap.* 27. *num.* 27. oppoſitum tenuerint, quos refellit Navar. cum Adriano *in 4. de clavibus, quæſt.* 3. & Suarez. Nam cùm dominus & ſervus ſint correlativi, quod conceditur ſervis, videtur quoque intelligi conceſſum dominis. Abſurdum eſt enim quod liceat uxori communicare cum marito, & non liceat marito communicare cum uxore. Præterea dominus non poteſt privari jure ſuo in ſervos propter delictum ſervi. Vnde Navarrus cum Adriano dicit hoc magis reduci ad utile, quam ad humile. Verùm hoc videtur habere locum in ſervis & aliis familiaribus, & ſubjectis, qui obligati ſunt domino, & dominus illis carere non poteſt ſine aliquo incommodo; at cùm ſunt ſervi, qui liberè poſſunt diſcedere à domino, & dominus eos poteſt licentiare abſque aliquo ejus damno, puto non poſſe cum illis communicare, quoniam revera textus ille, *quoniam multos*, loquitur de ſervis, & non de dominis, neque in dominis eſt obligatio ad ſervum & ſubjectum, ſicut in ſervo ad dominum, & ita docet Faber *de cenſ. diſt.* 25. *quæſt.* 1. *diſp.* 4. *c.* 7. *num.* 225. ſed quoad hoc ultimum tu cogita.

RESOL. CLX.

An teſtes de jure privilegiati teneantur revelare crimen occultum ſui conjuncti, ſi non adſint alij teſtes propter excommunicationem latam in aliquo monitorio? Ex part. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſol. 63.

§. 1. AFfirmativè reſpondeo cum Navarro *in manuali cap.* 24. *num.* 49. Felino *in cap.* 1. *de teſtibus cog.* Capella Tholoſana *deciſ.* 4. & ibi Aufrerius *deciſ.* 412. Lazario *de monitoriis ſect.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 18. & aliis aſſerentibus privilegiatos eſſe aſtrictos ad revelandum, ſi alij non adſint teſtes. Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq.

2. Non reticeam tamen contrarium docere Gabrielem Pereira *tract. de manu Regia cap.* 10. *n.* 36. ubi ſic aſſerit: Plures ſunt caſus, in quibus teſtes à revelatione excuſantur, ut quando ille teſtis eſſet de perſonis à jure privilegiatis qui crimen ſui conjuncti revelare non tenebitur propter naturale debitum, quod inter ſe cojunguntur; & ſic exploditur ſententia Navarri, & aliorum; dum exiſtimant, quòd hi non excuſantur à revelando, quando alij teſtes non adſunt; non advertentes quòd tales conjuncti nullo modo poſſunt teſtificari, ex *l. lege Iulia, ff. de teſtibus, & cap. injuſtis 4. diſtinct.* 4. ne tollantur inter conjunctos pietatis officia, quæ innituntur rationi naturali, illorúmque opinio admitti poteſt in aliis privilegiatis, de quibus agit *lex inviti, ff. de teſtib.* qui non ob naturale fœdus, ſed ob alias rationes minus juri naturali conſonas privilegiati exiſtunt, veluti miles, ſenex, valetudinarius, de quibus *in leg. inviti* 1. & 2. agitur. Ita Pereira, ſed an probabiliter, judicent alij, cùm ſententia contraria ſit communis.

RESOL. CXLI.

An teſtes privilegiati de jure teneãtur ex vi monitorij revelare crimẽ ſui conjuncti, etiamſi non adſint alij teſtes? Idem eſt de conjunctiſſimo amico, & de benefactore plane inſigni.

Et

Et an hoc intelligatur tam in cauſis criminalibus, quam in civilibus?

Et an filius ſpiritualis vi monitorij teneatur detegere patrem ſpiritualem?

Et quid, ſi caſus ſint pertinentes ad Tribunal ſanctæ Inquiſitionis?

Et explanatur, qui ſunt dicti privilegiati. Ex part. 5. tract. 13. Miſc. 1. Reſ. 67.

§. 1. Caſus eſt frequentiſſimus, & *in* 3. *part. tr.* 5. * *reſol.* 63. pro negativa ſententia adduxi Pereiram, quem noviſſimè, me citato, citat & ſequitur Theophilus Raynaudus *de monitoriis, part.* 1. *cap.* 5. *q.* 20 *& quæſt.* 14. ubi docet, quòd neque pater filium, neque maritus, uxorem, aut è contrario nec frater fratrem, aut ſororem tenetur detegere vi monitorij. Id tamen intelligo de patre & fratre ſecundum carnem. Nam filium ſpiritualem teneri vi monitorij detegere patrem ſpiritualem, contra Franciſcum Curtium *lib. de teſtibus, concl.* 30. docet & rectè, Navarr. *repetit. in c. inter verba, concluſ.* 6. *corollar.* 66. *num.* 41 2. & Farinac. *tr. de teſtib. q.* 54. *n.* 194. & cum multis Barboſa *de poteſtate Epiſcopi allegat.* 96. *num.* 55. An quoad alios cognatos præter prædictos ſit eadem à monitorio immunitas, etiamſi à conſciis non detegantur, ambigunt aliqui. Sed placet quod ſtatuunt Angelus, & Sylveſter *ver. familia,* & cum aliis Avila 2. *part. c.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 2. idem pronunciandum eſſe de ſocero & genero, déque cognatis omnibus intra quartum gradum. Ita enim neceſſe eſt aſſerere, ut vitentur diſſenſiones & odia in cognatos, quorum jurgia tam noxia ſunt Rebuſpublicis, támque tetram mephitim inhalant quoties interveniunt. Abſque dubio autem intervenirent jurgia & odia, ſi cognatus intra prædictos gradus adversùs cognatum ageret teſtem, aut denunciatorem. Quare ad id non urgentur lato in quoſuis conſcios monitorio. Neque eſt adhibenda temperatio non neceſſaria, quam huic reſolutioni apponunt Naldus *ver. revelare, num.* 8. & Bonacina *tr.* 6. *ex variis p.* 1. *§.* 3. *n.* 5, nimirum quòd hi quoque ſint ad detegendum cognatum obligandi monitorio, ſi detegere poſſint ſine gravi damno. Voco hanc limitationem non neceſſariam eamque idcirco rejicio, quia ratio adducta demonſtrat non poſſe à tali revelatione abeſſe grave damnum perſonæ conjunctæ detegentis. Eodémque modo rejicitur limitatio alia quam adhibent nonnulli rejecti ab Avila 2. *p. c.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 1. *concl.* 1. nimirum quòd cognati à denunciandis cognatis tantùm excuſentur in criminali cauſa, non autem in civili. Verùm ratio propoſita urget univerſaliter, ex eáque ritè perpenſa effici inſuper videtur idipſum, quod de cognato vi monitorij non detegendo, dictum eſt, dicendum ſimiliter eſſe de amico coniunctiſſimo, & de benefactore planè inſigni, quorũ detectio graviter exaſperaret, & feritatem, vel non levem ingratitudinem redoleret. Et hæc omnia docet Raynaudus *loco citato*, ſatis quidem probabiliter; quicquid etiam probabiliter in contrarium aſſerat Graffius *in deciſ. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 8. *n.* 32. & alij, ſecluſis tamen caſibus pertinentibus ad Tribunal ſanctæ Inquiſitionis, de quibus ego alibi, & me etiam citato, *ibid.* Raynaudus.

* Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in Reſ. ſeq.

Alibi ex doctrina Reſ. ſeq. & ſignãter in Reſ. ejus ult. not. & etiam ſecundæ.

RESOL. CLXII.

An conſanguinei uſque ad quartum gradum teneantur teſtificari vigore Edictorum, ſi non ſint alij, qui denunciare valeant?

Et an nomine conſanguineorum conplectatur, conjux ipſa?

Et an hoc intelligatur tam in criminalibus, quam in civilibus?

Et quid non ſolum in cauſa hæreſis ſed etiam in aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S. Inquiſitionis? Ex part. 8. tr. 7. & Miſc. Reſol. 10.

§. 1. Caſus paſſim occurrit, & pro negativa ſententia * alibi aliquos adduxi. Scio quemdam Religioſum, neſcio an Theologum, vel Theologaſtrum contra me obmurmuraſſe; ſed immeritò quidem: nam dicta ſententia eſt ſatis probabilis, & illam noviſſimè tuetur Baunius *in Theol. mor. p.* 2. *diſp.* 4. *tr.* 3. *q.* 10. ubi ſic aſſerit. Ea quorum eſt conſcius revelare non tenetur, qui de jure nequit ad teſtificandum adigi. Vgolinus *proximè* citatus, Barb. *de offic. Epiſc. alleg.* 96. *n.* 52. at conſanguinei uſque ad quartum gradum incluſivè ad teſtificandum contra gentiles ſuos, ac conſanguineos produci nequeunt. Avila 2. *p. c.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 2. *concl.* 1. Guttierrez *lib. canonic. quæſtionum, c.* 11. *n.* 55. niſi in caſu hæreſis, eò quòd hæc in detrimentum commune vergat; læſæ inſuper Maleſtatis, ac blaſphemiæ in Deum, cujus rei eſt hæc cauſa, quòd Dei honos, ac gloria, Regiſque ac Regni incolumitas, parentum ac propinquorum reverentiæ præferri debeant. Conſanguineorum autem nomine intelliguntur parentes, & alij aſcendentes, ſocer, gener, vitricus privignus, fratres, & uxorum filij, & reliqui intra 4. gradum: itaque licèt iſti ſciant, quòd aliquis cognatus retinet ſcripturas, vel facit furtum & tamen non vult parere, non tenentur denunciare. Avila *proximè* citatus, ejus rei cauſam reddit duplicem primam, quòd amicitiæ fœdera inter cognatos ſancta eſſe firmáque oporteat, diſſolui autem ea ſit neceſſe per revelationem admiſſorum ab iis criminum. Alteram quòd filio nocere pater denunciando ejus crimen nequeat, niſi & ſibi obſit, & quidem non vulgariter; facit enim naturæ communio, ſanguiniſque, quæ inter utrumque intercedit, communia utriuſque ut ſint mala, lædíque unus ſine alio nequeat.

* Alibi in duabus præcedentibus Reſ.

Sup hoc inf. in tr. 9. reſ. 9 & 10. & in t. 8 tr. 5. reſ. 41. in fine.

2. *Secundò*, complectitur etiam conſanguineorum nomen, conjugem ipſam, Barb. *ſup. n.* 5 [illegible] Nav. *in Canonem, inter verba, concl.* 6 pro qua ſententia Lazarius *de monitione, ſect.* 3. *q.* 11. *& de blaſphemia, q.* 12. *n.* 67. Menochius *de arb. cauſ.* 248. quia vir & uxor cenſentur una caro: at nemo ſe judici dedere, nemo ſe ei occidendum tenetur tradere: ergo nec vir ſuam conjugem accuſare.

3. Quid ſi præter eos non ſunt ulli, qui denunciare valeant?

Montalvus *lib.* 2. *legum fori, titulo* 8. *lib.* 9. Capella Tholoſana *in deciſ. q.* 3. Sanch. *in conſ. lib.* 6. *c.* 11. *dub.* 18. *n.* 9. Imbertus *in praxi fori, lib.* 1. *c.* 41. docet, cùm deſunt, qui denuncient, aut teſtentur, privilegiatos, id eſt conſanguineos omnes, uxorémque adeò in virum produci poſſe, & vice verſa. Regulariter (inquit Nav. *c.* 25. *Summa n.* 48.) privilegiati poſſunt cogi ad teſtificandum in defectum aliorum teſtium, etiam maritus contra uxorem; & è contrario, quæ eſt etiam opinio Aufrerij *in q.* 3. *Capellæ. Thol. §. tunc enim*, niſi fortè uterum uxor gereret, prægnánſque eſſet. Baldus *in l. inviti, ff. de teſtib.* nam cùm tunc ad jurandum cogi nequeat, ſecundùm Aufrerium *loco proximè citato* nec in teſtem vocari poteſt, cùm hanc obire provinciam non alij queant, ac debeant, quàm jurati.

4. In oppoſita ſunt opinione Gregor. Lopez *p.* 3. *tit.* 16. *lib.* 11. & Stephanus Avila *loco citato*, quam quia probabilem, tutámque cenſeo, exiſtimo privilegiatos cujuſmodi conſendos eſſe omnes conſanguineos, edictis Epiſcoporum non compreh endi, nec proinde excommunicationem incurrere; ſi quæ de crimine, aut re, cujus gratiâ promulgata ſunt monitoria, non reſponderint.

5. Ratio eſt, quòd contra jus commune non poſſint judices inferiores aliquid ſtatuere; ergo cùm habeant

beant à jure communi, id eſt, naturali, conſanguinei ut ſanguine ſibi vinctos, denunciare non debeant, ad id ab Epiſcopo, aut quodlibet alio judice Eccleſiaſtico cogi nequeunt Sylv. *in verbo, correctio, q.7.* quòd etſi in cauſis criminalibus dumtaxat valere velit, etiam in civilibus admittendum puto, quia cùm illi ſibi invicē agnatione cohæreant & ſanguine, ut contra ſe dicere ita nec contra cognatos debent; vniverſè enim loquuntur Navarr. *c.25.n.27.* & Avila, *loco antè cit.* nec ad criminalia eorum privilegium revocant, ac contrahunt. Hucuſque Pater Baunius; ex quo apparet, ut dixi, ſententiam negativam ſatis probabilem eſſe, & praxi multùm deſerviet. Et hanc ſententiam noviſſimè tenet etiam doctus Eſcobar, *tract. de confeſſ. ſollicitant. c.2. q.2.* §.3. *n.*40. vbi firmat, conſanguineos & affines vſq; ad quartum gradum non teneri denunciare etiamſi veritas aliter haberi non poſſet. *Nota* tamen hanc opinionem minimè admittendam eſſe, non ſolùm in caſu hæreſis, ſed etiam in aliis delictis pertinentibus ad noſtrum Tribunal Sancti Officij.

up. his aliis elictis curm in fine eſ. præterir, & magis tè inf. in .9. Reſ. 11.

RESOL. CLXIII.

An non revelantes ex vi monitorij teneantur reſtituere damna inde ſequuta? ut v. g. qui tenetur denunciare furtum non ſolum incurrat excommunicationem, ſed inſuper teneatur reſtituere damnificato?

Et an teſtis vocatus à judice ad teſtificandum, intimato præcepto, ſi fugiat, teneatur reſtituere damna inde ſequuta? Ex p.5.tr.13.& Miſc.1.Reſ.68.

§.1. Caſus paſſim accidit, & affirmativè reſpondet Avila *de cenſ. part.2.c.5. diſp.4 dub.3. concl.8.* vbi ſic ait. Qui cùm tenetur denunciare furem non denunciat, non ſolùm incurrit excommunicationem, ſed inſuper tenetur reſtituere damnificato. Ita ille: qui citat Navarr. & Sotū, quibus adde Aragonium *in 2.2. q.70. art.1.* & Carbonium, *q.51. de reſtit.* & hanc ſententiam docent etiam Doctores, aſſerentes teſtē vocatum à judice ad teſtificandū, intimato præcepto, teneri ad reſtitutionem ſi fugiat. Ita Turrianus, *t.2. diſp.52. dub. vnic. n.2.* Valentia, *tom.3. diſp.5. q.14. punct.1* & alij.

up. hoc in om. 6. tr. 1. eſ. 91. §. 2. n fine.

2. Non definam tamen hîc adnotare (attendas quæſo amice Lector) negativam ſententiam docere noviſſimè Theophilum Raynaudum, *de monitoriis, par.1. c.3. q.14.* vbi fatetur affirmativam ſententiā eſſe communem; non poteſt tamen diffiteri oppoſitam, tametſi minore authorum numero ſubnixam, eſſe admodum veriſimilem, quia ſcilicet negatur jus eſſe parti poſt interpoſitum Superioris præceptum, ut conſcij rem aperiant. Debent quidem conſcij parere præcepto; idque nî faciant, & obedientiam Superiori debitam violabunt, & peccabunt in charitatem parti exhibendam. Nullum verò eſt caput, ex quo prodatur eam culpam eſſe contra juſtitiam, quæ eſt totus & vnicus fons obligationis reſtituendi. Ita Molin. *tr.2. de Iuſt. diſp.83.* §. *de teſte, & diſp.70.n.4.* Leſſius, *lib. de Iuſt. c.13. n.76. & cap.30. n.59.* tametſi vacillat ſaltem in ſpecie *n.60* Quòd autem inter obnoxios reſtitutioni in vulgatis verſiculis numerari ſoleat non manifeſtans, ex quo Sayrus, *loc. cit.* intulit, apud omnes certum eſſe teſtem juſſum teſtificari, nec parentem, eſſe injuſtam cauſam damnorum ſilentium conſequentium, & ad eorum reſtitutionem teneri, non gravatè eliditur. Nomine quippe non manifeſtantis in illis verſiculis intelligendus eſt is dumtaxat, qui ex officio ſuo ac munere tenebatur impedire damnum, quod ſcivit accidere, cùm poſſet aperiendo alicui id impedire. Quia ergo hæc ſententia, quæ teſtem juſſum teſtificari ſolo contra obedientiam & charitatem peccato inquinat, eſt admodùm veriſimilis, non auſim dàmnare eos, qui ad monitorij interpellationem tacentes nulli reſtitutioni obnoxios faciunt, quamvis damna aliqua inde ſequantur parti: non modò ſi ante promulgatum monitorium conſcij de ejus futura promulgatione ſe ſubducant, (in quo eventu rectè Valent. *quæſt. ilia 14. part. 1.* & Torres, *diſp.52. cit. n.4.* contra Sotum, negant eſſe obligationem quicquam reſtituendi, quemadmodum qui ſe ſubducit præſcius ſe jubendum agere tutorem, ſolam obedientiam erga Magiſtratum non ſervat exquiſitè, & charitatem pupillo debitam violat, nihil tamen tenetur reſtituere;) ſed etiamſi lato jam monitorio conticeſcant. Hucvſque Raynaudus.

RESOL. CLXIV.

An ex vi monitorij quis teneatur revelare furtum domeſticum factum à filio familias?

Et quid de famulis, vel aliis ſociis furti filiorum? Ex p.5.tr.13.& Miſc.1.Reſ.69.

§.1. Affirmativè reſpondet Naldus, *in ſumma, verb. excomm. n.8. & verb. filius num.3.* vbi ſic ait: Filio familias furante vna cum ſocio bona paterna, ſi excommunicatio feratur contra non revelantes, cùm veriſimile ſit patrem nolle filium excommunicatione ligari, ipſe quidem erit immunis ab ea, non ſic autem ſocius prædictus, in quo non militat eadem ratio, quæ in filio. Ita ille, vbi citat Vgolinum.

2. Sed hanc ſententiam refellit Raynaudus, *de monitoriis, part.1. c.3. q.14.* niſi aliunde conſtet mentem patris, qui monitorium impetravit, velle, ut filij ſi rei ſint, manifeſtentur, quod pro negotij qualitate, & circumſtantiis prudenter dijudicandum eſt, cùm verba nihil peculiare exprimunt quoad iſtos ſicut cenſerentur exprimere, ſi adhiberetur clauſula, *nullo excepto,* aut *nemine dempto*, qua ſignificaretur voluntatem partis, atque adeo etiam judicis eſſe, ut quicumque tandem reus ſit, aperiatur, alioqui enim perſonæ tam conjunctæ, non ſunt ex obligatione detegendæ vi monitorij; ſunt qui id extendant ad earum cōplices, v.g. ad famulos ſocios furti filiorum, ac ſimiliū. Nam quandoquidem is, qui monitorium impetravit, præſumitur noluiſſe filios, v.g. includi in monitorio, ut eorum complices detegantur, ne conſequatur infamatio perſonarum, quas habet chariſſimas; exiſtimo tamen cenſuiſſe obligationem monitorio injici ad hos complices perſonarum conjunctarū detegendos, quia hæc videtur eſſe mens patris, nec præſumpta ejus voluntas quo ad ipſas perſonas conjunctas, extendenda eſt ad earum complices, ac ſocios, quia etiamſi ex complicum detectione ſit indirectè conſequutura infamatio aliqua perſonarum conjunctarum, tamen id incertum eſt, fortaſſis enim non detegentur, & quidquid ſit de infamatione, immunes erunt tam multis damnis excommunicationis. Hæc omnia Raynaudus.

3. Sed ut verum fatear, hoc vltimum non caret difficultate, nam eo ipſo quòd revelantur ſocij & complices, certum eſt moraliter detegendos eſſe filios. Ergo, &c. Ideo tu cogita.

RESOL. CLXV.

Quando quis virtute alicujus monitorij teneatur revelare ſcripturas?

Et tota doctrina hujus reſolutionis eſt valde notanda pro circumſtantiis, quæ in prædicto caſu contingere poſſunt. Ex p.9.tr.9.& Miſc.4.Reſ.49. aliàs 48.

§.1. Caſus

§.1. CAſus eſt frequentiſſimus, & illum præ manibus neceſſe eſt vt habeant Confeſſarij, & Reſponſores Caſuum conſcientiæ; ideò Apponam hic verba Gregorii Sayri *in Clavi Regia lib.* 12.*cap.*20. *n.*30.*& ſeqq.* ubi ſic ait: Dubium eſt,quid dicendum ſit quando excommunicatio fertur in omnes, qui talem ſcripturam, vel inſtrumentum habent, ſi intra certum tempus non exhibent, aut edant; & contra omnes qui ſciunt talem ſcripturam, vel inſtrumentum eſſe penès Petrum, an qui ſciverit teneatur ſub pœna excommunicationis revelare? Notandum eſt, quod inſtrumenta, vel ſcripturæ iſtæ poſſunt eſſe in duplici differentia; vel enim ſunt publica, vel propria rei, vel propria actoris, vel communia reo, & actori. Publica voco illa, quæ continent acta cauſæ in judicio, ſcilicet confeſſiones, interrogationes, reſponſiones,& cæteras obligationes factas in judicio. Inſtrumenta rei voco, quæ pertinent ad jus ipſius rei, & numerantur in bonis ipſius, licèt in illis aliqua dicantur, quæ faciunt pro jure actoris,& favent illi. Inſtrumenta communia voco illa, quæ tam pertinent ad jus rei, quàm ad jus actoris, & tam in bonis actoris, quàm in bonis rei numerari poſſunt, nihilominus tamen reus eſt poſſeſſor earum.Inſtrumenta propria actoris illa voco, quæ ſolùm pertinent ad jus illius & ſolùm numerantur in bonis illius, juxta quæ ſequentes propoſitiones ſubjungam.

2. Prima propoſitio: Inſtrumenta publica reus prodere tenetur, & ſimiliter teſtis ea revelare. Ratio eſt quia illa ſunt publica, & ad publicum judicium pertinentia, & conſequenter ad juſtitiam publicam adminiſtrandam exhibenda, & revelanda ſunt, vt *ex c. G. perpetuus Vicarius,de fide inſtrumentorum*,conſtat.

3. Secunda propoſitio: Reus propria ipſius inſtrumenta prodere non tenetur, quamvis faciant pro jure actoris, neque teſtis ea revelare tenetur. Ratio eſt, quia non tenetur reus arma contra ſe præbere inimico, idemque de teſte dicendum eſt. Etenim excommunicationes iſtæ, quæ feruntur, intelligendæ ſemper ſunt ferri contra eos, qui retinent ſcripturas alienas, & pertinentes ad jura, & bona actoris, tunc enim cùm bona ſint actoris, injuſtè contra voluntatem ejus detinentur,& cum debito reſtituendi. Cùm autem teſtis ſciat ſcripturas eſſe pro jure ipſius rei, non tenetur eas revelare.

4. Tertia propoſitio: Quando inſtrumenta ſunt communia reo, & actori, non videtur obligatus reus ad prodendum illa, ſi faciant pro jure alterius, & contra jus proprium rei. Ratio eſt, quia cùm ſint utrique communia, & in bonis utriuſque numerentur, & reus ſit in poſſeſſione, ſi cætera ſint paria, melior eſt conditio poſſidentis. Neque teſtis ſimiliter ea revelare tenetur; quia verè tunc non occultantur ſcripturæ, quæ ſunt actoris propriæ, quia etiam ſunt propriæ rei, & reus eſt poſſeſſor earum.

5. Quarta propoſitio: Si reus ſcripturas illas actoris bona fide acceptas retinet, & in cauſa,& lite habet certo, & evidenter juſtitiam, tunc non videtur obligatus ad prodendum illas, ſi prodendo illas juſtitiam in cauſa, & litem pendere timeat. Ratio eſt, quia nempè ad reſtitutionem cum tanto ſuo damno, & incommodo non obligatur: unde ſi detrimentum ſit magnum, quod paſſurus eſt eas prodendo, non cenſetur obligatus eas exhibere: ſicut neque teſtis in tali caſu eas revelare tenetur, & non prodendo, aut non revelando in eventu excommunicationem non incurrunt. Hucvſque Sayrus.

6.Sed circa hanc ultimam propoſitionem Sayri,in qua ſemper ſolet eſſe difficultates,cùm agatur de ſcripturis alienis, clarius rem totam explanabo. Et ideò diſtinguendum eſſe puto; nam illa ſcriptura aliena, vel poſſidetur mala fide,quia fuit furata,& tunc poſſidens ſub excommunicatione eam manifeſtare tenetur: nam pars habet integrum, & totale jus in hanc ſcripturam: ergo mandatum Prælati juſtum eſt. Imò etiam ante præceptum judicis tenebatur ex juſtitia; nam talis ſcriptura, etiam ante mandatum judicis, eſt applicata alteri parti litiganti: ergo poſſidens tenetur ex juſtitia reddere vero domino, tanquam retinens rem alienam, qui ante ſententiam judicis tenetur reddere vero domino. Ita Sylveſter *verb. Falſarius q.*3. Hinc ſequitur, quòd ſi non manifeſtet ſcripturam,tenetur reſtituere damnum inde ſequutum parti. Ita Sylveſter *ibidem.* Vel ſcriptura aliena poſſidetur bona fide,& tunc ſi ex illius manifeſtatione pateretur poſſidens grave detrimentum, tunc non teneretur illam virtute Monitorii manifeſtare; nam qui ſtatum juſtè acquiſitum conſervat cum bonis partim injuſtè acquiſitis: non tenetur reſtituere bona, quæ injuſtè acquiſivit cum gravi detrimento bonorum,quæ juſtè acquiſivit: ergo ille, qui juſtè poſſidet ſcripturam, non tenetur eam manifeſtare cum gravi detrimento, imò,ait Avila *ubi infra*,hæc ratio etiam tenet in caſu, quòd per fraudem quis obtinuerit ſcripturam. Vide Doctores, quos citat, & ſequitur doctus, & amiciſſimus Barboſa noviſſimè meritóque ad Epiſcopatum aſſumptus, de poteſtate Epiſcopi, *part.*3. *allegat.*96. *n.*50.& Eſcobar *tract de Confeſſar. ſollicit. part.*2. *q.*2. § 3.*n.*15. quibus adde Henriquez *l.*13.*cap.*18.*n.*2.

7.Verum licèt hæc doctrina ſit vera,circa illã tamen multi naufragantur, nam limitanda venit,ſi creditor patiatur ex occultatione ſcripturæ tantum detrimentum, quantum pateretur debitor ex illius manifeſtatione; nam in tali caſu debitor tenetur ſub pœna excõmunicationis ſcripturam revelare,nam in tali caſu melior eſt conditio creditoris, qui eſt dominus illius ſcripturæ: quod perpetuò menti tenendum eſt; & ita aſſerit Avila *de Cenſur.p.*2.*c.*5.*diſp.*4.*dub* 1.*concl.*1. ubi ſic ait: Quando ſcriptura eſt propria alterius partis, quæ impetravit excommunicationem, & non eſt poſſidentis,tenetur poſſidens ſub excõmunicatione eam manifeſtare.Hæc cõcluſio unam habet limitationem, nempè quando ſcriptura hactenus eſt poſſeſſa bona fide, & ex manifeſtatione patietur poſſidens grave detrimentum: tunc enim non tenetur manifeſtare,licèt feratur excommunicatio.Hic tamen valde notandum eſt,quòd ſi ex occultatione talis ſcripturæ dominus ejus patietur tãtum detrimentum,ſicut poſſidens tenebitur certè (meo judicio) eam manifeſtare,quod quamvis patiatur damnum in pecuniis,tenebitur ſolvere,ſi creditor ex dilatatione patitur ęquale detrimẽtum, quia in hoc melior eſt conditio creditoris. Ita verè, & doctè Avila; qui etiam ſubdit, quòd ſaltem quando per fraudem obtinuit ſcripturã,& non manifeſtat,vt evitet detrimentum in pecuniis,quando ceſſaverit hoc incommodum,tenebitur reſtituere domino ſcripturæ valorem illius ſpei,quam habebat vincendi in illa lite ad arbitriũ boni viri,ſi ego manifeſtarem ſcripturam; nam quando debitor differt ſolutionẽ debiti,ne patiatur detrimẽtum in pecuniis propriis, tenetur poſtea reſarcire creditori intereſſe, & damnũ,quod patitur ex tali dilatione,ut tradit Cajet. 2.2.*q.*62.*art* 8 quod ſaltem eſt verum,quãdo debitum fuit injuſtè contractum: ergo ſimiliter in præſenti.

8.Cõcludo igitur cum docto;& amiciſſimo P.Theophilo Raynaudo *tr.de monitoriis p.*1.*c.*2.*q.*15 tunc tantùm eſſe obligationem exhibendi,vel prodendi quaſcumque ſcripturas, cùm earum ſuppreſſio, aut retentio erit mortalis.Qualis non erit,cum magnum damnum mihi imminebit, quod merito præferri debeat incommodo alterius, cõſecuturo ſuppreſſionem ſcripturæ à me factam. Ita ille, qui concordat cum Avila. Vnde non eſt audiendus Sotus *in* 4.*ſent. diſtinct.*21. *quæſt.*1. *art.*1. *caſ.*3 ubi aſſerit quòd dum ſub cenſura

præcipi

præcipitur, vt quicunque habuerit has, vel illas ſcripturas, quæ quoquo pacto ad aliorum jus attinent, tunc proferendæ omnino ſunt, nec ſufficit, vt qui habet ſe excuſet dicendo, quòd inde vexationem timet, niſi forſan omni dubio procul manifeſtiſſimum ſit taliter illas ad meum jus conducere, vt nullatenus ad alterius jus confirmandum attineant. Ita Sotus, cui adde ex Societate Baunium *in Theol.mor.tom.2.diſp.*4. *q.*10.*aſſert.*3. ſic aientem: Excipiendus eſt caſus, in quo ſcriptura, quæ reddi præcipitur ſub excommunicationis incurrendæ pœna, Adverſarii foret, non ejus qui poſſidet, aut apud quem latet, quia cùm creditoris, ac domini conditio melior ſit, quàm cujuſvis alterius, res ei debita etiam cum dantis detrimento reddi debet. Hæc ille. Sed Sotus, & Baunius temperandi ſunt modo quo ſuprà difficultatem explicavimus.

9. Notandum eſt tamen hîc cum Henriq. *ubi ſup. lib.*13.*cap.*18.*n.*2 quòd ſi abſolutè feratur, vt quicunque Scripturas habeat de tali cauſa, manifeſtet: & tamen præcedit via inquiſitionis abſque præcedenti infamia, & ſemiplena probatione: non tenetur reus Iure Canonico proferre in medium inſtrumenta contra ſeipſum, quamvis eſſent partim aliena: vt ſi inſtrumenta ſint utrique parti communia, niſi ſibi noceat, & amittat verum jus ſuum.

10. Et tandem in hac materia cautè legendus eſt Panormit. *in c.*1.*de probationib.* ubi latè tractans hanc materiam dicit, quòd poſſidens Scripturas, non tenetur eas manifeſtare, ſi ſit reus, & actor petit eas ad intentionem ſuam probandam. Reſpondeo primò, hanc doctrinam Panormitani intelligendam eſſe quoad forum exterius, imò dico, quòd etiam in foro exteriori. Et ita docet Avila, *ubi ſuprà:* nam ex communi praxi judicum, quoad petitionem actoris, etiam ad intentionem ejus fundandam, ſemper cogitur reus edere inſtrumenta: quæ conſuetudo eſt valdè conſona rationi; nam qui retinet inſtrumenta, tantùm minus habet juris, qua[illegible] magis habet ſuus adverſarius mediante inſtru[illegible]: ergo contra rationem vult agere, vel ſe defendere, ac ſi haberet integrum, & perfectũ jus; ſi autem poſſidens inſtrumentum, non poſſit illud per ſe manifeſtare ſine detrimento famæ, poterit dare occultè alicui Religioſo, qui manifeſtet illud tacito nomine poſſidentis. Sed hæc doctrina limitanda eſt, niſi ex manifeſtatione talis Scripturæ timeat ſibi grave detrimentum in vita, vel fama, quòd non poſſit evitari, vel etiam in bonis, quæ juſtè poſſidet: tunc enim non tenetur manifeſtare. Probatur: nam teſtis etiam juridicè interrogatus non tenetur reſpondere, ſi ex teſtificatione timeat ſibi aliquod grave malum. Sed circa præſentem quæſtionem ne deſeras recognoſcere Lazarium *de monit.ſect.*3.*q.*1.*per totam.*

RESOL. CLXVI.

An præſentatio facta à Patrono laïco excommunicato ſit valida?

Et quid, ſi præſentatio ſit facta à Patrono Eccleſiaſtico excommunicato?

Et an ſupradicta præſentatio facta à laïco ita ſit valida, vt teneatur Epiſcopus eam admittere?

Et an quoad hoc idem dicendum ſit, etiam ſi Patronus ſit excommunicatus toleratus? Ex p.5.tract.9.Reſ.105.

§.1. NEgativam ſententiam docet Turrianus *lib.*2. *diſp.*13. *dub.*5. ubi quærit, an præſentatio beneficii facta ab excommunicato ſit valida? & reſpondet quòd in hac controverſia prima opinio eſt aſſerentium præſentationem eſſe validam, quia non videtur expreſſum jus quo talis præſentatio irritetur. Secunda opinio diſtinguit inter præſentationem factam à perſona Eccleſiaſtica, vel à laïco: primam dicit eſſe invalidam, ſecundam eſſe validam; & hoc modo diſtinxit deciſio Rotæ 2. *titulo, de jure patronatus, in antiquis, & deciſio* 527. *in antiquis*, quam doctrinam obſervatam eſſe in quadam cauſa Zamorenſi, teſtatur Ludovic. Gomez *in tract. expectativarum, n.*6. Tertia opinio ſimpliciter docet talem præſentationem eſſe validam, hanc tenet Covarr. *in cap. alma mater,* 1.*p.* §.7.*n.*9. & alij, quos citat Covarruvias, & dicendum eſt præſentationem factam à patrono Eccleſiaſtico excommunicato eſſe nullam, quod fusè explicant nonnulli; ſed probandum eſt, quòd per excommunicationem privatur excommunicatus omni juriſdictione, & præſentatio eſt quoddam genus electionis, & ideo Authores de præſentatione facta à patrono Eccleſiaſtico, ſicut de electione loquuti ſunt. Secundò exiſtimo eodem modo eſſe philoſophandum de præſentatione facto à patrono laïco, quia in jure non eſt talis diſtinctio, & hæc diſputatio à jure pendet. Ita Turrianus, & noviſſimè Hurtado *diſp.*7. *de excomm.diffic.*2.*n.*9. ubi ſic ait: Præſentatio ad beneficium facta à Patrono excommunicato, eſt illicita & nulla, quamvis fiat à laïco, vel Clerico vt laïco; quia per præſentationem non ſolùm factam à Clerico, ſed etiam per eam quæ fit à laïco, confertur jus ad beneficium, quod non poteſt ab excommunicato conferri nec licitè, nec validè: cùm beneficium ſit bonum commune omnibus membris Eccleſiæ, & excommunicatus ſit extra eam. Verum eſt jus collatum à laïco ita uſque ad inſtitutionem, ſeu collationem factam ab Epiſcopo manere pendens in conſervari ab ipſo patrono laïco, vt patronus pro libito poſſit abſque injuria præſentati alterum præſentare, vt deducitur *ex cap.cum autem* 24.*de jure patronatus.* Hæc ille.

2. Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Villalobos *in ſumma tom.*1.*tr.*17. *diff.*12. *n.*3. ubi ita aſſerit: [Tambien es invalida la preſentacion del beneficio, hecha por el deſcomulgado, que queda dicho. Aſſi lo tiene Covar. con Abad, y la comun. El fundamento [illegible] porque la elecion y preſentacion ſe equiparan en [illegible]cho, como ſe colige de vn texto, y aſſi el qu[illegible]uede eligir, tan poco puede preſentar. La difficuldad eſtà, en ſi procede eſto, no ſolo de la preſentacion que haze el Clerigo, ſino tambien de la que haze el lego. A lo qual Covar. (ſiguiendo à Lambertino) dize que ſi, mas yo tengo por muy cierto la contraria, la qual ſe guardò en a Rota en el año de 1533. en una cauſa de la Ciudad de Zamora, como dize el miſmo Covarr. y la tiene Luis Gomez, y Rebuſo dize, que es comun. El fundamento deſto es, porque en un Capitulo de derecho dize el Pontifice, que la preſentacion que haze el lego, ſe puede mudar antes que ſe haga la inſtitucion, mas nos la que haze el Clerigo, de lo qual coligen Abad y otros, que la preſentacion que haze el Clerigo no difiere de la elecion, porque dà derecho al preſentado, mas la del lego ſi, que no dà derecho, y eſto con razon, porque el lego no puede dar derecho ſpiritual, qual es el derecho al beneficio Eccleſiaſtico.] Ita ille, & ante illum Cornejo *in* 3.*p.tract.*5.*de excomm.diſp.*10.§ 5.*dub.*1.

3. Sed dubitatur an prædicta præſentatio facta à laïco ſit ita valida, vt teneatur Epiſcopus eam admittere? & reſpondet negativè Cornejo, quod verum eſt, etiã ſi perſona præſentata digna ſit, & ſola excõmunicatio præſentantis obſtet. Cujus ratio eſt, quòd cum iſte patronus peccet præſentando, poteſt Epiſcopus licitè, imò tenetur ejus præſentationẽ non admittere, ne eam admittendo cum excommunicato communicet; quare quãvis vt talis illicita præſentatio ſufficiens ſit, Epiſcopi acceptatio accedat, vt inſtitutio & collatio ſit valida, non tamen eſt efficax, ex quo fit vt ſi patronus excommunicatus in mora ſit præſentandi, aut ſi

Epiſcopus nolit præſentationem ab eo factam acceptare, poteſt Epiſcopus alteri, cui voluerit collationem beneficii facere, quoniam ob morem jus præſentandi ad Epiſcopum devolvitur. Propter quod exiſtimat Suar. *n.21.* valorem, quem ſuprà diximus, habere præſentationem factam ab excommunicato, quando ab Epiſcopo admittitur, nō provenire ab ipſa præſentatione, ſed ab acceptatione Epiſcopi, in quem eſt virtualiter devolutum jus præſentandi, juxtaque hanc doctrinam ſuſtineri poteſt opinio, quàm tenuit Covar. *ubi ſuprà.* Et quidem quoad hoc idem eſt dicendum, etiamſi patronus ſit excommunicatus toleratus, quia cùm illi nullus favor fiat per Extravag. *ad evitanda*, illicita erit præſentatio ab eo facta, niſi jure, aut alia juſta cauſa fuerit ab ipſo præſentatio poſtulata, atque adeò non erit efficax, ut cogat Epiſcopum eam acceptare, nam quamvis licitum ſit cum tali excommunicato communicare, nullus tamen ad hoc obligatur. Dixi *niſi ab eo ſit poſtulata*, quia in hoc caſu jam erit licita, & hæc omnia docet Cornejo *ubi ſuprà*, cui adde Præpoſitum *in 3.p.q.2.de excom. dub.11.n.69.* & Hurtadum *ubi ſuprà.* Quicquid in contrarium aſſerat Vaſquez *de excomm. dub.5.* Covarruvias *in cap. alma mater, part.1. § 7. num.9.*

RESOL. CLXVII.

Quam pœnam incurrant conferentes beneficium excommunicato? Ex p.5. tract.9. Reſ.107.

§.1. RE ſpondetur præter excommunicationem minorem incurrere ipſo jure ſuſpenſionem à collatione ejuſdem beneficii, *arg. cap. cum in cunctis §. Clerici, de electione*, vt ita puniantur in eo, in quo peccaverunt: à collatione verò aliorum beneficiorum non ſunt ipſo jure ſuſpenſi, ſed poſt binam monitionem ſuſpendi debent, vt habetur *in cap. poſtulaſti, de Clerico excommunicato miniſtrante*; nam licèt Panorm. *in d.cap. poſtulaſti, n.3.* velit ſuſpendi debere à collatione aliorum beneficiorum ſine aliq[illegible]itione, verius tamen eſt monitionem requiri[illegible] ea quæ habentur *in cap. gravem, de preb.* vt dicit Sayrus *lib.2.c.5.n.3.* licèt aliter ſentiat Suarez *diſp.15.ſect.1. n.3.* adversùs quem etiam inſurgit Cornejo *in 3.part. tract.5. de excom. diſp.10. §.7.dub.vn.q.vlt.*

RESOL. CLXVIII.

An electio ad beneficium excommunicati excommunicatione minori ſit irritanda, ſi electores illam ignoraverint?

Et an eligentes ſcienter excommunicatum excommunicatione minori ſint privati voce? Ex part.5. tract.9. Reſ.132.

Sup.hoc inf. in Reſ 180. §.1.& 2 & in Reſ 182. §. vlt.ad med.

§.1. CAnoniſtæ communiter affirmant, vt patet apud Covarruviam *in cap. alma mater, p.1. §.8. n.3.* quos ſequitur Suarez *d ſp.24. ſect.2. num.18.* & Coninch *de Sacram. diſp.14. dub.17. num.263.* quia talis electio reprobata eſt non ob culpam eligentium, ſed ob incapacitatem electi, ſicuti ex adjuncto: ergo, &c.

2. Sed negativam ſententiam tuetur Avila *part.2.c.6. diſp.12.dub.4.concl.4.* quia *in c.vlt.de Cler.excom.* dicitur, *talis electio eſt irritanda, ſi ſcienter electus ſit*, ergo talis electio cum ignorantia cenſuræ facta non eſt irritanda, quia verba legis pœnalis rigoroſe interpretanda ſunt, & jus ejus ſcientiam videtur requirere. Deinde vocula illa, *ſcienter*, ita explicari debet, vt non ſit ſuperflua, eſſet autem omnino ſuperflua, niſi dicamus electionem talis excommunicati caſſandam non eſſe, niſi ſcienter facta ſit ab electoribus: ergo, &c.

3. Sed hæc ſententia non ſatisfacit Laymano *lib.2. tract.5. part.2. cap.3.n.5.* Siquidem in hac electionis caſſatione non tam electores puniuntur, ſed potiùs electus, ergo non ad illorum, ſed ad hujus potius culpam, attendendum eſt. Quare placet mihi ſolutio gloſ. *in cit. cap. vlt. verb. ſcienter*, ſenſum illorum verborum eſſe: Si tamen ſcienter talis, id eſt, ſciens minorem ſuam excommunicationem, atque inhabilitatem electus fuerit, irritandam eſſe, ſive ſciverint electores, ſive ignorarint. Omnes iſtæ tres ſententiæ ſunt probabiles. Vide Sebaſtianum à Bononia *ubi infra, cap.3. dub.65.*

4. Notandum eſt tamen hîc Richardum *in 4. diſt. 1[illegible].art.7.quæſt.4.* gloſſa *in cap. ſi celebrat. verb. ſcienter, de Cler. excomm.* & Alterium *de cenſ. tom.1. diſput.4. cap.2. §. Requiritur etiam*, docere, quòd eligentes ſcienter excommunicatum minori excommunicatione ſunt privati voce. Sed mihi màgis placet opinio negativa, quam tuetur Sebaſtianus à Bononia *tract. de elect p.2. cap.2. dub.61. num.12.* & Gordonus *tom.2. lib.7. q.11. cap.4. §.3. n.26.*

RESOL. CLXIX.

An collatio beneficii facta excommunicato tolerato ſit valida?

Et quid, ſi ipſe ſuam excommunicationem ignoret, vel bona fide beneficium accipiat in excommunicatione, & an poſtea re cognita, teneatur illud relinquere, ſed poſſit retinere fructus interim perceptos, qui reſpondent congruæ ipſius ſuſtentationi?

Et notatur, quod ſi proviſus ignoret ſe eſſe excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio, & collatio beneficij non erit irrita?

Et tandem quæritur, an collatio bene[illegible]cta ab excommunicato tolerato ſit valida? E[illegible]rt. 5. tract.9. Reſol.99.

§.1. SVppono *ex c.paſtoralis, de cler.excom.* collationem beneficij factam excommunicato invalidam eſſe. Sed difficultas eſt, an hoc ſit verum etiamſi excommunicatus ſit toleratus? & affirmativè reſpondet Coninch *de Sacr diſp.14.dub.9.n.70.* Avila *p.2.c.6. diſp.5.dub.2.concl.1* & alii communiter: nam, etſi Concilium Conſtantienſe permittat nobiſcū talibus communicare, non tamen reddit eos habiles ad beneficia acquirenda, quia ſic immediatè iis magnum favorem præſtaret. Item etiamſi ipſe ſuam excommunicationem ignoret, vt quia oblitus eſt ſe eam incurriſſe, aut falsò putat ſe validè abſolutum eſſe, quia etſi ignorantia excuſet aliquem à peccato, non tamen reddit eum habilem ad aliquem actū, ad quem aliàs inhabilis eſt. Ita communiter DD. quibus omnibus adde noviſſimè Raynaudum *de monit.p.2.cap.2.n.29.* Sanchez *in opuſc. tom.1.lib.2.cap.2.dub.10.n.7.* Fabrum *de cenſ.in 4.ſent. diſt.25.q.1.diſp.4.cap.4.n.193.* Cornejo *in 3.p. tract.5. de excom.diſp.10.§.7.dub.1.* Turrian. *lib.2.diſp.16.dub.1.* & Villalob. *in ſum. tom.1. tract.17.diffic.9.num.5.*

Sup. contra in hoc & ſeq. § inf. in tr.3 Reſ.35 §.Quoad ſecundum dubium, & iterum ibi in alio §. incip. Quoad ſecundum vero dubium.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare, doctum Hurtado *diſp.6.de excomm.diffic.2.n.6.* contrariam ſententiam docere, ſic enim ait: Nomine excommunicati, quem dicimus inhabilem ad beneficium obtinendum, communiter intelligitur à DD. etiam toleratus; quia per Extravag. *ad evitanda ſcandala*, per quam toleratur, nullus intenditur fieri favor tolerato, fieret autem, ſi non eſſet inhabilis, & ſi collatio beneficii ei facta eſſet valida; id tamē difficile exiſtimamus, quia ſi collatori licitū eſt excommunicato tolerato beneficium conferre, juxta dictam Extravag. non minus, quàm ſacra

ſacramenta adminiſtrare, ut diximus *diſp.* 11. *diffic.* 4. quo modo collatio illi facta erit nulla, cùm jure naturali illicitum ſit conferre beneficium inhabili. Quando verò in Extravag. dicitur, quòd nullus ei intenditur fieri favor, eſt verum, quamvis fiat, aut maneat habilis, quia hoc non fit ut ei faveatur, ſed ut faveatur fidelibus, ut abſque ſcrupulo poſſint cum illo communicare, ergo, &c.

ɔp. hoc in eſol. not. ꝫteritæ, §. x quo fit. 3. Notandum eſt tamen etiam ſtando in prima ſententia docere Coninch *ubi ſupra*, & Suarez *diſp.* 13. *ſect.* 1. *num.* 3. excommunicatum, qui bona fide beneficium accepit in excommunicatione, eique deſervivit, & ſi poſtea re cognita, teneatur illud relinquere, poſſe tamen retinere fructus interim perceptos, qui reſpondent congruæ ipſius ſuſtentationi, quia hi ei pro ſervitio impenſo debentur, qui tamen huic ſuſtentationi ſuperflui ſunt, reſtituendi ſunt, quia ipſe non habet jus niſi ad congruam ſuſtentationem; niſi fortè bona fide eos ita expendiſſet, ut ex iis non eſſet factus ditior, tunc enim nec teneretur ad reſtitutionẽ ratione rei acceptæ, quia hæc nullo modo extat, nec ratione injuſtæ acceptionis, quia fructus bona fide recepit, & conſumpſit. Secus eſt de eo, qui novit ſuam inhabilitatem, quia hæc omnia injuſtè facit. Notat tamen Henriq. *lib.* 13. *cap.* 3. *n.* 3. ſi talis poſtea illud beneficium legitimè obtineat, poſſe eos fructus retinere, quia hoc beneficium eò uſque vacavit, & fructus beneficij vacantis debentur ſucceſſori. Sed ut hoc ſit probabile, neceſſarium eſt, ut ipſe interim per ſe, vel per alium curarit fieri omne officium illi beneficio debitum, nam aliàs melioris eſſet conditionis, qui invalidè, quàm qui validè beneficium, obtinuiſſet.

p. hoc inf. tr. 3. Reſ. . §. Sed hic ɑto, & 3. 4. Notandum eſt etiam contra Coninch, Turrianum Villalob. & Sanch. *ubi ſupra*, quòd ſi proviſus ignoret ſe excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio & collatio beneficij non erit irrita. Et hanc ſententiam probabilem eſſe docent ipſimet adverſarij, ut Leſſius *lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 22. *n.* 117. & illam abſolutè tenet contra Suarez Philippus Faber *de cenſ. in* 4. *ſent. diſt.* 25. *quæſt.* 1. *diſp.* 4. *c.* 4 *n.* 191.

5. Et tandem pro coronide hujus reſolutionis nota quòd collatio beneficij facta ab excommunicato tolerato valida erit. Ita ex Vaſquez docet Turrianus *lib.* 2. *diſp.* 15. *dub.* 2.

RESOL. CLXX.

An excommunicatus, cui facta eſt collatio beneficij, poſſit poſt abſolutionem retinere, vel acceptare illud ſine nova collatione?

Et infertur eum, cui in excommunicatione beneficium eſt collatum, debere illud reſignare in manus collatoris purè, & ſimpliciter, ſed poterit collator ei ſecundo conferre? Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 101.

ɔ. hoc ſup. ɤeſ. 26. §. ɤta ſecun- . & ſeq. & . ex Reſ. . lege do- inam §. l major. ſeq. §. 1. NEgativè reſpondent communiter Doctores, putant enim eo caſu opus eſſe poſt abſolutionem nova collatione. Ita Coninch *de Sacr. diſp* 19. *dub.* 9. *num.* 73. & Leſſius *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 22. *n.* 119. Probatur primò, quia jura abſolutè irritant talem collationem, actus autem irritus eſt, ac ſi non eſſet. Secundò, quia quando alicujus conſenſus eſſentialiter requiritur ad alicujus rei valorem, ſi ille detur eo tempore, quo objectum eſt incapax, eſt ita nullus, ut poſtea non convaleſcat, atqui hic conſenſus fertur circa objectum incapax (excommunicatus enim eſt incapax beneficij acquirendi.) Ergo collatio ei facta nunquam convaleſcit. Et confirmatur, quia matrimonium invalidum ob aliquod impedimentum dirimens nunquam convaleſcit ſine novo conſenſu. Et ita etiam hanc ſententiam tenet Præpoſitus *q.* 2. *de excomm. dub.* 11. *n.* 65. ex quo infert eum, cui in excommunicatione beneficium eſt collatum debere illud reſignare in manus collatoris purè & ſimpliciter, cùm talis collationis nullum jus acquiſierit, poterit tamen collator eidem ſecundo conferre, quòd etiam videtur verum cùm priori vice noverat excommunicationem, quamvis in eo caſu aliqui contrarium cenſeant; ſed ex nullo jure poteſt oſtendi, quòd collator eo caſu ſit privatus poteſtate ſecundò conferendi. Vnde ſi collatio pertinebat ad Epiſcopum, ille poteſt iteratò idem conferre. Adde varios probabiliter ſentire, quòd licèt pertineat ad alium ſi juſtæ cauſæ ſubſint, & collator non poſſit adiri ſine infamiâ, poſſit Epiſcopus titulum revalidare, idem poſſit, quando non poteſt Pontifex adiri, cujus erat ſecundo conferre.

2. Sed licèt hæc ſententia ſit probabilior, probabilem tamen eſſe affirmativam ſententiam, docet ipſemet Leſſius & Coninch *ubi ſupra*, cum Sanch. *de matr. lib.* 8. *diſpu.* 7. *num.* 12. cum his tamen limitationibus. Primò ut impedimentum ſit occultum, alioquin actus nullum haberet colorem; ſed eſſet plenè irritus in foro externo. Secundò ut id in nullius cedat præjudicium: ſi enim duo electi eſſent, præferendus eſſet qui caret impedimento, quia hic ſolus habet jus abſolutè. Tertiò ut ſi ſciens ſuum impedimentum acceptaret collationem beneficij, non ſolùm impetret diſpenſationem illius impedimenti prioris, ſed etiam illius, quod incurrit per talem acceptationem, ita enim acceptando beneficij collationem, incurrit vitium incurſionis, per quod fit inhabilis ad idem beneficium (etſi non ad alia, ut infrà dicetur) unde etiam eget diſpenſatione hujus impedimenti, quâ obtenta poterit beneficium retinere, quæ ſententia ſic probari poteſt. Nam electio illa fuit valida, & efficax, ex parte eligentium, ut ſupponitur. (Idem dicendum de præſentatione, & collatione,) ſed ſolùm requiritur capacitas in electo, ergo ſimulatque fuerit capax factus, ſublato impedimento ex vi prioris actus jus acquiret, ſicut cùm quis acceptat in excommunicatione collationem ſibi factam ante excommunicationem, ſublato illo impedimento jus acquirit abſolutum ex vi illius acceptationis, ut ante dictum eſt. Deinde, quia electores in priore voluntate manere cenſentur, cùm illam non revocaverint, ergo vis electionis manet, ac proinde poterit eam electionem ſublato impedimento validè acceptare. Hæc omnia docet Leſſius. Et hæc opinio confirmatur ex eo, quòd tradunt plures de eo, cui in irregularitate beneficium eſt collatum, quem docent poſſe retinere beneficium poſt diſpenſationem in irregularitate.

RESOL. CLXXI.

An ſit valida acceptatio beneficij ab excommunicato qui tempore collationis, & electionis non erat excommunicatus?

Et an Canonicus excommunicatus validè poſſit optare Præbendam meliorem, & beneficium pinguius?

Sed major difficultas eſt, an ſit valida electio, & præſentatio facta tempore excommunicationis, ſed acceptata poſt obtentam abſolutionem excommunicationis, modo tempore acceptationis electores, & præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate?

Et quid, ſi periculum imminet infamiæ, & ſcandali, an excommunicatus ocultus in electione, vel collatione beneficij non teneatur ſuam excommunicationem prodere, ſed poſſit ſine ullo ſcrupulo acceptare beneficium, & poſtea quamprimum occultè petere diſpen-

diſpenſationem ? Ex part. 4. tractat. 4. & Miſc. Reſol. 56.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & curſim in aliis §§. ejus primæ not.

§. 1. TAlem acceptationem eſſe invalidam, docet Coninch *de Sacram. diſp.* 14. *dub.* 9 *num.* 78. Hurtado *de excommun. diſp.* 6. *difficult.* 3 *num.* 8. Covarruvias *lib.* 3. *var. cap.* 16. *num.* 4. & alij, quia quod *in cap. poſtulaſti, de cler. excomm.* intenditur; eſt inhabilitare excommunicatum ad acquirendum beneficium, id autem non minus fit annullando acceptationem quàm collationem, quia, ut experimitur *in cap. ſi tibi abſenti* 17. *de præb. in* 6. acceptatione beneficij acquiritur jus in illo, non quia ſibi conferat tale jus qui acceptat, ſed quia acceptat quod ſibi ab altero offertur, imò meliùs fit annullando acceptationem, quia per hanc proxime acquiritur, & non per collationem, ſeu oblationem niſi inchoativè. Addit etiam Hurtado *ubi ſuprà n.* 10. & alij dictam acceptationem tempore excommunicationis factam adhuc non valere ut poſtea ſubſequuta abſolutione acquiratur beneficium, quia quamvis acceptatio illa quamdiu non retractatur perſeveret habitualiter adhuc poſt abſolutionem, quia tamen à principio fuit nulla, ideo nequit poſtea convaleſcere & fieri valida.

2. His tamen non obſtantibus dicendum eſt in ſupradicto caſu validam eſſe acceptationem beneficij, ab eo, qui tempore collationis non erat excommunicatus, licèt ſit excommunicatus tempore acceptationis beneficij; & ita docet Turrianus *de cenſ. lib.* 2. *diſput.* 16. *dub.* 2. Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 4. *tract. de excommun. dub.* 6. *n.* 9. Alterius *de cenſ. tom.* 1. *lib.* 2. *diſp.* 6. *cap.* 5. Avila *de cenſ. part.* 2. *cap.* 6. *diſp.* 5. *dub.* 8. Præpoſitus *in* 3. *part. D. Thomæ quæſt.* 3. *de excommunicatione dub.* 11. *numero* 67. Pariſius *de reſignat. benefic. lib.* 10. *quæſt.* 8. *num.* 39. Sayrus *de cenſuris lib.* 2. *cap.* 5. *numero* 11. & alij penes ipſos, quia jura ſolùm irritant collationem, & electionem beneficij, non verò acceptationem, nec aliam interpretationem admittunt, nam verſantur in materia odioſa, ergo, &c.

Sup hoc in fine Reſ. not. præteritæ & ſup. in Reſ. 26 §. Notandum eſt, curſim ad lin. 4. &c.

3. Hinc infertur quòd Canonicus excommunicatus validè poteſt optare præbendam meliorem, & beneficium pinguius. Ita Vgolinus *de cenſuris tab.* 2. *cap.* 13. §. 2. *n.* 15. Sayrus *lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 13. Alterius *loco cit.* quicquid in contrarium afferat Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 12. *cap.* 5. *n.* 121.

Sup. contento in hoc & ſeq. §. lege doctrinam præcedentis Reſ. & alterius §. ejus not.

4. Sed major difficultas eſt, an ſit valida electio & præſentatio facta tempore excommunicationis, ſed acceptata poſt obtentam abſolutionem excommunicationis, modò tempore acceptationis electores, & præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate? Negativam ſententiam docet Leſſius *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 22. *n.* 119. Coninch *de Sacr. diſp.* 14. *dub.* 9 *n.* 74. & alij, quia in tali caſu retineretur beneficium ſine titulo, cùm titulus electionis fuerit invalidus, ut potè collatus excommunicato, qui ad illum eſt inhabilis. Quod confirmatur, nam fruſtrà videretur impoſitus iſte effectus excommunicationis, quia in tali caſu quilibet excommunicatus differre poteſt acceptationem donec abſoluatur.

5. Verùm Martinus Bonacina *de cenſuris diſp.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 4. § 1. *num.* 10. licèt ſupradictam opinionem dicat eſſe veriorem & probabiliorem nihilominus contrariam non exiſtimat improbabilem, quam tuetur Henriquez *lib.* 13. *cap.* 13. *num.* 1. *in gloſſa litt. D.* Covarr. & alij, quos citat Sanchez *de matrimon. tom.* 3. *lib.* 6. *diſp.* 1. *num.* 12. Et ratio eſt, quia in tali caſu prior electio, & præſentatio videtur ratificari, & approbari per continuationem, ſeu permanentiam in prima voluntate.

Sup. hoc inf. in tr. 3. Reſ.

6. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd ſi periculum imminet infamiæ, ſeu ſcandali, excommunicatus occultus in electione, vel collatione beneficij, non tenetur ſuam excommunicationem prodere, quia Eccleſia non cenſetur obligare in tali caſu cum tanto incommodo, & ideo poteſt ſine ullo ſcrupulo acceptare beneficium, debet tamen poſtea quamprimum occultè petere diſpenſationem. Ita Suarez *de cenſuris diſp.* 13. *ſect.* 1. *num.* 11. & alij.

35. §. Ratio eſt, poſt med. verſ. Si vero, & in t. 7. tr. 1. ex lata doctrin. Reſ. 294 §. Sed Pater. inter med. & finem, curſim in verſ. Tum excommunicatus, & melius in alia Reſ. & §. ejus annot.

RESOL. CLXXII.

An excommunicatus validè acceptet beneficium ſi ante excommunicationem fuerit ei collatum?

Et quid dicendum eſt de antiquiori Canonico, qui licet ſit excommunicatus, an validè poſſit acceptare pinguiorem Prebendam, licet collatio ſuſpendenda ſit, donec abſoluatur? Ex part. 5. tr. 9. Reſol. 102.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & ſup. in Reſ. 26. §. Notandum eſt hic, curſim in princ. & inf. in tr. 3. Reſ. 35. § Ex quo fit ante med. verſ. Oritur vero, & ſeq.

§. 1. NEgativè reſpondet Raynaudus *de monit. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 29. Hurtado *diſput.* 6. *de excommun. difficult.* 3. *num.* 8. Layman *lib.* 2. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 2. *quæſt.* 3. *num.* 11. Coninch *de Sacram. diſput.* 14. *dubio* 9. *num.* 78. quia, ut patet ex *cap. ſi tibi abſenti, de præbend. in* 6. non minus quis acquirit jus in beneficium per validam collationis acceptationem, quàm per ipſam collationem, atqui ipſa collatio facta excommunicato eſt omnino invalida, quia hic eſt incapax ad acquirendum jus in beneficium, ergo ſimiliter acceptatio ab eodem facta erit invalida. Nec refert quòd talis acceptatio ſufficiat ad declarandum conſenſum acceptantis, & quòd cenſeatur in eo permanere donec abſolutus ſit, quia etiam collatio facta excommunicato, ſufficit ut declaret collatorem habuiſſe verè voluntatem conferendi tale beneficium, & poteſt in ea permanere donec tollatur excommunicatio, & tamen ut alter validè beneficium acquirat, debet ſecundo conferri.

2. Dices eſſe diverſam rationem, quia collatio confert verum jus alteri, acceptatio verò nullo modo, ſed tantùm eſt conditio requiſita ut collatio ſuum effectum operetur. Reſpondeo negando aſſumptum, nam ut res aliqua fiat mea, non minus dependet à meo eam acceptantis conſenſu, quàm ab alterius eamdem dantis, atque ideo utriuſque conſenſus prout componit integrum pactum, eſt ſimpliciter cauſa acquiſitionis dominij.

3. Verùm his non obſtantibus ipſe Coninch fatetur contrariam ſententiam eſſe probabilem, quam abſolutè præter Covarruv. *lib.* 3. *var. cap.* 16. *n.* 4. tenet Leſſius *lib.* 2. *c.* 34. *dub.* 22. *n.* 118. Vaſquez *de excomm. dub.* 6. Toletus *lib.* 1. *c.* 13. quia *in c. poſtulaſtis*, quamvis invalidetur collatio beneficij excommunicato facta, non tamen acceptatio; adde quòd in eo cap. tantùm invalidatur actio, per quam acquiritur jus ad beneficium; acceptatione autem non acquiritur jus ad illud, quia nullus ſibi confert jus, ergo, &c. Deinde acceptatio ſolùm eſt declaratio propriæ voluntatis, qua certum eſt non privari per excommunicationem, *l. ex facto*, §. *ſi quis rogatus* 2. *ff. ad SC. Trebellianum*, & præſertim cùm acceptatio ad factum potius, quàm ad jus pertineat.

4. Nec valet dicere quòd licèt per electionem, aut collationem detur jus ad beneficium, & non per acceptationem ipſam, cùm acceptans non det jus ſibi ipſi, ſed accipiat illud ab electore, aut collatore, non tamen acquiritur hoc jus, niſi per acceptationem electionis, aut collationis, ut expreſsè dicitur *in cap. ſi tibi abſenti, de præbend. in* 6. ergo quando acceptat beneficium, tunc acquirit jus; ſed quamdiu eſt excommunicatus, eſt incapax acquirendi, ut ſuprà dictum eſt

eſt, ergo etiam eſt incapax ad accipiendum beneficium, atque ita talis acceptatio nulla erit. Sed reſpondetur, hoc argumentum ſolùm probare illam acceptationem non eſſe validam quantum ad acquiſitionem juris, quod etiam nos fatemur, non tamen eſſe invalidam, quantum ad conſenſus declarationem, in quo ſenſu procedit noſtræ concluſionis doctrina; itaque ſi poſt talem acceptationem abſoluatur ab excommunicatione, non eſt opus alia nova collatione, aut acceptatione, ſed cùm primùm abſoluitur, acquirit jus in beneficium, & non antea: unde ſi poſt abſolutionem moriatur, illud beneficium vacat de novo; ſecùs verò ſi moriatur antequam abſolutus ſit, etiam poſt acceptationem, quia in hoc poſteriori caſu nondum beneficium acquiſierat, & ita non vacat de novo, quod attendendum eſt, ut ſciatur ad quem ejus collatio pertineat. Ex quo infero quod ſi ille, qui ante excommunicationem obtinuerit literas ad beneficium vacaturum, tempore quo vacat, ſi ſit excommunicatus, poterit illud acceptare virtute Bullarum, & acceptatio erit valida, ita ut poſt abſolutionem non deſideretur nova acceptatio, ſed ſola collatio, quia literæ ad beneficium vacaturum non conferunt jus ſine collatione, cùm ſolùm promittant collationem, quæ fieri nequit durante excommunicatione, neque opus eſt ut fiat poſtea, & idem eſt de antiquiori Canonico, qui licèt ſit excommunicatus, poteſt validè acceptare pinguiorem præbendam, licèt collatio ſuſpendenda ſit, donec abſoluatur. Et ita hanc poſteriorem ſententiam præter Doctores citatos ex Vaſquez docet Turrianus *lib. 2. diſp. 16. dub. 2.* & Mercerus *de Sacr. in 3. p. quæſt. 21. dub. 8.*

p. hoc in ſ. 1. not. xteritæ §. inc, & in ſ.ſi, in eo- §. ad lin. & in Reſ. §. Ex qua ctrina, & l.

RESOL. CLXXIII.

An excommunicatus privetur fructibus beneficij, ante excommunicationem legitimè obtenti?

Et ſi excommunicatus eſt pauper, & fructibus indigeat ut ſuſtentetur, an poſſit aliquid de fructibus percipere? Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 104.

p. hoc in ſ. ſeq.

§. 1. Affirmativè reſpondet Filliucius *tom. 1. tract. 12. cap. 5. num. 129.* Vgolinus *de cenſ. tab. 2. cap. 12.* Covarr. *lib. 2. var. cap. 13. num. 8.* Suarez *de cenſur. diſp. 13. ſect. 2.* Toletus *lib. 1. cap. 13.* & Mercerus *in 3. p. q. 21. dub 8. num. 6.* quia, ait ille *in c. paſtoralis, de appellationibus*, ſignificat quod excommunicatus non faciat fructus ſuos, & ſimul rationem dat his verbis: Illi proventus Eccleſiaſtici meritò ſubtrahuntur, cui Eccleſiæ communio denegatur, quamquam particulariùs probari poſſit, quòd excommunicatus ſit ab officio ſuſpenſus, ergo etiam à fructibus, quia datur beneficium propter officium, ſicut merces propter opus; favent enim verba capituli, ſi benè expendantur, eſt enim ſermo de illo, in quem ſententia excommunicationis lata eſt, & dicitur conſequenter ipſum beneficiis ſpoliari poſſe; id eſt, adminiſtratione & fructibus beneficiorum, deinde hunc effectum non impediri propter interpoſitam appellationem, eò quòd excommunicatio ſecum trahat executionem. Verbum quoque, *ſubtrahuntur*, ſonat ipſum factum, non autem præceptum judici privaturo impoſitum.

2. Sed contrariam ſententiam tenet Coninch *de Sacr. diſp. 14. dub. 9. num. 81.* & Hurtadus *diſp. 6. de excomm. diffic. 1. num. 2.* ubi citat Vaſquez & Navarr. & docet excommunicationem majorem non privare fructibus beneficij, ac proinde excommunicatum poſſe adhuc licitè percipere fructus ſui beneficij, dummodo per ſe, aut Vicarium ſatisfaciat officio, & meritò; quia excommunicatio ex eo quòd generaliter eſt privatio communionis fidelium, non privat dictis fructibus, quia perceptio eorum non eſt communicare cum fidelibus, quia cuilibet excommunicato conferri poſſent, nec excommunicatio privat illos jure aliquo peculiari, quia ſi aliquo, maximè jure dicti *cap. paſtoralis*, eo autem non fit, quia in eo cap. tantùm eſt ſermo de ſubtractione facienda per judicem media ſententia nova ſuperaddita excommunicationi, quòd ille, qui conſuluit Pontificem, ſupponit; interrogat enim an excommunicatus, qui excommunicatione jam incurſa appellavit, poſſit, non obſtante appellatione denunciari, ſeu publicari excommunicatus, & ad tempus ſpoliari beneficiis, id eſt proventibus beneficij: ſupponit ergo excommunicatione non ſpoliari, quia potiùs interrogaret, an excommunicatione ipſa maneret ſpoliatus, & Pontifex eo ſuppoſito reſpondet poſſe denunciari, & ei meritò ſubtrahi proventus; ſententia verò ſuperaddita judicis, ſicut etiam actu ſuperaddito excommunicationi denunciatur, & hæc omnia docet Hurtado *ubi ſuprà*, qui etiam addit, quòd quamvis de rigore juris excommunicatus eo ipſo abſque nova ſententia judicis eſſet privatus fructibus ſui beneficij, conſuetudine tamen non privatur, quia dicto juri, quamvis eſſet, fuiſſet dicta conſuetudine derogatum, & hanc opinionem tanquam probabilem admittit etiam Præpoſitus *in 3. part. quæſtione 2. de excomm. dub. 11. n. 6.* ubi ſic ait: Notandum communiori ſententia excommunicatum privari fructibus beneficij antea obtenti, ex §. *verùm, cap. paſtoralis, de appellationibus*, ex quo communiùs docetur ipſo facto eis privari, & ſuos non facere, ac proinde obligari ad eorum reſtitutionem ante omnem ſententiam. Aliqui tamen cenſent non privari ipſo facto fructibus. Ita gloſſa *in § cit. ver. ſubtrahuntur.* Avila *c. 6. cit. diſp. 6. dub. 1* Rebuffus *repetit. in c. poſtulaſtis, num. 8. de clerico excommunicato & c. miniſtrante*, citatus à Suar. *diſp. 13. ſect. 2. in fine*, qui ſentit ſaltem ex conſuetudine non privari, ex qua ſententia ſequitur non teneri ad eorumdem reſtitutionem ante ſententiam judicis, quod non videtur omnino improbabile, cùm contrarium non ſit ita evidens. Ita ille. Vnde Mercerus *ubi ſuprà*, licèt ſuam opinionem putet eſſe veram ex diſpoſitione juris, addit quòd quia non ſoleat excommunicatus privari fructibus beneficij ſui, poteſt ſe conformare huic conſuetudini, quia cùm jus illud ſit poſitivum, poteſt ei derogari per contrariam conſuetudinem.

3. Sed ſtando in prima opinione, quæritur, an ſi excommunicatus ſit pauper, & fructibus indigeat ut ſuſtentetur, poſſit aliquid de fructibus percipere? Affirmat Avila *2. part. diſput. 6. dub. 5. concluſ. 3.* cujus fundamentum eſt, quòd iſte poteſt fructus reſtituendos dare pauperibus, ergo poteſt reſervare ſibi, cùm non videatur peioris conditionis, quàm cæteri pauperes. Confirmatur. Nemo obligatur rem alienam reſtituere, qua indiget ad ſui ſuſtentationem, ergo. Sed contrarium tenet Cornejo *in 3. part. tract. 5. de cenſ. diſp. 10. §. 6. dub. un. n. 4.* quia cùm hæc ſint bona Eccleſiæ, non poteſt contra ejus voluntatem ſibi uſurpare quovis prætextu neceſſitatis non extremæ, quæ hìc eſſe non poteſt, cùm iſte excommunicatus poſſit pro ſua voluntate à contumacia diſcedere, & fructus percipere, & victum alio modo ſibi procurare.

RESOL. CLXXIV.

An Beneficiarius, ſi incidat in excommunicationem, ſit privatus fructibus, redditibus, ſeu diſtributionibus beneficij?

Sive excommunicatus ſit curator animarum, ſive

Canonicus, ſive habeat beneficium ſimplex? Ex part. 4.tr.4.& Miſc. Reſol. 54.

Sup. hoc in reſ præterita. §.1. DE hoc caſu olim per litteras conſultus fui, & affirmativam ſententiam docet Toletus *lib.*1.*cap.*13. Garzias *de beneficiis tom.*1.*part.*7.*cap.*13. *num.*92. Filliucius *tom.*1.*tract.*12.*cap.*5.*n.*129. Suarez *de cenſ.diſp.*1:.*ſect.*2.*n.*4. Henriquez *lib.*13.*c.*13.*n.* 4. Saytus *de cenſ.lib.*2.*c.*5.*n.*14. Reginaldus *tom.*2. *lib.* 32.*tr.*1.*c.*7. *n.*36. Moneta *de diſtrib. part.*2. *q.*15. *n.*12. Covarruvias *lib.*3. *var. c.* 13. *n.*8. Alterius *de cenſur. tom.*1.*lib.*2.*diſp* 6.*cap.*8. & alij penes ipſos aſſerentes, excommunicatum non facere in conſciencia fructus ſuos, ideóque abſque alia ſententia teneri illos reſtituere, vel curare eorum condonationem à ſacra Pœnitentiaria expoſita cauſa paupertatis, vel ignorantiæ, vel injuſtæ excommunicationis, vel diligentiæ, in procuranda abſolutione, ſed dilata culpa aliorum; & ratio eſt, quia id exprimi videtur *in cap. paſtoralis*, *de appellat.* dum dicitur, illi proventus Eccleſiaſtici meritò ſubtrahuntur, cui Eccleſiæ communio denegatur.

2. Sed ego tunc negativam ſententiam mordicus ſuſtinui, & conſulentem liberavi à reſtitutione magnæ quantitatis, quia excommunicatio ex eo quod generaliter eſt privatio communis fidelium, non privat dictis fructibus, quia preceptio eorum non eſt communicare cum fidelibus, nec excommunicatio privat illis jure aliquo peculiari, quia ſi aliquo, maximè jure *dicti cap. paſtoralis*; eo autem non fit, quia *in eo cap.* tantùm eſt ſermo de ſubtractione facienda per judicem media ſententia nova ſuperaddita excommunicati, quod ille, qui conſuluit Pontificem, ſupponit, interrogat enim an excommunicatus, qui excommunicatione jam incurſa appellavit, poſſit non obſtante appellatione denunciari, ſeu publicari excommunicatus, & ad tempus ſpoliari beneficiis, id eſt, proventibus beneficij: ſupponit ergo excommunicatione non ſpoliari, quia potiùs interrogaret an excommunicatione ipſa maneret ſpoliatus, & Pontifex eo ſuppoſito reſpondet poſſe denunciari, & meritò ſubtrahit proventus, ſententia videlicet ſuperaddita judicis; ſicut etiam actu ſuperaddito excommunicationi denunciatur, & hanc ſententiam negativam docet Præpoſitus *in* 3.*part.D.Thom q.*2.*de excommun. dub.* 11.*num.* 68. Hurtado *de cenſ. diſp.*6. *diff.*3. *num.* 3. Sanchez *de matrim. tom.* 1. *lib.* 3. *diſput.* 51. *num.* 22. Coninch *de Sacrament. diſput.* 14 *dubit.* 93 *n.* 80. Vaſquez *opuſcul. de beneficiis cap.* 3. §. 3. *dub.* 4. *num.*229. Navarra *de reſtitut. lib.*2. *cap.* 2. *num.* 238. Avila *de cenſur. part.*2. *cap.*6. *diſput.*6. *dub.*1. *concl* 2. & alij penes ipſos. Igitur cum Doctoribus citatis dicendum eſt in tali caſu non adeſſe obligationem reſtituendi modò beneficiarius excommunicatus exequatur onera & officia beneficij, ſive excommunicatus ſit curator animarum, ſive Canonicus, ſive habeat beneficium ſimplex. Imò addo cum Hurtado *loco citato*, quòd quamvis de rigore juris excommunicatus eo ipſo abſque nova ſententia judicis, eſſet privatus fructibus ſui beneficij, conſuetudine, tamen non privatur, quia dicto juri, quamvis eſſet, fuiſſet dicta conſuetudine derogatum.

RESOL. CLXXV.

An recipiens beneficium animo illud reſignandi, vel permutandi, peccet mortaliter, & incurrat in excommunicationem latam per Paulum IV. & reſervatam Papæ? Ex part.8.tr.7.& Miſc.Reſ.14.

§.1. NEgativè reſpondet Leſſius *lib.*2. *cap.*34. *dubit.* 21. *num.* 136. Sanchez *de matrim. lib.*7. *diſput.*45. *num.* 12. Caſtrus Palaus *tom.* 2. *tr.* 15. *diſp.* 4. *punct.* 7. *num.* 11. & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia recipiens beneficium non eſt obligatus illud ſemper retinere, ſed poteſt illud permutare, vel reſignare, ut paſſim efficitur. Ergo habens hanc voluntatem cùm beneficium ſuſcipit, nihil juri contrarium facit, tametſi unico die illud retinere proponat, & ideò Vaſquez *de benef. cap.*3. §.2. *dub.*1. *n.*43. ſic ait. Dico quòd non eſt peccatum quodcumque beneficium recipere, donec pinguius poſſit obtineri, nec obligatur iſte ad reſtitutionem fructuum, quia iſta, nec alia beneficia curata non poſtulant animum perpetuò illa habendi, & ob ea ſerviendi, ſed fructus reſpondent labori præſenti. Ita Vaſquez. Sup. hoc in reſ. ſeq.

2. Sed his non obſtantibus affirmativam ſententiam docet Filliucius *t.*2 *tr.*41.*c.*5.*n.*43. ex Bulla Pauli IV prohibentis ſub pœna excommunicationis latæ, & Papæ reſervatæ, recipere beneficium animo reſignandi, vel permutandi.

3. Verùm noviſſimè Ioannes Machadus *de perfecto Confeſſ. tom.*1. *lib.*3. *part.*3. *tr.*1. *docum.*8. *num.*11. circa præſentem quæſtionem, & opinionem Filliucij, ſic aſſerit. *El quinto requiſito es, que el que huviere de acquerir el beneficio no tenga intento de reſignarle; por lo qual ſiempre, que ſe confiren en la Curia Romana, ſe le pide juramento al Beneficiado de que no le recibe con animo de reſignarle.*

4. *Que pecado ſea tener ſemejante animo, es una queſtion muy dudoſa. Porque Filliucio refiere una conſtitucion de Paulo IV. por la qual prohibe el recibir beneficios con animo de permutarles, ò reſignarles ſo pena de deſcomunion mayor reſervada à la Sede Apoſtolica, ipſo jure lata, y privacion de todos los beneficios, è inhabilidad para conſeguir otros deſpues, ſin que para incurſo de las dichas penas ſea neceſſaria declaracion, ni ſententia del Iuez. Palabras ſon traducidas de Filliucio.*

5. *Por otra parte conſidero, que muchiſſimos Autores que he viſto ſobre el punto ninguno haze mencion de la dicha Bulla; y muchos enſeñan, que no es pecado mortal tener ſemejante intencion el que ha de recibir el beneficio, fundados en que ſi es licito à tiempo hazerlo, tambien lo ſera al principio tener eſſe animo, con que me perſuado, ò que Filliucio refirio demas la dicha Bula, ò que la ignoraron todos lo demas, ò que ella no eſta recibida.* Ita Machadus.

6. At dubitare de dicta Bulla Pauli IV. adducta à Filliucio, eſt error clarus; nam invenitur in Bullario *tom.*1. ſub nomine Pauli IV. *conſtitut.*12.& incipit. *Inter cætera*, & fuit edita die 27. Novembris 1557. & illam etiam per extenſum apponit Gonzales *in regul.*8. *Cancellar. gloſſa* 15. *num.*90. Quòd autem non ſit uſu recepta, eſt falſum, nam in Romana Curia petitur juramentum, quòd non accipitur beneficium animo reſignandi. Cogita tamen, an dicta Bulla Pauli IV. ſit intelligenda de recipientibus beneficia, ut reſignent in favorem illius, qui de vacatione dedit notitiam, ita quidam Modernus: ſed ego video praxim Romanæ Curiæ eſſe in contrarium, nam abſolutè petit juramentum, & abſolutè loquitur Pontifex in Bulla, & omnes Doctores, qui tangunt difficultatem Bullæ loquuntur de reſignatione facta quibuſcumque perſonis. Rejecta itaque hac opinione adhæreo ſententiæ Garciæ *tom.*2.*part.*11.*cap.*3. *num.*291. aſſerentis Bullam Pauli IV. intelligendam eſſe de habentibus animum, & intentionem reſignandi beneficia poſtmodum ſtatim, ſeu infra parvuum tempus: non de habentibus animum & intentionem ea reſignandi poſt aliquos annos, ſeu longum tempus, in hoc enim nulla apparet inordinatio, nec tenetur quis habere animum tenendi ſemper beneficium, & ita videtur uſu rece

receptum. Et ita etiam videtur accipiendum juramentum, quod Romæ exigitur. Præterea dicta conſtitutio, & etiam dictum juramentum non videtur procedere in obtinentibus beneficia cum animo dubio; aut conditionali illa reſignandi etiam in favorem aliorum. Rurſus iſta conditio procedit in ſic obtinentibus, ſeù impetrantibus beneficia in Curia Romana, ſeu à Papa, non ab Ordinariis, ſeu extra Curiam & hæc omnia docet Garcias *ubi ſuprà.*

RESOL. CLXXVI.

An licitum ſit procurare, & obtinere beneficium animo reſignandi illud, &c. Ex part. 9. tr. 7. & Miſc. 7. Reſol. 53. aliàs 52.

libi in Ref. uæ hic eſt ntecedens. §. 1. DE hoc caſu *alibi* ego egi, & de illo ferè ſingulis diebus interrogor, negativè reſpondeo, ſtante Bulla Pauli IV. Verùm noviſſimè benignam opinionem circa materiam hanc invenio apud Caſtrum Palaum *tom. 6. diſp. 3. punct.* 30 *num.* 8. ubi ſic ait, loquens de ſupradicta Bulla Pauli IV. [Denique excommunicat Pontifex eos, qui pro ſeipſis beneficia impetrant; animo tamen illa reſigandi in favorem aliorum. Bonacina *diſp.* 2. *quæſt.* 3. *punct.* 28. *num.* 6. exiſtimat, te hac cenſura ligari, eſto, animum habeas reſignandi ex conſenſu, & licentia Pontificis, & non aliàs: quia dolum & fraudem committere cenſeris ea intentione beneficium impetrans, cujus Pontifex, ſi conſcius eſſet, non conferret. Sed verius oppoſitum exiſtimo: quia impetratio ſub ea intentione non eſt doloſa, & fraudulentia ſecluſa hac lege, ut de ſe conſtat. At hæc lex fertur ad purgandas ſordes, fraudes, & dolos, qui in Curia Romana ſignificabantur adeſſe in beneficiorum impetratione, antequàm Pontifex legem tuliſſet. Ergo lata non fuit ad excludendam prædictam impetrationem. Et confirmo: Pontifex hac lege removere intendit fraudem, & dolum cognoſcibilem in beneficiorum impetratione; at in dicta impetratione: nequit ullus dolus cognoſci, maximè ſi intentio animo retenta ſit. Ergo hac lege non continetur hæc impetratio. Adde non videri improbabile ex his, quæ tradit, Bonacina *diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 28. *in fin.* hanc Conſtitutionem non eſſe receptam quoad omnes actiones, ſed ſolùm quoad primam de ſimulatione perſonæ, & ſubjectione ſuppoſititia examini pro beneficio obtinendo; quoad reliquas verò in eventibus tantùm ſimoniace privatis. Quippe Pontifex intendit hac Conſtitutione, & cenſuræ prolatione removere à Curia Romana, quod aliàs de ſe illicitum erat in beneficiorum impetratione.] Hucuſque Palaus.

2. Sed Vide, an ſit admittendum id, quod aſſerit nempe, Bullam Pauli IV non eſſe uſu receptam, cùm vigore illius in Curia, quando quis obtinet beneficium, præſtatur ei juramentum, quòd illud obtinet animo non reſignandi: ideo tu cogita: nam doctrinam Palaï nec approbo, nec damno.

RESOL. CLXXVII.

An reſignatio beneficij ab excommunicato facta in favorem tertiæ perſonæ ſit valida?

Et an hoc etiam locum habeat in excommunicato vitando? Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 106.

§. 1. NEgativè reſpondet Filliucius *tom.* 2. *tract.* 12. *cap.* 6. *num.* 163. quia quando reſignatio eſt in favorem tertij reſignans cõcurrit etiam ipſe ad collationem beneficij, nominando, determinando perſonam, & reſignando cum conditione, dummodo detur illi & non alteri, unde acquiritur aliquod jus nominato, & acquivalet præſentationi: at excommunicatus eſt privatus omni jure ſpirituali, ergo, &c.

2. Sed ego puto contrariam ſententiam non eſſe minus probabilem, quam tuetur Turrian. *lib.* 2. *diſp.* 15. *dub.* 3. ubi ſic ait: Quæritur de reſignatione beneficij ab excommunicato facta in favorem tertiæ perſonæ, an ſit valida? Et aliqui judicant non eſſe validam, & probant, quia excommunicatus eſt privatus omni uſu beneficij ſui. Ergo multo magis poteſtate donandi illud alteri. Secundò quia reſignatio in favorem tertiæ perſonæ videtur eſſe quædam præſentatio, cùm deſignet perſonam, & ſic videtur philoſophari Pater Suarez *ſuprà diſp.* 14. *ſect. ult. n.* 35. Sed alij ſentiunt validam eſſe renunciationem, quia neque eſt præſentatio, neque electio, neque inſtitutio beneficij. Ergo. Non eſt electio, ut patet. Non præſentatio quia ille non habet jus patronatus ad præſentandum, ſed ſolùm vult relinquere beneficium ſub conditione, ut detur alteri, & licèt iſte poſſet peccare in communicatione, tamen non apparet jus, ob quod dicimus nullam eſſe reſignationem. Ad argumenta contrariæ opinionis facilè reſpondetur. Ad primum hoc eſt facile, quia ille non privatur poteſtate abſolutè relinquendi illud ſub conditione, & Doctores contrariæ opinionis fatentur poſſe illud dimittere, quod eſt per ſe manifeſtum. Ad ſecundum conſtat ex dictis, & ſanè ſi reſignans non eſſet excommunicatus vitandus, facilè concedunt DD. validam eſſe reſignationem. Verum niſi ſit vitandus, non video probari nullitatem illius. Hæc omnia Turrianus *ubi ſuprà.*

3. Notandum eſt tamen quòd prima ſententia locum habet in excommunicato vitando, ſi enim reſignet ſimpliciter, valida eſt, quia eſt merum factum, & res pendens à voluntate. Si in favorem eſt invalida, quia pertinet ad juriſdictionem: in eo autem qui vitandus non eſt, non videtur neque invalida, etiamſi fiat in favorem tertij, quia potius eſt in favorem reſignatarij, neque illicita quando requiritur ab aliis. Vt enim non eſt vitandus in aliis actionibus, ita neque in hac. Ac propterea ſervatur id quod dicitur in Extravag. *ad evitanda*, ut non relevetur in aliquo ipſemet excommunicatus, ſed alij tantùm. Ita Filliucius *loco citato.*

RESOL. CLXXVIII.

An excommunicatus ſit inhabilis ad recipiendas penſiones?

Et an hoc locum habere debeat in penſionibus, quæ dantur titulo ſpirituali, non vero in his, quæ non ſunt beneficiũ, quia dantur titulo ſæculari. Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 103.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Gordonus *in ſumma, tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 9. *num.* 45. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 12. *cap.* 5. *n.* 123. Villalob. *in ſumma, tom.* 1. *tr.* 17. *diffic.* 9. *num.* 3. ubi ſic ait. [Tambien è inhabil el deſcomulgado para recibir penſion perpetua, que ſe da en titulo de beneficio, porque eſſa es beneficio, y aſſi lo dize Abad. Covar. Suarez, Soto, y otros, y es lo que llamamos preſtamo. De las demas penſiones ay mayor duda entre los Dottores, tengo por mas cierto, que tambien eſtà inhabil para ellas, porque como no puede hazer los frutos ſuyos, no podra recibir la penſion, que es derecho para recibirlos. A eſta parte ſe inclina Covar. y la tiene Gigas, y la favoreze el eſtilo de la Curia, que todas las vezes que ſe conceden eſtas penſiones, ſe concede que le puedan abſolver de las cenſuras para eſte efeto] Ita ille. Vide etiam Suarez *diſp* 13. *ſect.* 1. *n.* 9. & Mercerum *de Sacr. in* 3. *part. quæſt.* 21. *dub.* 8. Sup. hoc lege doctrinam Reſ. not. ſeq.

I 4 2. Sed

Sup. hoc in Ref. ſeq. & in Ref. .. poſt ſeq. §. Dico ſecundo, & inferius in tr. 5 Ref. 141 §. An vero.

2. Sed ſolùm hæc opinio locum habere debet in penſionibus, quæ ſunt beneficium Eccleſiaſticum, quia dantur titulo ſpirituali, non verò in his, quæ non ſunt beneficium, quia dantur titulo ſæculari, quia jura loquuntur ſolùm de beneficiis, & ita docet Turrianus *lib.2.diſp.16.dub.1.* Vaſquez *de excommun.dub.6.n.5.* Henriquez *lib.13.c.13.n.2.* Layman *lib.2.tr.5.p.2.c.2.n.8.* Cornejo *in 3.p.tr.6. de excomm. diſp.10. §. 7. dub. 1.* Imò Avila *p.2. c.6. diſp.5. dub.5. concl.2.* putat eſſe probabile quòd penſio ſpiritualis, quæ ſun datur in titulo ſpirituali, collata excommunicato ſit valida. Et hanc ſententiam abſolute tenet (nota Lector) Ioannes Præpoſitus *in 3.p.q.2. de excomm.dub. 11. n.64.* quia conſtat excommunicatum non eſſe ex natura rei incapacem beneficij, vel penſionis. Ergo incapacitas debet provenire ex jure poſitivo: dicimus autem non probari in particulari ex jure, quòd conceſſio penſionis facta excommunicato ſit irrita, nec ſufficienter oſtendi ex eo quòd collatio beneficij ſit irrita, cùm penſio etiam collata titulo Eccleſiaſtico non ſit beneficium, nec de ea ſit diſcurrendum, ſicut de beneficio ſine jure expreſſo, propter aliquam inter ea convenientiam, præſertim in materia odioſa, & quantum fieri poteſt ſemper reſtringenda. Hæc Præpoſitus, licèt noviſſimè adversùs illum inſurgat Theophilus Raynaudus *de monit.part.2.c.2.n.29.*

RESOL. CLXXIX.

An collatio penſionis facta excommunicato titulo Clericali ſit invalida? Ex part. 4. tractat. 4. & Miſc. Reſol. 55.

Sup. hoc in Ref. præterita, & in Ref. ſeq. §. Dico ſecundo, & ſeq. & inferius in tr. 5. Ref. 141. §. An vero.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Villalobos *in ſumma t.1. tr. 17. diffic. 9. n. 3.* Turrianus *de cenſ. lib.2. diſp.16. dub.1.* Sayrus *de cenſ.lib.2. c.5. n.15.* Leſſius *lib.2. c.34. dub.22. n.127.* Vaſquez *in 3. part. t.4. tr. de excom. dub.6.* Henriquez *lib. 13. c.13. n.3. in gloſſa lit. N.* Suarez *de cenſ. diſp.13. ſect.1. n.9.* Filliucius *t.1. tr.12. c.5. q.4.* Reginaldus *t. 2. lib. 32. tr.2. c.7. n.43.* Alterius *de cenſ. t.1. lib.2. diſp.6. c.4.* & alij. Ratio eſt, quia excommunicatus eſt incapax privilegiorum; ergo eſt incapax penſionum. Adde quòd multi aſſerunt talem penſionem eſſe beneficium, unde ex hac ſententia ſequeretur obtinentem penſionem tituli clericalis non poſſe fructus percipere; nec ullum jus ad illos habere.

2. Sed licet hæc opinio ſit probabilior, contrariam tamen etiam probabilem eſſe judico, quam tuetur Avila *de cenſ.p.2.c.6.diſp.5.dub.5.concl.2.* & hanc ſententiam abſolutè docet ex neotericis Gaſpar Hurtado *tr. de excomm.diſp.6. diffic.3. n.6.* ubi ſic aſſerit: Nomine beneficij ad quod excommunicatus eſt inhabilis, intelligitur quodcumque beneficium, ſive cum animarum cura, ſive ſine illa, ſive ex majoribus, ut Epiſcopatus, ſive ex minoribus: & quamvis excommunicatus ſit privatus beneficio, non tamen penſione, quæcumque ſit, ac proinde conſignatio illius facta excommunicato eſt valida, ut contra non paucos docent nonnulli, quia penſio non eſt beneficium, quia nulla ex re eſt jus perpetuum ad fructus, quod deinceps eſt conferendum, quod requiritur ad rationem beneficij, & excommunicatus non eſt privatus, niſi beneficio. Ita ille, & ante illum ex eadem Societate Ioannes Præpoſitus *in 3. p. D. Thom. q.2. de excommun.dub.11. n.64.* unde, ut dixi, non dubito hanc ſententiam eſſe probabilem & tutam in praxi; unde non obligarem penſionarium in tali caſu ad reſtitutionem. Nec valet dicere cum Vaſquez, Suarez & aliis, quòd excommunicatus eſt ſuſpenſus ab officio. Ergo eſt incapax ſaltem penſionis, quæ datur titulo Eccleſiaſtico; nam reſpondeo negando conſequentiam, quia non obſtante eo, quòd in antecedente aſſumitur, conſtat excommunicatum non eſſe ex rei natura incapacem beneficij, vel penſionis; ergo incapacitas debet provenire ex jure poſitivo. Dicimus autem non probari in particulari ex jure, quòd conceſſio penſionis facta exnommunicato ſit irrita, nec ſufficienter oſtendi ex eo, quòd collatio beneficij ſit irrita, cùm penſio etiam collata titulo Eccleſiaſtico non ſit beneficium, nec de ea ſit diſcurrendum, ſicut de beneficio ſine jure expreſſo, propter aliquam inter ea convenientiam, præſertim in materia odioſa, & quantum fieri poteſt reſtringenda ergo, &c.

RESOL. CLXXX.

Excommunicatus excommunicatione minori abſque diſpenſatione impetravit penſionem, quam poſtea ſine licentia Papæ extinxit, adiit Confeſſarium, qui illum ad me miſit, quæritur, &c.

Et infertur, quod excommunicatus minori excommunicatione poteſt opponi ad beneficium Curatum in concurſu, cujus admiſſio ad examen, & oppoſitio valida erunt, ſicut & collatio, &c.

Et aſſeritur non poſſe penſionem abſque authoritate Papæ redimi ſine culpa.

Et probatur ſimoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico. Ex part. 11. tractat. 5. & Miſc. 5. Reſol. 5.

Sup. hac excommunicatione minori ſup. in Ref. 168. & in alio §. ejus annot.

§. 1. Tunc infra ſcripta conſideravi. Dico igitur primò, aliquos aſſerere excommunicatum excommunicatione minori non eſſe incapacem ad beneficia Eccleſiaſtica, ita ex 19. Doctoribus firmat Thomas Hurtadus *Var.t.2. tr.52. c.7. §.17. num.963.* Probatur clarè, quia Gregorius IX. *c. ſi celebrat. de clericis excom.* dicit, quod *excommunicatus minori excommunicatione eligere non prohibetur, vel ea ratione juriſdictionis ſibi competunt exercere ſi tamen ſcienter talis electus fuerit, ejus electio eſt irritanda.* Quibus verbis Pontifex declaravit *c. poſtulaſtis eod.* ubi Innocent III. Greg. antiquior determinat quod collatio facta excommunicatis ſit nulla, & irrita ipſo facto, quod intelligatur de excommunicatione majori, quia facta excommunicato minori non eſt irrita, ſed irritanda. Et quidem ſatis prudenter eſt ita ſtatutum, quia cùm tempore Greg. IX. non liceret communicare cum excommunicatis, & qui communicabat, incurrebat excommunicationem minorem, ſi iſta redderet incapacem ipſo facto aliquem ad beneficia, erat occaſio multarum inquietudinum, & ſcrupulorum. Quare Gregorius volens conſcientias ſedare fidelium, declarat mentem Innocentij, ut ejus decretum non intelligatur de excommunicatione minori ſed quod electio facta in tali excommunicatione irretiti, non ſit ipſo jure irrita, ſed irritáda. Quòd cum ſimus in pœnalibus, in ſua propria ſignificatione eſt intelligendum, & non ad improprium detorquendum, & inferiùs *n. 969.*

2. Ex his infertur, quòd excommunicatus minori excommunicatione poteſt opponi ad beneficium curatum, in concurſu cujus admiſſio, examen, oppoſitio, valida erunt, ſicut, & collatio, quæ ſi ignoranter facta eſt excommunicationis, non eſt irritanda, ſicut nec irritanda eſt electio ſic excommunicati ad dignitatem, ſeu miniſterium politicum temporale, ſive Cathedram Sacræ Scripturæ, ſi non habet beneficium annexum, quibus omnibus eſt incapax excommunicatus majori: Vnde non eſt admittenda opinio contraria, quam tenent Sanchez, Azorius, Garzias, Vgolinus, & alij quos citat Hurtadus *loco citato.*

3. Dico

3. Dico ſecundo, etiamſi ſtandum eſſet in hac poſteriori ſententia, videlicet quod excommunicatus excommunicatione minori ſit incapax beneficij Eccleſiaſtici, aſſero probabilitate non carere validam eſſe collationem cujuſcumque penſionis excommunicato factæ. Ita ſuſtinet Layman *lib.6.ſum. tr.5. part.* 2.*c.*2.*n.*8. Eman. Sà *verb. homicida n.*21. indicat Suar. *diſp.*44.*de cenſ.ſect.*3.*n.*53. favetque declaratio Sacræ Congregationis *ſeſſ.*14. *c.*7. dicens, hoc decretum de incapacitate homicidæ ad beneficia, non extendi ad penſionem. Ratio verò eſt, quia nullibi habetur penſionem excommunicato collatam nullam eſſe, quia textus *in c.poſtulaſtis,& c.ult.de clerico excomm.miniſtr.* de beneficio Eccleſiaſtico loquuntur, quorum deciſio extenditur ad penſionem; eò quod loco beneficij ſuccedat, & illius naturam imitetur. At cum ſola penſio quæ præſtimonium eſt, vel quæ ob exercitium ſpirituale conceditur, perfectè naturam beneficij imitetur, & illius loco ſuccedat fit ſanè ſolam illam penſionem irritam eſſe excommunicato collatam, non autem eam quæ à beneficij natura recedit & ſubſidij temporalis conditioni congruit. Satis namque eſt decretum pœnale, & irritativum beneficij extendi ad penſionem purè ſpiritualem, ita Palaus *tom.6.de cenſ. diſp.*2.*punct.*10.*n.*8. vide etiam Avilam *de cenſ. part.*2. *Excomm.diffic.*2.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ.& inf.in tr.5 Reſ.141. §. An vero.

4. Scio contrariam ſententiam nempe collationem penſionis, quæ ſimul eſt temporalis & ſpiritualis, irritam eſſe docere Doctores, ſic Sayrus *l.*2. *c.*5.*n.* 15. Vgolin. *tab.*2.*de cenſ.cap.*13.§.2.*n.*8. Henriq. *lib.* 13.*c.*13. *n.*3. Vaſq. *de excom. dub.*6. Bonacina *diſp.*2. *punct.*4.*q.*2.§.1.*num.*4. Suar. *diſp.*13.*ſect.*1.*num.*9. Reginald. *lib.*32.*c.*45. Filliuc. *tract.*12.*cap.*5.*quæſt.*4. Garzias *de benef.*1.*p.c.*5. *n.*506. *& ſequent.* moventur tum quia hæc penſio naturam beneficij imitatur, & loco illius ſuccedit, cùm non detur aliis à Clericis. Tum quia excommunicatus incapax eſt cujuſvis clericalis privilegij: Tum denique quia in collatione hujus penſionis, ſolet Pontifex abſolutionem à cenſuris præmittere, quod fruſtraneum eſſet, ſi cenſuræ prædictam collationem non impedirent. Ita Palaus *ubi ſuprà n.*7. & hanc ſententiam præter Doctores citatos tenet etiam Parolettus *in Palæſtra Clericali p.* 2.*ſect.* 1. *c.* 2. *litt.G.n.*3. Tamen hoc non obſtante, licèt hæc opinio ſit communis & ſequenda, ac conſulenda, præſertim ante factum; tamen, ut dixi, priorem ſententiam exiſtimo probabilem, & ad fundamentum ſententiæ communis patet ex dictis reſponſio. Ad illud verò de abſolutione pontificis, dicimus concedi, tum ne illius reſcriptum invalidum fiat, juxta textum *in cap.* 1.*de reſcriptis in* 6. tum ne repellatur in judicio à petenda penſione.

Sup. hoc inf. in tr. 7. Reſ. 28. & in t.3. tract.6. Reſ. 138. §. Sed qui.&curſim in alia Reſ. earum annotationum.

5. Dico tertiò, Stephan. Baunium *in praxi, de benef.d.* 11. *quæſt.* 9. *aſſert.*4. *& ult.* aſſerere, non poſſe penſionem abſque auctoritate Papæ redimi ſine culpa. Ratio eſt, quod Stylus Rom. Curiæ inſtar ſit legis, ad quam nos, noſtraque fingere eſt neceſſe, ob quam cauſam *c.* 2. *ex litt. de conſtitutionib.* is recipiendus à ſuo Epiſcopo, in aliorum magiſtratuum conſortium dicitur, qui parere poſt excommunicationem eſt paratus: *Quod tam juris, quam noſtri moris exiſtat*, inquit Pontifex, *ut is qui propter contumaciam communione privatur, cum ſatiſfactionem congruam exhibuerit, reſtitutionem obtineat.* Verùm eſt ergo, ſtylum curiæ pro lege habendum eſſe: ergo cùm hìc Papa ante non conſulto penſionem redimi non ſinat, ſtatuatque ut facta aliter redemptio non valeat, erit hæc abſque licentia Papæ omnino irritanda. Idem docet Reginaldus *t.*2. *lib.*30. *c.*8. *n.*233. & alij communiter. Licet contrariam ſententiam teneat Valentia *t.* 3. *diſp.*6. *q.* 16. *punct.*3. & Cajet. *in opuſcul. ſeptemdecim reſponſ. reſp.*10. Leſſius *lib.*2.*c.*35.*dub.*22.*n.*124.*&* 129. Tolet. *lib.*5.*c.*92.*n.*1.*dict.*3. Suarez *lib.*4.*c.*26. *num.*24. *&* 26. Rationem hujus concluſionis optimè reddit Valent. ſupra, quia illud quod per ſe, & immediatè acquirit redimendo penſionem, eſt immunitas, & libertas ab obligatione & onere pendendi quotannis illam partem fructuum, ut de ſe conſtat: libertas autem ab hoc onere, & obligatione non eſt ſpiritualis, neque ſpirituali per ſe annexa: nam eſtò inde ſequatur beneficium tibi fore magis utile, & facultatem habere retinendi omnes fructus, hoc eſt extrinſecum, & accidentarium redemptioni penſionis: ſiquidem redemptio per ſe non reſpicit hanc utilitatem, ſed ſolùm illam libertatem, & immunitatem à quotannis ſolutione. Adde, quod redemptio pẽſionis aliud non eſt, quam quædam anticipata ſolutio fructuum, quos ſingulis annis tenebaris exhibere. Cùm igitur fructus vendi poſſint, etiam & redimi; Nihil ergo ſpirituale, neque ſpirituali annexum emitur. Ita Palaus *tom.* 3. *diſp.* 5. *de Simon. punct.* 13. *n.* 10. & hanc ſententiam noviſſimè docuit omnino videndus Pater Vrbanus ab Aſſumptione *in Theol.mor.tr.*3.*tit.*17.§. *examinatur natura penſionis fol.* 665. His tamen non obſtantibus ego non audeo recedere à prima ſententia Baunij, & aliorum ſtante ſtylo curiæ, ut probat Garzias *de benef.p.*1.*c.*5.*n.*3. & alij. Sed ſtando in hac opinione difficultas eſt an extinguens penſionem abſque Papæ licentia ſit declarandus ſimoniacus? Et affirmativam ſententiam ex neotericis tenet Cartharius *in deciſ. Archiepiſc. deciſ.* 16. *n.*63. cui adde Ioan. Bapt. Ciarlin. *contr.for.t.*1.*c.*202.*n.* 22. ubi ſic ait: & communis omnium fere DD. eſt, ut beneplacitum non ſit neceſſarium, quando gratis ſit remiſſio, illud autem omninò requiratur; quando mediante pecunia, ſeu anticipatis ſolutionibus ſit remiſſio, ceſſio, caſſatio vel diminutio, quia hodie negari non poteſt, quin penſio ſit ſpiritualitati annexa, non ſolum conſequenter & dependenter, quia prærequirit ordinem Clericalem, vel primam tonſuram, ſed etiam concomitanter, quia penſionarius obligatus eſt ad dicendum officium parvum B. M. V. *ex decreto Pij V.* 12. *Kal.Octobr.*1571 quo fit, ut ſi quis pecuniam receperit pro extinctione penſionis ſine beneplacito Apoſtolico Simoniæ labe inficiatur. Navarr. *in cap.fin. de Simon.* ubi teſtatur quæſtionem hanc fuiſſe diſputatam coram Cardinali Alciato, & ita fuiſſe deciſum, idem Navarr. *conſ.*52.*ſub n.*2.*verſ. pro p. & n.*3. *de prabend.* Major *in* 4.*d ſt.*25.*qu.*5 Petr. de Aragon. *in comment. ad* 2.2. *D.Thom. de juſtit. & jur.qu.*100. *de ſim. art.*4. *verſ.*3 *concl.*10. Gambar. *de offic.& auth legat.de Later. lib.*6.*tit.de penſionib.n.*624. *& ſeqq.* Gig. *de penſ. q.*99. *num.*14. Sayr. *de cenſur. lib.*2.*c.*5. *num.* 15. Euſch. *de viſitat. lib.*2. *cap.*26. *num* 40. latiſſimè Garz. *de benef. part.*1. *cap.*5. *num.*20. *& multis ſeqq.* ubi alios allegat, & probat ſimoniam eſſe extinguere penſionem mediante pecunia ſine aſſenſu Apoſtolico, quia licet ſit principaliter jus temporale, eſt tamen ſpirituali annexa. Idem tenet Borellus *in ſumma deciſ. p.*1. *tit.*30. *n.* 80.*&* 81. Gratian. *Deciſ. March* 158.*n.*12&. Lotherus *de re Beneficiar.lib.* 1. *quæſt.*42. *num.*8. *&* 9. verùm his non obſtantibus negativam ſententiam docet Baunius *ubi ſuprà in prax beneficiorum diſp.*11. *q.*9. *aſſert. ult.* Nec videtur obſtare ſtylus Curiæ, nam reſpondetur, non valere conſequentiam; contractus eſt contra ſtylum Curiæ, ergo ſimoniacus, cùm ad inducendam ſimoniam alia requirantur, quæ in extinctione penſionis pretio facta, Romano Pontifice inconſulto, non concurrunt, inquit Chart. *deciſ crim.* 16.*n.*53. & quidem durum videtur aliquibus dãnare aliquem de labe ſimoniæ, dum in ſui favorem habeat plures Doctores, & magni nominis, tantò magis quod judex in cõflictu opinionum adhærere debeat ſententiæ, quæ favet reo; ſed quia opinio affirmativa, ut ſupra viſum, eſt communiter à Doctoribus recipitur, non audeo ab illa diſcedere,

cedere & ideo non deſinam hîc apponere verba Ioan. Paroletti. *in paraſtra Cleric. part. 2. ſect.1. cap.1. tit. de perſonal. lit. G, fol. mihi* 29. ubi ſic aſſerit; Ad redemptionem anticipatæ ſolutionis requiritur Papæ authoritas, quia penſio eſt jus ſpirituali annexum, immo eſſet ſimonia, quia habet annexam obligationem ſpiritualem recitandi officium B.V. ita eſt ſtylus Curiæ; Sot. *de Iuſt.l.9.q.7.art.2.* Azor. tamen *cap.10. quæſt.*10. excuſat à pœnis ſimoniæ, non à peccato & punitione in foro exteriori. Immo Cajet. *tom.1.opuſc. tract.*31.*reſp.* 10. innuit privata authoritate licere, quia penſio eſt quid temporale, vt fructus. Prima tamen eſt verior. Ita Parolettus *ubi ſupra.*

DE ABSOLVTIONE Excommunicationis.

RESOL. CLXXXI.

An Pontifex poſſit aliquem abſolvere à cenſuris actu ſolo interiori?

Et aliqua primo ſupponuntur pro ſolutione prædictæ quæſtionis.

Et docetur, quod in foro conſcientiæ in Sacramento, vel extra non debet abſolvens verberare excommunicatum; nec cum Pſalmis, & Precibus illum abſolvere, ſed, &c. Ex part.11. tract.3. & Miſc.3. Reſol.36.

§ 1. SVppono alios à Summo Pontifice non poſſe; nam verbis, vel ſcriptura cenſuræ abſolutionem præſtandam eſſe non ſolùm in foro exteriori & judiciali, ſed in foro conſcientiæ probat uſus; & colligitur *ex cap. cum deſideres, de ſententia excomm. & Clem. vn. eodem tit.* ubi non cenſetur abſolutus ab excommunicatione is quocum Summus Pontifex ſcienter communicat. Addit tamen Gaſpar Hurtado *diſp.*14. *de excom. diff.*4. non eſſe mortale aliis ſignis abſolutionem conferre, quod non credo maximè in abſolutione judiciali, tum quia adverſatur conſuetudini receptæ in re gravi; tum quia eſt ſatis dubium, an ea abſolutio ſubſiſtat; & ita docet Palaus *tom.6. diſp.1. punct.11. § 3. num.3.*

2. Difficultas eſt, quoad caſum propoſitum de Summo Pontifice, & ad illam affirmativè reſpondet Magiſter Hynojoſa *in direct. deciſion. regular. verb. abſolutio* 3. *fol.*13. ubi ſic ait: Abſolventes in foro conſcientiæ, in Sacramento, vel extra ab excommunicatione non debent verberare, nec cum Pſalmo, & Precibus abſolvere excommunicatum, quia hæc intelliguntur de abſolutione ſolemni in foro exteriori judicialiter facta, debet tamen parti ſatisfieri; Immò abſolvere poteſt ab excommunicatione per actum interiorem Summus Pontifex, quia non ſubjacet formæ abſolutionis traditæ in jure. Immò poteſt voluntate tollere legem ſuam. Quod nequit alius quiſpiam inferior Papa facere; etiamſi cum voluntate abſolvendi ſalutaret excommunicatum, quia ſubjiciuntur omnes formæ traditæ in jure circa abſolutionem ab excommunicatione; quia tamen conſtare nequit de actu interiori Papæ niſi exprimat: ideo oportet ſaltim dicere, quod voluit abſolvere. Ita ille.

Sup. hoc ritu, & validitate abſolutionis, & juramento petendo hic ſequentibus, inf. in Reſ. 184. & 185. per totas.

3. Sed id, quod ipſe aſſerit de juramento non petendo, non eſt ita abſolutè admittendum; ideò aſſero, quòd Ritus ſervandus in abſolutione judiciali à cenſura excommunicationis præſcribitur *in cap. à nobis*, 28. *de ſententia excomm.* & habetur in Pontificali Romano, Hujus omiſſio neque abſolutionem invalidam reddit, ut omnes fatentur, neque illicitam graviter, niſi in ſolemni aliqua abſolutione ad ſatisfactionem Eccleſiæ facta, ut notavit Gaſpar Hurtado, *diſp.*14. *de excomm. diffic.*4. in abſolutione autem pœnitentiali, etſi expediat regulariter prædictas cæremonias ſervari, vt cenſuratus cautior in poſterum ſit; certum eſt abſque gravi culpa omitti poſſe, vti viri timorati faciunt. Si excommunicatio ob grave delictum incurſa eſt; v.g. ob incendium, gravemque clerici percuſſionem neceſſario ſub gravi culpa exigendum eſt juramentum ab abſolvendo; quod in ſimile delictum non incidet, juxta *Textum ex cap. ex tenore cap. de cætero, cap. cum deſideres, de ſent. excomm.* & tradunt ferè omnes DD. Proceditque tam in abſolutione judiciali, quàm pœnitentiali. In abſolutione verò excommunicationis, alteriuſve cenſuræ incurſæ ob delicta leviora, non eſt prædictum juramentum ex obligatione exigendum, vti docet Henriquez *lib.*13.*cap.*28.*n* 4. Avila 2.*p. de cenſur. cap.7. diſput.*3.*dub.*1. Coninch *diſp.*14.*dub.*16.*num.*204. Gaſpar. Hurtado *diſp.*14.*de excom. diffic.*4. Ab hac tamen obligatione juramentum præſtandi eximuntur impuberes *argument. cap* 1.*& fin. de ſent. excom.* Vbi pueri ob percuſſionem Clerici jubentur abſolvi nulla mentione juramenti facta, & tradit Sylveſter *abſolut.* 3 *n.*3. Henriquez *l.*13.*cap.*29.*n.*3. Vgolin. *de cenſur. tab.1. cap.*19. §.5.*n.*2. Saytus *l.*2.*Theſauri caſuum cap.*17. *n.*3.

Sup. hoc ibidem.

RESOL. CLXXXII.

De effectu excommunicationis minoris, & de ejus abſolutione?

Et an excommunicatus excommunicatione minori, licet validè adminiſtret Sacramenta, peccet tamen in eorum adminiſtratione?

Et an ſimplex Sacerdos non approbatus ab Ordinario poſſit abſolvere ab excommunicatione minori, quamvis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale?

Et quid quamvis ſupradicta excommunicatio incurſa ſit ob peccatum mortale?

Et an ex delegatione non ſolum ſimplex Sacerdos, ſed etiam Diaconus, aut quilibet alius Clericus poſſit à minori excommunicatione abſolvere?

Et an ſi excommunicatus excommunicatione minori celebret, vel recipiat aliquod Sacramentum incurrat irregularitatem, vel majorem excommunicationem?

Et notatur electionem paſſivam ejus, qui eſt irretitus excommunicatione minori non eſſe irritam, ſed irritandam. Ex part.5. tract.9. Reſol.3.

§.1. EXcommunicatio minor directè tantùm privat à receptione, ſeu paſſiva participatione Sacramentorum, vt patet *ex cap.2. de except.* & *ex cap. vlt. de Cler. excommunicat.* & *ex cap. penultimo, de ſent. excomm.* Sup. hoc in tom 1. tr. 1. reſ.13. & 14.

2. Sed primò difficultas eſt, an excommunicatus excommunicatione minori, licèt validè adminiſtret Sacramenta, ut patet *ex d. cap. vlt. de Cler. excom.* peccet tamen in eorum adminiſtratione? Prima opinio docet peccare mortaliter; Ita Vaſquez, Sylveſter, & Armilla. Secunda opinio docet peccare tantùm venialiter; Ita Avila, Sotus, Toletus, Coninch, & Alterius Tertia opinio, quæ mihi tanquam probabilior magis placet, aſſerit excommunicatum excommunicatione minori non peccare adminiſtrando Sacramenta, quia excommunicatio minor id non prohibet, cùm non privet activa adminiſtratione Sacramentorum, ſed tantùm eorum receptione, vt patet ex juribus allegatis, & ita docet Filliucius, Suarez Navarr. & alij quos citat, & ſequitur Præpoſ. *in* 3.*p.q.*2.*de excomm. dub.*3. *n.*16. & Hurtado *de excomm. diſp.*16.*diffic.*1.*n.*4.

3. Secundò difficultas eſt, an ſimplex Sacerdos non

appro

approbatus ab Ordinario poſſit abſolvere ab excommunicatione minori? Prima opinio negat, quia excommunicatio minor eſt pœna à judice inflicta: ergo requirit juriſdictionem contentioſam in abſoluente, quam non habet ſimplex Sacerdos. Ita Tannerus *tom.4. diſput.6.quæſt.8. n.6.* Cornejo *in 3.part. tract.1. de excommun.diſp.11.dub.ult.* Coninch.*diſp.14 dub.17. n.265.* Vaſquez & Avila. Secunda opinio affirmat, maximè quando ſic excommunicatus non habet peccatum mortale. Ita Felinus, Tabiena, Armilla, Navarr. & Toletus. Vnde non deſinam hîc apponere verba Ioannis de la Cruz *in direct.conſc.part.2.de excommun. notab.2.* ubi ſic ait: Sententia, quòd omnis Sacerdos poteſt abſolvere ab iſta excommunicatione, eſt ſatis probabilis, ut videtur colligi ex D. Thom. *in addit. quæſt.24.art.1.* ubi ait: Qui poteſt abſolvere à peccato participationis, poteſt abſolvere à minori excommunicatione; ſed peccatum participationis ſolet eſſe veniale à quo quivis Sacerdos abſoluit: Ergo, & ſic, qui juxta iſtam ſententiam abſoluit, non incurrit excommunicationem Clementinæ *Religioſi, de privileg.* contra Religioſos non expoſitos abſoluentes ab excommunicatione. Ita Sylveſter *ver.excommunicatio 7.* Tabiena *ver.excommunicatio 5.* & Manuel Rodriquez *in quæſt.regularibus, tom.1.q.61.art.11.* Maximè, quia nomine excommunicationis intelligitur abſolutè excommunicatio major, juxta *cap.ſi quem, de ſent. excommun.* Ita Ioan. de la Cruz. vide etiam Philippum de la Cruz *de Confeſſ.tract.2.§.1.* Sed quidquid ſit de hoc, ego teneo cum Hurtado *ubi ſupra, diffic. 2. num. 10.* excommunicationem minorem incurſam ob peccatum veniale, etiam poſſe abſolui à ſimplici Sacerdote, quamvis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale, ut judicant Tabiena & Armilla, cum ille poſſit abſolvere à peccato, ob quod fuit incurſa; ſicut etiam proprius Sacerdos & Confeſſarius ordinarius poſſunt ab illa abſolvere, quamvis ſic excommunicatus habeat alia peccata mortalia reſervata, à quibus non poſſunt abſolvere, ex eo quòd quantum eſt ex ſe, poſsũt abſolvere, verè à peccato, ob quod fuit incurſa excommunicatio. Immò poſſe abſolvi à quolibet ſimplici Sacerdote, quamvis ſit incurſa ob peccatum mortale, judicat Felinus & Armilla, quod non eſt omnino à ratione alienum, quia cùm excommunicatio minor non exigat ad ſui incurſionem peccatum mortale, non videtur exigere abſoluentem potentem abſolvere ab eo peccato mortali. Ita Hurtado.

4. Notandum eſt hîc obiter cum Cornejo *ubi ſupra*, quod ex delegatione non ſolùm ſimplex Sacerdos, ſed etiam Diaconus, aut quilibet alius Clericus poteſt à minori excommunicatione abſolvere. Nota etiam cum Præpoſito *loco citato*, & aliis * electionem paſſivam ejus, qui eſt irretitus excommunicatione minori non eſſe irritam, ſed irritandam; & ſi excommunicatus excommunicatione minori celebret, vel recipiat aliquod Sacramentum, non incurrere irregularitatem, vel majorem excõmunicationem. Ita Villalobos *in ſumma tom.1.tract.17.difficult.32.n.2.* & alij.

Sup. hoc ... ip. in Ref. 58. & in ... lüs ejus an- ... ot.

RESOL. CLXXXIII.

An abſolutio excommunicationis valeat, ſi dicat: Abſolvo te, *non addendo, ab excommunicatione, vel ſuſpenſione?*

Et quid, ſi abſolutio detur invito, vel detur non petenti, ut fieri ſolet in confeſſione ante abſolutionem ſacramentalem à peccatis, etiam quando pœnitens nihil cogitat de abſolutione à cenſuris?

Et in §. ultimo hujus Reſolutionis aliqua alia valde notanda diſcutiuntur pro abſolutione excommunicationis, & eius forma. Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 31.

§.1. NOn eſſe neceſſarium exprimere nomen cenſuræ, à qua datur abſolutio, ita ut talis ſit valida, docet Vgolinus *de cenſ.tab.1.c.23.* quia ambiguitas illius verbi, *abſolvo*, determinatur ſufficienter per intentionem abſoluentis, è contra verò Sylveſter *ver. abſolutio 2.§. Quantum eſt*, docet non valere talem abſolutionem eo quòd verbum, *abſolvo*, ad diverſa ſignificanda trahi poteſt, ſcilicet ad peccata, & ad pœnas, nec ſufficienter determinatur per ſolam intentionem, quia illa determinatio deberet eſſe ſenſibilis. Reſpondeo talem viam tenendam eſſe, quod ſi à petente abſolutionem determinetur cenſura, tunc ut abſolutio valida ſit, non eſt opus eam exprimere, ſed ſatis eſt dicere. Ego te abſolvo, quia ratione petitionis ſufficienter determinatur intentio, & ſignificatio illius verbi, *Abſolvo*: ſicut propter eandem rationem in ſacramento Pœnitentiæ ſatis eſt dicere, *Ego te abſolvo*, ſ nulla facta mentione peccatorum ut docet D. Thom. *3.part.q.84. art.1.* Si verò abſolutio à cenſura detur invito, quod fieri poſſe dicemus infrà, vel detur non petenti, ut fieri ſolet in confeſſione ante abſolutionem ſacramentalem à peccatis, etiam quando pœnitens nihil cogitat de abſolutione à cenſuris, tunc ut abſolutio à cenſura valida ſit, neceſſarium eſt eam in abſolutione exprimere, quia aliter non determinatur ſenſibiliter ſignificatio hujus verbi, *abſolvo*, quantum ſatis eſt, & ita ex Suarez docet Cornejo *in 3.part. diſp. 11. dub.3.q.2.* Villalobos *in ſum. tom. 1. tract.16.diffic.23.n.1.* Turrianus *de cenſ.lib.2. diſp.24. dub.3.* Coninch *de Sacram.diſp.14.dub.5.n.31.*

Sup. hoc in to.1. tr.4. ex lata doctrina Ref. 5. §. Dico paulò pòſt initium, à verſ. Confirmatur, quia ſi quis.

Sup. hoc an ſit licita talis abſolutio inf. in Ref. 189. & inferius in tr. 8. Ref. 18. curſim ad med. ver. ... ſu ... & in tom. 3. tr. 2. ex doctrina Ref. 82.§. Nec fũdamẽtũ, breviter à lin. 2.

2 Notandum eſt tamen hîc obiter, per ſe loquendo, non eſſe neceſſarium explicare cauſam, ob quam quis incurrit cenſuram, poteſt tamen eſſe neceſſarium, quando quis eſſet ligatus pluribus cenſuris, & ſolùm ab una abſolveretur, tunc enim aliquo modo vel expreſsè, vel implicitè ex circunſtantiis debet conſtare, de qua cenſura abſoluatur. An vero ſit neceſſarium, ut abſolutio per verba, vel per ſcriptum proferatur, dico validam eſſe abſolutionem per verba, vel per ſcripturam; difficultas verò eſt de aliis ſignis, ſeu actionibus, & quidem ſermo poteſt eſſe vel de ſummo Pontifice vel de inferioribus Prælatis, & de his Doctores docent nihil efficere, niſi verbis, aut ſcriptura abſolvant, & colligunt ex *Clement. ult. de ſent.excomm.* quod revera pendet ex jure poſitivo. Si verò de Pontifice ſit ſermo, certum eſſe debet, qualibet alia actione id poſſe facere, ut docuit P. Suar. *ſuprà*. Ex dictis intelligitur de eſſentia hujus formæ abſolvendi ab excommunicatione ſolùm eſſe ea verba, quæ ſenſum hujus abſolutionis exprimunt. Solet verò à DD. inferri hæc forma: Abſolvo te à vinculo excommunicationis, ob talem cauſam, & reſtituo te Sacramentis Eccleſiæ & communioni fidelium, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. Sed ex dictis patet non omnia hæc verba eſſe de eſſentia formæ. Vide Turrianum & Cornejo *locis citatis*, quibus adde Sayrum *libro 2. c.21.n.2.*

RESOL. CLXXXIV.

An ſit peccatum mortale relinquere cæremonias in abſolutione excommunicationis?

Et in quo ſenſu intelligatur iuramentum, quod exigitur ab excommunicato? Ex part.5. tract.9. Reſ.23.

§.1. REſpondeo negativè, ſecluſo contemptu & ſcandalo, & ita ex Suarez docet Tannerus *tom.4.diſp.6.q.10.dub.6. num.124.* Turrianus *de cenſ. lib.2.diſp.24.dub.3.* Avila *part.2.cap.7.diſp.3.dub.2.* & Villalobos

Sup hoc ſup. in Ref. 181. § ult. curſim in princ.

Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 16. d ffic. 14. n. 5.* ſed mẽdicantes, ut obſervat etiam ex Suarez Turrianus, habent privilegium abſolvendi ſine ſolẽnitatibus: unde ſi quis in abſolutione excommunicati ſine contemptu non exigeret juramentum, vel non recitaret aliquem Pſalmum pœnitentialem, aut orationem Dominicam, &c. non peccaret, niſi tantum venialiter.

2. Sed hic obiter quærendum eſt quo ſenſu intelligatur prædictum juramentum, quod exigitur ab excommunicato, ut ſuprà retulimus. P. Suarez *n.* 10. dicit non inducere obligationem obſervandi omnia mandata Eccleſiæ, quia eſſet novum onus imponere fidelibus, quo peccent malitia ſpeciali contra Religionem juramenti, quoties aliquod Eccleſiæ præceptum violarent. Addit intelligi de non violando legem ob cujus tranſgreſſionem impoſita fuit excommunicatio; ſed neque habetur uſu receptum, & ſaltem ob ignorantiam excuſantem homines à novo peccato. Ita Cajet. *in ſum. verb. abſolutio*, docet hoc juramentum non eſſe poſtulandum niſi in magnis criminibus, interdum verò juramentum ſolum de ſatisfactione exhibenda, & ita docet Turrianus *ubi ſuprà*, quod eſt valde notandum.

Sup. hoc in Ref. ſeq. §. 1. & in §. not. præteritæ.

RESOL. CLXXXV.

An juramentum de parendo, &c. præſtandum ſit ſemper in abſolutione excommunicationis majoris, & ſi omittatur, quando debet præſtari, an abſolutio ſit nulla? Ex part. 5. tract. 9. Ref. 68.

Sup. hoc in fin. præced. Ref. Sed lege eam per totam, & pro contento in hac Ref. ſup. in Ref. 181. §. ult.

§. 1. Caſus ſunt practicabiles, & ad primum reſpondent Sylveſter & D. Anton. quos ſequitur Cajetanus, ſolum eſſe exigendum in magnis criminibus, ut in hæreticis, incendiariis, falſariis, Clericorum percuſſoribus, ac ſimilibus. Pro contraria tamen ſententia facit quòd jus diſcrimen nullum ponat in criminibus, ut conſtat ex *c. cum deſideres*, *de ſent. excomm.* Dici tamen poteſt ſervari poſſe, quod docent illi authores citati, ea in abſolutione, quæ datur in foro interiori; in foro autem exteriori ſtandum eſſe conſuetudini loci, ſi legitimè præſcripſit.

2. Ad ſecundum dubium an abſolutio quando omittitur juramentum, ſit utilis, ſeu valida? Reſpondeo omiſſo juramento, cùm à jure præſcribitur, placuit quibuſdam non valere abſolutionem, ut refert gl. *in d. c. cùm deſideres, de ſent. excommunicat. verbo, niſi forma.* & adſcribitur Hoſtienſi. Nihilominus dicendum eſt valere abſolutionem, ut docet, gloſſa citata, Abb. *ibid.* probatur communis ſententia ex *cap. ſuper eo. 2. de ſententia excommunicationis*, ubi abſolutio data illi, qui jurare noluit, valida aſſeritur, nec ulla conſtitutio juris eſt, quæ oſtendat juramentum eſſe de eſſentia abſolutionis, aut ad ullam ejus cauſam intrinſecam ſpectare, & hæc omnia docet Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 12. c. 9. §. 3. n. 75.*

RESOL. CLXXXVI.

An excommunicatus, ſi non poteſt ſatisfacere, debeat ſaltem confeſſario præſtare cautionem iuratoriam?

Et an ille proceſſus ſatisfactionis, & cautionis pignoratitiæ & juratoriæ intelligendus ſit pro foro pœnitentiali deficiente poſſibilitate pœnitentis, propoſitum ejus firmum tantum valeat? Ex part. 2. tract. 16. & Miſc. 2. Ref. 42. alias 44.

Sup. hoc quamvis ex vi Cruciatæ lege tamẽ in to. 4. tr. 3. e Ref. 58. magis ſtrictam doctrinam in §. penult. ante med. à verſ. Et in his, & hic inf. in Ref. ſeq. vide quatuor ult. lin. §. 1.

§. 1. Doctores communiter affirmativam ſententiam docent, ſed cùm viderem confeſſarios etiam communiter in praxi non obſervare, non parum laboravi, ut invenirem aliquos Doctores, pro tuenda eorum praxi, & pro contraria ſententia firmanda, & tandem inveni Ioan. Valerum *in differentiis utriuſque fori, ver. abſolutio, differ. 5. n. 3. & differ. 11. in fin.* & Henriquez *lib. 7. c. 13. n. 2. in gloſſa littera I. & c. 28. n. 3. in gloſſ. littera A.* aſſerere, in foro conſcientiæ, ſatis eſſe propoſitum firmum pœnitentis, quia cautio juratoria, *cap. ſolet. de ſentent. excomm. in 6.* requiritur tantùm pro foro exteriori, in caſibus expreſſis. Et ita etiam docet Navarrus *c. 27. n. 278.* ſic limitans quod dicit *in c. 26. n. 3.*

2. Dicendum eſt igitur probabiliter, cum ſupradictis Doctoribus, quòd ille proceſſus ſatisfactionis, & cautionis pignoratitiæ, & juratoriæ, videtur intelligendus pro foro exteriori, nam in foro pœnitentiali deficiente poſſibilitate pœnitentis, propoſitum ejus firmum tantum valet, quantum datio pignorum, vel fidejuſſorum, in foro judiciali. Ergo in foro conſcientiæ ſatis erit credere pœnitenti.

RESOL. CLXXXVII.

An excommunicatus, ut abſolvatur, ſufficiat dare fidejuſſoriam cautionem, ſi non poteſt dare pignoratitiam?

Et qui incurrit excommunicationem, eo quod cum potuit, non ſoluit decimas, ſi poſtea fiat impotens, an poſſit abſolvi per Bullam cum cautione, non obſtante Concilio Tridentino ſeſſ. 24. cap. 12. de Reformat. *dicente talem non eſſe abſolvendum, niſi plena reſtitutione ſubſequuta?* Ex p. 5. tract. 9. Ref. 39.

Sup. doctrina contenta in hoc §. 1. in Ref. præterita, & in alio §. & verſ. ejus annot.

§. 1. Licet Cajetanus *ver. abſoluto cap. 4.* & Navar. *c. 26. n. 7.* dicant, quòd ſi pœnitens poteſt dare pignoratitiam cautionem, tenetur ad illam, & ſi hanc non, ad fidejuſſoriam, & ſi nec iſtam, tenetur ad juratoriam. Probabilius tamen eſt, quòd cautio, quæ exigitur à jure, intelligi debet disjunctivè, ita quòd ſi excommunicatus habet pignora, non tenetur dare illa, ſed ſufficiat dare fidejuſſoriam. Videtur autem quòd ſi poteſt dare alteram illarum cautionum, non ſatisfaciat in conſcientia, dando juratoriam, quia hoc poteſt vergere in grave detrimentum partis læſæ. Et ita docet Ludovic. de la Cruz *in Bulla Cruc. diſp. 1. c. 4. dub. 2. n. 15.* imò probabiliter aliqui, quos ego alibi citavi, docent ſufficere cautionem iuratoriam, etiamſi poſſit dare fidejuſſoriam, vel pignoratitiam, quod eſt valde notandum.

Alibi ſignanter ibidem.

2. Notandum eſt hîc obiter, quòd qui incurrit excommunicationem, eo quòd cùm potuit, non ſoluit decimas, ſi poſtea fiat impotens, poteſt abſolvi per Bullam cum cautione, non obſtante Tridentino *ſeſſ. 24. c. 12. de reformatione*, dicente talem non eſſe abſolvendum, niſi plena reſtitutione ſequuta, quod idem in ſimili dicunt DD. *in expoſitione conſtitutionis de largitione munerum Regularibus interdicta*, quam noviſſimè edidit Sanctiſſ. Clemens VIII.

Sup. cõtento in hoc §. in tom. 4. tr. 3. Ref. 58. §. Quæ ſupradicta, ſed lege eam à principio; & Ref. ejus primæ not.

RESOLVTIO CLXXXVIII.

An pœnitens oblitus cenſuræ exigentis ſatisfactionem remaneat abſolutus per generalem abſolutionem collatam à confeſſario poteſtatem habente?

Et an pœnitens in confeſſione etiam extra jubilæum facta, ſi nullam faciat mentionem cenſurarum, remaneat abſolutus ab illis, quarum ſit inculpabiliter oblitus, etiamſi Superior Confeſſarius non habuiſſet expreſſam intentionem ab his abſolvendi?

Et difficultas eſt, an pœnitens talis remaneat abſolutus ab his, quas culpabiliter non expreſſerit, quoties abſolutio

lutio ſit collata ab habentè poteſtatem ordinariam? Ex p.7.tract.10. & Miſc.1. Reſ.12.

[margin: ...up. hoc ſed ...um eodem Avila hic ci...ato tantũ in ...om.4 tr. 3. Reſ.52.§.ult.]

§.1. NEgativè reſpondet Coninch. *de Sacramentis, diſputatione octava*, *dub.* 17. *numero* 97. Bonacina *de Sacramento Pœnitentiæ*, *diſputat. prima*, *quæſt. tertia, punct. ſexto, numero quarto.* Leo *de Iubilæo, parte ſecunda*, *numero* 200. Avila *ubi infrà*, & alij. Quia non eſt credendum Confeſſarium velle abſolvere à cenſura non expreſſa, à qua etiamſi eſſet expreſſa non poteſt licitè abſolvere, niſi præmiſſa ſatiſfactione reali.

2. Hæc opinio eſt ſatis probabilis, ſed affirmativam probabilem etiam eſſe puto. Et ratio eſt, quia ſtante hac oblivione inculpabili, nullum adeſt impedimentum, neque ex parte Confeſſarij, neque ex parte Pœnitentis, quominus poſſit & validè, & licitè abſolvi, cum ſufficiat efficax propoſitum ſatisfaciendi, quando impoſſibilis eſt realis ſatisfactio, Sed quando quis inculpabiliter ignorat, ſeu obliviſcitur ſe teneri ad ſatisfaciendum, verè pro eo tempore ſatisfactio hæc dici poteſt impoſſibilis. Ergo pro eo tempore ſufficiet propoſitum reſtituendi. Ergo ſtante hoc propoſito dicendus erit pœnitens abſolutus. Et hanc ſententiam tanquam probabilem admittunt etiam Doctores contrarij; & ideò Avila *de Cenſ. parte ſecunda, capite ſeptimo, diſputatione tertia, dub.* 9. *concluſione ſecunda*, ſic aſſerit. Ex ſecunda concluſione inferunt nonnulli juniores, quòd ſi aliquis eſt excommunicatus excommunicatione exigente ſatiſfactionem partis, & oblitus eſt confiteri peccatum illud, propter quod incurrit excommunicationem, & confeſſus eſt Confeſſori habenti facultatem ad abſolvendum à tali excommunicatione virtute Bullæ Cruciatæ, vel alterius privilegij per abſolutionem generalem, quæ datur ad cautelam, verè manet abſolutus à tali excommunicatione. Verumtamen quamvis hoc ſit probabile, oppoſitum judico probabilius; quia non eſt præſumendum, Confeſſorem habere intentionem abſolvendi à tali excommunicatione, quæ ſi à pœnitente manifeſtaretur, & abſolveret ab ea ſine ſatisfactione, vel cautione, peccaret mortaliter. Ita ille, cui ego libenter adhæreo.

[margin: ...libi in tom. ...tr.4. ex doctrina Reſol. ...o. §. Obiitur ante ...ed. curſim ...n verſ. nam ...enſura.]

3. Notandum eſt hîc obiter id quod etiam alibi adnotavi pœnitentem in confeſſione etiam extra Iubilæum factam, ſi nullam faciat mentionem cenſurarum, remanere abſolutum ab illis, quarum ſit inculpabiliter oblitus. Etiamſi ſuperior Confeſſarius non habuiſſet expreſſam intentionem ab iis abſolvendi; quia abſolutio illa impenditur in ordine ad abſolutionem ſacramentalem, ad quam neceſſaria eſt abſolutio ab omnibus cenſuris etiam reſervatis. Sed difficultas eſt an talis pœnitens remaneat abſolutus ab iis, quas culpabiliter non expreſſerit quoties abſolutio ſit collata ab habente poteſtatem ordinariam? Et ratio eſt, quia abſolutio ab excommunicatione pendet à poteſtate, & intentione abſoluentis. Ergò ſi abſolventis intentio eſt ab omnibus abſolvendi, tenebit abſolutio, etiamſi aliqua culpabiliter non fuerit expreſſa. Et hanc ſententiam tenet etiam Angelus Boſſius *de Iubilæo, ſectione prima, caſ.* 18. *numero vigeſimo primo.*

RESOL. CLXXXIX.

An licitè quis abſolvatur ab excommunicatione invitus, licet non velit deſiſtere à contumacia, & à peccato, per quod fuit excommunicatus?

Et an hoc intelligatur tantum de abſolutione ab homine non autem de abſolutione à jure?

Et an per Bullam Cruciatæ, Iubilæum, vel aliud privilegium conceſſum in favorem pœnitentis non poſſit abſolvi invitus ab excommunicatione, ſecus ſi privilegium ſit conceſſum in favorem Confeſſarij, ut ſi ſit Religioſus, &c. Ex part.5. tract.9. Reſ.10.

§.1. VAlidam eſſe talem abſolutionem non eſt dubium; difficultas eſt an ſit licita? Multi Iuriſtæ putant eſſe licitam, ut latè refert & defendit Vgolinus *tabula* 1. *cap.*19. §.2.*num.*3. P.Suarez docet primò ſi ſit ab homine, poſſe ab eo licitè tolli, juſtis de cauſis, & obſervatis prudenter circumſtantiis, & hoc non eſt contra aliquod jus divinum, aut humanum. Secundò ſi ſit lata à jure, dicit quòd erit obſervanda forma aſſignata, ſi ſit jure aſſignata, ſecus prudenter rem eſſe conſiderandam, ut fiat ſine peccato, S.Thom. quidem *in* 4. *diſtinct.* 18. *quæſt.*2.*art.*8. abſolutè dixit poſſe diſcretè auferri, ſi quis videat ſaluti illius expedire, in quem lata eſt. Et P. Vaſquez *dub.* 18. *num.* 14. breviter dixit illum non eſſe abſolvendum, niſi majus malum ſequeretur, & mihi videtur, prudenter conſideratis circumſtantiis, poſſe licitè abſolvi aliquem ab excommunicatione invitum. Et hæc omnia docet Turrian. *de cenſuris lib.* 2. *diſp.*24. *dub.* 7. ſed circa præſentem quæſtionem ne deſeras videre Philippum Fabrum *de cenſ. in* 4. *ſentent. diſt.*25.*q.*1. *diſp.*4. *c.*8. *n.*261. ubi obſervat ex multis licere abſolvere invitum ab excommunicatione, licèt non velit deſiſtere à contumacia, & à peccato, propter quod fuit excommunicatus, & hoc quando judex cognoſcens quòd excommunicatio non prodeſt, ſed obeſt, & conſequenter non ſit medicina, ſed venenum, tunc enim ſi judex cognoſcat prudenter, quòd ſi abſolvatur etiam invitus & contumax, hoc proderit ipſi excommunicato, licitè poterit illum abſolvere; ſed hoc dicunt de abſolutione ab homine, ac non de abſolutione à jure. Ab hac enim dicunt nunquam licere abſolvere, niſi petat abſolutionem, & ceſſet à peccato. Tamen hoc etiam licere de excommunicatione à jure, tenent recentiores, quando in jure non cavetur, ut ullo modo abſolvatur, niſi ſatisfaciat, &c. quia tunc videtur facultas tota commiſſa prudenti judicio judicis, ideo ſi judicet expedire poterit licitè ab illa abſolvere, ſi adſint tres conditiones. Prima quòd hoc non ſit in præjudicium tertij, quia hîc eſſet actus contra juſtitiam. Secunda, dummodo non adſit ſcandalum, nec contemptus cenſuræ. Tertia, quòd ſint ſufficientia ſigna, quòd talis cenſura potius detrimentum afferat, quàm utilitatem, & quòd procedendo via ſuaviori obedientiam obtinebit; ſunt enim quidam, qui magis moventur ſuavi admonitione, quàm rigoroſa flagellatione.

[margin: Pro validitate ſup. in Reſ.183 §.1. poſt med. verſ. Si verò, & in aliis ejus not. & an ſit licita inf. in tr. 8. vide Reſ 18. curſim poſt med. verſ. Y contra ſu voluntad. & in tom.3. tr. 2. Reſ. 82 §. Nec fundamento, breviter à lin 2 & in to 1. tr.4. Reſ.58 §. Secundo Canones.]

2. Nota etiam quòd concluſio intelligitur de abſolvente per poteſtatem ordinariam, & abſolutam, independentem à voluntate excommunicati, unde per Bullam Cruciatæ, vel Iubilæum, vel aliud privilegium conceſſum in favorem pœnitentis, non poteſt abſolvi invitus. Ita P. Henriquez, & aliqui Magiſtri; nam uſus privilegij pendet ex voluntate utentis illo, unde ſi non vult uti illo, non habebit Confeſſarius facultatem abſolvendi virtute illius. Dico conceſſum in favorem pœnitentis, nam ſi ſit conceſſum in favorem Confeſſarij, ut ſi ſit Religioſus, qui abſoluit virtute privilegij conceſſi ipſi Religioni, credo quòd abſolutio erit valida.

RESOL. CXC.

An abſolutio ab excommunicatione data ſub conditione in

in futurum validè conferatur? Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 14.

§.1. RESpondeo, quod abſolutio à cenſura non ſolùm abſolutè, ſed etiam ſub conditione in futurum pendente, validè conferri poteſt. Vt v.g. Te abſolvo ab excommunicatione, ſi infra quindecim dies, vel cras reſtitueris. Et ideo non deſinam hìc apponere verba Turriani *de cenſ. lib. 2. diſp. 14. dub. 1.* ubi ſic ait, abſolutionem excommunicationis concedi poſſe ſub conditione; Probatur primò ex *cap. praterea, 2. de appellationibus*, ubi tanquam valida cenſetur hæc excommunicatio, ſi quis judex protulerit. Si intra viginti dies non ſatisfeceris, te excommunicamus. Ergò à ſimili poſſet ferri abſolutio conditionalis. Idem probat Pater Vaſquez à ſimili de eo, qui abſolvit pro certo tempore, quo elapſo reincidat, ſi non ſatisfecerit. Et mihi hæc ſententia probatur, quia non video rationem aliquam, ob quam dicamus non poſſe abſolutionem eo modo conferri. Ita Turrianus. Videantur etiam Suarez *de cenſ. diſp. 7. ſect. 8. num. 11.* Hurtado *de excommun. diſp. 14. diffic. 2. n. 1.* Coninch *de Sacram. diſp. 14. n. 218.* Præpoſitus *in 3. par. q. 1. de cenſ. in communi dub. 15. n. 110.* Henriquez *lib. 13. c. 19. n. 4.* & Emanuel Sà *ver. abſolutio ab excommunicatione, n. 2.* Vnde ex his apparet refellendam eſſe ſententiam D. Antonini *in 3. par. tit. 24. cap. 7.* Angeli *ver. excomm. 2. n. 5.* & Sylveſtri *ver. abſolutio 3. n. 1.* docentium abſolutionem ſic factam eſſe illicitam, & nullam, quia abſolutio Sacramentalis à peccatis, cui videtur æquiparanda facta ſub conditione, eſt illicita, & nulla. Item rejiciendus eſt Avila *de cenſ. part. 2. c. 7. diſp. 3. dub. 15.* docens abſolutionem ſic factam eſſe illicitam, quia eſt contra rationem, quod manet in ſuſpenſo, eſſe tamen validam, utpotè nullo jure irritam. Igitur talis abſolutio data ſub conditione non ſolùm valida eſt, ſed licita, quia abſolutio ſic facta nullo jure irritatur, ac proinde impleta conditione, ſub qua fuit facta, habebit effectum tollendi excommunicationem, & quòd poſſit licitè fieri probatur, quia nullo jure prohibetur, quia non poſitivo, cùm nullum extet, nec naturali, quia ſic abſolvere non eſt contra rationem, ſicut nec excommunicare ſub conditione.

2. Non deſinam tamen hìc adnotare ea, quæ poſt hæc ſcripta inveni apud Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 16. diffic. 22. n. 3.* ubi ſic ait: [Ha ſe mucho de advertir que no es licito abſoluer debaxo de condicion de futuro: lo uno, porquè es contra la coſtumbre de la Igleſia: lo otro, porque ha de conſiderar el juez, ſi el reo tiene devida diſpoſicion para abſoluerle, y aſſi dize Navarro, que no es licito. Verdad es que en caſo de grave neceſſidad (qual ſeria quando deſpues non pudieſſe aver recurſo al ſuperior) le podrian abſolver aſſi, porque no eſtà prohibido en derecho, y Vgolino dize abſolutamente, que es licito abſolver deſta manera, la qual ſentencia tengo por muy verdadera en caſo de neceſſidad.] Ita ille, quem etiam ſequitur Philippus Faber *de cenſ. in 4. diſt. 25. q. 1. diſp. 4. c. 9. n. 166.*

RESOL. CXCI.

An, ut abſolutus ab excommunicatione ad reincidentiam in eam reincidat, ſit neceſſaria nova culpa?

Et an qui poteſt abſolutè abſolvere, poſſit etiam ad reincidentiam, quamvis excommunicare non poſſit? Et par. 5. tract. 9. Reſ. 15.

Pro roborã da doctrina hujus Reſ. & §.1. DOctè, breviter, & clarè, ut ſemper ſolet, Hurtado Complutenſis *de excomm. diſp. 14. difficult. 3. n. 11.* notat hanc quæſtionem procedere, quando v. g. abſolutus ad reincidentiam, nempe ad tres dies abſque conditione, & ad reliquum tempus ſub conditione alicujus operis, nullo ſuperaddito, quo indicetur abſolutio facta ſub conditione operis non omiſſi culpabiliter: (ut quando dicitur, abſolvo te ab excommunicatione ad tres dies, ita ut ſi intra eos non ſoluas, reincidas in eam,) an ſcil. tunc ſic abſolutus reincidat abſque nova culpa, id eſt, ſi inculpabiliter omittat ſolvere, vel aliud facere, vel quia non poteſt, vel aliter. Hoc ſuppoſito ex Suarez & Filliucio ad dubium propoſitum negativè reſpondet Hurtado *loco cit. n. 12.* cui ego addo Turrianum *de cenſ. lib. 2. diſp. 24. dub. 2.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 16 difficut. 23. n. 6.* & ratio eſt, quia tunc pro reliquo tempore ultra tempus determinatum, pro quo fuit abſque conditione abſolutus, non abſoluitur abſolutè, ſed ſub conditione operis, nullo ſuperaddito, quo indicetur reſpectus ad culpam, ergo deficiente conditione, quamvis abſque culpa deficiat, non perſeverat abſolutus, ſed reincidit in excommunicationem, & non aliunde, quàm ex vi ſententiæ, quæ fuit primò lata, ex vi cujus perſeveraret, quamvis excommunicatus fieret impotens ad ſolvendum, vel ad aliud opus, ſub cujus conditione fuit abſolutus pro illo reliquo tempore. Et ex his infert Hurtado quòd ſi excommunicatus, qui non ſoluit debitum, & abſolutus fuit ad reincidentiam ad tres dies, ſive omnino abſolutè, ſeu priori modo dicto, ſive pro reliquo tempore ultra tres dies ſub conditione alicujus abſolutè, poſita abſque aliquo indicante reſpectum ad culpam, non impeditur à reincidentia in excommunicationem, ex eo quòd pars conſentiat, quia conſenſus partis tantùm poteſt deſervire, ut ſic abſolutus non peccet non ſolvendo, quod non ſufficit ut non reincidat, quia reincidit ob antiquam culpam, & vi antiquæ ſententiæ, & abſque nova culpa requiſita, ut defectu conditionis requiſitæ ad perſeverantiam abſolutionis, impeditur tamen quando fuit abſolutus ſub cõditione actus omiſſi culpabiliter, quia conſenſus partis efficit, ut omiſſio illius actus ſit inculpabilis, ac proinde ut non deficiat conditio, ſub qua facta fuit abſolutionis perſeverantia.

pro cõmun ter etiã coi tingentibu: in hoc caſi lege doctr nam Reſ.ſe & ſi placet etiã alterit Reſ.ejus no

2. Verùm his non obſtantibus contrariam ſententiam tuentur Avila *de cenſ. 2. par. cap. 7. diſp. 3. dub. 14.* Henriquez *lib. 13. c. 29. n. 2.* Navarrus *c. 27. n. 277.* & alij, quia nemo poteſt de novo ligari aliqua excommunicatione ſine novo peccato: atqui cùm talis fuerit verè abſolutus ab excommunicatione, non poteſt in eam reincidere niſi de novo ea ligetur; ergo opus eſt novo peccato.

3. Dices majorem ſolùm eſſe veram, quando nova excommunicatio infligitur, ſecus autem eſſe quando prior redit, quæ non fuit abſolutè ablata, ſed ſolùm pro certo tempore, & pro reliquo tempore ſub conditione, qua non poſita, eadem excommunicatio propter idem peccatum redit. Sed contra, vel medio illo tempore excommunicatio fuit ſolùm ſuſpenſa, ita ut ſecundùm ſe, & quaſi in actu primo verè manſerit, ita tamẽ ut nullum habuerit effectum, ſicut ſolet interdictum ſuſpendi, & hoc dici nequit, quia ſecundùm jus ordinarium, & communem ſententiam, excommunicatio non poteſt ita ſuſpendi, niſi in quibuſdam caſibus ad certum aliquem effectũ: vel eſt abſolutè ſublata, & tunc impoſſibile eſt redeat, niſi de novo producatur, quod nihil eſt aliud quàm abſolutum de novo iterum excommunicari, quia intelligi nequit, quomodo id quod ſemel verè deſtructum eſt, redeat, niſi de novo producatur ea ratione qua produci poteſt, parum autem facit ad rem, ſive dicatur eſſe eadem numero excommunicatio, ſive diverſa (de quo nolo jam diſputare) quia ſive hoc, ſive illud

illud dicas, æquè graviter alter punitur, & propter eandem culpam bis puniri nequit. Habet igitur utraque ſententia auctores & rationes pro ſe. Vnde meritò Ioan. Præpoſitus *in 3. p. quæſt. 1. de cenſ. in comm. dub. 15. n.* 113. utramque probabilem eſſe putavit.

4. Notandum eſt hîc obiter contra Avilam, quòd qui poteſt abſolutè abſolvere, poteſt etiam ad reincidentiam, quamvis excommunicare non poſſit, quia abſolvens ad reincidentiam, non eſt qui ſecundò excommuninicat, ſed ille qui primò excommunicavit. Ita ex Suarez Hurtado *ubi ſuprà n.* 14.

RESOL. CXCII.

An ſi pars dilatet tempus abſolutionis ad reincidentiam à judice factæ, incurratur, elapſo tempore, excommunicatio, vel neceſſe ſit aliam excommunicationem ferre? Ex part. 5. tr. 9. Reſ. 22.

ip. hoc ſup. ge doctrinam Ref. 19. ad confirandam ¦ item-dorinæ hujus eſ. lege eſ. prætetam.

§. 1. AD hunc caſum ita reſpondet Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 6. diffic. 23. num* 4. [Quando la parte concede al juez que le abſuelvan ad reincidentiam, por quinze dias, y antes que ſe cumpla el termino, lo alarga la parte por otros quinze dias, en tal caſo haſta que ſe cumplan todos los treynta dias no incurre la diſcomunion, como dizen Abad, Decio, Felino, Suarez, Covar. y Rebufo, el qual dize que es comun. La razon es, porque el termino del juez fue en fovor de la parte, y aſſi ella le puede proregar, como tambien remitiendo la parte el juramento que en ſu favor ſe haze, le remitte Dios, como dize un texto. Y la prorogacion ſiempre ſe entende con todas las calidades y clauſulas de la coſa que ſe proroga, como conſta del derecho. Algunos Dotores tienen que en eſto caſo no ſe incurre la cenſura, ſino ſe pone de nuevo: aſſi parece que lo tienen Sylveſtro, Navar. Pedraza, y Iuan Guttier. fundaſe en que la intencion del juez fue haſta el primero termino, y aſſi paſſando de ai, no incurre ſin nueva ſentencia. La opinion contraria me parece llevar mucho mas camino, y la tienen muchos mas Dotores, y mas graves.] Sic ille, & ego huic poſteriori ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quicquid in contrarium dicat etiam Henriquez *lib.* 13. *cap.* 2. Dico igitur elapſo termino à parte prorogato incurri excommunicationem abſque novo conſenſu judicis ex vi præcepti à principio facti, & lationis excommunicationis ei annexæ, quia judex, qui præfixit terminum, v.g. trium dierum, ut intra illum fiat aliquid, v. g. ſolutio, non præfixit illum ad finiendum intra illum ſuum præceptum, & lationem excommunicationis ei annexæ, ſed tantùm ad finiendam permiſſionem, aut licentiam differendi impletionem ſui præcepti; ergo etiam poſt terminum à judice præfixum, & poſt terminum à parte prorogatum, perſeverat præceptum judicis, & annexio excommunicationis, ac proinde ex vi lationis excommunicationis in principio factæ abſque novo conſenſu judicis incurritur excommunicatio, non quia pars directè & poteſtativè differat præceptum & lationem excommunicationis, ſed quia differendo, ſeu ſuſpendendo obligationem naturalem in actu ſecundo v. g. ſolvendi, cui judex præcepit ſatisfieri à debitore, conſequenter, & indirectè differt, & ſuſpendit præceptum judicis, & lationem excommunicationis ei annexæ. Et ita docet Hurtado *diſput.* 13. *de excom. diffic.* 5. *num.* 15. & Ioan. Henriquez *in Compend. caſ. mor. cap.* 20. *num.* 5. *&* 6. cum Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 55. *num.* 5. *&* 6.

RESOL. CXCIII.

An ab excommunicatione lata ab homine generaliter, quando non reſervatur poſſit abſolvere Parochus, ſeu alius Confeſſarius, qui poteſt ab excommunicatione à jure lata non reſervata? Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 4.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet mordicus Suar. *de cenſ. diſp.* 7. *ſect.* 2. *num.* 22. Vaſquez *de excommun. dub.* 19. *num.* 10. & Philippus Faber. *de cenſ. in* 4. *ſent. diſt.* 15 *q.* 1. *diſp.* 4. *cap* 8. *num.* 241. quia, ait revera excommunicatio generaliter lata contra quoſcumque, qui aliquod delictum fecerint, non eſt excommmunicatio à jure; cùm non ſit regiſtrata in corpore juris, neque ſit ſtatutum aliquod, quia hoc reſpicit futurum, & eſt de peccatis futuris non factis: hæc autem eſt de peccatis, ſeu exceſſibus factis & præteritis, ergo debet de ea judicari, ſicut de excommunicationibus latis ab homine decernitur in jure: de illis autem decernitur quòd non poſſint abſolvi, niſi à judice, qui illas poſuit, vel à ſuo Superiore, ut apertè habetur *c. nuper, de ſent. excomm,* §. 4. *&* 5. in quo ponitur diſcrimen inter excommunicationem ab homine, & à jure & excommunicationem ab homine dicitur non relaxari, niſi à judice eam ferente, vel ab ejus Superiore, excommunicationem verò à jure poſſe relaxari ab Epiſcopo, vel à Parocho, ergo dicendum eſt excommunicationem generalem non poſſe relaxari, niſi à judice, qui illam tulit, vel à ſuo Superiore, ut dictum eſt de aliis excommunicationibus ab homine. Sup. hoc in Ref. ſeq. §. ult.

2. Sed ego puto ſententiam affirmativam eſſe tenendam, quam tenet etiam Cornejo *in* 3. *p. tr.* 5. *de excommun. diſput.* 11. *dub.* 3. Sà *ver. abſolutio ab excommunicatione, num.* 15. Coninch *de cenſur. diſput.* 14. *dub.* 16. *num.* 257. Avila *de cenſ. part.* 2. *cap.* 7. *diſput.* 1. *dub.* 8. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 28. *num.* 5. Layman *tract.* 5. *p.* 1. *cap.* 7. *num.* 3. & Hurtado *de excomm. diſput.* 15. *diffic.* 6. *num.* 21. quia cùm abſolvendo à dicta excommunicatione non turbetur tribunal judicis illam ferentis, eo ipſo quòd ejus abſolutio non reſervatur, committi videtur cuicumque, qui poteſt abſolvere à peccato, ob quod incurritur, non minus quàm abſolutio ab excommunicatione à jure lata, quamvis in dicto cap. *nuper*, id non exprimatur, cùm eadem ratio, ob quam id declaravit Pontifex de voluntate legiſlatoris lege, ſeu jure excommunicantis, non reſervantis, currat etiam pro excommunicatione lata generaliter ab homine eam non reſervante: ex dictis conſtat ab excommunicatione majori lata generaliter ab homine (etiam à Papa, ut homine, id eſt, non medio jure, ſed media ſententia, aut medio præcepto tranſitorio) quando non reſervatur, poſſe abſolvere quemcumque, qui poteſt à peccato, ob quod imponitur abſolvere.

3. Nec valet dicere quòd talis cenſura eſt ſimpliciter ab homine, & non à jure, ut juxta juris regulam, ex *capite inferior, diſtinct.* 25. *cap. verbum, de pœnit. diſtinct.* 1. *capite prudentiam* §. 6. *de officio delegat. capite ad reprimendam, & capite paſtoralis,* §. *præterea, de officio ordinarij*, cenſura ab eo tollenda eſt, à quo lata fuit, aut ab ejus Superiore, eo quòd non minor requiratur juriſdictio ad abſolvendum, quàm ad ligandum, & inferior non poſſit in cenſuram latam à Superiore. Sed huic fundamento fit ſatis ex ſupradictis, nam eo ipſo quòd hæc cenſura generalis æquiparatur cenſuræ latæ à jure, & Superior, à quo impoſita eſt, eam non reſervavit, videtur abſolutionem

nem commiſiſſe cuicumque facultatem habenti, ut de cenſura juris non reſervata dictum eſt, jura autem relata procedunt de cenſura ſpeciali, ergo: & tandem hanc ſententiam poſt hæc ſcripta invenio docere etiam Præpoſitum *in 3.p.q.1. de cenſ.in comm. dub.* 13.*n.*90. ubi ſic ait: Dico ſecundò eos, qui poſſunt abſolvere à cenſuris latis à jure, poſſe etiam abſolvere à cenſuris latis ab homine per ſententiam generalem, quæ ſe habet per modum præcepti: ut ſi Epiſcopus præcipiat ſub pœna excommunicationis, ut omnes beneficiarij reſideant, veriſimile eſt non ſolùm Epiſcopum poſſe abſolvere, ſed etiam alium, qui poteſt abſolvere ab excommunicatione lata à jure, quia reſpectu talium cenſurarum non ita urgent textus, qui ſemper mentionem faciunt caſus particularis, neque ex ullo urgenti principio contrarium videtur poſſe oſtendi; & de cætero ſatis commodè idem de his poteſt eſſe judicium, quod eſt de cenſuris latis à jure.

RESOL. CXCIV.

Quiſnam poſſit abſolvere à cenſura juris nemini reſervata?

Idem eſt de cenſura permanente, & impoſita per modum ſtatuti?

Et an abſolutio excommunicationis majoris impendi poſſit extra Confeſſionem Sacramentalem, tam ab Epiſcopo, quàm à Parocho, aut Confeſſario Ordinario: Ex part. 5. tr. 9. Reſol. 5.

Quoad hoc lege doctrinam præced Reſ. & ſigr ā ter in t 3. tr. 2. Reſ. 24 §. ult.

§.1. HAnc poteſtatem non habere Parochum, aut alium Sacerdotem, docet Paludanus *in 4.diſtin.*8. *q.*5. *art.*1. Durand. *q.*4. Covarr. 1. *p.*§. 12. *numero* 5. quia Parochus non habet ex ſuo officio juriſdictionem in foro exteriori, quæ neceſſaria eſt ad abſolutionem ab excommunicatione majori. Vide etiam Fabrum *de cenſ. in* 4.*ſent. diſt.* 25. *q.*1. *diſput.*4. *cap.*8. *num.*250. ubi firmat hanc opinionem variis rationibus.

2. Sed ego reſpondeo ad dubium quæſitum, quòd à ſupradicta excommunicatione abſolvere poteſt Epiſcopus jure ordinario, ut habetur *in cap. nuper*; §. *in* 2. *caſu*, *de ſententia excommunicationis*, & docent omnes cum D. Thomas *in addition. quæſt.* 24. *&* 21. Et ratio eſt, quam tradit Innocen. III. *in dicto cap. nuper*, quòd ſcil. eo ipſo, quòd à jure non reſervetur, videtur committi juriſdictionem habentibus, quam rationem latè expendit Suarez *ſectione* 4. & quamvis in dicto cap. *nuper*, ſolùm fiat mentio de minori excommunicatione; ratio tamen aſſignata etiam currit in majori, & idem eſt de Capitulo Sede vacante, & de Abbatibus ac aliis Prælatis Religioſorum, qui habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, hoc eſt, fori contentioſi, ut docet Suarez *ſect.* 3. & Sayrus *cap.*19. *num.*11. *& ſequentibus*, contra Covarruviam, & alios, quamvis Parochus hanc poteſtatem non habeat jure ordinario, & ex vi ſui muneris, ſicut habet eam Epiſcopus, ſed ex commiſſione à Summo Pontifice factam in prædicto cap. *nuper*. Atque ita licèt Parochus ligare per cenſuram minimè poſſit, poterit nihilominus ex commiſſione abſolvere: & idem exiſtimo dicendum de quolibet Sacerdote habente poteſtatem abſolvendi à mortalibus, quia iſte dici poteſt proprius Sacerdos, cui in dicto cap. commiſſio datur. Et ita docet Cornejo *in* 3. *part. tr.* 5. *de excomm.diſp.*11.*dub.*1. Præpoſitus *in* 3.*part. quæſt.*1. *de cenſ. in comm. dub.* 14. *n.*91. Turrianus *de cenſ. lib.* 2. *diſput.*19. *dub.*6. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 17. *diffic.*28.*num* 8. Moſcoſo *in ſum. tr.* 16. *cap.*7. *num.*4. Tannerus *tom.* 4. *diſput.* 6. *quæſt.*10. *dub.*6. *num.* 115. Filliucius *tom.*1.*tract.*11.*c.*9 *n.*283. quibus adde Vaſquez, Navarrum, Avilam, & Coninch, quos citat & ſequitur Hurtado Complut. *de excomm.diſp.*15.*diffic.* 2.*n.*6. ubi *n.* 7. obſervat etiam quod abſolutio à dicta excommunicatione majori non ſolùm ab Epiſcopo poteſt fieri extra confeſſionem, ſed etiam à proprio Parocho, & à Confeſſario ordinario, etiamſi prædictis remittatur ad abſolutionem à peccatis ſeu in ordine ad eam, quia poteſt quis uti poteſtate ſibi conceſſa quoad aliquid, & nolle uti ea in totum, ut etiam dicemus *diffic.*5. de abſolutione ab excomm. facta virtute Bull. Cruciat. aut alterius ſimilis privilegij. Ita Hurtado.

Sup. hoc pro Epiſcopo in t.1.tr.5. Reſ 16. §. ult. & pro Bulla Cruciatæ in t.4.tr.3.Reſ 65. & pro privilegiis in t. 7. tr. 2. Reſ.263. &c Et pro contento in hoc §.ult. in Reſ præterita.

3. Notandum eſt hìc cum Villalobos *ubi ſuprà n.* 11. [Que lo que ſe ha dicho de la cenſura, que eſtà pueſta por el derecho y no reſervada, tambien ſe ha de dezir de la cenſura permanente, pueſta por via de eſtatuto de alguna Provincia à Obiſpo no eſtando reſervada, aunque eſtè confirmada por el ſumo Pontifice, porque ſon de la miſma manera que las otras; y corre en ellas la miſma razon.] Sic ille.

RESOL. CXCV.

An Epiſcopus poſſit abſolvere à cenſuris reſervatis Papæ, exiſtente impedimento illum adeundi; ita tamen ut ceſſante impedimento, teneatur adire ſaltem per Procuratorem, ſub pœna reincidentiæ; quam obligationem tenetur illi injungere, ſi non ſit impedimentum pueritiæ, quo adhuc ceſſante adire non tenetur?

Et an qui impediti ſunt, ſi adire queant Nuncium aut Legatum Pontificis, poſſint abſolui ab Epiſcopo?

Et docetur, quod ſi impeditus nequeat Epiſcopum adire, poſſit cum ſupra dicto onere à Parocho abſolui, eoque deficiente ab alio Confeſſario.

Et in textu hujus reſolutionis apponuntur impedimenta, quæ excuſare poſſunt excommunicatum à recurſu ad Papam.

Et an ſi impedimentum ſit brevis temporis, tunc non poſſit ab excommunicatione Papæ reſervata Epiſcopus abſolvere?

Et quid, ſi ignoratur, quamdiu duraturum eſt impedimentum? Ex parte 11. tractatu 8. & Miſc. 8. Reſol. 1.

§.1. AD hoc dubium ſic reſpondet Andr. Mendo *in Bull.Cruc.diſp* 23. *c.*3.*n.*30. Poteſt quis, exiſtente impedimento, quod nequit adire Pontificem pro abſolutione à reſervatis, abſolui ab Epiſcopo, ita tamen, ut ceſſante impedimento, teneatur adire, aliàs reincidet in eaſdem cenſuras, niſi ſit impedimentum pueritiæ, qua adhuc ceſſante adire non tenetur, infertur *ex capite mulieres*, *& aliis de ſentent. excommun. in* 6. Hi autem, qui impediti ſunt, ſi adire queant Nuncium, aut Legatum Pontificis, non poſſunt ab Epiſcopo abſolui. Ita Bonacina *de cenſur. diſput.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 2. *numero* 4. probabile tamen eſt, poſſe, ut defendit P. Avila *de cenſur.*2. *part. cap.*7.*dub.*6. quod ſi impeditus nequeat Epiſcopum adire, poſſe cum prædicto onere abſolvi à Parocho, aut ab alio confeſſore, probabiliter tuetur P. Granado *in* 3. *parte tractatu* 10. *diſputat.* 7. *numero* 12. ſed verius eſt oppoſitum, quia Pontifex ſolùm ad Epiſcopos indulget in caſu prædicto recurſum, ut docet Cardinalis Lugo *diſputat.* 20. *de pœnit. numero* 225. ita Mendo, cui quidem aſſentior.

Sup. hoc primo dubio in Reſ. ſeq. §.2. à lin.4. & §. ult. ad med. & inf. in tr.2. Reſ. 72. §. Sed tria, poſt med. verſ. Tertio, & lege doctrinam Reſol. not. ſeq. &c. Et pro Nuncio contento in hoc textu ante med. hujus §.1. in Reſ. ſeq & in Reſ. 1. poſt ſeq. §. Sed magis, & in aliis ejus annot.

2. Sed aliqui putant in tali caſu adeundum eſſe Nuncium, ſi adiri poteſt. Ratio eſt, quia tunc jam adeſt ad hoc Papæ locum tenens, & ita habetur

habetur in dicto *cap. quamvis, de ſententia excommun.* ubi præcipitur adire Legatum ſi poſſit. Quia verò ibi non fit mentio de aliis confeſſariis, qui forte habeant ex privilegio facultatem ad abſolvendum ab iis, putat Coninch quòd, etiamſi adſit talis, poſſit Epiſcopus abſolvere. Melius tamen Lugo docet nullum eſſe diſcrimen quoad hoc inter Legatum, & habentem facultatem abſolvendi, cùm ille quoque ſit delegatus à Papa in ea re, & ad illum poteſt eſſe recurſus, cui ex voluntate Papæ commiſſa eſt illa cauſa.

3. Verùm non deſunt alij docentes poſſe etiam Epiſcopum abſolvere à cenſuris eum, qui licet non poſſit Summum Pontificem adire, poſſet tamen recurrere ad Nuncium Summi Pontificis, vel ad alium habentem privilegium abſolvendi; quia exiſtente impedimento recurrendi ad Papam, reſtituitur Epiſcopo ordinaria poteſtas, quam per reſervationem amiſerat: ergo non eſt cur non poſſit abſolvere, nec cur pœnitens excommunicatus, ad Legatum Apoſtolicum recurrere teneatur. Adde, reſervationem eſſe odioſam, & ſtrictè interpretandam. Vnde explicari debet de recurſu ad ſolùm Papam; ita Hurtadus, *de excommunic. diſp.* 15. *difficult.* 3. *n.* 10. contra Bonacinam, Peregrinum, & alios; Qui tamen Hurtadus obſervat excommunicatum ſic abſolutum ab Epiſcopo, teneri poſt impedimentum ſe præſentare Pontifici, ſaltem per procuratorem ſub pœna reincidentiæ, quam obligationem tenetur illi injungere Epiſcopus, ſi non ſit impuber.

p.hoc inf. Reſ. 203. in aliis us primæ not.

4. In caſu autem quo nec Pontifex, nec Legatus, nec Epiſcopus, nec alius facultatem habens, adiri poſſet pro impetranda abſolutione à cenſuris Papæ reſervatis, ſtante, inquam, tali impedimento, docet Tanner. *tom.* 4 *diſput.* 6. *quæſt.* 10. *dub.* 6. *num.* 122. poſſe talem excommunicatum abſolvi à Parocho eoque deficiente, à quolibet confeſſario approbato. Vide me ipſum *in part.* 5. *tract.* 9. *reſol.* 6. §. *non deſinam.* Et ad confirmationem ſupradictorum videndus eſt omnino Magiſter Ludovicus Bertrandus Loth Dominicanus *in reſol. Theolog. tract.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 1. qui in terminis fortioribus noſtram ſententiam confirmat.

Quæ nunc anc ſequer, §. Nec eſinam, & aliis ejus not.

5. Ex his omnibus infertur me rectè his diebus reſpondiſſe, poſſe Epiſcopum abſolvere duellatorem juſtè impeditum ſi non poſſet adire Sedem Apoſtolicam, ita docet Navarr. *in Manuali c.* 27. *n* 90. *verſ. Ad quintum, &c.* Vgol. *de cenſ. in genere, tab.* 1. *c.* 4. §. 5. *n.* 13. *in fine.* Peregr. *q.* 37. *de duello num.* 9. Regin. *lib.* 5. *n.* 256. Sayr. Suar. Sanch. Avila, Henriq. relati à Bonac. *tom.* 1. *excommun. diſp* 2. *q.* 4. *punct.* 5. *n.* 11. Hurtadus *de excommun. diſp.* 15. *diffic.* 3 *num.* 10. dicendum eſt itaque poſſe Epiſcopum vel per ſe, vel per confeſſarium ab ipſo in caſu particulari delegatum abſolvere à caſibus Papæ reſervatis ſi juſto impedimento aliquis ad Sedem Apoſtolicam non poſſit pro abſolutione adire.

6. Sed ſi ſcire cupis quænam ſunt impedimenta, quæ excuſare poſſunt excommunicatum à recurſu ad Papam. Reſpondetur, multa eſſe, quæ à Doctoribus enumerantur.

Sup. his ſequētibus impedimentis n Reſ. ſeq. . Primo periculum, & ſeqq.

7. Primò, periculum mortis in itinere, *c. ſi quis ſuadente, & aliis, de ſent. excommun.*

8. Secundò, infirmitas longa etiam non periculoſa. *Ex cap. quod de his de ſent. excommun.*

9. Tertiò, paupertas; nam & ſi quis mendicare ſoleat, non tenetur Romam ire mendicando, & ita intelligendum *cap. ea noſcitur, eod. titulo.*

10. Quartò, Ætas, ſive ſenilis *ex dicto cap. ea noſcitur,* ſive impubeſcens, *cap. quamvis eod. tit.*

11. Quintò, ſexus fœmininus, *cap. mulieres eod. tit.*

12. Sextò, ſubjectio filijfamilias ad Patrem, & ſervi ad Dominum, quando ſine illorum gravi præjudicio Papam adire non poſſunt, *cap. relatum, eod. tit.*

13. Septimò, circa animarum, vel temporale dominium, quando ſubjectorum detrimentum timetur: *cap. Ne pro dilatione, de pœnit. & remiſſione.*

14. Octavò, debilitas in viris delicatis; qui labores itineris ſuſtinere non poſſunt; *cap. Quamvis,* ut etiam debilitas in membris in cæco, & claudo *cap. Ea noſcitur.*

15. Vltimò, quodlibet aliud, quod arbitrio prudentis cenſetur impedimentum grave, & legitimum. Vide Bonacinam *de excommun. diſp.* 2. *q.* 4. *punct.* 5. *n.* 9. Cornejo *in* 3. *par. tract.* 5. *diſp.* 11. *dub.* 2. Peregrinum|*de duello q.* 37. *n.* 7. *& alios, ubi ſupra.*

16. In his igitur impedimentis poteſt Epiſcopus abſolutionis beneficium excommunicatis impertiri: Quod ſi pro certo haberetur, vel probabiliter exiſtimaretur, eſſe brevis temporis impedimentum, tunc non poſſet ab Epiſcopo abſolvi excommunicatus: nam pauci temporis ratio haberi non debet. Ita docent Vgolinus *de cenſur. Eccleſiaſt in genere tabul.* 1. *c.* 4. §. 5. *num.* 16. & Peregrinus *loc. cit.* ſi verò ignoraretur quandiu duraturum eſſet impedimentum, vel diuturnum fore pro certo, aut probabiliter haberetur, tunc ſic impeditum abſolvere poſſet Epiſcopus ab excommunicatione. Ita præcitati Doctores.

RESOL. CXCVI.

Quiſnam poſſit abſolvere ab excommunicatione maiori lata à iure, & reſervata?

Et an etiam Epiſcopus poſſit abſolvere ab excommunicatione reſervata Papæ, quando delictum eſt occultum; vel quando excommunicatio eſt publica, ſed excommunicatus non poteſt recurrere ad Papam?

Et in corpore huius Reſolutionis explanantur impedimenta, cum quibus excommunicatus excuſatur recurrere ad Papam, pro abſolutione reſervata.

Et tandem quæritur, an excommunicatus impeditus ex ſupradictis cauſis, & impedimentis; ſi non poteſt adire Papam pro abſolutione teneatur adire Legatum, vel alium habentem privilegium Papæ, vel ab Epiſcopo abſolvi poſſit, & ſi Epiſcopum adire non poſſit, Parochus, & eo deficiente, quivis confeſſarius approbatus eum abſolvere poſſit?

Et an, qui abſolutus eſt ab Epiſcopo, teneatur poſtea, ceſſante impedimento, ſe præſentare Pontifici, per ſe, vel per procuratorem? Ex part. 5. tract. 9. Reſol. 6.

§. 1. Reſpondeo eum tantùm, cui eſt reſervata, aut ejus ſuperiorem, aut eum, cui ipſi commiſerint, niſi excommunicatus ſit in articulo mortis. Nam tunc poteſt quilibet Sacerdos ſimplex illum abſolvere ſub onere comparendi coram eo, à quo extra eum articulum erat abſolvendus, ut generaliter dicitur *in cap. eos qui de ſent. excomm. in* 6. exigendo tamen priùs juramentum ab excommunicato, exceptis pueris, comparendi.

Sup. hoc inf. in Reſ 201. &c. & pro juramento parendi in Reſ 204 §. 1. ad med. verſ. quod onus, &c.

2. Notandum eſt tamen hîc ex Concilio Tridentino poſſe Epiſcopos abſolvere ab excommunicatione reſervata Papæ, quando delictum eſt occultum; ſed difficultas eſt, an etiam poſſit Epiſcopus jure ordinario abſolvere ab excommunicatione, quando eſt publica, & excõmunicatus non poteſt recurrere ad Papam? Et reſpondeo affirmativè, ut habetur *in cap. de cætero, de ſentent. excommun.* & docent Sylveſt. *ver. excommunicatio* 4. *n.* 7 Navarr. *c.* 27. *n.* 9. & alij, iſta autem impedimenta ſunt.

Sup. hac diffic. in Reſ. ſeq. & in Reſ præterita à principio, & inf. in §. ult huius Reſ poſt med. verſ.

Qui tamen, & inferius in tr.2. Reſ.72. §. Sed tria, poſt med. verſ. Tertio, & in tom 1. tr.5. Reſ. 16 & in tom.3. tr 3. Reſ.28. & in tom. 9. tr.7. Reſ.117 lege à §. 2.& in Reſ. 118. §. Aſſero tertio,& §. Verum ego.

3. Primò periculum mortis in itinere, *cap. ſi quis ſuadente* 17. *quaſt.*4. *capite non dubium*, *cap. ea noſcitur*, *cap. de catero*, *cap. quod de his*, *cap. quamvis*, *de ſent. excomm.*

4. Secundò infirmitas longa, etiamſi periculoſa non ſit, ex dicto cap. *quod de his*, *& cap. quamvis.*

5. Tertiò paupertas ex dictis Iuribus, nam nemo tenetur mendicare, ut ad Curiam vadat pro abſolutione, niſi aliàs mendicus eſſet, quia tunc ire tenetur, niſi fortè mendicando ſoleret ſe uxorem, atque filios alere: unde quando in d. cap. *ea noſcitur*, dicitur etiam pauperes teneri, non eſt ſermo de magna paupertate, quæ mendicare cogat in itinere; ad pauperes tamen reducitur obligatio alendi uxorem, filios ac familiam proprio labore.

6. Quartò ætas, ſive ſenilis, ex d. c. *ap. ea noſcitur*, *& cap. quamvis*; ſive puerilis, ſive impuber, *cap.*1. *& cap. quamvis*, *de ſententia excomm.* quamvis petat poſt pubertatem abſolutionem ab excommunicatione reſervata, quam ante pubertatem incurrerat, ex *cap. final. de ſent. excommunicationis.*

7. Quintò ſexus fragilitas, ut fœmina cujuſcumque conditionis, *cap. mulieres*, *cap. quamvis*, *c. ea noſcitur*, *c. de Monialibus*, *de ſent. excomm.*

8. Sextò alteri adſtrictus, qui ſui juris non eſt, ut filiusfamilias, & ſimiliter ſervus quando Papam adire non poteſt ſine præjudicio parentis, vel domini, *cap. mulieres*, *cap. relatum*, *de ſent. excom.*

9. Septimò cura animarum, vel temporale dominium, quando timetur quòd per abſentiam oves, aut vaſalli detrimentum patiantur, ex dicto *cap. mulieres*, *cap. de catero*, & ex *cap. ne pro dilatione*, *de pœnit. & remiſſ.*

10. Octavò debilitas in viris delicatis, qui labores itineris ſuſtinere minimè poſſunt, in dicto cap. *mulieres*, *& cap. quamvis*, ſive etiam debilitas in membris, ut cæcus & claudus, ex *cap. ea noſcitur*, *& cap. quamvis*, *de ſent. excom.*

11. Vltimò quodlibet aliud impedimentum, quod arbitrio prudentis viri judicetur legitimum. Et hæc omnia docet Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de excom. diſp.*11. *dub.*2. ex Sayro, Suarez & Avila, quibus adde Hurtad. *diſp.*15. *de excom diff* 3. *n.*10.

Sup. contẽto in hoc §. in tom 1. tr.5. Reſ. 17. 18. & 19. & hic ſup. in Reſ. præterita §. In caſu, &c.

12. Nec deſinam hìc apponere verba Adami Tanneri *tom.*4. *diſp.*6. *q.* 10. *dub.*6. *n.*122. ubi ſic ait: Similiter ſi excommunicatus excommunicatione Papæ reſervata propter legitimum impedimentum Papam, aut alium ab eo facultatem habentem adire non poſſit, poteſt abſolvere Epiſcopus, quòd ſi nec Epiſcopum poſſit adire, Parochus; eòque deficiente, quivis approbatus Confeſſarius. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. ſeq §. Sed magis, & in aliis ejus not.

13. Notandum eſt tamen hìc contra Navarrum *c.*27. *n.*89. quòd ſi excommunicatus impeditus eſt, ex ſupradictis cauſis, adire Papam, nec tenetur adire Legatum, vel alium habentem privilegium Papæ ad abſolvendum, ſed ſatis eſſe non poſſe adire Papam, ut ab Epiſcopo abſolvi poſſit; & ratio eſt quòd exiſtente, impedimento recurrendi ad Papam reſtituitur Epiſcopo ordinaria poteſtas, quæ per reſervationem fuerat ab eo ablata, ergo non eſt cur ſit neceſſarius recurſus ad Legatum, præſertim quòd cùm talis reſervatio fuerit odioſa, debet ſtrictè interpretari, ut ſcilicet intelligatur de recurſu ad ſolum Pontificem, & ita docet Hurtado & Cornejo *locis citatis*, qui tamen rectè obſervant, excommunicatum ita abſolutum ab Epiſcopo, teneri poſtea ceſſante impedimento ſe præſentare Pontifici, & hæc obligatio debet ei imponi ab Epiſcopo, niſi fuerit impuber, cui hoc injungendum non eſt: quòd ſi in mora fuerit, reincidet ipſo jure in eandem excommunicationem: ſed nota quòd talis non tenetur ſe præſentare Papæ per ſe, ſed ſatis eſt id facere per Procuratorem; nec impeditus ne perſonaliter Romam adeat, tenetur mittere Procuratorem pro abſolutione, nec epiſtolam. Ita ex Henriquez notat Avila *par.*2. *c.*7. *diſp.*1. *dub.* 6. *concl.* 3. & Doctores citati.

Sup.hoc ſup in §. 1. Reſ. 195...d li 7 & in aliis ejus not pro hac quæſt.

Sup. hoc in principio Reſ ſeq.& in aliis ejus primæ annot.

RESOL. CXCVII.

An excommunicatus, ſi non poteſt propter impedimentum Papam adire, teneatur impetrare abſolutionem excommunicationis per epiſtolam, aut Procuratorem, vel poſſit abſolvi ab Epiſcopo? Sed magis difficultas eſt, in tali caſu, an excommunicatus poſſit abſolvi ab Epiſcopo ſi poteſt adire Nuntium Summi Pontificis, vel alium habentem privilegium Papæ? Ex p.4. tract.4. & Miſc. Reſol.58.

§.2. Hic caſus in praxi ſolet frequenter accidere, & in illo Bonacina *de cenſ. diſp.*1. *q.*3. *punct.*2. *n.*4. exiſtimat teneri excommunicatum mittere epiſtolam pro abſolutione obtinenda, ut patet à ſimili de impedimentis matrimonij; non enim credibile eſt, Papam velle ab Epiſcopo abſolutionem impendi, quando patet recurſus ad Sedem Apoſtolicam per Procuratorem, vel per epiſtolam. Ita ille.

Sup. hoc in fine Reſ. præteritæ. ſed lege eã à lin.4. §.2. & in to. 1. tr. 5. Reſ. 16. à §.1. uſque ad §. Verũ. Sed magis ſciendũ quid in hoc caſu Epiſcopus facere poſſit, lege à præcitato §. Verũ, uſque in fin. dictæ Reſ. & non pigebit, & inf. in tr. 2. vide Reſ. 72. & quãvis ob enormem percuſſionẽ Clerici lege tamen ibi Reſ. 63. per tot. & in to. 3. tr.3. Reſ. 28 §. 1. & 2. & in aliis §§. poſitis in annot. Reſ. 2. hujus annot.

2. Verùm ego contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam docent Henriquez *lib.* 12. *c.*3. *n.*1. *& lib.*6. *c.*9. *n.*7. Duardus *in Bulla Cœnæ lib.* 3. §.2. *q.*8. *n.*21. quibus ego addo Avilam *de cenſuris part.*2. *c.*7. *diſp.*1. *dub.*6. *concluſ.* 3. & noviſſimè Gaſparum Hurtado *de excommunicatione diſput.* 15. *diffic.* 3. *num.* 10. ubi ſic ait: Epiſcopis quoque conceditur facultas abſolvendi à quacumque excommunicatione Pontifici reſervata, quando excommunicatus eſt legitimè impeditus adire Summum Pontificem ſive ætate ſenili, ſive impubertate, ſive infirmitate, ſive inimicitia capitali periculoſa, ſive fragilitate ſexus, ſive cura familiæ, ſive quia eſt ſub cura parentum, ſive paupertate in eo, qui non ſolet mendicare, ſive quocumque alio impedimento, ad arbitrium viri prudentis ſufficiente, quamvis poſſit ad Summum Pontificem mittere, & non mittat. Ita Hurtado; & ratio eſt, quoniam à jure ad id non obligatur.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. ult. in princ & ſup. in Reſ. 195. §. 1 ad med. à verſ. Hi autẽ, & in duobus §§. ſeqq. & in Reſ 2. not. præteritæ ex doctrina §. Secluſa, & ſeq. & inf. in tr. 2. Reſ. 72. §. Adverte, & in to. 3. tr. 3. Reſ. 28. §.2. in fin. à verſ. Adde, & in to. 9. tr. 7. Reſ. 117. §. Sed hic oritur dubium, & ſeq.

3. Sed magis difficultas eſt in tali caſu, an excommunicatus poſſit abſolvi ab Epiſcopo, ſi poteſt adire Nuncium Summi Pontificis? Martinus Bonacina *ubi ſuprà*, negativam ſententiam docet, & ideo ait in tali caſu excommunicatum, qui Summum Pontificem adire non poteſt, non poſſe ab Epiſcopo abſolvi, ſi poſſit adire legatum Summi Pontificis, vel alium habentem privilegium abſolvendi, quia in eo eventu non cenſetur adeſſe, juſta ac legitima cauſa, vel impedimentum, propter quod poſſit ab alio abſolvi, & ita hanc ſententiam præter Bonacinam tenet etiam Coninch *de Sacramentis diſput.* 14. *dub.*16. *n.*242. Navarrus *in manuali c.*27. *n.*89. Corduba *in ſum. q.*18. & alij.

4. Sed tu contrariam ſententiam tene, quam tuetur Avila *de cenſuris part.* 2. *capite* 7. *diſp.*1. *dub.* 6. *concluſ.* 3. & Hurtado *loco citato*, cum Henriquez *lib.*12. *cap.* 3. *num.* 1. *in gloſſa lit. H.* quia in his caſibus abſolvit Epiſcopus tanquam proprius paſtor, & poteſtate ordinaria, illa enim poteſtas ordinaria, quæ ſublata erat ei per reſervationem, reſtituta eſt exiſtente juſto impedimento recurrendi ad Summum Pontificem.

RESOL. CXCVIII.

An Epiſcopus reſervando abſolutionem alicujus excommuni

municationis Summo Pontifici, poſſit, hoc non obſtante, Metropolitanus in caſibus ſibi permiſſis eam elargiri? Et in textu hujus Reſolutionis adducuntur aliqui caſus in exemplum dictæ quæſtionis? Ex part. 3. tract. 4. Reſ. 157. aliàs 158.

§. 1. NEgativè reſpondet Campanili *in diver. jur. Can. rub.* 11. *cap.* 15. *n.* 132. putat enim per hanc reſervationem cenſeri abdicatam poteſtatem abſolvendi etiam Metropolitano, ita quòd in caſibus in jure permiſſis non valeat abſolvere, ſtante tali reſervatione facta, per Ordinarium.

2. Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe exiſtimo, quia licèt reſervatio facta per Ordinarium Papæ, tollat ipſo jure poteſtaté abſolvendi vigore renũciationis factæ, tamen hoc non poteſt præjudicare Metropolitano, licèt quis poſſit renunciare favori ſuo, non tamen in alterius præjudicium. Et ſic primò vaſallus non poteſt in præjudicium domini abſque ejus conſenſu alterius juriſdictioni conſentire. Secundò Clerici non poſſunt renunciare eorum privilegio. Tertiò, pater non poteſt renunciare donationi inofficioſæ. Quartò, juramentum non firmat contractum in præjudicium tertii. Et tandem etiam clauſula *motu proprio*, non operatur in tertii præjudicium, nec jus in re acquiſitum alteri adimit. Et ideo (ne in aliena vinea arare videar) hanc ſententiam, & omnia ſupradicta docet doctus Iuriſconſultus Io. Maria Novaria *in qq. forenſibus part.* 1. *quæſt.* 66. *per totam.*

RESOL. CXCIX.

An excommunicatus ab uno Epiſcopo poſſit ab illo abſolvi etiam ſi mutaverit domicilium, vel abſolvendus ſit ab Epiſcopo cui tunc ſubditus eſt? Ex p. 5. tract. 9. Reſol. 8.

[Sup. hoc in tom 7. tr. 1. Reſ. 166. §. Sed ego. poſt medium, à verſ. Confirmantur.]

§. 1. REſpondet Suar. *de cenſ. diſp.* 7. *ſect.* 2. *n.* 19. & *n.* 26. quòd ſi fiat excommunicatus per generalem ſententiam, poterit abſolvi ab alio Epiſcopo, juxta probabilem opinionem, de qua egerat paulo antea: ſi verò per particularem ſententiam, non poterit abſolvi niſi ab eo, à quo excommunicatus eſt, quia cauſa eſt incepta, & ad illum pertinet cauſæ & litis conſummatio. Sed P. Vaſquez *dub.* 20. *n.* 5. videtur ſentire poſſe abſolvi ab altero, quando jam eſt ſub juriſdictione ipſius, & non aliter, & ita etiam docet Turrianus *de cenſuris lib.* 2. *diſp.* 15. *dub.* 5.

2. Non deſinam etiam hîc apponere verba Coninch *de Sacram. diſp* 14. *dub.* 16. *num.* 258. ubi ſic ait: Ex dictis ſequitur Antuerpienſem, v. g. qui maxima anni parte habitans in diœceſi Mechlinienſi, ibi contraxit excommunicationem latam per jus, aut ſententiam generalem, redeuntem domum poſſe ab ea abſolvi per eum, qui habet poteſtatem ab ejuſmodi excommunicatione abſolvendi eodem modo, ac ſi eam contraxiſſet Antuerpiæ, quia cùm ejuſmodi excommunicationes non ſint particulatim reſervatæ ei, à quo latæ ſunt, nihil refert à quo latæ, vel ubi contractæ ſint, quia ideo aliis non ſunt minus vel magis reſervatæ. Imò etſi excommunicatio quam talis incurriſſet in Diœceſi Mechlinienſi, eſſet reſervata Epiſcopo, ſi non eſſet reſervata in Diœceſi Antuerpienſi, poſſet talis domum reverſus à ſuo Paſtore abſolvi, quia Mechlinienſis per hoc quòd aliquas cenſuras reſervet in ſua Diœceſi, non poteſt impedire Antuerpienſes ne ab iis abſolvant. Quòd ſi autem Antuerpienſis contraxiſſet in Diœceſi Mechlinienſi cenſuram latam per ſententiam particularem, deberet abſolvi à judice, qui eam tuliſſet; quia hæc excommunicatio huic eſt ſingulariter reſervata. Ita Coninch *loco cit.* cui etiam adde Layman *tractat.* 5. *part.* 1. *cap* 7. *n.* 4. & Præpoſitum *in* 3. *p. q.* 1. *de cenſ. in com. dub.* 14. *n.* 91. Non eſt igitur audiendus Philippus Faber *de cenſuris in* 4. *ſent. diſt.* 25. *quæſt.* 1. *diſput.* 4. *cap.* 8. *n.* 242. ubi docet, Epiſcopum, qui excommunicavit, ſolum poſſe abſolutionem impartiri.

RESOL. CC.

An qui dum verſabatur in alieno Epiſcopatu fuit excommunicatus, rediens in patriam poſſit abſolvi à proprio Epiſcopo?

Idem dicendum eſt, ſi ita verſatus in alieno Epiſcopatu fuit in aliqua cauſa citatus coram illo Epiſcopo, in qua contingat illum excommunicari. Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 9.

§. 1. REſpondeo quòd qui verſatur in Epiſcopatu alieno, ſubditus illi Epiſcopo, ideò non poteſt excommunicari ab illo per excommunicationem ab homine, nec generaliter, nec in particulari pro quantumcumque gravi delicto facto, vt patet per *cap. Romana, de ſent. excomm. in* 6. Ad hoc autem vt poſſit ab illo excommunicari, neceſſe eſt quòd fiat ſuus ſubditus vt puta ratione delicti in ſua juriſdictione commiſſi, vel aliquo titulo, hoc autem fieri non poteſt, niſi priùs Epiſcopus fecerit ſtatutum, quod qui fecit tale delictum, ſit excommunicatus. Nam tunc peregrinus faciens illud delictum in Epiſcopatu alieno, fit ſubditus illi ratione delicti commiſſi, & ſic incidit in excommunicationem; ſed tunc illa excommunicatio non eſt ab homine, ſed à jure, & ideo de illa eſt judicandum ſicut de excommunicato à jure: & tunc conſequenter eſt dicendum, quod non poteſt abſolvi à proprio, ſed ab Epiſcopo, in cujus Diœceſi deliquit, & à cujus excommunicatione ligatus fuit; quia à tali excommunicatione in jure decernitur, vt non niſi Epiſcopus ille abſolvere poſſit, in cujus Diœceſi deliquit, quia ratione criminis illius in illa cauſa ille delinquens factus eſt ſubditus illius Epiſcopi, & exemptus à juriſdictione proprii Epiſcopi. Alio etiam modo poterit fieri ſubditus illi Epiſcopo quoad cenſuram, vt ſi fecit delictum in illa Diœceſi, ad quod non erat impoſita pœna excommunicationis, ſed Epiſcopus ſciens illud delictum præcepit hujuſmodi delinquenti, vt ſatisfaciat parti pro tali delicto ſub pœna excommunicationis incurrenda tali tempore, nam ſi eo tempore non ſatisfaciat, fit excommunicatus, nec poteſt abſolvi à proprio Epiſcopo, quia ratione delicti factus eſt ſubditus illius Epiſcopi in cujus Epiſcopatu deliquit, ideo potuit ei præcipere, & excommunicatione ligare. Idem dicendum ſi ita verſatus in alieno Epiſcopatu deliquit, ideo potuit ei præcipere, & excommunicatione ligare. Idem dicendum ſi ita verſatus in alieno Epiſcopatu citatus fuit in aliqua cauſa coram illo Epiſcopo, in qua cauſa contingat ipſum excommunicari, non poteſt ab alio abſolvi, quia ex lite coram ipſo Epiſcopus ille accepit jus in illum, vt habetur *cap. propoſuiſti, de foro competenti,* & ita docet Philippus Faber *de cenſuris in* 4 *ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 4. *cap.* 8. *num.* 243. & alij.

[Sup. hoc ſupra in Reſ. 105 §. 1.]

RESOL. CCI.

An abſolutus à cenſuris reſervatis in articulo mortis, ſi convaluerit teneatur accedere ad Superiorem?

Et obiter quæritur, an per Indulgentias non compenſetur, nec tollatur obligatio adimplendi ſatisfactionem ſacramentalem, ita vt pœnitens eximatur à debito eam exequendi?

Et quid, ſi pœnitentia imponatur non ſolum in ſatisfactionem. Verum etiam in medicinam & remedium?
Ex part.9. tract.6. & Miſ.1. Reſ.35. alias 36.

Sup.hoc ſup. in Reſ 196. § 1.ad med & inf.in Reſ. ſeq §...& ſignanter, §.2. & in Reſol. 204 §.1.ante med verſ.In ſuper, & inferius in tr.8 Reſ 26. §.penult.& in to. 1.tr.4 Reſ. 44 §. vlt. paulò pòſt initium, à verſ. Solum adverte, & ibi in tr.5. Reſ.13. §.1. poſt mediū, verſ. Notandum eſt,& in Reſ.39. §.penult.& vlt.& in to 9 tr.7. Reſ.127.

§.1. NEgativam ſententiam docet Petrus Marchant. *in Tribunal. Sacram. tom.* 1. *tract.*2. *tit* 4.*quæſt.*7.*concl.*3. ſic aſſerens: [Improbabilem opinionem eſſe cenſeo eorum qui volunt, abſolutionem à cenſuris in iſto articulo non poſſe dari, niſi cum onere, ſi quis convaleſcat, accedendi ad Superiorem, vt abſolvatur. Hæc enim ſententia (etſi ſit plurium Doctorum) conſequenter non loquitur ad textum Concilii Tridentini, & Eccleſiæ traditionem ibi expreſſam; quod, ſcilicet, in Eccleſia Dei ſemper cuſtoditum fuerit vt nulla eſſet reſervatio in articulo mortis. Si enim onus illud comparendi pro cenſuris remaneret, virtus reſervationis illud operaretur; & tunc reſervatio cenſeretur remanſiſſe, virtute cujus effectus ille ſequeretur.

2. Solùm igitur debet, ſi convaleſcat illi onus imponi comparendi in cenſuris ad externum, ſive contentioſum forum deductis, cùm obedientia aliqua ob contumaciam in externo foro præſtanda eſt Superiori, aut etiam ſatisfactio partis læſæ, ſi læſa ſit: ſed hæc comparatio non pertinet ad reſervationem, quæ tunc fuiſſet; ſed ad obligationem innatam caſui ob quem cenſura incurſa fuit: ſicut ſi quis poſteà teneretur ad reſtitutionem famæ, vel rei ex caſu conſurgentem. Et ita intelligendum *cap. Eos qui, de ſent. excomm. in* 6. in quo dicuntur, qui ſic abſolvuntur, debere præſentari Superiori excommunicanti, recepturi, & ſatisfacturi, prout juſtitia ſuadebit. Quod de ſatisfactionibus in foro externo tantùm intelligi debet. Et *ibidem* additur, debere ſe repræſentare, vt paſſis injuriam, ſeu iis, quibus propter hoc obligati exiſtunt, ſatisfactionem exhibeant competentem. Quæ omnia de obligationibus ex crimine natis, interpretanda ſunt cum, iis quæ Doctores de ſimilibus aſſeruerunt.] Ita Marchant.

3. Sed pace viri docti, aliquando nimis rigidè ſe gerit in cenſura opinionum, vt fecit in iſto caſu, vocando improbabilem opinionem illam, quam communiter docent Doctores, quos ad ſatietatem hìc poſſem adducere. Vnde doctus P. Voſſius *de juriſd. Epiſc. diſcept.*1.*dub.* 14.*n.*137. adducit pro ſententia 19. Doctores, quibus noviſſimè adde Caſtrum Palaum *tom.*4. *tr.*15.*diſp. unica, punct.*8.§.1. *n.*10. & Leſſium *in* 3.*p. D.Thomæ, q.*8.*de Miniſt. Confeſſ.art.*3. *dub.*9.*n.*14. & patet *ex cap. De cætero, cap. Quod de his, cap. Quamvis de ſentent. excommunic.* & *cap. Eos qui, eod.tit. in* 6. Ex quibus apparet ratio hujus legis obligantis ad ſe præſentandum, ſcilicet, ne cenſuræ Eccleſiaſticæ illuderetur, & vt tolleretur occaſio fingendi falſa impedimenta ad impetrandam abſolutionem ab alio, quàm à Superiore, & Eccleſiæ intentio ſervaretur.

4. Sic etiam exceſſit dictus Author in cenſuranda alia opinione: nam *ubi ſupra, tract.*4 *tit.*7.*q.*5.*concl.*2. ſic aſſerit: [Infero, improbabilem mihi omninò videri quorundam ſententiam, aſſerentium, pœnitentem, qui adverteret, ſe aliis piis operibus, vel indulgentiarum acquiſitione ſatisfeciſſe pœnis peccatis debitis, non teneri ad implendam pœnitentiam à Sacerdote in Sacramento ſibi impoſitam: tenetur enim præcepto, & ſententiæ Iudicis parere, eo ipſo, quòd ejus judicio ſe ſubjecit, quamvis aliunde cenſeatur liberatus. A vinculo enim ſacramentali nemo ſolvere poteſt, niſi ſacramentalis Iudex. & peccata in Sacramento à Iudice retenta, coram Deo cenſentur retenta. Vnde, quemadmodum peccata coram Deo ſoluta, Clavibus nihilominùs ſubjici debent: ita ſatisfactio à Clavibus impoſita, non poteſt tolli, niſi mediantibus Clavibus.] Ita ille. Et tamen contraria ſententia eſt communis inter Doctores. Vide modò, ſi mereatur cenſura improbabilitatis inuri. Sed pro ſententia Marchant, Vide Patrem Averſam *de Sacr. Pœnit.q.*13.*ſect.*9. ubi ex pluribus rationibus probat, etiam per Indulgentias non cōpenſari, nec tolli obligationem adimplendi ſatisfactionem ſacramentalem, ita vt pœnitens eximatur à debito eam exequendi.

Sup.his aliis piis operibus in to.1.tr.6. Reſ.53.& pro Indulgentiis in Reſ.57.recitativè in ejus § 1.& in tom 3 tr 1. Reſ.44 § vlt. & in to.4. tr.5.Reſ.16.

5. Verum, pace viri docti, & amiciſſimi rectè obſervat Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo *de Sacram. Pœnitent. diſp.*27. *ſect.*2. *num.*22. eſſe communem ſententiam, tum antiquorum, tum recentiorum, pœnitentem liberari per Indulgentiam ab obligatione pœnitentiæ: & laudat quamplures, & graves Authores. Probat autem hanc opinionem *ex cap. Cùm ex eo, de pœnitent. & remiſſ.* ubi *in fine illius capitis* Summus Pontifex inquit, per indiſcretas, & ſuperfluas Indulgentias, ſatisfactiones ſacramentales enervari. Igitur per Indulgentiam tollitur obligatio adimplendi pœnitentiam: aliàs ſi maneret obligatio etiam in ratione medicinæ, nihil prorſus enervaretur de ſatisfactione. Secundò probat ex eo, quòd Gloſſa *in Extravagant. Antiquorum, de pœniten. & remiſſ. longe poſt medium*, refert, Pontificem declaraſſe, anno Iubilæi, à pœnitentiariis non debere imponi alia onera pœnitentibus, præter ea quæ in Iubilæo illo erant præſcripta, ne Indulgentia fruſtraretur. Signum igitur eſt, Pontificem exiſtimaſſe, acquiſita Indulgentia, aliam pœnitentiam non eſſe imponendam. Tertiò probat à priori: quia pœnitentia à Confeſſario imponitur, vt pœnitens pro ſuis peccatis Deo ſatisfaciat, ſed, cùm per Indulgentiam tollatur debitum totius pœnæ, ceſſat fundamentum illius obligationis, & per conſequens deſinit obligatio ad pœnitentiam exequendam. Et ſi contra hanc doctrinam reſpondeatur, pœnitentiam imponi non ſolùm in ſatisfactionem, verùm etiam in medicinam, & remedium, vt pœnitens præcaveat peccatum, vt colligitur ex Tridentino *ſeſſ.*14. *cap.*8. proinde quamvis per Indulgentiam ceſſet pœnitentia, quatenus ſatisfactio; non ceſſat quatenus medicina. Si, inquam, aliquis ita urgeat, reſpondet de Lugo, verum eſſe, pœnitentiam frequenter imponi, vt medicinam: at Confeſſarius non poteſt obligare ad illam, niſi quatenus eſt ſatisfactio, & vindicta; ſicuti Iudex, licèt curare debeat, vt pœna, quam delinquenti imponit, ſit non ſolùm in vindictam, ſed etiam in medicinam; non tamen poſſet exequi illam, etiam in medicinam, ſi Princeps ſupremus eam remitteret delinquenti: ita Sacerdos, cùm ſit ſimul Iudex, & Medicus, debet injungere pœnitentiam pro peccatis, vt ſatisfactionem, & medicinam: at, ſi pœna condonetur, nequit obligare ad medicinam: quia Medicus non obligat ſed conſulit; intelligendo tamen de medicina, quæ non ſit ſimpliciter neceſſaria ad peccata in poſterum vitanda. Hæc, & multa alia fusè docet Cardinalis de Lugo, interpretando Concilium juxta datam doctrinam, & ſolvendo nonnullas contrarias inſtantias minoris momenti, apud quem legi poſſunt. Vnde ex his patet, vt diximus, exceſſiſſe Marchant. in cenſura hujus opinionis.

Sup.hoc laté in to 1. tr.6. Reſ 57. §. Difficultas, & in aliis ejus not.

RESOL. CCII.

An abſolutus tempore mortis ab excommunicatione, elapſo morbo teneatur, quam primum poterit ſe præſentare Superiori, alioquin incidat in eamdem excommunicationem, ſicut erat prius?

Et in dicto caſu an teneatur ſe præſentare vel ſufficiat, vt abſens appareat?

Et an qui in articulo mortis fuit abſolutus à cenſuris reſervatis Papæ, aut Epiſcopo vi alicujus Bullæ, Iubilæi, vel

Sup. prima diffic.hujus tituli in Reſ. præterita, & in aliis ejus primæ not.& ſup. in Reſ. 196. §.1 ad med. & inf. lege doctrinā Reſ.204.

Inferius in 18. Reſ. 16. § penult. & i Reſ. not. §. §. 1. poſt med. & in ais ejus ſe-cundæ an-rt.

vel privilegij, vel à delegatis prædictorum, non teneatur ſe præſentare; imo etiam ſatisfaceret, (quod eſt valde notandum,) oneri comparendi, ſi coram Confeſſario facultatem habente ex privilegio abſolvendi extra mortis articulum ſe præſentaret? Ex part. 5. tr. 14.& Miſc.2.Reſ.59.

In his re-ſervatis in t. tr. 5. Reſ. 1 & in aliis eis primæ rt.

§.1. COmmuniter affirmativè reſpondent Doctores, ſi abſolutio fuit de cenſuris, ſecus autem de caſibus reſervatis, abſolutus enim tempore mortis ab iſtis, non tenetur ſe præſentare Superiori; ab illis autem, videlicet excommunicationibus tenetur. Ita noviſſimè Granado *de Sacr. in* 3. *p. controverſ.*7. *tr.*10. *diſp.*4.*ſect.*2.*n.*13. Tannerus *t.*4.*diſp.*6.*q.*9. *dub.*3.*n.*72. & Philippus Faber.*de pænit. in* 4.*ſent. diſt.*17.*q.unic. diſp.*27.*c.*2.*n.*40.

2. Nihilominus Claudius Millardus *in ſumma Parochorum, de pænit. c.*97. *n.*10. notat probabiliſſimum videri hoc onus ſe præſentandi coram Superiore, ſi quis abſolutus fuerit tempore mortis ab excommunicationibus reſervatis, non habere amplius locum, & ceſſaſſe poſt Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14 *c.* 17. quam doctrinam Cœleſtinus *in compend. Theol. moral. tr.*1. *c.*7.*n.*3. putat poſſe tuta conſcientia approbari, quando excommunicatio non eſt notoria, vel deducta ad forum externum, aut omnino occulta, vel ſcitur tantùm a duobus, vel tribus. Ita ille. Sed tu cogita; nam in contrarium videtur *c. de cætero de ſentent. excommun. & cap. eos qui, de ſenten. excommun. in* 6.

Sup hoc pro-nunciata in t. tr.4. Reſ. 4. §. ult. poſt med. à verſ. ... optime ...

3. Notandum eſt tamen hîc obiter etiam ſtando in prima opinione, quòd qui in articulo mortis fuit abſolutus à cenſuris reſervatis Papæ, aut Epiſcopis, vi alicujus Bullæ, Iubilæi, aut privilegij, vel à delegatis prædictorum, non tenetur ſe præſentare. Imò etiam ſatisfaceret (quod eſt valdè notandum) oneri comparendi, ſi coram Confeſſario facultatem habente ex privilegio abſolvendi extra mortis articulum ſe præſentaret. Et cùm pœnitens in caſu, ut dictum eſt, tenetur ſe præſentare ſufficit ſi abſens pareat. Nam ad parendum ſolùm, & non ut abſolvatur, jubetur præſentari. Ita ex Bonacina, Sà, & Navarro docet Cœleſtinus *loco citato.*

: pro ulti-mo conten-to in hoc §. Reſ ſeq. & in aliis ejus primæ an-it.

RESOL. CCIII.

An abſolutus à cenſuris tempore mortis, teneatur poſtea ſe perſonaliter præſentare ſuperiori, vel ſufficiat, ſi per Procuratorem ſe præſentet?

Et quid, ſi cenſura ſit ob percuſſionem clerici?

Et an qui modo reincidit in eamdem cenſuram, quia non ſe præſentavit ſuperiori, ſit adhuc vitandus, ex eo quod ante abſolutionem eſſet vitandus? Ex part. 8. tr.7.& Miſc. Reſol. 66.

Sup. hoc breviter in fin. ...ceed, Reſ. ſup. in Reſ. 195. §. ... erum in ...n. & in Reſ. 96. curſim ... lin. 6 ante ...nem.

§.1. AFfirmativè reſpondet Navarrus *in ſumma, cap.*27. *num.*90. Vgolinus *de cenſuris, tab.*1. *cap.*14.§.5.*num.*4. Sayrus *de cenſuris, lib.*2.*cap.*16.*n.*15. Mihi verò magis placet opinio negativa Dico igitur quod obligatus ad ſe præſentandum ſatisfaciat huic obligationi, ſi per Procuratorem ſe præſentet. Reſpondeo affirmativè. Et ratio eſt, quia verè dicitur comparere. Ita Sylveſt. *verb. Excommunicatio* 8. §. 8. *quæſt.*7. Armilla *verb. Excommunicatio* 59. addens ſatisfacere ſi per litteras ſe præſentet. Henriquez *lib.* 13. *de excommunicat. cap.*29.*num.*3. *& lib.*6.*de pænitentia, c.*9.*in fine.*

Quoad hoc ro Legato apæ in t. 1. ... 5. ex. Reſ. ... lege do-ctrinam §.

2. Excipe tamen caſum excommunicationis, in quam pœnitens inciderit ob percuſſionem Clerici, in quo extat *cap. quod de his, de ſentent. excommunication.* expreſsè petens, ut ſic abſolutus eat perſonaliter Romam, & hoc in odium & pœnam percuſſorum.

Secluſa in fin & ſeq. & inf. in tr. 2. alios particulares, & ſpeciales caſus deciſos invenies ſup. hoc, & hic in Reſ. ſeq. in §. 1 poſt med. verſ. Sed ego.

3. *Notandum* eſt tamen ſic abſolutum ſi ſaltem per Procuratorem ſuperiori non ſe præſentet, incidere in eandem cenſuram: ſed difficultas eſt an Petrus, v. g. qui modò reincidit in eandem cenſuram, quia non ſe præſentavit ſuperiori, ſit adhuc vitandus, ex eo quòd ante abſolutionem eſſet vitandus? Reſpondet affirmativè Bonacina *diſput.* 1. *de cenſ. quæſt.* 3. *punct.* 3. *num.* 18.

4. Ego verò reſpondeo negativè. Et ratio eſt, quia dato quòd conſtiterit illum fuiſſe in articulo mortis abſolutum à cenſura, porrò potuit cum aliis participare, & alij potuerunt participare cum ipſo; licèt ergo ob inobedientiam, & contumaciam, quam habet non ſe præſentando ſuperiori, incidat in excommunicationem; non tamen ob id ſit vitandus, quia ad hoc ut fiat vitandus, debet denuò denuntiari excommunicatus, nullus enim eſt vitandus, niſi vel ſit denunciatus, vel notorius percuſſor Clerici. Vnde ſi hinc penderet cenſuræ reſervatio, ex eo quòd deſineret eſſe vitandus, deſineret etiam cenſura eſſe reſervata.

RESOL. CCIV.

Quomodo ſimplex Sacerdos abſolvat moribundum ab excommunicatione majori?

Et doctrina hujus Reſolutionis eſt valde notanda, & in promptu tenenda ab omnibus Sacerdotibus, & Confeſſariis pro praxi ſupradictæ quæſtionis, & abſolutionis dandæ in articulo mortis.

Et tandem quæritur, an in articulo mortis ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere etiam ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato?

Et notatur, quod poteſt ita urgere neceſſitas in articulo mortis, ut ſufficiat unico verbo dicere Abſolvo te *intendendo abſolvere prius à cenſuris, & poſtea à peccatis?* Ex p.5.tr.3.Reſ.67.

§.1. QVando ſimplex Sacerdos in articulo mortis abſolvit pœnitentem ab excommunicatione majori, caveat ne abſolvat niſi præmiſſa ſatisfactione, ſi forſan ea fieri debeat, juxt. *Clem.* 1. *de hær.* quod ſi commodè fieri non poteſt, abſolvat cum debita cautione, ſecundùm gloſſ. *ejuſdem Clem.* §. *Verùm, verſ. ea tunc*, quæ cautio fiat vel fidejuſſore, vel cum pignore, ſi eam poteſt dare, ſin minus, det eam, quam poteſt dare ſaltem; videlicet juratoriam; ſi verò articulus neceſſitatis urget, nihilque horum fieri poteſt, abſolvat, cùm ad impoſſibile nemo teneatur *l. impoſſibilium ff. de reg. jur.* At ſi Confeſſarius omittat, vel obliviſcatur petere cautionem ſatisfaciendi, valebit abſolutio. Inſuper debet Confeſſarius in tali caſu imponere onus pœnitenti, ut ceſſante morbo ſe præſentet Superiori, qui extra eum caſum de jure poterat illum abſolvere, commonefaciendo, quòd ſi non ſe præſentaverit, in in eamdem cenſuram incurreret, quod onus ſecundùm Sanch. *t.*1 *lib.*2.*c.*13.*n.*26. ſub juramento imponendum erit, *c. quamvis, & c. ea noſcitur, de ſent. excomm.* Sed ego cum Trulleuck *in Bulla Cruc. lib.*1. §.7. *c.*2. *dub.*5.*n.*9. contrarium teneo; nam diſpoſitio Canonum cùm ſit odioſa, eſt reſtringenda: ſed ſolùm ad percuſſionem Clerici. Et pro confirmatione ſupradictorum vide etiam Bellochium *in praxi Theol. moral. p.* 1. *q.* 2. *n.*126. & Finellium *de caſib. reſervatis c.*8. *n.*9. quibus adde Zambranum *de Sacr. pænit. c.* 4. *n.* 6. ubi etiam notat ita poſſe urgere articulum mortis, ut prætermittenda ſit etiam cautio juratoria in excommunicato, antequam abſolvatur, & nihilominus ſic abſolutus tenetur, ſi convaluerit, ſe præſentare, ut notat Palatius *in* 4. *diſt.* 27. *diſput.* 7.

Sup hoc ſup. in Reſ. 201. lege ejus doctrinam, &c.

Et ſup. onere contento in hoc textu, & juramento ſup. in Reſ. 196. §. 1. & inf. in tr. 2. Reſ. 71 §. ult. ad med. & in t. 3 tr. 3. Reſ. 28. §. ult. recitanter ad med.

2. No

2. Nota etiam cum dicto Zambrano *num.*5 quòd poſſet ita urgere neceſſitas articuli mortis vel abſolventem, vel pœnitentem, ut ſufficiat unico verbo dicere, Abſolvo te, intendendo abſolvere priùs à cenſuris, & poſtea à peccatis.

3. Nec deſinam hîc obiter adnotare, quod Henriquez *lib.*3. *de pænit. c.*9. *n.* 5. docet in articulo mortis poſſe ſimplicem Sacerdotem abſolvere, etiam ab irregularitate, quæ contrahitur ex peccato, eo quòd aliqui hanc exiſtiment eſſe cenſuram, & privilegium Tridentini, cùm ſit favorabile, & non diſtinguat, eſt latè interpretandum, & ita hanc ſententiam eſſe probabilem putat Trullench *in Bulla Cruc. lib.*1. §.7. *c.*2. *dub.*5.*n.*7. licèt ipſe verius cenſeat oppoſitum.

RESOL. CCV.

A quibus cenſuris poſſit ſimplex Sacerdos abſolvere in articulo mortis?

Et quid, ſi adſit Sacerdos, qui alias poſſet, & haberet juriſdictionem in cenſuris? Ex part.7. tr. 10. & Miſc. 1. Reſ. 11.

Sup. hoc in Reſ ſeq & in t.1 tr.5. Reſ 2. & ſi prius vides ejus annotationẽ primam & poſtea conſequenter legis omnes aliàs Reſ. dictæ not. facilius hæc difficultas diſſoluetur.

§.1. Sanchez *in Summa tomo primo, libr. ſecundo, capite* 13. *numero duodecimo.* Zambranus, *de art. Mor. capit.*4.*dub.*4 *numero decimo-ſeptimo.* Layman *in Theologia morali, lib. quinto, tr.*6. *cap.* 12. *numero* 13. & alij putant poſſe tantum abſolvere à Cenſuris, quæ impediunt ſuſceptionem Sacramentorum, quales ſunt Excommunicatio, Interdictum perſonale, Suſpenſio à receptione Sacramentorum, Eccleſiaſtica ſepultura; unde aſſerunt à ſuſpenſione ab Ordine, Officio, vel Beneficio non poſſe abſolvere, quia Concilium præbet auctoritatem cuicumque Sacerdoti abſolvendi à Cenſuris tempore mortis, ne hac occaſione aliquis pereat. Ergo videtur ſignificare facultatem tantùm pro his Cenſuris conferre, quæ impediunt Sacramentorum receptionem.

2. Verum Vgolinus *de cenſ. tab.*1.*cap.*4.§. *Primo, numero ſecundo,* docet ſimplicem Sacerdotem poſſe in mortis articulo, ſeu periculo ab omnibus cenſuris abſolvere, tam iis, quæ impediunt receptionem Sacramentorum, quàm iis, quæ illam non impediunt. Et ratio eſt, quia Concilium dicit, à quibuſvis Cenſuris, quæ particula cùm ſit generalis, & univerſalis, nec ullam excipiat, inde eſſe ut omnes comprehendat; ubi enim lex non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus. Et hanc ſententiam ego puto probabilem, quam noviſſimè tuetur etiam Ludovicus Caſpenſis *in Curſu Theologico. to. ſecundo, tr.*25.*diſp.*2.*ſect.*13.*n.* 139. ubi ſic ait: In periculo ſeu articulo mortis, omnes ſacerdotes etiam ſimplices, poſſunt abſolvere à quacumque excommunicatione reſervata, ſicut & à peccatis reſervatis, ex Trid. *ſeſſ.*14. *c.*7. Quia in hoc caſu omnes Sacerdotes habent æqualem Iuriſdictionem, ſaltem ex voluntate Pontificis, & Concilium indiſtinctè loquitur. Hoc autem etiam eſt verum ſecundum probabilem multorum ſententiam, quamvis adſit Sacerdos qui aliàs poſſet, & haberet Iuriſdictionem; quia cùm Concilium non diſtinguat, non eſt cur nos diſtinguamus: & reſpectu cujuſcumque Sacerdotis militat ratio Concilij. Ne ſcilicet hac occaſione aliquis exiſtens in tali articulo pereat: quòd enim ſit præſens is qui aliàs habet juriſdictionem, hoc eſt per accidens, & ita tenent Navarrus, Sà, Rodriq. Vega, Henriq. quos affert Sancius *lib. ſecundo, Decal. cap. duodecimo.* Et quamvis ipſe oppoſitum teneat, dicens *n. duodecimo,* tantùm poſſe in eo articulo abſolvi à cenſuris reſervatis impedientibus Sacramentorum receptionem, vel Eccleſiaſticam ſepulturam, verbi gratia ab excommunicatione, & interdicto perſonali, non verò à ſuſpenſione, ab Ordine, vel Beneficio, vel Officio, vel ab irregularitate. Hoc tamen non placet, quia cùm Concilium non diſtinguat, ſed abſolutè concedat ab omnibus reſervatis, non eſt cur diſtinguamus. Ita Caſpenſis.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ, & in aliis ejus ſecundæ annot. quæ eſt appoſita ad lin 7. dictæ Reſ.

RESOL. CCVI.

An in articulo mortis poſſit Confeſſarius abſolvere ab omni excommunicatione?

Sed difficultas eſt, an in articulo mortis poſſit ſimplex Sacerdos abſolvere ab excommunicatione, præſente Parocho, aut approbato?

Et an in prædicto caſu ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere moribundum, etiam ſi poſſet per confeſſarium, vel per literas recurrere ad Superiorem?

Et notatur nullum in præſenti ponendum eſſe diſcrimen inter articulum, & periculum mortis, quantum attinet ad hanc abſolutionem, ſed tantum excluditur periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione, & ſimilibus. Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 67.

§.1. Reſpondeo affirmativè ex *cap. fin. de cenſ. & c. eos, de excomm. in* 6. & ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. Sed difficultas eſt, an in tali articulo poſſit ſimplex Sacerdos abſolvere ab excommunicatione præſente Parocho, aut approbato? Prima opinio negat. Secunda affirmat, & Doctores pro utraque ego ipſe adduxi *in* 1. *p. tr.*5. *reſol.*5. Noviſſimè verò doctiſſ. Hurtado de Mendoza tertiam docet & novam ſententiam, aſſerit enim *in tr. de fide, vol.* 1. *diſp.* 84. *ſect.* 6. §. 166. omnes Sacerdotes diœceſanos approbatos etiam præſente prælato poſſe facultate non petita abſolvere moribundum à quovis crimine, & cenſura in foro conſcientiæ: negat autem hoc fieri poſſe à ſimplici Sacerdote, præſente approbato diœceſano. Omnes iſtæ tres ſententiæ ſunt probabiles, quicquid contra ſecundam teneat Turrianus *de cenſuris lib.* 2. *diſp.*10. *dub.*2.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & lege ejus primam annotationem & obſerva, quæ in illa ſunt, etiam pro hac quæſt. Et Reſ. 5. citata in lin. 7. hujus textus hic eſt inf. in tr. 8. Reſ 26. & vide omnes alias Reſ. & §§ poſitos in annot. §. Adde, præcitatæ Reſ.

2. Adverte etiam in tali caſu poſſe ſimplicem Sacerdotem abſolvere moribundum, etiamſi poſſet per Confeſſarium, vel per litteras recurrere ad Superiorem, non enim ad hoc tenetur Confeſſarius, neque imponendum eſt hoc onus ſcribendi pœnitenti, quicquid in contrarium aſſerat Bonacina *de cenſ. diſp.* 1. *q.* 3. *punct.* 3. *n.*5. & Zambranus *de caſibus in articulo mortis c.*4 *dub* 4.*n.*15.

Sup. hoc in t.1 tr.5. Reſ 4. & in cæteris aliis ejus annot. & ſignante not. 2.

3. Notandum eſt etiam hîc contra Sotum *in* 4. *diſt.*18.*q.*4.*art.*4. Canum & alios, nullum in præſentia ponendum eſſe diſcrimen inter articulum, & periculum mortis, quantùm attinet ad hanc, quam tractamus, abſolutionem, dummodò tale ſit periculũ, quod neceſſario adeundum ſit, & ex quo veriſimili conjectura ſequatur mors. Addo *neceſſario adeundum*, ut excludam periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione, & ſimilibus. Sic hæc explicata poſterior ſententia communis eſt, ut teſtatur Covarr. *c. Alma mater. p.*1. §.11.*n.*8.*verſ.*3. Conſentiunt Ledeſma *tr.*4 *q.* 26. *art.*1. *dub.* 3. Navarr. *c.* 26.*n.*26. & denique Sylveſt *Confeſſ.* 1. *n.* 6 cum Paludano, Adriano, & aliis. Ratione probatur, quia ſi deberet expectari tanta illa neceſſitas, & mortis certitudo, quantam voluit Sotus, contingere poſſet, ut multi diem clauderent ſine abſolutione, quod omnino eſt contra Eccleſiæ mentem, & ad quod evitandum damnum, ipſa facit plenam hanc ſuis abſolvendi poteſtatem. Firmari idem poteſt ex juris locis illis ubi de hac agitur abſolutione, in quibus ſine diſcrimine periculũ mortis pro articulo non rarò ſumitur, quantumvis alioqui re & nomine diſtinguantur. Ita *c. ſi quis ſuadente* 17.*quæſt.*4. *& cap.* *eos*

Sup. hoc i[n] tom. 1. tr.[5] Reſ. 1. & i[n] aliis ejus not.

Sup. hoc i[n] tom. 1. tr.[5] Reſ. 2. §. ul[t.] per tot. & i[n] Reſ 7. §. 1. & 2. & ibi i[n] tr 4. Reſ. 39 in fin. & i[n] tom. 3. tr. 1 Reſ 41. §. Primam, & in t[om.] 9. tr. 7. Reſ 126. per tot

eos qui, *de ſent. excomm. in 6.* quod vero dicit Sotus reſtringenda eſſe privilegia, verum id quidem eſt in materia odioſa, & quæ redundat in aliorum præjudicium; at verò favor in hac abſolutione nihil tale habet, ac proinde, juxta regulam juris in 6. extendi potiùs, & ampliari deberet.

RESOL. CCVII.

An conſtitutus in articulo mortis abſque alio prævio ſigno contritionis poſſit abſolvi à cenſuris?

Et an vt ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere à ſola cenſura in articulo mortis, neceſſarium ſit, quod pœnitens præmiſerit aliquod ſignum contritionis? Ex p.7. tract.10. & Miſc.1. Reſ.10.

[margin: P. contecto inac Reſ. in . ſeq. Sed in eodem Navarro, & Vgol. tãtum citatis.]

§.1. VT ſi verbi gratia amiſit loquelam, vel incidit in inſaniam. Navarrus *in Man. cap.27. num.272.* & Vgolinus *de Cenſuris Pontif. reſer. part.3. cap.3. §.2. num. 2.* licèt concedant quod in articulo mortis poſſit impendi abſolutio à cenſura, etiamſi abſolutio à peccatis non poſſit impendi; quia illa prodeſt ad recipienda alia Sacramenta, vt extremam Vnctionem, & ad hoc vt forſitan infirmus in loco ſacro poſſit ſepeliri. Tamen limitant hanc ſententiam, & aſſerunt ad hoc vt ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere à ſola cenſura neceſſarium eſſe quod pœnitens præmiſerit aliquod ſignum contritionis.

2. Sed ego hanc limitationem prorſus refello, nam licèt hoc ſit neceſſarium pro abſolutione à Cenſuris, quæ fit extra Sacramentum, & etiam confertur abſenti. Et etiam docet Boſſius *in Diſceptat. Mor. diſp.2. num.8.* cui adde noviſſimè Caſpenſem *in Curſu Theologico, tomo 2. tract.15. diſp.2. ſect.13. num.140.* qui citat Suarez *de Cenſ. diſp.7. ſect.7.*

RESOL. CCVIII.

An notoriè excommunicatus in articulo mortis poſſit ſaltem abſolvi à cenſuris, ſi ſubmuteſcens nullum ſignum contritionis oſtendit?

Et quid, ſi conſtaret evidenter ægrum privatum uſu rationis omnino impœnitentem, in talem ſtatum incidiſſe?

Et an in ſuprà dicto caſu poſſit etiam laicus talem abſolutionem moribundo concedere?

Et aliqua alia advertuntur, quæ contingere poſſunt in ſupradictis caſibus. Ex part.9. tract.7. & Miſc.2. Reſol.13.

[margin: Sup. hoc cum eiſ Navar. & Vgol. hic citatis, & as in Reſ. præterita.]

§.1. DE abſolutione à peccatis *alibi* diximus: nunc videndum eſt de abſolutione à cenſura. Navar. *in Manuali, cap.27. n.272.* & Vgol. *de cenſuris Papæ reſerv. part.3. cap.2. §.2. n.2.* dicunt in tali caſu prærequiri in infirmo, quòd priùs dederit aliquod contritionis ſignum; nihilominùs tenendum eſt, præfatam abſolutionem à ſola cenſura in illo articulo extremæ neceſſitatis poſſe dari infirmo, tametſi priùs ſigna contritionis non exhibuerit: ídque abſque eo, quòd Sacerdos abſolvens peccet mortaliter, ſed neque venialiter; imò potiùs mortaliter peccaret, non conferendo talem abſolutionem, qua negata non poſſet moribundus juvari aliis Sacramentis, neque in loco ſacro ſepeliri.

2. Hoc tamen limita, niſi conſtaret evidenter, ægrum privatum uſu rationis, omninò impœnitentem in talem ſtatum incidiſſe. Et ita docet Boſſius *diſcept.2. dub.4. num.38.*

3. Sed aliqui plus addunt, nempe, poſſe in tali caſu, etiam laïcum; talem abſolutionem moribundo concedere. Hanc ſententiam, tanquàm probabilem, ego *alibi* docui, quam ſcio diſplicuiſſe cuidam nobili juriſcóſulto, qui tamen ſcire debebat, illam deſumptam fuiſſe ex Gloſſa *in cap. A notis 2. verb. non potuit*, ubi etiam Abbas *de ſent. excomm. & in cap. Paſtorali, §. Prætereà, de offic. Ord. verb. Præterquàm in mortis artic.* Idem poſteà docuerunt plures Theologi ex Schola D. Thomæ Tabiena, Armill. D. Antonin. uterque Ledeſma, & ex Soc. Ieſu Sanch. Avila, Henriq. & alij à me *alibi* adducti quibus nunc adde P. Boſſium *ubi ſup. dub.10. num.87.* Et ratio eſt: quia, cum Eccleſia, ſeu Summus Pontifex poſſit hanc facultatem concedere laïco, vt Doctores communiter tenent: exiſtimandum eſt, conceſſiſſe in tali articulo, ſi non adſit copia Sacerdotis, vel Clerici tonſurati. Nam, quamvis laïcus, ſicut & Clericus non Sacerdos, non poſſit, ſacramentaliter abſolvere, neque ex commiſſione Papæ; tamen abſolutio ab excommunicatione poteſt plurimùm conferre ipſi pœnitenti ad ſalutem animæ, quam omnibus Eccleſia in extrema neceſſitate, ſuis fidelibus procurat. Quare, ſicut tunc ob hanc cauſam concedit omnibus juriſdictionem abſolvendi à peccatis, qui ſunt capaces illius; ſimiliter cenſendum eſt tribuere omnibus, qui ſunt capaces, juriſdictionem abſolvendi à cenſuris: laïci autem, vt dictum eſt, ſunt capaces hujus juriſdictionis: & hæc ratio multò magis convincit de Clericis etiam tantùm tonſuratis.

[margin: Alibi inf. in Reſ 210. 211. 212 213. & 214. §. Sed. & in tom.3. tr 1. Reſ 43. §. penult.]

4. Prædictæ autem abſolutionis à Clerico non Sacerdote, vel à laïco in articulo mortis datæ, effectus, ſecundùm præcitatos DD. maximus eſt, ſcilicet, quòd hæredes abſoluti non teneantur adire Papam, nec excommunicatorem pro abſolutione petenda. Poterunt etiam ſepelire defunctum in loco ſacro, & pro eo facere Miſſas celebrare. Addit Henriquez ſaltem prodeſſe eam abſolutionem, vt poſt mortem poſſit talis abſolutus à quovis Sacerdote ab excommunicatione, vel alia cenſura abſolvi, cùm aliàs non poſſet: quod tamen non placet Sanchez *loco cit.* & jure merito: quia, ſi fuit valida abſolutio, nulla ampliùs eſt neceſſaria: ſi non valuit, nullum jus abſolvendi, Sacerdoti aliàs non habenti, ſeu valenti abſolvere tribuit. Hæc omnia Boſſius *loco cit.* qui adducit, non eſſe damnandum pium Parochum hanc ſententiam ſequentem in praxi, & juxta eam ſepelientem defunctum, & Miſſam pro eo publicè celebrantem, ubi de facili non poteſt adiri Iudex excommunicator, vt ab eo abſolutio impetretur, antequàm defuncti corpus ſepeliatur: quæ omnia à Boſſio notata confirmant ea quæ à nobis *alibi* dicta ſunt, quicquid aliqui obmurmuraverint, adversùs quos omnia *ſuperiùs* dicta adnotare volui. Non nego tamen, contrariam ſententiam eſſe probabiliorem, quam noviſſimè tuetur Leſſius *in 3. p. D. Thomæ cap.7. de excomm. dub.3. num.18.*

[margin: Sup. hoc in Reſ.1. not. præteritæ, §. Notandum, & §. vlt. & in Reſ.2. §...ad med. & in Reſ.4. § Sed, & in fine. Reſ. 5.]

[margin: Alibi in Reſolutionibus præteritarum annotationum.]

RESOL. CCIX.

Quid faciendum ſit cum excommunicato, qui tempore mortis dedit ſigna contritionis, ſed non fuit abſolutus?

Et qui mortuus eſt excommunicatus, & ſi non conſtat mortuum eſſe in peccato mortali, an poſſit prælatus eum abſolvere à cenſura, vt in Eccleſia ſepeliatur, ſi non dedit ſigna contritionis, vel poſſit poſt ejus mortem ſumi Bulla, ſi illam antea mortuus non habebat, & per eam eum abſolvere ab excommunicatione? Ex part.5. tract.9. Reſol.24.

§.1. AD hoc quæſitum ita reſpondet Villalobos *in ſum. tom.1. tr.16. diffic.20. n.20.* [Advierta ſe mas, que el que no puede ſer abſuelto en el articulo de la muerte de la deſcomunion, ſi pidio penitencia, y dio ſeñales de contricion puede ſer abſuelto deſpues de la muerte, no de los pecados (que eſſo es coſa llana) ſino de la deſcomunion para que lo entierren en lugar ſagrado, y digan por el Miſſas, &c.

y no

y no le puede abſolver entonces qualquier Sacerdote (que ya paſsò el articulo de la muerte) ſino ſolo aquel aquien eſta reſervada, como conſta del derecho, y lo dizen Innocencio, Panormitano, Navarro, y Silveſtro. Y eſtas ſeñales de penitencia que da uno antes de la muerte, baſta que ſe prueven con un teſtigo, como dize Enrico, Boich, y Aſtenſe, porque eſto no ſe haze prejuizio à nadie: mas ſi no va abſuelto de la cenſura, aunque aya dado ſeñales de contricion, no puede ſer enterrado en lugar ſagrado, como dize el texto citado.] Sic ille, cui adde Moſcoſum *in ſum. tract.* 16. *cap.*7. *num.*5.

Quamvis nō plenè ſup. hoc lege tamen ſup. doctrinam Ref. 66 & quāvis pro excom. tolerato vide Reſ. 69. & 70.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare ea quæ docet Antonius Fernandez *in inſtruct. ſacerd. p.*6. *docum.*6. *n.*5. ubi ſic ait. [El que murio deſcomulgado ſin Bula, y ſin ſeñales de contricion, como no conſte que murio en pecado mortal, lo puede el Prelado abſolver de la cenſura para el entierro en la Igleſia. Y aunque Enriquez *lib.*7. *cap.*20. *lit.*2. diga que ſe le puede tomar Bula, y abſolverle de la cenſura, no puede ſer, porque de vivos no tiene Bula, y la de difuntos no tiene eſſe privilegio de abſolucion.] Vide etiam Rodrig. *in add. ad Bull.* §.5. *num.*53.

Sup. hoc in tom.4. tr.3. Reſ.175. §.1. propè fin. à verſ. Movcor, & in Reſ.176.

RESOL. CCX.

An non ſolum Clericus, ſed etiam laïcus poſſit in articulo mortis à cenſuris abſolvere?

Idem dicendum eſt de interdictione.

Et ſi aliquis ita fuit abſolutus à laïco in articulo mortis, an hæredes debeant poſtulare abſolutionem ab eo, qui poteſt abſolvere, vt detur ei defuncto Eccleſiaſtico ſepultura, & poſſint fieri communia ſuffragia pro eo.

Et curſim nota, quod ſi cenſura fuit reſervata, & aliquis ab illa non fuit abſolutus in vita, non poteſt poſt mortem à quolibet Sacerdote relaxari, ſed ſolum ab eo, cui reſervatur, vel ejus delegato. Ex p.5. tract.9. Reſ.7.

§.1. NEgativam ſententiam ex Suar. & Vaſquez docet noviſſimè Faber *de cenſuris in* 4. *ſent. diſt.*25. *q.*1. *diſp.*4. *cap.*8. *n.*257. & Turrianus *de cenſuris lib.*2. *diſp.*24. *dub.*4. Præpoſitus *in* 3. *p. q.*1. *de cenſ. in communi, dub.*14. *num* 95. Villalobos *tom.*1. *tract.*16. *diffic.*20. *num.*18. & Hurtado *de excomm. diſp.*15. *diffic.*1. *num.*3. quia ea poteſtas nullo jure, nec conſuetudine, habito, aut conſtante conceſſa invenitur niſi ſolis Sacerdotibus: & ſolùm eo fine vt à peccatis abſolvant, quia abſolutio à peccatis eſt maximè neceſſaria ad ſalvationem, non verò abſolutio ab excommunicatione, quia excommunicatio ratione ſui non impedit ſalvationem, imò id quod poſt mortem manet excommunicationis, auferri poteſt poſt ipſam mortem; unde non eſt contra pietatem Eccleſiæ, quòd eam non concedat non Sacerdotibus. Et hanc ſententiam docent etiam Doctores, quos adduxi *in* 3. *p. traitat* 4. *reſol.*133.

Quæ nunc hanc ſequetur, & in Reſ. 212. & 213. & in Reſ 214. §. Sed. ad med. & ſup. in Reſ.208. §. Sed aliqui, & in tom.3. tr 1. Reſ 43. §. penult.

2. Sed ibi pro affirmativa ſententia aliquos adduxi, quibus nunc addo Ragucium *in lucerna Parochorum, tit. de abſolut. q.*124. *n.*6. Sancium *in ſelectis diſp.*14. *n.*7. & Ioannem de la Cruz Dominicanum *in director. conſcient. part* 2. *de excom. dub.*5. *concl.*1. ubi ſic ait. In articulo mortis vir baptizatus etiam laicus, etſi ſit hæreticus & præſciſſus, abſolvit ab excommunicatione. Ita Sylv. *verb. abſolutio* 8. & 9. Angel. *verb. abſolutio* 1. Ledeſma *cap.*8. *de excomm. dub.*4. contra Soto *d.*18. *q.*4. *art.*4. & Covar. *in cap. alma mater* 1. *p.* §.11. *n.*9. & contra alios ab eo citatos. Sed patet, nam vir baptizatus eſt capax juriſdictionis neceſſariæ pro abſolvendo ab excommunicatione, ergo piè credendum eſt, vt ait Armilla *ver. Abſolutio*, Eccleſiā concedere illam tunc, ſicut in ſimili caſu concedit omnibus Sacerdotibus abſolvere ab omnibus peccatis, quia ſunt capaces illius. Omnes item concedunt Clerico primæ Tonſuræ poſſe tunc abſolvere ab excommunicatione. Ergo idem dicendum de viro ſolùm baptizato, cùm ſtando in jure divino, uterq; ſit incapax talis juriſdictionis.

3. Notandum eſt tamen hîc quòd ſtando in prima opinione, ſi aliquis in articulo mortis abſolutus fuit à laico, debent hæredes poſtulare abſolutionem ab eo, qui poteſt abſolvere, vt detur illi defuncto Eccleſiaſtica ſepultura, & poſſint fieri communia ſuffragia pro eo, Ita ex Vaſq. Turrian. *loco cit.*

Sup. hoc ſup in Reſ.208. § Prædicta & in aliis ejus annot.

4. Nota etiam hîc quòd Præpoſitus *ubi ſupra, n.* 97. tenet, quòd probabile eſt omnem Clericum poſſe abſolvere à cenſura ſaltem excommunicationis, & interdicti perſonalis in mortis articulo: de excommunicatione indicatur §. *præterea, cit.* ubi habetur in mortis articulo poſſe etiam ſpecialiter excommunicatum abſolvi ab alio, quàm ab eo, qui excommunicavit, vel Superiore, ubi per alium videtur intelligi is, cui poteſt cōmitti juriſdictio Eccleſiaſtica.

Sup. hoc in §.1 not. præteritæ.

5. Dices, talis abſolutio nec magnopere utilis eſt, nec neceſſaria, quia excommunicatus, qui dedit ſigna doloris, poterit poſt mortē abſolvi. Reſpond. negando priorem partem, licèt enim deficiente Sacerdote non ſit utilis ad conſequendum beneficium abſolutionis ſacramentalis, poteſt tamen eſſe utilis, ut amenti præbeatur viaticum, item vt publicè pro eo oretur; vt donetur ſacra ſepultura, quod non poſſet fieri à quovis poſt mortem, ſi cenſura eſſet reſervata: nam quando aliquis non fuit in vita abſolutus, ſi cenſura ſit reſervata, non poteſt poſt mortem à quolibet Sacerdote relaxari, ſed ſolùm ab eo, cui reſervatur, vel ejus delegato.

RESOL. CCXI.

Si laïcus quidam abſolvit ab excommunicatione morientem, quæritur, an abſolutio ſit valida, ita vt in loco ſacro defunctus ſepeliendus ſit.

Et an hæredes ita abſoluti teneantur adire Papam, vel excommunicantem pro abſolutione; vel poſſint ſepelire defunctum in loco ſacro, & pro eo facere Miſſas celebrare.

Et an laicus in prædicto caſu, & mortis articulo poſſit moribundo concedere Indulgentiam Bullæ Cruciatæ. Ex part.3. tract.4. Reſol.132. alias 133.

§.1. NEgativè reſpondent communiter, quia ad abſolvendum aliquem ab excommunicatione requiritur juriſdictio Eccleſiaſtica, quam laicus non habet, Ergo, &c. Et ita docent Villalobos *in ſumma, tom.*1. *tract.*6. *diffic.*20. *num.*14. Layman *in Theol. mor. lib.*1. *tract.*5. *cap.*6. *num* 2. Coninch *de Sacram. diſp.*14. *dub.*16. *num.*256. Suarez *de cenſ. diſp.*7. *ſect.*6. *num.*6. Sotus *in* 4. *diſt.*18. *q.*4. *art.*4. Covar. *in cap. alma mater, part.*1. §.11. *num.*9. Garſias *de beneficiis, tom.*2. *part.*12. *cap.*5. *n.*353. & alij.

Sup. hoc in duabus Reſeqq. & in tertia, §. Sed ad med. & in Reſ. præterita, & ſup in Reſ 208 §. Sed aliqu ad med. & i tom.3. tr.1 Reſ 43. §. penult.

2. Sed ego cum Avila *de cenſ. p.*2. *cap.*7. *diſp.*1. *dub.*2. probabilem puto contrariam ſententiam, quam tuentur Doctores, quos citat, & ſequitur Ioan. Valerus *in differentiis utriuſque fori, verb abſolutio, differ.*12. *n.*2. quibus ego addo Ioann. de la Cruz *in direct. part.*2. *de excom. cap.*8 *dub.*4. *concl.*1. & Ledeſm. *in ſum. tom.*1. *de excom. cap.*8. *dub.*4. Sancium *in ſelect. diſp.*44. *n.*7. Ragucium *in lucerna Parochorum, de abſolutione, q.*124. alterum Ledeſm. *part.*4. *q.*26. *art.*1. Sed audiamus Valerum *loco citato n.*3. ubi ſic aſſerit: Effectus prædictæ abſolutionis ſecūdùm præcitatos DD. maximus eſt, ſcilicet, quòd hæredes abſoluti non tenebuntur adire Papam, nec excommunicantem pro abſolutione petenda; poterúntque ſepelire defunctum in loco ſacro, & pro eo facere Miſſas celebrare, licèt id impugnēt Sotus & Covar. quorum opinionem in rigore juris veriorem exiſtimo.

Sup. hoc ſup in Reſ.208. §. Prædicta & in Reſ. 210. §. Notādum, & § vl

inf. in Reſ. 23. §. Sed, & i Reſ. 214. i fine.

exiſtimo. Sed non damnarem pium Parochum ſequentem contrariam, & juxta eam ſepelientem defunctum, & Miſſam pro eo publicè celebrantem, maximè ubi de facili non poteſt adiri ad judicem excommunicantem, vt ab eo abſolutio impetretur antequam defuncti corpus ſepulturæ tradatur. Itaque præfata abſolutio multum proderit quoad prædicta. Ita Valer. *ubi ſup.* qui etiam notat, vt nos alibi diximus, laïcum in prædicto articulo mortis poſſe moribundo concedere indulgentiam plenariam Bullæ Cruciatæ, & citat Navarrum *de indulg. notab.* 3. *n.* 3. Sed prima ſententia eſt probabilior, & communis, quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. ſolis Sacerdotibus hanc facultatem concedit.

ibi in fine ...ſ. ſeq. & in ...n. 4. tr. 3. ...ſ. 157. §. ... & in Reſ. 33. & ibi in ...5. Reſ. 38. ſ

RESOL. CCXII.

An laïcus poſſit abſolvere morientem à cenſuris?
Et an poſſit laïcus, quando non eſt Sacerdos applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ? Ex part. 3. tract. addit. Reſol. 12.

* Quæ hic ...Reſ. antecedens, & ... in Reſ. ... §. Sed ...qui, & in ...210. & ... in Reſ. ... & in Reſ. ... oſt ſeq. §. ... in, & in ... 3. tr. 1. ... 43. §. penult.

§. 1. PRo hac ſententia negantes Doctores adduxi *in 3. p. tract.* 4. * *reſol.* 133. ſed pro affirmativa ſententia ibi adduxi etiam plures authores. Cuidam Caſuiſtæ unius ſummæ viſæ eſt hæc opinio improbabilis, ſed immeritò. Nam illam cum Avila *loco citato in dicta reſol.* probabilem eſſe cenſeo, & præter DD. citatos abſolutè tenet hanc ſententiam noviſſimè Philippus de la Cruz *in theſ. Eccl. tract.* 1. §. 12. *n.* 4. ubi ſic ait. [Noteſe tambien, que quando el penitente eſtando la hora de la muerte, no puede confeſſar algun pecado, aun en general qualquiera ſacerdote le puede abſolver de las cenſuras: y auſente el ſacerdote, eſto es no haviendole, qualquiera, aunque ſea ſeglar: y lo tengo por comun, Rodriguez dice lo puede hazer de prima tonſura, que en mi opinion todo es uno, eſto es que todos tienen igual potencia, como lo digo en el libro que intitulo, Norte de Confeſſores, y es dotrina de Sylveſtro, fray Pedro de Ledeſma, fray Ioan. de la Cruz, y otros, loſquales dizen, que qualquier fiel bautizado aunque ſea lego, y aun herege, puede abſolver de las cenſuras. Dize lo fray Ioan. de la Cruz en dos palabras:] *In articulo mortis vir baptizatus etiam laïcus, etſi ſit hæreticus, & præciſus, abſolvit ab excommunicatione.* [A algunos ha eſpandado eſto, y no ſe porque, que doctrina es comun; digolo aſſi, por havermelo preguntado algunos, aquienes he ſatisfecho con razones, y autoridad, y aſſi baſte eſto acerca deſta materia.] Ita ille. Notandum eſt etiam hîc obiter, poſſe Laïcum in articulo mortis, quando non adeſt ſacerdos, applicare moribundo Indulgentias Bullæ Cruciatæ. Ita ego alibi, & noviſſimè Ægidius Trullench *in Expoſ. Bullæ Cruciatæ*, *lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 19. *n.* 6. ubi citat Navarrum & Reginaldum.

...bi in fine præcedentis Reſ. & in ...s ejus vlt. n.

RESOL. CCXIII.

An ſi non adſit Sacerdos, liceat laïco abſolvere moribundum à cenſuris, vt non careat Eccleſiaſtica ſepultura?
Et an in tali caſu, quando abſolutio à Sacerdote obtenta non eſt, vt poſt mortem proſit abſolutio à laïco data, expediat, vt obtineatur nova abſolutio ab eo cui excommunicatio erat reſervata, ſi commodè fieri poſſit? Ex part. 5. tract. 3. Reſol. 77.

Quæ hic eſt ...p. Reſ. 211. ... in aliis ...s primæ ...t.

§. 1. PRo ſententia affirmativa, & negativa plures Doctores adduxi *in 3. p. tract.* 4. *reſol.* 133. & *ibi* affirmativam ſententiam etiam probabilem eſſe docui, & docet etiam Layman *lib.* 1. *tr.* 5. *part.* 2. *cap.* 6. *n.* 2. ubi negativam ſententiam, quam ipſe tenet, vocat tantùm probabiliorem, & pro Affirmativa adducit glоſſam, Abbatem, Sylveſtrum, & Armillam, quibus ego addo Philippum de la Cruz *in Norte de Confeſſores*, *tract.* 1. §. 1. ubi ſic ait. [No hablo aqui de la abſolucion de las cenſuras, que puede abſolver dellas en el articulo de la muerte, no ſolo el aprobado, ni el ſimple Sacerdote, pero qualquier fiel bautizado, aunque ſea herege, con la comun, como lo dizen Sylveſtro, y Covarr. La razon aunque breve es, que el Clerigo de prima tonſura puede abſolver de la deſcomunion, y aſſi por la miſma razon ha de poder qualquier bautizado. Porque eſtando en derecho divino, ambos ſon capaces de la tal juriſdicion, como es cierto, que al de primera tonſura no ſe le da facultad para abſolver al deſcomulgado por ella que no ſiendo Orden, no le proviene della. Y aſſi hemos de conceder lo general, en que pueden abſolver en tal caſo de las deſcomuniones todos los fieles, ſiendo bautizados, aunque ſon hereges, no oſtante, que otros digan lo contrario.] Sic ille. Et poſt hæc ſcripta inveni hanc doctrinam docere noviſſimè Philibertum Marchinum *in ſuis Commentariis de bel o divino, ſeu de peſte part.* 3. *cap.* 12. *num* 3. *& ſeqq.* ubi probat non ſolùm licere ſequi hanc ſententiam, cùm ſit probabilis ! ſed etiam teneri omnes illam ſequi, quia cum iſta abſolutio lata à non Sacerdote vel à laico, non poſſit nocere, ſed valdè prodeſſe morituro vt in loco ſacro ſepeliri, atque communibus Eccleſiæ ſuffragiis gaudere poſſit, charitas Chriſtiana poſtulat, vt data probabilitate hujus ſententiæ non illum in tanto periculo & neceſſitate ſpirituali deſeram abſque ullo meo incommodo. Et revera ſi Eccleſia pro articulo mortis confert juriſdictionem abſolvendi à cenſuris & peccatis cuilibet capaci talis juriſdictionis, hoc enim poſtulat Eccleſiæ benignitas, & favor animarum; ſed laïcus eſt capax juriſdictionis abſolvendi à cenſuris, ſi Papa velit eam illi demandare, quod à nemine negatur: ergo conjiciendum eſt illam eidem demandaſſe, atque hanc eſſe piam illius mentem, ne excommunicatus privetur poſt mortem communibus Eccleſiæ precibus, ſuffragiis, atque Miſſæ ſacrificio, cæteras rationes videbis apud ipſum. Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 2.

2. Sed obſervandum eſt cum Trullench *in Bull. Cruc. lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 5. *num* 7. & Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 13 *n.* 13. quòd licèt ſupradicta opinio, nempe laïcum deficiente Sacerdote poſſe abſolvere à cenſuris, ſit probabilis, expedit tamen quoties à Sacerdote abſolutio obtenta non eſt, vt poſt mortem proſit abſoluto, obtineatur nova abſolutio ab illo, cui excommunicatio erat reſervata, ſi commodè fieri poſſit, quia ſi opinio dicta non ſit vera, carebit abſolutio valore ſuo, ac proinde poſtea non proderunt abſoluto Eccleſiæ ſuffragia.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 208. § Prædictæ, & in aliis ejus not.

RESOL. CCXIV.

An ſepelientes in Eccleſia excommunicatum abſolutum à cenſuris à laïco in articulo mortis peccent, & in pœnas, & cenſuram excommunicationis incurrant?
Et ſupponitur ſepelientes excommunicatum in majori excommunicatione, imo & lavantes & veſtientes, vel funus ducentes incurrere excommunicationem.
Et reſolutio ſupradictæ quæſtionis pendet etiam ab illa, an laïcus poſſit abſolvere à cenſuris in articulo mortis, nam Eccleſia, & ſaltem Summus Pontifex hanc facultatem laïco, & Clerico non Sacerdoti concedere poteſt, imo etiam & fœminis?
Et docetur, quod Eccleſiaſtica ſepultura deneganda eſt in caſu claro, & manifeſto, nam quando dubitatur, an cadaver ſepeliendum ſit, necne, tunc debet in loco ſacro ſepeliri: nam in partem favorabilem, & meliorem, inclinandum eſt. Ex parte 3. tract. 7. & Miſc. Reſol. 79.

Sup. hoc, quod hic ſupponitur ſup. in Reſ. 71.

§. 1. SVppono ſepelientes excommunicatum majori excommunicatione, imò lavantes, vel veſtientes, vel funus ducentes, incidere in excommunicationem, ex gloſſa *in cap. ad hæc, de privileg.* & ex textu *in cap. ſacris, de ſepulturis*, ubi Abbas, *& in cap. cùm ad Monaſterium, de ſtat. Monach. & in cap. is cui, de ſent. excomm. in 6.* Hoc ſuppoſito de hoc caſu his diebus interrogatus probabiliter reſpondi, Clericos ſepelientes, vt *ſupra*, in nullam cenſuram incurriſſe; quia, vt benè obſervat Lavorius *in variis lucubrationibus, titul. 2. cap. 11. num. 155. & cap. 12. num. 71.* Eccleſiaſtica ſepultura deneganda eſt in caſu claro, & manifeſto, nam quando dubitatur, an cadaver ſit ſepeliendum, necne, tunc debet in loco ſacro ſepeliri, nam in partem favorabilem, & meliorem eſt inclinandum, vt patet *ex dicto cap. ſacris, de ſepultur. & ex cap. non æſtimemus 23. q. 2.* & docet D. Antoninus *in 3. p. tit. 10. cap. 5. § 9. in fine.*

Quoad hoc in to. 8 tr. 8. lege doctrinam Reſ. 4. & ſignanter in to 8. tr. 5. Reſ 50 §. vlt. ad med. à verſ. & ideo ſalvo. & in tom 7. tr. 3. vide ex Reſ. 66. §. 1. poſt med. & ex Reſ. 67. §. 1.

2. Sed in noſtro caſu pro mortuo excommunicato adeſt opinio probabilis, quòd licitè & validè à laico in articulo mortis abſolutus ſit. Ergo & ſepultura Eccleſiaſtica minimè arcendus erit, & Clerici illum ſepelientes immunes ſunt à pœnis inflictis à ſacris Canonibus; reſolutio igitur hujus caſus pendet ab illa quæſtione, an laicus poſſit abſolvere à cenſuris in articulo mortis? & affirmativam ſententiam ego probabiliſſimam eſſe puto, pro qua adduxi plures Doctores *in part. 5. tract. 9. reſol. 7.* quibus nunc addo Stephanum Baunium *in Theolog. moral. part 2. de cenſur. in communi, tract. 1. quæſt. 3.* qui has adducit rationes à me ſuprà breviter tactas. *Primò*, Chriſtianus quilibet in quocunque neceſſitatis articulo, tenetur divina ac naturali lege, graviter laboranti opem ferre quam poteſt; ergo & præciſo neceſſariis ad animæ ſalutem remediis indigenti, qualia ſunt novæ legis Sacramenta, non negare ea, ſine quibus hæc ei præberi nequeunt, nam ſi ſecus ageret, immani ſe ſcelere obligaret: iſtud autem eſt cenſuræ relaxatio, hanc ergo laicus negare nec poteſt, nec debet agenti animam, hoc eſt, in mortis articulo, ejúſque periculo, conſtituto. Si enim hæc poteſtas dari poteſt à Pontifice laico, cùm eam concedi non eſt neceſſe, quid eſt cauſæ quamobrem in extrema ægri neceſſitate, eam Eccleſia laico datam nolit?

Quæ hic eſt ſup. Reſ 2. o. & in aliis ejus primæ annot.

3. Secundum argumentum bonitate ejuſdem Eccleſiæ nititur. Quàm enim eſt parum veriſimile periclitantibus illam filiis, eo maximè tempore, nolle ſuccurrere? aut ſepultura Catholica, piorumque ſuffragiis privare eos velle? Deinde ſi redintegrandi hominis jus ac poteſtas, laico dari poteſt, cùm eam tamen concedi nihil eſt neceſſe, dubitare, an in dubiis ac periculoſis ægri temporibus, illam Eccleſia, laico datam eſſe velit, quid eſt aliud quàm ejus charitati, prudentiæque injuriam facere?

4. Objiciunt adverſæ partis fautores. *Primò*, gloſſam *can. ultimi, cauſa 24. quæſt. 1.* in qua eſt, in ſpiritualibus laicum, etiam in mortis articulo, nihil poſſe, niſi quod eſt illi expreſsè conceſſum in jure, quo de numero non eſt cenſuræ relaxatio, etiam in mortis articulo.

5. Reſpondetur huic gloſſæ, duas eſſe contrarias, *Prima* eſt *in cap. à nobis, verb. non poterit, de ſent. excommun. Altera in cap. paſtoralis, §. præterea, de officio judic. Ordinarij.*

6. Dicendum ſecundò, quæ petuntur ex gloſſa allata, ſententiæ noſtræ non officere, ait enim, de omnibus quæ ſpectant ad officium Sacerdotis, illud ſolùm licere laicis, credo, in neceſſitate, de quibus expreſſum invenio. At abſolvere à cenſuris, res non eſt functionis ſacerdotalis neceſſariò, cùm non Sacerdos, juriſdictione Eccleſiaſtica inſtructus, in externo foro id poſſit, vt eſt *in cap. tranſmiſſam 15. de electione.*

7. Objiciunt ſecundò. Cauſa cur in mortis articulo, cuivis Sacerdoti liceat, de cenſuris quibuſlibet abſolvere, locum non habet in laico: nihil eſt ergo rationis cur ei tum in eas arbitrium detur ac poteſtas.

8. Antecedens probatur, ideo voluntate Dei & Eccleſiæ, Sacerdos quilibet, quemlibet in extremis verſantem reddere poteſt Eccleſiæ, ſolutis tamen antè nexibus, quibus tenebatur quod peccata his manentibus ab eo remitti nequeant; ergo cùm laico jus in peccata competere nullum queat, nec in cenſuras competet.

9. Antecedens eſt negandum, cum conſequentia confirmationis; nam cùm nulla ſit inter cenſuras, peccatáque neceſſaria connexio, à cenſuris poteſt quis eximi, peccatis inſolutis quorum eſt in Tribunali Dei reus, nam ex quo Epiſcopus, electionis ſuæ confirmationem accepit, quamvis ſacerdotali charactere necdum inſignis, Cœleſtini III. judicio de talibus & conſimilibus (hoc eſt, excommunicatis ac ſuſpenſis) præter ea, quæ majoris inquiſitionis diſcuſſionem exigunt, & miniſterium conſecrationis deſiderant, quod juſtum eſt, & Eccleſiaſticæ convenit utilitati, ſtatuendi habet liberam facultatem: remitti ergo ſine peccatis cenſuræ poſſunt, necnon ab alio, quàm Presbytero. Et hæc omnia docet Baunius *loco citato*; ſed quia ſcio quendam virum doctum ex Dominicana familia contra me olim acriter inſurrexiſſe, non deſinam hîc adnotare quòd hanc ſententiam ex ſchola D. Thomæ docet D. Antoninus, Sylveſter, Tabiena, Ioannes de la Cruz & noviſſimè P. M. Candidus *tom. 1. diſquiſ. 22. art. 55. dub. 5.* ubi ſic ait. Piè ſatis, & probabiliter dicendum mihi videtur laïcum, & multo magis Clericum non Sacerdotem in articulo mortis poſſe abſolvere à cenſuris, quæ obſtant ſuſceptioni Sacramentorum & Eccleſiaſticæ ſepulturæ. Nam Eccleſia ſaltem Summus Pontifex poteſt hanc facultatem laico & Clerico non Sacerdoti concedere, imò etiam & fœminis, vt docet Paludanus *in 4. diſt. 19. quæſt. 2. art. 1.* Sotus *in 4. diſt. 20. quæſt. 1. art. 4. versùs finem.* Suarez *tom. 5. de cenſuris, diſp. 2. ſect. 3. num. 7.* Navarr. *tom. 2. conſil. lib. 5. de ſentent. excomm. conſil. 1.* ergo piè, & probabiliter credendum eſt in articulo mortis conceſſiſſe, & hanc eſſe ejus voluntatem. Probatur conſequentia; quia etiamſi laicus, & Clericus non Sacerdos, non poſſint abſolvere à peccatis, ipſa abſolutio à cenſuris per ſe eſt valdè utilis, multúmque poteſt conferre ad ſalutem animæ, vt ſaltem ſic abſolutus poſſit in loco ſacro ſepeliri, & vt pro eo ſacrificia offerantur: ergo cùm Eccleſia omnibus modis fidelium ſalutem procuret, & propterea in illo articulo det juriſdictionem ad abſolvendum à peccatis, omnibus, qui ſunt capaces illius, eadem ratione credendum eſt dare illam ad abſolvendum à cenſuris, omnibus, qui ſunt capaces talis juriſdictionis, cujuſmodi ſunt laici, & Clerici non Sacerdotes. Ita Candidus. Dicendum eſt igitur noſtram ſententiam poſſe ac debere amplecti, unde poteſt à laico in articulo mortis abſolutus in loco ſacro ſepeliri, & pro eo ſacrificia offerri.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 208. §. Prædicta & in aliis ejus annot.

In Indice primo hujus Tom. 5. lege Apendicem ad hunc Tract. 1. ubi reperies alias quamplurimas miſtas, & diſperſas per alios Tom. Tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc Tract. 1. de Excommunicatione, &c.

TRACTA

TRACTATUS SECUNDUS De Cenſura ob Clerici percuſſionem, atque de ejus Abſolutione.

RESOLUTIO PRIMA.

Quiſnam dicatur manum violentam in Clericum injicere? Et quis verò excuſetur ab incurſione hujus cenſuræ? Pro quibus in textu hujus Reſ. diverſi caſus adducuntur.
Ex p.9. tr.4. Reſ.17.

§.1. IN cap. *Si quis, ſuadente*, 17. *quæſt*.4. ità ſcribitur: *ſi quis, ſuadente Diabolo, hujus ſacrilegij reatum incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo, ſubjaceat. Et nullus Epiſcoporum præſumat abſolvere, (niſi mortis urgente periculo,) donec apoſtolico conſpectui præſentetur, & ejus mandatum ſuſcipiat.* Fuitque hæc excommunicatio lata ab Innoc.II. in Concilio Lateranenſi.

2. Et, quia materia iſta eſt quotidiana, ſelectiores quæſtiones ad elucidationem ſupradicti textus diſcutiam. Et ideò ad dubium propoſitum reſpondeo, quod neceſſarium eſt, injuriam hanc in facto, ſeu opere conſiſtentem, phyſicè contingere perſonam Eccleſiaſticam, vel res adhærentes illi; alioquin vim inferens, hac cenſura non erit ligatus: quia, cùm violentas manus in Clericum non injecerit, hac cenſura vinciri non poteſt, quæ ſolùm lata eſt contra injicientes violentas manus; & donec actio exterior non conſummetur ſub ea proprietate, quam verba legis requirunt, in cenſuram non incurritur: nam in pœnalibus verba accipienda ſunt ſecundùm propriam ſignificationem, cap. *Ex litteris de ſponſalibus*, *l. Non aliter ff. de legat*. 3. & ſolam actionem exteriorem Eccleſia punit, cùm ipſa de occultis non judicet c. *Sicut ejus* §. *fin*. & c. *Tua nos*, §. *fin. de ſim*. Vnde hac cenſura non ligatur ille, qui per ſola verba contumelioſa injuriam infert Clerico. Nec iſte, qui animo percutiendi projicit in Clericum lapidem, ſi lapis, nec perſonam, nec veſtes Clerico adherentes tangeret, quia phyſicè Clericum non percuteret. Deberétque hæc externa actio eſſe talis, ut ex vi ſua ſufficiat ad peccatum mortale: quoniam, cùm Eccleſia ſolùm actum exteriorem puniat, actus ipſe debet eſſe mortalis: quia pœna excõmunicationis non afficit, dum minimè adeſt peccatum mortale exterius. Quapropter, ſi quis ita leviter percuteret Clericum, ut ex vi ſua talis percuſſio non ſit mortalis, ſic percutiens non incurreret hanc cenſuram, quamvis habuerit animum percutiendi graviter ex quo conſtat, hoc eſſe intelligendum, quãdo percuſſio ex genere ſuo eſt ita parva, ut illato laico non ſit mortalis, ſcilicet reſpectu ipſius percuſſionis: quamvis reſpectu intentionis mortalis fuerit. Quæ autem percuſſio dicenda ſit parva, ſeu levis, inferiùs declarabo. Et quia violenta eſt majoris rei impetus, qui repelli non poteſt, *l*.2. *ff. de eo quod met. cauſ.* violentas manus in aliquem injicimus, non ſolùm quando illum percutimus; ſed etiam quando ab eo aliquid violenter auferimus. Non ſufficit tamen, ut in cenſuram incidamus, ſolus animus inferendi vim per ſupradicta: quamvis ſufficiat ad rapinam committendam. Nec ſufficit ablatio ſi fiat ſine violentia, etiamſi res, quæ auffertur, ipſius Clerici perſonæ adhæreat, ut puta,* ſi quis ex loculo, quem geſtat Clericus, occultè nummos tolleret, quamvis præciſio loculi interveniat; talis enim rei ablatio, & præciſio non ad violentiam, ſed ad furtum pertinet, & cenſura hæc non ob furtum, ſed ob violentam manuum injectionem illaqueat. At, ſi quis violentiam inferendo, ſolummodo rem Clerico adhærentem percuteret, puta, veſtem, hac cenſura ligatur: quia violentia cenſetur facta perſonæ: & ita tenet Gloſſ. fin *in dicto cap. Si quis, ſuadente*, & *in capite. Si quis pulſatus, de pænitentia, diſtinctione prima*. Et cum manus ſit inſtrumentum aptius ad percutiendum, & violentiam inferendam, & frequentius hæc manu fiant, ideò textus de violenta manuum injectione ſolummodo verba facit; ſed in illa comprehenduntur omnes corporis partes, quibus violentia inferri poteſt cujuſmodi ſunt dentes, brachia, pedes, genua, & alia. Nec violenta hæc manuum injectio, quoad effectum incurrendi in hanc cenſuram neceſſariò requiritur, ut immediatè fiat; ſed ſatis erit, ſi fiat aliquo inſtrumento mediante; dummodo inſtrumentum illud Clerici, vel Monachi perſonam, vel rem ei adhærentem tangat: ut puta, ſi fiat enſe, baculo, lapide, vel per aſperſionem pulveris, aquæ, vel ſalivæ, vel alterius rei: nam manu, ſive alio membro fit, quidquid aliquo inſtrumento mediante ab ipſa manu, vel membro fit; & quia, juxta vulgarem regulam, qui eſt cauſa cauſæ, eſt cauſa cauſati. Et quoniam hæc violenta manuum injectio, quaſi metaphora quædam eſt, qua omne corporale damnum ſignificatur, cùm violentia ſine læſione corporali inferri poſſit, ut ex illo textu notat Panormit. *in c. Nuper, not*. 3. *de ſent. excom*. in hunc Canonem incidit, non ſolùm qui violentas manus in Clericum injicit, ſed etiam qui ſine manuum injectione in corpus facta, aliquod nocumentum illi cum injuria infert, vel cauſat; nimirum, detrudendo illum in carcerem, ut in cap. *Nuper*, & in cap. *Contingit, §l primo, de ſent. excom.* nam etiam citra corporalem læſionem violentia ſæpius circa Clericos nequiter perpetratur, ut dicit text. in d. cap. *Nuper de ſent. excomm.* Vnde fit, ut hac cenſura ligetur ille, qui Clericum in aliquo loco includit, ita ut inde, niſi cum pudore exire non poſſit; aut frænis equi manus admovet, aut diſcindit cingulum, aut eum adeò furioſè perſequitur, ut cogatur ſe præcipitare, aut aliud malum ad ſe liberandum ſubire, ſecùs autem erit, ſi fugiens caſu caderet. Imò, quia violentia non ſolùm armis infertur, ut in *l*.1. *ff. de leg. Iul. de vi publ.* ſed etiam per omne id, quod poteſt nocere, arg. *l. Armatos, ff. ad leg. Iul. de vi publ.* hac cenſura etiam illi ligantur, qui Clericum veneno necarent, vel moleſtiam illi inferrent, quamvis furtivè, & abſque exteriori violentia hoc facerent. Et hæc omnia latè aſſerit & explicat Leone *de cenſur. recoll.* 5. *à n*.130. Qui *n*.146. & 147. optimè obſervat, comprimentem pallium, ſeu tunicam Clerici, vel Religioſi, aſſerendo: Si non eſſes Clericus, & Religioſus, te cæderem, incidere in cenſuram: ſicuti ſi quis impelleret in Clericum perſonam laicam, quæ Clericum cõprimeret, incurreret quidem in cenſuram; ſed non laicus, qui proximè Clericum compreſſit: ſecùs autem dicendum eſt de illo, qui deturparet portas, & feneſtras Clerici apponendo ibi cornua, vel, ut vulgò dicitur, *li Caruſſ l'*, vel, *Magriata*: talis enim non incurreret in cenſuram, ut notat idem Leone, *n*.153

Margin notes (left): Sup. hoc ... iam reci... nter inf. in Reſ.9. §. Vn... — Sup. hoc ma... s latè in Reſ. ſeq. & in ... iis ejus ... imæ not. — inferius in Reſ. quæ hic ... 4. — Sup. hoc ... agis latè ... f. in Reſ. ...

Margin notes (right): Sup. hoc lege doctrinam §. not. ſeq. & inf. in Reſ. 9. §.1. à lin. 8. & verſ. quia qui animo. — Sup. hoc & ſeqq. uſque ad not. ſeq. lege inf. doctrinam §.1. Reſ. 32 & verſ. not. præteritæ hujus Reſ. — Sup. hoc & ſeq. uſque annot. ſeq. lege doctrinam Reſ. & §. annot. præteritæ. — Sup. hoc inf. in primis lin. Reſ. 32. — Sup. hoc latè inf. in Reſ. 31.

3. Quis verò excuſetur ab incurſione hujus cenſuræ, dico, quòd quoties ex circunſtantia perſonæ percuſſæ, vel ex modo percuſſionis, percuſſio non cenſetur graviter injurioſa clericali ſtatui; locus huic cenſuræ non eſt. Ob circunſtantiam perſonæ excuſat Sotus *in 4.diſt.22.q.1.art.2.caſu 2.§.Cùm verò*, pueros Clericos rixantes, & ſe invicem percutientes pugno, etiam in templo, ita ut ſanguis è naribus eliciatur, quia plerumque hæc injuria inter ipſos levis cenſetur, tametſi aliquando gravis eſſe ſoleat, argum.cap.ult.*de ſent. excomm.* quod ex circunſtantiis colligendum eſt, ut benè advertit Coninch *diſp.14.dub.15.n.190.* Layman *lib. 1. Summ. tr. 5. p. 2. cap. 5. n. 8. verſ. Altera.* Molina *tract. 3. diſp. 51. in fine.* Ex modo percuſſionis excuſantur ab hac cenſura, primò, qui ex ſubita paſſione, animo non plenè advertente, vel à fortiori, cauſa joci, & ludi Clericum percutiunt: nam eſto percuſſio aliàs gravis eſſet; modus quo contingit gravitatem diminuit, ne culpam mortalem attingat, néve cenſuram contrahat, argum.cap.1.*de ſent. excomm.* & docet Suarez *diſp.22.ſect.1.n.50.* Molina *tr.3.diſp.51. n.7. & 8.* Coninch *diſp.14 dub.15.n.190.* Bonacina *diſp.2. de cenſ.in practic. q.3. punct.6.ſect.4. n.3.* Layman *lib.1.Summæ, tr.5. p.2. c.5. n.8.* & alij. Secundò, excuſantur ignorantes probabiliter Clericum eſſe quem percutiunt, quia hæc excommunicatio non propter percuſſionem injuſtam; ſed propter percuſſionem ſacrilegam, ſtatui clericali injurioſam, ſtatuitur: at ſtante ignorantia probabili Clericatus, ceſſat injuria ut, ut manifeſtè colligitur ex cap. *Si vero el 2.de ſent.excomm.* ubi excuſatur ab excommunicatione percuſſor Clerici comam nutrientis: quia probababiliter exiſtimare poterat percuſſor Clericum non eſſe, ut multis relatis docet Sanchez *lib. 9. de matrim. diſp.32.n.41.* quod adeò verum eſt, ut, eſto, ſic Clericum ignoranter percutientes darent operam rei illicitæ, nullatenus in hanc cenſuram incurrerent; qui comparatione ſtatus clericalis immunes à culpa ſunt: ut benè tradit Navarrus *c. 27. n.80.* Covarruvias *cap. Alma mater.1.p.§.10.n.16.* Molina *diſt.53. n.1.* quinimò, eſto, animum haberent percutiendi Clericum: ſi tamen probabiliter ignorabant Clericum eſſe, quem percutiunt, ab hac excommunicatione liberantur, (quidquid in contrarium dicat Covarruvias *dicto §.10. n. 15.*) quia non ob parvum effectum hæc injungitur excommunicatio, ſed ob externam ſacrilegam manuum injectionem. Vt notavit Molina *dicta diſp.53.n.2.& 3.* Suarez *diſp.22.ſect.1.n.54.* Coninch *dub. 15. n. 197.* quòd ſi Ioannem Clericum credas te percutere; at percutis Paulum Clericum: excommunicatione innodaris: quia hæc non imponitur ob percuſſionem hujus vel illius, ſed ob Clerici voluntariam percuſſionem. At eo caſu Clericum percutis voluntariè, cùm percuſſus habitum, & tonſuram clericalem geſtet, & verè Clericus ſit: tametſi non ſit is Clericus, quem tu percutere intendebas Secùs eſſet, ſi Paulus percuſſus nullatenus ſe Clericum repræſentaret: eò quod in habitu laicali incedebat, quo Ioannes Clericus utebatur: quia ea actio exterior non eſt voluntariè ſacrilega, & clericali ſtatui injurioſa: quippe invincibiliter ignoras Clericum eſſe, quem percutis, caſu, & quod Ioannes non ſit, quem percutere intendebas. Vt rectè tradit Molina *diſp.53. à n. 2.* Layman *lib.1.Summæ, tr.5. part.2. c.5. n.8.* Coninch *diſp. 14. dub. 15. in fine.* Suarez *diſp. 22. ſect. 1. n. 54.* Et hæc ſufficiat generaliter dixiſſe. Vnde ad caſus particulares deveniamus.

Sup. hac cauſa joci magis latè inf. in Ref. 34.

Sup. hoc latè inf. in Ref. 25. & ſi legis alias multas Ref. ejus quatuor primatum annotationum, doctrina repleberis pro omnibus contingentibus circa hanc quæſtionem.

Sup. hoc magis latè inf. in Ref. 35 & in aliis ejus primæ annot.

RESOL. II.

An in percuſſione Clerici detur parvitas materiæ ad excuſandam excommunicationem, licet facta fuerit interius pravo animo, & mortaliter peccaminoſo?

Idem dicendum eſt de quovis alio opere, cui annexa eſt excommunicatio, ſi opus externum eſt tantum veniale, & leve, licet internum fuerit mortale. Ex part. 5. tr. 5. Ref. 65.

§. 1. Reſpondeo affirmativè cum Portel *in dubiis Regular. ver. excommunicatio, n. 11.* ubi quærit. Percuſſit quis Clericum pravo animo, ita ut ex pravo animo percuſſio, ſit mortale peccatum, at ex parte operis percuſſio fuit levis, & venialis, an ob talem percuſſionem incurratur excommuuicatio? & reſpondet negativè, & addit hoc idem dicendum eſſe in quovis alio opere, cui annexa eſt excommunicatio, ſi opus externum fuit tantùm veniale, & leve, licèt internum fuerit mortale: & ratio eſt, quia Eccleſia non excommunicat actus internos, ſed externos, & requiritur ut actus externus ſit de ſe gravis. Ita Portel, qui citat pro hac ſententia Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2. c.8. n.7.*

Sup. hoc in Ref. ſeq. & in præterita §. 2. verſ. Quapropter, & ſup. in tr. 1. Ref. 16.

Sup. hoc in Ref. 3. not. præteritæ ad med.

RESOL. III.

An ſi quis percuteret Clericum pugno, vel baculo uno, vel altero ictu, incurrat in cenſuram Canonis. Si quis ſuadente Diabolo?

Et quænam parvitas materiæ excuſet ab incurſione hujus cenſuræ pro percuſſione Clerici?

Et docetur, quod ſi aliquis pugno percuteret Clericum in Schola publica, iſta levis percuſſio ratione loci efficitur gravis, & ideo talis percuſſio in hoc caſu non poſſet abſolvi ab Epiſcopo, ſed accedere debet ad Sedem Apoſtolicam.

Et curſim alij diverſi caſus adducuntur pro percuſſione Clerici tangente injurioſè illum ſputo, aqua, oleo, pulvere; vel ſi quis eriperet de manu Clerici violenter ſcripturam, librum, vel ejiceret de capite ejus birretum, aut tangit pectus, vel tunicam, &c. Ex part. 10. tr. 14. & Miſc 4, Ref. 38. alias 36.

§. 1. Negativè reſpondet Marcus Vidal, *in Arca Theologiæ Moralis, tit. de Cenſuris, Inquiſit. 5. num. 33. & ſeqq.* ubi firmat hanc concluſionem, ut quilibet Confeſſarius etiam non privilegiatus, poſſit in Conſcientiæ foro abſolvere Clerici Percuſſorem, quando percuſſio eſt levis ex ſeipſa, etiam conſideratis circunſtantiis omnibus, quamvis aliàs ex prava intentione percutientis, ſit peccatum mortale. Probatur; quia datur parvitas materiæ excuſans ab Excommunicatione in Clerici percuſſione. Etiamſi habeatur prava intentio: ergò habetur hæc parvitas materiæ, quando percuſſio eſt levis; & infert tantùm parvum nocumentum, ſicuti id verificatur in furto & in quolibet alio opere admittente parvitatem materiæ: ergo quando percuſſio eſt levis ſecundùm ſe nunquam incurritur Excommunicatio. Ideo qui percutit Clericum cum baculo leviter, palma, pugno, uno, vel altero ictu, & his ſimilibus, quamvis effectu odij, & pravo animo, non incurrit Excommunicationem Canonis, *Si quis*, nam hujuſmodi percuſſiones cenſentur ſecundùm ſe leves, cùm non inferant gravem injuriam, neque grave nocumentum.

Sup. hoc Ref. præterita, & in al ejus prim annot. & ſu in Ref. 1. §. inter prim & med. ve Quapropter.

2. Sed objicitur: Percuſſio Clerici baculo, palma, pugno, arundine, & hujuſmodi non dicitur levis, quia ſit ſine mortali peccato, ſed reſpectu enormis levis cé ſetur: ergo cùm hæc percuſſio, etiam quoad externam actionem ſit culpa mortalis, ſequitur quod per illam contrahitur excommunicatio Canonis *Si quis*, ac ideò non poteſt abſolvi à quolibet Confeſſario, igitur falſa Concluſio,

concluſio. Reſpondetur, quod talis percuſſio, quamvis ſit conjuncta cum peccato mortali, ratione pravæ intentionis percutientis, non ex hoc valet inferre, quod ipſa, vt talis habeat malitiam mortalis culpæ, cùm inferat tantùm levem injuriam, & parvum nocumentum, ideò erit ſemper venialis, & per conſequens non incurritur excommunicatio Canonis quæ ex ſuo eſſe quidditativo exigit lethalem culpam in exteriori actione, non tantùm per ſolam relationem ad actum internum: ergo ruit argumentum.

3. Dices per Extravagantem, quæ incipit, *Perlectis* declaratur, quod illa dicitur percuſſio levis, propter quam incurritur excommmunicatio, quæ fit pugno, palma, manu, baculo, aut lapide. Ergo falſum affirmatur quando dicitur, quod propter percuſſionem cum baculo, pugno, manu, & ſimilibus, uno vel altero ictu, non contrahatur excommunicatio, ex eo quod illa percuſſio non attingit quoad actionem exteriorem malitiam peccati mortalis. Ergo. Reſpondetur, negando conſequentiam: nam quamvis percuſſio facta pugno, manu, baculo, & ſimilibus, ob multiplicatos ictus cum gravi damno, & injuria circa corpus patientis attingat in tali caſu malitiam lethalis culpæ, & idcircò per illam incurritur excommunicatio, vt optimè declaratur per citatam *Extravag.* attamen non ex hoc valet inferre, quod aliquando, & etiam vt plurimùm non ſit tantùm culpa venialis quoad actionem externam: dum per illam infertur tantùm levis injuria, & modicum nocumentum, nempe quando uno, vel altero ictu percutitur Clericus, ſine tamen ſigillatione carnium, ſine effractione dentium, & ſine effuſione multi ſanguinis, non à manibus, ſed aliundè. Hæc, & multa alia Vidal, *ubi ſuprà*.

4. Sed prorſus ad Dubium propoſitum affirmativè reſpondendum eſſe puto: nam ad incurrendam hanc cenſuram, non ſolùm ſufficit, vt percuſſio corporis talis ſit, vt Clericum graviter lædat, ſed ſufficit etiam vt actio violenta perſonam Clerici leviſſimè attingat, tamen ſecundùm moralem exiſtimationem virorum prudentum, ſufficiens ſit ad gravem injuriam contra honorem, & reverentiam debitam tali perſonæ. Et ita docet ex Suarez, Filliucio, & Bonacina, Paulus Squillante *de Privileg. Clericor. cap.* 6. *dub.* 3. *num.* 54. quibus adde Caſtrum Palaum, *tom.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 13. *num.* 2. Alphonſum de Leone, *de Cenſuris, Recollect.* 3. *num.* 165.

...p. hoc in ...m, 7. tr. 7. ...ſ. 19 §. Sed ...nnia, per ...t. & ſignã... ...t ad med. ...rſ. Secũdo ...opter ignominioſam ...tionem.

5. Itaque, licèt aliquæ violentiæ Clericis illatæ, graves non eſſent comparatione corporis, attamen graves, atque mortales ſunt comparatione honoris, qui contumelioſè læditur, ſicuti notavit Innocentius III. *in cap. nuper, de ſent. excomm.* & conſentit Imperator *in leg. Item apud Labeonem, ff. de Injuriis*, quod præter Doctores citatos obſervat Layman, *in Theol. Moral. lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 5. *n.* 5. & Avila, *de Cenſuris, part.* 2. *cap* 5. *diſp.* 2. *dub.* 12. *concl.* 2. ubi aſſerit; aliquem incidere in Cenſuram, ſi infligit alapam Clerico, vel percutit baculo.

6. Nota contra Patrem Vidal, quod non dixit, Alapas, ſed Alapam, & non dixit, qui percutit Clericum baculo ſæpiùs, ſed ſimpliciter, qui percutit Clericum baculo: & ita communiter loquuntur omnes alij Doctores. Vnde ex his Pater Naldus *in Summa, verb. Clericus, num.* 39. Bordonus *in Conſiliis Regular. tom.* 1. *reſol.* 28. *quæſt.* 17. *num.* 44. Riccius *in Collectaneis parte* 4. *Collect.* 144. obſervant, colaphum impingere Clerico, inducere quidem Cenſuram, ſed eſſe percuſſionem levem abſolvendam ab Epiſcopo; & vt tradit Bordonus *in Miſcellaneis, deciſ.* 30. ſi aliquis pugno percuteret Clericum, vt in Schola publica iſta levis percuſſio, ratione loci efficeretur gravis, & ideò talis percuſſor in hoc caſu non poſſet abſolvi ab Epiſcopo, ſed accedere deberet ad Sedem Apoſtolicam. Et quidem Graffius *in Conſil. tom.* 2. *conſil.* 1. *de excomm.* & alij, de quodam Ruſtico qui baculo minatus fuit Sacerdotem Religioſum erga ejus oculos illum invehens & tangens, non tamen percutiens, probant in excommunicationem incidiſſe. Quid quæſo iſti Doctores dicerent de opinione Patris Vidal, qui excuſat ab Excommunicatione non injurioſè tantùm manu tangentem Clericum, ſed ipſum pugno, & baculo bis percutientem. Et quidem Alphonſus de Leone *Recollect.* 5. *de Cenſuris, n.* 147. & alii docent, illum qui manus admovens circa pectus Religioſi, & tunicam ejus comprehendendo dixit, niſi eſſes Religioſus, &c. incidiſſe in Cenſuram. Idem aſſerit Gipſius, *de Caſibus reſervatis, cap.* 3. *n.* 60. de illo, qui eripit de manu Clerici aliquid violenter, vt Librum, Scripturam, &c. Idem tenet Bordonus *in Miſcellaneis, deciſ.* 440. de illo quod Biretum de capite Clerici ejecit; Sylveſter, *verb. excommunicatio* 6. *n.* 5. & alij communiter firmant, de illo, qui non inſtrumento aliquo, ſed tantùm ſputo, aqua, oleo, pulvere tangeret Clericum, Iudica tu modò amice Lector, ſi in ſupradictis caſibus quis excommunicationis vinculo innodatur, quanto magis dicendum eſt innodari in noſtro caſu, in quo Clericus reciperet in faciem, vel ſuprà dorſum unum & alterum pugnum, colaphum, aut ictum baculi.

Sup. his diverſis ſequẽtibus in hoc §. inf in Reſ. 9. § 1. à lin 8. uſque in fin. dicti §. & in alia Reſ. & verſ. ejus primæ annot. & in Reſ. 32. §. 1. & ſup. in Reſ. 1. §. 2. ante med à verſ. At ſi quis uſque ad verſ. Ex quo etiam.

7. Itaque apertè apparet contra Patrem Vidal, non ſolùm duas, ſed etiam unam percuſſionem Clerici, cum pugno, vel baculo inducere in percutientem excommunicationem, cùm apud omnes viros prudentes, talis percuſſio, licet non ſit gravis, in ordine ad læſionem corporis, tamen eſt gravis, & mortalis comparatione honoris. Vnde patet reſponſio ad ea; quæ pro ſua firmanda ſententia adducit Vidal, & ad id quod me citato aſſerit; dari parvitatem materiæ in excommunicatione contra percutientes Clericos, reſpondeo, hanc doctrinam eſſe veram, ſed malè applicatam in caſu noſtro; & ideò, nullus vt credo, niſi Pater Vidal, ſi haberet duos pugnos in faciem, vel duas baculi percuſſiones in dorſo, vel ſuper caput, exiſtimaret ſe injurioſè quoad honorem fuiſſe parum læſum. Ergo, &c.

8. Sed ſi quis quæreret, quænam parvitas materiæ excuſaret ab incurſione hujus Cenſuræ? Reſpondeo individualiter pro noſtro caſu, eſſe illam, quam adducit Barboſa *in Allegatione juris pro Fiſco in cauſa Vgentinæ incurſionis Cenſuræ, n.* 38. videlicet, ſi quis manu tantùm repelleret Clericum; nam talis percuſſio arbitrio hominum prudentum cenſeretur levis in ordine ad læſionem honoris; ſecus autem, vt vult Pater Vidal, ſi duobus pugnis, vel duobus ictibus baculo Clericum percuteret.

RESOL. IV.

Quandonam percuſſio Clerici dicatur levis, gravis, & enormis? Ex p. 9. tract. 4. Reſol. 45.

§. 1. Reſpondeo, quòd erit levis percuſſio, quæ reſpectu percuſſionum mortiferarum, nec eſt enormis, nec mediocris. Et quamvis Navarrus *in Manuali, cap.* 27. *n.* 91. innuat, levem percuſſionem eſſe, quæ fit pugno, id eſt, palma, baculo, vel lapide; & ubi nullum membrum ſecatur, aut dens evellitur, nec multùm ſanguinis effunditur: nihilominùs hoc non ſemper eſt verum, nec circa hoc dari poteſt certa regula

regula: proinde judicio boni viri, ſeu prudentis Iudicis, judicanda eſt levis percuſſio ex circumſtantiis perſonarum, locorum, temporum, & ex modo percutiendi, ac lædendi; Quapropter, ſi Clericus ſolemniter miniſtrando in Altari, vel ſacrificando, etiam leviter percutiatur, non erit injuria levis, quæ aliàs eſſet levis: ſimiliter non erit levis, ſed atrox, percuſſio facta Clerico etiam leviter, vel in Eccleſia, vel in platea, ex quo fuit notoria, Gloſſ. *verb. Mutilationem*, *in cap. Cum illorum*, *de ſent. excommun.* ubi Abbas *num.6.*

2. Gravis verò percuſſio cenſebitur illa, quæ non eſt levis, neque enormis, de quâ judicabit Epiſcopus, vel Abbas, quibus conceditur in certis caſibus abſolutio, & ideò cognoſcere poſſunt, an eorum ſit juriſdictio, argumento *cap. Super litteris*, *de reſcriptis*, & *in l. Si quis ex aliena*, *ff. de judiciis.*

3. Enormis autem percuſſio illa dicitur, quæ pervenit ad occiſionem, aut mutilationem membri, aut ad effoſſionem oculi, aut ſi quis Clericus ex læſione fiat inutilis ad præſtandum munus ſuum, aut ſi vulnus notabile inferatur, quod vt ſanetur, eget remedio Chirurgiæ, aut aliorum medicinalium: non tamen erit enormis magna effuſio ſanguinis ſolùm è naribus, nec etiam ex vulnere modico. Item, dicetur enormis, ſi laïcus Officialis authoritativè percutiat Clericum. Aut ſi quis injiciat manum in Epiſcopum, vel Abbatem, vel etiam in Priorem, qui eſt Caput Monaſterii, vel eſt in ejus loco. Item, erit enormis percuſſio, ratione loci, nempe, ſi vulneretur Clericus in oculo, vel in facie. Item, ratione ſcandali, ſi ſubditus percutiat Superiorem, & inde naſcatur ſcandalum; vel ſi Monachus percutiat Clericum ſæcularem, & ex eo detur ſcandalum. Item, erit enormis ex irreverentia, nempe ſi in conſpectu Prælati, aut Iudicis percutiatur Clericus, *Inſtit. de injuriis*, §. *Atrox.* Similiter, ſi quis percutiatur in Eccleſia, Cœmeterio, Dormitorio, vel in platea, argumento *cap. Pro cauſa*, *de ſententia excomm.* & *cap. Quiſquis*, 17. *q.*4. Eodem modo erit enormis ex facti notorietate, præſertim ſi percutiatur Clericus in magno aliquo concurſu, puta, in foro in magna feſtivitate, aut in nundinis, vel mercatu celebri. Vide Molinam *tract.*5. *diſp.* 57. Palaum *tom.*6. *diſp.*3 *punct.*23. § 4. *n.*2. & alios penes ipſos.

4. Nota tamen cum Fragoſo *tom.*2. *lib.*1. *diſput.*2. §.3.*n.*53. probabiliter Navarrum *in Manual. cap.*27. *n.*92. exiſtimare, ultra mediocritatem non eſſe dicendam ſemper percuſſionem enormem, quæ fit in locis publicis, aut in Eccleſia, aut Cœmeterio, vel Dormitorio, aut in præſentia Iudicis, aut quæ fit in oculo, vel vultu, niſi quando percuſſio eſt gravis, vel in ſe notabilis, vel quando ex ea magnum oritur ſcandalum. Et Megala *in* 3 *p. Inſt. Confeſſ. lib.*4 *cap.*1.*q.*2.*n.*11. admittit, opinionem Navarri procedere, quando levis percuſſio non fuit in publico loco commiſſa; ſed poſteà factum effectum eſt notorium. Sed ego puto, ſententiam Navarri ſine limitatione non carere probabilitate, vt *alibi* docui.

Alibi in Ref. quæ hic eſt infra 60. & in alia ejus primæ annot.

RESOL. V.

An quando eſt dubium, an percuſſio ſit levis, vel gravis judicandum ſit eſſe gravem? Ex part.9. tractat.4. Reſol.46.

Sup. hoc inf. in Reſ. 60. §. Sed ego, in fin.

§. 1. Affirmativè reſpondet Caſtrus Palaus *tom.*6. *diſp.*3. *punct.*13. §.4. *num.*2. Molina *diſp.*57. *num.*3. Sayrus *de cenſur. lib.*3.*cap.*28. *à num.*8. Suarez *diſputat.*22. *ſect.*1. *num.*88. Navarrus *cap.*27.*num.*92. Fragoſ. *de Republic. Chriſt. tom.*2. *lib.*1. *diſput.*2. §.3. *n.*53. & alii, aſſerentes, quòd in dubio potiùs percuſſiones debent judicari graves, & enormes, quàm leves; ne detur occaſio offendendi ſtatum Eccleſiaſticum. Et ita deciditur in Extravagant. Ioannis XXII.

2. Sed, his non obſtantibus, contrarium tenet Pater Bordonus *in conſil. Regular. tom.*1. *reſol.*38. *numero* 45. ubi ſic ait: [In dubio autem percuſſionis levis, an gravis, judicare ſpectat ad Prælatum habentem juriſdictionem abſolvendi, & ad eum Prælatum, qui quærit, an poſſit abſolvere, & non eſt recurrendum ad Papam, vt docent Gloſſa, Innocentius, Abbas, & Panorm. *in cap. Cùm illorum*, *de ſent. excomm.* Sayrus *lib.*3.*cap.*28.*num.*7. Graffius *tom.*2. *conſil.*8. *de ſent. excomm. num.*3. Quòd ſi judicium ferri non poſſit, ſeu adhuc dubium remaneat, dicit Ioan. XXII. *in dicta Extravag. Perlectis* Prælatum potiùs debere inclinare, percuſſionem fuiſſe gravem, quam levem, ne injuriantes de vicina abſolutione confiſi, de facili in atroces prorumpant percuſſiones. Sed hoc non urget: quia ibi potiùs conſilium eſt, quàm præceptum. Idcircò Prælatus judicare illam poteſt levem, ne ſe privet ſua juriſdictione: quia in dubio nemo tenetur ſe ſpoliare. Vnde dubitans, an aliquis caſus ſit reſervatus, poteſt reſolvere non eſſe reſervatum, vt de veriori ſententia docet Suarez *tom.*5. *diſput.*4. *ſeſſ.*6. *num.*5. Sanchez *lib.*1. *cap.*10.*n.*74. & ex illis Floron. *part.*1. *de caſib. reſerv. cap.*5. *n.*30. & Sanchez refert præſentem caſum de percuſſione judicanda levi, ne Superior amittat ſuam juriſdictionem abſolvendi.] Hucvſque Bordonus. Verùm, quia contra illum ſententiam affirmativam tenent communiter Doctores, non audeo ab ipſis diſcedere. Etſi Pater Bordonus, *ubi ſuprà*, *num.*39. nominatim contra me aſſerat, eſſe certam dictam Extravag. Ioan. XXII. debebat quidem in hoc caſu affirmativam ſententiam tenere, ſi Ioan. XXII. *in dict. Extravag.* hoc, *vt ſuprà* diximus, declaraſſet. Sed ego puto, contra Bordon. *dictam Extravag* authoritatem non habere: & ita ex Suarez, Filliucio, & aliis tenet Leone *de cenſ. recollect.*5. *num.*332. ubi *n.*356. nobiſcum contra Bordonum tenet, in dubio percuſſionem judicandam eſſe gravem. Quod, præter Doctores citatos, tenet etiam Graffius *in conſ. tom.*1 *conſ.*3. *diffic.*2. *num.*9. Marius Antoninus *var. l.*3. *reſol.*11. *num.*15. Naldus *in Summ. verb. Clericus*, *n.*39.

Sup. hoc magis latè in tom. 1. tr. 5. Reſ. 42 & in aliis ejus primæ not.

RESOL. VI.

An percuſſio Clerici Superioris Eccleſiaſtici, vel Regularis præter malitiam contra Religionem, contineat etiam malitiam impietatis? Ex part. 9. tractat.4. Reſol.28.

§. 1. Hunc caſum ponit Pater Oviedo *in part.*2. *D. Thoma*, *tract.*6. *contr.*5.*punct.*3. §.5. *n.*47. & 48. ubi ſic ait: [Extendit Bonacina malitiam impietatis ad injurias commiſſas contra Clericum, cui non aſſentior: hæ enim tantùm habent malitiam contra Religionem in manuum violenta impoſitione ratione Iuris poſitivi Eccleſiaſtici. Nam, vt benè expendit Lugo *diſput.* 6. *de Pœnitent. ſect.*6. *n.*310. ſi percuſſio Clerici minimorum Ordinum ex natura rei differt ſpecie à percuſſione alius Chriſtiani hominis, hujus percuſſio differt etiam in ſpecie à percuſſione hominis infidelis: nam longè magis dignitate excellit fidelis infidelem, quàm Clericus minorum Ordinum fidelem alium his Ordinibus non inſignitum.

2. Quòd

2. Quòd ſi Clericus eſſet Prælatus, tunc illius percuſſio eſſet contra obſervantiam, quæ ut docet D. Thomas 2.2.*q.*102.cultum deferꝫ Prælatis, & omnibus ſuperioribus, tanquàm noſtræ gubernationis authoribus; ſicuti pietas parentibus, tanquàm noſtræ vitæ principiis. Vnde homicidium Principis malitiam ſpecialem lethalem habet contra obſervantiam: idémque ſentio de gravi contumelia, aut vulneratione: non autem de quacunque detractione, etiamſi lethalem malitiam contineat: benè enim componitur, detractionem, gravem malitiam contra juſtitiam continere, & levem contra pietatem. Nec ſi rixa oriatur inter privatum hominem, & inferiorem alium Iudicem, cauſa nullo modo pertinente ad officium Iudicis, (veluti, ſi Prætor, ut perſona privata, injuriam aliquam intuliſſet, v.g. filiam, aut uxorem civis ad turpia provocaſſet; vel ſimilem injuriam patiens, vellet vindictam ſumere authoritate Iudicis non interveniente, provocando ad ſingulare certamen inferentem injuriam, & in eo caſu privatus homo Iudicem interimeret,) malitiam gravem impietatis agnoſcerem. In eo enim caſu non contemneretur authoritas Iudicis à Principe dimanans. Secùs eſſet, ſi Iudex occideretur propter ſententiam ab eo latam, vel alium actum Iudicis exequutum.

3. Faciliùs hæc impietatis malitia reperitur in injuriis erga Superiores Eccleſiaſticos, maximè Regulares: propter majorem conjunctionem cum illis: quapropter omnem percuſſionem Epiſcopi, & omnem contumeliam in eundem jactatam, quæ malitiam gravem injuſtitiæ attingeret, gravi etiam malitia contra obſervantiam inficiendam eſſe exiſtimo. In his enim Prælatis bonum nomen, integritas honoris, & famæ, & reverentia à ſubditis debita, valdè neceſſaria eſt. Similiter omnem gravem percuſſionem contra juſtitiam Prælati regularis habentis juriſdictionem ordinariam, veluti Abbatis, Prioris, aut Rectoris, cenſeo gravem malitiam cõtrahere contra obſervantiam illi debitam: & idem judico de quacumque gravi contumelia contra juſtitiam. Ratio eſt: quia Superiores religioſi non ſolùm ſunt Patres ſpirituales, ſed etiam ſunt loco Patrum carnalium in rebus temporalibus. Ob hanc rationem ait Ægid. *diſp.*2. *de char. n.*152. ut minimum meliùs facturum Prælatum religioſum, ſi fratribus carnalibus præferat ſubditum Religioſum; & valdè probabile putat, poſſe illum præferre proprio carnali filio non ſolùm in diſtributione bonorum Monaſterij, in quibus in æquali neceſſitate etiam patri ſuum ſubditum debet præferre, ſed etiam in diſtributione eleemoſynæ ab aliis imperratæ, cujus Superior aliàs habet liberam diſpoſitionem.] Et hæc omnia doctè, ut ſemper ſolet, aſſerit Oviedo *ubi ſuprà*; ex quibus patet reſponſio ad quæſitum propoſitum.

RESOL. VII.

An Clericus voluntariè percutiens ſe ipſum incurrat in excommunicationem Canonis. Si quis ſuadente?

Et an Cardinalis ſeipſum percutiens, aut Vulnerans, in ſupradictam excommunicationem incurrat?

Et an Monialis, quæ potione, aut venæ ſciſſione aborſum intendit, incurrat in prædictam excommunicationem? Ex part.3.tract.5.& Miſc.1.Reſol.82. aliàs 81.

[...]p. hoc in [...]f.ſeq.& in [...]m.9.tr.7. [...]f. 82. in [...]ie.

§.1. Affirmativam ſententiam docent 30. Doctores, quos citat, & ſequitur Carolus de Graffiis *de effectibus Clericatus effect.*9.*n.*82.quibus ego addo Suarez *de cenſ.diſp.*22.*ſect.*1.*n.*59. Molinam *de juſt. tom.*4.*tract.*3.*diſp.*51.*n.*4. Layman *in Theol.moral.lib.*2. *tract.*5.*part.*2.*c.*5.*n.*5. Filliucium *tom.*1. *tract.*15. *cap.*1. *n.*33. Reginaldum *tom.*1.*lib.*1.*c.*1.*n.*209. Avilam *de cenſ. p.*2.*c.*5.*diſp.*3.*lib.*... *dub.*12. Bellettum *in diſquiſ. Cler. p.*1.*tit.de favore Clericorum Canon.*§.1.*n.*11. Fernandez *in exam.Theol.moral.p.*2 *c.*9.§ 20.*n.*20. Sayrum *de cenſuris, lib.*2.*c.*26.*n.*10. Gipſium *de caſ.reſerv. c.*3. *n.*27. Gutierrez *de juram.confirmatorio, part.* 1.*c.*16.*n.*64. Raynerium *in Catalogo cenſurarum, c.*9. *excom.*1. *ot.*6. Villalobos *in ſum.tom.*1.*tract.*17.*difſic.*22.*n* 10 & alios penes ipſos. Probatur hæc opinio; primò, quia Canon, *ſi quis ſuadente*, non tam in favorem perſonæ, quàm in favorem ordinis Clericalis effectus eſt, ut patet ex *cap.contingit, de ſent. excomm.* ergo Clericus, qui voluntariè percutit ſe ipſum, incurrit in excommunicationẽ, quia non nequit ad hoc conſentire cùm injuria fiat toti ordini Clericali. Secundò, probatur *ex can.ſi non licet* 23. *q* 5. ubi habetur plus eſſe homicidam qui ſe occidit, quam qui occidit alium; ergo &c.

2. Sed his non obſtantibus negativam ſententiam noviſſimè putat eſſe probabiliorem Turrianus *de cenſ. lib.*3.*diſp.*29.*dub.*2. Primò, quia prædictus Canon, *ſi quis ſuadente*, manifeſtè loquitur de perſona diſtincta à percutiente Clericum. Secundò, quia oppoſitum nullo jure probatur, nam *cap. contingit*, loquitur de actione injurioſa, de qua loquitur Canon, *ſi quis*; & hic, ut dixi, de actione alterius perſonæ loquitur.

3. Neque eſt idoneum fundamentum in eo capite ad dicendum, talem cenſuram ligare Clericum ſe ipſum percutientem, aliud verò majoris momenti eſt, ſed dico, quòd licèt dicatur magis homicida, qui ſe ipſum interficit, quàm qui interficit, alium; tamen, hoc nihil refert ad probandum in prædicto Canone, *ſi quis ſuadente*, ſermonem eſſe etiam de ipſo Clerico ſe percutiente, & hoc multi putant probabile. Hæc omnia Turrianus, & ante illum ex neotericis docet etiam hanc ſententiam doctus Barboſa *in collectan. tom.*4.*part.*2.*decreti, cauſa* 17.*q.*4.*n.*38.*&* 39. qui probat hanc ſententiam ex ipſomet *c.contingit*, & reſpondet ad argumentum, quòd hoc privilegium ſit neceſſarium Ordini Clericali, & quòd non poſſit à Clerico renuntiari; lege illum, & non pigebit.

4. Sed quidquid ſit de hac opinione, non gravabor tamen hìc obiter adnotare celebrem doctrinam Ludovici Molinæ *de juſt.tom.*4.*tract.*3. *diſp.*51. *n.*4. qui ex Cajetano meritò affirmat; Monialem, quæ potione aut venæ ſciſſione aborſum intendit, non incurrere hanc excommunicationem, eo quòd ea manus injectio in ſe ipſam ſui comparatione violenta, injurioſa, ac contumelioſa non ſit, quippe cum volenti & conſentienti, violentia injurioſa, ac contumelioſa non ſit; neque item injurioſa eſt ſtatui Eccleſiaſtico; ergo, &c. Sup. hoc inf. in Reſ. 47. & 48 & in Reſ. 32. §. Sed ad medium.

5. Notandum eſt etiam hìc obiter contra Duardum *in Bull.Cœn.q.*8.*n.*8.*& q.*22.*n.*2. Cardinalem ſe ipſum percutientem, aut vulnerantem non incurrere in excommunicationem dictæ Bullæ, & ita probabiliter docet noviſſimè Bonacin. *to.*3.*diſp.*1.*q.*12. *punct.*3. *n.*3. Sup. hoc in tom 9. tr.7. Reſ 82. per totam.

RESOL. VIII.

An Clericus percutiens ſe ipſum incurrat in cenſuram Canonis?

Et quid, ſi ipſe conſentiat in ſuam percuſſionem, an talis percutiens, & ipſe Clericus percuſſus pro excommunicatis habendi ſint?

Et an Clerici, qui in luctu ex morte amicorum ſe alapis cædunt, capilloſque evellunt, incidant in excommunicationem Canonis? Ex part.9.tract.4.Reſol.8.

§.1. Affirmativè reſpondent Doctores quos citat, & ſequitur Megala *in* 3. *part. Inſtit. Confeſſ. lib.*4.*c.*1. *quæſit.* 1. *num.*5. Quia in cap. *Si non licet.* 23. *quæſt.*5. habetur plus eſſe homicidam, qui ſe occidit, Sup. hoc in Reſ. præterita, & in alia ejus primæ annot.

 quàm

quàm qui alium: ergo à fortiori etiam Clericus, qui ſe percutit, contrahit cenſuram neceſſariò, etenim percuſſio hæc ponenda eſt in ſpecie ſacrilegij; cùm qui percutitur, ſit perſona ſacra. Nec dicas, textum noſtrũ verba facere de tertia perſona, & pœnas non eſſe ampliandas. Nam reſpondetur, textum hanc tertiæ perſonæ diſtinctionem non facere; ſed ſimpliciter excommunicare eum, *qui, ſuadente Diabolo, violentas manus in Clericum, vel Monachum iniicit*. Sed hoc facit Clericus ſe ipſum percutiens: ergo hac cenſura ligatur.

Sup. hoc cõſenſu inf. in Reſ. 10. per tot. & ſignãter in §. 1. & 2. in fine.

2. Vnde non deſeram hîc apponere verba Gordoni *in Summa, tom. 2. lib. 7. q. 13. §. 3. n. 33.* ſic aſſerentis: [Sed, quid, ſi Clericus ipſe conſentiat in ſuam percuſſionem, aut etiam ſeipſum percutiat? Reſpondeo non obſtare hunc conſenſum, quin percuſſor incidat in hanc pœnam: nam Canon hic non tam in favorem Clerici, quam ſtatus clericalis editus eſt: ac proinde nec ipſi Clerico licet conſentire in hanc injuriam, cùm ſit percuſſio injurioſa ſtatui Eccleſiaſtico. Sic Cajetan. *c. 10. notab. 3.* & conſtat ex cap. *Contingit. 1. de ſent. excomm.* & Gloſſ. *ibid.* cum Panormitano. Nec obſtat, quòd volenti non fiat injuria: licèt enim velit hoc Clericus percuſſus, non tamen id vult Eccleſiaſticus ſtatus. Ex quibus primò infertur, Clericum, ſi ſeipſum ex peccato mortali percutiat, incidere in hanc pœnam.

Alibi in Reſ. not. 1. hujus Reſ.

3. Sed ego alibi, & nunc iterum puto cum Caſtro Palao *tom. 6. diſp 3. punct. 23. n. 4.* Clericum ſeipſum percutientem non incurrere in cenſuram probabiliter ſuſtineri poſſe: quia Pontifex videtur loquutus de tertia perſona offendente, & ab offenſo diſtincta, ut colligitur ex illis verbis: *Si quis, ſuadente Diabolo, manus violentas in Clericum injecerit*, &c. Et ita, me citato, hanc ſententiam tenet Baunius *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 5. tract. 4. q. 2.* Primò, ait ille, quia Canon, *Si quis*, manifeſtè loquitur de perſona diſtincta à percutiente, ut indicant hæc verba: *Si quis, ſuadente Diabolo, in Clericum violentas manus injecerit.* Secundò, quia Innocentius II. in eo Canone exigit ad effectum incurrendæ excommunicationis, ut violentia inferatur Clerico, qui percutitur: at, etſi Clericus ſe percutiens Ordini Clericorum injuriam faciat, ut habet Canon, *Contingit.* 36. *de ſent.* non tamen violentiam ſibi ullam affert, cùm id volens, & ſciens agat, ut ſignificat innocentius *in Decretali citata*, his verbis: *Reſpondeo, quòd hujuſmodi manus injectio, etſi non violenta, tamen injurioſa videtur, cùm ille Canon non tam in favorem Clerici ordinati, quàm in favorem Ordinis clericalis fuerit promulgatus.* Tertiò, quia in Canone cit. *de ſent.* Innocentius III. non dicit, eos, qui hactenus Clericos percuſſerunt, eorum precibus inducti, excommunicationem incurriſſe; quod tamen tacendum non fuerat; ſi res ita ſe habuiſſet: nam hoc erat in quæſtione: ſed prohibendos, ne id in poſterum faciant. Quartò, quia in eodem Canone dicitur, quòd Clericus, qui poſt prohibitionem cõſentit in hujuſmodi percuſſionem, ſit tantùm excommunicandus, non autem quòd ſit excommunicatus ipſo facto: ut fuiſſet neceſſe, ſi percuſſioni Clerici, factæ ejus voluntate, ipſo facto eſſet excommunicatio adjuncta: nam tunc, ut habetur in cap. *Quantæ* 47. *de ſent. excomm.* tam Clericus, quàm qui ejus voluntate, ac imperio eum verberibus afficeret, pro excommunicato habẽdus eſſet: cùm facientes, & conſentientes, pari pœna plectendos, Catholica condemnet authoritas Innoc. III. *Quartum, de ſent. excomm.* Dixi, *ſi ex peccato*, &c. ad excludendam pœnitentiam, religionis, & pietatis cauſa ſuſceptam, aut eos inſuper, qui in luctu ex morte amicorum ſe alapis cædunt, capillóſve evellunt. Vide etiam Leonem *de cenſur. recollect. 5. n. 126.* qui, me citato, noſtram ſententiam, tanquàm probabilem, contra immodeſtiam cujuſdam Neoterici admittit, & defendit.

RESOL. IX.

An ſi duo Clerici, enſibus diſtrictis, unus contra alium digladiantur, incurrant in cenſuram?

Et infertur, quod qui animo deliberato per veſtes Clericum apprehendit, aut percutit, Suadente Diabolo, *aliquid corpori Clerici adhærens, puta, equum, cui Clericus inſidet, vulnerat, aut ei injuriam infert; vel ſi quis de manu Clerici per vim aufert enſem, aut illum de latere per injuriam eripiat, aut galerum, ſeu pileum de capite &c. eſt excommunicatus.*

Et an volens percutere Clericum gladio, vel ſagitta, aut ictu, & caſu aberret, illumque non attingat, etiamque ſi ſagittam emittat, vel ictum dirigat, incurrat excommunicationem?

Et notatur eum, qui adhuc non eſt initiatus prima Tonſura, etſi in habitu Clericali incedat, inſerviendo Eccleſiæ animo aſcendendi ad ſtatutum Clericalem non gaudere privilegio Canonis, & de Clericis Salvaticis idem dicendum eſt. Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 4.

§. 1. POnit hunc caſum Fragoſus *in Repub. Chriſt. tom. 2. par. 2. lib 1. diſp. 2. §. 1. n. 13.* ubi ſic ait: Quæſtio tamen eſt, quando duo Clerici ſe ſe invicem, gladiis diſtrictis, invadunt, & digladiantur alter in alterum irruendo, intentione, & animo ſe percutiendi: nullus tamen percuſſus fuit; ſed uterque ictus in ſe conjectos enſibus ſuſtinuit, utrùm ſint excommunicati? Pars affirmans ex eo videtur probari: quia qui animo deliberato per veſtes Clericum apprehendit, aut percutit, ſuadente Diabolo aliquid corpori Clerici adhærens, puta equum, cui Clericus inſidet, vulnerat, aut ei injuriam infert, eſt excommunicatus, ut tradunt communiter Philiarch. *lib. 2. de officio ſacerdotali, c. 35.* Angles *in 4. q. de excomm art. 6. diffic. 3. concl. 8.* ergo, qui mutuis ictibus percutiunt enſes, quibus ſe defendunt, incidunt in hunc Canonem: quia adhærent manibus clericalibus. Confirmatur: quia, ſi quis de manibus Clerici per vim auferat enſem, aut illum de latere per injuriam eripiat, aut galerum, ſeu pileum de capite, non eſt dubium incurriſſe in ſupradictam cenſuram: igitur in noſtro caſu idem dicendum eſt.

Sup. his diverſis, quæ in hoc §. contineNtur ſup. in Reſ 3. §. Nota poſt med. à verſ. Et quidam. & in aliis ejus annot.

2. Pars tamen negans eſt ſequenda: quia re ipſa, ut ſupponitur, neuter ex illis percuſſus fuit, nec tactus ab enſe alterius, quamvis animo percutiendi alter in alterum multiplicatos ictus conjeciſſet, & vibraſſet. Ratio: quia excommunicatio hæc non fertur, niſi ob percuſſionem realiter factam, & ob injuriam revera illatam, non verò incurrendam. Ita colligitur ex Hoſtien. *in Summa, lib. 5. tit. de ſent. excommunicationis, §. In primis n 9.* Paludano *in 4. diſp. 18. q. 3 art. 3.* Summa Aſtenſi *part. 2. lib. 7. tit. 3. art. 2. q. 7. & 19.* Angelica *verb. Excommunicatio, 5. n. 19.* & aliis, quos referens ſequitur Saytus *de cenſur, lib. 3. c. 26. n. 21.* quia in hoc caſu non eſt injectio manus in Clerici perſonam, vel in res Clerico adhærentes; & exceptis quibuſdam caſibus expreſſis, in reliquis verba ſunt intelligenda cum effectu, argumento cap. *Relatum de Clerico non reſidente.*

3. Nec ſufficit, ut incurratur excommunicatio, conatus ſine effectu, ſeu motus verbalis tantùm ſine tactu aliquo violento, aut reali, quamvis adſit intentio, proinde ſi quis abſque manuum injectione, vel detentione corporali compellat Clericum ad ſe redimendum, vel aliquid illi largiendum, aut vibret haſtam, aut gladium evaginet, volens eum percutere, & non percutiat, non incurret in hunc Canonem. Et hæc omnia docet Fragoſus, cui ego adhæreo.

4. Vnde ex his ſequitur, quòd volens percutere Clericũ gladio, vel ſagitta, vel ictu, & caſu aberret, illumque

Sup. hoc etiã recitãter ſup in Reſ. 1. §. 2.

ſalò pòſt tium. lúmque non attingat, etiamſi ſagittam emittat, vel ictum in illum dirigat; tunc in effectu, & re ipſa manus violentas illis non infert, prout verba legis, in materia odioſa præſertim, propriè ſunt accipienda.

ſup. conten- in hoc §. it. 9. tr. 2. doctrina ſ. 134. ad n. 3. & poſt ed. §. 1. & doctrina erius Reſ. is ... imæ it. 5. Nota hîc obiter contra Ambroſinum: *cap.* 22. *de immun. Eccleſiaſt. n.*6. & Decianum *tr. crimin. lib.*4. *cap.*8. *num.*17. eum, qui adhuc non eſt initiatus prima Tonſura, etſi habitu clericali incedat inſerviendo Eccleſiæ, animo aſcendendi ad ſtatum clericalem, non gaudere privilegio Canonis; & de Clericis Salvaticis, quòd non gaudeant privilegio Canonis, declaravit Sacra Congregatio deſuper iſtos edita decimo Kalendas Iunij 1613.

RESOL. X.

An percutientes Clericum conſentientem incurrant in cenſuram?

Et an Clericus conſentiens dictæ percuſsioni non ſit excommunicatus, ſed poſsit excommunicari?

Pro quo explanatur, quod aliud eſt ſubjicere ſe Clementiæ alicujus, & aliud participare cum aliquo in crimine criminoſo, quod non participat ſe ſubmittens miſericordiæ alicujus, qui de facili ſolet parcere ſubjectis, & proſtratis? Ex part. 9. tr. 4. Reſ. 9.

ſup. hoc ſup. Reſ. 8. §. ... ode. §. 1. RESpondeo, tales ligari excommunicatione hujus Canonis, percutiendo Clericum volentem, & conſentientem, quia ad hoc Clericus non poteſt conſentire cum injuria totius Ordinis clericalis, ut ſcribentes ex cap. *Contingit de ſent. excomm.* inferunt, & tradunt Mantua *Dialog.* 35. Guttierrez *de jur. confir p.*1.*c.*16.*n.*53. Suarez *de cenſ. diſp.*22.*ſect.*1. *à n.*57. Graffius *deciſionum p.*1.*lib.*2.*c.*49.*n.*6. *ex cap. Contingit, de ſent. excomm.* Nam quamvis volenti, & conſentienti non fiat injuria; fallit tamen ratione dignitatis Eccleſiaſticæ, propter quam fuit tale privilegium emanatum: proinde non Clerico, ſed dignitati Eccleſiaſticæ infertur iujuria. Item, quia Clericus non eſt dominus membrorum ſuorum, *l. Sed ſi* §. *Si ipſe ſervus*, & *l. Liber homo, ff. Ad leg. Aquil.* Gloſſ. *in c. Ex part. de corp. vit.* Covarr. *in Regul. Peccatum*, 2. *p.* §. 5. Atque ita non poteſt Clericus huic privilegio fundato ſuper favore dignitatis Eccleſiæ renunciare, quoad pœnam Canonis; poterit tamen remittere privatam injuriam quoad proprium intereſſe, & commodum. Antonius de Butrio *in c. Si diligenti*, *n.* 18. *de foro compet.* & habetur in cap. *Cùm deſideres, de ſent. excom.* Et ita præter Doctores citatos, tenet Gordonus *in Summa, t.*2.*lib.*7. *q.*13.§.3.*n.*33. Layman *lib.* 1.*tr.*5.*p.*2. *c.*5. *n.*5. Leone *de cenſ. recollect.* 5. *n.*52. Quòd autem Clericus, conſentiens dictæ percuſſioni, non ſit excommunicatus, ſed tantùm poſſit excommunicari, probant Doctores ſupracitati communiter ex verbis ipſiuſmet tex. *in d. c. Contingit.*

2. Nec obſtat, dicere, Clericum conſentientem, ut verberetur, communicare cum percutiente in crimine criminoſo, & conſequenter incurrere ipſo facto excommunicationem: quia reſpondetur, ad incurrendam excommunicationem, ob participationem in crimine criminoſo, neceſſe eſſe, ut participet poſt crimen patratum, & quòd ſciat, delinquentem eſſe denunciatum, ut habetur in cap. *Nuper, de ſentent. excom.* & aſſerit Navar. *in Manuali, c.*27.*n.*33 *&* 112. idcircò in caſu præſenti, ut ſubjiciens ſe percuſſioni incurrat ipſo facto excommunicationem, opus eſt, ut conſentiat percuſſori, qui jam iterum percuſſiſſet, & quòd talis percuſſio eſſet notoria, & manifeſta, & conſentiens conſentiret percuſſioni injurioſæ, non animo ſatisfaciendi injuriam percutienti irrogatam. Nam tunc percutiens, etiamſi jam iterum, & iterum percuſſiſſet, conſentiens non ipſo facto ligabitur excommunicatione, ſi hæc patiatur animo ſatisfaciendi injuriæ illatæ, ut notat Panormit. *in d. c. Contingit*, *n.*8. quia aliud eſt ſubjicere ſe clementiæ alicujus, & aliud eſt participare cum aliquo in crimine criminoſo; quod non participat ſe ſubmittens miſericordiæ alicujus, qui de facili ſolet parcere ſubjectis & proſtratis. Vide etiam Megalam *in* 3.*p. inſtit. Confeſſ. lib.*4.*c.* 1. *q.*1.*n.*6. & Caſtrum Palaum *t.*6.*diſp.*3. *punct.* 13. §.2. *n.*3. Villalob. *in ſum. t.*1.*tr.*17.*diffic.*22.*n.*10. ubi ſic ait: [Quanto à los Clerigos, que ellos de ſu propria voluntad ſe ſujetan à que otros los hieran con action injurioſa, ſe ha de dezir, que ellos no eſtan deſcomulgados, como conſta de un texto, que dize eſtas palabras: *Si quis autem Clericus poſt prohibitionem hujuſmodi, ſponte ſe ſubjecerit, excommunicatur.* Donde ſupone, que no eſtà deſcomulgado: mas es ſeglar que le hiere, ſi como dize el miſmo texto Felino, Panormitano, Iuan Andres, y la Gloſſa.] Ita ille, & Doctores communiter. Sup. hoc in § not. præteritæ.

RESOL. XI.

An Prælati Regulares, & ſæculares percutientes Clericos titulo correctionis per alios incidant in cenſuram?

Et an hic alius, qui in Religione debet eſſe Monachus, poſſit eſſe unus è converſis?

Et an reſtrictio, ne fiat per laicum percuſſio, habeat locum etiam in Prælatis Clericorum ſæcularium?

Et an captura Clerici poſſit fieri per laicum authoritate Superioris Eccleſiaſtici? Ex part. 9 tr. 4. Reſol. 22.

§. 1. RESpondeo cum Gordono *in ſumma t.*2.*lib.*7. *q.* 13. §.4. *n.*38. & aliis, quòd quantum ad Religioſos attinet, de quibus agitur in cap. *Vniverſitatis, de ſent. excom.* debet Superior propria manu ſubditum verberare, niſi urgeat neceſſitas: & quando ea occurrit non debet id per laicum præſtare; ſed per Clericum, vel Monachum: alioqui, inquit Canon, tam præcipiens, quàm verberans contrahunt hanc cenſuram, ex d. cap. *Vniverſitatis.*

2. Dubitat Angelus, an hic alius poſſit eſſe unus è Converſis? Certum autem videtur, poſſe in illo neceſſitatis eventu fieri per Converſum; ſi verè Religioſus eſt, quamvis non ſit Clericus. Qui verò nec Clericus, nec Religioſus eſt, habetur hic ut laicus. Cæterùm aliud eſt de captura, que fieri poteſt per laicum authoritate Superioris Eccleſiaſtici, ut colligitur ex c. *Vt fama, de ſent. excom.* & hæc ex d. c. *Vniverſitatis*, ubi de Abbate agitur. Secundò hic ſpectat, an eadem hujus capitis reſtrictio, ne fiat, ſcilicet, per laicum percuſſio, habeat etiam locum in Prælatis Clericorum ſæcularium? In qua re illud primò certum eſt, non debere Epiſcopum ſuis manibus verberare, ex cap. *Non licet, diſt.*86. quia, ut pro ratione ibi ſubjungitur, hoc alienum eſt ab hac dignitate ſacerdotali: quamvis verba illius capitis non ſignificent contrahi gravem culpam, ſi Epiſcopus per ſe (juſtè tamen) percutiat. Quantùm verò attinet ad alios ſæcularium Clericorum Prælatos minores, videtur ab illis quoque ſervandum, quod habet d. cap. *Vniverſitatis*, nempe, ut per ſe puniant, niſi urgeat neceſſitas. Ita Navarr & quidam alij opinantur. Verùm cap. *Vniverſitatis*, id non habet; ſed nec ulla recepta, ac conſtans conſuetudo, ac proinde alij cenſent, non eſſe obligandos, ut per ſe percutiant, præſertim cùm in d c. hoc ſolùm de Religioſis exprimatur. Cæterùm altera pars capitis, nempe, ut non fiat per laicum, obligat ſanè & hos Superiores, atque etiam Epiſcopos: quia hæc capitis particula generatim profertur; & non reſtrictè ad ſolos Religioſos, ut textum illum expendenti facilè apparebit, præſertim in verbis illis: *Tam qui tales verberare præcipit.*

3. Verùm,

3. Verùm, licèt hoc ita ſit de rigore Iuris, à conſuetudine tamen introductum eſt, ut Prælati Eccleſiaſticos mediis laïcis capiant, & in vincula conjiciant, & publica flagellorum punitione afficiant, & ſi opus fuerit, torqueant, ac in triremibus puniant. Id enim bono communi neceſſarium eſt, ne delicta Eccleſiaſticorum maneant impunita: quod ſæpè contingeret, cùm rarò inveniretur Eccleſiaſticus, qui has actiones præſtare vellet. Præterquàm quòd non decet perſonam Eccleſiaſticam hujus generis punitionis executio. Et ita docet Turrianus *de cenſ. lib. 3. diſp. 29. dub. 3.* Megala *in 3. p. inſt. Confeſſ. lib. 4. c. 1. q. 3. n. 5. cum ſeq.* Coninch *de cenſ. diſp. 14 dub. 15. n. 191.* Avila *p. 2. c. 5. diſp. 3. dub. 12.* & alij penes ipſos.

4. Et tandem ad confirmationem ſupradictorum non deſeram hîc apponere verba Villalobos *in Summa t. 1. tr. 17. diffic. 22. n. 9.* ubi ſic ait: [Mas haze de advertir que el Obiſpo no tiene obligacion de açotar por ſus manos al Clerigo, como todos dizen, por un capitulo de Derecho, ni tam poco los demas Iuezes Eccleſiaſticos ſeculares, inferiores à los Obiſpos, que en ninguna parte eſtà eſſo en uſo, como nota Suarez, porque aquella forma ſolo eſtà preſcritá à los Prelados regulares, para que no aviendo neceſſidad de otra coſa, açoten por ſi miſmos à los ſubditos. Y añade mas, que los Prelados de las Religiones no eſtan obligados à eſſo con tanto rigor, que pequen mortalmente, y queden deſcomulgados, ſi hazen lo contrario, porque aquel defeto no es ſubſtancial, ſino accidental, y no es la materia grave, y favorece eſto la coſtumbre, que en nueſtra Religion de ordinario los Prelados mandan à los Vicarios, ò otros Sacerdotes hazer eſto.] Sic ille.

RESOL. XII.

An percutiens Monachum, aut Novitium titulo correctionis incidat in cenſuram, ſi in Religione adſit ſtatutum, ne Prælati cauſa correctionis percutiant Monachos?

Et quid, ſi Submagiſter corrigat contra prohibitionem Magiſtri principalis?

Et notatur Clericos ſodomitas eſſe privatos per Bullam Pij V. privilegiis Clericalibus, ſed intellige poſt declarationem criminis?

Et an ſub nomine Clericorum ſodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes crimen nefandum? Ex part. 9. tr. 4. Reſol. 41.

§. 1. RESpondet negativè Avila *de cenſur. part. 2. c. 5. diſp. 3* ubi ſic ait: [Quid, ſi Submagiſter corrigat contra prohibitionem Magiſtri principalis? Reſpondetur, quòd non incurrit cenſuram. Ita Sylv. *part. 8.* quia per hujuſmodi prohibitionem non poteſt auferri privilegium juris, quod eſt poſſe corrigere diſcipulos. Hinc infero, quòd quamvis Prælatus alicujus Religionis per ſe, vel per alium Religioſum verberet ſubditum delinquentem contra conſuetudinem, vel Conſtitutionem ſuæ Religionis, prohibentem, ac illum percutiat, non incurrit: quia non agit contra jus commune.] Ita ille.

Sup. hoc in t. 1. tr. 5. Reſ. 63 & in alio § ejus primæ annot.

2. Notandum eſt hîc obiter, Clericos ſodomitas eſſe privatos per Bullam Pij V. privilegiis clericalibus: ſed intelligi poſt declaratoriam criminis. Sed, an ſub nomine Clericorum ſodomitarum in dicta Bulla intelligantur patientes vitium nefandum, negat Leone *de cenſ. recollect. 5. num. 73.* me citato: quia hi potiùs dicuntur molles, quàm ſodomitæ, & ideò non comprehenduntur in caſu, & pœna dictæ Conſtitutionis. Quod etiam tenet intrepidè, me citato, Marchinus *de Sacram. Ordin. tr. 1. part. 8. cap. 14. n. 29.* Sed ego non adhæſi firmiter huic ſententiæ, ſicut neque modò adhæreo: ideo tu cogita.

Et pro patientibus contentis in hoc textu in tom. 1. tr. 5. Reſ. 60.

RESOL. XIII.

An Magiſtri percutientes Clericum diſcipulum per laicum incidant in cenſuram? Ex parte 9. tractatu 4. Reſol. 23.

§. 1. VIdetur prima facie hoc fieri non poſſe: quia Prælatis, & Iudicibus Eccleſiaſticis ſola captura, tortura, & publica punitio permittitur per laïcos fieri; non autem ſecreta punitio, & quæ punitum non infamat: at magiſtris ſola hæc punitio conceſſa eſt: ergo nequeunt illam mediis laïcis exercere. Sed affirmativæ ſententiæ ego adhæreo: quia ſpectato jure naturæ hæc correctio non eſt illicita: non enim poteſt ut violenta notari, *c. 1. de ſent. excomm.* At jure poſitivo ſolis Prælatis, & judicibus Eccleſiaſticis invenitur interdictum, ne Clericos, vel Religioſos corrigant mediis laïcis, cap. *Vniverſitatis, de ſentent. excomm.* Cui diſpoſitioni magna ex parte derogatum eſt in cap. *Vt fama, eodem tit.* & in cap. *Si Clericos, eodem tit. in 6.* ergo, cùm magiſtris, parentibus, propinquis non ſit prohibitum diſcipulos Clericos per laïcum punire, id abſque timore excommunicationis præſtare poterunt. Et confirmo: Magiſter laïcus poteſt Clericum in minoribus conſtitutum punire, & pater filium, & propinquus ſibi aliqualiter ſubditum: ergo poterit medio alio laïco eam punitionem præſtare; partim, quia in ea actione nulla injuria deprehenditur, argum. cap. *Si Clericos*, partim, quia ipſis magiſtris potiùs, quàm exequutoribus punitio adſcribitur, ut notatur cap. *Vt fama, de ſent. excom.* Neque obſtat, quòd Prælatis, & Iudicibus Eccleſiaſticis interdicta ſit correctio Religioſi, & Clerici ſubditi medio laico: quia, cùm ipſi Eccleſiaſticæ perſonæ ſint, decebat Eccleſiaſticos per ſe, vel per alios Eccleſiaſticos corrigere, cùm correctio adhibenda eſt, quæ à perſonis Eccleſiaſticis exerceri decenter poteſt: at magiſtri ſæpè ſunt laici, & à fortiori parentes: non eſt igitur mirum quòd ipſis facultas jure naturæ conceſſa intacta relinquatur, quæ prælati Eccleſiaſticis reſtringitur. Et hæc omnia docet Molina *diſp. 56. n. 8* Layman *lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n 9.* & Caſtrus Palaus *t. 6. diſp. 3. punct. 23. §. 3. n. 12.*

RESOL. XIV.

An percutientes Clericum titulo correctionis, incidant in cenſuram?

Et quid, ſi excedant modum, vel corrigant ex odio?

Et in textu hujus Reſolutionis explanantur diverſæ perſonæ, quæ hanc correctionem facere poſſunt ſine cenſuræ incurſione?

Et an, quando dictæ perſonæ excedunt modum percuſſionis relatæ ad correctionem, vel corrigunt ex odio, incurrant hanc cenſuram? Ex part. 9. tractatu 4. Reſol. 21.

§. 1. REſpondeo, quòd titulo correctionis licitum eſt prælato Eccleſiaſtico, & magiſtro diſcipulum Clericum, etiam in ſacris conſtitutum, vinculis alligare, & caſtigatione moderata punire, prout ratio culpæ, & qualitas perſonæ exigit; & conſuetudine receptum eſt. Sub magiſtro venit intelligendus pædagogus, & quicumque alius, qui ad honeſtum aliquid docendum, vel in officio Clericos continendos aſſumitur, ut rectè advertit Molina *diſp. 56. n. 3.* Item,

Item,is,cui ex officio incumbit pueros turbantes divinum Officium ab Eccleſia expellere. Quinimò ſenioribus Clericis conceſſum eſt leviter in minoribus Ordinibus conſtitutos punire, ſi divinum Officium turbent. Et ita docet Layman *lib. 5. tract. 5. part. 2. c.81. n.7.* Suarez *de cenſ. diſp.22.ſect.1. num.48.* Coninch. *de Sacram. diſput.14. dub.15. num.190. & ſeq.* Caſtrus Palaus *tom.6.diſp.3.punct.23. §.3.num.6.* cum aliis.

2. Verùm non deſinam hîc adnotare, quòd in jure videtur aliqua antinomia, quoad ſupradicta:nam in cap.*Vniverſitatis,de ſent.excomm.* Iudex Eccleſiaſticus, qui percuti facit Clericum per laïcum, cenſetur ſimul cum percuſſore peccare in Canonem. Vnde apparet,laïcis non eſſe permiſſum, ut doctrinæ, & inſtructionis cauſa percutiant Clericum;ſed debet fieri caſtigatio à Clerico.E contra *eod.tit. c.1.* id magiſtris ſimpliciter permittitur.Et cap.*Cum voluntate, eod.tit. §.Si qui verò.* Permittitur primò,ſenioribus Clericis, juniores vel adoleſcentes in minoribus conſtitutos,ſi turbant divinum Officium(non alia ex cauſa)leviter percutere.Secundò,idem magiſtris in ſcholares permiſſum, correctionis cauſa. Tertiò, adduntur *ibidem* hæc verba: *Quod & de his dicendum eſt,qui aliquos de familia ſua, vel propinquos inferiorum graduum ſimili modo, ut cohibeant à ſuis inſolentiis,& ſcientia,boniſque moribus informentur, duxerint corrigendos.* Et hæc quidem vera ſunt omnia,dántque cum aſſignatis conditionibus poteſtatem etiam patri,dominis, & magiſtris in ſubditos Clericos.Ad tollendam autem antinomiam aliqui explicant dict.cap. *Vniverſitatis,* prohibere laïcis illis juridicam,& publicam animadverſionem in Clericos,non verò privatam.Rectiùs tamẽ intelligitur caput illud de laïcis,quibus non eſt titulus magiſtri,parentis,aut domini conceſſus,nempe,ut in cap.*Cùm voluntate.* Addo præterea illud, cap. *Vniverſitatis,* priùs editum eſſe à Clemente III. quem pono ſediſſe 1188.illud verò cap. *Cum voluntate*, poſteà editum à Gregorio IX.qui ſedit anno 1227.& proinde habere declarationem, & extenſionem prioris legis. Quid matri, quidve propinquis conceſſum ſit,habetur in dicto cap. *Cum voluntate.* Porrò hæc de magiſtris declarant Navarr.*n.82.caſu* 14.& Angelus, *Excommunicatio,n.9.* Lege citata juris,ubi habetur, nihil obſtare in Clericis ſcholaſticis, ſive ſint minoribus, ſive ſacris Ordinibus initiati: & idem de filiis, cùm caſtigantur à patre.Et hæc omnia docet Gordonus *in Summa, tom.2.lib.7.q.13.§.4. n.37.*

3. Sed ex his dubium oritur, an quando prædicti excedunt modum percuſſionis relatæ ad correctionem incurrant hanc cenſuram?Prima opinio eſt Gloſſæ *in cap.Vniverſitatis,de ſent.excomm.* affirmantis, illos incurrere hanc cenſuram.Et probari poteſt: quia facultas ſolùm conceditur in ordine ad correctionem: ſed Gloſſa *in cap.Cum voluntate, citatum*, docet non incurrere illos hanc cenſuram. Et aliqui redigunt in concordiam has duas opiniones,ſecundùm doctrinam Sylveſtri, *Excommunicatio,6.§.6.* ut non contrahatur, quando eſt purus exceſſus, ita ut non ſit peccatum mortale. Et hanc doctrinam ſequitur Tabiena. *Excommunicatio, 3.caſu 2.* & Toletus *c.34. n.4.* & ex dictis poteſt probari utraque pars:& prior facilè intelligetur; quia ſine peccato mortali non incurritur hæc cenſura: ſecunda probatur: quia fit contra facultatem gravi modo, ita ut ſit peccatum mortale.

4. Sed quæri poteſt, quid dicendum ſit, quando prædictæ perſonæ percutiunt prætextu correctionis; ſed non ex fine corrigendi, ſed ex odio? Reſpondent Sylveſter,& Toletus *ſuprà*,incurri excommunicationem: quia facultas eſt conceſſa ad corrigendum, ex fine correctionis: & docent eſſe communem ſententiam,quam ego intelligo,ſi finis ille aliquo ſigno manifeſtetur; aliàs non poteſt Eccleſia eum actu punire. Quæ omnia docet Turrianus *de cenſ.lib.3.diſp.29. dub.2.*

RESOL. XV.

An Pater correctionis cauſa poſſit percutere filium Clericum in Sacris conſtitutum abſque metu cenſuræ?

Et quid in prædicto caſu de Clericis in inferioribus gradibus,ſive Ordinibus conſtitutis?

Et notatur hoc locum habere in avo,ſi talis filius Clericus eſt in ejus poteſtate?

Sed quid de Matre?

Et advertitur Magiſtrum ab excommunicatione immunem eſſe, ſi diſcipulum correctionis cauſa percutiat?

Ex part. 9. tract. 4.Reſ. 1.

§.1. NEgativè ex Molina, & aliis reſpondet Layman *Theolog.mor.lib.1. tract.5. par.2. cap. 5. n.8.* ubi ſic ait: [De patre majus dubium eſt, utrùm filium in ſacris conſtitutum, ſine nota excommunicationis caſtigare poſſit.Negat Gloſſ.*cap. Cum voluntate,verb.Inferiorum graduum,* quia ſacer Ordo,inquit, liberat à patria poteſtate: intellige, quod attinet ad effectum caſtigationis:nam ab aliis effectibus patriæ poteſtatis ſacer Ordo non eximit: ſed ſolùm Epiſcopalis,vel Cardinalitia dignitas,ſicuti Abbas *in cit. cap.Cum voluntate.* Angel. *verb. Excommun. 5.§.10.* Eandémque ſententiam Gloſſæ ſequitur Abbas *ibid.* Molina *tom.1.tract.2.diſp.228. in 6. eff. [illegible], & tract.3. diſput.56.* & alij apud eundem. Quia indecens eſſe videtur, Clericum, in ſacris conſtitutum à patre laïco verberari:ut proinde præſumendum non ſit,Iura huic rei patrocinari velle.Et cùm Canon,ſive Ius commune,prohibens Clerici percuſſionem, favorabile ſit Eccleſiaſtico Ordini,reſtringi non debet niſi expreſſam in Iure exceptionem reperiamus: nullibi autem expreſſum eſt, quòd pater quoſcunque filios Clericos,etiam in ſacris,abſque nota excommunicationis caſtigare poſſit; ſed ſolùm,quòd patri familias conceſſum ſit Clericos adoleſcentes,in inferioribus gradibus, ſive Ordinibus conſtitutos, qui de familia ejus,vel propinqui ſunt,diſciplinæ cauſa corrigere, cit.cap.*Cum voluntate,de ſentent.excommun.* Hucuſque Layman,cui adde Villalobos *in Summa,tom.1.tract.7. diffic.22.n.5.*

2. Sed non deſunt Doctores pro opinione affirmativa: & ideò illam tuentur S.Antoninus *3.p. tit.24. cap.1.§.2. caſu 12.* Sylveſter *ver.excomm. 6. numero 6. caſu 8.* Navarr. *c.27.n.82.* Avila *part. 2. c.5. diſput. 3. dub.13.caſu 1.* Suarez *diſp.22. ſect.1. n.49.* Ratio eorum eſt: quia pater non minorem, ſed potiùs majorem in filium poteſtatem habet, quàm magiſter in diſcipulum; atqui in cap. 1. & cap.*Ex tenore*, abſolutè,& ſine reſtrictione, ſignificatur, magiſtrum ab excommunicatione immunem eſſe,ſi diſcipulum correctionis cauſa percutiat; ergo idem de patre ſentiendum eſt erga filium. Et hanc ſententiam, præter Doctores citatos, tenet Fagundez *in Regim.Reipubl. Chriſt.tom.2.part.2.lib.1. diſp.2. §.1.num.7.* & Graffius *lib.2. deciſ.c.49. n.39.& ſeq.* Filliucius *tom.1.tract.15. c.1.quæſt.1.& 6.* Coninch. *de Sacram. diſp. 14. dub.15. num.192.* Bañez *in 2.2.quæſt.65. art.2.* Valentia *ibidem quæſt.9. punct. unico*, & noviſſimè Baunius *in Theolog.moral. tom.2. diſp. 5. tract.4. n. 3. q.3.* ubi ſic ait: [Quæritur, an pater animadvertens in Sacerdotem filium, reus ſit violatæ legis Eccleſiaſticæ de non verberando Clerico? Nequaquam; quia patri,quoad correctionem, ſui ſubſunt liberi: Sacerdos filius eſt, nec à Charactere jus ſibi prætexere ullum poteſt, vi cujus à patria poteſtate ſit liber: nam,

quis

quis credat filium hoc ipſo,quod Sacerdotio ſit inſignis ſic juris ſui fieri,ut in eum patris authoritas omnis ſit perempta? Epiſcopos quidem ſcimus, ut habetur *in Canone* 20.*diſp*.54 ſui juris eſſe: jus enim patriæ poteſtatis ſoluit epiſcopalis dignitas: filios autem,ſacrorum beneficio Ordinum,ab ea immunes eſſe non legimus:quare,ſi quid Sacerdos in vita,moribúſque,ſacra indignum perſona,quam ſuſtinet,peccaverit,à patre emendari,quamvis ſit Sacerdos, quin poſſit, non ambigit de Graff. *lib*.2. *c*.40.*n*.36.Hoc autem intellige, inquit, etiamſi in percuſſione aliquis fuerit exceſſus,cùm non poſſint verbera ſemper ſuſpendi in ſtatera.Eandem ſententiam ſequuntur Sylveſter *excommun*.6.*caſu* 8. Avila *part*.2.*c*.5. *diſp*.23.] Hucuſque Baunius, & alij penes ipſum.

3. Verùm ego,licèt hanc ſententiam affirmativam probabilem exiſtimem, probabiliorem tamen puto negativam, quam,præter Molinam,Layman,& alios, tenet Caſtrus Palaus *tom*.6.*diſp*.3.*punct*.23. *n*.8. quia, ait ille, in Canone, *Si quis ſuadente*, omnibus generaliter prohibitum eſt, violentas manus in Clericum iniicere: at nullibi conceſſum eſt patri,correctionis gratia in filium in ſacris conſtitutum manus injicere violentas: quin potiùs colligitur,id expreſsè eſſe prohibitum ex dicto cap. *Cùm voluntate*, per argumentum à contrario ſenſu; ſiquidem *ibi* conceditur patrifamiliâs punire,correctionis gratia,adoleſcentes in minoribus gradibus conſtitutos.Ergo tacitè denegatur poteſtas puniendi,cùm ſunt majoribus inſigniti.Deinde poteſtas conceſſa patrifamiliâs conceditur propinquis comparatione propinquorum,qui ſunt in minoribus gradibus conſtituti, ut conſtat ex dicto cap. *Cùm voluntate*, at propinquis non permittitur conſtitutos in ſacris percutere: ergo nec parenti eſt permittendum.Prætereà ex eo,quòd Sacerdotibus ſenioribus, aliiſque ex officio deputatis concedatur, adoleſcentes pueros in minoribus conſtitutos turbantes divinum Officum, correctionis gratia, percutere,infert communis ſententia,teſte Molina *diſp*.56. *n*.6.nullatenus permiſſum punire, ſi fuerint in ſacris conſtituti: ſed eadem reſtrictio, & limitatio pro patrefamiliâs facta eſt: ergo aſſerendum eſt,patrifamiliâs non eſſe permiſſum filios in ſacris punire. Denique ob reverentiam ſacri Ordinis non eſt permiſſum Prælatis Epiſcopo inferioribus,per alium, Clericum corrigere: & caſu,quo aliquando id neceſſarium fuerit, cavetur, ne fiat per laïcum,ſed per Clericum: quia indecens eſt,laïcum manus violentas in Clericum injicere,tametſi correctionis gratia fiat:at regulariter paterfamiliâs laïcus eſt: ergo credendum eſt, correctionem filiorum,ſaltem qui ſunt in ſacris conſtituti, ei prohibitam eſſe.

4. Nota tamen cum Leone *de cenſur. recollect*. 5. *num*. 281. noſtram ſententiam habere locum etiam in avo, ſi talis filius eſt in ejus poteſtate, ut præſuppono eſſe in poteſtate patris, nec ab ea liberari ob ſacrum Ordinem: minimè autem in aliis propinquis, ſed nec matri, cùm non habeat illum in poteſtate, & in eis major indecentiæ ratio cernitur, quàm in patre, & avo.

RESOL. XVI.

An ſi quis percutiat Clericum turpiter agentem cum filia illegitima, incidat in cenſuram?

Et quid de filia adoptiva?

Et etiam de matre, ſorore, aut uxore agitur in prædicto caſu,& non ſolum in actibus primis, ut oſculis, amplexibus,& ſimilibus,ſed etiam in colloquio ſuſpecto,& ſecreto.

Imo hoc procedit ſi Clericus turpiter infeſtet puerum pro nefanda libidine. Et par.9. tract.4.Reſ.33.

§.1. NEgativè reſpondet Hieronym. Garcias *in ſumma morali, tract*.1.*d ffic*.3.*dub*.1.*punct*.4. *n*.35.ſic aſſerens: [El quarto caſo,que eſcuſa de cenſura,aunque no de pecado,es, quando uno halla a un Clerigo *in flagranti delicto* con ſu muger, hermana, madre, ò hija legitima, ò ilegitima, uſando torpeças con ellas,y le ſacudè,ò mata incontinenti.]Ita ille.Et ita etiam docet Raguccius *tit.de excomm. q*.66. *n*.6.*in vaſe Eccleſ.diſcipl*.ubi ſic ait: [Hanc excommunicationem non incurrit, qui percuſſerit cauſa honoris, puta, Clericum turpiter inventum cum filia, ſorore, matre;vel uxore,nam in his tantùm quatuor perſonis non incurritur, *c.ſi verò de ſentent. excommun*. & procedit non ſolùm ſi Clericus,vel Monachus fuerit inventus in flagranti crimine; * ſed etiam in actibus proximis, ut oſculis, amplexibus, & ſimilibus, aut etiam in colloquio ſuſpecto,& ſecreto.Imò procedit, etiamſi Clericus turpiter infeſtet puerum pro nefáda libidine,imò procedit,ut non incurratur in percuſſione Clerici inventi cum filia,etiam illegitima.]Ita ille.

Sup.omnibus fœminis cõtentis in hac Reſ.recitãtes in Reſ. ſeq. §.1.& in Reſ 1. poſt ſeq §. 1.à lin 2 & inf.in tr.5 Reſ. 125. §. Cõfirmatur & in aliis earum annotationum.

* Sup. his in §.1.not.præteritæ, & in §. ult. in princ.

Et pro puere infeſtato pro nefanda libidine cõtento in hoc textu inf. in Reſ. 19 ex doctrina § 2 à lin. 9.& lege etiã aliam Reſ. ejus not.

2. Sed ego puto, contrarium dicendum eſſe, non ſolùm de filia illegitima,ſed etiam de adoptiva,ut rectè obſervat Coninch *de Sacram.diſp*.14.*dub*.15.*n*.196. & Turrianus *de cauſ.lib*.3.*diſp*.29.*dub*.2. ſic aſſerens: [Circa matris nomen difficultas eſt,an illius nomine comprehendantur omnes aſcendentes?Et affirmarunt aliqui,ut refert Toletus.Sed verius eſt,ſolam matrem intelligi,ſecundùm proprietatem nominis, ut Toletus,& alij non pauci dixerunt: & eodem modo nomine filiæ non intelliguntur omnes deſcendentes. Item,nomine filiæ debet intelligi ea,quæ talis eſt per naturam, & non per adoptionem, ut notavit Suarez juxta Gloſſam communiter receptam *in cit.cap*.] Itaque ex ſupradictis dicendum eſt, patrem percutientem Clericum turpiter agentem cum filia illegitima, vel adoptiva, incurrere in cenſuram Canonis.

RESOL. XVII.

An ſi quis percutiat Clericum turpiter agentem cum ſua ſponſa de futuro, incidat in cenſuram?

Et in §.1.hujus Reſ.*apponuntur omnes perſonæ,cum quibus ſi Clericus turpiter ageret,& percuſſus fuerit, percutiens non incidit in excommunicationem; & non ſolum ſi turpiter in actu fornicationis inveniatur Clericus,ſed etiamſi inveniatur vacans amplexibus,oſculis, aliiſque tactibus turpibus, quinimo in loco ſuſpecto.*

Et quid,ſi in loco honeſto Clericum loquentem cum uxore, &c.poſt trinam monitionem reperit maritus domi cum uxore ſolum loquentem ſi eum per 24.*horas captivum detineat, aut verberet?*

Et in dictis caſibus adductis in corpore hujus Reſolutionis, an percuſſio incontinenti præſtanda ſit?

Et an Patri,filio, fratri,marito, &c. volenti interficere Clericum in flagranti repertum,liceat alicui abſque incurſione excommunicationis, quando alia via non poteſt illum avertere,conſulere percuſſionem tantum, vel mutilationem?

Et notatur ſupradictos non poſſe per alios percutere Clericum turpiter agentem cum uxore,filia,ſorore, &c.& in tali caſu tam mandans, quam percutiens mandatarius incurreret excommunicationem. Ex part.9.tr.4 Reſ.32.

§.1. SVpponendum eſt,quòd Ius canonicum,ob difficultatem,quam agnoſcit, temperandi dolorem, cohibendíque impetum vindictæ in eo, qui videt ſuam uxoré,matrem, ſororem, aut filiam turpiter pollui

Sup.omnibus perſonis cõtentis in hoc §. excepta ſponſa de præſenti in

ſ. præteri- per tot. & Reſ. ſeq à n.2. &c.

pollui ab aliquo Clerico, excuſat ab hac excommunicatione percuſſorem illius, uti habetur *cap. Si verò de ſent. excommun.* Nam eſto in percuſſione lethale peccatum committatur, adhuc Ius canonicum, tum in deteſtationem illius criminis, tum ob difficultatem temperandi dolorem ex injuria accepta cohibendique vindictam, noluit percuſſorem excommunicatione punire, ut tradit Gloſſa *in diſt. c. Si vero, verb. Turpiter.* Cenſetur autem turpiter Eccleſiaſticus agere, non ſolùm ſi in actu fornicationis inveniatur; ſed etiam, ſi inveniatur vacans amplexibus, oſculis, aliiſque tactibus turpibus, quinimò in loco ſuſpecto, ita ut ex circumſtantiis meritò coniici poſſit turpitudo. Perſonæ verò, quibuſcū Eccleſiaſticus turpiter agere inveniendus eſt, ſunt uxor, mater, ſoror, aut filia percutientis. Neque ad alias perſonas propinquas, conſanguineas, aut affines extendenda permiſſio eſt. Nā, cùm hæc exceptio odioſa ſit ſtatui clericali, reſtringátque privilegium Clericis conceſſum, non eſt ultra perſonas expreſſas extendenda. Tametſi Innocent. *in dicto c. Si verò in fine*, ad neptem, & aviam privilegiū extendat. Nomine verò matris, filiæ, ſororis venit, quæ ſic propriè eſt, non autem quæ ſolùm per appellationem: quare filia, aut uxor adoptiva ſub nomine filiæ, & ſororis in hoc Decreto correctorio non continetur, benè tamen illegitima, quæ propriè filia, & ſoror eſt. Et tandem nomine uxoris intelligitur etiam ſpoſa de præſenti, cum qua matrimonium jam eſt initum, quamvis nondum ſit conſummatum: & ideo percutiens Clericum turpiter inventum cum ſua ſponſa de præſenti, non incidit in hunc Canonem.

Sup. his in ...ſ. 1. not. præteritæ ... 1. & in §. ... hujus ...ſ. in prin. ... in Reſ. ſeq. ... 1. ad lin. 8. ... §. Sed ad ...ed. verſ. ...ide.

... pro nepte, ... avia con... ntis in hoc ... ctu in Reſ. ... §. Sed ... o propè ... em, verſ. ... inde.

2. His ſuppoſitis; difficultas eſt circa ſponſam de futuro. Et affirmativè reſpondent Sanch. *lib. 1. diſp. 1. n. 6.* Molina *tr. 2. diſp. 55. n. 5.* Layman *lib. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 8.* Coninch *de Sacr. diſ. 14. dub. 15. n. 196.* Turrian. *de cenſ. lib. 4. diſp. 29. dub. 2.* & alij, aſſerētes in noſtro caſu nomine uxoris non comprehendi ſponſam de futuro, ita ut ſponſus percutiens Clericum turpiter cū ipſa agētē, incidat in cenſurā Canonis. Et ita, præter Doctores citatos, hanc ſententiā tenet Rodriq. *in Sum. to. 1. c. 144. n. 18.* ubi ſic ait: [Y ſi le halla fornicando con ſu eſpoſa de futuro, y le mata, ſolo el Pontifice le puede abſoluer como lo tiene una Gloſſa, comunmētè aprovada ſegū Vivaldo. Ni obſta, que el, que mata al Clerigo, que halla con ſu hermana, no queda deſcomulgado, porque ſi eſte argumēto fuera de alguna fuerça, no quedara deſcomulgado el dicho deſpoſado de futuro, lo qual todos niegā, y lo niega tabiē Covarruvias, que tiene cōtra nueſtra cōcluſion, ni es baſtante la gran pena, que recibe eſte deſpoſado, para que le libremos de acudir al Papa, pues el Derecho no le libra en eſte caſo, y con dexar à ſu deſpoſada ſatisfaze con mucha honra, dexādo à ella por mala, y al Clerigo por vellaco.] Ita ille.

...p. hoc in ...ſ. not. præ... itæ in eo... §. & verſ. ... in tom. 2. ... ſ. Reſ. 43. ... viter, & ... itanter in ... 2. propè ... à verſ. ... o ſi ſpon... ſ.

3. Sed, his non obſtantibus, Madius *in tr. de ſacris Ordinibus, c. 17. n. 12.* & Covar. *de ſponſ. par. 1. c. 1. n. 11. ad fin.* nomine uxoris intelligunt etiam ſponsā de futuro, & ex conſequenti excuſari, ſi fornicantē cum ſponſa de futuro Clericū percutiat. Et hanc ſententia probabilem eſſe putat Fragoſ. *de Rep. Chr. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. n. 36.* Sed ego non recederem à prima ſententia.

...p. hoc in ... ſeq. §. 1. ... e mediū ... ſ. Porro.

4. Verùm difficultas eſt, an in dictis caſibus percuſſio incontinenti præſtanda ſit? Alicui namq; probabile videtur, excommunicationi non ſubiici percuſſionem, tametſi longo tempore poſt delictum contingat; quia reſtrictio illa, quod percuſſio incōtinēti fiat, apponitur in clauſula antecedenti, ubi ſermo eſt de defēſione propria. Ergò tacitè indicatur huic clauſulæ nō eſſe neceſſariò accommodandam. Præterea hæc percuſſio non eſt, quæ excuſatur ob titulum defenſionis, ſed ob difficultatem gravem temperandi triſtitiam, & dolorem ea injuria conceptum, cohibendique vindictæ impetum. At hæc difficultas, etiam trāſacto actu, ſubſiſtit; quippè perſeverat injuria illata, & honor læſus. Sed omnino contrarium dicendum eſt, videlicet, percuſſionem in ſupradictis caſibus excuſari, ſi fiat incontinenti, & nō ex intervallo. Ita Doctores citati.

5. Sed hîc obiter quæro, an patri, filio, fratri, vel marito jam volenti interficere Clericum, *ut ſupra*, in flagranti repertum, liceat alicui abſque incurſu excommunicationis, quando alia via non poteſt illum avertere ab hac intentione interficiendi dictum Clericū, conſulere percuſſionem tantùm, vel mutilationem? Et reſpondeo affirmativè: quia ex communi opinione Doctorum licet abſq; aliqua culpa conſulere minus malum, quod ſit pars formaliter, vel virtualiter contēta in malo majori, quod quis jam paratus erat perpetrare, nec alia via ab ipſo, ut dixi, adduci potuit: ſed vulnus, percuſſio, ac mutilatio eſt pars contenta in homicidio: ergo. Et ita hanc ſententiam, me citato, tenet Leone *de cenſ. recoll. 5. n. 339.* aſſerens, in tali caſu conſulentem non incurrere cēſuram noſtri Canonis.

Sup hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 75. recitanter in §. ult. & inf. in tr. 6. Reſ. 46 ſignanter ad med. à verſ. Et licet, & lege etiam doctrinam reſolution. & §§. ejus not.

6. Nota etiam cum dicto Leone, ſupradictos in tali caſu non poſſe per alios percutere Clericum inventū turpiter agentem cum uxore, filia, ſorore, &c. & in tali caſu tam mandans quàm mandatarius incurreret in cenſuram: quia Eccleſia præſupponit, dictum dolorē, & paſſionem dictas perſonas non poſſe temperare, & quòd ideò percutiant: quæ omnia ceſſant, quando intervenit tempus mandandi, & exequendi; & ceſſante cauſa, ut eſt regula vulgata, ceſſat effectus.

Quoad hoc lege §. ult. Reſ. ſeq.

7. Et tandem nota, quòd dicitur turpiter agere cum matre, uxore, filia, vel ſorore, etiam eū qui amplexatur dictas perſonas, aut ſimiles actus cū iis exercet; imò, ut verberans excuſetur, ſufficit, quòd reperiat ſolùm cum ſola, loco & tempore meritò ſuſpectis, ut cū aliis docet Nav. *c. 27. n. 84.* Quæ vera ſunt, etſi maritus, ſciens vēturum Clericū clam ſe domi abſcondat, ut ita repertū verberet modò abſit dolus qualis eſſet, ſi curaſſet eum ad dictas perſonas clam adeundas invitari. Addit cū aliis Nav. maritum etiam excuſari; qui poſt trinam prohibitionē reperiret domi, etiam in honeſto loco, cū uxore ſolùm loquētem, ſi eum per vigintiquatuor horas captivum detineat, ut tradat ſuo Prælato: docet tamen incurſurum excōmunicationem, ſi talem verberaret: ſed non ſatis conſequenter: quia in *c. ſi vero, cit.* non magis cōceditur detētio, quàm verberatio. Quare Sylveſt. *verb. Excom. 6. n. 6. §. Decimò*, concedit etiam excuſari eum, qui talem Clericum verberat, quia *leg. ſi quis ei C. ad legem Iuliam de adulteriis* conceditur marito ita repertū perimere, eò quòd præſumatur turpia tractare in c. autē. *Si verò*, videntur omnes dici turpiter agere, qui in ſimilibus caſibus in jure civili permittuntur occidi: quare hanc ſententiam non improbabilem putat Suar. *diſp. 22 ſect. 1. n. 37* quæ omnia docet etiam Coninch *de Sacr. diſp. 14. dub. 15. n. 196.*

Sup. his ſup. in §. 1. hujus Reſ. ad med. & in alio §. eius not. & in Reſ. ſeq. §. 1. ad lin. 8. & §. Sed ego ad med. verſ. Vnde.

RESOL. XVIII.

An incurrat cenſuram maritus, ſi data opera ſe abſcondat, ut clericum adulterum inveniat cum uxore, & illum occidat, aut percutiat?

Et notatur, quod non ob actum copulæ carnalis tantum, ſed etiam ob amplexus, oſcula, & alia hujuſmodi ſigna propinqua operis nefandi expleti, vel explendi cum uxore, matre, ſorore, vel propria filia, &c. percutere Clericum poſſit ſine crimine, & excommunicatione.

Imo, ſatis eſſe, ut ſolus cum ſola reperiatur in loco ſuſpecto, accedentibus aliis circūſtantiis, ſuſpicioneq; moventibus.

Et an hoc extendendum ſit ad ſponſam de futuro, aviam, aut neptem?

Etiamq; advertitur, quod ſi maritus procuraverit, ut Clericus vocetur ab uxore ad illam turpem actionem, & ſic eum percuteret, incurret uterque, ſcilicet tam uxor, quam maritus, excommunicationem.

Et tandem quæritur, an adjuvantes, ſeu aſſociantes ſupradictum Patrem filium, fratrem vel maritum in prædicta percuſſione incidant in excommunicationem? Ex part. 9. tract. 4. Ref. 2.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Layman *Theolog. mor. lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 5. n. 8.* ubi ſic aſſerit: [Qui in Clericum cum uxore, matre, ſorore, vel propria filia turpiter inventum, manus violentas incontinenti injecerit, licèt peccet, Canonis tamen excommunicationem non incurrit, cap. *Si verò* 1 quia juſtum talem dolorem compeſcere difficillimum eſt, ait Gloſſ. *ibid. verb. Turpiter.* Turpiter autem inventus dicitur, qui actum quencunque impudicum cum ejuſmodi perſona exercet: imò ſatis eſſe, ut ſolus cum ſola reperiatur in loco ſuſpecto, accedentibus etiam aliis circunſtantiis ſuſpicionem moventibus docet Sylveſter *verb. Excommun. 6. n. 5. caſu* 10. Navar. *c. 27. n. 84.* Suarez *diſp. 22. ſect. 1. n. 37.* Ægidius *n. 196* Porrò excuſatio ab excommunicationis cenſura locum non habet, ſi maritus adulterum non mox, ut in crimine deprehenſus eſt; ſed interjecto temporis intervallo, quo dolor juſtus ſedari potuerit, occidat: item, ſi data opera in loco occulto ſe abſconderat, ut deprehenſum occidere poſſet. Ita Layman, cui adde Leonem *de cenſur. recollect. 5. n. 324.* Chartarium *in deciſ. Archiep. Mediol. 3. n. 5.* & Megalam *in 3. part. Inſtit. Confeſſ. lib. 4. c. 1. q. 3. n. 27.* quia Iura loquuntur de turpiter invento, & ſic in caſu, quo ex impetu dolorem compeſcere non poteſt: ſed in caſu noſtro non percutit ſubito dolore commotus, ſed præcedente maturo judicio; nec Clericus dici poteſt inventus, ſed expectatus. Et ita præter Doctores citatos tenet Rodriquez *in ſumma, tom 1 cap. 144. n. 18.* ubi ſic ait: [Aunque el que mata al Clerigo hallandole fornicando con ſu muger, no eſtà ſegun derecho, obligado à pedir abſolucion al Summo Pontifice de la deſcomunion, però ſi el marido ſe eſconde en ſu caſa, para que ignorando eſto ſu muger, venga el Clerigo; y hallandole con ella, le mate, incurre en eſta cenſura; porque en eſte caſo no mata con impeto ſubito, cauſado de dolor, que ſuelen concebir los maridos en eſte caſo: mas precediendo juyzio maduro. [Ita ille.

Sup conteris in his verſ. uſque annot. ſeq. ſup. in Ref. 16. §. 1. & in Ref. 17. §. etiã 1. &c.

Sup. hoc in Ref 2. not. præteritæ ſignáter §. ult. & in aliis ejus not.

Sup. hoc in Ref. præterita §. Verum.

2. Sed ego negativæ ſententiæ adhæreo caſu, quo abſit dolus: quia ea ſecreta obſervatio, & occulta expectatio delinquentis, neque occaſio eſt, ut ipſe delinquat, neque impedit, quin turpiter agentem invenias, etſi invenias quæſitum, & expectatum. Et ita docet Avila *part. 2. c. 5. diſp. 3. dub. 13. caſu* 16. Coninch *de Sacram. diſp. 14. dub. 15. n. 196* & alij; ſecus verò eſſet, ſi per dolum, vel fraudem delinquentem adduceres, ut in delicto deprehenſum percuteres; quia eo caſu non effugies cenſuram: ſicuti pluribus firmat Sayrus *lib 3. Theſauri, c. 17. n. 23. in fine.* Coninch, Avila *ubi ſuprà.* Neque enim æquum eſt, ut Eccleſia deceptionibus iniquis faveat. Præterquam quòd in eo eventu non percutis turpiter inventum; ſed quæſitũ, & doloſè adductum. Et ideò noſtram ſententiam cum limitatione adductam, præter Doctores citatos, tenet noviſſimè Fagundez *in Regim. Reip. Chriſt. tom. 1. part. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. n. 35.* & Garcias *in Summa mor. tract. 1. difficult. 3. dub. 1. punct. 4. n. 75.* ubi ſic ait: [Solo ay aqui una difficultad, y es, quando ſe eſconde el marido, ò haze llamar al Clerigo para cogerle *in flagranti delicto*; en cuyo caſo convienen los Autores, que ſi interviene concierto entre la muger, y el marido, para coger al Clerigo adultero con engaño, y traycion, que quedarà eſcomulgado, ſi le mata, o hiere; pero que ſi no ay concierto, ſino que ſolo lo haze el marido por ſaber la verdad, y ſe halla ſer aſſi, hallandoſe en el caſo, que no incurrirà hiriendolo, ò matandolo.] Vide etiam Baunium *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 5 tract. 5. q. 3.* qui etiam optimè notat, quòd non ob actũ copulæ carnalis tantùm, ſed etiam ob amplexus, oſcula, & alia hujuſmodi generis ſigna propinqua operis nefarij expleti, vel explendi cum uxore, matre, &c. percuti Clericum poſſe ſine crimine, & excommunicatione: quia his rebus operã dare, eſt turpiter, ac fœdè facere. Deinde, matris, uxoris, & filiæ nomina, proprie ſumenda eſſe, nec extendenda ad ſponſam de futuro, aviam, aut neptem: quia non ſunt extendendæ pœna ultra id, quod verba legis ſonãt: præſens eſt pœnalis, avia mater non eſt, nec ſponſa de futuro uxor ergo, &c. Nota tamen, quòd ſi maritus procuraverit, ut Clericus vocaretur ab uxore ad illam turpem actionem, & ſic eum percuteret; incurret uterq; ſcilicet, tam uxor, quàm maritus, excõmunicationem: quia ſunt in dolo, cùm procuraverit, ut vocaretur ad turpitudinẽ. Ita Angel. *Excom. 5. n. 10.* Cajetan. *verb. Excom. c. 10.* Sayrus *de cenſ. lib 3. c. 27. n. 23.* Bellettus *part. 1. diſquiſ. Cler. pag. 181.* & Layman *lib. 1. tract. 5. part. 2. c. 5. n. 8.*

Sup. hoc notató ſup. in Ref 16. §. 1 propè finem & in Ref. 17 §. 1. ad med & § ult. & hic ſup. ad lin. 8. §. 1. hujus Ref. Et pro avia & nepte cõtentis in hoc textu in Ref præterita § 1 propè finem verſ. Tamen & pro ſpõſa de futuro ibi dem, à § 2. & ſeq. &c.

3 Sed quæro, an adjuvantes, ſeu aſſociantes dictum patrem, filium, fratrem, vel maritum, in tali percuſſione incidant in excommunicationem? Ratio dubitãdi eſt: quia tales aſſociantes dicũtur auxiliatores percuſſoris Clericorum, qui incurrunt eandam excõmunicationem, quam incurrit percuſſor. Et negativè reſpõdet Leone *de cenſ. recollect. 5. n. 341. & ſeq.* cum Molina *diſp. 99. n. 17.* quoniam eo ipſo, quod jura patri, & marito, (ſupple, filio, & fratri,) concedunt interficere adulteros aliquos illis cenſetur concedere aliorum cooperationem ad eam exequutionem: quam doctrinam ampliat, ſive dicti cooperatores accedãt juſſi, vel rogati, aut mercede conducti, ſive etiam quòd ipſimet ad id ſe obtulerint gratis. Favet, quod communiter docent Doctores, loquendo de eo, qui habet jus defenſionis contra aggreſſorem, vel raptorem, mutilandi, vel occidendi, prout cõſtat habere dictũ jus perſonas *ſup.* enumeratas aggreſſas in honore, quòd, ſcilicet, aliis quoque licitum ſit vim paſſo aſſiſtere, & auxilium ferre.

Quoad hoc in Ref. præterita lege §. Nota etiam

RESOL. XIX.

An mulier, Nobilis, quæ fuſte, vel alapa percuſſit, Clericum ad venerem ſollicitantem, inciderit in cenſuram? Et quid ſi Clericus eã verbis tãtũ tẽtaret, vel aggrederetur. Item dicendum eſt in prædicto caſu de puero ſollicitato à Clero cum peccato nefando. Ex p. 9. tract. 4. Ref. 38.

§. 1. REſpõdeo, quod excuſatur ab excommunicatione hujus Canonis mulier impetita à Clerico de turpitudine, illum percutiens zelo caſtitatis, quamvis, aliquis exceſſus reperiretur. Non tamen poterit illum percutere ſi Clericus eam verbis dũtaxat tẽtaret, vel aggrederetur: nam tunc ſufficit illũ verbis repellere, niſi moleſtus vehemẽter ſit, & importunus; ita ut ab eo aliter nequeat expedire ſe quam fuſte, aut verberibus. Suar. *de cenſ. diſt 22. ſect 1. n. 33.* Coninch. *de cenſ. tom. 2. diſp. 14. dub. 15. n. 194.* & Avila *p. 2. c. 5. diſp. 3. dub. 13. caſu. 18.* poſt plures quos ibi refert, ac ſequitur, quibus accedit Sayrus *de cenſ. lib. 3. c. 27. n. 24.* cum aliis dicentibus, id eſſe licitum fœminæ quando aliter eum repellere non poſſet; nempe, quia nec fugere potuit, nec clamare licuit, aut exiſtimabat infamiã eſſe clamare. Favet Cajet. *verb. Excom. c. 10. § nota ſexto verſ. Secundus* in quo eventu licitè poteſt Clericum percutere, ut expreſsè docẽt Philiarchus *lib. 3. de offic. Sacerd. c. 33. notab. 3. caſu 15.* & Angles *in Floribus in q. de excom. art. 5. diſp. 4.* Dicendum eſt itaque, mulierem non incidere in cenſuram, quando percutit Clericum tentantẽ de turpitudine, dũmodo tẽtatio fiat facto eo non ſolo verbo; quia tunc ſolùm liceret verbalis defẽſio. Quòd ſi Clericus eſſet nimiùm moleſtus verbis, & fœmina

Sup. cõtenta in hoc & ſeqq. §§. pro duabus primis diffic. tituli hujus Ref. inf. in Ref. 22. §. 2 paulò pòſt initiũ curſus in verſ. Ex his infertur

fœmina non poſſet ſe defendere verbis, non incurreret. Vide Avilam *de cenſ. part. 2. cap. 5. diſp. 3. dub. 13. caſu 18.*

2. Unde ex his apparet reſponſio ad caſum propoſitum, ad quem reſpondet ex Navarro affirmativè Pater Leone *de cenſ. recoll. 5. n.* 314. & dicit, incurriſſe in cenſuram quandam Monialem nobilem, ex eo, quia cuidam Eccleſiaſtico ſibi laſcivum verbum dicenti alapam impegit: nam, licèt mulier, vel maſculus excommunicationem non incurrat, ſi Clericum, pudicitiam ipſo facto tentantem, percutiat; ſecùs tamen eſſe, ſi eam Clericus ſolis verbis aggrediatur, quia tunc ſufficit illum verbis repellere, niſi ita valdè moleſtus ſit ut mulier, vel puer, aliter ſe ab eo liberare non poſſit, quàm fuſte, aut verbere. Vide etiam, præter Doctores citatos, Coninch *de Sacr. diſp.* 14. *dub.* 15. *n.* 194. Molinam *diſp.* 55. *n.* 41. & Layman *lib.* 3. *tr.* 3. *p.* 3. *c.* 3. *n.* 33. & Baunium *in Theol. mor. t. 2. diſp. 5. tr. 4. q. 5.* ubi ſic ait: [Patet ſecundò, licere fœminæ de ſtupro ſollicitatæ à Clerico, eum à ſe pugnis, & verberibus ſine metu cenſuræ abigere: non autem ſi prece tantum ac verbis: nam tunc verbis ſimiliter repelli poteſt: ſi tamen excuti, ac dimoveri à propoſito aliter quam fuſte, aut verbere non poſſet, abhibere utrumque foret ſine crimine, metúque pœnæ.] Ita ille.

3. Verùm ad confirmationem ſupradictorum non deſeram hîc apponere ea, quæ docet eruditus Iuriſconſultus Franciſcus de Cuença *in Pent. de ſui defenſione, lib. 3. q. 3 n. 51. & ſeqq.* ubi ſic ait: [In caſu defenſionis pudicitiæ, & caſtitatis, ob cujus tutamen non tantũ vir, verùm & fœmina, jure aggreſſorem violare tentantem perimere poſſunt; eſt Doctorum communis ſententia, ut tradit Leſſius *de juſt. & jure. lib. 2. c. 9. dub.* 12. *n.* 76. ubi ex Cicerone *in Orat. pro Milone*, refert, quòd adoleſcens, qui Tribunum occiderat volentem vim inferre ejus pudicitiæ, à Mario exercitus Imperatore, abſolutus fuit. Cujus factum narratur à Val. Maximo *lib. 6. c. 1. de pudicitia, verſ.* 12. in hæc verba. Hoc movit C. Marium Imperatorem, tum, cùm C. Lucium ſororis ſuæ filium Tribunũ militum, à C. Plotio manipulario milite jure cæſum pronunciavit, quia eum de ſtupro conpellare auſus fuerat. Similiter ex Ferrerio *in ſuo tr. de re militari, fol.* 155. *n.* 67. quem ſequitur Anton. Scap. *in tr. juris non ſcripti, lib. 5. c.* 143. *n.* 12. refert Baiard. ad Clarum *in §. Sodom. n.* 15. famulum quendam piſtoris liberatum eſſe, non obſtante, quod tentantẽ hujuſmodi nefarium perpetrare, interemit. Et ipſo Baiardo Iudice exiſtente, tradit impunitum reliquiſſe puerum, qui cum gladiolo quodam, pædagogo ſuo eum tentanti, veneream totam amputavit partem. Nec enim mulier, etiam contra Clericum ſic caſtitatem ſuam defendendo, in Canonem, *Si quis ſuadente Diabolo*, incidit, Carolus de Graſſis *tr. de effect. Cleric. effect. 9. n.* 310. Nec hujuſmodi utentes defenſione peccant etiam violare conantẽ occidendo, Sylv. *in Sum. verb. homic.* 1. *n.* 9. dum ſe defendere non poſſent fugiendo, vociferando, vel alio modo. Ita ex D. Anton 2. *p. tit.* 7. *c.* 8. §. 2. Aſpylcueta Navarro *in Manuali, c. 15. n. 5. verſ. Tertio* Nec vir irregularitatem incurrit: ſic Coninch *d. tit. de irreg. diſp. 1. dub. 9. n* 89. ex Suar. *diſp. 46. ſect. 2.* cum aliis. Iuſta ſiquidẽ cauſa eſt defenſionis, & offẽſionis, etiam ſeveræ caſtitatis, atq; pudicitiæ tutamen: cùm nullo majori virtutum culmine, nullo ornatu, decore nullo Reſpublica quælibet mirificè niteſcere valeat.] Huc uſque Cuença *loco cit.*

p. hoc ſup. §. 1. hujus ſ. & in ſ. 16. § 1. ſim in fin. in t. 8. tr. Reſ 20. in . verſ. De qui ſe in re

4. Verùm his non obſtantibus, ad caſum *in tit. Reſolutionis* impoſitum negativè reſpondet Rodr. *in Sum. t. 1. c. 149 n. 19.* ubi ſic ait: [Quando un Clerigo ſolicita à una muger muy honeſta, y de buena fama con Palabras laſcivas, no incurre ella en deſcomunion, dandole de ſchapinazos, porque licito es ſegun Boëtio defenderſe uno de la injuria, que de palabra le hazen dando de palos al que le injurio con ella, y aunque es licito la defenſion moderada, la qual moderacion regularmente acontece, quando uno con palos ſe defiende de otros palos, y con palabras ſe defiende de otras palabras, como lo dize el miſmo Boëtio, però puede aver caſo con tales circumſtancias que ne ſe juzgue por acto deſordenado, y ſin moderacion quando uno injuriado con palabras ſe defiende con palos, como lo dize Folerio, y no ſe puede negar, que con ſemejantes palabras ſe hizo gran injuria à la dicha muger de buena fama, y noble, pues el que ſe las dixo, la tuvo por liviana, y no ſe las oſara dezir, ſino la tuviera por tal, por lo qual ſiendo honeſtiſſima recibiria notable coraje, y mas el dar de ſchapinazos, tengo por cierto, que ſeria un primer movimiento fundado en ſu gran honeſtidad, y en el mal juyzio, que contra ella ſe tuvo, por lo qual no la oſaria yo condenar por deſcomulgada, aunque Navar. *c. 27. n. 85. notab.* la condena por tal.] Ita ille. Et hæc opinio eſt valdè notanda, licèt contraria ſit communis, ut viſum eſt.

RESOL. XX.

An percutiens Clericum, qui poſt inflictum fuſtem, vel alapam fugit, incidat in cenſuram?

Et an ſit licitum ob honoris jacturam perſequi fugientem, qui percuſſit aliquem fuſte, v.g. & illum tantum percutere quantum ad ſui honoris defenſionem opus ſit? Ex part. 9. tr. 4. Reſ. 25.

§. 1. RESolutio hujus quæſtionis pendet ex illa, an ſit licitum ob honoris jacturam perſequi fugientem, qui percuſſit aliquem fuſte, v.g. & illum tantum percutere quantum ad ſui honoris defenſionem opus ſit? Et ad hoc dubium ſic reſpondet Magiſter Serra *in 2. 2. D. Th. t. 2. q 67. art. 7. dub* 1. Poſtquam qui percuſſus eſt pugno, aut fuſte, vel gladio, dicit Victoria *relect. de jure belli, n.* 5. credo quòd per injuriam percuſſus poſſit ſtatim repercutere, etiãſi invaſor non deberet ultrà progredi. Sed ad vitandam ignominiam, & dedecus poſſet, qui colaphum, e.g. accepit, gladio ſtatim repercutere, non ad ſumendam vindictam, ſed ad vitandam infamiam. Quod alij extendũt aſſerentes, poſſe etiam fugientem inſequi, & percutere, non ſecùs ac latronem fugientem cum re mea ſequi poſſum, & percutere, ut eam relinquat, vel reddat, ſi aliter nequit recuperari. Qui enim illata gravi ignominia fugit, honorẽ meum quodãmodo ſecum defert, cùm poſſit illũ mihi reſtituere, offerendo ſatisfactionem: ergo poſſum illum percutere, ut honorem meum reſtituat, vel ſaltẽ, ut eum ſic recuperem. Bañez hic *dub.* 3. docet, id nullatenus eſſe licitum: nam habet rationẽ vindictæ, reſpectu præteritæ injuriæ, & eſt contra illud 1. Petri 3. v. 9. *Non reddentes malum pro malo, nec maledictũ pro maledicto.* Et quamvis honor ſecundùm leges Diaboli recuperetur; recuperatur tamen per vindictam, quod eſt illicitum. Addit, non eſſe eandem rationẽ de latrone fugiente: quia latro adhuc eſt in exercitio capiẽdi aliena, dum non eſt jam in loco quieto retinẽs rem alienã. At verò, qui ſemel percuſſit, jam læſit honorẽ meum, neq; portat ſecum quicquã meum, quod ego poſſim eripere de manibus ejus: ſicut ſi quis abſcindat manum meam non poſſum ego abſcindere manum ejus. Leſſius *lib. 2. c. 9. dub. 12. n.* 80. ſententiam Victoriæ cum extenſione prædicta, ait, eſſe quidem ſpeculativè probabilem; tamen in praxi non eſſe facilè permittendã ob periculum odij, vindictæ, & exceſſus, pugnarum etiã, & cædium. Mihi utraque ſententia, tam, ſcilicet, Victoriæ, quàm Bañez, videtur probabilis; quamvis ſententia Victoriæ non ſit publicè prædicanda, ſed ſolùm ea uti debeamus poſt factum ad pacandas conſcientias.] Hucuſque Serra, cujus ſententiæ libenter adhæreo

Sup. doctrina contenta in textu hujus Reſ. in t. 8. tr. 5. Reſ 7. 8 & 9.

Alibi in Reſolutionibus not. præteritæ.

2. Et quidem ſententiam Victoriæ etiam cum extenſione docet Navarrus, & alij, quos *alibi* citavi, quibus nunc addo Franciſcum Cuençam *in Pentateuch. de ſui defenſione, lib.4.q 2.n.13.& lib.3.q.2.n.10. & q. 3.n.47.* Pegueram *in deciſionibus criminalibus Cathaloniæ, tom.1. deciſ.78. n.23.* & hanc ſententiam ſpeculativè eſſe probabilem docet Dicaſtillus *de juſt. lib.2. tr.1. diſp.10. dub.7. n.74.* unde, ſuppoſita probabilitate hujus ſententiæ, in tali caſu percutientem Clericum non incurrere in cenſuram docet Leone *de cenſ. recollect.5. n. 367.*

RESOL. XXI.

An percutiens, vel occidens Clericum aggreſſorem, ſi poſſit fugere, incidat in cenſuram?

Et an hoc intelligatur tam de viro Nobili, quam de viro infimæ notæ, vel de Clerico aut Monacho?

Et an ſi aliquis extraneus, vel propinquus conſulat Patri, filio, fratri, vel marito occiſionem Clerici in flagranti reperiendi, vel injuſtè invadentis, an ſequuto homicidio in perſonam ipſius Clerici, talis conſulens incidat in excommunicationem?

Et docetur virum Nobilem, etiamſi poſſit fugere, poſſe occidere invaſorem abſque metu irregularitatis, etiam ſi præceſſerit culpa ex parte ejus, ut invaderetur? Ex p.5. tr.4. Reſ.26.

§.1. Reſpondendum videtur cum diſtinctione: nã, vel aggreſſus eſt vir nobilis, cui ignominioſa eſſet fuga, & tunc non tenetur fugere, ſed occidendo Clericum cum moderamine inculpatæ tutelæ non incideret in cenſuram: ſecùs autem dicendum videtur, ſi ſit vir infimæ notæ. Sed hanc diſtinctionem non eſſe admittẽdam, ſed omnes tam nobiles, quàm viles poſſe aggreſſorem occidere docet noviſſimè Franc. Cuença *in Pentateuch. de ſui defenſione, lib.3.q.2.n.15.& ſeq.* ubi ſic ait: [Ego dicerem, quòd etiamſi aliter ſe ſalvare poſſet defenſor, & aggreſſorem occidat; non peccaſſe in exceſſu moderaminis inculpatæ tutelæ videatur: nec eſt, quòd multi fugiendo, ſe ſalvare poſſunt, etiãſi ſine periculo fugere poſſint; nam quoad hominũ petulantias non ſuſtinendas, & quoad animi, & proprij valoris æſtimationem, omnes æquales creduntur, tanquam illud à natura habentes. Iura enim non diſtinguunt nec vim fugiendam, ſed repellendam dicunt. Et quia *tueri*, verbum, defendendi ſignificationem habet, non fugiendi, ſic Oſual. Illygerus ad Donel. *lib.17.c.2. lit.K, ad finẽ.* Fugere enim, ultra quod periculoſum frequentius eſt, & ſemper animoſiorem reddit adverſariũ; dedecus, & ignominia judicatur.] Ita ille, cui adde Georgium Obrechtum, *de defenſ. neceſſaria, c.10.n.11.* cujus verba alibi per extenſũ adduxi, & alios, rejicientes ſupradictam diſtinctionẽ, & aſſerentes ſimpliciter, & abſolutè omnes ad fugam non teneri, ſed poſſe invaſorẽ occidere cum moderamine. Et ita ex Theologis loquens de percuſſione, tenet hanc ſententiam Pater Bordon. *in conſil. Regul. t.1. reſ.28.n.31.* ubi ſic ait: [Fuga non eſt in præcepto ad evitandum excommunicationem, ſed tantùm irregularitatẽ.] Et Gloſ. *ver. Interimeretur, c. Suſcepimus, 10. de homicidio*, habet locũ præcisè in materia irregularitatis, de qua *ibi* ſolùm ſermo eſt. Secundò, eſſe communem opinionem neminẽ debere fugere, ſive fuga ſit ignominioſa, ſive non. Bart. *in l.1.C. Vnde vi.* quem ſequuntur Panormit. *in cap. Olim cauſam, de reſtit. ſpoliat. n.17.* Angelus *verb. Excomm.5. n.15.* apud Sayrum *lib.3. c.27. n.21.* ubi tamen tenet oppoſitum Coriolanus *de caſib. reſerv. caſu 5. de judicio regul. de defenſionibus, §.7.n.14.§. Quod adeò*, ubi citat Iaſonem *in l. Vt vim, ff. de juſt. & jure.* Alex. *lib.1. conſ. 109.n.4.* Felinus *in cap. Suſcepimus, de homicid.* Neque

Sup. hoc in Reſ. & §§. not. ſeq.

Alibi ſignanter in t 8. tr. 5. Reſ 3. §. ult. Sed lege eam à princ. & Reſ. ejus annotationum, & in Reſ 4 § Non deſinam, & ſignanter §. Sed omnino, ad medium à verſ. Adduntur tamen, uſque in fin Reſ. & cur ſi in in aliis ejus not. & inf. in Reſ 126 §.1.tr.5

enim illa Gloſſa eſt tanti ponderis, ut ſequenda ſit, ſed potius relinquenda, cùm de hac re nullam afferat rationem, aut textum, niſi exemplum Chriſtum Domini fugientis in Ægyptum, quod non facit ad rem noſtram. Tertiò, fuga eſt quædam injuria, *l. Item, apud Labeon. ff. de injur.* ad quam repellendam quis percutere licitè poteſt, Sylv. *verb. Bellum 2.n.4.* ergo in eo caſu reſiſtere nullum eſt peccatum. Quartò, honor, & exiſtimatio, cùm ſit bonum naturale, non magis conſervandus eſt à ſæculari, quàm à perſona Eccleſiaſtica, imò ab hac magis, cùm ſit in nobiliſſimo ſtatu: conſequenter etiam Religioſo fuga eſt ignominioſa, cùm profeſſione non amittat naturalia, neque honorem, ſed magis in eo augeantur] Hæc Bordonus.

Sup. hoc in Reſolutionibus & §§ not. præteritæ.

2. Sed ego non audeo à communi ſententia Doctorum recedere, quos citat, & ſequitur Dicaſtillus *de juſt. lib.2.tr.1.diſp.10.dub.5.n.66.* ubi ſic ait: [Aſſero tertio: Pari ratione pro defenſione honoris injuſtus aggreſſor occidi poterit: v.g. ſi miles aliquis, aut vir nobilis ab altero invaditur, nec poteſt fugam capere ſine ignominia, non tenetur fugere; ſed poteſt aggreſſorem pro defenſione ſui honoris percutere, & occidere, ſi aliter à rixa ceſſare noluerit. Ratio eſt: quia hujuſmodi hominibus fuga eſt ignominioſa: ſed licitum eſt occidere invaſorem inferentem injuriam in re familiari: ergo inferentem injuriã in honore & fama, quando actu aggreditur. Hæc doctrina locum non habet in Clericis, & Religioſis, quorũ laus non in uſu armorum, ſed virtutũ charitatis, humilitatis, & patientiæ conſiſtit; nec in homuncionibus infimæ ſortis, quia exiguam honoris ſui jacturam patientur.] Sic ille. Vnde ex his olim docui, virum nobilem, etiamſi poſſit fugere, poſſe occidere invaſorem abſque metu irregularitatis, etiamſi præceſſerit culpa ex parte ejus, ut invaderetur. Et ita me citato, tenet noviſſimè Magiſter Serra *in 2. 2. D. Th. t.2.q.64.art.6.dub.2.* ubi ſic ait: [Hinc colligitur, ſi quis non poſſit fugere ſine gravi nota, & amiſſione honoris, non teneri ad fugiendum, nec irregularem fieri ſi alium occidat ſe defendendo. Ita Suar. *t.5. in 3. p. diſp.46. ſect.1.n.6.* ubi hoc limitat cum aliquibus, niſi præceſſerit culpa, & injuria ex parte ejus, qui fugere cogitur, ut ſi ille dedit alteri alapam, vel injurioſũ verbum dixit, vel cum uxore invẽtus eſt, aut pallium tollere eſt aggreſſus, & alter in eum inſurgit, non ſolùm ut vim repellat, ſed etiam ut vindicet, & occidat. Nã tunc, licèt hîc excedat, non poteſt alter juſtè ſe defendere, ſi poteſt fugere, cùm ipſe dederit occaſionem rixæ: & ideò ſi fugiendo amittit honorem, ſibi & non alteri imputare debet. Quæ tamen limitatio non placet Dianæ *p.2.tr.1. Miſc. reſ.16.* túncque ſolùm veram eſſe cenſet, cùm id omne prævisũ eſt, vel prævideri potuit ab inferente injuriam. Si enim omninò per accidens ea conſequuta eſſent, poſſet uti jure ſuo permanendi: & ſi aliter non poſſet ſe tueri, quàm occidendo, non eſt, cur deterioris conditionis fieri debeat, quàm alij] Hæc Serra. Vnde patet reſponſio ad quæſitum hujus reſolutionis, nempe, virum nobilem invaſum à Clerico non teneri ad fugam; ſed poſſe illum percutere, & occidere cùm moderamine inculpatæ tutelæ, atque ideò non incurrere in cenſuram Canonis. *Secus autem ſi eſſet vir infimæ notæ, vel Clericus, aut Monachus, nam iſti tenerentur fugere, cùm eis fuga non ſit ignominioſa: quare, ſi non fugiendo percuterent, vel occiderent Clericum, præter peccatum contraherent irregularitatem, & inciderent in cenſuram; licèt de Clerico nobili aliqui dubitent; ſed de hoc *alibi* dictum eſt. Vnde opinionem Bordoni prorſus quoad Religioſum non admitto: & nego diſparitatem, quam ipſe adducit de excommunicatione, & irregularitate: nam quoad hoc pari paſſu procedunt, ut patet apud Leonem *de cenſ. recoll.5.n.296. & 297.* cum aliis.

Docuit in Reſ. not. 1 poſt ſeq. & in aliis ejus primæ annot.

Sup. hoc ibidem, § ult. & in alio §. ejus annot.

Quæ hic et inf. in tr. 5 Reſ. 128. & lege aliam ejus primæ not.

* Sup. ſeqq in hoc §. in § not. ſeq. in princ. & inf in tr 5. Reſ 126. §. 2.

Alibi in Reſ quæ hic eſt in tr. 5. Reſ 127 §. Nota in fin. & in tom. 8. tr. 5. Reſ. 35 §. 2.

3. Notandum eſt hîc obiter, quod, licèt conſulentes

Sperius in Iſ. quæ hic e inf. 26.

lentes occidere Clericum, ut *ſuperius* diximus, incurrant excommunicationem; hoc tamen non procedit in caſu, quo quis conſuleret occidere Clericum injuſtè invadentem alium: quod patet ex his, quæ in ſimili dubio docet Leone *de cenſur. recollect. 5. n. 334.* ubi ſic ait: [Quæro de caſu non tacto adhuc ab Authoribus. Pone, quòd aliquis extraneus, vel propinquus, conſulat patri, fratri, vel marito, occiſionem Clerici, in flagranti reperiendi: an ſequuto homicidio in perſonam ipſius Clerici, talis conſulens incidat in excommunicationem? Et reſpondeo negativè: quia iſte conſuluit id, quod dicto patri, fratri, filio, vel marito, permiſſum eſt reſpectu pœnæ excommunicationis: ſed conſulens incurrit hanc excommunicationem, non ut cauſa principalis, ſed ut acceſſoria: ergo: conſequentia probatur ex regula illa trita: *Acceſſorium ſequitur naturam principalis*, cap. *Cùm principalis, ff. de regul. jur.* cap. *Acceſſorium eod. tit. in 6.* ubi Doctores. Huic opinioni favet Molina *tom. 4. diſp. 99. n. 17. ad finem*, ubi tales perſuadentes marito, vel patri interfectionem adulteri, &c. excuſat à pœnis ſicut ipſos patrem, & maritum.] Ita Leone. Quæ omnia, ut dixi, procedunt quoad conſulentem percuſſionem, & occiſionem Clerici, qui alium invaderet ad occidendum.

RESOL. XXII.

An percutiens Clericum in defenſionem alterius, incidat in cenſuram?

Et ſupponitur percutientem Clericum in ſui defenſionem non incurrere in cenſuram, quod intellige, incontinenti cum moderamine inculpata tutela quamvis ſcienter, & deliberate operetur; ſecus verò ſi moderamen legitima defenſionis tranſgreſſus fuerit.

Et docetur, quod prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo conſiſtat dictum moderamen.

Et infertur primo poſſe mulierem percutere Clericum tentantem ſuam pudicitiam facto, vel verbis, ſi alia via avertere à ſe illum non poſſet.

Secundò violenter expellens à domo Clericum injuſtè illã occupantem in hanc excommunicationem non incidit.

Tertiò, ſi violenter expellas Clericum tibi honorificam ſedem uſurpantem.

Quartò, ſi Clericum bona tua furantem inſequaris, & ab eo violenter extrahas.

Et quid, ſi res furatas domi haberet depoſitas, eaſque pacificè poſſideret?

Quintò fugientem debitorem Clericum, aut de fuga ſuſpectum detinere poteris, ut Superiori praſentes, debitumque recuperes.

Idem eſt dubium, ſi in flagranti delicto, vel in ejus probabili ſuſpicione judex ſacularis Clericum inveniat.

Et tandem explanatur in quibus caſibus conſiſtat exceſſus moderata defenſionis. Ex part. 9. tract. 4. Reſ. 24.

§. 1. REſpondeo, certum eſſe, percutientem Clericum in ſui defenſionem, non incurrere in cenſuram: quod intellige incontinenti cum moderamine inculpatæ tutelæ: quamvis ſcienter, & deliberatè operetur. Dicitur autem moderamen inculpatæ tutelæ, quando quis agit illud, ſine quo aliter ſe, vel alios, vel res ſuas, vel alienas defendere non poteſt, ex Bartolo *in l. 1. Cod. Vnde vi, & in l. Furem ff. ad legem Corneliam de Sicariis.*

2. Sed, quid dicendum, ſi percutiat in defenſionem alterius? Dico itaque, quòd non incidunt in cenſuram, qui in defenſionem ſui, vel alieni corporis, honoris, famæ, & bonorum fortunæ Clericum aggreſſorem detinent, vel percutiunt: quia hæc non eſt vis, & violentia, ſed defenſio, uti dicitur cap. *Si verò*, cap. *ex tenore, de ſent. excomm.* & Clementina unica, *de homicidio.* Quippe defenſio non ſolùm propria, ſed cujuſvis innocentis licita eſt, argum. cap. *Non inferenda*, & aliis 24. q. 3. & cap. *Dilecto de ſent. excomm. in 6.* Ex his infertur primò, poſſe mulierem percutere Clericum tentantem ſuam pudicitiam facto, vel verbis, ſi alia via avertere à ſe non poteſt: quia eſt legitima, & juſta honoris defenſio. Vt benè docet Molina *tract. 3. diſp. 55. n. 4.* Navarrus *c. 27. n. 105.* Suarez *diſp. 22. ſect. 1. n. 33.* Avila *2. p. de cenſ. c. 5. diſp. 3. dub. 13.* Coninch *diſp. 14. dub. 15. n. 194.* Paulus Layman *lib. 1. Summ. tract. 5. par. 2. c. 5. n. 8.* Bonacina *de cenſ. in partic. diſp. 2. q. 3. punct. 6. ſect. 4. n. 1.* Secundò, violenter expellens è domo Clericum injuſtè illam occupantem, quando alia via non poteſt ſuum jus recuperare in hanc excommunicationem non incidit: quia illa expulſio non eſt violentia; ſed potiùs violentiæ remotio, ut notavit Sylveſt. *verb. Excommun. 6. n. 6.* Sayrus *lib. 3. c. 27. n. 19.* Molina *diſp. 55. n. 3.* Filliucius *tract. 15. c. 1. n. 20.* Bonacina *tom. 3. diſp. 2. q. 3. punct. 6. ſect. 4. n. 1.* Porrò, ob eandem rationem non eris excommunicatus, eò quòd violenter expellas Clericum tibi honorificam ſedem uſurpantem; ſi alia via injuriam removere nequis, uti colligitur ex Navarro à contrario ſenſu *lib. 5. conſil. tit. de ſent. excomm. conſ. 40.* Quartò, immunis ab excommunicatione eris, ſi Clericum bona tua furantem inſequaris: & ab eo violenter extrahas, quando alia via recuperare non potes: quia non infers injuriam, ſed potius injuriam repellis. Secùs eſſet, ſi jam res furatas domi haberet depoſitas, eáſque pacificè poſſideret: quia eo caſu nõ propria authoritate, ſed judicis, ſi id facilè præſtari poteſt, recuperãdæ ſunt; ſicut advertit Nav. *c. 27. n. 76.* Molina *tract. 3. diſp. 55. n. 3.* Bonacina *diſp. 2. de cenſ. in p... q. 3. punct. 6. ſect. 4. n. 1.* Notanter dixi, *ſi alia vi cõmoda nequis rem tibi ablatam recuperare*: quia percuſſio, & violentia in Clericum non alia ratione licet, niſi quatenus eſt neceſſaria ad proprij, & alieni juris defenſionem. Quintò, fugientem Clericum debitorem, aut de fuga ſuſpectum detinere poteris, ut Superiori præſentes, debitúmque recuperes: quia illa detentio eſt proprij juris defenſio, & damni inferendi remotio. Idem eſt, ſi in flagranti delicto, vel in illius probabili ſuſpicione Iudex ſæcularis Clericum inveniat: poteſt enim eum in vinculis detinere, ut quamprimùm poſteà Iudici Eccleſiaſtico remittat. Quinimò offenſus à Clerico in eventu, quo is Clericus ob offenſam mittendus eſſet in carcerem, & puniendus, poteſt abſque timore excommunicationis eum vinculis alligare, ut ſuo Iudici intra 24. horas præſentet, ſi id neceſſarium eſt ad ſatisfactionem ſumendam, teſtes examinandos, aliáque ad probationem delicti requiſita. Et hæc omnia, cum citatis Doctoribus, tenet Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 3. punct. 23. §. 3. n. 5.* cui ego addo Fragoſum *de Repub. Chriſt. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. num. 31.*

Sup. cõtentis in hoc verſ. latè ſup. in Reſ. 19.

3. Sed nota, quòd licèt, ut *ſuperius* diximus percutiens Clericum in ſui, & aliorum defenſionem non incurrat in cenſuram; id tamen intelligendum eſt, dúmodo moderamen inculpatæ tutelæ non excedatur: non enim aliter defenſio licita eſt, niſi cum moderamine inculpatæ tutelæ, *l. 1.* ubi Gloſſa, Baldus, Salycet. & cæteri, *C. Vnde vi, cap. Significaſti 2.* & ibi Abb. & alij, *de homic.* Dec. *in l. Vt vim, n. 12.* & ibi etiam cæteri juris interpretes hoc ipſum communiter adnotarunt, Marc. Anton Eugen. *conſ. 22. n. 64. lib. 2.* Innoc. *in cap. Olim, 1. in fin. de reſtit. ſpol.* Marian. Socin. *in cap. Pervenit. n. 207. & ſeq. de ſent. excom.* Et ideò communiter aſſerunt Doctores, quod ſi quis Clericum percuſſerit, & moderamen legitimæ defenſionis tranſgreſſus fuerit, incidit in ſententiam excommunicationis, ut docuit Innoc. *in d. c. Olim. 1. in fin. de reſtit. ſpol.* ubi dixit, non licere modum excedere, & excedentem incurrere in excommunicationem. Hoſtienſis *in eod. c. Olim, n. 17. in*

fin.verſ.Nec ſic impugnantes,& ibi etiam Ant.de Butr. *n.*18.*& n.*39.Bellam.*poſt n.*14. Marian.Socinus *in cap. Pervenit.n.*20 *& ſeq.*ubi ait: [Quòd ſi quis moderamen excedat,incidit in excommunicationem.Henric. Boich.*in cap.Si verò* 1.*n.*1.*de ſent.excommunicat.*ubi inquit, quod Clericum percutiens ad ſuam defenſionem,non eſt excommunicatus, niſi modum in defendendo excedat Greg.Sayr.qui loquitur de offendente Clericum, nedum ad ſui,verùm etiam ad conjunctorum defenſionem,*lib.*5.*c.*27.*num* 18. & Farinacius *in Praxi,tit.de homicidio,q.*125.*n.*318.Et ideò rectè Chartarius *deciſ.*45.*num.*7. & Leone *de cenſur. recollect.* 5. *n.*318 dixerunt, moderatæ defenſionis fines exceſſiſſe Canonicum,dum grandi peſſulo Præpoſitum Eccleſiæ in capite graviter percuſſit: quia Præpoſitus ipſius Canonici fratrem pugnis, ac alapis cædebat: atque ideò Congregatio Mediolanenſis declaravit,ipſum in cenſuram incidiſſe: quia poterat Canonicus vim illatam fratri ſolis verbis minatoriis propulſare, ac fratrem ſuum ab injuria defendere;quoniam cùm Præpoſitus eſſet inermis, ſi Canonicus Præpoſito mortem,vulneráve,ac percuſſiones peſſulo minatus fuiſſet, certè Præpoſitus ab injuria inferenda deſtitiſſet, ne quid mali ſibi contingeret: exceſſit igitur Canonicus moderatam defenſionem ex propoſito:Potuiſſet etiam Canonicus,& quidem facilè,pugnis,aut impulſibus,vel capiendo,& detinendo Præpoſitum,vim illatam propulſare; ſed is non pugnis,nec impulſibus, aut detentione,ſed peſſulo, quem apprehenderat in Eccleſia, Præpoſitum in capite graviter percutiendũ duxit:ergo fines exceſſit ex propoſito moderatæ defẽſionis.Vide Layman *lib.*3.*tr.*3.*c.*3.*n.*1. *verſ.Porrò*, docentem, quòd prudentis viri arbitrio relinquitur, in quo conſiſtat dictum moderamen, ſeu quando in eo cenſeatur factus exceſſus gravis ad finem incurrendi hanc excommunicationem;& poſteà ſubdit hæc verba: [Si, videlicet,aliquis conſideratis circunſtantiis loci,temporis,perſonarum,&c. contra aggreſſorẽ,vel inſidiatorem modo faciliori benigniorive defendere ſe non poſſet,rationabiliter exiſtimat, quàm ita ipſi reſiſtendo,præveniendo,&c.[Vnde patet, quando inſultatus baculo poſſit ſe enſe defendere,& ſimiliter; vel etiam contra eum, qui volebat mihi dare unam maxillatam manu vacua,vulgò dicitur,*ſciaffo*,an poſſim me gladio defendere,etiam occidendo:item, quid dicendum,quando pugno percuſſus, haberet arma ad latus:de quibus latè per Carrer. *in ſua Practica criminali,tit.de homicidio,verſ. Circa quartum in princ.* Vbi etiam de debili inſultato à robuſto; ſene inſultato à juvene, &c. de quibus etiam per Clarum, §. *homicidium, n.*34.ad finem. Vbi addentes præcipuè Bajardus *n.* 110. *& ſeq.* apud quem Carrerium. *verſ. Circa tertium*,invenies aliquas limitationes, & præſertim *n.*7. de ſe defendendo contra Officialem, ſuum officium exequentem,de qua re habetis in terminis hujus noſtræ excommunicationis conſilium Graffij 3. *ſub tit. de ſent.excom.vol.*2.ubi probat, incurriſſe excommunicationem,quendam filium,qui cùm vidiſſet patrem malè tractari à Nuntio Curiæ Archiepiſcopalis pro exactione cujuſdam pœnæ, & ad ſui petitionem noluiſſet illum dimittere,manu Nuntium repulit,& poſteà cùm dictus Nuntius gladio evaginato tres ictus contra filium emiſiſſet,ipſe filius in illum manum injecit prope guttur,illúmque fecit parum retrocedere.

RESOL. XXIII.

An qui tantum ex charitate tenetur impedire percuſſionem faciendam Clerico;ſi non impediat,incurrat cenſuram?

Et quid, ſi dolosè non impediat talem percuſſionem, cum poſſet obviare ſine periculo, & damno?

Et quid eſt dicendum,ſi non obſtet propter odium,& pravum affectum, licet peccaret mortaliter?

Et quinam ex juſtitia teneantur obſtare percuſſioni Clericorum?

Et notatur, quod ut non impediendo percuſſionem Clerici incidant in cenſuram, quatuor copulatim debent concurrere. Ex part.9.tract.4.Reſol.3.

§.1. Affirmativè reſpondet Sayrus *lib.* 3. *cap.* 26. *n.*24.Filliucius *tract.*15.*c.*1.*n.*31.Suarez *diſp.* 22.*ſect.*1.*n.*54 & alij penes ipſos:quia textus in cap. *Quanta*,abſolutè, & ſine reſtrictione loquitur de iis omnibus, qui manifeſto facinori deſinunt obviare, cùm poſſint.Addit tamen Toletus *lib.*1.*c.*34. *n.*15. & alij, adeſſe debere dolum, & malitiam: nam, ſi ob verecundiam,& vanum timorem non te alienis litibus immiſcendi,impedire percuſſionem mittas,hanc effugis excommunicationem. Et hæc omnia docet etiam Megala *in* 3.*part.Inſtit.Confeſſ.lib.*4.*c.*2.*q.*1.*n.*7.

2. Sed contraria ſententia magis mihi placet, aſſerens, ad hanc excommunicationem incurrendam requiri obligationem juſtitiæ.Ita tenent Doctores quos citat, & ſequitur Avila *de cenſ.part.*2.*c.*3.*diſp.*3.*dub.*8. quibus ego addo Baunium *in Theol.mor. tom.*1. *diſp.* 5. *tract.*4.*q* 1 Coninch *de Sacram.diſp.*14.*dub.*15. *n.*174. Layman *lib.*1.*tract.*5.*part.*2.*c.*5 *n.*6. Molinam *diſp.* 52. *n.*6.& hanc ſententiam probabilem eſſe putat Garcias *in ſumma, tract.*1.*difficult.*3.*dub.*1.*punct.*3.*n.*27.*in fine.* Et ratio eſt,quia ille conſenſus in percuſſionem Clerici cenſendus eſt hac excommunicatione puniri,qui, ſecundùm moralem æſtimationem, conſilium, aut auxilium eſſe reputatur,ut conſtat ex illis verbis:*Eos delinquentibus favere interpretamur.* Et prætereà, qui ſtatui clericali injurioſus eſt. At qui ſolùm ex charitate,& non ex officio tenetur impedire percuſſionem, moraliter non cenſetur percuſſioni favere, neque injurioſam actionem ſtatui clericali præſtare, quia omittens ex charitate ſolùm negativè ſe habet, non poſitivè etiam moraliter,ideóque damna ex facinore ſequuta ei non imputantur. Quod adeò verum eſt,ut eſto ex odio,& pravo affectu omittas impedire adhuc non ligaris excommun. quia non ob pravum affectum, ſed ob actionem injurioſam hæc excommunicatio lata eſt.

3.Sed non deſeram hìc apponere verba Squillantis *de privileg.Cler.c.*6.*n.*66.ubi ſic ait: [Excommunicationem incurrit ille,qui pòteſt prohibere,ne Clericus verberetur,& non prohibet,ut conſtat ex cap.*Quantæ de ſent. excom.*quòd verò ad alios,qui ex timore, ut qui nolunt ſe immiſcere rumoribus,hoc non præſtarent; non incurrerent,ſecundùm communem opinionem, quando hic titulus ſufficit ad eos excuſandum à culpa mortali, ſecundùm Suarez mox citandum.Si autem dolosè non prohiberent, cùm poſſent obviare ſine periculo,& damno,tunc incurrerent,tãquã conſentientes delicto.Ita Suar.*diſp.*22.*ſect.*1.*n.*56. quamvis Bonacina *diſp.*2.*q.*4.*punct.*3. *n.*6. & Raguccius *ſub tit.de excom. q.*69. non incurrere exiſtimant, etiamſi non obſtent propter odium, & pravum affectum,licèt peccarent mortaliter, quidquid ſit de foro externo,cùm non ſit in jure expreſſum.]Ita Squillãte.

4. Sed, ſi aliquis ſcire cupiat, quinam ex juſtitia teneantur obſtare percuſſioni Clericorum? Reſpõdeo cum Avila, *ubi ſuprà,concl.*2. & aliis,quòd qui tenentur obſtare ex officio,& ex juſtitia ſunt,Rex,Iudex,& Miniſtri juſtitiæ,patres,tutores,heri,pædagogi, parochi,cuſtodes,& è contra eorum filij, pupilli, famuli, parochiani, & cuſtoditi.Sic Navarr.*c.*24.*n.*18.

5. Nota etiam cum Raguccio *in vaſe diſcipl.Eccleſ. quæſt.* 69. *de excommunic.* quòd, ut qui non impediunt percuſſionem Clerici, incidant in cenſuram, quatuor

quatuor debent copulativè concurrere. Primum, vt teneatur ex officio, vt eſt Officialis erga ſubditos, pater erga filios, dominus erga ſervos, & ſimiles. Nauar. *cap.24. num.12.* Secundum, vt poſſint impedire ſine jactura, vel periculo vitæ, honoris aut bonorum. Tertium, vt poſſint commodè impedire: nam non dicimus poſſe aliquid fieri, niſi commodè fieri poſſi t: *leg. Nepos Proculo, ff. de verb. ſignific.* Quartum, vt offenſio Clerici ſit manifeſtè injuſta illi Superiori, aliàs non teneretur, Nauarr. *cap.24. n.19.* & alij.

RESOL. XXIV.

An Helvetij arcentes turbam, dum Pontifex, vel alius Princeps egreditur, ſi percutiant Clericum, incidant in cenſuram?

Et quid tamen, ſi id facerent animo maligno ex propoſito, ſcilicet intendentes Clericum verberare ſine ſufficienti neceſſitate? Ex p.9. tract.4. Reſ.20.

[margin: ...Sup. conteris in hac Reſ. ... in §.1. & ... Reſ.66. & ... nanter in §.]

§.1. RESpondeo, quòd ab hac excommunicatione excuſatur oſtiarius, aut alius Officialis, qui, dum arcet turbam irruentem, Clericum fortuito caſu lædit: ſi tamen id faceret animo maligno, ex propoſito ſcilicet, intendens Clericum verberare ſine ſufficiente neceſſitate, videtur incurrere excommunicationem, ſed ſoli Epiſcopo reſervatam, à quo dicitur abſolvendus, niſi Clericum graviter vulneraverit, *cap. Si verò 3. de ſent. excom.* Et ita docet Coninch *de Sacr. diſp.14. dub 15. n.193.* Fragoſus *de Rep. Chriſt. tom.3. lib.1. diſp.2 §.1. n.29.* Sayrus *de cenſ. lib.3. cap.28. n.27.* Squillante *de privil. Cleric. cap.6. n.28.* Avila *de cenſ. part.2. cap.5. diſp.3. dub.13.* Videetiam Turrianum *de cenſur. lib.3. diſp.29. dub.4.*

[margin: ...Sup. hoc ibi... in princ.]

RESOL. XXV.

An percutientes Clericum ex ignorantia incurrant in cenſuram?

Et quid, ſi ignorantia ſit invincibilis? & quid ſi ſit vincibilis?

Sed major difficultas eſt de ignorantia craſſa, ſeu ſupina, & affectata, licet ignorantia affectata procedat ex dolo, & temeritate?

Difficultas adhuc ſupereſt de ignorantia concomitante ſive juris, ſive facti?

Et in textu hujus Reſolutionis adducuntur alij diverſi caſus in exemplum ſupradictarum quæſtionum. Ex p.9. tract.4. Reſol.42.

§.1. DIfficilis quæſtio. Et ſi ignorantia eſt invincibilis, non eſt dubium tales percutientes in cenſuram non incidere. Dubium eſt, quando ignorantia eſt vincibilis, quæ poteſt eſſe inculpabilis, & culpabilis: item iſta, (ſcilicet, culpabilis, de qua hîc præcipuè quæritur,) eſt triplex, purè vincibilis, craſſa, ſeu ſupina, & affectata. Ignorantia purè vincibilis eſt, quando quis, cùm audiſſet, vel dubitaſſet de cenſura juris, vel facti, adhibuit diligentiam; ſed non moraliter neceſſariam pro qualitate rei. Craſſa, ſeu ſupina, quando modicam, aut nullam diligentiam adhibuit; tamen ex tædio & pigritia: Affectata, quando illam diligentiam non adhibuit ex malitia, ad liberiùs peccandum.

[margin: ...up. his ignorantiis in ...eſ.3. not. ...q. per tot. ...1. & in aliis ...jus annot.]

2. Hoc ſuppoſito, dico primò. Poſito, quòd ignorantia purè vincibilis poſſit eſſe mortaliter culpabilis, illa excuſat ab incurſu cenſuræ. Ita Sanchez *lib.9. de matr. diſp.32. n.31. & lib.1. Summa, cap.10. n.7.* & me citato Leone *de cenſ. recollect.1. n.367.* Probatur *ex cap.2. de Conſt. in 6.* ubi habetur, ignorantiam excuſare in cenſuris, dummodo non ſit, neq; craſſa, neque ſupina. Iſta autem ignorantia purè vincibilis non eſt neque craſſa, nec ſupina, ergo. Dices, ſufficit, quòd mortaliter peccet quis in ea ignorantia, vt incurrat cenſuram. Reſpondetur ex ſupradictis, non quodlibet peccatum mortale ſufficere ad incurrendam cenſuram; ſed requiri peccatum mortale, quod habeat rationem contumaciæ, ex eo, quòd cenſura ſit ultimum remedium contra cõtumaces: ſed qui facit aliquam diligentiam, licèt non moraliter ſufficientẽ, etſi peccet mortaliter, non tamen poteſt dici contumax: ergo neque pervenit ad hunc ſtatum, vt poſſit incurrere pœnam iſtam, quæ imponitur cõtra contumaces. Hæc concluſio eſt contra Suarez *tom.5. diſp.4 ſect.* 0. *n.*10 qui defendit, quòd eo ipſo, quòd ignorantia eſt vincibilis moraliter, non poteſt excuſare à cenſura, & vt refert, & ſequitur Filliuc. *tr.11. n.273.* ait, contrariam opinionem non eſſe practicè probabilem: quia unum habet Authorem Lopez, qui non movetur urgente fundamento; ſed ex quadam pietate ad evitanda animarum pericula. Sed fallitur, vt patet ex aliis Authoribus, quos allegat, & ſequitur Duardus *lib.1. in Bullam Cœnæ, cap.2. q.1. n.5.* contrariam quoque probabiliorem aſſerit Coninch *diſp.13. n.95.* & eam probat Alterius *lib.3. diſp.2. c.3. ad finem.* Vnde ex hac concluſione deducitur pro praxi, quòd qui percuſſit Clericum, dubitans, an ſit Clericus, vel contra percuſſorem Clericorum ferri de jure cenſuram; excuſari, ſi fecit aliquam diligentiam ad vincendum dictum dubium juris, vel facti, licèt non moraliter ſufficientem pro qualitate rei.

[margin: ...Sup. hoc ſup. in tr.1. Reſ.6. ... Et primo, ... ad lin 6 & in ... Reſ 33 34 & ... 5. § Et tandem, à lin.8. & §. vlt. ad med. & ſup. in Reſ.1. §. Quia, ante med verſ. Secundo excuſantur, & inf. in tr.8. Reſ.6, & in tom 6. tr.1. Reſ.38. & in tom.7. tr.1. Reſ.19. §.vlt. & in Reſ. 212. §.1. ad med.]

3. Sed major difficultas eſt de ignorantia craſſa, & ſupina culpabili mortaliter: & iſta etiam excuſat ab incurſione cenſuræ, quando cenſura eſt lata contra præſumentes, vel audentes facere, vel omittere aliquid, ſeu contra ſcienter, vel auſu temerario aliquid facientes. Et procedit iſta concluſio, vt ſit vera, non ſolùm, ubi talis ignorantia eſt ignorantia juris; ſed etiam ubi eſt ignorantia facti. Ampliatur ſecundò, etiam, ubi quis daret operam rei illicitæ. Ampliatur tertiò, etiamſi talis ignorantia fuerit affectata. Ratio eſt: quia, licèt ignorantia affectata procedat ex dolo, & temeritate, tamen verè talem dolum, & temeritatem in hoc caſu præſupponitur non eſſe circa excommunicationem, vel aliam cenſuram, ſed circa ignorantiam ipſam, quod ſufficit ad non incurrẽdam cenſuram hoc modo latam. Vnde, quando adverſarii dicunt, quòd ignorantia affectata æquiparatur ſcientiæ, intelligitur quoad incurrendam culpam, non autem quoad incurrendam cenſuram latam hoc modo.

[margin: Sup. hoc ſup. in tr.1. Reſ. 36 § vlt. & in cæteris aliis ejus annot.]

4. Et tandem difficultas eſt de ignorantia concomitante. Et ad hanc difficultatem reſpondet Leone, quòd ignorãtia cõcomitans, ſive juris, ſive facti, excuſat ab incurrendis cenſuris. Ratio eſt: quia excommunicatio eſt poſita cõtra contumaciã efficacem, & abſolutam: ſed iſta ignorãtia concomitans excludit dictam contumaciam efficacem, & abſolutam, & tantùm inducit contumaciam conditionalem: ergo non ſufficit ad incurrendam cenſuram. Eſt contra Covarr. *in cap. Alma mater, p.1. §.10. n.15.* qui ſimpliciter affirmat, talem ignorantiam, quando eſt facti, non excuſare à cenſuris: quam opinionem dicit falſam Hurtado *de cenſur. in communi, n.9.* & eſt contra Sayrum, & Graffiũ apud Duardum *lib.2. in Bullam Cœnæ, can.1. q.38. n.8.* qui diſtinguunt de cenſura lata ſimpliciter, & lata contra præſumentes, &c. aliquid facere, vel ſcienter, &c. aliquid facientes: primo caſu affirmant incurri cẽſuram, non autem ſecundo caſu. Vnde, quia iſti Authores putant in Canone, *Si quis ſuadente*, per dicta verba non exigi præſumptionem, aſſerunt talem, occidendo Clericum, quem credit eſſe laicum, cum eo animo, vt etiã percuteret, ſi eſſet Clericus, non incurrere dictam excommunicationem. Addunt tamen, contrarium debere concludi in eo caſu, ubi quis promeret actum hoc

alio modo: Volo nunc occidere illam feram; vel illum laicum: & ſi Clericus eſt, etiam volo eum occidere. Si enim talis de facto, vt ipſi aiunt, occideret Clericum, omni dubio procul eſſet excommunicatus: hoc enim caſu non eſſet ignorantia concomitans, quia iſtius voluntas non eſt conditionalis, ſed abſoluta,& per conſequens tam actus internus, quàm externus, eſſet ſacrilegus; quod non contingit in primo caſu, in quo licèt actus internus, ſcilicet, volendi occidere aliquem, etiamſi ſit Clericus, ſeu peccatum internum ſit peccatum ſacrilegii, tamen actus externus non eſt ſacrilegus; & per conſequens peccatū internum tantùm erit peccatū ſacrilegii, ob quod peccatum non poteſt incurri cenſura. Et hæc omnia docet P. Leone, *ubi ſup.* ſed iterum poſteà docet in terminis loquendo de percuſſione Clericorum, *in recollect.* 5. *n.* 175 *& ſeq.*

5. Sed confirmantur multa ex ſupradictis à Villalobos *in Sum. tom.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 22. *n* 3. ubi ſic ait: [El ſegundo caſo es, del que le hiere con ignorancia probable, no ſabiendo que es Clerigo, como dize un capitulo de Derecho. Mas baſtaria para eſto, ſi lo hizieſſe por culpa lata, ò ignorancia craſſa, como tienen Covarruvias *in cap. Alma mater*, 1. *p.* §. 10. *n.* 16. Thomas Sanchez *de matr. lib.* 9. *diſp.* 32. *n.* 41. con otros: porque aquella palabra, *Suadente Diabolo*, ſolo eſcuſa la permiſſion licita aunque Abad *cap.* 2. *n.* 6. *de Conſtit.* Alexandro de Nevo ibi, *n.* 49. Sylveſter, *verb. Ignorantia diſt.* 4 *& verb. Excommun.* 6. §. 6. dizen, que ſe eſcuſa el que ignora que es Clerigo, con ignorancia craſſa, y culpa lata.] Ita ille. Et idem de ignorantia affectata dicendum eſſe putat Leone *ubi ſuprà*, *n.* 180. Et, vt verum fatear, magis probabiliter ignorantiam craſſam, & ſupinam, & à fortiori affectatam non excuſare à cenſura tenent aliqui: & ideo Garcias *in Summa morali*, *tract.* 1. *diffic.* 3. *dub.* 1. *punct.* 4 *n.* 32. ſic ait [La mayor difficultad eſtà en la ignorancia vincible ò culpable, acerca de la qual ay varias opiniones: lo mas probable es, que la ignorancia craſſa, ò ſupina, que es quando uno deve ſalir de duda, y no quiere hazer diligencias para ello, ni prevenirlo, y à fortiori la affectada, que es quando uno à drede no quiere ſalir de la duda por pecar mas libremente, que no eſcuſan: pero fuera deſtas ignorancias, la vincible puramente eſcuſara de la cenſura.] Ita ille.

Sup hac ignorãtia craſſa, lata ſupina, & affectata ſup. in tr. 1. Reſ. 36 per tot. & in aliis ejus annot.

6. Vnde ex his omnibus apparet, ignorantiam aliquando excuſare ab incurſu hujus cenſuræ; quod à fortiori patet, ſi Clericum percutiens, arbitratus eſt eſſe laicum, quia Habitum, & Tonſuram non geſtavit. Alioquin, ſi allegatio ignorãtiæ dubia ſit, allegãs eam juramento in foro externo confirmare cogitur, *cap. Si vero de ſent. excom.* Cæterũ, ſi quis exiſtimet eſſe Ioannem Clericũ, quem percutit, cùm ſit Clericus Iacobus, cenſuram excõmunicationis non effugiet, ſicuti rectè adnotavit Covarr. *in cap. Alma mater part.* 1. §. 10. *n.* 15. *argum. l. Eum qui*, §. *Si injuria mihi ff. de injuriis*, ubi dicitur: Si injuria mihi fiat ab eo, cui ſim ignotus, aut qui putet me eſſe Luciũ, cum ſim Caius, injuriarum mihi actionem competere. Qua de re videri poteſt Molina *tract.* 3. *diſp.* 30. Contrà verò dicendum, ſi quis * volens percutere hunc Clericum, ab eo aberret, & caſu, ſive præter intentionem percutiat alterum Clericum proximè aſtantem: talis enim excommunicationem non incurrit, ſicuti rectè docet Suarez *diſp* 22. *ſect.* 2. *n* 54. Coninch *diſp.* 14. *dub.* 15. *n.* 197. Ratio diſcriminis eſt: quia in priori caſu voluntariè percutit hominem, quem ſcit Clericum eſſe, in quo tota ratio conſiſtit, ob quam Canonis excommunicatio lata eſt: in poſteriori autem caſu voluntariè non percutit hominem quem ſcit eſſe Clericum: ſiquidem, vt ponimus, à Clerici volita percuſſione aberravit: alium autem hominem, qui fortè adſtabat, & Clericus erat, præter intentionem, ac involuntariè percuſſit.

Sup. hoc juramẽto ſup. in tr 1. Reſ. 6. latè in §. Cõfirmatur hæc, &c. Et pro contento à lin. 7. hujus §. in Reſ. 2. not. ſeq. &c.

* Sup hoc in tom. 8. tr. 5. Reſ 91. §. Et tandè, & hic inf. in Reſ. 35 §. 2. ante medium, à verſ Confirmatur argumento.

RESOL. XXVI.

An mãdantes, cõſulentes, ſeu precibus, & promiſſis incitãtes, conſentientes, & ratum habentes, & auxilium prabentes ad percutiendum Clericum, incidant in cenſurã?

Et quid eſt dicendum, ſi mandatum non ſit expreſſum, ſed tacitum?

Et utrum vero mandans incurrat cenſuram, ſi mandatarius exceſſerit fines mandati, vt quia mandavit tantum verberare Clericum, & mandatarius illum vulneravit?

Et quid, ſi quis mandaret, vt tantùm inferatur Clerico injuria verbalis, & mandatarius exceſſerit faciendo illi injuriam perſonalem?

Et notatur, quod licet, ſi aliquis non mandet, vel conſulat percuſſionem Clerici expreſsè, dicit tamen coram ſuis amicis, vel familiaribus ſe deſiderare vindictam de tali Clerico, ſi poſtea ſui moti his verbis percutiant, iſte incurrit excommunicationem, unde vt iſte ſit liber ab excommunicatione debet affirmare ſe non dicere eo animo, vt percutiant, & quod non deſideret, vt ipſi percutiant.

Etiamque advertitur ratam habentem percuſſionem Clerici, etiam poſt factum incurrere in cenſuram Canonis, ad quod requiruntur tria, quæ explanantur in §. *ultimo hujus Reſolutionis.* Ex part. 9. tract. 4. Reſol. 14.

§. 1. Reſp. quòd quamvis illi, qui ſola authoritate, mandato, ratihabitione, aut quia conſenſum præſtant, ſeu non obſtant, vel quia auxiliũ, conſilium, vel favorem violentiæ tribuunt, per ſe violentas manus injicere non dicantur, & propterea non videantur excommun. ab hoc Canone, cujus cenſura fertur contra ſolos injicientes violentas manus in Clericos, vel Monachos: tamen ex aliis capitibus Iuris hæc excomm. extenditur ad mandantes, ſeu precibus, & promiſſis incitantes ad prædictam offenſionem. Vt habetur *cap. Mulieres*, §. *Illi de ſent. excomm.* Item, ad conſentientes *cap. Quantæ* 47. *de ſent. excomm.* Item ad ratam habentes offenſionem ſuo nomine factam *cap. Cùm quis de ſent. excomm.* Et licèt in nullo textu reperiatur expreſſum, conſulentes, auxiliúmve præbentes hac excommunicatione innodari; nihilominùs Doctores communiter ſub conſentientibus eos comprehendunt. Satis enim conſentit operi, qui illud conſulit, ejuſve executioni auxilium præbet. Quinimò *in d. cap. Quantæ*, ſolùm ſermo fit de conſentientibus iis, qui manus violentas in Rectores Eccleſiæ injiciunt: at communis ſententia extendit ad conſentientes percuſſioni cujuſvis Clerici, vel Monachi. Itaque mãdans, conſulens, & favens Clerici percuſſioni hac excommunicatione innodatur, dummodo percuſſio ſubſequatur, ſubſecutáque fuerit ex vi mandati, conſilii, vel favoris, quia hæ actiones tanquàm acceſſoriæ prohibentur. Vnde ceſſante actione principali, ſcilicet, percuſſione, acceſſoriæ non puniuntur. Ex alia parte, cùm ſolùm puniãtur, qui actionem principalem cauſant, neceſſariò requiſitum eſt, vt ex vi illarum actio principalis ſubſequatur: ſicuti docet Molina *tract.* 3. *diſp.* 52. *n.* 2. 8. & 9. Navar. *c.* 27. *n.* 51. Coninch *diſp.* 14. *dub.* 15. *n.* 175. & colligitur *ex cap. Mulieres de ſent. excomm.* ibi: *Quia is committit verè, cujus authoritate, vel mandato delictum committi probatur.* Requiritur ergo mandatum: & idem eſt de conſilio, & favore, cauſam eſſe delicti. Et quidè niſi de contrario conſtet, id ſemper præſumendũ eſt, vt bene notavit Coninch *ſuprà.*

2. Sed, quid dicendum, ſi mandatum non ſit expreſſũ ſed tacitum: vt, ſi quis, cùm fuerit offenſus ab aliquo Clerico, diceret coram amicis, vel familiaribus, ſe deſiderare vindictam de tali injuria, prævidens, aut prævidere debens, inde eos fore excitandos ad eum percutiendum; an incurrat etiã ipſe in hanc cenſurã, ſequuta illius Clerici percuſſione? Dico incurrere, *arg. text. in in c. pen. de homic. in* 6. & ſic docet Squil. *de priv. Cleric. c.* 6.

Sup. hoc in §. ſeq. hujus Reſ.

c.6.dub.4.n.62. Suarez *diſp.22.ſect.1.n.55.* & Carolus de Graſſis *effect.9. num.* 35. nam ille eſt cauſa moralis talis percuſſionis, & excitat & movet, & virtualiter mandat. Vtrùm verò mandans incurrat, ſi mandatarius exceſſerit fines mandati: ut, quia mandavit tantùm verberare Clericum, & mandatarius illum vulneravit? Et incurrere fatendum eſt, prout in ſimili dicitur de eo, qui fecit mandatum ad vulnerandum: quòd ſi ſequatur homicidium, tenetur de occiſo *c.fin.de homic. in 6.* nam vulnera, & percuſſiones non dantur ad menſuram. Secùs autem eſſet, ſi quis mandaret, ut tantùm inferatur Clerico injuria verbalis, & mandatarius exceſſerit, faciendo illi injuriam perſonalem: quia tunc mandans non erit excommunicatus, prout ipſe mandatarius: & hoc ea ratione, quia mandans juſſit fieri actum, propter quem de ſui natura non incurrit in pœnam excommunicationis.

Qoad hoc e: inf. in t. doctri- na Ref.70. tro ſecus um inf. in R.29 §.ult. n. 2.

3. Nota etiam, quòd ſi aliquis, licèt non mandet, vel conſulat percuſſionem expreſsè, dicit tamen coram ſuis, ſe deſiderare vindictam de tali Clerico; ſi poſteà ſui moti his verbis percutiant; iſte incurrit excommunicationem: quia, licèt non dixerit eo animo, tamen debebat prævidere, ſuos credituros eſſe, quòd ipſe hoc animo dicebat. Quod probatur argumento cap. ultimi *de homicidio, in 6.* Vnde, ut eſſet liber ab excommunicatione, deberet affirmare, ſe non dicere eo animo, ut percutiant, & quòd non deſiderat, quòd ipſi percutiant, probatur argumento cap. penultimi, *de homicidio in 6.* Vide Avilam *de cenſ. part. 2. cap. 5. diſp.3.dub.10.concl.3*

u hoc ſup. Præteri- hujus in princ.

4. Notandum eſt etiam hîc, ratam habentem percuſſionem Clerici, etiam poſt factum, incurrere in cenſuram Canonis, ut patet ex textu in cap. *Cùm quis, de ſentent. excommunicat. in 6.* cujus verba ſunt hæc: *Cùm quis abſque tuo mandato manus injicit in Clericum tuo nomine violentas; ſi hoc ratum habueris, excommunicationem latam à Canone incunctanter incurris, cùm ratihabitio retrotrahatur, & mandato debeat comparari. Si verò injectio eadem tuo nomine non ſit facta, tunc, licèt pecces ratam habendo, non tamen propter hoc excommunicationis illius vinculo innodaris? cùm quis ratum habere nequeat, quod ejus nomine non eſt geſtum.* Hæc ibi. Tria tamen requiruntur, ut optimè obſervat Megala *in 3.part.inſtit.Confeſſ.lib.4.c.1. quæſt.1 num.7.* ad hoc, ut ratum habens hac cenſura ligetur. Primum, ut delictum ſit commiſſum nomine ſuo, alioquin illud ratificare non poteſt, ut dicit textus. Secundùm, ut verè ratum habeat, id eſt, ut approbet factum nomine ſuo: nam, ſi tantum non doleret, vel gauderet, quòd ſit factum, non diceretur ratum habere: tertium, ut tempore, quo fuit commiſſum delictum fuerit ipſe habilis ad committendum illud: nam, cùm ratihabitio retrotrahatur ad tempus, priuſquàm fuerat commiſſum delictum, neceſſario requiritur, ut tunc temporis ratum habens fuerit habilis ad mandandum: unde, ſi erat tunc infans, vel amens, ratum habere non poteſt. Et hæc omnia docet etiam Villalobos *Summa t.1. tr. 17. diffic. 22. num.* 11. ubi ſic ait: [Aunque eſte Canon no habla de los, que mandan, ſino ſolo del que por ſi hiere al Clerigo, otro Canon lo eſtiende al que lo manda; ò que por ſu authoridad otro al Clerico. Y otro Canon, le eſtiende à aquellos, en cuyo nombre ſe hizo, aunque lo ignoraſſen, ſi deſpues quando lo ſupieron, lo confirmaron, que eſto es como ſi lo vuieran mandado al principio, conforme à la regla de Derecho, que dize: *Ratihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur.* Mas ſi deſpues no lo aprovò, ſi no que dixo, que le peſava dello, no quedara deſcomulgado, ni tam poco lo quedara el, que ſe holgò del agravio que ſe hizo al Clerigo, ſino ſe hizo en ſu nombre, conforme à otra regla, que dize: *Ratum quis habere non poteſt, quod ipſius nomine non eſt geſtum,* y ſe colige del texto citado.] Hæc ille. Sed ne deſeras videre Avilam *de cenſur.p.2.c.5.diſp.3.dub.9.*

RESOL. XXVII.

Quis conſuluit homicidium cujuſdam Clerici, ſed poſtea ſerio conſilium revocavit, quæritur, an ex homicidio ſequuto incurrat excommunicationem, irregularitatem, & obligationem reſtituendi? Ex p.3.tr.5. & Miſc.1. Reſ 84 alias 83.

§.1. Pulchra eſt hæc quæſtio, & ex illa à Confeſſariis multi caſus benignè ſi opus erit reſolui poſſunt, ideo probabiliter negativè reſpondendum eſſe puto. Et ratio eſt, quia quando conſulens fecit quod potuit, ut prius conſilium evertat, vel oſtendat omnibus conſideratis eſſe iniquum, & non amplectendum, non videtur in tali caſu exequutor ipſius conſilio moveri, ſed potiùs ſua malitia. Et ideo contra Navarrum *in man.c.27.n.253.* & alios, hanc ſententiam quoad excommunicationem tenent Layman *in Theol.mor.lib.2.tr.5.p.2.c.5.n.7.* Avila *de cenſ. p.2.c.5. diſp.3.dub.7.concl.3.* & alij. Idem quoad irregularitatem contra Molinam *tr.2.t.3.poſter. diſp.731.* Toletum *lib.1.c.85.* & alios ſic tenent D.Anton. *in 3.p.tit. 28.c.2.§.2.* Sylveſter *ver. homicidium 1.n.11.§.3. & n. 12.in fin.* Petrus Navarra *de reſtit.lib.3.c.1.n.27* & hanc ſententiam probabilem vocat Leſſ.*lib.2 c.13.dub.1.n. 17.* & Laym. *loco citato.* Et tandem quoad obligationem reſtituendi, liberant etiam conſulentem qui ſeriò conſilium ſuum revocavit, non ignobiles auctores, ut Tannerus *in 2.2. diſp.4.q.6.dub.15.n.394.* Salon. *in 2. 2.q.62.art.7.contr.6.* & expreſſius Petrus Navar. *de reſtit. loco citato.* Emanuel Sà *verb.reſtit.n.11.* contra Malderum *in 2.2.tr.4.c.2.dub.3.* & hanc ſententiam cum Leſſio probabilem etiam vocat Layman; uti revera eſt.

Sup. contentis in titulo hujus Reſ. in Reſ. ſeq. & ſup. in tr. 1. Reſ. 74. per tot. ſignanter §.2. ante medium, à verſ. Vtrum, & pro parte, & obligatione reſtitutionis in to.8. tr. 5. Reſ 85 & pro parte irregularitatis inf in tr. 6. lege doctrinam Reſ 25. & aliarum hujus. not.

2. Concludendum eſt igitur cum dicto Layman in gratiam Confeſſariorum ad tollendos omnes ſcrupulos, quòd qui alteri propoſitis rationibus homicidium injuſtum perſuaſit, ſi eas poſtea ſeriò, & quatenus poteſt efficaciter retractavit, ſequuto nihilominus homicidio, nec in excommunicationem, nec in irregularitatem, nec etiam probabiliter in obligationem reſtituendi incurrit.

RESOL. XXVIII.

An revocantes mandatum, & conſilium, ſi percuſſio Clerici ſequatur, incidant in cenſuram?

Idem dicendum eſt de irregularitate, & damni compenſandi obligatione.

Et quid dicendum eſt de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum. Ex part. 9. tract.4. Reſol.15.

§.1. NEgativè reſpondet Sylv. *ver. Homicidium, 1.num.* 11. & §. 3. *num.* 12. Navarra *de reſtit.lib.3.c.4.num.47.* Avila *de cenſ.part.2.cap.5.diſp.3. dub.7.concl.3.* & Layman *lib.1.tr.5.part.2. c.7.num.7. in fine,* ubi ſic ait: [Reſolutio ſit: Qui alteri, porpoſitis rationibus, homicidium injuſtum perſuaſit, ſi eas poſteà ſeriò, & quatenus poteſt, efficaciter retractavit; ſequuto nihilominùs homicidio; excommunicationem non incurrit; quin & probabiliter ab irregularitate, & damni compēſandi obligatione immunis eſt: quamvis oppoſita ſententia, quod attinet ad irregularitatem, & damni compenſationem, æquè probabilis, aut fortaſſe probabilior exiſtat.] Ita ille. Igitur, ſecundùm hos Authores, facta revocatione mandati, vel conſilij de ſe efficaci, non eſt cenſendum, mandatarium, vel conſiliarium ex eo moveri, ſed ob ſuam malitiam, cùm revocationi ſtare poſſit, & debeat.

Pro excommunicatione, irregularitate & dāni compenſatione contentis in hac Reſ. ſignanter lege præcedentem Reſ. per tot. & pro parte, vide alias Reſ & §§. ejus annot.

2. Sed

2. Sed affirmativæ ſententiæ adhærent Navarrus *cap.27.n.33.* Anton.Gomez *lib.3.reſol. cap.3.n.*40. *&* 45. Molina *tr.3.diſp.* 52.*n.*2.*&* 3. Coninch *diſp.*24. *dub.* 15. *n.* 183. Leſſius *c.*13. *dub.3.n.*18. contrarium opinantes: aſſerunt enim, ſi mandatarius, vel is, cui datum eſt conſilium, diſſuaderi non potuit, quum ex mandato, vel conſilio, moveatur ad facinus patrandum, mandantem, vel conſulentem in excommunicationem incidere: quia facinoris cauſa fuit medio ſuo mandato, vel conſilio, quod de facto removere non potuit. Sicuti in excommunicationem incidit, qui propinato veneno Clericum occidit,tametſi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum. Ego verò utranque ſententiam probabilem eſſe puto,licet ſecundam exiſtimem probabiliorem.Vnde aſſero cum Caſtro Palao *t.6.diſp.3.punct.*23.*§.3.n.9.* quòd ſi adhuc tibi conſtet, mandatarium, vel conſiliarium tuo mandato, vel conſilio moveri, vel quia non credit ex animo te revocare,vel rationes revocationis non ſunt æquè efficaces ad contrarium perſuadendum,etſi probabilis ſit ſententia,quæ te ab omni cenſura,pœna,& obligatione excuſet: at probabiliorem reputo ſententiam,quæ te condemnat; tum,quia communior; tum, quia de facto tuum mandatum, vel conſilium cauſa fuit delicti. Nam eſto malitiæ mandatarij,vel ejus, cui datum eſt conſilium, adſcribi debeat, quòd revocationi nolit adhærere, attamen dum de facto revocationi non aſſentitur,mandatum,ſeu conſilium firmum perſiſtit, cauſaque eſt delicti. Ergo excommunicatio impoſita iis,qui ſuo conſilio, vel mandato in percuſſionem Clerici concurrunt, hos comprehendit. Non bene itaque his diebus quidam Religioſus mordicùs ſuſtinebat, conſulentem percuſſionem Clerici, ſi revocet conſilium, incurrere cenſuram Canonis: nam opinio negativa,ut dixi, eſt ſatis probabilis. Et idem dicendum puto quoad incurſionem irregularitatis, & obligationem reſtituendi: quicquid in contrarium aſſerat Layman *loco citato*, quoad irregularitatem, & reſtitutionem: & ita, me citato,tenet Leone *de cenſ. recollect.* 5. *num.* 112.

RESOL. XXIX.

An mandantes, & conſulentes percuſſionem Clerici, ſi ante percuſſionem pæniteant, & conterantur, incidant in cenſuram?

Et ſupponitur non poſſe revocare mandatum,nec conſiliũ.

Et an excommunicatio incurratur ab illo, qui poſt quàm mandavit,moritur,antequam percutiatur Clericus?

Et in concluſionem ſupradictæ difficultatis aliquæ aliæ adducuntur in textu hujus Reſolutionis. Ex part. 9. tr.4. Reſ. 16.

§. SVppono non poſſe revocari mandatum, nec conſilium. Et affirmativè reſpondet Cornejo *in 3.p.D.Thomæ,tr.5.de excomm.diſp.3. dub.ult.*ubi ſic ait: [Excommunicatio de ſe non eſt incompoſſibilis cum gratia, niſi ratione peccati propter quod incurritur: ergo, ſi hoc peccatum eſt jam remiſſum, ſive poſtquàm incurſa eſt, ſive antequàm incurratur, poteſt optimè eſſe ſimul cum gratia.]

Sup. hoc lege doctrinam Reſ. 1. not. ſeq. à princ.

2. Quæres, quid ſit iſte caſus? Reſpondetur eſſe, quando quis præcipit ſervo percuſſionem Clerici, & pœnitet ante exequutionem mandati; tamen propter loci diſtantiam non potuit intimari ſervo revocatio mandati ante Clerici percuſſionem:nam reverà mandans incurrit excommunicationem latam ipſo jure contra Clericorum percuſſores, etſi tunc ſit in gratia ratione contritionis.Ratio eſt,quòd iſte in eo caſu eſt abſolutè voluntarius percuſſor Clerici: quia adhuc non revocato mandato, reverà influit moraliter in talem percuſſionem.Nec refert,quòd culpa ſit ei remiſſa per contritionem, nec ſimiliter quòd excuſetur à nova culpa ex impoſſibilitate intimandi ſervo revocationem mandati: quia neceſſe erat ad vitandam excommunicationem, ut de facto non influeret moraliter in talem Clerici percuſſionem, quia influxus non tollitur ex ſola interna contritione peccati: ergo quòd peccatum, propter quod cenſura fertur, remiſſum ei ſit, non ſequitur, quominùs in hoc caſu excommunicatio incurratur.

3. Sed objicies primò: Excommunicatio eſt pœna medicinalis: ergo non incurritur, niſi durante infirmitate peccati. Reſpondetur, negando conſequentiam, ſaltem in hoc caſu: tum, quia licèt excommunicatio non ſit medicina reſpectu ipſius excommunicati, ſatis eſt,ut ſit medicina reſpectu aliorum: tum etiam quia adhuc in hoc caſu eſt medicina reſpectu excommunicati, ſi non ad recuperandam ſanitatem de peccato jam remiſſo, propter quod eſt incurſa; ſaltem eſt medicinalis reſpectu aliorum peccatorum, ut deinceps evitet ſimilia peccata.

4. Objicies ſecundo: Correctio fraterna non habet locum de peccato præterito,de quo proximus eſt jam ſufficienter emendatus: ergo neque excommunicatio habet locum in hoc caſu. Antecedens patet, quia in eo caſu jam frater eſt lucratus Deo; quod erat finis fraternæ correctionis.Et conſequentia probatur:quia ſi tunc non habet locum medium ſuavius, qualis eſt correctio; multò minùs habebit locum medium acerbius, qualis eſt excommunicatio. Reſpondetur, negando conſequentiam: & ratio eſt quod correctio fraterna ordinatur ad ſalutem privatam proximi,idcò non habet locum, quando jam proximus à peccato reſipuit: at verò punitio juridica facta ab homine vel à jure, reſpicit præcipue bonum commune, & publicam utilitatem, ac proinde ceſſare non debet, quamvis reus de peccato ſuo doluerit,præcipuè cùm in hoc caſu maneat effectus prioris voluntatis peccaminoſæ nondum ſufficienter retractatus.

5. Objices ultimò: Si excommunicatus offerat Eccleſiæ ſatisfactionem, judicatur dignus abſolutione, ex textu in c. *Quapropter, de appellat*, ergo, ſi à principio ante excommunicationem prædictam ſatisfactionem obtuliſſet, non poſſet excommunicari:ſed hanc ſatisfactionem obtulit, qui in hoc caſu revocavit mandatum percuſſionis Clerici: ergo non incurrit excommunicationem. Reſpondetur:conceſſo antecedenti,& prima conſequentia,negando minorem:quia cùm iſte non intimaverit mandatario revocationem mandati, non cenſetur obtuliſſe perfectam obedientiam præcepto Eccleſiaſtico prohibenti percuſſionẽ Clerici.Nec refert,quòd non ſteterit per ipſum,quominùs fieret talis intimatio:nam, licèt hoc excuſet illum à nova culpa, non tamen excuſat à nova pœna, cùm hæc impoſſibilitas non auferat priorem volũtatem, ratione cujus moraliter influit in percuſſionem Clerici,& ſibi debet imputari, quòd in tales anguſtias ſit redactus. Et hæc omnia docet Cornejo *ubi ſupra.*

6. Confirmatur: quia cenſura eſt pœna: ſed ad incurrendam pœnam ſufficit effectus ſequutus,etſi non ſit peccatum,neque voluntarius: ergo. Probatur minor, per textum in cap. *Si quis inſaniens*, 15. *quæſt.* 1. ubi habetur, quòd ſi quis inſaniens aliquem occiderit;ſi poſteà ad ſanam mentem devenerit,debet leviori pœnitentia puniri: occiſio facta ab inſano non eſt peccatum, neque voluntaria; & tamen ibi jubetur puniri, etſi leviori pœnitentia: ergo ut incurratur pœna, ſufficit effectus prohibitus ſequutus, etſi in eo non concurrat peccatum, & voluntarium: ergo à ſimili in caſu noſtro,licèt mors ſequuta poſt Confeſſionem non ſit peccatum novum, neque ſit voluntaria, ex quo voluntas fuit præciſa per Confeſſionem: tamen incurritur excommunicatio.

7.Con

7. Confirmatur inſuper ex opinione Vaſquez, quam ſequitur Sanchez *lib.1. Summæ, cap.16. in fine*, loquentis in caſu excommunicationis contra homicidas: [Si quis, ait ipſe, exceſſit in bibendo cum prævisione ebrietatis, & homicidii, quod ſolet ab ipſo committi tempore ebrietatis, & ſi ante ſequutam ebrietatem talis pœniteret dicti exceſſus, & confiteretur, & abſolveretur; tamen ſi ſequatur ebrietas, & homicidium, incurreret in hanc excommunicationem: quia, inquit, ad has pœnas incurrendas ſufficit dediſſe cauſam liberam, & ſequutum fuiſſe effectum.] Vide etiam Villalobos *in Summa, tom.1. tract.17. difficult.22. n.12.* ubi ſic ait: [Ha ſe de advertir, que quando el que mandò herir al Clerigo, revocò el mandato, antes que ſe executaſſe, ſi la revocacion no puedo llegar à noticia de la perſona à quien lo mandò, en tal caſo en poniendoſe en efeto, tambien queda el que lo mandò deſcomulgado como tienen Angelo, y Toledo contra una gloſa, y ſe colige de lo que diximos arriba, que aſſi como el que diſpara un arcabuz, y antes que llegue la bala al hombre, le peſa, muda de voluntad, no por eſſo dexa de eſtar deſcomulgado? anſi aqui, aunque ſi ſe ſucedieſſe, que quando ſe executaſſe el mandato, fueſſe ya muerto el que le maodò, no incurriria la deſcomunion: porque deſpues de muerto ya no es capaz della.] Sic ille quibus adde Squil. *de priv. Cler. cap.6. n.59.* qui citat Leſſium, Bonacinam, & Layman.

8. Sed hanc opinionem aliqui non approbant: aſſerunt, enim, cenſuram (quidquid ſit de irregularitate, quam fatemur contrahi hoc caſu) non incurri ab hoc tali in foro conſcientiæ. Primò, quia certum eſt, quod excommunicatio non poteſt contrahi abſque peccato, vel contumacia: ſed ſtante hac pœnitentia tempore, quo mors ſequitur, non adeſt novum peccatum, neque nova contumacia præter illud peccatum vulneris, quod fuit cauſa mortis: ergo. Minor patet, quòd non adſit novum peccatum, neque contumacia: quia peccatum non eſt niſi voluntarium: at quando ſequitur mors poſt vulnus vel ebrietatem, illa eſt involuntaria: ergo. De vulnerante lethaliter patet: quia jam pœnituit, & confeſſus fuit. De ebrio eſt certiſſimum: qui enim caret uſu rationis, non poteſt velle. Favet huic opinioni alia opinio, quam vocat ſatis probabilem Bonacina *diſp.1. de cenſ. in genere, q.1. punct.6. n.6.* & ante eum Avila *de cenſur. part.2. c.5. diſput.3 dub.7. concl.2. in fine*, quòd, ſcilicet, mandans homicidium, ubi eſt lata excommunicatio contra homicidas, non incurrat excommunicationem, ipſo ſequuto, ſi antequàm ſequeretur dictum homicidium, pœniteret, & vellet, ſi poſſet, revocare mandatum, & fecit omne poſſe ſuum, vt talis revocatio deveniret ad mandatarium. Sequitur Duardus *lib.2. in Bullam Cœnæ, can.9. q.5. in fine, & can.11. q.13.* ea ratione præcipua: quia ad incurrendam cenſuram, *vt ſuprà*, requiritur peccatum, vel contumacia: ſed hîc non adeſt peccatum, neque contumacia: ergo.

9. Ad rationes pro parte affirmativa allatas reſpondet Leone *de cenſur. recoll.3. n.143.* ſic enim ait: [Aut loquimur de irregularitate, vel de cenſuris: ſi de irregularitate, concedimus: ſi verò de cenſuris, & tunc iterum diſtinguendum eſſe cenſeo: aut loquimur, quoad forum externum, vel quoad forum internum: primo caſu ſufficit cauſa libera data, & effectus: cùm enim jam conſtet Iudici, fuiſſe ex vulnere ſequutam mortem, poteſt citare eum ad dicendam cauſam; quare non debet declarari excommunicatus, qui ſi compareat, & afferat cauſam, ob quam non ſit excommunicatus, ſcilicet, quia antè confeſſus, & ſit paratus ſatisfacere, tunc non debet ampliùs moleſtari, ſi pars eſt ſatisfacta, vel ſaltem debet abſolvi ad cautelam: ideóque ſi eſt Sacerdos ob ſcandalum, quod inde evenire poteſt his puſillis, qui neſciunt has ſubtilitates, admonerem, vt non celebret publicè. Secundo caſu, ſcilicet, pro foro interno, non ſufficit cauſa data, & effectus ſequutus; ſed requiritur peccatum vel perſeverantia in peccato, ſive contumacia, cùm omnis cenſura, vt cenſura, ſit pœna medicinalis, vel peccati, vel contumaciæ.] Vnde *ex ſuperius dictis* Pater Leone *loco citato, recollect.3. num.113.* individualiter docet, mandantem, & conſulentem percuti Clericum, excommunicationis nexu non vinciri, ſi ante percuſſionem conteratur.

10. Nec obſtat, quod in tali caſu mandatarius, & conſultus incurrant; non autem mandans, & conſulens: quia etiã quando quis tantùm mandat injuriam verbalem, ſi ipſe mandatarius excedat percutiendo, non incurrit mandans, ſed mandatarius: Squillante *cap.6. de privilegiis Clericorum, n.64* ſicut è contrario, ſi mandans ſciat percutiendum eſſe Clericum, quod ignorat mandatarius, ipſe mandans incurrit, non autem mandatarius. Et poſt hæc ſcripta, ſententiam negativam invenio docere etiam Baunium *in Theol. mor. tom.2. diſp.5. tr.4. q.1.* ubi ſic ait: [Ego, aut conſiliarius quilibet alius eſſe, ac dici cauſæ effectus non poſſumus, niſi ad eum moveatur executor vi dati ac recepti conſilii: at ejus retractatione ſeria impeditur hic motus: videt enim cõfeſſione conſiliarij ingenua ſe lapſum, ejus autem rationes non fuiſſe ejuſmodi, quibus adhibenda fides eſſet: quare ſi agit, inductione ipſe ſua, motúque agit, ipſique ſoli, non conſiliario, affigenda eſt effectus ſequuti culpa. Idem dicendum de mandante: nam, vt quis peccaſſe dici queat mandando, ac excommunicationem incurriſſe per actum mandatarii, debet hic ejus nomine, cauſáque, vim Clerico facere: at facit mandati revocatio vera, & ſeria, vt jam mandantis gratia opus non fiat, ſed operantis ſolius: ergo iſti ſoli, non ſoli illi imputandum: ergo factum homicidium, inflicta Clerico verbera, plagæ eidem impoſitæ, mandanti cenſuram non inferent; ſed exequutori ſoli, qui improbitate potiùs ſua, quã alienis eſt rationibus impulſus ad injuriam, quam ſi ſolus luat ſine mandantis, aut conſulentis conſortio, quis arguat?] Ita ille, qui etiam tenet, quòd excommunicationem non incurrit, qui poſtquàm mandavit, moritur; antequàm percutiatur Clericus; nam, ſi poſt mortem aliquam incurreret excommunicationem, poſſet fieri, vt quo tempore quis eſt beatus, idem quoque excommunicatus foret, quod eſt contra rationem. Quid ego ſentiam, dicam breviter. Primam opinionem affirmativam puto probabiliorem eſſe, & illam teneo, negativam tamen tanquàm probabilem admitto.

Sup. hac injuria verbali ſup. in Reſ. 26. § 2 propè finem, verſ. Secus.

Sup hoc ſup. in fin. §. Cõfirmatur inſuper. hujus Reſ. & ſup. in tr.1. Reſ.74. in fin. verſ. Si vero.

RESOL. XXX.

An furans cingulum, vel aliam veſtem Clerico dormienti incidat in cenſuram?

Et quid, ſi veſtes è domo Clerici auferat latro, aut pecuniam ex crumena ab eo geſtata arripuerit ſubdolè, & ſine vi? Ex p.9. tr.4. Reſ.37.

§. 1. Affirmativè reſpondet noſter Naldus *in Sum. verb. Clericus, n.21* ubi ſic ait: [Clerico è manu rem propriam, quæ ipſi fuerat commodata, eripiens ante tempus; incurrit excommunicationem: & idem de ſuffurante ei cingulum dormienti, ſive veſtes auferente cum ejuſdem ſpeciali dedecore, & injuria, puta, quia coactus eſt domi ſe continere, aut nudus exire. Et quamvis Ancharanus *in Clem.1. de pœnis, n.4.* teneat contrarium quoad ſecundum dictum *ſuperius*, nempe, de ſuffurante cingulum dormienti; eò quia non ſit violentia illa, quæ non ſentitur: tamen non eſt diſcedendum à prædicta prima opinione, quam & D. Antoninus, & alij ſequuntur: quamvis enim

Sup. hoc ſup. in Reſ.1. circum ante medium §. 2. verſ. Nec ſufficit.

enim particularis illa perſona non ſentiat injuriam: ſufficit tamen injuriam fieri per illum actum univerſo Ordini clericali, in cujus favorem lata eſt à jure pœna excommunicationis. Et ſic videmus, quòd percutiens Clericum, etiam volentem, non evadit prædictam pœnam latam *in cap. Contingit interdum de ſent. excomm.* cui ſanè favori renuntiari non poteſt per aliquem privatum.] Ita ille.

2. Sed prorſus ſententiam negativam ſuſtinendam eſſe puto: & ideò dicendum eſt, quòd ſi nulla violentia facta veſtes ex domo Clerici auferat latro; aut cingulum, quo actualiter cinctus eſt, furtivè abſtulit, aut pecuniam ex crumena ab eo geſtata arripuerit ſubdolè, & ſine vi; quia non eſt hoc propriè violentia, ſed actio furtiva, ideò fur non eſt excommunicatus. Ita Caiet. *verb. Excommun. cap.* 10. *verſ. Nota ſecundò* Summa Aſtenſis *part.* 2 *lib.* 7. *tit.* 3. *cap.* 2. *q.* 20. & Angelus *verb. Excom.* 5. *n.* 29. Molin. *tom.* 4. *de juſt. tr* 3. *diſp.* 51. Coninch *de cenſ. tom.* 2. *diſp.* 14. *dub.* 15. *n.* 166. Sayr. *lib.* 3. *cap.* 26. *n.* 16. contra S. Anton. 3. *p. tit.* 25. *c.* 1. §. *Tertiò notandum, ante finem:* ubi minùs benè opinatur, per has actiones incurri excommunicationem. Sed ne recedas ab opinione Caiet. & aliorum, quam etiam tenet Suar. *de cenſuris, diſp.* 22. *ſect.* 1. *n.* 34. quibus omnibus adde Fragoſ. *de Rep. Chr. tom.* 2. *lib.* 1. *diſp.* 2. §. 1. *n.* 17. quia vt diximus, ſupradictæ actiones non ſunt actiones violentæ, ſed furtivæ. Ergo non includuntur in verbis Canonis, *Si quis ſuadente.*

RESOL. XXXI.

An ſi quis capiat Clericum, vel Monachum per capillos, ſeu barbam, aut caputium dicens, ſi non eſſes Clericus, vel Religioſus, te occiderem, vel percuterem, incidat in cenſuram?

Et notatur Clericum indignatum elevando manum contra alium Clericum rejicientem illum aliquantiſper de loco, in quo morabatur, non incidiſſe in cenſuram. Ex part. 9. tract. 4. Reſol. 35.

Sup. hoc ſup. in Reſ 1. § 2. propè finem, à verſ. Qui num. 146.

§. 1. NEgativè reſpondet Bordonus *in conſ. regul. tom.* 1. *reſ.* 28. *n.* 38. quia ad incurrendam hanc cenſuram neceſſe eſt, vt injectio manuum exteriùs ſit conſummata in ſua ſpecie læſionis, & non tantùm cœpta: verba enim cum effectu ſunt accipienda, *cap. Relatum, de Cler. non reſid.* unde Panormitan. *in c. Cum in cunctis*, §. *Clerici, de elect.* dicit, quòd ubi pœna imponitur, illa nunquam incurritur, niſi delictum inchoatum ſit conſummatum: & Archidiaconus *in c. Qui bona.* 17. *q.* 1. *col. penult.* dicit, quòd in pœnis ſpiritualibus, cujuſmodi eſt hæc, & cenſuris imponendis, conſideratur effectus, & non affectus, & voluntas malè agendi: Tum, quia præfatæ manuum injectiones perpetratæ in laïcum, non cenſentur peccaminoſæ mortaliter, cùm ſint imperfectæ, & non lædentes: ergo neque in his caſibus; ac proinde excommunicatio locum non habet in illis. Percuſſio enim tam ſubita, & tam levis quæ laïco illata non eſſet mortalis, excuſat ab incurſione cenſuræ, vt docent Armilla *n.* 7. Cajet. *cap.* 10. Navar. *c.* 27. *n.* 85. & ex illis relatis Bariola *conſ.* 22. §. *Primò.* Tum quia, vt dicit Megala *lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 8. hujuſmodi injectio judicata levis reſpectu externi actus, tam ſecundùm læſionem, quàm ſecundùm injuriam, quamvis fiat ſuadente Diabolo, & cum peccato mortali, non ideò inducit hanc pœnam: & talis eſt in caſu noſtro. Tum, quia, in rigore loquendo, illæ non ſunt injectiones manuum, neque percuſſiones, cùm nulla ſequatur læſio: ſed ſolùm deſignationes, & declarationes volendi injicere manus, quæ ſine dubio hanc pœnam non inducunt, cùm in ſe nullam ſpeciem læſionis habeant, licèt alioquin injurioſæ ſint; non tamen in genere injectionis, quæ conſiſtit in læſione ad diſtinctionem injuriæ verbalis, ad quam potiùs reducuntur illæ, quàm ad injectionem. Tum, quia hujuſmodi conditionales, & proteſtationes relevant proteſtantem, cùm non ſint contrariæ facto, per notata *in cap. Cum M. de conſt.* Et blaſphemans cum proteſtatione excuſatur: quia per talia verba non intendit blaſphemare. Lazar. *q.* 3. *de blaſphem n.* 31. Floron. *caſ.* 3. §. 1. *à n.* 4. & alios citans. Ergo idem dicendum eſt in noſtro caſu, cùm ſic tangendo non percutiat, ſed declaret animum ſuum eſſe, quòd percuteret, ſi non eſſet Religioſus. Ita tenet Angelus *Excomm.* 5. *n.* 16. & 29. Tabiena *Excomm.* 5. *n.* 41. vult incidere, ſi faciat animo injuriandi: ſed id ſuſtineri non poteſt; quia non punitur animus, ſed factum ipſum, & in his imperfectis actionibus ſemper adeſt animus injuriandi: requiritur prætereà effectus ipſius animi. Nobiſcum apertè ſentit Barboſa *loco cit.* Et hæc omnia docet Pater Bordonus *loco citato.*

2. Sed mihi magis placet opinio affirmativa; & ideò aſſero, in caſu *ſuperius* poſito, illum incurriſſe in cenſuram. Et ita tenet Graſſius *part.* 1. *dec. lib.* 2. *cap.* 49. *n.* 17. & *tom.* 2. *conſ.* 1. *de ſent. excom. n.* 8. & 13. Grilenzonius *conſ.* 82. quibus ego addo Epiſcopum Sperellum *in ſuis dec. tom.* 1. *dec.* 45. *per totam.* Leonem *de cenſ. recollect.* 5. *n.* 145. & *ſeq.* Carolum de Graſſis *de effect. Cler. effect.* 9. *n.* 132. Ioan. Frigderburg. *in Sum. lib.* 3. *tit. de ſent. excom. n.* 47. *litera T.* & Sylveſtrum, *verb. Excom.* 6. § 3. ubi individualiter aſſerit, capientem Clericum per capillos, eíque dicentem: Niſi eſſes Clericus, hæc, & hæc facerem, incurrere in cenſuram noſtri Canonis. Quod probatur: quia ad hunc effectum non requiritur actio phyſicè non relevans, vt ſit peccatum mortale: ſed ſufficit, eam eſſe contra immunitatem corporis proprii, ſeu contra jus, quod unuſquíſque habet in corpus ſuum, vel vt ſit gravis contra honorem, dummodo corpus attingatur adeò vt quamvis contactus phyſicè conſideratus leviſſimus ſit; ſi tamen, ſecundùm moralem exiſtimationem, ſufficiat ad gravem injuriam contra honorem, & reverentiam Clerico debitam, ſit ſatis ad hanc cenſuram incurrendam. Quæ doctrina profectò, tum plurimos quotidianos caſus, tum noſtrum potiſſimùm determinat, videtúrque de mente Molinæ *tom.* 4. *de juſt. diſp.* 57. Reliquas rationes videbis apud Sperellum, qui reſpondet ad rationes adductas à Patre Bordono, præſertim ad illud argumentum, quòd talis actio non videtur conſtituere peccatum mortale: ergo per illam non incurritur excommunicatio: nam hoc prorſus negandum eſt. Adi illum. Non deſinam tamen hîc adnotare, Bariolam virum doctum docere *in conſ.* 22. Clericum indignatum elevando manum contra alium Clericum, rejicientẽ illum aliquãtiſper de loco, in quo morabatur, non incidiſſe in cenſuram.

RESOL. XXXII.

An ſi quis porrigeret venenum Clerico, incidat in cenſuram?

Et quid de Moniali, ſumente venenum, vt fœtus moriatur?

Et notatur propinantem venenum Clerico in cenſuram non incurrere, antequam venenum operari incipiat.

Vnde quæritur, an ſi talis iſto medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis, incideret ne poſtea, veneno operante, in cenſuram?

Et in §. 1. hujus Reſolutionis *curſim multi, & diverſi caſus explanantur, pro incurſione cenſuræ in illis qui reducuntur ad percuſſionem injurioſam perſonæ Clerici, &c.* Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 36.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Avila *de cenſ. p.* 2. *cap.* 5. *diſp.* 3. *dub.* 12. *col.* 2. ubi ſic ait: [Per violentas

Sup hac cenſura in Reſ 1 not. ſeq & i

c. §. paulò in fin. verſ. a cenſura ... tro caſi- contētis oc § 1. in Reſ 1. ad med. im à e. At ſi ... & in 3. §. No- poſt med. rſ. Et ... & in 9. §. 1. à ... & verſ. ... qui no.

violentas manus intelligitur non ſolùm percuſſio, quæ in rigore ſit violenta; ſed etiam illa, quæ eſt injurioſa perſonæ Clerici, ſive talis percuſſio fiat immediatè, vt quando aliquis infligit alapā Clerico; vel immediatè, vt cùm percutit enſe, vel baculo, vel alio inſtrumento tangente perſonam Clerici, vt cùm injicit in Clericū ſalivam, aut pulverem; vel etiam tangendo rem ipſi perſonæ Clerici conjunctam, vt ſi vi raperet aliquid de manibus Clerici, vel à corpore illius; nā ibi includitur violentia: vel quando includit eum in carcere, vel in alio loco, à quo ſine dedecore, & pudore non poteſt exire: ſimiliter ſi Clerico equitanti aliquis violenter apprehenderet frænum equi, vel ſi abſcinderet cingulum ephippii, vel ſi ita furiosè inſequatur Clericum, vt cogat præcipitē ſe dare in fluvium, vel in aliud diſcrimen ad liberandum ſe. At verò ſi Clericus fugiens cadat, & vulneretur, inſequens illum non incurrit excommunicationem: nam illa vulneratio, nec fuit intenta in ſeipſa ab inſequente, nec in ſua cauſa, ſcilicet, in fuga, quæ per accidens ſe habet ad talem percuſſionem. Nota, quòd non incurrit, qui occidit veneno in cibo, vel potu: quia non infert vim perſonæ, ſed naturæ: ſecùs ſi per vim faceret ſumi venenum.] Ita Emanuel, & dicit, ita reſpondiſſe præcipuos Doctores, & Magiſtros Salmanticæ.] Hæc Avila.

2. Sed contrariam ſententiam docet Fragoſ. *de Rep. Chr. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. n.* 18 Caſt. Palaus *to. 6 diſp.* 3. *punct.* 23. §. 2. *n.* 2. Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 11. *c.* 5 *n* 161. Molina *tr.* 3. *diſp.* 51. Suar. *de cenſ. diſp.* 5 *ſect.* 1. *n.* 13. & Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 1. *tr.* 14 *docum.* 3. *n.* 3. ubi ſic ait: [Queda pues dudoſo, y controverſo entre los Dottores; ſi el que mata à alguna perſona eccleſiaſtica con veneno, incurra en eſta deſcomunion? Avila, y otros Dottores, que en ſu favor alega, ſienten que no: porque aunque el agravio, que ſe le haze, es grāde, no es con violencia de manos, que es lo que principalmente prohibio eſte ſagrado Canon. Però la mas comun, y recebida opinion es, que incurre en ella; fundaſe, en que ſemejante accion viene à ſer en ſu efecto mas violenta, y injurioſa, que darle de palos, bofetones, &c.] Ita ille. Non eſt igitur admittenda opinio Avilæ, quam præter citatos DD. refellit etiam Squil. *de priv. cleric. c.* 6. *n.* 55. Megala *in* 1. *p. inſt.* Pereg. *lib.* 5. *c.* 14. *n.* 11. & alii. Ad id verò, quòd Avila aſſerit, Rodriq. & Doctores Salmanticenſes ſuam ſententiam docere; ego apud Rodriq. non invenio, qui tantùm ait, Monialem procurantem abortum non incidere in cenſuram, quod ego concedo, vt alibi dixi: & eſt diſpar ratio inter utrumque caſum: nam in caſu Monialis, illa actio non eſt injurioſa perſonæ, & ſtatui: ſed tantùm injurioſa fœtui: in caſu verò, de quo loquimur, eſt actio injurioſa perſonæ, & ſtatui: ergo. Et ita, præter DD. citatos, hanc ſententiam tenet Hieron. Garc. *in Sum. tr.* 1. *diffic.* 3. *dub.* 1. *punct.* 2. *n.* 18 ubi ſic ait: [Però preguntara alguno: El que mata cum veneno, incurrirà en la cenſura deſte Canon? Rodriquez, Avila, con otros que citan, dizen que no: porque aunque el agravio, que ſe haze al Clerigo, es muy grande, però no es con violencia de manos, que es lo que principalmente prohibe el Canon. Però no oſtante lo dicho, reſpondo con la comun de los Dottores, que incurrira eſte tal: porque eſta accion no puede ſer mas violenta, pues deſata el alma del cuerpo, y deſtruye el compueſto del hombre; y aſſi mas violenta, y injurioſa le es al Clerigo, que ſi le dieran vn bofeton, ò le arrojaran poluo, ò agua: y pues por eſtas acciones ſe incurre, à fortiori ſe ha de incurrir por coſa que cauſa muerte; y ſi es Clerigo el que da el veneno y muere la perſona, no gozarà de la immunidad eccleſiaſtica: però non incurrira la muger preñada, que toma veneno para mater el fœtus, porque en eſte caſo, ſolo ſe haze violencia à la criatura, y no à ſu perſona.]

...i in Re- ...tioni- ... quæ hic ... inf. 47. ... 8. & ſup. ... 7. curſim ... §. Sed ... d.

Tom. V.

3. Nota tamen cum Squill. *loco cit.* & Suar. contra Bejam *p.* 1. *caſ* 46. & Naldum *verb. Clericus, n.* 20. propinantem venenum Clerico hanc cenſuram non incurrere, antequàm venenum operari incipiat: nam anteà non aderat actio violenta, cùm venenum ſine vlla vi fuerit exhibitum, vt ſupponimus. Vnde hinc intraret quæſtio, ſi talis iſto medio tempore confiteretur, vel eliceret actum contritionis, inciderétne poſteà, veneno operante, in cenſuram? Sed de hoc *alibi.* Alibi in Reſ. quæ hic eſt ſup 29. & in aliis ejus not. 1. & etiam 2.

RESOL. XXXIII.

An percutientes Clericum mortuum incidant in cenſuram? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 39.

§. 1. Negativè reſpondet Decius apud Naldum, *verb. Sepultura, n.* 5. & Henriq. apud Theſaurum, *de pœnis Eccl. p.* 2. *verſ. Injuria, c.* 2. *verſ. Ampliatur ſecundo* Et hanc opinionem ſuſtinet etiam Iacobus de Graſſiis *vol.* 1. *conſ.* 7. *de ſent. excom n.* 9. & Pater Leone *de cenſ. recoll.* 5. *n.* 55. ubi ſic aſſerit: [Non ea ratione, quia Clericus mortuus non habeat Ordines; nam etiam Novitius, & converſus non habent Ordinem, & tamen gaudent dicto privilegio Canonis: ſed quia cadaver non eſt homo.] Quaſi dicat: Qui non habet Ordinem, ex eo poteſt gaudere hoc privilegio, quia eſt perſona Eccleſiaſtica: ſed homo, & non cadaver, poteſt eſſe perſona Eccleſiaſtica, quia vivus, & non mortuus, eſt de juriſdictione Eccleſiæ: ergo. Ex qua ratione hæc opinio redditur valdè probabilis; nam, quando dicitur ab adverſariis, quòd mortuo etiam fiat injuria, conceditur totum: negatur autem, quòd dicta injuria fiat perſonæ Eccleſiaſticæ, provt requiritur ad incurrendam hanc excommunicationem. Adde; quòd ex eo, quia talis injuria non fit perſonæ Eccleſiaſticæ, nec habenti Ordinem, quia character imprimitur in anima, ex tali percuſſione non infertur injuria ſtatui Eccleſiaſtico: quod etiam requiritur ad effectum incidendi in hanc excommunicationem. Sup. hoc in tom 8. tr 6. Reſ. 6. §. 1. poſt med.

2. Sed alii Doctores affirmativæ ſententiæ adhærent. Dicendum eſt itaq; quòd non ſolùm Clericus, & Religioſus vivēs gaudet hoc privilegio: ſed etiam, ſecundùm aliquos, poſt mortem, in tantum quòd injiciens manus violentas in eorum cadàvera, incideret in excommunicationem: nam mortuo etiam fit injuria, & violentia. Et ita, præter Naldum, & Theſaurum, *locis cit.* tenet Toletus *lib.* 1. *cap.* 32. *n.* 15. Squill. *de priv. Cleric. c.* 6. *n.* 36. Carolus de Graſſis *effect.* 9 *n.* 140 Baiard. ad Clarum, §. *fin. q.* 10. *n.* 16. Bellettus *de favor. Cler. can.* §. 2. *n.* 12. & Villalob. *in Sum. tom.* 1. *tr.* 17. *diffic.* 22. *n.* 16. ſic aſſerens: [Ha ſe de advertir acerca deſto, que por eſte privilegio quedan deſcomulgados todos los que ponen manos en las dichas perſonas Eccleſiaſticas, ora eſten vivos, ora mortuos.] Ita ille, quibus omnibus adde amiciſſimum Epiſcopum Sperellum *tom.* 1. *dec.* 45. *n.* 56. qui citat Brunum, Marſilium, & Dueñam.

RESOL. XXXIV.

An percutiens Clericum per jocum, ſi aliquantulum excedat, incurrat in cenſuram? Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 43.

§. 1. Ad hunc caſum ſic reſpondet Villalobos *in Summa, tom.* 1. *tract.* 17. *diffic.* 22. *num.* 3. [Hai muchos caſos en los quales, el que hiere al Clerigo, ò Frayle, no eſtà deſcomulgado, por no ſer la accion ilicita. El primero es, quando ſe eſtavan burlando, aunque aya ſido algo demaſiado, como ſe dize en un texto: porque eſto no ſe haze, *Suadente Diabolo*, y lo miſmo es, quando ſe hizo à caſo, como dize otro texto.] Sup. hoc ſup. in Reſ. 1. §. vlt. inter princ. & med. verſ. Vel à fortiori cauſa joci.

2. Sed ego circa ipſius dictum adducam ea, quæ

N obſervat

obſervat contra Coriolanum Laurentius Portel *in dubiis Regul.verb. Manus violentæ in Addit.n.*4. ubi ſic ait:[Si duo Religioſi per jocum,ſive jocando,ſe ad invicem percutiant, non incurrunt cenſuram,vt patet: & hoc eſt verum,etiamſi in joco ſit exceſſus, & pariter in percuſſione. Ita Franciſcus Longus *in ſuis caſib. reſer.caſu* 10.*n* 17.*& c.*1.*de ſent.excom.* At in prædicto capite non ſit mentio,ſi excedatur in joco,vel in percuſſione: ſolùm dicitur abſolutè,non eſſe excommunicatum illum;qui percuſſit Clericum per jocum.Ego tamen dictum Authoris iſtius non condemno,in quãtum conſtet percuſſionem illam inceptam in joco, taliter creſcere vt nunquam perveniat ad peccatum mortale: ſcio enim, poſſe cum aliquo motu iræ non plenè conſiderato percuſſionem inceptam à joco,devenire ad ſolum peccatum veniale ex defectu plenæ advertentiæ.At ſcio in re morali poſſe aliquando actũ eundem numero,materialiter in initio eſſe primò primum, ita,vt nec ſit peccatum veniale. Deinde luceſcente aliquantulùm magis ratione, poſſe eundem actum eſſe peccatum veniale, adhuc deficiente plena conſideratione. Tertiò, affulgente magis rationis radio, poſſe eundem actum eſſe peccatum mortale,propter jam plenam advertentiam. Quæ omnia poſſunt contingere in percuſſione incipiente per jocum, maximè ſi fiat exceſſus in percuſſione non conſueta in joco: & talis poterit inde oriri inquietudo,vt conſulendum ſit ſaltem pro foro interno ad cautelam petendam eſſe abſolutionem.] Ita ille, cui ego adhæreo.

RESOL. XXXV.

An qui intendit percutere Caium Clericum,& facta diligentia percuſſit Titium Clericum,incidat in cenſuram?

Et in exemplum adducitur,quod projiciens lapidẽ, vt percuteret Sempronium Clericum, & caſu inculpabiliter percuſſit Titium etiam Clericum illuc tunc tranſmeantem, is enim non incidit in cenſuram, nec inde morte ſequuta, contraxit irregularitatem.

Et quod ſi percuteret laicum in eo caſu, non incideret in cenſuram,quamvis intentio fuerit percutiendi Clericum.

Et quod mandans occidere Petrum,ſi mandatarius occidat Ioannem, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario. Ex p.9. tract.4. Reſ.31.

Sup hoc ſup. in Reſ.25. §. vlt ad lin.7. & verſ. Cæterũ ſi quis. & in Reſ.1. propè finem, verſ. quod ſi Ioannem. & inſ in tr.8. Reſ 3 ex doctrina §. vlt. in fin. verſ. Et quidem.

§.1. AFfirmativè reſpondet Vega *in Summa, tom.*1. *c.*85.*caſu* 107. ubi ſic ait:[Pregunto, Alonſo penſando que heria à Iuan Clerigo,hiriò à Pedro que lo era, empero ſi le conoceria no le hiriera, porque à ſolo Iuan tenia por enemigo: ſi cayò en deſcomunion por aquel Canon,*Si quis,ſuadente Diabolo* Ratio dubii eſt, porque ſi hiriera à Iuan topandole en abito ſecular,con eſta ignorancia provable,y le hiriera por no conocerle,que era Clerigo,no cayera en deſcomunion, aunque con mas mal animo lo hiziera? Reſp. Que eſta deſcomulgado por aquel Canon,pues no ay ignorancia,pues ſabe,que à quien hiere,es Clerigo: y aſſi la dicha ignorancia no es en eſte caſo cauſa de algun acto involuntario, y aſſi en ninguna manera eſcuſa de la pena del Canon, como elegantemente lo dize Santo Thomas 2.2. *q.*67.*art.*1.con lo dicho concuerda tambien Ledeſma *de deſcom. diffic* 17.*col.*1062. Iacobo de Graffis *lib.*2. *cap.*45. *n.*17. Covarruvias *in cap. Alma mater,de ſent.excom.*1.*p.*§.10.*n.*15. Fray Manuel Rodriquez 1.*tom.cap.*80.*concl.& n.*11. los quales Autores concuerdan etiam diziendo,que el que hiere al ſecular, penſando ſer Clerigo, no incurre en eſta pena, porque eſta pena preciſſamente ſe pone contra el que hiere al Clerigo; ni baſta la voluntad, e intencion, ſin eſta accion exterior.] Ita ille.

2. Sed negativa ſententia viſa eſt probabilior Patri Fragoſo *de Repub.Chriſt.tom.*2.*lib.*1.*diſp.*2.§.1.*n.*36. ſic aſſerenti: [Si occidens facta diligentia, vt occideret Petrum, occidit Paulum: ratio,quia,vt ſuppono, ſufficientem adhibuit diligentiam, ne occideretur alia perſona, niſi Petrus: cùm ergo actio illa exterior reſpectu Pauli non fuerit voluntaria,ſed merè caſualis, & inculpabilis, non induxit cenſuram, cùm non fuerit cauſa illius. Item ſolus affectus percutiendi Clericum Petrum fuit voluntarius, ſed affectus malus non eſt ſufficiens ad excommunicationem, ſeu irregularitatem inducendam: atqui opus externum reſpectu Pauli fuit involuntarium: igitur affectus voluntarius non ſufficit, quando opus externum involuntarium ſequitur.Suarez *de cenſ.diſp.*22 *ſect.*1 *n.*54 Confirmatur argumento projicientis lapidem, vt percuteret Sempronium Clericum,& caſu,& inculpabiliter percuſſit Titium etiam Clericum, illuc tunc tranſmeantem: is enim nec incidit in cenſuram,nec morte inde ſequuta contraxit irregularitatem. Iuvat Molina *de juſt.tr.*3.*diſp.*53. *n.*3. vbi putat, tanquàm probabilius, non incidere in excommunicationem illum, qui credens ſe occidere Sempronium Clericum, occidit Titium Clericum ignorans invincibiliter illũ eſſe Clericum. Nam, quamvis voluerit Clericum interficere, ignorabat invincibiliter hunc eſſe talem: ſicut etiam excuſatur à cenſura volens percutere hunc Clericum, ſi aberret ab eo,& præter intentionem percutiat alterum proximè adſtantem. Ægidius Coninch *dub.*15. *n.*197.ita in noſtro caſu,cùm reſpectu alterius Clerici actus ille exterior fuerit involuntarius, & merè caſualis,ac præter intentionem. Probatur tandem:quoniam,ſi percuteret tunc laicum,in eo caſu non incideret in cenſuram, quamvis intentio eſſet percutiendi Clericum Covarruvias *in cap. Alma mater*, 1. *p.*§.10. *n.*15.*verſ.vlt.* ergo ſimiliter in noſtro caſu.Vide etiam Portel. *in dubiis verb. Manus violentæ, n.*9. ubi diſtinguit,& ſic aſſerit: Si taliter percutiens fecit omnem diligentiam moralem,ne alia perſona ibi ſubeſſet,niſi Petrus Clericus; tunc non incurrit: quia tunc illa percuſſio circa Ioannem fuit omninò involuntaria, & caſualis: ſecùs ſi non fecit talem diligentiam. Ego pro parte negativa etiam adduco hoc aliquale exemplum. Nam Congregatio Cardinalium ſuper Concilium Tridentinum anno 1587. declaravit, quod mandans occidere Petrum,ſi mandatarius occidit Ioannẽ, non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario. Ita habetur *in* 4.*tom. Declarationum,impreſſo ex Bibliotheca Farinacij,fol.*41.*col.*1.*in fine.* Si ergo taliter mandans non incurrit pœnam irregularitatis,quia non eſt occiſus,quem intendebat;videtur etiam, quòd in noſtro caſu non incurret pœnam excommunicationis occidens Ioan. Clericum, quia non occidit Clericum, quem intendebat.] Ita ille.

Sup. hoc in §.1.not.præteritæ poſt med. verſ. Contra vero. & in ali § not. præcitati verſ.

Sup.hoc in to.3.tr.3. [...] ge doctrin §.vlt.Reſ.[...]

RESOL. XXXVI.

An percutientes Clericum Sacris Ordinibus initiatum, cum quo fuit diſpenſatum à Pontifice, vt poſſit contrahere matrimonium, antequam illud contrahat, an, inquam, illum percutientes incidant in cenſuram?

Ex quo infertur, an profeſſus, cum quo diſpenſatum eſt ad nuptias, teneatur ad Officium divinum, recitandum, quod idem dicendum eſt de Sacerdote cum prædicta diſpenſatione?

Et obiter quæritur, an degradatus ad penſum Horarum Canonicarum adſtrictus ſit? Ex p.9.tract.4. Reſol.40.

Sup. hoc deſeras vi[...] re doctrin[...] Reſ.not. [...]

§.1. NEgativè reſpondendum videtur ex doctrina Sanch. *de matr.lib.*8.*diſp.*8.*n.*11. ubi ſic ait: [Dubitari poteſt,an Profeſſus hic,cum quo diſpenſatũ eſt ad nuptias,teneatur ad Officium diuinum recitandum?Rodriq. aſſerit,eum teneri ad Horas,antequã ad nuptias tranſeat:ſecùs vbi jam tranſiit.Ducitur,quòd ante

ante eum tranſitum non deſierit eſſe Religioſus; cùm nondum ſtatum incompatibilem aſſumpſerit, per quem ſtatus Religioſus deſtruatur. Et hujus ſignum eſt: quia, ſi mutato propoſito nollet uti diſpenſatione, maneret utique Religioſus novo alio actu; nec illi permitteretur in ſæculo diu permanere, conjugium differendo. Verùm exiſtimo, ab eo tempore, quo hic Habitum monachalem exuit, induens veſtes ſæculares, ut diſpenſatione utens, matrimonium ineat, eum liberari à recitandi obligatione; ſicut & à cæteris monaſticæ vitæ oneribus: quia cùm jam ſit juſtè extra Monaſterium, ac monaſticam vitam, ab ejus oneribus eximitur, ſicut & de ejecto à Religione fatentur Doctores. Quare hinc infero, Sacerdotem, cum quo diſpenſatum eſt, ut matrimonium ineat, teneri ad Officium divinum, dum Habitum non mutat ad utendum diſpenſatione, quòd nondum à ſtatu ſacerdotali receſſerit; & poteſt interim celebrare, ac beneficij fructibus frui, ac cæteris Clericorum privilegiis: ſecùs autem, ubi Clericatum deſerit, habitum ſæcularem induens, ut utens diſpenſatione, ad nuptias tranſeat; quòd jam tranſlatus ſit ad ſtatum ſæcularem, ſolo indelebili charactere manente; nec gaudeat privilegiis Clericorum: quare ſimiliter debet manere ab oneribus exemptus Sacerdotio annexis. Nec eſt ſimile de degradato, quem omnes fatentur clericalibus privilegiis deſtitui, & tamen ad penſum horarium adſtringi: quia hic ob ſuam culpam privilegia amittit; & ideò, ne ex ea commodum reportet, tenetur ad onera.] Ita ille.

Sp. hoc inf. à med. §. 1. hujus Reſ. & in to. 3. tr. 2. Reſ. 5. à princ. & lege eam per totam, quamvis ibi de Subdiacono.

Sp. hoc ad literam in fine, §. 2 Reſ. 1t præteritæ.

2. Sed contrarium docet Squillante *de priv. Cler. c.7.n.39.* quia antequàm contrahatur matrimonium à dicto Clerico in ſacris, licèt ſolùm relinquat Habitum clericalem ad finem contrahendi matrimonium ex jam obtenta diſpenſatione, & non ſit aſſumptus ſtatus contrarius, & incompatibilis Clericatui, ita frui non poſſit omnibus clericalibus privilegiis, ac etiam reaſſumere Habitum, ut non teneatur ad onera ſacris Ordinibus annexa. Ideò dicerem, quòd poſt contractum matrimonium propter ſtatum contrarium, & incompatibilem aſſumptum, talis Clericus non gauderet clericalibus privilegiis; cùm tunc nec ad onera annexa ſacris Ordinibus teneatur: quamvis teneri ad onus recitandi Horas canonicas, etiam poſt contractum matrimonium ex Summi Pontificis diſpenſatione, aſſerat Bonacina *de Horis canonicis, diſp. 1. q. 2. punct. 3. n. 5.* ſecùs autem dicerem, antequàm matrimonium contrahat, licèt reliquerit Habitum clericalem poſt obtentam diſpenſationem, cùm nondum ſit aſſumptus contrarius Clericatui; in tantum quòd, ſi iſto medio tempore committeret aliquod delictum, deberet cognoſci, & puniri ab Eccleſiaſtico. Et ideò in terminis noſtris de privilegio Canonis hoc etiam docuit idem Squillante *cap. 6. num. 20.* ubi ad *ſuperius* dicta de privilegio fori ſe remittit.

RESOL. XXXVII.

An qui percutit Clericum incorrigibilem, incidat in cenſuram?

Et an talis, Clericus amittat privilegium fori?

Et notatur, quòd excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici Ioculatores, Goliardæ, aut Bufones, ſi per annum huic ignominioſo officio vacaverint.

Etiamque excluduntur exercentes officium Carnificum, Macellariorum, Tabernariorum, modo conjugati ſint, vel habitum Clericalem dimiſerint.

Et an ſi conjugati non ſint habitumque Clericalem retineant privilegio Canonis, & fori quoad perſonas non priventur, ſed ſolum quoad eorum bona?

Et an Clerici excommunicati, etiam denunciati, & vitandi, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, vel etiam depoſiti verbaliter, gaudeant hoc privilegio Canonis? Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 13.

§. 1. Affirmativè reſpondet Layman *lib. 1. tr. 5. part. 2. cap. 5. num. 4.* & alij quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.6 diſp.3. punct.13. §. 1. n. 11.* aſſerentes, Clericos in Sacris conſtitutos privilegio fori gaudere, quouſque degradentur realiter, vel per ſententiam Iudicis eo privilegio denudentur. Colligitúrque *ex cap. Cùm non ab homine, de judiciis*, ubi poſt incorrigibilitatem remittitur poteſtati ſæculari Clericus puniendus. Non igitur ipſo jure ob incorrigibilitatem privilegio fori privatur. Conſentitque cap. *Vt famæ 35. de ſent. excom.* ubi laicis conceditur poteſtas capiendi incorrigibiles, non tanquàm propriis Iudicibus, ſed tanquàm Eccleſiæ miniſtris, cui illi Clerici adhuc ſubjecti ſunt. Putant igitur hi Doctores contra Covarruviam Clarum, & alios, ad hoc ut Clericus amittat privilegium fori, & Canonis, requiri neceſſariò authenticam declarationem incorrigibilitatis, & regulariter ſententiam degradationis, ſeu privationis. Vide etiam Villalobos *t. 1. tr. 17. diffi. 22. n. 14.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 40. ad med. & in Reſ. 42. §. Notandum eſt, & lege Reſ. & §§. not. 1. huius Reſ. 2.

2. Sed plus addit Suarez *de cenſur. diſp. 22. ſect. 2. n. 10.* Riccius *par. 4. deciſ. 102. n. 5.* & Squill. *de privileg. Cler. c. 6. n. 11.* quòd poſt prædictam declarationem talis Clericus non eſt omninò clericali privilegio privatus, ita ut cenſuram evadat, qui ipſum percuteret; cùm ſolùm in d. cap. *Cùm non ab homine*, limitatè dicitur: *Per ſæcularem poteſtatem corrigatur.* Vnde reſpectu aliorum minimè auferri videtur immunitas Clericatus. Verum Fragoſus *de Repub. Chriſt. t. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. n. 26.* putat Clericum dimiſſo Habitu, & Tonſura clericali in enormitatibus ſe intromittentem, privilegium Canonis perdere; non tamen privilegium fori: quia privilegium fori eſt indultum à jure divino, cap. *Quamquam de cenſibus, in 6.* Gloſſ. penult. *in c. Si Imperator. 96.* Socinus *conſ. 12. num. 20. vol. 1* Rolandus *conſ. num. 30. volum. 1.* & alij, quibus accedit Bellett. *diſquiſ. cleric. part. 1. tit. de favore clericorum Canonis, § 2. n. 44.* Deperdi autem privilegium Canonis propter enormitates, quibus Clericus ſe immiſcet, illa eſt ratio quia eſt privilegium à Iure poſitivo indultum. Ita citati Authores, & Paulus Comitolus *reſponſ. mor. lib. 1. quæſt 96.* Tiraquellus *de pœnis tempor. cauſ. 49 n. 36. & 37.* Carolus de Graſſis *de effectibus clerical. effectu. 9. n. 212.* Sayro *de cenſ. cap. 27. n. 9.* & alij quos ſequitur Barboſa *in cap. Perpendimus 23. de ſent. excomm.*

Sup. hoc in Reſolutionibus not. præteritæ. Et pro privilegio fori contento in hoc textu látiſſimè in t. 9. tr. 2. Reſ. 162 & ſignãter in §, His ſuppoſitis. & in aliis annotationib. dictæ Reſ.

3. Nota tamen hîc, quòd excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici Ioculatores, Goliardæ, aut Bufones, ſi per annum huic ignominioſo officio vacaverint argum. c. unic. *de vita, & honeſt. Cler. in 6.* & tradit Suarez *diſp. 22. de cenſ. ſect. 1. n. 14.* Layman *lib. 1. Summ. tract. 5. part. 2. cap. 5. n. 5.* Molina *tr. 3. diſp. 54. n. 6.* & alij. Excluduntur etiam exercentes officium Carnificum, Macellariorum, Tabernariorum, modò conjugati ſint vel Habitum clericalem dimiſerint, atque ter moniti ab Epiſcopo non deſtiterint, vel, ſi poſtquàm deſtiterint, idem officium reaſſumunt. Quòd ſi conjugati non ſint, Habitúmque clericalem retineant, privilegio Canonis, & fori, quoad perſonas non privantur, ſed ſolùm quoad eorum bona, ita ut eorum negotium non ſit defendendum à Iudice Eccleſiaſtico, & inſtar ſæcularium ſoluere debeant tributa. Sic habetur *Clem. de vita, & honeſt. Cleric.* & docent Doctores citati penes Fragoſum *num. 28.* & Palaum *n. 8. & 9.*

Sup. his inf. in Reſ. 42. §. Notandum, poſt mediũ, verſ. De Clericis, & pro parte in Reſ.

4. Verùm dicendum eſt, quòd Clerici excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, vel etiam depoſiti verbaliter, gaudent hoc privilegio. Ita Graſſius *part. 1. lib. 2. cap. 49. n. 30.* Squillante *c. 6. de privileg. Cler. n 13.* Hæc concluſio quoad primam partem de cenſuratis extenditur

40. propè finem. extenditur etiam ad denunciatos, & vitandos. De depoſito verbaliter aliqui cenſent percuti poſſe ſine pœna excommunicationis: ſed tu contrarium dic cum ſuprad ćta Gloſſ. fin. *in c. Degradatus*, & cum Gloſſ. ordinaria *in c. dictum, ver. Sæculariter*, 81. *diſt.* quamvis alia Gloſſ. *ibid.* addat, hoc non credere, exiſtimans per depoſitionem privilegium amitti. Sed non eſt hoc dicendum, cùm nullibi ſit in Iure cautum: & cap. *Cùm non ab homine, de jud. infir.* tantùm concedit licentiam Iudici ſæculari, ut illum punire poſſit, quæ licentia, cùm ſit odioſa, non eſt extendenda. Et hæc omnia docet Leone *de cenſ. recoll.* 5. *n.* 43. Megala *in* 3. *p. inſtit. Confeſſ. lib.* 4. *c.* 2. *q.* 4. *n.* 36. & alij.

RESOL. XXXVIII.

An percutiens Clericum realiter degradatum incidat in cenſuram?

Ex quo infertur, an degradatus, ſi de facto celebraret, conficeret verum Chriſti corpus?

Et an ſi degradatus reſtituatur, vel ſi degradatus moriatur, & reſurgeret, deberet iterum Ordinari? Ex part. 9. tractatu 4. Reſol. 29.

§. 1. Affirmativè reſpondet Martha *de juriſd. p.* 2. *cont.* 2. *caſ.* 132. *n.* 1. ubi ſic ait: [Percutiens degradatum actualiter, incidit in excommunicationem cap. *Si quis ſuadente diabolo* 17. *q.* 4. ut tenet Gloſſ. & Doctores, *in c.* 2. *de pœnis, lib.* 6. Gloſſ. *in c. Accidens diſt.* 50. & *c.* 2. *diſt.* 54. & *c. Dictum diſt.* 81. Bert. *in tr. de Epiſcop. p.* 4. *tit. de cauſa finali, & effectu degradationis, n.* 2. & ratio eſt: quia ſemper retinet Ordines, & remanet characterr, ratione cujus, ſi de facto celebraret, conficeret verum Corpus Chriſti, ut tenet Ioan. Andreas *in novell.* & ibi Abbas *in c.* 1. *n.* 11. *qui Cleric. vel voventes matrim. contrah. poſſ.* Et hæc eſt communis opinio omnium Theologorum, ut atteſtatur Abbas *in dict. c.* 1. *in fine.* D. Thomas *in* 3. *p. ſummæ, q.* 83. *art.* 8. concludit poteſtatem conſecrandi Euchariſtiam pertinere ad characterem ſacerdotalis Ordinis: character autem quilibet, qui cum aliqua conſecratione datur, indelebilis eſt; ſicut quarumcumque rerum conſecrationes perpetuæ ſunt, neque poſſunt amitti, vel reintegrari. Ideò, ſi degradatus reſtituatur, non debet iterum ordinari, cap. *Si Epiſcopous* 11. *q.* 3. Speculator *in rit. de diſpenſationibus*, §. *nunc de Epiſcoporum, verſ.* 65. Berthachinus *in dict. part.* 4. *num.* 6. Idem, ſi degradatus moreretur, & poſteà reſurgeret, non deberet iterum ordinari, Gloſſ. *in cap.* 2. 32. *quæſt.* 7. Andr. Sicul. *in capit. Non poteſt, de re judic.* Doctores *in cap. Degradatio, de pœnis, lib.* 6. Et hæc eſt vera, pia, & ſacroſancta opinio, quidquid alij ſenſerint in contrarium.] Hucuſque Martha.

Sup. hoc in t 4 tr. 8 lege doctrinam Ref 23 & alterius Ref. ejus ſecundæ not. ſignanter ante medium, §. Negativam, à verſ Quia alias.

2. Sed fallitur, ut patet ex cap. *Degradamus, in fin. de pæn. in* 6. ubi per realem degradationem Clericus omni privilegio clericali privatur. Et ita tenet Navar. *in cap.* 27. *num.* 81. *verſ. Nona.* Toletus *lib.* 1. *cap.* 34. *n.* 1. *verſ. Sextus*, & alij. Nec eſt de hoc dubitandum, cùm in fine citati Canonis talis Clericus omni privilegio clericali privetur: & ita expreſsè tenet Gloſſ. fin. *in dicto cap. Degradatus*, & reprobat opinionem eorum, qui contrarium dixerunt, quam poſſe habere locum dicit in verbotenus depoſito; non autem in actualiter degradato, qui omne privilegium amittit, unde falsò Gloſſa illa citatur à Martha pro contraria ſententia, ea motus ratione; quia ſemper retinet characterem, & poteſtatem conſecrandi: nam veriſſimum quidem eſt hoc; ſed non idcircò ſequitur retinere privilegium Canonis, cùm ſint hæc longè diverſa: etenim characterem, & poteſtatem conſecrandi Sacerdos habet à jure divinino; ſed privilegium Canonis habet ex conceſſione Summi Pontificis, & ab eodem tollitur per degradationem. Et ideò noſtram ſententiam, præter Navarrum, & Toletum, tenet Leone *de cenſur. recollect.* 5. *n.* 241. & alij communiter. Quando igitur Rodriq. *in Summa, tom.* 1. *cap.* 144. *num.* 15. aſſerit, Clericum degradatum non amittere privilegium Canonis, intelligendus eſt de Clerico verbaliter degradato, non autem de denudato realiter.

RESOL. XXXIX.

An percutiens Apoſtatam incidat in cenſuram?

Et quid, ſi dimiſerit habitum ſuæ Religionis, & Eccleſiaſticum, & percutiens ſciat eſſe Apoſtatam?

Et an Novitius, ſi maneat extra Conventum cum habitu ſuæ Religionis, & licentia Superioris, etiam ſi illicitè, & abſque juſta cauſa fuit dicto Novitio à Superiore conceſſa præfata licentia, gaudeat privilegio Canonis?

Et notatur, quòd non ſolùm converſi laici oblati, ſeu donati, qui veram profeſſionem emittunt, ſed etiam ij, qui ſe ſuaque Monaſterio tradiderunt, & in ipſo vivunt, habitu aliquantulum mutato, gaudent privilegio Canonis?

Et quid eſt dicendum de percutiente manifeſtè Clericum Hæreticum, an cenſuram incurrat, etiamſi non traditus ſit brachio ſæculari. Ex part. 9. tr. 4. Reſol. 12.

§. 1. Affirmativè reſpondet Leone *tr. de cenſur. recoll.* 5. *n.* 37. ubi ſic ait: [Religioſi profeſſi gaudent dicto privilegio, etiamſi maneant extra clauſtra ſine Superioris licentia, vel quoque ſi ſint Apoſtatæ. Et Novitij etiam ſi manerent extra conventum cum Habitu, & licentia Superioris: quia, cùm ex hoc non interrumpatur Novitiatus, adhuc eſſet Novitius, ut latè poſt alios habetur per Bartholomæum de Vecchis *in ſua Praxi pro Novitiis, diſp.* 11. *dub.* 3. *n.* 10. ubi id extendit, etiamſi illicitè, & abſque juſta cauſa, fuit dicto Novitio à Superiore conceſſa præfata licentia. Quando autem dixi, quod Apoſtata à Religione, cùm jam ſit profeſſus, ſemper retineat privilegium Canonis, intelligitur non ſolùm ſi retineat habitum, vel ſuæ Religionis, vel ſaltem clericalem, ſed etiamſi dimiſerit habitum ſuæ Religionis, & Eccleſiaſticum, & percutiens ſciat eſſe Apoſtatam.] Ita ille, cui adde Baunium *in Theol. mor. tom.* 2. *diſp.* 5. *tr.* 4. *q.* 2.

Sup. hoc inf. in Ref. 43. in ejus tribus ult. lin.

Sup. contento in hoc verſ. lege inf. ex Ref. 46. ad lin. 7. lege doctrinam verſ. Si vero.

2. Notandum eſt etiam hîc obiter, quod non ſolùm Converſi, Laici, Oblati, ſeu Donati, qui veram Profeſſionem emittunt, (cùm ſint verè Religioſi) ſed etiam ij, qui, ut dictum eſt, ſe, & ſua Monaſterio tradiderunt, & in ipſo vivunt, habitu aliqualiter mutato, gaudent privilegio Canonis, *Si quis ſuadente.* Ita ut illos percutientes in excommunicationem incidant: ſunt enim, ut dictum eſt, perſonæ Eccleſiaſticæ. Quod ſecùs videtur dicendum de iis, qui in domo ſua manent. Et ita docet Lezana *tom.* 2. *c.* 8. *n.* 6. Rodriquez *tom.* 3. *q.* 21. *art.* 4. & Fragoſus *de Repub. Chriſt. tom.* 2. *lib.* 1. *diſp.* 2. §. 2. *n.* 46. ubi tradit, perſonas deputatas, & donatas perpetuò alicui Eccleſiæ, ſive ſæculari, ſive regulari, ſaltem ſi gerant Habitum aliquo modo religioſum, quamvis non voveant tria ſubſtantialia vota, cenſeri Eccleſiaſticas perſonas, & gaudere privilegio Eccleſiaſtico Canonis, & fori.

Sup. his in t. 9. tr. 2. Ref. 163. §. Nota, ad med. verſ. Adde.

3. Sed quid dicendum de percutiente Clericum manifeſtè hæreticum? Reſpondeo, in cenſuram non incurrere, etiamſi non ſit traditus brachio ſæculari. Ita Villalob. *in Summa, t.* 1. *tr.* 17. *diffic.* 22. *n.* 7. Portel. *in dubiis Regul. verb. Manus violenta, num.* 4. & alij.

Sup. hoc inf. in Ref. 42 §. Notandum, in fine.

RESOL.

RESOL. XL.

An percutientes Clericum damnatum ad triremes incidat in cenſuram?

Et docetur, quod in hoc caſu, quando comes, & Magiſter triremis percutit Clericum ſicut reliquos remigantes, non incurrit excommunicationem; ſecus vero ſi ille, vel alius rixando cum illo percutit eum.

Et quid, ſi prædictus Clericus damnatus ad triremes ſit incorrigibilis? Ex p.9. tract.4. Reſ.17.

§.1. AD hunc caſum ſic reſpondet Avila *de cenſ. p.4.diſp.unica,dub.1.concl.1.* [Vtrùm comes, magiſter triremis, ſcilicet, *Comite de galera*, percutiens Clericum degradatum verbaliter,vel depoſitum damnatum ad triremes, incurrat excommunicationem Canonis. *Si quis ſuadente*? Reſpondeo, quòd ſi percutiat illum, ſicut reliquos remigantes, propter pertinentia ad ſuum officium, non incurrit: nam id facit tanquàm miniſter,& executor Prælati,qui damnavit illum ad triremes: conſequenter enim damnavit eum ad ſupplicium, quo puniri ſolent reliqui remigantes. At verò ſi aliquis rixando cum illo percutiat eum, qui neque eſt degradatus realiter, neque incorrigibilis,incurret excommunicationem. Ita ille. Verum id,quod ipſe aſſerit, tales ad triremes damnatos, ſi ſint incorrigibiles non gaudere privilegio Canonis, habet magnam difficultatem: nam contrarium firmat Suarez, & alii, quos *ſuprà* adduximus, agentes de percutientibus Clericos incorrigibiles. Et miror, Avila quo pacto hanc ſententiam docuerit, cùm ipſe teneat, quòd amittentes privilegium fori, non amittant privilegium Canonis: & ideò apponam hîc verba Coninch *de Sacr.diſp.14.dub.15.n.159.* ſic aſſerentis: [Addit Navarr. *cap.27. n.*-9. idem dicendum eſſe de quovis Clerico incorrigibili, probátque *ex cap. Cùm non ab homine 10.de judiciis*: ſed ibi tantùm dicitur, Clericum deprehenſum in furto, homicidio, perjurio, aut ſimili crimine, deponendum eſſe & ſi incorrigibilis ſit, excommunicandum, & creſcente contumacia,anathematizandum; & ſi hæc contempſerit, per ſæcularem poteſtatem corrigendum. Ex quo non ſequitur,quamvis incorrigibilem, ſed eos ſolos, qui poſt illos omnes actus incorrigibiles perſiſtunt,per ſæcularem poteſtatem comprimendos eſſe. Imò etiam tunc videtur requiri ſententia Iudicis Eccleſiaſtici, qui tales brachio ſæculari tradat, vt colligitur *ex cap. Vt fama 35 de ſentent. excomm.*] Ita ille. Meritò igitur dixit Rodriquez *in Summ. to.1. cap.144.n.15.*[Goza del *cap. Si quis ſuadente*, el Clerigo deſcomulgado,ò condenado à galeras: por tanto los comites que los açotan, ſino lo hazen por cauſa de caſtigo, y correccion, quedan deſcomulgados.] Vide etiam Leonem *de cenſ.recollect.5.n.241.* ubi docet, Clericos tantùm verbaliter degradatos, etiamſi ſint damnati ad triremes, gaudere privilegio Canonis; & ideò ſi comites excedant modum in verberando, incidunt in cenſuram.

[margin:] up. in Reſ. uæ hic eſt 7. & inf. in Reſ.42. §. Notandum.

[margin:] Sup. his in Reſ.1. not. præteritæ §. Verum.& in Reſ.2. in eodem §. poſt med. verſ. De Clericis.

RESOL. XLI.

An percutiens Clericum, qui non habet beneficium,neque requiſita Concilij Tridentini, incurrat in excommunicationem? Ex part.3.tr.5.& Miſc.1.Reſ.83. aliàs 82.

[margin:] Sup. hoc in Reſ. ſeq. & lege §§. ejus not.2. & inf. ex Reſ.46. § vlt. & in to. 9. tr.2 Reſ. 35. §. vlt.

§.1. AFrmativè reſpondendum eſt, quia in tali caſu Clericus amittit privilegium fori; non autem canonis, vt declaravit ſacra Congregatio, id teſtante Antonio Cardinali Caraffa in quadam Epiſtola directa ad Paulum Comitolum, vt habetur *in ſuis reſp.lib.6.q.20.* ubi ſic ait. [Quanto al ſecundo, la Congregacione ha ſentito, che i clierici, che mancâdo nelle coſe contenute nel *cap.6.ſeſſ.23.* del Concilio, no godano il privilegio del foro, no por queſto s'intendono privati del privilegio del Canone, *ſi quis ſuadente Diabolo.*] Et ità etiam hanc ſententiam docent Navarrus *lib.5.conſ.14.de privileg.edit.2.* Molina *de juſtit. tom.4. tract.3. diſp.54. num.9.* Avila *de cenſ. part.2. cap.1. diſp.2. dub.9. concl.3.* & alii.

2. Sed non deſunt Doctores, qui negativam ſententiam tanquam probabilem admittunt & ita tenent Bañez *in 2. 2. q.12. art.1. circa finem.* Suarez *diſput.22. ſect.1. dub.11.* Coninch *de Sacram. diſput.14. dub.15. n. 163.* & noviſſimè Layman *in Theol. mor. lib.2.tract.5.part.2.cap.5.n.4.* ubi ſic aſſerit. Probabile eſt, nullum prima tonſura initiatum, aut in minoribus ordinibus conſtitutum gaudere privilegio Canonis, niſi vel Eccleſiaſticum beneficium habeat, vel Clericalem habitum, & tonſuram deferre ſolitus alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi deſerviat, aut in aliqua ſchola,vel univerſitate, cum licentia Epiſcopi, quaſi in via ad majores Ordines verſetur. Ita ille, & rationem affert. Primò, quia privilegium fori difficilius amittitur quàm privilegium canonis; ergo ſi Concilium aufert illis Clericis fori privilegium, dicendum eſt etiam auferre privilegium Canonis, tanto magis, quia privilegium Canonis ex humano jure inductum eſt, privilegium verò fori ex divino; at his non obſtantibus tu primam ſententiam tene, ſtante declaratione Illuſtriſſimorum Cardinalium.

RESOL. XLII.

An qui percutit Clericum conſtitutum in Minoribus ſi non incedat in habitu, & Torſura, & non obſervet requiſita Concilij Tridentini, ſeſſ.23. cap.6. de reformat. *incidat in cenſuram Canonis?*

Et notatur, quod excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici, qui deſerto habitu Clericali gravibus criminibus ſe immiſcent inverecundè, quod à fortiori procedit, ſi in crimen aſſaſſinii inciderint.

Et quid de Clericis excommunicatis, ſuſpenſis, interdictis, vel depoſitis verbaliter tantum, aut irregularibus, an prædicti gaudeant privilegio Canonis?

Et quid eſt dicẽdum de Clericis hæreticis,& ſchiſmaticis?

Et quid dicendum erit de Clericis ordinatis per ſaltum, ante legitimam ætatem vel per alienum Epiſcopum abſque dimiſſoriis, vel cum dimiſſoriis falſis, vel per Epiſcopum excommunicatum ſuſpenſum, vel depoſitum? Ex p.9. tract.4. Reſol.5.

§.1. NEgativè reſpondent aliqui, quos ego *alibi* citavi: ſed affirmativæ ſententiæ adhæſi, & nunc adhæreo, ſtante declaratione Sacræ Congregationis. Et ita hanc ſententiam, præter Doctores à me *alibi* citatos, tenet noviſſimè, Fragoſus *de Repub. Chriſt. tom.1.lib.1. diſp.2.§.1.n.22.* & Caſtrus Palaus *tom.6. diſp. 3. punct.23. num. 3.* quia jure communi Clerico in minoribus Ordinibus conſtituto conceſſum erat privilegium Canonis, tametſi alicujus Eccleſiæ ſervitio addictus non fuerit, neque in aliqua ſchola ex licentia Epiſcopi verſaretur: at Tridentinum ſolùm reſtrinxit privilegium fori: ergo privilegium Canonis ſub diſpoſitione juris communis relictum eſt, juxta *leg. Præcipimus, C. de appellationibus*, ſunt enim hæc privilegia omninò diſtincta.

[margin:] Sup. hoc in Reſ. præterita,& in aliis ejus not. & lege §§. not. ſeq.

2. Neque obſtat fundamentum contrarium, nam eſto privilegium Canonis inferius ſit privilegio fori; eſt tamen magis neceſſarium perſonis eccleſiaſticis, & earum ſtatui cùm graviùs offendantur ex vexatione perſonali, quàm ex forenſi judicio. Præterquàm quod privilegium fori cedit aliqualiter in diminutionem laicæ poteſtatis:at privilegiũ Canonis in nullius cedit

cedit præjudicium. Ergo mirum non eſt, plures conditiones pro privilegio fori requiri quàm pro privilegio Canonis. Tridentinum verò, ſi benè perpendatur, nobis contrarium non eſt : non enim dixit ſervandam eſſe Conſtitutionem Bonifacii VIII. *in cap. Clerici, de Clericis conjugatis, in 6.* pro omnibus Clericis, ſed pro Clericis conjugatis : hi enim nec privilegio fori nec Canonis gaudent, niſi conditiones à Tridentino præſcriptas obſervent. Vide etiam Leonem *tom. 3. verb. Clericus, n. 5.* Igitur Concilium tantùm Clericis aufert privilegium fori, unde per excluſionem unius videtur includere alterum, *arg. Nónne de præſumpt.* & *l. Cùm Prætor. ff. de judic.* Et caſus non expreſſus habetur pro omiſſo, quando lex de aliquo caſu diſponit, *l. ſi cum dote, ff. ſol. matrim. l. Inter ſtipulantem, §. Sacer. ff. de verb. obligat.* & cùm habeatur ibi caſus hic pro omiſſo, recurrendum eſt ad diſpoſitionem antiquorum jurium, quæ determinant, Clericum non deferentem Habitum, & Tonſuram non amittere privilegium Canonis, niſi trina monitione præmiſſa, *vt in cap. Cùm contingat, il ſecundo, de ſent. excomm.* vel niſi ex alio capite privilegio clericali privatus ſit.

3. Si quis tamen violentas manus injiceret in Clericum non deferentem Habitum, & Tonſuram, quamvis nulla monitio præmiſſa ſit, ſi bona fide crederet, licere hos Clericos ſine innodatione excommunicationis percutere, non eſſet excommunicatus, ratione hujus ignorantiæ : quia ignorantia ſufficiens eſt ad excuſandum à cenſura. Hæc opinio tamen procedit, ſi talis Clericus fuerit ter monitus à ſuo Epiſcopo, & non ſe emendavit, quæ monitio ſufficeret, ſi eſſet generalis, puta, per Edictum Epiſcopi, vt omnes Clerici reaſſumant Habitum intra menſem ; & non ſufficere unam monitionem pro tribus, addit Bonacina *de cenſ. diſp. 2. q. 4. n. 6.* cum aliis per ipſum citatis : nam *in cap. Contingit, de ſent. excomm.* dicitur : *Ter à te moniti.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 3. §. 1. & 2. & in Reſ. 40. ante med. & inf. in Reſ. 46. §. vlt. 4. Notandum eſt etiam hic, quòd excluduntur ab hoc privilegio Canonis Clerici, qui deſerto Habitu clericali gravibus criminibus, utpotè tyrannidi, & ſeditioni, aliiſque facinoribus ſe inverecundè immiſcent, *ex textu in cap. Perpendimus, c. Cùm non ab homine, de ſent. excomm.* & notat Navarr. *cap. 27. n. 81.* Suarez *diſp. 22. de cenſ. ſect. 1. n. 14.* Coninch *diſp. 14. dub. 15. n. 157.* quod à fortiori procedit, ſi in crimen aſſaſſinii inciderint, juxta *textum in cap. 1. de homicidio, in 6.* & tradit Sylveſter *verb. Aſſaſſini, q. 3. & 4.* Covar. *lib. 2. var. cap. 20 n. 10.* Iulius Clarus *§. finali, q. 36. n. 30.* Et ita, me citato, hanc ſententiam docet etiam Squillante *de privil. Cleric. c. 6. n. 12.* De Clericis excommunicatis, ſuſpenſis, interdictis, vel depoſitis verbaliter tantùm, aut irregularibus, dicendum eſt, eos gaudere hoc Canonis privilegio, vt conſtat *ex c. Intelleximus, de judiciis.* Non autem Clericum hæreticum, aut ſchiſmaticum, vt docent DD. *in c. Contingit 1. de ſent. excomm.* nam, cùm prædicti delinquant in legem Eccleſiæ ; non debent lege Eccleſiæ juvari. Et ita docet Squillante *de privil. Cleric. cap. 6. n. 13. & 15.*

Sup. his in Reſ. 1. not. præteritæ § Verum. & in Reſ. 2. pro parte, propè finem.

Et pro Clerico hæretico ſup. in Reſ. 39. §. vlt.

5. Nota etiam, gaudere privilegio Canonis Clericum ordinatum per ſaltum : & idem dicendum eſt de ordinato, vel ab alieno Epiſcopo abſque dimiſſoriis, vel cum dimiſſoriis falſis : nam tales verè recipiunt Ordinem, etſi maneant ſuſpenſi ab illius exequutione. Et ita docet Marchinus *de Sacram. Ordin. tract. 2. p. 1. cap. 15 diffic. 11.* Vnde miror, quomodo Bonacina *tom. 3. diſp. 2. q. 3. punct. 6. ſect. 3. ſub n. 7.* neget hoc privilegium ordinato ab alieno Epiſcopo, *vt ſuprà*, dum ipſemet *ibid. diſp. 1. q. 16. punct. 3. n. 5.* concedat eidem, ac etiam ordinato ab Epiſcopo excommunicato, ſuſpenſo, vel depoſito, (idem dic de ordinato ante legitimam ætatem,) privilegium fori, quod minus difficulter amittitur.

RESOL. XLIII.

An qui percutit Clericum conjugatum non deſervientem alicui Eccleſiæ, incurrat in cenſuram Canonis ?

Et quid de privilegio fori ?

Et an uxor Clerici conjugati, & filii eorum gaudeant privilegio Canonis, & fori mariti, & Patris incedentis in Habitu, & Tonſura ?

Et quid, ſi manus injectio fieret uxori ſupradictæ in odium viri ; an tunc injiciens incurreret excommunicationem, ac ſi ipſum percuteret ?

Idem eſt, ſi percuſſio fieret in perſonam alicujus conſanguinei Clerici, in odium ipſius Clerici.

Et an ad evadendum dictam excommunicationem ſufficiat, ſi tempore, quo percutitur talis Clericus conjugatus, non ferat Tonſuram, vel non habeat veſtes Clericales ?

Et notatur, quod Clericus conjugatus non bigamus, ſi dimittat Habitum, & Tonſuram, & poſtea illum reaſſumat, gaudet privilegio Canonis.

Ex quo ſequitur, quod Clerici bigami, bigamia vera, & interpretativa in minoribus Ordinibus conſtituti omni privilegio denudantur ; ſecus vero de bigamia ſimilitudinaria, vt ſi Clerici bigami in Sacris initiati ſunt, vel ex diſpenſatione, vel illegitimitate, hoc privilegio Canonis gaudent, & ſecus in minoribus conſtituti.

Idem docetur de Religioſis bigamis, etiam ſi habitum dimiſerint, quare illos percutientes erunt excommunicati. Ex p. 9. tract. 4. Reſol. 6.

§. 1. Controvertitur inter Doctores, an, vt Clericus conjugatus gaudeat privilegio Canonis, ſufficiat, quòd obſervet illas duas conditiones *cap. unici, de Cleric. conjug. in 6.* vt, ſcilicet, unicam, & virginem ſuſceperit, & habitum, & Tonſuram geſtet ; vel etiam ſit neceſſaria tertia conditio addita à Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap. 6. de reformatione*, vt nempe, ſit quoque de mandato Epiſcopi adſcriptus ſervitio alicujus Eccleſiæ ? nam Toletus *lib. 1. cap. 32. n. 8.* Sanchez *lib. 7. de matrim. diſp. 46. n. 2.* Gratianus *tom. 1. ſuarum diſcept. forenſ. cap. 190.* Duardus *lib. 2. cap. 15. q. 3. n. 5.* Coninch *diſp. 14. n. 158.* Layman *lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 5. n. 3.* affirmant : quod etiam docuit Ciarlinius *in contr. forenſ. tom. 1. cap. 53. n. 11.* ubi ſic ait : [Vt Clerici conjugati gaudeant privilegio fori, & Canonis oportet eos incedere in Habitu, & Tonſura, *ad text. in cap. unicum, de Cleric. conjug. in 6.* & ulteriùs oportet, quòd inſerviant alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi ſecundùm Concilium Tridentinum *ſeſſ. 23. cap. 6 de reform.* Et propterea hodie tria copulativè requiruntur ad finem, vt Clericus conjugatus potiatur beneficio Canonis, & fori : ſcilicet, Habitus, Tonſura, & ſervitium Eccleſiæ : quorum alterum ſi deficiat, abſque alia monitione gaudere non poteſt prædictis privilegiis : ſuppoſito etiam, quòd contraxerit matrimonium cum unica, & virgine ; quia, ſi ſit bigamus, nullum habet privilegium, & ſi non eſt bigamus, hæc tria copulativè requiruntur. Et propterea ad finem, vt conjugatus Clericus fruatur his beneficiis, debet, quòd inceſſerit in Habitu, & Tonſura, plenè probare, necnon quòd ſervierit Eccleſiæ, & duxerit unicam, & virginem, quia eſt fundamentum ſuæ intentionis. Hoc verum eſt, quòd non tenetur probare in judicio virginem fuiſſe illam, quam duxit in matrimonium, ſed tantùm unicum matrimonium contraxiſſe, & eam pro virgine fuiſſe reputatam : nam fœmina virgo præſumitur, niſi contrarium probetur : imò, licèt puella non eſſet virgo ; quando ducta eſt, eò quòd fuerit corrupta ab eodem ſponſo ante matrimonium ; tamen conjugatus Clericus cum ea, gaudet dictis privilegiis, quia non eſt bigamus.

Sup. hoc pro privilegio Canonis, in tom. 9. tr. 1. Reſ. 153. §. Verum. propè fin. à verſ. Et ideo.

Pro privilegio fori in Reſ. §. & verſ. not. præteritæ, ſed lege earà princ. & alias ejus annot.

mus. Ita Ciarlinius, cui adde Lezanam *in Summa, tom.4.verb.Clericus,num.6.* & Caſtrum Palaum *tom. 6. diſp.3.punct.23.n.5.* & Squillantem *de privil. Cleric. c.6. num.16.*

2.Opinioni affirmativæ alij adhærent,& mihi placet, putant enim, dictam conditionem eſſe additam à Tridentino ratione privilegij fori, de quo *ibi* eſt ſermo; & proinde,quòd illius diſpoſitio minimè extendenda ſit ad hoc privilegium Canonis. Et ita tenet Avil.*de cenſ.part.2.c.5.dub.11.concl.2.*Megala *in 3.part. Inſtit.Confeſſ.lib.4.q.5. n 37.* & probabilem exiſtimat Leone *tract.de cenſ.recollect.5.num.4.* Si tamen dictus Clericus conjugatus non deferat Habitum, & Tonſuram, non gaudebit privilegio Canonis,quia ſic determinatur in dicto cap.unico,*de Cleric.conjugat.in 6.* quod non procedit in Clericis minoribus,ut diximus *ſuprà.*

[S]p. hoc in [..]n.9.tr 2. [..]ſ.133. §. [..]. curſim [..]ſt mediũ, [..]ſ. Quos [..]tũ eſt non [g]udere privegio Ca[no]nis, &c.

3. Sed, an uxor Clerici conjugati gaudeat privilegio mariti incedentis in Habitu, & Tonſura: Gloſſa *in c.Cler.11. q.1.* ait, uxores Clericorum ſortiri forum ex perſonis virorum,gaudereque iiſdem privilegiis uxores,& filios quibus Clerici gaudent,ut *in l.1. & 2.Cod.de Epiſcopis,& Clericis.* Idem vult Gloſſ. *in cap.Eos,32. diſtinct.* quam ſequitur Panormit. *in cap. Nullus de foro compet.2.col.n.6.& 7.* Contrarium volunt Ioannes Andreas *in d.cap.unico, de Clerico conjugat.in 6.*& Ioannes de Imola *in d.cap.Nullus.* Mihi tamen magis placet,uxorem Clerici conjugati, quoad forum,gaudere privilegio clericali,debereque conveniri coram Eccleſiaſtico Iudice: non tamen gaudere privilegio Canonis. *Si quis ſuadente*, atque ita iniiciens manus violentas in uxorem Clerici conjugati, non eſt excommunicatus.Ita Dominicus de S.Gemino *d.c.1.de Clerico conjugato,in 6.*& Franciſco de Aretio *in conſ.131.col.2.& 3.*Et ita hanc etiam ſententiam docet Squillante *de privileg. Cleric. c.6. n. 21.* qui ex Carolo de Graſſis *effect.9.n.115.*hoc limitat,niſi manus injectio fieret uxori prædictæ in odium viri:quia tunc iniciens incurreret excommunicationem, ac ſi ipſum percuteret, ut per Doctores,quos refert.Idémque dicendum eſſet,ſi percuſſio fieret in perſonam alicujus conſanguinei Clerici in odium ipſius Clerici, ut per Decianum *in tract.crimin.part.3.lib.6.c.17.n.15.* Bellettum *part.1.diſquiſ.Cleric.fol.183.n.21.*Ragucium *de excommun.q.70.*& alios.

[S]p.hoc latè [..]to.9. tr 2. [..]ſ. 154. & [..] aliis ejus [..]imæ not.

4. An verò ad evadendam dictam excommunicationem ſufficiat,ſi tempore,quo percutitur talis Clericus conjugatus,non deferat Tonſuram,vel non habeat veſtes clericales? ex iis, quæ docent Doctores in terminis privilegij fori,poſſumus id faciliter decidere,quòd ſcilicet,non excuſet,ubi talis anteà ſolebat illas geſtare,nec putet ipſe percutiens, illas dimiſiſſe dictum Clericum conjugatum animo ipſas non ampliùs reſumendi.Ita Leone *ubi ſuprà.* Nota etiam, quòd Clericus conjugatus non bigamus, ſi dimittat Habitum & Tonſuram, & poſteà illum reaſſumat gaudet privilegio Canonis:quoniam nulli auferenda eſt pœnitentia juſta.Sylveſter *verb. Excommunicatio, 6.n.4.*& S.Antoninus *3.part.tit.25.cap.1.*Sayrus *lib.3. c.26.n.4.* & Bonacina *de cenſur.q.4.punct.1.n.2.* Ex his ſequitur,quòd Clerici bigami bigamia vera,& interpretativa, in minoribus Ordinibus conſtituti, omni privilegio denudantur, ideóque geſtatio Tonſuræ, & Habitus clericalis illis interdicitur cap.unico, *de bigamis,in 6.*& notavit *ibi* Gloſſ. *verb. Bigamus.* Coninch *n.157.*Molina *tract.3.diſp.54.n.8.* Layman *c.5. n.4.*Bonacina *dict.punct.3. n.6.& tom.3. de cenſur. in part.diſp.2.q.3. punct.6. ſect.3. n.3. & ſeq.* Secùs verò dicendum eſt de bigamia ſimilitudinaria, ut iidem doctores advertunt. Quòd ſi Clerici bigami ſacris ſunt initiati, vel ex diſpenſatione,vel illegitimitate, hoc privilegio Canonis gaudent: quia textus in cap. unico,*de Clericis,conjug.in 6.*& cap.unico,*de bigamia, in 6.* expreſsè loquuntur de bigamis in minoribus conſtitutis.Et tradit Gloſſ.*dict.cap.unico, de bigamis.* Sylveſter *verb.Bigamus,q.8.*Molina *diſp.54.n.8.*Layman *ubi ſuprà,*quibus adde Fragoſum *de Repub.Chriſt. tom.2.lib.1.diſp.2.§.1.n.25.*qui etiam hoc docet de religioſis bigamis: nam non privantur privilegio Canonis: quare illos percutientes erunt excommunicati,quod etiam docet Palaus *tom.6.diſp.3.punct.23.§.1. n.13.*Sayrus *de cenſur.lib.3.c.27. n. 32.* Lezana *tom.3. verb.Clericus,n.6.* qui idem dicendum notat de Religioſo,qui Habitum dimiſit:nam per ſolam dimiſſionem Habitus, non perditur privilegium Canonis.

Sup.hoc magis latè ſup. in Reſ.39.

RESOL. XLIV.

An torquentes Clericum per laicum incidant in cenſuram, etiamſi de licentia Epiſcopi hoc faciant?
Et an conſuetudo in contrarium excuſet à culpa?
Et an ſaltem in tali caſu Superiores torquentes, & corrigentes Clericum per alium laicum peccarent? Ex p.9. tr.4 Reſ.30.

§.1. NOn poſſe Clericum torqueri per laïcum,docet Gloſſa *in c.finali,diſt.35.*& *ibi.*Præpoſitus dicit,eſſe notandum propter Officiales, qui quandoque torquent Clericos per laicos, & malè faciunt, quia excommunicationem incurrunt,ut voluit gloſſa *in Summa diſt 45.*Et quòd Clericus non poſſit torqueri per laïcum,etiam de licentia proprij Epiſcopi, firmarunt Ioan. de Anania *in c.Super eo,col. 2. in fine, de crim.falſi.* Archidiaconus & Geminian.*in Summa, diſtinct.45.*Anton.de Butrio,& Ancharanus *in cap. Vt fama,de ſent.excomm.*& refert *ibi* Abbas *in fine*, & ſequitur Dec.*in cap.Dilectis,in princip. de appellat.* Idem Ancharanus *in cap.Vniverſitatis, de ſentent.excomunicat.*Maranta *de ordine judic.part.4 diſtinct.11.n.74.*latè probat Stephan.Aufrer.*in tract.de poteſtate ſacul.ſuper Eccleſ.regula.3.fallent.12. verſic. Et propterea.* Dicit Gloſſa *ibi*,quod laïci torquentes Clericos de licentia Epiſcopi,ſunt excommunicati:& conſuetudo in contrarium non excuſat à culpa,quæ eſt irrationabilis. Summa Sylveſtrina *in verb.Excommunicatio,in 6.§.11.* Diaz *in ſua practica, c.126. verſic. Nota tamen,* & *ibi* Ignat.Lopez *in additione,quæ incipit: Torqueri per laicum,*qui alios allegat.Greg.Lopez *in lege 56.Gloſſ.30. tit.5.partit. 1.*& ex Neotericis tenet etiam hanc ſententiam Marta *de juriſd. part.4. cent.2. caſu 131.n.6. & ſequenti,*qui aſſerit *n.12.* poſſe laïcos vocari ad ligandum Clericos, ſed poſteà Clerici torquebunt.

2. Sed ratione conſuetudinis contrarium dicendum puto,*ut ſuprà* probavi de magiſtris,& aliis,qui titulo correctionis Clericum per alios percutiunt: neque dicta conſuetudo dicenda eſt,ut volunt adverſarij,irrationabilis ut rectè obſervat Avila *de cenſur. part. 2. c.5.diſp.3.dub.12.* quia non contra jus naturale,aut divinum:imò decens eſt,& honeſtũ,ne Clerici,vel Monachi utantur officio tam vili.Vide Suarez *de cenſur. diſp.23.ſect.7.n.44.* Coninch *de Sacramentis diſput.14. dub.15.n.91.*Layman *lib.1.tract.5.part.2.c.5.n.9.*& alios penes ipſos.Et ego,ut verum, fatear non intelligo ſpeculationem Martæ, nempe Clericos poſſe ligari à laïcis; ſed eſſe torquendos à Clericis: nam, ſicuti torquere Clericos per laïcos eſt actio injurioſa, ſic etiam ligare:non eſt igitur in hoc Martha audiendus.

Sup.in Reſolutionibus, quæ hic ſunt 11. & 13. & etiam 14.

3. Sed hîc inquirendum,an in tali caſu Superiores torquentes,& corrigentes Clericum per laïcos, peccarent?Et affirmativè reſpondet Villalobos *in Summa,tom.1.tract.17.difficult.21.n.8.*ubi ſic ait: [Dudan los Dotores, ſi el Prelado ecleſiaſtico, que da tor-

mento, ò açota, por la perſona de un lego, al Clerigo, incurre eſta deſcomunion. A lo qual reſpondo. Lo primero, que bien puede el Iuez Ecleſiaſtico prender à ſu ſubdito por un lego, como expreſſamente dize un texto; mas no puede açortale por tercera perſona, ſino es que ſea Clerigo, ò Frayle, y ſi el puede comodamente hazerlo por ſi miſmo, no puede açotrale por tercera perſona, como conſta de otro texto, y aſſi el lego que le atormenta, incurre la cenſura, ſino es que no huvieſſe Clerigos idoneos para eſſo, como dizen Panormitano, Sylveſtro, Navarro: y dize mas Panormitano, que el Iuez que ſiguiendo la coſtumbre, atormentaſſe, ò açotaſſe à un Clerigo, por la perſona de un lego, no incurriria la cenſura, aunque pecaria.] Ita ille. Sed ego puto, ratione conſuetudinis, Superiores Eccleſiaſticos torquentes, & contigentes Clericos per laïcum, neque in cenſuram incidere, neque in peccatum: & ita tenet, & probat P. Leone *de cenſur. recollect. 5. n. 165. & ſequent.* cum Portello *in dubio Regular. verb. Correctio, num.* 47.

RESOL. XLV.

An percutiens Religioſum invalidè profeſſum incidat in cenſuram?

Et an hoc procedat etiam ſi propria culpa, & non tantum Religionis ſit nulliter profeſſus, imo & ſi contra iura receptus ſit? Ex part. 9. tract. 4. Reſol. 34.

§. 1. Affirmativè reſpondet Pater Bordonus *in conſil. regular. tom. 1. reſol. 28. n. 24.* [Quia, licèt Profeſſio faciat Religioſum, & non habitus; tamen in ordine ad gaudendum hoc privilegio ſufficit ſolius habitus Religioſi aſſumptio, ut conſtat in Novitio, qui ex ſola habitus aſſumptione dicitur participare hoc privilegium: ergo idem dicendum eſt de invalidè Profeſſo: nam in hoc æquiparatur Novitio: & id puto procedere, etiamſi, ex propria culpa, & non tantùm Religionis, ſit nulliter Profeſſus; imò etſi contra jura receptus ſit: quia ſic receptus non attenditur ut perſona talis, ſed ut aliquale membrum Religionis, cui immediatè hoc privilegium conceditur: dum enim habitum geſtat, intelligitur ſubeſſe Religioni; tam quoad privilegium fori, quàm Canonis; aliter Religionis decus, & exemptio periclitaretur, ſi quoad utrumque eſſet de foro laïcorum: dimiſſo autem habitu rediens ad ſæculum, fit de illius foro, & non ampliùs gaudet eo privilegio; cùm non ſit deinceps ſub eo ſtatu Religionis.] Ita ille. Sed hoc non caret difficultate: nam eſt diſpar ratio inter Novitium, & inter nulliter profeſſum. Ille enim gaudet privilegiis Profeſſorum, quia eſt in via ad profeſſionem: iſte autem non eſt Profeſſus, nec vult profiteri, cùm poſſit, & ſua culpa ita manet in Religione; ut ſuppono: ergo non debet gaudere privilegiis Religionis.

RESOL. XLVI.

An percutientes Religioſum nullo ordine inſignitum, & expulſum à Religione incurrant in cenſuram?

Et quid, ſi portet habitum, & Tonſuram Clericalem?

Et docetur Clericum ex defectu habitus non amittere privilegium Canonis. Ex part. 9. tract. 4. Reſ. 44.

§. 1. Quærit hoc Portel *in dub. Regul. verb. Manus violentæ, n. 3.* ſic aſſerens: [Quid, ſi Religioſus expulſus ab Ordine eſt laïcus, vel alius carens omninò Ordine ſacro, an hunc percutiens incurrat? Innuit quòd ſic Rodriquez *addit. ad Summam, tom. 3. c. 99. concl. 5.* quia adhuc eſt verè Religioſus in ſubſtantia, maximè ſi portet Habitum, & Tonſuram clericalem. Si verò hanc non portet, mihi res videtur dubia, & colligenda per aliàs percutientem verum Clericum non portantem prædicta.] Ita ille. Sed ſi hæc quæſtio reſolvenda eſſet ex principio, quod ait Portel, ego conſequenter loquendo dicerem, percutientes in tali caſu laïcum expulſum à Religione, & incedentem ſine Habitu, incidere in cenſuram; ſicuti inciderent percutientes Clericos ſine Habitu, & Tonſura incedentes. Nam, licèt privilegium Canonis inferius ſit fori privilegio; quippe privilegium Canonis Iure tantùm poſitivo eſt introductum, privilegium verò fori ex Iure divino provenit: ergo Clerico, cui non competit privilegium fori, nec Canonis privilegium cōpetere debet. Deinde Tridentinum *ſeſſ. 23. de reformat. c. 6.* ſub privilegio fori, Canonis privilegium videtur comprehendiſſe: ſiquidem refert cap. unicum, *de Clericis conjug. in 6.* ubi Pius II. expreſsè de privil. Canonis loquitur: nihilominùs contrarium dicendum eſt, ut *ſuprà* docui: nec obſtant adducta in contrarium: nam eſto privilegium Canonis inferius ſit privilegio fori; eſt tamen magis neceſſarium perſonis Eccleſiaſticis, & earum ſtatui, cùm graviùs offendantur ex vexatione perſonali, quàm ex forenſi judicio: præterquàm quòd privilegium fori cedit aliqualiter in diminutionem laïcæ poteſtatis: ac privilegium Canonis in nullius cedit præjudicium. Ergo mirum non eſt plures conditiones pro privilegio fori requiri, ut perdatur, quàm pro privilegio Canonis, Tridentinum verò, ſi benè perpendatur, nobis contrarium nō eſt: non enim dixit, ſervandam eſſe Conſtitutionem Bonifacij VIII. *in c. Clerici de Clericis conjugatis, in 6.* pro omnibus Clericis, ſed pro Clericis conjugatis: hi enim nec privilegio fori, nec Canonis gaudent, niſi conditiones à Tridentino præſcriptas obſervent. Ideò in caſu propoſito de laïco expulſo, tu cogita.

Sup. hoc, doctrina ſe lege ſup. d ctrinam & 38. ſignant poſt med ſ à verſ. Qua do.

Supra in & quæ hic d 42.

2. Nota tamen hîc obiter Baunium *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 5. tract. 4. q. 2.* optimè docere, probabile eſſe, Clericum ex defectu habitus, non amittere privilegium Canonis: ſed malè me citat pro contraria ſententia.

Sup. hoc i Reſ. not. præ teritæ, & ſ gnanter in aliis ejus not. 1 & leg etiam §§. ejus not. 2.

RESOL. XLVII.

An Monialis, quæ ſumit potionem, vel pugnis ſe cædit, ut abortum faciat, incurrat in cenſuram?

Et quid eſt dicendum de alio propinante potionem pro abortu faciendo Moniali, illa conſentiente ſequuto effectu? Ex par. 9. tract. 4. Reſ. 10.

§. 1. Reſpondeo negativè: quicquid aſſerat in contrarium noſter Naldus *in Summa verb. Clericus, num.* 4. Et ita hanc ſententiam tenet ex Molina Stephanus Baunius *in Theolog. mor. tom. 2. diſput. 5. tract. 4. quæſt. 2.* quia hæc non eſt manuum injectio in ſeipſam violenta, & contumelioſa; quod tamen Canon exigit. Violentam non eſſe, hac ratione probatur: Scienti, & volenti non fit propriè injuria. Nec eſt etiam percuſſio ſui injurioſa ſtatui Eccleſiaſtico: nam ad eum Monialis non pertinet: ſtatus enim Eccleſiaſticus eſt eorum propriè, qui Tonſuram habent, & per eam aggregantur Eccleſiæ. Et hanc ſententiam ſuſtinet etiam Rodriquez *in Summa, tom. 5. c. 144. num. 12.* Garcias *in Summa, tract. 1. difficul. 3. dub. 1. punct. 2. num. 18.* Iacobus Gordonus *in Summa, tom. 2. lib. 7. quæſt. 13. §. 3. n. 33.* ubi ſic ait: [Infertur Monialem, quæ ſibi procurat abortum, quamvis graviter peccet, non contrahere tamen hanc cenſu

Sup. hoc i Reſ. ſeq. ſup. in Reſ. §. Sed quic quid & in Reſ. 32. §. Sed ad me

cenſuram: nam, licèt violentiam inferat naturæ, (ut in medicinæ uſu contra febrim,) non tamen perſonæ Eccleſiaſticæ, propriè, & præcisè loquendo. [Ita ille, cui etiam adde Fragoſum *in Repub. Chriſt. tom. 2. lib. 1. diſp. 2. §. 1. n. 19.* qui citat Cajetanum, Angles, & Barboſam: & noviſſimè, me citato, hanc ſententiam defendit Alphonſus de Leone, *de cenſ. recoll. 5. n. 128.* eò quod ut dictũ eſt, talis violentia non eſt injurioſa, neque ſtatui Eccleſiaſtico, neque ſibi, ſed fœtui duntaxat. Et idem dicendum eſt de alio propinante potionem pro abortu faciendo moniali, ut tradit Portel. *in dubiis Regul. verb. Manus violenta, n. 2.* ubi ſic ait: [Procurans abortum monialis, eique potum propinans, illa conſentiente non incurrit excommunicationem: quia in primis non dat venenum, nec facit violentiam perſonæ ſacræ, quia Monialem non occidit, imò illa conſentit. Si verò occidit fœtum animatum, perſona fœtus non eſt ſacra: nec ſaltem incurrit hanc poſitam ob percuſſionem Clerici: quidquid ſit de excommunicatione Sixtiana propter abortum, moderata per Greg. XIV.] Ita ille.

2. Sed contrarium docet Bordonus *in conſil. Regul. t. 1. reſ. 28. n. 10.* quia læditur tum fætus, tum ipſa Monialis. Ego autem puto incidere in excommunicationem Canonis, *Si quis ſuadente*, extraneum dantem potionem, & ſequuto effectu: quia fœtus eſt pars ventris & viſcerum matris, ut in ſimili de fœtu mortuo cum matre ſepeliendo dixit Lavorius *tit. 1. de funer, c. 12. n. 42.* Quod firmatur: quia tangens non ſolùm veſtimentum, quo Clericus actu induitur; ſed etiam equum, vel inhærentia equo, cui inſidet, incidit in excommunicationem: ergo multò magis abortire faciens Monialem; cùm non adhærentia Moniali, ſed partem naturalem ipſius lædat: & ſic non naturæ, ſed perſonæ religioſæ ſit violentia, & corporalis læſio. At his non aſſentitur ex Cajetano, & aliis, Sayrus *de cenſ. lib. 3. c. 26. n. 17.* unde utraque opinio eſt probabilis: ſed negativa eſt probabilior.

RESOL. XLVIII.

An Monialis ſumens potionem mortiferam fœtui vel pugnis ſe percutiens ad abortum faciendum, ut poſtea ſequutus eſt, non ſolum incidat in pœnas Bullæ Sixti V. ſed etiam in cenſuram cap. Siquis ſuadente Diabolo? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 40.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis §. ejus ante.

§. 1. Incidere in pœnas Conſtitutionis Sixti V. non autem in excommunicationem dicti cap. *Si quis ſuadente Diabolo*, docent aliqui. Et ita docet amiciſſimus Bellochius *in praxi p. 2. q. 8. n. 108.* Capeavilla *de caſib. reſer. c. 9. quæſt. 3.* & alij, quos citat & ſequitur Mazuch. *tr. de caſ. reſerv. diſp. 2. c. 3. q. 3. diffic. 3. n. 67* quia licèt talis percuſſio ſit violenta naturæ, non eſt tamen injurioſa ſtatui Eccleſiaſtico, nec violenta Religioſæ perſonæ, cùm non intendat ſibi injuriam inferre, ſed tantùm fœtui: & docet etiam Avila *de cenſ. p. 2. c. 5. diſp. 3. dub. 12. concl. 2. verſ. ſequent.* & Bonacina *de cenſ. diſp. 2. quæſt. 4. punct. 1. §. 1. num. 6.* quibus adde noviſſimè P. Alphonſum de Leone *de cenſ. Recoll. 5. n. 128.*

RESOL. XLIX.

An Equites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. gaudeant privilegio fori, & Canonis?

Et in utroque quid dicendum eſt, ſi dicti Equites profeſſionem non emiſerint, ſed tantum habitum acceperint? Ex parte 5. tractatu 13. & Miſcell. 1. Reſol. 44.

§. 1. Negativam ſententiam docet Lopez de Texeda *contr. 11. dub. 1. num. 16.* ubi ſic ait. De Commendatariis, quos vulgo vocat *de Santiago*, Calatrava, Alcantara, & de Aris, quales ſunt in Luſitania manifeſtum eſt à principio Ordinum ipſorum habuiſſe hoc Canonis privilegium, illóque perfectiſſimè gaudere, ut non ſolùm quia erant Religioſi in communitate viventes, & profitebantur tria vota, tametſi quidã eorum ſolam caſtitatem conjugalem profiterentur inter quos quidam eorum ſervabant Regulam D. Auguſt. quales erant commendatarij D. Iacobi, & alij regulam D. Benedicti. Sed quia Alexander III. in Bulla quadam edita anno 1175. Commendatarios D. Iacobi approbavit, & tanquam veros Religioſos confirmavit; hodie tamen cùm hujuſmodi Commendatarij per multos annos in communitate non vivant, & circa vota caſtitatis, & paupertatis diſpenſationem obtinuerint, imò nec regulam ſervent, & vivant ut merè ſeculares, & nullum habeant exercitium obedientiæ, exiſtimo privilegio Canonis non gaudere, & ideo qui eos percuſſerint, non incurrerent prædictam excommunicationem, niſi aliquibus in Regnis, & Provinciis obtinuerit conſuetudo, vel privilegium aliquod illis patrocinetur.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in tom 9. tr. 2. Reſ. 169. §. ult. propè fin. Sed lege præcitatum §. per tot.

2. Sed hæc opinio prorſus eſt refellenda; & & ideo affirmativam ſententiam docent communiter Doctores, quos, ego alibi citavi; unde noviſſimè Ioannes Henriquez *in compend. caſ. moral. cap. 20. num. 70.* ſic ait. [Tambien ſe deve avertir que los Cavalleros de las Ordenes Militares, gozan deſte Indulto, porque ſon Religioſos; y aunque algunos Dotores afirmen, que los Cavalleros del habito de Santiago, & los demas que hazen voto de caſtidad conjugal, no gozan, porque ſe pueden caſar; pero no pruevan eſto con razon alguna, y aſſi hablan mas probablemente, los que afirman que todos gozan deſte Indulto.] Sic ille; Et, me citato, tenet etiam noviſſimè hanc opinionem doctiſſimus, & amiciſſimus Dominus meus Illuſtriſſimus Ambroſius Machin. Archiepiſcopus Calaritanus *in defenſione immunitatis Ordinis Militarium, art. 4. n. 37. & art. 5. n 90.* ubi probat dictos Equites gaudere privilegio Canonis, etiamſi profeſſionem non emiſerint, ſed tantùm habitum acceperint, quam doctrinam, ut ipſemet Illuſtriſſ. Antiſtes obſervat, ego olim docui *in 1. part. tr. 6. reſ. 13.* De privilegio autem fori, quo gaudent dicti Equites, diximus *ſuprà in tr. 1.*

Alibi in Reſolutionibus not. præteritæ.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. in fine.

Quæ nunc eſt in t. 7. tr. 3 Reſ 54. Et pro ſup. contento in lin. penult hujus Reſ in t. 9. tr. 2 Reſ. 169 §. 2. propè fin.

RESOL. L.

An percutientes Equites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. incidant in cenſuram Canonis?

Et quid de Novitiis prædictorum Equitum?

Et quæritur, quid dicendum ſit de Commendatariis, in quibus major poteſt eſſe difficultas?

Et quid de conſuetudinibus circa ſupradicta?

Et quid etiam ſentiendum eſt de Equitibus D. Ioannis?

Et an qui non Canonicè ad ſtatum Clericalem perveniſſet, ita ut pro pæna ſit à gradu dejiciendus, veluti ſi ſervus, &c. gaudeat privilegio Canonis? Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 7.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in t. 9. tr. 2. Reſ. 169. §. 2. propè fin.

§. 1. Negativè reſpondet Leone *de cenſ. recoll. 5. n. 25.* ubi ſic ait: [Pro hujus difficultatis reſolutione placet ſententia Molinæ *tom. 4. de juſtitia, diſp. 59. n. 5. ad fin.* qui etſi fateatur, hos alios Ordines militares

militares in principio ipſorum habuiſſe hoc Canonis privilegium; quia communiter vivebant, (etſi quidam eorum ſolùm caſtitatem conjugalem profitebantur,) ac etiam ob privilegiorum communicationem Religionum, quarum Regulas profitentur; cæterùm hodie cùm à multis annis ejuſmodi Commendatarij in Congregatione non vivant, diſpenſatáque habeant maxima ex parte vota caſtitatis, ac paupertatis; neque vivant, niſi ut merè ſæculares, nullum ferè exercitium obedientiæ habentes; intuendum arbitror, quod ad privilegia clericalia, ſeu Eccleſiaſtica attinet ad conſuetudinem, illíque erit ſtandum: ubi ſubdit in Luſitaniæ, & Caſtellæ Regnis vigere conſuetudinem in contrarium, nempe, quòd non gaudeant iſti equites dicto privilegio Canonis. Nota, quòd Molina loquitur de Commendatariis, in quibus major poteſt eſſe difficultas, ex quo cùm Commendæ ſint beneficia Eccleſiaſtica, illi videantur magis perſonæ Eccleſiaſticæ, juxta notata per Duardum *lib.2. in Bulla Cœnæ, can. 15. quæſt. 5. ad finem.* Attingit hoc idem Bonacina *tom.3. diſp. 2. quæſt. 3. punct. 6. num.9.* ibi: Niſi fortè ibi contraria conſuetudine fuerit abrogatum: in aliquibus enim Regnis uſu receptum eſt, ut Equites nonnullarum Religionum non fruantur privilegio Canonum, quicquid ſit de conſuetudine in contrarium circa privilegium fori, de qua teſtatur Megala *part. 3. lib.5. c.10. n.27.*) Qui Bonacina etſi ſubdat illa verba: An autem illa conſuetudo contra libertatem hujuſmodi perſonarum legitima ſit, patet ex his, quæ dixi in Bulla Cœnæ: tamen quia eo in loco tractat de conſuetudine contra libertatem Eccleſiaſticam, quæ eſt de jure divino non poteſt illa doctrina applicari caſui noſtro, cùm nulla cenſura ſit de jure divino, ut ſæpiùs dictum fuit, nec etiam contra Hæreticos; neque dicta privilegia iſtis competunt de jure divino, cùm non ſint verè Religioſi, ut declaravit Rota Romana apud Seraphinum, *deciſ.587.* imò neque ſimpliciter perſonæ Eccleſiaſticæ, ſed tantùm ſecundùm quid, ut per Molinam *locis ſupra citatis.* Cùm igitur tantùm illis hoc competat ex declaratione Summi Pontificis, quæ habet vim legis, potiùs recurrendum eſt ad aliam doctrinam, de qua *ſuprà, recoll. 2. à n. 716.* ubi de conſuetudine excuſante à pœna excommunicationis, vel alterius cenſuræ, ubi in ſpecie, quòd ad hoc ſit ſufficiens præſcriptio decennalis, & non requiratur quadragenalis, ut putat Molina *loco ſupracit.* & quòd in dubio negativo probabiliter poſſit quis judicare dictas cenſuras conſuetudine fuiſſe abrogatas.] Hucuſque Leo, cui adde Caſtrum Palaum *tom.6. diſp.3. punct.23. §.1. num.16.* & Villalobos *in Summa, tom.1. tract.17. diffic. 22. n.15.* ubi ſic ait: [Lo miſmo ſe hà de dezir de los Cavalleròs militares de la Orden de S.Iuan, como dizen Sylveſtro, y Toledo, que eſtos hazen tres votos eſſenciales, como dize Paris de Puteo, y ſon Religioſos. Mas no ſe ha de eſtender eſto à los demas de las Ordenes militares, ſino es que ſean Sacerdotes, ò Monjas, que los Cavalleros de las Ordenes, que ſe pueden caſar, no ſon abſoluta, y verdaderamente Religioſos, como dze el Padre Fray Manuel Rodriquez, con ottos.] Ita ille. Sed à ſententia affirmativa, quam docui, non recedo; & ita præter alios à me *alibi* adductos, tenet Megala *ubi ſuprà, num. 40.* Fragoſus *de Repub. Chriſt. tom.2. lib. 1. diſp.2. §.2. n.44.* & me citato, Pater Lezana *in Summa, tom.2. cap.5. n.38.* ubi extendit hoc privilegium Canonis etiam ad Equites novitios.

Alibi in Reſolutionibus not. præteritæ.

2. Sed non deſeram hîc obiter quærere, quid dicendum de illo, qui non canonicè ad ſtatum clericalem perveniſſet, ita ut pro pœna ſit à gradu dejiciendus, veluti ſi ſervus ſine licentia domini Clericus efficeretur, ut in cap. *Secundò, 54. diſtinct.* Reſpondetur, & hunc Canonis privilegio gaudere: quamvis omnia alia privilegia amittat, ſecundùm Gloſſ. *in dict. c. Secundò,* quod tamen verum non cenſeo per verba textus ejuſdem cap. *Secundò,* ubi ita ſcribitur: *Porrò ſervus non canonicè conſecratus, poſtquam de gradu ceciderit, ejus conditionis ſit, cujus fuerat ante gradum.* Ex quibus verbis conſtat omni privilegio privari. Et ita docet Megala *in 3. part. Inſtit. Confeſſ. lib.4. cap.2. quæſit.5. n.38.* cui adde Leonem *n.3.*

Sup. hoc in Reſ. præterita, propè fin. vers. Vbi probat.

RESOL. LI.

An notorius percuſſor Equitis Ieroſolymitani, Calatravæ, &c. vel Religioſi alterius Religionis Ordines non habentis ſit propter excommunicationem incurſam vitandus?

Et an talis percuſſor ſit vitandus ante judicis ſententiam, & declarationem?

Et an ad notorietatem per evidentiam facti requiratur, quod ſciatur ſaltem evidenter à decem perſonis in oppido parvo, & à pluribus aliis in magna Civitate?

Et docetur, quod in odioſis nomine Clerici, non veniunt Religioſi, & quod interdicto Clero, non cenſentur interdicti Religioſi? Ex part. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ.11. aliàs 9.

§.1. NEgativè reſpondet Carolus de Baucio *in Miſcellaneis, tom. 2. poſt tractatum de partibus pænitentialibus in appendice, quæſtione 21.* ubi ſic ait: Quis publicè percuſſit Monachum profeſſum, ſed nullo ordine inſignitum neque prima tonſura, vel Equitem ſancti Ioannis, Calatravæ, &c. Ita publicè, ut nulla tergiverſatione celari poſſit, an ſit excommunicatus evitandus etiamſi non ſit denunciatus excommunicatus. Ratio dubitandi eſt, quia in Concilio Conſtantienſi fuit cautum, ut tantum excommunicati denunciati, & publici percuſſores Clericorum evitarentur quoad communionem in divinis, & in humanis. Reſpondetur non eſſe evitandum, quia Concilium Conſtantienſe loquitur de percuſſoribus Clericorum, non autem de gaudentibus privilegio Canonis; rectè advertit Suarez, *de cenſ. diſp.9. ſect.2. n.11.* Monachus profeſſus non inſignitus ſaltem prima tonſura, non eſt Clericus in rigore, & à fortiori, neque Eques S. Ioannis, Calatravæ, &c. ergo non extendenda conſtitutio dicti Concilij ad has perſonas, cùm ſimus in odioſis, quæ ſecundùm regulas juris non ſunt extendenda, ut rectè docet Carolus de Graffis *de effectu Clericat.* cum Doctoribus à ſe citatis, *n.248.* ubi docet, quod in odioſis, nomine Clericorum non veniunt Religioſi. Ita ille.

2. Sed mihi opinio amiciſſimi viri non placet: nam concedo quod ſub nomine Clericorum in odioſis, non veniunt Religioſi; ut obſervat Abbas *in c.1. n.7. ne Clerici vel Monachi, & in cap.1. num.3. de Inſtit. & in cap... n.9. de Iuramēto calumniat.* Romanus *conſ.259. & 418.* Vnde evenit ut interdicto Clero non cenſeantur interdicti Religioſi, quia ſumus in odioſis, & ita reſoluunt, Henriquez *in Summa, lib.13. cap.42. § junctâ lit. E.* Maiolus *de Irreg. lib.3. cap.20. num.6.* Vgolinus *de cenſuris, tab.5. cap.20. §. 5. num.3.* Sayrus *in ſimili tract. lib.5. cap.4. num.29.* Avila *eod. tract. part. 5. diſp.1. dub.4. concl.7.* Bonacina, *eodem tr. diſp.5. punct.1. num. 11.* Vivaldus *in Candel. aureo, ubi de Interdicto num. 159.* contra Calderinum *de Interdicto, part. 1. num.28.* Navarr. *in Manual. cap.27. num. 167.* Covarr. *in cap. Alma mater, part.2. §. 1. num.8. verſ. Quintò,* Suarez *de cenſur. tom 5. diſp. 31. ſect.1. num.13.* Emman. *QQ. Regul. tom. 2. quæſt. 108. art.3. in princip.*

Sup. hoc in tr. 4. Reſ. 24.

Sed

Sed in noſtro caſu non ſumus in pœnalibus,ſed in favorabilibus : At in materia favorabili venit quilibet Religioſus ſub nomine Clericorum,ut notat Felinus *in cap.non dubium* , *n.*1. *de Sent. excomm.* Sylveſter *in Summa,verb.Clericus* , §. 1. Marius Antoninus *variar. reſol lib.*1.*reſol.*112.*caſu* 63.*ſub. verſ.*2. Duen. *reg.*99. *ampl.*3.*& regul.*100. *ampl.*5.

3.Quod autem in caſu, de quo loquitur Decretum Concilij Conſtantienſis non ſit pœnale, ſed favorabile,probatur:nam ut docent communiter DD. tunc lex cenſenda eſt favorabilis, etiamſi contineat odium alicujus,quando per ipſam primariò intenditur favor alicujus ; Gloſſa *in cap. Si propter verb. Prim.anni. De reſcriptis in* 6.Domin.*n* 9.Francus,*n.*6.Item Gloſſ. *in c. Sciant cuncti verb.Alios, de elect.in* 6. Io.Andreas , & Geminianus, *ibid.*Felin.*in c.*1.*de Sponſ.n.*14.*verſ.Aliud eſt, in cap.Non dubium, n.*2.*de Sent. excomm.* Bartolus *in leg. Qui exceptionem n.*2.*ff.de condit.indeb.*Io.Albertus,& Salicetus *ibid.*Caſtrenſis , *in l. Si quis nec cauſam*, *n.*4.*ff.Si cert.pet.*Everardus *lege à ratione, l. ampla*, *&c.n.*68. Covarruvias , *lib.*1.*Variar.c.*11. *n. m.*5. alios citans, Tiraquellus *in Retract.in Præfat. num.*56. Mandoſius , *reg.*10. *de ann.q.*3.*n.*7. Menochius *de recuper.poſſeſſ. Remed.*1. *n.*28. Cephalus *conſ.* 35. *vol.*1. Hondedeus *conſ.*95.*n.*17.Sylveſter *verb.Interpretatio, in fine.* Ludovicus *deciſ.Lucenſ.*26. *n.*23.*part.*1. Sanchez *lib.*1.*de matrim.diſp.*1.*n.*4. Pariſius *de reſignat. libro* 12.*q.*2. *n.* 23. Sed in noſtro caſu, tam *capitul. Si quis ſuadente diabolo* , quam decretum Concilij Conſtantienſis, licet intendat odium alicujus,nempe publici Clerici percuſſoris, tamen principaliter intendit favorem Status Eccleſiaſtici, ut de ſe patet : ergo in utroque caſu Pontifices ſub nomine Clericorum, comprehendiſſe Religioſos dicendum eſt.Vnde patet reſponſio ad argumenta Baucij ; nam fateor *cap. Si quis ſuadente* loqui paſſivè,videlicet de his, qui gaudent privilegio Canonis,& Decretum Concilij Conſtantienſis activè,videlicet de percuſſoribus Clericorum:ſed hoc nihil officit;nam in utraque diſpoſitione Conſtitutiones,ut probatum eſt,non pœnales, ſed favorabiles dicendæ ſunt, ergo ſub nomine Clericorum, Religioſos comprehendunt. Dicendum eſt itaque percutientes notorie Equites Hieroſolymitanos, D.Iacobi, Calatravæ,Alcantaræ , Monteſæ, &c. vel Laicos Religioſos,eſſe tanquam publicos percuſſores Clerici vitãdos vigore Decreti Concil.Cõſtantienſis.

Abi in Reſolutionibus quæ hic ſunt 55. 56. & 9. & ſup. in 11. Reſ. 50. Sed ex his, & ſeq.

4. Nota tamen, quod in tali caſu,uti alibi adnotavi , difficulter quis dici poteſt notorius Clerici percuſſor, ſi ante non præcedat Iudicis declaratio : nam fere ſemper percuſſio illa , licet ſit publica , aliqua poteſt tergiverſatione celari.Ergo talis percuſſor,non eſt vitandus ante, ut dixi declaratoriam Iudicis. Et ideò præter Doctores à me alibi adductos , noſtram ſententiam tenet me citatò Franciſcus de Nigro , *in Addit.ad Ruyz de Sacrificio Miſſæ part.*7. §.9. *n.*20. & ex eadem Religione me citato Amicus noſter Pater Trimarchi , in quadam Iuridica lucubratione contra Epiſcopum Agrigentinum impreſſa Meſſanæ *fol.* 13. & me citato Antonellus *in Regim.Eccleſiæ Epiſcopalis, tom.*2. *lib.* 8. *c.*6. *n.* 14. & me citato Bordonus *in Miſcellaneis Deciſ.*387. & me citato Garcias *in Summa Theologiæ moralis, tract.*1.*diffic.*3. *dub.* 2. *punct.* 5. *n.* 42. quibus adde Hurtadum *de excommunicatione, diſp.*2. *diffic.*3. *n* 9.& Ludovicum Caſpenſem *in Curſu Theologico, tom.*2. *tract.*25. *diſp.*2. *ſect.* 2. *n.*15. ubi ſic ait : Declarandum eſt, quis dicatur notorius percuſſor Clerici , ut illum vitare teneamur. Duplex eſt autem notorium juris , & facti. Ad notorietatem per evidentiam facti requiritur, quod ſciatur evidenter à tota Civitate, vel populo , vel à majori parte:& quia ſecundum nonnullos decem perſonæ faciunt populum ; ideò illud dicetur notorium , quod fit ſaltem coram decem hominibus : juxta verò ſententiam aliorum , ſufficit quod fiat coram ſex , quia eſt major pars eorum , qui requiruntur ad conſtituendum populum , licet de facto non ſint major pars populi. Sed certè non poteſt aſſignari regula certa , quia qui percutit Clericum coram decem non erit notorium in magna civitate,bene tamen in oppido paruo , & qui in domo privata percutit Clericum coram ſex, vel ſeptem , non erit notorium ; ſi verò in Collegio, ſeu Conventu paruo Religioſorum, reſpectu illorum erit notorium ; atque ita hoc relinquendum eſt judicio prudentum. Notorium verò Iuris dicitur illud,de quo conſtat per juridicam ſententiam latam in legitimo judicio,vel per confeſſionem ipſius rei in judicio, vel per legitimam teſtium depoſitionem in eodem judicio. Vt ergo quis ſit publicus , & notorius percuſſor Clerici ut teneamur illum vitare , talis debet eſſe,ut ejus percuſſio nulla poſſit tergiverſatione celari,nullo juris remedio excuſari ; ſicque non ſufficit fama publica , cùm adhuc juris remedio excuſari poſſit allegando in judicio rumoris falſitatem, vel ſe ebrium eſſe, aut in ſui juſtam defenſionem feciſſe:neque ſufficit ut percuſſio notoria ſit,& patens multis, ſi non ſit notorium iis, qui illam viderunt,percuſſorem nullam habuiſſe legitimam excuſationem, qua à peccato excuſaretur : hoc autem , quia conſtare non poteſt niſi per Iudicis ſententiam , ideò requiritur quod illa percuſſio ſit notorietate juris , ut nullo juris remedio poſſit excuſari , quæ notorietas haberi non poteſt, niſi per legitimam Iudicis ſententiam in judicio latam. Ita Caſpenſis , & iterum Ego.

Ip. hoc inf. Reſ. 57. ante med. verſ. Quot item & in Reſ.58. &

curſim in alio verſ. earum annot.

RESOL. LII.

An percutientes Eremitas,ſi ſint ſub obedientia Epiſcopi, vel alterius Prælati, incidant in cenſuram ?

Ex quo infertur,quid dicendum ſit de Fratribus tertij Ordinis D.Franciſci,& D.Dominici,vitam in communitate gerentibus, & habitum Religionis geſtantibus, an hoc privilegio Canonis, imo & fori gaudeant ?

Et quid de prædictis Fratribus , qui in propriis domibus commorantur, & ſe,ſuaque bona Religioni obtulerunt?

Ex part. 9.tract. 4. Reſ.11.

§.1. NEgativè videtur reſpondendum ex Caſtro Palao *tom.*6.*diſp.*3.*punct.*23.§.1.*n.*14. ubi ſic ait:[Fratres tertij Ordinis D.Franciſci,& D.Dominici,vitam in Communitate gerentes,& Habitum Religionis geſtantes,hoc privilegio Canonis,*imò fori, gaudent:quia,eſto,veri Religioſi non ſint;Religionis tamen ſtatum imitantur ; idcóque privilegium Religioſis conceſſum,utpote favorabile,ad ipſos extenditur.Secùs verò dicendũ eſt de iis Fratribus,qui in propriis domibus commorantur,etſi ſe, ſuáque bona Religioni obtulerint , Habitúmque illius geſtaverint. Idem ferè dicendum eſt de Eremitis , qui ſub aliqua Regula,& obedientia vitã agerent,edito paupertatis, vel obedientiæ voto, vel pacto inito, hoc privilegio proteguntur.Secùs verò ſi nullam ex his obligationẽ ſuſceperint , tametſi ex commiſſione Epiſcopi alicui Eccleſiæ inſerviant, & Habitum geſtent ſingularem: quia non firmum,& ſtabilem modum vivẽdi habent, cùm pro libito poſſint ab eo recedere.]Ita ille,qui citat Molinam,Suarez,Layman, &alios, quibus ego addo Fragoſum *de Republ.Chriſt.tom.*2.*diſp.*2.§.1.*n.*40.*&* 41. & Turrian.*de cenſur. lib.*3. *diſp.* 29. *dub.*1.*in fine* , & Coninch. *de Sacrament. diſp.*14. *dub.*15.*num.*164. ubi ita aſſerit:[Vtrùm verò Eremitæ hoc privilegio gaudeant,

* Pro privilegio fori in tom. 9. tr. 2. Reſ. 175. §. Sed quid.

deant, non eſt ita certum:multi aſſerunt; alij verò negant. Vide Sylveſtrum *verb. Eremita,n.2.* Valdè probabile eſt, eos ſolos gaudere, qui alicui Religioni per vota obſtricti ſunt, aut ſaltem alicui Prælato Eccleſiaſtico ratione voti, aut muneris, quo alicui Eccleſiæ deputati deſerviunt, ſunt ſubjecti.] Ita Coninch.

2. Sed contrariæ ſententiæ adhæret Leone *tract. de cenſur. recollect. 5. n. 32.* [Eremitæ enim, ait, non ſolùm gaudent hoc privilegio, quando vivunt in communi ſub aliquo Prælato eccaſiaſtico ex tacita, vel expreſſa Pontificis authoritate, de quibus non eſt difficultas apud Doctores, quibus accedit Boſſius *de lubileo, ſect. 2. caſu 22. n. 60* ſed etiam quando non vivunt in communi, ſed ſeorſim cum Habitu religioſo alicui ſacro loco ſervientes ſub obedientia Epiſcopi, vel alterius Prælati.] Hæc Leone, cui adde Squillantem *de privileg Cler. c. . n. 34.* ſic aientem:] Cenſeo, quòd Eremitæ, qui Religioſi non ſunt, (nam de Eremitis, qui profitetur tria vota Religionis, ut ſunt Camaldulenſes, non eſt ambigendi locus,) ſi ex ſpeciali obligatione, & quaſi traditione alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro dicati ſunt cum ſpeciali ſubjectione ad Epiſcopum, gaudeant hoc privilegio, cùm ſint perſonæ ſpecialiter Deo dicatæ, ſeu devotæ. Secùs verò eſſet dicendum de Eremitis, qui vagi dicuntur, nec definitũ, aut firmum vitæ modum, neque aliquam ſpecialem obligationem eccleſiaſticam habent,] Ita ille. Vide etiam Lezanam *in Summa qq. Regular. tom. 2. c. 7. n. 6.*

RESOL. LIII.

An ſi quis eadem actione, quæ fit tota ſimul, v.g. baculo, percutiat duos Clericos, vel ſclopo duos interficiat, incurrat duas excommunicationes?

Idem eſt dicendum de eo, qui eadem actione duo vaſa rapuit diverſorum dominorum, ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura.

Idem etiam de judice, qui ſimul duabus manibus trahit duos homines vi è templo contra Immunitatem: vel eo, qui eodem tempore converſatur cum duobus excommunicatis. Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 59.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 7. Reſ. 21. §. ult. in princ & in Reſ. 21. §. 1. ante med. verſ. Quarto.

§. 1. PRobabile eſt unicam dumtaxat excommunicationem incurrere, quia illa eſt ſimpliciter una tranſgreſſio & unicum peccatum, ſicut qui uno verbo blaſphemat de duodecim Apoſtolis unicum tantùm peccatum committit, & idem dico ſi eadem actione duo vaſa furetur diverſorum dominorum. Nec obſtat quòd ex illa jaculatione plures paſſiones & plura nocumenta ſequantur, cùm illa non ſint plura peccata, ſed plures effectus ejuſdem peccati. Ita Cornejo *in 3. p. tr. 5 de cenſ. in gen. diſp. 6. dub. ult. q. 4.* & Suarez *de cenſ. diſp. 5. ſect. 3. n. 8.* qui tamen contrariam ſententiam probabiliorem putant, quia illæ pœnæ feruntur ratione injuriæ factæ tali perſonæ, ſcilicet Eccleſiaſticæ, aut ratione homicidij, ergo cùm ibi ſint duæ injuriæ, & duo homicidia, ſimpliciter & abſolutè loquendo, ratione diverſitatis perſonarum debent multiplicari pœnæ, quamvis ex eadem actione culpabili procedant. Et idem exiſtimat Cornejo dicendum, propter eandem rationem, de eo, * qui eadem actione duo vaſa rapuit diverſorum dominorum, ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura; ſed circa hoc contrarium ſentit Suarez, unde utramque ſententiam probabilem eſſe puto, licèt noviſſimè affirmativam doceat Gordonus *in ſum. tom. 2. lib. 7. q. 3. c. 3. §. 3. n. 23.* ubi ſic ait. Quæres quid ſi tota actio fiat ſimul atque omnino unica, & ſimul tempore terminetur ad plures perſonas, ut cùm quis uno ictu duos occidit, aut in judice, qui ſimul duabus manibus trahit duos homines vi è templo contra immunitatem, vel de eo, qui eodem tempore converſatur cum duobus excommunicatis? putant aliqui hoc delictum eſſe gravius, tamen unicum eſſe peccatum; quia cùm totum ſimul fiat, unica tranſgreſſio eſt, præſertim in moralibus. Reſpondeo tamen probabilius videri hîc eſſe plura peccata, quia ſimpliciter, v.g. ſint plura homicidia in actu externo malo prohibito, & hoc ſaltem quoad excommunicationem ſufficit, ut ſcilicet in ordine ad eam dicamus eſſe plura peccata, ſive in ſpeculatione Theologica de actibus malis ſint plura peccata, ſive non in rigore: ponderatur enim hæc externa injuria, & abſolutiones pro pluribus excommunicationibus petendæ ſunt, atque hoc in praxi ſecurius eſt. Sed, ut dixi, contraria ſententia eſt probabilis.

* Sup. hoc curſim & recitanter in Reſ ſeq §. 1. ad ſecundum in fin.

Sup. hoc judice, & co verſante eodem tẽpore cum duobus excommunicatis in to 1. tr. 7. R 22. §. 1. in med. & f verſ. Et ſecundum.

RESOL. LIV.

An percutiens plures Clericos ſucceſſivè incurrat tot cenſuras, quot ſint Clerici percuſſi?

Et an ligatus una cenſura ſit adhuc capax alterius, non tamen diverſæ rationis, ſed ejuſdem?

Et notatur, quod plures cenſuræ incurruntur ab eo, qui fecit unum actum habentem plures circumſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ, ſi tamen dictæ circumſtantiæ mutent ſpeciem actus moralis, ſecus autem ſi non mutent ſpeciem.

Et quæritur, ſi quis percuteret Monachum initiatum prima Tonſura, an duas cenſuras incurrat?

Etiamque notatur, quod tot cenſuræ incurruntur, quot ſint Superiores prohibentes, quando habent diverſam poteſtatem, ſecus ſi eandem. Ex part. 5. tractat. 9. Reſol. 60.

§. 1. VIdetur negativè reſpondendum, quia comedere in die prohibito carnes, piſces, & oua, eadẽ continuata actione ex parte temporis eſt unica tranſgreſſio, & non plures, ut nunc ſuppono, quamvis ſubjecta ſint diverſa; ergo ſimiliter occidere duos homines eadem actione cõtinuata ex parte temporis. Deinde qui continuatis aſportationibus per totã noctem plura ab eodem ærario furatur, unicam tantùm excommunicationem incurrit, ſi illi furto ſit annexa excommunicatio, & tamen iſtæ actiones in materia juſtitiæ inveniuntur; ergo ſimiliter & in noſtro caſu.

2. Sed his non obſtantibus contrariam ſententiam docent communiter Doctores, ut Alterius *de cenſ. lib. 3. diſp. 10. c. 8.* Bonacina *de cenſ. diſp. 9. dub. ult. q. 3.* & alij communiter, quia iſtæ precuſſiones ſunt plures formaliter, & numero diſtinctæ, unitas enim numerica percuſſionum non tantùm deſumitur à continuatione temporis & actionis, verùm etiam ab objecto, circa quod exercetur actio & percuſſio; igitur dictæ percuſſiones, quamvis ex parte temporis ſint continuæ, & interruptæ, ex parte verò ſubjecti & termini ad quem, ſunt indiſcretæ.

3. Ad primum argumentum reſpondet Cornejo negando conſequentiam: & ratio diſcriminis eſt quòd actio illa occiſiva duorum hominum, cùm ſit in materia juſtitiæ reſpicit ipſos homines, nõ ſolum ut ſubjecta, ſed etiam ut terminos diverſos, quia juſtitia & injuſtitia ſunt ad alterum, & ſic actio illa, quæ aliàs erat una per cõtinuationem ex parte temporis, eſt nihilominus duplex & diſcreta ſimpliciter non ſolùm ex diverſitate ſubjectorum, ſed etiam terminorum. At verò comeſtio illa cõtinuata, & quævis alia actio in materia temperantiæ & aliarum virtutum, quæ nõ ſunt ad alterum, ſicut juſtitia, ſed ad ipſum operantem, non habet terminos ad quos diverſos, ſed eundemmet

operan

operantem, atque adeò non ſunt ſimpliciter interruptæ ex ſola diverſitate ſubjecti.

4. Ad ſecundum reſpondetur eſſe diſparem rationem, quia dominus earum rerum cui offenſa fit, & ad quem talis injuſtitia terminatur, eſt unus atque idem, & ſic plures aſportationes diverſarum rerum continuatæ ex parte temporis non conſtituunt plura furta, nec plures tranſgreſſiones ſimpliciter; ſicut illæ duæ actiones, quibus duo homines interficiuntur: unde ſi illæ res furto ſublatæ eſſent diverſorum dominorum, eſſent plura furta, & plures inducerent cenſuras.

S. hoc in Rſ. præte- ante nd.verſ. Et n.

5. Notandum eſt hîc obiter ex dictis. Primò quòd ligatus una cenſura eſt adhuc capax alterius, non tantum diverſæ rationis, ſed ejuſdem: unde qui ſemel Clericum percuſſit, & contraxit excommunicationem, poteſt nova cenſura ligari, iterum percutiendo eumdem, vel alium Clericum.

6. Secundò plures cenſuræ incurruntur ab eo, qui facit unum actum habentem plures circumſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ, ſi tamen dictæ circumſtantiæ mutent ſpeciem actus moralis: ſecus autem, ſi non mutent ſpeciem, ſed ſint ejuſdem ſpeciei. Vnde percutiens Sacerdotem qui ſimul eſt Diaconus, & Subdiaconus, non incurrit plures excommunicationes; circumſtantiæ enim Sacerdotis & Diaconi non mutant ſpeciem in hoc caſu, ſed accidentaliter tantùm ſe habent ad tranſgreſſionem legis, quæ ſolùm ſpectavit reverentiam ſtatus Clericalis, non verò Ordinem, quo aliquis eſt initiatus. Sicut è contra ſi quis percuteret Monachum initiatum prima Tonſura, duas incurreret excommunicationes, nam illius percuſſio cenſetur duplex tranſgreſſio, una contra reverentiam debitam ſtatui Clericali, altera contra reverentiam debitam ſtatui Religioſo; nam circumſtantia Monachi diverſa eſt à circumſtantia Clerici, cùm alia ſit conſecratio Clerici, alia Monachi. Ita Suarez *de cenſ. diſputat.* 5. *ſect.* 3. *num.* 15. & Bonacina *loco citato num.* 8. & Cornejo *q.* 5. *& ult. ubi ſuprà.*

7. Tertiò nota quòd tot cenſuræ incurruntur, quot ſunt Superiores prohibentes, quando habent diverſam poteſtatem: ſecus autem ſi eamdem, nam in iſto caſu, quamvis ferentes cenſuras multi ſint materialiter, tamen formaliter in poteſtate habentur pro uno, & non cenſentur velle ferre plura præcepta formaliter diſtincta, ſeu condere novum jus, ſed hoc non accidit in primo caſu, ergo. Vnde ex his infertur ligari duplici cenſura, qui facit aliquod prohibitum à jure communi, & à jure particulari, aut prohibitum à Papa, vel ab Epiſcopo, modò iſti intendant novam cenſuram imponere. Item dicendum pluribus cenſuris ligari eum, qui non denunciat, v. g. blaſphemum, ſi ponamus ſub excommunicatione deferendum ex præcepto Inquiſitoris & Epiſcopi: ſecus autem dicendum eſt de illo, qui facit contra leges ſæpiùs repetitas & innovatas ab eodem Superiore ſub excommunicatione, non enim contrahit niſi unam excommunicationem. Ita Bonacina *loco citato n.* 111. *& ſeqq.*

RESOL. LV.

In quadam Civitate hujus Regni quidam percuſſit Clericum publicè, & notoriè, quæſierunt ſtatim à me, an eſſet vitandus? Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 14.

p. hoc in abus Ref. qq. & ſup. Ref. 51. §. ota tamē, ſuperius tr. 1. Ref. . §. Sed ex s, & ſeq.

§. 1. Hic caſus erit multum practicabilis, & prima facie affirmativè aliquis poterit reſpondere, quia ex Concilio Conſtantienſi, ut communiter DD. docent, tenemur vitare publicum Clerici percuſſorem, ſed in caſu propoſito ille percuſſerat Clericum in publica platea coram omni populo. Ergo, &c.

2. Sed his non obſtantibus, tunc negativam ſententiam conſului; nam ut quis dicatur publicus percuſſor Clerici, vt illum vitare teneamur, neceſſe eſt, vt talis percuſſio nulla poſſit tergiverſatione celari, & nullo juris remedio niti. Cùm igitur in hoc caſu, & ferè in omnibus ſimilibus poſſit percuſſor Clerici notorius dicere, ſe fuiſſe ebrium, aut in ſuam juſtam defenſionem feciſſe, vel ignoraſſe excommunicationem percuſſioni eſſe adnexam, & alia tergiverſatione celari, allegando in judicio rumoris falſitatem; ideò quamdiu non conſtat per judicis ſententiam, illum juris remedio non poſſe excuſari, nunquam dicitur notorius Clerici percuſſor. Et ita hanc ſententiam docent Covarruvias *in cap. alma mater, part.* 1. §. 2. *n.* 7. & Fagundez *præc.* 1. *lib.* 2. *c.* 5. *n.* 12. ubi ſic aſſerit. Vt quis dicatur publicus percuſſor Clerici, vt illum evitare teneamur, requiritur, quòd nulla tergiverſatione celari poſſit; Vnde licèt ea percuſſio notoria ſit, & patens multis, ſi tamen non ſit notorium iis, qui illam viderunt, percuſſorem nullam habuiſſe legitimam excuſationem, qua in eo facto à peccato excuſaretur, adhuc non cenſetur vitandus. Opus eſt ergo, vt conſtet percuſſorem nullam habuiſſe cauſam percutiendi, vt evitetur. Nam ſi poteſt probabiliter aliquam allegare veram cauſam, qua à peccato excuſaretur, quamdiu non conſtiterit non ita eſſe, non erit vitandus. Hoc autem conſtare non poteſt, niſi per judicis ſententiam, vel per facti notorietatem. Quamobrem rarò continget percuſſionem Clerici ita eſſe notoriam facto, vt non poſſit aliquo juris remedio, aut probabilitate aliqua excuſari. Ita Fagund. & ante illum Sayrus *de cenſ. lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 18. Igitur ex ſuperiùs adductis cenſui, conſulentes non fuiſſe adſtrictos vitare ſupradictum publicum Clerici percuſſorem, & hæc notentur à Confeſſariis, quia paſſim erunt obvia, & à multis ſcrupulis liberi erunt.

RESOL. LVI.

An qui percuſſit Clericum publicè, & notoriè, ſit ſtatim vitandus ante judicis ſententiam? Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 61.

§. 1. Caſus eſt frequentiſſimus, & ad illum negativè reſpondet Cœleſtinus *in comp. Theolog mor. tr.* 3 *cap.* 9. *diffic.* 3. Nam vt vitetur publicus percuſſor Clerici, tanquam excommunicatus, neceſſe eſt vt talis percuſſio nulla poſſit tergiverſatione celari, & nullo juris remedio, vel ſuffragio excuſari; cùm igitur in hoc caſu, & ferè in omnibus ſimilibus, poſſit percuſſor Clerici notorius dicere fuiſſe ſe ebrium, aut in ſuam defenſionem feciſſe, vel ignoraſſe excommunicationem percuſſioni eſſe annexam, & alia tergiverſatione celare crimen, allegando in judicio rumoris falſitatem, ideo quamdiu non conſtat per judicis ſententiam illum juris remedio non poſſe excuſari, nunquam dicitur notorius Clerici percuſſor, & ideo non eſt vitandus ante ſententiam judicis, qui eum debet citare ad allegandum pro ſe. Ita Covarr. *in cap. Alma mater, part.* 1. §. 2. *n.* 7. & alii. Quamobrem rarò continget percuſſionem Clerici ita notoriam eſſe facto, vt non poſſit aliquo juris remedio, aut probabilitate aliqua excuſari. Ita Cœleſtinus, qui citat Fagundez *præc.* 1. *libro* 2. *cap.* 5. *num.* 12. quem ego ante illum citavi *in* 3. *part. tract.* 5. *reſol.* 14. Vide etiam Coninch *de Sacram. diſput.* 14.

Sup. hoc in Reſ. præterita & in aliis ejus not.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

RESOL. LVII.

An percuſſor notorius Clerici, eo ipſo ſtatim ſit ſemper vitandus?

Et quæritur, quot autem teſtes requirantur, vt factum

O *dicatur*

dicatur notorium in Clerici percuſſione?

Et an ſcilicet, ſi aliquis notoriè conſuluit, vel mandavit, aut ratam habuit, vel non impedivit percuſſionem Clerici, ſit evitandus, ſicut notorius percuſſor? Ex p.9. tract.4. Reſ.18.

Sup hoc in duabus præcedentibus Reſ. & ſup. in Reſ.51. §. Notandum, & ſuperius in tr. 1. Reſ. 50. §.Sed ex his, & ſeq.

§.1. PRacticabilis eſt iſte caſus, & de illo ego benigniorem opinionem dedi, quam me citato, ſequutus eſt poſteà Pater Baunius *in Theol. mor. tom.2. diſp.5.tr.4.q.2.* ubi ſic ait:[Quæritur, an qui Clericum notoriè percuſſit, vitari debeat? Affirmativa nonnullis placet, ideò quòd Conſtantienſe Concilium expreſsè habeat, publicum Clerici percuſſorem vitandum eſſe. Contraria tamen ſententia defenditur à Covar.*in cap. Alma mater,p.1.§.2.n.2.* Sayro *de cenſ.lib.2.c.11.* Rebuffo *in concordata rubrica de excom.non vitandis.* Sentit idem Fagundez *Prac.1.lib.2.c.5.n.12.* Diana *p.3.tr.5. reſ.14.** Negant enim hi Authores, percuſſorem Clerici vitandum eſſe, niſi poſtquam conſtiterit, eum juſtam cauſam nullam habuiſſe Clericum percutiendi: quare, licèt percuſſio ſit notoria, & patens multis, ſi tamen non ſit illis, qui ejus percuſſionis ſunt conſcii notum, percuſſorem excuſandi ſui legitimam nullam habere cauſam, à qua in eo facto excuſetur à peccato, non eſt eorum opinione vitandus: unde, cùm de eo conſtare nequeat, niſi per facti notorietatem, aut ſententiam Iudicis, ante eam non dicatur notorius Clerici percuſſor, ac vitandus. Diana *loco ante citato.* Quot autem teſtes requirantur, vt factum dicatur notorium in Clerici percuſſione, ſatis non conſtat. Quinque ad id non ſufficere, tradit Aragon.2.2.*q.*10 *art.*4 imò neque ſex, niſi majorem partem Congregationis componant, dixit Reginald.*lib.1.prax.c.*10.*n.*121. Septem minimum de Communitate exigi, vt facti notorietatem inducant, ſcripsère Marius Anton.*reſol.lib.*13.*reſ.* 11. Adrianus *in tr.4.de Sacr.Euchar.* decem poſtulat. Communis eſt opinio, id judicio committendum eſſe prudentis viri, qui ex variis circumſtantiis, qualitate actus, loci, & temporis, arbitrabitur, quodnam factum dicatur notorium. Quare non eſt evitandus in communi vita, congreſsúque percuſſor Clerici, niſi cùm eſt publicus, ac notorius; pro tali autem non eſt habendus, niſi cùm percuſſio nulla tergiverſatione celari, aut juris remedio niti poteſt; juris autem remedia ſunt, Clericum ab ebrio percuſſum eſſe, aut à neſciente, ac ignaro tali actioni cenſuram annexam eſſe, aut ad ſui defenſionem. Quid? quod cauſari hîc poteſt, injuſtè de percuſſo Clerico diem ſibi dici; innocentem ſe eſſe; in urbe, cùm cædes, aut injuria Clerico eſt facta, non fuiſſe? Hæc ergo, aut eorum aliqua, quamdiu poteſt percuſſor culpæ ſuæ prætexere, publicus dici nequit, & notorius eſſe, nec is conſequenter, cujus colloquia, congreſsúmque evitare oporteat. Ad id enim eſt opus, vt conſtet, nullam habuiſſe cauſam percutiendi, non feciſſe defendendi ſui gratia; nam ſi poteſt probabiliter allegare aliquam veram cauſam, qua in eo facto à peccato excuſetur, quandiu non conſtiterit non ita eſſe, non erit vitandus: hoc autem conſtare non poteſt, niſi per Iudicis ſententiam vel per facti notorietatem. Quamobrem rarò contingit, percuſſionem Clerici ita eſſe notoriam facto, vt non poſſit aliquo juris remedio, aut probabilitate aliqua excuſari.] Huculque Baunius, & iterū ego: quod valdè notandum eſt à Confeſſariis, & Reſponſoribus Caſuum conſcientiæ: nam ex his à multis ſcrupulis, & anxietatibus, tam ipſi, quàm pœnitentes liberi erunt. Et ideò etiam hîc apponam verba Ioan. Garciæ *in Sum.morali,tr.1.diffic.3.dub.2.punct.5.n.42.* ubi ſic inquit: [El publico percuſſor no ſe ha de evitar, *ſi poteſt aliqua tergiverſatione celari ejus percuſſio*; de ſuerte que ſi no fue la percuſſion delante todo el pueblo; ò convencido della por ſentencia, ò confeſſion del reo, aunque mas aya rumor, y fama que uno ſacudio à un Clerigo, no ſe ha de evitar.] Ita ille.

* Quæ hic ſup.Reſ.55.

Sup.hoc in Reſ ſeq. & ſup. in Reſ. 51. § Nota tamen, ante med. à verſ. An notorietatem, & inf. in Reſ 74 §.1. inter princip. & med. verſ. Vel quod notum.

2. Sed hic diſcutiendum eſt aliud dubium, an, ſcilicet, poſito, quod aliquis notoriè conſuluit, vel mandavit, aut ratam habuit, vel non impedivit percuſſionem Clerici, ſit evitandus, ſicut notorius percuſſor? Et reſpondeo negativè, non ſolùm, quia ſicut conſulens, mandans, &c. non incurriſſent hanc excommunicationem ex diſpoſitione Canonis, *Si quis ſuadente,* niſi Summi Pontifices per Iura ſpecialia id expreſſiſſent: ita etiam, dum Concilium Conſtantienſe dumtaxat jubet evitare nos debere notorios percuſſores, in ejus diſpoſitione non includuntur conſulens, mandans, &c. non ſolùm ea ratione, quod in odioſis verba ſunt ſtrictè ad litteram intelligenda, pro allegata à Mario Antonino *lib.1. var. reſol.69. n.2.* ſed etiam, quia iſtæ cauſæ non incurrunt, quando efficaciter non influunt in effectum; & ideo licèt poſſit eſſe notorium conſilium, mandatum, ratihabitio, &c. non poteſt tamen eſſe notorius ipſe influxus efficax, qui eſt cauſa immediata incurſus in ipſam excommunicationem, & per conſequens, niſi præcedenti legitima probatione. Et ita hanc ſententiam ex multis aliis rationibus firmat Leone *de cenſ. recollect.5. n.335.*

RESOL. LVIII.

Olim interrogatus fui, quot teſtes requirantur, vt factum dicatur notorium in percuſſione Clerici? Ex part.2. tract.16. & Miſc.1. Reſ.22. aliàs 24.

§.1. NOtitiam quinque hominum non efficere notorium facti, putavit Pet. de Arago. *in 2.2.q.* 10.*art.*9. Nec etiam notitiam ſex hominum illud facere poteſt, niſi hi ſint major pars illius Congregationis, putavit Reginald. *in praxi, tom.1.lib.1.cap.10.n.121.*

Sup. hoc i[n] Reſ. prætei[ri]ta ante me §.1. verſ. Quot aute[m] teſtes, & i[n] aliis ejus a[n]not.

2. Sed Maſcardus *de probat.tom.2.concl.*1101.*n.*18. & Marius Antoninus *variar. reſol.lib.3 reſol.11.n.10.* putant ad inducendum notorium, ad minus ſeptem teſtes requiri. Immò Adrianus *in 4. tr. de ſacr.Encharist.non longè à fine, §.oritur quæſtio,* extendit ad decem.

3. Communiter verò DD. hoc relinquunt judicio prudentis viri, vt ex variis circumſtantiis, & qualitate actus, loci, & temporis arbitretur, quod factum dicatur ita notorium, vt nulla poſſit tergiverſatione celari: communiter autem ex tribus cauſatur notorium, ſcilicet ex hominum ſcientia, & loci, & temporis qualitate. Ita poſt DD. quos citat, & ſequitur Bonac. *de cenſ. diſp 2. q.2. punct.1. §.1. n.5.* tenet etiam Sayrus *de cenſ.lib.2. cap.12. n.2.*

4 Hinc colligit ex Navarro & Soto Avila *de cenſ. p.2. n.6. diſp.2. dub.4.* percutientem Clericum coram decem, vel duodecim non eſſe notorium in magna civitate, bene tamen in oppido parvo, vicinia, ſeu collegio.

RESOL. LIX.

An dubius de percuſſione Clerici teneatur vitare percuſſorem?

Et docetur, vt teneamur vitare excommunicatum denunciatum, non ſufficere dubium adhuc prudens denunciationis, ſed requiri notitiam illius moraliter certam, quod excommunicatio ſit expreſsè denunciata. Ex p.4. tract.3. Reſ.71.

§.1.* REſpondeo quòd vt teneamur vitare percuſſorem Clerici, non ſufficit dubium, quamvis prudens notorietatis, ſed requiritur notitia moraliter certa. Ita Hurtado *de excommunicatione, diſp.11. difficult.3.num.10.* qui etiam *num.7.* ex Suarez docet,

*Sup.con[tra] to in hac [et] ſup. in tr.1 Reſ.3. in f. & in Reſ. 125. §.No[tan]dum, & i[nf].

e 34. ad ...um, & ...ſ.143. 4. docet, vt teneamur vitare excommunicatum jam denunciatum, non ſufficere dubium adhuc prudens dictæ denunciationis, ſed requiritur notitia illius moraliter certa, quòd excommunicatio ſit expreſsè & ſpecialiter denunciata.

RESOL. LX.

Quidam calcibus percuſſit Clericum in publica platea, & cum à tali excommunicatione non poſſe ab Epiſcopo abſolvi dixiſſent aliqui viri docti, quæſierunt a me, quid in hac re ego ſentirem?

Et in dubiis, an percuſſiones declarandæ ſint potius graves, & enormes, quam leves? Ex p.2. tract.16. & Miſc.2. Reſ.21. aliàs 23.

...hoc in ...ſeq. & ...n Reſ.4. §.1. Reſpondi pro illis Theologis adeſſe Sayr. *de cenſ. lib.3. cap.28. n.6.* qui putat, quod ratione loci publici percuſſio aliàs levis efficitur enormis, ſed cùm percuſſio, de qua loquimur, fuerit facta in publica platea, erit enormis, & conſequenter ejus abſolutio reſervata Papæ. Ita etiam cum Sayro tenent Abbas, Sylveſter, Tabiena, Graffius, D. Antoninus, & alii apud Maceratenſ. *var. reſol. lib.3. reſ.11. n.10.*

2. Sed ego contrariam ſententiam conſului. Nam puto cum Navar. *cap.27. n.92.* Aloyſio Riccio *in dec. curiæ Archiep. Neap. p.2. dec.194. n.2. & dec.250. n.3.* Regin. *in praxi, tom.1. lib.1. cap.19. ſect.1. n.240.* Philiarcho *in ſum. de excom. lib.3. cap.33. in fine*, & aliis, injuriam factam in loco publico, tunc eſſe gravem & enormem, quando concurrunt duo, nempe, quòd ſit notabilis, & gignat magnum ſcandalum. Et hanc opinionem putat probabilem ipſe Sayrus *ubi ſuprà*, ſed aſſerit, his non obſtantibus, non eſſe tenendam, quia vt etiam notat Bonac. *de cenſ. diſp.2. q.4. punct.5. n.2.* ex quadam Bulla Innocent. IV. quam affert Navar. *ſuprà n.91.* in dubiis, percuſſiones declarandas eſſe potius graves, & enormes, quàm leves, ne præbeatur occaſio lædendi ſtatum Eccleſiaſticum. ...hoc ſup. ...ſ. 5.

3. Sed reſpondeo cum Filliuc. *in quæſt. mor. tom.1. tract.15. cap.1. n.45.* quòd ſupradicta Bulla eſt incerti authoris, & non continetur in jure. Ex his omnibus tunc putavi potuiſſe Epiſcopum ab excommunicatione dictum delinquentem abſolvere.

RESOL. LXI.

An calcibus percutiens Clericum in platea dicatur percuſſiſſe leviter in ordine ad obtinendam abſolutionem? Ex p.9. tract.4. Reſ.19.

§.1. Nominatim contra me negativam ſententiam tenet Stephanus Baunius *in Theol. mor. tom.2. diſp.5. tract.4. q.2.* ubi aſſerit: [Quæritur, an cenſendus ſit aliquis graviter eſſe percuſſus in ordine ad excommunicationem incurrendam, qui calcibus fuit appetitus in platea? Affirmat Sayrus *de cenſ. lib.3. c.286. n.6.* quia percuſſio ratione loci publici, quæ alioqui levis eſſet, fit enormis: ita ille cum aliis apud Maceratenſem *var. reſol. lib.11. n.10.* Addo ego non parum eo opere, ac ſimili, Clericorum dignitatem, ac nomen lædi: nam, quid ad eorum contemptum eſſe potentius poteſt, quàm unum eorum quempiam calcibus peti in oculis omnium? Opinio contraria defenditur à Diana *tr.16. reſol.23.* Reginaldo *lib.1. cap.19. ſect.1. n.240.* Navarro *cap.27. n.92.* quia, vt percuſſio cenſeatur eſſe gravis, quæ eſt in publico facta, debet duo habere: primò, quòd ſit notabilis: ſecundò, quod generet ſcandalum. Primum deeſt (inquit Diana) percuſſioni dicti Clerici, qui calce eſt in platea impetitus: quare exiſtimat cum aliis, quòd percutiens, ab Epiſcopo abſolvi poterit ab excommunicatione incurſa ob injuriam ſic Clerico illatam. Hæc ſententia non eſt probabilis: quid enim Clerico magis eſſe probroſum, turpéque poteſt, quàm ſpectante urbe, infra ſervos poni, & cum majore dedecore, ignominiáque plecti, quàm qui ſunt ſceleratiſſimi: nec enim hi, aut illi, ſi quid peccent, in platea vapulant; aut ſi ibi impudentiæ ſuæ pœnas pendunt, non eam calcibus, ſed virgis luunt. Quare prima mihi ſententia, vt probabilior, ſequenda videtur in praxi.] Hæc Baunius.

Quæ hic eſt ...ſ. antecedens, & in ...ſio §. ejus ...imæ not.

Sed ſibi videtur contradicere: nam, ſi mea ſententia affirmativa non eſt probabilis, vt ipſe ait, quo pacto poſtea ſuam ſententiam negativam vocat probabiliorem? Si ſua ſententia eſt probabilior, ſequitur quod noſtra ſit probabilis; & revera illam, tanquam probabilem, me citato, admittit Leone *de cenſur. recollect.5. n.382. in fine*, ex authoritate Navarri. Vide etiam Philiarchum *in Summa, lib.3. c.33. in fine*, aſſerentem, cum Navarro, injuriam factam in loco publico eſſe gravem; duobus tamen concurrentibus, nempe, ſi ſit notabilis, & gignat aliquod magnum ſcandalum. Hinc rectè à fortiori fuit reſolutum Papiæ, teſte Mario Antonino *var. reſol. lib.3 reſol.11. per tot.* percutientem Sacerdotem in facie cum pugno; ex qua percuſſione exierunt de ore ipſius aliquæ guttæ ſanguinis, incurriſſe quidem in cenſuram, ſed quia talis percuſſio exiſtimata fuit levis, potuiſſe abſolvi ab Epiſcopo.

RESOL. LXII.

Quis poteſt abſolvere à dictis percuſſionibus?

Et an hæc poteſtas extendatur ad quoſlibet Prælatos juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes?

Et in textu Reſolutionis explanantur omnes perſonæ in jure expreſſæ, quæ excuſantur adire Pontificem pro abſolutione ab enormem Clerici percuſſionem. Ex p.9. tract.4. Reſ.47.

§.1. Reſpondeo, quòd ab excommunicatione contracta ob levem percuſſionem poteſt Epiſcopus ſibi ſubditos abſolvere in utroque foro, vt colligunt Panorm. & communiter DD. *ex cap. Pervenit. de ſent. excom. & Extrav.* Ioan. XX. *quæ incipit, Perlectis.* Sed, an hæc poteſtas extendatur ad quoſlibet alios Prælatos juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes? non conveniunt DD. Negant Felinus, & Panorm. *in d. cap. Pervenit.* Sylveſter *verb. Abſolutio, 4. n.5.* quos ſequitur Molina *tract.3 diſp.59. n.2.* ducuntur: quia Pontifex *in d. cap. Pervenit.* committit Epiſcopo, vt Fratri, hanc poteſtatem: inquit enim textus: *Tuæ fraternitatis arbitrio duximus committendum.* Atqui nullus inferior Epiſcopo Frater à Pontifice nuncupatur, ſed filius. Non igitur cenſenda eſt hæc poteſtas aliis ab Epiſcopo conceſſa. Sed hæc ratio infirma videtur: Pontifex namque, quia loquebatur cum Epiſcopo, nomine Fratris uſus fuit; non, quia vellet hanc poteſtatem Epiſcopali tantùm characteri annectere: hæc enim poteſtas non Epiſcopo ratione juriſdictionis conceditur: aliàs eam delegare non poſſet, neque illius Vicario generali communicaretur, uti ipſe Molina communicatam eſſe cenſet. Quapropter verius exiſtimo, quoſcumque Epiſcopali juriſdictione gaudentes hanc habere poteſtatem. Ab excommunicatione verò contracta ob gravem, & à fortiori ob enormem Clerici percuſſionem, jure communi ſpectato, nullus alius præter Pontificem, ejúſve Legatum, abſolvere poteſt, exceptis aliquibus caſibus in jure expreſſis, & quæ continentur in his verſibus. Sup. hoc Legato in to.1. tr.5. Reſ.16. §. Secluſa, in fine, &c. Et ſup. contentis in his verſ. Regula,

Regula, mors, ſexus, hoſtis, puer, officialis,
Delicioſus, inops, ægérque, ſenéxque, ſodalis,
Ianitor, aſtrictus, dubius cauſæ, levis ictus,
Debilis, abſolvi ſine Summa Sede merentur.

&c. in Reſolutionibus not. ſeq.

Quos caſus explanat Fragoſ. *de Rep. Chriſt. tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 2. *punct*..... *n*.... & Filliucius *tom.* 1. *tract.* 15. *n.* 37. qui omnes reducit ad tria capita, quæ inveniuntur *in cap. Quamvis, de ſent. excomm.* Primò, ſcilicet, ad impedimentum corporale, ſub quo reducuntur articulus mortis, inimicitiæ graves, paupertas, ægritudo, ſenectus, debilitas, cæcitas, &c. Secundò, ad impedimentum canonicum, quo aſſerit laborare ſervos, & filiosfamilias, exercentes munus publicum, & habentes aliam juſtam cauſam arbitrio boni viri. Tertiò, ad impedimentum ex juris beneficio, quo gaudent mulieres, impuberes, Officiales arcentes turbam, oſtiarii, Clerici ſimul viventes, Regulares, & nobiles viri, ac delicati. Sed de his * *infra.*

* Infra hic etiam à Reſ 65. uſque ad 74. excluſivè.

RESOL. LXIII.

An quis, ſi pro enormi percuſſione non poteſt adire Pontificem, teneatur Romam mittere Procuratorem, vel epiſtolam pro abſolutione? Ex p. 9. tr. 4. Reſ. 48.

Sup. hoc inf. in Reſ. 72. §. Sed tria. ad lin. 4. & lege Reſ. not. ſeq. & in to. 9. tr. 7. ex Reſ. 117. §. 1. ante medium, à verſ. ſolùm abſolvendus, & ſi facilius hanc quæſt. ſolvere velis, vide in to. 1. tr. 5. doctrinam Reſ. 16. & aliarum ejus primæ not.

§. 1. Negativè reſpondet Rodriq. *in Summa, tom.* 1. *cap.* 144. *n.* 17. ubi ſic ait: [Aunque eſta deſcomunion eſte reſervada à ſu Sanctitad, però muy bien puede della abſolver el Obiſpo, quando la percuſſion del Clerigo no fue enorme, ſino pequeña, como eſta decretado en Derecho, la qual puede hazer, no ſolamente el Obiſpo del delinquente deſcomulgado, mas aun el donde ſe hizo la percuſſion, como lo nota Inocencio, y lo tiene alegando otros la Cappella Toloſana. Tambien puede el Opiſpo abſolver de la enorme, quando no ſe puede acudir al Papa, ni à otro, que tenga authoridad para la abſolucion. Ni baſta, que pueda embiar por la abſolucion, para que el Obiſpo no abſuelva; porque no obliga el Derecho à eſte deſcomulgado à embiar à Roma por ella, mas quiere que ſi puede vaya, y no pudiendo, que acuda à ſu Obiſpo, como lo nota Navarro *cap.* 7 *n.* 96.] Ita ille, cui adde Coninch *de Sacram. diſp.* 14. *dub.* 16. *n.* 241. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 3. *n.* 1. & *lib.* 6. *cap.* 9. *n.* 7. *in Gloſſa lit. O.* Sanchez *in Sum. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 13. *n.* 14. & noviſſimè Hieronymum Garciam *in Sum. mor. tract.* 1. *diffic.* 3. *dub.* 2. *punct.* 5. *n.* 39. Caſtrum Palaum *tom.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 23. §. 4. *n.* 18. aſſerentes, quòd excommunicatione, ſeu caſu Papali irretitus, qui ob legitimum impedimentum perſonaliter ire Romam nequit pro abſolutione, poteſt tamen mittere procuratorem, qui ejus nomine petat, vel per epiſtolam petere abſolutionem à Sede Apoſtolica, vt poſſit ab Epiſcopo ſuo abſolvi vigore illius facultatis generalis abſolvendi impeditos cum onere ſe præſentandi, licèt contrarium aſſerat Bonacina *de cenſ. diſp.* 1. *q.* 3. *punct.* 2. cum Leone, & Theſauro, teſtantibus de praxi, de qua ego *alibi.*

Alibi ſup. in tr. 1. Reſ. 197. & in aliis ejus not.

RESOL. LXIV.

An Epiſcopus poſſit abſolvere ex quacumque percuſſione Clericorum, etiam ſi percuſſor poſſit recurrere ad Summum Pontificem, dummodo percuſſio ſit occulta?

Et an ferè eadem facultas Mendicantibus Religioſis conceſſa ſit? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 63.

Sup. his pro Epiſcopis & Religioſis, magis latè infrà in Reſ. 74

§. 1. Reſpondeo affirmativè: etenim ex Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. *de reform.* omnibus Epiſcopis, ſeu Epiſcopalem juriſdictionem habentibus conceditur poteſtas abſolvendi ab hac, & ab omni alia excommunicatione, modò delictum occultum ſit, neque ad forum contentioſum deductum: Mendicantibus verò Religioſis ferè eadem facultas conceſſa eſt. Et ita tenet Squillante *de privil. Cleric. cap.* 6. *n.* 110. Caſtrus Palaus *tom.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 23. §. 4. *n.* 19. & alii.

RESOL. LXV.

Quando ab Epiſcopo non eſt exigendum juramentum, ut abſoluti à cenſura Canonis teneantur adire Pontificem? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 64.

§. 1. Reſpondeo, vt dictum eſt, quod quorundam abſolutio ab enormi percuſſione permittitur Epiſcopo; quando, nempe, impedimentum eſt perpetuum: quale eſt in ſenibus, mulieribus, morbo perpetuo laborantibus, aut iis, qui membris deſtituti ſunt: nec exigenda ab his eſt cautio juratoria adeundi Summum Pontificem: talis enim cautio, aut promiſſio in his eſſet inutilis, & ridicula. Et quamvis miraculo iſti poſteà curarentur à morbo, qui nulla naturæ vi curari poteſt; non tenerentur tamen adire Pontificem: quia jam plenè conceſſum illis eſt beneficium. Idémque de impubere dico, poſtquam adolevit: quod enim conceſſum eſt ætati, & cœpit habere locum, non ceſſat per ætatis accretionem.

Pro perſon contentis hac Reſ. in Reſ. 68, 69. & 70.

2. Secundò, nonnulli, qui non habent perpetuum impedimentũ poſſunt per Epiſcopum abſolvi ab enormi percuſſione, item ob inopiam, inimicitias capitales, ægritudinem, & ſubjectionem alterius poteſtati, v.g. cùm dominus grave pateretur damnum ob ſervi mancipii abſentiam. In quo numero interdum eſſe poſſunt juvenes, quibus iter eſſet periculoſum: Ita de his ſentiunt Angelus *excom.* 5. *n.* 59. Panormit. *in cap. Ea noſcitur de ſent. excom.* Tabiena *excom.* 5. *caſu* 1. *n.* 47.

Sup. contentis in hoc § infra in Reſ. 71. & 72.

3. Tertiò, officialis turbam pellens, oſtiarius, & Clerici ſub eodem tecto viventes, quamvis non poſſint ab enormi, poſſunt tamen à mediocri percuſſione abſolvi per Epiſcopum. Sed nec his injungitur, vt adeant Sedem Apoſtolicam ceſſante impedimento. Sed de hoc *ſuprà* etiam dictum eſt. Et ita docet Gordonus *in ſum. tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 13. *cap.* 3. §. 5. *num.* 53.

Sup. perſon contentis in hoc §. in duabus Reſ. ſeq.

RESOL. LXVI.

An Principum Ianitores, Oſtiarii, &c. percutientes Clericos ſub prætextu officii poſſint abſolvi ab Epiſcopo, quamvis percuſſio gravis ſit, modo non ſit enormis?

Et an Officialis non fortuitò, & incautè, ſed titulo juriſdictionis percutiens ex odio Clericum, ſemper ſit remittendus ad Papam pro abſolutione, exceptis caſibus legitimi impedimenti?

Et quæritur in hoc caſu, cui incumbit onus probandi, an fortuitò, vel deliberatè Officialis, (vt ſupra,) percuſſerit Clericum arcendo turbam, ad hoc vt declaretur excommunicatio Epiſcopalis, aut Papalis?

Et obſervatur dictis Ianitoribus, & Officialibus, (dum ab Epiſcopo abſolvuntur ab excommunicatione, Si quis ſuadente, *contracta ob delictum enorme,) non eſſe injungendum onus ſe præſentandi poſtea Sedi Apoſtolicæ, ſicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delicatis magnæ potentiæ id onus non injungitur.* Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 55.

Sup. hoc in Reſ. prætercta, §. vlt. & in Reſ. not. ſeq.

§. 1. Reſpondeo, quòd Ianitor, ſeu Oſtiarius, qui prætextu ſui officii percutit Clericum, etiam animo injuriandi, abſolvi poteſt ab Epiſcopo, quamvis percuſſio gravis ſit, modò enormitatem non attingat. Colligitur *ex c. Si vero, de ſent. excom.* & *ibi* Gloſſa & Doctores. Idem dicendum eſt de officiali, ſeu apparitore alicujus poteſtatis, etiam laïcæ, qui arcendo turbam ex aliqua negligentia, non tamen ex propoſito, Clericum percutit, qui ab Epiſcopo abſolvitur, ſi percuſſio atrox non fuerit, *ex d. cap. Si vero.* Quòd ſi arrogando ſibi juriſdictionem, & quaſi id licitè præſtare poſſet, & non in defenſionem oſtii ſibi commiſſi, Eccleſiaſticum percuteret, nequaquam abſolvi poſſet ab Epiſcopo,

Epiſcopo,eſto,percuſſio quoad læſionem corporis levis eſſet:quia gravis,& atrox eſt comparatione injuriæ ſtatui Eccleſiaſtico factæ. Itaque officialis non fortuitò, & incautè, ſed titulo juriſdictionis percutiens ex odio Clericum,ſemper eſt remittendus ad Papam pro abſolutione,exceptis caſibus legitimi impedimenti,vt colligitur ex textu *in c. Si vero*, §.*Officialis vero*,cùm ibi officiali titulo juriſdictionis, & non fortuitò percutienti Clericum,negetur favor conceſſus percutienti fortuitò : qui favor eſt ſolùm reſpectu percuſſionis levis, & mediocris. Et ratio hujus eſt : quia percuſſio facta ab officiali titulo juriſdictionis,licèt videatur levis ; nihilominùs injuria clericalis ſtatus eſt gravis : quia nulli laico,inquit textus *in c.Si vero*,ſuper Clericum tanta datur authoritas. Et hac ratione Cajet. *in Sum.verb.Excom.c.*10.*verſ. Demum circa*,ait,hanc percuſſionem Clerici titulo juriſdictionis,& authoritativè factam ab officiali laico , ſemper eſſe gravem ex circumſtantia perſonæ lædentis , nempe , quòd cùm ſit laicus officialis , authoritativè percuſſit Clericum.

2. Et tandem obſerva,dictis janitoribus,& officialibus, (dum ab Epiſcopo abſolvuntur ab excommunicatione Canonis. *Si quis ſuadente*, contracta ob delictum non enorme,vigore,ſeu beneficio juris in præallegatis textibus contenti ,) non eſſe injungendum, onus ſe præſentandi poſteà Sedi Apoſtolicæ. Et ratio eſt : quia talis favor in prædictis juribus non conceditur prædictis perſonis ratione impedimenti temporalis : ſed ob rationem ſpecialem perſonæ tali modò viventis, vel tale munus exercentis : ſicut etiam mulieribus, pueris impuberibus, & delicatis magnæ potentiæ idem onus non injungitur , quia privilegium vt abſolvantur ab Epiſcopo , non conceditur ob impedimentum temporale ; ſed ob ſpecialem rationem perſonæ , vel actus , ſeu delicti. Et hæc omnia docet Gordonus *in Sum.tom.*2. *lib.*7.*q.*13.§.5.*n.*46. Suar. *diſput.*22.*ſect.*1.*de cenſ.*Boſſius *in diſcept.mor. diſcept.*1. *dub.*19.*num.*200. *& ſeqq.* Caſtrus Palaus *tom.*6. *diſp.*3. *punct.*23.§.4.*n.*16. Molina *diſp.*62. & alii penes ipſos. Vide etiam *ſuprà* , ubi actum eſt de Helvetiis.

3. Sed quærunt Doctores in hoc caſu, cui incumbat onus probandi , an fortuitò , vel deliberatè, officialis, *vt ſuprà*,percuſſerit arcendo turbam, ad hoc, vt declaretur excommunicatio Epiſcopalis, vel Papalis? Innoc. *in d. c. Si vero* , putat incumbere ipſi Clerico percuſſo, ex regula : *Actore non probante*,&c. Contrarium tamen probat Panormitanus *ibid.n.*6. quòd, ſcilicet, onus probandi incumbat officiali præfato percutienti : quia præſumptio eſt contra ipſum. Placet diſtinctio Alexandri de Nevo *in addit.* ad eundem Panormitanum, *littera H.* Aut exercendo officium percuſſit : & tunc eſt vera opinio Innocentii : nam ratione officij excuſatur quis à dolo præſumpto , niſi contrarium probetur. Aut percuſſit non exercendo ſuum officium, quia, v. g. non aderat turba, quæ arcenda erat : & tunc eſt vera opinio Panormitani ; quia tunc præſumptio eſt contra ipſum. Et hæc omnia docet Leone *de cenſuris* , *recollect.*5. *num.*430.

[Margin: ſt. in Ref. q: hic eſt a.per tot.]

RESOL. LXVII.

An Epiſcopus poſſit abſolvere Clericos,qui Collegialiter vivunt vel in Seminariis , Convictoribus ſe invicem percutientibus, non percuſſione levi, ſed gravi?

Et notatur , quod quando dictis Clericis Collegialiter viventibus ab Epiſcopo abſolutio cenſuræ impertitur , non eſt eis onus imponendum præſentandi ſe poſtea Sedi Apoſtolicæ.

Et quid eſt dicendum in prædicto caſu de pueris miniſtrantibus in Eccleſia Cathedrali , vel alia Eccleſia, qui ibi communiter vivunt , & ſuſtentantur de redditibus ab Eccleſia ad id deputatis?

Et quid de aliis pueris , qui in domo communi vivunt ſub aliquo moderatore eorum? Ex p.9. tr.4. Reſ.56.

§.1. Reſpondeo,quòd Clerici in eadem domo commorantes , ſive ex redditibus communibus alantur,uti contingit in Seminariis Concilii Tridentini, & Collegiis Vniverſitatum , ſive unuſquiſque ad ſui ſuſtentationem concurrat , vt in Convictoriis Scholaſticorum evenit,poſſunt ob percuſſionem gravem , modò atrox non ſit , ab Epiſcopo abſolvi , ex textu *in c. Quoniam de vita , & honeſtate Clericorum.* Quia ratione communis vitæ faciliùs iraſcuntur , ſeque invicem percutiunt,*l.Cujus pater*,§.*Dulciſſimis,ff. de legatis*,2. idcóque fuit conveniens, ne pro qualibet injuria ad Sedem Apoſtolicam remitterentur. Sicuti tradit Panorm, *in dict. c. Quoniam, n.*3. Sylveſt. *verb. Abſolutio*, 4.*n.*3. Navar.*c.*27.*n.*91. Sayrus *lib.*3. *c.*28. *n.*26. Et ideo Hieron.Garcias *in Sum.mor.tr.*1.*diffic.*3. *dub.* 2.*punct.*5.*n.*39 ſic ait : [Regularmente toca el abſolver de la percuſion grave, y mediana,al Romano Pontifice,y à ſu Legado Exceptaſe emperò lo primero, que los Obiſpos pueden abſolver de la mediana à los Clerigos que viven en comunidad.] Ita ille. [Margin: Sup.hoc ſup. in Ref.65. §.ult.]

2. Notandum eſt tamen hîc ex Boſſio *in diſcep.mor. de juris diſcept.*1. *dub.*19.*n.*202. quòd quando dictis Clericis collegialiter viventibus ab Epiſcopo abſolutio cenſuræ impertitur ; non eſt eis onus injungendum præſentandi ſe poſteà Sedi Apoſtolicæ : quia , vt *ſup.* dictum eſt de janitoribus, & oſtiariis Principum, talis favor in jure non conceditur prædictis ratione impedimenti temporalis , ſed ob rationem ſpecialem perſonæ tali modo viventis : ergo. Vide Suar.*de cenſ. diſput.*22.*ſect.*1.*n.*83. Alterium *tom.*1.*diſp.*22.*c.*2.*dub.*4. Bonac. *diſp.*2.*q.*4 *punct.*5.*n.*3 Gordonum *in Sum.to.*2. *lib.*7.*q.*13.§.5.*n.*47. & Leon.*de cenſ.recoll.*5.*n.*427.qui cum Molina *tom.*4.*diſp.*62. exemplificat hoc non ſolùm in commorantibus in Seminariis,& in Collegialibus Collegiorum Vniverſitatum ; ſed etiam in pueris miniſtrantibus in Eccleſia Cathedrali , (vel alia Eccleſia,addo ego, vt eſt Neapolit. Eccleſia B.Mariæ Annunciatæ , Incurabilium,&c.) qui ibi communiter vivunt, & ſuſtentantur de redditibus ab ea Eccleſia ad id deputatis ; imo etiam in Clericis,qui in domo communi vivunt, ſub aliquo moderatore eorum, eſto,ipſi ad ſuam ſuſtentationem contribuant, vt ſunt Convictoria Scholaſticorum,vulgò,*Dozzine:* nam in omnibus iſtis militat ratio , ſcilicet , quòd majorem multò occaſionem habeant ſe invicem percutiendi,quàm habeant alij , durúmque eſſet illos remittere ad Sedem Apoſtolicam pro percuſſione , quæ non ſit atrox , & enormis , ſed tantùm mediocris. Ita Leo, *ubi ſuprà.* [Margin: Sup. in Ref. quæ hic eſt antecedens.]

RESOL. LXVIII.

An Epiſcopi poſſint abſolvere impuberes , qui Clericum percuſſerunt?

Idem eſt dicendum de puellis puberibus.

Et docetur , quod tales non tenentur poſtea ſe Sedi Apoſtolicæ præſentare , etiamſi pueri impuberes doli tamen capaces , non petant abſolutionem ante pubertatem, quamvis læſio facta tempore impubertatis ſit enormis? * Ex p.9. tract.4. Reſ.58.

§.1.* Reſpondeo,quòd pueri impuberes,& ſic minores quatuordecim annis,& puellæ puberes incidentes in hunc Canonem *c.Si quis ſuadente*,& in alium quemcunque , poſſunt abſolvi ab Epiſcopis diœceſanis,*c.Pueris*,60 *de ſent.excom.* Sylveſt.*ver.Abſolutio*,4.*n.*3.*verſ. Quintus*,dummodo ſint doli capaces: nec tenentur ſe poſteà Sedi Apoſtolicæ præſentare ; quia beneficium ſemel indultum minori,ex quo cœpit habere locum, non extinguitur per ætatem majorem [Margin: * Sup. hoc ſup. in Ref. 65.§.1.& pro diffic.an impuberes incurrant hanc cenſurã ſup. in tr.1. Ref. 108.§.Verũ. Sed hic inf. pro quæſt. hujus Ref. Vide §.Hinc Ref. 71.]

ſupervenientem, Panorm. *in cap. fin. de ſent. excom.* Vnde quamvis pueri impuberes, doli tamen capaces, non petant abſolutionem ante pubertatem; poſſunt tamen abſolvi poſt pubertatem, ſi poſtulent ab Epiſcopo, nec tenentur ſe præſentare Sedi Apoſtolicæ, quia illos excuſat ætas à labore itineris, quamvis læſio facta tempore impubertatis ſit enormis, *cap. ultim. de ſent. excomm.* Sayrus *de cenſ. lib.* 3. *cap.* 28. *num.* 20. Barboſa *in d. cap. Pueris, de ſent. excomm. num.* 2. & *in cap. Si quis ſuadente*, *n.* 87. ubi fit ſermo de pueris dumtaxat, qui pervenerunt ad majorem ætatem, hoc eſt, pubertatis, ante beneficium abſolutionis; & tamen Summus Pontifex reſpondit, ſi poſtulent abſolutionem, ſive ante, ſive poſt pubertatem poſſe abſolvi ab Epiſcopo, Marius Alterius *tom.* 1. *de cenſ. lib.* 1. *diſput.* 10. *cap.* 4. *fol.* 365. Vide etiam Gordonum *in Sum. tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 13. §. 5. *num.* 46. Fragoſum *de Repub. Chr. tom.* 2. *lib.* 1. *diſp* 2. §. 3. *num.* 59. Boſſium *in diſcept. mor. diſcept.* 1 *dub.* 13. *num.* 106. & doctum Narbonam *in Annal. juris, an.* 60. *q.* 13. *n.* 2. Vide etiam Baunium *in Theol. mor. tom.* 2. *tract.* 1. *q.* 3. *dub.* 4.

RESOL. LXIX.

An Epiſcopi poſſint abſolvere mulieres cujuſvis ſtatus, & conditionis percutientes Clericos ex quavis percuſſione?

Et an dicta abſolutio danda ſit ſimpliciter ab eodem Epiſcopo, & non ad reincidentiam?

Idem dicendum eſt, & multo magis de Monialibus?

Et an ſtatus perſonæ prius, & veritas negotij ſit intimanda Romano Pontifici, antequam abſolutio cenſuræ impendatur ab Epiſcopo mulieribus ſupradictis? Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 59.

Sup hoc ſup. in Reſ. 65. §. 1. — §. 1. RESPONDEO affirmativè *ex cap. Quamvis, de ſentent. excomm.* & *cap. mulieres*, & *cap. Ea noſcitur, eod. tit.* Et quia abſolutè dicta Iura loquuntur de habentibus fragilitatem ſexus, & de mulieribus, non diſtinguendo, an ſint ſui, vel alieni juris; fortes, aut debiles; viduæ, aut maritatæ, divites, aut pauperes; ipſæ enim cujuſvis ſtatus ſint, & conditionis, ab Epiſcopo loci poſſunt abſolvi, & quia ſemper in ipſis periculoſum eſt vagari & virorum cœtibus ſe immiſcere, dicta abſolutio datur ſimpliciter ab eodem Epiſcopo, & non ad reincidentiam. Et conſuetudo univerſalis approbat hanc expoſitionem, quòd Epiſcopi omnes fœminas abſolvunt, etiam ab enormi læſione: quæ conſuetudo hanc dare potuit juriſdictionem ipſis Epiſcopis. Quod multò magis dicendum eſt de Monialibus, non ſolùm vt mulieres ſunt, provt dixit Gloſſa finalis, *in cap. de Monialibus*, 33. *eod. tit. de ſent. excomm.* qua ratione continentur etiam à fortiori mulieres exiſtentes in conſervatoriis, non obligatæ ad aliquam clauſuram; ſed etiam, quia profitentur perpetuam clauſuram, ut notant DD. ibi communiter. Et ita docet Suarez *de cenſ. diſp.* 22. *ſect.* 1. *num.* 63. Alterius *tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 22. *cap.* 2. *quæſt.* 2. Sayr. *lib.* 13. *cap.* 28. *num.* 18. Fragoſus *tom.* 2. *lib.* 1. *diſput.* 2. §. 3. *n.* 37. Tiraquellus *in leg.* 10. *connub. Gloſſ.* 1. *part.* 10. *n.* 33. & alij penes ipſos. (Sup. hoc vide infra §. vlt. Reſ. 73.)

2. Notandum eſt etiam hîc, quòd *in d. c. Mulieres*, delicioſis conceditur, vt poſſint per Epiſcopum à gravi Clericorum percuſſione, & aliis Papæ reſervatis abſolvi: hi tamen reduci poſſunt ad habentes corporis impotentiam, ratione cujus abſque notabili vitæ, vel ſanitatis corporalis periculo ad Sedem Apoſtolicam accedere nequeunt. Delicioſi autem dicuntur nobiles, & magnæ potentiæ viri, & ita delicati, vt laborem eundi ad Curiam Romanam ſuſtinere nequeant, vt decernitur, *d. c. Mulieres*, ubi ita habetur: *De his vero, qui ſunt magnæ potentiæ, & ita delicati, quod laborem veniendi ad Sedem Apoſtolicam nequeunt ſuſtinere, reſpondemus, quòd ſtatus perſonæ prius, & veritas negotij eſt intimanda Romano Pontifici, & ſecundùm conſilium ejus tales erunt de commiſſo ſcelere corrigendi.* Ex quo textu conſtat, quòd antequam hi ab inferiori, ſeu ab Epiſcopo abſolvantur à reſervatis Papæ, eſt informandus Summus Pontifex, explicando ei ſtatum perſonæ, & veritatem negotij; & ſecundum ejuſdem conſilium erunt de commiſſo crimine corrigendi: quod etiam tradunt omnes Doctores communiter, & præſertim Suar. *ubi ſuprà*, *n.* 80. Alterius *ibidem.* Qui proptereà dicunt, illis verbis textus non concedi ſimpliciter, vt poſſint prædicti delicati abſolvi ab Epiſcopo; ſed vt non teneantur abſolutionem petere à Summo Pontifice Romam eundo; ſed ſolùm conſulere ad Summum Pontificem; addentes non requiri, vt ipſemet Epiſcopus conſulat Papam; ſed, quòd poteſt ille, qui indiget abſolutione certiorem facere. An verò prædictæ perſonæ ſint talis conditionis, & ita delicatæ, vt laborem eundi ad Sedem Apoſtolicam ſuſtinere minimè valeant, ubi id non conſtat per evidentiam facti, id judicare pertinebit ad arbitrium Epiſcopi, ſeu Iudicum, juxta Gloſſam *in d. cap. Mulieres, ver. Laborem veniendi*, & Sayrum *lib.* 3. *Theſ. cap.* 28. *n.* 22. vel cujuſvis prudentis viri, juxta Suarez, & Alterium *locis citatis.*

RESOL. LXX.

An Epiſcopi poſſint abſolvere ſenes ex quacumque Clerici percuſſione?

Sed difficultas eſt, quinam dicendus ſit ſenex? Ex p 9. tract. 4. Reſ. 60.

§. 1. SENES excuſantur ab itinere ad urbem, & ideò per Epiſcopum poſſunt abſolvi: *ex cap. Ea noſcitur de ſent. excom.* Et ratio eſt: quia ſenes dicuntur infirmi, & ipſa ſenectus eſt morbus. Sed difficultas eſt, quinam dicendus ſit ſenex? Aliqui tenent ſenſim, qui annum quinquageſimum attigit, uſque ad ſeptuageſimum. Ita Ioan. Andreas & Gloſſa *in cap.* 1. *de celebr. Miſſ.* Ioan. Annanus *in rub. de delict. puer. col.* 1. Corraſius *in l. Precibus, num.* 29. *Cod. de impub. & aliis ſubſtit.* Grammat. *deciſ.* 34. *n.* 4. & de Afflict. *in comm. ad Conſt. Neap. lib.* 2. *rub.* 32. *in fine.* Et pro hac opinione faciunt, *l.* 2. §. *vlt. ff. de Dec. l.* 3. *C. eod.* & *l. ultima, C. qui ætate ſe excuſ. lib.* 10. quibus probatur, excedentes quinquageſimum quintum annum, (vt ſenes, & majores,) à muneribus perſonalibus excuſari. Alii exiſtimarunt, ſenem dici ſeptuagenarium, nec infra hanc ætatem aliquid Iudicis; ſeu boni viri arbitrio relinqui. Ita Abbas *in cap. Quoniam ſequentur, vt lite non conteſtata, n.* 18. quem ſequitur Stephan. Gratian. *tom.* 5. *diſcept. forenſ. cap.* 805. *n.* 20. Movetur Abbas: quia certum eſt, ſeptuagenarium eſſe ſenem, cùm paſſim à muneribus, à tutela, & à cura excuſetur, *l. unica, C. qui morbo, aut ætate ſe excuſant. lib.* 5. *l.* 3. *ff. de jure immunitatis, &* §. *Item major. inſtit. de excuſat. tut.* Alij demum communiter id judicio Iudicis, ſeu boni viri relinquendum eſſe aiunt, qui arbitrari debet juxta qualitatem perſonarum. Ita Barbatia *conſ.* 21. *col. penult. lib.* 2. & *conſ.* 27. *col.* 3. *lib.* 3. & *conſil.* 45. *col. penult. lib.* 4. Menochius *de arbitr. lib.* 2. *caſ.* 59. *num.* 3. Maſcardus *de prob. concl.* 1301. *num.* 8. Farinacius *in praxi crim. quæſt.* 76. *à num.* 83. & ex noſtris Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *cap.* 28. *n.* 25. Et hæc opinio eſt communior, (niſi ſenes ſint in ſeptuageſimo anno, & ultrà:) nam alii aliis citiùs ſeneſcunt, juxta variam temperamenti qualitatem.

(Sup hoc ſ[...] lege docti[...] nam. §. 1. Reſ. 65. Et pro dif[...] contenta lin. 4. huj[...] textus in tom. 8. t[...] Reſ. 36. [...] Hoc ſup[...] ſito.)

2. Dixi verò, niſi ſenes ſint in ſeptuageſimo anno, & vltrà:

vltrà : quia tunc mihi videtur quod judex , vel prudens,aut bonus vir non poſſit arbitrari non eſſe ſenes, id quòd tantùm ſentire puto Abbatem, *ubi ſuprà*. Et quamvis ſuperioribus ætatibus multi ultra ſeptuageſimum,& etiam octuageſimum annum extiterint valdè fortes , & robuſti , quos latè commemorat Menochius *de præſumpt. lib.6. præſumpt.46.à n.6. ad 21.* nihilominùs hodie ſeptuageſimum annum agentes , & multò magis excedentes,ſunt valdè debiles,& infirmi, & experiuntur labores, & dolores, multáque vitæ incommoda,vt tradit idem Menochius *n.21.* Ac proinde citra omne arbitrium cenſendi erunt ſenes , & nomine infirmorum comprehenſi , præſertim in caſu noſtro, ubi agitur de ſenibus inhabilibus ad ſuſcipiendum longum iter ad urbem abſque vitæ periculo. Et ideò individualiter pro caſu noſtro Gratianus *in diſcept. forenſ.cap.*805.*n.*18. poſt Innocentium, excuſat ſenem , quamvis ſit fortis , dicens eum poſſe ab excommunicatione contracta ob Clerici percuſſionem abſolvi ab Ordinario ſuo:quia periculoſum eſt,ſenem proficiſci. Addit etiam non eſſe illi injungendum vt ceſſante impedimento , Papæ ſe repræſentet ; cùm ſenectutis impedimentum nunquam ceſſet.

3. Sed , his non obſtantibus , videtur probabilis opinio doctiſſimi Iuriſconſulti Narbonæ, qui *in Annalibus Iuris an.*60. *quæſt.*13. *num.* 5. ex Innocentio, & Sayro *de cenſ.lib*3.*c.*28. *n.*25. abſolutè docet, ſenes ſexagenarios poſſe ab Epiſcopo abſolvi , nec teneri Romam ad Pontificem adire ad obtinendam abſolutionem pro gravi, vel enormi Clericorum percuſſione , cùm eximius itineris labor, quo frangatur opus eſt, qui tam immenſum iter aggreditur , meritò in cauſa eſſe debeat , vt ſexagenario tantundem hoc privilegium impertiatur : nam, licèt in hujuſmodi ætate nonnullis robur, & optima membrorum expeditio contingat , hæc adeò laſſitudini , & infirmitati exiſtit obnoxia, vt vix ſine labore, & periculo, nedum viam perficere, verùm neque proficiſci valeat. Verùm plus addit noviſſimè Pater Fragoſus *de Repub.Chriſt.tom.*2. *lib.*1. *diſp.*2. §.3. *n.*64. *in fin.* docet enim in terminis caſus noſtri, quòd ſatis eſt, vt ſenex dicatur, ſi habeat annum quinquageſimum completum : & citat Corraſium , & Grammaticum : ſed tu cogita. Itaque, vt dixi , communiter Doctores requirunt annum ſeptuageſimum. Ita tenet *ex leg.*2. *Cod. qui ætate.* Caſtrus Palaus *tom.*6. *diſp.*3. *punct.*23. §.4. *num.*18. & Leone *de cenſ. recollect.*5. *num.*468. *& ſeqq.*

RESOL. LXXI.

An Epiſcopus poſſit abſolvere à gravi, & enormi Clericorum percuſſione ſervos , & alios ſub poteſtate conſtitutos ?

Idem dicendum eſt de viro , qui in fraudem uxoris Clericum percuteret.

Et ſi ſupradicti fiant defluxu temporis ſui juris , vel liberi , an teneantur adire Sedem Apoſtolicam ?

Et advertitur, quod quando prædicti abſolvuntur ab Epiſcopo injungendam eſſe illis ſatisfactionem aliquam pro recompenſatione laboris in itinere. Ex p.9.tract.4. Reſol.61.

§.1. RESPONDEO affirmativè, *ex c.Relatum,de ſent. excom.* in duobus tamen caſibus. Primò , ſi delinquant in fraudem domini, vel patris familiâs, vt eant Romam, & ſe ſubtrahant obſequio debito domino, vel patri, recurrendo ad Sedem Apoſtolicam pro beneficio abſolutionis. Secundò,ſi dominus,vel pater grave damnum patiatur propter abſentiam : niſi percuſſio ſit tam gravis , vel enormis , & ſcandaloſa, vt propter exemplum tollendum neceſſaria ſit profectio ad Sanctam Sedem. Gama *de Sacramentis præſtandis ultimo ſupplicio damnatis*, q.5. *n.*22. Sayr. *de cenſ.lib.*3. *c.*28. *n.*28. ubi ait, quando abſolvuntur ab Epiſcopo, injungendam eſſe illis ſatisfactionem aliquam pro recompenſatione laboris in itinere : puta,Orationem aliquam, jejunium , vel diſciplinas pro aliquo tempore , Hoſtienſis *in d. c. Relatum, de ſent. excommun.* & Aſtenſis *in Summ. p.*2. *lib.*7. *tit.*25. *arg. tertio*, §. *Undecimus.* Idem dicendum eſt de viro , qui in fraudem uxoris Clericum percuteret ; & de liberto , qui in fraudem patroni ſui in hunc Canonem incideret , vt Romam irent ; cùm non ſint ſui juris , & ex eorum abſentia uxor , & dominus in grave damnum incurrerent. Quòd ſi prædicti fiant deflexu temporis ſui juris,vel liberi, tenebuntur adire Sedem Apoſtolicam. Quod non puto verum , niſi quando exceſſus fuerit gravis, & enormis : quia abſolutè, & ſine conditione poterant abſolvi ab Epiſcopo ex prædictis cauſis de percuſſione levi, vel mediocri, quando dominus, pater familiâs , uxor , & patronus ex eorum abſentia ſine culpa ſua grave damnum paterentur , vt deducitur *ex c. Mulieres ex c. Relatum de ſent.excommun.* Et hæc omnia latè docet Boſſius *in diſcept. mor. de juris diſcept.*1. *dub.*13. *num.*119. *& ſeq.* cum Fragoſ. *de Repub. Chriſt.tom.*2.*lib.*1.*diſp.*2.§ 3.*n.*67. & aliis.

2. Hinc non videtur admittenda doctrina Gloſſæ *in d.c. Mulieres,verb. Sui juris*, & quorundam aliorum ſentientium prædicta procedere in filiofamilias impuberi, non autem in pubefacto , quem ait debere accedere ad Summum Pontificem pro abſolutione : nam conſtat , prædicta procedere etiam in majori , & pubere exiſtente in patris poteſtate : quia , vt dictum eſt in hoc caſu conſideratur non fragilitas ætatis , & impotentia delinquentis ; ſed jus patrium , & præjudicium tertij , quod præjudicium tertii ita conſideratur in majori , ſicut in minori , imò multò magis in majori, quàm in minori ; cùm pater ex filio majori poſſit conſequi majus auxilium , & ſubventionem, quàm ex minori ; præterquàm quòd de impuberi adeſt alia diſpoſitio , vt viſum eſt * *ſupra.* Pro filio impuberi leg. ſup. Reſ.68. * Sup. in Reſ. quæ hîc eſt 68.

3. Nota etiam , quòd licet per *d. cap. Relatum*, ſervus non ſit cogendus ire ad Sedem Apoſtolicam, ſed poſſit, & debeat abſolvi ab Epiſcopo in illis duobus caſibus , nempe , ſi in fraudem domini manus violentas in Clericum injecerit , vel ſi ex itinere dominus abſque ſua culpa notabile damnum patiatur, nihilominùs in eodem capite eſt hæc limitatio , vt ſit ſervus , qui in fraudem percuſſit , etiam cum præjudicio domini , mittendus pro abſolutione ad Sedem Apoſtolicam , quando exceſſus eſſet valdè gravis , & enormis , & ad ſcandalum, & pravum aliorum exemplum evitandum. Dummodo , ait textus , non ſit tam gravis ; & enormis exceſſus , vt propter vitandum ſcandalum , & tollendum exemplum hujuſmodi ſervi ad Servum Servorum Dei venire debeant abſolvendi. Quod idem propter identitatem rationis , dicendum eſt de filio familiâs : ad quod etiam facit caput , *Cùm illorum , de ſentent. excommun.* ubi de hac eadem re agitur quoad Religioſos ſe invicem percutientes. In tali enim caſu, propter vitandum ſcandalum , non eſſe habendam rationem temporalis damni ipſius domini, vel patris, vult Summus Pontifex in eodem textu. Vbi tamen duæ conditiones enormitatis , & ſcandali tollendi per profectionem ad curiam conjunguntur , ſimúlque requiruntur , & diviſim non ſufficiunt , vt Romam ſint mittendi : ac proinde , ſi delictum non ſit enorme , vel ſcandalum moraliter non timetur , vel non cenſetur adeò grave, vt non poſſit aliis modis tolli, noluit Summus Pontifex omninò illud ſibi reſervare in grave damnum alterius. Et ita docet Suar. *de cenſ. diſput.*22. *ſect.*1. *num.*86. & alij *ubi ſuprà.*

[Left margin, beside §.1.: ...p. hoc ſup. ...e doctri- ...m §.2. ...ſ.65.]

RESOL. LXXII.

An pauperes poſſint abſolvi ab Epiſcopo, etiam ſi percuſſio Clerici fuerit enormis?

Et quid eſt dicendum de infirmis, & valetudinariis?

Et in textu hujus Reſolutionis explanatur, qui ſunt ſupra dicti pauperes.

Et notatur, quod infirmi, valetudinarii, aut præpediti à quacumque alia impotentia corporis incidentes in excommunicationem Canonis, Si quis Suadente, *poſſint abſolvi ab Epiſcopo, etiam ſi infirmitas ſit temporalis, nempe febris tertiana vel quartana, aut podagra; & multo fortius ſi infirmitas ſit incurabilis, & diuturna.*

Et in corpore hujus Reſolutionis explanantur impedimenta, pro quibus excommunicatus jure communi poſſit abſolvi ab Epiſcopo, & non tenetur recurrere ad Papam pro abſolutione, etiamſi percuſſio Clerici ſit enormis.

Et an ſi cum prædictis impedimentis quis non teneatur perſonaliter adire Papam, & Romam, etiam non teneatur mittere procuratorem pro abſolutione?

Et an ceſſante impedimento teneatur ſe præſentare Pontifici?

Sed adhuc duo advertuntur: Primum non eſſe concedendam hujuſmodi abſolutionem, quin excommunicatus parti læſæ ſatisfactionem præſtet.

Secundum, in eventu, quo quis abſolvitur ob temporale impedimentum exigi debere juramentum comparendi coram Sede Apoſtolica, vel aliàs authoritatem abſolvendi habente, ſi convaluerit, aliàs in ſimilem incidet excommunicationem. Ex p.9. tract.4 Reſ.62.

Sup. hoc ſup. lege doctrinam §. 2. Reſ.65.

§. 1. Reſpondeo, quòd tanquam impediti, à reſervatis Papæ abſolvi ab Epiſcopo poſſunt habentes impedimentum paupertatis, id eſt, qui tanta laborant paupertate, vt ad Curiam ire non poſſint. Ita *cap. Quod de his*, & *cap. Quamvis, de ſent. excom.* & Doctores omnes. Quod ſi *in c Ea noſcitur*, videatur ſtatui contrarium; id (vt obſervat *ibidem* Gloſſa *verbo Pauperes*,) intelligi debet de iis pauperibus, qui poſſunt ire ad Sedem Apoſtolicam, licèt pauperes ſint. Dicuntur autem pauperes quoad hoc privilegium abſolutionis obtinendæ ab Epiſcopo, etiam non mendicantes, carentes patrimonio, ex quo ſe alere poſſint, viventes tantùm ex ſuo artificio, qui non tenentur oſtiatim, & cum verecundia ſibi victum quærere in itinere: Ita Abbas *in d. cap. Ea noſcitur, num.5.* Nam pauperes dicuntur, non ſolùm mendicantes, ſed etiam habentes congruam ſuſtentationem; qui tamen, attento ſtatu, & dignitate, videntur indigere. Bartolus *in l.1. num.35. cap. de ſacroſ. Eccleſ.* Inſuper, quoad hoc dicuntur pauperes, qui tenentur alere uxorem, & familiam, aut parentes ſuo labore, vel exercitio, non potentes iter agendo id facere, neque ex propriis bonis, quibus carent, neque alio modo. Dicitur quoque pauper, qui habet multas filias nubiles, quibus dotem dare debet ex Surdo *de alimentis, tit.1. q.93. n. 33.* Vbi autem quis ſolitus eſt mendicare, ſi aliàs eſt ſanus, & robuſtus, quamvis pauper, non excuſabitur ire Romam: quia mendicando ire poteſt, & non propterea cadit à proprio ſtatu. Quod limitatur, niſi mendicando ſoleret ſibi, & uxori, ac familiæ, vel parentibus providere, & iter agendo id præſtare nequeat. Cæterùm, quis dicendus pauper, quæve paupertas cenſenda ſit ſufficiens impedimentum eundi ad Sedem Apoſtolicam, relinquitur judicio Epiſcopi vel alterius viri prudentis, qui attenta perſonarum, & circumſtantiarum qualitate arbitrabitur. Vide Surdum *de alimentis, tit.7. q.9. n.10.* Farinacium *in Praxi crim. q.57. n.93. & ſeqq.* Gonzalez *ad Regulam 8. Cancellariæ, Gloſſa 2. n.43.* & alios penes ipſos.

2. Nota etiam, quod infirmi, ſeu valetudinarii, aut præpediti quacumque alia impotentia corporis, incidentes in excommunicationem Canonis, *Si quis ſuadente* poſſunt abſolvi ab Epiſcopo, etiamſi infirmitas ſit temporalis, nempè, febris tertiana, vel quartana, vel podagra. Sylveſter *verb. Abſolutio, 4. n.3. verſ. Nonus.* Abbas, & Innocentius *in d. cap. Quod de his. de ſent. excommun.* Carolus de Graſſis *de effectibus clerical. effectu 9. num.162.* Bellettus *diſqu. clerical. §.3. num.25.* Et multò fortiùs, ſi infirmitas ſit incurabilis, & diuturna, Aſtenſis *in Summ. part.2. lib.7. tit.13 art.3. §. Octavus*, & Navarrus *in Man. cap.2. n.88.* & Barboſa *in cap. Ad hæc de ſent. excomm. n.4. & in cap. Si quis ſuadente, n.92.* ubi ait, infirmos, & valetudinarios ex conſilio Medicorum eſſe dicendos. Farinacius *in praxi, part.2. lib 1. tit.5. q.41. n.93.* & Menochius *de arbitr. caſ.60.* Infirmis accedunt membris deſtituti, qui ſi incidunt in excommunicationem pro Clerici percuſſione, Sedem Apoſtolicam adire non tenentur, & poſſunt à ſuo Epiſcopo abſolvi. Vide Sayrum *de cenſur. lib.3. cap.18. num 31.*

3. Igitur breviter reaſſumendo ſupradicta, & aliqua addendo, aſſero, quòd ab excommunicatione Canonis, *Si quis ſuadente.* Epiſcopus Iure communi poteſt abſolvere, etiamſi percuſſio fuerit publica, & enormis, quando percutiens excommunicatus eſt impeditus recurrere ad Papam, vt habetur *ex c. de cætero, de ſent. excom.* Iuſta autem impedimenta ſunt hæc. Primo periculum mortis, *Can. Si quis ſuadente, 17. q.4.* Secundò, infirmitas longa, etiamſi periculoſa non ſit. Tertiò, inimicitia capitalis. Quartò, paupertas. Quinto, ætas ſenis, vel impuberis, licèt poſt pubertatem petat abſolutionem ab excommunicatione, quam ante pubertatem incurrerit, *cap. ult. de ſentent. excommunic.* Sextò, eſſe ſub cura parentum. Septimò, obligatio alendi uxorem, filios, & familiam. Octavò, cura animarum, ſi timeat, quòd per ejus abſentiam oves patientur detrimentum. Nonò, ſervitus, quando talis ſervus non poteſt adire Romam ſine præjudicio domini, & dominus non fuit cauſa, quòd inciderit in excommunicationem, *cap. Relatum de ſent. excom.* Decimò, fragilitas ſexus, nempe, in fœmina, cujuſcunque conditionis ſit, *cap. Mulieres de ſent. excomm.* & *cap. Quamvis eod. tit.* Et denique quodlibet impedimentum, quod arbitrio viri prudentis judicabitur legitimum.

4. Sed tria ſunt notanda. Primò, quòd licèt hæc impedimenta videantur ſolùm eſſe admittenda in abſolutione ab excommunicatione propter percuſſionem Clerici, tamen generaliter admittenda ſunt. Secundò, quòd qui propter aliquod ex his impedimentis, eſt impeditus ire perſonaliter Romam, non tenetur mittere procuratorem pro abſolutione, nec epiſtolam. Ita Henriquez *lib.6. de pœnit. cap.9. num.7.* & *lib.12. de matrimonio, cap.3. n.1.* Tertiò,* quòd qui propter aliquod impedimentum abſolvitur ab Epiſcopo ab excommunicatione reſervata Papæ, debet, ceſſante impedimento, ſe præſentare Pontifici. Et hæc omnia, præter alios, docet Avila *de cenſur. part.2. cap.7. diſp.1. dub.6. concluſ.3. per totam.*

Sup. hoc ſecundo ſu[…] in Reſ.63. lege etia[…] aliàs Reſ.e[…] ſecundæ […] not.

* Et pro t[…] tio ſup. in tr.1 Reſ.1[…] &c.

5. Adverte, quòd aliqui limitant ſupradictam doctrinam, quando talis impeditus poteſt adire Legatum, vel alium habentem Privilegium Papæ ad abſolvendum. Verùm hæc limitatio non placet Henriquez *lib.12. de matr. c.3. n.1. in Gloſſa, littera H,* ubi quod ſufficit, non eſſe recurſum ad ſolum Papam, & dicit ita ſentire quoſdam Recentiores; & ego idem judico: nam in his caſibus abſolvit Epiſcopus, tanquam proprius Paſtor, & poteſtate ordinaria: illa enim poteſtas ordinaria, quæ ſublata erat ei per reſervationem reſtituta eſt exiſtente impedimento recurrendi ad Papam. Confirmatur: hæc reſervatio reſpectu Epiſcopi

Sup. hoc ſ[…] in tr.1. Re[…] 195. §.1. med. & i[…] Reſ.196. §[…] ult. in pri[…] & in Reſ. 197. §. Se[…] magis, & tom 1. tr. Reſ.16. §.[…] cluſa, & ſ[…] & in aliis […] rum nota[…] tionum.

eſt

eſt odium : ergo ſtrictè eſt interpretanda. Et ita docent plures, & cum ipſis Avila *loco citato*.

6. Adverte etiam cum Caſtro Palao *tom.6. diſp.3. punct.23.§.4.num.20.* quòd pro prædictis duo advertenda ſunt. Primum, non eſſe concedendam hujus excommunicationis abſolutionem, quin excommunicatus priùs parti læſæ ſatisfactionem præſtet, quantùm commodè poſſit. Secundum in eventu, quo quis abſolvitur ob temporale impedimentum, exigi debere juramentum comparendi coram Sede Apoſtolica, vel aliàs authoritatem abſolvendi habente. Quòd ſi poſtmodum non comparuerit, in ſimilem excommunicationem incidet, juxta textum *in cap. Eos qui, de ſent. excomm. in 6.*

S. hoc in R. 2. not. teritæ, §. opè finé, & ſupra in Reſ.204. § poſt me- d m, à verſ. q od onus, & in alio §. ej; not.

RESOL. LXXIII.

An Epiſcopus poſſit abſolvere Religioſos, ſi ſe invicem percuſſerunt, vel an ſit neceſſaria licentia Superioris Regularis?

Et quid, ſi percuſſio ſit gravis, aut enormis?

Et quid eſt dicendum, ſi Prælatus Regularis nolit per ſe, vel per alium concedere abſolutionem?

Et notatur, quod idem dicendum eſt de Monialibus, ſi aliqua aliquam aliam etiam Converſam, aut Clericum percuſſerit: quod poteſt abſolvi ab Epiſcopo in cujus Diœceſi Monaſterium fuerit.

Idem eſt etiam dicendum de Monialibus Novitiis. Ex p.9. tract.4. Reſ.54.

§.1. Reſpondeo affirmativè cum licentia Superioris Regularis, ſi percuſſio ſit levis tantùm, & non gravis. Ita Molina *tr.6.diſp.61.n.4.* Avila *de cenſur.p.2.c.7.diſp.1.dub.6.* Sanchez *in Summ. tom.1.lib.4. c.39.n.3. & ſeqq.* Et colligitur *ex c. Luminoſo*, 18. *q.2.* ubi habetur, Epiſcopum poſſe exercere juriſdictionem de conſenſu Abbatis in Monaſterio exempto. Neque obeſt, hanc exemptionem Religioni concedi : nam ipſamet Religio cõſentit medio Prælato in ſubjectionem Religioſi Epiſcopo factam, utpote ſibi convenientem. Quòd ſi Prælatus Regularis abſit, & ſic illius præſentia, & licentia deſit; poterit Epiſcopus in defectu ejuſdem Prælati, ſi non ex vigore juris, ſaltem ex æquitate, dictos Regulares exemptos abſolvere, ne ſint deterioris conditionis, quàm alii omnes. Verum, ſi Prælatus regularis nolit per ſe, vel alium abſolutionem concedere; inſpiciendum eſt, an juſtè eam deneget, vel injuſtè. Nam, ſi juſtè, eò quòd atrocitas delicti petat cogere Religioſum Sedem Apoſtolicam adire; nequaquam poterit Regularis à Diœceſano abſolvi. At ſi manifeſtè conſtet injuſtè abſolutionem denegare, (quòd ratò, vel nunquam continget,) poterit Religioſus ſe Epiſcopo ſubjicere, & ab eo abſolutionem obtinere : quia eo caſu cenſetur Religio, vel Pontifex juriſdictionem Diœceſano concedere : tum quia Superior regularis exemptione abutitur: tum, quia ſic Religioſus injuſtè vexatur, illiúſque exemptio cedit in Religionis præjudicium. Vide Molin. *diſp.61.* Sanch. *in Summ.tom.1.lib.4.cap.39.* Caſtrum Palaum *to.6.diſp.3.punct.23.§.4.n.11.& ſeq.* cum Boſſio *in diſcep.mor.de jur.diſcep.1.dub.19 n.199.*

S. hoc vide ſuprà ex R. 69. §.1. p medium à verſ. Quod n ito.

2. Nota, quòd idem dicendum eſt de Monialibus, ſi aliqua aliquam etiam Converſam, aut Clericum percuſſerit, quòd, ſcilicet, poteſt abſolvi ab Epiſcopo, in cujus Diœceſi Monaſterium fuerit, *cap.de Monialibus*, ubi Gloſſ. *fin de ſent.excom.* & ibi ſcribentes Sylveſter *in Summ. verb. Abſolutio*, 4. *num.3.* Sayrus *de cenſ.lib.3. c.28.num.12.* & alii. De Novitiis autem Monialibus idem dicendum eſt, quod ſcilicet, ſi percutiant aliquam Monialem, vel alteram Novitiã, poſſunt abſolvi ab Epiſcopo. Et ita docet Fragoſ. *de Rep.Chriſt.tom.2. lib.1. diſp.2. §.3.num.55.*

RESOL. LXXIV.

An Regulares poſſint abſolvere à percuſſione enormi Clericorum, quando eſt occulta?

Et an Regulares privilegiati poſſint etiam hodie abſolvere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, dummodò ſint occulti? Ex part.9. tract.4. Reſ.65.

§.1.* Affirmativè reſpondet Fagundez *in quinque Præcepta Decalogi, Præcept.2.Eccleſ.lib.8. cap.8. num.29.* ubi ſic ait : [Ex dictis infertur, quoties delictum perpetratum eſt coram quinque, adhuc eſſe occultum : & ſi in vicinia, aut loco, vel Collegio ad minimum ſint decem, non ſufficere quinque, vt publicum dicatur; ſed oportet, vt notum ſit ſex; quia tunc jam eſt majori parti notum. Vnde patet, poſſe Epiſcopos, & Regulares ad id privilegium habentes abſolvere ab excommunicatione Canonis, *Si quis ſuadente*, etiamſi læſio ſit enormis, & gravis, modò ſit occulta aliquo ex prædictis modis. Et parum refert, quòd reus laboret infamia : nam id quod aliqua tergiverſatione celari poteſt, licèt homo laboret infamia adhuc dicitur occultum : quia opponitur notorio. Et id in hoc foro conſcientiæ dicitur occultum, quod nondum publicum, aut notorium juris eſt : illud, quod nulla tergiverſatione celari poteſt, vt benè etiam notat Graphius *lib.1.deciſionum aurearum, cap.13.num.43.* & Sotus *de tegendo ſecreto, memb.2.* vel quod notum non eſt majori parti viciniæ, oppidi, aut Collegii. In una tamen civitate magna, non ſufficit, quòd crimen notum ſit decem, aut undecim, vt notorium dicatur, vt patet.] Ita Fagund. quem noviſſimè ſequitur Pellizarius *in Man. Regul. tom.2. tract.8. cap.3.ſect.2.ſubſect.2. n.87.* ubi ſic ait: [Quæres, * an, & quomodo Regulares vi ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere ſæculares à quinque caſibus contentis in decreto derogatorio. Clem.VIII. à nobis relato *q.præced.ſuppoſit.2.* Reſpondetur, non poſſe, ſi ſint publici, ac notorii : id enim conſtat ex tenore præfati Decreti, quod ad minimum debet de his intelligi : ſi verò ſint occulti, non videri aliquibus improbabile, quòd Regulares poſſunt ab iis abſolvere : idque ex doctrina, quam tradidimus *quæſt. præced.ſuppoſ.4.* quámque approbans Fagund. *Præcep. Eccl.lib.8.cap.8.n.29.* diſertis verbis docet, Epiſcopos, & Regulares ad id privilegiatos poſſe abſolvere ab excommunicatione, *Si quis ſuadente*, etiam ſi læſio ſit enormis, & gravis, modò ſit occulta : quod idem ſine dubio, ſi velit conſequenter philoſophari, debet Fagundez concedere etiam de aliis 4. caſibus in præfato Decreto derogatorio contentis; cùm ſit par ratio de his, ac de illo, quem concedit de facto. Ratio autem, qua nituntur iſti recentiores, eſt; tum, quia Regulares privilegiati *ex dictis præced. quæſt. ſuppoſ.4.* poſſunt abſolvere à caſibus Papalibus occultis; & cùm talis poteſtas non extendatur ad caſus Bullæ Cœnæ ob rationes adductas *quæſt. præced.* nec ſit neceſſaria ad alios caſus Papales in dicto Decreto non comprehenſos, (cùm ab his ſimpliciter, & abſolutè poſſint abſolvere, juxta dicenda *infrà, quæſt. ſequenti*,) ea ſaltem debet extendi ad hos quinque caſus; alioqui eſſet omninò inutilis : tum, quia reſtrictio privilegiorum, vt odioſa debet interpretari, ita vt minùs iis deroget, quàm fieri poſſit : hoc autem fit in caſu noſtro, ſi Decretum Clem. VIII. præallegatum ita explicemus, vt dicamus, per illud auferri facultatem abſolvendi à ſupradictis quinque caſibus, non quidem abſolutè, (quod eſſet omninò derogare privilegiis Regularium,) ſed ſolùm in caſibus publicis, aut notoriis, non item occultis : quo modo utique quam minimum derogatur dictis privilegiis. Ita dicti Recentiores:

* Sup. hoc tam pro Regularibus, quam pro Epiſcopis ſupra in Reſ. 64.

Sup. hoc màgis latè ſup. in Reſ.58. & in aliis ejus annot.

* Sup. hoc in tom.7. tr.1. Reſ.268. & in aliis ejus primæ not. & ex lata doctrina Reſ. 271. curſim ſed reſolutivè in §. Sed poſtea, antè mediũ, verſ. Injicientium manus. Sed lege antea à § Verũ non deſinam, & ſi placet à principio dictæ Reſ.

Recentiores: quam probabiliter,ipſi viderint,aliíque judicent. [Hucuſque Pellizzarius; qui tamen poſtea *in c.6.ſect 3.n.*189.ſine ulla trepidatione tenuit abſolutè ſententiam Fagundez. Sed ego prorſus teneo,non eſſe recedendum à ſententia negativa,quam approbat ſtylus Curiæ & verba decreti Clementis VIII. ſunt ſatis clara, & abſolutè, & ſine ulla diſtinctione prolata. Vnde caveant Regulares, ſententiam affirmativam in praxim deducere:nam ex illa ſequeretur,quòd etiam poſſent abſolvere ſæculares à caſibus Epiſcopo reſervatis, ſi eſſent occulti: nam eodem pacto Pontifex loquitur de illis quinque caſibus Papalibus, ac de caſibus Epiſcopis reſervatis. Ergo, &c.

Sup. hoc in Reſ.1. not. præteritæ, &c.

2. Nota etiam hîc incidenter, non deeſſe viros doctos, aſſerentes, Regulares privilegiatos, poſſe etiam hodie abſolvere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ, dummodo ſint occulti; quorum rationes adducit Pellizzarius, *ubi ſuprà, num.*72. *& ſeqq.* Qui tamen rectè aſſerit, non eſſe recedendum à contraria ſententia, nempe non poſſe Regulares abſolvere à dictis caſibus, neque publicis, neque occultis.

Sup. hoc inf. in tract.8. Reſ.39. & in aliis ejus primæ annot. & etiam ſecundæ, & tertiæ.

RESOL. LXXV.

An Regulares poſſint abſolvere ſæculares,qui percuſſerunt Clericum levi percuſſione? Ex p.9.tract.4. Reſ.53.

§.1. NEgativè reſpondet noſter Pater Leone *de cenſ.recollect.*5. *num.*350. ubi ſic ait? [Licèt Regulares virtute ſuorum privilegiorum de abſolvendis ab omnibus cenſuris,etiam Papæ, extra tamen Bullam Cœnæ, reſervatis, poterant olim abſolvere percuſſores Clericorum,non ſolùm quando percuſſio eſſet levis, vt poteſt Epiſcopus, & loquitur Rodriquez *part.*1. *qq. Reg. q.*61. *art.* 8. ſed etiam quando erat gravis, vel mediocris, vt loquitur Ioan. de la Cruz *lib.*2.*de ſtatu religionis,& privilegiis ipſius,cap.*7. *dub.*1. *per totum*: hodie tamen ob Decretum Clem. VIII. de abſolutione à caſibus reſervatis,ſub die 26. Novembris 1602. non poſſunt abſolvere, non ſolum quando dicta percuſſio eſt gravis, vel enormis; ſed neque quando eſt levis, niſi habeant facultatem circa caſus Epiſcopo reſervatos, aliàs incurrunt excommunicationem.] Ita ille.

2. Sed affirmativam ſententiam tenet Pater Lezana *in ſum.tom.*3.*verb.Clericus,n.*18.ubi aſſerit:[Ab hac excommunicatione contracta ob percuſſionem Clerici, vel Monachi,ſive percuſſio ſit levis,ſive mediocris,ſive etiam enormis,abſolvunt illi Confeſſarii,qui facultatem habuerint abſolvendi à caſibus Papalibus, quales ſunt aliqui Regulares.Quia tamen in Decretis Sacræ Congreg. ſub Clement. VIII. *ibi* adductis declaratur, quòd per univerſam Italiam extra Vrbem, non poſſint uti dictis privilegiis quoad hunc caſum injectionis violentarum manuum in Clericos;ideò ſolùm poſſunt uti illis in Vrbe, & in aliis Regularibus extra Italiam. Similiter, quia in poſteriori Decreto Sacræ Congreg.in quo moderatū eſt prius,dum de hujuſmodi caſu dicitur non poſſe abſolvi à Confeſſario virtute quorumcumque privilegiorum,ſic habetur: Injicientium violentas manus in Clericos, juxta Can. *Si quis ſuadente*, 17. *q.*4. ac juris diſpoſitionem: cùm juxta juris diſpoſitionem *in cap.Pervenit de ſent.excom.*levis percuſſio Clerici non ſit Papæ reſervata,ſed Epiſcopo delegata aut commiſſa; ideò videtur poſſe abſolvere, etiam intra Italiam ab excommunicatione contracta per levem percuſſionem Clerici præfatos Regulares habentes dicta privilegia.] Hæc Lezana, cui adde Naldum *in Summ. verb.Clericus,num.*39. ſic aientem: [Clerici percuſſio nuper Summo Pontifici reſervata quoad omnes Confeſſarios, tam ſæculares, quàm Regulares, ne ab illa in vim ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere,prout in Decreto Clem.VIII.caſus, *in fine*, videtur intelligenda de mediocri,& gravi, non etiam de levi, ex quo illa extenditur ad mandantem conſulentem,&c.id enim ſatis innuunt verba ejuſdem Decreti *ibi*, juxta juris diſpoſitionem, per quam extenditur Canon, *Si quis ſuadente.* Liquet autem, per eandem juris diſpoſitionem Epiſcopo, & non Summo Pontifici reſervari percuſſionem levem, vt habetur expreſsè *in cap. Pervenit. de ſent. excomm.* ideò ab ipſa, vt pote Sedi Apoſtolicæ non reſervata, poterunt abſolvere Confeſſarii habentes privilegia abſolvendi à cenſuris in jure Epiſcopo reſervatis, cùm per eadem privilegia concedatur ipſis facultas abſolvendi à reſervatis Summo Pontifici, præter exceptas in præfato Decreto, *argum. cap. Cui conceditur. de regul. jur. in 6.*] Ita ille. Verùm, quia audio Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium die 18. Iulii 1642. quandam declarationem circa hoc evulgaſſe, illam conſulendam eſſe puto.

RESOL. LXXVI.

An ſi in Monaſterio ſit tantum Superior & alius Religioſus,& ſe invicem percuſſerint, poſſint ſe invicem abſolvere?

Et an in hoc caſu ſe invicem abſolvendo, neque peccatum participando in divinis, neque irregularitatem ſupradicti incurrant?

Sed advertitur, quod prius abſolvens non abſolvat Sacramentaliter, hoc eſt etiam à peccatis, ſed tantum extra Sacramentum, & ab excommunicatione tantum præcisè, deinde abſolutus primus poteſt ab utriſque abſolvere. Ex p.9. tract.4. Reſol.52.

§.1. DIfficultas eſt: quia in tali caſu videtur, quòd Prælatus nequit ſubditum abſolvere, cùm ſit innodatus vinculo excommunicationis, & ideò habeat impeditum uſum juriſdictionis ſpiritualis,vt docent communiter Doctores, per text. in Can. *Audivimus*, 24.*q.*1.& *cap.*1.*de offic.Vicar.in* 6.& *cap.Scitis, cui de offic.deleg.eod.lib.*6 *& ex c.*1.*de ſupplend. neglig. Prælat.eod.lib.*6.& *c. Prudentiam,* §.6. *de offic. deleg.* & *cap.duobus de ſent.excom.*Item eadem ratione nec etiam poteſt ſubditum in Confeſſorem eligere, quia ſubditus excommunicatus eſt, ideò eligi non poteſt.

2. Hoc tamen non obſtante, aliqui reſpondent ad caſum propoſitum affirmativè: quia, licèt de jure communi excommunicatus non poſſit alium pariter excommunicatum abſolvere, ex notatis *in c. Audivimus* 24.*q.*1.in caſu tamen neceſſitatis,ubi non eſt alius Religioſus, qui poſſit eos abſolvere, poteſt alius excommunicatum alium excommunicatum abſolvere, quamvis contrarium ſentiat Suarez *de cenſur.diſp.*22. *ſect.*1.*n.*79. dicens, Abbatem percutientem ſuum ſubditum,ſi habeat Superiorem regularem,poſſe quidem ab eo abſolvi: ſi verò non habeat,tunc Epiſcopus debebit illum abſolvere: quod probat *ex c.Monachi*,ibi: *Quod ſi diſcretio Abbatis non ſufficiat, ab Epiſcopo eſt adhibenda correctio.* Tunc enim maximè non videtur talis Abbatis diſcretio ſufficere:quia non eſt ipſe conveniens Iudex in propria cauſa: ergo abſolvendus eſt per Epiſcopum.Sed tu tene noſtram ſententiam,quam tuetur Boſſius *in diſcept. mor.de jur. diſcept.*1. *dub.*19. *n.*194.cui adde Patrem Bordonum *in conſ. Reg.tom.*1. *reſ.*28.*n.*57.ubi ait,quando alter non eſt valens abſolvere,poteſt Superior facere facultatem ſubdito, vt ſeipſum abſolvat, & vice verſa poteſt Superior abſolutus ſuum ſubditum abſolvere: quia is cenſetur caſus neceſſitatis, in quo lex ſervari non poteſt; ac proinde neque peccatum participando in divinis, neque

irregula

irregularitatem incurrunt, ſi exercent actum abſolutionis ab excommunicatione. Illud de peccato patet ex illo verſu:

Vtile, lex, humile, res ignorata, neceſſe.

Scilicet, ex ultima dictione, quæ non tantùm verificatur de communicante cum excommunicato; ſed etiam de ipſo excommunicato participante cum aliis. Alterum de irregularitate intelligendum eſt hoc modo, quòd primò abſolvens non debeat abſolvere ſacramentaliter, hoc eſt, etiam à peccatis, ſed tantùm extra Sacramentum, & ab excommunicatione præcisè: quia neceſſitas abſolvendi refertur tantùm ad excommunicationem; qua ſublata, debet deinde abſolutus primùm ab utriſque abſolvere, hoc eſt, à cenſura, & peccatis: hoc enim modo ſalvatur incurſus irregularitatis, quæ ab excommunicato non incurritur, niſi quando exercet actum Ordinis ſacri; non autem ſi exerceat actum juriſdictionis, qualis eſt in caſu hoc abſolutio à cenſuris extra Sacramentum, vt, aliis citatis, docet Sayrus *lib.7. de cenſur. cap.9. num.* 10. Et hæc omnia docet Bordonus *ubi ſuprà*, qui citat Sorbum, & Rodriquez.

3. Verùm ſententiam Patris Suarez ſequitur Tamburinus *de jure Abbatum, tom.2.diſp.*14.*quæſt.*11.*n.*4. & ideò diſtinguit, ſic aſſerens: [Si percuſſio non eſt publica, ſed occulta, poteſt tunc Prælatus abſolvere ſubditum, quia nondum eſt privatus juriſdictione, & communicatione cum illo, ſaltem in bonum ſubditi. Si verò percuſſio publica fuerit, cùm ob excommunicationem Prælatus juriſdictione privatus ſit, non poterit ſubditum abſolvere, aut è converſo; ſed debet tunc alium Sacerdotem habilem extra Religionem eligere, qui eum abſolvat, & deinde ipſe abſolutus ſubditum excommunicatum poterit abſolvere: quia ſubditus non habet eam facultatem, ſcilicet, ſibi Confeſſarium eligendi, neque Prælatus ob vinculum excommunicationis poteſt illam concedere, quia id eſſet actum juriſdictionis exercere, quod non licet nominatim excommunicato, vel publico Clerici percuſſori. At Abbas, ſibi Confeſſarium eligendo, non exerceret actum juriſdictionis; ſicut faceret, licentiam ſubdito ad id concedendo; ſed uteretur quodam juris privilegio ſibi conceſſo, quod non interdicitur excommunicato. Nec obſtat, quod Prælatus eligendo confeſſorem, delegat illi ſuam juriſdictionem, vt ea circa ſe utatur, qui videtur eſſe actus juriſdictionis: nam reſpondetur, non ipſum, ſed Summum Pontificem, vel ſuperiorem Prælatum ei talem juriſdictionem committere: quia virtute privilegiorum, eo ipſo quòd à Prælato eligitur, immediatè illi conferuntur omnes facultates Pontificiæ, quia vices ſuperioris Prælati in eo munere gerit.] Ita Tamburinus ex Suarez. At abſolutè ſententiæ Bordoni, & aliorum ego adhæreo, quam noviſſimè ſequitur etiam Pater Lezana *in Summa, tom.3. verb. Clericus,* 17. qui citat Portel. quibus adde Fragoſum *de Repub. Chriſt. tom.2. lib.*1. *diſp.2.* §.3. *num.*56. & *lib.*11. *diſput.*24. §.15. *num.*28.

RESOL. LXXVII.

An Superiores Regulares poſſint abſolvere à cenſura hujus Canonis ſuos ſubditos?

Et quid eſt agendum, ſi Religioſi ſe invicem percutiant extra Clauſtrum Monaſterii?

Et quid, ſi Prælatus Regularis percutiat aliquem ſubditum?

Et an Prælati Regulares, & eorum Vicarii ex privilegio poſſint ſuos ſubditos abſolvere, etiam ſi percuſſio ſit enormis?

Et notatur ſuprà dicta procedere, quando Religioſi ſe adinvicem percuſſerunt, nam ſi percutiant Clericum ſuæ, vel alterius Diœceſis, non gaudent prædicto privilegio.

Poteſt tamen in tali caſu illos Epiſcopus abſolvere, ſi percuſſio ſit talis, à qua Epiſcopus eoſdem Clericos abſolvere poſſit, id eſt levis.

Et quid, ſi Religioſus percuſſerit Epiſcopum ipſum, vel Abbatem? Ex p.9. tract.4. Reſol.49.

§.1. Reſpondeo, quòd poſſunt Superiores regulares de jure communi abſolvere ſuos ab hac excommunicatione, modò ſit contracta ex levi, vel mediocri percuſſione facta in ſe invicem, *c. Monachi, 2. de ſent. excom.* & licèt *ibi* non diſtinguatur de levi & enormi, tamen *c. Cùm illorum.* 32. & *cap. Canonica* 50. *eod.* etiam de intellectu *dicti capit.* venit ſolùm levis ac mediocris; & enormis reſervatur Papæ, qualis mutilatio, effuſio ſanguinis, percuſſio Epiſcopi, vel Abbatis, vt expreſsè dicitur in dictis aliis duobus capitibus. Quamvis autem hæc facultas abſolvendi à percuſſione levi tribuatur à jure Prælatis regularibus, quando eorum ſubditi ſe invicem in Clauſtro percutiunt nihilominùs abſolvi poſſunt ſe invicem percutientes extra Clauſtrum. Tum, quia Papa expreſſit Clauſtrum: quia ibi ſolent ſe percutere, ubi ordinariè manent: unde reſpiciendo ad id, quod vt plurimùm ſolet accidere, non reſtrinxit abſolutionem ad percuſſionem clauſtralem. Tum, quia *in c. Canonica,* nullum expreſſit locum: ergo videtur parum referre hoc. Quare poſſunt abſolvere illos, licèt ſe percutiant extrà Conventum. Et hæc omnia docet Pater Bordonus *in conſil. regul. tom.*1. *reſol.*28. *n.*49. citans Rodriquez, Coriolanum, & Angelum, quibus ego addo doctum, & amiciſſimum Patrem Boſſium *in diſceptation. moralib. de juriſdict. Epiſcop. & aliorum,* &c. *diſcept.*1. *dub.*19. *n.*190. *& ſeqq.* qui optimè obſervat, quòd favor dictorum Canonum comprehendit etiam Prælatum ipſum regularem, qui ſi percuſſerit ſuum ſubditum, poterit abſolvi ab alio Sacerdote ſubdito ſuo à ſe electo: tum quia caput non debet eſſe minori favore dignum, quàm membra: tum, quia appellatione Monachi venit Abbas in materia favorabili, *cap. fin. de verborum appellatione.* Et ſupradicta procedunt, quando percuſſio eſt gravis: ſecùs erit, ſi exceſſus fuerit enormis: nimirum, ſi ſit deventum ad mutilationem membri, vel effuſionem ſanguinis, vel in Epiſcopum, aut Abbatem manus violenta injecta; quibus verbis textus *in dict. cap. Cùm illorum, de ſent. excomm.* explicat enormem percuſſionem. Et conſtat *ex cap. Canonica,* & *cap. Cùm illorum, de ſentent. excomm. in* 6. In quo caſu enormitatis, ſive ſubditus, ſive Prælatus ſit percutiens, abſolutio ſpectabit ad Papam exceptis caſibus, in quibus Papam adire non poſſent, dictis textibus attentis. Attamen hodie Religioſi ferè omnes privilegia habent, vt etiam à percuſſione enormi abſolvi poſſint à ſuis Prælatis, ne alioqui, ſi ad Papam mittendi eſſent, occaſio vagandi illis tribueretur. Ita Sayrus *de cenſur. lib.*3. *cap.*38. *num.*13. & Rodriquez *in qq. regul. tom.*1. *q.*20. *art.*12. qui referunt privilegium conceſſum à Clem. IV. Prælatis Ordinis Prædicatorum, & eorum Vicariis, vt à percuſſionibus enormibus poſſent ſuos ſubditos abſolvere. Et hæc omnia docet etiam Fragoſ. *de Rep. Chriſt. tom.*2. *lib.*1. *diſp.*2. §.3. *num.*55. *& ſeqq.* Vide etiam Tamburinum *de jure Abbatum, tom.*2. *diſp.*54. *q.*11. *num.*2. *&* 3. Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. vlt.

2. Notandum eſt tamen ſupradicta procedere quando Religioſi ſe ad invicem percutiunt: nam ſi percutiant Clericum ſuæ, vel alterius Diœceſis, non gaudebunt favore prædicto, vt conſtat *ex d. cap. Cùm illorum.* Poteſt tamen in tali caſu illos abſolvere Epiſcopus, ſi percuſſio ſit talis, à qua Epiſcopus eoſdem Clericos abſolvere poſſet, id eſt, levis. Ita decernitur *cap. Religioſo, de ſent. excom. in* 6. & cum *in d. cap. Religioſo,* Sup. hoc inf. in Reſ. 79. §. vlt.

ſermo

ſermo ſit de ſola levi percuſſione, ibi: *eo caſu, quo ſæculari Clerico poſſet*, &c. vt intelligit Gloſſa *ibidem*: ſi Religioſus percuſſerit ipſum Epiſcopum, vi ejuſdem favoris *in d.cap.Religioſo,* conceſſi, non poterit (niſi ob aliquod rationabile impedimentum nequeat adire Papam) ab Epiſcopo abſolvi; tum propter enormitatem talis percuſſionis, tum quia Epiſcopus non venit ſub abſoluta appellatione Clerici in his, quæ in illius, vel totius Cleri favorem non redundant. Vide Suar. *de cenſ.diſp.22.ſect.1.n.74.* & Boſſium *ubi ſupra, num.196.*

RESOL. LXXVIII.

An Regularis percutiens Regularem alterius religionis ſit abſolvendus à proprio Prælato, ſi percuſſio non fuerit enormis? Vel an ſit neceſſe, vt Prælatus ejus, qui paſſus eſt injuriam, vt eam condonet, ac pœnam in ſatisfactionem definiat, ſit præſens ad talem abſolutionem?

Et an vero Prælatus percuſſi ipſum percuſſorem verberare debeat?

Et an talis Prælatus poſſit delegare talem actionem verberationis?

Et quid faciendum eſt in eventu, quod Prælati diſcordaverint in ſatisfactione imponenda?

Et quid eſt agendum, quando Regularis percutiat Regugularem ejuſdem Religionis, at diverſi Monaſterii?

Et notatur, quod hodie per ſpecialia privilegia Prælati Regulares poſſint abſolvere ſuos Religioſos ab excommunicatione propter injectionem manuum violentam in Clericum, etiamſi ſit Sedi Apoſtolicæ reſervata. Ex p.9. tract.4. Reſol 50.

§.1. Reſpondeo, quod ſi Regularis percutiat Regularem alterius Religionis, poteſt abſolvi à proprio Prælato, quando percuſſio non fuerit enormis, præſente tamen Prælato ejus qui paſſus eſt injuriam, vt eam condonet, ac pœnam in ſatisfactionem definiat, vt colligitur ex *c. Cùm illorum, de ſent.excom.* quod aliqui communiter ita intelligunt, vt, ſcilicet, Prælatus illius, qui injuriam percutiendo intulit, juramentum recipiat, & abſolvat & ſaltem ſemel percutiat delinquentem. At verò Prælatus percuſſi, qui paſſus eſt injuriam, ipſum percuſſorem verberabit, eò, quia Prælato percuſſi ſatisfaciendum eſt de injuria illata ſuo ſubdito, & conventus percuſſoris non debet ſatisfactionem pro percuſſore ſuppeditare: non enim crimen ſubditi in detrimentum Monaſterii cedere, nec retorqueri debet, argumento *cap.Cùm venerabilis, §. Intelleximus, de excep.* Neque abs re erit, ſi alter Prælatorum in hoc caſu vices ſuas alii committat argumento *cap. ultimi, de Offic. Ordinarii, & cap. ultimi, §. Cæterùm, de offic. delegati.* Ex ea regula, quia quando Ordinarius poteſt abſolvere ab excommunicatione, poteſt aliis abſolutionem demandare, vt Covarruvias *lib.3. variar. cap.20. n.5.* Menochius *de arbitr. quæſt.54.n.43.* Morla *in Empor. juris civilis, part.1. tit.2. q.17. n.32.* & Petrus Barboſa *in l. Cùm Prætor. §.1. num.526. ff. de judiciis.* Quod intelligitur, quando abſolutio committitur Ordinario ex officio ſuo; non autem ex delegatione: tunc enim non poteſt alteri delegare, vt *dicto cap. ultimo, §.Cæterùm, de officio delegati*; ubi per delegationem commiſſum eſt nudum miniſterium, quod alteri non poteſt delegari: ſecùs in noſtro caſu *ex cap. & Canone, Si quis ſuadente.* In eventu autem, quòd Prælati diſcordaverint in ſatisfactione imponenda: quia Prælatus offenſi acerbiorem exigit, eâ quam offendentis Prælatus deſignat; eligendus eſt tertius arbiter, qui cum ipſis judicium ferat; ſemper tamen abſolutio, impoſitio, executióque pœnæ Prælato offendentis, vtpote vero illius Superiori competit. Et hæc omnia docet Caſtrus Palaus *tom.6. diſp.3. punct.23. §.4. n.9.* Layman *lib.1.tract.5.part.1.cap.5.circa finem.* Fragoſ. *de Repub. Chriſt. tom.2. lib.1. diſp.2. §.3. n. 55.* Saytus *de cenſ. lib.3. cap.28. num 11.* Boſſius *in diſcept. mor. de juris diſcept.1.dub.19.num.198.* & alii penes ipſos.

2. Sed quid dicendum, quando Regularis percuteret alium Regularem ejuſdem Religionis; at diverſi Monaſterii, vt ſi v. g. Panormi, unus ex Domo S. Ioſeph percuteret alium ex Domo S.Mariæ de la Catena? Reſpondeo cum Bordono *in conſ. Regul.tom.1 reſol.28.n.47.* quod in tali caſu injuria ſit Prælato offenſi: unde ſine ejus conſenſu non debet abſolvi percutiens: quod præcipuè procedit quando abſolutio datur à Superiori locali, non autem à Provinciali, vel Generali: niſi ſint diverſarum Provinciarum; data tamen aliàs abſolutio tenet.

3. Notandum eſt tamen, vt dixi, quòd hodie per ſpecialia privilegia Prælati regulares poſſunt abſolvere ſuos Regulares ſubditos ab excommunicatione propter injectionem manuum violentarum in Clericum, etiamſi ſit Sedi Apoſtolicæ reſervata; quod tradit Caſtrus Palaus *to.6.diſt.3.punct.23.§ 4.n.10.* Boſſius *ubi ſuprà, num.197.* & latè, & doctè Pater Bordonus *n.50.* non obſtantibus Decretis Clem.VIII. editis anno 1601.& 1602. uno alterius declarativo in quo Papa ſibi reſervat excommunicationem ob percuſſionem Clerici, juxta Canonem, *Si quis 17.q.4.* juxta juris diſpoſitionem, id eſt quando percuſſio eſt mediocris, & enormis; derogando quibuſcumque privilegiis & Literis Apoſtolicis: quia illud eſt contra Confeſſarios Regulares, qui prætextu ſuorum privilegiorum abſolvebant ab omnibus reſervatis perſonas ſæculares: unde nihil contra nos, qui loquimur de abſolutione inter ipſos Regulares exercenda: nihil ergo diſponit de Regularibus, vt reſpondit S.Congreg.

Sup. hoc i Reſ. præte rita, §.1.pr pè fin.à ve Attamen.

RESOL. LXXIX.

An Superiores Regularium poſſint abſolvere Novitium ab excommunicatione incurſa propter percuſſionem Clerici ante ingreſſum Religionis?

Et quid eſt agendum, ſi poſtea talis Novitius ita abſolutus ab iſta, vel quavis alia cenſura egrediatur à Religione; an in illas reincidat?

Et quid eſt faciendum, ſi in prædictam Cenſuram Canonis Novitius incurrat anno probationis, modo non ſit percuſſio enormis? Ex p 9 tract.4. Reſ.51.

§.1. Reſpondeo contra Tiraquell. *de retract.lig § 1. Gloſſ.8 n.31.* affirmativè: & de hoc penes me non eſt dubium. Ita Layman *lib.1.tr.5.part.2.c.5.in fine* Sayr. *de cenſ.lib.2.cap.28.n 14.* Alterius *de cenſ.to.1. diſp.16.cap.1.*& alii communiter. Difficultas eſt, quid dicendum, ſi contingat Novitium, qui in hunc Canonem incurrit, egredi à Religione, nondum facta Profeſſione? Aſtenſ. *p.2.lib.7.tit.13.art.5.q.10.* autumat reincidere in eandem excommunicationem, eò quia propter favorem Religionis, & propter temporale impedimentum abſolutus fuit: atque ita præſentare ſe teneri illi, qui aliàs eum poſſet abſolvere, *arg. cap. Eos qui de ſent.excom.lib.6* Sed Fragoſo *de Rep.Chr.tom.2. lib.1.diſp.2.§.3.num.55.* placet, hanc doctrinam ſolùm procedere in Novitio, qui ante Novitiatum contraxit excommunicationem Canonis, *Si quis ſuadente*, non autem, ſi in eam incurrit durãte anno probationis, niſi percuſſio fuerit enormis: tunc enim ſi ante Profeſſionem egrediatur, debet ſe præſentare illi, qui poteſt abſolvere ab enormi. Nam ab incurſa excommunicatione tempore Novitiatus, quæ non erat propter

Sup. hoc tom.7. tr Reſ.266. Et ego, med. à v quia in e privilegi

enormem

enormem læſionem contracta, fuit abſolutè, & ſine aliqua conditione abſolutus: à cenſura autem contracta ante ingreſſum, & à cenſura propter enormem actionem fuit ſub conditione, ſi perſeveraverit in Religione, abſolutus.

2. Sed negativam ſententiam abſolutè docet doctus Pater Bordonus *in conſil. Reg. tom.* 1. *reſol.* 28. *n.* 56. ubi quærens, an Novitii ab hac cenſura, aut à quavis alia, ſeu caſibus reſervatis abſoluti, ſi à Religione exeant, in illas reincidant? reſpondet negativè, quamvis non ſe præſentent Ordinariis, quibus alias de jure erant ſubjecti quoad reſervationem. Quod procedit, ſive abſolvantur virtute Iuris *cap. Cùm illorum*, ſive jure privilegiorum. Primum probatur: quia *ibid.* ſimpliciter datur hæc facultas: nullo reſpectu habito ad perſeverantiam, aut retroceſſionem. Nec obſtat *cap. Eos, qui* 22. *de ſent. excommun. in* 6. quia dictum caput loquitur, quando quis abſolvitur ab eo, qui non poteſt abſolvere, niſi in caſu mortis, aut alterius legitimi impedimenti; vt *ibidem* expreſſis verbis dicitur: in caſu autem noſtro nullum eſt hujuſmodi impedimentum; & de aliis impedimentis dicitur *cap. Quod de his* 25. *de ſent. excomm.* cùm ergo neutrobíque Novitiatus dicatur, neque ſit ex hujuſmodi impedimentis, cúmque neque ſimpliciter ſit impedimentum, noſtræ reſponſioni obſtare non poteſt citatum caput. Alterum, quòd neque abſoluti jure privilegiorum reincidant, probatur: tum quia illis utuntur more Profeſſorum, quibus ſunt conceſſa ſimpliciter, & non ſub conditione, ſi remanſerint: tum, quia decet conceſſum à Principe beneficium eſſe manſurum: tum quia privilegia, in quibus fit mentio de ipſis Novitiis, non ponunt clauſulam reincidentiæ, niſi privilegium Clem. IV. relatum à Rodriquez *tom.* 1. *q.* 20. *art.* 21 ubi ponit reincidentiam ſolùm, quando abſolutus fuit ante ingreſſum, & receptionem Habitus, & non intravit mox Ordinem: quare, ſtando in rigore verborum, cùm jam Habitu indutus abſolvatur, vel ſi jam abſolutus egrediatur de facto, & ante Profeſſionem retrocedat, non reincidit, quia illa reincidentia ibidem ſpectatur ex fraudulentia ejus, qui fingit ſe velle fieri Religioſum, vt præciſè abſolvatur, fraus enim, & dolus nemini debent patrocinari. Compend. *reſol.* 3. *num.* 12. dicit, quòd non reincidunt, ſi abſolvantur virtute privilegii Clement. VII. conceſſi Prædicatoribus, vel Pauli III. Societati Ieſu. Hæc omnia Bordonus.

[margin: ...n hoc in ...p. 7. tr. 1. ...ſ. 166.]

3. Verùm abſolutè ſententiam affirmativam circa præſentem difficultatem tenet Caſtrus Palaus *tom.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 23. §. 4. *n.* 10 ubi ſic ait: [Verùm, ſi Regularis non Regularem, ſed ſæcularem Clericum percutiat, non à ſuo Prælato præſente Epiſcopo, ſed ab ipſomet Epiſcopo tantùm abſolvi poterit, modò percuſſio levis fuerit. Sicuti deciditur *cap. Religioſi, de ſentent. excommun. in* 6. juncto *cap. Cùm illorum, eodem tit.* Novitius verò, ſive ante ingreſſum, ſive poſt, percutiens Religioſum, vel Clericum ſæcularem, abſolvi poterit ab eodem Prælato, à quo alii Religioſi ejuſdem domus poſſunt; quia in favorabilibus nomine Religioſi comprehenditur: vt adnotatur *in cap. Cùm illorum, de ſentent. excommun.* hoc tamen diſcrimine: nam Novitius, ſi ante Profeſſionem è Monaſterio egrediatur, obligatus eſt Sedi Apoſtolicæ ſe præſentare; alioquin in ſimilem excommunicationem incidet, juxta *cap. Eos qui, de ſent. excommun. in* 6. quia ob temporale impedimentum, ſcilicet, ne vagaretur, conceſſa illi fuit abſolutio.] Ita Palaus, cui etiam adde Sayrum *de cenſur. lib.* 3. *cap.* 28. *n.* 13. Molina *diſp* 60. *n.* 3. & Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 2. *cap.* 5. *in fine.* Et huic opinioni ego magis adhæreo, quam, præter Doctores citatos, tenet etiam Boſſius *in diſcept. mor. de juris diſcept.* 1. *dub.* 19 *num.* 192. Dico igitur, quòd ſi ab excommunicatione, de qua loquimur, Novitius abſolutus à Prælato Religionis intra annum egrediatur non emiſſa Profeſſione ſolemni, reincidit in eandem excommunicationem, niſi ſe præſentet ei, à quo fuiſſet abſolvendus, nam propter favorem Religionis, & ſic propter temporale impedimentum abſolutus fuit: unde remanet onus ſe præſentandi.

[margin: ...hoc ſup. ...reſ. 77. §. ult.]

RESOL. LXXX.

An virtute Bullæ Cruciatæ poſſint abſolvi percutientes, etiam enormi percuſſione?

Et infertur abſolutionem virtute Bullæ Cruciatæ à cenſuris à jure latis valere etiam in foro exteriori, & judiciali. Ex p. 9. tract. 4. Reſ. 57.

§. 1. Reſpondeo affirmativè, vt *alibi* ſatis probavi; & ita, me citato, hanc ſententiam noviſſimè tenet doctus Pater Hieronymus Garcias *in Summ. mor. tract.* 1. *diff.* 3. *dub.* 2. *punct.* 5. *n.* 41. ubi ſic ait: [En peligro de muerte, y à fortiori en el articulo, qualquier Confeſor puede abſolver de qualquier percuſion, aunque ſea homicidio; però ſi eſcapa, ha ſe de preſentar, ſalvo ſi ſe abſoluio *virtute Bullæ Cruciatæ*, que en tal caſo no ay obligacion de preſentarſe, porque el poder que dà la Bula, es abſoluto, y no condicionali; y en virtud de la Bula, de la Cruzada puede qualquier Confeſor abſolver à qualquier percuſor de Clerigo oculto, aunque ſea la percuſion grave, ſaltim *ſemel in vita*, y *ſemel in articulo mortis*, y en opinion de Diana, Sanchez, y Trullench, *toties, quoties*, ſaltim *in foro conſcientiæ.* A la clauſula, *ſemel in vita*, & *ſemel in articulo mortis*, reſponde Diana *tract.* 11. *citato*, *reſ.* 28. y añade, que aunque el percuſor ſea publico, y ſu percuſion *ſit deducta ad forum contentioſum*, ſe puede abſolver in foro conſcientiæ, ſi bien en ſemejante caſo en lo exterior por el eſcandalo, auria de portarſe como à eſcomulgado; pero podria ocultamente oyr Miſſa; y recebir los Sacramientos; y finalmente concluye en dichos lugares con eſtas palabras: *Unde infertur, abſolutionem virtute Bullæ à cenſuris à jure latis, valere etiam in foro exteriori, & judiciali.*] Hucuſque Garcias. Vide etiam Machadum *tom.* 2. *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 8. *docum.* 4. *num.* 5. Trullench *in Bull. Cruc. lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 5. & Ludovicum à Cruz *diſp.* 1. *cap.* 3. *dub.* 14.

[margin: Alibi in Reſ. quæ nunc eſt in to. 4 tr. 3. Reſ. 62. per tot. & ſup. contento in hac Reſ ibi in §. vlt. & pro parte in Reſ. 63. & 64 & in aliis earũ annot.]

[margin: Quæ nũc eſt in to 4 tr. 3. Reſ. 38. Sed ibi lege doctrinam Reſ. 62. pro parte hujus quæſt. & Reſ. & §§. ejus primæ not. & ſi vacas otio lege eam per totam, & alias ejus notationum.]

In Indice primo hujus Tom. 5. *Vide aliàs paucas quæſt. miſtas, & Diſperſas per alios Tom. Tract. & Reſ. quas invenies ibi in Apendice ad hunc Tract.* 2. *de Cenſura ob Percuſſionem Clerici, &c.*

TRACTATVS TERTIVS, DE SVSPENSIONE.

RESOLVTIO PRIMA.

Quinam ſint effectus Suſpenſionis ? Ex p.5. tract.10. Reſol. 9.

§.1. RESPONDEO principalem effectum eſſe, quòd exercens actum à quo eſt ſuſpenſus ex ſuo genere, ſi materia gravis ſit, peccat mortaliter, ac propterea violans ſuſpenſionem à divinis, exercendo, videlicet, actum alicui Ordini annexum, incurrit irregularitatem Pontifici reſervatam, vt ex communi docet Navarr. aliíque: patet utrumque *ex c.1. cùm medicinalis, de ſent. excomm. in 6. & c.1. de ſent. & re judicata in 6. & c. ſi quis Epiſcop. in conſilio, & c. ſi quis Epiſcopus damnatus* 11.q.3. excuſatur tamen ab irregularitate, qui excuſatur à culpa, nempe, vt, vel gravem infamiam, vel ſcandalum vitet, &c. cùm enim hæc irregularitas ſit pœnalis, ceſſat, ceſſante culpa, vt benè Suarez *diſp.* 26 *ſect.2.n.3.* qui meritò etiam *cap.6.* refellit Majolum, quòd eam irregularitatis pœnam extenderit ad uſum beneficii, aut jurisdictionis, quamvis non includentem actum Ordinis, & hæc omnia docet etiam Tannerus *tom.4. diſp.6.q.10. dub 6. n.136.* & Fernandez *in medulla par. 2. cap.11.§.1.n.9.*

RESOL. II.

An ſuſpenſio poſſit ferri, & incurri propter ſolum peccatum veniale ? Ex p.5. tract.10. Reſol.19.

Sup. hoc ſup. in tr.1. Reſ. 13. §. Sed an. & inf. in tr. 5. Reſ. 3.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Cajetanus *in verb. ſuſpenſio.* Navarr. *cap.27. n.159.* & Avila *p.3. diſp.3. dub.3.* quia excommunicatio minor privat majori bono, ſcilicet receptione Sacramentorum, & tamen incurritur, & de facto imponitur à jure pro veniali.

2. Sed hæc opinio ita abſolutè prolata aliquibus non placet, & illam admittunt ſolùm de ſuſpenſione levi, quæ poſſit eſſe in ratione potentiæ proportionata veniali culpæ, vt de ſuſpenſione ab uno actu eligendi, vel à diſtributionibus unius horæ, vel unius diei, nam ſi ſit ſuſpenſio gravis, qualis eſt ab officio & beneficio ſimul, vel ab altero eorum tantùm, non poterit imponi niſi pro mortali, vt videtur docere Sotus *in 4. diſt.22.q.2.art.1. concl.2.* quia ſuſpenſio vt in uſu Eccleſiæ acerbior pœna eſt, quàm minor excommunicatio, tum quia licèt ex genere ſuo privet minoribus bonis, tamen difficiliùs tollitur, tum ſcilicet, quia aliqualem infamiam ſecum affert, & irreparabile damnum infert, ſicut de irregularitate dicemus infrà graviorem pœnam eſſe, quàm minorem excommunicationem, propter ſimiles circumſtantias, quamvis ſuſceptione Sacramentorum non privet, & certè ex juſtitia, quam Eccleſia ſervat in puniendis delictis, dicendum eſt poſſe aliquem totaliter privari fructibus beneficii, aut uſu officii propter ſolam venialem culpam, quòd ſi excommunicatio minor incurratur, propter veniale peccatum communicandi cum excommunicato, id factum eſt in odium excommunicationis rigidiùs obſervatum, & ita docet Hurtadus *tr. de ſuſpen. diffic.7.n.19.* Vaſquez *in p.2. diſp.153 c.5.* Suarez *diſp.4. ſect.4.* Coninch *de Sacr. diſp.13. dub.3.* & Cornejo *in 3.p. tract.5. de ſuſpenſ. diſp.3. dub.2.* ubi rectè infert, quòd ſuſpenſio, quæ in jure lata eſt pro aliquo delicto, ſi ſuſpēſio gravis ſit, non incurrit eam in foro conſcientiæ, qui committendo delictum illud, ſolùm venialiter peccaverit, vel inconſideratione, vel ex parvitate materiæ, vel ex alia cauſa, quamvis in foro exteriori pro ſuſpenſo ſit habendus.

RESOL. III.

An ſuſpenſio poſſit contrahi pro culpa aliena ? Ex part.5 tract.10. Reſ.22.

§.1.* NEgativam ſententiam tenet Cajet. *ver. ſuſpenſio,* & Navar. *c.27.n.151.* quos ſequitur Suar. *diſp.18. ſect.4. n.22.* quorum fundamentum eſt neminem puniri debere ob alterius peccatum, quo ipſe caret, ex regulis traditis *cap.2. de conſt. & cap.2. de his quæ fiunt à majori parte Capituli, l. ſancimus, C. de pœnis & tot. tit. eodem C. ne filius pro patre,* quòd maximè verùm eſt in pœnis ſpiritualibus.

* Sup. ho[c] inf. in Reſ. 34. §.1. a[d] med. à ve[r]. Secundo probatur.

2. Sed contrariam ſententiam tenet D.Thom. *in 4. diſt.18.q.2.art.3.q.2.art.2.* & Sylveſter *verb. Suſpenſio, n.4.* & ad rationem contrariæ ſententiæ reſpondet Cornejo *in 3.p. tract.5. de ſuſp. diſp.3. dub.2.q.1.* illam veram eſſe quando quis ſpecialiter, & ſeorſum ſuſpenditur; etiam tunc unus ſuſpendi non poteſt pro culpa alterius; ſecus verò quando ſimul ſuſpenditur collegium, nam pro unius culpa, quia tunc non requiritur culpa in ſingulis, ſed ſufficit culpa plurium, vel Superioris, vt infra, agentes de interdicto, explicabimus. Tunc ergo poteſt optimè Superior in inferioribus puniri, & communitas in membris, juxta ea, quæ habentur *in cap. ſi ſententia, de ſent. excomm. in 6.* & quamvis pœna ſuſpenſionis ſpiritualis ſit, quia tamen, vt dictum eſt, non privat bonis pertinentibus ad propriam animam, poteſt optimè infligi pro peccato alterius, præſertim, quia vt dicemus, hujuſmodi ſuſpenſio & interdictum non habet propriè rationem pœnæ reſpectu inferioris, cui imponitur. Vide Turrianum *lib.4. diſp.41. dub.2.*

RESOL. IV.

An ſuſpenſio lata ſub hac forma ſit ſuſpenſus, *liget, & ad quid, an ab Ordine, vel beneficio aut officio ?* Ex p.5. tract.10. Reſ.14.

§.1. AD hunc caſum reſpondet Ioan. Baptiſta Bizozerus *in ſum. tract. de ſuſp. c.1. n.13.* ubi ſic ait: Dices quam vim habeat ſuſpenſio abſolutè lata in hanc formam: Suſpendo te, non expreſſo Ordine, aut beneficio, aut officio ? Quidam dicunt talem ſuſpenſionem nullam habere vim; & ratio eſt, quia imperitia judicis ſic ferentis ſuſpenſionem non debet

debet obeſſe reo. Alii dicunt attendendam cauſam, ob quam talis ſuſpenſio fertur, quoniam qualem meretur ſuſpenſionem delictum, talis incurritur: unde ſi delictum meretur ſuſpenſionem ab officio, talis incurritur; ſimiliter ſi à beneficio, itidem ſi ab utroque ſimul. Alii dicunt vim habere ſuſpendendi ab officio ſimul, & beneficio, ſicut nomine excommunicationis intelligitur major, quæ comprehendit minorem, & hæc eſt ſententia Sylveſtri *in ſum. verb. ſuſpenſio*, & probabilior cæteris, & ita etiam docet Mercerus *de Sacram. in 3. p. q. 24. dub. 1.* ubi ſic ait: Notandum quòd ſuſpenſio prolata abſque vlla determinatione includat privationem tam officii quàm beneficii, non enim eſt ratio cur potius intelligatur privatio hujus, quàm illius, & talis habetur *Extravag. divina, de privil.* & in Conc. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 14.* contra Epiſcopum concubinarium, qui à Synodo Provinciali monitus, ſe non emendat. Vide etiam Gordonum *tom. 2. lib. 7. q. 14. cap. 2. n. 7.*

RESOL. V.

An ſuſpenſio disjunctiva, nempe ab officio, vel beneficio ſit valida? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 13.

§. 1. NEgativè reſpondet Henriq. *lib. 13. cap. 22. num. 4. in gloſſ. lit. E*, dicens ſuſpenſionem factam per disjunctionem, nempe ab officio, vel beneficio, non tenere, cùm propter ineptæ ſententiæ incertitudinem, non ſit major ratio, cur is, in quem fertur, non eximatur ab unius potiùs, quàm ab alterius iſtorum duorum ſuſpenſione, quod tamen non videtur admodum tutum. Nam fundamento, quo nititur, facilè occurri poteſt, dicendo in pœnis injungendis disjunctionem non adferre incertitudinem, quæ reddat ſententiam irritam, vt ex eo patet quod in foro conſcientiæ Confeſſarius poſſit pœnitenti injungere, vt vel aliquo certo die jejunet, vel det certam eleemoſynam, & in foro externo poſſit aliquis damnari, vt vel ferat aliquot verbera, vel ſolvat certam pecuniæ ſummam: quare & poterit aliquis in pœnam delicti à judice ſuſpendi ab officio, vel à beneficio, adeò vt gloſſ. *ad cap. latorem, de Cleric. excom. miniſt. verb ab officio*, habeat ſic ſuſpenſum debere abſtinere tam ab officio, quàm à beneficio. Quamquam videri poteſt ſufficere, vt ab altero eorum, quod maluerit, abſtineat, ſicut in aliis pœnis, quæ ſub disjunctione imponuntur, niſi aliam ſuſpendentis intentionem fuiſſe conſtet, quia cenſura plus dependet à voluntate proferentis illam, quàm ex verbis; & ita hanc ſententiam tenet Reginaldus *tom. 2. lib. 32. tract. 2. cap 9. n. 21.*

2. Verùm non deſinam etiam hìc apponere verba Hurtadi *de ſuſpen. diffic. 4. n. 11.* ubi ſic ait: Quamvis Doctores communiter doceant ſuſpenſum ab officio, vel à beneficio ſub disjunctione à neutro manere ſuſpenſum, quia non ab utroque, vt patet, nec ab altero, quia non eſt major ratio, ob quam ab uno potiùs, quàm ab altero maneat; nihilominùs, vt docent nonnulli credimus manere ſuſpenſum ab uno, vel ab altero determinatè pro optione ſuſpenſi, quam tenetur facere, ſicut qui condemnatur, vt exulet, vel vt ſolvat certam quantitatem pecuniæ, verè manet obnoxius uni, aut alteri, & obligatur unum, aut alterum eligere, quia abſque fundamento negatur judicem habere auctoritatem ad ſic ferendam ſententiam pœnæ, & ad obligandum reum vt eligat quam maluerit. Sic ille, & Bizozerus *in ſumm. tract. de ſuſpen. cap. 1. num. 13.* abſolutè docet ſuſpenſionem ſub hac forma ſuſpendentem ab officio, vel à beneficio nullam vim habere, & talem non eſſe ſuſpenſionem, & hoc etiam docet Vega *in ſpec. curat. p. 2. cap. 12. §. 12. num. 100.*

RESOL. VI.

An ſuſpenſio ſit valida, ſi poſt illam interponatur appellatio?

Et an ſuſpenſio à voce activa, & paſſiva ſuſpendatur per appellationem legitimam ſubſequentem? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 16.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Turrianus *lib. 4. diſp. 42. dub. 2.* ubi ſic ait: Notandum ſuſpenſionem non fore validam, ſi feratur poſt interpoſitam appellationem, juxta communem opinionem Doctorum *in cap. 1. de ſenten. excomm. in 6* Si verò appellatio ſequatur poſt latam ſuſpenſionem, non impedit effectum, vt habetur *cap. is cui, de ſent. excom. in 6.* quod Abbas *in cap. 1. de Clerico excommunicato miniſt. & cap. ſæpè, de appellat. in 6.* voluit eſſe intelligendum de ſola ſuſpenſione, quæ fertur ob contumaciam, non de illa, quæ eſt purè pœna. Sed hæc limitatio non placet aliis, quia caput *is cui*, citatum ſimpliciter loquitur de ſuſpenſione abſque ulla disjunctione; in jure verò utraque ſuſpenſio poteſt hoc nomine ſignificari. Mihi videtur probabilis, quia videtur ſermo eſſe de ſuſpenſione, ſicut de excommunicatione, atque adeò de illo vt eſt cenſura propriè. Hæc Turrianus, quem ſequitur Faber *de cenſ. in 4 ſent. diſt. 25. q. 1. diſp. 6. cap. 1. n. 47.* ubi ita aſſerit. Requiritur ſuſpenſio vt feratur ante appellationem, quia per appellationem tollitur juriſdictio: ſi autem appellatio ſequatur ſententiam, non impedit effectum ſuſpenſionis, ſicut nec excommunicationis, *cap. is cui, de ſent. excommunicationis in 6.*

2. Sed hæc opinio ita abſolutè prolata mihi non placet. Dico igitur quòd ſuſpenſio ab officio & ingreſſu Eccleſiæ non ſuſpenditur per appellationem ſubſequentem, quia ſecum executionem defert, & patet *ex cap. is cui, de ſententia excomm. in 6.* ſecus eſt de ſuſpenſione à beneficio, quod *ex eodem cap. colligitur*: nam cùm ibidem ſingulariter dicatur ſuſpenſionem ab officio, & ingreſſu Eccleſiæ non ſuſpendi per appellationem ſubſequentem, contrarium innuitur de aliis ſuſpenſionibus. Quidam tamen ex DD. citatis diſtinguunt inter ſuſpenſionem à beneficio, & à fructibus beneficii; aiúntque ſecundam ſuſpendi per appellationem ſubſequentem, non tamen priorem, ſed non video, in quo jure fundentur: Quare melius Navarrus ait omnem ſuſpenſionem per appellationem ſubſequentem ſuſpendi præter ſuſpenſionem ab officio & ingreſſu Eccleſiæ, & ſanè vel hoc, vel nihil quod ad rem præſentem faciat, ex dicto jure colligitur, & ita docet Coninch *de Sacrament. diſput. 4. dub. 4. num. 29.* & Avila *part. 3. diſp. 3. dub. 4. concl. 1.* ubi etiam docet, quod ſuſpenſio à voce activa, & paſſiva ſuſpenditur per appellationem legitimam ſubſequentem, & poſt hæc ſcripta invenio etiam docere hanc noſtram ſententiam Hurtadum *de cenſ. in comm. diffic. 25. num. 110.* ubi ſic ait: Appellatio facta poſt latam ſententiam cenſuræ, & abſolutam, nequit eam impedire, imò nequit impedire denunciationem cenſuræ jam latæ & incurſæ, vt definitur *in cap. paſtoralis*, & meritò, quia denunciatio eſt quid acceſſorium cenſuræ, ac proindè eam ſequitur, excipimus tamen ſuſpenſionem à beneficio, & ab aliis diſtinctis ab officio & ingreſſu Eccleſiæ, quæ per ſequentem appellationem ſuſpenditur, vt indicatur *in dicto cap. is cui*, dum dicitur ſuſpenſionem ab officio & ab ingreſſu Eccleſiæ non impediri per ſequentem appellationem, &

& id tacetur de ſuſpenſione à beneficio, & ab aliis. Ita ille, & ego. Vide etiam Alterium *de cenſur. tom.*1. *lib.*3 *cap.*1. *quæſt.*4. *& tom.*2. *diſp.*3.*cap.*2. hanc quæſtionem doctè pertractantem. Sed ex his oritur pulchra quæſtio.

RESOL. VII.

An ſublata ab Epiſcopo ſuſpenſione ad reincidentiam, ſi detur interim appellatio, ſuſpendat ſententiam, ne poſtea ſuſpenſio contrahatur, quod idem quæritur de interdicto? Ex p.5. tract.10. Reſ.17.

§.1. NEgativam ſententiam docet Alterius *de cenſ.tom.*2.*diſp.*8.*cap.*6.ubi ſic ait: Dubitari poteſt an interdictum ſuſpendatur ad tempus, & durante ſuſpenſione interponatur appellatio, & impediatur effectus interdicti pro futuro tempore? Reſpondet Calder. *in tract. de interdicto, p.*2. *in fine, num.*31. & primò inquit quòd interdictum perſonæ ſuſpendi non poteſt, ſicut nec excommunicatio, ſed tantùm interdictum loci. Secundò ait *n* 32. appellationem interpoſitam in caſu propoſito non poſſe ſuſpendere effectum interdicti pro tempore futuro: & rationem affert, quia quando ſuſpenditur interdictum, non tollitur, ſed remanet habitu,& impeditur ne producat effectum in actu. Quare tranſacto tempore ſuſpenſionis non fertur novum interdictum, ſed illud idem numero, quod erat ante ſuſpenſionem, & remanſit ſaltem habitu ligans, operatur ſuos effectus ſicut priùs, ideò appellatio erit ſequens interdictum. Appellatio autem ſequens cenſuram ſuſpendere nequit.

2. Sed affirmativam ſententiam loquens in ſpecie de ſuſpenſione docet idem Alterius *diſp.*3.*cap.*2. quia Epiſcopus numquam poteſt tollere ſuam cenſuram, niſi illam penitus tollat, quare ſi appelletur, & juſta ſit appellatio, cenſura remanebit ſuſpenſa. Deinde in ſententiis cenſurarum primus actus non poteſt ſeparari à ſecundo, id eſt ſubſtantia ſententiæ, quæ eſt primus actus, ſejungi nequit ab effectu ejuſdem ſententiæ, qui eſt ſecundus actus, quia cenſuræ trahunt ſecum executionem, idcircò Epiſcopus non poteſt tollere effectum ſententiæ, remanente ſubſtantia. Quare ſi ſuſpendit ſententiam, illam prorſus extinguit. Vnde ſi poſtea ſuſpenſus appellet, talis appellatio habet vim, ne Superior poſſit iterum ferre cenſuram, niſi antea cognoſcatur de appellatione, facit *cap. dilectis, verſ.quia vero de appellat.* Vnde ego puto cum Abbate *in cap.ad hæc Quoniam num.*5.*de appellat.* utramque ſententiam probabilem eſſe. Sed huic affirmativæ magis adhæreo, quam tenet etiam Bonacina *de cenſ. diſp* 3. *punct.*1. *num.*4.

RESOL. VIII.

An ſi quis appellet generaliter à ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. ſuſpendat cenſuram?

Et quando appellans ad plures diverſos judices appellare poteſt, valeat alternativa appellatio, v.g. appello ad Archiepiſcopum, vel ad Papam?

Et an appellatio non debeat recipi niſi ex juſta & rationabili cauſa in appellatione ſpecialiter expreſſa? Ex part.5. tract.10. Reſ.18.

§.1. REſpondeo hanc appellationem ſecundùm jus civile eſſe validam, ſecus autem ex jure Canonic. Sed Decius *in cap.conſuluit,n.*4.*&* 5. *de appellat.* exiſtimat quòd in uſu juris noſtri Pontificii inutilis non eſt hujuſmodi generalis appellatio facta ſimpliciter ad judicem competentem, nam quamvis omiſſo medio ad Papam, ejúſve Legatum appellari poſſit, voluntas appellantis in dubio eſſe non cenſetur, ſed potiùs præſumendum eſt appellationem ad proximum Superiorem judicem factam fuiſſe, in dubio enim jure communi potius, quàm privilegio uti præſumitur, *l. ejus militia, ff. de milit. teſtament. l. in teſtamento,C.de teſtamento militis.* Quæ doctrina mihi valdè probabilis videtur, & ita qui appellat verbis generalibus ad judicem competentem, proximè Superiorem debet adire, non verò majorem omiſſo medio, etiam ſi ad illum provocare potuiſſet.

2. Sed quid dicendum,quando appellans ad plures diverſos judices appellare poteſt, an valeat alternativa appellatio, v.g. Appello ad Archiepiſcopum, vel ad Papam? vel ſi appellatio formula Procuratorum ordinaria concipiatur, v. g. Appello para ante quien con derecho puedo, y devo; vel ſi appelletur conjuncta oratione ad diverſos judices, v. g. ad illum, & ad illum, quo caſu conjuncta pro disjuncta & alternata accipiatur, *l.ſæpè,ff.de verbor.ſignificat.* multi eo caſu incertam & ſimul vitioſam appellationem eſſe exiſtimant: at Panormitanus *in præſenti num.*11. eo caſu non vitiari alternativam appellationem ait, quando judici competenti alius incompetens per alternationem adjicitur, quaſi tunc denegata appellandi poteſtate ad judicem incompetentem, certitudo voluntatis reſtricta ſit ad unum ſolum judicem competentem. Si verò uterque judex appellatus æquè competens ſit, nonnulli dixerunt inutilem eſſe appellationem ratione incertitudinis ortæ ex alternatione judicum, *l. prætor,* §. *quod autem, ff. de teſtamentaria tutela.* Ego verò non puto hujuſmodi alternativam appellationem adeò eſſe inutilem, vt pro non ſcripta habeatur, nam vitium incertitudinis, quod in alternatione latet, poterit ab appellante ſequente declaratione purgari, v. g. ſi appellans unum ex alternatis judicibus elegerit, dum tamen talis declaratio, aut electio facta fuerit durante termino ad appellandum deſignato, videlicet intra 10. aut 5. dies à tempore ſententiæ, *l. final C. de tempor. appellat.* adeò vt eorum dierum tranſcurſus, aut præſcriptio eligendi facultatem excludat, quo caſu redditur proculdubio inutilis appellatio, vt advertit, & diſputat Baldus *conſ.*320. *per totum, lib.*4. Alexand. *conſ.* 101. *num.*2. *lib.*2. *& conſ.*164. 167. *& conſ.*79. *vol.*7. ex multis, quos ipſe retulit, & ex gloſſa *in cap. ſi is cui, de officio de leg. in* 6. & hæc omnia ſupradicta docet doctus Valboa de Magroviejo *in lection. de Salmat. tom.*1.*in cap.cùm conſuluit, num.*9. *&* 10. *de appell.* qui etiam *num.*18. notat quòd appellatio non debeat recipi niſi ex juſta & rationabili cauſa in appellatione ſpecialiter expreſſa.

RESOL. IX.

An ſuſpenſio lata à jure, quæ eſt cenſura, ſi reſervata non ſit Pontifici, poſſit tolli ab Epiſcopo?

Et an Parochus, & alius Confeſſarius poſſit abſolvere à ſuſpenſionibus, etiam à jure communi non reſervatis?

Et an, ſi ſupradicta ſuſpenſio reſervata ſit Pontifici, & delictum ſit occultum, poſſit etiam Epiſcopus diſpenſare? Ex parte 5. tractatu 10. Reſol. 23.

§.1. NEgativè ſtando in rigore juris reſpondet Suarez *diſp.*29.*ſect.*2. *n.*2. Faber *de cenſ.in* 4.*diſt.* 25. *q.*1.*diſp* 6 *c.*2.*n.*55 & Turrianus *de cenſ.lib.*4.*diſp.* 45. *dub.* 2. ubi aſſerunt non eſſe eamdem rationem de

Quoad ſup. in lege docinā Ref. & 196.

21. Ref. 64 ſ: x illis de- d: ere potes cid eſt agé- d n pro hac ceſt.

de excommunicatione, & de hac ſuſpenſione propter majorem neceſſitatem abſolutionis ab excommunicatione, & abſolutionis ab hac ſuſpenſione. Hæc enim ſuſpenſio non privat ſuffragiis Eccleſiæ, ſicut privat excommunicatio, neque privat receptione Sacramentorum.

2. Sed contrariam ſententiam ego teneo, quia quamvis *in cap. nuper, de ſent. excomm.* ſolùm ſit ſermo de excommunicatione; ratio tamen, quæ traditur, etiam in ſuſpenſione locum habet, ſcilicet quòd eo ipſo, quòd jus non reſervat abſolutionem, videtur etiam concedere poteſtatem habenti, quæ ratio non militat in Parocho juriſdictionem non habente ad imponendas cenſuras, atque ita ſolùm ex commiſſione ſibi facta *in cap. nuper*, poteſt ab excommunicatione abſolvere, quæ commiſſio facta eſt ad alias cenſuras, quòd ſi talis abſolutio reſervata ſit Pontifici, & delictum ſit occultum, poteſt etiam Epiſcopus diſpenſare, ex Concilio Tridentino *ſuprà allegato*, & ita docet Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *cap* 4. *num.* 2. Avila *part.* 3. *diſp.* 6. *dub.* 1. *concl.* 3. & 4. Cornejo *in* 3. *part. tract.* 5. *de ſuſpen. diſp.* 5. *dub.* 2. *q.* 1. Filliucius *ubi infra*, & Hurtadus *de ſuſpenſione, diffic.* 12. *n.* 31. ubi ſic ait: Dicendum eſt ſuſpenſionem à jure latam, & cenſuram ſive generalem, qua communitas, ſive ſpecialem, qua particulares perſonæ ſuſpenduntur, poſſe quoties non reſervatur, auferri ab Ordinario ſuſpenſi, vt efficaciter deducitur *ex cap. nuper* 29. *de ſententia excommun.* quia ex una parte in abſolutione illius, nullius tribunal turbatur, cum non fuerit lata ab homine, & ex altera ab ipſo, quod non reſervatur, videtur concedi inferiori, aut in eo relinqui facultas ad id, aliàs non eſſet neceſſaria reſervatio, ſi Ordinarius non poſſit non reſervatam auferre: eam tamen non poteſt proprius Parochus, & multo minus ordinarius Confeſſarius auferre, quia tantùm habet juriſdictionem in foro interiori, ſeu Sacramentali, in quo nequit ſuſpenſionem auferre, quamvis poſſet excommmunicationem, quia ſuſpenſio non impedit abſolutionem à peccatis, ſicut impedit excommunicatio. Hæc Hurtadus. Sed quoad hoc ultimum diſſentit Vivaldus *in ſuo Candelabro tit. de ſuſpenſ. n.* 31. quam affert, nec improbat Filliucius *tom.* 1. *tract.* 17. *cap.* 4. *n.* 70. & hanc opinionem tenet etiam Præpoſ. *in* 3. *p. q* 3. *de ſuſpenſ. dub.* 4. *n.* 31. quando ſuſpenſio lata eſt indefinitè, & quando ponitur in pœnam propter peccatum præteritum, ſi retineat rationem cenſuræ. Verùm cum Hurtado ſentit Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *cap.* 4. *tom.* 2. Avila *part.* 3. *diſp.* 6. *dub.* 1. *concluſ.* 2. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 35. *num* 2. aſſerentes Parochum, & alios Confeſſarios non poſſe abſolvere à ſuſpenſionibus, etiam à jure communi non reſervatis.

S. hoc in abſolutioni- b not præ- ti tæ, & me- lis ad rem ii in Ref. 38 & n tom. 3. ci. Ref. 11. & in aliis es annot.

RESOL. X.

An ſuſpenſio lata ſub conditione, v. g. donec ſatisfaciat, vel reſtituat, ſequuta ſatisfactione tollatur ipſo facto ſine aliqua abſolutione?

Idem dicendum eſt de interdicto, ſecus vero de excommunicatione. Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 24.

§. 1. Reſpondet negativè Suarez *diſp.* 29. *ſect.* 2. *numero* 14. Alter. *tom.* 2. *diſp* 8. *cap.* 2. Gordonus *tom.* 2. *lib.* 7. *quæſt.* 14. *num.* 77. & Filliucius *tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 4. *n.* 72. Si ſuſpenſio ſit lata tanquam cenſura, & non in puram pœnam; nam cenſura propriè dicta non tollitur niſi per abſolutionem, & ſenſus illius conditionis non eſt talem abſolvendum eſſe ante ſatisfactionem, ea autem poſita, nihil obſtare, quominus poſſit abſolvi.

2. Sed affirmativæ ſententiæ ego adhæreo, quam tuetur Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de ſuſp. diſp.* 5. *dub.* 2. *quæſ.* 1. Dico igitur dictam ſuſpenſionem ſine expreſſa ulla abſolutione tolli impleta conditione. Et ita etiam docet Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *p.* 3. *cap.* 4. *n.* 1. Hurtadus *tract. de ſuſpenſ. diffic.* 12. *n.* 19. & Bonacina *de cenſ. diſp.* 3. *punct. ult. n.* 1. Nec valet dicere quòd excommunicatio lata cum hac conditione, *donec ſatisfeceris*, non ceſſat poſita ſatisfactione, ſed adhuc auferenda eſt per abſolutionem: ergo idem dicendum videtur de ſuſpenſione. Nam reſpondent aliqui negando majorem, aliqui verò reſpondent negando conſequentiam, tum quia judices inferiores Summo Pontifice videntur majorem facultatem habere circa ſuſpenſionem, & interdictum, quam circa excommunicationem, propterea ſicut poſſunt ferre ſuſpenſionem & interdictum ad aliquem ſolùm effectum; ita videntur poſſe illas cenſuras ferre cum hac conditione, vt illa adimpleta ceſſent, quod non accidit in excommunicatione, tum quia ita uſu & praxi receptum eſt in ſuſpenſione, & interdicto, non verò in excommunicatione. Et ideo poſt hæc ſcripta invenio noſtram ſententiam docere Pottel. *in dub. Regul. verb. ſuſpenſio, n.* 11. Vega *in ſpeculo Curat. tom.* 2. *cap.* 12. §. 15. *n.* 138. & doctus Anguianus *de leg. lib.* 2. *controv.* 3. *n.* 48. ubi ſic ait: Inter excommunicationem ex una parte & ſuſpenſionem & interdictum ex alia, illa videtur præcipua differentia quòd interdictum atque ſuſpenſio nullam expoſcunt certam formam, neque verba requirunt, vt ceſſent & ſuſpendantur; contra verò excommunicatio major certam formam prærequirit ad hoc vt excommunicatus etiam ſecuta ſatisfactione abſolvendus ſit, ſicuti probant nonnulla jura ad id plus quàm expreſſa, inter quæ primum locum tenet text. ſic interpr. *in cap. ſervetur* 2. *q.* 3. ibi, *quouſque Epiſcopo ſuo viſum fuerit humaniorem circa eos ferre ſententiam:* nec minus confirmat textus *in d cap. à nobis*, ibi, *Abſolutionis etiam forma*, & *in d. cap. cùm deſideres*, in illis verbis, *Niſi fuerit ſecundum formam Eccleſiæ*, &c. quibus juribus apertè demonſtratur abſolutionis certam præfinitámque formam in Eccleſia Catholica receptam eſſe, quæ ſub aliqualibus verbis vinculi relaxationem denotantibus concedatur, neceſſe eſt. Vnde deducitur per ſequelam ad relaxationem interdicti & ſuſpenſionis ſufficere quidem tacitam Superioris voluntatem; quæ reſultat ex illis verbis, *ſuſpendo, vel interdico donec ſatisfecerit*, quippe ubi non requiritur expreſſa abſolutio, ſeu relaxatio, ſufficit tacita ex mente proferentis interdictum, ſive ſuſpenſionem deprehenſa, *ex reg. l.* 3. *ff. de reb. cred. & ſi cert. petatur.* Retrò dicendum eſt in excomm. cujus abſolutio non poteſt ex conjecturis, & tacita excommunicantis mente deduci, ſed expreſſa deſideratur. Hæc Anguianus, qui juſtè carpit Ripam *in cap.* 1. *de judic. num.* 24. contrariam ſententiam docentem quoad interdictum.

Pro interdicto inf. in tr. 4. lege doctr. Ref. 23.

RESOL. XI.

An ablata contumacia ceſſet ſuſpenſio ipſo jure, ſine ulla abſolutione?

Et quid de excommunicatione, & interdicto, quia de excommunicatione majori cautum eſt, quod non tollatur per ſolam reſipiſcentiam; abſque abſolutione? Ex part. 5. tract. 10. Reſ. 25.

§. 1. Ad hoc dubium reſpondet Turrian. *lib.* 4. *diſput.* 45. *dub.* 2. ubi ſic ait: Reſtat explicandum quid ſit faciendum, ſi receſſit à contumacia, & offert ſatisfactionem? Aliquorum opinio eſt in hoc eventu non egere abſolutione hominis, ſed ipſo

facto manere abſolutum. Ita Innoc. *in cap. ſicut, de cohabit. vir. & mulier. & in cap. ex litteris, de conſt.* hæc enim ſuſpenſio eſt ſimilis latæ uſque ad certum tempus, quia in ea videtur tacitè ineſſe conditio, niſi receſſerit à contumacia, & ſatisfecerit. Secunda opinio in hoc eventu eſſe neceſſariam abſolutionem. Ita Sylveſter *verb. ſuſpenſio, num.* 8. & mihi placet, quia non video jus aliquod, quo ſit ſtatutum hanc ſuſpenſionem tolli ipſo facto, ergo requiritur abſolutio, neque probatur includere à principio eam conditionalem abſolutionem, quia abſolutè fertur. Hæc Turrianus; cujus ſententiam tenet etiam Suarez *diſput.* 21. *ſect.* 2. *num.* 14. Faber *de cenſ. in* 4. *ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 6. *num.* 54. Mercerus *de Sacram. in* 3. *p. q.* 24. *dub.* 5. Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *cap.* 4. *n.* 2. Gordonus *tom.* 2 *lib.* 7. *quæſt.* 14 *cap.* 14. *num.* 76. & Portel. *in dub. regul. verb. ſuſpenſio, num.* 11.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare inſignem Iuriſconſultum Covarruviam *in epit.* 4. *Decret. p.* 2. *cap.* 6. *num.* 15. docere ſuſpenſionem latam ob contumaciam æquiparari ſuſpenſioni latæ ad certum tempus, & per ſe ipſam finiri ceſſante contumacia, vt proindè non ſit opus abſolutione alia. Fundatur hæc opinio *in cap. ex litteris, de conſt. & Can. Presbyter,* 2. *q.* 5. Confirmatur, quia ſuſpenſio lata ſub hac conditione, donec reſtituas, vt habetur *cap. quia ſæpè, de elect. in* 6. ceſſat per ſe ipſam impleta conditione, vt docet gloſſa, ergo hæc ſimiliter. Rurſus de excommunicatione majori ſpecialiter eſt cautum, quod non tollatur per ſolam reſipiſcentiam abſque abſolutione, *cap. cùm deſideres, de ſent. excomm.* Denique *cap. qua fronte,* ſtatuitur ab excommunicatione & interdicto abſolutionem eſſe præſtandam ſub cautione juratoria, etiam parte contradicente, vel appellante, & nulla ſit mentio ſuſpenſionis ſimiliter tollendæ per abſolutionem, ergo per ſe evaneſcit, & ita hanc ſententiam præter Covarr. tenet ex Theologis Sayr. *de cenſ. lib.* 4 *cap.* 17. *n.* 8. Vnde puto hanc ſententiam probabilem eſſe, quam præter Doctores citatos mordicus defendit ex noſtris Pater Megalius *in* 3. *p. lib.* 5. *cap.* 2. *quæſt.* 1. *n.* 2. & 3. ubi reſpondet ad omnia argumenta, quæ pro negativa ſententia adducit Suarez. Vide etiam Navarrum *cap.* 27. *num.* 195. *in fine,* & Toletum *lib.* 1. *cap.* 47. *num.* 1.

Pro interdicto inf. in tr 4. lege doctrinam Ref. 23.

RESOL. XII.

An Clerico habenti tantum primam Tonſuram, ſit largienda à Confeſſario abſolutio à ſuſpenſione, quatenus indigeat?

Et latè docetur, an prima Tonſura ſit ordo?

Et curſim aſſeritur, quod prima Tonſura initiati gaudent privilegio Canonis, & ſunt capaces beneficiorum, & ſi ordinantur ab Epiſcopo alieno, ſuſpenduntur. Ex p. 10. tract. 14. & Miſc. 4. Reſ. 16. aliàs 14.

§. 1. Caſus poteſt frequenter accidere: & ad illum affirmativè reſpondet accuratiſſimus Baucius *in Miſcell. tom.* 1. *q.* 536. probatur hæc opinio, quia prima * Tonſura eſt Ordo. Et ita docet Iulius Cæſar Madius *de Sacris Ordinib. cap.* 2. *n.* 2. Nicolaus Garcias, *de benefic. part.* 7. *cap.* 1 *n.* 2. Auguſtinus Barboſa, *de offic. & poteſt. Epiſcopi, Alleg* 2. *n.* 16. & 17. Campanilis *in diverſ. Iuris Canonici, rub* 2. *n.* 7. Thomas Vallaſcus, *tom.* 1. *allegat.* 3. *num.* 8. Franciſcus Leo, *in Theſauro Fori Eccleſiaſtici, p.* 1. *cap.* 4. *n.* 17. & noviſſimè pro hac ſententia multa eruditè cumulavit Franciſcus Torreblanca Cordubenſis *in ſua Epitome delictorum, ſub titulo De caſibus, in quibus Dæmonum invocatio intervenit, in appendice, in calce totius Voluminis, & cap.* 6. *defenſionis Magiæ, per totum.* Et ita docent communiter Canoniſtæ, vt patet ex jure Canonico: nam *in cap. Cùm contingat, de ætate, & qualitate Ordinand.* prima Tonſura vocatur Ordo Clericalis, & eodem nomine vocat Gloſſa, *in cap. Nullus, de tempori. ordinat. in* 6. in verbo, Tonſura. Secundò, primæ Tonſura initiati gaudent Clericorum privilegiis: ſunt enim capaces Beneficiorum, quorum ſunt incapaces laici, *cap.* 2. *de Inſtit. & cap. Ex litter. de tranſact.* fruuntur privilegio Canonis. *Si quis ſuadente,* Gloſſ. *in d. cap. Cùm contingat,* Cùm ergo Tonſura habeat privilegia aliorum Ordinum, meritò Ordo dici debet. Tertiò arguitur ex Concilio Tridentino, *ſeſſ.* 14 *de reform. cap.* 2 ubi initiatus prima Tonſura ab alieno Epiſcopo ſine licentia proprii ſuſpenditur: & *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 5. & 6. eadem prohibitione ligat iſtos, qua & minoribus Ordinibus initiatos. Cùm ergo Concilium pares faciat quoad ſupradicta, ſignum eſt, voluiſſe inter Ordines eſſe connumerandam Tonſuram.

* Sup. hoc an Tonſura ſit Ordo inf. in Ref. 25. §. 2 à lin. 3. & in Ref. 34 ad lin. 10. & in fin §. penult. & ſeq. & inferius in tr. 5. Ref. 12. §. 2 à lin. 4. & in Ref. 13 §. 2 latè à lin 2 & in Ref. 14. curſim in fin. &

in Ref. 138. §. Quare. ad med. verſ. Quia prima Tonſura, & in tom. 3. tr. 1. Ref. 65. §. vlt. & ibi in tr. 5. Ref. 14. à lin 3. & §§. ſeqq.

Et ſup. ſuſpenſione contenta ad lin. 6. ante fin. hujus § 1. in to. 3. tr. 5. Ref. 14. §. Tertio arguitur.

2. Verùm his non obſtantibus, ego puto cum Theologis primam Tonſuram non eſſe Ordinem. Et ità tenent 36. Doctores, quos citat, & ſequitur Leandrus *de Sacrament. tom.* 2. *tract.* 6. *diſp.* 1. *quæſt.* 4. quibus adde me citato Sapientiſſimum Dicaſtillo *de Sacrament. tom.* 1. *tractat.* 6. *diſput.* 1. *dub.* 2. *num.* 18. Probatur, quia Ordo, qui eſt Sacramentum Eccleſiæ, conſtat ex materia, & forma: ſed Tonſura nullam habet formam licèt habeat pro materia capillorum abſciſſionem: ergo Tonſura non eſt Ordo. Minor probatur: Nam verba illa relata in Pontificali Romano: *Dominus pars hæreditatis meæ,* ſunt cæremonialia, non ſubſtantialia: quare etiam ſine illorum prolatione quis fieret Clericus tonſuratus per ſolam tranſlationem illius à ſtatu Laicali ad Eccleſiaſticum: quod concedunt plures Doctores. Denique, illud cui convenit talis definitio Ordinis, eſt Ordo: ſed primæ Tonſuræ non convenit talis definitio: Ordo enim definitur, quod ſit Signaculum quoddam, per quod ſpiritualis poteſtas tribuitur Ordinato: ſed prima Tonſura initiato nulla poteſtas tribuitur, cùm ad nullum certum officium in Eccleſia habendum deputetur; & ſi ad aliquod deputaretur; non tamen ordinatur per ſe ad Euchariſtiæ miniſterium, ad quod reliqui omnes Ordines ordinantur: non igitur prima Tonſura erit Ordo; ſed potius erit vt ſolium, & diſpoſitio ad formam.

3. Secundò, etſi Concilium Tridentinum hanc litem dirimere noluerit; ſi quis tamen attentè verba Concilii conſideret, ſanè cóſpiciet, ipſum Theologorum opinioni valde favere: Nam *ſeſſ.* 23. *c.* 2. ait: Vt qui jam clericali tonſura inſigniti ſunt, per Minores ad Majores aſcendant, quibus verbis diſtinguit Concilium primam Tonſuram à minoribus Ordinibus. Quod etiam ſatis colligitur ex eo, quod idem Concilium in diverſis capitibus de prima Tonſura, & minoribus Ordinibus egit, & *c.* 6. inquit: Nullus prima Tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus ante decimum quartum annum Beneficium poſſit obtinere. Itaque Concilium nunquam primam Tonſuram Ordinem vocat; imò eam ab Ordinibus ſemper ſegregat. Hoc, omiſſis aliis, clarè apparet in Concilio Carthaginenſi quod pleniùs præ cæteris de Ordinibus egit: nam *in c.* 3. *tract. de Presbyteri ordinatione; c.* 4. *de Ordinatione Diaconi; c.* 5. *de ordinatione Subdiaconi; cap.* 6. *de ordin. Acolyti; c.* 7. *de ordinat. Exorciſtæ; c.* 8. *de ordinatione Lectoris; cap.* 9. *de ordinatione Oſtiarii:* nullibi verò in eodem Concilio tractatur in Ordinum enumeratione de Tonſura. Suppoſita igitur hac ſententia tanquam verioti, & probabiliori, reſpondeo ad caſum propoſitum in titulo hujus Reſolutionis, initiatum tantùm prima Tonſura, non eſſe à Confeſſario abſolvendum à ſuſpenſione,

penſione, quatenus indigeat. Et ità obſervant in praxi fere omnes Confeſſarij.

RESOL. XIII.

An acta ſuſpenſi ſint valida?

Et quid, ſi ſuſpenſus ſit occultus, & ab Eccleſia communiter toleratus, & non ſit ſpecialiter denunciatus? Ex p.5.tract.10.Reſ.11.

…ij hac ex- …pone ab- …lutionis …c m. ma- …s tè in …ri. tr 4. …c 3.& in …ii ejus an- …

§.1. RESpondeo actus quidem Ordinis, excepta, abſolutione ſacramentali, validos eſſe: at verò actus, qui juriſdionem poſtulant, per ſe invalidi ſunt, cùm ſuſpẽſus ſit privatus actuali juriſdictione, & jura non minùs de ſuſpenſione, quàm de excommunicatione id ſtatuant. Nihilominus ſi ſuſpenſus ſit occultus & ab Eccleſia communiter toleratus, acta ejus valent, quia Eccleſia ſupplet defectum. Imo ſi ſuſpenſus non ſit ſpecialiter denunciatus, quamvis quoad ſe ſit prohibitus, ne in officio miniſtret ideóque peccet, ſi id ex ſua ſponte, ac ex ſe faciat; tamen quoad alios non eſt privatus juriſdictione, ut in ſimili de excommunicatione dictum, & rectè docet Suarez *diſp. 26. ſect. 2. n. 2.* & ita docet Tannerus *tom. 4. diſp. 6. q. 10. dub. 7. n. 138* vide etiam Avilam *part. 3 diſp. 2. dub. 3. concl. 1. & 2.* Cornejo *in 3. p. tr. 5. de ſuſpenſ. diſp. 2. dub. 1. q. 4.*

RESOL. XIV.

An teneamur vitare ſuſpenſos in rebus, à quibus ſuſpenſi ſunt?

Et quid, ſi talis communicatio fuerit, ſcilicet, quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo uſu miniſterij; & quando vero quis dicatur cooperari peccato ſuſpenſi? Ex p.5.tract.10.Reſ.20.

§.1. REſpondeo probabilius eſſe neminem teneri ex vi præcepti Eccleſiaſtici vitare ſuſpensũ. Ita Henriq. *lib. 13. de excom. c. 5. §. 5. & c. 33.* §. 3. quem ſequitur Avila 3. *part. de cenſ. dub. 4. diſp. 2.* & probatur, quia nullibi reperitur tale præceptum prohibens communicare cum ſuſpenſis, ſicut datur præceptum prohibens communicare cum excommunicatis, quibus Navarr. *c. 27 num. 163.* innuit oppoſitum & ratio poteſt eſſe, quod ſuſpenſio non reſpicit per ſe communicationem cum fidelibus ſicut excommunicatio, unde infert, quòd ſecluſo ſcandalo non erit peccatum, etiam veniale communicare cum ſuſpenſo in actibus, à quibus ſuſpenſus eſt, niſi quando talis communicatio fuerit, ſcilicet quædam cooperatio cũ illo in delicto, & malo uſu miniſterij, nam tunc erit peccatum contra legem naturalem, & divinam, ſiquidem cooperari peccato alterius intrinſecè malum eſt. Quando verò quis dicatur cooperari peccato ſuſpenſi? Reſpondetur quando ſuſpenſum non toleratum extra caſum neceſſitatis extremæ inducit ad uſum actus prohibiti, aut ſi toleratus ſit, tamen ſine ulla prorſus neceſſitate, aut utilitate, cùm aliàs non eſſet paratus, neque ex officio, aut dignitate obligatus provocat ad talem uſum, vel ei à latere miniſtrat, aut ad exercitium actus prohibiti inſeruit. Vnde per ſolam aſſiſtentiam, quæ eſt quædam pura communicatio, nõ peccavit, atque ita ſi ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ illam ingrediatur, ut divina Officia audiat, nõ teneor exire, imo ſi ſuſpenſus ab ordine, licèt denunciatus Miſſam celebret, poterit audire licitè, modò Altari nõ miniſtret, & hæc omnia docet Cornejo *in 3. part. tr. 5. de ſuſpenſ. diſp. 2. dub. 1.* Vnde ex his infertur non benè docere Bonacinam *de cenſ. diſp. 3. punct. 4. n. 2.* & Megalium *in 3. p. lib. 5. c. 3. q. 1. n. 2.* ſi ſuſpenſus Miſſam celebret, peccare mortaliter aſſiſtentes in dicta Miſſa, nam contrarium ex Cornejo *ubi ſupra*, dicendum eſt, cui etiam adde Suarez *diſp. 34. ſect. 3. n. 4.* Avilam *part. 3 diſp. 2. dub. 4. concl. 4.* ubi ſic ait. Ex dictis ſequitur quòd licèt aliquis ſit ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, & ingrediatur illam ad audienda Officia divina, non teneor exire de Eccleſia, imò licèt ſit ſuſpenſus à divinis Officiis, & ſit nominatim denunciatus, & tamen dicat Miſſam, non pecco eam audiendo, ſi non induxi eum. Ita Pater Henriq. & aliqui Magiſtri, intellige niſi miniſtrem illi ad Altare. Secundò ſequitur id, quod ait Navarr. *c. 27. n. 163. in fine*, ſcilicet quòd ſicut tenemur vitare excommunicatum, ita tenemur vitare ſuſpenſum in eo in quo eſt ſuſpenſus, ſi generaliter intelligatur falſum eſt, ſolùm enim habet verum in duobus caſibus ſecundæ concluſionis. Vide etiam Sayrus *lib. 4. c. 11. num. 6.* & Henriquez *lib. 13. c. 33. n. 3.* Præpoſitum *in 3. part. q. 3. de ſuſpenſ. dub. 3. n. 27.*

RESOL. XV.

An ſuſpenſus ab officio ſit ſuſpenſus à beneficio?

Et an ſuſpenſus ab officio ſit privatus à fructibus beneficij?

Et in §. ultimo huius Reſolutionis alia notabilia inferuntur, & explanantur pro praxi ſuſpenſionis ab officio & Ordine. Ex p.5.tract.10.Reſ.1.

§.1. QVidam universè affirmant, in quibus gloſſa *in cap. latores, de Clerico excommunicato miniſtrante.* Alij verò Canoniſtæ aſſerunt de ſuſpenſione ab homine, non de ſuſpenſione à iure, ut refert gloſſa *in Clem. cupientes, de pœnis, & in c. 1. de re judicata.* Alij contra aſſerunt de ſuſpẽſione ab officio ſi ſit juris, non verò ſi ſit ab homine; ut refert Gloſſ. *in cap. præter, diſtinct. 23.* Valent. *q. 18. punct. 1.* diſtinguendo dicit à beneficio ſuſpenſum eſſe, ſi quis ſimpliciter ab officio, adeóque ab omni officio ſit ſuſpenſus, aliàs non, & citat in eandem ſententiam Sylveſtrum *ver. ſuſpenſio, n. 5.* & Covarruviam *epit. 4. part. 2. c. 6.* [illegible] 13. & 14. ſed cujus paulò diverſa eſt diſtinctio. Henriquez *lib. 13. c. 32. n. 3.* affirmat de eo, qui ob grave crimen abſolutè ſuſpenſus eſt ab officio, & in perpetuum, ut homicida Parochus, negat de aliis, idemque ferè ſentit Covarr. *loc. cit.* & ratio horum omnium eſſe poteſt, quia beneficium non datur niſi propter officium, *cap. ult. de reſcript. in 6.* ergo ſuſpenſus ab officio, tanquam radice, & fundamento, conſequenter ſuſpenditur à beneficio, quia acceſſorium ſequitur ſuum principale, beneficium verò eſt acceſſorium reſpectu officij argum. *cap. ſi quis objecerit*, 1. q. 3. Confirmatur, quia excommunicatio privat fructibus, eo quòd excommunicatus ſit privatus omni uſu officij Eccleſiaſtici; ergo ſimiliter ſuſpenſio. Ita gloſſ. *in cap. latores, de Clerico excommunicato miniſt.* — Sup. hoc inf. ex Reſ. 62. lege §. ult.

2. Sed his non obſtantibus abſolutè ego contrariam ſententiam teneo. Dico igitur ſuſpenſionem ab officio per ſe non includere ſuſpenſionem à beneficio, & ideò non privare fructibus beneficij, quia diverſæ pœnæ ſunt ſuſpenſio ab officio, & ſuſpenſio à beneficio, & poteſt una executioni mandari ſine altera, ſi videlicet ſuſpenſus ab officio interim beneficij temporalem adminiſtrationem gerat, & fructus percipiat; officio verò quatenus ei cõceſſum eſt ſi ſatisfacere paratus ſit, videlicet horas Canonicas recitando, & ad alia munia Eccelſiaſtica Vicarium conſtituendo, & ita docet Vgolinus *de cenſ. tab. 4. cap. 6.* §. 3.

Tannerus *tom.4.diſp.6.dub.6. q.10.num.135.* Villalob. *tom.1.tract.18.diffic.3.n.5.* Filliucius *tom.1. tract 17. cap.2. num.20.* Gordonus *tom.2. lib. 7. quæſt.14. cap.1. n.17.* Megalius *in 3.part. lib.5.c.1.quæſt. 2. num. 12.* Reginaldus *tom.2. lib.31.tract.2.cap. 19.num.11.* Turrianus *lib. 4. diſp. 39. dub. 2.* Hurtadus *de ſuſp. difficult.4.n.7.* Cornejo *in 3. part.tract.5.de ſuſp. diſput.2. dub.1,quæſt.5.* Suarez *diſp.26.ſect.3. n.4.* Sayrus *lib.4. c.5. num.5.* Avila *part.2. diſp.2.dub.1. concluſ.6.* Layman *lib.1. tract.5. part. 3. cap.1. num. 3.* Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 3. de ſuſp. dub.2. n.2* limitat hanc ſententiam Navarrus *cap. 27. num. 6.* niſi ſuſpenſio ſit diuturna, ut tacitè, vel expreſsè habeat vim privationis : ſed Sanchez *de matrim. lib.3.diſp.51. n.12.* & Coninch *de Sacrament.diſp.15.dub.2.n 6.* cum aliis abſolutè docent etiam perpetuò ſuſpenſum ab officio non eſſe ſuſpenſum à beneficio : addunt tamen, ſi crimen grave ſit, beneficio privandum eſſe, ex *cap.tuarum de purgat. can.*

3. Notandum eſt etiam hîc obiter primò cum Mercero *de Sacrament. in 3. part. q. 24. dub.2.* & Fabro, *de cenſ.in 4. ſent.diſt.25 q.1. diſp.6. cap.1. num. 13.* ſuſpenſum ab officio non eſſe privatum fructibus beneficij.

4. Notandum ſecundò quòd ſuſpenſio ab officio quæ non ſimpliciter, ſed pro parte fertur, tantùm impedit ab ea parte Eccleſiaſtici officij, quæ per verba determinantia ſignificatur, & ab omni ſuperiori functione, quæ illam intrinſecè ſupponit, non autem ab inferiori ; neque ab alia omninò diverſa. Hinc ſequitur primò ſuſpenſum ab Ordine tantùm eſſe quidem ſuſpenſum ab omni uſu cujuſcumque Ordinis, cùm de nullo particulari Ordine poſſit rationabiliter intelligi, non tamen à juriſdictione, aut functione Eccleſiaſtica non dependente per ſe ab Ordine, quia ſicut ſuſpenſio ab officio præſcindit à beneficio, ita ſuſpenſio ab Ordine præſcindit à juriſdictione, v.g. ſuſpenſus ab Ordine non eſt ſuſpenſus ab eligendi jure, quod competit ratione beneficij, aut dignitatis, aut ſtatus Monaſtici, & ita docet Mercerus *de Sacrament. in 3.part.q.24.dub.7.* & ideò Layman *loco cit.lib.1.tract. 5.part.3.c.1. n 5.* ex multis doctoribus docet ſuſpenſum ab Ordine exercere poſſe omnes actus juriſdictionis, qui ordinis actualem uſum non requirunt, quare Epiſcopus ſuſpenſus ab Ordine, licèt confeſſiones audire non poſſit, alteri tamen poteſtatem abſolvendi delegare non prohibetur : quod præter Layman docet etiam Henriquez *lib.13. c.32. n.4.*

RESOL. XVI.

An ſuſpenſus à beneficio ſit ſuſpenſus ab officio?

Et an ſuſpenſus à beneficio, ſi egeat, poſſit fructus percipere, quatenus neceſſarij ſunt ad ſe, & ſuos alendos, ut etiam contingit in ſimili effectu excommunicationis majoris?

Et an excommunicatus, vel ſuſpenſus à beneficio, ſi tamen præſtet officium, lucretur omnes fructus?

Et an, qui ſuſpenditur à beneficio, eo ipſo ita privetur fructibus, ut ante omnem ſententiam eos non faciat ſuos? Ex p.5.tr.10.Reſ.3.

§.1. Reſpondeo negativè, quare poteſt, imo etiam debet officio ſuo ſatisfacere, & juriſdictionem, vel adminiſtrationem ratione officij competentem exercere, quæ eſt communis ſententia Doctorum cum gloſſa *in cap.cùm Vintionenſis, de elect.* Abb. *in cap. cùm dilectus, num.20. de elect.* Igitur ſuſpenſus à beneficio intelligitur tantùm à perceptione fructuum, ac temporali adminiſtratione beneficij, quare illi œconomus conſtituendus eſt : ſi autem ſe ingerat beneficij interdictæ ſibi adminiſtrationi, ipſo jure privatur, *c.cupientes, §.cæterum, de elect.in 6.*

2. Sed difficultas eſt an ſuſpenſus à beneficio, ſi egeat, poſſit fructus percipere quatenus neceſſarij ſunt ad ſe, & ſuos alendos? & reſpondet Mercerus *de Sacrament.in 3 part. q.24.dub.3.* quòd ſi ſuſpenſus eſt pro contumacia, non eſt ſubveniendum ei de fructibus beneficij, quia ſua culpa perpetuò durante patitur hanc neceſſitatem, & minus inconveniens eſt, ut ex ſuppoſitione pravæ ſuæ voluntatis mendicet, quàm ut ex inquitate ſua reportet commodum in vilipendium Eccleſiaſticæ diſciplinæ : ſi autem ſuſpenſus eſt in pœnam delicti commiſſi, cùm jam non ſit in ejus poteſtate facere, ut pœna illa tollatur, erit ei ſubveniendum ex fructibus, juxta arbitrium Superioris, niſi ſuſpenſio ſit ipſo jure contracta & occulta, tunc enim prudenti arbitrio poterit illis ali, ut etiam contingit in ſimili effectu excommunicationis majoris. Ita Mercerus, cui etiam adde Filliucium *tom.1.tract.17. c.3.n.53* Gordonum *tom.2.lib.7.q.13.c.7.n.36.* Turrianum *lib.4. diſp.39.dub.40. num. 2.* Cornejo *in 3. part. tr.5.de ſuſp. diſp.2. dub.4.q.1* Suarez *diſp.27.ſect.2.n.3.* Sayrum *lib.4.c.6 n.12.* Coninch *de Sacrament. diſp.15. dub.2.concluſ.6.* & alios. Imò, nota Lector, Avila *part.2.c.6.diſp 6.dub.1.concl.1.& 2.part.3.diſp.2.dub.2. concluſ 6.* cum Petro Navarra *lib.2.de reſtit.c.2.n.237.* aſſerunt quòd excommunicatus, vel ſuſpenſus à beneficio, ſi tamen præſtet officium, lucretur omnes fructus, & hanc ſententiam præter Doctores citatos docet etiam probabiliter Tannerus *tom.4.diſp.6.q.10. dub.7.n.137.* & Ioan.præp. *in 3. part.quæſt.2.de ſuſpen. dub.2. num. 22.* ubi ſic ait. Dubitatur an qui ſuſpenditur à beneficio, eo ipſo ita privetur fructibus, ut ante omnem ſententiam eos non faciat ſuos? affirmant varij conformiter ad id quod dicũt de excommunicato; non eſt tamen improbabile quòd ſi fructus ei non ſubducuntur, poſſit eos recipere, & retinere juxta id, quod in ſimili dictum eſt *quæſt.præcedenti, dub.11.* & docet Sà *ver.ſuſpenſio,n.7.* Vnde aliquis ſuſpenſus per jus à beneficio poteſt tuta conſcientia recipere fructus beneficij, etiam diſtributiones, ſi divino officio publico interfuerit. Ita ille, & ego. Vnde immeritò Hurtadus *de ſuſp.diffic.4.n.10.* hanc ſententiam falſam vocavit, licèt concedat poſſe taliter ſuſpenſum recipere fructus correſpondentes labori, quem ſerviendo impendit, & qui darentur ſubſtituto, quia iſti non tam ſunt fructus beneficij, quam ſtipendium laboris : poterit quoque ob eandem rationem percipere quotidianas diſtributiones.

RESOL. XVII.

An ſuſpenſo ab officio illicitè conferatur beneficium?

Et an collatio beneficij facta ſuſpenſo per triennium in ſuſpenſione perſeveranti, ſit irrita? Ex part. 5. tract.10. Reſ.2.

§.1. Affirmativè reſpondet Coninch *de Sacr.diſp. 15.dub.2.n.7.* ubi ſic ait : Abſolutè ſuſpenſo ab officio illicitè confertur beneficium, quia cùm beneficium detur propter officium, illicitè datur ei, qui ab officio Clericali arcetur, ut patet ex *cap.ult.de Cler. excommunicat.* Addunt multi collationem eſſe irritam, ſed non probant. Nam ex *dicto cap.* apertè colligitur, ſolùm eſſe irritandam. Ita Suar. *diſt.26. ſect.3.n 8.* nec aliud probat, *cap. cùm dilectus 8.* quòd alij pro ſe ſolent citare, ſolent etiam citare *cap.quia diverſitatem 5. de conceſſ. prob.* Sed nihil facit ad rem præſentem. Ita Coninch & poſt illum Layman *lib. 1. tract.5. part.3. cap.1.*

Sup. hoc tom.3.tr.a Reſ. 170. Nota hic ſi placet le eã à princ. ſi vacas ot etiam Reſ §§. ejus p mæ not. & hic inf.Reſ 19.

cap.1.n.3. & Mercerus *de Sacrament in 9. part. q. 24. dub.2.*

2. Verùm his non obſtantibus contrariam ſententiam teneo cum Acugna *in Decretum Gratiani part.1. diſt.71. cap.3.num.3.* & Hurtado *difficult.4. de ſuſpenſ. n.8.* ubi ita aſſerit: Addunt aliqui ſuſpenſo abſolutè ab officio illicitè, quamvis validè conferri beneficium argumento deducto à ſimili *cap.ult.de Cler.excommunicato*: id tamen nobis non probatur, quia exiſtimamus ei non ſolùm validè, ſed etiam licitè conferri, ut deducitur ex *cap.vel non eſt compos 14.de tempor.ordin.* Argumentum autem à ſimili non eſt efficax, præſertim in materia odioſa, qualis eſt præſens materia. Nihilominus *in cap.bona memoriæ 8.de ætate, qualitate, & ordine præficiendorum*, decernitur, collationem beneficij factam ſuſpenſo per triennium in ſuſpenſione perſeveranti eſſe irritandam. Hæc Hurtadus. Sed circa præſentem quæſtionem ne deferas videre Turrianum *de cenſ. lib.4. diſp.39. dub.2.* Vnde non eſt audiendus Avila *part.3. diſput.2. dub.10.* aſſerens dictam collationem eſſe nullam, ut adversùs illum notat Cornejo *in 3.part.tract.5. de ſuſp.diſp.2.dub.1.*

RESOL. XVIII.

An ſuſpenſus à beneficio validè accipiat aliud novum beneficium?

Et an qui ſolùm ſuſpenditur à certo beneficio, non poſſit privari fructibus aliorum beneficiorum, etiamque poſſit alia beneficia recipere? Ex part.5. tractat. 10. Reſolut. 7.

§.1. NEgativam ſententiam docet Bonacina *de cenſur.diſp.3. punct.3.n.8. in editione noviſſima.* Leſſius *lib.2.c.34.dub.22.n.116.* & Villalobos *tom.1.tract.18.difficult.4.n.6.* ubi ſic ait. [Quando ſe pone la ſuſpenſion à beneficio generalmente, impide que no ſe adquiera beneficio de nuevo, como ſe colige de un texto; y tambien ſe puede probar por una ley, porque como el ſuſpenſo à beneficio eſtà privado de los frutos Eccleſiaſticos, eſtà privado de recebir el benecio que ſe ordena para alla, y es como principio ſuyo. Aſſi lo dize una gloſa, y es comun: y dize Suarez, que no ſe impide de tal manera el adquirir el beneficio, que la elecion fueſſe irrita ipſo facto, ſino que la ha de irritar el juez ò ſuperior, que no prueva mas el cap.ſi celebrat. Mas yo tengo por verdadero el contrario, que es nula ipſo facto la elecion, como ſe determina *in Clement.2.de vita & honeſt. Cleric.*] Ita Villalobos.

2. Sed ego affirmativæ ſententiæ adhæreo, quia Doctores citati, jura quæ conferunt, ut ſummum probant talem acquiſitionem eſſe irritandam, non autem irritam, & ita Coninch *de Sacrament. diſp.15. dubit.2. n.14.* Gordonus *tom.1.libr.7. q.13. c.7. n.38.* Cornejo *in 3.part.tract.5. de ſuſpenſ.diſp.2. dub.4.q.2.* Layman *lib.1.tract.5.part.3.c.1.n.3.* Mercerus *de Sacrament.in 3. part.q.24. dub. 3.* Faber. *de cenſuris in 4. ſentent. diſtinct.25. quæſt.diſp.6. c.1.n.26.* & Præpoſitus *in 3.part. quæſt.3. de ſuſpenſ. dubitat.2. n.24.* ubi ſic ait: Si quis ſolùm ſuſpendatur à certo beneficio, non poteſt privari fructibus aliorum beneficiorum, & poteſt etiam alia beneficia recipere, imò quamvis ſit ſimpliciter ſuſpenſus à beneficio, videtur poſſe aliquod beneficium recipere, quantùm eſt ex parte cenſuræ, quia optimè poteſt conſiſtere, quòd aliquis poſſit acquirere titulum, quamvis deberet privari fructibus inde provenientibus; ergo quamvis verum eſſet, quòd ita ſimpliciter ſuſpenſus à beneficio privaretur eo ipſo fructibus omnium beneficiorum, poſſet nihilominùs, quantum eſt ex parte cenſuræ, novum beneficium recipere. Ita ille, & ideò ante judicis ſententiam talis poteſt percipere fructus beneficij, ut docet Tannerus *tom.4. diſp.6. quæſt.10. dub.1. n.137.*

RESOL. XIX.

An collatio beneficij facta ſuſpenſo, vel interdicto ſit valida? Ex part.5.tract.9.Reſol.100.

§.1. DOctores qui affirmativam ſententiam docent quoad excommunicatum toleratum docent etiam quoad ſupradictos; & ita tenet Coninch *de Sacram. diſp.14. dub.9. num.71.* Avila *p.2. cap.6. diſput.5. dub.4. poſt. 3. concluſ.* ubi ſic ait. Vltimò nota ea quæ dicta ſunt de collatione, vel electione facta excommunicato, etiam habere locum ſi fiat ſuſpenſo, vel interdicto. Ita ille: hæc opinio eſt probabilior. — Ad confirmandam doctrinam hujus Ref. ne deferas legere ſup. Ref. 18. & §§. ejus not.

2. Sed contrariam etiam probabilem & tutam in praxi eſſe exiſtimo, & ideo Leſſius *lib.2.c.34.dub.22. num.116.* ſic aſſerit: Satis eſt probabile etſi ſuſpenſio ſive ab officio, ſive à beneficio, faciat hominem indignum collatione novi beneficij, & Canones velint eum privari, & hac ratione poſſit dici inhabilis, non tamen ita eſſe inhabilem, ut collatio ſit ipſo jure irrita, & ita ille teneatur beneficium etiam poſt ablatam ſuſpenſionem, ſponte dimittere: Id enim ex Canonibus non ſatis poteſt probari, ſolùm enim ex illis colligitur Collationem eſſe irritandam, ipſúmque eſſe privandum, ut patet ſingulos expendenti, quæ formulæ loquendi indicant requiri ſententiam judicis. Vnde in re tam dura & difficili non videntur extendendæ ad privationem latæ ſententiæ, & inhabilitatem abſolutam. Ita Leſſius qui citat Suarez *diſp.26. ſect. 3. num.7. & diſp. 27. ſect. 5. num. 5.* & quod dixit de ſuſpenſione, idem dicit de interdicto, & reſpondet ad omnes Canones, qui pro affirmativa ſententia facere videntur.

RESOL. XX.

An ſuſpenſus à beneficio ſuſpendatur à Collationis jure beneficij, confirmationis, electionis, &c. ſibi veniente ratione beneficij, à quo ſuſpenſus eſt?

Et notatur Epiſcopum à beneficio ſuſpenſum poſſe beneficia conferre. Ex p.5.tract.10.Reſ.8.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Tolet. *lib.1. c.43.* Sayrus *lib.4. c.6. n. 7.* Navarr. *cap. 27. num.16.* Henriquez *lib.13.c.32. n.4.* & Ioan. Præpoſ. *in 3.p.q.3.de ſuſpenſ. dub.2. num. 25.* quia tale jus eſt quidam proventus beneficij, & hujuſmodi jura ſolent cedere iis, quibus cedunt fructus beneficij vacantis: nec obſtat, quòd ſint quædam officia, quia id quod eſt officium, poteſt ſimul eſſe fructus alterius, v.g. beneficij, quemadmodum aliquis actus juriſdictionis poteſt ſimul eſſe actus Ordinis, ut abſolutio ſacramentalis; unde dico hæc & hujuſmodi ſubire & rationem officij, & rationem fructus beneficij diverſa conſideratione; & tam eum, qui ſuſpenditur à beneficio, quàm eum qui ſuſpenditur ab officio, ab his ſuſpendi.

2. Verùm ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tenet Gordonus *tom.2. lib.7. q.14.c.7.n.41.& ſeq.* Hurt. *de ſuſp.diffic.4.n.9.* Cornejo *in 3. p.tract.5.de ſuſp. diſp.2.dub.4. q.4.* Suar. *diſp.25. ſect. 2.n.14. & diſp.26.ſect.4.n.5.* Avila *p.3.diſp.2.dub.1. concl. 4.* Coninch *de Sacram. diſput.15. dub.2.num.11.* Layman

Layman *lib.1.tract.5.part.3.cap.1.n.4.*& Mercerus *de Sacr. in 3.p. q.24. dub.3.* ubi ſic ait: Notandum Epiſcopum à beneficio ſuſpenſum poſſe beneficia conferre; quia hæc collatio non pertinet ad fructus Epiſcopatus, prout impropriè dixit gloſſ. *in c. cùm olim, de majorit.& obed.* neque eſt actus dominii, vel beneficii, vt beneficium eſt,ſed officii & juriſdictionis,vt habet gloſ. *in c. tranſmiſſam,de elect.in 6.* ſic etiam ſuſpenſus à beneficio non privatur actu eligendi competente propter beneficium quia electio non eſt fructus beneficii, neque actus ejus vt beneficium eſt, ſed officii ſpiritualis, cui annexum eſt ipſum beneficium. Dicendum eſt igitur quòd collatio, & electio non propriè numerantur inter beneficii fructus,quorum perceptio ſuſpenſo interdicta eſt, cùm potiùs ſint actus officii, & quaſi juriſdictionis ratione beneficii competentis. Quamobrem Canonis auctor cùm ab utroque tam beneficio, quàm jure eligendi, ſuſpendere vult, id ipſum exprimit, vt videre eſt *in cap. cùm in cunctis, §. vlt. de elect.* Si ergo in canone non exprimatur, non eſt cur extenſionem faciamus in materia pœnali, & ita præter Doctores citatos hanc ſententiam ſuſtinet etiam Philippus Faber *de cenſ.in 4.ſent.diſt.25.q.1.diſp.6.cap.1.n.29.*

RESOL. XXI.

An ſuſpenſus à beneficio privetur fructibus penſionis collatæ titulo Clericali? Ex p.5. tr.10. Reſol.15.

§.1. AFfirmativè reſpondet Suarez *diſp.27.ſect.1. num.15.* & Filliucius *tom. 1. tract.17. cap.3. num.42.* ubi ſub nomine beneficii comprehendit omne genus beneficii, ſive ſit ſimplex, ſive curatum, ſive dignitas, &c. etiam penſio quæ datur ex titulo ſpirituali, & Eccleſiaſtico ratione Clericatus, non autem ea quæ ſine tali titulo conferri ſolet laicis. Sed contrarium docet Alterius *tom.2.diſp.4. cap.1. ad finem.* Megalius *in 3. p. lib.5. cap.1. quæſt.1. n.5.* quia penſio non eſt beneficium, unde utramque ſententiam probabilem eſſe puto.

RESOL. XXII.

An Epiſcopus cenſura ligatus tempore, quo Epiſcopatum recepit, incurrat ſuſpenſionem?
Et diſcutitur, an Epiſcopatus ſit Ordo? Ex p.5. tr.10. Reſol.41.

Sup. hac quæſt. an Epiſcopatus ſit Ordo, latiſſimè in to. 4. tr.8. Reſ. 1. 2. & 3.

§.1. AFfirmativè reſpondent Doctores, qui tenent Epiſcopatum eſſe Ordinem, quos citat, & ſequitur Sanchez *opuſc.tom.1.lib.7.cap.1.dub.9. num.2. & 3.* cum Palacio *in 4.ſent.diſt.24.q.2.* Bellarm. *lib.1. de Sacram.Ord.cap.5.* Navarro *c.22.n.18.* Valent.*tom.4. diſp.9.q.1. punct.4.* Granado *de Sacram. in 3.p.contr.9. tract.1.diſp.2.n.15.* Præpoſito *in 3.p. q.unic.de Sacram. Ord.dub.6.* Vaſquez *tom.3.diſp.240.cap.3.* Fornario *de Sacr.Ord.cap.1.* Coninch *de Sacram.diſp.20.dub.2.n.9.* Emanuël Sà *verb. Ordo, n.7.* & aliis: nam qui recipit aliquem Ordinem cenſura innodatus, ſuſpenſionem incurrit, *ex cap.cum illorum, de ſent. excommun.*

2. Verùm quia contrariam ſententiam,nempe Epiſcopatum non eſſe Ordinem tenet cum D. Thom. *in 3. p. q.40. art.5.* Schola Patrum Dominicanorum, vt Nugnus *loco cit.* Sotus *de Iuſt. lib.10.q.1.art.2. & in 4. diſt.24.q.2.art.3.* Ledeſma *de Sacram. Ordin. dub.5. & ſeqq.* Viguerius *in inſt.cap.16.§.6.* D.Anton.*3.p.tit.14. cap.16.§ 8.* Sylveſtro *verb. Ordo, 1.q.1.dub.3.* Ferrar. *contra Gentes,lib.4 c.76.* Tabiena *verb.Epiſc.q.8.*& alii. Ideo puto probabiliter cum Bonacina *de cenſ.diſp.13. punct.5.§.1.n.11.* à ſuſpenſione eximi poſſe illum, qui Epiſcopatum recipit tempore, quo cenſuræ vinculo detinetur, quia, vt dictum eſt, ex mente ſupradictorum Auctorum Epiſcopatus non eſt Ordo: ergo.

RESOL. XXIII.

Ad quid ſe extendat, ſuſpenſio ordinis Epiſcopalis?
Et inter alia quæritur, an ſi Epiſcopus ita ſuſpenſus celebret in Pontificalibus, incurrat irregularitatem? Ex p.5. tract.10. Reſ.4.

§.1. AD hoc dubium ita Reſpondet Layman *lib.1. tract.5. part.3.c.1.n.6.* Suſpenſio ab Ordine Epiſcopali extendit ſe ad eos actus tantùm Ordinis, qui Epiſcopo proprii ſunt, & Sacerdoti jure ordinario competere non poſſunt; cui affinis eſt ſuſpenſio à Pontificalibus, per quam per ſe ac directè prohibetur uſus inſignium Epiſcopalium videlicet mitræ, baculi, & pallii; per accidens verò & conſecutivè omnia Epiſcopalia ſolemnia officia,quæ ſine ejuſmodi inſignibus exerceri non debent, qualia ſunt Ordines conferre, confirmare, Eccleſias, Altaria,Virgines conſecrare,&c. ſecundùm gloſſ. *in Extravag. ſuſcepti regiminis, verſ.à Pontificalibus.* Sayrum *lib.4.c.4.n.14.* Interim tamen conceſſum eſt Epiſcopo ita ſuſpenſo Miſſam privatam ſine Pontificalibus celebrare, confeſſiones audire, juriſdictionem forenſem exercere. Vide etiam Filliucium *tom.1.tract.17.cap.2.num.17.*

2. Sed difficultas eſt an, ſi Epiſcopus celebret in Pontificalibus,incurrat irregularitatem? Mihi placet opinio negativa Ioannis Præpoſiti *in 3.p.q.3.de ſuſp. dub.2.n.13.* ubi ſic ait: Cùm quis ſuſpenditur à certo Ordine, per hunc modum interdicuntur omnes functiones illius Ordinis: vt ſi quis ſuſpendatur ab Ordine ſacerdotali, prohibetur omnis functio propria Sacerdoti, v.g. ſacrificium Miſſæ, collatio Extremæ-Vnctionis, benedictio ſponſæ,aquæ luſtralis; ſi quis ſuſpendatur à Pontificalibus, prohibetur etiam Ordines minores conferre, confirmare, templa, calices, chriſma conſecrare, populo ſolemniter benedicere, non poteſt in Sacro,&c.uti apparatu inſignium Pontificalium, ubi tamen adverte juxta communiorem ſententiam non incurrere irregularitatem, ſi Sacrum cum tali apparatu faciat, eò quòd ſacrificium non ſit munus Epiſcopi vt ſic, Sed Sacerdotis, cujus exercitium per ſuſpenſionem ei non interdicitur. Ita ille, & ego, quicquid in contrarium aſſerant Doctores, quos citat Riccius *part.4. deciſ.30.*

Sup.hoc inf. in tr.5. Reſ. 17.§.Notandum eſt.

RESOL. XXIV.

An Epiſcopus primam Tonſuram conferens ſine proprii Epiſcopi licentia incurrat pœnam ſuſpenſionis latam in cap. eos.de temp. Ordin. in 6.
Et ſupponitur, quod ſi Epiſcopus ſcienter, vel cum affectata ignorantia præſumit ordinare Clericum alienum ſine ſui Ordinarii licentia, eſt ſuſpenſus per annum à collatione Ordinum.
Et an, ſi Epiſcopus primam Tonſuram laïco alterius Diœceſis conferat, incurrat ſuſpenſionem collationis Ordinum, vel tantum à collatione primæ Tonſuræ? Ex p.3. tract.4. Reſ.193. aliàs 194.

§.1. SVppono cum Suarez *to.5.de cenſ.diſp.31.ſect.5.* Toleto *lib.1.c.8.n.4.* Sayro *de cenſ.lib.4.cap.12. num.13.*

*num.*13. Campanili *in diver. jur. can.*1. *rubr.*9. *num.*16. & alii communiter *ex dicto cap. eos*, *de temp. ordin. in* 6. quòd Epiſcopus ſi ſcienter, vel affectata ignorantia ordinare præſumit alienum Clericum ſine ſui Ordinarii licentia, eſt ſuſpenſus per annum à collatione Ordinum. Hoc ſuppoſito, ad quæſtionem propoſitam affirmativè reſpondet gloſſa *in dict. cap. eos, in ver. ordinare*, *& in cap. nullus*, *in ver. homine eodem titulo*, cum Salzedo *in pract. Bernardi Diaz cap.*26. & aliis.

[margin: …uad hoc …1. tr. 5. …doctri… …§. vlt. …ſ 8.]

2. Noviſſimè tamen contrariam ſententiam docent ex Geminiano Villalobos *in ſum. tom.*1. *tract.*18. *diffic.*7. *n.*17. & Aloyſius Riccius *in addit. ad inſt. Cam. Lancellotti, lib.*1. *tit.*25. §. *pari ratione*, ubi ſic aſſerit: Adverte tamen, quòd *cap. eos*, loquens de Epiſcopo ordinante clericum alienum, ſupponit eum eſſe clericum, ſaltem tonſuratum. Vnde ſi primam tantùm tonſuram laico alterius diœceſis conferat, non incurrit Epiſcopus ſuſpenſionem à collatione Ordinum, ſed ſolùm à collatione primæ tonſuræ, *arg. cap. nullus*, *de temp. ordin. in* 6. Et quamvis Concilium Tridentinum explicet hoc de ordinante ſimpliciter, & non reſtringat ſe ad ordinantem clericum vt propterea dubitari poſſit, an ſaltem ex virtute decreti hujus, Epiſcopus conferens alieno primam tonſuram, à collatione Ordinum ſuſpenſus fuerit, & conſulenda ſit congregatio Cardinalium, qui Concilii Tridentini interpretes præficiuntur: nihilominus tamen valde mihi probabile eſt, juxta ea quæ diximus, hunc non niſi à collatione primæ tonſuræ ſuſpenſum eſſe. Ita Riccius.

3. Sed mihi ſtante Concilio Tridentino *ſeſſ.*14. *cap.*2. *& ſeſſ.*23. *cap.*8. *de reform.* prima ſententia magis placet, quam ſequitur ex neotericis Barboſa *in collect. tom.*3. *lib.*1. *tit.*9. *cap.*2. *n.*10. Vide etiam Bonacinam *de cenſuris, diſp.*3. *punct.*5. §. 2. *n.*4. & Filliucium *tom.*1. *tract.*17. *cap.*8. *num.*141.

RESOL. XXV.

An Epiſcopus conferens primam Tonſuram in aliena Diœceſi incurrat ſuſpenſionem?

Et an liceat Epiſcopo ordinare proprios ſubditos in aliena Diœceſi, ſi habeat licentiam ordinandi ſubditos Epiſcopi illius diœceſis? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 45.

[margin: …hoc in …1. tr. 5. …ſ. 2.]

§. 1. Videtur affirmativè reſpondendum, & ita docet Campanili *in diverſ. jur. canon. rubr.*6. *cap.*1. *n.*2. & Barboſa *in Conc. Trid. ſeſſ.*6. *cap.*5. *n.*9. ubi docet Epiſcopum non poſſe in aliena Diœceſi conferre primam Clericalem Tonſuram ſuis ſubditis, abſque licentia Ordinarii loci, & ideo aliter facientes incurrerent ſuſpenſionem latam in Trid. *ubi ſuprà*. Idem etiam docet Alterius *tom.*2. *diſp.*10. *col.*2. *ver. quòd ſi*. Rebuff. *in pract. Benefic. tit. de Clericis ad ſacros Ordines malè promotis*, *gloſſ.*1. *num.*4. & alii.

[margin: …oc ſup. …ſ. 12. à … & in …jus pri… …inot.]

2. Verùm mihi contraria opinio probabilis etiam videtur, & ratio eſt, quia Concilium loquitur de Epiſcopo conferente Ordines. Sed prima Tonſura non eſt Ordo, ſed initiatus ad Ordines, & ſolet concedi ſine exercitio Pontificalium: ergo, &c. & ita docet Tolet. *lib.*1. *cap.*49. *num* 4. Azorius *tom.*2. *lib.*5. *cap.*48. *quæſt.*5. Fornarius *de Sacr. Ord. cap.*5. §. 4. *not.*4. Molfeſius *in ſumma*, *tom.*1. *tract.*2. *cap.*2. *n.*15. Henriquez *lib.*3. *cap.*6. *n.*6. & alii.

[margin: …oc in …. tr. 5. …ſ. 4.]

4. Notandum eſt etiam hìc obiter cum Turriano *de cenſ. lib.*5. *diſp.*46. *dub. ult.* & aliis, licere Epiſcopo ordinare proprios ſubditos in aliena Diœceſi, ſi habeat licentiam ordinandi ſubditos Epiſcopi illius Diœceſis.

RESOL. XXVI.

An Epiſcopus ordinans ſubditum alienum, ex ratihabitione incurrat ſuſpenſionem Concilij, ſeſſ. 23. cap. 8.

Sunt enim aliqui caſus, in quibus datur excuſatio ab ea cenſura, quos ex Suarez explanatos invenies in textu hujus Reſolutionis? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 38.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Turrianus *de cenſ. lib.*5. *diſp.*46. *dub.*1. ubi hæc ait. Ego exiſtimo ſecluſa ignorantia ex ſola ratihabitione non poſſe ordinare alium Epiſcopum, neque conferre Ordinem non ſibi ſubdito per ſolam ratihabitionem de futuro. Et primò quantum ad forum exterius judicabitur ſuſpenſus talis ordinatus, quia verè ordinatus eſt ab altero ſine licentia proprij, & præſertim ſi non conſtet de ratihabitione. Proinde abſolutè ille ordinatur ſine licentia proprij, quia ratihabitio de futuro non eſt licentia de præſenti, & ita vt licitè fiat ordinatio, requiritur vt ordinatus ſit ſubditus ordinantis, vel quòd de licentia proprij ordinetur. Denique, quia talis opinio poſſet eſſe cauſa damnorum in Eccleſia & ſcandali, & ideo in praxi admittenda non eſt. Et ita hanc ſententiam docet etiam Bonacina *tom.*3. *diſput.*3. *q.*1. *punct.*11. *num.*14. Pariſius *vol.*4 *conſ.*136. Mandoſ. *in regul.*24. *Cancell. q.*4. *num.*10. Rebuffus *in praxi Epiſc. tit. de form. dimiſſ. n.*28. *&* 29.

[margin: Sup. hoc in tom. 2. tr. 1. lege doctrinam Reſ. 35. & alterius Reſ. ejus annot. primæ & ſignanter ſecundæ.]

2. Verùm ab iſta cenſura excuſari aliquos caſus, in quibus ponitur ratihabitio rationabilis, ex Suarez docet Reginaldus *in praxi tom.*2. *lib.*32. *tract.*2. *cap.*24. *ſect.*3. *num.*69. ubi ita ait: Sunt autem aliquot caſus in quibus excuſatio datur ab ea cenſura. Eos Suarez perſequitur *in cit. ſect. num.*15. & aliquot ſequent. Primus, eſt quando ignorantia invincibilis excuſat à mortali culpa ſuſcipientem ſic Ordinem ſacrum. Secundus quando proprius Epiſcopus eſt, & ipſe ſuſpenſus ob ordinatum alienum, tunc licet ſine ipſius licentia adire alium, à quo Ordines ſuſcipiantur, juxta *cap. eos qui*, §. *fin. de temp. ordin. in* 6. Tertius eſt, quando quis per triennium fuit de familia Epiſcopi alieni, hic enim illum, dummodo ſtatim det ei beneficium poteſt promovere, ex conceſſione Concilii Tridentini *ſeſſ.*23. *de reform. cap.*9. Intellige autem de Epiſcopo ordinario, quia ei, qui tantùm eſt titularis talis promotio eſt interdicta *in praced. ſeſſ.*14. *cap.*2. *de reform.* Quartus eſt quando unus Epiſcopus ordinat ſubditum alterius Epiſcopi ſub ſpe rationabili ejuſdem ratihabitionis, *ex cap. vlt.*9. *quæſt.*2. ubi allegatur factum D. Epiphanii, qui iſto modo ordinavit in Diœceſi D. Chryſoſtomi. Hæc Reginaldus, & Barboſa *in Collect. Doct. ad Concil. Trident. ſeſſ.*23. *cap.*8. *num.*36. Hanc etiam ſententiam tenet gloſſa *in cap. Lugdunenſis*, 9. *q.*2. *ver. quod ſanctus.* D. Thom. *in* 4. *diſp.*25. *in expoſit. litera.* Mayol. *de irregular. lib.*4. *cap.*2. *num.*7.

[margin: Sup. hoc in tom. 2. tr. 5. Reſ. 59.]

[margin: Sup. hoc titulari Epiſcopo in to. 2. tr. 5. Reſ. 28. per tot. ſignanter §. vlt. & in alia Reſ. ejus annot.]

3. Sed hanc ſententiam Avila *de cenſ. p.*3. *diſput.*5. *dub.*7. §. *dico quintò*, intelligit de ratihabitione de præterito, vel de præſenti, expreſſa ſigno aliquo exteriori, non tamen putat ſufficere ſpem ratihabitionis de futuro. His tamen non obſtantibus primam ſententiam abſolutè tenet Sanchez *in opuſc. lib.*7. *cap.*1. *dub.*20. *num.*13. poſt Concil. Trident. ubi docet, non poſſe Epiſcopum proprium talem ordinationem ratam habere. Sed quia ſecunda ſententia habet pro ſe multos Doctores, quos præter citatos vide penes me ipſum *in* 3. *part. tract.*4. * *reſolut.*191. puto probabilem eſſe.

[margin: * Quæ nunc eſt in tom. 2. tr. 5. Reſ. 33.]

RESOL. XXVII.

An Abbates conferentes Tonſuram, vel minores Ordines aliis,

aliis, quam ſuis ſubditis Regularibus incurrant ſuſpenſionem?

Et notatur Abbates conferentes ordines minores Novitiis non eſſe ſuſpenſos, quamvis peccent. Ex p.5. tr.10. Reſol.42.

Quoad hoc lege doctrinam Reſ. not ſeq & in tom 1 tr.5 Reſ 78 & aliarū earum notationum.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Sayrus *de cenſ. lib 4. cap.13.num.5.* ubi ſic ait: Abbas etiam Regularis ſubditis laicis, Tonſuram aut minores Ordines conferens, aut eiſdem literas dimiſſorias, vt ab aliis ordinentur, concedens ab officio, & beneficio per annum ipſo jure ſuſpenſus eſt, vt habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.23. de reform. cap.10.*

2. Sed fallitur, quia Concilium Trid. imponit ſuſpenſionem, vt legenti patet, tantummodo concedentibus dimiſſorias, eámque ad Abbates, & ad alios etiam ad Capitula Cathedralis Eccleſiæ ſimiles dimiſſorias concedentes (excepto caſu quando Sedes Epiſcopalis per annum vacavit) extendit. Ergo dicta ſuſpenſio non eſt extendenda ad ordinantes. Et ita hanc ſententiam docet Bonacina *de cenſ. diſp.3 punct. vlt.n.12.* Vide etiam eumdem Bonacinam *tom.3. diſp.3. quæſt 1.punct 11.num.4* Vnde ego olim rectè conſului Abbatem Benedictinum Ordines minores conferentem non incurriſſe ſuſpenſionem; licèt ſecundùm aliquos non poſſit dictos Ordines conferre alienis ſubditis, etiam cum dimiſſoriis proprij Epiſcopi, de qua quæſtione latiùs *infrà in tract.1. miſcellan.*

Inf. in Reſ quæ hic eſt in to.2. tr.5. Reſ.79.&c.

3. Notandum eſt hîc à fortiori contra Maiolum *de irreg.lib.4.cap.2.num.11.* Abbates conferentes Ordines minores * Novitiis non eſſe ſuſpenſos. Ita Sayrus *ubi ſuprà*, Henriquez *lib.13.cap.38.n.2. in gloſſ.lit.A.* & Bonacinam aſſerentem peccare ſupradictos Abbates ordinantes Novitios, ſed non incurrere in ſuſpenſionem. Sed putat neque peccare Suarez *de Relig.tom.4. tract.8.lib.2.cap.29.num.12.* gloſſa *in cap. Abbates, ver. convolaverint, de privil. in 6.* & alij.

* Quoad hos Novitios in to.2. tr 5. lege ex Reſ 81. doctrinam §. Sed difficultas, & aliorum §§. ejus not.

RESOL. XXVII.

An Abbates concedendo dimiſſorias Novitio incidant in ſuſpenſionem? Ex part.5. tract.10. Reſ.43.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Bonacina *de cenſ.diſp.3.punct.vlt.num.13.* ubi ſic ait: Abbatem concedentem Novitio dimiſſorias ad ſuſcipiendos Ordines incurrere ſuſpenſionem, ſi Novitius Clericali Tonſura initiatus jam ſit, nam hujuſmodi Clericus nondum eſt Religioſus, & in hac parte præſumitur & reputatur Clericus ſæcularis, & quoad Ordines ſuſcipiendos habetur pro non ſubdito ipſi Abbati. Si verò concedat dimiſſorias ad primam Tonſuram, probabiliter mihi dicendum videtur Abbatem non ligari ſuſpenſione, quia Concilium loquitur de iis, qui dimiſſorias concedunt Clericis ſæcularibus. Novitius autem carens prima Tonſura non dicitur Clericus, præſertim ſæcularis. Ita ille.

Sup. hoc latè in to.7 tr.1 Reſ.129 & 130 & in to. 2 tr 5 Reſ. 84 § 2 ad med. curſum in verſ. quare.

2. Sed tu prorſus contrariam ſententiam tene. Superiores enim Regulares, qui habuerint ſpeciale privilegium concedendi ſuis Monachis literas dimiſſorias ad quemcumque Epiſcopum, licèt in illo non exprimatur, quòd illud valeat Novitiis communicare, poſſe tamen etiam Novitiis illas, vt à quocumque Epiſcopo ordinentur, ſicut cæteris Monachis profeſſis concedere tenent Sanchez *in præcept. Decal. tom. 2. lib.6. cap.10. in fine.* Ioannes Baptiſta Tiber. *in inſtruct. pro ordinan. cap.7.quæſt.50.* Barthol. de Vecchis *in praxi obſervanda in admitten. ad relig. ſtat. novitiis, diſp.11. quæſt.8. num.3.ver. ſi vero.* Tamburin. *de jure Abb. tom.2.diſp.2.quæſt.7.num.2.* & alii, quos * alibi ego ipſe citavi.

* Alibi in Reſolutionibus, & § not præteritæ.

RESOL. XXIX.

An Monachi Benedictini incurrant in ſuſpenſionem, ſi non utantur habitu præſcripto in Clement.1.§ Si quis autem, de ſtat. Monachi? Ex p.5. tr 10. Reſ.44.

§.1. REſpondeo affirmativè, ſed nota ad hanc cenſuram incurrendam non ſolum requiri culpam mortalem, verùm etiam præſumptionem, nam in textu dictæ Clement. dicitur, *portare præſumpſerint*, quod verbum importat dolum & temeritatem. Et ideo ab hac ſuſpenſione excuſatur non ſolum qui cum inadvertentia hujus prohibitionis Clementinæ habitum in ipſa prohibitum defert, verùm etiam qui ſcienter eo utitur ad breve tempus. Imò Suarez *de cenſ. diſp.31.ſect.6.n.10.* & Bonacina *de cenſ.diſp.3.punct.vlt.num.14.* putant ad hanc ſuſpenſionem incurrendam requiri vt Monachus Benedictinus utatur habitu ſibi prohibito per modum ordinarij habitus.

RESOL. XXX.

An ſuſpenſus ab Ordine ſit ſuſpenſus à jure eligendi? Ex part.5. tract.10. Reſol.21.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Panormitanus *in cap. cùm dilectus, num.20. de conſuetudine*, quem ſequitur Sylveſter *ver. ſuſpenſio, num.5.* quorum fundamentum eſt, quòd juriſdictio fundatur in Ordine. Ergo ſublato exercitio Ordinis, aufertur exercitium juriſdictionis.

2. Sed contrariam ſententiam docet Cornejo *in 3. part. tract.5. de ſuſpenſ.diſp.2.dub.2.q.1.* quia quamvis ex ablatione fundamenti quantum ad ſubſtantiam & exercitium ſequatur ablatio rei fundatæ, quantum ad exiſtentiam, & ſubſtantiam, ex ablatione tamen actus & exercitij fundamenti non benè ſequitur ablatio actus & exercitij rei fundatæ, quia benè ſtat quòd manente ſubſtantia fundamenti, & ſimiliter manente ſubſtantia rei fundatæ, impediatur exercitium ipſius fundamenti, non impedito exercitio rei fundatæ, eo quòd operatio rei fundatæ non pendeat ab operatione ſimultanea fundamenti, ſed ſolùm à juſtitia & exiſtentia ipſius rei, quæ eſt fundamentum, vt à conditione neceſſariò præſuppoſita. Igitur ſuſpenſus ab Ordine non eſt ſuſpenſus à jure eligendi, cùm jus eligendi ad juriſdictionem pertineat, nec Ordinem neceſſariò præſupponit. Vnde Moniales jus eligendi habere poſſunt, *cap. indemnitatib. de elect. in 6.* & tamen Ordinis incapaces ſunt.

RESOL. XXXI.

An ſuſpenſus ab Ordine inferiori cenſeatur ſuſpenſus ab Ordine ſuperiori, ita vt ſi illum exerceat, incurrat irregularitatem, vel an ſaltem peccet mortaliter?

Et an, qui ignoranter ſuſcepit Ordines ab Epiſcopo excommunicato, incurrat ſuſpenſionem, ſed tamen, ſi in illa celebret, non incurrat irregularitatem? Ex p.5. tract.10. Reſol.5.

§.1. AD hoc reſpondeo ſuſpenſum ab Ordine ſuperiori non ſuſpendi ab exercitio Ordinis inferioris; nam qui prohibet majus, non cenſetur prohibere minus; ſuſpenſus tamen ab Ordine inferiori, cenſetur ſaltem aliquo modo indirectè impediri ab exercitio Ordinis ſuperioris, propter indecentiam, cùm ſit minus decens eum, qui non poteſt licitè exercere

exercere functiones Ordinis inferioris, exercere functiones Ordinis ſuperioris, ut impeditum exercere functiones Diaconi, obire munia Sacerdotis, & aliquem impeditum exercere functiones Sacerdotales, ſeu ſuſpenſum à toto officio Sacerdotis exercere functiones Epiſcopales; propter quam rationem ſuſpenſus ab Ordine inferiori indirectè ſaltem impeditur aſcendere ad ſuperiorem.

2. Verùm aliqui apud Suarez *diſputat.26. ſect.4. num.8.* putant hanc doctrinam tunc ſolùm eſſe veram, quando actus Ordinis ſuperioris nequit fieri ſine exercitio actus inferioris Ordinis. Hinc dicunt Sacerdotem ſuſpenſum ab exercitio Diaconatus poſſe audire confeſſiones, ſolemniter baptizare, &c. non tamen celebrare, quia tunc deberet legere Evangelium, quod eſt actus Diaconatus: quam ſententiam docet Suarez eſſe probabilem. Sed quicquid ſit de hoc, certum eſt exercendo talem actum ſuperioris Ordinis, non incurrere irregularitatem, modò nullo modo exerceat actus Ordinis, à quo ſuſpenſus eſt, quia talis non facit aliquid directè ſibi per cenſuram prohibitum, ſed ſolùm per quamdam conſecutionem propter indecentiam, & ita docet Cornejo *in 3.part.tractat.5. de ſuſpen. diſputat.2. dub.2. quæſtione 5.* Præpoſitus *in 3.part. quæſt.3. de ſuſpenſ. dubit.2. numero 15.* Layman *lib.1. tractatu 5. part. 3. cap. 1. numero 6.* Coninch *de Sacrament. diſputat.15. dub.2. num.10.*

3. Sed non deſinam hîc adnotare ea, quæ docet Villalobos *tom.1. tractat.18. difficult.3. num.57.* ubi ſic ait. [El que eſta ſuſpenſo del oficio Eccleſiaſtico, y exercitò algo del, peca mortalmente, como tienen todos, porque es materia grave; y ſi el oficio que exercita es acto de Orden, queda ipſo facto irregular, como conſta del derecho, y eſto aunque la ſuſpenſion no ſe aya pueſto por via de cenſura, ſino por via de pena, lo qual ſe ha mucho de advertir, como conſta de los textos citados, que hablan generalmente; y lo tiene Suarez, el qual dize, que es cierta, y no obſta el no ſer cenſura, porque la ſuſpenſion que ſe da por tiempo determinado, no es propriamente cenſura, ſino pena; y el que la quebranta, incurre en irregularidad, como conſta del derecho; mas à mi pareceme probable lo contrario por ſer materia penal, que ſe deve reſtringir: y lo ſiente aſſi Avila què dize, que el que ſe ordenò con Obiſpo deſcomulgado con ignorancia invincible, queda ſuſpenſo, y que eſta no es cenſura, y ſi celebra, no queda irregular.] Ita ille. Satis quidem probabiliter.

hoc ma- latè in ſeq. & in verſ. not.

RESOL. XXXII.

An qui ab Epiſcopo excommunicato vitando ignoranter ſuſcepit Ordines incurrat ſuſpenſionem?

Idem dicendum eſt de illo, qui ordinem recipit à dicto Epiſcopo per metum cadentem in conſtantem virum. Ex part.5. tract.10 Reſ.39.

§.1. Reſpondet affirmativè Filliucius *tom.1. tract.7. cap.5. num.8.* Bonacina *de cenſuris diſput.3. punct.5 §.1.num.7.* Idem docet Suarez *de cenſ.diſp.31. ſect.2. num.62.* quia hæc ſuſpenſio non eſt pœna, & ideo ad illam incurrendam requiritur culpa quod probatur *ex cap. ſi quis* 1. *quæſtione* 1. *& c. ab excommunicatis* 9. *quæſt.*1. & jura videntur loqui etiam in caſu ignorantiæ.

up. hoc ſin in præcedē- Ref. verſ. el que ordeno. & to.4. tr.8. ſ.99 §. ante me- um, & ſig- nter pro- fin. à verſ. Ponti-

2. Verùm mihi cum Turriano *de cenſuris libro 5. diſputat.46. dubitat.2.* negativa ſententia videtur probabilis, quia jura non loquuntur expreſsè, & poſſunt explicari de ignorantia culpabili; ſi enim ſit inculpabilis, omninò non probatur ordinatum incurrere hanc ſuſpenſionem, & idem contra Bonacinam & Suarez *numero 63.* puto dicendum cum Turriano de illo, qui Ordinem recipit à dicto Epiſcopo per metum cadentem in conſtantem virum.

RESOL. XXXIII.

An Regularis excommunicatus propter percuſſionem Clerici, ſi recipiat Ordines, incurrat ſuſpenſionem?

Et an hoc extendatur ad omnem irretitum cenſura.

Et advertitur ad hoc, ut ea cenſura incurratur, requiri, ut ordo recipiatur ſcienter in contemptum diſciplinæ Eccleſiaſticæ; unde qui ignorans excommunicationem præbere hujuſmodi impedimentum, Ordines ſuſcepit, non incurrit cenſuram, quamvis ignorantia eſſet craſſa, vel etiam ſupina. Ex part.5. tract.10. Reſ.58.

§.1. Reſpondeo quòd Regularis Clericus, qui excommunicatus propter percuſſionem Clerici Ordines ſuſcipit, incurrit in ſuſpenſionem, *cap. cùm illorum, de ſentent. excommun.* quod quidem extendunt ad omnem irretitum cenſura. Sed cùm ex aliis juribus id minus ſufficienter colligatur, & ſolum agatur de præſenti caſu, talis extenſio non videtur admittenda, cùm pœnæ potiùs ſint reſtringendæ. Adverte ad hoc ut ea cenſura incurratur, requiri ut Ordo recipiatur ſcienter in contemptum diſciplinæ Eccleſiaſticæ, ut habetur *cap. citato.* Vnde qui ignorans excommunicationem præbere hujuſmodi impedimentum, Ordines ſuſcepit, non incurrit cenſuram, quamvis ignorantia eſſet craſſa, vel etiam ſupina, & hæc omnia docet Præpoſitus *in 3.p.quæſt.3. de ſuſpenſ. dub.5. num.38. & 39.* quæ quidem ſunt valde notanda.

RESOL. XXXIV.

Puer in anno quinto ſuæ ætatis fuit promotus ab Epiſcopo ad primam tonſuram, quæritur, quid juris?

Et an poſſit promoveri ad alios Ordines?

Et inter alia, quæ ſupponuntur, docetur dictum puerum nullam ſuſpenſionem incurriſſe, ſed concluditur diſpenſationem impetraſſe. Ex p.11. tract.6.& Miſc.6. Reſol.8.

§.1. Suppono dictum puerum, licet illicitè, tamen validè fuiſſe ordinatum; quod patet *ex cap. unic. de Clericis per ſaltum promot.* ubi in caſu quo quidam ante uſum rationis ordinatus fuerat minoribus, & ſubdiaconatu, & non certò conſtabat, jubetur quidem iterum ordinari, quia non ſciebatur certò ita eſſe, quod ſi ſciretur, ut ibidem ſignificatur, nullo modo jubetur ordinari. Suppono ſecundò, dictum puerum nullam ſuſpenſionem incurriſſe; Primò, quia prima tonſura ſpectato juris rigore non eſt ordo, ſed ad ordines diſpoſitio, & ab ordinibus ſæpè diſtinguitur, ut conſtat manifeſtè ex Trident. *ſeſſ.14. cap.2. de reformat.* ibi: Ad ſacros, aut minores Ordines, vel primam Tonſuram promovere, ſeu ordinare valeat. Tum præcipuè, quia hæc Tonſura nullum ſpeciale munus habet, à cujus executione ea initiatus ſuſpendi valeat. Et ita docet Caſtrus Palaus *tom.6. diſput.4.punct.10.§.1. num.5.* & alii. * Secundò probatur, quia ſuſpenſio nullatenus contrahitur ob culpam alienam, ſed ob propriam; ut pate:

Sup. hoc inf. lege doctrinam Reſ.36.

Sup. hoc inf. in fin. §.pen. hujus Reſ. & latè ſup. in Reſ.12 à lin. 4. & in aliis ejus not. primæ.

* Sup. hac culpa aliena in ſeqq. §§. hujus Reſ & ſup. lege doctrinam Reſ. 3.

patet *ex cap.2. de Conſtit.* ibi : Rem, quæ culpa caret in damnum vocare non convenit. Et *in cap. de his, quæ fiunt à majore parte Capituli*, ubi dicitur : Peccata ſuos authores tenere debent, neque pœna eſt ulterius protrahenda, quam delictum fuerit in excedente, quia iniquum eſt innocentem pœnas nocenti debitas ſuſtinere, & ita docet Sanchez *de matrimon. l.9. diſputat.31. num.9.* Avila *de Cenſur. part.3. diſputat.3. dub.2. concluſ.2.* Suarez *diſp.28. ſect.4. num.3.* Cornejo *in 3. part. D. Thomæ, tom.2. tract.5. de ſuſpenſ. dub.2. num.4.* Layman *l.1. tract.5. part.3. cap.9.* Hurtadus *de ſuſp. diffic. 9.* & alii communiter : ergo in noſtro caſu implicat dictum puerum aliquam contraxiſſe ſuſpenſionem, quia quando recepit primam Tonſuram, carebat uſu rationis, atque ideò peccare non poterat, & ejus ſuſceptio ex parte ſua inculpabilis fuit, & tantum peccaminoſa ex parte Epiſcopi.

Sup hoc inf. lege doctrinam Reſ.36.

2 Verùm cùm hæc omnia de plano procedant quoad ſuſpenſionem per ſe ſumptam, & quatenus eſt cenſura ; difficultas tamen eſt an dictus puer ex tali ordinatione incurrerit ſaltem ſuſpenſionem latè ſumptam, quæ dicit inhabilitatem ad alios ordines ſuſcipiendos ? & videtur prima facie affirmativè reſpondendum ex notabili doctrina, quam ex Alterio *de Cenſur. tom.1. diſp.7. cap.1.* obſervat ſapientiſſimus Felicianus à Vega olim electus Epiſcopus Mexicanus *in cap 4. §. ſi vero, de jud. num.33.* nempè, nullum eſſe inconveniens poſſe ferri ſuſpenſionem à jure, vel ab homine pro aliena culpa, quandò talis ſuſpenſio habet rationem inhabilitatis, provenientis ex defectu ordinem conferentis : quod firmatur, Primò auctoritate Divi Thomæ *in 4. ſent. diſt.18. quæſt.2. art.3. q.2. ad primum.* Secundò, *ex cap. vel non eſt compos 14. de de tempor. ordin.* in quo puer ordinatus Diaconatu anno ætatis ſuæ 13. ſuſpenditur ab officio Diaconi uſque ad legitimam ætatem, non ob propriam culpam, ſed in injuriam ordinantis. Tertio, *in cap.1. de ordinatis ab Epiſcopo*, qui Epiſcopatui renunciavit, cavetur ſuſpenſos eſſe debere ab officio, quouſque legitimus Pontifex diſpenſet, tametſi ignoranter prædictos ordines ſuſcepiſſent : ergo & in caſu noſtro poſſet aliquis dicere dictum puerum ordinatum ab Epiſcopo in anno quinto ætatis ſuæ contraxiſſe, non quidem ſuſpenſionem ſtrictè ſumptam, ſed quandam inhabilitatem ad Ordines non ex culpa ſua, ſed in injuriam Epiſcopi ordinantis, ut loquitur Pontifex *in d. cap. vel non eſt compos.*

3. Sed licet ſuperius dicta ego approbem, dari videlicet in Sacris Canonibus aliquas ſuſpenſiones, quæ verè pœnæ non ſunt, ſed tantùm inhabilitates, & contrahi abſque culpa in Epiſcopi ordinantis injuriam ; attamen hanc doctrinam non poſſe applicari in caſu noſtro videtur, nam individualiter invenio expreſſam *in cap. nullus de ætat. & qualit. ordinand. in 6.* ubi ſic habetur : Nullus Epiſcopus, vel quivis alius, infanti (ſcilicet minori ſeptem annorum, ait ibi gloſſa, Caſtrus Palaus *tom.6. diſput.4. punct.10. §.1. num.6.* Leander *de Sacrament. tom.2. tract.6. diſp.2. quæſt.1.*) clericalem præſumat conferre Tonſuram, qui verò contrafecerit, ut in eo in quo peccavit, puniatur per unum annum à collatione clericalis Tonſuræ, dumtaxat noverit ſe ſuſpenſum. Ita ibi Bonifacius VIII. Itaque, cum Pontifex ſolum pœnam ſuſpenſionis imponat Epiſcopo, & nullam mentionem faciat de puero malè ordinato, neſcio qua ratione dicendum ſit in caſu noſtro, dictum puerum inhabilitatem aliquam incurriſſe ; nam de illa ne verbum quidem Pontifex in dicto textu aſſerit, ut fecit in aliis textibus ſuperius adductis, & noviſſimè in Concilio Tridentino *ſeſſ.5. cap.6. de reformat.* contra ordinatos ab Epiſcopo exercente Pontificalia in aliena Diœceſi, ubi fulminatur ſuſpenſio non ſolum contra Epiſcopum, ſed etiam contra ordinatos ab ipſo, licet ex parte ipſorum non fuiſſet culpa aliqua, ut notat Barboſa ibi, *n.34.* Vega *ubi ſuprà num.34.* cum Alterio *loco citat.* Ergo in caſu noſtro intrat Axioma illud juris, quod ſi lex voluiſſet, expreſſiſſet ; ſicuti expreſſit quandò voluit. Ex *cap.2. de Decimis, & cap.2. de tranſact.* & ex aliis juribus, & Doctoribus, quos ego ad ſatietatem adduxi noviſſimè *in part.10. tract.9. Reſ. unica.*

4. Nec valet argumentum ſuperius adductum *ex text. in cap. vel non eſt compos, & cap. 1. de ordin. ab Epiſcop.* qui Epiſcopatui renunciavit ; nam ibi Pontifex loquitur tam contra ordinantem, quàm contra ordinatos, quod non fecit in caſu noſtro videlicet *in d. cap. nullus*, ideò determinationes illorum Canonum non ſunt extendendæ ad caſum noſtrum, ad quem nullam inhabilitatem voluit Pontifex puero ordinato imponere ; nam ſi voluiſſet, expreſſiſſet, ut alibi fecit. Et omnia jura clamant odia non eſſe extendenda de caſu ad caſum, etiamſi extenſio fiat ex ſimilitudine rationis, ut patet *ex leg. factum cuique §. in pœnalibus*, ubi Decius, *ff. de regul. jur. cap. in pœnis, eodem titul. in 6.* Burgos de Paz *conſ.8. n.2.* Ioann. Andreas *in reg. odia, de reg. jur. in 6.* Gironius *de privileg. ſeu explicat. num.540.* & aliis : Vndè impedimenta matrimonij cùm ſint quædam inhabilitates, contrahuntur quidem etiam ab ignorantibus, ſed non extenduntur de caſu ad caſum : ergo, &c.

Quæ nũc eſt in to.7. tr.1. Reſ.187.

Sup. hoc latè in to.6. tr.1. Reſ.79. & in aliis ejus annot.

5. Nec obſtat ſupradictis *cap. tua literæ de Clerico per ſaltum promoto*, in quo Innocentius III. dicit injungendam eſſe pœnitentiam cuidam, qui ordine Diaconatus prætermiſſo, ſe fecit ad Sacerdotii ordinem promoveri, ac inſuper ex quo boni viri aſſerebant inter quos fuerat converſatus, credebat aſſertioni eorum, eo quod tempore quo ordines inferiores ſuſceperat infra annos diſcretionis fuerat conſtitutus. Non inquam hîc textus obſtat ; nam primò poteſt quis reſpondere pœnitentiam illam fuiſſe ab Innocentio injunctam, quia omiſſo Diaconatu ille talis Sacerdotium ſumpſerat cum ignorantia craſſa & ſupina, ut ibi Gloſſa obſervat, non autem, quia receperat ordines inferiores ante annos diſcretionis, cùm nulla negligentia, ut clarum eſt, ante uſum rationis ex parte ſua extiterit in illa ordinum ſuſceptione, ergo, &c. Reſpondeo ſecundò, quod Innocentius in dicto textu, loquitur de illo, qui infra annos diſcretionis ordines inferiores ſuſcepit : ſed in noſtro caſu puer non ſuſcepit ordines, ſed tantum primam Tonſuram ; quæ quidem, ex communi Theologorum ſententia, non eſt ordo, ut ex 24. Doctoribus latè probat Marchinus *de Sacr. Ordinis, tract. 1. cap.7. num.2.* Ergo textus ille Innocentii non eſt extendendus ad caſum noſtrum ; nam differt à caſu ibi expoſito.

Sup. hoc ſup ad lin.10. hujus Reſ. & latè in alia ejus annot.

6. Verum quia Canoniſtæ communiter docent primam Tonſuram eſſe ordinem, & etiam ſecluſo dicto textu Innocentii III. quæſtio iſta non caret difficultate, & ſuos habet anfractus, exiſtimo prudenter Sanctiſſimum Dominum Noſtrum, ad ſedandos ſcrupulos, & pacandam conſcientiam, conceſſiſſe in tali caſu diſpenſationem, quam orator inſtanter petierat. Et ita ego reſpondi interrogatus de hoc caſu à S. D. M. Innocentio X. poſtquam diſpenſationem conceſſerat.

RESOL. XXXV.

Quidam cum falſis dimiſſoriis, ſumpſit minores ordines, & poſtea cum excommunicatione occulta

culta impetravit beneficium , quæſivit à me quid juris?

Et an collatio beneficii facta excommunicato probabiliter ſuam excommunicationem ignoranti , ſit valida?

Et an excommunicatus , cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium , non faciat ſuos fructus beneficii , ſed eos teneatur reſtituere ; ſi tamen bona fide ſervivit beneficio , poſſit recipere, aut retinere ſtipendium ſervitio proportionatum , & reſiduum non poteſt accipere , &c.

Et an , ſi eligaris ad beneficium tempore quo habilis es , acceptes vero illud , cum excommunicatus exiſtis, valida ſit tua acceptatio?

Ex quo ſequitur, ſi iſte, qui acceptavit, moriatur excommunicatus ante abſolutionem , ad quem pertineat proviſio talis beneficii?

Et an in Eccleſia , in qua eſt jus optandi pinguiorem Præbendam , validè excommunicatus eam optare poſſit?

Ex part. 11. tract. 5. & Miſc. 5. Reſ. 2.

[margin: ...hoc inf. ... Verum ... & ſeq. ...s Reſ. & ... ſ. ſeq.]

§. 1. RESpondi quoad primum , ſuſpenſionem incurriſſe , quia ſuſcepit ordines ab alieno Epiſcopo abſque licentia proprii ordinarii , & licet aliquibus Doctoribus placeat hanc ſuſpenſionem ſufficienter probari *ex cap. illud quoque* 1. *diſtinct.* 7. ubi dicitur. Non ſit rata ordinatio ejus , *& incipit. ſi quis auſus fuerit eadem diſt.* dicitur. Irrita ſit hujuſmodi ordinatio. At Suarez *tomo quinto*, *de cenſuris diſputat.* 31. *ſectione prima* , *numero* 13. exiſtimat in his verbis non contineri cenſuram ipſo jure latam , ſed ferendam. Nam eſto in prædictis capitibus dicatur, irrita ſit talis ordinatio , intelligi debet per ſententiam : quia eſt benignior interpretatio , & textui accommodata , quod ſatis colligitur ex eo , quòd in Concilio Nicæno *capite* 17. unde illi textus deducti ſunt , dictum ſit , *Irrita erit* , & ſecundùm aliam tranſlationem. *Irrita habeatur*, ſcilicet ſententia accedente : idcóque *in cap. tranſlationem de temporibus ordinat.* dicitur : interdicenda illis eſt ordinis ſic ſuſcepti executio.

2. Verùm etſi in iis textibus non contineatur ſuſpenſio ipſo jure lata , continetur tamen *in extravag.* Pii Quinti quæ incipit *cum ex ſacrorum* , quæ eſt ſexta illius in Bullario , eamque refert Salzedo *in ſua practica capit.* 26. & confirmavit Pius V. in ſuis Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſanctione 22. vt refert Corduba *in ſumma quæſtion.* 114. & habetur *Regula* 22. *Cancellariæ* appoſita ad finem propriorum motuum. Et licet *in ſupradict. extravag.* ſolum feratur ſuſpenſio adverſus ſuſcipientes aliquem Sacrum ordinem abſque diſpenſatione Canonica , aut legitima licentia , vt conſtat ex illis verbis : Ad aliquem ex Sacris ordinibus ſe fecerint promoveri : attamen *in cap. primò de temporibus ordinat. in ſexto* , generaliter fertur ſuſpenſio aduerſus Hiſpanos , qui ad Epiſcopos Italiæ accedunt ordinandi , ſine Epiſcopi proprii licentia. Denique Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. *de reformat.* apertis verbis hanc ſuſpenſionem indicit. Si quis (inquit) ab alio promoveri petat nullatenus id ei etiam cujuſvis generalis , aut ſpecialis reſcripti, vel privilegii prætextu , etiam ſtatutis temporibus permittatur , niſi ejus probitas , ac mores Ordinarij ſui teſtimonio commendentur. Si ſecus fiat , ordinans à collatione ordinum per annum, ordinatus verò ab ordinum executione , quamdiu proprio ordinario videbitur expedire, ſit ſuſpenſus. Hæc igitur ſuſpenſio incurritur ob receptionem ordinum tam majorum , quàm minorum ; quia de omnibus generaliter textus loquitur , ſicuti declaravit ibi Sacra Concilii Congregatio.

[margin: ...lis lege ...ſ. Verum ...s hujus ...& Reſ. ...annot.]

3. Quoad ſecundum dubium , reſpondi impetrationem beneficii fuiſſe nullam ; quia nullus excommunicatus excommunicatione majori , quamvis ſit occultus , ſive ſit toleratus , eſt capax beneficii habendi de novo , exiſtens in excommunicatione , quomodumcumque illi detur beneficium Eccleſiaſticum, & ipſe recipiat , ſive ſcienter , ſive ignoranter , ſive bona fide putans ſe non eſſe excommunicatum , ſive mala fide , & collatio ipſo facto eſt nulla. Ita habetur *ex cap. poſtulaſtis*, de Clerico excommunicato. Et ratio hujus eſt , jus ipſum ita præſcribens in odium excommunicationis , in qua beneficium Eccleſiaſticum recipitur, & quia beneficium datur propter officium , à quo eſt ſuſpenſus excommunicatus ex ſe. Quare non eò ipſo quod datur abſolutio ab excommunicatione , revalidatur collatio beneficii recepti in excommunicatione , ſed poſt abſolutum ab excommunicatione , iterum dandum eſt beneficium à potente illud dare , alioquin eſt relinquendum tanquam alienum , unà cum fructibus perceptis ; quia ſine titulo ex re aliena cœpit fructus ; quare reſtituendi ſunt in conſcientia vel pauperibus , vel Eccleſiæ, vel aliis beneficiatis , juxta diſpoſitionem Eccleſiarum , maximè ſi ſint diſtributiones : ſi tamen bona fide accepit in excommunicatione beneficium , eique deſervivit , poterit accipere , aut retinere ſtipendium ſervitio proportionatum , non verò reſiduum , niſi bona fide acceperit , & conſumpſerit , & exinde non ſit ditior factus ; & ita , me citato ab aliis tenet Caſpenſis *in Curſ. Theologico* , *tomo* 2. *tract.* 25. *diſput.* 2. *ſect.* 7. *num.* 72.

[margin: Et pro contento in hoc §. Quoad ſecundum inf. in §. Quoad ſecundum vero. hujus Reſ. & in alia Reſ. ejus not.]

4. Verum his non obſtantibus inſtabat conſulens, an in ſui favorem extaret aliqua opinio Doctorum? Reſpondi affirmativè ; & quoad primam difficultatem aliqui putant illam ſuſpenſionem incurri à ſuſcipientibus ordines Sacros , non autem primam tonſuram , & minores ordines ; & ita docet Baunius *in praxi benefic. diſputat.* 6. *quæſt.* 1. ubi ſic ait : At cujus eſt tonſuræ malè ſic collatæ vitium ſupplere? Cujus , cum ſic ordinato diſpenſare , ac tonſuram ratam reputare ac validam ? Pertinere id ad Papam dixere multi , quorum nomina in ſuos commentarios Theſaurus retulit *in verb. Ordo*, *capite* 14. quæ eſt etiam Rebuffi *ſuprà* , & Chaſſanæi ſententia *in Conſuetud. Burgund. ad* §. *Des Iuſtices* , *verbo Sergens* , quod Gregor. hujus nominis primus *diſt.* 63. *can. Salonit.* 24. ratam ſe habere ordinationem aſſerat Epiſcopi Salonitani , perinde ac ſi à ſe facta eſſet ; hinc enim inferri credunt , ad Pontificem ſuper conſequenda diſpenſatione vitii in receptione Tonſuræ admiſſi , recurrendum eſſe.

[margin: Sup. hoc in §. 1. & 2. hujus Reſ. & in aliis ejus primæ not.]

5. Sed malè , nam ibi eſt ſermo de Ordinibus ; in quibus locum tonſura non habet. Secundò , quia etſi hoc tempore ubi recepta eſt Bulla Pii II. cui initium eſt , *Cum ex Sacrorum* , recipiens ordines Sacros ſine literis dimiſſoriis ſui Epiſcopi, incurrat ipſo facto ſuſpenſionem , in qua celebrans ſit irregularis (quam extravagantem Pontificiis ſuis diplomatibus confirmarunt Leo X. Pauli III. Pius V.) non tamen ex probabili ſententia Navarr. *locis ante cit.* Avil. *part.* 3. *diſputat.* 5. *dubitat.* 7. *parerg.* Sanch. *opuſc. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 28. qui minores & tonſuram recipit. Itaque in Epiſcoporum eſt jure Tonſuram ſine literis à ſe traditis , aut contra voluntatem ſuam , ab alieno collatam Epiſcopo , perinde habere ratam , ac ſi illis authoribus data foret , colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. ubi dicitur , quod qui à non ſuo Prælato ſine proprii licentia eſt ordinatus , eſt à ſuſceptorum Ordinum exequutione ipſo facto ſuſpenſus , quamdiu proprio ordinairo videbitur. Hucuſque Baunius ; & Avila, & Sanchez putat recipientes Ordines

 minores

minores, vt ſuprà, ſuſpenſionem primam non incurrere.

* Alibi ſup. in tract. 1. Reſ 169. §. 1. & 2. & hoc ſup. in §. Quoad ſecundum dubium, hujus Reſ.

6. Quoad ſecundum vero dubium, conſulenti reſpondi, in ſui favorem præter Hurtadum *de excommun. diſput.6. diffic.2. num.7.* à me * alibi adductum, extare noviſſimè Baunium *ubi ſupra quæſt.5.* ſic aſſerentem; Tempus tertium eſt, cùm excommunicatio eſt occulta: nam Canon *poſtulaſtis* intelligendus eſt de excommunicato manifeſto, non de occulto.

7. Ratio eſt, quod lex quamlibet generalis, juxta rationẽ in ea expreſſam reſtringi debeat, ſic vt locum non habeat, niſi ubi reperitur ejus ratio, vt Navarrus *conſil. de teſtament.* & Azorius docent *tom.1. lib.5. cap.16. quæſt.9.* At cauſa cur excommunicato dari beneficium nequeat, eſt quod cum excommunicatis communicare nemo debeat, quæ ratio cum in toleratis, & occultis, à temporibus Conſtant. Concilii locum non habeat, quandoquidem iis congredi, cum his verſari, ac agere, cuique ſit permiſſum, vt his beneficia conferri, ita & ab iis recipi nihil vetat. Ita Hurtadus, Baunius. Et hanc ſententiam probabilem eſſe putat Thom. Hurtadus *variar. tom.2. tractatu 13. cap.1. §.17. num.944.* Sed ego his non obſtantibus conſulenti reſpondi, vt ad Sacram Pœnitentiariam recurreret. Verùm quid faciet excommunicatus occultus ſi detur illi beneficium? Reſpondeo, ſi poteſt non ſe infamando excuſare; tenetur non acceptare. Si verò non poteſt ſine infamia, & niſi revelet ſuum crimen occultum, acceptare poteſt ſine peccato, donec quam primum poſſit, impetret diſpenſationem, vel reſignet ſimpliciter, & iterum petat; non enim poteſt reſignare cauſa permutationis: nam cùm ipſe nullum jus habeat, non poteſt alteri dare, neque acquirere: neque poteſt reſignare in favorem alterius; neque accipere fructus, & ſi accipiat, tenetur reſtituere. Vide Caſpenſem *ubi ſupra numero 80.*

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 171. §. vlt. & in alio verſ. ejus annot.

Sup hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 169. §. Notandum eſt etiam.

8. Sed hîc quæro; an collatio beneficii facta excommunicato probabiliter ſuam excommunicationem ignoranti, ſit valida.

9. Prima opinio negat, ita Baunius *ſuprà* ex Navarro, & Gloſſa; Quia ignorantia vinculi Eccleſiaſtici, eum quidem ab irregularitate contrahenda eximit qui cum ea celebrat, ſed ad beneficia idoneum non efficit, cum ignorantia in ſubjectum influere, vtpotè mera ſcientiæ privatio, aut negatio nequeat.

10. Eximit (inquam) ignorantia cùm eſt probabilis, à pœnis ſtatutis contra excommunicatos, quidpiam facientes, quod eſt ſub cenſura, aut irregularitate legibus Eccleſiæ vetitum, non tamen facit hæc ignorantia, vt actus qui eſt nullus, ſit in conſcientiæ foro, aut externo ratus. Ita ille; cui adde Leſſium *libro 1. diſputat.34. dubitat.22. numero 137.*

11. Secunda ratio affirmat, ita tenet Riccius *in praxi part.3. theor.19. num.1.* qui adducit deciſionem Sacræ Rotæ.

12. Tertia opinio diſtinguit; ita Ioan. Baptiſta Parolettus *in Palaſtra Clericali part.2. ſect.1. cap.2. littera D.* qui has opiniones conciliat: Nam putat primam procedere in foro conſcientiæ, vbi abſolutio data à peccatis ei qui ignorabat ſe eſſe excommunicatum, tenet, licèt regulariter ſit nulla abſolutio peccatorum ante excommunicationis abſolutionem; ſecunda verò in foro exteriori, in conſcientia præſumitur. Ego verò practicè puto non eſſe recedendum à prima opinione, licèt ſecunda probabilis vocetur à Leſſio *ubi ſuprà*; & ita in hoc caſu, ita eſt nulla collatio beneficii, vt abſolutione ab excommunicatione poſtea data non revalidetur, vt contra nonnullos docent communiter Doctores, quia collatio illa fuit nulla, quamvis ſolùm ratione impedimenti collatarij; ac proinde poſtea, adhuc ablato impedimento, nequit convaleſcere.

13. Ex quo fit, excommunicatum, cui tempore excommunicationis collatum fuit beneficium, non facere ſuos fructus beneficii, quia eos accipit abſque titulo, ſed eos tenetur reſtituere: ſi tamen bona fide ſervivit beneficio, poteſt accipere aut retinere ſtipendium ſervitio proportionatum, & reſiduum non poteſt accipere, & ſi accepit, tenetur illud reſtituere, niſi bona fide acceperit, & conſumpſerit, & exindè non ſit ditior factus. Vide Hurtadum *de excommun. diſput.6. difficult.2. num.5.* Gloſſam & Palaum *tom.6. fol.44.* Leſſium *in 3. part. D. Thom. cap.2. de excomm. dub.1. num.6.* Ioan. Præpoſitum *ubi infra num.60.* & alios. Oritur verò ex his difficultas, an ſi eligaris ad beneficium tempore quo habilis es, acceptes verò illud cùm excommunicatus exiſtis, valida ſit tua acceptatio? Et negativè reſpondet Thom. Hurtadus *variar. tom.2. tract.12. cap.1. §.26. numero 1041.* Gaſpar Hurtadus *de excommun. diſput.6. difficult.3. numero 8.* Coninch *de Sacramentis diſput.14. dub.9. numero 79.* Layman *lib.2. tract.5. part.2. cap.2. num.29. in fine.* Vnde ex his ſequitur quod ſi iſte qui acceptavit, excommunicatus moriatur ante abſolutionem, non vacat beneficium; cùm nondum acquiſierit titulum beneficii & jus in re ad illud. Quod notare maximè oportet, vt dignoſcatur ad quem pertinet nova beneficii collatio: nam ſi excommunicatus acceptavit in menſibus Papæ, etiamſi moriatur in menſe Epiſcopi, ad Papam, & non ab Epiſcopum pertinet proviſio, quia acceptatio beneficii non ſolùm dicit declarationem voluntatis, ſed etiam acquiſitionem juris perfecti in beneficio, cujus eſt incapax excommunicatus, & ſic ex hac parte eſt vana acceptatio, & in hoc ſenſu eſt invalida, ideſt non efficax.

Sup hoc ibidẽ in §. Notandum eſt tamen.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 26. §. Notandum eſt hoc in principio & in Reſ. 1.. & 171. & infra in fine hujus Reſ.

14. Verùm licèt hæc ſententia ſit ſatis probabilis, ego affirmativam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo, quam tuetur Covarruvias *cap. alma mater 1. p. §.7. num.4.* Azor. *tom.2. lib.6. cap.7. quæſt.9.* Avila *2. part. de cenſur. cap.6. diſp.5. dub.6.* Gonzalez *gloſſ.58. num.27.* Garzias plures referens *de benefic. 7. part. cap.13. num.35.* Vaſquez *de excommun. dub.6.* Bonac. *diſp.2. de cenſur. quæſt.2. punct.5. §.1. num.9.* Sayrus *lib.2. cap.5. n.11.* Moventur, quia jura ſolum irritant id per quod jus in beneficium acquiritur: at acceptatione non acquiris jus in beneficium; quia nemo ſibi ipſi beneficium confert, ſed eſt conditio vt in beneficium tibi collatum jus perfectum habeas. Et confirmo, ſi beneficii collati poſſeſſionem excommunicatus accipias, vel alium mittas in poſſeſſionem, poſſeſſio, & in poſſeſſionem miſſio valida eſt, vt teſtatur Azorius ex communi ſententia *dicto cap.7. q.10.* Henriquez *lib.13. cap.13. §.3.* Sayrus *lib.2. Theſauro cap.9. num.11.* Nicolaus Garzias *7. part. de benefic. cap.15. n.89.* quia tam poſſeſſio, quam in poſſeſſionem miſſio, eſt quid facti, non juris.

15. Ex qua doctrina inferunt Covarruv. Avila, Bonac. Nicol. Garzias, & alij apud ipſos, in Eccleſia, in qua eſt jus optandi pinguiorem præbendam validè excommunicatum optare poſſe; quod ſine dubio procedit, quando optione non mutatur titulus; ſed nova bona temporalia acquiruntur. Si verò titulus mutetur, & nova præbenda acquiratur, acceptare poterit excommunicatus optionem, tametſi collatio præbendæ differatur, quouſque ab excommunicatione ſit abſolutus.

Sup. hoc in tr. 1. 171. §. Hic infertur, in Reſ. 17.. in fin. & alio §, eorum annotationum.

16. Ad

16. Ad argumenta verò negativæ ſententiæ reſpondet Caſtrus Palaus *tom.6. diſp.2.punct.8.n.18.* Itaque dicendum eſt, quod negari non poteſt, acceptatione non propriè, & formaliter beneficium acquiri, ſed jam acquiſitum, & tibi datum, ratum haberi, quod colligitur *ex cap. ſi tibi abſenti, de præbend. in 6.* ubi conceſſum beneficium tametſi acceptatum non ſit, nequit alteri provideri. Fateor tamen acceptatione tuum effici completè & perfectè, ſicut poſſeſſione. Sed quia illa non tam eſt acquiſitio juris, quàm facti, ideò ab excommunicato fieri validè poteſt. Et ita noſtram ſententiam præter Doctores citatos ſequitur etiam Caſpenſis *in curſ. Theol. tom.2. tract.25. cap.2. ſect.6. num.77.* Turrianus *de cenſ.lib.2.diſp.16. dub.2.* Mercerus *de Sacr.q.21.dub.8.* Imò ex Suarez *diſp.13. ſect.1.* prædictam acceptationem excuſat à peccato Caſpenſis *ubi ſuprà*, quia non eſt communicatio, ſed declaratio propriæ voluntatis, quæ non prohibetur per jus; & argumenta contrariæ ſententiæ tantùm probant, acceptationem illam non eſſe validam, quantùm ad acquiſitionem juris, non verò quantùm ad conſenſus declarationem; ac proinde ſi poſt talem acceptationem abſolvatur ab excommunicatione, non indigebit alia nova collatione, aut acceptatione; ſed cum primum abſolvitur acquirit jus in beneficium. Et hanc ſententiam tenet etiam Præpoſitus *in 3. p.* D.Thom. *q.1. de excomm. dub.11. num.67.* qui ex his colligit quid dicendum de præſentatione, & electione alicujus facta ante excommunicationem, acceptata autem in excommunicatione, quod videlicet quamvis per talem acceptationem jus non ſolidetur pro eo tempore, ſolidari tamen poſſit, poſtquam abſolutio à cenſura fuerit obtenta.

[margin: ...p. his ſup. ... §. Ex quo ... ante med. ... ſ. Oritur ... ro. hujus ... ſ. & in ... is ejus an... t.]

RESOL. XXXVI.

An ſi quis recipiat Ordines minores extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine litteris dimiſſoriis, vel cum falſis incidat in ſuſpenſionem latam in Bulla Pij II. anno 1401?

Et advertitur, quod ſic ordinati Ordinibus ſacris ſuſpenduntur ab Ordinum executione; & ideo ſi ante obtentam licentiam à proprio Epiſcopo miniſtrent, fiunt irregulares. Ex p.5. tract.10. Reſ.30.

§.1. Reſpondeo negativè cum Riccio *par.4.dec.93. num.6.* ubi ſic ait: Adverte prædictam Pij II. Bullam ſolummodo loqui de ſuſcipientibus Ordines ſacros extra tempora, vel ante legitimam ætatem, aut ſine litteris dimiſſoriis, vel falſis, quod eſt idem, non tamen loquitur de prima Tonſura, vel de Ordinibus minoribus, & ſtando etiam juri communi in dictis caſibus non incurrebatur ſuſpenſio à ſuſcipientibus minores Ordines, vt latè probat Navarr. *in Manual. cap.25. num.70. & cap.27. num.242.* ubi etiam aſſerit ſolummodò Pium II. ſuſpendiſſe ordinatos Ordinibus ſacris in dictis caſibus & declaraſſe eſſe eos ipſo facto ſuſpenſos, atque irregulares ſi celebrent, non tamen ibi mentionem feciſſe de prima Tonſura, aut minoribus Ordinibus. Ita ille, cui adde Mirandam *in Man.Pral.tom.1.q.39.art.7.concl.1.* Henriquez *lib.10. cap.12.n.2. in gloſſa lit. M.* Zerolam *in praxi Epiſcop. p.1.verb.dimiſſoria.* Toletum *lib.1.cap.49.n.5.* Campanili *in diverſ.jur.Canon.*

[margin: ...p. hoc latè ... Reſ. præ... rita §.1. & ... & §. Verũ ... s, & ſeq & ... o parte & ... te ætatem, ... ge ſup latã ... ctr. Reſ. ... & ſignan... r, §. Verũ, ... m hæc.]

2. Advertendum eſt tamen quòd ex Concilio Trident.*ſeſſ.23.cap.8.* ſic ordinati ſuſpenduntur ab Ordinum executione quamdiu proprio Ordinario videbitur, ideóque ſi ante obtentam licentiam à proprio Epiſcopo miniſtrent, fiunt irregulares, vt declaravit Congregatio Cardinalium. Ita docet Scortia *in bulla Pontif.epitom.39. theorem.109.* & alii.

[margin: ...p. hoc inf. ... Ref.39. in ... inc.]

RESOL. XXXVII.

An recipiens Ordines ſacros extra tempora, vel ſine litteris dimiſſoriis; vel ante legitimam ætatem incurrat ſuſpenſionem?

Et deducitur, an quando dubitatur, an lex fuerit promulgata, & ab uſu recepta, tunc non obliget lex, etſi cenſuram, ſuſpenſionem, vel irregularitatem imponat?

Et quid, quando non ſumus in dubio, ſed quando adſunt opiniones probabiles hinc, & inde?

Et an quis in ſupradicto primo caſu poſſit obtinere diſpenſationem virtute Bullæ Cruciatæ, vel privilegiorum Regularium? Ex part.11. tract.4. & Miſc.4. Reſol.7.

§.1. Negativam ſententiam docet ex Dominicanorum familia Magiſter Antonius Hinojoſa *in directorio Deciſionum Regularium litt.O, fol.326.* ubi ſic ait: Ordines Sacros recipientes extra tempora, vel ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis incurrunt ſuſpenſionem ipſo facto per Extravagant. Pii II. quam videre eſt apud Navar. *cap.26. num.69.* Sylveſtr. Ioan. Bern. & Soto tenent hanc ſententiam propter hanc Extravagantem.

[margin: Sup. contéris in hoc §. inf. in Reſ. 39.]

2. Sed Armilla *verbo irregularitas §.82.* dicit ex Tabiena, quod non fuit recepta hæc extravagans. Quorum opinioni ſubſcribendum videtur, quoniam ea, quæ ſunt de jure poſitivo, oportet ad hoc quòd ligent ſufficienter promulgentur, & etiam quòd uſu utentium recipiantur, & cùm hujuſmodi extravagantes non ſint in corpore juris, apparet de non ſufficienti earum promulgatione. Non eſſe autem uſu utentium receptam conſtat ex authoritate Armillæ, & Tabienæ. Item quia in Concil. Trident. *ſeſſ.23. cap.12.* ponitur ætas ordinandorum, & *cap.13.* quòd non recipiantur duo ordines eodem die, &c. quòd ſi quis ab alio quàm à proprio Epiſcopo ordinatus fuerit, ſit ipſo facto ſuſpenſus ab ordinibus ſuſceptis, & *ſeſſ.7. cap.10.* ponitur pœna *ex cap. ſede vacante, & ordinato.* Vbi nulla mentio ſi extra tempora, vel ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis, quis ordinatus fuerit. Ex quo videtur ſtandum ſolùm diſpoſitioni Concilii. Hucuſque Magiſter Hinojoſa.

3. Cujus ſententia ſi eſſet probabilis, plures ſuſpenſiones à Clericis evitarentur, & à petendis diſpenſationibus immunes eſſent.

4. Poſſet hæc opinio confirmari ex alio caſu ſimili, quem adducit noviſſimè doctus, & amiciſſimus Pater Eſcobar & Mendoza *in ſua Theol. moral. tom.1. lib.5. ſect.2. problem.14. num.121.* ubi ita aſſerit; Antonius itaque dubio ac ancipiti eſt animo, num lex excommunicationem, ſeu ſuſpenſionem, ſeu irregularitatem præ ſe ferens ſit uſu recepta, nec ne? Poteſt Antonius tuta conſcientia eam partem amplecti, quæ negat legem acceptam eſſe: ex. gr. Extravagantem Pauli II. contra alienantes bona Eccleſiaſtica dubitas eſſe receptam, quia aliqui putant quoad pœnas non teneri; poteris quidem ſine pœnæ reatu mitiorem tibi partem eligere. Ita ille.

[margin: Sup. hoc in tom.6. tr.1. Reſ.39 §. Ergo ſi cõſtat. propè finem, verſ. An lex licet. & ſeq. & in Reſ 40. & 41. & in alio §. earum notationum, & in tom. 9. tr.7. Reſ.20. §. Secundo, in fin.]

5. Sed ego circa præſentem caſum puto prorſus non eſſe recedendum ab affirmativa ſententia, quam præter alios docet Ægid. Baſſæus *in floribus, verbo ordo 4. n.4.* ubi ſic ait: Ordinatus extra tempora legitima abſque ſpeciali Summi Pontificis diſpenſatione incurrit ſuſpenſionem ab ordinis executione, vt habetur in Extravaganti Pij II. cùm ex ſacrorum: & hæc ſuſpenſio eſt perpetua à ſolo Papa diſpenſabilis; licèt ſi occulta ſit, Epiſcopi ex Trid. *ſeſſ.24. cap.6. de reform.* ab ea abſolvere poſſint. Ita ille.

6. Dices,

6. Dices, quando dubitatur an lex fuerit promulgata, & ab uſu recepta, tunc non obligare legem etſi cenſuram, vel irregularitatem imponat, docent Azor. *tom.1 lib 2.cap.19.q.12.* Salas 1. 2. *tract.8.ſect.18. numero 196.* valdè probabile cenſet Caſtro Palao *tract.1. diſp.3.punct.7.n.4.* Probatur, quia tunc lex non poſſidet, cùm nondum conſtet an ſufficienter impoſita ſit quoad vim coërcitivam, lex enim non obligat ſine promulgatione §. *in his autem inſtit. de contrah. empt.* Nec item obligat ſecundùm aliquorum ſententiam donec acceptetur, & uſu recipiatur, vt tradunt, Navarr. *cap.23. n.41.* Rebell. *part.1. lib.1.q.5.n.7.* Dum ergo dubium eſt, an lex fuerit promulgata, vel acceptata, dubium eſt conſequenter, an unquam obligaverit, & per conſequens an fuerit vera lex; & ideò non poſſidet, quamvis cenſuram, aut irregularitatem imponat.

7. Sed dicta conſtitutio, vt obſervat Hinojoſa dubitatur an fuerit uſu recepta, ergo non obligabit.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præterit. §. Reſpondeo legem Vide ejus doctrinam.

8. Reſpondeo, in dubio de acceptatione teneri ſubditos ad obſervandam legem, quia verè poſſidet lex, dum conſtat latam eſſe: Siquidem habet pro ſe juris præſumptionem, & alleganti non eſſe receptam incumbit onus probandi. Quare dum id non probat, tenetur ad legis obſervationem. Secus eſt de promulgatione, quia lex eſſe non poteſt ſine promulgatione, nec verè dicitur lata donec ritè promulgetur, ita Sanchez *l. 1. Decalog. cap.10. n.35.* Filliuc. *tract.21. n.164.* Manuel *tom.1. reg. q.6.punct 4. n.44. & de peccat. diſp. 2. q.4. punct.7. num.19.*

9. Sed conſtitutionem Pii II. eſſe promulgatam & uſu receptam patet ex ſtylo, & Praxi Romanæ Curiæ, à qua omnino minimè recedendum puto; & ita in facti contingentia ſic ordinat, ne deſerant diſpenſationem petere à Summo Pontifice; & ſi res ſit occulta à Sacra Pœnitentiaria, vel ab Epiſcopo.

Alibi in to. 4 tr 3. Reſ. 128. §.2 in fine, & in Reſ.129 propè finem, & hoc intellige pro privilegio Regular. & pro Cruciata in principio dictarum Reſ. & pro utroque hîc inf. in Reſ. ſeq. § 1. à verſ. Dico ſecundo.

10. Sed, an in tali caſu, quis poſſit obtinere diſpenſationem virtute Bullæ Cruciatæ, vel Privilegiorum Regularium? vide me ipſum alibi, nunc tantum ſufficiat pro curioſis adduxiſſe opinionem Hinojoſæ, & illam improbaſſe, ac in eam ultimam ſententiam circa præſentem difficultatem aperuiſſe.

11. Nota verò, quod ea, quæ dixi contra Hinojoſam militant etiam contra Patrem Eſcobar; Nam video ſtylum, & Praxim Curiæ Romanæ eſſe in contrarium, videlicet conſtitutionem Pauli II. eſſe uſu receptam, & quidem etiam ſecluſa praxi Romana abſolutè loquendo, videtur mihi magis probabilis opinio, aſſerens quòd quando adeſt dubium, ſi lex ſit uſu recepta necne, præſumendum eſſe acceptatam, quia in tali caſu poſſeſſio, & præſumptio non eſt pro libertate, ſicuti putat Caſtrus Palaus, ſed, vt diximus, pro lege; & probatur, nam onus probandi legem non eſſe receptam, pertinet ad illum qui hoc aſſerit, proinde dum non probatur, lex manet veluti in ſua poſſeſſione & vigore, neque urget ratio Azorii, nempè in materia odioſa, qualis eſt lex, ſed pœnalis, poſſe ſubditum amplecti opinionem, quæ aſſerit, legem non eſſe uſu receptam, nam contra hoc facit, cùm poſſeſſio ſe teneat ex parte ipſius legis, & non ex parte ſubditi, ſeu ejus libertatis, proinde Azorius, qui ſuam ſententiam fundat in hac ratione, nihil pro ſe probat.

12. Ita præter Doctores *ſupra cit.* tenet Hermanus Buſembaum *in medulla Theologiæ moralis l.1. tract.2. cap.1. dub 3. n.6.*

Sup hoc in tom.6. tr 1. Reſ 40. §.2. curſim in fin. & in fin. dictæ Reſ.

13. Sed dices, omnia ſuperiùs dicta, ſecundùm opinionem, vt diximus probabiliorem procedere, quando ſumus in dubio, ſed non quando adſunt opiniones Doctorum hinc inde, ſed in caſu Fratris Hinojoſæ de Bulla Pii II. adſunt opiniones pro utraque parte, & ſic contra alios Auctores Armilla, & alii aſſerunt, dictam Bullam non eſſe receptam; Ergo in tali caſu aſſerit Sanch. *in ſumm. tract.1.l.5.cap.10.n.45.* Baldellus *in Theol.mor.tom.1.l.5.diſſ.9.n.4.* & alii poſſe ſubditos, opinionem negativam ſequentes abſque peccato legem illam non ſervare, quia unicuique licitum eſt amplecti opinionem probabilem.

14. Sed in tali caſu Merolla *in Theol.tom.1. diſp.3. cap.3. dub.2. corollar.8. num.129.* & Bardi *de conſcient. diſp 6.cap.2.dub.2. num.5.* oppoſitum defendunt, nam in pari caſu melior eſt poſſidentis conditio, proinde cùm pro utraque parte, nempè pro receptione, & pro non receptione ſint probabiles opiniones, potior videtur conditio legis ex cujus parte ſe tenet poſſeſſio, & ad illam rationem, quam pro ſe adducit Sanchez, videlicet poſſe ab unoquoque eligi probabilem opinionem; reſpondet Merolla id eſſe intelligendum, quando nulla eſt poſſeſſio pro altera parte, nam poſſeſſio facit prævalere partem, cui adhæret.

15. Verùm me nimis urget, vt dictum eſt, Praxis contraria, quam video hîc Romæ ſervari quoad dictam Conſtitutionem Pii II. Vnde videtur uſu recepta, & ideò non obſtantibus ſupradictis, nolo à ſtylo Curiæ recedere, qui dictam conſtitutionem receptam ſupponit.

RESOL. XXXVIII.

De quodam Clerico, qui Ordinem Subdiaconatus ſuſcepit cum dimiſſoriis falſis.

Et docetur ſupradictũ Clericum incurriſſe ſuſpenſionem.

Difficultas vero eſt, an incurrerit irregularitatem?

Et notatur, quod in utroque Epiſcopus, & Confeſſarius virtute Cruciatæ, & etiam Regulares virtute privilegiorum poſſunt diſpenſare. Ex p. 11. tract.6. & Miſc.6. Reſ.4.

§.1. Reſpondeo ſupradictum Clericum ſecundum opinionem Marchini, *de Sacram. Ordin. tr.1. part.5. cap.11. n.13.* incurriſſe ſuſpenſionem latam *in cap. Lugdunenſi, 9. q.1. & in cap. eos qui de tempor. ordin. in 6.* contra ſuſcipientes Ordines ab alieno Epiſcopo, nam idem eſt ordinari à non ſuo, ac ordinari cùm falſis Dimiſſoriis proprii Epiſcopi. Hoc ſuppoſito dicendum eſt, ſupradictum Clericum poſſe diſpenſari ab Epiſcopo, ſi ſuſpenſio occulta eſt, vt eſt in caſu noſtro ſtante privilegio Epiſcopis conceſſo in Conc. Trident. *ſeſſ.24. cap.6. de Reform.* ita Avila *de cenſ. part.3. diſp.6. dub.1. concl.7.* & communiter Doctores. Dico ſecundò poſſe diſpenſari à Confeſſariis Societatis Iesv, & ab aliis Regularibus participantibus de eorum privilegiis: nam Sedes Apoſtolica conceſſit Confeſſariis Societatis quod fidelium confeſſionibus auditis, eos in foro conſcientiæ abſolvere poſſint à quibuſcumque ſententiis, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis ex peccato reſultantibus. Et quidem hæc verba ad ſuſpenſiones juris indiſtinctè ſe extendunt: eſto enim hæ ſuſpenſiones non abſolvantur propriè, ſed diſpenſatione tolli debeant, eorum tamen relaxatio, juxta frequentem loquendi modum, abſolutio nuncupatur. Et ita hanc ſententiam in terminis tenet Avila *ubi ſupra dub.2.* Caſtrus Palaus *tom.6. diſp.4. punct.9. n.7.* Layman *l.1. tract.5. part.3. cap.4. n 4.* Baſſæus *in florib. Theol. verb. Suſpenſio.3. n.4.* Villalobos *in ſumma, tom.1. tract.9. diffic.60. num.9.* & alii. Et tandem dico tertiò, ſupradictum Clericum poſſe diſpenſari á quolibet Confeſſario approbato in Regnis, ubi viget Privilegium Bullæ Cruciatæ. Et ita docet me citato, Leander *de Sacram. tom.2. tract.6. diſput.6. quæſt.16.* Serius *in Bull. Cruc. diſput.1. diffic.10.§.8. quæſt.30. num.2.* Remigius *in*

Sup. hoc in tom.3. tr. Reſ.11. & aliis ejus not.

Sup. hoc in Reſ.1. not. ſeq. §.2. in fine, verſ. V notat. & in Reſ.2. propè finem, ver Et omnia, ſupra in Re præterita curſim in Sed an in tali caſu.

Sup. hoc in tom.4. tr. Reſ.128 & 129. & ſup.

in pract.confeſſ.tract 5.*cap.*3.§.2.*num.*12.Pater Bardi *in Bull.Cruc. part.*2. *tract.*6. *cap.*7.*ſect.*5. *n* 7. Ludovicus à Cruz, *diſp.*1. *cap.*4.*dub.*10.*n.*3. Trullench *lib.*1.§.7. *cap.*21.*dub.*15. Caſtrus Palaus *tom.*4.*tract.*25.*punct.*8. §.4. *num.*1. & alii firmantes poſſe Confeſſarium privilegio Bullæ Cruciatæ à Pontifice ſibi conceſſo auferre ſuſpenſionem contractam, vt eſt in caſu noſtro, per indebitam Sacrorum Ordinum ſuſceptionem. Nota quod etiam Quintanaduenas *in Proœmio Inſtruct. Ordin.n.*9. docet ſumentes Ordines cum dimiſſoriis falſis, incurrere ſuſpenſionem.

2.Sed quia Hieronymus Garſias *in ſum.Theolog.mor. tract.*1.*diffic.*1.*dub.*13.*punct.*4.*n.*14 putat,ſupradictum Clericum ordinatum cum falſis dimiſſoriis incurriſſe irregularitatem latam *in cap.*1. *de eo, qui furtivè ordinem ſuſcepit*, adhuc exiſtimo, etiam ſtando in hac opinione poſſe in caſu noſtro, quia delictum eſt occultum, dictam irregularitatem etiam diſpenſari per Epiſcopum,ſtante jure novo Concilii Trident.*ſeſſ.*24. *cap.*6.*de reform.* Et ita docet Barboſa *in d.cap.*1. *num.*2. Caſtrus Palaus *tom.*6. *diſp.*6. *punct.*17.*n.*4. Sayrus *de cenſur.lib.*7.*cap.*10 *num.*38. Caſpenſis *in curſ.Theolog. tom.*2.*tr.*25.*diſp.*5.*ſect.*5.*n.*34. Pellizzarius, *tom.*2.*tr.*7. *cap.*5.*ſect.*3.*n.*123.& alii.Imò aliqui probabiliter plus addunt, poſſe dictam irregularitatem diſpenſari etiam à quolibet approbato Confeſſario,virtute Bullæ Cruciatæ. Et ideò ad confirmationem ſupradictorum apponam hic verba Patris Garſiæ *ubi ſupra n.*32. ſic itaque ait: Eſta irregularidad ſi es deducta ad forum contentioſum no puede diſpenſarla el Obiſpo, ſi no en caſo, que el reo huvieſſe entrado en Religion, y hecha aſſi penitencia, en el qual concede el capitulo, Veniens, que pueda diſpenſar el Obiſpo, pero ſi es oculta aunque ſe quede el tal ordenado en el ſiglo, podra diſpenſar con el al Obiſpo en virtud del Concilio Tridentino, y lo miſmo digo del Confeſſor ordinario virtute Bullæ Cruciatæ. Hæc Garſias. Et hoc ultimum de facultate, quam habent Confeſſarii diſpenſandi per Bullam Cruciatæ irregularitatem contractam ex mala ordinum ſuſceptione, vt fuit in caſu noſtro docent communiter Thomiſtæ, quos ego * alibi ad ſatietatem adduxi, quibus nunc addo ex Societate Ieſu omninò videndum Ioſephum Gibalinum *de irregul.cap.*6. *quæſt.*5. *n.*4 ubi me citato latè firmat hanc ſententiam, & reſpondet ad argumenta contraria, aſſerentem abſolutè quod qui ex facultate generali poteſt abſolvere à cenſuris,poteſt quoque diſpenſare in irregularitate pœnali, ut eſt iſte de qua loquimur. Et ideò Magiſter Petrus Cornejo ornamentum Carmelitanæ Religionis *in* 3. *p. D.Thomæ,tom.*2.*tr.*5. *de irregular. diſp.*7.*dub.*1.*q.*1. ſic ait: Dico irregularitatem per illegitimam ordinum receptionem etiam poſſe tolli in foro conſcientiæ per Bullam Cruciatæ. Hoc eſt probabile, quia hæc irregularitas eſt Cenſura, & pœna Eccleſiaſtica juxta noſtram ſententiam, atque ita poteſt tolli ex privilegio Bullæ Cruciatæ. Ita ille. Et hanc ſententiam etiam probabilem putat Ioan.de Sot. *in ſumma, part.*2. *tract.*2.*ſect.*2.*diſp.*4 *fol.* 379. Poncius *in cur.Theol.diſp.*48.*quæſt.ult.n.*30.Eſcobar ex Societate *in tract. mor. tract.*1. *exam.*17. *cap.*9. *n.*130 & etiam me citato Martinus de San Ioſeph. *in Reg. S.Franciſci de facultatibus confeſſ. verb. diſpenſare num.*3.*fol.*577. & me citato Gallego de Vera *in bull. cruciata, cap.*9.*dub.*139.& me citato Remigius *in ſumma,tr.*6.*cap.*5.§ 4.*num.*2. & me citato Ioannes Henriquez *in qq.pract.ſect.*31. *quæſt.*5.*num* 37. & me citato Creſcentius *in Præſidio Romano lib.* 3. *numero* 78. & me citato Leander à Murcia Cappucinus *in quæſt.*8.*ad cap.*7. *Regulæ S. Franciſci, num.*65. & me citato Guazinus Filius *in tractat. moral. lib.*2. *defenſ.*6. *quæſt.*45. *numero* 2. & me citato Pellizzarius *tom.*2. *tractat.*8. *capite* 3. *numero* 90. & me citato Marcus Serius *in Bullam Cruc. diſputat.*1. *difficult.*10. §.8. *quæſtione* 30. *n.*5.& me citato Pater Magiſter Lezana *in ſum.qq.Reg. tom.*3. *verb. Bulla Cruc. num* 30. & me citato Baſſæus *in flor.Theol.verb.irregularitate* 11.*num.*17. Idem etiam docet Eſcobar *in Theol.moral.tom* 1.*lib* 9.*ſect.*2.*cap.*15. *Prob.*29.*num.*213.Itaque caſus ſupradicti Clerici non eſt ita deſperatus, & abſque remedio; vt aliqui putarunt his diebus; nam cùm ſit occultus, poteſt ſive ſuſpenſionem, ſive irregularitatem contraxerit diſpenſari ab Epiſcopo. Quod idem probabiliter puto dici poſſe de Confeſſariis Regularibus virtute ſuorum privilegiorum, & de quibuſcumque Confeſſariis approbatis virtute Bullæ Cruciatæ. Ita ſentio, ſalvo meliori judicio. *Sup.hoc latè in to.7. tr.1. Reſ.300 & in aliis ejus annot.*

RESOL. XXXIX.

An qui ſuſcipit Ordinem ſacrum ante legitimam ætatem, vel ſine literis dimiſſoriis, vel extra legitima tempora incidat in ſuſpenſionem ex Bulla Pij II.& ſi celebret, incurrat irregularitatem?

Et an ad incurrendam hanc ſuſpenſionem requiratur dolus, vel ſaltem culpa lata, & mortalis, ita vt ignorantia etiam craſſa, ſi affectata non ſit, a ſuſpenſione, & irregularitate contrahenda excuſet? Ex p.3. tract.4. Reſ.191. aliàs 192.

Sup. tribus primis diffic. hujus tituli inf.in Reſ.41. à princ. & ſup. in Reſ. 37.

§.1. RESpondeo affirmativè ex Bulla Pii II. ſi celebrat incurrit in irregularitatem. Sed prædictam pœnam, vt notat Portel *in dubiis Regul. verb. Ordines ſacri, num.*13. cum aliis communiter, incurrunt tantùm præſumentes, unde ſic aſſerit Villalobos *in ſumma tom.*1. *tract.*11. *diffic.*11. *num.*6. [Se advierta, que para incurrir la dicha ſuſpenſion es meneſter, que aya dolo por la palabra (*præſumpſerit*) que pone la extravagante, y aſſi el que ſe ordena por ignorancia, que ſea tal que eſcuſe de preſumpcion, y temeridad, aunque no eſcuſe del todo de la culpa, no quedata ſuſpenſo, como dizen Navarro, Suarez, y Rodriquez,] ſic ille. Igitur ad hanc ſuſpenſionem incurrendam requiritur dolus, vel ſaltem culpa lata, & mortalis. Sed plus addit Avila *de cenſ.part.*3.*diſp* 5. *dubitat.* 7. nam adeò in tali caſu requirit dolum in ordinato, vt omnem ignorantiam etiam craſſam, ſi affectata non ſit à ſuſpenſione, & irregularitate contrahenda excuſare dicat, licèt hanc opinionem non admittat Layman *in Theol. mor. lib.*5. *tract.*9. *cap.*10. *num.* 2. Vide Peyrinum *in privil. Min. tom.*1. *conſt.*1. *Iulij II.* §.16.*num.*28.

Sup.hoc ſup. in Reſ.36. §. vlt. *Sup. hoc in Reſ.ſeq.& in alia ejus primæ annot.* *Sup. hæc ignorantia in Reſ. ſeq.*

RESOL. XL.

An qui non ſolum cum ignorantia invincibili, ſed etiam moraliter vincibili, & craſſa ordinatur, ante legitimam ætatem, extra tempora, &c. incurrat ſuſpenſionem latam à Pio II.

Et an qui ita Ordinatus eſt cum dolo, & tamen ſi poſtea facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere, incurrat irreguleritatem? Ex p.5. tract.10. Reſol.32.

§.1. RESpondent aliqui affirmativè. Ita Fuſchus *de viſit. lib.*2.*cap.*28.*num.*37. quia non decet ignorare, quod communiter omnes ſui Ordinis ſciunt, & ideò Riccius *part.*4. *deciſ.*91. *num.*6. tutius exiſtimat in tali caſu diſpenſationem obtinendam eſſe: & Bonacina *de cenſ. diſp.*3.*punct.*5.§.1.*num.*2. abſolutè docet quòd ſi aliquis ex ignorantia moraliter vincibili ordinetur ante legitimam ætatem, incurrit hanc ſuſpenſionem.

* Quæ hic eſt Reſ antecedens, & in Reſ. ſeq.

2. Verùm ego puto, vt docui cum Portel *in 3. p. tract. 4.* * *reſol.* 192. ſic ordinatum nullam incurriſſe ſuſpenſionem, neque celebrando irregularitatem, & ita etiam docet Præpoſ. *in p. 3. q. vn. de ſacram. Ord. dub.* 17. *n.* 167. ubi ſic ait. Adverte eum, qui ante legitimam ætatem præſumit ſacrum Ordinem recipere, incurrere ſuſpenſionem, per *Extravag. cùm ex ſacrorum*, Pij II. quam refert Navarr tum *cap.* 7. *ſumma, n.* 125. ubi notat bonam fidem, vel etiam ignorantiam craſſam excuſare à cenſura. Vnde qui bona fide, vel etiam ex ignorantia craſſa eſt ordinatus ante ætatem, quamvis nequeat uti Ordine antequam ad illam pervenerit, ubi tamen pertigerit ad legitimam ætatem, poteſt eo uti abſque peccato, & violatione cenſuræ, quod eſt notandum pro variis, qui minùs prudenter ſuſcipiunt ſacros Ordines ante legitimam ætatem, qui non ſunt ſtatim cenſendi hanc cenſuram incurrere, & non poſſe uti Ordine ſine diſpenſatione, cùm ad legitimam pervenerint ætatem. Sic ille. Cui adde etiam Hurtadum *tract. de ſuſp. diffic.* 13. *num.* 36. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 11. *diffic.* 11. *num.* 6. Coninch *de Sacram. diſp.* 16. *dub.* 5. *num.* 36.

Sup. hoc in Reſ. ſeq §. Notandum eſt tamen, & in alia Reſ. ejus not.

Sup hoc inf. in Reſ. 43. §. 1 propè fin. verſ. Poſſet.

3. Notandum eſt tamen hìc cum Avila *de cenſ. part.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 7. §. 5. quòd licèt aliquis incurrerit hanc ſuſpenſionem, quia ordinatus eſt cum dolo, tamen ſi poſtea facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere, non incurrit irregularitatem, nam etiam ad hoc requiritur dolus. Ita Navarr. *cap.* 27. *num.* 156. *& in cap. accepta, loco citato.* Imò longè certius eſt de irregularitate, quàm de ſuſpenſione, nam verbum *præſumpſerint*, abſque ulla controverſia cadit ſuper irregularitate, vt patet ex verbis ipſius Extravag. jam citatis. Ita ille.

RESOL. XLI.

An qui bona fide ordinatur ante legitimam ætatem, incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem, ex Bulla Pij II.

Et an adveniente mala fide, ſi ſic ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem?

Et an ſaltem ita celebrando peccet mortaliter?

Et an taliter Ordinatus poſtquam pervenit ad legitimam ætatem, poſſit ſine ulla diſpenſatione celebrare, vel exercere actum Ordinis ſuſcepti?

Et quid in caſu, quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem ſuſceperit?

Et notatur recipientem Ordinem mala fide, ante legitimam ætatem, non ſolum remanere ſuſpenſum ab executione Ordinis ſic mala fide ſuſcepti, ſed etiam ab executione aliorum Ordinum ante legitimè ſuſceptorum. Ex p. 3. tract. 4. Reſ. 181. aliàs 182.

Sup. hoc ſup. in Reſ 39. à lin. 6. & in Reſ. 40.

§. 1. Reſpondeo non incurrere in ſuſpenſionem, & ita docet Portel. *in dubiis Regul. verb. Ordines ſacri, num.* 13. nam pœna ſuſpenſionis appoſita per Pium II. tantùm eſt contra præſumentes, qui verò bona fide facit, credens ſe habere ætatem, vel quid ſimile, non dicitur præſumere. Ergo, &c. Et ita etiam docent Miranda *in manuali Prælatorum tom.* 1. *q.* 39. *art.* 6. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 17. *cap.* 5. *num.* 84 Suarez *de cenſ. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 26. & alij.

2. Difficultas eſt, an adveniente mala fide ſi ſic ordinatus ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem? Reſpondeo negativè cum Peyrino *in privil. Minimorum tom.* 1. *conſtit.* 1. *Iulij II.* §. 16. *num.* 29. qui citat Quarantam, Mirandam, & Navarrum. Et ratio eſt, quia cùm à principio non incurrerit in ſuſpenſionem, & adveniente mala fide ſi celebret, non eſt cur irregularitatem incurrat.

3. Sed an ſaltem ita celebrando peccet mortaliter? reſpondet affirmativè Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 11. *diffic.* 11. *num.* 7. & alij communiter. Navarrus verò putat nullo modo peccare, cujus ſententiam probabilem eſſe docet Petrus de Ledeſma *in ſum. tom.* 1. *de ſacram Ordinis, cap.* 7. *concl.* 1. *fol. mihi* 432. *col.* 2. ſic aſſerit. [No me parece improbable, ſino antes tiene alguna probabilidad dezir, que en tel caſo el aſi ordenado ſe deve exercitar en el officio de la orden, que recibio, aunque no tenga legitima edad. Eſta Concluſion ſe prueva con la authoridad del Doctor Navarro, laqual ſe confirma porque eſte tal eſtando legitimamente ordenado, tiene derecho de exercitarſe en el oficio de tal orden, luego ſi no es por pecado no puede eſtar privado; ni caeçer deſte derecho, y en tel caſo no ha havido pecado, luego no eſta privado del exercicio del tal orden, ſegun eſta ſentencia hemos de dezir, que el Concilio manda que no ſe ordenen antes de la legitima edad, però deſpues de ordenados no diſpone ninguna coſa el Concilio, y aſi pueden ſegun eſta ſentencia miniſtrar en ſus oficios.] Ita Ledeſma, ſed contraria ſententia communis eſt, & practicatur.

4. Notandum eſt tamen hìc, quòd taliter ordinatus poſtquam pervenit ad legitimam ætatem, poteſt ſine ulla diſpenſatione celebrare, vel exercere actum Ordinis ſuſcepti, vt notant Scorcia *in Bull. Pontific. epitome* 39. *theorem.* 109. & alij penes ipſum; imò aliqui hoc tenent etiam in caſu, quo quis mala fide Ordines ante legitimam ætatem ſuſciperet. Et ita docet Corduba *caſ.* 144. Sotus *in* 4. *ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *art.* 2. *in fine.* Medina *in ſum. lib.* 1. *cap.* 11. §. 8. Paſſarellus, Zerola, & Sorbus apud Peyrinum *ubi ſuprà n.* 21. licèt contrarium aſſerant Henriquez *lib.* 13. *cap.* 38. §. 1. *in gloſſ. litera F*, Sylveſt. Mandoſius, Covarruvias, & alij, quorum ſententiam ego ſequor.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Verum. poſt med. & pro contento in hoc §. inf. in Reſ. 43.

5. Notandum eſt etiam, quòd aliqui putant recipientem Ordinem mala fide ante legitimam ætatem, non ſolùm remanere ſuſpenſum ab exequutione illius Ordinis ſic mala fide ſuſcepti ſed etiam ab exequutione aliorum Ordinum ante legitimè ſuſceptorum. Et ita docet Navarrus, Rodriquez, & alii, ſtante quadam Bulla Sixti V. ſed contrariam ſententiam probabilem eſſe cum Avila, & Henriquez putat Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 18. *diffic.* 11. *num.* 2.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

RESOL. XLII.

An ſuſpenſus propter Ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem poſſit exercere Ordines alios ritè ſuſceptos? Ex part. 5. tract 10. Reſ. 35.

§. 1. Negativè reſpondet Villalob. *in ſumma tom.* 1. *tract.* 18. *diffic.* 11. *num.* 2. ubi ſic ait. [Tanbien ſe advierta que ay duda entre los Dotores, ſi el que deſta manera ſe ordena queda ſuſpenſo de ſolo el Orden que recibe, o de todos los Ordenes? A lo qual ſe ha de reſponder, que deſpues de la extravagante de Sixto V. quedan ſuſpenſos de todos los Ordenes, porque dize, eoſdem Clericos poſthac malè promotos ab exequutione, miniſterio, & exercitio Ordinum ſuſceptorum, & ab omni ſpe & facultate aſcendendi ad alios ſuperiores perpetuò ſuſpenſos declaramus, y aſſi lo tienen Navarro y el P. Fray Manuel Rodriguez: aunque Henriquez parece que tiene, que ſolamente eſtà ſuſpenſo del Orden, que deſta manera recibe, y dize que es probable Avila, pareciendole que habla ſolo Sixto V. de la ſuſpenſion que hablò Pio II. y no mas.] Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. præter ta, §. ult.

2. Sed affirmativam ſententiam cum Henriquez & Avila ego teneo, quam etiam tenet Scortia *in Bulla Pontif. epit.* 39. *theor.* 109. ubi docet hujuſmodi ſuſpenſionem

ſuſpenſionem impedire ſolum uſum Ordinis malè ſuſcepti, & in quo deliquit, & conſequenter etiam ne ulterius aſcendat, non autem ne utatur Ordine inferiori ſi legitimè illum ſuſcepit: ídque indicant verba illa, *ſi ſuſpenſione durante in eiſdem ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo irregularitatem incurrant.* In eiſdem ſcilicet malè ſuſceptis, à quibus ſuſpenſi ſunt, & non in quovis Ordine, vt etiam jure antiquo ſuſpendebantur ab executione Ordinis ſolius malè ſuſcepti, ex gloſſ. *cap. conſultationi de tem. ord.* & ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. *de reform.*

RESOL. XLIII.

An ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem poſſit celebrare illa completa ſine alia diſpenſatione?

Et quid eſt dicendum, ſi culpabiliter omnino ante legitimam ætatem ſuſcepit ordinem?

Et quid, ſi inculpabiliter, & jam eſt in legitima ætate, an poſſit exereere actum ſui Ordinis abſque incurſione irregularitatis?

Et an talis ante ætatem ordinatus, incurrat duas ſuſpenſiones, unam ob delictum, alteram verò ob defectum ætatis, ac proinde abſolutus à prima non cenſeatur abſolutus à ſecunda, nec poteſt miniſtrare, donec attingat legitimam ætatem? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 34.

[...] conten- [...] hoc §. [...] in Reſ. [...] §. penult. [...] to parte [...] io §. ejus [...] ot.

§. 1. NEgativè reſpondet Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de ſuſp. diſp.* 4. *caſ.* 3. ubi ſic ait. Durat autem hæc ſuſpenſio etiam poſt completam ætatem, donec per Pontificem relaxetur, aut ſi ſit occulta, per Epiſcopum, aut etiam in foro conſcientiæ per Bullam, ubi nota quòd quamvis iſte ante complementum ætatis abſolvatur ab hac ſuſpenſione, adhuc non poteſt in Ordine ſuſcepto miniſtrare. Et ſi dicas, quid ergo operatur abſolutio? dico duo operari, unum eſt quod impleta ætate poſſit ſtatim exercere illũ Ordinem, & alterum, quòd ſi exerceat illum ante ætatem, quamvis mortaliter peccet, non incurrit irregularitatem. Ita Cornejo. Cui adde Hieronymum Rodriquez *in Compend. qq. Reg. reſolut.* 106. *num.* 14. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 38. *num.* 1. *in gloſſa litera F.* Bonacina *de cenſur. diſput.* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 12. & alios. Sed diſtinguit Toletus *lib.* 1. *cap.* 49. *num.* 4. Suarez *de cenſur. diſput.* 31. *ſect.* 1. *num.* 25. Avila *part.* 3. *dub.* 7. *not.* 8. & 9. Navarrus *cap.* 27. *num.* 155. & alii. Nam ſi quis inculpabiliter omnino ante legitimam ætatem ſuſcepit Ordinem, & jam eſt in ætate legitima, abſque incurſu irregularitatis poteſt exercere actum ſui Ordinis, quia intentio Pontificis fuit tali caſtigatione reprimere temeritatem taliter delinquentium. Si verò ſuſcepit culpabiliter, vt ſi ſciebat vetitum, licèt neſciret impoſitam cenſuram, indigeret relaxatione ſuſpenſionis, licèt jam pervenerit ad legitimam ætatem, juxta præſentem conſtitutionem. Poſſet tamen ſic ſuſpenſus excuſari ab irregularitate, ſi temerariè quidem ſuſcepit Ordinem, ſed facta pœnitentia illius malæ ſuſceptionis bona fide credens jam ob legitimam ætatem ſibi licitum eſſe Ordinis exercitium, actum exerceret, vt ſentit Navar. & Suarez *locis ſuprà citatis*, eo quòd carentia præſumptionis poſſit excuſare ab irregularitate, etſi à ſuſpenſione non excuſarit. Sicut ſæpè bona fides excuſat ab irregularitate, quæ non excuſat ab excommunicatione, juxta gloſſ. *cap. ſolet, de ſent. excomm. lib.* 6.

[...] hoc ſup. [...] eſ. 40. §. [...]

2. Non deſinam tamen hîc adnotare abſolutè affirmativam ſententiam docere Cordubam *caſ.* 144. & Sotum *in* 4 *ſent. diſt.* 25. *quæſt.* 1. *art.* 2. *in fin.* cum Medina *in Inſt. lib.* 1. *cap.* 11. §. 6.

3. Nota etiam quòd iſte talis ante ætatem ordinatus incurrit duas ſuſpenſiones, unam ob delictum, alteram verò ob defectum ætatis, proinde abſolutus à prima, non cenſetur abſolutus ab alia, nec poteſt miniſtrare donec attingat legitimam ætatem, & ita docet Hieron. Rodriquez *ubi ſuprà*, Suarez *de cenſ. diſput.* 23. *ſect.* 3. *num.* 4. & Portel. *verb. Ordines ſacri, num.* 12.

RESOL. XLIV.

An ſuſpenſus juxta Bullam Pij II. quia ſuſcepit Ordines ſacros extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine litteris dimiſſoriis, &c. diſpenſari poſſit ab Epiſcopo, vel à Superiore Regulari?

Et idem eſt dicendum de irregularitate ob id contracta. Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 31.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Guttierrez *in qq. Canon. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 21. ubi ſic ait: Qui extra tempora, vel ante ætatem legitimam, vel ſine dimiſſoriis promotus fuerit ad ſacros Ordines, ſuſpenſus eſt ipſo jure, donec abſolutionis beneficium à Papa fuerit conſecutus, non tantùm uſque ad ætatem legitimam, provt de jure exiſtimabat Sotus & probatur *in cap. cùm quidem, & cap. litteras, de temp. ord.* ſed etiam hodie perpetuò, donec abſolvatur, vt *in d. Extravag. Pij II.* Ita ille, & noviſſimè hanc ſententiam ex aliis Doctoribus tenet Riccius *part.* 4. *deciſ.* 93. *num.* 14. Sup. contento in hoc & ſeq. §. inf. in tr. 7. lege doctrinam, Reſ. 4. ſignanter §. pen. & vlt.

2. Sed contrariam ſententiam tenet Suarez *de cenſur. diſput.* 31. *ſect.* 1. *num.* 32. Hieron. Rodriquez *ubi infrà*, & Hurtadus *tract. de ſuſpenſ. diffic.* 13. *n.* 36. ubi ſic ait: Ordinatus ſcienter, aut ex ignorantia affectata ante legitimam ætatem, aut extra tempora, aut abſque dimiſſoriis, manet ſuſpenſus ab Ordine ſic ſuſcepto, per Extravag. Pij II. confirmatam à Pio V. cujus mentionem facit Avila 3. *part. diſp.* 5. *dub.* 7. ab ea tamen ſuſpenſione poteſt Epiſcopus abſolvere, quamvis Sixtus V. *in Extravag. ſanctum & ſalutare*, abſolutionem illius reſervaverit Papæ, quia eam revocavit Clem. VIII. Hæc Hurtadus.

3. Notandum eſt etiam hîc poſſe ſuperiores Regulares abſolvere ſuos ſubditos ſic ſuſpenſos, & ita docet Portel *in dub. regul. verb. Ordinis ſacri ſuſpenſio, num.* 14. & Hier. Rodriq. *in Comp. q. reg. reſol.* 106. *num.* 26. & idem dicendum eſt de irregularitate ob id contracta. Vide etiam Henriquez *lib.* 14. *cap.* 20. *n.* 3. & Bejam *part.* 4. *caſ.* 37. Sup. hoc magis latè in tom. 7. tr. 1. Reſ. 297.

RESOL. XLV.

An qui ordinatur non ſervatis temporum interſtitiis, v. g. Diaconus elapſo anno ab ordine Subdiaconatus, incurrat ſuſpenſionem?

Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare ex cauſa rationabili in hoc?

Et an Abbas in caſibus in quibus Tonſuram, & minores Ordines conferre poteſt, diſpenſare valeat in interſtitiis?

Et an hoc procedat in caſu, quo Abbates ſuos ſubditos cum dimiſſoriis remittant, vt ab Epiſcopis Ordinentur, nec tunc examinandos eſſe ab Epiſcopis, non obſtante Concilio Tridentino?

Sed docetur, quod in receptione Ordinum minorum nulla requiruntur interſtitia, ſed poſſunt recipi eodem die, ſi videatur Epiſcopo, & de minoribus ad Subdiaconatum remittitur ad uſum Provinciæ. Ex p. 5. tract. 10. Reſol. 40.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Portel. *in dub. regul. verb. ſuſpenſio, num.* 14. ubi ſic ait: Ille qui ordinatur Sup. hoc in tom. 2. tr. 5.

Ref.89 § vlt. & in Ref.92. §. etiam vlt.

ordinatur non ſervatis interſtitiis, ita vt inter Subdiaconatum & cæteros ſuperiores Ordines deficiat annus, incurrit ſuſpenſionem, non verò incurret ſi deſit annus inter Ordines minores, Concilium enim ſolùm loquitur de Ordinibus majoribus, & de minoribus inter Subdiaconatum remittitur ad uſum Provinciæ. Hæc ille, qui malè citat Suarez.

Sup. hoc inf. in Ref.56. & in aliis ejus annot.

2. Sed negativè reſpondendum eſt, quia nulla ſuſpenſio incurritur in jure expreſſa: ergo. Et ita docet Suarez *de cenſ. diſp.*31. *ſect.*1. *num.*43. verum eſt quòd peccabit, ſi faciat hoc abſque licentia Epiſcopi, nam facit contra præceptum Trident. *ſeſſ.*23. *cap.*11. & præter Suarez contra Portel. hanc ſententiam docet Filliucius *tom.*1. *tract.*17. *cap.*5. *n.*86. ubi ſic ait. Non ſervantur interſtitia ſi diverſis quidem diebus, & legitimis temporibus, ſed non ſervatis debitis interſtitiis, duo Ordines ſacri ſumantur, contra ſtatutum Trident. *ſeſſ.*23. *cap.*13. in quo vult poſt ſuſceptum unum Ordinem ſacrum, annum integrum debere elabi, antequam alius recipiatur abſque diſpenſatione Apoſtolica; nulla tamen pœna eſt impoſita, nec ita ſeverè prohibitum, quin Epiſcopus non poſſit diſpenſare ex cauſa rationabili. Et quamvis Sixtus V. impoſuerit pœnam ſuſpenſionis ipſo facto, tamen deinde ſublata eſt per Clem. VIII. quare nec etiam erit ſuſpenſus, qui ſine diſpenſatione recipit Subdiaconatum ante lapſum annum ab altero minori, licèt graviter peccet contra Trident. *ſeſſ.*23. *c.*11. *de reform.* In receptione autem Ordinum minorum nulla requiruntur interſtitia, ſed poſſunt recipi eodem die, ſi ita videatur Epiſcopo, cui ſe remittit Trid. *loco cit.* Ius autem antiquum *in cap. ſingulis, diſt.*77. eſt antiquatum. Ita ille, & ego.

Sup. hoc in tom.2. tr.5. lege latam doctrinam Ref.97. & Ref. & §§. ejus primæ not. ſignanter in §. Ad cap. ad med. Qui Epiſcopus, & in Ref.not.pręteritæ §.1. in fin.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter primò quòd Abbas in caſibus, in quibus Tonſuram & minores Ordines conferre poteſt, diſpenſare valet in interſtitiis. Ita Campanili *in diverſ. jur. canon. rubr.*12. *cap.*13. *num.*43. Barboſa *de poteſtate Epiſc. part.*2. *alleg.*18. *num.*3. & 11. cum Miranda *in manuali tom.*1. *quæſt.*38. *art.*7. *concluſ.*3. & hoc procedit etiam eo caſu, quo Abbates ſuos ſubditos cum dimiſſoriis remittunt, vt ab Epiſcopis ordinentur, nec tunc examinandos eſſe ab Epiſcopis, non obſtante Concilio Trident. vt obſervat Villalobos *tom.*1. *tractat.*11. *difficul.*12. *num.*4. ex Navarro *conſ.*14. *num.*1. *de privileg.* tradit Barboſa *in Collect. Doctor. in Conc. Trid.* 23. *capit.* 10. *num.*5.

Sup. hoc examine in tom.2. tr.5. Ref 75 § vlt. in princ. & lege §. ejus ſecundæ not. & in Ref.85. §. Deinde, &c.

RESOL. XLVI.

An ordinati cum dimiſſoriis Capituli Sedis vacantis infra annum incidant in ſuſpenſionem?

Et alij quatuor caſus explanantur pro Capitulo Sede vacante, & pro dimiſſoriis, & Ordinandis concedendis tempore Sedis vacantis. Ex p.5. tract.10. Reſ.46.

§.1. AFfirmativè ex Concilio Trid. *ſeſſ.*7. *cap.*10. reſpondendum eſt cum Turriano *de cenſur. lib.*5. *diſp.*46. *dub. vlt.* & aliis. Verùm hîc non deſinam adnotare.

2. Primò, quòd poteſt Capitulum Sedis vacantis infra annum concedere dimiſſorias ei, qui eſt præſentatus à patrono laico ad beneficium Eccleſiaſticum juriſpatronatus ipſius, vt illud obtinere valeat. Ita Garcias *de benef. p.*5. *cap.*7. *num.*93. Molfeſius *in ſumm.*1. *tract.*6. *cap.*7. *num.*50.

Sup. hoc in to 3. tr.5. ex lata doctrina Ref.11. & lege pro parte §. ejus ſecundæ not.

3. Secundo poteſt anno durante Epiſcopo extero concedere exercitium pontificalium, & ordinationem propriorum ſubditorum, non tamen ſubditorum Sedis vacantis. Ita Piaſecius *in praxi Epiſc. p.*1. *cap.*1. *art.*2. *num.*10. Henriquez *lib.*10. *cap.*22. *n.* 1. Quaranta *in ſum. Bull. verb. Capitulum Sede vacant. quæſt.*11. & alij.

4. Tertiò dico; poſſet quoque Capitulum Sede vacante ante lapſum annum vacationis, obtinenti facultatem à Sede Apoſtolica ad ſuſcipiendos Ordines à quocumque Antiſtite Catholico, cum licentia proprii Ordinarii, provt ſemper in conceſſionibus hujuſmodi clauſula de petenda Ordinarii licentia apponitur, facultatem hanc ſubordinatam concedere. Ita Barboſa *de poteſt. Epiſcopi, part.*2. *allegat.*7. *num.*14. & alij.

5. Et tandem quartò poteſt Capitulum Sede vacente teſtimonium idoneitatis facere. Ita Barboſa *ubi ſuprà*, *num.*16. & alij, licet Moneta *de commutationibus vlt. volunt. cap.*10. *n.*182. refert Modernum Curiæ Romanæ ſtylum habere, vt Sede Epiſcopali vacante, ipſæ quoque literæ teſtimoniales dentur ab Epiſcopo viciniori.

Quoad hoc in to.3. tr.5. lege doctrinam Ref.13.

RESOL. XLVII.

An qui ficto titulo impetrat dimiſſorias, incurrat ſuſpenſionem latam in eos, qui ſine literis dimiſſoriis ordinantur, v. g. qui ob fictum patrimonium initiantur, &c?

Et quid dicendum eſt de eo, qui patrimonio, aut donationi ſibi factæ renunciavit, antequam literas dimiſſorias, vel ordinem ſuſceperit, an contrahat in hac promotione ſuſpenſionem? Ex p.5. tr.10. Reſ.55.

§.1. AFfirmativè reſpondet Cornejo *in* 3. *part. tract.*5. *diſp.*4. *caſ.*5. *quæſt.*2. ubi docet tales duas ſuſpenſiones (licèt ipſe dicat *irregularitates*, ex incuria librariorum, vel ſcriptorum) incurrere, unam quia ementito titulo ordinantur; alteram, quia ſine literis dimiſſoriis. Idem etiam docet Coninch *de Sacram. diſp.*16. *dub.*5. *num.*38. ubi hæc ait: Vtrum literæ dimiſſoriæ dolo obtentæ ſint invalidæ vt earum vi ordinatus incurrat ſuſpenſionem latam in eos, qui ſine literis ordinantur ab alieno Epiſcopo, dubium eſt. Quidam negant. Suarez verò ſuprà probabilius affirmat, quia conceſſa facultas non extenditur ultra mentem concedentis, nec videtur Epiſcopus velle ulla ratione conſentire in illius ordinationem, & conſequenter neque his literis dare facultatem. Et ita hanc ſententiam docet etiam Reginaldus *to.*2. *lib.*32. *tract.*2. *cap.*25. *num.*27. Mercerus *de Sacram. in* 3. *p. quæſt.*24. *dub.*7. Hurtadus *tract. de ſuſpenſ. difficul.*13. *num.*38 & Gordonus *tom.*2. *lib.*7. *quæſt.*15. *cap.*12. §.6. *num.*24. & alij.

Sup. doctrina hujus §. Ref. ſeq. §. ad med. à verſ. putat talem, & §. Ad argumentum, & ſeq.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare Henriquez *lib.*13. *cap.*37. *num.*2. contrariam ſententiam docere, ſic enim ait. Qui ob fictum patrimonium initiatur, non incurrit aliam ſuſpenſionem latam contra eos, qui abſque reverendis proprii Epiſcopi initiatur; quamvis enim per fraudem licentiam, & Reverendas obtineat, eſt tamen vera licentia. Sic ille, & poſt illum Villalobos *in ſumm. tom.*1. *tract.*18. *diff.*10. *n.*3. ita aſſerens. [Reſpondo que eſte lleva reverendas verdaderas, no obſtante que las aya alcançado con cauſa falſa, y que ſi el Obiſpo lo ſupiera, no ſe las diera. Lo uno, porque al Obiſpo le incumbe el averiguar, ſi el patrimonio es verdadero ò no, como conſta de aquellas palabras del Concilio, Eo quoque priùs perſpecto patrimonium illud verè ab eis obtineri. Lo ſegundo, porque ſi baſtara para incurrir la ſuſpenſion ſer fingido el patrimonio, tanbien baſtara la falſa probança de buenas conſtumbres, y limpieza de linage, porque ſi el Obiſpo lo ſupiera, no diera las reverendas.] Hoc etiam docet Avila, vt ſuprà viſum eſt *de cenſ. part.*3. *diſp.*5. *dub.*5. *concl.*1. *ad* 3.

Sup. hoc in duabus Ref. ſeqq.

3. Sed quid dicendum de eo, qui patrimonio, aut donationi,

donationi ſibi factæ renunciauit, antequam literas dimiſſoriales, vel Ordinem reciperet, & Gordonus *tom.2.lib.7.q.15. cap.12.* §.6. *num.*24. exiſtimat, quòd ſi valida non eſt hæc renunciatio, non contrahi in hæc promotione ſuſpenſionem, quia reuera ex valido titulo omnia geruntur: ſi autem valet renunciatio, conſequens eſt deeſſe titulum, & proinde contrahi cenſuram. Nauarr. *cap.* 27. *num.*158. iudicat renunciationem hanc (ſi fiat ante promotionem) eſſe inutilem, & minùs validam, ac proinde non contrahi cenſuram. Quod probabiliter defendi poteſt, quia tamen in dubium vocari poteſt valor renunciationis, ideo ſecurius eſt abſolutionem petere ab hac ſuſpenſione expreſſis cauſis, vna aut pluribus, pro vt illæ fuerint. Sed quia ego puto talem renunciationem eſſe inualidam, puto nullam abſolutionem petendam eſſe.

RESOL. XLVIII.

Quidam Clericus in hac ciuitate ſuſcepit Sacros Ordines cum patrimonio ficto, & per multos annos celebrauit, quæſiuit, an in ordinatione, ratione patrimonij ficti, incurrerit ſuſpenſionem, & poſtea celebrando irregularitatem? Ex p.2.tr.16. & Miſc.2. Reſ.5.

[...]hoc in [...] præteri- [...]. & in [...] et ſeq.

§.1. Difficilis ſanè quæſtio. Ponam opiniones DD. quam malueris elige. Affirmatiuam ſententiam amplexi ſunt. Nauar. *in manual.cap.*27.*num.*158. Sanch. *de matr.lib.*6. *diſp.* 32. *num.*8. & præter alios, quos citat, & ſequitur Bonac. *de Sacram. diſp.* 8. *q. vnic.punct.*5.*num.*34. tenet hanc ſententiam Comitol. *in reſp.mor.lib.*6 *q.*38. Spino *in ſpec.teſtam. gl.* 18.*n.*75. Filliuc. *tom.*1.*tract.*17.*c.*5.*num.*89. Ioan de la Cruz *in director.conſc.p.*2.*tract.de ſacram.Ordinis,dub.*6.*concl.*2. Scortia *in Pontif. conſi. epit.* 147. *theorem.* 149. Valer. Reginal.*in praxi,tom.*2.*lib.*32.*tr.*2.*c.*25.*ſect.*3.*num.*72. qui cum Suar. *in* 3.*p. tom.*5. *diſp.* 31.*ſect.*1. *num.* 35. putat talem clericum incurrere duas ſuſpenſiones, alteram, vt ſine ſufficienti titulo, alteram, vt ſine proprij Epiſcopi facultate ordinatum. Ratio quare incurrat iſtam ſecundam ſuſpenſionem, adducitur à Reginald. & eſt, quia ordinatur ſine literis dimiſſoriis. Nam Epiſcopus conferens huiuſmodi literas, titulo patrimonij, non daret illas ſi ſciret patrimonium eſſe fictum; ergo dictæ literæ ſunt ſubreptitiæ, & per conſequens cenſentur nullæ, & nullius effectus. Rationem verò, quare incurrat ſuſpenſionem propter patrimonium fictum, adducit Bonacina, quia Conc. Trid.*ſeſſ.*21.*cap.*2. *de reform.* videtur innouare canones antiquos contra eos, qui artibus, & fallaciis ſe fingunt habere idoneas facultates. Et canones ſunt *cap. neminem, & cap. ſanctorum* 70. *diſtinct.* in quibus definitur, eſſe ſuſpenſum, qui ordinatur ſine beneficio, & patrimonio.

[...]hoc in [...]1. not. [...]rit §.1. [...] inf. in [...] argu- [...]tum Re- [...] & ſeq. [...] Reſ.

2. Mihi verò contraria ſententia videtur probabilior, & ideò in praxi tutiſſima, quam docent Gonzalez *ad* 8.*reg.Cancell.gloſſ.*5.§.10.*num.*15. Homobon.*de exam.Eccleſ.p.*2.*tract.*11.*cap.*10.*quæſt.*12. Flaminius *de reſignat.benef.lib.*2.*quæſt.*6.*num.*18. Tolet. *lib.*1. *cap.*48. *num.*5. Coninch.*de Sacram.diſp.*16.*dub.*5.*num.*38. Garſias *de beneficiis tom.*1.*p.*2.*cap.*5.*num.*20.*& ſeq.* Squill. *de oblig.Cler.p.*2.*dub.*4. Piaſecius *in praxi Epiſc.p.*1.*c.*1. *art.*7.*n.*20. Auila *de cenſuris p.*3. *diſp.*5. Henriq. *lib.*13. *cap.*37.*num.*2.*& in gloſſ.litt.G*, refert pro ea multos, & graues Theologos, quos ipſe conſuluit, & Sayrus *de cenſuris lib.*4.*cap.*14. *num.*16. vbi aſſerit nimis rigidè, contrariam ſententiam eſſe falſam, quia ſecundùm declarationem Congregationis Concilij, & vſum Pœnitentiariæ ordinatus ſine titulo, non eſt ſuſpenſus, neque etiam Tridentinum innouat pœnam illam ſuſpenſionis in dicto *cap. neminem, & cap. ſanctorum*, iure antiquo latam contra ordinatos, abſque titulo, quæ pœna iam ante Tridentinum per alios Canones, ſcilicet illum *cap. Epiſcopus*, qui eſt Alexandri III. & alterum, qui eſt Innocentij III. *in cap. cùm ſecundùm Apoſtolum, de præbendis*, ſublata fuit, ſed ſolùm innouat pœnas horum duorum Canonum recentiorum, *Epiſcopus, & cùm ſecundùm Apoſtolum*, in quibus in pœnam ordinatoris ſtatutum eſt, vt Epiſcopi, eos quos ſine titulo, aut beneficio, de quo neceſſaria vitæ percipiant, ordinauerint, ſuis ſumptibus alere teneantur, donec de beneficio eis prouiderint.

3. Ad argumentum Bonacinæ reſpondetur, intentionem Concilij ſolùm eſſe innouare pœnas antiquorum Canonum, qui non erant ſublati, & correcti alio Canone; vnde antiqua ſuſpenſio nouo iure *cap. cùm ſecundùm Apoſtolum*, ſublata, non innouatur à Concilio; nec eſt audiendus Vaſquez *in* 3.*p.tom* 3.*diſp.*246. *cap.*6.*num.*61 Bonacina, & alij contrarium ſentientes, nam ita declarauit Congregatio Cardinalium his verbis, apud Piaſecium *vbi ſup.* Concilium renouat tantùm pœnas, *c. cùm ſecundùm, extra de præbendis*, in hoc capite.

4. Ad argumentum Reginaldi reſpondet Henriquez *vbi ſup.* vbi ait: Qui ob fictum patrimonium initiatur, non incurrit aliam ſuſpenſionem latam contra eos, qui abſque Reverendis proprij Epiſcopi initiantur, quamvis enim per fraudem, licentiam, & Reverendas obtineant, eſt tamen vera licentia. Hæc ille.

Sup. hoc ſup. ante med. §. 1 huius Reſ. & in alio §. ejus annot.

5 Nec obſtat dicere, quòd obtinuiſſe reuerendas ex cauſa falſa, eſt idem quod non obtinuiſſe illas, quia vt notat Auila *loco citato*, Epiſcopus debet facere ſufficientem diligentiam, vt cognoſcat an patrimonium ſit verum. Deinde ſi fictio patrimonij ſufficeret ad incurrendam illam ſuſpenſionem, ſufficeret etiam falſitas in probatione morum, & generis. Dicendum eſt igitur, ſupradictum Clericum ordinatum ſine titulo, non fuiſſe ſuſpenſum, atque adeò celebrando non incurriſſe irregularitatem.

6. Nec valet dicere, ſupradictum Clericum incurriſſe in ſuſpenſionem ex Bulla Sixti V. contra Clericos malè promotos, vt notat Gonzal. *vbi ſup.* Nam reſpondeo, illam conſtitutionem fuiſſe à Clem. VIII. redactam ad terminos juris communis, vt notauit Viuald. *in fine Candelabri*, & alij Notandum eſt tamen, quòd etiam, ſtando in noſtra ſententia, taliter ordinatus poteſt puniri extraordinariè ab Epiſcopo, cùm à jure certa pœna ſancita non ſit, vt obſervat Gonzalez *num.*32. & forſan Epiſcopus illi neceſſaria denegare poteſt, cùm ipſe in culpa non fuerit, ſed deceptus ab ordinato.

RESOL. XLIX.

An qui recepit Ordines cum patrimonio ficto, incidat in ſuſpenſionem?

Ex quo infertur non incurriſſe in ſuſpenſionem quendam Clericum, qui impetravit à conſanguineo patrimonium, ad cujus titulum ordinatus fuit, & promittens cum juramento, quod ante donationem retrodonauit.

Et an in aliquo caſu poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt quis ordinetur ſine patrimonio, vt v. g. ſi ſit doctus, & gradu inſignis?

Et an ordinatus, v. g. ad Subdiaconatum ſine titulo poſſit aſcendere ad ſuperiores ordines ſine diſpenſatione? Ex p.5. tract.10. Reſ.50.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Nauarr. *c.*27. *n.*158. Maiolus *de irregul lib.*14.*cap.*25. Moſcoſus *in ſumm. tract.*8. *cap.*2. *num* 9. Medina *in ſumm. lib.*1.

Sup. hoc ſup. in Reſ 47. §.2. & in Reſ.48.

*lib.*1.*cap.*11.§.8. & alii; & ratio eſt, quia Concilium Trident.*ſeſſ.*21.*cap.*2.*de reform.* aſſerit quòd videatur, ſi patrimonium ordinandorum ſit verum: & ſtatim ſubjungit, *antiquorum Canonum pœnas ſuper his innovando.* In quibus verbis videtur innovare Canones *in cap neminem, & cap. ſanctorum, diſt.*50. in quibus definitur eſſe ſuſpenſos qui ordinantur ſine beneficio, aut patrimonio. Deinde Epiſcopus ſi hoc ſciret, dimiſſorias eis non præberet: ergo incurrit ſuſpenſionem latam à Pio II. contra ordinatos ſine literis dimiſſoriis. Idem etiam docent plures DD. quos citat & ſequitur Bonac. *tom.*3. *diſp.*3. *q.*1. *punct.*8. *n.*3.

2. Verum ego contrariam ſententiam teneo, & illam præter multos alios tenet Coninch *de Sacram. diſp.*15. *dub.*5 *num.*38. Turrian. *de cenſ.*5.*diſp.*46 *d.*1. Avila *de cenſ.part.*3 *diſp.*5.*dub.*5.*concl.*1.& Villalob *in ſum.tom.*1.*tract.*18.*diffic.*10.*n.*3.ex quibus infert:[Que el que ſe ordenò de Subdiacono, y renunciò el patrimonio, y ſe ordenò de Evangelio, y Miſſa no queda ſuſpenſo, y es llano, porque aquella renunciacion no vale, como conſta del Concilio Trid. y lo diximos arriba. Lo ſegundo, que tanpoco eſtà ſuſpenſo el que ſe ordenò à titulo de patrimonio, y mintio, diziendo que era ſuficiente, ni tanpoco el que devia otro tanto como el patrimonio à cuyo titulo ſe ordenò, en eſpecial ſe contraxo las deudas, deſpues que tenia el patrimonio; porque ſegun el Concilio no ſe han de pagar eſtas deudas del patrimonio, que no ſe puede enagenar. Tanbien infiere que el que ſe ordena à titulo de patrimonio, el qual tiene en bienes muebles, no es ſuſpenſo, y lo tiene tanbien Navarro, aunque la mente del Concilio es, que el patrimonio ſea en bienes rayzes. Item que tanpoco incurre ſuſpenſion el que ſe ordenò à titulò de beneficio, del qual aun no tenia tomada la poſſeſſion.] Ita ille, & noviſſimè Hurtadus *tract. de ſuſpenſ. diffic.*13. *n.*38. ubi hæc ait, qui titulo ficto, aut ficto patrimonio, aut ficto beneficio, aut ficta penſione ordinatur, graviter peccat, ſed non incurrit ſuſpenſionem, quia id nullo jure decernitur, quia Canon *neminem*, & Canon *ſanctorum* 70.*diſt.*70. ubi ſuſpenduntur, qui ordinantur abſque titulo, revocati ſunt *cap.cùm ſecundùm* 16.*de prabend.*ac proindè Trident. *ſeſſ.*21.*cap. de reform.* ubi requirens titulum ad Ordinem ſacrum recipiendum, ſe remittit ad pœnas antiquorum Canonum contra eos, qui aliter ordinantur, non ſe remittit ad dictos Canones *neminem*, & *ſanctorum*, vt potè revocatos per aliud jus ante Trident. ſed ad alios Canones, nempe ad ſuprà citatos *de ſimonia*, & ad alios ubi puniuntur ordinationes factæ abſque titulo, præſuppoſitis ſimoniacis pactis, aut eis æquivalentibus. Nec obſtat dicere quòd obtinuiſſe Reverendas ex cauſa falſa, eſt idem quod non obtinuiſſe, illas; non, inquam, obſtat, primò, quia ipſi Epiſcopo incumbit ſufficientem facere informationem, quòd patrimonium eſt verum, ut ait Doctor Spino *in ſpeculo teſtamentorum*, *gloſſa* 18. *n.*78.& colligitur ex Trid.*loco cit.* ibi, *Eo quoque priùs perſpecto patrimonium illud verè ab eis obtineri.* Secundò, nam ſi fictio patrimonii ſufficeret ad incurrendam illam ſuſpenſionem, etiam ſufficeret falſitas in probatione morum & generis. Vnde ex his patet quòd ego olim rectè reſpondi, non incurriſſe ſuſpenſionem quemdam Clericum, qui impetravit à conſanguineo patrimonium, ad cujus titulum ordinatus fuit, & promittens cum juramento, quòd ante donationem retrodonabit. Et ita hanc ſententiam docet Henriquez *lib* 13.*cap.*37.*n.*2.Fornarius *cap.*8. *n.*8. *de ordine.* Et alii apud Garſiam *de benefic.tom.*2.*part.*2. *cap.*5. *num.*24. *& ſeqq.*

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & in tom. 6. tr. 7. Reſ. 39. per tot ſignanter in §. Sed. & ſeq.

3. An verò in aliquo caſu poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut quis ordinetur ſine patrimonio; reſpondet Avila *ubi ſupra dub.*16. quod in caſu raro poteſt, ut ſi ſit vir doctus in Collegio, & gradu inſignis, de hoc enim certum eſt, quod conſequetur cathedram, vel præbendam, aut beneficium, & per conſequens nulla eſt ſuſpicio, quod mendicabit. Vnde Moſcoſus *in ſum. tract.*8. *cap.*2. *num.*10. ſic ait. [Verdad es, que es opinion de graves autores, que un Dotor de Alcala, o un Cathedratico de Salamanca puede ſer ordenado ſin beneficio, ni patrimonio, pues eſtan mas acomodados y ſon mas importantes por la Igleſia que otros con beneficios, y patrimonios.] Et hanc opinionem docet etiam Henriq. *in lib.*13. *cap.*37. *n.*2. *in gloſſa lit. O.* fuiſſe in praxi deductam. Sed aliqui aſſerunt contra hanc ſententiam, ut ego alibi notavi, obſtare declarationem ſacræ Congregationis, & tenet Campanili *in diverſ. jur. can. rubr.*8. *cap.*4. *n.*6. Garzias *de benef. p.*2. *cap.*5. *num.*128. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. p.*2. *alleg.*19.*num.*725. & alii. Sed an ordinatus, v. g. ad Subdiaconatum ſine titulo, poſſit aſcendere ad ſuperiores Ordines ſine diſpenſatione? vide Henriquez *libro* 13. *cap.*37. *num.*2. *in gloſſa litera P.* Gordonum *tom.*2. *lib.*7. *cap.*12. *num.*23. Avilam *de cenſur. part.*3. *diſputat.*5. *dub.*6. & Turrianum *de cenſ. lib.*5. *diſp.*46. *dub.*1.

Alibi in to. 2. tr. 5. Reſ. 108. §. vlt.

RESOL. L.

An Ordinatus cum patrimonio ficto, utpote donato, & poſt Ordines reſtituat donanti præter peccatum mortale, incurrat ſuſpenſionem; & teneatur poſtea illud reſtituere? Ex part.3. tract 4. Reſ.183. aliàs 184.

§.1. Hic caſus in praxi frequenter ſolet accidere, & peccare mortaliter, non eſt dubium. Sed difficultas eſt, an incurrat ſuſpenſionem, & teneatur reſtituere? Ego negativam ſententiam teneo cum Ledeſma *in ſum.tom.*1.*de ſacr. Ordinis,c.*7.*concl.*6.*diffic.*3. ubi ſic aſſerit. [Eſte tal ſe ordena con verdadero titulo de patrimonio luego no eſta ſuſpenſo, porque eſte tal por el concierto que hizo no queda obligado, y la promeſa fue de ningun efecto, y fue como ſi no huviera prometido nada, por que fue contra derecho, y no puede ſer obligatoria, luego con verdadero patrimonio ſe ordenò, y por conſiguiente no queda ſuſpenſo, de lo qual ſe colige bien claramente, que no eſta obligado à eſtar al concierto, y al pacto, que hizo de reſtituir el patrimonio.] Ita Ledeſma, & poſt illum Villalobos *in ſumma tom.*1. *tract.*11.*diffic,*15. *n.*10.

Sup. hoc in Reſ. præter ta §. 2. & in alia Reſ. 8 §. ejus an not. & in Reſ. ſeq.

2. Non reticeam tamen probabiliter contrariam ſententiam docere Avilam *de cenſ. p.*3. *diſp.*5. *dub.*5. *concl.*3. & Io. de la Cruz *in direct. conſcient.p.*2. *de Sacram. Ordinis, dub.*6. *concl.*2. qui citat Cordubam, & Lopez, nam talis donatio fuit conditionalis, & licet fraudulenter, & verbo tenus facta ſit, tamen in jure non eſt reprobata, & aliàs donator potuit conditionaliter donare, & Clericus ſic admiſit donationem, unde ſaltem in foro conſcientiæ juxta intentionem donantis valet donatio. Igitur in tali caſu ordinatus tenetur in conſcientia retrodonare patrimonium ita conditionaliter donatum.

3. Sed ad hoc argumentum reſpondet Ledeſma *ubi ſuprà.* [Que el que da el patrimonio mire lo que haze, porque una vez dado paraque ſe ordene, no lo puede dar con la tal condition, porque es contra derecho, y el que ſe ordena con el, no lo puede bolver con buena conſciencia.]

4. Notandum cum Avila *ubi ſuprà*, & aliis, ſtando in ſecunda ſententia, quod in foro conſcientiæ teneatur ſic ordinatus reſtituere illud patrimonium ſic conditionaliter donatum, attamen in foro exteriori poteſt reſcindi talis retrodonatio, & hoc in pœnam donatoris, quia voluit decipere Eccleſiam, & Epiſcopum.

RESOL.

RESOL. LI.

An ſi quis renunciavit patrimonium poſt ſuſceptum Ordinem, incurrat ſuſpenſionem? Ex p.5.tract.10.Reſ.57.

Sup. hoc ſup. in Reſ.49. §.2.& in Reſ. 50.& in alio §.earum notationum.

§.1. AD hoc dubium libet mihi reſpondere cum verbis Turrian. *de cenſur.lib.5.diſp.46.dub.1.* ubi ſic ait: Quæri poteſt an incurratur ſuſpenſio ipſo jure, ſi poſt ſuſceptum Ordinem fiat renunciatio rei donatæ? De hac materia ſpecialiter Concil. Trident. *ſeſſ.21.cap.2.* prohibuit alienationes rei donatæ ad Ordines ſuſcipiendos ſine licentia Epiſcopi, donec habeat ordinatus alia bona, ex quibus vivere poſſit, & ſine dubio violatio hujus præcepti ex objecto peccatum eſt grave, ſed non video ſuſpenſionem impoſitam eſſe propter tale peccatum. Ita Turrianus cui adde Gordonum *tom.2. lib.7. quæſt.15. cap.12. §.6. n.24. in fine.*

Sup. hac licentia Epiſcopi in to.2. tr.5. lege latam doctrinam Reſ.110.

RESOL. LII.

An Ordinatus ſine titulo cum ſola fidejuſſione alimentorum ſit ſuſpenſus? Ex p.5. tract.10. Reſ.48.

§.1. REſpondeo negativè, quia cauſa legis condendæ & mens legiſlatoris eſt attendenda, vt patet *ex l. nominis tui, ff. de verb. ſignif.* & docet Pariſius *vol.3. conſ.16. num.20. 21. & 22.* quia mens & anima ipſius legis eſt ratio, quæ ubicumque habet locum, ubi locum habet legis diſpoſitio, etiam quod eſſet contra jus commune, *ex l. à Titio, ff. de verb. ſignif.* Sed mens & cauſa finalis, ob quam diſpoſitio Concilii Trid. *ſeſſ.21.cap.2.* cavet ne dentur Ordines ſacri non habentibus beneficium, vel penſionem, aut patrimonium, ea fuit, ne Clerici mendicent: ergo quoties providetur vt fit cum fidejuſſione alimentorum mendicitati hujuſmodi, ſatisfactum eſt menti, & cauſæ finali legis, & conſequenter diſpoſitioni, & ideò ſic ordinatus non incurrit ſuſpenſionem. Ita Grilenzonius *conſ.14* per totum.

RESOL. LIII.

An ignoranter promittens Epiſcopo ab eo alimenta non petiturus, ſi ordinetur abſque titulo, incurrat ſuſpenſionem?

Et quid de Epiſcopo in prædicto caſu?

Et docetur in prædicto caſu non excuſari ignorantiam juris. Ex p.5. tract.10. Reſ.54.

§.1. REſpondeo quòd *cap. pen. de ſimon.* qui ordinat aliquem accepta ab eo promiſſione, aut juramento, quòd non petet ab eo beneficium, aut alimenta: item cum tali promiſſione eum præſentans ad Ordinem, ſuſpenduntur per triennium, ille à collatione, hic ab executione Ordinum: ordinatus verò ab Ordine ſic ſuſcepto, donec à Papa abſolvatur, quod *cap. per tuas nobis* 37. *eodem tit.* extenditur ad eum, qui neſciebat id eſſe illicitum. Sed hoc intelligendum quoad forum externum, in quo præſumitur deliquiſſe, ut Suarez *diſp.31. ſect.1. num.34.* & Coninch *de Sacram. diſp.16. dub.5. num.37.* obſervant, quibus etiam adde Hurtadum *tract. de ſuſp. diffic.13. num.37.* Vnde ſic eſt intelligendus Gordonus *tom.2. lib.7. quæſt.15. §.6. cap.12. num.13.* aſſerens in tali caſu non excuſari ignorationem juris: eſt, inquam intelligendus quoad forum exterius, non autem interius.

RESOL. LIV.

An qui fuit Ordinatus, ipſo neſciente per munera, incurrat ſuſpenſionem, ſi poſtea hoc ratum habeat? Ex part.5. tract.10. Reſ.56.

§.1. AFfirmativam ſententiam tenet Avila *de cenſ. part.3. diſp.5. dub.9. concl.2.* ex Div. Thom. *in 2. 2. quæſt. 100. artic. ultim. ad 3.* ubi etiam loquens de promiſſione facta ab inimico fraudulenter (quo caſu ſecundùm omnes non incurritur ſuſpenſio) addit Div. Thom. niſi fortè poſtmodum pacto conſenſerit, ſolvendo quod fuit promiſſum, & confirmatur; nam licèt ille, qui non ratificando pactam ſolvit pecuniam ſe ignorante promiſſam ab amico, ne amicus patiatur hanc jacturam, non incurrit ſimoniæ pœnas ut tradit Navarr. *conſ.10. de ſimonia num.7.* at verò ſi ratificat, & ſolvit, incurrit, vt efficaciter probat Navarr. *ibidem*, idémque tenet gloſſa *cap. penult. de elect. ver. ratum non habente*, ubi dicit, *Aliàs ſi poſtea conſentiret, idem eſſet ac ſi ab initio procuraſſet.*

Sup hoc lege doctr. Reſ. ſeq & alterius §. ejus primæ annot.

2. Verùm ego negativæ ſententiæ adhæreo cum Henriquez *lib.13. cap.37. n.2. in gloſſa lit. E.* quia vt aliena ſimonia non impedit veram receptionem Ordinum, ita neque executionem illius, quando inculpatè recipitur. Imò plus addit Henriquez, nempe non incurrere ſuſpenſionem, vel irregularitatem ex eo, quòd poſt ordinationem ſciens amicum ejus nomine promiſiſſe, aut dediſſe amico, hic enim quamvis ex prava intentione peccaret, non fit ſuſpenſus, quando nullo externo ſigno induxerit amicum, ut eſſet cauſa ſimoniacæ ordinationis, & noſtram ſententiam tenet etiam Bonacina *de cenſuris, diſp.3. punct.5. §.1. num.9.* ubi ſic ait: Recipiens Ordines ſimoniacè, ſed bona fide & ignoranter, non incurrit ſuſpenſionem: cùm ignorantia excuſet à cenſuris, vt accidit quando pater ipſo ignorante dedit Epiſcopo pecuniam, ut filio conferret Ordines, & hoc verum videtur, quamvis ille, qui ignoranter ordinatus eſt per ſimoniam, ratificet poſtea promiſſionem factam ab amico, nam ratihabitio non comparatur mandato in pœnis, niſi in jure exprimatur. Ita ille, & ego.

RESOL. LV.

An qui ignoranter Ordinatus fuit ſimoniacè, ſi ſolvat amico pecuniam datam, incurrat ſuſpenſionem, & quid de beneficio ſimiliter obtento? Ex part.11. tract.5. & Miſc.5. Reſol.16.

§.1. QVoad primum dubium libet mihi reſpondere cum verbis Stephani Baunij *in praxi beneficiorum diſput.16. quæſt.62. dub.6.* ſic aſſerentis: An autem hæc illum pœna ſimiliter ſtringat, cum eodem ignaro ac neſciente, Epiſcopo pecunia eſt data, vt eum in ordinatorum numerum referret? idem non fuit olim omnium Doctorum judicium. Pro affirmante fecere Summiſtæ veteres ferè omnes Sylv. Armilla, Angelus *verb. ſimonia, & ſuſpenſio.*

Sup. hoc lege doctr. Reſ. præteritæ, & ex Reſ. not ſeq. §. Quod de eo, ad lin.2.

2. Pro negativa cæteri, cauſam ita affirmandi habuere unicam, ſed firmam, quia æquitatem pro fundamento, pro ratione juſtiſſimam Papæ voluntatem habet. Enim verò ſcribit Bonifacius Papa VIII. nolle ſe ſententiis per ſtatuta quorumcumque ordinariorum prolatis, ligari ignorantes, dum tamen eorum ignorantia craſſa non fuerit, aut ſupina *cap. vt animarum, de conſtit. in 6.* ignorantem ergo ſua cauſa factam eſſe ſimoniam,

eorum qui ſcientes peccent, pœna propria non afficit.

3. Confirmatur. Cum Pontifex æquitatem tueatur, ſervétque in jubendo, ſic ejus mandata capi debent, vt ea ſicut ratio largitur, interpretationis benignitate temperemus. Quare cùm quidpiam ſecus quàm imperat, per inſcitiam fit, aut neceſſitatem aliquam gravem, id non debet pœnæ tranſgreſſoribus poſitæ ſubeſſe, quia non eſt tum improbabile, eum ejuſmodi temporibus concedere, vt à præſcriptione verborum & lege diſcedi poſſit. Deinde quis credat velle eum, vt pœnis earúmque acerbitate teneatur, qui in legem non commiſit? At qui ignorans facit quod illa vetat, ejus violatæ propriè non eſt reus, quam hæc ergo ſui tranſgreſſori pœnam infligit, ſuſtinere non debet.

4. Quid ſi poſtea amico pecuniam, quam ille Epiſcopo ſua cauſa eſt largitus, rependat? Si id charitate inductus facit, nempe ne amicus doleat, ne rei pro ſe ord natori datæ carentia damnum ferat, ne ingratus non reddendo dicatur, & audiat, pro certo habeo, à conſcientiæ æquitatíſque lege impetrari poſſe, vt ei reſtituatur integra ſine crimine. Quod ſi è contra non amicitiæ, non gratitudinis ſervandæ legem habet objectam oculis, ſed quidpiam aliud, ſi quod iſta exigit, non referre gratiam, párque acceptis reddere ſatagit, ſed factam cauſa ſua ſimoniam, reſtitutione numeratæ pro ſe pecuniæ approbare, vt tunc labes in illum iſtiuſmodi culpæ cadit, ita & quæ illam pœnæ conſequuntur, in caput ſuum, certúmque arceſſit ſalutis ſuæ ac honoris interitum: ita Navarrus & alii. Hucuſque Baunius: cui adde Caſtrum Palaum *tom.* 3. *tractat.* 13. *cap.* 3. *quæſtione* 24. *num.* 3.

Sup. hoc inf. in tr 7. lege latam doctrinam Reſ. 32. per tot. & alterius §. ejus annot.

5. Sed an idem dicendum ſit quoad illum qui beneficium ignoranter ſimoniacè adeptus eſt, quia amicus pecuniam collatori dedit? affirmativè reſpondet ſapientiſſimus Leſſius *lib.* 2. *de juſt. cap.* 35. *dub.* 25. *num.* 144. ubi ſic ait: In hoc tamen caſu difficultas eſt; utrum ſi poſt obtentum beneficium conſentias, ſolvendo pecuniam per alium promiſſam, vel refundendo ſolutam, tenearis reſignare beneficium, & reſtituere fructus perceptos?

6. Ad quam reſpondendum, ſi non conſentias in factum, alterius ratum habendo contractum, ſeu promiſſionem ſimoniacam amici, ſed ſolum ex amicitia ſolvas id, quod ipſe amore tui dedit vel promiſit; ne videlicet ipſe tua cauſa damnum ſentiat, non teneris reſtituere, imò nec peccas; ut rectè Navarrus *libro* 5. *conſil.* 10. *de ſimonia* probat; illud enim ſolvere ex amicitia, ne amicus gravetur, non eſt malum, neque eſt approbare factum amici: ſicut parens ſolvendo debita filii, quæ ipſe malè contraxit, non approbat facta illa, quibus contraxit; ſed id facit ex amore filii, ne ipſe infamis habeatur. Si verò conſentias approbando factum amici, jam incurris ſimoniam, & teneris reſignare beneficium, & fructus reſtituere; juxta Div. Thomam *artic.* 6. *ad* 3. qui id colligit *ex dicto cap. ſicut tuis.* Idem ſentit Panormit. & inſinuat Navarrus *ſuprà.*

7. Contrarium tamen, id eſt, quod non teneatur etiam in hoc caſu reſignare, docet Adrianus *quodlib.* 9. *artic.* 3. *littera C*, Ratio eſt, quia illa ratificatio; quæ fit poſt legitimam collationem, & jus acquiſitum, non poteſt eam inficere, aut ſimoniacam efficere. *Sicut* (inquit) *ſi quis pro beneficio ſibi gratis collato poſtea animo mercimoniali pecuniam ſolveret, non inficeretur, nec irrita redderetur prior collatio legitimè facta.* Idem tenet Tancredus, vt refert Gloſſ. *in dict. cap. ſicut.* Nec obſtat ratihabitionem retrotrahi, & mandato comparari *reg.* 10. *in* 6. quia id intelligendum in iis, quæ pendent à ſenſu ratificantis, non autem quæ antea abſolutè & plenè perfacta. Similiter non officit *dictum cap. ſicut*, ubi ſic habetur; *Ex eo, quod contra prohibitionem, & voluntatem tuam (à qua poſtmodum minimè receſſiſti) aliquis te penitus ignorante, pecuniam promiſit & exolvit, nihil debet tibi ad pœnam, vel culpam imputari, niſi poſtea conſenſeris pecuniam ſolvendo promiſſam, aut reddendo ſolutam*; quia hinc nihil aliud ſequitur, quàm aliquid debere tibi in culpam vel pœnam imputari, ſi conſenſeris in factum alterius. *In pœnam, vel culpam*, inquit, non autem *in pœnam & culpam*; & quamvis diceret *in pœnam & culpam*, non tamen inde ſequitur collationem, vel confirmationem priorem fuiſſe irritam, aut beneficium debere dimitti: poteſt enim intelligi de pœna ferenda. Hæc ſententia videtur mihi valdè probabilis. Fateor tamen talem mereri privari per ſententiam cauſa cognita. Et hæc omnia docet Leſſius *ubi ſuprà* quæ valdè notanda ſunt, poſſunt enim in praxi facilius occurrere, & de hac difficultate à me etiam alibi dictum eſt. Vide tamen Caſtrum Palaum *ubi ſup. punct.* 25. *num.* 3.

Alibi in Re not præter tæ, ſignant in §. ejus not.

RESOL. LVI.

An, ſi quis ſuſcipiat duos Ordines majores eodem die incurrat ipſo facto ſuſpenſionem?

Idem dicendum eſt, ſi ſuſcipiat eodem die minores Ordines cum Subdiaconatu.

Et an hoc intelligatur, non ſolum quando quis ſumeret duos Ordines eodem die naturali, ſed etiam eodem die juris fictione Canonica?

Et an Epiſcopus poſſit ſimul Ordines minores cum Subdiaconatu conferre, ubi viguerit de hoc Conſuetudo ante Concilium Tridentinum? Ex p. 5. tract. 10. Reſol. 36.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet ex Navarro Turrianus *de cenſ. lib.* 5. *diſputat.* 46. *dub.* 1. ubi ſic ait. Prædicta ſuſpenſio ſumitur *ex cap. literas, de tempore ordin.* circa quod caput dubitari ſolet an ibi ſit lata ipſo facto ſuſpenſio, vel imponatur ferenda? Et communis ſenſus videtur aſſerentium eſſe ſuſpenſionem latam. Ita ille, qui hoc intelligit non ſolùm quando quis ſumeret duos Ordines eadem die naturali, ſed etiam eadem die juris fictione canonica, v. g. prohibitum eſt die Sabbati unum Ordinem ſuſcipere, & alium die Dominico matutino tempore, etiam ſervato jejunio Sabbati; talis enim dicitur unus dies juris fictione, & ſumitur ex Leone Papa *epiſ.* 79. *capite* 1. & habetur *cap. quod à Patribus* 75. *dict.* & hoc etiam docet Bonacina *de cenſuris diſputatione* 3. *punct.* 1. §. 1. *numero* 4. ſi ſuſcipiat * eodem die minores Ordines, cum Subdiaconatu.

* Sup. hoc tom. 2. tr. 5 Reſ. 97. per tot. & ſigna ter in §. Notandum, & Ad cap. ad med. &c.

2. Verùm contrariam ſententiam ſecuram eſſe docet Suarez *de diſputat.* 31. *ſect.* 1. *num.* 41. & idem docet Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tract.* 18. *diffic.* 11. *num.* 7. ubi ſic aſſerit. [El que ſe ordenaſſe de dos Ordenes ſacros en un dia, tiene pena de ſuſpenſion, como conſta de un texto en aquellas palabras, ab executione officii ſacerdotalis tamdiu volumus manere ſuſpenſum, donec de illo aliter diſponamus, y dudan los Dotores ſi eſtas palabras contienen ſuſpenſion ipſo jure, o ſolamente ferenda, lo qual dexò en duda Panorm. Navar. y dize, que es ipſo jure, y la llama irregularidad en otra parte, y Suarez dize, que es ſola cenſura ferenda, cuya opinion ſe puede ſeguir en pratica] Hæc ille.

3. Notandum

.hoc ſu- in Reſ. §.1.in fi- & in tom. r.5. Reſ. curſim in , & latè Reſ.97. & aliis ejus .1.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter contra Venerum *in Exam. Epiſc. lib.1. cap.18.n.13.* Majolum *de Irreg. lib.4.cap.11.num.1.* Menochium *caſ.564.de arbitr. n.8.* & alios, quòd Ordines minores cum Subdiaconatu poterit Epiſcopus ſimul conferre, ubi vigeret de hoc conſuetudo ante Concil. Trid. Ita Villalobos *tom.1. tract.11.diffic.12.a n.3.* Hieron. Rodriquez *in compen. qq. reg. reſol.106. n.21.* Alzedus *in praxi Epiſcop. p.2. cap.5.n.24.* Guttierrez *in qq. Can. lib.1. cap.26. n.31. & 32.* Valaſc. *in allegat.4.num.2.* & alii.

RESOL. LVII.

Quidam relictis Ordinibus minoribus Subdiaconatum recepit, quæritur, an ſuſpenſionem incurrerit, & inhabilitatem ad alios ſuſcipiendos, & irregularitatem, ſi miniſtret in Ordine ſuſcepto? Ex p.5.tr.10.Reſ.47.

i in Reſ. hîc eſt à Reſol. curſim in , §.1.

§.1. Videtur reſpondendum quòd ſic, ut ego alibi probavi; nam pœnas impoſitas illis, qui ordinantur per ſaltum, dicunt Doctores, eſſe ſuſpenſionem ad non exercendum Ordinem ſuſceptum, & inhabilitatem ad alios ſuſcipiendos, & irregularitatem, ſi miniſtrent in Ordine ſuſcepto: ergo talis in prædictas pœnas incurriſſe dicendus eſt.

2. Sed contrarium probabiliter ſuſtineri poteſt. Favet huic dicto Navarrus *conſil.18.de ſentent.excom. à num.11.uſque ad 15.* ubi ait, quòd recipiens Ordines minores exiſtens excommunicatus, non incurrit irregularitatem ad alios recipiendos. Quod probat primò, quia jura loquentia de malè promotis, quæ ibi citat, loquuntur ſolùm de malè promotis ad Ordines ſacros, non verò de malè promotis ad Ordines minores. Secundò, quia minus peccant iſti, quàm illi. Tertiò, quia juxta opinionem multorum ſatis probabilem, quos ibi citat, Ordines minores non ſunt ſacramenta, ſed ſacramentalia, & proinde non eſt eadem ratio puniendi promotos per ſaltum in Ordinibus minoribus, ac in majoribus. Quartò, quia Bulla Pii II. puniens ordinatos ante legitimam ætatem, vel extra tempora, vel ſine literis dimiſſoriis, non punit ſic ordinatos in minoribus, ſed in majoribus Ordinibus. Quod ipſum ego colligo ex duobus textibus loquentibus de promotis per ſaltum. Primus eſt *in cap. ſolicitudo, diſt.52.* qui ſolùm loquitur de illo, qui ſuſcepit Ordinem Diaconi & Presbyteri, omiſſo Ordine Subdiaconi. Secundus textus eſt *in cap. unico, de Clerico promoto per ſaltum*, qui ſolùm loquitur de Subdiacono, qui omiſſo Ordine Diaconi recepit Ordinem Sacerdotis, & nullus ex his loquitur de ſaltu in Ordinibus minoribus; unde videtur, quòd accipere majores, omiſſis minoribus, non ſit propriè ordinari per ſaltum, maximè quia pœnæ ſunt reſtringendæ, ídque præcipuè quando militat diverſa ratio, vt hîc militat, juxta Navarrum, quia ſcilicet Ordines minores non ſunt ſacramenta, & circa illorum omiſſionem committatur minus peccatum. Semper tamen dico hunc peccaſſe graviſſimè, & teneri ad ſuſcipiendos Ordines minores. Hæc Portel *in reſponſ. part.3. caſ.41. quæſt.2. num.3.*

hoc in 3. tr.1. 5.§.hoc ſito, à n. & in li ejus to.

RESOL. LVIII.

An Ordinatus per ſaltum incurrat ipſo facto ſuſpenſionem?

Et quamvis promotus per ſaltum ſit impeditus ad ſuperiores Ordines ſuſcipiendos, an hoc impedimentum ſit irregularitas & ſi irregularitas ſit, an illam Confeſſarius approbatus poſſit per Bullam diſpenſare?

Et an cum promoto per ſaltum poſſit Epiſcopus diſpenſare, vt prætermiſſum Ordinem ſuſcipiat, & in Ordine malè ſuſcepto miniſtret, & ad ſuperiores aſcendat?

Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare etiam poſt adminiſtrationem in malè ſuſcepto Ordine, ſi adminiſtratio fuit ex ignorantia?

Et tandem quæritur, an hæc ſuſpenſio tolli poſſit per Bullam Cruciatæ? Ex part.5. tract.10. Reſol.27.

§.1. Eſſe talem ſuſpenſum ipſo jure ab Ordinis ſic ſuſcepti adminiſtratione, tradit Hoſtienſis & Panormitanus *in cap. un. de Cler. per ſaltum promoto.* Cornejo *in 3. part.tract.5. de ſuſpenſ.diſp.4.caſ.4.* Navarrus *cap.27.n.242. ver.ſexto.* Martinus de Ledeſma *2. 4. quæſt.26.art.2.de irregul.pag.366.* Sotus *in 4. diſtinct.25. quæſt.1. art.4.poſt concluſ.4. §.Tertius.* Sebaſt. Medices *part.2.titul.9.quæſt.35.verſ.7.* Vivald. *de ſuſpen. num.48.* Summa Corona *tract. de irregularit. num.19. verſ.Tertiò.* Philiarchus *de offic.Sacerd.lib.4.c.12.n.5.* Zerola *in praxi Epiſcop.part.1.ver.dimiſſoria §.3. & 4.* Majolus *lib.4.c.12.num.1.* Sayrus *in theſaur.lib.7.c.10. num.39.* Henriquez *lib.6. de irregular. cap.13. n.5. & lib.14.c.6.num.3.* Toletus *lib.1.ſummæ,cap.50. num.17.* Valentia *tom.4. diſp.7. quæſt.19.punct.3.§.5.* Suarez *de cenſ.diſp.31.ſect.1.dub.2.concl.1.* Probatur hæc opinio *ex cap.ſollicitudo, diſt.52. ex cap. vn. ubi ſuprà*, & ex Concilio Trident. *ſeſſ.23.cap.14.de reformat.*

2. Non deſinam tamen hîc adnotare cum Acugna *in Decreto Gratiani, part.1. diſtinct.51. c.1. num.9.* contrariam ſententiam eſſe probabilem, ſcilicet talem non eſſe ipſo jure ſuſpenſum ab Ordine malè ſumpto, ſed ſuſpendendum; tenent hîc Archidiaconus Geminianus Præpoſ. & Turrecrem. Innocent. *in cap. ſi celebrat. de Cleric.excommun.miniſtr.* Angel. *ver.Irregularitas, num.36.* Tabiena *ver. Irregularitas 4. §.2. concl.5.* Armilla *ver. Irregularitas num.68.* Fundatur, quia ex nullo textu talis ſuſpenſio ipſo jure colligitur ut benè expendit Suarez *d. diſp.31. ſect.1.n.44.* licèt ipſe affirmativam ſententiam teneat.

3. Notandum ſecundò, quòd licet promotus per ſaltum ſit impeditus ad ſuperiores Ordines ſuſcipiendos, hoc impedimentum non eſt irregularitas. Ita ego * alibi, & expreſsè Avila *de cenſ. part.7. diſputat.9. ſect.1. dub.2. concl.1.* & ſi irregularitas eſſet, illam ſecundùm Ludovicum à San Iuan *in ſum.de Sacrament, Ordin.q.2.art.5.dub,11.diffic.6.concl.3.* poſſet Confeſſarius approbatus per Cruciatam diſpenſare.

* Alibi in tom.4. tr.3. Reſ.130. &c. & lege §. not. ſeq. hujus Reſ.

4. Notandum tertiò contra Zerolam *in praxi part.2.ver.Irregularitas,dub.3.* quòd cum ſic promoto per ſaltum poteſt Epiſcopus diſpenſare, vt prætermiſſum Ordinem ſuſcipiat, & ut in Ordine malè ſuſcepto miniſtret, & ad ſuperiores aſcendat, quamvis delictum ſit publicum, dummodò talis in malè ſuſcepto Ordine, vel in prætermiſſo non miniſtraverit ante diſpenſationem: quia tunc jam ſit irregularis. Et ita docet Majolus *lib.4. de irreg. cap.12. n.2.* Navarr. *in Man. cap.25. n.71.* Emanuel Rodriquez *2.p. ſumm. cap.17. num. 9.* Sayrus *lib.5. cap.14. num.26. & 29.* Henriquez *lib.14. cap.6. num.3.* Suarez *de cenſ. diſputat.31. ſection.1. numer.51.* Avila *de cenſ. part.7. diſputat.9. ſect.1. dub.2. §. Sequitur Secundò.* Fundamentum eſt, quia Tridentinum ita conceſſit cum hac limitatione Epiſcopis *ſeſſ.23. de reform. cap.14.* Ampliat hanc doctrinam Navarri, ut poſſit Epiſcopus diſpenſare etiam poſt adminiſtrationem in malè ſuſcepto, ſi adminiſtratio fuit ex ignorantia, cum quo ſentit Toletus *in ſum.lib.1.cap.50.num.17.* citans pro ſe Panormitanum & gloſſ. *hîc & c. paſtoralis, de Sacram. non iteran.* Sed dicendum nunquam Epiſcopum diſpenſare poſſe, ubi talis fuit adminiſtratio, quæ irregularitatem induxerit, ita Doctores pro concluſione citati & ſpecialiter Suarez *num.52.* Tolet. *ubi proximè num. 18.* quamvis dicat probabile eſſe poſſe Epiſcopum cum adminiſtrante ſcienter in Ordine

Sup. hoc in tom 4. tr.3. Reſ.132. §. Idem, &c & hoc lege Reſol. not.1. poſt ſeq.

Sup hoc in Reſ.ſeq. curſim ad lin.3.

Sup. hoc infra in Reſ. 60. & lege § not 1. hujus not.

Sup. hoc ibidem §. ult.

Ordine malè ſuſcepto diſpenſare, procul ſequuntur Geminianus. & Præpoſitus *hic*, & Hoſtienſis, & hanc ſententiam docet etiam Riccius *part*.4. *deciſ*.108. *num*. 3. Et tandem notandum quartò hanc ſuſpenſionem tolli per Bullam Cruc. ita Granadus *in* 3. *part. tract*. 5. *de ſuſpenſ. diſputatione* 4. *caſ*.4. *quæſt*.2.

Sup. hoc notando in to. 4. tr. 3. Reſ. 128. & 129. & in aliis earum primarum notationum.

RESOL. LIX.

An Ordinatus per ſaltum ſit ſuſpenſus ab Ordinibus, quos legitimè ſuſcepit?

Et an adminiſtrando in Ordine, quem per ſaltum ſuſcepit, efficiatur irregularis? Ex p.5. tract.10.Reſ.28.

Sup hac miniſtratione in Reſ. præterita, § ult. ad lin. 7.

§.1. Reſpondeo ordinatum per ſaltum eſſe ſuſpenſum tantùm ab Ordine, quem per ſaltum ſuſcepit, & ita miniſtrando effici irregularem, non autem ab uſu Ordinum inferiorum, quos legitimè ſuſceperat, tenent Henriquez *in ſumm. lib*.14. *cap*.6. §.3. Aloyſius Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ*.318.*in* 1.*edit*. aliàs *reſol*.276.*n*.2. *in* 2.*editione*,& in in deciſione Curiæ Arch. Neapolit. *part* 4. *deciſ*.150. *num*.8. Mar. Alter *d.cap*.5.*ver.hac ſuppoſita*. Bonacina *de ſuſpenſ. in particulari*, *diſp*.3. *q*.1. *punct* 2. *n*.10. Avila *de cenſ. part*.7. *diſput*.9. *ſect*.5. *dub*.2. *concluſ*.2. Suar. *de cenſ.diſp*.31.*ſect*. 1.*num*.42. unde non eſt audiendus Navarrus *cap*.27. *n*.242. & Majolus *de irregular. lib*.4. *cap*.12. contrarium docentes.

RESOL. LX.

An qui miniſtrat in Ordinibus per ſaltum ſuſceptis, indigeat Apoſtolica diſpenſatione, vel ſufficiat Epiſcopalis?

Et an hoc etiam procedat non ſolùm in majoribus, ſed etiam in minoribus Ordinibus?

Et an Epiſcopus poſſit diſpenſare cum miniſtrante publicè, & ſcienter in malè ſuſcepto Ordine, ut prætermiſſum ſuſcipiat, & in malè ſuſcepto miniſtret? Ex p.5. tr.50. Reſol.29.

Sup. hoc ſup. in Reſ.58. §. ult. poſt med. à verſ. Sed dicendum, & lege etiam Reſ. & §. not. 1. dicti §. ult.

§.1. Apoſtolica indigere diſpenſatione docet Suarez *de cenſur. diſp*.31.*ſect*.1.*num*.52. ubi negat Epiſcopum poſſe diſpenſare cum miniſtrante in malè ſuſcepto Ordine, ut in ipſo poſt ſuſceptum prætermiſſum miniſtret, & huic ſententiæ ego adhæreo, & idem docet Barboſa *de poteſtate Epiſc. part*.2. *alleg*.47.*num*.10. Majolus *de irregular, lib*.4. *cap*.12.*n*.2. Salzedus *ad Bernard. cap*.24. *lit*.*D*. Sayrus *de cenſur. lib*.4. *cap*.14.*num*.26. Alter. *d. cap*.5. *verſ. hoc in loco*. Filliucius *tom*.1. *tract*.17.*cap* 5.*num*.92. Riccius *in deciſ. Cur. Archiepiſc.Neapolit.deciſ*.150.*num*.5.*punct*.4. Homobonus *de examine Eccleſ. tract*.12.*cap*.13.*q*.15. *reſol*.5. Bonacina *de ſuſpenſ. in part*.... *diſput*.3. *quæſt*.1. *punct*.2. *n*.12. & hanc ſententiam procedere non ſolùm in majoribus, ſed etiam in minoribus Ordinibus, ex ſacra Congregatione docet Riccius *part*.4. *deciſ*.198. *num* 4. & Campanili *in diverſ. jur. Can. rub*.10. *capite un. num*.6.

Sup. his magis latè ſup. in Reſ.57.

2. Verum non deſinam hîc adnotare doctum Acugnam contrarium docere *in Decretum Gratiani, part*.1. *diſt*.52.*cap*.1.*num*.13. ubi ſic ait: Dico ſextò, Epiſcopus poteſt diſpenſare cum miniſtrante publicè & ſcienter ante diſpenſationem in malè ſuſcepto Ordine, ut prætermiſſum ſuſcipiat, & in malè ſuſcepto miniſtret. Fundamentum eſt, quia Epiſcopus ſolùm non poteſt diſpenſare cum malè promoto miniſtrante in taliter ſuſcepto Ordine, ut ad Superiores poſſit aſcendere, cùm id tantùm ipſi prohibeat Trid. *dict. ſeſſ*.25. *c*.14. *de reform*. Ita Acugna.

Sup. contextu in hoc §. curſim in §. & verſ. Reſ. at not. 1. hujus Reſ.

RESOL. LXI.

An qui durante matrimonio ignoranter ſuſcepit Ordines, incurrat ſuſpenſionem?

Et aliqua alia docentur circa præſentem quæſtionem, pro durante, & ſoluto matrimonio. Ex p.5. tr.10. Reſ.59.

§.1. Reſpondeo quod ſuſpenſio incurritur ab eo qui durante matrimonio etiam non conſummato præſumit ſuſcipere ſacros Ordines extra caſus à jure conceſſos. Ita *Extravag. antiqua*. Ioannis XXII. *de voto*.

2. Notandum eſt ad hanc cenſuram incurrendam requiri præſumptionem; unde qui ſolùm ex ignorantia procedit, licèt craſſa, vel ſupina, non ſuſpenditur, & ſoluto matrimonio poteſt in Ordinibus miniſtrare, ſi nullum aliud intercedat impedimentum, & multo magis ſi bona fide proceſſerit: durante tamen matrimonio nō poteſt: ſi præſumpſerit Ordinem ſuſcipere, non poteſt in eo miniſtrare etiā ſoluto matrimonio, nec poteſt ad alium aſcendere, vel promoveri ad officium, vel beneficium Eccleſiaſticum, & niſi talis profiteatur in Religione approbata, ſolus Pontifex poteſt eum abſolvere, ut *Extravag. cit*. Si profiteatur, poteſt Diœceſanus diſpenſare, ut *ibidem* habetur. Et hæc omnia docet Præpoſ. *in* 3.*p. quæſt*.3.*de ſuſpenſ. dub*.5 *num*.40. Vnde ego olim ſine aliqua diſpenſatione celebrare feci poſt mortem uxoris quemdam ſic ordinatum, qui bona fide Ordinem ſuſcepit, credens conjugem eſſe mortuam.

RESOL. LXII.

An Sacerdos aſſiſtens matrimonio clandeſtino incurrat poſt Concilium Tridentinum ſuſpenſionem triennalem, de qua in cap. ult. §. final. de clandeſt. deſponſat.

Et an ſuſpenſus ab officio, quia interfuit matrimonio clandeſtino, non ſit ſuſpenſus à beneficio?

Et notatur, quod vigore Concilii ſeſſ.24. cap.1. de matrim. *qui auſus fuerit matrimonialiter conjungere, aut benedicere alienos Parochianos, abſque licentia proprii Parochi, ipſo jure ſuſpenſus manet*.

Et an in hoc caſu ceſſet pœna excommunicationis contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes, ſecundum Declarationem Cardinalium? Ex p.5. tract.10. Reſ.33.

§.1. Pœnam ſuſpenſionis triennalis ab officio, non tamen ipſo facto impoſitam *in d. cap. Parocho*, vel alii Sacerdoti aſſiſtenti matrimonio clandeſtino ſine aliis teſtibus non eſſe ſublatam per Concilii Tridentini decretum *ſeſſ*.24. *cap*.1. *de matrimonio*; ſed præterea licere Epiſcopis in illos alia pœna arbitraria animadvertere; & addunt Coninch *de Sacram. diſp*.27.*dub*.10.*num*.84. Alterius *de cenſ. tom*.2. *diſp*.11. *cap*.5. Barboſa *de poteſt. Epiſc. part*.2.*allegat*.32.*n*.162. Majolus *de irregular. lib*.3. *cap*.23. *num*.16. Ledeſma *in ſumm. tom*.1. *de Sacram. matrimon. cap*.6. *concl*.4. *dub*.16. & alii.

Sup. co... in hoc duobus ſeqq. in tr. 1. Re... à lin 6. §. Ex h... paulò ... init. à ... Secund...

2. Verum Sanchez *tom*.1. *lib*.3. *diſput*.48. *num*.4. contrariam ſententiam docet, cui ego libenter adhæreo cum Hurtado *de matrim. diſput*.5. *diffic*.17. *n*.55. aſſerente dictam ſuſpenſionem triennalem ceſſaſſe, quia rationi conforme eſt, ut quando lege nova imponitur mitior pœna, quam erat impoſita lege antiquiori, ceſſet antiqua, præſertim quando tempore legis novæ delictum ſit factum minus pernicioſum Reipublicæ Ergo per pœnam arbitrariam impoſitam nova lege Trid. ceſſat antiqua ſuſpenſionis triennalis, quia

Sup. h... §. not. ... ritæ ad ... à verſ. ... tio inf...

quia illa arbitraria eſt mitior, & poſt Decretum Trident. matrimonium ſic factum, utpote nullum, eſt minus pernicioſum Reip. quàm antea, quando validum manebat.

3. Nota etiam hîc unum valdè obſervandum, quòd in Concil. Trid. *ubi ſup.* ſtatuitur, ut Parochus, aut alius Sacerdos adhuc Regularis, qui auſus fuerit matrimonialiter conjungere, aut benedicere alienos Parochianos abſque licentia Parochi proprii ipſo jure ſuſpenſus maneat, donec ab Ordinario Parochi, ad quem id pertinebat, abſolvatur, ac proinde ob rationem ſupradictam corrigitur, & ceſſat pœna excommunicationis contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes, lata *in Clem.* 1. *de priv.* quòd declaravit Congregatio Cardinalium, cujus declaratio apertè favet noſtræ doctrinæ de ceſſatione ſuſpenſionis triennalis. Et hæc omnia docet Hurtad. *loc. cit. num.* 56.

[…] contenn hoc §. […]lem, à […]5. & ſig[…]ter in […] verſ. […]s annot.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd ſtando in prima opinione, ſuſpenſum ab officio, quia interfuit matrimonio clandeſtino, non eſſe ſuſpenſum à beneficio, quia *dict. c. ult.* ſolùm mandat eſſe ſuſpendendum ab officio, & ita docet Alter. *loc. cit.* & Barb. *n.* 165.

[…] magis […]eſcat do[…]na hujus […]ege ſup. […].15.

RESOL. LXIII.

An Clericus ſuſpenſus ab Officiis Divinis, ſi illa audiat, peccet, ſed non incurrat irregularitatem? Ex part. 5. tract. 10. Reſol. 12.

§. 1. Affirmativam ſententiam tenet Sylveſt. *ver. ſuſpenſio, q.* 5. *ver. ſi verò ſuſpenſio*, & alii apud Sayr, *lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 26.

2. Sed ego puto ſi Clericus ſuſpenſus à divinis Officiis, illis tanquam laïcus aſſiſtat, non ſolùm irregularitatem non incurrere, ſed neque peccatum admittere, quia hoc non facit officio, & ita docet Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 17. *cap.* 2. *n.* 33. & alii.

RESOL. LXIV.

An venatio ſit Clericis licita, quia in cap. 1. de Cleric. venat. *Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis, prohibitum eſt ſub pœna ſuſpenſionis?*

Et an, ſi tamen raro fiat cauſa recreationis, non ſit peccatum, & ſecus ſi frequenter fiat? Ex p. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſ. 19.

[…] hoc in […] 7. tr 5. […] §. No[…]am, & […] & in […] 8. tr. 7. […] 55. lege […] doctri[…] per tot.

§. 1. Ad hoc quæſitum negativè reſpondet Ioan. Franciſcus Suar. *in Enchirid. caſuum conſcientiæ, lib.* 2. §. *Clericus*, ubi ſic ait: Venatio ſine ſtrepitu etiam Prælato eſt licita cauſa recreationis, etiam cum canibus, modeſtè. Panor. *in cap.* 1. *de Cler. venat.* Hoc tamen dictum videtur contra *d. cap.* 1. ubi Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis prohibitum eſt ſub pœna ſuſpenſionis, ne canes, aut accipitres ad venandum habeant; & *cap.* 2. *eodem tit.* interdicuntur venationes, & ſylvaticæ vagationes cum canibus. Idem habetur *cap.* 1. *ne Cler. vel mon.* Ita Suar.

2. Sed ego puto cum Panormitano, venationem Clericis recreationis cauſa non eſſe prohibitam, dummodo non ſit omnino clamoroſa, ſed modeſta, nempe cum retibus, vel laqueis, atque etiam cum aliquibus canibus. Imò ſi eſſet omnino clamoroſa, ſi tamen raro fiat cauſa recreationis, non eſſe peccatum mortale exiſtimo, ſecus autem ſi frequens. Et ita docet Valer. *in differentiis utriuſque fori, ver. peccatum, differ.* 20. Rebell. *lib.* 1. *quæſt.* 14. *n.* 10. & alii.

RESOL. LXV.

An Clericus utens veſtibus prohibitis incurrat ſuſpenſionem? Ex part. 5. tract. 10. Reſol. 51.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet *ex c.* 2. *de vita & honeſt. Cler.* Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de ſuſp. diſp.* 4. *caſ.* 13. Idem docet *ex Clem.* 2. *eod. tit.* Mercerus *de Sacr. in* 3. *p. q.* 24. *dub.* 7. *num.* 9. Turrian *de cenſ. lib.* 5. *diſp.* 46. *dub.* 3. qui tamen cum Navar. *cap.* 27. *n.* 157. obſervat ad incurrendam hanc cenſuram non ſufficere, ſi quis ex peculiari occaſione ſemel utatur veſtibus prohibitis, ſed Avila *de cenſ. part.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 8. docet, quòd in tribus caſibus Clerici excuſantur ab hac pœna, primò qui geſtat has veſtes occultè, ut domi in ſtudio. Secundò ſi geſtet ſecretò ſubtus alias veſtes, ita ut in publico non appareant. Sic Bernard. Diaz. *cap.* 75. Tertiò, ſi geſtet ob celebrationem alicujus feſti, ut doctoratus, nuptiarum, vel alterius ſimilis feſti, vel ob aliam juſtam cauſam. Sic Bernard Diaz & Navarr. *cap.* 27. *num.* 157. & Henriquez *lib.* 13. *de excommun. cap.* 39. *num.* 3. *in gloſſa litt. A.* teſtatur quoſdam recentiores aſſerere, quòd hæc pœna eſt derogata conſuetudine. Hæc Avila.

Quoad hoc in to. 7. tr. 5. lege doctrinam Reſ. 6.

RESOL. LXVI.

An Clerici publicè concubinarij ſint ſuſpenſi?

Et an, qui Ordines ſuſcipit ab Epiſcopo notorio concubinario, aut fornicario, remaneat ſuſpenſus ab Ordinis executione? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 49.

§. 1. Eſſe ſuſpenſos ipſo jure, docet Navar. *cap.* 29. *n.* 76. *& c.* 27. *n.* 154 & probatur primò *ex cap. ult. de cohabitatione Cler. & mul.* & *ex cap. ſi qui ſunt, diſt.* 81. *c. nullus, & c. præter diſt.* 32. *& cap. ult.* 15. *q.* 8 *& cap. Sacerdos, diſt.* 50. ſed contrariam ſententiam docet Sot. 4. *diſt.* 1. *q.* 5. *art.* 6. *& diſt.* 13. *q.* 1. *art.* 9. ubi fatetur jure antiquo latam fuiſſe talem ſuſpenſionem, ſed jam ceſſaſſe, & Sotum ſequutus eſt Medina *in ſum. lib.* 1. *cap.* 11. §. 8. qui Doctores non aſſignant jus novum, per quod fuerit antiquum abrogatum, ſed per non uſum putant ceſſaſſe, & Suar. *diſp.* 31. *ſect.* 4. *à num.* 10. hanc ſententiam docet, ait enim *n.* 1. quòd licèt probabile ſit in jure antiquo fuiſſe latam talem ſuſpenſionem, tamen ex uſu & conſuetudine ſatis conſtare non incurri eam ſuſpenſionem propter tale crimen. Secundò probat ex Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *c.* 14. *de reform.* ubi hoc videtur ſupponi, dicit enim hos Clericos puniendos ſuſpenſione, ſi opus fuerit juxta ſacros Canones: ergo ſupponit juxta eos non eſſe ipſo jure ſuſpenſos. Deinde à *n.* 12. doctè oſtendit etiam ex jure antiquo non ſatis colligi hanc ſuſpenſionem latam. Et hæc omnia docet etiam Turrian. *de cenſ. lib.* 5. *diſp.* 46. *dub.* 5. & Mercer. *de Sacr. in* 3. *p. q.* 24. *dub.* 7. *n.* 34. & ideò Alter. *de cenſ. tom.* 2. *diſp.* 9. *c.* 5. exiſtimat eum qui Ordines recipit ab Epiſcopo notorio concubinario, aut fornicario, remanere ſuſpenſum ab Ordinis executione; cùm enim Epiſcopus ob hujuſmodi crimen ſuſpenſus careat uſu, & executione ſui miniſterii, non poteſt uſum, & executionem Ordinum aliis conferre. Vide etiam Cornejo *in* 3. *p. tract.* 5. *de ſuſp. diſp.* 4. *caſ.* 1. qui licèt aſſerat dictos Clericos eſſe ipſo jure ſuſpenſos, tamen putat, & rectè, per diſſuetudinem talem ſuſpenſionem eſſe abrogatam, & ita etiam docet Medina *in inſtit. lib.* 1. *cap.* 11. §. 8. Gutier. *in qq. can. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 43. & Avila *part.* 3. *diſp.* 5. *dubit.* 2.

Sup. hoc inf. in tr. 5 Reſ. 39 §. ult. ad med.

In Indice primo hujus Tom. 5. *lege Apendicem ad hunc Tract.* 3. *Ubi reperies alias multas diffic. miſtas, & diſperſas per alios Tom. Tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc Tract.* 3. *de Suſpenſione.*

Sup. hc dem §

Sup tao 4. 1 8

TRACTATVS QVARTVS, DE INTERDICTO.

RESOLVTIO PRIMA.

An interdictum perſonale ſpeciale poſſit fieri pro culpa veniali? Ex part 5. tract. 10. Reſ. 79. aliàs 78.

Sup hoc ſup. in tr. 1. Reſ 13 § Sed an. & inf. in tr. 5. Reſ. 3.

§. 1. SVPPONO quòd cauſa, propter quam ferri poteſt interdictum, communiùs debet eſſe peccatum mortale, & quidem grave, quia communiùs interdictum eſt gravis pœna, & proinde cauſa non poteſt eſſe levis, dico *communius*, quia leve aliquod interdictum, v. g. ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem, &c. videtur poſſe ferri pro culpa veniali. Hoc ſuppoſito negativam ſententiam docet Suar. *diſp.* 36. *ſect.* 3. *numero* 3. Layman *lib.* 1. *cap.* 5. *p.* 4. *tract.* 4. *num.* 4. & Præpoſ. *in* 3. *p. q.* 4. *de interd. dub.* 1. *n.* 3. quia tale interdictum ratione perſonæ eſt gravis pœna, ergo.

2. Verùm affirmativæ ſententiæ adhæret Sà *verb. Interdict. n.* 7. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 50. *n.* 2. & Avila *p.* 5. *diſp.* 3. *dub.* 2. *concl.* 2. unde utramque ſententiam probabilem eſſe puto.

RESOL. II.

An interdictum perſonale generale poſſit fieri pro debito pecuniario? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 89. aliàs 79.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Sotus *in* 4. *dist.* 22. *q.* 3. *art.* 1. *poſt* 3. *concl.* & Avila *p.* 5. *diſp.* 3. *dub.* 3. *concl.* 3, quia licèt *in Extravag. provide, de ſententia excomm.* prohibeatur ſolùm hoc fieri in interdicto locali, quod intelligitur tam de generali, quàm de particulari, debet tamen extendi ad interdictum perſonale generale propter paritatem rationis, quòd ſcilicet inde multa animarum damna ſequantur.

2. Sed opinio contraria magis probabilis videtur Præp. *in* 3. *p. q.* 3. *de interdicto dub.* 1. *n.* 5. quia Extravag. citata ſolùm agit de interdicto locali: ergo non eſt extendenda ad alia interdicta, & ex rei natura interdictum perſonale poni poteſt propter debitum pecuniarium, ut indicat Emanuël Sà *verb. Interdictum, num* 8. & docet Suarez *diſp.* 36. *ſect.* 3. *n.* 8. vide etiam Villan. *in ſum. tom.* 1. *tract.* 19. *diffic.* 10. *n.* 7.

RESOL. III.

Quale peccatum ſit violare interdictum?
Et an laïcus non interdictus, ſi ſine vi, aut ſcandalo audiat officia divina, præſertim Miſſam in loco interdicto, peccet mortaliter? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 69. aliàs 68.

§. 1. AD hoc dubium reſpondet Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 6. *q.* 10. *dub.* 8. *n.* 152. ubi ſic ait. An autem ſit mortale, an veniale violare interdictum; ita diſtinguendum videtur, ut violatio quidem interdicti perſonalis facta ab illis, qui in culpa interdicti ſunt, ſit mortalis, ſive laïci ſint, ſive Clerici, ut cum Navarr. *n.* 187. docet Henriq. *cap.* 23. *n.* 2. Violatio autem interdicti localis in Clericis quidem, ad quos propriè hoc interdictum ſpectat, ſit ex ſuo genere peccatum mortale, vt habet communis, quamvis Sà id non improbabiliter reſtringat ad Clericos Ordinibus ſacris utentes; in laïcis verò ſecluſo ſcandalo, & contemptu, non ſit niſi veniale, ut docet Cajetanus & Sà *ver. interdictum.* Hæc Tannerus. Sed an probabiliter, judicent alii, & videant Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 18. *cap.* 3. *n.* 85. & Coninch *ubi infr. n.* 64. qui nominatim Cajetanum impugnat.

2. Sed difficultas eſt, an laïcus non interdictus, ſi ſine vi, aut ſcandalo audiat Officia divina, & præſertim Miſſam in loco interdicto, peccet mortaliter? & affirmativam ſententiam docet Coninch *diſput.* 17. *dub.* 3. *n.* 68 quia *in c. ſi ſententia* 16. *de ſent. excom. in* 6. dicit talem licitè audire divina Officia in loco non interdicto, ergo ſupponit eum ea illicitè audire loco interdicto, & conſequenter hoc eſſe ei prohibitum, quare quando materia erit gravis, peccabit mortaliter. Ita Innocent. & Archidiac. apud Sylveſt. & Suarez *diſp.* 34. *ſect.* 4. *n.* 9. ubi tamen addit talem aſſiſtendo aliis Officiis divinis, excepto ſacrificio Miſſæ, facilè poſſe excuſari à peccato mortali, ob materiæ levitatem quia etſi nonnihil longo officio aſſiſtat, parum tamen hoc videtur repugnare Eccleſiæ voluntati, quæ talibus non ita graviter prohibet divinis Officiis intereſſe. Secus autem dicendum eſſe de ſacrificio Miſſæ quoad aſſiſtentes cum Sacerdote ſuo modo etiam offerant. Hæc omnia Coninch cui adde Suarez *diſp.* 34. *ſect.* 3. *n.* 9. Hurtadum *tract. de interd. diff.* 10. *n* 33. & Præpoſ. *in* 3. *p. q.* 4. *de interd. dub.* 5. *n.* 54.

3. Sed ego contrariæ ſententiæ adhæreo cum Soto *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 3. *art.* 1. *concl.* 6. Sylveſtro *ver. interdictum* 6. *n.* 7. Angelo *eod. ver.* 7. *n.* 9. aſſerentibus in tali caſu tantùm peccatum veniale adeſſe, & præter DD. citatos tenet ex neotericis hanc ſententiam Regin. *tom.* 2. *lib.* 32. *tract.* 3. *cap.* 30. *n.* 42. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 7. *q.* 18. *punct.* 2. *ad fin.* Layman *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 4. *cap.* 3. *n.* 2. Avila *part.* 5. *diſp.* 5. *dub.* 2. & Henriq. *lib.* 13. *cap.* 46. *n.* 3. Imò prædictus Avila putat probabile eſſe in tali caſu nullum adeſſe peccatum, quia nullum eſt præceptum in jure, quòd dirigatur ad laïcos, ſed tantùm ad Clericos, ne laïcos non privilegiatos admittant ad divina Officia in loco interdicto, ut patet *cap. reſponſum, de ſent. excomm. cap. non eſt nobis, de ſponſalib. & cap. licet, de privil. in* 6. & ubi nullum eſt præceptum, nullum erit peccatum. Sed ego ad minus in tali caſu peccatum veniale adeſſe non dubito, quia talis facit aliquo modo contra intentionem Eccleſiæ, nam etſi ea interdictio principaliter feratur ad Clericos, ne laïcos ad divina Officia in loco interdicto admittant, *cap. reſponſum, de ſent. excom. cap. non eſt nobis, de ſponſal. cap. licet de priv. in* 6. tamen pertinet etiam conſequenter ad laïcos, ut ipſi loco interdicto poſt promulgationem ſe non ingerant, ſicuti ſententia excommunicationis principaliter afficit excommunicatum, ut cum aliis non communicet. Secundariò autem & conſequenter etiam alios, ut ab ejus communicatione poſt denunciationem abſtineant. Puto tamen dici poſſe, hanc interdicti tranſgreſſionem eſſe tantùm peccatum veniale.

RESOL.

RESOL. IV.

An in violatione interdicti detur parvitas materiæ? Ex p.5. tract.5. Reſ.59.

§.1. RESpondeo affirmativè cum Turriano *de cenſuris lib.6. diſp.49.dub.5.* ubi ſic aſſerit. Suarez docet videri peccatum mortale, ſi quis dicat Orationes divini Officii, præmiſſo *Dominus vobiſcum*, quia licèt quantitas ſit parva, tamen eſt actus Ordinis ſacri proprius, & qualitate magna: ergo ſi fiat in choro contra prohibitionem, erit grave peccatum. Ego tamen non video idoneum fundamentum ad hoc aſſerendum. Addit Pater Suarez etiam fore peccatum grave benedicere aquam cum aſperſione ſalis, & benedictionem Epiſcopalem ſolemniter datam; quia ſunt actus Ordini ſacro annexi, & licèt breves videantur, tamen magni momenti ſunt. Sed non auderem aſſerere eſſe peccatum grave tales actus, quia & quantitate ſunt parvi, & non apparet ex alio capite inſignis ejus gravitas, & juxta doctrinam iſtam facilè eſt in ſimilibus philoſophari. Ita ille. Sed ſententiam Suarez tenet Iacobus Gordonus *tom.2. lib.7. quæſt.16.cap.10. num.65.* ubi ſic ait: Objicies eſſe ſaltem quædam alia, quæ omnino levia videntur, vt eſt aquæ luſtralis benedictio, vel aſperſio ſolita fieri ſolemni ritu die Dominico, ſolemnis benedictio data ab Epiſcopo, exercitium minoris Ordinis, & canere publicè in Eccleſia divinum Officium. Reſpondeo benedictiones illas eſſe actus alicui ſacro Ordini annexos, & ideò gravem habere materiam, per ſe loquendo, cùm fiunt publicè, & ſolemni ritu. Idem dico de minoribus Ordinibus, quia ſunt actus ſacri, ad quos Miniſter ex officio eſt conſecratus, & ideò ſi cum propria, & primæva ſolemnitate fiant, inducunt ſimile peccatum. Dixi, *ſi cum propria & primæva ſolemnitate fiant*, quia jam vix illa in praxi eſt, & ideò locus eſſe poteſt excuſationi. Canere autem dicto modo, peccatum mortale erit ſaltem in Clerico, de quo hæc eſt pars aſſertionis; poteſt tamen materiæ levitas excuſare, ſi tantùm exiguam Officii partem canat, & quæ non ſit Oratio Officii, addendo verſiculum, *Dominus vobiſcum*, & hæc de Clericis. Hucvſque Gordonus. Sed ego puto ſententiam Turriani etiam probabilem eſſe.

RESOL. V.

An ſit peccatum mortale dicere Miſſam tempore interdicti, omiſſa una circumſtantia ex requiſitis in cap. Alma Mater, *ut v. g. facere Sacrum apertis januis, &c?* Ex part.5. tract.10. Reſ.66. aliàs 65.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Hurtadus *tract.de interdicto diffic.10.num.32.* Sylveſter *ver.interdictum 5.quæſt.5.in princ.* Tabiena *eod.ver.n.2.* Armilla *n.4.* & huic ſententiæ favet *Clem.1.de ſent.excom.* ubi tranſgreſſio interdicti videtur judicari gravis, quia januis quibuſdam obſeratis Miſſa diceretur, & ratio eſſe poteſt, quia in ordine ad obſervandam pœnam interdicti, ea circumſtantia gravis videtur, & ita hanc ſententiam docet Suar. *diſp.34.ſect.4.* quæ etiam explicari poteſt, quia violationis materia non cenſetur ſola circumſtantia, ſed totum officium dictum ſine illa circumſtantia, ac proinde materia eſt gravis, & ideo addit Pater Suarez, vt peccatum ſit grave, debere dici totum Officium vel magnam ejus partem cum defectu ejus circumſtantiæ.

2. Tamen ut obſervat Turrian. *lib.6.diſp.49.dub.6.* exiſtimare poſſet aliquis non eſſe mortale defectu talis circumſtantiæ, quia ſi ſecundùm ſe circumſtantia ſeſſion eſt gravis, neque videtur grave totum officium cum illo defectu celebrare; modus enim indebitus celebrandi Officium ex circumſtantiis indebitis videtur colligendus, & oppoſitum non probatur ex citata Clem. quia ibi non eſt ſermo de ſolo defectu ejuſdem circumſtantiæ, ſed de aliis etiam, quæ faciebant Religioſi, & non ſine ſcandalo. In hoc ergo caſu non dubito, quin fuerit grave peccatum violatio interdicti; ex hoc tamen non colligitur omiſſionem circumſtantiæ unius, vel alterius præciſè abſque ſcandalo, vel contemptu, neque ex intentione tribuendi aliis occaſionem audiendi divina Officia tempore interdicti fore mortalem, quamvis ob periculum ſcandali ſemper magna providentia ſit agendum.

RESOL. VI.

An prohibitus celebrare in loco delicti, poſſit celebrare, v. g. in Eccleſia Patrum Capuccinorum, vel Carmelitarum prope Vrbem exiſtente? Ex part.4. tract.4. & Miſc. Reſol.123.

§.1. DE hoc caſu in facti contingentia interrogatus fui, nam quidam Regularis obtinuit à Summ. Pontifice diſpenſationem ab irregularitate homicidii, cum clauſula quòd non poſſit celebrare in loco commiſſi delicti; qui locus erat civitatis Panormi; quæſitum fuit, an ſupradictus potuiſſet celebrare in quadam Eccleſia exiſtente prope urbem Panormi? caſus eſt curioſus, & practicabilis; & pro parte negativa facit textus *in l. qui incontinentibus, ff. de verborum ſignificat.* ubi natus in ſuburbiis, dicitur natus in civitate, & teſtator ſi leget alicui bona ſua quæ Romæ habet, cenſentur etiam legata bona quæ in ſuburbiis Romæ ſunt, vt habetur *in l. cui quæ Romæ, ff. de legat.3.* & docet Baldus & Felinus *in cap. Rodulphus, de reſcriptis*, & Menochius *de præſumption. lib.4. præſumpt.126. num.13.* & tandem *in l. 2. de verbor. ſignif.* apertè dicitur, appellatione Romæ venire etiam * ſuburbia, & continentia ædificia, ut obſervat *ibi* gloſſa, & Doctores communiter, quod etiam demonſtrat modus loquendi Summorum Pontif. qui in Bulla anni Iubilæi baſilicas SS. Apoſt. Petri & Pauli appellant de Vrbe, cùm revera ſint in ſuburbiis, & ſic etiam loquitur Bonifacius VIII. *in Extrav.1. de pœnit. & remiſſ.* Sixtus IV. *in Extravag. quemadmodum operoſi, eodem tit.* Greg. XIII. Clement. VIII. & Vrban. VIII. *in Bullis Iubilæi pleniſſimi*, & tandem Ioan. Andreas *in cap. ſi civitas, ubi infra, num.7.* obſervat, quòd Romæ fieri videntur, quæ in continentibus ædificiis ſunt.

* Sup. hac doctrina in to.7. tra. ex Reſ.269. lege §. Nota tertio.

2. Verùm his non obſtantibus puto ſupradictum Regularem potuiſſe celebrare in illis Eccleſiis, & pro hac ſententia adduco *cap. ſi civitas, de ſent. excommun. in 6.* ubi interrogatus Pontifex an interdicta civitate, intelligantur etiam ſuburbia interdicta? reſpondet, quòd licèt civitates aliæ murorum ambitu videantur terminari, hoc tamen caſu ne in vilipendium veniat ſententia interdicti; expedit interpretationem fieri latiorem, ex quibus verbis, ut optimè notat Megalius *in 1. part. l.b.1. cap.13. numer.21.* & alii, clarè conſtat in omnibus diſpoſitionibus, excepta ſententia interdicti, appellatione civitatis venire tantùm quæ murorum ambitu terminantur, hoc enim exceptio illa demonſtrat, cujus natura eſt firmare regulam in omnibus aliis non exceptis, juxta *cap. Dominus 32. quæſt.7.* & ea quæ notantur *in cap. quoniam, de conjug. leproſorum*, & ideo Io. de Vançuel *in dict. cap. ſi civitas*, obſervat,

diſpoſitionem illius textus eſſe ſingularem in caſu interdicti, cum regula ſit in contrarium; vide etiam Ancharanum *in d.cap.num* 1. Deinde adduco pro hac firmanda ſententia doctrinam Bartoli & Alciati *in l.2. ff. de verb. ſignificat.* Rubei *conſ.*92. *num.*2. Menochij *de arbitr. lib.*2. *cent.*2.*caſ.*155.*num.*10. aſſerentium quòd in materia odioſa appellatione urbis, ſeu civitatis non veniunt ſuburbia, ſecus autem in materia favorabili: unde patet reſponſio ad argumenta contraria pro negativa ſententia adducta, nam in illis caſibus leges, ut patet, loquuntur in materia favorabili; ſecus autem eſt in caſu de quo loquimur, cum verſetur circa materiam odioſam: ergo, &c.

3. Confirmantur ſupradicta *ex cap. literis, de conſtit.* & *ex l. penult. ff. de pœnis*, *ex cap. in pœnis* 49. *de regul. juris in* 6. quòd in pœnis benignior ſit interpretatio, ut notat Tiraquellus *in l ſi unquam, ver. revertatur, n.*246. Thomas de Thoma *in floribus legum, reg.*158. Vgolinus *de poteſt.Epiſc.cap.*6.§.1.*num.*3. & alii. Sed in caſu de quo loquimur pœna eſt appoſita quòd celebratio non fiat in loco delicti, & locus delicti fuit civitas Panormi, cujus appellatione, ut dictum eſt, & obſervat etiam Azevedus *in addit. ad Curiam Piſanam*, *lib.*2. *cap.*2. *n.*3. & Barboſa *in collect. tom.*4. *lib.*5.*cap.*16. *num.*4. propriè non venit, niſi id quod murorum ambitu terminatur; ergo dicta pœna non eſt extendenda ad Eccleſias extra muros urbis Panormi ædificatas, cùm pœnæ non ſint ampliandæ, ſed reſtringendæ, ut docet Burgos de Paz *conſ.*8. *num.*2. Surdus *de alimentis tit.*1. *quæſt.*51. *num.*12. & alii communiter, etiamſi extenſio fiat ex ſimilitudine rationis, ex Imola *in l. ſi verò, §. de viro ff. ſolut. matrim.* Duena *regul.*287. ergo &c.

Sup hoc inf. in tr 5 Ref. 102. §. pen. poſt med à verſ. Ergo in aliis, & in to. 6 tr. 7. Ref. 49 §. 2. in princ.

RESOL. VII.

An licitum ſit celebrare coram perſonis interdictis?
Sed difficultas eſt, ſi perſona interdicta expelli non poſſit, quid eſt faciendum? Ex part. 5. tract. 10. Reſ. 65. aliàs 64.

§. 1. Certum eſt debere expelli; ſed difficultas eſt, ſi perſona interdicta expelli non poteſt, & in tali caſu ſic reſpondet Phil. Faber. *de cenſ. in* 4.*ſent. diſt.*25.*quæſt.*1.*diſp.*5.*cap.*2.*n.*113. Aliqui dicunt non eſſe celebrandam Miſſam, & ſi ſit inchoata, nec perventum ad Canonem, eſſe ceſſandum. Alii aſſerunt Miſſam celebrari poſſe, quia nullibi in jure hic effectus aſſignatur, neque à DD. Vnde auctoritas negativa licèt non ſit aliàs efficax, in hac re tamen eſt efficax, quia DD. hunc caſum non prætermiſiſſent. Solùm ergo Sacerdoti non licet celebrare coram interdicto, quando locus eſt interdictus (quod habet locum ſolummodo, quando privatim celebret ſecundùm limitationes *in cap. alma, ſuprà* explicatas, ut ex ſe patet) quia expreſsè præcipitur *dicto cap. alma*, quod interdicti excludantur, ſed quando locus non eſt interdictus, ſed habilis, licèt ſit aliquis interdictus præſens, dicunt licere celebrare, & alia divina facere. Ita tenet Suarez licèt cum formidine. Ego tamen in praxi non puto hanc opinionem tutam, quia mutuò referuntur celebratio activa & paſſiva aſſiſtentia, ideo cùm prohibetur aſſiſtentia paſſiva alicui, conſequenter agenti miniſtratio activa etiam prohibetur. Ita Faber contra Suarez.

2. Sed ſententiam Suarez ſequitur Mercerus *in* 3. *p.q.*24.*de interdicto dub.*3. Turrian. *lib.*6.*diſp.*49.*dub.*2. ubi ſic ait: Quando locus non eſt interdictus, ſed tantùm perſona eſt interdicta, & expelli non poteſt, probabile videri non eſſe ob eam cauſam omittendam Miſſam, quia non eſt pro hoc eventu peculiaris prohibitio juris poſitivi, quia jura quæ decernunt excludendos eſſe interdictos, tractant de locali interdicto, neque apparet ratio, quæ nos cogat oppoſitum affirmare: & explicari ampliùs poteſt, quia in tali eventu non eſt moralis cooperatio cum perſona interdicta, quia potiùs eſt contra voluntatem facientis Sacrum. Vnde conſiderato ſolo jure naturali non eſt aliquid, ratione cujus celebratio ſit inhoneſta, & contra rationem. Hæc Turrianus, qui tamen addit poſſe eſſe moralem cooperationem, ſi voluntariè permittatur interdictus audire Miſſam. Item poſſet ceſſare obligatio omittendi Miſſam ante inceptum Canonem ob ſcandalum.

RESOL. VIII.

An deficiente Clerico poſſit Sacerdos accipere laïcum ad ſerviendum Miſſæ?
Et an in dicto caſu poſſit celebrare cum duobus Miniſtris laïcis? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 88. aliàs 87.

§. 1. Reſpondeo affirmativè cum Præpoſ. *in* 3.*p. quæſt.*4. *de interd. dub.*3. *num.*31. ubi ſic ait. Notandum Sacerdotem, cui conceditur tempore interdicti celebrare Miſſam, poſſe deficiente Clerico accipere miniſtrum laïcum, quia conceſſo principali, cenſetur concedi acceſſorium, & præſertim quando aliàs principale non poteſt juxta morem Eccleſiæ obiri. Imò ſi Prælatus non ſolet celebrare ſine duobus Miniſtris, poteſt eos adhibere etiam tempore interdicti, imò verius eſt id poſſe ſimplicem Sacerdotem, cùm olim ſolerent adhiberi duo Miniſtri in ſacrificio Miſſæ, quod, licèt conſuetudo ſit moderata, non tamen ſuſtulit facultatem eos adhibendi juxta præſcriptum antiquorum Canonum. Ita Præpoſitus, cui adde Villalob. *in ſumm. tom.*1. *tract.*19. *diffic.*5. *num.*13. & Mercerum *in* 3. *p.quæſt.*24 *de interd. dub.*3. & Ludovicum de la Cruz *in Bull. Cruc. diſp.*1.*cap.*5. *dub.*3. *num.*4.

Sup. hoc quāvis cum Cruciata in tom 4. tr. 2. Reſ. 51. §. Nota tamen & ſeq. & in tom. 3. tr. 6. Reſ. 65. lege doctr. §. Ex dictis, & §. Et tandem.

RESOL. IX.

An Sacerdotes, qui poſſunt in interdicto Miſſam dicere, & Clerici Divinis Officiis aſſiſtere, poſſint etiam communicare abſque celebratione? Ex p. 5. tract. 10. & Reſol. 83. aliàs 82.

§. 1. Negativam ſententiam docet Cornejo *in* 3. *part. tract.*5. *de interd. dub.*4. Præpoſ. *in* 3. *part. q.*4.*de interd. dub.*3.*num.*22. Henriq. *lib.*13.*cap.*45. *num.*2. Sotus *in* 4. *diſt.*22. *quæſt.*3. *art.*1. *poſt* 4. *concl.* Turrian. *lib.*2. *diſp.*48. *dub.*2. Villalob. *in ſumm. tom.*1. *tract.*19. *diff.*3.*num.*10. Avila *p.*5. *diſp.*4. *ſect.*1. *dub.*5. *concl.*3. Bonacina *de cenſ. diſp.*5. *punct.*3. §.2. *num.*8. Alter. *tom.*2. *diſp.*4. *cap.*4. *dub.*8, & Hurtad. *tract. de interd. diff.*8.*n.*8. Quia jure antiquo etiam erat prohibitum ſacramentum Euchariſtiæ, quia non erat exceptum, niſi conſtitutis in articulo mortis, ut conſtat *ex cap. quod in te* 11. *de pœnitent. & rem.* & *ex cap. permittimus* 57. *de ſent. excomm.* in cap. autem *Alma mater*, tantùm permittitur celebratio Miſſæ, non communio more laïcorum.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 1. Reſ. 2. §. E tandem.

2. Verùm contrariæ ſententiæ ego adhæreo, quam tuetur Suar. *diſp.*33.*ſect.*1.*n.*35.*& ſeqq.* Sà *ver. interd. num.*17. Sylv. *eod. ver.*5 *num.*9. *ver. Quarta.* Angel. *eod. ver.*6. *n.*22. *ad finem*, & hanc ſententiam tanquam magis piam & favorabilem amplectitur. Sayr. *lib.*5.*cap.*7. *num.*21. & ex Theologis Societat. etiam illam tenet

Ægid.

Ægid. Coninch *de Sacr. diſp.* 17. *dub.* 2. *n.* 36. & noviſſimè Mercer. *de Sacr. in* 3. *p. q.* 24. *de interd. dub.* 2. Et ratio eſt, quia cui conceditur aſſiſtere, & à fortiori dicere Miſſam, conceditur communicare, niſi expreſsè excipiatur, prout etiam optat Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 6. ut in ſingulis Miſſis fideles præſentes communicent. Vide etiam Megalam *in* 3. *p. lib.* 2. *c.* 2. *q.* 1. *n.* 29. & poſt hæc inveni noſtram ſententiam docere Fabrum *de cenſ. in* 4. *ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 5. *cap.* 2. *n.* 25. ubi ſic ait. Falſum eſt quòd non concedatur hæc communio laïca perſonis illis, quibus licet celebrare divina tempore interdicti. Nam *in c. alma*, ut conſiderat Suar. dicitur. Dicantur divina Officia ſicuti priùs. At priùs, id eſt, ante interdictum ita celebrantur, ut non Sacerdotes Clerici ſumant Euchariſtiam more laïco. Similiter Sacerdotes aliquo impedimento non potentes celebrare eodem modo communicant: ergo Item favores ſunt ampliandi, & acceſſorium ſequitur principale: ergo dum principale conceditur, quod eſt celebrare divina, etiam conceditur acceſſorium; quod eſt communio laïca. Ita Phil. Faber, & ego. Vide etiam Filliucium *tom.* 1. *tract.* 18. *cap.* 2. *num.* 42.

RESOL. X.

An laïci, quibus tempore interdicti licitum eſt in aliquibus diebus Miſſam audire, poſſint etiam ſacram Euchariſtiam ſumere?

Et an ſi tempore interdicti occurrat præceptum ſumendi Euchariſtiam, ut in Paſchate Reſurrectionis, poterit dari ſæcularibus? Ex p. 5. tr. 10 Reſ. 84. aliàs 83.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Sylveſter *ver. interd.* 5. *q.* 2. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 3. *art.* 1. *poſt* 4. *concl.* D. Ant. *p.* 3. *tit.* 26. *c.* 4. Præpoſ. *in* 3. *p. q.* 4. *de interd. dub.* 3. *n.* 22. Henriq. *lib.* 13. *c.* 45. *n.* 2. Navarr. *c.* 27. *n.* 178. Hurtad. *tr. de interd. diff.* 7. *n.* 25. Avila *p.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 2. *dub.* 12. Gordon *tom.* 2. *lib.* 7. *q.* 16. *cap.* 4. *n.* 42. & Turrian. *ubi infrà*, quia ſupradictis ex communi ſenſu conceditur tantùm aſſiſtentia, ut poſſint audire divina Officia, & eis prohibita eſt communio: ergo, &c.

[Margin: S. hoc in ..n. 3. tr. 1. R..ſ. 2. §. Et ..dem, ad ..nd. à verſ. E quo in..f..ur, & §§. ſeq.]

2. Verùm Suar. *diſp.* 33. *ſect.* 1. *n.* 36. *& ſeq.* contrariam ſententiam putat probabilem, & ideo exiſtimat in diebus feſtis, in quibus *cap. Alma mater*, conceditur, ut tempore interdicti poſſint omnes audire Miſſas, poſſe intelligi, ut etiam poſſint ſumere Euchariſtiam, propter rationem factam, nempe quòd qui aſſiſtunt Miſſæ, participes fiunt ſacrificii Miſſæ, & communionis, quia *cap. Alma mater* dicit, *participationem permittimus divinorum*, quamvis tandem dicat contrariam opinionem facilè defendi poſſe, & in praxi ſervandam eſſe Eccleſiæ conſuetudinem, & hanc poſteriorem ſententiam, quam probabilem putavit Suar. teſtatur Turr. *lib.* 6. *diſp* 48. *dub.* 2. judicatam etiam eſſe probabilem à multis doctiſſimis viris in Hiſpania, præſertim in Academiis Compluten. & Salmanticenſi, de hac re interrogatis, quorum reſponſa ipſe Turrianus teſtatur & vidiſſe & legiſſe; erant autem pluſquam quadraginta viri primarii ſeculares, & Religioſi ex omnibus Religionibus, qui ſenſui Suarez ſubſcripſerant, contra pauciores quoſdam & numero & doctrina inferioris cujuſdam Academiæ in Regno Aragonenſi & ita hanc ſententiam præter Suar. tenet etiam Faber *de cenſ. in* 4. *ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 5. *cap.* 2. *n.* 25. Layman *lib.* 1. *tr.* 7. *p.* 4. *c.* 2. *n.* 3. Coninch *de Sacr. diſp.* 27. *dub.* 2. *n.* 36. & Mercer. *in* 3. *p. q.* 24. *de interd. dub.* 2. ubi ſic ait: Cui conceditur aſſiſtere Miſſæ, conceditur etiam communicare, niſi expreſsè excipiatur, prout etiam optat Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 6. ut in ſingulis Miſſis fideles præſentes communicent. Vnde etiam ſequitur quòd laïcis liceat tempore interdicti ſumere Euchariſtiam in quatuor feſtis, videlicet Paſchæ, Nativ. Domini, Pentecoſt. & Aſſumpt. B. M. quandoquidem per *c. Alma.* poſſunt tunc divinis intereſſe; imò ad implendum præceptum de annua communione, tenentur tunc communicare, cùm omne impedimentum juris antiqui ſit ablatum per *c. Alma mater.*

3. Vide etiam Megal. *in* 3. *p. lib.* 2. *cap.* 2. *q.* 1. *n.* 30. & ideo ſtante probabilitate ſupradictæ opinionis tempore interdicti ſi occurrat præceptum ſumendi Euchariſtiam, ut in Paſchate Reſurr. poterit dari ſecularibus. Ita Suar. & Coninch cui adde Portel. *in dub. reg. ver. interd. num.* 16. Sed negat hoc Turrian. *loc. cit.* & Avila cum Alter. *tom.* 2. *diſp.* 4. *cap.* 4.

RESOL. XI.

An tempore interdicti, quandò celebrantur divina Officia ex privilegio, per Feſta Paſchatum, intelligantur tantum primi dies?

Et an dicta Feſta Paſchatum accipienda ſint à primis veſperis juxta morem, quo Eccleſia ſolet Feſtivitates inchoare?

Adde Feſtum Paſchatis poſſe ſumi ſaltem à Gloria in excelſis *Sacri diei Sabbathi.*

Et aliqua alia circa ſupradicta, & circa celebrationem feſtivam Corporis Chriſti, & ejus Octavas, explanantur in prædicto caſu, & tempore interdicti? Ex p. 5. tract. 10. Reſol. 61.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Suar. *diſp.* 34. *ſect.* 1. *n.* 39. Moſcoſ. *in ſum. tr.* 16. *c.* 8. Alter *de cenſ. tom.* 2. *diſp.* 5. *c.* 5. Regin. *tom.* 2. *lib.* 32. *tr.* 3. *c.* 28. *n.* 536. Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tract.* 19. *diffic.* 7. *n.* 4. ubi ſic ait. [Mas advierte que eſtas fieſtas no ſe han de ſe entender mas que por el primero dia, que eſſe es verdaderamente el dia de la fieſta que el dia de la Natividad, en aquel dia ſe acaba, y el dia ſiguiente ex de San Iuan, y lo miſmo es de las otras fieſtas como tiene la ſentencia comun, con la Gloſſa, ſolo à Soto veo de diferente parecer ſin fundamiento baſtante.]

[Margin: Quoad hoc in to. 4. tr. 2. ex Reſ. 27. lege doctr. §. Difficultas.]

2. Sed ego contrariæ ſententiæ adhæreo, quam præter Sotum *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 3. *art.* 1. tenet etiam Faber *de cenſ. in* 4. *ſent. diſt.* 25. *q.* 1. *diſp.* 5. *dub.* 5. *n.* 43. Avila *p.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 2. *dub.* 4. Hurtad. *tract. de interd. diff.* 7. *n.* 24. Dicendum eſt igitur ſub nomine Paſchatum intelligi omnes dies feſtivos, & in primis in Paſchate Reſurrect. & Pentecoſt. id non poteſt negari, quia omnes illi dies feſtivi tantùm pertinent ad ea myſteria, & in eorum honorem obſervantur; in Paſchate quoque Nativitatis negandum non eſt, reliquos die feſtivos poſt primum, ſive duos, ſive tres, etiam pertinere ad feſtivitatem Nativitatis, quamvis principaliùs ad alios Sanctos, & obſervari non tantùm in eorum honorem, ſed etiam in honorem Nativitatis, quia quamvis in honorem Sanctorum non obſervarentur, etiam obſervarentur in honorem Nativitatis ſaltem duo poſt primum, ſicut fit in aliis Paſchatibus, & ut obſervetur tertius dies poſt primum, ubi obſervatur, non parum juvat Nativitas Chriſti.

3. Notandum eſt etiam hìc cum Ioan de la Cruz *in direct. conſc. p.* 2. *de interd. dub.* 1. *concl.* 3. Ioan. Præpoſ. *in* 3. *p. q.* 4. *de interd. dub.* 5. *n.* 34. Mercero *in* 3. *p. q.* 24. *de interd. dub.* 3. Fabro, Moſcoſo, Hurtado *ubi ſuprà*, hæc feſta accipienda eſſe à primis Veſperis juxta morem, quo Eccleſia ſolet feſtivitates inchoare. Adde feſtum Paſchatis poſſe ſumi ſaltem à *Gloria in excelſis* ſacri diei Sabbati, quia Eccleſia cenſetur tunc inchoare feſtum Reſurrectionis, non tamen comprehenduntur Octavæ; ſed quoad ſuſpenſionem interdicti cenſentur finiri ſaltem finito Completorio. Martinus V. & Eugen. IV. his feſtis addiderunt Corporis Chriſti feſtum cum Octava.

4. Et

4. Et tandem non deſinam pro materia præſentis quæſtionis apponere hîc verba Moſcoſi *in ſum. tr.*16. *cap.*8. ubi ſic ait. [Algunos Dotores han dicho, que tãbien ſe pueden dezir, y cantar con toda ſolennidad las Miſſas de las Vigilias de las tres dichas Paſcuas por virtud deſte dicho Privilegio, y que desde ellas deveſe començar à levantar, y ſuſpender el entredicho. No abraço eſta opinion porque verdederamente es hazer mucha violencia à nueſtro *cap. Alma mater*, que nominatim ſeñala, y declara los dias de las tres Paſcuas del año, y el de la Aſſuncion de nueſtra Señora. Pero tambien es opinon comun, y ſe puede ſeguir muy bien en quanto à la Vigilia de la Paſcua de Reſurrecion, desde de la gloria que en ella ſe canta con toda ſolennitad, y con probabilidad tambien ſe puede hazer, y guardar lo proprio en la Miſſa de la Vigilia de la Paſcua de Pentecoſtes, y para el acierto, y ſeguriridad deſta opinion ſe lea el P. Avila del a Compañia en ſu tratado de cenſuras, que allì da la razon porque ſe deve hazer, y guardar eſto, con mas propriedad en la Miſſas deſtas dos Vigilias, que no en la Miſſa de la Vigilia de la Paſcua de Natividad.

RESOL. XII.

An Clerici conjugati poſſint intereſſe Divinis officiis tempore interdicti? Ex p.5.tr.10.Reſ 86.aliàs 85.

§ 1. Negativè reſpondet Hurtad. *tract. de interd. diffic.*7. *num.*19. quia iſti non gaudent niſi privilegio Canonis & fori, ut patet *ex cap. vn. de Cler. conjug. in* 6. & etiam docet Ioan de la Cruz *in direct.conſcien.p.*2.*de interd.not.*1. & Gordonus *tom.* 2. *lib.*7. *q.*16. *cap.*4. *num.*36. Trullench *in Bulla Cruc. lib.*1. §.3. *dub.*2. *num.*4. & alii.

2. Mihi verò magis placet opinio affirmativa cum Villalob. *in ſumm.tom.* 1.*tract.*19.*diff* 5.*num.*7. Mercero *in* 3.*p.q.*24.*de interd.dub.*3.*&* 4. Layman *lib.*1.*tr.*5.*p.*4. *cap.*2.*num.*2. Avila *p.*5.*diſp.*4.*ſect.*2 *dub.*4.*concl.*2. & Coninch *de Sacrament.diſp.*17.*dub.*2. *num.*30. ſi juxta decretum Trident. ex mandato Epiſcopi alicui Eccleſiæ inſerviant. Hoc ipſo enim quo tales Clerici ita ſervitio Eccleſiæ deputati ſunt, videntur in hoc æquales aliis Clericis computari, & confirmatur, quia, vel illi tunc non inſerviendo Eccleſiæ reciperent ſua ſtipendia, & ſic eſſent meliori conditione, quàm alii Clerici, qui non accipiunt ſtipendia niſi inſerviant, & Eccleſia damnum acciperet, quæ & eorum ſervitio, & ſuis ſtipendiis privaretur, vel ipſi iiſdem ſtipendiis privarentur, & hoc eſſet valde durum, cùm ea ratione in graviſſimas neceſſitates, & Clericali ſtatu indignas ſine ſua culpa conjicerentur.

RESOL. XIII.

An qui habet duo domicilia, alterum in loco interdicto, & alterum in loco non interdicto, cenſeatur ipſe interdictus? Ex p.5. tract. 10. Reſ.71. alias 70.

§.1. Aliqui cenſent manere interdictum, ita Calderin. *tract. de interd.* Sed contrarium docet Sylveſter *ver.interd.*2.*n.*13. quia non eſt major ratio, ob quam ſentiat onus unius populi, quam libertatem alterius, & hanc ſententiam amplectitur Suarez *diſput.*32.*ſection.*2.*num.*16. cum ea limitatione ut quamdiu habitet in populo interdicto, ferat onus interdicti, quod videtur revera probabile, & ad mentem legiſlatorum, & ita etiam docet Turrian. *lib.*2. *diſp.*48. *dub.*2.

RESOL. XIV.

An licitum ſit alicui non interdicto audire Miſſam Sacerdotis interdicti perſonaliter? Ex part.5. tract.10. Reſol.64.

§.1. Negativam ſententiam docet Philip. Faber *de cenſur. diſt.*15. *quæſt.*1. *diſputat.*5. *cap.*2. *n.*47. ubi ſic ait: Dubium eſt, an perſonæ non interdictæ liceat audire miſſam Sacerdotis interdicti perſonaliter? Reſpondeo ſi non eſt publicè denunciatus, nulli dubium eſſe non peccare, propter Extravag. *Ad evitanda*, de qua *in diſp.de excommunicatione* diximus. Si verò eſt publicè denunciatus, ſuſtinet Suarez *ubi ſuprà ſect.*3.*num.*5. non eſſe peccatum. Ratio ejus eſt, quia interdictum perſonale militat contra perſonam interdictam, ne faciat, vel audiat Miſſam, & divina Officia, cæteráſque functiones Eccleſiaſticas, non autem prohibet ne quis cum illo communicet, aut ejus actionibus aſſiſtat, quia nullo in jure hæc prohibitio apparet explicitè nedum, ſed neque etiam implicitè. Vnde dummodò talis non communicet in miniſtrando divina, ſed ſolùm aſſiſtat, inquit prædictus Suarez, minimè peccatum committere. Hæc autem opinio mihi non probatur, neque tutò in praxi ſervari poſſe judico, quoniam celebratio divinorum Officiorum activa & paſſiva eſt mutua. Vnde cùm quis privatur ab activa adminiſtratione divinorum, conſequenter quoque videtur privari aſſiſtentia paſſiva aliorum ad illa in perſona illius. Vnde cùm quis interdicitur perſonaliter à celebratione Miſſæ, ac divinorum, conſequenter etiam prohibitio indicitur, ne alii ei aſſiſtant, quia hæc mutuò ſe ſe conſequuntur. Confirmatur hæc doctrina, quia certum eſt Sacerdotem ſic miniſtrantem peccare mortaliter, cùm autem quis illius Sacrificio aſſiſtit, cooperari videtur illi, & communicat operi malo, quatenus eſt illius Sacerdotis, quia eſt ſacrilegium hujuſmodi celebrare: ergo mihi videtur etiam peccare, ideo in jure hæc prohibitio continetur implicitè. Hæc Phil. Faber.

2. Sed his minimè obſtantibus negativam ſententiam cum Suarez tenet noviſſimè Turrian. *lib.*2.*diſputat.*49. *dub.*2. ubi docet illicitum eſſe inducere talem Sacerdotem ad dicendum, vel ei cooperari, non tamen ſolùm ejus Miſſam audire. Prior pars eſt manifeſta, quia non licèt inducere ad actum peccati. Poſterior probatur, quia in ſola auditione Miſſæ non eſt ulla ſpecies cooperationis conſiderato jure naturali; nullum autem eſt jus poſitivum, quo prohibeatur talis auditio Miſſæ. Ego puto utramque ſententiam probabilem eſſe, & hanc poſteriorem tenet etiam Mercerus *in* 3.*part.q.*24.*de interdicto dub.*3.& Filliucius *tom.*1. *tract.*18. *cap.*3. *num.*77.

RESOL. XV.

De pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ appoſita ab Vrbano VIII. in Bulla contra non reſidentes.

Et clarè, & breviter explicatur, quid importet dicta pœna.

Et in prædicto caſu quæritur, an ſi quis ita interdictus celebret intra Eccleſiam, fiat irregularis?

Et quid, ſi tantum audiat officia divina?

Et an Epiſcopus interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere Sacramenta?

Et an poſſit in Eccleſia exercere actum juriſdictionis pro foro interno?

Et inter alia alii decem caſus curſim adnotantur, in quibus Epiſcopis interdicitur ingreſſus Eccleſiæ. Ex part.10. tract.13.& Miſc.3. Reſol.2.

§.1. A

ip. contéro hoc §. le- : doctr. uatuor Reſ. quentium.

§. I. A Quodam Epiſcopo interrogatus, vt ei explicarem clarè & breviter quid importaret dicta pœna. Reſpondi, quod per dictam pœnam Epiſcopus non poteſt intra Eccleſiam celebrare, nec audire officia Divina, nec in loco ſacro ſepeliri etiam intra cœmeterium. At vero extra Eccleſiam, vel ſub dio, vel in tentorio, vel etiam in Oratorio privato non erecto auctoritate Epiſcopi poterit celebrare, ſicut etiam & in cœmeterio, licet ibi non poſſit ſepeliri. Poterit etiam extra Eccleſiam exercere juriſdictionem in foro exteriori, dixi in foro exteriori, quia non poterit abſolvere Sacramentaliter, quia eſt actus ordinis. Præterea circa officia Divina notanda eſt differentia quædam inter auditionem Divinorum, & celebrationem: nam ſi celebret intra Eccleſiam fit irregularis, *cap. Is cui de ſent. excomm. in 6.* at vero ſi tantum audivit Divina, licet peccet mortaliter, non tamen fit irregularis.

S. hoc inf. hc doctrinan Reſ. 17.

2. Sed dubium eſt, an in noſtro caſu Epiſcopus interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere Sacramenta? Partem negativam tenet gloſſa, *can. præſenti. 5. q. 2.* ubi generaliter dicitur, quod cui interdicitur Eccleſia, interdicta ſunt Sacramenta Eccleſiæ. Tenet etiam Angelus *verb. Suſpenſio. 3. n. 4.* Sylveſter *verbo Suſpenſio. q. 5. circa finem*, & aliqui juniores. Sed pars affirmativa eſt mihi probabilior, quam tenet Pater Henriquez, *lib. 13. cap. 32. n. 2.* & videtur de mente Calderini, quem referunt, & ſequuntur, Ancharanus, Geminianus, & Francus *dicto cap. Is cui.* in quantum dicunt, quod interdictum ingreſſus Eccleſiæ ſolum reſpicit officia Divina. Item dictus Epiſcopus benè poterit ingredi Eccleſiam, & ibi orare privata oratione, tempore quo non celebrantur officia Divina; imo poterit tranſire per Eccleſiam tempore quo celebrantur officia divina, & orationem facere breviter. Et hæc omnia docet Avila *de Cenſ. par. 5. diſp. 4. ſect. 3. dub. 5. concl. 5. per totam.* Vide etiam Gavantum *in Man. Epiſc. ver. Suſpenſ. n. 11.* Layman *lib. 1. tr. 5. part. 4. cap. 1.* Filliucium *tom. 1. tr. 18. n. 103.* Vgolinum *de Cenſ. Tab. 5. cap. 16. §. 3.* Suarez *de Cenſ. tit. 5. diſp. 35. ſect. 4.* Sayrum, *lib. 5. cap. 9.* Altherium, *tom. 2. diſp. 7. cap. 2.* & alios penes ipſos cum Caſtro Palao *tom. 6. diſp. 5. punct. 4. §. 4. per tot.*

Su. hoc in Reſ ſeq pauò oſt init.

3. Sed hîc obiter pro curioſis adnotabo, præter caſum adductum, alios caſus, in quibus Epiſcopis interdicitur ingreſſus Eccleſiæ. Et primò, ſi præſumant in confidentiam beneficia Eccleſiaſtica recipere, ut in Extravag. 109. Pij IV Secundò, ſi extra caſus neceſſarios ingrediantur Monialium Monaſteria, vt in Extravag. Gregorii XIII. incip. *Dubiis quæ emergunt.* Tertiò, ſi Epiſcopi Doctorandi facultatem habentes, aliquem promoveri patiantur, non præmiſſa fidei profeſſione, ut in Extravag. Pij IV. Quartò, ſi Metropolitani non denunciant Summo Pontifici abſentiam ſuorum ſuffraganeorum, & ſuffraganei antiquiores abſentiam ſuorum Metropolitanorum, ut decernit Tridentina Synodus *ſeſſ. 6. cap. 1. §. Creſcente, de Reformat.* Quintò, ſi ſibi uſurpent ſine juſto titulo bona Eccleſiarum vacantium, *ut in cap. Præſenti de Offic. ordin. in 6.* & in Extravag. unica, *ne Sede vacante.* Sextò, ſi præſumant bona Eccleſiarum, &c. præterquam in caſibus à jure permiſſis alienare, vt in Extravagant. *Ambitioſè de rebus Eccleſiaſticis non alien.* Septimò, ſi occaſione viſitationis accipiunt procurationem in pecunia, & non in victualibus, ut in capite *Exigit. de Cenſibus, in 6.* Octavò, ſi gloſſas, annotationes, &c. abſque authoritate Papæ ſuper Decretis Concilii Tridentini edere audeant, ut cavetur in Conſtitut. 73. incip. *Benedictus Deus.* Pij IV. edita anno 1564. regiſtrata in Bullar. ultimæ editionis, *tom. 2. pagina* 104. Nonò ſi Epiſcopatum de manu Laicæ perſonæ cum effectu ſuſcipiant, ut in Can. *Si quis deinceps. 16. quæſt. 7.* Decimò, ſi excommunicent ſine monitione canonica, & præſentibus teſtibus, *cap. Sacro. de Sent. Excomm.*

RESOL. XVI.

An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ prohibeatur omnis ingreſſus?

Et an ſaltem dum celebratur Divinum Officium, poſſit talis interdictus ibi orare, loqui, diſputare, & concionem audire? Ex part. 5. tract. 10. Reſol. 73. aliàs 72.

§. I. AFfirmativam ſententiam docet Filliucius *tom. 1. tractat. 18. cap. 5. num. 105.* Comitolus *in reſpon. moral. lib. 6. quæſt. 49. numero 5.* Cornejo *in 3. part. tract. 5. de interd. diſp. 2. §. 4. quæſt. 1.* Iacobus Gordonus *in ſumm. tom. 2. lib. 7. quæſt. 16. cap. 8. numero 55. & 56.* ubi ſic ait: Hic quæri poteſt, prohibito ingreſſu Eccleſiæ, quid præciſè cenſeatur prohibitum ſub nomine, titulóque hujus ingreſſus? Reſpondent aliqui tantùm prohiberi ingreſſum tempore divinorum Officiorum. Ita Navarr. *cap. 27. num. 170.* ac proinde quando non fiunt divina, poſſe hominem ſic interdictum ingredi templum, & ibidem orare, contendit. Secunda opinio eſt debere hoc limitari ad formalem, ut loquuntur, templi ingreſſum, hoc eſt, non eſſe licitum ingredi templum ob uſum, ad quem illud deſtinatum eſt, ac proinde non tantùm ad audienda divina, ſed nec ad orandum permiſſum eſſe ingreſſum, licebit ergo in hac ſententia tranſire per templum, ibidem loqui, diſputare, imò & concionem ibi audire. Ita Suar. *diſp. 35. ſect. 4. in fine.* Tertia ſententia eſt eſſe prohibitum omnem Eccleſiæ ingreſſum. Ita Abbas *cap Eccleſia, de immun. Eccleſ. num. 5.* Calderin. *de interdicto Eccleſiaſtico, n. 2. verſ. Sed quæritur.* Fatetur tandem Navarr. hanc eſſe multorum ſententiam. Et ſanè ſi excipiamus conceſſionem, quæ quibuſdam diebus feſtis facta eſt interdictis hominibus, *d. cap. Alma, §. in feſtivitatibus*, & neceſſitatem legitimam, ut ſi quis vocaretur in jus, quod poſſet interdum dici in Eccleſia. His, inquam exceptis, probabilius eſt omnem Eccleſiæ ingreſſum homini ſic interdicto eſſe prohibitum, quia nulla eſt ratio cur à verborum proprietate diſcedamus. Iſte verò ſuſpenditur ab ingreſſu Eccleſiæ, idque ſimpliciter, & non reſtrictè: ergo. Ita Gordonus, ſatis quidem rigidè, & ſcrupuloſè.

Pro doctrina hujus Reſ. lege §. 1. & 2. præcedentis Reſ.

Sup. hoc ibidem, § 2. ad med. verſ. Item dictus Epiſcopus.

2. Ideò negativam ſententiam teneo, & ita præter Navarr. docet Reginald. *tom. 2. lib. 32. tract. 3. cap. 30. num. 41.* Covarruv. *in cap. Alma mater, part. 2. §. 1. n. 3.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 19. diff. 9. num. 4.* Hurtad. *tract. de interd. diffic. 9. num. 31.* Coninch *de Sacrament. diſp. 17. dub. 2. num. 59.* aſſerentes interdictos ab ingreſſu Eccleſiæ dum non celebratur divinum Officium poſſe ibi orare, quia Eccleſia propriè inſtituta eſt ad audienda, vel celebranda divina Officia, non autem ad privatas orationes fundendas, niſi per accidens, & conſecutivè. Imò ego puto probabiliter poſſe interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ tranſire per Eccleſiam, dum celebrantur divina Officia, y hazer oracion de paſſo. Ita ex Navarr. docet Avila *part. 5. diſp. 4. dub. 5. concl. 6.*

RESOL. XVII.

An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit intra illam recipere Sacramenta? Ex part. 5. tract. 10. Reſol. 74. aliàs 73.

§. I. Nega

Sup. hoc ſup. in Reſ. 15. lege doctrinam §. 1.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Gordon. *tom. 2. lib. 7. quæſt. 16. cap. 8. num. 56.* Suarez *diſp. 35. ſect. 4. n. 5.* Alter. *tom. 2. diſp. 7. cap. 2.* Hurtadus *tr. de interd. diffic. 9. n. 31.* Coninch *de Sacr. diſp. 17. dub. 2. n. 59.* aſſerentes interdictum ab ingreſſu Eccleſiæ illicitè in ea ſuſcipere Sacramenta, quia credibile non videtur aliquem judicari indignum, qui aliis divinis Officiis interſit, & tamen ei permittere, vt cum aliis in Eccleſia Sacramenta recipiat. Et Eccleſia non tantùm inſtituta eſt ad divina Officia celebranda, ſed etiam ad Sacramenta miniſtranda, & ſuſcipienda.

2. Sed affirmativam ſententiam probabilem eſſe puto: nam Coninch negativam, quam ipſe tenet *ubi ſupra*, vocat tantùm probabiliorem. Et ita hanc ſententiam abſolutè tenet Henriquez *lib. 13. cap. 32. num. 2.* & Avila *part. 5. diſp. 4. dub. 5. concl. 6.* & ratio eſt, quia interdicto ab Eccleſia non prohibetur uſus Sacramentorum, ſed uſus divinorum Officiorum, & ſepulturæ: ergo. Et ita hanc ſententiam poſt hæc ſcripta invenio etiam docere Bonacinam *de cenſur. diſput. 5. punct. 5. num. 12.*

RESOL. XVIII.

An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ poſſit in Cœmeterio Officia divina audire, & Miſſam celebrare? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 76. aliàs 75.

Sup. hoc ſup. ex Reſ. 15. lege doctrinam §. 1.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Villalob. *in ſumm. tom. 1. tr. 19. diffic. 9. n. 5.* ubi ſic ait. [Ha ſe de advertir, que aunque en el cemeterio ſe dixeſſe la Miſſa, o el Oficio divino, no puede aſſiſtir allì el que eſtà deſta manera entredicho; porque por nombre de Igleſia tambien ſe entiende el cemeterio, como nota la Gloſa, y ſe colige de un texto, y tiene eſta ſentencia Abad, y ha ſe de entender del cemeterio contiguo, como ſe colige del texto citato] Ita ille.

2. Qui tamen ibi, & meritò, affirmativam ſententiam probabilem vocat, quam tuetur Filliucius *tom. 1. tr. 18. cap. 5. n. 103.* Reginald. *tom. 2. lib. 32. tr. 3. cap. 29. n. 41.* & alii. Et ratio eſt, quia in talis interdicti ſententia tanquam pœnali (& ideo reſtringenda interpretatione) nomen Eccleſiæ accipiendum eſt in rigore, quo non comprehendit cœmeterium, vt patet ex communi uſu, & ideo jus *in cap. is cui, de ſententia excomm. in 6.* tanquam non ſatis indicatum priùs nomine Eccleſiæ addidit nomen Cœmeterii, vt ad ipſum extenderet privationem ſepulturæ Eccleſiaſticæ. Verba ſunt hæc. Talis quoque ſi hoc interdicto durante decedat, non debet in Eccleſia, vel Cœmeterio Eccleſiaſtico, niſi pœnituerit, ſepeliri. Vide etiam Suarez *diſp. 35. ſect. 3. num. 9. & ſequent.*

RESOL. XIX.

An interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ, ſi moriatur cum ſignis pœnitentiæ, ſit abſolvendus, vt poſſit ſepeliri in loco ſacro? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 75. aliàs 74.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Bonacina *de cenſ. diſp. 5. punct. 5. n. 11.* ubi ſic ait, Interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ non poteſt ſepeliri in Eccleſia, vel Cœmeterio, niſi fortè dederit ſigna contritionis, tunc enim poteſt abſolvi, & ſepeliri in loco ſacro. Ita ille.

2. Sed in tali caſu ad talem ſepeliendum nullam adhibendam eſſe abſolutionem, docet Cornejo *in 3. p. tract. 5. de interd. diſp. 2. §. 4. quæſt. 2.* ubi ſic ait. Quæres

Sup. hoc ſup. ex Reſ. 15 lege doctrinam §. 1.

an hoc interdictum privet Eccleſiaſtica ſepultura? Reſpondetur affirmativè ex textu *in d. cap. his qui*, ibi: Talis quoque ſi hoc interdicto durante decedat, non debet in Eccleſia, vel Cœmeterio Eccleſiaſtico, niſi pœnituerit, ſepeliri. Vbi nota quòd ut iſte talis ſepeliatur in loco ſacro, nulla requiritur abſolutio à tali interdicto ab homine facta, vt cum Covarruvia docet Avila *part. 5. diſp. 4. ſect. 3. dub. 1. concl. 1.* & ratio eſt, nam eo ipſo, quòd deceſſit cum pœnitentia, manſit abſolutus à jure, ſiquidem hoc interdictum quantum ad hunc effectum poſitum erat, niſi pœnituerit, atque ita conditione impleta, ſublatum manet. Ita Cornejo, & ego.

RESOL. XX.

An in interdicto perſonali generali licita ſit Eccleſiaſtica ſepultura? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 67. aliàs 66.

§. 1. NEgativè reſpondet Faber *de cenſ. in 4. ſent. diſp. 23. q. 1. diſp. 5. cap. 2. num. 56.* ubi ſic ait: In interdicto perſonali ſpeciali perſona interdicta nullibi ſepeliri poteſt ſepultura Eccleſiaſtica, vt habetur *cap. ſi civitas de ſentent. excomm.* & eſt communis opinio. Ratio differentiæ eſt clara, quia in primo interdicto prohibitio non fertur in perſonas abſolutè, ſed ratione loci ſolùm; in ſecundo verò abſolutè fertur in perſonas. At de interdicto perſonali generali eſt contentio inter DD. Aliqui tenent etiam ipſos privari Eccleſiaſtica ſepultura propter jura adducta de interdicto perſonali, & præſertim *ex cap. ſi ſententia, de ſent. excomm. in 6.* ubi interdictum perſonale dicitur ligare ſingulas perſonas. Tamen Suarez *ubi ſuprà*, tenet oppoſitum, propter Extravag. *ad evitanda*, quæ requirit quòd perſona ſit nominatim denunciata, & interdicta. Sed hæc opinio eſt difficilis, quia ſequeretur quòd neque privarentur aliis effectibus, ſcilicet celebratione divinorum Officiorum, & participatione quorumdam Sacramentorum; quod tamen eſt contra eſſentiam interdicti. Ad fundamentum ejus reſpondetur ſufficere quòd ſententia interdicti perſonalis bis ſit publicata. Hæc Faber & hanc ſententiam in praxi tenendam eſſe putat Turrian. *lib. 6. diſp. 51. dub. 1.* & illam abſolutè contra Suarez tenet Præpoſitus *in 3. p. quæſt. 4. de interdicto, dub. 4. num. 51.*

2. Verùm ſententiam Suarez *diſp. 35. ſect. 3. n. 2.* quam impugnant DD. citati ſequitur Cornejo *in 3. part. tract. 5. de irreg. §. 3. q. 2.* ubi docet in interdicto perſonali generali non eſſe denegandam Eccleſiaſticam ſepulturam, ex dicta Extravag. *ad evitanda*, ubi conceditur privilegium erga eos, qui non ſunt nominatim denunciati; nam quamvis in generali interdicto perſonali fiat generalis denunciatio totius populi, aut communitatis, illa tamen eſt remota reſpectu cujuſvis in particulari. Vide etiam Megalium *in 3. p. lib. 6. cap. 2. num. 6.*

RESOL. XXI.

An qui tempore interdicti habent privilegium particulare aſſiſtendi Divinis Officiis, vel intereſſentes in diebus Paſchatis, Pentecoſtes, &c. poſſint in loco ſacro ſepeliri? Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 68. aliàs 67.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Cornejo *in 3. p. tract. 5. de interd. diſp. 3. §. 4. q. 1.* Præpoſ. *in 3. p. q. 4. de interd. dub. 3. n. 42.* Hurtadus *tract. de interd. diffic. 9. n. 30.* Gordonus *tom. 2. lib. 7. q. 16. cap. 4. n. 44.* Coninch *de Sacram. diſp. 17. dub. 2. n. 55.* Suarez *diſput. 38. ſect. 1. n. 13.* Villalob. *in ſumm. tom. 1. tr. 19. diffic. 8. n. 4.* Mercer. *in 3. p. q. 24. de interd. dub. 4.* Filliucius *tom. 1. tr. 18. cap. 3. num. 96.* Alterius *de cenſ. tom. 2. diſp. 6. c. 3.* & ratio eſt, quia, vt patet *ex c. Epiſcoporum, de privileg. in 6.* & *ex c. ſi ſententia, de ſentent. excommun. in 6.* Privatio

Privatio ſepulturæ Eccleſiaſticæ eſt effectus interdicti diſtinctus à privatione divinorum Officiorum, nec cenſetur illi neceſſario connexus, & proinde ſepultura non ſolùm ratione divini Officii prohibetur, ſed etiam ratione ſui. Vnde ex conceſſione unius aptè infertur conceſſio alterius.

2. Verùm non deſinam hîc adnotare affirmativam opinionem docere Sotum *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.* 3. *art.* 1. *poſt* 4. *concl.* Henriquez *lib.* 13. *cap.* 44. *n.* 5. Navarrum *c.* 27. *n.* 181. Emanuël Sà *ver. interdictum*, *n.* 8. Angelum *ver. Interdictum* 6. *n.* 35. *&* 36. & Avilam *part.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 3. *dub.* 4. *concl.* 1. qui hoc probat. Nam, vt inquit Sylveſt. *ver. interdictum*, 5. *q.* 2. *p.* 4 & Tabiena *eod. ver.* § 11. *circa medium*. Sepultura negatur propter duo. Primò ratione divini Officii annexi. Secundò ratione dependentiæ ad ordinem ſacrum propter conſecrationem Eccleſiæ: unde nec in loco ſacro ſine divino Officio fieri poteſt, ergo quando utrumque eorum licet ex privilegio, conſequenter licebit ſepultura. Probatur conſequentia, nam cui communicamus vivo, poſſumus communicare defuncto, & tandem hanc ſententiam docet Megala *in* 3 *p. lib.* 6. *c.* 2. *q.* 1. *n.* 44. Ioan. de la Cruz *in direct. Confeſſ. part.* 2. *de ceſſatione à divinis dub.* 1. *concl.* 3. Epiſc. Moſcoſus *in ſum. tr.* 16. *c*, 8. ubi ſic ait: [Sepultura Eccleſiaſtica ſe puede dar generalmente en todos eſtos dias, y fieſtas privilegiadas à Clerigos, y legos, que en eſto no ay exception de fieſtas, ni de perſonas, ſi no es, que ya uvieſſe otro algun impedimento juridico de por medio. Y algunos autores an querido dezir, que conforme à derecho no ſe pueden hazer, ni dar las tales benediciones nuptiales, ni Eccleſiaſtica ſepultura en eſtas dichas fieſtas privilegiadas en tiempo de entredicho; pero otros muchos mas tienen, y llevan la primera opinion en ambas coſas, la qual me parece muy bien por ſer tan piadoſa.] Ita ille. Satis quidem probabiliter, vt rectè advertit Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 6. *q.* 10. *dub.* 8. *num.* 160.

…u his be-
…ectioni-
…u n to. 2.
…. Reſ. 109.

RESOL. XXII.

An Epiſcopus poſſit ſuſpendere interdictum? Ex part. 5. tract. 10. Reſ. 70. aliàs 69.

§. 1. PRima opinio negat. Ita Covarr. *in cap. Alma mater, part.* 1. §. 11. *n.* 6. *ver.* 2. Avila *diſp.* 6. *dub.* 4. *concl.* 4. & gloſſa *in c. ad hæc, de appellat.* Probatur hæc opinio, primò, quia Epiſcopi ſunt inferiores lege Pontificia, ac ſubinde eam ſervare, non autem privilegio, aut diſpenſatione tollere poſſunt, juxta regul. *cap. cum inferior. de major. & obed.* Deinde, quia cenſura ſuam ſecum trahit executionem, & ideo nec per appellationem ejus effectus ſuſpendi poſſunt, *c. Paſtoralis*, §. *verùm, hoc titulo*: ergo à fortiori neque Epiſcopus inferior poterit eam ſuſpendere, quemadmodum in excommunicatione etiam reſpectu proferentis, quod non poſſit concedere vt quis cum excommunicato à ſe ipſo communicet, ſed neceſſaria ſit abſolutio, quæ in totum excommunicationem tollat, reſolvunt DD. communiter, per unam ſcilicet ex tribus formis abſolutionis ab Eccleſia receptis, vel ſimpliciter, vel ad cautelam, vel ad reincidentiam, juxta *c. cùm deſideres, de ſent. excomm.* ergo &c.

2. Secunda opinio affirmat. Ita Navar. *c.* 27. *n.* 183. & gloſſa *in præſenti, de ſent. excomm. in* 6.

3. Tertia opinio has ſententias contrarias fœdere diſtinctionis conciliat: aut enim interdictum eſt latum à jure, vel ab homine; quando à jure prolatum eſt, ab Epiſcopo ſuſpendi poſſe concedunt, vt ex Soto, qui hoc non dicit, *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 3. *art.* 1. *concl.* 3. tradit Fr. Emanuël *qq. Regul. tom.* 2. *q.* 111. *art.* 1. *concl.* 3. & poſt Sylveſt. Suar. *tom* 5. *diſp.* 38. *ſect.* 3. *n.* 6. per regulam textus *in c. nuper, verſ. in ſecundo, de ſententia excomm.* quando interdictum ab homine latum eſt, ſubdiſtinguunt, vel enim agimus de Epiſcopo, qui illud protulit, vel de aliis. In priori aiunt procedere primam ſententiam deſumptam ex hoc textu, quòd ſcilicet Epiſcopus qui interdictum protulit, illud pro certo tempore, aut cauſa ſuſpendere valeat; in poſterioribus verò procedere contrariam ſententiam negativam, quòd inferiores Romano Pontifice interdictum ab ipſo Pontifice vel ab aliis Prælatis prolatum relaxare non poſſunt, nec in totum, nec etiam ad tempus ſuſpendere, vt concludunt fundamenta pro eadem parte negativa adducta, atque ita hanc diſtinctionem expreſsè tradunt Covarruvias *cit. loc.* & Henriquez *in ſumm. lib.* 13. *c.* 51. §. 4. *ver.* 4. Suarez *diſp.* 38 *ſect.* 3. *à n.* 5. juncto *num.* 6. *verſ. & propterea.* Ratio autem proxima & efficax hujus diſtinctionis ſecundùm eos illa eſt, quia effectus cenſuræ ex intentione & mente pendent proferentis, *c. veniens* 2. *de teſtib.* & eatenus ligant, quatenus intendit, qui ligat, ex regul *l. non omnes, ff. ſi certum petatur, c. cùm ſuper de officio delegati*, cum ſimilibus. Ad fundamentum verò ex regula textus *in d. c. Paſtoralis*, §. *verùm* reſpondet Suarez ſenſum illius textus eſſe quòd cenſuræ ſuam ſecum trahant executionem, abſque alio hominis miniſterio, ſed in hac ipſa actuali executione pendere interdictum, & ejus effectus ex voluntate & intentione proferentis, ex qua ratione idem Covarr. Henriquez, Saytus, & Suarez concludunt, hoc ipſum in interdicto perſonali eſſe reſolvendum, & quamvis latum ſit ob perſonæ contumaciam, quæ adhuc durat, conſiderent tamen occurrere poſſe rationabiles cauſas, propter quas juſtum ſit interdictum ſuſpendere ad tempus certum, licèt non ſufficiant ad illud omninò tollendum, & hæc omnia obſervat & docet doctus & amiciſſimus Barboſa *in collectan. Doctor. tom.* 1. *lib.* 2. *tit.* 28. *c.* 55. *num.* 2. *&* 3. Vide etiam Layman. *lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 4. *cap.* 5. *num.* 3.

…uad hoc
… a in tr. 3.
…e doctri-
… Reſ. 9.
… illa de-
…re potes
… ſup. hoc
… placet,
… etiam

alias Reſ. ejus annotationum.

RESOL. XXIII.

An Confeſſarius poſſit tollere interdictum perſonale particulare, ſine reſervatione latum, poſt ſatisfactionem, vel ſatisfaciendi cautionem? Ex p. 5. tr. 10. Reſ. 72. aliàs 71.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Henriq. *lib.* 13. *c.* 35. *n.* 2. & Avila *p.* 5. *diſp.* 6. *dub.* 1. *concl.* 2. ubi ſic ait: Parochus & Confeſſor ordinarius non poſſunt via ordinaria abſolvere ab interdicto, ſive impoſito à jure, ſive ab homine, quia talis abſolutio non eſt neceſſaria ad abſolutionem à peccatis, ſicuti abſolutio ab excommunicatione. Ita ille.

Sup. hoc ſupra in tr 3. lege doctrinam Reſ. 10. & 11.

2. Verùm contrariam ſententiam tenet Coninch *de Sacr. diſp.* 7. *dub.* 6. *n.* 7. Suar. *diſp.* 38. *ſect.* 2. *n.* 9. Præpoſ. *in* 3. *p. q.* 4. *de interd. dub.* 6. *n.* 61. Cornejo *in* 3. *p. tr.* 5. *de interd. diffic.* 4. Layman. *lib.* 1. *tr.* 5. *p.* 4. *c.* 5. *n* 3. Hurtadus *tr. de interd. diffic.* 16. *n.* 48. & Mercerus *in* 3. *p. q.* 24. *de interd. dub.* 8. ſic enim aſſerit. Interdictum latum ab homine tollitur à ſolo illo, qui tulit, vel Superiore, vel ſucceſſore, vel delegato, latum verò à jure ſi ſit in pœnam commiſſi peccati, tollitur lapſo tempore, pro quo latum eſt, ſi ſit ob contumaciam, & reſervatum ſit, tollitur per eum, qui reſervaverit, niſi quod per Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 6. *de reform.* poſſit Epiſcopus à reſervatis Pontifici abſolvere, modò caſus ſit occultus, ſi reſervatum non ſit, & locale ſit, poteſt tolli ab Epiſcopo loci, vel habente juriſdictionem Epiſcopalem, vt etiam perſonale generale: at perſonale ſpeciale à quolibet proprio Confeſſore, modò detur cautio ſufficiens. Ita Mercerus, & rationem ego adducam, quia interdictum perſonale ſpeciale non

Sup. hoc loge doctrinam Reſ. 9. ſignanter, §. 2. paulo poſt initium, & ex illo inferas quid ſup. hoc, &c.

minùs quàm excommunicatio prohibet à perceptione Sacramentorum, vt ſuprà dictum eſt *c.2. n.1.* ergo ſicuti excommunicationem ſi reſervata non ſit ante abſolutionem à peccatis, quivis expoſitus Confeſſarius tollere poteſt, *arg. c. nuper, de ſent. excommunic.* ita & interdictum hoc perſonale.

RESOL. XXIV.

An interdicto Clero intelligantur interdicti Religioſi?
Et quid, ſi Religioſus habeat beneficium ſæculare, v. g. Paſtoratum, Canonicatum, &c. ita ut cenſeatur à ſuis ſegregatus?
Et quid eſt dicendum, ſi cenſura feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum, an comprehendantur Religioſi, etiam Converſi, Moniales, Novitii, & Eremitæ? Ex p.5. tract.10. Reſ.81. aliàs 80.

Sup. hoc ſupra in tr.2. Reſ 51. §. Sed ad lin.6.

§.1. AFfirmativè reſpondent Doctores quos citat Sayrus *lib.5. c.4. n.29.* & hanc opinionem eſſe communem teſtatur Covarruvias *in c. alma mater, part.2. c.1. num.8. §.5.* & tenet ex neotericis Megala *in 3.part. lib.2.c.1. q.2.n.15.* Suar. *diſp 32.ſect.2. num.17.* quia tota communitas diſtinguitur in populum & Clerum; ſed Religioſi non comprehenduntur ſub nomine populi: ergo ſub nomine Cleri.

2. Verùm tu ne diſcedas à contraria ſententia. Dico igitur quòd quando interdicitur Clerus, neque ex antecedentibus, vel conſequentibus conſtare poteſt de contraria mente judicis, vel legiſlatoris, non comprehendantur perſonæ Religioſæ, quia, vt tradunt varii, tales in odioſis non comprehenduntur nomine Cleri, etiamſi primam Tonſuram habeant, niſi ex adjunctis aliud colligatur, atque ita ſi in ſententia dicatur, Interdicimus Clerum talis civitatis, non comprehenduntur Religioſi. Quod intelligo, niſi Religioſus habeat beneficium ſæculare, verbi gratia Paſtoratum, Canonicatum, ita vt cenſeatur à ſuis ſegregatus, quia talis ſub nomine Cleri comprehendetur, quòd ſi cenſura feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum, comprehenduntur Religioſi etiam Converſi, & Moniales, quia etiam hi divino ſervitio ſe manciparunt, & vocantur perſonæ Eccleſiæ: imò comprehenduntur Eremitæ: verius etiam eſt comprehendi Novitios, quia etiam hi cenſentur perſonæ Eccleſiæ quamdiu verſantur in probatione, ſi interdicantur Religioſi, verius eſt eos non comprehendi, quia in odioſis non veniunt nomine Religioſi. Et hæc omnia docet Præpoſitus *in 3.p.q.4.de interd.dub.2.n.11.* cui adde Portel *in dub. reg. ver. interd. n.5.* ubi ſic ait. Interdicto Clero univerſo alicujus urbis, non interdicuntur Religioſi illius urbis, ſi verba aliud non indicent, quia in odioſis nomine Cleri non intelliguntur Religioſi, bene tamen in favorabilibus. Ita ille, cui adde Vgolinum *tab.5.§.5.n.3.* Alterium *tom.2. diſp.1.cap.5.dub.6.* Coninch *de Sacram. diſp.7. dub.1.n.9.* Avilam *p.5. diſp.1. dub.4.concl.7.* & Laymann. *lib.1.tr.5.part.4.c.4.n.3.*

In Indice primo hujus Tom.5. Vide Apendicem ad hunc Tract. 4. Vbi reperies alias multas quæſtiones miſtas, & diſperſas per alios Tom. Tract. Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc Tract. 4. de Interdicto.

TRACTATVS QVINTVS, DE IRREGVLARITATE,

Atque de ejus Diſpenſatione.

RESOLVTIO PRIMA.

An ad incurrendam irregularitatem, quam culpa ſequitur, ſufficiat peccatum veniale?
Et an Papa poſſit imponere irregularitatem purè ob peccatum veniale? Ex p.4. tract.4.& Miſc.Reſ.41.

Quæ nunc hanc ſequetur & in Reſolut.1. poſt ſeq.& infrà Reſ 5 curſim in duabus [illegible] s ult.lin. & in Reſ. 121.

§.1. NEGATIVAM ſententiam docui *in part.2.tract.2.Miſcell.reſ.20.* ſed noviſſimè, me citato, hanc ſententiam tanquam improbabilem damnat Megal. *in var. reſol. tom.2. reſol.159. num. 4. & c. continebatur, de homicidio.*

2. Sed neſcio, quomodo opinio communis Doctorum validiſſimis fulcita rationibus poſſit à Megalio improbabilis vocari, & ita hanc ſententiam præter Sayrum, Suarez, Coninch, Bonac. Filliuc. Sanch. Villalobos, quos *ubi ſuprà* citavi, tenet etiam Monteſinus *in 1.2.tom.2.q.76.art.4.diſp.8.q.12.n.153.* Turrian. *de cenſ.lib.8. diſp.57. dub.2.* Gord. *in Theol.moral. tom.2. lib.7.q.10.§.4.n.14.* Laym. *in Theol. mor.lib.1.tr.5.p.1. c.1. n.4.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient.part.2. de irregul.dub.12.concl.6.* Tann. *tom.4.diſp.6.q.10.dub.10. n.181.* Valent. *tom.4.diſp.7.q.19.punct.3.§.5.* Vaſq. *in 1.2. diſp.158. c.1.* Hurtado *de irregul. diſp.1.diffic.2. n.8.* Præpoſitus *in 3.p. D.Thom.q.5.de irregul. dub.2. n.6.* Avila *de cenſuris part.7.diſp.2.dub.3.concl.3.* Sotus *de juſt.lib.5.q.1.art.9.* & alii penes ipſos, quia non eſt lex canonica ulla, quæ decernat irregularitatem propter ſolam venialem culpam, ſed nec debere decerni, quia eſt pœna gravior ſuſpenſione, & tamen ſuſpenſio poſtulat peccatum mortale ex communi opinione, imò eſt gravior etiam excommunicatione minore, cùm privet executione Ordinum, nec ſit pœna medicinalis, ſed de ſe quidem perpetua, & difficilis admodum diſpenſationis, quæ quidem ſententia eſt ita vera, ut aſſerat Coninch *de Sacram.diſp.18.dub.2.n.13.* & Suarez *tom.5. diſp.40. ſect.3. n.17.* Pontificem non poſſe purè ob peccatum veniale ferre irregularitatem, & licèt contrarium aſſerat Avila *de cenſ.part.7.diſp.2. dub.3. concl.2.* tamen adversùs illum inſurgit noviſſimè Turrianus *de cenſuris lib.8.diſp.57.dub.2.* & ſic ait. Fallitur Avila dicens Papam poſſe imponere irregularitatem ob peccatum veniale, ſed de irregularitate ut pœna falſum eſt, quia pœna non eſſet proportionata culpæ. Ita ille. Verùm quicquid ſit de hoc, certum eſt de facto nullam irregularitatem eſſe impòſitam in jure, niſi pro culpa mortali, & *ad c. continebatur,*

quod

quod adducit Megalius, reſpondet Sayrus *de cenſ. lib.7.c.5.num.5.* & alii *ibi*, Diaconum peccaſſe mortaliter; alias verò reſponſiones videbis apud Doctores citatos, præſertim apud doctiſſimum Ludovicum Monteſinum *in* 1. 2. *D. Thomæ tom.* 2. *q.76. art.*4. *diſput.*8. *quæſt.*12. *num.*150.

RESOL. II.

Ex occaſione cujuſdam homicidii caſualis fuit olim à me quæſitum, utrum ad irregularitatem ex delicto incurrendam, requiratur culpa mortalis, ita ut negligentia venialis non ſufficiat? Ex p.2. tract.16. & Miſc.2. Reſ.18. aliàs 20.

[Sup. hoc in Reſ. præteri- t & ſeq. & ità in dua- bus vlt. lin. Reſ. 6. & in Reſ.121.]

§.1. Ex noſtris P. Megala *in* 3.*p.lib.7.c.2.q.1.n.7.& q.5.n.*110. ex Societate Ieſu P.Molina *de juſt. tom.4.tract.3. diſp.77.n.*4. ex Dominicanorum familia Illuſtriſſimus Cajet. *in* 2.2. *q.64.art.*8. cum Petro de Aragona *ibidem*, & alii putant culpam venialem ſufficere ad irregularitatem incurrendam, & præcipuè probat hoc Megala *ex cap. continebatur, de homicidio.* Deinde, ait Molina, irregularitas ex eo proveniens, quòd aliquis ſe immiſceat cauſæ ſanguinis, incurri poteſt, abſque alia culpa (quin & cum merito) propter ſolum homicidium, aut mutilationem, quæ ſint ſubſequuta, vt patet in laïco, qui licitè, ac meritoriè in ea cauſa accuſavit; & judice, qui ſimiliter licitè, ac meritoriè ſententiam tulit. Ergo, &c.

2. At ego contrariam ſententiam probabiliorem eſſe ſemper cenſui,& illam in facti contingentia conſului. Ita docent præter DD. quos citat, & ſequitur Sayrus *de cenſur.lib.7.c.5.n.5.*Suarez *de cenſur.diſp.*40. *ſect.3.n.*19.Coninch *de Sacram diſp.*18.*dub.2.n.*13.Bonac.*de cenſur.diſp.7.q.1.punct.2.n.*1. Filliuc.*in qq. mor. tom.1.tract.*20. *c.3. à n.*58. *uſque ad n.*64. Villalob. *in ſum.tr.21.diff.22.n.8.&* 14. Sanch.*de matr.tom.3.lib.9. diſp.32.n.*34.& alii. Dico igitur, ad incurrendam irregularitatem requiri peccatum mortale, & non ſufficere quamcumque negligentiam venialem. Et ratio eſt, quia irregularitas eſt pœna graviſſima, & quia pœna debet proportionari delicto. Ergo non eſt veriſimile incurri ob culpam, & negligentiam tantùm venialem. Cæteras rationes vide apud citatos authores.

3. Reſtat reſpondere ad argumenta in contrarium. Ad argumentum Megalæ reſpondetur ſecundùm aliquos, Clericum illum, de quo *in c. continebatur*, peccaſſe mortaliter ludendo cum laïco joco ſatis indecenti, vt patet. Ergo. Ita Sayrus *ubi ſuprà.* Sed hæc reſponſio non ita arridet Suarez, & ipſe aliam meliorem dat, *diſp.45.ſect.6. n.*3. adi illum,& non pigebit.

4. Ad argumentum Molinæ reſpondeo, non obſtare quòd aliquando incurratur irregularitas ex homicidio, ſine culpa, dummodo homicidium illud factum ſit publica authoritate ex defectu lenitatis, non autem privata ex delicto, vt eſt in caſu noſtro: nam tale homicidium debet eſſe culpabile, ideóque voluntarium, ſaltem indirectè.

RESOL. III.

An ſuſpenſio, interdictum, & irregularitas, &c. Incurratur propter culpam venialem? Ex p.3. tract.6. & Miſc.2. Reſol.51.

[Sup. hoc pro ſuſpenſione, interdicto, ſupra in tr.1 Reſ.13. Sed an. &]

§.1. Aliqui affirmativè reſpondent, & ita docet Cajetanus *in ſumma, ver.ſuſpenſio.ver.interdictum, & ver. irregularitas*, & de ſuſpenſione docent Armilla *ver. ſuſpenſio,num.*1. & Lopez *in inſtruct.p.2. cap.*31.& de irregularitate docuerunt Molina *de juſtitia tom.4. tr.7. diſp.75.n.1.& diſp.77.n.2.* Megala *in 3. p. lib.7. c.2. q.1. n.7.& q.5.n.*39. Corduba *in qq. lib.2. q.26.* Aragon. *in* 2. 2. *quæſt.64. art.*8. Caſtius *de leg. pœn. lib.1. cap.5. docum.*4.

[pro ſuſpenſione tantum ſupra in tr.3. Reſ.2. & pro interdicto in tr.4 Reſ.1. & pro irregularitate hic in duabus præcedentibus Reſol. & in aliis earum annotationum.]

2. At mihi ſemper contraria ſententia magis placuit, quam tuentur loquentes de omnibus cenſuris, Suarez *in 3.p.tom.5.diſp.4.ſect.10.n.*8. & Sanchez *de matrim. tom.4. lib.9. diſp.32.n.*29. & ita loquentes de ſuſpenſione docent Henriquez *lib.13. c.34 n.*1. Emanuël Sà *ver.ſuſpenſus ab officio,ver.qui certus eſt*, & loquentes de irregularitate ita etiam docent Filliucius *tom.1.tr.20.c.3.n* 58. Villalobos *in ſumma tom.1.tr.21. diffic.22. n.8. &* 14. Bañez *in 2.2. q.64. art.8.tract. de de irregul. part.2. dub.2.* Alvarez *in part.2. diſp.136. n.1.* Sotus *de juſtit.lib.5.quæſt.1. art.9.* Salonius *in 2.2. quæſt 64. art.8. immediatè ante 4. contr.* & alii.

3. Dicendum eſt igitur, quòd quoties ignorantia juris, vel facti excuſat tranſgreſſionem Canonis à peccato mortali, excuſat etiam non ſolùm ab excommunicatione, ſed etiam ab aliis cenſuris, & pœnis ob delictum impoſitis, vt irregularitate ob delictum, ſuſpenſione, & interdicto. Et ratio eſt, quia ſupradictæ pœnæ cùm ſint graviſſimæ non eſt credendum illas piam matrem Eccleſiam infligere ob peccatum veniale. Sed de hac quæſtione alibi à nobis etiam actum eſt, ideo ad alias tranſeamus.

RESOL. IV.

An irregularitas ex delicto incurratur, ſi delinquens noſcat peccatum, ſed ignoret jus poſitivum prohibens ſub dicta pœna irregularitatis? Ex p.3. tract.5. & Miſc.1. Reſ.67.

[Sup. hoc in tribus Reſ. ſeqq. & in aliis earum primarum annotationum.]

§.1. Affirmativè reſpondent Layman *in Theol. mor.lib.2.tr.5.p.1.c.5.n.*8. Avila *de cenſ.p.2. c.5.diſp.5.dub.10.concl.*2.Alvarez *in p.2. D.Thom. diſp.* 158.*num.*5. Suarez *tom.5.diſp.40.ſect.5.n.*10. Azorius *tom.1.lib.1.c.15.q.7.* & alii, eo quòd talis irregularitas non contrahatur propter contumaciam, ſed propter turpitudinem, ſeu maculam culpæ, qua crimínoſus ſecundùm Eccleſiæ Canonem inhabilis redditur ad altaris miniſterium: hæc opinio eſt probabilis.

2. Sed non minùs probabilem contrariam exiſtimo, quam tenent Sanch. *de matr. tom.3. lib.9.diſp.32.n.*17. Reginald. *tom.1. lib.30.c.2.n.*15. Peregrinus *de duello, q.8.n.*18.& Portel.*in addit.ad dubia Reg.ver.ignorantia, n.*21.ubi ſic aſſerit.Sicut ad incurrendam excommunicationem diximus non ſufficere,quòd ſciam opus eſſe prohibitum ab Eccleſia, ſed vt ſciam de pœna, idque prohiberi ſub excommunicatione; ita de cæteris pœnis, ſuſpenſione, interdicto, irregularitate,&c. dicendum, quòd vt incurrantur non ſufficit, me ſcire opus eſſe prohibitum, ſed requiri, vt ſciam eſſe prohibitum ſub pœna ſuſpenſionis, irregularitatis, &c. Ita ille,& ratio eſt, quia *in c.2.de conſtit.in 6.* aſſeritur ignorantes non ligari ſententiis, ubi non eſt ſermo de ſola excommunicationis ſententia,ſed de omnibus ſententiis Ordinariorum. Ergo, &c. Vnde apparet me his diebus probabiliter reſpondiſſe cuidam conſulenti in caſu, vt *ſuprà* propoſito, non incurriſſe in irregularitatem, de hac quæſtione vide *ſuprà in Reſolut.*20.

[Sup. contento in hoc verſ. ſupra in tr.1. latè in Reſ. 32.& in aliis ejus primæ & ſecundæ annot.]

RESOL. V.

An quis incurrat irregularitatem, ſi committat aliquid, quod ſit jure naturæ prohibitum, vt homicidium, ignorans tamen eſſe prohibitum jure Eccleſiaſtico, aut ſaltem pœnam irregularitatis ei eſſe annexam? Ex p.4. tract.2. Reſ.36.

Sup. hoc in Reſ. præterit. & in duabus ſeqq. & ſup. in tr. 1. Reſ. 32. §. Quæ autẽ. curſim in fin. & in tom 2. tr. 6. Reſ. 241. §. ult. & in to. 4. tr. 8. Reſ. 104. §. ult. per tot. & in to. 3. tr 3. Reſ. 34 §. Sed obiter.

§. 1. Affirmativè reſpondet Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 6. *num.* 1. ubi ſic ait. [El que ignora el derecho de la irregularidad ſi haze el atto à que eſta annexa, incurre en ella, eſto es comun y llano porque tambien otras penas como la del blaſphemo y homicida ſe incurren ignorando el derecho, y en eſto difiere tambien eſta pena de las cenſuras porque aquellas como ſon medicinales no las incurren los que las ignoran con ignorancia invincible, mas ha ſe de entender la concluſion del que ignora el precepto Eccleſiaſtico tan ſolamente cometiendo culpa contra ley natural, o divina, porque eſtas irregularidades que ſe ponen por culpa miran la indecencia que el atto en ſi tiene, y anſi faltando eſſa no ſe incurren.] Sic ille. Et ita hanc ſententiam tenet Suarez & Vaſquez, quos citat & ſequitur Hurtado *diſp.* 1. *de irregul. diffic.* 8 *num.* 28. quia, ait ipſe, homicidium, v. g. & quodcumque aliud delictum factum contra jus naturale, etiam cum omnimoda ignorantia prohibitionis Eccleſiaſticæ, ob quod lata eſt irregularitas, eſt ſimpliciter tale delictum, v. g. homicidium, aut aliud; & quamvis in eo delicto non ſit contumacia in Eccleſiam remanet in eo ſufficiens indecentia ad ſuſcipiendos Ordines, & ad exercendos jam ſuſceptos, ob quam evitandam fertur irregularitas; imò in eo remanet ſufficiens culpa, vt ea pœnalitas ei infligatur, quamvis irregularitas infligatur vt pœna; ergo abſque fundamento prærequiritur notitia prohibitionis Eccleſiaſticæ ad incurrendam irregularitatem latam ob delictum alio jure prohibitum. Adde multo minus prærequiri ſcientiam, ſeu notitiam annexionis ipſius irregularitatis ad eam incurrendam, quia de ratione pœnæ, aut quaſi pœnæ, non eſt quòd ſit voluntaria; quòd autem delictum abſque notitia irregularitatis factum habeat minorem contumaciam, ſeu inobedientiam reſpectu Eccleſiæ, parum refert, quia abſque ea notitia ſufficientem habet contumaciam & indecentiam, eſt tamen peculiare excommunicatione, & aliis pœnis latis per ſtatuta Ordinariorum certum, quòd probabiliter ignoratæ, non incurrantur. Hæc omnia Hurtado.

2. Verùm non reticeam hîc adnotare quod non deſunt DD. contrariam ſententiam tenentes, & hi ſunt inter neotericos, Thom. Sanchez *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 32. *num.* 17. *juncto n.* 9. & Ægid. Coninch *de Sacram. diſp.* 18. *dub.* 4. *n.* 19. & 31. ubi ſic aſſerit. Probabilius eſt exercentem actum cui annexa eſt in puram pœnam irregularitas, hanc non incurrere ſi invincibiliter ignoret jure Eccleſiaſtico prohibitam; & etiam non eſt improbabile ignorantiam pœnæ irregularitatis excuſare, etiamſi quis ſciat agere contra legem Eccleſiaſticam. Ita Coninch, qui multos adducit textus & rationes, & hanc ſententiam tenet etiam Ioan. Præpoſ. *in* 3. *p. q.* 5. *de irregul. dub.* 2. *n.* 9. ubi docet abſolutè non incurrere irregularitatem committentem aliquid contra legem naturalem, vel divinam ſi ignorat, quòd idem lege Eccleſiaſtica prohibetur ſub pœna irregularitatis; & licet *num.* 10. teneat hoc non procedere, quando non præceptum Eccleſiaſticum, ſed ſolùm pœna irregularitatis ei annexa ignoratur, attamen hanc ſententiam, quam ipſe contra Sanchez tenet, vocat tantùm veriorem, unde cum Coninch *ubi ſuprà* putat illam etiam in hoc caſu, quando tantùm ignoratur pœna irregularitatis, eſſe probabilem; ſed tu ne recedas à prima ſententia, quoad irregularitatem homicidii, vt optimè obſervat Merolla *in diſp. Theolog. tom.* 1. *diſp.* 1. *c.* 2. *corollar.* 1. *n.* 49. & ego *infrà in hoc tract. reſol.* 85. nam quoad alias irregularitates impoſitas in pœnam puram delicti, ego puto ſecundam ſententiam negativam eſſe probabiliſſimam. Vide Merollam *ubi ſuprà*, & de hac quæſtione iterum redibit ſermo *in d. reſol.* 85.

Quæ nunc hanc ſequetur, &c.

RESOL. VI.

An ignorans alicui actui impoſitam eſſe irregularitatem, excuſetur ab illa?

Idem dicendum eſt de pœna excommunicationis, ſuſpenſionis & interdicti, etiam ſi ignorantia ſit vincibilis, dummodo non ſit craſſa, vel ſupina?

Et docetur quod irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licet videatur eſſe ex delicto, includit præcipuè defectum lenitatis, & ideo incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impoſitam eſſe, & hoc dubium eſt valde notandum, quia quotidianum, & à paucis deciſum. Ex p. 4 tract. 2. Reſ. 85.

Sup. hoc in Reſ. præterit. & in aliis eius primæ not.

§. 1. O Quàm plauſibilis erit Confeſſariis hæc reſolutio, & negativam ſententiam docet Hurtado *tract. de irregul. diſp.* 1. *diffic.* 8. *n.* 28. Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 4 *dub.* 16. *de excommunic.* Azorius *tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 15. *quæſt.* 7. Corduba *in qq. lib.* 2. *quæſt.* 27. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. diſp.* 40. *ſect.* 5. *n.* 10. Alvarez *in part.* 2. *diſp.* 158. *num.* 5. Avila *de cenſ. part.* 2. *c.* 5 *diſp.* 5. *dub.* 10. *concl.* 2. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *q.* 1. *art.* 2. *ad finem*, & Martinus Ledeſma *in* 2. 2. *q.* 24. *art.* 6. Verùm ego puto contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe. Dico igitur quòd ignorantia juris invincibilis excuſat ab irregularitate, etiamſi imponatur pro facto jure naturali damnato, quia pœna non incurritur abſque culpa. Ita Navarrus, Reginaldus, Peregrinus, Sanchez & Bonacina, quos citat & ſequitur Merol. *in diſp. theol. tom* 1. *diſp.* 1. *c.* 2. *coroll.* 1. *num.* 48. quibus adde Caſtrum Palaum *in opere morali tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 1. *punct.* 18. *num.* 6. Coninch *de Sacram. diſp.* 18. *dub.* 4. *num.* 31. & Portel *ubi infrà*, & ideo ſi excommunicatus celebret ignorans invincibiliter eſſe impoſitam pœnam irregularitatis excommunicato celebranti, non incurrit irregularitatem. imò Merolla *ubi ſuprà dub.* 3. *num.* 83. docet etiam ignorantiam moraliter vincibilem excuſare à pœna irregularitatis, dummodo non ſit craſſa, quia hæc non oritur ex lata culpa.

2. Sed dicet aliquis, ſi hæc doctrina eſſet vera, ſequeretur quòd ſi quis occideret aliquem neſciens homicidio impoſitam eſſe irregularitatem, illam non incurreret. Sed hoc dicere eſt abſurdum: ergo. Reſpondeo Laurentium de Portel *in dubiis regularium, ver. ignorantia, n.* 19. totum hoc concedere, ſic enim aſſerit. Præmittendum eſt aliam irregularitatem conſurgere ex delicto, ut ex homicidio, ex celebratione in excommunicatione, &c. in pœnam delicti. Alia verò eſt irregularitas: quæ non ponitur ob delictum, ſed ex indecentia, vel defectu lenitatis, & comitatur non culpam, ſed indecentiam, qualis eſt bigamia, & irregularitas contracta à judice ſine culpa damnante hominem ad mortem juſtè. Et quidem certum eſt apud omnes hanc irregularitatem ſecundi generis certò contrahi, etiamſi operans operetur ignorantia invincibili. Eſt ergo ſola quæſtio de irregularitate primi generis orta ex delicto, an iſta quæ pœna eſt, ſimiliter & ſuſpenſio, interdictum, inhabilitas & ſimiles incurrantur ab operante invincibiliter ignorante? Sotus & Ledeſma affirmant; Sanchez verò tenet probabilius has omnes pœnas non incurri ab operante qui habet ignorantiam juris poſitivi illas imponentis; ita Portel. qui, ut apertè apparet ex ejus verbis expreſsè irregularitatem ex homicidio tanquam ortam ex delicto non incurri ab ignorante illam; & hanc ſententiam etiam apertè videtur docere Caſtrus Palaus *ubi ſuprà*.

3. Verùm his non obſtantibus contrariam ſententiam

tiam tenendam eſſe puto, quia, vt bene obſervat Merolla *loco citato in diſputatione theol. tom.*1. *diſp.*1. *c.*2. *n.*49. *& n.*87. Irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licèt videatur eſſe ex delicto, includit tamen præcipuè defectum lenitatis, ergo incurritur, licèt occidens ignoret homicidio illam impoſitam eſſe; & hoc dubium eſt valde notandum, quia quotidianum, & à paucis diſcuſſum; & ſcio quòd aliquando doctorum hominum torſit ingenia. Vide etiam Guilielmum Mercerum *de Sacram. in* 3.*p. D.Thomæ.q.*66. *art.*9. *num.*6.

Pro excommunicatione, ſuſpenſione, & interdicto ſup. in tr. 1. Reſ. 32. à princ. uſque ad §. vlt. excluſivè, & in aliis ejus primæ, & ſecundæ not.

4. Dicendum eſt igitur ad incurrendam excommunicationem non ſufficere quòd ſciam opus eſſe prohibitum, ſed vt ſciam de pœna, idque prohiberi ſub excommunicatione. Ita de cæteris pœnis, ſuſpenſione, interdicto, irregularitate, &c. quod eſt valde conſolatorium, & verum eſt etiamſi ignorantia, vt *ſuprà* diximus, eſſet vincibilis, & ita præter Merollam docet Laurentius de Portel *ubi ſuprà n.*27. ubi ita ait. Ignorantia vincibilis ſive facti, ſive juris imponentis cenſuras, & alias pœnas ſpirituales, ſive factum illud ſit peccatum mortale, ſive non, ſi tamen non fuerit ignorantia craſſa & ſupina, excuſat ab omnibus illis pœnis; & hæc concluſio eſt magnæ conſolationis, éſtque intelligenda de quibuſcumque pœnis, ſive latis à jure communi Papæ, ſive à particulari Diœceſanorum; craſſa verò & ſupina ignorantia eſt illa quæ procedit ex culpa lata, quæ intervenit in adhibenda diligentia; culpa verò lata eſt, quando ignorans aut nullam, aut valdè modicam adhibuit diligentiam vt ſciret quæ noſſe tenetur, vel quæ ex malitia, vel ex nimia negligentia procedit. Vbi vides poſſe aliquem evadere prædictas omnes pœnas, etiamſi operetur culpabiliter mortaliter cum ignorantia juris vel facti dummodo ignorantia non ſit craſſa & ſupina, ſive magna. Vnde etiam colliges non incurri irregularitatem homicidii ob ſolam culpam venialem. Sic Portel, & ego *ſuprà in reſolut.*21.

Quæ hic eſt nſ. Reſ.121. & ſup. in reſ.1.2. & 3.

RESOL. VII.

An ignorans homicidio eſſe annexam irregularitatem, excuſetur ab illius incurſione?

Ex quo oritur hæc alia difficilis quæſtio. An qui ſcienter acceſſit ad conſanguineam uxoris ſuæ, ignorans tamen privationem petendi debitum eſſe ab Eccleſia ob hoc peccatum impoſitam, illam non incurrat, & ſic non egeat diſpenſatione, vt à ſua uxore petat debitum?

Ex p.9. tract.7. Miſc.2. Reſ.19.

up. hoc in ribus præcedentibus eſ. & ſup. in 1. Reſ.32. §. Quæ autem. urſim in fin. in tom.2. 6. Reſ.241. vlt. & in om. 3. tr. 3. eſ.34. §. Sed biter. & in om. 4. tr. 8. eſ.104. §. t. per tot.

§. 1. Caſus in dies accidit: & affirmativam ſententiam probabilem eſſe putat noviſſimè Caſtrus Palaus *tom.*6. *diſp.*6. *punct.*6. *n.*3. ubi firmans, quòd ſi probabiliter ignores, irregularitatem delicto eſſe annexam: tametſi ſcias eccleſiaſtica lege eſſe prohibitum, ab irregularitate excuſeris, adversùs hanc ſententiam *n.*2. ſic arguit: [Si ad incurrendam irregularitatem neceſſarium foret cognoſcere eam pœnam delicto annecti: ergo homicida ignorans hanc pœnam nulla irregularitate teneretur, ſed liberè poſſet ad Ordines promoveri. Hoc autem falſum videtur: ſiquidem Iudex juſtè reum morti tradens irregularitatem contrahit, tametſi ignoret irregularitatem ſuo facto impoſitam eſſe, eò quòd dedeceat Chriſti eſſe Miniſtrum, qui alium vita privavit: ſed hæc indecentia efficaciùs urget in eo, qui injuſtè, & iniquè alium occidit: ergo irregularis erit, tametſi ignoret ſuo delicto irregularitatem eſſe impoſitam. Tamen ipſe poſteà ad hoc argumentum ſic reſpondet *num.*3. Neque item eſt inconveniens, quòd Iudex, ignorans ſuo facto irregularitatem annecti, eam contrahat; non tamen eam contrahat homicida ignorans irregularitatem ſuo delicto annecti: quia irregularitas Iudici, non in pœnam, ſed ob decentiam poſita eſt: at homicidæ, tum ob decentiam, tum in pœnam delicti irregularitas indicitur; quæ irregularitas gravior eſt, & difficilioris diſpenſationis, ac proinde non eſt mirum, vt cognitionem legis eam indicentis expoſtulet.] Ita Palaus, in quibus verbis, vt vides, apertè patet, ipſum docere, homicidam ignorantem ſuo facto irregularitatem annexam eſſe, illam non incurrere.

2. Sed habeo magnam difficultatem in hac doctrina: video enim eſſe contra communem ſententiam Doctorum, & contra praxim: videtur enim ſufficere, vt incurratur irregularitas; ſi ſit annexa homicidio propter decentiam; & ideò non obſtat, ſi ſit etiam annexa in pœnam: non enim incurritur ex uno capite, ſed etiam ex alio, vt ego *alibi* adnotavi.

Alibi in Reſ. præterit. ſignanter in §. Sed dicet. & §. Verum. Et pro particula *ſcienter*, contenta in lin.4 hujus §. in tom.2. tr.6. Reſ.241. & 242. à §. Quæro etiã. uſque in fin. dictæ Reſ. & lege ibi doctrinam Reſ. 244. & in tom 7. tr.1. ex Reſ.231. vide doctr. § vlt. & Reſ. & §§. annot. 1 dicti §. & ex Reſ 282. §. etiam vlt. & ibi in tr.4. ex Reſ 59. §.2. & hic ſup. in tr.1. ex Reſ. 61. §. Probatur, per tot.

3. Sed ex his oritur alia difficilis quæſt. quæ ex verbis Magiſtri Serra *in p.*2. *tom.*2. *q.*76. *art.*3. *dub.*2. tibi proponam: ſic itaque aſſerit: [Nonnulli aſſerunt, illum, qui ſcienter acceſſit ad conſanguineam uxoris ſuæ, ignorans privationem petendi debitum eſſe ab Eccleſia ob hoc peccatum impoſitam, illam non incurrere, ſicque non egere diſpenſatione, vt à ſua uxore petat debitum. Nam talis privatio eſt pœna; ignorantia autem invincibilis pœnæ ab ea excuſat. Sed hoc tutum non eſt, cùm ſit contra communem Eccleſiæ conſuetudinem: ſolent enim fideles moneri à Confeſſariis; ne petant debitum, quando ad conſanguineam uxoris intra ſecundum gradum acceſſerunt, quouſque diſpenſationem obtineant ab Epiſcopis, vel aliis ad hoc privilegium habentibus. Nec prædictis Authoribus favent Magiſter Soto *in* 4. *diſt.*37. *q. unic. art.*2. *concl.*2. & alii, qui prædictam privationem petendi debitum appellant pœnam: nam nolunt eodem modo judicandum eſſe de illa, ac de aliis pœnis: aliàs enim cùm, juxta ſententiam probabilem ipſius Magiſtri Soto quam prædicti Authores approbant, leges pœnales etiam apponentes pœnas, ad quarum executionem non requiritur aliqua actio, non obligent ad pœnam ante Iudicis ſententiam; fateri deberet, etiamſi quis, ſciens pœnam privationis petendi debitum accederet ad conſanguineam uxoris; non teneri ſe abſtinere à petitione debiti ante Iudicis ſententiam: quod quis dicat? Certè hæc privatio petendi debitum non alio modo dicitur pœna inceſtus, quàm privatio contrahendi matrimonium dicitur pœna criminis homicidii, vel adulterii: ſed, qui tale crimen commiſit, quamvis invincibiliter ignoraret privationem contrahendi matrimonium, illam incurreret, ergo & qui committit prædictum peccatum inceſtus, privationem petendi debitum incurrit, etiamſi invincibiliter ignoret illam. Vtraque enim privatio, non propriè pœna eſt, ſed impedimentum quoddam, & inhabilitas, à qua non excuſat illius ignorantia.] Hucuſque Serra ſatis probabiliter.

4. Sed ego etiam probabiliter puto, quòd ſi quis ex ignorantia facti vel juris, vel ſolius pœnæ, contrahat cum ſuo conjuge cognationem, aut affinitatem, non privatur petitione debiti. Et ita præter alios, me citato, hanc ſententiam tenet amiciſſimus Pater Franciſcus Lugo *de Principiis Theol. mor.c.*4.*q.*3. *n.*37. cui adde noviſſimè, etiam me citato, Quintanadueñas *in Theol. moral. tom.*1. *tr.*9. *ſingul.*6. *num.*3. *&* 4. omninò videndum.

RESOL. VIII.

An irregularitas incurratur in aliquo caſu à jure non expreſſo?

S 3 Et

Et quid dicendum, quando dubium eſt de jure, hoc eſt, an ſit pro aliquo delicto commiſſo impoſita à jure aliqua irregularitas; an tunc judicandum ſit non eſſe irregularitatem in eo caſu conſtitutam? Ex part. 4. tract. 2. Reſ. 80.

Quoad hoc lege doctr. Reſ. ſeq.

§. 1. Reſpondeo negativè, & ita habetur expreſsè *in c. is qui, de ſentent. excommun. in 6.* Vnde in hac materia non valet argumentum à ſimili, vt pluries *ſuprà* dictum eſt, neque à fortiori, &c. nec obſtat *c. ad audientiam, & c. ſignificaſti, de homicidio,* ubi ſtatuitur cenſendum eſſe irregularem eum, qui de irregularitate ſui dubius, atque incertus eſt, eo quòd in dubio tutior pars ſit eligenda: ergo non ſolùm ubi eſt irregularitas expreſſa, ſed etiam ubi dubium eſt, incurritur.

Sup. hoc dubio de jure inf. in Reſ. 89. §. Probatur, paulò poſt init. à verſ. Sed quando verſamur in dubio sed adverte quod ſub eodem num. Reſ. 89. ſunt duæ Reſ. unitæ, & ſup. citatus §. eſt in ſecunda Reſ.

2. Non, inquam, hæc jura obſtant, nam procedunt ubi dubium eſt de facto, ſed *cap. is qui,* procedit de jure; igitur quando dubium eſt de jure, hoc eſt, an ſit pro aliquo delicto commiſſo impoſita à jure aliqua irregularitas, tunc eſt judicandum non eſſe irregularitatem in eo caſu conſtitutam, cùm talis irregularitas non ſit in jure expreſſa, & ita docent Aloyſius Bariola *in aphoriſ. lit. I, verbo irregularitas,* §. 10. Valent. *tom. 4. diſp. 7. q. 19. punct. 20. notab. 3.* Petrus Cornejo *in 3. p. D. Thomæ tr. 5. de irregularitate, diſp. 1. dub. 2.* Suarez *de cenſur. diſp. 4. ſect. 4. num. 15.* Sayrus *lib. 6. c. 2. num. 4.* & alii communiter; unde ſummopere notanda eſt hæc doctrina à Confeſſariis & caſuum conſcientiæ reſponſoribus, nam ex illa ab incurſione irregularitatis multos pœnitentes liberabunt.

RESOL. IX.

An communis opinio Doctorum poſſit introducere aliquam irregularitatem, etiamſi clarè non ſit expreſſa in jure?

Idem cenſendum eſt de quibuſdam cenſuris, v. g. ſuſpenſione propter ſuſceptionem Ordinis per ſaltum? Ex p. 8. tract. 7. & Miſc. Reſ. 28.

Quoad hoc lege doctr. præced. Reſ.

§. 1. Affirmativè reſpondet Layman *lib. 1. tr. 5. part. 5. c. 1. num. 6.* ubi ſic ait. His adde quòd defectus, ob quem irregularitas incurritur, debet eſſe ſpecificè nominatus in jure: neque ab uno ad alium caſum, ob ſimilem, vel majorem rationem, extenſio fieri poteſt, ſicut ex communi docet Navarr. *c. 27. num. 194. in fine.* Suar. *diſp. 40. ſect. 5. & 6.* Quamvis negari non poſſe videtur, quaſdam irregularitates ſine jure expreſſo per Doctorum ita opinantium auctoritatem introductas, atque diuturna Eccleſiæ conſuetudine firmatas fuiſſe, quæ non minus, quàm aliæ cenſuræ, vim obtinere debent, tum quia conſenſus Doctorum, & Eccleſiarum conſuetudo optima eſt ſacrorum canonum, & antiquæ obſervationis interpres: tum quia univerſim verum eſt, quòd conſuetudo per tacitum conſenſum ſit conſtitutiva juris, etſi lex ſcripta deſideretur. Et quod dico de irregularitate, idem ſentiendum de quibuſdam cenſuris, v. g. ſuſpenſione propter ſuſceptionem Ordinis per ſaltum: quæ ſuſpenſio nullo jure ſatis expreſſa cenſetur, ſed per conſuetudinem ſtabilita; ideoque obiter approbata per Trident. *ſeſſ. 23. c. 14. de reform.* Hucuſque Layman; unde ex hac doctrina poſſet quis dicere, quòd licèt irregularitas ex defectu lenitatis in jure ſit lata ſolùm contra concurrentes ad mortem tanquam miniſtros juſtitiæ, tamen per Doctorum communem ſententiam, & per conſuetudinem jam videtur extenſa ad omnes qui neci cooperantur, etiamſi non ſint juſtitiæ adminiſtri.

2. Sed his non obſtantibus aliqui hanc Laymanni ſententiam non admittunt, & ideò noviſſimè Ioannes Machadus *de Perfect. Confeſſ. tom. 1. lib. 1. part. 3. tr. 15. docum. 1. num. 5.* ſic aſſerit: *Es tambien principio llano diſpueſto por Derecho, y muy neceſſario para deduzir del muchos caſos eſpeciales, que los Dotores diſputan en eſta materia; que no ſe deve admitir irregularidad alguna, que no eſte expreſſa en Derecho. Y aunque es aſſi, que el Padre Layman es de parecer, que aquellas irregularidades que aunque ſin Derecho expreſſo eſtuvieren introduzidadas por la autoridad de los Dotores y comunmente recebidas con la coſtumbre antigua de la Igleſia, no deven ſer menos admitidas, que las que eſtuvieren expreſſas en el. Con todo eſſo es comun dotrina, y caſi recebida de todos, fundada en Derecho expreſſo, que no ſe deve admitir irregularidad, que no eſtuviere expreſſa en el; ni por ſola la autoridad de los Dotores que la introduzen, ni por averla admitido la coſtumbre, ni porque en el Derecho la aya, y ſe incurra en caſo menor, ò ſemejante.* Ita Machadus: cujus ſententia ſatis probabilis mihi videtur, licèt contrariam etiam probabilem exiſtimem cum Baunio *in Theolog. mor. part. 2. tr. 11. q. 3.* ubi concedit probabile eſſe, tam conſuetudine Eccleſiæ diuturna, quàm auctoritate Doctorum, ita ſentientium irregularitates aliquas induci poſſe.

RESOL. X.

An Epiſcopi incurrant irregularitatem, quæ fertur aliquo jure generali?

Et an aliquo jure Epiſcopi excipiantur ab incurrendo excommunicationem, quamvis excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem, & interdictum, quæ jure generali feruntur, quæ ſunt diſtincta ab irregularitate, & excommunicatione? Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 53.

§. 1. Negativè reſpondet Majolus *lib. 1. de irregular. c. 1. n. 7.* nam *in c. quia periculoſum 4. de ſentent. excommunic. in 6.* ſtatuitur Epiſcopos non teneri jure generali ferente ſuſpenſionem, aut interdictum. Sed quia iſte Doctor erat Epiſcopus, agebat cauſam ſuam: cùm igitur ſine fundamento loquatur, non eſt recedendum à contraria ſententia quam docet Hurtado *di. 1. de irregul. diffic. 7. n. 26.* & Turrianus *de cenſ. lib. 8. diſp. 59. dub. 1.* quia nullo jure excipiuntur ab incurrendo irregularitatem, imò nec ab incurrendo excommunicationem, quamvis jure dicti cap. excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem & interdictum, quæ jure generali feruntur, quæ ſunt diſtincta ab irregularitate & ab excommunicatione.

RESOL. XI.

An Epiſcopus incurrat irregularitatem, ſi concedat licentiam judici laico exhumandi corpus occiſi ab Eccleſia ad finem capiendi informationem de delicto in genere?

Et in §. ultimo hujus Reſolutionis invenies aliud pulchrum dubium notabile, & grave? Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 95.

§. 1. Reſpondet negativè Iulius Lavorius *in ſuis variis elucubrationibus tit. 2. c. 7. n. 31.* quia ad incurrendam irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis requiritur quòd actus qui fit, ſit cauſa proxima & directa in mortem, vel mutilationem; non autem cauſa remota, vt ex Navarro *cap. 21. n. 211.* & Avila *de cenſur. part. 7. diſp. 5. ſect. 2.* docet Turrian. *de cenſur. lib. 9. diſp. 66. dub. 3.* Sed in noſtro caſu actus oſtendendi cadaver occiſi, eſt remotiſſimus, & ſuaptè natura

Sup hoc in tom. 9. tr. 1 Reſ 119. §. Ad periculum.

natura non directus ad mortem, vel mutilationem, & Epiſcopus nihil operatur, ſed tantùm permittit exhumari corpus, & capi informationes. Ergo, &c. & ita hanc ſententiam præter Lavorium docet etiam in terminis, ut dici ſolet, terminantibus Doctus Aloyſius Riccius *in praxi tom.* 1. *reſolut.* 453. & ita practicatum fuiſſe in Curia Archiepiſcopali Neapolitana teſtatur M. Antonius Genuenſis *in praxi cap.* 41. *num.* 10. & ita etiam docet Venerus *in exam. Epiſc. lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 19.

2. Notandum eſt etiam hîc quod Genuenſis *ubi ſuprà* teſtatur in dicta Curia reſolutum fuiſſe, poſſe concedi Curiæ ſæculari copiam ſententiæ diſpoſitionis, ſive degradationis verbalis, & renunciationis habitus Clericalis alicujus Clerici inquiſiti de homicidio in Curia ſæculari, alleganti ſe eſſe Clericum, & Curia ſæcularis negabat eſſe Clericum, ob prædictam depoſitionem, & renunciationem: ſed tu in ſupradictis cogita.

RESOL. XII.

An irregulares poſſint initiari prima Tonſura ſine prævia diſpenſatione?

Ex quo infertur, an prima Tonſura ſit Ordo? Ex p. 4. tr. 2. Reſol. 88.

Su. hoc inf. in Reſ. 138. à pac.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Avila *de cenſur. part.* 7. *diſp.* 2. *dub.* 6. *concl.* 1. Præpoſitus *in addit. ad* 3. *part. D. Thomæ quæſt.* 5. *de irregularit. dub.* 3. *num.* 12. Suarez *tom.* 5. *diſputat.* 40. *ſect.* 1. *num.* 11. & alii communiter, aſſerentes irregularitatem reddere hominem inhabilem etiam ad primam Tonſuram.

2. Sed adversùs hanc ſententiam (attendas quæſo amice Lector) adeſt maximum argumentum, ſuppoſita communi ſententia Theologorum aſſerentium primam tonſuram non eſſe Ordinem, cum D. Thoma *in* 3. *part. quæſt.* 40. *art.* 2. Vaſquez *tom.* 3. *diſput.* 236. *cap.* 1. *n.* 9. *& diſput.* 237. *cap.* 2. Bellarmino. *lib.* 1. *de Clericis, cap.* 11. Martino Fornario *tract. de Ordine cap.* 7. *n.* 1. Filliucio *tom.* 1. *tract.* 9. *cap.* 1. *n.* 13. & noviſſimè ſolidè, ut ſemper ſolet, cum Patre Hurtado *de Sacram. tract. de Ordine, difficult.* 2. quorum ſententia ſuppoſita ſic argumentor. In odioſis non eſt facienda extenſio de uno caſu ad alium; ſed Canones aſſerunt irregularem eſſe incapacem Ordinum; ergo non erit incapax primæ tonſuræ, quia, ut dictum eſt propriè non eſt Ordo; tonſuratus enim ordinatus dici non poteſt, quia ordinatus habet peculiare officium ad Euchariſtiæ celebrationem directum; ſed tonſuratus nullum habet officium circa miniſterium Altaris, ita ut dici poſſit deputatus ad Ordines, ſed non ordinatus. Ergo, &c. Sed his non obſtantibus, quia opinio negativa eſt communis, non audeo ab ea recedere, & ideo illam omnino tenendam eſſe exiſtimo.

Su. hoc in R. ſeq. §. 2. à in. 2. & ſeq. & in alsejus not.

RESOL. XIII.

An initiatus Ordinibus minoribus, & Sacris, non ſuſcepta Tonſura, ſit irregularis, & teneatur dictam Tonſuram ſumere?

Ex quo deducitur, an Tonſura ſit Ordo? Ex p. 6. tr. 8. Miſc. 3. Reſ. 29.

§. 1. DE hoc caſu conſultus fui à quodam Antiſtite & pro primo dubio dixit habuiſſe reſponſum affirmativum à quodam Theologo inclitæ Societatis IESV, & in terminis adducebat Martinum Fornarium *de Sacrament. Ordinis, capite* 8. ubi teſtatur Sacram Congregationem Concilii declaraſſe eum qui omiſſa prima Tonſura ordinatur eſſe irregularem. Quia ut tenent communiter Canoniſtæ prima Tonſura eſt Ordo. Ergo talis ſuſcepit ordinem per ſaltum, & per conſequens contraxit irregularitatem.

2. Sed his non obſtantibus ego ſententiæ negativæ adhæſi; * quia Tonſura non eſt ordo, idque non tantùm juxta receptam Theologorum doctrinam, ſed etiam juxta ipſum jus Canonicum, quod Tonſuram neque inter minores; neque inter majores ordines agnoſcit, *Can. ſeriatim, diſt.* 32. *Can. illud, diſt.* 72. *Can. à Subdiacono, diſt.* 93. Quibus conformiter Concilium Tridentinum Tonſuram quoque ab Ordinibus tam minoribus, quàm majoribus diſtinguit *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. 5. 6. 11. 12. 13. *de Reformat.* Sicut etiam Romanum Pontificale tum alibi, tum quando dicit Clericatus ſive prima Tonſura quocumque die, hora, & loco conferri poteſt, minores verò Ordines poſſunt dari ſingulis Dominicis & feſtivis diebus duplicibus ubicumque, in mane tamen.

*Sup. hoc in Reſ. præterita §. 2. à lin. 4 & in Reſ. ſeq curſim in fin. & inf. in Reſ. 138. §. Quare ad med. à verſ. Quia prima Tonſura. & ſup. in tr. 3. Reſ. 12. à lin. 4 & in Reſ 25. §. 2. ad lin. 3. & in Reſ 34. ad lin. 10. & in fin. §. penult. & ſeq. & in tom. 3. tr. 1. Reſ. 65. §. ult. à lin. 4. & ibi in tr. 5. Reſ. 14. à lin. 3. & §§. ſeqq.

3. Confirmatur, illi demum ſunt Ordines, qui pro materia habent rem quampiam, per cujus traditionem ipſi conferuntur, *juxta Synod. Flor.* Tonſuræ autem nullus aſſignat materiam per cujus traditionem ipſa conferatur.

4. Nec valet dicere quòd pars affirmativa ſuadetur primò, ex *cap. cùm contingat, de ætate & qualitate perficiendorum*, ubi dicitur: Per primam Tonſuram Clericalis ordo confertur. Secundò ex Alcuino *lib. de divinis Officiis, cap.* 35. *ſive de Tonſura Clericorum*, vocante Clericatus ordinem. Tertiò ex motu propria Sixti V. anno 1588. contra malè promotos ad Ordines, ubi, primam Tonſuram appellat characterem Clericalem. Quartò ex eo quòd in Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 1. *de reform.* dicatur: nihil pro collatione quorumcunque Ordinum etiam Clericalis Tonſuræ accipiant, ſcilicet Epiſcopi eámque partem communius ſequuntur Canoniſtæ, quibus unus vel alter Theologus ſuffragatur. Cæterùm communiſſimè Theologi ſentiunt non eſſe ordinem, quorum ſententia eſt omnino verior. Ergo, &c.

5 Nam reſpondeo ad primum, & dico: nomen Ordinis in illo capite ſumi pro gradu in Eccleſia, abſque ulla tamen poteſtate ſpirituali, & proinde non ſequi primam Tonſuram eſſe ordinem prout uſu Eccleſiaſtico in hac materia ſumitur, per quod.

6. Reſpondetur ad ſecundum, quòd Alcuinus ſolùm voluerit ſignificare hominem per primam Tonſuram conſtitui in gradu eminentiore ſupra cæteros fideles Laïcos, non verò voluiſſe, quòd per illam ulla ſpiritualis poteſtas conferatur.

7. Ad tertium dico, per characterem clericalem, Pontificem ſolùm voluiſſe ſignificare deſtinationem ad ſtatum clericalem.

8. Ad quartum dico, ſatis patere de ſententia Concilii Trid. ex *cap.* 2. *cit.* illo ergo *cap.* 1. *ſeſſ.* 21. ſolùm vult: non licere quidquam accipere, non ſolùm pro collatione Ordinum, ſed etiam primæ Tonſuræ, & quibuſdam aliis, quæ ibi recenſet.

9. Et ita hanc ſententiam tenet doctus Stephanus Bauny *in Theol. Moral. tract.* 7. *quæſt.* 3. Tiberius *in inſtruct. Ord. in c.* 2. *quæſt.* 15. Bonacina *de Sacrament. diſput.* 8. *quæſt. unica, punct.* 1. *n.* 6. & alii, quos citat & ſequitur Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 6. *n.* 6. quibus adde Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 11. *diffic.* 2. *n.* 4. Ioannem Petit *in Theolog. Moral. tract.* 7. *lect.* 93. Eligium Baſſæum *in Florib. Theolog. pract. verb. Ordo* 1. *num.* 3. Ioannem VVigers *de Sacrament. in* 3. *part. D. Thom. quæſt.* 37. *art.* 1. *num.* 6. Ergo cùm prima

Tonſura non ſit Ordo, conſulentem nullam contraxiſſe irregularitatem dicendum eſt cum non fuerit ordinatus per ſaltum, cum prima Tonſura non ſit Ordo.

10. Quoad ſecundam dubitationem, an qui ſuſcepit alios Ordines teneatur recipere primam Tonſuram, referam hîc quid alii ſentiant. Partem affirmativam docet Franciſcus Sylvius *in reſolutionibus variis*; *verb. Ordo* 2. ubi ſic ait. Sicut contra mentem Eccleſiæ eſt quod non tonſuratus Ordines ſuſcipiat, ita contra illam eſt, quod non ſuſcepta Tonſura in iis miniſtret, ideo religioſo præfato Tonſura conferenda eſt. Ita ille. Sed negativam ſententiam invenio docere Ioannem Baptiſtam de Fabris *in Manuali Ordinandorum, de Sacrament. Ordinis, c.* 4. *quæſt* 13. ubi ſic aſſerit: Dictum eſt quod Tonſura eſt præparatio ad Ordines ſuſcipiendos, debetne neceſſariò præcedere Ordines? Reſpondeo de neceſſitate Sacramenti non debet præcedere, quia etiamſi quis ſuſciperet Ordines non recepta Tonſura validè eſſet ordinatus, nec ulterius teneretur ad Tonſuram, eſt tamen de neceſſitate præcepti. Hæc ille.

RESOL. XIV.

An excommunicatus, ſi ſumat minores Ordines, efficiatur irregularis?

Et quid, ſi ſuſcipiat Ordinem ſacrum?

Ex quo ſequitur, quod excommunicatus minori excommunicatione recipiens primam Tonſuram, non eſt irregularis.

Et an qui in ſuſpenſione, & interdicto recipit Ordinem ſacrum, fiat irregularis? Ex part. 9. tract. 7. & Miſc. 2. Reſ. 23.

§. 1. NEgativam ſententiam eſſe probabilem docet Leſſius *in* 3. *par. c.* 6. *de irreg. dub.* 2. *n.* 45. ubi ſic ait: [Qui ligatus cenſura excommunicationis recipit Ordinem, præſertim ſacrum fit irregularis. Eſt communis, ex *cap. Cum illorum, de ſent. excomm.* Vtrùm verò, ſi minores recipiat, fiat irregularis, eſt dubium. Plerique putant eſſe irregularem: quia Canon generaliter loquitur de Ordine Eccleſiaſtico. Sed contrarium non eſt improbabile: quia, cùm Canones de Ordinibus Eccleſiaſticis loquuntur ſæpè tantummodò ſacros intelligunt ut videre eſt in Concilio Tridentino *ſeſſ.* 14. *c.* 7. *de reform.*] Ita ille. Qui etiam ſubdit qui in ſuſpenſione recipit Ordinem ſacrum, non videtur fieri irregularis: quia jure non eſt expreſſum. Eſt contra Navarrum. Ratio eſſe poteſt: quia ſuſpenſio eſt directè ab exercitio Ordinis ſuſcepti, & ſolùm ex decentia impedit ſuſceptionem novi. Idem probabile eſt, ſi quis in interdicto conſtitutus ordinetur; quia in jure non invenitur expreſſum. Hæc Leſſius, quæ omnia confirmat Avila *de cenſ. part.* 7. *diſp* 9. *ſect.* 2. *dub.* 6. *concluſ.* 3. *& ſeq.* Et ego abſolutè teneo excommunicatum, ſumendo Ordines minores, non incurrere irregularitatem. Vide Navarr. *conſil.* 28. *de ſent. excommunic.*

2. Hinc ſequitur à fortiori, quòd excommunicatus majori excommunicatione recipiens primam Tonſuram, non eſt irregularis. Ita Navar. *in eodem conſ. ad* 3. *quæſt.* Et hoc eſt verum, licèt teneremus, quòd recipiens minores fiat irregularis. Ratio eſt: quia prima Tonſura non eſt Ordo, ut benè advertit Avila *ubi ſup.*

Sup hoc latè in Reſ. præterita § 1. à lin. 1. &c.

RESOL. XV.

An efficiatur irregularis, ſi quis recipiat Ordines furtive, v. g. qui non examinatur, neque admiſſus ſuſcipit Ordines, &c.

Et quid eſt dicendum de aliis caſibus ſæpe in praxi occurrentibus, quos in §. penult. & ultimo Reſolutionis deciſos invenies?

Et an, quando tempore Ordinationis Epiſcopi ferunt excommunicationem contra furtivæ Ordinationi ſe ingerentes, dicta irregularitas regulariter ſit Papæ reſervata, ita ut Epiſcopus in ea diſpenſare non poſſit? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 55.

§. 1. REſpondeo quòd qui ordinatur furtivè, incurrit irregularitatem; dicitur verò furtivè ordinari qui non examinatus, neque admiſſus ſuſcipit Ordines, vel quando fecit ut alius examinaretur, & ipſe loco illius & nomine ſuſcipit Ordines, ut patet ex *cap.* 1. *de eo, qui furtivè ordinatur*; diſpenſatio verò hujus irregularitatis committitur Epiſcopo, *c.* 1. *& ult. tit. cit.* cum hac tamen conditione, ut non fuerit denunciatus ab Epiſcopo vel Archidiacono, vel alio miniſtro mandâte ut nullus ſe furtivè ingerat ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ; in hoc enim caſu non poteſt Epiſcopus diſpenſare, niſi aut Religionem ingrediatur, aut faciat ibi condignam pœnitentiam, & ita docet Turrianus *de cenſ. lib.* 9. *diſp.* 61. *dub.* 3. Hurtado *diſp.* 2. *de irregular. diffic.* 1. *n.* 3. Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregul. dub.* 5. *n.* 26. Coninch. *de Sacram. diſp.* 18. *dub.* 5. *n.* 43. Suarez *de cenſ. diſp.* 41. *ſect.* 3. *n.* 5. & alii penes ipſos; verùm quia hoc tempore Epiſcopi communiter ferunt excommunicationem contra furtivæ ordinationi ſe ingerentes, ideo dicta irregularitas regulariter Papæ eſt reſervata.

2. Non reticeam tamen hîc adnotare Bonacinam *de cenſur. diſp.* 7. *quæſt.* 3. *punct.* 4. *n.* 6. *in fine*, docere, licèt cum aliqua formidine ſupradictam doctrinam eſſe veram, quando quis diaconatum furtivè ſuſcipit, & conſequenter in hoc caſu incurri irregularitatem, ut loquitur *dict. cap.* 1. Secus autem in ſuſceptione furtiva aliorum Ordinum, nam in hac contrahitur tantùm ſuſpenſio.

3. Nota etiam hîc non incurrere irregularitatem, ſi quis ordinetur in his caſibus. Primò quando quis accipit Ordines ab Epiſcopo, qui renunciavit Epiſcopatui quoad locum & dignitatem. Secundò qui ordinatur ante legitimam ætatem. Tertiò qui ordinatur ab Epiſcopo alieno ſine licentia proprii. Quartò qui ordinatur non ſervatis interſtitiis. Quintò qui ordinatur per ſaltum. Sextò qui recipit Ordines extra tempora ſine diſpenſatione. Septimò qui exiſtens in irregularitate ſi recipiat Ordines ſine diſpenſatione dictæ irregularitatis; in his enim caſibus non irregularitas, ſed ſuſpenſio incurritur. Ita Filliucius *tom.* 1. *tract.* 20. *c.* 7. *num.* 190. *& ſeq.* Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 12. *n.* 1. & alii.

4. Nota etiam ſecundò quòd aliqui probabiliter aſſerunt ligatum majori excommunicatione recipiendo ſcienter, vel cum ignorantia craſſa, vel affectata Ordines ſacros, non incurrere irregularitatem. Vide Bonacinam *ubi ſuprà*. Idem dicendum eſt etiam probabiliter de ſuſpenſo & interdicto, & recipiente Ordines ſine confirmatione, unde in gratiam Confeſſariorum dico abſolutè, quòd in duobus tantùm caſibus quis in mala Ordinum ſuſceptione incurrit irregularitatem. Primò ſi furtivè ordinetur modo, quo *ſuprà* dictum eſt. Secundò ſi durante matrimonio, etiam non conſummato, præſumit ſacros Ordines ſuſcipere; in aliis autem caſibus quos adducunt DD. aſſerentes incurri irregularitatem in ſuſceptione Ordinum, tu tene contrarium, quia cùm non exprimantur in jure, non ſunt admittendi, unde prudens Confeſſarius à multis irregularitatibus liberabit pœnitentes & conſulentes, & ita hanc opinionem tenet Hurt. *diſp.* 2. *de cenſ. diff.* 1. *n.* 3. & Præpoſ. *in* 3. *part. q.* 5. *de irregul. dub.* 5. *n.* 27.

RESOL.

RESOL. XVI.

An ſit irregularis Latinus, ſi ordinetur à Græco, vel Græcus, ſi ordinetur à Latino?

Et quid, ſi ordinetur ab Epiſcopo ſchiſmatico, nonobſtante inſtructione Clem. VIII. ſuper ritibus Græcorum anno 1595. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 54.

§. 1. Affirmativam ſententiam quoad primum docet Majolus *lib.* 4. *de irregular. c.* 32. quod probat ex *c. cùm ſecundum*, ex *cap. ex parte, de temp. ord.* Sed contrarium tenendum eſt, quia in priori c. *cùm ſecundum*? verum eſt quòd id prohibetur, ſed pœna irregularitatis non imponitur; in cap. verò *ex parte*, non eſt ſermo de hac materia, & ita hanc ſententiam negativam tenet Turrianus *de cenſur. lib.* 9. *diſp.* 61. *dub.* 3. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 20. *c.* 7. *num.* 202. & alii; non nego tamen eſſe prohibitum Græcos ordinari à Latinis, & Latinos à Græcis, ut probat Azorius *tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 48. *quæſ.* 14.

2. Quoad ſecundum dico non incurri irregularitatem propter ſuſceptionem Ordinum ab Epiſcopo ſchiſmatico, & ita cenſuerunt quinque Theologi Societatis Ieſu in Colleg. Rom. in conſultatione de hac re habita, ut teſtatur & probat Io. Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregul. dub.* 5. *num.* 28. non obſtante inſtructione Clement. VIII. ſuper Ritibus Græcorum *anno* 1595. quam interpretatur Præpoſitus *ubi ſuprà.*

RESOL. XVII.

An ſuſpenſus ab Ordine incurrat irregularitatem, ſi ad Ordinem ſuperiorem aſcendat.

Et docetur primum Sacrificium non æſtimari actum illum celebrationis tunc ab Ordinatis.

Et an Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus incurrat irregularitatem, ſi Miſſam celebret cum apparatu Epiſcopali?

Et an excommunicati, & ſuſpenſi fiant irregulares, ſi exerceant ea, quæ pertinent ad juriſdictionem fori exterioris?

Et quid, ſi Parochus excommunicatus matrimonio aſſiſtat, an incurrat irregularitatem?

Et docetur excommunicatum, ſuſpenſum, & interdictum non incurrere irregularitatem, ſi exerceant ſolemniter actus minorum Ordinum. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 92.

§. 1. Affirmativè reſpondet Covarr. *in cap. alma part.* 2. §. 3. *n.* 5. Navarr. *lib.* 1. *conſil.* 26. *a.* 2. *de tempor. ordin.* & alii apud Henriquez *lib.* 14. *c.* 6. *n.* 4. *in gloſſa lit. C.* quia aſcenſus ad Ordinem ſuperiorem eſt veluti exercitium Ordinis inferioris à quo ſuſpenſus eſt. Et ideo ſi Diaconus ab Ordine ſuſpenſus ſacerdotium accipiat, exercet miniſterium Presbyteri ſacrificando cum Epiſcopo. Item Subdiaconus cantando ſolemniter Evangelium. Ergo, &c.

2. Sed ego negativam ſententiam probiliorem eſſe exiſtimo cum Suarez *de cenſuris diſp.* 42. *ſect.* 3. *n.* 2. Sayro *de cenſuris lib.* 4. *c.* 16. *num.* 22. & aliis communiter, quia talis irregularitas non eſt in jure expreſſa, nec valet pimum argumentum *ſuprà* adductum. quia, ut probat Layman *in Theol. moral. lib.* 1. *tract.* 5. *part.* 3. *c.* 1. *corollar.* 6. ſuſceptionem Ordinis ſuperioris non niſi impropriè & abuſivè dici poſſe exercitium Ordinis inferioris.

3. Ad primum argumentum aſſero, ut alibi probavi, primum ſacrificium non æſtimari actum illum concelebrationis. Ita Avila *de cenſur. part.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 7. *aſſert.* 3. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *n.* 6. Medina *in ſumma. lib.* 1. *c.* 11. §. 8. & alii.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter Epiſcopum ſuſpenſum à Pontificalibus non incurrere irregularitatem, ſi Miſſam celebret cum apparatu Epiſcopali; quia ab actu celebrandi ſecundùm ſubſtantiam ſuſpenſus non eſt, ſed tantùm ſecundùm ſolemnitatem accidentalem. Ita Avila *de cenſur. part.* 7. *diſp.* 9. *ſect.* 2. *dub.* 2. §. *ſed notandum.* Covarr. *in Clem. part.* 1. §. 1. *n.* 1. Sylveſt. *ver. ſuſpenſio, quæſt.* 5. & alii. Sup. hoc ſup. in tr. 3. Reſ. 23. §. Sed difficultas.

5. Nota etiam excommunicatos & ſuſpenſos non fieri irregulares, ſi exercent ea quæ pertinent ad juriſdictionem fori exterioris, ut ſi aliquis excommunicet, ſuſpendat, aut abſolvat ab aliqua cenſura, dummodo abſolvat abſque ſolemnitate, nempe ſine ſtola, Pſalmis, &c. hinc ego olim rectè conſului, Parochum excommunicatum matrimonio aſſiſtentem non incurriſſe irregularitatem. Vide Avilam *loco citato*, qui *dub.* 3. rectè etiam docet contra Sylveſtrum & Navarrum, excommuuicatum, ſuſpenſum, & interdictum non incurrere irregularitatem, ſi exerceat ſolemniter actus minorum Ordinum.

RESOL. XVIII.

An ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem, ſi canat Evangelium, & Epiſtolam in eadem Miſſa, incurrat irregularitatem?

Et notatur quod Sacerdos ordinatione ſua incurrens hanc ſuſpenſionem non ſit irregularis, conſecrando ſimul cum Ordinante, nec Diaconus tunc canens Evangelium. Ex p. 5. tract. 10. Reſ. 37.

§. 1. Affirmativè reſpondet Hurtadus *tract. de ſuſp. diff.* 13. *nl* 36. ubi ita ait. Sacerdos ſimoniacè ordinatus non fit irregularis ex eo, quòd conſecret cum Epiſcopo ordinante, quia tunc ejus ordinatio non eſt completa, quia nondum ei conceſſa eſt poteſtas abſolvendi à peccatis, ac proinde tunc nondum incurrit ſuſpenſionem, quia hæc tantùm incurritur ob peccatum completum ordinationis. Imò Suarez *diſp.* 31. *ſect.* 1. & Ægidius excuſat ab irregularitate canentes Epiſtolam & Evangelium in eadem Miſſa, quia actiones illæ non cenſentur fieri poſt ordinationem, quia ordinatio durare cenſetur, quamdiu durat Miſſa in qua fit. Nos tamen id exiſtimamus falſum, quia actiones illæ verè fiunt poſt jam perfectam ordinationem Subdiaconi & Diaconi. Ita Hurtadus, & ante illum Avila *de cenſur. part.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 7. §. *Dico ſecundò.* Sup. his in Reſ. & §. not. ſeq.

2. Sed ſententiam Suarez & Coninch, quam ipſe falſam vocat, noviſſimè docet etiam Mercerus *de Sacram. in* 3. *p. q.* 24. *dub.* 7. ubi ſic aſſerit: Tertia ſuſpenſio fertur per Pium V. contra eos, qui ante legitimam ætatem, aut extra tempora collationi Ordinum decreta ſcienter accipiunt ſacros Ordines. Iſti ſuſpenduntur ab Ordinibus ſic ſuſceptis.

3. Notandum quòd Sacerdos ordinatione ſua incurrens hanc ſuſpenſionem, non fit irregularis conſecrando ſimul cum ordinante, neque Diaconus tunc canens Evangelium, quia actus hi non fiunt moraliter loquendo, poſt ordinationem, quæ durante officio durare cenſetur. Ita ille. Cui etiam adde Coninch *de Sacr. diſp.* 16. *dub.* 5. *n.* 36. ita enim ait: Nota Sacerdotem ſua ordinatione incurrentem hanc ſuſpenſionem non fieri irregularem conſecrando ſimul cum ordinante, quia tunc nondum ejus ordinatio perfecta eſt, & conſequenter nec ſuſpenſio perfectè incurſa: ſecus autem eſt ſecundùm aliquos de Diacono canente Evangeliū in eodem Sacro, quia hæc eſt actio Ordinis ſequens Sup. hoc in Reſ. præterit §. Ad primū.

perfe-

perfectam ordinationem. Probabilius tamen Suarez *diſp.* 13. *ſect.* 1. *n.* 17. etiam de hoc id negat, quia hi actus moraliter loquendo, non fiunt poſt ordinationem, quæ cenſetur durare, quandiu durat Officium. Vnde immeritò hanc ſententiam doctus Hurtadus falſam vocavit, eſt enim prnbabilis, & tuta in praxi.

RESOL. XIX.

Sup. prima diffic. hujus tituli in Reſolutionibus poſitis in annot. ult. hujus Reſ.

An Parochus, qui rebaptizavit ſub conditione infantem expoſitum cum ſchedula de collato Baptiſmo, ſit tanquam irregularis repellendus à conſecutione ejuſdem beneficii?

Et reſolutio hujus quæſtionis pendet ex ea, an illicitè baptizetur infans expoſitus cum ſchedula teſtificante illum fuiſſe baptizatum?

Et quid, ſi talis expoſitus fuiſſet inter Saracenos, aut Iudæos, etiam ſi haberet tale teſtimonium, aut ſchedulam teſtificantem eſſe baptizatum? Ex p. 10. tract. 16. & Miſc. 6. Reſ. 87.

Sup. hac prima diffic hujus textus, la tè in tom. 1. tr. Re. 80. à lin. 9 & in Reſ. 81. & 79. §. penult. in fin.

§. 1. Reſolutio hujus caſus pendet ex illa difficultate, an illicitè baptizetur infans expoſitus cum ſchedula teſtificante, illum fuiſſe baptizatum? & in affirmativam ſententiam ego olim inclinavi. Præter Doctores à me citatos, hanc ſententiam docet Caſtrus Palaus *tom.* 3. *tract.* 19. *punct.* 13. *n.* 6. & Dicaſtillus *de Sacram. tract.* 2. *diſp.* 1. *dub.* 7. *n.* 176. ubi ſic ait: De infantibus verò expoſitis rectè notat Vaſquez ex Soto, & Paludanus *n.* 26. niſi aliunde conſtet, eſſe baptizatos, ſub conditione baptizari debere; id quod meritò cum eodem Soto intelligit Vaſquez, quando exponeretur ſine alio teſtimonio; ſi tamen in cartha etiam à nemine ſubſcripta ſecum haberet teſtimonium baptiſmi, nec ſub conditione eſſet baptizandus; certiſſimè enim intelligitur, parentes eſſe Chriſtianos, & voluiſſe cavere iterationem Baptiſmi. Si verò id non contingat inter Chriſtianos, ſed expoſitus crederetur à Saracenis, aut Iudæis qui execrantur Baptiſmum Chriſtianorum, tunc meritò putat Vaſquez eſſe baptizandum ſub conditione, etiam ſi haberet tale teſtimonium; expoſitum verò abſque illo teſtimonio ſub conditione baptizandum eſſe, in quo alii etiam Auctores citati conveniunt. Ita Dicaſtillus.

Sup. hoc inf. in Reſ. 21 §. ult. paulò poſt init. & in Reſ. 42. §. Sed difficultas, & in Reſ. not. ſeq. §. Sed aliqua. paulò poſt init. à verſ. Nam ſi.

2. Sed contrariam ſententiam docent non pauci noſtræ ætatis præſtantiſſimi Theologi, & in primis agmen ducant duo amiciſſimi viri Quintanadueñas *in Theol. mor. tom... tract.* 1. *ſing.* 9. & Antonius Frances *in Paſtorali, part.* 2. *tract. unico, quæſt.* 4. & 5. qui validiſſimis rationibus hanc ſententiam firmant, & reſpondent ad argumenta contraria. Idem etiam, præter Marchant. *in pract.* 5. *tract.* 13. *reſol.* 85. à me adductum tenet Ioan. Henriquez *in pract. quæſt. ſect.* 19. *q.* 10. ubi ſic ait: De a qui ſe infiere, ſer neceſſario baptizar los niños, pueſtos à las puertas de las Igleſias, o en las caſas particulares ſin que ſe pueda ſaber quien ſon ſus padres, para poderles preguntar, ſi eſtan baptizados. Y advierto, que aunque ſe hallen eſtos niños cō algun papel, que diga, que eſtan baptizados, no ſiendo el papel autentico, es dudoſo el baptimo, &c. Huic ſententiæ adhæret Pater Leandrus *de Sacram. tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 3. *quæſt.* 44. firmans, non ſolùm debere baptizari ſub conditione, in caſu, quo tales infantes non ferant ſchedulam, in qua ſcriptum habeatur, eos fuiſſe baptizatos, (ut omnes Doctores teſtantur) Verùm etiam in caſu, in quo inſcriptum ferat, fuiſſe baptizatos; ſi nomen teſtis ad minus non probatur: & teſtatur, quod hanc ſententiam approbat uſus, & praxis hoſpitalis Expoſitorum Toletanæ Civitatis, ubi omnes ſub conditione baptizantur, quamvis ſecum ferant de baptiſmo ſchedulas.

Quæ nunc invenietur in tom. 1. tr. 1. Reſ. 80. ſignanter in §. Sed. paulò poſt init. à verſ Nam ſi. ſed lege eam per totam, & Reſ. & §§. ejus annot. ut ſcias omnia quæ accidere poſſunt circa hoc.

3. Hanc etiam ſententiam docet Torreblanca *in pract. ſpir. l.* 2. *c.* 4. Vnde (ait) expoſitus baptizandus eſt in quacumque ætate, ſaltem ſub conditione, quando de ejus baptiſmo non conſtat. Conſtare autem non dicitur per ſchedulam ſimplicem, etiam ſubſcriptam, quam tales expoſiti portare ſolent, aut per aſſertionem unius vetulæ, ut arbitrantur, Paludanus, Sotus, & Henriquez. Sed per ſufficientem probationem, vel ipſius baptizati aſſertionem, ſi ſolum agitur de baptiſmo iterando, ut deciſum eſt in Conc. Carthag. 5. *cap.* 6. relatum in cap. *placit. de conſecrat.* Sic ille.

4. Et tandem Adamus Opatovius à nemine obſervatus *de Sacram. tract. de Baptiſmo. diſp.* 1. *q.* 7. *n.* 47. ſic ait: De pueris verò expoſitis, ſive habeant in collo ſcriptum appenſum, ſive non, quod fuerint baptizati, dico, ſub conditione eſſe baptizandos, ne manifeſtè pereant.

5. Vidiſti, amice Lector, quot viri docti hanc ſententiam docuerint, & rationes per extenſum ad illam firmandam invenies apud Quintanam & Frances, *ubi ſupra*, qui *quæſt* 3. *num.* 38. teſtatur, hanc ſententiam practicari in Diœceſibus Cæſarauguſtana, Hiſpalenſi, & Cordubenſi; unde licet ego olim in contrariam ſententiam viſus ſum inclinare, quam noviſſimè me citato mordicus tenet amiciſſimus Pater Lugo *de Sacram. lib.* 2. *cap.* 4. *q.* 8. *n.* 19. tamen nunc exiſtimo, ſententiam aſſerentem, hos infantes eſſe rebaptizandos ſub conditione, ſatis probabilem eſſe; & ideò ad caſum propoſitum reſpondeo, ſatis probabiliter Parochum, qui rebaptizavit ſub conditione infantem expoſitum, cum ſchedula, nullam incurriſſe irregularitatem, & per conſequens, minimè eſſe repellendum à conſecutione beneficii: nam, ſtante magna probabilitate dictæ opinionis, immunis fuit ab incurſu dictæ irregularitatis latæ contra rebaptizantes: nam rebaptizavit in caſu licito. Sed ego interrogatus de hoc caſu plus addidi videlicet ſtando in opinione dictum Parochum non potuiſſe rebaptizare illum infantem expoſitum cum ſchedula, attamen eo ipſo quod illum rebaptizavit ſub conditione, nullam incurriſſe irregularitatem: & præter DD. à me alibi pro hac opinione adductos, adduxi noviſſimè Martinum de San Ioſeph *in Mon. Confeſ. tom.* 1. *lib.* 1. *tract.* 3. *de Baptiſmo n.* 9. ubi ſic ait: El que rebautiza à ſabiendas viendo que haze mal, pero abſolutamente, ſino de baxo de condicion, dizen, que incurre la irregularidad pueſta en el Derecho al que rebautiza, Sayr. *de Cenſur. lib.* 7. *c.* 8. *n.* 32. Fernandez de Heredia *de Sacram. Baptiſm. par.* 4. *dub.* 2. *n.* 5. y otros. Pero tengo per mucho mas probable, que no le incurre, porque la irregularidad ſe puſo al que rebautiza ſimpliciter, y no al que usò de condicion; è la irregularidad, ny otras cenſuras no ſe incurren, ſino eſtan pueſtas en Derecho *cap. is qui, de ſentent. excommun.* Ita ille, qui citat Valerum, Suarez, & Avilam. Itaque in utraque ſententia ſuperius adducta, dicendum eſt, ſupradictum Parochum, fuiſſe ex tali rebaptizatione immunem ab irregularitate, & poſſe ſine ullo ſcrupulo beneficium obtinere, nec ex hoc capite ab ipſo repellendum eſſe exiſtimavi.

Alibi in... bus Reſ....

RESOL. XX.

An rebaptizantes ſolemniter ſub conditione incurrant irregularitatem? Ex p. 3. tr. 4. Reſ. 9.

§. 1. Hic caſus olim ad me delatus fuit, & quidam Theologus affirmativam ſententiam tunc conſuluit,

Sup. ho... Reſ. præt... §. ult. à ...

isque in fin. & in Reſ. 19. conſuluit, cui Sayro *de cenſ. lib. 7. c. 8. num. 23.* Fernandez de Heredia *diſp. de Sacram. Baptiſmi, p. 4. dub. 2. num. 5.* & alii apud ipſum.

2. Sed ego conſulentem ab irregularitate liberavi, ſequens ſententiam Nugni *in 3. p. q. 66. art. 9. concl. 6.* Ioan. Valens *in differentiis utriuſque fori, ver. irregularitas. differt. 2. n. 1.* Yribarnæ *in 4. ſent. tom. 1. diſp. 6. q. 8. diſt. 24. ſect. 2.* Fernandez *in examine Theol. mor. p. 2. c. 10. §. 11. n. 1.* Cabrera *de Sacram. q. 66. art. 9. n. 18. & 19.* Sylvii *in 3. p. q. 66. art. 91. quærit. 1.* Poſſevini *de offic. cur. c. 16. n. 18.* Bartholomæi de Angelis *in exam. confeſſ. dial. 2. §. 129.* Toleti *lib. 1. c. 65. n. 5.* Avilæ *de cenſ. part. 7. diſp. 7. dub. 3.* Suarez *in 3. p. tom. 3. diſp. 31. ſect. 6. dub. 5.* & aliorum penes ipſos. Et ratio eſt, quia irregularitas non incurritur, niſi ſit in jure expreſſa, ut habetur *in c. is, qui, de ſent excomm. in 6.* ſed iſta irregularitas non habetur expreſsè in jure. Ergo. Probo minorem; nam in jure tantùm ponitur irregularitas propter rebaptizationem, ſed hæc non eſt rebaptizatio ſimpliciter, quia datur ſub conditione. Ergo.

RESOL. XXI.

An rebaptizantes aliquem ſub conditione ſint irregulares?

Et an infans ab infidelibus captus ſit poſtea baptizandus ſub conditione?

Pro quo caſu adducitur pulchrum dubium, & multa explanantur, quæ contingere poſſunt pro Baptiſmo in dicto caſu & aliis. Ex part. 3. tract. addit. Reſ. 10.

*Quæ hic Reſ. antecedens, & in alio ſi annot. §. 1. PRobabiliter quoad ad primum negativam ſententiam docui *in part. 3. tract. 4.* *reſol. 9.* & nunc iterum doceo cum Tannero *in 3. part. diſp. 4. q. 2. dub. 4. §. 6. num. 120.* & Homobono de Bonis *in conſult. caſ. conſcient. vol. 1. part. 4. reſp. 153.* ſed non deſinam hîc adnotare contrariam ſententiam, non ſolùm quoad irregularitatem, ſed etiam quoad pœnam mortis impoſitam *in l. 2. C. ne ſanctum baptiſma iteretur*, docere Ioannem Præpoſitum *in 3. part. quæſt. 66. art. 9. dub. 3. n. 103.* ubi ſic aſſerit: *Adverte ut pœna mortis propter rebaptizationem incurratur, aliquos requirere ut baptiſma abſolutè iteretur, quia pœnæ ſunt reſtringendæ? unde cenſent eum qui rebaptizaret ſub conditione, etiam ſciens validitatem prioris Baptiſmi, non afficiendum extrema ſupplicio, quamvis graviter peccaret. Sed verius videtur, quòd ſi in fraudem legis apponeret conditionem, ſciens priorem, Baptiſmum fuiſſe validum, & illicitum rebaptiſmum, poſſit illa pœna affici, quia conditio non tantùm in ordine ad culpam, ſed etiam in ordine ad pœnam poteſt cenſeri his circunſtantiis tanquam non appoſita, cùm cenſeatur appoſita ſolùm ad vitandam pœnam, & de cætero actio exterior videatur exerceri animo hæretico, & ex morali judicio. quòd Baptiſmus etiam ritè collatus poſſit repeti.* Ita ille. Sed quidquid ſit de hoc in foro externo, ego puto in foro interiori talem rebaptizantem ſub conditione non eſſe irregularem. Sed obiter ponam hîc pulchrum dubium, de quo his diebus interrogatus fui, & hæc eſt facti ſpecies. Quidam in Rhutenia provincia naſcitur, in qua ejus regionis incolæ Chriſtianam Religionem profitentur. Triennis Turcarum incurſibus capitur, ut ipſi teſtantur, apud eos uti Turca educatur, creſcit, vivit. Iterum à Hieroſolymitanis Equitibus ad triremes mancipatur, annis pluribus ut mancipium Turca vivit ſua lege, ſervit. Is tandem Chriſtianus fieri petit. Quæritur, an de ſuſcepto baptiſmate dubius teneatur ſub conditione baptizari?

Sup. hoc inf. in Reſ. 42. §. Difficultas. &c. 2. Et prima facie negativè videtur reſpondendum, quia licèt quando adeſt dubium an quis baptizatus fuerit, ſit iterandus Baptiſmus ſub conditione, ut patet *in c. de quibus, de baptiſ.* & docet D. Thomas *in 3. part. q. 66. art. 9. ad 4.* Sotus *in 4. diſp. 6. quæſt. 8.* Gabriel *quæſt. 2. art. 3. dub. ult.* Paludanus *quæſt. 4. art. 1. poſt 2. concl.* & Doctores *infra* citandi; tamen hoc procedit, quando dubium eſt probabile, ut obſervat Bizozerus *de Sacram. part. 3. c. 7. num 18.* Comitolus *lib. 1. quæſt. 1. n. 2.* Zambranus *de caſibus tempore mort. c. 1. dub. 2 num. 1.* Eſtius *in 4. ſent. diſt. 4. §. 15.* Petrus à Sancto Ioſeph, *de Sacram. part. 2. diſp. 1. ſect. 5.* Præpoſitus *in 3. part. q. 66. art. 9. dub. 2. n. 99.* Vaſquez *in 3. part. tom. 2. diſp. 146. c. 3. num. 22.* Petrus Ochagavia *de Sacram. tract unico de ſacram. Baptiſmi, quæſt. 11. num. 5.* & alii communiter. Sed in noſtro caſu non adeſt dubium probabile de Baptiſmo non ſuſcepto, nam quis poteſt probabiliter opinari puerum natum inter Chriſtianos non eſſe baptizatum poſt tres annos ſuæ nativitatis? Ergo, &c. Quod confirmatur ex doctrina Sylveſtri *ver. baptiſmus, 4. num. 7.* Soti *in 4. diſt. 3. quæſt. unic. art. 9.* Filliucii *tom. 1. tract. 2. c. 6. n. 149.* Ioan. de la Cruz. *in direct. part. 2. de ſacr. Baptiſ. q. 1. dub. 3. concl. 2.* & aliorum aſſerentium quòd expoſiti inter Chriſtianos ſi ex ætate judicentur nati ante menſem, cenſendi ſunt baptizati, ergo quanto magis cenſendus eſt baptizatus iſte puer, qui in terra Chriſtianorum natus, tres annos habebat, quando fuit ab infidelibus captus, igitur dicendum videtur ſupradicto conſulenti non eſſe adhibendum Baptiſmum cum conditione. Sup. hoc in §. not. prætérit. & in aliis not. 1. dicti §.

3. Neque his obſtat *c. parvulos, de conſecrat. diſt. 4.* D. Leo. *in Epiſt. 37.* ubi aſſeritur parvulos à parentibus ſubtractos, de quibus neſcitur an fuerint baptizati baptizandos eſſe, ſi non inveniantur teſtes de eorum Baptiſmo. Nam reſpondeo cum Vaſquez *in 3. part. tom. 3. diſp. 66. art. 9. c. 3. n. 25.* Barboſa *in Collectan. tom. 1. lib. 3. tit. 42. c. 2. n. 5.* & alii; quòd canon citatus, & D. Leo loquuntur de illis, qui in parva ætate, à Barbaris capti fuerunt, & certum non eſſet in ea baptizari à fidelibus parentibus conſueviſſe. Sed in noſtro caſu ſcimus dictum parvulum fuiſſe captum in ea ætate, in qua omnino certum eſt fideles conſueviſſe baptizare infantes, nam fuit captus ætatis ſuæ anno tertio. Ergo, &c. & ideo Coninch. *de Sacram. quæſt. 66. art. 9. dub. 1. n. 97.* aſſerit quod ſi conſtaret tales infantes à Barbaris captos juſto tempore à fidelibus educatos fuiſſe, omnino præſumendi eſſent eſſe baptizati. Ita ille. Sed hoc accidit in caſu noſtro. ergo, &c.

4. His tamen non obſtantibus puto in ſupradicto caſu adhibendum eſſe Baptiſmum ſub conditione, nam tota vis argumentationis pro parte negativa ſuperiùs poſitæ conſiſtit in eo, quòd dictus infans fuit captus ab infidelibus in ea ætate, in qua moraliter impoſſibile videtur non fuiſſe baptizatum, ſed hæc veritas conſtat ex teſtibus infidelibus, qui hoc dicere potuerunt, ut poſtea talis à Chriſtianis captus non baptizaretur; vel abſolutè dico non eſſe teſtes fide dignos; ergo non eſt eis credendum, nam quæ fides adhibenda eſt eis, qui fidem non habent? Quod à fortiori evidenter probatur ex doctrina Petri Ochagaviæ *de Sacram. tract. unico de ſacram. Baptiſmi quæſt. 11. n. 8.* & Vaſquez *loco cit. num. 16.* Ioan. de la Cruz, & aliorum aſſerentium, quòd ſi infantes exponerentur inter infideles qui baptiſmum execrantur, tunc etiam ſi ſecum haberent teſtimonium aſſeverans eos eſſe baptizatos, eſſent ſaltem ſub conditione baptizandi, quia tale teſtimonium ſuſpectum eſſe poſſet; inde, ait Nugnus *in 3. part. tom. 1. quæſt. 66. art. 9. concl. 2.* ſi teſtis non ſit ita fide dignus, vel quia inimicus eſt, vel alia ratione, debet Baptiſmus iterari ſub conditione; ex quo aſſerit Coninch, Vaſquez, Ochagavia *loc. citatis.* Paludanus *in 4. diſt. 6. quæſt. 4. art. 3. poſt 1. conc. n. 6. in fine.* Zambranus *de caſibus temp. mor. cap. 1. dub. 1. num. 9.* Sup. hoc ſup. in Reſ 19. §. poſt med. & inf. in Reſ. 42. §. Sed difficultas. propè fin. à V. Idē etiam. & in tom. 1 tr. 1. Reſ. 80. §. Sed aliquis. paulò poſt init. à verſ. Namſi.

Villalobos

Villalobos *in ſumma, t.* 1. *tract.* 5. *diffic.* 7. *n.* 4. Suarez *tom.* 3. *diſp.* 21. *ſect.* 2. Ledeſma *in ſumma, tom.* 1. *de ſacram. Baptiſ. cap.* 5. *diffic.* 2. & alii communiter ad tollendam dubitandi rationem, quòd aliquis non ſit baptizatus, opus eſſe teſtificatione teſtis fide digni, qui aſſeveranter affirmet ſe eum baptizari vidiſſe. Si ergo teſtis non eſt fide dignus, etiamſi teſtificetur de ipſo Baptiſmo, non ſufficit, neque ei credendum eſt, Quanto magis credendum minimè eſt in caſu noſtro teſtibus infidelibus Baptiſmum execrantibus, qui non teſtantur de ipſo baptiſmo, ſed tantùm de quodam facto, ex quo ſi verum eſſet, oriretur probabilitas ipſius Baptiſmi. Sed ego plus addo, quòd etiamſi dicti teſtes infideles aſſeverarent ſupradictum infantem fuiſſe baptizatum, non eſſet eis credendum, & ita in ſpecie docet gloſſa celebris *in cap. cùm itaque, de conſecrat. diſt.* 4. quem ſequitur Ioan. Sancius *in ſelectis, diſp.* 34. *num.* 8. ubi aſſerunt dubitanti de ſuo Baptiſmo non eſſe iterum miniſtrandum, ſi unius teſtis dicto conſtet collatum fuiſſe, niſi teſtis ſit infidelis? aut Iudæus, quia tunc præſumitur teſtimonium ferre injuriam Baptiſmi, ſive baptizandi, ut ſcilicet alter ſine Baptiſmo remaneret. Non ſunt ſupradicti teſtes infideles fide digni ut ex eorum teſtimonio, in caſu quo controvertimus, non ſit Baptiſmus cum conditione adhibendus. Et ita ego ſentio, ſalvo ſemper meliori judicio.

RESOL. XXII.

An laicus celebrans Miſſam, & ſolemniter baptizans, vel Sacramentaliter abſolvens incurrat irregularitatem?

Et an in dicta irregularitate contracta à ſolis Clericis, ſi non Sacerdotes confeſſiones audiant &c. ut aſcendant ad ſuperiores Ordines, ſolus Papa diſpenſare poſſit, in ſuſceptis vero ut miniſtrent, proprius Epiſcopus?

Et quid, ſi delictum occultum ſit, an tunc Epiſcopus diſpenſare poßit ad ulteriores Ordines?

Et an per Bullam Cruciatæ quoad utrumque effectum hæc irregularitas tolli poßit? Ex part. 4. tractat. 2. Reſ. 77.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. à lin. 2. & in §. Et ita. & inf. in Reſ. 24. §. Sed ſtando. ſed lege eam per tot. & ex Reſ. 25. à §. Notandũ eſt. uſque in fin. Reſ.

§. 1. Affirmativa ſententia ſuadetur ex *cap.* 1. *de cler. in ordin. miniſtran.* ubi generaliter dicitur *ſi quis miniſtraverit*, &c. ita hanc ſententiam docet Gavantus *in enchirid. Epiſc. ver. irregularitas, n.* 58. Paludanus, Sylveſter, Scotus, Navarrus, Suarez, Valentia, & alii, quos citat Sayrus *de cenſ. lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 6. quibus adde Avilam *de cenſ. part.* 7. *diſput.* 9. *dub.* 15. Hurtadum *de irregul. diſp.* 2. *diffic.* 2. *n.* 5. Ledeſmam *in* 2. *parte quarti, quæſt.* 47. *art.* 73. *dub.* 5.

2. Sed Sayrus meritò negativam tenet opinionem quam noviſſimè tuetur etiam Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thom. tract.* 5. *de irregularitate, diſp.* 7. *dub.* 2. *quæſt.* 1. Bonacina *de cenſ. diſp.* 7. *quæſt.* 3. *punct.* 6. *n.* 1. Henriquez *lib.* 2. *cap.* 29 §. 1. *& lib.* 14. *cap.* 6 §. 1. & alii, quia textus loquuntur tantùm de Clericis, & ideo dicendum eſt quòd laicus ſolemniter baptizans, aut Miſſam celebrans, vel abſolutionem ſacramentalem conferens, fingens ſe Sacerdotem, non incurrit irregularitatem; & ad cap. 1. adductum reſpondeo eſſe intelligendum juxta titulum, ſub quo ponitur; ergo cum ponatur ſub titulo de Clerico non ordinato miniſtrante, de Clericis & non de laicis intelligendum eſt.

Sup. hoc inf. in Reſ. 26. §. ult. & in to. 4 tr. 3 Reſ. 32. §. Idem. &c.

3. Verùm in dicta irregularitate contracta, ut diximus, à ſolis Clericis ſi non Sacerdotes confeſſiones audiant, vel Miſſas celebrent, ut aſcendant ad ulteriores Ordines ſolus Papa diſpenſare poteſt; in ſuſceptis verò ut miniſtret proprius Epiſcopus, quòd ſi delictum occultum ſit; etiam quoad ulteriores Ordines diſpenſare poteſt, per Bullam autem Cruciatæ poteſt hæc irregularitas quoad utrumque effectum tolli, quia habet rationem cenſuræ. Et hæc omnia docet Petrus Cornejo *ubi ſuprà quæſt.* 2.

Sup. hoc latè in Reſ. 2. not. præterit. & in aliis ejus primæ not.

RESOL. XXIII.

An ſtando in opinione Doctorum aſſerentium laicum non poſſe in articulo mortis, abſente Sacerdote, infirmum communicare, an inquam, ſi hoc faciat, incurrat irregularitatem?

Et an, ſi Subdiaconus adminiſtret Euchariſtiam extra extremam neceſſitatem, irregularis maneat?

Et an Diaconus miniſtrans Euchariſtiam incurrat irregularitatem, ſi id faciat ſine commißione Sacerdotis & extra extremam, vel gravem neceßitatem?

Et an Diacono ex officio competat Euchariſtiæ diſpenſatio?

Et quid de diſpenſatione ſanguinis?

Difficultas vero eſt, an nulla urgente neceſſitate poſſit Diaconus juſſu Sacerdotis hoc Sacramentum miniſtrare?

Et an adhuc in caſu neceſſitatis poſſit, prohibente Sacerdote, vel Epiſcopo, Diaconus miniſtrare Viaticum?

Et an ſit licitum Diacono, abſente, vel deficiente Sacerdote in die Paraſceves in Altari Hoſtiam conſecratam conſumere, & reliquas ceremonias peragere?

Et an poſſit Diaconus Hoſtiam conſecratam ex Altari deferre ad ſepulchrum in die Paraſceves, ſicut poteſt idem Sacramentum ex uno Altari ad aliud transferre?

Et tandem curſim infertur, quòd laicus ſolemniter baptizans non ſit irregularis; & fingens ſe Sacerdotem & abſolvens ſacramentaliter, non ſit irregularis; nec erit irregularis laicus, qui cum ſtola, & ſuperpelliceo concionem habuerit in Eccleſia tanquam Diaconus. Ex part. 11. tract. 7. & Miſc. 7. Reſ. 44.

Sup. hoc la[...] co cõtento doctr. huj[...] textus, i[...] Reſ. præ[...] & ſeq. le[...] doctr. §. S[...] ſtando, ex Reſ. [...] poſt ſeq. à Notandu[...] eſt. uſque finem Re[...]

§. 1. Affirmativè videtur reſpondendum, quia Laicus miniſtrans in ordine, quem non habet, incurrit irregularitatem *ex cap.* 1. *& 2. de Clerico non ordinato admin.* & ita docet Suarez 3. *part. tom.* 3. *diſp.* 3. *ſect.* 4. *ſub fine, & tom.* 5. *diſp.* 42. Gordon. *lib.* 7. *quæſt.* 18. *n.* 102. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 4. *qu.* 2. *punct.* 1. Filliuc. *tract.* 20. *num.* 208. Non. *diſp.* 18. *n.* 45. Hurtad. *diſp.* 2. *diffic.* 1. Avila *diſp.* 9. *ſect.* 2. *dub.* 13. in ultima limitatione, qui ſequuti ſunt Paludan. *in* 4. *d.* 5. *quæſt.* 2. *ſect.* 1. *concl.* 2. Anton. 3. *part. tit.* 29. *cap. primo, ſub princ.* Sylv. *verb. irregularitas qu.* 12. Allegans Calder. Navarr. *c.* 29. *n.* 242. Tabiena, *verb. irregularitas* 4. *initio.* Majol. *lib.* 4. *cap.* 13. *n.* 4. Præpoſit. *quæſt.* 5. *de irregular. dub.* 6.

2. Sed ego exiſtimo ſatis probabilem opinionem contrariam, quam in terminis caſus noſtri tenet Dicaſtillus *de Sacrament. tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 11. *dub.* 5. *num.* 97. ubi ſic ait, Certiſſimum eſt, quod ſi ſubdiaconus adminiſtret Euchariſtiam extra extremam neceſſitatem irregularis manet, quia omnis Clericus miniſtrans in ordine, quem non habet, ſit irregularis, *cap.* 1. *& 2. de Clerico non ordinato adminiſtrante*, & de Laicis valdè probabile eſt incurrere irregularitatem, ſi eam adminiſtrent extra extremam neceſſitatem propter jura citata, ut cum Navarro *cap.* 17. *numero* 242. & aliis docet Suarius *tom.* 3. *diſp.* 31. *ſect.* 4. *in fine* & latius *tom.* 5. *diſp.* 42. *ſect.* 4.

3. Quamvis probabile etiam ſit non incurrere irregularitatem, laicum exercentem actum ordinis, quem non habet; quia textus loquitur de Clerico. Ita ille.

Et

4. Et ratio eſt, quia nullibi fertur à jure hæc irregularitas adverſus laïcum; immò aliquo modo contrarium colligitur, quamvis enim non firmum adeo ducatur argumentum ex titulis, & rubricis, ubi diximus in ſcientia Canonica. Cùm tamen antiqui omnes Codices haberent univerſalem hanc inſcriptionem. *De non ordinato miniſtrante* : & in ultima editione Gregoriana omnium caſtigatiſſima addita fuerit vox : *De clerico non ordinato*, non leve indicium eſt, hanc fuiſſe lectionem antiquiſſimam, aut certè communiorem ſenſum Doctorum, de Clerico non ordinato hos Canones interpretari, & quidem cum duo tantùm afferantur eo loco decreta Pontificum, quorum unum Vrbani nimirum III. agit de Diacono fingente ſe Sacerdotem; Alterum verò Hormiſdæ de non ordinato baptizante, aut officium Eccleſiaſticum exercente; difficultas tantùm eſſe poteſt de mente hujus ſecundi, de quo tamen non licet certò pronuntiare, cùm alibi non reperiatur integra illa decretalis, & neque conſtet, an Hormiſdæ, an Honorii fuerit, quia tamen agit de ſolemni adminiſtratione Baptiſmi, & Officii Eccleſiaſtici, quæ facilè poſſent uſurpari à Clericis non ordinatis; eo quod non ſint actiones annexæ certo alicui Ordini Sacro jure divino, ſed tantum Eccleſiaſtico; videtur de illis tantùm agere Pontifex, non de laïcis, qui non niſi rarò admodum hæc officia uſurpabant : quæ ratio optima eſt, propter quam Eccleſia ſapienter omninò Clericis tantùm hanc pœnam irregularitatis impoſuerit, non verò laïcis; cùm crimen, de quo agitur, frequentius à Clericis committi ſoleret, non verò niſi perrarò admodum à laïcis, quibus omnibus adde vulgarem regulam de non ampliandis, ſed potiùs reſtringendis conſtitutionibus pœnalibus, quare hanc poſteriorem ſententiam omninò probandam eſſe exiſtimo.

5. Et ita docent Doctores, quos ad ſatietatem citat, & ſequitur eruditus Pater Gibalin. *de irregul. q.* 1. *dub.* 6. *contr.* 1. *n.* 25. Ex quibus deducit primò, vt Laïcus ſolemniter baptizans non ſit irregularis, quod tradunt DD. proximè citati. Secundò, Laïcus fingens ſe Sacerdotem, & abſolvens Sacramentaliter, non erit quoque irregularis, quod docent Sayr. *num.* 8. & plurimi ab eo relati, & ex noſtra ſententia jam ſtabilita neceſſariò ſequitur. Tertiò, neque erit irregularis laïcus, qui cum ſtola, & ſuperpelliceo concionem habuerit in Eccleſia tanquam Diaconus, quia non exercet actum Ordinis.

[Margin: Sp. hoc pri… & ſecun… in Reſ. & … not. 1. …us Reſ.]

6. Sed ex his oritur aliud dubium, an Diaconus miniſtrans Euchariſtiam incurrat irregularitatem ſi id faciat ſine commiſſione Sacerdotis, & extra extremam, ſeu gravem neceſſitatem, in quibus caſibus diximus licere, quod valde probabile eſt, & fortè probabilius?

7. Affirmant aliqui, & quidem probabiliter; ſed ego puto cum Dicaſtillo *ubi ſuprà num.* 99. negativam eſſe probabilem; nam licet tunc peccet, non tamen irregularitatem incurrit, & colligitur ex his, quæ tradit Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. diſp.* 11. *ſect.* 3. *n.* 24. quia Diaconus ex vi ſuæ ordinationis recipit aliqualem poteſtatem adminiſtrandi hoc Sacramentum, modo explicato ſecundo quæſito hujus *dub. aſſer.* 2. Quod autem debeat eſſe cum licentia Presbyteri, pertinet ad jus, ſeu juriſdictionem; Sicut ergo ſimplex Sacerdos miniſtrans ſine ulla auctoritate, & juriſdictione Euchariſtiam, peccat quidem, ſed non fit irregularis; ita etiam Diaconus. Idem quoque colligitur ex iis, quæ docet idem Suar. *tom.* 3. *in* 3. *p. diſput.* 72. *ſect.* 2. §. *Sed inquires.* Quia illa irregularitas non eſt impoſita uſurpanti juriſdictionem, aut jus alienum, ſed uſurpanti juriſdictionem, & actum Ordinis, quem non habet.

[Margin: …hoc ex]

8. Sed quæro hìc, an Diacono ex officio competat Euchariſtiæ diſpenſatio? Quoad diſpenſationem ſanguinis, aliqui affirmant, non autem quoad diſpenſationem corporis, eſt ſententia Divi Thomæ 3 *part. quæſt.* 82. *artic.* 3. *ad* 1. Paludani *in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 1. *articul.* 4. Soti *quæſt.* 1. *articul.* 3. Sylveſt. *verbo Diaconus quæſt.* 2. Valentiæ 3. *part. diſput.* 6. *quæſtion.* 10. *punct.* 1.

[Margin: Reſ. notat. ſeq. lege § 1. & alium ejus primæ annot.]

9. Sed mihi placet ſententia negans Diacono ullius Euchariſtiæ partis diſpenſationem ex officio convenire; ſed ex ſola Epiſcopi, vel presbyteri commiſſione; Hanc docent communiter recentiores, Palatius *in* 4. *diſt.* 13. *diſp.* 1. §. *Sunt qui putent.* Henriquez *lib.* 8. *de Euchariſtia, cap.* 54. Suarez *diſput.* 72. *ſect.* 1. Vaſquez *diſput.* 219. *cap.* 1. Coninch 3. *part. quæſt.* 82. *art.* 3. & alii.

10. Quia illud ex proprio officio convenit miniſterio, quod cum ipſa poteſtate Ordinis ei traditur; Sed Diacono cum poteſtate Diaconatus non traditur Chriſti ſanguinis diſpenſatio : igitur Chriſti ſanguinis diſpenſatio non convenit Diacono ex proprio officio.

11. Difficultas eſt, an nulla urgente neceſſitate poſſit Diaconus juſſu Sacerdotis hoc Sacramentum miniſtrare? ad quod reſpondetur. Primò accedente juſſu Sacerdotis, non requiri extremam, ſed ſufficere moralem dumtaxat neceſſitatem, ſeu utilitatem. Secundò licitè poſſe in tali caſu Diaconos Euchariſtiam miniſtrare, ſi eis evidenter non conſtet de nullitate cauſæ. Tertiò ſi illis evidenter conſtet nullitas cauſæ, non poſſe licitè Sacramentum miniſtrare, quia cùm hoc ſit proprium Sacerdotis, neque Diacono competat niſi urgente neceſſitate, non poterit abſque hujuſmodi neceſſitate illud licitè miniſtrare, niſi fortè ſi illud non miniſtraret, incurreret offenſam Epiſcopi, vel presbyteri præcipientis: nam tunc puto, licitè poſſe Diaconum ad evitandam hujuſmodi offenſam, hoc Sacramentum miniſtrare, modo hoc non fiat in injuriam, & irreverentiam Sacramenti; nam illa eſt aliqua neceſſitas, ſi non communicantis, ſaltem communionem miniſtrantis. Contra vero, in caſu neceſſitatis poſſet, adhuc prohibente Sacerdote, vel Epiſcopo, Diaconus viaticum miniſtrare infirmo, quia tunc cenſeretur Diaconus poteſtatem habere à Papa, vel ab ipſo Chriſto.

[Margin: Sup. doctrina contenta in hoc §. in toc 2 tr 2. Reſ. 65. §. 2. à lin. 4.]

[Margin: Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ §. Nota hic, & magis latè in aliis ejus annot.]

12. Ex his infert Amicus *in cur. theol. tom.* 7. *diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 17. non eſſe licitum Diacono abſente, vel deficiente Sacerdote in die Paraſceves in altari Hoſtiam conſecratam conſumere, & reliquas ceremonias peragere.

13. Nam illa actio eſt propria Sacerdotis : quia licet per illam non conſecret, per eam tamen celebrat. Vnde in rubricis ejuſdem diei Paraſceves, dicitur Sacerdos, eo die celebrare. Quemadmodum nec poſſet Diaconus perficere Miſſam deficiente Sacerdote, etiam poſt conſecrationem; nam tota illa actio eſt propria Sacerdotis. Poſſet tamen Diaconus Hoſtiam conſecratam ex altari deferre ad Sepulchrum in die Paraſceves : ſicut poteſt idem Sacramentum ex uno altari ad aliud transferre.

RESOL. XXIV.

An incurrat irregularitatem is, qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat alia Sacramenta, quam ſolemnem Baptiſmum, & Sacrificium Miſſæ?

Et ſupponitur, quod irregularis efficitur, qui miniſtrat in Ordine, quem non habet.

Sed limitatur primo ad Ordines ſacros, nam ſi in Minoribus miniſtret etiam ſolemniter, non erit irregularis.

Secundo[1], *vt miniſtret ſcienter, & non ex ignorantia putans bona fide ſe habere talem Ordinem.*

Tertio, vt miniſtret ſolemniter.

Et quæritur, an ſupra dicta irregularitas ſolos Clericos, aut etiam laïcos comprehendat?

Et notatur per abſolutionem Sacramentalem præſtitam ab eo, qui Ordinatus non eſt, irregularitatem non induci.

Et an hanc irregularitatem non incurreres, ſi matrimonio aſſiſteres tanquam Parochus, cum tamen Parochus non ſis?

Et docetur exercentem officium Ordinis, quem non habet, non fore irregularem, ſi illud præſtet abſque intentione uſurpandi Ordinis uſum. Ex part.10. tr.11. & Miſc.1 Reſ.21.

Sup. conteto in hoc § lege § vlt. Reſol. not. ſeq. ex §§. ejus ann.

§.1. SVppono quòd irregularis efficitur, qui miniſtrat in Ordine, quem non habet. Hæc eſt communis, & certa *cap.1. & 2.* de Clerico inordinato miniſtrante. Limitatur primò ad Ordines Sacros; nam ſi in minoribus miniſtret etiam ſolemniter, irregularis non erit; vt docet Divus Antoninus *3. parte titulo 29. cap.1.* & Henriquez *libr.14. cap.6. num.1.* Limitatur Secundò, vt miniſtret ſcienter, & non ex ignorantia, putans bona fide ſe habere talem ordinem; vt notat Navarrus, *conſil.70. de ſententia Excommunication. verſic. Hoc idem circa finem.* Et videtur colligi *ex dicto cap.1. de Clerico excommunicato miniſtrante*, ibi: *Propter temeritatem.* Limitatur tertiò, vt miniſtret ſolemniter, ſi Ordo, quem exercet ſit ex illis, qui ſine ſolemnitate miniſtrari poſſunt à laïcis, vt Subdiaconatus, & Diaconatus: quare Clericus Ordinum minorum, cantans Epiſtolam cum manipulo, & Evangelium cum Stola, irregularitatem incurrit; quia miniſtrat tanquam habens tales Ordines.

Sup. hoc in Reſ.ſeq. §.1. à lin.4. & ſeq. & in alia Reſol. ejus not.

2. His ſuppoſitis, difficultas eſt, an hæc irregularitas procedat circa omnia Sacramenta? Et affirmativè reſpondent communiter Doctores, *ex cap.1. de Clericor. non ordin. miniſtr.* Et ideò, ſi quis miniſtraret aliquem Ordinem, verbi gratia, Communionem, Extremam Vnctionem, &c. cùm Sacerdos non ſit; irregularitatem incurret. Verùm Ioannes Præpoſitus *in 3. parte quæſtion.5. de irregularit. dubit.6. numer.34.* licèt judicet non eſſe recedendum ab hac communi ſententia; tamen circa illam fatetur habere magnam difficultatem: cum nullo jure expreſsè habeatur, aliquem carentem Ordine, & adminiſtrantem Sacramenta fieri irregularem: ſed Doctores id tradunt *ex cap.1. citato*, ubi dicitur: *Si quis baptizaverit, aut aliquod divinum Officium exercuerit non ordinatus; propter temeritatem abjiciatur de Eccleſia, & nunquam ordinetur.* Sub divinis autem Officiis non ſatis conſtat hîc contineri adminiſtrationem Sacramentorum; cùm ſæpè in jure inter ſe diſtinguantur, vt patet *ex cap. Epiſcoporum de Privileg. in ſexto, ex capit. Reſponſo, de ſententia Excommunication. cap. Alma mater, eodem titulo, in 6.* & ex Tridentino, *ſeſſ.21. capit.4. de reformatione.* Confirmatur. Baptiſmus *in capit. citato*, diſtinguitur à divino Officio, ibi: *Comprehendere Sacramentorum adminiſtrationem:* quamvis in quibuſdam aliis capitulis comprehendere videatur. Et ita Eſcobar, *in Theol. moral. tractat.4. Exam. 6. capit.5.* docet, circa uſum Ordinum non eſſe irregularem, qui carens Ordine ad id requiſito, Sacramenta adminiſtrat, excepto Baptiſmo, & Miſſæ celebratione.

* Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ. & pro contento in hoc & ſeqq.

3. Sed ſtando in contraria ſententia communi, maxima quæſtio eſt. * An hæc irregularitas ſolos Clericos, aut etiam laïcos comprehendat? Et affirmativè reſpondet Valentia, Suarez, Coninch, Filliucius, Hurtadus, & alii, quos affert Caſtrus Palaus *tom.6. diſputat.6. punct. 18. num.9.* Sed ipſe *num.10.* ſolos Clericos, & non Laïcos comprehendere putat cum Angelo, Roſella, Armilla, Tabiena, Henriquez, Sayro, Layman, & aliis. Et huic ſententiæ, Ego adhæreo. Quia, eſto Textus *in capit. 1. de Clerico non ordinato miniſtr.* generaliter videatur loqui, & tam Laïcos, quàm Clericos comprehendere: at cùm ſub titulo, & Rubrica de Clerico non ordinato miniſtrante conſtitutus ſit, indicatur manifeſtè pro Clericis tantùm latum eſſe. Neque verum eſt, in Antiquis Codicibus omiſſum eſſe verbum illud, *de Clerico:* nam Sayrus teſtatur, ſe in ſeptem manuſcriptis Codicibus legiſſe titulum & rubricam, ſicut in his editionibus caſtigatioribus continetur. Præterquam quòd Textus hanc irregularitatem indicentes, apertè ſignificant ſolis Clericis indici. Nam *cap.2.* expreſsè loquitur de Ordinato; cui ultrà prohibitionem, ne ad ſuperiores Ordines aſcendat, ſuſpenſio infligitur per biennium, vel triennium ab Ordine præcipuo, quem habet *in cap. vero*; 1. ſi ſequamur probabilem intellectum Panormitani ibi, Sylveſtri, & Sayri *in locis allegatis*, aſſerentium illis verbis, *Abjiciatur ab Eccleſia*, ſuſpenſionem, ſeu depoſitionem ferendam indici; manifeſtè conſtat de Clericis tantùm eſſe ſermonem: nam laïci nec ſuſpendi, nec deponi poſſunt. Et licèt gravius peccet laïcus, quàm Clericus officium Ordinum uſurpans; quia tamen Clerici frequentius, quàm laïci illud uſurpare ſolent: ea de cauſa adverſus Clericos uſurpantes dictum officium ſtatuta eſt irregularitas, & non adverſus laïcos. Et ita, præter Doctores citatos, noſtram ſententiam tenet etiam Cornejo *in 3. parte tractat.5. de irregularitate diſputat.7. dubitat.2. quæſtione prima.*

§§. in Reſ ſeq. à §. N tandum eſ

Sup. hoc Reſ.1. n præterit 1. & in 2. §.1. & Et ita, Reſ.3. §. nult. & & hæc p laïco, pro Cle infra in ſol.26. Et pro tento à dio huj & verſ. tamen i ſol.ſeq.§ poſt m dium.

4. Nota etiam hîc ex Sylveſtro, & Ledeſma Avilam *part.7. diſput.9. dub.15.* probabiliter putare, per abſolutionem Sacramentalem, præſtitam ab eo, qui ordinatus non eſt, irregularitatem non induci; quia abſque ulla ſolemnitate exercetur, ac proinde inter officia Ordinis reponenda non eſt. Sed contrarium docent Layman, Coninch, Suarez, & alii, quos adducit, & ſequitur Cornejo, & Palaus, *ubi ſuprà numer.6.* Qui tamen, *num.5.* obſervat, & meritò, quòd hanc irregularitatem non incurreres, ſi matrimonio aſſiſteres tanquàm Parochus, cùm tamen Parochus non eſſes; quia matrimonii aſſiſtentia non eſt actus Ordinis, ſed juriſdictionis, & propter uſum juriſdictionis non habitæ non eſt irregularitas impoſita; vt benè advertit Suarez, *diſp.41. ſect.4. num.19.* Coninch, *diſp.18. dub.6. num.48.* Gaſpar Hurtado, *diſput.2. de irregul. diffic.2. num.5.*

Sup. co to in h vlt. in ſeq. §. vlt. & ſup. §.1 jus Reſ.

5. Nota hîc etiam exercentem officium Ordinis, quem non habet, non fore irregularem, ſi illud præſtet abſque intentione uſurpandi Ordinis uſum. Ita Avila, *de Cenſur. part.7. diſput.9. ſect.2. dub.13. verſ. Quintò.* Gaſpar Hurtado, *diſp.1. difficult.2. n.5.* & alii; quia *in c.1. de Clerico non ordinato miniſtrante*, ſtatuitur hæc irregularitas, eò quòd non ordinatus ſolemniter baptizaverit, vel aliud officium Ordini annexum exercuerit. Sed qui ſine intentione baptizat, verè non baptizat: & qui ſine intentione celebrat, vel abſolvit; reverà non celebrat, neque abſolvit. Ergo non exercet officium Ordini Sacro annexum; quia illud officium, ſeu officii ſimulatio, non annectitur Ordini, ſed ab Ordine excluditur. Sed contrarium aſſerit Suarez *de Cenſuris, diſp.41. ſect.4. à num.18.* Coninch, *diſput.18. dub.6. num.47.* Paulus Layman, *de irregularit. lib.1. Summa tract.5. part.5. cap.3. num.1.* Vnde utramque ſententiam puto probabilem eſſe.

RESOL.

RESOL. XXV.

An qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat Sacramenta, ſit irregularis?

Et an laïcus exercens actum Ordinis, verbi gratia, Sacramentaliter abſolvens, &c. incurrat irregularitatem?

Et in textu hujus Reſ. multi & diverſi caſus adducuntur, pro praxi prædictarum quæſtionum. Ex p. 4. tract. 2. Reſol. 56.

§. 1. SVppono primò quòd ſi quis præſumat ſolemniter baptizare carens Ordine ad id requiſito & qui ſine ſacerdotali Ordine præſumat Miſſam celebrare, efficitur irregularis, *ex cap. 1. & 2. de Cler. non ordin. miniſtr.* * Sed difficultas eſt, an irregularitatem incurrat is qui ſine Ordine requiſito adminiſtrat alia Sacramenta? ut v. g. ſi Clericus præſumat ſacramentaliter abſolvere, vel conferre Extremam-unctionem, imò & Sacerdos qui ſolùm priori ordinatione eſt ordinatus. Item ſi ſimplex Sacerdos præſumat conferre Sacramentum Confirmationis, vel Ordinis, &c. ad hanc difficultatem communiter reſpondent Doctores affirmativè, vide Avilam *part. 7. diſputat. 9. ſectione 2. dub. 15.* Coninch *diſp. 18. dub. 6. num. 48.*

[Left margin: …hoc, …d hic …ponitur, …ref. & §. …ſeq & in …n.1. tr. 1. …47. pro- …inem. …up. hoc in …præteri- …§. His …poſitis, & …ref. ſeq.]

2. Sed, vt verum fatear cum Ioan. Præpoſito *in 3. part. quæſt. 5. dub. 6. num. 35.* hæc opinio videtur pati difficultatem, cùm nullo jure expreſsè habeatur aliquem carentem Ordine adminiſtrantem Sacramenta fieri irregularem. Sed DD. id tradunt *ex cap. 1. cit.* ubi dicitur. Si quis baptizaverit, aut aliquod divinum Officium exercuerit non ordinatus, propter temeritatem abjiciatur ab Eccleſia, & nunquam ordinetur. Sub divinis autem Officiis non ſatis conſtat hîc contineri adminiſtrationem Sacramentorum, cùm ſæpè in jure inter ſe diſtinguantur, vt patet *ex c. Epiſcoporum de privileg. in 6. & ex cap. reſponſio, de ſent. excommun. c. alma mater, eodem tit. in 6.* & ex Trident. *ſeſſ. 21. c. 4. de reform.* Confirmatur, quia Baptiſmus *in cap. cit.* condiſtinguitur contra divinum Officium. Ergo non videtur ſatis conſtare divinum Officium ibi comprehendere Sacramentorum adminiſtrationem, quamvis quibuſdam aliis capitulis comprehendere videatur, & ideo opinio negativa videtur aliquibus probabilis, & illam docet Sylveſter *ver. Confeſſor. 1.* ego autem non audeo recedere ab opinione affirmativa.

[Left margin: …hoc ſup. …eſ 22. & …lin. 2. & …ref. 24. …ed.]

3. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd digladiantur DD. inter ſe, an laïcus exercens actum Ordinis incurrat irregularitatem? alii negant, alii affirmant, & omnes quidem probabiliter; ſed mihi affirmativa opinio videtur probabilior, quia licèt titulus affixus in ſupradictis capitibus loquatur de Clericis uſurpantibus Ordinem quo carent, tamen dicta jura abſque limitatione loquuntur de uſurpante Ordinem, quem non habet, & titulus ipſis affixus poſt ipſa jura lata affixus eſt, & non à ferente illa, vt benè obſervat Præpoſ. *ubi ſuprà*, & Hurtado *ubi infrà.*

[Left margin: …conteto …oc §. in …, not. …eritæ, §. …lt. & ult. …e etiam …§. 1.]

4. Verùm vt hæc irregularitas incurratur ſive à Clerico, ſive à laïco, requiritur vt Ordinem quem uſurpat exerceat ſeriò, & quòd exerceat illum vt ordinatus, ſeu ſolemniter, id eſt eo modo, quo nequeat à non ordinato exerceri, unde laïci qui exercent Ordines minores quocumque modo eos exerceant, non fiunt irregulares, quia actus eorum Ordinum jam non cenſentur proprii eorum, nec qui in Miſſa canit epiſtolam ſine manipulo, quamvis cum Dalmatica. Imò laicus, canens prædicta cum omnibus requiſitis, quamvis peccet, non fit irregularis ſi id non efficiat animo exercendi eum Ordinem, ſed ſupplendi defectum ordinati, & qui baptizat non ſolemniter, quamvis ſit laïcus, & extra neceſſitatem, non fit irregularis, & qui fingens ſe Parochum aſſiſtit matrimonio, non fit irregularis, & hæc omnia docet Hurtado *diſputat. 2. de irregular. diffic. 2. num. 5.* & alii; licèt, vt *ſuprà* dixi, probabiliter aliqui aſſerant abſolutè laïcum exercentem actum Ordinis non fieri irregularem. Vnde ego olim interrogatus, an laïcus Sacramentaliter abſolvens incurrat irregularitatem? reſpondi negativè cum Sayro, Henriquez & aliis, quos citat & ſequitur Barboſa *in Collect. tom. 2. lib. 5. tit. 28. cap. 1. num. 7.* licèt magis probabiliter contrarium dicendum ſit, quia talis abſolutio eſt actus Ordinis: ergo, &c.

[Right margin: Sup. hoc in §. penul. Reſ. præteritæ, ad med. — Sup. hoc in Reſolutionibus poſitis in annot. §. Notandum, hujus Reſ. & ſignanter in ejus Reſ. 1. & 3. §. Nota hic etiam, & in aliis ejus primæ not.]

RESOL. XXVI.

An Clericus nondum Sacerdos, ſi excipiat alicujus confeſſionem efficiatur irregularis?

Et an in irregularitate exercendi ordinem, quem non habet, poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut utatur Ordine ſuſcepto?

Et quid, vt aſcendat ad Ordines ulteriores, ſi delictum eſt occultum, an poſt Concilium Tridentinum Epiſcopus poſſit diſpenſare? Ex parte 4. tractat. 2. Reſol. 91.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Sayrus *de cenſuris lib. 7. cap. 10. numer. 5.* Henriquez *lib. 14. cap. 6. §. 2.* Majolus *de irregular. lib. 4. c. 13. n. 5.* Avila *de cenſur. part. 7. diſput. 9. dub. 15. concluſ. 1.* Bonacina *de cenſur. diſp. 7. q. 3 punct. 6. num. 4.* & alii penes ipſos. Ratio eſt, quia ſic determinatur *in c. 1. de Clerico non ordinato*, &c. ibi: *Si quis baptizaverit vel aliquod divinum Officium exercuerit*, ſed abſolutio ſacramentalis eſt divinum Officium: ergo.

[Right margin: Sup. hoc in Reſ. præterita §. 1. à lin. 4. & in alio §. ejus annot.]

2. Sed, vt verum fatear, hæc opinio videtur pati difficultatem, cùm nullo jure expreſsè habeatur aliquem carentem Ordine adminiſtrantem Sacramenta fieri irregularem, ſed Doctores id tradunt *ex citato cap. 1.* Sed ſub nomine divinorum Officiorum non ſatis conſtat contineri in dicto capite adminiſtrationem Sacramentorum, cùm ſæpè in jure inter ſe diſtinguantur, vt patet *ex capit. Epiſcoporum, de privileg. in 6.* & *ex capit. reſponſo, de ſentent. excommunicat. cap. alma mater, eodem titul. in 6.* & ex Concilio Tridentino *ſeſſion. 21. capite quarto, de reformat.* Quod confirmatur (attende quæſo amice Lector) ex contextu literæ ſupradictæ *cap. 1.* ubi Baptiſmus condiſtinguitur contra divinum Officium. Ergo non videtur ſatis conſtare divinum Officium in dicto capitulo comprehendere Sacramentorum adminiſtrationem, quamvis quibuſdam aliis capitulis comprehendere videatur. Sed quia affirmativa ſententia eſt communis, non audeo ab ea recedere. Vide Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub. 6. num. 48.*

3. Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd in irregularitate exercendi Ordinem, quem non habet, Epiſcopus poteſt diſpenſare, vt utatur Ordine ſuſcepto. Ita Avila *loco citato concluſione 3.* & poſt Concilium Tridentinum, etiam vt aſcendat ad Ordines ulteriores, ſi delictum ſit occultum.

[Right margin: Sup. contento in hoc §. ſup. in Reſ. 21. §. vlt. & in alio §. ejus primæ annot. virtute Cruciatæ.]

RESOL. XXVII.

An Sacerdoti, qui non habet licentiam confitendi, ſi excipiat alicujus confeſſionem, incurrat irregularitatem? Idem dicendum eſt, ſi talis Sacerdos adminiſtret Extremam-Vnctionem. Ex p.4. tract.2. Reſ.89.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 3. Reſ 27. curſim in fin.

§.1. AFfirmativam ſententiam poteſt quis tribuere Ioanni Præpoſito *in 3.p. D.Thomæ, q.5. de irregular. dub.6. num.36.* ubi ſic aſſerit. Diaconus præſumens ſacramentaliter abſolvere, vel conferre Extremam-Vnctionem, fit irregularis, imò & Sacerdos qui ſolùm priori ordinatione eſt ordinatus, quia in ea nondum recepit poteſtatem abſolvendi. Ita ille: ſed non loquitur in caſu propoſito, ſed in alio, in quo deeſt Ordinis poteſtas. Sed mihi placet contraria ſententia quam tuetur Bonacina *de cenſur. diſp.7. quæſt. 3. punct.6. num.6.* quia irregularitas incurritur ab exercente Ordinem quem quis non habet; Sed Sacerdos in hoc caſu non exercet actum quem non habet, cùm verè ſit Sacerdos, ſed potiùs dicitur exercere actum juriſdictionis quam non habet: ergo non eſt irregularis, cùm non ſit lata irregularitas contra exercentem actum juriſdictionis alienæ. Ita Bonacina, qui citat Coninch. & Henriquez. Et idem dicendum eſt ſi talis Sacerdos adminiſtraret Extremam-Vnctionem.

RESOL. XXVIII.

An Sacerdos excommunicatus, ſi excipiat confeſſiones, incurrat irregularitatem?

Et an hoc procedat quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum, etiamſi abſolutio eſſet invalida ob culpam pœnitentis?

Et an Sacerdos excommunicatus ex ſola adminiſtratione Euchariſtiæ, quamvis non celebret, incurrat irregularitatem? Ex p.4. tr.2. Reſ.90.

Doctrina hujus Reſ. non eſt ſatis clara ideo diſtinguenda, pro qua lege in to.1.tr.1. ex Reſ.18. doctrinam §.Verum, & ex Reſ.19. §. Sed ego, ad med. & Reſ. 15 & ex illis invenies diſtinctionem & ſolutioné hujus quæſt.

§.1. HIc caſus poteſt frequenter accidere, & ad illum reſpondet affirmativè Laurentius Portel. *in dubiis Regularium, ver. irregularitas, num.13.* ubi ſic ait: Dubium eſt, an Sacerdos excommunicatus majori excommunicatione, ſi miniſtret alicui Sacramentum Pœnitentiæ, maneat irregularis? Quòd enim Sacerdos celebrans excommunicatus ſit irregularis, omnes admittunt. At de audiente confeſſiones apud nullum clarè inveni, & eſt dubium quotidianum. Egò judico talem Confeſſorem manere irregularem. Moveor ex eo quod tradit Navarrus *in man. cap.27. num.144.* ubi pro regula generali tradit, fieri irregularem illum, qui celebrat divina officia, vel facit aliquem actum deputatum Ordini Sacro majori quem habet. Conſtat autem quòd audire confeſſiones eſt actus ſpecialiter deputatus Ordini Presbyterii. Secundò probo ex regula generali, videlicet fieri irregularem illum Clericum, qui exercendo actum Ordinis violat cenſuram: at Sacerdos excommunicatus audiens confeſſiones primò exercet actum Ordinis Presbyterii, vt patet; ſecundò violat cenſuram excommunicationis, per quam illi interdicitur miniſtrare Sacramenta: ergo fit irregularis, & hoc intellige quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum. Ita Portel. qui licet dicat hunc caſum à nemine fuiſſe diſcuſſum, ego tamen illum invenio reſolutum etiam affirmativè apud Avilam *ubi infra.* Henriquez *lib.13. cap.7. num.1.* Alterium *de cenſuris lib.2. diſput.1. cap.2. dub.1.* Suarez *de cenſuris diſp.10. ſect.3. num.15.* Martinum Bonacinam *de cenſ. diſp.7. quæſt.3. punct.5. num.6.* qui docet hanc ſententiam eſſe veram, etiamſi abſolutio eſſet invalida ob culpam pœnitentis. Verùm his non obſtantibus Didacus Perez *in annotat. ad Villadiegum de irregularit. cap.2. num.12.* docet tunc excommunicatum abſolventem incurrere irregularitatem, quando abſolvit cum orationibus, ſtola & Miſerere, ſecus quando ordinario modo abſolvit; ſed ego non audeo recedere à communi ſententia. Vnde ex his rectè ego olim in caſu contingenti conſului quemdam Sacerdotem excommunicatum irregularitatem incurriſſe ex ſola adminiſtratione Euchariſtiæ, licèt Miſſam non celebraverit, quia talis adminiſtratio eſt actus deputatus Ordini Sacto. Ita Avila *de cenſur. part.7. ſect.2. dub.2.*

RESOL. XXIX.

An Confeſſarius, qui obligat pœnitentem ad confitendum delictum dignum morte, ſi juridicè interrogaretur, incurrat irregularitatem?

Idem dicendum eſt, ſi illi conſulat, ut conſentiat ſententiæ mortis juſtæ, quam differre non poteſt, niſi per injuſtam appellationem?

Et quid, ſi illi conſulat omittere appellationem à jure conceſſam? Ex p.4. tract.2. Reſ.99.

§.1. NEgativè reſpondeo, quia hoc non eſt concurrere ex parte inferentis mortem, ſed ex parte ſuſtinentis, & hoc juſtè, præterquam quòd ſolum intendit conſulere animæ pœnitentis, & mors eſt per accidens ſequuta. Et idem eſt ſi illi conſulat vt conſentiat ſententiæ mortis juſtæ, quam differre non poteſt, niſi per injuſtam appellationem; eſſet tamen irregularis ſi conſulat omittere appellationem jure conceſſam, quia eſſet cauſa accelerationis mortis. Ita Cornejo *in 3.part. D.Thomæ tract.5. de irregul. diſp.11. dub.1. q.4.*

RESOL. XXX.

An Confeſſarius, qui frangit ſigillum confeſſionis, ſit irregularis?

Et an laïcus, qui ſine neceſſitate confeſſionem ſecretam audivit, fiat irregularis, ſi illam revelet? Ex p.5. tract.11. Reſ.53.

§.1. MAjolus, qui totum mundum irregularitatibus implicare voluit, affirmativè reſpondet *in lib.5. de irregul. cap.19. num.16.* ſequutus Speculatorem, quia putat irregularitatem in hoc caſu includi in depoſitione impoſita contra fractores ſigilli *in can. Sacerdos, de pœnit. diſt.6. in c. utriuſque ſexus, de pœnitent. & remiſſ.* immò addit laïcum, qui ſine neceſſitate confeſſionem ſecretam audivit, fieri irregularem, ſi eam revelet.

2. Sed ego puto omnino negativam ſententiam tenendam eſſe, quia irregularitas numquam incurritur, niſi ſit in jure clarè expreſſa. Sed hæc irregularitas non deducitur ex dictis juribus, quia depoſitio in ipſis impoſita non incurritur ipſo facto, nec aliunde. Ergo, &c. Et ita hanc ſententiam ex Filliucio & Suarez docet Hurtado *diſp.12. de pœnit. dub.14.* & Iacobus Granado *in 3.p. de Sacram. controv.7. tr.11. diſput.8. num.2.* cum Onuphrio *opuſc. de ſigillo ſect 5. quæſt. vlt.* Fagund. *pr.2. lib.6. c.7. num.3.* Turrian. *de pœnit. diſp.33. dub.9.* Aldrete *de diſciplina tuenda lib.2. cap.19. §.1. num.3.* & aliis.

RESOL.

RESOL. XXXI.

An Clericus excommunicatus incurrat irregularitatem, ſi faciat coram ſe celebrare?
Et multi alii caſus pro diverſis irregularitatibus adverſus Majolum deciduntur, in textu hujus Reſolutionis. Ex part.4. tract.2. Reſ.57.

§.1. AD hunc caſum affirmativè reſpondet Villalobos *in ſumm.tom.1. tract.21. difficult.14. n.3.* ubi ſic ait, [El que haze celebrar delante de ſi eſtando deſcomulgado incurre en irregularidad como dize la gloſa, Abad. Covarr. y otros muchos y lo pruevan del texto *c. illud, de Cleric. excommunic. miniſt.* ibi, *celebrationi ſe ingeſſerit*, y dize Suarez que es comun ſentencia y aunque el la reſtringe a los Sacerdotes los de mas Doctores no la reſtringen.] Et ita etiam docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract.5. de irregular. diſp.6. dub. unico, quæſt.5.* qui citat Navarrum, & Sayrum.

2. Verùm contrariam ſententiam noviſſimè tuetur Præpoſ. *in 3.p.quæſt.5. de irregular. dub.6.n.38.* ubi ſic aſſerit, an Eccleſiaſticus excommunicatus faciens coram ſe celebrari, incurrat irregularitatem? Affirmant varii *ex c.illud, de Cleric.excommun.* &c. ex quo tamen non ſufficienter colligitur: vt patet ex textu: verius eſt non incurrere. Ita ille.

3. Nota tamen hîc obiter quòd ſi aliquis non eſt cenſura ligatus, & faciat vt excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus coram ſe celebret, non eſt irregularis. Ita Cornejo *ubi ſuprà*, contra Sayrum Navarrum, quia talis irregularitas non reperitur in jure, & *in c. illud*, eſt ſermo quando excommunicatus facit coram ſe celebrari.

4. Nota etiam hîc quòd licèt Clericus ligatus cenſura incurrat irregularitatem exercendo actum Ordinis, attamen per indignam adminiſtrationem Ordinis non incurritur irregularitas quando non eſt adminiſtratio contra cenſuram. Ex qua regula excluduntur caſus ab irregularitate, quos falsò apponit Majolus *lib.3. c.18.* adverſus quem inſurgit Turrianus *de cenſur. lib.9. diſp.61. dub.5. per totum.*

5. Et nota etiam hîc contra dictum Majolum *lib.4. c.1. num.8.* Epiſcopum qui malè utitur poteſtate ſua in conferendo ordines, non incurrere irregularitatem, Ita Turrianus *loco citato*, qui etiam notat adverſùs dictum Majolum *lib.3. c.26. num.5.* quòd non eſt irregularis qui celebrat prætermiſſo toto ritu Eccleſiæ in celebrando & ſacrificando. Item non incurrit irregularitatem Sacerdos qui pro perſona viventi Miſſam defunctorum dicit, quicquid ipſe Majolus aſſerat *lib.3. cap.25. num.6.* vt optimè notat Turrianus *ubi ſuprà*, nec per iteratam receptionem ſacramenti Confirmationis contra Majolum *lib.3. c.15.* nec per ſuſceptionem fictam Baptiſmi contra eumdem *lib.3. c.7.* & nota cum Turriano *ubi ſuprà diſputat.62. dub.3.* dictum Majolum *lib.5.* ferè per quadraginta capita referre multa peccata, propter quæ dicit incurri irregularitatem, & de nullo id ſatis probat, exceptis aliquibus, unde cautè illum lege, & in caſu occurrenti conſule alios DD. & tene menti illam regulam ab omnibus receptam, & *in c. is qui ſententia excommunicat. in 6.* latam: videlicet quòd nulla irregularitas incurritur niſi in jure expreſſa, ex quo principio à multis irregularitatibus conſulentes, vel pœnitentes liberabis, & ideo quando accidit caſus, conſidera ſi in jure adeſt textus clarus & expreſſus imponens irregularitatem, & tunc non eſt dubium, quòd irregularitas incurritur: ſi autem adſunt opiniones probabiles ex utraque parte, vel dubium, ſi in illo textu imponatur irregularitas, tunc potes liberare conſulentem, ſeu pœnitentem ab irregularitate, & ita docent communiter DD. Vide Villalobos *tom.1. tract.21. diffic.22. num.1.*

RESOL. XXXII.

An ſuſpenſus à ſuſceptione Sacramentorum incurrat irregularitatem ſuſcipiendo illa? Ex p.5. tract.10. Reſol.26.

§.1. REſpondeo negativè, quia in tali caſu non violatur ſuſpenſio per exercitium Ordinis ſacri, & licèt Bonacina *de cenſur. diſputat. 3. punct. 4. num. 6.* citet pro contraria ſententia Majolum *lib. 3. de irregul. cap.19. num. 20. ver. duodecima*; nihil tamen Majolus ibi agit de hac re, imò *numer. 16.* apertè noſtram ſententiam docet. Vnde adverto Lectores, ne confidant in citationibus Doctorum, quas adducit Bonacina, nam ſæpiùs, pace viri quidem docti, adducit authores pro aliqua ſententia qui contrariam docent, vt fecit in caſu noſtro.

RESOL. XXXIII.

An in dubio, ſi incurrerit excommunicationem miniſtrando quis Sacramenta, efficiatur irregularis. Ex part.5. tract.9. Reſ.94.

§.1. DE hoc caſu actum eſt *in tractatu de conſcientia dubia*, nunc tantùm adducam Mercerum *de Sacrament. in 3. part. quæſtion. 21. dubitat. 5.* ubi ſic ait: Quæritur an dubius de ſua excommunicatione miniſtrando ſacramenta fiat irregularis? Reſpondetur negando, ſi poſtea deprehendatur non fuiſſe excommunicatus, idque etiam verum eſt quamvis putaſſet ſe eſſe excommunicatum. Non enim hujuſmodi pœnæ incurruntur per actum exiſtimatum, ſed re ipſa perfectum. Si autem poſtea deprehendatur fuiſſe verè excommunicatus, videndum eſt an miniſtrans cum tali dubio peccaverit mortaliter contra cenſuram: ſi enim excuſetur à mortali peccato etiam excuſabitur à cenſura, ſecus ſi mortaliter peccaverit. Quod vt ſciatur videndum eſt, an fecerit quod in ſe eſt, vt veritatem cognoſceret, niſi enim id fecerit, aut ab eo faciendo, neceſſitate urgente excluſus fuerit, incurrit & peccatum & pœnam à jure conſtitutam: ſi autem fecerit quod in ſe eſt, tamen adhuc dubius manſerit, videndum eſt, an potuerit abſolvi ad cautelam, ſi enim potuit, & tamen omiſit, incurrit peccatum & pœnam: ſi autem non habuit, à quo talem abſolutionem obtineret, & rationabilis occaſio & neceſſitas prudenti arbitrio ponderanda ad celebrandum, vel ſimile faciendum ſe offerebat, & non obſtante hoc dubio ſpeculativo, depoſito tamen practico celebrarit, eſt immunis à peccato & pœna, quia, moraliter loquendo non expoſuit ſe periculo, cùm & neceſſitas urſerit, & diligentiam adhibuerit. Dices, in dubiis tutior pars eligenda eſt. Reſpondetur: Hoc intelligitur cùm altera pars non eſt practicè tuta, provt in propoſito eſt, quia juxta aliam regulam, in dubiis melior eſt conditio poſſidentis, & in præſenti caſu operans bona fide poſſidet libertatem in executione Ordinum ſuorum: ergo, &c.

Sup. hoc ſup. in tr.1 Reſ. 125. & in aliis ejus primæ an. not. lege earum doctrinam, q. àvis non dicant plenè ſup. hoc.

RESOL. XXXIV.

An ſuſpenſus ab officio prædicandi irregularitatem incurrat, ſi concionetur ſaltem cum ſolemnitate?
Idem dicendum eſt de excommunicato. Ex p.5.tract.10. Reſol.10.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Navarr. *cap.27.n.*163.§.8. Valentia *tom.*4. *diſp.*7. *q.*18.*punct.*1. Majolus *lib.*3. *de irreg.cap.*19. *n.*21. §.3. & alii. Mihi verò magis placet negativa ſententia, quam ex Sylveſtro, Armilla Henriquez & Medina docet noviſſimè doctus Tannerus *tom.*4. *diſp.*6. *q.*10. *dub.*7. *n.*137. quia prædicare non eſt per ſe, univerſim exercere uſum Ordinis, ergo, &c. Et idem dicendum de excommunicato putat Bonacina *de cenſ. diſp.*2. *q.*2. *punct.*3. §.2. *n.*11.

RESOL. XXXV.

An excommunicatus recitando horas Canonicas, & dicendo Dominus vobiſcum *incurrat irregularitatem?*
Et ſi non peccet mortaliter, an ſaltem peccet venialiter dicendo privatim Dominus vobiſcum? Ex part.4. tract.2. Reſ.94.

Pro contēto in hac Reſ. in Reſ. ſeq. §. 1. In aliquibus caſibus affirmativè reſpondet Suarez *de cenſ.diſp.*12.*ſect.*2.*n* 13. ubi ſic ait: Quando excommunicatus horas canonicas recitat, debet omittere ſalutationem, *Dominus vobiſcum*, & loco illius dicere; *Domine exaudi orationem meam*, adeò vt ſi ſit Sacerdos, aut Diaconus, dicendo, *Dominus vobiſcum*, irregularis fiat, vt advertit Navarrus *lib. de orat. cap.*7. *num.* 16. quia juxta uſum Eccleſiæ ille verſiculus à ſolis Sacerdotibus, vel Diaconis dici poteſt, & præſefert perſonam publicam. Ita ille, & abſolutè hanc ſententiam tenet Majolus *de irregul. lib.*3. *cap.*25. *n.*6.

2. Sed ego puto excommunicatum dicendo, *Dominus vobiſcum*, non peccare mortaliter, & ita docet Avila *de cenſ.part.*2.*diſp.*5.*diffic.*2.*n.*3. Præpoſitus *in* 3. *p. D.Thomæ q.*2. *de excommun. dub.*9.*n.*56. & per conſequens non incurrere irregularitatem, & ideo ex eadem Societate doctus Hurtado *tract.de excomm. difficult.*2. *diſp.*5. *n.*3. ſic ait: Excommunicatus privatim recitando Horas Canonicas poteſt abſque peccato dicere, *Dominus vobiſcum*, quia poteſt illud dicere vt privata perſona; ſicut etiam poteſt dicere, *Venite adoremus.* Et quamvis peccaret dicendo, *Dominus vobiſcum*, non peccaret niſi venialiter, quia eſt materia leviſſima, ac proinde nec ob id incurreret irregularitatem, quæ quando ob peccatum incurritur, non niſi ob mortale incurritur. Ita ille; & ante illum Villalob. *in ſumma tom.*1.*tract.*17.*diffic.*7. *n.*3. ubi nominatim improbat Majolum, & docet excommunicatum ſi privatim recitet Horas canonicas, & dicat, *Dominus vobiſcum*, non incurrere irregularitatem: vide etiam Filliuc. *tom.*1. *tract.*12. *cap.*4. *num.*93. & Coninch *de Sacram.diſp.*14. *dub.*7. *num.*54.

RESOL. XXXVI.

An excommunicatus recitando Horas Canonlcas privatim, & dicendo Dominus vobiſcum *incurrat irregularitatem, vel peccet mortaliter?* Ex p.5.tr.9.Reſ.93.

Pro contēto in hac Reſ. in Reſ. prætcritæ. §.1. Reſpondeo quòd excommunicatus quando recitat divinum Officium, non debet dicere *Dominus vobiſcum*, quia non eſt verbum privatæ perſonæ, ſed loco illius dicere debet, *Domine exaudi orationem meam*, adeò vt Navarrus & Major exiſtiment irregularitatem incurrere Sacerdotem, aut Diaconum excommunicatum, ſi proferant *Dominus vobiſcum*, quod tamen negatur ab Henriquez 3. *lib. de excommunicatione, cap.*7. §.2.

2. Vide etiam Cornejo *in* 3 *part.tract.*5.*de excomm.* §.4.*ex errore* 8.*dub.*1. & Mercerum *de Sacram. in* 3.*p. q.*21. *dub.* 6. ubi docet excommunicatum dicendo in recitatione horarum Canonicarum, *Dominus vobiſcum*, ſecluſo contemptu, peccare tantùm venialiter, & non incurrere irregularitatem. Idem etiam docet Layman *lib.*2.*tract.*5.*p.*2. *cap.*2.*n.*6. Imò Avila *p.*2. *cap.*6.*diſp.*4 *dub.*6.*concl.*3.& Hurtado *diſp.*5.*de excom. diffic.*2. *n.*3. nullum peccatum eſſe putant, ſi excommunicatus privatim recitans dicat, *Dominus vobiſcum*, ſed hoc eſt contra communem, vt obſervat Coninch *de Sacram.diſp.*14.*dub.*7.*n.*54. vide etiam Raynaudum *de monit. p.*2. *cap.*2.*n.*25. Gordonum *tom.*2. *lib.*7.*quæſt.*8.*cap.*2 *n.*13. & Præpoſitum *in* 3. *p. q.*2. *de excom. dub.*9. *n.*56. Filliucium *tom.*1. *tract.*12. *cap.*4. *num.*93. Henriquez *lib.*13.*cap.*7.*n.*2.

RESOL. XXXVII.

An Clericus ſodomita occultus ſit ſuſpenſus & ſi celebret, incurrat irregularitatem? Ex p.2. tract.17. & Miſc.3. Reſ.69.

§.1. Hunc Clericum eſſe ſuſpenſum ipſo jure ab executione ordinis, licèt ſit occultus, unde ſi poſtea miniſtret, etiam poſt peractam pœnitentiam effici irregularem, in qua irregularitate ſolus Papa diſpenſare poteſt, putavit Covarr. *in Clem.ſi furioſus p.*1.§.1.*n.*6. Foller. *in praxi crim.canon.p.*6.*cap.*37.*n.*11. Iul.Clarus *in* §.*ſodomia,n* 5. Franc. Marc. *p.*2.*dec.*687. *num.*16. Lambertin. *de jurepatron.p.*1.*lib.*2.*q.*2.*art.*18. *n.*4. Salzedo *in add. ad pract.crim.Bernardi Diaz c.*88. cum multis aliis citatis à P.Henriq. *lib.*3.*cap.*36.*n.*1.*in Gloſſa lit.M.* & à Petro Cenedo *in collect. ad jur. Canon. part.*2. *collect.* 130. *n.*1. & hoc aſſerunt accidere non ob canones, & jura, quia nulla ſunt, quæ inducant talem irregularitatem, ſed propter enormitatem, & gravitatem criminis. Sup. hoc Reſ. ſeq. lin.4.

2. Sed hæc ſententia meritò ab omnibus rejicitur. Et ratio eſt clara, quia nullum crimen, quamvis enorme, inducit irregularitatem, ſi non ſit notorium, præter homicidium: hoc enim licèt occultiſſimum, irregularitatem inducit. Et hoc patet *ex c. ex tenore, de tempor. ordinat.* ubi dicitur, ex nullo crimine quantumcumque gravi, etiam degradatione digno, inducitur ſuſpenſio, vel irregularitas in ſuſceptis; vel ſuſcipiendis ordinibus. Hoc etiam probatur *ex cap.fin. eod.tit.* ubi dicitur, quòd propter graviſſima crimina, vt adulterium, perjurium, &c. excepto homicidio, non debet quis poſt pœnitentiam ab uſu, vel ſuſceptione ordinum impediri, niſi in judicio comprobata, vel aliàs notoria fuerint. Et ita hanc ſententiam docet Henriquez *ubi ſuprà, & lib.*14. *cap.*5.*n.*1. *lit.F.* Avila *de cenſ. p* 7.*diſp.*4.*dub.*7.*concl.*7. Floron. *tract. de caſ. reſerv.p.*2.*cap* 7.§.1. *n.*7. Sayrus *de cenſ. lib.*1. *cap.*12. *n.*22. Finell. *de caſ.reſ. caſ.*9. *num.*6. cum multis aliis, quos citat & ſequitur Barb. *in collect.tom.*2.*lib.*5.*tit.*31. *c.*4. *n.*5. Garſias *tract. de benef. tom.*2.*p.*11.*n.*15. Vide etiam Ortiz *in ſumm c.*17.*n.*114. Sup. hoc contento hoc §. in ſeq. §.1. med. & Reſ 1. p. ſeq. §.1 & 3.

3. Ad argumentum Covarr & aliorum reſpondetur, quòd nulla irregularitas poteſt induci; niſi expreſſa in jure inveniatur, *cap. is qui, de ſent. excom. in* 6 ſed nullum crimen, vt ſuprà probavimus, quantumvis enorme inducit irregularitatem, niſi ſit notorium. Ergò, &c.

RESOL.

RESOL. XXXVIII.

Canonicus mihi conjunctiſſimus, literis ad me miſſis, ſcire volebat utrum Sacerdos Beneficiarius exercens per multos annos crimen Sodomiticum cum fœmina, occultè tamen, & ſine ſcandalo, incurrerit irregularitatem, & pœnas Extravag. Pii V?

Et an doctrina dictæ quæſtionis procedat in omnibus aliis criminibus, quibus à jure infamia annexa eſt, vt ſunt perjurium in judicio, Simonia, uſuræ uſurarum, ſacrilegium, duellum hæreſis ejuſque favor, crimen læſæ Majeſtatis, percuſſio hoſtilis Cardinalium, & ſimilia? Ex p.2. tract.17. & Miſc.3. Reſol.21.

§.1. RЕſponſum negativum accepit, & primò quoad irregularitatem, licèt ſodomia ratione infamiæ illam inducat, *cap. infames 6.q.1.* cùm ſit crimen enormiſſimum, vt habetur, *in c.adulterii 32. q.7.* tamen cùm occultè exercetur, non inducit irregularitatem, vt tradit Navar.*c.22.d.249.* cum Valent. *tom.4. diſp.7. q.19.punct.3.* § 5. & Coninch. *de Sacrament.diſp.18.dub.7.n.56.* & habetur expreſsè *in c. ult. de temporibus ordinandorum.* Cujus rei ratio eſt clara, nam crimen occultum non parit infamiam ſecus autem ſi eſſet publicum, vt ex mul[tis] probat Avila *de cenſ.p.7.diſp.4. concl.1.* quæ doctrina procedit in omnibus aliis criminibus, quibus à jure infamia annexa eſt; vt ſunt perjurium in judicio, ſimonia, uſuræ uſurarum, ſacrilegium, duellum, hæreſis, ejuſque favor, crimen læſæ majeſtatis, percuſſio hoſtilis Cardinalium, & ſimilia. Cùm igitur dictus ſacerdos non ſit ſodomita publicus, non erit irregularis.

2. Quoad pœnas Bullæ Pii V. privationis privilegii clericalis officii, & beneficii, &c. Dico probabiliorem eſſe illam ſententiam, quæ aſſerit dictam Bullam non eſſe receptam in uſu quoad interius: ſic Henriquez *lib.14.cap.5.num.1. littera F.* Avila *de cenſ. p.7. diſput.4. dub.7. concl.8. in fine*, cum Greg. Sayro *lib.7.cap.12.n.23.* Adde quod licèt dicta Bulla eſſet recepta etiam in foro conſcientiæ, tamen dictus Sacerdos exercens actum ſodomiticum cum muliere, non incurreret in præfatas pœnas. Sic Azor in terminis *p.3. lib.2.cap.19.q.3.* ubi quærit, an in hac Extravaganti Pii V. comprehendatur Clericus committens copulam contra naturam, cum fœmina: & reſpondit, minimè, quia licèt vas ſit contra naturam non eſt tamen peccatum ſodomiticum, quia ſodomia eſt concubitus, in quo non ſervatur debitus ſexus: vt ipſe Azor.*c.20.* probat ex D.Th. 2. 2. *q.154. art.11.* Caietan.*ibid.* Scio contrariam opinionem tenere Sayrum *de cenſur.ubi ſuprà num.23.in fin.* Aloyſium Riccium *in ſua praxi p.1. reſol.302. n.2.* Garſiam *de beneficiis,tom.2.p.11.c.10.§ 2.n.207.* & Proſperum de Auguſt. *in addit. ad ſum. Bullarii Stephani Quaranta ver.ſodomia*, ubi ait. Præſentis conſtitutionis diſpoſitionem, & pœnas ampliamus, non ſolùm in clerico ſodomita maſculorum concubitore, ſed & in eo, qui feminam præpoſtera venere cognoverit, cùm in hoc caſu ſodomia propriè committi dicatur, & citat Afflictum, Menochium, Clarum, Covarruviam, & alios. Sed mihi opinio Azorii probabilior videtur. Sed de hac quæſtione iterum infrà redibit ſermo.

RESOL. XXXIX.

An irregularitas orta ex infamia juris contrahatur, ſi crimen eſt occultum?

Et an ſimonia in Ordine, & beneficio, ſi occulta ſit, inducat irregularitatem?

Et an Sacerdos publicus concubinarius, vel adulter poſt peractam pœnitentiam, & emendationem publicam vitæ, interpoſito ſaltem aliquo temporis ſpatio, ſine diſpenſatione celebrare poſſit, quia ex infamia facti non oritur irregularitas?

Et docetur Clericos concubinarios notorios ſuſpenſionem ab officio contrahere, ſed ſuſpenſionem iſtam conſuetudine contraria ablatam eſſe. Ex part. 4. tractat. 2. Reſol. 93.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet D.Antoninus *part.3. tit.28. cap.6.* §.7. Sylveſter *ver. irregularitas, quæſt.14.* & P.Suarez *de cenſ. diſput.48. ſect.1.n.17.* cùm ait, quòd talis qui occultè commiſit crimen, cui infamia ipſo jure annexa eſt, teneatur abſtinere ab Ordinibus tanquam irregularis, ſi ceſſet periculum ſe infamandi, &c.

Sup. hoc ſup. in Reſ.37. §. Sed, & in Reſ.38. §.1. poſt med.

2. Verùm contrariam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo, quam tuetur Covarr. *lib.3. var. cap.3. n.2.* Tannerus *tom.4. diſp.6. quæſt.10. dub.11. n.227.* Coninch *de cenſ. diſput.18.dub.7. num.56.* Henriquez *lib.14.cap.5.n.2.* & Avila *de cenſ.part.7. diſp.4. dub.7. concl.1.* ubi docet quòd nullum crimen, quantumvis enorme, inducit hanc irregularitatem, ſi non ſit notorium, præter homicidium, *ex cap. ex tenore, de tempor. ordinat.*

3. Hinc contra Covar. *in Clem. ſi furioſus, part.2. §.3.n.4. ver. hoc ipſum*, ſimonia in ordine, ſi occulta ſit, non inducit irregularitatem, quia non invenitur textus expreſſus in quo talis irregularitas infligatur, & licèt videatur hoc dicere *cap. inquiſitionis, de accuſat.* tamen ſimonia per illum textum, vt attentè legenti patebit, non inducit irregularitatem, ſed ſuſpenſionem. Imò ego puto cum Avila *loco citato, concluſ.7.* ſimoniam in beneficio non inducere irregularitatem, etiamſi publica ſit, quod antea docuit Henriquez *lib.13. cap.37. num.5.*

Sup. contẽto in hoc §. in tom.4. tr.3. Reſ.137. §.2. & vlt. & pro parte in aliis ejus annot.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter contra Navarrum *in man. cap.25. n.73. & 77.* Sacerdotem publicum concubinarium, vel adulterum, poſt peractam pœnitentiam, & vitæ emendationem publicam, interpoſito, ſaltem aliquo temporis ſpatio, ſine diſpenſatione celebrare poſſe, quia ex infamia facti non oritur irregularitas ſimpliciter dicta & indelebilis, donec per diſpenſationem tollatur, nec obſtat quòd D.Antoninus *part.3.tit.27.cap.3.* Sylveſter *ver.concubinarius, quæſt.5.* Covar. *in Clem.ſi furioſus,part.1. §.1. num.5.* doceant Clericos concubinarios notorios ſuſpenſionem ab officio contrahere, *ex cap.præter, diſt.32. cap.ſi qui ſunt, diſt.81.cap.alt.de cohabit.Cler.& mulier.* Nam reſpondeo ſuſpenſionem iſtam conſuetudine ſublatam eſſe, vt docet Sotus *in 4. diſt.1. quæſtione 5. art.6. circa 2. argum.* & alii quos citat, & ſequitur Layman *in Theolog. mor. lib.1. tract.5. part.1. cap.4. num.11.*

Quoad hoc lège doctr. §. & verſ. not. ſeq.

Sup. hoc inf. in Reſ 54. §. Verum, ad med. verſ. Vnde, & ſup. in tr.3. Reſ. 66.

RESOL. XL.

An irregularitas incurratur à pueris ante pubertatis annum? Ex p.4. tract.2. Reſol.67.

§.1. NEgativè reſpondet Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.26.n.18.* ubi ſic ait: Puto non incurrere irregularitatem puerum occidentem ante pubertatem, nam cùm odia reſtringenda ſint, *ex regula juris in 6. Odia*, &c. ſit excommunicationem nec cæteras pœnas incurſuros pueros niſi poſt annum decimum-quartum, & fœminas poſt completum duodecimum. Ita ille, qui citat Avilam *part.7. diſput.6. ſect.1. dub.13.* & Henriquez *lib.13. cap.3. n.4.*

Sup. hoc ſup. in tr.1. Reſ. 108. §. Ex quibus, & in tom.4. tr.6. Reſ.68. curſim, ſed addito Palao in fin. verſ. Et quidem,

Sed iſti Doctores hoc non aſſerunt, ſed docent pueros doli capaces incurrere irregularitatem, quòd aliqui extendunt etiam, ſi ante ſeptennium habeant plenum uſum rationis, quod Avila, & meritò negat. Et ita affirmativam ſententiam tenet noviſſimè Gavantus *in aphoriſm. Epiſcop. ver. irregularitas, num.* 91. ubi ſic ait, Puer major ſeptennio occidens fit irregularis. Vide etiam Præpoſitum *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregular. dub.* 10. *num.* 76.

RESOL. XLI.

Olim hoc facti genus mihi propoſitum fuit: Vir Nobilis recepit in domum ſuam quemdam infantem expoſitum in Hoſpitali, modo cum ſit adoleſcens bonæ indolis, vult illum ad ſacros Ordines promovere, quæritur, an iſte ſit irregularis, propter periculum illegitimitatis, ita vt egeat diſpenſatione? Ex p.2. tr.15. & Miſc.1. Reſol.22.

Sup hoc in duabus Reſ. ſeqq. & in tom. 3 tr 3 Reſ 66 § Et id ... & in tom. 6. tr. 1 Reſ. 32 cum multis DD. in §. Reſtat, paulò poſt init. & in to 8. tr 2 Reſ. 13. ad med. verſ. Hinc ſequitur.

§.1. Affirmativè reſpondit Tolet. *lib.* 1. *c.* 52. Rebell. *de obligatione juſt. p.* 2. *lib.* 1 *q.* 2. *num.* 15. Avila *de cenſ. p.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 9 Saytus *de cenſ. lib.* 7. *c.* 10. *n.* 39. Vaſquez *in p.* 2. *diſp* 66. *n.* 48. Caſtillo *quotidian. q. lib.* 2. *c.* 19. *n.* 51. Honded. *lib.* 2. *conſ.* 47. *n* 23. Covar. Majolus, Salzed Vgolin. Henriquez, Lopez, Rodriquez, & Candelabrum aureum, apud Garſiam *de benefic. tom.* 2 *p.* 7. *c.* 2. *n.* 8. & noviſſimè Bonac. *de cenſ. diſp.* 7. *q.* 2. *punct.* 3. *n.* 10. Ratio eſt, quia expoſiti frequentiùs ſunt ex turpi conceptione, in obſcuris autem ſolet inſpici, quod eſt veriſimilius, & cùm expoſitus ſit dubius de ſua legitimatione, debet in dubiis tutior pars eligi, *c. illud, de cleric. excommun. miniſtr.*

2. Hæc opinio eſt probabilis, ſed contraria non caret etiam ſua probabilitate, vt notavit Suarez *in* 3. *part. tom.* 5. *de cenſ. diſp.* 50. *ſect.* 4. *num.* 4. & Filliuc. *in quæſt. mor. tom.* 1. *tract.* 19. *c.* 5. *n.* 141. *&* 143. & illam amplexi ſunt Ananias *in c.* 1. *n.* 11. *de infant. expoſ.* Felin. *in c. cùm deputati, num.* 1. *de judiciis.* Cardin. Paleot. *de ſpuriis, c.* 63. *à n.* 3. *ad finem*, & ex neotericis Gratian. *in diſcept. forenſ. p.* 1. *c.* 135. *num.* 1. cum Molfeſio *in p.* 2. *q.* 19. *art.* 5. *diſp.* 87. *in fin.* Salas *in p.* 2. *D. Thom tom.* 2. *tract.* 8. *diſp. unic. ſect.* 24. *numero* 246. Sanctarel. *var. reſol. q.* 44. & Coninch *de Sacram. diſp.* 18. *dub.* 12. *num.* 105. Ratio eſt, quia quilibet præſumendus eſt legitimus, dum non probetur contrarium: tùm quia in dubiis præferenda eſt pars benignior; ideo ſtante dubitatione, præſumendum eſt pro legitimatione.

3. Verum eſt quod Filliucius, Suarez, Saytus, Bonacina, *ubi ſuprà*, & Henriquez *lib.* 14. *c.* 8. *n.* 10. cum Reginald. *in praxi, tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 2. *c.* 7. *n.* 77. putant in hoc caſu ad tollendos ſcrupulos, tutius eſſe, tales expoſitos ſaltem petere diſpenſationem ab Epiſcopo, non quia Epiſcopus poſſit diſpenſare in irregularitate proveniente ex defectu, ſed quia illius facultas prodeſſe poteſt ad pacandam conſcientiam, adjuncta opinione probabili aſſerente, expoſitum non eſſe præſumendum irregularem: ſed hæc doctrina à Nicolao Garſia *ubi ſuprà n.* 10 non admittitur.

4. Sed quidquid ſit de illa. Dico abſolutè, & ſimpliciter expoſitos, ſine diſpenſatione, non ſolùm Papæ, ſed etiam Epiſcopi, ſine ullo ſcrupulo poſſe ſacros Ordines recipere. Ex his patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ: & illa regula, quòd in dubiis tutior pars eſt eligenda, intelligitur, & procedit generaliter quoad hoc, vt non poſſit quis facere id, de quo eſt dubium, an ſit prohibitum, ſed debet ab illo abſtinere. Non tamen procedit quoad hoc, vt in dubio debeat quis ſpoliari, ſeu privari re poſſeſſa, vel facere actum poſitivum, de cujus obligatione non conſtat, vt eſt in caſu noſtro: nam tunc intrat alia regula, quòd in dubio, & pari cauſa melior eſt conditio poſſidentis. Quæ quidem regula non ſolùm procedere in materia juſtitiæ, ſed etiam in aliarum virtutum, vt nos contra Vaſquez, & Azorium alibi demonſtravimus. Circa præſentem quæſtionem præter citatos DD. vide Piaſec. *in praxi Epiſc. c.* 1. *n.* 27. Mandoſium *de ætate min. c.* 14. *n.* 24. Hoſtienſem *in ſum. tit. qui filii ſint legitimi, n.* 8. Andr. Victorell. *in Notis ad Manuale Navar. c.* 27. *n.* 201.

Alibi in to. 8 tr. 4. Reſ. 19 §. 2. ad med & ibi in tr. 2 Reſ. 2. & in alio §. earum notationum

RESOL. XLII.

An expoſiti cenſendi ſint irregulares, & ſint baptizandi?

Et ſi infans inveniatur ſine ſchedula de Baptiſmo teſtante, & puer ex colore, & ætate videtur infans natus ante menſem, an in tali caſu ſit etiam cum conditione baptizandus?

Et quid, ſi puer expoſitus fuiſſet inter infideles etiam ſi habeat chartam teſtantem de Baptiſmo?

Et an peccet mortaliter, ſi quis non baptizatum baptizat ſub conditione? Ex p.3. tract. addit. Reſ 6.

§.1. Pro affirmativa ſententia *in part.* 2. *tr.* 25. *reſol.* 22. adduxi plures Doctores, quibus nunc addo Hurtadum *de irregul. diſp.* 2. *diffic.* 13. *n.* 57. verùm ibi contrariam ſententiam probabilem exiſtimavi, & iterum exiſtimo unde tales poſſunt ordinari ſine ulla diſpenſatione & metu irregularitatis, & præter DD. ibi adductos docet eam ſententiam noviſſimè Paulus Squillante *de privileg. Cleric. c.* 4. *dub.* 2. *n.* 39. Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 52. *n.* 150. & me citato Dominicus Taſſonus *in pragmat. de Antifato, ver.* 13. *obſ.* 1. *n.* 78. verùm de hoc iterum redibit ſermo *in* 4. *part. tract. de irregularitate.*

Quæ hic e Reſ. antecedens, & in Reſ. ſeq. & aliis earu primarũ notationum.

2. Sed an dicti (& eſt caſus quotidianus) ſint baptizandi ſub conditione? Henriq. *lib.* 2. *c.* 31. *n.* 1. putat ſi quis infans inter Catholicos in januam Eccleſiæ, aut alterius hominis expoſitus inveniatur, credi debere baptizatum, niſi peculiares conjecturæ gravem ſuſpicionem in contrarium gignerent, vt ſi in eo loco degerent multi infideles, aut Anabaptiſtæ, qui filios ſuos non baptizarent. Sed hoc vt advertit rectè Adamus Tanner. *in* 3. *p. diſp.* 4 *q.* 2. *dub.* 4. *n.* 113. majori indiget limitatione: nam ſæpè mulieres cùm ad ſcelus tegendum partum occultè effundunt, parum ſunt ſollicitæ de ſpirituali infantis ſalute, ſed hoc potiùs curant, vt partum à ſe quovis modo, & quam fieri poteſt occultiſſimè amoliantur. Vnde quoties tenellus & paucorum dierum infans expoſitus reperiretur, meo quidem judicio neceſſariò ſub conditione baptizandus eſſet, quod etiam in Eboracenſi Concilio fuiſſe ſtatutum refert Baron. *tom.* 12. *Annal.* ſecus eſſe ſi infans reperiretur cum ſchedula Baptiſmi teſte, ita Tannerus. Vide etiam Præpoſit. *in* 3. *part. q.* 66. *art.* 9. *dub.* 2 *n.* 102. Layman, Coninch, & alios *ubi infrà.*

Sup. hoc i Reſ. §§. & verſ. not. ſe

3. Difficultas verò eſt, ſi tale teſtimonium non apponatur, ſed puer ex colore & ætate videretur infans natus ante menſem, an in tali caſu ſit etiam cum conditione baptizandus? Negativè reſpondet Sot. *in* 4. *diſt.* 3. *q. unica, art.* 9. Filliuc. *tom.* 1. *tr.* 2 *c.* 6. *n.* 149. Vaſquez, Ochagavia, & alii. Sed ego in tali caſu conſulerem infantem baptizandum eſſe ſub conditione, & ita docet Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tr.* 5. *diffic.* 7. *n.* 4. ubi ſic ait: [D ze Soto que ſi ſe juzgaſſe por la edad que un niño era de mas de un mes, o veinte dias, no ſe atreveria a baptizarle. Mas yo en eſte caſo dixera que le baptizaran de baxo de condicion, pues no avia certidumbre que eſtava baptizado, mayormente que en tan tierna edad

Sup. hac doctrina ſup in Reſ. 21. §. Et prim ſignanter propè fin. verſ. Quoc confirmatu & in tom. 1 tr. 2. Reſ. 8 §. 2. poſt med & i Reſ. 81. §. his, in fin

edad muy mal ſe puede hechar de ver, ſi el niño era de un mes, que nacen algunos tan grandes como ſon otros de un mes. Sic ille. Idem etiam cum Vaſquez *in 3. part. tom. 3. diſp.* 146. *c.* 4. *n.* 26. dicendum puto, ſi puer expoſitus eſſet inter infideles, etiamſi haberet chartam appoſitam teſtantem de Baptiſmo, nam in tali caſu puro eſſe baptizandum ſub conditione. Item puto cum Petro Ochagavia *de ſacram. tract. unico de ſacrament. baptiſm. quæſtione* 11. *num.* 8. ſi pueri inveniantur in nemore, de quibus dubitaretur quibus eſſent parentibus nati an fidelibus, vel infidelibus: deberent enim ſub conditione baptizari, ut ſalutis æternæ amittendæ periculum vitaretur.

ſp. hac & q. diffic. in eſ. 2. not. æteritæ, & eodem §. verſ. Et æc omnia: pro parte Reſ. 1. §. lis tamen. ıte med. à erſ. quod ſi fantes & ıp. in Reſ. §. 1. poſt ed. à verſ. vero.

4. Non retineam etiam hîc apponere dubium, de quo olim interrogatus fui an peccaret mortaliter, ſi quis non baptizatum baptizaret ſub conditione, tunc multi affirmativè reſponderunt, ſed ego negativam ſententiam docui, & adduxi Ludovicum de San Iuan *in ſumma de ſacrament baptiſmi quæſtione* 1. *articul.* 8. *dub.* 2. *concluſ.* 2. ubi ſic ait: [Pecado venial es bautizar conditionalmente al que conſta no eſtar bautizado porque bautizar con condicion en caſo cierto es acto inutil, y contra el uſo de la Igleſia, que ſolo pone condicion en caſo dudoſo, y digo que es venial, porque la materia de la injuria es leve.] Sic ille, & Villalobos *ubi ſuprà n.* 2.

RESOL. XLIII.

An expoſiti dicantur irregulares? Ex part. 4. tract. 2. Reſol. 58.

§. 1. Hanc quæſtionem ego tractavi *in* 2. *par. tract.* 15. *reſolut.* 22. & pro parte affirmativa multos Doctores adduxi, quibus nunc addo Hurtado *in diſp.* 2. *de irregul. diffic.* 14. *n.* 57.

2. Sed ibi ego negativam ſententiam tenui, & nunc etiam teneo, & præter DD. quos ibi pro hac ſententia citavi, noviſſimè illam tenet, me citato, Io. Dominicus Taſſonus *in pragm. de antifato verſ.* 13. *obſerv.* 1. *n.* 78. Squillante *de privileg. Cleric. cap.* 4. *dub.* 2. *n.* 39. Mercerus *in* 3. *part. D. Thomæ de Sacram. quæſt.* 24. *dub.* 12. *quæritur* 2. Malderus *in* 1. 2. *D. Thomæ quæſt.* 19. *art.* 5. *diſp.* 87. *in fine.* Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregul. dub.* 16. *num.* 127. Salas *in* 1. 2. *tract.* 8. *diſp. unic. ſect.* 24. *n.* 246. Peſantius *in addit. ad* 3. *part. quæſt.* 20. *diſp.* 5. & Turrianus *de cenſ. lib.* 9. *diſp.* 71. *dub.* 1. aſſerit de jure novo hanc ſententiam tenendam eſſe: nam Gregor. XIV. Bulla quadam edita *an.* 91. in gratiam confraternitatis pro expoſitis decernit, ut habeantur pro legitimis, quod etiam teſtatur Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregular. diſt.* 15. *dub.* 1. *n.* 4. Coninch *in diſ.* 18. *dub.* 12. *n.* 105. Peyrinus *tom.* 2. *de de Relig. Præl. quæſt.* 2. *cap.* 5. §. 9. *num.* 136. Henriquez *lib.* 13. *c.* 8. *n.* 10. *in gloſſ. lit. L.* & Avila *de cenſ. part.* 7. *diſp.* 3. *dub.* 9. Vnde ſine ullo metu irregularitatis puto ſupradictos expoſitos poſſe ſacros Ordines ſuſcipere; & ratio eſt, quia expoſiti nullo jure decernuntur illegitimi, & quòd aliquis exponatur, non eſt ſufficiens ſignum quod ſit extra matrimonium ſuſceptus, cùm parentes ob paupertatem prolem ſuam interdum exponant; ergo, &c.

. hoc in §. bus præcentibus & in o. 3. tr. 3. 66. §. Et o. & in to. r. 1. Ref. cũ multis . in §. at. paulò t init. & 13. ad . verſ. ic ſequi.

RESOL. XLIV.

An dubius, ſi quis ſit illegitimus, debeat cenſeri irregularis?

Et alii quatuor caſus in corpore hujus Reſolutionis circa illegitimitatem explanantur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 59.

§. 1. Affirmativam ſententiam teneat Vaſquez, Covar. & Toletus, quos citat. & ſequitur Hurtado *diſp.* 2. *de irregul. diffic.* 17. *n.* 56. ne ſe exponat periculo faciendi contra prohibitionem irregularitatis; quod autem dicitur neminem in dubio eſſe condemnandum, tantùm eſt verum de pura condemnatione, ſeu pœna, non verò de condemnatione, ſeu pœna, quæ eſt prohibitio, ob rationem dictam. Hæc Hurtado, cui adde Reginaldum *tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 78. & Turrianum *de cenſur. lib.* 9. *diſp.* 71. *dub.* 1.

2. Verùm ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregul. diſput.* 15. *dub.* 1. *q.* 2. Coninch. *diſp.* 18. *dub.* 12. *n.* 102. & Avila *de cenſur. part.* 7. *dub.* 10. juncta *diſp.* 2. *dub.* 5. *concl.* 2. quia, *ut ſuprà* oſtenſum eſt, in aliis caſibus præter homicidium ſi utrinque ſit æquale dubium facti, & pro utraque parte adſint rationes æquè probabiles, nòn tenetur ſe reputare irregularem, ſed poterit adhærere alteri parti, ſc. quòd non ſit irregularis, niſi in caſibus à jure & extra caſum homicidii non exprimitur in jure quòd in dubio ſit aliquis irregularis. Ergo, &c.

3. Notandum eſt tamen hîc primò ex communi ſententia DD. quòd ſi mater conjugata dicat filio etiam in fine vitæ, vel ſi dicat cum juramento eum eſſe illegitimum, is non tenetur credere niſi circumſtantiæ valde urgeant, & rationibus convincatur: ut ſi uterque parens id affirmat. Vide Bonacinam *de cenſ. diſp.* 7. *q.* 2. *punct.* 3. *n.* 5. & Mercerum *de Sacram. in* 3. *part. D. Thom. q.* 24. *dub.* 12. *quæritur* 2. ubi etiam docet neminem debere ſe reputare illegitimum propter aliquem rumorem & infamiam, quia hæc non inducunt ſufficientem probationem, & prævalet poſſeſſio bonæ fidei cum juſto titulo matrimonii.

Sup. hoc in tom 2. tr. 6. Reſ. 234. §. uſque ad Sed circa. §. Hinc ſed lege eam per tot. & nõ pigebit, & Reſ. & §§. not. præcit. §. Sed circa.

4. Nota ſecundò non eſſe illegitimum filium quando tempore quidem conceptionis intercedebat impedimentum dirimens, tamen eo ſublato tempore ejus nativitatis parentes validè poterant contrahere, ut quando, v. g. quis carnaliter cognovit ſuam conſanguineam quam impetrata diſpenſatione in uxorem accipit antequam proles naſcatur. Ita Sanchez *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 7. *num.* 19. & Sayrus *de cenſur. lib.* 6. *c.* 10. *num.* 19. licèt contrariam docuerit Præpoſitus *in* 3. *p. quæſt.* 5. *de irregul. dub.* 16. *n.* 126.

5. Nota tertio celebrem doctrinam adductam à Reginaldo *tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap.* 7. *num.* 72. ubi ſic ait. Adverte probabile eſſe illegitimum qui ſine diſpenſatione ad aliquem Ordinem promotus eſt antequam ipſius parentes matrimonio inter ſe conjungerentur poſſe poſt initum tale matrimonium, per quod factus eſt legitimus, Ordinem ſuſceptum exercere, & ad altiorem aſcendere. Namque per illam ſuſceptionem Ordinis non incurrit in novam irregularitatem, ſed tantùm ſuſpenſionem ab executione ſuſcepti; atque illa, cui ſubjiciebatur ex defectu natalium, purgata eſt per ſequens matrimonium, per quod verè factus eſt legitimus; quia igitur nulla ei ſupereſt irregularitas, nulla opus habet diſpenſatione. Ceſſat pariter ſuſpenſio ſecuta ex illa ordinatione, nam ceſſat effectus, ceſſante ipſius cauſa. Ideóque ſicut ordinatus ante ætatem hoc ipſo, quòd ætas debita advenit, poteſt ſine diſpenſatione exercere ſuſceptos Ordines; ita & is qui adhuc illegitimus ordinatus eſt, poteſt prædicto modo factus legitimus in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare. Hæc omnia Reginaldus, & alii.

6. Nota quartò quòd filii cenſentur legitimi, quando matrimonium contractum inter duos invalidè fuit ob occultum aliquod impedimentum, ſed unus eorum bona fide contraxit in facie Eccleſiæ. Ita Bonacina *de cenſ. diſp.* 7. *qu.* 2. *punct.* 3. *num.* 3. licèt Suarez & alii penes ipſum hoc verum eſſe aſſerant, dum uterque contra

contrahentium bona fide contraxit. Sed noſtra ſententia eſt probabiliſſima, quam tenet etiam Hurtado *diſp. 2. de irregul. difficult.* 14. *num* 56. Peyrinus *tom. 2. de relig. Prælat. quæſt. 2. cap. 5. §. 9. n.* 106. Coninch. *diſp.* 18. *dub.* 12. *num.* 103. Secus autem ſi clam contraxiſſent, aut uterque parens impedimentum ſciviſſet.

RESOL. XLV.

An filius natus ex Patre Catholico, qui poſtea in hæreſim incidit, & in ea mortuus eſt, vel etiam ſi pænituerit brachio ſæculari traditus eſt, an inquam, in his caſibus filius incurrat irregularitatem, ſaltem ex infamia? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 45.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Nota. §. 1. AFfirmat Avila *part. 7. diſputat. 4. dub. 7.* Turrianus *de cenſ. lib. 9. diſput. 62. dub.* 2. & alii. Negat Hurtado *diſput. 2. de irregular. difficult. 3. num.* 8. Villalobos *tom. 1. tract. 21. diffic. 16. n. 9.* & alii.

2. Sed licèt utramque ſententiam exiſtimem probabilem eſſe, tamen adverte amice Lector, quòd ſententia negativa parum refert in noſtris partibus, nam licèt ſupradicti non incurrant irregularitatem inflictam in cap. *ſtatutum* contra filios hæreticorum, incurrere tamen facilè poſſunt irregularitatem ortam ex infamia. Igitur ſententia negativa deſerviet pro locis hæreſi valdè infectis ubi hanc irregularitatem ex infamia filii hæreticorum non incurrerent, ut obſervat Tannerus *in 3. part. diſp. 6. quæſt. 10. dub. 10. numero* 201. ſecus autem, ut dictum eſt, in noſtris; & ita advertit Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 5. de irregular. dub. 7. numero* 2. & Coninch. *de Sacrament. diſputat.* 18. *dub. 7. num.* 51. *in fine*, quod eſt valdè notandum: quia multi in hoc poſſunt ſe decipere ex authoritate DD. aſſerentium ſupradictos non incurrere irregularitatem, qui tamen nihil afferunt de irregularitate ex infamia, ſed loquuntur tantùm, ut dictum eſt, de irregularitate lata contra filios hæreticorum.

(Margin: Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Dicendum ad medium. verſ. Verum.)

RESOL. XLVI.

An filii hæreticorum, qui combuſti ſunt, ſed ſigna contritionis dederunt, ſint, hoc non obſtante, irregulares?

Et ſupponitur filios, & nepotes hæreticorum, & eos, qui hæreticis faverunt, vel eos receperunt irregulares eſſe, & inhabiles ad beneficia, & officia publica, ſi per viam virilem deſcendant, ſi vero via fœminea filios, non nepotes?

Et an ſaltem incurrant aliam irregularitatem, nempe ex infamia?

Et notatur, quod non ſunt inhabiles deſcendentes prædictorum morientium abſque emendatione, ſi nati fuerint ex eis, quando erant Catholici, & non fautores, nec receptores.

Et dato, quod hæretici irregulares ſint, an ſatis probabiliter dici poſſit hanc irregularitatem non extendi ad hæreticos externè negantes fidem, non autem internè?

Et an ſuſpecti de hæreſi hanc irregularitatem incurrant?

Et quid de Schiſmaticis?

Et quis in hac irregularitate poſſit diſpenſare? Ex p. 10. tr. 11. & Miſc. 1. Reſ. 23.

§. 1. SVppono, filios, & nepotes hæreticorum, & eorum qui hæreticis faverunt, vel eos receperunt, irregulares eſſe, ſi per viam virilem deſcendant; ſi verò via fœminea, filios, non nepotes; ut docet ex communi ſententia Navarrus *cap.* 27. *num.* 205. Simancas, *de Catholic. Inſtitut. titul. 9. numero* 14. & Suarez, *de Cenſur. diſput.* 43. *ſect.* 3. *num.* 1. Ducuntur *ex. cap. ſtatutum de hæreticis in 6.* ubi ii filii excluduntur ab officio, & beneficio, & nomine officii officium Ordinis intelligunt. Sed nomine officii publici, non officium Ordinis, ſed juriſdictionis temporalis intelligit Gloſſa *ibi* cui alii Doctores adhærent. Quapropter Toletus *lib. 1. ſumm. cap.* 25. *numero* 8. Sayrus *lib. 6. Theſauri, cap. 10. num.* 40. cenſent hos filios irregularitati non ſubjici, quia nullibi adverſus illos ſtatuta eſt: quod etiam docet Hurtadus, *ubi infrà num.* 9. (Margin: Pro doctrina hujus §. & fautoribus, vel receptoribus hæreticorum infra lege Reſ. 52.)

2. Verùm; ſtando in communi ſententia, ad caſum propoſitum in titulo Reſolutionis affirmativè reſpondent Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *in Summa, tom. 1. lib. 2. cap. 27. num. 22. & ſeqq.* quia ſic converſi præſumuntur in hæreſi decedere, & fictè converti timore potiùs, ne vivi comburantur, quàm fidei amore; ideóque nec juridicè admittuntur ad pœnitentiam, nec ſolemniter abſolvuntur: quæ ſolemnis & juridica abſolutio videtur requiſita, ut ab Eccleſia judicentur decedere ipſi reconciliati, & reincorporati. Hæc ſententia eſt ſatis probabilis.

3. Sed non minus probabilem contrariam eſſe puto, quam tuetur Leſſius *in 3. par. cap. 5. de irregular. dub. 1. n.* 38. Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub. 7. n.* 51. & Gaſpar Hurtadus, *diſp. 2. de irregular. diffic. 3. n.* 8. ubi ſic ait: Dicuntur inhabiles ad beneficia, & ad officia publica Receptores hæreticorum, & eorum fautores in his, quæ pertinent ad hæreſim, & deſcendentes Hæreticorum, & Receptorum, & Fautorum uſque ad ſecundam generationem incluſivè, ut dicitur in *cap. 2. de Hereticis in 6.* Hæc tamen inhabilitas limitatur quò ad deſcendentes ex prædictis per lineam fœmineam ad primum tantùm gradum, & etiam limitatur quoad deſcendentes in prædictis probatis fuiſſe tales, & non reconciliatis Eccleſiæ ante mortem, aut non emendatis: ita ut ſi iſti non fuerunt juridicè probati hæretici; aut ſi fuerunt, mortui tamen ſunt Catholici, aut emendati: eorum deſcendentes non fiant inhabiles ad prædicta. Quod eſt verum, quamvis prædicti moriantur relaxati brachio ſæculari; quia textus abſolutè loquitur, & abſolutè excipit deſcendentes reconciliatorum. Ita ille.

4. Dicendum eſt itaque *cap. ſtatutum* hanc irregularitatem Filiis hæreticorum indicens, exigere, ut in hæreſi decedant parentes à delicto non emendati, neque Eccleſiæ reincorporati, quod de iis parentibus non videtur verificari poſſe; cùm de facto ab hæreſi abſolvantur, decedantque parati pœnitentiam adimplere, & Eccleſiæ præceptis obedire. Neque obeſt, quod ſolemniter eis non præſtetur abſolutio; ſatis enim videtur eſſe, quod de facto concedatur. Hac enim abſolutione, quantumvis privata, Eccleſiæ reconciliantur, & reincorporantur. Neque Textus reconciliationem, & reincorporatinoem ſolemnem exigit: & cùm ſimus in materia odioſa, & pœnali, non eſt reſtrictio facienda. Verùm, licet hæc omnia ſatis probabiliter dicta ſint; tamen filii dictorum hæreticorum aliam irregularitatem incurrere videntur, nempe ex infamia. Et ideò Præpoſitus *in 3. par. tract. 5. de irregularitate, dub. 7. num.* 45. ſic ait; Pontifex declarat hanc irregularitatem non contrahi ab iis quorum parentes ante mortem ſunt reconciliati Eccleſiæ, & Catholicè mortui ſunt: quòd etiam videtur verum, licet parentes ſint damnati (Margin: Sup. hoc Reſ. not. §. 2.)

de

de hæreſi, & ſupplicio affecti; quia Textus abſolutè loquitur, quamvis enim quibuſdam in locis poſſent incurrere irregularitatem ortam ex infamia: hanc tamen non contrahunt. Ita ille.

hoc in præteri-

5. Nota etiam hîc obiter cum Hurtado, *ubi ſuprà*, & Præpoſito, contrà Suarez *de Cenſuris*, *diſput*.43. *ſect*.3.*n*.2. quòd non ſunt inhabiles deſcendentes prædictorum morientium abſque emendatione, ſi nati fuerint ex eis, quando erant Catholici, & non fautores, nec receptores. Et ſatis etiam probabiliter dici poteſt, hæreticos occultos non incurrere irregularitatem; vt alibi probavi, & docet Hurtadus, *ubi ſuprà diffic*.4.*n*.14. cum multis aliis. Et dato hæreticos irregulares eſſe; ſatis etiam probabiliter dici poteſt, hanc irregularitatem non extendi ad hæreticos externè negantes Fidem, non autem internè; vt ex Azorio, & Navarro probat Caſtrus Palaus *tom*.6. *diſp*.6. *punct*.19.§.1.*num*.4. quicquid magis probabiliter aſſerat Suarez, Sanchez, Farinacius, & alii, quos adducit Palaus, *num*.3. Nec obſtat Textus *in c. Presbyteros*, *diſt*.50. nam ibi nullum eſt verbum, ex quo colligatur Presbyterum illum fictè à Fide apoſtataſſe; poterat enim timore duci, & nihilominus Fidem ex animo abnegare. Deinde caſu, quo Textus loqueretur de fidē negante; ſolùm comprehendit delinquentes publicè: nam in concluſione dicitur, eos, quorum crimina manifeſta ſunt ante, vel poſt ordinationem, à Sacris Ordinibus dejiciendos eſſe; quorum tamen peccata ſecreta ſunt, ſecreta ſatisfactione ſecundùm Sacerdotis edictum in propriis Ordinibus remanere poſſe. Textus autem *in c. Non poteſt. c. Contrà Chriſtianos, de hæret. in 6.* in quibus Apoſtata à Fide hæreſis pœnis ſubjicitur, intelligendi ſunt de verò Apoſtata, qui Fidem ex animo, negavit: ſecùs qui ſolùm verbis, vel factis negationem ſignificavit. Fateor tamen contrariam ſententiam eſſe communiorem.

i in Reſ. hîc eſt 49. &c. — hoc in- in Reſ.

6. Petes primò: An ſuſpecti de hæreſi hanc irregularitatem incurrant? Affirmant aliqui: ſed probabilius negatur, quia nullibi ſufficienter exprimitur. Petes Secundò: an eam incurrant ſchiſmatici? Reſpondetur negativè, ſi non ſint hæretici. Petes Tertiò: Quis in hac irregularitate poſſit diſpenſare? Reſpondetur, ordinariè ſolùm Summum Pontificem: ſi tamen crimen ſit occultum, videtur Epiſcopum poſſe diſpenſare, juxta Concilium Tridentinum *ſeſſ*.24.*c*.6 *de Reformatione*. Ità varii, quia eo *cap*. excipitur ſola irregularitas proveniens ex homicidio voluntario occulto. Sed crimen hæreſis, vt dixi, ſi eſt occultum, aliqui probabiliter aſſerunt, non inducere irregularitatem.

hoc in- à Reſ. — hoc in- in tr. eſ.29. nult. — hoc cri- occul- tom.3. Reſ 33. alio §. ior.

RESOL. XLVII.

An filii Saracenorum, Paganorum, Iudæorum, &c. ſint irregulares?

Et difficultas verò conſiſtit, quanto tempore ſit judicandus aliquis Neophytus, vt ratione irregularitatis non poſſit etiam minores Ordines recipere, an poſt decem annos à ſuo Baptiſmo non ſit ampliùs irregularis?

Et in tali caſu notatur, quod non diſpenſatur in irregularitate, ſed declaratur irregularitatem ceſſaſſe. Ex part.4. tract.2. Reſ.50.

§.1. RESpondeo quòd ſi dicti baptizati ſunt ab infantia, nullam incurrunt irregularitatem, quia non ſunt filii hæreticorum, contra quos lata eſt in jure irregularitas. Ita DD. quos citat & ſequitur Bonacina *de cenſ.diſp*.7 *quæſt*.3.*punct*.7.*num*.11. Si autem converſi ſunt, & baptizati in adulta ætate, dicuntur Neophyti, & ſunt irregulares, vt communiter tradunt Doctores; difficultas verò conſiſtit quanto tempore ſit judicandus aliquis Neophytus, vt ratione irregularitatis non poſſit etiam minores Ordines recipere. Mihi placet ſententia Filliucii *tom*.1. *tract*.20.*cap*.9. *num*.240. Suarez *de cenſ.diſp*.42.*ſect*.3.*num*.6. & 7. & aliorum, aſſerentium non poſſe ullum certum tempus aſſignari ad judicandum aliquem pro Neophyto, qui poteſt eum promovere, quem poſt aliquam temporis dilationem à die ſuſcepti Baptiſmi judicat habilem & idoneum ad Ordines. Nota tamen quod in tali caſu Epiſcopus non diſpenſat in irregularitate, ſed declarat irregularitatem ceſſaſſe, jura enim certum tempus non præſcribunt. Nota tamen hîc cum Hurtado *diſput*.2. *de irregul. diffic*.19. *n*.61. & aliis, quòd poſt decem annos à ſuo Baptiſmo Neophytus non eſt ampliùs irregularis.

contenta hac Re- multis DD. in tr.1. 44.§.1.

RESOL. XLVIII.

An fictè negans fidem ab ea apoſtatando ſive ſponte, ſive timore ductus incurrat irregularitatem?

Et ſi crimen notorium ſit, an incurrat irregularitatem ex infamia, non verò ſi ſit occultum? Ex part.4. tr.2. Reſol.49.

§.1. HIc caſus olim mihi in facti contingentia accidit, & ſupradictum apoſtatam eſſe irregularem docet Sanctarellus *tract. de hæreſi c*.25 *dub*.1. *num*.4. Majolus *de irregular. lib*.5.*c*.34.*n*.2. Sanchez *in ſum.tom*.1.*lib*.2.*c*.25.*n*.6. Suarez *de cenſ.diſp*.43.*ſect*.2. *n*.2. Farinacius *de hæreſi quæſt*.92.*n*.73. quod probat Sanchez *ex cap. Presbyteros, diſt*.50. qui textus de fictis apoſtatis videtur apertè loqui.

Sup. hoc ſup. in Reſ.46. §. Nota etiam, ante medium à verſ. Et dato.

2. Verùm ego contrariam ſententiam cum Filliucio *tom*.1. *tr*.20.*cap*.9.*n*.230. probabilem puto, ſi crimen occultum ſit, nam ſi crimen eſſet notorium, incurreret irregularitatem ex infamia, non autem irregularitatem peculiarem; & ratio eſt, quia talis irregularitas non videtur inflicta contra tales in nullo canone: ergo, &c. & ita hanc ſententiam tenet Azorius *tom*.1.*lib*.8.*c*.11.*quæſt.vlt.* & *c*.21.*quæſt*.8. & *ad cap. Presbyteros*, reſpondet Filliucius *loc. cit. n*.231. & hanc ſententiam probabilem etiam eſſe putat Bonacina *de cenſ. diſput*.7. *quæſt*.3. *punct*.7. *num*.2. nam ſententiam contrariam, quam ipſe, & meritò, tenet, & ego teneo, vocat tantùm probabiliorem.

RESOL. XLIX.

An Hæreticus occultus incurrat irregularitatem?

Et an Hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem poſſit ſine ulla diſpenſatione, & metu irregularitatis celebrare? Ex p.4. tr.2. Reſ.46.

§.1. AFfirmativè reſpondet Turrianus *de cenſur. lib*.9. *diſp*.62. *dub*.1. Filliucius *tom*.1.*tr*.20. *can*.9.*n*.228. Præpoſitus *in* 3.*p.q*.5.*de irregul.dub*.7.*numer*.50. Coninch *de cenſ.diſp*.18.*dub*.7.*n*.50. Suarez *de cenſ.diſp*.43.*ſect*.1.*n*.4. Sanctarellus *tract.de hæreſi c*.25. *dub*.1. Sanchez *in ſumm.tom*.1. *lib*.2.*cap*.25.*num*.2. & alii penes ipſos, adducentes pro hac firmanda ſententia multos canones.

Sup. hoc ſup. in Reſ.46. § Nota etiam, paulo poſt initium, & in tom 3. tr.3. Reſ.31. §.1. & 2. & in to. 4.tr.3. Reſ. 138. à lin.1.

2. Sed non deſunt Doctores negativam ſententiam aſſerentes, & ita noviſſimè docet Petrus Cornejo *in* 3. *p.D.Thomæ tr*.5.*de irregul.diſp*.9.*dubio unico*,*q*.4. Hurtado *diſp*.2.*de irregul.diffic*.4.*n*.13. & Tannerus *in* 3.*p. diſp*.6.*q*.10.*dub*.10.*n*.200. Layman *in Theol.moral.lib*.2. *tract*.5.*part*.....*cap*.6.*n*.11. Philiarchus *de officio Sacerd. tom*.1.*p*.1. *lib*.4.*c*.15. Avila *p*.7.*diſp*.4.*dub*.2. Henriq. *lib*.14.*c*.4.*n*.6. Emanuel Sà *verſ.irregularitas ex defectu animæ*,*n*.2. Sayrus *de cenſ.lib*.7.*c*.12.*n*.16. & Garcias *de benefic.tom*.2.*p*.11.*c*.10.*num*.83.& 84. Vnde ſecundùm hos

Sup. hoc in Ref. 2. not. præteritæ §. Sed tota. & in to 3. tr. 3. Ref. 33. & in aliis ejus annot.

hos Doctores hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem poteſt ſine ulla diſpenſatione & metu irregularitatis celebrare & ad *cap. ad abolendam*, reſpondent, quòd loquitur de publico hæretico, ut apparet in illis verbis, *quicumque manifeſtè fuerit in hæreſi deprehenſus.* Sic etiam *c. ſaluberrimum* 1. *quæſt.* 3. loquitur pariter de hæretico publico, & de ſolemni abjuratione, quæ in ſcriptis fit, & hanc ſententiam probabilem eſſe docet Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 2. c. 15. num.* 194. Sed tu ne diſcedas à prima opinione tanquam probabiliori.

Sup hoc in Ref. ſeq §. Notandum.

RESOL. L.

An ſuſpecti de hæreſi ſint irregulares?

Et an Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim, poſſit poſt pœnitentiam, & abjurationem exercere ſuſceptos Ordines, dummodo obtineat diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo?

Et an prohibitum ſit inquiſitori Generali Hiſpaniarum, ut non poſſit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare, ut Miſſam celebrent? Ex part. 4. tract. 2. Reſol. 48.

Sup. hoc inf. in Ref. 53. curſim in § ult & ſup. in Ref. 46. breviter, & recitanter in princ. §. ult.

§. 1. Affirmat Peſantius *in addit. 3. part. q. 20. diſp.* 5. Turrianus *de cenſ. lib. 9. diſp. 62. dub.* 2. & alii, negat Præpoſit. *in 3. part. quæſt. 5. de irregul. dub. 7. num.* 47. & alii.

2. Sed tu dic cum Sanctarello *tract. de hæreſi c. 25. dub. 1. num.* 9. & alii penes ipſum, quòd ſuſpecti de hæreſi ſunt irregulares, quando ſuſpicio oritur ex eo, quòd favent hæreticis, vel illos defendunt, vel recipiunt, ſed ſi ſuſpicio oritur ex alio crimine, tunc non erunt irregulares propter hujuſmodi ſuſpicionem, ſed ſolùm propter infamiam, ſi crimen fuerit notorium; quare ſi auferatur infamia, & ſuſpicio purgetur, conſequenter etiam tollitur hujuſmodi irregularitas, & ita etiam docet Sanchez *tom. 1. lib. 2. cap. 25. num.* 10. Filliuccius *tom. 1. tract. 20. cap. 9. numero* 235. Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 21. diffic. 16. num.* 7. & alii penes ipſum.

Sup. hoc in Ref. præterita, curſim propè finem, & inf. in Ref. 53. §. 1. & 2.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter ſecundùm Avilam *de cenſur. part. 7. diſp. 4. dub.* 2. Sayrum *de cenſ. lib. 7. c. 12. num.* 16. & alios, poſſe Clericum qui lapſus eſt in hæreſim poſt pœnitentiam & abjurationem exercere ſuſceptos Ordines, ſed non poſſe ante ſuſceptam legitimam diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo, docet Præpoſitus *in 3. part. quæſt. 5. de irregul. dub. 7. n.* 42. Coninch. *de cenſ. diſp. 18. dub. 7. n.* 57. Verùm non reticeam hîc etiam adnotare affirmativam ſententiam abſolutè & ſine ulla diſtinctione docere noviſſimè Hurtado *diſp. 2. de irregular. diffic. 3. n.* 10. ubi ſic ait, Clerici converſi ab hæreſi non poſſunt ad ſuperiorem Ordinem promoveri, ut patet ex *can. ſaluberrimum* 1. *quæſt.* 7. poſſunt tamen abſque diſpenſatione aliqua ſuis Ordinibus uti, quicquid nonnulli dicant, ut ex eodem canone deducitur. Ita ille. Sed tu negativam ſententiam tene per ea, quæ adducit Sanctarellus *tract. de hæreſi cap. 25. dub. 1. n. 3. & 6.* & Pegna *in direct. inquiſit. part. 3. comm.* 175. ubi etiam aſſerunt Pium V. *anno* 1567. prohibuiſſe Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, ut non poſſit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare ut Miſſam celebrent. Vide Suarez *de cenſur. diſput. 43. ſect. 1. num.* 6. ubi aſſerit cum ſupradictis hæreticis pœnitentibus poſſe Epiſcopos diſpenſare circa uſum Ordinum uſque ad Diaconatum incluſivè, ſecus autem quoad diſpenſationem Sacerdotii.

Sup. hoc inferius in tr. 10. Ref. 136. §. Sed hic.

RESOL. LI.

An qui de hæreſi ſuſpecti coguntur per Inquiſitores abjurare de vehementi, incurrant irregularitatem? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 47.

Sup. hoc inferius in 10. Ref. 83 ult. & in 136. §. eti ult. & in 3. tr. 3. R 32. etiā

§. 1. Hos eſſe irregulares ratione ſuſpicionis vehementis de hæreſi, & notoriæ quidem, tradit Azorius *tom. 1. lib. 8. c. 21. quæſt.* 8. & noviſſimè hanc ſententiam docet etiam Emanuel Moura *opuſ.* 1. *de enſalmis & incantionibus ſect. 3. cap. 6. num. 21. & 22.*

2. Sed dicendum eſt nullatenus eſſe irregulares, & ita docet Coninch. *de cenſur. diſp. 18. dub. 7. num.* 55. Sanctarellus *de hæreſi c. 25. dub. 1. n.* 9. Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 1. c. 25. n.* 12. Henriquez *libro 13. cap. 56. n.* 1. Souſa *in aphoriſm. inquiſ. lib. 3. cap. 5. numero* 6. Farinacius *de hæreſi, quæſt. 192. §. 5. num.* 80. Navarrus *lib. 5. de hæret. conſil. 16. num.* 1. Portel *in addit. ad dubia regul. ver. irregularitas, n.* 20. Garzias *de benefic. tom. 2. part. 11. c. 10 n.* 88. aſſerens ita fuiſſe reſolutum in Rota. Emanuel Sà *ver. hæreſis, n.* 5. & alii. Ratio eſt, quia hi non damnantur tanquam hæretici, nec imponitur eis aliqua pœnitentia ob hæreſim, ſed ob ea geſta, ex quibus hæreſis ſuſpicio orta eſt, à qua ſe purgat per abjurationem, & in jure imponitur pœna irregularitatis hæreticis, non autem abjurantibus hæreſim, & ideo Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 21. diffic. 15. num.* 2. [dize de un Prelado que abjuro] de vehementi, [y el dia ſiguiente ſin diſpenſacion ſe fue à dezir Miſſa, loqual aprobo, y loo el Papa y toda la curia.]

RESOL. LII.

An Hæreticorum fautores, receptatores, & defenſores, &c. incurrant irregularitatem? Ex part. 4. tract. 2. Reſ. 44.

Sup. hoc in Ref. lege doc. §. ultimi cundi, & tii.

§. 1. Affirmativam ſententiam tenent communiter DD. quos citat, & ſequitur Avila *p. 7. diſp. 4. dub. 2. concl.* 2. quibus ego addo Villalobos *tom. 1. tract. 21. diffic. 15. n.* 16. Ioan de la Cruz *in director. part. 1. de irregular. dub. 4. concl.* 2. Præpoſ. & Coninch *ubi infrà.* Suarez *de cenſ. diſp. 43. ſect... num* 5. Valentiam *tom. 4. diſp. 7. quæſt. 19. punct.* 3. Toletum *lib. 1. c. 69. n.* 2. amiciſſimum Sanctarellum *tract. de hæreſi cap. 25. dub. 1. num.* 4. qui hoc probat ex *cap. 2. §. hæretici, de hæretic. in* 6. ubi iſti dicuntur eſſe inhabiles ad omne beneficium, & officium publicum, & ſub nomine officii publici comprehenduntur non ſolùm officia temporalia, ſed Eccleſiaſtica, & conſequenter etiam Ordines qui pertinent ad officium publicum. Alii adducunt alios canones; ſed Turrianus *de cenſur. lib. 9. diſp. 62. dub.* 2. obſervat quòd hæc ſententia ex jure non omnino apertè colligitur, & ideo Hurtado *diſp. 2. de irregular. diffic. 3. num.* 9. difficile exiſtimat ſupradictos incurrere irregularitatem, quia in jure dicuntur tantùm inhabiles ad beneficia & officia publica: quòd autem ſub nomine officiorum non includatur Ordo, adversùs Sanctarellum & alios, probat Hurtado *loco cit. num.* 7. adi illum, & non pigebit; & hanc ſententiam abſolutè docet Petrus Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tract. 5. de irregul. diſp. 8. dub. unico qu.* 8. Sed ſtando in prima opinione Præpoſ. *in 3. part. quæſt. 5. de irregul. dub. 7. num.* 44. Coninch. *diſp. 18. dub. 7. n. 51. concl.* 2. & alii, limitant illam, ut intelligatur, ſi ſupradicti foveant hære

hæreticos formaliter, ſeu vt tales, ita vt per hoc foveantur in hæreſi, ſecus autem ſi ob amicitiam, parentelam, &c.

RESOL. LIII.

An Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim, poſſit exercere ſuſceptos Ordines?

Et notatur, quem ob ſuſpicionem hæreſis ex qua conſurgit infamia, irregularem fieri. Ex p. 4. tract. 4. & Miſc. Reſol. 38.

poc ſup. Rſ. 50. §. ondum, c ſim in i ceſ. ejus ot

§. 1. NEgativè reſpondet Bonacina *de cenſur. diſput. 7. quæſt. 3. punct. 7. num. 6.* ubi multos alios citat. Ratio eſt, quia irregularis non ſolùm non poteſt promoveri, ſed nec etiam Ordines exercere ante obtentam legitimam diſpenſationem irregularitatis.

2. Sed poſt pœnitentiam, & abjurationem probabiliter puto poſſe ſuſceptos Ordines exercere. Ita Sayrus *de cenſur. libro 7. cap. 12. numero 16.* Avila *de cenſ. part. 7. diſp. 4. dub. 2.* & alii, *ex c. ſaluberrimum. 1. quæſt. 3.*

u hoc in e ot. præ- r e §. 1. & 20 §. ejus nt.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter quem ob ſuſpicionem hæreſis ex qua conſurgat infamia, irregularem fieri; ſed, vt obſervat Bonacina *ubi ſupra numero 4.* ex Diaz, & Suarez hoc intelligitur, quamdiu ſuſpectus manet, ſeu donec non purgaverit ſuſpicionem.

RESOL. LIV.

An Epiſcopus poſſit ordinare, & dimiſſorias concedere filio alicujus ſatellitis, vel publicæ meretricis?

Et latè de irregularitate ex infamia.

Et ſupponitur ſatellites eſſe irregulares.

Et quid, ſi ſupradicta meretrix fuerit conjugata?

Et quid de filio carnificis?

Idem dicendum eſt de filiis, quorum Patres fuerunt publicè flagellis cæſi.

Et an damnati ad triremes ſint irregulares?

Et quid de eorum filiis?

Et an Hiſtriones, & officium carnificum, macellariorum, lictorum, & ſimilium ſint Officia infamis conditionis, & notæ, & ex eo ſint irregulares?

Et an infamis in uno loco remaneat infamis in alio loco, ita vt non poſſit recipere ordines in ullo loco?

Et notatur infamiam juris incurri dupliciter, primo per ſententiam judicis definitivam; ſecundo per quædam crimina, quibus ſtatuto juris annexa eſt infamia; hujuſmodi ſunt perjurium in judicio, ſimonia, ſodomia, improbum fœnus; id eſt ubi uſuræ uſurarum exiguntur, ſacrilegium, duellum, crimen læſæ Majeſtatis, hæreſis, fautor, & receptor Hæreticorum, & alia crimina notoria.

Et an per adulterium incurratur irregularitas, vel tantum ſuſpenſio, &c.

Et tandem quæritur, quomodo infamia auferri vel diſpenſari poſſit? Ex part. 10. tractat. 11. & Miſc. 1. Reſol. 26.

§. 1. QVòad primum, ſuppono Satellites eſſe irregulares; hoc tamen non obſtante, eorum filios non eſſe infames, nec irregulares: & ideò poſſe Ordinibus initiari tradunt communiter Doctores, & ita docet Marchinus, *de Sacr. Ord. tr. 1. part. 10. cap. 4.* Suar. *n. 4. de Cenſur. diſp. 48. ſect. 3. n. 3.* Palaus, *tom. 6. diſput. 6. punct. 20. n. 5.* Bonacina, *de Sacram. diſp. 7. q. 3. punct. 2. numer. 12.* Reginaldus *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 15. n. 198.* Filliuc. *tom. 1. tr. 19. c. 8. n. 230.* Megala, *ubi infrà num. 158.* Majolus *de irregul. lib. 3. cap. 1. n. 7.* & alii. Et ratio eſt quia ignobilitas, & vilitas parentum non nocet filiis, quin ad Ordines & quaſcumque Eccleſiaſticas dignitates promoveri poſſint, ſi ipſi laudabiliter vivant; ut notat Gloſſa *in c. Quoniam vetuſto 24. quæſt. 1. verb. Invidia:* & infamia juris non incurritur, niſi ſit in jure expreſſa: ſed contra filios ſatellitum, nulla juris infamia, in jure lata invenitur; vt habetur contra filium, & nepotes parentum violentas manus in Cardinales injicientium, *ex cap. Felicis in 6.* & contra filios proditorum crimen læſæ Majeſtatis committentium, *ex leg. Quiſquis, §. Filii, Cod. Ad leg. Iul.* & in aliis ſimilibus caſibus in Iure, expreſſis. Ergo, &c. Et ita noſtram ſententiam, præter Doctores citatos, tenet Cornejo, *in 3. part. D. Thomæ, tract. 5. de irregul. cap. 8. dub. unico quæſt. 3.* ubi ſic ait: Quæres an hæc irregularitas incurratur ex infamia inculpabili, vt ex vili conditione officii, aut perſonæ? Reſpondeo affirmativè; ubi duo obſervanda ſunt. Primum eſt nullum Officium quamvis vile, & abjectum, inducere irregularitatem, niſi vel aliquo jure civili, aut Canonico conſtet inducere infamiam, vel tale ſit, vt ſine peccato mortali exerceri nequeat: quia tunc ratione talis peccati, inducet infamiam facti. Secundum eſt, infamiam, & irregularitatem harum vilium perſonarum ratione officii non tranſire in filios: Ita ille.

2. Sed quid dicendum de filio meretricis an poſſit ab Epiſcopo promoveri ad Ordines? Et negativè reſpondet Sayrus, *de cenſur. lib. 7. cap. 11. num. 8.* Sed cum ipſe hanc ſententiam, ait Megala *in 3. lib. 7. c. 1. quæſt. 8. num. 156.* nullo jure probet; & infamia juris non contrahatur ſine jure hoc determinante; exiſtimo hoc dictum non eſſe admittendum; niſi invento jure hoc affirmante: quod Ego ſumma diligentia quæſivi, & invenire illud non potui; ſed potiùs inveni contrarium. Hæc Megala. Verùm ſententiam Sayri tenet Cornejo *ſuprà, quæſt. 2.* licet meretrix publica fuerit conjugata: ideò tu cogita: ſicuti, & de filio carnificis, vulgò dicto, il boia: nam licet hujus officium ſit viliſſimum, & ipſe non ſolùm, quia vindictam ſanguinis exercet, ſed etiam quia infamis eſt irregularitatem contrahat; vt per text. Gloſſ. & Doctores *in Clement. 1.* dixit Majolus *de irregul. lib. 1. c. 1. n. 5. verſ. Inter hos:* ubi addit hoc etiam procedere in eo, qui ſemel tantùm tale officium exercuit, etiam ſi coactè hoc fecerit: tamen ejus filios, non contrahere dictam infamiam, & irregularitatem quoad Ordines, diceret Megala ex rationibus ſuperiùs adductis, quæ militant etiam in filiis carnificum; & quia talis infamia contra eorum filios non invenitur in jure expreſſa. Vnde Palaus, *ubi infrà num. 5.* aſſerit, filium carnificis non eſſe infamem, neque irregularem. Idem dicendum videtur de filiis, quorum patres fuerunt publicè flagellis cæſi: nam licet iſti ſint infames ex Cornejo, Marchino, & aliis, tamen ex rationibus ſuperiùs dictis videtur dicendùm, quòd eorum infamia non transfertur in filios, ita vt arceantur ab Ordinibus. Et licet ego olim docuerim damnatos ad triremes non eſſe irregulares; modò exiſtimo cum Theſauro *in praxi part. 1. capite 33.* Si fuerint ad triremes damnati ex cauſa famoſa; dictam pœnam inducere infamiam, & irregularitatem: non videtur tamen dicendum eorum filios dictam infamiam contrahere, vt non poſſint Ordinibus initiari: & hoc ex rationibus adductis. Docuit in Reſol. quæ nunc hanc ſequetur.

3. Et tandem pro coronide hujus reſolutionis, non deſeram hîc apponere opinionem dicti Caſtri Palai,

Palai, *ubi ſuprà, tom. 6. diſputat. 3. punct. 20. num. 6.* ubi ſic ait: Tertiò infamia naſcitur ex officio; ſunt enim aliqua officia ita vilia in Republica, ut ea exercentibus infamiam irrogare videantur. Hujuſmodi eſt officium Hiſtrionum, qui olim ſe pretio conducebant ad ſpectaculum ſui corporis exhibendum, ſive qui obſcena publicè repreſentabant. De quibus S. Auguſtinus *lib. 2. de Civit. Dei, cap. 11. & 13.* Hi igitur ob turpes, & indignas repreſentationes infamiæ nota afficiebantur, juxta *leg. 1. & 2. §. Ait Prœtor. junctis duobus ſequentibus, ff. de his qui notantur infam. cap. de finibus 4. quæſtione 1. & cap. aliquantos 51. diſt.* Præter ſupra dictum officium hiſtrionum, ſeu ſcenicorum, alii enumerant officium carnificum, macellariorum, lictorum, & ſimilium, ſed abſque fundamento, nam, eſto ſint officia infamis conditionis, & notæ: nullo tamen jure ſcripto cavetur infames eſſe ea exercentes. Ita ille; Et quidem Cornejo, *ubi ſuprà, quæſt. 2.* docet etiam nullum officium vile, & abjectum inducere irregularitatem, niſi conſtet in jure inducere infamiam. Sed, ſi ſententia Palai eſſet admittenda, plures ſcrupulos tolleret, & plures eſſent immunes ab irregularitate, & à petitione diſpenſationis. Verùm communiter contrarium Doctores ſentiunt, aſſerentes, ſupradictos tanquam infames arceri ab Ordinationibus, & eſſe irregulares: Ideò viri docti cogitent.

4. Sed ſi inquiras hîc, an infamis in uno loco, remaneat infamis in omni loco; ita ut non poſſit recipere Ordines in ullo loco? Affirmativè ex Hugolino reſpondet Bonacin. *de Sacr. diſp. 7. q. 3. punct. 2. n. 10.* Ratio eſt, tum quia alioquin infamis in uno loco, migraret ad alium, ibique Ordines ſuſciperet, ſicque fruſtraretur finis legum, tum quia irregularitas eſt impedimentum perſonale, quod ſequitur perſonam; ut in ſimili dictum eſt de effectibus cenſurarum. Sed negativam ſententiam tenet Marchinus, *de Sacram. Ordinis, tract. 1. part. 10. c. 4. n. 17.* Ducor, ait ille, exemplo excommunicati denunciati in uno loco, qui non eſt vitandus in alio loco etiam ab iis, qui rem ſecreto norunt. Itẽ quia in loco retinet bonum nomen: ergo ibi non eſt infamis: ergo poterit ad Ordines promoveri cum duabus conditionibus; Prima, ut infamia iſtius non ſit facilè perventura ad locum, in quo ordinatur: ſecunda, ut non ſit reverſurus ad locum, in quo famam amiſit. Hæc Marchinus.

5. Verùm, quia ſæpiùs occurrunt Caſus circa irregularitatem ex infamia; dico itaque in gratiam Confeſſariorum, infamiam juris incurri dupliciter. Primò, per ſententiam Iudicis definitivam, qua quis de aliquo crimine condemnatur. Secundò, per quædam crimina, quibus ſtatuto juris annexa eſt infamia. Vide Sylveſtrum, *verb. Infamia n. 8. & 9.* Hujuſmodi ſunt perjuriũ in judicio, ſimonia, ſodomia, improbũ fœnus, ideſt, ubi uſuræ uſurarum exiguntur, ſacrilegium, duellum, crimen læſæ Majeſtatis, hæreſis, ſimiliter eſſe fautorẽ, defenſorem, receptatorem hæreticorum. Hi omnes ita ſunt irregulares, quando crimen eſt publicum, ut per pœnitentiam non purgentur; ſed opus habeant diſpenſatione. Alia verò crimina notoria, etſi digna ſint depoſitione, ſi tamen non habeant annexam infamiam juris, non inducunt veram irregularitatem, niſi poſt ſententiam judicis. Ratio eſt, quia vera irregularitas non tollitur per pœnitentiam, & vitæ mutationem, vel etiã per purgationem canonicam tollitur. Vnde per adulterium, & crimina adulterio minora, non incurritur vera irregularitas quamvis notoria ſint: ſed ſuſpenſio quædam ob indecentiam, donec infamia ſit abſterſa, juxta Covarruviam *2. part. §. 1. n. 4.* quod eſt contra Navarrum, qui cum multis aliis propter *cap. Quæſitum eſt de temporibus ordinandorum,* putat incurri irregularitatem. Verùm hoc Capitulum non cogit; quia facilè exponi poteſt de ſuſpenſione ſicut exponit Covarruvias: vel certè, quòd ſolùm contineat pœnam inferendam; tantùm enim ait, eos, qui laborant infamia facti, impediri debere ab Ordinibus. Ratio eſt, quia hæc delicta ſolùm faciunt inhabilem ad Ordines, & eorum uſum, ob infamiam facti: ergo hac infamia abſterſa, &c. Et hæc omnia docet Leſſius *in 3. part. D. Thomæ cap. 5. de irregul. dub. 1. n. 37. & 39.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 39. lege §. vlt ſignanter in princ. & vide aliam Reſ. not. 2. dict. §.

6. Neque etiam deſeram hîc apponere verba Machadi *tom. 1. lib. 1. p. 3. tract. 16. docum. 6. n. 6.* ubi ſic ait: [Haſe de advertir, que aunque communmente muchos Auctores defienden, que la infamia, que reſulta publicamente de qualquiera delito grave, induze irregularidad haſta que la perſona ſea en emienda del. Cõ todo eſſo, otros ſon de párecer, que por grave, que ſea el delito, de que reſulta la infamia de hecho, no ſe contrae irregularidad; ſino es en caſo, que por Derecho le eſtè impueſta. Y Nicolas Garcia varon tan docto prueba, que por ningun delito por enorme que ſea, excepto el homicidio, no ſe contrae irregularidad por razon de la infamia, aunque ſea en el miſmo tiempo, en que la perſona perſevera en el. Sed hoc communiter à Doctoribus non admittitur.

7. Si autem quæras, quomodo infamia auferri poſſit? Reſpondet Baſſæus, *verb. irregularitas 20. n. 7.* quatuor modis. Primò, infamia facti, auferri poteſt per emendationem. Secundo, infamia juris canonici, & civilis poteſt à Summo Pontifice auferri: immò illa, quæ eſt juris civilis, poteſt etiam auferri à Principe, qui eam ſtatuit; qua ſublata infamia, tollitur Irregularitas. Tertiò, infamia poteſt auferri per diſpenſationem Epiſcopi, quatenùs poteſt diſpenſare in adulterio, & criminibus minoribus adulterio; nam directè diſpenſando in delicto indirectè etiam & acceſſorie abolet infamiam inde conſurgentem. Quarto, per Baptiſmum tollitur omnis infamia conſurgens ex delicto; nam infamia ſequitur peccatum, ſed per baptiſmum aufertur peccatum. Ita Baſſæus.

Sup. hoc §. 1. poſt hujus R &c.

Sup. hoc §. vlt. h Reſ.

8. Sed primum ejus dictum indiget explicatione: nam intelligendum eſt de emendatione triennali; vt obſervat Iulius Clarus, *lib. 5. Sententiarum, §. ultimo, quæſt. 21. num. 2.* Marchinus, *ubi infrà*, cum Caſtro Palao, & alii. Quamvis Toletus *lib. 8. cap. 57. n. 3.* dicat, non poſſe quem promoveri, qaandiu delictum illius manet in mentibus hominum. Quod ego intelligo de manſione juridica, quæ tollitur pœnitentia etiam annorum. Quòd ſi infamia ſit appoſita delicto à lege, vel à judicis declaratione per modum pœnæ, vt in raptore mulieris, & hujuſmodi; tunc non ſufficiet vitæ emendatio; ſed Prælati diſpenſatio neceſſaria erit: nam pœna juris auferri non poteſt, niſi per legitimam authoritatem; vt benè obſervat Marchinus *de Sacram. Ordin. tract. 1. part. 10. capite 4. num. 13.*

9. Quoad Tertium dictum Baſſæi, ſic aſſerit me citato Machadus *ubi ſuprà numero 8.* Si la infamia es de Derecho dudan los Dotores, ſi podrà en ella el Obiſpo. Algunos lo niegan. Pero otros lo afirman: fundados en que puede diſpenſar en el adulterio, y otros delitos menores que el; porque diſpenſando directamente en el delito, es viſto aver diſpenſado directamente en la infamia que del reſulta. Et Marchinus *ubi ſupra numero 14.* docet, quòd in eo delicto, in quo Epiſcopus poteſt diſpenſare licebit ei diſpenſare in infamia ex illo conſurgente. Quare, diſpenſando in perjurio, hæreſi, ſimonia, & hujuſmodi, acceſſoriè diſpenſabit in infamia, quæ ex illis oritur. Verùm Caſtrus Palaus *tom. 6. diſp. 6. punct. 20. num. 13.* putat quòd Epiſcopus nullatenus poteſt cum infamibus diſpenſare, vt ad Ordines aſcen

Sup. ho tom. 3. Reſ. 24. & 26. §. ad med & ſeqq. Reſ. 24

aſcendant. Vt verò in ſuſceptis miniſtrent poterit, poſt peractam pœnitentiam, diſpenſationem concedere, ſi delicta, ex quibus infamia contracta eſt, ſint adulterio minora; vti colligitur *ex c. At ſi Clerici*, §. *de Adulteriis*, *titul. de judiciis*, & tradit Panorm. *c. Cum eo*, *num.* 15. *de Sentent. & re judicata.* Vide etiam Molinam, *tract.* 4. *diſput.* 10. *num.* 6. Avilam *part.* 7. *diſp.* 4. *dub.* 5. & Henriquez, *lib.* 14. *cap.* 5. *num.* 5.

10. Et tandem, quoad quartum dictum Baſſæi, aſſero, cum ipſo ſentire Bonacinam *de Sacrament. diſput.* 7. *quæſt.* 3. *punct.* 1. *numero* 6. nam non obſtat, quòd infamia juris non tollatur per pœnitentiam: ergo neque per baptiſmum: cum ratio dicta de baptiſmo militet etiam in Sacramento pœnitentiæ. Reſpondeo enim negando conſequentiam; nam plures effectus producuntur per baptiſmum, quàm per pœnitentiam: nam baptizatus, ſi ſtatim ſuſcepto baptiſmo, moriatur, migrat in cœlum; cùm per baptiſmum tollatur omnis reatus, non verò per pœnitentiam: nam ſublato reatu pœnæ æternæ remanere ſolet reatus pœnæ temporalis; vt conſtat ex dictis de pœnitentia: conſequenter mirum non eſt, ſi per baptiſmum tollitur infamia juris, non verò per pœnitentiam. Verùm hæc opinio mihi non placet; & illam reprobat Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tractat.* 5. *de irregularit. diſputat.* 8. *quæſt.* 5. & alii; quia per baptiſmum non tollitur infamia juris ſaltem civilis: unde ſi Iudæus Romæ, aut Turca in Hiſpania eſſet per ſententiam Iudicis publicè propter furtum flagellatus, quamvis poſtea baptizaretur; maneret nihilominus infamis, & inhabilis ad actus civiles; ſi eſſet condemnatus ad triremes, non liberaretur per baptiſmum, niſi adeſſet Principis diſpenſatio; ex quo fit, vt etiam maneat infamis infamia canonica, irregularitatem inducente, ex illo principio generali, quòd omnis perſona infamis jure civili, eſt etiam infamis jure canonico. Vbi advertendum eſt, doctrinam hanc procedere ſolùm in illis Iudæis ac gentilibus, qui ſubditi ſunt Principibus Chriſtianis, & per omnes leges civiles talem infamiam ante baptiſmum contraxerunt: ſecus autem in illis, qui in propriis Provinciis infidelium degentes juxta proprias leges infames erant: nam iſti illicò ac baptizantur, infamiam illam amittunt.

RESOL. LV.

An damnatus ad triremes efficiatur irregularis? Idem eſt de pœna infamiæ. Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 83.

uj hoc in e præte- it §. Sed u dicen- u propè in 1.

§. 1. HIc caſus frequenter poteſt accidere, & de illo interrogatus fui propter quemdam Religioſum, qui cùm abjuraſſet in noſtro ſacro tribunali inquiſitionis, & fuiſſet damnatus per triennium ad remigandum, poſtea elapſo tempore & ad Religionem reverſus, Superior putabat ſupradictum eſſe irregularem, & tunc negativam ſententiam probabilem eſſe dixi. Et ita docet Riccius *deciſ. cur. Neapol. part.* 1. *deciſ.* 119. & Homobonus *in conſultat. caſuum conſcient. vol.* 1. *part.* 4. *reſponſ.* 158. nam irregularitas non contrahitur niſi in caſibus à jure expreſſis, quod idem dicendum eſt de pœna infamiæ, ex gloſſa *in cap. infamibus*, *de reg. juris in* 6. Sed numquam legitur condemnatum ad remigandum contrahere infamiam, ex Borrello *conſil.* 52. & aliis. Ergo, &c. quæ omnia notent Confeſſarii, nam hi caſus ſæpè in praxi accidunt, unde cum Riccio *ubi ſuprà*, dicendum eſt non bene ſecundùm hanc ſententiam quemdam Provincialem Religionis voluiſſe excludere ab electione Capituli Monachum olim condemnatum ad triremes.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare affirmativam ſententiam docere Barboſam *de poteſt. Epiſcopi part.* 2. *allegat.* 43. *num.* 15. Lezanam *in ſumma*, *quæſt. regul. cap.* 16. *n.* 32. & Campanili *in diver. jur. canon. rubr.* 11. *cap.* 18. *n.* 16. *& ſeqq.* cum aliis aſſerentibus damnatos ad triremes eſſe irregulares, unde utramque opinionem puto probabilem eſſe.

RESOL. LVI.

An Æthiopes ſint irregulares? Ex part. 4. tractat. 2. Reſol. 84.

§. 1. NEgativè reſpondet Majolus *de irregularit. lib.* 1. *cap.* 21. Sed hanc ſententiam Vgolinus *tract. de irregular. cap.* 50. *num.* 4. veram cenſet inter Æthiopes, nam leproſus inter leproſos admittitur, ſecus autem inter nos, horrorem enim generant; opinio tamen Majoli locum habere poſſet, ubi paululum niger eſſet. Ita Vgolinus.

2. Verùm ſententiam Majoli in favorem Æthiopum abſolutè tenet noviſſimè Bartholomæus Gavantus *in enchirid. Epiſcopor. ver. irregularitas*, *num.* 18. & mihi ſatis probabilis eſſe videtur.

RESOL. LVII.

An ſervi ſint irregulares?
Et an ſi Epiſcopus alterius ſervum ordinaverit abſente, vel ignorante Domino ſervus fiat liber, & Epiſcopus duplicatum Domino pretium reddere teneatur?
Et an ſervus, ſi ſciente, vel non contradicente Domino Ordines recipiat, fiat liber? Ex p. 7. tract. 7. Reſ. 54. alias 53.

§. 1. REſpondeo affirmativè: unde adducam etiam hîc verba Villalobos, qui ſummatim omnia obſervat circa præſentem quæſtionem, ſic enim ait, *in ſumm. tom.* 1. *tractat.* 14. *diffic.* 36. *num* 1. *&* 2. [Los ſiervos, ò eſclavos ſon irregulares, como conſta de muchos textos. La razon deſta deciſion es, porque los que han de ſer del gremio de los Eccleſiaſticos, no han de ſer eſclavos de otros. Y anſi eſta irregularidad no nace de la vileza de la perſona, porque ſi le dan libertad, ſe puede ordenar, ſino ſolo del eſtato preſente.

2. Haſe de advertir, que como eſta irregularidad dura tanto, quanto dura la ſervidombre, y no mas, puede el ſeñor quitarla, dando à ſu eſclavo libertad expreſſamente del todo, como dize vn texto, ò dandole libertad, con que diga Miſſa por el, que eſte baſtaria como fueſſe con autoridad del Obiſpo, como conſta de un texto, o remitiendole las obras fabriles, o artificiales, como es arar, y plantar, o otras ſemejantes, como dize Abad, y puede eſta diſpenſacion hazerſe tacitamente, ſi el ſiervo ſe ordenaſſe ſabiendolo el ſeñor, y no lo contradiziendo, como prueva vn texto, porque callando, es viſto conſentir, conforme à una ley, y mucho mejor, ſi expreſſamente conſiente, que ſe ordena, todo lo qual ha lugar, aunque el ſiervo ſe ordene ſolamente de Ordenes menores, como dizen Sylveſtro, Navarro, y Vgolino: el qual dize que es lo meſmo, aunque al principio no lo aya ſabido el ſeñor; ſi deſpues ſabiendolo no contradixo dentro de vn año, como conſta de vn texto, y es la razon, porque callando por tanto tiempo, ya es viſto conſentir.] Ita ille.

3. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Baunium *in Theol. Moral.tomo 2. tr.11. q.42.* Marchinum *de Sacram. Ord. tr.1. part.10. cap.3. num.1.* ubi aſſerit: quòd ſervus ordinatus neſciente, aut contradicente domino, deponitur, *cap. ſervorum, de ſervis non ordinand. cap. Servi, c. Nulli de ſervili, c. Quicunque cap. de ſervili, c. Nullus Epiſcoporum, diſt.54.* Quæ doctrina accipienda eſt cum hac diſtinctione. Si ſervus iſte domino ignorante, vel contradicente, ſolis minoribus initietur, debet, ſicut priùs inſervire: Si verò majores Ordines receperit, jus retinet, vt dato pretio, vel ſimili ſervo fiat liber. Interim verò, etiamſi eſſet factus Sacerdos, debet ſervire in iis, quæ Sacerdotalem ſtatum non dedecent. Navarrus *in Man. c.15. n.103. §.16.* Henriquez *de Irregularitate, cap.8. n.7.* Avila *de cenſuris, part.7. diſp.3. dub. ult.*

4. Quod ſi Epiſcopus alterius ſervum ſcienter ordinaverit, abſente, vel ignorante domino, ſervus fit liber; ſed Epiſcopus duplicatum domino pretium reddere tenetur, *c. ſi ſervus abſente, diſt.54. cap. per venerabilem, verſ. Præterea, qui filii ſint legitimi.* Item ſi ſervus, ſciente, vel non contradicente domino, Ordines recipit, libertatem ſecundum omnes conſequitur; ſed circa præſentem quæſtionem ne deſeras videre Avilam *de Cenſur. part.7. diſp.3. dub. vlt.*

RESOL. LVIII.

An qui cedit bonis, fiat irregularis?
Et quid, ſi ceſſio ſit ignominioſa?
Et inter alia, quæ pro irregularitate ex infamia docentur, tandem advertitur, quod ictus fuſtium per ſe non infamat, niſi quando ex cauſa famoſa quis fuſtibus cæditur, neque enim omne turpe factum infamat, ſed id ſolum turpe famoſum, quod jus notat. Ex part.7. tract.8. Reſol.22.

§.1. Licèt ceſſio bonorum non careat ſugillatione, vt patet *ex Novella 135. c.1. §.1. Inſtit. quibus ex cauſis manumit.* tamen bonis cedentes dicendum non eſſe irregulares, quia non ſunt infames, nec talis ceſſio infamiam irrogat, vt habetur *in l.1. C. ex quibus cauſ. infam. & l. vlt. C. qui bon. ced. poſſ.* & docet Tho. Maulius *tract. de ceſſ. bon. tit.6. n.7.* & Vlric. Hunnius *in Encyclop. jur. part.2. tit.27. n.16.* ubi citat Straccham, Menochium, Paponium, & Brunum.

2. Sed difficultas eſt, de his qui cedunt bonis ceſſione ignominioſa, & affirmativè reſpondet Majolus *de irregular. lib.2. cap.11. num.16.* ubi ſic ait: Quæ omnia vera eſſe intelligo in ceſſione, juxta *cap. Odoardus*, at in ceſſione ignominioſa, quæ in ſeculari foro fieri conſuevit, ſi quis eo modo ceſſerit dixerim eum non admitti ad ordines, ſicut nec reliquos infames. Ita ille.

3. Sed vt verum fatear contra ſententiam Majoli habeo difficultatem; nam certum eſt, *ex c. is qui, de ſent. excommun. in 6.* quod nulla irregularitas incurritur niſi ſit in jure expreſſa: ſed ego non invenio textus imponentes irregularitatem cedenti bonis ceſſione ignominioſa. Ergo.

4. Dices adeſſe jura, quæ aſſerunt infames non eſſe ordinandos. Reſpondeo cum Marchino *de Sacr. Ordinis, tr.1. part.10. cap.4. num.4.* & aliis communiter; quod infamia inducens irregularitatem eſt triplex juris, facti, & artis ignominioſæ. Infamia de qua loquimur non poteſt oriri ex arte ignominioſa, quia cedens bonis nullam artem exercet, neque exercuit. Non ad infamiam facti, quæ vt talis ſit, debet oriri ex delicto vt omnes confitentur; ſed cedens bonis ceſſione ignominioſa nullum committit delictum, ſed utitur beneficio legis. Et tandem infamia hæc non poteſt dici infamia Iuris, nam in nulla lege talis infamia invenitur irrogata: Ergo ex nullo capite cedens bonis ceſſione ignominioſa videtur irregularis. Nec obſtat, quod tales infames exiſtimantur, nam ex opinione hominum non poteſt irregularitas induci, alioquin etiam viri nobiles recuſantes acceptare duellum, eſſent arcendi à ſacris Ordinibus tanquam irregulares vt plurimum, vel qui invenit ſororem cum amaſio, & injuriam condonavit, non poſſet Ordinibus initiari. Igitur infamiam inflictam à legibus, & non ex exiſtimatione hominum dicendum eſt irregularitatem irrogare.

5. Confirmantur ſupradicta ex auctoritate Baldi *in leg. Debitores Cod. ex quibus cauſ. infam. irrogatur*; ubi docet ceſſionem ignominioſam irrogare infamiam. Facit etiam doctrina Ludovici Giſahuſen *in Arbore Iudiciaria Criminali c.1. n.7. & 8.* ubi docet, quod ictus fuſtium per ſe non infamat, niſi quando ex cauſa famoſa fuſtibus quis cæditur, neque enim omne turpe factum infamat, ſed id ſolum turpe famoſum eſt, quod jus notat, atque adeo vt maximè quis opinione hominum laboret, infamis tamen non eſt. Hæc ille, quæ multum confirmant noſtram ſententiam. Sed hæc omnia diſputationis cauſa dicta eſſe volo: Ideò tu cogita; Et quidem Cardinalis Tuſchus *tom.1. concluſ.227. num.7.* putat ceſſionem ignominioſam inducere infamiam facti, ſi non Iuris.

RESOL. LIX.

An qui laqueo ſe ſuſpendit, & impeditus ab aliis non moritur, maneat irregularis? Ex p.4. tr.2. Reſ.76.

§.1. Videtur negativè reſpondendum, quia contra Majolum *de irregul. lib.5. cap.48. num.5.* ſecutum gloſſam ultimam *in cap. pernicioſè, de pœnit. diſt.1.* irregularitas impoſita eſt homicidio voluntario, & non attentato; ergo quamdiu quis non moritur, licèt ſe lethaliter vulneret, non erit irregularis, pœnæ enim extendendæ non ſunt, ſed potiùs coarctandæ ad proprietatem verborum legis: ſed hoc accidit in caſu noſtro, quia talis venit tantùm in actum proximum homicidii, illúdque ſolum attentavit: ergo, &c.

2. At his non obſtantibus Petrus Cornejo *in 3. part. D.Thom. tract.5. de irregularitate, diſp.1. dub.2. quæſt.4. num.1.* putat talem manere irregularem, non ratione homicidii attentati, ſed ratione delicti enormis infamiam inducentis; ſed tu cogita.

RESOL. LX.

An Dæmoniaci, Energumeni, Arreptitii ſint irregulares, ſi omnino à vexatione Dæmonis liberati ſunt?
Et notatur, quod Dæmoniaci poſt Ordines ſuſceptos illis abſtinere debent; ubi tamen curati fuerint judicio Epiſcopi & unius anni ſpatio liberi, poterunt ſua officia repetere.
Et quid eſt dicendum de amentibus, etiamſi amentia non ſit perpetua, ſed ad tempus?
Et an in hac irregularitate poſſit Epiſcopus diſpenſare non ſolum in Ordinibus ſuſceptis ſed ad alios ſuſcipiendos.
Et notatur amentem Ordinatum, ſi non licitè, tamen validè Ordinari.
Et tandem docetur, quod in Sacramento Baptiſmi, & Ordinis non requiritur conſenſus aliquis de neceſſitate Sacramenti. Ex part.11. tractat.2. & Miſc.2. Reſol.67.

§.1. Affir

§.1. AFfirmativè reſpondet Gloſſa *in c. Communiter. d.*33. *de verſ. iis*, Vgolinus *cap.* 55. §.1. *num.* 4. Roſella *verb. vitiatus*, *n.* 3. Tabiena, Sylv. & Angel. *verb. corpore vitiatus.* Majol. *lib.* 2. *c.* 17. Sayr. *lib.* 6. *c.* 9. *num.* 14. Quibus ſubſcribunt paſſim recentiores, affirmantque magno conſenſu Dæmoniacum etiam liberatum ea vexatione, non poſſe ad Ordines promoveri. Vide Hurtadum *de Irregul. diffic.* 15. *n.* 54. & Cornejo *in* 3. *part. tom.* 2. *tract.* 5. *de Irregular. diſp.* 13. Caſpenſem *in Curſ. Theol. tom.* 2. *tract.* 35. *diſt.* 5. *ſect.* 10. *num.* 105.

2. Sed mihi magis placet opinio negativa Patris Godelini *de Irregular. c.* 3. *quæſt.* 2. *controv.* 8. *num.* 22. niſi ex memoria recentis morbi remanſerit aliqua infamiæ nota, & occaſio offenſionis. Et ita tradit *Canon.* 73. *Apoſtolor.* Si quis dæmonem habeat, ne fiat Clericus, ſed neque cum fidelibus precetur, purgatus autem recipiatur, & ſi fuerit dignus fiat. Quid clarius? neque ullam exigunt diſpenſationem Apoſtoli ſed indefinitè, & abſolutè pronuntiant, à dæmone liberatum, tum in conſortium aliorum fidelium tum in Clerum admittendum eſſe, ſi aliunde dignus ſit; itaque abſolutè exponunt Balſam. & Zonaras Monachus. Confirmatur, quia ratio propter quam arcetur à Clero dæmoniacus, eſt, ne furoris tempore Sacerdotium contumelia afficiatur, & divinum nomen blaſphemiis proſcindatur, ut ait Balſam. & quia non poteſt non offendi populus, ſi quem ſcit Dæmone vexari, videat Sacra perficere, uti monet Gelaſius *Epiſt. ad Epiſcopos Lucaniæ cap.* 21. Et denique quia immundus cenſetur, qui Dæmoni præbet hoſpitium ex Zonara.

3. Quæ rationes omnes ceſſant in eo qui liberatus omninò eſt: non vero in eo, qui per intervalla tantùm furit, cùm enim periculum ſit, ne quo tempore miniſtrabit, furore corripiatur, in Clerum cooptari non decet, quod ſapienter advertit Balſam. qui idcircò ait longè aliam eſſe rationem participationis myſteriorum, & Sacrorum Ordinum; quamvis ab utraque ea ſuſceptione dæmoniacum prohibeat hic Canon, quia loquitur de Energumeno qui perpetuò inſanit, dum enim lucidis intervallis utitur, ſi tunc neque enuntiet, id eſt, prodat myſterium, quod arcanum erat, & ſolis quondam fidelibus explicatum, neque blaſphemet, donari poterit Euchariſtia, uti Timoth. Alexandr. reſpondet ad tertiam interrogationem, quam hac ratione cum iſto Canone conciliant Balſamon & Zonaras.

4. Nec obſtat *cap. Clerici, & cap. maritum diſt.* 33. nam ad illa reſpondet Godelinus, & poſteà ſic ſubdit; Maneat itaque quòd aſſerimus, Dæmoniacos plenè liberos in Clerum admitti poſſe ex Canone Apoſtolico, cui nulla poſteriora jura derogarunt, ut falſo dixit Suar. *diſp.* 51. *ſect.* 1. *num.* 7. cum nulla proferantur; quare non fuerit opus diſpenſatione, niſi quatenus erit penes Epiſcopum arbitrari, an omnino Energumenus ille ſit perſanatus: addidi tamen, infamiam & ſcandalum, quod ex recenti vexatione generari poſſet, aliquando inducere hanc Irregularitatem, quæ eſt mens Gelaſii *cap.* 21. *Epiſtola ad univerſos Lucaniæ Epiſcopos*; atque hanc noſtram ſententiam docet, & communem eſſe contendit Bartholomæus ab Angelo, *Dialog.* 5. §. 180. & 183.

5. Nota etiam; Dæmoniacos poſt Ordines ſuſceptos illis abſtinere debere, ubi tamen curati fuerint judicio Epiſcopi, & unius anni ſpatio liberi, poterunt ſua officia repetere. Ita omnes ex *cap. Communiter d* 33. quod ut monui ex Concil. Tolet. 11. *cap.* 13. deſumptum fuit; neque ullus abnuit; an vero ad ulteriorem ordinem promoveri valeant, liquet ex Superiori aſſertione, dicendumque omninò eſt id poſſe, ſi infamia non obſtet, & prorſus perſanati fuerint.

6. Sed quid dicendum de amentibus? Dico itaque quod amentia ſine dubio conſtituit irregularem, non ſolùm quando eſt perpetua, ſed quando fuit ad tempus, ita ut licet ſanitatem recuperaverit, adhuc ſine diſpenſatione promoveri non poſſit, ut colligitur ex *cap. maritum* § 3. *diſt.* Et tradit ex communi Sanctus Antoninus 3. *part. tit.* 8. *cap.* 5. Majol. *lib.* 2. *de irregular. cap.* 14. Suar. *diſp.* 51. *ſect.* 1. *num.* 3. & 4. Sayrus *lib.* 6. *theſauri*, *cap.* 13. *n.* 3. Avila 7. *part. diſp.* 3. *dub.* 4. Bonacin. *tom.* 1. *diſp.* 7. *de irregular. quæſtione* 2. *part.* 1. *numero* 1. & alii. Quod intelligendum eſt de amentia, quæ ſit per modum habitus, ſcilicet fundata in naturali complexione, & propria organorum læſione, non de illa, quæ provenit ex aliqua febri, aut qualitate tranſeunte, qua ceſſante ceſſat amentia: hæc enim ſecum trahit indecentiam, ut benè advertunt *ſupra.* In Clerico tamen jam promoto amentia non dejicit illum ab uſu ordinis, niſi ſolum quamdiu durat, aut periculum in talem defectum incidendi, & aliquam Sacramento irreverentiam præſtandi, Quapropter expedit ne abſque judicio Epiſcopi ordinibus miniſtrandis ſe immiſceat, ut advertit Sayrus *lib.* 6. *theſauri cap.* 13. *num.* 3. *in fine.* Argument. *cap. Communiter* 33. *diſt.*

7. In hac irregularitate exiſtimat Majol. *dicto lib.* 2. *cap.* 14. & indicat Sayrus *ſuprà*, poſſe Epiſcopum diſpenſare non ſolum ad utendum ordinibus ſuſceptis, ſed etiam ad illos ſuſcipiendos. Sed contrarium eſt probabilius ſolius Pontificis auctoritate poſſe ordinari, qui ſemel in amentiam per modum habitus cecidit, quia nullibi invenitur conceſſa Epiſcopo hæc poteſtas, ut notat Suarez *de cenſur. diſp.* 51. *ſect.* 1. *num.* 3. Bonacina aliis relatis *diſput.* 7. *quæſt.* 2. *part.* 2. *num.* 23. Vide etiam Cornejo, & Hurtadum, *ubi ſuprà*, qui etiam addit, quòd qui poſt ordinationem incidit in furiam ex cerebri indiſpoſitione, aut in morbum caducum, poterit miniſtrare ſi poſſit abſque periculo cadendi, imò quamvis ſit aliquod periculum, ſi raro cadat, & non evomat ſpumas, poterit, adjuncto ſocio qui poſſit Miſſam perficere, ſi fortè poſt conſecrationem inceptam corripiatur morbo.

8. Nota etiam hìc obiter, amentem ordinatum ſi non licitè valide ordinari; nam ut obſervat Marchinus *de Sacrament. Ordinis tractat.* 1. *part.* 4. *cap.* 4. *numero* 15. in duobus Sacramentis tantum uſus rationis perfectus requiritur ad valorem Sacramenti, nempe in Pœnitentia, cujus materia ſunt actus pœnitentis per proprium conſenſum: & in Sacramento matrimonii, quod includit pro materiali humanum contractum, qui mutuo contrahentium conſenſu perficitur. At in aliis Sacramentis, præcipuè in Baptiſmo, & Ordine non requiritur de neceſſitate Sacramenti conſenſus aliquis, ut conſtat in puero baptizato, & ordinato, ideò amentem capacem eſſe Ordinationis docent Sanctus Thomas 3. *part. in addit. quæſt.* 30. *art.* 2. Reginaldus *in foro pœnitentiali tractat.* 1. *lib.* 30. *numero* 30. Molfeſſius *in Summa tractat.* 2. *cap.* 16. *numero* 2. Sotus *in* 4. *diſputat.* 25. *quæſtion.* 1. *art.* 2. *verſ. Contra hanc vero concluſionem*, qui tamen loquitur de perpetuo amentibus; hoc eſt, qui nunquam uſum rationis habuerunt.

Sup. hoc cōſenſu in to 1. tr. 1. Reſ. 22. & lege aliam Reſ. & § eius primæ ann.

9. Itaque dicendum eſt quædam eſſe Sacramenta; quorum materia ſunt actus humani, ut in Pœnitentia actus pœnitentis, & in Matrimonio contrahentium conſenſus: & hæc non poſſunt pueris, vel amentibus validè conferri; quia tunc deficeret ipſa

ipſa Sacramenti materia. Alia verò ſunt Sacramenta quæ habent pro materia rem aliquam inanimam, ut Baptiſmus aquam; Ordo inſtrumenta tangenda; Euchariſtia panem, & vinum; & ſic de cæteris: & hæc poſſunt puero, aut amenti validè conferri; quia eorum valor non pendet à voluntate ſuſcipientis.

RESOL. LXI.

An mulier, quæ erumpente ipſa natura in maſculum tranſivit, poſſit Sacris ordinibus intiari, inconſulto Summo Pontifice?

Et quid de Hermaphrodito, in quo prævalet ſexus virilis?

Et an ordinatus ſub prævalente virili ſexu, ſi poſtea fœmineus prævaleat, & de facto proferat verba cõſecrationis panis, & vini ſupra debitam materiam, validè conſecraret? Ex p. 10. tract. 13. & Miſc. 3. Reſol. 36.

Sup. contẽto in hac Reſ. in to.4 tr 8. Reſ. 112. per tot.

§.1. POſſe hoc evenire, & ſæpiùs eveniſſe, teſtatur eruditiſſimus Torreblanca *in Pract. juris Spiritualis, lib.5. cap. 9. num.* 20. ubi ſic ait: Quare non ſolùm incaleſcendi vis immutatur viris, & fœminis; ſed naturæ quoque inſtrumenta ſunt inverſa, quia non modo nati infantes; ſed ætate etiam provecti in omnium oculos ex fœminis Mares facti ſunt, ut docent Hippocrates *lib. 6. Epidemiar. c.* 8. Galenus, *lib. de uſu part. & lib. de Anatom. adminiſtr.* Ægineta, Avicenna, Raſis, & alii non contemnendæ lectionis. Quod ut verum omninò, & Philoſophiæ conſentaneum, rationíque conforme apud varias nationes contigiſſe teſtes oculati fatentur, tam antiqui, quàm recentiores; nam apud Chaſios accidiſſe Anamiſiæ uxori Gorgippi, & Spoletanæ mulieri, & aliis, narrat hiſtoriarum Princeps Titus Livius *ab urbe condit. lib.* 42. plura Bauhin, *ubi ſup.* Vt de muliere Cajetæ, quæ per quatuordecim annos nupta piſcatori, in virũ migravit & de Æmilia, quæ Antonio Spenſæ nupta civi Ebulano poſt annum nuptiarum XII. in virum mutata, quæ ſoluto matrimonio, uxorem duxit & filios procreavit, ut narrant Iovian. Pontan. *in hiſt. Neapolitan.* Cocceius Sabellicus *lib.9.exempl.* Anton. Torquemat. *in hort. dial.* 1. Apud Luſitanos in oppido Ezgueyra Maria Pacheco, cùm ejus ætatis eſſe inciperet, qua fœminis mẽſtrui fluores inchoantur, loco liquidi humoris, è locis ei membrum virile erupit, ſicque ex puella ſubito adoleſcens ephebus apparuit, & cum ſexu veſtitum virilem, & nomen aſſumpſit, vocatúſque eſt Emanuel Pacheco, ut narrat Amatus Luſitanus *cent. 2. cur.* 39. Apud alios tamen ſimilia contigiſſe in hæc verba teſtatur Plegeton *Mirab. lib.*1. Virgo quædam Smyrnæ nata Philotis nomine, cum matura viro tradita eſſet à Parentibus, maſculino enato membro in virum evaſit. Quin, & Loadiceæ, quæ eſt in Syria mulier Ætera nomine etiam nunc cum marito degens, è fœmina vir extitit, cui nomen Æterus præſide Athenis Mærino, Romæ Conſſ. L. Lamia, & Æliano vetere. Hucuſque Torreblanca.

Sup. hoc in Reſ not. præteritæ, § Ad quid & in tom.7. tr 1. Reſ.341. prope fin. à verſ. Igitur.

2. Hoc ſuppoſito, ad quæſtionem propoſitam, affirmativè reſpondet Pater Leandrus, *de Sacram. tom.*1. *tract. 6. diſp. 5. q.*7. Probatur Primò, quia talis olim fœmina, nunc verè eſt Vir: ergo poteſt ordinari. Secundo Hermaphroditus in quo prævalet ſexus virilis, ſecundum Hurtadum *de irregul. diſp.*2. *difficult.*14. & alios, poteſt ordinari: Ergo etiam & dicta mulier jam vir facta.

Sup contẽto in hoc, & ſeq. § in to.4. tr.8. Reſ.112. §. 1. per tot. & in §. Ad quid.

3. Sed his omnibus ego non aſſentior; & mecum conſentit doctus, & amicus Pater Lezana *in Summa, tom.4. verb. irregularitas, num.* 13. & 14. ubi ſic ait: Ad hanc ſpeciem irregularitatis reducitur illa, qua affecti ſunt hermaphroditi, id eſt habentes utrumque ſexum maſculi, & fœminæ. Hi enim ſicut alii monſtruoſi irregulares omnino ſunt. Nam ſi æquè polleant utroque ſexu vel fœmininus prævaleat, omninò incapaces Ordinum ſunt, cùm non ſint viri, ſed fœminæ, vel neutrum. Navarrus *ſuprà num.* 203. Sayrus *lib. 6. cap.*8. Cornejo *ſuprà diſp.*12. Si verò in ipſis prævaleat maſculinus ſexus, licèt abſolutè tales capaces Ordinum ſint, quia ſunt verè viri, quia tamen indecens omninò eſt, quod ad Altaris miniſterium aſſumantur talia monſtra, maximè ſi defectus publicus ſit; ideò admitti non poſſunt ad Ordines Sacros, niſi ex Papæ diſpenſatione ſimiliter de fœmina in virum converſa (quem caſum ſæpius contigiſſe hiſtoriæ narrant) idem dicendum eſt, abſolutè ſcilicet eſſe capacem Ordinum, cùm re vera talis perſona maſculus ſit, Cornejo, & Bonacina ſupra ex Suarez, Filliucio, & aliis. Non tamen ullatenus admitti debere ad illos, propter maximam indecentiam, quæ eſſet, quod in Altari miniſtret is, qui aliquando fœmina fuit. Ità Lezana.

4. Et quidem de Hermaphrodito ita fert communis ſententia contrà Hurtadum, ut gloſſa, & Archidiaconus *in cap. Si teſtis verb.* Hermaphroditus, 4. *quæſt.* 3. Navarrus *cap. 27. n. 203. & conſil. 8. de ætate, & qualit. ordinandor.* Suarez *diſp.* 51. *ſect.*1. *num.* 1. Sayrus *lib.6. theſauri. c. 8. n.* 24. Bonacina *tom.* 1. *diſput. 7. q. 2. punct. 2. num.* 15. quia negari nequit eam monſtruoſitatem indecentiam continere, in quo defectu nullus alius à Pontifice diſpenſare poteſt, ut alios referens notat Avila *par.7. de Cenſur. diſput.3. dub.5.* Caſtrus Palaus *tom.6. diſp. 6. punct. 12. num.* 1. & Megala *in 3. part. Inſtitut.* Peregrin. *lib. 7. cap. 1. quæſt. 3. num.* 13.

5. Ad argumentum Patris Leandri, reſpondeo, Mulierem illam, quæ natura erumpente tranſivit in Virum, verè eſſe virum: ergo poteſt ordinari; nego Conſequentiam; quia eſt quidem Vir, ſed cum maxima deformitate, & indecentia: ergo eget diſpenſatione Pontificia. Et idem aſſero de Hermaphrodito, quod etiam, præter Doctores citatos tenet Dicaſtillo *de Sacram. tom.1. tract. 6. diſp. 1. dub. 20. num.* 292. qui poſtea *numero* 293. curioſum dubium profert, an Ordinatus ſub prævalente virili ſexu, at poſteà fœmineus prævaleat, ſi de facto proferat verba Conſecrationis Panis & vini ſuprà debitam materiam validè conſecraret? Et opinioni affirmativæ tanquam probabiliori adhæret: Nam licèt ad primò conferendam poteſtatem Sacerdotalem, & characterem, requiratur ſexus virilis, ſaltem prævalens: tamen ad retinendum characterem ſemel in anima impreſſum, non videtur requiri, neque ad retinendum poteſtatem. Imò à paritate non viatoris poſſumus argumentum ſumere; ſicut enim non viator retinet ſuum characterem, & poteſtatem quam acceperat dum viator eſſet, eamque non amittit, quia acceperat in tempore, quo erat capax accipiendi; ita ſimiliter in Hermaphrodito philoſophandum eſt. Pro parte verò negativa videtur facere, ſi non inſtitutio ipſa Sacramenti, (quæ in fieri conſiſtit, & quando Sacramentum fiebat ſubjectum erat capax:) ſaltem inſtitutio gradus Sacerdotalis, quæ virum requirit, ut talem gradum habeat, nec enim Chriſtus inſtituit Presbyteras, ſed Presbyteros. Vnde fit, actionem illam conſecrandi non habere effectum, quia actio conſecrandi debet fieri à Presbytero, & illa, cùm ſit ſimpliciter fœmina, non eſt Presbyter.

Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ latè in §. His ſuppoſitis. & ſeqq.

RESOL. LXII.

An qui habet in manu ſex digitos conjunctos, vel diverſos ſi non habet impedimentum in uſum membri, ſit irregularis?

Et

Et an hoc arbitrio Epiſcopi relinquendum ſit, ſi hæc deformitas inducat irregularitatem? Ex p.3. tract.6. & Miſc.2. Reſ.61.

§.1. RESpondeo negativè, dummodo non adſit magna deformitas. Ita Tabiena *ver.corpore vitiatus, num.*2. Sylveſter *eodem ver. quæſt.*3. *num.*4. Avila *de cenſuris, part.*7. *diſp.*13. *dub.*1. *coroll.*3. Henriquez *in ſumma lib.*14. *c.*8. *num.*3. Filliucius *tom.*1. *tract.*19. *c.*6. *num.*165. Reginaldus *tom.*2. *lib.*30. *tr.*2. *c.*5. *ſect.*1. *n.*46. Campanili *in diver. jur.can. rubric.*11. *c.*17. *n.*113. Bellettus *in diſquiſ.cler.part.*1. §.7. *num.*33. Sayrus *de cenſ. lib.*6. *c.*8. *n.*2. Bonacina *de cenſ.diſp.*7. *quæſt.*2. *punct.*1. *num.*11. & alii communiter.

2. Dices, quando hæc deformitas inducat irregularitatem, cujus arbitrio relinquendum eſt? Reſpondeo Epiſcopi *ex c.* 2. *de corpore vitiatis*, & *ibi* gloſſa cum Abbate, Butrio, & Cardinali, & ex Neotericis docent Ioan. de la Cruz *in directorio conſcient. part.*2. *tract. de irregular. dub.*2. *concl.*2. Molina *de juſt. tom.*4. *tr.*3. *diſput.*70. *num.*5. Suarez *de cenſuris*, *diſput.*51. *ſect.*3. *num.*16. Navarrus *c.*27. *num.*200. Menochius *volum.*1. *conſ.*99. *num.*30. & 31. Seraphinus *deciſ.*625. *num.*4. & alii.

3. An verò in caſu noſtro de quo conſultus fui, adſit magna deformitas, vt diximus, non eſt noſtrum definire: ſed ſi judicium meum promere circa hoc adſtrictus eſſem, reſponderem negativè, & ita intellexi à quodam Epiſcopo in ſimili caſu fuiſſe deciſum, & diſpenſatum. Adde quòd conſulens ita abſcondere poteſt in celebratione Miſſæ hunc defectum, vt circumſtantes illum difficulter videre poſſint, & ſolùm ſi miniſtraret aliis ſanctiſſimam Euchariſtiam appareret, quam functionem conſulens facilè poteſt omittere, ſalvo ſemper, &c.

RESOL. LXIII.

Quis in rixa præſcindit alteri digitum, quæritur, an ſit irregularis?

Et quid eſt dicendum de illo, qui alteri abſcindit auriculam, dentem, naſum, teſticulos: vel mammillam fœminæ, an incurrat irregularitatem?

Et notatur poſſe contingere, quod quis efficiat alium irregularem, & ipſe non maneat irregularis, & è contra, & pro praxi adducuntur duo caſus. Ex part.2. tract.15. & Miſc.1. Reſ.20.

[margin: ...hoc pro ...licè in ... ſeq.]

§.1. CAietanus, & Sotus apud Sayrum *ubi infrà* affirmativè reſpondent, & noviſſimè docuit hanc opinionem, cum aliqua limitatione, Doctor Suarez *in* 3. *p. tom.*5. *diſp.*44. *ſect.*2. *n.*9. ubi ait. Non reputatur ſufficiens ad inducendam irregularitatem, abſciſſio unius digiti, ſi ſit alter ex duobus minimis, de quolibet autem aliorum mihi videtur res ſatis gravis, & ad minimum dubia, & diſpenſatione indigens. Putant igitur hi Authores ad irregularitatem ſatis eſſe, ſi pars quæ abſcinditur ſpecialem ad principalis membri munus cooperationem habeat. Secundò probatur hæc ſententia. Nam ſi aliquis careret pollice, eſſet irregularis. Ergo, & qui pollicem abſcindit, irregularis erit.

2. Verùm mihi contraria ſententia probabilior videtur. Dico igitur abſolutè non eſſe irregularem qui præſcindit digitum, etiam contra Suarez, ſi eſſet * pollex, vel index. Ita Sayrus *de cenſ.lib.*6. *c.*15. *n.*15. & præter Doctores quos ipſe citat, docuerunt etiam hanc ſententiam Avila *de cenſ. diſp.*5. *ſect.*2. *dub.*1. Fernandez *in exam. Theol. mor. p.*2. *c.*10. §.14. *num.*4. Filliuc. *in qq.mor. tom.*1. *tr.*20. *c.*1. *n.*14. & *c.*9. *n.*235.

[margin: Sup. hoc ...dem.]

Bonacina *de cenſ. diſp.*7. *q.*4 *punct.*8. *n.*8. & alii. Et ratio eſt, quia irregularitas non incurritur, niſi propter mutilationem alicujus membri, ſed digitus non eſt membrum, vt probat Bartolus, & DD. *in l. publicorum, ff. de publ. jud.* & alii apud Salzedum *in pract. crim.c.*101. *fol.mihi* 475. Ergo, &c. Reſtat modò reſpondere ad argumenta contraria.

3. Ad primum dico, illam partem hominis dici propriè membrum, quæ habet diſtinctum officium ab aliis partibus, vt oculus ad videndum, manus ad palpandum, &c. ſi autem non habet ſpeciale officium, quamvis opem ferat aliis, non dicitur propriè membrum. Probatur ex Ariſt. *lib.*10. *de part. anim. c.*5. dicente, quòd membra ſunt in corpore operationis gratia. Et colligitur etiam ex D. Paulo 1. *Cor.*12. dicente, quòd membra in corpore diſtinctam habent operationem: ſed quia irregularitas, vt diximus, incurritur (& eſt certum) tantum propter abſciſſionem membri: ergo, quia ſumus in pœnalibus, non erit extendenda ad abſciſſionem partis, licèt principalis, & acceſſoriæ alicujus membri.

4. Ad ſecundum dico cum Covar. *in Clem. ſi furioſus, p.*3. *in initio, n.*8. *corollar.* Navarr. Henriquez, Filliucio, Sayro, Avila, & aliis communiter, poſſe contingere quòd quis efficiat alium irregularem, & ipſe non maneat irregularis, & è contra. Exemplum primi, vt qui præſcindit alteri naſum, vel pollicem, vt in caſu noſtro, non manet irregularis, quia naſus, vel pollex non eſt membrum, & tamen præſciſſus manet irregularis. Idem eſt in eo qui impreſſit alteri cicatrices in vultu cum magna deformitate. Exemplum verò ſecundi eſt: vt qui præſcindit alteri membrum virile, iſte enim fit irregularis, quia mutilavit membrum: & tamen ſic præſciſſus (ſi contingat abſque propria culpa) non fit irregularis, *c. ex parte, el* 1. *de corpore vitiatis.* Notent Confeſſarii, non eſſe etiam irregularem, qui abſcindit mammillam fœminæ, vel auriculam, id eſt, cartilaginem, quia ſolum deſeruit ad ornatum, & tutelam auris, vel dentem, vel teſticulos, abſque membro genitali, vel naſum, vt ex Henriquez vult Avila *ubi ſuprà diſputat.*3. *dub.*1 quia iſtæ partes, vt diximus de digitis, non ſunt membra. Vide DD. citatos.

[margin: Sup his pro parte in Reſ. ſeq §. vlt. à princ. uſque ad med & in §. 2. ad lin. 4 & inf. in Reſ.66.§.ult.]

RESOL. LXIV.

An qui mutilavit alterius pollicem, ſit irregularis?

Et quid dicendum eſt de illo, qui alteri abſcindit auriculam, ideſt cartilaginem, ungues, dentes, teſticulos, barbam, capillos, labia, vel mammillam fœminæ; vel qui excæcat hominem, eum privando ſolo viſu, non autem illi oculum extrahendo; & tandem qui non abſcindit, ſed tantum debilitat membrum, & reddit illud inutile? Ex p.4. tract.2. Reſ.26.

§.1. AFfirmativè reſpondet Cajetanus *in* 2. 2. *q.*68. *art.*1. & Sotus *de juſtit. lib.*5. *quæſt.*2. *art.*1. quia putant illud eſſe membrum, quod habet officium disjunctum, vel conjunctum cum aliis membris, vt eſt digitus.

[margin: Sup. hoc in Reſ. præterita §. Verum. ad lin.3.]

2. Sed tu contrariam ſententiam tene. Nam membrum propriè dicitur illa pars corporis, quæ proprium habet officium diſtinctum ab aliis partibus, ut ſunt oculus, manus, pes, auris, membrum virile, &c. non autem digiti, etiam pollices, unguis, dentes, teſtes, barba, capilli, labia, &c. ita tenet Villalobos *in ſum. tom.*1. *tract.*21. *difficult.*19. *num.*4. Hurtado *de irregular. diſp.*2. *diffic.*5. *num.*18. Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.*5. *dub.*10. *num.*71. & alii, quos citat & ſequitur Bonacina *de cenſ. diſp.*7. *quæſt.*4. *punct.*8. *n.*3. qui noſtram ſententiam de pollice in terminis tenet, ſicut etiam

[margin: Sup. his curſim in fine. Reſ. præteritæ, & inf. in Reſ.66.§.ult.]

Avila *de cenſur. part.7. diſp.5. ſect.1. dub.1.* & Megala *in 3. part. lib.7. c.1. n.31.* & alii, licèt Suarez & Vaſquez contrarium docuerint, vt notat Turrianus *infrà*, & noſtra opinio eſt fundata in doctrina Ariſtot. *lib.10. de par. anim. cap.5.* aſſerentis quòd membra ſunt in corpore operationis gratia.

Sup. hoc in fine Reſ. 1. not. præteritæ, & in Reſ.2. §. vlt. 3. Ex his infertur primò non eſſe irregularem eum, qui alteri abſcindit auriculam, id eſt, cartilaginem, nam ipſa ſolùm deſeruit ad ornatum & tutelam auris. Ita Avila *loco cit.* & Præpoſ. cum Turriano *de cenſ. lib.9. diſp.67. dub.2.* contra Navarrum & Suarez penes ipſum. Sup. hoc in fine Reſ. præteritæ. Secundò nota non eſſe irregularem qui præſcindit mammillam fœminæ. Ita probabiliter Avila, Villalobos *ubi ſuprà*, ex Covarr. & aliis. Sed contraria ſententia eſt probabilior, quam docuit ex Vaſquez Turrianus *loc. cit.* & antea Molina *tom.4. tr.3. diſp.69. num.6.* & alii. Tertiò nota cum Megala *ubi ſuprà*, qui citat Toletum, non eſſe irregularem qui Sup. hoc in tom. 3. tr.3. Reſ 40. curſim in fine. excæcavit hominem, eum privando ſolo viſu, non autem illi oculum extrahendo, quia ſic non dicitur mutilaſſe membrum. Vide etiam Molinam *diſp.68.* Sup. hoc quarto ibid. in §. vlt. poſt mediũ, verſ. Vt autem. Et tandem quartò nota non eſſe irregularem qui non abſcindit, ſed tantùm debilitat membrum, & reddit illud inutile. Ita Megala *num.30.* Villalobos *num.7.* Avila & alii *ubi ſuprà*.

RESOL. LXV.

An qui culpa ſua ab alio fuit mutilatus, etiam ſi membrum ſit occultum, & non impediat uſum Ordinis, ſit irregularis?

Et an ille, qui ſibi ſponte membrum, vel membri partem, v. g. digitum, vel partem digiti ex indignatione, vel impatientia abſcidit, ſit irregularis, etiam ſi ex tali abſciſſione non oriatur notabilis deformitas, vel impedimentum ad celebrandum? Ex parte 4. tractatu 2. Reſol.60.

§.1. Affirmativè reſpondeo cum Molina *de juſtit. tom.4. tr.3. diſp.70. num.18.* ubi ſic ait: Eſt obſervandum, ſi alicui ob ſuam culpam ac delictum membrum, aut pars membri abſcindatur, ſive à judice, ſive ab alio injuſtè in vindictam delicti quod is commiſit, aut quia ipſe occaſio fuit rixæ in qua ei abſciſſum eſt membrum, aut pars membri, vel aliqua alia ratione dando operam rei illicitæ, irregularitatem incurrere. Sup. hoc in Reſ. ſeq. Vnde DD. communiter affirmant, ſi adultero, aut alteri inhoneſto membrum virile, aut teſticuli abſcindantur in vindictam delicti quod commiſit, irregularitatem eo ipſo ejuſmodi inhoneſtum incurrere. Sic Molina, & ante illum Sayrus *de cenſur. lib.6. cap.7. num.15.* qui multos DD. citat, quibus addo Bonacinam *de cenſ. diſp.7. quæſt.2. punct.2. num.29. & 33.* Reginaldum *tom.1. lib.50. tr.2. cap.5. num.47.* Villalobos *tom.1. tract.21. diffic.35. numer.6.* Ioan. de la Cruz *in direct. part.2. de irregularit. dub.2. concl.2.*

2. Sed contrariam ſententiam probabilem etiam eſſe puto, quam docent Præpoſitus *in 3. p. quæſt.5. dub.114. num.117.* & Hurtado *diſput.2. de irregularitate, difficult.14. num.52.* Ratio eſt, nam, vt ex Suarez *de cenſur. diſp.51. ſect.2. num.8.* obſervat noviſſimè Turrianus *de cenſuris lib.9. diſputat.62. dub.4.* ſi jura imponentia hanc irregularitatem in rigore inſpiciantur, omnia loquuntur de propria culpa ſeipſum mutilandi ex indignatione, aut aliquo zelo indiſcreto, vt colligitur *ex cap. ſi quis 1. 2. & 3. & cap. is qui, diſtinct.55. & cap. maritum, diſtinct. 33. & can.22. & 23. Apoſtolorum*, & *in cap. ex parte*, pendenda ſunt illa verba, *affectaverint*, &c. & verba, *in hac materia ſicut in materia de cenſ.* Secundùm proprietatem ſunt explicanda. Hæc Turrianus. Cùm igitur clarum ſit quod irregularitas non incurritur niſi ſit in jure expreſſa, & irregularitas, de qua loquimur, minimè in jure, vt dictum eſt, expreſſa videtur; ergo illam non incurri dicendum erit, & hanc ſententiam videtur etiam docere Acugna *in Decret. part.1. diſt.33. cap.2. num. 6.* ubi docet hanc irregularitatem incurri propter culpam activæ abſciſſionis. Vide etiam Coninch *diſput.18. dub.14. num. 108.* qui putat affirmativam ſententiam univerſaliter non eſſe veram, ſed tantum quando defectus mutilationis, ſeu abſciſſionis ipſi mutilato in ſe, vel in cauſa fuit voluntarius, juxta illa, quæ tradit *n.64. 67. & 74.* Sed, vt dixi, ego primam ſententiam teneo.

3. Notandum eſt hìc obiter illum qui ſponte ſibi membrum, vel membri partem, v. g. digitum, vel partem digiti ex indignatione, vel impatientia abſcidit, irregularem eſſe, etiamſi ex tali abſciſſione non oriatur notabilis deformitas, vel impedimentum ad celebrationem, vt patet *in cap. qui partem 6. diſt.55.* Quo ad hc inf. lege doctrinam Re 67. à lin.4. Attamen non deſinam hìc adnotare quòd multi ad incurrendam hanc irregularitatem requirebant notorietatem facti, ſcilicet abſciſſionis ex indignatione & impatientia. Ita Tannerus *in 3. p. diſp.6. q.10. dub.10. num.188.* Reginaldus *tom.2. lib.30. tract.2. c.5. num.4.* Vgolinus *de irregularitate cap.51. n.1.* Bartholomæus ab Angelis *in examin. ordin. Dialog.5. §.158.* Et licet hæc opinio ſit probabilis, contraria tamen non requirens hanc notorietatem eſt probabilior, & ita inter alios tenet Fernandez *in examin. Theolog. moral. parte 2. cap.10. §.7. num.1.*

RESOL. LXVI.

An abſciſſio alicujus membri facta invito inducat ipſi patienti irregularitatem, etiamſi id ob culpam paſſus ſit?

Et an teſticulorum abſciſſio etiam voluntaria inducat irregularitatem?

Et notatur, quòd abſciſſio digitorum, & cartilaginis auris, naſi, & teſticulorum, inducit irregularitatem.

Etiamque docetur, quod licet qui alterum caſtrat, non ſit irregularis, tamen qui ſe ipſum caſtrat, aut ſe caſtrari permittit, eſt irregularis. Ex p.9. tract.7. & Miſc.2. Reſ.21.

§.1. Caſus mihi propoſitus, fuit talis. Cuidam invento cum adultera, vir amputavit teſticulos: quæſierunt, an permanſerit irregularis, ita vt abſque diſpenſatione non poſſit ordinari? Sup. hoc in Reſ. præterita, ſigna ter à lin.8. Aliqui Theologi reſponderunt, remanſiſſe irregularem. Sed ego conſulentibus dixi, negativam ſententiam eſſe probabilem, & adduxi Leſſium *in 3. p. D. Thomæ, capite 7. de irregular. dub.1. n.54.* ſic aſſerentem. [Cui invito ab alio membrum abſciſſum eſt, non eſt irregularis, etiamſi id ob culpam paſſus ſit; niſi inde ſit notabilis deformitas, & ineptitudo. Eſt contra Navarr. *num.108.* & quoſdam alios: ſed tenent multi recentiores; nuſquam enim in jure id eſt expreſſum, vt ſi ab hoſte, vel inimico ſis mutilatus ob factam illi injuriam; ſi in duello ſis mutilatus; ſi à marito adulteræ inventus in adulterio ſis mutilatus. Quòd ſi à Iudice ſis mutilatus per ſententiam, non tam es irregularis ob mutilationem, quàm ob infamiam juris, quam per ſententiam incurriſti.] Ita Leſſius.

2. Adde etiam, quòd non deſunt Doctores aſſerentes, teſticulorum abſciſſionem, etiam voluntariam non inducere irregularitatem; & ita docet Sup. hoc in Reſ. ſeq. §.1 & 2. & curſim in fine Hurtadus

q. hujus eſ.

Hurtadus *de irregular. diffic.5. n.*19. & Bonac. *de cenſ. diſp.*7. *q.*4. *punct.*8.*n.*3. Sed ego magis adhæreo affirmativæ ſententiæ, quam tuetur Caſt. Pal. *tom.*6. *diſput.*6.*punct.*15. §. 1. *n.*4.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter, Caietanum 2. 2. *q.*65.*art.*1. Sotum *de juſt.lib.*2 *q.*2.*art.*1. Suarez *de cenſ. diſp.*4.*ſect.*2. *n.*7. Layman *lib.*3.*ſect.*5. *tract.*3. *part.*3. *cap.*11. *num.*1. aſſerere, eam mutilationem inducere irregularitatem, ex qua corpus humanum non integrum, ſed imperfectum eſt; ac proinde abſciſſionem digitorum, & cartilaginis auris, & naſi, & teſticulorum inducere irregularitatem. Sed ego exiſtimo, illam mutilationem inducere irregularitatem, ex qua aliquod membrum corporis abſcindatur: nam, dum membrum aliquod abſciſſum non eſt, corpus humanum non eſt mutilatum, & truncum; ſed abſolutè, & ſimpliciter integrum, & perfectum; aliàs mutilatio cujuſlibet partis corporis, quæ cum alio membro operatur, ſufficiens irregularitati eſſet; & non ſolùm mutilatio digiti, ſed partis illius irregularitatem induceret; & ex tali defectu mutilum, & truncum corpus humanum dicendum eſſet: quod oppoſitæ ſententiæ Doctores non admittunt. Quapropter ea mutilatio conſtituit irregularitatem, quæ eſt mutilatio membri, ſumpto membro pro ea parte corporis, quæ actionem aliquam habet ab alia diſtinctam, ſicuti eſt auris, naſus, pes, oculus, manus, & ſimilia, vt colligitur *ex leg. Idem Offilius ff. de ædil. edicto,* ubi ex unius digiti defectu non dicitur membrum deficere, & *ex l. Non ſunt liberi ff. de ſtatu hominum*, ubi ob multiplicationem digitorum non multiplicantur membra. Et *ex cap.* 2. *de Clerico ægrotante*, ubi Clericus carens duobus digitis cum medietate palmæ non dicitur mutilatus, aut truncatus; ſed debilitatus, ſeu deformatus. Et ita docet Molina *tract.*3.*diſp.*69.*n.*2. Avila *p.*7. *diſp.*5.*ſect.*1.*dub.*1. Coninch *diſp.*18.*dub.*8.*concl.*2. Valentia *tom.*4. *diſp.*7. *q.*19.*punct.*3.§.4. & alii: & ideò pro caſu noſtro, licèt abſciſſio unius teſticuli non inducat irregularitatem; abſciſſio tamen utriuſque teſticuli, impedit actionem generativam: ergo inducit irregularitatem. Nota verò, quòd licèt, qui alterum, caſtrat, ſecundùm Hurtadum *loco cit.* non ſit irregularis; tamen, qui ſeipſum caſtrat, aut ſe caſtrare permittit, eſt irregularis, ex peculiari diſpoſitione *in Can.*5. *&* 11. *diſt.*55.

Sup. hoc ſup. fin. Reſ. 3. & in Reſ. §.2 à lin. & §. vlt.

Sup. hoc ſup. §. Adde. hujus Reſ. & alia ejus

RESOL. LXVII.

An qui teſticulos abſcindi fecerit cauſa vocis retinendæ, ſit irregularis?

Et an voluntariè Eunuchi ſint irregulares, id eſt permittentes ſe caſtrari ob quamcumque cauſam, excepta cauſa neceſſitatis ob ægritudinem?

Et an, ſi abſciſſio integri membri ſit occulta, poſſit Epiſcopus diſpenſare?

Idem eſt, ſi abſciſſio caſu contigerit, ex propria culpa, dummodo occulta ſit culpa, tametſi abſciſſio ſit notoria? Ex p.10. tract.13. & Miſc.3. Reſ.11.

§. 1. HVnc peccaſſe mortaliter, alibi pluries docui: nunc videndum eſt, an ſit irregularis. Et affirmativè videtur reſpondendum; nam irregularitatem incurrunt mutilantes membra alteri, vel ſibi, aut majorem partem membri, voluntariè aut culpabiliter; eodem modo, ſicut occidens, *vt cap. ſi Evangelia* 55. *diſt. cap.*1. *de Cler. pug. in duello, cap. ultim. de homicid. in* 6. *Clemen. unic. eo tit. ibi* Gloſſa, *verb. Mutilat.* Saytus *lib.*6. *de Cenſur. cap.*15. *num.*3. Molina, *tract.*3. *diſp.*69. *num.*2. Suarez *de Cenſur. diſputat.*44. *ſect.*2. *num.*8. Avila *p.* 7. *diſp.*3. *dub.*1. & licèt aliqui

alibi pluries ...to.8. tr.5. ...ſ.59. & in ...s ejus ... pro mutilantibus membra alteri, vel ſibi con... tris à lin. ...ujus text. ...up. Reſ. ...lege ejus ...tin. per

aſſerant culpam hanc, & abſciſſionem debere eſſe notoriam, vt docet Navarrus *cap.*27. *num.*198. Henriquez, *lib.*14. *cap.*8.*num.*4. Covarruvias *Clement. Si furioſus in princ. num.*6. Avila, *part.*7. *de irregular. diſputat.*3. *dub.*1. *verſ. Præterea.* Gregorius de Valentia, *tom.*4. *diſp.*7. *q.*19. *in* 2. *ſpecie irregularit.* Et indicant plures relati à Sayro *lib.*6. *Theſauri, cap.*7. *numer.*13. Sed contrarium videtur verius, quia hæc irregularitas non nititur magis notorietati culpæ, quam exceſſui, & ſævitiæ, quam quis ſecum exercuit. Sicuti tradit Saytus *lib.*6. *Theſauri*, *cap.*7. *num.*12. Molina, *tract.*3. *de Iuſt. diſp.*70.*cap.*6. *&* *diſp.*76.*num.*8. Garcia *de Beneficiis, part.*7. *cap.*12.*n.*5. Et ita voluntariè Eunuchos eſſe irregulares tenet me citato, doctus, & amiciſſimus Pater Theſaur. *in Praxi de pœnis*, *part.*2. *cap.*1. *verb. Membrorum mutilatio*, ubi ſic ait: Procedit dicta ampliatio etiam in permittente ſe caſtrari ob quamcumque cauſam, etiam cauſa cautus, excepta tantum cauſa neceſſitatis ob ægritudinem, *cap. Si quis abſcidit*, *cap. Si quis pro ægritudine* 55. *diſt. cap. Significavit*, *cap. ex parte*, *de corp. vit.* Ita ille, qui plures alios citat.

tot. & alterius ejus primæ ann. ſignanter §. vlt.

Sup. hoc in præterita, §. Reſ. Adde & curſim in fin. dictæ Reſ.

2. His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam probabilem eſſe putat Caſtrus Palaus, *tom.* 6. *diſp.*6. *punct.*12. *n.* 4. ubi ita aſſerit: Quinimmò non videtur improbabile te irregularem non fore, tametſi teſticulos abſcindi feceris, cauſa vocis retinendæ, quia non feciſti ex indignatione, aut juſto, vel injuſto timore caſtitatis amittendæ, provt requiritur *in cap. Maritum*, *c. Qui partem c. Si quis abſciderit*, & aliis ſuperiùs relatis. Præterea nullus textus hanc irregularitatem indicens, loquitur de eo, qui ſibi teſticulos abſcidit, ſed de eo qui ſibi virilia abſcindi fecerit, quod diverſum eſt. Hæc ille.

3. Nota tamen hîc obiter, circa diſpenſationem hujus irregularitatis procedentis ex mutilatione voluntaria ſui, dicendum eſſe, ſi facta ſit abſciſſio integri membri & ſit occulta, poterit Epiſcopus diſpenſare virtute Tridentini, *ſeſſ.*24. *c.*6. *de Reform.* Sicut notarunt Angelus, *verb. Corpore vitiatus*, *n.* 1. Sylveſt. *q.*10. Henriquez, *lib.*14.*c.*8.*n.*4.*lit. A*, Avila, *p.*7.*diſp.*3. *dub.*3. *concl.*2. Et idem eſt, inquit Avila, ſi abſciſſio caſu contingeret ex propria culpa, dummodo occulta ſit culpa, tametſi abſciſſio ſit notoria.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

Sup. hoc ibidem §. vlt ad med. verſ. eſto publicè.

RESOL. LXVIII.

An Eunuchus, qui occultè, ſed ſponte ſe fecit caſtrare, ſit ab Epiſcopo diſpenſabilis pro irregularitate, vt ad ſacros Ordines promoveatur? Ex p.10. tract.13. & Miſc.1. Reſ.28.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Pater Andreas Gerunda *de Epiſcopatu, lib.*2. *diſp.*5. *c.*3. *n.*21. ubi ſic ait: Hinc caſum ſolvi, de quo conſultus, dum hæc conderem, de Eunucho, qui ſponte caſtrare ſe fecit, an ita irregularis eſſet, vt ab Ordinario non poſſet ad Sacros Ordines diſpenſari? Reſpondi quicquid nonnulli in contrarium ſenſerint, etiam poſſe: Et ratio eſt, quia quamvis notorium eſſet eum eviratum, id tamen per delictum factum fuiſſe occultum erat; cùm igitur hæc irregularitas ex delicto ſit & non ob vitium corporis, vt communiter ſentiunt apud Avilam, *part.*7. *diſp.*3. *dub.*1. *verſ. contraria ſententia deducta à Canone* 21. *Apoſtol.* hinc ſit ex vi Tridentini, cujus expendimus decretum, poſſe ab Epiſcopo diſpenſari.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. vlt. in princip.

2. Dices, hanc irregularitatem reduci ad homicidium voluntarium, cujus irregularitas, quamvis occulta ſit, Papæ per Tridentinum eſt reſervata. Reſpondeo, licèt ſciverim nonnullos Doctores extendere

dere reſervationem irregularitatis ex homicidio voluntario occulto, contractæ, ad mutilationem voluntariam occultam: at probabilius eſſe contrarium: tùm innixus rationis, tùm Decreto Congregationis Cardinalium Trid. relato à Soario *de Cenſ. diſput.*44. *ſect.*4. *n.*32. cui ſubſcribunt idemmet Soarius, Emanuël, *cap.*187. *concluſ.*1. qui expreſſiùs noſtræ favent concluſioni: Accedit Avila *de Irregul. diſp.*3. *dub.*3. *concl.* 2. dicens, eſto publicè conſtet de eviratione, dummodò delictum ſit occultum, poſſe diſpenſari ab Epiſcopo, cùm eadem ſit ratio de hoc, ac de excommunicato occulto publicè celebrante. Miror autem Sylveſtrum contrarium ſentientem *corpore vitiatus* 9. *&* 10. *ad finem*, pro ſe citare 1. *cap. de corp. vitiat.* quod quidem non modo de Clerico publicè Monomachiam obeunte loquitur, cujus delictum erat manifeſtum, ſed in illo eodem caſu Gloſſam, ſi legiſſet Sylveſter, eam docere comperiſſet, poſſe Epiſcopum diſpenſare, quicquid etiam in contrarium judicaverit Tabiena. Hucuſque Gerunda, cui etiam ego adhæreo.

Sup. hoc in fine §. not. præteritæ.

RESOL. LXIX.

An conſulens ad mutilandum aliquem ſit irregularis?
Et notatur, quod non erit irregularis, qui dedit conſilium mutilationis, quem non potuit aliter ab homicidio avertere. Ex p.4. tract.2. Reſ.18.

Sup. hoc in tom.7. tr.1. Reſ.294. §. vlt. ante med. à verſ. At ego.

§. 1. Affirmativè reſpondent communiter DD. ſed de hoc non datur (vt obſervat Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.*5. *de irregular. diſput.* 2. *dubitat. unica*, *quæſt.*5. *num.*3. & Ioannes Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.*5. *de irregul. dub.*9. *n.*64. Expreſſus textus, & non ſequitur, conſulentes ſunt irregulares quando concurrunt ad homicidium; ergo etiam quando concurrunt ad mutilationem, nam quoad pœnas non debet aſſeri de mutilatione ſine textu, quod aſſeritur de homicidio, quia nulla irregularitas incurritur ſi non ſit in jure expreſſa, vt patet. Sed hanc irregularitatem conſulentibus ad mutilationem nullum jus imponit, ſicut impoſuit conſulentibus ad homicidium: ergo, &c. Adde quòd in materia incurrendæ irregularitatis reſpuitur argumentum à paritate rationis, à ſimili, imò à majori ad minus. Ergo, &c. Verùm Molina *tom.*4. *tract.*3. *diſputat.*75. *num.*3. Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.*5. *de irregular. dubit.*2. *num.*4. & alii putant non eſſe recedendum à communi ſententia. Nota tamen quòd etiam ſequendo dictam communem opinionem, non erit irregularis qui dedit conſilium mutilationis membri ei, quem non poteſt aliter ab homicidio avertere. Ita Cornejo *ubi ſuprà*, & Doctores quos refert Sayrus *de cenſuris libro* 7. *cap.*3. *num.*13.

Sup. hoc notato ſup. in tr.1. ex Reſ. 17. lege doctrinam §. Sed hic, & inf. in tr.6. Reſ.46. ad med à verſ. Et licet, & in aliis earum annot.

RESOL. LXX.

An mandans aliquem verberari modo cauto & prudenti, & cum miniſtro fideli, & ille occidatur, incurrat irregularitatem? Ex parte 4. tractatu 2. Reſol. 19.

Quoad hoc ſup. in tr.2. ex Reſ.26. lege §. Sed quid, curſim propè finem, verſ. pro vt

§. 1. Affirmativè reſpondet Suarez *de cenſuris diſput.*45. *ſect.*2. *num.*3. *ex cap. vlt. de homicidio in* 6. quod hanc irregularitatem ponit ſolùm, quia mandator in culpa fuit, & hoc evenire poſſe debuit cogitare, quæ duo incurrunt etiam poſt diligentiam adhibitam in caſu noſtro, adhuc enim cogitari debet non obſtante illa poſſe mandatarium excedere ſi non ex malitia, ſaltem ex alio caſu, & ideo ait Suarez quòd nulla humana diligentia mandantis eſt ſufficiens ad evitandam irregularitatem ſi effectus homicidii ſequatur.

in ſimili, & pro diſpenſatione hujus irregularitatis vide in to.3. tr.3. doctrinam Reſ.43.

2. Sed licèt hæc opinio ſit probabilis non minus probabilem eſſe exiſtimo negativam ſententiam, cum Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.*5. *de irregular. dub.*10. *n.*78. quia ita mandans nullo modo eſt reus homicidii; deciſio autem illius *cap. ultimi*, *de homicid.* videtur agere de eo qui reus eſt homicidii, & qui potuit prævidere homicidium, fortè ex verberatione, vel ſuo mandato ſecuturum.

RESOL. LXXI.

Clericus olim Chirurgus ſecundum artis præcepta exercuit ſuam artem cùm quodam infirmo, qui tamen mortuus eſt, quæſivit à me, an inciderit in irregularitatem?
Et docetur Clericis non eſſe ſimpliciter interdictum medicinæ exercitium, aut etiam Chirurgiæ, modo fiat citra inciſionem, & aduſtionem, unde non fiunt irregulares ex eo exercitio.
Et aliqua alia obſervantur circa prohibitionem combuſtionis, & inciſionis pro Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus, non autem Clericis aliis, etiam ſi ſint Beneficiati.
Et an in dicta prohibitione non intelligatur venæ apertio ad emittendum ſanguinem nec carnis apertio cauſtico, aut tumoris, ſeu apoſtematis ruptio emplaſtro mollificativo? Ex part. 11. tract.7. & Miſc.7. Reſol.9.

§. 1. Dubium ei inſurrexerat ex his, quæ ego docui *in part.*4. *tract.*2. * *reſol.*23. Verùm pro ſententia negativa in ſui favorem adduxi Leſſium *in* 3. *p. D.Thomæ cap.*3. *de irregul. cap.*4. *dub.*1. *num.*33. ubi ſic ait: Vnde probabile eſt etiam eum, qui dat operam rei illicitæ, quia periculoſa, & tendens ad homicidium, ſi debitam circumſpectionem adhibeat, ne gravis noxa ſequatur, non eſſe irregularem etſi fortè ſequuta fuerit. Ita multi recentiores hoc tempore. Ratio eſt, quia homicidium ſequutum cenſetur planè involuntarium: diligentia enim illa abſtergit periculum ratione cujus videtur tendere ad homicidium; Eſt contra Covarr. Navarrum, Sotum, & alios.

* Quæ nu[m] hanc ſequetur, & lege §. ejus primæ not.

2. Hinc ſequitur, Clericum peritum chirurgiæ, ſi ſecundùm artis præcepta incidat, vel urat, etſi peccet contra præceptum juris, quo tale miniſterium tanquam indecorum ejus ſtatui prohibetur, non tamen fieri irregularem, etſi fortè mors ſequatur; quia cenſetur omnino involuntariè ſequi. Quod confirmo; Quia laïcus in hujuſmodi caſu non fiet irregularis, vt omnes fatentur: ergo neque Clericus; jura enim non conſtituunt differentiam inter Laïcum, & Clericum in hac ſpecie.

3. Dices, ille Clericus tenebatur vitare illam inciſionem ob periculum homicidii; ergo ſi non vitet, ei imputabitur.

4. Reſpondeo: ſi erat peritus non tenebatur vitare præciſè ob periculum, ſed ob præceptum juris, quod vetuit hanc inciſionem generatim Clericis: partim quia dedecet eorum ſtatum, partim quia plerumque Clerici non ſunt ita periti, vt res illa poſtulat ad vitandum homicidium. Cum hoc tamen ſtat quòd ſi quis Clericus reperiatur ſatis peritus, quia omnem diligentiam neceſſariam præſtet, hunc non cenſeri cauſam mortis, ſicuti nec Laïcus cenſetur.

5. Hanc etiam ſententiam docet Gibalinus *de irregular.*

*irregular. cap.*4.*quæſt.confeſſ.*11.*num.*27.qui etiam docet, (quod eſt valdè notandum) Clericis non eſſe ſimpliciter interdictum medicinæ exercitium, aut etiam chirurgiæ; modò fiat citra inciſionem, & aduſtionem, unde non fient irregulares ex eo exercitio, quia *cap.ſententiam ne Clerici, vel Monachi* prohibet tantum aduſtionem,& ſectionem.Deinde in tam ſæpè *citato capit.* ad aures, non tribuitur culpæ Canonico Colonienſi, quod exercuerit Medicinam; quòd inde etiam confirmatur; quia ex communi Doctorum, & Canoniſtarum ſententia, qui volunt caſuale homicidium ex actione illicita ſequutum, parere irregularitatem, hic Canonicus fuiſſet.irregularis ſequuta alicujus ægroti morte ex curatione à ſe facta, & adhibita, quavis diligentia & prudentia appoſita: quia ille Canonicus vacaſſet rei illicitæ, quod tamen negat Pontifex, qui illum Canonicum non arcet à ſuſcipiendis ordinibus propter exercitium medicinæ ſequuta inde morte, ſi illum conſcientia minimè remordeat. Malè probatur ex eo quod medicinæ ſtudium prohibeatur Clericis *c.fin. ne Clerici,vel Monachi*: ergo & ejus exercitium:quæ conſequentia à pluribus rejicitur,à Rodriguez *loc.cit.* & Sanch. *lib.*6. *in Decalog.c.*14.*n.*18. quia ſtudium quoque legum prohibetur Clericis *eod.c.fin.* & tamen licèt ipſis conſulere tum verbo,tum ſcripto,modò advocati munus non gerant, ſi quàm prius ſibi compararint:quod pluribus oſtendit Sanchez *eodem lib.*6.*c.*13.*n.*29.& 32. Deinde in illo *c.fin.* redditur ratio,cur tum medicinæ,tum legum ſtudia vetentur Clericis, non ne ea aliquando exerceant,ex eoque exercitio fiant irregulares; ſed vt Theologiæ ſtudium amplectantur. Non diffiteor quidem aliquam eſſe indecentiam in hoc medicinæ exercitio à Clericis, aut Religioſis, vt dixit Molina, & Sanchez,ſed nego ob eandem indecentiam alicubi latam eſſe irregularitatem; quare (modò caveant à combuſtione, & inciſione) eam non incurrent, licèt ab ipſorum actione inculpabiliter ſequatur mors ægroti. Hucuſque Gibalinus.

In margin: …hoc in …2. not. …in princ. …ge etiā …ſ.1. di- …not.

6. Sed circa prohibitionem combuſtionis,& inciſionis *in c.ſententiam cit.* quædam obſervanda reſtant; primum eſt illam non fieri niſi Subdiaconis, Diaconis, & Sacerdotibus, non autem reliquis Clericis, etiamſi ſint beneficiati, aut Clerici,contra Navarrum, Panormit.Angelum, Sylv. Armillam,Tabien.& Sanchez *loc. cit.* qui fatentur quidem nullum textum reperiri qui loquatur de aliis, quàm de iis qui Sacris Ordinibus ſunt initiati: volunt tamen, omnia, quæ interdicta ſunt Clericis in Sacris conſtitutis, cenſeri quoque interdicta Clericis beneficium ad victum ſufficiens habentibus. Verùm hæc regula generalis,quæ nomine Clericorum Sacris Ordinibus inſignitorum vult comprehendi omnes beneficiatos, probari deberet ab his Doctoribus ex aliquo jure,non autem gratis ab illis aſſeri, ipſi enim non faciunt jus; neque ullam rationem afferunt, quæ neceſſario faciendam eſſe hanc extenſionem perſuadeat, quare claro, & certo jure, quod habemus *in c. ad aures*, in quo prohibitio iſtā traditur, ſtandum erit; unde etiam Felin. *cap.tua nos*, de religioſo Sacerdote intellexit.

In margin: …his Cle- …e etiam …ficiatis …n Reſ. …. vlt. & …3. tr.1. …c 152. à …n,

7. Vide etiam Molinam *diſp.*75.*num.*2. qui etiam *num.*4. obſervat per prohibitam Clericis inciſionem, non intelligi venæ ad mittendum ſanguinem aperitionem. Ratio eſt,quia id pertinet potius ad officium tonſorum, quàm chirurgorum, & in pœnalibus voces potius reſtringendæ,quàm ampliandæ ſunt. Præterea combuſtio prohibita non comprehendit carnis apertionem cauſtico, aut tumoris, ſeu apoſtematis ruptionem emplaſtro mollificativo, quod tradunt iidem Doctores, quia illæ non ſunt propriæ combuſtiones, & inciſiones.

In margin: Sc hoc pri- …m cum eo- …de Molin. & iis in …Ref. not. …præteritæ à …pr c. …St. hac cū …bi ione cū …ec.Molina …in eſ.ſeq.§. …N. definā. …ac n 9.verſ. …Secundo.

RESOL. LXXII.

An Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per inciſionem, vel aduſtionem ſit irregularis, morte ſequuta, licet adhibeat neceſſariam diligentiam: vt explicatur cap. tua nos, de homicidio?

Et an Monachis, & Clericis in Sacris non prohibeatur illa actio in extrema neceſſitate, quando non eſt alius Chirurgus, velut eſt tempore peſtis?

Et an ſi illam operaretur quis extra extremam neceſſitatem cum ignorantia invincibili hujus prohibitionis, incurrat irregularitatem?

Et alii caſus circa hoc explanantur.

Et an Monachus, vel Clericus, ſi applicet emplaſtrum mollificativum, quo apoſtema ſeſe aperiat, & mors inde ſequatur, ſine eorum culpa, incurrat irregularitatem?

Item, ſi ſupradicti ſecundum peritiam artis jubeant inciſionem, & aduſtionem, ſi mors inde ſequatur, incidant in irregularitatem?

Et an Clericus, vel Monachus, qui ſecundum artem abſcidit, vel aduſſit, quando mors eſt ſequuta propter morbi gravitatem, & non ex aduſtione, vel abſciſſione, ſit irregularis? Ex parte 4. tractatu 2. Reſol. 23.

§.1. Affirmativam ſententiam tenet Navarrus, Covarr. Corduba, quos citat & ſequitur Avila *part.*7. *diſput.*6. *ſect.*1.*dub.*2. quibus ego addo Turrianum *de cenſur. lib.*9. *diſp.*68. *dub.*1. Filliucium *tomo* 1. *tract.*20. *cap.*4. *num.*74. Bonacinam *de cenſur. diſp.*7. *quæſt.*4. *punct.*7. *num.*9. Molinam *de juſt.tom.*4. *tract.*3.*diſput.*75.*num.*3. Suarez *diſp.*45.*ſect.*4.*num.*10. Villalobos *in ſumm. tom.*1. *tract.*21. *difficult.*23.*num.*8. Layman *ſect.*5. *tract.*3. *part.*3. *cap.*10. *num.*3. Sayrum *lib.*7. *cap.*5.*num.*13. & ratio eſt, quia dat operam rei illicitæ & prohibitæ, & ita videtur determinatum *in cap. tua nos, de homicidio*, & hanc opinionem ego teneo.

In margin: Sup. hoc in Reſ. præterita §.1.& inf. in Reſ.74. §. Sed ad med. & in tom 3. tract.2. Reſ. 152. curſim ad med.

2. Sed contrariam ſententiam probabilem eſſe puto,quia, vt *ſuprà* ſatis firmatum eſt, non incurritur irregularitas ex opere illicito etiam periculoſo, & de ſe tendenti ad homicidium, ſi adhibita fuit omnis diligentia: ergo, &c. Nec valet dicere quòd hoc particulariter accidit in caſu noſtro, quia Monachis interdicitur illa actio per ſacros Canones, nam reſpondeo quòd prohibitio non facit, vt opus majorem habeat connexionem cum effectu, & magis inevitabilem, quam haberet ſecluſa prohibitione, cùm ea ſit plenè extrinſeca operi. Vnde ſi citra prohibitionem opus non habeat talem connexionem, neque dicendum habere poſita prohibitione, neque ſufficienter poteſt probari quòd poſitis aliis paribus unus ſit cenſendus homicida, quia vacat operi periculoſo, ſibi prohibito; alius verò cui idem opus non eſt prohibitum, non ſit homicida, quod confirmatur quia prohibitio facta eo quòd tale opus minus deceat ſtatum Monachorum & Clericorum, efficit vt actio ſit contra Religionem, non verò contra juſtitiam, neque contrarium poteſt ſufficienter oſtendi.

3. Reſtat modò reſpondere ad *c. tua nos.* Dico igitur,quòd hoc jus pro nobis facit,quia ibi Pontifex ait talem poſſe celebrare ſi peritus omnem diligentiam adhibuerit, & culpa mulieris mors acciderit,alioquin ſi imperitus, aut negligens fuerit, ab altari amovendum, clarè indicans fore irregularē, ſi qua ratione ſuā temeritate fuerit cauſa mortis, aliàs non. Nec refert quòd dicatur in eo miſericorditer cum eo agi, quia per hoc aut ſignificatur pœnitentia,quæ ipſi ob uſur-

patum

patum officium prohibitum erat injungenda, aut de rigore poſſe diutiùs ob eam culpam ab altari arceri. Similiter *c.1. de corpore vitiatis*, dicitur cum eo, qui in duello partem digiti amiſerat, poſſe miſericorditer agi, & peracta pœnitentia permitti miniſtrare, cùm tamen talis, præſertim ante Tridentinum, non fuerit irregularis, & etiam docet Coninch *de Sacr. diſp.18. dub.9. num.89.* ubi tenet ſupradictum Monachum, de quo agitur *in d. c. tua nos*, non incurriſſe irregularitatem, neque aliter *in d. c.* determinari, & ita hanc ſententiam docet etiam Præpoſ. *in 3.p.quæſt.5. de irregular. dub.10. num.86.* ubi ſic ait: *In c. tua nos*, videtur decerni irregularis quidam Monachus, verùm ex ipſomet textu poteſt probabiliter colligi non fuiſſe, cùm dicatur, quòd licèt prædictus Monachus, multum deliquerit alienum officium uſurpando, quod ſibi minimè congruebat, ſi tamen cauſa pietatis, & non cupiditatis, id egerit, & peritus erat in exercitio chirurgiæ, omnémque ſtuduit, quam debuit diligentiam adhibere, non eſt ex eo, quòd per culpam mulieris contra conſilium ejus accidit, adeò reprobandus, quòd non poſt ſatisfactionem condignam cum eo miſericorditer poſſit agi, vt Divina valeat celebrare. Vbi indicatur, & non fuiſſe reum homicidii, & non incurriſſe irregularitatem homicidii caſualis. Nec obſtat quòd dicitur *poſt ſatisfactionem*, &c. *miſericorditer*, &c. quia ſimilia ſæpè adduntur in jure, vt oſtendatur eſſe ſalutare præmittere aliquam ſatisfactionem propter aliqualé fortè culpam quæ intervenerit, non quòd id ſit plenè neceſſarium. Confirmatur, quia hæc verba non ſufficienter exponunt & exprimunt irregularitatem quam non conſtat aliundè incurri. Adde quòd, licèt non fuerit irregularis, potuerit Epiſcopus eum punire, quòd alieno officio ſeſe immiſcuerit: ergo miſericordia non neceſſariò ſupponit irregularitatem, ſed delictum, propter quod poterat ei prohibere exercitium Ordinis, quod tamen ex miſericordia non prohibebatur. Hæc omnia Præpoſ. *loco cit.* & ideò Sotus, Dominicanæ familiæ decus, aſſeruit *lib.5. quæſt.7. art.9.* ſupradictum Monachum de quo agitur *in d. cap. tua nos*, non incurriſſe irregularitatem: unde hæc opinio ſatis probabilis alicui videri poteſt, verùm quia contraria eſt communis, tu ne recedas ab ea. Licèt igitur, vt *ſuprà* tenui, non incurratur irregularitas propter homicidium ſecutum ex opere aliàs illicito adhibita diligentia, tamen hæc doctrina non procedit in caſu noſtro, cùm contrarium ſit in jure expreſſum.

Sup hoc primo inf. in Reſ 74. §. vlt & in fin. alterius Reſ. ejus annot.

4. Non deſinam tamen in gratiam Confeſſariorum adnotare. Primò quòd *in d. c. tua nos*, illa actio Monachis & Clericis in Sacris non prohibetur in extrema neceſſitate, quando non adeſt alius chirurgus, vt poteſt ſæpiùs accidere tempore peſtis, & ſi illam operarentur extra hoc tempus cum ignorantia invincibili hujus prohibitionis, non incurrerent irregularitatem. Ita ex Vaſquez, Turrianus *de cenſur. lib.5. diſput.64. dub.1.* Molina *ubi infrà num.3.* & alii. Secundò, Monachus, vel Clericus qui applicat emplaſtrum mollificativum quo apoſtema ſeſe aperit, & mors inde ſequitur ſine eorum culpa, non incurrunt irregularitatem, quia *in cap. tua nos*, agitur de ſciſſione, & aduſtione. Ita Molina *tom.4. diſp.75. num.4.* & alii. Tertiò ſi ſupradicti ſecundùm peritiam artis jubeant inciſionem & aduſtionem, ſi mors inde ſequatur, non incidunt in irregularitatem, quia pœna lata contra facientes non ligat mandantes, neque conſulentes, niſi exprimatur. Ita Molina *loc. citat.* Quartò Clericus qui ſecundùm artem abſcidit, vel aduſſit quando mors eſt ſecuta propter morbi gravitatem, & non ex aduſtione, vel abſciſſione, puto non eſſe irregularem. Ita contra Suarez *diſp.47 ſect.7.n.4.*

Sup hoc cũ eodem Molina tantum hic cit. in Reſ. præterita §. vlt. curſim ad med.

dicendum eſt cum Avila *part.7. diſp.6. ſect.1. dub.10. concl. 5.* & aliis; ſed ex ſupradictis oritur pulchrum dubiolum.

RESOL. LXXIII.

An vena ſectio ſit Religioſis, & Clericis in Sacris prohibita, ita vt incurrant irregularitatem latam in capite tua nos, *ſi ex tali ſectione ſequuta ſit mors?*

Et an Clerici in Minoribus, quamvis habeant beneficium, poſſint exercere medicinam, & chirurgiam abſcindendo, & adurendo ſecundum artem?

Idem eſt dicendum de Religioſis, ſi non ſint Subdiaconi.

Et quid, ſi ſint Sacerdotes?

Et an liceat Clerico perito Medico dare conſilium, quod fiat minutio ſanguinis, dummodo per ſeipſum non faciat dictam minutionem? Ex parte 4. tractatu 2. Reſol.24.

§.1. Affirmativè reſpondet Avila *part.2. diſput.6. ſect.1. dub.10. ante concluſ.3.* ubi ſic ait: Licet Clerico perito Medico dare conſilium quòd fiat minutio ſanguinis, dummodo per ſe ipſum non faciat dictam minutionem. Ita ille, & ratio eſt, quia illa ſectio venæ videtur inciſio quam prohibet *d.cap. tua nos*: ergo.

Sup. hoc eodem M lin. tantum in §. ſeq. in Reſ. non ſeq. §. vlt. princ.

2. Sed contrariam ſententiam docet Molina *de juſtit. tom.4. tract.... diſp.75. num.4.* ubi ita aſſerit. Illud admonuerim, venæ apertionem non eſſe chirurgiæ actum, ac proinde nec jure inveniri prohibitum initiatis Ordinibus ſacris, neque enim actus ille ad chirurgos ſpectat, ſed ad tonſores qui ad præſcriptum Medicorum & Chirurgorum venas ſcindunt, in pœnalibus autem & odioſis, vt ſunt prohibitiones, quæ irregularitatem inducunt, facienda non eſt extenſio à paritate, quin neque à majoritate rationis eorum, quæ diſpoſita comperiuntur in jure. Sic ille. Et licèt poſt hæc ſcripta invenerim Bonacinam *de cenſ. diſp.7. q.4 punct.5. n.5.* adversùs Molinam cum Avila affirmativam ſententiam docere, tamen ego puto utramque eſſe probabilem.

3. Notandum eſt hîc obiter contra Avilam *loco citat.* & Henriquez *lib.14. cap.11. num.1.* Clericos in minoribus quamvis habeant beneficium, poſſe exercere artem medicam & chirurgicam abſcindendo & adurendo ſecundùm artem. Ita Molina *ubi ſuprà n.2.* quod etiam extendit ad Religioſos, ſi non ſint Subdiaconi, unde Felinus, vt notat Avila *ubi ſuprà cap. tua nos, de homicidio*, intellexit de Religioſo Sacerdote.

Sup. Cleri etiam Be ficiatis co tentis in h §. ſup. in R 71. §. Sed. lin.3. &c.

Sup. hoc v magis lat lege doctr Reſ. ſeq. &c

RESOL. LXXIV.

An Medicus effectus Sacerdos poſſit ſine peccato mortali exercere artem medicinæ?

Et an Sacerdos, & Religioſus liberentur à peccato, ſi hoc officium citra mortis periculum exerceant cauſa pietatis, ac proinde gratis circa perſonas miſerabiles, vel cognatas?

Et an interdictum ſit Clericis, & Religioſis exercitium medicinæ?

Et an ſi exerceatur per inciſionem, vel aduſtionem, inducat irregularitatem morte ſequuta, ſi debita diligentia appoſita eſt? Ex part.10. tract.11. & Miſc.1. Reſol.49.

§.1. Qui

ip. hoc ſiſſime in dibus ult. Reſ. præ: ſitæ, & gis latè 0.3. tr.2 Reſ.152. à i 4. verſ. tas vero.

§.1. QUidam Sacerdos per multos annos exercuerat artem Medicinæ: nec contentus de his, quæ alibi ſcripſeram, quæſivit à me, an peccaſſet mortaliter: nam in poſterum volebat jam diſpenſationem petere à Summo Pontifice. Reſpondi, aliquos aſſerere, ipſum non peccaſſe mortaliter. Et ideò Martinus de San Ioſeph, *in Non Confeſſ. tom.1. lib.1. tract.11. de Ordine, num.2.* Sic ait. Dizen graves Auctores, que les eſtà prohibido a los Clerigos el exercitar Oficio de Medicos, aunque no corten, ni quemen, por que es ocupacion ſeglar vedada por todo el titulo, ne Clerici, vel Monachi. Pero yo juzgo es muy probable la ſentencia de otros; que afirman no les eſtà prohibido a los Clerigos ſer Medicos; porque no ay Texto en todo el Derecho, que lo reprueve; antes parece lo aprueva el cap. Ad aures, de ætate, & qualitate. Donde Clement. III. reſponde a un Canonigo Colonienſe, que non avia incurrido en irregularidad, por que ſe le murio el enfermo, a qui en avia curado. Ita ille, qui citat Covarruviam, Cardinalem, Sà, Molinam, Henriquez, Sayrum, & Bonacinam. Et quidem non poſſum, nec debeo huic opinioni, tantorum virorum auctoritate fulcitæ, notam improbabilitatis inurere; imò puto eam probabilem.

2. Sed contrariam eſſe veriorem, exiſtimo; quam docet Sylveſter, Roſella, Angelus, Armilla, Navarrus, & Sanchez, quos citat & ſequitur Caſtrus Palaus *to.3. tract.16. diſp.4. punct.13. §.2. num.3.* Dico igitur exercitium medicinæ eſſe Clericis, & Religioſis interdictum, *ex cap. Clerici 2. de Vita, & honeſtate Clericor. & ex c.1. & ſeqq. Ne Clerici vel Monachi:* quibus Textibus generaliter Clericis, & Monachis interdicuntur ſæcularia officia. At hoc officium Medici, & Chirurgi etiam citrà inciſionem, & aduſtionem nimis ſæculare eſt, & ſtatum Religioſum dedecens: Ergo ex hac parte prohibitum cenſetur. Unde & ad rationem contrariorum concedo, nullum eſſe Textum, quo exercitium Medicinæ, vel Chirurgiæ citra inciſionem, vel aduſtionem prohibeatur ſpecialiter, & expreſsè: nego tamen, non eſſe Textum, quo ſub generalibus verbis prohibitum non ſit. Ad Textum *in cap. ad Aures,* dic verum eſſe, hoc officium non eſſe Clericis, & Religioſis prohibitum ob periculum mortis; ſicuti eſt prohibitum, cùm exercetur per inciſionem, vel aduſtionem; ſed ob indecentiam; eaque de cauſa non inducit irregularitatem morte ſequuta, ſi debita diligentia appoſita eſt: illam verò inducit, cùm per inciſionem, vel aduſtionem exercetur. Et ita hanc ſententiam præter Palaum, & alios penes ipſum, tenet Garcias *in Summa Theol. mor. tr.1. diffic.2. dub.7. n.2.* Vide etiam Machadum, *tom.1. lib.4. part.1. tract.13. docum.6. n.1.*

hoc ſup. Reſ.72. in principio, & Reſ.73. §. in fine, & 10 §. ea- notatio.

3. Certum eſt tamen, Religioſum, & Sacerdotem à peccato liberari, ſi hoc officium citrà mortis periculum exerceant cauſa pietatis, ac proinde gratis circa perſonas miſerabiles, vel cognatas; quia ſic exercitum non eſt officium ſæculare, ſtatum Eccleſiaſticum, & Religioſum dedecens, ſed potiùs illi conforme. Ita Doctores citati.

hoc ſup. Reſ. 72. §. definã. 2. & in Reſ. Se- æ anno. æ hujus

RESOL. LXXV.

An quis incurrat irregularitatem, ſi voluat, v.g. infirmum, ſi cibum ei exhibeat, & ſimilia faciat, ex quibus ſequatur mors, aut ejus acceleratio?

Et infertur Sacerdotes, & Religioſos poſſe ſervire infirmis, etiam conſtitutis in ultimo vitæ, & eos voluere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia abſque metu irregularitatis. Ex p.5. tr.3. Reſ.117.

uj otẽtis Reſ. Reſ.77.

§.1. SCio aliquos Religioſos ex his actionibus abſtinere metu irregularitatis, ſed immeritò. Ideo aſſero cum Avila *de cenſ. part.7. diſp.6. ſect.1. dub.8.* quòd ſi quis bona fide det aliquid moribundo, ex quo ſequatur mors, vel acceleratio, licèt aliqua ſit culpa, non erit irregularis, niſi ſit culpa lata, & ſi habet ſcrupulum, deponat illum conſilio viri prudentis. Unde in tali caſu non facilè formandus eſt ſcrupulus. Idem dicendum eſt de illo, qui bona fide revolvit infirmum, ut commodiùs cibum ſubminiſtret, vel magis quieſcat, nam licèt acceleretur mors, non erit irregularis niſi ex lata culpa nimis acceleraretur. Ita Sotus *lib.3 de juſt. quæſt.1. art.9. col.4.* Cajet. *2.2. q.64. art.8* qui infert, quod eſt valde notandum, Sacerdotes & Religioſos ſervire infirmis etiam conſtitutis in ultimo vitæ, & eos voluere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia, quæ in hujuſmodi conſueta eſt; nam quidquid in hoc licet laicis, licet etiam Clericis. Ita Avila; cui adde Bonacinam *de cenſ. diſp.7. q.4. punct.7. n.12.* Henriq. *lib.14. c.15. n.5.* Suarez *de cenſ. diſp.47. ſect.7. num.3.* Vgolinum *de cenſ. cap.19. §.3.* & alios penes ipſos.

RESOL. LXXVI.

An Clerici in Sacris, & Beneficiarij aſſiſtentes, quando reus in patibulo ſuſpenditur, incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter?

Idem eſt dicendum de Religioſis. Ex part.4. tractat. 2. Reſol. 35.

§.1. SI interſunt nullam præſtando authoritatem, non incurrunt irregularitatem, peccant tamen mortaliter, ex *cap. ſententiam ſanguinis, ne Clericis vel Monachi*, ſecundùm Sayrum *de cenſur. lib.6. cap.18. n.20.* & alios. Alij putant peccare tantùm venialiter, ſi aſſiſtant ex curioſitate ob parvitatem materiæ. Ita Suarez *de cenſur. diſp.47. ſect.4. num.10* Avila *part.7. diſp.5. ſect.2. dub.14.* quia licèt Clericis ſit prohibitum in dicto Canone ſe immiſceant in cauſa ſanguinis, tamen hæc materia eſt levis.

2. Sed ego puto Clericos etiam in Sacris, Beneficiarios, & Religioſos aſſiſtendo tantùm executioni ſententiæ mortis, non peccare, neque venialiter, quia Canones hoc prohibentes videntur contraria conſuetudine abrogari. Adde quòd Vgolinus *de irreg. c.5. §.3. n.3.* aſſerit jura id prohibentia intelligenda eſſe de Clericis auxilium & favorem ſua præſentia præſtantibus.

RESOL. LXXVII.

An Sacerdotes ducentes reum ad furcam, incurrant irregularitatem hortando illum, ut ſcalam aſcendat, vel accelerando executionem iuſtitiæ, etiam notabiliter?

Et aliqua alia circa hunc actum explanantur, in quo non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis, niſi tantum miniſtri juſtitiæ, & non alij.

Et tandem notatur Sacerdotes poſſe ſine periculo irregularitatis miniſtrare infirmis, vertere eos ex latere ad latus, vel tranſmutare de lecto ad lectum, vel eis potum, aut cibum porrigere, licet ex his actibus præter intentionem mors citius ſequatur. Ex part. 3. tract.5. & Miſc.1. Reſol.80. aliàs 79.

§.1. HÆc reſolutio pulchra erit, & maximam conſolationem legenti præbebit. Aliqui Doctores ſupr-dictas actiones ab irregularitate excuſant, ratione indeliberationis, vel ratione parvitatis materiæ, & ita docet Henriquez *lib.14. cap.12. num.7.* Avila *de cenſ. part.7. diſp.5. ſect.2. dub.1. §.8.* Reginaldus *in praxi tom.2. libr.30. tract.2. cap.9. num 103.* Molina *de iuſtit. tom.4. tract.3. diſp.74. num.4.* Layman *in Theolog. moral.*

Sup contẽtis in hac Reſ. infr. in Reſ. 79. & ex Reſ. 80. lege §. 1. per totum, & ex Reſ 84. à lin.6. & inferius in tr.10. ex Reſ.70.

X

§. Confirmatur, & quamvis nõ piene ſup. hoc ſed ut melius poſſis diſcutere hanc quæſt. lege hic infra doctrinam Reſ 88 & in tom 1. tr 5. Reſ. 46. vide § 2. & 3.

moral. lib. 3 ſect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. num. 2. Villalobos *in ſumma tom 2. tract. 21. diffic. 27. num.* 13. ubi ſic aſſerit. [Haſe de aduertir, que ſi algunos de los que van acompañando al reo para conſolarle (como ſuelen hazer los Religioſos) dixiſſe inaduertidamente, andemos hermano, ò à caſo picaſſe al jumento, ò le dixeſſe arre, no por eſſo quedaria irregular, no procurando que ſe acceleraſſe la muerte. La razon es, porque eſte acto no es planamente humano. En el ſegundo caſo da otra razon Henriquez, y dize que parum pro nihilo reputatur, y lo miſmo es quando dize al reo que ſuba otro eſcalon.] Ita ille.

2. Igitur ſecundùm præfatos Doctores ſimilia excuſantur, ut dictum eſt, vel quia Sacerdotes inadvertenter illa faciunt, vel ratione parvitatis materiæ; unde aiunt Layman, Molina, & alij communiter, quòd ſi cooperatio, vel acceleratio mortis in tali caſu notabiliter facta ſit, irregularitatem contraherent.

3. Sed ego ad tollendos omnes ſcrupulos puto probabilem eſſe contrariam opinionem ſapientiſſimi ætatis noſtræ Thedlogi P. Gabrielis Vaſquez, qui putat etiam ſi notabiliter acceleretur, ſupradictos non incurrere irregularitatem. Et ſequitur Turrianus *de cenſuris lib. 9. diſp. 66. dub. 3.* ubi ſic aſſerit. Difficultas eſt de illis qui aſſiſtunt, & non ſunt miniſtri juſtitiæ neceſſarij ad ferendam ſententiam, vel concurrentes ad exequutionem pœnæ; eſt dubium an incurrant hanc irregularitatem, ſi aliquid dicant, vel faciant, ex qua ſequatur mors, vel acceleratio ejus; aliqui enim Doctores ſeverè loquuntur exiſtimantes eſſe irregulares. & ſequitur P. Suarez. Sed oportet conſiderare, an iſti ſint cauſa homicidij injuſtè, ut ſi ſine cauſa facerent, ut reus citiùs occideretur, & ob peccatum poſſunt incurrere irregularitatem impoſitam ob injuſtum homicidium, de qua modò non loquimur. Si verò ſine peccato aliquid faciant, non videntur incurrere irregularitatem ex defectu lenitatis. Ita ſenſit Pater Vaſquez, & ſequuntur multi viri docti hoc tempore; quia jura in quibus ſupponitur hæc irregularitas, ſolùm loquuntur de miniſtris juſtitiæ, & his, qui concurrunt ad cauſæ probationem, ſicut Advocatus, & teſtes, & pœnæ exequutionem, ut miniſtri juſtitiæ. Ita Turrianus ex Vaſquez; qui etiam ad caſum propoſitum in præſenti reſolutione ſic reſpondet. Vlteriùs caſus eſt frequens (hæc ſunt ejus verba) ex quo ſolent oriri dubia viris bonæ conſcientiæ, an incurrat irregularitatem, qui aliquo modo facit, vel dicit aliquid, ex quo citiùs ſequatur mors rei, quando illum comitatur, v. g. ſi dicat, pergamus citiùs, vel ſi dicat reo, aſcende citiùs, quando aſcendit ſcalam. P. Avila, & P. Henriquez ſolum excuſant hos actus ab irregularitate, quia non ſolent eſſe plenè liberi, quod neceſſarium eſt ad talem irregularitatem. Ego verò exiſtimo diſtinctione opus eſſe, nam vel iſti actus ſunt peccata mortalia, quia qui illos facit injuſtè, eſt cauſa, ut mors citiùs fiat, & tunc incurritur irregularitas, quæ oritur ex delicto, de quo modò non agimus, neque tale peccatum fit à perſonis religioſis; in hoc eventu, vel non ſunt peccata, & tunc exiſtimo non incurri irregularitatem ex defectu lenitatis; niſi aliquid faciant, ut miniſtri publici juſtitiæ. Hæc omnia Turrianus.

Sup. hoc in Reſolutionibus, & §§. not. præteritæ.

Sup. contentis in hoc §. ibidem.

4. Igitur ſecundùm Vaſquez, & Turrianum nullum jus imponit irregularitatem privatis perſonis ex defectu lenitatis, ſed jura in quibus ſupponitur hæc irregularitas, loquuntur tantùm de miniſtris iuſtitiæ, & his, qui concurrunt ad cauſæ probationem, vel pœnæ exequutionem. Vnde ex hoc principio deducitur reſolutio multorum caſuum contra præfatos Doctores, & ſic non incurrit irregularitatem, ſi quis ei, qui plectendus eſt capite, dicat, ut ſupponat caput ad excipiendum ictum, & ideò citiùs ſupponat. Item ſi quis dicat carnifici, ut aliquid aptet, quo citiùs is, qui morte plectitur, extinguatur. Item ſi quis, dum reus ad ſupplicium ducitur, conſilium det capiendi viam breviorem, quod illud ſubeat citiùs, aut ſollicitet accelerari exequutionem juſtitiæ dicendo, v. g. horam eſſe tardam, vel populum nimis detineri. Item vendentes vel commodantes ſcalam, funes, enſes, ſagittas, & ſimilia inſtrumenta ad mortis exequutionem. Et idem dicendum eſt de eo, qui fecit furcam, quidquid in contrarium aſſerant in ſupradictis caſibus Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. part. 2. de irregularitate, dub. 5. concl. 2.* Bonacina *de cenſuris, diſp. 7. q. 4. punct. 1. n. 9.* Navarrus, Avila, Henriquez, Reginaldus, & alij *ubi ſupra.* Ratio verò horum omnium erit, quia in his caſibus poteſt incurri irregularitas, vel ex homicidio injuſto, vel ex defectu lenitatis; non primum, quia ſuppono ſupradictos non peccare; non ſecundum, quia non operantur, ut miniſtri juſtitiæ. Ergo nullam irregularitatem incurrunt.

5. Non gravabor tamen hîc adnotare contra aliquos ignatos Sacerdotes, poſſe ſine periculo irregularitatis, miniſtrantes infirmis vertere eos ex latere ad latus, vel tranſmutare de lecto ad lectum, vel eis cibum, & potum porrigere, licèt ex his actionibus præter intentionem mors citiùs ſequatur, dummodo hæc omnia, cum cautela, quæ communiter à prudentibus adhibetur, efficiantur ab ipſis. Et ita docent Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 9. n.* 102. Megala *in 3. p. lib. 7. c. 1. quæſt. 5. n.* 56. Filliucius. *tom. 1. tr.* 19. *cap. 10. n.* 278. qui citat Cajetanum, Sotum, Navarrum, Toletum, Armillam, & Suarez. Sup. hoc ſup. Reſ. 75.

6. Vnde non benè Comitolus *lib. 6. quæſt. 52. n. 2.* ut optimè obſervat Filliucius, damnavit de irregularitate Sacerdotem pium, qui jacentem in via conſpicatus, & accurrentibus aliis conſuluit, ut illum erigerent, qui dum ſuſtolleretur, mortuus eſt.

7. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem quæſtionem, quam, ut in principio dixi, non parum gratam lectoribus fore exiſtimo; ſed ex dictis alia ſimilis quæſtio diſcutienda erit; quæro igitur.

RESOL. LXXVIII.

An confeſſarius & Reſponſor caſuum conſcientiæ ſit irregularis, ſi interrogatus à iudice, an ſit obligatio ad occidendum reum, reſpondeat eſſe obligatum?

Et an ſit irregularis ille, qui detegit malefactorem, vel clamat eſſe latronem, ut comprehendatur, niſi quando qui manifeſtat, eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret ut miniſter iuſtitiæ?

Ex p. 3 tr, 5, & Miſc. 1. Reſ. 81. aliàs 80.

§. 1. ESſe in tali caſu irregularem tenent Avila *de cenſ. p. 7. diſp. 5. ſect. 2 dub. 6. concl. 2.* & Henr. *de irreg. lib. 14. c. 16. n. 4.* ubi docent, quòd Clericus conſultus de caſu aliquo in particulari, ne dicat jure reum licitum occidere, ſed reſpondeat conſulendos eſſe Iuriſconſultos. Aliqui verò, ut Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p. 2. de irregularitate, dub. 5. concl. 4.* Molina *de iuſt. tom. 4. tr. 3. diſp. 74. num. 4.* & alij, quos citat, & ſequitur Bonacina *de cenſuris diſp. 7. quæſt. 4. punct. 1. num. 7.* aſſerunt in tali caſu Clericos interrogatos poſſe dicere, quid ſentiant leges in communi, nil aliud præcipiendo: vel conſuetudo in particulari, vel dicendo quid ipſi ſentiant.

Quoad l lege doct nam. ne ſeq. & aliorum eju primæ no Et cum primis Dl infra in 88.

2. Sed ego puto in tali caſu Confeſſarium, vel alium Doctorem non incurrere irregularitatē, etiamſi reſpondeat in particulari adeſſe obligationem, occidendi reum. Et ita docet Vaſquez, qui apud me inſtar omnium eſt, quem citat, & ſequitur noviſſimè Turrianus *de cenſuris lib. 9. diſp. 66. dub. 4.* ubi ſic aſſerit.

Solet

Solet quæri, an incurrat irregularitatem vir doctus, qui interrogatus à judice, an ſit obligatus ad occidendum aliquem, reſpondeat eſſe obligatum? Ego cenſeo non incurrere, etiamſi expreſsè dicat judicem obligari ad occidendum; quia non eſt jus, ex quo colligatur non incurri, ſi interrogatus reſpondeat eſſe abligationem ſervandi leges ejus materiæ; & incurrere, ſi expreſsè dicat eſſe obligationem occidendi; hoc ſentit P. Vaſquez, & multi alij hujus ætatis. Ita Turrian.

3. Et revera, ut ille etiam benè aſſerit *in 2.2.tom.1. diſp.93.dub.*2. conſideratis circunſtantiis rerum, ſi quis evoluat illam involutam reſponſionem de obligatione legis in communi, planè intelliget ſibi dari conſilium de occiſione juſta in particulari; neque apparet caput, ut dictum eſt, in quo liceat reſponſio illa confuſa de obligatione ſervandi legem in communi, & non expreſſa de obligatione ſervandi talem legem in particulari imponentem pœnam homicidij. Et certè ſeverè valdè ageretur cum Doctore, vel Confeſſario, ſi propter reſponſionem de obligatione expreſſa in prædicto eventu imponeretur irregularitas. Adde etiam, quod ut dictum eſt in ſuperiori reſolutione, illi ſolum incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis, qui vel ſunt neceſſarij ad cauſam judicialem, vel ut miniſtri juſtitiæ aſſiſtunt exequutioni mortis. Sed tales non ſunt in caſu noſtro Confeſſarius, & Conſultor caſuum conſcientiæ. Ergo non incurrunt irregularitatem, etiamſi expreſsè reſpondeant in illo caſu particulari, de quo interrogati ſunt judicem, ſeu alium eſſe obligatum ad aliquem occidendum.

[...]onten- [...]hoc §. [...]is in [...]. Reſ. [...]penult. [...]tum.

4. Ex his infertur contra Bonacinam *de cenſuris, diſput.7.q.4.punct.1.n.18.* Navarrum, Covarruviam, Avilam, & alios, non eſſe irregularem eum, qui detegit malefactorem, vel clamat adeſſe latronum, ut comprehendatur, niſi quando qui manifeſtat eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret ut miniſter juſtitiæ, & ita docet Turrianus *ubi ſuprà de cenſuris*, qui reſpondet *ad cap. tua nos, de homicidio*. Notentur hæc à Confeſſariis, quia nova, practicabilia, & probabilia ſunt; & in aliis libris minimè obvia.

RESOL. LXXIX.

An irregularitatem ex defectu lenitatis incurrant tantum miniſtri iuſtitiæ, & non alij? Ex p.3.tr.addit.Reſ.15.

§.1. OMnes in dictam irregularitatem incurrere docent communiter DD. & hæc opinio eſt probabilior & communior. Sed pro contraria ſententia ipſe *in p. mearum reſol. moral. tr.5.* * *reſol.79.* adduxi Turrianum *de cenſ. lib.7. diſp. 66. dub.3.* & quia ſcio hanc opinionem, ut liberatricem multorum ſcrupulorum, fuiſſe à multis viris doctis exceptam, nunc aſſero illam, præter Vaſquez & Turrianum, docere etiã Gaſparem Hurtado ex eadem Societat. Ieſu *diſp.2. de irregul. diff.11.n.39.* Igitur ſecundùm ſuprad. DD. irregularitas ex homicidio non incurritur ob concurſum ad illud, niſi aut factum à miniſtro publico juſtè, aut factum à perſona privata injuſtè; unde qui vendunt, aut donant ligna ad vivos comburendos, & gladios & funes, & alia inſtrumenta ad interficiendos delinquentes, nec confeſſarius ſecus conſulens pœnitentem, judicem, & quemlibet alium in caſu particulari, ut concurrant, & citò ad interfectionem delinquentis nec quivis alius qui acceleret mortem alicujus, incurrunt irregularitatem; & multa alia exempla invenies apud me *in d. reſol.* & ratio horum omnium eſt, quia in juribus, in quibus fit mentio irregularitatis ex defectu lenitatis, tantùm eſt ſermo de judicibus & aliis officialibus concurrentibus ad occaſionem, aut mutilationem, ut publicis perſonis & miniſtris juſtitiæ. Ergo dicta irregularitas non eſt extendenda ad illos. Perpetuò tenẽ menti hanc doctrinam, amice lector, nam ex illa non paucos extricabis caſus, & celebra ejus auctorem, qui fuit ſapientiſſ. Vaſquez, ut teſtantur Turrianus & Hurtad. *loco cit.* & eodem P. Vaſq. aſſiſtente, hanc ſententiam publicè defendit in Collegio Complutenſi Societ. Ieſu vir doctiſſ. & amiciſſ. D. Franc. de la Riba, heu quondam noſter. Vnde non eſt audiendus Villalobus *to.1. tr.21. diff.27.n.12.* ubi aſſerit. [El que emoneſta al Reo que alegue la cabeça al tronco donde le han de juſticiar, o le dize que ſuba a prieſſa la eſcalera, o al verdugo que a file el cuchillo, todos eſtos ſon irregulares;] non, inquam eſt audiendus, quia ſupradicti non accelerant mortem, ut miniſtri juſtitiæ, neque committunt peccatum, ut ſuppono; ergo. Vide ut dixi, meipſum *in cit. reſol.79 & 80.* Quæ hîc sũt antecedentes Reſ.

Q[uæ] hic [...] p. Reſ. [...] infra [...] Reſ. ſeq. [...] 1. per [...], & ex [...] à lin. [...]nelius [...]lari- [...]is D. Reſ. [...]. infe- [...] tr.10. [...] 70 §. [...]rma- [...] vide [...] nam [...] not. [...] in to. [...] 2.5.ex [...] 5. vide [...] 3.

RESOL. LXXX.

Carnifex ſuper patibulum exiſtimabat jam Reum expiraſſe, ſed unus ex aſtantibus dixit, vivit, vivit, unde ipſe denuo pedibus collum calcavit, & Reus mortuus eſt, quæſierunt, an in tali caſu ille irregularitatem incurrerit, & an per Epiſcopum ſit diſpenſabilius?
Ex p.8.tr.7. & Miſc. Reſ.61.

§.1. AD caſum mihi propoſitum, dico *primò* Oratorem in nullam incidiſſe irregularitatem, per ea quæ ego adduxi *in p.3.tr.5.reſol.79.* Nam certum eſt ipſum non incurriſſe irregularitatem ex homicidio injuſto, ut patet, & licèt ille cooperatus ſit ad mortem, accelerando illam, non ex hoc ſequitur incidiſſe in irregularitatem ex defectu lenitatis. Quod nervosè probatur? quia irregularitas non incurritur niſi ſit expreſſa in jure, ut manifeſtè habetur ex celebri textu, patet clarè *in c. is, qui, de ſent. excom. in 6.* Sed jura imponentia irregularitatem ex defectu lenitatis, loquuntur tantùm de miniſtris juſtitiæ, & his quæ concurrunt ad cauſæ probationem, vel pœnæ executionem, ut patet ex lectura Canonum hanc irregularitatem inducentium. Ergo omnes qui non ſunt juſtitiæ miniſtri, ſi aliquid dicunt, vel faciunt, ex quo mors citiùs ſequatur, irregulares cenſendi non erunt. Et adducatur mihi aliquis textus in contrarium, & ego dabo. Vnde hanc ſententiam præter Vaſquez, & Turrianum *ubi ſuprà, in d. reſ.79* adductos tenet ex eadem Societ. IESV Gaſpar. Hurt. *de cenſ. diſp.2. diff.11.n.39.* & me citato, Stephanus Baunius *in Theol. mor. p.2. tr.11. q.23. dub.11.* quibus adde, me etiam citato, Machadum, & Cœleſtinum, ille *de perfecto Confeſſario, tom.1. lib.1. p.3. tr.18. docum.5.n.5.* hîc *in compen. Theol. mor. tr.4. c.5. q.1.* Cùm igitur hæc opinio ſolida ratione & auctoritate doctorum virorum fulcita ſit, exiſtimo Oratorem, ut dixi, nullo irregularitatis nexu vinciri, quia acceleravit mortem non tanquam juſtitiæ miniſter.

Quæ hîc eſt ſupra Reſol. 77. & in aliis ejus primæ not.

Vt in annotatione præterita.

2. Sed ſi Orator contrariæ ſententiæ adhærere vult, puto etiam probabiliter Eminentiſſimum Principem, & Dominum poſſe in hujuſmodi irregularitatem diſpenſare, per ea quæ ego adduxi *in p. tr.2. reſol.69.* Et præter Caietanum, Campanilem, Rodriquez, & alios *ibi* adductos, hanc ſententiam tanquam probabilem, me citato, noviſſimè etiam admittit Machab. *ubi ſuprà, de perfecto Confeſſ. tom.1. lib.1. part.3. tr.18. docum.8. num.2.* quibus adde non paucos, quos citat & ſequitur Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. part.2. alleg. 39. num. 47.* aſſerentes Epiſcopum poſſe diſpenſare ſuper irregularitate contracta ex defectu lenitatis; ergo, &c.

Quæ nunc eſt in to.3. tr. 3. Reſ. 35. & in aliis primæ not.

Scio plures Doctores quoad reſolutionem præſentium dubiorum negativè reſpondere, ſed benigniores ſententias, quas *ſuprà* ego adduxi, probabiles etiam eſſe exiſtimo, quod nemo negare audebit. Ergo, &c.

RESOL. LXXXI.

An Eccleſiaſtici committentes judici laico in particulari caſum alicujus rei dignum morte, ſi ſequatur, incurrant irregularitatem?

Et an hoc procedat, etiam ſi in communi Eccleſiaſtici juriſdictionem temporalem habentes dicant judici, cui cauſas committunt, vt contra malefactores invigilet. Ex p.4. tr.2. Reſol. 78.

Sup. hoc inf. in Reſ. 89. §. Notandū eſt. & in to.3. tr. 5. ex doctrina Reſ 7 § 1 poſt mediū

§. 1. AFfirmativè reſpondet Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 6. qui adducit ad hanc firmandam ſententiam Navarrum *lib.* 5. *conſil. de homicidio.* Sed Navarrus ibi tantùm loquitur de Prælato qui præcipit judici, ut manè exequeretur ſententiam mortis, quam ipſe judex tulerat, in quo caſu revera irregularis eſſet, ſicut ſi præciperet judici ut hunc furem, vel homicidam ſuſpendat, ex textu *in cap. his a quibus* 23. *quæſt.* 8. ibi *aut inferendas precipiant.*

2. Vnde in caſu propoſito puto Prælatum non incurrere irregularitatem, & hanc ſententiam ex Suarez firmat Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thom. tract.* 5 *de irregular. diſp.* 11. *dub.* 1. *q.* 1. ubi ſic aſſerit. Ex textu *in cap. ult. ne Clerici vel Monachi in* 6. dicendum eſt Eccleſiaſticos temporalem juriſdictionem habentes poſſe ſine irregularitate cauſas ſanguinis aliis delegare, quod procedit etiamſi in communi dicant judici cui cauſas commitunt, ut contra malefactores invigilet, imò etiamſi committant ei in particulari caſum dignum morte, ut colligitur ex eodem textu. Ita ille. Et noviſſimè Gaſpar Hurtado *de irregular. diſp.* 2. *difficult.* 11. *num.* 42.

RESOL. LXXXII.

An Clerici, & laici incurrant irregularitatem, ſi accuſent in cauſa criminali cum proteſtatione, quando tantum agitur non de damno dato illis, ſed eorum conſanguineis?

Et an accuſator excuſetur ab irregularitate, quando accuſat ob læſionem factam in propria perſona, aut in propriis bonis, vel ob læſionem factam eis, qui ſunt ipſi commiſſi, ſi ante ſententiam proteſtetur ſe non accuſare ad vindictam?

Idem dicendum eſt de accuſante eum, qui dedit damnum Eccleſiæ, vel ſuis ſubditis.

Et an quando accuſator accuſat ad evitandum grave damnum innocentis, vel reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non poſſit, ſit neceſſaria proteſtatio? Ex p.4. tr.2. Reſol. 33.

§. 1. IRregularitatem incurrere docet Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregular. diſp.* 11. *dub.* 1. *quæſt.* 6. *num.* 4. Vgolinus *de irregul. cap.* 6. §. 8. *num.* 4. & Bonacina *de cenſur. diſput.* 8. *quæſt.* 4. *punct.* 2. *num.* 4. ubi citat plures Doctores pro hac ſententia minimè hoc aſſerentes. Ratio verò hujus ſententiæ eſt, quia *in cap. penult. de homicidio in* 6. permittitur Clericis & laicis in conſequentia conqueri coram judice de malefactoribus ſuis, non autem alienis ergo, &c.

2 Sed tu contrariam ſententiam tene, quam tuetur Hurtado *diſp.* 2. *de irregul. diffic.* 11. *n.* 41. Coninch *diſput.* 18. *dub.* 10. *num.* 93. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 26. *n.* 6. & 7. Avila *part.* 7. *diſp.* 5. *ſect.* 2. *dub.* 11. Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregul. dub.* 13. *num.* 101. & alij penes ipſos. Dico igitur quòd accuſator excuſatur ab irregularitate quando accuſat ob læſionem factam in propria perſona, aut in propriis bonis, ſi ante ſententiam proteſtetur ſe non accuſare ad vindictam; & idem eſt quando accuſat ob læſionem factam eis, qui ſunt ipſi commiſſi, aut ei ſunt ita propinqui ut eorum injuria ad ipſum pertinere cenſeatur, quales ſunt parentes, filij, fratres, &c. Idem cum Præpoſ. *loc. cit.* dicendum eſt de accuſante eum, qui dedit damnum Eccleſiæ, ſuis ſubditis, & quando accuſator accuſat ad evitandum grave damnum innocentis, vel Reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non poſſit, & in iſto ultimo caſu ex Molina, Avila *loc. cit.* putat non eſſe neceſſariam proteſtationem, quod etiam tenet Præpoſ. *loc. cit. n.* 102.

RESOL. LXXXIII.

An proteſtatio liberet ab irregularitate, ſi ficto animo efficiatur, & ſequatur mors?

Et an laici, facta dicta proteſtatione, incurrant irregularitatem, ſi non fiat ſimul cum ipſa accuſatione, ſed poſtea coram judice ante prolationem ſententiæ, & non ſolum quando accuſat, ſed etiam quando Reum retinet & judici tradit?

Et an Clericus conſulens alteri, ut accuſet in caſu permiſſo cum proteſtatione, incurrat irregularitatem? Ex p.4. tr.2. Reſ. 75.

§. 1. HIc caſus poteſt frequenter accidere, & negativam ſententiam tenet Vega *en eſpejo de curas, tom.* 2. *c.* 12. §. *in* 6. *n.* 270. Toletus *lib.* 1. *cap.* 82. *num.* 5. Navarrus *cap.* 27. *n.* 226. Sylveſter. *verb. homicidium* 2. *quæſt.* 8. & Ioan. Baptiſta Bizozerus *in ſumma tract. de cenſur. cap.* 5. *n.* 5. ſic habet. Ille qui coram judice, vel alio Reum accuſat ſine proteſtatione, ſe id non facere ut Reus ad mortem, ſeu mutilationem damnetur, ſed ut ſuum habeat, vel ut publica ſcandala tollantur, fit irregularis; ſecus ſi accuſat cum tali proteſtatione, quæ proteſtatio poteſt fieri ore, vel in ſcriptis, & proteſtatio talis ut evitetur irregularitas, non tantùm verbo, ſed verè & animo fieri debet, nam ſi verbo faceret talem proteſtationem, & cuperet animo, vel ſibi placeret, ut talis ſuſpenderetur, vel mutilaretur, non evitaret irregularitatem, & ita omnes DD. Sic Bizozerus.

2. Sed fallitur, nam hoc minimè aſſerunt omnes Doctores, dempto Navarro & aliis *ubi ſupra*, & ideo affirmativam ſententiam docet Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thom. tr.* 5. *de irregular. diſp.* 11. *dub.* 1. *quæſt.* 6. Turrianus *de cenſur. lib.* 9. *diſp.* 66. *dub.* 2. Hurtado *diſp.* 2. *de irregularitate.* Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregularitate, dub.* 12. *num.* 103. Suarez *de cenſ. diſp.* 47. *ſect.* 2. *num.* 3. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 11. *in fine.* Coninch *de Sacrament. diſ.* 18. *dub.* 10. *num.* 93. Avila *de cenſur. part.* 7. *diſp.* 5. *ſect.* 2. *dub.* 9. *concl.* 1. & alij penes ipſos Ratio eſt, quia *cap. Prælatis, de homicidio in* 6. ſolùm requirit proteſtationem externam, qua deficiente etiamſi non eſſet peccatum, aut voluntas homicidij, incurreretur, & illa poſita non eſt cauſa ut dicamus illam incurri. Deinde proteſtatio ficta tantum valet apud judicem ignarum fictionis, quantum valeret ſi ex animo, & non fictè fieret. Ergo, &c. Deinde Eccleſia non imponit irregularitatem ob intentionem & actum internum, ſed ex omiſſione proteſtationis.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd etiam laici facta dicta proteſtatione non incurrunt irregularitatem,

gularitatem, quæ etiam excuſat, quamvis non fiat ſimul cum ipſa accuſatione, ſed poſtea coram judice ante prolationem ſententiæ, & non ſolùm quando accuſat, ſed etiam quando reum detinet & judici tradit.

4. Nota etiam à fortiori Clericum conſulentem alteri ut accuſet in caſu permiſſo cum proteſtatione, non incurri irregularitatem, quia ſicut accuſans in præfato caſu non incurrit irregularitatem cum proteſtatione, ita neque conſulens. Sic Paulus Comitolus *in reſp. mor. lib.6 q.59.* Filliucius *tom.1. tr. 19. cap.9.n.*148. & alij.

RESOL. LXXXIV.

An ferens teſtimonium in favorem Rei incurrat irregularitatem, ſi ob id ſequatur mors accuſatoris?

Et quid eſt dicendum, ſi talis ſit Clericus, an in favorem Rei poteſt teſtari de licentia Epiſcopi, vel ejus Vicarij? Ex p.4. tr.1. Reſ. 96.

oad hoc doctri- Reſ. ſeq. anter in §.1. i infe- in tr.10. 70 & le- etiam hic Reſ.77. & 80. & Reſ.88.

§.1. NEgativè reſpondeo, quia mors accuſatoris reſpectu teſtis cenſetur ſequi per accidens ex ipſius teſtificatione: nam ipſius dictum per ſe & ex natura ſua ordinatur ad manifeſtandam rei innocentiam, & ad illius defenſionem; & ad incurrendam hanc irregularitatem, ut alibi dicemus, opus eſt ut adſit cauſa proxima ad mortem, & ut dictum, vel factum ex ſui natura ſit ad illam directum. Et ita hanc ſententiam tenet Sayrus *de cenſ. lib.6. cap.*18. *num.* 11. Suarez *diſput.*47. *ſect.*4. *num.*9. Filliucius *tom.* 2. *tr.*19. *cap.* 9. *num.*257. Vgolinus *de irregul. cap.7. num.*7. & alij, quod procedit etiamſi teſtis ſit Clericus, qui in favorem rei poteſt teſtari de licentia Epiſcopi, vel ejus Vicarij, nam Clericum ferre teſtimonium in favorem rei, nullo jure prohibetur.

RESOL. LXXXV.

An teſtis præcepto judicis obligatus, vel gravi metu coactus, & in caſibus, quibus iure naturali tenetur teſtificari, incurrat irregularitatem, ſi mors alterius ſequatur? Ex part.4. tr.2. Reſ.31.

id hoc doctri- præce- s Reſ. manter ex Re- 9. §. o etiam. medió, Et pro-

§.1. NEgativè quoad duos primos caſus reſpondet Coninch *de Sacram. diſput.* 18. *dub.* 10. *num.* 56. ubi ſic ait, Dubium eſt inter Doctores, utrùm qui obligatus præcepto judicis agentis merè criminaliter contra reum, aut gravi metu coactus, fert teſtimonium, ex quo ſequitur alterius mors, fiat irregularis: Multi affirmant, ſed non probant; quare quidam viri docti putant contrarium verius eſſe, ſaltem quando teſtis apertè proteſtatur ſe hoc invitum facere, nec alterius mortem petere. Primò, quia hic directè tantùm ſeipſum tuetur à damno corporis, vel animæ, quo caſu ne quidem fit irregularis alium occidens ſua manu. Secundò, quia hæc irregularitas deberet incurri ob defectum lenitatis (gratis enim fingitur omnis alia indecentia;) ſed hîc nullus eſt defectus lenitatis, quia hic ſolùm reperitur in involuntariè occidente, ſicut faciunt miniſtri juſtitiæ, qui ſponte talia officia retinent, quæ eos quandoque ad occiſionem obligant; hic autem omninò involuntariè ad alterius mortem concurrit. Ita ille. Quando verò teſtes tenentur ferre teſtimonium jure naturali, non incurrere irregularitatem præmiſſa proteſtatione, tenet ex Henriquez Avila *de cenſ. part.* 7. *diſput.* 5. *ſect.*2. *dub.* 12. *concluſ.* 2. Nam jus concedens hoc privilegium Clerico accuſatori, cenſetur conſequenter conceſſiſſe teſti in hoc caſu, ne privilegium reddatur inutile. Exemplum eſt, ut quando tenetur teſtificari ad liberandum à morte injuſtè accuſatum, vel quando tenetur teſtificari ne ille qui juſtè accuſarit machinantem contra Rempublicam deficiens in probatione puniatur pœna talionis.

Sup. hoc in Reſ. 1 not. præteritæ in ejus principio.

2. Verùm adversùs has ſententias inſurgit noviſſimè doctus Hurtado *diſput.* 2. *de irregular. diffic.* 11. *n.*40. ubi ſic ait. Id quod ait Coninch, nempe teſtem præcepto judicis obligatum, aut gravi metu coactum ad teſtificandum non fieri irregularem, falſum eſt; quia abſque fundamento ſufficiente excipitur teſtis ab irregularitate, & etiam in aliis, in quibus jure naturali tenetur, (quicquid in his dicat Avila) quia quamvis in omnibus prædictis caſibus non reperiatur in teſte defectus lenitatis formaliter, quia id efficit obligatus & coactus, reperitur tamen defectus lenitatis materialiter, & indecentia ob rigorem per ſe & ex objecto in cooperatione ad mortem, intuitu cujus indecentiæ lata eſt dicta irregularitas; ſicut etiam fieret irregularis judex ſua ſententia interficiens, aut mutilans, quamvis obligatus & coactus aſſumeret officium, & ferret ſententiam. Ita Hurtado. Satis quidem probabiliter, & hanc ſententiam ego teneo, & tenet etiam Villalobos *tom.*1. *tr.* 21. *diffic.* 27 *num.* 1. Filliucius *tom.2. tr.*19. *cap.9. num.*254. Fabrus *de ſacram. ordin. in* 4. *ſentent. diſputat.* 25. *quæſt.*1. *diſputat.*3. *num.* 211. & alij. Sed adversùs Hurtadum, ſententiam negativam Coninch, & Avilæ, quam ipſe falſam vocat, puto probabilem eſſe cum Præpoſ. *in* 3. *part quæſt.*5. *de irregular. dub.*13. *num.* 105. ſic aſſerente. Teſtis in cauſa ſanguinis fit irregularis, nec ei prodeſt proteſtatio ad evitandam irregularitatem. Aliqui probabiliter cenſent eum non fieri irregularem, quando obligatur vel jure naturæ, vel juſto judicis præcepto ad teſtimonium ferendum, & multo potiori ratione, quando ad id gravi metu obligatur, cùm eo caſu non cenſeatur voluntariè ad mortem concurrere, ſed quadam neceſſitate antecedente voluntatem, qua ratione diſtinguitur à judice & aliis, qui liberè ſuſcipiendo officium ex conſequenti cenſetur ſe obligare ad pœnam ſanguinis interdum infligendam. Hæc Præpoſ. *ubi ſuprà.* Et poſt hæc ſcripta inveni ſupradictam ſententiam negativam, quam, ut dixi, non bene falſam vocat Hurtado, docere etiam Mercerum *de Sacr. in* 3. *part. D. Thomæ, q.*24. *dub.*8. *reſp.*3. Petrum Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tractat.* 5. *de irregul. diſputat.*11. *dub.*1. *quæſt.*7. Eſt igitur opinio ſatis probabilis, licèt ego, ut dixi, affirmativam ſententiam teneam.

RESOL. LXXXVI.

An Advocatus, qui Reum defendit, incurrat irregularitatem, ſi ſequatur mors accuſatoris? Ex part.4. tract.2. Reſ. 34.

§.1. AD hoc dubium ex Vaſquez Turrianus *de cenſ. libr.9. diſput.66. dub.* 3. reſpondet negativè, niſi Advocatus Rei poſtulet pœnam talionis contra accuſatorem, ſecus ſi ſolùm defendat Reum ſuum, & ex accidenti ſequatur pœna mortis accuſatoris, & Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.*5. *de irregular. dub.* 13. *num.* 104. ita aſſerit. Advocatum patrocinantem Reo non fieri irregularem ſi accuſator deficiens in probationibus morte puniatur, dummodo in progreſſu non cenſeatur eum impetere crimina objiciendo, niſi id ſit neceſſarium ad defenſionem Rei graviter alioquin periclitantis, nam veriſimile eſt Advocatum Rei eo caſu objicientē accuſatori crimen,

non fieri irregularem ſi præmittat proteſtationem. Ita ille.

RESOL. LXXXVII.

An Advocatus, & teſtes in cauſa ſanguinis incurrant irregularitatem, ſi prætermittant proteſtationem eo modo, quo facit accuſator? Ex part. 4. tractatu 2. Reſolut. 32.

§. 1. SVppono Clericos & laïcos in cauſa criminali accuſando cum proteſtatione non incurrere irregularitatem, ſi hoc faciant petendo ſatisfactionem pro injuria ſibi, vel ſuis rebus illata, vel parentibus. Hoc ſuppoſito affirmativè ad caſum noſtrum reſpondeo cum Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 27. *num.* 1. ubi ſic ait [Aunque en el derecho ay exception en el que acuſa ſi haze la proteſta no quedando por eſto irregular, no lo ay en el teſtigo y aſſi la poteſta no le eſcuſa la irregularidad.] Idem docet Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thom. tract.* 5. *de irregul.* 11 *dub* 1. *quæſt.* 6. Reginaldus *tom.* 2. *libr.* 30. *tractat.* 2. *cap.* 11. *num.* 133. Vgolinus *de irregul. cap.* 6. § 9. *num.* 3. Layman *ſect.* 5 *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 7. *num.* 5. Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 74. *num.* 10. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 12. *n* 9. Turrianus *de cenſ. lib.* 9. *diſp.* 66. *dub.* 3. & ratio eſt, quia dicta facultas proteſtationis ſolùm conceditur in jure accuſatori, ergo non poteſt extendi ad teſtes & Advocatos

Sup. hoc inf. in Reſ. 89. §. Nota etiam, à principio.

2. Verùm non deſinam hîc adnotare opinionem Ioannis Præpoſiti *in* 3. *part. quæſt.* 5 *de irregul. dub.* 13. *num* 104 Vbi ſic aſſerit. Adverte primò quo caſu proteſtatio poteſt excuſare accuſatorem ab irregularitate, eodem poſſe excuſare Advocatum illi neceſſarium; niſi enim ejus Advocatus eodem privilegio vti poſſet, ſæpè redderetur inutilis facultas accuſandi ſine periculo irregularitatis. Idem dicendum eſt de teſte illi neceſſario. Sic ille.

3. Et ita hanc ſententiam ante Præpoſ. docuit Coninch *de Sacram. diſp.* 18. *dub.* 10. *num.* 95. putat enim in caſu quo accuſator cum proteſtatione non incurrit irregularitatem, non etiam incurrere Advocatum & teſtem, quia in his, ait ille. eſt eadem ratio, cui enim conceditur aliquid, cenſetur etiam concedi ea omnia quæ ad hoc neceſſaria ſunt, ne conceſſio ſit inutilis; ſed cùm accuſatori conceſſum ſit privilegium accuſandi in aliquibus caſibus ſine metu irregularitatis, præcedente proteſtatione, hoc autem privilegium videretur inutile, ſi teſtis non poſſet abſque irregularitate cum proteſtatione teſtari, nam timore tantæ pœnæ retraheretur à teſtando, & conſequenter accuſator nihil probare poſſet, & nihil obtineret, ejúſque privilegium vanum & inutile redderetur, ergo, &c. & idem dicendum eſt de Advocato, & hanc opinionem tanquam probabilem admittit Ioan. de la Cruz *in director. part.* 2. *de irregular. dub.* 6. *concluſion.* 5. ubi ſic ait. Probabile eſt non fieri irregularem qui in favorem alterius, & maximè Reipublicæ, accuſat, teſtificatur, aut patrocinatur in cauſa ſanguinis cum proteſtatione. Ita ille.

RESOL. LXXXVIII.

Dubia circa quandam irregalaritatem.

Et quæritur, quod in caſu propoſito in textu hujus Reſ. incurrens irregularitatem ex defectu lenitatis, an poſſit Epiſcopus, vel Confeſſarius Regularis privilegiatus in ea diſpenſare?

Et ſi Epiſcopus, & Confeſſarius Regularis nolens opinionem affirmativam ad praxim deducere, poſſit conſulens ad Sacram Pænitentiariam confugere pro diſpenſatione. Ex part. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſ. 63.

§. 1. CIrca caſum, de quo interrogatus fui more meo breviter, & clarè ad primum dubium reſpondeo: Actiones Domini Conſulentis non fuiſſe factas tanquam à Miniſtro Iuſtitiæ: Ergo non potuerunt inducere irregularitatem ex defectu lenitatis. Probo conſequentiam, quia nulla irregularitas incurritur, niſi ſit in jure expreſſa, vt eſt *textus clarus in cap. Is qui de ſent. excom. in* 6. Sed jura, quæ imponunt irregularitatem ex defectu lenitatis tantum loquuntur de illis, quæ concurrunt ad mortem tanquam Miniſtri Iuſtitiæ, ut patet diſcurrendo per omnes textus juris Canonici; Ergo. Et ita hanc ſententiam ex Vaſquez, Turriano, & Hurtado olim docui, quam poſtea omnes ſcriptores amplexi ſunt. Et ita docet me citato Eminentiſſimus Cardinalis Lugo *de Pænitent. diſp.* 22. *ſect.* 2. *num.* 33. & me citato Pater Magiſter Lezana *in ſumm. tom... conſult.* 48. *num.* 76. & me citato Baſſæus *in Flor. Theolog. moral. verbo irregularitas* 5. *num.* 3. & me citato Baunius *in Theolog. moral. tom.* 1. *tract.* 11. *de irregular. quæſt.* 23. & me citato Cœleſtinus *in Compend. Theolog. moral. tract.* 4. *cap.* 5. *quæſt.* 5. & me citato Machadus *de Perfect. Confeſſ. tom.* 1. *l.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 5. *num.* 5. & me citato Serra *tom.* 2. *in* 2. 2. *Divi Thomæ, quæſt.* 64. *art.* 8. & me citato Ciarlinius *controverſ. forenſ. tom.* 2. *controv.* 203. *num.* 27. & me citato Antonellus *de Regimin. Eccleſ. Epiſcop. tom.* 2. *lib.* 2. *c.* 8. *num.* 8. & me citato Verricelli *in quæſtionib. moral. tract.* 1. *quæſt.* 19. *num.* 2. & me citato Ioannes Pontius *in Curſu Theod. diſput.* 46. *quæſt.* 15. *concluſ.* 5 *num.* 157. & me citato Brunus *de Privileg. Regular. part.* 1. *tractat.* 5. *cap.* 4. *propoſit.* 3. & me citato Conſtantius à Caſtro *in collect. Theol. moral. tract.* 4. *ſect.* 1. *cap.* 4. & me citato Guazinus *in tractat. moral. lib.* 2. *defenſ.* 6. *cap.* 45. *numer.* 60. & me citato Bricchius *in Prompt. Confeſſ. part.* 5. *cap.* 5. *de Irregular.* & me citato Paſqualigus *in quæſtionib. Canon. cent.* 4. *quæſt.* 327. *num.* 1. & *quæſt.* 395. *num.* 4. & me citato Baucius *in Miſcellan. caſ. conſcient. tomo* 2. *opuſc.* 1. *quæſt.* 193. & me citato Carolus Zambellus *Auctor. deciſ. Bononien. anno* 1641. *Menſis Aprilis caſ.* 2. & noviſſimè me citato Dicaſtillus *de Sacrament. tom.* 2. *tract.* 8. *diſp.* 10. *dub.* 28. *num.* 547. Idem etiam docet Caſpenſis *in Curſ. Theol. tom.* 2. *tract.* 25. *ſect.* 13. *num.* 86. & 95. Eſcobar *in Theolog. moral. tract.* 4. *examin.* 6. *cap.* 5. *num.* 138. Zambellus *in Repert. Moral. verb. Irregularitas numer.* 57. Caſtrus Palaus *tom.* 6 *tractat.* 29. *diſputat.* 6. *punct.* 14. §. 3. *num.* 7. Valentia *tom.* 3. *diſputat.* 3. *quæſt.* 16. *punct.* 4. §. *Sed contratria ſententia*, & §. *Porrò non eſt.* Pellizzarius *in man. Regular. tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *ſect.* 4. *num.* 173. Martinon. *tom.* 5. *diſputat.* 62. *quæſt.* 6 *num.* 63. Remigius *in Pract. Confeſſ.* 6. *cap.* 5. §. 1. *num.* 3. Hos omnes Doctores in fonte vidi, & plures ex ipſis in meis operibus ſparſim adduxi, ſed nunc plures alios addidi, & in vnum congeſſi, vt faciliùs inveniri poſſint. Itaque hanc ſententiam tenent triginta Doctores. Vnde ex his apparet illam eſſe ſatis probabilem, ne dicam certam, quod nemo, niſi Bardus negabit.

Docuit i[n] Reſolutioni[bus], quæ hi[c] ſunt ſupr. 7[7.] 78. 79. 80. [...] 84. à lin. 5. [...] infr. in tr. 1[...] Reſol. 70. [...] Cōfirmatur & in tom. [...] tr. 5. ex Re[ſ.] 46. vide §. [2.] & 3.

2. Nec obſtat dicere, ſupradictam opinionem non poſſe in caſu noſtro applicari, in quo Dominus Conſulens, omnia quæ advocati exercere ſolent, exercuit. Ipſe enim direxit cauſam, conſuluit, reaptavit ſcripturam factam à fiſco, &c. Reſpondeo hæc non officere, quia facta ſunt à Domino Conſulente extrajudicialiter, & tanquam perſona privata, nec ullam ſcripturam nomine proprio ſubſcripſit, nec ullum Advocati munus in judicio exercuit. Ergo, &c.

3. Sed

3. Sed dato quòd Dominus Conſulens in dictam irregularitatem incurrerit. Reſpondeo ad ſecundum dubium quod poſſet diſpenſari ab Epiſcopo vigore Concilii Tridentini *ſeſſ.24.c.6. de Reform.* vel à Confeſſario Regulari privilegiato (ſuppono , vt ex facto patet , homicidium de quo eſt quæſtio , eſſe adhuc occultum.) Probatur prima pars ex dicto decreto Concilii Tridentini ubi conceditur Epiſcopis facultas diſpenſandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto provenientibus , excepta ea quæ oritur ex homicidio voluntario. Atqui homicidium ex defectu lenitatis non dicitur propriè homicidium ; homicidium enim eſt factum injuſtum lege humana, & Divina prohibitum , vt ex Sancto Auguſtino *lib.1. de libero arbitrio cap.4.* tradit Sanctus Thomas 2.2.*q.64. artic.6.* Ergo Epiſcopus in homicidio juſto poterit diſpenſare.

hoc in / eq. not. / o Con- / riis Re- / rib.infra / . Quod / s Reſ.

4. Et ita hanc ſententiam docent Doctores, quos citat & ſequitur Barboſa *de Poteſtat. Epiſcopi part.2. allegat.39. num.4.* Quibus ego plures alios addidi *in part.4. tract.2.reſol.69.* & nunc addo me citato ex Societate Iesv Patrem Baunium *in Theolog.moral.tom.2. tract.11.quæſt.59. §. Dico ſexto, verſ. eſt tamen contraria opinio*; & Machadum *de Perfect. Confeſſ. tom.1. lib.1. p.3. docum.8.num.21.*

e nũc eſt / .3. tr 3. / 5. & in / ejus / æ not.

5. Vnde ex his Cardinalis Cajetanus *in Summa, ver. Irregularitas num.3. & 4.* Sic ait ; Scito quoque quod appellatione irregularitatis homicidii voluntarii non venit irregularitas propter occiſionem hominum in bello juſto , aut judicio juſto : quoniam ubi non intervenit homicidium, ibi non invenitur irregularitas homicidii. Conſtat autem quod quando homo juſtè occiditur , non committitur homicidium ; quoniam homicidium ſpecies eſt criminis, non enim ſignificat occiſionem hominis qualemcumque , ſed injuſtam ; ergo non eſt ibi irregularitas homicidii ſive voluntarii , ſive involuntarii.

6. Cum quo tamen ſtat quod intervenit in hujuſmodi alia irregularitas, puta cauſa ſanguinis uſque ad mortem. Et hæc ideò ſint adjecta , vt ſciant privilegiati in diſpenſatione Irregularitatum circa homicidium voluntarium , poſſe diſpenſare in omnibus caſibus occiſionis humanæ in quibus non intervenit crimen homicidii. Nec ſint de cætero propter hæc ſolliciti ad petendum diſpenſationem à Papa ; quia ipſi poſſunt diſpenſare. Hucvſque Cajetanus.

hoc latè / .7. tr 1. / e 01.& in / li primæ / o & ſignã- / e in Reſ.1. / e annot.

7. Quod autem idem dicendum ſit de Confeſſariis Regularibus , probatur ex privilegiis eis conceſſis à Sixto IV. & Iulio II. quæ refert Hinojoſa *in dir. Deciſ.Regul.verb. Diſpenſatio in ſæculares fol.187.* & Brunus Chaſſaing *de Privileg. Regular.part.1. tract.5. c.4. propoſ.1.* ubi ſic ait ; Poteſt Sacerdos Regularis diſpenſare ſæculares ſuper omnibus irregularitatibus occultis , ſuper quibus Epiſcopus ex conceſſione Tridentini diſpenſat, ac conſequenter in quibuſdam irregularitatibus ex homicidio voluntario juſto , vel injuſto contractis. Ita ille , qui poſtea latè hanc concluſionem confirmat. Et idem docet etiam Baſſæus *Flor.Theol. verb. Irregularitas 15.n.10.* Martin.de San Ioſeph *poſt Reg.S.Franciſci in Compend. de las facultades de los Confeſſores, verb. diſpenſare, n.3.* Pellizarius *in man. Regul. tom.2. tract.8. c.3. n.90.* & Caſpenſis *in curſ. Theolog. tom.2. tract.25.ſect.13.n.120.* qui citat Rodriquez , Cordubam , Ioannem de la Cruz, Sayrum , & Henriquez.

8. Verùm, ſi Epiſcopus, & Confeſſarius Regularis nollent has opiniones ad praxim deducere ; Reſpondeo ad dubium tertium poſſe Dominum Conſulentem ad Sacram Pœnitentiariam confugere, nam vt ex facti narratione apparet, hoc homicidium non eſt publicum , & licet actiones factæ à Domino Conſulente circa cooperationem ad illam necem à pluribus ſciantur tamen neſciunt per illa irregularitatem incurriſſe ; & dato quod hoc ſcirent , hodie vt apparet talis ſcientia remaneret tantum apud quinque perſonas , vt patet in facto mihi exhibito : Vnde delictum non poteſt dici publicum, ſed occultum, vt ego probavi ex pluribus Doctoribus *in part.7. tract.2.* * *reſolut.15.* quibus nunc addo Emanuëlem Sà *verb. manifeſtum , n.4.* ubi ſic ait ; Occultum dicitur, quod tale non eſt etiamſi poſſit probari, & quod penè eſt occultum, ideſt difficilè probatur : Denique etiam quod quinque ſciunt , occultum dicitur.

Quæ nũc eſt in to.3. tr.3. Reſ.19. & lege Reſ. ejus annot.

9. Itaque ex his omnibus apparet , Dominum Conſulentem vel irregularitatem non incurriſſe : vel dato quod incurrerit, poſſe ſuper illam Epiſcopum, vel Confeſſarium Regularem privilegiatum diſpenſare , vel ad Sacram Pœnitentiariam recurrere quod ſecuriùs putarem : Et licet ego ſciam adverſus aliqua ex ſuperiùs dictis plures Doctores probabiliter contrarium aſſerere , tamen exiſtimo , ea quæ diximus à Doctoribus citatis non minus probabiliter , ac validè ſuſtineri, ac doceri. Ita ſentio, ſalvo aliorum meliori judicio.

RESOL. LXXXIX.

Iudex pronunciavit ſententiam condemnatoriam ad furcam , qui poſtea ex gratia Principis fuit à morte liberatus , quæritur , an adhuc ſit irregularis , ita vt non poſſit ordinari abſque diſpenſatione Pontificis?

Idem eſt , ſi quando reus duceretur ad patibulum , eſſet extractus è manibus ſatellitum , & ſic mortem evaderet.

Et quid , ſi à Carnifice ſuſpenſus fuiſſet , & caſu laqueus rumperetur , ſi propter hoc gratiam à Principe reciperet ?

Et an Clericus habens juriſdictionem temporalem , fiat irregularis ex eo , quod conſtituat judicem pro cauſis, ſeu criminibus capitalibus , ſive in genere pro omnibus , ſive in particulari pro aliquo adhuc individuo ?

Idem eſt , & multo magis verum de Principe laïco.

Et docetur , quod non fiunt irregulares Eccleſiaſtici , qui aliquem degradatum , aut hæreſeon condemnatum, tradunt Curiæ ſæculari , ac proinde eorum Officiales multo minus.

Et an accuſator , Advocatus , & teſtis fiant irregulares, ſi in cauſa ſanguinis proteſtationem præmittant ?

Et quis poteſt diſpenſare contra præſentem irregularitatem contractam ex defectu lenitatis ? Ex p.11. tr.5. & Miſc.5. Reſ.6.

§. 1. AFfirmativam ſententiam tenet accuratus in his materiis Conradus Pyrrhus *in praxi diſpenſ.Apoſt.lib.5.c.2.n.3. & 4.* dicens, Romæ petendam eſſe abſolutionem ab iis, qui aliquo modo ſe ingeſſerunt in cauſis ſanguinis , licet poſtmodum mors ſequuta non fuerit , neque ſanguinis effuſio , quia nihilominus remanent irregulares , cum per ipſos non ſteterit , quominus omnem operam præſtiterint, vt mors, aut mutilatio ſequatur, & contradicit Mandoſio aſſerenti diſpoſitionem eſſe Epiſcopalem : cum ex conſuetudine recurratur ad Summum Pontificem. Cui congruit ſententia Foller. *in praxi crim. part.2. c.24.* & Lopez ad Diaz *in praxi Can. cap.99. in verb. puniendum.* Hanc etiam ſententiam tenet D. Antoninus *3.part.tit.28.cap.2.* qui ex ſola ſententia condemnatoria judicem fieri irregularem voluit , cui ita adhæſit Majolus *lib.2. cap.6. numero 3.* vt dixerit ſolum officium judicis in criminalibus efficere irregularem,

Sup. contẽto in hoc §.inf. à §. Caſus poteſt frẽquenter, hujus Reſ. qui ſub hoc, eodẽque n.89. eſt appoſitus , uſque in finem hujus totius Reſ.

gularem, etiam nulla ſententia ſanguinis pronunciata fuerit, quamvis tunc ab Epiſcopo diſpenſari poſſit, citatque vetuſtiſſimum interpretem Canonum Hugonem, relatum, & probatum hac in parte à Speculatore. *tit. de diſpenſat.* §. *juxta*, affert præterea Maiol. *Summa Confeſſar. c.* 23 *de homicidio hoc eſt, tit.* 1. *lib.* 2. Idem quoque tenuit Plovi. *tr. de irregular.* 7. *regula*, & Alphonſ. Alvarez *in ſuo Theſaur. cap.* 38. 7. *regula*. Verùm hæc opinio mihi non placet, cùm ſit contra communem Canoniſtarum & Theologorum, quos plena manu adducit, & ſequitur Ioan. Bapt. Ciarlinius *Controverſ. forenſ. tom.* 1. *cap* 203. *num.* 17. ubi, me etiam citato, concludit, aſſerentes irregularitatem non contrahi ex homicidio, ſive voluntario, ſive licito, ſive juſtitia mediante facto, niſi verè ſequatur effectus, quia ad incurrendam irregularitatem non ſufficit intentio occidendi, vel mutilandi, vel attentatum, ſed requiritur actualis occiſio, vel mutilatio hominis, ſtante quod irregularitas impoſita eſt homicidio voluntario, non attentato. Et hanc ſententiam noviſſimè probat Gibalinus *de irregular. quæſt.* 3. *conſectar.* 7. *num.* 4. & ante dixerat Ioan. Præpoſit. *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregular. dub.* 13. *num.* 98. Ioan Soria *in Epilog ſumm. part.* 2. *tr.* 1. *ſect.* 2. *diſp.* 7. §. *circa defectum lenitatis*. Vnde ſi aliquis reus duceretur ad patibulum, & eſſet extractus à manibus ſatellitum, & ſic mortem evaderet, judex non eſſet adhuc irregularis; imò ſi neque à carnifice ſuſpenſus fuiſſet, & caſu laqueus rumperetur, ſi propter hoc gratiam à Principe reciperet, judex abſque diſpenſatione poſſet Ordinibus initiari. Non eſt igitur audiendus Pyrrhus *ubi ſupra*, & à fortiori Maiolus contra quem nominatim inſurgit Layman *lib.* 3. *tr.* 3. *cap* 7. *num.* 1. Gibalinus *ubi ſupra*. Vide etiam Chartarium *deciſ. criminal.* 30. *num.* 34. & Sperellum *tom.* 1. *deciſ.* 77. *num.* 11. *ſeqq.*

Sup hoc ſupra Reſ 81. & in alio §. ejus not.

2. Notandum eſt hìc obiter, quod Clericus habens juriſdictionem temporalem, non ſit irregularis ex eo quod conſtituat Iudicem pro cauſis, ſeu criminibus capitalibus, ſive in genere pro omnibus, ſive in particulari pro aliquo, adhuc in individuo, quamvis ſequatur mors, ut conſtat ex *dicto cap.* 3. & idem eſt, & multò verius de Principe laico: quia Clerici quoad hoc non ſunt magis exempti quam laici. Nec fiunt irregulares Eccleſiaſtici, qui aliquem degradatum, aut hæreſeos condemnatum, tradunt brachio ſæculari, ut deducitur *ex cap. Novimus*, 27. *de verb. ſignific.* ac proinde eorum Officiales multò minus fiunt irregulares, quia multò minus cooperantur, quam ipſi judices tradentes. Vide Præpoſitum *ubi ſuprà*, & alios communiter.

Sup. his infr. in tr. 10. in Reſ 70 §. 2. ante medium, à verſ. Probatur minor. & ſeqq.

Sup. his ſup. magis late in Reſ. 87.

3. Nota etiam, quod non ſolus accuſator, ſed probabiliter etiam advocatus & teſtis non fiunt irregulares ſi in cauſa ſanguinis proteſtationem præmittant, quia in his eadem eſt ratio: nam cui conceditur aliquid, cenſentur etiam concedi illa, quæ ad id ſunt neceſſaria, ne conceſſio ſit inutilis: at privilegium conceſſum accuſatori in aliquibus caſibus ſine metu irregularitatis præcedente proteſtatione inutile videretur, ſi teſtis non poſſet abſque irregularitate cum proteſtatione teſtari. Et idem eſt de advocato: nam præ timore tantæ pœnæ retraheretur à teſtando; ſicque nihil probare poſſet, nec obtinere. Et probabile etiam eſſe puto, nec fieri teſtem irregularem, quando vel jure naturæ, vel juſto judicis præcepto, vel gravi metu coactus obligatur ad fatendum teſtimonium in cauſa ſanguinis, præmittendo proteſtationem: tunc enim non videtur voluntarie ad mortem concurrere. Ita Cornejo *diſputat.* 11. *dub.* 1. *quæſt.* 7. Et pro probabilitate harum opinionum plures alibi adduxi, quibus nunc addo Caſpenſem *in curſ. Theol. tom.* 2. *tr.* 25. *diſp.* 5. *ſect.* 13. *num.* 88. *cum ſeqq.* & Leſſium *in* 3 *part.* *D. Thom.* ... *de irregular. dub.* 5. *num.* 15. ubi ſic ait; Probabile eſt ab irregularitate teſtem excuſari in eo caſu, in quo tenetur in conſcientia teſtari, præſertim ſi proteſtationem adjungat, quamvis hæc etiam non videatur eſſe neceſſaria. Ita ille, cui adde Eſcobar *in Theol. moral. tr.* 4. *exam.* 6. *c.* 3. § 5. *n.* 238. ubi admittit hoc etiam in advocato.

Sup. hoc te ſte C or. in Reſ. 85.

4. Sed quis poteſt diſpenſare contra præſentem irregularitatem contractam ex defectu lenitatis? Caſpenſis *ubi ſupr. n.* 4. ait, Prælatos regulares poſſe diſpenſare in irregularitate contracta ex defectu lenitatis circa ſuos ſubditos, quia habent privilegium diſpenſandi in omnibus irregularitatibus, excepta bigamia, & homicidio voluntario. Certiùs eſt eandem facultatem habere Commiſſarium Cruciatæ, quia in ejus commiſſione dicitur, & ſuper quacunque alia irregularitate, quæ non procedat ex homicidio voluntario. Ita Caſpenſis. Sed quid dicendum de Epiſcopis? Leſſius *loco cit. dub.* 6. *n.* 21. ſic aſſerit. Reſpondeo Epiſcopum non videri hìc poſſe diſpenſare, ut plerique Doctores affirmant. Ratio eſt, quia ante Concil. Tridentinum non poterat; & per Concilium non eſt ei facta poteſtas, niſi in irregularitate orta ex delicto occulto: hæc autem ex delicto non oritur.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. Reſ. 35. § ult. à principio; & in aliis ejus not.

Sup. hoc in § not. præteritæ, in fine & in alia Reſ. ejus not Et pro Epiſcopis, in to 3. tr. 3. Reſ. 36. &c. & la tè ibi in Reſ 34 & 35. &c

5. Nota tamen, non eſſe improbabile, Epiſcopum poſſe in hac diſpenſare, ut docet Covar. § *in fin.* Ratio eſt, quia iſtud homicidium æquiparatur homicidio caſuali in jure (ideſt, quod caſu factum eſt) in quo poteſt Epiſcopus diſpenſare. Vnde per quandam ἐπιίκειαν colligimus ſimili modo poſſe diſpenſari in iſto. Hæc Leſſius Sed de his alibi à nobis etiam tractatum eſt.

Alibi in reſolutionibus, & §§. præteritarum notationum hujus Reſ.

SUBSEQUITUR SUB HOC eodemque numero hujus Reſ. 89. eadem quæſtio, videlicet.

An Iudex proferens ſententiam ſanguinis, & ejus miniſtri juſtitiæ in ea cooperantes, ſi mors ex aliquo caſu poſtea ſecuta non fuerit, incidat, hoc non obſtante, in irregularitatem?

Et deducitur, quod quando verſamur in dubio iuris in quo caſu, quis non teneatur ſe habere pro irregulari.

Ex p. 12. tr. 3. & Miſc. Reſ 5.

Sup. hoc ſu in §. 1. huj Reſ. qui ſ hoc eodem que num Reſ. 89. & appoſitus.

§. 1. Caſus poteſt frequenter accidere, & de illo ego interrogatus fui per litteras ex Germania, ac ſententiam affirmativam tenet Philippus Fabrus *de cenſuris in* 4. *diſtinct.* 25. *quæſt.* 1. *dub.* 3. *num.* 212. ubi ſic ait. Dubium occurrit de curialibus, in cauſa Criminali. Nam Suarez diſtinguit de Curialibus dicens, quod omnes ſunt irregulares, quandiù in miniſterio permanent; Quoſdam verò illo dimiſſo non manere irregulares; ſcilicet illos quorum cauſa ſententia ſanguinis non fuerit deducta ad actum, quod probat *ex cap.* 1. *diſtinct.* 51. *per illa verba*, qui dum parent poteſtatibus, quæ ſunt imperata, fecerint, *& cap.* 2. *eadem diſtinct.* ex Gloſſa, quæ exponit iſta præcepta eſſe ſæva præcepta, & per caput Oſius, *diſtinct.* 61. & ſupra eadem *diſput. ſect.* probavit quod judex per prolationem ſententiæ ſanguinis non ſit irregularis, niſi ſequatur effectus ex Navarro *numer.* 211. Sylveſt. *homicidio* 3. *numer.* 3. *& aliis adductis ab eis.* Atque idem dicit de Advocato in cauſa ſanguinis; ſi enim ſequatur cauſa ſanguinis ait remanere irregularem ſive patrocinetur contra Reum, ſive pro reo, adhibitis quibuſdam limitationibus, ſin minus dimiſſo officio nequaquam.

2. Ego autem puto omnes Curiales, & Advocatos

catos etiam defendentes Reos injuſtè accuſatos, & omnes exercentes actum fori criminalis, ſive ſequatur effectus mortis, vel mutilationis, ſive non, eſſe irregulares. Et ratio eſt quia iſti alia ratione fiunt irregulares ab illa, quæ eſt propter homicidium. Nam jura faciunt ſpecialiter inhabiles ad ordines hujuſmodi curiales; Neque faciunt hanc exceptionem ſive ſequatur effectus mortis, vel mutilationis, ſive non; Ideo eſt alia ſpecies irregularitatis ab illa, quæ incurritur propter homicidium voluntarium. Illam enim certum eſt neminem incurrere propter homicidium mentale tantum, ſed requiri effectum externum, & de hoc loquuntur Navarrus, Sylveſter, & alii *locis ſupra citatis*. Hæc ſententia mihi videtur explicitè haberi *in capit. ſententiam, ne Clerici, vel Monachi*, quod habet ſic. [Sententiam ſanguinis, nullus Clericus dictet, aut proferat, ſed nec ſanguinis vindictam exerceat, aut ubi exerceatur interſit, ſi quis autem hujuſmodi occaſione ſtatuti Eccleſiis, vel Eccleſiaſticis perſonis aliquod præſumpſerit inferre diſpendium per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcatur: Nec quiſquam Clericus litteras dictet, aut ſcribat pro vindicta ſanguinis deſtinanda. Vnde in Curiis Principum, hæc ſollicitudo non Clericis, ſed Laicis committatur. Nullus quoque Clericus ruptariis, vel Balleſtariis, aut hujuſmodi viris ſanguinum præponatur; nec ullam chirurgiæ artem Subdiaconus, Diaconus, vel Sacerdos exerceat, quæ aduſtionem, vel inciſionem ducit.] Gloſſa tamen *in eo capite*, aſſerit exiſtentem præſentem his non fieri irregularem, ſed tamen debet puniri, quia facit contra præceptum hujus Canonis. Idem elicitur apertè *ex capite* 1. *&* 2. *diſtinctione* 51. Nam *capite primo*, enumerans varia perſonarum genera, quæ in provincia Hiſpaniæ erant ad Clericatum promota contra canones, enumerat curiales his verbis, *aliquantos ex curialibus, qui dum parent poteſtatibus, quæ ſibi ſunt imperata fecerunt*, ecce non limitat ad eos, qui in cauſa ſanguinis actu ſequutam tantùm hanc pœnam incurrerunt, ſed univerſaliter ad eos, qui in curiis præceptis Principum paruerunt. Et licet *in cap.* 2. Gloſſa ad illud verbum, *ſi quis, fidelis adminiſtraverit*, exponat in ſævis actibus: non ob id ſequitur, quod actus ſævi ſint ſolum exequutio mutilationis, vel mortis. Nam etiam ſcriptio proceſſus in cauſa ſanguinis, examinatio teſtis, licèt Reus non convincatur, nec ſequatur mors, vel mutilatio, procul dubio, eſt actus ſævus & contrarius lenitati perfectæ hominis. Nec habetur arctatio illa ullibi, quod actus ſævi ſint tantùm mutilatio, & mors *cap.* 1. *eandem diſtinctionem*, enumerantur milites inter eos, qui erant inhabiles ad clericatum, quia exercuerunt neceſſario actus ſævos. Inquit enim: Aliquantos ex militia, qui cum poteſtatibus obedierunt ſæva neceſſario præcepta ſunt executi. Conſtat autem, quod milites alios actus ſævos, & crudeles præter mutilationem, & mortem in bello exercent. Gloſſa autem expoſuit actus ſævos ad ſignificandum, quod adminiſtrans curialibus in actibus familiaribus domus, vel aliis non pertinentibus ad curiam criminalem non ſubſunt huic pœnæ; caput autem illud, Oſius, oppoſitum non probat, vt eſt videre in Gloſſa. Et hæc omnia docet Fabrus *ubi ſupra*. Nota etiam hanc ſententiam docere ex Neotericis, Pyrrhum Corradum *in Praxi diſpenſationum Apoſtolicarum*, *lib.* 5. *cap.* 2. *num.* 3. ubi ita aſſerit: Infinitas diſpenſationes, & rehabilitationes deſuper in Romana curia peti, etiam pro illis qui aliquo quovis modo ſe præmiſſis ingeſſerunt, licèt poſtmodum mors ſecuta non fuerit, neque ſanguinis effuſio, quia nihilominus remanent irregulares; cum per ipſos non eſt, & erit quo minus omnem operam præſtiterint, vt mors, aut ſanguinis effuſio ſequeretur, vt ait Mandoſ. *in praxi artic. ait. abſolut. & rehabilit. verſic. an autem advocatus*, dicens ibi, quod propter præmiſſa, ſcilicet, quod non fuerit mors, aut effuſio ſanguinis ſequuta, poterit Ordinarius diſpenſare; quod tamen ſatis deviat à praxi ejuſdem Curiæ; cum ex conſuetudine pro hujuſmodi diſpenſatione recurratur ad Summum Pontificem. Ita Pyrrhus, & ante illum Majolus *de irregularit. libro* 2. *capite* 2. & Divus Antoninus *parte* 3. *text.* 28. *capite* 2 Alphonſus Alvarez Plou. Speculator, & alii, quos citat Gibalinus *ubi ſupra*.

3. Sed ego negativæ ſententiæ adhæreo, & puto in tali caſu Iudicem, & alios Miniſtros irregularitatem non incurriſſe, ſi ſententia non fuerit exequuta ex aliquo accidenti; & hanc eſſe communem opinionem Canoniſtarum teſtatur Ioannes Vvigers *in tertia parte Divi Thomæ quæſt.* 22 *de irregularitate dub.* 3. *numero* 6. & idem ſentiunt ferè omnes Theologi, unde præter Suarez *ſupra* à Fabro adductum, & immeritò repulſum, tenent Layman, Filliucius, Emanuel Sà, Sylveſter, Sotus, Bonacina, Molfeſius quos citant, & ſequuntur duo docti recentiores Epiſcopus Sperellus *tomo* 1. *deciſion.* 77. *numero* 11. 12. *&* 13. & Ioannes Baptiſta Ciarlinius *controverſ. forenſ. tomo* 2. *capite* 103. *numero* 17. quibus ego addo Petrum à Sancto Ioſeph *in Summula*, *parte* 2. *Opuſcul.* 3. *capite* 6. *articul.* 2. Blondum *de cenſur. diſputat.* 8. *articul.* 6. Machadum *tomo* 1. *libro* 1. *part.* 3. *tractat.* 18. *document.* 2. *numero* 2. Buſembaum in Medulla *Theolog. moral. libro* 7. *capite* 5. *dubio* 5. Bordonum *in Theolog. moral. libro* 7. *quæſtion.* 18. *numero* 83. *&* 84. Chaſſaing *de Sacramentis diſputatione* 18. *dub.* 10. *numero* 91. *&* 92. Ludovicum Abellis *in Medulla Theologica*, *tomo* 2. *parte* 2. *capite* 6. *ſectione* 2. §. 1. Carolum Malletum *in auro Theologiæ moralis*, *tomo* 1. *Malleatione* 23. *Bractea* 25. Doctiſſimum & Amiciſſimum Eſcobar *in Theologia morali parva tractat.* 8. *examin.* 6. *capite* 3. §. 5. *numero* 31. *&* 33. Hurtadum *diſputatione* 2. *de irregularitate difficult.* 11. *numero* 38. Caſpenſem *in curſ. Theologiæ*, *tom.* 2, *tractat.* 25. *diſputat.* 5. *ſect.* 13. *numero* 85. Leſſium *in* 3. *part. Divi Thomæ, capite* 2. *de irregul. dub.* 5. *numero* 15. & Ioannem Præpoſitum *in tertia parte Divi Thomæ cap.* 5. *de irregularitat. dub.* 13. *numero* 98. Mercerum *de Sacramentis in tertia parte Divi Thomæ*, *quæſtion... dub.* 8. Tannerum *tom.* 4. *diſputatione* 6. *quæſtione* 10. *dub.* 11. *num.* 206. Baſſerum *verb. Irregularitas V. numero* 3. Turrianum *de cenſ. libro* 9. *diſput.* 9. *dub.* 10 Vvigers *ubi ſupra*, & Megala *in* 3. *parte*, *lib.* 7. *cap.* 1. *quæſt.* 1. *num.* 35.

4 Sed audiamus aliquorum Doctorum verba, Magiſter Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ, tom.* 2. *tract.* 5. *de irregul. diſp.* 11. *dub.* 1. ſic ait. [Infero ſequentes irregulares. Primo, Iudex, qui juſtè profert ſententiam mortis, vel mutilationis, & idem eſt de Aſſeſſore, & de eo, qui poſt latam ſententiam ſuadet Iudici, ne concedat appellationem; cum omnes iſti ſint in ſuo genere cauſa propinqua homicidii: requiritur tamen, quod talis ſententia exequatur, quia irregularitas hæc non incurritur, niſi morte, aut mutilatione ſequuta.] Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 52. *n.* 21. *difficult.* 52. *num.* 2. [Que da ſentencia en cauſa de ſangre, es irregular, ſiguiendoſe el efecto, ſi eſta baptizado. Aſſi lo tienen todos, y conſta de unos textos, a, y en otros, b, ſe preſuppone: dize en la concluſion ſiguiendoſe el efecto: por que aunque ſe dè la ſentencia

cia, y ſe pronuncie, nò queda irregular, ſi no ſe executa como tienen los Doctores, y en eſpecial Sylveſtro, Navarro, y Suarez la razon es por que aunque uno mande à un criado ſuyo, que mate à otro nò quēda irregular ſi no ſe executa, y lo, miſmo es à qui: aunque Mayolo tiene lo contrario, ſin fundamento baſtante,] Marcus Serius *de cenſuris diſput.*7. *difficult.*2. *quæſt.*10. *num.*3. Iudex ferens ſententiam in cauſa ſanguinis effectu ſequuto eſt irregularis, quia licèt, quis exerceat hoc officium, proferat ſententiam, & promulget illam ſi effectus mortis, vel mutilationis; quacunque ratione impediatur, ne executioni mandetur, non contrahit Iudex hanc irregularitatem, quia nullo jure lata eſt talis irregularitas, unde non ſatis eſt exercuiſſe officium Iudicis, ſi effectus non eſt ſecutus. Vidiſti amice Lector ſententiam noſtram eſſe communem inter Theologos, & Canoniſtas, & hos ultimos videre poteris apud Ciarlinium *loco citato*, adverſus quem immeritò bona ejus venia, & pace nimis audacter inſurgit noviſſimè Pyrrhus Cordadus *in ſuis additionibus ad lib.*5. *cap.*5. *num.*57. *fol.* 31.

5. Probatur noſtra ſententia validiſſimis rationibus. Primo, quia ſi per mandatum injuſtum non ſequuto effectu non incurritur irregularitas, multo minus per ſententiam juſtam effectu non ſequuto, quia ſicut ille qui mandat injuſtè non dicitur verè homicida, ita nec iſte qui fert ſententiam ſanguinis effectu non ſequuto. Secundo certum eſt, quod in noſtro caſu non ſumus in dubio; nam homicidium non eſt ſecutum, ſed ſumus tantum in dubio juris, ſcilicet per ſolam prolationem ſententiæ, an quis incurrat irregularitatem, paucis affirmantibus, & infinitis negantibus. Sed quando verſamur in dubio juris, vt eſt in caſu noſtro quis non debet ſe habere pro irregulari, vt notat Navarrus *capite* 27. *numero* 193. Sayrus *de cenſuris, libr.*6. *capite* 2. *numero* 16. Azor. *tomo* 1. *libro* 2. *capite* 19. *quæſt.*10. *&* 11. Rebellus 1. *part. lib.*1. *quæſt.* 2. *ſect.* 2. Suarez *ſupra ſection.* 5. *numero* 4. *&* 18. Avila *part.*7. *diſput.*2. *dub.*5. *concluſ.*5 Reginaldus *libro* 30. *num.*3. Valenſuel. *tomo* 4. *diſputation.*7. *quæſtione* 19. *punct.*2. Filliucius *tractat.* 19. *capit.* 2. *quæſtion.*6. Toletus *libro* 1. *capit.*57. Coninch. *diſputatione* 18. *numer.* 21. Bonacina *de cenſur. diſputat.*7. *quæſt.*1. *punct.*5. *numero* 2. Layman. *lib.* 1. *tractat.* 1. *cap.*5. *numer.*39. Villalobos *tomo* 1. *tractat.*1. *difficult.* 22. *numero* 22. Sanchez cum aliis, *libro* 1. *Decalog. capite* 10. *numero* 42. Probatur primò, *ex capite Is qui de ſententia excommunic. in* 6. ubi dicitur, jus apparens, aut ſimile non ſufficere ad irregularitatem inducendam, eo quod non ſit expreſſa in jure. Igitur à fortiori non ſufficiet, ubi totum jus eſt dubium. Probatur ſecundò, quia textus inducentes irregularitatem in dubio commiſſi homicidii, loquuntur palàm in dubio facti; nec ullus textus illam inducit in dubio juris obſervandam. Nec eſt eadem ratio utriuſque dubii, nam licèt irregularitas procedat ex facto, tanquam ex radice, vel occaſione, per ſe tamen oritur ex jure decernente illam, vt ex cauſa efficiente. Quare ſi jus eſt dubium, nequit ſuum effectum producere. Probatur tertiò, quia lex non obligat ante ſufficientem ejus promulgationem: Ius autem dubium non cenſetur ſufficienter promulgatum. Probatur tandem ſi quis dubitat de lege naturali, vel poſitiva, divina, vel humana, talis lex non obligat; iſte caſus, non teneris tali lege ad talem caſum. Etſi dubitas, an voveris non teneris voto, juramento, vel promiſſione, vt oſtendimus *dub.*11. præcedenti: Ergo neque ſi dubius an detur jus imponens irregularitatem, vel an iſte caſus contineatur in Canone imponente irregularitatem, debes in aliquo foro cenſeri irregularis. Conſequentia eſt bona: quia eadem eſt ratio. Vtrobique enim dubitatur de ſubſtantia legis, voti, juramenti promiſſionis, vel juris ligantis, ad ſolam cenſuram, & ideo hanc ſententiam præter Doctores ſupra citatos, tenent Fagundez *in Decalog. tom.*1. *lib.*2. *capite* 10. *numero* 10. Caſtrus Palaus *tom.*1. *tractatu* 1. *diſputatione* 3. *puncto* 6. Bordonus *in Summa libro* 7. *quæſtione* 17. *numero* 23. Portellus *verb. irregularitas, numero* 31. Sancius *in ſelectis diſputatione* 41. *numero* 14. Filliucius *tomo* 2. *tractatu* 21. *capite* 4. *num.*136. Fragoſus *de Republic. tomo* 1. *libro* 4. *diſputatione* 10. *numero* 212. Eſcobar *in Theol. moral. tomo* 1. *libro* 2. *ſect.* 2. *Prob.*71. *num.*248. quibus adde me citato Franciſcum Lugo *de principiis moralibus, parte* 1. *cap.*2. *quæſt.*26. *num.*150. & me citato magiſtrum Ildephonſum Dominicanum *in ſuis dictis Commentariis ad partem* 2. *Divi Thomæ, tomo* 3. *diſp.*209. *dub.*12. *concluſione* 2. *num.*1310. & me citato doctiſſimum, & amiciſſimum Boſſium *variar. tomo* 1. *parte* 2. *titulo* 1. §.11. *numero* 1299. Vnde ex ſuperius dictis patet reſponſio ad ea, quæ in contrarium adduxit Fabrus vt ſupra.

Sup. hoc dubio juris ſup. ex Reſ. 8 lege doctrinā, §. vlt. ab ejus lin 3. & verſ. Igitur quando dubium eſt de jure.

6. Reſtat modo, reſpondere ad diſpenſationes adductas à Pyrrho locis citatis; Dico igitur, illas diſpenſationes emanare à Sacra Pœnitentiaria, vel Dataria, quia petuntur ab Oratoribus ad majorem ſecuritatem, & quietem conſcientiæ, & ad tollendos ſcrupulos, & ideo ſtante opinione Majoli, & aliorum aſſerentium in noſtro caſu, judices, & alios Miniſtros irregularitatem incurrere, in Pœnitentiaria, & Dataria rectè conceduntur tales diſpenſationes, ſed ex hoc non ſequitur, vt vult Pyrrhus, nec rectè inferri poteſt, dictas diſpenſationes eſſe neceſſarias; ita vt contraria opinio non remaneat in ſuo gradu majoris, vel minoris probabilitatis, vt in ſimili caſu docet Magiſter Serra. Dominicanus *tomo* 1. *capite* 2. *Divi Thomæ, quæſtione* 90. *articul.*.... *fol. mihi* 380. Magiſter Bernardus Lothetia Dominicanus *in Reſolutione moral. Belgicus tractatu* 21. *articulo* 2. & ex Societate IESV Fagundez *de Præceptis Eccleſiaſticis, tractatu* 2. *libro* 8. *capite* 8. *num.*138. Granadus *in parte* 2. *controverſ.*7. *tractatu* 3. *parte* 1. *diſputatione* 15. *ſectione ſecunda*, & aliis: & quidem, quis poteſt credere ſacram Pœnitentiariam, vel Datariam concedendo tales diſpenſationes ad petitionem partium velle damnare ſententiam contrariam communiter receptam ab omnibus Canoniſtis, & Theologis? ſi Pyrrhus hoc credit, bona ejus venia, & pace non credam. Dicere autem cum ipſo, quod Iudex in noſtro caſu, quo ad ſe fecit, quod potuit ergo contraxit irregularitatem. Nego conſequentiam, nam alioquin ſequeretur, quod Titius Sclopeto, vel enſe percutiens vulnere lethali Sempronium, ſi iſte poſtea non moreretur incurreret irregularitatem, quia ex ſe fecit quantum potuit, vt occideret Sempronium, ſed hoc dicere eſt abſurdum: Ergo. Itaque ſtatuenda eſt regula generalis cum Gibalino *de irregularitate cap.*4. *quæſtione* 3. *conſect.*7. & aliis contra Pitigianum, & Pyrrhum homicidium ſive injuſtum, ſive ex defectu lenitatis non inducere irregularitatem niſi mors ſequuta fuerit, & hæc ſatis dicta ſunt contra opinionem Pyrrhi, quem tamen exiſtimo virum benemerentem, & commendatione dignum, & optarem quod citius ad communem utilitatem ſecundum Tomum ſuæ Praxis in lucem ederet.

RESOL. XC.

An Conſiliarii Principum, vt v.g. Regentes, & Præſidentes, Magiſtri rationales, &c. ſint irregulares, itavt ſine diſpenſatione ordinari non poſſint?

Et docetur judices, & officiales Epiſcoporum & Adminiſtratores rerum Eccleſiaſticarum, imo & rerum piarum quamvis ſæcularium, vt ſunt res perſonarum miſerabilium, ordinari poſſe?

Et an obligatus ad ratiocinia poſſit ordinari ante rationem redditam, etiam deſerto officio; & quid ſi Fidejuſſores exhibeant?

Et quid eſt dicendum ante delicti pecuniarii ſolutionem, relicti ex officio, vel adminiſtratione, &c. Ex p.4. tract.2. Reſol.98.

§. 1. Videtur affirmativè reſpondendum, *ex capite* 1. 2. & 3.*diſt.*15. ubi Curiales, & qui publicis functionibus occupantur, ſunt irregulares, & ſub nomine Curialium in dictis textibus vocantur quicumque Curiæ ſæculari obligati ſunt in miniſterio alicujus officii publici, ſive in perpetuum, ſive ad tempus, & ſive talis obligatio ſit ex juramento, pacto, aut ſtipendio.

2. Sed his non obſtantibus, vt optimè obſervat Mercerus *in* 3.*part. D. Thomæ, quæſt.*24. *dub.*13. Petrus Cornejo *in* 3.*part. D. Thomæ tract. de irregular. diſput.*14.*dub.*2.*num.*3. excipiuntur ab hac generalitate, qui ſunt Principum Conſiliarii, ſive hæc exceptio ſit expreſſa Pontificis conceſſione, ſive ex conſuetudine præſcripta, quod etiam docet Suarez *de cenſur. diſput.*51.*ſect.*3.*num* 16. quibus adde Hurtadum *tract. de irregul. diſp.*2. *difficult.*18.*num.*60. ubi etiam docet cum Mercero & Cornejo *locis citatis*, judices, & officiales Epiſcoporum, & Adminiſtratores rerum Eccleſiaſticarum, imò rerum piarum, quamvis ſæcularium, vt ſunt res perſonarum miſerabilium, ordinari poſſe, quod deducitur *ex canon. ultim. diſt.*86. & *ex can.*1. *diſt.*88.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter contra Toletum *lib.*1. *cap.*60. & alios quòd obligatus ad ratiocinia non poteſt ordinari ante rationem redditam, etiam deſerto officio, ſecus verò dicendum eſt ante ſolutionem debiti pecuniarii relicti ex officio, vel adminiſtratione, poſt deſertionem officii, & rationem redditam: quia ſolutio nullibi in ſacris Canonibus requiritur. Ergo in tali caſu poterit ordinari. Ita DD. citati *ubi ſuprà.*

4. Et tandem nota hic cum Cornejo *loco citato*, quòd in caſibus quibus ob ratiocinia reddenda aliqui ab Ordinibus excluduntur, ſi fidejuſſorem exhibeant, qui cauſam ratiocinii in ſe aſſumat, ordinari non prohibentur. Ita ille, qui citat Panormitanum & Sayrum, quod eſt valdè notandum, vt in caſu contingenti aliquis ex ſupradictis poſſit, ſi velit, ſtatim ordinari.

RESOL. XCI.

[...]uj hac diſ- [...]c ujus ci- [...]ul infra in [...]e 09 §. [...]i tant.

An ſi Clericus in bello juſto incitat aliquem determinatè occidendum, ſit irregularis? Ex part.5. tract.14. & Miſc.2. Reſ.98.

[...]uj ota do- [...]tr i hujus [...]e ge ferè [...]a m in [...]e ſeq. &

§. 1. Affirmativè reſpondet Lorca *in* 2. 2. *ſect.*3. *diſp.*51.*n.*22. ubi ſic ait: Qui interſunt bello juſto, etiamſi adſint ſine licentia Pontificis, & propria pugnent manu & multo potius ſi in conflictu exhortentur milites ad fortiter agendum, dummodo neminem occidant, aut mutilent, aut ad id aliquem determinatè incitent, fiunt irregulares. Ita Lorca, & ita etiam docet Suarez *de cenſur. diſput.*47.*ſect.*6. *num.*8. & alii. Et ratio eſt, quia illa exhortatio eſt directè ad cædem ergo incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis. ne prætermittas videre aliam ejus not.

2. Sed ego contrariæ ſententiæ adhæreo, quam præter Turrianum *in* 2.2.*tom.*1.*diſput.*93.*dub.*2. docet noviſſimè Hurtad. de Mendoza *in* 2.2.*tom.*2.*diſp.*169. *ſect.*2. §.137. Ratio eſt, quia irregularitas non eſt admittenda, niſi exprimatur jure; ſed nullo jure exprimitur in hoc caſu: ergo. Secundò, quia perſuaſio totius exercitus ad ſtrenuè pugnandum eſt conjuncta cum perſuaſione ad hominum cædes, & mutilationes; ſed illa non contrahitur irregularitas, ergo neque hac. Major probatur, quia ſtrenua pugna totius exercitus non poteſt phyſicè ſeparari à cædibus & mutilatione, qui enim poteſt acriter pugnari à toto exercitu, quin aliquis hoſtium cadat? Vnde non poteſt dici hæc perſuaſio remotè conjungi cum cæde. Confirmatur ſi bombardarii, & ſclopetarii ſtatuerent non diſplodere ſclopeta, atque bombardas, poſſet Clericus abſque irregularitate eos hortari ad diſploſionem, ex qua videret nonnullos neceſſariò cæſum iri, aut mutilatum: ergo, &c. Vnde ex his apparet Hurtadum approbare doctrinam, quam primus docuit Vaſquez, & nos ſæpiùs notavimus, nempe irregularitatem ex defectu lenitatis incurri tantùm ab illis qui concurrunt aliquo modo ad mortem, vt juſtitiæ miniſtri; ſecus autem ab aliis, ſi non ſit in jure expreſſa. Vide eumdem Hurtadum §.145. Igitur niſi Clericus ipſe ad necem concurrat ſuis arma movens manibus, aut alia ratione concurrat realiter ad necem, non eſt irregularis, licèt aliàs ſit cauſa proxima, vt alii occidant, exhortando milites in generali, ac etiam in particulari ad hoſtes occidendos. Ita Hurtadus §.143.

RESOL. XCII.

An Clerici exhortantes in bello juſto, vt hoſtes occidantur, incurrant irregularitatem? Ex part.9.tract.9. & Miſc.4. Reſ.7.

§. 1. Affirmativam ſententiam tenet Lorca 2. 2. *ſect.*3.*diſp.*51.*n.*22. Suarez *de cenſ. diſp.*47. *ſect.*6.*n.*8. Bañez *in* 2.2.*q.*40.*art.*2.*dub.*2. & alii. Probatur *ex cap. Quicumque ex Clero* 23.*q.*8. quia in tali caſu jam Clerici eſſent cauſa homicidii; illa enim exhortatio eſt directè ad cædem quod ſpectat ad defectum lenitatis: non aliter ac exhortari Iudicem ad agendum furem in patibulum. Sup. tota doctrina hujus Reſ. præteritæ, & ſignanter ſup. hoc infra in Reſ. 96. & in aliis ejus primæ not.

2. Verùm mihi placet negativa ſententia, quam tuetur Avila *de Cēſur.p.*7.*diſp.*6.*ſect.*3.*dub.*2.*cõcl.*2.*ad* 1.*arg.* Turrianus 2.2.*tom.*1.*diſp.*93.*dub.*2. Hurtadus de Mendoza *vol.*2.*diſp.*169.*ſect.*14 *ſubſect.*2.§.137. & 143. & alii penes ipſos. Et ratio eſt, quia irregularitas non eſt admittenda, niſi exprimatur à jure: ſed nullo jure exprimitur in hoc caſu: ergo. Secundò; quia perſuaſio totius exercitus ad pugnandum ſtrenuè eſt conjuncta cum perſuaſione ad hominum cædes, & mutilationes; ſed illa non contrahitur irregularitas: ergo nec hac. Major probatur; quia ſtrenua pugna totius exercitus non poteſt phyſicè ſeparari à cædibus, & mutilatione. Qui enim poteſt acriter pugnari à toto exercitu, quin aliquis hoſtium cadat? Vnde non poteſt dici hæc perſuaſio remotè conjungi cum cæde. Confirmatur ſi Bombardarii, & Sclopletarii ſtatuerent non diſplodere ſclopeta, atque bombardas, poſſet Clericus abſque

abſque irregularitate eos hortari ad diſploſionem, ex qua videret nonnullos neceſſariò iri cæſum, aut mutilatum; Ergo,&c. Et quidem ſi Adverſarii volunt licitum eſſe in prælio hortari milites ad fortiter dimicandum; quare non erit licitum hortari eos ad occidendum hoſtes? Nam ſi de re ſit ſermo, idem erit hortari milites in ipſo congreſſu belli ad ſic dimicandum, vt conſequantur victoriam; & hortari illos ad occiſionem hoſtium, ſi neceſſaria eſt ad victoriam reportandam; & quamvis una locutio minus ſit expreſſa, quàm alia; conſideratis tamen rerum circumſtantiis, idem eſt utriuſque ſenſus. Et eundem eſſe ſenſum docuerunt Innocentius, & Panormitanus in cap. Quod in dubiis, de pœnis; quamvis contra communem Doctorum exiſtiment in utroque eventu Clericos contrahere irregularitatem. Sed, vt dixi, in priori caſu communiter ſentiunt Doctores Clericos non incurrere irregularitatem, & in poſteriori hoc eſt probabile propter factam rationem. Itaque exhortatio ad cædem in bello juſto, non eſt cauſa irregularitatis.

RESOL. XCIII.

An Clerici, qui in gravi neceſſitate pugnant in bello, incurrant irregularitatem?

Et quid ſentiendum eſt de Clericis de licentia Summi Pontificis bello aſſiſtentibus?

Et notatur, quod licet in caſibus, in quibus Clerici in bello juſto pugnando lethaliter peccent, non fiunt irregulares, eſto in eo bello aliqui interficiantur, aut mutilentur. Ex p.6. tract.4. Reſ.58.

§.1. AD primum reſpondeo certum eſſe urgente gravi neceſſitate, vt ſuprà diximus, Clericos, ſi licitè bello juſto interſunt, etiam licitè propria manu pugnare: vt ſi aliàs ab invadente hoſte eſſent occidendi; aut Civitas, aut Navis in qua ſunt, eſſent expugnandæ, aut victoria magni momenti certò amittenda: tunc enim jus naturæ dat illis facultatem & ſe & communitatem defendendi; imò in tali caſu obligantur pugnare, cùm jus humanum nec intendit, nec poteſt derogare juri naturæ.

Sup. hoc inf. in Reſ.95. & in to.7. tr.7. Reſ.60. in fine.

2. Sed difficultas eſt, an incurrant irregularitatem; Aliqui affirmativè reſpondent, niſi Clerici pugnent ad neceſſariam vitæ propriæ defenſionem: ſed ego puto contrariam ſententiam eſſe ſuſtinendam, quam ex Molina & Lorca docet Coninch *diſp.35. de Bello, dub.6. num.91.* nam nullam Clericus incurrit irregularitatem, niſi ſit ei culpabilis.

Supr. hoc in Reſ. ſeq.

3. Ad ſecundum dubium ſic reſpondet Lorca *in 2. 2. D.Thomæ, quæſt.40. art.1. ſect.3. diſp.51. num.24.* Si Clericus ex diſpenſatione Pontificis expreſſa pugnet, etiamſi occidat aut mutilet, nullam irregularitatem incurrere tradunt Covarruvias & Molina: quoniam qui diſpenſat in aliquo, diſpenſare cenſetur in eo, quod conſequens & connexum eſt. Sed id non probo: quia milites juſtè pugnantes ſi occidant aut mutilent, irregulares fiunt: ergo eodem modo Clericus. Nec Papa concedens primum, cenſetur concedere ſecundum, niſi in conceſſione expreſſerit. Ita Petrus Lorca.

4. Verùm ego ſententiæ Molinæ adhæreo, & contra Lorcam aſſero eſſe diſparem rationem inter Laïcos in bello juſto pugnantes, inter Clericos ex licentia Summi Pontificis: nam Laïci vocantur & admittuntur ad id, quod licitè poſſunt efficere: neque in eorum exercitio quicquam Summus Pontifex diſpenſat: & ideo neque tollere, eſt cenſendus, irregularitatem. Sed contrarium accidit in Clericis qui ex ejus licentia poſſunt in bello pugnare: ergo dicendum eſt eo ipſo quòd Papa præbet eis licentiam ſupradictam, auferre irregularitatem.

5. Non nego tamen ſententiam Lorcæ eſſe probabilem, quam tuetur etiam Duvallius *in 2.2. D.Thomæ, tract. de charitate, quæſt.16. art.7.* Notandum eſt etiam hîc cum Molina *ubi ſupr. tom.2. tr.2. diſp.110. concl.2.* Quòd etiam in caſibus, in quibus in bello juſto Clerici pugnando lethaliter peccant, non ſunt irregulares: eſto in eo bello aliqui interficiantur, aut mutilentur; habétque id verum, non ſolùm ſi in genere exhortentur ad pugnam, fortitérque dimicandum, armáque & ſubſidia præbeant: ſed etiam ſi ipſi aliquos percutiant, ac vulnerent. Huic concluſioni quadam ex parte favent *c. præſentium, & c. continentia, de Clerico percuſſore*: ſed apertè colligitur *ex c. petitio, de homicid.* cui juri innixi eam amplectuntur Panormitanus *ibid.* Navarrus *in manuali, c.27. n.215.* Covarruvias *in Clement. ſi furioſus, p.2. §.3. n.2.* Doctores communiter. Quòd ſi Clerici ita pugnando in bello juſto irregularitatem non incurrunt; multò minùs illam incurrent Laïci licitè & meritoriè in eo pugnantes. Hujus concluſionis non alia eſt ratio, quàm quòd cùm hæc ex jure poſitivo pendeant, meritò in favorem belli juſti, quo Eccleſia & Reſpublicæ defenduntur, atque amplientur, à Summis Pontificibus conſtituta ſunt: præſertim cùm ſi morte aut mutilatione in bello juſto ſubſecuta, omnes qui in eo conſilium, favorem, aut auxilium dederunt, irregularitatem incurrerent: ſanè in ſingulis juſtis præliis exercitus totus, innumeráque alia hominum multitudo maneret irregularis, quod eſſet infinitam penè multitudinem irretire, homineſque tardos ad præliandum, & adjuvandum in bello juſto cum magno Eccleſiæ & Reipublicæ detrimento reddere. Et hæc omnia docet etiam Lorca *in 2. 2. diſp.11. num.22. & 23.*

Sup. hoc in in Reſ.95. § vlt & in Re 109. §. etiam vlt. prope finem à ver. tamen, & in tom.7. tr.7. Reſ.57. prope finem, ver. Si bellum vero.

RESOL. XCIV.

An, ſi Clericus ex licentia Summi Pontificis pugnet in bello, & aliquem occidat, incurrat irregularitatem? Ex p.9. tr.9. & Miſc.4. Reſ.6.

§.1. AFfirmativè reſpondet Lorca *in 2.2. D.Thomæ, quæſt.40. art.1 ſect.3 diſp.51. n.23.* ubi ſic ait: Si Clericus ex diſpenſatione Pontificis expreſſa pugnet, etiamſi occidat, aut mutilet, nullam irregularitatem incurrere tradunt Covarruvias, §. *illo 3. n.2.* & Molina *diſp.110* quoniam qui diſpenſat in aliquo, diſpenſare cenſetur in eo quod conſequens, & connexum eſt. Diſpenſatione tamen expreſſa, vt pugnet; quia ſi ſolùm concedat Papa Clerico vt bello interſit, non cenſetur concedere pugnam, vt tradit etiam Molina *lib.5. cap.49. num.5.* Sed id non probo. Quia milites juſtè pugnantes, ſi occidant, aut mutilent, irregulares fiunt: ergo eodem modo Clericus. Nec Papa concedens primum, cenſetur concedere ſecundum, niſi in conceſſione expreſſerit. Ita ille.

Sup. hoc i Reſ. præte ta, §, Ad cundum.

2. Sed ego adhæreo opinioni Molinæ, & Covarruvias, quam etiam tuetur Præpoſitus *in 3. p. q.5. de irregul. dub.12. num.96.* Suarez *de cenſ. diſp.47. ſect.6. n.12.* Turrianus *in 2. 2. tom.1. diſp.93. dub.1.* Hurtadus *vol.2. diſp.169. ſect.14. ſubſect.2. §.139.* & alii. Nec valet dicere cum Lorca, quia Laïci poſſunt licitè pugnare, nec tamen ſunt ab irregularitate immunes: ergo licèt Clerico ſit licita pugna ex diſpenſatione Pontificis, non erit immunis ab irregularitate. Nego conſequentiam, quia Laïcus utitur jure communi, Clericus autem Iure derogante lege communi. Cum autem Pontifex cenſuit cauſas eſſe ſatis ad permittendam Clerico pugnam, cenſuit idem de irregularitate. Et

qui facultatem præbet expreſſam ad aliquod factum amovet omnia impedimenta ad illud. Et ideò Villalobos *in Sum.tom.*1.*tr.*21.*diffic.*18.*n.*9. ſic ait:[Advertaſe, que ſi el Papa da licentia à algun Clerico para que pelee en la guerra, ò que aſſiſta à ella con armas offenſivas, y defenſivas, no queda irregular, aunque mate alguno, como dizen todos, que es eſta una como anticipada diſpenſacion, ò como dizen Covarruvias, y otros, es viſto quitar el Papa toda la pena, y cenſura de aquel acto.] Ita ille, & ego.

RESOL. XCV.

An Clerici in caſibus, in quibus licitè poſſint pugnare, occidendo hoſtes, incurrant irregularitatem?

Et notatur quod in bello juſto ad cujus felicem exitũ non eſt neceſſaria pugna Clerici, ſi Clericus pugnat, peccat graviter, non tamen eſt irregularis, niſi ipſe hominem occidat, aut mutilet, quamvis aliquem feriat, & alii ſocii hoſtem occidant. Ex p.9.tr.9.& Miſc.4.Reſol.8.

[illegible] hoc ſup. [illegible] Reſ.93. §. [illegible] quamvisũ Hur[illegible] tantum [illegible] ſeq. ci[illegible] in to.7. [illegible] Reſ.60. [illegible]

§.1. AFfirmativè reſpondet Navarrus *in Manual. cap.*72.*num.*215. Cajetanus & Bañez *in* 2.2. *quæſt.*40.*art.*2. & Ledeſma *in Summa tom.*2. *tr.*3. *c.*13. *concluſ.*41. ubi ſic ait: [Los Clericos que pelean, aun quando eſtan obligados à pelear, ſe hazen Irregulares, ſi matan, o cortan miembro. Eſta ſentencia es comun entre los Doctores, y tienela Cajetano, y Navarro, y otros muchos: eſta ſentencia ſe funda lo primero en que eſta irregularidad no ſe cõſigue à pecado, ſino a occiſion voluntaria, o à amutilacion de miẽbro. Y en eſte caſo ay alguna deſtas coſas. Luego incurreſe Irregularidad. Lo ſegundo, porque en el derecho todos los que matan, o cortan miembro ſe hazen Irregulares, aunque lo hagan en defenſion de ſu Republica, ſino es que ſea en ſu propria defenſion. Luego todos los demas quedan Irregulares. Lo tercero porque el juez que mata, o corta miembro queda Irregular, aunque ſea obra buena, y que eſtava obligado a hazerla. Y lo miſmo es de el que mata defendiendo à ſu padre, quando eſtava obligado a defenderle. Luego lo miſmo ſera en nueſtro caſo. Ita ille. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Bañez *in* 2.2. *q.*40. *art.*2. *dub.*4. aſſerens ſic eſſe Praxim Curiæ Romanæ, in qua Clericus qui occidit in defenſionem Reipublicæ, exiſtimatur irregularis.

2. Sed negativam ſententiam ego teneo cum Valentia *tom.*3.*diſp.*3 *q.*16.*punct.*4. Molina *de Iuſt.tom.*1. *tr.*1. *diſp.*109. Præpoſito *in* 3.*q.*5.*de Irregul. dub.*12. *n.*92. Sayro *de Cenſur.lib.*6.*c.vlt.n.*9. Turriano *in* 2.2. *tom.*2.*diſp.*93.*dub.*1. Hurtado *vol.*2. *diſp.*169.*ſect.*14. *ſub ſect.*2.§.140.& 141. & aliis. Dico igitur, quod ſi bellum defenſivum ſit neceſſarium ad ſalutem Reipublicæ, nec Clericos in eo pugnantes, & occidentes, vel mutilantes incurrere irregularitatem; ſi enim eam non incurrerit qui alterum occidit, quando id eſt neceſſarium ad juſtam proximi defenſionem, multò minus incurrit qui idem præſtat, quando bonum Reipublicæ id requirit, ad cujus defenſionem aliquis obligetur. Confirmatur. Durum videtur, quod privatus incurrat irregularitatem propter actum, ad quem Iure naturæ obligatur, cum hac ratione multi arcerentur ab obſervatione præceptorum. Confirmatur ex Div. Thoma *in* 2. 2.*q.*40. *art.*2. in fine corporis, ubi ex eo docet, Clericis non licere bellum gerere, quòd nulli, qui eſt deputatus ad aliquod officium, licèt id, per quod ſuo officio incongruus redditur; cum ergo in noſtro caſu licitum ſit Clerico pugnare, & occidere, non videtur per hoc impediri, quo minus priſtinum officium exercere valeat. Itaque ſtatuendum eſt, Clericum eſſe irregularitate immunem quoties legitimè pugnare poteſt licèt hoſtem ipſe occidat. Et hanc ſententiam probabilem eſſe concedunt ipſimet Adverſarii, vt Bañez *loco citato.*

3. Notandum eſt hîc obiter cum Hurtado *ubi ſupra*, §.142. quòd in bello juſto ad cujus fœlicem exitum non eſt neceſſaria pugna Clerici, ſi Clericus pugnet, peccat graviter, non tamen eſt irregularis, niſi ipſe hominem occidat aut mutilet: quamvis aliquem feriat, & alii ſocii hoſtem occidant: ſola ergo nece aut mutilatione ab ipſo effectu eſt irregularis. Vide etiam Reginaldum *tom.*2. *lib.*31.*cap.*8.*num.*80.

Sup.hoc ſup. in Reſ.93.§. vlt.à lin 6.& inf. in Reſ. 109. §. vlt. propè fin. & in to.7. tr.7. Reſ.57. propè fin. à verſ. Si bellum vero.

RESOL. XCVI.

An Clerici bello aſſiſtentes pro ſpirituali Militum auxilio, ſi illos in conflictu incitent ad præliandum, incurrant irregularitatem?

Et utrum ſit neceſſaria licentia Prælati ad aſſiſtendum in exercitu abſque irregularitate: Ex p. 6. tr.4.Reſ.39.

§.1. REſpondeo, ſi bellum eſt juſtum, licitum eſſe Clericis milites hortari ad pugnandum fortiter pro Patria, pro Rege, pro juſtitia Religionis, dummodo non dicant, Occide, macta. Quinimmo probabiliter puto contra Lorcam *in* 2.2.*diſp.*51.*n* 22. Suarez de Cenſuris *diſp.*46. *ſect.*6. *n.*8. & alios poſſe Clericos ſine irregularitatis periculo milites in bello juſto hortari generatim ad percutiendum, & occidendum hoſtes, modò in particulari neminem occidi ſuadeant aut jubeant. Ita Layman *lib.*2.*tract.*3.*c.*12. *num.*19. Henriquez *lib.*14.*cap.*12.*num.*4. *in Gloſſa, littera R.* Avila *de cenſuris*, *p.*7. *diſp.*70.*ſect.* 3. *dub.*2. Hurtad. *ubi infra*, §.137.& 143.

Sup.hoc ſup. in Reſ.92. & inf in Reſ. 109 §.Et tãdem. & in Reſ.not ſeq. §. 1 propè fin. à verſ. qui tamen, & in Reſ. 110. propè fin.

2. Sed ſi aliquis quærat. Vtrùm neceſſaria ſit licentia Prælati ad exiſtendum in exercitu abſque irregularitate? Aliqui cenſent Eccleſiaſticum exhortatorem ad pugnam licitam eſſe irregularem cæde ſequuta, ſi adſiſtat exercitui abſque licentia Prælati. Cenſeo tamen cum eo eventu non fore irregularem, licèt ejus in exercitu præſentia ſit peccatum contra obedientiam: quia licentia Prælati aut carentia ejus nihil pertinet ad rationem homicidii, aut defectum lenitatis. Ergo ſi illa actio cum licentia non ſpectat ad eos defectus; nec ſine illa ſpectabit. Et ita docet Hurtad. de Mend. *vol.*2.*diſp.*169.*ſect.*2.§.135.

Sup. hoc ad literam in tom.7. tr.7. Reſ.58.§.vlt, à princ.

3. De quibuſdam verò caſibus in quibus pugnando incurritur, vel non incurritur irregularitas, vide me ipſum *in p.*4. *tract.*2.*reſ.*27.28.29.& 30.

Quæ omnes hîc ſunt inf. Reſ 97. 99. 100.& 101.

RESOL. XCVII.

An qui vendit arma, vel tribuit aut mutuat illa ad bellum juſtum, incurrat irregularitatem?

Et quid ſi præbeat arma offenſiva in ipſo conflictu belli, & quamvis ſit Clericus in Sacris? Ex p.4.tr.2.Reſ.28.

§.1. AD hunc caſum ita reſpondet Turrian. *de cenſ.lib.*9. *diſp.*68. *dub.*1. ſi iſtæ actiones ex mente P.Suarez fiant ſolùm generatim, & ordinentur ad bellum juſtum, non incurritur irregularitas propter illas. Si vero fiant in ipſo bello, & determinatè ordinentur ad occidendum, incurretur irregularitas, quia actio illa tendit determinatè ad homicidium. Alii putant non incurri irregularitatem, quia hæc irregularitas requirit homicidium non quomodocumque: aliàs Princeps, qui gerit bellum ex ſolo imperio & præcepto erga milites illam incurreret; ergo ſicut in illo non ſufficit tale imperium, multo minus in privata perſona actio vendendi, vel mutuandi arma ad bellum gerendum, etiam quando judicatur prudenter,

Sup.hoc inf. in Reſ. 100. in fin. & in Reſ.109. §. vlt. à lin.7. verſ. Inferetur.

futurum homicidium, & hoc placitum non videtur improbabile. Ita Turrianus. Et licèt ſententiam Suarez docuerat ante Sylveſter *ver. homicidium* 3. Henriquez *libr.*13. *capite* 12. *numero* 4. *in gloſſ. litt. N.* & Villadiego *de irregularitate cap.*6. *n.*5. ego tamen cum Turriano puto contrariam ſententiam probabilem eſſe, quam abſolutè docet Avila *part.*7. *diſput.*5. *ſect.*3. *dub.*2. *concluſ.*1. ubi aſſerit. Ex dictis ſequitur quòd vendentes vel donantes arma militibus ad bellum juſtum, non manent irregulares. Et hoc intelligo, quamvis præbeat arma offenſiva in ipſo conflictu belli, & quamvis ſit Clericus in Sacris. Sic Avila. Sed quoad Clericos intellige, modò non præbeant arma ad occidendum hunc, vel illum in particulari, & ita rectè advertit amiciſſimus & doctiſſimus Barboſa *in collect. tom.*2. *lib.*5. *tit.*12. *cap.*24. *num.*2.

Sup. hoc in § vlt. not. præteritæ.

RESOL. XCVIII.

Excuſantur aliqua irregularitates in bello injuſto. Ex part. 11. tract. 7. & Miſc. 7. Reſ. 8.

Quoad hoc in to. 8 tr. 5. lege doctr. Reſol 38.

§. 1. Quæro primò, An miles pugnans in bello injuſto incurrat irregularitatem ſi occidat inſequentem ſe, & ipſe confodiatur defenſionis causa. Affirmat Avila *de cenſur. part.* 7. *diſp.* 8. *ſect.* 3. *dub.* 1. *concluſ.* 2. Sed ego adhæreo negativæ ſententiæ, quam ex Præpoſito tenet Gibalinus *de irregul. cap.* 4. *quæſt.* 3. *conſect.* 5. *diffic.* 5. *num.* 32. Dico igitur, militem, qui injuſtè pugnavit, & modò terga vertit, ſi paratum ſe oſtendat ad reparandam injuriam pro ſua parte, verbi gratia velit deinceps mereri ſub caſtris hoſtium, & nihilominus impetatur, poſſe ſe defendere etiam cum alterius interitu, quia non mihi videtur privatus miles ad aliud obligari poſſe, an vero miles juſtè pugnans, & hunc fugientem occidens, quamvis paratum ad ſatisfactionem peccet, dubitari poterit, ſi enim fugiens licitè defendit, illicitè pugnatur, vti ſæpius ſumus argumentati, alioquin dabitur bellum utrimque juſtum; verùm quidquid ſit de hac conſequentia, de qua dicemus alibi fuſius, neutrum hoc loco peccare exiſtimarim, quia uterque ducitur optima ratione, fugiens quidem dum ſe defendit, & inſequens etiam, qui ſapienter exiſtimat, ſe ſui Principis juſtè pugnantis partes agere, & ejus injurias jure ulciſci: atque ita uterque occidere ex opinione probabili ſui juris, & tunc tantùm eſt bellum utrimque juſtum formaliter, quod ſæpius contingere certiſſimum eſt, neuter igitur eo caſu fuerit irregularis.

2. Nota etiam cum Leſſio *in* 3. *part. cap.* 2. *de irregular. dubitat.* 4. *numer.* 13. quòd ſi quis prior invadatur ab hoſte, nec valens aliter effugere eum occidat, non fiet irregularis, etiam ſi pugnarit ex parte injuſta.

3. Nota verò hic cum Avila, quòd qui ſe conferunt ad bellum injuſtum non quidem ad pugnandum, nec ad inducendos milites, ſed ad juvandos eos in ſpiritualibus non eſſe irregulares, etiamſi ad propriæ vitæ defenſionem quempiam occidant, quia legitima defenſione utuntur.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & lege §. ejus primæ not.

4. Quæro ſecundò: an omnes qui militant in bello injuſto ſint irregulares ſequuto aliquo homicidio? Affirmativè reſpondent Doctores; unde Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tract.* 21. *difficult.* 24. ſic ait; [Todos los que pelean en guerra injuſta (aunque nò maten con ſus manos, ni corten miembro) quedan irregulares; Aſſi lo tienen todos. La razon es porque todos ellos cooperan en el homicidio, y aſſi ſon irregulates, como los que cooperan al homicidio en una renzilla particular, y mucho mas lo ſon eſtos, lo qual conſta del derecho.]

5. Sed Giballin. *ubi ſupra conſect.* 7. *difficultat.* 2. *num.* 35. admodum probabile videtur quod exiſtimavit Coninch * alibi à me etiam adductum, eos tantùm eſſe irregulares, qui moraliter dici poſſunt juviſſe occidentes, aut mutilantes, quales ſunt tantùm aliqui circumſtantes; non autem totus exercitus per latam planitiem diffuſus, quia non ſatis intelligitur quomodo multa millia fuerint huic cædi cooperata: quando vero ex parte injuſtè pugnantium aliqui cæduntur, ij tantum ex commilitonibus erunt irregulares, qui fuerint cauſa cur hic & nunc pugnarint, atque adeò ab hoſtibus occiſi fuerint; confirmaturque hæc ſententia Coninch ex eo quod non videantur ſinguli milites teneri ad reparandum damnum, quod à toto exercitu in injuſta urbis exciſione illatum fuit, uti Paludan. *num.* 40. *diſt.* 15. *quæſt.* 2. *numero* 30. docuit, cui adhæſit Leſſ. *lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 37. quia inquit ſinguli milites non juvarunt iniquam expugnationem niſi faciendo partem ſuam, non autem procurando, vt alii ſuam, in illo damno facerent & ſicut totus exercitus eſt cauſa totius damni, ita ſinguli ſuæ tantum partis, niſi alia ratione alios juverint; quod autem ſingulis conflantibus ingentem exercitum fieri non potuit reſpectu ſingulorum aliorum, vt patet: atque ea ratio æquè valet in irregularitate ad reſtitutionem damni, cùm utraque oriatur ex cooperatione ad damnum, & mortem inferendam: communis verò Doctorum opinio, quæ contraria eſt, non ducitur alia ratione, quàm quod omnes conjunctis animis, & viribus pugnantes ſint una cauſa moralis damni, & injuſtæ cædis, quam cauſæ unitatem nos negamus inter tot millia millitum, dicimuſque non aliter facere unam cauſam, quam unitate Ordinis, eodem modo, quo conflant unum exercitum, & quo in toto collectivo ſingulæ partes illud faciunt.

* Alibi ſignanter in Reſ. ſeq.

6. Quæro tertiò, an qui cuſtodiunt ſarcinas militantium in bello injuſto fiant irregulares? Affirmativè in terminis reſpondet Villalobos, & Baunius *ubi ſupra*; Avil. *dubit.* 2. *concluſ.* 3. ſed ego adhæreo ſententiæ negativæ Giballini *loco citato*, quia iſti non niſi remotè admodum cooperantur militibus pugnantibus, & occidentibus, vt diximus aliàs de vendentibus arma. Idem mihi omnino dicendum videtur de iis, qui obſonia deferunt ad exercitum, neque enim magis cooperantur hi homicidiis, quàm qui ſervant ſarcinas.

Sup. ho Reſ. ſeq. ſim ad

7. Nota tamen cum Giballino, quod Dux injuſti belli tot incurrit irregularitates, quot illic fiunt homicidia, quia ipſorum omnium cauſa principalis eſt, & in omnibus militibus pugnat, quandoquidem illi ſuo imperio, & auſpiciis pugnant; unde etiam totius damni cauſa exiſtit; & ideo Villalobos *numer.* 2. & *numero* 5. ſubdit: [De lo dicho ſe colige, que ſi ſuceden en eſta guerra injuſta muertes y mutilaciones de ambas partes (como ſuelen ſucceder) los que en ella ſe hallan, incurren irregularidades diferentes, unas de homicidio voluntario que nacen de delicto, y otras caſual.]

RESOL. XCIX.

An milites pugnando in bello injuſto, ſi aliquem non occidant, remaneant tamen irregulares?

Et quid de cuſtodientibus pugnantium ſarcinas?

Et an militantes in bello juſto aggreſſivo non ſint irregulares modo ſuis manibus ſanguinem non fundant, ſi alii mutilant, vel occidunt? Ex part. 4. tractatu 2. Reſol. 27.

§. 1. Ad

§. 1. AD hanc dubitationem ſic reſpondet Coninch *de Sacram. diſput.* 18. *dub.* 10. *num.* 98. Communiter Doctores dicunt omnes adhortantes ad bellum injuſtum, aut in eo pugnantes, imo cuſtodientes pugnantium ſarcinas, contrahere irregularitatem homicidii, vt voluntarii, ſi aliqui ex parte hoſtium occidantur, quia omnes ſunt una cauſa moralis, quia ſe mutuò excitant (ſed quamvis hoc, quando ſunt ita pauci vt ſe mutuò omnes videre, vel audire poſſint, ſit communiter verum, quia omnes ſe mutuò animant; quando tamen ſunt multa millia, videtur valde difficile intelligere quomodo ſinguli quoſvis occidentes, aut mutilantes ad hoc animent, cum multi ſint, qui eos nec videre nec audire poſſint & difficile intelligitur, quomodo quis hîc & nunc poſſit ad pugnam ab aliquo excitari, quem nullo ſenſu percipit, vnde hanc irregularitatem extenderem ad quinquaginta, vel etiam centum milites, quia poſſunt hi omnes ſe mutuò animare. Ita ille.

2. Sed adversùs Coninch quoad hanc limitationem inſurgit noviſſimè Hurtadus *diſputat.* 2. *de irregular. difficult.* 6. *numero* 11. ubi ſic ait: In bello injuſto omnes milites, quamvis ſint plura millia, & etiam omnes cuſtodientes ſarcinas, fiunt irregulares quamvis unus tantùm occidat, aut mutilet, quia quilibet aſſiſtentia aliorum animatur, & cuſtodia adjuvatur, non ergo placet Ægidio Coninch, qui quando ſunt plura millia, id tantùm limitat ad quinquaginta vel ad centum ex circumſtantibus occidentem, aut mutilantem. Hæc Hurtad. Vide etiam Petr. Corn. *in* 3. *part. D. Thom. tract.* 5. *de irreg. diſp.* 11. *dub.* 2 *q.* 2. Mercerum *de Sacram. in* 3. *part. D. Thomæ quæſt.* 24. *dub.* 9. *numero* 1. Avilam *part.* 7. *diſputat.* 5. *ſect.* 3. *dubitat.* 2. *concluſ.* 1. Layman *ſect.* 5. *tractat.* 3. *part.* 3. *capit.* 8. *numero* 2. Villalobos *tom.* 1. *tractat.* 21. *difficult.* 29. *numero* 1. & alios penes ipſos. Verùm his non obſtantibus limitationem quam in hoc caſu adducit Coninch, aliqui tanquam probabilem admittunt, nam Leſſius, *lib.* 2. *cap.* 13. *dub.* 4. *num* 37. cum Paludano *in* 4. *ſentent. diſtinct.* 15. *quæſtione* 2. *numero* 30. non putat omnes milites exercitus teneri in expugnatione quod urbis ad totum damnum, quod alii dederunt & adducit rationem, quæ militat etiam in irregularitate. Verùm mihi opinio prima magis placet.

3. * Notandum tamen hîc obiter militantes in bello juſto aggreſſivo non fieri irregulares modo ſuis manibus ſanguinem non fundant etiamſi alii mutilent, vel occidant, vt colligitur ex *cap. petitio*, *de homicidio.* Nec valet dicere quòd tales etiamſi per ſeipſos non occidant, tamen occidunt per alios quos animant & adjuvant. Ergo non minus erunt irregulares quàm judex, vel ſatellites aſſiſtentes per ſuam authoritatem, vel auxilium executori homicidii juſti. Nam reſpondeo negando antecedens, quia miles qui per ſe non occidit, ex eo ſolùm quòd juſtè militet, non cenſetur juvare alios ad occidendum, ſed tantùm ad ſtrenuè militandum; remotè igitur & tantùm per accidens cenſetur cooperari, quod non ſufficit ad irregularitatem. Iudex autem & ſatellites concurrunt ad determinatam actionem homicidii; & quod præcipuum eſt, habemus declarationem in uno caſu à jure, & non in alio.

RESOL. C.

An Milites in bello juſto, ſi occidant alios ad defendendam propriam vitam cum moderamine inculpatæ tutelæ incurrant irregularitatem?

Et quid eſt dicendum de mandantibus, cooperantibus, animantibus, ſubminiſtrantibus arma, &c. ſi bellum injuſtum eſt aggreſſivum?

Et quid, ſi bellum defenſivum ſit juſtum, & licitum, an milites, etiam ſi occidant, non ſint irregulares?

Et an ſint irregulares exhortantes milites in bello juſto, vt ſtrenuè ſe gerant, vel qui illis vendunt, vel donant arma, &c. Ex part. 4. tract. 2. Reſ. 29.

§. 1. AFfirmativam ſententiam, ſi dicti milites proceſſerunt ad bellum pugnandi cauſa, & non alio fine, docet Suarez, Henriquez, Rodriquez & alii, quos citat & ſequitur Bonacina *de cenſ. diſputat.* 7. *quæſt.* 3. *punct.* 5. *num* 2. qui tales procedendo ad bellum tali intentione voluntariè ſe exponunt periculo homicidii, & ſaltem in cauſa volunt homicidium. Ergo, &c.

2. Verùm mihi contraria ſententia probabilis etiam videtur, quam tenet Petrus Cornejo *in* 3. *p. D. Thomæ tr.* 5. *de irregul. diſp.* 11. *dub.* 2. *quæſt* 3. & Avila *de cenſur. part.* 7 *diſp.* 5. *ſect.* 3. *dub.* 1 qui citat Sylveſtrum & alios viros doctos. Ratio eſt, quia talis defenſio eſt licita, & confirmatur. Nam ſi judex, aut carnifex invadatur à reo quem volebat decapitare, & pro neceſſaria ſui defenſione occidat illum, non manet irregularis. Ergo, &c.

3. Non deſinam etiam hîc adnotare id quod docet Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt* 5 *de irregularit. dubit.* 12. *num.* 93. ubi ſic aſſerit. Si bellum injuſtum ſit aggreſſivum, conſtat eos, qui occidunt, vel mutilant, incurrere irregularitatem homicidii voluntarii; ſimiliter mandantes, cooperantes, animantes, ſubminiſtrantes arma, &c. excepto fortè caſu, quo aliquis invaſus non poſſit ſibi aliter conſulere. Nam eo caſu non eſt improbabile quòd poſſit, ſervato moderamine inculpatæ tutelæ, occidere invadentem abſque periculo irregularitatis. Ita ille. Sed hoc non admittit Petrus Cornejo *loco citato.* Hinc à fortiori dicendum eſt, quòd ſi bellum defenſivum ſit juſtum & licitum milites, etiamſi occidant, non ſunt irregulares. Ita Tannerus *in* 3. *part. diſputat.* 6. *quæſt.* 10. *dub.* 11. *numero* 208. qui citat Suarez. Nam in hoc caſu militat eadem ratio quæ in privata defenſione. Et tandem hîc obiter nota cum Cornejo *loco citato* non eſſe irregulares qui exhortantur milites in bello juſto, vt ſtrenuè ſe gerant, nec quis illis vendunt, vel donant arma, modò non incitent ad determinatam hominis occiſionem; quamvis non deſint authores qui probabiliter aſſerant non incurrere, ad quod irregularitas hæc impoſita non ſit, niſi contra eos, qui propria manu occidunt.

Sup. hoc & contento in hoc §. uſque annot. ſeq. lege doctr. §. 1 & 2 Reſ. præteritæ.

Sup. hoc lege doctr. §. vlt. præced. Reſ. & alterius verſ. ejus annot.

Sup. hoc notato ſup. in Reſ. 96 &c.

Sup. his ſup. in Reſ 97. & in alio §. & verſ. ejus not.

RESOL. CI.

An qui pugnant in bello juſto, ſi dubitant, an occiderint, vel mutilaverint, debeant ſe judicare irregulares? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 30.

§. 1. AFfirmativè videtur reſpondendum ex Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 28. *numer.* 6. Bonacina *de cenſ. diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 5. *num.* 5. & 10. in editione noviſſima, & aliis, aſſerentibus ex *cap. petitio tua*, *de homicidio*, quòd Clericus aſſiſtens bello irregularis judicatur, ſi aliquem interfecit, vel ſi dubiam de hoc habet conſcientiam.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. vlt. curſim ad lin 4 & in alia Reſ. ejus annot.

2. Verùm non deſunt DD. negativam ſententiam docentes, & ideo Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.* 5 *de irregular. dub.* 12. *num.* 97. ſic ait: Petitur an qui ſolum dubitat, an in bello juſto occiderit, ſit cenſendus irregularis, etiam eo caſu quo non poſſit probabiliter

judicare ſe occidiſſe. Varii affirmant, ſed non videtur improbabile, quod non teneatur ſe habere tamquam irregularem, quia Pontifex *in d. cap. petitio tua* dicit: Si de interfectione cujuſquam in illo conflictu tua conſcientia te remordeat, quod non contingit quando nullum probabile judicium formari poteſt. Ita ille, & ante illum hanc ſententiam docuerat etiam Avila *part.7. diſp.6.ſect.3.dub.1.concl.3.* ubi citat Navarrum & Henriquez, & addit quòd ſi ſolùm dubium ſufficeret ad irregularitatem in his qui pugnant in bello juſto innumeri eſſent irregulares, & ideo hanc ſententiam poſt hæc ſcripta inveni docere Merollam *in diſp.Theol.tom.1.diſp.3 cap.4. n.252.* qui reſpondet ad *cap. petitio tua.*

RESOL. CII.

An in dubio facti circa homicidium, cenſendus ſit quis irregularis?

Et an doctrina prædictæ quæſtionis non extendatur ad dubium mutilationis, homicidii juſti v. g. in bello juſto commiſſi, & in aliquibus caſibus dubiis, pro quibus concluditur, quod in omnibus dubiis juris, vel facti nunquam incurritur irregularitas, niſi in dubio facti homicidii prohibiti? Ex part.3. tract.5. & Miſc.1. Reſol.72.

Sup. hoc in Re. .e. ſ. pen. & vlt & in Re. 1 poſt ſeq.& inf le-ge doctrinã Reſ. 119. per tot. & ſig ã ter §.penult.

§.1. Affirmativè communiter Doctores reſpondent, quos citant ſequuntur Sanch. *in ſumma, tom.1. lib.1. cap.10. num.41.& ſeqq.* Avila *de cenſ. part.7. diſp.2. dub.5.* Villalobos *in ſumma, tom.1. tr.1. diffic.22.n.2.* Coninch *de Sacram. diſp.18.dub 2.n.23.* Valent. *tom.4. p.4. diſp.7. quæſt.19. punct.2.* Flores de Mena *variar.reſolut.lib.1 quæſt 9.n.18.* Azorius *part.1. lib.2.cap.19.q.10.& 11.* Salas *in part.2.q.21.tr.8. diſp. unic.ſect.10.a num.70.* Vgolinus *de cenſ.c.4.§ 2.num.3.* Sayrus *de cenſ.lib.6.cap.2.n 16.* cum aliis, & hoc non ſolùm in foro externo, ſed interno, vt patet *cap. ad audientiam, de homicidio.*

2. Non reticeam tamen contrarium docere Henriquez *lib.14.cap 3.n 3.& 4.& cap.14. num.3.* & hoc probabile eſſe putat Suar. *de cenſ.diſp.40.ſect.2.n.14.* & *ad cap. ad audientiam*, reſpondent procedere quando homicidium eſt ita dubium, vt veriſimilius ſit fuiſſe perpetratum, idque ſibi videri declaratum *in cap. ſignificaſti, ad finem*, nec ab illa communi regula, Odia ſunt reſtringenda, diſcedendum niſi ratio convincat, quod non adeſt in caſu dubii: ergo, &c. Sed tu primam ſententiam tene.

Sup. hoc in Reſ.ſeq. §.1. ſed lege eam per tot.

3. Dicendum eſt tamen contra Turrianum *de cenſuris, lib.8.diſp.57.dub.5.* Vaſq.*in p.2.diſp.65.cap.3. & diſp.66. cap.1.* Covarruviam, & alios, in aliis dubiis facti præter homicidium, quis minimè cenſendus eſt irregularis in utroque foro, & ſic qui dubitat an legitimè natus ſit, necne, poteſt legitimus cenſeri, & ſacros ordines accipere, & qui dubitat utrùm uxor unica acceſſerit virgo, poteſt ita præſumere & Clericus fieri; & ratio horum omnium eſt, quia irregularitas non incurritur, niſi in caſibus jure expreſſis, *cap. is qui ſent. de excomm. in 6.* ſed in jure tantum pro dubio homicidii incurritur irregularitas, vt patet. Ergo in aliis dubiis præter homicidium ſtandum eſt illis regulis juris communis tam Canonici, quam civilis, aſſerentibus in dubio neminem condemnandum, in pœnis benigniorem interpretationem faciendam. Et ita docet Henriq. *lib.14. cap.3.n.4.* Avila *de cenſ. part.7. diſp.2. dub.5. concl.2* Laym. *in Theol. mor. lib.1. tract.1.cap.5.§.4.num.39.* Coninch *de Sacram.diſp.18. dub 2. num.2.* Salas *in p.2. q.21. tract.8. diſp.1. ſect.18. num.168.* & alii.

Sup. hoc ſup. in tr.4. Reſ. 6 §.vlt & in aliis ejus annot.

4. Notandum eſt etiam quòd licèt, vt dictum eſt in dubio homicidii irregularitas præſumatur, tamen hæc doctrina non eſt extendenda ad dubium mutilationis, quia mutilatio non eſt homicidium: neque ad dubium homicidii juſti, v.g. in bello commiſſi, quidquid dicat Henriquez *lib.14.cap 3.n.4.* Navarr. *cap.27. dub.206.* Avila *de cenſ.p.7. diſp.2. dub.5. concl.2.* & Bonacina *de cenſ. diſp.7. quæſt.1. punct.5.n.4.* quia jura loquuntur de caſu homicidii prohibiti, & odia ſunt reſtringenda. Vide Sanch. *in ſumma, tom.1.lib.1.c.10. cap.40. & 50.* Filliucium *tom.1. tract.19. cap.2.q.7. num.47.* & alios. Vnde ex his omnibus concludunt Confeſſarii, quòd in omnibus dubiis, juris vel facti, nunquam incurritur irregularitas; niſi in dubio facti homicidii prohibiti. Et hæc omnia procedunt in caſu veri dubii, nempè quando intellectus in neutram partem inclinare poteſt, nam ſi aliquis probabiliter opinetur, non commiſiſſe homicidium, irregularis minimè cenſendus erit.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Verũ, curſim ad med.verſ. Ex his. Et pro contento ad lin. 4.hujus §. & verſ. neque ad dubium magis latè in Reſ. præterita, & in fin. Reſ.ſeq.

RESOL. CIII.

An in dubio facti non ſolum in cauſa homicidii, ſed etiam in aliis caſibus, quis cenſendus ſit irregularis?

Et quid in dubio homicidii juſti commiſſi, vt in bello juſto?

Et infertur dubium, an mutilaverit, non eſſe irregularem. Ex p.4. tract.2. Reſ.52.

Alibi in Re quæ hic eſt antecedens §. Dicẽdur ſed lege ea per totam.

§.1. De hoc caſu alibi pauca diximus, & ad illum affirmativè reſpondet Hurtado *diſp.1. de irregular. diffic.4.num 15.*& ante illum Vaſquez *in 1. 2. diſputat. 66. cap.1.* & Turrianus *de cenſuris libr.8. diſputat.57. dubit.5.* Ratio eſt, quia aliàs ſic dubius temerè ſe exponeret periculo faciendi contra prohibitionem irregularitatis, quod efficaciter deducitur ex *cap. ad audientiam, & cap. ſignificaſti, de homicidio,* in quibus generaliter traditur doctrina pro omni puro dubio facti, quia in eis non traditur ratio aliqua peculiaris & propria dubii homicidii, ſed generaliter omnibus dubiis, (excepto dubio in materia juſtitiæ) quia in illis capitibus non dicitur in dubio homicidii abſtinendum eſſe à miniſterio Altaris, quia in dubiis tutiorem ſemitam debeamus eligere, ubi exponendum eſt quod dicitur *debeamus*, quo denotatur tunc non imponi à Pontifice peculiarem aliquam obligationem pro caſu homicidii, ſed obligationem generaliter in dubio cujuſcumque facti aliunde provenire, ex lege videlicet, aut ex præcepto, cujus tranſgreſſioni dubius ſe temerè exponit. Hæc Hurtado, & ideo Turrianus ait quòd in ſupradictis juribus interrogatus Pontifex non condidit novum jus, ſed declaravit obligationem juris naturalis nam circa factum non debebat ſtatuere legem, ſed pro futuro. Item quia reddidit rationem ſuæ regulæ, nempe quia in dubiis tutior pars eſt eligenda, quæ ratio ineptè ſubjungeretur ſi eſſet falſa, & non contineret doctrinam univerſalem.

2. Verùm his non obſtantibus communiter contrariam ſententiam docent DD. nempe in ſolo homicidio quem cenſeri irregularem in dubio facti, ſecus autem in aliis caſibus. Ita Malderus 1. 2. *D. Thom. quæſt.19. art.5. diſputat.87. dub.8.* Alphonſ. de Leone *tractat. de offic. & poteſt. confeſſ. tom.1. recollect. 17. num.68* Suarez *de cenſur. diſput.40.ſect.6.* Henriquez *lib.14. cap.13.num.4.* Avila *p.7. diſp.2.dub.5.concluſ.2.* Sanch. *tom.1. lib.1.cap 10. num.48.* Layman *lib.1. tractat.1.cap.5.§.4. num.3.* Coninch *de Sacram. diſput 18. dub.2. numero 22.* Salas *in 1.2.quæſt.21. tract.8. diſputat.1.ſect.18.num.168.* & alii penes ipſos. Prima pars noſtræ

Sup. hoc Reſ. præterita, & in ſeq. & le aliam ca primarũ rationum inf. §. vlt jus Reſ.

noſtræ concluſionis probatur ex dictis *cap. ad audientiam, & cap. ſignificaſti.* Secunda pars probatur, quia omnia clamant in caſu dubio neminem eſſe puniendum, eo quòd in dubiis melior ſit conditio poſſidentis; ad rationes verò ſuperiùs adductas reſpondet Suarez & alii *ubi ſuprà.* Ex his infertur contra Henriquez *lib.* 14. *cap.* 3. *num.* 4. dubium an mutilaverit non eſſe irregularem, cùm jura, vt dictum eſt, in ſolo dubio homicidii hanc irregularitatem ſtatuerint, non ſunt extendenda ad dubium facti mutilationis. Ita Sanchez *tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 49. & alii. Deinde ex his ſequitur quòd in dubio juris quis non ſit cenſendus irregularis, quando videlicet non conſtat irregularitatem aliquam eſſe à jure ſtatutam, quod clarè probatur *ex cap. is qui de ſentent. excommunic. in* 6. ubi dicitur irregularitatem non incurri, niſi quando eſt expreſſa in jure: at quando jus eſt dubium, non dicitur eſſe expreſſa in jure. Ergo, & ita docent DD. cit. *ubi ſuprà.*

...i. hoc in ...ci. not. ...teritæ §. ...l. in princ.

...i. hoc ſup. ...princ. §. ...teriti hu- ...reſ. & in ...ejus not.

3. Non reticeam tamen hîc adnotare aliquos aſſerere etiam in dubio facti homicidii neminem ſe irregularem gerere debere, & ad *cap. audientiam,* reſpondent procedere quando homicidium, vt veriſimilius ſit fuiſſe perpetratum, idque ſic videri declaratum, ab Innocent. III. *cap. ſignificaſti* 2. *ad fin.* & hanc ſententiam non eſſe improbabilem, docet ipſemet Suarez *de cenſur. diſp.* 40. *ſect.* 6. *num.* 70. & poſt illum Salas *in* 1. 2. *tom.* 1. *quæſt.* 21. *tr.* 8. *diſp.* 1. *ſect.* 6. *num.* 70. Alphonſus de Leone *tr. de poteſt. confeſſor. tom.* 1. *recollect.* 17. *num.* 57. & Rebellius *part.* 2. *lib.* 1. *quæſt.* 3. *ſect.* 2. *num.* 13. aſſerens quoſdam recentiores ita ſentire; ſed non eſt recedendum à contraria ſententia, niſi in dubio homicidii juſtè commiſſi, vt in bello juſto, nam in hoc caſu dubitantem, vt ſuprà diximus, puto non eſſe irregularem, quia *in cap. ad audientiam, & in cap. ſignificaſti,* ſermo eſt in dubio facti homicidii; occiſio autem injuſta non venit ſub nomine homicidii. Ergo, &c.

...e hoc ma- ...latè ſup. ...eſ. 101 & ...c. §. vlt. ad ...ir.

RESOL. CIV.

An in dubio facti cenſendus ſit quis irregularis, ſi agatur de homicidio? Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. Reſ. 6.

...uæ hic ...ſt eſ. ante- ...cens, & ſi- ...ter §. ...e & vlt. & ...u in Reſ. ...c. & inf. ...e curioſâ ...trin. in ...119. per ...c & ſigeâ ...§. penult.

§. 1. CVm communi ſententia Doctorum, affirmativam ſententiam docui *in parte* 4. *tr.* 2. * *reſol.* 52. Sed noviſſimè (attendas quæſo, amice Lector) negativæ ſententiæ adhæret Ioannes Eſcobar *tract. de utroque foro, art.* 1. *num.* 74. ubi ſic ait: Ego verò, vt veritas noviter appareat præter omnes, quos viderim contendo, nullum diſcrimen inter dubium circa homicidium, & inter dubium circa alias, præter homicidium, irregularitatis cauſas; nam quocumque caſu dubium vertatur, excludi irregularitatem veriſſimum cenſeo; nuſquam enim vidimus aliquem jure puniri ob delictum, nec ob cauſam dubiam; certum enim debet eſſe factum, vt putà homicidium, mutilatio &c. ob quod incurratur irregularitas; aliàs dubio facto manente, poteſt quis vti ea poſſeſſione, in qua ante factum dubium conſtitutus erat: quæ regula locum obtinet tam in foro ſæculari, quàm in foro animæ, vti ex pluribus obſervat Sanchez 1. *in Decal. d. c.* 10. *n.* 11. Bonacina 2. *de peccatis, q.* 4. *punct.* 7. *num.* 13. *verſ. Iuſta, & de reſtit. diſp.* 1. *q.* 2. *punct.* 2. *n.* 34. *& ſeq.* Ioan. Sanch *ſelect. diſp.* 42. quare dubio manente, an homicidium ſit ſequutum, nulla aderit irregularitas; quod etiam in cæteris cauſis irregularitatis ſervandum eſt, vt probabimus: ſicut enim dubitans an damnum intulerit, vel homicidium commiſerit, ad reſtitutionem non tenetur, quæ jure naturali & divino provenit, vt patet *Tob.* 2. 21. *& Matth.* 22. 21.

& *ad Roman* 13. 7. multò minùs irregularitati ſubjicitur, quæ juris poſitivi eſt, licèt in hoc contrariam habeamus Henriquez 13. *de irregular. cap.* 16. *num.* 5. maximè dum certum jus ita ſtatuens, non apparet, ſicut in ſpecie propoſita nullum extare aſſerimus, vt ex dicendis patebit.

2. Tota igitur difficultas manet in intellectu textus *in d. cap. ad audientiam.* 12. *cap. ſignificaſti* 18. *quod ſi diſcerni, cap. pen. extr. de homicid.* in quibus aliud conſtitutum videtur, & ſunt fundamenta potiora contrariæ ſententiæ.

3. Dicendum eſt igitur, textum *in d. cap. ad audientiam,* 12. *de homicid.* nec contra nos eſſe, nec probare communem opinionem ſuprà relatam, cùm in eo maneat certa mors famuli, certa culpa Præsbyteri, & certum vulnus contra quem eſt juris præſumptio, nempè mortem ex vulnere ab eo illato ſecutam fuiſſe, ſequitur neceſſariò contra illum judicandum, non tam circa reatum homicidii, *leg. ita vulneratus* 51. *& leg. ſeqq. ad leg. Aquiliam, cap.* 2. *de Cleric. percuſſore, cap. continebatur.* 8. *cap. ſignificaſti, el* 2. 18. *in ord. de homicid.* Ant Gom 3. *var. cap.* 3. *num.* 29. Gail. *obſervat.* 111. *n.* 11. & alii penes Farinacium 3. *tom. de homicid. quæſt.* 127. *n.* 21. *&* 23. Sed etiam circa incurſam irregularitatem, de qua loquitur *d. cap. ad audientiam,* & DD. citati circa *ſuprà n* 67. *& ſeq. & num.* 71. Quamvis vertatur dubium circumſtantiam homicidii, nempè, an ex vulnere, vel ex infirmitate, vel ex incurſu Medici, exceſsúve vulnerati mors fuerit ſecuta; nam certo vulnere extante, & morte vulnerati dubium incidens, non debet attendi, ne certum pro incerto omittatur; nec quidem omitti debet poſſeſſio, tam quæ eſt pro lege inducente hoc in caſu irregularitatem, quàm quæ eſt pro mortuo, & tam ratione vulneris quam culpæ vulnerantis, ob quam cecidit vulnerans à poſſeſſione innocentiæ ſuæ, & exercendi ſacra, nec juvari ea poterit, habendo contra ſe occiſum certum, & certam culpam, pro quo eſt tutior pars, & major veriſimilitudo in eo, quòd mors obvenit ex vulnere, tam ratione periculoſæ partis, nempè dorſi, ubi fuit vulnus, ex adductis à Farinacio *de pœna tempor. quæſt.* 96. *num.* 52. *&* 3. *p. quæſt.* 127. *num.* 5. quàm ratione infirmitatis, quæ potuit oriri occaſione vulneris, & ita ratione utriuſque mortem obveniſſe, abſque excuſatione ulla ex parte vulnerantis, pro quo major veriſimilitudo eſt, quàm ex contrario, & ita utraque facie adeſt certum factum homicidii, non dubium.

4. Nec quidem contrariam habemus text. *in dict. c. ſignificaſti* 18. §. *quod ſi diſcernit, eodem tit. de homicid.* In quo etiam habemus certum occiſum ex certo vulnere, & à certo inflicto vulneranti, habemuſque etiam certam ejus culpam, cùm cooperatus fuerit in occiſione; & ita habemus etiam certum effectum, id eſt, irregularitatem ex certo facto, & certo jure procedentem, vt *in præmiſſo* 1. *n.* 77. dixi. Dubium quidem circumſtantiæ eſt, an ex hoc, an ex illo vulnere mors fuerit ſecuta, quod in conſiderationem non venit adversùs tot certitudines in principali, quod retulimus, & cùm omnes auxiliantes, ſive cooperantes concurrerint ad vulnerandum, occidendum, &c. non in dubio, ſed verè & evidenter, neceſſe eſt vt concurrant irregularitatem, & locum habent cæteræ rationes, de quibus *in præced. duobus numeris.*

5. Itidem eamdem reſponſionem admittit textus *in d. c. penult. de homicid.* in quo certò apparent plures occiſi, certæ percuſſiones, certáque culpa ex parte Pelagii Præsbyteri, qui quoſdam percuſſit, & remordebat eum conſcientia de interfectione alicujus ex quaplurimis, & qui occiſi extiterunt, quod ſufficit ad incurſum irregularitatis, vt patet ex *d. c. ſignificaſti,* & *ibi* communiter DD. & ex pluribus citatis per Bonac. 7.

de irregularit. quæſt.4. punct.8. ex num 28. & per Farinacium *3.tom. quæſt.130. de Conſulter.num.10.& 11.* quod procedit, non velut in re dubia, ſed in certa, cùm certæ fuerint neces, & certæ percuſſiones, licèt dubia aliqua ſit circumſtantia, quæ vinceret, non debet certitudinem meri facti, quæ verè adeſt, & ita erit conſultiùs abſtinere, quam temerè, celebrare, vt textus idem ſubdit. Hucuſque Eſcobar,cujus ſententiam noviſſimè probabilem putat alius Eſcobar Societatis *in Theolog. moral. tract. 4. examen.6. capit.5. num.72.*

6. Sed ego non audeo diſcedere à negativa ſententia communi, quam ſtylus Curiæ Datariæ & Pœnitentiariæ obſervat infallibiliter. Et ita hanc ſententiam noviſſimè docet, me citato, doctus & amiciſſimus Pater Franciſcus de Lugo *in princip. Theolog. moral. part.1. quæſt. 27. numero 155. & quæſt.26. num. 151.*

RESOL. CV.

An ſiquis manet dubius, an ſuum conſilium influxerit ad homicidium factum, debeat ſe reputare irregularem? Et in dicto caſu, an ſtandum ſit dictis ipſius conſulti, ita vt ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium, conſulens maneat liber ab irregularitate. Ex p. 4. tract.2. Reſol.25.

Sup hoc in Reſ. ſeq & infra ex Reſ. 109. § Notate per totum & ſignanter ante medium, & in to.8. tr.5. Reſ.8.8.& in aliis ejus primæ not.

§ 1. AD hunc caſum frequentiſſimum affirmativè reſpondet Præpoſitum *in 3.p. quæſt.5. de irregul. dub.8. n.64.* Sed negativam ſententiam tenet Henriquez *lib.13.cap.16. num.3.in gloſ. lit. D.* ubi ſic ait. In dubio æquali poſt factam diligentiam poteſt practicè deponere dubium & ſcrupulum, reputans ſe excuſatum ab irregularitate propter poſſeſſionem innocentiæ. Sic ille.

2. Verùm ſententiam affirmativam tenet etiam Sanchez *tom.1. lib.1.cap.10 num.44.* Saytus *de cenſ.lib.7. cap.3.num.2* Merolla *in diſput. Theolog. tom.1. cap.3. diſp.3.num.251.*Tabiena & Avila *part.7.diſp.6.ſect.2. dub.2. concluſ.5.* ubi nota quòd ſi homicidium commiſſum ſi poſt multos dies, res manet dubia an coſilium influxerit. Sed quoad hoc,contrariam tenet Tabiena *ver. conſilium, num.6.* ubi ſic aſſerit. In dubio præſumitur delinquentem fuiſſe motum ex conſilio, aliàs non fuiſſet facturus, & etiamſi ſtetiſſet per multos dies pòſt præſumitur quòd fecit propter illud conſilium. Ita Tabiena. At cum Avila tenet Præpoſitus *loco citato*; tu ne diſcedas à ſententia affirmativa, quam præter Doctores citatos tenet etiam Petrus Cornejo *in 3. part. tract.5.de irregularitate diſp.1. dubit.2.* ubi tamen, & optimè advertit quòd in tali caſu ſtandum eſt dictis ipſius conſulti, ita vt ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium liber manet conſulens ab irregularitate.

Sup. hoc in Reſ.1. not. præteritæ, §. Reſpondetur,& in Reſ. 2. in eodem § & in Reſ. 3. §. ſedem &c.

RESOL. CVI.

An dubius, ſi mandatum ſuum, aut conſilium influxerit, in homicidium, debeat ſe irregularem exiſtimare?
Et docetur non eſſe irregularem, qui non potuit diſſuadere fœminæ abortum, cujus conſilium ipſe prius author fuerat. Ex part. 11. tractatus 6. & Miſc. 6. Reſol. 42.

Sup hoc in Reſ. præterita & in aliis ejus primæ not.

§.1. NEgativè contra me, & alios reſpondet ex Henriquez noviſſimè Pater Gibalinus *de irregul.cap.4.q.1.conſult.11.num.32.* ubi ſic ait; Nego in utroque illo dubio contrahi irregularitatem: quare poterit Conſiliarius iſte deponere dubium practicum, atque ſacra more ſolito peragere; quod evidenter ſequitur ex regula univerſali à nobis ſtabilita conſectario tertio,diximus enim in dubio facti contrahi irregularitatem in ſolo homicidio ex peculiari juris diſpoſitione, quæ neque in aliis irregularitatibus valet, neq; niſi in caſibus à jure expreſſis, atque in jure nunquam habetur in dubio, an conſilium influxerit in homicidium, contrahi irregularitatem. nam loca omnia, quæ tribuunt hanc irregularitatem conſilio, ſupponunt vi illius poſitum fuiſſe effectum: de dubio autem an ex illo conſilio fuerit ſecuta cædes nihil planè definiunt;quare relinquunt juri communi quod in dubio facti irregularitatem contrahi non vult, niſi in quibuſdam caſibus ab ipſomet expreſſis *cap. ad audientiam,& c.ſignificaſti 2.de homicidio.* Fateor quidem in hoc dubio præſumi conſilium fuiſſe operatum, vt cum Covar. *diximus lib.de cenſur.cap.5. q.3.num 21.* Quare ex ea præſumptione damnabitur tanquam irregularis iſte Conſiliarius non ratione dubii homicidii, ſed certi, & conſtantis ex ea præſumptione, cui definitioni non tenebitur ſe aptare forum internum quod ducitur rei veritate, & non ſola præſumptione quam ſequi ſæpius cogitur forum externum. Hucuſque Gibalinus; & ſi hæc ſententia eſt probabilis à multis ſcrupulis plures immunes erunt.

Docuit in Reſ. quæ eſt antecedens.

2. Sed ego non recedo à ſententia, quam olim docui & docet præter alios doctus Magiſter Cornejo *in 3. part.tract.15. de irregul. diſp.1 dub.2.fol.774. n.3.*ubi ſic ait; Sed quid ſi conſulens dubitet an ad hoc conſilium præſtitum hoc homicidium ſit commiſſum, nec ne?

Sup. hoc dem in f. & in aliis ejus ult. n.

3. Reſpondetur ſtandum dictis ipſius conſulti, ita vt ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium, neque ad ſubſtantiam, neque ad circumſtantiam homicidii, liber manet conſulens ab irregularitate; ita Sayr. *lib. 6. c.2.* quod ſi hoc non poſſit ab eo ſciri, utendum eſt prudentibus conjecturis, ſi omnibus penſatis exiſtimetur conſilium non concurriſſe ad tale homicidium, conſulens non erit irregularis ſi tamen omnibus inſpectis dubium manet, irregularis eſt cenſendus; tum propter ſupradicta in dubio de homicidio, tum etiam quia in dubio præſumendum eſt, quod alter non committeret delictum, niſi inſtigantur conſilio, *lege merito ff. pro ſocio.* Ita Cornejo, cui adde Caſtrum Palaum *tom.7. diſp.6.punct.15.§ 2. num.3.* & alios penes ipſum.

4. Verùm circa præſentem difficultatem doctiſſimus, & amiciſſimus Barbi *de conſcient.diſp 6. c.7. § 8. num.3 & 4.* & Sanchez; Merolla diſtinguit; Dico igitur primò; ſi conſtat de homicidio jam peracto, & dubitato ſolùm verſetur, an conſilium præſtitum habuerit influxum aliquem in delictum, quia præſumptio eſt contra conſulentem ipſum, deberet enim probare homicidium vi ſui conſilii minimè illatum fuiſſe, quod in quibuſdam circumſtantiis, hoc eſt, ex aſſertione occidentis adminiculata aliis conjecturis, poterit probari, ſi autem hoc non probetur, jus præſumit, quod ſi conſilium datum non fuiſſet, homicidium illud minimè commiſſum fuiſſet: neque præſumptio iſta cenſebitur temeraria; quoniam ex una parte habemus effectum, videlicet homicidium; & ex alia cauſa habemus cauſam ſufficientem applicatam fuiſſe, nempe conſilium præſtitum,idcircò niſi oppoſitum appareat, cenſendum erit homicidium vi prædicti conſilii ſecutum fuiſſe. Tunc veram cenſeo noſtram ſententiam affirmativam; quia dicit ſecundò ſi dubium de influxu conſilii emergat non conſtante de delicto, ideſt de homicidio, admittendum eſſe judicio priorem ſententiam, quia cùm crimen non probatur præſumptio eſt pro reo, nempe pro conſulente; ideoque non debet irregularem ſe

exiſtimare,

exiſtimare. Et quidem omnes iſtæ tres ſententiæ probabiles eſſe exiſtimo.

5. Nota etiam hic obiter, Gibalinum *ubi ſuprà conſectar.* 11 *num.* 33. & Henriquez docere etiam contra me, non eſſe irregularem, qui non potuit diſſuadere fœminæ abortum, cujus ipſe prius auctor fuerat, nam ait ipſe, cauſa dicti abortus tunc cauſa eſt ſola malitia ejus fœminæ, non conſilium ipſi datum, quod revocatum eſt, & impeditum ne fieret; cum enim ſit cauſa moralis, & non phyſica; activitas impediri poteſt; nam revocatio conſilij impedit irregularitatem. Sed noſtram ſententiam ſuſtinet etiam Palaus *ubi ſuprà num.* 4. & Cornejo *loco citato*, Gibalini tamen, & Henriquez opinio ſua non caret probabilitate.

hoc inf. r. 6. Reſ. & in aliis annot.

RESOL. CVII.

Quidam conſilium dedit cuidam, qui jam determinatus erat Petrum occidere, ſed ex dicto conſilio citius occidit, quæritur, an incurrerit irregularitatem?

Et infertur non incidere in caſum reſervatum, ſi quis dedit conſilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo conſilio poſtea libentius, & citius homicidium commiſerit. Ex par. 8. tract. 7. & Miſc. Reſol. 92.

Sup. hoc in R. ſeq. & Ve aliam ej ſecundæ

§. 1. Reſpondent aliqui negativè, nam, ut ex conſilio circa alicujus necem quis incurrat irregularitatem, aliquæ conditiones ſunt neceſſariæ.

2. *Prima*, ut homicidium verè conſilio imputetur, hoc eſt, ut ejus fiat, nam ſi is, cui conſilium tribuitur, non ab eo ad faciendam cædem, ſed impellatur aliunde, hoc eſt, ab inſito ſibi in interfectum odio, vel alia quapiam cauſa ſimili, erit ab irregularitate liber conſulens. Portelius *n.* 12.

3. *Secunda conditio* eſt in eo, ut qui conſilium recipit, antea per ſe ipſe, de necando homine conſilia minimè cæperit, nam id ſibi conſtitutum ſi fuiſſet, certúmque, ab hac pœna immunis foret, Hurtado *de regul. diſp.* 2. *diffic.* 6. *n.* 20.

4. Cauſa eſt, quòd tunc non ſit conſulens homicidij, quoad ſubſtantiam, vera cauſa, quam in ſententiam juere D. Antonin. *part.* 1. *cap.* 1. *tit.* 12. §. 12. Leſſius *lib. de Iuſtit. cap.* 13. *dub.* 2. *num.* 6. non cum ergo irregularitas, quæ homicidij facti eſt, pœna afficit.

5. At habet (inquies) à conſulente interfecto, ut hæc ſit numero, non illa, aut alia, deinde ut citiùs, ut inhumaniùs, ac crudeliùs illata fuerit, eſt ei; ergo ut cauſæ imputanda, non alteri.

6. Antecedente conceſſo, neganda eſt conſequentia, ejus non admittenda eſt hæc cauſa, quòd etſi conſulens cauſa tunc ſit diſtincti numero actus, non tamen in homicidium, quoad ſubſtantiam, influat, ſed quoad modum dumtaxat, ſi qui ſibi dari conſilium patitur, ita erat animo comparatus, affectuſque ante illud auditum, ac receptum, ut ipſe ſine illo rem confecturus eſſet. Et hæc omnia docet etiam Baunius *in Theol. mor. par. tract.* 11. *q.* 27. Confirmantur ſupradicta ex doctrina Lupi *de caſ. reſerv. p.* 2. *caſ.* 8. *num.* 12. & Mazuchelli *diſp.* 2. *cap.* 18. *q.* 2. *num.* 37. aſſerentium non incidere in caſum reſervatum ſi quis dedit conſilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo conſilio poſtea libentiùs, & citiùs homicidium commiſerit.

RESOL. CVIII.

An detur parvitas materiæ excuſans ab incurſione irregularitatis propter accelerationem homicidij ex delicto.

Et notatur, quod qui alium inebriat non eſt irregularis, quamvis ille deinde ebrius alium occidat, aut mutilet, niſi prævideat illud periculum. Ex p. 11. tr. 6. & Miſc. 6. Reſ. 49.

§. 1. Quis v. g. erat jam firmatus occidere Petrum nocte ſequenti. Palaus verò fuit cauſa, ut citius tale homicidium committeret Petrus, quæritur an incurrerit in irregularitatem? Hunc caſum invenio pertractatum à docto Gaſpare Hurtado Societatis Ieſu *de juſt. & jure diſp.* 3. *diffic.* 7. ubi me citato ſic aſſerit: Eſt ergo difficultas, an ſi executor damni, illud abſolutè illaturus, v. g. occiſurus Petrum, ut furaturus rem aliquam abſque aliqua cooperatione ex dictis ſex, non tamen eodem modo, quia cooperatio conduxit, ut citius fieret ab executore, vel facilius, vel crudelius, vel animoſius, vel alacrius, an tunc ſic cooperans poſitivè aliquo modo ex ſex dictis teneatur ad reſtitutionem damni executioni mandati? Sup. hoc in Reſ. præterita & lege doctrinam Reſ. not. ſeq.

2. Cajet. *quæſt.* 62. Sot. *lib.* 4. *q.* 7. *art.* 3. Petrus Navar. *lib.* 3. *cap.* 4. Vaſquez *cap.* 9. §. 1. *dub.* 1. & Bonacina *diſputat.* 1. *quæſt.* 2. *punct.* 7. partem affirmativam tuentur (quæ etiam aliquando mihi arriſit) quia tunc verè cooperatur aliquomodo ad damnum, imò aliquando ad actum damnificationis numero diſtinctum.

3. Adrianus verò *in* 4. *quæſt.* 2. *de reſt.* Anton. 2. *p. tit.* 2. *c.* 12. § 12. Leſſius *c.* 13. *dub.* 2. Becan. *de reſt. q.* 35. Layman *lib.* 3. *tract.* 2. *cap.* 5. & Diana *tract.* 5. *reſ.* 84. partem nagativam tradunt, & meritò, quia tunc cooperator non cenſetur moraliter cauſa ſubſtantiæ damni, ſeu cooperator ad damnum quoad ſubſtantiam, quia quoad eam etiam abſque ea executor erat, verbi gratia occiſurus eandem perſonam, aut furaturus centum ejuſdem perſonæ, ſed tantum cenſetur cooperari ad damnum, vel quoad modum, vel quoad circumſtantiam, vel quoad hunc actum numero diſtinctum: imo quoad alium modum, vel quoad aliam circumſtantiam, etiam fieret ab ipſo executore abſque dicta cooperatione, ex quo conſtat ad rationem adverſariorum. Quæ nunc eſt in tom. 8. tr. 7. Reſ. 17. ſignanter §. Notandum eſt etiam, & in aliis ejus not.

4. Et ob eandem rationem, qui nullo modo ex ſex dictis cenſetur cooperari ad homicidium quoad ſubſtantiam, quia ſcilicet etiam erat committendum ab executore abſque cooperatione illius non incurrit irregularitatem, ut dicimus *tract. de irreg. d.* 1. *diffic.* 6. quia ſcilicet tunc moraliter non cenſetur cooperari ad homicidium, quoad ſubſtantiam: qui eſt verum, quamvis ſit cauſa, ut homicidium fiat citius, ſi parum citius fiat nempè duabus horis antea, quia brevis acceleratio mortis moraliter non cenſetur homicidium ſaltem reſpectu mediatè cooperantis: bene tamen cenſetur, quando acceleratiò eſt notabilis, nempè, viginti, & quatuor horis antea, & ideò tunc cooperans ad eam notabilem celeritatem ſit irregularis.

5. Sed non gravabor hìc apponere verba Caſpenſis *in Cur. Theol. tom.* 2. *tract.* 18. *diſp.* 1. *ſect.* 9. §. 2. *num.* 98. ubi ſic ait: Sed quid ſi Petrus ſit paratiſſimus occidere Ioannem die Iovis, & Franciſcus roget, & inſtet ut occidat illum die Martis, tenebitur ne Franciſcus reſtituere ſicut Petrus? Affirmant Doctores ſecundæ ſententiæ, quia ſunt cauſæ totius actionis, ut hic & nunc exercetur: neque poteſt eſſe cauſa accidentium mortis, qui non ſit etiam cauſa ſubſtantiæ ipſius mortis. Cenſeo tamen cum eodem Leſſio non teneri Franciſcum reſtituere damna illata ex ſubſtantia mortis Ioannis, ſed tantum illa damna, quæ nata ſunt ex anticipatione mortis illius. Ratio eſt, quia quod eſt cauſa ut differatur mors alicujus per tres dies,

non eſt cauſa ſubſtantiæ mortis, licèt hîc, & nunc ſit cauſa illius. Et confirmatur, quia ſi quis occidat eum, qui juſtè damnatus erat ad mortem, quam erat certò, ſubiturus; non tenetur reſtituere niſi damna, quæ ex anticipatione mortis damnati orta ſunt. Idem eſt in noſtro caſu: ergo, &c.

6. Nota hîc obiter, quod qui alium inebriavit non eſt irregularis, quamvis ille deinde ebrius alium occidat, aut mutilet, niſi prævideat illud periculum, idque evitare neglexerit, quia ebrietas ex natura rei non eſt cauſa proxima occiſionis: quare ad illam non influit niſi admodum remotè, & per accidens, qui vino ebriũ reddidit contra Vgolin. qui *c.*18. *§.*2. *n*3. iſtum adeò damnat irregularitatis, quia rem illicitam fecit, & hunc eventum poſſibilem eſſe cogitare debuit, verùm actio illicita nihil facit hoc loco, ſed connexio actionis poſitæ cum ſequenti occiſione, ſive actio licita, ſive illicita fuerit; hic autem, cùm non ſit connexio neceſſaria inter ebrietatem, & cædem, non debuit illa prævideri, ut futura, neque enim ſatis eſt ſi poſſibilis ſit ut obligemur ad eam prævidendam, niſi frequenter, & ordinariè accidat. Item negandum eſt contra dictum Vgolinum.

RESOL. CIX.

An ſi Paulus conſulat, quod homicidium, quod Petrus vult hodie committere, cras committat, ſit irregularis?

Et ſequitur in eventibus in quibus non pecco ſuadendo, neque teneor ad reſtitutionem.

Et notatur, quod irregularis es, ſi conſulas, tuiſque rationibus perſuadeas homicidium, vel mutilationem, debet tamen conſilium influere, alias non eris illius cauſa.

Sed ſi dubius es, an conſilium influxerit, teneris te irregularem reputare.

Et an Clericus incurrat irregularitatem, ſi exiſtens in exercitu det conſilium propinquum, horteturque non ſolum ad fortiter agendum, ſed ad occidendum, modo non hortetur, ut occidat hunc hoſtem in particulari?

Et docetur poſſe Clericum eſſe à Conſiliis rerum bellicarum, ſed cum aliquibus circumſtantiis.

Et quid de vendentibus, aut donantibus arma etiam offenſiva in ipſo conflictu belli?

Et quid de Clericis in bello juſto pugnantibus, & percutientibus, dummodo aliquem non occidant, aut deforment, an ſint irregulares. Ex p.11.tract.8. & Miſc.8. Reſ. 42.

§. 1. VIdetur reſpondendum affirmativè ex doctrina, quam adducit Pater Vaſq. *opuſc. de ſcandalo, art.*1 *dub.*3. ubi quærit: Vtrùm liceat invitare ad actum peccati, qui jam paratus eſſet illud, aut ſimile peccatum committere; ait enim *n.* 18. ab omnibus cenſeri homicidam, & irregularem, quicunque ille ſit, qui hominem paratum occidere invitat ad occidendum in hoc loco, & in hoc tempore, etiam eandem perſonam, quam occiſurus erat; quia hoc ipſo, quod conſilio ſuo variatur tempus, & locus variatur etiam ſubſtantia homicidij; nam aliud homicidium eſt, quod hic, & nunc committitur, quàm homicidium, quod in alio loco, & tempore committeretur. Et in univerſum, inquit, omnes cooperatores alicujus damni, obligantur ad reſtitutionem, & rei ſunt peccati, quotieſcumque conſilio ſuo fuere cauſa, damnum, quòd alias inferendum erat, citius, aut velocius, aut alio loco, committatur; quia variato quocumque modo, variatur ſubſtantia operationis; & hanc dicit eſſe communem doctrinam Doctorum omnium in materia de reſtitutione, & irregularitate.

2. Sed ingenioſus Pater Ferrantius contrariam ſententiam tenet *diſp.*1. *de ſcandalo, q.*60. *num.*30. ubi ſic ait: Reſpondeo directè concedendo illum cenſeri homicidam, & irregularem, qui hominem paratum occidere, invitat abſolutè ad occidendum in uno loco; aut tempore potius, quàm in alio, etiam eandem perſonam; non verò ſi conditionate, & ex ſuppoſitione prædicta, cæteriſque exiſtentibus debitis circumſtantiis, ut ſcilicet juſta adſit cauſa motiva invitandi, &c. Nullibi enim expreſsè habetur talis irregularitas; & alioqui *in c.* 15. *qui de ſent. excomm.* decernitur, ut quoties in jure non ſit expreſſa talis pœna, per ſimilitudinem rationis non deducatur ex ſimili caſu: quod tamen intelligendum eſt, inquit Vaſquez, ut ſi facto ſufficienti examine, in jure non inveniatur expreſſa, non cenſeatur, ullo modo impoſita talis pœna.

3. Afferamus aliquod exemplum ad clarius explicandam reſponſionem allatam. Petrus v.g. hodie eſt occiſurus Paulum, Ego licitè ſuadeo, cùm aliter impedire non poſſim, ut potius cras, vel in alio loco diſtantiori occidat, ut hac ratione diutius protrahatur, & fortè ſimpliciter ſervetur vita Pauli. Item occiſurus eſt in mea domo; & ego ſuadeo ad vitandum proprium meum damnum, ut potius alibi occidat. Imò in caſu, quo ex mea perſuaſione ſit protrahenda vita Pauli, & adſit ſpes, quod ſimpliciter ſervabitur, exiſtimo adeſſe obligationem ad ita ſuadendum, ſi non poſſit mors aliter impediri; Quia cum id facilè poſſim, & alioqui proximus in tanta ſit neceſſitate, teneor ei opem ferre tali conſilio, ac ſuaſione licita.

4. Dices: Ex vi talis conſilij, Petrus magis peccabit, quàm ſi ſtatim occidat Paulum, quia toto illo ſpatio temporis longioris millies renovabit malam voluntatem occidendi. Reſpondeo. Ex vi mei conſilij non ſequi hujuſmodi renovationem voluntatis occidendi, ſed ſolùm executionem ipſam homicidij, quæ perinde fuiſſet ſecutura ſine meo conſilio. Quod ſi de facto ex meo conſilio Petrus arripiat occaſionem toties peccandi per renovationem malæ voluntatis, id oritur ex ſua libertate, & malitia, quod ego cum habeam juſtam cauſam non impediendi, non teneor impedire.

5. Ex his ſequitur, quod quando in dictis eventibus non pecco ſuadendo, neque tenear ad reſtitutionem, &c. Hucuſque Pater Ferrantius; qui ego libenter adhæreo; & quidem in caſibus ſupradictis Petrus non fuit motus ad homicidium faciendum ex conſilio Pauli neque citius, neque animoſius, &c. Ergo nullam irregularitatem incurriſſe dicendum eſt, per ea quæ obſervat Ioannes Præpoſitus *in* 3. *part. Div. Thomæ quæſt.* 5. *de irregular. dub.*8. *num.*64.

6. Notare tamen hic obiter debes, quod irregularis es ſi conſulas, tuiſque rationibus perſuadeas homicidium, vel mutilationem, *cap. ſi quis viduam* 50. *diſt. cap. ſicut dignum*, §. *Qui verò*; & §. *ultim. de homicidis*: debet tamen conſilium in effectum influere, alias non eris illius cauſa. Sicuti notavit Villadiego *de irregular. cap.*6. *numero* 10. Covarruvias *Clementin. ſi furioſus* 2. *part.* §. 2. *numer.* 1. Suarez *diſput.*44. *ſect.*1. *numero* 10. Avila 7. *part. diſputat.*6. *ſect.*2. *dubit.*3. Bonacin. *diſputat.*7. *quæſt.*4. *punct.* 8. *numero* 19. & *ſequentibus*, & alij apud ipſos. Conſilium cenſetur operari in homicidium, ſed mutilationem quoties homicidium, vel mutilatio ex conſilio proceſſit, vel proceſſit facilius, citius, aut crudelius. Sicuti adnotarunt Vgolinus *de irregularit. cap.*16. §. 1. *num.* Tolet. *lib.*1. *cap.*81. Bonacin. *ſupra*, Avila *concluſ.* 4. ſed

Quoad ... lege do... nam Rel... notatio... ſequent... hujus §.

…hoc ſup. …eſ. 105. … aliis …j not. 1.

ſed in caſu dubio, an conſilium in effectum influxerit, illiuſque fuerit cauſa inquit Avila *concluſ.*5. Henriquez *lib.*4.*c.*16.*num.*3. Sayr. *de cenſur.tom.*1.*l.*7.*c.*3. *num.*2. Thomas Sanchez *lib.* 2.*de matrim. diſputat.*41. *num.* 17. *& lib.*1.*in Decalog.cap.*10.*num.*42.*in fine*, ab ipſomet conſulto,& ex aliis conjecturis colligendum eſſe. Sic enim homicida inimicus erat capitalis occiſi, vel etiam mortem ante datum conſilium minatus fuerat, vel neceſſaria ad patrandum delictum præparaverat, aut interfectus proceſſerat etiam juſtè adverſus interfectorem in cauſa criminali teſtificando,denunciando, vel accuſando, ſeu inſtigando alium, ſufficiens cauſa eſt, ut judicetur conſilium tuum nullius efficacitatis fuiſſe;Item ſi ipſe conſultus aſſerat ſe non eſſe motum à tuo conſilio ad patrandum delictum,neque quoad ſubſtantiam, neque quoad modum, liber eris ab irregularitate,ſecus ſi contrarium teſtetur.Debet tamen eſſe vir, cui merito poſſit fides adhiberi, ut inquit Sanchez *l.*1. *in Decalog.cap.*10. *num.*44. Si autem omnibus penſatis dubius es, an conſilium influxerit, teneris te irregularem reputare, quia ſemper præſumendum eſt conſilium operari,dum contrarium non probatur, quippe eſt cauſa de ſe efficax, & motiva voluntatis. Vt notavit Covarruv.*dicta* 2.*par.*§.2. *num.*2. *verſ. in eo vero caſu.* Avila, & Sanchez *loc. allegat.* Quamvis contra ſentiat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 14.*num.*3. *& cap.*16.*num.*3. in Gloſſa *litt.* D.& Gibalinus *de irregularit. capite* 4. *quæſt.* 1. *confect.*11. *num.* 32.

…hoc in …not. 2. … not. …æteritæ.

…hoc ſup. …eſ. 105.

7. Et tandem non deſeram hic apponere caſum de quo per litteras his diebus ex Germania interrogatus fui,an Clericus incurrat irregularitatem ſi exiſtens in exercitu det cauſam propinquam, horteturque non ſolùm ad fortiter agendum,ſed etiam ad occidendum; reſpondi negativè, quia relaxatum eſt jus commune decernens eam irregularitatem. Et deducitur *ex cap Petitio tua,de homicidio*, ab abſurdoque probatur:nam aliàs omnes laici, qui innumeri ſunt, pugnantes in bello juſto, non occidentes, nec mutilantes hoſtem, manerent irregulares, quod nec praxis probat, nec ratio, at hi laici etiam hortantur ſe invicem, quod moraliter ſemper contingit; ergo in bello juſto ex hortatu ad pugnam, & occaſionem non contrahitur irregularitas. Quod ſi à laïcis contrahitur, nec à Clericis contrahitur; in hoc enim pares ſunt, licet ſint diſpares in eo, quod laicos non dedecet propria manu pugnare, ſicut Clericus, niſi in urgentiſſimo caſu ex præſcripto Pontificis.

…hoc ſup. …eſ.90. & …6.1. & in …o.7. tr.7. …eſ58.§.1. …è fin. à …qui ta- …aſſerũt. … doctr. …not.ſeq. …ro con …o à lin. …jus §. & … Et de- …tur ſup. …eſ.99. … c.

8. Limitant hoc aſſertum Pater Avila, & Henriquez quod non liceat Clerico hortari in bello militem, ut occidat hunc hoſtem in particulari,quia hæc eſt intentio multum ſpecialis homicidij. Sed inconſequenter philoſophantur, nam ſi ſemel concedatur, non incurri à Clerico irregularitatem, etiamſi hortetur ad homicidium, & ſit cauſa moralis illius in communi ſumptu (quod eſſet ſufficiens cauſa incurrendæ irregularitatis, niſi eſſet relaxatum, aut diſpenſatum jus inducens illam, quoad bellum juſtum) cur incurret, etiamſi ſit cauſa moralis homicidij in particulari. Et cur quoad hoc non erit jus relaxatum, aut diſpenſatum,cùm Pontifices non diſtinxerint,nec reſtrictionem appoſuerint: Nec video eam intentionem ſpecialem magis dedecere Clericum quam communem, cùm potiùs hæc in plura homicidia feratur, ideoque videatur potiùs à lenitate deficere. Quare hæc limitatio rejicienda eſt.

…hoc ſup. …eſ.91. & … doctr. …eſ.3.ann. …eritæ.

9. Ita doctus Pater Mendo *in Bull.Cruciat.diſp.*10. *cap.*2. *num.*18. qui etiam *num.*20. ſubdit poſſe Clericum eſſe à conſiliis rerum bellicarum, dum tamen non aſſiſtat judicio, ſi quando eſt ferendum pœna capitalis,aut mutilationis alicujus delinquentis puniendi, qui non ſit hoſtis in ipſo prælio deturbandus,Infertur ſecundò vendentes, aut donantes arma etiam offenſiva ad bellum, licet in ipſo conflictu illa ſuppeditent,indeque occiſio ſequatur, non manere irregulares; quia jus noluit pugnantes in bello juſto, niſi occidant, aut mutilent, incurrere irregularitatem, quare eam non incurrent Clerici, qui actu prælliantibus ſuppeditant miſſilia, haſtas, aut ſimilia;quantumvis ratione indecentiæ,ſi neceſſitas abſit, non debeant hoc præſtare; imo prohibitum illis eſſe cenſeo, argumento textus *in cap.ſententiam, nuper relato.* Si tamen in bello juſto id facerent, imò & propria manu pugnarent, & percuterent, dum non occiderent, aut deformarent, non manerent irregulares, ergo peccarent. Hæc omnia Mendo, quæ ſunt valdè notanda, quia non paſſim obvia.

Sup.hoc ſup. in Reſ. 97.& in fin. Reſ. 100.

Sup. hoc in Reſ.1. not. præteritæ curſim in fin.

Sup.hoc ſeq. ſup. in Reſ. 95. §. ult. & in aliis ejus not.

RESOL. CX.

Si quis conſilio Petri aufugit in quadam obſidione à Caſtris, qui captus poſtea ſuſpenſus fuit, quæritur,an Petrus incurrerit irregularitatem?

Et ex doctrina hujus difficultatis alij caſus inferuntur ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem in illis ex conſilio. Ex part. 7. tract.10. & Miſc. 1. Reſ. 30.

§.1. RESpondeo negativè cum Caſpenſi *in Curſ. Theol. tom.*2.*tract.*25.*ſect.*8.*num* 38.ubi plures caſus benignè explicat, quoad contractionem irregularitatis, ideo apponam ejus verba, ſic itaque aſſerit. * Infertur eum qui non impedit homicidium, quod ex juſtitia tenetur impedire,non incurrere irregularitatem, etiamſi ex dolo non impediat. Ratio eſt, quia licèt iſta cauſa ſit moralis, ſeu voluntaria homicidij, quod non impedit, & conſequenter influat moraliter, & voluntariè in illud; nihilominus non eſt cauſa poſitiva influens poſitivè, vel opere aliquo, vel auxilio, vel conſilio; & in jure hæc irregularitas non fertur, niſi contra verè, & poſitivè homicidas, ſaltem conſilio, aut animatione, non verò contra non impedientes; & ob eam rationem, qui ſciens non contradicit volentibus alium occidere in vindictam injuriæ, ei illatæ, non incurrit irregularitatem: neque Sacerdos qui ſciens mulierem prægnantem à ſe redditam, abortum procurare, illam impedire non ſtudet; quia in his caſibus permittentes homicidium, ſed non impedientes non influunt poſitivè, & à fortiori non eſt irregularis, qui alteri ſuadet furtum, cui ſcit impendere ſupplicium mortis, quia non peccaret contra juſtitiam circa mortem inferendam latroni, ſed contra fortitudinem, quia conſulit illi quando, & quomodo non oportet, ut ſe exponat periculo vitæ; Ita Vaſquez 1. 2. *diſp.*100. *art.*8. *dub.* 5. & reddit rationem, quia hoc modo non eſt cauſa h-micidij poſitivè influens, ſed tantùm peccat contra formitudinem, ſuadendo illi, ut ſe offerat periculo vitæ ſine cauſa; nec is dicitur homicida per ſe, & propriè in jure ad effectum irregularitatis. Idem eſt de conſulente alteri in bello fugam,cui eſt annexa pœna mortis, quamvis ſciret fugientem exponere ſe periculo capturæ, & etiam de conſulente alteri, ut fugiat à carcere, à quo ſub pœna mortis fugere non poteſt, vel ut effringat carcerem, qui effractioni eſſet impoſita pœna mortis, & juxta hæc poſſunt reſolvi plures caſus. Hucuſque Caſpenſis, ſed recognoſce meipſum *in tract. de irregul. oppoſito in* 4.*p.*

* Sup. hoc inf in Reſ. 133. latè, & in tom.3. tr. 3. Reſ.37. à lin. 1.

Sup.hoc inf. in Reſ. 134. & in aliis ejus primæ not.

RESOL. CXI.

Ex Gallia per litteras interrogatus ſui de hoc caſu. An

Titius

Titius contraxerit irregularitatem, dum conſuluit Petro, ut ad duellum vocaret Paulum, ſi Paulus poſtea interfecit, in duello Petrum?

Et notatur, quod qui aſſiſtunt homicidæ, ſi faciliorem faciant occiſionem ſua præſentia, etiamſi nihil aliud conferant, ſunt irregulares.

Et quid, ſi Pater, filius, conſanguineus, aut etiam intimus amicus, qui alterum commitantur, an incurrant irregularitatem, ex occiſione adverſarij?

Et docetur adulterum, aut forni catorem, qui dum immoderata copula, cum muliere prægnante coit, illique abortum fœtus animati cauſat, irregularem fieri, non verò maritum ſi id faciat.

Et an qui fœminam ad ſe venire jubet per tecta, aliave loca periculoſa, unde imprudens mortem ſibi conſciverit, aut ſi prægnans erat, fœtam excuſſit, ſit irregularis? Ex parte 11. tractatu 6. & Miſc. 6. Reſol. 43.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ne prætermittas legere doctr. Reſ. ejus annotationum.

§. 1. NEgativè ſatis probabiliter reſpondi, & ad Gallum interrogantem, Gallum alium reſpondentem adduxi, nempe Patrem Gibalinum *de irregularit. cap. 4. q. 2. conſectar. 7. num.* 18. & ratio eſt, quia iſte mandans, & conſulens eſt cauſa moralis cædis mandatarij, & conſultarij, quamvis enim ſuo mandato & conſilio non intenderit, eam tamen indirectè voluit, cùm ejus periculo imprudenter exponere voluit, hunc mandatarium, & conſultarium, quare illud homicidium non erit reſpectu conſulentis prorſus caſuale, ſed indirectè voluntarium. Quare ita docent Suar. *diſp.* 44. *ſect.* 3. *num.* 18. qui contrariam, neque ſpeculativè, neque practicè ſequendam dicit. Villalob. *tract.* 21. *diffic.* 20. *num.* 10. Avil. 7. *p. diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 5. *con* 4. Sayr. *lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 3. Vgolin. *c.* 16. §. 8. Molin. *tract.* 3. *diſp.* 32. *n.* 2. Covar. 2. *part.* §. 2. *n.* 1. *verſ. quod ſi ex pravo.* Qui omnes ferè Summiſtas, & Canoniſtas in hanc rem laudant, ut videbis apud Sayr. quod intelligendum tamen aliqui volunt ſi mandans, & conſulens prævidere debuit periculum illius occiſionis mandatarij. Quod etiam confirmatur ex eo quod qui exponit ſe periculo mortis abſque rationabili cauſa verè homicida eſt ſui ipſius ſi occidatur, qui igitur conſulit, aut mandat alicui, ut ejuſmodi diſcrimini, ſe objiciat, conſulit, aut mandat homicidium; quare ſi contingat, verè homicida fuerit, atque adeo irregularis.

2. Reſpondetur nihilominus nullam hoc loco contrahi irregularitatem à mandante, aut conſulente: Ita viri docti apud Suar. Henriquez *lib.* 14. *c.* 16. *n.* 1. Speculator *titulo de diſpenſ.* §. *juxta n* 43. Turrian. *l.* 6. *de cenſ. diſp.* 63. *dub.* 4. Hurtad. *diſp.* 2. *de irregul. diffic.* 6. *n.* 22. Præpoſit. *q.* 5. *de irregul. dub.* 10. *n.* 78. Vaſq. *diſp.* 160. *n.* 45. 1. 2. Neque dicit improbabilem Bonacin. *diſp.* 7. *q.* 4. *punct.* 7. *n.* 17.

3. Ratio mihi perſpicua videtur, quia nullibi imponitur irregularitas ob mandatum, aut conſilium niſi quando quis mandat, aut conſulit alicui, ut ſeipſum, vel alium occidat, & effectus illius mandati aut conſilij ponitur: at verò qui mandat aut conſulit Titio, ut Caium occidat, non mandat, ut Titius ſe ipſum occidat, quamvis mandet ut occidendo Caium exponat ſe periculo, ut occidatur à Caio; ergo etiamſi revera Titius, dum mandatum, aut conſilium ſibi datum exequitur, occidatur, mandans non erit irregularis. Major hujus argumenti patet expendenti jura quibus irregularitas ad mandantes, & conſulentes extenditur, nam *cap. ſignificaſti* 2. *de homicid.* loquitur de eo cujus conſilio, & mandato Parochiani proceſſerunt contra latronem, *cap. autem ſicut dignum* §. *Clericos eod. tit.* agit de Clericis qui conſilium dederant, ut Cantuarienſis Archiepiſcopus caperetur, aut ejus capitoni armati interfuerant. Denique *cap. fin. eod. tit.* *in* 6. Loquitur de mandante qui juſſerat alium percuti, circa occaſionem tamen, & mutilationem, qui tamen reus homicidij atque mutilationis factæ à mandatario fines mandati excedente dicitur, atque adeò irregularis, eò quod debuerit cogitare id evenire poſſe, atque ita in culpa ſit, quod non vitarat tale periculum; ex quibus omnibus evidenter colligitur, nunquam in jure homicidam quempiam dici, atque ea de cauſa irregularem ratione mandati aut conſilij, niſi qui mandat, aut conſulit alicui occidere ſe ipſum, aut alium quempiam Iam verò qui alteri conſulit, ut alium invadat etiam cum periculo ſuæ vitæ, aut ut quid difficile, cum magno diſcrimine ne ab aliquo interimatur aggrediatur, non conſulit ipſi ut ſe ipſum occidat, neque cauſam proximam illius occiſionis ponit quod inde probatur, quia iſte, qui aggreſſus alium, ab illo occiditur, aut qui objicit caput ſuum gravi periculo, ne ab alio occidatur, non occidit ſeipſum, licèt ſi imprudenter hoc periculum adeat peccet contra fortitudinem, aut propriam charitatem, non enim ponit cauſam proximam tendentem ex ſe ad homicidium, atque independenter ab aliena voluntate, uti neceſſarium eſſet, ut diceretur ſe ipſum occidere. Sicuti igitur qui offert ſe morti ab alio inferendæ non occidit ſeipſum, ita neque qui illi conſulit occiſionem ſui ipſius, quare ratione illius conſilij, licet contingat hunc conſultarium ab illo occidi, minimè incurret iſte Conſiliarius irregularitatem ex homicidio, quia ut ait Vaſquez, conſilium traditum ei qui occiditur, & quod non tendit in mortem niſi ratione periculi, quod incautè aggreditur, non videtur in jure prohibitum ſub pœna irregularitatis, atque ita eliduntur adverſariorum rationes.

4. Vnde ex his immeritò dixit Suarez *de cenſur. diſputat.* 44. *ſect.* 3. *num.* 18. hanc ſententiam neque ſpeculativè, neque practicè ſequendam eſſe, nam ego puto, & ſpeculativè, & practicè probabilem eſſe; & in ejus favorem, vide Vaſquez, Turrianum, Hurtad. Præpoſitum, & alios penes Gibalinum *ubi ſuprà.* Sup. hoc. in quatu ult. lin. 116. & doctr. §. Reſ. 118.

5. Nota hic obiter, quòd qui aſſiſtunt homicidæ, ſi faciliorem faciant occiſionem ſua præſentia etiamſi nihil aliud conferant, ſunt irregulares, quia, ut dixi cooperantur homicidio: ſi tamen ex illa aſſociatione non fuerit auctus animus occiſori, neque quidpiam aliud ipſi eam in rem præſtitum, nam & viribus, & animo longè ſuperabat adverſarium, non ſequeretur irregularitas, quia nulla fuit inibi cooperatio, ita Avil. 7. *part. diſp.* 6. *ſect.* 4. *dub. concl.* 1. Addo etiam patrem, filium, conſanguineum, aut etiam intimum amicum, qui alterum comitatur bono animo, ne quid periculi patiatur, non incurrere irregularitatem, etiamſi occidat adverſarium, quia vacat rei licitæ, neque in ea præſentia adhibenda peccat, ut ibidem tradit Avil. cum Henriquez *lib.* 14. *cap.* 16. *n.* 1. & Navarr. *conſ.* 32. *de homicid.* qui negat eſſe irregularem eum, qui bono animo nudum enſem ferebat, interea dum frater rixabatur cum alio, quem occidit, ſi ipſum iſte minimè vulneravit, quanquam Præpoſit. *in* 3. *par. q.* 5. *de jure. dub.* 8. *num.* 65. id ita intelligendum eſſe moneat, ut homicida ex illa aſſociatione fratris, aut amici non fiat animoſior ad occidendum; verùm ferè impoſſibile eſt moraliter, ne creſcat animus illi, qui videt ſe ſtipatum amicis, & ne audacior fiat ad facinus aggrediendum; atque ita ſemper ſequeretur irregularitas ex cuiuſcumque aſſociatione. Sup. hoc. in Reſ. 11

6. Nota ſecundò, quod Maiolus *de irregularit. lib.* 5. *c.* 48. §. 3. *num.* 14. adulterum, aut fornicatorem, qui dum immoderata copula cum muliere prægnante coit, illi abortum fœtus animati cauſat, damnat irregularitatis. non verò maritum, ſi idem faciat, eò quod unus illicita copula, alter licita utatur; quæ diſtin- Quamvis pleuè hoc ne termittas tamen lege re infrà Reſ. 121.

diſtinctio nulla apud nos eſt, ubi cætera paria repe-riuntur. Itaque ſi ex modo copulæ, & fœminæ debilitate, aliiſque circumſtantiis potuit, ac debuit ſuſpicari periculum abortus, illique ut ſuæ indulgeret intemperantiæ ſe expoſuit, conſequuto deinde homicidio, reus illius eſt contra quintum Decalogi præceptum, & fit irregularis, ſive maritus, ſive adulter fuerit.

7. Nota tertio, qui fœminam ad ſe venire jubet per tecta, aliavè loca periculoſa, unde imprudens ſibi mortem conſcivit, aut ſi prægnans erat, fœtum excuſſit, non fit irregularis, quia iſte ſive Clericus, ſive laïcus (malè enim DD. aliqui ſolita iſta diſtinctione utuntur hoc loco) non conſuluit huic mulieri, ut ſe ipſam occidat, ut abortiat, neque ut cauſam neceſſariò connexam cum abortu, aut ſuo interitu ſuſcipiat, quamvis aliquod periculum ſit quod tamen vitare poterit, ſi ipſa cautè, & prudenter ſe gerat: quare ſibi imputet ſi ſua culpa aut pereat, aut abortiat, non tamen amaſius, à quo invitata fuerat, dicetur propriè, & verè illius, aut fœtus ipſius homicida ad effectum irregularitatis, cùm revera illud homicidium non conſuluerit, ſi tamen ipſe ſecum traheret fœminam aut funem tenderet, aut explanandum iter ſuſcepiſſet, aut removenda offendicula, quæ occurrerent, aut facilem tranſitum dixiſſet, unde illa credula incautiùs ſe geſſiſſet, aut non adfuiſſet amaſius ad horam condictam, ut opem ferret, illaque vel ſe deluſam ſuſpicata, vel metu exterrita conceſſiſſet, exiſtimarem hunc eſſe irregularem, non ratione conſilij veniendi per ejuſmodi iter periculoſum, ſed quia ejus caſui, cædi, aut abortioni reipſa fuiſſet cooperatus.

RESOL. CXII.

An quis incurrat irregularitatem, quando alteri conſilium dedit, ut verbi gratia intret duellum vel occidat inimicum, & is, cui dedit conſilium, occiſus eſt?

Idem dicendum eſt de mutilatione. Ex part.4. tract. 2. Reſ. 12.

§.1. Caſus poteſt eſſe frequens, & affirmativam ſententiam docet Suarez *de cenſur. diſput.*44. *ſect.*3 *num.*18. à qua nec ſpeculativè, nec practicè putat eſſe recedendum. Idē tenent Navarrus & Coninch penes Hurtadum *ubi infrà*, quibus adde Petrum Cornejo *in* 3. *part. D. Thom. tract.* 5. *de irregul. diſp.* 1. *dub.* 2. *q.* 2. *n.* 3. Avilam *de cenſ. part.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 5. *concluſ.* 4. Sayrum *lib.* 7. *c.* 3. *n.* 3. Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 20. *n.* 10. ubi ſic ait: [El que aconſejò, o mandò à uno que mataſſe a otro y ſucediò al reves que otro le mato a el queda irregular, la razon es porque aſſi como el que aconſeja à otro que ſe mate ſiguiendoſe el effecto queda irregular, aſſi tambien el que injuſtamente pone à peligro de muerte, porque en coſas morales lo miſmo es hazer y ponerſe à peligro de hazer; luego lo miſmo ſe ha de dezir de aconſejar y mandar.] Ita ille.

2. Sed contrariam ſententiam ut probabilem noviſſimè tuetur Turrianus *de cenſ. lib.* 9. *diſp.* 63. *dub.* 4. ubi adducendo plures rationes pro hac firmanda ſententia, tandem ſic ait: Novi viros doctiſſimos hujus ætatis qui hanc ſententiam ut veram ſequuti ſunt, alij qui ut acutam & probabilem laudarunt, & mihi videtur ſatis probabilis. Ita ille, & poſt illum hanc opinionem docet etiam doctus Hurtado *diſp.* 2. *de irregul. diffic.* 6. *n.* 22. ubi ſic ait: Addo contra Navarrum & Coninch, mandantem, aut conſulentem aliquem ut occidat alterum (& idem eſt de mutilatione) non eſſe irregularem adhuc ex homicidio caſuali, etiamſi mandatarius, aut conſultarius, ſeu conſilium accipiens occidatur ab altero, quem invadit quia in jure non eſt lata irregularitas niſi ob mandatum, aut conſilium, quo quis mandat aut conſulit aliquem ut vel ſeipſum, vel alterum occidat ſequuto effectu. In præſenti autem caſu mandans, aut conſulens non mandat, nec conſulit invadentem occiſionem ipſius, ſed alterius: ſicuti nec mandatarius, aut conſultarius ſeipſum occidit (quamvis conſtituatur in occaſione & periculo ut occidatur ab altero, & ob id peccet contra fortitudinem, quando id timet prudenter,) quia verè non apponit cauſam ex ſe ordinatam ad homicidium, & independentem à voluntate aliena, quod erat neceſſarium ut diceretur ſeipſum occidere. Hæc omnia Hurtadò. Sed ſciat etiam Lector hanc ſententiam ante Turrianum & Hurtadum docuiſſe ſapientiſſimum Vaſquez *in* 1. 2. *tom.* 1. *diſp.* 100. *q.* 73. *art.* 9. *dub.* 3. *n.* 45. ita aſſerentem: Qui alteri ſuaderet furtum ex quo ſcit illum puniendum pœna mortis, non incurreret irregularitatem, quia non fuit cauſa homicidij; irregularitas verò non eſt in jure inflicta propter conſilium, quo quis alterum movet, ut ſe morti offerat, ſed propter conſilium, quo quis movet aliquem ad occidendum alium, aut etiam ſeipſum, quia eſt conſilium directè tendens ad occiſionem ipſam, tametſi in opinione poſitum ſit, utrùm ſeipſum occidere ſit contra fortitudinem, aut contra juſtitiam: conſilium autem traditum ei, qui occiditur, quod non tendit ad mortem niſi ratione periculi, quod incautè aggreditur, non videtur in jure prohibitum, nec is dicitur homicida preſsè & propriè in jure ad effectum irregularitatis, ſed ille ſolùm qui conſilium præbet occidendi aut ſeipſum, aut alterum. Ita ille, qui apud me inſtar multorum eſt. Vide etiam Henriq. *lib.* 14. *c.* 16. *n.* 1. qui eamdem ſententiam docet, quam etiam noviſſimè probat Præpoſit. *in p.* 3. *q.* 5. *de irregul. dub.* 10. *n.* 78. Vnde hæc opinio ſatis probabilis remanet adversùs Suarez. Sed tu ne diſcedas à prima opinione tanquam probabiliori & tutiori, quia iſte ut eſt vera cauſa moralis, incurrit irregularitatem hujus ſpeciei: ſi verò non intendebat ejus mortem, incurreret irregularitatem homicidij caſualis.

med. & in tom 8. tr 5. R.ſ.91.§.Sed ego, ad med. à verſ. an irregularitatē incurrat.

RESOL. CXIII.

Quidam mandavit Petro, ut occideret Caium, non præcogitando aliquid de morte Petri, & veriſimiliter credere poterat non eſſe ſequuturam, quia Caius longe debilior erat Petro.

Accidit vero, his non obſtantibus, quod Caius occidit Petrum. Interrogatus fui, an mandans incurrerit irregularitatem, ita ut non poſſit amplius miniſtrare, quia jam erat ſacris Ordinibus initiatus?

Et an in dicto caſu Epiſcopus poſſit diſpenſare, virtute Concilij Tridentini ſeſſ. 24. *c.* 6. Ex par. 2. tract. 15. & Miſc. 1. Reſ. 17.

§.1. Reſpondi, communiter DD. contra mandantem reſpondere, aſſerunt enim, in irregularitatem incurriſſe, teſte Bonac. *ubi infrà.* Ita Sayrus *de cenſ. lib.* 7. *cap.* 2. *num.* 12. Reginald. *in praxi, tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap.* 11. *ſect.* 1. *n.* 126. Navar. Cov. Armilla, Tabiena, Sylveſter, Maiolus, Vival. Summa Conſeſſ. Vgolin. & alij. Probatur, ait Tabiena, *ver. irregularitas* 2. §. 12. quia fuit in culpa, & hoc evenire poſſe, debuit cogitare.

2. At mihi contraria opinio Henriquez *lib.* 14. *capite* 16. *num.* 1. *litt. K.* probabilis videtur, ſicut etiam probabilis, viſa eſt Bonacinæ *de cenſur. diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 7. *num.* 17. Imò, & Avila *de cenſur. part.* 7. *diſt.* 6, *concl.* 4. ſtat pro noſtra ſententia; nam contra Sylvium. &

Sup hoc lege doctrin. Reſ. præteritæ, & ſi placet etiā Reſ ejus primæ not. & ſignanter inf. in fin. Reſ. ſeq. & in to. 8. tr. 5. Reſ. 91. §. Sed ego, ad med. à verſ. an irregularitatem.

& Panormitanum admittit quandam limitationem Innocentii, & Hoſtienſis: ſcilicet quòd opinio contraria, quam ipſe Avila tenet, etiam adversùs Henriquez, ſolùm procedat, quando erat veriſimile, quòd Petrus occidi poterat à Caio invadendo, vt qui erat longè debilior Caio, vel quid ſimile; quæ quidem circumſtantia non adeſt in caſu, de quo loquimur, imò totum contrarium, nam Caius invadendus, erat debilior Petro.

3. Ex his omnibus putavi dictum conſulentem non incurriſſe irregularitatem, ſed quia ſcrupulis angebatur, ad majorem conſcientiæ ſuæ tranquillitatem conſului, vt diſpenſationem ab Epiſcopo obtineret, virtute Concilii Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. qui dat illi authoritatem; vt poſſit diſpenſare in irregularitate ex homicidio caſuali occulto proveniente. Sed iſta irregularitas de qua loquimur, provenit ex homicidio caſuali, vt notat Filliuc *in qq. moral. tom* 1. *tract.* 20. *cap.* 2. *num.* 36. & Suarez *de cenſur. diſput.* 44. *ſect.* 3. *num.* 16. quia nemo directè intendit homicidium ejus, cui mandat, vt alium occidat. Indirectè igitur tantùm imputabitur, & ideo caſualis occiſio erit, & irregularitas ex homicidio caſuali, ergo poterit Epiſcopus circa illam diſpenſare.

Sup. hoc in tom 3. tr. 3 Reſ. 45.

RESOL. CXIV.

An mandans homicidium ad evitandam irregularitatem non ſolùm teneatur revocare mandatum, ſed monere occidendum, vt caveat; & quid de conſulente?

Et quid, ſi bona fide conſulens putabat ſufficere tantum revocationem ſolam, an erit irregularis, ſi homicidium ſequatur?

Et notatur, quod ſi mandatarius occidatur, mandantem manere irregularem. Ex part. 4. tractat. 2. Reſol. 14.

Quamvis non plenè ſup. hoc, ſed tantum pro reſtitutione in hoc caſu lege tamen in to. 8. tr. 5. doctr. Reſ. 86. & 87. & ſignanter in Reſ. & verſ. not. ſeq.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregul. diſput.* 1. *dub.* 2. *quæſt.* 2. *numero* 2. Turrianus *de cenſur. lib.* 7. *diſp.* 63. *dub.* 3. & Hurtado *diſp.* 2. *de irregul. diffic.* 6. *num.* 24. Ratio eſt, quia ipſe ſuo mandato in eo periculo conſtituit occidendum; ergo ſi non poteſt efficaciter revocare mandatum, tenetur monere illum vt caveat, & ita hi Doctores aſſerunt de conſulente.

2. Sed mihi contraria ſententia probabilior videtur, quam tuentur DD. quos citat, & ſequitur Stephanus de Avila *part.* 7. *diſp.* 6 *ſect.* 2. *dub.* 4. *concl.* 3. ubi ſic ait; Qui conſulit homicidium, vt liberetur ab irregularitate debet efficacius revocare conſilium, quam mandatum, quia in mandato agitur res mandantis, in conſilio verò agitur res ipſius conſulti; unde conſulens debet conari precibus importunis, ne conſilium mandetur executioni, quod ſi non firmiter credat preces profuturas, debet indicare occidendo in particulari, vel in generali ad arbitrium viri prudentis vt caveat: at verò mandans non tenetur monere. Ita Avila & ante illum Henriq. *lib.* 14. *cap.* 16. *n.* 2. ubi ſic aſſerit: Curet mandans perſuadere mandatario, vt omnino deſiſtat, ſed quia ille non agit niſi in gratiam mandantis, ſatis eſt huic intimaſſe revocationem mandati, nec tenetur monere eum, qui periclitatur vt caveat, vt tenetur qui dedit conſilium. Hæc Henriquez. Eſt igitur magna differentia inter mandantem & conſulentem in tali caſu, & ideò optimè Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tr.* 21. *diffic.* 20. *n.* 7. advertit, [que no baſta para evitar la irregularidad revocar el Conſejo antes de la muerte; que ſi de hecho ſe ſiguio la muerte en virtud del Conſejo toda via quedaria irregular el que lo dio, que en eſto ay grande differencia del mandato al Conſejo; porque en el mandato aquel aquien ſe manda ſiempre eſta pendente de la voluntad del que ſe lo mandò en virtud de la qual obra: lo qual no acontece en el Conſejo, porque el effecto del Conſejo propriamente hablando es en enſeñar al entiendimento, y hecho eſto no pende de la voluntad del que le aconſejò y aſſi para evitar la irregularidad es meneſter diſſuadirle.

3. Non deſinam tamen in gratiam ſtudioſorum hîc adnotare Præpoſitum *in* 3. *part. q.* 5. *de irregul. dub.* 8. *num.* 62. *&* 64. Petrum Navarra *lib.* 3. *de reſtit. cap.* 4. *num.* 26. nullam agnoſcere differentiam inter mandantem, & conſulentem, & docere in noſtro caſu ſufficere, revocare mandatum, & conſilium, ſic enim Navarra aſſerit. Tertiò notandum quòd antequam qui juſſus eſt & conſilium accipit opus exequatur, jubens, & conſulens revocet mandatum & conſilium, ſi ſequatur damnum, non tenetur imperans, vel conſulens reſtituere; quia tunc actio injuſta non procedit ex eo conſilio, vel imperio, ſed alterius malitiæ imputatur ſicut totali cauſæ. Vnde in jure immunis eſt ab irregularitate qui cùm mandaſſet, vel conſuleret Clericum occidi, ante factum revocavit, & diſſuadere conatus eſt. Ita ille, cujus ſententiam probabilem putat Leſſius *lib.* 2. *cap.* 13. *dub.* 3. *numero* 17. *&* 18. vt notat Coninch *de Sacram. diſputat.* 14. *dub.* 15. *numero* 177.

Sup. côter in hoc §. i in tr. 6. le doctr. Reſ 24. & ſign ter §. vlt. propè fin verſ. Veri Navarra.

4. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd ſi bona fide conſulens putavit ſufficere tantùm revocationem ſolam, non erit irregularis, etiamſi ſequatur homicidium. Ita Sayrus *lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 6. Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thom. tract.* 5. *de irregul. diſp.* 1. *dub.* 2. *q.* 2. *num.* 4. qui etiam *quæſt.* 1. *num.* 4. rectè notat, quòd ſi mandatarius occidatur, mandantem manere irregularem, non quidem irregularitate homicidii voluntarii, ſed caſualis, ſive voluntarii indirectè, quia mandans non intendit mortem mandatarii, neque ad eam directè operatur, ſed ſolùm indirectè in quantum dando operam rei illicitæ cogitare debuerat talem rem contingere poſſe, vt *infrà* dicemus.

Sup. hoc Reſ. præt ta, & le doctr. R ejus prin not.

Inf. in R quæ hic 122.

RESOL. CXV.

An qui homicidium ſuo nomine factum poſtea ratum habuit incurrat irregularitatem? Ex part. 4. tractat. 2. Reſol. 13.

§. 1. Incurrere mordicus ſuſtinet Molina *de juſtitia, tom.* 4. *tract.* 3. *diſput.* 33. *membr.* 4. Sylveſter *ver. homicidium* 1. *quæſt.* 7. Majolus *de irregul. lib.* 5. *cap.* 48. §. 6. Navarrus *cap.* 27. *num.* 233. & multi Iuriſperiti, quia, ſecundùm regulam juris, ratihabitio mandato comparatur. Sed ex mandato homicidii incurritur irregularitas; ergo, &c. & hanc ſententiam tanquam communem docet etiam Fernandez *in medulla part.* 2. *cap.* 10. §. 14. *n.* 11. ubi citat Speculatorem, Archidiaconum, Boich, Sylveſt. & Roſel.

Quam non plen ſup. hoc i tamen in tr. 6. Reſ.

2. Sed prorſus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam tenuit Vaſquez *in tract. manuſcripto de irregular.* vt notat & ſequitur Præpoſitus *in* 3. *part. q.* 5. *de irregul. dub* 8. *num.* 66. Turrianus *de cenſ. lib.* 9. *diſp.* 63. *dub.* 3. Hurtado *diſp.* 2. *de irregul. diffic.* 7. *n.* 25. Petrus Cornejo *in* 3. *part. tract.* 5. *de irregular. diſp.* 1. *dub.* 2. *quæſt.* 3. *num.* 3. Coninch *de Sacrament. diſp.* 18. *dub.* 8. *num.* 72. Suarez *de cenſur. diſput.* 44. *ſect.* 3. *n.* 24. Avila *part.* 2. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 6. Henriquez *libro* 14. *cap.* 16. *num.* 2. Villalobos *tom.* 1. *tr.* 21. *diffic.* 20. *n.* 12. Megala *in* 3. *part. lib.* 7. *cap.* 2. *quæſt.* 9. *num.* 85. Layman *ſect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 4. *num.* 6. ponit illud jam factum: ſed iſta irregularitas infligitur contra eos, qui

ſunt

ſunt cauſa homicidii; ergo,&c. Adde quod ratihabitio mandato æquiparatur quoad culpam, non autem quoad pœnam, ſi Superior aliter non diſponit, ſicut diſpoſuit reſpectu percuſſionis Clericorum *in cap. cùm quis, de ſentent. excomm.*

RESOL. CXVI.

An ſi intimus amicus bono animo aſſociavit aliquem, ne in rixa periclitetur, incurrat irregularitatem, ſi amicus inimicum occidat?

Idem eſt dicendum de patre, filio, &c. Ex p.4. tract.2. Reſol.17.

contẽtis ac Reſ. in Reſ. §. Nota ante . verſ. &c.

§.I. NEgativè reſpondet Avila *part.7.diſp.6.ſect.3. dub.3. concl.1.* & Henriquez *lib.14. cap.16. num.1. in fine*, & à fortiori idem dicendum eſt de patre, vel filio, &c. Vnde Navarr. *conſil.32.de homicid.* docuit non eſſe irregularem eum, qui bono animo tenebat enſem evaginatum in manu ſine alia læſione, quamvis alius percuſſus à fratre in rixa poſtea mortuus ſit; & ratio eſt, quia dabat operam rei licitæ. Sed hanc opinionem limitat noviſſimè Præpoſitus *in 3.part.q.5.de irregul. dub 8. num.65.* ſi exteriùs ita amicum rixantem aſſociando non videatur illum animare ad occidendum.

hoc vlt. inc. §. t. præte, & le- fr. do- r. vlt. e. 18.

RESOL. CXVII.

In quadam Civitate hujus Regni plures non ex conſilio, ſed ex rixa, ſubito contingente percuſſerunt aliquem, ſed unus tantum percuſſit vulnere lethali, ex quo mortuus eſt, & cognitus fuit iſte percuſſor; quæſierunt poſtea à multis Theologis, an omnes incurrerint irregularitatem, vel ſolus ille, qui mortale vulnus inflixit? Ex part.2. tract.15. & Miſc.1. Reſ.18.

hoc in Reſ. ſeq.

§.I. MVlti ex Societ. Iesv, & ex Dominicana familia affirmativè reſponderunt, vt ipſe conſulens mihi affirmabat, quorum ſententiam probabiliſſimam eſſe aſſerui, nam illam docet Stephanus de Avila *de cenſ.part.7. diſput.6. ſect.3. dub.3.* & Suarez *in 3.p.tom.5. de cenſ.diſp.45.ſect.3. n.11.* ubi ait: [Etiamſi vulnus inflictum, unum tantùm ſit, illúdque lethale: omnes impugnantes occiſum fiunt irregulares, non ſolùm quando incerta eſt perſona percutiens, quod eſt indubitatum; ſed etiamſi certa ſit, quia alii manent irregulares, propter incertitudinem.] Sic ille.

2. Sed ego, dictos conſulentes ab incurſu irregularitatis immunes feci, & multos Authores adduxi: præcipuè Gregor. Sayrum *de cenſur. lib.7.cap.4.n.13.* ubi ait: [Quando unus è pluribus in rixa ſubitò contingenti, nec præmiſſo conſilio vulneratus eſt, & in occiſo reperitur unicum lethale vulnus, ſi conſtat quis id intulerit, tenebitur de homicidio, cæteri de percuſſione, *l. Item Mela, § ſed & ſi ſervum, ff.ad leg. Aquil. & l.ſi rixa, ff. de ſicariis.* Vnde ille ſolus irregularis erit, cæteri verò, vt ab homicidio, ita etiam ab irregularitate excuſantur. DD. communiter *in cap. ſignificaſti 2. de homicidio.*] Hæc Sayrus, cujus ſententiam docent etiam Covar. *in Clem.ſi furioſus p.2. §.2. num.3.verſ. ſecundus caſus de homicidio,* & Bonac. *de cenſ. diſput.7. q.4. punct.8. num.29.* & Villadiego *cap.6.num.47.* apud Avilam, *ubi ſuprà.* Qui quidem Avila noſtram ſententiam probabilem vocat. Ex his omnibus, vt dixi ad caſum, de quo loquimur, negativè reſpondi.

RESOL. CXVIII.

An ſi inter multos dubium ſit, quis ex illis occiderit, omnes remaneant irregulares?

Et quid, ſi ſciatur occiſor?

Et notatur, quod ſi quis alios comitetur, & nihil omnino per ſe faciat, nec cauſa ſit, cur homicidium hic & nunc fiat, id eſt cum his circumſtantiis celerius, acrius, animoſius, audacius, &c. non eſt irregularis. Ex p.9. tr.7. & Miſc.2. Reſ.20.

§.I. CAſus eſt etiam practicabilis: & quoad primum, communiter affirmativè reſpondent. Sed negativam ſententiam probabilem eſſe putat Leſſius *in 3.p. D.Thomæ, cap.3.de irregularib. dub.1. n.25.* ubi ſic ait: [Quando non conſtat, à quo quis fuerit occiſus, vel à quo vulnus lethale acceperit, omnes, de quibus dubitatur, ſunt irregulares. Eſt communior ſententia. Vide Covarruviam *2.p. § 2.n.3. in Clementina. Si furioſus.* Ratio eſt: quia in dubio homicidii cenſendus eſt quiſque irregularis, cap. *Significaſti 2. de homicidio.* Nota tamen, quoſdam recentiores non improbabiliter dicere, hoc ſolùm habere locum in foro externo, idque maximè ante diligentem inquiſitionem: in foro tamen conſcientiæ, ſi poſt factam diligentem inquiſitionem adhuc manet omninò dubium, quis ſit author, neminem cenſendum irregularem: quia ſatius eſt crimen aliquod impunitum relinqui, quàm innocentes puniri.] Ita Leſſius.

Sup. hoc lege latam & ſubtilem doctr. Reſ. ſeq. per tot.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Sed difficultas.

2. Quoad ſecundam difficultatem, ſi certò conſtiterit; quis vulnus lethale inflixerit, omnes alios vulnus lethale non inferentes affirmat Covarruvias, aliis relatis; *in Clem. Si furioſus 3. p. §.2. n.3. verſ. Secundus caſus*, non fore irregulares. Ducitur: quia infligens vulnus lethale tenetur de homicidio, & non alius, reliqui enim tenentur de percuſſione, ex textu in leg. *item Mela, §. Sed & ſi ſervum, ff. ad legem Aquiliam*, & in leg. *Si rixa ff. de ſicariis.* Ergo, cùm liberi ſint ab homicidio, liberi erunt ab irregularitate. Secundò probari poteſt ex cap. *Significaſti el 2. de homicidio*, ubi Parochus excuſatur ab homicidio, & irregularitate, ſi non inflixerit vulnus lethale latroni, qui aliis vulneribus acceptis ſubitò interiit. Et hanc ſententiam probabilem eſſe fatetur Caſtrus Palaus *tom.6. diſput.6. punct.15. §.6. num. 4.* licèt ipſe merito affirmativæ ſententiæ adhæreat: quia illos negari non poteſt ſua præſentia auxilium; & favorem occiſori tribuiſſe, & occiſum impediſſe ne ſe defenderet: ac proinde omnes judicandi ſunt ſecundùm Canones rei homicidii, & irregularitati ſubjecti, ex textu in cap. *Si quatuor homines 23. q.8.* & ita etiam docet Avila *de cenſ. part.7. diſp.6. ſect.3. dub.3. concl.4.* Coninch *de Sacram.diſp.18.dub.8.n.70.* & alii.

Sup. hoc in Reſ. præterita.

3. Notat enim Leſſius, *ubi ſuprà*, *n.13.* probabile eſſe, ſi quis alios comitetur, & nihil omninò per ſe faciat, nec cauſa ſit, cur homicidium hic, & nunc fiat; id eſt, cum his circunſtantiis, celeriùs, acrius, animoſius, audacius, &c. non eſſe irregularem. Et ratio eſt: quia non cenſetur contuliſſe quidquam, aut ullum præbuiſſe influxum in illud facinus; unde etiam non tenetur ad reſtitutionem. Ita ille.

Sup. hoc ſup. lege doctr. Reſ. 116. & alterius Reſ. ejus ſecundæ not.

RESOL. CXIX.

Quando non incurratur irregularitas, ex homicidio dubio? Ex p.11. tr.6. & Miſc.6. Reſ.24.

Sup. hoc lege doctr. §. 1. Reſ. præced. & Reſolutionum ultimæ not. hujus Reſ.

§. 1. CAſus eſt frequentiſſimus, & nimis practicabilis, & noviſſimè Pater Ioſeph Gibalinus vir quidem doctus, & eruditus ex inclyta Societate Ieſu *lib. de irregularit. cap. 4. quæſt. 1. num. 17.* ponit hanc regulam univerſalem. Quoties conſtat de homicidio commiſſo, dubiumque tantùm exiſtit de perſona committente, cenſenda eſt irregularis ſaltem in foro externo, ex peculiari juris diſpoſitione in hac materia, quod ſi dubitatur de ipſomet homicidij actu, an nempe fuerit aliquis occiſus, in nullo foro cenſendus erit aliquis irregularis, donec veritas commiſſi homicidij comperiatur. Probat primam partem hujus regulæ *ex cap. Significaſti 2. de homicidio*, ibi, enim conſtabat maleficum illum, qui Euchariſtiam, & altaris ornamenta aſportaverat, occiſum fuiſſe; ſed dubitabatur an interiiſſet ex vulnere, quod in ejus caput Sacerdos foſſorio impegerat an verò ex aliis vulneribus, quibus eum Parochiani conciderant; in hoc igitur dubio, quod, ut vides, eſt non de occiſione; ſed de perſona occidente, jubet hunc Sacerdotem Innocent. III. à Sacerdotali potius officio abſtinere, quia id tutius eſt, quam temerè celebrare pro eo quod in altera nullum, in reliquo vero magnum periculum, timeatur. *in cap. quoque, ad audientiam, eod. tit.* Clem. III. eodem modo pronunciat habendum irregularem Presbyterum, qui dum corrigeret domeſticum ſuum, illum ſuo cingulo percuſſit; dubium verò erat, an ex eo vulnere, an alio quopiam morbo interiiſſet. In his caſibus vides dubium fuiſſe de homicida, non de homicidio, & falsò reſpondent aliqui recentiores, veriſimilius fuiſſe eos Sacerdotes, de quibus dubitabatur, revera commiſiſſe homicidium; nam *in cap. Ad audientiam*, nullum planè veſtigium apparet illius veriſimilitudinis ut legenti conſtabit, *in cap. quidem ſignificaſti.* Innocent. affert ſub finem vehementia indicia, ex quibus colligatur hunc Sacerdotem etiamſi vim illatam repuliſſet, & injuriam propulſaſſet, id tamen cum moderamine inculpatæ tutelæ minimè feciſſe, tum ratione inſtrumenti quo percuſſit; cum enim grave ſit, non ſolet levem plagam inferre; tum ratione partis, in qua leviora vulnera ſæpius lethalia ſunt, quæ omnia faciunt valdè probabiliter hunc Sacerdotem homicidij reum, ac proinde irregularem, neque rem planè dubiam, & ancipitem relinquunt; prius tamen dixerat Pontifex: Quod ſi diſcerni non poſſit, ex cujus ictu percuſſus interiit, in hoc dubio tanquam homicida debet haberi, tunc Sacerdos etſi forſitan homicida non ſit, à Sacerdotali officio abſtinere. Quibus verbis nihil apertius dici potuit, neque contra adeò manifeſtas Pontificum reſponſiones ſentire licet.

Sup. hoc curſim in fin. §. not. præteritæ.

2. Sed difficultas eſt, an in foro interiori iſte dubius homicida ſit irregularis? & quidem ſi jam fuerit ipſi imperatum à Superiori, ut abſtineat à ſacris, certum omninò eſt ipſum abſtinere debere, ut etiam dixit Innocentius *in cap ſignificaſti*, vox autem, *debere*, importat præceptum & obligationem, ut latè oſtendit Sanchez *lib. 4. de matrim. diſp. 23. num. 2.* Certum quoque mihi eſt, ſi delictum fuerit publicum, atque adeò paſſim habeatur irregularis, ratione dubiæ illius cædis teneri quoque ratione ſcandali tanquam irregularem ſe gerere, donec conſtet de rei veritate, aut fuerit cum eo diſpenſatum: ſed quæſtio eſt de crimine occulto, & non notorio, an perſtante dubio, utrum revera vulnus lethale aliquis alteri inflixerit, & an ex eo interierit, ubi poſt adhibitam diligentiam nihil comperit, hic percuſſor poſſit deponere dubium, atque miniſtrare in Sacris, quandiu Prælatus, aut Iudex id ipſi non prohibebit, quod ita affirmandum mihi videtur cum Henriquez *libro 14. cap. 3. num. 3. & 4.* quia percuſſor neque jure naturali, neque ex jure poſitivo tenetur ſe gerere ut irregularem in caſu propoſito; non primum, illa enim generalis regula, in dubiis tutior pars eligenda eſt, quæ una videtur hoc loco imponere obligationem abſtinendi à Sacris, & qua utuntur Pontifices *capitibus citatis*, non eſt præcepti, ſed conſilij ut cum Navarr. *in cap. ſi quis autem de Pœnitent. diſputat. 7.* latè probavimus, *lib. 3. primæ part. ſcientiæ Canonicæ*, & valeret in omnibus aliis dubiis facti, quod neque Sanchez, neque cæteri Adverſarij unquam fatebuntur. Ius quoque poſitivum non obligat hoc loco ante præceptum Superioris, quia cùm diſpoſitio horum capitum, quæ explicamus, ſit peculiaris in hac materia, non obligabit niſi in caſibus expreſſis, & eodem modo quo exprimuntur, atqui illa capita loquuntur de foro externo, licet non contentioſo; ergo extra illud forum non obligabunt. Secundò *in capite ſignificaſti 1. eodem titulo* in dubio, an quis Clericus occidiſſet mulierem, quam equus, cui inſidebat, non audiens habenas protriverat, jubet Pontifex illi injungi pœnitentiam ad cautelam, & deinde non impediri ne promoveatur ad ſuperiores ordines, & ne in ſuſceptis miniſtret: ergo poterat ille in conſcientia, ſecluſa illa prohibitione facta à ſuo Superiore, tum ordines ſuſceptos exercere, tum ad alios aſpirare. Hucuſque Pater Gibalinus.

Sup. hac voce, *debere*, latè in tom. 6. tr. 1 Reſ. 58. propè fin. §. 1. & in to 9. tr. 7. Reſ. 110. paulò pòſt init. & in multis aliis ejus primæ not.

3. Secunda verò pars Regulæ ſuperius adductæ, videlicet, non contrahi irregularitatem, in ullo foro, quando dubium eſt de ipſomet homicidio, non de homicida, quia nempè non conſtat homicidæ fuiſſe commiſſum. Probatur à Patre Gibalino *numero 22.* quia certum eſt irregularitatem in dubio homicidij non incurri niſi ex peculiari juris diſpoſitione, & in caſibus ab illo expreſſis; atqui jus non loquitur, niſi quando certum eſt homicidium, & hominem revera interiiſſe, ſed dubitatur, an vulnus lethale fuerit, & an alio quopiam vulnere ab alio illato, aut Medici incuria, aut denique alia quapiam de cauſa interierit, quod patet ex *cap. ad audientiam, cap. ſignificaſti*, utroque, & ſi quæ alia afferuntur, qui caſus longè diverſus eſt ab illo, de quo loquitur hæc pars noſtræ regulæ; agitur enim de dubio ipſius cædis, quæ incerta eſt. Igitur in hac materia debemus ſtare, ait Gibalinus principiis univerſalibus, & duabus illis regulis generalibus, nempè nunquam contrahi irregularitatem, niſi in caſibus jure expreſſis: Secundò, neminem in dubio facti cenſendum eſſe irregularem in ullo foro, præterquam ex ſingulari juris diſpoſitione in dubio homicidij, in caſibus expreſſis ab illo, atque ita neceſſariò dicendum eſt in dubio ipſius homicidij, & cædis, & non homicidæ, nullam incurri irregularitatem, uti definiebat noſtra regula.

4. Itaque ex his omnibus breviter dicendum eſt ſecundùm mentem Gibalini, quod dubium in materia homicidij, poteſt dupliciter contingere; nam vel verſatur circa ipſum homicidium, vel ſuppoſito jam homicidio, verſatur circa perſonam quæ illud commiſit, vel circa modum quo fuit commiſſum: In primo modo dubium de homicidio inducit irregularitatem; in ſecundo autem minimè. * Ex his ſequitur, quod qui abortum procuravit, non eſt cẽſendus irregularis, quãdo dubitatur an fœtus ſit animatus, quia id ſequitur ex regula ſuperius poſita; dubium enim iſtud eſt de ipſomet homicidio, fuerit ne commiſſum, an non, neque dubitatur de homicida tantùm, & authore certi homicidij, atqui jus ſtatuens irregularitatẽ in dubio homicidij, loquitur tantùm eo caſu, in quo certum eſt fuiſſe commiſſum homicidiũ, & dubitatur an Titius, qui percuſſit, etiã occiderit: hic autẽ cùm dubitatur, an fœtus excuſſus viveret, dubitatur an fuerit commiſsũ homicidiũ, & non de ejus authore, qui certus eſt, ſi illa abortitia occiſio hominis

*Su. hoc ſ. in tr. 6. ſ. 20. & 2 & lege ali §. earum notatio n.

minis foret, cùm igitur de eo caſu jus non agat, in illo non contrahetur irregularitas. Et ita tenet Gibalin. *loco cit. num. 26.* cujus ſententiam, quoad omnia ſuperius dicta invenio confirmatã à Doctiſſimo Patre Franciſco Sardi de *Conſcientia, diſp. 6. cap. 7. §. 4. num. 2. & 3.* ubi ſic ait: Diſpoſitio illius juris in *c. ad audientiam, & in illis capitibus ſupracitatis*, ſecundum quam ſtatuitur in dubio homicidij, ſeu concurſus ad illud, dubitantem reputandum eſſe irregularem, intelligi debet, quandò conſtat de corpore delicti, licet dubitetur an dubitans habuerit influxum in illud delictum, necne; tunc enim dicitur conſtare corpus hujus delicti, cùm ſumus certi de morte hominis: at in caſu noſtro non conſtat, de ipſo corpore delicti, cùm dubius ſit an fœtus fuerit animatus, necne? Seu, an fuerit homo: & cum diſpoſitio illa ſit pœnalis, reſtringenda erit: proindè, niſi conſtet de homicidio, judicandum eſt delictum illud non eſſe comprehenſum ſub tali diſpoſitione. Neque contra opinionem hanc urgent textus Canonici citati, qui cùm ſint pœnales, & ſtrictè explicandi, exponi poſſunt, loqui ſolum, quando conſtat de homicidio ſequuto, & ſi attentè legantur, videbitur deciſio ſupponere homicidium jam peractum. Ita Bardi, qui, ut vides, omnia quæ Gibalinus latè ſupra firmavit, ipſe breviter approbat, ex quibus infinitæ irregularitates non incurrerentur. Vide etiam Eſcobar Iuriſtam de utroque foro, *art. 1. §. 5. num. 89.* Eſcobar Theologum *in Theol. mor. tract. 4. Exam. 6. cap. 5. numero 72.* Pellizarium *in man. Regul. tom. 2. tract. 7. cap. 5. num. 25.*

5. Obſerva etiam, quod doctrina ſuperius adducta poteſt applicari in Iudice, qui dubius eſt, an aliquem ad mortem damnaverit. Item in milite, qui dubitat utrum in bello juſto aliquem occiderit; nam in ſupradictis caſibus, dubium verſatur circa ipſum homicidium: ergo non includit irregularitatem. Ita Bardi *ubi ſuprà §. 9.* & Gibalinus *n. 25.* qui etiam addit, quod cùm in jure non ſit ſermo de occiſione juſta, ſed de homicidio, uti apparet ex *cap. ad audientiam, & cap. ſignificaſti*, homicidium autem dicit eo loco, & quando abſolutè ponitur in jure, cædem illatam contra quintum Decalogi præceptum, qui dubius erit, an alium occiderit, quem juſtè vulneravit, occidereque potuit, non erit irregularis. Neque dicas Clericum in bello juſto pugnantem, & dubium de occiſione pronunciari irregulaem, *cap. penult. de homicidio.* Reſpondetur enim non eſſe irregularem propter dubium cædis juſtæ, aut in bello juſto, ſed quòd propria pugnaſſet manu, ut advertit Gloſſ. ibi *ver. remordet*, & Covarruvias *in Clement. ſi furioſus 2. par. §. 3. num. 2.* & nos inferius dicemus. Vide etiam Franciſcum Lugo *de Conſcient. cap. 2. q. 28. n. 157.* & Pellizarium *tom. 2. tract. 7. cap. 5. ſect. 1. num. 24.* Vnde ex dictis ad illud Axioma tam decantatum, quod dubius de homicidio cenſendus ſit irregularis: poteſt quis reſpondere. Primò, quod dubius de homicidio cenſendus ſit irregularis in foro externo & concedo, in foro interno, & nego. Ita præter alios à me alibi citatos Gibalinus *ubi ſuprà num. 19.* Reſpondetur ſecundò, quod dubius de homicidio cenſendus ſit irregularis, quando dubium verſatur circa perſonam occidentis, & circa modum occiſionis: ſecus autem quando dubium verſatur circa ipſum homicidium, an fuerit perpetratum, necne, ex his quæ ſupra firmata ſunt. Reſpondetur Tertiò, quod dubius de homicidio cenſendus eſt irregularis, quando dubium verſatur circa cædem illicitam; ſecus autem quando verſatur circa homicidium injuſtum; unde ex his omnibus Reſponſores caſuum Conſcientiæ multas irregularitates evaneſcere facient.

[Margin: ...u hoc in ...e & §. not. ... jus Reſ. ... tè & ... us ſup. ... eſ. 102. ... & 104.]

6. Verùm his non obſtantibus, licet ſuperius dicta, nimium plauſibilia, & grata fore Lectoribus non dubito, tamen quia aliqua ex ipſis non approbat Praxis Datariæ, & Sacræ Pœnitentiariæ; ideo ſecundùm mentem ſupradictorum Doctorum à me dicta eſſe volo, & in facti contingentia viri docti cogitent & judicent memores illius dicti, quod ſtylus Curiæ facit jus, & quòd non oportet ſapere plus quam oportet ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem; quod utinam feciſſet noſter Pater Vidal *in arca Theologiæ moral. tit. de Duello, inſpect. 3. n. 22. cum ſeqq. & inſpect. 4. n. 15. & ſeqq.*

RESOL. CXX.

Virum, qui tradidit arma Titio, quibus Caium occidit, ſit irregularis? Ex parte 4. tractatu 2. Reſ. 11.

§. 1. Affirmativè reſpondet Bonacina *de cenſuris diſp. 7. quæſt. 4. punct. 8. num. 35.* ubi citat Suarez, Filliucium, Molinam, Vgolinum & Felinum, ſi ſuſpicionem aliquam habuit, illa peti ad homicidium patrandum, tunc enim occiſio inde ſequens cenſetur ſufficienter voluntaria, ita ut imputetur ad culpã, & ad pœnam irregularitatis ex homicidio caſuali; ſi verò neſcivit, nec ſuſpicatus eſt peti ad malum, excuſatur ab irregularitate.

2. Non gravabor tamen hic adnotare ſententiam Gaſparis Hurtado *diſp. 2. de irregul. diffic. 8. num. 32.* ubi ſic aſſerit: Id tamen quod docet Sayrus, & Avila, nempe eum eſſe irregularem qui præbet arma, ſciens, aut tinens eſſe ad injuſtè occidendum, quamvis verum exiſtimemus, quando ea præbet ex intentione homicidij, quia tunc verè dicitur occidere juvando ad illud, imò id pertinet ad homicidium ex propoſito, quia aſſumit medium utile ad occiſionem ex intentione occiſionis. Id tamen difficile exiſtimamus, quando ea præbet abſque intentione homicidij, quia tunc non dicitur occidere, nec ad id juvare, quia tunc tantùm tribuit arma, quibus occidens poſſet benè & malè uti abſque intentione mali uſus, quod non pertinet ad homicidium abſque dicta intentione, quia ita eſt utile ad homicidium, ut etiam ſit utile ad alia bona, & ad ſummum id tantùm eſt peccatum ſcandali paſſivi, & contra juſtitiam ſecundariò, & non obligans ad reſtitutionem damni, ita Hurtado; ſed ne diſcedas à prima opinione.

RESOL. CXXI.

Quæ negligentia requiratur, ut per homicidium caſuale ex ea conſequens, efficiatur quis irregularis?

Et docetur Clericos eſſe irregulares ex oppreſſione filiorum, ſi ipſis procurantibus, aut ſtudiosè negligentibus fuerint oppreſſi. Ex parte 4. tractatu 2. Reſ. 21.

§. 1. Reſpondeo contra Megalam *in 3. par. lib. 7. cap. 2. quæſt. 5. num. 110.* quòd requiritur negligentia, quæ omnibus conſiderata perveniat ad peccatum mortale, nam irregularitas homicidij caſualis eſt pœna peccati commiſſi in non adhibendo diligentiam requiſitam; cùm autem hæc pœna ſit valdè gravis, non videtur eſſe intentio Eccleſiæ eam infligere propter levem culpam, & ideo *in cap. quæſi. um, de pœnit.* declarantur Clerici eſſe irregulares ex oppreſſione filiorum, ſi ipſis procurantibus, aut ſtudiosè negligentibus fuerint oppreſſi; & ita docet Sylvius in

[Margin: Sup. hoc ſup. in Reſ. 1. 2. 3. & 6. curſim in duabus vl. ejus lin.]

[Margin: Ad elucidãdã nã. q. eſt, lege doctr. Reſ. ſeq. & alterius §. ejus nos.]

in 2. 2. *D. Thom. q.*64. *art.*8. *concl.*3. qui citat Sotum, Bañez, & Suarez, quibus ego addo Filliucium *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 3. *n.* 59. *&* 61. Coninch. *diſp.* 18. *dub.* 9. *n.* 88. & alij communiter.

RESOL. CXXII.

An incurratur irregularitas ex homicidio caſuali, quando factum fuit dando operam rei illicitæ, etiam ſi adhibita fuerit debita diligentia. Ex part. 4. tract. 2. Reſ. 20.

Quoad hoc ne deſeras legere doctr. Reſ præteritæ à medio, à verſ declaratur & ſup. ex Reſ 111 v de § Nota ſecundo. & alios §§ ejus not.

§. 1. Affirmativè reſpondet Caietan. *in* 2. 2. *q.* 64. *art.* 9. Sylveſter *ver. homicidium* 2. *num.* 2. & alij, & hanc ſententiam multi tenent quando homicidium ſequitur dando operam rei illicitæ periculosè, & tendenti ad illud. Ita Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregular. diſp.* 3. *dub.* 2. *concl.* 2. Avila *part.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 1. *dub.* 1. *opin.* 3. ubi citat Covarr. Sotum, Cordubam, Caſtrum, Medinam, Aragon. & Navarrum, quibus ego addo Fernandez *in medulla parte* 2. *capite* 10. §. 14. *numero* 1 Majolum *de irregularit. lib.* 5. *cap.* 48 §. 3. Paludanum, Gabrielem, Conradum, Navarrum, Felicianum penes Tannerum *vbi infra*, Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tract.* 21. *dub.* 23. *n.* 3. Valentiam *tom.* 3. *diſp.* 2. *quæſt.* 3. *punct.* 3. Sanchez *de matrim. tom.* 2. *lib.* 9. *diſt.* 32. *n.* 25. & alios penes ipſos. Ratio eſt, quia tale homicidium eſt voluntarium in cauſa.

2. Sed ego negativæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam docet Coninch. *de Sacram. diſput.* 18. *dub.* 9. *n.* 80. Hurtado *diſp.* 2. *de irregul. diff.* 8. *n.* 28. Præpoſ. *in* 3. *par. q.* 5. *de irregul. dub.* 10. *n.* 63. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 3. *n.* 64. Tannerus *in* 3. *par. diſp.* 6. *q.* 10. *punct.* 11. *n.* 216. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 11. *n.* 1. *& cap.* 15. Emanuel Sà *ver. irregularitas ex deformatione licita, num.* 4. & alij. Dico igitur occidentem in caſu noſtro numquam fieri irregularem, niſi ipſa actio hîc & nunc ita ſit periculoſa, ut peccet contra jus naturæ præcisè ratione periculi occidendi, cui hic & nunc ita operando ſe exponit. Et ratio horum eſt, quia irregularitas, de qua agitur, non incurritur niſi intercedat culpa homicidij, cùm ſit irregularitas ex homicidio caſuali; ſed in noſtro caſu non intercedit culpa homicidij, cùm ratione diligentiæ præſtitæ homicidium non cenſeatur plenè voluntarium, ergo, &c.

3. Adde quòd, ut ſæpiùs dictum eſt, irregularitas non incurritur niſi in caſibus à jure expreſſis; ſed in nullo jure expreſſum eſt homicidam eſſe irregularem ob homicidium omnino caſuale, licèt factum dando operam rei illicitæ etiam ex ſe tendenti ad homicidium: ergo, &c. Vide Hurtadum & Coninch, qui reſpondent ad *cap. dilectus*, *& cap. Ioannes, de homic.* quæ facere videntur contra noſtram ſententiam, ſed revera non faciunt.

RESOL. CXXIII.

An adulter irregularis fiat, ſi maritus, cognito adulterio, uxorem interficiat? Ex parte 4. tractatu 2. Reſol. 1.

§. 1. Prima opinio affirmat, ita Navarrus *cap.* 27. *n.* 238. Gutierrez *in quæſt. canon. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 42. Sayrus *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 17. *num.* 14. *in fine.* Vnde Ioan. de la Cruz *in director. part.* 2. *de irregularit. dub.* 11. *concl.* 4. ſic ait: Qui ob litteras amatorias miſſas adulteræ, aut ex eo quod eam inſequitur, eſt in cauſa quòd adultera à marito occidatur, tunc adulter fit irregularis. Et patet, nam illa inſecutio adulteræ cum ſuis circumſtantiis conſiderata eſt periculoſa & ſatis ordinata ad mortem, attento fervore zelotypiæ, qui ad vindictam mortis ſumendam de adultera rapit virum. Sic ille.

2. Secunda opinio negat, & ita tenet Covarruvias *p.* 4. *n.* 10. Caſtrus *lib.* 2. *de lege pænali cap.* 14. Aragonius *in* 2. 2. *q.* 64. *art.* 8. Navarra *de reſtit. lib.* 2. *cap.* 3. *numero* 363. nam adulterium, ut tenet ſe ex parte adulteri, non ordinatur per ſe ad homicidium adulteræ: ergo.

3. Tertia opinio diſtinguit, nam aut adulter temerè ſe ingerendo expoſuit adulteram mortis periculo, & in tali caſu procedit prima opinio affirmativa: aut verò adulter cautè, & arbitrio prudentis convenienti diligentia adhibita commiſit adulterium, & tunc procedit opinio ſecunda. Ita Filliucius *tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 3. *n.* 80 ubi teſtatur de praxi Pœnitentiariæ. Layman *ſect.* 5. *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 10. *num.* 2. Suarez *de cenſur. diſputat.* 45. *ſect.* 6. *num.* 5. & Petrus Cornejo *in* 3. *par. D. Thomæ tract.* 5. *de irregular. diſput.* 3. *dub.* 2. *concl.* 1. *num.* 3.

4. Omnes iſtæ tres ſententiæ ſunt probabiles, & ſecundam negativã abſolutè præter DD. citatos tuentur Avila *de cenſ. p.* 7. *diſp.* 5. *ſect.* 3. *dub.* 3. *concluſ.* 2. & Megala *de cenſ. lib.* 7. *cap.* 2. *quæſ.* 5. *n.* 81. ubi ita aſſerit. Dubitari hic poteſt, an irregularitatem contrahat adulter, qui ita imprudenter accedit ad uxorem alterius, ut probabiliter exponat illam periculo mortis? Et videtur eſſe reſpondendum affirmativè, ſiquidem ſi tunc mors ſequatur, quamvis illam per ſe noluerit adulter voluit tamen in cauſa moraliter data homicidio. Tu verò dicas adulterum non eſſe irregularem, quia ad contrahendam irregularitatem ex homicidio caſuali proveniente ex opere illicito, non ſufficit quælibet cauſa, ſed neceſſario requiritur, ut alterum ex his interveniat, vel ut opus illud per ſe ſit aptum ad inferendum homicidium, vel ut ſit cauſa immediata illius: ſed adulterium nec per ſe eſt aptum ad inferendum homicidium, nec eſt cauſa immediata illius; ergo adulter non erit irregularis. Sic Megala *loc. cit.* Vide etiam Turrianum *de cenſur. lib.* 9. *diſp.* 63. *dub.* 4. & Præpoſitum *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregularit. dub.* 11. *num.* 88.

RESOL. CXXIV.

An adulter efficiatur irregularis, ſi maritum aggreſſorem cauſa neceſſariæ defenſionis occidat?

Et ex doctrina hujus quæſtionis alij quatuor caſus inferuntur, in quibus eſt dubium, an incurratur, vel non incurratur irregularitas. Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 2.

Qua[...] nō plenè [...] hoc ſed [...] reſtitutio[...] tãtum in [...] caſu, ſi [...] cet, [...] tom. 8 [...] doctr. [...] 21. & 6 [...] ſup. ho[...] gnanter [...] qnamvi [...] curſim [...] citativè [...] fin. Reſ [...] verſ. A vero.

§. 1. Eſſe irregularem docuit Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 21. *d ffic.* 24. *n.* 4. vbi ſic ait: [El que dio à otro un bofeton, aunque no pueda evitar la muerte ſi no en huyendo, ſi mata el otro queda irregular porque pudò evitar la muerte evitando la injuria y lo miſmo juſgo del adultero que fue hallado en adulterio y el marido le pretẽde matar, que en tal caſo aunque para libraꝛſe de la muerte el le mate queda irregular, pues lo pudò excuſar con excuſar el pecado.] Ita ille, & ante illum Navar. *cap.* 27. *n.* 238. Molina *de juſt. tract.* 3. *diſp.* 72. *n.* 5. Vgolinus *de irregul. c.* 29. §. 3. *n.* 3. Majolus *de irregul. lib.* 5. *c.* 48. Philiarcus *de offic. ſacer. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 11. §. 3. Guttierrez *in can. qq. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 45. & alij penes DD. *infra* citandos, quia adulterium eſt de ſe illicitum, & via quædam ad homicidium perpetrandum, & ideo prævideri poterant & debuerant ab occidente hujuſmodi effectus.

2. Ve

2. Verùm his non obſtantibus negativam ſententiam docet Sotus *de juſtit. lib. 5. quæſt. 1. art. 9* & alij decem Doctores quos adducit & ſequitur Sayrus *de cenſur. lib. 6. cap. 17. num. 18.* quibus ego addo Petrum Cornejo *in 3. part. D. Thomæ tractat. 5. de irregularit. diſput. 4. dub. 1. quæſt. 3.* Iacobum Gordonum *in Theolog. mor. tom. 2. lib. 7. quæſt. 18. cap. 10. §. 2. num. 72.* Avilam *par. 7. diſput. 5. ſect. 3. dub. 3. concluſ. 1.* Turrianum *de cenſuris lib. 9. diſput. 65. dub. 2.* Leſſium *lib. 2. cap. 9. dub. 15. numero* 106. Mercadum *de contract. lib. 6. cap. 4.* & noviſſimè Hurtadum *diſputat. 2. de irregular. difficult. 10. num. 36.* ubi ſic ait: Quamvis occidens dederit occaſionem alteri ut ipſum invadat, ut adulterando cum uxore invadentis non eſt irregularis. Ratio eſt, quia ex *Clem. ſi furioſus, de homicidio*, abſolutè & ſine ulla diſtinctione habetur, quod qui ſe invadentē occidit pro defenſione propriæ vitæ cum moderamine inculpatæ tutelæ, non eſt irregularis: ergo, &c. Dicendum eſt igitur abſolutè quòd etiam quando quis ſua culpa ſe ingeſſit in neceſſitatem, ut ad defendendam vitam ſuam opus ſit occidere invaſorem, non eſt irregularis. Vnde ex his Sayrus benignè multos caſus interpretatur. Primò quando quis alterum ignaviæ accuſat, vel ad pugnam provocat opprobriis. Secundò quando quis furatur, & poſtea volendo deſiſtere à furando occidit dominum bonorum volentem illum occidere. Tertiò quando quis ivit ad bellum injuſtum, poſtea verò ut propriam vitam defenderet, occidit militem contra ſe venientem. Quartò quando quis ingerit ſe volendo eripere reum à miniſtris juſtitiæ, vel impedire ne capiatur ab eis, & poſtea opus eſt ut ſe defendat à dictis miniſtris volentibus ipſum occidere, & defendendo ſe occidit aliquem. In his & ſimilibus caſibus dicendum videtur ſupradictos non incurrere irregularitatem, ut obſervat Sayrus *loco citato*; ſed an probabiliter, remitto me judicio aliorum, aliqui enim non approbant dictos caſus, ut videre eſt apud Petrum Cornejo *in 3. part. D. Thomæ, tractatu 5. de irregularit. diſputatione 11. dubitat. 2. quæſt. 3.*

3. Non deſinam tamen hîc adnotare Coninch *de Sacrament. diſputat. 8. dub. 9. numero 64.* Layman *ſection. 5. tractat. 3. cap. 10. num. 1.* Suarez *de cenſuris diſputat. 46. ſection. 1. numero 12.* ſupradictas pugnantes ſententias fœdere diſtinctionis reconciliare, aſſerunt enim tunc talem fieri irregularem, quando potuit antè prævidiſſe ex tali occaſione ſe futurum in morali periculo aut occumbendi, aut occidendi. Secus autem eſſe, quando omnino ſibi perſuadeat nullum tale periculum hîc & nunc ſubeſſe, quia in priori caſu homicidium fuit voluntarium in cauſa, ſecus autem in ſecundo: ſed abſolutè ſecundam ſententiam negativam probabilem eſſe puto cum Portel *in dubiis regular. verb. homicidium, numero 32.* dummodo, ut obſervat Turrianus *loco citato*, homicidium fiat ſine peccato, & cum moderamine.

RESOL. CXXV.

Si quis interfecit adulterum inventum cum uxore, & poſtea vult Ordinibus initiari, quæritur, an egeat diſpenſatione pro irregularitate ex illo homicidio contracta?

Et docetur quod licitum eſt patri, marito, & fratri occidere filiam, uxorem, & ſororem, & adulterum cum eis commiſtum.

Et deducitur, quod non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam ire qui in Clericum cum uxore, matre, ſorore, vel filia propria turpiter inventum manus injecerit violentas.

Et infertur peccare ſemper mortaliter, contra juſtitiam patrem, & maritum, qui adulteros occidunt propria authoritate.

Et idem dicendum eſt, ſi ante latam ſententiam judex illis eos tradat, occidendos.

Et notatur, quod ſecundum jus Codicis non datur marito facultas occidendi conjugem, ſed adulterum, & quod uxorem accuſet. Ex part. 11. tract. 6. & Miſc. 6. Reſ. 28.

§. 1. Et negativè videtur reſpondendum; quia non deſunt Doctores aſſerentes non ſolum in foro externo, ſed etiam in foro conſcientiæ tale homicidium non fuiſſe illicitum. Ita Alverius *de Roſate 4. part. ſtatut. quæſt. 19.* ubi ſe à multis Religioſis audiviſſe ait Theologorum ſententiam eſſe, occidentem malefactorem juris authoritate, non peccare; quaſi tunc interfector ſe ut legis miniſter & executor habeat: quare non ſolum non peccare aſſerit, verum mereri. Nec diſplicet Iaſoni (qui prædicta tradit) *in leg. ubi pactum, num. 16. cod. de tranſact.* Idem docet Antonius Gomez, *lege 8. Tauri, num. 52. & 55.* Caſtillo *lege 82. Tauri, num. 6. in fine* Menchaca *lib. 1. controverſ. cap. 6. num. 2.* Azevedus *lib. 2. recopilat. tit. 20. leg. 1. in fine, & lib. 4. tit. 10. leg. 1. num. 21.* Barboſa *in leg. ſi ab hoſtibus, §. finali. numero 56. tom 2. pag. 129. col. 2.* ubi ait, leges in ea re maritos, & patres executores facere delicti, quamvis nulla præcedat ſententia, & juſtiſſimas eſſe ob bonum commune, pacemque publicam Reipublicæ, & citat pro hac parte Felinum *in c. quæ in Eccleſiar. num. 13. de conſt.* idem tenet Iulius Clarus, *lib. 5. ſent. §. homicidium, num. 5. verſ. ſed hæc quidem*, ubi alios citat, & Sà *verb. Homicidium, num. 15.* ubi ſentire videtur hoc eſſe probabile. Et noviſſimè hanc ſententiam tenet Pater Thomas Hurtado *Var. tom. 2. tract. ult. reſ. 5. §. 7. num. 204* ubi ſic aſſerit: Licitum eſt Patri occidere propriam filiam conjugatam, & adulterum ei commixtum ſi eos, vel in ſua domo, vel in domo generi reperiat actualiter adulterantes; nam civiles leges non ſolùm impunitum relinquunt Patrem ita occidentem, ſed etiam ei conferunt ad talem occiſionem poteſtatem, & pœnæ executorem conſtituunt. Ita expreſsè *leg. 21. 22. & 23. ff. de Adulteriis, leg. Gracchus 4. Cod. de Adulteriis.* Item tenent leges Hiſpanicæ *leg. 5. titul. 10. l. 8. & leg. 2. tit. 20. lib. 8.* & aliæ plures, quas refert Covaruvias *de matrim. 2. par. c. 7. §. 7.* Quamvis verum ſit quod ſecundùm jus Codicis non detur marito facultas occidendi conjugem, ſed adulterum, & quod uxorem accuſet. Quam ſententiam defendunt Antonius Gomez *leg. 52. Tauri, num. 12.* Menchaca *in controverſ. lib. 1. cap. 6.* & dicit eſſe probabilem Leſſius *lib. 2. de juſt. cap. 9. dub. 3. num. 16.* & Salmanticæ anno 1617. eam tutaverunt graviores Cathedratici Primarij Legiſtæ illius univerſitatis, alij eſſe veram, alij probabilem, & nulla cenſura dignam aſſerentes, ut refert Legionenſ. *lib. 9. de matrim. cap. 15.* Et ego etiam idem tunc exiſtimavi, & ſubſcripſi. Et ita omnes Auctores, qui plures ſunt, & quos citant Thomas Sanchez *lib. 10. de matrim. diſp. 8. num. 39.* & Sà expurgatus intelliguntur, quod non liceat marito auferre vitam uxori adulteræ auctoritate propria, benè tamen auctoritate publica, & regia, quia conſtituitur publicus miniſter Reipublicæ ad tuendas res proprias, occidendo ſi ita neceſſum ſit, invaſorem, & latronem, honor autem facultatibus præfertur, *leg. Iulianus ff. ſi quis omiſſ. cauſa.* Et ita omnia argumenta, quæ affert Baſilius Legionenſis, *numero 5.* poſſunt ſolui facillimè ex hac tradita doctrina. Hucuſque Pater Hurtadus. Ergo ſi tale homicidium non fuit in ſe peccaminoſum, dicendum eſt non induxiſſe pœnam irregularitatis.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 6. in Reſ. 213.

2. Confirmatur *ex capit. Si vero alicujus, de ſent.*

Sup. hoc ſup. in tr. 2 Reſ. 16. § 1. à lin. 3. & verſ. El quarto. & in Reſ. 17. recitanter in princ. & in Re. 18. à lin. 2. & verſ Qui in Clericorum. & in tom. 9. tr. 1. Reſ. 49. §. Sed hanc.

Excommunication. vbi ſic habetur: Nec ille compellendus eſt ad Sedem Apoſtolicam venire, qui in Clericum cum uxore, matre, ſorore, vel filia propria turpiter inventum manus injecerit violentas. Cæterum ſi in ſtupro, vel adulterio, quod committit cum ea, quæ ipſum ita proxima conſanguinitatis linea contingit, ceperit, aut in eum violentas manus injecerit, non erit à ſententia illius excommunicationis immunis. Hæc ibi. Ergo ſi tales non incurrunt in tali caſu Cenſuram Canonis, ut obſervat Toletus *lib.* 1. *ſummæ*, *cap.* 33. *num.* 1. Suarez *tom.* 5. *de cenſuris diſp.* 22. *ſect.* 1. *num.* 34. Sylveſter *verb. excommunicatio.* 6. *num.* 6. §. 10. Cardoſus *in praxi de judicijs verb. excommunicatio*, *num.* 20. Bermondus, *in tract. de concubinatu*, *fol.* 267. *num.* 5. Covarruvias *lib.* 2. *variarum cap.* 10. *numero* 8. Iulius Clarus *lib.* 5. *ſentent.* §. *finali*, *quæſt.* 77. *numero* 11. Claudius *in leg. ut vim*, *ff. de juſt. & jure*, *num* 85. Menochius *de arbitr. quæſt. caſu* 419. *num.* 92. Cevallos communis contra communem, *quæſt.* 833. *num.* 310. Ergo dicendum in caſu noſtro homicidam de quo loquimur in irregularitatem incurriſſe. Et ita in terminis ex rationibus adductis tenet Stephanus Fagundez *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 5. *capit.* 10. *numero* 31. vbi ſic aſſerit. Idem mihi planè videtur dicendum de irregularitate; non enim ob hujuſmodi occiſionem, irregularitas ex delicto homicidij voluntarij incurritur, ſicut enim non incurritur excommunicatio, ita nec irregularitas, parcit enim Eccleſia his pœnis propter juſtiſſimum dolorem, nec reputat hoc homicidium tam ex voluntate, quàm ex vehementiſſima paſſione factum propter juſtum dolorem, quia textus ita loquuntur de hujuſmodi percuſſoribus, & interfectoribus, ac de illis, qui ſe juſtè defendunt; conſtat autem eos, qui alios ſe juſtè defendendo occidunt nullam excommunicationem, aut irregularitatem incurrere, ut diximus in hoc libro, *cap.* 3. *num.* 1. *verſ. Quod verò*. Et hæc opinio habet pro ſe omnes Doctores, qui dicunt licitum eſſe in foro conſcientiæ patri, marito, & fratri occidere filiam, uxorem, & ſororem adulteras ſimul cum adultero, quicumque ille ſit, in adulterio inventas. Ita Fagundez *loco citato*.

Sup. hoc in Reſ. & §. not. ſeq.

* Docuit in tom. 8. tr. 5. Reſ. 74. §. ult. & in tom. 2. tr. 6. Reſ. 223. lege ejus doctr. pro hac quæſt.

3. Sed hæc opinio apud me habet maximam difficultatem; nam ut ego olim * docui, & nunc iterùm doceo cũ Poncio adverſus Patrem Hurtadum, & citatos Iuriſconſultos, ſupradictam ſententiam procedere in foro externo, non autẽ in foro conſcientiæ, & ideò puto ſemper peccare mortaliter contra juſtitiam patrem, & maritum, qui adulteros occidunt, ſua propria authoritate: Et idem dicendum eſt, ſi ante ſententiam latam Iudex eos illi tradat occidendos. Hanc tenent Sanchez *lib.* 10. *de matrimon. diſp.* 8. *num.* 3. D. Thomas *in* 4. *diſtinct.* 37. *quæſt.* 2. *artic.* 1. *in corpore.* D. Bonaventura *art.* 2. *quæſt.* 1. Victoria *in ſumma, ubi de matrimon. num.* 292. Veracruz 3. *part. ſpeculi art.* 4. Sotus *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt. unic. art.* 3. *concluſ.* 1. *& lib.* 5. *de diſt. q.* 1. *art.* 3. *ad* 1. Aragonius 2. 2. *quæſt.* 64. *art.* 3. *ad* 2. Rodriquez *tom.* 1. *ſummæ in* 2. *edit. cap.* 206. *num.* 9. Sà *in ſum. verb. Homicidium. n.* 15. Guttierrez *lib.* 2. *qq. pract. quæſt.* 1. *numero* 22. Petrus Navarra *lib.* 2. *de reſtitut. cap.* 3 *part.* 2. *in nova edit. dub.* 8. *num.* 206. Navarrus *in ſumm. Hiſpan. cap.* 15. *num.* 3. *in fine.* Covarruvias *in* 4. *Decret.* 2. *p.* §. 7. *num.* 9. Probatur ex *c. inter hæc* 33. *q.* 2. ubi Nicolaus Primus, ait licere ſecundùm leges mundanas, non tamen ſecundùm Eccleſiaſticas uxorem adulteram impunè interficere. Secundo, quia leges civiles ſolùm ob vehementem dolorem hujuſmodi homicidia impunè fieri permittunt, at leges permittentes aliquid impunè fieri, minimè à culpa excuſant, ut latiſſimè, multis adductis exemplis, confirmat Tiraquellus *leg.* 9. *connubiali*, *num.* 1. *& ſeqq.* aliud enim eſt ad vitanda majora peccata, & ſcandala, permittere aliqua minora: aliud illa præcipere, vel concedere licentiam ad illa perpetranda, ut patet ex meretricibus publicis; permittunt enim leges civiles meretrices in Republica Chriſtiana ad evitanda majora peccata, & ſcandala adulteriorum, & ſodomiæ: non tamen hæc permiſſio illas à peccato excuſat, nec excuſare poteſt, nec illorum actum facere poteſt licitum. Tandem, quia injuſtum eſt parte non audita, & ante latam ſententiam concedere generalem, vel ſpecialem facultatem perimendi reum. Quamobrem iniquiſſimè faceret judex, ſi ante latam ſententiam adulterij id concederet parentibus, aut maritis earum, quæ in adulterio reperiuntur.

4. Nec obſtat dicere quod leges humanæ expreſsè concedunt facultatem perimendi bannitos non auditos: ergo poterunt etiam hanc facultatem concedere circa adulteros. Reſpondeo eſſe diverſam rationẽ, quia banniti ſunt hoſtes reipublicæ, & nec capi, nec accuſari poſſunt: at adulteri non ſunt hoſtes Reipublicæ, & capi, & accuſari poſſunt. Confirmantur ſuperius dicta ex doctrina Doctorum aſſerentium illum maritum, qui privata auctoritate adulteros in ſcelere deprehenſos enecat, teneri damna reſtituere ad aliorum homicidarum inſtar, quia peccat contra juſtitiam. Ita Petrus Navarra, *lib.* 2. *de reſtitution. cap.* 3. *part.* 3. *in nova edit. dub.* 8. *n.* 207. Sanchez *l.* 10. *de matrim. diſp.* 8. *num.* 41. Bañez 2. 2. *quæſt.* 64 *art.* 3. *dub.* 2. *in ſolut. ad* 3. Pariſius *conſ.* 154. *num.* 12. *& numero* 41. *lib.* 2. Socinus *lib.* 2. *conſil.* 34. aſſerentes peccatum hoc eſſe contra juſtitiam. Et ita hanc ſententiam præter Doctores à me alibi citatos, tenet noviſſime doctiſſimus Magiſter Marcus Serra *in* 2. 2. *D. Thomæ q.* 64. *art.* 3. Amicus *in Curſ. Theol. tom.* 5. *diſputat.* 36. *ſect.* 2. *numero* 21. & Ioannes Vvigers *de juſtit. & jur. tract.* 2. *cap.* 2. *dub.* 5. *num.* 14. ubi rectè dicit ab hac ſententia communi in quæſtione tam practica, & tanti momenti non eſſe recedendum. Et ita etiam docet Ioannes Pontius omninò videndus *in Curſ. Theolog. diſput.* 52. *quæſt.* 5. *concluſ.* 3. *numero* 22. Hinc ſequitur maritum teneri ad reſtitutionem propter interfectionem adulteri in foro conſcientiæ, & hunc poſſe licitè ſe defendere, ac etiam, ſi aliter evadere nequeat, interficere maritum tanquam injuſtum invaſorem in foro conſcientiæ. An verò eſſet irregularis, ſi interfeciſſet, ita controvertitur, ut utraque pars ſit probabilis, & propterea poteſt occiſor amplecti partem ſibi magis favorabilem. Ergo cùm in caſu noſtro homicidium illud fuerit in conſcientia illicitum, & mortaliter peccaminoſum, ut probatum eſt, ſequitur conſequenter, pœnam irregularitatis induxiſſe, atque ideò ſupradictum homicidam non poſſe ordinibus initiari, niſi prius diſpenſationem irregularitatis obtineat.

Alibi in ; & §. n: præteri

Sup. ho[...] in Ref. [...] terita.

RESOL. CXXVI.

An, ſi Clericus, vel Religioſus aggreſſus occidat invaſorem, præter peccatum mortale, incurrat irregularitatem, ſi fugere poſſit?

Et an in hoc caſu non peccet contra juſtitiam, ſed contra Charitatem tantum?

Et advertitur, quod in prædicto caſu nihil eſt diſtinguendum inter Clericum, & laicum, ubi uterque ad occiſionem juſtam æquali premente neceſſitate, aliquem occidit, &c. Ex parte 11. tractatu 6. & Miſc. 6. Reſ. 29.

§. 1. Apud me certum eſt nihil prorſus diſtinguendum eſſe inter laicum & Clericum, ubi enim uterque ad occiſionẽ juſtã æquali premente neceſſitate, ſive metu impendentis mali, ſive obligatione vitandi

Sup. d[...] na co[...] in hoc a[...] in Reſ. [...] ſeq. §. 1 [...] med. à[...]

ille, cui le. & in s ejus

tandi peccati aliquem occidit, utrumque immunem eſſe irregularitatis exiſtimo cum Avila, *diſp.*5. *ſect.*3. *dub.*5. Molina *diſp.*109. *tract.*1. *n.*7. idcircò enim negat contra Sotum, Navar. & Cajetan. alibi adducendos, opus eſſe proteſtatione de curanda morte, vt Clericus excuſetur ab irregularitate propter denunciationem proditoris Patriæ, ad quam faciendam lege divina, & naturali obligatur, quia proteſtatio neceſſaria non eſt, niſi in iis caſibus, in quibus illa contrahi poteſt irregularitas; atqui oſtendimus in actione ad quam obligat lex naturalis, aut metus, nullam aut indecentiam aut lenitatis violationem, aliumvè defectum reperiri poſſe: ergo neque irregularitas. Quod autem, qui illam actionem ponit, ſit laïcus, aut clericus, omninò per accidens eſt, quandoquidem premuntur eadem obligatione ponendi actionem, de qua diſputavimus, ne peccent, & eodem periculi graviſſimi metu impelluntur.

. hoc in ſeq. §. ta, in hc. & ſup. r. 2. Ref. §. Sed , propè à verſ. ıs.

2. Difficultas eſt in caſu noſtro, an ſi Clericus poſſit fugere, ad id teneretur? & ideò quæritur an præter peccatum mortale, irregularitatem incurreret? Et ad hunc caſum ſic reſpondet doctiſſimus & mihi dum viveret amiciſſimus Pater Oviedo *tract. de Charitate*, *contr.*13. *punct.* 3. *n.* 39. Quando quis intendit alium vulnerare, aut occidere, aut poſt unum vulnus inflictum, aliud infligere, licere injuriam prævenire invadentem vulnerando, aut occidendo, dum alia via non ſupereſt ſine infamia talem injuriam vitandi, commune eſt apud Doctores. Dixi dum alia non ſupereſt via vitandi injuriam ſine infamia, nam ſi abſque infamia poſſit vulnerandus aut occidendus fugere, ad id tenetur. Docent autem Molina, Leſſius, Puente, Hurtado, & alii, virum nobilem laïcum non teneri fugere invaſorem injuſtum, quia talis fuga illi erit infamis, & contumelioſa. Tenetur autem fugere in hoc caſu Religioſus, & Clericus, quia his non eſt infamis fuga, ſed laudabilis. Docent verò Puente, Hurtado, & cum Iulio Claro, P. Leſſius, Clericum & Religioſum in hoc caſu nolentes fugere non peccare contra Iuſtitiam, ſed tantum contra Charitatem. Addunt verò irregularitatem contracturos, ſi in eo caſu occidant, aut mutilent invaſorem, quod neſcio an conſequenter dictum ſit; videtur enim irregularitas tantum impoſita in pœnam homicidii, aut mutilationis contra juſtitiam, non verò præciſè contra charitatem, ille enim qui poſſet innocentem à morte eripere abſque ullo incommodo, & non faceret, irregularitatem non contraheret, & tamen contra charitatem peccaret propter mortem ſequutam. Video in caſu quem tractamus, Religioſum, aut Clericum eſſe cauſam phyſicam mortis; in caſu autem quo eam ab alio illatam, ſeu inferendam permitterent, non fore cauſam phyſicam, ſed tantùm moralem, ſed hæc differentia materialis tantùm videtur, dum eadem formalis malitia ex illa actione phyſica, & ex pura permiſſione conſurgeret. Pater Vaſquez, Navarra, & Bonacina apud Puente, Hurtado to.... §. 135. aſſerunt Clericum, & Religioſum in eo caſu contra juſtitiam peccare, quod ab illis non probari, ait Hurtado, qui cum Molina tenet non quamlibet mortem illicitè illatam eſſe contra juſtitiam, ſed eam tantum qua occiditur ille, qui juſtam cauſam non dedit. Hucuſque Oviedo. Et ideò ſatis probabiliter quis dicere poſſet in tali caſu, Clericum vel Religioſum nullam incurrere irregularitatem, vt probabiliter alibi diximus de his qui non ex juſtitia, ſed tantùm ex Charitate tenentur aliorum mortem impedire.

RESOL. CXXVII.

An quis efficiatur irregularis, ſi fugiendo potuit mortem evadere, & maluit invaſorem occidere?

Et quid, ſi aliquis aggreſſori alapam dedit, aut injurioſum verbum dixit, aut cum ejus uxore inventus eſt, an in talibus caſibus, ſi aggreſſus poteſt fugere, poſſit licitè ſe defendere occidendo, & non incurrat irregularitatem?

Et an Clericus incurrat irregularitatem occidendo invaſorem, ſi non fugiat, cum poſſit?

Idem eſt dicendum de Religioſo, & homine infimæ notæ.

Et quid vero, ſi in aliquo caſu etiam Clerico fuga eſſet ignominioſa?

*Et notatur irregularitatem contractam ex homicidio facto in ſui defenſionem culpabilem non eſſe moraliter indiſpenſabilem, ſed comprehenditur in Concilio Tridentino ſeſſ.*24. *cap.*6. Ex p.4. tr.2. Reſ.3.

§. 1. Affirmativè reſpondet Sylvius *in* 2. 2. *q.*64. *art.*7. *quæritur nono*, *concluſ.* 1. Vega *en eſpejo de curas tom.*2. *cap.*12. §. 26. *num.* 254. Avila *p.*7. *diſp.*5. *ſect.*3. *dub.*2. *concl.*3. Villadiego *de irregul. c.*6. *num.*75. Layman *ſect.*5. *tract.*3. *part.*3. *cap.*9. *num.*3. Reginaldus *tom.*2. *lib.*30. *tract.*2. *cap.*9. *n.*105. Vgolinus *de irregularit. cap.*19. §.... *n.*3. Majolus *de irregular. lib.*5. *cap.*48. *num.*6. Navarrus *cap.*27. *num.*171. & alii. Ratio eſt, quia *in Clem. ſi furioſus, de homicidio*, excipitur tantùm caſus in quo aliter non poteſt ſe defendere; ergo, &c. Sup. hoc in Ref. ſeq & lege etiam alias Ref. §. & verſ. ejus primæ not.

2. Sed tu contrariam ſententiam tenet, quam tuetur Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.*5. *de irregular. diſp.*4. *dub.* 1. *quæſt.* 4. Turrianus *de cenſur. lib.*9. *diſp.*65. *dub.*1. Hurtado *de irregular. diſp.*2. *difficul.* 10. *n.*36. Coninch *de Sacram. diſp.*18. *dub.*9. *num.*90. Villalobos *tom.* 1. *tract.*21. *diffic.*24. *num.*2. Filliucius *ubi infrà.* Suarez *tom.*5. *diſp.*46. *ſect.*1. *num.*6. Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt* 5. *de irregul. dub.* 11. *num.*87. Tannerus *in* 3. *part. diſp.*6. *quæſt.*10. *dub.* 11. *num.*210. Dico igitur, eum qui non potuit evitare occiſionem invadentis injuſtè, niſi fugiendo cum dedecore notabili, non eſſe irregularem, quia tunc non tenetur cum tanto detrimento proprio vitare mortem injuſtè invadentis, niſi quando invaſus dedit cauſam gravem invaſioni, vt quando adulterio, aut verbis contumeliæ incitavit injuriatum ad invaſionem. Verùm ſi hæc per accidens conſecuta eſſent, occidentem etiam in hoc caſu non incurrere irregularitatem, docet Filliucius *ubi infrà*, *num.*135. tunc igitur incurritur irregularitas, quando in tali caſu homicidium prævifum eſt, vel prævideri potuit ab inferente injuriam. Verùm Cornejo *ubi ſuprà* abſolutè docet, quòd ſi aliquis aggreſſori alapam dedit, aut injurioſum verbum dixit, aut cum ejus uxore inventus eſt, in tali caſu, ſi aggreſſus poteſt fugere, non poteſt ſe licitè defendere occidendo, unde ſibi imputet infamiam fugæ, cùm ipſe occaſionem dederit & ideo cogita an opinio Filliucii ſit probabilis, nam contra illum præter Cornejo adeſt etiam Pottel. *in dubiis regular. ver. homicidium*, *num.*32. *in fine*, ubi citat Suarez *de cenſ. diſp.*46. *ſect.* 1. *num.* 12. Sup. his ſeqq. in hoc § in Ref. ſeq. §. vlt à lin 4. & vide aliū § & verſ. ejus not.

3. Nota tamen quòd ex hac doctrina infert Suarez & DD. citati *ubi ſupra*, Clericum incurrere irregularitatem occidendo invaſorem, ſi non fugiat, cùm poſſit, quia Clericis non eſt ignominioſum fugere, & à fortiori idem dicendum eſt de Religioſo, & Sotum *de juſt. lib.*5. *quæſt.*1. *art.*8. & alii. Idem aſſerunt de homine infimæ notæ, qui nullam incurrit Sup. hoc in Ref. præterit. §. 2. & ſup. in tr. 2. Ref. 21. §. Sed ego, propè fin. à verſ. Secus.

Sup his curſim in §. 2. not. præterita, & in to. 8. tr. 5. Reſ. 3. §. 2.

infamiam ex fuga. Verùm ſi in aliquo caſu etiam Clerico fuga eſſet ignominioſa, puto cum Felino *in cap. ſuſcepimus, de homicidio*, quòd non incurritur irregularitas, & ita notat Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 20. *capit.* 5. *num.* 133.

Sup. contento in hoc §. in tom. 3. tr. 3. Reſ. 42. & in Re. 46 § Se i, à lin. 4. & hic int. n Reſ. ſeq. & ſup. in tr. 2. Reſ. 21. §. ed ego, paulò pòſt initiũ, verſ. Vnde.

4. Notandum eſt tamen hîc obiter id quod alibi notavimus, irregularitatem contractam ex homicidio facto in defenſionem ſui culpabilem, non eſſe moraliter indiſpenſabilem, (ſicut contractam ex directè voluntario, in qua ſolus Papa diſpenſat) ſed comprehendi ſub decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. quia idem Concilium *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. *de reform.* tam homicidium factum in defenſionem immoderatam, quàm caſuale diſtinguit ab homicidio facto ex induſtria in ordine ad irregularitatem. Et confirmari poteſt ex eo quòd Iuriſperiti docent, homicidium factum in defenſionem immoderatam non puniri pœna ordinaria. Et ita hanc ſententiam tenet Mercerus *de Sacrament. in* 3. *part. D. Thomæ quæſt.* 24. *dubitat.* 7. *propoſ.* 1.

RESOL. CXXVIII.

Quidam vir Nobilis occidit Titium cum moderamine tamen inculpatæ tutelæ, ſed poterat fugiendo vitam ſervare; modo pœnitentia ductus vult ſacros Ordines ſuſcipere, quæſivit à me, an propter illud homicidium incurrerit irregularitatem, ita vt egeat diſpenſatione?

Et quid eſt dicendum, quando præceſſerit culpa ex parte ejus, qui fugere cogitur, vt ſi ille dedit alteri alapam, vel injurioſum verbum dixit, vel cum uxore inventus eſt, aut pallium tollere eſt aggreſſus, &c. Ex p. 2. tr. 15. & Miſc. 1. Reſ. 16.

Sup. hoc lege doctr. præced. Reſ ſignanter §. vlt. & aliarum Reſ. §§. & verſ. annot. dicti §. vlt. ſignanter ſup. tr. 2. ex Reſ. 21. §. 2. paulò pòſt init. à verſ. Vnde.

§. 1. QVidam Theologus Societatis Ieſu, vt ipſe conſulens aſſerebat, partem affirmativam illi conſuluit & probabiliter quidem: nam hanc ſententiam cum 19. Doctoribus docet Sayrus *de cenſ. lib.* 6. *cap.* 17. *n.* 16. & noviſſimè tenet hanc opinionem Avila *de cenſ. part.* 7. *diſp.* 5. *ſect.* 3. *dub.* 2. Reginald. *in praxi, tom.* 2. *lib.* 30. *tr.* 2. *c.* 9. *n.* 105. & Fernand. *in exam. Theol. mor. p.* 2. *cap.* 10. §. 14. *num.* 9. Farin. *p.* 2. *fragment. crim. num.* 490. Et ratio eſt clara. Nam in Clementina, *Si furioſus de homicidio*, excuſatur quis ab irregularitate aliquem occidendo, quando aliter vitam ſuam tueri non poteſt, ſed in noſtro caſu hîc mortem vitare poteſt fugiendo. Ergo, &c. Adde, quòd ita occidens non videtur occidere pro defenſione vitæ, ſed pro defenſione honoris. Ergo, &c.

2. Sed quia conſulens erat vir nobilis, & fugiendo magnam infamiæ notam incurriſſet, exiſtimavi irregularitatem propter tale homicidium minimè incurriſſe. Fateor quidem in hac ſententia multos habere adverſarios, ſed illam audacter, & ſine metu amplector, quia pro me ſtat Suarez *in* 3. *p. tom.* 5. *de cenſ. diſput.* 46. *ſect.* 1. *n.* 6. ubi noſtram opinionem & docet, & ita aſſerit. Dicendum eſt, quod ſi quis non poteſt fugere, ſine gravi nota & amiſſione honoris, non teneri ad fugiendum, nec irregularem fieri, ſi alium occidat, ſe defendendo. Probatur, quia quod vitari non poteſt ſine magna infamia & dedecore, moraliter inevitabile eſt, & ideò meritò hic caſus ſub verbis Clementinæ comprehenſus intelligitur. Hæc Suarez. Et poſt illum docent etiam hanc ſententiam noviſſimè Filliuc. *in quæſt. mor. tom.* 1. *tract.* 20. *cap.* 5. *n.* 134. Bonacina *de cenſ. diſp.* 7. *q.* 4. *punct.* 6. *num.* 4. & Coninch *de Sacram. diſp.* 18. *dub.* 9. *num.* 90.

3. Ex his patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ. Nam dicendum eſt in caſu, de quo loquimur illum qui occidit, moraliter vitam ſuam alio pacto tueri non poſſe. Nota verò, quod Suarez ſuam ſententiam limitat; niſi præceſſerit culpa, & injuria, ex parte ejus qui fugere cogitur, vt ſi ille dedit alteri alapam, vel injurioſum verbum dixit, vel cum uxore inventus eſt, aut pallium tollere eſt aggreſſus, & alter in eum inſurgit, non ſolùm, vt vim repellat, ſed etiam vt vindicet & occidat. Nam tunc licèt hic excedat, non poteſt alter juſtè ſe defendere, ſed poteſt fugere, cùm ipſe dederit occaſionem rixæ. Et ideò, ſi fugiendo amittit honorem ſibi, & non alteri imputare debet. Sed hæc limitatio Suarez ita abſolutè prolata, non mihi placet; ſed cum Filliucio *ubi ſupra*, *n.* 135. tunc veram eſſe cenſeo, cùm id omne prævifum eſt, vel prævideri potuit ab inferente injuriam. At quando omninò per accidens ea conſecuta eſſent, non video cur non poſſit vti jure ſuo permanendi, & ſi aliter non poſſet ſe tueri, quàm occidendo, non eſt cur deterioris conditionis fieri debeat, quàm alii.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. 2. ad med. à verſ niſi quando & ſup in tr. 2. Reſ. 21. § Sed ego, a med. verſ. ub hoc limita

RESOL. CXXIX.

An ſit irregularis, qui occidit invaſorem, ne graviter vulneretur?

Et an, qui verbis, vel factis injuriando aliquem, dedit occaſionem rixæ, ſi illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, incurrat irregularitatem? Ex part. 4. tractat. 2. Reſ. 6.

§. 1. NEgativè reſpondeo cum Hurtado *diſp.* 2. *de irregular. diffic.* 11. *num.* 36. Salonio *in* 2. 2. *quæſt.* 64. *art.* 8. *contr.* 2. *concluſ.* 1. Sayro *de cenſ. lib.* 6. *cap.* 17. *num.* 4 quia ita ſe defendens vitam ſuam tuetur, cùm hoc ad vitæ conſiſtentiam pertineat; & ideo Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 21. *difficul.* 24. *n.* 7. ſic aſſerit. [No ſe incurre irregularidad quando no ay peligro de muerte ni mutilacion, ſi le ay de grave percuſſion como ſi le yva à dar de palos, y no lo pudo evitar de otra manera.]

2. Vnde aliqui putant contra Petrum Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregular. diſp.* 4. *dub.* 1. *quæſt.* 7. & Avilam *de cenſ. part.* 7. *diſp.* 5. *ſect.* 3. *dub.* 1. qui citat Navarrum, quòd occidens invaſorem ad ſe defendendum à gravi deformitate vultus non incurrit irregularitatem, & ita tenet Sayrus *ubi ſuprà*, & magis in terminis Martinus Bonacina *de cenſur. diſputat.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 6. *num.* 8. quia homo tanti facit gravem vultus deformitatem, quanti gravem divitiarum jacturam, ſed vt dictum eſt, poteſt quis ad defendendas ſuas divitias occidere invaſorem. Ergo, &c. Adde quòd grave vulnus in facie magnum dedecus & infamiam affert, & ita hanc ſententiam ante Bonacinam docuerat Henriquez *lib.* 14. *cap.* 10. *num.* 3. Notandum eſt tamen hîc obiter contra Navarrum *lib.* 5. *conſil.* 33. *de homicidio*, quod qui verbis, vel factis injuriando aliquem, dedit occaſionem rixæ, ſi illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, non incurrere irregularitatem. Ita Mercado *de contr. lib.* 6. *c.* 4. & Avila *ubi ſuprà*, quia injuria non dat jus alteri vt quis ſe vindicet manu propria.

RESOL. CXXX.

An qui alterum occidit, cum moderamine inculpatæ tutelæ ad defenſionem non vitæ, ſed alicujus membri, ſit irregularis? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 22.

§. 1. NEgativè reſpondet Navarra *de reſtit. lib.* 2. *cap.* 3. *numer.* 364. & alii communiter, quia invaſus, vt docent DD. ſi non excedat moderamen inculpatæ

inculpatæ tutelæ, non ſolùm vitam, ſed & membrorum integritatem licet tueri, ergo.

2. Verùm hæc ſententia ab aliquibus non probatur, quia ſublata eſt irregularitas juris antiqui quæ incurrebatur ex occiſione ob neceſſariam vitæ ſuæ defenſionem, loquitur enim *Clement. ſi furioſus*, de illó qui mortem aliter vitare non valens, ſuum occidit vel mutilat invaſorem. Neque ſatis eſt reſpondere quòd quantum ad irregularitatem, paria ſunt homicidium & mutilatio, quoniam etſi ſunt paria quantum ad hoc quòd ex utroque contrahitur irregularitas, non tamen quantum ad hoc, quòd quidquid de homicidio ſtatuitur, dicendum ſit de mutilatione, alioquin non eſſet irregularis, qui ſe defendens tunc occideret, quando poſſet evadere mutilando; cujus tamen contrarium eſt tenendum, quia iſte non ſervaret moderamen inculpatæ tutelæ, & ita hanc ſententiam docet Toletus, quem citat & ſequitur Antonius Fernandez *in medulla part.2.c.*10.§.14.*n.*9.& inclinat Sylvius *in* 2.2. *D.Thom.q.*64. *art.*7.*quæritur* 7. Sed licèt hæc opinio ſit probabilis, negativam non minus probabilem & tutam in praxi eſſe puto, nam vt *ſupra* oſtenſum eſt, poteſt quis ſine metu irregularitatis occidere invaſorem, ne recipiat grave vulnus in facie, vel in defenſionem bonorum magni momenti, quanto magis ne recipiat mutilationem membri, & ita hanc ſententiam tenet etiam Hurtado *de irregular. diſp.*7.*diffic.*10.*n.*36. ubi ſic ait: Si ob homicidium factum in defenſionem propriorum bonorum magni momenti non incurritur irregularitas, quia licitum eſt, multo minus incurretur quando fit ne occidens mutiletur, aut aliter graviter vulneretur, quia tunc non minus licitè fit. In Clement. verò tantùm declaratur eſſe immune ab irregularitate homicidium factum in defenſionem propriæ vitæ, quia id eſſe licitum, erat certum apud omnes. Ita Hurtado, & ego.

RESOL. CXXXI.

An ſit irregularis, qui occidit invaſorem in defenſionem bonorum temporalium, honoris, pudicitiæ, &c?
Et notatur quatuor conditiones in tali caſu eſſe neceſſarias, vt defenſio ſit licita ſine metu peccati, & irregularitatis. Ex p.4. tract.2. Reſ.4.

§.1. ESſe irregularem tenet Avila *p.*7. *diſp.*5.*ſect.*3. *dub.*4. Navarrus *cap.*27.*n.*209.& 213. Villadiego *de irregul.cap.*6. & ratio eſt, quia *Clem. ſi furioſus*, excipit eum, qui non poteſt aliter defendere propriam vitam: ergo: & ita hanc ſententiam noviſſimè docet Reginaldus *tom.*2. *lib.*30. *tract.*2. *cap.*9. *n.*107. Salonius *in* 2.2.*q.*64. *art.*7. *controv.*2. *concl.* 1. & Bañez *eodem art. dub.*2. & 3. Vega *en eſpejo de curas, tomo* 2. *cap.*22. *quæſt.*16. *n.*255. Layman *ſect.*5. *tract.*3. *part.*3. *cap.*9.*num.*3. ubi citat Abbatem, Sylveſtrum, D.Antoninum, Armillam, Gutierrez, Molinam, Henriquez, & alios.

2. Sed ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Petrus Cornejo *in* 3. *p. D.Thomæ tr.*5. *de irregul. diſp.*4. *dub.*1. *quæſt. vlt.* Portel. *in dubiis regul.ver.homicidium, num.*34. Gordonus *in Theol. mor. tom.*2. *lib.*7.*q.*18.*cap.*10. §.3. *n.*73. Villalobos *in ſum. tom.*1.*tr.*21.*diffic.*24. *num.*8. Filliucius *tom.*1.*tr.*20 *cap.*5.*num.*150. Caſtrus *de lege pœn. lib.*1. *cap.*74. Sotus *lib.*5.*q.*1.*art.*8. Præpoſitus *in* 3.*par.q.*5. *de irregul. dub.*11.*num.*90. Tannerus *in* 3.*p.diſp.*4.*q.*10. *dub.*11.*n.*210. Hurtado *diſp.*2.*de irregul.diffic.*10.*n.*36. Mercerus *de Sacram. in* 3.*part. D.Thomæ q.*24. *dub.*7. *propoſ.*2. Coninch *de Sacram. diſp.*18. *dub.*9. *num.*88. *concl.*4. Turrianus *de cenſ. lib.*9. *diſp.*65. *dub.*3. Suarez & alii penes ipſos, quia tale homicidium non eſt peccatum, vt clarè patet: ſed propter privatum homicidium non eſt impoſita irregularitas niſi quando eſt peccatum, vt latè probat Suarez, Tannerus, Præpoſitus & alii; ergo, &c.

3. Nota tamen in tali caſu eſſe licitam defenſionem ſine metu peccati & irregularitatis, ſi adſint aliquæ conditiones. Prima, vt nocumentum temporale ſit grave, & actu injuſtè inferatur. Secunda, vt non ſit reparabile, vel cum tanta difficultate, vt ob eam cenſeatur grave nimis detrimentum. Tertia, vt verè ſit defenſio & moderata. Quarta, vt non poſſit alio modo fieri defenſio niſi per mortem aggreſſoris. Ad Canones verò, quos pro affirmativa ſententia adducunt DD. reſpondent optimè Coninch, Mercerus & Turrian. *locis citatis.*

RESOL. CXXXII.

An incurratur irregularitas propter defenſionem licitam proximi maximè innocentis, & ſibi propinqui? Ex p.4. tract.2. Reſ.5.

§.1. INcurri putat Layman *ſect.*5. *tract.*3. *p.*3.*cap.*9. *n.*3. qui citat gloſſam, Navarrum, Abbatem, Sylveſtrum, & ante Layman ex eadem Societate IESV docuerat hanc ſententiam Stephanus de Avila *part.*7. *diſp.*5. *ſect.*3. *dub.*4. Vide etiam Bizozerum *in ſumma, cap.*5. *de cenſuris n.*2. Majolum *de irregular. lib.*5.*c.*48. *num.*9. & ratio eſt, quia talis caſus non excipitur in dicta Clem. *ſi furioſus*: ergo, &c. Deinde æquè eſt diligenda vita utriuſque proximi.

2. Sed contrariam ſententiam docet Covarr. Major, & Suarez, quos citat & ſequitur Turrianus *de cenſur. lib.*9. *diſp.*65. *dub.*4. quibus ego addo Petrum Cornejo *in* 3.*p. D.Thomæ tr.*5. *de irregul.diſp.*4 *dub.*1. *q.*11. Mercerum *de Sacram. in* 3.*part. D.Thomæ q.*24. *dub.*7. *propoſ.*3. Tannerum *in* 3 *p. diſp* 6 *q.*10.*dub.*11. *n.*210. Hurtadum *diſp.*2.*de irregul.diffic.*10.*n.*36. Coninch *de Sacram.diſp.*18.*dub.*9.*n.*88 *concl.*3. Dico igitur non eſſe irregularem qui cum moderamine inculpatæ tutelæ occidit alterum in defenſionem proximi innocentis, præſertim ſibi propinqui; & hoc verum eſſe puto, non ſolùm in caſu, quo defenſio innocentis cadit ſub obligatione, ſed etiam quando tantùm eſt licita, & ita præter DD. citatos tenet etiam hanc ſententiam Villalobos *in ſumm. tom.*1. *tr.*21. *difficult.*24. *n.*11. & Filliucius *tom.*1.*tr.*20.*cap.*5 *n.*159.& 160. ad authoritatem vero Clem. *ſi furioſus* ſæpiùs adductam reſpondeo, quòd non adducit jus novum, quod declaret antiquum, & argumentum à contrario ſenſu eſt inefficax in hac materia.

RESOL. CXXXIII.

An non impediens homicidium, quod tenetur ex juſtitiæ impedire, vt Iudex, Gubernator, & alii miniſtri juſtitiæ, incurrat irregularitatem?
Idem eſt de mutilatione.
Et quid de Advocato, teſte, Procuratore, Medico, & ſimilibus?
Et an ſit irregularis, qui per vim, vel diſſuaſionem impedit, ne aliquis impediat, hominis occiſionem? Ex p.4. tract.2. Reſ.7.

§.1. HIc caſus frequenter poteſt accidere, & affirmativam ſententiam tenet Avila *de cenſ. part.*7.*diſp.*6.*ſect.*2.*dub.*7.*concl.*2 ubi citat Sylveſtrum, Navarrum, Henriquez, Rodriquez, Felinum & alios, quibus

Sup. hoc ſup. in Reſ.110.à lin.5. & melius pro omnibus perſo-

nis contentis in hoc textu, uſque ad §.vlt. hujus Reſ. in to.3. tr.3 Reſ.37. à lin.1.

quibus ego addo Mercerum *de Sacr.in 3.p.D.Thomæ q.24.dub.6.ad 2.* Bañez *in 2.2.q.64.art.8.dub.1.part.2. concluſ.* 4 Paulum Layman *ſect.5.tr.3.part.3.cap.2. n.7.* Megalam *3.p.lib.7.cap.2.q.5.n.89.* Coninch *de Sacrament. diſp.18. dub 8. num.71.* Vega *en eſpejo de curas, tom.2 cap.12. § 26. num.274.* Villalobos *tom.1. tr.21. difficult.22.n.16.* Sayrum *de cenſ.lib.7.cap.4.n.3.* & Bonacinam *de cenſ. diſp.7.quæſt.4.punct.8.n.37.* qui citat Suarez, Filliucium Reginaldum, Toletum aſſerentes quòd quotieſcumque omiſſio ſeu permiſſio homicidii eſt ſolùm contra charitatem, non incurritur irregularitas, licèt omiſſio illa ſit peccatum. Si verò omiſſio ſit contra juſtitiam, qua quis vel ex officio, vel ratione ſtipendii, vel alicujus obligationis factæ alium à morte, vel mutilatione defendere tenetur, tunc incurritur irregularitas ex homicidio ſequuto ex illa omiſſione; & ratio eſt, quia in tali caſu quis cenſetur cauſa moralis homicidii, privat enim alium jure ſuo, & re ſibi neceſſaria ad ſui defenſionem, unde conſequenter moraliter influit in homicidium. Vnde ex hac doctrina ſupradicti DD. inferunt, quòd judex, vel alius Gubernator, per omiſſionem non defendens innocentem ſi occidatur, vel mutiletur, incurrit irregularitatem. Idem de aliis miniſtris juſtitiæ, qui ex officio tenentur. Sic etiam dicendum eſt de illis, qui ex officio & juramento aſſumpſerunt cuſtodiam viarum, vt viatores tutò poſſint itinerari, ſi doloſè quempiam occidi permittant; & ſimiliter qui ex promiſſione ſe obligavit ad defendendum aliquem. Idem dicendum eſt de aliis perſonis, quæ ex ſubjectione tenentur defendere ſuos ſuperiores, vt ſunt filii, ſervi, vaſalli, & è contra domini parentes, &c. Item Advocatus, vel Procurator aſſumptum patrocinium rei doloſè deſerens, ſi reus ob deſertionem damnetur ad mortem. Idem dicendum eſt de teſte, qui productus & legitimè citatus doloſè tacet veritatem, unde poſtea reus morte damnatur. Item Medicus ſi officium ſuum non exequitur, ſtipendio conductus & infirmus moritur. In his & ſimilibus caſibus ſupradictos incurrere irregularitatem, tenet Sayrus & DD. cit. quibus etiam adde Fernandez *in medulla part.2. cap.10. §.14. num.11.*

2. Verùm his non obſtantibus (attendas quæſo amice Lector) ingeniorum phœnix Gabriel Vaſquez contrariam ſententiam docuit, quam noviſſimè tuetur Hurtado *diſp.2. de irregular. diffic.9. n.34.* ubi ſic ait. Vaſquez in manu ſcripto docet non impedientem homicidium injuſtum non eſſe irregularem etiamſi teneatur ex juſtitia, & quamvis ex dolo non impediat & meritò, quia etiamſi iſte non impediens influat moraliter & voluntariè in homicidium, & ſit cauſa moralis & voluntaria homicidii quod non impedit; non tamen eſt cauſa poſitiva poſitivè influens, nec opere aliquo, nec auxilio, nec conſilio: in jure autem non fertur irregularitas niſi contra verè & poſitivè homicidas, ſaltem conſilio, aut animatione, non contra non impedientes homicidium, quod etiam eſt verum quamvis occidens id efficiat ad vindicandam injuriam illatam non impedienti, quamvis non contradicenti verbis ei, qui occidit, quia etiam tunc permittens non influit poſitivè. Ita Hurtado, qui citat etiam D. Antoninum & Tabienam, & hanc ſententiam ex Neotericis docet etiam Turrianus *de cenſur. lib.9. diſput.63. dub.3.* quia, ait ille, licèt talis peccet contra juſtitiam, tamen non dicitur in jure propriè occiſor, neque dicitur propriè dediſſe cauſam homicidio, ſed tantùm eſt per accidens non prohibendo. Item quia ſicut non diceretur excommunicatus, qui ex juſtitia tenebatur impedire Clerici percuſſionem, & non impedivit, niſi eſſet expreſſum *in cap. quantæ, de ſent. excomm.* ita non eſt dicendus ille irregularis. In eo autem capite non excommunicantur omnes, qui non impediunt, ſed qui dolo non impediunt percuſſionem Rectoris Eccleſiæ. Item quia licèt peccet contra juſtitiam non impediens, tamen non debet puniri eadem pœna cum ea qua punitur ille, qui poſitivè operatur. Vnde ſicut in jure non dicitur fur, qui non impedit furtum, ſic etiam non dicitur homicida, qui non impedit homicidium, & ita ſenſit Pater Vaſquez *in manuſcripto tractatu de irregularitate*, hæc omnia Turrian. & hanc ſententiam probabilem putat Coninch *de Sacram. diſp.18. dub.8 num.71.* nam affirmativam ſententiam, quam ipſe tenet, vocat tantùm ſatis probabilem. Imò hanc opinionem negativam eſſe probabiliorem quàm affirmativam, tenet noviſſimè Præpoſ. *in 3. part. quæſt.5. de irregular. dubitat.10. num.79.* Quid ego ſentiam dicam breviter. Prima opinio eſt communior & probabilior; ſecundam verò puto probabilem, unde ſi quis illam ſequi vellet, non damnarem.

3. Notandum eſt hîc à fortiori contra Suarez *tom.5. diſp.45. ſect.4. num.3.* Vegam *en eſpejo de curas tom.2. cap.22.§.26.num.275.* Megalam *in 3.part.lib.7. cap.2. quæſt.5.num.90.* Sayrum *de cenſ. lib.7.cap.4.n.8.* & alios penes ipſum non eſſe irregularem qui per vim, vel diſſuaſionem impediat hominis occiſionem, & ita tenet Avila *part.7. diſp.6. ſect.2. dub.7. concl.2. §. ex dictis*, quem ſequitur Layman *ſect.5.tr.3.part.3. cap.4. num.7.* Sed circa præſentem materiam olim mihi tale dubium propoſitum fuit.

RESOL. CXXXIV.

An ſit irregularis Sacerdos, qui ſciens mulierem prægnantem à ſe redditam abortum procurare, illam impedire non ſtudet?

Et docetur Patrem non teneri defendere vitam filiorum lege juſtitiæ, ſed pietatis, & officii paterni. Ex part.4. tract.2. Reſ.8.

§.1. Affirmativè reſpondent Sylveſter, Navarrus, Suarez, Sanchez, Reginaldus, Bonacina, Sà, quos citat & ſequitur noviſſimè Aloyſius Bariola *in aphor. lit.I. ver. irregularis eſt Sacerdos,* quibus ego addo Portel. *in dubiis regul. ver. abortus, num.14.* Rodriquez *in ſumma tom.1. cap.5. ad finem.* Layman *ſect.5. tract.3. part.3. cap.4. num.7.* & Avilam *part.7. diſp.6. ſect.2. dub.7. concluſ.2. §. ſequitur, quartò*; & ratio eſt, quia tamquam pater tenetur titulo juſtitiæ vitam ſervare filio.

Sup.hoc in tr.6. … 30.§.1.i… ſed lege … per tot. hic ſup. Caſpen … Reſ.11… te med. neque S… dos.

2. Verùm ego olim, vt dixi, de hoc caſu interrogatus reſpondi negativam ſententiam etiam probabilem eſſe. Primo ex doctrina quam adducit Vaſquez, Hurtado & Turrianus *in ſuperiori reſolut.* nempe ſi quis non impedit homicidium, quod impedire tenetur ex juſtitia, non eſſe irregularem. Secundò, quia ſatis probabiliter Leſſius *lib.2. cap.9. dubitat.13. num. 94.* docet patrem non teneri defendere vitam filiorum lege juſtitiæ, ſed pietatis, officii paterni; ergo, &c.

Sup. h… cum ei… DD. in … not. præ… ritæ §. negantiu…

RESOL. CXXXV.

An quis incurrat irregularitatem, ſi ſciens non contradicat volentibus alium occidere, in vindictam injuriæ ei illatæ?

Et an ſit irregularis, qui rixam habens cum Titio admonet accurrentes in ſui auxilium, ne quid malum Titio inferatur? Ex p.4. tract.2. Reſ.9.

§.1. Affirma

§.1. Affirmativè reſpondet Vega *en eſpejo tom.2. c.12.§.26.n.275.* ubi ſic ait. [El que reçebio injuria de otro y vee à ſus deudos y amigos querer vengar la injuria, y el no lo prohibe quanto puede ſino conſiente, ſi ſe ſigue muerte o cortamiento de miembro eſta obligado de culpa y es irregular. Otra coſa ſerà ſi lo eſtorvò quanto pudò.] Ita ille.

2. Verùm quia hic caſus frequenter poteſt accidere, non deſinam hîc adnotare contrariam ſententiam docere ex Vaſquez Turrianum *de cenſur.lib.9.diſp.63. dub.4.* & Hurtado *diſp.2.de irregul.diffic.9.num.34. in fine*, quia in tali caſu permittens homicidium; ſeu illud non impediens, non influit poſitivè; ergo non eſt irregularis, quod eſt valdè notandum quia quotidianum, & fundatur in doctrina ſuperiùs poſita, quòd non impediens homicidium non incurrit irregularitatem. Hinc à fortiori infertur contra Barboſam *in collect. tom.2. lib.5. tit.12.cap.17. num.3.* Riminaldum juniorem *conſil.441.num.31.vol.4.* Oſaſcum *deciſ.104. n.5.* & alios, non eſſe irregularem, qui rixam habens cum Titio admonet accurrentes, in ſui auxilium, ne quid mali Titio inferant. Ita Bonacina *de cenſur. diſputat.7. quæſt.4. punct.8. num.34.* qui citat Avilam, Henriquez & Reginaldum.

RESOL. CXXXVI.

An ſi vulneratus vulnere non lethali mortuus eſt, Medici, vel propria incuria, incurratur irregularitas? Ex p.4. tract.2. Reſ.10.

§.1. Affirmativam ſententiam tenet Navarrus *cap.27.num.223.* Molina *tract.3. diſput.32. num.2.* Guttierrez *in can. qq. lib.2.cap.6.num.9.* Avila *part.7. diſp.6.ſect.1. dub.5. concl.2.* Henriquez *lib.14. cap.14.num.4.* Turrianus *de cenſur.lib.9.diſp.64.dub.1.* Layman *ſect.5. tract.3.part.3.cap.10.num.5.* Villalobos *in ſumm.tom.1.tract.21.diffic.23 n.9.* & alii. Ratio eſt, quia ſi vulnus illatum non fuiſſet, mors non accidiſſet; quare non ſola Medici, aut infirmi incuria, ſed ſimul etiam ipſa vulneratio fuit cauſa mortis. Ergo, &c. Imò Villalobos *loco citato*, aſſerit. [Han ſe de ponderar las palabras del texto in cap. ad audientiam de homicidio; in dorſo aliquantulum vulneravit, donde ſe da ad entender que baſta herida pequeña ſi de alli reſultò la muerte.]

2. Sed ego negativam ſententiam etiam probabilem eſſe puto, quam docent Sotus *lib.5. quæſt.1. art.9.* Sylveſter *ver. homicidium 2. q.22.* Caietanus & Aragon. *in 2.2.q.64.art.8.* Leſſius *lib.2.cap.9.dub.15.n 102.* & Hurtado *diſp.2. de irregul.diffic.8.num.31.* quia etſi vulnus ſit aliqua occaſio, tamen revera non eſt cauſa mortis, ſed negligentia, Medici vel ipſius vulnerati, tenebatur enim uterque diligentiam adhibere: ergo illi, qui neglexit, imputandus eſt effectus, &c. *in cap. ſignificaſti 2.de homicidio,* hoc apertè indicatur. Si verò vulnus fuerit leve, non incurrere in noſtro caſu irregularitatem ita vulnerantem, licèt vulneratus moriatur modo quo *ſuprà*, teſtantur Layman, Avila, Villalobos *loco citato*, quibus adde Coninch *de Sacram.diſp.18.dub.9.num.80.*

RESOL. CXXXVII.

An crimen inducens irregularitatem, ſi ſit occultum, modo ſit externum, inducat irregularitatem?

Et notatur, quod & ſi peccatum occultum communiter irregularitatem non pariat lege Canonica, ab hac tamen lege excipitur homicidium, & peccata, quibus cenſura eſt annexa, nam ſi in ea celebratur, incurritur irregularitas, & ſi hæc celebratio occulta fiat à ſuſpenſo, vel excommunicato. Ex p.7.tract.11.& Miſc.2. Reſol.48.

§.1. Negativam ſententiam non eſſe improbabilem cenſet Baunius *in Theol.mor. part.2. tract.11. quæſt.3. aſſer.4.* ubi ſic ait. Etſi ſit probabile actum vitioſum, ob quem incurritur irregularitas: etiam occultum, ſi tamen ſit externus, & natura ſua talis, vt videri poſſit, ad eam invehendam ſufficere, contrarium tamen probabilitate non vacat. Quod ultimum probat ex duabus decretalibus. Prima Alexandri III. cui initium eſt, Ex tenore: Gregorii IX. altera, eaque ultima tituli de temporibus ordinationum, interrogatus enim Gregor. an adulteri, ſimileſque viri, ab uſu ſuorum ordinum cohibendi eſſent? reſpondit in hæc verba, ſi propoſita crimina, ordine judiciario cõprobata, vel alias notoria non fuerint, non debent hi, præter reos homicidii poſt pœnitentiam in jam ſuſceptis aut ſuſcipiendis ordinibus impediri. Adde quod à natura abhorreat ſeipſum judici puniendum dedere, ſuique deditione, infamiam tam ſuo nomini, quàm alieno facere, præſtat utrumque verò, qui vitio occulto laborans, ejus, aut impedimenti, cujus eſt cauſa, veniam ſibi à ſuperiori dari poſtulat.

Sup hoc in tom.7 tr.1. Reſ.294. §. Sed Pater, ad med. lege doctr. verſ. qui n. 104. & alterius §. & verſ. ejus not. & in to. 3. tr.3. Reſ. 34.§.Secundũ, ad med. & §. Sed ego.

2. Sed hæc ſententia abſolutè mihi non placet, neque cum Baunio puto probabilem eſſe. Imò cum Præpoſito *in 3.part. quæſt.5. de irregular. dub.2.num.5.* exiſtimo improbabilem eſſe, & poſtea ipſe Baunius illam limitat, unde ſic addit. Notandum tamen quod etſi peccatum occultum, communiter irregularitatem non pariat lege canonum, ab ea tamen lege excipi homicidium, *arg. cap. quæſitum 17. tali de temporibus ordin.* idque propter ſceleris enormitatem, & defectum lenitatis.

Sup. hoc notando in Reſ. §§ & verſ. not. præteritæ.

3. Secundò excipienda ſunt peccata quibus cenſura eſt annexa, nam ſi in ea celebratur, incurritur irregularitas; etſi hæc celebratio occultè fiat à ſuſpenſo, vel excommunicato.

RESOL. CXXXVIII.

Titius irregularis abſque diſpenſatione ſumpſit primam Tonſuram, & poſtea obtinuit beneficium, dando mediatori magnam pecuniarum ſummam, quæritur, quid juris?

Et ſi Titius nolit reſtituere fructus malè perceptos, quod onus mediatori incumbit?

Et alia curioſa circa hoc inferuntur. Ex p.11. tract.5. & Miſc.5. Reſ.1.

§.1. De hoc caſu per literas ex Germania interrogatus fui, &c.

Sup. hoc primo ſup. in Reſ. 12. à princ.

Dico primò poſſe irregularem primam Tonſuram ſumere, docuiſſe Thomam Hurtadum *var. tom. 2. tract.12. cap.1. num.514* ubi ſic ait.

2. Quare exiſtimo quod licet iſte filius, de quo loquimur ſit irregularis, tamen collatio beneficii non eſt ipſo jure irrita, quia licet non poſſit ordines ſuſcipere, tamen poteſt ſuſcipere primam tonſuram ratione cujus habilis ſit ad validè recipiendum beneficium, vt docet Sayr. *de cenſ. l.5.cap.5.n.15 & 16.* Aloyſius Bariola quem citat, & ejus ſententiam probabilem reputat Bonacina, *de cenſur. in comm. diſp.7. de irreg. q.1.punct.1.n.3.* quia prima Tonſura non eſt propriè ordo, cùm nullum habeat miniſterium in ordine ad Sacramentum Euchariſtiæ, & Sacrificium, ſed ſolum eſt quædam deputatio ad ordines. Et ſic inhabilitas ad ordines quam habet irregularis, præcipuè ſi non ſit ex delicto homicidii voluntarii, aut alio, non eſt extendenda ad primam Tonſuram, cùm irregularitas ſit

Sup. hoc latè ſup. in Reſ. 13. §.2. à lin.2. & in aliis ejus not.

ſit Canonicum impedimentum directè impediens ſuſceptionem, ſeu uſum ordinum. Quamvis enim ſit inhabilis ad ordinum ſuſceptionem, non inde fit quod ſit inhabilis ad primam Tonſuram, quia iſta accepta, poteſt habere diſpenſationem ad alios ordines.

3. Neque obſtat quod *Trid.ſeſſ.*14.*de reformat. c.*2. *in fin.* dicat quod Tonſuratus ab alieno Epiſcopo ſuſpendatur, ne ad ulteriorem gradum poſſit procedere. Et ita multò magis valebit quod irregularis ſit omnino inhabilis ad primam Tonſuram, ait Marchin. *tract.*2. *de Sacram.ord.part.*1.*cap.*14.*n.*3. nam, *Quomodo inquit, eſt veriſimile Eccleſiam ad ſtatum Eccleſiaſticum velle admittere illegitimum, vel energumenum, ſi ad ulteriores gradus iſti poſtea aſcendere non valebunt?* Hoc, inquam, non obſtat, tum quia in pœnis non valet argumentum à ſimili, vt pœna extendatur, *cap.pœnæ, de pœnis diſt.*1. ubi egregiè Navarr. *n.*1. *&* 2. Tum ſecundo, quia in pœnis non veriſimilitudo, ſed verba legis, quæ propriè ſunt accipienda, operantur: nam pœnæ exorbitant à jure naturali: quare cum jure poſitivo ſunt impoſitæ, extendi nullatenus debent propter veriſimiles rationes. Quare Eccleſia non vult poſitivè admittere illegitimum ad primam Tonſuram, ſed id permittit, cùm expreſsè non prohibeat, niſi promoveri ad ordines, ad quos vel Papa, vel Epiſcopus de facili diſpenſat. Ita Hurtadus. Et hanc ſententiam probabilem eſſe exiſtimat doctiſſimus, & amiciſſimus Pater Anton. Eſcobar *in pract. confeſſ. p.* 2. *lib.*6.*cap.*5.*n.*31. ſic aſſerens; [Puede ſe recebir prima tonſura antes de la diſpenſacion de irregularidad? Lo comun es que no; porque la irregularidad dexa inhabiles para recebir todos los ordenes, luego con todo eſſo es defenſable que ſi; porque la prima Tonſura no es Orden.] Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. not. primæ hujus Reſ.

4. Sed ego puto non eſſe recedendum à ſententia negativa communi, quam me citato tenet noviſſimè Ciarlinus *controv.forenſ.tom.*2.*cap.*205.*num.*5. Dicendum eſt igitur irregularitatem quamcumque ex quacumque radice ortam, eſſe Canonicum impedimentum ad licitam Tonſuræ receptionem. Sic Suarez *de cenſ.diſp.*40. *ſect.*1. *num.*11. *&* *ſect.*2. *num.*2. dicens irregularem, ſi Tonſuram recipiat, lethaliter delinquere. Sayrus *lib.* 6. *de cenſur. cap.* 1. *numer.*19. tradens in irregularitate etiam primæ Tonſuræ receptionem prohiberi; probatur primò ex philoſophia, quæ docet, nullum in tota natura dari ſubjectvm naturale, quod ſit capax propriæ diſpoſitionis ad aliquam formam; quin etiam talis formæ non ſit capax, vt luculenter explicat D.Thom. *p.*1.*q.*12.*art.*5.*ad* 3. ſed prima Tonſura eſt diſpoſitio ad ordines: ergo, ſi irregularis impeditur à ſuſceptione ordinum, neque erit habilis ad primæ tonſuræ receptionem. Ita Marchin.*tract.*2.*de ord.in part.*1.*de* 1.*Tonſ. cap.*14.*n.*2. & inferius *num.*4 *&* 5. Tonſuratus eſt capax beneficii, & connumeratur inter Eccleſiaſticos miniſtros, gaudetque privilegio Canonis, & fori: ſed irregularitas arcet à gradu clericali, & privat capacitate beneficii Eccleſiaſtici; Ergo.

5. Hinc deducitur, quod ſi quis aliqua irregularitate affectus, prima Tonſura initietur, non modò in culpam lethalem incidet; quia ſciens contra Eccleſiæ prohibitionem ad Tonſuram accedit: ſed fortaſſis etiam talis primæ Tonſuræ receptio erit invalida, & iteranda. Ratio eſt, quia prima Tonſura non habet propriam materiam, neque formam ex divina inſtitutione; ſicut habent ordines: ergo valor ſubſtantialis illius non diſtinguitur à licita ejuſdem receptione: ergo quoties non eſt licita ſuſceptio, neque erit valida, & conſequenter iteranda. Licet verius videri poſſet eam fore validam, & nec iterandam, cùm in illa concurrant omnia ſubſtantialia; nimirum tranſlatio à laicali ſtatu in Eccleſiaſticum per capillorum abſciſſionem, & verborum prolationem cum ſufficienti intentione conferentis & recipientis juxta ſupradicta *cap.* 12. *hujus partis.* Quam ſententiam lego etiam apud Duardum *in Bull. Cœn. can.*15. *q.*3. *num.*8. *leg.*1. benè etiam dixit Gibalinus *de irreg. cap.*2. *p.*4. *corollar.*1. *num.*12. Certum eſſe hunc irregularem graviſſimè peccare, etiamſi primam Tonſuram, aut ordines tantum minores cum eo impedimento Canonico ſuſcipiat, aut præſtet quamcunque actionem ſacram, & quæ à Laico exerceri non ſoleat, quia violat legem Eccleſiaſticum in re gravi, niſi cauſa aliqua legitima excuſet, vt metus, aut gravis infamiæ ſcandalum vitandum. Vide Marchinum *ubi ſupra*, & Hermanum Buſembaum *in Medulla Theologiæ Moral.lib.*7. *cap.*4. *dub.*2. & alios communiter.

6. Dico ſecundò Hurtadum *ubi ſupra*, §. 22. *num.*1044. & alios docere, irregularitatem inhabilem reddere ad concurſum, & beneficium, ita vt acceptando peccet mortaliter, collatio ſit nulla ipſo jure, & fructus reſtituere teneatur, adeo quod etiam poſt diſpenſationem, nova egeat collatione. Tum quia *capite* 2. *de Cler.pugn.* *&* *capite* 2. *Cler.non ord.miniſtr.* habetur irregularitatem egere diſpenſatione ad obtinendum beneficium; tum quia beneficium datur propter officium: Sed irregularis non poteſt exercere officium: ergo neque poteſt conſequi beneficium, nec jus habere ad fructus. Ita Parolettus *part.*2. *ſect.*2. *condit.*2 *num.*2. Sed non deſunt Doctores magni nominis contrarium aſſerentes, collationem beneficii factam irregulari, validam eſſe, ſed impetrandam eſſe irregularitatis diſpenſationem; & ſic irregularis poteſt ad concurſum admitti, ſed peccat acceptando. Addunt facere fructus ſuos, nec teneri reſtituere, etiamſi per judicē privetur. Item poſſe ante privationem renunciare ad favorem, & validè exercere actus juriſdictionis, vt delegare facultatem benedicendi ſponſis, miniſtrandi Sacramenta, &c. quia irregularitas non ſeparat ab Eccleſia, ſed eſt purum impedimentum quod tollitur per diſpenſationem; hactenus Parolettus. Et ita præter auctores à me alibi adductos, acriter defendit hanc ſententiam Gibalinus acutus, & eruditus Societatis Theologus, *de irregul. cap.*2.*p.*4. *corollar.*4. *n.*16. ſic itaque aſſerit? Reſpondetur irregularem percipere poſſe fructus omnes ſui beneficii, ſive ante, ſive poſt contractam irregularitatem obtenti, illudque omni ratione adminiſtrare, donec per ſententiam judicis illo ſpolietur. Ratio evidentiſſima eſt, quia uti oſtendimus, irregularitas neque privat beneficio prius obtento, neque ejus fructibus, neque reddit incapacem novi beneficii acquirendi: quandiu igitur non irritabitur novi beneficii collatio, aut veteris, non privabitur illorum fructibus, tamquam ſuis, & propriis gaudebit, quod fateri neceſſe eſt eos omnes qui nobiſcum idem de effectu irregularitatis circa beneficia ſentiunt; immò neque poterit judex, deinde privare hunc irregularem fructibus, quos in hanc diem licitè percepit neque eſt cur retrotrahatur ſententia ad diem commiſſi criminis, quia non debet eſſe tantum declaratoria; ſed condemnatoria, loquor enim de privatione, quæ imponitur præcisè propter hanc irregularitatem pœnalem: non de illis delictis, quæ ſimul irregularitate, & privatione beneficiorum ipſo facto plectuntur; quamvis enim ad ſententiam uſque declaratoriam criminis licitè percipiantur fructus beneficii à tali reo, tamen eos omnes deinde reſtituere tenebitur propter retrotractionem ſententiæ ad diem commiſſi criminis. Ita ille; & poſtea, quærens an irregularis poſſit renuntiare ſuum beneficium in favorem alterius, & an teneatur illud remittere? Reſpondet, primò, quoties officium debitum ratione beneficii præſtari poterit ab irregulari per ſe, vel per alium, non cogitur illud dimittere. Ita

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & in tertia §. [illegible]

Sup. hoc in §. Te poterit, jus Reſ.

Alibi in ſolution. annot. 1. jus §.

Sup. hoc in §. Te poterit, jus Reſ. pro par renunci[illegible] nis, & parte [illegible] tionis [illegible]

142 §.1. … a alio §. … primæ … & in to. … 8. Reſ. … §. vlt.

Ita Suar. *diſputat.* 40. *ſect.* 2. *num.*19. quia neque ullo jure, neque ulla ratione ad hanc dimiſſionem beneficij adigitur, quandoquidem illius munera obire poteſt.

7. Secundo, ſi beneficium poſtulet perſonale aliquod officium, quod includat exercitium ordinis, & non poſſit obtineri diſpenſatio ab irregularitate, aut nolit beneficiatus illam petere, debebit dimittere beneficium, quod ratio ipſa indicat: non poteſt enim retinere id unde oritur obligatio, quam numquam implere poterit, at vero ſi ſit ſpes aliqua diſpenſationis, interea dum illam quærit, licitè retinebit beneficium irregularis, ejuſque fructus percipiet, cum onere tamen curandi ut alius officium impleat, & licet ipſe ſit aliquantulum negligentior in procuranda diſpenſatione, non idcirco tamen excidet ſuo beneficio. Ita Suarez *loc.cit.* Bonac. *diſp.*7. *q.*1.*p.*4.*n.*20. ubi Filliuc. & Reginald. dabit.

… hoc in … & §. vlt. … præteri-

… hoc cur. … ſup. in … ico ſe- … o.hujus … ante … verſ. … poſſe. … ppè fin … §.verſ. … ſtea, & … s inf. … ſ.142 à … is ſup- … s.

8. Tertiò, poterit irregularis renunciare ſuo beneficio in favorem alterius in aut manibus ſuperioris, antequam per ſententiam illo privetur, & pendente lite, aut accuſatione, ut tradit Gloſſ. *in cap.* 2. *ut lite pendente v.finita in* 6. Covarr. *in Clem.ſi furioſus* 2.*parte* §.3. *n.*7. ubi & alios refert, additque ex communiori ſententia validam eſſe eam renunciationem, etiamſi quis jam illud beneficium impetraverit. Quod attinet ad noſtrum conſectarium, illud manifeſtum eſt ex dictis: cum enim irregularis adhuc obtineat, ſive ante, ſive poſt irregularitatem obtentum, habeatque plenam ejus adminiſtrationem, diſpoſitionem, & uſum, poterit illud alteri cedere, atque etiam permutare, quandoquidem ex nobis novi quoque acquirendi capax eſt, uti oſtendimus. Hucuſque Gibalinus, cui adde Candidum *tom.*1. *diſquiſit.*18. *art.* 16. *dub.*9. *n.*8. & alios.

9. Verùm cum hæc opinio ſit contra ſtylum Curiæ, & contra plures deciſiones Sacræ Rotæ, quas ego ut par eſt, magnifaciendas eſſe exiſtimo, non audeo diſcedere à prima ſententia contra Gibalinum, & alios. Et ita habent plures Doctores à me *in part.*4. *tract.*2. *reſolut.* 37. allati, & noviſſimè, me citato, hanc ſententiam tenet Ioann. Baptiſta Paroletus *in Palæſtra Clericali par.*2. *ſupra citat.* & Stephanus Baunius *in praxi Beneficiorum diſput.*6. *q.*5. *in Theſaurum part.*1.*cap.*5.

… hic eſt … ſ.140. … iis … ot. … oc inf. … Reſ. … t. pro- … verſ. … o ali … & ex … 2. §.1. … fin. à … An ſit … bile. & … 26.§. … med. … in … Dico … lo.

10. Dicò tertiò, Simoniam, quæ contrahitur ex pretio dato mediatori immediato, eſſe tantum prohibitam de jure Eccleſiaſtico, & ita Hermannus Buſembaum *in Medulla Theologiæ mor. lib.* 3. *tract.* 1. *cap.*2. *dubit.* 3. *reſponſ.* 2. *numero* 2. ubi ſic ait: Simonia dividitur in eam, quæ eſt juris divini, eſtque prohibita propter malitiam ſuam v.g. Hoſtiam conſecratam vendere; & eam, quæ eſt juris humani, eſtque mala tantum propter prohibitionem, & ſic ab Eccleſia prohibetur. Primò, venditio beneficiorum ſecundùm id quod in ipſis temporale eſt, ſcilicet, quoad jus præciſum, percipiendi fructus. Secundò, venditio officiorum extrinſecè tantùm ordinatorum ad res ſacras, verbi gratia. Sacriſtæ, Oeconomi, Advocati Eccleſiæ, Theſaurarij. Tertiò, obligatio pecuniæ alicui facta, ut ſuadeat alteri, ut det beneficium. Quartò; pactio de reſignando beneficio, vel ſolvenda penſione, ſi alter beneficium tibi impetret. Quintò, permutatio, & reſignatio beneficiorum; item reſervatio penſionis ex beneficio reſignato, & in caſu permutationis beneficiorum æquatio fructuum, &c. ſi abſque ſuperioris authoritate fiant, quæ ſi accedat, licita erunt. Sextò; acceptio muneris, etiam ſponte oblati, pro examine ad Parochiam, ex Trid. *ſeſſ.*24.*cap.*18. pro collatione ordinum, pro tonſura, litteris dimiſſoriis, ex Trid. *ſeſſ.*21.*cap.*10. Excipitur tamen decima pars aurei pro notario, ſi ſalarium non habet, & conſuetudo permittat. Septimò, exactio pecuniæ pro admiſſione ad Religionem, non pro ſtatu tantum: is enim ſpiritualis eſt, ideóque jure divino invendibilis; ſed etiam pro onere ſuſtentationis: niſi monaſterij tenuitas, vel conſuetudo contraria excuſent. Ita Buſenbaum: cui adde Antonium Eſcobar *in Theol. moral. tract. ſexto*, *Exam. ſecundo*, *cap. ſexto*, *num.*43. Hoc ſuppoſitò poſſet quis aſſerere, Titium in caſu noſtro incidiſſe in pœnas juris latas contra Simoniacos; quia jura comprehendunt tantum ſimoniam quæ eſt prohibita de jure divino, & non de jure Eccleſiaſtico, & eſt iſta de qua loquimur. Et ideò, me citato, hanc ſententiam tanquam probabilé admittit Ægidius Baſſæus *in Floribus Theologiæ practic.*16. *Simonia* 6. *numero* 5. ſic aſſerens; Communis ſententia eſt, excommunicationem, quæ contra Simoniacos in ordine & beneficio impoſita eſt, incurri non ſolùm ob ſimoniam juris divini, & naturalis, verum etiam ob ſimoniam juris humani, eſt permutatio beneficiorum inter duos beneficiatos facta propria authoritate, reſervatio penſionis ſine authoritate Papæ, promiſſio pro beneficij ſuffragio in electione ad Epiſcopatum, &c. Ratio eſt, quia Simonia jure ſolum Canonico prohibita, eſt vera Simonia: ergo afficitur pœnis contra Simoniam generaliter latis: unde jura ſub eadem voce inſequuntur, tam Simoniam jure Canonico prohibitam, quàm juri divino contrariam, ut patet *ex cap. cum olim*, *C. quæſitum*, *de rerum permutat.* Ita Malderus, Valentia, Filliuc. Navarrus, Suarez. Nihilominus contraria ſententia, nempe pœnas Simoniæ non incurri in caſu quo adeſt tantum Simonia juris poſitivi & humani, mihi probabilis etiam videtur ſicut viſa eſt Leſſio, Reginaldo, Dianæ, & quam tenent, Aragon, Petrus Navarra & alij, Vnde ſecundum hanc ſententiam licet in prædictis caſibus ſic facientes peccent, non tamen ſunt excommunicati, nec privantur beneficiis ſic receptis ipſo jure; nec tenentur fructus reſtituere. Ita Baſſæus, cui adde Tancredi, Machadum, Giragum, Roccaful, Soriam, alibi à me adductos, & Eſcobar *ſupra num.*45. qui citat Sanchez, docentem hanc ſententiam eſſe probabilem: ſed ego nunc figo pedes, & puto prorſus adhærendum eſſe contrariæ ſententiæ, ſtante ſtylo Curiæ, & praxi Romana, non agnoſcentes differentiam quoad pœnas incurrendas inter Simoniam prohibitam à jure divino, & inter Simoniam prohibitam à jure Eccleſiaſtico.

Alibi in Reſolutionibus & §§. not. præteritæ.

11. Vnde ego ex ſuperius dictis pro caſu propoſito reſcripſi in Germaniam ad conſulentem, ut ad Sacram Pœnitentiariam recurreret, adducendo in memoriali, ut facilius diſpenſationem impetraret, opiniones Doctorum in ſui favorem à me ſuperius adductas; Addendo etiam non deeſſe authores aſſerentes ſtylum Rom. Curiæ obligare in foro exteriori, non autem in foro conſcientiæ, & fundari in probabilitate contrariæ opinionis, & ita me citato docet Leander, *de Sacram.tom.*2. *tract.*9. *diſputat.* 24. *q.* 48. qui citat Pontium, Granadum, Villalobos, & Cevallos, quibus addo doctum, & noviſſimum Martinum Perez *de matrim. diſputat.* 46. *ſect.* 6. *numero* 4. *&* 9. Præpoſitum *in* 3.*part.quæſt.*8. *de diſpenſ.matrim.dub.*6. *num.*61. Portel *in Reſponſ. tom.* 1. *part.*3. *cap.*5. *num.*3. Baunium *in Theolog. moral.tom.*2. *tract.* 11. *quæſt.* 50. Martinum de San Ioſeph *in Monit. Confeſſ. tom.*1. *l.*1. *tract.*46. *de matrim.numero* 1. Vidalem *in Arca Theol. tit. de duello inſpect.*3.*num.*22. Puente Hurtadum *to.*2.§. *diſputat.*170. *ſect.* 1. *numero* 197. Pellizarium *in man. Regul. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 5. *numero* 195. Fagundez *part.*

Sup. hoc ſtylo Curiæ, & foro exteriori, in tom.3. tr.2. Reſ. 63. §. Difficultas & ſeq. & in Reſ. 90. §.2. à lin. 2. & in Reſ. 9. § Ita que. & in Reſ. 102. §. Dico ſecūdo & in Reſ. 111. § 1 in fin & §.2 etiam in fin & in Reſ. 116. in fin. & in to. 6. tr. 1.

Reſ.31.§ Sed quid.& in to. 9. tr. 7. Reſ. 118.§. Imo.

*par.2.lib.8.num.*48.Eſcobar *in Theologal. Moral.tom.2. ſect.2.probl.2.numero* 91.*& probl.* 46. *numero* 214. Gibalinum *de irregular. cap. 2. quæſt. 3. part.4. num.*10. licèt ego ſupradictis Doctoribus non aſſentiat; vide Baunium *in praxi de beneficiis diſp.*11.*quæſt.*9.*aſſertione* 4.*& ultima.*Verùm ſi aliquis hic obiter quærat, an ſi in caſu noſtro Titius nollet reſtituere fructus malè perceptos, teneatur in defectum reſtituere, illos mediator, per quem Titio collatum fuit beneficium; libet reſpondere cum verbis Baunij *in praxi Beneficiorum diſputat.*16. *dub.*9. Dico igitur, An mediatoribus ſit imperanda reſtitutio, peræque ac Simoniacis? Summiſtæ ambigunt: Inclinant in affirmantem Navarr. *conſ.* 110. *de Simon.* & *tract. de datis & promiſſ. numero* 45.Theſaurus *in praxi verb.Simonia cap.*2. non tamen niſi ſecundo loco, & in defectum principalis cauſæ.

12. Addit Quaranta etiam confeſſarium remanere ad id obligatum, & quidem legitimè, ſi abſolvendo pœnitentem, ei cauſa fuerit, non reſtituendi, quod non puto, quia ejus bonum, qui à ſuo eſt pœnitente læſus,procurare ex juſtitia non tenetur. Quod ſimiliter Sà correctus, *verb.Simonia numero* 11. exiſtimat, & proinde mediatori, in defectum cauſæ principalis fructuum, aut alterius cujuſpiam intereſſe, (ut loquuntur) reſtitutionem jubendam non eſſe, quæ ſententia etſi videatur illi Auctori probabilis,præſtat tamen diſpenſationem, & compoſitionem à Pontifice petere, quàm periculo peccandi ſe exponere, ait Baunius.

RESOL. CXXXIX.

An collatio beneficij facta irregulari ſit irrita & invalida ipſo jure ante judicis ſententiam? Ex p.4. tract.2. Reſ.79.

Sup. hoc in Reſ præterita §.Dico ſecundo. & in Reſ ſeq & in Reſ. 1. poſt ſeq. §. 1.

§.1. Affirmativè reſpondent communiter Doctores, ut Suarez *de cenſur. diſp.*40.*ſect.* 2. *numero* 30. 36. *&* 41. Sayrus *lib. 6. cap.* 2. *numero* 21. Avila *part.*7. *diſp.* 2. *dub.*6 & alij penes ipſos, quia beneficium datur propter officium,ſive propter exercitium Ordinis, ergo qui per irregularitatem non poteſt Ordines exercere, incapax eſt beneficij, ita ut ejus collatio irrita ſit, non minus ac ſi daretur purè ſæcularibus Ordinibus carentibus, & ita hanc ſententiam noviſſimè docuit etiam Turrianus *de cenſur. lib.*8. *diſp.*58. *dub.*2.

2. Sed contrariam opinionem Sylveſtri *ver.excommunicatio*, *num.* 4. probabilem eſſe puto. Dico igitur collationem beneficij factam irregulari validam eſſe, & ideò talis ſolùm indiget diſpenſatione ſuper irregularitate, non tamen nova collatione beneficij, unde poteſt fructus ſuos facere in conſcientia; & ratio eſt, quia ſicut irregularis poteſt retinere beneficium quod ante irregularitatem obtinuerat, ergo etiam poteſt retinere beneficium quod impetravit poſt irregularitatem incurſam, quia in utroque caſu militat eadem ratio privationis exercitij Ordinis; & ad argumentum factum pro ſententia communi reſponderi poteſt negando conſequentiam, & rationem diſcriminis optimè adducit Petrus Cornejo *in* 3. *par. D Thom. tract.*5. *de irregular. diſputat.*5. *dub.*2.*quæſt.*1. ubi docet hanc Sylveſtri ſententiam eſſe ſatis probabilem.

RESOL. CXL.

An irregularitas reddat aliquem inhabilem ab beneficium obtinendum, & ad fructus percipiendos?

Et an obtenta diſpenſatione ab irregularitate, beneficium non poſſit obtineri ſine nova collatione, ſeu revalidatione collationis prius facta?

Et an valeat collatio Prælaturæ Regularis facta irregulari?

Et aliqua alia explanantur in §. *ultimo hujus Reſolutionis.* Ex p 4. tr.2.Reſ.37.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §.1 & in Reſ. præterita, & in Reſ.1.po. præteritam §. Dico ſecundo.uſque ad §. Dico tertio.

§.1. Affirmativè reſpondet Villalobos *tom.* 1. *tractat.*21. *diffic.* 2. *n.* 12. Leſſius *lib.* 2. *cap.*34. *dub.*22. *num.*120. Avila *part.*7. *diſput.*2.*dub.*6. *concl.*3. Navar. *cap.*27.*n.*351. Sayrus *lib.*6.*cap.*2.*n.*2. Covarr. *in cap.alma mater*, *part.*1.*§.*7.*n.*1. Henriq. *lib.*4. *cap.*2. *n.*7.*in gloſſ lit.C.*& alij penes ipſos,aſſerentes irregularitatem reddere hominem inhabilem ad obtinendum beneficium, & ideo irregularem non poſſe tuta conſcientia beneficium retinere, vel fructus ex eo perceptos. Imò obtenta diſpenſatione ab irregularitate beneficium non poteſt retineri ſine nova collatione,ſeu revalidatione collationis priùs factæ, & adducunt pro hac firmanda ſententia *cap.*2. *de Clerico non ordinato miniſtrante*, *cap.* 1. *de Clericis pugnantibus*, *cap. dudum.de electione*, *cap.cùm bona*, *de ætate ordin.* & ſecundùm hanc opinionem non valet collatio Prælaturæ Regularis facta irregulari.

2. Sed ego contrariam ſententiam probabilem etiam eſſe teneo cum Turriano *de cenſ. lib.*7. *diſp.* 58. *dub.*2.Suarez *diſp.*40.*ſect.* 2. *num* 35. Hurtado *diſp.* 1. *de irregular.diffic* 20.*num.*21. Præpoſ. *in* 3.*par.quæſt.*5. *de irreg. dub.* 3. *n.*18. Coninch *diſp* 18.*dub.*1. *n.*6. qui tres ultimi reſpondent ad Canones ſupradictos. Igitur ſecundùm hanc ſententiam certum eſt peccare mortaliter irregularem acceptando beneficium in irregularitate, & ſimiliter retinendo; valet tamen collatio beneficij, & poteſt facere fructus ſuos, neque tenetur eos reſtituere etiamſi per judicem beneficio privaretur. Item poteſt validè reſignare beneficium, antequam eo privetur. Item poteſt impetrata diſpenſatione irregularitatis, poteſt, inquam, quis licitè beneficium retinere abſque alia habilitatione, vel nova collatione. Poteſt etiam validè exercere omnes actus competentes ratione beneficij, imò & licitè, ſi non ſint actus Ordinis,& ſaltem non ſit in mora petendi diſpenſationem. Hinc validè eligit, præſentat, confert beneficia, juriſdictionem, poteſtatem excipiendi confeſſiones,miniſtrandi Sacramenta, benedicendi ſponſis, &c. Hæc omnia Præpoſ. *loc. cit.* & ideo hanc ſententiam abſolutè tenet Sylveſter *ver. excommunicatio* 4.*num.*4. & Plovius *de irregul.reg.*44. *num.*39. *&* 40. Verùm his non obſtantibus tu ne recedas à prima opinione affirmativa, tanquam tutiori in praxi, ut obſervat Suarez, Coninch & Turrianus *locis citatis.*

RESOL. CXLI.

An irregulares ſint incapaces obtinendi beneficium, & penſiones?

Et an ad obtinendam penſionem ſufficiat ſeptennium?

Et an excommunicatus ſit capax, vel incapax penſionis?

Et quid,ſi penſiones ſint perpetuæ, & datæ in titulum beneficij, & Præſtimonij?

Et

Et aliqua alia curſim explanantur circa collationem beneficij factam irregulari, &c. Ex p.7. tr. 12. & Miſc. 3. Reſ.7. aliàs 5.

hoc in … us præ… entibus & in alio … rum an… tionum.

§.1. QVoad primum, ſic reſpondet Caſpenſis *in Curſ.Theolog. tom.2. tract. 25. diſp.5. ſect.3. num.23.* Eſt difficultas an per irregularitatem fiat irregularis incapax beneficij, & ad fructus percipiendos? Affirmant graves Doctores Navarr. *cap.27.n.351.* Avila *diſp.2. dub.6.* Leſſius *lib.2.cap.34. dub.22.* & eſt communior ſententia, quam probare nituntur ex variis juribus. Sed certè nullum jus invenitur in quo talis pœna decernatur, neque adduci poteſt. Quapropter oppoſita ſententia ſatis probabilis eſt, ſcilicet peccare lethaliter irregularem acceptando beneficium in irregularitate, & retinendo illud; poſſe tamen facere fructus ſuos, nec teneri eos reſtituere; poſſeque impetrare diſpenſationem irregularitatis, & ea obtenta licitè beneficium retinere abſque alia habilitatione, vel nova collatione, & hanc ſententiam judicant probabilem Suarez *diſput.40.ſect.2.* Hurt. *diffic.20.* & Ægidius *diſp.18.dub.1.* & ſtando in hac ſententia infertur ex illa, collationem beneficij factam irregulari, quamvis illicitam, & irritandam utpotè prohibitam; validam tamen eſſe, & nullo modo irritam: & ita juxta illam irregularis & validè recipit beneficium, & fructus facit ſuos, ſi faciat miniſterium requiſitum per beneficium. Neque obſtat, quòd beneficium datur propter officium, ſive propter exercitium Ordinis; ergo qui per irregularitatem non poterit Ordines exercere, incapax eſt, ut ei beneficium conferatur; ac proinde invalida erit collatio. Reſpondetur negando conſequentiam, quia irregularitas non reddit irregularem omnino inhabilem ad miniſterium Ordinis, ſed ſolùm reddit eum impeditum ad licitum exercitium illius, & conſequenter tantùm reddit illum impeditum ad licitam receptionem beneficij, non tamen ad validam. Hucuſque Caſpenſis. Et hanc ſententiam me citato tanquam probabilem admittit Machadus *de Perfecto Confeſſ. tom. 1. lib.1. part. 3. tract. 15. docum.2. num.5.* & Coninch *de Sacram. diſp. 18. dub.1. num.6.*

[margin: hoc in … olutioni- … & §.not. … eritæ.]

[margin: hoc inf. … ef. 143. … tum.]

2. Sed ſi quis vellet ſtare in affirmativa ſententia quòd irregularis ſit incapax beneficij videndum eſt an etiam ſit incapax penſionis? Et affirmativam ſententiam tradit Navarrus. Quæ quidem omnia docet Caſtrus Palaus *tom.2.tract.13.diſp.1.punct.11.§.3.n.8.* Nam irregularis eſt incapax beneficij, ſed penſio non eſt beneficium, ergo. Et ideò, Primò aſſerunt aliqui ad obtinandam penſionem ſufficere ſeptennium, quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.23.de reform.cap.6.* mentionem facit de beneficiis. Ergo non eſt extendendum ad penſiones. Et ita docet Gratianus *tom.3.diſcep.forenſ.c.397. n.17.& ſeqq.* Leſſius *lib.2. c.34. dub.38.n.203.* Zechius *de benefic.& penſionib.cap.11.n.7 in princ.* Moſcovius *de majeſt.milit.Eccl.lib.1.p.3.cap.3.pag.501.* Aloyſ. Ricc. *in praxi dec.430.in prima edit. & reſolut.367.in 2.* Secundò docet Gonzalez *in regul.Cancell.Gloſſa 5.§.5.numero 26.* quod inhabilitatus ad beneficia non cenſetur inhabilitatus ad penſiones, quia penſio non comprehenditur ſub nomine beneficij.

[margin: … hoc ſup. … 1. Reſ. … 7 & 179. & in aliis ea… … notatio m.]

3. An verò excommunicatus ſit capax, vel incapax penſionis diſputat etiam Caſpenſis *ubi ſupra diſput. 2. ſect.7.n.74* ubi me citato ſic aſſerit. An excommunicatus ſit etiam inhabilis ad recipiendas penſiones affirmativè reſpondit Villalobos *in ſumma tom.1.tract.17. diffic.9.* & ita tenet Gigas *quæſt.14.* Covarruv. *in cap. Alma mater, §.7.* quia ſunt redditus Eccleſiaſtici; & ita aiunt eſſe in uſu Curiæ Romanæ præmittentis abſolutionem ab excommunicatione quando hujuſmodi penſiones dantur. Dicendum tamen eſt, quamvis excommunicatus ſit privatus beneficio, non tamen privari penſione, ac proinde conſignationem illius factam excommunicatio validam eſſe. Ita Turrianus, Vaſquez, Enriquez Layman, Cornejo, Avila, & Præpoſitus, quos refert & ſequitur Diana *ſupra reſolut. 103.* quia nullibi invenitur in jure, quòd conceſſio penſionis facta excommunicato ſit irrita, nec id ſequitur ex eo quòd excommunicatus ſit incapax beneficij, quia penſio non eſt beneficium; cùm in illa non ſit jus perpetuum ad fructus, quod requiritur ad rationem beneficij. Excipe penſiones perpetuas datas in titulum beneficij, & præſtimonia. Ita Caſpenſis.

[margin: Vt in Reſ. 1. not. præterit.]

4. Sed ut verum fatear omnia ſupradicta, video eſſe contra ſtylum Curiæ practicatum in Dataria & Cancellaria, in quibus incapax beneficij eſt etiam incapax penſionis, ideò tu cogita. Vnde ea quæ olim ſcripſi intelligenda eſſe nunc volo ſecluſo ſtylo Romanæ Curiæ; & Praxi Datariæ.

RESOL. CXLII.

An Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poſſit beneficium renunciare in favorem tertij?

Et ſupponitur, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poſſit retinere beneficium, dum per ſententiam non privatur; ſed debet tamen procurare diſpenſationem, & interim per alium coadjutorem ſatisfacere in actionibus, quæ ratione irregularitatis illi ſunt prohibitæ. Ex p. 10. tr. 16. & Miſc.6. Reſ.25. aliàs 24.

§.1. SVppono, quod beneficiatus incidens in irregularitatem ex delicto, etſi poſſit retinere beneficium, dum per ſententiam non privatur; debet tamen procurare diſpenſationem, & interim beneficij muneri vel per alium ſatisfacere in iis actionibus, quæ ratione irregularitatis illi ſunt prohibitæ. Aſſumere enim coadjutorem pro aliquo tempore ex cauſa adeò gravi, neque eſt contra juſtitiam, neque illicitum, ut notat Suar. *dict. diſp.44.ſect.4.n.19.* conſentit Navarr. *lib.5. conſ.17.de homicidio.* Cordub. *in ſumm.q.41.& lib.1.qq. quæſt.36.* Avila *7.part.diſp.2. dub.6 verſ.Hinc ſequitur,* ubi explicat Felinum dicentem, tuta conſcientia non poſſe retinere beneficium, cui eſt ordo ſacer annexus, ſi ipſe propter crimen illud exercere ordinem non poteſt, at intelligitur, ſi eſt in mora petendi diſpenſationem, vel deſperatus eſt à diſpenſatione brevi tempore obtinenda. Bonacin. *diſput 7.part.4. num.10.* Coninch *diſp.17.dub.1.num.5.* Paul. Layman *lib.1.tract.5.part.5. cap.1.coroll.2.* Gaſpar Hurtado *de irreg.diffic.5.num.21.* & alij. Vnde ex his infertur, irregularitatem ſupervenientem Clerico Beneficiato, non privare ipſum fructibus beneficij, neque privandum eſſe per ſententiam, ſi munera, quæ ratione beneficij tenebatur exercere, per ſe, vel per alium exercuit, ſiquidem beneficij titulum retinet, & jus habet percipiendi illius fructus, poſito muneris exercitio, ſicuti aliis relatis docuit Suarez, Layman, & Coninch, *ubi ſupra.*

[margin: Sup. hoc, quod hic ſupponitur in to.4. tr.8. Reſ.43.§.ult. & in to.7.tr. 7. Reſ.59. §. Verum licet. curſim in fin. & in Reſ. not. ſeq §. Dico ſecundo. in fin. à verſ.quæres, an irregularis.]

2. His ſuppoſitis de hoc caſu interrogatus reſpondi affirmativè: dico igitur, quod ligatus irregularitate ex delicto, ſi nolit, vel non poſſit impetrare diſpenſationem, poſſit renunciare beneficium in favorem tertij, ac ſi nullam irregularitatem contraxiſſet, etiam pendente lite, & accuſatione facta de irregularitate; quia uſquequo accedat ſententia, & condemnetur, retinet jus in beneficium, uti docuerunt Panormit *in cap. niſi cum pridem, num. 1. de renunciat.* Felin. *in cap.inquiſitionis, col.3. de accuſationibus,* Ludovic. Com. *in regula de annali poſſeſſ. quæſt. 42. num. 3* Saytus *lib. 6. cap. 2. num. 14.* Suarez *diſputat. 40*

[margin: Sup.hoc ſup. in Reſ 138. §.Tertio poterit & in aliis verſ. ejus not.]

*ſect.*2.*n.*19. & alii apud ipſos. Nec ſupradictis obſtat decretum Tridentini *ſeſſ.*14.*cap.*7.*de reformat.*ubi loquens ſpecialiter de irregularitate homicidii voluntarii, inquit: Qui ſua voluntate homicidium perpetraverit omni ordine, beneficio, officio Eccleſiaſtico perpetuo careat, ſed caret ordine ipſo jure; & abſque ſententia condemnatoria, ergo etiam carere debet beneficio, & officio. Propter hanc objectionem Majol. *lib.*5.*de Irregular. cap.*48. §.4.*num.*1. aſſerit poſt Conc. Trid. irregularitatem homicidii voluntarii privare beneficiis obtentis. Verùm vt rectè Suar.*diſp.*44. *ſect.*4. *num.*32. affirmat per Concilium nihil eſſe in hac parte innovatum, ſed illius verba intelligi debent juxta ipſarum rerum naturam, quæ eſt,vt carentia ordinis, quam induit irregularitas ipſo jure incurratur. Secus verò privatio beneficiorum acquiſitorum, quia plerumque expoſtulat Iudicis ſententiam, niſi aliud exprimatur, ſicuti in præſenti non exprimitur, vt advertit Salzedo, pluribus relatis in ſua *pract. cap.*94. Covarruv. *in Clement. ſi furioſus, de homicidio* 2.*par.* §.3. *num.*6.

RESOL. CXLIII.

Quidam irregularis, cui jam diſpenſatum fuit, vt ſacros Ordines ſuſciperet, quæſivit à me, an ſine alia diſpenſatione poſſit beneficia recipere?

Et quid eſt dicendum de penſionibus?

Et difficultas eſt, an opinio negativa procedat non ſolum quoad beneficia curata, ſed etiam quoad beneficia ſimplicia?

Et explanatur, quod ſi Pontifex diſpenſat cum illegitimo ad beneficium, non poteſt niſi unum obtinere, & ſi unum obtinuit, non poteſt ſecundum obtinere, etiamſi relinquat primum.

Et an irregularis ſit incapax penſionis?

Et an illegitimus, ſi ſaltem ſit prima Tonſura initiatus, poſſit ſine diſpenſatione obtinere penſionem?

Et an illegitimus, cui diſpenſatum eſt à Papa, vt poſſit obtinere beneficium Curatum, ſi poſtea efficiatur Religioſus, poſſit ſine nova diſpenſatione fieri Prælatus Regularis?

Et docetur, quod cui diſpenſatum eſt, vt beneficium ſimplex obtineat, non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis.

Etiamque advertitur homicidam voluntarium, & à fortiori quemlibet irregularem non eſſe penſionis incapacem. Ex p.7.tr.10.& Miſc.1. Reſ.6.

Sup. hoc in tom.3. tr.2. Reſ. 56. & lege doctr. alterius Reſ. ejus primæ not.

§. 1. DE nullo caſu ſæpiùs hic Romæ interrogatus fui ac de iſto, & videtur affirmativè reſpondendum ex Henriquez *libro decimoquarto, capite octavo, numero decimo*, non bene ab Avila pro negativa ſententia adducto, quia irregularis, ratione irregularitatis, eſt incapax beneficii, & non poteſt ad ordines promoveri; Ergo ſublata irregularitate per diſpenſationem manet habilis ad beneficia obtinenda. Verùm contraria ſententia eſt communis, cum ſtylo Datariæ, & Cancellariæ; & ita docet Suarez *de Cenſur. diſputat. quadrageſima prima, ſect* 3. *numero tertio.* Sanchez *de Matrim. libro octavo, diſputatione prima, numero vigeſimo primo.* Azorius *tomo ſecundo, libro ſexto, capite tertio, quæſtione quarta & quinta.* Avila *de cenſ. part. ſeptima, diſputatione* 3. *dub.*6. *ver. Quarto notandum.* Garſias *de benef. part.*1. *cap.*6. *numero* 71. *& part.*7. *capite* 2. *num.*68. Probatur primo, quia hæc duo ſunt ſeparabilia, & executio unius poteſt ſtare ſine altero, quia diſpenſatio eſt ſtrictè interpretanda, & per illam cenſentur tantùm auferri expreſſa; ideo *in capite primo de fil. presbyt. in* 6. habetur quod ſi Pontifex cum illegitimo diſpenſet ad beneficium, non poteſt virtute talis diſpenſationis niſi unum obtinere, & ſi unum obtinuit non poteſt ſecundum obtinere, etiamſi relinquat primum: quia, inquit textus, diſpenſatio eſt exorbitans, & tanquam odioſa reſtringenda.

Sup. hoc in tom.3. tr.2 Reſ.58. & i[n] altiis ejus a[d] not.primæ.

2. Sed magis difficultas eſt, an hæc opinio negativa procedat, non ſolùm quò ad beneficia curata, ſed etiam quò ad beneficia ſimplicia? & affirmativè reſpondet. Avila, Azorius, & Garſias *locis citatis*, quia cum diſpenſatio, vt dictum eſt, ſit ſtricti Iuris, ſolùm extenditur ad id ſuper quo diſpenſatur; quæ ratio æquè probat de beneficio Curato, ac de beneficio ſimplici. Et ita etiam tenet Marchinus *de Sacrament. Ordinis, tract.*1. *part.*9. *capite quarto, numero decimotertio.* Campanili *in Diver. Iur. Can. Rub.*11. *cap* 13.*n* 96. Marius Antonius *var. reſol. lib.*1. *reſol.*19. *num.*11 & alii.

3. Non deſunt tamen Doctores contrariam ſententiam tenentes; inter quos, illam tenet Sanchez *de matrim. libro octavo, diſputatione prima, numero vigeſimoſeptimo.* Oldradus *conſ.*215 *numero ſexto.* Henriquez *lib. decimotertio, capite* 57.*numero quinto.* Majolus *de Irregular. libro primo, cap.*8.*numero octavo.* Emanuel Sà *verb. diſpenſatio numero* 14. & alii, quos citat,& ſequitur Sanctarellus *var. reſ. part.*1. *quæſt.*38.*numero vigeſimonono, & trigeſimo.* Probatur hæc opinio ex *cap. accepimus de ætat. & qualit.* ubi cogitur Epiſcopus, promoto ad ſacros Ordines abſque titulo, conferre beneficium. Dicendum eſt igitur, quod licèt Ordines ſacri & beneficium ſimplex diverſa ſint, ſunt tamen annexa quaſi inſeparabiliter, cum non deceat quempiam ad ſacros Ordines promoveri, abſque beneficii titulo, idque prohibuit Tridentinum *ſeſſ.*21. *cap.*2. *de reform.* quamvis promovendus, Patrimonium, aut penſionem habeat, niſi quaſi diſpenſativè ratione neceſſitatis, vel utilitatis Eccleſiæ: Vnde hæc opinio eſt ſatis probabilis, ſed primam tanquam probabiliorem ego amplector. Nota tamen quod Avila *ubi ſuprà, ver. Tertio notandum*, docet, quod cui diſpenſatum fuit vt beneficium ſimplex obtineret, non cenſetur diſpenſatum vt obtinere poſſit Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis niſi hoc exprimatur.

Sup. hoc [ci]tato in t[om.3.] tr.2. Reſ. §. Vnde, p[au]lò poſt i[n] verſ. Ne poterit. Et pro co[n]tento in §. Verun[n] vſque a[d] ſeq. ſup. Reſ.141. Sed ſi qu[æ] & lege d[o]ctrin. Re[ſ.] annot. [...]

4. Verùm hic obiter etiam quærendum eſt, an irregularis ſit incapax penſionis? & affirmativè reſpondet Caſtrus Palaus, *tom.*2.*tr. de benefic. diſp.*1.*punct.*11. §.3.*num.*3. Rebuffus *in Praxi, tit. de diſpenſatione ad plura, n.*65 Leſſius *libro* 12.*cap.*34.*num.*203. Sanchez *de matrim. lib.*7.*diſp.*44. *num.*9. Garſias *de benef. part.*1. *cap.*5. *num.*119. *& ſeq.* Pariſius *de Reſignat. lib.*4. *q.*3. *num.*37. Vgolinus *tract. de Irregul. cap.*65. §.1.*num.*3. Sayrus *de cenſ. lib.*6. *capite* 2. *num.*22. Molina *de Iuſt. tract.*3. *diſputat.*78. *numero ſecundo.* Zecchius *de benef. cap.*11. *num.*7. & alii. Et ratio eſt, quia ſecundum ſtylum Curiæ obſervatum in Dataria, & Cancellaria, incapax beneficii, eſt etiam incapax penſionis; ergo irregularis, ſicut eſt incapax beneficii, ita erit & penſionis, & cui eſt diſpenſatum vt Ordines ſuſcipiat ſicut probatum eſt, non cenſetur diſpenſatum vt beneficia, neque etiam vt penſiones obtinere poſſit.

Sup. hac [de pen]ſione, & c[on]tento in ſeq. Sed c[on]trariam, tom.3. t[r.] Reſ. 57.

5. Sed contrariam ſententiam cum Caſtro Palao probabilem putat P. Theſaurus *in Praxi, part.*2. *capite* 2. *numero ſecundo*, & Seraphinus, *deciſ.*126. *numero ſecundo*, plures alios referens, docet quòd illegitimus cui eſt diſpenſatum vt Clericatum ſuſcipiat non indiget alia diſpenſatione pro penſione; quod etiam docuit Burattus, *deciſ.*53 *numero* 2. niſi penſio ſuper beneficio Parentum imponatur. Confirmatur ſupradicta ſententia ex Sacra Congregatione Cardi

Cardinalium Concilij, declarante, teſte Palao, *ubi ſuprà*, homicidam voluntarium, & à fortiori quemlibet irregularem non eſſe penſionis incapacem, tametſi Beneficij ſit. Vide etiam Suarez *de cenſ. diſputat.* 44. *ſect.*4 *numero trigeſimonono*, & Emanuelem Sà, *ver. homicidium, numero vigeſimo*, & mordicus hanc ſententiam ſuſtinet Gonzalez *in regul. Cancellar. Gloſſa quinta*, §. *quinto, numero* 24. *& ſequent.* ubi probat, illegitimum, ſi ſaltem ſit prima tonſura initiatus, poſſe ſine diſpenſatione obtinere Penſionem; & teſtatur ita ſervare ſacram Rotam plures deciſiones adducens; & ratio eſt, quia Penſio eſt, quoddam Ius temporale ſeparatum, & per ſe diſtinctum ab ipſo beneficio; unde privatus jure & inhabilis factus ad obtinenda beneficia, non eſt privatus jure ad obtinendas Penſiones; ſed ut dixi Dataria exiſtimat incapacem beneficij, eſſe incapacem Penſionis, & huic ſententiæ ego adhæreo, non damno tamen negativam ſententiam tanquam improbabilem.

[...o hoc in ...o 7. tr. 1 ...e 284. in ...n: in Reſ ...8 §. ult. in ...ri.]

6. Nota etiam quod illegitimus cui diſpenſatum eſt à Papa, ut poſſit obtinere beneficium Curatum, ſi poſteà efficiatur Religioſus, non poteſt ſine nova diſpenſatione fieri Prælatus regularis, ut docent plures quos citat & ſequitur Barboſa *in cap. nimis de fil. Presbyt. num.* 3.

RESOL. CXLIV.

An illegitimus occultus incurrat irregularitatem?

Et an illegitimus diſpenſatus, ſimpliciter ad Ordines intelligatur ſolum ad minores Ordines diſpenſatus?

Et an diſpenſatus ad Ordines ſit diſpenſatus ad beneficia?

Et an diſpenſatus ad beneficium de uno, & ſimplici intelligatur?

Et an ex vi talis diſpenſationis poſſit illegitimus obtinere aliud beneficium, primo relicto?

Et an ex diſpenſatione ad Curata beneficia, cenſeatur diſpenſatio facta pro Canonicatibus, vel Dignitatibus Eccleſiæ Cathedralis, & principali Dignitate Eccleſiæ Collegiatæ?

Et tandem docetur, quod ſi illegitimus non diſpenſatus auſus fuerit celebrare in Ordinibus ſuſceptis, & ſi graviſſimè peccet, nullam tamen irregularitatem denuo contrahat, quia non ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. Ex p. 10. tract. 13. & Miſc. 3. Reſ. 30.

[...ris pro ...iſpenſatione ...oc caſu. ...cilius ...inare ...: hanc ...t. lege ...3. tr. 3. ...: Reſ. ...c aliarū ...annot.]

§. 1. NEgativè reſpondet Alphonſus de Caſtro, *libro* 2. *de lege pœnali, cap. ult. concl.* 5. & hæc ſententia firmari poteſt ſpeciali textu, *cap. Congruente de fil. presbyt.* ubi hæc habentur. Fraternitati tuæ mandamus, quatenus ſi publicum eſt, & notorium Patrem R. Clerici habuiſſe in prædicta Eccleſia perſonatum, filium ejus ibidem miniſtrare, aut ejuſdem Eccleſiæ perſonarum habere, nullatenus patiaris, & ſi jam inſtitutus eſt ibi, etiam inde non differas demandare. Idem prorſus habetur *in cap. Quoniam, & cap. Ex tua nobis eodem per ea.* Vt ſi conſtaret eos eſſe filios Sacerdotis, &c. Ex quibus textibus manifeſtè liquet, illegitimos natales impedimento non eſſe, quominus poſſit quis beneficium, ſeu Dignitatem adipiſci, ni ſint notorij, ac publici; ergo ſi occulti fuerint, inhabilitatem ad beneficia, vel Ordines quorum eadem videtur eſſe ratio, non inducent, cùm à contrario ſenſu vim argumentum habeat. Confirmatur, quod circa hanc inhabilitatem ad beneficia lex Canonica publicos ſolùm conſideravit natales illegitimos, quos punit, non autem alios; exceptio enim firmat regulam in contrarium in caſibus non exceptis *leg. Nam cum liquidò, ff. de pœna legata, & leg. quæſitum* 22. *paulò ante* §. *Si quis fundum. verſ. Idem reſpondit. ff. de Fund. inſtructo*, & cùm habeant eſſe de eodem, ut notatur frequenter à Doctoribus, non eſt dubium, quin ad rem noſtram dicta regula faciat, demum adſit *ex cap. Innotuit de elect.* ubi ut *Gloſſa* animadvertit, non ex ſola ſecreta confeſſione natalium illegitimorum habita ab Archidiacono Eboracenſi, electo in Epiſcopum, ſed ex notitia, quam Pontifex comparavit ex quibuſdam ſuffraganeis, illud condidit decretum, &c. Ergo opus eſt, ut notorius ſit defectus hic natalium ad inducendam irregularitatem. Et ideò ex his noviſſimè Pater Gerunda *de Epiſcopatu tom* 1. *lib.* 2. *diſput.* 2. *cap.* 2. *num.* 3. exiſtimat quod non eſt improbabile per defectum natalium occultè illegitimorum, non contrahi irregularitatem.

2. Sed, ego hoc non admitterem, cùm talis opinio ſit contra communem ſententiam Doctorum, aſſerentium illegitimum quantumvis occultum; & communiter, legitimū reputatum verè irregularem eſſe, quia *textus in cap.* 1. *& c. fin. de Filiis Presbyter.* & aliis, abſolutè illegitimum ab Ordinibus excludunt, nulla diſtinctione facta de publico, vel occulto; Sicuti adnotarunt Navar. *cap.* 27. *num.* 201. Covarruvias, *Clem. Si furioſus*, 2. *par.* §. 3. *num.* 4. Vgolinus *de Irregularit. cap.* 44. §. 1. Gutierez, *lib.* 1. *Canon. Quæſtion. cap.* 13. *numero* 20. Sayrus, *lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 36. Azorius, 2. *part. Inſtitut. Moral. lib.* 6. *cap.* 3. *quæſt.* 23. Avila 7. *parte de Cenſur. diſputat.* 3. *dub.* 6. *concl.* 1. Coninch, *diſputat.* 18. *dub.* 12. *in princip.* Layman, *lib.* 1. *Summa tract.* 5. *parte* 5. *capite* 5. *numero* 1. Bonacina, *tom.* 1. *diſputat.* 7. *quæſt.* 2. *part.* 3. *numero* 2. Hurtado *de irregular. difficult.* 16. & alij paſſim. Et ad textus in contrarium adductos, præter alias rationes, aſſero, procedere in foro exteriori, non autem in foro interno.

3. Sed quia hic ſermo incidit de illegitimis, multos caſus de ipſis pro praxi breviter exponam. Dico itaque quod illegitimus diſpenſatus ſimpliciter ad Ordines, intelligitur ſolùm ad minores diſpenſatus, Gloſſa *in cap. litteras, verb. Ordinari, de filiis Presbytero. & in cap. ult. eodem tit. in* 6. *verb. Ad Ordines*, Suarez *de Cenſuris, diſput.* 41. *ſect.* 3. *num.* 3. Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 1. *numero* 26. Azorius 2. *par. lib.* 6. *capite* 3. *quæſt.* 6. & diſpenſatus ad Ordines non eſt diſpenſatus ad beneficia, quia ſunt ſeparabilia. Panormitanus *in cap. litteras, num.* 6. *in fin. de filiis Presbyteror.* Sayrus, *lib.* 6. *Theſauri, cap.* 10 *num.* 23 Azorius *ſupra, quæſt.* 5. Sanchez, *num.* 27. Barboſa *allegat.* 45. *numero* 6. Et diſpenſatus ad beneficium de unico, & ſimplici intelligitur. Barboſa, ibi Sayrus aliis relatis *num.* 23. *&* 32. ſolùm eſt dubium an ex vi hujus diſpenſationis poſſit illegitimus obtinere aliud beneficium primo relicto? Negat Covarruvias *in* 4. *Decretal.* 2. *part. cap.* 8 §. 8. *num.* 5. *verſ.* 6. Sayrus, *libro* 6. *cap.* 11. *in fine*, & alij relati à Sanchez, *lib.* 8. *de Matrim. diſp.* 31. *num.* 6. eò quòd diſpenſatio ſit ſtricti juris & ſtrictè intelligenda: & facit Textus *in cap.* 1. §. *Ille verò, de filiis Presbyteror.* ubi diſpenſatus ad Beneficium poteſt unicum tantum obtinere. Sed contrarium ſcilicet poſſe ſucceſſivè plura Beneficia obtinere; probabile eſt, cùm enim quilibet poſſit plura Beneficia ſimplicia, quorum quodlibet congruæ ſuſtentationi non ſufficit, obtinere abſque diſpenſatione, illegitimus ſecundùm communiorem ſententiam hac poteſtate privatur, ac proindè etſi diſpenſatus ſit ad beneficium, non cenſetur diſpenſatus niſi ad unicum tantùm, uti explicat Sanchez aliis relatis dicto *lib.* 8. *de Matrim. diſputat.* 51. *num.* 11. Neque item ex diſpenſatione ad Curata beneficia cenſetur diſpenſatio facta pro Canonicatibus vel dignitatibus Eccleſiæ Cathedralis, quia ſunt omnino

[Sup. hoc in tom. 3. tr 2. Reſ 54. & in aliis ejus primæ not.]

[Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. Reſ. 54 §. Notandum. & in alia Reſ. ejus not.]

[Sup. hoc & ſeqq. uſque annot. ſeq. in tom. 3. tr. 2. Reſ. 58. & in aliis ejus primæ not.]

[Sup. hoc in tom 3. tr 2. Reſ 54. §. ult. ad lin. 3.]

nirò diverſa, & propter eorum qualificationem debent neceſſario exprimi. Ob quam rationem ſub diſpenſatione etiam generali ad quæcumque Beneficia non comprehenduntur; uti advertit Barboſa *dicta alleg.*45.*num.*8. *&* 9. Sayrus, *capite* 10. *numero* 26. *&* 27. Nec ſua diſpenſatione ad Dignitates comprehenditur dignitas major Eccleſiæ Cathedralis,& principalis Eccleſiæ Collegiatæ Et hæc omnia docet etiam Caſtrus Palaus *tom.*6. *diſp.*6.*punct.*9. *n.*5.qui *n.*13. docet etiã quod ſi illegitimus non diſpenſatus auſus fuerit celebrare in ordinibus ſuſceptis,etſi graviſſimè peccet, nullam tamen irregularitatem denuò contrahit, quia nullibi eſt ſtatuta, Sicuti non eſt ſtatuta ſervis,& corpore vitiatis, eo quod abſque diſpenſatione ordinati, in ſuſceptis Ordinibus miniſtrent, non enim ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. Sicuti tradit Innocentius *in cap. ſi celebrat*, *numero* 3. *de Cleric. excommun. Miniſtr.* Navarrus, *cap.*27.*n.*153. *&* 194. Gregorius de Valentia, *tom.*4.*diſp.*7. *quæſt.*19. *part.*2.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 2. Reſ. 46. §. His, &c.

RESOL CXLV.

An irregularitas homicidij tollatur per Baptiſmum?
Et an per Baptiſmum tollatur omnis irregularitas præterquam ea, quæ contracta eſt, ex defectu Sacramenti, ut bigamia? Ex p.4. tract.2. Reſ.51.

§.1. MOrdicus negativam ſententiam tenet Vgolinus *de irregul.cap.*56. §.7. *n.*4. ubi ex pluribus rationibus illam conatur defendere, ſed adverſùs illum inſurgit Villalobos *tom.*1 *tract.* 21. *diffic.*7. *num.*2. ubi ſic aſſerit: [De la irregularidad que nace del homicidio cometido antes del baptiſmo ay difficultad. Vgolino diçe que no ſe quita por el baptiſmo, que eſte ſolo quita la culpa y no la irregularidad, mas la contraria ſentençia tienen caſi todos y conſta de un teſto cap. ſi quis vidua diſt. 50. aunque no es muy fuerte, porque ſe trahe por argumento à contrario ſenſu. Y aunque eſtando in puncto juris ſe podria defender loque dize Vgolino mas eſta es mas probable y ſe ha de ſeguir en practica.] Ita ille. Vide etiam Hurtado *diſp.*2.*de irregul. diffic.*20. *num.*64 & noviſſimè Ioan. Honorium *in compend. juris canonic. lib.*5.*tit.*39. *num.*111. ubi ſic ait: Tollitur Baptiſmo omnis irregularitas etiam ex homicidio contracta, præterquam ea quæ contracta eſt ex defectu Sacramenti, ut bigamia. Ita ille, & noviſſimè Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tractat.*5. *de irregular.diſp.*1. *dub.*4. *q.*5.

RESOL. CXLVI.

Quædam notabilia circa irregularitatem bigamiæ.
Et inter alia, quæ inferuntur, & explanantur circa hoc, tandem quæritur pro praxi, an ducens fœminam a ſe defloratam incurrat irregularitatem? Ex p.4. tract. 2. Reſ.38.

§.1. AN laicus bis contrahens, ſed cum altera, vel cum utraque invalidè, aut invalidè contrahens cum vidua, efficiatur irregularis, non conſtat apud DD. nam aliqui in omnibus his caſibus affirmant, alij in quibuſdam, in aliis negant; ſed, ut verum fatear, nemo jus aliquod adfert, quo ullo ex his caſibus irregularitatem contrahi clarè probetur Hinc infertur primò laicum contrahentem bis invalidè, non eſſe irregularem. Secundò fictè contrahentem ſecundum matrimonium, aut cum vidua, neque etiam in irregularitatem incurrere. Infertur tertio etiam laicum contrahentem ſecundum matrimonium invalidè ob alium defectum minimè irregularem eſſe, & hæc omnia docet Coninch *diſp.*18. *dub.*11.*num.*101. licèt hoc ultimum cum aliqua formidine aſſerat: verùm illud docet Hurtado *diſp.*2. *de irregular. diffic.* 13.*n.*41. Vide etiam ad ſupridicta ſtabilienda Avilam *parte* 7. *diſp.*8. *dub.*1. *&* 2. cum Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *numero* 9. Turrianno *de cenſur. libro* 9. *diſputat.*70.*dub.*2. & Præpoſito *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregular. dub.* 7. *num* 135.

2. Notandum eſt hic obiter pro praxi, quòd ducens fœminam à ſeipſo de floratam non incurrit irregularitatem. Ita contra non paucos, docet ex Sanchez Turrianus *loc.cit.*& Præpoſ. *in* 3.*part. quæſt.*5. *de irregul. dub.*1. *num.* 133. cum Petro Cornejo *in* 3. *part. tract.*5. *de irregul. diſp.*10.*dub.*2.*num.*4.& ratio eſt, quia in tali caſu neuter dividit carnem ſuam nec verè, nec interpretativè, cùm illa non fuerit à pluribus cognita, ſed ab uno & eodem.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in tom. 6 tr. 7 ex Reſ. 60 lege doctr. penult. in fin.

RESOL. CXLVII.

An qui fornicatus eſt cum fœmina, ſi illam poſtea in uxorem ducat, poſſit fieri Clericus conjugatus? Ex par.7. tract. 12. & Miſc. 3. Reſol.19. aliàs 17. §. Ad ſecundum.

§.1. VIdetur prima facie negativè reſpondendum, quia talis eſt bigamus; Etenim non ſolum ad vitandam bigamiam requiritur etiam, quòd ſit virgo, tempore, quo contrahitur matrimonium; ergo ſive à ſe, ſive ab alio prius corrupta fuerit, deficit ratio ſacramentalis ſignificationis; nam ſponſa ſignificat Eccleſiam, quæ eſt virgo non habens maculam, neque rugam, *ad Epheſ.*5. Hoc inquam non officit. Et ad Antecedens reſpondetur diſtinguendo illud; Requiritur quòd ſit virgo quantum ad effectum, ut non dicatur corrupta, aut cognita ab alio, concedo Antecedens; Requiritur quòd ſit virgo, tempore quo contrahitur matrimonium, id eſt non cognita, neque etiam ab eo, cum quo contrahit, nego Antecedens; quia hæc ut ſupponitur nunquam diviſit carnem ſuam in plures; unde in hoc matrimonio ſalvatur ratio Sacramentalis ſignificationis: eſt enim matrimonium unius cum unica, quæ carnem ſuam non diviſit in plures.

Sup. hoc in §. ult. Reſ. præteritæ, vide doctr. alterius §. ejus not.

2. Dicendum eſt igitur in tali caſu Clericum illum non eſſe Bigamum, & irregularem, quia non diviſit carnem ſuam in duas, nec illa in duos, cum ab uno tantùm cognita ſit; ergo benignè interpretando. Hic dicitur Virginem duxiſſe uxorem, qui à ſe ipſo corruptam in uxorem duxit. Nam illa nulli alteri, niſi uni, corporis ſui poteſtatem tradidit. Ita præclarè D. Thom. 3.*part.in Add. quæſt.*66. *art.* 3. *ad* 2. Sylu. *ver. Bigamia*, *num.* 1. *verſ.*7. Vide Sayr. *de Cenſ. lib.* 6. *cap.*4.*num.*17. Stephanum Baunium *in Theolog. Moral. tom.*2. *tract.*11. *q.*13. Ioann. Præpoſit. *in* 3. *part. q.* 5. *de irregular. dub.*7.*num.*133.& Sanchez *lib.*7.*diſp.* 84. *num.*14.

RESOL. CXLVIII.

An Clericus ſæcularis ſacris Ordinibus initiatus, ſi contrahat cum Virgine incurrat irregularitatem bigamiæ, vel an bigamia ſimilitudinaria tantum contrahatur, quando quis poſt votum ſolemne caſtitatis contrahit matrimonium, quamvis cum Virgine, quæ tantum locum habet cum Religioſo, & non cum ſæculari in Sacris initiatio? Ex part 4. tractat. 2. Reſ. 39.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.*5. *de irregul. diſp.*10. *dub.* 2. *quæſt.* 5. Avila *part.*7. *diſput.*8. *dub.*1. Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.*5. *de irregular. dub.*8. *num.*136. Toletus *lib.*1. *cap.*26. *num.*7. Valentia *tom.*4. *diſput.*7. *quæſt.*19. *punct.*3. Emanuel Sà *ver. irregularitas*, ubi de bigamia

Sup. hoc ejus diſputatione in to. 3. tr. Reſ. 58. § in princ.

bigamia *num* 4. Sanchez *de matrim. tom.* 2. *lib.* 7. *diſp.* 85. *num.* 5. Suarez *de cenſ. diſp.* 49. *ſect.* 6. Coninch *diſp.* 18. *dub.* 11. *num.* 102. & alij penes ipſos, & probant hanc opinionem ex *cap.* 1. *qui Clerici, vel voventes,* & ex *c.* 2. *eodem titulo.*

2. Sed adversùs hanc ſententiam noviſſimè inſurgit Hurtado *diſput.* 2. *de irregular. diffic.* 13. *num.* 47. ubi ſic ait. Bigamia ſimilitudiniaria contingit quando quis poſt votum ſolemne caſtitatis cõtrahit matrimonium, quamvis cum virgine, quæ tantùm habet locum cum Religioſo, & non cum ſæculari in Sacris initiato, ut contra Suarez & Coninch advertunt non pauci, tum quia *in cap. quotquot* 27. *quæſt.* 1. ubi inducitur hæc irregularitas, tantùm eſt ſermo de Religioſis, tum etiam, quia aliàs ſuperfluè ſæcularibus in Sacris conſtitutis appoſita eſſet irregularitas *in cap. nuper*, quando poſt unum matrimonium validum ante ordinationem contractum poſt ordinationem contrahunt aliud, quia primum matrimonium non eſſet neceſſarium ad irregularitatem, quia ſufficeret contrahere poſt ordinationem, & etiam ſuperfluè appoſita eſſet his irregularitas *in cap. ult. de bigamis*, quando poſt ordinationem contrahunt cum vidua, quia ad hanc irregularitatem ex bigamia ſimilitudinaria ſufficeret contrahere cum Virgine, ut patet *in d. cap. quotquot.* Ita Hurtado, & ante illum Tannerus *in* 3. *part. diſput.* 6. *quæſt.* 10. *dub.* 10. *num.* 184. qui citat Henriquez. Ad Canones verò quos pro contraria ſententia adducit Sanchez & alij, reſpondet Turrianus *de cenſ. lib.* 9. *diſp.* 70. *dub.* 3. quòd in illis capitulis non apparet initiatos ſacris Ordinibus contraxiſſe cum virgine.

§. hac Bigamia, & ejs diſpenſatione in to. 7. r. 1. Ref. 1. §. ult. etiam in fi

RESOL. CXLIX.

An uxorem vi ab alieno cognitam maritus poſt Adulterium violentum cognoſcens, incurrat irregularitatem bigamiæ? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 40.

§. 1. Affirmativè reſpondet Gloſſa, Turrecremata, Henriquez, Majolus, Palatius, Vivaldus & alij, quos affert & ſequitur Thom. Sanchez *de matrim. tom.* 2. *lib.* 7. *diſp.* 84. *num.* 15. quibus ego addo Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 31. *num.* 6. Suarez *de cenſ. diſp.* 49. *ſect.* 3. *num.* 16. Et ratio eſt, quia vis illa præciſa excuſat fœminam à culpa, at non efficit matrimonium illud aptum eſſe ad ſignificandam conjunctionem Chriſti cum Eccleſia; Ergo, &c.

Su hoc inf. in eſ. 151. §. ad lin 4.

2. Sed contrariam ſententiam eſſe probabilem, docet Io. Præpoſ. *in* 3. *part. D. Thom. q.* 5. *de irregular. dub.* 7. *num.* 135. quia Canones requirunt ut uxor adulterium commiſerit; ut clarè patet ex textu; ſed vim paſſa nõ poteſt dici adulterium commiſiſſe. ergo, &c. Nec valet dicere quòd qui ducit corruptam ab alio, etiam vi, fit irregularis. Ergo qui cognoſcit propriam uxorem ab alio cognitam. Nam reſpondetur negando conſequentiam, quia in priori caſu eſt expreſſa juris deciſio, cùm Canones ſolùm requirant, eſſe corruptam, quod in omni proprietate etiam dici poteſt de ea, quæ vi eſt corrupta. In noſtro autem caſu dicitur in Canone, *cùm uxorem adulterium commiſiſſe*, &c. Item ſi laici uxor in adulterio fuerit deprehenſa, quod nullo modo dici poteſt in proprietate ſermonis de ea, quæ vi ab alio eſt cognita, & in materia odioſa verba legis ſunt reſtringenda quantum verborum proprietas patiatur.

3. Nec valet dicere ſecundò quòd irregularitas quæ ex bigamia interpretiva oritur, eſt ex defectu ſignificationis qui etiam reſultat ex acceſſu ad ſuam, quæ vi ab alio eſt cognita. Nam reſpondeo id non referre, quia propter illam ſolam congruentiam hæc irregularitas non incurreretur ſi non eſſet in jure impoſita: ſed in noſtro caſu non ſufficienter conſtat hanc irregularitatem eſſe in jure impoſitam, ut patet ex dictis conſiderando Canones ergo, &c. Unde patet reſponſio ad argumentum factum à Sanchez pro prima opinione.

RESOL. CL.

An quis incurrat irregularitatem bigamiæ, ſi cognoſcat uxorem poſt ejus adulterium, licet non ſit notorium, vel ignoretur ab eo? Ex part. 4. tractat. 2. Reſ. 41.

§. 1. Quoad primum, affirmativam ſententiam ex Navarro & Caſtro docet Sanchez *de matrim tom.* 2. *lib.* 7. *diſp.* 84 *num.* 15. & patet ex *cap. ſi cujus, & cap. ſi laici, diſt.* 34. verùm Io. Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.* 5. *de irregular. dub.* 7. *num.* 133. notat quod videtur requiri ut adulterium ſit notorium. Nam in d. cap. *ſi cujus*, dicitur, *ſi cujus uxorem adulterium commiſiſſe, cùm eſſet laicus, evidenter fuerit comprobatum*; ſed non eſt recedendum à prima ſententia, quia textus ille intelligitur quoad forum externum, non autem in conſcientia. Quoad ſecundum Emanuel Sà *ver. irregularitas*, qui agit de bigamia, *num.* 3 Petrus Ledeſma *de matrimon. quæſt* 66. *art.* 3. & alij putant, tunc maritum in noſtro caſu incurrere irregularitatem, quando habet copulam cum uxore quam ſcit commiſiſſe adulterium, ſecus autem ſi adulterium ignoret.

Pro utroque caſu, & contento in hac Reſ. in §. 1. & 2. Reſ. ſeq. & in to. 3. tr. 1 Reſ. 39. §. Difficultas. & § Sed ut verum.

2. Verùm contraria ſententia eſt tenenda, quam tuentur Doctores, quos citat & ſequitur Sanchez *loc. citat.* quibus ego addo Petrum Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregul. diſp.* 10. *dub.* 2. *quæſt.* 4. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 21. *difficult.* 31. *num.* 6. Ioan. de la Cruz *in director. part.* 2. *de irregular. dub.* 1. *concluſ.* 1. Hurtadum *diſput.* 2. *de irregular. difficul.* 13. *num.* 49. Turrianum *de cenſur. lib.* 9. *diſp* 70. *dub.* 2 & Avilam *de cenſ. part.* 7. *diſp.* 8. *dub.* 1. vbi cum D. Thom. & aliis rectè docet hoc eſſe verùm, * licèt maritus compulſus per cenſuras Eccleſiæ (quia non plenè probavit adulterium in foro externo vel alia de cauſa) cognoſcat uxorem quæ fornicata eſt. Igitur ſive ſcienter, ſive ignoranter maritus cognoſcat uxorem poſtquam adulteravit, incurrit irregularitatem bigamiæ, quia talis irregularitas incurritur ex defectu ſignificationis, qui reverà eſt in noſtro caſu, etiamſi in marito adſit ignorantia. Vnde cognoſcens poſtea uxoris delictum, ſoluto matrimonio ab Ordinibus ſuſcipiendis debet abſtinere. Et ita præter Doctores citatos tenet etiam hanc ſententiam Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tract.* 5. *de irregular. diſputat.* 10. *dub.* 2. *quæſt.* 4.

* Sup. his cenſuris in Reſ. 2. not. præteritæ. §. Sed quid dicendum.

RESOL. CLI.

Si quis ignoranter cognovit uxorem poſt ejus adulterium perpetratum, poſtea illa mortua vult ſacros Ordines ſuſcipere; quæritur, an cenſendus ſit irregularis tanquam bigamus?

Et an ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur utriuſque ſeminis commiſſio? Ex part. 7. tract. 12. & Miſc. 3. Reſ. 20. aliàs 18.

§. 1. Affirmativè reſpondeo, quòd mirum alicui videbitur; ſed ita res eſt. Dicendum eſt igitur, quod contrahitur bigamiæ irregularitas ex quacumque adulterij ignorantia, ſi poſt illud cognoſcatur; quia hîc non agitur de vitio promovendi ad Ordines, ad quod deſideratur ſcientia: ſed de ſignificationis defectu, quem poteſt pati ignorans. Et lex promotionis factum requirit, non voluntatem *cap. ultim.*

*tim.*15.*quæſt.*1. Nec obſtant argumenta contra. Nec primum, quia longè alia ratio eſt de irregularitate ex occiſione juſta conſurgente, & de hac. Quod illa oriatur ex defectu perfectæ lenitatis, qui nullatenus invenitur in ignaro occiſionis. Hæc autem ex defectu ſignificationis Sacramenti qui æquè invenitur, ſive ſcientia, ſive ignorantia adſit. Non obſtat etiam ſecundum cum ſua confirmatione, quia ſatis eſt copula illa ſit voluntaria, & ex arbitrio procedat, ac proinde ſit actus humanus: quamvis ignoretur corruptio, vel adulterium uxoris.

Pro hac ſcientia, & ignorantia ibidem.

2. Et ideo hanc ſententiam tenet Sanchez *de Matrim. lib.*7. *diſput.* 84. *num.* 15. cui ego addo Caſpenſem *in Curſu Theolog. tom.*2. *tractat.*25. *diſput.*5. *ſect.*14. *num.*97. ubi ſic ait. Notandum certius & probabilius eſſe, maritum poſt adulterium violentum cognoſcentē propriam uxorem vi ab altero cognitam, incurrere irregularitatem Bigamiæ, & ita tenet Sanchez *lib.*7. *de Matrim. diſput.*84. quia vis illa illata excuſat quidem fœminam à culpa, non verò efficit, ut matrimonium illud ſit aptum ad ſignificandā conjunctionem Chriſti cum una Eccleſia. Et ſimiliter cum eodem Sancio cenſeo, incurrere eamdem irregularitatem; ſi cognoſcat uxorem poſt ejus adulterium, etſi non ſit notorium, ſive ſcienter, ſive ignoranter cognoſcat illam, ob eamdem rationem; quia talis irregularitas incurritur ex defectu ſignificationis conjunctionis Chriſti cum Eccleſia, qui re vera eſt in noſtro caſu. Ita Caſpenſis. Vnde in facti contingentia etiam poſt ſuſceptum Sacerdotium ego conſului fuiſſe impetrandam diſpenſationem irregularitatis ex copula ignoranter habita cum uxore poſt adulterium; licet Antonius Cuccus *in inſtit. lib.*4. *tit.*12. *num.*175. & Bernardus Diaz *in Pract. Can. cap.*16. aſſerant cognoſcentem ignoranter uxorem adulteram repelli ab Ordinibus ſuſcipiendis non autem à receptorum executione.

Sup. hoc notando ſup. in Reſ. 149.

3. Notandum eſt hîc obiter id quod *in* 3. *part. tract.*... *Reſ.* 43. adnotavi, ſcilicet eſſe ſatis probabile ad incurrendam irregularitatem Bigamiæ requiri utriuſque ſeminis commiſtionem; Et ideo me citato ſic noviſſimè ait Machadus *tom.*1. *lib.*3. *part.*3. *tract.*17. *docum.*3. *num.*5. [Dudan ſi para el incurſo de eſta irregularidad ſe requiere: Non ſolùm effuſio ſeminis viri, ſed etiam fœminæ. Algunos Autores ſienten que baſta, effuſio ſeminis viri; porque como deſpues de Ariſtoteles enſeña Santo Thomas, el de la muger no es neceſſario para la generacion, ni para la conſumacion del matrimonio. Pero no obſtante eſto, otros defienden lo contrario; fundados en que ſegun ſententia de los Medicos, el ſemen fœmineum, es neceſſario para la generacion; i por conſeguiente afirman, que ſin el no ſe deve tener el matrimonio por conſumado.] Sic ille; cui adde noviſſimè Caſpenſem, *ubi ſupra, in Curſu, Theolog. tom.*2. *tract.*25. *diſputat.*5. *ſect.* 14. *num.*98.

Quæ hic eſt inf. Reſ. 153.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 6. Reſ. 114. & in aliis ejus primæ not.

RESOL. CLII.

An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur in copula ſeminis virilis emiſſio intra vas fœminæ, vel ſufficiat tantum copula abſque ſeminatione?

Et an in tali caſu quis poſſit promoveri ad ſacros Ordines ſi res occulta ſit, ſine aliqua diſpenſatione? Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 42.

Vt melius hanc quæſt. diſſoluas lege prius to.

§. 1. AD incurrendam dictam irregularitatem ſufficere tantùm copulam abſque ſeminatione, docet Avila *de cenſur. part.*7. *diſput.*8. *dub.*1. Henriquez *lib.*11. *cap.*15. *num.*3. *in gloſſ. lit. B.* Tabiena, Armilla, Vivaldus, Palacius & alij, quos citat Sanchez *de matrimon. tom.*2. *lib.*7. *diſput.*83. *num.*6. Sed ipſe, & meritò, ſententiam contrariam docet cum Borghaſio & Vega quibus ego addo Hurtado *diſp.* 2. *de matrimon. difficul.*13. *num.*47. Turrianum *de cenſur. lib.*7. *diſp.*70. *dub.*1. Præpoſ. *in* 3. *part. quæſt.*5. *de matrim. dub.*9. *num.*75. junctò cum *num.*77. Coninch *diſput.*18. *dub.*11. *n.*102. & Megalam *in* 3. *part. lib.*7. *cap.*1. *num.*65. Vnde in tali caſu quis poſſet promoveri ad ſacros Ordines ſi res occulta fuerit ſine aliqua diſpenſatione; rationes verò hujus ſententiæ invenies apud Sanchez, ſed major difficultas conſiſtit *in dub. ſeq.*

2. tr. 6. ex Reſ. 243. doctr. §. Hinc, & aliorum ejus annot.

RESOL. CLIII.

An ad incurrendam irregularitatem bigamiæ requiratur non ſolum effuſio ſeminis viri, ſed etiam fœminæ?

Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, quod ſi viro ſeminante, fœmina non ſeminaverit, idque partibus conſtet, poſſint Religionem ingredi, ſitque probabile, quod per profeſſionem matrimonium ſolvatur, atque adeo pars in ſæculo relicta poſſit aliud matrimonium inire.

Et an ad contrahendam affinitatem ſufficiat ſeminatio viri, vel requiratur etiam ſeminatio fœminæ? Ex p. 4. tract. 2. Reſ. 43.

§. 1.* SOlùm viri ſemen requiri docet Vega *in ſum. tom.*1. *cap.* 38. *caſ.*4. Turrianus *de cenſ. lib.*7. *diſp.*70. *dub.* 1. qui citat Sanchez *ubi infra*, quia ſemen fœmineum non eſt neceſſarium ad conſummationem matrimonij & generationem, ut poſt Ariſtotelem docet D. Thom. *in* 3. *part. quæſt.*31. *art.*5. *ad* 5.

* Sup. hoc in Reſ. 15 §. ult.

2. Sed ego contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam tuetur in terminis caſus noſtri, de quo loquimur, Io. Præpoſ. *in* 3. *part. q.*5. *de inſolubilit. matrimonij*, *dub.* 9. *num.*81. & probabilem etiam eſſe exiſtimat Sanchez *de matrim. tom.* 2. *lib.*7. *diſp.*83. *num.*6. *in fine*, quia ex Medicorum ſententia ſemen fœmineum eſt neceſſarium ad generationem & conſummationem matrimonij. Vnde ex his ultra deciſionem caſus noſtri ſequitur primò quòd ſi viro ſeminante mulier non ſeminaverit, ídque partibus conſtet, poſſint religionem ingredi, ſítque probabile quòd per profeſſionem ſolvatur matrimonium, atque adeò pars in ſæculo relicta poſſit aliud matrimonium inire. Ita Præpoſ. & alij, Secundo infertur deciſio alterius caſus, quem alibi tetigi, licèt cum aliqua formidine. Dico igitur eſſe ſententiam probabilem & ſatis tutam in praxi aſſerere, quòd ad contrahendam affinitatem non ſufficit ſeminatio viri in fœminæ matricem, in qua eſt ſanguis menſtruus ad generationem paratus, ſed etiam requiritur ſeminatio fœminæ, & ita Hurtado *tract. de matrim. diſp.*20 *diffic.*1. *n.*5. qui citat Innocentiū & Lopez, & hanc ſententiam probabilem etiam putat Præpoſ. Sanch. & Turrianus *loc. cit.* Vnde ſtante probabilitate hujus ſententiæ qui habuit copulam cum conſanguinea, vel affine uxoris, ſi illa non ſeminavit, non contraxit ullum impedimentum, & ideo poteſt ſine alia diſpenſatione petere debitum.

Sup. hoc tom. 2. tr. in Reſ. 114 ult & in a ejus annc

Alibi in 2. tr. 6 R 237. §. Di cultas. & Reſ. 238 243. ſigni à § 2. & l doctr. ali Reſ. & § earum an tationum facilius h quæſt. t minare ſis.

In indice primo hujus tom. 5. *lege Apendicem ad hunc tract.* 5. *ubi reperies alias quamplurimas quæſt. miſtas, & diſperſas per alios tom. tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc tract.* 5. *de Irregularitate.*

TRACTA

TRACTATVS SEXTVS,

DE ABORTV, IVXTA BVLLAS SIXTI V. ET GREGORII XIV.

Atque de Abſolutione, & Diſpenſatione pro excommunicatione, & irregularitate illius agitur.

RESOLVTIO PRIMA.

Quid ſit Abortus?

Et docetur, quod ille, qui dedit cauſam eiectionis fœtus animati, eſt verus homicida, & tenetur omnibus pœnis juris Canonici & civilis, quibus tenentur illi qui hominem jam natum peremerunt, ac proinde ſit irregularis.

Si vero fœtus non ſit animatus, licet procurare abortum non ſit propriè homicidium, eſt tamen grave peccatum. Ex part.7. tract.5. Reſ.1.

ABORTVS eſt ejectio fœtus immaturi, poteſt autem fœtus immaturè ejici, vel antequam animatus eſt, vel poſt animationem: & quidem ſi animatus eſt, ille qui dedit cauſam ejectionis, eſt verus homicida, & tenetur omnibus pœnis Iuris Canonici, ac Civilis, quibus tenentur illi; qui hominem jam natum peremerunt, ac proinde ſit irregularis.

2. Si verò fœtus necdum ſit animatus, licèt procurare talem abortum non ſit verum homicidium, eſt tamen grave peccatum: de quo Tertull. *in Apologet. c. 9.* Nobis homicidio ſemper interdicto, etiam conceptum utero dum adhuc ſanguis in hominem delibatur, diſſoluere non licet; homicidij feſtinatio eſt prohibere naſci, nec refert natam quis eripiat animam, an diſturbet naſcentem; homo eſt qui futurus eſt, nam fructus in ſemine eſt, & S. P. Auguſt. *lib.1. de nupt. & concupiſ. cap.15.* cujus verba referuntur *cap. aliquando 32. quæſt.2.*

RESOL. II.

Quid eſt procurare abortum? Ex part. 7. tractat. 5. Reſ.2.

§.1. REſpondeo nihil aliud eſſe niſi ſtudioſè quęrere, ſive per ſe, ſive per alium, ut fœtus immaturè ex utero matris ejiciatur. Tribus autem modis procuratio hæc contingere poteſt. Primò impediendo ne fœmina concipiat, v.g. ſi vir ante concubitum potionem aliquam fœminæ præbeat, per quam ea ſterilis evadat: verùm hæc non dicitur procuratio Abortus, ut patebit. Secundo procurando, ut fœtus conceptus quidem, ſed necdum animatus ejiciatur. Tertio procurando, ut fœtus jam conceptus & animatus abigatur. Quare procurator, abortus propriè dicitur ille, qui id agit ſtudioſè, ut fœtus, ſive ille animatus ſit, ſive inanimatus, ex utero abigatur. Quæ procuratio multis modis fieri poteſt puta potionibus, percuſſionibus, magnis itineribus, laboribus, oneribus magnis prægnantibus mulieribus impoſitis, aliiſque ſexcentis modis, quos idemtidem perditarum mulierum excogitat audacia, vel libido, & obiter tangit Bulla Sixti V. citata. Quibus adde uſitatum illum faſcinantium vetularum modum, ut per maleficia procurent abortum.

RESOL. III.

De pœnis procurantium abortum ex jure Canonico, & Civili. Ex p.7. tract.5. Reſ 3.

§.1. COntra procurantes abortus Concilium Ilerdenſe *Can.2.* ſic ſtatuit: His qui abortivum faciunt, vel natos ſuos extinguunt, poſt ſeptem annorum curricula, communio tribuatur, *Synodus 6. Generalis can.9.* Quæ pharmaca abortum facientia procurant, vel, quæ venena ſuſcipiunt perimentia partus, pœna occiſoris accuſentur: & Stephanus Papa. D. Humberto Epiſcopo Moguntino, *cap. conſuluiſti 2. quæſt.5.* Si ille, qui conceptum in utero per abortum deleverit, homicida eſt quanto magis, qui unius ſaltem diei puerulum peremit, homicidam ſe eſſe excuſare nequibit? *& ſi aliquis, de homicid. volunt.* Qui homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non poſſit generare, aut concipere, vel naſci ſoboles, ut homicida tenetur. Sed non reipſa, & opere commiſſum; ideò ſi fœtus nondum erat animatus, antea nulla contrahebatur irregularitas *cap. ſicut ex litterarum, de homicid.* Gloſſa *ibid. & cap. ſi aliquos, eod. tit.* cùm hæc non contrahatur, niſi homo jam actu animatus interficiatur.

2. Civiles autem leges decernunt in eoſdem capitis ſupplicium, ſi fœtus fuerit animatus; ut etiam ſit *cap. 21. Exodi*, dicitur enim *in l. necare, ff. de lib. agnoſc.*

agnoſc. Necare videtur non tantùm is, qui partum præfocat, ſed etiam is, qui abjicit, & *l. ſi mulierem ff. ad leg. Aquil. de ſicariis,* Si mulierem viſceribus ſuis vim intuliſſe, quò partum ſuum abigeret, conſtiterit, eam in exilium Præſes provinciæ exigat. Idémque habetur *l. Divus, ff. de extraor. crim. & l. Cicero. ff. de pœnis* & conſtat ex oratione pro Cluentio. Marcus Tullius cùm eſſet in Aſia, Mileſiam mulierem capite damnavit, eo quòd accepta à ſecundis hæredibus pecunia, ſibi ipſi medicamentis partum abegiſſet. Si verò fœtus nondum animatus erat, is cujus opera ejicitur, ſi ſit honeſtæ conditionis, amiſſa bonorum parte, in inſulam relegatur, ſi humilioris & inferioris ſit conditionis, in metallum damnatur *l. ſi quis aliquid, §. qui abortionis, ff. de pœnis.*

RESOL. IV.

De pœnis procurantium abortum ex jure novo Sixti V. Ex p.7. tract.5. Reſ.4.

§.1. Sixtus V. in Conſtit. 87 edita anno 1588. quæ incipit, Effrænatam, decernit in §.1. eos, qui per ſe, vel per interpoſitas perſonas abortum fœtus animati procuraverint, percuſſionibus, venenis, medicamentis, oneribus, aliiſve modis abortu ſecuto; & prægnantes mulieres, quæ præmiſſa ſcienter fecerint, teneri pœnis omnibus jure divino, canonico, & civili ſtatutis contra veros homicidas.

2. Similiter §. 2. 3. 4. eoſdem incurrere irregularitatem, unde nec promoveri poſſunt, nec ſi jam promoti ſunt, miniſtrare, ſed eo ipſo omni privilegio clericali officio, & beneficio eſſe privatos, quæ ſic vacatura reſerventur diſpoſitioni Papæ, atque inhabiles in futurum, etiamſi delictum fuerit occultum. Et qui foro Eccleſiaſtico ſunt ſubjecti, degradati tradantur foro ſeculari capitali pœna puniendi.

3. §. 5. Similibus pœnis vult teneri eos, qui ſterilitatis potiones ac venena propinaverint mulieribus, aut quo minus fœtus concipiant, impedimentum præſtiterint, conſuluerint, ac auxiliati fuerint: nec non & mulieres quæ ea ſcienter ſumpſerint.

4. §. 6. Detúrque in hoc crimine puniendo inter Iudices præventio contra quoſcumque & teſtes jure inhabiles, ſuo arbitratu recipiant, & pœnis afficiant reos.

5. §. 7. & 8. Inſuper prædictos omnes, qui vel uti principales, vel ut ſocij, conſciive ad tale facinus opem, conſilium, favorem, potionem, aut medicamenta ſcienter dederint, aut etiam ſcribendo literas, vel apochas, vel aliàs verbis, aut ſignis iuverint, aut conſuluerint, ipſo facto excommunicationem incurrant, à qua nequeant abſolui (niſi in mortis articulo) nec etiam vi Iubilei, aut vigore Concilij Tridentini, niſi à Romano Pontifice, & ſimiliter ab irregularitate, hac de cauſa contracta, ab eo tantum urgentiſſimis de cauſis diſpenſari poſſit. Non obſtantibus, &c.

RESOL. V.

Quas pœnas Gregorius XIV. circa prædictam conſtitutionem Sixti V. moderavit? Ex part.7. tract. 5. Reſolut.5.

§.1. Gregorius XIV. *in Conſtit.*8. *edita anno* 1591. quæ incipit *Sedes Apoſtolica,* moderavit Bullam Sixti V. contra procurantes abortum. Vnde in §.2. *ſtatuit*, ſi fœtus animatus fuerit, tam ad eos, qui hactenus deliquerunt, quàm in futuro deliquent, expreſsè à Sixto V. §.1. 5. 7. ut à peccato, & excommunicatione poſſit quilibet Presbyter tam ſæcularis, quàm regularis ad confeſſiones audiendas, & ad hos caſus ſpecialiter per Ordinarium loci deputatus, in foro tamen conſcientiæ, abſoluere: ſi verò fœtus animatus non fuerit; pœnas abortum procurantium, & exhibentium mulieribus, & ſuſcipientium venena ſterilitatis, aut quocunque modo dantium auxilium, & conſilium reducit §. 3. ad terminos juris communis, ſacrorum Canonum, & Conc. Tridentini, tam quoad præterita, quàm quoad futura. §.4. Cætera verò omnia, quæ in Bulla Sixti continentur vult in ſuo robore manere.

His poſitis multæ extant circa præſentem materiam, curioſæ difficultates; Ideò quæro.

RESOL. VI.

An in facultate Iubilæi abſolvendi à caſibus & cenſuris reſervatis includatur abſolutio abortus?

Et docetur, quod caſus abortus non eſt amplius Papalis, ſed Epiſcopalis.

At vero, quando Epiſcopus, ſeu Ordinarius generaliter concedit alicui Confeſſario facultatem abſolvendi à caſibus, & cenſuris ſibi reſervatis, tunc non cenſetur conceſſus abortus fœtus animati per Gregorij Conſtitutionem, niſi ſpecificetur. Ex p.7. tr.5. Reſ.19.

§.1. Reſpondeo quòd negativam ſententiam docuit Lavorius *de Iub. part.*2. *cap.*28. *num.*23. niſi ſpecificetur, quod ait conſtare ex Bulla Gregorij XIV. incipiente, *Sedes Apoſtolica,* edita pridie Calend. Iunij 1591. Sup. hoc tom. 4 tr lege doctr Reſ. 66 gnanter a lin. 5. ve & addit.

2. At certum eſt comprehendi; quia licèt Sixtus V. in Bulla incipiente, *Effrænatam*, die 26. Novembr. 1588. editam afficiat abortum fœtus animati excommunicatione ipſo facto incurrenda, illamque ſedi Apoſtolicæ reſervet, & decernat non cenſeri comprehenſam in facultate generali abſolvendi à cenſuris etiam per Iubileum conceſſa: nihilominus Gregorius XIV. in prædicta ſua conſtitutione abſtulit prædictam reſervationem, & facit poteſtatem cuicumque loci Ordinario abſolvendi à prædicta excommunicatione per ſe, vel per alium Confeſſarium ad id ſpecialiter deputatum, ut tradunt Rodriq. *in Bullam Cruciatæ,* §.9. *n.*88. Quaranta *verbo abortus*, & Gavantus *in manuali Epiſcop. verbo abortus, num.*4. & *verbo, abſolutio, num.* 36. ac proinde caſus, abortus non eſt ampliùs Papalis, ſed Epiſcopalis. Caſus autem Epiſcopales in Iubileo cenſentur omnes conceſſi, ut ſuprà oſtenſum eſt. Quare dictum Lavorij procedit tantum quando Epiſcopus, ſeu Ordinarius generaliter concedit alicui Confeſſario facultatem abſolvendi à caſibus, & cenſuris ſibi reſervatis, tunc enim non cenſetur conceſſus abortus fœtus animati per dictam Gregorij Conſtitutionem, niſi ſpecificetur. Et hæc omnia docet Angel. Boſſius. *de Iubileo ſect.*1. *caſ.*6. *n.*1. & 2. Sup. hoc ge doctr. ſeq. per & attent vide §.2. annot. p terit.

RESOL. VII.

Quis poſſit abſoluere ab incurſa excommunicatione propter abortum?

Sed difficultas eſt, quiſnam dicatur Confeſſarius ſpecialiter deputatus, ut poſſit abſoluere ab excommunicatione propter abortum?

Et notatur non poſſe Confeſſarium ſæcularem abſoluere pœnitentem, qui commiſit abortum fœtus animati.

Et quid de Religioſis virtute privilegiorum, ſi ad hoc per Provin

Provinciales non ſint deputati? Ex part. 7. tract. 5. Reſol. 15.

u hoc in ... præteri- ... opè fin. ... t.Qua- ... ctum.& ... io §. ... annot. ... p.doctr. ... s Reſ.ic- ... eſ. ſeq. ... ſ. & §. ... annot.

§. 1. Reſpondeo ſolus Papa in terminis Bullæ Sixti V. quam tamen poſtea moderavit Gregorius XIV. & ideò nunc in foro interno poteſt quilibet Confeſſarius approbatus ab Ordinario, & ad id ſpecialiter deputatus à dicta excommunicatione abſolvere. Cæterum ut obſervat Mazuchellus *tractat. de caſ. reſer. diſputat. 2. cap. 3. quæſt. 1. num. 2.* pro abſolutione in foro exteriori obtinenda recurrendum eſt ad ſummum Pontificem, cui ea eſt reſervata. Et licèt P. Theſaurus *in praxi, parte 2. cap. 1. num. 1.* aſſerat pro abſolutione hujus cenſuræ non eſſe recurrendum ad Sedem Apoſtolicam, cùm hodie ſit reſervata locorum Ordinariis, tamen hoc intelligendum eſt pro foro conſcientiæ.

2 Sed difficultas eſt, quiſnam dicatur Confeſſarius ſpecialiter deputatus, ut poſſit abſolvere ab excommunicatione incurſa propter abortum? Reſpondet ſic Bonacina *tom. 3. diſputat. 2. quæſtion. 2. punct. 10. numero 16.* Dico non ſolùm eum cenſeri ad hos caſus ſpecialiter deputatum, qui facultatem habet abſolvendi in individuo ab excommunicatione propter abortum contracta, verùm etiam qui facultatem habet abſolvendi ab omnibus cenſuris, & excommunicationibus Epiſcopo reſervatis: nam in hujuſmodi facultate hic etiam comprehendi videtur; illa enim particula, ſpecialiter non eſt adjecta ad excludendam abſolutionem ab aliis cenſuris, ſed ad indicandum, non poſſe quemquam virtute alicujus facultatis abſolvere, niſi ea facultas ad hos etiam caſus extendatur: non enim ſufficit facultas abſolvendi ab aliquo caſu ab hoc diſtincto; facultas verò abſolvendi ab omnibus caſibus reſervatis Epiſcopo, ſi diſtributivè explicetur, proculdubio caſum abortus ſpecialiter comprehendit. Hac de cauſa cenſeo Pœnitentiarios Eccleſiæ Metropolitanæ Mediolani, privilegium habentes abſolvendi ab omnibus cenſuris Epiſcopo reſervatis poſſe beneficium abſolutionis ab hac cenſura conferre: tum quia ſunt ſpecialiter deputati ad cenſuras, & caſus reſervatos: tum quia ſic uſu receptum eſt. Quamvis ego aliàs de hac re non leve dubium haberem, dum Pœnitentiarij munus in præfata Eccleſia obirem. Ita Bonacina.

3. Vnde Machadus *de perfect. Confeſſor. tom. 3. libr. 2. cap. 3. tractat. 17. docum. 9. numero 5.* ſic ait. [Quien ſea confeſſor deputado eſpicialmente para poder abſoluer deſta deſcomunion en conformidad de lo diſpueſto por la dicha conſtitucion de Gregorio XIV. no conſta della. Si bien Bonacina enſeña por dotrina cierta, que no ſolo ſe deve tener por Confeſſor eſpecialmente deputado; el que tuviere facultad del Obiſpo para abſolver deſte pecado, y deſcomunion; ſino tambien el que tuviere general facultad, para abſolver de todos los caſos, y deſcommuniones reſervadas al Obiſpo; porque aquella palabra ſpecialiter, no la puſo el Pontifice para excluyr la abſolucion de las demas cenſuras, ſino para moſtrar, que era neceſſaria facultad, que tambien comprehendieſſe eſte caſo, y abſolucion.] Ita ille Vide etiam noſtrum P. Alphonſum de Leone *de cenſur. Recollect. 7. num. 50.*

2. Verùm Mazuchellus *ubi ſuprà, tract. de caſ. reſer. diſputat. 2. cap. 5. difficul. 4. num. 68.* probabilem hanc ſententiam Bonacinæ exiſtimaret, ſi verba Bullæ Gregorij XIV. in contrarium non obſtarent, aſſerentis facultatem abſolvendi in foro conſcientiæ ab hoc caſu penes eum Confeſſarium tantùm eſſe, qui ſpecialiter ſit per Epiſcopum, ad hunc caſum deputatus. Vnde à fortiori venit refellendus Ioachimus Brunus *in reſolut. caſ. reſervat. dubitat. 11. ſect. 3. num. 90.* aſſerens, quòd Conſtitutio Gregoriana conceſſit, ut quilibet Sacerdos ab Ordinario approbatus ad confeſſiones audiendas poſſit abſolvere ab excommunicatione incurſa ex abortu in foro conſcientiæ. Sed eſt hoc falſum, ut ſuprà probavimus, ut patet ex Fillucio *tom. 1 tractat. 29. cap. 6 num. 100.* qui aſſerit ex Conſtitutione Gregoriana abortum eſſe caſum reſervatum Epiſcopo: Ergo contra Brunum non poteſt Confeſſarius ordinarius illum abſolvere.

5. Quæ quidem ſunt adeò vera, ut loquens de Confeſſariis Religioſis ſic aſſerat Villalobos *in Sum. tom. 1. tractat. 12. difficult. 14. numero 4.* [Mas el que procuraſſe el aborto, eſtando animada la criatura, ſiguiendoſe el efecto incurre en deſcomunion y irregularidad, mas puede abſoluer del pecado, y deſcomunion qualquiera Confeſſor aprovuado por el Ordinario, y deputado eſpecialemente para eſto. Y los Confeſſores Religioſos, aunque por ſus privilegios, puedan abſolver de los pecados, y cenſuras reſervadas, al Papa, ò al Obiſpo, como ſe dixo arriba: parece que tienen neceſſitad para eſte caſo, de eſtar deputados eſpecialmente por ſus Provinciales como dize el Padre Portel: Porque Sixto Quinto, quanto a eſto revoco los privilegios de los Religioſos, y Gregorio XIV. lo concedio con eſta moderacion.] Ita ille, cui adde Zambellum *in Repert. moral. verb. Abortus, num 2.* ideo non eſt recedendum ab hac ſententia: quam etiam noviſſimè docet Novarius *in Summ. Bull. tom. 2. titul. de abortu, num. 13.* ubi ſic ait, Subamplia; quòd Confeſſores clerici, etiamſi ſint approbati, non tamen poterunt abſoluere ab iſta excommunicatione, niſi fuerint ad id ſpecialiter deputati ab Epiſcopo, ex quo Gregor. XIV. expreſsè ſtatuit debere eſſe Confeſſores ad id ſpecialiter; unde Confeſſores regulares non poſſunt ab iſta excommunicatione abſolvere, niſi ſpecialiter per ſuos Provinciales deputentur. Ita Novarius, & Trullench *in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 1. dub. 4. num. 8.* Videant igitur Confeſſarij quid faciant.

Sup. contento in hoc §. lege doctr. Reſ. ſeq & Reſ.& § ejus not.

6. Nota tamen hîc obiter Portel. *in dub. regul. ver. abortus, num 6.* docere non poſſe Confeſſarium ſecularem abſolvere pœnitentem qui commiſit abortum fœtus animati, quia jam eſt homicidium, & homicidium jure communi eſt reſervatam Epiſcopo; ſed hoc aliqui non admittunt, putantes hodie caſus reſervatos de jure non eſſe amplius ex praxi reſervatos Epiſcopis, ſed de hoc alibi.

Alibi in to. 7. tr 1. reſ. 269. §. Nota quarto. &c.

RESOL. VIII.

An aliqui præter Epiſcopos poſſint abſolvere ab excommunicatione incurſa propter abortum fœtus animati? Ex p. 7. tract. 5. Reſ. 16.

§. 1. Ad hanc quæſt. me citato reſpondet P. Theſ, *in praxi part. 2. cap. 1. num. 1.* Poterunt etiam Prælati Epiſcopalem juriſdictionem habentes ſuos ſubditos abſolvere. Roderic. *qq. regular. 33. art. 4. tom. 2.* Cariolus *de caſ. reſ. tit. de Abortu, num. 10.* Addit Diana *reſol. 13. tract. 2. part. 3. §. not. 4.* cum Sanchez, & Marullo, quod habentes privilegia abſolvendi à cenſuris quibuſcumque etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, poterunt abſoluere à præſenti cenſura: quâvis enim ex decreto Sacræ Congregationis, de quo dixi, *verb. abſolutio, capit. 3.* iſti non poſſint abſoluere à caſibus, quos Ordinarij locorum ipſi ſibi reſervabunt, tamen illud decretum non loquitur de caſibus, qui ſunt reſervati Ordinariis à jure Pontificio, ut patet. Cæterum ſæpe ſolent Ordinarij locorum

Quæ nũc eſt in to. 7. tr. 1. Reſ. 269. §. Nota quarto & magis latè in alia Reſ. ejus an- not. & hic ſup. lege doctr. præcedentis Reſ ſignanter §. Quæ quidẽ.

rum caſum abortus ſibi reſervare, ideò tunc non poterunt privilegiati abſolvere.

RESOL. IX.

An Epiſcopus poſſit diſpenſare hodie in irregularitate contracta ex abortu?

Et obſervatur, quod ſupplicans in Sacra Pœnitentiaria in caſu videlicet occulto pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu, debet exprimere, ſi erat fœtus à ſe genitus, alias gratia erit ſubreptitia. Ex p.7.tract.5. Reſ.21.

§.1. Reſpondet affirmativè Novarius *in ſumma Bullarum tom.2. tit.de Abortu, num.*21. ubi ſic ait. Declaratur primò, ut poſſint hodie Ordinarij cum ſubditis diſpenſare in irregularitate cum ſubdito contracta ex abortu animato, ſequuto effectu, dummodo tamen crimen fuerit occultum, ut in terminis declaravit Sacra Congregatio. Ita ille. Sed cùm irregularitas abortus oriatur ex homicidio voluntario ad illam non ſe extendit auctoritas Epiſcopi; unde miror quo pacto potuit hoc aſſerere Novarius; & adducere Declarationem Sacræ Congregationis. Imò P. Theſaurus *in Praxi part.*2. *cap.*1. *in fine* obſervat, quod ſupplicans in Sacra Pœnitentiaria, in caſu videlicet occulto, pro diſpenſatione ſuper irregularitate ex abortu, debet exprimere ſi erat fœtus à ſe genitus; aliàs gratia eſſet ſubreptitia, ut patet ex ſtylo, & facultatibus Sacræ Pœnitentiariæ, in quibus major in hoc caſu ponitur difficultas, ad diſpenſandum; quod etiam docet noviſſimè noſter doctus & amiciſſimus P. Alphonſus de Leone *de Cenſur. recollect. num.*58.

RESOL. X.

An Prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate ſuorum ſubditorum contracta ex abortu animato?

Et quid, ſi homicidium eſt occultum apud ſæculares, & manifeſtum apud Fratres an poſſint Prælati Regulares adhuc in illo diſpenſare? Ex part. 4. tractat.2. Reſ.87.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & lege Reſ.not. 2 præcitatæ Reſ. Sup. hoc in Reſolutionibus not. ſeq.

§.1. Negativam ſententiam docet Emanuel Rodriquez *in quæſt. regul. tom.* 2. *quæſt.* 33. *art.* 4. quia, ait ille, tale homicidium eſt nimis qualificatum, unde ſi quis petiit diſpenſationem à Papa quod occiderit hominem, tacendo fuiſſe Clericum occiſum, non manet diſpenſatus, quia homicidium Clerici eſt magis qualificatum. Ergo, &c.

2. Sed aliqui putant contrariam ſententiam eſſe probabilem; dicunt igitur in ſupradicta irregularitate poſſe Prælatos regulares diſpenſare, dummodo ſit occulta, quamvis Aloyſius Vega *in ſumma tom.*2. *cap.*15. *caſ.*6. teneant quod ſi homicidium eſt occultum apud ſæculares, & manifeſtum apud Fratres, poſſunt adhuc Prælati in illo diſpenſare; ſed non poſſe quando eſt notorium, ita ut poſſit probari in judicio, docet Miranda *tom.*2. *quæſt.*8. *art.*10. *concluſ.*2. Et ita hanc ſententiam affirmativam tenet Laurentius Portel. *in dubiis Regularium, ver. Abortus, num.*10. & poſt illum Villalobos *in ſumma tom.*2. *tract.* 12. *diffi.* 14. *num.*6. & Hieronymus Rodriq. *in compend.qq.reg.reſol.*4.*n.*6. & reſpondent ad argumentum Rodriq. dicunt igitur

Sup. hoc in tom. 3. tr.2 Reſ. 59. & 69.

quòd Eccleſia non ponit irregularitatem ob gravius & qualificatum peccatum, & ad exemplum de homicidio Clerici, aſſerunt cum Caſtro Palao *in opere morali tom.*1. *tractat.*3. *diſput.*6. *punct.*16.§.4. *num.*16. non eſſe neceſſarium in diſpenſatione illius qualitatis manifeſtationem, quia ad irregularitatem eſt omnino extrinſecum, & per accidens occiſum fuiſſe Clericum, non enim ob ſacrilegium, ſed ob defectum perfectæ lenitatis imponitur, qui defectus in quacumque hominis occiſione reperitur: Ergo; &c. Sed his non obſtantibus non eſt recedendum à contraria ſententia, quicquid ſit an poſſit diſpenſare in irregularitate homicidij voluntarij.

3. Nota verò quòd poſt hæc ſcripta inveni Hieronymum Rodriq. *in compend.qq.regular. ubi ſupra, reſolut.*4. *num.*15. docere probabilem ſatis eſſe ſententiam Alphonſi de Vega aſſerentis, ut diximus, poſſe Prælatos diſpenſare in irregularitate abortus etiamſi ſit manifeſta & notoria apud Fratres; ſed tu ne recedas à prima ſententia, maximè quòd intelligo, ſi verum eſt, hoc privilegium eſſe vivæ vocis oraculum, quod vide.

RESOL. XI.

An Superiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſubditis in irregularitate occulta ex abortu animato?

Et an hoc extendatur ad quodcumque homicidium voluntarium?

Et an Prælatus poſſit committere uni Confeſſario ſubdito hanc diſpenſationem?

Et an dicti Prælati poſſint habilitare ad officia ſuos Religioſos etiam pro foro externo, & ſine dubio ab excommunicatione abſolvere? Ex parte. 7. tract.5. Reſ. 22.

§.1. Reſpondet affirmativè Villabos *in ſum.tom.*2. *tract.*12.*difficult.*14.*num.*6 ubi ſic ait. [Haſe de advertir, quanto a los Religioſos, que por un privilegio de Martino V. concedido al Prior de San Benito de Valladolid, que deſpues ſe eſtendio a todos los Priores, o Abades de todos los Monaſterios de la Congregacion de Eſpaña; el qual referimos arriba, pueden los Prelados, aunque ſean conventuales, de todas las Religiones que communican eſte privilegio diſpenſar en la irregularidad que nace de homicidio voluntario, ſiendo occulto, commo alli queda dicho, donde diximos con el Padre Cordova, que ſe eſtiende a qualquiera homicidio voluntario. Y aſſi podran diſpenſar en eſta irregularidad, mayormente que la poteſtad de diſpenſar ſe ha de interpretar latamente, como ſe dixo arriba, y aſſi tienne eſta opinion el Padre Portel contra el Padre Fr. Manuel Rodriguez, que dize que no ſe eſtiende eſta poteſtad à eſte homicidio, por ſer calificado, que muere el niño, y tambien ſe condena el alma porque no ſe bautiza. Mas eſte fundamento no es baſtante por lo que queda dicho, y tambien que lo miſmo es matar à un adulto, que eſtà en pecado mortal, y no obſtante eſſo, ſe puede diſpenſar. Ni tampoco obſta, que Sixto V. dize en ſu conſtitution: que no puedan diſpenſar los Prelados regulares por ſus privilegios, lo qual no moderò Gregorio XIV. porque como Clemente VIII. confirmo deſpues nueſtros privilegios, ex certa ſcientia, ya tiene fuerça de nueva conceſſion como dize el Padre Portel, con otros] Hæc ille cui adde Zambellũ *in Reper. Mor. ver. Abortus, num.*3. Sic aſſerentem: Abortum fœtus animati procurans etiam ſequuto effectu poteſt obtinere diſpenſationem ab irregularitate à ſuo Prælato non obſtante quod ſit homicidium voluntarium dummodo ſit ſecretum, & poteſt Prælatus committere alteri hanc diſpenſationem.

Sup. hoc Reſ. præcita.

Sup. hoc! riſſimè in 7. tr. 1. R 292. 293. 294 & in 3. tr. 3. R 34. propè § 1. & in Per o ſea & §. Veru ad medi

2. Et tandem Bordonus *in conſil. Regular. reſol.*13. *quæſt.*5. *num.* 19. ſolidè probat, quòd Prælati Regulares

res ex vi ſuorum Privilegiorum poſſunt diſpenſare tam in irregularitate contracta ex abortu fœtus animati, quàm habilitando ad officia ſuos Religioſos, etiam pro foro externo, & ſine dubio ab excommunicatione. Idem etiam Novarius *in ſumma Bull. tom. 2. tit. de Abortu, n. 21.*

Su hoe in Ri. ſeq.

3. Notandum eſt etiam hic obiter, ſupradictos Prælatos poſſe hanc poteſtatem delegare & committere uni Confeſſori ſubdito ut diſpenſet in foro conſcientiæ cum delinquente. Ita Portel. *in dub. Reg. ver. Abortus, num. 12.*

RESOL. XII.

An Superiores Regulares poſſint habilitare ad officia Regulares, qui procuraverunt abortum?

Et an Religioſus indigeat hac diſpenſatione ſuper excommunicationem, vel irregularitatem, ſi in Viſitatione, aut Capitulo fuerit diſpenſatus in irregularitatibus, prout fieri ſolet in Viſitatione à Prælatis, etiam ſi Religioſus crediderit, ſe non indigere dicta Prælatorum diſpenſatione, pro illo tunc? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 23.

§. 1. Affirmativè reſpondet Villalobos *in ſum. to. 2. tr. 11. diffic. 14. n. 7.* ubi ita aſſerit: [Aſſi miſmo pueden los Prelados regulares diſpenſar en la inhabilidad para los oficios que pone Sixto V. que eſſa no es reſervada, y tienen privilegio concedido deſpues de Sixto V. por Gregorio Decimoquarto para habilitar à ſus ſubditos, y quitarles qualquiera inhabilidad, concedido à una Orden de Italia como refiere Sorbo. Y toda eſta poteſtad la pueden cometer los Superiores, por lo que diximos arriba.

2. Advierte Portel por una doctrina de Navarro, que ſi el Religioſo que huvieſſe incurrido en eſt caſo, ſe hallaſſe en el Capitulo Provincial, o de la viſita, donde el Prelado dize en general, *Abſoluo vos ab omni cenſura; & diſpenſo vobiſcum in omni irregularitate, & habilito vos ad omnia.* en tal caſo quedaria el ſubdito abſuelto, y diſpenſado, aunque entonces ne ſe acordaſſe de la cenſura o irregularidad.] Ita Villalobos, & poſt illum Zambellus *in Reper. mor. verb. Abortus, n. 3.* Sic aſſerens: Advertimus tamen hic hunc Religioſum non indigere hac diſpenſatione, ſi in Viſitatione aut Capitulo fuerit diſpenſatus ab irregularitatibus, prout fieri ſolet à noſtris Prælatis, etiam non cogitantibus diſpenſationem hujus irregularitatis, & etiamſi Religioſus crediderit ſe non indigere dicta Prælatorum diſpenſatione pro illo tunc. Ita Zambellus, qui citat Graſſium: Quibus omnibus adde Bordonum *in Conſ. Regul. Reſol. 13. q. 5. n. 20.*

RESOL. XIII.

Quid ſub prohibitione officiorum contra procurantes abortum intelligatur in Bulla Sixti V? Ex part. 7. tract. 5. Reſ. 27.

§. 1. Reſpondeo quòd nomine Officij intelligitur munus habens adminiſtrationem rerum, vel perſonarum Eccleſiſticarum cum ſuperioritate. Sorbus *ver. ingreſſus non circ. fin. n. 8.* Sanch. *in Decal. lib. 6. c. 15. n. 66.* Et ſic continetur officia habentia juriſdictionem ordinariam, ut Generalis, Provincialis, Superioris localis, & Vicarij, ut Sanch. *ibi.* Miranda *to. 2. q. 2. art. 8.* Bonac. *de largit. mun. diſp. 3. punct. 5. n. 2.* Itē continentur habentes juriſdictionem delegatam ratione certi officij, ſeu perſonatus, vel ita ut ſint in ea majores Ordinarij, ut Viſitatores provinciarum, Mirand. *loc. cit. concl. 2.*

Item contineri Definitores, Diſcretos, & Procuratores ad Capitula generalia, & provincialia, ait Mirand. *loc. cit.* Sed contraria eſt magis communis, ſcilicet iſtos non contineri, ut Bonac. ibi cum Souſa, & Barth. à S. Fauſto, & aliis. E contra non continetur officium Concionatoris, Lectoris, Confeſſarij, Regentis ſtudiorum, ut Sanch. *ibi.* Filliuc. *tr. 34. n. 77.* Bonac. & Mirand. *loc. cit.* Item non contineri Aſſiſtentes Generalis, Magiſtros Novitiorum, Conſultores, Admonitores, & Præfectos Sacriſtiæ, ait Bonac. *ibi* cum citatis. Et hæc omnia docet P. Theſaurus, *in prax. p. 1. cap. 28. q. 1.*

RESOL. XIV.

Quomodo obliget privatio privilegij Clericalis, & omnium Dignitatum, & officiorum, & beneficiorum impoſita in Bulla Sixti V?

Et an dictæ pœnæ obligent reum in conſcientia ante judicis ſententiam, & declarationem? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 17.

§. 1. Suppono procurantes abortum ſequuto effectu, incurrere ex Bulla Sixti V. & Gregorij XIV. privationem omnis Privilegij clericalis, & omnium dignitatum, officiorum, & beneficiorum (quæ perpetuò erunt Sedi Apoſtolicæ reſervata) & inhabilitatem ad alia ſimilia. Hoc ſuppoſito quæritur, an dictæ pœnæ obligent reum in conſcientia ante Iudicis declarationem; & aliqui reſpondent affirmativè, quia hæ pœnæ privant ipſo jure bonis communibus ut publicis officiis, dicunt poſſe obligare, & cenſeri obligaſſe in foro conſcientiæ reum ad dimittenda officia, etiam in caſibus occultis, quia hæc bona magis pendent à poteſtate publica legiſlatoris: & ita tenet Garzias *de Benef. p. 11. c. 12. n. 18. 19. 20.* cū Abb. Felin. Navar. Pariſ. & Lorca, quos allegat *n. 18.* ubi cum Sorbo ait, quod commiſſa pœna privationis officiorum tenetur, vel diſpenſationem, ſeu rehabilitationem procurare cum omni diligentia, & ſollicitudine, vel dimittere officium, ſeu renunciare; ſi tamen poſſit renunciare ſine manifeſtatione proprij criminis, aliàs enim non teneretur cum ſui infamia dimittere, juxta communem Theologorum: Ita Sayr. ibi.

Sup. hoc in Reſ. ſeq & in aliis multis ejus annot.

2. Sed contrariam ſententiam docent communiter Doctores, quos ad ſatietatem adducit Sanctarellus, *tr. de Apoſtat c. 4. n. 13. in fine*, & me citato Marchinus *de Sacr. Ord. tr. 1. p. 8. c. 4. n. 32.* & etiam me citato noviſſimè Barb. *de poteſt. Epiſc. p. 2. Alleg. 44. n. 29.* quia nullus tenetur eſſe reus, & vindex: ergo requiritur ſententia declaratoria etiam in foro conſcientiæ antequam quis obligetur imponere ſibi pœnam à jure ſtatutam. Et lex humana non cenſetur obligare cum tanto rigore, ſaltem niſi exprimat, ut in conſcientia ante omnem declaratoriam dimittere teneatur; & quia hæc pœna exigit factum hominis poſitivum ad ſui excutionem.

Marchinus citat Dianā in Reſ. quæ hic eſt in tom. 1. tr. 5. Reſ. 63.

3. Verùm P. Theſaurus *in Praxi p. 1. c. 28.* ſequitur mediam ſententiam tutiorem, & in praxi paſſim receptam, præſertim in ſtylo Curiæ, quòd dicta privationis officiorum Eccleſiaſticorum pœna obliget in conſcientia juxta priorem ſententiam, quando caſus eſt manifeſtus; & ratio eſt, quia tunc ſuperioris acta incipiunt eſſe nulla, ceſſante titulo colorato ob privationis notorietatem. Quandiu autem privatio eſt occulta, non videtur obligari in conſcientia, quia ejus acta ratione publici officij ſunt valida manente titulo colorato.

RESOL. XV.

An pœna inhabilitatis impoſita in Bulla Sixti V. obliget ante judicis declarationem? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 18.

Sup. hoc in Reſ. præterita à lin. 6. & in to. 1. tr. 5. Reſ. 63 per tot. & lege alias Reſ. ejus primæ not. & in to. 3. tr. 3. Reſ. 69 §. pen & in to. 4 tr 8. ex Reſ. 56. vide doctr. §. Ex quibus. & latè in to. 6. tr. 1 Reſ. 34. §. ult. & in Reſ 35. 36. & 78. & in to. 7 tr 1. leg. latam doctr. Reſ 246. & 247. & in to. 9. tr. 7. ex Reſ. 109. vide §. Sed quid.

§.1. AD hoc dubium reſpondet P. Theſ. *in Praxi p.1.cap.28.quæſt.*4. ubi ſic ait. An pœna latæ ſententiæ inhabilitatis ad officia obliget in conſcientia ſtatim atque fuerit commiſſa? Reſpondeo ſecundum magis communem ſententiam obligare, prout dixi *ſupra cap.5.* quia hæc pœna eſt purè privativa, non requirens factum hominis poſitivum ad ſui executionem. Ita Cajetanus 2. 2. *quæſt.62.art.3.* & multi quos allegat Sanchez *in Decal.lib.2.c.39.num. ult.* & communiter dicunt Suar. *de legib.lib.5. cap.9. num.2.* Corduba *lib.1.quæſt.36.num.1.* Alij tamen probabiliter tenent non ligare in conſcientia ante declaratoriam, quos allegavi *in d.cap.5.limit.1.*

2. Alij verò diſtinguunt, quia ſi pœna inhabilitatis ſimul cum aliis pœnis apponatur, quæ non obligent in conſcientia ante declaratoriam, ut cum pœna privationis officij, vel beneficij tunc neque hæc obligabit; aliàs ſecus ſi ponatur per ſe, vel cum aliis merè privativis: ita Molina, *to.1.diſp.96.§.duo*, cum Covarruvias & tenet Filliuc. *tract.34.num.79* Hucuſque Theſaurus.

3. Sed ego puto ſatis probabiliter hanc pœnam non obligare ante declaratoriam, ut docet Leſſius *lib.2.c.35.dub. 26.* & Sanchez *in ſumma tom. 1. lib.2. cap.39.n.ult.* & alij cum hac tamen limitatione quòd ſi inhabilitatis pœna ſit lata ſolùm quoad illud numero beneficium, obligat in conſcientia ante omnem declaratoriam: ut Suar. *tom 1. de relig.tract.ult.de ſimonia cap. 58. num. 9.* Secundò eſt certum quod inhabilitas conſurgens ex cenſura vel irregularitate, obligat in conſcientia ante omnem ſententiam, & ita Sanchez *in Decalogum cap.39. n.ult.* & tali ratione ligat inhabilitas, quam Sacra Pœnitentiaria diſpenſando ſuper irregularitate ex homicidio, vel abortu, relinquere ſoler in eodem diſpenſato. Sed circa difficultatem hujus, & ſuperioris Reſolutionis, quando caſus occurrerit videbis Theſaurum *ubi ſupra in part.1.cap.28.& 30.*

RESOL. XVI.

An detur præventio inter judicem ſæcularem & Eccleſiaſticum contra procurantes abortum?
Et an ſi reus ſit Eccleſiaſticus tradendus ſit Curiæ ſæculari?
Et an ad excluſionem pœnæ temporalis, quando criminaliter agitur, fœtus præſumi debeat potius inanimatus, quam animatus? Ex p.7.tract.5.Reſ.41.

§.1. RESpondeo affirmativè, ut patet ex Bulla Sixti V. & ita docet Novarius *in ſum. Bull. tom. 2. tit.de abortu.n.5.* unde *n.* 9. ſic ait: Ampliatur quartò, ut probato delicto abortus, Iudices Eccleſiaſtici, vel ſeculares poſſint hodie procedere contra illud committentes, quia Gregorius circa hoc nihil innovavit. Ita ille, quod etiam docet Portel. *in dub.regul. verb. Abortus, num.9.* & Rodriquez *in Quæſt.Regular.tom.2.q.33. art.4.* Et ſi reus ſit Eccleſiaſticus traditur Curiæ ſeculari, ut obſervat ex Quaranta Barboſa *de poteſt. Epiſco. 3. Allegat.111. num.20.*

Quoad hoc lege infr. doctr. Reſ. 20. & 21.

2. Nota tamen hîc obiter, quòd ad excluſionem pœnæ corporalis, quando criminaliter agitur, fœtus præſumitur potius inanimatus, quam animatus. Ita Doctores, quos citat & ſequitur Barboſa *ubi ſuprà allegat.51. num.139.* quibus adde Trullench *in Decalog. tom.2.lib.5.cap.1.dub.4.num.2.*

RESOL. XVII.

An ex abortu caſuali incurratur reſervatio?
Et pro praxi hujus quæſtionis multi caſus explanantur in textu hujus Reſolutionis, in quibus ex abortu non incurritur reſervatio. Ex p.7.tract.5.Reſ.20.

§.1. REſpondet negativè Bordonus *in Conſil.regul. to.1.Reſol.45.q.3.n.3.* ubi ſic ait: Quæres, An ex abortu caſualiter procurato inferatur reſervatio? Abortus autem caſualis eſt ille, qui ſequitur ex aliqua actione, quam Religioſus fecit non ex intentione, & animo abortiendi, ſed alio fine, ſive malo, ut ex odio, vel ut ex morte ſuccederet in hæreditate, ſive bono, ne ſequeretur infamia, &c. Reſpondetur, Abortus caſualis non prævíſus, à Religioſo non inducit reſervationem, quia applicatio cujuſcumque rei ſit, non dicitur procuratio abortus, ſed alterius rei. Confirmatur, quia caſus iſte intelligi debet juxta conſtitutionem Sixti V. ubi facit mentionem de abortu voluntario, non caſuali. Deinde *Nau.cap.15.n.14.* dicit eum, qui in periculum non tamen probabile abortiendi induxit gravidam non peccare mortaliter, etiamſi poſtea abortiatur; ergo neque in caſu noſtro. Ita Bordonus, qui citat Floronum Graffium, & Lupum. Vnde ex his Mazuchellus *tract. de caſ.reſer.diſp.2.c.3.quæſt.3.* reſoluit non incidere in caſum reſervatum abortus, qui interogatus de cauſis abortiendi remedium aliquod bona fide aperiret, quo poſtea fœminæ aliquæ ad abortum procurandum vterentur: in eo enim ſi bona fides adfuit, defuit voluntas abortum procurandi, proindéque in nullam reſervationem dicendus eſt incidiſſe. Secundò excuſari medicum, eum, qui ut matrem morte liberet, illi in partu laboranti potiones præbet, vel quid aliud exhibet, ut faciliùs partus jam maturus naſcatur: licèt enim partus mortuus naſceretur, adhuc tamen non eſſet hoc medico imputandum ad peccatum. Et ratio eſt, quia ille non habebat intentionem procurandi abortum, ſed partum naturalem. Tertiò, excipi illum qui ignoravit fœminam eſſe gravidam. Ita Steph. Quaranta, *verb. Abortus.* Et ratio eſt, quia non dicitur habuiſſe intentionem, & propoſitum procurandi abortum. Sic medicus, qui neſcius an mulier ſit gravida, idque nec animadvertens, nec animadvertere volens medicinam præberet, ex qua abortus ſequeretur, non incideret in caſum, etiamſi fortè mortaliter peccaret ob inadvertentiam culpabilem. Et ratio eſt, quia ad caſum hunc incurrendum non ſufficit, ut abortus poſſit alicui imputari, ſed debet eſſe dedita opera, & ex induſtria quæſitus. Sic ignorantiam quantumvis craſſam, dummodo non ſit ingens temeritas, excuſare à cenſura impoſita ſcienter aliquid facienti. Quartò non incidere in caſum reſervatum maritum, vel patrem, qui uxorem vel filiam leviter caſtiget, vel verbum aliquod proferat: unde mulier ira, & furore percita abortum patiatur. Et ratio eſt, quia hoc modo non dicitur procurare abortum, neque in ſe, neque in ſua cauſa. Ita Chapeauil. *caſ. 9. de procurat. abortus, q.2. in princ.* Belloch. *de caſ.reſer.p.2. q.8.n.100.* Floronus *p.2.caſ.5. de procurantibus abortum, num.13.* Quod verum eſt, etiamſi percuſſio gravis eſſet; itaut vel percutiendo, vel objurgando ad mortalem culpam perveniret: ita tamen ut abortus non fuiſſet intentus. Quintò excipi mulierem illam, quæ ex repentina aliqua animi paſſione, puta lætitia, metu, appetitu ſibi natura repugnanti, vel terribili, & formidabili alicujus aſpectu, vel terrore ex armatorum, & rixantium hominum viſione cauſato abortum patiatur. Et ratio eſt eadem, quia ipſa non dicitur procurare, ſed effectus per accidens, & cõtingenter ſequitur, quinimò ut plurimum contra voluntatem ſequitur. Addo excuſari etiam eum, qui hujuſmodi metum mulieri gravidæ incutiat, ſi probabiliter ignorabat periculum abortus. Secus, verò ſi ſciens illius facilitatem in abortiendo alicujus monſtri figuram, & imaginem dedita opera repræſentavit ad finem abortus. Et ratio eſt, quia vel dicitur

Sup. hoc in Reſ. recitante §. Hinc. quamvis pro grav caſtigati

dicitur procurator abortus. Sextò excuſatur mulier, quæ aliàs experta ſe paſſam eſſe abortum grave aliquod onus portando, vel ſcalas conſcendendo, illud defert, aut ſcalas conſcendit, ſed tamen præter intentionem faciendi abortum. Et ratio eſt, quia non dicitur dedita opera, & ſtudiosè illum procuraſſe. Quod verum eſt etiamſi caſu contingeret, ut ea ob id abortum pateretur.

2. Vnde ex his ego olim conſului non incidiſſe in caſum reſervatum medicum eum, qui medicinam ordinaverit ad abortum tendentem, ut ea Ceiræ gravidæ porrigeretur, & ea per aromatarij, aut ancillæ imprudentiam fuit porrecta Semproniæ item gravidæ. Et ratio eſt, quia abortus iſte caſualis eſt, proindéque nec medico imputandus.

3. Non deſinam tamen ponere hic ea, quæ docet Molina *de Iuſtit.tom.4.tract.3.diſp.5.n.6.* ubi ſic ait: Ex his facilè intelligitur, quid dicendum ſit ad eventum illum, quo quis prægnantem percutit; aut metum illi incutit, eſtque in cauſa, ut abortus ſequatur, num ſcilicet, ſi fœtus animatus jam erat rationali anima, dicendus ſit homicida volũtarius, an caſualis? Cajetanus 2.2. *q 64.art.8.ad* 2. ait, ſi percuſſio aut metus talis fuit, ex quibus non raro, ſed frequenter ſequi ſolet abortu; & percutiens, aut incutiens metum, non ignorabat mulierem eſſe prægnantem: eſſe homicidiũ voluntarium, eſto percutiens id homicidium non intenderet. Navarrus verò *ubi ſuprà* id negat, aſſerens eſſe caſuale. Dicendum verò ſic eſt. Niſi, juxta regulam à nobis propoſitam, percuſſio, aut incuſſio metus, tam patens, ac manifeſta ſit cauſa abortus comparatione percutientis, aut incutientis metum, dum ita percuſſit, aut metum incuſſit, ut prudentis arbitrio percutiens, aut eum metũ incutiens, cenſeatur ac ſi abortum intenderit, homicidium non eſſe voluntarium, ſed caſuale, eſto percutiens aut incutiens metum, attenderit, mulierem eſſe prægnãtem: eaque de cauſa regulariter, quando abortus evenit præter ſpem ejus, qui percuſſit, aut metum incuſſit, homicidium erit caſuale. At verò quando percuſſio, aut incuſſio metus, eſſet tam manifeſta cauſa abortus, ut arbitrio prudentis percutiens, aut metum incutiens, reputaretur ac ſi abortum intendiſſet, homicidium eſſe voluntarium, eſto percutiens, aut incutiens talem metum, abortum non intenderit. Hoc modo eſſet homicida voluntarius ob abortum ſubſequutum, qui ira in prægnantem percitus, ita illam percuteret, ut probabiliter timendus eſſet abortus, eſto non intenderit abortum, ſed ſatiare vindictæ appetitum. Hic enim perinde ſe haberet, ac ille, qui ex propoſito intenderet graviter vulnerare, ita ut inde ſequi veriſimiliter poſſet mors, non intendendo eo modo vulnerati mortem, ſed ſolùm acrem vindictam, ex qua facilè poterat ſequi mors, de hoc enim, ſubſequuta ex eo vulnere morte, nullus ſanæ mentis diceret, eſſe homicidam caſualem, ſed diceret eſſe voluntarium. Ita ille.

RESOL. XVIII.

An qui procuravit abortum ante animationem, incidat in excommunicationem, & irregularitatem?
Idem dicendum eſt de præbentibus opus, conſilium, &c. Ex p.7. tract.5. Reſ.8.

§.1. Reſpondeo affirmativè ex Bulla Sixti V. ſed hodie ſtante Bulla Greg.XIV. negativa ſententia tenenda eſt; & ideò Machadus *de perf.Conf. to.1. lib.2. p.3.tract.17. docum.9.n 1.& 2.* ſic ait: [Se ha de advertir, que Sixto V. por una conſtitucion eſpecial diſpuſo, que todas las perſonas, que por ſi ô per otros cooperando con ayuda, conſejo, ò de qualquiera otra manera fueſſen cauſa de algun aborto: ora la criatura eſtè animada à no: incurra en las penas, que ambo Derechos imponen à los homicidas; y aſſi miſmo impone deſcomunion mayor, ipſo facto incurrenda contra los tales, y reſervada à la Sede Apoſtolica ſu abſolucion. Y que ſi fueren Clerigos, ipſo facto, queden privados del officio, beneficio; ò dignidad Eccleſiaſtica que tuvieren, è inhabiles para tenerlas; deſpues, y ſi fueren ſeculares, queden inhabiles para Orden ſacro, y todo lo demas que queda dicho.

2. Deſpues Gregorio XIV. por otra eſpecial conſtitucion moderò la de Sixto V. particularmente en dos caſos. Lo primero, es quanto à lo que por Sixto V. ſe avia diſpueſto, de que incurrieſſe en las penas referidas, aunque la criatura no eſtuvieſſe animada, ò quando ſe dieſſe ſolamente bebida, ò otro remedio para no concebir, ò hazeſe eſteril la muger; cuyas penas dexa à la diſpoſicion de los ſagrados Canones, y Concilio Tridentino.] Ita ille, cui adde Villalobos *in ſum. tom.1.tract.12.diffic.14.n.2.* & Bordonum *in Conſil.Regul.reſol.45.n.11.*

3. Hoc Villalobos *in ſum.tom.2. tract.12. diffic.14. n.3.* ſic ait: [Conforme à eſto, el que el dia de oy procuraſſe aborto, no eſtando la criatuta animada, o dieſſe veneno de eſterilidad, o remedio, para no concebir, no quedaria deſcomulgado ni irregular.] Igitur licèt abortus fœtus inanimati ſub excommunicatione interdictus eſſet in Bulla Sixti V. nihilominus illa Bulla hac in parte abrogata eſt, & ad terminos juris communis, ſacrorum Canonum, & Concilij Tridentini diſpoſitionem redacta fuit per ſubſequentem Gregor XIV. Conſtitutionem. Propterea abortus fœtus inanimis hoc tempore ſub excommunicatione vetitus non eſt. Et ita etiam obſervat Mazuchellus *tract.de caſ.reſerv. diſp. 2. c. 3. diffic.1. n.2.* quod etiam dicendum eſt de præbentibus opus, conſilium, &c.

RESOL. XIX.

Quo tempore fœtus animatur, ita ut, qui de illo abortum faciunt, incurrant excommunicationem, & irregularitatem? Ex p.7 tr.5. Reſ.6.

§.1. AD hanc quæſtionem ſic reſpondet Leſſius *lib.2. cap.9. dub.10. n.65.* Petes, quando proles animatur anima rationali: Reſp Covarr. putat mares animari die 40. à conceptu, fœminas 80. & ita communiter ſentire DD. Sed nulla videtur ratio, cur tanta ſit diſcrepantia inter marem ac fœminam. Itaque verius eſt utrumque fœtum animari ſimul atque fuerit formatus. Nam *Exodi* 21. juxta verſionem 70. dicitur: *Qui percuſſerit mulierem prægnantem, & illa abortum fecerit, ſi fœtus erat formatus, dabit animam pro anima, ſi nondum erat formatus mulctabitur pecunia,* ubi apertè inſinuatur fœtum habere animã, ſimul ac formatus fuerit. Idem docent Medici. Quoto autem die formatio abſolvatur, docet Lævinus Lemnius *cap.11.* citans Hippocratem *l.de natura fœtus,* maris formationem abſolui aliquando die 30. aliquando 35. aliquando 40. aliquando 45. fœminæ verò, nunc 35. nunc 40. nunc 45 nunc 50. Verùm Hippocrates id non docet: nam lib. de natura fœtus n.10. docet maſculum, ut longiſſimè triginta diebus formari; fœminam ut longiſſimè, 42. diebus, idque duobus locis eod.lib. repetit, & probat ex purgatione, quæ poſt maſculi partum durat diebus 30. poſt fœminæ 42. ut diutiſſimè. Hucuſque Leſſius.

2. Non deſeram etiam hic apponere verba Mazuch. *tract.de caſ.reſerv. diſp.2.c.3. diffic.1.n.5.* ſic aſſerentis: Ego tamen verius exiſtimo, utrumque fœtum animari ſimulatque formatus eſt: ſic enim *Exodi* 21. juxta

verſionem 70. dicitur, (qui percuſſerit mulierem prægnantem,& illa abortum fecerit,ſi fœtus erat formatus dabit animam pro anima : ſi nondum erat formatus mulctabitur pecunia.) Quibus verbis apertè inſinuatur fœtum habere animam ſimulatque fuerit formatus, idémque Medici ipſi docent. Formatio verò fœtus ex Hippocrate *lib. de natura fœtus*, in maribus abſoluitur aliquando die 30. aliquando 35. aliquando 40. aliquando 45. Formatio verò fœminæ abſoluitur aliquando 35. aliquando 40. aliquando 45. & aliquando 50 Ratio autem cur fœtus non formetur eodem tempore in omnibus provenit ex caliditate, vel frigiditate matris. Ita Mazuchellus.

3. Sed cùm Ariſtoteles *lib.7. de Animal.c.3.* Plinius *lib.7.c.6.* & alij docent mares animari die 40. à conceptu, fœminas verò die 80. & aliquando 90. Exiſtimo non eſſe recedendum ab hac opinione, cùm magis faveat pœnitentibus. Et ideo illam docet Layman, *lib.3. tract.3.p.3.c.4.n.3.* Marchinus *de Sacram. Ordinis tr.1. p.9 c.3.n.7.* Trullench *in Decal.tom.2.lib.5. c.1. dub.4. n.2.* Molina *de Iuſt.tom.3. tract.3. diſp.27.n 1.* Megala *in Prompt.tom.1. ver. Abortus, n.1.* Coriolanus *de caſ. reſerv.p.2.caſ.6.n.4.* Quaranta *in ſum.Bull.ver. Abortus, n.5.* Scortia *in Bullis Pontif.Theorem.376.* & Naldus *in ſum.ver. Abortus, n.2* ubi ſic ait: Abortum poſt 40. dies in maſculo, in fœmina poſt 80, animatum eſſe anima rationali, tradunt omnes. In dubio autem, id eſt, non conſtito, ſit ne maſculus, an fœmina, tunc cenſetur eſſe maſculus, & ſic animatus anima rationali; & ita ſervat ſacra Pœnitentiaria. Ita ille, cui adde Machadum *de Perfecto Confeſſ. tom.1.lib.2.par.3.tract.17. docum.8. num.2.* & Bordonum, *in Conſil. Regul. tom.1. reſol.45. q.2. num.2.*

4. Non deſinam tamen hic adnotare quod recentiſſimè Thom. Fienus *lib. de vi formatrice fœtus*, *edito an.1260.q 8. concl.11.* putat animari fœtum anima rationali tertia ad ſummum die à ſeminis conceptione, ſuámque ſententiam plurimis probat argumentis. Sed nolo ingerere ſcrupulos; ideò à communi ſententia non eſt recedendum: igitur qui ante quadraginta dies procuravit abortum, non eſt cenſendus irregularis, neque in pœnas Bullæ Sixti V. incurriſſe dicendum eſt, juxta Conſtitutionem Gregorij XIV. Et ſi dubitetur ſi maſculus ſit, vel fœmina, fœtum præſumendum eſt eſſe animatum poſt 40. dies.

RESOL. XX.

An qui facit abortum ſit irregularis, ſi dubitat de animatione fœtus? Ex p.4.tr.2.Reſ.16.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ſup. lege §. ult.Reſ.16. & ſuperius in tr. 5. ex lata & ſubtili doctrina Reſ. 119.§.Itaque. à lin. 8. & verſ. Ex his. ſed lege eam per tot. & non pigebit.

§.1. AFfirmativam ſententiam docent communiter DD. quos citat, & ſequitur Merolla *in diſputat. Theolog. tom.1. diſputat.3. cap.3. num.237.* Sayrus *libro 6.cap.15. num.9.* Sotus *in 4. d.ſt.25. q.1. art.3. concluſ.4.* Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 12. cap.12.num.15.* Avila *part.7. diſputat.2. dub. 1. concl.1.* Sanchez *in ſumma tom. 1. libro 1. cap.10. numero 43.* quia in tali caſu, qui præbuit cauſam abortus, eſt dubius an ſit homicida; ergo cenſendus eſt irregularis.

2. Sed contrariam ſententiam tenet doctus Emanuel de Moura *opuſc.de enſal.& incant.ſect. 3. cap.1. num.27.* ubi ſic ait: Non incurrit irregularitatem ille, qui cùm certus ſit iniquè ſe concurriſſe ad abortum, dubitat verò an proles per abortum occiſa fuerit jam animata anima rationali. Ita ille, & poſt illum noviſſimè docet hanc ſententiam ex Theologis Societatis IESU Ioannes Præpoſitus inſignis Theologus *in ſuis comment.ad 3.part. D. Thom. quæſt. 5. de irregular. dub. 8. num. 58.* ubi ſi aſſerit: Incurritur irregularitas ſi quis poſt fœtum & animationem procuret abortum; peti verò poteſt quid ſit cenſendum, ſi dubitetur de animatione fœtus? Reſpondeo ſi adhibita diligentia verè remaneat dubium, non videri irregularem, quia nec eſt cenſendus irregularis ex eo quòd irregularitas homicidio ſit appoſita, cùm dubitetur num hic & nunc cõmiſſum ſit homicidium, neque etiam ex eo quòd in dubio homicidij aliquis debeat ſe habere tanquam irregularem, quia ſi benè perpendantur jura id ſtatuentia, advertetur ea non comprehendere præſentem caſum, cùm omnia ſupponant ſubjectum capax mortis: nam agunt, quando conſtat de morte alicui illata, & dubium eſt à quo ex variis concurrentibus ſit illata, quo caſu decernitur eos, de quibus dubitatur, habendos irregulares. In præſenti verò caſu dubium verſatur circa conditionem ſubjecti, an ſcil. viveret necne; unde diſpoſitio juris non intelligitur de noſtro dubio, & proindè non ſatis conſtat an in præſenti caſu irregularitas jure ſit illata, & per conſequens non eſt dicenda incurri. Ita Præpoſitus; & hanc ſententiam videtur approbare Gomez *de delict. cap.3.in rubr. de homicidio, num.3. in fine*, & Baiardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt. 68. numero 9.* ubi tenent, quòd in dubio fœtus præſumi debet inanimatus: hæc opinio eſt probabilis, verùm ne diſcedas à prima opinione tanquam probabiliori, quam præter DD. citatos tenet Farinacius *in fragment. crimin. part.2. numero 444.*

RESOL. XXI.

An in dubio, an fœtus ſit animatus, quis cenſendus ſit irregularis?

Et quid eſt dicendum quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis eſt privatio officij, & beneficij, & inhabilitatis ad hæc duo? Ex p.7.tr.5.Reſ.24.

§.1. AD hoc dubium affirmativè reſpondet Ioachim. Brulius *in Reſol. de caſ. reſer. dub. 11. ſect.3. num. 86.* ubi ſic ait: Petes, quid judicandum, dum eſt dubium fueritne fœtus animatus, an non, incidetne in caſum reſervatum, & alias pœnas, procurans vel conſulens abortionem? Reſpondetur primò in foro civili, ubi de imponenda pœna agitur, debet interpretatio fieri in mitiorem partem, ac judicandum eſt non fuiſſe animatum, *l. interpretatione, ff. de pœnis*, ubi dicitur interpretatione legum pœnæ molliendæ ſunt potius, quàm aſperandæ. Et hoc nomine ſecundùm Iulium Capitolinum laudatus fuit M. Antonius Philoſphus, cui mos erat, ut omnia crimina minori ſupplicio, quàm legibus plecti ſolent, puniret.

Sup. hc Reſ. & poſitis i not. §. pro. hu Reſ.

2. Reſpondetur ſecundò in foro tamen conſcientiæ, talis debet ſe tenere tanquam homicidam, tanquam obnoxium reſervationi, tanquam excommunicatum & irregularem, ac proinde abſtinere debet à Miniſterio altaris. Probatur ex celebri illa regula juris. *In dubiis tutior pars eſt eligenda*, quam tradunt Pontifices, *in cap. ad audientiam, cap. ſignificaſti 1. & 2. de homicid.cap.Iuvenis, de ſponſal.* Quam regulam multi quidem volunt habere tantùm locum in dubio facti, non verò in dubio juris. Baſilius tamen Legion. *l. 10. de matrim.cap 16.* cum Vaſquez, & aliis, quos citat, probat ex rationis æqualitate, regulam illam eſſe intelligendam tam de dubio juris, quàm de dubio facti. Quidquid ſit, hoc loco locum habet; cùm non ſit dubium juris, ſed facti. Hucuſque Brulius cum DD. quos citat, & ſequitur Scortia, *in Bulla Pontif. Theorem. 388.* quam doctrinam ipſe intelligit quantum ad ordinum

num ſuſceptionem, & adminiſtrationem quam intrinſecè includit irregularitas. Secus verò quoad alias pœnas quæ à Iudice ſolent imponi pro contracta irregularitate, ut beneficiorum privationem, & ſimiles, cum pœna ſtatuta delicto certo non ſit imponenda delicto dubio, ſed extraordinaria pro qualitate dubij. Vnde Novarius *in ſumm. Bull. to. 2. tit. de Abortu, n. 20.* ſic ait: Amplia quintò ut in dubio an fœtus fuerit animatus, vel inanimatus, debet Clericus ſe reputare irregularem, Sanch. *in libro 1. Decalog. cap* 10. *numero* 43. Vnde ſi ex ſignis materiæ ejectæ, vel ex die coitus, vel aliunde id non poſſit deprehendi, ita ut excludatur omnis dubitatio, ſtante dubio de animatione fœtus, debet ſe reputare irregularem, ſolùm quoad ordines non recipiendos, vel in illis non miniſtrandum; hæc enim duo non poteſt admittere, ſeu facere, quoniam hæc duo intrinſecè, & clarè includuntur in irregularitate; At iſte irregularis non tenetur ſe reputare irregularem quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis eſt privatio officij, & beneficij, & inhabilitas ad hæc duo: nam pœna ordinaria ſtatuta delicto certo non eſt imponenda delicto dubio, ſed extraordinaria pro dubio; imponitur verò irregularitas etiam delicto homicidij dubij. Ita Sanch. *loc. cit. num.* 45. ubi *num.* 4. ponit exemplum de eo, qui dubitat, an conſilium à ſe datum fuerit cauſa homicidij, vel abortus, eo quòd facta diligentia, manet dubius adhuc, an alter habuerit animum faciendi etiam abſque illo conſilio, & reſoluit ſtante tali dubio, debere ſe reputare irregularem modo ſupradicto. Hæc omnia Novarius.

[Margin: …his pœ-…n Reſ.]

3. Sed pro negativa ſententia ego adduxi *in part. 4. tr. 2. reſol.* 16. Mouram, Præpoſitum & alios. Vnde noviſſimè Machadus *de Perfecto Confeſſario tom. 1. lib. 2. part. 3. tr. 17. docum. 10. num. 3.* ſic ait. [La ſecunda Quæſtion es, ſi el que eſta con duda, ſi la criatura que por ſu cauſa ſe aborto, eſtava animada, ò ne ſe deve tener por irregular? La mas comun, y recebida opinion es, que ſi; fundaſe en que el que fue cauſa del aborto, eſta con duda de ſi cometiò, ò no homicidio, y en caſo de tal duda, expreſſamente eſta diſpueſto por el derecho Canonico, que ſe deva tener por irregular. No obſtante, que la contraria opinion defienden Dotores, de no poca autoridad: el fundamento que tienen es, porque por ſola razon de duda no quedá irregnlar el que aviendo hecho de ſu parte lo que buenamente pudò, para ſalir de la duda, ſe quedò toda via con ella. Ni tam poco el tal queda irregular por la diſpoſicion del Derecho referida, que ordena, que en el homicidio ſe deva tener por irregular el que eſtuviere dudoſo, ſi le cometio, à no; porque ſi bien ſe conſideran los dichos textos, no comprehenden eſte caſo, pues preſuponen el ſujeto capaz de muerte; y aſſi la duda entonces no viene à ſer ſobre ſi era vivo, ò no el ſugeto, ſino de ſi le matò, o no, el que eſtà dudoſo. Mas la duda de ſi la criatura eſtava animada, ò no, es acerca de la condicion del ſugeto: conviene à ſaber ſi eſtava vivo, ò no, con que viene à ſer, que ya la irregularidad diſpueſta por el Derecho en caſo de duda del homicidio cometido, no aya lugar en la duda, de ſi la criatura eſtava animada ò no; por ſer principio, que el miſmo Derecho nos enſeña, que la irregularidad, que no eſtuviere expreſſa en el, no ſe deve admitir.] Hucuſque Machadus.

[Margin: …hic eſt …e antece-…er & ſup. …g §. ult. …e 6. & ſu-…er s in tr. …e ata do-…tr. 2 Reſ. …§. Ita-…ei lin. 8. …rſ. Ex …ſed lege …per to-…an]

4. Verum affirmativa ſententia eſt communis, quam me citato tenet noviſſimè Barboſa *de Poteſt. Epiſcop. par. 3. Alleg. 51. num.* 141. & Baunius *in Theolog. Mor. tom. 2. tr. 11. q.* 32. quibus etiam adde Molin. *de Iuſt. tom. 3. tr. 3. diſp. 27. n.* 4. Megalium *in Prompt. tom. 1. ver. Abortus, n.* 3. Coriolanum *de Caſ. reſerv. par. 2. Caſ. 6. n.* 3. Caſpenſem *in Curſu Theol. tom. 2. tr. 25. diſp. 5. ſect. 8. n.* 54. & Avil. *de Cenſ. part. 7. diſp. 2. dub. 5.*

Tom. V.

RESOL. XXII.

An in dubio utrum fœtus ſit animatus, procedat non ſolum quoad irregularitatem, ſed etiam quoad pœnas? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 25.

§. 1. RESpondeo procedere tantùm quoad pœnam irregularitatis, non autem quoad alias pœnas; & ita docet Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 43. & 44.* Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. part. 3. Alleg. 51 num.* 138. Farinac. *q. 122. num.* 138. quibus adde Fagund. *in Decalog. tom. 1. lib. 2 cap. 10. num.* 15. ubi ſic ait: Hæc autem pœna irregularitatis, quam incurrit ille, qui cauſam abortui præbet in dubio, an fœtus ſit animatus, intelligenda eſt ſolùm de privatione quoad ſuſcipiendos ordines, & in illis jam ſuſceptis miniſtrandi; has enim privationes intrinſecè includit irregularitas, ſecùs verò quoad aliàs pœnas, quæ à judice imponi ſolent pro contracta irregularitate; qualis eſt privatio beneficiorum, & aliæ ſimiles: & ratio eſt, quia pœna ordinaria ſtatuta delicto certo, non eſt imponenda delicto dubio; ſed extraordinaria arbitrio Iudicis pro dubij qualitate. Ita ille, qui citat Vaſquez, Suarez, Salas, Sayrum, & alios.

[Margin: Sup. hoc ex doctr. præcedentis Reſ. § 2. ante med. verſ. Secus verò.]

RESOL. XXIII.

An ſi quis procuraverit abortum fœtus animati, ſed dubitat de effectu ſubſequuto; vel an mulier ſit mota ad abortum ex conſilio ei præbito, vel à ſeipſa, cenſendus ſit irregularis?

Et an in ſupradicto caſu poſſit ſtare dicto perſonæ fide dignæ, cui datum eſt conſilium, ſi dicat non fuiſſe ab eo motam?

Et idem dicendum eſt de illo, qui dedit conſilium, vel mandatum ad delictum, ut ad homicidium, vel Clerici percuſſionem, &c. Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 26.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet P. Theſaur. *in Praxi par. 1. cap.* 16. In dubio facti de homicidio, vel abortu, ſi quis applicavit media fallibilia ad procurandum abortum, vel homicidium, v.g. ſi ſolùm mandavit, vel conſuluit, vel ſi prægnanti fecit venæ ſectione ſanguinem emitti, & poſtea non poteſt certiorari, an res habuerit effectum; tunc in dubio non eſt cenſendus irregularis, quia non proceditur contra quendam ad pœnas niſi conſtet de corpore delicti *l. 1. §. item illud ſciendum, ff. ad Syllan.* Oſach. *deciſ. Pedem.* 42. Menoch. *de arbitr. caſ.* 452. *n.* 20. & procedit tam pro foro externo, quàm interno Sanch. *loc. cit. in Decalog. c. 10. n. 44. lib.* 1. Navar. *conſ. 47. de homic.* Quaranta *ver. Abortus, §. nota per hanc.* Barboſa *alleg. 51. n.* 19. Si autem applicata fuerunt media efficacia, & communiter effectum trahentia debet judicari, & irregularitatem, & alias pœnas juris incurriſſe, ut Navar. *ibi.* Quia licèt facta in dubio non præſumuntur falli, quando ſunt ſolita fieri: ut *l. ult. C. de fide inſtrum.* Maſcard. *concl. 732. n. 5. & 7.*

2. Secundò, ſi conſtat de corpore ſeu materia delicti, ſed dubitat quis, an habuerit ſufficientem advertentiam, tunc in dubio cenſeri debet pœnas juris incurriſſe: quia licèt in actibus internis facilè præſumi poſſit ſubreptio, & inadvertentia, non autem in actibus externis graviter malis, quia actus externi ex natura ſua cùm ſint valdè ſenſibiles, & non momentanei, ſolent excitare mentem ad ſui conſiderationem; & quia membra externa non moventur, niſi per rationem ſuperiorem. Ita Leſſ. *lib. 2. c. 7. n.* 19. cum S. Thoma.

Bb 3 3. Tertiò,

Sup. hoc in tom.8. tr. 5. Reſ.88. & in aliis ejus primæ ann.

3. Tertiò, ſi quis conſilium, vel mandatum dedit ad delictum, vel ad homicidium, abortum, vel clerici percuſſionem, &c. Et conſtat de corpore delicti, ſeu effectu ſequuto, ſed dubitat, an ille motus ſit à ſua cooperatione, ſeu conſilio, vel mandato, an verò aliàs id principalis eſſet facturus; tunc in dubio præſumptio eſt contra ipſum, & cenſetur pœnas incurriſſe, Sanch. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 44. *propè fin.* Farinac. *quæſt.* 129. *numero* 140 Sayr. *lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 2. Imò etiam ſi executor dicat ſe aliàs fuiſſe facturum, non eſt ei facilè credendum, ut Farin. *num.* 152. Niſi adſint aliæ conjecturæ infringentes talem præſumptionem, ut gravis inimicitia præcedens, vel ſi proteſtatus jam fuerat ſe facturum, aut ſe jam præparaverat ad illud. Farin. *num* 129. cum multis Doctoribus, & *num.* 143. *cum ſeqq.* Aliqui tamen dicunt ſtari poſſe dicto illius, ſi ſit perſona aliqua fide digna, & non adſint aliæ conjecturæ cōtrariæ. Henriq. *lib.* 14. *cap.* 16. *n.* 3. Sayr. *de Cenſ. lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 2. Sanch. *n.* 44. *in fin.* Avila *p.* 7. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *dub.* 3. *concl.* 5. Hucuſque P. Theſaur.

Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ, §. Sed an. & in aliis ejus an.

4. Igitur dicendum eſt, quòd ſi quis procuravit abortum, ſed dubitat de effectu ſubſecuto, non ſit cenſendus irregularis. Et ſi dedit conſilium, ego puto poſſe ſtare dicto perſonæ fide dignæ, cui datum eſt conſilium, ſi dicat, non fuiſſe ab eo motum: verùm circa præſentem Quæſtionem, ne deſeras videre Fagundez *in Decalogum, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 16. 17. *&* 18.

Sup. hoc in §. annot. prę-teritæ, & in aliis §§. ejus not.

RESOL. XXIV.

An ſit irregularis, qui non potuit dimovere fœminam à co ſilio dato de abortu faciendo? Ex part. 4. tract. 2. Reſol. 15.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. &c.

§. 1. Affirmativè ex Navarro & Corduba reſpondet Avila *de cenſur. part.* 7. *diſp.* 6 *ſect.* 2. *dub.* 4. *concl.* 3. quia, vt dictum eſt * *in ſuperiori reſolut.* non ſufficit revocare conſilium ut evitetur irregularitas ſi in effectu mors ex dato conſilio ſequatur. Adde quod aliqui addunt quòd ſi conſulens non poteſt occidendum monere de periculo, adhuc remanet irregularis: ſed hoc accidit in caſu noſtro; ergo, &c. Et in hanc ſententiam docet etiam doctus Petrus Cornejo *in* 3. *part. tract. de irregular. diſput.* 1. *dub.* 2. *quæſt.* 2. *num.* 3.

* Quæ nunc eſt ſup. in tr. 5. Reſ. 114.

2. Verùm non reticeam contrariam ſententiam docere Henriquez *libro* 14 *capite* 16. *numero* 5. *& in gloſſ. litt. O.* ubi ſic ait: Non ſit irregularis Clericus, qui conjugatam diſſuadere non poteſt à conſilio abortus dato, quia ſat eſt præmonuiſſe infantem in matre ſua ut moneri potuit. Ita ille, cujus ſententiam ipſe teſtatur docuiſſe aliquos recentiores. Sed aſſerit Avila quòd illa monitio infantis in matre nullius eſt momenti, ſiquidem infans in utero nullo modo poteſt ſe liberare; poſſet tamen quis dicere, quòd in tali caſu conſulens ut avertat homicidium facit quod facere poteſt, & ideò Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 20 *num.* 8. rectè notat: [Que el Conſejo no es meramente cauſa natural, que ponga neceſſidad phiſica como el veneno, ſino ſolamente es cauſa moral, y por eſto ſi el conſejero hizo lo que moralmente pudo y devia hazer para impedir el effetto es viſto haver quitado la cauſa y aſſi noſe le imputarà el homicidio.] Ita ille, qui citat Suarez. His tamen non obſtantibus contra Henriquez ante Avilam docuit affirmativam ſententiam Sayrus *libro* 7. *capite* 3. *numero* 5. *in fine.* Verùm Navarra & Præpoſitus, quorum doctrinam probabilem putat Leſſius, ut viſum eſt *in ſuperiori reſolutione*, dixerunt ſufficere conſulentem revocare tantùm mandatum, & non monere occidendum; ſed hoc accidit in caſu noſtro. ergo. Adde quod ſuprà probabiliter dictum eſt, quòd non impediens homicidium ad quod tenetur de juſtitia, non eſt irregularis; ergo, quanto magis in caſu noſtro, in quo impedimentum fuit præſtitum. Vnde ſententia Henriquez probabilis mihi videtur, ſed primam puto probabiliorem & tutiorem.

Quæ hic eſt ſup. in tr. 5 Reſ. 114.

RESOL. XXV.

An qui dedit conſilium de abortu faciendo, ſi non potuit dimovere fœminam à conſilio dato, incurrat cenſuram, & irregularitatem? Ex p. 7. tract. 5. Reſ. 29.

§. 1. Affirmativam ſententiam nominatim contra me tenet noviſſimè Eminentiſſ. Cardin. de Lugo *de Iuſtit. tom.* 2. *diſp.* 19. *ſect.* 2. §. 2 *num.* 39. & alij penes ipſum. At ego non diſcedo à negativa, quam docui *in part.* 4. *tract.* 2. *reſol.* 15. Et noviſſime illam docet Steph. Baunius *in Theolog. moral. tom.* 2. *tract.* 11. *quæſt.* 27. ubi ſic ait: An revocato conſilio, qui ſuaſit liberetur à ſcelere, controverſantur Doctores. Affirmativa Navarr. placet, *cap.* 27. *ſumm.* Majol. *cap.* 48. Comit. *reſponſ. lib.* 4. *quæſt.* 10. P. de Navarra *lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 27. Portelio *in dub. verb. homicidium, num.* 12. nam quid ab eo exigi præterea debeat, ac poſſit, non eſt facilè dicere, quam in alterius exitium, malè conſultus telam texuerat, aura meliore afflatus è cœlo retexit, quid ab eo, ſi ipſa supernè in terras laberetur æquitas, amplius poſtularet? hæc illi conjectura probabili, ad fidem non abſonè.

Quæ hic Reſ. antecedens, & quamvis plenè ſup. hoc, legemen, ſi p[...] cet aliam Reſ. ejus cundæ no & ſuperiu in tr. 1. [...] Reſ. 10. §. in fin. & gnanter [...] Idemque in tr 2. [...] doctr. [...] 27. & ali[...] ejus an[...] & ſignan[...] ſup. hoc tr. 5. Reſ. [...] §. ult. & [...] to 8. tr. 5. de doctr Reſ. 85.

2. Quæ tamen à Leſſio non probantur, *lib.* 2. *de Iuſt. cap.* 13. *dub.* 3. *num.* 16. negat enim ad culpæ fugam conſulenti ſatis eſſe, ſi quæ ipſe conſuluit, revocet, infectáque nolit, utpote prohibita legibus, niſi etiam oppoſita perſuadeat. V. C. ſuaſit quis amico ut litem contra fas & æquum vicino intenderet, ſi pecuniam quam mentitur ſibi debitam, deneget, eidem vim faciat, è re id ſua eſſe; enimverò ſi contemni ſe ſciverit, honoris ſe, ac famæ facturum aleam, proinde audendum eſſe, quod metuitur dedecus, vitæ alienæ periculo redimendum eſſe. Contendit hic Auctor, ad officium boni viri conſulenti ſatis non fore, ſi ſe deceptum aſſerat, ſi contra quàm prudentia poſtulabat ac charitas, de vi inferenda fortunis, aut vitæ alienæ, iniqua ſe ac turpia dediſſe conſilia dicat, niſi quam habet anticipatam animo voluntatem ea faciendi, oppoſitis rationibus abſtergat, ac diſſipet. Et hoc firmantem ejus præcipuum, quod oſtenſione commodi, honoris, aut famæ, ſibi ex hoc grandi, vaſtóque facinore conciliandæ in populo, conſulens, ejus voluntati, quam eſt conſiliis ſuis ad illum patrandum aggreſſus, fortes acréſque ad malum ſtimulos addidit, qui ſtimuli perſeverant haud dubiè, manéntque, quādiu eorum incitatus motivo (ut aiunt) conceptum ſcelus vult proſequi, ex quo ſequi ait Leſſius, quòd cùm ſit conſulens, hujus voluntatis auctor, ac cauſa: fore quoque & effectus, id eſt, necis, damníque, ac proinde, veri ſpeciem habere, extra irregularitatis periculum conſulentem non fore, ſi dati conſilij revocatione mera, ſoláque contentus non id agat, ut in contrarium inflectat ejus animum cui auctor ſceleris admittendi fuerat.

3. Et hæc ſententia probabilis, prior tamen tenenda in praxi, ratio eſt, quod quando id conſulens operam dedit, ut priora ſua conſilia, argumentis everteret, faceretque pro viribus, ea ut iniqua, maláque eſſe parerent omnibus, nec ſequenda, non videtur horum executor, illis moveri agique ampliùs, ſed improbitate ſua dumtaxat, ac malitia. Hucuſque Baunius,

nius, cui ego libenter adhæreo ; unde puto utramque ſententiam eſſe probabilem, & ideò Machad. *de perf. Conf. tom. 1. lib. 2. part. 3. tract. 17. docum. 10. num. 2.* me citato ſic ait : [Queda dudoſo ſi el que aconſejo à alguna muger, ò le dio remedio para que abortaſſe la criatura ya animada, y deſpues arrepentido del pecado la diſſuadio todo lo poſſible, para que no executaſſe el aborto ; y con todo eſſo no lo pudo conſeguir : incurra en eſta irregularidad. Navarro, y otros ſienten que ſi ; fundados, en que no baſta revocar el conſejo. Si in effectu mors ex dato conſilio ſequatur, La contraria opinion defiende Henriquez, Villalob y otros ; fundados en que el conſejo no es meramente cauſa natural, que ponga neceſſidad fiſica, ſino ſolamente ſe tiene por cauſa moral ; y por eſto ſi el conſejero hizo lo que moralmente pudo, y devia hazer para impedir el effecto es viſto aver quitado la cauſa: y aſſi no ſe le imputara el homicidio.] Vide etiam Caſpen. *in Cur. Theol. tom. 2. diſp. 1. ſect. 9. num. 71.* qui noſtram ſententiam adducens, putat conſulentem in caſu de quo loquimur nullam incurrere irregularitatem ; & me etiam citato idem docet noviſſimè Mazuch. *de caſ. reſerv. diſputat. 2. cap. 18. quæſt. 2. num. 42.* quibus adde Tannerum *in 2. 2. diſputat. 4. quæſt. 6. dub. 4. num. 394.*

RESOL. XXVI.

An qui procurvait abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur, incidat in excommunicationem ?

Et an ſaltem in caſum Epiſcopalem reſervatum inciderit in ſupradicto caſu ?

Et quid de Regularibus ? Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 9.

ſup. hoc in ſeq. §. ...ndum. ...ſi. & ſeq.

§. 1. Videtur affirmativè reſpondendum, quia in reſervatione Epiſcoporum caſus contra procurantes abortum includuntur etiam illi, qui abortum procurarunt non ſecuto effectu, ut docet Bellocchius *de caſ. reſerv. par. 2. q. 8. n. 69.* Zecchius *de caſ. reſerv. in caſ. 9.* Bonacina *de reſt. diſp. 2. quæſt. ult. punct. 7. n. 6.* & alij, aſſerentes incurri reſervationem, etiamſi effectus non ſequatur, v. g. fœmina ſumpſit potionem, ex qua putabat abortum ſecuturum. Medicus medicinam porrexit, & venam in pede ſecari fecit, ut mulier abortiretur, & tamen non eſt abortita : adhuc dico reſervationem incurri.

2. Sed ego puto in excommunicationem Bullæ Sixti V. non incurrere procurantes abortum effectu non ſecuto: Et ratio eſt, quia dictus Pontifex in ſua Bulla, ut lata excommunicatio incurratur, requirit effectum, ut patet ex illis verbis. Inde, ut reipſa abortus ſecutus fuerit. Et ita docet Bonacin. *tom. 3. diſp. 2. q. 2. punct. 20. n. 6.* Adde quod ego etiam contra citatos Doctores probabiliter teneo, non incidere in caſum Epiſcopalem procurantes abortum, ſi effectus non ſequatur, quia reſervatio comprehendit tantùm actum externum cum effectu, & ita ex Finellio, & Chapeavilla docet Mazuchel. *tract. de caſ. reſerv. diſp. 2. cap. 3. q. 2. num. 27.*

3. Vnde noſtram ſententiam docet etiam Naldus *in ſum. ver. Abortus, n. 5.* ubi ſic ait : Abortus cenſura non incurritur, niſi effectu ſecuto, quod etiam generaliter in omnibus cenſuris admittunt omnes ; ſpecialiter autem hoc apertè innuunt verba hujus Conſtitutionis Sixtinæ in ſecunda ejus parte, ibi : & reipſa abortus ſecutus fuerit, & ad tale facinus committendum, &c. liquet autem verba regulariter intelligenda eſſe cum effectu ipſo, quem propriè ſignificant. Vnde exhibens potionem fœminæ, quæ probatur gravida, quæ tamen poſtea juxta conſuetudinem mulierum, fecit ventum, non ligatur hac cenſura ; quamvis ex nulla ratione contrarium aſſeruerit Graff. *lib. 2. deciſ. aur. 63. n. 33.* licèt ſecus ſit quoad caſus reſervatos inter regulares per expreſſam in hoc declarationem, ut *infra Religioſ. in fin. ſub num. 43. verſ. Procuratio auxil.* ubi effectu etiam non ſecuto incurritur reſervatio iſta. Ita Naldus.

RESOL. XXVII.

An quid incidit in excommunicationem, ſi procuret abortum per alios : & quod de conſulentibus, &c ?

Et quid de operantibus ab abortum ope, favore, potione, vel alio cujuſvis generis medicamento, aut ſcribendo litteras privatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut ſignis ?

Et notatur in dictam excommunicationem non incurrere ſupradictos conſulentes, auxiliantes, &c. effectu non ſequuto.

Idem dicendum eſt de irregularitate, & pœnis dictarum Bullarum. Ex p. 7. tr. 5. Reſ. 10.

§. 1. Reſpondeo affirmativè, quia Sixtus V. *in Bulla* aſſerit. Qui de cætero per ſe, aut per interpoſitas perſonas, &c. Et ita docet Bonacina *tomo 3. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 10. num. 5.* & Bordonus *in Conſil. regul. reſol. 45. quæſt. 9. num. 9.* ubi ſic ait. An mandans comprehendatur in hoc caſu ? Negativa videtur, quia regulare eſt non ſubintelligi in pœnalibus, neque reſervatione niſi exprimatur, ex probatis *reſolut. 38. quæſt. 15.* hic autem non exprimitur. Reſpondetur : Mandans comprehenditur ſub illo verbo, Procuratio, qui enim mandat faciendum abortum, ſine dubio dicitur hunc procurare, ideo non excuſatur à reſervatione. Et id eſt conforme Bullæ Sixti V. illis verbis. Qui de cætero per ſe, ecce immediata procuratio ſine mandato, aut interpoſitas perſonas, ecce procurationem per mandatum ; mandans enim dicitur agere per interpoſitam perſonam. Ita ille.

2. Notandum eſt etiam hic, in dictam excommunicationem incurrere ſcienter cooperantes ad abortum ope, conſilio, favore, potione, vel alio cujuſvis generis medicamento, aut juvare ſcribendo litteras privatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut ſignis ; ſic enim expreſsè dicitur Conſtitutione Sixti V. Nota tamen ſupradictos conſulentes, auxiliantes, &c. non incurrere in excommunicationem effectu non ſecuto : cùm enim ut dictum eſt in ſuper. Reſolutione ob actionem principaliter prohibitam hæc cenſura non incurratur ante ſecutum effectum, multò minus incurri debet ob acceſſorium, quæ minus principaliter, & ſecundariò prohibetur. Sup. hoc inf. in Reſ. 35. §. Et ita. Quæ hic eſt antecedens.

3. Vnde Novarius *in ſumma Bull. tom. 2. tit. de Abortu, numero 22.* ita ait : Declaratur ſecundò, quòd non incurrat pœnas dictarum Bullarum dans conſilium, vel medicinam abortui fœtus animati, etiamſi remedium fuiſſet applicatum, ſi tamen effectus non fuiſſet ſubſecutus, nec erit irregularis, quoniam verba legis accipienda ſunt cum effectu ſecuto, quem legiſlator punire intendit, ut ait Navarr. *conſ. 60 de ſentent. excommun.* & propterea conatus ſolus ad culpam non meretur pœnam ordinariam legis effectu non ſecuto. Sup. hoc ibidem.

RESOL. XXVIII.

An ſupradictis excuſentur à cenſura, ſi in illis adſit ignorantia juris, vel facti etiamſi ſit craſſa, ſupina, & affectata, modo cum ingenti temeritate conjuncta non ſit? Ex p.7.tr.5. Reſ.11.

Sup. his ignorantiis ſuperius in tr 1. latè in Reſ. 36. per tot. & in multis aliis Reſ. & §§. ejus annotationum.

§.1. RESpondeo affirmativè, quia Sixtus V. in ſua Bulla appoſuit particulam, *ſcienter*, quæ omnem excludit ignorantiam, niſi ſit conjuncta cum ingenti temeritate. Vnde me citato, rectè Trullench *in Decal. tom.1.lib.1.cap.3. dub.9.* §. 5.*n.*21. ſic aſſerit: Quinto deducitur eximi ab hac cenſura eum qui ignorantia, quantumvis craſſa, & lata culpa, immò & affectata ignorantia, niſi adſit ingens temeritas, legat, teneat, imprimat, vel defendat prædictos libros; quia Bullæ clauſula petit, ſcienter hæc fieri: at quando ſcientia petitur, excuſat quævis ignorantia, niſi ingens ſit temeritas. Ita ille.

2. Et ideo non deſeram hic apponere verba Mazuchelli *tract. de caſ. reſerv. diſp.*1.*q.*4.§. 10.*n.*133. ubi ſic ait: Reſpondeo ignorantiam etiam affectatam excuſare ab hac cenſura incurrenda, dummodo non adſit ingens temeritas, qualis intercedit cùm quis vehementem habet ſuſpicionem delicti prohibiti. Et probatur, quia Confeſſor cum hac ignorantia abſolvendo verè, & propriè non dicitur audere abſolvere. Tum quia quæ ignorantia excuſat à pœna impoſita ſcienter aliquid facienti, eadem excuſat à pœna impoſita audenti aliquid facere, ut patet ex dictis. Atqui ignorantia etiam affectata in ſententia Sanchez excuſat à pœna impoſita ſcienter aliquid facienti. Ergo, &c. Hinc eſt ut Bonac. *diſp.2. de excom. in partic. extra Bullam Cœnæ, q.*2.*pun.*8. *n.* 17. explicans cenſuram latam contra contrahentes matrimonium in caſibus probibitis *in Clem. unic. de conſang.* dicat probabiliter ſuſtineri poſſe, ignorantiam etiam affectatam excuſare ab ea incurrenda; cujus ratio eſt, quia habens ignorantiam affectatam non dicitur re ipſa ſcienter contrahere. Idémque docet inferiùs, puncto videlicet 19. in explicatione cenſuræ latæ contra præſumentes violare libertatem Eccleſiaſticam circa electiones, ubi ait ignorantiam etiam affectatam excuſare ab hac cenſura incurrenda; cùm in textu dicatur (grave præſumunt.) Idémque habet alibi paſſim.

3. Dixi in reſponſione, dummodo non adſit ingens temeritas: tunc enim ignorantia nullo modo excuſaret, licèt pœna fuiſſet impoſita contra ſcienter aliquid facientes, ſeu contra præſumentes, vel certè audentes facere. Et ratio eſt, quia ignorantia hæc importaret latiſſimam culpam, & dolo æquipararetur. Hucuſque Mazuchellus. Quæ omnia faciunt ad confirmandam noſtram reſponſionem, quam latè probat Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*2.*c.*10.*n.*38. *& de Matrim. lib.9. diſp.*32. *num* 36.*&* 39.

4. Et ita affirmativè in terminis ad caſum præſentis Reſol. mecum reſpondet Bonac. *to.*3.*diſp.*2.*q.*2.*pun.*10. *n.*10. ubi ſic aſſerit: Dubium eſt utrùm præbens opem, conſilium, vel favorem, vel potionem, ab hac cenſura eximatur, quoties hæc præſtat ex ignorantia juris, vel facti? Reſpondeo affirmativè, etiamſi ignorantia non ſit probabilis, ſed vincibilis, craſſa, ſupina, vel etiam affectata, modò cum ingenti temeritate conjuncta non ſit: Summus enim Pontifex adjecit particulam, ſcienter, quæ quamlibet ignorantiam excludit, modò cum ingenti temeritate conjuncta non ſit, ut alibi ſæpiùs dictum eſt. Et ideo præter Doctores citatos hanc ſententiam docet poſt hæc ſcripta viſus noſter P. Alphonſus de Leone *de Cenſ. Recoll.*7. *n.*38.

RESOL. X

An qui approbat abortum jam factu[illegible] iam ſuo nomine incidat in pœnas latas à Sixto V?

Idem dicendum eſt de caſu abortus per Epiſcopum reſervato.

Et an mulier incidat in caſum reſervatum, cui inſciæ, & ignoranti amator medicamentum, & potionem tribuerit, ut abortus ſequeretur, etiamſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum haberet?

Idem dicendum eſt, etiamſi poſtquam fuerit monita, de procuratione abortus, illum nollet impedire, cum tamen poſſet. Ex p.7.tr.5.Reſ.14.

§.1. REſpondeo negativè, & ita docet Zambellus *in Reper. mor. ver. Abortus, num.*1. ubi ſic ait: Abortum approbans poſt factum etiam ſuo nomine, non eſt irregularis; at ſi ante executionem approbavit, in pœnas Sixtianas incurrit. Ita ille, cui adde Novarium *in ſum. Bull. tom.*2. *tit. de Abortu, num.*24. Et ſic dicendum eſt de caſu abortus per Epiſcopum reſervato: unde Mazuchellus *tract. de caſ. reſer. diſp.*2. *c.*3.*q.*3.*n.*40. aſſerit, in caſum reſervatum non incidere mulierem, cui inſciæ & ignoranti amator medicamentum; & potiones præbuerit, ut abortus ſequeretur. Et ratio eſt, quia non dicitur procuraſſe, etiamſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum haberet; ea enim necdum eſſet diceda procuraſſe, proindéque mortaliter tantùm peccaſſe. Ita Floronus *p.*2.*caſu de procurantibus abortum, n.*14.*verſ.*13. *excipitur.*

Quamvis non plenè ſup. hoc, t deſeras tamen ſup. tr. 5 legere doctr. Reſ 115.

2. Addo hoc idem eſſe dicendum, etiamſi poſtquam fuiſſet monita de procuratione abortus, illum nollet impedire cùm tamen poſſet; adhuc enim non diceretur incidere in caſum, vtpotè quæ non diceretur abortum procurare, ſed illum tantùm permittere.

RESOL. XXX.

An amaſius teneatur impedire fœminam, ne abortiatur, & aliter in cenſuram, & irregularitatem incurrat?

Et an Clericus, qui ſciens mulierem à ſe prægnantem redditam meditari concepta ab ea ſobolis abortionem irregularitatem ſuſcipiat, ſi hanc pro virili non impediat?

Et an pater, cui mater dixit ſe velle procurare abortum, ſi ſolum taceat, incurrat irregularitatem?

Et docetur patrem non teneri defendere vitam filiorum lege juſtitiæ, ſed pietatis, & paterni officij. Ex p.7. tr.5. Reſ.28.

§.1. REſpôdet affirmativè Naldus, *in ſum. ver. Abortus, n.*6. ubi ſic ait: Abortus reddit irregularem illum, à quo fœmina cõcepit, ſi hæc dicens, illi, ſe velle abortum procurare, non fuit ab illo impedita, qui tenebatur ex juſtitia eandem impedire; hoc aſſerunt quidam ex Avila, qui tamen hoc non dicit in loco, quẽ citant, in meo Codice. Poteſt autem probari hoc ex illa ratione, quia ejuſmodi fornicator videtur teneri fœtum illum in vita tueri, tanquam ejus generationis cauſa; error autem, cui non reſiſtitur approbatur juribus vulg. & ex cap. ſignificaſti, & ibi ſcribentes, de homicidio, is dicitur reus homicidij; qui cum commodè potuiſſet, non impedivit alterius occiſionem. Ita Naldus; locus verò Avilæ eſt *in p.*7. *diſp.*6.*ſect.*2.*dub.*9.*concl.*2.§.*Sequitur quartò.* Et hanc ſententiam tenent alij,

quos

Qæ hic eſt ſu in tr. 5. R. 134.

quos ego citavi *in p.4. tract. 2. reſol.8.* Sed ibi merito negativam ſententiam probabilem etiam eſſe putavi. Vnde non deſeram hîc apponere verba Stephani Bauny *in Theol. Moral. tom.2. tract.11. quæſt.33.* ubi ſic ait. Huic Quæſtioni eſt hæc agnata, Clericus qui ſciens mulierem à ſe prægnantem redditam, meditari conceptæ ab ea ſobolis abortionem, irregularitatem ſuſcipiat, ſi hanc pro virili non impediat.

S. hoc in R not. præ tæ, & in a §. ejus pnæ ann.

2. Qui affirmantem ſequuntur, nituntur his rationibus: prima irregularitatem non effugit, cui cùm incumbat ex juſtitia, alienæ ſaluti conſulere, eam cùm protegenda eſſet negligit, ſed patris ſunt hæ partes, eæque ex juſtitia vitam tueri filij. Ergo, &c.

3. Secunda, reus eſt homicidij, qui cauſam præbet. Fecit id Clericus, nam imprægnando mulierem, in has eam anguſtias redegit, ut aut fœtum ab illa extingui, aut famæ ſuæ jacturam pati eſſet neceſſe, in irregularitatem ergo incidet Clericus pueri pater, ſi ejus ejectionem non impediat; ſic ſentiunt Portel. *in dub. reg. ver. Abortus num.* 14. Layman *lib.3. ſect.3. tract.3. part.3. cap.4. num.7.* Avila *part.7. diſput.6. ſect. 2. dubitat.7. concl.2.*

4. In negantium partes qui ſunt tranſgreſſi Turrian. *de Cenſ. lib.9. diſp.63. dub.3.* Hurtad. *de irregularit. diſp.2. diffic.9. num.34.* principiis nituntur oppoſitis, nempe nec patri neceſſitatem ullam eſſe lege juſtitiæ impoſitam, tuendi filij, ſed pietatis paternique officij, quæ eſt opinio Leſſij, *lib. 2. cap.9. dub. 13. num. 94.* nec qui ex juſtitia patrocinium ac defenſionem debent alteri, ſi vim ei fieri non impediant, aut vitam adimi, irregulares eſſe.

hoc ſup. 15. Reſ. 34 in fin.

5. Vtraque ſententia probabilis, prior tamen præ poſteriore, quod aſſenſum habeat Patrum, ac probationem, *in can. inferenda*, qui eſt Ambroſij 3. *q.3. his verbis: ex lib.1. de officiis, c.36.* Qui non repellit à ſocio injuriam cum poteſt, tam eſt in vitio, quam ille qui facit, & *in can. qui ſequitur*, qui eſt Anaſtaſij & Damaſi: nec enim caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obviare, & *in can. extremo ead. q. & cauſa*, qui eſt D. Aug. *in Pſal.81.* Qui deſinit obviare cum poteſt conſentit. Hucuſque Baunius. Recognoſce me ipſum loco citato, à quo multa deſumpſit Baunius, & noviſſimè noſtram ſententiam tanquam probabilem me citato admittit Eminentiſſ. Lugo *de juſt. tom. 1. diſp.10. ſect. 11. num.222.* quia Amaſius in tali caſu non concurrit nec cooperatur ullo modo poſitivè, ſed ſolum merè negativè non defendendo quem defendere tenebatur; irregularitas autem ſolum incurritur propter cooperationem poſitivam: ergo, &c. Vnde non eſt audiendus Portel *in dub. Reg. ver.* Abor. *num.14.* aſſerens Patrem fœtus animati incurrere irregularitatem, cui mater dixit ſe velle procurare abortum ſi ſolùm taceat.

RESOL. XXXI.

An qui propinat remedia ſterilitatis mulieri, ut impotens fiat ad generandum, incurrat in cenſuram, Bullæ Sixti V?

Sed difficultas eſt in terminis Bullæ Sixti V. ante correctionem Gregorianam, an incidebant in cenſuram, qui porrigebant remedia ſterilitatis alicui viro?

Et quomodo hodie damnetur hic caſus? Ex p.7. tract.5. Reſ.12.

§.1. Reſpondeo negativè, quia in hoc Gregorius XIV. correxit Bullam Sixti V. & ideo Machadus *de perfect. Confeſſ. tom.1. lib.2. part.3. tract. 17. num.1.* ſic ait: [Deſpues Gregorio XIV. por otra eſpecial conſtitucion moderò la de Sixto V. particularmente en dos caſos. Lo primero, en quanto à lo que por Sixto V. ſe avia diſpueſto, de que incurrieſſen en las penas referidas aunque la criatura no eſtuvieſſe animada, ò quando ſe dieſſe ſolamente bebida, ò otro remedio para no concebir, ò hazerſe ſteril la muger; cuyas penas dexa à la diſpoſicion de los ſagrados Canones, y Concilio Tridentino. Et paulo poſt *num.4.* Conforme à lo qual, el que en eſtos tiempos dieſſe algun remedio para eſterilidad ò para no concebir: ni quedaria deſcomulgado, ni irregular.] Ita ille cui etiam adde Portel. *in dubiis reg. verb. Abortus, num.4.*

2. Sed hîc oritur difficultas, an in terminis Bullæ Sixti V. ante correctionem Gregorianam incidebat in cenſuram, ſi quis porrigebat remedium ſterilitatis alicui viro? & affirmativam ſententiam tenet Petrus Gregor. *in ſyntag. jur. p.3. lib. 36. cap.15. num.20* ſed prorſus negativa ſententia tenenda eſt, quia Sixtus V. in Bulla expreſsè dicat prægnantes mulieres; ſed pœnæ non ſunt extendendæ extra caſum, ergo. Et ideo noſtram ſententiam tenet Villalobos *in Summ. tom.1. tract. 12. difficul. 14. num.2.* & Scortia *in Bull. Pontif. Epito.146. Theore. 377.* Sayrus *de Cenſ. lib.3. cap 35. num.27.* Damnatur tamen hic caſus *in cap. ſi aliquis, extrà de homicid. vol.* ubi ex Concilio Vvormatienſi dicitur teneri, ut homicidam, qui homini, & mulieri aliquid fecerit, vel dederit ad potandum, ut non poſſit generare, aut concipere, aut naſci ſoboles.

RESOL. XXXII.

An fœmina, quæ poſt coïtum mingit, vel digitis ſemen eiicit, dicatur procurare abortum, ita ut incidat in pœnas?

Et an talis fœmina non peccet mortalitèr ex ſe, ſed ſolum ex conſcientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum?

Et an peccet mulier vi oppreſſa, ſi poſt coitum ſtatim ſemen ejiciat? Ex part.7. tract.5. Reſ.31.

§.1. Reſpondeo negativè cum Bordono *in Conſiliis Regul. reſ.45. q.1. num.1.* ubi ſic ait. Floron. dixit abortum procurari, quando poſt copulam, impeditur ne fœtus concipiatur, procurando, ut fœmina ſterilis efficiatur; ſed ego puto ejectum ſemen ſtatim poſt copuam mingendo, vel digitis ejiciendo non dici abortum, ſed tunc ſolùm cum eſt conceptum ſemen, hoc eſt, inceptum fieri fœtus in loco ſuo naturali per organiſationem licèt imperfectam, ſimplex enim ejectio ſeminis quatenus adhuc tale eſt formaliter abortus non eſt. Ita Bordonus. Dicendum eſt etiam tálem fœminam non peccare mortaliter de ſe, ſed ſolum ex conſcientia erronea, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum, ut ex multis docet Mazuchell. *tract. de caſ. reſer. diſputat.2. cap.3. difficult.4. num 24.* Licet contrarium videatur docere Marchant. *in reſol. Pap.1. cap.6. quæſt.21.* ubi tamen admittit non peccare mulierem vi oppreſſam ſi poſt coitum ſtatim ſemen ejiciat, quia hoc eſt defendere ſe contra invaſorem injuſtum, quæ invaſio cenſetur adhuc moraliter perdurare in ſemine illius qui oppreſſit. Neque hic caſus erit his temporibus extraordinarius, cùm paſſim milites mulieres opprimant.

Sup. hoc in tom. 2 tr. 6. lege doctr. Reſ.212. &c.

Sup. hoc in tom. 2. tr. 6. Reſ.41. & in alio verſ. ejus primæ not.

RESOL. XXXIII.

An vir vel fœmina qui in actu carnali retrahunt ſe à ſeminis emiſſione, vel receptione in vaſe debito cauſa generationis impedienda, incurrant in hanc cenſuram?

Et an ex caſu abortus Epiſcopali excuſetur, qui ne liberos ſuſcipiat, vel alia de cauſa, puta ex odio mulieri potionem præſtet, quo minus concipiat? Ex p.7. tractat.5. Reſ.13.

§.1. AFfirmativè reſpondet Petr. Gregor. *in ſynt. jur. p.3. lib.36. cap.15. num.20.* ſed oppoſitum dicendum eſt cum Scortia *in Bull. Pont. theor.*377. ubi ſic ait: Sed nunquid comprehendantur his pœnis viri aut mulieres in copula retrahentes ſe ab emiſſione, & receptione ſeminis in vaſe debito, vitandæ generationis cauſa? Affirmat idem, qui ſuprà Petr. Greg. *loc. cit.* quòd impedimentum præſtent, quominus fœtus concipiantur. Oppoſitum docet Sayrus *in theſ. leg.*3. *cap.*35. *num.* 27. Bonacina *de contr. d.* 2. *quæſt. ult. ſect.* 1. *part.* 7. *num.*6. quòd Mens Pontificis ſit agere de abortu fœtus, ſive animati, ſive inanimati; ubi autem ſeminis receptio non eſt, non ſit fœtus, & conſequenter nec abortus. Adde, ſi id admittatur, neceſſarium eſſe idem in multis aliis admitti, ut quiſque per ſe videre poteſt, & denique non ſint extendendæ pœnæ. Ita Scortia, cujus ſententiam docuit iterum Bonacina *tom.*3. *de Cenſ. in practic. diſp.*2. *quæſt.*2. *punct.*10. *num.*14 & noviſſimè illam docet Dicaſtill. *de Iuſt. lib.*2. *tr.*1. *diſp.*10. *dub.*13. *num.*183. & Portel. *in dubiis Regul. ver. Abortus num.*4.

2. Hic notandum eſt ex caſu abortus Epiſcopali excipi illum, qui ne liberos ſuſcipiat, vel alia de cauſa, puta ex odio mulieri potionem præbet quominus concipiat. Et ratio eſt, quia iſte non dicitur propriè abortum procurare, ſed tantùm impedire conceptionem, ſive agere, ut ſemen non ſit prolificum, quæ duo diſtincta ſunt, ut patet. Vnde in Tabella Æſina, ut habet Belloc. *n.* 94. ut etiam caſus iſte comprehenderetur, reſervatio fuit lata in hæc verba, abortus, aut ſterilitatis, in quavis fœmina procuratio. Etiam excuſari eum, qui in actu matrimonij, vel copulæ ſe abſtinet vel retrahit à ſeminis emiſſione, ut conceptio vel generatio impediatur. Et ratio eſt eadem, quia hoc non eſt procurare abortum. Verum tamen mortaliter hunc peccaturum, quia dicitur privare naturam effectu ſuo cùm privet ſemen vita, ad quam directè tendebat. Quare de Onano filio Iudæ dicitur *Gen. cap.*38. quòd cùm juſſus eſſet ingredi ad uxorem fratris ſui Her, jam defuncti, & illi ſociari, ut fratris ſui ſemen ſuſcitaret, percuſſus eſt à Domino; eo quòd rem deteſtabilem faceret, fundendo ſemen in terram, ne liberi fratris nomine naſcerentur. Et hæc omnia docet Mazuch. *tractat. de caſ. reſer. diſputat.*2. *cap.* 3. *quæſt.* 3. *num.*43. & 44.

RESOL. XXXIV.

Vtrum maritus habens copulam cum uxore, ſi ex magna corporis agitatione ſequatur abortus, incidat in cenſuras?

Et an maritus, vel pater, ſi uxorem, aut filiam verberaſſet, unde illa furore percita abortum fuiſſet paſſa, incurrat in pœnas abortus?

Et an liberetur à pœnis impoſitis contra procurantes abortum ille, qui in præſentia mulieris, cum qua rem habuiſſet, diceret, nollem te eſſe gravidam, quia inde aliquod grave malum tibi, & mihi ſuſpicor eventurum, unde ipſa abortum procuraret? Ex part. 7. tractat. 5. Reſ.30.

Quamvis non plenè ſup. hoc ne deſeras tamen ſup. in

§.1. REſpondent aliqui affirmativè, quia in probabili periculo abortus, quoties cautionem non adhibeant ad illum vitandum dicuntur illum intendere, & procurare: licèt enim inter illos licita ſit libido, non tamen licita eſt procuratio abortus. Secùs verò ſi debitam diligentiam, & juſtam cautelam adhibeant, quia tunc ſicuti excuſantur à peccato mortali, ita & à reſervatione.

tr.5. ex Reſ 111. legere §. Nota ſecundo, &c.

2. Verùm mihi placet diſtinctio quam adhibet Floronus *de caſ. reſerv. p.*1. *caſu* 5. *num.*9. *verſ. Sexto locum habet.* Si enim vir, & uxor nimia utantur libidine ea intentione ut abortus ſequatur; tunc incidunt in caſum. Secùs verò ſi abortum non intenderent, ſed tantùm explere libidinem: tunc enim licet ex illa corporis agitatione abortus fuiſſet ſecutus, & illum aliquo modo prævidiſſent, adhuc tamen illos excuſarem ab hac reſervatione. Et ratio eſt quia licet ij peccaſſent mortaliter, & eſſent in culpa: non tamen dicerentur procuraſſe abortum, quia non ſtudioſè, nec ex induſtria ille fuiſſet quæſitus.

3. Hinc licèt aliqui aſſerant incurrere in pœnas abortus, qui uxorem ſuam graviter verberaſſet, unde illa furore percita abortum fuiſſet paſſa; Tamen magis placet illum in reſervationem incidiſſe, quoties uxoré ſuam verberaſſet ea intẽtione ut abortus ſequeretur; verbum enim ipſum, procurare, ſignificat ſtudioſè, & ex induſtria quærere: quoties maritus, vel pater, uxorem, aut filiam verberando prævidiſſet periculum abortus, peccaſſet quidem mortaliter: ſi tamen illum non intendiſſet dicendus eſſet immunis ab hac reſervatione: non enim in caſum hunc incidunt quotquot ſunt cauſa abortus, ſed tantùm, qui illum procurant.

Sup. contento in hoc § ſup. in Reſ. 17. §. 1. inter med. & fin. verſ. Quartò non incideret. quamvis ibi pro levi caſtigatione

4. Non tamen liberarem à pœnis impoſitis contra procurantes abortum, illum, qui in præſentia mulieris cum qua rem habuiſſet diceret, nollem te eſſe gravidam, quia inde grave aliquod malum tibi, & mihi ſuſpicor eventurum: unde ipſa, & malo itura obviam, & amatori gratificatura abortum procuraret. Intellige tamen hoc verum eſſe, quoties deſiderium hoc exprimendo adverteret futurum, ut perdita fœmina abortum procuraret: in hoc enim caſu diceretur per alium procurare abortum.

RESOL. XXXV.

An mater, quæ procuravit abortum incidat in excommunicationem Sixti V?

Et an procurantes abortum per ſe, vel alios, aut cooperantes ope, conſilio, vel alia ratione, contrahant excommunicationem Sixti V. cuiſcumque gradus conditionis, vel ordinis exiſtant, tam laici quam Clerici; ſæculares, aut Regulares cujuſcumque ordinis, imo etiam mulieres ſæculares, & profeſſæ?

Et an excuſetur ab excommunicatione mulier, quæ per metum cadentem in conſtantem virum cogitur ſumere potionem, ex qua abortus ſequatur? Ex part.7. tract.5. Reſ.7.

§.1. NEgativam ſententiam docet noſter P. Naldus *in ſumm. ver. Abortus, num.* 1. ubi ſi ait: Abortum proprium procurans mulier prægnans, quamvis prima facie videatur incurrere excommunicationem latam per Sixtum V. contra procurantes abortum, aliud tamen dicendum venit, ſi rectè perpendantur verba ejuſdem Pontificis qui in prima parte ſuæ Conſtitutionis incip. *Effrænatam*, & infrà, varias pœnas temporales inflixit contra hujuſmodi ſcelus perpetrantes; in ſecunda verò, ibi, *Inſuper ut immaniſſimi*, infert pœnam excommunicationis, & in hac parte nulla prorſus mentio ſit mulieris prægnantis, proprium procurantis abortum, in hoc fortè compatiendo ejus ſexus fragilitati; cùm tamen in prædicta prima ejus parte ſemel ac iterum in ordine ad pœnas tem

temporales expreſsè meminerit ejuſdem fœminæ proprium procurantis abortum, ut ibi prægnantes ipſas mulieres; & poſtea, ibi, ac mulieres ipſæ, quæ eadem pocula ſponte, &c.

2. Nec obſtat, quòd immediatè præcedant illa verba, ſive, ut principalis, ſive, ut ſocia; quia illa vox, principalis, intelligi debet de principali dando medicamenta, ſeu pocula abortienti; quod apertè probatur ex illo verbo, dederint, à quo regitur illud nomen, principalis quæ enim reguntur ab eodem verbo, eandem recipiunt qualitatem, & qualificant totam orationem Bart. & alij *in l. talis ſcriptura, de leg.* 1. Doctor. *in c. ſecundò requiris de appell.* ubi Dec. latè, *col.* 2. & ſequitur Rot. *deciſ.* 559. *num.* 5. *Seraph.* & inſuper, quia ſubſequentia magis declarant præcedentia, quàm è contra, & verba, ubi clara ſunt, non ſunt cavillanda, nec ab eis recedendum; neque ſunt extendenda ultra intentionem legiſlatoris. Ita Naldus, cujus ſententiam non videtur improbare Machadus *de perf. Confeſſor. tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tractat.* 17. *docum.* 9. *num.* 1.

3. Sed ipſe meritò addit contrariam ſententiam eſſe communem, ſic enim ait: [Deſta deſcomunion comunmente afirman los Dotores, que comprehende tambien à las miſmas madres, que procuran el aborto; porque las palabras de la dicha conſtitucion ſon univerſales.] Ita ille. Nec aliter ſentiendum eſt.

4. Et ita nominatim contra Naldum tenet Dicaſtill. *de Iud. lib.* 2. *tract.* 1. *diſp.* 20. *dub.* 13. *n.* 179 Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 14. *cap.* 6. *num.* 4. Bonacina *de Cenſ. in part. tom.* 3. *diſput.* 2. *quæſt.* 2. *punct.* 20. *num.* 12. 13. Dicendum eſt igitur omnes procurantes abortum per ſe, vel per alios, aut cooperantes ope, conſilio, vel alia ratione in præcedentibus explicata excommunicationem Sixti V. contrahere, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, tam laici, quam clerici ſeculares, aut regulares, cujuſcumque ordinis; imò etiam mulieres ſeculares, vel profeſſæ: iſti enim omnes in Bulla exprimuntur.

[margin: S. his qcin hoc b. in ef. 17. §. otidum. ile eam r tam.]

5. Ex quo patet etiam ipſaſmet fœminas prægnantes ſocias, ſeu conſcias abortus, huic cenſuræ ſubjici: textus enim loquitur non ſolùm de cooperantibus, verum etiam de ipſiſmet fœminis, quæ vel ut principales, vel ut ſociæ, conſciæ ſunt talis criminis per opè, conſilium, favorem, potionem, &c. Non deſinam tamen hîc adnotare in defenſionem noſtri P. Naldi ſuam ſententiam docere Avil. *de Cenſ. p.* 2. *cap.* 5. *diſput.* 3. *dub.* 12. *concl.* 2. § *Quintò*, ubi tenet motum Sixti V. quantùm ad excommunicationem, non comprehendere fœminas procurantes abortum in ſeipſis, ut patebit ait ipſe attentè conſideranti litteram, & ita ſententiam Naldi me etiam citato tenet noviſſimè Alphonſ. de Leone *de cenſ. Recoll.* 7. *num.* 34.

6. Notandum eſt tamen hîc cum Mazuchello *tract. de Caſ. reſerv. diſput.* 2. *quæſt.* 3. *num.* 48. excuſari mulierem, quæ per metum cadentem in conſtantem virum cogatur ſumere potionem, ex qua abortus ſequatur. Et ratio eſt, quia quoties coacta ſumit potionem, ex qua ſecuturus ſit abortus, non dicitur ſtudiosè quærere, ut fœtus abigatur; Ergo non dicitur procurare abortum.

RESOL. XXXVI.

An ſtante aliqua rationabili cauſa liceat aliquando ſterilitatem in uxoratis procurare?

Et adducitur notabile dubium pro praxi prædicta difficultatis.

Et an, hoc fieri prohibeatur in Bulla Sixti V. de abortu?

Et docetur non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati ejectione etiam quando non poteſt aliter matri ſuccurri. Ex p. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſ. 90.

§. 1. Accidit in hoc Regno caſus notabilis, de quò interrogatus fui. Antonia viro nupta per plures partus, ſeu abortus fœtus mortuos peperit abortiendo circa ſextum vel octavum menſem & fœtum mortuum ac denigratum pariens quandoque ſanum quandoque fruſtratim, idque provenit ei ob uteri malam intemperiem fluxu putridorum humorum à lue Gallica fortè contractam, & factis adhibitiſque primò canonicis remediis, dicto morbo obviari non poteſt. Nam adhuc abortus facit maximo cum vitæ diſcrimine. Vertitur in dubium, an in caſu poſito liceat Medico Chriſtiano ſterilitatem inducere, cùm fœtus ſemper mortui emittantur, & patiens in abortiendo incidat in mortis periculum? Et affirmativam ſententiam docet Torrebianca *in pract. jur. ſpir. lib.* 12. *cap.* 13. *n.* 31. & 36. ubi ſic ait. Sterilitas procurari non poteſt, neque ex cauſis naturalibus, quia conceptionis via impeditur, niſi probabiliter conſtet mulierem in partu vitæ diſcrimen ſubituram, vel quia nimis arcta, vel præ uteri anguſtia ferri nequeat, quia Medico perito licebit ei poculum ſterilitatis præbere ne concipiat. Ita ille.

[margin: Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 45 poſt med. curſim in verſ. Vel propter.]

2. Sed, pace viri docti, hæc opinio mihi diſplicet, & ideo contrariam meritò docet in terminis hujus caſus Turrianus *in quæſt.* 2. 2. *D. Thom. tom.* 2. *diſput.* 26. *dub.* 2. *num.* 45. vide etiam Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib* 9. *diſput* 20. *num.* 2. 8 & 10. Navarrum *in manuali cap.* 16. *num.* 35 Sylvium *in* 2. 2. *D. Thom. quæſt.* 64. *art.* 7. *quæritur* 4. *concluſ.* 3. Filliucium *tom.* 1. *tract.* 29. *cap.* 7. *num.* 101. aſſerentes nullo bono fine honeſtari poſſe ſumptionem potionis qua prolis conceptioni obſtetur. Et idem etiam tenet Rodriquez *in ſum. tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 1. ubi ſic ait. [Pecado es contra natura tomar la muger alguna bevida, ò dar ſela, o por otra via impedir la generacion, y eſte pecado es tan intrinſecamente malo, que ninguna circunſtantia le puede honeſtar.] prolis enim conceptionem, quæ nata eſt ſequi ex copula carnali impedire eſt contra naturam, & naturalem finem generationis; & ideo hoc facere prohibetur in Bulla Sixti V. *de abortu* §. 5. & *in c. ſi aliquis, de homicidio* ubi Butrius *num.* 2. aſſerit, paria eſſe occidere, vel naſci impedire.

3. Nec valet dicere cum Tannero *tom.* 3. *diſput.* 4. *quæſt.* 8. *dub.* 4. *num.* 61. quòd dicta decreta intelligi debent extra cauſam juſtam. Vnde *in d. cap. ſi aliquis*, ſic habetur. Si aliquis explendæ libidinis cauſa, vel odij meditatione homini, aut mulieri aliquid fecerit, vel ad potandum dederit, ut non poſſit generare, aut concipere, vel naſci ſoboles ut homicida teneatur, quod confirm[illegible] ex doctrina ipſius Sanchez *ibidem num.* 9. & aliorum Doctorum penes ipſum, quibus ego addo Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tract.* 12. *difficul.* 13. *num.* 8. Molfeſium *in ſumma, tom* 1. *tract.* 11. *cap.* 19. *num.* 197. Tannerum *loco citato* & Layman *lib.* 3. *ſect* 5. *tract.* 3. *part* 3. *cap.* 4. *num.* 4. aſſerentes poſſe Medicum ad vitandam mortem matris directè procurare abortum, nondum tamen animatum, quo ſuppoſito ſic poſſet aliquis argumentari. Multo magis à generatione diſtat ſemen, quam fœtus jam ex ſemine conceptus licèt nondum animatus, ſed probabiliter aſſerunt citati Doctores, poſſe aliquem licite procurare abortum fœtus nondum animati ad tuendam vitam matris infirmæ Ergo probabiliter etiam dici poteſt licitum eſſe procurare ſterilitatem ad vitandam mortem matris provenientem ex conceptione fœtus modo quo ſupra explicatum eſt.

[margin: Sup. hoc in §. ſeq. hujus Reſ & inf. in Reſ 38 & 43. §. At his. ad lin. 5. & lege etiam doctr. aliarũ Reſ. ejus primæ not.]

4. Verùm

4. Verùm his non obſtantibus puto non eſſe recedendum à negativa ſententia,& ad caſum de procuratione abortus,nondum animati,pro tuitione vitæ matris infirmæ,poſſet quis reſpondere, opinionem iſtam rejicere Sylvium & Filliucium *ubi ſuprà*.Leſſium *lib.2. cap.9. dub.10. num.60*. Navarr. *de reſtitut. lib.2. cap.3. num.140*. Malderum *in 2.2.tract.3. cap.1. dub.16*. Baſilium Pontium *de matrim. lib.10.cap.13.num.2*. Azorium *tom.2.lib.2.cap.26.quæſt.5*. Præpoſitum *in 3.part. D.Thom.quæſt.6. de bonis matrim. dub 9. num.74*. Vaſquez *opuſc. de reſtitut. cap.2. §. 2. dub. 6. in fine* , & alios , docentes mordicus non licere præbere pharmacum directè tendens ad fœtus nondum animati ejectionem , etiam quando non poteſt aliter matri ſuccurri.

5. Sed quia ego puto ſententiam Sanchez & aliorum eſſe probabilem,reſpondeo ad argumentum propoſitum, eſſe diſparem rationem quoad utrumque caſum;nam,ut rectè obſervat Sanchez,Filliucius,& alij in caſu , quando expellitur fœtus ad tuendam vitam matris,fœtus actualiter aggreditur matrem,& eſt cauſa materni obitus , cujus periculum eſt præſentaneum, ſed in caſu de quo loquimur,quando præbetur medicina ſterilitatis, fœtus non eſt aggreſſor matris,& periculum eſt diſtans:ergo quod eſt in illo caſu licitum,in iſto minimè erit. Vnde contra Torreblancam rectè docet Sylvius *ubi ſuprà*, & alij ad vitandum vitæ periculum, quòd mulier eſt experta ſibi ex partu imminere, non licet impedire conceptionem.

Sup. hoc , quod hic docetur in Reſolutionibus annot. 1. hujus Reſ.

6. Notandum eſt tamen hîc, Lector ne decipiatur, ſi legat Torreblancam citantem pro ſua ſententia Sanchez,Cordubam, Aragonium , & Lopez notandum eſt,inquam citatos auctores, ſententiam,quam Torreblanca docet , minimè docere ; ut de Sanchez viſum eſt *ſuprà* , & de aliis illos legendo patebit.

RESOL. XXXVII.

An mulier experta periculum mortis in partu poſſit ſumere medicamentum , ut ſterilis evadat,& non concipiat ? Ex p.7. tr.5.Reſ.33.

§.1. Reſpondeo negativè,quia ſic data opera diceretur impediri ſemen à ſuo naturali fine generationis, parumque , & ſolùm ſecundùm magis & minus hoc diſtaret à ſeminis effuſione extra vas. Vt benè Cajet.2.2.*q.156.art.2.circa ſolutionem ad 4 §.ad ſingula autem objecta*.Petrus de Ledeſ.*de matrim.q.49 art. 6.dubio 2.concl.6*. Tabiena *verb.matrim.3.in fine*, & alij quos citat & ſequitur Mazuchellus *tract. de caſ. reſ. diſp.2. cap.3.diffic.4.num.24*.Recognoſce me ipſum *in p.5.tract.14.reſol.90*. ubi probo ſterilitatem procurare eſſe contra bonum prolis naſcituræ,& contra ordinem naturæ.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens , & ſignanter in fine §.pen.& inf. in Reſ. 45. poſt med.

RESOL. XXXVIII.

An mulieri gravidæ,quando pro ſalute nullum aliud ſuperat remedium ; liceat indirectè uti medicamentis , ex quibus ſequendus ſit abortus fætus inanimati ?

Et ad confirmandam doctrinam hujus quæſtionis alij diverſi caſus adducuntur in exemplum, & pro praxi. Ex p.7. tr.5. Reſ.34.

Sup.hoc ſup. in Reſ.36.§. Nec valet. pauló pòſt init.& §. ſeq. & inf. in Reſ. 43.§. At his. ad lin. 5. &

§.1. Negativè noviſſimè reſpondet Mazuchellus *tract.de Caſ.reſer.diſp.2.cap.3. diffic.3.num.9*. ubi ſic ait : Ego verò reſpondeo nullo modo licere præbere Pharmacum eo animo, ut mulier gravida abortiatur etiamſi fœtus ſit inanimatus. Et probatur quia ſi ad periculum matris vitandum liceret aliquando procurare abortum fœtus inanimati,dari etiam poſſet caſus,ut liceret effundere ſemen extra vas ad vitandam conceptionem ſeu aliquando liceret aliquid dare mulieri,quo prolis conceptio vitaretur,puta quando fœmina eſſet experta ſe in partu probabiliſſimum mortis periculum ſubire. Atqui hoc non licet, ut patet ex capite ; *Si quis de homicidio*,quo loco deciditur, hunc ut homicidam teneri ? Tum quia ſemen fruſtretur ſuo fine generationis,ad quam ordinatur ; ergo ſi non licet effundere ſemen , multo minus licebit fœtum etiam inanimatum per abortum expellere.Tum quia tam intrinſecè mala eſt abortio , quàm intrinſecè mala eſt pollutio. Atqui nullo modo licet procurare pollutionem,etiamſi ea ad ſalutem ſit neceſſaria.Ergo nec licet procurare abortum,licèt hic ad mulieris ſanitatem ſit omnino neceſſarius.Tum quia hoc modo liceret puellæ gravidæ ad vitandum periculum vitæ , vel famæ, quod ſibi ex partu probabiliſſimè timeret , abortum procurare.Hucuſque Mazuchellus.

lege etiam doctr. Reſ. not. ſeq. quamvis i dictis §§. ſi quæſtio pr fætu non animato.

Sup.hoc la inf in Reſ. 43.44.& 4 & lege e doctr. §§. not. præte tæ.

2. Sed affirmativa ſententia eſt communis inter Neotericos,eo quòd in tali caſu fœtus dicatur aggreſſor,cùm ille invadat quaſi matrem,dum illi periculum mortis creat,eo planè modo,quo pravi humores invadunt naturam ; Ergo ſimili ratione poterit ille expelli & abigi,cùm melius ſit illum nondum animatum expellere,quàm matrem extingui. Tum quia licitum eſt ob ſalutem totius abſcindere partem : ſic enim ſi quiſpiam eſſet manu alligatus ad cratem ferream,accedente incendio,vel hoſte,licitũ illi eſſet manum præſcindere : quod verùm etiam exiſtimavi *in tract.de reſtit.in partic.*ſi Tyrannus aliquis , vel Iudex hoc præciperet; ſicut Ioſephus Clitoni authori rebellionis cujuſdam imperavit , ut mox ſibi manum abſcinderet ut refert ipſe Ioſeph.*lib.2.de bello Iudai.c.ult*. pro qua ſententia citavi Tolet.*lib.5.c.6*.Leſſ. *lib.2.c.9. dub.14. num.101*. Atqui fœtus antequam anima informetur eſt pars ventris : Ergo non eſt ille conſervandus cum tanto diſcrimine matris,eo vel maximè quòd matre pereunte fœtus ille non animabitur.

Sup.hoc p judice pr cipiente i tom.6. tr. Reſ. 118. §. ult.

3. Sed ad hæc argum. reſpondet Mazuch. & ad primum aſſerit,fœtum illum inanimatum non dici aggreſſorem,alioqui dicendus etiam eſſet ubi anima eſſet informatus. Pariter dicendum eſſet aggreſſor ſemen quoties illius abundantia vel retentio morbum crearet: & ſic quoties licitum eſſe procurare abortum fœtus inanimati , licitum jam eſſet procurare pollutionem ad ſemen abigendum.

4. Ad ſecundum reſpondeo concedendo licitum eſſe pro conſervatione totius abſcindere partem ; pars enim naturaliter eſt propter totum : Sed tamen nego fœtum eſſe propriè partem.Si tamen fœtus eſſet corruptus , tunc liceret directe illum abigere ad conſervandam ſalutem matris , quia tunc non diceretur amplius fœtus,ſed maligna maſſa.

5. His tamen non obſtantibus puto affirmativam ſententiam eſſe probabilem,& tutam in praxi , quam omnium communi calculo admitti teſtatur Naldus *in ſumm.verb. Abortus, num.3*. Homobonus, *de caſ. reſer. part.3.cap.67*. & ideo Trullench *in Decalog. tom. 2. lib.5. cap.1. dub.4. num.1*. ſic ait : Quòd ſi fœtus nondum ſit animatus, ejúſque expulſio unicum eſt remedium ad vitam matris, licèt etiam ex intentione(quidquid Leſſius *lib.2.cap.9. dub.10. num.61*. Filliuc. *infrà citatus, num.101*. & Bonac. *ubi de reſtitut.diſp.2. quæſt. ult.punct.7.num. 3.ſectione 1*. & Pet. de Navarra *lib. 2. de reſtit. cap.3. num.132*) ſumere medicamentum ad illud expellendum : nam vita præſens matris præſtat futuræ prolis:Tum etiam quia fœtus inanimati expulſio non eſt tam intrinſecè mala(ſicut eſt pollutio voluntaria)quin ex aliqua cauſa poſſit honeſtari, cùm in ea delectatio non ſentiatur, ſicut in ſeminis reſolutione.

ne.Ita Henriq.*lib.*11.*de matrim.cap.*16.*tract.*8.Navar. *cap.*26.*num.*62. quos ſequitur Sanch.*tom.*3.*de matrim. lib.*9. *diſp.*70.*num.*9 & Sà verbo homicidium, & alij Hucuſque Trullench.

RESOL. XXXIX.

An pro ſalute matris prægnantis licitum ſit aliquando uti medicamentis non directè tendentibus ad expulſionem fœtus, ut ſectio venæ, pharmacum, balneum, &c. ex quibus tamen poteſt ſequi abortus fœtus animati?

Et doctrina hujus quæſtionis eſt valde notanda, quia in exemplum ſupradictæ difficultatis multæ aliæ ſimiles adducuntur, & curſim explanantur. Ex p.7. tract.5. Reſ.35.

[...oc in ...ræte... ...: in §. ...eq.]

§.1. Reſpondeo quod quando talia medicamenta neceſſaria ſunt ad ſalutem matris poſſunt licitè adhiberi, quia licèt nefas ſit directè occidere innocentem, tamen per accidens ac præter intentionem licitum eſt aliquando illum occidere, ut conſtabit ex dicendis ſic enim invaſus equo confidens poteſt licitè fugere per viam anguſtam, vel oſtium in quo puer aliquis ſit neceſſariò proterendus. Sic in bello juſto, ut experientia teſtatur, ac pariter concedunt Doctores omnes agentes de bello, licitum eſt bellica tormenta, aut ignes dirigere in arcem, ſeu urbem, in qua conſtet eſſe plures innocentes. Ergo etiam in bello juſto contra lethales humores ſuſcepto licitum erit ægroto ſumere pharmaca ad ſalutem deſervientia, licet inde prævideatur ſecutura mors fœtus animati; hoc enim non eſt intendere occiſionem fœtus, ſed tantùm illam permittere. Tum quia tam intrinſece mala eſt pollutio: quàm mala eſt peremptio fœtus animati. Sed illam licitum eſt permittere, ut diximus: ut ſi valetudinis gratia utendum eſſet medicamento, aut potu, ex cujus caliditate prævideretur pollutio ſecutura. Ergo etiam licebit hanc permittere. Tum quia fera invadente poteſt mater gravida fugere etiam cum periculo abortus; Ergo pari modo invadente morbo poterit ſumere phamarcum, etiamſi adſit periculum abortus. Demum verò ſi proles jam nata materno lacte extremè indigeret, matri verò ad vitam tuendam neceſſarium eſſet ubera exſiccare: porrò poſſet illa exſiccare, etiamſi prævideret mortem prolis ſecuturam, quia poſſet uti jure ſuo. Ergo pari modo pro conſervatione ſuæ vitæ poterit ſumere pharmaca, etſi videat talem ſumptionem futuram conjunctam cum periculo abortus. Et hanc ſententiam cum pluribus ego docui *in* 3.*p.tr.*5 .*reſ.*11. quibus nunc addo me citato P. Lugum *de juſt. tom.*2. *diſp.*10.*ſect.*5.*n*...Scip.de Rubeis *in Aphor.Confeſſ.ver. abortus,n.*3.Layman.*lib.*3.*tr.*3.*p.*3.*c.*4 *n.*4.& Dicaſt *de Juſt.lib.*2.*tr.*1.*diſp.*10.*dub.*13.*n.*166.ubi ſic ait. Licitum erit eas medicinas adhibere, quæ per ſe & directè ordinatæ ſunt ad ſanitatem matris quamvis per accidens inde timeatur fœtus occiſio, v. g. venæ ſectionem, pharmacum ventris purgativum in eo caſu, in quo certo medicorum judicio mater cum prole ante ejus nativitem moritura ſit, niſi tale medicamentum adhibeatur. Ratio eſt quia non repugnat rectæ rationi innocentem per accidens, & præter intentionem in caſu neceſſitatis occidere. In prædicto autem caſu occiſio illa per accidens reſultat, cùm enim fœtus pendeat à vita, & ſalute matris, rariſſiméque contingat fœtum vivum edi poſt matris mortem. Ideò medicamentum quod ad procurandam ſalutem matris adhibetur, ſecundariò tendit ad ſalutem fœtus, licèt per accidens illi noceat: confirmatur exemplo: nemo enim negabit, fera invadente matrem, ipſi licitum fore, imò eſt in

[...ic eſt ...43. ...tan... ...t hic.]

præcepto naturali, ut fuga vitam ſuam certæ morti expoſitam liberet, ſi poſſit, quamvis cum probabiliſſimo abortus periculo Imò ego putarem, ſi poſſet illa, & auderet quando aliter effugere non poſſit, pugnare cum fera, quando ſpes eſſet vincendi illam, quamvis cum periculo abortus, id licitum eſſe. Ergo pari ratione medicamentis pugnare cum ægritudine, tanquam armis, ſeu lacertis cum fera, etiamſi ex utraque pugna, vel cum fera, vel cum ægritudine immineat periculum probabiliſſimum abortus. Ita Dicaſtillus, quidquid aliqui in contrarium aſſerant.

RESOL. XL.

An idem dicendum ſit, quando medicina applicanda æqualiter tenderet ad ſalutem matris, & ad fœtus abortum?

Et utrum ſit licitum in tali caſu dicta medicamenta applicare?

Et difficultas eſt, an cum medicamentum prorſus dubium eſt, num auxilium, aut mortem ſit illaturum, poſſit adhuc adhiberi ſi ſalus infirmæ omnino deſparata eſt, imo Medicus in tali caſu tale medicamentum teneatur adhibere, & applicare?

Et obiter quæritur, an ſi mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente licitum ſit detento, ſeu invaſo è loco alto ſe præcipitare cum dubio mortis periculo? Ex p.7.tract.5.Reſ.36.

§.1. Negat. Corduba *in ſum. q.*173. *dicto.*2. Manuel. 1.*to.ſum.c.*5.*concl.*3.*n.*3 Lud.Lop.1.*p.inſtruct. c.*63.*§.ſed in caſ.dubio.* Vega 1.*to ſum.c.*5.*caſ* 3. ea autem potiſſimum niti poſſunt ratione, quia hoc eſſet directè procurare abortum, quoties medicina illa de ſe renderet etiam ad abortum. Reſpondeo tamen, & matrem poſſe illam licitè ſumere, & medicum poſſe licitè applicare. Ratio eſt, quia potius jus habet mater ad vitam ſuam conſervandam, quam habet fœtus, cùm hic à matre pendeat, & non è cõtra: Ergo ſi medicina æqualiter tendat ad ſalutem matris, & ad necem fœtus, præferri poteſt vita matris, ſaluti fœtus: eo etiam maximè quod matre pereunte pene miraculum ſit, ſi fœtus incolumis evadat. Hanc ſentẽtiam docet me citato Trullench.*in Decal.tom.*2.*lib.*5.*c.*1.*dub.*4.*n.*5.Sanch.*de mat. lib.*9.*diſp.*10 *n.*18. qui etiam *n.*19. concedit hoc etiam eſſe licitum, etſi medicamentum eſſet dubium num mortem, an auxilium eſſet laturum. Ratio eſt quia periculum damni eſt modicum, ſupponimus enim deſperatam eſſe ſalutem; ad ſummum verò illud damnum ſequetur, quòd mors aliquantulum anticipabitur; at lucrum eſt maximum, ſi res feliciter cedat, puta, ſalus matris quæ videbatur deſperata; Sic ſi mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente, licitum eſt detento, ſeu invaſo è loco alto ſe præcipitare cum dubio mortis periculo. Imò addit Sanchez, medicum in tali caſu teneri tale medicamentum applicare, eo quòd teneatur minus malum ægroti eligere: minus autem malum eſt dubia mors ſpem aliquam ſalutis habens, cum aliquali dubio anticipationis, quàm ſit mors omnino certa.

Sup. hoc inſ. in Reſ. 43 §. Notandũ eſt hic. ad med. verſ. ſed difficultas.

Sup. hoc caſu melius in tom.8 tr. 5. Reſ.52. à lin. 3. Et pro contento à verſ. Imo hujus. cum eodem Sanch. inf in Reſ.43.§ Et hanc.in fin.

2. Rectè igitur ego olim in facti contingentia conſului, quod quãdo nulla eſt ſpes ut vivus edatur partus, & ex alia parte adeſt ſpes ſanitatis matris, ſi adhibeatur remedium illius ſanativum, adhiberi poſſe, etſi tale remedium æquè ſit ordinatum ad fœtus mortem, & ad matris ſalutem; tunc enim mater utitur jure ſuo, nec tenetur vitam exponere, quando nõ eſt ſpes ſalutis proximi.*Dixi ſi remedium ſit æquè ſanativũ: nam ſi remedium ſit ex ſua natura mortiferum fœtui, & hac ratione ſolùm ſanativum, quatenus eſt fœtui mortiferum, non

*Sup. hoc cũ eodem Dicaſtillo, & aliis in Reſ. ſeq. & in alio §. ejus not.

non poteſt licitè adhiberi. Ita docet Dicaſtillus *de Iuſt. lib.2. tract.1. diſp.10. dub.13. num.169.*

Et oconten- to in hoc §. ult. inf. in Reſ.43. §. Et hanc. curſim in fin. §. Notandum eſt.

3. Sed difficultas, an cùm medicamentum prorſus dubium eſt, num auxilium aut mortem ſit allaturum, poſſit adhuc adhiberi ſi ſalus infirmi omnino deſperata ſit, ut ſi in caſu noſtro mater & fœtus perituri ſint, nullúmque apparet auxilium. Et affirmativam ſententiam ego cum Sanchez olim docui, quam me citato impugnat Trullench *in Decal. tom.2. lib.5. cap.1. dub.4. num.6.* ſed fatetur meam ſententiam non eſſe improbabilem.

RESOL. XLI.

An ſi adſit ſpes ut poſſit fœtus in lucem prodire teneatur mater cum periculo ipſius vitæ ſupra dicta medicamenta non adhibere, ut fœtus baptizetur?

Et an in prædicto caſu mortaliter peccet Medicus contra charitatem talia remedia applicando, & mulier aſſumendo?

Et ſi tali remedio non adhibito, valde probabile eſſet utrumque moriturum; eo vero adhiibto probabile eſſet matrem ſaltem poſſe conſervari, an in tali caſu poſſit adhiberi? Ex p.7. tract.5. Reſ.37.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. Rectè. & inf. in Reſ.43. §. ult.

§.1. Reſpondeo affirmativè; dico igitur quod ſi adſit probabilis ſpes, ut matre ab illis medicamentis abſtinente poſſit fœtus in lucem prodire, & mortaliter peccat contra charitatem medicus talia medicamenta applicando, & mulier aſſumendo. Et ratio eſt quia præceptum charitatis illam obligat ad præferendam vitæ ſuæ corporali vitam ſpiritualem proximi extremè indigentis, qualis eſt puer non baptizatus. Vnde Layman *in Theol. mor. lib.3. p.3. c.4. n.4.* ſic ait: Si autem fœtus animatus eſt, medicinas, quæ directè ad fœtus occiſionem tendant puta venenum, dilacerationem, &c. adhibere numquam licitum eſt: cùm hominem innocentem per ſe, & directe nefas ſit occidere; medicinas autem, quæ per ſe ac directè ordinatæ ſunt ad ſanitatem matri conferendam, licet per accidens timeatur fœtus occiſio, v.g. venæ ſectione, pharmacum ventris purgativum adhibere non eſt illicitum; ſi certo medicorum judicio mater cum prole ante nativitatem ejus moritura ſit, niſi ejuſmodi medicamentum adhibeatur. Ratio eſt, quia innocentem per accidens, & præter intentionem in caſu neceſſitatis occidere, à recta ratione alienum non eſt. In propoſito autem caſu occiſio maximè per accidens contingit; cùm enim fœtus pendeat à vita, & ſalute matris, atque rariſſimum ſit, fœtum vivum progigni poſt mortem matris; ideo, ſi ad procurandam ſalutem matri medicamentum præbeatur, tendit ſecundario ad ſalutem fœtus, licèt per accidens illi noceat. Confirmatur: quis enim neget, invadente fera matrem, ipſi licitum fore, imò etiam in præcepto naturali, ut fuga vitam ſuam certo interitui expoſitã liberet, ſi poſſit, quamvis cum probabiliſſimo abortus periculo? Verumtamen in caſu unico repugnabit charitatis legi, matris vitam medicamento ſervare cum probabili periculo necandi fœtus, ſi, non adhibito tali medicamento, demortua matre credatur, fœtum vivum in lucem edendum; & baptizandum fore. Cujus ratio eſt, quia ordo charitatis poſtulat, ut vita ſpiritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipſius matris. Ita Layman, cui adde Candidum *in Diſquiſ. tom.1. Diſquiſ.1. art.1. dub.1. n.3.* Trullench *in Decal. to.2. lib.5. c.1. dub.4. n.4.* Leſſium *lib.2. c.31. dub.6. n.33.* Sanchez *de matrim. lib.9. diſp.20. n.17.* Vnde Dicaſtillus *de Iuſt. lib.2. tr.1. diſp.10. dub.13. n.168.* ſic ait: Tunc autem lege charitatis repugnabit matris vitam medicamento ſervare cum probabili periculo enecandi fœtus, ſi non adhibito tali medicamento, & mortua matre, credatur fœtum vivum in lucem edendum, & baptizandum fore. Ratio eſt, quia ordo charitatis poſtulat, ut vita ſpiritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipſius matris. Hunc tamen caſum vix eſſe poſſibilem teſtatur Sanchez *n.17.* Mihi tamen conſtat, & me ferè præſente bis contigiſſe, ut mortua jam matre, fœtus ederetur vivus, & baptizaretur. Quorum primum caſum, cùm narraſſem olim Excellentiſſ. D. Ioanni Alvarez de Toledo, Comiti Cropeſano, paulo poſt contigit, ut fœmina communis conditionis difficili partu laboraret; at Comes pro inſigni ſua pietate, & miſericordia, qua ſemper apud omnes commendatus fuit, per duos, tréſve dies curavit, ut ſemper ſine intermiſſione, & Chirurgus aliquis adeſſet, & Presbyter, ille ut matrem mortuam diſſecaret, hic ut fœtum extractum baptizaret. Vtrumque factum eſt. Ita ille.

2. Nota tamen cum Leſſio, quod ſi tali remedio non adhibito probabile eſſet utrumque moriturum: eo verò adhibito probabile eſſet matrem ſaltem poſſe conſervari, in tali caſu licitè poſſet illud adhiberi.

RESOL. XLII.

An quando mater probabiliter timet eſſe in ſtatu peccati mortalis, teneatur abſtinere à ſupradictis medicamentis, ſi ſperetur, ut dictum eſt, fœtum in lucem edendum, & baptizandum fore?

Sed tota difficultas eſt in caſu verò, in quo mater moraliter eſſet certa de ſua vita ſpirituali, an tunc teneatur pati mortem corporalem pro vita ſpirituali prolis?

Idem dicendum eſt, quando quis ex juſtitia tenetur vitæ ſpirituali alterius conſulere, v.g. in Paſtoribus Eccleſiarum tempore peſtis, ne ſubditi fideles ſine Sacramento Pænitentiæ moriantur. Ex part. 7. tractatu 5. Reſ.38.

§.1. Affirmativè reſpondet Eminentiſſ. D. meus Card. de Lugo *de Iuſt. to.1. diſp.10. ſect.5. n.133.* ubi ſic ait: Dixi attento ordine ſolius naturæ, quia difficultas eſt, an attento ordine gratiæ id licitum ſit: videtur enim obligari mater ad abſtinendum tali remedio, ne filius in utero moriatur abſque baptiſmo, cùm debeat ſalutem ſpiritualem ſui filij propriæ vitæ temporali præferre, juxta ſupradicta, quare Turrianus, *n.33. & ſeqq.* dicit, ſi mater ipſa probabiliter timet, ſe eſſe in ſtatu peccati mortalis, & damnationis, non teneri ob ſpiritualem ſalutem filij aſtinere ab illo remedio, quia non tenetur vitam ſpiritualem propriam contemnere pro vita ſpirituali alterius, quando vero certa eſſet de ſua ſalute æterna, & certum etiam eſſet, filium conſecuturum animæ ſalutem eo modo: quæ duo rarò, inquit, poterunt evenire, tunc matrem obligari ad ferendam mortem, ejúſve periculum ſubeundum propter ſalutem ſpiritualem filij.

2. Hæc tamen diſtinctio quoad utramque partem videtur inutilis: quoad primam quidem, quia ſi mater timet probabiliter ſe eſſe in ſtatu peccati, non ideò à procuranda ſalute ſpirituali filij excuſatur, ſed potiùs ad eum finem obligatur ad procurandum ſtatum gratiæ, ad quem poteſt ſe per contritionem, & ſacramenta præparare. Alioqui nec Parochus, nec ullus tenetur etiam ex officio ad ſubveniendum proximis in extrema neceſſitate ſpirituali cum periculo vitæ, quando probabiliter timerent ſe eſſe in ſtatu peccati mortalis, quod falſum omnino eſt: tenentur enim ſe conſtituere in ſtatu gratiæ, ut debito modo ſuo muneri ſatisfaciant. Quoad ſecundam etiam partem diſtinctio illa non ſubſiſtit, quia ſi ad hujuſmodi obligationem requireretur

Quoad 1 in to.1. tr. doctr. Rel

quiretur certitudo de propria ſalute, & certitudo de ſalute futura proximi, vanum ferè & metaphyſicum magis quàm morale redderetur præceptum illud, quod debemus pro noſtris proximis (ſcilicet ad minus extremè indigentibus) animas noſtras ponere, ſi ſolùm obligaret quando aliquis certus eſſet de propria ſalute æterna acqirenda, ſi tunc moriatur; quotus enim quiſque hoc de ſe ſcire poteſt.

3. Melius ergo P. Sanchez, *ubi ſuprà num.* 17. dixit peccare contra charitatem matrem ejuſmodi medicamentum aſſumendo caſu quo ſpes probabiliſſima à Medicis conciperetur, fore ut matre cum vitæ ſuæ perculo ab iis medicamentis abſtinēte, fœtus in lucem prodire poſſet, ut baptizaretur; è contra verò adhibitis iis medicamentis, fœtus ſine baptiſmate periret. Addit tamen hunc caſum rariſſimum eſſe, ac moraliter impoſſibilem, quia matre lethaliter ægrotante, humores corrumpuntur, & inficiunt alimentum, quo fœtus nutriendus erat, itaut penè miraculum ſit, matre pereunte fœtum incolumem remanere. Hucuſque Lugo.

4. Non deſunt tamen Doctores contrariam ſententiam tenentes, quam noviſſimè tuetur Ludoviſ. Caſſpenſis *in Curſ. Theol. tom. 2. tr.* 18. *ſect.* 5. *n.* 139. *& ſeq.* ubi ſic ait. Vbi ſolùm agitur de corporali vita filij & matris; etiam poſt animationē, licitū eſt matri ſanguinem mittere; quia mater habet jus ad ſuum ſanguinem tanquam ſcilicet ſervientem ſibi neque tenetur illum intra ſe retinere cum tanto ſui periculo, ut conſervet vitam filij: ſicut neque poſt natum filium tenetur mater retinere lac, etiam ſi neceſſarium ſit vitæ prolis jam natæ ex utero. Deinde judicante Medico etiamſi matri non applicetur remedium ad ſanguinem mittendum, fœtus nihilominus non eſſet vivus naſciturus, tunc bene & licitè poſſet remedium illud applicari ad ſanguinem fundendum; tunc enim jam non agitur de vita corporali prolis.

5. Secundò dicendum eſt, non teneri matrem pro ſalvanda vita ſpirituali filij, pati mortem corporalem, ſcilicet ad hoc ut filius baptizetur, quando ipſa timet probabiliter ſe eſſe in peccato mortali: non enim tenetur vitam ſpiritualem propriam contemnere pro vita ſpirituali alterius. In caſu verò in quo mater eſſet moraliter certa de ſua vita ſpirituali, eſt tota difficultas, an tunc teneatur pati mortem corporalem pro vita ſpirituali prolis, cujus deciſio pendet ex communi quæſtione, an pro ſalute ſpirituali proximi, teneamur propriam corporalem vitam perdere? Et multi affirmant eſſe ſcilicet obligationem. Alij verò dicunt hoc eſſe verum quando quis ex juſtitia tenetur vitæ ſpirituali alterius conſulere v. g. in Paſtoribus Eccleſiarum tempore peſtis, ne fideles ſubditi ſine ſacramento Pœnitentiæ moriantur. Alij autem docent, quamvis in aliis caſibus ſit talis obligatio, negant tamen in noſtro caſu: & utraque ſententia eſt probabilis, & tuta. Ita Caſpenſis.

p hoc in 1. tr. 1. doctr. 3. & m ejus : an.

RESOL. XLIII.

An liceat procurare abortum ad evitandum periculum vitæ, & infamiæ alicujus puellæ prægnantis?

Et quando mater in aliqua infirmitate poſt fœtus animationem periculoſe laborat, & nullum aliud remedium ſit, an poſſint præbere ei medicamenta directè tendentia in curationem, ut ſectio venæ, balnea, pharmacum, &c?

Sed difficultas eſt, quando medicamenta æquè tendunt ad ſalutem matris, & ad mortem fœtus, ubi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt & fœtus etiam periret, an inquam in tali caſu ſupradicta medicamenta liceat præbere?

Et aliqua alia contingentia circa hoc notantur & tandem docetur, quod non ſint adhibenda medicamenta dubia in ſupradicto caſu. Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſ. 11.

§ 1. Negativam ſententiam docent Tannerus *in* 2. 2. *D. Thomæ, diſp.* 4. *q.* 8. *dub* 4 *n.* 58. Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 20. *num.* 10. Sylvius *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 64. *art.* 7. *quæritur* 4. *concluſ.* 3. Finellius *tract. de caſ. reſ. part.* 2. *caſ.* 5. *v. abortus*, §. 1. *n.* 3. Azorius, & Zanardus *ubi infrà*, Bellochius *in praxi Theol. mor. p.* 2. *q.* 8. *n.* 78. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 29. *cap.* 6. *n.* 130 & alij. Ratio eſt, quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona, & unde nullo bono fide honeſtari poteſt abortus. [Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & ſup. in Reſ. 38. §. 1. curſim in fin. & lege etiam doctr. Reſ. & § not. ſeq. & Reſ. not. 1. poſt ſeq.]

2. At his non obſtantibus aliqui ut notat Zanardus *in direct. conf. part.* 1. *de ſacram. matrim. cap.* 41. *q.* 17. & Azorius *tom.* 3. *lib.* 1. *cap.* 4. *q.* 1. docent in tali caſu licitum eſſe procurare abortum, quia cum fœtus non ſit animatus, nulli fit injuria ſi procuretur remedium, ne concipiatur. Deinde probabiliter aſſerunt Aragon, Sayrus, Leſſius, Henriquez, & Reginaldus, Sanchez, & alij, quos citant, & ſequuntur Layman *in Theolog. mor. lib.* 3. *ſect.* 5. *tract.* 3 *part.* 3. *cap.* 4. *num.* 4. & Homobonus *tract. de caſ. reſer. part.* 3. *c.* 4.* quod quando aliud non ſuppetit remedium pro ſalute infirmæ matris, poteſt quis licitè procurare abortum, ſi fœtus nondum eſt animatus. Ergo etiam facere licitum erit in noſtro caſu. Negat hanc conſequentiam Sanchez & adducit diſparitatem rationis. [* Sup. hoc ſup. in Reſ 36. §. Nec valet. à lin. 7. & in Reſolut. 38. quamvis in iſta vltima Reſ. ſit pro fœtu etiam animato.]

3. Sed illum impugnat doctiſſimus Pontius *de matrim. lib.* 10. *cap.* 13. *num.* 2. ubi ſic ait. Si licet evacuatio fœtus nondum animati ad vitandam mortem matris, & reſtituendam ſanitatē, liceret etiam procurare abortum nondū animatum, cùm ad famam, & ſtatum conſervandum opus erit; caſus enim ſeſe offerre poteſt adeò premens, ut nullo alio modo poſſit mulier eripi, niſi abortu fœtus nōdum animati, quod tamen Sanch. non vult admittere, ſed nullo convenienti aſſignato diſcrimine. Ita Baſilius. Vnde vel negandum in utroque caſu licitum eſſe procurare abortum, ut negat Baſilius, vel concedendum eſt in utroque caſu licere, & hoc ultimum noviſſimè docet Franciſcus Torreblanca *de mag. lib.* 2. *c.* 43. *n.* 10. ubi ſic ait. Quando ex partu concepto evidens periculum apparet, vel quod puerpera ſoleat ad extremum deduci, aut nimis arcta ſit, aut fama ejus lædatur, aut aliter vitæ diſcrimen, vel exiſtimationis poſſit ſubire, bene poterit poculum abortionis præberi, dum fœtus tamen non erit animatus. Ita Torreblanca, qui, ut vides, apertè docet licere procurationem abortus ad tuendam vitam, vel honorem puellæ prægnantis, Sed an hæc opinio ſit probabilis, judicent viri docti, mihi enim omnino non placet. Sed quia incidit ſermo de abortu.

4. Notandum eſt hìc obiter, quòd ſi mater in aliqua infirmitate poſt fœtus animationem periculosè laboraret, & nullum aliud remedium ſit, poſſunt præberi medicamenta directè tendentia in curationem, ut ſectio venæ, contra Pontium *de matrim. lib.* 10. *cap.* 14. *n.* 6. & Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap.* 2. §. 1. *dub.* 7. *n.* 28. *& c.* 5. §. 2. *dub.* 6. *n.* 23. etiam balnea, & pharmaca ad purgationem ventris; quia mater habet jus ad talia medicamenta, licèt indirectè, & per accidens ex illis ſequatur mors fœtus. Ita communiter DD. Sed difficultas eſt, quando medicamenta æquè tendunt ad ſalutem matris, & ad mortem fœtus, ubi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt, & fœtus etiam periret; an inquā, in tali caſu liceat ſupradicta medicamenta præbere? Negativè reſpondent Corduba, Lopez Rodriquez & Vega apud Sanchez *de matr. tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 20. *n.* 19 *&* 20. at ipſe affirmativam ſententiam docet etiam in caſu dubij. [Sup hoc ſup. in Reſ. 38. & 39.] [Sup. hoc ſup. in Reſ. 40.] [Sup. hoc caſu dubij ibidem § Sed difficultas, & in fin. §. Et hanc. hujus Reſ.]

5. Et hanc ſententiam docent etiam Ioan. de la Cruz *in direct. part.* 1. *præcept.* 5. *q.* 1. *dub.* 7. *concl.* 3. *&* 4. & Villalobos *in ſum. tom.* 2. *tract.* 12. *dub.* 13. *num.* 2. ubi ſic aſſerit. [Quando la medicina ygualmente ſe ordena

na à la ſalud de la madre, y à la muerte de la creatura, no haviendo otro remedio para librar la madre, es licito tomarla: porque ſe ha de preferir la vida de la madre, y muerta ella à maravilla vivira la creatura, y lo miſmo digo, quando el medicamento es dudoſo.] Si igitur de vita matris, & fœtus omnino deſperatum ſit, licitum erit medico, & ad id tenetur, ait Sanchez, applicare medicinas ad matris ſalutem & ad fœtui nocendum ejuſque abortum: imò etiam ſi medicamenta ſint dubia, auxilium, vel mortem potius ſint illatura, in tali eventu melius eſt anceps auxilium experiri, quàm omni ſpe deſtitutam, ſinere infirmam perire.

Sup. hisſeqq. in hoc §. ſup. in Reſ. 40. § 1. in fin. & §. Sed difficultas.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 40. §. Rectè. in fin. & in Reſ. 41.

6. Notandum eſt tamen cum Leſſio *lib.2.c.9.dub.10. num.63.* & aliis communiter, quod quando proles eſt animata, illicitum erit, præbere matri medicamentum directè curativum cum notabili periculo prolis, ſi certum erat, vel valde probabile, prolem ſine illo vivam edendam. Sed Sanchez *ubi ſupra de matr.tom.3. lib.9. diſp.20. n.17.* exiſtimat caſum hunc rariſſimum eſſe, ac moraliter impoſſibilem; matris enim morbo laborantis lethali, corrupti humores alimentum quo puer nutriendus eſt, ita inficiunt, ut penè miraculum ſit, matre pereunte fœtum incolumem evadere. Sed ad alia procedamus.

RESOL. XLIV.

An ad evitandum periculum vitæ, & infamiæ puellæ prægnantis, ſit licitum procurare abortum, ſi fætus non ſit animatus? Ex part.6 tract.8. & Miſc.3. Reſ.37.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in Reſ. ſeq. & ſup. in Reſ. 38. §.1. in fin. ſed lege eam à princ. & §§. ejus primæ not.

§.1. PRo affirmativa ſententia *in 3. part. tract. 5. reſol.11.* adduxi Torreblancam *de Magia, lib.2. cap.43. num.10.* & quidem putabam ſuam ſententiam à nemine ſequendam eſſe, ſed deceptus ſum, nam illam poſtea docent Leo Zambell. *in Repertorio Morali verb. Medicus n.11.* Bordon. *in Conſiliis Regul.reſol.45.q.4. n.4. in fine.* Et hanc ſententiam tanquam probabilem admittit noviſſimè Magiſter Lezzana *in ſumma Quæſtionum Regularium, tom.3. verb. Abortus, n.5.* ubi ſic ait. Peccatum grave eſt procurare abortum etiam in caſu quo fœmina Nobilis, aut Monialis cum viro peccaverint, & timent mortem vel infamiam, vel ſcandalum ſi gravidæ fiant, non enim ſunt facienda mala, ut veniant bona, & eſt contra ordinem impedire conceptionem fœtus, nam ſemen & copula à natura ſunt inſtituta ad prolis conceptionem & generationem. Dicit tamen Azorius oppoſitam eſſe opinionem aliquorum, quos nõ refert, quam credo probabilem ſolùm in eo caſu quo nullo alio omnino modo, nullavè via impediri poſſet infamia, aut mors talis fœminæ, tum enim non videtur eſſe intrinſecè malum procurare abortum fœtus inanimis, aut impedire conceptionem ipſius. Ita Lezzana, cui etiam addendus eſt Ægidius Trullench *in Decalogum, tom.2. lib.5. cap.1. dub.4. n.1.* ſic aſſerens. Aliqui exiſtimant ſi aliud non ſuppetat remedium, licere procurare aborſum fœtus tamen inanimati ad evitandum periculum vitæ, & infamiæ puellæ prægnantis, ſicut diximus licere ad evitandam mortem naturalem. Hæc autẽ opinio non omnino placet Dianæ, & meritò quidem, non tamẽ videtur improbabilis. Ita Trullench. Et tandem non deſinam hic adnotare, quod conſultus de hoc caſu à viro nobili, & fide digno teſtatus eſt mihi doctiſſimum Theologum Societ. IESU quem ego ſcio, reſpondiſſe, ut ſupradictum eſt licitum eſſe pro ſalvanda vita & honore puellæ prægnantis procurare ejus abortum ante fœtus animationem. Sed adhuc ego non diſcedo à ſententia negativa, quam ſupra docui, & docet noviſſimè pluribus citatis, & me etiam relato Pater Theſaurus *in Praxi, part.2. verb. Abortus, cap.1. limit. 3.* ubi teſtatur hanc ſententiam eſſe communem inter Theologos, & Iuriſtas, quod etiam fatetur Eligius Baſſæus *in florib. Theolog. pract. verſ. Aborſus, num.1.* & contrarium eſſe improbabile tenet doctiſſimus, & amiciſſimus Pater Magiſter Candidus *in Diſquiſ. Mor. to.2. diſquiſ.1. art.1.* Imò audio, ſi verum eſt, fuiſſe damnatum in Congregatione Sancti Officij.

RESOL. XLV.

An pro tuendo honore, & vita pullæ prægnantis licitum ſit ſine timore cenſurarum procurare abortum fœtus animati?

Et an doctrina hujus quæſtionis vera ſit, in fœmina cujuſcumque conditionis id eſt, ſi Monialis ſit & Deo ſacra, aut Nobilis, aut etiam ſi ſcandalum timeatur?

Et quid poſtquam natus eſt fætus, an licitum ſit eum occidere, vel ſuffocare, ne reveletur peccatum? Ex p.7. tract.5. Reſ.32.

* Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in al a Reſ. & §. ejus annot.

§.1. PRo probabilitate partis affirmativæ adduxi aliquos DD. *in p.6. tr.8.* * *reſ.37.* Sed ego illam proſus improbabilem puto; Et ideò negativam ſententiam noviſſimè meritò docuit Ludou. Caſpenſis *in curſ. Theol. tom.2. tract.18. diſp.3. ſect.5. n.40.* ubi ſic ait. Non tamen eſt licitum applicare matri medicinas præfatas, quando non periclitatur vita matris ex malis humoribus, vel ex abundantia ſanguinis: unde ſi tales medicinæ ſumantur ad abortum fœtus, vel impediendam generationem, quia alias ſi detegatur peccatum matris, occidetur à marito, vel à propinquis. In hoc ergo caſu non licet ſumere medicinas, vel applicare, propter vitandam mortem matris cum periculo mortis fœtus: ſicut neq; poſtquam natus eſt, licitum eſt illum occidere vel ſuffocare ne reveletur peccatũ. Ratio eſt, quia tunc fœtus non eſt aggreſſor, ut ita dicam, ſed mater ipſa eſt cauſa ſui periculi provenientis ab extrinſeco. Vnde patet minus licitum eſſe procurare abortum ad vitandam infamiam, vel propter periculum quod mater eſt experta aliquando in ipſo partu. In his ergo caſibus, neque per accidens, neque indirectè licet fœtum occidere, vel exponere mortis periculo; eſſet enim talis mors voluntaria, etiam per accidens intenta. Ita Caſpenſis, cui adde Scipionem de Rubeis *in Aphor. Epiſc. ver. Abortus n.3.* Mazuchel. *tr. de caſ. reſ. diſp.2. c.3. diff. 4. n.24.* & Dicaſtillum *de Iuſt. lib.2. tr.1. diſp.10. dub.13. n.173.* qui addit hoc verum eſſe in fœmina cujuſcumque conditionis, id eſt etiamſi nobilis ſit, aut monialis & Deo ſacra, aut etiamſi ſcandalum timeatur. Probatur primò, quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona. Secundò quia hoc eſt contra naturam generationis; fœmina verò ſibi imputet periculum mortis vel infamiæ. Et ita hanc ſententiam me citato tenet noviſſimè noſter P. Alphonſus de Leone *de cenſuris Recollect.7. n.18.*

Sup. hoc periculoſi in Reſ. 36. & 37.

RESOL. XLVI.

An licitum ſit ſuadere abortum, quando mulier gravida parata eſt ſe occidere ad infamiam vitandam? Ex p.7. tract.5. Reſ.39.

§.1. NEgativè videtur reſpondendum ex P.M. Candido *in Diſquiſ. tom.1. Diſquiſ.1. art.2. dub.2. n.5.* ubi noſtra ſententia non videtur admittere conſilium ad minus malum. Sed ego teneo affirmativam ſententiam cum Mazuchello *tract. de caſ. reſerv. diſp.2. cap.3. quæſt.3. difficult.1. num.63.* ubi ſic ait. Quoties pater eſſet animo firmatus, ac determinatus occidere filiam ſuam, quam gravidam comperiſſet ex pravo

vo concubitu; vel filia ipſa eſſet parata ſeipſam occidere ad infamiam avertendam, nec alio modo poſſet ab hac voluntate averti: in tali caſu liceret conſulere, & inducere ad abortum procurandum, quia hoc non eſſet inducere ad malum, ſed ad electionem minoris mali, quæ bona eſt. Ita ille. Et licet multi negent non eſſe ſuadendum minus malum, ad evitandum majus, tamen hoc poſſe fieri magis probabiliter aſſerunt alij: Et ita noviſſimè tenet Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo *de Iuſt. tom.* 1. *diſp.*19. *ſect.*2. §.2. *num.* 43. ubi ſic ait. Hæc quæſtio ſupponit illam aliam, an volenti facere gravius peccatum liceat conſulere minus? In qua quæſtione multi abſolutè negant id licere, Antoninus, Gabriel, Sylveſter, Cajetanus, Conradus, Covarruvias, Valentia, Angles, quos affert Thomas Sanchez *lib.*7. *de matrim. diſp.*11, *num.*14. qui eam ſententiam ſatis probabilem putat. Alij tamen communiter, quos idem Sanchez refert, & ſequitur *num.* 16 dicunt, cum debitis circumſtantiis id licitum eſſe: nempe quando ille cui id conſulitur, firmum animum habebat utrumque, vel certè gravius malum faciendi, nec aliter potes illum avertere à graviori malo. Ratio autem eſt, quia conſilium illud non eſt abſolutum ſed conditionatum explicitè, vel implicitè ſcilicet, ſi unum ex his facturus es, fac hoc minus, & non illud gravius, quod quidem veriſſimè, & rationabiliter conſulitur: quia ex duobus malis minus malum eſt eligendum. Ita ille. & in tom. 8. tr. 7. vide doctr. Reſ. 30.

In indice primo hujus Tom. 5. *in fine tract.*6. *de Abortu, ſunt pauciſſima Diffic. quæ ſimul pertinent ad hunc prædictum tractat.*6. *de Abortu, &c.*

TRACTATVS SEPTIMVS,
DE SIMONIA,
ATQVE DE DATIS, ET PROMISSIS SVPER BVLLAM GREGORII XIII.

RESOLVTIO PRIMA.

An ſi quis cum Pontifice ſciente committeret ſimoniam incideret in pænas, ſi Papa expreſsè cum ipſo non diſpenſaret?

Ex quo infertur, quod ſi ſtatuto Epiſcopi caveatur, quod ludens ad hazardum ſit excommunicatus, ludens cum eodem Epiſcopo, qui ſtatutum edidit, an ſit excommunicatus, etiamſi Epiſcopus non incidat in pænas ſtatuti?

Etiamque advertitur, quod ſi Princeps ſciens aliquem eſſe inhabilem ad dignitatem, quam ei conferre intendit, ipſo facto, quo ei confert, tacitè, implicitéque videtur eum capacem reddere, & cum eo diſpenſare.

Et tandem quæritur, an Pontifex incurrat crimen, & pænas ſimoniæ juris poſitivi? Ex part. 10. tract.16. & Miſc.6.Reſ.16. alias 15.

§.1. AFFIRMATIVAM ſententiam docet Paludanus *in* 4. *d.* 25. *quæſt.* 4. Sylveſt. *in verb. ſimonia quæſt.* 4. Aurea Armilla *in eodem verb. in fin.* Dominicus à Soto *lib.* 9. *de Iuſt. & jure quæſt.*5. *art.*2. Petrus de Aragon. *in* 2. 2. *S. Thomæ q.*100. *art.* 1. *verſus fin.* Greg. de Valent. *in eadem in q... punct. ult.* Angelus *in verbo ſimonia* 5. §. 7. 8. *& infra verb. illo* 7. §. 5. S. Antonin 2. *part. tit.* 1. *cap.* 5. §. 2. Felinus *in hoc cap. & in cap. De cætero col. fin. de re judic.* Turrectem. *in d. cap. latorem. num.*4. Martinus Navarr. *loco citato*, & ejus Diſcipulus Didac. Covarr. *in relect. cap. Peccatum de reg. jur. in* 6. *part.*2.§.8. *num.*9. Coſmus Philiarcus Theologus Florent. *tom.* 1. *de offic. Sacerdotis lib.* 6. *cap.* 3. *concl.* 5. Atque hæc eſt communior, receptiorque opinio. In partem negantem iverunt Adrian. *quodl.* 9. *art. ult. ad* 4. *principale.* Ioannes Major *in* 4. *d.* 25. *quæſt.* 3. In hanc partem allegatur à Panormit. etiam Ioannes Andreas *in regul. cui licet de reg. jur. in* 6. *Mercurialib.* Vbi ad propoſitum facit, quod ait in ſimili. Si Epiſcopi ſtatuto caveatur, quod ludens ad hazardum, ſit excommunicatus ludens cum Epiſcopo, qui talem ſtatutum edidit, excommunicatus eſt, etiamſi Epiſcopus non incidat in pœnam ſtatuti. Cardinalis Cajetanus 2. 2. *quæſt.*110. *art. ultimo.* anceps eſt in hac dubitatione. Vtriuſque ſententiæ argumenta ponit, & ſoluit. Et quidem diſpenſatio eſt actus poteſtatis legiſlativæ, atqui Pontifex admittens ſimoniam, ſi aliud non dicat non utitur hujuſmodi ulla poteſtate; ſine diſpenſatione autem manent in ſuo vigore leges pœnales reſpectu ſubditi; ergo in propoſito ejuſmodi pœnas incurrit. Deinde, etiam ſi Papa ſalutet excommunicatum verbo, oſculo, literis, aut alio quovis modo cum ipſo communicet, non propterea eum cenſebitur abſolvere, ut apertè definitum eſt Clementina, ſi ſummus Pontifex; De ſententia excommunicationis.

2. Sed, ut verum fatear, ego negativæ ſententiæ adhæreo, dico igitur, quod Pontifex ſcienter committens cum alio tertio ſimoniam, ipſo facto diſpenſat cum eodem, ut non incidat in pœnas à Canonibus latas contra ſimoniacos, ſecundum affirmantem, communiorem, & veriorem opinionem. Ratio eſt, quia ſcientia Principis purgat hoc crimen, quantum ad eas pœnas, quæ ſunt juris poſitivi. Quandoquidem Princeps ſciens aliquem inhabilem ad dignitatem, quam ei conferre intendit, ipſo facto, quo ei confert, tacitè, implicitéque videtur eum capacem reddere, & cũ eo diſpenſare, juxta dicta à Bart. *in l. Barbarius n.*12. *ff.*

de effic. Prat. Felinus *in cap. praterea num.9. de teſtibus cogendis.* Panormitan. *in cap. in cunctis* §. *Infer. & in cap. Innotuit. colum.*4. *de elect.* Roman. *in conſ.*327. & alios alibi. Atque cauſa ejus reddi poteſt: Quia alias actus Principis eſſet illuſorius, nullumque effectum ſortiretur, quod eſt abſurdum, ideóque non dicendum. Ex hac concluſ. infero cum Paludan. & poſt eum S. Anton. & aliis, quod ſi quis acciperet beneficium in Curia Romana, & conſcientiam haberet de ſcientia Papæ confirmantis, pœnitendo de peccato, non teneretur reſignare, ſed poſſet retinere. Ad illud allatum à Ioanne Andrea de ludente cum Epiſcopo, qui tulit excommunicationem in ſic ludentem, & Reſpondet Sylveſt. & alij quidam, in primis de Epiſcopo, quod ipſe non poteſt ſecundum aliquos facere, ut ſtante ſtatuto ſuo contraveniens non ligetur: quod tamen Pontifex poteſt: Vel aliter, quod Epiſcopus ludendo cum aliquo etiam præſumptivè diſpenſet, ut ille impunè cum eo ludat ſicut etiam Pontifex ſecundum prædicta implicitè, & præſumptivè diſpenſat in ſimonia ejus, qui eandem ſecum committit. Et ideò hanc ſententiam præter Doctores citatos ſuſtinet Leſſius *lib.*2. *cap.*35. *dub.*5. *n.*32. Covarruvias *ad regul. peccatum part.*2. §. 9. *n.*9. & Ioannes VVigers *de juſt. tract.*7. *cap.*4. *dub.*5. *n.*23. Malderus *tract.* 9. *cap.*3. *dub.*4. Navarra *de Reſt. lib.* 2. *cap.*2. *num.*434.

Alibi in Reſ. 1. not. præteritæ.

Sup. hoc ibidem.

3. Sed ſi aliquis inquirat, an Pontifex incurrat crimen ſimoniæ juris poſitivi. Aliqui exiſtimare videntur peccatum ſimoniæ juris humani non poſſe in Pontificem cadere. Suarez *tom.*1. *de Relig.*4. *de ſimonia cap.*52. *num.* 4. dicit, quod Pontifex ſummus poſſit facilè vitare ſimoniæ vitium, etiamſi venditiones, vel contractus faciat circa res ſpirituales, qui jure tantùm Eccleſiaſtico ſimoniaci effecti ſunt, Bonacina autem *quæſt.* 5. *numero* 5. dicit quod poſſit Pontifex culpam ſimoniæ Iure Canonico prohibitivo contrahere, ſi rei naturam præcisè ſpectemus; ulterius vero ſignificat, quod tamen de facto nunquam contrahat; in quod etiam inclinari videtur Suarez: fundamentum horum eſt duplex, puta quod Pontifex præſumatur ſecum diſpenſare, quando facit tales contractus. Sed Suarez magis placet aliud fundamentum, quod materiæ illæ iſtorum canonum non æquè concernant Pontificem, & inferiores Prælatos, ac fideles: quod certè univerſaliter non videtur verum; non enim apparet quare, materia quæ cadit ſub prohibitionem de non vendendis beneficiis, & ſpiritualibus officiis non æquè concernat ſummum Pontificem, quando neceſſitas, aut utilitas Eccleſiæ id non requirit, ac inferiores Prælatos, imo videretur multo magis ipſum concernere, quandoquidem habeat longè plura, & quæ majoris ſunt momenti conferenda, & ex quorum ſana diſtributione magis pendet commune bonum Eccleſiæ. Neque ad rem facit quod habet Bonacina, quod nullus ſupremus Reipublicæ, Princeps prohibeatur vendere officia vendibilia ſuæ Reipublicæ, quia etſi id verum eſſet, ſepoſita omni prohibitione poſitiva, ſi tamen ipſe cum Senatu Regni judicaſſet, eſſe contra bonum Regni talia vendere, & ſic univerſalem prohibitionem feciſſet, teneretur ipſe quoque lege illa ut directiva, & delinqueret, ſi abſque rationabili cauſa contrarium faceret; quemadmodum in aliis legibus æquè Principem & ſubditos concernentibus. Et hæc omnia docent Leſſius, & Vvigers *ubi ſuprà.* Sed cum Suarez, & Bonacina concurrit Malderus *loco citato:* Verùm quidquid ſit de hoc, certum eſt, quod numquam Pontifex incurrit pœnas jure Eccleſiaſtico conſtitutas contra ſimoniacos, ut excommunicationem, ſuſpenſionem, inhabilitates, &c. Ita docent communiter Doctores: Vide etiam præter alios ſupra adductos Petrum Binsfeldium *in cap.*1. *de ſimonia, quæſt.* 2. *per totam.*

Sup. hoc in tom. 6. tr. 3. lege doctr. Reſ. 202. & §§. ejus not.

RESOL. II.

An in ſimonia detur parvitas materiæ, ita ut hoc peccatum poſſit aliquando eſſe veniale, & adducuntur multi caſus in exemplum, & pro praxi hujus difficultatis?

*Et an excommunicatio Extravag.*2. *de ſimonia, & Conſt. Pij V. incurratur per ſimoniam, quæ videtur eſſe parua ex parte pretij?* Ex p.5. tr.5. Reſ.2.

§.1. NEgativam ſententiam mordicus docet Suar. *de Relig. tom.*1. *lib.*4. *cap.*3. *num.*5. *& ſequent.* quia neque ex parte rei ſpiritualis, nec ex parte pretij poteſt ita diminui hoc peccatum. Primum patet, quia nullum donum gratiæ, quantumvis paruum videatur; eſſe poteſt vendibile ſine gravi irreverentia Dei, & ipſiuſmet doni, quod licèt in ſuo ordine ſit paruum, nihilominus non poteſt contemni, neque conculcari ſine gravi culpa, & eadē ratione nec vendi poteſt ſine culpa, quia per hoc graviſſimè contemnitur, & tanquam quid vile tractatur. Et quantum eſt ex parte talis actionis ſubtrahitur à gratuita donatione Dei. Nam quod pretio poteſt æſtimari ac dari, non reputatur tanquam pendens ex gratuita donatione Dei. Vnde ſicut laberetur graviſſimè, qui vel minimum opus pietatis ſibi tribueret, & non gratuitæ donationi Dei, neque in tali cogitatione poteſt inveniri levis materia: ita graviter peccat ſemper, qui donum aliquod gratiæ, etiamſi minimum eſſe videatur, venditioni exponit. Sic exiſtimo eſſe peccatum mortale vendere vel minimum unum cereum, agnum, vel pro vero pretio unam orationem Angelicam, vel aliud ſimile ſpirituale facere, aut conferre. Multóque certius eſt eſſe peccatum mortale, primam Tonſuram pretio dare, licèt in gradu Ordinum videatur quid minimum, idémque eſt in ſimilibus. Idem facilè oſtendi poteſt ex parte pretij, nam illud magnum fit eo ipſo quòd apparet gravis deformitas, quia tunc ex utroque capite ſatis magna eſt materia talis delicti. Item illud eſt magnum lucrum temporale, & eſt turpiſſimum, quia per abuſum rei ſpiritualis acquiritur; eſt ergo grave peccatum.

Sup. hoc cum ſim cum eodem Sancio tantùm hic inf. citato in to. 1. tr. 6. Reſ 47. §. 1. in fine.

2. Dices rationem hanc probare ſolùm ex parte vendentis, nam ille qui emit, nihil lucratur temporale, ſed potiùs jacturam patitur. Reſpondeo primò ementem peccare ſaltem ex priori capite, quia rei ſpirituali injuriam facit, & quo majus pretium dat, eo, ut ſic dicam; minus gratis vult illam habere, atque ita vult habere gratiam non gratis, quod, perverſum eſt (ut dicitur *in cap. gratia* 1. *quæſt.* 1.) etiam in minimo dono gratiæ, & deinde cùm emere, & vendere correlativa ſint, ſi venditio eſt ſimoniaca, etiam emptio; & ſi una eſt gravis, etiam altera, ſaltem per quandam ſocietatem & cooperationem: ſi autem pretium ſit vile, eò magis videtur vilipendi, & contemni res ſpiritualis, quæ ſic venditur, æquiparatur enim pretio temporali, & quia in ſuo ordine parua eſſe videtur, vili pretio danda, aut comparanda cenſetur. Itaque cujuſcumque quantitatis ſit id, quod pro re ſpirituali datur, ſi revera ut pretium datur, & accipitur, ſimonia eſt, & per eam gravis irreverentia fit rei ſacræ, & ideo non poteſt excuſari à peccato mortali propter materiæ levitatem. Et hæc omnia docet Suarez; cui etiam adde Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *in ſum. to.*1. *lib.*1. *cap.*4. *num.*1. quibus ego addo Caſtrum Palaum *tom.*1. *tract.*2. *diſput.*2. *punct.*7. *num.*4. Layman *lib.*4. *tract.*10. *cap.*8. *num.*4. Sancium *in ſelectis diſput.* 15. *num.*14.

*num.*14. Baldellum *tom.*1.*lib.*3.*diſput.*14.*num.*12. Homobonum de Bonis *in conſultat. moral. vol.*2. *part.* 5. *reſponſ.* 139. Molfeſium *in ſumm.tom.*1. *tract.*8. *cap.*8. *n.*67. Alphonſum de Leone *de offic.Confeſſ.part.*1.*recollect.*7.*num.*36.

3. Non deſinam tamen hîc apponere verba Iacobi Gordoni *in ſumma tom.*2.*lib.*8.*quæſt.*7.*cap.*3. *num.*7. ubi ſic ait. Collegit Suarez hoc peccatum tam eſſe in ſuo genere grave & mortale, ut non poſſit eſſe veniale ex levitate materiæ, ſive pretium, ſive rem ſacram intelligas per materiam. Ratio ſit, quia minima materia magnam habet indignitatem, & injuriam annexam, ſi vendatur, v. g. guttula aquæ benedictæ: contractus porrò & pactio, quia habet ſufficientem libertatem, non ſit ex inconſideratione ſola, itaque eſt quædam ignoratio, quæ facere poteſt ut ſit veniale, ignorantiam intellige culpabilem, ſed venialem; hæc quidem probabiliter dicuntur loquendo de pretio, imò res ſpiritualis, quò minori datur pretio, eò vilior reputatur, & idem plures docent de moroſa delectatione, & de blaſphemia. Sed quidquid nunc ſit de aliis rebus, certè in hac materia Religionis, præſertim extra gratiam & Sacramenta, durum videri poteſt, minimam ſacram materiam trahere ſecum graviſſimam Dei offenſionem, & tantopere à Patribus exaggeratam, cùm etiam intra latitudinem Religionis ſint multa alia peccata, quæ fiunt venialia ex levitate materiæ. Hucuſque Gordonus Et ideo in peccato Simoniæ dari paruitatem materiæ, docet etiam Reginaldus *tom.*2. *lib.*23. *cap.*15. *num.* 219. Molina *tom.*1. *tract.*2. *diſputat.*92. *num.*5. Vnde puto utramque ſententiam probabilem eſſe. Et Bonacina *de legib. diſp.* 10. *quæſ.* 2. *punct.* 8 §. *inciden. num.* 13. ſtando in hac ſententia ſecunda putat in Simonia materiam paruam excuſantem à mortali eſſe illam, quæ excuſaret in furto, ſed hoc remittendum eſſe arbitrio prudentis putat Merolla *tom.* 1. *diſput.* 2. *cap.*4. *dubit.*7. *num.*116.

4. Notandum eſt tamen, quòd ſtando in prima ſententia; quæritur an excommunicatio *Extrav.* 2. *de ſimonia*, *& Conſt. Pij V.* incurratur per Simoniam, quæ videtur eſſe parua ex parte pretij? & ex Navarro *conſilio* 51. *de ſimonia*, reſpondet affirmativè Suarez *ubi ſuprà cap.* 56. *num.* 8. quia illa ſimpliciter eſt peccatum mortale, & ideo eſt cauſa ſufficiens talis cenſuræ. Sed ſtando in ſecunda ſententia in tali caſu dicendum eſt excommunicationem non incurri.

RESOL. III.

An pœna contra ſimoniace ordinatos extendatur ad eos, qui prima Tonſura initiati ſunt?

Et an ſuſpenſio, qua puniuntur ſimoniace ordinati incurratur per ſuſceptionem cujuſlibet Ordinis?

Et an ordinatus ſit irregularis? Ex part. 11. tract. 5. & Miſc.5. Reſ.17.

§.1. Affirmativè reſpondet Layman *lib.*4. *tract.*10. *cap. ult.* §. 7. *num.* 11. ubi ſic aſſerit; Quod attinet ad ſimoniam realem & completam in ordine; per eam incurritur in primis excommunicatio Papæ reſervata tam ab ordinante quam ordinato, uti habetur *in extravag.*2. *de ſimon.* Idque intelligendum etiam videtur de prima tonſura; quia per eam uſitato modo loquendi, aliquis ordinari dicitur, id eſt in Ordine Clericorum conſtitui; ſicuti ex communi notavit Vgol. *tab.*4. *cap.*3. *num.*2. *& c.* 4. *num.*1. Suarez *c.* 56. *num.* 5. contra Leſſium *dub.*24. *num.*133. Adde quod Navarr. reſpondit *lib.*3. *conſil.*59. *de ſimon. edit.*1. Avila *part.*3. *de cenſuris diſputat.*5. *dub.*9. ſimoniam commiſſam in Reverendis ſeu dimiſſoriis commiſſam cenſeri in ordine, quandoquidem Reverendæ ſeu dimiſſoriæ litteræ ordinantur ad ordines, tanquam media ad finem. Hucuſque Layman.

2. Verùm contrariam ſententiam tenet Baunius in *prax. benefic. diſp.* 16. *quæſt.* 62. *dub.* 11. Nam cùm verba legis pœnalis propriè ac ſtrictè capi debeant, & tonſura non ſit ordo, ſed diſpoſitio ad illum, quæ pœnæ contra ordinatos ſimoniacè ſunt ſtatutæ, extendi ad tonſuratos non debent. Quæ opinio eſt Leſſij *c.* 35. *dub.* 24. *num.* 133. ubi aſſerit; Non eſſe probabile velle Eccleſiam ut incurratur excommunicatio, dando aliquid pro ſigillo, aut literis teſtimonialibus, cum hoc ſit mera redemptio vexationis.

3. Et hæc omnia docet etiam Palaus *tom.*3. *tract.* 17. *diſp.*3 *punct.* 24. *num.* 1. ſic aſſerens; Qui ſimoniacè aliquem ordinat, aut ad ordinem ſic conferendum mediator, ſeu præſentator exiſtit, eo ipſo eſt excommunicatus excommunicatione Papæ reſervata: habetur *in extrav.* 2. *cùm deteſtabile, de ſimon.* Hoc tamen ſecundùm probabilem ſententiam non extenditur ad collationem primæ tonſuræ; quia non eſt verus ordo, & pœnæ debent reſtringi. Neque etiam extendi debet ad Notarium, & Miniſtrum, qui pro literis dimiſſoriis, aut teſtimonialibus aliquid exigeret: neque etiam ad Epiſcopum, ſi poſt ordinem gratis collatum aliquid poſtea recipiat: nam eſto, ij omnes peccent, & ſimoniaci ſint juxta Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.*1. *de reformat.* non tamen incidunt in hanc excommunicationem, neque in aliquam pœnam ipſo facto: quia illa verba Concilij *Dantes, & accipientes, ultra divinam ultionem pœnas a jure inflictas ipſo facto incurrant.* debent referri tantùm ad dantes, & accipientes ordines, non ad alias actiones illo *in cap. enumeratas*; quia ſolùm pro dantibus & recipientibus ordines ſimoniacè, aut illorum mediatoribus pœnæ ipſo jure latæ ſunt. Ita Palaus.

4. Sed hîc quæri poteſt. An ſuſpenſio qua puniuntur ordinati ſimoniacè, incurratur per ſuſceptionem cujuſlibet ordinis?

5. Et exiſtimant nonnulli eam nonniſi per majores malè collatos & receptos invehi.

Cauſa eſt, quod cùm de pœna agitur, hæc non cadat niſi in id, cui propriè nomen réſque convenit ſignificata, ac vetita per canonem: At ex probabili quorumdam ſententia, non noſtra tamen, minores ordines Sacramenta non ſunt, ſed Sacramentalia: ergo eorum receptio extorta pretio non eſt ſuſpenſionis punienda pœna.

6. Confirmatur. In pœnis ſequenda eſt interpretatio mitior: at mitius eſt, eum qui minoribus eſt initiatus per ſimoniam, ſuſpenſum non eſſe ab eorum executione, & receptione ſuperiorum, quàm eſſe: ergo in eam partem inclinandum eſt in favorem pœnitentium, quod eſt contra Suarez *cap.*56.*n.*5. *lib.* 4. *de Simon.* quod probabile quoque eſſe aſſerit Regin. *tom.*2. *lib.*23.*cap.*12.*ſect.*1. *n.*124. & hæc omnia docet Baunius, *ubi ſuprà*.

7. Et quidem ordines Minores non eſſe Sacramenta, præſtantiſſimi docent Theologi, quos ego alibi adduxi.

Alibi in to 3. tr. 1. Reſ 65. §.2 à lin 10. Et pro contento in hoc § Notãdum. ſup. in tr. 5. Reſ. 19 §. Hinc. per tot. & melius in to. 4. tr 3. Reſ 137. §.2. & ult. & tom.7 tr. 1. ex lata de-

8. Notandum eſt hic obiter, veteres Theologos docuiſſe, ordinatum ſimoniacè eſſe irregularem: ita Alenſis *in* 2.*p.q.*167 *membr.*2. Scot. *in* 4.*diſt.*25.*q.*1 *art.* 1. Richard. *in eand. diſt. art.*2.*q.*3. his verbis: *Reſpondeo quod ſimoniacus propter ordinis ſuſceptionem ſimoniacè ſuſcepti, ſive propter beneficij conſecutionem, eſt irregularis.*

9. Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Leſſio *lib.* 2. *capite* 25. *dub.* 24. Suarez *de Religione tom.* 1. *lib.* 4. *capite* 56. *numero* 20. Baunio *ubi ſuprà,*

ctrina Reſ. 298.§.ult.ad med. verſ. Notandum eſt.

ſuprà, & aliis. Ratio eſt ex juris interpretum axiomate, irregularitatem extra caſus jure expreſſos non incurri: at non invenitur in Sacrorum Canonum voluminibus eum irregularem eſſe, qui pecunia Sacrum ordinem, aut beneficium nundinatur: ergo, &c.

10. Deinde in Sixti V. Conſtitutione contra Clericos malè promotos, non habetur niſi ſola pœna ſuſpenſionis, qua ſola poteſt Romanus Pontifex eximere, ac adjecta admonitione, ſi poſt ſuſceptionem hi malè promoti in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare præſumpſerint, futuros irregulares: non ſunt ergo jure factoque tales; ſed erunt, ſi excommunicati celebraverint, aut ſuſpenſi.

RESOL. IV.

An Bulla Sixti V. contra malè promotos ad Ordines ſit uſu recepta, quoad abſolutionem cenſurarum, & inhabilitatum?

Et explanantur, quæ pœnæ ſint latæ in Ordinatos ſimoniacè?

Et an ſimoniaci occulti ſuſpenſio tollatur per pœnitentiam; & manifeſti per Epiſcopum poſt pœnitentiam? Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. Reſ. 19.

§. 1. Nota, Sixtum V. edidiſſe Bullam quandam contra malè promotos, quæ incipit *Sanctum, & ſalutare*, quam Bullam, etſi Clemens VIII. ann. 1595. revocaverit, & ad jus commune reduxerit, non tamen quoad pœnas ſimoniacorum; imò potius ibi dixit ſe velle in ſuo robore perſiſtere eas omnes, quæ ſunt latæ contra ſimoniacè ordinantes, & ordinatos.

2. Pœnæ verò latæ in ordinatos ſimoniacè ſunt, Prima, excommunicatio ipſo facto, habetur *in ſupradicta Extravagante*. Secunda, ſuſpenſio ab executione ſuorum ordinum: ita *in ſupradicta extravag.* & non ſolum ejus quem ſic ſuſcepit, ſed etiam omnium quos habet: illa enim particula *ſuorum ordinum*, hoc indicare videtur; & ita tenet communis ſententia: Greg. Lop. *leg.* 11. *tit.* 17. *par.* 1. *verb. ve dado por derecho.* Man. Rod. *ſecundo tomo, ſummæ cap.* 56. *num.* 6. *verſ. el octavo* Leſſius *dub.* 25. *n.* 135. & Suar. *tit.* 5. *de cenſ. diſput.* 31. *ſect.* 4. *num.* 33. quamvis probabilitate non careat, ut tenent ſupradicti Doctores, ſolùm extendi ſuſpenſionem ad ordinem ſimoniacè ſuſceptum, non ad alios ritè ſuſceptos, quia licèt Pontifex loquatur in numero plurali, dicens, *Sint ab executione ſuorum ordinum ſuſpenſi*, illa locutio pluralis correſpondet plurali locutioni præcedenti; loquebatur enim de omnibus, qui ordinati ſunt ſimoniacè, & de illis ſtatuit, ut ſint à ſuorum ordinum executione ſuſpenſi, hoc eſt, quilibet à ſuo ordine ſimoniacè ſuſcepto, & omnes ſimul à ſuis ordinibus ſic ſimoniacè ſuſceptis.

Sup. doctrina contenta in hoc & ſeq. §. ſup. in tr. 3. lege Reſ. 44.

3. His ſuppoſitis, ad dubium propoſitum in titulo hujus reſolutionis ſic reſpondet Caſtrus Palaus *tom.* 3. *tract.* 17. *diſp.* 3. *punct.* 24. *n.* 4. Tandem in ſupradicta Bulla Sixti V. abſolutio harum cenſurarum, & inhabilitatum Pontifici reſervatur, ſimulque revocantur conceſſiones, & facultates Religioſis conceſſæ, & etiam conceſſæ Epiſcopis *in Trident. ſeſſ.* 24. *cap.* 6 *de reform.* Exiſtimo tamen hac in parte non eſſe hanc Bullam receptam, imo Leſſius *dub.* 24. *num.* 134. *fin.* ait, hanc Bullam pleriſque locis ignorari, ac proinde non eſſe uſu receptam. Idem indicat Sà *verb. ſimon. num.* 12. quatenus ait; ſimoniaci occulti ſuſpenſio tollitur per pœnitentiam, & manifeſti per Epiſcopum poſt pœnitentiam.

4. Sed contrariam ſententiam tenet Pater Tancredus vir doctiſſimus, amiciſſimus *de relig. tract.* 2. *lib.* 4. *diſp.* 34. *n.* 6. quia Leſſius dicit, Puto hanc conſtitutionem pleriſque locis ignorari, ac proinde non eſſe uſu receptam, quod verum eſt ubi ignoratur: at ex hoc non infertur alibi non eſſe uſu receptam, Bonacina ait *quæſt.* 7. §. 6. *num.* 11. ſed id in Italia ſaltem non admitterem, & Suarius illam eſſe receptam ſupponit; & ſic ejus doctrina procedit de omnibus cenſuris occultis, exceptis iis in ordine, ita Sanchez *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 104. *num.* 45. & *dub.* 120. *num.* 1. & Fillinc. *cap.* 13. *num.* 38. Hucuſque Tancredus, cui adhæreo.

RESOL. V.

Notabilia quædam circa pœnas contra ſimoniacos inflictas.

Et docetur pœnas contra ſimoniam confidentialem multas eſſe, & pro praxi in textu hujus Reſolutionis adſcribuntur ſeptem.

Et advertitur de pœnis ipſo jure latis nullam eſſe impoſitam committentibus ſimoniam, niſi ſimonia fuerit commiſſa in ingreſſu Religionis, in ordine, & beneficio.

Sed difficultas eſt, an dictæ pœnæ incurrantur ante ſententiam præter excommunicationem? Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. Reſ. 20.

§. 1. Dico primò, quod renunciare beneficia cum pacto de re aliqua facienda, aut omittenda, quæ jure non ineſt, eſt ſimonia; Eſt tamen ejuſmodi pactio quamvis ſimoniaca à pœnis ſimoniacorum libera. Sed probatur; nam ut Sylveſt. *verb. Simonia quæſt.* 19. nulla ſimonia pœnas juris ipſo facto inducit, niſi in ordine, & beneficiis: quia Eccleſia prædictis pœnis non punit alios, quam qui propriè ſunt Simoniaci, traditione pretij pro re ſpirituali. At hoc non accidit, cùm ſimonia eſt talis tantùm jure Eccleſiaſtico: vera eſt ergo pars hæc aſſertionis, in qua dicitur, conventiones reciprocas circa ſpiritualia, ſimoniacas quidem eſſe, à pœnis tamen, quæ ſimoniam concomitantur, liberas. Et ita hanc ſententiam tenet Baunius *in praxi benefic. diſputatione* 16. *quæſt.* 46.

Sup. doctrina ſeq. uſ ad §. Dic tertio hu Reſ. in ſeq. & inf. Reſ. 7. §. ta etiam. Reſ. 8. & de alias earum an

2. Dico ſecundò, ad eos qui officia Eccleſiaſtica ſibi pretio comparant, non pertinere has pœnas, quia non ſunt beneficia, & in pœnalibus verba ſumenda ſunt in notione ſua propria. Item ab his quoque pœnis eſſe liberos, qui beneficia ſua auctoritate propria permutant.

Sup. hoc l inf. in R 33. & in al ejus prim annot.

3. Ratio eſt, quod hic non interveniat propriè dicta ſimonia, cùm non detur temporale pro ſpirituali: ergo cùm pœnæ reſtringi debeant, excommunicatio, quæ eſt una de pœnis quibus jure Eccleſiæ plectuntur propriè dicti ſimoniaci ad compermutantes beneficia ſua auctoritate propria, non ſe extendet, cùm non ſint hi niſi jure Eccleſiæ tales proindéque impropriè, decreto tamen Innocentij III. beneficiis ſunt privandi, in quibus facta eſt permutatio, ſic enim ille, *cap. cùm olim* 7. *de rerum permutat.* conſequenter poſt ſententiam, quæ non eſt neceſſaria, ubi reperitur propria ſimonia, ut patet in Extravag. citata.

4. Item, etiam aſſero, ſimoniam, Eccleſiaſticam cenſuram, aut quamvis aliam pœnam juris non inducere in ordine, beneficio, & Religionis ingreſſu. Et ratio eſt eadem, nempe quod pœnæ juris eos dumtaxat afficiant, qui propriè ſunt tales, quales punire Principi placet. At ſimoniaci ſimonia juris poſitivi, &

Sup. conte tis in hoc in Reſ. § 1.

& Eccleſiaſtici non ſunt niſi impropriè tales, cùm ſpirituale, nec vendant, nec emant; unde ſi quis in conferendis aliis Sacramentis, conſecrationibus, diſpenſationibus, penſione vendenda, aut redimenda, conferenda Vicaria temporali, peccaverit, non contrahet pœnam excommunicationis, ſuſpenſionis, aut inhabilitatis. Tanner. *in* 2 2.*diſputat.* 5.*quæſt.*8. *dub.*4. *numero* 95. ſicut nec qui jus patronatus pretio diſtrahit, Sanchez *tom.*1. *opuſcul. lib.*2. *cap.*3. *dub.*107. *num.*3. quia non eſt beneficium. Vide etiam Leſſium *lib.* 2. *cap.*35. *dub.* 23. *num.*30. & Baunium *ubi ſupra, quaſt.*53.

5. Dico tertiò, pœnas contra ſimoniam confidentialem multas eſſe. Prima eſt, excommunicatio reſervata Papæ.

6. Secunda, inhabilitas ad beneficium, in quo eſt commiſſa ſimonia.

7. Tertia, ejus privatio à die commiſſæ confidentiæ.

8. Quarta, omnium etiam beneficiorum, penſionum, & aliarum rerum Eccleſiaſticarum privatio, quas confidentiarius juſtè ante poſſidebat.

9. Quinta, inhabilitas ad illas, ita Pius V. Bulla cui initium *Intolerabilis*, quam Navarrus explicat *in manual.cap.*23.*n.*110.

10 Sexta, quod beneficium quod eſt receptum cum confidentia, ſit devolutum ad Papam, eique reſervatum.

11. Vltima, quod preſumentes beneficia recipere cum confidentia, Cardinales & Epiſcopi ſint ab Eccleſiæ ingreſſu interdicti: qui autem ſunt his inferiores minores Clerici, excommunicati, ut dictum eſt antea.

hoc inf. (18.

12. Sed difficultas eſt, an dictæ pœnæ incurrantur ante ſententiam? præter excommunicationem, nullam ex dictis pœnis incurri docet Leſſius *lib.* 2. *de juſt. capite* 45.*dub* 26. Reginald. *l.*23 *n.*183. Azorius *tom.*3. *lib.*12. *cap.*10. *quæſt.* 4. *& cap.*21.*quæſt.*12. Suar. *lib.*4. *de leg.cap.*43. Layman. *tract.*10. *cap.ult.*§.7. maximéque id locum habere in privatione beneficiorum, quæ poſſidebantur ante ſimoniam confidentialem admiſſam.

13. Cauſa eſt, quod Pius vocem in ſua conſtitutione nullam adhibeat, unde conſtare queat, pœnam hanc locum habere in foro conſcientiæ ante ſententiam, ſaltem declaratoriam criminis; fructibus quidem, penſionibus, & beneficiis ſimoniacos privat: ſed an iis hoc ipſo, & ſine ſententia excidant, non *indicat. Fructibus*, inquit, *penſionibus, & aliis rebus Eccleſiaſticis, ac etiam Romana Curia, & aliis officiis temporalibus præſentium auctoritate privamus, & ad futura inhabiles decernimus.* His autem, ideſt penſionibus, & beneficiis ante confidentiam obtentis, illos ultrò, ac ſponte abire oportere, ac non coactos à judice, quàm eſt improbabile? Sanè Tannerus *in* 2.2. *diſput.* 5. *q.*8. *dub.*4. Simoniam confidentialem, pœnam aliam negat inducere ipſo facto, quàm excommunicationem, inhabilitatem autem ad alia beneficia, & privationem acquiſiti per ſimoniam in foro conſcientiæ nequaquam, ſed exteriori tantùm. Sed contrariam ſententiam tenet Flaminius *de ſimonia confidentiali quæſt.*58. *numero* 15. Flavius Cherubinus, *Bull. conſtitut.* 85. *Pij V. Scholio* 2. & alij. Et his aſſentiendum putat Baunius *ubi ſuprà q.* 56. quoad beneficij privationem acquiſiti per confidentiam; nam retinere nemo poteſt quod non eſt ſuum: at beneficia per confidentiam acquiſita non ſunt acquirentis, cum collationes de iis factas Pius Quintus velit eſſe *nullius momenti, ipſaque vacare, ac diſpoſitioni S. Sedis reſervata eſſe.* Idem dici de fructibus debet, quos Cameræ Apoſtolicæ malè perceptos applicat. Certum eſt tamen Cardinales, & Epiſcopos ſecundum Theſaurum 2. *par. praxis verb. Simon. cap.* 3. non incurrere excommunicationem ex confidentia; quia in Bulla Pij IV. quam Pius Quintus, confirmat, ejus nulla fit mentio.

Sup hoc inf. Reſ. ſeq §. Non deſinā. poſt med. verſ. Sexto. & inf in Reſ. 7. § ult. ad med. verſ. excipe, & in Reſ 8 §. Verum ad med. verſ cæteras & inf. latè in Reſ 30. & 31. & lege aliā Reſ. poſitam in annot. hujus ult. Reſ.

14. Dico quartò, quòd confidentia, illicita quidem eſt, ſed non Simoniaca, cùm reſignans, aut qui ei reſignandi eſt cauſa, confidit, ac ſperat eum cui confert, aut conferri, vel reſignari facit beneficium, ſibi illud idem reſignaturum, aut cui voluerit, ſine pacto tamen, aut cum confidit partem fructuum ſibi, aut alteri datum iri.

15. Pars prima probatur, quia à cupiditate indebita ſpes talis oritur; eſt ergo in ſua cauſa principioque illicita, non eſt tamen ſimoniæ vitio infecta, quia ibi nulla intervenit pactio, nulla eſt venditio, quæ res tamen ſunt ad ſimoniam neceſſariæ.

16. Sed ſi pactum de re ſupradictarum aliqua, intercedit reſignantem inter & reſignatarium, conferentem, & collatarium, aut eum cujus opera beneficium poſſideri incipit, erit confidentialis ſimonia, quia pactio omnis legalis adjuncta ſpiritualibus, quibus natura, aut conſuetudine non cohæret, labem habet ſimoniæ *cap. quæſitum* 5. *de rerum permutatione, cap. de pactis final.* ergo, & confidentialis, ſi talis tranſactio fluat, aut oriatur à confidentia recipiendi alicujus commodi ex reſignatione, collatione, aut procuratione facta, aut facienda alicui de beneficio.

17. Dixi *legalem*, quia pactio quæ tantùm debitum honeſtatis, fidelitatis, & gratitudinis efficit, quo nempe unum beneficium alio compenſatur, non eſt jure naturali abſque ulla obligatione civili, ſimoniaca; ſed ſola legalis, quæ tantæ eſt efficaciæ, ut debitum vi ejus coram judice repeti poſſit.

18. Et hoc ultimum eſt valdè notandum quod ex Navarro docet Baunius *diſputat.* 16. *quæſt.* 57. *aſſert.*2.

Sup. hoc inf. in §. ult. hujus Reſ. poſt med. à verſ. Dico ſecundo & in Reſ. ſeq. §. Non deſinā. ante med. verſ. Tertio. & inf. in Reſ. 7. à princ. & ex Reſ. 27. lege ejus latam doctr.

19. Dico quintò, conventionalem ſimoniam maximè mixtam, pœnas juris inducere, ac ſi realis foret. Ita Caietanus *in ſumma verb. ſimonia, & in* 2.2. *quæſtione* 100.*artic.*7. *& tractat. de ſimonia, qui eſt* 9. *in* 2. *tom. opuſc. quæſt.*2. Major *in* 4. *diſp.*25. *q.*7. Comitol. *reſp.l.*4.*q.*6. Ratio eſt; quia in contractu venditionis ſit res tradita, aut pretium conventum, etiamſi non ſit hoc perſolutum, ergo, & in contractu ſimoniacæ emptionis.

20. Sed mihi placet opinio contraria. Ita Caſtrus Palaus *ubi ſupra punct.*22. *num.*1. Leſſius *lib.*2. *cap.* 35. *dub.*26.*n.*149. Navarrus *c.*21.*n.*104. Baunius *q.* 70. & alij.

21. Probatur eo, quod Eccleſia, non alia opera ſuis legibus puniat, quàm, quæ ſunt in ſuo genere completa, ac perfecta. At ſimonia in conventione mera poſita, excepta ea quæ confidentia dicitur, non eſt in ſuo genere completa, ex Navar. *c.*23. *n.*104. Leſſ. *l.*2. *cap.*35. *dub.*27. *n.*149. ergo non punienda pœnis ſimoniæ.

22. Confirmatur. *In extravag. cum deteſtabile* pœnæ non ſtatuuntur niſi in eos, qui conventione facta, quomodolibet dando, vel accipiendo ſimoniam commiſerunt, ergo cum neutrum pura conventionalis ſimonia habeat, pœnis non tenetur ſimoniacorum propriis.

23. Ex his infertur ex conventionali, in qua res ſpiritualis data eſt ante pretium, pœnas Eccleſiaſticas nullas incurri. Ita Leſſius *ubi ſupra capite* 39. *numero* 143. Henriquez *leg.* 13. *capite* 137. *numero* 3. & alij quos citat & ſequitur Baunius, *ubi ſupra*, eo quod pœnæ Eccleſiaſticæ excommunicationis, & ſuſpenſionis non incurruntur, niſi actio prohibita ſit completa; ut fatentur Caietanus *verb. excommunicatio in princip.* Sylveſt. *verb. pœna quæſt.* 5.

actio

actio autem ſimoniæ non completur, niſi ea, ſit realis.

Sup. hoc cũ DD. inf. in Reſ. 7. §. 1. poſt med. à verſ. Imò addo.

24. Hinc colligitur, ſimoniam conventionalem non fieri realem per chirographum datum ab altera parte contrahentium, de ſolvendo pretio promiſſo: quia exhibitio chirographi non eſt pecunia, ſine qua tamen non poteſt conſiſtere emptio: ergo cùm non ſit ſimonia, ubi deeſt emptio, ſequitur per chirographum contrahentium non compleri ſimoniæ vitium.

25. Et tandem contra Suarez de ſimonia *l.*4. *c.*42. *n.*2. exiſtimat Baunius ſuprà, ſine periculo culpæ teneri poteſt, eum pœnis Eccleſiæ minimè ſubjacere, qui pro aureis centum, quos collatori pollicitus eſt, pro beneficio recepto calculos numerat.

26. Ratio eſt, quod ſimonia voluntatem emendi poſtulet, quam iſte non habet, ſed fallendi.

27. Secundò, deeſt vera ratio pretij, ac valoris: ergo & ſimoniæ.

Sup. hoc leg. doctr Reſ. ſeq. & Reſ. 1. not. ſeq. & aliarum ejus primæ not.

28. Dico ſextò, de pœnis ipſo jure latis, affirmandum eſt nullam eſſe impoſitam committentibus ſimoniam, niſi ſimonia fuerit commiſſa in ingreſſu Religionis, & in Ordine, & in beneficio, docet Sylu. *verb. ſimonia, q.*19. Navarr. *c.*23. *n.*111. Vgolin *tab.*1. *c.*12. *&* *tab.*4. *c.*3. Leſſius *l.*2. *c.*35. *dub.*23. Suar. *l.*4. *c.*51. *n.*5. & alij ab eiſdem relati. Ratio hujus concluſionis eſt, quia neque in decreto, neque in decretalibus invenitur textus imponens ipſo jure cenſuram, vel pœnam aliquam ſimoniacis, ut rectè expendit Suarez *ſupra.* Vide Caſtrum Palaum *tom.*3. *de ſimon. diſp.*3. *punct.*21. *n.*2. *&* 3.

29. Et tandem dico ſeptimò, Ioſephum Rocaful. in praxi *Theol. mor. tom.*2. *lib.*3. *de* 7. *præcepto Decal. ſect. ult. n.* 1105. hæc aſſerere: Non per quamcumque ſimoniam incurri pœnas juris, nec eſſe impoſitas cuicumque ſimoniæ, ſed ſolùm juxta probabiliorem ſententiam ſimoniæ reali, non verò conventionali, vel materiali; neque cuicumque ſimoniæ reali latæ ſunt pœnæ à jure, ſed ſolùm ſimoniæ in beneficio, in ordine, & ingreſſu religionis; ſed & Sanchez *in opuſcul. tom.*2. *l.*2. *c.*3. *dub.*108 *n.*3. cenſet contra Navarrum pœnas non incurri in ſimonia jure tantùm humano prohibita; præfatio enim extravagantis ſecundæ loquitur de ſimonia jure divino & humano prohibita; & ſic pœnæ ibi ſtatutæ, ſunt de iſta ſimonia intelligendæ: præfatio quippe dat intellectum toti legi, & hanc opinionem cenſet probabilem Diana 4. *p. tract.*4. *reſ.*155. ex qua deducit 5. *p. tract.*14. *reſ.*1. eum qui habet jus ad rem, & non in re, dedit pecuniam electori, ne ſibi præferret indignum, quantumvis ſit ſimoniacus, non incurrere pœnas juris; quia, ut ipſe Sanchez *dub.*7. *n.*6. contra Raphaëlem de la Torre probabile tenet, hæc ſimonia de jure humano tantùm eſt. Hucuſque Rocaful. qui poſtea *n.*1110. ſic ait; Dico ſecundò; Si ſimonia ſit conventionalis, ſecundùm noſtram ſententiam; cùm non incurrat pœnas juris, ſufficit quod qui accipit pecunias reſtituat, qui autem accipiat beneficium non reſignet, nec debet reſignare. Ita ille *&* *num.*1120. ait: Quod ſi quis accipit beneficium per ſimoniam conventionalem, juxta eos, qui dicunt ſimoniacum conventionalem incurrere pœnas juris, tenetur dimittere beneficium: juxta nos verò qui tenemus non incurrere pœnas juris, non tenetur dimittere; tamen per ſententiam judicis eſt privandus beneficio. Hæc Rocaful.

Reſ. 1. citata in hoc textu hic eſt inf. Reſ. 8. Secunda vero eſt Reſ 41. & in aliis earum annotat.

Sup. hoc ſup. in §. Dico quinto. & ſeqq. hujus Reſ.

RESOL. VI.

An tantum ſimoniaci in ordine, & beneficio, & ingreſſu Religionis ſubdantur pœnis?

Et de aliis pluribus caſibus benignioribus circa materiam ſimoniæ agitur.

Et tandem notatur non eſſe obligationem reſtituendi pretium acceptum pro collatione Sacramentorum.

Et ſupponitur ſimoniam non obligare ad reſtitutionem jure naturali, ſed jure poſitivo. Ex par. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 157.

Sup. contẽtis in hoc §. in Reſ. præterita, §. Item etiam. & lege etiam §. Dico ſexto, & ſeq. & à princ. dictæ Reſ. Et pro penſione vẽdenda, vel redimenda, contenta in hoc textu latè in Reſ 28. & pro Vicaria in Reſ. 9. & pro permutantibus beneficia latè in Reſ. 33.

§. 1. Reſpondeo affirmativè, unde aliæ ſimoniæ etiam reales & completæ non ſubduntur pœnis ſimoniæ, & ita docet Adamus Tannerus *in* 2. 2. *D. Thom. diſp.*5. *quæſt.*8. *dub.*4. *num.*95. ubi ſic ait: Nulla ſimonia inducit pœnas juris ipſo facto, niſi in Ordine, beneficiis & Religionis ingreſſu. Vnde ſi quis in aliis Sacramentis conferendis, vel accipiendis in conſecrationibus, benedictionibus, diſpenſationibus, in penſione vendenda & emenda, vel redimenda, in Vicaria temporali conferenda, ſimoniam committat, graviter quidem peccabit, non tamen contrahet pœnam excommunicationis, ſuſpenſionis, aut inhabilitatis, quod proinde itidem dicendum videtur de permutantibus, ſine debita authoritate beneficia. Ita ille, & ante illum Leſſius *lib.*2. *cap.*35. *dub.*23. *n.*130. & noviſſimè Gordonus *in Theolog. moral. tom.*2. *lib.*8. *q.*9. *cap.*3. §. 1. *num.*8. & Sanchez *in opuſc. tom.*2. *lib.*2. *cap.*3. *dub.*107. *num.*3. quia non datur alius textus puniens ſimoniacos, niſi *Extravag.* 1. *&* 2. *de ſimonia*, in quibus ſupradicti ſimoniaci tantùm puniuntur, hinc præter ſuperiùs dicta infert Sanchez, quòd vendens jus patronatus, licèt ſit ſimoniacus, at non eſt excommunicatus, nec incurrit pœnas ſimoniaci, quia non eſt beneficium. Similiter ſi Canonici Sede vacante convenirent, ut qui ex ipſis eligeretur Vicarius Capituli, divideret cum reliquis ſalarium & emolumenta ex officio provenientia, omnes eſſent ſimoniaci, non autem excommunicati, quia licet Vicarius ſit quid ſpirituale, non tamen eſt beneficium.

2. Ex his infertur non eſſe audiendum Sotum *de juſt. lib.*9. *quæſt.*8. *art.*2. *prope finem*, aſſerentem omnem ſimoniacum incurrere excommunicationem, per *Extravag.* 2. *de ſimonia*, ibi, *qui quomodolibet dando, vel recipiendo, ſimoniam committit*, & *infrà*, *in beneficiis & officiis Eccleſiaſticis*: ergo comprehendit omnem ſimoniam.

3. Nam reſpondeo cum Sanchez quod illa verba; *quomodolibet dando, vel recipiendo*, intelliguntur pro Ordine & beneficio, nam de hac tantùm ſimonia ibi Pontifex loquitur, & ſub nomine officiorum Eccleſiaſticorum intelliguntur beneficia, ut docent communiter Doctores, quos penes Sanchez habebis.

Sup. hoc primo in Reſ. præterita §. Dico ſexto. &c. Pro hoc ſecundo inf. in Reſ. 23. §. 1. ad lin. 5. & Et pro tertio in Reſ. præterita §. Dico quinto. & ſeqq. &c. Et pro quartò latè inf. in Reſ. 8. &c. Et pro quinto

4. Non deſinam tamen hic obiter apponere quæ poſt diſcuſſam materiam de pœnis ſimoniæ collegit Adamus Tannerus *ubi ſuprà in* 2. 2. *D. Thom. diſput.*5. *quæſt.*8. *dub.*4. *num.*99. ubi ſic aſſerit: Ex his quæ de ſimoniæ pœnis diximus, colliguntur hæc pronunciata ad praxim notabiliora. Primò nullam ſimoniam inducere pœnas juris (in quibus eſt etiam pœnalis reſtitutio accepti) niſi in Ordine, beneficiis & Religionis ingreſſu, ex probabili ſententia. Secundò ſimoniam mentalem nec in his quidem ipſis, aut ullis aliis caſibus ullam pœnam juris incurrere, ex communi. Tertiò ex probabili, neque ſimoniam conventionalem, excepta confidentiali inducere ipſo facto illas pœnas juris poſitivi. Quartò ex probabili, neque ſimoniam realem obligare ad reſtituendum ſpirituale ſimoniacè acceptum, præterquam beneficium. Quintò tandem ſimoniam (præter excommunicationem in Ordine & beneficiis, & ſuſpenſionem in Ordine) in ſupradictis caſibus obligare quidem ad reſtituendum rem

temporale ſimoniacè acceptum etiam ante ſententiam, ſed ex probabili opinione ante ſententiam ſatis eſſe reſtituere ei à quo acceptum eſt. Sextò ſimoniam confidentialem ipſo quidem facto inducere excommunicationem, attamen juxta probabilem ſententiam nec inhabilitatem ad beneficia (nec privationem beneficij, niſi eadem ſimonia ſimul etiam realis ſit*) in foro conſcientiæ ipſo facto inducere, ſed ſolùm in foro exteriori, adeóque poſt ſententiam declaratoriam criminis. Septimò hoc idem verum habere in ſimonia, quæ committitur ſive in electione Papæ ſive in examine ad parœcias. Octavò & denique ex probabili ſententia etiam electionem Papæ, etſi per ſimoniam factam, ſi alioqui à duabus tertiis partibus Cardinalium legitimè facta ſit, non eſſe ipſo facto irritam. Ex quibus licèt quædam minus probabilia, & meo etiam judicio, falſa ſint, propter authoritatem tamen Doctorum probabilia & in praxi tuta cenſeri poſſunt. Hæc Tannerus *loco cit.* Sed ſi aliqua ex ſupradictis falſa ſunt, ut ipſemet Tannerus fatetur, neſcio quomodo in praxi tuta eſſe poſſint.

i & inf. in … 9. §. 2. à … hoc ſex… n Reſ. … erita §. … quarto … Reſ. … c. ult. ad … verſ. … pe. & in … 1. poſt … entem … rum, ad … verſ. … ras, & … n Reſ. … 31. & … 3. tr. 3. … 15.

5. Et tandem pro coronide hujus reſolutionis ponam hîc ea, quæ Turrianus noviſſimè *in diſput. ſelect. cent. 4. cenſ. Theolog. dub. 59.* notavit. Sic enim ait: Vaſquez aliique viri docti hujus ætatis, ſenſerunt non eſſe obligationem reſtituendi pretium acceptum pro collatione Sacramentorum, ſupponunt enim ſimoniam non obligare ad reſtitutionem ex jure naturali, ſed ex jure poſitivo. Secundò docent jus poſitivum non loqui de hac ſimonia quantum ad reſtitutionem, ſed de ſimonia in beneficiis, & multi viri de hoc interrogati in Hiſpania ſenſerunt eſſe probabile, quibus ego ſubſcribo. Ita ille.

RESOL. VII.

An ut ſimoniacus incurrat in pœnas juris, opus ſit ſimoniam eſſe ex parte utriuſque completam?

Et pro praxi hujus quæſtionis adducuntur aliqui diverſi caſus in textu hujus Reſolutionis.

Et inter prædictos caſus duo præcipuè proponuntur, ut ſimoniacus in illis tutus in conſcientia maneat.

Et interim poterit Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ abſoluere ab excommunicatione, & ſuſpenſione, &c.

Sed ſi ſimoniacus eſt in mora petendi diſpenſationem, non eſt abſolvendus donec diſpenſationem obtineat.

Etiamque notatur pœnas latas in ſimoniacos non comprehendere illos, qui tantum ſimoniam committerent jure Eccleſiaſtico, & humano prohibitam. Pro quo etiam aliqui caſus in exemplum adducuntur in §. ultim. hujus Reſolutionis. Ex p. 11. tract. 6. & Miſc. 6. Reſ. 30.

§. 1. NEgativæ ſententiæ adhærent Doctores, quos citat & ſequitur Garzias de beneficiis *tom.* 1. *p.* 8. *cap.* 1. & Caſtrus Palaus *tom.* 3. *tract.* 17. *punct.* 27. *num.* 5. Sed licet hæc ſententia ſit probabilis, non minus probabilem affirmativam eſſe exiſtimo, ut fatetur ipſemet Caſtrus Palaus, & illam tuentur Doctores, quos larga manu adducit Garzias *ubi ſuprà n.* 19. & Palaus *num.* 4. quibus ego addo Rocaful. *in Praxi Theol. mor. tom.* 2. *lib.* 3. *de ſeptimo præcepto Decalogi*, *ſect. ult. n.* 111. & omninò videndum Petrum Binsfeldium *in Rubrica de ſimonia*, *notab.* 15. §. *tertium fol.* 62. & Remigium *in Pract. Confeſſ. tract.* 5. *cap.* 7. §. 7. *n.* 4. ubi ſic ait: La ſimonia real, es quando al modo de pacto ſe llega tambien la integridad de la coſa eſpiritual, y temporal de una, y otra parte: y mientras eſta no interviene, no queda el contracto perficionado en orden à incurrir las penas, conforme à la extravagante,

p. … claratè … Reſ. … ſup. in … Dico … & in … verſ. … annot.

que trata de las penas de los ſimoniacos, que habla de datione, ac receptione pretij, & beneficij: Que es dezir, que ha de ſer completa de entrambas partes. Ita ille. Sed non deſeram hîc apponere verba Patris Tancredi *de Religione*, *tract.* 2. *l.* 4 *de ſimonia*, *diſput.* 38. *q.* 5. *n.* 18. ſic aſſerentis: Dico tertio, etiamſi beneficium, aut ordo ſit collatus, ſi pretium non eſt ſolutum, ſed tantum præceſſit promiſſio, adhuc non incurruntur dictæ cenſuræ, quia ſic uſu Romano receptum eſt, ut ſola ſimonia realis utrimque completa puniatur excommunicatione, & ſuſpenſione, licet ex vi verborum jurium, quæ ſolent allegari, videatur ſufficere ad incurrendam ſuſpenſionem collatio beneficij, aut ordinis cum ſola pretij promiſſione. Imò addo, non eſſe ſimoniam completam, etiamſi inſtrumentum pecuniæ, factum ſit, & traditum alteri, qui dedit beneficium: nam ut ait Sanchez *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 106. *n.* 4. ſcriptura non eſt pars pretij in rigore. Ita Tancredus. Adverte hîc pro praxi, quod qui commiſit ſimoniam realem, id eſt ex utraque parte completam, tunc primum remedium eſt ſubire pœnas juris, renunciando beneficio, non percipiendo fructus ejus, & petendo abſolutionem ab excommunicatione, & ſuſpenſione. Secundum remedium eſt, quod petat diſpenſationem à Papa, vel ejus nuncio, ſi ad id facultatem habet, & petat collationem beneficij, & paciſcatur ſuper fructibus malè perceptis, & ſi diſpenſatio fuerit facta vera relatione manebit tutus in conſcientia; interim verò dum expectatur diſpenſatio, poterit confeſſor virtute Bullæ Cruciatæ abſoluere ab excommunicatione, & ſuſpenſione, & ſic abſolutus, ſi fuerit Sacerdos, poterit celebrare miſſam ſecretò. Quod ſi ſimoniacus differat petere diſpenſationem, & ſit in mora petendi, non eſt abſolvendus, donec diſpenſationem obtineat.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 5. recitanter in §. Hinc.

2 Nota etiam hic obiter, pœnas latas in ſimoniacos, non comprehendere illos, qui tantùm ſimoniam committerent, jure Eccleſiaſtico, & humano prohibitam. Ita probabiliter plures Doctores, quos alibi adduxi, quibus nunc addo Giragum *de Regimine Regularium*, *p.* 1. *dub* 8. *n.* 8. ubi ſic ait; Nota multum mihi placere opinionem aſſerentium ſimoniam realem, & completam, ſolo tantùm jure Eccleſiaſtico prohibitam, non ſubjacere reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ: unde in permutatione beneficiorum inter duos beneficiatos facta propria authoritate, & in reſervatione penſionis ſine licentia ſuperioris, in promiſſione, ſeu donatione pecuniæ mediatori pro interceſſione beneficij, & in conventione, addit Diana 4. *p. tract.* 4. *Miſcell. reſ.* 155. inter electores, elige me in Provincialem, & ego eligam te in Guardianum, affirmant relati Doctores ſic facientes peccare quidem mortaliter, non tamen incidere in excommunicationem, nec privari beneficiis ſic receptis ipſo jure nec teneri fructus reſtituere, eo quod iſta ſunt prohibita jure Eccleſiaſtico: fundantur in hoc, quia hæc non eſt ſimonia propriè dicta, cùm non detur temporale pro ſpirituali, ſed generali modo ſimonia vocatur: ergo quando jura loquuntur de ſimoniacis, non debent extendi ad hanc ſimoniam, ſed ad aliam, quæ propriè & ſtrictè eſt ſimonia, pœnæ enim ſunt reſtringendæ: addunt etiam quod ex prooemio *Extravag.* 2. *de ſimonia*, id clarè deducitur, ſic enim incipit: Cùm ſcelus ſimoniacæ pravitatis tam divinorum, quam Sacrorum Canonum authoritas abhorreat: unde habetur jura tantùm loqui de ſimonia divino ſimul, & jure Canonico reprobata, nam præfatio legis, dat intellectum toti legi & ex ipſa regulatur, & cauſam finalem accipit ut tradit ex multis Molina *de primog. l.* 1. *c.* 5. *n.* 5 & alij communiter. Excipe ab hac doctrina cum Sanch. 1. *opuſc. lib.* 2. *c.* 3. *dub.* 108. *n.* 4. ſimoniam confidentialem, quæ ſubdita eſt pœnis, licèt

Alibi in Reſ. 1. not. ſeq. & in aliis ejus annot.

Quæ nunc hanc ſequetur, & ſignāter pro doctrin. ſequent. in hoc textu inf. in Reſ. 12. & in alio §. & verſ. ejus primæ annot.

Sup. hoc pro. pè fin. hujus

§.verf. Excipe. & latà ſup.in Reſ.5. §. Dico quarto & in Reſ 6. §. ult. ad med.verſ. Sexto.& inf. in Reſ ſeq.§. Verum. ad med. verſ. Cæteras. & latè inf. in Reſ.30.& 31. & in tom 3. tr.3.Reſ.115.

licèt aliquando ſit tantùm jure humano prohibita, ut quando quis renunciat beneficium pacto inito, ut ſibi vel aliis poſtea reddatur, vel cum reſervatione penſionis, non ſibi, quia hæc non eſt confidentialis, ut probat Sanch. *ubi ſupra*, *dub.* 34. ſed aliis ſolvenda; excipe etiam, quando datur aliquid Notariis, vel officialibus Epiſcopi, licet ſit jure humano ſimonia, nam in tali caſu incurruntur pœnæ Tridentini *ſeſſ.*21.*cap.*1.*de reform.* Hucuſque Giragus; cui adde Patrem Tancredi *ubi ſuprà diſp.*37. *q.*3. *n.*8. poſtquam ſententiam Suarij & aliorum in contrarium adduxerit, in fine ſic concludit: Sanè quamvis Suario hæc ſententia non videatur probanda, mihi tamen tuta apparet, quod etiam docet noviſſimè Diana Clericus Regularis vir pietate & erudione inſignis *reſol.* 155. *tract. Miſcell. part.*4. qui optimè concludit, quando aliquis obtinuit beneficium data pecunia mediatori, vel ſi electores pacti ſunt ut unus alteri ſuffragetur, non incurrere privationem beneficiorum, ex Sanch. qui putat eſſe ſimoniam jure humano tantum *lib.*2.*cap.*3. *dub.*26.*num.*9. & Villalob. *ſum. tract.* 27. *tom.*2. *diffi.*24. *num.*1. loquente in ſecundo caſu. Immò nec caret probabilitate quod docet Navarrus, de eo qui penſionem ſibi reſervat, *ſine* (hæc vox ex incuria Typographi non fuit impreſſa) Papæ auctoritate. Ita Tancredi. Quod ultimum etiam ſuſtinet noviſſime doctus Pater Ioannes de Soria in Epitome Summarum, *par.*2.*tract.*1 *ſect.*4. *diſp.*5. ſic aſſerens: Propter ſimoniam, quæ tantum eſt juris humani (non incurritur pœna ſimoniæ, ut in permutatione beneficiorum facta propria auctoritate, & reſervata penſione, ac propterea valida eſt talis permutatio. Excipe tantùm ſimoniam fiducialem, v.g. cùm quis renunciat beneficium cum pacto, ut ſibi, vel alteri poſtea reddatur, vel cum reſervatione penſionis, non ſibi, ſed aliis ſolvendæ. Hæc Soria. Et tandem hanc ſententiam tenet etiam doctiſſimus & amiciſſimus Pater Eſcobar de Mendoza *in Theol. mor. tract.*5. *Exam.*2.*c.*6.*n.*25.& Ioſeph. Rocafull. *in praxi Theol. tom.*2.*lib.*3. *de ſeptimo Præcepto Decalogi. cap. ult. ſect. ult. n.*1105.

Sup.hoc ſup. ante med. hujus §. à verſ. Excipe. & in aliis ejus annot.

RESOL. VIII.

An ſimonia realis, & completa, ſolo tamen jure Eccleſiaſtico prohibita ſubjaceat reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ?

Et in corpore hujus Reſolutionis excipiuntur aliqui caſus, in quibus non incurritur pœna ſimoniæ. Ex p.4.tr.4. & Miſc. Reſ.155.

Ad elucidandam doctrinam hujus Reſ. lege ſup.ex Reſ.5. à princ. uſque ad §. Dico tertio. & ex Reſ.7.§. Nota. à lin. 6.& ſi legis eas per totas, & alias Reſ. & §§. earum annotationum doctr.& diſtinctione replebeeris pro caſibus concurrentibus circa hanc quæſt.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Malderus *in* 2.2. *D.Thom.tract.*9.*cap.*3. *dub.*18. §. *tertio loco dicendum eſt.* Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tractat.*37. *diffic* 39.*num* 1. & ideo Navarrus *in c. ſi quando, de reſcript. except.*4. *in fine*, aſſerit incurrere excommunicationem, & collationem eſſe nullam, ſi aliquis diceret. Renuncio meum beneficium, ut tu renuncies tuum; & tamen hæc ſimonia eſt tantùm de jure poſitivo. Idem hoc etiam aſſeruit quando quis renunciat reſervata penſione, quæ etiam eſt ſimonia de jure humano. Facit etiam Felinus *in cap ad audientiam*, el 2. *de reſcript.* & Panorm. *in cap. ex parte, el* 1. *de offic. delegat.* ubi docent eſſe ſimoniam de jure humano, ſi quis renunciat, ut detur beneficium certæ perſonæ, & tamen aſſerunt non valere collationem, nec renunciationem factam alteri, & ita hanc ſententiam præter DD. citatos docent Valen. *tom.*3. *quæſt.*16. *punct.*6. Bonacina *de ſimonia diſp.*1.*quæſt.*7.§.2. *num.*10 & Filliucius *tom.* 3. *tract.* 15. *cap.*13.*q.*3. *num.*7. aſſerentes quoad pœnas non eſſe diſcrimen inter ſimoniam juris naturalis, & poſitivi, quod patet *in Extravag.* 2. *de ſimonia.*

2. Verùm his non obſtantibus cum Leſſio *libro* 2. *c.*35.*dub.*25.*n.*141.& Reginaldo *tom.*2. *lib.*23. *cap.*12. *n.*184. probabilem puto contrariam ſententiam, quam noviſſimè tuetur Sanchez *in opuſc.tom.*2. *lib.*2. *cap.*3. *dub.*108. *n.*3. & ante illum Aragon. *in* 2.2. *D. Thom. q.*110. *art.*6. & Petrus Navarra *de reſtit. lib.*2. *cap.*2.*à n.*436. cum aliis aſſerentibus pœnas ſimoniæ non incurri in caſu quo adeſt tantùm ſimonia juris poſitivi & humani, ut in permutatione beneficiorum inter duos beneficiarios facta propria auctoritate reſervatione penſionis ſine authoritate Papæ, promiſſione beneficij pro ſuffragio in electione ad Epiſcopatum, promiſſione, ſeu donatione pecuniæ mediatori pro interceſſione beneficij, &c. Igitur in his caſibus ſecundùm opinionem probabilem ſupradictorum auctorum ſic facientes peccant quidem, non tamen ſunt excommunicati, nec privantur beneficiis ſic receptis ipſo jure, nec tenentur fructus reſtituere, quæ omnia probat Sanchez *ex d.Extravag.*2. ſic enim incipit, *Cùm ſcelus ſimoniacæ pravitatis tam divinorum, quam ſacrorum Canonum authoritas abhoreat.* Ergo loquitur de ſimonia divino ſimul & canonico jure reprobata. nam præfatio legis dat intellectum toti legi, & ex ipſa regulatur, & cauſam finalem accipit, ut tradit ex multis Molina *de primog. lib.*1. *cap.*5.*n.*3.& alij communiter. Cæteras rationes videbis apud Sanchez *loc.cit.* qui meritò excipit ab hac doctrina ſimoniam confidentialem: quæ ſubdita eſt pœnis licèt aliquando ſit tantùm jure humano prohibita; ut quando quis renunciat beneficio, pacto inito, ut ſibi, vel alij poſtea reddatur; vel cum reſervatione penſionis, non ſibi tamen, ſed aliis ſolvenda. Excipe etiam quando datur aliquid Notariis, vel Officialibus Epiſcopi, licèt etiam ſit ſimonia jure humano, nam in tali caſu incurruntur pœnæ Trident. *ſeſſ.*21. *cap.*1. *de reform.* & circa præſentem quæſtionem ne prætermittas videre Adamum Tannerum *in* 2.2. *D.Thom. diſp.*5. *quæſt.*8.*dub.*4.*n.*95. Vnde ex ſupradictis ſaltem poſt factum habebunt Confeſſarij probabilia principia ad ſedandos ſcrupulos, & pacandas conſcientias, maximè, ut *ſuprà* dictum eſt, quando aliquis obtinuit beneficium propter pecuniam datam mediatori, qui caſus ſæpiùs ſolet accidere de quo Sanchez *ubi ſuprà in opuſc. tom.* 2. *lib.*2. *cap.*3. *dub.* 26. *n.*10. & quando electores conveniunt ut alter in una electione ſuffragetur uni, & alter ſuffragetur in altera, de quo caſu vide Villalobos *in ſumma tom.*2. *tract.*27.*diffic.*24.*n.*1.

Sup.hoc inf in Reſ 30. § Nota vero. in fin.& latè in alia Reſ.& §§. ejus not & pro parte lege præcita cũ § à princ & pro utroq latè in Reſ 31. per tot.& in aliis ejus notationum pro his quæſt.

Sup. hoc inf in Reſ. 30. §.1.& ſignãter & in aliis ejus not. pro confidentia inf. Reſ.31.& aliis ejus a

Sup.hoc in Reſ. 22. §.1. propè fin. &c. Sup. hoc in Reſ. 11. lege etiam alias ejus not.

RESOL. IX.

An emens Vicariatum Epiſcopi teneatur reſignare, & Epiſcopus pretium reſtituere, velut ſimoniacè receptum?

Et in textu hujus Reſolutionis docetur, cui reſtituendum eſt pretium pro ſimonia, in Ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis.

Et an non tantum pretium pro ſimonia in Ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis ſit neceſſario reſtituendum, ſed etiam pro aliis diverſis caſibus? Ex p.4. tr.4. & Miſc.Reſ.167.

§.1. QVoad primum affirmativè reſpondet Lopez *in inſtruct. part.*1.*cap.*307. Navarrus *in manuali cap.*23. *num.*111. *ver.ad* 13. ſed contrariam ſententiam, cui tanquam probabiliori adhæreo, tenet Sanchez *in opuſc.tom.*1. *lib.*2. *cap.* 3. *dub.* 113. *num.*6. & ratio eſt, quia vicariatus Epiſcopi non eſt beneficium.

Sup contr in hac R lege ſupr doctr. R à lin. 9.& Reſ 8. & placet, v alias Reſ. rũ primar annotatio

2. Quoad

2. Quoad ſecundum verò dubium, an Epiſcopus teneatur reſtituere pretium, ejus reſolutio pendet ex illa quæſtione, an non tantùm pretium receptum pro ſimonia in ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis ſit neceſſariò reſtituendum? & affirmativam ſententiam docet Navarra *de reſtit. lib. 2. cap. 2. n. 405. & lib. 4. cap. 2. n. 134.* Aragon *in 2. 2. D. Thom. q. 100. art. 6.* D. Anton. *part. 3. tit. 1. cap. 5. §. 7.* Sylveſter *ver. ſimonia, quæſt. 20. dicto 2. in fin.* Cajetan. *in ſum. ver. Reſtitutio, c. 4.* Covarr. *in reg. peccatum, part. 2. §. 2. num. 7.* Lopez *ubi ſuprà*, & alij.

3. Sed licèt hæc ſententia ſit probabilis, non minus probabilem contrariam eſſe cenſeo, quam in terminis docet Thomas Sanchez *ubi ſuprà, num. 2.* qui reſpondet ad omnes Canones, qui videntur facere pro affirmativa ſententia, & ideo abſolutè docet nullo modo teneri reſtituere ante judicis ſententiam pretium recipientem ſimoniacè extra ſimoniam in beneficio, ordine, & ingreſſu religionis, quia jure divino ad id non tenetur, ut probat *dub. 111.* & jus Eccleſiaſticum nullum eſt quod obliget ante judicis ſententiam reſtituere, exceptis illis tribus caſibus; ergo, &c. Vnde hanc ſententiam quòd jure Eccleſiaſtico non impediatur tranſlatio dominij, niſi in ſimonia, in ordine, beneficio & ingreſſu Religionis, tenet ex Thomiſtis Sotus *de juſt. lib. 9. quæſt. 8. art. 1. ad 6. ver. Porrò verò.* Vide etiam Henriquez *libro 7. de indulg. capite 35. numero 4. in gloſſa lit. S.* Et hanc opinionem probabilem eſſe concedunt ipſi adverſarij, ut Lopez *loc. cit. parte 1. capite 307.* & tenent quidam docti recentiores, ut obſervat Sanchez, qui hoc intelligit, & optimè, quando tradita eſt res ſpiritualis, ſi enim non ſit tradita, pretium eſt reſtituendum: & ponit alios duos caſus, in quibus pretium reſtitutioni obnoxium eſt. Verùm ex dictis oritur etiam pro praxi ſequens quæſtio, videlicet cui eſt reſtituendum pretium receptum pro ſimonia in ordine, beneficio & ingreſſu Religionis? & tale pretium eſſe reſtituendum Eccleſiæ in cujus injuriam ſimonia commiſſa eſt, vel pauperibus, tradit D. Thom. *in 2. 2. quæſt. 100. articulo 6. ad 4. & quæſt. 32. art. 7. ad 2. & quæſt. 62. art. 4. ad 2.* Tabien. *ver. ſimonia, quæſt. 76. & 77.* D. Antoninus *part. 2. tit. 1. cap. 5. §. 7.* Aragon *in 2. 2. quæſt. 32. art. 7.* Cajetanus *ver. reſtitutio, cap. 4.* & alij. Probatur hæc opinio ex *cap. de hoc, & cap. Audivimus, de ſimonia*, & tenet præter DD. citatos Leſſius *libro 2. cap. 41. dub. 31. num. 171.*

4. Verùm licèt hæc opinio ſit valdè probabilis, ut ait Bañez *in 2. 2. quæſt. 32. art. 7. dub. 2.* tamen ego teneo in tali caſu, pretium ante judicis ſententiam eſſe reſtituendum danti; & ita docet Bañez *loc. cit.* Molin. *de juſt. tom. 1. tract. 2. diſput. 92* Medina *in ſumm. lib. 1. cap. 14. §. 21.* Sotus *de juſt. lib. 9. quæſt. 8. art. 1.* & alij, quos citat & ſequitur Thom. Sanchez *in opuſc. tom. 1. libro primo, capite tertio, dub. 114. numero 11.* quibus ego addo Villabos *in ſumm. tom. 2. tract. 37. diffic. 4. num. 2.* & Gordonum *in Thol. moral. tom. 2. libro 8. quæſt. 9. cap. 2. §. 4. num. 7.* quia dans non aliter abdicat à ſe dominium, niſi ut in recipientem tranferat. Ergo ſi recipiens eſt incapax, dominium remanet apud dantem, de quo non debet ſpoliari, niſi per legem aliquam, quæ tamen non extat. nam textus citati pro contraria ſententia *ubi ſuprà*, applicantes Eccleſiæ injuriam paſſæ pretium, ſunt in pœnam talis injuriæ; ſed pœna non obligat ante judicis ſententiam. ergo, &c.

5. Notandum eſt tamen quòd cùm omnes ſupradictæ ſententiæ ſint probabiles, poteſt quis tuta conſcientia dictum pretium vel danti, vel Eccleſiæ, vel pauperibus reſtituere; & ideò ſi is qui recepit pecunias in pretium beneficij & Ordinis, ſit pauper, poteſt retinere ſibi dictum pretium. Ita Sanchez *ubi ſupr. num. 12. & 13.* qui etiam optimè excipit à dicta concluſione datum ſimoniacè pro gratia & juſtitia, & datum pro ingreſſu Religionis. nam in primo caſu pretium ex Bulla Gregor. XIII. reſtituendum eſt pauperibus, in ſecundo verò ex *cap. veniens, de ſimonia*, reſtituendum eſt danti.

RESOL. X.

An Generalatus, Provincialatus, Correctoratus, Prioratus, &c. includantur ſub nomine beneficij ad incurrendas pœnas ſimoniæ?

Et an mediatores ſimoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam Religionis incurrant excommunicationem? Ex p. 4 tr. 4. & Miſc. Reſ. 156.

§. 1. Affirmativè reſpondet per *Extravag. 2. de ſimonia.* Fillucius *tom. 3. tractat. 15. cap. 4. quæſ. 7. num. 87.* Suarez *tom. 5. diſp. 22. ſect. 5. num. 24. & diſp. 31. ſect. 4. num. 45.* Navarrus *in manuali cap. 27. num. 116.* Raynerius *in catal. cenſ. pap. 9. excommun. 12.* Cajetanus *ver. excommunicatio, cap. 75.* & hanc opinionem de noſtris Conſultoribus, Definitoribus, Præpoſitis, &c. docet etiam Peregrin. *in conſtit. part. 3. cap. 1. lit. I. §. 2. ver. ſeptimo.* ubi aſſerit ſupradicta eſſe beneficia regularia, & qui illa ſimoniacè obtineret, in pœnas latas contra obtinentes beneficia cum ſimonia incurreret, & noviſſimè idem docet Reginaldus *in praxi tom. 2. lib. 23. cap. 12. num. 182.* & mutans ſententiam Leſſius *in noviſſ. editione Lugdunenſi 1622. lib. 2. cap. 35. dub. 25. num. 137.* & tandem Sanchez *in opuſc. tom. 2. lib. 2. cap. 3. dub. 104. num. 5. & 11. & dub. 107. num. 3.*

2. Sed aliqui contrariam ſententiam probabilem etiam eſſe putant, & illam tuetur Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. Extrav. 2. num. 9.* Peirinus *de Relig. ſubdito, tom. 1. quæſt. 1. cap. 31. §. 9. dict. 21.* Azor *part. 3. lib. 12. cap. 21. quæſt. 6. ver. quæres*, & Bonac. *tom. 1. de ſimonia, diſp. 1. quæſt. 7. §. 2. num. 4.* Ex iiſdem verbis *tom. 3. diſp. 2. quæſt. 3. punct. 24. num. 4.* & alij penes ipſos, aſſerentes, ſub nomine beneficij intelligi ea ſolùm, quæ propriè beneficia vocantur, & ſi *in d. Extrav. 2. de ſim.* Papa voluiſſet quælibet officia ſpiritualis regiminis complecti, clariùs locutus in illa fuiſſet, & ideo cùm in materia pœnali verſemur, verba non ſunt interpretatione amplianda, ſed potiùs reſtringenda. Vnde in materia pœnali non valet argumentum à pari, vel à minori ad maius, ſed proprietati verborum ſtandum eſt. & *in d. Extrav.* nomine officiorum Eccleſiaſticorum non intelliguntur quælibet officia Eccleſiaſtica, ſed beneficia, ut patet ex verbis antecedentibus & conſequentibus. nam ut Summus Pontifex omnia beneficia generaliter comprehenderet, uſus eſt dictis verbis, quia fieri poteſt ut aliquod beneficium aliquibus in locis *Officium* vocetur.

3. Verum his non obſtantibus ne diſcedas à prima opinione affirmativa quam præter Doctores citatos tenet Portel *in dub. Regular. tom. 1. ver. ſimonia, num. 5.* Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol. 129. num. 5.* Tamburinus *de jure Abbatum tom. 2. diſput. 10. quæſt. 5. num. 3. & 4.* Gordonus *in ſumm. tom. 2. lib. 7. quæſt. 13. cap. 4. num. 70.* & Sebaſtianus à Bononia *in tract. de elect. part. 2. cap. 1. dub. 58. num. 18.* cum quo in uno caſu libenter negativæ ſententiæ adhærerem, quando officium Eccleſiaſticum obtentum ſimoniacè penderet ex arbitrio delegantis, ut ſunt Vicariatus domus in noſtra Religione, qui dependent ad libitum ex voluntate Præpoſiti.

4. Ex his reſoluitur illa quæſtio, an mediatores ſimoniacæ

niacæ electionis ad Prælaturam aliquam Religionis, incurrant excommunicationem? Doctores qui aſſerunt has Prælaturas non includi ſub nomine beneficij negativè reſpondebunt,& ita Peyrinus *ubi ſuprà d.*24. ſic ait: Qui fuit mediator ad conſequendam aliquam dignitatem in Religionibus mendicantibus, non incurrit excommunicationem *Extravag.*2.*de ſimonia* Ita ille. Sed Doctores ſentientes has Prælaturas eſſe beneficia ad caſum propoſitum, affirmativæ ſententiæ adhærebunt.

RESOL. XI.

An Regulares convenientes inter ſe, ut alter in una electione ſuffragetur uni,& alter alteri in alia, committant ſimoniam?

Et quid, ſi pactum non intervenit, ſed tantum futura oblatio ſpei; ut ſi dicatur, da hoc ſuffragium,& providebitur tibi de alia re, vel quid ſimile? Ex p.3.tr.2.Reſ.125.

Sup. hoc lege doctr. ſeq. Reſ. & ſup. ſignanter in fin. Reſ. 7. §. Nota etiam. paulò pòſt init. verſ. Addit Diana.

§.1. Reſpondeo affirmativè, ut innuit *c.cùm pridem, c.fin.de pactis.* Secus aſſerunt aliqui, ſi pactum non intervenit, ſed tantùm futuræ oblatio ſpei, ut ſi dicatur, Da hoc ſuffragium, & providebitur tibi de alia re, vel quid ſimile; & ideo Villalobos *in ſumma, tom.*1. *tractat.*27.*diffic.*24 *n.*1. ſic ait. [Advierte Emanuel Rodriquez con Navarro, que una coſa es, ofrecer eſperança, y otra coſa, el hazer pacto y concierto, porque ſi el Superior dixeſſe al ſubdito, por amor de mi que dexeis eſte oficio, que yo procurare dar os otra coſa, como ſe ſuele hazer muchas vezes, ſin animo de obligarſe, no ſera ſimonia, aunque parece cierta manera de ſoborno, y por eſte camino ſe eſcuſan muchos que dizen à ſus amigos, ayudadme en eſta ocaſion con vueſtro voto, que yo os ayudare en otra, que eſto no es hazer pacto, ſi no ofrecer eſperança; mas lo cierto es que eſto ſe llega mucho à ſimonia.] Ita ille, & pòſt illum Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.*129. *num.*3. Sed cùm hæ oblationes ſubornationis ſpeciem præſe ferant, ideo debent à Religioſis eſſe maximè alienæ, vide etiam Suarez *de relig. tom.*1. *lib.*4. *c.*44. *num.*3 *& ſeq.*

RESOL. XII.

An ſit ſimonia permutare res ſpirituales, dummodo non ſint beneficia, ut v.g. ſi Monachus dicat alteri: Elige me in Provincialem, & ego eligam te in Priorem: vel fac pro me Sacrum, & ego faciam pro te; audiam tuam confeſſionem, ſi tu audias meam, &c? Ex p.4. tr.4.& Miſc. Reſ. 150.

Sup. hoc inf. in Reſ 26. §. Hinc. paulò pòſt initium, curſim in verſ. Et hanc ſententiã & ſup. in Reſ. 7. §. Nota etiã paulò pòſt init. verſ. Addit Diana. & lege doctrinã præcedẽtis Reſ.

§.1. Vt, v. g. ſi Monachus dicat alteri, Elige me in Provincialem, & ego eligam te in Priorem: vel ſi aliquis dicat, Faciam, pro te Sacrum, & tu fac pro me; audiam tuam confeſſionem, ſi tu audis meam, &c. & affirmativè reſpondet Richardus *in* 4. *diſt.* 25. *art.* 3. *quæſt* 2. *ad.* 1. Sylveſter *ver. ſimonia, quæſt.* 16. *in fine.* Tabiena *eodem ver. quæſt.*45. *num* 46. Armilla *num.* 41. & Petrus Navarra *de reſtitut. lib.* 2. *cap.*2. *num.* 386. niſi prædicta commutatio, ait Lopez *in inſtruct. part.*1. *cap.* 299. fieret ex benevolentia & gratitudine abſque aliqua obligatione.

2. Verùm contraria ſententia docet in his caſibus nullam adeſſe ſimoniam, quia jura prohibent commutationem beneficiorum; ergo cùm ſint pœnalia, non debent extendi, & ſic intelligendus eſt textus *in cap. quæſitum, de rerum permut.* Confirmatur, quia ſimonia eſt commutatio rei ſpiritualis pro temporali; ſed in dictis caſibus, vel ſimilibus, nil eſt temporale. ergo non poteſt eſſe ſimonia. Ita Aragon *in* 2.2.*quæſt.* 100. *art.* 1. Sotus *lib.*9. *de juſt. quæſt.*5. *art.* 2. *ad* 3. Victoria *in relect. de ſimonia num.*17.& hæc omnia docet noviſſimè Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.* 2. *cap.*3. *dub.*44. *num.* 3. ubi aſſerit ita ſentire doctos recentiores.

3. Vnde ex mente ſupradictorum Doctorum infertur corruere ea, quæ tanquam certa aſſerit Peregrinus *ad noſtras conſtit. part.* 3. *cap.*1. *lit. I.* §. 2. *ver. ſexto & ſeptimo*, quia in caſibus quos ipſe *ibi* ponit, non commutatur ſpirituale pro temporali, ſed ſpirituale pro ſpirituali,& illa officia licèt ſint ſpiritualia, non ſunt tamen beneficia, ut ſupponit Peregrinus, nam multi ut *infrà* videbimus, contrarium docent; & ita contra Lopez docet Sanchez *loco cit. num.* 4. ubi ſic ait. Hinc excuſantur à ſimonia Monachi convenientes inter ſe, Elige me in Provincialem, & ego te eligam in Priorem; quia licet hæc officia ſint ſpiritualia, at non ſunt beneficia; ſic docti juniores. Hæc Sanchez.

4. Sed licèt hæc opinio ſit probabilis, ego tamen contrariam teneo, per ea quæ dixi *in* 3. *p. tract.* 2. *reſol.* 125. & licèt hoc efficere non eſſet ſimoniacum, eſſet tamen damnabile, ex aliis rationibus.

Quæ hic Reſ. antecedens, & l[...] etiam ali[...] Reſ & §. ejus not[...]

RESOL. XIII.

An incurratur labes ſimoniaca, ſi petatur à Monialibus dos, quando Monaſterium eſt dives? Ex p.8.tr.7. & Miſc. Reſ. 29.

§.1. Noviſſimè Renatus à Valle edidit eruditiſſimam diſceptationem de Religioſo negotiatore, & *in* §.9 *num.*140. agens de propoſita quæſtione, ad illam affirmativè reſpondet, ſic enim ait. Attendendæ tamen, & exactè ſervandæ ſunt conditiones quas proponebam. Nempe ut Monaſterium ſit egenum, nec plus accipiatur, quàm præcisè ferat ſuſtentatio unius pullæ, alioqui acceptio erit ſimoniaca, ſin minus nudo jure divino,& naturali, at ſaltem ſuppoſito jure Eccleſiaſtico, ex *cap. quoniam, de ſimonia.* Scio Sotum *l.*9. *de juſtit. quæſt.*6. *art.*2.& Philiarcum 2.*p. lib.*6. *c.*7. *ſub finem*, contrarium ſentire, exiſtimantes Monaſterium locuples poſſe accipere quod neceſſarium eſt ad puellæ ſuſtentationem. Sicut Sacerdos aliunde copioſus, poteſt ex Altaris miniſterio accipere ſuſtentationem ſuam, abſque ſimonia. Sed quod dixi multis confirmatur à Suar. *tit.*5. 3. *part. diſput.*22. *ſect.* à *num.* 10. & *lib. de ſimon. cap.*17. *num.*9. Et ratio eſt, quia Eccleſia intuitu Religionis & ne conſortium ſpirituale, ac ſtatus perfectionis acquirendę videretur ſubjici pretio, edixit, ut bona Monaſterij gratis conferrentur in ſuſtentationem perſonæ, quæ in illud cooptatur. Si igitur collatio talium bonorum vendatur; (ut ſanè fit, ſi perſona non admittatur ad fruendum bonis illis abſque pecunia) non modò admittetur injuſtitia, (quod tamen concedit Reginald *l.*23. *num.* 193. eſtque ex natura rei perſpicuum;) ſed etiam admittetur ſimonia, ſaltem ſuppoſita Eccleſiæ prohibitione, quæ jus adimit Monaſterio percipiendi quicquam ob admiſſionem ad participationem bonorum cõmunium, ſive ad ſuſtentationem ex eis habendam. Igitur ſi Monaſterium locuples, dicatur pro admiſſione aliquid accipere titulo ſuſtentationis, titulus eſt vanus atque confictus: revera autem titulus accipiendi non poteſt eſſe, niſi admiſſio ad ſuſtentationem ex bonis Monaſterij accipiendam, quæ eſt aperta ſimonia, qualis eſſet ejus qui diceret ſe gratis conferre beneficium, ſed accipere pretium pro fructibus. Affine exẽplum eſt ejus, qui diceret ſe à mutuatario accipere ultra ſortem titulo ſuſtentationis, non titulo mutui, quod nemo negaverit continere veram

uſu

uſuram. Vt igitur pro puellæ cooptatione in Monaſterium, ſive in ingreſſu primo, ſive in profeſſionis emiſſione, aliquid accipi poſſit; neceſſe eſt, ut Monaſterium aucto numero puellarum jam admiſſarum, vel quas admittere conſilium eſt, non poſſit præ egeſtate iſtam, de qua agitur, ſuſtentare abſque hoc ſubſidio, quam conditionem dicebam obſervandam.

2. Non poſſe autem plus accipi, quàm exigatur ad commodam unius puellæ in tali ſtatu ſuſtentationem, quæ erat conditio altera, rectè aſſeritur à Navarro *ſuprà*, & à Suarez *cap. illo* 17. *num.* 14. & *diſp. illa* 22. *numero* 12. necnon à Roderico *tom.* 2. *qq. Reg. quæſt.* 49. *art.* 1. Et ratio eſt, quia ea ſuſtentatio eſt ſolus titulus juſtè paciſcendi, aut accipiendi occaſione ingreſſus, vel profeſſionis, (quod in hoc negotio eodem recidit.) Si ergo plus aliquid accipiatur, non accipietur titulo ſuſtentationis, ſed ob admiſſionem in Religionem, quæ eſſet vera ſimonia. Vnde ſimoniacum eſt plus petere pro aliqua puella, quia eſt obſcuris natalibus, ut Rodericus *ſupra* rectè notavit. Item quia ædificatio novi Monaſterij non comprehenditur ambitu ſuſtentationis puellarum primi Monaſterij, ſimoniacum eſt, à puella admittenda in illud primum Monaſterium aliquid exigere ut ſuppetant ſumptus ad novum Monaſterium in eadem urbe, aut in alia ædificandum, etiamſi ipſa non ſit in illud novum Monaſterium cooptanda. Ad hæc, quia corollarium illud dotis, de quo *ſuprà*, v.g. munus pro ſacriſtia, ægrè poteſt revocari ad ſuſtentationem, periculum eſt ne pactio de eo munere ſit ſimoniaca. Suarez ſanè *de ſimon. cap.* 17. *num.* 16. exiſtimat talia dotis ſuperpondia, *Extravag.* 1. *de ſimon.* percelli excommunicatione ipſo facto incurrenda, & Summo Pontifici reſervata. Nam *ibi* Vrbanus IV. præter cætera vetat intuitu ingreſſus pullæ, quoſcumque paſtus, ſeu prandia, pecunias, (nempe ad modum diſtributionum) jocalia, aut res alias, etiam ad uſum Eccleſiaſticum, ſeu quemvis pium uſum deputata, ſeu deputanda. Quibus verbis exſcindi videntur munera, veriùs extorſiones pro ſacriſtia, aut valetudinario, ſupra dotem exacta ex pacto. Quod tamen ad prandia attinet, non excluditur moderata collatio pro ſolemnitate juxta conſuetudinem, talis enim collatio facilè poteſt ad ſuſtentationem revocari, nec ſublata eſt à Tridentina Synodo *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de reformat.* cùm ſub anathemate vetuit dari quicquam Monaſterio præter Novitiæ victum. Quod ergo Vrbano diſplicuit, fuit ſordidus modus extorquendi ea prandia, qui valdè improbatur, *cap. audivimus, & cap. tua nos, & cap. quoniam, de ſimon.* Facilè ſanè eſt, ut ex his dotis ſuperpondiis, cùm non dantur ex pura, & plena benevolentia, putor aliquis ſimoniacus inhaletur.

3. Hic convenire velim conſcientias Præfectarum Monaſteriis, & eorum qui Præfectas, & Monaſteria dirigunt, verè ne ob egeſtatem Monaſterij, ad unius puellæ candidatæ ſuſtentationem impotentis, petantur, (veriùs extorqueantur) præter pinguem dotem, varia præmia, etiamſi numerus Monialium, juxta conſtitutiones, aut habitationis commodæ qualitatem expletus ſit, nec de pluribus excipiendis, vel amplificando Monaſterio fortè jam ſatis dilatato, cogitetur; an verò ad ingluviem nunquam exſatiandam referenda ſit iſta petacitas. Quid enim dicemus de quibuſdam Monaſteriis Regia munificentia ante multa ſæcula opulentiſſimè fundatis, nec modico cenſu potientibus, in quæ tamen hodiéque nulla admittitur puella, quin dotem afferat propè ſufficientem ad ejus collocationem in matrimonio natalibus congruente? An Deus maledicit bonis per cupiditatem nulla unquam mole explendam comparatis; ita ut quod Aggæus de fructibus contempto numine comportatis denunciabat, comedentes non eſſent ex eis ſatiandi? Non videtur dubium, quin ſi decreta Eccleſiaſtica de manibus hac in parte ſervandis planè puris, executioni mandarentur, benignè faceret Deus in bona voluntate ſua Cœnobiis, provideretque Antiſtitas, & alias cenſus Cœnobij adminiſtras adeò induſtrias, ut abſque his fœdis negotiationibus fieret pax in virtute Domini, & abundantia in turribus ejus. Conſiderent, quorum intereſt. Hucuſque Renatus.

4. Sed his non obſtantibus negativæ ſententiæ adhæreo, quam præter alios tuetur Villalobos *in ſumma tom* 2. *tract.* 37. *diffic.* 15. *num.* 5. ubi ita aſſerit. *Aunque el Monaſterio ſea rico, no ſe incurre ſimonia recibiendo algo por el ſuſtento de la Religion, como ſe dixo arriba del Sacerdote rico, que no incurre ſimonia por recebir algo por el ſuſtento, pues no es coſa eſpiritual ſino corporal, como dizen Sylve, Aragon. y Ledeſma, Y dize Suarez, que es eſpiritual derecho que tiene el Religioſo, para ſuſtentarſe de los bienes del Convento, y aſſi que ſe ha de juſtificar eſto con titulo de neceſſidad; y que ſe puede hazer, ſupueſto que en los Conventos ricos ſon muchos los gaſtos, y todos han meneſter el dia de oy. Mas dize Sylveſtro, que quando un Monaſterio es rico, y recibe algo por ſuſtentar la Religioſa, ay preſumpcion de ſimonia, y reprehende à las Monjas que enſoberviciendoſe con la riqueza, quanto el Monaſterio es mas rico piden mayor dote, y juzgan del eſtado de la Religion, como del caſamento del mundo. Y es notable para eſto un texto, que dize aſſi.* Quoniam ſimoniaca labes adeò pleraſque Moniales infecit, ut vix aliquas ſine pretio accipiãt in ſorores paupertatis, &c. *Y al fin dize; Pracipimus, ut diœceſani Epiſcopi ſingulis annis hoc faciant, per ſuas diœceſes publicari. Mas eſto no eſta en uſo, y aſſi me parece que aun en el fuero exterior, es licito, pues todas lo hazen aſſi con eſcrituras publicas. Y puedenſe eſcuſar en parte las Monjas ricas, porque en aquellos Monaſterios ſe hazen mayores gaſtos.* Sic ille. Vide etiam Hieron. Rodriq. *in comp. qq. Regul. reſ.* 54. *n.* 3. ubi docet opulentiam Monaſterij non facere ut quod in paupere non ſit ſimonia, in divite Conventu cenſeatur, niſi pecunia extra victum pro aliis cauſis recipiatur, puta quia puella recipienda eſt vilis conditionis, vel ſi ad magnitudinem & magnificentiam clariorem Monaſterij, arctius & ſuperabundans pretium dotis pro ingreſſu exigatur.

5. Nec deſeras etiam Doctores quos citat, & ſequitur Layman *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. ult.* §. 4. *n.* 39. excuſantes ratione conſuetudinis Moniales poſcentes dotem, etiam ſi ſint in Monaſteriis divitibus.

RESOL. XIV.

An ſi Miniſter Sacramenti petat, ut detur pecunia in pretium illius, & faciat jurare dantem, ut omnino tali pacto det, poſſit ſine ſimonia dari?

Et an in tali caſu jurans poſſit uti æquivocatione, & reſtrictione tantum in mente retenta?

Et quid, ſi Miniſter petat me jurare coram aliis?

Et an neceſſitas recipiendi viaticum homini jam confeſſo, vel non habenti peccatum mortale ſit cauſa ſufficiens ad hoc, ut pro illo recipiendo det pecuniam Miniſtro nolenti aliter miniſtrare?

De Confirmatione, & Extrema-unctione in dicto caſu non videtur eſſe eadem ratio.

Et an ſit ſimoniacus, ſi adultus in extrema neceſſitate Baptiſmi conſtitutus, ſibique perſuadeat, quod difficulter ſufficientem contritionem habebit, pecuniam offerat Miniſtro, ad redimendam ſuam vexationem? Ex p. 11. tr 6. & Miſc. 6. Reſ. 32.

§. 1. HAnc quæſtionem pertractat Ioannes Vvigers *de Iuſt. tract.* 7. *c.* 4. *dub.* 6. *n.* 28. & ait ex Suarez,

rez, quod quando talis non amplius urgeret ſed ſimpliciter peteret ut ſibi detur pretium Sacramenti,non per hoc cogi alterum,qui pecuniam dat,dare juxta intentionem petentis,ſed poſſe dare in ſuſtentationẽ, vel ad tollendum impedimentum baptiſmi. Quod ſi autem iniquus ille velit, ut dans profiteatur & juret ſe dare pecuniam illam in pretium Sacramenti, tunc quidem ſi ille id faciat in contẽptum Sacramenti, & Religionis Catholicæ, prout hoc natum eſt intelligi,cùm vix occurrat ratio alia,qua id aliàs ſic peteret,tunc inquã, ex communi omnium Doctorum ſententia nullo modo obſequendum eſt ejus petitioni, ne extrinſecus quidẽ, ſed potius permittendum,quod infans ſine Baptiſmo moriatur,quia tunc à datione pecuniæ eſt inſeparabilis injuria Religionis,quæ eſt intrinſecè mala , unde nec committi poteſt pro ſpirituali ſalute proximi. Si verò ponamus,aut fingamus, quod non petat iſtam declarationem,& juramentum fieri in cotemptum Religionis,ſed ob aliquam cauſam privatam,aut extrinſecam, in tali caſu vult *lib.9. de juſt.c.6.art.1.* licitum eſſe dare pecuniam in pretium, & affirmare cum juramento hac intentione dari. Fundamentum ejus eſt,quod exiſtimet emere Sacramentum,non proinde eſſe intrinſecè malum,ſicuti ipſum vendere,unde putat extremam infantis neceſſitatem poſſe emptionem ejus facere.

2.Sed hæc opinio tanquàm omninò improbabilis à Suarez *tom.1.de Relig.lib.4.c.12.n.16.*& aliis rejicitur, quia in primis iſta profeſſio ejuſmodi dationis,eſt valdè injurioſa rebus divinis, & Sacramentis,neque eſt talis injuria ſeparabilis,etiamſi ab iniquo exactore non formaliter intendatur.Deinde fundamentum etiam omninò falſum eſt,quod ſcilicet emptio Sacramenti non ſit intrinſecè mala,quod,vel ex eo colligitur , quo clarè D.Thomas *q.100.art.2.ad* 1. dicat, quod nullo modo deberet quis pretium pro Baptiſmo dare , ſed potius abſque Baptiſmo decedere,quod ſaltem formaliter intellectum debet cenſeri verè à D.Thoma dictum quod ſcilicet nullo modo liceat per modum emptionis dare pecunias pro Baptiſmo tanquam pretium ejus : unde etiam Doctores paſſim omnes ſupponunt ante omnia, removendam ſemper eſſe intentionem emendi Sacramentum ,vel dandi pretium pro Sacramento : quod ſi non poſſit haberi intentio illa,non poterit quoque exterius dicere,aut jurare,quod illã habeat,nam ſi juret, committet periurium:ſi abſque juramento profiteatur ſe dare tanquam pretium Sacramenti erit mendacium pernicioſum, & ſacrilegium contra reverentiam debitam Sacramento, inquit Suarez:& ita in ſpecie ſic urgendo caſum hũc docuit Ioannes Major 4. *diſt.5. ad* 3. & ex modernis Vgolinus,*tab.1.cap.6.n.5 & 8.* neque ſatis video , quomodo ejuſmodi declaratio in talibus terminis facta,vel juramentum ipſum juſtificari poſſit per amphibologias,aut reſtrictiones mentales , prout videtur Bonac. *tract.de ſimonia,diſp.1.q 4 §.1.n.4.* innuere. In illo itaque caſu,addit Suarez , ommittendum erit ipſum Sacramentum. Huc uſques Vvigers;Ex quibus ultimis verbis negativè ad caſum propoſitum reſpondendum videtur.

3.Sed affirmativam ſententiam docet Tancredi *de Relig.tract.2.lib.4. diſp.7.q.4.* aſſerit enim probabiliſſimum eſſe in caſu præſentis dubij, jurare eum æquivocatione tantum in mente retenta,verbi gratia , juro me non dare tibi hanc pecuniam ad redimendam vexationem, ſed in pretium Sacramenti,& intrã ſe intelligendo,ut tu dicis perverſè vel quid ſimile. Moveor, quia in hac aſſertione juxta loquentis intentionem, non eſt mendacium : ergo neque periurium, nec ſacrilegium,ut volebat Suarius, conſequentia poſito antecedente clara eſt,& notat Layman agens de mendacio *tract.2.*Leſſius *lib.2.cap.4. dub.9.* & paſſim alij. Antecedens probatur fusè,& optimè à Sanchez *lib.3. ſum. cap.6. n.15.* & à nobis *tract.4.* Probat etiam Navar. *in cap.humanæ aures 22.q.5. in q.2.*ubi oſtendunt non eſſe mendacium uti verbis ex ſe non ambiguis, ſed facientibus verum ſenſum, quamvis ex ſola additione retenta in mente id fiat:ſi ergo non eſt periurium,nec mendacium illo modo uti,certè licebit juramentum ex tam juſta,& urgenti cauſa,ut docet Sanchez *loc. cit. n. 29.* cum Navarr.*ſupra* , ubi ait licere quoties neceſſarium eſt,aut utile ad ſalutem corporis, vel ad honorem familiæ , vel ad quemlibet alium virtutis actum : ergo multò magis ad ſalutem animæ in tanto periculo procurandam. Quod tamen intelligendum , dummodo id non cedat in injuriam,& irriſionem Sacramenti , ut ſi miniſter petat me jurare coram aliis , & ego non poſſem illis manifeſtare meam bonam intentionem. Et hæc omnia docet Tancredi *ubi ſuprà*, qui citat Valentiam *tom.3.diſp.6.q.16.punct.3.*

Sup. hoc in Reſolutionibus not. ſeq.

4.Et quidem licet noviſſimè nominatim contra me Thom.Hurtadus *var.tom.2. tract.7. reſol.3. cum ſeqq.* quærat , utrum ſecundùm ſe ea oratio, quæ falſa erat ſine reſtrictione mentali , poſſit eſſe vera appoſita tali reſtrictione mentali pura , ita ut externo ſigno neque implicitè,neque explicitè talis reſtrictio denotetur,& ſic à mendacio,& cordis duplicitate ſit libera : prorſus negativè reſpondeat cum pluribus Doctoribus, quos adducit ; tamen non deſunt alij præſtantiſſimi Theologi, qui noſtæ affirmativè ſententiæ adhærent, quos ego alibi citavi , quibus adde Caſtrum Palaum *tom.3.tract.14.diſputat.1.punct.7. numero 5.in fine* , ubi ſic ait : Quotieſcumque aliqua cauſa honeſta ſe offert tegendi veritatem, poteris abſque peccato uti amphibologico juramento,ut ex allatis exemplis conſtat, & ea ratione ſæpè dicta ; quia tale juramentum veritatem,& juſtitiam habet,& cum utile ſit illud præſtare, non deficit judicium. Ex nullo ergo capite vitiari poteſt. Quapropter , ut bene dicunt Sanchez *lib. 3. capite 6. numero 45.* Bonacina *diſputat.4. de jurament. quæſt. 1. punct.12. verſ. 7.* & alij apud ipſos, etiamſi rogans omnem æquivocationem vellet excludere, & ultra juramentum de re facta petat juramentum de calumnia ; exigatque juramentum dicendi veritatem ſincerè, & abſque ulla æquivocatione, adhuc poteris jurare amphibologico juramento , & reſtrictione facta ; Quia ſubintelligere potes , te juramentum abſque æquivocatione injuſta ; nulla enim propoſitio,ita amplè ſumi poteſt;quin aliquam reſtrictionem habere poſſit in mente. Quod manifeſtè convincitur in confeſſore rogato de delictis in confeſſione auditis,quia ea tacere tenetur quomodocumque juramentum exigatur. Dari ergo poteſt aliqua via occultandi veritatem abſque mendacio. Ita Palaus. Vnde remanet ſatis probabilis opinio ſuperius allata docti,& amiciſſimi Patris Tancredi ; qui etiam *num.20.* quærit, an neceſſitas recipiendi Viaticum homini jam confeſſo,vel non habenti peccatum mortale , ſit cauſa ſufficiens ad hoc ut pro illo recipiendo det pecuniam miniſtro nolenti aliter miniſtrare juxta ſupradicta ? Et affirmativè reſpondet ; quod etiam intelligit etiamſi iterum ſumendum eſſet Viaticum in eadem infirmitate , quia non debet ſe privare tanto bono , quantum affert Sacramentum illud in fine vitæ,quamvis non ſumeretur per modum Viatici cum cæremoniis ſolitis, ſed revera infirmus eſt in mortis periculo , quia militat eadem ratio neceſſitatis. De aliis verò Sacramentis , nempè Confirmatione,& Extrema unctione,non videtur eſſe eadem ratio , quando conſtaret infirmo moraliter ſe eſſe in peccato , & jam recepit Euchariſtiam:Contra verò ſi illam non poſſet recipere ob infirmitatem;ferè eadem ratio militat ; quia hoc Sacramentum magnam affert utilitatem. Hæc Tancredus , cui ego libenter adhæreo.

Alibi in to. tr.4 Reſ.6 & 64.

Sup. hoc i Reſ.2. no præterita. Sexto, & tom.1. Reſ.66.

Sup. hoc ſeqq. in §. latè in 7.tr.5.Reſ ſignanter §. ult.

5. Sed

5. Sed ſi aliquis hic quærat, an ſit ſimoniacum, ſi adultus in extrema neceſſitate Baptiſmi ſit conſtitutus, ſibique perſuadeat quod difficulter ſufficientem contritionem habebit, pecuniam offerat ad redimendam ſuam vexationem? Et quidem communiter affirmativè reſpondent Doctores; ſed ego negativæ ſententiæ adhæreo, quam tuetur Valentia, Henriquez, Richardus, Major, & alij, quos affert, & ſequitur doctus Pater Binsfeldius *in cap.9. de ſimonia, quæſtione* 3. *concl.*3. Et ratio eſt, quoniam etiam adultus in neceſſitate Baptiſmi graviſſimam habet cauſam negligendi tunc peccatum alterius, atque procurandi per vexationis redemptionem Baptiſmum; quamvis qui ſic pecuniam recipit ſimoniam committat. Etenim quis certus eſſe poteſt, an veram, & ſufficientem contritionem habeat, quæ ſine Sacramento ad ſalutem ſufficiat, cùm nemò ſciat, an amore, an odio dignus ſit, & quiſquis merito timere debeat de ſua diſpoſitione? Atque etiam in hoc caſu oblatio pecuniæ in adulto eſt vera redemptio vexationis, pro tuendo optimo neceſſarioque jure, quod Chriſtus conceſſit omnibus ad Sacramentum ſaluti neceſſarium, imò efficax, tutiſſimumque remedium.

RESOL. XV.

An Muſici, qui in Eccleſiis divina Officia canunt, aliquid temporale accipere poſſint ſine labe ſimoniæ?

Et quid de concionatoribus?

Et an ſit ſimonia aliquid tanquam pretium accipere pro labore interno functionis ſpiritualis?

Et quid pro labore externo, v.g. iter agere unius leucæ ad dicendum Sacrum, expectare quotidie per horam, vel aliud tempus ad celebrandum, &c?

Et an ad ſimoniam pertineat, ſi quis judicem Eccleſiaſticum inducat pecunia ut juſtitiam in cauſa ſpirituali adminiſtret?

Et quid in cauſa alias ſæculari? Ex part.11. tract.6. & Miſc. 6. Reſ.34.

§.1. IN hoc caſu nimis ſcrupuloſè loquitur Ioannes Vvigers *de juſt. tract.*7. *cap.*4. *dub.*8. *num.*42. ubi ſic ait: Difficultas eſt de cantu Eccleſiaſtici officij, utrum pro eo poſſit aliquid temporale accipi. Quidam affirmant, idque ratione ſcilicet laboris quem ipſi æſtimant quaſi intrinſecum officio divino, quia nimirum poſſet officium legi ſine cantu, aut quia ille cantus videtur reponendus inter ſpiritualia illa mixta, in quibus temporale prædominetur, ſive quæ plus habent de temporali, in quibus licet ſimpliciter vendere quod temporale eſt, modò non habeatur ratio ſpiritualitatis. Indicat hoc de cantu Toletus *lib.*5. *cap.*86. Suarez, *tom.*1. *de Relig. lib.*4. *cap.*21. *num.*15. Verùm quandoquidem cantus ille ex munere clericali aut ordine, ſive ex officio ſpirituali adhibeatur in Dei cultum, omninò dicendum videtur nihil pretij pro eo poſſe dari aut accipi, idque non tantùm ſi Clerici aut Sacerdotes, ſive ex officio ſuo per ſe canant, ſed etiam quando Vicarij nomine, & vice iſtorum canunt; quia actus planè ſpiritualis eſt, & ex ſua ratione poſtulans quod virtute Religionis informetur, ut legitimè fiat. Neque refert quod officium legi poſſit ſine cantu, quia ut vendibilis non ſit, ſatis eſt, quod ipſe talis cantus per ſe exigat, ut religioſè exerceatur, & quod ex ſpirituali principio procedat aut pendeat. Neque convenienter dici videtur quod in cantu Eccleſiaſtici officij prædominetur temporale, ſicuti dici ſolet de Calice conſecrato, cùm principaliter ipſe cantus adhibeatur, & æſtimetur idcirco, quia in eo laudatur Deus, non propter aliud temporale: quare dicetur melius quod Vicarij non pro cantu officij Divini, ſed pro ſua ſuſtentatione accipiant ſtipendium; ipſa tamen ſpecialis ars cantandi, & ſingularis vocis ſuavitas forſitã poſſent pretio temporali æſtimari; quamvis contrarium appareat probabilius, quia nec grata elocutio Concionatoris, neque ars ejus benè dicendi, imò nec prærequiſitum ſtudium poſſunt pretio temporali æſtimari & vendi, ut de ſtudio expreſsè docet Suarez *loc. cit.* Sed non ſatis placet quod ſignificat ibidem, nimirum quod Cantores muſici conducti, & qui inſtrumentis muſicis ludunt, tantùm adhibeantur ad ornandum Divinum officium ſuis vocibus aut inſtrumentis, revera per ſe non exerceant actionem ſpiritualem, neque officium Divinum recitent, aut peragant; quia in primis actus illi & inſtrumenta ſunt idonea, & convenientia ad laudandum Deum, & divinas laudes celebrandas; ut ex ſcriptura conſtat, quæ ſæpius nos hortatur, vt laudemus Deum in hymnis & canticis, in ſono tubæ, in organis, & cymbalis beneſonantibus; quidni igitur quando in Eccleſiis, & Oratoriis, ad quæ populus religionis cauſa convocatur & convenit, dicenda erunt adhiberi, ut in illis Religioſum officium exerceatur. Sanè ſi tantum adhibeantur ad demulcendas curioſorum aures, non id ſine vanitate & culpa fieri poſſe in tali loco, & in tali conventu exiſtimarem. Accedit quod totum officium, ut Laudes, Veſperæ, & aliæ Preces decantari poſſint per tales conductos muſicos, & muſicalia inſtrumenta; unde ſi illi non exerceant actionem ſpiritualem, nec officium divinum peragent, conſequens videtur quod populus potius cenſebitur vocari ad comœdos audiendos quam ad audiendum, & intereſſendum Divinis officiis: quare commonendi ſunt ejuſmodi cantores ut accipiant temporale titulo ſuſtentationis, aut gratis religionis cauſa faciant, vel abſtineant. Hucuſque Vvigers.

2. Ego paucis me expediam, & contra Profeſſorem Lovanienſem alium Profeſſorem adducam, & is eſt Ioannes Malderus *in* 2. 2. *de Iuſt. & Iur. tract.*9. *cap.*3. *dub.*6. *ad argum.*3. Dico igitur ſi cantus ex munere Clericali, aut ordine, aut dono ſpirituali adhibeatur, non licere ejus pretium, ſed tantum perſonæ paciſci ſuſtentationem. Secus ſi aliundè ad populi devotionem excitandam adhibeatur; tunc enim non minus licet ejus pretium paciſci, quam pulſus campanarum, quo homines ad orationem vocantur, & incitantur. Ita ferè Adrianus *quodlibeto* 9 *q.*1. *ad* 3. *principale*; quamvis ex opinione ſua addat, etiam priori modo poſſe locari operam. Toletus tamen *lib.*5. *c.*86. cantum Eccleſiaſticum ponit cum illis ſpiritualibus mixtis, in quibus prædominetur temporale, aut quæ plus habeant de temporali, ubi liceat ſimpliciter vendere quod temporale eſt, modò non habeatur ratio ſpiritualis.

3. Sed ſi quæras hìc obiter, an ſit ſimonia aliquid tanquam pretium accipere pro labore interno functionis ſpiritualis? Videtur negativè reſpondendum, quia labor ille, aut moleſtia non eſt in ſe ſpiritualis, aut ordinis gratiæ; quamvis enim fatigationem habeat ſpiritus, ut ſummũ tantum indè dici poterit ſpiritualis à ſpiritu humano, quod diximus ad ſimoniam non ſufficere. Deindè habet fatigationem corporis, quam æſtimari poſſe nemo negaverit. Nec obeſt conjunctio interna cum re ſpirituali; neque enim ea major eſt, quam ſit auri cum conſecratione in Calice, quod tamen vendi poteſt. Deinde Matth.10. & Lucæ 10. affirmatur miniſtrantem in iis rebus ſpiritualibus dignum eſſe mercede: non eſt autem dignus mercede ratione bonorum ſpiritualium, quæ aliis confert, neque ratione actionis, quam confert, ſi enim hæc omnia poſſet ſine ullo labore, & temporis diuturnitate conferre, nullam mercedem, pretiumve exigere poſſet. Ergo eſt

dignus mercede pro labore, & tempore, quod inſumit in Sacris faciendis & quatenus illæ actiones Sacræ ſunt ſibi moleſtæ, & aliarum actionum ſibi utilium impeditivæ. Qua ratione majori ſtipendio,& ſuſtentatione dignus eſt, qui toto die audit confeſſiones, quàm qui una hora; & qui Miſſam canit, quàm qui illam recitat. Aliàs deterioris conditionis eſſent Miniſtri Eccleſiæ,quam actores, & negotiatores temporalium rerum, qui ob defatigationem, & laborem impenſum,& tempus quod iuſumunt,poſſunt aliquid ferre. Cur ergo privari debent miniſtri, qui in negotiis ſalutis æternæ incumbunt? Et ita hanc ſententiam docet D.Bonaventura *in 4.diſt.25.art.1.q.4.* Ricardus *eadem diſt.art.3.q.2. ad* 8. Adrianus *ubi ſupr.* & Gloſſa *in c.ſignificatum, de Præben.* Sed verior ſententia videtur affirmativa; nam quamvis labor iſte interius æſtimationem aliquam habeat, nullam tamen habet per ſe niſi propter valorem ſubſtantialem actus ſpiritualis, qui pretio temporali inæſtimabilis eſt, & quidem ſi venialis eſſet hujuſmodi internus labor,non opus eſſet (quod tamen Patres paſſim faciunt, D. Thomas, & graviores Scholaſtici) ita inculcare, quidquid Sacerdotes accipiunt temporalis emolumenti, pro ſola ſuſtentatione accipere: imò nihil ulterius pro ſuſtentatione deberetur, ſicut operario non debetur alia ſuſtentatio, ſemel ad æqualitatem ſoluta mercede. Neque ſolet in emptione, & venditione, & ſimilibus commutationibus urgere ſuſtentatio. Itaque dicendum eſt pretium recipi non poſſe pro hoc labore intrinſeco, & neceſſario conjuncto operibus ſpiritualibus: poſſe tamen recipi ſtipendium ſuſtentationis, ſi aliàs actio ſpiritualis debita non ſit.Et ita hanc ſententiam tenet Sylveſter *verb.ſimonia,quæſt.9.num.*3. Sotus *lib.9.de juſt.q.6. artic.*1. Valentia, *tom.3. diſp.6.q.16. punct.*2. Suarez *in 3. part. tom.3. diſputat.86.ſect.*1. & alij communiter.

4. Nota verò alios labores eſſe accidentales, & quaſi extrinſecos actionibus Sacris, quippè (moraliter loquendo) neceſſarij non ſunt ad actiones Sacras efficiendas, v. g. agere iter unius leucæ ad dicendum Sacrum,quando id non adnectitur officio,vel beneficio, expectare quotidie per horam vel aliud tempus ad celebrandum,dicere Miſſam ſtatutis horis, vel in certis locis, & ad hoc obligari,promittere extraordinarium ſtudium ad concionandum, &c. Pro iis igitur & aliis ſimilibus pretium exigi poteſt, & pro obligatione ad hæc omnia efficienda; quia ſunt temporalia onera,& privant laborantem aliis commodis temporalibus. An verò ad ſimoniam pertineat,ſi quis Iudicem Eccleſiaſticum inducat ut juſtitiam in cauſa ſpirituali adminiſtret? Reſpondet Sylveſter *hoc verbo q.9. numer. 9.* pertinere. Sed majoris dubitationis eſt,ſi Iudex quidem ex poteſtate Eccleſiaſtica judicet, ſed in cauſa alias ſæculari. Quidam putant, etiam tunc eſſe ſimoniam. Favet *cap.Vendentes* 1. *qu.*3. Gloſſa tamen ibidem indicat contrarium, & videtur probabile. Neque enim ſufficit quovis modo à poteſtate ſpirituali actum proficiſci,ut ſimoniaca ſit ejus emptio, vel venditio; aliàs qui pretio induceret Clericum ad ſibi locandum fructus ſui Beneficij,etiam eſſet ſimoniacus. Alteri tamen ſententiæ favet D.Thomas *diſt.25.q.3. art.* 2. ubi abſolutè dici, Iudicem ſimoniam committere vendendo juſtitiam ſi ſit ſpiritualis Iudex. Idem ſequitur Turrecrementa *in dict.cap.Vendentes*;& videtur verius; licet enim ſit temporale, eſt tamen revera uſus poteſtatis ſpiritualis. Aliud eſt quando elocat Clericus fructus ſui beneficij, utitur enim quaſi temporali dominio quod habet in illos,aut in æſtimatam ſpem eorum.Et ita ego olim interrogatus reſpondi commiſiſſe ſimoniam quemdam judicem Eccleſiaſticum,qui pretio judicavit, licèt in caſu ſæculari.

RESOL. XVI.

An liceat alicui ludere preces cum alio pro præmio temporali?

Et an in hoc ſit ſimoniæ periculum?

Et notatur, quod ſi Dominus nihil prorſus mancipio præbeat, quod inſumat in honeſtam recreationem, neque quidquam ſervus ipſe aliunde habeat, tunc poterit aliquid inſumere ex bonis Domini in moderata recreatione, aut ludo,quia ſervus jus habet ſumendi moderatam recreationem.

Et alij diverſi caſus pro ludis adducuntur in corpore hujus Reſolutionis,qui omnes hic ſunt appoſiti in indice ultimo rerum notabilium hujus tomi. Ex p.11. tract.6. & Miſc.6. Ref.9.

§.1. EMinentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo putat hoc eſſe illicitum; quia in hoc eſſet ſimoniæ periculum,quatenus ſpirituale opponitur temporali in contractu oneroſo,in quo æqualitas exigitur inter ea, quæ ab utroque contrahente ſunt ſolvenda. Sed Ioannes Pontius nominatim adverſus illum putat id licere, *in curſ. Theol.d.56.quæſt.3.concl.3. num.9.* ſicut enim abſque ſimonia poteſt quis obligare ſe ad dicendum ſacrum pro alterius intentione cum conditione quod ipſe ſolvat ipſi decem aſſes, & alter poteſt ipſi ſolvere illos propterea; ita prorſus poteſt aliquis obligare ſe ad dicendum Sacrum pro ejus cum quo ludit, intentione,ea conditione, ut ſi ipſe vincat, alter ſolvat ipſi decem aſſes; non quidem pro ſacro, nec pro applicatione intentionis,ſed pro labore quem ſumit in ſacro dicendo, vel pro ſubſtentatione, eſt enim prorſus eadem ratio.Confirmatur,quia obligans ſe ad dicendum ſacrum ſi perdat, pro altero obligato ad dandum ipſi decem aſſes ſi vincatur, non exponit niſi decem aſſes,quos ipſemet poſſet habere,ſi diceret ſacrum pro alterius intentione; ſic autem obſervatur tanta æqualitas,ac proportio, etiam in re expoſita ludo inſtat utrimque: ergo nihil impedit quò minus id fieri poſſit. Per quod patet ad rationem Cardinalis, quia non eſt ipſum ſacrum quod exponitur, ſed quod correſponderet ſacro tanquam pretium laboris, in eo dicendo inſumpti; aut tanquam pars ſuſtentationis, quæ deberetur ei, qui vellet dicere ſacrum, quod eſt totum temporale. Deindè etiamſi eſſet malum ipſaſmet orationes exponere, tanquam æqualis valoris ulli rei temporali, tamen non propterea committeretur ſimonia id faciendo, cùm non vendantur pro pretio. Rurſus, qui vellet ludere orationes pro aliquo præmio temporali, lucrando per ludum, non neceſſario deberet propterea exiſtimari æquiparare orationes illi præmio: nec enim talis æqualitas requiritur ſemper in re utrimque expoſita ludo;quia poteſt quis,ſi voluerit, juſtè exponere viginti nummos pro uno, cùm ſit Dominus argenti, & ſicut poſſet nummos abſolutè donare,cur non poſſet eos periculo exponere pro uno nummo ſi velit?

Sup. hoc in tom.6. tr. Ref. 4. & in to.7. tr. 3. Rel.61. §. A ſerui. curſ ante med. verſ.Luder & pro ob gatione di cendi Sac contenta i hoc textu ſupra citat §.Aſſerui, med. verſ Sæpè Sac dotes.

2. Notandum eſt hîc obiter id quod docet Dicaſtillus, *de Iuſt.lib.2. tr.18.diſp.5. dub.7. num.*48. quod ſi Dominus nihil prorſus mancipio præbeat, quod inſumat in honeſtam recreationem, neque quidquam ſervus ipſe aliundè habeat, tunc poterit aliquid inſumere ex bonis Domini in moderata recreatione, aut ludo, quia ſervus jus habet ſumendi moderatam aliquam recreationem. Et teſtatur ita ſenſiſſe in communibus caſuum conſcientiæ conferentiis graves & doctos viros Societatis.

Quoad h in to.7. tr. lege doct Ref. 29. ſi gnanter §

3. Nota hîc etiam, quod Malderus *de Iuſt. t. c.*12. *dub.* 1. exiſtimat, quando quis nulla fraude alterum ad

Sup. hoc tom. 6. tr Ref. 72. princ.

ad ſponſionem pellexit, etiamſi de victoria fuerit certus, non teneri eum ad reſtitutionem. Sed oppoſitum puto verius: niſi alteri prius declaraverit, ſe certò cognoſcere, & perſtiterit nihilhominus alter & voluerit certare, tunc enim locum habebit, quod ſcienti & volenti non fit injuria. Et ita ex multis docet Ioannes Vvigers, *de Iuſt. tract.5. cap.4. dub.1. num.3.* qui etiam optimè obſervat *dub. 5. num.* 13. quod qui ludit ludo prohibito, ſi habeat animum non ſolvendi, vel ſolutum repetendi, non poteſt lucrari ſic, ut lucrum juſtè detineat. Ratio eſt, quia colluſorem decipit, dum ſe gerit tanquam paratus eſſet pari ſorte concurrere cum altero, ut ſolvat, ſi vincatur, & lucrum recipiat, ſi vincat: cùm tamen intendat ſolum ab altero lucrum captare, & ſi perdat nihil ipſi concedere; quod facit contractum inæqualem & iniquum. Qui tamen ſincerè luſit, non habens animum non ſolvendi, aut recuperandi in judicio, poterit ludo peracto mutare animum & non ſolvere. Ita quoque Bonacina *de Reſt. in particul. diſp.2. q.3. punct.3. num.9.* quia jus commune utrique hoc concedit, & in eo pares ſunt.

4. Nota, hæc procedere in ludo vetito, quia qui ludo licito ludit, etſi cogitet non ſoluere, poterit tamen lucrari; quia quamvis ſoluere non intendat, poterit tamen ad ſolvendum compelli, atque ita victor cenſetur hîc paris eſſe conditionis ad lucrum faciendum, non obſtante contraria voluntate colludentis.

5. Et tandem nota, quod cogentes ad ludendum debent reſtiture quod lucrantur; ſecus autem qui ab ipſo lucratur. At Pontius *ubi ſup. diſput.* 58. *quæſt.* 3. *concluſ. 6. num.* 13. contrarium videtur docere contra Cardinalem Lugum, & alios; quia ex injuria facta uni, debet conſtitui indemnis; alter verò non item, cùm ipſi non ſit facta injuria. Ego convenio cum primis, quia ex injuria per metum facta non ſequitur aliud, quam quod debeat ſervari indemnis: ergo non debet ex illa reportare lucrum; reportaret autem ſi deberet lucrari, & non poſſet perdere. Quam reſolutionem teneo ex natura rei; ſed valdè opportunè provideretur per leges poſitivas, ut qui hoc modo induceret ad ludendum, in pœnam illius injuſtitiæ perderet quod alter lucraretur. Ita Pontius. Sed ego puto non eſſe diſcedendum à ſententia Cardinalis Lugo, quæ eſt communis.

RESOL. XVII.

An ſimonia ad alia beneficia obtinenda inhabilem reddat ſimoniacum?

*Et an Epiſcopus poſſit virtute Concilij Tridentini ſeſſ.*24. *cap.6. diſpenſare in inhabilitate ſimoniæ ad alia beneficia?* Ex p.11. tr.5. & Miſc.5. Reſ.18.

§.1. RESpondeo probabilius eſſe juxta Conſtitutionem Pij V. te ipſo jure inhabilem reddi, inquit enim Pontifex. Illis ſcilicet beneficiis per ſimoniam acquiſitis ſit ipſo jure privatus, & perpetuò ſit inhabilis ad ea, & quæcunque alia Eccleſiaſtica beneficia obtinenda; & ita tradit Suarez *lib.*4. *cap.* 58. *num.* 11. Verùm Navarr. *conſ.* 82. *de ſimon.* exiſtimat, inhabilitatem ad beneficia obtinenda ipſo jure non incurri: quia in hac parte illa conſtitutio non eſt recepta; & conſentit Suarez, ſupra, & Leſſius *cap.* 35. *dub.* 26. cùm etiam reſpectu ſimoniæ confidentialis requirat ſententiam declaratoriam criminis ad inhabilitatem contrahendam reſpectu aliorum beneficiorum. Vide etiam Palaum *tom.3. tr.17. diſp.3. punct.*25. *num.*7.

2. Sed hîc non deſeram apponere id quod docet Baunius *in pract. benefic. diſputat.*16. *quæſt.* 62. *dub.* 18. ubi ſic ait; Rehabilitare ſimoniacum ad beneficia, ad quæ eſt per ſimoniam inhabilis jure ſuo quis poſſit?

3. Non alius quàm Pontifex, opinione Theſauri, & Bonacinæ *de Simon. quæſt.7. punct.1.* eſt tamen meo ſenſu, eorum non improbabile judicium, qui aſſerunt Epiſcopum virtute Trident. Concilij *ſeſſ.*24. *c.6.* diſpenſare poſſe in inhabilitate occultæ ſimoniæ ad alia beneficia. Ita Baunius: cui adde Sanchez *in opuſc. tr.*1. *lib.* 2. *dub.*120. *num.*40. & Henriquez *lib.* 13. *de excommunic. cap.*37. *littera F, &* 56. *num.*1. *litt. E*, Sed opinio Theſauri, & Bonacinæ in hac Curia videtur recepta.

4. Sed poſt hæc ſcripta, inveni doctiſſimum, & amiciſſimum Patrem Vincentium Tancredi *de Religione tract.*2. *l.*4. *diſp.*44. *quæſt.*1. *numero* 10. putare, ſententiam Baunij quam ſupra adduximus, eſſe tutam & probabilem; itaque ſic aſſerit. Dico tertiò; inhabilitas ad alia beneficia, quæ contrahitur ipſo jure in ſimonia confidentiali (nam in aliis diximus non contrahi, niſi poſt ſententiam ex Navarro) non poteſt niſi à Papa tolli, & verius eſt, nec per aliquem in caſu occulto, quia non eſt irregularitas, ſed quædam pœna; eſt communis ſententia teſte Caſtro Palao *punct. ult. num.* 3. & extant pro ea Cardinalium Declarationes. Ita Suar. *cap.* 61. *n.*11. *& ſeq.* Filliuc. *cap.*13. *num.*38. ubi ait, ita eſſe ex uſu ſacræ Pœnitentiariæ.

5. Sed contrarium putat tutum, & probabile Caſtro Palao *loc. cit.* cum Leſſio, & Henriquez apud ipſum, & Sanch. *ſupr. num.*40. Et verè probabilis eſt ſententia, quia hæc inhabilitas eſt quædam irregularitas, nec declarationes, & Rotæ deciſiones cogunt, ut benè cum Vaſquez 1. 2. *& d.* 177. *c. vet. num.* 75. docet idem Caſtro Palao, & ego aliàs fusè. Hucuſque Tancredus.

6. Sed ego non recederem à contraria ſententia, ſtante declaratione Cardinalium, & praxi pœnitentiariæ.

RESOL. XVIII.

Si quis obtinuit beneficium ſimoniacè, quæritur, an ipſo jure privetur beneficiis antea, vel poſtea obtentis?

Et docetur, quod ob ſimoniam realem in beneficio Eccleſiaſtico, incurritur primo excommunicatio Papalis.

Secundo, quod irrita eſt electio, præſentatio, confirmatio, & inſtitutio; unde talis non facit fructus ſuos; idque etiam ſi à tertia perſona taliter proviſus id ignoravit, niſi tamen contradixerit; vel ſi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, ut fieret inhabilis; vel niſi bona fide poſſideret beneficium per triennium.

Et an quando crimen ſimoniæ in beneficio eſt occultum, ſolique ſuo authori notum ſuſpenſionem ei inferat? Ex p.11. tr.5. & Miſc.5. Reſ.7.

§.1. RESpondeo negativè, quia nullibi eſt expreſſa talis pæna, ſcilicet privatio ipſo jure beneficiorum ritè obtentorum cum eo rigore: nam licet *in cap. inquiſitionis de accuſat.* dicatur, obtinentem beneficium ſimoniacè eſſe impeditum à retentione beneficij, etiam poſt peractam pœnitentiam, intelligendum eſt à retentione ejuſdem beneficij, vel intelligi debet à retentione cujuſcumque beneficij ſecuta ſententia — Sup. hoc inf. in 9. ult. hujus Ref. à lin. 6. verſ. Deinde. & melius ſup. in Ref. 5. §. Sed difficultas, & ſeqq.

 condem

condemnatoria; ſiquidem ibi æquiparatur ſimoniacus homicidæ, qui beneficiis non privatur ipſo jure ante ſententiam, ſed venit privandus, ut colligitur *ex cap. Clericus, ne clerici, vel Monachi, ibi, honore privetur*, & Hermanus Buſembaum *in Medull. Theol. moral. l.* 3. *tract.* 1. *cap.* 2. *dub.* 3. *art.* 2. *ad* 3. ſic ait: Ob ſimoniam realem in beneficio Eccleſiaſtico, incurritur primò excommunicatio Papalis. Secundò, irrita eſt electio, præſentatio, confirmatio, & inſtitutio. Vnde talis non facit fructus ſuos; idque etiam, licet à tertia perſona taliter proviſus id ignoraverit: niſi tamen contradixerit, vel niſi à tertio data fuerit pecunia per fraudem, ut redderetur inhabilis, vel niſi bona fide poſſederit beneficium per triennium. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 35. *d.* 31. Laym. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. ultimo*. Bonacin. *diſt.* 1. *q.* 7. *part.* 2. *num.* 20. ex Gomez, Garzia, &c. Tertiò, efficitur inhabilis ad idem beneficium, etiam per diſpenſationem Epiſcopi obtinendam: aliis tamen beneficiis ipſo jure non privatur, nec ad alia obtinenda fit inhabilis ante ſententiam judicis. Ita ille, cui adde Baunium ubi infra. Sed quid dicendum utrumnè ſimoniæ crimen in beneficio contractum, quando eſt occultum, ſolique ſuo Auctori notum, ſuſpenſionem ei inferat.

Sup. hoc inf. latè in Reſ. 32. & lege etiam §. ejus primæ ann.

2. Inferre multis Auctorum teſtimoniis probare conatus eſt Comitol. *in reſponſionibus*. Verùm nobis eſſe debet eorum opinio potior, qui inferre verbis non obſcuris negant, ejus aſſerendæ tuendæque Princeps Novarrus extitit *in Manual. c.* 23. *num.* 111. *dict.* 3. & *in* 5. *l. conſiliorum conſ.* 31. *de ſimon.* cujus in ſententiam pedibus conceſſere, Sanch. *tom.* 1. *conſ. lib.* 2. *dub.* 194. *num.* 9. Henriq. *lib.* 4. *de irregul. cap.* 6. *num.* 7. Tanner. *in* 2. 2. *D. Thom. diſp.* 5. *qu.* 8. *dub.* 4. *num.* 99.

3. Cauſa eſt, quod in pœnis ea eligenda ſit opinio, quæ eſt mitior, maximè cum de voluntate imponentis certò non conſtat. At eſt pœna non levis beneficiarium à ſui adminiſtratione beneficij impediri, ac rejici, nec ullus eſt canon quo probari queat, ſimoniacum ab ejus eſſe uſu, regendique poteſtate ſuſpenſum: quæ cauſa Covarruviæ extitit *in Clem. ſi furioſus p.* 2. *num.* 7. aſſerendi, quæ de ſuſpenſione incurrenda à beneficiario ob ſimoniam in beneficio commiſſam affirmantur, dubia eſſe ſuſpectaque, non certa, cùm ſit ergo humanius, ſuæ rei uſum poſſeſſori relinquere liberum, quam eidem illum adimere, dici debet, ſimoniacum in beneficio, maximè occultum, ab ejus adminiſtratione ſuſpenſum non eſſe.

4. Objicies, haberi in Pij V. Conſtitutione edita anno 1566. quæ incipit, *Cùm primum*, quod qui per ſimoniam beneficium eſt adeptus, ipſo jure ſit eo privatus. Sed dici debet inde non concludi eſſe irregularem, cùm multi ſuis ſacerdotiis ſæpè excidant, ſine obligatione incurrendæ talis pœnæ. Deinde etiamſi ſimoniacus non poſſit retinere beneficium in quo eſt admiſſa ſimonia, non tamen tenetur alia ante illam commiſſam habita dimittere, niſi poſt ſententiam condemnatoriam: Ita Theſaur. 2. *part. prax. Eccleſ. verb. ſimon.* 2. Navarr. *lib.* 5. *conſ. de ſimon.* 54. vel ut habent libri alij 92. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 26. Emman. Sà *verb. ſimonia* 9. qui omnes aiunt, quoad hanc pœnam, Bullam Pij V. receptam non eſſe, vel ſi eſt, de ſimoniaco dumtaxat convicto loqui, qui eſt hoc ipſo infamis, & conſequenter irregularis, & beneficiorum incapax, non verò occultus. Et hæc omnia docet Baunius *in prax. benef. diſp.* 6. *q.* 62. *dub.* 3.

RESOL. XIX.

An mutuare aliquid cum pacto, ut ille, qui recipit mutuum, conferat officium, vel Eccleſiaſticum beneficium non ſolum ſit uſura, ſed ſimonia?

Et an utraque deformitas uſuræ ſcilicet, & ſimoniæ in confeſſione explicanda ſit?

Et quid eſt dicendum, quando aliquis, v. g. confert ſtatim, quantum in ſe eſt, beneficium, de quo interpellavit mutuatur, ſed ſolemnitate aliqua hoc ipſum poſtea debet perficere? Ex p. 1. tr. 8. Reſ. 61.

§. 1. Affirmativè reſpondet Aragonius *in* 2. 2. *q.* 78. *art.* 2. *dub.* 2. Medina *in ſum. lib.* 1. *c.* 14. §. 23. Lopez *in inſtruct. p.* 2. *cap.* 56. §. *adde* Medina Complutenſis *q.* 4. *de uſuris*, §. *inde ſequitur*. Regin. *tom.* 2. *lib.* 25. *c.* 11. *n.* 202. Et ratio eſt: quia illa obligatio tollit libertatem præſentandi collatori, ac proinde eſt pretio æſtimabilis. Ergo habere tale officium, vel beneficium, eſt uſura: & non ſolùm uſura, ſed ſimonia. Vnde ait Regin. *tom.* 2. *lib.* 25. *cap.* 11. *num.* 190. & Rebellius *part.* 2. *lib.* 8. *quæſt.* 4. *num.* 13. quòd utraque deformitas, uſuræ, ſcilicet, & ſimoniæ, in Confeſſione neceſſariò explicanda erit: nam, quatenus in pretium mutui intendit rem ſpiritualem, quæ de jure pro temporali dari nequit, ſimoniam committit: uſuram verò, ut dictum eſt quatenus ex mutuo intendit rem, quæ, etſi de jure comparari nequeat; pretio tamen æſtimabilis eſt.

Sup. hoc in Reſ. 49. ſ ult. ante med. verſ. F ad majores & in to. 6. t 3. Reſ 54. Nota etiam in princ. lege etiam §. pen. & ul

2. Sed, licet hæc omnia vera ſint, advertit tamen Petrus à Navarra *de reſt. lib.* 3. *cap.* 2. *part.* 1. *dub.* 6. quòd deducere in pactum collationem, vel præſentationem beneficij ſtatim faciendam, non eſſet uſura: quia, ut dictum eſt *ſuprà*, obligatio ad ſtatim, cùm modico tempore duret, non eſt pretio æſtimabilis: ergo mutuare cum pacto, ut ſtatim mutuatarius conferat beneficium, non eſt uſura. Idem obſervavit Malderus *in* 2. 2. *tract.* 5. *cap.* 3. *dub.* 6. ubi ait, quod ſi mutuum datet, non ut pretium beneficij Eccleſiaſtici; ſed ut hac ratione provocet amicitiam collatoris, aut ut gratiam præſtet, quam non vult præſtare, niſi alter ſtatim gratificetur conferendo beneficium, probabile eſt, nec uſuram, nec ſimoniam fore. Et tandem Leſſ. *lib.* 2. *c.* 20. *dub.* 9. *n.* 64. aſſerit: [Si mutuas alteri cum pacto, ut conferat beneficium Eccleſiaſticum; partim eſt uſura, partim ſimonia: modò illud pactum ſit juſtitiæ, ſecùs ſi amicitiæ. Ex his poſſunt Confeſſarij in foro conſcientiæ animadvertere, quando mutuans cum pacto, ut recipiat beneficium, committat uſuram nécne.

3. Dices, quid ſit dicendum, quando aliquis, v. g. confert ſtatim, quantùm in ſe eſt, beneficium, de quo interpellavit mutuator; ſed ſolemnitate aliqua hoc ipſum poſteà debet perficere? Reſpondeo cum Maldero *ubi ſuprà*, quòd ſi poſt inchoatam collationem beneficij à mutuatario, ejus, quod ſupereſt, obligatio non habeatur pro civili, ſed antidorali, & ex gratitudine; probabiliſſimum eſt non eſſe uſuram. Vide Navarr. *lib.* 3. *c.* 2. *n.* 272.

RESOL. XX.

An ſit ſimonia, ſi Titius promittat Caio ſe daturum eleemoſynam pauperi, vel loco pio, ſi Caius impetret Titio beneficium Eccleſiaſticum, vel habitum Religionis Militaris? Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſol. 75.

§. 1. Negativè reſpondet Turrianus *in ſelectis diſp.* 16. *part.* 1. *diſp.* 16. *dub.* 3. quia qui offert impetrationem beneficij, nihil accipit temporale pro beneficio, aut interceſſione; ſed Titius movet illum ad bene operandum per obligationem pecuniæ ad actum honeſtum; ſicut quando pater, v. g. offert pecuniam, vel

Sup. hoc Reſ. ſeq.

vel quid ſimile filio, vel filiæ,ut moveat illos ad bene operandum,v.g.ad audiendam Miſſam, vel confitenda peccata, & ideo poteſt fieri ſine ſimonia promiſſio de dando aliquid infideli, ut convertatur ad fidem, vel fideli,ut ingrediatur Religionem ſemper enim dicendum eſt fieri ſine ſimonia,ſi non detur per modum pretij rei ſpiritualis, ſed ſolùm ad movendum hominem ad benè operandum. In præſenti dubio non offert Titius pecuniam Caio, ſed promittit ſe facturum actum honeſtum, & gratum Caio, ut moveat illum ad impetrandum beneficium, ſicut ſi filius promitteret patri ſe facturum aliqua opera virtutum grata patri, ut pater illa filio conferret, non ut pretium rei ſpiritualis, ſed motus ex gratitudine, in quo non eſſet ſimonia, ſicut neque è contrario eſt ſimonia, quando pater offert filio aliquid pretio æſtimabile ut moveat illum ad opera virtutum facienda; & eodem modo collator beneficij poſſet illud beneficium promittere alicui,ut moveret illum ad faciendam eleemoſynam, non ut pretium beneficij,ſed ut actum honeſtum, & Deo gratum. Et idem judicium eſt ſi offerretur eleemoſina alicui loco pio, ut aliquis moveretur ad impetrandum, vel conferendum habitum Religionis militaris, & tandem advertendum eſt, quòd licet proCuria Romana ſit bulla in qua prohibetur dari aliquid pretio æſtimabile pro impetratione beneficij Eccleſiaſtici, tamen per illam Bullam non prohibetur caſus præſentis dubij, quia hìc revera non datur àliquid pro interceſſione, ſed, ut diximus, offertur pecunia ad actum honeſtum, ut alius moveatur ad impetrandum, vel offerendum beneficium, & hæc omnia ad verbum aſſerit Turrianus *loco citato.*

RESOL. XXI.

Plura dubia in materia ſimoniæ obſervantur; & multi,& diverſi caſus in corpore hujus Reſolutionis proponuntur pro praxi. Ex p.11.tract.6. & Miſc.6. Reſ.31.

Sup. hoc in §. 1. ... æte- §. 1. QVæro primò,an ſit ſimonia ſi aliquis promittat alicui magnam pecuniarum ſummam, quam erogabit pro eleemoſina alicujus monaſterij, ſi ei impetret beneficium. Negative reſpondet Ioannes de Soria *in Epitome ſummariū,par.2.tit.1.ſect.4.diſp.5.* docet enim non eſſe ſimoniam ſi quis promittat alteri ſe daturum eleemoſynam loco pio,ſi ipſius opere beneficium impetret, & ideò inter alios titulos excuſantes à labe ſimoniæ apponitur eleemoſina;unde Ioſeph Rocafull. agens de modis, quibus pecunia dari poteſt & accipi in beneficiis abſque ſimonia, ita aſſerit, *in Praxi Theolog.mor.tom.2.lib.3.de ſeptimo precept.Decalogi ſect.4.cap.2.num.*1087. Primo ratione conſuetudinis;quando enim conſuetudo recepta eſt, ut dato, vel accepto ſpirituali, detur, vel accipiatur aliquod temporale, non eſt ſimonia illud dare, vel accipere, quia probabiliter cenſetur hujuſmodi uſum eſſe benè introductum.Vide Azorium *lib.12.c.12.*Secundò in ſuſtentationem vitæ:Tertiò in ſtipendium laboris extrinſeci conjuncti cum re ſpirituali: Quartò tanquam gratis oblatum: Quintò,ut eleemoſina:Sextò in pœnam;ſic imponi ſolet multa pecuniaria, cum quis abſolvitur à cenſura: Septimo tanquam id,in quo aliud permutatur, ut cùm votum, vel juramentum pecuuia redimitur: Octavò, quando pecuniam, vel paciſcimur, vel largimur non directè ad rem ſpiritualem obtinendam;ſed quaſi per accidens ad removenda impedimenta, quæ per vexationem, & litem occurrere ſolent. Ita Rocaful. Sed circa titulum gratitudinis.

Su hoc i Reſ. ...& 26. 2.* Quæro ſecundo,an ſi quis gratis promittat aliquid pro beneficio obtinendo poſſit de hoc paciſci? Suppono quod latè probat ex communi DD.ſententia heu quondam noſter doctus,& amiciſſimus Quintanadueña *tract.6.ſingul.15. num.7.* titulum gratitudinis à ſimonia excuſare, ideò qui tradit aliquid temporale, intendens ut ſibi aliquid ſpirituale conferatur titulo gratitudinis, ſimoniam non committit, cum liceat ab alio petere quod ex naturali obligatione præſtare tenetur.Et ideo Sanctorius *de pœnis part.2. cap.15.*ſic ait. Non eſt ſimonia donare aliquid temporale, vel ante vel poſt, ei, qui exhibet aliquod ſpirituale etiam cum intentione,quòd donatarius moveatur ad dandum ſpirituale ex gratitudine, & è contra, dare ſpirituale cum intentione,quod recipiens ex virtute gratitudinis donet poſtea temporale. Et ratio eſt,quia donum opponitur pretio,& elicitur *ex cap.ſicut Epiſcopum 1. quæſt.2. cap.Et ſi quæſtiones cap. Dilectus 2.fine cap.Tua,de ſimonia* docet Sotus *lib 9.de juſt. q.7. art.3.*Suarez *tom.1. de Relig.lib.4. cap.45. num. 4.* contra Innocentium *in cap. Tuam, de ætat. & qualit.* Duo tamen hic adnotaverim, alterum qui hoc faceret in foro exteriori, præſumeretur ſimoniacus, alterum quod difficile eſſet in his formalitatibus ſub præciſa doni ratione conſiſtere;impoſſibile tamen non eſt Ita Sanctorius. Vnde ex his aſſerit Paſqualigus *in qq.Canon. Centur.4. quæſt.*378. *num 6.* eſſe verè eandem rationem de ſimonia, ac uſura: unde ſicut uſura excluditur reducendo contractum ad aliquem juſtum titulum percipiendi lucrum, ita etiam excludatur ſimonia reducendo exhibitionem pecuniæ ad aliquem honeſtū titulum,pro quo exhiberi poſſit,& qui ſit ſufficiens,ut intentio dantis removeatur à ſpirituali, ita ut faciat, quod pecunia non exhibeatur pro ſpirituali, aut ipſi annexo. Quando enim intentio dantis non reſpicit ad ſpirituale, non venit in contractum ſpirituale, atque adeò non committitur ſimonia. Et ex his poterunt in facti contingentia reſolui plures caſus. *Et q.*379. *n.5.* ſubdit Paſqualigus, quod ſi quis dediſſet pecuniam in ordine ad obtinendum aliquid ſpirituale abſque eo tamen, quod habuiſſet effectum, & intentionem illam tradendi pro ſpirituali, non eſſet in foro conſcientiæ damnatus de ſimonia, ſi poſſet conſiderari aliquod quod fuerit compenſatum per illam pecuniam. Cùm enim deſit intentio dandi pro ſpirituali, ceſſat radix unde provenit ſimonia, nempè ſtudioſa voluntas emendi pretio rem ſpiritualē quæ eſt eſſentialis ſimóniæ;proinde deficit etiam ipſa ſimonia,aut ſaltem redditur incerta:præſertim,quia actus non operatur ultra intentionem agentis: *leg.non omnis ff.Si cert.pet.& leg. In agris ff. de acquir. domin.* Vnde cum defuerit intentio reſpiciens ad dandum pretium pro ſpirituali, non debet cenſeri datum pro ipſo; & proinde eſt excludenda ſimonia.Itaque in hoc ſimoniæ formalitas conſiſtit,ut temporale detur tanquam pretium, & accipiatur tanquam pretium, ſecus autem ob liberalitatem, gratitudinem, amicitiam, laboris mercedem, &c. & ſi placet lege etiam doctr. Reſ. 49.

3. His igitur ſuppoſitis, difficultas eſt an quibus titulis licet aliquid dare, vel recipere, liceat paciſci in omni re ſpirituali? Et affirmativè reſpondet Ioannes de Soria *ubi ſupra fol.*457. ubi ſic ait:Non eſt ſimonia ſi quis det Paulo pretium: ut intercedat apud Petrum, ut ipſe Petrus intercedat apud Ioannē collatorem beneficij:quod probabile eſſe docent Vaſquez,& Sanch. Idem ſi aliquid detur pro labore ſuſcepto eundo,& redeundo ad beneficij collationem,vel in compenſationem alicujus damni,quod inde patitur,aut alicujus lucri,quod amittit.Imò probabile eſt eo modo quo licet temporale accipere pro ſpirituali ſine ſimonia licere etiam de hoc ipſo paciſci. Ita ille, cui adde Mercam Vidal *in Arca Theol. mor.titul. de ſimonia, Inquiſit. 2. num.*45.

Sup. hoc in Reſ.ſeq.& in aliis verſ. ejus not.1.

Sup. his inf. in Reſ. 24. § ult & in aliis ejus annot.

num. 45. ita aſſerentem : Colligitur quintò, eo modo quo licet ſine labe ſimoniæ dare temporale pro ſpirituali etiam licet de hoc ipſo conventionem facere ; nempè tanquam dando,vel ex gratitudine, vel ex benevolentia, vel ex juſtitia non quidem pro re ſpirituali, ut ſpiritualis eſt , neque tanquam pretium , ſed ob aliquam aliam rationem licitam, & à jure conceſſam. Hæc Vidal , & plures alij à me alibi adducti. Et quidem qui poteſt intendere finem , poteſt media adhibere,ut ſibi conferatur beneficiun ob gratitudinem alicujus obſequij temporalis : ergo poteſt id ipſum in pactum deducere tanquam medium ad ſuam intentionem obtinendam. Adde quod in tali caſu pactum, & conventio non cadit ſupra ſpiritualia aut aliquid ipſis annexum , ſed ſuper aliquid conſequens ad collationem ſpiritualium , quod contingenter ſe habet , ita ut poſſit conſequi,& non conſequi.Sola autem ſpiritualia ; & ipſis annexa prohibentur deduci in pactum, quia ſola prohibentur ſubjici venditioni. Sed his non obſtantibus ego * alibi hanc doctrinam pro praxi non approbavi ; & noviſſimè me citato , non approbat Rocafull. *ubi ſuprà* , *num.*1082. & ego iterum idem ſentio.

Alibi in Reſolutionibus poſitis ſupra in not. §. Quæro ſecundo.hujus

* Alibi ibidem.

4. Quæro tertio , an ſit ſimonia ſi quis det pecuniam Titio, ut ipſius merita apud collatorem beneficij exponat. Affirmativè reſpondet Carthagena *in diſp.an liceat dare munera interceſſori pro beneficio,cap 6. difficul.* 1. Sed negativam ſententiam docet noviſſimè Paſqualigus *ubi ſupra,q.*380.*num.*3. tenet enim quod nulla interveniat ſimonia, ſi quis det pecuniam alicui ut propria ſua merita notificet collatori , ut inde moveatur ad ipſum ei conferendum, juxta doctrinā quam tradunt Adrianus *quodlib.* 9. Angelus *verb. ſimonia*, *num.*25.Sylveſter *q.*6.Azorius 3.*p.lib.*12. *cap.* 5. *q.*4. Suarez *tom.*1. *de Relig. lib.*4. *de ſimonia,c.*53. *num.*17. Filliucius , *tract.*55. *cap.*12. *quæſito* 7. *num.*12. *in fine.* Bonacina *diſp.* 1. *de ſimonia q.*1. §.2.*n.*16. Ratio autem eſt, quia ad inducendam ſimoniam requiritur quod detur temporale pro ſpirituali , aut è contra ; in hoc autem caſu non datur temporale pro ſpirituali,quia datur temporale pro illo munere exponendi merita , & finis proximus eſt acquiſitio bonæ opinionis apud collatorem beneficij,non autem ipſum beneficium. Inſuper ut interveniat ſimonia neceſſe eſt , quod quando datur pecunia finis immediatus ſit acquiſitio alicujus ſpiritualis mediante illa pecunia , non autem ſufficit, quod ſit quid conſequens ex alio immediato fine, juxta doctrinam quam tradunt D.Thomas 2.2.*quæſt.*100. *art.*5 *ad* 3 Navarr.*in Manuali,cap.*23. *num.* 101. Suarez *tom.*1. *de Relig. cap.*36. *num.*7. Garzias *de benefic. p.*11.*cap.*5.*num.*170.Molfeſius *par.*1. *Sum.tract.*6.*c.*15. *num.*56. ubi alios citat. In præſenti autem caſu quod intenditur mediante pecunia , non eſt beneficium , ſed expoſitio meritorum ad bonam opinionem acquirendam,& acquiſitio beneficij ſolum reſpicitur ut quid conſequens.Dicendum eſt itaque ex Suarez,& Adriano,mediatorem aſſumentem curam præciſè informandi Prælatū de meritis talis perſonæ,poſſe pro hoc munere pretium recipere;quia in hac parte ſolum gerit officium Advocati repræſentando merita perſonæ ; pro quo officio dicemus poſſe pretium recipi : eſt tamen hoc periculoſum,quia ſæpè mediator excedit officium informantis,& aſſumit officium exhortantis,& inducentis plus quam merita perſonæ ſimpliciter repræſentata poſſent inclinare Et ita docet Caſtrus Palaus *to.*2.*tr.*13.*diſp.*3. *punct.*11. *num.*5.

5. Quæro quartò , an juſta vexatio poſſit redimi pecunia ab eo,qui non habet obligationem opponendi ? & affirmativè reſpondet Paſqualigus *deciſ.* 237. qui conatur aliquibus argumentis hanc ſuam ſententiam ſtabilire : Sed ego adhæreo ſententiæ negativæ, quam nominatim contra Paſqualigum firmant noviſſimè doctus,& amiciſſimus Pater Tancredi *de Religione,tr.*2.*lib.*4. *diſp.* 34. *q.*4. *n.*33. cùm juſta eſt vexatio, & communis ſententia indiſtinctè loquatur,non poſſe pecunia redimi juſtam vexationem teſte ipſomet Paſqualigo *deciſ.* 236. quod debet dici factum fuiſſe ex inconſideratione Doctorum , ut innuit Paſqualigus *n.*2. *d.*236. ſed quia voluerunt dare regulam univerſalem,ex ſacris Canonibus deductam ; quia media pecunia pararetur via ad beneficium ; nam cùm ea detur, non ad tollendam vexationem,cum ea non ſit, ut diximus;nec ad tollendum malum animum opponentis & ad faciendum hoc opus bonum , nam ſupponimus ipſum moveri ſancto zelo,& manifeſtationem eſſe bonam , & opus virtutis, remanet ut tantum detur ad facilitandam viam ad beneficium media pecunia quod nullo modo licitum eſt per Sacros Canones.Verùm ſtando in hac ſententia, contra Paſqualigum dictam ſimoniam eſſe de jure humano videtur docere Tancredi *loco citato* atque ideò non inducere ſtatim ut ſupra firmatum eſt, pœnas contra ſimoniacos à ſacris Canonibus latas,quod eſt valdè notandum.

6. Et tandem notandum eſt hîc obiter, quod Pater Paſqualigus quærit an pro ceſſione juris ſpiritualis, poſſit dari pecunia ad redimendam illam vexationem nolentis cedere?Et affirmativè reſpondet *in deciſ.*241. Item quærit, an ſi electus vexetur per viam juris circa poſſeſſionem jam habitam poſſit pretio redimere vexationem ? Et affirmativè reſpondet *ubi ſupra* , *num.*2. Item quærit an dare pecuniam alicui , ne mihi in electione exceptionem opponat,quam jure poteſt opponere,vel concurrenti,ut à concurſu deſiſtat , ſit ſimonia?& ad utramque partem negativè reſpondet *in Deciſ.* 245. *&* 248. Item quærit , an ſit ſimonia paciſci cum aliquo ne concurrat in hac electione, & tu non concurres cum illo in ſubſequente ? Et negativè reſpondet *in deciſ.* 249. Item quærit , an quando jus ad poſſeſſionē eſt dubium,liceat pretio redimere vexationem contra poſſeſſionem illatam ? & circa præſentem quæſtionem quandam diſtinctionem adhibet. Item quærit,an ſi quis det alicui pecuniam ut metum competitori incutiat adhoc ut deſiſtat à concurſu circa electionem ad beneficium , ſit ſimonia ? Et negativè reſpondet *in deciſ.*250. Sed ego ſupradictis opinionibus P. Paſqualigi non audeo,nec poſſum adhærere , cùm ſint opiniones ſingulares,& ferè omnes contra communem ſententiam Doctorum,ut ipſemet fatetur:Vndè meritò contra dictas opiniones inſurgit noviſſimè Pater Tancredi *de Religione, tract.* 2. *lib.*4. *diſput.*34. *à n.*38. *uſque ad n.* 60. qui reſpondet ad argumenta Paſqualigi. Et hæc remiſſivè dicta ſufficiant circa ſupradictas ejus opiniones.

Sup. hoc in lege doctr nam §. 1. Reſ.38.

Sup. his & contento i verſ.ſeq. hu jus textus inf. ex Re 36.& ejusl ta doctrir §.Probatur tertio.etiai curſim, & cum eodei Paſqualigo hic citato i verſ. Confir mantur.

RESOL. XXII.

An ſit ſimonia dare pretium cuidam tertio ut intercedat apud alterum,& ipſe intercedat apud collatorem beneficij,ut beneficium illi conferat ?

Et quid , ſi daretur aliquid famulo Archiepiſcopi Granatenſis , ut precibus ab ipſo Archiepiſcopo obtineret , ut me præſentaret Regi ad beneficium illius Regni ?

Et quamvis in textu hujus Reſolutionis advertantur alij caſus circa ſimoniam , pro coronide eſt pulchrum dubium in §. *Et tandem.*

Et ultimo quæritur , an ſervire Epiſcopo intendendo , ut conferret beneficium,non tanquam pretium ſervitij,ſed ex gratia,& benevolentia cauſata ex ſervitio,ſit ſimonia ? Ex p.4.tract.4. & Miſc.Reſ.151.

§.1. Ad

§.1. AD hunc caſum ita reſpondet Sanchez *in opuſc. tom.* 1. *libro* 2. *cap.*3. *dub.*26. *num.*7. Si daretur pretium cuidam tertio, ut intercedat apud alterum cui non incumbit conferre, nec eligere, nec præſentare, vel iſte tertius obſecret ut detur illi beneficium, hoc non eſt illicitum, & nullo modo eſt ſimonia; quia datur pro re merè temporali, nec paratur via immediatè & proximè ad beneficium; ſic Gabriel Vaſquez diſputato caſu Matriti, & alij juniores dicunt hoc eſſe probabile, licèt ſentiant oppoſitum eſſe probabilius, & conſequenter ad hanc ſententiam dicunt non eſſe ſimoniam, nec peccatum dare aliquid famulo Auditoris, ut obſecret ſuum herum ut me proponat Regi ad beneficium, quia Auditores non præſentant ad beneficia, ſed Rex, & eorum ſuffragium eſt tantùm conſultivum, & ſic non paratur via immediatè ad beneficium; ſecus ſi daretur aliquid famulo Archiepiſcopi Granatenſis, ut precibus ab ipſo Archiepiſcopo obtineret, ut me præſentaret Regi ad beneficium illius Regni. Sic docti recentiores. At licèt hoc probabile ſit, probabilius tamen eſt oppoſitum. Ita Sanchez. Igitur ſecundùm hanc ſupradictorum D.D. ſententiam non eſt ſimonia dare pretium Paulo ut intercedat apud Petrum, ut ipſe Petrus intercedat pro me apud Ioannem collatorem beneficij, ut mihi tale beneficium conferat. Sed affirmativa ſententia videtur mihi ſequenda, & an contraria ſit probabilis, ut aſſerunt Vaſquez, Sanchez & alij juniores, remitto judicio aliorum. Non deſinam tamen hîc apponere verba Turriani *in ſelectis diſp. cent.* 2. *cenſur. Theol. dub.* 75. ubi ſic ait; An ſit probabile aſſerere, quòd pro interceſſione beneficij ſpiritualis comparandi poteſt dari pretium? Aliqui referuntur ita ſentire, mihi tamen hæc doctrina diſplicet, neque audeo dicere eſſe probabile placitum. Ita ille, qui poteſt intelligi quando datur pretium mediato interceſſori cum ipſo collatore beneficij; ideo totum relinquo judicandum doctioribus, ut ſuperiùs dixi.

2. Notandum eſt etiam hîc, quòd ſecundùm aliquos probabile eſt eſſe tantùm ſimoniam de jure humano dare pecunias mediatori pro interceſſione ad beneficium, quia revera hic non emit beneficium, ſed illam interceſſionem, quæ videtur quid temporale, unde ſequitur, quòd cùm quis pretio dato pro interceſſione mediante tali interceſſione obtinuit beneficium, non incurreret omnes pœnas ſimoniæ, & ſic valere collationem beneficij, nec alterum teneri reſtituere pretium, quia ſatis eſt probabile per ſimoniam de jure humano, qualis eſt hæc, non incurri has pœnas. Nec obſtat Extravagans 2 de ſimonia, ubi excommunicatur mediator in ſimonia, quia hic interceſſor non eſt mediator, non enim offert alicui pretium ut conferat beneficium, ſed ipſemet eſt, qui ſimoniam contrahit, vendendo ſuas preces ad beneficium; & hæc omnia docet Sanchez *loco citato*, *numero* 10. quæ judicanda etiam doctioribus relinquo.

3. Et tandem pro coronide hujus reſolutionis ponam pro curioſis pulchrum dubium. Petrus prætendebat quoddam beneficium curatum, & fecit cum Paulo, ut vulgò dicitur, *una ſcommeſſa*, quòd ſi obtineret, illud beneficium, dabit Paulo uncias ducentas; ſi verò illud non obtineret, Paulus illas dabit ei; ſed hoc facto, poſtea Paulus interceſſit pro Petro, & obtinuit beneficium; quæritur, an in hoc caſu interceſſerit ſimonia? Reſponſio hujus dubij clarè colligitur ex his quæ adducit Sanchez *ubi ſuprà num.* 12. adi illum, & non pigebit.

4. Et idem Sanchez *dub.* 28. *num.* 7. *&* 8. docet quòd ſervire Epiſcopo intendendo ut conferat beneficium non tanquam pretium ſervitij, ſed ex gratia & benevolentia cauſata ex ſervitio, non eſt ſimonia, & licèt aliqui limitent, modò non intendat, ſervire principaliter ob beneficium: at verius eſt etiam in hoc caſu non eſſe ſimoniam, ſi non ut pretium intendatur. Imò licèt valde ſcrupuloſum ſit, & ſuſpicione ſimoniæ non careat, ſi quis ſerviat Epiſcopo gratis, eo quòd ſperet ab ipſo beneficium; at ſi non ſperat ut mercedem ſervitij, ſed gratis & ex benevolentia, licèt principaliter ſperet beneficium non eſt ſimonia. Et licet aliqui dicant eſſe ſimoniam ſi detur beneficium ad exonerandum ſe ab obligatione antidorali, ſeu quæ oritur tantùm ex virtute gratitudinis; ut ſi Prælatus det alicui beneficium, hoc expreſſo, quòd ea collatio ſit in remunerationem, & ad tollendam obligationem, qua ad antidorale debitum tenebatur; at verius eſt non eſſe ſimoniam, ſed licitum, quia debitum antidorale non eſt propriè debitum, nec pecunia æſtimabile. Ita Sanchez. Verùm penes ipſum Butrius, Panormitanus & alij in hoc ultimo contrarium ſentiunt.

RESOL. XXIII.

An qui ſervivit Epiſcopo cum intentione recipiendi beneficium, ut pretium ſervitutis, teneatur illud reſignare?

Et an ſimonia mentalis inducat pœnas ſimoniæ, quæ ad reſtitutionem obligent? Ex part. 4. tract.4. & Miſc. Reſ.168.

§.1. RESolutio hujus caſus pendet ex illa quæſtione, an ſimonia mentalis inducat pœnas ſimoniæ? & affirmativam ſententiam docet Sotus *de juſt. lib.* 9. *quæſt.* 8. *art.*1. *ad* 2. Major *in* 4. *diſt.* 25. *quæſt.* 1. *art.*7. Medina *in ſumm. lib.* 2. *cap.* 14. §. 21. Medina Complutenſis *Cod. de reſtit. cap. de uſurar. reſt.* §. *jam ad rationes.* Henricus *quodlib.* 6. *quæſt.* 26. Adrianus *quodlib.* 9. & alij. Ratio eſt, quia uſurarius mentalis tenetur etiam ad reſtitutionem; cæteras rationes videbis apud citatos Doctores.

Pro concreto in hac Reſ. præter ta §. ult & lege ſup. doctrin. Reſ.6. & 8.

2. Sed ego contrariam ſententiam puto probabiliorem, & ita docet D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 100. *art.*6. *ad* 6. Guttierez *can. qq. lib.*1. *cap.*23. *num.*35. & alij, quos citat & ſequitur Villalob. *in ſum. tom.*1. *tract.*37. *diff.*36. *num.*4. ubi ſic ait: [No ay derecho que obligue al ſimoniaco mental à que reſtituya, y es neceſſario guardarſe eſto en practica, porque favoreçe à las animas, que es muy difficultoſo de hazer la reſtitucion, y dexar el beneficio, y de otra manera muchos de los criados de los Obiſpos eſtarian obligados à reſignar los beneficios, que les dan, porque ſirven por eſſo principalmente que no hazen diſtinçion de intençion primaria ni ſecundaria, ni aun la ſaben hazer.] Sic ille, & ideo hanc ſententiam docet etiam Sanchez *in opuſc. libro ſecundo, capite tertio, dub.*105. *numero quinto*, ubi ita aſſerit: Hinc inferunt aliqui quòd ſi quis ſervivit Epiſcopo animo interno recipiendi beneficium, ut pretium ſervitij, & Epiſcopus ei contulit beneficium animo etiam interno ſolvendi illi ſervitium: at externè nullum etiam implicitè interfuit pactum, ſed uterque finxit gratis facere, recipiens beneficium non tenetur illud reſignare, nec Epiſcopus ſoluere ſervitium, quia ſolùm fuit ſimonia mentalis, quæ ad reſtitutionem non obligat. Hæc Sanchez, qui citat Cajetanum, Angles, & alios. Ad argumentum contrarium de uſura mentali reſpondet Villalobos *ubi ſupra.*

Sup. hoc lege §. not. præteritæ, & ex Reſ.1. dictæ annot. §. pen. paulò pòſt init. verſ. Secundo. & in tom 9. tr. 5. ex Reſ.26. §. Obſervandum.

RESOL. XXIV.

An in obtinendis beneficiis liceat paciſci de aliquo temporali, retribuendo tanquam motivo, ſeu pro recompenſatione gratuita?

Et notatur ejuſmodi pacta continere ſemper labem ſimoniæ.

Et an ſit ſimonia, ſi aliquid detur pro labore ſuſcepto eundo, & redeundo ad beneficij collatorem, &c. Ex part. 2. tr. 16. & Miſc. 2. Reſ. 37. aliàs 39.

Sup. hoc in duabus Reſ. ſeqq. & ſup. in Reſ 21. §. Quæro ſecũdo. & ſeq & ſi vacas otio lege inf. doctrinam Reſ. 49.

§. 1. Videtur reſpondendum negativè ex *cap finali, extra de pactis*, ubi hæc verba habentur. In ſpiritualibus omnis pactio, omniſque conventio ceſſare debet; & *in cap. quæſitum, extra de rerum permutatione*, adnotatur ejuſmodi pacta continere ſemper labem ſimoniæ; vide etiam *cap. tua nos, de ſimonia, & cap. quam pio 1. q. 2.*

2. Non reticeam tamen contrarium docere Valent. *tom. 3. diſp. 6. quæſt. 16. punct. 3.* ubi ſic aſſerit: Duobus modis poteſt fieri tale pactum, de quo loquimur; uno modo ita, ut promiſſio temporalis petatur aliquo modo in jure prohibito: ut quaſi temporale debeatur ratione rei ſpiritualis tanquam ejus pretium, ut ſpiritualis eſt. Et ſic certum eſt, id eſſe ſimoniam prohibitam, vel jure naturæ, vel jure poſitivo. At ejuſmodi pacta damnantur in capitulis citatis pro contraria ſententia. Altero modo poteſt pactum fieri ita, ut petatur promiſſio temporalis eo modo, & eodem prorſus titulo conferendi, quo licitum eſt, ipſum temporale actu recipere, & dare pro ſpirituali, videlicet tanquam ſtipendium, vel remunerationem quandam cujuſdam operis, vel officij, quod ſecundùm communem quidem rationem officij conſideratum meretur, etiam ex juſtitia, recompenſationem: & conſideratum etiam ut officium ſpirituale, meretur remunerationem gratuitam, & ſic de temporali, pro ſpirituali paciſci, in foro conſcientiæ licitum eſt. Ita Valentia, qui citat Gabrielem, Cajetanum, Sotum, & alios. Et ita etiam noviſſimè poſt Valentiam, docet hanc ſententiam ex eadem Societate Ieſu, Adamus Tannerus *in 2. 2. diſp. 5. q. 8. dub. 3. n. 76.*

3. Igitur dicendum eſt probabiliter, quòd eo modo, quo ſine ſimonia, licet temporale pro ſpirituali dare, vel recipere, etiam licet de hoc ipſo paciſci, nempè tanquam dando, vel ex gratitudine, vel etiam ex juſtitia, non quidem pro re ſpirituali, ut ſpiritualis eſt, ſed ſpectata ſecundùm communem rationem laboris prout ex obligatione oneroſa ſuſcipitur.

Sup. cõtento in hoc §. in Reſ. 1. not. præteritæ, §. ult. curſim ad med. & in Reſ. 2 §. Hinc. ante med & poſt med. & ſup. in Reſ. 21. §. His. ad lin. 8. & inf. in Reſ. 34 §. Sed his. ad med & in Reſ. 35. curſim in §. ult.

4. Vnde ex hoc capite, nempe pro ſuſcepto labore, Suarez *de Relig. tom. 1. lib. 4. diſp. 53. n. 17.* ex Navarro adnotavit, non eſſe ſimoniam ſi aliquid detur pro labore ſuſcepto eundo, & redeundo ad beneficij collatorem, vel in recompenſationem alicujus damni, quod ea de cauſa patitur, aut alterius lucri, quod amittit. Sed cavendum eſt, ne ſub hoc colore aliquid accipiatur, ultra æſtimationem talis laboris, vel damni ſecundùm ſe ſpectati, alias ſimonia non evitabitur. Ita Suarez, ſed quoad hoc ultimum, impugnatur nominatim à Rodriq. *in ſum. tom. 4. cap. 133. n. 19.* quia, [El dicho trabajo (hæc ſunt ejus verba) y la compenſa del daño, y de la ganancia, que ſe pierde, ſon coſas meramente temporales, las quales con dineros ſe pueden vender. Empero ſera pecado de injuſticia, mortal, o venial ſegun el exceſſo del dinero, que ſe da.] Hæc ille. Igitur ſecundùm Rodriquez, ſi detur aliquid notabile ultra æſtimationem laboris, non erit peccatum ſimoniæ, ſed injuſtitiæ, quia emitur ille labor ultra juſtum pretium, quod meretur. Sed hoc peccatum injuſtitiæ, exiſtimo ego quod evitari etiam poteſt; ſi illud plus quod labor ille non meretur, detur liberaliter, & gratis; ita ut in tali caſu adſit contractus juſtæ emptionis, & liberæ donationis. Notentur hæc, quia ſedabunt multos ſcrupulos.

RESOL. XXV.

An ſi quis promiſit aliquam ſummam pecuniæ pro beneficio obtinendo, proteſtans ſe illam daturum gratitudinis cauſa, & non ex debito juſtitiæ, incurrat in crimen ſimoniæ?

Et notatur, quod ſi reſignas beneficium ea intentione, & ſpe, ut alterum tibi à Superiore conferatur, aliàs non reſignaturus, non eris ſimoniacus.

Et quid, ſi prædictam ſpem verbis, aut ſcripto quis hoc exprimat Superiori? Ex part. 6. tract. 7. & Miſc. 2. Reſol. 42.

§. 1. Affirmativam ſententiam tenet noviſſimè Frãciſcus Sylvius *in reſolutionibus variis, verb. ſimonia 2. concluſ. 2.* ubi ſic ait: Talis promiſſio eſt pactio quædam, & contractus non gratuitus, faciam ſi feceris. Et quamvis Titius dixerit, loco gratitudinis, non beneficij cauſa, illa ejus propoſitio ſeipſam deſtruebat: indicabat enim ſe gratis daturum, & tamen inibat contractum non gratuitum, hoc ipſo quo promittebat 100. florenos poſt obtentum beneficium dandos, ſi nimirum ejus conſilio, ſeu interventu obtineret. Nam hæc primiſſio non erat de re ſola gratitudine danda. Si namque illo, qui collatori multum gratioſus erat, totum id præſtante, quod Titius ab eo petebat, Titius non obtinuiſſet illud beneficium, Titius non ſenſiſſet ſe obligatum dare illi 100. florenos: quia ſolùm promiſerat dare poſt obtentum beneficium: & tamen gratitudinem debuiſſet ipſi mediatori propter operam præſtitam, Ita Sylvius, cui adde Bonacinam *tom. 1. diſput. 1. de ſimonia, q. 6. punct. 1. n. 7.* & Filliucium *tom. 3. tract. 45. cap. 10. n. 24.* ubi ita aſſerit. Nec obſtat, quòd talis promiſſio illicita ſit, quando tanquam ex juſtitia debita exigatur; at ſi poſtuletur ſolùm ex benevolentia, non apparet aliquid mali: ut enim gratis promiſſio fieri poteſt, ita etiam poſtulari tanquam gratis ex benevolentia conferenda. Reſpondeo enim ſi poſtuletur poſt factum gratis beneficium, non eſſe illicitum ſecluſa palliatione iniquæ intentionis, etſi ordinariè ad id non obliget gratitudo: at ſi poſtuletur ante præſtitum obſequium, & ut conditio neceſſaria, ſine qua beneficium non dabitur, etiamſi liberaliter poſtuletur, eſt aperta ſimonia, eſt enim pactio & contractus, faciam ſi feceris; & licet addatur, niſi facias liberaliter, tamen eſt falſa propoſitio, & ſeipſam deſtruit: hoc enim pacto aperiretur via ſimoniis omnibus & uſuris. Hæc omnia Filliucius. Vide etiam Raphaëlem de la Torre *in 2. 2. D. Th. q. 100. n. 6. diſp. 3.*

Sup. hoc in Reſ. præterita, & ſeq. ſup. in Reſ. 21. §. Quæ ſecundo. & ſeq. & ſi placet, lege in doctr. Reſ. 49.

2. Sed contrariam ſententiam tenet noviſſimè Cœleſtinus *in compend. Theol. mor. tract. 7. cap. 4. n. 3.* ubi ſic ait: Difficultas, utrùm id quod eſt dandum ex gratitudine, in pactum deduci poſſit abſque labe ſimoniæ? Reſpondeo primò non poſſe, ſi pactũ fiat de reddenda gratitudine tanquam debita ex juſtitia, ratione rei ſpiritualis, & tanquam pretium illius, ut ſpiritualis eſt. Reſpondeo ſecundò, poſſe gratitudinem deduci in pactum, ſi ſolùm petatur, ut debita jure naturæ ratione beneficij collati: quia ſi finis eſt licitus, etiam media ad finem ſunt licita; ſed intendi poteſt ſpe gratitudinis aliquod beneficium pro obſequio temporali, vel è contrario: ergo pactum, quo mediante impetratur finis, non poteſt eſſe illicitum, nec ſimoniacum. Ita Cœleſtinus. Cui adde Ghilinum *in pract. reſolut. caſ. conſcient. verb. beneficium, n. 7.* ita aſſerentem. In obtinendis beneficiis licet paciſci de aliquo temporali retri

tribuendo, tanquam motivo, ſeu pro recompenſatione gratuita; & in hoc non committitur ſimonia: quia in hoc caſu datur vel ex gratitudine, vel etiam ex juſtitia, non quidem pro re ſpirituali, ut ſpiritualis eſt; ſed ſpectato ſecundùm communem rationem labore, prout ex obligatione oneroſa ſuſcipitur: & etiamſi detur aliquid notabile ultra æſtimationem laboris, non erit peccatum ſimoniæ, nec injuſtitiæ dando illud plus, quod labor ille non meretur, liberaliter & gratis. Hæc Ghilinus, qui citat Valentiam, & Tannerum, quos antea citavi *in par. 2. tract. 2. miſcell. reſol.* 39. ubi licèt hanc ſententiam ſpeculativè probabilem exiſtimavi, tamen in praxi puto non eſſe amplectendam. Notant etiam aliqui quod ſi reſignes beneficium ea intentione & ſpe, ut alterum tibi à Superiore conferatur aliàs non reſignaturus, non erit ſimoniacus, ſi non intendas obligare Superiorem obligatione alia præter antidoralem: ita expreſsè Valentia *tom. 2. diſp. 6. quæſt.* 16. *par. 3. verſ. ſunt tamen*, cum Soto *q. 7. art. 2.* & colligit ex *cap. unico, de rerum permutatione, in 6.* & conſentit Man. Rodrig. *tom. 2. ſum. cap. 56. n. 8. in fine*. Farinacius aliis relatis *lib. 1. conſil. 75. n. 3* 44. *&* 48. *&* 53. *poſt medium, &* 62. *& n. 82. in fine*. Et addit Valentia hoc etiam eſſe verum, etſi prædictam ſpem verbis, aut ſcripto exprimat Superiori: quia quod licet optare, licet etiam verbis exprimere: & in jure nullibi reperitur prohibitum, ne talis ſpes exprimatur. Quod etiam docet Caſtrus Palaus *tom. 3. tract. ult. punct. 4. num. 2.* Sed hæc opinio aliquibus non placet, quia in illa videtur adeſſe pactum implicitum.

RESOL. XXVI.

An ſi quis pro beneficio obtinendo iniret pactum non rigoroſum, ſed ex gratitudine, committeret ſimoniam?

Et alij diverſi caſus circa ſimoniam curſim adducuntur in textu hujus Reſolutionis, ſed jam omnes magis latè in ſuis ſpecialibus Reſolutionibus pertractati & appoſiti ſunt in hoc ipſomet tractatu.

Et docetur, quod ſi pro interceſſione detur plus, quam valet labor; aut pro beneficio collato, aut præſentato plus detur Patrono, quam ratio gratitudinis patitur, neque committi peccatum ſimoniæ, ut eſt, neque injuſtitiæ, modo illud plus detur liberaliter, & gratis. Ex p. 10. tr. 15. & Miſc. 5. Reſ. 5.

§. 1. HAnc quæſtionem ego pluries alibi pertractavi, & quia eſt difficilis, & quotidiana, iterum nunc de illa erit ſermo. Itaque ad quæſitum negativè reſpondet Rocaful. *in Praxi Theol. mor. to. 2. l. 3. de 7. præcept. Decal. cap. 6. n.* 980. ubi ſic ait: Sed quæres an liceat volenti obtinere beneficium dicere vel patrono, vel collatori ſe futurum gratum, vel habiturum gratiam? Reſpondeo ſi per hæc verba non inducatur obligatio, ſed ſolùm ſint verba urbanitatis, quæ ut vulgo dicuntur, non obligant, licitè dici. Ita cum Navarr. tenet Villalobos, *tract. cum detur* 37. *diſtinct.* 17. Cui addo ſi ſolum iis verbis declaretur quod licitè ſperare poteſt collator, vel patronus nullum apparere inconveniens, cur non poſſit declarari, & per ea verba ſpem ingenerari, quod enim ſperari poteſt licitè, verbis declarari etiam licitè poteſt, imò poſſet alicui videri, neque iis verbis ullam incurri ſimoniæ labem, quamvis quis intendat per ea ſe obligare non obligatione civili, neque pacto rigoroſo, ſed tantùm ex pacto latè ſumpto, ſeu ex gratitudine, vel ex pura fidelitate, ſeu ex decentia, quæ reſultat ex eo, quod dixerit ſe gratum futurum. Ita tenet expreſsè Gaſpar Hurtadus *de Iuſtitia, & jure diſputat. 3. de uſura, difficul.* 7. & certe grati animi ſignificatio, & exhibitio jure naturæ debetur benefactoribus, non eſt autem credibile voluiſſe Papam prohibere hæc, quæ ſic debentur, ſed ſolum, ut his ulterius ex vi pacti rigoroſi non addatur obligatio, ſed & illud non parum juvat. Quid quod expreſſio ejus quod tacite ineſt, & tantùm modo quo ineſt non facit rem illicitam rem alioquin licitam, cap. *Significaſti de elect. & leg. 3. ff. de lege*, at hoc hic contingit, ergo, &c. Neque obſtat quod in collatore non ſit materia gratitudinis, quia ex officio tenetur id facere, quia ſæpè multi concurrunt, & poteſt vel iſti, vel illi conferre, & quod huic potius conferat quàm illi beneficium eſt reſpectu ejus, cui confert, unde debet iſte in hoc caſu gratias agere, ſed ſi libenter, & celeriter facit quis quod debet, non tamen occaſionem præbet, ut quis ei gratificetur, certè perfectè gratus hoc non omittet ſicut perfectè obediens non ſolùm præceptis, ſed & ſignis, & nutibus voluntati domini paret. Ita Rocaful.

2. Hinc Machadus *de perfecto Confeſſario, tom. 1. l. 3. part. 3. tract. 5. docum. 2. num. 4.* ſic aſſerit. [Queda pues dudoſo, y controverſo ſi caſo que ſe deduxeſſe à pacto, y promeſſa obligacion antidoral de averſe da remunerar el agradicimiento, ſeria ſimonia? Santo Thomas, y los Autores ſienten, que ſi; y principalmente en los beneficios Eccleſiaſticos, en los quales (como hemos dicho) tan riguroſamente prohibe el Derecho qualquiera pacto, y convencion. Si bien algunos ſienten lo contrario, fundados, en que conforme al miſmo Derecho ne ſe comete ſimonia quando en el pacto, que en ella ſe pone no ſe contiene, ni declara mas de aquello, que de jure ineſt. Y en el pacto de que el que recibe el beneficio, ſea agradecido, no parace que ſe pone coſa alguna mas, que lo que en ſi naturalmente contiene, que es la obligacion de agradecimiento.] Et hanc ſententiam docet ex Societate Ieſu Pater Eſcobar, & Mendoza *in Theolog. Moral. tract. 5. de exam. 2. capite 6. num. 25.* ita aſſerentes. Eſt ne ſimonia. Elige me in Provincialem, & eligam te in Priorem? Non eſſe affirmant Sanchez quia eſt permutatio rerum ſpiritualium inter ſe.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 12. &c.

Dare Petro pretium, ut intercedat apud Ioannem ut ipſe Ioannes apud Antonium intercedat beneficij collatorem ut illud conferat: eſt ne ſimonia? Vaſquez exiſtimat probabile ſimoniam non eſſe.

Sup. hoc inf. ad lin. 13. ſeq. & in Reſ. ejus not.

Eſt ne ſimonia aliquid dare pro labore ſuſcepto eundo, & redeundo ad beneficij collationem, vel in compenſationem alicujus damni, quod inde patitur, aut alicujus lucri, quod amittit? Non eſſe, Suarez aſſerit.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 24. §. ult. &c.

Num liceat de hujuſmodi pretio paciſci? Exiſtimo cum Valentia eodem modo, quo licet temporale accipere pro ſpirituali ſine ſimonia, licere etiam, de hoc ipſo paciſci. Hæc Pater Eſcobar, & nota quod ad ſecundum dubium ab ipſo appoſitum cum Vaſquez idem docet Rocaful. *ubi ſuprà numero* 983. Quæres ait: An ſi pecuniam det quis non patrono, ſed interceſſori apud patronum pro labore interceſſionis committat ſimoniam?

Sup. hoc notato ſup. ante lin. 13. verſ. Dare Petro, & ſup. in Reſ. 22.

Reſpondeo, & dico Primò, ſi daret pro labore in eundo, & redeundo ad patronum, aut pro damno emergente, aut lucro ceſſante, non committit ſimoniam. Ita Villalobos citatus *tractatu* 17. Dico ſecundò, ſi daret pro interceſſione immediata, committere ſimoniam; ſi pro interceſſione mediata, nempe pro interceſſione apud interceſſorem immediatum, non committere quia hæc interceſſio mediata, & remota eſt merè temporalis, neque ullo jure humano prohibitum eſt pro illa dare aliquid, ſicut aſſentior probabile dare pro immediata.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 22 §. 1. propè fin. à verſ. An ſit. &c. & pro parte, in princ. dictæ Reſ. &c.

Nota verò, quòd ſi pro interceſſione detur plus quam valet labor, aut pro beneficio collato aut præſentato plus detur patrono, quàm ratio gratitudinis

Sup. hoc notato ſup. in Reſ. 24. §. ult. & in aliis ejus annot.

patiatur, neque committi peccatum ſimoniæ ut eſt, neque injuſtitiæ, ut volebat Rodriquez, modo illud plus detur liberaliter,& gratis. Ita Rocaful. Et tandem non deſeram hîc apponere verba Fragoſi *in Republica, tom.2. lib.5.diſp.*13.§.11.*num.*5. ſic aſſerentis: Non eſt intrinſecè malum per ſe loquendo petere animum gratum in recipiente donum, vel obſequium, quando aliquid gratis donatur ante receptum donum ſpirituale, probatur ex D. Thom.2.2. *quæſt.*78. *art.*2. *ad* 3. ibi, ſi munus, inquit, ab obſequio, vel à lingua non quaſi ex obligatione rei exhibetur, ſed ex benevolentia,quæ ſub æſtimatione pecuniæ non cadit, licèt hoc accipere, & exigere,& expetere, quo in loco agit de uſura. Sicut ergo licet hoc debitum exigere quod perſoluitur ex gratitudine, & ex benevolentia, ita in materia ſimoniæ hoc licebit peti ſine aliquo vitio,cùm teneatur ex naturali obligatione facere quod petitur, hoc eſt recognoſcere naturalem obligationem gratitudinis. Non licebit tamen deducere in pactum antidoralem obligationem, novamque addere promiſſionem ad illam implendam. Felinus *in cap. ad audientiam,*2. *de reſcriptis, num.*10 his verbis: Deducere in pactum obligatorium obligationem antidoralem eſt ſimonia, ſecus ubi ſola obligatio naturalis deducitur in pactum eo modo quo debitor eſt obligatus, quia non videtur illicitum. Ita Felinus quia hoc ſecundum pactum non eſt aliud quam pactum oſtendendi ſe gratum, quod licet, neque eſt pactum novum, ſed memoria, ſeu recordatio beneficij accepti, quæ ineſt accipienti beneficium. Primum autem pactum cum ſpeciali promiſſione adimplendi antidoralem obligationem ideò reprobatur, quod novam obligationem inducat præter naturalem, & hæc pactio in ſpiritualibus non eſt licita, & cùm ſit pretio æſtimabilis, & non inſit antidorali obligationi, eſt illicita,& ſimoniaca. Ita ille. At aliqua ex ſupradictis mihi non placent per ea, quæ alibi diximus, & per ea,quæ noviſſimè docet Petrus Marchant. *in Tribun. Sacrament. tom.*3.*part.*1. *tract.*10. *tit.*6. *quæſt.*9. *concl.*1. omnino videndus cum Patre Vidali *in Arca Theolog. Moral. tit. de ſimonia, inquiſit.*1. *num.*34. *cum ſeqq.* & circa ſuperius vide alios Doctores penes me ipſum *part.*2. *tract.*16. *reſolut.*37. *part.*4. *tract.*4. *reſolut.*155. *part.*6. *tract.*7. *reſolut.*42. *part.*7. *tract.*4 *reſol.*2. *&* *part.*9. *tract.*9. *reſ.*35.

Reſolutiones iſtæ citatæ in hoc textu per eundem ordinem in hoc tract. ſunt Reſ. 24. 8. 25. 49. & 35.

RESOL. XXVII.

Quis obtinuit beneficium cum promiſſione dandi magnam pecuniarum quantitatem, quæſivit a me, an incurrerit pœnas latas à jure contra ſimoniacos, cum poſtea pretium non fuerit ſolutum?

Et quid eſt dicendum in prædicto caſu, ſi poſtea poſt multum temporis, ſoluat illam ſummam pecuniarum, quæ vocatur retrotractio, an talis incidat in pœnas ſimoniacorum? Ex p.10.tr.16.& Miſc.6.Reſ.15.

Sup hoc ſup. ex Reſ.5. lege doctr. §. Dico quinto. & ſeq. & alterius verſ. ejus not. & ibi etiã §.ult. dictæ Reſ. poſt med. à verſ. Dico ſecundo. & in Reſ. 7. à princ.

§.1. PRima ſententia affirmat docens, collationem, proviſionem,ſeu aliam diſpoſitionem beneficij per ſimoniam conventionalem factam, eſſe nullam, etiam ſi promiſſio temporalis, ſeu conventio, & pacta non ſint executa. Itaque ad effectum nullitatis tituli,ſeu proviſionis non eſt neceſſarium implementum ex parte promittentis temporale. Quæ ſententia expreſſe probatur per text. *in d. cap. ea qua*, 1.*q.*3. ubi Vrban. II, in Concil Placen.ſic ait: Ea quæ à ſanctis patribus de ſimoniacis ſtatuta ſunt, nos quoque, & judicio S. Spiritus, & Apoſtolica authoritate firmamus. Quidquid ergo vel in Sacris Ordinibus, vel in Eccleſiaſticis rebus, vel data, vel promiſſa pecunia, acquiſitum eſt, nos irritum eſſe, & nullas unquam vires habere cenſemus. Vide etiam cap. *cum Clericis de pactis* & cap. *nobis. De ſimonia*, & conſtitutionem Pij V. incipientem. *Cum primùm.* Ex quibus omnibus apparet ad effectum privationis ipſo jure beneficij, & nullitatem proviſionis beneficium ſimoniacè fuiſſe acquiſitum, quod ſatis verificatur, etiamſi promiſſio rei temporalis, ſeu conventio, non ſit exequuta, & completa, ut patet, quia non datur gratis, & liberè. Et ſimonia inducitur, & cauſatur ex ſola promiſſione,Abbas *in d. cap. nobis, num.*3. *& ibi* Felinus *num.*2.Lambertus, *de jure patronatus* 1. *parte* 2. *lib.quæſt.*9. *artic.*11. *&* 2. *part.*2. *lib. quæſt.* 9. *articul.* 3. *num.*8. & Flamin. Pariſ. *d.lib.*14. *quæſt.*7. *à numero* 31. Adde quia emptio & venditio videtur perfecta, ſi res tradatur etiam ſi pretium nondum ſit ſolutum. Et ita hanc ſententiam tenent plures Auctores, quos citat,& ſequitur Garzias *de beneficiis, tom.*2. *parte* 8. *cap.*26. *num.*28. Sed idem Garzias *ibidem numero* 19. pro negativa ſententia adducit 28. Doctores magni nominis, inter quos adſunt Navarrus, Covarruvias, Guttierrez,Leſſius, Avila, Bovius,Suar. Ledeſma, & alij, aſſerentes, quod nulla ſimonia conventionalis, excepta ea, quæ confidentialis dicitur, inducat ipſo facto ullas pœnas juris poſitivi. Probatur hæc opinio, quia etſi fortè ex rigore juris videantur hæ pœnæ contrahi per ſimoniam conventionalem, etiam neutra ex parte completam; (eo quod ad ſubſtantiam contractus emptionis, & venditionis, ſufficiat conventio,ſeu pactum; quia conſenſu perficitur) tamen juxta ſtylum Curiæ Romanæ non cenſentur incurſæ, niſi per ſimoniam realem utrimque completam,ut teſtatur Navarrus, non obſtante Bulla Pij V. hac de re edita,quæ non videtur fuiſſe recepta. Cujus ratio eſſe videtur, quod pœnæ (præſerim graves, & quæ ipſo facto incurruntur) quantum fieri poteſt, ſunt reſtringendæ, ac proinde pœnæ conſtitutæ iis, qui ſpiritualia emunt, aut vendunt, reſtringendæ ſunt ad emptionem, & venditionem completam, niſi expreſsè contrarium ſignificetur, lex enim puniens aliquem actum, cenſenda eſt punire actum completum. Confirmatur Extravag. *Cum deteſtabile, de ſimonia*,ubi hæ pœnæ non ſtatuuntur,niſi in eos,qui conventione facta quomodolibet dando, vel accipiendo ſimoniam commiſerunt.

2. Quid ego ſentiam dicam breviùs. Opinio affirmativa videtur mihi probabilior,& illi ego adhæreo; negativam tamen exiſtimo probabilem, & tutam in praxi, ut illam æſtimat Caſtrus Palaus *tom.*3. *tract.*17. *diſp.*3. *punct.*22. *num.*6. & illam præter Doctores citatos tenet etiam Villalobos, *in Summa tom.*1. *tract.*37. *diffic.*37. *num.*3. vide etiam Machad. *tom.*1. *lib.*3. *part.*3. *tract.*3. *diffic.*5. *num.*8. Petrum Navarra, *de Reſt. lib.*2. *cap.*2. *num.*428. Sed his poſitis, difficultas eſt,an conſequens beneficium,ſub promiſſione pecuniæ, & illam poſt multum temporis ſoluens incidat taliter in pœnas ſimoniacorum, ut ipſæ pœnæ cenſeantur incurſæ quoad omnes ſuos effectus, ac ſi à principio pactionis fuiſſent incurſæ, quæ vocatur retrotractio? Affirmat Leſſius *cap.*35. *d.*27. *num.*151. ubi ſic ait: Si ſimoniaca pactio utrimque in totum, vel in partem completa fuerit, incurruntur pœnæ, & retrotrahuntur ad tempus pactionis, v. g. collator convenit cum Petro 100 aureis de dando illi beneficio, & ſtatim illud contulit; ſed Petrus nondum ſoluit pecuniam promiſſam: nondum incurrerunt pœnas juris, nec collatio eſt irrita. Si tamen poſtea, etiam poſt menſes, vel annos Petrus ſoluerit, jam incurſa cenſebitur excommunicatio ab utroque, & inhabilitas à Petro ab initio contractus,& contractus cenſebitur ab

initio

initio nullus,& collatio invalida. Ita ille, qui & Navar. teſtante de ſtylo Curiæ. Sed hoc non obſtante in foro conſcientiæ hanc ſententiam non habere locum putat idem Leſſius *numero* 155. ſic aſſerens: Adverte, videri quibuſdam hanc retrotractionem non habere locum in foro conſcientiæ, quia Canones id non ſtatuerunt, ſed ſolùm in foro externo: nemo enim verè,& coram Deo eſt excommunicatus ante contumaciam; verè autē non eſt contumax, niſi cùm fecerit illud, quod ſub pœna excommunicationis ei erat prohibitum. Deinde contumacia non retrotrahitur, ergo nec excommunicatio, nec pœnæ illam ſequentes. Denique hæc retrotractio ſolùm fit per quamdam fictionem juris, ut ſic magis puniatur is, qui deliquit,& ſolum per ſtylum Curiæ Romanæ in quibuſdam cauſis eſt introducta, quod eſt ſignum pertinere dumtaxat ad forum externum. Vnde in foro conſcientiæ pœnæ ſimoniæ non cenſebuntur incurſæ niſi à tempore completæ ſimoniæ, nec retrorſum trahentur; quare non tenebitur talis beneficiarius ad reſtitutionem fructuum interim perceptorum, nec cenſebitur fuiſſe inhabilis ad alia beneficia. Hæc Leſſius, & poſt illum Caſtrus Palaus, *ubi ſuprà*, *numero* 7. Dicendum eſt igitur in foro conſcientiæ nullam pœnam, neque cenſuram contrahi, quæ retrotrahitur ad tempus pactionis. Et primò de excommunicatione eſt evidens, cum excommunicatio non incurratur, niſi ob contumaciam, quæ (hac opinione ſuppoſita) non committitur quouſque ſoluas pretium, illo verò ſoluto retrotrahi non poteſt, ſicut irregularitas ex homicidio tunc conſummatur, quando mors conſummatur, neque poteſt retrotrahi ad tempus inflicti vulneris, quia pro toto illo tempore neque fuit excommunicatus, neque irregularis. Ergo per nullam potentiam fieri poteſt, ut fuerit excommunicatus, aut irregularis, ut bene probat Suarez *lib.* 4. *de ſimonia capite* 56. *numero* 37. *&* 38. Idem probat de ſuſpenſione in ordine, & in *capite* 57. *numero* 53. probat, collationem beneficij recepti validam eſſe, & non teneri dimittere beneficium, niſi pretium ſolveris, *&* *in num.* 56. inclinat in foro conſcientiæ, te non teneri fructus perceptos illo medio tempore reſtituere, neque obligatum te eſſe dimittere beneficia acquiſita illo intermedio tempore, quo non ſoluiſti pretium, quia hæc omnia jam ſuum effectum ſortita ſunt. Quocirca ſolum in foro exteriori & poſt condemnationem ſentit fructus illo intermedio tempore perceptos debere reſtitui. Et ideò hanc ſententiam puto ſatis probabilem eſſe.

RESOL. XXVIII.

An liceat vendere, & redimere penſiones?
Et an hoc ſit ſimonia? Ex part. 4. tract. 4. & Miſcell. Reſ. 153.

§.1. NEgat Aragon *in* 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 4. Henriquez *libro* 13. *capite* 13. *num.* 2. Navarrus, Beia, Rebuffus, Salzedo, Lopez, Rodriquez, Corduba, & alij, quos citat Sanchez *ubi infrà*, pro hac ſententia plures adducens rationes: hæc ſententia eſt probabilis.

2. Sed non minus probabilem contrariam eſſe puto. Dico igitur quòd omnes penſiones poſſunt pecunia redimi, dempta ea, quæ datur in titulum beneficij ob aliquod miniſterium ſpirituale futurum, coadjutori Epiſcopi, vel Parochi ſenis. Ita Sanch. *in opuſc. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 46. *n.* 19. Ex his,

3. Infertur primò penſionem, quæ ſolet aſſignari ſeni renuncianti beneficium ob labores præteritos exhibitos poſſe redimi, quia non datur ad exercendum aliquod miniſterium ſpirituale, ſed tanquam alimentum illius Clerici,& ſic temporalis.

4. Infertur ſecundo penſionem quæ datur Clerico pauperi etiam poſſe redimi, quia eſt merè temporalis, non enim datur pro miniſterio ſpirituali, ſed tantùm in alimentum, unde Clericatus & Ordo ſacer tantùm ſe habent concomitanter.

5. Infertur tertiò penſionem quæ conceditur in renunciatione & commutatione beneficiorum, cùm ſcilicet quis commutat beneficium pinguius, reſervata penſione, aliqui tenent eſſe ſimoniam, eam redimere? ſed ſatis eſt probabile poſſe redimi, quia hæ penſiones ſunt merè temporales, nam jam ſunt extractæ à titulo & officio ſpirituali. Idem dicendum eſt de penſionibus quæ conceduntur ad componendam litem dubiam ſuper beneficio de illis quæ dantur perſonis omnino ſæcularibus, ut Principibus, militibus, &c. vel filio Comitis, etiam Clerico, ob obſequia quæ pater Eccleſiæ præſtitit, nam poſſunt omnes abſque ſimonia redimi: & hæc omnia docet Sanchez *ubi ſupra*, quæ breviter notare volui, cùm in dies occurrant.

RESOL. XXIX.

An poſſit reſignari beneficium cum pacto de penſione redimenda?
Et an dicendum ſit eſſe ſimoniacum tale pactum, & contractum?
Et an penſio ſic conſtituta poſſit non ſolui, & beneficium tanquam vacans propter ſimoniam impetrari?
Et notatur ſimoniam committere, reſignantem beneficium, & petentem à reſignatario ſolutionem expenſarum, quas in ejus acquiſitione fecit. Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 1.

§.1. REſpondeo negativè. Et ita docet Toletus *libro* 5. *capite* 92. Leſſius *libro* 2. *capite* 35. *dub.* 22. *numero* 124. Garcias *de beneficiis*, *tomo* 2. *part.* 11. *capite* 3. *numero* 172. Gigas *de Penſione*, *quæſtione* 87. *ad finem.* Ioannes Vvigers *de jur. & juſtit. tractatu* 7. *capite* 4. *dub.* 15. *numero* 92. ubi teſtatur de communi. Et ideò non deſeram hîc apponere verba Caſtri Palai *tom.* 3. *diſputatione* 3. *de ſimonia, punct.* 17. *numero* 14. ubi ſic aſſerit: Infero, reſponſionem illius quæſtionis, an ſine manifeſtatione Superioris (qualis eſt ſolus Pontifex) poſſit reſignans cum reſervatione penſionis obligare reſignatarium ad aliqua onera admittenda verbi gratia, ut fidejuſſorem ſæcularem, vel aliquam hypothecam aſſignet, vel illi anticipate ſoluat, timet enim Reſignatarium futurum tardum in ſolvendo? Et dicendum eſt eſſe ſimoniacum contractum; quia obligat Reſignatarium ad id quod de jure non ineſt, eique ex vi reſignationis onus pretio æſtimabile imponit; ita Leſſius, *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 15. *numero* 93. Suarez, *lib.* 4. *cap.* 35 *numero* 23. *in fine.* Quæ reſolutio ita vera eſt, ut etiamſi ordinarius commiſſionem haberet imponendi penſionem adhuc hujuſmodi contractum approbare non poſſet: ita Suarez *ſuprà.* Vnde penſio ſic conſtituta poſſet non ſolui, & beneficium tanquam vacans propter ſimoniam impetrari, ut benè dicit Leſſius *illo numero* 93. Verùm ſi poſt conſtitutam penſionem obligaretur Reſignatarius ad hæc onera, dicendum eſt ſimoniam non committi, neque in foro exteriori debere præſumi, ſed potius præſumi debet liberè ſe obligaſſe. Ita tradit Flaminius *cum omnium ſententia, lib.* 14. *quæſt.* 7. *à num.* 53. Hæc Palaus; quæ

quæ omnia menti tenenda ſunt, cùm circa illa video hic Romæ multos naufragare,& idem Caſtrus Palaus *ubi ſupra*, *puncto* 13. *numero* 11. firmat, reſignantem beneficium cum onere penſionis non poſſe facere pactum; ut conſtituta penſio redimatur, eſt enim illud onus pretio æſtimabile.

Sup. hoc inf. lege tocti §.ult.Reſ.38.

2. Nota etiam, Simoniam committere reſignantem beneficium,& petentem à reſignatario ſolutionem expenſarum, quas in ejus acquiſitione fecit: colligitur ex *cap. Super hoc de Renunciat.* & *cap. Cum pridem*, *de Pactis*, & tenet Leſſius *ſuprà*, *num.* 94. & Suarez, *n.* 26. & Flaminius, *lib.* 14. *de reſignat. quæſt.* 7. *num.* 1. cum aliis. Ratio eſt, quia petit aliquod onus, quod de jure non ineſt reſignationi; non enim reſignatio ſecum affert illas expenſas, ſed expenſæ factæ ſunt ante reſignatioem in acquiſitione beneficij. Ergo beneficium nequit dari cum aliquo ſpeciali onere, quod non daretur, ſi beneficium illis expenſis acquiſitum non eſſet; non enim ob hanc rationem pluris debet æſtimari, ſicut ſi poſſeſſionem domus multis expenſis obtineres, non ob id cariùs vendere poſſes, quam ſi nullis tibi expenſis ſtetiſſet.

RESOL. XXX.

An ſi quis reſignet beneficium cum conditione ut ſibi penſio ſolvatur, ſit ſimonia confidentialis?

Et an ſi quis reſignaret beneficium reſervans ſibi penſionem ſine licentia Papæ, ſubjaceat reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ?

Et notatur, quod in Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V. penſio, & quodlibet aliud ſub nomine beneficij propriè non comprehenſum, etiamſi reſignetur cum acceſſu, vel regreſſu, vel alio quovis modo ſimoniaco non prohibetur, nec punitur in his Conſtitutionibus. Ex p.9.tract.9. & Miſ.4. Reſ.17.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. ſeq. curſim in eadem §. & verſ. Cæteras. & ſup. ex Reſ. 5 lege doctr. §. Dico quarto & ſeqq. & Reſ. & §§. ejus annot.

§. 1. NOn ſolum in tali caſu adeſſe ſimoniam, ſed ſimoniam confidentialem docet Suarez, & Garcias, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.* 3. *diſp.* 3. *punct.* 18. *n* 6. quibus ego addo Ioannem Vvigers *de juſt. tr.* 9. *cap.* 4. *dub.* 17 *n.* 96 Quia confidentia ſimoniaca eſt reſignatio beneficij ſub conditione, ut proviſus fructus illius, vel partem ad utilitatem, vel libitum conferentis, aut cedentis, aut alterius relinquat, & remitat. Ergo idem dicendum eſt de reſignatione ſub reſervatione penſionis; quia penſio pro parte fructuum debet computari. Secundò, quia una ex conjecturis, quæ ibi adducitur ad probandum crimen confidentiæ, eſt ſi reſignans poſt reſignationem fructus percipiat: quæ præſumptio ceſſaret, ſi non eſſet confidentia reſignare cum pacto, ut dentur aliqui fructus reſignanti. Tertiò, quia in Bulla Pij IV. ad cujus confirmationem Pius V. ſuam expediuit, ut conſtat ex procemio, damnatur ut ſimonia confidentialis ea reſignatio, quæ fit cum onere ſolvendi penſionem, vel fructus beneficij eidem reſignanti, ut omnes fatentur; ob cujus cauſam dicit Leſſios *cap* 35. *n.* 97. ſe credere hac in parte illam bullam non eſſe receptam.

2. Sed probabilem etiam negativam exiſtimo, quam præter Vgolinum, Navarrum, Menochium, & Leſſium docet etiam Pater Sanchez *in opuſc. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 34. *n.* 12. Probatur, quia motus proprius Pij V. explicans, quando cenſeatur ſimonia confidentialis, dicit hæc. Si quis ex reſignatione, vel ceſſione beneficij ſimpliciter, aut cum circuitu retroceſſionis receperit beneficium, ut eidem dimittenti, vel alteri conferatur poſtea: aut ejus fructus, vel eorum pars alij, vel aliis concedantur, vel penſiones ſolvantur ex eiſdem ſimonia confidentialis cenſeatur. Ecce quomodo quando reſignatur beneficium cum pacto, ut poſtea reſtituatur, dicit motus proprius, eidem dimittenti, vel alij; at quando loquitur de pacto reſtituendi fructus, non dicit, eidem, vel alij, ſed alij, vel aliis. Item quia ſtatim immediatè tractans motus proprius, quando habens poteſtatem conferendi, vel præſentandi, confert, vel præſentat cum pacto reſtituendi fructus; dicit: Ad utilitatem conferentis, vel cedentis, vel alterius, vel penſionem illi, vel illis, vel alij, quem patronus, collator, vel cedens ſignaverit, perſoluat. Ecce quomodo dicit eſſe ſimoniam confidetialem, quando collator, vel patronus paciſcitur, ut ſibi, vel reſignanti, vel alij detur aliquid ex fructibus; at quando reſignans apponit pactum, tantùm dicitur, ut reſtituantur fructus alij, vel aliis. Ergo, ſi reſignans apponit pactum, ut ſibi reſtituantur fructus, non erit ſimonia confidentialis ibi damnata. Nec obſtat, quod ſi dare fructuum beneficij alij, vel aliis arguit confidentiam, à fortiori arguit confidentiam dare fructuum eidem. Tum quia ſatis eſt, quod ille motus proprius non judicat hoc eſſe confidentiam; & non eſt ampliandus, ut pœnalis, & odioſus. Tum etiam, quia dare, vel promittere eidem fructus ſimoniam arguit, ſed non confidentiam: ſicut dare, vel promittere alij, vel aliis, quia hoc arguit, quod reſignans confidit Reſignatario, & convenit cum eo, ut daret illis. Non obſtant etiam verba poſita in procemio, quia nunquam dicit argui confidentiam ex ſola reſervatione fructuum, ſed ſimul dicit, beneficia apud alios deponunt, vel ineunt pactum, ut de illis poſſint poſtea diſponere, quod manifeſta eſt ſimonia confidentialis, ut nos etiam diximus. Et in fine ubi ponit proprius motus conjecturas, non dicit eſſe ſimoniam confidentialem, eo quòd reſignans percipiat poſtea fructus, ſed eſſe conjecturam: inde enim conjecturari poteſt non purè datum eſſe beneficium, ſed in depoſitum, & confidentiam. Ex his patet utramque ſententiam eſſe probabilem, ſed affirmativam puto probabiliorem; & ideò Machadus *tom.* 1. *lib.* 3. *par.* 3. *tract.* 3. *docum.* 18. *n.* 4. ſic ait: Dudan los Dotores, ſi el que reſigna el beneficio con condicion, de que el Reſignatario le pague alguna penſio, cometa ſimonia confidential, è incurra en las penas de las conſtituciones referidas. Muy probable opinion es de Navarro, y otros, que afirman, que no ſe comete ſimonia confidential por las dichas conſtituciones, ſino es quando la reſignacion ſe haze en favor, y con obligacion de pagar à otro, ò à otros; pero no al miſmo reſignante. Pero mas probable es lo contrario: conviene à ſaber, que la reſignacion del beneficio, hecha con obligacion de que al Reſignante le pague al Reſignatario alguna penſion, ò frutos del, no ſolo es ſimoniaca, ſino tambien ſimoniaca confidencial, y comprehendida en las penas de las dichas Conſtituciones. Ita ille, & ego.

Sup. conf. in hoc § ſt in Reſ. 8. Verũ à lin & ſeqq. & med. prædicti §. ver Cæteras. in Reſ. 7. Nota etiam curſim ad lin. 10. & latè in Reſ. 33.

3. Nota verò Lector, quod ſi aliquis vellet ſtare in hac opinione negativa Sanch. & aliorũ, ſi quis reſignaret beneficium reſervans ſibi penſionem ſine licentia Papę, quia non committeret ſimoniam confidẽtialem, ſed tãtùm ſimoniam prohibitam de jure Eccleſiaſtico, non ſubjaceret reſtitutioni, nec pœnis ſimoniæ; ideò in tali caſu quis non eſſet excommunicatus, nec privatus beneficio ſic recepto ipſo jure, nec teneretur fructus reſtituere. Probatur, quia Canones loquuntur de ſimonia divino ſimul, ac Canonico jure reprobata: nam præfatio legis dat intellectum toti legi, & ex ipſa regulatur, & cauſam finalem accipit; ut optimè multos allegans docet Mol. *lib.* 1. *de primogen. capit.* 5. *num.* 3. Gutierrez *l.* 3. *pract. quæſt.* 17. *num.* 89. & *quæſt.* 1. *num.* 36. & *l.* 1. *q.* 89. *num.* 5. 6. Secundò probatur, quia verba in dubio capi debent in potiori ſignificato, ut docet Ludovicus Gomez *Reg. de triem. q.* 12. §. *Sed*

quod

quod regula. Sicut diximus de excommunicatione quod in dubio capitur pro majori, *cap. penult. de ſent. excommun.* & in materia pœnali, & odioſa, qualis eſt iſta ſimoniæ, nomine ſimoniæ tantum comprehenditur illa quæ propriiſſimè eſt ſimonia, ut docent idem Gomez *d. quæſt.* 12. *verſicul. Cùm igitur.* At potius nomine ſimoniæ ſignificatur ſimonia jure divino prohibita, & ea tantùm eſt propriè, & ſtrictè ſimonia, ut conſtat ex ſimoniæ definitione, quæ eſt, emptio, & venditio rei ſpiritualis: ergo. Vnde cùm *in Extravag.* 2. dicitur, quomodolibet dando, &c. ſolùm prohibetur modus; non objectum, non enim dixit, quodcumque dando, ſed quomodocumque, ſive enim ſpirituale pro temporali per munus à manu, obſequio, &c. incurruntur pœnæ. Tertiò, quia *cap. Cum olim, de rerum permutat.* quod loquitur de permutantibus beneficia, tantum habet pœnam privationis ferendam tamen, Excommunicationem verò non habet, & hanc ſententiam tenet Sanchez *in opuſcul. tom.* 1. *lib.* 2. *capite* 3. *dub.* 108. *numero* 2. *&* 3. *juncto num.* 4. individualiter pro caſu noſtro.

4. Notandum eſt verò cum Caſtro Palao *ubi ſup. n.* 1. quod in Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V. penſio, & quodlibet aliud ſub nomine beneficij propriè non comprehenſum, etiamſi reſignetur cum acceſſu, vel regreſſu, vel alio quovis modo ſimoniaco non prohibetur, nec punitur in Conſtitutionibus, quod etiam docet Suarez *de Relig. tom.* 2. *lib.* 4. *de ſimonia, cap.* 43. *num.* 4.

RESOL. XXXI.

An ſi quis reſignet beneficium cum intentione, ut reſignatarius iterum conferat, & reſignet v. g. ſuo nepoti, committat ſimoniam prohibitam in Bullis Pianis?

Sed difficultas eſt, an ſola reſignatio beneficij cum acceſſu, receſſu, & ingreſſu, vel an etiam permutatio in ſupradictis Bullis prohibeantur?

Et breviter declarantur prædicta verba acceſſus, regreſſus, & ingreſſus. Ex par. 9. tract. 9. & Miſc. 4. Reſ. 18.

§. 1. AD hanc quæſtionem ſic reſpondet Machad. *tom.* 1. *lib.* 3. *p.* 3. *tract.* 3. *docum.* 18. *n.* 3. [Es tambien dudoſo, y controverſo entre los Dotores, ſi la reſignacion del beneficio hecha con intencion, que el reſignatario buelua hazer reſignacion en algun Pariente del Reſignante, ò que pague frutos del, ſea ſimoniaca, y prohibida por Conſtituciones referidas. Suarez, Navarro, y otros defienden, que no baſta que la reſignacion ſe haga con intencion manifieſta de obligar al Reſignatario, que buelua à hazer la reſignacion en ſu favor, ò le pague frutos; ſino que tambien es neceſſario que intervenga tacito, ò expreſſo pacto deſta obligacion; porque ſin eſte pacto juzgan, que no ſe comete ſimonia convencional, y por conſiguiente ni punible por las dichas Conſtituciones. Otros defienden lo contrario, y que baſta la intencion como ſe le manifieſte à la perſona, que huviere de recibir el beneficio, para que ſea ſimonia confidencial, y expueſta à las penas de las Conſtituciones referidas; y aun algunos quieren, que lo ſea, aunque no ſe aya manifeſtado à la otra parte.]

2. Itaque ſecundum priorem ſententiam à Machado poſitam, dicendum eſt non ſufficere reſignationem fieri cum intentione manifeſta arctandi, & obligandi reſignatarium, ut in favorem reſignantis beneficium iterum reſignet, aut fructus ſolvat, ſed requiri etiam tacitum, vel expreſſum pactum hujus obligationis. Quia ſine hujuſmodi pacto non committitur ſimonia conventionalis, & conſequenter neque punibilis per ſupradictas Conſtitutiones. Ad verba tamen Pij V. affirmantis cenſeri confidentiam ſimoniacam commiſſe, qui receperit beneficium ea intentione, ut poſtea dimittenti eſſet regreſſus. Reſpondet Navarrus *cap.* 23. *n.* 100. *§* 6. illa verba ſolùm intelligi de præſumptione, hoc eſt ſi in exteriori foro probetur dimittentem habuiſſe intentionem arctandi, & obligandi reſignatarium ad ſic reſignandum beneficium, eo ipſo præſumatur reſignatarius commiſiſſe ſimoniam hanc confidentialem.

3. Verùm, licet hæc ſententia ſit ſatis probabilis, mihi magis placet opinio contraria, quam docent Auctores, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.* 3. *diſp.* 3. *de ſimonia, punct.* 18. *n.* 4. exiſtimat enim reſignantem beneficium ea intentione, ut reſignatarius maneat obligatus iterum in ſui favorem beneficium reſignare, vel fructus ſoluere, committere ſimoniam, modo tamen intentio illa recipiendi beneficium manifeſtetur, quia abſque hac manifeſtatione ſolùm eſt mentalis ſimonia, quæ pœnis Eccleſiaſticis non ſubjacet; ut conſtat ex cap. fin. de ſimonia,

4. Sed quia in dictis Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V. prohibetur reſignationes beneficiorum cum acceſſu regreſſu, vel ingreſſu ad beneficium, breviter, & clarè declarabo dicta verba. Acceſſus itaque vocatur, ſi mihi impedito ob ætatem, vel alia de cauſa, Prælatus conferat jus; ut quam primum capax ſim, ingrediar beneficium, quod Petro interim confertur. Regreſſus dicitur, ſi beneficium à me poſſeſſum cedam alteri ſervato jure regrediendi ad illud; ſi fortè ille penſionē non ſoluerit, aut Religionem ingrediatur, aut Epiſcopus fiat, aut præmoriatur. Ingreſſus verò dicitur, ſi beneficium mihi collatum ante captam ejus poſſeſſionem alteri reſignem, reſervato mihi jure ingrediendi poſſeſſionem illius, ſi ille præmoriatur, aut fiat Epiſcopus; vide Leſſium *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 16. *n.* 98. & Ioannem Vvigers *de juſt. tr.* 7. *cap.* 4. *dub.* 17. *n.* 97.

5. Sed eſt difficultas, an ſola reſignatio beneficij cum acceſſu, regreſſu, & ingreſſu; an etiam permutatio in ſupradictis Bullis prohibeantur? Suarez *lib.* 4. *de ſimonia cap.* 43. *n.* 11. & Machadus *ubi ſuprà*, *n.* 2. putant probabilius ſic permutātes non committere ſimoniam confidentialē, quia Pontifex ſolùm de beneficiis acceptis ex reſignatione, aut ceſſione loquitur. Permutatio autem non propriè dicitur ceſſio, & reſignatio; ea de cauſa eſto ſic permutantes committerent ſimoniam, non tamen committunt ſimoniam confidentialem, & his Canonibus punitam. Sed optimè Caſtrus Palaus *loco cit. num.* 2. putat ſecùs affirmandum eſſe de Epiſcopo, & quolibet alio collatore beneficij, etiam ex cauſa permutationis, ſi ſub iis confidentiis conferat. Quia verba Pij V. quoad collatores ſunt valdè univerſalia: ait enim ſi ordinarius, aut collator contulerit ante hac, aut conferat in futurum beneficium Eccleſiaſticum quovis modo vacans, &c. vacat autem ex cauſa permutationis beneficium, ut eſt recepta omnium ſententia relata à Garcia 11. *p. de beneficiis cap.* 4. *à num.* 1. taliter quod non poteſt renuncians beneficium ex cauſa permutationis redire ad beneficium renunciatum ſine nova collatione, etiamſi permutatio non ſequatur, ſeu non teneat, aut habeat effectum niſi renunciatio eſſet in manibus Pontificis, ut multis allegatis probat Garcia *loco citato.*

RESOL. XXXII.

Si quis poſt poſſeſſionem beneficij novit à patre, vel amico per pecuniam, ipſo ignorante, illud obtentum fuiſſe,

fuiſſe, quæritur, an in foro conſcientiæ teneatur reſignare?

Et quid de fructibus in prædicto caſu?

Et notatur Epiſcopum jure ſuo diſpenſare poſſe cum promoto ſimoniacè in minoribus ordinibus, & prima Tonſura.

Item, ut in majori ordine ritè ſuſcepto miniſtret, non autem in eo, quem per ſimoniã recipit, neque ut ad alios ordines poſſit aſcendere, quod de eo debet tantum intelligi, qui ſciens, & volens viam fecit ſibi ad ordines per ſimoniam; ſed ab eo, qui ignoravit datum fuiſſe pro ſe Ordinatori pretium, ſuſpenſio nulla incurritur. Ex p. 11. tract. 5. & Miſc. 5. Reſ. 56.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 18. §. 1. cum ſim. ad med. verſ. Vnde talis, & ſup. in tr. 3 Reſ. 55. lege doctr. §. Sed an. & ſeqq.

§. 1. Affirmativè reſpondendum eſt ex D. Thoma *in 2. 2. qu...... art. 6. ad 3.* Navarro *conſil. 95. & 97. de ſimonia.* Suarez *lib. 4. cap. 57. num. 35.* ubi ſic ait: Dico ergo, collationem factam ſic ignoranti ipſo facto eſſe nullam, & conſequenter habere hoc ex jure poſitivo. Ita ſentiunt, mea ſententia, reliqui Theologi cum D. Thoma, & ſumitur etiã ex Canoniſtis ſuper jura citata, quæ nunc amplius ponderabimus; præſertim ex Abb. *in cap. penult. de elect.* Caſſador. & Ludovic. Gomez apud Navarr. *ſupra.* Probatur ergo aſſertio ex tribus effectibus ab omnibus receptis. Primus eſt, quia iſte ignorans, cùm primum ſciverit vitium ſuæ collationis, tenetur in conſcientia ſtatim relinquere beneficium, nulla expectata condemnatione, vel ſententia, ſeu ad ſuperiorem legitimum recurrere, ut de remedio provideat, Hoc docet D. Thom. clarè, ſequuntur Cajetan. Sotus, alij; & Covar. non audet negare, nec Navarr. qui expreſsè docet *conſ. 97. de ſimon. in princ.* & idem ſenſit in *conſ. 95.* fatetur etiam Vgolin. *d. capit. 8. §. 1.* & colligitur clarè *ex capit. ex inſinuatione de ſimon.* ubi id notat Gloſſa *verb. reſignaſti*, Abb. & alij. Et expreſſius *ex d. capit. ſicut tuis*, ſic dicente. *Quamvis ſecundum Sacrorum Canonum inſtituta etiam parvuli, qui cupiditate parentum Eccleſias per pecuniam ſunt adepti, eas dimittere teneantur.* Et habetur *in capit. Quicumque 1. q. 5.* ibi: *Poſtquam illas omninò dimiſerint.* Tenentur ergo eas dimittere in conſcientia, etiamſi non cogantur exterius,

2. Secundus effectus, ex quo id evidentius oſtenditur, eſt, quia tenetur ille talis reſtituere fructus omnes, non ſolùm à die vitij cogniti; ſed etiam à principio obtentionis beneficij, cum hac differentia; quod fructus prioris temporis tenetur reſtituere tanquam bonæ fidei poſſeſſor, & ideo non tenetur reſtituere quos bona fide conſumpſit, nec quos recepit tanquam condignum ſtipendium ſui operis, ac miniſterij, etiamſi mediante titulo beneficia obtineantur, ut ſunt diſtributiones quotidianæ, aut perſonales, quia bona fides totum hoc indubiè operatur, eſtque maximè conſentaneum rationi, & juſtitiæ; tenetur tamen reſtituere fructus alios extantes, ut D. Thom. dixit. At verò fructus poſterioris temporis, ſeu perceptos à ſcientia vitioſi ingreſſus, & à mora culpabili in dimittendo beneficio, tenetur reſtituere, tanquam malæ fidei poſſeſſor, vel ſicut diximus de illo, qui ſcienter acquiſivit ſimoniacè beneficium, in qua doctrina omnes etiam cum D. Thom. conveniunt, Covar. *ubi ſuprà.* Navarr. *d. conſ. 90. 95. & 97.* Caſſador. *d. deciſ. 6.* Vgolinus *dict. capit. 7. §. 2.* Hæc autem obligatio reſtituendi antiquiores fructus non poteſt fundari, niſi in hoc, quod licèt poſſidens naturaliter beneficium, illos receperit bona fide, tamen revera recepit ex re non ſua, & ideò non fecit illos ſuos, ac ſubinde nec retinere illos poteſt, ergo ſignum clarum eſt, collationem à principio non fuiſſe validam. Nam ſi fuit valida, ergo recipiens verè poſſidebat beneficium ſuum, ergo faciebat ſuos omnes fructus ejus, quo ergo jure obligatur poſtea partem eorum extantem reſtituere, vel potius à ſe abdicare (cùm ſit ſua) nullo cogente.

3. Tertius effectus eſt, quia non obſtante ignorantia recipiens beneficium ſimoniacè, manet inhabilis ad illud idem beneficium obtinendum, indiget enim diſpenſatione, vel Papali in dignitatibus, & curatis, beneficiis, vel ſaltem Epiſcopali in ſimplicibus, ut dicitur in *capit. penult. elect. in 6.* ergo ſignum manifeſtum eſt, relictum fuiſſe impedimentum ad tale beneficium obtinendum, etiam de novo: aliàs cur diſpenſatio, & cum tanto rigore, ac diſtinctione poſtularetur? Ergo multò magis erat inhabilis talis perſona ad obtinendum validè à principio tale beneficium tali modo, ſcilicet per ſimoniacum ingreſſum, etiam à ſe ignoratum. Probatur conſequentia, quia longè minus videtur iterum recipere beneficium liberè dimiſſum ſtatim poſt cognitum defectum ab eo, qui alias poteſt illud conferre gratis, & ſine ullo novo vitio, quàm obtinere illud validè per vitioſum ingreſſum etiam ignoratum: ſed ille ingreſſus (non obſtante bona fide) reliquit impedimentum ad ſubſequentem collationem validè obtinendam, quamtumvis aliàs honeſtam, & legitimam, ergo multò magis impedivit, ne prior valida extiterit.

4. Verùm his non obſtantibus (attendas quæſo amice Lector) negativam ſententiam ſuſtinet Adrianus *quodlib. 9. artic. 3. littera C.* & ex neotericis Millardus *tract. de pœnitentia capit. 65. inſtruct. 9.* & noviſſimè ex Societate Ieſu Stephanus Baunius *in praxi beneficiorum diſputat. 16. quæſt. 55.* ubi docet Primùm, talem collationem in foro conſcientiæ validam eſſe, nec ita proviſum teneri ad reſtitutionem fructuum quos percipit ante ſimoniam cognitam. Alterum, ubi ea nota fuerit, non obligari illum illicò in conſcientia renunciare beneficio, nec ſi illud retinuit poſt eam notitiam, teneri ad reſtitutionem fructuum, ante ſententiam judicis, ejuſdémque executionem. Ratio eſt, quod collatio facta ignoranti ſimoniam, cauſa ſua admiſſam eſſe, ſit valida, nec enim eſt jure naturali irrita, aut divino, ut probat Suar. *capit. 57. numero 15.* nec Eccleſiaſtico, cum nullus Canon proferri queat, quo expreſsè irritetur: ergo cum collatio beneficij, quæ eſt rata, det jus ad illud, & ad ejus fructus, eo ſpoliari beneficiarius non poterit, niſi ſit expreſſus Canon, in quo dicatur, eum, cui ignoranti ſimoniam cauſa ſua commiſſam, beneficio eſt collatum, illud ante omnem ſententiam, ipſo facto amittere, ubi primum de tali vitio docebitur, ſed nullus eſt talis: retinere ergo illud poterit, ejuſque fructus omnes, donec per ſententiam iis privetur.

5. Confirmatur hoc ipſo, quod collatio eſt valida, verum jus beneficiario in beneficium acquiritur, & in fructus ejus omnes, quo ſpoliari juſtitia illæſa non poteſt, niſi per Canonem quo hæc ei pœna, ipſo facto dicatur impoſita, & ante omnem ſententiam. At non eſt in jure Canon ullus, quo ſuam ſuper hac re ſacri Pontifices mentem expreſſam voluerint; ſicque beneficio à ſe, aut aliis donatum, ipſo privariut: ergo, &c.

6. Scio à Patre Suarez nonnullos tam ex decreto, quam decretalibus depromptos proferri, quibus oſtenditur, hunc, de quo agimus, cum ſimonia ad Sacerdotium ab Epiſcopo admotum, id amicis ac propinquis mala arte pretioque, eo ignorante molientibus, poſt habitam ejus rei notitiam, illud ſervare non poſſe, ut ſunt *Canon primus cauſæ 1. quæſt. 5. & 33. de ſimon.* ex quibus concludit hic auctor, collationem talem fuiſſe invalidam, cum ſacerdotia dimitti ne-

ceſſario

ceſſario non debeant, quæ ſunt acquiſita, collataque legitimè.

7. Sed dicendum eſt in primo illo Canone, agi dumtaxat de foro exteriori, & de diſpenſatione in illo obtinenda, cum enim hæc haberi nequeat, niſi beneficium dimittatur, & fiat nova collatio mirum eſſe nulli debet, ſi id Pontifex fieri imperet.

8. Ex ſecundo, argumentum peti nullum efficax poteſt, ad ejus rei fidem, quam auctor propoſitam habet, quia etſi in odium ſimoniæ, Papa beneficium illico dimitti velit, & hanc in eo admiſſam eſſe conſtat, contendo tamen nullam in eo Can. pœnam addi, quæ voluntatem in Pontifice indicet obligandi ſub mortali, ad petendam novam collationem beneficij ſimoniacè collati ignoranti, ubi id factum eſſe cauſa ſua per amicos intelliget, quare peccabit, ſi Pontifici morem non geſſerit, imperanti beneficium, ita acquiſitum, relinqui, non tamen mortaliter, niſi fortè ratione ſcandali, quando ejus ſimonia eſt omnibus nota, aut ex contemptu Eccleſiæ parere renuit, neutrum ſi erit, eaque dimiſſio ob cauſam legitimam omittatur, nullum erit peccatum, talis eſt futura, ſi ſimonia erit occulta, & non expediat eam ſciri, ne ipſe ſibi aliiſque creet infamiam.

9. At enim (inquies) qui eſt ſimoniacè, ignoranter tamen, de beneficio proviſus, fructus ſuos non fecit, quos proinde reſtitui omnes eſt neceſſe, quod non accideret, ſi fuiſſet ejus collatio valida.

10. Major eſt falſa, cùm talis pœna non legatur in ullo Canone, tam ante, quàm poſt ſimoniæ admiſſæ notitiam, inflicta. Verùm negari nequit (inquies) quin ei diſpenſatio ſit neceſſaria. Omnino, ſed in foro dumtaxat exteriori, ne puniatur, & beneficio privetur. Dices tertiò, collationes beneficiorum omnes, in quibus intervenit ſimonia, ita decernente Paulo II. nulla eſſe. Reſpondendum loqui in ſua Extravag. Pontificem de his dumtaxat, qui ſcienter, & ex induſtria ſimoniam contrahunt, de ignorantibus ſermonem ei nullum eſſe, ſit pro argumento, quod Pontifex ſimoniacos ipſo facto excommunicatione percuſſos eſſe velit, qualis in ignorantes, utpotè innocentes non cadit. Hucuſque Baunius, qui etiam obſervat hanc ſuam ſententiam Leſſium *de juſtit. lib. 2. cap. 35. dub. 25. numer.* 144. tanquam probabilem admittere: at ego non recedo à ſententia, quam docui, nam illam in praxi amplexam video in hac Romana Curia, in qua ſcribo. Nec deſeram hic etiam obſervare doctrinam Pariſij *de confidentia quæſtione* 14. *numero* 34. loquentis: Et hic non omittam, quod forum conſcientiæ ligat, & validat actum, in quo eſt prætermiſſa forma tradita, vel non ſervata, dummodo dolus non intervenerit: Innocent. *in cap. quia propter, de electior.* Ioann. And. & Abb. *in cap. is qui de ſponſal.* Abb. *in cap. 1. de conſtit.* ubi Felinus, & Decius *numero* 28. 29. Gemin. *in cap. 1. per illum textum de ſponſal. in 6.* Ancharan. *in cap. beneficium quæſtione 7. de regul. jur.* Iaſon *in l. ſi non ſortem numero* 4. *ff. de condit. indeb.* Gig. *de penſ. quæſtione* 34. *numero* 8. Quod nota pro eo qui non publicavit reſignationem juxta Gregorianam, non emiſit profeſſionem fidei, non fuit approbatus ab examinatoribus electis in Synodo Diœceſana, habuit beneficium per electionem non ſervata forma tradita à jure, vel præſentationem patroni elapſo tempore, aut per collationem non habentis facultatis, vel habentis, & non valentis conferre propter excommunicationem, ſuſpenſionem, aut alienam cauſam. Nam illi omnes videntur tuti in foro conſcientiæ, Abb. *in cap. 1. de in integrum reſtitutione, ad finem.* Anchar. *Reg. 1. de reg. jur. q. 7. col.* 34. Tiraquell. *in tract. de leg. comm. gloſſ. 2. n.* 20. Boër. *deciſ. 1. n.* 15. cum aliis allegatis per Covar. *in cap. cum eſſet, n. 5. de teſtam. & in reg. peccatum* §. 3. *num.* 9. Dominicus Soto *lib. 4. de juſt. & jur. q. 8. art.* 3. & plura exempla hujus notabilis concluſionis affert Nicomit. *in cap. quoniam contra par. 1. num.* 682. *de probat.* Hæc omnia Flaminius ubi ſupra. Sed hanc ſententiam Georgius Branden *ſuper concordatis inter Sanctam Sedem, & Nationem Germanicam, q. 5. n.* 13. putat non eſſe extendendam, ſed omninò reſtringendam ad forum conſcientiæ purum, hoc eſt, quando defectus formæ, vel tituli eſt ita occultus, quod probabiliter nemo alius cogitationem de eo defectu habebit, & ex petitione novæ proviſionis, vel dimiſſione beneficij, proviſus pateretur magnum damnum ſtatus, vel famæ. His duobus concurrentibus, titulum aliàs de jure nullum in foro conſcientiæ ſuſtineri, rectè ex mente allegatorum DD. aſſerimus.

...ct in ...tioni ...s or. ...itæ.

11. Notandum eſt etiam hic obiter, quod docet Comitolus *lib. reſponſionum moral. q.* 41. Epiſcopum jure ſuo diſpenſare poſſe cum promoto ſimoniacè in minoribus ordinibus, & prima tonſura, item ut in majori ritè ſuſcepto miniſtret, non autem in eo, quem per ſimoniam recepit, neque ut ad alios ordines poſſit aſcendere.

12. Quod de eo tantùm debet intelligi, qui ſciens, & volens viam ſibi ad ordines facit per ſimoniam, ab eo enim, qui ignoravit datum fuiſſe pro ſe ordinatori pretium, ſuſpenſio nulla incurritur; Navarrus *cap. 15. numero* 68. Henriquez *libro 3. capite 37. numero* 4.

Sup. hac ignorantia ſup in tr 3. Reſ 55. & in aliis ejus primæ not.

13. Ratio eſt, quod culpa caruit in ſuſceptione ordinis hoc modo, poteſt ergo, quia ſimoniacus non eſt, remanere in ſuo ordine, *in c. de ſimoniacis, tit. de ſimon.* Vide Baunium *loco cit.*

RESOL. XXXIII.

An permutantes beneficia ſine Superioris permiſſu, incidant in cenſuras, & alias pœnas, ut ſimoniaci?

Idem eſt de reſervantibus ſibi penſionem ſine Papa authoritate.

Et an Superior ſufficiens ad permutationem ſit Epiſcopus vel alius Prælatus inferior, ad quos collatio beneficij, aut inſtitutio ſpectat, & non in aliis?

Et an inter ſe beneficiati poſſunt tractare de permutatione, accedente authoritate Superioris futura?

Et an ſit neceſſaria aliqua cauſa in permutatione beneficiorum?

Et in textu hujus Reſolutionis explicantur aliqua cauſa pro praxi hujus ultimæ difficultatis. Ex p. 10. tr. 16. & Miſc 6. Reſ. 17. aliàs 16.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Petrus Navarra *lib. 2. de reſtit. cap. 2. n.* 436. ubi ſic ait: Tandem colligo, an prædicta de excommunicatione, & reſtitutione, tam beneficij, quam fructuum accipienda ſint de ſimoniaco, contra jus poſitivum, ita ut ſi duo permutent beneficia traditione ſequuta, ſine licentia ſuperioris, ſint excommunicati & uterque beneficio ipſo facto, privati, fructúſque perceptos, & conſumptos reſtituere teneantur? Et ſanè videri poſſet alicui quod dictæ pœnæ talibus à ſimoniacis incurrantur. Primum, quia in cap. *cùm olim de rerum permutatione*, prohibetur pactum inter beneficia ſub privatione beneficiorum. Secundò, quia in *Extrav. 1.* fulminantur illæ pœnæ contra ſimoniacos. Conſtat autem in jure, eſſe verè ſimoniacos, qui ſine licentia ſuperioris dant unum ſpirituale pro alio, ut ſupra latè probavi. Vnde *in cap. quæſitum de rerum permutatione* dicitur labem continere ſimoniæ. Si igitur in jure tales ſimoniaci dicuntur, ſequitur ſub illa Conſtitutione Pauli II. comprehendi, maximè quia ibi dicitur

Sup. hoc ſup in Reſ. 6. §. 1. curſim ad med. à verſ. quod proinde. & in Reſ. 7. §. Nota etiã. breviter ad lin. 10. & in Reſ. 8. §. Verum. à lin. 8. & in Reſ. 30. §. Nota vero. in fin. & in Reſ. 5. §. 2. in fin.

quomodolibet dando, vel recipiendo, quaſi dicat, etiam ſi non detur ſpirituale pro temporali, ſed unum ſpirituale pro altero, ex pacto, ſecuta traditione. Atque hæc quidem videtur communis ſententia. Ego, ſi audiendus ſum, numquam credidi, ſic agentes eſſe excommunicatos, aut privatos beneficiis ipſo jure: atque idem eſt de reſervantibus ſibi penſionem, ſine Papæ anctoritate. Moveor ea ratione, quia nullum eſt jus, quod de hoc genere ſimoniæ loquatur, ſcilicet de beneficiorum permutatione vel unius rei ſpiritualis pro alia, quod habet aliquam pœnam ipſo facto annexam. Nam in cap. *cùm olim de rerum permutatione*, quod loquitur de permutantibus beneficia, ſolum habet pœnam privationis beneficiorum ferendam tamen, excommunicationem vero nullam; cap. *autem, cum pridem de pactis & cap. Inſinuatum, de ſimonia*, omnia loquuntur de pœna ferenda neque in ullo eorum de excommunicatione aliquid. Imò ſi rectè conſideres: Nec ad hanc pœnam ferendam agunt ad propoſitum: cùm ibi ſit ſermo de ſimonia proprie & ſtrictè, quando accipitur temporale pro ſpirituali. Vnde ſolum poteſt probari contraria ſententia per d. Extravag. 2. *de ſimonia*, & Concil. Conſtant. quod in ea relatum eſt. At neque ex hoc probatur prædicta opinio: cùm enim prædicta Conſtitutio nihil aliud dicat, quam quod ſimoniaci illas pœnas ipſo facto incurrant, non debet extendi ad eos: qui permutant beneficia: eſt enim materia pœnarum, & earum gravium, atque adeò reſtringi debet vocabulum, & in propria accipi ſignificatione: conſtat autem propriam ſignificationem, & ſtrictam verbi, ſimonia, eſſe emptionem, & venditionem rei ſpiritualis pro temporali, quod eſt jure naturali, & divino prohibitum. Licet enim verum eſt ut ſupra diximus, jure vocari ſimoniam dationem unius ſpiritualis pro alio non gratuito, ſeu ex pacto, tamen revera hoc eſt in lata ſignificatione, & extenſa vocabuli, non in propria, & ſtricta, in qua mea ſententia comperio Covarruviam *lib. 1. Varia. reſol. cap. 5. num. 3. in fine, & num. 5. verſ. item, quod vidimus non diſplicet*, imò Navarr. clariùs loquentem, *cap. 23. num. 105. in fine*. Per hæc patet, ad rationes à me pro hac ratione factas, cap. enim *olim* privationem habet beneficiorum, ferendam tamen, ut patet legenti. Ad ſecundum etiam ſolutio patet: licet enim tales permutantes, vel penſionem reſervantes, aut quovis alio modo conventionem exequentes in rebus ſpiritualibus, in jure verè ſimoniaci appellantur, tamen in materia pœnarum, non oportet eos intelligi cùm non ſtricte, ſed extenſione quadam vocabuli, dicti ſint ſimoniaci. Ad illud, quod Extravag. dicit: *Quomodolibet dando, vel recipiendo*. Reſpond. ſolum prohiberi modum non objectum. Non enim dixit, quodcumque dando, vel recipiendo: nam eo ipſo quod datur ſpirituale pro temporali quomodolibet fiat ſive pecunia, ſive ſervitio, ſive munere à manu, vel lingua, incurruntur prædictæ pœnæ ipſo facto in beneficiis. Huc uſque Nav. cui etiam adde Petrum Aragon. *in 2.2. quæſt.* 100. & ita hanc ſententiam de rigore juris diſputativè poſſe defendi putavit Binsfeldius *de ſimonia in rubrica fol. 67.*

Sup. hoc in Reſolutionibus, & §§. not. præteritæ.

2. Sed ego prorſus, exiſtimo contrariam ſententiam tenendam eſſe tam practicè, quàm ſpeculativè. Dico itaque, quod permutatio beneficiorum, & cujuſvis juris ſpiritualis beneficia concernentis, ſi fiat auctoritate privata eſt illicita, & ſimoniaca contra prohibitionem Eccleſiæ; habetur cap. *cum olim* cap. *quæſitum de rerum permutatione.* cap. *majoribus de Præbendis.* cap. *ult. de pactis*: Ita eſt communis Doctorum ſententia, ut videre eſt in Rebuff. *in punct. 3. p. tit. de permut. num.* 52. Vgolin. *tab.* 1. *cap.* 27. Redoano *tit. de ſimonia part. 3. cap. 3. &* 23. Suar. *lib. 4. cap. 31. num.* 8. Valen. *diſp. 6. quæſt. 16. part. 3. verſ. ac videtur capit.* 1659. eſto contra teneat gloſſa & Innocent. *in cap. quæſitum. de rerum permutatione*, dicentes præbendas ejuſdem Eccleſiæ, & ejuſdem rationis poſſe permutari privatim, ſed Hoſtienſ. Panormit. & alij ibi, & Doctores ſuprà relati non admittunt exceptionem, & meritò, quia jus non admittit, cum prohibitio ſit generalis. Quod à fortiori procedit in caſu, quo permutatio fieret in manibus Superioris, & permutantes inter ſe convenirent de danda penſione ei, qui pinguius beneficium in alium reſignavit, aut permutavit ut bene dicit Valen. *quæſt. 16. part. 3. verſic. tertio modo, pag.* 1659. & Man. Rodriquez *2. tit. Summ. capit. 65. numero* 6. cum Aragon. *quæſt.* 100. *art. 4. verſ. eſt aliud dubium in 3. concluſ. part.* 1121. Ex hac concluſione infero cum Leſſio *lib. 2. cap. 35. dub. 17. numer.* 110. & multis aliis, quos refert, & ſequitur Nicolaus Garcia *de benefic. 11. part. capit. 4. num. 6.* permutantes propria authoritate beneficia aut jus ad illa effeciſſe actum irritum, & nullum; ac proinde non poſſe propria authoritate beneficium tenere. Superiorem tamen poſſe in pœnam commiſſi criminis eos per ſententiam beneficiis privare, ut patet ex cap. *olim 7. de rerum permutat.* non tamen amittere ea ipſo facto, imò neque incurrere cenſuras ſecundum probabilem ſententiam. Et hæc omnia docet Caſtrus Palaus *tom. 3. tract. 17. diſp. 3. punct. 15. num.* 3. Cui adde Ioannem Vvigers *de Iuſt. tract. 7. cap. 4. d. 14. n.* 583. qui etiam obſervat quod Angelus *verb. permutatio. n.* 5. & Sylveſt. *eodem*, 2. *q.* 2. exiſtimant ſuperiorem ſufficientem ad permutationem non eſſe Epiſcopum ſolùm, vel qui Epiſcopalem juriſdictionem habet, ſed quando ad illos non ſpectat talium beneficiorum collatio, tunc ſufficere poſſe etiam Prælatum inferiorem, ad quem collatio, aut inſtitutio ſpectat, quod & D. Soto *lib. 9. q. 5. art. 2. & quæſt. 7. art. 2.* videtur ſupponere, ubi ſub diſiunctione loquitur de Epiſcopo, vel eo, ad quem collatio ſpectat quamvis ex profeſſo hoc non diſputet: & videtur poſſe colligi ex cap. *unico de rerum permutatione num.* 6 in quo dicitur, illos tamen, qui ſecundum formam juris ſua beneficia in eadem Diœceſi ad tuam collationem ſpectantia permutare volentes, &c. ubi urgeri poteſt illud, ad tuam collationem ſpectantia, quia videtur indicare permutationem beneficiorum, quæ non ſpectant ad collationem Epiſcopi, ad eum non pertinere. Eſt quidem iſta opinio contra communem: ubi tamen eſt in longa praxi, & quaſi præſcripta poterit ſervari, qnamvis non foret ſatis tutum ubi non eſt in uſu, eam introducere. Sed licet hæc omnia optimè à Vvigers dicta ſint, tamen ſententia Angeli, & aliorum eſt ſatis probabilis, & ut talem defendit Suarez *de ſimonia lib. 4. cap. 32. num.* 18. & videtur probari ex cap. *unico de rerum permut. in 6.* ubi approbatio, & conſenſus Epiſcopi requiritur in permutatione beneficiorum, quæ ipſe conferre poteſt, non in aliis, dicitur enim ibi, qui ſecundum formam juris ſua beneficia in eadem Diœceſi ad tuam collationem ſpectantia permutare volentes, libere, & ſine fraude in manibus tuis ipſa reſignent. Ergo quæ ad collationem Epiſcopi, non pertinent, non tenentur in manibus Epiſcopi reſignare. Ratio verò eſt, quia conſenſus Epiſcopi in permutationibus ideò ſpectatur, quia ſine illo nec renunciatio beneficij, nec alterius obtentio fieri poteſt; cum ergo poſſit abſolutè beneficium reſignari, aliudque de novo obtineri ſine Epiſcopi conſenſu, quando ad illum collatio, ſeu inſtitutio non ſpectat, non eſt cur dicamus, eſſe neceſſarium ejus conſenſum: & tandem quia ille Prælatus, ad quem collatio beneficiorum ſpectat, habet in

Quoad hoc lege inf. ex Reſ. 36. doctrinã §. Secundo aſſerunt.

Sup. hoc §. not. præteritæ, ante med. verſ. Clemẽs III

in hac parte juriſdictionem Epiſcopalem; ſi quidem beneficiorum collatio propria eſt Epiſcopi, cap. *omnes Baſilicæ* 19. *quæſt.* 7. Ergo quoad tales actus recte comprehendi poteſt ſub nomine Epiſcopi. Et ita ex his rationibus Palaus *ubi ſuprà num.* 5. hanc ſententiam tanquam probabilem tuetur.

3. Sed hic quæro primo, an inter ſe beneficiati poſſent tractare de permutatione, accedente auctoritate ſuperioris futura? Aliqui negant; ita enim ſentit Hoſtienſ. *in d. cap. quæſitum*, quem ſequitur Ioannes Andreas, ut citat Panormitanus, favet illud ipſum cap. & cap. *Cum olim.* ſupra citatum; ubi videtur damnari omnis pactio, & conſenſus partium in permutationem præveniens prolationem Superioris. Favet etiam cap. *cum univerſorum*, *&* ibi *gloſſa eodem*; ubi damnari videtur factum eorum, qui incipiunt tractare inter ſe de permutatione ſuarum Præbendarum, antequam Superiorem conſulant. Sed omninò dicendum eſt licere partibus interſe tractare de futura permutatione, ſi ſuperior conſentiat: eſt communis, Sylveſtri *ſupra*, Panormitani *in d. cap. quæſitum*, qui citat Innocentium; Rebuff. *de permutat. num.* 52. Gloſſæ *in Clementinam unicam*, *eodem.* & aliorum, Confirmatur ex praxi totius orbis Chriſtiani, & quia hujuſmodi contractus planè reſoluuntur in conditionem, adeóque in conſenſum Superioris. Neque debet hæc conditio haberi pro impoſſibili, ut jura ſolent habere conditionem illam, quæ pendet à ſola Principis voluntate ut patet leg. *continuus*, §. *cùm quis ff. de verb. oblig.* hic enim conſenſus non fertur in præſens, ſed in futurum, & non expectatur diſpenſatio Superioris ſed ordinaria quædam validatio, & auctoritatis impertitio.

4. Quæro ſecundò, An ſit neceſſaria aliqua cauſa in permutatione beneficiorum? Reſpondeo, cap. *quæſitum*, De rerum permutatione, indicari debere in permutatione intervenire neceſſariam aliquam cauſam. Quod non ita accipiendum, quaſi pro Eccleſiæ, vel beneficij, vel communi utilitate citra aliam neceſſitatem non liceat permutatio. Si enim qui utilis eſt Eccleſiæ in hoc ſuo beneficio, utilior ſit futurus in alio, jam ſatis juſta eſt cauſa permutandi, ut docet in illud cap. Panormitanus, & hoc ipſum indicat Pontifex *in fine cap.* juſtum finem perſonæ exercere. Erit etiam juſta cauſa, ſi permutans uno loco commodiùs propriæ ſaluti ſit conſulturus. Indicat D. Thomas *in* 4. *diſtinct.* 25. *quæſt.* 3. *art.* 3. *ad* 8. Si vero fiat permutatio ſolum pro aliquo còmmodo temporali alterius, vel utriuſque partis, eſt ſimoniaca ſecundum eundem D. Thomam. Non tamen damnandus erit ſimoniæ, qui in hoc beneficio non inveniens congruam ſuſtentationem, cum alio qui tanta ſuſtentatione non indiget, ſine fraude conſciente permutat, quia beneficium ejus pinguius eſt, & ad neceſſariam ſuſtentationem ſibi utilius: hoc ipſum enim etiam ad decorem Domus Dei cedit, quod in ea non indigeant miniſtri: ſecundum illud Malachiæ 3. *ſit cibus in domo mea, & probate me ſuper hoc*, &c. Similis ratio erit, ſi Clericus permutet, quia in loco ſui beneficij perpetuas, & aſſiduas habet inimicitias vel incommodum patitur propter aëris intemperiem. Vide Mald. de Simon. *tractatu* 9. *capite* 3. *dubit.* 10. & alios *ubi ſuprà.*

RESOL. XXXIV.

An ſit peccatum ſimoniæ dare aliquid Titio, ut Caium adſcribere faciat inter Equites D. Iacobi, Calatravæ, Alcantaræ, &c?

Et explanatur, quod dans vel accipiens aliquid pro ingreſſu Religionis ligatur excommunicatione, Summo Pontifici reſervata, in Extravag. 1. de ſimonia.

Sed notatur ad facilius impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione poſſe quem gratis, & ſponte præbere munera Superioribus vel aliis; imo in tali caſu pactum adhibere poſſe.

Et an quis probabiliter ſuſtinere poſſit ſupradictos ordines D. Iacobi, &c. non eſſe vere Religiones?

Et an ſit ſimonia, ſi Rex vendat las Encomiendas *ſupradictorum Ordinum, vel ſaltem ſit peccatum mortale?* Ex p. 3. tract. 2. Reſ. 64.

§. 1. Affirmativè reſpondet Azor. *to.* 5. *lib.* 12. *c.* 16. *q.* 5. quia per preces Titij via ad ingreſſum in Religionem paratur Caio, & ſicut Caius pecuniam dare non poteſt, ut in Religionem admittatur, ſic etiam non poteſt dare, ut ſibi viam paret ad ingreſſum in Religionem. Ita ille, & dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu in Religionem, ligatur excommunicatione Summo Pontifici reſervata in Extravag. 2. *de ſimonia*, ut notat Reginaldus *tom.* 2. *lib.* 23. *cap.* 12. *num.* 173. & alij.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in Reſ. 1. poſt ſeqq. §. penult. in fine.

Quoad hoc in §. ſeq lege à lin. 7. ante fin. verſ. aſſerentes ad facilius.

2. Sed his non obſtantibus ego exiſtimo ſupradictam opinionem Azorij procedere, quando Titius daret Caio illam pecuniam, tanquam pretium emendi habitum illorum Ordinum, quod licite fieri non poteſt *ex cap. quoniam*, *& cap. non ſatis, de ſimonia.* ſecus autem ſi illam pecuniam præberet Caio gratis, & liberaliter, vel in remunerationem laborum, licet excederet eorum menſuram; nam in iſto caſu poſſunt adeſſe duo contractus, ut ego ipſe notavi * *in part.* 2. *mearum. Reſ. moral. tr.* 2. *Miſcel. reſ.* 39. Vnus ſcilicet emptionis laboris: & alter liberæ donationis, & ita hanc ſententiam expreſsè collegi ex D. Thom. *in* 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 3. *ad* 4. & illam tenet noviſſimè Bartolomæus de Vecchis *in praxi novit. diſput.* 1. *dub.* 3. *n.* 1. & alij communiter, aſſerentes ad facilius impetrandam ſuam receptionem in aliqua Religione, poſſe quem gratis, & ſponte præbere munera Superioribus vel aliis. Imo ego puto in tali caſu licitè pactum adhiberi eo tamen modo, quo explicavi cum Valentia *to.* 3. *diſp.* 6. *quæſt.* 16. *punct.* 3. & Adamo Tannero *in* 2. 2. *D. Thom. diſp.* 5. *quæſt.* 8. *dub.* 3. *num.* 76. in dicta reſolutione loco citato.

* Quæ hic eſt ſup. Reſ. 24. & in aliis ejus primæ, & ſecundæ annot.

3. Deinde notandum eſt, quod habere habitum dictorum Ordinum ſecundum communem hominum exiſtimationem eſt quid honorificentiſſimum; ergo quando quis præbet pecuniam pro ejus ſuſceptione, non intendit mere, ut ita dicam Religionem, ſed honorem illum pretio æſtimabilem, quem confert habitus dictorum Ordinum, & ſic Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 37. *diffic.* 14. *num.* 5. ſic aſſerit [El que compra el habito, no quiere comprar la Religion, que antes le peſa con los votos, quæ eſtan per accidens conjunctos al habito, y el no quiera ſino la honra, y renta, que es à qui lo principal, y lo demas acceſſorio.] Igitur nullo pacto committitur in tali caſu ſimonia.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

4. Adde etiam, quod quis probabiliter ſuſtinere poteſt ſupradictos ordines non eſſe verè Religiones unde ceſſat ratio adducta ab Azorio *ubi ſuprà*, & ita tenent Doctores, quos citat Sanchius *in ſelect. diſp.* 49. *num.* 12. Garzias *de benefic. tom.* 1. *part.* 1. *cap.* 4. *num.* 16. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part.* 2. *alleg.* 12. *num.* 46. & quos ego ipſe citavi *in* 1. *part. tract. de immunit. Eccleſ. reſolut.* 49. quibus nunc addo Ioannem Franciſcum Suarez *in Enchiridio caſuum conſc. lib.* 3. *ver. Religio.* Bonacinam *in Bull. Cœn. diſput.* 1. *quæſt.* 16 *ſect.* 1. *punct.* 3. *num.* 16. Alterium *de cenſ. tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 16. *cap.* 1. Zanardum *in direct. Theol. part.* 2. *prac.* 4. *cap.* 31. Narbonum

Quæ nun eſt in tom 9. tr. 2. Reſol. 262. & ibi in Reſ. 167. & 169. & hic inf. in Reſ. 1.

poſt ſeq. §. Nec valet, inter med. & fin. verſ. Reſpondeo, & in aliis multis poſitis in annot. prædicti verſ. Reſpondeo.

Narbonum *in recopil. tom.1. tit.5. leg.8. gloſſa unica, num.* 14. & Vivianum *in praxi noviſſ. Iuriſpatronatus, part.2. lib.6. cap.2. num.*17. ubi teſtatur ſic fuiſſe deciſum in Rota Romana coram Seraphino die 4. Iunij 1586. & ita declaraſſe Sacram Cardinalium Congregationem die 10. Novembr. 1609.

5. Nec valet dicere cum Suarez *de Relig. tom.1. lib.4. cap.27. num.6.* quod dato hos Ordines non eſſe verè Religiones, tamen eo modo, quo ſunt Religiones, habent aliquid ſpirituale & invendibile, nam reſpondeo cum Aragonio *in 2. 2. quæſt.* 100. *art.* 4. & aliis; quod quamvis ordinentur hujuſmodi Religiones, ultimatè ad divinum cultum, proprius tamen earum finis eſt quid temporale, ſcilicet in militia: ſed cum non ultimi, ſed proximi finis ſit habenda ratio, non erit ſimonia, dare aliquid, ut quis in his Ordinibus adſcribatur; & ideo Raphaël de la Torre *tom.2. in 2. 2. D. Thom. quæſt.* 100. *art.4. diſp.3.* Villalobos, Suarez, Aragonius & alij penes ipſos docent, non eſſe ſimoniam, ſi Rex vendat *las Encomiendas* ſupradictorum Ordinum.

Et pro contento in hoc ult. § in Reſ. ſeq. §. 1. propè fin. verſ. debent. & in §§. ſeqq. & latè in Reſ. 1. poſt ſeq.

6. Sed inſtabis dicendo ſupradictos Doctores aſſerere quidem, non eſſe ſimoniam vendere dictas Encomiendas, tamen omnes aſſerunt, ſi Rex faceret, eſſe peccatum mortale. Ergo hoc etiam dicendum eſt in caſu noſtro Reſpondeo negando conſequentiam; nam in caſu, de quo loquimur, Rex ad preces tantùm alicujus privati ſine ullo pretio, & pecunia confert habitum Equiti habenti, ut ſuppono, omnia requiſita neceſſaria; Eques verò eſt ille, qui pro labore, ab interceſſore ſuſcepto dat ei in pretium aliquam pecuniarum ſummam, quod ſi excedat laboris menſuram, dum dictus Eques, ut omnes facere poſſunt, illud plus, quod labor ille non meretur, gratis, & liberaliter remittat, neſcio quo pacto in tali negotiatione culpa intervenire poſſit. Salvo ſemper meliori judicio; & præſertim præſtantiſſimorum Hiſpaniæ Doctorum, quibus hæc corrigenda humiliter, & ex corde ſubmitto.

RESOL. XXXV.

An emere ſchedulam Habitus D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. ab aliquo miniſtro Regis ſit ſimonia?

Et docetur, quod ſi non pro ſchedula, ſed pro laboribus aſſumptis pecunia præbeatur tertio impetranti, & ſi ex pacto hoc fiat, nullomodo illicitum eſt.

Et an Habitus prædictorum Ordinum, non ſit Habitus Religionis veræ, ſed ſecundum quid? Ex p.9. tract.9. & Miſc.4. Reſ.35.

Sup. hoc in Reſ præterita in princ. & ſignanter & melius in §. Deinde.

§. 1. QVidam Auctor modernus, me ſæpè parùm modeſtè impugnans de opinionibus ſatis probabilibus, quem ex conſilio Doctorum virorum ſilentio mulctavi, ad propoſitam difficultatem affirmative reſpondet: ſed nominatim contra illum inſurgit doctus Ioſeph Ianuarius *in Reſolut. moral. part.1. reſolut.6.* per totam, in quâ me citato negativam ſententiam firmat, quam etiam me citato tenet ex Societate IESU Stephanus Fagundez *de Contract. lib.5. cap.20. n.9.* ubi ſic ait: Quæſtio eſt, utrùm licitum ſit pretium cuidam tertio dare, ut Caium admittere faciat, & adſcribere inter Milites, & Equites D. Iacobi, Chriſti, Alcantaræ, & Calatravæ, illorumque Habitu, & Commenda inſigniri? Et ſupponimus, illum eſſe idoneum ad talem Habitum, & Commendam, & Benemeritum illius. Supponimus etiam eum, cui pretium porrigitur, plurimùm valere apud Regem vel apud miniſtros Regios, qui tàm Habitum, quam Commendam conferre poſſunt; tandem ſupponimus cum communi Doctorum, eam gratiam, quam habet erga Regem pretio eſſe æſtimabilem, meréque temporalem, & illam, & laborem, quem poſiturus eſt in eo negotio aſſequendo, plus, minuſve tantum in æſtimatione hominum valere, quantum æſtimatur, valetque pretium, quod ex pacto accipit, & ſi quid plus valet, libentiſſimè & liberaliſſimè illud plus donare; ſimiliterque ſi pretium excedit æſtimationem, laboris & gratiæ, dantem illud plus libentiſſimè, & liberaliſſimè illud remittere, & condonare accipienti! Et in his terminis negat Azorius *tom.* 3. *libr.* 13. *capit.* 16. ubi ait; Id eſſe illicitum, quia eſt Simonia, & venditio Habitus Religioſi Ordinis, & Commendæ, & conſequenter dicit, ligari excommunicatione ſummo Pontifici reſervata, contenta Extravaganti 1. de ſimonia, ut notat Reginaldus, *tom.2. lib.23. cap.12. num.*173. & hanc opinionem Azorij debent tenere omnes illi Auctores, qui aſſerunt, prædictos Equites eſſe verè Religioſos, & illorum habitum ſacrum & Religioſum eſſe: quos ſupra citavimus §. de Equitibus verò. Dicendum tamen eſt, in præfatis terminis loquendo, non ſolùm id non eſſe ſimoniam, ſed etiam rem eſſe licitam, abſque ullo peccato fieri poſſe, & de illa cum accipiente paciſci, & in iiſdem terminis id tenet expreſsè Diana *tract.2. de dubiis regularib. reſ.*64. *initio, juncto* §. *inſtabis.* Debent tenere id omnes, qui dicunt, non eſſe ſimoniam vendere Commendas; quos ſtatim citabimus in §. *Attamen*, & illi etiam, qui tenent, hujuſmodi milites non eſſe vere Religioſos, nec Habitum illorum Religioſum eſſe, ſed inſigne tantùm notabilitatis. Ita Fagundez; qui poſtea validis rationibus hanc ſententiam confirmat.

Sup. hoc Reſ. ſeq. Nec valet inter med. fin. & in aliis multis ejus not.

Quæ hic Reſ. antecedens. & in Reſ. [...]

2. Idem etiam me citato, tenet Machadus *de perfecto Confeſſ. tomo* 2. *libro* 5. *parte* 4. *tractatu* 2. *docum.1. num.4.* ſic aſſerens: [No es menos controverſo entre los Dotores, ſi el vender los Habitos de las Ordenes militares ſea materia de ſimonia? Graves Autores ſienten que ſi, fundados en que no ſolo las Encomiendas que tiene la Ordẽ de San Iuan ſon beneficios Eccleſiaſticos, ſino tambien las de Santiago, Alcantara, y Calatrava, &c. Pero la mas probable y recibida opinion es, que en la venta de los Habitos de las dichas Ordenes Militares no ſe comete ſimonia, por no ſer beneficios Eccleſiaſticos las Encomiendas, ſino coſa temporal, y precio æſtimable que ſe da à los Cavalleros militares con titulo laical para ayuda de coſta, y eſtipendio por los ſervicios que han Hecho, ò ſe eſpera harran en guerra contra los enemigos, de la Santa Igleſia.] Hæc ille. Vide etiam Ludovicum à San Iuan *difficul.2. dub.1.*

3. Probatur hæc opinio primò, quia juxta meliorem opinionem, Habitus prædictorum Ordinum, non eſt habitus Religionis veræ, ſed ſecundum quid; non ergo erit ſimonia, illum pretio, modo præfato, procurare, ſed nec erit etiam illicitum. Secundò, quia ille habitus hodie poſt diſpenſationem in votis caſtitatis perpetuæ, paupertatis, & carentiæ propriæ, & rigoroſæ obedientiæ à Summo Pontifice obtenda, manſit ille habitus, inſigne honoris honorificentiſſimum, non inſigne Religionis perſonarum, quæ Deo per vota Religionis ſubſtantialia conſecrantur, & ideò quando quis cum alio paciſcitur, ut habitum ſibi pretio obtineat, aut illum emit, non emit illum tanquam inſigne Religionis, ſed tanquam inſigne quoddam honoris ſæcularis, pretio æſtimabile; quare ſi aliunde eſt idoneus ad illum, & non datur exceſſus conſiderabilis pretij & laboris ex utraque parte, aut ſi datur libenter, & gratioſè, ad invicem remittitur, non video cur hoc illicitum ſit. Alias rationes videbis apud Ianuarium loco citato, qui reſpondet ad argumenta, quæ contra me dictus Auctor modernus adduxerat.

4. Nota

4. Nota quod Ianuarius, me citato, ubi ſupra docet, quod ſi non pro cedula, ſed pro laboribus aſſumptis, pecunia præbeatur tertio impetranti, & ſi ex pacto hoc fiet, nullo modo illicitum eſt. Immò ſi pretium exuperat labores aſſumptos; & qui emit intelligit donare gratis tali tertio, magis hoc licitum eſt, & nullo modo eſt ſimonia. Sed de hoc.

ubi in Reſ. not præte ræ §. Sed l. ad med. d.

RESOL. XXXVI.

Excuſatur quædam conventio Equitum Ieroſolymitanorum à labe ſimoniaca.

Et inter alia, quæ in textu hujus Reſolutionis inferuntur, & docentur, maxime deducitur in criminalibus eſſe amplectendam opinionem, quæ favet reo, relicta probabiliore, & aliquid de conſuetudinibus agitur.

Et quæritur, an ſi unus ex concurrentibus det alteri pecuniam, à concurſu deſiſtat, ob impedimentum tollendum, committat ſimoniam?

Et an pactum cum aliquo, quod non concurrat in ordine ad hanc electionem, & ego non concurram ſecum ad ſequentem, licitum ſit?

Et tandem quæritur an Commendæ Equitum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. ſint beneficia Eccleſiaſtica, & materia ſimoniæ?

Et an prædicti Equites ſint vere Religioſi?

Et in textu hujus Reſolutionis alias curioſas difficultates invenies ſignanter à §. Probatur ſecundo, uſque in finem. §. Probatur tertio, & in fine §. Notandum eſt. Sed aliquæ earum jam iterum adſcriptæ ſunt in hoc ipſomet tractatu. Ex p.6. tract.8. & Miſ.3. Reſ.17.

§. 1. SVppoſita veritate facti, ſatis in diſcurſu, & ſummario enarrata, aſſero ex multis rationibus Dominum de N. immunem eſſe à labe ſimoniæ. Primo, quia commendæ Religionis Melitanæ ferè ſemper non ſunt materia ſimoniæ; non enim debent inter beneficia Eccleſiaſtica annumerari, quia conferuntur titulo Laico, nam dantur in ſtipendiũ pro temporalibus ſervitiis: ergo non ſunt aliquid ſpirituale, ſed tantùm temporalia quædam ſubſidia, & alimenta militaria, & ideo hanc ſententiam tenent communiter Theologi, & præcipuè inter illos Suarez, Rodriquez, Ledeſma, & Vega, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.3. tract ultim. diſput.3. punct.13. num.15.* quibus ego addo Filliucium *tom.3. tract.45. c.6. n.4.* Aragonium *in 2. 2. D. Thomæ, quæſt. 100. art. 4.* Cæleſtinum *in Compend. Theolog. Moral. tract.7. cap.5. quæſt.9.* Villalobos *in ſumma tom. 2. tract.37. difficult.14. num.2. juncto. n.3. in fine.* Lezzanam *in ſum. Quæſt. Reg. tom.2. c.5. num.26.* Bonacinam *tom.1. diſp.1. de Simonia q.4. num.25.*

Sub hoc ſup. in Reſ.34. §. Inde & § Si inſtabis. & in Ref. 35. § 1. propè fi & ſeqq. & li: præter d tr. ſequẽ tunc. §. pen. & ult. hujus tr.

2. Nec valet dicere, quod ſacra Rota olim contrariam ſententiam tenuit coram Puteo *lib.1. deciſ. 282.* & coram Maranta *deciſ.68.* & ex illa poſtea Pariſius *de confiden. quæſt.17.* Garſias *de benefic. tom.1. part.1. cap.4. num.1.* Molfeſius *in ſumm. tom.1. tract.6. cap.2. num.29.* Sanchez *in opuſc. tom.1. lib.2. cap.2. dub.24. num.8.* & alij penes ipſos. Non inquam valet hoc dicere; nam licet penes me authoritas Sacræ Rotæ ſit maxima, tamen ratio per quam ſtatuit dictas Commendas eſſe beneficia, mihi non placet, aſſerit enim dictos milites eſſe Religioſos, & dictæ Commendæ non dantur niſi Religioſis profeſſis & ideo vidétur annexę ſtatui Religioſo, quem conſtat eſſe ſpirituale. Sed reſpondeo cum Villalobos, & Aragonio, licet hujuſmodi Religiones ad divinum cultum ultimatè ordinentur, proprius tamen finis eorum inſtituti eſt quid temporale, ſcilicet militia: & non ultimi, ſed proximi finis eſt habenda ratio. Ergo: &c. vel reſpondeo cum Suarez, & aliis Theologis ubi ſuprà hujuſmodi Commendas non tradi Religioſis ob profeſſionem, tanquam ob titulum, ſed tantùm ob conditionem ſine qua non conferuntur. Pontifex enim non vult illas Commẽdas conferri, niſi Profeſſis; conſequenter in recepturo hujuſmodi Commendas requiritur profeſſio ut ſit habilis ad eas recipiẽdas: non tamen hinc ſequitur hujuſmodi Commendas eſſe aliquid ſpirituale; ſicut ſi Pontifex præciperet bona aliqua temporalia diſtribui inter Religioſos, nõ ob id illa bona eſſent ſpiritualia, ſeu annexa titulo ſpirituali, & ideo penſiones non efficiuntur ſpirituales eò quòd ſupponant primam tonſuram, ſi nullam ſecum afferãt ſpiritualem obligationem; nec talis exiſtimanda eſt obligatio quam habent dicti milites recitandi aliquas preces: hic autem eſt titulus ſpiritualis: ergo hujuſmodi Commendæ conferũtur titulo ſpirituali Nam reſpondeo illam precum obligationem non oriri ex Commenda, ſed ex Profeſſione, & Regula: ſicut Laici aliquarum Religionũ obligãtur ad privatas quaſdam preces; unde fructus Commendæ non ſunt revera ſtipendia pro tali divino officio, ſed pro temporali miniſterio Militiæ, quam quidem Militiam eſſe opus temporale pretio æſtimabile dicendum eſt, quod æſtimationem ſuam non amittit, etiam ſi fiat ex voto, & referatur ad cultum Dei, ut fuſius explicat Suar. *n.8.* & alij *ubi ſuprà*, qui etiam addunt non obſtare, quod dicti Commendatarij aliquando habeant jus præſentandi in Eccleſiis ſuis aliquem Clericum ſui ordinis, ut beneficium in tali Eccleſia obtineat, quod totum ſpirituale eſſe videtur: nam reſpondent illud ſe habere per modum juriſpatronatus, quod antecedenter eſt annexum beneficio Eccleſiæ, & quaſi ineſt Commendæ temporali tanquam fundamento, & tranſit cum ipſa Commenda: ſi verò inſtabis, Suarez, & alios citatos Doctores loqui de Commendis Equitum Divi Iacobi, &c. & non de commendis Equitum Divi Ioannis, inter quos, ut tenet Molfeſius *loco citato*, & noviſſimè Fagundez *de Iuſtit. lib.5. cap.20. n.11.* eſt magna differentia: nam iſti ſunt verè Religioſi, illi autem non. Reſpondeo Equites Divi Iacobi ex communiori ſententia eſſe verè Religioſos, ut ego ſatis firmavi *in part.2. tract.2. reſolut.49. & 72. tract.6. reſolut.23. & part.3. tract.2. reſolut.30.* & me citato docent noviſſimè Amaia *in Codicem, lib.10. titul.39. num.15.* Marchin. *in reſol. pro jure ordin. milit. art.2. numer.7.* & Sperellus *deciſ.2. num.58.* ubi plena manu, & ad ſatietatem adducunt Doctores hanc ſententiam tenentes, & dato & non conceſſo, quod dicti Equites non ſint verè Religioſi, tamẽ in ordine ad committendam ſimoniam hoc nihil obſtaret: nam ut rectè obſervat Suarez *loco cit. num.6.* ſatis eſſet, quod eo modo, quo ſunt Religioſi, ſpirituale aliquid habeant, & invendibile, cui videntur annexæ eorum Commendæ, & tamen hoc non obſtante, ut probatum eſt, ſupra citati Doctores conſtanter aſſerũt Commendas dictorum Equitum non eſſe materiam ſimoniæ; ergo, & idem dicendum eſt de Commendis Equitum D. Ioannis, cum in utriſque eadem militet ratio, & ideo hanc opionem firmavit Summus Pontifex Iulius II. in Bulla dat. Romæ apud S. Petrum anno 1505. Kalend. Iulij Põtificatus ſui anno 2. ubi clarè aſſerit Prioratus, Præceptorias, &c. Religionis Melitanæ non eſſe Beneficia, & Pius II. in alia Bulla, anno 1460. Kalend. Martij idem etiam aſſeruit. Vnde bona venia Canoniſtarum, quos ego ſæpè libenter ſequor, circa hanc quæſtionem, potius Theologis adhærendum eſſe puto; licèt ex illis contrarium aſſerat Aprius *tom.1. lib.13. cap.6. quæſt.2.* ego ad firmandam noſtram ſententiam adducam ex Canoniſtis Ioannem Quintum *in Repetit. ad cap. de multa, de Præbend. numer.8. & à numer.15. ad numer.163.* ubi in ſpecie docet Præceptores vel Commendatarios Divi Ioannis non eſſe Beneficiarios, nec beneficium habere, ſed adminiſtrationem, & officium, quod

Duæ primæ Reſ. citatæ in hoc text hic ſunt in to.9. tract.2. Reſ. 262. & 169. Tertia vero nũc invenietur in to. 7. tr 3. Reſ.54. Quarta reperietur ibi in tr. 1. Reſ. 99. & ſup. hoc ibi in Reſ.100. curſim. & in Reſ. 149. § Quęro ſecundo, & hic ſupr. in Reſ. 34. §. Adde. & in Reſ. 35. §. 1. curſim propè fin. & in to.3. tr. 1. Reſ 79. cum multis DD. in §. 2. & in to.4. tr 3. Reſ 98. à lin. 1. & verſ. Ex doctr. & in Reſ 99. à lin. 2. & in to 8. tr. 1 Reſ. 11. §. 1. & ſeqq. & ibi in tr 4. Reſ. 28. à lin. 2. & in to. 9. tr 2 ex doct. Reſ. 167.

quod etiam ex Iuriſconſulto firmat Martinus de Vilar, *de Patronatu Calatagur. part.4. diſt.1. num.10.* & Cabedo *de Patron. Region. Corluſſit. cap.15. à numer.15.* docentes Commendas, & Prætorias Ordinum Militarium non eſſe beneficia: ergo non eſſe materiam ſimoniæ dicendum eſt. Itaque circa præſentem quæſtionem cum duæ adſint opiniones, neſcio quare non ſit amplectenda illa quæ favet reo, cum omnia jura clament in dubiis pro reo. Et ita in terminis tenet Corafius *in tract. de Comm. opin. lib.2. tit.9. caſ.22. num.168.* Garonus *de Privileg. Fiſci, lib.4. titul.7. cap.4. num. 11. & 12.* Imo Doctores aſſerunt in criminalibus eſſe amplectandam opinionem probabilem, quæ favet reo, relicta probabiliori. Ita Villalobos *in ſumma tom. 1. tract. 1. difficult. 15. n. 3. & 4.* Emanuel de Moure *opuſc.1. de Enſal. & Incan. ſent. 1. cap.1. num.25.* Metella *tom.1. diſp.3. cap.4. num.181.* Salas *in part. 2. D. Thom. tract.8. diſp.... ſent.12. n.115.* Palaus *tom.1. diſp.... punct.11. num.4.* & alij.

Sup. hoc in Reſ. 2. not. ſeq. in eodem §. & in 2 in fine.

Sup. hoc in tom.8. tr.1. Reſ.21 §. Sed hic, & inf. in tr. 10. Reſ. 58. recitanter in fine.

3. Probatur ſecundò noſtra ſententia, dato & non conceſſo Commendas Militares eſſe materiam ſimoniæ: tamen in noſtro caſu ſimoniam non adeſſe dicendum eſt. Nam ut obſervat Pater Suarez *de Relig. to.1. lib.1. c.48. n.3.* aliquando ratione conſuetudinis exactiones temporalium pro ſpiritualibus non ſunt tanquam ſimoniacæ damnandæ, quod confirmat ex Concilio Trident. *ſeſſ. 23. cap. 14. de reformat.* ubi ſupponitur aliquas conſuetudines hujuſmodi eſſe prauas, & alias pias, & ideo præcipit examinari, & diſcerni, ut piæ retineantur, & aliæ auferantur: ergo infert Pater Suarez, ſunt aliquæ conſuetudines, quæ poſſunt hanc exactionem honeſtare. Et ideò Ioannes Vvigers *de juſt. & jur. tract.7. cap.4. dub.8. num.45. dub.6. num.47. dub.10. num.56.* Layman *lib.4. tract.10. cap. ultim. numer.46.* Leſſius *lib.2. cap.35. dub.9. numer.58. dub.10. numer.62. dub.12. num.70.* & alij non improbant aliquas conſuetudines particulares exigendi pecuniam in materia ſpirituali, & apertè docet D. Thomas *in 2. 2. quæſt.100. art.2. ad 4.* Hoc igitur ſuppoſito ſic argumentor; aliquæ ſunt conſuetudines, ut probatum eſt, quæ in materia accipiendi aliquid pro ſpiritualibus ex juſta cauſa poſſunt cohoneſtari: ſed talis videtur conſuetudo, de qua loquimur, ergo non eſt improbanda. Probo minorem: nam talis conſuetudo faciendi ſimiles concordias, ut habetur in diſcurſu, fuit in Religione Hieroſolymitana introducta pro æqualitate inter dignitates inducenda, & ob bonum pacis, ad evitandas rixas, & contentiones cum periculo vitæ, quæ oriri poterant inter Equites, cùm unuſquiſque antecellere meritis, & ſervitiis, alios exiſtimaret; ergo non videtur improbanda: maximè quod dictæ concordię ut plurimum (& factum eſt in caſu noſtro) efficiuntur cum licentia magni Magiſtri, qui non ſolum juriſdictionem ordinariam habet in tota Religione, ſed etiam facultatem ſuper dictas Commendas penſiones imponendi, reſervandi, eaſque cum Commendis ipſis permutandi, ut ſupponitur in Diſcurſu, & ex Bullis Pij. IV. & Sixti V. determinavit ſacra Rota in Melitana penſionis die 29 Maij 1637. coram Ghiſlerio. Ergo conventionem, de qua loquimur, ut pote ortam ex juſta cauſa, & authoriſatam à facultate habita à magno Magiſtro, ſimoniacam minimè eſſe, dicendum videtur ex his, quæ aſſerunt Doctores: & primò quia licèt Epiſcopus nequeat penſionem reſervare, ex cauſa tamen juſta, maximè pro bono pacis poteſt illam imponere, ut latè probat Abb. *in c. conquerente num.5. de Cleric. non reſident.* Felinus *conſil.4. n.2. de Simonia.* Gigas *de penſionibus, quæſt. 6. num.2.* Caccialupus *de penſionibus, q.4. n.4.*

Sup. hoc latiſſimè in to. 3. tr. 3. Reſ. 116.

4. Secundò aſſerunt aliqui Doctores non eſſe ſimoniam interveniente auctoritate Prælati, quando beneficia ſunt inæqualia in fructibus temporalibus, per pecuniam inæqualitatem reſarcire, nullo tamen modo intendendo dare pretium pro ſpirituali titulo, nam per intentionem iſtam, fieri poteſt ut pecunia detur pro temporali, & non pro ſpirituali: & ita tenet Caietanus *in 2.2 qu.100. art.4.* Leſſius *lib 2. cap.35. dub.17. n.101.* Sotus *de juſt. lib.9. quæſt.7. art.2.* Sylveſter *verb. permutatio 2. quæſt.6.* Angelus *eodem verbo. num.6.* Tabiena *verb. beneficium 3. num. 25.* & alij quod probatur *ex cap. ad quæſtiones de rer. permutat.* & Clemens III. reſpondit Eccleſias Parochiales permutari poſſe auctoritate Epiſcopi, ut ſi poſſeſſiones unius abundantiores ſint exceſſus pecunia compenſentur. Confirmantur ſupradicta ex opinione aliorum Doctorum aſſerentium, quod ex conſenſu Ordinarij poſſit inæqualitas fructuum ſpiritualium per impoſitionem penſionis compenſari ut verbi gratia, eſt permutatio facienda de beneficio tenui cum pingui, licitum eſt ex ordinarij conſenſu imponi beneficio pinguiori aliquam penſionem, & ſic permutationem concludi. Ita Navarrus *conſil.43. de Simonia, num.4.* quem ſequitur Nicolaus Delfinas *de Iurepatronat. lib.2. quæſt.28. num.161.* & Gonzales *in Regul.8. Cancellariæ, Gloſſ.5. D. 5. num.27. & ſeq.* cum aliis penes ipſum. Cùm igitur adſit conſuetudo ex juſta cauſa introducta faciendi ſimiles concordias in Religione Hieroſolymitana: & interveniente etiam facultate, authoritate, & conſenſu magni Magiſtri, relinquo conſiderandum ex ſupradictis an ſit concordia de N. tanquam ſimoniaca damnanda, & improbanda.

Quoad hoc lege ſup. ex Reſ. 33. doctr. §. Sed

ego. paulò poſt init. à verſ. Quæ à fortiori.

Sup. hoc § not. præt... ritæ ad me... & paulò poſt.

5. Probatur tertiò, concordiam ſupradictam non eſſe ſimoniacam; quia etiam ante jus quæſitum licitum eſt vexationem redimere ab iis, qui obeſſe poſſunt ad conſequendum beneficium non autem prodeſſe, ut ex communi Theologorum ſententia docent Leſſius *l.2. c.35. dub.18. n.108.* Maldetus *de juſt. tr.9. cap.3. dub.17.* Sylvius *in reſol. variis, ver. Simonia 2. concl.1.* Filliuc. *tom.3. tr.45. c.11. n.6. & 7.* Baſſæus *in Flor. Theol. Pract. ver. Simonia 5. n.5.* & Suarez *de Relig. tom.1. lib.4. c.50. n.23.* quia hoc non eſt emere rem ſpiritualem, ſed removere injuſta impedimenta. Quod ita verũ eſt ut aliqui exiſtiment in tali caſu non ſolùm ad redimendam vexationem pecuniam dari poſſe iis, qui tãtum obeſſe; ſed etiam iis, qui prodeſſe poſſunt, videlicet Electoribus. Et ideo, ſi aliquis inter dignos ſit dignior & Elector injuſtè neget beneficium, poterit pecuniam offerre ſub onere, ut eligatur, quia non in pretium electionis pecunia offertur; ſed in remotionem majoris peccati, quod intendit Elector committere eligẽdo dignum, prætermiſſo digniori. Item quia talis habet jus quæſitum, ne in tali concurſu alius præferatur; ergo pecunia non acquirit jus, ſed defendit habitum. Et ita hanc ſententiam mordicus ſuſtinet Sapientiſſimus. P. Hurtado de Mendoza *de fide vol.1. diſput.173. ſect.17. §.234.* & Caſtrus Palaus *tom.3. tr. ult. diſp.3. punct.20. n.4.* Sed quidquid ſit de hac doctrina in noſtro caſu Dominus de N. *ex ſtat.5. de elect.* habebat jus acquiſitum ad obtinendas omnes dignitates ſuæ Religionis, & ad illas jus certum habere à peritis, conſultus fuerat; ergo licitè ad redimendam vexationem potuit pecuniam offerre non iis qui prodeſſe poterant, ſed obeſſe; ergo nullam in tali concordia labem ſimoniacæ pravitatis adeſſe manifeſtè dicendum erit. Confirmantur ſupradicta à fortiori ex quibuſdam opinionibus P. Paſqualigi, qui *in deciſ.248.* quærit an ſi unus ex concurrentibus det alteri pecuniam, ut à concurſu deſiſtat, ob impedimentum tollendum, committat ſimoniam? Et negativè reſpondet. Item *in deciſ.249.* quærit an pactum cum alio quod non concurrat in ordine ad hanc electionem, & ego non concurram ſecum ad ſubſequentem, licitum ſit: Et in affirmativam partem inclinat, quæ quidem omnia mirificè faciunt ad excuſandum Dominum de N. ut in conven

Sup. hoc c... eſſe, inf. Reſ. 43. ... gnanter § ult. & p... prodeſſe, Reſ. not. ... & pro ob... in § not. ... mæ poſt ...

Sup. hoc l... inf. in ... 40. 41. 42. 43. §. Se... fine, &c.

Sup. hoc pacto ſeq... ti & con... tento in ... textu. ſu... Reſ. 21 §. ... ante med... verſ. Iter... quærit. a... ſimonia. ... paulò a... dictum v...

conventione de qua loquimur non incurrerit in labem ſimoniacam.

6. Sed tandem quidquid ſit de dictis opinionibus P. Paſqualigi ad defenſionem Domini de N. non deſeram hic per extenſum apponere verba Franciſci Zypæi in ſuis eruditis Conſultationibus Canonicis noviſſimè impreſſis *lib.3. tit. de Iurepatronatus, conſultat.4. num.6.* ubi ſic aſſerit. Sed & illud quod A. & B. juramentum offerunt intentionem ſuam procul abfuiſſe à ſimoniæ labe: quodque uterque vitæ hactenus inculpatæ fuerint nobiles, Sacerdotes: quod in tota alioquin actione palam proceſſerint uſi conſilio Secretarij, Nuncij Apoſtolici, & Notarij in hujuſmodi praxi admodum periti, aliorumque: atque licèt etiam is inficiatur, qui non intelligit ſe illicitum quid admittere *cap. per tuas* 37. 10. *de Simon.* tamen traditum eſt auctoritatem viri alicujus docti excuſare à culpa, & pœna; Navarr. *conſil.29. num.3. leg. cum pater. §. Titio de leg.2. Gloſſ. finalis in fine. cap. ad audientiam, de his, qui vi, aut met.* Vvames *conſil.561. numer.5.* ubi ex Petro de Palud. docet, ſi quid ad ſimoniam deeſt, quippe ſtudioſa, ac depravata voluntas; actúſque agentium non operantur, ultra eorum intentionem. Hæc omnia Zypæus *ubi ſupra*: quæ quidem mirificè faciunt pro caſu noſtro, in quo dominus de N. in iis concordiis initis palam proceſſit, & non ſolùm cum conſilio peritorum: ſed etiam licentia magni Magiſtri.

7. Vnde ex his, & aliis rationibus ſuperius ſuppoſitis ſequitur Dominum de N. ab incurſu ſimoniacæ labis omnino liberandum, ejuſque electionem validam declarandam eſſe. Et quidem ſi in dubio nemo cenſendus eſt ſimoniacus, cum in materia ſimoniæ probationes debeant eſſe claræ, & concludentes, ut determinavit ſacra Rota in una Vaſienſ. Prioratus die 27. Maij, anno 1600. coram Seraphino *tom.2. deciſ.1359. n.3.* & in Civitat. Plebis prætenſæ ſimoniæ die 12. Ianuarij 1620. coram Burato *tom.2. deciſ.445. n.6.* & ibi amiciſſimus Ferentillus, ut diligenter ſolet, plures alias Sacr. Rotæ deciſiones adducit quibus adde adductas à Farinacio *poſt. conſil.75. dub.1.* Ideo miror quomodo poſſint Adverſarij prætendere electionem dicti Domini de N. ſimoniacam declarandam eſſe, cum, ut diximus, ex tot rationibus, & Doctoribus ſuperiùs adductis ab omni pravitate ſimoniaca liberam eſſe manifeſtè apparet, & ita ego ſentio.

8. Notandum eſt tamen quòd poſt hæc ſcripta inveni amiciſſimum Alexandrum Sperellum *deciſ.2. n.101.* docere Commendas Equitum D. Iacobi, Alcantaræ & Calatravæ eſſe beneficia Eccleſiaſtica, & materia ſimoniæ, ſed contra ipſum vide non ſolum Doctores citatos in principio huius Reſolutionis, ſed etiam noviſſimè Stephanum Fagundez *de juſtit. & contract. lib.5. cap.20. numero* 10. qui etiam *numer.9.* me citato tenet licitum eſſe abſque ullo peccato pretium dare alicui, ut te faciat adſcribere inter milites horum Ordinum, ultimum eſt valdè notandum, quia in praxi quotidianum.

[Margin: ...p hoc in ...fectioni- ...s tr. 1. ...ij Ref. — ...p. hoc latè ...p.. Ref. ... lege ...ia eſ.35.]

9. Et tandem confirmationem ſupradictorum non deſinam hîc adnotare, quòd poſt hæc ſcripta, & Romæ cum multis communicata, pervenit ad manus meas Votum R. P. Franciſci Bardi ex inclyta Societate IESU præſtantiſſimi Theologi, in quo latè, & doctè firmat ut plurimum Commendas Equitum Melitenſium non eſſe beneficia Eccleſiaſtica, & per conſequens materiam ſimoniæ, & ſupradictum Votum fuit etiam ſubſcriptum à Patribus Alexandrino Nevola, Cæſare del Boſco, Franciſco del Bone, Ioſepho de Auguſtino, Martino Prates, & aliis viris doctis eiuſdem Societatis.

RESOL. XXXVII.

An ſit ſimonia vendere locum honoratiorem pro ſepultura?

Et quid de vaſis ſacris, & capellis? Ex p. 2. tract.15. & Miſc.1. Reſ.57.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Suarez *de relig. tom.1. lib.4. de ſimonia, c.14. n.22.* Reginal. *in praxi tom.2. lib.23. cap.16. num.226.* Filliuc. *tom.3. tr.45. c.3. n.26.* Raphaël de la Torre *in 2.2. to.2. q.*100. *art.4. diſp.7.* & Malderus *in 2.2. tract.9. c.3. dub.9.*

[Margin: Sup. hoc in tom.6. tr. 1. Reſ.127. curſim in §. Ad confirmationem & ibi in tr.7. Reſ.65 §. Et ideo. ad med. verſ. quia tunc. & in to.1. tr.4. Reſ 49.]

2. Sed contrariam ſententiam amplectendam eſſe maximè de hoc ſtante conſuetudine univerſali; & ita in ſpecie contra Suarez docet Garſias *de benef. tom.1. part.5. c.9. n.117. in additionibus*, ubi citat Sotum, Spin. Gratianum, Lara, Salazar & Humadam, quibus ego addo doctiſſimos Theolog. Ioann. de la Cruz *in direct. conf. p.1. præc.7. q.4. dub.9. concl.2.* Rodriq. *in qq. regul. to.3. q.58. art.2.* Arag. *in 2.2. q.100. art.4* Philiarch. *de offic. Sacerd. to.2. p.2. lib.6. c.9.* ex Societate Ieſu Emmanuelem Sà *ver. ſimonia, n.2.* ex noſtra Religione Naldum *in ſum. ver. ſepult. n.8.* & tandem noviſſimè Barb. *in ſuis collect. tom.2. lib.3. tit.28. c.13. n.2.* Ragucium *de Eccl. diſcip. q.86. n.3.* Genuenſem *in praxi Archiep. c.32. n.19.* cum aliis. Dico igitur, quod aut pretium petitur pro ſepultura ſimpliciter aut pro aptiori loco ſepulturæ. Primo caſu pretium peti non poteſt abſque labe ſimoniæ, quod ceſſat ſecundo caſu, quando locus honorabilior petitur pro ſepultura; nam cum talis locus non ſit neceſſarius ad ſepulturam, non venditur ſepultura nec ſacrum contra Suar. & Eccleſia cœmeteria habet ubi gratis ſepeliri homines poſſunt. Situs igitur, & locus dignior non videtur concernere ſpiritualia, unde tanquam non neceſſarius, vendi poteſt; & ideo ſi aliquis eligat honorabilem locum in Eccleſia, propter talem præeminentiam, poteſt ille honor pretio æſtimari, & vendi, cùm hoc caſu non vendatur ſepultura, quæ gratis præſtanda eſt, ſed ille locus aptior, & honorabilior. Et ita fuiſſe deciſum in Rota, in cauſa Tarraconenſis ſepulturæ 17. Maij. 1572. coram Lancellotto, teſtatur ex Gratiano, Garſias *ubi ſup.* Nec ſacri Canones aliud prohibet quàm quod Clerici nolint mortuum in loco ſacro ſepeliri, niſi aliquid detur pro terra: ſed non ſi quis nolit ſepeliri, in loco communi aliorum, ſed petit locum honoratiorem; nam in hoc caſu non erit ſimonia aliquid exigere, ſicut & vaſa ſacra, & capellæ, venduntur ratione materiæ. Et ita ego ſentio, in favorem conſulentis.

RESOL. XXXVIII.

An habens jus litigioſum in beneficio poſſit dare aliquid alteri prætendenti, ut non proſequatur jus ſuum?

Et an hæc pactio ſit ſimonia?

Et an idem dicendum ſit de eo, qui habens poſſeſſionem beneficij vellet relinquere alteri prætendenti ob aliquod pretium ab eo receptum?

Et an, ſi quis fecerit expenſas in beneficio litigioſo, poſſit illas exigere ab illo, cui vel in cujus favorem reſignat. Ex p.11. tract.6. & Miſc.6. Reſ.7.

§.1. Ad hoc dubium quod in praxi poteſt accidere, ſic reſpondet Ioannes Pont. *in cur. Theol. diſp.56. q.2. concl.10. n.37.* Difficultas eſt, an qui haberet jus in beneficio, ſed litigioſum, poſſet recipere ab alio prætendente jus in eodem beneficio aliquid, ut renunciaret juri ſuo; vel dare aliquid, ut renunciaret alter? Sententia communior videtur, quod non poſſit

[Margin: Sup. hoc ſup. ex Reſ. 21. lege quatuor primas lin. ejus §. Et tandem.]

poſſit hoc fieri abſque ſimonia. Sed ſalvo meliori judicio, exiſtimarem non eſſe ſimoniam, ſi daretur aliquid non pro beneficio, quod dans putaret eſſe ſuum; ſed ut vitaret expenſas, quas deberet facere, ut defenderet jus ſuum: nam procurare per decem nummos, ne quis exponeretur periculo perdendi centum nummos, quos in lite deberet expendere, nihil prorſus habet malitiæ; neque enim quod dat, eſt ſpirituale; neque etiam illud pro quo dat. Dare quidem aliquid ut alter renunciaret juri poſitivè, videtur eſſe ſimoniacum; quia jus illud eſt ſpirituale; dare verò aliquid ut non moveat litem ad proſequendum jus ſuum, & conſequenter ad renunciandum juri ſuo negativè, hoc eſt non proſequendo ipſum, non apparet ſimoniacum, quia illa negatio proſecutionis juris non eſt ſpirituale. Idem dicendum ſi reciperet ab altero aliquid, ut ipſemet non proſequatur jus ſuum.

2. Sed quia, an idem dicendum de eo, qui habens poſſeſſionem beneficij vellet illud relinquere alteri prætendenti ob aliquod pretium ab illo receptum? Reſolutio hujus caſus videtur mihi difficilior, quàm prioris, quia hic dando poſſeſſionem beneficij, videretur dare rem ſpiritualem pro illo pretio. Reſpondeo tamen mihi videri, quod poſſit hoc facere abſque ſimonia, quia cùm non ſit certum quod beneficium ſit ſuum, ſed propter probabilitam tamen quam habet, quod ſit ſuum, vel in litigando expenſas facere, nullo modo apparet eſſe ſimoniacum, ut vitet illas expenſas aliquid recipere, quia neque quod accipit eſt ſpirituale, neque illud pro quo accipit, hoc eſt, expenſæ, quas faceret in litigio. Itaque ſi qui dat, non emit jus alterius, ut non debet, quia poteſt eſſe contentus jure ſuo, neque poſſeſſionem quod etiam non eſt neceſſarium ut faciat, quia ſufficit quod alter permittat, ut ipſemet eam viro ſuo accipiat, aut ab eo, qui poteſt poſſeſſionem dare, ſed ſolum det alteri aliquid ratione expenſarum, quas faceret, ut probaret jus alterius non eſſe bonum, non apparet eſſe ulla ſimonia ex parte ipſius; ſimiliter, ſi recipiens neque dat jus ſuum, quod alteri non eſt neceſſarium, cùm habeat proprium; neque poſſeſſionem poſitivè, ſed negativè tantum, permittendo, ut alter recipiat illam, ſed ſolum recipiat aliquid ne faciat expenſas defendendo poſſeſſionem ſuam, non committit ullam ſimoniam. Huc uſque Pontius, quæ ex ejus mente dicta eſſe volo.

Sup. hoc ſup. ex Reſ. 29. lege doctr. §. ult.

3. Quærit idem ibidem *concl 6. num.* 33. ſi quis fecerit expenſas in beneficio litigioſo, an poſſit eas exigere ab illo, cui, aut in cujus favorem reſignat? Et reſpondet negativè cum communi, loquendo de exactione tanquam pretij, aut debiti; quia quod alter ſolueret pro expenſis, eſſet aliquod pretium pro beneficio; poſſet tamen æquivalens recipere gratuitè, de quo non eſt dubium. Ita ille.

RESOL. XXXIX.

An ſi quis poſt collationem beneficij impediatur injuſtè accipere poſſeſſionem, poſſit pecunia redimere hanc vexationem?

Et an hoc ſit ſimonia? Ex parte 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſ. 3.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. ult.

§. 1. Aliqui probabiliter negativè reſpondent. Ita gloſſa *in c. decimas*, 2. 17. *quæſt.* 7. Abbas *in c. ad aures, de ſimon. num.* 6. & *ibi* Innocentius, Felinus *in c. dilectus, num.* 3. cum aliis. quia poſſeſſio beneficij quid ſpirituale eſt. Sed meritò affirmativam ſententiam docet Sanchez *in opuſc. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 30. *num.* 15. quia tota ſpiritualitas poſſeſſionis beneficij eſt ratione tituli, in quo talis habet jus ad rem acquiſitam per collationem. Et hanc ſententiam docet etiam Moſcoſus *in ſumma, tract.* 15. *cap.* 15. *num.* 5. ubi ſic aſſerit. [Si deſpues que un Beneficiado tiene colacion juridica de ſu beneficio, no le quiſieſſen dar ſu poſſeſſion, haziendole agrauio contra juſticia y razon, no es ſimonia redimir eſta vexacion, y alcançar la poſſeſſion de ſu beneficio con dineros.] Ita ille. Vide omnino Raphaëlem de la Torre *in* 2. 2. *tom.* 2. *quæſt.* 100. *art.* 4. *diſp.* 9. validiſſimis rationibus affirmativam hanc ſententiam confirmat. Vnde de hoc non eſt dubitandum.

RESOL. XL.

An ſi elector inclinet ad eligendum indignum, vel minus dignum, poſſit dignior redimere hanc vexationem?

Et an redimere ſupradictam vexationem ſit ſimonia?

Et an in hoc caſu ſimonia non ſit de jure divino, ſed humano?

Et an facta collatione beneficij, ſi quis injuſtè impediatur accipere poſſeſſionem, poſſit pecunia redimere hanc vexationem? Ex p. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 152.

§. 1. Reſpondeo negativè, quia eſt ſimonia redimere pecunia vexationem, dum quis habet tantum jus ad rem, ut ſi quis injuſtè vexetur, ne detur ſibi collatio beneficij, nam cùm adhuc beneficium non ſit ſuum, paratur pecuniâ via ad obtinendum beneficium; ſed totum hoc accidit in caſu noſtro. ergo, &c. — Sup. h[…] duabus […] ſeqq. […] tertia §. […] in fin. […] in Reſ. […] Probat[…] tertio. […] alio ve[…] cum […] tionum

2. Non deſinam tamen hîc adnotare ſecundùm opinionem Sanchez *in opuſc. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 30. *num.* 7. eſſe ſatis probabile ſimoniam in hoc caſu non eſſe de jure divino, ſed humano, unde per ea quæ dictus Sanchez dixerat antea *in dub.* 16. *n.* 9. & 10. valeret collatio dicti beneficij, nec alter teneretur reſtituere. Hæc, ut dixi, procedunt in opinione Sanchez qui tamen fortaſſe loquitur de pretio dando alicui tertio, qui infert vexationem. — Sup. h[…] Reſ. […] præteri[…] med. […] alia […] §§. eju[…]

3. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd licèt aliqui probabiliter aſſerant quòd facta collatione beneficij, ſi quis injuſtè impediatur accipere poſſeſſionem, non poteſt pecunia hanc redimere vexationem, quia poſſeſſio beneficij quid ſpirituale eſt: at probabilius eſt licere, quia tota ſpiritualitas poſſeſſionis eſt ratione tituli, in quo habet jus in re acquiſitum per collationem. Ergo, &c. Ita Sanchez *ubi ſup. dub.* 30. *numero* 11. — Sup. h[…] Reſ. p[…] rita.

RESOL. XLI.

An qui ad redimendum vexationem Electori dedit pretium, ne minus dignus eligatur ad beneficium, ſit ſimoniacus, & incidat in pœnas latas contra ſimoniacos?

Et an in hoc caſu ſimonia non ſit de jure divino, ſed humano? Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. Reſ. 1.

§. 1. Qvoad primum, affirmativè reſpondendum eſt, & ita docet Moſcoſus *in ſumm. tract.* 15. *cap.* 15. *num.* 6. & Villalob. *in ſum. to.* 2. *tract.* 37. *diff.* 23. *num.* 3. & alij. Sed difficultas eſt quoad ſecundum punctum; nam Sanchez *in opuſc. tom.* 1. *libro* 2. *cap.* 3. *dub.* 30. *num.* 6. circa præſens dubium ſic ait: Duobus petentibus unum beneficium, & electore inclinante ſuam voluntatem ad indignum, vel ad minus dignum, eſſet ſimonia pretio redimere hanc vexationem, quia tantùm habet jus ad rem. Eſt tamen ſatis probabile ſimoniam in hoc caſu non eſſe de jure divino, ſed humano, — Sup. […] Reſ. p[…] ta. & […] in Reſ[…] ſeq. §. […] fin. & […] Reſ. 3[…] Proba[…] tertio. […] Reſ. ſ. […] ad me[…] cum […] habet.

humano, & poteſt probari ex his, quæ diximus *ſuprà dub.26.num.9.* Ita Sanchez, qui cùm aſſerat ſatis probabile eſſe hanc ſimoniam eſſe de jure humano, quod etiam docet Layman *in Theolog. mor. lib. 5. tract.10. capit. ult.* §. 2. *num.* 22. ſequitur ex alia ſententia probabili, quam ego ipſe docui *in 4. part. tract. 4. reſ.155.* cum eodem Sanchez, & aliis, dictum ſimoniacum non ſubjacere pœnis ſimoniæ, (unde talis non eſt excommunicatus, nec ipſo jure beneficio privatus,) nec teneri fructus reſtituere. Etenim, ut dictum eſt ſimonia realis & completa, ſolo tamen jure Eccleſiaſtico vetita, non ſubjacet reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ, quicquid in contrarium teneat cum aliis à me *ubi ſuprà* citatis, Paulus Layman *in Theolog. moral. lib. 5. tract.10. cap.ult.§.6.num.66.* Lopez *in inſtr. Conſ part...cap.*299. *concl.5.* & Sotus *de Juſt.lib.9.quæſt.5. art.2.ante reſponſ. ad argumentum.* Sed ſimonia, de qua loquimur, ſecundùm Sanchez, & Layman non eſt de jure divino ſed humano. Ergo, &c. Non reticeam tamen Raphaëlem de la Torre *in 2.2 tom.2.quæſt.100.art.4.diſp.9.* docere hanc ſimoniam eſſe de jure divino; ſed ſententia Sanchez eſt probabilis.

RESOL. XLIII.

An ſit licita redemptio vexationis, ſi quis offerat pecuniam Electori, qui vult eligere indignum, vel minus dignum, niſi pecuniam à digniori accipiat?

Et an hæc ſit aperta ſimonia?

Et aliqua alia explanantur ſæpius contingentia in praxi in redimendis vexationibus ad beneficia, ad cathedras, &c.

Sed difficultas eſt in ſupradicto caſu, an ſi meus adverſarius, v.g. obtulit judici, vel Electori pecuniam, quam ille accepit, utrum ego poſſim illum pecuniis allicere, ut mihi opituletur? Ex p.5. tract.7. Reſ.17.

§. 1. Negativam ſententiam alibi docui cum Moſcoſo & Villalob. quibus nunc addo Leſſium *lib.2.c.35.n.106.* Suar. *de Relig.lib.4.de ſimon.c.50.n.28.* & alios, quia, ut patet ex D. Thom. *in 2.2. quæſt.100. art.2. ad 5.* hac ratione per pecuniam munitur via ad acquirendum aliquid ſpirituale, quod eſt apertè ſimonia, hoc etiam probatur ex *cap.de hoc, cap.ſicut tuis, cap. Matthæus, de ſimonia.*

2. Sed contrariam ſententiam reſpondens ad iſtos Canones docet noviſſimè Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſp.173. ſect.17. §.234. uſque ad §.237.* & ad rationem ex D.Thom. adductam reſpondet, in hoc caſu non muniri viam directè ad ſpirituale acquirendum, ſed præciſè ad conſtituendum judicem in animi æqualitate debita ſingulis, nempe ut velit illum eligere, quem judicat non poſſe ſine peccato præterire. Itaque cum oblatione pecuniæ removetur affectus ille injuſtus conferendi beneficium indigno, vel minùs digno. Me autem eſſe illum, qui ſine peccato præteriri non poteſt, nihil obeſt, quia directè non intenditur, niſi ut amoveatur affectus injuſtus, quo remoto manet elector, ut oportet, ad eligendum juſtè.

3. Deinde quoties concurrunt duo mala licitum eſt conſulere minus, vel ſignificare ejus materiam juxta opiniones propoſitas: ſed in offerenda pecunia pro collatione juſta conſulitur minus malum, aut ſignificatur ejus materia. Ergo licitum eſt eam offerre. Tunc conſuli minus malum probo, quia minus malum eſt eligere dignum accepta pecunia, quàm eligere indignum ea non accepta; quia electio indigni eſt contra multas virtutes. Primùm contra juſtitiam diſtributivam, imò & commutativam. Item manet elector obnoxius ad reſtituenda omnia damna honoris & fructuum, quod quidem frequenter eſt contra charitatem propriam, quia propter ingentem difficultatem reſtituendi ſe conjiciunt in periculum evidens numquam reſtituendi cum aperto diſcrimine ſalutis æternæ. Tertiò peccatur contra charitatem Eccleſiæ, cui perniciosiſſima eſt indigniorum electio, & quamvis peccaretur cõtra ſolam juſtitiam adhuc eſſet gravius peccatum non quòd juſtitia ſit melior, quam Religio ſed quia magis obligat. Ex quibus apertè deduces licitam eſſe hanc redemptionem vexationis injuſtæ. Quòd ſi nulla ratione poteſt redimi illa vexatio, niſi inclinando electorem, ut eligat Petrũ, poteſt inclinari licitè oblata pecunia, quia tunc non emitur jus, ſed removetur pravus affectus eligendi indignum: ſi autem plures ſint eligibiles, ſine peccato non poſſumus pecunia inclinare electorem ad Petrum, quia Petrus nullam patitur vexationem injuſtam. Et hæc omnia & multa alia docet Hurtado pro ſua firmanda ſententia. Vide etiam Baſil. Pontium *de matr. lib.5.cap.18. §.6. num.39.* qui etiam *n.44.* loquendo de electionibus ad cathedras, aſſerit quod ſi unus ex candidatis dignus eſt, & cæteri indigni, offerri peccunia poteſt, non tantùm ne eligantur alij, & ne ſcholaſtici ſuffragium pro illis ferant, ſed etiam directè offerri poteſt pecunia, ut eligatur ipſe, qui dignus judicatur à viris prudentibus, & literatis, qui in iudicando non ducuntur amore, aut odio, ſed ratione. Quòd ſi alius dignus etiam ſit, non licet pecuniam ſcholaſticis offerre. Idem dico ſi unus ex is dignior ſit reliquis, qui non digniores, digni tamen ſunt, poſſe offerre pecuniam, ut dignior eligatur omiſſo digno. Cujus doctrinæ ratio deſumitur ex dictis, eſt enim gravius peccatum eligere indignum prætermiſſo digno, vel eligere dignum omiſſo digniore, quàm furtum committere, quod perpetratur in ea acceptione pecuniæ, ut conſtat. Vnde licet offerre materiam minoris peccati, hoc tamen intelligendum ſi ſcholaſticus paratus ſit majus peccatum committere, ſcilicet eligere indignum omiſſo digno, vel dignum omiſſo digniore. Quòd ſi duo reperiantur æquè digni, quia vel re ipſa ſunt, vel difficile de eorum exceſſu judicari poteſt, non licet tunc offerre pecuniam ſcholaſticis, cùm non offeratur materia minoris peccati, ſiquidem illi in cujuſque ex illis electione, juſtè agunt, ſolùm excipe caſum, ſi ſcholaſticus priùs non incitatus, ſed ſua ſponte pecuniam poſtulaverit, aut indicaverit, licet enim dare in eo eventu. Ita Pontius *ubi ſuprà.*

4. Sed difficultas eſt in dicto caſu, an ſi meus, v. g. adverſarius obtulit judici, aut electori pecuniam, quam ille accepit, utrùm ego poſſim illum pecuniis allicere, ut mihi opituletur? Quæſtio eſt difficilis, nova, & in praxi maximè neceſſaria, & ad illam reſpondet Hurtado *loco citato* §. 243. Dico igitur primò, eſſe opus ut mi conſtet ſatis apertè electorem, aut judicem accepiſſe pecuniam, alioquin non poſſum ego eam offerre licitè. Secundò dico, non videri improbabile eam pecuniam offerre, quia quod ego peto, poteſt fieri benè & malè; quod ſi malè fit, eſt illius culpa, quam ego vitare non teneor cum gravi damno; eſt autem grave damnum ut judex, aut elector ſit pecuniis à competitore devinctus. Neque tunc ego ſum occaſio peccati, quia iam ille eſt formaliter in peccato. Abſolutè tamen cenſeo non licere offerre pecuniam, quia ego non vexor iniuſtè, iudex enim & elector poſſunt antecedenter eſſe determinati ad ferendam ſententiam pro competiore ſine ulla iniuſtia. Quid autem intereſt illos eſſe determinatos pecuniis potius, quam alia de cauſa? Potero tamen ego indicare meum animum, & oſtendere me eſſe paratum ad dandas pecunias, ſi iudex, aut elector eas voluerit, hæc enim non eſt provocatio, neque conſilium. At verò mihi non licèt eas dare aut amittere. Ita Hurtado.

RESOL. XLIII.

An quando aliquis non vi, vel fraude illata, ſed ſolum per ſubornationem, preces, & munera quæ Electoribus, confert, impedit, ne quis eligatur ad beneficium, &c. poſſit ille pretio redimere hanc vexationem, etiam dando pecuniam non ſolum tertiæ perſonæ, ſed etiam uni ex Electoribus, ne ſubornet alios, &c?

Et an ſit ſimonia redimere pretio talem vexationem? Ex p.5.tract.14. & Miſc.2. Reſ.2.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 36 §. Probatur tertio.

§.1. NEgativam ſententiam docet Sotus *de Iuſt. lib.9.q.6.art.1.ad 5.* quem ſequitur Moſcoſus *in ſum.tract.15.c.15.num.4.* ubi ſic ait. [Si eſtos impedimentos no ſe ponen con violencia, ni engaño, ſino con ruegos, y ſorbonos, aunque algunos autores dizen, que tambien ſe puede redimir eſta vexacion con dineros; Soto dize que no, y me contenta ſu opinion, porque eſte daño no es contra juſticia, ſino contra caridad, y à ſemejantes ruegos, acudir ſe deve con otros, y no con dineros.] Sic ille.

2. Sed affirmativam ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo, quam ex Aragonio tuetur Villalobos *in ſum. tom.1.tract.37. diffic.10.num.3.* ubi ſic aſſerit. [Quando uno impide à otro que conſiga el beneficio, que juſtamente pide, no por fuerça y engaño, ſino ſubornãdo por precio y ruegos, ſeria licito redimir aquella vexacion, dãdole dineros para que deſiſta del ſuborno, porque como aquel ambicioſo puede dañar, y no aprovechar, el darle dineros no es comprar el beneficio, ſino redimir la vexacion, y aſſi es licito.] Hæc ille. Et ita hanc ſententiam noviſſimè docet Sanch *in opuſc. to.1. lib.2.c.3. dub.30.n.5.* ubi ait. Licèt aliqui dicant licere redimere vexationem, quando aliquis vi illata impediret; ſecus quando impediret meam electionem per ſubornationem, & munera, quæ electoribus conferret, ne me eligerẽt, tunc enim non liceret pretio redimere vexationem. Alij verò hoc admittunt, quando impediens poteſt obeſſe, non tamen prodeſſe ſecundus jus: ſi verò poſſit etiam prodeſſe, dicunt eſſe ſimoniam. At ſatis probabile eſt, non eſſe ſimoniam pretio redimere talem vexationem, licèt impediens per ſubornationem poſſit etiam prodeſſe. Ita Sanchez quod eſt valde notandum. Nam ex hoc ſequitur me ad redimendam vexationem poſſe dare pecuniam non ſolùm tertiæ perſonæ, ſed etiam uni ex electoribus, ne ſubornet alios, dummodo non dem, ut pro me ſuffragetur; licèt hoc ultimum de electore qui poteſt prodeſſe neget, Sylvius *in 2.2. quæſt. 100. art.2. concl. 3.* Leſſius *lib. 2.c.35. dub.17.* Malderus in *2. 2. tract.9. cap.3. dub.17.* & alij ſed ſententia Sanch. eſt etiam probabilis.

Sup. hoc in tribus præcedentibus Reſ. & in aliis §§. earũ primarum anotation.

Sup. hoc in Reſ. not. 1. hujus Reſ. & in eodem §. in princ. & in fine.

3. Non deſinam tamen hîc pro curioſis adnotare Gregorium de Valentia, inſignem Theologum Societ. Iesu, *in 2.2. D.Thom.diſp.6 q.16. punct.3.* reiicere illam diſtinctionem, quam afferunt Doctores de vexatione ante jus acquiſitum, vel poſt jus acquiſitum, & exiſtimat utroque modo licere redimere vexationem in beneficiis, & aliis ſpiritualibus. Vnde docet, quod in foro conſcientiæ nihil obſtat, quominus poſſit vexatio redimi licitè, etiam ante jus acquiſitum. Verùm hæc opinio refellitur à Raphaele de la Torre *in 2. 2. tom.2.quæſt.100.art.4. diſput.9.*

RESOL. XLIV.

An ſi Reſponſor caſus conſcientiæ, recipiat pecuniam propter conſilium requiſitum à petente ad pacandum conſcientiam, & in illius foro, ſit ſimoniacus? Ex p.5.tr.14. & Miſc.2. Reſ.4.

§.1. HIc caſus poteſt frequenter accidere, & affirmativam ſententiam docet Moſcoſus *in ſum. tr.15. c.2. n.2.* ubi ſic aſſerit. [La Theologia perficiona el entendimiento con verdades ſobrenaturales, ſacadas de las entrañas de la diuina Eſcritura, importantiſſimas para ganar las almas al Cielo. Y aſſi quando un Theologo es conſultado de algun caſo de concientia por algun hombre afligido, que no ſabe que hazerſe para aſſegurar ſu alma, y conciencia, como cada paſſo acontece, attento que eſte conſejo eſpiritual guiado al bien ſobrenatural, no es precio eſtimabile, es clara ſimonia lleuar dineros por el.] Ita ille, & ante illum Villalobos *in ſumm.tom.2.tract.37. diffic.8.num.2.* ubi ſic ait. [Todas las vezes que uno pide al Theologo la reſolucion de alguna duda para ſaber la, o para ſeguir ſu juſticia en el fuero exterior, puede recebir precio por la tal reſolucion ſin pecado de ſimonia. Mas no ſi la pide para quietar ſu conciencia, y comunmente à los Theologos ſe les preguntan eſtas reſoluciones en orden al fuero de la conciencia, por laqual non pueden lleuar precio.] Hæc Villalobos. Et hanc ſententiam ex Thomiſtis docet Ledeſma *in ſum.part.2.tract.12. difficult.2. poſt tertiam concluſionem*, & fusè Raphaël de la Torre *in 2.2. D.Thomæ, tom.2. quæſt.100. art.2.3. & 5. diſp.5.* & ex Theologis Societatis Iesu hoc etiam tenet Sanchez *in opuſcul.tom.1. lib.2.cap.3. dub.5.7.* & 8. Vide etiam Turrianum *in ſum.part.1.cap.204.dub.5.num.3.* & Malderum *in 2.2. Divi Thomæ, tract.9.cap.3. dub.8.*

2. Sed his non obſtantibus docet Suarez *de Religione, tom.1.lib.4.cap.18.n.19.* tale conſilium, ſi ſiſtat in pura inſtructione intellectus, non eſſe materiam ſimoniæ, etiamſi ab interrogante petatur ad pacandam conſcientiam ſuam, vel ad dirigendam illam; ſecùs verò ſi fiat per modum exhortationis, ita ut æquivaleat veluti privatæ concioni. Nam tunc eadem ratio eſt publicæ, vel privatæ concionis; ſicuti eadem ratio eſt de concione, quam tres audiunt, vel quæ coram copioſo populo fit. Ita Suarez. Sed reſponſores caſuum conſcientiæ ferè ſemper, ut patet, præbent conſilium pro inſtructione intellectus, & non ita ut illa inſtructio æquivaleat privatæ concioni. Ergo, &c. Rationes verò, quas pro hac firmanda ſententia adducit Suarez, videbis penes illum. Vnde puto hac ſententiam eſſe probabilem quam præter Suarez tenet etiam Paulus Layman *in Theol. moral.lib.5. tract.10. cap.ult.§.4.n.32. in fine*, ubi ſic ait. Pro reſponſo ſeu conſilio morali merces accipi poteſt, quia per ſe, ac directè doctoralis aliqua inſtructio eſt, licet per accidens, & conſequenter inſerviat ad pacandam conſcientiam. Ita ille. Et tandem hanc etiam opinionem docet Filliucius *to.3.tr.45. cap.4.n.31.* quibus ego libenter adhæreo.

RESOL. XLV.

Au Cancellarius Epiſcopi poſſit ratione laboris ſumere aliquid pro licentia audiendi confeſſiones & concionandi, &c? Ex p.5. tract.13. & Miſc.1.Reſ.70.

§.1. REſpondeo negativè, quod alicubi non rectè obſervatur, & ita docuiſſe ſacram Congregationem Cardinalium die 16. Iulij 1591. teſtatur Gavantus *in ench. Epiſc. ver. licentia, n.3.* ubi ſic ait: Licentiæ ſedendi, audiendi confeſſiones, concionandi, & miniſtrandi Sacramenta, dentur gratis. Sic ille, quod etiam ex alia declaratione in una Apruntina, teſte Aldano, docet Barboſa *in Collectan. Doct. ad Concil. Trident. ſeſſ.23. c.15.n.57.* ubi aſſerit Cancellario Epiſcopi nullo pacto licere etiam in vim taxæ antiquæ pro approbatione ad confeſſiones audiendas, quam hoc decretum gratis dari mandavit, quicquam exigere. Et tandem pro hoc caſu

&

& ſimilibus non deſinam hic apponere etiam aliam Sacræ Congregationis declarationem, quam doctus Barboſa *ubi ſuprà in Conc. Trid. ſeſſ.21.cap.1. num.16.* affert. ubi ſic ait: Notario, vel Cancellario nihil licere accipere, neque ratione Scripturæ, neque ſigilli, neque laboris, aut alio titulo, ſed gratis his, quorum intereſt, debere præſtare omnia infra ponenda, tenet Sell. *d. c.* 10.*n.*21. atteſtans ſic fuiſſe deciſum in una Vicen. 8. Martij 1602. videlicet.

Approbationem ad audiendas confeſſiones.

Licentiam adminiſtrandi Sacramenta.

Licentiam deſerviendi beneficiis.

Licentiam ſepeliendi defunctorum corpora in Eccleſia.

Licentiam celebrandi Miſſas.

Licentiam colligendi eleemoſynas.

Mandata publicandi in Eccleſia in eos, qui primam Tonſuram, vel minores Ordines ac ſacros ſuſcipere voluerint.

2. Quoad alia verò quæ ſequuntur, poterit aliquid percipere, ſi nullum ſibi ſalarium, vel ſtipendium conſtitutum fuerit, túncque congruam tantùm ſui laboris mercedem, quæ quoad litteras collationis, vel inſtitutionis curatarum Eccleſiarum, vel deputationis Vicariorum in illis unum aureum, & quoad litteras dimiſſorias, & teſtimoniales decimam unius aurei partem nunquam excedat.

Pro litteris collationum, inſtitutionum, ſeu proviſionum beneficiorum vacantium per obitum, vel per reſignationem etiam ex cauſa permutationis, vel alia.

Pro litteris dimiſſorialibus, ſeu teſtimonialibus, quæ conceduntur Presbyteris, ſeu Clericis ad alias diœceſes tranſituris.

Pro litteris recipiendi Ordines ab alienis Epiſcopis.

Pro licentia ordinandi ſe ad titulum patrimonij, ſeu pro approbationibus hujuſmodi titulorum.

Pro licentia abſentandi ſe ab Eccleſia, ſeu beneficiis.

Pro licentia erigendi Cappellas.

Pro litteris approbationis concurrentium ad Parochialium vacationes in menſibus reſervatis quæ ad Sedem Apoſtolicam tranſmittuntur.

Pro approbatione juriſpatronatus ex fundatione, vel donatione.

Pro creationibus Vicariorum in Parochialibus.

Pro deputationibus Oeconomorum dum beneficia vacant.

Pro executionibus litterarum Apoſtolicarum gratiam, ſeu juſtitiam concernentium.

Hucuſque ſacra Congregatio. Vnde videant Epiſcopi in omnibus caſibus ſupradictis, quid efficiatur in eorum Curiis.

3. Notandum eſt tamen hic obiter in dictis verbis Concilij *ſeſſ.23.cap.15.* contineri præceptum quo præcipitur Epiſcopis, ut approbationem ad confeſſiones gratis impendant, ſed non continetur ut conditio neceſſaria, qua non ſervata, non valet approbatio. Et ita docet Suarez *to.4.diſp.28.ſect.5.n.*10. Fagundez *pract. lib.7.cap.2.n.66.* ſecus autem in indulgentiis, ut in ſequenti reſolutione dicendum eſt.

RESOL. XLVI.

An pro diſpenſationibus matrimonialibus poſſit delegatus ſumere aliquid ratione laboris, & quid pro executoriis, & licentiis publicandi Indulgentias, & ſignantes Indulgentias Bullæ Cruciatæ? Ex p.5. tr.13.& Miſc.1. Reſ.71.

S. hoc in to.3. tr.2. R.165.166. & 67.§.ult.

§.1. DIfficultas oritur ex clauſula, quæ apponi ſolet in dictis litteris diſpenſationum tenoris ſequentis. Volumus autem quòd ſi ſpreta monitione

noſtra ejuſmodi aliquid muneris, aut præmij occaſione dictæ diſpenſationis exigere, aut oblatum recipere temerè præſumpſeris, excommunicationis latæ ſententiæ pœnam incurras. Hoc ſuppoſito ad quæſtionem propoſitam affirmativè Sanchez *de matrim.to.3. lib.8. diſp.35. num.*10. ex aliis viris doctis, à ſe conſultis, cùm prohibitio hujus clauſulæ loquatur de munere, aut præmio, atque ita de muneribus, quæ in gratitudinis præmium ſponte offeruntur. At quod eſt laboris impenſi ſtipendium non eſt remunerationis præmium, nec muneris rationem habet. Deinde quod mens Pontificis in hac prohibitione ſit ne muneribus corruptus, & excæcatus ordinarius, minus benè munus ſuum obeat. At ſtipendium laboris jure, vel conſuetudine debitum non corrumpit judicem, nec ipſum à recto deſiſtere obligat. Ita Sanchez, qui etiam addit conſuetudinem obtinuiſſe, vel ſaltem declaraſſe hoc ſtipendium recipi poſſe.

propè fin. verſ. Cæteræ, & in to.4.tr. 1. Reſ.40. ſignanter ad med. §. Neque. verſ. Similiter.

4. His tamen non obſtantibus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, & ita declaraſſe Sacram Congregationem Cardinalium ex Armendariz teſtatur Barboſa *in Collectan. Concilij Trid. ſeſſ.21. cap.1. n.15.* ubi ſic ait: Pro diſpenſationibus matrimonialibus non licere Epiſcopo, vel ejus Vicario quicquam accipere, nec ratione taxæ etiam ex immemoriali conſuetudine, nec ratione ſigilli, vel alicujus alterius rei aſſerit, reſolutum Armendar. *d.tit.18.de Epiſcopis, n.10. in reſponſ. ad 6.* advertens propterea decretum illud, quod ſolet poni in litteris diſpenſationum matrimonialium, ut nihil muneris, aut præmij ſponte accipi poſſit pro illarum executione, ita intelligendum eſſe, ut neque ordinarius ipſe, neque Vicarius ejus quicquam pro mercede laboris quem ea in re ſuſciperent, capere poſſent: addit deinde Notarium pro examine teſtium quartam aurei, ſeu ducati partem licitè accipere poſſe. Hæc Barboſa, & ante illum Navarrus. Vnde non deſinam pro iſto caſu & aliis ſimilibus apponere hîc per extenſum declarationem Sacræ Congregationis, quam affert Garſias *de beneficiis, tom.2.p.8.cap.1. n.77.* tenoris ſequentis. Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi Domini Canonici & Capitulum Eccleſiæ Gerunden. animadvertentes quod Reverend. D. Iacob. Caſſad. modernus Epiſcopus Gerund. quotidie contra ſtylum antiquum dictæ Eccleſiæ multa indebitè extorquet, & multa gravamina infert, quod non curat ſe ab illis abſtinere, ſed de die in diem in illis continuando cauſam querelandi & murmurandi aliis præbet cum maximo damno & ſcandalo populorum, ideo ut ex dicta eorum Eccleſia extorſiones & gravamina hujuſmodi de medio tollantur, & ne abuſus hujuſmodi in pravam conſuetudinem tranſeat, aliique ſucceſſores in dicto Epiſcopatu malum exemplum hujuſmodi imitari poſſint, deliberarunt nonnulla Capitula extorſionum & gravaminum hujuſmodi veſtris Illuſtriſſimis & Rever. DD. deferre ad hoc ut ex ſola benignitate in his, in quibus eis videbitur, providere dignentur.

3. In primis Rever. Dominus Epiſcopus à proviſis de beneficiis à Sede Apoſtolica in forma *Dignum* extorquet pro collatione in vim mandati Apoſtolici facienda Iulios duos pro quolibet ſcuto valoris dicti beneficij. Secundò item pro collationibus beneficiorum, quas ipſo jure ordinario facit, extorquet pro qualibet proviſione aliquando ſcuta ſex, & aliquando ſeptem. Et hoc idem vult extorquere à proviſis ab inferioribus, ad quos collatio ſpectat. Si vero collationes fiant ab Abbatibus, vel aliis inferioribus à ſua juriſdictione exemptis, ipſe dominus Epiſcopus vult quod collationes ab ipſo, vel ejus Vicario approbentur, ac ratæ & gratæ ſint, & tantumdem perſoluant, alioquin non vult quòd poſſint gaudere dictis beneficiis. Tertiò item pro litteris dimiſſoriis, ſeu teſtimonialibus, aut commendatitiis, Dom. Epiſcopus exigit undecim groſſos &

& unum nummum,contra formam Concilij Tridentini *cap.1.ſeſſ.21. de reform.* Quartò item facit ſolvere Clericos volentes ſe ordinare ad aliquem Ordinem ſacrum, pro literis publicatoriis duos groſſos & quatuor denarios, & id repetit in quolibet Ordine ſuſcipiendo. Quintò item pro licentiis exercendi curā animarum, & confeſſiones audiendi ſine coadjutoriis, exiguntur tredecim groſſi pro quolibet,quæ quolibet anno ſine alio examine renovari debēt, & iterum perſolui contra formam *cap.15 ſeſſ.23*.ubi expreſsè cavetur quòd gratis concedantur. Sextò item diſpenſationibus matrimonialibus,quæ in vim literarum Apoſtolicarum conceduntur, exigit unum marcum argenti, quod eſt valoris trium ducatorum, & ultrà, contra formam ipſarum litterarum Apoſtolicarum,in quibus ſua Sanctitas mandat, quòd nihil percipiant à ſponte offerentibus. Septimò item pro examine in concurſu fiendo pro obtinendo Parochiales quocumque menſe vacantes,facit ſolui ab examinatis & approbatis cuilibet examinatori Iulios quatuor,contra formam *cap.18. ſeſſ.24*. Octavò item, quia de conſuetudine dictæ Eccleſiæ Epiſcopi in eorum ingreſſu ſolent exigere à perſonis Eccleſiaſticis quoddam donativum, dictus modernus Epiſcopus ampliando hanc conſuetudinem vult exigere & exigit etiam dictum donativum ab illis, qui poſtea beneficia obtinuerunt, & ſucceſſivis temporibus obtinent, nec permittit ipſos capere poſſeſſionem beneficiorum,nec Bullas,nec litteras proviſionis expedire vult,niſi priùs ſoluant dictum donativum. Nonò item infligit quotidie pœnas & cenſuras Eccleſiaſticas in cauſis civilibus, & parui momenti etiam pro debito duorum Iuliorum, non aliter, ſervata forma Concilij *cap.3. ſeſſ.25*. ſed contra illius formam, quo fit ut cenſuræ hujuſmodi paruipendantur. Decimò item confert Ordines generales utplurimum in quadam Capella ſui palatij, & ſi quando illos in Cathedrali confert,id in Capella remota & obſcura,nulla præcedente intimatione,nec vocatis aliquibus Canonicis, facit contra formam *cap.18.* incip. *Ordines, ſeſſ.23.de reformatione*.Hæc & multa alia dictus Dom. Epiſcopus extorquet, & in multis aliis gravat ſubditos,ideo ſupplicatur humiliter veſtris Illuſtriſſimis & Reverendiſſimis Dominis, ut pro ſolita benignitate dignentur conſulere benignitati ſubditorum, ac ſimul cupiditati dicti Prælati.

4. Reſponſio. Reverendiſſime Domine, uti frater, Canonici & Capitulum iſtius Eccleſiæ,libellum, qui erit cum his literis,ſacræ Congregationi Cardinalium Concil.Tridentini interpretum obtulerūt in eo, quòd de amplitudine tua conquerantur, ipſa perſpiciet, ſimúlque videbit, quid ad unumquodque ipſius libelli caput ſacra Congregatio reſponderit. Nempè ad primum & ſecundum pro collatione,aut inſtitutione Eccleſiarum,& præſertim curatarum,Cancellarium poſſe in ſingulis accipere mercedem ſuo labori convenientem, quod tamen ſcriptura,ſigillo & cæteris omnibus computatis unum aureum non excedat, ut dummodo ipſi Cancellario ſalarium nullum pro ſuo officio exercendo conſtitutum ſit, & ex pecunia quam accipiet, nihil prorſus emolumenti collatores, aut inſtitutores ullo modo directè,vel indirectè percipiant. Ad tertium nihil exigendum pro dimiſſoriis commendatitiis, aut teſtimonialibus literis, juxta *cap.ſeſſ.21. Concilij ejuſdem.* Ad quartum de literis publicatoriis id prohiberi eodem *cap.1 ſeſſ.21.verſ.nec. alia quacumque de cauſa.* Ad quintum gratis oportere concedi hujuſmodi licentias, juxta *cap.15.ſeſſ.23*. Ad ſextum pro diſpenſationibus matrimonialibus non licere Epiſcopo, vel ejus Vicario quidquam accipere, nec ratione taxæ, etiam ex immemoriali conſuetudine, nec ratione ſigilli,vel alicujus alterius rei; quapropter decretum illud quod ſolet apponi in litteris diſpenſationum matrimonialium, ut nihil muneris, aut præmij ſponte accipi poſſit pro illarum executione, ita intelligendum eſt, ut neque Ordinarius ipse,nec Vicarius ejus quidquam pro mercede laboris,quem ea in re ſuſciperent,capere poſſent. Notarios verò pro examine teſtium quartam partem aurei, ſeu ducati licitè accipere poſſe. Ad ſeptimum non debere examinatores occaſione examinis ad parochiales Eccleſias quicquam accipere,alioquin puniendos arbitrio Ordinarij. Ad octavum de donativo in ingreſſu, reſpondet iſtam conſuetudinem eſſe ſublatam per Concilium *cap.14 ſeſſ.24*. Ad nonum non debere cenſuras infligi niſi ſervata forma *cap.3.ſeſſ.25*. Ad decimum ſacrorum Ordinum collationes in cathedrali Eccleſia vocatis, præſentibus ad id Eccleſiæ Canonicis publicè celebrari debere, juxta *cap.8.ſeſſ.23*. Quæ illi ſigillatim præſcribere voluimus, ut cùm videat ea minimè licere, ab illis Amplitudo tua abſtineat, quod facere debebit,nec cuiquam relinquere offenſionis,aut querelæ locum; interea eam benè in Domino valere, gratiæque ſuæ donis cumulari optamus.Romæ die 12. Aug. 1588.

Amplitudinis tuæ Reverend.uti frater
A. Carafa Cardinalis.

5. Vnde ex ſupradicta declaratione *in reſponſione ad 6.*apparet ſententiam Sanchez non eſſe tenendam, hinc etiam infertur ſtantibus verbis impoſitis in Bulla Latina Commiſſarios Bullæ Cruciatæ non poſſe recipere aliquid pro revalidatione, publicatione, &c. Indulgentiarum,neque pro jure laboris,& ideo in quodam conſeſſu doctorum hominum ex ordine Eminentiſſimi Domini mei Cardinalis ab Auria, me etiam interveniente & conſulente, fuit determinatum, neque Magiſtrum Notarium Cruciatæ pro jure laboris potuiſſe accipere aliquid pro licentia publicandi Indulgentias, quia in omnibus Curiis Epiſcopalibus ſaltem Italiæ,dictæ licentiæ publicandi Indulgentias, licèt præbeantur in ſcriptis, præbentur tamen gratis; quod expreſsè Cardinalis Paleotus ordinavit in ſuo Archiepiſcopatu Bononien. *part. 4. concil. 1. fol. mihi 232.* Tum, quia in Bullis Sanctiſſimi Domini noſtri Vrbani VIII. dictarum Indulgentiarum annullantur Indulgentiæ,ſi pro earum publicatione aliquid etiam à ſponte dantibus ſumatur, & pro expeditione dictarum conceſſionum, etiam pro jure laboris, Pontifex non vult ut aliquid accipiatur; & ideo in fine apponuntur hæc verba, *Gratis pro Deo etiam ſcriptura.* Et in Concilio Tridentino *ſeſſ. 21. capit.9.* Canonicis, qui eleemoſynam quærunt pro certis Indulgentiis, negatur aliquid dari pro jure laboris. Et ita hanc ſententiam in terminis, ut dixi, ſolet, terminantibus, docet noviſſimè ex inſigni Muſæo Sorbonico doctus Andreas Duvallius *in part.2.D.Thomæ tract. de Indulgent. quæſt. unica, art. 8. in fine.* quem omnino videbis.

Sup. hoc in tom. 4. tr. Reſ. 40. §. ad fin. 4. magis latè in §. Tandem.

6. Nec valet dicere quòd mandatum, ne aliquid ſumatur,eſt directum Commiſſario Cruciatæ,non autem Magiſtro Notario, qui aliquid recipit jure tantùm laboris:nam reſpondeo quòd Bullæ Vrbani VIII. in quibus conceduntur Indulgentiæ, prohibent abſolutè aliquid recipere, neque perſonis particularibus diriguntur. ergo, &c. Deinde licèt Concilium Tridentinum *ſeſſ.23. cap.15.* cum Epiſcopis tantùm loquatur, ut approbationes confeſſionum gratis concedant, tamen, ut viſum eſt in ſuperiori reſolutione, ſacra Congregatio in dictis verbis Concilij,declaravit incluſos eſſe etiam Cancellarios accipientes aliquid pro jure laboris, unde in caſu *cap.1. ſeſſ. 21. ejuſdem Concilij*, Notarios nominatim excludit. ergo, &c. Ita tunc ego, præter alia jura, & rationes, quæ pro hac firmanda ſententia alij Theologi conſulti adduxerunt.

7. Vnde

7. Vnde à fortiori dicendum eſt, quòd pro executoriis dictarum Indulgentiarum in hoc Regno ab Officialibus laicis,ne quid minimum accipi poteſt, etiam ſub colore præſtiti laboris, quod etiam abſolutè præcepit Sereniſſimus Rex Philippus II. in quadam epiſtola data Matriti die 28.Decembr.1571. & directa ad excellentiſſimum Ducem de Terra-Nova,in qua ponit querelas ſibi factas à Cardinali Alexandrino ſuper aliquos abuſus, qui tunc in hoc Regno extabant, & *cap.5*.dictæ epiſtolæ ſic Rex aſſerit:[Tambien nos han hecho entender,que quando ſe dan letras executorias, no ſe concede ſi no ſe paga primero cierta ſuma de dineros, y porque eſto no parece coſa conveniente, proueereys que de aqui adelante no ſe lleuen dineros por eſta cauſa, ſino que ſe eſpida gratis. Et tunc omnes ex ſacro Concilio ſubſcripti ad dictam epiſtolam ſic reſponderunt. Per lo paſſato s'hanno perceputo per li Officiali Regij alcune raggione per conſideratione delli loro travagli, però poi che ſua Maeſta comanda che queſti negotij ſi ſpediſcano gratis coſi, ſi facci eſſeguire, ch'oltro che ſu Maeſta lo comanda pare coſa da ſe molto conveniente.] Ita ibi, quòd ſi in omnibus Papalibus reſcriptis obſervandum eſt, maximè procedit in expeditione Indulgentiarum, quæ ſunt res ſpirituales, & quæ annullantur à Pontifice,ſi pro publicatione ipſarum aliquid recipiatur.

DE DATIS, ET PROMISSIS Super Bullam Gregr. XIII.

RESOL. XLVII.

An Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis in Romana Curia ſub nomine gratiarum includantur abſolutiones, indulgentiæ, diſpenſationes, beneficia, & aliæ gratiæ, quæ ſolo verbo perficiuntur? Ex p.6. tr.7. & Miſc.2.Reſ.14.

§.1. Reſpondet affirmativè ex Navarro Bonacina *tom.3. de cenſur. diſp.2. q.3. punct. 31. num.2.* Molin.*de juſt.tom.1. tract. 21. diſſ.42.* & Azorius *p.3. lib.12.cap.24 q.6.* ubi ſic ait:Pontificia conſtitutio intelligit nomine gratiæ & juſtitiæ,quicquid per litteras Apoſtolicas,Diplomata,ſive Bullas,& Brevia Pontificia gratioſè conceditur:quæ itidem per ſolam ſignaturam in ſolo verbo, vel vivæ vocis oraculo concedi ſolent;cujuſmodi ſunt multæ abſolutiones, diſpenſationes, indulgentiæ, facultates & privilegia.nam in conſtitutione dicitur,*Per litteras Apoſtolicas,& quibuſcunque aliis modis.* Ita ille.

2.Non deſinam tamen hic adnotare Gabrielem Lotherium doctiſſimum Iuriſconſultum Romanę Curiæ *de re beneficiaria lib.3.quæſt.32.num.26.& ſequentib.*docere ſub nomine gratiæ in dicta Bulla Gregoriana non contineri gratias extra materias contentioſas, ut diſpenſationes, abſolutiones, beneficia, penſiones & ſimilia:& probat reſtrictionem illam ad cauſas appoſitas in Bulla, & ſic ad materias contentioſas non diffundi per verba ſequentia,*ſeu aliàs per litteras Apoſtolicas*:quaſi cauſæ & judicia,non etiam per litteras Apoſtolicas expediri conſueverint, imò plurimæ ſic deciduntur, & expediuntur: quæ omnia probat ipſe Lotherius *ubi ſuprà.* Cujus ſententia ſi eſſet probabilis, multi in pœnas dictæ Conſtitutionis non incurrerent: recognoſce illum,& non pigebit.Sed prima ſententia Navarri eſt communis, quam approbat ſtylus Pœnitentiariæ, & Romanæ Curiæ, & ideò ab illa non eſt recedendum.

RESOL. XLVIII.

An in aliquo caſu abſque incurſione pœnarum Bullæ Greg.XIII. de Datis,& Promiſſis poſſint in Curia Romana excuſari dantes munera?

Et an judex, qui in Romana Curia reciperet ab utraque parte ante latam ſententiam, vel ante gratiam obtentam majores,quas vocant propinas,ſeu ſportulas,quam ſibi eſſent debitæ, quamvis peccet contra juſtitiam, & teneatur reſtituere, non tamen incurreret prædictas pœnas,neque etiam qui eas propinas ſoluit?

*Et notatur, quod hujus Bullæ pœnæ non habent locum, ſi daretur aliquid ſimpliciter, nullo pacto præcedente, & ad effectum ſpecificè obtinendi aliquam gratiam, vel juſtitiam,& aliqua alia circa hoc explanantur.*Ex p.7. tr.4.Reſ.1.

§.1. Materia hæc eſt ſatis periculoſa,& faxit Deus quod circa illam multi non naufragentur, ut patet ex Commentariis Navarri, Boccacij,Farinacij,Azorij,Bonacinæ,Molinæ,& aliorum editis in explicationem dictæ Bullæ. Non eſt tamen negandum poſſe,non obſtante dicta Bulla aliquod munus præbere ſine peccato, & incurſione pœnarum, modo quo infra dicendum eſt, ex mente tamen aliquorum Doctorum. Aſſerunt igitur, Primo,quòd in quocumque tempore,ſive poſt, ſive ante, quando munera dantur non pro gratia,vel juſtitia obtinenda,ſed ob alium titulum, & finem Bulla Gregoriana non obligat. Nam leges non ſunt extendendæ ultra propriam verborum ſignificationem, & legiſlatorum voluntatem. Sed in caſu noſtro Pontifex non voluit ſubjacere pœnis,niſi dantes pro gratia, & juſtitia: Ergo non includuntur in dicta Bulla ex alio titulo dantes, nempe ob meram liberalitatem, & gratitudinem; Igitur primus titulus excuſans ab incurſione pœnarum dictæ Bullæ, eſt quando quis aliquid donat non pro gratia & juſtitia obtinenda,ſed ob liberalitatem, & gratitudinem.

2. Secundus titulus poteſt eſſe ratione laboris, & hoc procedit etiam ſi detur majus ſtipendium, quàm ſit debitum, modò id non referatur ad obtinendam gratiam, vel juſtitiam; etiamſi detur ante collatam gratiam, vel juſtitiam: ac proinde in Romana Curia judex, qui reciperet ab utraque parte ante latam ſententiam, vel ante gratiam obtentam, majores, quas vocant, propinas, ſeu ſportulas, quàm ſibi eſſent debitæ, peccaret quidem contra juſtitiam, teneretúrque reſtituere; non tamen incurreret prædictas pœnas, neque etiam, qui eas propinas ſoluit; cùm non pro gratia, & juſtitia obtinenda, ſed tanquam pretium exceſſivum datæ ſint, & acceptæ.

3. Tertius titulus erit ratione damni compenſandi, ut qui dant,vel accipiunt ad compenſandum damnum, quod reſultat intercedenti, modò exceſſus notabilis non ſit. Hac ratione dicunt prædicti poſſe excuſari cubicularios, ſecretarios, alióſque familiares Principum, qui non recipiunt aliquid ob gratiam, vel juſtitiam à Principe impetrandam; ſed ad compenſandum damnum inde illis reſſutans. Sæpè enim ob gratiam ſemel impetratam non audent, vel certè, non ita facilè frequenter, & confidenter aliquid aliud petere; imò exponunt ſe periculo non obtinendi alia,& quod habeantur nimis petaces, & importuni,minuatúrque gratia, qua apud Dominos valent. Imò etiam aliquid poteſt dari, & accipi pro majori exhibenda induſtria quam alioqui in negotiis exhibere teneantur prædicti cubicularij. Licet enim teneantur cubicularij, aut familiares Principum, vel Iudicum mediocri diligen-

tia aditum ſupplicaturis permittere, vel ſupplices libellos, reſponſaque referre, libellos decreto munitos reddere, & hujus generis alia, ratione quorum nihil poſſunt accipere; quia gratis præſtare tenentur, & ſtipendium aliunde accipiunt; ſi tamen majorem præſtent operam, quàm ex officio teneantur, poteſt aliquid hoc titulo dari, & accipi. Id enim non accipiunt pro gratia, vel juſtitia obtinenda: ſed pro majori illa opera, & induſtria à ſe exhibita, dummodo neque in hoc excedatur; imò etiamſi excedatur peccabitur contra juſtitiam: ſed non contra Bullam, ut dicebamus cum Molina in ſimili de ſtipendio Iudicis & aliorum miniſtrorum. Et hæc omnia docet noviſſimè doctus P. Ioan. Dicaſtillus *de juſt. & jure lib.* 2 *.tr.*1*.diſp.*5*.dub.*7*. à n.*208*.uſque ad* 222.cui adde Bonacinam *to.*3*. diſp.*2*. q.*3*.punct.*31*. n.*14. & P. Leonem *de cenſ.recol.*4*. littera verb. Dantes.*

4. Nota etiam quod Io. Ant. Novarius *in ſum. Bull. p.*2*.tit.de dato, & promiſſ. pro. Iuſt.*&c. *num.*7. docet ut hujus Bullæ pœnæ non habeant locum ſi daretur aliquid ſimpliciter nullo pacto præcedente, & ad effectum ſpecificè obtinendi aliquam gratiam vel juſtitiam: Ita ille, qui ait ſic fuiſſe deciſum in Rota *deciſ.* 136*. poſt. conſ. Farinacij tom.* 1. & hæc omnia ſuperiùs dicta videantur penes Doctores citatos: nam in hac quæſtione de meo nihil aſſerere volo.

RESOL. XLIX.

An in dicta Bulla ſint prohibita omnes promiſſiones maxime cum verbis generalibus? Ex p.7.tract 4.Reſ.2.

Quamvis nõ plenè ſup. hoc, ſed ad fulciendam doctr. hujus Reſ. lege ſup. ſi placet, ex Reſ. 21 §. Quæro ſecundo. & ſeqq. & Reſ. 24.25. & 26. & in tom. 4. tr.1. Reſ.40. per tot. & ſignanter in fin. §. Tandem.

§. 1. DOctores agunt de hac quæſtione ſeparatim à quæſtione in ſuperiori Reſol. poſita, & ideo hoc etiam ego facio. Aliqui docent ex quibus eſt Azorius *par.*3 *lib.*12 *cap.*23. Molina, & alij incurri pœnas ſi promiſſio talis ſit, ut moveat ad juſtitiã, vel gratiam conferendam, quia Pontifex in ſua Bulla prohibet pacta, vel promiſſiones occultas, vel manifeſtas verbis generalibus vel expreſſis conceptas, tales ſunt hæ, ergo prohibentur. Bonacina verò *tom.*3*.diſp.*2*.quæſt.*3*. punct.*31*.n.*10. diſtinguit, & ait: Vel verba ſolùm proferuntur urbanitatis gratia, abſque animo illius obligationis ſibi imponendæ, vel proferuntur animo re ipſa promittendi, ſeu ſe obligandi. Si proferuntur ſolùm urbanitatis gratia, cenſeo proferentem non incurrere pænas à præfatis à Pontificibus conſtitutas. Si verò proferantur animo promittendi, & hoc pacto inflectendi judicem, aut gratiæ collatorem, ad gratiam vel juſtitiam concedendam, arbitror promittentem ligari his pœnis. Ratio eſt, tum quia prohibita ſunt quælibet pacta, & promiſſiones etiam generales, & occultæ; tum quia adminiſtratoribus juſtitiæ, & collatoribus hujuſmodi gratiarum nihil ſimpliciter debetur ex gratitudine; cum aliunde habeant ſtipendium, & ſuſtentationem, nihilque de ſuo conferant, & obligatio ex gratitudine potiùs oriatur ex eo, quòd quis ex mera liberalitate confert, quàm quod facit, id quod ex officio, & munere ſuo præſtare debet, tum quia hujuſmodi promiſſiones nihil aliud ſunt, quàm munera in ſe oblata; vetitum eſt autem aliquid tradere cum tacita promiſſione pro gratia, vel juſtitia obtinenda. Hinc patet.

2. Primò judicem, aliumvè gratiæ collatorem, qui intuitu hujuſmodi promiſſionis aliquid facit, ſubjacere pœnis iſtius conſtitutionis: nam dicitur acceptare promiſſionem, vel donationem pro juſtitia, vel gratia; & hoc præſertim valet in judice, aut gratiæ collatore, qui novit promittentem conſueviſſe verba ſeu promiſſionem opere implere.

3. Secundò patet his conſtitutionibus prohiberi ea verba, quæ continent generalem promiſſionem: ut ſi quis dicat: Recognoſcam labores tuos, vel non ero tibi ingratus vel honeſtum eſt, ut laborans pro alio recognoſcatur. Hoc tamen intellige, modò hæc verba non adhibeantur ſolùm cauſa urbanitatis, aut modò non adſit intentio conferendi ſtipendium labori debitum. Ita Bonacina qui citat Farinacium & Boccacium.

4. Sed Dicaſtillus de *Iuſt.lib.*1*.tract.*1 *diſp.*5*.dub.*7*. n.*189. docet eſſe nimis ſcrupuloſum id quod aſſeritur à Bonacina, quòd illa verba generalia proferantur ſolùm urbanitatis gratia, abſque animo ullius obligationis. Nam ſi illud abſque animo ullius obligationis, ita ſtrictè accipiatur, ut nullam cujuſcumque generis, vel minimam obligationem admittat, certè difficile apparet. Nam, cùm illa verba ſonent aliquid in futurum ortum ex animi gratitudine (de qua poſtea dicemus) non eſt vera & propria ſignificatio animi grati ille loquendi modus futilis, & vanus, qui adhiberi ſolet à pleriſque. Illud enim genus gratitudinis, ab æquis rerum, prudentibuſque æſtimatoribus nihil fit, cùm meræ nugæ ſint, aut inania verba: ergo ſi qua actio rationalis, & virtus gratitudinis exerceri debet in eo caſu, debẽt eſſe verba, quæ vera ſint, & ſignificent verum animum gratum, qualis non aliter ſignificatur, quàm verbis ex animo dictis. Vnde, ſi ea exprimat quis in ea occaſione, qua debet habere animum gratum; aliquam habet obligationem dicendi ea verba; non tanquam vana, & nugatoria: ſed in uno aliquo ſenſu nempe cum animo faciendi ea vera, licèt non habeat animum obligandi ſe ex virtute Iuſtitiæ. Vnde erit obligatio, quaſi fidelitatis, vel certè illa obligatio decentiæ, quæ reſultat ex eo, quod quis alteri ſignificaverit animum gratum, & aliqualem voluntatem oſtendendi operibus ipſis gratitudinem. Cùm autem ſit aliquale debitum, id, quod ex gratitudine debitum eſt, non eſt credibile voluiſſe Papam prohibere illam animi oſtenſionem, etiamſi inde affulgeat aliqua ſpes ei, ad quem ea verba diriguntur, & ſub ea ſpe fortaſſe moveatur, aut impellatur ad gratiam, vel juſtitiam, aut abſolutè conferendam, aut faciliùs ſaltem & alacriùs. Neque obſtat, quòd prohibita ſint pacta, & promiſſiones, etiam generales & occultæ. Nam hæ, quæ non ſunt propriæ, & ſtrictæ promiſſiones, & aliàs ex gratitudine quodammodo debitæ, aut de materia, quæ quodammodo erit debita ex gratitudine (ut paulò poſt oſtendam) non debent intelligi prohibitæ.

5. Porrò eſſe poſſe in his rebus materiam gratitudinis, neque eſſe verum, nihil ex gratitudine aliquo modo deberi collatoribus gratiæ, & juſtitiæ; quin potiùs ſæpè dignos eſſe, ut erga illos ea virtus exerceatur; probari facilè poteſt.

6. Atque in primis in Collatoribus gratiarum apertiſſimè probatur. Licèt enim ſi habeant jam ſuum ſtipendium aſſignatum pro munere ſuo exercendo, ita, ut ſæpe teneantur eam gratiam ex officio conferre, & licèt nihil de ſuo conferant, id eſt, de bonis ſuis, quibus priventur, ut alteri dent; negari tamen non poteſt, quòd ſæpe gratiam aut beneficium, quod liberè uni aut alteri poterat conferri, conferre huic potius quàm illi, ſit beneficium comparatione ejus, cui confertur, quem potuiſſet conferens prætermittere, & alteri conferre. Ergo par eſt in eo caſu gratias ei agere. Ergo non deeſt ibi materia gratitudinis. In aliis verò, quæ ad Iuſtitiam pertinent, quamvis non diffitear minus poſſe inveniri materiam actionis gratiarum, ſæpe tamen vel in modo, vel in alacritate, aut celeritate ſolent apparere ſigna voluntatis, & animi ex parte conferentis, quæ aliqualem præbent materiam oſtendendi gratitudinem, quamvis res collata non ſit propriè materia gratitudinis. Imo vel aliqualis ſimilitudo,

aut

aut ſpecies beneficij poteſt eſſe materia,& occaſio ſufficiens antidotaliter reſpondendi lato aliquo modo gratitudini, quamvis non ſit ita propriè. Cujus rei oppoſitum habemus exemplum in virtute obedientiæ. Quamvis enim propria materia ejus virtutis ſit præceptum:ad illius tamen perfectionem ſpectat parere, non tantùm præceptis,ſed ſignis & nutibus voluntatis Superioris citra expreſſum præceptum,ut omnes viri ſancti, & Religioſi fatentur. Eadem ergo ratione ad gratitudinis perfectionem poterit pertinere ſe extendere,etiam ad minùs propria beneficia: maximè cùm præcipua ratio beneficij,& merita gratitudinis conſiſtant in animo & voluntate conferentis. Et hæc omnia docet Dicaſtillus, *ubi ſuprà.*

7. Verùm abſolutè,& ſine ulla diſtinctione Navarrus,quem ſequitur Filliucius *tom.* 1. *tract.* 15. *capite* 6. *numero* 129. aſſerit promiſſionem factam verbis generalibus ex gratitudine non prohiberi in hac Bulla,niſi inducat ſuper ſe civilem obligationem.Hæc enim grati animi ſignificatio, & exhibitio jure naturæ debetur benefactoribus. Accedit,quòd S.Pontifex non cenſetur velle hæc prohibere, quæ ſic debentur. Deinde, quia expreſſio ejus,quod tacitè ineſt, & tantùm modo,quo ineſt,non facit illicitam rem,alioquin licitam, *c.ſignificaſti,de elect.& l.*3.*ff.de leg.* quod contingit in hoc caſu,cum jure naturæ recipiens beneficium,videatur teneri ex gratitudine, ad antidora, & ad agendas gratias debito loco, & tempore.

8. Confirmatur ſupradicta opinio ex doctrina celebri P.Gaſp. Hurtado *de Iuſt. & jure diſp.*1. *de judic. forenſi, difficult.*21. ubi ſic aſſerit: Addimus à Gregorio XIII. in Bulla ab ipſo edita anno 1574. menſe Novembri, ſpecialiter ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, & Romano Pontifici reſervatæ, & ſub aliis pœnis prohiberi dationem, & acceptionem munerum, & eorum pactionem, & promiſſionem: & acceptationem illius pro impetranda gratia, vel juſtitia ſive pro ſe,ſive pro alio facta apud Sedem Apoſtolicam in Curia Pontificia,& etiam collationem auxilij, vel conſilij, vel favoris ad aliquam actionem prohibitam ex dictis. Et quia ea particula, *pro*,quando dicitur pro gratia,vel juſtitia, denotat datum munus tanquam pretium, non cenſetur prohibita datio muneris liberaliter facta, nec acceptio illius. Ita Hurtadus,ex cujus doctrina ſequitur promiſſiones in Bulla Gregoriana prohibitas, eſſe illas quæ inducunt ſupra promittentem obligationem juſtitiæ, non autem promiſſiones ſine civili obligatione ex gratitudine & liberalitate. Et ad majorem confirmationem ejuſdem ſententiæ adducam etiam hic alium locum dicti P. Gaſparis Hurtado *ubi ſuprà de juſt. & jure diſputat.*3. *de uſura difficult.* 7. ubi ſic ait:Ex dictis conſtat quod qui ratione mutui ex pacto rigoroſo obligavit,vel quaſi obligavit ex juſtitia mutuatarium, ut conferat ipſi mutuanti aliquod officium, uſuram commiſit, & ſi accepit,tenetur illud reſignare,ſeu relinquere, quamvis ſit Eccleſiaſticum, & rigoroſum beneficium,quia illud invalidè accepit, & retinet, ut de omnibus rebus uſurariis,dicemus *difficult.* 19. quia ſine titulo accepit, & retinet,quia nec titulo liberalis donationis, nec alio, imò ſi officium ſit beneficium Eccleſiaſticum, non ſolùm commiſit uſuram, ſed fuit etiam ſimonia ab utroque commiſſa, quia tunc beneficium datum fuit, & acceptum tanquam pretium mutui, vel tanquam merx illius, in quo ſimonia conſiſtit. Qui verò ratione mutui, non quaſi obligat ex pacto rigoroſo,ſeu ex juſtitia, ſed tantùm ex pacto latè ſumpto, ſeu ex gratitudine, vel ex pura fidelitate ad officium nullam committit uſuram, & quamvis ſit beneficium, nullam committit ſimoniam, nec qui ſic illud accepit,tenetur ad illius reſignationem.Ita Hurtadus, unde ex ſuis principiis promiſſiones & pacta prohibita,tunc cenſentur prohibita,quando inducunt civilem obligationem,ſecus autem antidoralem; prohibentur igitur quando efficiuntur ex juſtitia,non autem ex gratitudine & liberalitate.Et hæc ſunt placita Doctorum circa præſentem Quæſtionem, & aliam in ſuperiori reſolutione appoſitam. Ego autem tanquam Pigmeus nolo inter Gigantes etiam in proſcenium aſcendere,& meam proferre ſententiam, ideò hæc omnia viris doctis maturanda relinquo.

hoc & r.ſeq. in §.ſup. in 19. & in 6. tr. 3. 54. §. etiã.in : & ſi- ter lege §.pen. t.præc- Reſ.

RESOL. L.

An quis in incurrat pœnas dictæ Bullæ Gregor. XIII. de Datis, & Promiſſis,ſi aliquid promittat,& donet Vrbis Gubernatori, vel Burgi, aut judicibus Capitolij, vel eorum delegatis?

Et in textu hujus Reſolutionis proponuntur aliqua alia, pro quibus,ſi aliquid quis promittat,vel donet, in illis eſt dubium, an incurrat, necne in pænas hujus Bullæ?

Ex p.7.tr.4.Reſ.3.

§.1. AD hoc dubium ita Reſpondet Scortia *in Bullis Pontificiis Epitom.*125.*Theorem.*334.Porrò Conſtitutio ſolùm agit de iis,quæ contingunt apud Sedem Apoſtolicam, quo nomine Navarr. *d. comm. n.*29.intelligit Romanum Pontificem,prout habet juriſdictionem ſpiritualem ad excludendas actiones factas apud eum ut Regem temporalem. Vnde ſecundum eum hæc conſtitutio non comprehenderet eos, qui impetrant gratiam, vel juſtitam à Gubernatore Vrbis,Burgi,Iudicibus Capitolij, eorum delegatis, & ſimilibus miniſtris: ſed comprehenderet ſolùm qui impetrant v.g. à Summo Pœnitentiario, Camerario, Vicario Vrbis, Cubiculariis, Secretariis, & ſimilibus. At Ioan.Azor. *loco citato quæſt.*7. rectiùs exponit Romanum Pontificem, quatenus ſpiritualem, vel temporalem juriſdictionem habet, ideo hanc prohibitionem comprehendere quoſcumque miniſtros, etiam habentes in Romana Curia juriſdictonem temporalem, quod Pontificis ſit mens & intentio, non tantùm à Romana Curia ſimoniam repellere, ſed etiam ambitionem, & avaritiam. Hucuſque Scortia, cujus ſententiam ſequitur etiam Bonacina *ubi infrà*, cum Dicaſtillo, & Azorio.

2. Sed negativam ſententiam Navarri tenet etiam Molina *tom.*1. *tract.*2. *diſp.*92. & probabilem eſſe docent ipſimet adverſarij: unde apponam hic verba Bonacinæ *tom.*3. *diſp.*2. *quæſt.*3.*punct.*31.*n.*5. ubi ſic ait: Colligitur ex noſtra ſententia impetrantem gratiam, vel juſtitiam temporalem,prævia promiſſione.vel donatione apud Gubernatorem Vrbis,vel Burgi,vel apud Iudices Capitolij, vel ipſorum Delegatos, apud Senatorem, Cardinalem, Camerarium, Clericos Cameræ,vel apud Summ. Pontif. quatenus eſt Rex, id eſt, quatenus habet temporale dominium, cum Sede Apoſtolica, ſeu cum juriſdictione ſpirituali per accidens conjunctum incurrere pœnas hujus Extravagantis: nam in noſtra ſententia dicitur obtinere gratiam, vel juſtitiam in Curia Romana,ſeu apud Sedem Apoſtolicam. Quanquam oppoſita ſententia probabilis eſt, ſicut etiam probabiliſſimum eſt, eum non incurrere pœnas Extravagantis hujus, qui aliquid tradit majori domus Præfecto, ſeu magiſtro domus S. Pontificis,ut in famulatum, & obſequium temporale inſtar aliorum famulorum, qui aliis Principibus inſerviunt, admittatur; hoc enim propriè loquendo non videtur venire nomine gratiæ, vel juſtitiæ. Secus ſi intendat obtinere munus, & officium adnexam habens exercendæ juriſdictionis obligationem: nam con

conſecutio hujuſmodi officij ad gratiæ nomen revocatur. Ita Bonac. cui adde Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 15. *cap.* 6. *n.* 139. & Dicaſtillum *de juſt. & jure lib.* 2. *tract.* 1. *diſp.* 5. *dub.* 7. *n.* 159. aſſerentes etiam ſententiam Navarri, & Molinæ eſſe probabilem. Et licèt Filliucius aſſerat obſtare praxim ſacræ Pœnitentiariæ, quis reſpondere poſſet ſacram Pœnitentiariam, ſequi opinionem affirmativam probabilem, non tamen ex hoc ſequi opinionem negativam Navarri non eſſe probabilem & ſequendam, ſi quis velit. Et hæc dicta eſſe volo ſecundum mentem ſupradictorum Auctorum, nam de meo nihil dicere intendo. Et ne deſeras etiam videre noviſſimè noſtrum P. Leonem *de Cenſ. recol.* 4. *lit. B. verb. Dantes*, ubi docet à Clem. VIII. dictam excommunicationem fuiſſe ampliatam pro quocumque Tribunali in urbe vel extra, & pro gratiis quæ obtinentur à Papa ut eſt Dominus temporalis.

RESOL. LI.

An Gubernatores, & alij Officiales ſtatus Eccleſiaſtici, ſi accipiant munera, incidant in cenſuram Papæ reſervatam?

Et difficultas eſt, an pœna dupli ſi reſtituenda ante judicis ſententiam, & cuinam facienda ſit reſtitutio?

Et an, ſi aliquis ex ſupradictis reciperet munus, & poſtea finito officio reſtitueret illud non pauperibus, ſed donanti, ſi poſtea iſte donans munus iterum reſtituenti voluntariè, & ſpontè, vellet donare, an inquam in tali caſu obſtaret prohibitio, & cenſura, de qua loquimur?

Ex p. 9. tr. 8. & Miſc. 3. Reſ. 42.

§. 1. RESpondeo affirmativè, ut patet in Extravag. Pauli II. & eſt 3. ejuſdem, cujus initium eſt: Munera. Quam Conſtitutionem Sixtus IV. in Bulla 15. quæ incipit: Etſi confirmavit. Vbi Paulus II. prohibet, ne Rectores, & Gubernatores, aliique Officiales Romanæ Eccleſiæ, vel etiam Legati à látere ad regimen, & gubernationem Provinciarum, Civitatum, ac Terrarum Romanæ Eccleſiæ deputati, vel deputandi, à Provinciis, Civitatibus, vel Terris, quibus præſunt, vel officia exercent, aut à ſingularibus ſuæ legationis regimini, vel gubernationi ſuppoſitis, aliquod genus muneris, aurum, argentum, veſtem, aut equum, vel alterius cujuſlibet ſpeciei accipiant, præter eſculenta, & poculenta, quæ intra biduum conſumi poſſunt: alioquin tam dantes, quàm recipientes, etiamſi Pontificali præfulgeant dignitate (dummodò non ſint Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, qui in Sacro Collegio coram Pontifice ſponte ſua obtulerunt, & promiſerunt non recepturos hujuſmodi munera) ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrunt, à qua abſolvi non poſſunt niſi à Romano Pontifice, præterquam in mortis articulo conſtituti.

Quamvis non plenè ſup. hac Extravagante lege tamen inf. doctr. Reſ. 55.

2. Sed pro explicatione dictæ Excommunicationis, nota Primò, quod pro officialibus habentibus, &c. intelliguntur de habentibus Iuriſdictionem temporalem in dicto ſtatu, hoc enim ſignificant verba Bullæ, ibi: Rectorem, Gubernatorem, ſuorumque Officialium, vel Legatorum à latere ad regimen, & gubernationem Provinciarum, Civitatum ac Terrarum Romanæ Eccleſiæ, &c. quorum appellatione veniunt Conſultores, & Aſſeſſores.

3. Nota ſecundò, quod ut in illam officiales ſupradicti incidant, recipere munera debent ab iis, qui ipſis ſubditi ſunt, vel apud quos ſua officia exercent. Et ideo, ſi v. g. Gubernator Peruſiæ reciperet munera à Magno Duce Hetruriæ, vel ab alia privata perſona extera, non incideret in hanc Cenſuram, quia lata eſt contra recipentes munera à ſubditis.

4. Sed difficultas eſt, an pœna dupli ſit reſtituenda ante judicis ſententiam? Et affirmativè reſpondet Pater Theſaurus *in praxi, p.* 2. *ver. Munera, cap.* 8. ubi ſic ait: Nota, quod hæc pœna dupli obligat in conſcientia, etiam ante declaratoriam, propter particulam illam, reddere teneantur: ut de eadem particula dicunt communiter Doctores *in cap.* 2. *de Cenſ. in* 6. & Leſſius *cap.* 16. *n.* 37. *lib.* 2. Emmanuël Sà, *verbo Suſpenſio ipſo Iure, n.* 13. & in terminis hujus Bullæ, Bonacina *de Cenſur. partic. diſp.* 2. *q.* 7. *punct.* 8. *n.* 8. & facit pro hac ſententia, quia ratione juramenti præſtiti Officiales obligati ſunt obſervare hanc conſtitutionem, ut ſupra dictum eſt, ex eadem Bulla. Ita Theſaurus. Verùm Pater Caſtrus Palaus *tom.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 18. *n.* 10. contrarium docet; ſic enim aſſerit: Præter excommunicationem obligantur recipientes reddere omne id, quod acceperunt, & aliud tantundem. Quo ad eam partem, qua tantumdem reddere tenentur, certum exiſtimo ſententiam ſaltem declaratoriam criminis requiri, ne ſint propriæ pœnæ exequutores, ſe privando dominio acquiſito. At quo ad partem, qua acceptum obligantur reddere, reputo probabilius ſecluſa ſententia obligari, utpotè rei, cujus dominium non eſt illis acquiſitum. Ita ille: unde utramque opinionem probabilem puto.

5. Videndum modo ſupereſt, cuinam facienda ſit reſtitutio. Alij aſſerunt pauperibus; alij partem pauperibus, partem danti. Sed illos conatur concordare noſter Pater Leo *de Cenſ. Recoll.* 4. *litt. M, ver. Munera.* ubi ſic ait: Bonacina ſubdit, dictam reſtitutionem integri dupli faciendam eſſe pauperibus contra Filliuciũ docentem partem receptam eſſe reſtituendam danti, aliam partem verò pauperibus. Quas opiniones concordarem hoc modo, ſcilicet, quòd opinio Bonacinæ ſit vera, quando dans munera, dedit in caſibus, in quibus erat illi prohibitum, nempè illicitè; opinio verò Filliucij ſit vera, quando dicta munera dantur licitè, ſcilicet ad redimendam injuſtam vexationem, &c. Ita Leo. Mihi verò magis placet opinio Filliucij, quam etiam tuetur Caſtrus Palaus *ubi ſuprà tom.* 6. *diſput.* 3. *punct.* 19. *n.* 10. aſſerens rem receptam reſtitui poſſe donanti ante ſententiam condemnatoriam, aliud verò tantumdem, quod pœnali Conſtitutione reſtitui præcipitur, ſolis pauperibus reſtituendum eſſe. De hac ſecunda parte nemini eſt dubium, cum obligatio reſtituēdi illam quantitatem ſolùm ex lege pœnali proveniat, & poſita ſententia condemnatoria, quæ nunquam donanti, ſed pauperibus, aliiſque operibus piis reſtitutionem applicabit. Priorem partem probo, quia cum rei acceptæ dominium non ſit tranſlatum in accipientem, eo quòd tranſlatio lege impediatur, videtur penes donantem remanere, quia, ut illo donans non privetur, ſententia declaratoria criminis requiſita eſt. Sicuti requiritur ad obligationem reſtituendi illius tantundem quod acceptum eſt.

6. Sed hic oritur dubium, de quo conſultus fui, & in praxi accidit, an ſi aliquis ex ſupradictis reciperet munus, & poſteà, finito officio, ſecundùm noſtram ſententiam reſtitueret illud non pauperibus, ſed donanti, ſi poſteà iſte donans illud munus iterum reſtituenti voluntariè, & ſpontè vellet donare: an inquam in tali caſu obſtaret prohibitio, & Cenſura, de qua loquimur? Et reſpondi negativè: nam in iſto caſu, neque Recipiens eſt Gubernator, Iudex, vel Officialis, ut ſuppono; neque dans eſt ei ampliùs ſubditus: ergo non habet locum prohibitio, & Cenſura Pauli II. quia loquitur de Officialibus recipientibus munera. Igitur cum unuſquiſque poſſit de re ſua ad libitum diſponere; non eſt dubium: quòd reſtituens in tali caſu poſſet illud munus à donante recipere.

RESOL.

RESOL. LII.

An fictè promittens incurrat pœnas Gregorij XIII. de Datis, & Promiſſis?
Et quid in hoc caſu de acceptante promiſſionem, an ſubjaceat prædictis pœnis?
Et quid eſt dicendum in utroque, ſi promittens obtenta gratia, vel juſtitia, aliquid mutata voluntate, non tradat intuitu præcedentis promiſſionis? Ex p 7. tract. 4. Reſ. 4.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Bonacina *tom.* 3. *diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 31. *n.* 8. ubi ſic aſſerit: Arbitror fictè promittentem non ſubjacere his pœnis. Ratio eſt, tum quia ficta promiſſio non eſt promiſſio, niſi ore tenus, ut patet ex dictis, de contractibus; tum quia verſamur in materia pœnali, conſequenter odioſa, & conſequenter non extendenda. Ita in ſimili docet ſumma Corona *part.* 3 *de ſimonia, n.* 14. *fol. mihi* 72. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 11. *dub.* 1. Sotus *lib.* 9. *de Iuſtitia q.* 8. *art.* 1. Tolet. *lib.* 5. *cap.* 9. *ad finem.* Hic tamen in foro externo præſumetur excommunicationem, & alias pœnas contraxiſſe, quia forum externum judicat de externis.

2. Ad primam rationem in contrarium reſpondeo, hoc eſſe ſpecialiter conſtitutum in præfatis Extravagantibus de eo, qui ſe fingit talium operam, atque induſtriam pretio quæſiviſſe, in pœnis autem non eſt argumentandum à minori ad majus, ſed ſtandum eſt verbis legis.

3. Ad ſecundam reſpondeo hujuſmodi promittentem graviter peccare, quia inducit ad peccata; non verò ſubjacere pœnis hujus Extravagantis.

4. Ad tertiam reſponderi poteſt primò, acceptantem hujuſmodi promiſſionem ſubjacere pœnis: tum quia quantum eſt ex parte ſua acceptat promiſſionem, & gratiam, vel juſtitiam concedit intuitu promiſſionis; tum quia non implicat recipientem aliquid his pœnis ſubjacere, quamvis non ſubjaceat tradens, ut ſi recipiens acceptet pro gratia, tradens verò tradat alio titulo.

5. Reſponderi poteſt ſecundò, nec ipſum acceptantem ſubjacere pœnis, tum quia non dicitur acceptare promiſſionem (cùm ficta promiſſio non ſit promiſſio) tum quia cùm hic ſit veluti contractus oneroſus, & non ſolet claudicare (quamvis reipſa non ſit verus contractus, cùm hujuſmodi promiſſio, etiamſi fiat animo adimplendi, invalida ſit, utpotè de re, quæ ſine peccato adimpleri nequit) acceptans non cenſetur acceptare, niſi alter velit promittere; propterea licèt acceptans peccet ob conſcientiam erroneam, & ob affectum ad peccatum, tamen excuſandus videtur à pœnis, quia promiſſionem non acceptat, nec recipit quidquam.

6. Hoc tamen limita, modò promittens, obtenta gratia, vel juſtitia, aliquid mutata voluntate non tradat intuitu præcedentis promiſſionis, alioquin utrumque ligari dicendum eſſet, ut patet ex verbis Extravagantis. Hucuſque Bonacina.

7. Non deſeram tamen adnotare alios contrariam ſententiam docere, ut illam noviſſimè tenet Dicaſtillus *de juſt. lib.* 2. *tract.* 1. *diſp.* 5. *dub.* 7. *num.* 179. Quia ait ipſe in Bulla comprehenduntur, qui auxilium, conſilium, ſeu favorem dant, ut ea fiant, quæ ibi prohibentur, ſed ficta promiſſio, quamvis in ratione promiſſionis non ſit propriè promiſſio (quod ſuam habet quæſtionem) tamen revera movet, & juvat alium, ut rem efficiat, aut intentet, & includit virtuale conſilium, & exhortationem: ſed quando quis ex ſua parte dat conſilium, auxilium, ſeu favorem, exercet actionem prohibitam in Bulla illis verbis: Dantéſque illis, & aliis ſupradictis conſilium, auxilium, vel favorem: ergo licèt in ratione promiſſionis non comprehendatur ficta, comprehendetur in ratione auxilij, conſilij, vel favoris.

8. Reſpondebis fortaſſe, talem promittentem fictè ſaltem, quando non admittitur promiſſio ficta non incurrere; quia tunc nullus eſt favor, auxilium, vel conſilium ad actionem quæ non eſt. Hæc tamen reſponſio facilè refellitur: nam iuxta ſupradicta eo ipſo, quod actio per ſe prohibeatur, etiam ſi ex ea non ſequatur effectus, incurritur pœna. Et hæc omnia docet Dicaſtillus *loco cit.* adverſus ea quæ docuerat Bonacina, ideò tu cogita.

RESOL. LIII.

An ex promiſſione non acceptata incurratur in pœnas Bullæ Gregorianæ de Datis, & Promiſſis?
Et quid eſt dicendum de his, qui aliquid dant alteri, ut fiat pactio, vel receptio pro gratia, vel juſtitia obtinenda? Ex p. 7. tr. 4. Reſ. 5.

§. 1. NEgativè reſpondet Bonacina *tom.* 3. *diſp.* 2. *q.* 3. *punct.* 31. *n.* 9. ubi ſic ait: Dicendum videtur promittentem non incurrere pœnas iſtius Extravagantis, altero, cui fit promiſſio, non acceptante promiſſionem, niſi aliquos pollicitationibus ambiat, quos gratia præſtare arbitretur. Ratio eſt, quia de ratione promiſſionis eſt acceptatio, cùm promiſſio ſit datio fidei, & fides non dicatur data, niſi ſit acceptata; per hoc enim promiſſio differt à pollicitatione, quod pollicitatio eſt ſolius offerentis promiſſio, ut patet ex dictis, de contractibus, *quæſt.* 11. *pun.* 1. & cùm in materia odioſa verſemur, non eſt facienda extenſio promiſſionis ad pollicitationem.

2. Neque obſtat ratio allata ad probandam Molinæ, & aliorum opinionem: nam licèt promiſſio ſit actio principaliter prohibita, tamen non dicitur propriè promiſſio: niſi acceptata ſit, & illa formula diſiunctiva adhibetur, non ad excludendam promiſſionem propriè acceptam, ſed ad indicandum, promiſſione acceptata, non ſolùm promittentem, verùm etiam acceptantem his pœnis ſubiacere. Secus dicendum eſt de iis qui aliquid dant alteri, ut fiat pactio, vel receptio pro gratia, vel iuſtitia obtinenda; iſti enim ligantur pœnis huius Extravagantis, quia dando, vel recipiendo efficiunt actionem principaliter in hac Extravaganti prohibitam. Ita Bonacina qui citat Azorium.

3. Sed affirmativam ſententiam docet Molina, Farinacius, Boccacius, quos citat & ſequitur Dicaſtillus *de juſt. & jur. lib.* 2. *tr.* 1. *diſp.* 5. *dub.* 7. *n.* 182. Quia eſt promiſſio una ex actionibus principaliter prohibitis, nec copulativè, ſeu diſiunctivè prohibetur.

4. Alii verò negant; quia ea promiſſio non eſt propriè promiſſio, niſi acceptetur; de ratione enim promiſſionis eſt, quòd acceptetur, in Bulla verò promiſſiones prohibentur, quæ debent intelligi propriè. Tamen hæc ſententia ex nuper dictis reiicitur. Nam licèt promiſſio non acceptata, ſit tantùm pollicitatio, quæ eſt inchoata promiſſio, ut dicemus in Tractatu de promiſſione, dub. 6. tamen non ſolùm quatenus promiſſio in Bulla prohibetur, ſed etiam quatenus conſilium, auxilium, vel favorem continens, ut probatum eſt.

5. Sed, quod caput eſt in hac re, expreſsè etiam in Bulla meminit eorum, qui pollicitationibus ambiunt, cúmque promiſſio non acceptata, pollicitatio ſit, iam comprehenditur ſaltem, quando eos, quos gratia præſtare arbitrantur (ut ait Pontifex) donis, pollicitationibúſque

búſque ambiunt. Hæc Dicaſtillus. Vide etiam Sanch. *in opuſc. tom.1.lib.2. cap.3. d.106. a.5.* ubi tenet, quòd licèt non ſit completa promiſſio, inciditur in pœnas noſtræ Bullæ Gregorianæ, ſi aliquid promittatur pro juſtitia, vel gratia.

RESOL. LIV.

An ad incurrendas pœnas dictæ Bullæ Gregorianæ ſufficiat, ut donum attingat quantitatem ſufficientem ad conſtituendum peccatum mortale furti? Ex p.7. tr.4. Reſol.6.

§.1. Affirmativè reſpondet Bonacina *tom.3.diſp.2. q.3.punct.31.n.13.* Tum quia Summus Pontifex abſolutè, & ſine diſtinctione has pœnas injungit dantibus, vel accipientibus, promittentibus, vel acceptantibus aliquid paruum, vel magnum; ubi autem jus non diſtinguit, neque nos diſtinguere debemus, niſi adſit ſufficiens ratio diſtinguendi, tum quia ad has pœnas incurrendas, eam rem ſufficere cenſendum eſt, quæ in materia furti, vel ſacrilegij, aut in aliis materiis notabilis judicatur, nec inconveniens eſt dicere id, quod eſt notabile & magnum, in materia aliarum virtutum cenſeri magnum, aut ſaltem paruum in hac materia, juxta mentem Summi Pontificis, prohibentis etiam promiſſionem rei paruæ; tum quia ferè numquam conſtaret aliquem his pœnis irretitum eſſe, ſi certa rei quantitas ad has pœnas incurrendas aliquid notabile cenſetur in materia furti, quia eſt contra domini voluntatem (furtum enim eſt rei alienæ invito domino) illíque notabile incommodum affert ſpectatis regulis à nobis aſſignatis, in tractatu de reſtitutione. Ergo illud idem cenſebitur notabile, aut ſaltem paruum, ſecundum hujus Extravagantis tenorem, quod eſt juxta recipientis voluntatem, illique notabile commodum afferre poteſt. Cæteras rationes videbis apud ipſum Bonacinam.

2. Sed his non obſtantibus mihi placet opinio aſſerentium materiam conſtituentem peccatum mortale in terminis Bullæ citatæ eſſe relinquendam prudentis arbitrio; ſpectata, tum qualitate, dantis, & accipientis, tum gravitate gratiæ, aut juſtitiæ de qua agitur, & aliis circumſtantiis. Ita Molina ſuprà. Azor. Navarr. citati, Menochius de arbitrariis, *lib.2. cent.2. caſu* 145.*num.*4. Boccacius 1.*par.de pactis*, *n.*31. Ideò juxta hanc ſententiam non eſt admittenda quantitas, quæ aliàs ſufficeret ad mortale furti, ſed an res ejus momenti ſit, quæ allicere poſſit, & pervertere accipientem. Si enim talis non ſit, non cenſendum erit dantes, aut accipientes pœnas incurrere. Addit Navarrus conſequenter poſſe contingere inter perſonas tales tali loco, & tempore, ut dare equum, non videatur ſufficiens ad movendum, ſeu flectendum animum recipientis ſpectatis prædictis circumſtantiis. Cauſa autem finalis hujus Extravagantis condendæ fuit, ne gratia, vel juſtitia muneribus obtineretur; & hic, & nunc fieri poteſt, ut vim non habeat largitio unius equi.

3. Nec obſtant contraria argumenta Bonacinæ: nam ad illa copioſè, & doctè reſpondet Dicaſtillus *de juſt. lib.2.tract.1. diſputat.5. dub.7.num.*203.*& ſequent.* Adi illum, & non pigebit. Vide etiam noſtrum P. Leonem *de cenſ. reſolut.*4.*litt.B, ver. dantes*, ubi Bonacinam impugnat, & docet ſecundum Sanctarellum non incurri cenſuras propter largitionem duorum, vel trium aureorum.

RESOL. LV.

An Cardinales includantur in pœnis dictæ Bullæ Gregor.XIII? Ex p.7. tr.4. Reſ.7.

§.1. Reſpondeo probabiliter ſuſtineri poſſe Cardinales nulla in parte ligari hac conſtitutione; cùm ſit pœnalis hæc conſtitutio, & odioſa, & in odioſis Cardinales non veniant nomine Clericorum, nec ligentur legibus pœnalibus, niſi exprimantur, quamvis ligentur legibus divinis & naturalibus. Ita Bonacina *tom.3.diſp.2.q.3.pun.31.n.16* Dicaſtil. *de Iuſt.lib.2. tr.1. diſp.5.dub.7.n.*236. Licèt aſſerant & meritò affirmativam ſententiam eſſe tutiorem & probabiliorem, omnibus omnino pœnis illius Conſtitutionis ligari Cardinales, quia Cardinales comprehenduntur in Bullis, quando id quod prohibent eſt per ſe malum, aut erat, alioquin jure communi interdictum: ſed in noſtro caſu prohibetur id quod erat vetitum de jure communi apud Extravagantem Bonifacij VIII. Ergo Cardinales in illa & noſtra conſtitutione comprehenduntur: non audeo tamen contrariam ſententiam tanquam improbabilem damnare, & ego illam teneo cum Molina, & Navarro quoad pœnam beneficiorum, & officiorum obtentorum. Item à pœna infamiæ, & inhabilitatis ad beneficia, & officia, quia non eſt veriſimile Papam viros tam qualificatos tam gravi pœna punire.

Quamvis non plenè ſup. hac Bulla, ſed ſup. alia Pauli I lege ſup. propè fin. 1. Reſ. 51.

RESOL. LVI.

An incidat in pœnas dictæ Bullæ promittens vel dans aliquid pro juſtitia auferenda, vel differenda? Ex p. 7. tr.4. Reſ.8.

§.1. Negativè reſpondet Farinacius *p.3.q.111.numer.*351. ubi ſic ait: Quando pecunia daretur, & reciperetur non pro juſtitia obtinenda, ſed pro ea differenda, aut auferenda, ſecundum Ioan. Imol. *Monac. in d. Extravag.*1.*de ſent.excom.in verbo ſub generalibus, poſt med.verſ.unde dato.* Duplici motus ratione. Primò. quia lex loquens in uno caſu non trahitur ad alium, *l.commodiſſime, ff.de liber.& poſthum.cap.ſuſceptum, de reſcript.in 6.* Secundò, quia pœnalis conſtitutio extendenda non eſt, *cap.pœna, diſt.1.*

2. Sed contrarium docet Scortia in Bullis Pontificiis *Epitom.* 125. *Theorem.*333. Filliucius *tom.1. tract.15. cap.6. numero* 133. Boccacius *de pactis part.3. numero* 77. & alij: quia qui dat aliquid pro juſtitia auferenda vel differenda, obtinet gratiam. Ergo ligatur pœnis Bullæ.

RESOL. LVII.

An qui dat, vel promittit judici, ut cauſam expediat, incidat in pœnas dictæ Bullæ? Ex part. 7. tract. 4. Reſ.9.

§.1. Negativam ſententiam tenet Farinacius *par.3. q.111.n.*350. quando quis cum Iudice paciſceretur aliquidve ipſi daret, aut promitteret, ut citiùs cauſam expediret, quàm aliàs faceret, ſine tamen alicujus præjudicio, & cum vera animi ſinceritate, ut non ad alium effectum, nec ad judicem corrumpendum ſic dederit, aut promiſerit. Tunc enim pactionem hanc jure naturæ non eſſe prohibitam, nec in foro fori, nec in foro poli probat Navar. *in Conſtit. Greg. XIII. in 9. notabili num.16. verſ. Pactio verò facta ob cauſam ſecun*

ſecundam. ubi propterea infert iſto caſu non ſuccedere pœnas dictæ conſtitutionis, niſi agatur de cauſa ſpirituali.

2. Verùm affirmativæ ſententiæ adhæret Bonacina *tom.3.diſp.2.q.3.pun.*31.*n.*14.& Scottia *in Bull.Pontif. Epitom.*125. *Thorem.*333.ſed licèt hæc ſententia ſit probabilior, opinionem tamen Farinacij puto probabilem, & tanquam probabilem etiam admittit Dicaſtillus *de juſt.lib.2.tr.1. diſp.5.dub.7.n.*220.

RESOL. LVIII.

An ſi quis poſt impetratam gratiam, & juſtitiam donet aliquid, etiam ſi non ſit moderatum, ſed exceſſivum, incidat in pœnas dictæ Bullæ?

Et an habeat locum pœna hujus Conſtitutionis extra Curiam Romanam, unde ſi aliquid daretur Neapoli pro obtinenda gratia à Sede Apoſtolica, evitaretur hæc pœna?

Et an pœnæ latæ in Bulla Greg. XIII. non ſpectent etiam ad judices legatos citra Montanos? Ex par.7. tract.4. Reſ.10.

§.1. NEgativè reſpondet Boccacius *tract. de pactis, p.3.n.*78.ubi ſic ait: Sed nunquid ſine parabola præcedente poteſt dari aliquid promotori negotio completo, Ioannes Monach. in dicta quarta gloſſa arguit primò, quod ſic, allegat *l. Atilius Regulus, ff. de donat. & lib.1.§ ſi verò, ff. de variis, & extr. cognit.& cap.dilectus in 2.de ſimonia, in fine*; ibi illud tamen gratanter recipi poterit quod fuerit ſine taxatione gratis oblatum, & *in c.8.in fi.diſt.*18.& *c.4.q.1. alleg.*2.Ioan.Monach.*c.fin.1.q.1. & quæ dicta ſunt ſup. n. prox.*77.ſed ea non loquuntur de datione facta poſt finitum negotium, ſed in calumniando, & differendo negotium non finitum, & ſequitur Navar.Ioan. Monach. *ſup.conſtit.Greg.n.*31.ubi multa allegat contra, quibus reſpondet, & confirmat dicta per Ioan. Monach *verſ.*de his non obſtantibus, dummodo quæ dantur ſint moderata. Ita Boccac.cui adde Farin.*to.3.q.*111. *n.*348.& Ioan.Ant. *in Sum.Bullar.p.2.tit.De Dato, & Promiſſo, &c.n.*14.aſſerentes Bullam non comprehendere dantes, vel recipientes poſt gratiam, vel juſtitiam obtentam, quando donatio eſſet moderata.

2. Sed hanc limitationem non apponunt Scortia *in Bull.Pontif.Epitome* 125.*Theorem.*333.Azorius *par.3. lib.*12.*cap.*23. *quæſt.*4. & alij. Et revera Bulla imponit pœnas danti, vel promittenti ad obtinendam juſtitiam & gratiam; ergo dictæ pœnæ non ſunt extendendæ contra dantes & accipientes poſt gratiam, ſive moderatæ ſint, ſive non: nam obtenta gratia prohibitiones Bullæ non inficiunt, ſi nihil ante promiſſum vel pacto firmatum ſit pro gratia vel juſtitia obtinenda. Et hanc ſententiam tenet Baunius *in Theol.Mor.par.2.diſp.*5. *tract.2.quæſt.*12. ubi mordicus probat poſt finitam litem non obſtante Bulla Gregoriana licitum eſſe præbere munera Iudicibus.

3. Notandum eſt hic obiter cum Ioanne Antonio Novario *in Bull. Pontif. part.1.tit. de dato & promiſſo, num.*12. Vt non habeat locum pœna hujus conſtitutionis extra Curiam Romanam, unde ſi aliquid daretur Neapoli pro obtinenda gratia à ſancta Sede Apoſtolica, evitaretur hæc pœna, & in terminis fuiſſe judicatum per Rotam Romanam, ut teſtatur Seraphin. *deciſ.*815. Vnde ego olim reſpondi, quod ſi quis daret aliquid alicui extra Romam, pro Cardinalitia obtinenda dignitate, non incurreret in pœnas Bullæ Gregorij XIII. de qua loquimur; licet ſi hoc faceret Romæ pœnas non evaderet, ſi Summus Pontifex hoc neſciret, nam ipſo ſciente, ceſſant pœnæ hujus Bullæ. Ita Novarius *part.2.eodem tit.n.*6.

4. Notandum eſt etiam hic, ſecundum opinionem Stephani Baunij *in Theolog. Moral. part.2. diſputat.*3. *tract.2. quæſt.*12. pœnas latas in Bulla Gregorij XIII. ad Iudices delegatos citramontanos non ſpectare. Ita ille.

RESOL. LIX.

An qui non denunciant delinquentes contra præfatam Bullam incidant in excommunicationem?

Et an in hac ultima pœna ſolum ligentur exiſtentes in Curia Romana?

Et an qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Summo Pontifice, vel cum ejus Miniſtris aut familiaribus de illius conſenſu expreſſo, vel tacito, in pœnas dictæ Bullæ non incidat?

Neque in his actionibus, quæ alioquin non eſſent prohibitæ jure divino, ſed humano poſitivo, eſſet ſimoniacus? Ex p.7. tr.4. Reſ.11.

§.1. AD hoc Dubium ita reſpondet Dicaſtillus *de Iuſt. lib.2. tract.1. diſp. 6. dub.9. n.*250. Qui noverit delictum contra hanc Conſtitutionem, niſi intra triduum deferat Summo Pontifici, aut alteri, qui eidem Papæ fideliter denunciet, ipſo facto incurrat excommunicationem.

2. In hac ultima pœna docet Molina *verſu, Cum omnes.* Azorius *ſuprà quæſt.*8.*ad finem.* Navarrus *notabili* 22.*num.*37.*poſt* Sylveſtrum *verbo excommunicatio, caſu* 33. ſolùm ligari ea excommunicatione exiſtentes in Curia Romana. Eſſet enim irrationabile, velle pauperes longè diſtantes à Curia Romana, vel à Sede Apoſtolica teneri illam adire ad denunciandos hujuſmodi delinquentes. Quæ ſententia omnino probabilis eſt. Sed adhuc probabilius videtur teneri, non quidem intra triduum cùm id ferè ſemper ſic diſtantibus impoſſibile ſit, teneri tamen cùm primùm poſſint. Neque enim exiſtimo illam obligationem ita circumſcribi triduo, ut ſi intra triduum non potuerit denunciari, ceſſet jam obligatio denunciandi; ſed eſt obligatio, quæ ſemper urget ad eum modum, quo de præcepto annuæ Confeſſionis, & ſimilibus docent Authores, & nos dicemus etiam elapſo termino conſtituto perſeverare obligationem non ulterius differendi; neque eſſe inſtar præcepti audiendi Miſſam in feſto, quo elapſo ceſſet jam obligatio, quia tunc impleta non fuit.

3. Accedit quod qui longè diſtant videntur obligari, vel ad denunciandum per litteras directas, vel ad Sum. Pontificem, vel ad alium fidelem Internuntium, qui illi denunciet; vel ſi adſit propè monere poteſt verbo, vel ſcripto aliquem alium, quem ſpectet prudenter, fore ut ad Pontificem, aliumve miniſtrum, qui tandem Pontifici deferat, rem totam ſcribat, maximè ſi non longè diſtet Nuntius Apoſtolicus, Collector generalis & alij ſimiles. Ita Dicaſtillus.

4. Non deſeram tamen adnotare quod Bonacina *tom.3.diſp.2.q.3.punct.31.n.*18. & 19.obſervat, viros graviſſimos ſibi aſſeruiſſe Bullam quoad hoc uſu receptam non eſſe: quod etiam noviſſimè docet P.Leo *de Cenſ. Recoll.4. lit.D. ver.dantes.* Notandum eſt etiam hìc obiter quod qui aliquid ex prohibitis in hac Bulla faceret cum Sum.Pontifice, vel cum ejus miniſtris, aut familiaribus de illius conſenſu expreſſo, vel tacito in pœnas Bullæ non incideret, nec in his actionibus, quæ alioqui non eſſent prohibitæ jure divino, ſed tantùm humano poſitivo eſſet ſimoniacus. Ita Dicaſtillus *ubi ſuprà n.*235. & Bonacina.

Quoad hoc & ſeq. in hoc § lege tamē ſup. ex Reſ.1. doctr. §.1. & in fin. §.2. & vide aliam §. ejus not. primæ.

RESOL. LX.

An ſi quis ſciat aliquem violaſſe dictam Bullam, antequam ipſum denunciet, teneatur adhibere correctionem fraternam? Ex p.7.tr.4.Reſ.12.

§.1. NEgativè reſpondet Boccacius *tract. de pactis, p.1.n.52.* ubi poſt multa ſic aſſerit. Hic circa paſciſcentes, promittentes, dantes, & recipientes ſumus in peccato, & delicto commiſſo contra legem Pontif. prolatam pro bono publico, unde non eſt opus denunciatione Evág. vel correct. fraterna, ſed eſt locus delationi ad Pontif. ut faciat quidquid ſibi videtur, maximè quia hujuſmodi delinquentes excommunicati non poſſunt ab aliquo abſolui, niſi à Sum. Pontif. quæ eſt ei reſervata in d. Conſtit. Abbas *in c. fin. col. 3. verſ. aut habemus, de temp. ordin.* Nam iſtud delictum inducit privationem beneficiorum ipſo jure ultra infamiæ notam Abb. *in d. c. fin. col. 4. verſ. cauſa autem quare, & dictũ D. Th.* Alphonſus *in pract. crim. canon. in tit. denunciatione Evang. concl. 3.* ſequitur, & allegat alios tenentes eandem opin. Præterea non ſumus in denunciatione Evang. & ſic circa ea quæ proveniunt ex præcepto Domini, ſed circa ea, quæ proveniunt ex jure poſitivo Pontifici, & iſta non vocatur denunciatio Evangel. ſed judicialis, Alfonſ. *in d. pract. crim. de denunciat. judiciali, cap. 1.* quare videtur, quod dicta per Navarrum non applicentur. Hucuſque Boccacius.

2. Sed ſententiam affirmativam Navarri tenet Bonacina *tom. 3. diſp. 2. q. 3. pun. 31. n. 20.* ubi ita ait: Suboritur difficultas utrùm qui novit aliquod delictum commiſſum contra hanc conſtitutionem, teneantur delinquentem fraterna correctione admonere, antequam denunciet?

3. Reſpondeo affirmativè, modò ex correctione fructum ſperet. Ratio eſt, quia Prælato non eſt obediendum contra Domini præceptum: nam Deo magis, quàm hominibus obedire oportet, *Act. 7.* præceptum autem Domini eſt ut frater delinquens prius privatim corrigatur, quàm denuncietur: corripe eum inter te, & ipſum ſolum, inquit Chriſtus in Evang. ſic Bonac. cui adde P. Dicaſti. *de Iuſt. lib. 2. tr. 1. diſp. 6. dub. 9. n. 254.* ita aſſerentem? Dubitari verò poteſt, an qui novit aliquod delictum commiſſum contra hanc conſtitutionem, teneatur delinquentem fraterna correctione admonere, antequam denunciet?

4. Hujus dubij ſolutio dependet ex regula generali de correctione fraterna ſub loco explicanda. Ex qua nunc deduco debere præmitti prædictam correctionem, ſi ex ipſa fructus ſperetur. Ita generaliter docet Vaſquez ex Navar. *in opuſc. de Reſtit. c. 9. §.... n. 4.* ubi loquens de delinquente manifeſtando ſub excommunicationis ſententia, ſic ait: Si verò perſona manifeſtanda eſt, tunc non ſtatim, ſed præmiſſo ordine Evangelicæ correctionis, ut inter te & ipſum ſolum admoneas; ſi te non audierit, adducito tres teſtes, &c. Hæc Vaſq. Eandem doctrinam docent Petr. Navarr. *lib. 2. cap. 4. n. 247.* Reginal. *lib. 24. n. 60.* Clavis Regia *lib. 12. c. 14. n. 27.* Navarrus *in ſum. c. 25. n. 40.* Enriq. *lib. 13. cap. 18.* Lazar. *in monit. ſect. 2. q. 7.* Praxis Neap. *c. 2. n. 2.* Sylveſt. *ver. Denunciatio, q. 4.* Sotus *5. de Iuſt. q. 5. art. 1.* Avila *de cenſ. 2. p. diſp. 5. c. 5. dub. 4. concl. 1.* Suar. *de cenſ. diſp. 20. ſect. 3. n. 2.* Filliuc. *tr. 14. tom. 2. q. 1.* & alij multi. Ratio eſt, quia Prælato non eſt obediendum contra Domini præceptum, qui eum ordinem ſervari præcipit. Et huic doctrinæ libenter adhæreo, exceptis tamen delictis pertinentibus ad noſtrum ſacrum Tribunal Inquiſitionis, ut alibi ſatis firmavimus.

Sup hoc latè in to. 7. tr. 4. Reſ. 38. §. ult. & in Reſ. 39. §. Igitur. in princ. & in Reſ. 46. à princ. & in Reſ. 51. §. Ex dictis. & in alio §. earũ annotationũ & inf. in tr. 9. Reſ. 3 § Sed. ad lin. 9. & hæc ult. Reſ. deſerviet pro alibi cõtẽto in lin. ult. hujus Reſ. & ibi in aliis.

RESOL. LXI.

Quid dicendum de conſulentibus, & auxiliantibus, an & quando incidant, in pœnas dicta Bullæ Greg. XIII? Ex p.7.tr.4.Reſ.13.

§.1. CIrca præſentem quæſt. apponam verba Dicaſtilli, quia Codex non ita facilè invenitur, ſic enim aſſerit, *de juſt. lib. 2. tr. 1. diſp. 6. dub. 7. n. 258.* improbabiliter aſſerunt aliqui non ligari pœnis dantes auxilium, conſilium, vel favorem effectu non ſecuto; quia ſcilicet iſtæ tres actiones tantummodò acceſſoriè videtur prohiberi. Quoties autẽ aliqua actio acceſſoriè ſolùm prohibetur ſub cenſura, non videtur cenſura incurri effectu nondum ſecuto. Ita Molin. *ſuprà, verſ. ad tres alias.* Navar. *ſup. notab. 30. n. 43.* Azor. *q. 8.* Farin. *ſup. n. 309.* Imò Azor. putat dantem auxilium, favorem vel conſilium non affici his pœnis, niſi gratia obtenta ſit; cùm tamen Molin. & Navarr. citati (ut notavimus *ſup. q. 4. n. 168.* in fine) doceat ſufficere ut actio ad quam datum eſt conſilium, auxilium, vel favor ſecuta fuerit, etiamſi non ſequatur effectus obtinendi gratiam, vel juſtitiam. Hoc tamen ego non video quo fundamento dicatur, neque enim ex littera textus apparet verbum, ex quo colligi poſſit eas actiones ſecundariò prohiberi, itaut potius illæ requirant ut aliquis effectus ſequatur. Verba enim textus ſunt: Conſtitutionem prædictam cum ſuis cenſuris, & pœnis omnibus innovamus, eaſdémque omnes extendimus ad audentes qualecumque horum facinorum quæ adſcripſimus, dantéſque illis ſupradictis, auxilium, conſilium, vel favorem. Sed eodem tenore verborum prohibetur dare auxilium, conſilium, vel favorem; atque promittere, acceptare: ergo ex hoc capite æquè primò, & principaliter prohibentur hæ actiones, atque illæ. Ergo niſi ex alio capite excuſentur, etiam incurrent pœnas effectu non ſecuto. Legantur quæ dicemus de Cenſuris *diſp. 1. n. 19.* & locis ibi notatis.

2. Nihilominus licèt ſint hæ actiones principaliter prohibitæ adhuc non incurretur pœna, niſi ſequatur actio, ad quam tale conſilium, auxilium, vel favor ordinabitur. Ratio eſt, non quia ſunt prohibitæ per ſe, & principaliter: ſed quia niſi ille alius, cui datur tale conſilium, &c. non datur alicui ex prædictis in Bulla. Supradicti enim erant dantes, accipientes, promittentes, acceptantes, &c. qualis non eſt qui conſilium audiens, non acquieſcit conſilio, nec oblatum auxilium, vel favorem admittit. Hucuſque Dicaſtill. vide etiam Bonacinam, *tom. 3. diſputat. 2. quæſt. 3. punct. 31. num. 22.*

RESOL. LXII.

An ſi quis ignorantia vincibili neſciret pœnas hujus Conſtitutionis, in illas incurreret?

Et infertur committentem inceſtum homicidium voluntarium, raptum Virginis, ſacrilegium cum Moniali, ſodomiam, & ſimilia peccata, quibus annexa eſt reſervatio, affici reſervatione, etiam ſi hæc ignoretur.

Et quid de reſervatione abſolutionis eorum, qui malè promoventur ad Ordines, & ſimilia? Ex par. 7. tract. 4. Reſ. 14.

§.1. AD hoc dubium ſic reſpondet Mazuchellus *tract. de caſ. reſer. diſp. 2. q. 2. diffic. 5. n. 16.* ubi ſic ait: Advertendum duplicis generis eſſe poſſe reſervationem. Altera eſt quæ ſimpliciter fit, & ad bonam Eccleſiæ gubernationem refertur, ut videlicet graviora quædam,

Sup. hoc ſup. in tr. 1. id. 33. & ... cet leg... alias ... eius n... & ex Re. 11.

quædam, & atrociora delicta, ſi fieri poſſit, per reſervationem corrigantur, ut opportuniora remedia illis adhibeantur: quòd à quocumque Confeſſario fieri non poteſt, ſed tantùm à peritioribus, ut habet Sotus *in 4. diſt. 28. qu. 2. art. 5. ver. ſecundum argument.* Vel demum ut ob difficultatem veniæ impetrandæ nefarij, ac ſceleſti homines reddantur minùs proclives ad committenda peccata: ab hujuſmodi ſceleribus arceantur, & à recidivis præſerventur; hæ enim ſunt rationes, ob quas fuerunt inductæ reſervationes in Eccleſia.

...e doctr. ...Probatur. ... tot. & in ...7. tr. 1. ex ...tr. Reſ. ... § 2 & in ...s ejus an... & hic ...rin §. ult. ...us Reſ.

2. Altera eſt, quæ in lege præcipitur, à ſuperiore imponitur, ad inducendam obſervationem alicujus legis.

3. Reſpondeo ergo primò, ſi reſervatio ſit primi generis, eam incurri, etiamſi delinquens ignoret tale peccatum eſſe reſervatum. Et ratio eſt, quia talis reſervatio propriè non eſt pœna pœnitentis, ſed eſt ablatio juriſdictionis: ad hanc autem tollendam non opus eſt, ut pœnitens ſciat reſervationem, nihilque intereſt, quòd illam ignoret, nec-ne: & ſicut, ſi quis bona fide confiteretur ſimplici Sacerdoti, ignorantia illa nihil prodeſſet ad validitatem confeſſionis, neque efficeret ut abſolutio eſſet valida; ita neque ignorantia reſervationis prodeſſe poteſt ad abſolutionem, cùm ipſa reſervatio nihil aliud ſit, quàm ablatio juriſdictionis. Ita Vgol. *tr. de officio, & poteſt. Epiſcopi, cap. 39. n. 1. verſ. 3.* Homobon. *n. 14.* Sanchez *lib. 9. de matr. diſp. 32. n. 18.*

...d. hoc in ...o. tr. 1. ex ...a doctr. ...38. in §. ...e aliquis. ...to. 1. tr. ... Reſ. 38. ...9 & 45. §.

4. Vnde inferas, committentem inceſtum, homicidium voluntarium, raptum virginis, ſacrilegium cum Moniali, ſodomiam, & ſimilia peccata, quibus adnexa eſt reſervatio affici reſervatione, etiamſi hæc ignoretur. Et ratio eſt allata, quia hujus generis reſervationes, quæ abſolutè & ſimpliciter fiunt, & ad bonam Eccleſiæ gubernationem referuntur, nihil aliud ſunt, quàm ablatio juriſdictionis: ut ignorantia nil proſit.

5. Reſpon. ſecundò, ſi reſervatio ſit ſecundi generis ignorantiam excuſare ab illa incurrenda. Hujus generis eſt reſervatio qua Sixtus V. ſibi reſervavit abſolutionem eorum, qui malè promoventur ad Ordines. Vnde ſi quis ignoraret hanc Conſtit. ſuſtinerem cum Sanch. *loc. cit.* hunc eſſe immunem à reſervat. etſi is, qui malè promoveretur ad Ord. ſciret ſe peccare. Ratio eſt, quia reſervatio hæc propriè eſt pœna ſtatuta in odium delinquentis, ut proinde ab ea incurrenda excuſet ignorantia.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. lege ex Reſ. 35. quatuor ejus primos §§. & ex Reſ. 1. not. præteritæ §. Reſpondetur.

6. Sic Greg. XIII tulit excommunicationem in eos, qui aliquid dederint, promiſerint, acceperint, aut acceptaverint promiſſionem pro juſtitia, aut gratia à ſede Apoſt. obtinenda, ut patet ex Extravag. edita an. 1574. & addidit, ut nullus poſſit abſolui ante realem reſtit. eorum, quæ pro tali gratia fuerint accepta. Molina tamen. *to. 1. de Iuſt. tr. 2. diſp. 92. col. 541. verſ. pœna*, putat ignarum talis Conſtit. immunem ab hac reſervatione, quod credat reſervationem hanc eſſe pœnam ſtatutam in odium delinquentis. Ratio eſt, quia hujus generis reſervatio pœna eſt impoſita contra tranſgreſſores conſtitutionis, aut legis; ergo ea ſequetur naturam principalis, id eſt, legis; cùm autem ignorantia legis excuſet à tranſgreſſione, excuſabit etiam à pœna. Huc uſque Mazuchellus.

Sup. contẽto in hoc §. ult. lege doctr. Reſ. & §§. not 1. hujus Reſ.

In indice primo hujus tom. 5. lege Apendicem ad hunc tract. 7. ubi reperies aliàs multas quæſt. miſtas, & diſperſas per alios tom. tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc tract. 7. de Simonia, &c.

TRACTATVS OCTAVVS, DE HÆRESI, ET EIVS ABSOLVTIONE, Atque de aliquibus aliis Delictis pertinentibus ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis.

RESOLVTIO PRIMA.

An dubius in fide ſit Hæreticus? Ex p. 2. tract. 16. & Miſc. 2. Reſ. 51. aliàs 53.

...pioc le... ...e doctr. ...eq.

§. 1. AFFIRMATIVE reſpondent ſexdecim Doctores, apud Sanchez *ubi infrà*, quibus ego addo Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 1. dub. 10. num. 3.* Sylvium *in 2. 2. D. Thom. quæſt. 11. art. 1.* Fabrum *de ſacram. Ordinis, diſtinctione 25. quæſtione quinta, diſputatione tertia, capite quarto, numero 112.* Homobon. *de exam. Eccleſ. purt. 2. tractatu 12. capite quarto, quæſt. 16.* Molfeſ. *in ſumm. tomo primo, tractatu octavo, articulo octavo, numero 44.* Lorca *in 2. 2. quæſt. 11. art. 3. diſp. 42. num. 5.* & Coninch. *de actib. ſupernat. diſp. 18. dub. 7. num. 102.*

2. Sed contrariam ſententiam non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam tuetur Cano *de locis libro 12. capite nono*, & Emanuel Sà *verb. Hæreſis, numero primo*, quos citat, & ſequitur Sanchez, *in ſumma, tomo primo, libro ſecundo, capite ſeptimo, numero duodecimo*, quibus ego addo Tanner. *in ſecunda ſecundæ, diſputatione prima, quæſtione octava, dubitatione ſexta, numero 109.* Portel. *in addit. ad dubia regularia, ver. Hæreſis, numero quarto*, & Putean. *in ſecunda ſecundæ, D. Thom. quæſtione 11. art. 2. dubitatione ſecunda.* Et ratio eſt, quia de ratione hæreſis eſt electio erroris contra fidem, ſed dubitans nondum aliquid eligit, ſed manet in dubio, & in ancipiti. Ergo non eſt hæreticus. Deinde, hæreſis eſt error fidei contrarius, ſeu aſſenſus contra fidem, at dubitans nullum fert aſſenſum pro, nec contra, hoc eſt enim dubitare, id eſt, neque aſſentire, neque diſſentire. Ergo ſi nullum habet aſſenſum, nullum er-

rorem habet contra fidem, nec proinde hæreticus eſt.

3. Ad authoritatem verò Stephani Papæ *in c.1. de hæret.*ubi aſſerit dubium in fide eſſe infidelem.Reſpondetur, hoc eſſe verum privativè,quia ſcilicet privatur certitudine aſſenſus neceſſaria ad habitum fidei retinendum:non autem eſſe verum contrariè , quaſi habeat actum fidei contrarium, cum revera non habeat. Secundò reſpondetur , quòd dubius in fide dicitur infidelis , quoad forum externum. Et tandem dico dubium in fide eſſe infidelem, ex mente dicti Pontificis, quotieſcumque hæret , & præterea reflectit ſe ſupra ſuam cogitationem dubiam , & elicit judicium erroneum circa res fidei,ita ut de facto putet illas eſſet tantùm probabiles.Hic ergo,qui hac ratione dubitat, eſt vere infidelis.Opinio igitur noſtra eſt ſatis probabilis, & tuta in praxi,unde Portel *ubi ſuprà*,aſſerit ex conſilio etiam cujuſdam inſignis Theologi,excuſaſſe quemdam,qui dubitabat,an Chriſtus Dominus verè eſſet in Euchariſtia , quia intellectus talis dubitantis dubius, & pendulus fuit , & nullum judicium formavit. Hæc doctrina eſt valde notanda à Confeſſariis.

RESOL. II.

An qui aſſerit de rebus Fidei ſe dubitaſſe, puniendus ſit tanquam Hæreticus? Ex part. 11. tract.8. & Miſc.8. Reſ.47.

Sup. hoc lege doctr. præcedentis Reſ.

§.1. AFfirmativè reſpondet Sanchez *in ſumma tom.1. lib.6. cap.8. num.13.* Sic enim aſſerit Sexto deducitur,hæreticum eò quod res fidei eſſe dubias credat fore externum , ſi dicat de rebus fidei ſe dubitare, quamvis non dicat eſſe dubias. Quamvis enim ſolum dubium abſque eo judicio non conſtituat hominem hæreticum (ut diximus *cap. præcedenti num.12.*) & hîc ſolam ſuam dubitationem explicet. At cum moraliter (ut eo *num.12.* fine diximus) cum ea dubitatione ſit conjunctum id judicium reddens hominem hæreticum , ea verba vehementem hæreſis præſumptionem inducunt : ac ſufficientem, ut Eccleſia poſſit id judicium præſumere,ac procedere contra illum,ac hæreticum. Ita Sanchez.

2. Sed circa hanc Sanchezij opinionem valdè dubitat , nec admittit Dicaſtillus *de Sacrament. tomo 2. tractat. 8. diſputat. 10. dubitat. 5. numero 57.* Quamvis enim multi dicant dubitantem de rebus fidei eſſe hæreticum , ſi cum pertinacia dubitet , ac proinde omnibus hæreticorum pœnis obnoxium , ut videre eſt apud eundem Sanchez *citat. capit. 7. numero 11.* ubi quam plurimos refert ; alij tamen negant illum eſſe verè hæreticum ; ac proinde non ſubjacere pœnis hæreticorum, dubitare enim propriè eſt non habere aſſenſum in alterutram partem : Hæreſis autem eſt error fidei contrarius, ut ipſe Sanchez ibidem docet *numero 1.* item fides , & hæreſis ſunt duo extrema , ſicuti aſſenſus , & diſſenſus circa eandem rem fidei,dubium verò eſt quaſi medium inter utrumque ; nec obſtat, quod *cap. 1. de hæreticis* , qui dubius eſt in fide , dicatur infidelis , nam ut reſpondet Canus *lib. 12. de locis Theologicis. capit.9.* dicitur infidelis non contrariè , ſed privativè , quia caret aſſenſu fidei , & etiam dici poteſt talis, quoad præſumptionem , ſed non re vera : præſumit enim jus cum tali dubio conjungi vitium contrarium. Nec etiam obſtat quod ille , qui dubitat , eo ipſo perdat fidem ut potè carens aſſenſu certo , in quo fidei ſubſtantia conſiſtit ; nam ut rectè etiam reſpondet Canus , fides non ſolú amittitur per hæreſim,ſed per dubium quod inter hæreſim,& fidem eſt medium ; ſicut color albus non ſolum per nigrum expellitur ; ſed etiam per colores medios. Ne tandem obſtat quod error in fide cum pertinacia in baptizato ſit hæreſis : hic autem errat in fide, ut potè habens, quæ ſunt certa pro incertis,eò ipſo quod dubitat ; hoc(inquam)etiam non obſtat , quia ille revera(ut dicemus)non habet judicium erroneum , ſed eſt merè pendulus. Ita Præter Canum, ſentit Sà *in ſumm. verbo hæreſis num. 1.* & idem Sanchez *cit. num.12. cap.illo 7.* ſed de his alibi.

3. Ex quo fundamento conſtat probabile eſſe,quod quamvis revera habeat interius judicium contrarium: quo ille hæreticus judicet res fidei eſſe dubias adhuc ſi tantùm dicat , ſe dubitare de rebus fidei , non ſit externus hæreticus ; illa enim verba ſolum ſignificant animum pendulum non verò animum habentem judicium contra fidem. Quod autem Eccleſia poſſit præſumere contra illum,non eo ipſo cenſetur ille ſufficienter hæreticus externus , nec video cur debeat puniri pœnis quibus puniuntur veri hæretici. Vnde contra delinquentes,quorum delictum ſolum manet in præſumptione,non ſolet in foro exteriori tam acris ferri ſententia , ſicut contra delinquentes plenè convictos, aut confeſſos. Verba autem ipſa etiamſi præbeant occaſionem ſuſpicandi illum habere animum hæreticum nullo tamen modo hæreticum animum ſignificant ; neque id , quod non poſſit eſſe ſine hæretico animo, neque enim neceſſe eſt , ut eo ipſo,quod quis dubitat de aliqua re ſibi credenda propoſita , quaſi reflectatur ſupra ſuum actum dubitandi , cùm poſſit id non facere ; ſive quia non cogitat de tali actu eliciendo ; ſive, quia cùm ſubiit cogitatio illius , divertit ad alia objecta. Itaque ſolum , quod ita moraliter ſæpius contingit non videtur ſufficere ad illam plenam ſignificationem internæ hæreſis quam verba illa non ſignificant. Et hæc omnia docet Dicaſtill. *ubi ſuprà* , unde in facti contingentia à Dominis inquiſitoribus , & eorum Conſultoribus, attentè , & maturè cauſam talis perpendendam eſſe puto.

RESOL. III.

An qui dixit hæreſim externam,ſed poſtea dubitavit , an dum illam protulit,ita mente ſenſerit , vel illam affirmavit cauſa joci , quæritur , an talis hæreſis ſit reſervata ?

Et an , ſi propter dubium illud inferior abſoluit ab hæreſi , v. g. vel ab alio peccato reſervato, & poſtea pœnitens re melius examinata, deponat dubium, & recordetur certò peccati commiſſi , quod erat reſervatum , cenſeatur jam legitimè abſolutus , an vero debeat recurrere ad Superiorem pro abſolutione ?

Et an Hæreticus externus ſit ille , qui in ſomnis , aut ebrietate pronunciavit hæreſim externam ?

Et alius curioſus caſus proponitur circa hæreſim in principio §. penult. hujus Reſolutionis. Ex p.11. tr. 7. & Miſc.7. Reſ.19.

§.1. AFfirmat Sanchez *in ſumma tom.1. libro 1. capit. 10. numero 74.* quia quando eſt præſumptio fori externi pro veritate peccati admiſſi, illud peccatum eſſe reſervatum , quia dum conſtat de veritate, forum internum ſequitur præſumptionem fori externi. Ergo in caſu propoſito præſumptio eſt pro hæreſi , proinde illam hæreſim externam eſſe reſervatam, quia cùm verba ſint naturaliter ſigna internæ conceptionis, & intentionis niſi conſtet de oppoſito , non præſumitur proferentem aliud ſenſiſſe interius,& aliud ſeu alio modo exterius loqutum fuiſſe, ut colligitur ex *l.labeo verb.id tubero ff. de ſuppell. leg.* & confirmant quia in foro externo talis homo cenſeretur hæreticus , ergo idem eſt dicendum in foro interno.

Sup. ce[...] in hoc [...] §.lege [...] 1. tr. 5[...] 42. per[...] & figr[...] §.Verú [...] de alia [...] ejus pr[...] not.& I[...] cet eti[...] cundæ.

2. Verùm contrariam ſententiam docet Eminentiſſimus

tiſſimus Lugo *de ſacr. pœnit. diſp.* 30. *ſect.* 2. *numero* 18. ubi abſolutè & abſque diſtinctione ex pluribus Doctoribus me etiam citato firmat, * in dubio non cenſeri caſum reſervatum, nec admittit argumentum Sanch. deſumptum à foro externo in quo reputaretur, & puniretur ut hæreticus propter præſumptionem fundatam in verbis: eſt enim clara differentia: nam in foro externo verba externa probant hæreſim internam: & hæc probatio non infirmatur ſufficienter, cùm nihil afferatur quòd in foro externo probet contrarium: atque ideo reputaretur hæreticus ſimpliciter & abſolutè. At vero in foro interno contra præſumptionem fundatam verbis affertur aliquid ejus vim infirmans, nempè conſcientia, & teſtimonium pœnitentis, dicentis ſe dubitare de conſenſu interno: quod quidem licet in foro externo non crederetur; creditur tamen in foro conſcientiæ, in quo ſtari debet dicto pœnitentis: quare creditur, quod verè dubitet de conſenſu ad hæreſim requiſito. Et hanc ſententiam Cardinalis Lugo ſequitur etiam noviſſimè Pater Bardi *in ſelectis libr.* 6. *quæſtione* 4. *numero* 9.

*up. hoc d.io in to. 1. 5. Reſ. 4 à princi- p, & Reſ. 4 per to- tu, & ſi- ginter pau- lcPoſt ini- tin, à verſ. & conſtat. & ic Reſ. 39. ſ. ota etiã. à rincipio, & Reſ. 41. n rincipio. & ic ſupra tract. 2. R. 5, ſ. ult. ad medium, ve, unde.

3. Sed ponamus ſubdit Cardinalis Lugo *num.* 20. ſi propter dubium illud inferior abſolvit ab hæreſi v. g. vel alio peccato reſervato & poſtea pœnitens re melius examinata deponat dubium, & recordetur certò peccati commiſſi; quod erat reſervatum, an cenſeatur jam legitimè abſolutus, an vero debeat recurrere ad ſuperiorem pro abſolutione? Videtur dicendum ablatam eſſe jam reſervationem, ſi juxta id quod diximus ſupra *diſputat.* 16. *ſect.* 2. probabile eſſet quòd qui confeſſus eſt peccatum dubium, licet poſtea recordetur fuiſſe certum, non teneatur illud iterum ut certum confiteri, quia jam fuit ab illo directè abſolutus ſub conditione ſi fuerat commiſſum: ſimiliter enim in caſu præſenti remanet directè abſolutus, quia ille, qui in dubio abſolvit ab hæreſis peccato ad hoc maximè abſolvit ut ſi verè fuit peccatum, remittatur, ergo ſi poſtea conſtat fuiſſe verè peccatum: conſtat etiam fuiſſe abſolutum directè; ergo non remanet obligatio illud iterum ſuperiori confitendi. Hæc Lugo.

ſe hoc cũ ...m Lugo ...m. 1. ... ex do- ...ina Reſ. ...c. Ad ſe- ...ulum. & ...n liis ejus ...nit.

4. Verùm ego alibi non auſus ſum diſcedere à communi ſententia aſſerente peccata dubia certò poſtea cognita debere iterum clavibus Eccleſiæ in confeſſione ſubjici.

...li in Reſ. ... not. pr... ...etr, & in ...li annot. 2. ...itati ſ.

5. Sed pro curioſis non deſeram hìc apponere alios duos caſus quos affert Bardi *loco citato quæſt.* 7. *num.* 4. ubi ſic ait. Colligo quòd ſi aliquis hæreticus internus diſcredat plura myſteria fidei, v. g. Trinitatem divinarum perſonarum, Euchariſtiam, Incarnationem, &c. & volens deliberata intentione proferre exterius unum ex prædictis erroribus, &c. Deum non eſſe incarnatum, & tamen caſu præter ſuam intentionem proferat, corpus Chriſti poſt conſecrationem non eſſe in Euchariſtia) colligo inquam ex principiis ſupra poſitis talem ita loquentem non eſſe hæreticum externum, ita ut incidat in excommunicationem, & per conſequens prolationem illam externam non eſſe caſum reſervatum: ratio eſt, quia licet ille voluerit deliberata voluntate externè manifeſtare ſuum errorem, tamen illa manifeſtatio prout eſt manifeſtatio erroris interni circa Euchariſtiam, non eſt libera, & cùm neque fuerit manifeſtatio alterius erroris, ſequitur non eſſe reſervatam & quamvis caſum hunc apud neminem viderim excogitatum, tamen cenſeo evidenter inferri poſſe ex principiis ſupra poſitis: ſimilis huic eſt ille de quo loquitur Sanchez *libr.* 2. *Decal. capite octavo, numero* 25. dum ait hæreticum externum non eſſe eum, qui in ſomnis aut ebrietate pronunciavit hæreſim internam; & ratio quam adducit, eſt, quia tunc hæreſis externa excommunicationi ſubjicitur, quando procedit ab interna, quod debet intelligi liberè, & modo humano: at hæreſis in ſomnis pronunciata, quamvis aliquomodo procedat ab interna, nihilominus non procedit ab illa modo humano. Sic ego dicam, licet manifeſtatio illius erroris quo quis credit Chriſtum non eſſe in Sacramento Euchariſtiæ procedat ab errore interno, tamen non procedit ab illo liberè, & modo humano, ideoque non erit caſus reſervatus.

...ad hoc ...f Reſ. 5. ... n. 12. ...g doctri. ...verſ. Se. ...us ca. ...s & vide ...i alium ...s not.

6. Et hæc omnia dicta eſſe volo ſecundùm mentem docti, & amiciſſimi viri. Et quidem communiter aſſerunt Doctores, Titium v.g. volentem percutere Caium Clericum ſi caſu, vel per ignorantiam percutiat Sempronium Clericum, hoc non obſtante incurrere in excommunicationem.

Sup. hoc magis late ſuperius in tr. 2. Reſ. 35 & in aliis verſ. primæ not.

RESOL. IV.

An Hæreticus externus per accidens occultiſſimus incidat in excommunicationem Bullæ Cœnæ? Ex part. 6. tractat. 6. & Miſc. 1. Reſolut. 51. Sed hic tantum primum dubium hujus Reſolut. tranſcribitur.

§. 1. Quoad primum: Negativam ſententiam probabilem eſſe docet Crouſers *in Regulam S. Franciſci, cap.* 7. *lect.* 4. *fol.* 518. ubi ſic aſſerit Hactenus dictum eſt Hæreticum externum eſſe excommunicatum.* An verò omnis externus, etiam occultiſſimus, ſit excommunicatus; cujus ſcilicet hæreſis externa nullo modo probari poteſt, in foro externo dubitari poſſet. Sanchez confundens hæc duo externum & manifeſtum, accipit pro eodem externum & manifeſtum: vúltque omne externum cenſeri manifeſtum, ſaltem per ſe, & ſuapte natura: ſicut è contrario confundens internum & occultum, vult ſola interna eſſe occulta. Verùm non videtur mihi in tanta amplitudine accipi debere manifeſtum; aut ſub tanta reſtrictione occultum; quod hæc acceptio ſit contra communem uſum. Cùm enim dicitur, quod Eccleſia non judicat de occultis, & quòd propterea electio criminoſi omnino occulti ſit valida, non eſt ſermo de peccatis mentalibus. Vnde etiam probabile cenſerem, hæreticum externum, qui ſaltem denuntiari non poteſt, non eſſe excommunicatum; neque in re morali de occulto cenſendum metaphyſicè, ſed moraliter. Ita Crouſers.

* Sup. hoc in Reſ ſeqq. §. 1. ad medium. verſ. Quartus licet. & infra lege doctrinam Reſ. 7. & ſupr in tract. 1. Reſ. 15.

2. Sed hanc ſententiam refellendam eſſe puto: & ideo illam rejicit Fagundez *de Præcept. Eccleſ. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 7. *& ſeq.* Hurtadus de Mendoza *de fide, vol.* 1. *diſput.* 83. *ſect.* 4. §. 36. Suarez *diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 6. Azorius *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 6. & alij communiter. Et ratio eſt, quia Eccleſia habet juriſdictionem ad puniendos ſuos ob crimina occulta pœnis, quibus poſſint frænari ab eis admittendis; ſed id hac in parte eam feciſſe conſtat, quia excommunicatio lata eſt in omnes hæreticos, excepto nullo, qui ſit in juriſdictione fori externi; ergo, &c. Major probatur; quia illa delicta ſunt verè ſenſibilia, & externa; contingeréque potuit, ut aliquis adeſſet. Secundò quia aliàs nec occultus percuſſor Clerici ignotus ipſi Clerico, vel etiam notus, excommunicatione teneretur: immò & occultus homicida non eſſet irregularis; aliáque id genus ſequuntur abſurda.

3. Dices primò hæreſim mentalem eſſe tam per accidens occultam, quàm externam, & tamen quia eſt occulta, non meretur excommunicationem: ergo nec occulta per accidens. Probo majorem: quia hæreſis mentalis eſt per ſe cognoſcibilis à judice, quia per ſe poteſt hæreticus eam aſſerere: & potuit adeſſe teſtis hæreſis externæ. Nego majorem. Ad probationem reſpondeo, hæreſim mentalem per ſe nec poſſe percipi

à judice: nec hæreticus poteſt eam per ſe oſtendere, ſed per ſignum exterius, quod per ſe eſt objectum ſenſus, ex cujus ſenſione mens percipit hæreſim: à nullo autem ſignum eſſe perceptum, eſt, non ob defectum ſigni, ſed audientium: mentalem verè hæreſim non percipi, non eſt ob teſtium abſentiam, ſed ex defectu ipſius hæreſis, quæ non eſt objectum ſenſus, eſt ergo diſcrimen apertum.

4. Dices ſecundò hæreſim occultam eſſe phyſicè cognoſcibilem, non tamen civiliter & more forenſi: in foro enim, quæ teſtibus carent, perinde ſunt, ac ſi non eſſent externa. Quid enim intereſt eorum exterioritas, niſi poſſint in judicio aut probari, aut ſaltem judicari? Reſpondeo, eo argumento probari non poſſe in foro pœnam nullam infligi ob teſtium defectum: omnis enim judex pœnam infligit in judicio per ſententiam, quæ ferri debet ſecundùm allegata & probata. At verò excommunicatio lata à jure vel homine ob delictum futurum, non ſervat omnes leges fori, nec eſt more judiciario: ſed præcavet jus, ne peccata patrentur. At propterea mitiùs agitur cum hæretico occulto, quàm cum manifeſto. Medicina autem illa æquè curat utrumque. Non eſt igitur ſententia affirmativa, ut voluit Crouſers probabilis: immò falſa, & nullo modo in praxi ſecura.

5. Dicendum eſt igitur, quòd Eccleſia per leges imponit cenſuras, & alias pœnas ipſo facto pro omni peccato hæreſis ſub ſua juriſdictione comprehenſo: ſiquidem loquitur in talibus legibus generaliter & ſine ulla limitatione: atqui omne peccatum hæreſis externum etiam per accidens occultum eſt ſub juriſdictione Eccleſiæ: ergo omne etiam per accidens occultum punitur ab Eccleſia. Quod autem Eccleſia poſſit punire hæreſim externam quantumcumque occultiſſimam probatur: quia hæreſis, eo ipſo quòd externa & ſenſibilis eſt, cadit ſub juriſdictionem Eccleſiæ, neque enim juriſdictio, ſive poteſtas puniendi pendet à cognitione, quamvis aliquando pendeat effectus, ſive actus puniendi: ergo benè poterit Eccleſia punire talem hæreſim externam per ſententiam generalem, & per legem, quia hic modus puniendi non requirit cognitionem publicam actualem in judice, vel legiſlatore, ſed ſatis eſt, quòd ſit notum ipſi hæretico, quòd pœna inflicta hoc modo infligitur quaſi ſub conditione, ſi hoc feceris, ac proinde nullum periculum eſt, quòd poſſit injuſtè infligi, ſi aliundè juſta ſit ex defectu cognitionis: quod periculum unica ratio eſt, cur cognitio ad ſententiam particularem requiratur, cùm hoc non inferat pœnam quaſi ſub conditione, ſed abſolutè, ut mos eſt: Ergo, &c.

RESOL. V.

An in aliquo caſu quis non incidat in excommunicationem, etiam ſi proferat exterius hæreſim externam?

Et an hæreticus purè mentalis incurrat in excommunicationem?

Et an hæreticus purè externus, qui mente non negat fidem, non incurrat in cenſuram, ita ut poſſit à quolibet Confeſſario abſolui in foro conſcientiæ? Ex p. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 240.

§. I. AD hanc quæſtionem ita reſpondet Iacobus Granado *in 2. 2. D. Thomæ contr. 1. tract. 15. diſp. 13. num* 14. Dubitari ſolet, an contingere poſſit, ut quis exteriùs proferat hæreſim internam, quin ſubjaceat cenſuris Eccleſiæ, præſertim excommunicationi? Reſpondetur affirmanter. Et quidem primus caſus eſt, quando illam manifeſtaret ſolùm ad petendum conſilium, vel ad illam aperiendam Confeſſario. Ita Aragon §. *ſed dubium eſt.* Similiter, qui illam ſcriberet inter ſua peccata, ut manifeſtaret Confeſſario: etenim totum hoc non eſt formaliter ſe manifeſtare hæreticum, ſed quærere medicinam criminis omnino mentalis. Secundus caſus eſt, quando quis omnino indeliberatè; & abſque ulla advertentia exteriùs diceret hæreſim; hic enim actus non eſt humanus, ac proinde nulla illius ratio habenda eſt ad incurrendam ullam pœnam. Imò Henriquez ſtatim referendus ait, non reſervari, aut ſubjici excomunicationi peccatum, niſi quod ſecundùm quantitatem operis externi, & non ſola relatione ad conſenſum internam, certò conſtet eſſe mortale, dicítque eſſe multorum recentiorum. Addunt etiam alij, & benè, non incurrere pœnas hæreticorum illum, qui exteriùs manifeſtaret hæreſim cum deliberatione, quæ tantùm ſufficeret ad peccatum veniale. Tertius, ſi quis iocosè tantùm, & non aſſertivè eam proferret, & alioqui eſſet homo, de quo hæreſis præſumi non poſſet. Ita Victoria, quem refert, & videtur ſequi Simancas *de Catholicis inſtitutionibus tit.* 42. *num.* 10. Quartus, licèt alii contrà ſentiant, videtur valdè probabile, non incurri pœnas ab hæretico mentali, qui efficeret aliquod ſignum exterius, ex quo nullus alius, ſi eſſet præſens, poſſet probabiliter colligere, illum eſſe hæreticum, quamvis, qui illud profert, haberet animum exteriùs illam proferendi. Ita Henriq. *lib. 6. ſum. c.* 14. *n. 6. litt. I.* Colligitur planè ex Caſtro 2. *de juſta hæreticorum punitione, cap.* 18. ubi ait, ſolos illos hæreticos excommunicationi ſubiacere, qui hæreſim mente conceptam manifeſtant, ut ſi qui eſſet tunc præſens, poſſet cognoſcere, illum lapſum eſſe in talem hæreſim; & Banez *ſuprà* ait, non incurri excommunicationem ab eo, qui exteriùs ſignum efficeret, quod ſecundum ſe, aut ex circumſtantiis non eſſet ſufficiens ad explicandum errorem. Probatur, quia propterea Eccleſia non punit hæreſim penè mentalem, quia non poteſt ab ullo cognoſci, præter quam ab habente illam; ſed idem eſt, quando ſignum ne probabiliter quidem poteſt alteri manifeſtare hæreſim: ergo perinde reputandus eſt, ac ſi foret hæreticus mentalis. Vnde ſi quis hæreticus exteriùs moveret caput, quando nullus poſſet ullo modo colligere, id fieri ad profitendam hæreſim, non incurreret pœnas; ſecùs verò, ſi ille dixiſſet, ſe uti illo ſigno ad hæreſim ſuam profitendam, quia jam ſatis ſe declaravit. Denique alij dicunt, non incurri excommunicationem ab hæretico mentali, qui ſolum recitativè profert hæreſim ſuam, dicendo; Ego habui in mente mea iſtum actum hæreſis. Quod quidem probabile valdè videtur, ſi nullatenus inde colligi poſſet, adhuc eum in errore permanere, & juxta hoc intellige, quod tenet Azor. *lib.* 8. *cap.* 10. *quæſ.* 6. & hæc omnia docet Granado *ubi ſuprà.*

Quoad h… ſup. ex re… § Sed pro… lin. 8. l… doctr. ve… tamen ca… & ſignar… in to. 6. tr… ex Reſ 38 Sed quid… verſ. obli… eſt.

Sup hoc r… gis latè i… in Reſ. 8 in alio §. … not.

Sup. hoc… Reſ præ… ta, & inf… Reſ. 7. & … perius in … 1. lege I… 15.

2. Notandum eſt tamen hîc obiter primò contra Panormitanum, Ioannem Andream, Ananiam, Felinum, & cæteros Canoniſtas *in cap. ult. de hæreſi,* Adrianum *in* 4. *quæſt.* 2. *de confeſſione.* §. *Alij probant.* Albertum Pighium *lib. 6. de Eccleſ. Hierar. cap.* 16. Albertinum *de agnoſcen. aſſer. quæſt.* 33. Rojas *de hæret. part.* 1. *num.* 246. Menochium *de arbitrariis caſ.* 360. *num.* 6. Azevedum *in recopil. lib.* 8. *tit.* 3. *leg.* 1. *num.* 152. Spino *in ſpeculo teſtam. gloſ.* 7. *principali num.* 3. *cum ſeq.* & alios, hæreticum purè mentalem non incurrere in excommunicationem, quia Eccleſia non habet juriſdictionem in actus, qui nullo modo poſſunt eſſe exteriùs cogniti, regimen enim illius eſt viſibile; ergo debet verſari circa objecta viſibilia. Ita DD. communiter.

Sup hoc … tando lat… tom. 6 t… Reſ. 1. … poſt tres … à princ. … Sed ut n… gis cogn… cat. & hi… ſup. in t… Reſ 14. & … in Reſ. 2… Et tand… & ſeq … multis a… ejus not.

3. Nota ſecundò contra Cajetanum *in* 2. 2. *quæſt.* 94. *art.* 1. hæreticum purè externum, qui mente non negat fidem, non incurrere in cenſuram; optimè, ut obſervat cum communi Mercerus *de Sacram in* 3. *part. D. Thomæ q.* 66. *art.* 9. *num.* 4. Quare poterit à quolibet Confeſſario

Sup. hoc… aliis ſir… bus caſ… inf. in R… 25. & in … 29. §. 1 … & in ali §.

erſ. eorũ
otation.

feſſario abſolui in foro conſcientiæ, ut rectè notat Granado *ubi ſupra in* 2.2.*contra,tract.*15.*diſp.*13.*n.*11. licèt Eccleſia præſumat, illum eſſe hæreticum, & excommunicatum, niſi aliunde conſtiterit oppoſitum.

RESOL. VI.

An Hæreticus ignorans excommunicationem in illam incidat? Ex part.5.tract.13. & Miſc.1.Reſ.18.

hac diſ- tom.6. Reſ.38. præter latam crin. à c. ſignã §. Vn- ſim ad 3.

§.1. VIdetur negativè reſpondendum ex Sanchez *in ſumma,tom.*1.*lib.*2.*capite* 8.*n.*5.ubi indicat hæreticum ignorantem cenſuram, in illam non incurrere; quod de omni excommuncatione ob quodvis delictum dixerat *tom.*3.*de matrim.lib.*9.*diſput.*32.*num.*13. & hæc contra Suarez *in* 3.*part. tom.*5. *diſp.*4. *ſect.*19. *n.*10 Ego ipſe alibi cum Sanchez *loco citato n.*31 putavi ſatis probabile eſſe, etiamſi delinquens ignoraret cenſuram ignorantia culpata,& vincibili, non autem craſſa,neque ſupina.

i ſignan- ſuperius 1. Reſ. 34. & 35. & § Et em ad & in 6. §. Et 10. ad & ſup. 2. Reſ. §.2. & ef. not. eritæ à c. & in 7. tr.1. 19.§.1 & ter §. in Reſ. 3 §... ad

2. Sed hæc doctrina non procedit in Regnis, ubi tanquam eorum fulcrum, & fundamentum ſacroſanctum Noſtrum Inquiſitionis Hiſpanicæ Tribunal inſtitutum eſt: & ideo Hurtadus de Mendoza *in* 2. 2. *diſp.*89.*ſect.*2.§.9.ſic aſſerit. Obſerva in Hiſpania moraliter eſſe impoſſibilem ignorantiam legis Eccleſiaſticæ excommunicãtis hæreticos,quia Quæſitorius Pharus totum Regnum illuſtrat, nec angulus non torretur ejus igne. Tota item Provincia eſt plena Quæſitorum miniſtris,quorum edicta de concione frequenter perſonant. Quapropter nullus poteſt ad abſolutionem ignorantiam prætexere,niſi craſſiſſimam. Incoſideratio actualis faciliùs contingeret,ſi hæreticus ſit ſolus, poteſt enim raptus in contemptationem erroris, legum Eccleſiaſticarum oblitus cenſere falli univerſam Eccleſiam,idque voce proferre; ſæpe enim ardor ſtudij mentem avocat ab aliarum rerum conſideratione, nec ſinit præverti ratione actus externos. Hac in re arbitror apud noſtrates id eſſe moraliter impoſſibile,eſt enim tanta mutatio de Catholico in hæreticum, ut non crediderim eam fieri, quin rectè expendantur quæſitoriæ leges.Si verò teſtis adſit,magis impoſſibilis eſt moraliter ea hæreſis externa cum inconſideratione, tantus enim eſt metus,ne ad Quæſitores deferatur ejus nomen, ut ſit attentiſſimus actionibus externis; prudentiores enim nos reddit metus injectus, quàm obliviosos ſtudium. Idem dixerim de Provinciis, in quibus more Hiſpanenſi Quæſitores vigent,niſi fortè apud barbaros Indos,& parum cultos nonnullos ejuſmodi invenies diſtantes à miniſtris Quæſitoriis. quod item eſt impoſſibile, propter diligentiam Magiſtrorum.Quapropter exiſtimo apud nos non poſſe probabiliter aliquem excuſari à cenſura, nec reſervatione. Hæc omnia Hurtadus,cui ego libenter adhæreo.

RESOL. VII.

An ſit hæreticus externus, qui ſimulat ſe dormire,& profert aliquam hæreſim, quam verè tenet, ſi audientes ſibi perſuadeant,verè eum dormire? Ex p.5. tract.13. & Miſc.1. Reſ.17.

Su hoc ſup. ej doctr. 4. & ex 5. §. 1. ed.verſ. rtus li- t ſup. in ef.15.

§.1. CAſus eſt curioſus.Vnde in tui gratiam viſum eſt mihi, amice Lector, ea, quæ circa ipſum Philoſophatur Hurtadus de Mendoza,hic apponere,is enim qui ſemper de theſauro ſuo nova profert, ſic ait *in* 2.2.*diſp.*83.*ſect* 3.§.29 Demus hominem non dormire, ſed ſimulare ſomnum,ita ut omnes ſibi perſuadeant eum dormire, & cùm hac ſimulatione loquatur hæreſim, quam tunc verè conceptam habet;pono fictionem illam ſomni eſſe occultam per ſe, & purè mentalem, non explicatam ſigno ullo eam indicante probabiliter. Rogas utrùm hic ſit hæreticus externus? Quæſtionem hanc numquam audivi, videtur autem dirimi poſſe ex principiis adductis in partem negãtem, quia tunc nullus abſque peccato temeritatis poteſt loquentis mentem hæreticam interpretari,perſuaſi enim illum dormire, non habent fundamentum ad eum damnandum hæreſis, quod confirmo primò. Si quis ſimulet amentiam tam aptè, ut eam omnibus perſuadeat, ſi verè ſit hæreticus,& hæreſim loquatur,à nullo cenſeri poteſt hæreticus, ut à nullo cenſetur injurioſus, aut blaſphemus, aut latro, tametſi multa efficiat, quæ in homine ſano eſſent evidenti argumento illorum vitiorum. Secundò confirmatur.Si comœdus ſit hæreticus purè mentalis, agens autem fabulam ſuſcipiat perſonam, hæretici,hæreſéſque proferat, illas quidem ſentiens animo hæretico, hic non eſt hæreticus externus in hoc ſenſu, quamvis committat peccatum externum contra fidei confeſſionem;licèt enim ab ipſis Quæſitoribus & Papa audiatur, nullam patit hæreſis ſuſpicionem,quia ex circumſtantiis comœdiæ, debent illa verba adſcribi, non hæreſi, ſed tragico muneri,eſt ergo illa hæreſis purè mentalis,quod attinet ad ejus conjecturam faciendam ex eo ſigno, ex quo non poteſt fieri magis,quàm ſi non eſſet,quo differt ab hæretico externo, qui eſt occultus per accidens, qui ſi non cognoſcitur ab aliis, eſt ex defectu audientium, non ex defectu ſui. At comœdus ſi non cognoſcitur eſſe hæreticus, non ex defectu audientium, auditur enim ab ipſo Papa, ſed ex defectu ſui, quia loquitur in circumſtantiis, in quibus non manifeſtatur hæreſis ejus, ſed illius, cujus ſuſcepit perſonam.Ratio eſt,quia ut ſigna imperfecta ſolent ex circumſtantiis perfectè ſignificare hæreſim, & animum occultum,ſic perfecta ſigna poſſunt ob circumſtantias illam occulere. A poſteriori autem eſt argumentum quòd nullus,quamvis ardenti ſtudio fidei flagret,hæreſim ſuſpicatur in loquente, quem dormire credit, ſed verba accipit cum riſu, ut in amente, atque comœdo in theatro.Eſt ergo opus ut ex ſigno poſſimus prudenter credere rem ſignificatam: ſi autem non per accidens, ſed per ſe non poſſimus mentem loquentis hæreticam interpretari, hæreſis eſt per ſe occulta & interna. Si verò humanitus poſſet quis prudenter credere illos homines nec dormire, nec eſſe in amentia, ſed eam ſimulari,tunc abſque controverſia eſſent hæretici externi, quia tunc hæreſis eſſet occulta per accidens, & non per ſe; in foro autem conſcientiæ illæ actiones ſunt peccata externa, & explicanda in confeſſione. Ita Hurtad. qui tamen, his non obſtantibus, non audet abſolutè aſſerere hos non eſſe hæreticos externos, quia hæretici ſunt, qui exprimunt verbis ſuam hæreſim, quam occultant per accidens, & non per ſe. Vnde Villalobos *in ſumma tom.*21. *tract.*1. *diffic.*11. *num.*4. ſic ait: [Baſta que la heregia ſe manifieſte exteriormente por palabra, obra, y ſeñal,aunque ſea occulta,porque en tal caſo la heregia verdaderamente es exterior, aunque accidentalmente es occulta.]Et ut verum fatear hos eſſe hæreticos,videtur apparere, quia eorum locutio licèt in ſomno ſimulato conjungitur hæreſi, & manifeſtatur, quod non accidit in vero dormiente.

RESOL. VIII.

An in hæreſi detur parvitas materiæ? Ex p. 5. tract.5. Reſ.28.

§.1. AFfirmativam ſententiam videtur docere Sayrus *in Clavi Regia, lib.*12.*cap.*2. *num.*19. ubi ſic

Sup.hoc ſup. in Reſ.5 §.1. ante med. curſim in

Addunt, & in to.4 tr 6. ex doctrina Reſ.81 § Dicendum. per totum.

ſic ait: In materia fidei poteſt eſſe peccatum veniale, poteſt enim eſſe tam leviſſimum verbum, ut eſſet hæreſis tantùm venialis. Ita ille.

2. Sed contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur Caſtrus Palaus *tom.1. tract.2. diſp.2. punct.7.n.2.* Merolla *tom.1.diſp.2. cap.4 dub.7. n.112.* Alphonſus de Leone *ubi infra.* Baldellus *tom.1. lib.3. diſp.14. n.12.* Sanchez *in ſumma tom.1.lib.1.cap.4.n 1.* Molfeſius *in ſumma, tom.1. tract.8. cap.8. n.66.* & alij aſſerentes, quòd in aliquibus peccatis in quacumque materia minima reperitur integra ratio malitiæ ſufficiens ad mortale, ut eſt peccatum infidelitatis, odium Dei, contemptus ipſius, &c. & ideo Baldellus *in diſp. Theol. tom.1. lib.3. diſp.14. num.13.* ſic ait: Quin ratio objecti per ſe prima in actu infidelitatis eſt ut fides negetur ipſi Deo aliquid revelanti, & ex hac ſola præcisè conſiderata fundatur opoſitio gravis ad virtutem fidei, & malitia gravis non dicitur, quod in actu infidelitatis poſſit dari materiæ paruitas, & culpæ levitas, ſed omnis materia in ordine ad illam ſit notabilis, & omnis culpa ſit gravis, etiamſi alioqui in ſe ipſa ſit res minima.

3. Nota tamen quòd Alphonſus de Leone *de officio Confeſſor. par.1. recoll.7. num.45.* non negat eſſe verum exemplum poſitum à Sayro de leviſſimo verbo ſapiente hæreſim, nam ipſe concedit eſſe poſſe peccatum veniale.

RESOL. IX.

An in Sortilegiis, & Magia detur paruitas materiæ?

Et an poſſit fieri, ut aliqui actus magici excuſentur à peccato mortali ratione ignorantiæ? Ex p. 5. tract. 5. Reſ.29.

§.1. Reſpondeo negativè cum Leſſio *lib.2. cap.44. dub.4.n.26.* ubi ſic ait: Peccatum magiæ ex genere ſuo eſt mortale, quia continet tacitam, vel expreſſam dæmonis invocationem, ac proinde ſocietatem & benevolentiam erga illum; fieri tamen poteſt ut aliqui actus magici excuſentur à peccato mortali, ratione ignorantiæ, ut ſi quis ignoret, vel non advertat tacitam illam invocationem, cùm hæc ſit ſæpè valdè occulta. Plerumque tamen ingeritur homini aliqua ſuſpicio latentis mali, ratione cujus tenetur abſtinere, donec pleniùs de re cognoverit, quod ſi non faciat, peccat ſaltem venialiter. Ratione levitatis materiæ præcisè non videtur unquam eſſe veniale, quia quòd in re parua, vel ludicra dæmon invocetur, per ſe non minus crimen eſt, quàm ſi id fieret in magna. Similiter tacita, vel remota invocatio, ſi plena conſideratio adſit, eſt ejuſdem rationis, ac expreſſa: ſæpè tamen contingit, ut quando res eſt modica, non apprehendatur mali magnitudo, & ſic poteſt eſſe veniale defectu animadverſionis. Ita ille, cui adde Caſtrum Palaum *tom.1.tract.2 diſp.2.punct.7.num.2.* Alphonſum de Leone *de offic. Confeſſ. part.1. recol.7. n.42.* Valentiam *tom.3. diſp 6. quæſt.12. punct.4.* Delrium *in diſqu. mag.lib.4.cap.2.q.4.* Sanchez *in ſum.tom.1.lib.2.cap.38. n.18.* & alios.

RESOL. X.

An laicus doctus poſſit diſputare cum hæretico?

Et explanatur, quid in cap. Inhibemus, *ſignificent illa verba,* Inhibemus, ne cuique laicæ perſonæ, &c?

Et an Religioſi Laici, ſeu Converſi, Donati, & Sanctimoniales comprehendantur ſub dictis verbis? Ex p.5. tr.13. & Miſc.1.Reſ.22.

§.1. Negativè reſpondet Villalobos *in ſum. tract.1. diffic.7. §.4.* Suar. *de fide, diſp.20.ſect.1. n.11.* Azorius *tom.1. lib.8. c.26. q.1.* Sanchez *in ſum. tom.1. lib.2.c.6.n.5.* & alij, & ex *c. inhibemus, de hæret. in 6.* ubi prohibetur expreſsè laicus ſub excommunicatione diſputare de fide Catholica, licèt laicus ſit doctus, tamen adhuc obligatur, & includitur ſub dicta prohibitione, quia ceſſante privativè in ſingulari fine legis, non ceſſat in ſingulari ejus vis.

Sup. hoc tom.6. tr. Reſ.71.in ne, & hic in tr 10. R 77 § Notandum eſt. & legis doct nam Reſ. not. ſeqq. aliarum ej not.1 doct na caput plebeiis, p ſolutione hujus quæ

2. His tamen non obſtantibus ego puto contrariam ſententiam eſſe probabilem, quam tuentur Caietanus & Bañez *in 2.2. q.10.art.7.* Ledeſma *in ſumma, tom.2. tract.1.cap.5.concl.13.* & Hurtadus de Mendoza *in 2.2. diſp.74.ſect.3. § 24.* quia talis prohibitio facta eſt à lege, ne periculum creetur diſputanti, aut audienti, & nullum alium finem, nec proximum, nec remotum, propoſuit ſibi ea lex. Sed ceſſante fine legis in particulari, ceſſat ejus obligatio, ut alibi ſatis probatum eſt: ergo, &c. Et ita hanc ſententiam probabilem eſſe docent ipſi adverſarij, ut Sanchez, & Villalobos *ubi ſuprà.*

Alibi in to 6. tr.1. Reſ 70. & in multis al ejus not.

3. Sed obiter hic explicandum eſt, quid in dicto cap. *inhibemus*, ſignificent illa verba, *Inhibemus, ne cuique laicæ perſonæ*, &c. Sanchez *ubi ſuprà, numero 6.* & Lorca *in 2.2. quæſt.10. art.7.* putant ſub illis verbis comprehendi omnes, qui nec Clerici ſunt, nec Religioſi. Hurtadus autem docet ſignificari omnes, qui carent tonſura & habitu clericali, etiam Religioſos, & præſertim qui in Religione vocantur Laici, ſeu Converſi, Donati, &c. Sed quid dicendum de Sanctimonialibus, comprehenduntúrne ſub dictis verbis? Negat Lorca illas hoc canone præſtringi, ſed mordicus affirmat Hurtadus.

RESOL. XI.

An ſi quis dicat Polta Di Di, Renego Di Di, Al diſpeto Di Di, *omiſſa littera O, ſit cenſendus blaſphemus hæreticalis?*

Et an jurans per membra honeſta Chriſti non ſit blaſphemus, & ſecus ſi per inhoneſta?

Et an qui eodem impetu & actu plures blaſphemias contra unum Sanctum profert committat tot peccata, quot ſunt blaſphemiæ?

Et quid, ſi blaſphemiæ diverſi generis ſint, & non ſint una, & eadem ſæpius repetita? Ex p.6. tr.8. & Miſc.3. Reſ.38.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Auctor Caſuum Conſcientiæ Bononiæ diſcuſſorum anno 1634. menſe Martio *deciſ.3.* ubi ſic habetur. Sempronius, ex ira ſolet impiè dicere *Putana de Dio*, ſed paulò poſt ſubdit *Bacco*, vel *Al diſpetto de Di*, omiſſa littera *O*, quæritur an ſit blaſphemus hæreticalis? Reſpondetur Sempronium ſi cum advertentia ſufficienti verba protulit, fuiſſe blaſphemum hæreticalem, in primo enim dicto tribuit Deo per contumeliam aliquid ei omnino repugnans, & in ſecundo abſtulit quod Deus habet. Quamvis enim in primo dicto addiderit paulò poſt verbum *Bacco* (ſi tamen ad fugiendam blaſphemiam non erat ſolitus illud addere) & in ſecundo omiſerit litteram *O*. In utroque tamen caſu eſt completa blaſphemia hæreticalis, cum ſit completus verborum ſenſus blaſphemiam continentium. Ita ille, qui citat Lazarium. & Bonacinam.

Quamvis plenè ſup contento hoc & ſeq lege tamen inf. in tr. ex Reſ.8. doctrinā §. S ponā & du rum ſeqq.

2. Sed contrariam ſententiam docet noviſſimè Ricciullus *tract. de Perſonis quæ in ſtatu reprobo verſantur, lib.1.*

*lib.*1. *cap.*4. *num.*18. quia talia verba non ſunt perfecta. Nec valet dicere quod affectus cum principio facti æquiparatur facto, ex *l. Si quis ſervo alieno*, *ff. de furt.* At proferens dicta verba ſatis oſtendit affectum, & principium facti blaſphemandi. Ergo. Nam reſpondeo in hoc argumento aſſumi illud de quo eſt quæſtio; non enim eſt verum quod conſtet de affectu, cum ille colligi nequeat, niſi ex ſermone, qui cum in verbis prædictis non ſit perfectus, incivile eſt illa judicare, ex *l. incivile*, *ff. de legibus*. Et huic ſententiæ Ricciulli ego adhæreo.

ſb. hoc in tn. 1. tr.7. r. 29. §. u & in aliis es not.

3. Non aſſentior tamen eidem Ricciullo aſſerenti *in cap.*11. *num.*7. qui eodem impetu, & actu plures blaſphemias contra unum Sanctum profert, committere tot peccata quot ſunt blaſphemiæ, non inquam aſſentior huic opinioni: ſed contrariæ, quia moraliter cenſetur unus numero actus, & omnes blaſphemiæ ſunt partes unius continuati ſermonis, & ita ſi quis alterum ſemel & iterum pugno percuteret abſque temporis intervallo unum numero tantùm peccatum patraret. Et hoc intelligendum eſt etiamſi blaſphemiæ diverſi generis ſint, & non ſint una & eadem ſæpiùs repetita; nam etiamſi diverſi generis ſint, tamen ratione temporis & unius impetus quo dicuntur, uniuntur & una cenſentur. Et ita docet Fagundez *in Decalogum, tom.*1. *lib.*2. *cap.*3. *n.*24. & alij penes ipſum, quibus adde me citato Trullench. etiam *in Decalog. tom.*1. *lib.*1. *cap.*11. *dub.*2. *n.*5.

S. hoc in not. prætæ §.1. ad d. Et pro lphemiis ecentis, in he textu in c. tr 7. ex ſtr. Reſ. 3 recitantein princ.

4. Item non aſſentior eidem Ricciullo qui *in cap.*6. *num.*11. docet jurantem per membra honeſta Chriſti eſſe blaſphemum, nam hoc eſſet verum ſi juraret per membra inhoneſta, ſecus per alia membra; quia ſic ex his nil attribuitur Chriſto quod verè non habeat, & ei conveniat, & ſi talia juramenta ita reverenter fiant, non eſſe culpam venialem docet Fagundez *loco citato, numer.*14. unde nec frequens conſuetudo facit ut talia juramenta blaſphemiæ cenſeantur, aut peccatum mortale.

RESOL. XII.

An in blaſphemiis contra Deum, & Sanctos, detur parvitas materiæ?

Et notatur, quod convitium in Sanctos, non ut Sancti ſunt, ſed ex alio capite poteſt eſſe peccatum veniale ex parvitate materiæ, ut ſi quis per jocum diceret Sanctum Criſpinum & Criſpinianum fuiſſe ſutores, & Sanctum Ioannem, & Paulum fuiſſe Eunuchos.

Et quid, ſi per hyperbolem fœminam vocat Deam? Ex p.5. tr.5. Reſ.3.

§.1. Reſpondeo negativè, quia omnis blaſphemia notabiliter adverſatur virtuti Religionis, & charitatis erga Deum. ergo omnis blaſphemia erit peccatum mortale. Secundò blaſphemia gravem infert Deo injuriam, ejúſque honorem & cultum valde diminuit, nam ſi gravis & atrox injuria dicitur eſſe illa, quæ infertur à vili perſona Magiſtratui, vel Senatori in illos maledicta proferendo, §. *atrox. Inſtit. de injur & l. prætor*, §. *atrocem*, *ff. eodem.* quanto magis erit gravis illa injuria, quæ infertur Deo per blaſphemiam? ergo ratione materiæ non poteſt eſſe niſi peccatum mortale. Deinde blaſphemia eſt peccatum, quia profertur verbum contumelioſum in Deum cum animo dehonorandi Deum, vel directè, vel indirectè, ſeu interpretativè, ſeu virtute, at Deus dehonoratur non ſolùm cùm blaſphemus Deo falſo tribuit res magnas, ſed etiam minimas: ergo blaſphemia non poterit ratione materiæ unquam eſſe peccatum veniale. Et ita docet Silvius *in* 2.2. *quæſt.*13. *art.*2. & *ibidem* Aragon. & Bañez. Hurtado de Mendoza *de fide vol.*1. *diſp.*91. *ſect.*11. §.48. Valentia *tom.*3. *diſp.*1. *quæſt.*13. *punct.*1. Cajetanus *in ſum. ver. blaſphemia.* Suarez *de Relig. to.*1. *tract.*3. *lib.*1. *cap.*6. *num.*2. Sayrus *ubi infrà*, cum Iacobo Gordono *in ſumm. tom.*2. *lib.*6. *quæſt.*8. *cap.*2. *num.*4. & aliis.

2. Verùm his non obſtantibus affirmativam ſententiam docet Villalobos *in ſumma tom.*2. *tract.*1. *diffic.*15. *num.*5. ubi ſic ait. [Digo que la blasfemia es pecado mortal de ſu naturaleza, porque es contra la honra de Dios, verdad es, que por no aver llena deliberacion o por inadvertencia podria ſer pecado venial, como dize S. Thomas, Caietano, y Sylveſtro; mas la duda es, ſi ay àqui pecado venial por paruidad de materia? Bañez y otros dizen, que no por ſer coſa graviſſima la honra; mas à mi pareceme lo contrario, que aſſi como todos los pecados ſon offenſa de Dios, y no obſtante eſſo ay pecados veniales, porque ſon leves offenſas, aſſi aqui, y tal me parece, quando algunas vezes ſe traen palabras de la ſacrada Eſcritura à propoſito de burlas con poca reverencia; y lo miſmo quando un organiſta que ſabe muy poco en una aldea tañe en lugar de Kyrie, una vacas, ò un ſonezito (porque no ſe le alcança mas) al, Ite Miſſa eſt de la Paſcua.] Ita ille.

3. Et nota quòd ſtando etiam in prima ſententia convitium in Sanctos, non ut Sancti ſunt, ſed ex alio reſpectu, poteſt eſſe peccatum veniale ex parvitate materiæ, ut ſi quis per jocum diceret, Sanctos Criſpinum & Criſpinianum fuiſſe ſutores, & Sanctos Ioannem & Paulum fuiſſe Eunuchos. Et ita docet Duvallius *in* 2. 2. *D. Th. tract. de fide q.*9. *art.*2. Sanctarellus *tract. de blaſphemia cap.*4. *dub.*2. *n.*8. Sayrus *in Clavi Regia lib.*6. *cap.*13. *n.*5. Sylvius *in* 2.2. *quæſt.*13. *art.*2. & *ibi* Bañez, Aragon. Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*2. *cap.*32. *num.*42. & alij. Sed hanc opinionem non admittit Lorca *in* 2.2. *q.*13. *art.*2. *n.*9. ubi ſic ait: Eſt blaſphemia ita gtave peccatum, ut non poſſit fieri veniale, niſi ſolùm ex defectu deliberationis. Nam quod aliqui dicunt poſſe fieri veniale, ſi non ſeriò, ſed joco proferatur, non approbo, quoniam illicitus eſt jocus, in quo injuria Dei involuitur, nec propter jocum deficit ratio injuriæ, imò jocari in rebus tanti momenti, ſpecialis blaſphemia eſt, niſi quis vocet jocum, quod non ex animo ſignificandi, quod verba ſonant, profertur, ſcilicet ſi per hyperbolem, ut qui fœminam vocat Deum, id enim veniale erit. Vnde puto ſaltem quoad hoc ultimum utramque ſententiam probabilem eſſe.

Quoad hoc inf. in tr. 12. ex Reſ. 8. lege doctr. §. ult.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

RESOL. XIII.

An qui vocat Amaſiam Deam, vel Idolum ſuum, ſit blaſphemus? Ex part. 5. tractatu 13. & Miſcell. 1. Reſ. 20.

§.1. Qvidam Confeſſarius ſcrupuloſus, & parum ſciens, affirmativam ſententiam olim docuit. Sed talem non eſſe blaſphemiam dicendum eſt. Et ratio erit, quia verba hæc nec proferuntur, nec accipiuntur in ſignificatione propria, ſed in hyperbolica. Et ita docet Lorca *in* 2.2. *q.*13. *art.*3. *n.*9. & Hurtadus de Mendoza *in* 2.2. *diſp.*91. *ſect.*4 §.16.

Sup. hoc cum eodem Lorca, curſim in fin. Reſ. præteritæ.

DE ABSOLVTIONE AB HÆreſi, & aliis delictis pertinentibus ad S. Inquiſitionem.

RESOL. XIV.

An Epiſcopus poſſit committere abſolutionem ab hæreſi, ſaltem

ſaltem in caſu particulari, & ſpeciali? Ex p.3.tr.6. & Miſc.2. Reſ.92.

§.1. SVppoſito quòd ſit opinio probabilis, licèt contrariam ſententiam ego teneam in Bulla Cœnæ non revocari Epiſcopis facultatem abſoluendi ab hæreſi conceſſam in Concilio Tridentino; quæritur an hæc facultas ſit ab Epiſcopis delegabilis, ita ut per alium ab ipſis deputatum poſſint hæreticum occultum abſoluere? Negativè reſpondet Lorca *in 2. 2. diſp.45. num. 11.* Gutierrez *in qq. canon. lib.1. cap.13. num.29.* Garſias *de beneficiis, part. 11. cap.10. num. 113.* Molina *de juſt. tract.5. diſp.18. num.2.* Suarez *de fide, diſp.30. ſect.2.n.9.& 15.*& alij.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. pen. & in Reſ. 1. poſt ſeq. §. Nota tertio & melius & magis late in to. 3. tr 3. Reſ.15. alibi & lege ibi doctr. Reſ. 16.

2. Verùm alij probabiliter affirmativam ſententiam, tenent, ut Azorius *tom.1 lib.8. cap.10. quæſt.11.* Henriquez *lib.6. cap.14. num.7.* Emanuel Sà *ver. Epiſcopus, num.37.* Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.2. cap.11. num.23.*& alij penes ipſos, quia Concilium ſolum excluſit Vicarium ad id ſpecialiter deputatum, quod intelligendum eſt de vicario ſpecialiter deputato ad caſus omnes hæreſis contingentes, non autem de Vicario ſpecialiter deputato ad unicum caſum hìc, & nunc oblatum. Igitur dicendum eſt, quò per verba Concilij, Vicarius generalis excluditur, non autem ſpecialis, ut eſt in caſu de quo loquimur. Et hæc doctrina eſt multum notanda, quia ſi Epiſcopus hanc facultatem in caſu particulari ſpecialiter delegare non poſſet, difficulter in praxi talis poteſtas deſeruiret; nam non ita facilè, & ſine ſcandalo pœnitentes, & præſertim fœminæ, pro abſolutione hæreſis occulta ad Epiſcopos irent.

RESOL. XV.

An Epiſcopi poſſint abſoluere ab hæreſi occulta vigore Concilij Trid.

Et an ſi hæreſis nota ſit quinque, vel ſex; vel ſi Hæreticus quinque, vel ſex complices habeat, adhuc dicatur occulta; & in magna Civitate non ſit publica, ſi nota fuerit ſeptem, vel octo perſonis?

Et an dictam abſolutionem poſſit Epiſcopus impertiri extra Sacramentum Confeſſionis, & in abſentia; & hoc etiam ſi talis ſubditus, & Epiſcopus ſint extra Diœceſim?

Et an Epiſcopus poſſit committere hanc abſolutionem alicui Confeſſario, ſpecialiter ad eum hæreſis caſum deputato? Ex p.1.tr.5 Reſ.2.

§.1. REſpondeo, aliquos aſſeruere, Epiſcopos vigore Concil. Trident. *ſeſſ.24. cap.6.* poſſe abſoluere Hæreticos occultos, nec per ſubſequentes Bullas Cœne fuiſſe illis hanc poteſtatem ſublatam. Ita docet noviſſimè Puteanus *in 2.2.q.11. art.4. dub.2.* Fagundez *de Pracept. Eccleſ. tract.2 lib.8. cap.8. num.32.& 33.* Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. Epiſcopus, num.1.* Souſa *in Bulla Cœna, cap.23. diſp.100. concl.3. num.7.* & anteà docuerat Lorca *in 2.2. quæſt.11. art.4. diſp.45. num.10.* Nugnus *tom.2. in addit. ad 3. part. quæſt.8. art.5. dub.10. in fine* Ledeſma *in ſumma, tom.2. tract.1. cap.6. concl.20. diff.7.* Emmanuel Sà *verb. Epiſc. n.37.* Henriquez *lib.6. cap.14. num.4. & in Gloſſa litt. M, & lib.13. cap.27. num.5. litt. Q.* cum multis aliis citatis à Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.2. cap.11. num.27.* Ricciullo *tract. de jure perſon. lib.5. cap.14. num.9.*& Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.2. alleg.40. num.21.* & hanc ſententiam probabilé vocat noviſſimè Sanc. *in ſelect. diſp.50. n.32.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 16 & 18. in fin. & in Reſ. 30 §. ult. ante med. & in Reſ. 31. §. 1. ante med. & in to. 9. tr. 7. Reſ. 117. §. Nec obſtat dicere, quod Bulla Cænæ. ante med. verſ. Vide me ipſum.

2. Sed, his non obſtantibus, Sanchez, Ricciulus, & Barboſa, cum multis aliis penes ipſos, contrariam ſententiam docent, quibus ego addo Riccium *par.3. deciſ 280. num.1.* Villalobos *in ſumma, p.1. tr.9. dub.61. num.2. & 5.* Gratianum *in diſcept. tom.3. cap.414. n.20.* Bellochium *de caſ. reſervat. p.2. q.1. n.275.* Sanctarellum, qui poſt hæc ſcripta prodiit in lucem, *tract. de hæreſi, c.5. dub.5. n. 21.* Ragucium *in lucerna Parochorum, q.125. n.5.* Scortiam *in Conſtit. Pont. epit.166. theor.431.* Novarium *in ſingul. concl.3. num.5.* Sylvium *in 2.2. q.11. art.3. quæritur 2. in fin.* Fabrum *de Sacram. Ordin. diſt.25. quæſt.1. diſp.3. cap.4. num.126.* Homobonum *de exam. Eccleſ. part.2. tract.12. cap.4. q.16. & de ſtat. part.1. cap.8.* Antonucium *in Catech. Diœceſ. Neapol. lib.1. cap.25. n.9.* Megalam *in part.1. lib.1. cap.13. num.10. & 15.* Floronum *de caſ. reſeru. part.1. c.4. §.22. num.2. & 4.* Torreblancam *de magia, lib. 3. cap.10. num.17.* Valerum *in differ. utriuſque fori, verb. hæreſis, diff. 5. num. 1.* Hi omnes putant, Bullam Cœnæ derogare, & adimere ſupradictam poteſtatem Epiſcopis; & adducunt multos alios DD.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §.1. inter med.& fin. verſ. Sed ego ibi.& in Reſ. 1. poſt ſeq.& inf. in Reſ. 36. §. Tertiũ. & in tom. 3. tr. 5 Reſ.21. §.ult. à lin. 3. & in tom. 9. tr. 7 Reſ. 117. § Nec obſtat dicere quod Bulla Cœnæ

3. Verùm, qui ſuſtinent primam ſententiam, in favorem Epiſcoporum, ſic illam firmant: quia in Bulla Cœnæ non ſit expreſſa mentio Concil. Trident. quod quidem eſt neceſſarium, ut cenſeatur illi derogatum: quia Conſtitutioni, ſeu decreto Concilij propter ejus gravitatem non intelligitur derogatum, niſi de eo fiat mentio ſpecialis. *cap. ex part. de Capell. Monach.* ibìque Gloſſa *in verb. nulla mentio, cap. nonnulli. de reſcript.* ubi etiam Gloſſa *in verb. fecerunt mentionem.*& ibi Felinus *n.7.* cum multis aliis.

4. Nec valet dicere, Pium V. & Gregor. XIII. cum Clemente VIII. contrarium declaraſſe: nam, ut benè reſpondent Fagundez, *ubi ſuprà*, & Souſa, de illis pontificiis declarationibus non conſtat authenticè: & cùm res ſit adeò gravis, & jam ſcientibus Pontificibus controverſa, id profectò deberent expreſſiùs, aliquo ſpeciali decreto, declarare. Vnde ſubdit Fagundez, ſtando in hac opinione, quòd ſi hæreſis ſit nota quinque, vel ſex, etſi Hæreticus quinque vel ſex complices habeat; adhuc diceretur occulta, & ab illa Epiſcopi poterunt abſoluere. Putat etiam, in magna civitate non eſſe publicam, ſi nota fuerit ſeptem, vel octo perſonis. Vide Portel. *in addit. ad dubia regular. verb. diſpenſare, num.5.*

Sup. his inf. Reſ. ſeq. §. in fin. & pl cõplice ibi paulò ante fin. & in fin. &c.

5. Notandum eſt etiam, ſecundùm ſupradictos DD. in tali caſu Epiſcopum poſſe committere abſolutionem alicui Confeſſario ſpecialiter ad eum hæreſis caſum deputato, ut adversùs Suarez *tom.4. diſp.30. ſect.2. num.9. & 15.*& alios, probat Henriquez *lib.6. cap.14. n.7. & in Gloſſa, littera O.* cum multis aliis apud Sanch. *tom.1. lib.2. c.11. n.23.* & probabile vocat Lorca *2.2. q.11. artic.4. diſp.35. num.11.*

Sup. contẽ in hoc §. Reſ. præterita, & in Reſ. ſeq. §. No tertio. &c.

6. Notandum eſt etiam, dictam abſolutionem poſſe Epiſcopum impertiri extra Sacrament. Confeſſionis: nam per illam particulam, *in foro conſcientiæ*, non intelligitur forum ſacramentale, audita ſacramentali Confeſſione; ſed tantùm denotatur, ut abſolutio in foro externo non proſit, ſi contingat hæreſim in judicium deduci. Ita Homobonus *de exam. Eccleſ. part.1. tract.5. c.5. q.31.* Claudius Soleri *de poteſtate Confeſſ. cap.30. §. 1. ex verbis, n.6* præter illos, quos citat, & ſequitur Sanchez *cap.11. n.13.* qui etiam *n.17.* & rectè, ait, poſſe Epiſcopum in tali caſu abſoluere ſubditum ab hæreſi in abſentia: & hoc, etiamſi talis ſubditus ſit extra Diœceſim, quidquid in contrairum aſſerat Suarez *in 3. part. tom.5. diſp.41. ſect.2. num.10. & 11.*& etiamſi ipſe Epiſcopus cum ſubdito extra Diœceſim inveniretur; poſſet tunc vtique illum ab hæreſis excommunicatione abſoluere. Et hæc omnia aſſerunt Doctores pro firmanda opinione in favorem Epiſcoporum: ſed ego contrariam exiſtimo probabiliorem, & ideò illam ſequor.

Sup. conſ in hoc §. tom. 1. tr. Reſ.16. §.u per tot.& aliis mult ejus not. ſignanter tom. 3. tr Reſ. 12. &

Sup. hac ſentia inf. Reſ.18. & aliis ejus primæ no

RESOL. XVI.

An Epiſcopi hodie poſſint abſoluere ab hæreſi occulta?

Et an quando ſcitur à decem perſonis dicatur delictum occultum?

Et

Et an Epiſcopi nullo modo poſſint in tali caſu hanc abſolutionem ab hæreſi committere alteri perſonæ?

Et notatur poteſtatem diſpenſandi in irregularitate ab hæreſi occulta proveniente ademptam eſſe ab Epiſcopis per Bullam Cœnæ. Ex part. 4. tractat. 4. & Miſc. Reſ.239.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet noviſſimè Iacobus Granado *in 2.2.D.Thomæ,contr.1.tract.15.diſp.14.ſect.2. num.8. & ſeq.* ubi ſic aſſerit:Superest potiſſima difficulas, an ſcilicet iſta facultas Epiſcopo conceſſa à Tridentino, revocata ſit à Summo Pontifice?Partem affirmantem ſequuntur Navarrus *in ſumma cap.27.num.275.* Molina *ſuprà* relatus, Suarez *in illa ſect.4.num.12.& 13.* ubi refert, ſe ipſum *in 4. tom.3.part...* idem aſſerentem,Garſia *de benef.part.11. cap.10.num.115.* dicens,id eſſe indubitatum. Sanchez *in illo cap.1. num. ult.* concludens, hoc omnino eſſe tenendum,& multi alij, quos iſti Doctores referunt. Probatur primò,quia in Bulla Cœnæ etiam noviſſimè edita à Gregorio XV.perſpicuis diſertiſque verbis negatur facultas abſoluendi à caſibus illius, ac proinde ab hæreſi etiam virtute clauſulæ Concilij Generalis, licèt in illa in genere, vel in ſpecie oppoſitum conceſſum fuerit;ergo licèt Tridentinum conceſſerit Epiſcopis hanc facultatem, fuit & eſt modò revocata. Secundò probatur, quia graviſſimi Doctores teſtantur à Summis Pontificibus eſſe revocatum; Navarrus enim ait, ſic declaraſſe Pium V. Gregorium XIII. Azorius *lib.8. inſtit. moral. cap.10. quæſ. 10.* teſtatur, ſe audiviſſe à viro Religioſo, docto, & fide digno ſic declaraſſe Clementem VIII. Tertiò probatur, quia in Generalis Inquiſitionis Prætorio Romano ſæpè pronuntiatum eſt, non poſſe Epiſcopos jam abſoluere ab hæreſi occulta.Quartò tandem,quia duo ſunt reſponſa Congregationis Cardinalium, quarum meminit Suarez *ſuprà*, in quibus declaratur, facultatem Tridentini Epiſcopis ablatam fuiſſe. Nihilominus valdè probabile eſt, adhuc perſeverare poteſtatem à Tridentino conceſſam Epiſcopis. Sic ſentiunt Navarrus *lib.1. conſil.tit.de conſtit. conſil.1.quæſt. ult.* Simancas *de Cathol.inſtit. tit.3. num.6.* Henriquez *lib.6.de pœnit. c.14. num.7.* Bañez *ad art.4. quæſt.11. dub.2. poſt. 2. concluſ.* Sà *verbo Epiſcopus, num.37.*Lorca *diſp.45.*Guttierrez *lib.1. quæſt. can. cap.13. ad fin. in poſteriori editione*, & multi alij; Sanchézque tandem fatetur, rationes pro hac ſententia vrgere, & authoritate Doctorum reddi videri probabiliſſimam. Probatur hæc ſententia, quia, ut *ſuprà* argumentabamur, vitanda eſt correctio juris, quoad ſine incommodo fieri poterit, & id præſertim locum habet comparatione Concilij Tridentini, cujus decreta tanti æſtimarunt Summi Pontifices,qui poſt illud Eccleſiam gubernarunt, & quod in viridi obſervantia ſemper eſſe tantopere cupiunt. Cùm ergo tam diſertè Concil. Tridens. faciat Epiſcopis poteſtatem abſoluendi ab hæreſi occulta,& cæteris caſibus Bullæ Cœnæ, non eſt credendum, eam facultatem fuiſſe revocatam virtute Bullæ Cœnæ poſtea promulgatæ, ſi cum iſta conciliari poſſit;quòd autem rectè conciliari poſſit, facilè oſtenditur.Primò, quia ſic ſentiunt tot graves Doctores, quorum in explicando jure magna authoritas eſt. Secundò, quia rectè dici poteſt, Bullam Cœnæ ſolùm prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum,quando publica ſunt,& ideò non derogare facultati Tridentini,in qua de occultis criminibus ſermo eſt.Ex quo patet reſponſio ad primum contrariæ ſententiæ. Ad ſecundũ reſpondetur, nullibi afferri à prædictis Authoribus teſtimonium authenticum talis revocationis,aut declarationis,& cùm aliunde tam perſpicuè conſtet de facultate Tridentini, non cogimur credere, eam eſſe revocatam. Ad tertium reſpondetur, id pronuntiatum eſſe in hoc graviſſimo, & ſanctiſſimo Tribunali ſecundùm oppoſitam ſententiam, quæ probabiliſſima eſt;ſed quoniam nondum nobis præcepit eam amplecti licitum eſt contrariam reputare etiam valde probabilem,ſicut & multi alij reputarunt.Ad quartum ſimiliter dicendum eſt, reſponſa Cardinalium eſſe magnæ authoritatis,ſed non ſufficere ad tollendam contrariæ ſententiæ probabilitatem; & hæc omnia ad verbum docet Granado *ubi ſuprà.* vide etiam Fernandez *in exam.Rect.mor.part.4.cap.7.§.1.n.5.* Guttierrez *can.qq. lib.1. cap. 13. ad fin.* Gomez *in Bulla Cruciat. clauſ.10. num.44. in fine.* Bañez *in 2. 2. quæſt. 11. art. 4. dub. 2. poſt 2. concl. argum.3. verſ. Et ſi quis objiciat.* Rodriquez *in qq. Regul. tom.1.q.20.art.10.*Vegam *in ſumma tom.2. cap.125. caſ.11.* Aragon. *in 2.2. quæſt.11. art.3.* Llamas *in ſumma part.3.cap.1.§. ult.in fine.*Zerolam *in praxi Epiſc. par.2. verbo Abſolutio §.8. & 18. & verſ. hæreticum*, §.4. & alios,quos ego ipſe citavi *in part.1. tract.5.reſol.2.*Sed ego *ibi* contrariæ ſententiæ adhæſi, aſſerenti dictam facultatem Epiſcopis eſſe per Bullam Cœnæ ſublatam,& ita ſentiunt plures Doctores,quos *ibi* citavi; quibus nunc addo Hurtadum *de excomm. diſput.15. difficul.3. num.11.* Fabrum *de ſacram. Ordin. diſt.25. quæſt. 1. diſp.3. cap. 4. num.126.* Duardum *in Bulla Cœnæ lib.3. §. 2. quæſt.11. num.47.* Coriolanum *de caſ.reſer.part.1.ſect.3.art.23. num. 6.* Bonacinam *in Bulla Cœnæ diſput. 1.quæſt. 2.punct.2.num.7.in fine.* Acoſtam *in expoſit. Bull. Cruc. quæſt.58.* Gratianum *in diſcept.foren.tom.3. cap.414. num.12.*Armandariz *in addit. ad recopil. legum Navarræ lib.2. tit. 21. lege unica, de familiaribus Inquiſitorum num. 3. & 4.* Alzedum *in praxi Epiſc.part.2. cap.6. num.15.*Campanili *in diverſ. jur. can. rub.11. cap.26.num.55.* Farinacium *de hæreſi quæſt.192.§.4.num.53.*Bledam *in defenſione fidei in cauſa Moriſcorum,part.1.cap.13.*& alios penes ipſos, teſtantes de ſupradicta declaratione Gregorij, de qua etiam teſtatus eſt mihi Dominus meus Clemens Merlinus ſacræ Rotæ Auditor,vir non ſolùm legalis, ſed etiam politioris litteraturæ conſultiſſimus, & morum ſuavitate ornatiſſimus. Notandum eſt tamen hìc obiter, quòd etiamſi ſtandum eſſet in prima ſententia, Emanuelem Rodriquez *in addit. ad Bullam Cruc. §.9. num.69.*docere,facultatem datam Epiſcopis abſoluendi ab hæreſi, intelligendam tantùm,quando ipſe hæreticus ſolus abſque eo,quod ab alio audierit,committit occultè crimen hæreſis, manifeſtando illam aliquo actu exteriori,quamvis nemo eam audiat; deinde ſubdit illam facultatem non extendi ad hæreſim occultam,quando adeſt complex,nam aliàs,inquit,eſſet deſtruere machinam ſancti Officij, & denique reſoluit, Concilium *in præſenti* dictam dare facultatem abſoluendi ab obligatione denunciandi complicem, quam habet,aliàs eſt excommunicatus edicto ſancti Officij; ſed Granado *ubi ſuprà num.6.* putat,Epiſcopum vigore dicti Concilij Tridentini poſſe abſoluere hæreticum,etiamſi coram aliquo hæreſim protulerit, dummodo delictum ſit occultum, quod eſt, quando non ſcietur à majori parte,communitatis,quæ ſaltem conſtet decem perſonis, & ad id, quod docet Rodriquez *de denunciandis complicibus.* vide me ipſum *in part.1. tract.4.* * *reſol.9.*

2. Nota ſecundò,ex ſententia Granadi *num.5*, Epiſcopum abſolutionem ab hæreſi impendente poſſe iis, qui quomodolibet pertinent ad ſuam diœceſim, ſive quia ibi inveniuntur, tanquam Peregrini, ſive quia ipſe exiſtens extra diœceſim, vult alicui ſibi ſubdito, & in hæreſim lapſo, abſolutionis beneficium impendere.

3. Nota tertiò, cùm prædictam abſolutionem ab hæreſi non permittat Concilium Vicariis Epiſcoporum, Molina *de juſt. tract.5. diſp.18. num.1.* Garſias *de*

[Left margin notes:] ... hoc in Reſ. prætericta ... & inf. in ... 18. ... fin. & in ... 30.§.ult. ... med.& in ... 31. §.1. ... med. ... Tertio, ... & in ... 9. tr. 7. ... 117. §. ... obſtat ... re quod ... a Cœnæ.

[Right margin notes:] Quæ hic eſt Reſ. antecedens. Ibi in § Sed his.& in Reſ. ſeq.& inf. in Reſ.36. §. Tertium. & in to.3. tr. 5. Reſ.21 §.ult. ad lin.3.& in tom.9. tr.7. Reſ. 117 §. Nec obſtat dicere, quod Bulla Cœnæ. & ſi perlegis eam per tot. & ibi à lin.5. Reſ. 118. doctrina repleberis, & facilius hanc difficultatē terminare poteris.

Sup. hoc cō. plice in Reſ. præterita, §. Nec valet.in fine.

Sup. hoc in Reſ. citata in lin.ult. hujus §.

Sup. hoc in Reſ. præterita in fin. §. Nec valet. & in to. 3. tr 3. Reſ. 19. &c.

*Quæ hic eſt inf. in tr. 9. Reſ.16. & in aliis ejus primæ, & etiam ſecundæ annot.

Sup.hoc ſ... in Reſ. 1 ... & in Reſ. §. pe

in to. 5. tr. 3. Reſ. 15. à lin 2. & lege doctr. Reſ. 16.

de beneficiis tom. 2. *part.* 11. *cap.* 10. *num.* 113. & alij exiſtimant, nullo modo poſſe ab Epiſcopo hanc abſolutionem ab hæreſi committi alteri perſonæ; ſed Iacobus Granado *loco citato num.* 7. cum Sanchez *in ſummatom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 23. & aliis tenent, quòd licèt Epiſcopus non poſſit hanc abſolutionem committere alteri, qui generaliter habeat facultatem abſolvendi ab hæreſi, poteſt tamen committere caſum particularem, cùm occurrerit, ita ut tunc ſpecialiter, & non generaliter tribuat vices ſuas. Verùm omnia ſupradicta non procedunt in noſtra ſententia aſſerente, hanc poteſtatem abſoluendi ab hæreſi eſſe per Bullam Cœnæ Epiſcopis ſublatam.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. Reſ 32. & in aliis ejus annot. ſecundę.

4. Nota quartò, etiam poteſtatem diſpenſandi in irregularitate, & occulta hæreſi proveniente ademptam eſſe Epiſcopis per Bullam Cœnæ Domini docere Ricciullum *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 5. & alios, licèt contrarium doceat Vgolinus *tract. de irregular. cap.* 36. *num.* 5. Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 17. quos alibi citavi; imò Petrus Cornejo *in* 3. *part. D. Thomæ tr.* 5. *de irregular. diſp.* 9. *dub. unico, quæſt.* 4. & probabiliter docet, ob peccatum hæreſis ſecundùm ſe ſecluſa infamia non incurri irregularitatem, ſed vide *ſuprà, in tract. de irregul.*

Sup. hoc quod hic docetur, in Reſ. not præteritæ cum eodē Cornejo hic citato, & in aliis ejus not.

RESOL. XVII.

An ſaltem per Bullam Cœnæ ſit Epiſcopis revocata facultas abſoluendi ab hæreſi, & aliis caſibus in ea contentis?

Et ſi Epiſcopus ſequens affirmativam ſententiam, & opinionem nolit abſoluere Hæreticum ocultum, quid eſt faciendum? Ex p. 7. tract. 2. Reſ. 23.

Sup hoc ſup. in Reſ. 15. §. Sed his. in fin. & in Reſ 16. §. 1. inter med. & fin. à verſ. Sed ego ibi. & inf. in Reſ 36 §. Tertiū. & in tom 3 tr 5. Reſ. 21. §. ult. ad lin. 3. & in to 9. tr 7. Reſ. 117. Nec obſtat dicere, quod Bulla Cœnę. & ſi legis eā per tot. & ibi à lin. 5. Reſ. 118. facilius hanc quæſt. diſſolues.

§. 1. NEgativè reſpondent Doctores, quos citat, & ſequitur Boſſius *de Iubileo ſect.* 1. *caſ.* 10. § 2. *n.* 10. *& ſeq.* Probatur hæc opinio, quia correctio juris vitanda eſt, quoad fieri poſſit, ſed abſque correctione juris Trident. ſtare poteſt clauſula Bullæ revocans facultates, quibus abſolutio impendi poterat. Ergo affirmandum eſt clauſulam Bullæ ſupradictam Trident. facultaté non revocare. Minorem probo. Primò, quia Bulla ſolùm dicit, ut nullus poſſit abſolui prætextu quorumcunque privilegiorum, quæ Epiſcopis, Conventibus, & aliis conceſſa ſint per ſedem Apoſtolicam: at qui ab Epiſcopis abſolui intendit, non intendit abſolui prætextu alicujus privilegij à Sede Apoſtolica conceſſi, ut dicit Bañez, ſed prætextu authoritatis à Chriſto Domino datæ. Ergo. Secundò, quia Bulla optimè poteſt intelligi de peccatis publicis, & de abſolutione, quæ non ſolùm pro foro conſcientiæ, ſed etiam externo proſit; ſiquidem nihil in Bulla habetur, quod cogat nos de peccatis occultis, & de foro conſcientiæ revocationem intelligere. Senſus ergo Bullæ eſt, ut nullus poſſit abſolui; abſolutione proficiente in foro externo, vel à peccatis publicis prætextu privilegiorum, &c. Quòd ſi hoc modo intelligatur, manet integrum Trident. Decretum. Nam Trid. concedit ſolùm abſolutionem caſus occulti, & pro foro conſcientiæ. Ergo ſi Bulla revocat caſus publicos, & abſolutionem proficientem in foro externo; non immutat, nec corrigit Decretū Trid. Ergo hæc explicatio ſuſtinenda eſt, ut Iuris correctio vitetur. Tertio, lex generalis præcipuè correctoria, etiamſi poſterior ſit, limitanda eſt ex ſpeciali antecedenti. Ergo hæc lex correctoria Bullæ, quæ generalis eſt, limitari, & coarctari debet per ſpecialem Trident. Quartò non obſtante clauſula revocatoria Bullæ Cœnæ manet integrum privilegium in Cruciata conceſſum pœnitentibus, ut ſemel in vita poſſint abſolui à quolibet Confeſſario approbato, à quibuſvis peccatis, & cenſuris, &c. Ergo etiam poterit integrum manere privilegium Epiſcopis conceſſum Trid. non obſtante revocatoria clauſula. Quintum fundamentum eſt, quia non eſt evidens Bullam Cœnæ ſupradictam facultatem revocare, ut ex ſupradictis conſtat; ſed abſque revocationis evidentia nemo tenetur ſe jure proprio ſpoliare. Ergo non debent Epiſcopi ſe reputare ſpoliatos hac facultate abſoluendi abſque clariori notitia. Quod ſi dicas conſtare evidenter eſſe revocatam hanc facultatatem Epiſcopis, non ex verbis Bullæ præcisè, ſed ex illis juncta Pontificum declaratione. Reſpondere poſſumus de declaratione nobis authenticè non conſtare. Nam ſi plures Doctores eam firment, ex fama, & opinione loquuntur. Item indigebat talis declaratio ſpeciali promulgatione, ut vim legis revocantis haberet, aliàs nos arctare non poteſt.

2. Et ideo Boſſius *ubi ſupra, num.* 19. ſic ait: Ex quibus manifeſtè apparet non eſſe audaces, neque temerarios modernos hanc ſententiam tenentes, cùm ſit æquè probabilis, ac prior, ſive attendas authoritatem, & numerum Doctorum; ſive inſpicias multiplicitatem & firmitatem rationum. Ita Boſſius.

3. Sed ego mordicus contrariam ſententiam ſæpiùs docui, & nunc iterum doceo quam me citato tenent Trullench *in Decalogum tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. *n.* 11. Marchinus *de Sacram. Ordin. tract.* 1. *part.* 9. *difficult.* 9. *per totam.* idem docet Caſpenſis *in Curſu Theolog. to.* 2. *tract.* 15. *diſp.* 5. *ſect.* 6. *num.* 38 & alij à me alibi ad ſatietatem adducti; Et ratio eſt clara, quia in Bulla Cœnæ adeſt clauſula derogatoria. Non obſtantibus &c. quæ licèt ſit generalis, ſufficit tamen ad derogandum Concilium, quæ doctrina indubitata eſt, ubi derogatio nova Pontificia nequit verificari, niſi tali Concilio derogato: tunc enim derogatio illa generalis cenſetur ſpecifica, & individua, *l.* 2. *ff. de liberis, & poſthumis.* Secùs illa derogatio eſſet futilis, & ſuperflua. Quemadmodum videre eſt in caſu noſtro, in quo ſi Pontifex illis verbis: Ac per cujuſvis Concilij decreta, non derogavit Tridentino, rogo, cui alteri Concilio fuit per iſta verba derogatum? Certè non provincialibus, ut aliqui neoterici minùs rectè interpretantur: tum, quia nomine cujuſvis Concilij non veniunt ſola provincialia, cùm præter iſta ſunt generalia: tum, quia nullum eſt aſſignabile provinciale Concilium, quod Epiſcopis tribueret facultatem abſoluendi ab hæreſi occulta, vel ab aliis Bullæ Cœnæ caſibus: tum, quia Pontifex Decreta Trident. Concil. gerit in pectore; nec eſt veriſimile, ipſum ignorare hoc decretum, quod ſingulis Prælatis eſt notiſſimum: tum quia derogatio pendet à voluntate Pontificis, qualitercunque de ea conſtet: ergo derogando Decretis cujuſvis Concilij, neceſſariò fatendum eſt, ſatis conſtare de mente Pontificis revocantis hanc facultatem abſoluendi ab Hæreſi occulta, & præſertim accedentibus tot vivæ vocis oraculis, & Sacræ Congregationis reſponſis, à me, & ab omnibus Doctoribus relatis.

Alibi in Reſolutionib. annot. præteritæ.

4. Neque his obſtant allegati text. *in cap. Ex parte, cap. Nonnulli. & cap. eam te, de Capellis Monach.* Nam reſpondemus, allegatos textus procedere, ubi nulla mentio Conciliorum neque in genere, neque in ſpecie, neque per verba æquipollentia facta fuit. At in caſu noſtro fieri expreſſam mentionem derogationis cujuſvis Concilij, quæ nequit verificari, niſi ipſo Tridentino derogato.

5. Notandum eſt hìc obiter, ſi Epiſcopus ſequens noſtram ſententiam, nolit abſoluere hæreticum occultum, quid faciendum? reſpondent aliqui, quòd ſi periculum ſit infamiæ, vel ſcandali, ſi Sacerdos ſit niſi celebret; vel Laicus, niſi communicet; poteſt indirectè abſolui ab hæreſi, & directè ab aliis peccatis à quocumque confeſſario: & idem dicendum, ſi ob paupertatem, vel aliud impedimentum, non poſſit Romam adire,

Sup. hoc in Reſ. 21. in aliis ejus annot.

Sup. hoc idem in §.

adire, vel litteras mittere ad Summos Pœnitentiarios, ſi eſt contritus, poteſt ſumere Euchariſtiam, vel celebrare, ſi ſit Sacerdos, etiamſi non adſit periculum infamiæ, vel ſcandali: nam iſte apud Deum excuſatur; quia fecit, quantum potuit. Et ita me citato docet Marchinus *de Sacram. Ordinis tract.* 1. *part.* 9. *capite* 1. *diffic.* 10. *num.* 6. & etiam me citato Trullench. *in Decalogum tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 4. *n.* 13. Sed recognoſce me ipſum *in par.* 1. *tract.* 5. *reſol.* 4. *&* *in par.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 242.

RESOL. XVIII.

An Hæreticus occultus poſſit abſolvi in abſentia ab Epiſcopo, ſi ipſum adire non poſſit? Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 43.

§. 1. Caſus eſt practicabilis, & ad illum affirmativè reſpondet Ioan. Henriq. *in comp. caſ. mor. c.* 20. *num.* 64. ubi ſic ait: [De aqui nace una duda, y es, ſi un hombre impoſſibilitado de poder yr al Obiſpo, incurrieſſe en el crimen de la heregia oculta, para lo qual no puede el Obiſpo dar ſus vezes à otra perſona, como eſtà declarado en el miſmo Concilio, en el cap. 6. alegado, que es lo que ſe deve hazer en eſte caſo? A lo qual reſpondo, que el Obiſpo puede abſolverlo de la deſcomunion en auſencia; y quitada la deſcomunion, queda el pecado ſin reſervacion alguna, y qualquier Confeſſor lo puede abſolver del pecado. Porque es coſa muy cierta, que todos los deſcomulgados pueden ſer abſueltos de la deſcommunion en auſencia, y contra ſu voluntad, pues la abſolucion de la deſcomunion no es ſacramental.] Sic ille. Sed hæc ſententia procedit in opinione illorum aſſerentium facultatem Epiſcopis conceſſam in Concil. Trident. abſolvendi hæreticos occultos non eſſe ſublatam; quod noviſſimè docet Hurtad. de Mendoza *volum.* 1. *in* 2. 2. *diſputat.* 84. *ſect.* 2. & Lopez de Texeda *in controverſ. Theolog. moral. lib.* 2. *tract.* 1. *controv.* 18. *num.* 14. Duvallius *in* 22. *D. Thom. tract. de fide, q.* 7. *art. ultim. concluſ.* 1. & alij, quos ego ipſe citavi *in* 4. *part. tract.* 4. *reſ.* 239. Verùm ego ibi, & meritò, contrariam ſententiam docui.

[left margin, cut off: …hoc ſup. … eſ. 15. §. … curſum … med. & … 3. tr 3. … 10. reci… … è in §. … in Reſ. … Sed an… … ed. verſ. … o eſt. / … hoc ſup. … 1. Reſ. … 8 & pro … aditate in … ejus / Qe hic eſt … Reſ. 16. & aliis … ej not. 1.]

RESOL. XIX.

An Inquiſitores habeant facultatem abſolvendi ab hæreſi, non ſolum in foro externo, ſed in foro conſcientiæ?

Et an hæc facultas abſolvendi ab hæreſi competat cuilibet Inquiſitori, & non toti conſiſtorio?

Et an quilibet Inquiſitor poſſit eamdem facultatem cuilibet Confeſſario delegare?

Et an in Inquiſitore ad hanc in foro conſcientiæ abſolutionem, & delegationem impertiendam non requiratur Ordo Sacerdotalis?

Et quid eſt faciendum, ſi Inquiſitores in caſu facultatem, ut ab ipſo Confeſſario quis abſolvatur, nollent impertiri, neque Epiſcopus? Ex part. 1. tract. 5. Reſol. 3.

§. 1. Reſpondeo, Dominos Inquiſitores habere facultatem abſolvendi ab hæreſi, non ſolùm in foro externo: ſed in foro conſcientiæ; & præcipuè Inquiſitores Hiſpaniæ. Ita docent Campegius, Rodriquez, Toletus, Gutierrez, Paramus, Bañez, Henriquez, & Graffius apud Riccium, & Sanchez, *ubi infrà*, quibus ego addo Homobonum *de exam. Eccleſ. part.* 2. *tract.* 11. *cap.* 6. *quæſt.* 11. Puteanum 2. 2. *D. Thomæ, q.* 11. *art.* 4. *dub.* 2. Lorichium *in theſ. verb. Hæreticus,* §. 12. Villalobos *in ſumma, tom.* 2. *tract.* 1. *diffic.* 12. *num.* 6. Freitam *in additione ad tract. de Confeſ. ſollicit. Epiſcopi Roderici Acugna, quæſt.* 21. *num.* 18. & Garſiam *de benef. tom.* 2. *part.* 11. *cap.* 10. *num.* 122. qui tres ultimi loquuntur de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, & per conſequens noſtræ Siciliæ, quidquid in contrarium ſentiat Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap.* 5. *dub.* 7. *n.* 31. Farinacius *de hæreſi, quæſt.* 192. *n.* 52. *&* 54. Zecchius *in ſumma, part.* 1. *tit. de fide, rubr. de hæreſi, cap.* 11. *n.* 18. Novarius *in ſingul. concl.* 4. *n.* 2. Ricciullus *tract. de iure perſon. lib.* 5. *cap.* 15. *num.* 3. Ioan. Valerus *in differ. utriuſque fori, verb. Hæreſis, different.* 3. *num.* 3. Riccius *part.* 2. *deciſ.* 579. *n.* 5. Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *libro* 2. *cap.* 12. *n.* 3. *& ſeq.* & Suarez *tract. de fide, diſp.* 21. *ſect.* 4. *n.* 15. & inclinat Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *alleg.* 40. *n.* 28. *in fin.*

2. Notandum eſt verò, quòd, ſtando in noſtra opinione, hæc facultas abſolvendi ab hæreſi competit cuilibet Inquiſitori, & non toti Conſiſtorio, ut adversùs Henriquez, & alios notant, Villalobos *in ſumma, tom.* 2. *tract.* 1. *diffic.* 12. *num.* 7. Freitas, *ubi ſuprà, num.* 15. & alij: & ideò quilibet Inquiſitor poteſt eandem facultatem cuilibet Confeſſario delegare, ut adversùs Campegium *in addit. ad Zanchin. cap.* 34. & alios, rectè notavit Sanchez *ubi ſup. n.* 5. & Freitas *num.* 16. & Villalobos, & Homobonus, *ubi ſuprà, tractat.* 12. *cap.* 2. *q.* 4. qui etiam docuit, in Inquiſitore, ad hanc in foro conſcientiæ abſolutionem, & delegationem impertiendam, non requiri ordinem ſacerdotalem: quia talis facultas non conceditur Inquiſitori, in ordine ad Confeſſionem ſacramentalem, nec tanquam quid annexum Ordini; ſed officio, ut *ſuprà* diximus de Epiſcopo. Sed cùm Confeſſarius non poſſit cogere, ut hæreticus occultus prodat ſe Inquiſitoribus, ut alibi fusè probabitur, ſi Inquiſitores in tali caſu facultatem, ut ab ipſo Confeſſario abſolvatur, nollent impertiri, neque Epiſcopus, putantes ſe non habere talem facultatem, vel propter aliam rationem, quæritur, quid faciendum? Hanc quæſtionem nemo tractat niſi Freitas, *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſollicit. Epiſcopi Acugna.*

[right margin: Supr. in Reſ. quæ hic eſt 15. ſignanter in §. pen.]

[right margin: Sup. hoc inf. in Reſ. 21. & melius in aliis ejus not.]

RESOL. XX.

An Inquiſitores poſſint abſolvere Hæreticum occultum in foro conſcientiæ? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 35.

§. 1. Noviſſimè Ferdinandus de Caſtro *in op. mor. tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 4. *punct.* 3. §. 3. *n.* 3. & Alphonſus de Leone *de offic. & poteſt. Confeſſ. tom.* 2. *recollect.* 6. *num.* 127. docent, nulli Inquiſitori neque Tribunali, datam eſſe facultatem abſolvendi ab hæreſi, & excommunicationibus reſervatis in foro conſcientiæ, quam ſententiam tuentur etiam DD. quos ego ipſe citavi *in* 1. *p. tract. de abſol. ab hæreſi,* * *reſ.* 3.

2. Sed ego *ibi* contrarium docui, & nunc iterum doceo cum DD. quos *ibi* adduxi, quibus nunc addo Philippum de la Cruz *in Theſauro Eccleſiæ tract.* 1. §. 6. *n.* 1. *in fine*, & Martinum Bonacinam *in Bull. Cœnæ tomo* 3. *diſp.* 1. *q.* 22. *punct.* 2. *n.* 5. Dico igitur Inquiſitores Hiſpanos poteſtatem habere etiam in foro conſcientiæ ad abſolvendum hæreticum occultum, & hanc ſententiam in Hiſpania eſſe uſu receptam, teſtatur ex Rodriquez dictus Bonacina, & ipſemet Caſtrus, & Doctores contrarij fatentur hanc ſententiam eſſe probabilem, unde illam, ut mihi conſtat, in praxi deducere non dubitant Illuſtriſſimi Inquiſitores. Vide noviſſimè Farinacium *in addit. ad ejus opera poſt lib.* 3. *conſil. q.* 4. *n.* 5. *fol. mihi* 4. *col.* 1.

[right margin: * Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & inf. in Reſ. 37. §. ult.]

RESOL. XXI.

Quid facere debeat hæreticus occultus, qui abſolutionem ab Epiſcopo, vel ab Inquiſitore obtinere non potuit? Ex p.1. tr.5. Reſ.4.

Sup.hoc ſup. in Reſ.17. §. ult.& in Reſ. 19.curſim in fin.& melius in to.9. tr 7. Reſ.123. ante medium, à verſ.& à fortiori, & in tom.4 tr.8. Reſ.43 paulò poſt initium, à verſ. Quod patet.

§.1. RESpondeo: Hæreticus occultus, qui non potuit per Confeſſarium obtinere facultatem ab Epiſcopo, ſeu Inquiſitore, ut ab hæreſi abſolvatur, mittat Romam, ad majorem Pœnitentiarium: & interim: dum talis expectatur facultas, obſervet ea, quæ de occulto excommunicato, non data de præſenti Confeſſoris copia tradunt, Navarr. *in Manuali, c.27.n.239.* & Henriquez *lib.6. cap.15. n.7.* Et ita docet Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſor. ſollicit. Epiſcop.* *Acugna, quæſt.21. n.18.* ubi aſſerit, nullum Authorem hunc caſum tetigiſſe.

2 Poteſt igitur, in tali caſu, hæreticus occultus, ratione infamiæ, vel ſcandali, ſi timeantur, dum Sacerdos eſt celebrare; ſi autem laïcus, Euchariſtiam ſumere, eliciendo priùs actum contritionis: & ſi non exiſtimat ſe contritionem perfectam habere, confiteatur, & à Confeſſario abſolvatur, ex doctrina probabili, quam docet Reginald. *in praxi tom.1. lib.8. cap.7. n.87.* & alij, quos citat Sancius *in Selectis, diſp.32. n.11.* quidquid alij contradicant, cum Sancio *loco cit.*

3 Sed aliqui plus addunt, (attendat Lector) etiam ſecluſo ſcandalo, & periculo gravis infamiæ, ſupradictum hæreticum occultum, procurantem pro viribus abſolutionem; ſed propter paupertatem, aliudve legitimum impedimentum non valentem Romam adire, vel mittere, neque ab Epiſcopo, vel Inquiſitore abſolutionem obtinere, ſi verè pœniteat, & contritus ſit, poſſe interim Miſſam celebrare, & Euchariſtiam ſumere, ſi laïcus eſt; ſi, ut diximus, ſcandali, & infamiæ timor adeſſet; & ita docet noviſſimè Fagundez *de Præcept. Eccl. tract.1. lib.3. cap.12. n.12.* cum ſapientiſſimo ſene Martino Navarro, adversùs Franciſcum Suarez *in 3.p. tom.5. diſp.9. ſect.3. num.7.* quod eſt valdè notandum: & rationes adducit Fagundez. An verò hæc opinio ſit probabilis, judicent viri docti: mihi enim non placet.

Sup his in §. 1. not præteritæ, ante medium.

RESOL. XXII.

An legitimè impeditus adire Pontificem poſſit ab hæreſi occulta abſolvi ab inferiori Sacerdote? Ex p.4. tr.4. & Miſc. Reſ.242.

Sup.hoc lege doctrinam Reſ.ſeq.& aliarum Reſ. & §§.ejus annot.

§.1. AD hoc dubium reſpondet Iacobus Granado *in 2.2. D.Thomæ contra 1. tract.15. diſp.16. ſect.4.* ubi *num.18.* ſic aſſerit: Vix, aut ne vix quidem caſus iſte in praxi occurrere poteſt; nam ſi impedimentum ſit articulus, vel periculum mortis, diximus, quemlibet Sacerdotem poſſe abſolvere ab hæreſi; extra hunc verò articulum, aut periculum, cùm Epiſcopus juxta valdè probabilem ſententiam poſſit abſolvere, & idem probabiliter dici poſſit de Inquiſitoribus, non deerit (moraliter loquendo) quin remedium habeat eſto non poſſit adire Papam; ſed ſi daremus, facultatem Epiſcoporum eſſe revocatam, & Quæſitores fidei non poſſe in foro conſcientiæ hanc abſolutionem impendere, vera nihilominus ſententia eſt, etiam quando adeſt legitimum impedimentum adeundi Papam, non poſſe hæreticum occultum ab ullo alio abſolvi. Ita Granado, qui citat Sanchez, & Suarez: ſed circa præſentem quæſtionem vide me ipſum *in part.1. tract.5. reſol.4.*

Quæ hic eſt Reſ. antecedens & lege etiam §§. ejus not.

RESOL. XXIII.

An qui laborat impedimento perpetuo, ita ut non poſſit adire Pontificem, poſſit abſolvi ab hæreſi, vel in dicto caſu extra articulum mortis, an ad Inquiſitores, vel ad Pontificem per Procuratorem, tacito nomine recurrendum ſit? Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. Reſol.15.

§.1. SVppono ſub articulo, vel periculo mortis comprehendi quodlibet aliud impedimentum perpetuum ægritudinis, paupertatis, ſervitutis, &c. ita ut Confeſſarius poſſit abſolvere pœnitentem, cùm ex dictis impedimentis non poteſt adire Summum Pontificem. Sed difficultas eſt, an hæc doctrina procedat etiam in caſu hæreſis, & negativè reſpondet Sanchez *in ſumma tom.1. lib.2. cap.13. n.37.* & Suarez *de fide, diſp.21. ſect.4. n.26. in fine.*

Sup. hoc Reſ. præte ta & in R ſeq. & in 9. tr. 7. R 117. §. Sed l otitur, & Reſ. 118. §. Aſſero ſe do. Sed ſi gis has d ult. Reſ. totas, & a & §§. ear annotatio facilius b queſt. ter nare pote & quamv pro Epiſ po in hoc ſu in tom tract.5. V doctrinam §. Verum Reſ. 16. & aliarum e not.

2. Non deſinam tamen adnotare, affirmativæ ſententiæ adhærere Caſtrum Palaum *tom.1. tract.4. diſp.4. punct.3. §.5. num.5. & 6.* ubi ſic aſſerit, ſolùm in crimine hæreſis non audent plures Doctores hanc extenſionem concedere ob ejus ſingularem gravitatem, & rigoroſam reſervationem. Addúntque ſic impedito nullam ſuppetere viam ſe ab excommunicatione hæreticali liberandi, niſi acceſſum ad Inquiſitores, vel Pontificem per litteras, vel procuratorem tacito nomine, ſiquidem Epiſcopo per Bullam revocata eſt facultas in Trid. conceſſa.

3. Fateor ſola authoritate horum Doctorum hanc ſententiam probabilem reputari. Nam ſi licet proferre, quod ſentio, exiſtimarem ſanè æquè de hæreſi, ac de aliis criminibus poſſe ſic impeditum abſolvi à quolibet Confeſſario; quia poteſtas utendi hoc privilegio fundatur in neceſſitate pœnitentis: at licèt ſit delictum grave, graviorem tamen neceſſitatem pœnitens habet. Ergo non ob gravitatem hæreſis limitandum eſt. Adde, quia, ut ipſemet Sanchez *num.14.* affirmat, & ſtatim, dicemus, nullus tenetur in periculo mortis conſtitutus medio procuratore, aut litteris miſſis, abſolutionis beneficium impetrare, quia nemo tenetur medium aſſumere, quo ejus delictum manifeſtari poſſit. Ergo neque etiam tenetur adſtrictus illo perpetuo impedimento, quod mortis periculo æquivalet, aſſumere procuratorem, vel litteris facultatem procurare. Aliàs ſi propter gravitatem hæreſis, & illius ſpecialem reſervationem deberet pœnitens impeditus confugere ad Inquiſitores, vel ad Pontificem per procuratorem, etiam in articulo mortis conſtitutus, deberet eam diligentiam adhibere. Neque videtur eſſe ſpecialior ratio in uno, quàm in alio. Huc-uſque Palaus.

4. At ſententiam negativam cum Sanchez, & Suarez, docet amiciſſimus, & doctus P. M. Candidus *tom.1. diſp. 3. artic.8. dub.5. num. 5.* ubi ſic ait: Poteſtas abſolvendi ab hæreſi in articulo mortis, non eſt extendenda, ut poſſit quis abſolvi alia ratione impeditus, puta paupertate, inimicitiis, ſenectute, aut ſimilibus impedimentis. Vnde in tali caſu extra articulum mortis ad Inquiſitores, vel ad Pontificem per procuratorem, aut litteras tacito nomine recurrendum eſt. Quia cùm non exprimatur *in capit. ea noſcitur, de ſententia excommun.* & in aliis, caſus hæreſis non cenſetur in illo comprehendi, propter ſtrictiſſimam ejus reſervationem. Ita Candidus.

RESO

RESOL. XXIV.

An qui non poſſit adire Papam ex perpetuo impedimento, poſſit ab hæreſi abſolui, etiam ſi nondum ſi in articulo mortis? Ex part.11. tractatu 8. & Miſcell. 8. Reſ.2.

§.1. AD hunc caſum ſic reſpondet Dicaſtil. *de Sacram.tom.2.tract* 8. *diſp*.11. *dub*.16. *num*.267. Quæri poteſt, an qui laborat perpetuo impedimento adeundi Papam, etiamſi nondum ſit in articulo mortis, poſſit prædicto modo abſolui, non ſolum ab aliis reſervatis, ſed etiam ab hæreſi itaut ſub nomine articuli mortis comprehendatur perpetuum impedimentum, & impotentia adeundi illum, & ſicut quando eſt in articulo mortis poteſt abſolui ab hæreſi, poſſit etiam in tali impedimento?

2. Negant multi, inter alios Sanchez *in ſumma lib.2.cap*,13.*n*.37. Suarius *de fide diſp*.21. *ſect*.4. *n*.26. *in fine*, qui alios referunt. Refert etiam Diana 8.*p. tract*.7.*reſol*.15. Candidum, ipſe tamen Diana nihil decidit. Moventur ad id negandum ob ejus delicti ſingularem gravitatem ob quam cenſeri debet magis rigoroſa reſervatio. Oppoſitum tamen exiſtimat (ſi ratione agatur) probabilius Caſtro Palao *loc. citato numero* 5. cujus rationes mihi valdè placent. Probatur ergo eandem eſſe rationem de hæreſi. Quia ea facultas conceditur ob neceſſitatem pœnitentis, hæc autem non minor, ſed eo major eſt, quo gravius eſt delictum, & magis cavendum periculum, ne quis ſub tanto malo moriatur, ergo gravitas non obſtat, ſed potius juvare debet, ut præcaveat periculum, nec ſuperior cenſetur velle, ut tandiù maneat expoſitus tali periculo. Accedit, quod juxta receptam ſententiam (de quo alibi diximus, & Sanchez admittit *numero* 14.) nemo in periculo mortis conſtitutus tenetur mittere procuratorem, aut litteras pro obtinenda abſolutionis facultate, & beneficio, neque enim tenetur medium adhibere, in quo ſe exponat periculo manifeſtandi ſuum delictum aliis. Atqui ille qui in tali impedimento eſt conſtitutus eodem modo ſe exponeret eidem periculo, ergo eodem modo non tenetur illi ſe exponere. Alioquin ſi ob gravitatem hæreſis deberet tunc mittere per procuratorem, aut litteras ad Inquiſitores, vel Papam, id ipſum teneretur in ipſo mortis articulo, ſi poſſet, quod adverſarij non concedunt. Hucuſque Dicaſtillus, ſed ſicut ego, ut ipſe ſupra notavit, olim nolui in hac quæſtione judicium ferre; idem iterum, & nunc facio.

[Margin: ...æ hic eſt ... antece- ...s, & lege ...tr. aliarũ ... & §§. ... notatio- ...]

3. Notandum eſt hic propter ſuperius dicta quod quoties quis non poteſt per ſemetipſum adire ſuperiorem, etiamſi poſſit illum vocare, cenſetur conſtitutus in articulo neceſſitatis, idque colligitur *cap. Quamvis, de ſentent. excommunic.* ubi ad obtinendam abſolutionem ſolùm requiritur, ut quolibet canonico impedimento, retrahatur quo minus Romanum Pontificem poſſit adire; ita Corduba *in ſumma quæſt*.18.*par*.2. Valentia *tom*.4. *diſputat*. 8. *quæſtion*. 10. *punct*. 2. Azor. *tom*. 1. *lib*.8. *capit*. 19. *quæſt*. 5. Henriquez *de pœnit. lib*. 6. *cap*. 9. Sanchez *lib*.2. *ſumma cap*.13. *numero* 14. qui omnes teſte eodem Sanchez, & alij plures, quos refert, docent cenſeri legitimè impeditum eum, qui perſonaliter ſuperiorem adire nequit, etiamſi procuratorem mittere valeat. Atque ut idem Sanchez advertit, jus non obligat pœnitentem ut ſe per tertiam perſonam præſentet, ſed per ſeipſum. Vlterius in hac materia onus adeundi ſuperiorem, ut obtineat abſolutionem, non eſt onus confeſſarij; ſed gravamen pœnitentis, quaſi in pœnam ſui delicti. Quando ergo non poteſt ipſe adire ſuperiorem, vel eum acceiſere, cenſetur verè impeditus, & carere copia ſuperioris. Multò minus per litteras tenetur, quia exponeret ſe periculo detegendi peccatum, ſi vel litteræ amitterentur, vel ab alio reperirentur, aut poſtquam in manum ſuperioris venerunt ab aliquo alio legantur, ut ſæpè poteſt fieri; eſt etiam difficile tale medium exequi ſine nota. Quid ſi ſuperior non annuat? Denique multa ſunt quæ ab his mediis deterere poſſunt. Hanc ipſam ſententiam relatis auctoribus prædictis ſequitur Caſtro Palao, & rectè probat diſcurrendo per ſingula alia media recurrendo ad ſuperiorem, & oſtendendo pericula, quæ in his poſſunt timeri. Legatur illa, citata *diſput*.4. *punct*.5. *numero* 7. ubi cum eodem Sanchez rectè docet non teneri pœnitentem accipere Bullam Cruciatæ, aut aliud ſimile privilegium, ſed poſſe uti ordinario beneficio juris.

[Margin: Su hoc inf. ...x reſ. 26. ...eg doctr. ... & 2. & ...Re 8. & in ...o 1. tr. 5. ...Re. §.2. ...ci ot. & ...ei 1. & hic ...up ius in ...r. reſ. 206. ... dverte. ...u...vis in ...is doctrina ...lam ſit ...ro rticulo ...10 s.]

4. Et hæc omnia docet Dicaſtillus *loco citato numero* 270. qui poſtea *num*.271. probat impedimentum perpetuum adeundi ſuperiorem pro abſolutione, æquivalere articulo mortis. Ratio eſt, quia impeditus moraliter certus eſt ſe non poſſe ante mortem abſolui à ſuperiore, atque adeo eſt jam ad eam neceſſitatem redactus, ut ab alio debeat abſolui & non à ſuperiore, quem per ſeipſum adire, (ut ſupponimus) non poteſt, per alios verò, aut per ſcripturam non tenetur, ut probatum eſt cum tot auctoribus: quid ergo proderit quod hic maneat toto tempore vitæ non abſolutus à peccato, nec à cenſura, ſi illa habeatur? Cumque omnis reſervatio ſit in ædificationem, non in deſtructionem (ut ſæpe dixi) nec debeat ſuperior cenſeri voluiſſe reſervare pro caſu, quo non ſolùm non prodeſt, ſed nocet reſervatio, meritò in caſibus locum habere debet doctrina, quod impedimentum perpetuum reputari debeat pro vero articulo, ſeu periculo mortis in ordine ad obtinendam abſolutionem peccati, ſeu cenſuræ. Cùm ergo in proprio articulo, aut periculo mortis (poſito ſaltem quod non poſſit haberi ſuperior) poſſit abſolui, poterit etiam in tali caſu æquivalenti. Et ſuperius dictis conſentit Palaus & alij quantum ad caſus Pontificis, & Hurtad. *de Pœnit. diſput*.11. *difficul*.13. hoc etiam extendit ad caſus aliorum Prælatorum, ſed negat Cardinalis Lugo, verùm adverſus illum inſurgit Dicaſtill. *ubi ſupra*, adi illum, & non pigebit.

[Margin: Sup. hoc latè i. to. 1 tr. 5. Reſ. 18 & in aliis ejus primæ not.]

RESOL. XXV.

An qui vi, & metu, vel fraude, & dolo, aut alio quocumque caſu inter Infideles exterius fidem negat, corde tamen illam retinens poſſit poſtea inter Chriſtianos rediens abſolui à quocumque Confeſſario approbato; & quid de blaſphemantibus hæreticaliter inter Chriſtianos?

Et quid eſt dicendum de illuſoribus Imaginum Sanctorum; & comedentibus carnes tempore prohibito &c.?

Et an, quando blaſphemia eſt hæreticalis, abſolutio Inquiſitori reſervetur? Ex part. 3. tract.4. Reſolut. 142. aliàs 143.

§.1. AFfirmativè reſpondet Stephanus Fagundez *præc*.2.*lib*.8.*c*.8.*n*.39. ubi ſic aſſerit: Animadverto illum, qui vi, & metu, vel dolo, & fraudulenter ſe inter infideles exteriùs infidelem fingit, Maurum videlicet, Iudæum, Idololatram aut Hæreticum, & exteriùs fidem negavit, corde tamẽ illam retinens, peccare quidem graviſſimè contra externam fidei profeſſionem, non tamen eſſe hæreticũ comprehenſum in Bulla Cœnæ, nec incurrere excommunicationem ipſius, & poſſe abſolui à quocunq; Confeſſario ordinario approbato. Ita Fagund. & ante illum ex eandem Societate Ieſu docuerat

[Margin: Sup. hoc ſup. in Reſ. 5. §. ult. & inf. in Reſ. 29 n. 1. & 2 & in to. 2. tr. 6 Reſ. 169. §. M hi. ad med. verſ. Ille etiam.]

cuerat hanc ſententiam Toletus *lib.* 4. *cap.* 4. *num.*6. & poſtea Suarez *tom.*5.*in* 3.*part.diſp.*4.*ſect.*2.*n.*22. *&* *diſp.*21.*ſect.*2.*n.*3.& tandem Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*2 *c.*7.*n.*8 *in fine*, & poteſt omnes Filliucius *tom.*2. *tract.*22.*c.*6. *n.* 164. Et ratio eſt, quia talis non eſt verè infidelis, vel hæreticus quia non habet errorem in intellectu. Ergo,&c Deinde hæreſis ratione ſolius excommunicationis reſervatur. At hęreſis externa abſque errore interno non ſubjacet excommunicationi. Ergo, &c. Nec refert, (ait Fagundez) quòd ab Inquiſitoribus hujuſmodi homines puniri poſſint in foro externo, tanquam hæretici, nam præſumunt Domini Inquiſitores illos habuiſſe diſſenſum à fide in intellectu, ſiquidem hunc diſſenſum exterius finxerunt, & manifeſtarunt. Ita ille.

2. Et poſt hæc ſcripta inveni eam ſententiam ſupradictorum Auctorum docere etiam Franciſcum Sylvium in ſuis eruditiſſimis Commentariis *ad* 2. 2. *D. Thomæ q.*11.*art.*3.*concl.*2. ubi ſic aſſerit: Hæreticus ſolo actu externo quamvis graviter peccet, non eſt excommunicatus neque incurrit alias pœnas Eccleſiaſticas in hæreticos latas, & per conſequens poteſt à quolibet Confeſſario abſolui, quamvis pro hæretico in foro externo reputetur, imò & pro excommunicato geri debet apud eos, qui noverunt peccatum externum, & neſciunt animum ſemper manſiſſe Catholicum. Ex his ſequitur, quòd qui propoſitiones hæreticas effuderunt, qui Sanctorum imaginibus illuſerunt, qui comederunt carnes tempore prohibito, qui Mahumeto cultum, & reverentiam exhibuerunt, ſi ea fecerint, aut metu compulſi, aut ſpe lucri adducti, aut ira, vel alia quacunque paſſione commoti, nullum in animo errorem, at priſtinam fidem rectam tenentes, neque hæretici ſunt, neque excommnnicatione in hæreticos lata innodati. Ita Sylvius *ubi ſuprà.*

Sup hoc inf. in §§. ſeqq. hujus Ref. & ſignanter §. Et tandem.

3. Item hanc ſententiam docet Homobonus de Bonis *in exam.Eccleſ.part.*1.*tract.*7.*c.*1.*q.*4. ubi ita ait. Quid ſentiendum de eo, qui ſolùm exteriùs rem fidei negat, aut ab ea omnino per apoſtaſiā recedens abſque tamen errore intellectus ad aliam ſectam tranſit? Reſpondeo, cùm cenſuræ, & reliquæ pœnæ delictum aliquod afficientes, non niſi ob delictum verum & conſummatum contrahantur, ſequitur, quemlibet Confeſſarium ab hoc (licèt gravi peccato) abſoluere poſſe. Secus autem in externo foro judiciali, in quo præſumptionibus ſtatur, proinde qui hujuſmodi delicta committunt, per Eccleſiaſticos judices reconciliari; & à cenſuris abſolui ſolent. Idémque de his dicendum eſt, qui aliqua hæreticalia verba protulerunt, & poſtea ſe ea joco dixiſſe aſſerunt; nam eorum excuſationes in foro interiori, non autem in exteriori judicio admittuntur. Sic Homobonus.

4. Item hanc opinionem tenet Ioannes Valerus *in differentiis utriuſque fori*, *verſ. Hæreſis differ.*2.*n.*1. ubi ſic aſſerit: Fidem negans, exterius, interius tamen ſervans, non eſt in foro animæ excommunicatus, & ideò in tali foro non indiget abſolutione, & poteſt à ſuo Parocho à prædicto peccato abſolui, ubi Epiſcopi non habent prædictum peccatum reſervatum, in foro tamen exteriori, judicabitur excommunicatus, & tenemur eum denuntiare Dominis Inquiſitoribus.

5. Item tenet Bartholomæus Giptius *in tract.de caſ. reſerv.c.*6.*caſ.*4.*n.*83.*&* 84. ſic aſſerens. Et hæc ſint breviter dicta ad cognoſcendum quæ ſapiunt hęreſim manifeſtam, eaque procedunt in foro fori. At verò aliter proceditur in foro conſcientiæ, in quo cùm procedatur ſecundùm intima cordis, nam ſi quis aliquod hæreſim manifeſtam ſapiens proferat, non ſequitur: ergo eſt hæreticus. Prudens igitur Confeſſarius conſiderabit, ſitne revera hæreticus, nam ſi quodcumque manifeſtam hæreſim ſapiens fecerit, ſi revera non ſit hæreticus, abſoluat ab hoc caſu, ſi non eſt Epiſcopo reſervatus, quidquid ſit futurum coram Inquiſitore, ſi res aliquo futuro tempore detegatur. Sic Gigptius.

6. Et tandem hanc ſententiam ex Dominicanorum familia tenet Michaël Zanard. *in directorio Theologorum, p.*2.*præcept.*1.*cap.*11. ubi ſic ait; Quando blaſphemia eſt hæreticalis, abſolutio Inquiſitori reſervatur. Si verò Confeſſor compererit blaſphemum benè ſentire de fide, eum abſoluat. Ita Zanardus, quo nihil, clarius, nam apertè docet tunc blaſphemiam hæreticalem eſſe Inquiſitoribus reſervatam, quando blaſphemus habet errorem intellectus; nam ſi bene ſentiat de fide, docet à Confeſſario abſoluendum. Vide etiam Torreblancum *de magia, lib.*4.*cap.*5.*n.*8. Bañez *in* 2.2. *D. Tho. q.* 11.*art.*4.§.*quæritur ſecundò, concl.*3.*arg.*2.*fol.mihi* 658.

7. Vidiſti amice lector, quot patronos numero & ſcientia inſignes habeat hæc opinio. Ex qua ſequitur quòd ſi aliquis, ut dictum eſt, tantum externè fidem negavit, vel alia ſapientia manifeſtè hæreſim commiſit, poteſt à quocumqne Confeſſario abſolui ſine auctoritate Dominorum Inquiſitorum, & ſine privilegio Bullæ Cruciatæ, dummodo tale peccatum non ſit Epiſcopo reſervatum. Verùm hæc opinio diſplicet multis, & præſertim viro doctiſſimo Domino Don Franciſco de la Riba Vicario Eminentiſſimi Cardinalis ab Auria, nam putant, hoc minimè Confeſſarium efficere poſſe ſine dominorum Inquiſitorum auctoritate, vel ſine Bulla Cruciatæ, cùm tale peccatum ſit Dominis Inquiſitoribus per eorum edicta reſervatum.

RESOL. XXVI.

An quilibet Sacerdos etiam Parocho præſente, poſſit in articulo mortis Hæreticum abſoluere?

Et quid, ſi in dicto caſu Epiſcopus, vel inquiſitor præſens ſit?

Et an ſupradictus Hæreticus occultus abſolutus in articulo mortis, ſi ab eo evadat, debeat ſe præſentare Summo Pontifici ſub pœna reincidentiæ in eandem cenſuram, vel ſufficiat, ut ab Epiſcopo, vel inquiſitore denuo abſoluatur? Ex p.1. tract.5.Reſ.5.

§.1. Reſpondeo poſſe quemlibet Confeſſarium, in articulo, mortis abſoluere Hæreticum: & hoc omnes concedunt: *Difficultas, eſt quando Inquiſitor, vel Epiſcopus adeſſet in tali caſu Putat Zambranus *in deciſ.caſ.conſc.tempore mortis, c.*4.*dub.*4. *n.*15. *& dub.*6. *n.*4. & Bonac. *de cenſ.diſp.*1.*q.*3.*punct.*3.*n.*5. ægrum debere illos adire per confeſſarium, vel per alium; ſeu per literas facultatem, ut abſolvatur, petere.

Sup. ho[c] tom. 1. t. Reſ. 4. §. Reſ. 11. [...] omnibus aliis ear[um] notation. & not. [...]

2. Hanc ſententiam, & meritò, damnat Sanchez *in ſumma tom.*1 *lib.*2.*cap.*13.*n.*14. Et ratio eſt: quia non adeſt obligatio pœnitenti, ut ſe per tertiam perſonam Superiori abſoluturo præſentet; & Confeſſarius non tenetur hoc gravamen ſuſcipere.

3. Adde, quod ego puto probabiliter, in tali caſu ceſſare omnem reſervationem caſuum, & cenſurarum & ideo poſſe ſimplicem Sacerdotem, etiam præſente confeſſario approbato, & Confeſſarium approbatum, etiam præſente alio Superiore: cui caſus illi, & cenſuræ reſervantur, vel per privilegium conceduntur; poſſe, inquam, in tali caſu abſoluere ægrum ab omnibus caſibus, & cenſuris & per conſequens ab hæreſi: & ita docent Navarrus, Rodriquez, Henriquez, Vega, citati à Sanchez *ubi ſuprà*, *n.*6. quibus ego addo Villalobos *in ſumma, tom.*1.*tract.*27.*clauſ.*1.§.2. *num.*7. Barboſam *de poteſt. Epiſcopi part.*2.*alleg.* 25. *num.* 51. Coriolanum *tract.de caſ.reſerv.part.*1.*ſect.*2.*art.*16.*n.*7. *&* 8. Conradum *in Reſponſ.caſ.conſcient.par.*1.*q.*12. Ludovicum de S.Iuan *in ſumm. part.*1. *tract.de pœnit. q.*6. *art.*6.*dub.*4. Iuan. Valerum *in different.utriuſque fori, ver. Excomm.diff.*23.*n.*1. Angles *in* 4.*to.*2.*q.de Confeſſione, art.*

Sup. cor[...] in hoc § [...] in to. 1. [...] Reſ. 41. & [...] & ibi in [...] Reſ. 7. § [...] tandẽ [...] ſeqq. & i[...] 3. tr. 1. [...] 41. §. V[...] quoad. ſeqq. ſe[...] ge eã à [...] vel falſ[...] §. Sed ſi [...] dicta, & [...] ibi Reſ. [...] & hic [...] rius in [...] Reſ. 2[...] 2. ad n[...]

i verſ. Hoc iutem & in teſ.206.§.1. lin. 2. & in om. 8. tr.1. teſ.4. §.3.ſi- gnanter poſt ned. & me- ius in Reſ.7. ed ut me ius poſſis iſſolvere ác quæſt.& ccurrere jus obje- tionibus,ne eſeras prius dere in to. tr.5.doctr. eſ. 4. & iarum ejus cundæ not. Reſ. 2. & nniũ alia- m ejus an- t. ex qui- s caput ſtr. reple- tis,ſi prius gendo ca- t non do- . Vbi etiã jo præſente oprio Pa cho,in hoc tu con- nto.

art. de miniſt. diffic. articulo mortis. Epiſcopum Zerolam *in praxi de Pœnitentia cap.* 15. *num.*4. Finellium *de caſ.reſerv.cap.*7.*in fin.*& ex Societate Ieſu Paulum Comitolum *in Reſp.moral.lib.*1.*quæſt.*22.*num.*2. ubi ſic aſſerit : [Mihi tamen in verba Concilij Tridentini intuenti , *ſeſſ.* 14. *cap.*7. perquam videtur probabile, unicuique in mortis articulo conſtituto jus eſſe , cui collibitum fuerit , confitendi quamvis proprius adſit Sacerdos: facit enim ille articulus,ut omnis ceſſet reſervatio ; cur non item ceſſet reſervator ?] Etenim his verbis decernit Concilium : [Veruntamen piè admodum,ne ipſa occaſione aliquis pereat in eadem Eccleſia Dei cuſtoditum ſemper fuit , ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis;atque ideò omnes Sacerdotes quoslibet pœnitentes à peccatis,& cenſuris abſoluere poſſunt]In quibus verbis Concilium abſolutè , & indiſtinctè dicit omnes Sacerdotes ea poteſtate gaudere in eo articulo.Ergo videtur omnibus illis parem juriſdictionem,pro eo articulo,concedere,& cum lex non diſtinguit,nec nos diſtinguere debemus. Vnde Petrus de Ledeſma Dominicanus,tenens hanc ſententiam *in ſum. to.*1.*tract.de Sacram. Pænit.cap.*14.*d.ffi.*2.*fol. mihi* 301. ſic ait:[El derecho Eccleſiaſtico (nempe, Concilium Tridentinum,*ubi ſuprà*) no pone exception ninguna; ſino tan ſolamente dice , que qualquier Sacerdote puede abſoluer à qualquier penitẽte, de qualeſquier pecados,y cenſuras,luego en el articulo de la muerte qualquier Sacerdote puede confeſſar , aunque eſte preſente el proprio Parocho , ò otro que tenga juriſdicion ſubdelegada.]Hæc ille,ſatis,ut *ſuprà* dixi probabiliter: quidquid in contrarium, probabiliter etiam , aſſerant Doctores,quos citat,& ſequitur Sanchez *ubi ſup. n.*7. quibus ego addo Sanctorium *de caſ. Pap. & Epiſcop. n.*146.Bonac. *de Sacram.diſput.*5.*q.*7.*punct.*1.*n.*10.*& de cenſ.diſp.*9.*q.*3.*punct.*3.*n.*3.Benzonium *tr.de fuga,lib.*1. *diſp.*1.*q.*6. Sanctarellum *tract. de hæreſi, c.*6.*dub.*1. *n.*2. Putaneum *in* 3.*p.D.Thomæ,p* 2.*q.*3 *concl* 1.Coninch *de Sacram.diſp.*8.*dub.*2.*num.*16.Reginaldum *in praxi,to.*1. *lib.*1.*cap.*7.*n.*61.Avilam *de cenſuris,part.*2.*cap.*6.*diſp.*3. *dub.*1. *concluſ.*4. Vaſquez *in* 3.*p.tom.*4. *quæſt.*93. *art.*1. *dub.*4.*num.*18.& Nugnum etiam *in addit.ad* 3.*p.tom.*2. *q.*8.*art.*6. *dub.*3.*fol.mihi* 300.

S. conteto hoc §. in n. 1. tr.4. .44.§ ult. lò poſt .à verſ. ũ adverte bi in tr.5. . 13. ad d. à verſ. tandũ. & ſeſ 39 §. . & ult & ſup.in tr. eſ.196. §. med. & Reſ. 201. 02. & in n. 9. tr.7. ſ. 117.

4\. Notandum eſt verò , ſupradictum Hæreticum occultum abſolutum, ut *ſuprà*,in articulo mortis, debere ſe præſentare Summo Pontifici , nam cum hoc onere abſolutus cenſetur,ſi ſupervivat,ſub pœna reincidentiæ in eandem cenſuram;non ut iterum abſoluatur,quia jam abſolutus eſt:ſed,ut obediat ejus mandatis.Ita Suarez *tom.*1.*diſp.*30.*ſect.*3.*n.*6.Henriquez *lib.*13. *cap.*29.*n.*4.Barboſa *in collectan.tom.*2.*lib.*5. *tit.*39. *c.*11. *n.*5. & alij communiter : licet contrarium aſſerat Navarrus *cap.*26.*n.*27. Avila *de cenſuris,part.*2.*cap.*7.*diſp.* 3.*dub.*4.*concl.*1.*§.*2.& Gambarupta *tract. de caſ.reſerv. cap.*2.*n.*65. quando cenſura non habet onus ſatisfaciendi cauſæ , propter quam incurritur, ut eſt in caſu noſtro:& probabilem putat hanc opinionem Fillucius *tom.*1.*tract.*13.*cap.*7.*num.*141.

5\. Sed ſi aliam ſententiam vis amplecti,etiam dico, non eſſe neceſſarium, ut talis Hæreticus ad Summum Pontificem recurrat ; ſed ſufficere,ut ab Epiſcopo,vel Inquiſitore denuò abſoluatur:nam prior abſolutio non obſtat,quin pœnitens poſſit novam abſolutionem abſolutam obtinere:& ita docet Henriq.*lib.*6.*c.*10.*n.*3.*in Gloſ.lit.G.*Bonac.*de cenſ.diſp.*1.*q.*3.*punct.*3.*n.*15.& alij.

RESOL. XXVII.

An Hæretico negativo jam deſtinato ad comburendum ſit abſolutio impertienda , & ſacra Euchariſtia conferenda ?

Et an in ſupradicto caſu,ſi nullus eſſet Sacerdos præter ipſum judicem Eccleſiaſticum , teneatur excipere confeſſionem ſacramentalem negativi, & illum abſoluere, ſi prudenter ſenſerit illum rite eſſe confeſſum,nec licite poſſit id prohibere Sacerdotibus ? Ex part.5. tract.3. Reſ.78.

§.1. PRo parte negativa *in part.* 1. *tract.*5. *reſolut.* 8. adduxi Sanchez ; pro affirmativa verò Portel; ſed pro curioſis non deſinam modò hic apponere ſententiam Hurtadi de Mendoza *de fide vol.* 1. *diſp.*86. *ſect.*2. §. 29. ubi ſic ait : Dubium occurrit quid agendum ſit cum hæretico negativo ? an ei poſſint ſacramenta Pœnitentiæ & Euchariſtiæ conferri, an ei ſint neganda? Ego diſtinguo duas rationes ei Sacramenta conferendi.Prima eſt ex authoritate judicis acceſſentis Sacerdotem ut ei miniſtret confeſſionem,eúmque abſoluat , & det Chriſti corpus. Secunda eſt ſine judicis authoritate, ut ſi Sacerdos à judice abhibitus velit judice inconſulto audire peccata negativi;ex cujus ſacramentali confeſſione colligit prudenter eum eſſe innocentem, & ne falſum quid dicat,eſſe paratũ ad ſupplicium.Pater Suarez *diſp.*23.*ſect.*2.*n.*5.ſupponit eum non eſſe donandum Sacramentis,in quo eſt deterioris conditionis hæretico confeſſo.Ego hanc ſententiam: interpretor de prima ratione conferendi Sacramenta, ídque probat ratio Patris Suarez , eum non debere in Eccleſia tolerari , quia non eſt illi reconciliatus, quæ clara ſunt in reconciliatione & toleratione juridica, ſive forenſi , quia leges fori ſunt illi adverſæ. At non video cur Sacerdos privatim non poſſit illum abſoluere , imò videtur ad id teneri , quia privatim leges fori non præjudicant legibus conſcientiæ : poteſt enim quis innocens in conſcientia eſſe reus in foro. Demus Sacerdoti conſtare evidenter de innocentia negativi , vel quia teſtes confeſſi ſunt crimen falſi teſtimonij,vel quia decepti ſunt in perſona accuſata,vel aliam ob cauſam. Hic tenetur negativum abſoluere , quia omnia argumenta videt veræ pœnitentiæ , & alioquin exponeretur periculo damnationis. Idem dico etiamſi Sacerdos non ſit certus de falſo crimine,quia in foro ſacramentali ſtandum eſt confeſſioni ipſius pœnitentis,dum non convincitur mendacij à miniſtro Sacramenti ; tunc autem non convincitur : ergo tenetur ſtare illius confeſſioni. Igitur dum prudenter credit negativum eſſe verè pœnitentem, tenetur illi dare Sacramentum Pœnitentiæ , privatim tamen & occultè , judice ut judice inconſulto , quia ut judex id tenetur prohibere. Confirmatur, quia collatio Sacramenti nulli periculo tunc exponitur, negatio autem Sacramenti eſt expoſita periculo damnationis æternæ negativi: ergo eſt adminiſtrandum id Sacramentum, quod cenſeo de ipſo judice Eccleſiaſtico; ſi enim præter illum nullus adeſſet Sacerdos tenetur excipere confeſſionem ſacramentalem negativi , & illum abſoluere , ſi prudenter ſenſerit illum eſſe ritè confeſſum,nec licitè poteſt id prohibere Sacerdotibus, quamvis in foro agant cum negativo more in pertinaces ſervato. Hucuſque Hurtadus.

Quæ hic eſt int.Reſ 35.in ejus §. ult.

2\. Notandum eſt etiam hîc obiter id , quod docet Maſinus *in pract. Inquiſ. part.* 10. *num.*57. ubi ſic ait. [L'heretico , il quale in articulo mortis viene aſſoluto deve s'haura con la ſua falſa dottrina ingannato alcuni promettere di ſatisfare , cioſè ſcoprir loro la frode.La qual coſa non s'intende haver luogo qualcunque volta egli habbia di gia ſodisfatto,o non poſſa in verun modo ſodisfare , o perche gli ingannati ſiano aſſenti,o perche egli poco ſtante debba eſſer condotto alla morte,e ceſſa altresì la neceſſita di tal cautela, quando per altra via ſia ſtato à gli inganni ſcoperto l'inganno.] Sic ille.

RESOL. XXVIII.

An ſit petenda facultas ab Inquiſitoribus abſoluendi illum, qui damnatus eſt ad mortem, & jam eſt, ut vulgo dicitur, in Capella penes Dominos Societatis Alborum, & invenitur Hæreticus?

Et quid in hoc caſu, ſi eſſet Prælatus, & ſubditus in eadem domo, & hic autem habeat crimina reſervata; an non teneatur ille, nec Confeſſarius Prælatum adire, quamvis poßit? Ex p.5.tr.13 & Miſc.1. Reſ.12.

§.1. SVppono poſſe hoc fieri ſine Rei manifeſtatione. Et hoc non obſtante negativam ſententiam teneo, quam tuetur Hurtadus de Mendoz *in 2.2. diſp.* 84.*ſect.*7.§.125.ubi ſic ait. Carcerati afficiendi ultimo ſupplicio ſunt in mortis articulo. Lata igitur ſententia, & inſtante exquutione, ſunt in mortis articulo, in quo nulla eſt reſervatio. Nec tenentur mittere Confeſſarium, ut petat à Superiore facultatem, quia rectè monet Sanchez illud futurum oneri Confeſſario ipſi potius, quàm pœnitenti, qui quidem adire non poteſt. Addo eum non teneri Superiorem adire, quamvis poſſet, e. g. ſint ſimul in eadem domo Prælatus & ſubjectus, hic autem habeat crimina reſervata Prælato, non tenetur illum adire magis, quàm ſi eſſet ex morbo moribundus Ad hoc autem eum non teneri, oſtendam inferiùs. Ratio eſt, quia ex ſententia juſta aut injuſta violentia hic eſt in mortis articulo, non ſecus, ac qui ex morbo. Hæc autem immunitas à reſervatis non oritur ex hac, aut illa occaſione periculi; ſed ex ipſo mortis articulo, ut in eo homo ſine ulla difficultate ſit expeditus ad ſe reconciliandum Deo, & cùm jam ſit exceſſurus è vivis, non eget eo reſervationis fræno, nec cum illo agitur more cæterorum. Ita Hurtadus, & ego.

Sup. hoc quamvis pro naturali mortis articulo lege ſup. ex Reſ 26 doctr. §.1. & ſignanter §.2. & ex Reſ. 24. §. Notandū & ſuperius in tr.1 ex Reſ 206 §. Adverte. & in tom 1. tr. 5. Reſ 4. à lin. 3. à verſ. Difficultas & ſeq. & ad pedem literæ ut in hac Reſ. in alia ejus not.

RESOL. XXIX.

An Confeſſarius virtute alicujus Iubilæi poſſit abſoluere ab hæreſi occulta?

Et ſupponitur, quod in ordine ad incurrendam excommunicationem in foro conſcientiæ, opus eſt, ut Hæreticus habeat errorem in intellectu cum pertinacia, & ejus incredulitas humano ſenſui ſubjaceat; ideo ſi aliquis exterius ſolum negat Fidem, non erit Hæreticus; nec ſi transiret ad aliam ſectam; vel ſi Idolis externum cultum exhibeat; vel ſi Dæmonem invocaret verbo, cultu, vel alio aliquo opere; vel ſi magnetem, vel caput aſini baptizaret; & incantationes, & maleficia efficeret; & ſimilia horrenda perpetraret; ſi errorem in intellectu non habet, minimè Hæreticus in foro conſcientiæ cenſendus erit.

Et tandem docetur, quod Hæreticus purè mentalis non incurrit in excommunicationem niſi verbo, vel aliquo ſigno, aut facto hæreſim explicet? Ex part. 1. tract. 5. Reſ. 1.

Sup. contexto in hoc, & ſeq. § ſup. in Reſ. 5. §. ult. & in Reſ. 25. & in tom. 2. tr. 6 Reſ. 169. §. Mihi. ad med.

§.1. SVppono, quòd in ordine ad incurrendam excommunicationem in foro conſcientiæ, opus eſt, ut Hæreticus habeat errorem in intellectu cum pertinacia, & ejus incredulitas humano ſenſui ſubjaceat. Diximus, *ut habeat errorem in intellectu*: nam ſi aliquis ſolùm exteriùs neget fidem, non erit Hæreticus in foro interiori: & ideò qui tranſiret ad aliam ſectam, vel idolis externum cultum exhiberet; qui Dæmonem invocaret verbo, cultu, vel aliquo alio opere, qui magnetem, vel caput aſini baptizaret, incantationes, & maleficia efficeret, vel ſimilia horrenda perpetraret, ſi errorem in intellectu non haberet, minimè Hæreticus in foro conſcientiæ cenſendus erit. Hæc omnia tamen non impediunt, quominùs Illuſtriſſimi Inquiſitores poſſint talem punire tanquàm Hæreticum: quia ex ſignis externis prudenter poſſunt, & debent præſumere internum peccatum hæreſis.

2. Secundò diximus, *cum pertinacia*: quia, ut ſit aliquis Hæreticus, opus eſt, ut ſciens, & prudens teneat aliquid contra Eccleſiam; vel, ut alij loquuntur, ut quis cognoſcat, & animadvertat ſuam opinionem eſſe contrariam ſenſui Eccleſiæ; & tamen, neglecta auctoritate ipſius Eccleſiæ, in ſua opinione perſiſtat: & in hac pertinacia, temporis mora, & in errore perſeverantia non requiritur; quia in quovis temporis momento, & uno ſolo actu, & aſſenſu inſtantaneo poteſt hæreſis culpa perpetrari.

Sup. hac pertinacia lege inf. in tr. 12. latiſſimam doctr. Reſ. 36.

3. Et tandem diximus: *Et ejus incredulitas humano ſenſui ſubjaceat.* quia Hæreticus purè mentalis non incurrit in excommunicationem, niſi verbo, aliquo ſigno, vel facto hæreſim interiùs latitantem explicet.

Sup. hoc ſup in Reſ. 5. § Notandū. & ſuperius in tr. 1. Reſ. 14 & inferius in tr. 10. Reſ. 93 curſim, ſe[d] addito Bonacina, in fin. verſ. N[on] Hæreticus. & in tom. 1 tr 6. Reſ. 17 §. Verum. lin 3. & in t[om] 3. tr. 1. Re[ſ] 32. per tot. ſignanter [§] 1. ad med. verſ. Tum quia Eccl[e]ſia. & in to. [..] tr. 3. Reſ. [..] ferè poſt tres col. [..] princ. verſ. Sed ut co[g]noſcat. &c

4. Et ita hæc omnia ſupradicta docent DD. quos citat, & ſequitur Sanch. *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 2 *c.* 7. *n.* 8. quibus ſubſequentes ego addo: Pinellum *de caſ. reſerv. caſ.* 2 *num.* 10. Lorcam *in* 2. 2. *quæſt.* 11. *art.* 2. *diſp.* 47. *n.* 7. Becanum *in ſumma Theol. part.* 3. *cap*... *quæſt.* 2. Megalam *in* 3. *p. lib.* 3. *cap.* 1. *quæſt.* 1. *n.* 4. Molfeſium *in ſum. tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 7. *n.* 39. Floronum *de caſ. reſerv. p.* 2. *caſ.* 1. §. 4. *verſ. dummodo, num.* 2. Turrianum *in* 2. 2. *tom.* 1. *diſp.* 55. *dub.* 1. Coninch. *de actibus ſupernatur. diſp.* 18. *dub.* 7. *n.* 75. Malderum *in* 2. 2. *quæſt.* 11. *art.* 1. *membr.* 2. 3. & 4. Duardum *in Bull. Cæn. lib.* 2. *can.* 1. *quæſt.* 20. & *ſeq.* Piaſecium *in praxi Epiſc. p.* 2. *cap.* 4. *art.* 6. *n.* 3. Giptium *de caſ. reſerv. c.* 6. *n.* 84. *cap.* 9. *n.* 45. & *cap.* 14. *n.* 7. Souſam *in Bulla Cæn cap.* 2. *diſp.* 5. & *ſeq.* Lazarium *tr. de Blaſphem. q.* 5. *n.* 74. Fernandez *in exam. Theol. mor. p.* 3. *c.* 9. §. 16. *n.* 2. Gambarupram *de caſ. reſerv. c.* 4. *n.* 13. & *ſeq.* Barboſam *de poteſt. Epiſc. p.* 2 *alleg.* 40. *n.* 5. Campanili *in diverſ. jur. can. rubr.* 11. *c.* 26. *n.* 28. Homobonum *de caſ. reſerv. p.* 1. *c.* 8 Zanardum *in direct. Confeſ. p.* 2. *præcept.* 1. *c.* 8. Peregrinum *de immun. Eccl. cap.* 8. *n.* 2. Torreblancam *de magia, lib.* 3. *c.* 10. *n.* 20. Cherub. *in comp. Bull. tom.* 3. *Conſtit.* 24. *Pauli V. ſchol.* 2. Valerum *differ. utriuſque fori, verb. hæreſis, diff.* 2. *n.* 1. & 2. Filliucium *tom.* 2. *tract.* 22. *c.* 6. *n.* 152. & Reginaldum *tom.* 1. *lib.* 9. *cap.* 14. *n.* 224. cum aliis. His itaque ſuppoſitis.

5. Reſpondent aliqui, Confeſſarium electum virtute alicujus Iubilæi, in quo conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus, etiam in Bulla Cœnæ, poſſe abſolvere pœnitentem à crimine hæreſis: & ita fuiſſe declaratū Romæ anno 1607. in Sacra Pœnitentiaria, & ſervari in praxi teſtatur Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 8. *c.* 10. *n.* 265. & Antonucius *in Catecheſ. Neap. lib.* 4. *cap.* 19. aſſerit, ita fuiſſe deciſum Placentiæ ab Epiſcopo, & Inquiſitore illius Civitatis, qui quidem Epiſcopus erat tunc noſter Card. Arezzus, Vir ſanctiſſimus, & doctiſſimus. Et hāc ſententiam practicari à Patribus Societatis IESU, teſtatur Epiſcopus Zerola *tract. de Iubilæo, lib.* 2. *cap.* 18. *q.* 3. & ex eademmet Societate illam docet Regin. *tr.* 1. *lib.* 8. *cap.* 5. *ſect.* 1. *n.* 53. *in fin.* & noviſſimè Fagund. *de Præc. Eccl. tract.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *n.* 38. ex noſtra Religione docet etiam hanc ſententiam Molfeſ. *in ſum. to.* 1. *tract.* 7. *c.* 21. *n.* 62. Alfonſus de Leone *tract. de Iubilæo, p.* 2. *q.* 11. *n.* 43. Idem etiam docet Peirinus *de privil. Minimorum, tom.* 1. *Conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 5. *n.* 20. & ante illos Lorca *in* 2. 2. *q.* 11. *art.* 4. *diſp.* 45. *n.* 3 Farinacius *de hæreſi, q.* 192. *n.* 63. qui citat Pegnam: & tandem Polanchus *tract. de Iubilæo, nuper impreſſo, ſect.* 42. *n.* 65. & multi viri docti à me de hac re conſulti.

Sup. contē in hoc & duobus § ſeqq. inf. Reſ. 38. §. S[i] ſi ad lin. 6. verſ. Ra[tio] eſt. & in[fe]rius in tr. [..] Reſ 81. quamvis plenè ſup hoc lege[ta]men in to[m.] tr. 4 ex R[eſ.] 13. §. ult. ſignanter to. 7. tr. 1. R[eſ.] 287. §. C[on]firmatur. princ. & n[.] lius in to. tr. 2. Reſ. [..] §. 2. pr[o]pè fin. à verſ. ideo in c[on]ceſſione latè in §. argument & ſeqq & [in] tom. 9. t[r.] Reſ. 112. §. propè fin[.] verſ. qu[i] etiā prob

6. Et ratio eſt: quia ut doctè obſervat Lorca, ex quo Pontificibus cōſtitit controverſia hæc inter Doctores, ut ſedarent quæſtionem, expreſsè aliquando exceperūt crimen hæreſis: quòd ſi poſtmodum generaliter in aliquo Iubilæo dent abſoluendi poteſtatem, nulla excep-

tione

[d abſo- & à Pō- bus de- um De- um lege ibi in 118. à . §. 2.]

tione facta; videntur planè ex induſtria eam abſtuliſſe, & voluiſſe indiſcriminatim omnia largiri. Secundò, quia ita videtur expedire ad finem recipiendi theſaurum Indulgentiarum: nam aliàs multi illas conſequi minimè poſſent.

7. Sed, his non obſtantibus, non deſunt DD. contrarium ſentientes, quos citat, & ſequitur Suarez *tract. de fide, diſp.*21 *ſect.*4.*n.*21. quibus ego addo Floronum *de caſ.reſerv.p.*1.*c.*4.§ 22.*n* 4. Ragucium *in lucerna Parochorum, q.*125.*n* 5 Sylvium *in* 2.2.*q.*11.*art.*3. Novarium *in ſingul.concl.*3 *n.*8. Avilam *de cenſ.p.*2.*cap.*7.*diſp.*1.*dub.*7.*concl.*1. Victorell.*in notis ad Man.Navarri, c.*7. *n.*74. Portel.*in addit.ad dub.regul.verb.hæreſis.n.*26. Homobonum *de exam.Eccl.p.*2.*tract.*5. *cap.*6.*q.*35. Torreblancam *de magia.lib.*4. *cap* 6.*n.*3. Ricciullum *tract. de jure perſon.lib.*5.*cap.*14.*n.*7. & alij aſſerentes, quòd ita habet ſtylus Curiæ Romanæ, & ita fuiſſe declaratum à Gregorio XIII.

8. Sed hæc parum vrgent apud DD. primæ ſententiæ: nam reſpondet Fagund.*ubi ſup.* quòd ſtylus Curiæ Romanæ fundatur in probabilitate iſtius opinionis; non tamen tollit probabilitatem alterius. Adde, quòd ſtylus Curiæ varius eſt pro varietate Pontificum. Ad declarationem autem Greg. XIII. reſpondetur, quòd de illa non conſtat authenticè. Tuentur igitur utramque ſententiam Viri doctiſſimi: ſed mihi probabilior ſecunda videtur, quam ego ſequor.

RESOL. XXX.

An quando in Iubilæo conceditur facultas abſoluendi à caſibus Bullæ Cœnæ, excepta hæreſi, adhuc ſit abſoluendus hæreticus occultus pænitens, & emendatus?

Et an hodie Epiſcopi poſſint abſoluere ab hæreſi occulta?

Et an Confeſſarius per Bullam Cruciatæ, licet non poſſit abſoluere ab hæreſi occulta, poſſit tamen abſoluere receptatores, fautores, & defenſores Hæreticorum; & legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, & Schiſmaticos, Necromanticos, &c? Ex part.5. tractat.12. Reſ.35.

[...uj. hoc in ...el ſeq.] §.1. Affirmativa ſententia ſuaderi poteſt. Primò, quia id neceſſe eſt ad finem lucrandi pleniſſimam Indulgentiam à Summo Pontif. omnibus Chiſti fidelibus conceſſam, alioquin multi deſtituti eſſent neceſſaria facultate ad ſe diſponendum pro ejus receptione, ac proindè rectè dici poſſe videtur quòd intentio Papæ ſit per illam exceptionem velle excludere à beneficio abſolutionis ſolùm hæreticos notorios, ſeu declaratos, & nominatim denunciatos quorum crimen cùm non contingat niſi publico ſcãdalo aliorum fidelium, meritò etiam in Iubilæis reſervatur ipſi Papę, nec indiſtinctè committitur omnibus Confeſſariis approbatis, quia ad ſui curam indigent peritioribus. Secundò, quia hoc pacto intellecta prædicta exceptio aliquid operatur ultra illam. Non tamen hæreticos declaratos, &c. nam excludit omnes hæreticos notorios & publicos, licèt non ſpeciatim declaratos & denunciatos. Demum, quia hæreſis occulta eſt unum ex delictis in jure reſervatis Epiſcopo, à quo per *c.*6 Conc.Trid.*ſeſſ.*24.*de refor.* quilibet Epiſcopus poteſt abſoluere, ſi pœnitens velit reſipiſcere: ergo quando in Iubilæo conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus Papæ reſervatis etiam in Bulla Cœnæ contentis, hæreſi excepta, cenſetur etiam conceſſa facultas abſoluendi ab hæreſi occulta, quia non videtur eſſe intentio Papæ velle in Iubilęo univerſaliſſimo & pleniſſimo excludere crimen, quod ipſis locorum Ordinariis in jure permittitur, præſertim cùm illa generali facultate abſoluendi à reſervatis Papæ etiam à caſibus Bullæ, comprehendantur etiam caſus à jure, ſive ab homine Epiſcopis reſervati. Et hæc omnia docet pro affirmativa ſententia firmanda Ang. Boſſius *tract.de Iubilæo, ſect.*1. *caſ.*9.*n.*3. licet in caſu contingenti dicat, ut Confeſſarius conſulat peritiores, vel adeat ſacram Congregationem.

2 Verùm hæc opinio mihi prorſus non videtur admittenda, nam ſi ſtylus & praxis Romanæ Curiæ hodie non admittit abſolutionem ab hęreſi occulta, etiam quando illa non excepta conceduntur in Iubilæis caſus Bullæ Cœnæ, quanto magis non poterit Confeſſarius ab hæreſi occulta abſoluere, ſi in Iubilæo crimen hæreſis exciperetur. Sed hodie an Epiſcopi poſſint abſoluere ab hæreſi occulta, vide Doctores, quos ego citavi *in* 1.*p.tr.*5. *reſ.*2. quibus nunc addo Trullench *in Bulla Cruc.lib.*1.§.7.*c.*2.*dub.*7. & Ludovicum à Cruz etiam *in Bulla Cruc. diſp.*1.*c.*3.*dub.*7. qui docent per Bullam Cruciatæ, licèt Confeſſarius non poſſit abſoluere ab hæreſi occulta, poſſe tamen abſoluere receptatores, fautores, defenſores hæreticorum, legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, Schiſmaticos, Necromanticos, &c. quia hi non ſunt formaliter hæretici, quod etiam docet Boſſius *ubi ſup.caſ.*8. *n.*4. ſed de hoc vide etiam me ipſum *loco cit.reſ.*7. [Quæ hîc eſt ſup. Reſ. 15. & in aliis ejus primæ not.] [Sup. hac abſolutione in Reſ. not.ſeq. &c.] [Quæ hic eſt inf. Reſ. 32. & in aliis ejus primæ, & ſecundæ anno.]

RESOL. XXXI.

An ſi in Iubilæo concedatur facultas abſoluendi à contentis in Bulla Cœnæ excepta hæreſi, poſſit adhuc Confeſſarius hæreticum occultum abſoluere?

Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, an Confeſſarius vi Bullæ Cruciatæ pluries poſſit abſoluere pœnitentem à caſibus Papæ reſervatis, ſed occultis?

*Et an hodie Epiſcopus poſſit abſoluere ab hæreſi occulta vigore Concilij Tridentini ſeſſ.*24.*cap.*6? Ex p.8.tr.7. & Miſc.Reſ.67.

§.1. Aliqui affirmativè, ut alibi adnotavi, reſpondent, & hanc ſententiam probabilem eſſe putat noviſſimè Oliverius Mazuchellus *tr. de caſ.reſerv. diſput.*1.*quæſt.*4. *diffic.*6. *num.*13. *Primò*, quia odia ſunt reſtringenda; cùm ergo exceptio hæc ſit odioſa, ea videtur reſtringenda ad hæreticos publicos, vel denunciatos; ſic enim exceptio hæc aliquid operatur, quod non operaretur prior, in qua excipiuntur ſoli hæretici declarati, & nominatim denuntiati; per hanc verò hæretici omnes publici, licèt non ſpeciatim declarati, & denuntiati. *Secundò*, quia reſtrictio hæc videtur eſſe neceſſaria ad finem lucrandi pleniſſimam indulgentiam à Summo Pontifice conceſſam, alioqui multi eſſent deſtituti neceſſaria facultate ad ſe diſponendum pro ejus receptione, cùm præſertim optimè ſalvari poſſit mens Pontificis, ſi intelligatur per illam clauſulam velle excludere tantùm publicos hæreticos, & declaratos, quorum crimen meritò reſervetur ob publicum ſcandalum aliorum fidelium. *Tertiò*, quia in probabili ſententia, quam ſuſtinent Vela *de pæn. delictor. cap.* 14. *verſ. jure verò Canonico.* Cord. *in ſumma, quæſt.*8. *punct.* 1. Angles *de flor. part.*1. ubi *de conf. quæſt.*4. *artic.*5. *diffic.*6. Catan. *in ſumm. verb. Epiſcop.* §. *Epiſcopi quos Spirit.ſanct. caſ.*10. Navarr. *in ſumm. cap.* 27. *num.*260. Gutier. *quæſt. can. lib.* 1. *cap.*13. *ad finem.* Henriquez *lib.* 6. *de pænitent. cap.*14. *num.*7. eandémque probabilem eſſe fatentur Suar. 5. *tom.in* 3. *part. diſput.* 25. *ſect.*3. *num.*5. Sanch. *in ſum. lib.* 2. *cap.*11. *num.*27. poteſt Epiſcopus abſoluere ab hæreſi occulta virtute Concil.Trident.*cap.*6.*ſeſſ.*24.*de reformat.* concedentis cuilibet Epiſcopo, ut poſſit abſoluere à caſibus occultis Papæ reſervatis, quam ſententiam ſuſtinent citati DD. nõ obſtãte ultima Bullę Cœnæ clauſula, in qua habetur, ut à caſibus ibi expreſſis nulla perſona etiam Epiſcopali dignitate prædita, poſ- [Sup. hoc in Reſ. præterit.] [Sup. hoc tertio ſup. in Reſ. 15. 16. & in fine Reſ. 18. & in Reſ. 30. §. ult. ante med. & in tom. 9. tr. 7. Reſ. 117. §. Nec obſtat. dicere, quod Bulla Cœnę.]

ſit abſoluere prætextu cujuſcumque facultatis, etiam per cujuſvis Concilij decreta in genere, vel in ſpecie conceſſa, eo quòd clauſulam hanc intelligant derogare tantùm facultatibus, quæ concedunt abſolutionem caſuum Bullæ quando publici ſunt; cum ergo hæreſis occulta ſit unum ex peccatis à quibus Epiſcopus poteſt abſoluere, porrò optimè intelligere poſſumus, quando Summus Pontifex in Iubilæo concedit facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus Papæ reſervatis, etiam in Bulla Cœnæ contentis (hæreſi excepta) exceptionem hanc eſſe tantùm de eo peccato hæreſis, à quo ſolus Papa poteſt abſoluere quale eſt peccatum hæreſis publicæ, cùm enim reſtrictio hæc ſit odioſa, ea eſt limitanda, ſi verba talem limitationem patiantur. Atqui reſtrictio hæc optimè poteſt alligari ſoli abſolutioni hæreſis publicæ. Ergo ſolùm reſpectu hujus negabitur in Iubilæo facultas abſoluendi.

Sup. hoc latè in to. 3. tr. 3 Reſ. 38. 39 & 40. & in aliis earum notationũ. & in to. 9 tr. 7. ex lata doctr. Reſ. 121 §. Arguitur tertio, &c.

2. Et ad hoc videtur facere quod habet Sanchez *in ſumm. tom.* 1 *lib.* 4. *cap.* 54. *num.* 17. quo loco intendit probare, Confeſſorem poſſe vi Bullæ Cruciatæ plurics abſoluere pœnitentem à caſibus Papæ reſervatis, ſed occultis, quia videlicet Bulla excipit quidem caſus Pontifici reſervatos, ita ut non liceat ab illis abſoluere toties, quoties, ſed tantùm ſemel in vita, & ſemel in mortis articulo: ſed quando hi caſus ſunt occulti, jam non ſunt caſus, reſervati Summo Pontifici, ſed jure ordinario, non verò ſpeciali competunt Epiſcopis, & annexi ſunt dignitati Epiſcopali; cùm autem Bulla Cruciatæ concedat abſolutionem à reſervatis Epiſcopo toties, quoties, dicendum etiam eſt eam concedere abſolutionem à caſibus Papalibus occultis toties, quoties, ex eo quòd per Concil. Trident. caſus Papales occulti non ſint Papales, ſed Epiſcopales: quia licèt caſus Papales non deſinant eſſe tales, eò quòd Pontifex illos concedat aliquoties Epiſcopo: imò licet illos ſemper concedat Epiſcopo ſpeciali, at deſinunt eſſe Papales per generalem conſtitutionem concedentem eos in perpetuum cuilibet Epiſcopo.

3. Idémque habet Ægidius Trullench *in Bulla Cruciata, lib.* 1. §. 7. *cap.* 2. *dub.* 6. *num.* 3. ubi ſic ait: Bulla enim ſolos caſus Pontifici reſervatos excipit, ne liceat ab illis abſoluere toties, quoties. At caſus occulti non ſunt caſus Papæ reſervati, ſed competunt Epiſcopis, non ex aliqua delegatione ſpeciali, ut exiſtimat Henriquez, ſed jure ordinario ſunt perpetuò adnexi dignitati Epiſcopali, neque exigitur induſtria perſonæ Epiſcopi, aliter enim ita eſſent perſonales, ut eos delegare non poſſet, quod eſt falſum. Ergo eis talis facultas competit jure ordinario, & eo jure caſus Papales, ſi occulti ſint, cenſentur caſus Epiſcopis reſervati. Quam ſententiam ita confirmat ex Sanchez, ſuperiùs citat: quia licèt caſus Epiſcopales non deſinant eſſe tales per conceſſionem peculiarem factam ab Epiſcopo: at deſinerent eſſe ſi conſtitutione ſynodali Parochis omnibus concederent, & ſolis illis reſervati eſſent; ergo ſimiliter licèt, caſus Papales non deſinant eſſe tales, eò quòd illos ſemel, aut iterum Pontifex concedat Epiſcopo, imò licèt ſemper illos concedat Epiſcopo ſpeciali: at deſinunt eſſe tales per generalem conſtitutionem concedentem eos in perpetuum cuicumque Epiſcopo, ut factum fuit in Tridentino reſpectu caſuum Papalium occultorum.

4. Ex quibus videtur poſſe inferri, cùm hæreſis occulta ſit caſus Epiſcopalis, ex eo quòd illius abſolutio jure ordinario competat Epiſcopis: quoties Papa in Iubilæo concedit abſolutam facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus Epiſcopalibus, & à caſibus Papalibus excipit hæreſim, exceptionem intelligendam eſſe de hæreſi, quæ eſt caſus Papalis, id eſt, de hæreſi publica. Et hæc omnia docet Mazuchellus *ubi ſuprà*, licèt poſtea afferat in praxi contrariam ſententiam conſulendam eſſe; ſed ego prorſus puto affirmativam ſententiam improbabilem eſſe, & Confeſſarium, illam in praxi deducendo, eſſe in noſtro S. Tribunali Inquiſitionis puniendum. *Primò*, quia Epiſcopi vigore Tridentini non poſſunt ampliùs ab hæreſi occulta abſoluere. *Secundò*, quia cùm Pontifices in Iubilæis abſolutè excipiant hæreſim, tollunt Confeſſariis omnem facultatem circa hæreticos, ſive publici ſint, ſive occulti, & contrarium aſſerere, eſt in luce meridiana velle cæcutire.

RESOL. XXXII.

An Confeſſarius virtute Bullæ Cruciatæ poſſit abſoluere à caſibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, hæreſi tamen excepta?

Et an Confeſſarius poſſit per Cruciatam abſoluere tantum ſemel in vita, & ſemel in morte ab omnibus caſibus contentis in primo Canone Bullæ Cœnæ?

Et an vero malefici, ſortilegi, ſolicitantes in confeſſione, blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alij poſſint abſolui toties, quoties?

Et quid de Epiſcopis in ſupradictis caſibus?

Et an virtute Bullæ Cruciatæ poſſit Confeſſarius abſolvere fœminam ſollicitatam, quæ non denunciavit, ſi poſtea denunciet? Ex p. 1. tr. 5. Reſ. 7.

§. 1. Reſpondent aliqui, omnia ſupradicta intelligenda eſſe de crimine hæreſis formaliter, non autem de aliis criminibus ſpectantibus ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis ut ſunt ſortilegium, maleficium, ſuperſtitio, magia, adoratio Dæmonum, ſolicitatio in Confeſſione, blaſphemia hæreticalis, lectio librorum hæreticorum, defenſio eorum, & ſimilia: nam in hujuſmodi delictis, & ſimilibus, ſi aliquis non habeat errorem in intellectu, & credat omnia ab Eccleſia determinata; ſed crimina illa committat tantùm exteriùs ob iracundiam, vel ob ſenſualitatem, vel ex aliquo alio motivo, is utique (aſſerunt) poterit à quocumque Confeſſario, virtute Bullæ Cruciatæ abſolui. Et probatur: nam ſupradicta Bulla concedit omnes caſus excepta hæreſi: ſed dicta crimina non ſunt formaliter hæreſis: ergo poterunt à tali Confeſſario abſolui.

Sup. aliq bus caſibi ex cõtétis hoc & ſeq ſup in ſi Reſ. 30. inf. in tr. Reſ. 21. §. & in tom tract. 3. doctr. Re 41. per & ex Re 42. §. 2. &

2. Et ita ſecundùm Henriquez *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 2. Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. libri prohibiti, numero* 14. Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 12 *n.* 12. Duardum *in Bulla Cœnæ, lib.* 3. §. 2. *quæſt.* 8. *& quæſt.* 11. *num.* 47. Farinacium *de hæreſi, quæſt.* 180. *num.* 8. Acoſta *in Bulla Cruciatæ, quæſt.* 63. *concluſ.* 4. Suarez *tractat. de fide, diſput.* 24. *ſect.* 1. *num.* 11. & alios, Confeſſarius virtute Cruciatæ poteſt abſoluere ab omnibus caſibus contentis in primo Canone Bullæ Cœnæ, excepta hæreſi.

3. Notant etiam, quòd à ſupradictis caſibus, contentis in primo Canone Bullæ Cœnæ, Confeſſor poteſt tantùm per Cruciatam abſoluere ſemel in vita; & ſemel in morte, ut notavit Sanchez *ubi ſuprà, & c.* 30. *num.* 17. cum aliis. At malefici, ſortilegi, ſollicitantes in Confeſſione, blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alij poſſunt abſolui virtute Cruciatæ toties, quoties: quia talia, & ſimilia delicta non includuntur in primo Can. Bullæ Cœnæ, dummodo, ut diximus, non habeant ſupradicti errorem in intellectu, quia ſic, eſſent Hæretici formaliter: & ita notavit Filliucius *to.* 1. *tract.* 16. *cap.* 3. *num.* 49. Altherius *de cenſ. ubi ſupra*, & Suarez *in* 3. *part. tom.* 5. *diſp.* 21. *ſect.* 2. *num.* 14. ubi ſic aſſerit: [Nec propter pactum cum Dæmone nec propter alia peccata ad Tribunal Inquiſitionis ſpectantia, propter ſuſpicionem hæreſis, vel ſuperſtitionem Religionis, hæc cenſura Bullæ Cœnæ incurritur: quia

Sup. his, contenti hoc §. e Reſ. 1. n præterit. ejus ſin à verſ. q docent. Reſ 4. d annot. §. Sed d bis.

hæ

hæreſis non ſunt. Regulariter enim in his, ut notavit etiam Filliucius, *ubi ſupra*, non intervenit error in fide, ſed potiùs ex aliqua paſſione efficiuntur. Vide etiam Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſollic. quæſt.* 21. *n.* 31. Ortiz *in ſumma, cap.* 24. *n.* 11. quia aſſerunt, poſſe Confeſſarium abſoluere fœminam ſollicitatam, quæ non denunciavit, ſi poſtea denunciet; & hoc virtute Bullæ Cruciatæ. Delrius etiam *in diſq. mag. p.* 3. *lib.* 5. *ſect.* 17. aſſerit, virtute ejuſdem Bullæ, quæ concedit caſus Bullæ Cœnæ, poſſe Confeſſarium abſoluere legentes libros magicos: quod etiam docet Raphaël de la Torre *in* 2. 2. *tom.* 2. *q.* 96. *art.* 4. *diſp.* 5. *in fin.* Giptius de veneficiis, & ſortilegiis, & ſimilibus, abſolutè loquendo *in tract. de caſ. reſerv. c.* 6. *n.* 84. ita ait: Prudens Confeſſor, habens facultatem abſoluendi ab his caſibus, conſiderabit, ſit nécne pœnitens verè hæreticus: nam etſi quodcumque prædictorum, quantumcumque manifeſtam hæreſim ſapientium, fecerit, ſi revera non ſit hæreticus, abſoluat illum; quidquid ſit futurum coram Inquiſitore, ſi res aliquo futuro tempore detegeretur. nam talis abſolutio non patrocinatur in foro exteriori.] Ita ille.

[Left margin: .hoc inf. / r.3. in fin. / 18. & in / 2.3. — i. his li- / Magicis / i in fin. / 30 lege à / i. qui do- / c.]

4. Vnde ex opinione dictorum DD. apparet, quòd ſtando etiam in opinione illorum, aſſerentium, fuiſſe Epiſcopis ablatam poteſtatem abſoluendi ab hæreſi; dicendum eſt tamen, poſſe Epiſcopos, hoc non obſtante, abſoluere à ſortilegiis, maleficiis, blaſphemiis hæreticalibus, & aliis delictis ſapientibus hæreſim; dummodo non adſit error in intellectu talia perpetrantium: nam, licet hæc omnia ſapiant hæreſim, non ſunt tamen hæreſis formaliter. Et ita in terminis obſervat Homobonus *de exam. Eccleſ. p.* 1. *tract.* 5. *cap.* 6. *q.* 31. *in fine*, & ante illum Franciſcus Leo *in theſ. fori Eccl. p.* 3. *cap.* 37. *n.* 47.

5. His tamen non obſtantibus, non deſunt DD. contrarium aſſerentes; nempe, ſub nomine hæreſis includi alia delicta contenta in Edictis Inquiſitorum. Et ita docet Fernandez *in exam. Theol. mor. part.* 3. *cap.* 9. §. 16. *ſect.* 1. *num.* 1. Turrian. *tom* 1. *in* 2. 2. *diſp.* 56. *dub.* 2. Altherius *de cenſ. tom.* 1. *lib.* 5. *diſputat.* 2. *cap.* 9. *in fine.* Azorius *tom.* 2. *lib.* 8. *cap.* 19. *quæſt.* 9. Ledeſma *in ſumma, tom.* 2. *tract.* 1. *cap.* 6. *in fin.* & alij. Sed reſtat videre, an in ſupradictis delictis Regulares vigore ſuorum privilegiorum, habeant poteſtatem abſolvendi.

RESOL. XXXIII.

An Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere ſæculares à caſibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, dummodo excommunicationes non proveniant ex hæreſi formali, vel ex aliis criminibus contentis in Bulla Cœnæ?

Et an ſit abſoluendus Hæreticus, qui ducitur ad comburendum, & moritur negativus, ſi antea publicè non fatetur? Ex p. 1. tr. 5. Reſ. 8.

§. 1. Reſpondent aliqui, quòd Regulares, virtute ſuorum privilegiorum, poſſunt abſoluere ſæculares ab omnibus excommunicationibus contentis in Edicto Dominorum Inquiſitorum, dummodo tales excommunicationes non proveniant ex hæreſi formali, vel ex aliis criminibus contentis in Bulla Cœnæ.

2. Probatur hæc ſententia, primò ex privilegiis: & ideò *in noſtro Comp. tit. Abſolutio, quoad ſæculares.* §. 1. ſic habetur. [Omnes Confeſſarij noſtræ Congregationis, approbati juxta formam Concilij Tridentini, habent facultatem abſoluendi quoſcumque Chriſti fideles, undecumque venientes à quibuſlibet peccatis, etiam Apoſtolicæ Sedi reſervatis, & à quibuſcumque cenſuris, ſententiis, & pœnis Eccleſiaſticis ex illis reſultantibus; præterquam ab his, quæ continentur in Bulla Cœnæ Domini.] Hæc ſunt verba privilegij: ubi pondera illam conjunctivam dictionem, *etiam*, quæ demonſtrat, non ſolùm Regulares poſſe abſoluere à reſervatis Sedi Apoſtolicæ; ſed etiam à reſervatis cuicumque inferiori Papæ.

[Left margin: S. hoc in / t. 7. tr. 1. / R 298. §. / S cõtrariã. / P pè fin. à — Right margin: verſ. Per quod Papa. & in aliis ejus annot.]

3. Secundò, probatur ex illo communi axiomate, quod habetur *in regula juris, in* 6. Cui licet, quod eſt plus; licet utique quod eſt minus: ſed plus eſt abſoluere à reſervatis Papæ, quàm à reſervatis Inquiſitoribus: ergo, &c.

4. Tertiò, probatur ex illa communi doctrina, in materia de cenſuris, nempe, excommunicationem, ab homine abſolvendam eſſe ab illo, qui eam tulit, vel ab illius Superiore, vel ab illo, qui fuit ad id legitimè delegatus: ſed Regulares, ut *ſuprà* probatum eſt, habent poteſtatem abſoluendi ab omnibus cenſuris, à quibus Pontifex poteſt abſoluere; & Pontifex poteſt abſoluere à cenſuris latis per Dominos Inquiſitores: ergo ab illis poterunt etiam abſoluere Regulares, qui habent juriſdictionem delegatam à Summo Pontifice illis generaliter conceſſam, exceptis cenſuris in Bulla Cœnæ contentis. Et ita in terminis hanc ſententiam docet doctiſſimus Portel. *in addit. ad dub. regul. ver. ſollicitare fœminas, n.* 24. & Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſollic.* Epiſc. Roder. Acugna, *q.* 21. *n.* 31. Sed ego in hac quæſtione de meo nihil dico, & nihil pono: ſolùm refero, quid alij dixerunt.

[Right margin: Sup. hoc ſup. in lin. ult. §. 1 hujus Reſ. & magis latè inf. in Reſ. 39. &c.]

5. Pro coronide verò hujus diſputationis ponam hic pulchrum dubium, & eſt; An ſit abſoluendus hæreticus, qui ducitur ad comburendum, & moritur negativus, ſi anteà non fateatur veritatem publicè? Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 10. putat, non eſſe abſoluendum; ut ex hoc ſcandalum ceſſet. Non reticebo tamen Portel. *ubi ſuprà, in addit. ad dub. regul. ver. Reus, numero* 3. adverſus Sanchez contrarium docere: & quia Codex rarus eſt, ponam ejus verba, quibus aſſerit: [Iſta doctrina dura mihi videtur; neque illam reperi apud aliquem Doctorem: neque Sanchez ullum citat; neque video, quare non militent pro iſto reo hæretico, ad illum ſic non obligandum, rationes pro excuſandis aliis reis non hæreticis, maximè cùm in reo hæretico violentius ſit, & magis infame veritatem publicè fateri. Quod verò attinet ad ſcandalum quod putat Sanchez dari ab hæretico negativo, dici poteſt non inde ſuſcipi ſcandalum, cum omnes ſciant ſolere eos negare, & ſimul ſciant illum poſſe verè confiteri ſacramentaliter in articulo mortis. Et idem ſcandalum ſuo modo ſuſcipi poteſt de aliis reis negativis ductis ad patibulum. Adde, quòd hoc non videmus fieri à Confeſſoribus doctis comitantibus reos hæreticos ad combuſtionem.] Ita Portel. Et hæc dicta ſufficiant pro præſenti quæſtione, quæ omnia ex probatiſſimis Authoribus deſumpta ſunt maximè ex Theologis Hiſpanis, quorum libri approbati fuerunt communi calculo Sancti Officij, & ab Illuſtriſſimis Inquiſitoribus, quibus hæc ſcripta, & alia in poſterum à me ſcribenda, humiliter & ex corde ſubmitto.

[Right margin: Sup hoc ſup. in Reſ. 27.]

RESOL. XXXIV.

An Prælati Regulares poſſint abſoluere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta?

Et an Provinciales ſubdelegare hanc facultatem in caſibus particularibus poſſint?

Et quid, circa ſupra dictam primam difficultatem Sacra Cardi

Cardinalium Congregatio ſub die 17.*Novembris* 1628. *declaraverit?* Ex p.1.tr.5.Reſ.6.

Sup. hoc in tribus Reſ. ſeq & in quarta, in fin.

§.1. RESpondent aliqui, poſſe Prælatos regulares abſolvere ſubditos ſuos ab hæreſi occulta. Probatur ex privilegio Pij V. apud Bullarium Rodriquez *fol.*920. de quo facit mentionem Portel.*in dub. regul.verb. Abbas*, *num.*6. Sanchez *de matrimon.tom.*2. *lib.*8.*diſp.*2.*n.*3. Suarez *in* 3.*p.tom.*4.*diſp.*36.*ſect.*2. *n.*7. ubi tribuitur Prioribus Dominicanis, ac proinde aliis regularium Communitatum Superioribus erga ſuos ſubditos, in foro conſcientiæ tantùm, & per ſe ipſos tamen, omnis facultas abſolvendi,& diſpenſandi, quam habent Epiſcopi vigore Concilij Trid. *ſeſſ.*23.*cap.*6. erga ſuos ſubditos: ſed Epiſcopi, ut *ſuprà* viſum eſt, ſecundùm mentem aliquorum Doctorum, poſſunt etiam modò abſolvere ab hæreſi occulta: ergo poterunt etiam Superiores regulares.

2. Et ideò Suarez *de Relig. tom* 4. *tract.*9. *lib.*2. *capite* 20. *num.*11. & Coriolanus *de caſ.reſerv.p.*1.*ſect.*1. *art.*23. *num.*6 aſſeruit, quòd ſi authoritas Epiſcoporum revocata non eſt per Bullam Cœnæ, poſſunt ſine dubio Superiores Regulares ex dicto privilegio Pij V. hæreſim occultam abſolvere: quia extenſio Pij V generalis eſt quoad omnes facultates: ſed *ſupra* probabiliter ab aliquibus Doctoribus ſatis ex multis rationibus fundatum eſt, authoritatem Epiſcoporum per Bullam Cœnæ non fuiſſe ſublatam: ergo in vigore remanet privilegium Pij V.& per conſequens virtute illius poteſt quilibet Superior regularis, ſicut Epiſcopi, abſolutionem ab excommunicatione hæreſis occultæ ſubditis ſuis impertiri. Non tamen approbo opinionem Megalæ *in* 1.*p.lib* 1. *cap.*13. *n.*10. ubi videtur docere, poſſe Regulares uti dicto privilegio Pij V. non obſtante, quod facultas tributa Epiſcopis fuerit ex vi dictæ Bullæ Cœnæ ſublata: non inquam, approbo hanc ſententiam: quia Pius V. in illo privilegio non vult, ut Regulares in hac parte habeant majorem juriſdictionem, quàm Epiſcopi; ſed tantùm ut non ſint pejoris conditionis: ergo, ſi eſſet ſublata authoritas Epiſcoporum, eſſet per conſequens Regularium facultas ſuſpenſa. Et ita docet Suarez *ubi ſuprà de Relig. tom.*4. *lib.*2.*cap.*21. *n.*10.

Supra in Reſ. quæ hic eſt, 15.& in aliis ejus not. & ſignanter ſecundæ.

3. Sed dices primò, dato, & non conceſſo, quòd Epiſcopi nunc poſſint abſolvere ab hæreſi occulta, negatur, poſſe Regulares ex dicto motu Pij V. nam per Bullam Cœnæ omnia privilegia derogantur: & ita, hoc privilegium fuiſſe in Bulla Cœnæ derogatum, cenſet Suarez *ubi ſuprà*, cum Portel. *in dubiis regul. verb. Abbas*, *num* 11.

Sup. hoc inf. in Reſ.36 §. At revocantur, in princ.

4. Sed ego contrariam ſententiam probabilem eſſe exiſtimo, quæ aſſerit, Bullam Cœnæ non derogare Regularium privilegiis. Primò, quia fruſtra innovarentur, ut ab unoquoque Pontifice fieri ſolet, ſi in die Cœnæ ab ipſiſmet Pontificibus forent revocanda. Secundò, quia in clauſula Bullæ Cœnæ non prohibetur abſolvere ratione privilegiorum, ſed eorum prætextu: prætextus autem non excludit illud, quod fit legitima facultate interveniente: ſed illud, quod ſub aliquo velamine exercetur. Et ſecundùm hanc expoſitionem intelligenda ſunt illa verba ejuſdem Bullæ Pij V. *concedendorum, & innovandorum.* Et ita docet in terminis Souſa *in Bulla Cœna*, *c.*23. *diſp.*100. *concl.*7. *n.*3. & Peirinus *de privil. Minimorum*, *tom.*1.*Conſtit.*4. *Sixti IV.* §.5.*n.*6.*& ſeq.* & Villalobos *in ſumma*, *p.*1.*tract.*9. *diſp.*41. *n.*5. cum aliis, quidquid in contrarium aſſerant aliqui.

Sup. hoc prætextu ibid.& in eodem §. poſt med. à verſ. Quatto & in aliis ejus not.

* Sup. hoc in Reſ.36.§. At revocantur ad med & in Reſ 37. § quid ſed lege cõtrariũ

5. * Adde etiam, quòd Greg. XIII. anno 1584. die 18. Martij, indulſit Patribus Societatis IESV, ut conceſſiones illis factæ non cenſeantur per Bullam Cœnæ revocatæ, ut habetur *in Compend. ejuſdem Societatis*, *verb. Bulla Cœna*, §.2. Et notavit Suares *de Relig.tom.*4. *tract.*10.*lib.*9.*cap.*20.*n.*18. & Portell.*in dub. regul.ver. Bulla Cœna*, *n.*2. Sed cùm noſtra Religio, & communiter omnes aliæ, per commmunicationem gaudeant ſupradicto privilegio: ergo, non obſtante derogatione Bullæ Cœnæ, poſſunt uti eorum privilegiis, quaſi ſemper à Summis Pontificibus innovatis; & denuò conceſſis, quia ex privilegio Greg. XIII. per Bullam Cœnæ non revocantur.

in §. ult. h... jus Reſ. & ... §§. ejus a... not.

6. Inſtabis rurſus, non poſſe Regulares per dictum privilegium Pij V. abſolvere ab hæreſi; quia in dicta conceſſione non fit ſpecialis mentio de hæreſi; & in nulla generali conceſſione cenſetur hæreſis abſolutio comprehendi, niſi ſpecialiter exprimatur, ſicut virtute Iubilæi non abſolvitur hæreſis: & ita Sanchez *in ſumma*, *tom.*1. *lib.*2. *cap.*11. *num.*7. Sanctarellus *tract. de hæreſi*, *cap.*5. *dub.*1. *num.*9. docent in dicto privilegio Pij V. hæreſim non eſſe comprehenſam, & Regulares, virtute talis privilegij, illam abſolvere minimè poſſe.

7. Sed reſpondeo cum Suarez, *ubi ſupra*, *tom.*4. *de Relig.lib.*2. *cap.*20. *num.*10. *&* 11. Portell. *in dubiis regul.verb. Abbas*, *n.*6.& aliis, hæreſim in illo privilegio comprehendi. Et ratio eſt: quia quando Pontifices volunt à generali aliqua conceſſione hæreſim excipere, illam nominatim excipiunt, ut patet in conceſſione facta à Greg. XIII. Fratribus Sancti Bernardi, in Hiſpania apud Portell. *ubi ſuprà*,& in aliis Bullis. Ergo, dum non excipiunt, videntur illam concedere. Deinde in Bulla Pij V. expreſsè conceduntur caſus conceſſi Epiſcopis *in cap.*6. *Trid.* ubi ſpecialis mentio fit de hæreſi: adde quòd, ut etiam probabiliter diximus, in Iubilæo non exprimitur hæreſis, & tamen per generalem conceſſionem caſus Bullæ Cœnæ Doctores probatiſſimi aſſerunt, poſſe Confeſſarium virtute illius, hæreticos occultos abſolvere.

8. Plus addam. Etiam ſecluſo privilegio Pij V. Patres Societatis IESV aſſerunt, ex privilegio Greg.XIII. poſſe eorum Generales,& Provinciales abſolvere ſuos ab hæreſi occulta. Ita habetur *in Compend.Societ.*§.7. *&* 8. & hoc etiam docent Ortiz *in ſumma c.*5.*num.*29. & Peirinus *de privileg. Minimorum*, *tom.*1. *Conſtitut.*4. *Sixti IV.* §. 5.*numero* 20. Suarez, *de Relig. tom.*4. *tractat.*10. *lib.*9.*cap.*2. *num.*17. docet poſſe Provinciales ſubdelegare hanc facultatem in caſibus particularibus, non autem generaliter concedere alicui, niſi habuerint à Generali ampliorem facultatem, quam ipſe poterit concedere extra Hiſpaniam, ubi judicaverit expedire. Et hanc etiam poteſtatem habere Generalem noſtræ Religionis, notavit vir doctiſſimus & amiciſſimus, P. Peregrinus *in Compend. privileg. p.*2. *tit.abſolutio*, §.2.

Sup. contr... in hoc §. i... in Reſ.36 Nominati... ante med. in Reſ. 37. Quæ fam...

Sup hac d... legatione §§. not.p... teritæ,& ... ſequenti ... tra & intr... Hiſpaniar... lege §. 1. partem 1. Reſ.not. ... & inf ex ... 38. §. Et cet.

9. Notandum eſt etiam, quòd *in Societatis Compendio*, *ver. Bulla Cœna*, §.8. & apud Portel. *in dub. regul. ver. hæreſis*, *numero* 2. conceſſit Minoritis Alexander VI. facultatem abſolvendi ſuos ſubditos ab hæreſi occulta: & verba dicti privilegij invenies penes Villalobos *ſumma tom.*1. *tract.*9. *dub.*61. *num.*9. *in fin.* quibus quidem omnibus privilegiis noſtra Religio, & ferè omnes, per communicationem gaudebunt.

10. Sed, his minimè ſuffragantibus, contrariam ſententiam ſequendam eſſe exiſtimo. Dico igitur cum Megala *conſil.* 21. *num.* 6. & Novario *in ſingul. conc.*3. *num.*10 Prælatos regulares, non poſſe abſolvere ſubditos ſuos ab hæreſi occulta. Et de hac opinione ampliùs non eſt dubitandum, cum noviſſimè ita declaratum ſit per Sacram Cardinalium Congregationem, ſub die 17. Novembris, 1628. Sed, quid faciendum, ſi caſus accideret? Reſpondeo, poſſe talem Regularem hæreticum occultum, non ſolùm ab Inquiſitore abſolutionem obtinere; ſed ex licentia Superioris ſe ſubjicere Epiſcopo, & ab illo, ſecundum opinionẽ

Sup. hoc fin. Reſ. ... & in Reſ. §. ult. & Reſ. 37. § pen. & in Reſ.38. § ult. ad lin... & in Reſ. quamvis citanter i... Tertium.

DD.

DD. *ubi ſuprà in reſol.* 2. abſolutionem ab excommunicatione occultæ hæreſis impetrare, ut docet Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2 *cap.* 11. *num.* 10. *& lib.* 4. *cap.* 39. *num.* 32. *&* 33. cum Finellio *tract. de caſ. reſerv. cap.* 7. *num.* 6. Et hoc procederet etiam, quando talis Prælatus injuſtè denegaret licentiam petitam: nam per epiicheiam debemus credere voluntatem Papæ, & Religionis eſſe, ut Epiſcopus in eo eventu talem Religioſum exemptum abſolvat. Ita Pontius *de matrim. lib* 8. *cap.* 5. *numero* 14. Molina *de juſt. tom.* 4. *tract.* 3. *diſp.* 61. *num.* 5. & alij. Vide etiam Sanchez *in ſumma, tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 39. *num.* 36. & Suarez *in* 3. *part. tom.* 4. *diſput.* 30. *ſect.* 2. *num.* 3. quidquid in contrarium adverſus illum aſſerat noſter Megala *in* 1. *part. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 10.

RESOL. XXXV.

An Prælati Regulares poſſint abſolvere ſubditos ab hæreſi occulta? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 122.

[…] hoc in […] præt. & […]n ſuabus […]entibus. §. 1. PEregrinus *in compendio noſtrorum privilegiorum part.* 2. *tit. Abſolutio quoad fratres*, §. 2. affirmativè reſpondet ex privilegio, Gregorij conceſſo Societati Ieſu die 18. Martij 1584. & hoc procedere etiam in Hiſpania teſtatur.

2. Verùm de hac facultate, præſertim in Hiſpania, per conſequens in Regno Siciliæ valdè dubitat Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſol.* 3. *n.* 5. & abſolutè non poſſe Superiores regulares abſoluere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta docet Tamburinus *de jure Abbatum, tom.* 2. *diſp.* 14. *quæſt.* 17. *num.* 3. Megala *conſ.* 21. *num.* 6. Novar. *in ſing. jur. Pont. concl.* 3. *n.* 10. Avila *de cenſur. part.* 7. *diſp.* 10. *dub.* 6. *not.* 3. Vega *in ſumma tom.* 2. *cap.* 125. *caſ.* 12. Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 7. & hoc hodie non eſt dubitandum, […] nunc […]ntece- […] & in […] not. 1. […] Reſ. ut ego obſervavi *in tract. de abſolutione ab hæreſi reſ.* 6. per decretum Vrbani VIII. datum Romæ die 17. Novembris 1628. in quo revocantur in ampla forma omnia privilegia Regularium abſoluendi à caſibus contentis in Bulla Cœnæ, ut eſt hæreſis, &c. Vnde corruunt omnia argumenta, quæ ego in dicta reſolutione pro opinione affirmativa adducebam. Adde quod privilegium Gregorij XIII. habet etiam difficultatem, per aliud privilegium ejuſdem Gregorij, ut adverſus Peregrinum obſervat Alphonſus de Leone *de offic. & poteſt. Confeſ. tom.* 2. *recoll.* 11. *n.* 209.

RESOL. XXXVI.

An Superiores Regularium poſſint illos abſoluere ab hæreſi occulta?

Et an Epiſcopi poſſint etiam ab hæreſi occulta abſoluere? Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 63.

[…] hoc in […]e eq. & in […] præ- […] s. §. 1. AFfirmativam ſententiam noviſſimè nominatim contra me docet Stephanus Bauny *in Theol. mor. p.* 1. *tract.* 4. *q.* 32. ex tribus fundamentis. Primum. Quod æquitati naturali alienum videtur, ut Regulares remedio ad ſalutem neceſſario careant, carerent autem ſi lapſi reſurgere, ligati ſolui, excluſi per hæreſim ab Eccleſia ad eam revocari, ac admitti per Superiores ſuos non poſſent: oportuit ergo ad eos authoritate præſtare, ne quid eis ad commiſſæ ſibi plebis regimen deeſſet, quo eos privatos eſſe jure queratur.

[…] oc ſup. […] 34. […] & ibi […] o. in […] & ſeq. 2. Secundum. Quod à Pio V. conceſſum ſit Provincialibus, Præpoſitis, & Prioribus Ordinis S. Dominici, ut quod Epiſcopi, conceſſione Concilij, in cauſa ſubditorum faciunt, hoc illis cum fructu & laude ad ſuorum utilitatem ac commodum, aggredi fas eſſet in foro conſcientiæ, Rodriquez & Candidus *ſuprà*: ergo ut Epiſcopi à ſuſpenſione, excommunicatione, & irregularitatibus occultis, ac non deductis ad forum contentioſum, abſoluere ſuos ſubditos poſſunt vigore Concilij: ita & hi Regulares ſuos, vi conceſſi ſibi privilegij, quod eſt generale quoad omnes facultates ſecundum Suarez *de Relig. tom.* 4. *tract.* 9. *lib.* 2. *cap.* 20. & commune cum Religionibus mendicantium, & aliis quibus Papæ indulgentia, ac beneficio fas eſt in communionem gratiarum admitti, quæ ab eo uni cuipiam earum, ſingulari amoris erga illam argumento conceduntur.

3. Nominatim autem eſt indultum Abbatibus, Prioribus, Præſidentibus, & aliis Prælatis Congregationis S. Benedicti Valliſoletani, ut annis ſingulis prima die Lunæ Quadrageſimæ omnes & ſingulas perſonas Religioſas, ac Donatos, & Eremitas præfatæ Congregationis ſub eorum cura exiſtentes poſſint abſolvere ab omnibus peccatis & cenſuris, & pœnis pro tempore incurſis, etiam in caſibus, &c. Rodriquez *in Bullar. fol.* 816. Hujuſcemodi autem privilegij concedendi Regularibus hæc cauſa fuit, quòd alioquin malè illis proviſum foret, ut potè quibus evagandi daretur occaſio, quod non oportuit. Sanè noviſſimis hiſce temporibus hoc ſuæ charitatis monumentum erga ſocietatem noſtram extare Gregorius XIII. voluit, ut ejus Superiores, hoc eſt Generalis & Provincialis abſoluere ab hæreſi occulta, ac ejus relapſu ſubditos ſuos valeant. Compend. Societ. *verb. Abſolutio*, §. 3. 7. *&* 8. Ortiz *in ſumm. cap.* 5. *num.* 29. Peirinis *de privileg. Minim. tom.* 1. *Conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 5. *num.* 10. docetque Suarez *de Relig. tom.* 4. *tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 2. *num.* 17. poſſe Provinciales ex cauſa vices ſuas alteri committere, in caſibus particularibus, non omnibus, niſi ad id facultatem à generali habeant. Sed pace ejus ſit dictum, non videtur hæc neceſſaria: nam qui neſcit, Ordinariis communi jure fas eſſe ſubrogare, ſibi idoneos homines, per quos quæ ſunt officij ſui, provinciæque obeant: at ab Ordinariorum numero Provinciales Præpoſiti removeri nec poſſunt, nec debent: ergo in eorum eſt jure (niſi fortè cohibitum ſit, ac reſtrictum à Generali) ejus voluntate, ac licentia non quæſita deſignare hominem, qui ejus vice fungatur per totam Provinciam in abſoluendis ſubditis ab occulta hæreſi.

Sup. hoc primo in to. 7. tr. 1. ex Reſ. 292. §. Notandum, & in aliis ejus not.

Sup. hoc ſup. in Reſ 34. §. Plus addam. veri. Docet poſſe.

4. Tertium fundamentum. Quæ per Concilium Epiſcopis facultas datur remittendi ſubditorum occultam hæreſim, huic per Bullam Cœnæ Domini non eſt derogatum; cujus ſententiæ approbatores ſunt, ac Authores Nugnus *tom.* 2. *addit. ad* 3. *part. q* 8. *art.* 5. *dub.* 10. Ricciullus *tract. de jur. perſon. lib.* 5. *cap.* 14. *n.* 9. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. par.* 2. *alleg.* 40. *num.* 21. Sed Regularibus à Pio V. in perſona Provincialium, ac Priorum Ordinis S. Dominici eſt conceſſum, benignè ac perhumaniter ut agant cum ſuis ſubditis, impertiendo eis abſolutionem ab hæreſi, quæ non eſt nota, eaque demum facere legitimè ut valeant quæ Epiſcopis eſſe permiſſa in diſpenſationum materia Concilium voluit *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. ergo ut his ab excommunicationis & hæreſis vinculo, Diœceſanos abſoluere eſt licitum; ita & illis liberare ſubditos ſuos ab eadem cenſura, & culpa hæreſis, eſt per privilegia ſua permiſſum.

Sup. hac remiſſione ſupra in Reſ. 17. & in aliis ejus primæ not.

5. At revocantur, inquies, quotannis à Pontifice hæc privilegia in promulgatione Bullæ Cœnæ. Non probatur hæc oratio Portellio *in dub. regul. ver. Abbas, num.* 10. Primò quia beneficium Principis, quale eſt privilegium, decet eſſe manſurum & perpetuum: *de regul. in* 6. *reg.* 16. Secundò, quia non eſt credibile Pontificem Regularibus illudere velle: quod tamen faceret, ſi quæ privilegia, cùm ad Eccleſiæ gubernacula vocatur, vult ad poſtulata Regularium rata, his

Sup. hoc ſup. in Reſ. 34 §. ergo & etiam ibi à § Adde & §§. ejus. annot & inf. in Reſ. 37. §. Quid.

his vim omnẽ ac authoritatem ablatam eſſe illicò, cuperet per promulgationem Bullæ Cœnæ Domini. Tertiò, quia ut notavit Portellus *in dub. regul. verb. Bulla Cœnæ, n.* 2. Patribus Societatis Ieſu conceſſum à Gregor. XIII anno 1584. ut per Bullam Cœnæ conceſſiones illis factæ minimè revocatæ eſſe cenſeantur. Compend. Societ. *in verb. Bulla Cæn.* §. 2. Suarez *de Religion. tom. 4. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 20. *num.* 18. Quartò, quia in Bulla prohibetur abſolutio caſuum, quos continet, non abſolutè ratione privilegiorum ſed eorum prætextu dumtaxat: at prætextus color eſt quæſitus, Budæo interprete *in l. illicitas, ff. de offic. Præſid. & l. ea ſub prætextu. Cod. de tranſact.* & nemo dicitur rebus illis colorem dare, quas legitimè efficit, & cum auctoritate eorum, quibus incumbit eas abrogare aut probare. Ergo cùm Regulares approbante Pontifice abſoluant inferiores ſuos ab hæreſi, quæ non eſt cognita, non id agunt prætextu privilegij, ſed cum poteſtate, & ut res eſt legitimè.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 34. §. Adde. & in aliis ejus annot.

Sup. hoc prætextu in Reſ. ſeq. § Secundo. & in alio verſ. ejus not. & melius in to. 7. tr. 1. Reſ. 251. §. 1. & in aliis ejus not.

6. Sed hæc ſententia prorſus eſt refellenda ſtante Decreto Sacræ Congregationis facto cum Sanctiſſimo die 17. Novembris 1628. Et Superiores Regulares hanc opinionem ſequentes eſſent ſevere puniendi ab Inquiſitoribus in noſtro Sacro Tribunali. Recognoſce me ipſum non ſolùm in loco citato à Bauny, ſed *in* 3. *part. tract.* 2. *reſol.* 122. Vnde caveant Regulares à ſententia Stephani Bauny, licèt alioquin viri doctiſſimi.

Quæ hic eſt Reſ. antecedẽs, & in aliis poſitis in annot. ult. dictæ Reſ.

RESOL. XXXVII.

An Prælati Regulares poſſint ſubditos ſuos ab hæreſi occulta abſoluere?

Et notatur Epiſcopos & Inquiſitores non poſſe ab hæreſi occulta abſoluere? Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. Reſol. 50.

Sup. hoc in tribus præcedẽtibus Reſ. & in fin. Reſ. ſeq. &c.

§. 1. SÆpiùs hanc quæſtionem tractavi, ſed quia illam ſæpiùs P. Baunius pertractat, ad illam ego iterum redeo, & faxit Deus quòd ad hunc ſcopulum aliqui ſuperiores Regulares non naufragentur, quos puto ut alibi obſervavi in noſtro ſacro Tribunali eſſe ſeverè puniendos: itaque Baunius noviſſimè *in part.* 2. *ſua Theologiæ Moralis de Cenſuris, diſputat.* 3. *tract.* 2. *quæſt.* 26. me citato contra ſententiam negativam, quam ego mordicus ſæpiùs docui, ipſe inſurgit, eamque improbat, *Primò* quòd authoritati Prælatorum Regularium noceat. *Secundò* quòd eorum ſubditos privet neceſſario ad ſalutem remedio, abſolutione ſcilicet criminis, in quo ex iis labi poſſunt plurimi. Nam quod de Epiſcopis, aut Inquiſitoribus ſanctæ fidei dicitur, ad quos ire, & ab iis impetrare ſolutionem nexus ſui, Regulares poſſunt, etſi aſſeratur veriſſimè, quantis eſt id tamen pervium moleſtiis, quantis & quàm certis expoſitum animæ, ſalutiſque periculis? quæ ſubire, conſultò ac ſcienter, cùm Dei nobis gratiam eripiunt culpa eſt, eaque contra jus naturæ, lethifera. Sed hoc diſcrimen ſponte ij eligunt, qui egreſſi clauſtro, Epiſcopum de abſolutione ſuorum criminum ſollicitatum adeunt, vel enim id ſciente faciunt Prælato, approbante, vel invito, ac ignorante: ſi ſecundum, peccant, cum eo renitente domo egredi, aut ignorante committere ſe itineri, inobedientiæ ſit ſcelus. Si primum, etſi contra regulam, aut obedientiam non delinquant, culpa tamen non ſunt omnino vacui, quòd religioni tali facto ſcandalum ingenerent, bonum ejus nomen, famámque violent. Nam quid facilius, quàm plebi naturà ſua ſuſpicaci, eam tum opinionem imprimi, eſſe ab eo grave quidpiam admiſſum, de quo cum ab Epiſcopo abſolui ſit neceſſe?

2. Quæ famæ nominiſque dedecora, ut vitentur, Regulares præpoſitos oportuit ea poteſtate præditos eſſe, quæ ſubditis ſibi gentibus reconciliandis cum Deo & Eccleſia, eſt neceſſaria? Societatis ſanè noſtræ Provinciales ac Generalem, ſuos de hæreſi abſoluere poſſe, ſcribit Ortizius *in ſumma cap.* 5. *numer.* 29. Peirinus *de privileg. Minimor. tom.* 1. *ad conſtitut.* 4. *Sixti IV.* §. 5. *numer.* 20. quod eis ſpeciali privilegio conceſſum voluit Gregor. ejus nominis XIII. ut eſt in ejuſdem Societat. Compendio §. 7. & 8. facultate iiſdem Generali & Provincialibus relicta, ſubrogandi ſibi in caſibus particularibus, non univerſim, tamen ac generaliter; niſi res ſecus exigeret (de quo ſunt ipſi judices, ac arbitri) qui ſuo nomine de eo crimine abſoluant.

Sup hoc ſup. in Reſ. 34. § Plus. & in Reſ. 36. §. Nominatim ad med.

Sup. hac ſubrogatione, §§. not. præteritæ.

3. Privilegia verò ſupradicta non eſſe revocata, patet.

Primò, quia ea quotannis renovantur ac voce tenus confirmantur à Pontifice, ad inſtantiam Procuratorum cujuſque ordinis, teſtimonio Portelij *in dubiis Regularibus verb. Abbas, num. ult.*

4. *Secundò* per Bullam Cœnæ, quælibet non prohibetur abſolutio caſuum quos continet, ſed ea duntaxat, quæ privilegiorum prætextu datur; ergo cùm prætextus ſit color quæſitus, ut expoſuit Budæus *in leg. illicitas, Dig. de officio præſid. l. ſub prætextu, Cod. de tranſact.* vel, ut loquuntur alij, id quod ſub ſpecie veri exercetur, non peccabunt Regulares in Bullam, ſi, cùm abſoluunt de hæreſi, aut caſibus aliis Bullæ occultis, id legitima auctoritate faciunt, & non colore quæſito, aut ſub aliquo velamine: at verum eſt conſequens, nam per privilegia ſibi conceſſa à Pontifice, ejuſdem benignitate tantundem hi poſſunt, quantum ipſe, cùm ſunt ejus ſubdelegati.

Sup. hoc ſecũdo in R. præterita pen. prop fin. verſ. Quarto. ſup. in R. 34. §. Sed ego. paul pòſt init. magis lat. tom. 7. tr. Reſ. 251. 2. &c.

5. Quid? quòd Societatis Ieſu Patribus indulſiſſe dicatur Gregor. ejus nominis XIII. anno reparatæ ſalutis 1584. ut per Bullam non cenſeantur eorum abrogata privilegia? ut eſt in Compendio ejuſdem Societat. *in verb. Bulla Cœnæ*, §. 2. quod notavit Suar. *de Religione, tom.* 4. *tract.* 18. *lib.* 9. *cap.* 20. *num.* 18. Portel *in dubiis, verb. Bulla Cœnæ:* data ergo à Gregorio XIII. Religioſis hujus Ordinis, à Pio autem V. Patrum Dominicanorum ſuperioribus, poteſtas abſoluendi ab occulta hæreſi, in iiſdem perſeverat hoc tempore. Hucuſque Baunius.

Sup. hoc ſ in Reſ. 34. Adde, & Reſ. 36. §. ad med. lege contrariũ in §. hujus; R & in ali ejus not.

6. Sed hanc doctrinam prorſus refellendam eſſe puto, nec in praxi admittendam, ut pote de directo pugnantem contra declarationem & mentem Pontificis, ut patet ex infraſcripto Decreto, quod per extenſum apponere decrevi: Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium præpoſita cenſuit per confirmationes privilegiorum, quas regulares à Sede Apoſtolica poſt ſacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, nequaquam revixiſſe privilegia priùs ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipſius Congregationis decretis ſublata atque extincta, ſi quæ habeant, abſoluendi à caſibus Ordinario loci reſervatis. Quemadmodum neque indulta abſoluendi à caſibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi conſuevit, ut pote ſublata per annuam ipſius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquiſiviſſe, ex ſubſequentibus privilegiorum confirmationibus, ac proinde Regulares cujuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & inſtituti etiam neceſſariò exprimendi, nec intra, nec extra Italiam in vim privilegiorum, aut confirmationem ejuſmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, poſſe quemquam abſoluere ab eiſdem caſibus in Bulla Cœnæ Domini, aut Ordinario loci reſervatis. At ſi ſecus egerint, abſolutiones nullas atque irritas fuiſſe, ac fore; ab aliis verò caſibus, & cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſervatis, ſiquidem Regulares habeant

Sup. hoc in Reſ. 3. ult. & in Reſ. 35. propè & in Reſ. §. ult. & in Reſ. ſe ult. ant. n à verſ. V & in Reſ. recitante §. Tertiò

habeant à Sede Apoſtolica abſolvendi facultatem, illam extra Italiam minimè ſublatam fuiſſe iiſdem S. Congregationis decretis hac de re editis juſſu ſanctæ memoriæ Clementis VIII.quam ſacræ Congregationis ſententiam ſanctitas ſua ad ſe relatam approbavit, mandavítque ab omnibus ad quos pertinet,inviolabiliter obſervari. Romæ 17.Novembris 1628. & licèt noviſſimè Pater Santorius aſſerat privilegia Regulariũ adhuc durare in ordine ad abſolutionem Bullę Cœnæ; tamen fatetur ſuperiores Regulares nullo pacto poſſe abſolvere ab hæreſi occulta;ita ille *in comment.ad conſtitut.Minor.cap.2.ſtat.*14.§.1. *&* §.5. *quæſt.5.* cui adde Novarium *in Lucerna Regularium,ver.Hæreſis,n.6.*

7. Ad id verò, quod aſſerit Baunius,Epiſcopos & Inquiſitores poſſe abſolvere ab hæreſi occulta,omninò negandum eſt, & licèt ego *in part.1.tract.5.reſ.3.* dixerim poſſe Inquiſitores ab hæreſi abſolvere, intelexi,ſecundùm Freitam à me adductum,de Inquiſitoribus Hiſpaniæ,ſecus autem de aliis, & ita me intelligit noviſſimè Carena *in praxi S.Officij, part.2.tit.2. numero* 61.

[Margin: Quæ hic eſt ſi. Reſ. 19. & in alia & ejus primæ not.]

RESOL. XXXVIII.

An Regulares poſſint abſolvere ſæculares ab hæreſi occulta?

Et infertur Prælatos Regulares non poſſe ab hæreſi ſuos ſubditos abſolvere? Ex p.6.tr.6.& Miſc.1.Reſol.54.

[Margin: Si, contẽto in oc, & dibus §§. ſeq.inf. in Reſ.ſeq. Sed deſeras virtute aliũ ve.& §§. ej. primæ not.]

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Crouſers *in Regulam S.Franciſci, c.7.lect.28.fol.*771. ubi ita aſſerit: Dico ſecundò eoſdem Confeſſarios poſſe etiam abſolvere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ, & etiam ab hæreſi: probatur ex conceſſione Vrbani IV. ſuprà poſita in qua concedit dictos Regulares poſſe abſolvere ſæculares ab omnibus,niſi talia eſſent, propter quæ Sedes Apoſtolica eſſet meritò conſulenda:ſed pro hæreſi, niſi illius ſit,qui in hæreſim coram judice competenti abjuratam relapſus eſt, non eſt meritò conſulenda Sedes Apoſtolica,ut ſuperiùs oſtenſum eſt: ergo ab hæreſi poſſunt præfati abſolvere.Probatur ſecundò ex conceſſione Sixti IV. ſuperiùs allegata, per quam dicti Confeſſarij poſſunt abſolvere ab omnibus caſibus excommunicationis, Ordinario tam à jure, quàm ab homine reſervatis,toties quoties opus fuerit, ſicut poteſt Diœceſanus. Sed hæreſis ſaltem occulta, ſeu in judicium nondum deducta, tam jure antiquo quàm novo Tridentini reſervatur Ordinariis; ergo ſicut hi poſſunt ab illa abſolvere, ita & Confeſſarij ſupradicti, & conſequenter à reliquis Bullæ Cœnæ caſibus.

2. Rodericus nullius momenti exiſtimat eſſe hanc rationem, dicendo, hos caſus occultos non eſſe propriè reſervatos Epiſcopis,ſed eiſdem potius conceſſos jure communi ſpeciali:& propter hanc rationem negat mendicantes id poſſe, confirmátque ſententiam ſuam,quòd in dicta conceſſione per Tridentinũ Epiſcopis facta,exiſtimet induſtriam perſonæ Epiſcopi ad abſolvendum ab hujuſmodi caſibus electam: ex quo infert, non oportere mendicantibus tribuere ſimilem facultatem, eo titulo,quòd à reſervatis Epiſcopo poſſint abſolvere.Sed fallitur:nam verum non eſt Epiſcopis conceſſos caſus occultos, de quibus in Trident. *ſeſſ.24.c.6.* Sed potiùs relictos juri ſuo antiquo,vel eidem reſtitutos,ſecundùm quòd cùm dicti caſus fuerint propriè reſervati Epiſcopis,meritò aſſerimus, mendicantes ejuſmodi facultatem habere: neque in conceſſione per Tridentinum facta poteſt dici perſonæ induſtria electa. Cum enim Patribus Concilij Tridentini incogniti fuerint Epiſcopi, & per illud hæc facultas annexa ſit officio,induſtria perſonæ non poteſt cenſeri electa. Si dicas, ratione dignitatis conceſſam eſſe Epiſcopis dictam facultatem,fateor:non tamen, quia mendicantibus deeſt talis dignitas, neceſſe eſt deeſſe etiam facultatem,cum ex privilegio Apoſtolico illam poſſint habere, & de facto habeant, ut clarum eſt ex privilegiis ſuprà poſitis.

3. Quæ certè non poſſunt cenſeri derogata; neque per Bullam Cœnæ, quoad caſus in ea contentos:quia ſi per dictam Bullam caſus non efficiuntur tales,quòd pro eis meritò conſulenda ſit Sedes Apoſtolica, & quòd ab eis non poſſit abſolvere Diœceſanus ſemper manent abſolubiles virtute privilegij Vrbani IV. & Sixti IV. & hæc quidem ſecundùm antiquiora Regularium privilegia: nam ſecundum recentiora,luce clarius eſt, quòd poſſunt dicti Confeſſarij abſolvere ſæculares ab hæreſi,& reliquis Papæ reſervatis,& conſequenter ab Epiſcopalibus.Hucuſque Crouſers.

4.Sed ſi aliquis hanc ſententiam in praxi deduceret, puto in noſtro Sacro Tribunali ſeverè puniendum eſſe; nam non ſolùm virtute privilegiorum Religioſi non poſſunt abſolvere ab hæreſi occulta ſæculares,ſed nec ipſos Regulares.Et ratio eſt,quia in nullo privilegio,ſeu conceſſione cenſetur data poteſtas abſolvendi ab hæreſi,niſi de illa ſpecialis efficiatur mentio,ut obſervat Sanch. *in ſum. tom.1.lib.2.c.11. n.7.*Sanctarell. *in tract.de hæreſi, cap.5. dub.1. n.* 8. Avila *de cenſ.part.7. diſp.10.dub.6.*Rodriq.*in Quæſtionib.Regular.tom.1.q.*40. *art.*10.& alij;unde patet reſponſio ad privilegium adductum Sixti IV.

[Margin: Sup. hoc inf. in tr. 10. Reſ. 81.ſignanter ad lit. 4 & hic ſup. in Reſ. 29. §. Reſpondent. &c.]

5. Et licèt Hurtadus de Mendoza *de fide,volum.1. diſp.84.ſect.2.§.45.* putet extra Hiſpanienſis Inquiſitions ditionem poſſe Præpoſitum Generalem Societatis Iesu per ſe,vel per alium abſolvere quoſcumque ab hæreſi in foro conſcientiæ vigore cujuſdam privilegij à Sede Romana obtenti:ſed hoc non procedit in Hiſpania,in qua,ut teſtatur ipſemet Hurtadus,nulla religio eo privilegio gaudet. Verùm hodie omnia ſupradicta corruunt ex decreto Sacræ Congreg. rebus Epiſcoporum & Regularium præpoſitæ de mandato Sanctiſſimi Vrbani VIII.ubi habetur abſolvere quempiam à caſibus in Bulla Cœnæ,aut ordinario loci reſervatis non poſſe Regulares cujuſvis Ordinis, Congregationis,Societatis,& inſtituti,etiam neceſſariò exprimendi tam citra, quàm extra Italiam in vim privilegiorum, aut confirmationem hujuſmodi,quæ vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt.Et ſi ſecùs egerint,abſolutiones nullæ ac irritæ erunt.Ita in ſupradicto Decreto.Vnde non eſt admittendum id,quod conatur probare Crouſers *c.7.lect.12.fol.* 598. videlicet Prælatos Regulares poſſe abſolvere ab hæreſi ſuos ſubditos; quod noviſſimè docet Stephanus Bauny *in Theolog.Moral.tract.4.q.32.* adversùs quos vide Doctores penes me ipſum *in 3.part.tract.2.reſol.122.* nec aliter ſentiendum.

[Margin: Sup.hoc ſup. lege ex Reſ. 34.§.Plus. in ſin & ex Reſ. 35. §. 1. & partim 2.]

[Margin: Sup.hoc Decreto in Reſ. not.ſeq & in aliis ejus ſecundæ not.]

[Margin: Quæ hic eſt ſup. Reſ. 35. & in aliis ejus primæ not.]

RESOL. XXXIX.

An Regulares poſſint abſolvere à caſibus Bullæ Cœnæ, ſi ſint occulti, etiam quoad hæreſim?

Et quid,ſi prædictæ cenſuræ deductæ ſint ad ad forum contentioſum,& licet publicæ ſint?

Et in textu hujus Reſ. aſſignantur alij ſex caſus, in quibus Regulares virtute ſuorum privilegiorum minimè poſſunt ſæculares abſolvere, niſi in articulo mortis. Ex p.11. tr.2. Reſ.18.

§.1. AFfirmativè reſpondet Brunus Caſſaing *de Privileg.Regular.part.1.tract.5.c.3.propoſ.3.* ubi ſic ait: Sacerdos Regularis poteſt abſolvere in foro conſcientiæ, à cenſuris, & caſibus à quibus jure communi, & ex conceſſione Tridentini abſolvere poſſunt

[Margin: Sup. hoc in Reſ. præterita.& ſup. ex doctr. Reſ. 33.§.1. curſim in lin. ult. & propè]

fin. § Tertio probatur à verſ. exceptis cenſuris, & ſuperius in tr. 2. Reſ 74. §. ult. & in to. 9. tr 7. ex Reſ. 121. lege doctr. 6. Arguitur tertio. & ſeq.

poſſunt Ordinarij: ac etiam probabiliter in foro externo: imò ubi non eſt recepta Bulla Cœnæ, ab omnibus cenſuris, etiam hæreſis, in eadem contentis in utroque foro abſolvere poteſt, & denique ab illis in foro interiori ubi recepta eſt Bulla, dummodo ſint occulta.

2. Probat hoc ultimum ex communicatione *cap. Liceat. ſeſſion. 24. Trident. reform.* quoniam facultas ibi conceſſa ab illis abſolvendi, eſt in perpetuum annexa dignitati Epiſcopali, ac conſequenter jure ordinario competit Epiſcopis, ac proinde Regulari Confeſſario, cùm per ſua privilegia communicet in privilegiis Epiſcoporum quoad facultatem abſolvendi. Accedit quod per talem conceſſionem hi caſus deſinunt eſſe Papales, fiuntque Epiſcopales, ad quos abſolvendos Epiſcopi committere poſſunt. Vnde cùm in caſibus Epiſcopalibus abſolvendis poſſit idem quod poſſunt Epiſcopi; poteſt ab illis abſolvere, & conſequenter ab hæreſi: cum ſit primus ex illis.

3. Hic tamen notabis, teneri Regularem abſolventem hæreticum, hæc quæ ſequuntur obſervare. Primùm extorquere ab Hæretico anathema adverſus hæreſim, quam profeſſus fuerat. Secundùm jurare, quod in poſterum manebit in fide Catholica, ille autem qui abſolvit hæreticum non præmiſſa abjuratione, peccat, valet tamen abſolutio. Ita Brunus; qui poſteà addit, quod poteſt Sacerdos Regularis virtute ſuorum privilegiorum abſolvere in foro conſcientiæ quemcumque ab omnibus antedictis cenſuris irretitum, licet cenſuræ illæ deductæ ſint ad forum contentioſum; & licet publicæ ſint: imò etiam ab illis, à quibus aliquis eſt nominatim denunciatus.

4. Sed quidquid ſit de his, certum eſt quòd Confeſſarij Regulares virtute ſuorum Privilegiorum non poſſunt abſolvere à caſibus Bullæ Cœnæ, præſertim quoad Hæreſim, & in noſtro Sacro Tribunali puniretur Confeſſarius Regularis, qui hanc doctrinam ad praxim deduceret. Et idem dicendum eſt, quoad caſus Epiſcopales, nam corruunt quæ dicit Pater Bruno; etenim poſt privilegia in favorem Regularium ab ipſo adducta, tria decreta fuerunt emanata prohibentia abſolutionem caſuum reſervatorum.

5. Primum fuit Clementis VIII. editum die 9. Ianuarij anni 1601. cum ejuſdem Pontificis moderatione facta die 26. Novembris 1602. quo fuit limitata ſupradicta facultas in ſex aliis caſibus (ſed per totam Italiam, extra Vrbem niſi in articulo mortis) nempè Primò, Violationis Immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis Gregorij XIV. quæ incipit, *Cùm aliàs nonnulli.* Secundò Violationis Clauſuræ Monialium ad malum finem. Tertiò, Provocantium, & pugnantium in Duello juxta Decretum Sacri Concilij Tridentini, & Conſtitutionem Gregorij XIII. incipientem, *Ad tollendam, &c.* Quartò, Injicentem violentas manus in Clericos, juxta Canonem, *Si quis ſuadente 17. quæſtione 4.* ac iuris diſpoſitionem. Quintò, Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Sextò & ultimò, in omnibus caſibus, quos Ordinarii locorum ſibi reſervarunt, & in poſterum reſervabunt.

Sup. cõtenti in hoc & ſeq §. in to. 7. t. 1. Reſ 271. & lege eam à princ. & Reſolutiones, & §§ ejus primæ not. & ſigna ter in Reſolutionibus & §§. poſit in annot. Sed poſtea præcitatæ Reſ.

6. Secundum fuit, Pauli V. editum die 7. Ianuarij 1617. quo confirmatur, & innovatur Decretum ſupradictum Clementis VIII. cum ſua moderatione, non obſtantibus privilegiis, &c. Non autem tolluntur per dictum decretum omnia privilegia Regularibus conceſſa abſolvendi à caſibus, & cenſuris reſervatis, ut aliqui putaverunt, ut manifeſtè demonſtrat noſter Duardus *in Bulla Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 1. à n. 29. uſque ad 33. incluſivè.*

7. Tertium fuit Vrbani VIII. editum die 17. Novembris 1628. quo prohibetur Regularibus facultas abſolvendi à caſibus reſervatis in Bulla Cœnæ, & caſibus reſervatis Ordinariis locorum, ita ut nec intra, nec extra Italiam, nec virtute privilegiorum, aut confirmationum, quas hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, poſſint ab illis abſolvere.

Sup. contē in hoc §. lᵢ ſup. in Reſ. 35. §. ult. in aliis ej annot.

8. Ex quibus evaneſcunt à Patre Bruno pronunciata, ut rectè obſervat Marcellinus de Sancto Benedicto *in Compend. Privileg. Fulienſium verb. Abſolutio quoad ſæculares, §. 1. in Scholio.* P. Peregrin. *in Compend. Privileg. Clericorum Regularium eodem verb. & §. cum aliis communiter.*

In Indice primo hujus tom. 5. lege Apendicem ad hunc tract. 8. ubi reperies alias plures quæſtiones miſtas, & diſperſas per alios tom. tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc tract. 8. de Hæreſi, & Hæreticis, &c.

TRACTATVS NONVS,
DE
DENVNCIATIONIBVS
FACIENDIS EX EDICTO
DD. Inquiſitorum, & in particulari ex ſollicitatione facta in Confeſſione.

RESOLVTIO PRIMA.

An ſi quis ſciat aliquem commiſiſſe delictum in Edicto contentum, ſed hoc non poſſet probare, teneatur in tali caſu denunciare?

Et quid, ſi caſus eſſet de hæreſi formali? Ex p. 1. tract. 4. Reſ. 1.

§. 1. NEgativè reſpondet noviſſimè ex Societ. Iesu Fagund. *de præc. Eccl. tr. 2. lib. 4. c. 3. n. 31.* excepto caſu hæreſis formalis. Et hanc ſententiam abſolutè docuerat

Sup. hoc Reſ. ſeq. & tom. 7. tr. ex doctri

ıſ. 65. cur- ſa in fin.

docuerat ante ex eadem Soc. Regin. *in prax. to. 2. lib. 24. c. 3. ſect. 6 n. 50. & 57. verſ. Adverte 3 & verſ. Adverte 5.* ex noſtra Religione Megala *in 1. p. lib. 1. c. 5. n. 21.* Idem docet Ioan. Andreas *in cap. noviter extrà, de judiciis*, Gundiſalvus *in tom. 11. p. 2. tr. de hæreticis, q. 10. n. 7.* Repertorium Inquiſitorum *ver. Denunciatio, §. generale tamen.* Decian. *tract. crim. tom. 1. lib. 5. c. 30. n. 4.* qui citat Speculatorem, & Gloſſam. Palatius *in repet. c. not. 3. §. 26. n. 9.* Angelus vero, Felinus, & Navarrus citatur à Triviſano & Farinacio, *ubi infrà.*

2. Et poteſt hæc opinio probari: quia, ut obſervat Leſſius *lib. 2. cap. 29. dub. 13. n. 111.* & alij, quando crimen non poteſt probari, apertè contra juſtitiam peccatur, ſi reveletur: exponitur enim reus manifeſto periculo infamiæ. Deinde, ſi authoritas unius Doctoris claſſici reddit opinionem probabilem, ut ex multis probat Valentia *tom. 2. diſp. 2. q. 12. punct. 4.* & Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 1. c. 9. n. 7.* hæc opinio, non alterum, ſed multos, tam recentiores, quàm veteres habet patronos. Ergo, ut probabilis amplectenda videtur. Et ita hanc ſententiam probabilitate non carere docet etiam Thomas à Ieſu *lib. de viſit. Regul. tract. 1. c. 16. n. 3. in fin.* Neque obſtat praxis Sanctiſ. Inquiſitionis, quam aliqui adducunt: nam, ut in ſimili caſu docuit Fagund. *tr. 2. lib. 8. c. 8. n. 18.* & Granado *in pract. 2. contr. 7. tr. 3. p. 1. diſp. 11. ſect. 2. n. 15.* ſupradicta praxis fundatur in probabilitate contrariæ opinionis: non tamen tollit probabilitatem alterius. Ergo, &c.

Sp. hoc latè i; to. 8. tr. 1. ſ. 14. & in t n. 3. tr. 6. ſ. 88. §. ıletur. in ſi & in to. 7 r. 1. Reſ. 2). §. 2. ad nd. à verſ. S cum au- t ritas. & ıdius in to. 9 r. 2. Reſ. 3). §. 11. & ſ q. & in t 3. tr. 4. ſ. 3 pauló p t init. v ſ. Reſ- p ideo.

3. At his minimè obſtantibus, contrarium teneo: quia in caſibus pertinentibus ad Tribunal S. Officij, denunciatio eſt facienda, etiamſi delator delictum probare non poſſit. Et ita tenet Barboſa *de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 96. n. 51.* Peirinus *in privil. Minim. to. 2. Conſtit. 9. Pauli V. §. 2. n. 25.* Homobonus *de exam. Eccleſ. p. 1. tr. 7. c. 2. q. 14. & p. 2. tract. 11. c. 4 q. 4. reſol. 4.* Zanardus *in direct. Confeſ. p. 3. c. 31.* Naldus *in ſum. verb. Hæreſis, n. 6.* Zecchius *de caſ. reſerv. caſ. 2. verſ. Ampliatur.* Sanctarellus *de hæreſi, c. 9. dub. unic. n. 3. & 4.* Genuenſis *in praxi, c. 23. n. 5.* Lazarius *de monit. ſect. 2. q. 11. n. 22.* Bonacina *de cenſ. diſp. 2. q. 6. punct. 1. n. 9.* Suarez *tr. de fide, diſp. 20 ſect. 4. n. 7.* Galletti *in margar. caſ. conſcient. verb. Hæreticus, §. 5.* Thomas à Ieſu *ubi ſup. lib. de viſit. Regul. tr. 11. c. 16. n. 4. & 10.* Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. ſollicitare fœminas, n. 19.* Cenedo *p. 2. collect. 101. n. 4.* Scaccia *de judic. cauſarum civil. crim. lib. 1. c. 56. n. 4.* Farinacius *tract. de hæreſi, q. 97. §. 2. n. 36.* Bertazolus *in addit. ad Bertazolum patrem, conſ. 107. n. 12. vol. 1.* Triviſanus *lib. 1. deciſ. 51. n. 5.* & noviſſime Ioſeph. de ſancta Maria *in Tribunali Religioſ. tract. 12. cap. 3. §. 5.* & alij penes ipſos.

4. Et ratio eſt: quia, licèt denunciator de jure probare ſuam denunciationem teneatur *ex l. Divus, & ex l. ab accuſatore, ff. de Senatuſconſult: Turpil.* hodie tamen de conſuetudine contrarium ſervatur, ut ex Salyceto, & Mariano Socino probat Eymericus *in direct. Inquiſit. p. 3. rubr. de ſecundo modo procedendi in cauſa fidei per denunciationem, n. 68* quam ſequitur noviſſimè Farinacius *ubi ſuprà, tr. de hæreſi, q. 185. §. 5. n. 71.* & Scacc. *loco citato, c. 72. n. 4.* & ita deciſum pluries fuiſſe, teſtatur Triviſan. *ubi ſup.* & ita ſervari in Supremo totius Chriſtianæ Inquiſitionis Tribunali aſſerit Farinacius. Et cùm ſimplex denunciatio ſufficiat ad inquirendum, ut notat Vmbertus *de judic. Inquiſ. ver. denunciatio, n. 3.* & Farinac. *q. 185. §. 5. n. 64.* licèt denunciator probare non poſſit delictum; per illam tamen denunciationem, diligentia, & inquiſitione Dominorum Inquiſitorum, & forſan ex aliis revelis, & denunciationibus probabitur. Vnde patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ.

RESOL. II.

An peccata pertinentia ad Tribunal S. Officij ſint denuncianda, etiam ſi probari non poſſint?

Et quid ſi peccatum ſit de hæreſi? Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. Reſ. 21. aliàs 19.

§. 1. NEgativè noviſſimè reſpondit Stephan. Baunius *in Theol. Mor. p. 2. diſp. 4. tr. 3. q. 18.* ubi ſic ait: Solent judices Eccleſiaſtici, ac Inquiſitores fidei propoſita Excommunicationis pœna edicere iis, qui hæreticum aliquem norunt, ut apud ſe, nomen ejus edant ac proferant, hic quæritur an is denunciari debeat, ſi non eſt crimen ejus cognitum, nec defectu teſtium probandum?

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in to. 7. tr. 4. ex doctr Reſ. 65. curſim in fine.

2. Denunciandum dixere hi authores Barboſa *de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 96.* D. Thom. *2. 2. quæſt. 33. art. 7,* Sotus *5. de juſt. q. 5. art. 1. & de tegendo ſecreto membr. 2. quæſt. 5.* Sanctarellus *de hæreſi cap. 9. dub. unico, num. 3. & 4.* opinionis hujus præcipua ſunt hæc firmamenta.

3. Primum, quod proximi ſalus, bono communi addita, anteferenda ſit privato unius cujuſpiam commodo, ſed eſt hæreſis publicæ rei, privatæque ejus quem inficit, inimica in primis, ſerpit enim, & ut in mala contage, ad incautos incogitantis vulgi animos penetrat, ut qui communicat ſuperbo, induit ſuperbiam, *Eccl. 13.* ita & qui hæretico aſſueſcit diu ſecurus non erit, nihil contagioſius corruptis ejus moribus, hi addiſcuntur, & adhæreſcunt facilè, nec enim ſibi tantùm erat hæreticus, ſed & aliis erroris cauſa eſt, qui ab eo in hos transfunditur. In ſumma, ut quædam in contractos vitia corporis tranſiliunt, ita & hæreticus mala ſua proximis tradit, publicæ ergo ſaluti nocet, nocet & ſibi, ejus autem crimen, verum quidem, ſed occultum Epiſcopo, aut Inquiſitori, qui defert, ſoli ſibi infamiam creat, cùm ſit periculum ne probationum inopia, calumniator audiat, quod incommodum quanquam magnum, ac prudenti cuique, jure metuendum, non eſt tamen ejuſmodi, quod communi multorum exitio conferri debeat, ſuas ergo rationes in ejus delatione criminis, poſteriores habere quiſque debet communibus, ac publicis.

4. Secundum, etſi probari hæreſis nequeat, non eſt tamen ejus delatio inutilis, utpotè quæ judici cauſam eſt datura inquirendi ſtudioſius, ecquid in delato adhæreſcat hæc labes, emaculanda ſua cura.

5. Mihi tamen ſecus ſentienti hæc in contrariam partem ſuppeditabant argumenta.

6. Primum, quod Chriſti imperio, quæ ſunt ſecreta ſecreto argui oporteat, non publicè, coram judice, aut in multorum oculis, Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus* (hoc eſt coram te ut ibi explicat Auguſt.) *corripe eum inter te, & ipſum ſolum.*

7. Secundum argumentum, denunciandi hæreticum caſu poſito, nulla eſt obligatio, ſi eſt hæc criminis quo notatur, denunciatio facta judici, futura huic ad remedium inutilis, accuſato autem noxia, at eſt utrumque non ſine cauſa, eaque probabili, deferenti metuendum; cum enim nemo unius dumtaxat teſtimonio poterat, de hæreſi accuſatus ab uno quopiam (hoc tantùm) & non convictus, pœnam ſoli mutatione, aut capite non luet, ejus ergo ad judicem delatio, ad vindictam, aut medicinam prodeſſe nihil poteſt, & delata obeſt, quia famæ ejus infertur injuria, cum ſit authore Leſſ. *lib. 2. de juſt. cap.... dub....* contra juſtitiam admiſſum crimen ignotum tamen detegere cuipiam. Ob hoc argumentum Inquiſitori, ac judici de hæreſi, occulta, quæque in judicio probari nequit ab ejus conſcio, doceri ſe tamen, ac moneri jubentibus,

parendum eſſe negant hi Authores, Reginald. *lib.*24. *a.*3.*ſect.*6.*n.*50.Megala *in* 5.*p.lib.*1.*cap.*5.Decian. *tract. crimin.tom.*1. *lib.*5. *c.*50. *n.*4. Palatius *in rep. cap. not.*3. §.26.Fagund.*lib.*1.*c.*26.

8. Argumentis autem partis oppoſitæ reſpondere eſt facilè.

Primò quidem, negando in jure eſſe Reip.exigere, ut famæ meæ certo detrimento, mala quæ metuit, avertam, maximè cum eſt incertum,utrum id ſim jactura rei tantæ facturus, an non.

9. Ad ſecundum dicendum contra denunciatum vi denunciationis ſibi factæ, nihil poſſe fieri à judice, nec de hæretico eum quæſtionem inſtituere, aut de crimine cujus eſt ſuſpectus, inquirere vi ejus poſſe. Hucuſquæ Baunius.

10.Sed hæc opinio deſtruit Tribunal S.Officij, & eſt contra ejus generaliſſimam, & communiſſimam praxim, & ideò in hoc cautè legendus eſt Baunius alias vir quidem doctus,& mihi cariſſimus per ea quæ ego adduxi *in par.*1.*tract.* 4. *reſol.*1.Et ideò me citato noviſſime Trullench. *in Decal. tom.*1.*lib.*1.*c.*2. *dub.*6. *n.*14.*& cap.*3.*dub.*18.*n.*20.Sic ait:Exiſtimo in caſibus pertinentibus ad Tribunal S Officij,denunciationem eſſe faciendam,etiamſi delator,delictum probare non poſſit, ita multi quos citat, & ſequitur Diana. Ratio eſt, quia licèt denunciator de jure probare ſuam denunciationem tenebatur,ex *l.divus*,& ex *l.ab accuſatore,ff.ad Senatus Conſul.Turpil.* Hodie tamen de conſuetudine contrarium ſervatur,ut probat Eymericus, *in director.Inquiſit.p.*3.*Rub. de ſecundo modo procedendi in cauſa fidei per denunciationem, n.*68. quem inter alios, ſequitur Farinac.*tr.de hæreſi,quæſt.*185.§.5.*num.*71. ubi aſſerit ita ſervari in ſupremo totius Chriſtianæ Inquiſitionis Tribunali:nam cùm ſimplex denunciatio ſufficiat ad inquirendum, licet denunciator probare non poſſit delictum,per illam tamen denunciationem, diligentia, & Inquiſitione Dominorum Inquiſitorum, & forſan ex aliis revelationibus, & denunciationibus probabitur,& de remedio providebitur. Ex quo patet ſolutio oppoſitæ ſententiæ.Ita Trullench,cui adde me etiam citato,Sapientiſſ. Cardinalem de Lugò *de Iuſt. tomo* 2.*diſp.*38.*n.*24.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & cur ſim in alia ejus primæ not.

11.Cùm igitur,ut obſeruat Carena *in Praxi S.Officij,par.*3. *tit.*1.§.3. *n.*20.ex generaliſſima conſuetudine S.Inquiſitionis,denunciator in noſtro ſacro Tribunali habetur pro teſte,ſequitur ex hoc neceſſariò,quod teneatur denunciare etiamſi alios non poſſet adducere teſtes ad probandum delictum,nam ideo ipſe pro teſte deſeruit.

12.Quod etiam manifeſtè probatur,& ſine nota temeritatis negari non poteſt,ſtantibus Bullis Pontificiis Pij IV. & Greg. XV. in quibus præcipitur Confeſſarios ſollicitantes eſſe denunciandos, & tamen pœnitentes non poſſunt tale delictum probare. Ergo in criminibus pertinentibus ad Tribunal S.Officij manifeſtè apparet,quod præceptum manifeſtandi non fertur ſolùm in eos qui probare poſſunt.

13.Vnde ad majorem ſupradictorum intelligentiam, ſciendum eſt diſcrimen inter denunciatorem,& teſtẽ; denunciator enim regulariter,tantùm denunciare tenetur,quæ probare valet,ut docet Valentia *to.*3.*diſp.*5.*q.*14.*pun.*1. Filliuc. *to.*2.*tr.*40.*c.*6.*n.*185.Sayrus *in Clavi Reg.lib.*12. *c.*20. *n.*9. & alij. Teſtis verò non tenetur probare,ſi ut teſtis teſtimonium ferat.Ratio diſcriminis eſt, quia cùm proprium denunciatoris munus ſit crimen à ſe revelatũ inſtar actoris,ſeu accuſatoris probare,*l. Divus* 2.*juncta gloſ.verb.exequi.ff.de cuſtodia reorum,l.ab accuſatione,§.nunciatores,qui per notoria indicia produnt, notoriis ſuis aſſiſtere jubentur,ff.ad Turpil.* ubi gloſſa *verb.nunciatores*,ibi,*debent tamen probare.* propterea denuncians tale crimen occultum à detractionis vitio excuſari nequit, quod peccatum mortale genere ſuo conſtat eſſe, *cap. in ſum.*6.*q.*1.ibi, *Summa iniquitas eſt fratres detrahere, & accuſare* cum aliis deductis per Navarr.*cap.inter verba,concl.*6.*n.*777.*aliàs n.*379.& uti talis pœna arbitraria puniri debet,*d l.Divus* ubi Bart.*n.*9.*d.§.nunciatores*,ubi Bart.*cap.*2.*de calum.*Clar.*in praxi, § ult.q.*7.*n.*12.nam ſi deficiat in probatione,calumniari præſumitur gloſ.2. *in d. cap.*2. communiter recepta per Felinum, *ibi n.*6.pluribus citatis à Iulio Clar. *d.§. ult.q.*62. *num.*6. & propterea in expenſis condemnari ſolet,ut ex multis,& recepta conſuetudine tradit Clar. *d.num.*12.

14.Per contrarium verò ſubditus tenetur,ſi tanquam teſtis advocetur occulta etiam improbabilia revelare. Filliuc.*ubi ſupra n.*187.Sotus *de Iuſt.lib.*5.*q.*7. *art.*1. *in fine.*Henriquez *lib.*13.*cap.*18.*n.*5.& alij.Ratio eſt,quia cùm teſtes non ad promovendum judicium inſtar accuſatorum,ſed potius ad detegendam veritatem,atque adeò ad faciendam judici fidem advocentur, *l.*3.§.1.*ff. de teſtib.l.eos,juncta gloſ.ult. C.eod.cap.teſtes,* 3.*q.*9. & propterea eorum officium non in inquirendis aliis teſtibus,quibus ſua teſtimonia confirment,ſed potius in iiſdem teſtimoniis purè, & ſincerè ſecundum veritatem proferendis conſiſtit,*cap.nihilominus, cap. pura* 3. *q.*9.rectè fit nequaquam illos ab eo munere excuſari quantumcumque occulta, ſuper quibus interrogantur,ſint improbabilia.

15. Sed in noſtro Tribunali S.Inquiſitionis, ut ex praxi patet,ſubditi habentur loco teſtium, & ut teſtes ad judicium vocantur, & revera teſtes ſunt;Ergo tenentur denunciare licèt non poſſint probare. Adde, quod in caſibus pertinentibus ad Tribunal S. Officij, licèt ex denunciatione ſequi poſſit, vel ſequatur infamia, aut læſio aliqua denunciati, præponderat tamen publica utilitas principaliter prætenſa, & præfertur privatæ: & recta ratio ſuadet hanc illi cedere; ne aliter, dum unius fama conſervatur, omnes, vel plerique detrimentum ſentiant, vel in diſcrimen adducantur,contra *cap.ſed illud,verſ. quæ eſt iſta,*45.*diſt.*ibi, *Quæ eſt iſta bonitas: quæ iſta miſericordia,uni parcere,& omnes in diſcrimen adducere?* Vide Doctores quos ego citavi *in p.*1.*tract.*4.*reſ.*1.& quos,me tamen non citato adducit noviſſimè Dominus meus Tranſmuera *de Denunciat.q.*4.*c.*3. ubi,*in fine*, rectè obſervat contrariam opinionem omni probabilitate carere.

Quæ hic[e] Reſ. antec[e]dens.

16.Vnde optarem ut in poſterum Auctores non poſſint docere doctrinam hanc,quod videlicet quis non teneatur denunciare delicta pertinentia ad S.Officium, ſi non poteſt probare,nam talem doctrinam eſſe puto deſtructivam Reipublicæ,& Tribunalis S. Inquiſitionis.Ideo Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ,& univerſalis Inquiſitionis,& in Regnis Hiſpaniarum noſter ſummus fidei Quæſitor cogitent quid faciendum & opportunum adhibeant remedium.

RESOL. III.

An dicta denunciatio facienda ſit ſine prævia correctione fraterna?

Et quid,ſi peccatum ſit de crimine hæreſis,vel de muliere ſollicitata in confeſſione, vel contra communitatem?

Et an ſi dubium ſit, utrum in tali caſu correctio profutura ſit, necne, ſit etiam præmittenda correctio, vel potius facienda ſit denunciatio? Ex p.1.tract.4.Reſ.2.

§.1. PRima opinio, quam ego ſequor, affirmat. Ita Sanctarellus *in tract. de hæreſi, cap.*9. *n.*5. Sancius *in ſelectis diſp.*11.*n.*56. Bonacina *in tr. var. diſp.*6. *pun.*3.*n.*9.Sylvius *in* 2.2.*q.*33 *art.*7.*concl.*2.Villalobos *in ſumm.p.*2.*tract.*4.*diffic.*11.*n.*3. Suarez *tract. de fide, diſp.*20.*ſect.*4.*n.*11. *&* 12 Azorius *par.*1.*lib.*8.*c.*19.*q.*9. Turrianus *in* 2. 2. *tom.*1. *diſp.*58. *dub.*3.Henriq. *lib.*2. *cap.*24.*n.*10.*in gloſſa,litt.C.*Simanchas *in Cathol.inſtit.* titu

Sup. hoc i[n] in Reſ. 5. Nota quc & in §. Te[r]tio. ſed le eã à princ. ex Reſ. 6t §. Ad id & tom. 6. tr

tit.19.n.11.cum aliis.Quia duplex eſt denunciatio,alia judicialis,alia Evangelica. Ante Evangelicam,quæ intendit emendationem fratris conceditur, præmittendam eſſe correctionem : non autem ante judicialem, quæ punitionem intendit. Sed talis eſt denunciatio, quæ in Tribunali Inquiſitionis efficitur. Ergo ante ipſam non eſt neceſſe,ut correctio præmittatur. Vide etiam Lorcam *in 2.2.ſect.3.diſp.*47.*n*.23. Coninch.*de fide,ſpe,& charitate,diſp*.28.*dub*.8.*n*.151.Bañez *in* 2.2. *q*.13.*art*.28.*ad* 7.*arg*.& alios.

Reſ. 99. ... ante ... Y los ... implices.

2.Secunda opinio negat:& ita docet D.Thom.2.2. *q*.35. *art*.7. quem poſteà ſequuti ſunt omnes diſcipuli hujus Scholæ,Sotus *de juſt.lib*.5.*q*.5.*art*.1.Canus *de locis Theol.lib*.12.*cap*.9,Sylveſter *verb.correctio,q*.5. Lopez *in inſtruct. p*. 4. *cap*.54. Ledeſma *in ſumma tom*.2. *tract*.4.*cap*.4. *concl*.24.*diff*.2.*fol.mihi* 138. Ioan. de la Cruz *ubi infra* Zanard.*in direct.Confeſſ.p*.2.*præcept*.1. *c*.13.*q*.13.& alij.Idem docuerunt Caſtrus *de hæret. punit.lib*.2.*cap*.25.Toletus *lib*.5.*c*.5.7.*n*.2.Lazarius *tract. de blaſphemia,q*.12.*n*.31 Homobon.*tract.de caſ. reſerv. p*.2.*cap*.1. *& de exam. Ecclеſ.p*.2. *tract*.9. *cap*.13.*q*.39. Angelus *verb. denunciatio, q*.3.Roſella *verb. inquiſitio, num*.1

3.Sed audiamus aliquos in generali loquentes.Portel. *in dubiis regul. verb. correctio fraterna, n*.1. ſic aſſerit: [Conſtat ex Evangelio , ante denunciationem in Inquiſitione,præmittendam eſſe correctionem fraternam, quæ adeò neceſſaria eſt, ut ſi ſit ſpes, quòd illa proficiet, & ſufficiet, non eſt crimen denunciandum Prælato,etiamſi crimen ipſum ſit contra communitatem, etiamſi ſit hæreſis.]Ita Portel.Reginald.*in praxi, tom*.2.*lib*.24.*c* 3.*ſect* 6. *n*.52.Superior non poteſt præcipere,ut prætermiſſa correctione fraterna reus occultus denuncietur , neque ei tale quid præcipienti obediendum eſt. Non ideò tamen damnandum eſt , quòd ab Inquiſitoribus fidei datur præceptum, ſtatim nulla præmiſſa correctione denunciandi eum,quem conſtat Hæreticum eſſe:nam in crimine hæreſis ordinariè nulla eſt ſpes emendationis. Non eſt verò negandum, quòd ſi firmiter exiſtimetur quis hæreticus per ſecretam admonitionem convertendus,ac impediturus omnia mala , quæ ab eo timeri poſſunt , ipſe debeat uti præmonitione.]Ita Reginaldus,cui addatur Repertorium Inquiſ. *verb. denunciator*. Gundiſalvus *de Hæret. q*.10.*n*.6.Decianus *tom*.1.*lib*.5.*cap*.30.*n*.1. *& ſeq*. Ioan. de la Cruz Dominicanus *in direct.conſcient.p*.1.*præc*.5. *q*.2. *dub*.5. *concl*.2. ita aſſerens : [Mulier ſollicitata in Confeſſione, non abſolvatur,dum non denunciat Inquiſitoribus ſollicitantem : niſi eſſet ſpes,quòd iſte ſecretè correctus emendabitur : quæ ſpes poteſt colligi ex qualitate corrigentis, & ex conditione corrigendi. Vnde,ſi mulier ſollicitata ſcit alicujus idoneitatem ad illam correctionem,poſſet cum eo hoc intendere.]Ita Ioan.de la Cruz.

Sup. hoc in ... abus Reſ. ſeq.& infra Reſ.68. §. 1.& in aliis ... eatum ... ationum.

Sup. hoc in §. 1. not. præteritæ,§. ... ego. à ... 3.& ſeqq. in Reſ. 2. ult.

Sup. hoc ibidem.

4. Idem docuit Fagundez *de præcept. Eccl. tract*.2. *lib*.4.*cap*.3. *n* 31. ubi ſic ait : [Antequam fiat denunciatio à muliere ſollicitata in Confeſſione,præmittenda eſt fraterna correctio , ſi detur ſpes emendæ : quia præceptum correctionis eſt de jure naturali,& divino: præceptum verò hujus denunciationis eſt humanum: unde non poteſt prævalere adversùs præceptum juris naturalis. Vt autem correctio fraterna judicetur non profutura , non ſatis eſt ſemel fieri, & non prodeſſe : ſed oportet iterum atque iterum adhiberi quandiu judicio prudentis ſperetur emenda.]Ita Fagundez,& noviſſimè Peirinus *in privileg. Minim.tom*.2.*Conſtitut*.4. *Greg.XV*.§.9.*num*.26. *& Conſtit*.9. *Paul.V*.§.2.*n*.26. *&* 27.

Sup. hoc ibidem.

5. Tertia opinio diſtinguit, & ponit differentiam inter hæreſim formalem,& alia crimina ſapientia tantùm hæreſim.In primo caſu negat eſſe præmittendam correctionem fraternam : in ſecundo illam admittit.

Sup. contero hoc §.pro primo caſu ... in Reſ. 5. pro ſecu.

Ita Fagundez docet,loquens de hæretico formali *tr*.2. *lib*.6. *cap*.4. *num*.11. qui tamen , ut paulò *ſuprà* vidimus, putavit, Confeſſarium ſollicitantem in Confeſſione eſſe corrigendum.Idem docet Molfeſius *in ſumma, tom*.1.*tract*.7.*cap*.24.*num*.25. Ortiz *in ſum.cap*.21. *n*.17. Homobonus *de exam. Eccleſ.par*.1. *tract*.7. *c*.6. *q*.29. & multi ex DD.citatis in ſecunda opinione.Sed circa præſentem quæſtionem , præter citatos Doctores , vide etiam Aldrete *de Relig. diſcipl.tuenda, lib*.1. *cap*.5. §.4.*num*.28.Navarra *lib*.2. *cap*.4. *n*.193. Valentiam *tom*.4. *diſp*.3. *q*.20. *punct*.5.§.1. Filliucium *tom*.2. *tract*.28.*cap*.8. *n*.151. & Onuphrium *Opuſc. de ſigillo ſect*.2.*q*.2.*dub*.4.

do in Reſolutionibus & §§. not.1. hujus Reſ.& pro Confeſſario ſollicitante,in Reſ. 1.hujus not. à § ejus 5. & lege etiam doctr. Reſ. ſeq. & Reſolutiones & § ejus not.1. 2.& 3. & pro criminibus ſapientibus hæreſim in tom.7.tr.4. Vid. Reſ.74.

6. Notandum eſt etiam , quòd in opinione ſupradictorum DD. aſſerentium eſſe præmittendam correctionem , poſſet quis petere, an ſi dubium ſit , utrùm correctio profutura ſit , nécne , in tali caſu ſit etiam præmittenda,vel potiùs facienda ſit denunciatio. Aliqui apud Delrium *in diſq. mag. tom*.3. *lib*.5. *ſect*.4. *n*.6. putant eſſe præmittendam correctionem;& hanc ſententiam valdè æquam exiſtimat Delrius, licèt ipſe, & meritò,contrarium ſentiat.

RESOL. IV.

An ſi ſperetur correctio,pœnitens debeat denunciare Confeſſarium ſollicitantem in confeſſione ?

Et quid de hæretico formali ? Ex part. 4. tract. 5. Reſ.24.

§.1. NEgativè reſpondet Fagundez *in præcep.Eccl. pr*.2.*lib*.4.*cap*.3.*num*.31. Souſa *de Confeſ. ſollic. tract*.2.*cap*.6. *n*.9. Lezana *in ſumma qq.Regul.c*.10. *n*.34. Portel. *in addit. ad dub. regul. ver. ſollicitare fœminas,n*.18.Caſtrus Palaus *tract*.4.*diſp*.9.*punct*.10.*n*.2. Hieronymus Rodriqnez *in compend.qq. reg. reſol*.131 *num*.14. Peirinus *in privil. Minim. conſt*.3. *Greg. XV*. §.9. *n*.26.Ioan.de la Cruz *in direct. conſcien.p*.1.*pr*.5. *q*.2. *dub*.5. *concl*.2. Ledeſma *in ſumm. tom*.2. *tr*.4. *c*.4. *concl*.24.*dub*.2. Acugna *de Confeſ.ſollic.q*.18. *n*.14. & iterum Souſa *in Aphor. lib*.1.*cap*.34. *num*.57. & à fortiori DD. quos ego ipſe citavi *in* 1.*part.tract*.4. *reſ*.2. aſſerentes etiam hæreticos, quando adeſt ſpes certa emendationis, eſſe corrigendos.Ratio eſt , quia præceptum de correctione fraterna obligat ex jure naturali, quando ſperatur emendatio , quæ in caſu noſtro poteſt colligi ex qualitate corrigentis,& ex conditione corrigendi , unde ſi mulier ſollicitata ſcit alicujus idoneitatem ad illam correctionem,poſſet cum eo hoc intendere.

Sup. hoc in Reſ præterita §.Sed.& ſeq. & inf. in Reſ. 68. §. ult. & in to.7. tr.1. Reſ. 240. §. ult.ad lin.4. & in to.9.tr. 7. Reſ.81. §. ult. propè fin. &c.

Quæ hic eſt Reſ. anteſedens.

2. Sed ego *loco citato* contrarium docui, & idem in ſpecie docet de Confeſſariis ſollicitãtibus.Ioan.Sanc. *in ſelectis diſp*.11. *num*.56. ubi ſic ait:Etiamſi firmiter credatur emendatio in Confeſſario ſollicitante per fraternam correctione , non excuſabitur fœmina à denunciatione , nam licèt in crimine hæreſis , vel illam olentibus (quale eſt de quo agimus) ſtando in ſolo jure naturæ à denunciatione poterit quis ceſſare,ſi firmiter credat per ſecretã monitionem fore hæreticum emendationem nacturum , quia tamen Inquiſitorum edictum publicatur de hæretico,ſive ſollicitante Confeſſario deferendo,nulla præmiſſa monitione,quãtumvis firmiter credatur emendationem conſequuturus, parendum erit pręcepto,ut benè docet Arevalo *de correct.fraterna,fol*.118. cùm bonum publicum magis ſit procurandum , quàm particulare, & judicium de ſpe emendationis hæretici , aut Confeſſarij ſollicitantis nolunt Inquiſitores committere fœminis denunciaturis , ſed ſemetipſis , qui tanquam litterati , & in iſtis rebus experti ſaniùs rem meditabuntur. Hæc omnia Sancius,cujus ſententiam tenet Suar.*tr.de fide,diſp*.20. *ſect*.

Sup. hoc & ſeqq. in Reſ. not.præteritæ.§. Sed ad med.verſ. Nõ eſt vero. & in Reſ.ſeq. §. Dicendũ. & §.ult.& in tom. 9. tr 7. Reſ. 81. §. ult. propè fin.

*ſect.*4. *num.*11. ubi loquens de hæretico qui cùm retuliſſet opinionem eorum, qui dicebant præmittendam eſſe correctionem, ſi adſit firma ſpes, quòd hæreticus ſtatim eſſet emendandus, & conſequenter quòd in tali eventu denuntiandi præceptum ceſſaret. Reſpondet hujuſmodi opinionem veram eſſe ſtando in ſolo jure naturæ: at ex ſuppoſitione alicujus juris Eccleſiaſtici præcipientis immediatè procedendum eſſe ad denuntiationem, ſuſtineri non debere talem opinionem. Addit tamen præceptum poſitivum denuntiandi hæreticum prætermiſſa correctione nec in jure Canonico, nec in Bullis Pontificiis inveniri, ſed immediatè oriri ex præcepto impoſito per edictū Inquiſitorum, quod non minorem habet vim, quàm lex Canonica, cùm illius Tribunalis poteſtas Apoſtolica authoritate feratur, & quamvis videatur præceptum ab homine, tamen quia Tribunal à quo procedit, perpetuum eſt, ideò per modum legis perpetuò durat. Et ita hanc ſententiam præter Sancium, & Suarez, tenet etiam noviſſimè Iacobus Gordonus *in Theol. mor. tom.* 2. *lib.* 6. *q.*12. *cap.*25. § 2. *num.*68.

3. Advertit tamen idem Sancius quòd quando dicitur edictum Inquiſitorum obligare ut denuntiato fiat nulla præmiſſa correctione fraterna, non in eo ſenſu eſt intelligendum, quòd edictum prohibere intendat correctionem abſolutè, ſed ſolùm obligat ut denuntiatio non omittatur titulo correctionis factæ, vel faciendæ. Hocq; ſi perpendatur, difficultatem omnem aufert, qua quidam ſunt ſuperati non capientes quomodo edictum Sanctiſſimi Tribunalis inquiſitionis præcipere poſſit, quod correctio nulla fiat ante denunciationem, cùm id juri naturæ conforme ſit, & Chriſti Evangelio *Matth.* 18. Vt enim jam diximus, non præcipitur per edictum correctionem non fieri, ſed quod quamvis ſit facta, non ob id denūciatio omittatur, quia ſic expedit bono Religionis, & communi. Hæc Sancius, quæ hîc tranſcribere volui, quia codex rarus eſt. Verùm quia, ut advertit Freitas *in tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.* 18. *num.* 31. Doctores communiter tenent Inquiſitorum edicta rejicere correctionem; ideo aſſero cum Suarez *loco citato de fide, diſp.* 20. *ſect.* 3. *num.*12. rationabiliter id præcipere. Primo, quia ob periculum omnis detrimenti, quod eſt in peccato hæreſis, rariſſimè poteſt conveniens remedium adhiberi per ſolam monitionem privatam, & magna prudentia neceſſaria eſt ad cognoſcendum, an hæreticus verè corrigatur, ut an vero fingat decipiat; ergo meritò potuit Eccleſia quaſi reſervare ſibi, vel ſuis Prælatis, & judicibus ſuis hoc negotiū, & illud non relinquere arbitrio & diſcretioni alicujus hominis privati. Secundò, quia finis adæquatus & præcipuus hujus denunciationis judicialis non eſt ſola emenda fratris, ſed etiam publica correctio, & ſecuritas aliorum fidelium, ad hunc autem finem ſecreta monitio numquam eſt ſufficiens medium, & ideo *in cap. qualiter & quando, de accuſ.* dicitur quamvis ante denūciationem utique Evangelicam præcedere debet ſecreta monitio, non eſſe tamen neceſſariam quando via accuſationis proceditur; ſed eadem ratio eſt de denunciatione judiciali, nā quoad finem & effectum in tantum ejuſdem rationis eſt. Ergo, &c. Et ideo gloſſa, quod valde notandum, *in cap.* 2. *de accuſat. ver. charitativè*, notat, quòd in denunciationis modo, cùm agitur ad pœnitentiam, tunc neceſſaria eſt admonitio ſecundùm veritatem Evangelicam.

Sup. contéro in ho[illegible] latè in Reſ [illegible]eq. §. Ludovicus. & in Reſ. præterita § Tertia. ad med.

3. Notandum eſt tamen quòd etiam ſtando in prima opinione ipſimet auctores illam tenentes exiſtimant rarò emendationem in Confeſſario ſollicitante correctione ſecreta ſperari poſſe, ac perinde rarò ceſſare obligationem illum denunciandi, & ita obſervat Caſtrus Palaus *tract.* 4. *diſp.* 9 *punct.* 10. *n.* 2. Vnde Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 34. *n.* 56. ſic aſſerit: Regulariter loquendo crimen ſolicitationis quantumcumque occultum ſtatim denuntiandum eſt; prætermiſſa ſecreta admonitione. Sic ille. Et Henriquez *lib.* 6. *cap.* 17. *n.* 4. *in gloſſ. litt. L.* ita ait. Caſus ſolicitantis reſervatur cenſoribus fidei, quia ſerpit contra bonum commune, & honorem Chriſti, & vix (nota Lector hæc verba) vafer confeſſarius emendari ſolet correctione. Sic Henriquez. Et tandem non deſinam hîc apponere verba Iacobi de Granado *in* 2. 2. *D. Thomæ, controu.* 3. *tract.* 12. *diſp.* 5. *ſect.* 4. *num.* 33. ubi loquens de correctione facienda in criminibus vergentibus in damnum communitatis, ut ſollicitatio in confeſſione, ſic aſſerit: Itaque non ſufficit probabilitas, quòd delinquens iſte emendabitur correctione privata, quia cum hac veriſimilitudine ſtare poteſt prudens timor; quod delictum perſeverabit, & communitas graviter lædetur; neceſſaria ergo eſt certitudo quam in re tanti momenti non facile ſibi quiſque perſuadeat, niſi ſi non ſit vir magnæ authoritatis, & efficacitatis, non poterit, practicè loquendo; certus omnino eſſe, quòd ſua privata monitio omnino impediat malum imminens communitati. Ita doctus Granado, unde advertant Confeſſarij in caſibus contingentibus quid faciant, ne cæcus cæcum ducat, & ambo in foveam cadant.

RESOL. V.

An Hæretici ſint denunciandi Inquiſitoribus ante præviam correctionem?

Et ſolicitantes in confeſſione, vel prætextu confeſſionis, an ſint denunciandi?

Et quid de aliis criminibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum? Ex p.7. tract.3. Reſ.63.

§.1. De hac quæſt. ego egi *par.* 1. *tract.* 4. *reſol.* 2. & præter Doctores ibi citatos ad eam noviſſimè reſpondet Duual *in* 2. 2. *tract. de Corect. q.* 9. *art.* 5. ubi ſic ait. Etiam ſi ſcirem aliquem eſſe hæreticum, non tamen tenerer illum Inquiſitori, in locis, in quibus Officium Inquiſitionis viget, vel Epiſcopo in aliis, denunciare; ſi mihi penè moraliter certum eſſet ipſum privata admonitione iri emendatum, & interim nihil mali acturum.

Quæ hic e[illegible] ſup. Reſ. 5. [illegible] Tertia. & pro doctr. contenta in hoc & ſeq[illegible] §§. ibid. à §. Sed uſque a[illegible] §. Tertia. [illegible] in Reſ. præterita & in in Reſ 68. §. Ad id. & pro parte ibid. in §. ul[illegible] & in to. 9. tr. 7. Reſ. 8 §. ult. prop[illegible] fin & in to.[illegible] tr. 1. Reſ. 9[illegible] §. 2 à lin. 6.[illegible] verſ. Vide. [illegible] in to. 7. tr. Reſ. 240. §. ult. ad lin.[illegible]

2. Dices, legem ſtatutam eſſe, qua quilibet ſciens lapſum aliquem in hæreſim, tenetur eum ſuperiori denunciare, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, quod in Ital. & Hiſpan. cum rigore obſervatur: ergo ſaltem in peccato occulto hæreſeos omittenda eſt correctio privata, & ad ſuperiorem immediatè illud eſt deferendum. Reſpondeo, legem illam in tali caſu non obligare, ſiquidem cauſa, ob quam lata eſt; nempe aliorum periculum, omnino ceſſat; præterea cùm ſpes ſit penè moraliter certa, eum mea privata monitione iri emendatum, lex charitatis, contra quam nulla alia lex pugnare poteſt, poſtulat ut publicè, ſeu ſuperiori non denuncietur: nullus enim eſt qui in tali caſu vellet ſe ad ſuperiorem denunciari: ideóque cùm alteri non ſit faciendum quod nobis fieri nolimus, non eſt etiam in locis, in quibus lex illa uſu recepta eſt, publicè denunciandus.

3. Inſtabis, cur ergo lex univerſaliter lata eſt, non facta illa exceptione, quam facit D. Th. Reſpondeo leges omnes reſpicere ad ea, quæ communiter, & ordinariè contingunt, non autem ad ea, quæ rarò: & quia ordinariè loquendo, vix unquam habetur moralis certitudo, hæreticum alios non depravaturum: ideo lex de hæreticis ſtatim denunciandis, ſub pœna anathematis generaliter lata eſt: hoc tamen non obſtat, quin quando adeſt moralis certitudo, hæreticum nullos alios eſſe depravaturum, regula illa generalis fallat.

4. Inſtabis

4. Inſtabis rurſus, puniri illos, qui deprehenduntur, hæreticum non denunciaſſe. Reſp. leges ex præſumptione procedere, ſicut magiſtratus: civiles cùm ergo præſumat lex non adfuiſſe certitudinem moralem, quòd hæreticus non eſſet aliquos perverſurus; cùm hæc certitudo ſit de rariſſimè contingentibus, jure in eos, qui non denunciarunt, animadvertit. Ita Duval. & alij quos ego *ſup.* citavi; quibus addo Mald. *in* 2.2. *quæſt.*33.*art.*7.& Ioſeph de Auguſt. *in ſua brevi Notitia &c. ad* 4. *Præc. Decal. num.*12. Sed ego puto ſemper hæreticos, vel alios reos in dictis edictis contentos, eſſe ſine prævia correctione ſacro tribunali denunciandos. Ita tenent Doctores quos ſuprà citavi cum Suar. Sancio, & aliis *in par.*4. *tr.*5. *reſol.* 24. quibus alios nunc addam, eorum ipſiſſima verba per extenſum apponendo.

5. Ludov. Caſpenſ. *in Curſu Theol. to.*2. *tract.*17. *di.*6. *ſect.*4. *n.*36. Difficultas eſt, an in delictis omnino ſecretis, qualia ſunt, quæ ab uno præter committentem ſciuntur, ſint judicialiter denuncianda, ſi in damnum tertij, vel communitatis vergant? Dicendum eſt in his peccatis, præcipuè quando ſunt contra bonum commune, ut proditio, & hæreſis, quæ eſt contra bonum fidei, & ſollicitatio ad Venerem in confeſſione, quæ eſt contra bonum ſacramenti, & idem de aliis, quæ in edictis Inquiſitorum apponuntur ut ſuſpecta de hæreſi, poſſe & debere delinquentem Prælato, ut Iudici denunciari ſine ulla admonitione fraterna, niſi certò quis credat, quòd per talem correctionem delinquens emendabitur. Regulariter verò loquendo, nunquam quempiam tam certum eſſe poſſe de emendatione, ut non ſit dubius contrarij eventus; ac proinde tutiorem partem eligendam, quæ præcipit denunciari, & ſtatim denunciandum eſſe, ut bono communi provideatur, ſtante præcepto denunciandi lato à jure, & Inquiſitoribus, qui nolunt cuilibet particulari committere judicium ferre, an per ſecretam correctionem delinquens poſſit emendari, vel ſit emendatus; ſed ipſi judices eſſe volunt, quorum præcepto omnino parendum eſt, tam in peccato hæreſis, quam in aliis ſuſpicionem hæreſis habentibus.

[margin: hac ſo-/licitatione in/ræ præteri-/ra ge § ult./&c. ejus/nt]

6. Caſtr. Palaus *to.*2. *tr.*6. *diſp.*3. *pun.*13. *num.*5. In peccatis autem, quæ ſunt contra bonum commune, ut hæreſis, & proditio rarò, vel nunquam præſumi poteſt correctio delinquentis ex ſecreta monitione: ideoque denunciandus ſtatim eſt delinquens, ut bono communi provideatur, & maximè ſtante præcepto denunciandi lato à jure, & Inquiſitoribus. Inquiſitores enim nolunt cuilibet particulari committere judicium ferre, an per ſecretam correctionem delinquens hæreticus poſſit emendari, ſed ipſi Iudices eſſe volunt, ac proinde etſi in aliquo caſu crederes emendandum per tuam ſecretam correctionem, adhuc non teneris corrigere, ſed debes ſtatim denunciare. Hanc doctrinam extendit Sancius ad peccata ſuſpicionem hæreſis habentia, qualia ſunt, quæ in edictis Inquiſitorum apponuntur.

7. Steph. Fagundez *in Decal. to.*1. *lib.*1. *cap.*26. *n.*14. *&* 15. Quamvis hæc diſtinctio poſſit habere locum ſpectata ſola lege, & præcepto charitatis, tamen adjuncto Eccleſiaſtico præcepto determinante medium denunciationis omiſſa fraterna correctione, jam non eſt locus tali electioni, etſi in aliquo caſu pariculari aliud medium utilius appareat, quia ceſſante fine legis in particulari non ceſſat ejus obligatio, & communi bono expedit, ut illud privatum arbitrium omnino prohibeatur, quia in illo poteſt dari periculum perverſionis multorum, in denunciatione autem judiciali non poteſt, ut patet. Quare prima opinio omninò tenenda eſt.

8. Franc. del Caſtil. *in* 3. *ſent. to.*2. *diſp.*6. *de Correct. frat. q.*8. *num.*5. Apparet rectè tribunal S. Inquiſitionis in ſuis edictis præcepiſſe, quòd ad ipſum deferantur abſque prævia correctione fraterna, non ſolùm crimina hæreſis, ſed etiam ſollicitationis in confeſſione, vel prætextu confeſſionis; quia hæc crimina maximè cedunt in detrimentum Eccleſiæ, ſive ex natura rei, ſive ex communi acceptione. Vnde non acquieſco Ledeſmæ *tr.*4. *de miſeric. concl.*24. *diffic.*2. aſſerenti in hoc crimine ſollicitationis habere locum correctionem fraternam, quia poterit eſſe ſpes emendæ; ſed contra, quia hoc præceptum cedit in detrimentum maximum Eccleſiæ, quod anteponi debet privato, & aliàs ſpes emendæ nequit eſſe moraliter certa ex ſola admonitione privata, qualiter erit ex monitione paterna, vel judiciali.

9. Gaſp. Hurtad. me citato, *tr. de iudic. forenſ. diſp.* 2. *diff.*7. A peccatis occultis excipimus peccata hæreſis, & ſollicitationis in confeſſione factæ à Sacerdote, & alia peccata ad tribunal S. Inquiſitionis pertinentia, quæ quando edicto Inquiſitorum præcipiuntur deferri, deferenda ſunt, quamvis occulta, quia quoad ea conceſſa eſt Inquiſitoribus juriſdictio abſque limitatione, Iudex autem ex vi ſui officij habet juriſdictionem in crimina etiam occulta, & quamvis nulli nociva. Quod verum exiſtimamus contra Sotum, & alios, etſi dicta peccata ſint emendata, ut advertunt Azor. Suar. Bonacin. Diana, & Ioan. Sancius, quia delatio non tantùm intenditur ab Inquiſitoribus ob emendationem eorum, ſed etiam ob punitionem in terrorem.

10. Pet. Hurtad. de Mendoza *de fide, ſpe, & charit. vol.*2. *diſp.*163. *ſect.*3. §. 26. Omnis hæreticus quacumque ratione ſit talis, ſive ex pravitate, ſive ex paſſiva deceptione, eſt deferendus cum primùm à quocumque criminis ejus conſcio, quacumq; via id noverit extra ſacramentalem confeſſionem in his provinciis, quæ adminiſtrantur jure Quæſitorio Hiſpanienſi, aut aliquo æquè ſevero. Dixi de hæretico: quia poteſt quis eſſe in hæreſi materialiter, ignorans ſe ab Eccleſiæ Rom. ſenſu deficere: hunc jam dixi non eſſe hæreticum: quem monere tenemur erroris, ut dixit P. Salmero adductus §. 25. quòd ſi eum viderimus aſſentientem omnibus, quæ cognoverit ab Eccleſia Rom. teneri, eſt inſtruendus, non deferendus. Quòd ſi ſatis jam doctus perſeveret in errore, eſt deferendus ad Quæſitores, quorum opera curetur, ne fortè negans propoſitionem eſſe ab Eccleſia definitam, ſit animo hæreticus, ore tamen dumtaxat Catholicus. Conſule Tolet. *lib.*4. *cap.*5. Hanc ſecundam concluſionem, docent omnes Catholici Doctor. agentes univerſim de hæretic. excipe tamen nonnullos opinatos poſſe non denunciari hæreticum, de cujus converſione per occulta monita eſt ſpes certa: de quibus à §. 35. item §. 38. ab hac regula aliquem excipiam extra Provincias Hiſpanienſes.

11. Probatur hæc concluſio, quia correctionis fraternæ modus ideò eſt tenendus, quia incolumis eſt ſervanda hominis bona fama; quandiu ſperamus eum ad Deum iri converſum ſine famæ jactura, ut dixi *ſectione* 2. at verò ſi non adſit ſpes de meliori hominis fruge, vel prudenter timeatur grave aliorum damnum, ille modus non eſt tenendus: ſed in hac occaſione nulla eſt prudens ſpes de hominis converſione, & eſt prudens opinio de gravi aliorum malo: ergo hac in occaſione modus ille non eſt tenendus. Minor probatur, quia quem non terrent univerſæ Eccleſiæ fulmina excommunicationis, aliarúmq; pœnarum, quibus juſtiſſimè Eccleſia ſævire videtur in hæreticos eos interdicens aqua, & igne, aliiſque ſuppliciis, quæ horrorem injicient feris ipſis, & quos non coërcet tam mira, & vix credibilis Eccleſiæ ſollicitudo in hæreticis ſcrutan-

dis, perquirendis, & ex ipſis ſubterraneis cuniculis eruendis. Quid exiſtimanda eſt profutura privati hominis occulta admonitio? illam irridebit, qui totam contemnit Eccleſiam, & ne vivus comburatur, ſe facile finget converſum ad fidem.

12. Accedit Quæſitoria toties repetita lex nullum hæreticum exceptum eſſe patiens; ſed omnes è veſtigio deferendos; cui parendum dubio procul: quippe cui honeſtiſſimæ, & ſtatui Reipubl. Chriſtianæ ſaluberrimæ: cùm enim Quæſitores longo deprehenderint experimento, quàm ſit moraliter impoſſibile, ut hæretici à privatis cõvertantur ad fidem, & eſſe moraliter impoſſibile illos non moliri aliorum ſubverſionem, & Reipubl. ruinam, jure optimo tam ſeveris legibus in eos agendum curarunt. Philip. 2. inter Reges poſt Salomonem prudentiſſimus prudenter jactabat ſe 30. Clericorum opera Regno potiri Catholico, & pacato.

13. Poſtea idem Petr. Hurtad. §. 36. licèt exiſtimet data hac hypotheſi hic hæreticus occultus convertetur privata mea correptione, de quo ſum firmiter certus, nec timeo ejus corrigibilitatem; data hac hypotheſi, licet inquam, exiſtimet abſtinendum à denunciatione, tamen poſtea ſic addit. Exiſtimo in Hiſpania, & ubi more Hiſpanienſi viget Quæſitorium jus, vel Eccleſiaſtici Prælati ſimili ſollicitudine vigilias agunt in hæreticos, illam hypotheſim eſſe moraliter impoſſibilem. Quia hæretici revocantur ad fidem ægerrimè diſputatione privata, quia contumaces in univerſam Eccleſ. obdureſcunt, quoties diſputant cum privatis. Præter hunc inveteratum hæreticorum morem eſt in Hiſpania alia ratio: quia nullus prudenter poteſt eſſe certus de hæretici converſione: quia ubi ipſe compererit ſe ab alio hæreſi notari; ſimul competit alium Hiſpanienſi jure teneri ad ipſum denunciandum: alioqui illi imminet excommunicatio, & aliæ pœnæ graviſſimæ, quas nullus pro alio ſuſtinendas volet, ob quod prudenter exiſtimat ſe eſſe denunciandum, niſi dederit hæreſis depoſitæ ſigna; quæ dabit callida ſimulatione. Ecquis jure aſſerat certum eſſe, hæreticum converſum ad fidem ex animo, & ob recognitam veritatem potiùs, quam ſimulatè ad declinandum denunciationis periculum? Ob quod puto nullum hæreticum eſſe in ejuſmodi provinciis privatè corripiendum, ſed ſtatim denunciandum ad hæreticorum Iudices. Quare meritò dicit Bañez ab iis iri punitum eum, qui hæreticum corripuerit denunciatione ad ipſos prætermiſſa: quia legem ipſorum violare videretur, & imprudentem eſſe in ſperanda emendatione, & erit ſuſpectus de hæreticis occultis. Idem dico de hæretico emendato; ſi enim ipſe reſipuit neſciens ſe ab alio cognitum: poteſt credi verè converſus: ſi verò eſt converſus ſciens ſe ab aliis tunc viventibus cognitum, ejus converſio debet eſſe ſuſpecta ad declinanda ſupplicia potiùs quam ſyncerè; ob quod eſt denunciandus.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. Limitat. & inf. in Reſ 7. §. Sed ego, & in Reſ. 8. à lin. 2. & inf. in Reſ 68. §. Ad id paulò poſt init. & in to. 6. tr. 1. Reſ. 99. §. 2. à lin. 6. & verſ. Vide.

14. Petr. Lorca *in 2. 2. D. Thom. q. 33. art. 8. ſect. 3. diſp. 47. n. 24.* Duæ ſunt rationes propter quas in crimine hæreſis procedendum ſit ad denunciationem omiſſa correptione, potius quàm in aliis criminibus. Prima, quia periculum detrimenti communis eſt majus: tum quia nocet in re valde neceſſaria, ſcilicet in fide, quæ eſt primum fundamentum vitæ ſpiritualis: tum quia peccatum hoc facilè propagatur, quia ut dicitur ad Tim. 2. *Serpit ut cancer.* Secunda, quia in eo peccato minor adeſt ſpes emendationis per admonitionem, habet enim intrinſecam contumaciam; & qui deliberatè & ex animo Eccleſiam contemnit (quod ad hæreſim requiritur) minùs audiet privatam perſonam. Et ob has cauſas ſcriptura præcipit, ut hoc crimen ſi occultum ſit, reveletur: nam Deut. 13. dicitur de eo, qui perſuadet receſſum à fide, & à cultu Dei *Non parcat ei oculus tuus, nec miſerearis, ut occultes eum.* Et B. Leo ſerm. 4. de collectis, & ſermone 5. de jejunio menſis ſeptimi, præcipit, & hortatur, *ut nullus occultet hæreticum.*

15. Ex quo infero, juſta eſſe edicta, quæ præcipiunt denunciationem ſine monitione, & univerſim eis parendum eſſe; quia ut lex ſit juſta, ſatis eſt, ut præcipiat; quod regulariter expedit fieri. Et licèt in aliquo caſu non urgeat ratio legis, nihilominus obediendum eſt ſemper, ut oſtendi 1. 2. *ſectione 5. diſputatione 26.*

16. Ægidius Trullench. me citato, *in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 2. dub. 5. num. 6.* Dico tertiò, hæreticum ſcienter, & prudenter in fide errantem, etiamſi hæreſiarcha non ſit, & ab uno tantùm ſciatur, tenetur ſciens illum denunciare, ante omnem correctionem, ut continetur *in edicto S. Inquiſitionis.* Probatur primò, quia ita habetur in edicto, quod fidei Inquiſitores ſingulis annis promulgant, quod maximum eſt in hac re argumentum. Proceditur enim in hoc ſanctiſſimo Tribunali, cum maxima prudentia, ſcientia, & conſultatione. Quod quidem edictum, & præceptum Inquiſitorum, habet vim legis Canonicæ.

17. Cæſar Carena me citato, *in tract. de Offic. S. Inquiſ. p. 2. tit. 9. §. 4. n. 18.* ſtantibus edictis Inquiſitorum etiam ſuſpecti de hæreſi denunciandi ſunt omiſſa correct. frat. Probatur quia edicta Inquiſitorum fundantur, quòd correctio fraterna in delictis tendentib. particulariter contra bonum commune debet omitti, Molfeſ. *in Sum. tract. 1. cap. 17. num. 14.* Roder. *d. q. 18. num. 12.* qui alios allegant. Ad delicta ex quibus oritur hæreſis ſuſpicio particulariter contra bonum commune tendunt.

18. Secundò, quia non debet audiens aliquem blaſph. judicare ipſe, quod cum illa blaſphemia non ſit conjuncta hæreſis, quia poteſt eſſe quòd talis blaſphemans ſit de aliis blaſph. denunciatus, ac de aliis etiam criminibus ex quibus vehemens, vel violenta hæreſis oriatur præſumptio, unde judicium hoc relinquendum Inquiſitoribus, & taliter audiens debet denunciare.

19. Tertiò, quia duplex eſt denunciatio, alia Evangelica alia Iudicialis; ante Evangelicam, quæ fit ad fratris emendationem, præmittenda eſt correctio, non autem ante judicialem, quæ tendit ad punitionem, & exemplum aliorum: denunciatio autem in edictis præcepta eſt judicialis: ita arguit & bene P. Diana, *Reſol. moral. par. 1. tract. 4. Reſol. 2.*

20. Ex quibus patet non eſſe curandum de opinione Fagundez Io. de la Cruz, Reginaldi, & Peyrini, quos refert Diana, *d. Reſol. 2.* qui voluerunt ante denunciationem Confeſſarij ſollicitantis poſſe præmitti correctionem fraternam: Nam verè horum DD. opinio penitus omnia edicta Inquiſitorum deſtrueret. Hucuſque Carena, & alij Doctores citati.

Quæ hic ſupr. Ref

Ibidem.

21. Dicendum eſt igitur quòd ſententia Doctorum aſſerentium eſſe præmittendam correctionem fraternam cum certa, & firma ſpe emendationis in delicto hæreſis, vel hæreſim ſapiente ſi eſt probabilis, erit probabilis ſtando in jure naturæ & communi; ſecus autem ſtantibus edictis & præcepto DD. Inquiſitorum, nam ampliùs non videtur admittenda, ſed ſtatim omnia delicta in dictis edictis contenta, ſunt ſine prævia correctione ad Iudices fidei deferenda, & maximè delictum hæreſis, Confeſſariorum ſollicitantium, & ſagarum. Recognoſce meipſum *in part. 4. tract. 5. reſol. 24.* ubi ex P. Suarez, & aliis probavi rectè potuiſſe Dominos Inquiſitores hoc præceptum ſtatuere.

Quæ hic Reſ. ante dens, & l §. ult. hu Reſ. & §§. ejus anno

22. Nota, quòd etiam ſtando in jure naturæ, & ſecluſis edictis DD. Inquiſitor. aliqui putant, & rectè reos

reos noſtri ſacri Tribunalis eſſe ante præviam correctionem denunciandos. Et hos DD. ego plena manu adduxi *in p.1.tr.4.reſol.2.* quia denunciatio noſtri ſacri Tribunalis non intendit tantùm emendationem fratris, quantum punitionem delicti. Et ideò hanc ſententiam tenet poſt hæc ſcripta viſus amiciſſimus, & doctiſſimus, dominus meus Tranſmuera *in tr. de Correct. frat. poſt ſuum ſtimul. fidei, ſeu de oblig. revelandi Hæreticos*, in quo Tractatu, me citato, fusè, & ſolidè probat delicta in Edictis Dominorum Inquiſitorum contenta eſſe ſine prævia correctione fraterna Inquiſitoribus revelanda, adi illum, & non pigebit.

23. Hincin omnium ſententia refellenda venit opinio amiciſſimi, & docti viri Patris Lezana *in ſumma qq. Reg. cap.10. num.34.* aſſerentis, Confeſſarium ſollicitantem de quo probabiliter ſperatur emendatio, non denunciandum eſſe ante præviam correctionem; refellenda inquam, venit hæc opinio: nam in his caſibus, ut obſervat Granadus *in 2. 2. D. Thom. contr. 3. tract.12. diſp.5. ſect.4. num.33.* non ſufficit probabilitas, quia cum hac ſtare poteſt prudens timor, quòd delictum perſeverabit, & communitas graviter lædetur: Opus eſt igitur certiſſima, & firma exiſtimatio ut loquitur D. Thom. *in 2.2. q.33. art.7.* ita ut certò moraliter correctio ſperetur: ſed ego quæro, iſta firma, & certa exiſtimatio, quando in his caſibus ſperari poteſt: ita ut quis non ſit dubius futuri eventus? certè ferè nunquam; igitur omnia crimina in Edictis Dominorum Inquiſitorum contenta ad illos referenda erunt, ſine ulla prævia correctione fraterna: capiendæ ſunt enim iſtæ vulpeculæ, ne demoliantur vineam; unde non approbo doctrinam noviſſimè editam apud Portel. *in Reſponſ. Mor. par.2. caſu 43. num.7.*

RESOL. VI.

An criminoſi jam emendati ſint vigore Edicti denunciandi?

Sed difficultas eſt de Hæretico formali, quia ſemper dubitari poteſt, an re vera ſit emendatus?

Et quid de Confeſſario ſollicitante in confeſſione in prædicto caſu? Ex p.1.tr.4.Reſ.3.

§.1. Affirmativè reſpondeo cum Sanctarello *in tr. de hæreſi, cap.9. num.11.* Sancio *in ſelectis diſput.11. num.52.* Bonacina *in tract. var. diſp.6. punct.3. num.9. & punct.2. num.3.* Azorio *part.1. lib.8. cap.19. quæſt.9.* Suarez *tract. de fide, diſp.40. ſect.4. num.13.* Salonio *2.2. q.68. art.1. de Edictis Superiorum, regul. 3.* Rojas *ſingul.3. num.33.* Paramo *de orig. Inquiſ. lib.3. q.8. n.90.* & aliis ex ratione *ſuprà* allata: quia videlicet, denunciatio iſtorum tendit ad punitionem, & non ad correctionem.

2. Sed contrariam ſententiam docet Sotus *l.3. q.5. art.5.* Molfeſius *in ſumma, tom.1. tract.7. cap.24. n.21.* Genuenſis *in praxi cap.18. n.6.* Naldus *in ſumma, verb. Accuſare, n.1.* Victorellus *in Notis ad Manuele Navar. cap.25. n.33.* Finellius *tract. de caſ. reſerv. caſu 2. n.8. in fine* Zanardus *in director. Confeſſor. part.3. c.31.* Rodericus Acugna, *in tract. de Confeſſ. ſollic. quæſt.3. num.15.* & ibi Freitas *n.34.* Megala *in 1. part. lib.1. cap.5. nu.26.* Portel. *in addit. ad dubia regular. verb. ſollicitare fœminas, n.18.* ubi ſic ait: [Si fœmina ſollicitata certò ſciat, Confeſſorem eſſe pœnitentem, & moraliter intelligat, pœnitentiam illius de præterito eſſe veram; non tenebitur denunciare: quia finis denunciationis eſt emendatio proximi; cùm verò fœmina intelligat, moraliter Confeſſorem eſſe emendatum, ceſſabit obligatio denunciationis; quia ceſſavit finis illius, qui erat emendatio proximi.] Ita Portel. Idem docet Peirinus *in privil. ordin. Minimor. tom.2. Conſtit.4. Gregor. XV. §.6. num.31.* ita aſſerens: [Si mulieri ſollicitatæ conſtet de emendatione ſollicitantis, non tenetur denunciare, quia, cùm probaverimus; hoc peccatum fraternam correctionem admittere, ſi hæc profuit, vel ſine hac peccatum eſt emendatum, non eſt, cur ad denunciandum procedatur.] Ita ille.

3. Sed in hac ſententia difficultas eſt cognoſcere, quando quis cenſeatur emendatus, ut quis non teneatur ſecundùm opinionem ſupradictorum DD. ex præcepto Edicti denunciare. Felinus *in cap. teſtimonium de teſtib.* Confeſſionem ſacramentalem aſſerit, probare aliquem eſſe emendatum. Genuenſis *in prax. cap.18. num.6.* putat, quòd poſſit præſumi emendatio, ſi talis conſequutus fuiſſet Iubilæum. Homobonus *de exam. Eccleſ. part.1. tract.7. cap.7. quæſt.33.* Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſollic. quæſt.8. num.32.* Ricc. *p.2. deciſ.259. num.14.* & alij aſſerunt, quòd qui per triennium benè vixerit, emendatus præſumitur. Aliqui verò putent, id arbitrio boni viri remittendum eſſe, qui, conſiderata qualitate perſonarum, totum judicabit cum prudentia, & maturitate: quia difficile eſt cognoſcere correctionem hujuſmodi perſonarum. Et ita loquens etiam de Hæreticis notavit Freitas *ubi ſuprà q.18. n.39. in fine.*

4. Limitat tamen hanc ſententiam Fagundez *tr.2. lib.6. cap.4. num.17.* & alij quoad Hæreticum formalem: quia ſemper dubitare poſſumus, an reverà ſit emendatus: ſunt enim Hæretici valdè ſubdoli, & conceptam hæreſim retinere non valent, quin alios doceant. Et hoc notavit ſpecialiter locum habere in caſu hæreſis formalis: nam in aliis caſibus criminoſi emendati non ſunt denunciandi, ſicut *ſuprà* corrigendos eſſe affirmavit.

5. Sed Genuenſis *in praxi, cap.18. num.6.* qui citat Locatum, & Megalam *in 1. p. lib. 1. cap.5. num. 26.* admittit ſupradictam limitationem, quoad Hæreticum, qui dogmatizando nocuiſſet Reipublicæ: nam in tali caſu putant eſſe denunciandum, ut illi ſatisfaciat: & ſic etiam ſentit Molfeſius *in ſumma, tom.1. tract.7. cap.24. num.21.*

Sup. hoc ibidem.

Sup. hoc ibidem §. Sed ego. Reſ. ſeq. & in Reſ. præterita, §. Poſtea in fin. & inf. in Reſ. 8. curſim à lin. 2 & in Reſ. 68 § Ad id paulò poſt init. & in to. 6. tr. 1 Reſ. 99 § 2. à lin. 6 & verſ. Vide.

RESOL. VII.

An Confeſſarius emendatus ſit à pœnitente denunciandus?

Et an Hæreticus emendatus ſit denunciandus? Ex p.4. tr.5. Reſ.23.

§.1. Negativè reſpondet Souſa *de Confeſſ. ſollicit. tract.2. cap.6. concl.4. num.16.* Lezana *in ſum. qq. Regular. cap.19. num.34.* Acugna *quæſt.3. num.15.* Peyrinus *tract. de privileg. Minim. tom.2. conſt.4. Gregor. XV. §.9. num.31.* Caſtrus Palaus *tract.4. diſput.9. punct.10. num.1.* & ideo Io. Sancius *in ſelectis diſp.11. num.15.* aſſerit: Si multi ſint anni elapſi poſt factam ſollicitationem, & credatur veriſimiliter emendatum jam eſſe Confeſſarium non erit denuntiandus, hoc enim pia conditio humana pati videtur, ut poſt longum tempus admiſſi criminis non deferatur ad punitionis Tribunal delinquens, ſed præſumatur emendationem jam conſequutam eſſe; tres verò annos exigit communis DD. ad emendationem præſumendam in criminoſo. Hæc Sancius; & hanc ſententiam à fortiori docebunt DD. aſſerentes hæreticum emendatum non eſſe denunciandum, quorum nomina invenies *in p.1. tract.4. reſol.3.* ratio eſt, quia obligatio edictorum videtur ceſſare, poſita emendatione Confeſſarij, ſicut ceſſante cauſa ceſſat effectus, cauſa enim obligationis denunciandi hæc videtur eſſe, ut Confeſſarius emendetur,

Sup. contentò in hac Reſ. in Reſ. præterita per tot. & in to. 6. tr. 1. Reſ 99. §. ult à lin. 6. & verſ. Vide.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

detur, & non ampliùs Confeſſionis ſacramento abutatur, ergo, &c.

Ibi in §. Limitat.& ſup. in Reſ. 5 §. Poſtea, in fin. & inf. In Reſ. ſeq. curſim à lin 2. & in Reſ. 68. §. Ad id paulò poſt init. & in to 6. tr 1 Reſ. 99. §. 2. à lin. 6. & verſ. Vide.

2. Sed ego *ibi* quoad hæreticum contrariam ſententiam tenui, & illam etiam quoad Confeſſarios ſollicitantes tenet Martinus Bonacina *in tract. var. diſp.* 6. *punct.* 3. *num.* 9. tum quia ſummi Pontifices abſolutè in ſuis Bullis præceperunt denuntiari Confeſſarios tentantes ſollicitare pœnitentes ad turpes actus, tum quia denunciatio & Inquiſitio contra hujuſmodi delinquentes judicialiter fieri debet, nec ſolùm inſtituitur ad emendationem delinquentis, ſed etiam ad pœnam, ut tam ipſe, quàm cæteri metu pœnæ in tali crimine in futurum retrahantur, ex quibus patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ. Ita Bonacina.

3. Nota, verò quòd ſi aliquis ſtaret in prima ſententia, tunc dicendum eſt Confeſſarium eſſe emendatum, ſi eadem ſollicitata mulier ter, vel quater ad ipſum accedens non iterum in eo libidinoſum animum & libidinis ſigna reperiat. Ita Souza *ubi ſuprà.*

RESOL. VIII.

An dubius de emendatione alicujus rei in Edicto Inquiſitorum poſiti, & præſertim Hæretici, teneatur illum denunciare?

Et quid, ſi moraliter conſtet eſſe emendatum? Ex p. 4. tr. 3. Reſol. 61.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 5. §. Poſtea in fin. & in Reſ. 6. §. Limitat. & in Reſ. 7 §. Sed ego, & inf. in Reſ 68. § Ad id & in to. 6. tr 1. Reſ 99 §. 2. à lin 6. & verſ. Vide.

§. 1. NOn ſolùm in tali caſu, ſed etiam ſi moraliter conſtet eſſe emendatum, puto denuntiandum eſſe, & præter Doctores quos alibi citavi, noviſſime tenet hanc opinionem Emanuel Moura *opuſc.* 1. *de incant. & enſalm. ſect.* 2. *cap.* 16. *n.* 13. ubi ſic aſſerit: Quamvis mihi privato moraliter conſtet hæreticum occultum eſſe emendatum, urgeatque alioqui præceptum divinum de non infamando proximum abſque neceſſitate, etiam coram Eccleſiæ miniſtris, teneor, eum deferre ad ſacrum Tribunal, & juxta omnes in dubio de ejus emendatione, quia decernere an ſit, vel non ſit emendatus, judicium exigit altius, quàm privati. Ita ille.

RESOL. IX.

An filius teneatur denunciare patrem hæreticum,
Idem eſt dicendum de uxore, marito, fratre. Ex p. 1. tr. 4. Reſol. 4.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 5. Reſ. 41. §. Sed curſim propè fin. & in Reſ. 2. not. ſeq.

§. 1. PRima opinio negat. Ita Alexander de Ales *p.* 3. *quæſt.* 23. *memb.* 4. *art.* 2. *dub. ult.* Rojas *ſing.* 12. *num.* 2. & ita intellige eundem *ſing.* 5. *n.* 29. Idem docuit noviſſimè Ricc. *part.* 3. *dec.* 278. *num.* 8. & vir doctus Ioan. Valer. *in differ. utriuſque fori, verb. hæreſis, differ.* 1. *num.* 4. ubi ſic aſſerit: [Septimò, fallit in filio contra patrem, maximè ſi pater non inducebat filium ad hæreſim. Idem videtur dicendum de uxore, marito, & fratre: ſed contrarium in his tenet Rojas, quod verius credo, quoad fratrem.] Ita ille.

Sup. his in Reſ. ſeq. & ſuperius in tr. 1 Reſ. 162. §. 1 ante med. verſ. Niſi in caſu hæreſis.

2. Secunda opinio, quam ego ſequor, affirmat, & docet, filium teneri ad denunciandum patrem hæreticum: & ita præter Doctores, quos citat, & ſequitur Farinac. *de hæreſi, q.* 197. §. 2. *n.* 40. tenet hanc ſententiam Suarez *tr. de fide, diſp.* 20. *ſect.* 4. *n* 21. Azor. *p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 1. *q.* 13. Comitol. *in reſp. moral. lib.* 4. *q.* 8 *num.* 3. Sanctarell. *in tract. de hæreſi, c.* 9. *n.* 15. Bonac. *in tract. var. diſp.* 6 *punct.* 2. *n.* 3. Portel. *in dubiis regular. tom.* 1. *verb. correctio fratrum, n.* 11. Bonac. *de cenſ. diſp.* 2. *q.* 6. *punct.* 5. *num.* 1. Lopez *in inſtruct. p.* 1. *c.* 54.

3. Tertia opinio eſt media inter ſupradictas, ut docet Simanchas *lib. de Cathol. inſtit. titul.* 29. *num.* 4. & Genuenſis *in praxi, cap.* 18. *num.* 9. & ideò putat, tunc filium debere denunciare patrem Hæreticum, quando hæreſis patris tendit in perniciem publicam, ut ſi pater dogmatizaret, & filium, alioſque doceret; vel, quando filius interrogaretur à Iudice, tanquam teſtis. At in hoc ſecundo caſu putat Genuenſis, non eſſe filios cogendos, ſi alij teſtes haberi poſſunt: cùm enim ſint perſonæ privilegiatæ, in ſubſidium tantùm cogendos eſſe conſtat. Et ita in Curia Archiepiſc. Neapolitana practicatum eſſe teſtatur: non enim coëgerunt quendam filium adversùs patrem Hæreticum: & ita docet Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 40. *cap.* 8. *num.* 233.

RESOL. X.

An uxor, & frater teneatur denunciare maritum, & fratrem hæreticum? Ex part. 1. tr. 4. Reſ. 5.

§. 1. DE uxore affirmativè reſpondeo cum Pegna *in direct. Inquiſ. p.* 3. *n.* 111. *comment.* 160. & Freytas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſollic. quæſt.* 19. *num.* 16.

Sup. hoc Reſ. præterita curſim fin §. 1. & in tr. 1. R 162. §. 1. a med. ver. Niſi in caſu hæreſis.

2. Sed contrarium videtur docere Didacus Cantera *in quæſt. crim. rubr. de Hæreticis, verſ. ex qua quidem gloſſa,* & poſt illum Ricc. *part.* 3. *deciſ.* 279. *num.* 8. & Ioan. Valer. *in different. utriuſque fori, verb. hæreſis, n.* 4. hi enim, cùm adducerent Rojas aſſerentem, uxorem, maritum, & fratrem teneri ad denunciandum, ſequuntur illum quoad fratrem tantùm.

3. Verùm eſt etiam, quòd hanc opinionem de obligatione fratris, ad denunciandum fratrem, vocant ipſi tantùm veriorem: ergo, ſecundùm illos, contraria ſententia videtur probabilis. Sed hoc ego non audeo dicere: & contrarium doceo cum Sanctarell. *in tr. de hæreſi, c.* 9. *n.* 15. & aliis Et hæc dicta ſint in ordine ad denunciationem in caſu hæreſis formalis.

Sup. hoc fratre ibidem

RESOL. XI.

An uxor, filius, & frater teneantur denunciare maritum, patrem, & fratrem perpetrantem crimina extra hæreſim formalem? Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 6.

§. 1. DIcam, quid ſentiunt alij. Lazar. *tract. de blaſphemia, q.* 12. *n.* 67. ſic aſſerit: [Vxor non tenetur denunciare maritum in blaſphemias hæreticales prorumpere ſolitum, vel etiam hæreticalia committentem, ubi is ſit homo furibundus, & facilè poſſet eam malè tractare. Quinimò, etiam ſublato dicto timore, ſi non revelat, videtur excuſanda ob arctiſſimam conjunctionem, quæ eſt inter eam, & virum.] Sic ille

Sup. hoc ſuperius in 1. Reſ. 16. curſim in fin. & ex doctr. Reſ 162. etiam breviter in fin.

2. Sed magis amplè loquitur Homobon. *tr. de caſ. reſerv. p.* 2. *c.* 1. *fol. mihi* 241. [Aliqui aſſerunt, (ait ille,) filium teneri deferre patrem hæreticales blaſphemias proferentem; fratrem pariter teneri denunciare alterum fratrem, & uxorem virum, cùm hoc crimen meliùs per domeſticos, quàm per alios probari poſſit. Hanc tamen ſententiam in praxi non facilè ſequendam arbitror; tum, quia cognati, excepto hæreſis crimine, ad hoc à jure non coguntur, tum etiam, quia pater, & filius, maritus, & uxor, & fratres inter ſe cenſentur una, & eadem perſona, & juri naturali repugnat ſe ipſum prodere.] Sic Homobonus: quod etiam docuit *in exam. Eccl. p.* 1. *tr.* 7. *c.* 7. *q.* 32. At his non obſtantibus, attenta praxi, contrarium dicendum videtur.

RESOL. XII.

An quis teneatur denunciare, ſi ex denunciatione timeat damnum notabile cum probabili periculo mortis, infamiæ, aut gravis alicujus damni proprij, vel patris, aut mariti, matris, uxoris, fratrum, aut aliorum conjunctiſſimorum?

Et an ſi aliqua mulier ſollicitata à Confeſſario, vel Monialis, aut alia non potens adire Inquiſitores abſque infamia, ſatisfaciat per epiſtolam miſſam ad Inquiſitorem denunciare, &c.

Et an excuſetur uxor non denuncians maritum hæreticum, timens ab eo malè tractari, aut interire?

Et quid faciendum eſt, ſi hæreticus abjurans apud Inquiſitores, ſi iterum delatus, quod nonnullos complices in ſuo examine ſubjacuiſſet, ſi reſpondeat hoc feciſſe, quia valdè timuit ab ipſis complicibus, quia ditiores, & potentiores erant, &c? Ex part. 1. tract. 4. Reſol.7.

[Sup.] hoc in ſeq. §.1. NEgativè reſpondet Sanctarellus *in tractat. de hæreſi, cap.9. num.16.* qui citat Pegnam, & Scacc. quibus ego addo Homobonum *tr. de caſ. reſerv. p.2. cap.1.* Peyrinum *ſuper privilegia Minimorum, tomo 2. Conſtit.4. Gregor. XV. §.9. n.28.* & Fagundez *de Præcept. Eccel. tract.2. lib.4. cap.3. num.31.* ubi aſſerit, denunciatorem non teneri hujuſmodi denunciationes facere Inquiſitoribus, cum probabili periculo mortis, infamiæ, aut gravis alicujus damni proprij, vel patris, aut matris, mariti, uxoris, fratrum, aut aliorum conjunctiſſimorum. Sed limitat hanc ſententiam Genuenſis *in praxi cap.18. num.8.* niſi hæreticus dogmatizaret in magnum Reipublicæ damnum, animas ſeducendo, & corpora offendendo; ut ſi occidat pueros; & ſimilia faceret: tunc enim, aſſerit ille, ſuccedit id quòd quilibet pro patria tenetur ponere vitam.

Ideò ex hac opinione infert Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. ſollicitare fœminas, num. 21.* quòd ſi aliqua mulier fuit ſollicitata à Confeſſario, vel Monialis, vel alia non potens adire Inquiſitores, abſque infamia ſatisfaciet denunciando per epiſtolam miſſam ad Inquiſitorem, tradendo epiſtolam familiari alicui S. officij; vel ſtet conſilio Confeſſarij: nam ita faciens facit: quantum in ſe eſt, Lazarius verò, cùm *in tract. de blaſph. q.12. num.64.* hanc ſententiam rationibus, & authoritatibus comprobaret, poſt multa ſic aſſerit: [Dicebam olim, virginem quandam ex honeſtis parentibus, cujuſdam domicillæ ancillam, quæ ſervum ejuſdem domus frequenter blaſphemias, etiam hæreticales, proferentem audierat, non debere accedere ad Sanctæ Inquiſitionis Officium, ad illum denunciandum: grave enim damnum poſſet ſibi probabiliter timere in fama, & honore eventurum; quandoquidem eam videntes, ad dictum Tribunal accedere, facilè ſuſpicari poſſent, eam de aliquo delicto inquiſitam fore. Igitur in tali caſu poteſt, imò, tenetur, (quod facere poſſunt Moniales) aut ſuo chirographo, ſi ſcribendi eſſet perita, denunciare, & atteſtari de tali blaſphematore per certum hominem ad Inquiſitorem miſſum, vel Confeſſario blaſphematorem indicare.] Ita Lazarius. Et hanc ſententiam probat Epiſcopus Acugna, qui fuit priùs Inquiſitor *tract. de Confeſſ. ſollicit. q.19. per tot.* & Molfeſius *in ſumma, tom.1. tr.7. c.24. n.24.* cum Homobono *de exam. Eccleſ. p.1. tr.7. c.7. q.32.*

3. Hinc Pegna *in direct. Inquiſ. p.2. q.53. comment. 78.* cum Sigiſmundo Scaccia *de judic. cauſ. civ. crim. & hær. cap.56. num.24. in fine,* & Farinacio *de hæreſi, q.197. n.53.* excuſant uxorem non denunciantem maritum hæreticum, timentem ab eo malè tractari, aut interire. Et ſic hæreticus abjurans apud Inquiſitores, ſi iterum delatus, quòd nonnullos complices in ſuo examine ſubticuerit, reſpondeat, ſe hoc feciſſe, quia ob ipſis complicibus, qui ditiores, & potentiores erant, ſibi valdè timuit, non eſt indiſtinctè puniendus, & & Curiæ ſæculari tradendus, tanquam diminutus; ſed mitiùs damnandus, ut obſervavit Freit. *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſollic. q.19. num.15.*

4. Sed his non obſtantibus docet Bonacina *diſp.6. punct.2. num.6.* quòd hæc doctrina non probatur ab omnibus: ait Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſollic. q.10. n.15. fin.* quòd attenta practica, contraria ſententia amplectenda eſſe videtur, maximè in caſu hæreſis formalis. Vide etiam Rojas *ſing. 3. num.21. ſeu 30. verſ. 7. ampliatur.*

RESOL. XIII.

An pœnitens ſollicitata teneatur denunciare Confeſſarium ſi ex illa denunciatione timeat damnum notabile, v.g. ſi ei ſequatur mors, membri abſciſſio, vulnera, notabilis famæ & honoris jactura, amiſſio majoris, vel magnæ partis bonorum, vel alia ſimilia; aut hæc conſanguineis, vel affinibus uſque ad quartum gradum probabiliter eventura timeantur? Ex part. 4. tractat. 5. Reſol.19.

§.1. PArtem affirmativam regulariter ſequendam eſſe docet Bonacina *in tract. var. diſp.6. punct.1. §.3. num.6. in fine, & punct.3. n.11.* quia ferè nunquam hujuſmodi periculum damni imminet, tum quia incommoda, quæ ſequuntur ex abuſu Sacramenti Pœnitentiæ, in hac materia prævalent incommodis privatarum perſonarum. Sup. hoc in Reſ. præterita.

2. Sed his non obſtantibus negativam ſententiam tenet Lezana *in ſumma quæſt. Regul. cap.19. n.34.* Acugna *de Confeſſ. ſollic. quæſt.19. n.6.* Peirinus *de privil. Minim. tom.2. conſtit.4. Gregor. XV. §.9. n.28.* Fagundez *pr.2. lib.4. cap.3. num.31.* Sancius *in ſelectis diſp.11. num.55.* & Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.1. cap.34. n.58.* ubi ſic ait: Regulariter excuſatur fœmina ſollicitata à denunciatione, ſi ex denunciatione ei ſequatur mors, membri abſciſſio, vulnera, notabilis famæ, vel honoris jactura, amiſſio majoris, vel magnæ partis bonorum, aut hæc conſanguineis & affinibus uſque ad quartum gradum probabiliter eventura timeantur; & ut quis dicatur ſufficienter timere prædicta mala taliter quòd à denunciando deobligetur, ſufficit quod probabiliter proximè eventura credantur, faciléque eis occurri non poſſit, & qui illa minatur, poſſit, ac ſolitus ſitilla, aut ſimilia exequi. Verùm ſi ex omiſſione denunciationis bonum fidei periclitetur, non poteſt omitti denunciatio, licèt inde denuncianti aliquod ex prædictis malis, vel periculis eveniat. Ita Acugna & in hoc ultimo caſu admittenda eſt opinio Bonacinæ.

3. Sed licèt ſupradicta ſint vera, advertant tamen Confeſſarij, quod in hoc cavendum eſt, ne trepidetur timore, ubi timor non eſt, & ideo, ut vult Peirinus *loco citato,* ſuadeant mulieri non eſſe inhoneſtum comparere coram Inquiſitoribus pro Catholicæ fidei defenſione ad denunciandum taliter delinquentes. Unde Sancius *in ſelectis diſp.11. n.45.* Acugna *q.22. n.14.* & *ibi* Freitas *n.14.* & alij aſſerunt fœminas egregias & nobiles teneri teſtificationis cauſa in ſollicitatione adire Inquiſitores, id enim nimis durum non eſt ob bonum Rligionis, niſi clauſura, infirmitas, aut alia juſta ratio excuſet; vide etiam *infrà reſ.36.* movendæ tamen ſunt mulieres ſollicitatæ ceſſantibus periculis ad denunciandum. Quæ nunc hanc ſequetur.

RESOL.

RESOL. XIV.

An fœmina excuſetur à denunciatione, ſi timeat grave damnum in bonis temporalibus amici maximi?

Et quid, ſi in ſe ipſa metuat grave damnum in fama, vita, aut bonis temporalibus propriis, vel mariti, filiorum, aut fratris? Ex p.4. tr.5. Reſ.36.

§.1. Affirmativè reſpondet Sanc. *in ſelect. diſp.*11. *n.*55. aſſerens deobligari fœminam à denunciatione, ſi grave damnum metuat in fama, vita, aut bonis temporalibus propriis, vel mariti, filiorum, fratris, aut amici maximi. Ita ille.

2. Sed in editione noviſſima contrarium aſſerit Freitas *de Confeſſ. ſolic. q.*12. *n.*19. dubitat enim, & meritò, de exemplo amici poſito à Sancio, ſi in bonis temporalibus damnum timeatur; licèt namque in alia materia id locum habere poſſit, ex traditis per Sanch. *lib.*4. *diſp.* 4. *n.*9. attamen in hæreſeos crimine major amicus eſt Deus, & dici ſolet amicus uſque ad aras, nam ſententia Sancij admiſsâ rarò quis teneretur hæreticum deferre, ſi eſſet conſanguineus, aut amicus, cum propter hæreſim omnia bona amittat, ex *cap. cùm ſecundùm de hæret. in* 6. Ita Freitas. Non deſinam hîc adnotare celebrem doctrinam ejuſdem Freitas *ibidem num.*21. Tunc ex amiſſione bonorum temporalium quis excuſatur à denunciatione, quando ſtatum mutare ex illa cogatur: unde ait ipſe *num.*24. cùm in caſus contingentia conſultus, utrùm creditor magnæ quantitatis debitorem, ſed hæreticum, ad Inquiſitores deferre teneretur, à delatione excuſari putabat, propter difficultatem & dilationes petendi debitum à fiſco. Reſpondi non obſtante ea difficultate ad denunciandum teneri, tum quia per eam dilationem nec ſtatum delator mutabat cùm eſſet dives, nec timor ille juſtus erat ad excuſationem, nam metus, qui excuſat, debet eſſe injuſtè illatus & inſtans. Hæc ille, quæ quidem ſunt multum notanda, & juxta hæc intelligenda ſunt ea quæ ſuperiùs dixi *in reſol.*19.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

RESOL. XV.

Vtrum quis teneatur denunciare ſeipſum?

Et an criminoſi, & complices delicti teneantur prodere ſeipſos propter hæreticum dogmatizantem, & eos docentem hæreſim?

Et an in cæteris caſibus criminoſi ex Edicto Inquiſitorum, teneantur prodere ſe ipſos, vel poſſint abſolvi per Cruciatam, vel per privilegium Regularium? Ex p.1. tr.4. Reſ.8.

Sup. hoc inf. Reſ 24 in §. pen. in princ.

§.1. Negativè reſpondent Doctores *infrà* citandi: quia nemo tenetur prodere ſe, ut habetur *in cap. aliquando de pœn. diſt.*1.& ita docet Sanctarel. *tr. de hæreſi, c.*11. *dub. unic. n.*19. qui citat Pegnam, Simancham, & Suarez, quibus ego addo Fernandez *in exam. Theol. mor. p.*1.*c.*19.§.5.*n.*5. *& p.*4.*c.*6. *n.*5. §.1. Ricc. *part.*5. *deciſ.*278. *n.*1. Homobonum *in exam. Eccleſ. p.*2. *tr* 11. *cap.*4. *q.*4. Ioan. Valerum *in different. utriuſque fori, verb hæreſis, diff.*1.*n.*4. Rodericum Acugna *in tr. de Confeſſ. ſolic. q.*10.*n.*4.*& q.*21.*n.*2. & ibi Freitas *in addit. n.*13. & 21. Lorich. *in theſ. Theol. tom.*1. *verb. denunciatio, n.*3. Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas, n.*15. Zanardum *in direct. Confeſſ. par.*3. *in fin.* Molfeſium *in ſumma tom.*1. *tr.*7. *cap.*24. *n.*24. Megalam *in* 1. *part. lib.*1. *cap.*5. *n.*30. & Zerolam *in praxi Epiſc. part.*1. *verb. hæreſis, q.*35.

2. Aliqui tamen ex ſupradictis DD. limitant hanc ſententiam in caſu, quo pro bono communi quis teneretur vitam propriam ponere: & ideò annis elapſis in quadam noſtræ Italiæ nobiliſſima civitate, doctiſſimi Theologi obligaverunt denunciare quendam hæreticum dogmatizantem, & docentem alios hæreſim, quamvis ipſi denunciantes fuerint diſcipuli ejuſdem hæretici, & ſic complices delicti. In cæteris caſibus criminoſi ex Edicto Inquiſitorum ſecundùm mentem horum Doctorum, non tenentur prodere ſeipſos: ſed aſſerunt aliqui, quod debent abſolvi à Confeſſario per Cruciatam, vel per Regularium privilegia. Sed nos de hoc alibi. Ex iſta quæſtione ſequitur alia, ſcilicet.

Alibi in quæ hic inf. 23 & aliis ejus not.

RESOL. XVI.

An ſaltem dicti criminoſi teneantur denunciare complices?

Et quid in cauſa hæreſis?

Et an fœmina conſentiens in ſolicitatione facta in confeſſione teneatur Confeſſarium ſolicitantem denunciare? Ex p.1. tr.4. Reſ.9.

Sup. hoc in tr. 8. 16. §.1. ſim à lin. ante fin. ejus lin. & ult. Reſ. not & in tor tr.1. Reſ §.1. ant. verſ. Y bien.

§.1. Reſpondent aliqui negativè: quia, ſicut aliquis non tenetur denunciare ſeipſum; ita neque complices: nam, moraliter loquendo, non poteſt quis manifeſtare ſocios, quin manifeſtet ſeipſum: nam ſi v.g. Petrus denunciet Paulum complicem; poſteà Paulus interrogatus, ut reus tenebitur denunciare Petrum. Ergo Petrus denuncians Paulum virtualiter denunciat ſeipſum. Et ita docet Suarez *tract. de fide, diſput.*10. *ſect.*4. *n.*18. qui citat Pegnam, & Simancham. Idem docet Megala *in* 1. *p. lib.*1. *c.*5. *n.*30. & noviſſimè doctus Portel. *in addit. ad dub. regul. verb. denunciatio, n.*10. [Complicem delicti nunquam tenetur quis denunciare, ex vi Edicti, in quacunq; materia fuerit complex: Vnde poteſt colligi, quòd ſi fœmina fuit ſolicitata ab aliquo Confeſſore in Sacramento Confeſſionis, & ipſa ibi conſentit cum illo in actibus turpibus, talis fœmina non tenetur denunciare de illo Confeſſore.] Ita ille. Et *verb. ſolicitare fœminas, n.*25. ſic etiam aſſerit: [Si fœmina intra Confeſſionem ſolicitata conſenſit, non tenetur denunciare de Confeſſore. Probatur ex dicto communi Doctorum, quòd ſocius criminis, vel complex, non tenetur denunciare de ſocio delinquente cum periculo ſuæ infamiæ: non enim tenetur prodere ſe, At iſta fœmina, denuncians de tali Confeſſore, exponit periculo ſuam famam: poterit enim Confeſſarius in Tribunali fateri, ſe actus inhoneſtos cum illa habuiſſe, illa non repugnante: quod foret fœminam prodere ſe. Ergo, &c. Limitant verò hanc ſententiam in caſu hæreſis; eo modo tamen, ut * *ſuperiori quæſtione* dictum eſt.

* Quæ eſt Reſ. antecedens, Reſ. ult. præterit. Et pro tento in princ. §. ult. in Reſ 39. & in alic earum tionum.

2. Notandum eſt tamen, his non obſtantibus, aliquos Doctores aſſerere, fœminam conſentientem ſolicitationi factæ in Confeſſione, teneri Confeſſarium ſolicitantem denunciare, etiamſi illa ſit delicti complex. Ita Acugna *in tract. de Confeſſ. ſolic. q.*10. *n.*10. Bonacina *in tract. var. diſp.*6. *punct.*3. *n.*10. Peirinus *in privil. Minim. tom.*2. *Conſtit.*4. *Gregor. XV.* §.3. *n.*11. Sanctarell, *tract. de hæreſi, cap.*44. *dub. unic. n.*12. & alij. Non tamen tenetur proprium conſenſum manifeſtare: nec poteſt ſuper hoc ab Epiſcopo, vel Inquiſitore interrogari. Et in caſu, quo pœnitens, qui conſentit, vellet conſenſum manifeſtare, non debet ſcribi in Actis, tanquam res non ſpectans ad Tribunal Inquiſitionis. Ita Peirinus, & alij, *ubi ſupra.*

RESOL. XVII.

An quando edictum fundatur in præſumptione, & ego ſcio præ

præſumptionem in tali caſu deficere, tenear ad denunciandum? Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 10.

§. 1. NEgativè reſpondet Riccius *p.* 3. *dec.* 278. *n.* 6. & ante illum Ioan. Valerus *in differ. utriuſque fori, verb. hæreſis, differ.* 1. *n.* 4. ubi agens de denunciationibus faciendis, vel non faciendis ex Edicto Dominorum Inquiſitorum ſic aſſerit: [Quintò fallit in his in quibus Edictum ſe fundat in præſumptione, ut in Chiromanticis, Necromanticis, & aliis, qui ex inſpectione rimularum, vel linearum manuum, aliqua prædicunt: ſi enim aliàs ego certò ſcio, non habere tales pactum ullum cum Dæmone, non teneor denunciare: nam motus Sixti V. circa hoc editus fundat ſe in præſumptione: in dubio autem tenetur quis denunciare.] Ita Valerus. Quòd autem lex fundata in præſumptione non obliget, ſi præſumptio ceſſat, probant ex multis Homobon. *in exam. Eccl. p.* 1. *tr.* 5. *c.* 8. *q.* 53. & probabilem hanc ſententiam vocat Becanus *in ſumma Theol. p.* 2. *tr.* 3. *c.* 6. *concl.* 4. *n.* 5. & alij.

up. hoc cum iſdé & aliis D. in to. 6. r. 1. Reſ. 69. t in aliis jus primæ or.

2. At his minimè ſuffragantibus, contrariam ſententiam docet Freit. *in addit. ad tr. Epiſc. Acugna, de Confeſſ. ſolic. q.* 21. *n.* 26. ubi aſſerit, judicium illud diſcernendi circa ſuſpicionẽ de fide, quæ reſultat ſuppoſita Pontificis, vel alicujus Edicti præſumptione, non competere Confeſſariis, vel aliis; ſed Inquiſitoribus. Unde licèt Bulla Greg. XV. fundetur in præſumptione, ut patet in illis verbis: *Nos in animum inducere nequeuntes*, ſequitur, judicium diſcernendi circa ſuſpicionem de fide Confeſſarij ſolicitantis, non competere, niſi Inquiſitoribus. Et hæc (Deus ſcit, cum quanto labore collecta) ſatis ſufficiant, circa obligationem denunciandi ex vi Edicti Dominorum Inquiſitorum, ex quibus Confeſſarij infinitos caſus in praxi quotidie extricare poterunt. Nunc verò deveniendum eſt ad aliquas dubitationes elucidandas circa denunciationes faciendas, ex ſolicitatione facta in confeſſione, ex vigore Bullarum Clem. VIII. Pauli V. & noviſſimè Greg. XV. ideò quæritur:

RESOL. XVIII.

An fœmina Edicti ignara teneatur denunciare ſolicitantem ſtatim, vel intra eoſdem dies, quos Edictum ſignaverat?

Et an fœmina conſcia Edicti, & non denuncians intra terminum excommunicationem incurrat à qua abſolvi non poſſit per Bullam Cruciatæ, niſi facta ſit denunciatio? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 26.

p. hoc in ſ. ſeq. §. ota vero, & ſ. in Reſ. .. §. Secũdo tandũ, & o parte pedimentorum in §. 1. ſ. 1. hujus not.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Acugna *tract. Confeſ. ſolic. q.* 21. *n.* 4. ubi ſic ait: Præmitto, excommunicationis conſumpto termino non conſumptam denunciandi obligationem, imò teneri quemvis Edicto ſemper obedire, cùm dierum illud ſpatium non detur, ut extinguatur, ſed ne differatur obligatio. Propterea ſi Edicti quis ignarus, aut juſta aliqua armatus excuſatione, non intra præfixum terminum compareat, mandati tandem jam gnarus, & impedimentis illis juſtis jam expeditus comparere tenetur, atque non teneri ſtatim ac ſciat, probabile eſt, ſufficiens erit judici ſe ſiſtere teſtimonium dicturum intra æqualem terminum, qui per Edictum conceditur, quia non debet pejoris eſſe conditionis. Ita Acugna.

2. Sed Ioanni Sancio *in ſelectis diſp.* 11. *n.* 59. veriùs videtur obligare Edictum ante alios dies ab illis, quos antea ſignaverat, & teneri fœminam denunciare cum primum commodè poſſit; ſicuti teneretur denunciare ex præcepto naturali opportunitate adveniente, nec ob id eſt pejoris conditionis fœmina quæ ignoravit Edicti publicationem, cùm tam ipſi quàm aliis terminus ad denunciandum æqualis ſit deſignatus, imò eſt melioris conditionis per accidens, cùm ob ignorantiã Edicti excuſetur ab obligatione denunciandi per amplius tempus, quàm fœminæ Edicti gnaræ. Hæc Sancius qui tamen concedit opinionem affirmativam eſſe ſatis probabilem, quam tuentur etiam Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 14. *c.* 2. *n.* 42. & Suarez *de cenſ. diſp.* 20. *ſect.* 1. *n.* 14. loquentes in communi de illo, qui tenetur revelare aliquid ſub pœna excommunicationis.

3. Notandum eſt tamen, quòd ſi excuſata fuiſſet fœmina denunciare ob aliquod impedimentum intra terminum Edicti, dum eſſet illius conſcia, non oportebit illi novum terminum concedere, quia habuit ſcientiam ut poſſet toto illo tempore deliberare quid & quomodo agere oporteat, & conſulere. Ita Suarez, & Sancius *ubi ſuprà*, licèt in hoc diſſentiat Freitas *in noviſ. addit. de Confeſ. ſolic. q.* 21. *n.* 41. ut *infrà* patebit. Nota etiam hic, quòd fœmina conſcia Edicti, & non denuncians intra terminum, excommunicationem incurrit, à qua abſolvi non poteſt per Bullam Cruciatæ, niſi facta ſit denunciatio, aut per fœminã nõ ſtet, quin fiat, cũ læſa pars non ſit adepta ſatisfactionẽ, videlicet Inquiſitores, quorũ juſtũ mandatum non eſt impletũ.

Sup hoc ſup. in tr 8. Reſ. 32. §. Notant ad med. verſ. quia aſſerũt, & inf. in Reſ. 23.

RESOL. XIX.

An qui per impotentiam, vel ignorantiam Edicti non denunciavit intra terminum, teneatur poſtea denunciare?

Et an in tali caſu non ſit obligatio denunciandi ſtatim, ſed intra eoſdem dies, quos Edictum ſignaverit?

Et an qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto incurrat novam excommunicationem, vel tantum maneat in eadem?

Et an ſi in talibus Edictis jubeatur denunciare intra ſex primos dies, ex praxi conſtet inter eos non numerari diem primum? Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 96. aliàs 95.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 14. *c.* 2. *n.* 42. qui citat Suarez, idem etiam docet Sancius *in ſelectis diſp.* 11. *n.* 59. qui citat Acugnam, & Freitam, vide etiam Antonium Ragucium *in var. diſcipl. Eccl. tit. de monit. q.* 97. *n.* 2. Et ratio eſt, quia terminus non eſt in Edicto poſitus ad finiendam, ſed ad differendam obligationem. Ex his infertur, quòd excuſatus ob ignorantiam, ad non revelandum intra præfixum terminum, ſi poſtea illi conſtet de Edicto, tenetur ad revelandum; quia obligatio adhuc durat.

Sup hoc in Reſ. ſeq & pro contéto in hoc §. in Reſ præterita, ex doctr. §. 1. & inf. in Reſ. 24 § Secundo notãdum eſt etiã Sancium.

2. Non reticeam tamen contrariam ſententiam docere Vgol. *de poteſt Epiſc. cap.* 45. §. 5. *n.* 1 Philiarc. *de off. Sacer. tom.* 1. *p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 34. Armillam *ver. excomm. n.* 34. & Tabienam *ver. excomm.* 4. *n.* 5. ubi ſic aſſerit. Ex his ſequitur quæſtio iſta, ſcilicet eſt facta monitio per Epiſcopum, ut qui habet inſtrumenta Titij, revelet infra ſex dies, Petrus habet unum, & eſt abſens, & ignorans, poſt ſex dies fit excõmunicatio, deinde venit Petrus, nunquid incurrit? Dicitur quòd non, quia ultra terminũ ſtatuentis, nullum habet vigorem. Ita ille, & hanc ſententiam noviſſimè docet noſter Nald. *in ſum. ver. revelare, c.* 2. ubi ita ait: Revelare jubens Edictũ ſuperioris delictum aliquod occultum ſub pœna excommunicationis intra certum tẽporis ſpatium non comprehendit ſubditos, qui tempore Edicti degunt extra territorium excommunicantis, & ſimiliter qui promulgationis Edicti tempore erat impotens, vel ignarus Edicti, vel aliàs legitimè excuſatus, ceſſante ejuſmodi excuſatione poſt elapſum terminum, non incidunt in illam excommunicationem, quæ vires ſuſcipit tempore ſuæ publicationis, & ideo nova ſententia opus eſſet ad eos excuſatos ejuſmodi cenſura afficiendos. Sic Naldus, ſed tu à communi ſententia ne recedas.

Sup. hoc in fin. Reſ. ſeq. ſupr. in tr. 1. Reſ 105. §. Sed inſurgit; Quamvis nõ plenè dicant ſuper hac diffic.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & inf. in Reſ. 24. §. Secundo notandum.

3 Nota verò contra Sancium *ubi ſuprà*, quòd in tali caſu non eſt obligatio denunciandi ſtatim, ſed intra eoſdem dies, quos Edictum ſignaverat; non enim debet eſſe pejoris conditionis, qui ignoravit Edictum, quàm cæteri qui notitiam habuerunt, & ita docent Filliucius *loco citato*, & Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tract.*17. *diffic.*18. *n.*4.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter, cum Lazario de *monitoriis*, *ſect.*2.*q.*4. *n.*8. qui citat Conradum, Graffium, & Navarrum, quòd qui non denunciat intra terminum præfixum in Edicto, non incurrit in novam excommunicationem, ſed tantùm manet in eadem. Contrariam ſententiam docet Bonacina *in tract. var. diſp.*6.*punct.*1.§.9.*n.*2. putans toties incurrere excommunicationem non denunciando, quoties poteſt commodè denunciare: ſed opinio Lazarij, & aliorum, eſt ſatis probabilis.

Sup. hoc inf. in Reſ. 24. §. Non definã.

5. Notandum eſt etiam, quòd in talibus Edictis jubentur ſcientes denunciare intra ſex primos dies, & ex praxi conſtat inter eos non numerari diem primũ publicationis, ac ſubinde dum Edictum publicatur in Dominica, cum ſex diebus datis pro tribus terminis, finitur publicatio ſequenti Dominica in eadem hora, & qui neſciunt ſtatim primo die fuiſſe latam excommunicationem in Edicto contra ſcientes, poſſunt à die notitiæ numerare prædictos ſex dies. Et hæc omnia docet Henriquez *lib.*13. *cap.*18. *n.*6. *& in gloſſa lit.O.*

RESOL. XX.

An fœmina in decimo menſe v.g. anni poſt Edictum publicatum teneatur denunciare Confeſſarium ſolicitantem?

Et an Edicta Epiſcoporum non durent per totum annum, ſed per duos, vel tres menſes, unde ſi poſt hoc tempus tranſactum novit quis aliquem eſſe concubinarium, non teneatur illum denunciare? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 27.

Sup. hoc in Reſ. præterita & lege etiam §§. ejus primæ annot.

§.1. NEgativè videtur reſpondendum per ea, quæ docet Henriquez *lib.*3. *cap.*18. *num.* 4. *gloſ. lit.L.* ubi ita aſſerit: Dum Inquiſitor viſitat pro cauſa favorabili fidei, ut habet majus territorium, ita obligatio denunciandi longiori tempore durat, ſed novo præcepto Edicti non intendit obligare pro toto anno, & prudens perpendet quanto tempore duret nova obligatio, dum promulgatur Edictum per præcipuas Parochias. Pegna & recentiores negant obligare pro toto anno. Ita Henriquez, ex quibus ſequeretur, quòd quis v. gr. poſt decimum menſem à die publicationis Edicti non teneretur denunciare.

2. Sed hæc opinio eſt prorſùs rejicienda. Nam, ut optimè obſervat Suarez *de fide*, *diſp.*20. *ſect.*4. *n.*11. obligatio hæc denunciandi oritur immediatè ex præcepto impoſito per Edicta DD. Inquiſitorum, quæ non minorem vim habent, quàm leges Canonicæ, nam Apoſtolica authoritate feruntur, & quamvis videantur præcepta ab homine, tamen quia Tribunal, à quo procedunt, perpetuum eſt, ideo per modum legis perpetuò durant, ſicut de Bulla Cœnæ DD. communiter aſſerunt. Unde in terminis noſtram ſententiam docet Fagundez *de precept. Eccleſ. pr.*2. *lib.*4. *cap.*3. *numero* 31. Avila *de cenſ. part.*2. *cap.*5. *diſput.* 5. *dub.*5. *concluſ.*3. ubi ſic ait, Edicta Inquiſitorum durant per totum annum, donec iterum publicentur; itaque in quocumque tempore anni ſciam aliquem eſſe hæreticum, teneor denunciare. Probatur, nam hæc videtur intentio Inquiſitorum, cum hæc delicta ſint contra bonum commune, & ita practicatur, quòd fideles in quocumque tempore anni denunciant hujuſmodi delicta. Ita Avila, qui tamen notat, quod Edicta Epiſcoporum non durant per totum annum, ſed per duos, vel tres menſes, unde ſi poſt hoc tempus tranſactum novit aliquem eſſe concubinarium, non tenetur denunciare, nam cùm hæc delicta non vergant in damnum publicum, non videtur ita ſtrictè interpretanda, neque accipiuntur à fidelibus cum tanto rigore, ſicuti accipiuntur Edicta Inquiſitorum.

Sup. hoc in Reſ. præterita & in alis §§. ejus primæ not.

Sup. hoc i[n] Reſ. præterta, §. Nõ te[n]ceam à lin. & in alio ejus not. quamvis aliquo diſt. ab iſta quæ[...]

RESOL. XXI.

An fœmina in aliquo caſu teneatur denunciare ante completum terminum publicationis, Edicti Inquiſitorum?

Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, an quis teneatur prævenire tempus confeſſionis, Euchariſtiæ, & auditionis Miſſæ, ſi timeat, quod quando obliget confeſſio, communio, vel Sacrum, non eſſet copia Confeſſeſſarij, &c.

Et an ſupradicta fœmina, quæ jam cenſuram incurrit, ſi denunciationis præceptum adimpleat, poſſit virtute Bullæ Cruciatæ à quocumque Confeſſario abſolvi à cenſura, vel à Regularibus virtute privilegiorum? Ex p.4. tract.5. Reſ.29.

§.1. AD hoc dubium curioſum quidem ita reſpondet Io. Sancius *in ſelect. diſp.*11.*n.*60. Si fœmina conſcia Edicti iter ageret ante terminum publicationis impletum ad oppidum, ubi non eſſet opportunitas denunciandi, aut quia Inquiſitionis Tribunal ibi nunquam eſt ſitum, aut alia cauſa, probabile erit non conſtringi fœminam prævenire denunciationem ante impletionem termini deſignati per Edictum Inquiſitorum, ſi tantùm loquamur ex juris poſitivi obligatione, quia lex non obligat denunciare, niſi intra illum terminum, nec conſtringit prævenire denunciationem ante in aliquo caſu eo modo, quo nec teneri quẽ prævenire tempus annuæ confeſſionis, & communionis, aut recitandum Officium divinum ante terminum deſignatum per leges, quamvis ſciat ille, qui non prævenit reddendum ſe impotentem ad non implendas leges, probabile judicant aliqui, qua admiſſa probabilitate, præſens caſus probabilis erit, nec tenebitur, fœmina ab iter agendo ceſſare ſibi non neceſſarium, nec expectare dies Edicti, ſi nolit ante illos denunciare; ſicut non teneretur nõ iter agere, quod eſt ſibi non neceſſarium, qui ſciret ſe reddi impotentem ex eo ad jejunandum. Diximus non teneri prævenire denunciationem ex vi præcepti poſitivi, nam ex vi naturalis ſi maximè timeretur damnum Reipublicæ, aut metueretur fuga Confeſſarij, qui alibi quoque nociturus eſſet, prævenire teneretur. Hæc omnia Sancius.

2. Sed ego contrariam ſententiam teneo, quia quis tenetur prævenire tempus confeſſionis ſi timeat, quòd quando obligabit confeſſio, non erit copia Confeſſarij, & ita docet Suarez *tom.*4 *diſp.*36.*ſect.*5.*n.*5. Fagundez *ubi infra*, Layman *in Theolog. mor. lib.*5.*tract.*6.*c.*3. *num.*9. & alij. Ei idem aſſerunt de præcepto communionis, nam qui prævidet impedimentum futurum, ut in tempore Paſchatis Euchariſtiam recipere non poſſit, tenetur prævenire tempus, & illam facere, ut docet Sylvius *in* 3. *part. quæſt.*80. *art.*11. *diffic.*2. Fagundez *pr.*3. *lib.*1 .*cap.*6. *num.*3. & alij, & ſic etiamſi quis in die feſto prævidet ſe non poſſe audire Sacrum hora nona, tenetur anticipare tempus, & audire hora tertia, ſi in nona non poteſt. Unde meritò idem Sancius *ubi ſuprà*, aſſeruit probabilius eſſe in caſu noſtro etiam ex vi juris poſitivi teneri fœminam illam prævenire denunciationem ante terminum deſignatum per Edictum Inquiſitorum, & denunciare Confeſſarium ſolicitantem.

Sup. hoc i[n] tom.1. tr. Reſ. 65. & i[n] alia ejus p[ri]mæ anno[t].

Sup. hoc i[n] fin. Reſ. n. præteritæ; in to. 2. tr. Reſ.8. &c.

Sup. hoc i[n] to. 1. tr.3 Reſ.65. §. ad med. & i[n] alia Reſ. verſ. ejus annot.

3. No

3. Notandum eſt tamen hîc cum eodem Sancio *ubi ſuprà*, *num.*64. quòd ſi fœmina, quæ jam cenſuram incurrit, denunciationis præceptum adimpleat, poterit virtute Bullæ cruciatæ à quocumque Confeſſario abſolvi â cenſura, nam ſatisfacta parte abſolvendi privilegium ab omnibus cenſuris traditur in Bulla, vel à Regularibus virtute privilegiorum, nec indigebit fœmina fateri Inquiſitoribus in Sacramento Pœnitentiæ, nec extra ſe negligentem fuiſſe in denunnciatione, quod eſt valde obſervandum, quia quotidianum, & hoc procedit in omnibus aliis caſibus contentis in edicto.

ſup. contēto hoc §. ſup. tr. 8. lege doctr. Reſ. 2. & 13. & aliarum earū primarū annotationum.

RESOL. XXII.

An ſupradictæ denunciationes faciendæ ſint ante confeſſionem, ita ut non poſſit Confeſſarius aliquem abſolvere, niſi prius denunciet, vel ſufficiat, ut promittat denunciare? Ex p.1. tr.4. Reſ.27.

§.1. Affirmativam ſententiam docuit Avila *de cenſ. par.*2. *cap.*7. *dub.*7. *in fin.* ubi ſic aſſerit: [In rebus gravibus, præcipuè ſi pœnitens ſit homo ordinarius, curandum eſt, ut priùs denunciet. Et hoc, licèt nondum incurriſſet excommunicationem: quia, ſi priùs obtinuerit abſolutionem, facilè ſolet id omittere: in caſibus autem Inquiſitionis remittendus eſt pœnitens, ut priùs denunciet, ut præcipitur Edicto Inquiſitorum.] Ita Avila.

quoad hoc ge doctr. eſ. ſeq. & iarum ejus ot. quamvis i vigore ullæ Cruciatæ.

2. Sed hoc limitat Zanardus *in direct. Theol. part.*2. *præcep.*2. *cap.*11. *in fin. fol. mihi* 148. niſi neceſſitas communionis urgeret, & perſona ſit timoratæ conſcientiæ & promittat; quàm citiùs denunciare. Idem etiam docet Emmanuel Rodriq. *in ſumma, tom.*2. *cap.*34. *n.*6. ubi ſic ait: [Deven notar los Confeſſores, que quando algun penitente les dixere, que ſabe Fulano, haver dicho una heregia, le han de obligar à yr luego à los Señores Inquiſidores à denunciar del, y no le pueden abſolver, ſin que primero ſe haga la dicha denunciacion, pudiendoſe luego comodamente hazer, porque no ſe pudiendo poner en execucion, baſta que lo prometa:] Et Peirinus, qui noviſſimè ſcripſit *in priv. Minim. to.*1. *Conſtit.*5. *Greg. XV.* §.9. *n.*24. aſſerit, eſſe abſolvendam illam pœnitentem, quæ firmiter promittit denunciaturum Confeſſarium: ſi adſit cauſa, propter quam prudenti Confeſſario videatur, denuciationem eſſe differendam. Et Sanctarel. *tract. de hæreſi, cap.*9. *dub. un. n.*16. *in fin.* ex Navarro, teſtante de praxi Sacræ Pœnitentiariæ, aſſerit, ſufficere ſaltem propoſitum firmum denunciandi: & loquitur de denunciando hæretico. Vide etiam Sancium *in Selectis diſp.*11. *n.*62. & Portel. *in addit. dub. regul. verb. ſolicitare fœminas*, *n.*24. ubi aliqua verba, ex incuria Typographi, deſiderantur: & Ortiz *in ſumma*, *cap.*24. *n.*11. cum aliis.

RESOL. XXIII.

An fœmina poſt incurſam excommunicationem, quia non denunciavit confeſſarium ſolicitantem ſit abſolvenda virtute Cruciatæ, ſi promittat illico denunciare?

Et notatur non eſſe abſolvendum, qui excommunicatur, donec eijciat concubinam, niſi prius ſit expulſa, nec ſufficit, quod promittat expellere. Ex part.4. tract.5. Reſ.35.

§.1. Videtur affirmativè reſpondendum ex Lucio *in ſumma cap.*24. *n.*11. qui, ut refert Freitas *in tract. de Confeſſ. ſolic. q.*21. *n.* 25. aſſerit fœminam ſolicitatam abſolvi poſſe virtute Bullæ ab excommunicatione quam contraxit ob omiſſam denunciationē, dum tamen cogatur à Confeſſario denunciare Inquiſitoribus, & in hanc ſententiam videtur inclinare Freitas *ubi ſuprà*, *n.*31. cum Rodriquez, ſicut retinens rem alienam poteſt abſolvi bis, & ter cum propoſito reſtituendi, & confirmari poteſt, quia contumax eo, quòd non vult ad judicium venire, poteſt abſolvi ſi cautionem de ſtando judicio præſtiterit; ergo ſimiliter qui promiſit denunciare.

e. hoc ſup. citative in Reſ. 15. & ſimin fin. ſ. 18. & erius in

tr. 8. Reſ. 32. § Notant ad med. à verſ. quia aſſerūt, & quāvis nō pro Cruciata lege tamen hic ſupr. doctr. præcedentis Reſ.

2. At his non obſtantibus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam docet Sancius *in ſelectis diſp.*11. *n.*62. Avila *de cenſ. par.*2. *cap.*7. *dub.*7. *in fine*, & noviſſimè Ægidius Trullench. *in Bull. Cruc. lib.*1. §.7. *cap.*2. *dub.*9. *n.* 11. quia ait ille, in re tam gravi non eſt facilè adhibenda fides promittenti denunciare, & contraria ſententia licèt ſtando in jure communi ſuſtineri poſſet, & attenta ſolùm natura præcepti: at ſuppoſita excommunicatione tenenda non eſt, nam cùm à peccatis nemo abſolvi valeat, niſi à cenſura antea immunis ſit, & à cenſura illa abſolvi nequeat per Bullam, niſi priùs ſatisfacta parte, videlicet Inquiſitoribus, ſit ne ſemel quidem fœminam fore abſolvendam, & ideo ſi fœmina confiteatur poſt habitam notitiam delicti, & poſt terminum lapſum negligentem ſe fuiſſe in delatione criminis, ne quidem ſemel abſolvi poterit (juſta tamen cauſa non intercedente, de qua diximus *in loco citato*), quamvis fidem det ſe illico denunciaturam: ſicut non eſt abſolvendus, qui excommunicatur, donec ejiciat concubinam, niſi priùs expulſa, nec ſufficit quod proponat expellere, ut docet Suarez *de cenſ. diſp.*7. *ſect.*5. *num.*45. Guttierrez *in qq. Canon. lib.*1. *cap.*5. *n.*30. *&* 31. Sotus *in* 4. *diſt.*22. *q.*2. *art.*3. & alij. Vide Sancium & Trullench. *locis citatis.*

RESOL. XXIV.

An ſi Edictum non publicetur, teneatur adhuc fœmina Confeſſarium ſolicitantem denunciare ſub pœna excommunicationis?

Et an præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in Confeſſarios ſolicitantes ſit perpetuum, & per conſequens etiam excommunicatio perpetua, & alij quatuor caſus adnotantur circa ſupradictum Edictum contingentes. Ex p.4. tr.5. Reſ 41.

§.1. Suppono Edictum Inquiſitorum annuale eſſe, nec finire per terminum in illo appoſitum, ſed durare per integrum annum, cùm ſingulis annis publicetur. Sed difficultas eſt, quid dicendum ſi Inquiſitores particulares ex negligentia, ſeu alio capite Edictum non publicarent, an fœmina teneretur denunciare? Reſpondeo affirmativè non ſub pœna cenſurarum, quia obligatio denunciandi hæreticum, vel de hæreſi ſuſpectum, eſt perpetua, licet Edicta non publicentur infligentia cenſuras, & alias pœnas, & ita docet Freitas *in noviſ. editione ad tract. de Confeſ. ſolic. q.*21. *n.*44. *&* 58. aſſerens hoc eſſe verum quoad obligationem denunciandi, non autem quoad incurſionem cenſurarum, cùm in Edicto non ſint contravenientibus inflicta, & in Bullis Pontificiis non imponitur pœna excommunicationis in fœminam non denunciantem Confeſſarios ſolicitantes.]

Sup. hoc in Reſ. ſeq. ad med. verſ. Vnde.

2. Sed ego puto in tali caſu non denunciantes non ſolùm peccare mortaliter ex natura rei, ſed in cenſuras incurrere, quia Confeſſarij ſolicitantes ſunt de hæreſi vehementer, vel ſaltem leviter ſuſpecti, ut docet Aloyſius Bariola *in tract. de Confeſſ. ſolic.* poſt Flores Inquiſ. Genuenſis *in praxi Archiep. cap.*66. *numero* 2. Modius *de ſacris Ordin. cap.*27. *numero* 6. Seſſe *tom.*4. *deciſ.*449. *num.*3. Acugna, *de Confeſ. ſolic. quæſtione* 1. *numero* 20. Caſtrus Palaus *tract.*4. *diſputat.*9.

 punct.

*punct.6. num.*1. & alij. Sed adeſt præceptum ſub die 3. *Ianuarij* 1623. ſacræ univerſ.Inquiſ.Romanæ de hæret. ſeu hæreſi ſuſpectis judicialiter propalandis ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ : ergo, &c. Tenor autem ſupradicti præcepti hic eſt. Vniverſis & ſingulis Chriſti fidelibus,tam Eccleſiaſticis,quàm ſæcularibus utriuſque ſexus cujuſvis ſtatus,Ordinis,gradus,conditionis , & præeminentiæ exiſtentibus , & quacumque dignitate & auctoritate , etiam maxima fulgentibus, harum ſerie ac tenore auctoritate noſtra, & hujuſmodi noſtri officij qua fungimur in hac parte, præcipimus , & mandamus quatenus infrà duodecim dies proximè computandos,quorum primos quatuor pro primo , & reliquos quatuor primis quatuor immediatos pro ſecundo, & ultimos quatuor pro tertio termino,& perẽptorio ac trina monitione canonica aſſignamus omnes & ſingulos hæret.ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpectos,de quibus notitiam habuerint, debeant nobis,vel Reverendo Commiſſario noſtro quoad habitantes in Vrbe, quo verò ad alios extra Vrbem & ubivis locorum degentes , Inquiſitoribus, vel locorum Ordinariis , vel eorum Vicariis generalibus , ſub excommunicationis majoris latæ ſententiæ, pœna,quam in contrarium facientes ipſo facto incurrant, judicialiter propalare, cujus excommunicationis majoris abſolutionem S. D. N. Papæ , & nobis reſervamus. Certificantes hujuſmodi conſcientiæ ſuæ immemores , ac dictam excommunicationis pœnam contemnentes , quòd contra ipſos , tanquam contra hæreticorum fautores aliàs prout melius viſum & juris fuerit procedetur , ideo , &c. Datum in noſtra & Officij S.Roman.univerſ. Inquiſit. Congregat. die 3. Ianuar. 1623. Octav. Epiſcop. Præneſtin. Cardin. Bandinus. C. Card. Madrutius. Ioan. Garſia Card. Mellinus. Fr. Card. Verallus. G Card. Borgia. Fr. Fœlix Card. Aſculanus. S. Cardin. S. Suſanæ. Fr. D. Card. de Cremona. L. Card. Ludoviſius. L. Cardin. de Lavalette , Andreas de Peitinis S. Rom. & univerſ. Inquiſ. Notar.

3. Et licèt aliqui opinati ſint ſupradictum præceptum ſacræ Congregationis non fuiſſe perpetuum , quia proponitur ſub nomine præcepti, & non decreti, attamen falluntur, quia ſi diceret decretum, nullus dubitaret quin eſſet perpetuum : at præceptum & decretum ſæpiùs confunduntur in jure, ut notat Tuſch. *verb. Præceptum, concl.*480. *num.*4.*&* 11.& clarius apparet ex Conſtit. Sixti V circa agitationes taurorum, quam refert Guttierrez *lib.*1. *canon. qq. cap.*7. *num.*36. ubi poſtquam retuliſſet Pontifex conſtitutionem quamdam Pij V. & Greg. XIII. ait , *Nos ut Romanorum Pontificum præcepta prout decet inviolabiliter obſerventur.* Vbi conſtitutionem Pontificum vocat *præcepta.* Deinde ex dicto præcepto nullum apparet ſignum, quare non debeat eſſe perpetuum. Illud enim, *Præcipimus ut infra duodecim dies proximè computandos*, &c. intelligo à die notitiæ delicti,non à die datæ dicti præcepti, & colligitur ex eo, quia obligat ubique locorum , & pœna indefinitè poſita perpetua eſt:proponitur autem ſub nomine præcepti fortè , quia id eſt familiarius illi ſancto Tribunali. Et hæc omnia obſervat , & docet Laurentius de Peyrinis *de privil. minim. tom.*2. *conſtit.*9. *Pauli V* §.2. *num.*27. Igitur non denunciantes hæreticos , vel de hæreſi ſuſpectos , ut eſt in caſu noſtro , ex decreto perpetuo Sacræ Congregat. incurrunt in excommunicationem latæ ſententiæ.

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq. & in alia Reſ. & §§. ejus primæ not.

4. Notandum eſt etiam Sancium *in ſelectis,diſp.*11. *num.*62. docere , Præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in Confeſſarios ſolicitantes eſſe perpetuum : & per conſequens excommunicationem quoque perpetuam : ſed hoc impugnat Freitas *loc. cit. num.*58.

5. Non deſinam tamen hîc adnotare circa materiam Edictorum pro praxi id,quod docet idem Freitas *ubi ſupra n.*41. *& ſeq.* quòd quando per Edictum jubentur ſcientes denunciare intra ſex primos dies,inter eos non numeratur dies primus publicationis. Vnde cùm dies naturalis 24. horarum ſpatio circumſcribatur , incipit terminus à ſequenti die & hora, qua Edictum in præcedenti promulgatum fuit : ac ſubinde dum Edictum publicatur in Dominica , finitur publicatio ſequenti Dominica in eadem hora. Sup. hoc ſu[...] in Reſ. 19. §. ult.

6. Secundò notandum tempus Edicti computandum de momento ad momentum, ita ut nec ignoranti,nec impedito currat ; putat enim Freitas *ubi ſuprà* , nullam conſtituendam eſſe differentiam in hoc caſu inter ignorantem & impeditum , nam jura ignorantibus, & impeditis æqualiter favent , licet Suarez, ut *ſuprà* obſervatum eſt , *de cenſ. diſputat.*20. *ſect.*3. *numero* 14. & alij teneant, quòd obligatio denunciandi intra certum terminum data ignorantia publicationis, incipit eo tranſacto cum æquali termino ; ſi verò non ignorantia , ſed impedimentum aliquod occurrat , eo ceſſante , ſtatim ligabit , & de hoc *ſuprà* dictum eſt. Sup. hoc ſ[...] in Reſ. 18[...] 19. §. N[...] vero , & l[...] etiam ibi §[...] Sup. in R[...] quæ nunc eſt 18.

7. Notandum eſt etiam cum eodem Freitas *n.*70. *&* 71. Edictum Inquiſitorum non comprehendere hæreticos, & eorum complices , quia hæreticus non tenetur ſe prodere , neque complices , quia illos denunciando ſe ipſos proderent , nec per id impeditur Officium S.Inquiſitionis, quod procedit in foro exteriori ; fallit hoc tamen in fœmina ſolicitata conſentiente, ut *ſuprà* ex epiſt. Card. Millini probatum eſt ; & docet noviſſimè Hieron.Rodriq.*in compen.qq.regul. reſol.*131. *n.*11. *&* 12. nam tenetur denunciare Confeſſarium eo modo , quo *ſuprà* declaratum eſt,cùm ex tali denunciatione nulla ſui nominis , ſeu honoris jactura obvenire poteſt. Sup. hoc l[...] in Reſ.15. Super in [...] quæ hic inf. 54. & a[...] aliis ejus [...] not.

8. Notandum eſt etiam hîc obiter , quòd licet ſupradictum ſit verum , quòd non incurrit in cenſuras poſitas in Edicto,ſi quis non denunciat alios ex metu gravis damni, videlicet vitæ, bonorum , &c. tamen adverte eos , qui ad Edicti obſervantiam non tenentur, propter metum amiſſionis vitæ, vel bonorum eorum , qui denunciantur excuſari propter metum injuſtum ex aliorum malitia illatum , non propter juſtum per leges impoſitum, qui non excuſat. Vnde non ſunt intelligendi Doctores de pœnis contra hæreticos impoſitis , quæ juſtiſſimæ ſunt , & ita docet Freitas *ubi ſuprà, q.*19. *n.*20.

RESOL. XXV.

An fœmina ſolicitata teneatur ſub mortali denunciare Confeſſarium ?

Et an quamvis per Inquiſitores Edictum denunciandi non publicetur, teneatur pœnitens ſolicitata denunciare poſt habitam ſufficientem notitiam Decreti Greg. XV. Ex p.4. tr.5. Reſ.3.

§.1. Reſpondent affirmativè Acugna *de Confeſſ. ſolicit. q.*21. *num.*6. *& ſeq.* Henriquez *lib.*6. *cap.*2. *num.*6. *in fine.* Sanctarellus *de hæreſi, c.*46. *dub.*1. *n.* 10. Rodriquez *in quæſt. Regul. tom.*1. *q.*27. *art.*1. & alij communiter , & hoc magis clarum eſt poſt Bullam Gregor.XV.& in illis verbis mandantes omnibus Confeſſariis ut ſuos pœnitentes, quos noverint fuiſſe , ut *ſuprà*, ab aliis ſolicitatos, moneant de obligatione denũciandi ſolicitantes. Vnde quamvis per Inquiſitores Edictum denunciandi non publicetur , tenebitur pœnitens ſolicitata denunciare poſt habitam ſufficientem notitiam dicti Decreti Gregor. X V. ut optimè notat Sancius Sup. ho[...] Reſ. præt[...] ta, à lin.4

Sancius *in ſelectis diſp.* 11. *num.* 20. Adde quòd licèt in tenore aliarum Bullarum nullum intimabatur præceptum fœminis ſolicitatis denunciandi Confeſſarios ſolicitantes, ſed tantùm tribuebatur juriſdictio Inquiſitoribus hujuſmodi delicta puniendi, tamen ſupradictæ Bullæ aliorum Pontificum ante Gregor. X V. fuerunt uſu receptæ cum obligatione denunciandi dictos Confeſſarios ſub onere peccati mortalis; ſed conſuetudo eſt optima legis interpres, *cap. cum dilectus, de conſuetud.* ergo, &c.

RESOL. XXVI.

An fœmina teneatur denunciare ſolicitationem commiſſam ante promulgationem Bullæ Gregor. X V. & aliorum Pontificum? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 40.

[Quæ hic eſt ... Reſ. 80.] §. 1. PRo affirmativa ſententia *in part.* 1. *tr.* 4. *reſ.* 25. adduxi aliquos DD. quibus nunc addo Freitam *in editione noviſſima de Confeſſ. ſolicit. quæſt.* 3. *num.* 15. & Hieronymum Rodriquez *in compen. qq. regular. reſol.* 131. *num.* 1. Sed ego *ibi* negativam ſententiam docui cum Portel. & Fagundez, quibus nunc addo Antonium Souſam *de Confeſſar. ſolicit. tract.* 1. *cap.* 20. *n.* 6. *& ſeq.* loquentem de conſtitutioe Pauli V. Vnde exiſtimo utramque opinionem probabilem eſſe. Et poſt hæc ſcripta inveni recenter opinionem negativam docere etiam in terminis Bullæ Gregor. X V. Fagundez *ubi ſuprà, de præcept. Eccl. in editione noviſſima, præc.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *n.* 47. & Souſa *in annotat. ad Bullam Gregorij X V. num.* 3. ubi ſic ait. Advertendum eſt hanc conſtitutionem, ſive in iis, quæ ex certa ſcientia confirmat, ſive in aliis, quæ de novo ſtatuit & obſervari vult, non extendi ad præteritos lapſus, ad eos ſcilicet, qui ejus ſufficientem promulgationem præceſſerunt, nullum enim verbum in eo invenio quod oppoſitum ſuadeat; unde omnes lapſus ante ſufficientem promulgationem puniendi ſunt, juxta tenorem conſtitutionis antiquæ Pauli V. Ita ille, & tandem hanc ſententiam negativam, me citato, docet etiam Antonius Novarius *in ſumma Bullarum tit. de ſolicit. in confeſſ. num.* 16.

RESOL. XXVII.

Vtrum Confeſſarius contraveniens huic Conſtit. Greg. XV. & aliorum Pontificum ex parvitate materiæ, ſit excuſandus, vel denunciandus?

Et docetur Confeſſarium faciem pœnitentis laudando de pulchritudine ad illiciendum eam, omiſſis verbis expreſſioribus incidere in pœnas Bullæ, & denunciandum eſſe? Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 21.

[Sup. hoc in ... bus Ref. ... ſeq. & in to. ... tr. 3. Reſ. ... §. Dico ... mo, & ... lius in §.] §. 1. NOn eſſe denunciandum putavit Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas num.* 4. ubi ſic aſſerit: [Habebit hîc locum ad excuſandum parvitas materiæ. Vnde, ſi confeſſor dicat fœminæ verba levia, vel aliud ſignum, vel opus leve faciat, indicativum amoris laſcivi; quæ verba ad judicium prudentis viri, nec ſint peccatum mortale, nec ſufficientia ad perſuadendum; credo, quòd talis Confeſſor non ſit accuſandus. Eſt enim communis opinio, materiam levem, & parvam excuſare in omnibus delictis, ſaltem à pœna Eccleſiaſtica, ut *ſupra* diximus in ſimili circa percuſſionem Clerici interiùs malam mortaliter, & exteriùs tantùm venialem, ob parvitatem operis.] Ita ille.

[Sup. hoc inf. in Reſ. 52. & in alio §. ... ſ not.] 2. Sed contrarium docet Acugna *tract. de Confeſſor. ſolic. q.* 7. *per tot.* ubi aſſerit Confeſſarium faciem pœnitentis laudando à pulchritudine, ad illiciendum eam omiſſis verbis expreſſioribus, incidere in pœnas Bullæ, & denunciandum eſſe. Et hæc opinio videtur mihi probabilior, & ſequenda.

RESOL. XXVIII.

An Confeſſarius in ſolicitando propter parvitatem materiæ non ſit denunciandus?

Et infertur in peccato luxuriæ non dari parvitatem materiæ. Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 5.

§. 1. PRo ſententia negativa *in part.* 1. *tract.* 4. *reſ.* 21. adduxi Portel, cui nunc addo Caſtrum Palaum *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 3. *num.* 2. & 3. & Souſam *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 4. ſic aſſerentem, ut ſolicitans puniatur juxta hæc decreta, neceſſe eſt ut actus ſolicitationis ſit peccatum mortale, quod ſi detur, ſufficit quicumque actus inhoneſtus. Sic ille, & *de Confeſſar. ſolic. tract.* 1. *cap.* 1. *num.* 7. ubi probat in tali caſu non adeſſe obligationem denunciandi, quia excommunicatio major poſita in edicto, non poteſt ferri niſi pro mortali culpa; nec lata pro veniali obligat. ergo, &c. Ita Souſa ex inclito Ordine Prædicatorum, vir quidem doctiſſimus. [Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in duabus ſeqq. & in to. 8. tr. 3. Reſ. 21. §. Dico primo, & melius in §. ult.]

2. Sed hæc opinio diſplicet, & ideo contrariam docet Ioannes Sancius *in ſelectis diſput.* 11. *num.* 22. ubi ſic ait. Quamvis manum, brachium, vel pedem fœminæ premere, vellicare, digitos intorquere, mammillas tangere, & ſimilia peccata, venialia ſint intra genus luxuriæ, dummodo abſit finis mortalis, vel pollutionis periculum, ut docent Navarrus *cap.* 14. *num.* 31. Sanchez *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 46. *n.* 16. Salas *in* 1. 2. *quæſt.* 74. *tract.* 13. *diſp.* 6. *ſect.* 20. *num.* 146. & *ſect.* 21. *num.* 149. & Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſar. ſolicit. q.* 7. *n.* 28. hæc tamen ſi fiant tempore Sacramenti miniſtrandi, vel immediatè ante vel poſt, erunt mortalia & damnata ob gravem injuriam illatam Sacramento, ut tenet Freitas *q.* 7. *num.* 33. quamvis enim intra genus caſtitatis levia illa ſint, intra Religionis tamen genus gravia reputantur, ſicut licet intra genus temperantiæ jeiunij die modicum cibi ſumere leve peccatum ſit, nihilominus intra Religionis genus grave crimen eſt illo ſumpto cibo Euchariſtiam ſumere. Ita Sancius ad cujus argumenta licèt Caſtrus Palaus conetur reſpondere, tamen ejus opinio non eſt admittenda, nam daretur occaſio labendi malis Confeſſariis, & prophanandi Sacramentum, nam ſi ad tales tactus mulieres conſentirent, Confeſſarius haberet intentum, ſi fœminæ nihil agerent, & non conſentirent, Confeſſarius impunè ſine periculo denunciationis ſolicitationem adhibuiſſet, aſſerendo illos tactus eſſe tantùm venialiter culpabiles, & non inducere obligationem denunciandi. Adde quòd ego puto, Confeſſarium, qui ſupradictos tactus, licèt leves, in confeſſione cum pœnitentibus adhiberet, moraliter poſſe præſumi animum habere ulteriùs progrediendi, unde pœnitens in tali caſu debet moraliter præſumere illos tactus cum malitia mortali à Confeſſario adhibitos fuiſſe, & ideo denunciationis nexu ligari, quod etiam probo ex doctrina Souſæ *loco citato*, *n.* 54. ubi docet, quòd mulier cui Confeſſarius verba dubia profert, aut factum, vel ſignum dubium oſtendit, tenetur de illo Inquiſitoribus deferre; ſed hoc accidit in caſu noſtro. ergo, &c. & ideo omnes confeſſarij in caſu de quo loquimur, obligent pœnitentes ad denunciandum, unde opinio Caſtri Palai, Souſæ & aliorum in praxi minimè conſulendam eſſe puto; & poſt hæc ſcripta invenio illam meritò reprobare Fagundez *de præcept. Eccleſ. in editione noviſſima, pr.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 52. ubi [Sup. hoc magis latè inf. in Reſ. 34.]

etiam rectè contra Freitam & alios Doctores citatos negat in peccato luxuriæ dari parvitatem materiæ, ut ego etiam alibi docui, & noviſſimè docet Homobonus *in conſult. caſ. conſcient: vol. 2. part. 5. reſponſ.* 139. Et ita tales Confeſſarios, ut dictum eſt, eſſe denunciandos, docet etiam me citato Antonius Novarius *in ſumma Bullarum, tit. de ſolicitat. in confeſſ. n.* 4.

Alibi in to. 8. tr. 3. Reſ. 17. 18. 9. & 20. & in aliis earum annotationum, & ſignanter ibi in Reſ. 21.

RESOL. XXIX.

An in ſolicitatione facta in confeſſione, & prohibita in Bullis Pontificis detur parvitas materiæ? Ex p. 5. tr. 5. Reſol. 9.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in aliis ejus primæ not.

§. 1. NEgativam ſententiam contra Caſtrum Palaum, Portel. & Souſam docui cum multis Doctoribus *in 4 part. tract. 5. reſol. 5* quibus nunc addo Boſſium *de Iubilæo in appen. de Confeſſ. ſolic. dub.* 18. *num.* 55 & amiciſſimum Trimarki *in eodem tract. diſput.* 2. *ſect.* 7. *num.* 44. Primò, quia nulla danda eſt parvitas materiæ in peccato luxuriæ. Secundò, quia dato, & non conceſſo, quòd aliqua ſolicitatio in genere luxuriæ eſſet levis, tamen gravitatem, & atrocitatem recipit ex loco, tempore, cauſa, perſona & qualitate, & ideo culpa, quæ in pagano, ſeu ruſtico erit nulla, aut levis, in milite erit gravis, & ex Theologis aſſerentibus verba injurioſa continentia parvam injuriam, vel levem contemptum, quæ prolata in alium eſſent tantùm culpa venialis, prolata in patrem carnalem, vel ſpiritualem, ſeu Superiorem Prælatum, eſſe mortale peccatum ratione perſonæ. Sic ergo Confeſſarius, qui tali loco, ſcilicet Confeſſionario, & tali tempore, nempe dum adminiſtrat Pœnitentiæ ſacramentum, miſcet tactus, geſtus, ſermones illos impudicos, aliàs leves, peccat mortaliter ratione ſanctitatis Sacramenti, cui detrahitur per prædictos actus impudicos. Sacramenta enim ſancta ſanctè adminiſtranda ſunt, ex Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 1 *de reform.* non verò injurioſè & ſcurriliter, & cum ſcandalo, vel averſione fidelium, ab ejuſdem Sacramenti uſu, & conſequenter comprehenditur in dictis conſtitutionibus, præſertim, quia in foro externo ad incurrendam pœnam, damnandámque perſonam tanquam laſcivam prædicti actus, geſtus & ſermones impudici præſumuntur peccata mortalia, ergo, &c.

RESOL. XXX.

An Confeſſarius ſit denunciandus, ſi ſolicitavit ad actum tantum venialiter peccaminoſum? Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 46. aliàs 44.

Alibi in tribus præcedétibus Reſ. & in to. 8. tr. 3. Reſ. 21. §. Dico primo, & melius in §. ult.

§. 1. PRima opinio negat; & ita præter Portel. alibi à me adductum, tenet noviſſimè Ignatius Lupus *de Edicto S. Inquiſ. part.* 1. *libr.* 5. *diſt.* 2. *artic.* 1. *difficul.* 3. Gaſpar Hurtadus *de Iuſtit. tract. de Iudicio Forenſi, diſput.* 2. *diffic.* 7. Antonius Souſa, *in Aphoriſ. lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 4. *& Opuſc. de ſolicit. tractat.* 1. *cap.* 1. *n.* 7. Tum quia pœna ſolicitantibus impoſita gravis eſt, nec pro levi delicto imponenda, *c. non cogantur* 41. *diſtinct. gloſſa* 4. *in l.* 25. *tit.* 4. *part.* 1. Valenzuela, *conſil.* 91. *num.* 55. Tum, quia ſuſpicio hæreſis ex peccato veniali præſumi non poteſt, ſicut nec grave quid ex levi deduci: Tum etiam, quia nec Sacrilegium oritur ex veniali actu, ut cum communi probat Thomas Sanchez, *de matrim. lib.* 9. *diſput.* 15. *num.* 21. Suarez *tom.* 1. *de Religione, lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 11. Bonacina *de matrim. quæſt.* 4 *punct. ultim. num.* 8. Tum denique, quia etſi excommunicationis pœna imponatur à jure incerto actu, intelligi debet de eo, qui lethale conſtituit peccatum; nec aliter ad denunciandum obligat. Et noviſſimè hanc ſententiam docet Ioſeph de Ianuario, *de caſ. reſer. reſol.* 56. per totam.

2. Secunda opinio diſtinguit, quam noviſſimè docet me citato Inquiſitor Eſcobar à Corro, *de Confeſſ. Solicit. part.* 1. *quæſt.* 3. §. 2. *num.* 10. ubi ſic ait: Ego conſtituo diſcrimen per accidens inter jus externum, & internum; quia cùm in Foro animæ nihil plus inquiratur, ni veritas actualis, nec præſumptione nitatur, ubi verum agnoſcitur ex mente ipſius peccatoris, quod deficit in externo Foro, quo delicta impunita manerent, ſi aſſertio delinquentis fidem efficeret. Covarruvias *de Sponſalibus* 1. *part. cap.* 4. §. 1. *num.* 4. Pater Thomas Sanchez *in Decal. lib.* 4. *cap.* 15. *numer.* 37. Parladorus *in Seſquicenturia, differ.* 12. *num.* 1. Martinus Bonacina 1. *tom. de legibus, diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 7. §. 3. *num.* 10. *& de reſtitut. diſp.* 3. *quæſt. fin. punct. ultim. num.* 3. Si certò mens Confeſſarij aliena fuerit à fine mortali, dum miſcuit tactus, aut verba venerea; non aderit quoad forum animæ lethale peccatum, ſed veniale tantùm, & tunc fateor non eſſe denunciandum ſimilem Confeſſarium (loquor in fortioribus terminis laxioris opinionis, quæ tenet tactus, & oſcula veniale tantùm efficere peccatum, quam inferius rejicimus,) in exteriori quidem Foro, quia præſumptione nititur, & ex tactibus, & verbis venereis finem præſumit mortalem, copulam nempe, aliud dicendum eſt, & ſi tactuum, & obſcœnorum verborum ſufficiens ſit probatio, puniendum eſſe aſſero tanquam verum ſolicitatorem; ut ex relatis ſupra apertè conſtat, & conſiderat Salas, 1. 2. *quæſt.* 74. *tractatu* 13. *diſputatione* 6. *ſect.* 20. *num.* 144. ad hoc adductus à Freitas ad Acugnam, *in dict. quæſt.* 7. *num.* 31. atque ita evenire poteſt, quod ſolicitatio locum habeat in peccato veniali, quia jure externo adeſt prædicta præſumptio peccati mortalis, quæ in interiori deficit, & bene procedit diſtinctio Caſtri Palai *Opuſc. Moral. tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 3. *num.* 3. aientis, quod ſi conſtet Confeſſarium noluiſſe ad ulteriora procedere, nempè ad perficiendam copulam, non eſſe denunciandum; aliud enim eſſe, ſi diverſum conſtet, aut res mere dubia maneat, quia tunc ſequenda eſt juris præſumptio, tam ad denunciandum, quàm ad puniendum ſimilem Confeſſarium. Hucuſque Eſcobar.

3. Sed ego puto prorſus non eſſe recedendum à ſententia affirmativa, quam olim docui, & quam poſtea me citato docuerunt Novarius *in Summa Bull. tom.* 1. *tit. de Solicit. in Confeſſ. num.* 4. & me citato Trullench. *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 18. *num.* 41. *&* 42. & me citato Leandrus *de Sacrament. tom.* 1. *tract.* 5. *diſp.* 13. *quæſt.* 12. & me citato Alphonſus de Leone *de cenſur. recollect.* 4. *verb. Solicitantes, folio* 394. & ratio eſt, quia longe multo probabilius, præfatos actus licèt in ſe leves, exercitos tamen tempore miniſtrandi Sacramenti eſſe mortales, & damnandos ob gravem injuriam illatam Sacramento. Hinc quamvis juxta opinionem Navarri *in Summa, cap.* 14. *num.* 31. & Sancij *lib.* 9. *de Matrimonio, diſputat.* 46. *num.* 16. & Salas 1. 2. *quæſtione* 74. *tractatu* 13. *diſputatione* 6. *ſect.* 20. *num.* 146. *& ſect.* 21. *numero* 189. & Freitas *in Additionibus ad Acugnam, quæſt.* 7. *num.* 28. peccatum veniale ſit mamillas fœminæ tangere, brachium, vel pedem premere, aut digitos intorquere ob parvitatem materiæ, dummodo abſit finis mortalis, & periculum pollutionis; (quamvis hæc doctrina horum Doctorum omninò improbabilis ſit, & rejicienda,) tamen, ſi hæc fiant tempore confeſſionis, vel immediate ante, vel poſt, mortalia erunt ob gravem injuriam illatam Sacramento, ut optimè animadvertunt Freitas *quæſtione* 8. *numero* 33. & Ioannes Sanchez *diſputatione*

ſputatione 11. *numero* 22. quia quamvis intra genus caſtitatis,juxta illorum opinionem levia illa ſint; tamen intra Religionis genus, grave peccatum lethale eſt:ſic in die Iejunij parum cibi ſumere,leve peccatum, ac veniale tantùm eſt: nihilominus intra Religionis genus illo ſumpto ad Sacramentum Euchariſtiæ accedere grave peccatum eſt. Et hæc omnia docet etiam Fagundez *pracep.*1. *Eccl.lib.*4.*cap.*3.*n.*52.

RESOL. XXXI.

An fœmina ſolicitata, ſi non denunciavit, & tamen Confeſſarius ex aliarum delatione confeſſus, vel convictus punitus fuit, teneatur adhuc denunciare? Ex p.4.tr.5. Reſ.49.

[...]æ hic eſt [...] Reſ. 89. [...]ege aliam [...]ſ.ejus pri[...]e not.

§.1. PRobabiliter cum multis negativam ſententiam docui *in part.*1. *tr.*4. *de denunciat. reſ.*26. Sed nota quòd hæc ſententia defendi poteſt, quando Confeſſarius fuit confeſſus, aut plenè convictus: & in primo caſu ego illam tenui,ut patet ex titulo dictæ reſolut. Secus autem dicendum eſt, ſi Confeſſarius ſit abſolutus, aut non plenè punitus ex defectu probationis, nam in tali caſu adeſt obligatio denunciandi, quia promotor fiſcalis S. Officij habet jam jus acquiſitum ad procedendum contra Confeſſarium, quod non ceſſat per illam ſententiam, ſed nova adveniente probatione denuo reperitur cauſa, cùm ſit de re pertinente ad fidem, non enim in rem judicatam tranſeunt hujuſmodi ſententiæ: cùm ergo hoc ita ſit, non videtur ceſſare obligatio denunciandi, cùm adhuc extet cenſura Inquiſitorum, quæ in favorem cauſarum fidei poſita eſt: unde quia non ſemper conſtat reum eſſe ſufficienter punitum, regulariter denunciandus eſt. Et hæc omnia docet Souſa *opuſcul. de Confeſſ. ſolicit. tract.*2. *capite* 20. *numero* 12.

2. Verùm his non obſtantibus Seraphinus Freitas *in addit. noviſ. ad tract. de Confeſ. ſolic. quæſt.*3.*n.*54. adversùs Souſam negativam ſententiam tenet, etiamſi Confeſſarius fuerit abſolutus, aut non plenè convictus; unde in tali caſu non obligat pœnitentem ad denunciandum,quia etiam præſumitur emendatus;ergo, ait ille, non erit denunciandus.

3. Non deſinam tamen hîc adnotare Bonacinam *in tract. var. diſp.*6. *punct.* 3. *num.* 15. diſtinguere circa præſentem quæſtionem, ſic enim ait. Vel Confeſſarius confeſſus, ſeu convictus fuit de ſolicitatione illius pœnitentis, qui nondum denunciavit; vel confeſſus, ſeu convictus fuit tantummodo de ſolicitatione alterius: ſi confeſſus, vel convictus fuit de ſolicitatione illius pœnitentis,probabile eſt pœnitentem non teneri ad denunciandum Confeſſarium, qui jam abjuravit illud delictum, quia judicium bis exerceri non ſolet in idipſum,& res ſemel judicata & punita, regulariter loquendo,in judicium revocari non ſolet, ut iterum puniatur. Si verò Confeſſarius confeſſus, vel convictus tantummodo fuit de provocatione alterius pœnitentis, cenſeo pœnitentem adhuc teneri ad denunciandum, etiamſi Confeſſarius ſemel abjuravit. Ratio eſt,tum quia ſic non cenſetur ſufficienter punitus,cùm graviores pœnas pro pluribus delictis, quàm pro uno rependere debeat, tum quia abſolutus, vel condemnatus in cauſa hæreſis accedente nova probatione iterum puniri, aut condemnari debet ergo etiam in caſu noſtro accedente nova denunciatione puniri debet,conſequenter pœnitens tenetur præfatum Confeſſarium denunciare. Ita Bonacina. Sed Freitas ſtando in ſuo principio ſemper dicit,quòd pro qualibet abjuratione, Confeſſarius cenſetur emendatus;ergo non erit denunciandus. Et hæc aſſerunt Doctores circa præſentem quæſtionem. Sed ſententiam Bonacinæ ego ſequor.

RESOL. XXXII.

An ſint denunciandi Confeſſarij ſolicitantes, qui de tali delicto non ſint infamati?

Et an in crimine hæreſis poſſit fieri inquiſitio, licet contra reum nulla præcedat infamatio? Ex part.4. tract. 5. Reſ.1.

§.1. CIrca materiam hujus tractatus de Confeſſariis ſolicitantibus, multas quæſtiones explanavi *in par.*1. *tract.*4. *à reſol.*11. ſed quia enixè à multis rogatus fui, etiam per litteras,ut alia, ſi haberem, in lucem emitterem,ut eorum precibus ſatisfacerem, ſequentia ſimul collegi;& ideo ad dubium præſentis reſolutionis videtur negativè reſpondendum ex verbis appoſitis in Bullis Pontificiis, ibi, *quomodolibet diffamatos*,quibus apparet non poſſe Inquiſitores ſe intromittere in hoc crimine,ſi non adſit infamia,cùm conſtitutio pœnalis non ſit extendenda ultra verborum latitudinem, ex *reg. odia*, *de reg. juris in* 6.& ex *l. cùm quidam*, *ff. de liberis & poſthumis*, & ideo Stephanus Fagundez *de pracep.Eccl.pr.*2.*lib.*4.*cap.*3.*n.*31.& Marcellus Megala *in* 1.*editione lib.*1. *cap.*5. *num.*14. docuerunt non eſſe denunciandos Inquiſitoribus Confeſſarios ſolicitantes ad Venerem ſi aliquo modo de tali delicto non fuerint diffamati. Quæ omnes Reſ. ad hunc tract. ſunt conductæ.

2. Sed hæc opinio deſtruit conſtitutiones Pontificias, & tollit praxim, ideo contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto. Vnde meritò Megala *in* 2.*editione,in apoſtilla marginali* mutavit ſententiam, & adversùs Fagundez ex eadem Societate noviſſimè inſurgit Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*4.*diſp.*9.*punct.*10. *num.*3. cui ego addo Emanuelem de Moura *opuſc.*1. *de Enſal. & incant. ſect.* 3. *cap.*3. *num.*11. Acugnam *tract. de confeſ. ſolic. q.*4. *num.*4. Souſa *de Confeſ. ſolicit. tract.*3.*cap.*21.*n.*2.*ſeq.* Portel. *in addit. ad dub. Regul. ver. ſolicitare,num.*11.*&* 20. Peirinus *in privileg. Minim. tom.*2. *Conſtit.*4. *Greg. XV.* §.3. *num.*3. & Sanctarellum *tract. de hæreſi cap.*44. *dub.un.num.*8. quia ſicuti in crimine hæreſis poteſt fieri inquiſitio,licèt contra reum nulla præcedat diffamatio, ut docet Simancha *in Cathol. inſtit.tit.*43.*num.*7. *& ſeq.* Rolandus à Valle *lib.*3. *conſ.*8.*num.*6. Pegna *in Direct. Inquiſ.par.*3. *comment.*16. Scaccia *de judiciis,in cauſa*, *& c.lib.*5.*cap.*59. *num.* 10. Campegius *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap.*9. *num.*9. Rojas *ſingul.*3. *n.*22. & alij. Ita igitur in hoc crimine ſolicitationis in confeſſione poteſt fieri inquiſitio, quamvis non præcedat infamia, quod clarè apparet ex verbis conſtitutionis Pontificiæ, ibi, *diligenter inquiras,& juxta facultatem tibi contra hæreticos*, &c. *procedas.* Sup. hoc in tr. 10. Reſ. 29. & 30.

3. Ad illa verò verba, *quommodolibet diffamatos*,quæ adverſarij adducunt, reſpondeo non obſtare, quia, ut obſervat Acugna & Moura,illa particula *quomodolibet*, ſignificat non neceſſariò requiri ut præcedat vera infamia, ſed ſufficere qualemcumque infamiam, ut conſtat ex *cap. ſtatutum*, § *in nulla,de reſcript. in* 6. & ex *cap. indemnitatibus*, §. *ſanè de elect.* etiam *in* 6. Igitur ſupradicta verba non exigunt infamiam ſimpliciter, ſed eam, quæ quocumque modo talis dici queat, dicit enim *quomodolibet*;dicetur autem diffamatus aliquo modo, qui jam non habet integram & illæſam famam, ſed laceratam per notitiam,præſertim fœminarum, in qua eſt in proximo publicitatis periculo; vide etiam Freitam *in noviſ. addit. de Confeſſ. ſolic. q.*4. *n.*62. & DD. citatos.

4. Nota

4. Nota verò quòd poſt hæc ſcripta inveni Fagundez *in editione noviſſima, ubi ſuprà n.* 83. ſuum judicium circa præcedentem quæſtionem praxi Sancti Tribunalis ſubjicere.

RESOL. XXXIII.

An ſi Confeſſarius poſt ſolicitationem ſtatim pœniteat ſe ſolicitaſſe, ſit denunciandus? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 22.

§. 1. Affirmativè reſpondet Antonius Sanctarellus *tr. de hæreſi, cap.* 44. *dub. unic. num.* 18. ubi ſic ait: Incurret has pœnas Confeſſarius ſi in actu confeſſionis ſolicitet fœminam, licèt ſtatim pœniteat ſe ſolicitaſſe, nam quod factum eſt, nequit non fieri, *l. in bello, § facta, ff. de capt. & poſtlim. rever.* quod eſt verum, etiamſi ex magna animi perturbatione & vehementi paſſione fuerit motus ad hujuſmodi ſollicitationem. Ita ille, & poſt illum Martinus Bonacina *in tract. var. diſp.* 6. *punct.* 3. *num.* 4. ubi ita aſſerit. Addo extare obligationem denunciandi Confeſſarium ſolicitantem etiamſi Confeſſarius ſtatim pœniteat ſolicitaſſe pœnitentem, & ratio hujus opinionis fundatur in alia opinione aſſerente Confeſſarium emendatum eſſe denunciandum. Sed dato, & non conceſſo, quòd Confeſſarius emendatus non ſit denunciandus, tamen adhuc in caſu, de quo loquimur, magna prudentia opus eſt nam quilibet Confeſſarius ſolicitans ad effugiendam denunciationem poteſt dicere ſe pœnituiſſe de ſolicitatione facta. Vnde regulariter puto eſſe ſupradictos Confeſſarios denunciandos.

RESOL. XXXIV.

An quando Confeſſarius cum verbis, vel ſignis dubiis, obſcuris, ambiguis, nutibus, vel tactibus ſolicitavit, teneatur pœnitens illum denunciare? Ex p. 4. tract. 5. Reſ. 25.

Sup. hoc ſup. in Reſ 28 cū eodē Souſa in §. ult. inter med. & fin. curſim in verſ. Vbi docet. ſed lege eā per tot. & ſignāter pro parte ex cōtentis in hac Reſ. inf. in Reſ. 49. §. 2. breviter in fin. & in Reſ. 92. §. Obſervant. & inferius in tr. 12. Reſ. 7. § 1. ſed vide eam per tot.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap* 34. *num.* 54. ubi ſic aſſerit. Mulier, cui Confeſſarius verba dubia profert, aut factum, vel ſignum dubium oſtendit, tenetur de illo Inquiſitoribus deferre, & ſtante dicto dubio poſſunt Inquiſitores vocare Confeſſarium, & illum interrogare de intentione, qua verba illa, vel ſigna ambigua protulit. Ita ille, quod etiam antea docuerat *in opuſc. Confeſſ. ſolicit. cit. tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 16. & ratio eſt, quia Inquiſitores poſſunt circa factum, aut verbum dubium Confeſſarium interrogare. ergo prædicta verba, vel facta Inquiſitoribus denuntianda ſunt, ut ipſi cognoſcant, & examinent an ſolicitationes ſint. Probatur antecedens, quia cùm Inquiſitores poſſint procedere in hoc crimen, & ut conſtet, an commiſſum ſit, neceſſariò ſit exploranda mens ipſius Confeſſarij, quod niſi ipſemet explicet, fieri non poteſt; ſequitur neceſſariò quòd poſſint ipſum vocare, & interrogare, aliàs enim fruſtrà daretur in hoc crimen eis juriſdictio; ſed quando hoc fieri expediat, diligenter advertant Inquiſitores. Et ita hanc ſententiam præter Souſam *locis citatis* docet etiam Peyrinus *in privileg. Minimor. tom.* 2. *conſt.* 4. *Gregor. XV.* §. 6. *num.* 21. ubi ſic ait: Mulieres ſi non ſolùm verbis claris, ſed etiam tacitis, ſeu obſcuris, & ambiguis, ſeu etiam nutibus vel tactibus fuerint à Confeſſariis ſolicitatæ, debent eos Inquiſitoribus denunciare. Ita ille.

RESOL. XXXV.

An Confeſſarius, qui in Confeſſionario, vel in alio loco ſub prætextu confeſſionis, non tamen confeſſionis ſequutæ, ſolicitavit fœminam, ſit denunciandus?

Et explanatur, quod lex pœnalis non eſt extendenda de caſu ad caſum, & in caſibus reſervatis utpotè pœnalibus ſtrictam eſſe faciendam interpretationem, ideo concubitum in fœmina in vaſe præpoſtero non eſſe peccatum, & caſum reſervatum peccati nefandi, quia non eſt propriè ſodomia: & Clericum cognoſcentem fœminam in vaſe non debito non incurrere pœnas Extrav. Pij V. Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 13.

§. 1. Negativè reſpondet Portell. *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas, num.* 12. quia non ſolicitavit in Sacramento, ſive intra Sacramentum; & lex pœnalis, ut *ſuprà* diximus, non eſt extendenda ad caſum non expreſſum, ut multi aſſerunt apud Sanchez *tom.* 3. *lib.* 10. *diſp.* 4. *num.* 23. & Rodriquez *qq. regul. tom.* 1. *q.* 47. *art.* 1. & ideò in caſibus reſervatis, utpote pœnalibus, ſtrictam eſſe faciendam interpretationem, in praxi ſemper docui, cum Homobono de Bonis *de caſ. reſerv. par.* 1. *cap.* 2. Chapeavilla *de caſ. reſerv. cap.* 6. *q.* 1. Coriolano *de caſ. reſerv. p.* 1. *ſect.* 1. *art.* 5. *num.* 4. Naldo *in ſumma, verb. caſus, num.* 3. Bonacina *de matrim. diſp.* 4. *punct.* 11. *num.* 5. *& de Sacram. diſp.* 5. *quæſt.* 7. *punct.* 5. §. 3. *num.* 1. Reginaldo *in praxi tom.* 1. *cap.* 11. *lib.* 1. *ſect.* 1. *num.* 127. unde aſſerit Floronus *de caſ. reſerv. par.* 2. *caſ.* 7. *num.* 6. Summa Corona *par.* 2. *cap.* 1. *num.* 16. Bonacina *ubi ſup. de matrim.* & alij probabiliter, concubitum cum fœmina in vaſe præpoſtero non eſſe caſum reſervatum nefandi: quia non eſt propriè ſodomia; & cum ſimus in pœnalibus, lex non eſt extendenda: & ideò notavit Azorius *p.* 3. *lib.* 3. *cap.* 19. *q.* 3. non incurrere iſti pœnas Extravag. Pij V. Clericum cognoſcentem fœminam in vaſe non debito.

Sup. hoc in Reſ. 38 &c.

Sup. hoc Reſ. ult. a not. ſeq. &c.

Docuit in Reſolutionibus, quæ ſunt in to. tr. 5. à R. 57. uſque Reſ. 64. & aliis ejus notationū & in to. 6. 1. Reſ. 79. & Et pro cōcubitu cum fœmina &c. contento in hoc textu in to. tr. 5. Reſ. § 2. &c. Et pro pœnis Extrav. contentis tr bus lin. ult. §. 1 huj. Reſ. ibid. princ. dic. Reſ. & in a ejus prim not.

2. Sed his minimè ſuffragantibus, hodie hæc opinio non eſt tenenda: quia, ut notat Scortia *in Bull. Pont. epit.* 77. *theor.* 197. Venerus *in exam. Epiſc. lib.* 5. *c.* 17. *num.* 9. Bellochius *de caſ. reſerv. p.* 2. *quæſt.* 9. *n.* 51. Gregor. XV. in ſua Bulla declaravit, dictum Sacerdotem eſſe denunciandum in illis verbis: *Qui prætextu Confeſſionis fœminam ſolicitaverint:* & ita habent Edicta Dominorum Inquiſitorum. Et hoc etiam ante dictam Bullam docuerat Rodericus Acugna *in tr. de Confeſ. ſollic. q.* 15. *per tot.*

RESOL. XXXVI.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui ſedens in confeſſionario, & loquens cum pœnitente ſtante, vel ſedente ante Confeſſionarium illam ſollicitat?

Et an hoc procedat, ſi Confeſſor in ſubſelliis Eccleſiæ, in quibus etiam ſæculares ſedere ſolent, non in confeſſionario ſolicitet; tametſi aliquando in eiſdem ſubſelliis, & ſcamnis confeſſiones ſuſcipiat? Ex p. 4. tract. 5. Reſ. 38.

Sup. hoc Reſ. ſeq. &c.

§. 1. Hic caſus frequenter poteſt accidere, & affirmativè videtur reſpondendum, ex decreto Pauli V. quod affert Coriolanus *de caſ. reſerv. part.* 1. *ſect.* 2. *art.* 22. *num.* 4. & Peyrinus *de privileg. Minimor. tom.* 2. *conſtitut.* 4. *Greg. XV.* §. 5. *num.* 15. cujus tenor eſt hic. Feria 5. die 10. Iulii 1614. in Generali Congregatione Sanct. Rom. & univer. Inquiſitionis, habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis, coram SS.

D.N.

D.N.D.Paulo divina providentia Papa V.ac Illuſtriſſim. & Reverendiſſimis DD.Petro titulo S.Mariæ in via,Bellarmino, Ferdinando Taberna titulo S. Euſtachij, & Ioanne Garzia titulo SS. quatuor Coronatorum Mellino,nuncupatis Presbyteris S.R.E.Cardinalibus adverſùs hæreticam pravitatem in tota Republica Chriſtiana Generalibus Inquiſitoribus à ſacra ſede Apoſtolica ſpecialiter deputatis facta relatione quòd multi Confeſſarij tractant cum mulieribus in confeſſionali extra occaſionem confeſſionis de rebus inhoneſtis, Sanctiſſimus decrevit ut contra hujuſmodi Confeſſarios procedatur in S.Officio. Sic ibi. In quibus verbis nulla efficitur mentio de ſimulatione confeſſionis : unde intelligendum videtur, licet Confeſſarius non ſimulet confeſſionem, dummodo ſolicitet fœminam in confeſſionario,& in hoc caſu differentia erit inter ſolicitationem in confeſſionario, & inter eam, quæ fit in ſubſelliis, & aliis locis, qui licèt deputentur aliquando ad confeſſiones excipiendas, non ſunt, neque dicuntur Confeſſionaria ; videtur enim Summ. Pontifex reſpexiſſe ad locum illum,qui ex inſtituto ad Sacramentum exercendum deputandus eſt in Eccleſia, & is caſus in hoc differt à Gregoriana Conſtitutione.

2. His tamen non obſtantibus talem Confeſſarium non eſſe denunciandum ſentit Freitas *in noviſſima editione de Confeſſar.ſolic. quæſt.*15. *num.*52. *& quæſt.* 13. *num.*30.ubi ait : Sed ego puto Gregorium reſtrinxiſſe decretum Pauli V.ad ſimulationis terminos,ſeu potiùs declaravit ad quod deducendus eſt, & ita docet Souſa *de Confeſſ.ſolicit.tract.*1.*cap.*15. *& in annotat. num.*13. & inclinat Freitas *ubi ſuprà quæſt.*15.*num.*51. & ideo Sancius *in ſelectis diſp.*11.*num.*66. docuit Paulum V. in illo decreto, & Gregorium XV.in ſua conſtitutione idem decreviſſe. Vnde ex ſententia dictorum auctorum dicendum eſt ad dubium propoſitum, talem Confeſſarium non eſſe denuntiandum,quia in tali ſolicitatione nulla adfuit ſimulatio audiendi confeſſiones,& ideo Caſtrus Palaus *tom.*1.*tract.*4.*diſp.*9. *punct.* 8 *num.*4. ſic aſſerit. Advertendum eſt autem optimè poſſe Sacerdotem cum fœmina de rebus inhoneſtis in confeſſionario tractare,quin ſimulatio ulla ſit confeſſionis audiendæ, & tunc denuntiandus non eſt, quia non quælibet ſolicitatio in confeſſionario facta cavetur illo decreto Greg. ſed ſolicitatio quæ ſimulationem confeſſionis trahat,ut conſtat ex illis verbis,*ſimulantes ibidem confeſſiones audire.*Ita ille, & noviſſimè Freitas *loc.cit.n.*49. ubi ſic ait : Stando in terminis Bullæ Gregor.XV. ſi Confeſſor in confeſſionario ſolicitet extra confeſſionis occaſionem, non ſimulando audire confeſſionem,ſed alloquendo fœminam ſtantem, vel ſedentem, qui compoſitionis modus à communiter accidentibus confeſſionis actum, & ſpeciem excludit, non incurrit pœnas, quod à fortiori procedet ſi Confeſſor in ſubſelliis Eccleſiæ,in quibus etiam ſæculares ſedere ſolent, non in confeſſionario ſolicitet, tametſi aliquando in eiſdem ſubſelliis & ſcamnis confeſſiones excipiat. Hæc Freitas ; & hanc ſententiam noviſſimè docet etiam Lezana *in ſumma qq.Regular.cap.*19.*n.*34. Sed contra Doctores iſtos cum habeamus apertam declarationem S.E.R. & univerſalis Inquiſitionis,ab ea non eſt recedendum.

3. Notandum eſt tamen hìc obiter, Freitam *ubi ſuprà quæſt.*9. *num.*21.*& quæſt.*15.*num.*24. docere verba illa conſtitutionis Gregor. *ſimulantes confeſſionem audire*,intelligenda eſſe de ſimulatione ad circumſtantium illuſionem, quæ ceſſat inter illam correctorum. Sed contrarium docet Sancius *in ſelectis diſp.*11.*n.*40. quem ego ſequor.

RESOL. XXXVII.

An Confeſſarius ſedens in confeſſionario, ſi ſolicitat mulierem ſtantem,vel ſedentem ante confeſſionarium non ſimulando audire confeſſionem, ſit denunciandus? Ex p.9.tr.9. & Miſc.4. Reſ.33.

§.1. Negativè nominatim contra me reſpondet amiciſſimus Pater Boſſius *in diſcept. moral. diſcep.*5.*n.*3.ubi ſic ait: An verò Confeſſarius, qui ſedens in confeſſionario,& extra occaſionem confeſſionis,loquens cum fœmina ſtante,vel ſedente ante confeſſionarium,non ſimulando audire confeſſionem, illam ſolicitaret ad actus inhoneſtos,comprehenderetur dicto Decreto, eſſetque denunciandus? affirmat Diana *part.*4.*tract.*5. *reſ.*38.*circa fin.* Verùm Decretum illud videtur intelligendum, quando adeſt ſimulatio confeſſionis prout etiam decernitur in Bulla Gregorij,cujus pœnas iſte Confeſſarius ſic ſolicitans abſque ſimulatione confeſſionis non incurrit. Ita ille, cui adde etiam nominatim contra me Leandr. *de Sacram.tom.*1. *tract.*5.*diſp.*13. *q.*30. Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & ne prætermittas videre Reſ. hanc ſeq. & alium §. ejus not.

2. Sed quidquid dicant Leandrus, & Boſſius ego non diſcedo à ſententia,quam docui,& quam me citato, tenet noviſſimè Pater Bordonus *in Sacro Tribun. cap.*23.*n.*46. & ante illum,etiam me citato, Eſcobar à Corro *tractat. de Confeſſ. ſolicitant.par.*1.*q.*4.§.1.*n.*35. ubi ſic ait:Indubitata mihi eſt hæc opinio, & contraria improbabilis, attenta proprietate verborum, & mente ipſius Decreti. Et procedit, quamvis fœmina non genuflectat,ſed ſtet, aut ſedeat,quia adhuc verius cenſeo, debere Confeſſarium denunciari, ſi ſolicitet, aut turpia loquatur,ex dicta declaratione Cardinalium à qua non eſſe recedendum benè ait Diana.Ita ille.Et ideò, me etiam citato Trullench *in Decalogum, tom.*1. *lib.*1.*cap.*3.*dub.*18. *num.*73. ita aſſerit : Advertit Caſtr. Palaus,poſſe quidem Sacerdotem cum fœmina de rebus inhoneſtis in confeſſionario tractare,quin ſimulatio ulla ſit confeſſionis audiendæ, & tunc denunciandus non eſt;ut ſi in cõfeſſionario ſolicitet extra confeſſionis occaſionem, non ſimulando audire confeſſionem,ſed alloquendo fœminam ſtantem,aut ſedentem, quia non quælibet ſolicitatio in confeſſionario facta, cavetur illo Decreto, ſed ſollicitatio, quæ ſimulationem confeſſionis trahat ; conſtat ex illis verbis:Simulantes ibi confeſſiones audire.Hanc autem doctrinam non approbat Diana 4.*tr.reſ.*38. ubi ait : Oppoſitum eſſe Decretum à Congregatione Cardinalium pro tota Republica Chriſtiana Generalium Inquiſitorum ſub SS.D.N.D. Paulo V. die 10. Iulij 1614. quo Decreto ſtante ab hac ſententia non eſt recedendum.Hæc Trullench, & iterum Ego. Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

RESOL. XXXVIII.

An ſi fœmina ſine ullo ordine ad confeſſionem loquatur cum Confeſſario de negotiis in confeſſionario, & interim ab ipſo ſolicitetur, an ſit dictus Confeſſarius denunciandus? Ex p.1. tr.4. Reſ.18.

§.1. Negativè reſpondet Giptius *de caſ.reſer.c.*14. *n.*7.&Epiſcopus Acugna *in tr.de Conf.ſolicit. q.*14. *n.*11. ubi ſic ait: [Quando verò non Confeſſionis,ſed cujuſvis rei prætextu venit mulier ad Confeſſarium,publicè in Eccleſia aliarum fœminarum peccata audientem, licèt tunc venientem ſolicitet, non idcircò pœnas incurrit:quia, etſi provocet in confeſſionarij loco,non tamen pœnitentem provocat, ſed aliam longè Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. ult.& ſup. in Reſ. 35. in princ. & ne deſeras videre doct. Reſ. 36. & 37.

longè diverſam.] Hæc ille, qui loquitur in terminis Bullæ Pauli V.

2. Nunc verò per Conſtitutionem Gregorij aliter dicendum eſt & dictum Confeſſarium denunciandum, ut apparet in illis verbis Bullæ : *Sive extra occaſionem Conf*[illegible]*ſſionis*, in quibus clarè Summus Pontifex determinat, Confeſſarium eſſe denunciandum, etiamſi extra Confeſſionem in confeſſionario fœminam ſolicitet.

RESOL. XXXIX.

An ſi Confeſſarius, & pœnitens conveniant in ſimulatione confeſſionis, ut ibi inhoneſtos ſermones habeant, ſint denunciandi, & incidant in pœnas Bullarum ?

Et quid, ſi bono animo pœnitens accedat, alia negocia in confeſſione tractatura, Sacerdos vero, occaſione arrepta, ad Venerem inducat ? Ex p.4.tr.5.Reſ.10.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 16. §. ult. & inf. in Reſ. 14. & in alii § eorum annotat.

§.1. NEgativè reſpondet Caſtr. Palaus *tr. 4. diſp.9. punct.8 num.2.* ubi ſic ait: Si uterque in ſimulatione confeſſionis convenerunt ut liberiùs de rebus inhoneſtis tractarent, nemini incumbit obligatio denunciandi, non Sacerdoti, ut de ſe conſtat, neque pœnitenti, aliàs eſſet obligatus denunciare ſe ipſum. Neque hæc ſolicitatio eſt propria Sacerdotis potius, quàm pœnitentis, ſed eſt mutua ſolicitatio ac proinde in ſolicitationem ſibi factam uterque conſentit. Hæc ſententia eſt probabilis in terminis Bullæ Pij IV. Pauli V. & Clem. VIII.

2. Verùm ſtante nova Conſtitutione Greg. XV. non eſt tenenda, & ideo Ioan. Sancius *in ſelectis diſput* 15. *num.*3. ſic ait. Quamvis aliquibus piis & doctiſſimis viris viſum ſit non ſolùm mortale crimen committendum iri in hujuſmodi fictione, verùm contra illum caſum procedere rationem & mentem Brevis contra ſolicitantes Confeſſarios editi, utpote peccantis ſub confeſſionis ſcuto, & in illius opprobrium, ut refert Acugna *de ſolicit. Confeſſ.quæſt.*15.*num.*2. qui tamen non comprehendi ſub Brevi caſum illum cenſet. Verùm, quamvis ſub dicto Brevi non comprehendatur caſus ille, comprehenditur tamen ex vi decreti Gregor. XV. ut conſtat ex illius tenore. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & vide Reſ. ejus not.

3. Nota tamen quòd ſi pœnitens bono animo accedat, alia negotia in confeſſione tractatura, Sacerdos verò occaſione arrepta ad Venerem inducat, tunc etiam ſecundùm ipſummet Caſtrum Palaum eſt obligatio in pœnitente denuntiandi Sacerdotem, ex dicta Conſtitutione Gregor. & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.9.cap.*34. *num.*42. ita aſſerit. Solicitatio in loco ad audiendas confeſſiones deputato, non tamen in actu Confeſſionis, non comprehenditur in dictis Conſtitutionibus ſecundùm antiqua jura. Secus in jure novo Bullæ Gregor. XV. quod comprehendit omnem ſolicitationem tam in confeſſionario, quàm in loco ad audiendas confeſſiones deputato, ſeu ubi confeſſiones audiuntur, dummodo ſimuletur confeſſio. Hæc ille.

RESOL. XL.

An Confeſſarius, qui ante, vel poſt confeſſionem fœminam ſolicitavit, ſit denunciandus ?

Et quid, ſi poſt longum tempus eam ſolicitavit ?

Et an ſit denunciandus Confeſſarius, qui pœnitentem literis amatoriis, lenonibus, & internuntiis ſolicitat; vel qui accedit poſt auditam confeſſionem ad domum mulieris, & ibi illam ſolicitaverit ? Ex part. 1. tract. 4. Reſol. 14.

Sup. hoc pro parte lege doctr. Reſ. 1 not. ult. hujus Reſ.

§.1. NEgativam ſententiam docet, ex Societate IESU, Fagundez *de præcep. Eccl. tract.* 2. *lib.*4. *cap.*3. *num.*31. & ante illum Portell. *in addit. ad dubia regul. ver. ſolicitare fœminas, num.*6. quia in Bullis Pontificiis Clem. VIII. & Pauli V. erant illa verba: *in actu audiendi Confeſſiones, & dum eorum audiunt Confeſſiones.* Ergo pœna impoſita crimini facto in Sacramento, non eſt extendenda ad crimen factum propè, vel paulò poſt Sacramentum: quia lex pœnalis, ut *ſupr.* diximus, non eſt extendenda.

Sup. in Reſolutionibu quæ hic ſun 35. & 38. § Et ratio. & in aliis eju not.

2. Hæc opinio erat probabilis, licèt contrarium docet Bariola *in Flor. Inquiſ. fol.* 226. Scott. *in Bull. Pont. epit.*77. *theor.*197. Ortiz *in ſumma, c* 24. *n.*11. Llamas *in ſumma, part.* 3 *cap.*8. § 15. Giptius *tract. de caſ. reſerv. cap.*14. *n.*3. Coriolanus *de caſ. reſerv. p.*2. *caſ.*9. *in fin.* Megala *in* 1. *p. lib.* 1. *cap.*5. *n.*32. Villalobos *in ſumm. to.*1. *tr.* 9. *dub.*36 *n.*20. Bonacina *de matrim. q.* 4 *punct.*16. *propoſ.* 5. *n.*7. Riccius Cherubinus *in praxi, par.* 2. *reſ.*240. *n.*1. Paramus *de orig. Inquiſ. lib.*3. *qu.*10. *n.*44. Rodriquez *in qq. regul. to.*2. *q.*27. *art.*2. & 3. Cherubinus *in comp. Bullar. to.*2. *Conſt.*31. *Pij IV. ſchol.*1. Genuenſis *in praxi, cap.* 76. *n.*2. Henriq. *in ſumma lib.*6. *cap.*17. *n.*4. *in Gloſſa litt. L.* Molfeſius *in ſumma, tom.* 1. *tr.*7. *cap.*24. *n.*31. Homobonus *de exam. Eccleſ. par.*1. *tr.*7. *c.*24. *num.*29. & alij: quia paria ſunt, aliquid fieri in actu Confeſſionis, vel paulò antè, ſeu pòſt, ut habetur in Gloſſa *l. Pomponius*, §. *rarò ff. de officio Proconſ.* & per ea, quæ adducit Tiraquellus *de retract. conven. p.*2. § 1. *gl.ſſ.*4 & 5. *n.*25.

3. Sed hodie per Bullam Gregorij XV. ceſſavit hæc quæſtio : nam ibi clarè ſtatuit, eſſe tales Confeſſarios denunciandos, in illis verbis Bullę: *in actu ſacramentalis Confeſſionis, ſive ante, vel pòſt immediatè.* His tamen non obſtantibus, eſt rejicienda, tanquam falſa, opinio illa Navarri quam adducit Paramus, *ubi ſuprà*, dicentis, poſſe Inquiſitores animadvertere adversùs confeſſarium, poſt longum tempus, extra Confeſſionem feminam ſolicitantem. Vnde rectè notavit Rodericus Acugna *tract. de Confeſſ. ſolic. q.*5. *n.*15. Confeſſarium non eſſe denunciandum qui pœnitentem literis amatoriis, lenonibus, & internunciis ſolicitat, neque, ut notat Molfeſius *in ſumma, tom.*1. *tract.*7. *cap.*24. *n.*32. ſi accederet poſt auditam Confeſſionem, ad domum mulieris, & ibi illam ſollicitaret: quod etiam docet Scortia *in Bull. Pont. epit.*77. *theor.*197.

Sup. his ſe in hoc §. it in Reſ. 46 & 47.

RESOL. XLI.

An ſit denunciandus Confeſſarius prætextu confeſſionis agenda vocatus, ſi poſtea in domo ſolicitet ? Ex p. 4. tr.5. Reſ.37.

§.1. AFfirmativè videtur reſpondendum ex Sancio *in ſelect. diſput.*11. *num.*68. *in fine*, ubi ſic ait : Sive in domo fœminæ ſimulatio illa interveniat, dum videlicet prætextu confeſſionis agendæ vocaretur Confeſſarius, utrique tamen intentione venereorum agendorum ad ſimulandum ducerentur. Ita ille.

2. Sed negativam ſententiam, & meritò, docet Freitas *de Confeſſ. ſolicit. in noviſſima editione quæſt.*15. *num.*44. ubi ſic ait: Si Confeſſor domum vocetur ſub prætextu confeſſionis, veluti ut Prælatum Confeſſor decipiat, cùm tamen ex præcedente tractatu tam Confeſſor, quàm fœmina intentionem habeant venereorum agendorum, puto Brevi non eſſe locum, eo maximè, quia in caſu Sancij non proponitur ſolicitatio ex parte Confeſſoris in ſacramento Pœnitentiæ, vel proximè, ſed tractatus remotus ex utriuſque placito, qui tractatus præcedens nihil ad rem facit, ſive ſimuletur, ſive non, confeſſio. Opinio ergo Sancij defendi tantùm poteſt, quando in ipſa domo & loco ad confeſſionem

feſſionem deputato, & ſub confeſſionis figura, ut ita dicam, ſimulet Confeſſor ad inſpectantes illudendos confeſſionem audire, etſi ab ipſo non incipiat ſolicitatio, nec præcedat inter eos tractatus, ſimulatio namque ipſa per ſe ſufficiat. Ita Freytas. Igitur prætextus confeſſionis, de quo agit Conſtitutio Gregoriana, debet eſſe proximus, non autem remotus à loco & ſtatu confeſſionis, de quo videndus eſt Souſa *de Confeſſ. ſolicit. in addit. n.* 10.

RESOL. XLII.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui dicente fæmina ſe velle in craſtinum confiteri, illam ſolicitat, & confeſſionem diſſuadet? Ex p.4. tr.5. Reſ.6.

§.1. NOn eſſe denunciandum tenet Sancius *in ſelectis diſp.* 11. *num.*49. ubi ſic ait: Si fœmina ſe velle craſtino confiteri diceret, & tunc diſſuaderet Confeſſarius, & venerea ageret, propriè non dicitur ſolicitata proximè ante confeſſionem, cùm tunc quando fit ſolicitatio, nolit fœmina confiteri, unde ſolicitatio tunc non eſt proxima confeſſioni faciendæ, ſed proxima conventioni de illa agenda. Ita ille. Cujus ſententiam noviſſimè invenio docere etiam Caſtrum Palaum *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 8. *n.* 4.

2. Sed in terminis Bullæ Gregor. XV. contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quia hæc ſolicitatio efficitur in confeſſionario, & Confeſſarius dum pœnitentem ſolicitat, ſimulat ejus confeſſionem audire; ergo includitur in dicta Bulla, & ideo eſt denuntiandus. Et ita hanc ſententiam tenet Fagundez *de præcept. Eccleſ. in editione noviſſima, pr.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 49.

RESOL. XLIII.

An Confeſſarius ſolicitans fæminam ad confeſſionem accedentem, quia eam ipſe prævenit, faciendo differre confeſſionem in aliud tempus, ſit denunciandus?

Et quid eſt dicendum, ſi mulier abſque Confeſſarij ſuaſu, in ipſa jam confeſſione incepta à confitendi propoſito deſiſtat, dicatque Confeſſario amplius nolle confiteri, ſed confabulari, & poſtea longa confabulatione interjecta, ſolicitatio ſequatur? Ex p.4. tr.5. Reſ.46.

p. contẽto hac Reſ. Reſ. ſeq. & m eodem cita hic citato in ſ. 1. poſt & in ſ. annot.

§.1. NEgativè reſpondet Antonius Souſa *opuſc. de Confeſſ. ſolicit. tr.* 1. *cap.* 18. *num.* 7. ubi ſic ait. In hoc decreto Pauli V. exiſtimo non comprehendi caſum illum, nimirum ſi accedens fœmina confeſſionis cauſa à Confeſſario præveniatur, ut confeſſio in aliud tempus differatur, mutatóque confitendi animo à Confeſſario ſolicitetur, nam ſolicitatio tunc non eſt immediata ad confeſſionem, cùm ante omnem ſolicitationem mutatum ſit propoſitum confitendi; ſicut ſi fœmina ipſa, quæ aliàs ut confiteretur acceſſit, dicat Confeſſori ſe jam confiteri nolle, & Confeſſarium ſolicitet, cui ſolicitationi ille conſenſum præbeat, imò & in actum venereum illic deveniat, pro eodem enim reputo mulierem propoſitum confitendi mutaſſe jam ad pedes Confeſſoris, ac ſi domi, aut in itinere antequam ad Confeſſarium accederet, illud mutaſſet, dummodo id fuerit ante ſolicitationem. Idem etiam puto ſi mulier abſque Confeſſarij ſuaſu in ipſa jam confeſſione incepta à confitendi propoſito deſiſtat, dicátque Confeſſario amplius nolle confiteri, ſed confabulari, & poſtea longa confabulatione interiecta, ſolicitatio ſequatur. Hæc omnia Souſa.

p. hoc inf. Reſ. 81. ſt med. à ſ. qui etiã

2. Quæ quidem an ſint probabilia in terminis decreti Pauli V. remitto me judicio aliorum: nam Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſar. ſolicitant. quæſt.* 14. *num.* 16. docet in caſu primo, quem ponit Souſa, Confeſſarium eſſe Inquiſitoribus denunciandum. Sed quicquid ſit de hoc, certum eſt hodie ſtante Bulla Gregor. XV. hos Confeſſarios eſſe denunciandos, quia hæc ſolicitatio efficitur in confeſſionario, & Confeſſarius dum pœnitentem ſolicitat, ſimulat ejus confeſſionem audire; ergo includitur in dicta Bulla, ut in caſu ſimili ex Fagundez *ſupra* dictum eſt. Supr. in Reſ. quæ hic eſt antecedens.

RESOL. XLIV.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui fæminam ad confeſſionem accedentem ante ſignum Crucis ſollicitat illam, dilata in aliud tempus confeſſione?

Et quid eſt ſentiendum, ſi Confeſſarius ſciens pænitentem velle confiteri, illam ſolicitet, quamvis confeſſio non ſequatur? Ex p.4. tr.5. Reſ.39.

§.1. ESſe talem Confeſſarium denuntiandum in terminis Bullæ Greg. XV. non eſt dubitandum. Difficultas eſt in terminis aliarum Bullarum Pauli V. Clem. VIII. &c. Negativè reſpondet Souſa *de Confeſſ. ſolicit. tract.* 1. *cap.* 18. *num.* 7. Sed adverſùs illum, & meritò, inſurgit Freitas *in editione noviſſima de Confeſſar. ſolicit. quæſt.* 14. *num.* 28. quia praxis S. Officij eſt in contrarium, cùm tales Confeſſarij in Tribunali Sacræ Inquiſitionis plectantur, ut accidiſſe Pinciæ teſtatur ipſe Freitas. Deinde certum eſt ſecundùm communem opinionem Doctorum, & tenet Moura *opuſc.* 1. *de incant. ſect.* 3. *cap.* 3. *num.* 18. in terminis dictarum Bullarum Confeſſarios ſolicitantes paulo poſt, vel ante confeſſionem, eſſe denuntiandos; ſed hoc accidit in caſu noſtro: ergo, &c. Deinde non ſatis percipitur diſcrimen inter hunc caſum, & illum, quem probat ipſe Souſa *in num.* 6. ubi ſic ait: Idem exiſtimo, ſi Confeſſarius ſciens pœnitentem velle confiteri, ipſam ſolicitet, quamvis confeſſio non ſequatur, ſive quia ſolicitata confiteri poſtea noluit, ſive quia Confeſſarius audire recuſavit, aut ad alium Confeſſorem remiſit. Ita ille. ergo omnino dicendum in dubio propoſito talem Confeſſarium eſſe Inquiſitoribus denuntiandum.

Sup. contẽto in hac Reſ. in Reſ. præterita & in Reſ. ſeq. cũ eodẽ Freita in fin. & inf. in Reſ. 81 poſt med. à verſ. qui etiam.

RESOL. XLV.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui non abſolvit fæminam ex aliqua juſta cauſa, ſi tamen illam ſolicitet?

Et quid, ſi fæmina ſub Crucis ſigno velit peccata detegere, & à Confeſſario interrumpatur ad turpia ſolicitante?

Et quid eſt dicendum, ſi filiam ſpiritualem, hoc eſt ex præcedentibus confeſſionibus notam, ad genua procumbentem ante ſignum Crucis illam præoccupat Confeſſarius ſolicitans? Ex p.4. tr.5. Reſ.30.

§.1. REſpondet affirmativè Sancius *in ſelectis diſp.* 11. *num.* 41. ubi ſic ait: Si Confeſſarius deprehendens fœminam verum propoſitum emendationis non adducere, & ob id abſolvendam non iri, adhuc ſolicitet, pœnas Brevis non vitabit, quia licèt Sacramentum non conficiatur, accuſatio tamen in foro conſcientiæ fit, quæ ſufficit ad obligationem ſigilli; & liquet quoque ex decreto Greg. XV. in illis verbis, *Qui occaſione confeſſionis etiam ipſa confeſſione non ſequuta ſolicitare*, &c. Ita Sancius, cui addendus eſt Acugna *tr. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.* 14. *num.* 10. ubi ejus additionator Freitas *num.* 16. alios duos caſus ſolicitationis

Sup. hoc inf. in Reſ. 87. §. Vtrum. propè fin.

Quoad hos duos caſus lege doctr. præcedentis Ref. & ſup. Reſ. 43. & inf. Reſ 81. poſt med à verſ. qui etiã

nis ponit, etiam in terminis aliarum Bullarum ante conſtitutionem Gregorianam Primò, ſi fœmina ſub Crucis ſigno velit peccata detegere, & à Confeſſario interrumpatur ad turpia ſolicitante. Secundò ſi filiam ſpiritualem, hoc eſt, ex præcedentibus confeſſionibus notam ad genua procumbentem ante Crucis ſignum præoccupet Confeſſarius ſolicitans.

RESOL. XLVI.

An Confeſſarius audiens in confeſſione mulierem incidiſſe in aliqua peccata ſenſualia, inſequens illam deſcendentem paulò pòſt ab Eccleſia, & in itinere illam ſolicitat, incidat in pœnas, & ſit denunciandus?

Et quid, ſi ante diſceſſum ab Eccleſia talis Confeſſor fœminam ſolicitaverit? Ex p.4. tr.5. Reſ.7.

Sup. hoc ſup. cu ſim in fin. Ref 40. ſed lege eam per tot.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Laurentius de Peyrinis *in privileg. Minim. tom.2. conſtit 4. Gregor. XV. ſi hol.2. num.2.* ubi ſic ait: Occaſione confeſſionis diceretur ſolicitare Confeſſor, qui audiens mulierem in confeſſione, eámque levem ibi cognoſcens, lenonem paulo pòſt addictæ mulieris veſtigia inſequenda mitteret, eàmque domum intrantem ſolicitaret, ſeu etiam in itinere. Ita ille, qui pro hac ſententia citat Iacobum de Graffis; & ita hanc ſententiam noviſſimè docet etiam Lezana *in ſumm. quæſt. regular. cap.19. num.34.* vir quidem doctus, & amiciſſimus.

2. Sed tu cogita, nam ſecundùm aliquos ſi Confeſſarius divertit ad alios actus, in dicto caſu ſolicitatio neque moraliter, neque phyſicè incepit in locis prohibitis à Pontificibus. ergo, &c. & licèt Confeſſarius utatur ſcientia confeſſionis, non tamen, ut dictum eſt ſolicitat pœnitentem in locis prohibitis ſolicitare, ergo non incidit in pœnas Bullæ, neque denunciandus erit. Imò putant neque Pontificias Bullas contravenire, ſi ante diſceſſum ab Eccleſia talis Confeſſor fœminam ſolicitaret, dummodo id efficeret extra tempora & loca in Bulla Gregor. XV. contenta. Et ita ſentiunt docti recentiores à me conſulti, & præſertim aliqui Magiſtri Illuſtriſſimæ Societatis Iesu, quia prætextus confeſſionis, de quo agitur in Bulla, debet eſſe proximus, non autem remotus à loco & ſtatu confeſſionis ut docet Souſa *opuſc. de Confeſſar. ſolicit. in addition. num.* 10 & de occaſione idem dicendum putant. Sed ego in hac quæſtione de meo nihil aſſerere volo.

RESOL. XLVII.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui tribuit pœnitenti chartam in confeſſione; poſtea tamen legendam, in qua ad venerem ſolicitabat? Ex p.4. tr.5. Reſ.2.

Sup hoc ſup. in Ref 40. curſim propè fin verſ. Confeſſarium.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.11. num.31.* ubi ſic ait. Confeſſarius pœnas Brevis non effugiet ſi chartam continentem ſolicitationem tradat fœminæ pœnitenti, quamvis non ſtatim legendam conferat. nam cùm traditur charta, incipit ſolicitatio, & injuria fit Sacramento, quo monendum erat pœnitenti vitam in melius mutare, inſtrumentum conferatur, quo ſaucietur. Ita ille.

2. Sed contrariam ſententiam iudicat probabilem noviſſimè Caſtr. Palaus *tom.1. tract.4 diſp 9. punct.4. num 2.* ſi charta non immediatè poſt ſuſceptum Sacramentum legatur, ſed tranſacto jam tempore, quia talis chartæ traditio eſt ſolùm cauſa ſolicitationis, non verò ſolicitatio, non enim tunc quando traditur charta, movetur pœnitens ad malum, ut ſupponitur; ergo tunc non ſolicitatur, ſolicitatio namque eſt motio voluntatis alienæ, cùm autem non moveatur pœnitentis voluntas in confeſſione, ſed extra, quando ſcilicet legit chartam, efficitur in confeſſione non fuiſſe factam ſolicitationem, ac proinde non fore ex obligatione denunciandum. Cæteras rationes videbis apud Caſtrum Palaum.

3. Et ad argumentum non tactum à Caſtro Palao quòd ex negativa ſententia daretur anſa, & occaſio Confeſſariis ſolicitandi pœnitentes fraudando legem, & eludendo cum hac inventione pœnas inflictas adversùs eos in Bullis Pontificiis, forte quis poſſet reſpondere ex doctrina doctiſſ. Emanuelis de Moura *in opuſc.1. de enſal. & incant. ſect. 3. cap. 3. num.* 18. quòd Confeſſarius in committendo delicto ſi ſibi caveat à circumſtantiis quæ illum ſubmittunt Inquiſitoribus, faciúntque delictum enormius, hoc non eſt facere fraudem legi, ſed facere opus prudentiæ humanæ & cautelæ, quo magis fidem profiteatur.

4. Verùm his non obſtantibus tu ne recedas à ſententia affirmativa Sancij, quia talis ſolicitatio moraliter incepta fuit in confeſſionario, quando Confeſſarius tradidit chartam poſtea legendam fœminæ. Et ideo adversùs ſententiam negativam, quam prorſus ego improbo, meritò noviſſimè inſurgit Fagundez *de precept. Eccleſ. in editione noviſſima, pr.2. lib.4. cap.3. num.62.*

RESOL. XLVIII.

An pœnitens, quæ ignoranter accuſavit ſe in confeſſione habuiſſe animum peccandi cum ipſo Confeſſario, unde ex hoc illam ſolicitavit, teneatur dictum Confeſſarium denunciare? Ex p 4. tr.5. Reſ.20.

§.1. Reſpondeo affirmativè cum Bonacina *in tract. var. diſp.6. punct.3. num.17.* ubi ſic ait. Fœmina non obligatur ex vi conſtitutionum Apoſtolicarum ad denuntiandum Confeſſarium, cui expreſsè, vel tacitè ſuum libidinoſum animum erga ipſum ſignificavit, ut ipſum ad peccatum induceret, & Confeſſarius occaſionem inde arripit turpem aliquem actum cum ea exercendi. Hoc tamen intelligitur, modò fœmina turpem ſuum amorem Confeſſario ſignificet animo ipſum provocandi, tunc enim ipſa dicitur ſolicitare Confeſſarium, non autem ab ipſo ſolicitari; ſecus ſi hoc aperiat Confeſſario animo confitendi, ſeu accuſandi ſe de gravi illo affectu, & Confeſſarius anſam inde aſſumat exequendæ libidinis, tunc enim Confeſſarius dicitur ſolicitare pœnitentem. Ita Bonacina.

RESOL. XLIX.

An Confeſſarius, ſi in actu confeſſionis dicat pœnitenti, Se io foſſe ſecolare, vi prendere por moglie, *ſit denunciandus tanquam ſolicitator?*

Et an interpres confeſſionis, ſi ſolicitet pœnitentem, ſit denunciandus?

Et alia curioſa dubia notantur circa crimen ſolicitationis, & adducuntur diverſi caſus in textu hujus Reſolutionis, ſed jam ferè omnes magis latè in ſuis ſpecialibus Reſolutionibus nunc ſunt tranſcripti, & aſſignati in hoc ipſomet tractatu. Ex part.9. tract.9. & Miſc. Reſ.32.

§.1 Negativè reſpondet Bordonus *in ſacro Tribun. c.23. qu.3. n.54.* quia dicta verba nullum dicunt

cunt peccatum ad minus mortale, & quia ſolùm explicant impudicum affectum erga mulierem.

2. Sed tu cogita, quia dicta verba ſine aliqua occaſione in confeſſione dicta videntur maximè excitativa ad venerem; & cùm ſint impertinentia ad confeſſionem, ſapiunt ſolicitationem; callidus enim, & perfidus Confeſſarius paulatim vult illam incipere, & mulierem allicere, ſicut ſi laudaret illam ex pulchritudine, non ſunt mala, nec explicant impudicum affectum: verùm ſi ſine aliqua occaſione proferuntur à Confeſſario, eſſet denunciandus, ut vult ipſemet Bordonus, ubi ſuprà, *quæſt.* 8. *num.*59. ergo, &c. Ideò, ut dixi tu cogita, & recognoſce Eſcobar *de Solicit. part.*1.*quæſt.*3.*num.*38. ubi docet, me citato, quod dum non ita certum ſolicitationis ſenſum verba continent, ut trahi aliquo modo poſſint in bonam partem, poſſe Inquiſitores vocare Confeſſarium, & eum circa intentionem interrogare.

[Sup. hoc magis laté inf. in Ref.52. & in alio §. ejus not.]

[Sup. hoc sup. in Ref.34. & inf. in Ref. 2. §. Obſervat. &c.]

3. Nota etiam hic, quod dictus Pater Bordonus, loco citato, *quæſt.*16. *numero* 74. docet, Confeſſarium, qui conſentit ſolicitationi à muliere ſibi factæ, non eſſe denunciandum etiam in terminis Bullæ Gregorij XV. quia verba Bullæ comprehendunt colloquia de rebus turpibus ſine ordine ad provocationem, aut de lenocinio peragendo à pœnitente. Preterea illa verba referuntur ad Confeſſarios authores inhoneſtorum ſermonum, ut colligitur ex verbo, habuerint, quod ſine dubio refertur tantùm ad Confeſsarios. Ita ille contra Trimarchum; cui adde Baldellum *tom.*2. *l.* 2. *diſp.*63.*n.*34. & Trullench *in decal. tom.*1.*lib.*1. *cap.*3. *dub.*18. *num.*53.

[Sup. hoc inf. in Ref.56.57. 58.]

4. Sed ego puto, ſententiam noſtri Siculi Patris Trimarchi viri docti, & amiciſſimi eſſe tenendam, quam ante illum ex Souſa docui, & noviſſimè, me citato, tenet Illuſtriſſimus Inquiſitor Eſcobar à Corro *in tract. de Confeſſ. ſolicitan. part.*1. *quæſt.*3. *num.*44. & noſter concivis doctiſſimus Pater Ioſeph Auguſtinus *in brevi notitia, &c. Titulo de Confeſſ. ſolicit. num.*4. ubi ſic ait: Tenentur pœnitentes revelare Confeſſarios ſolicitantes, etiam ſi pœnitentes fuerint primi in miſcendis ſermonibus inhoneſtis, aut Confeſſarios ſolicitaverint, dummodò Confeſſarij conſenſerint, & habuerint inhoneſtos ſermones: nam in Bulla prædicta conſtat ſufficere ad hanc denunciationem, ſi Confeſſarius habuerit cum pœnitente illicitos, & inhoneſtos ſermones, aut tractatus, nec excipitur caſus, in quo ipſi non fuerint primi, ſed ſatis eſt ſi inhoneſtos ſermones habuerint. Ita ille; cui adde à fortiori meipſum *in part.*4.*tractat.*5.*reſolut.*4. Et ita ego teſtor, quòd ſententia contra Bordonum, & alios obſervatur in praxi in noſtra inquiſitione Hiſpanica, & quod etiam obſervetur in hoc Tribunali Sanctæ Inquiſitionis teſtatus mihi eſt nunquam ſatis laudatus Dominus meus Illuſtriſſimus Franciſcus de Albiciis Sancti Officij Aſſeſſor, & Reverendiſſimus Confeſſarius Pater Ioan. Baptiſta à Martinengo, ambo viri docti, & amiciſſimi. Puto tamen ſupradictum Confeſſarium eſſe mitiùs puniendum.

[...æ hic eſt ... Ref.57.]

5. Sed quid dicendum de interprete confeſſionis, an ſi ſolicitet pænitentem ſit denunciandus? Negativè reſpondet Bordonus *quæſt.*14. *num.*69. contra Trimarcum. Sed pro Trimarcho ſtat noviſſimè Eſcobar à Corro ubi ſuprà, *part.*1. *quæſt.*2. *num.*31. quia Interpres accedit ad Sacramentum in caſu neceſſitatis, ut Sacer Medicus per intelligentiam verborum perveniat in cognitionem morborum, & antidotum opportunum adhibeat, quod in mortiferum venenum reddit interpres ſolicitans cum tanti Sacramenti notoria injuria. Tùm quia eſt medium inter Sacerdotem, & pœnitentem in ipſo Sacramento, & debet velut principalis judicari ratione dependentiæ, ſaltem quoad hunc effectum, *argum. text. in l. tunc inutile* 12. *de peculio legato*, Menochius *de retinend. remedio* 1.*n.*149. Valenzuela *conſil.*18. *num.*71. *& ſeq.* Tum quia negari non poteſt, niſi quod prætextu confeſſionis ſacramentalis, & veræ, ſolicitet; quod ſufficit ex novo decreto. Tum quia concurrit ad confeſſionem, & cognoſcit peccata per ordinem ad eam; & ità afficitur effectibus confeſſionis, ut ſententia eſt communis omnium loquentium de ſigillo, *cap. Omnis de pænit. & remiſſionib.* & patet ex pluribus, quos allegat Martin. Bonacina, *de Pœnitentia, diſp.*5.*q.*6.*ſect.*5.*punct.*3.*n.*5. *pag.*172. quibus adde alios perplures apud Dianam, 5. *part. tr.*11. *de ſigillo Confeſ. fol.*48. Tum denique quia eo ipſo quod permittitur accedere ad Sacramentum habetur pro Confeſſario interpretativè ſaltem; quod ſufficit præcipuè, quia adeſt identitas rationis in comprehenſione, ita Fretias ad Acugnam, *q.*13.*n.*27.*&* 28. quæ mihi videtur probabilior, maximè attenta nova Gregorij XV. Conſtitutione, ex qua dubitari de hac opinione meo judicio non poteſt. Hucuſque Eſcobar.

[Sup. hoc inf. in Ref 83. & in alio verſ. ... primæ not.]

[Quæ nunc eſt in to.1. tr.8. Ref. 39. & in Ref. not. præteritæ §.1. in fin. & ibi in Ref.33. §. ult. curſim in verſ. Tertio. & iterum ibi in tr. 3. Ref. 78. §. ult. ad med. verſ. interpres.]

6. Nota verò quod licèt me citato afferat Leandrus, *de Sacram. tom.*1.*tract.*5.*diſp.*13.*q.*40. non eſſe denunciandum confeſſionis Interpretem ex vi conſtitutionum Pij IV. Clementis VIII. Pauli V. & Greg. XV. tamen aliunde dictum Interpretem verè ſubjici judicio Dominorum Inquiſitorum, eò quod & injuriam faciat Sacramento, & ſuſpectus videatur in fide. Et hoc etiam docet Fagundez *in Decalogum lib.*6.*cap.*12. *num.*23.

7. Obſervat etiam Bordonum loco citato, *n.*66. contra Trimarchum aſſerere Sacerdotem juriſdictione carentem, ſi ſolicitet in confeſſione non eſſe denunciandum, quia Conſtitutiones Pontificiæ loquuntur de Sacerdotibus deputatis, & habentibus curam animarum, ergo in dictis Conſtitutionibus non includuntur Sacerdotes ſimplices. Verùm pro Trimarcho à fortiori facit Eſcob. ubi ſup. *n.*27. aſſerens, Laicum ſimulantem ſe eſſe Confeſſarium, ſi ſolicitet fœminam in confeſſione, eſſe denunciandum vigore Bullæ Greg. XV. cùm talis ſolicitatio fiat prætextu, ac ſimulatione confeſſionis: ergo comprehenſa manet in Bulla Gregoriana. Verùm licèt Leandrus ubi ſuprà, *q.*37.38.*&* 39. aſſerat, laicos, Subdiaconos, & Diaconos, vel Sacerdotes carentes juriſdictione ſolicitantes in confeſſione, non eſſe ex vi prædictarum Conſtitutionum denunciandos, poſſe tamen ab Inquiſitoribus puniri, tanquam ſuſpectos de fide. Vide Boſſium *in Diſcept. Mor. diſcep.* 5. *num.* 4. qui citat omnes meas Reſolutiones circa præſentem difficultatem.

[Sup. hoc inf. in Ref.86. & 87. & in alio verſ. earum notationum pro iſta quæſt.]

[Sup. hoc inf. in Ref.84. & curſim in alia ejus primæ annot.]

RESOL. L.

An ſi Confeſſarius det aliquod donum mulieri in confeſſione, dicatur illam ſolicitaſſe, ita ut ſit denunciandus? Ex p.9. tract.9. & Miſc.4. Reſ.34.

§.1. Affirmativè reſpondet Trimarchus, *tract. de Confeſ. ſolic. diſp.*2.*ſect.*4. Primo quia ex Ledeſma, & Paramo, ſolicitatio fit per donorum largitionem. Secunda, quia dona magis quàm verba alliciunt. Tertiò mulier non eſt pauper, neque annulum perdidit: ergo nihil aliud cogitare poteſt, niſi Confeſſarium habere affectum libidinoſum erga ſe: ergo tunc tentatur ad libidinem.

2. His tamen non obſtantibus, noviſſimè doctus Pater Bordonus in Sacro Tribunali; *cap.*23.*q.*10.*n.*61. negativæ ſententiæ adhæret: tum quia donum ex ſua natura non ordinatur ad venerea; ergo de ſe non eſt ſignum, aut factum ſufficiens ad arguendum ſolicitationem ex quo tollitur primum argumentum Trimarchi; eſtò enim dono fieri poſſit ſolicitatio, ea tamen

non præſumitur, neque aſſerenda eſt niſi dono adjungantur verba præſeferentia ſolicitationem, in quo caſu ſolicitatio conſiſteret in illis verbis, non in dono. Tum quia, donum movere poteſt etiam ad benevolentiam honeſtam, ad gratitudinem, ad aliud donum pinguius, quare cùm ſit indifferens, inde colligi non poteſt aſſertivè, donum traditum fuiſſe ex affectu turpitudinis, imò id ſuſpicari temerarium eſt, cùm donum in bonam partem accipiendum ſit, & ſic ſolvitur ſecundum argumentum & tertium: nam mulier malum cogitans de Confeſſario, peccat, & imprudens eſt illius cogitatio, cùm in bonum ſenſum trahere poſſit finem, quem habuit Confeſſarius in donatione annuli, putando donationem ſibi factam fuiſſe, vel in ſignum gratitudinis, ſi Pœnitens illi fuit aliàs liberalis largitione eleemoſynarum, vel ex affectu paternitatis ſpiritualis, &c. Tùm quia, non eſt ſolicitatio ex eodem Trimarcho *n.* 19. quando pecunia tribuitur Pœnitenti pauperi, quia præſumptio ſtat pro Confeſſario ex titulo paupertatis: ergo neque donare diviti, quia præſumptio boni finis, qui ineſſe poteſt huic donationi, facere poteſt favore Confeſſarij, pro qua in dubio præſumendum eſt. Demum hujuſmodi ſolicitatio, ſi qua adeſt; ſolùm dubia, & præſumpta eſt, ac proinde non eſt conformis Bullæ Gregorianæ, quæ punit certam ſolicitationem non præſumptam, conſequenter nulla eſt obligatio denunciandi Confeſſarium donantem.

3. Sed ego in hoc caſu diſtinguendum eſſe puto: nam ſi quis v. g. daret Pœnitenti ramuſculum, ſeu florem, vel donum minimi valoris, tunc adhærerem opinioni Patris Bordoni, & ita docet Eſcobar *tr. de Confeſ. ſolic. p.* 1. *q.* 3. §. 2. *n.* 14. Secùs autem ſi donum eſſet magni valoris, conſideratis circumſtantiis perſonarum, & in hoc caſu non mihi diſplicet opinio Trimarchi, nam extra occaſionem, & impertinenter ad confeſſionem dare donum conſiderabile mulieri, quæ confitetur, eſt maxima præſumptio contra Confeſſarium: tùm quia, ut ait Eſcobar loco citato *n.* 16. non ſolùm prohibetur aperta ſolicitatio, ſed etiam palliata tacitè, vel amphibologicè demonſtrata, qualis videtur donatio muneris, de qua loquimur: tùm quia muneribus fæminæ facilè allici, & provocari ſolent: tum quia in hoc venenoſo crimine nec ſubterfugium, nec velamen relinquendum eſt, quo ſimile flagitium laſcivi Confeſſarij cooperire valeant.

RESOL. LI.

An mulier teneatur denunciare Confeſſarium illam ſolicitantem, ſi ante ſolicitationem ei præbuiſſet multa munera intuitu eleemoſynæ abſque malo fine?

Et quid, ſi contingat ante impenſa beneficia Confeſſarium ſolicitaſſe, & per tempus ſolicitationi incumbendo maxima dona, & beneficia impertiri fæminæ ſolicitatæ, an ſit denunciandus talis Confeſſarius?

Et quid, ſi ipſi fæminæ nulla fuerit Confeſſarius ſolicitans impertitus beneficia, ſed fæminæ filiis, marito, parentibus, vel fratribus? Ex p. 10. tract. 13. & Miſc. 3. Reſ. 46.

§. 1. Negativè reſpondet Sancius *in ſelect. diſp.* 11. *num.* 55. ubi ſic ait: Nec denunciandi aderit obligatio, ſi fæmina ſolicitetur à ſuo maximè Benefactore, aut amico. Poteſt namque contingere Petrum Confeſſarium beneficia plurima fœminæ impendiſſe, ipſamque gratitudinis vinculo conſtringi non tantùm damnum Confeſſario exoriendum impedire, verùm bonis ipſum afficere. Inhumanum ergo eſſet fæminam obligare ſui Benefactoris authorem damni eſſe. Imò ſi contingat ante impenſa beneficia, Confeſſarium ſolicitaſſe, & per tempus ſolicitationi incumbendo, maxima beneficia impertiri fæminæ ſolicitatæ, non denunciandus erit. Quia licèt dum aggreſſa eſt ſolicitatio, non aderat excuſatio ex gratitudine ad denunciationem omittendam; poſteà tamen dum munera elargitur etiam ob implendam libidinem, Benefactoris naturam non ſubterfugit; cui damnum parare inhumanum eſſet. Præſertim quod ſe privare fæminam beneficiis in futurum ſuſcipiendis, eſſet idem ac in propriis bonis jacturam ſentire: diximus autem ſuprà fæminam conſtringi denunciare, cum bonorum ſuorum jactura. Deducitur etiam, non conſtringi fæminam ſolicitatam denunciare Confeſſarium, qui etſi ipſi fæminæ nulla fuerit impertitus beneficia, benè tamen fæminæ, filiis, marito, parentibus, vel fratribus. Quia gratitudinis natura non ſolùm ad gratias agendas obligat pro beneficiis in propria perſona ſuſceptis, verùm in perſona mariti, filiorum, parentum, & fratrum. Cùm horum bona vel mala, ut ſuprà dictum eſt, propria reputentur. Hucuſque Sancius,

2. Sed hæc omnia ſunt deſtructiva noſtri Sacri Tribunalis; unde meritò illa refellit, & damnat Carolus de Baucio *in Miſcellan. caſ. Conſcient. tom.* 2. *opuſc.* 2. *quæſt.* 230. ubi ſic ait: Hæc opinio non eſt mihi probabilis, & judico eſſe temerariam, & ſcandaloſam contra bonum publicum totius Chriſtianitatis. Et ratio mihi eſt, licèt obligatio ex gratitudine oriatur ex lege naturali, tamen obligatio revelationis Confeſſarij, qui ſolicitavit Pœnitentem in actu Confeſſionis, non ſolùm oritur ex lege poſitiva humana, ſed magis etiam oritur ex lege naturali ſuperioris ordinis, quam ex gratitudine; nam revelatio Confeſſarij ſolicitantis ad Tribunal Sancti Officij tendit primariò ad abolitionem peccati præteriti, & futuri, & ad conſervandum bonum totius Reipublicæ Chriſtianæ, & ut deterreantur alij Confeſſores, ne incidant in tale peccatum. Confirmatur; magis Creatura tenetur ſervire Deo ex infinitis titulis, & præcipuè ex gratitudine beneficij creationis, conſervationis, Redemptionis, &c. quam Benefactori maximo, aut magno amico: revelatio autem Confeſſarij, cùm tendat ad deſtructionem peccati, eſt in honorem Dei, & non revelare, eſt in favorem Creaturæ, ſed inter Creatorem, & Creaturam nulla datur comparatio: ergo. Ita Baucius. Quæ quidem ab ipſo dicta, ſunt adeò vera ut meritò Sacra Congregatio Indicis noviſſimè inter alias opiniones hujus Auctoris, hanc deleuit ex ſuis Operibus, ut teſtatus eſt Mihi Reverendiſſimus Pater Marinus tunc illius Congregationis Secretarius, nunc verò Ordinis Prædicatorum Generalis digniſſimus.

RESOL. LII.

An Confeſſarius, ſi laudet pœnitentem ex pulchritudine, venuſtate, &c. dicatur illam ſolicitare, & ideo ex hoc ſit denunciandus? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 18.

§. 1. Negativam ſententiam probabilem eſſe putat Antonius Souſa *in aphor. Inquiſ. libro* 1. *cap.* 34. *n.* 5. ubi ſic ait: Confeſſarius, qui pulchritudinem pœnitentis, & venuſtatem laudat, licèt in terminis antiquarum conſtitutionum contra illas non faciat, probabilius eſt violare novam conſtitutionem Gregorij. Ita ille. Vnde in verbo illo *probabilius*, docet negativam ſententiam etiam in terminis Bullæ Gregorianæ eſſe probabilem; ſed, ut dixi, ſecluſa conſtitutione Gregoriana, Confeſſarium putat in tali caſu non eſſe denunciandum, quod etiam docuit *opuſc. Confeſ. ſolic. tract.* 1. *cap.* 1. *n.* 10. ubi ſic ait: Ex his colligo primò, pœnæ hujus decreti non manere ſubjectum Con

Sup. hoc ſu in Reſ. 17. ult. & in R 49. ante n dium. §. 1.

Confeſſarium, qui in ipſo etiam confeſſionis actu mulieris pulchritudinem, atque venuſtatem laudat, aliáſque ejus dotes commendat, tum quia de ſe hoc non eſt peccatum mortale, tum etiam, quia ille actus non eſt inhoneſtus, neque de ſe ad inhoneſtum actum ordinatus. Sic Souſa.

2. Sed in terminis omnium conſtitutionum puto, dictam ſententiam non eſſe tenendam, & ideo Peyrinus *de privil. Minim. tom.2. conſtit.7. Greg. XV.* §.6. *num.*21. ſic ait: Inquiſitores poſſunt, & debent procedere contra Confeſſarios qui non verbis expreſſis, ſed ſolùm tacitis, & occultis alliciunt pœnitentes ad actus inhoneſtos, ut ſi illos pulchritudine venuſtate, &c. laudent. Ita ille, quod ante docuerat Acugna *de Confeſ. ſolic. q.7. num.*13. Sanctarellus *de hæreſi cap.*44. *dub. un. num.*9. & noviſſimè Barboſa *de officio Parochi c.*19. *n.*49. & Bonacina *in tract. var. diſp.*6. *punct.*3. *num.*3. qui rectè addunt hoc verum eſſe, modò non conſtet, aut rationabiliter non præſumatur Confeſſarium, qui fæminam laudavit à venuſtate, protuliſſe hæc verba alio fine, quàm intentione alliciendi ad actus inhoneſtos: ut ſi, v.g. ait Bonacina, fœminæ pœnitenti dicat, ſuæ pulchritudini & venuſtati injuriam facere proſtituendo ſe ipſam aliis; ſed de his verbis etiam in hoc caſu abſtineant Confeſſarij; nam equidem aliam rationem efficaciorem poſſunt invenire, ut pænitens minimè turpem copiam ſui aliis faciat, quàm laudando venuſtatem & pulchritudinem ejus. Verùm poſt hæc ſcripta inveni Freitam *in editione noviſſima de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*7. *n.*44. & 45. circa præſens dubium etiam in terminis Bullæ Gregorianæ negativam ſententiam docere; ſed tu ne diſcedas ab affirmativa, maximè poſt Bullam Gregorij XV.

RESOL. LIII.

An ſit denunciandus Confeſſarius, qui actus turpes cum pœnitente exercet, ſi gravi ſomno, aut morbo inter confitendum oppreſſa fuerit?

Et quid, ſi Confeſſarius aliqua arte, vel medicina induxit fæminam?

Et quid eſt dicendum ſi ſomnus, aut morbus eſſet levis, & non bene ligaverit ſenſus fæminæ, nec in totum impedierit illorum operationes, & ideo pænitens aliqualiter adverteret actus Confeſſarij, &c? Ex p.10. tr.14. & Miſc.4. Reſ.45. alias 43.

§.1. AFfirmativè reſpondet Pater Leandrus *in Sacram. tom.*1. *tract.*5. *diſp.*13. *quæſt.*33. ubi ſic ait: An ſit denunciandus Confeſſarius, qui proximè ad Confeſſionem aliqua arte in ſomnum inducit fæminam, & tunc ſopitam cognovit. Affirmant Sancius *diſput.* 11. *num.* 31. & 32. & Trullench *lib.*1. *in Decalog. cap.*3. *dub.*18. *num.*54. Addunt tamen, contrarium eſſe dicendum, in caſu quo fæmina non arte aut maleficio Confeſſarij, ſed paroxiſmo, aut morbo aliquo, fuiſſet ſomno ſopita, & tunc à Confeſſario cognoſcatur; quia in hoc caſu, Confeſſarius, non ſolicitator, ſed fornicator cenſetur: ergo non venit denunciandus: quia Decreta Pontificum non decernunt pænas Confeſſariis fornicantibus proximè ad Confeſſionem; ſed ſolicitantibus. Sed ex vi Decreti Gregorij, tàm in ſecundo, quàm in primo caſu, eſſe talem Confeſſarium denunciandum certò Reſpondeo. In primo patet; quia ibi Confeſſarius verè ſolicitavit fæminam in Confeſſione, aut proximè ad illam, licet non verbis, opere. In ſecundo etiam conſtat; quia in illo Confeſſarius, etſi propriè non ſolicitavit fæminam, habuit tamen cum illa tractatus inhoneſtos ſaltem opere, quod quidem eodem tenore eſt prohibitum per Conſtitutionem Gregorij XV. ergo. Ità Leandrus. Et hanc ſententiam docet etiam Eſcobar à Corro *de Confeſ. ſolic. part.*4. *quæſt.*4 §. 2. *num.*29. Tùm quia amplectens occaſionem adimplendæ libidinis in ipſo actu Sacramentali ſe coinquinat, & Sacramento injuriam affert eodem coinquinamento, quod extat per Conſtitutionem prohibitum: Tum quia ſolicitatio ad inhoneſta principaliter prohibetur propter turpitudinem ad quam dirigitur, & qua polluitur Sacramentum, nempè propter commixtionem carnalem, ad quam dirigitur. Igitur multo magis prohibita debet cenſeri ipſâ commixto, & carnalis copula, ut docuit Philoſophus *lib.*1. *Poſteriorum, textus in leg. quia parentis* 16. juxta gloſſam, *Soluto matrim.* Auth. *Multo magis, Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* Baldus *in leg. Petens numer.* 33. *Cod. de pactis.* Tum quia ſi actus inhoneſti extra copulam prohibentur in Conſtitutione, ideò eſt, non tantùm quia per ſe turpes ſunt, ſed quia diriguntur ad turpitudinem copulæ, velut ad finem, ex quo ipſi turpes fiunt. Quam veram opinionem amplia, non tantum dùm Confeſſarius in Confeſſione copulam habet cum fæmina ſomno, morbo, aut paroxiſmo correpta, ſed dùm tantùm habet actus libidinoſos, ut erunt tactus in pudendis, & ſimiles, quia ſunt ejuſdem malitiæ cum copula, & verè hoc eſt ad inhoneſta tentare, & habemus comprehenſum in noſtra Gregorij Conſtitutione, & ita velle videtur Martinus Bonacina *tract. var. diſp.*6. *de onere, & obligat. denunciandi, punct.*3. *num* 3. Hucuſque Eſcobar.

2. Sed contrariam ſententiam, præter Sancium, & Trullench. tuetur noviſſimè Lupus *de Edicto S. Inquiſit. part.*2. *lib.*5. *art.*2. *difficult.*1. & Pater Baldellus *in Theolog. Mor. tom.*2. *lib.*1. *diſput.*63. *numer.*26. ita aſſerens: Si Sacerdos actu audiens Confeſſionem alicujus Pœnitentis, interius conſentiat in actum aliquem turpem cum illa perpetrandum, & ſecretò ſe polluat, nec Pœnitenti aliquid aperiat in ipſa Confeſſione, vel immediatè poſt, aut in Confaſſario, vel in loco alio ad confeſſionem electo, non eſt, quod denuncietur, etiamſi poſteà extrà Confeſſionale rem totam aperiat; quia reverà non ſolicitat in Confeſſione, aut Confeſſionali: Et idem eſſet, ſi Pœnitens inter confitendum gravi ſomno, aut morbo corriperetur, & eſſet extra ſenſus: & hoc videns Confeſſarius turpiter illum oſcularetur, aut attrectaret ad explendam tantummodò ſuam libidinem; non autem ad illum tentandum, aut provocandum, quem videret pro illo tempore expertem ſenſus: ſimiliter enim non poteſt dici illum tentare, aut provocare: ſiquidem eſt omnino incapax provocationis, & tentationis, oppoſitum tenet Bonacina. Sed non video qua probabilitate id poſſit dici, cùm talis pœnitens, quamdiu eſt extra ſenſus, non magis ſit, capax provocationis, aut ſolicitationis, quàm ſi eſſet mortuus: aut planè ligneus, vel marmoreus: ſecùs verò, ſi ſomnus, aut morbus eſſet levis, & non bene ligaret ſenſus, neque in totum impediret illorum operationes, & ideò Pœnitens aliqualiter adverteret actus Confeſſarij, iuque poſſunt vel tunc, vel poſteà eſſe illi tentatio, & provocatio, quia tunc verè tentaret, & procuraret ſolicitare. Et quod dicitur in utraque Bulla etiam illum eſſe denunciandum qui tentat, & procurat ſolicitare, procurare, aut allicere, non ſignificat, quod ſit denunciandus, ſi hæc faciat quando alter ex quocunque accidenti non poteſt ſolicitari, provocari, & allici; ſed ſolùm ſi hæc faciat fruſtrà, & ſine effectu, quia alter non admittit ſolicitationem, neque ſinit perſuaderi turpia, aut induci ad illa: ſed reſiſtit ſolicitanti, & provocanti. Hucuſque Baldellus: cui adde Seraphinum Freitam ad Acugnam, *quæſt.* 9. *num.* 11. Vnde ego

utramque ſententiam probabilem eſſe puto, licet affirmativam probabiliorem eſſe exiſtimem: ſed primam tanquam certam amplector, ſi Confeſſarius in confeſſione; vel actu proximo attrahit fœminam in ſomnum, vel paroxyſmum aliqua arte, vel medicina mediante, ut rem cum ea habeat; nam ſolicitator dicitur, & puniri debet per Inquiſitores. Vide Doctores citatos.

RESOL. LIV.

An fœmina, ſi conſentiat ſolicitationi, teneatur Confeſſarium denunciare?

Et notatur, quod ex mandato Vrbani VIII. præcipitur Ordinariis, ut omnibus Sacerdotibus tam Regularibus, quam ſæcularibus approbandis ad confeſſiones audiendas in actu ipſo approbationis legatur, & intimetur Conſtitutio Gregor. XV. &c. Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 31.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 16. in ejus §. ult. & in Reſ. 24. §. pen. ad med. & in Reſ. 39.

§. 1. IN *part. 1. tr. 4. reſol. 9.* adduxi Acugnam, Sanctarellum, Peyrinum & alios, affirmativam ſententiam docentes, ex quadam Epiſtola Cardinalis Mellini directa ad Federicum Cardinalē Borromæum Archiepiſc. Mediolan. cujus tenorem hîc per extenſum modò apponere viſum eſt. Sic enim habet, [Illuſtriſſimo, & Reverendiſſimo, Signor mio Oſſervatiſſimo. Doppo eſſerſi hauuta longa e matura conſideratione ſopra il dubio ſignificato da diverſe bande, ſe y penitenti ſiano obligati à denuntiare i Confeſſori, da qualli ſono ſtati ſollecitati nel luogo, o atto della Confeſſione quando hanno conſentito alla ſollecitatione. N. S. e queſti miei Signori Illuſtriſſimi in Congregatione tenuta avanti S. Santità à 25. di luglio paſſato, doppo haver ancho inteſo il parere d'una particolare Congregatione deputata per queſto effetto hanno riſoluto che qualſivoglia penitente è tenuto à denunciare il Confeſſore, dal qualle ſarà ſtato ſollecitato nel luogo o atto della Confeſſione, ancor che gli habbia conſentito & non è tenuto à propalare il proprio conſenſo, ne ſopra ciò s'interroghi dal Veſcovo, ò dall' Inquiſitori, ò loro Vicarij avanti qualli deporrà, ne meno il Confeſſore denuntiato, procedendo ſi poi contra di lui, ne i conſtituti che ſe gli faranno non s'interroghi ſopra dito cōſenſo, & in caſo ch'egli voleſſe dirlo da ſe non ſi ſcriva il ſuo detto come coſa in ordine alla perſona ſollecitata nō ſpettante all'Officio della ſanta Inquiſitione, le parti dunque di V. S. Illuſtriſſima ſono di ſignificare a i Cofeſſori detta riſolutione, & incaricargliene ſtrettamente l'oſſervanza acciò ne i caſi che occorrono alla giornata conforme al tenore della cōſtitutione publicata de Greg. XV. S. M. contra y confeſſori, ſollecitanti ſignifichino à y penitēti l'obligo che hanno di denunciare i Confeſſori, da quali ſaranno ſtati ſollecitati, & havendogli conſentito, & facendo difficultà in ſcoprire il proprio conſenſo conforme alla riſolutioue che ſi e fatta gli dichino apertamente che non ſono tenuti à propalare il detto conſenſo, è che tanto i penitenti, quanto i Confeſſori ſollecitanti procedendoſi contra di loro nō ſaranno diciò interrogati e dicendolo da ſe non ſi ſcriverà ne riceverà il loro detto, e quando il penitente tuttavia perſiſteſſe nella medeſima renitenza N. S. ſi contenta che dal Veſcovo ò dall' Inquiſitore ſi dia autorità al Confeſſore di ricevere per ſcrittura è con giuramento la denuntia per portarla ſubito à chi gli haverà data autorità di pigliarla, e ſe oltre le coſe ſudette occorrerà altro caſo grave, per il quale non ſi poſſa il penitente indure à denunciare vuole S. Santità che ſi ſcriva qui, è s'aſpetti la riſpoſta & in tanto ſi ſopraſeda nell' aſſolutione, e tanto ſi contenterà V. S. Illuſtriſſima far oſſervare nella ſua Dioceſe facendo regiſtrare la preſente negli atti di coteſta corte per informacion ſua e de ſuoi ſucceſſori, quali hauranno mira che la preſente riſolutione riguarda ſolo quei penitenti che per havere conſentito fanno difficoltà in denunciare, ma à quei che non hanno conſentito è havendo conſentito non ſono in cio renitenti, non deve il Confeſſore porre difficoltà alcuna ma laſciare che indifferentemente e liberamente ſodis facciano all' obligo che hanno di denunciare conforme alla conſtitutione. Si complacere anco V. S. Illuſtriſſima di mandare copie della preſente à i Veſcovi ſuoi ſuffraganei accio da eſſi ancora ſia fatta la preſente riſolutione & à V. S. Illuſtriſſima per fine humiliſſimamente bacio le mani. di Roma, li 27. di Settembre 1624. di V. S. Illuſtrima & Reverendiſſima humiliſſimo & obligatiſſimo ſervitore. il Cardinal Mellino A tergo. All' Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Signor mio Oſſervatiſſimo il Signor Cardinal Borromeo.]

2. Vnde ex hac epiſtola apparet, non eſſe admittendam opinionem Souſa *de Confeſſar. ſolicitant. tract. 1. capite 7. numero 4.* aſſerentis fœminam ſi conſentiat ſolicitationi, & veniat in actum peccati, præſertim in confeſſione, non teneri denunciare Confeſſarium. Secundò apparet non eſſe admittendam opinionem Freitas *in editione noviſſima de Confeſſar. ſolicitant. quæſt. 10. numero 40.* aſſerentis fœminam in tali caſu non ſolùm teneri ad denunciandum, quod eſt verum; ſed etiam teneri aperire copulam, & ſi hoc non faciat, Inquiſitores poſſunt illam interrogare de omnibus circumſtantiis ſolicitationis, tam tactuum, quàm etiam copulæ, quæ omnia, pace viri doctiſſimi, ſunt contra ſupradictam Epiſtolam, & expellunt fœminas à denunciatione, ut omnibus patet, unde non ſunt admittenda, neque in ſacro Tribunali practicantur.

3. Non deſinam hîc adnotare id, quod obſervat Laurentius Peyrinus *in privil. Minim. tom. 2. conſtit. 4. Gregor. XV. §. 9. num. 34.* nempe datas eſſe literas omnibus Archiepiſcopis & Vicariis Generalibus *die 3. Octobris* 1626. ſubſcriptas, Cardinalis Mellini, quibus præcipitur dictis Ordinariis de mandato SS. D. N. Vrbani VIII. ut omnibus Sacerdotibus tam regularibus, quàm ſæcularibus approbandis ad confeſſiones audiendas in actu ipſo approbationis legatur, & intimetur conſtit. Greg. XV. præſertim §. 9. qui incipit, *Mandantes*, ut eodem tempore ſciant Confeſſarij pœnas propoſitas ſolicitantibus, & quòd non hortantes, ut debent, pœnitentes ſolicitatos ad denunciandum, vel docentes eos non teneri denunciari, punientur ab Inquiſitoribus.

RESOL. LV.

An mulier ſolicitans Confeſſarium ſit ab ipſo, vel ab aliis qui hoc ſciunt, denuncianda?

Et docetur, quod hæ Conſtitutiones, cum ſint pœnales, non ſint extendendæ ad alium caſum.

Et ex doctrina ſupradictæ quæſtionis etiam infertur, quod excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu. Ex p. 1. tract. 4. Reſ. 23.

§. 1. VIdetur prima facie affirmativè reſpondendū: & ita in terminis Bullæ Greg XV. docet Bellochius *de caſ. reſerv. p. 2. q. 9. n. 51.* quia talis mulier nō minùs Sacramentum lædit, cùm ſolicitat, quàm Confeſſarius, ſi ſolicitaret: ſed Confeſſarius ſolicitans eſt denunciandus; ergo & ſolicitatrix debet denunciari. Et ita docet Paramus *de origin. Inquiſ. lib. 3. q. 10. in fine.*

2. At

2. At contrarium omninò eſt affirmandum cum Riccio *in praxi,p.3.reſol.67.n.1.* Sancio *in ſelect. diſp.* 11.*n.*24. Bonac. *in tract. var. diſp.*6. *punct.* 3. *n.* 20. & aliis:quia Conſtitutiones Pontificum in Confeſſarios, diriguntur ad illorum audaciam,& iniquitatem comprimendam,cúmque hoc ſcelus fœminis ratò contingere conſtet,lex de illis nō diſponit:quia leges humanæ ea, quæ frequentiùs accidere ſolent,conſiderant.

Sæpius in Reſ.1.not. ſeq. §.2.& ult. & in to. 6.tr.1. Reſ. 79.& in omnibus aliis ejus notat.

3. Adde illud, quod ſæpiùs repetitum eſt;cùm hæ Conſtitutiones ſint pœnales, non ſunt extendendæ ad alium caſum,*ex cap.ſtatutum de elect.& ex leg.cùm quidam,ff.de liberis & poſthum.*Barb.*de poteſt.Epiſc.p.*3. *alleg.*102.*n.*92.Caſtr.Pal. *de leg.pœn.lib.*1.*c.*7.*docum.*3. Sanchez *de matr.tom.*3. *lib.*10.*diſp.*4. *n.*3. & alij communiter. Vnde edicta pœnalia rejiciunt argumentum à pari, à ſimili,& à contrario ſenſu. Et ideò pœna *l. unica. C.de raptu. virg.* non habet locum,quando virgo rapit virum, vel vir virum, ut rectè obſervat Caſtrenſis *in l.raptores.C. de raptu. virg.* Triviſanus *p.* 2. *deciſ.*21.Decianus *lib.*8.*tit.*7.*n.*28.& 29. cum Emmanuele Barboſa *ad ordin. Portug.lib.*5.*tit.*18.§.3.*num.*2. & Sanchez *de matrim. tom.*2.*lib.*7. *diſp.*12.*n.*25.Et ego cenſeo,quòd excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum, non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu, ut rectè docet Sanchez *in ſumma, tom.*1. *lib.*6. *cap.*16. *n.*78.qui citat Suarez,Philiarchum,Zerolam,Sayrum, & Rodriquez; quibus ego addo Mirandam *in Man. Pral. tract.de Monialibus,q.*2. *art.*10.*concl.*1. Megalam *in* 3.*par. lib.*4. *cap.*3. *q.*2.*n.*11.Campanili *in diver. jur. can.rub.*12.*cap.*16. *n.*24.Barboſam *de poteſt Epiſc. p.*3. *alleg.*102. *n.*37.cum aliis.Vnde patet reſponſio ad argumentum contrarium.

Sup. hoc ſuperius in tr. 1.Reſ.90. & in to.1 tr 5. Reſ. 62. §. ſeptimo.

RESOL. LVI.

An Confeſſarius à fœmina ſolicitatus,ſi conſentiat ſolicitationi, & ad actus turpes,& ſermones inhoneſtos, ſit ab aliis,qui hoc ſciunt, denunciandus? Ex p.1,tract 5. Reſ.11.

[S]up. hoc in [d]uabus Reſ. [ſe]qq.& ſupra [in] Reſ.49. §. [N]otandum, [&] ſeq.

§.1. AFfirmativam ſententiam docere Graf. *tom* 1. *lib.*5.*conſ.*7. *n.*8.*de pœn.* notavit Freit.*in addit. ad tract. de Confeſ. ſolic.q.*9.*n.*8.Sed Graffius in illo loco nihil de hoc. Ideò negativè reſpondet Epiſcopus Roderic.Acugna *in dict.tract.de Confeſ. ſolic.q.*13.*per totam,*& ibi Freitas *n.*24. Hanc etiam ſententiam docuit Portel, *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas,n.*10.Et ita reſpondiſſe Suarez,teſtatur Acugna, *ubi ſuprà.*Et ratio eſt:quia ſolicitatio ſupponit preces, & poſtulationes prærequiſitas:& ideo Pontifices utuntur his verbis,*allicere*, vel *provocare.* Sed Confeſſor priùs ſolicitatus non rogat,non allicit,non provocat. Ergo non eſt denunciandus.

2. Sed hæc opinio erat probabilis, imò vera, ante Conſtitutionem Greg.XV. nunc autem difficultatem habet; nam in dicta Bulla Summus Pontifex aſſerit, [eſſe denunciandos illos Confeſſarios,qui (hæc ſunt verba Bullæ)pœnitentes ſolicitare,vel provocare tentaverint,aut cum eis illicitos,& inhoneſtos ſermones, ſive tractatus habuerint.] Vbi vides, quòd Summus Pontifex, non ſolùm ſimpliciter, ut fecerant antea Clem. VIII. & Paulus V. utitur verbo ſolicitandi, & provocandi,ſed addit illa verba: *Aut cum eis*, &c.Sed Confeſſarius in noſtro caſu,licèt prius à fœmina fuerit ſolicitatus; tamen illicitos, & inhoneſtos ſermones cum illa in Confeſſione habet. Ergo, vigore dictæ Conſtitutionis, eſt denunciandus.

3.Non reticebo tamen,Sanctarellum,virum doctum, *in tract. de hæreſi, c.*46. *n.*2. docere, etiam poſt Bullam Greg.XV. non eſſe denunciandum Confeſſarium,qui à muliere ſolicitatus,ejus libidini conſenſit.Idem etiā docet Sancius *in ſelectis,diſp.*11.*n.*25.& 26.Peirin. *ubi infrà,*§.3.*n.*10.Homobonus *de exam.Eccl.tom.*2.*tr.*11. *c.*12.*q.*26.& Bonacina *in tract.var diſp.*6. *par.*3. *n.*17. Vnde hæc opinio probabilis,& tuta etiam mihi videtur.Et verba Bullæ Greg.XV. *ſuperius* adducta, poſſet aliquis intelligere, non de Confeſſario conſentiente ſolicitationi pœnitentis; ſed de Confeſſario de rebus turpibus in confeſſionario cum aliqua muliere confabulante, abſque ſolicitatione ad aliquid inhoneſtum perpetrandum.Et ita docet Peirinus *in privil. Minim, tom.*2.*conſtit.*4.*Greg.XV.*§.2. *n.* 2.

RESOL. LVII.

An Confeſſarius conſentiens ſolicitationi, ſed ſtatim deſiſtens de turpi illa materia loqui, differendo illius complementum ad aliud tempus, & non præbendo pœnitenti abſolutionem, incidat in Bullam Greg. XV. & ſit denunciandus? Ex p.4.tr.5. Reſ.4.

§.1. AD hoc dubium negativè reſpondet Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.*1. *cap.*34. *n.*10. ubi ſic ait: Si Confeſſarius ſolicitationem amplectens de materia illius loqui deſiſtat, ac libidinis complementum in aliud tempus & locum differat, neque fœminæ ſolicitatrici abſolutionem impendat, probabilius eſt decreta hæc minimè violaſſe.Ita ille, quod etiam antea docuerat *opuſc. de Confeſ.ſolic.tract.*1.*cap.*6.*n.*8. & ratio eſt, quia Confeſſarius in hoc caſu ſolummodo videtur infidelis miniſter, qui mulierem ab impudico propoſito noluit diſſuadere,cùm hoc ad Confeſſarij munus propriè attineat: non verò vocandus eſt ſolicitator,neque volens injuriam inferre Sacramento, ut colligi poteſt ex eo quòd noluerit abſolutionem tanquam indiſpoſitæ impendere. Neque poteſt dici abutens Sacramento poſitivè quod ad tranſgreſſionem decreti neceſſario exigitur, ut teſtantur illa verba,*Allicere* & *Provocare*,quæ abuſum Sacramenti activum denotant; ſolum igitur dicendum eſt, non bene utens Sacramentum minſtrans.Ita Souſa & alij, quos adduxi *in* 1.*p.tract.*4.*reſol.*11.

Sup. hoc in Reſ.preterit. & ſeq.& ſup. in Reſ.49.§. Nota etiam,& ſeq.

Quæ hic eſt Reſ anteceedens.

2. Verùm contrariam ſententiam ego ſequor, nam ut Confeſſarius dicatur verè ſolicitator,non eſt opus, ut abſolutionem ſacramentalem impendat, nec ut de rebus venereis longiùs cum pænitente loquatur, ſed ſufficit ſolicitationi fœminæ acquieſcere, nā talis conſenſus ad illam ſolicitationem non efficitur mentaliter, ſed verbis; ergo eo ipſo quod ita ſolicitationi conſentit,dicitur habere inhoneſtos ſermones cum pænitente,quod prohibet Greg.XV.*in ſua Bulla*,nec enim magis,aut minus mutat ſubſtantiam,aut differunt ſpecie, ut patet *in l. fin. de fundo inſtruct. l.ſi is cui ff. quemadmodum ſeruit. amittat.* & docet Surdus *conſil.* 305. *n.*66.& *conſil.*368.*n.*13. Marius Antonius *var. reſolut. lib.*3.*reſol.*39. *n.*4.Ferretus *in conſtit.Cathalon.gloſſa* 8. *n.*155. & alij. Ergo,&c.Sed de hac quæſtione inferiùs etiam redibit ſermo.

Inferius in Reſ. quæ nunc hanc ſequetur.

RESOL. LVIII.

An ſi Confeſſarius conſentiat ſolicitationi, ſit denunciandus vigore Bullæ Greg.XV? Ex p.4. tr.5.Reſ.42.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Reſ.& ſup.in Reſ.49 §. Nota etiam, & ſeq.

§.1. AFfirmativè reſpondet Fagundez *de præcept. Eccl.in* 2.*edit.præc.*2.*lib.*4.*cap.*3.*n.*56. & 57. quia Summus Pontifex in dicta Bulla omnes illicitos & inhoneſtos ſermones, quos Confeſſarij cum pænitentibus habuerint,prohibet,& dictos Confeſſarios denun

denunciandos eſſe ſtatuit, ſed Confeſſarius conſentiens ſolicitationi, commiſcet cum pœnitente illicitos & inhoneſtos ſermones; ergo denunciandus erit. Ita Fagundez, & ante illum ego ipſe *in 1. part. tractatu 4. reſolut. 11.* ſed *ibi* obſervavi multos Doctores etiam in terminis Bullæ Gregorianæ circa præſentem quæſtionem negativam ſententiam docere.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 56.

RESOL. LIX.

An ſi Confeſſarius conſentiat in ſolicitatione metus cauſa, ſit denunciandus, & ab Inquiſitoribus puniendus? Ex p.4.tr.5. Reſ.15.

Pro contéto in hac Reſ. in reſ. ſeq.

§.1. AD hoc dubium ita reſpondet Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.11. num.30.* Si vocatus Confeſſarius ad ægrotantis fæminæ confeſſionem ab ipſa ſolicitaretur, minas ſuperaddente ſe exclamaturam vim ſibi ab illo inferri, niſi conſentiat, ſicque ipſe ob vitandam infamiam actui impudico conſentiat, non erit locus conſtitutioni Pontificiæ. Ita ille, qui citat Acugnam & Graffium, quibus ego addo Peyrinum *de privileg. Minim. tom.2. conſtit. 4. Gregor. XV.* §. 3. *num.9.*

2. Verùm ſi talis Confeſſarius denunciaretur, Antonius Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib. 1. cap.34. num.28. & in opuſc. de Confeſ. ſolicit. tract.1. cap.17. num. 8. & ſeq.* putat puniendum eſſe ab Inquiſitoribus arbitraria & extraordinaria pœna, ſine tamen abjuratione; ſed noviſſimè Freitas *tract. de Confeſ. ſolic. quæſt.11. numero 36.* docet dictum Confeſſarium non eſſe denunciandum, neque poſſe illum Inquiſitores pœna arbitraria punire.

RESOL. LX.

An metus, & vis excuſent Confeſſarium à pœnis contra ſolicitantes?

Et an talis Confeſſarius, qui metu deliquit, debeat abjurare?

Et deducitur, quod qui metu peccat, pœnam extraordinariam non effugit. Ex p.10. tr.14. & Miſc. 4. Reſ.42. aliàs 40.

Pro contéto in hac Reſ. in Reſ. præterita.

§.1. POnit caſum Carena *par.2. tit.6. §.19. n.94.* de Confeſſario, qui vocatus à fæmina pro ejus Confeſſionibus audiendis ab ea ſolicitatur ad turpia, quæ etiam minas ſuperaddit, ſe exclamaturam vim ſibi inferri, niſi conſentiat, ob quæ, poſtulanti fæminæ conſentit. Et dictus Carena putat in tali caſu Confeſſarium incurrere pœnas Bullarum, & eſſe Inquiſitoribus denunciandum; quia, ait ipſe, inhoneſta perficit cum fæmina occaſione Confeſſionis, & in Bulla noſtra Gregoriana comprehenditur habens tractatus, & ſermones inhoneſtos cum fæminis in Confeſſione Sacramentali, vel occaſione ejuſdem. Nec ex capite metus poteſt ſe tueri iſte Confeſſarius, quia iſte metus eſt levis, uti etiam dixit Peyrinus *de privileg. Minimor. tom.2. ad Conſtitutionem Gregorij XV. verſ. quartum, §.3. num.9.* Et iſte levi iſto timore correptus, & ut in conſtantem virum cadere metus dicatur, debet probabiliter timeri, ut notant Doctores *in leg. mecum, l. 2. ff. quod metus cauſa*, unà cum aliis allegatis per Sanchez *de Matrim. lib.4. diſput.1. numero 15.* Hucuſque Carena.

2. Sed audiamus Eſcobar à Corro *de Confeſſar. ſolic. part 1. tit.... quæſt.2. §. 2. num. 33.* ubi ſic ait: Amplia octavo, dum Confeſſarius vi, aut metu commotus fæminam minantem turpiter violet in Sacramentali actu, aut cum ea habeat inhoneſtos actus; nam debet puniri; & coram Inquiſitoribus denunciari ex novo Gregorij Decreto, quamvis mitiori pœna, quam minuere debet vis, & metus, ſicut & culpam per Text. *in cap. Sacris. 5.* ibi. Licèt metus attenuet culpam, quia tamen eam non prorſus excludit. Dixi in Sacramentali actu; quia ſi ab initio fæmina aperiat animum non confitendi, & ita provocet Confeſſarium, ut dicat, quod ſi non conſentiat, vociferaturam vim ſibi à Confeſſario illatam, & Confeſſarius ſuæ infamiæ vitandæ cauſa conſentiat, puniri non debet per Inquiſitores, nec extraordinaria pœna, quia deficit Sacramentum, & ejus injuria nec ex parte Confeſſarij ſimulatur, nec adeſt ratio, qua pœnis ſubjiciatur. Ita ille.

3. Verùm noviſſimè abſolutè docet Ioſeph de Ianuario, *de Caſ. reſerv. reſol. 58.* per totam, ſupradictum Confeſſarium non eſſe denunciandum, neque incurrere in pœnas conſtitutionis Gregorianæ. Nec obſtat, ait, quod in contrarium adducit Carena, quod hîc Confeſſarius inhoneſta perficit cum fæmina occaſione Confeſſionis; & in Bulla noſtra Gregoriana comprehenditur habens tractatus, & ſermones inhoneſtos cum fæminis in Confeſſione Sacramentali, vel occaſione ejuſdem. Reſpondeo, quod occaſio Confeſſionis eſt arrepta à fæmina ad perficienda inhoneſta cum Confeſſario, & Confeſſarius in ordine ad hanc arreptionem, ſe habet merè paſſivè, cùm ipſe acceſſerit animo audiendi peccata illius fæminæ tantùm. Et ſic non Confeſſarius occaſione Confeſſionis, tractatus, vel ſermones inhoneſtos habuit, ſed fæmina: cùm ergo Bulla Gregoriana loquatur de Confeſſariis habentibus tractatus inhoneſtos occaſione Confeſſionis, non verò de fæminis, conſequenter nec hæ, nec illi ſunt denunciandi, &c. Tantò magis, quia ratione metus Conſtitutio Gregoriana non obligat.

4. Dices Secundò ex eodem Carena *loc. cit. n.96. & 97.* Quod talis metus eſt levis, quia non debet in eo caſu damnum aliquod probabile timere Confeſſarius ex acclamatione illius fœminæ, ſed Deum præoculis, habere & peccatum non committere: ſed poſito quod peccet, non eſt denunciandus, ut dixi. Dices Tertiò, etiamſi Confeſſarius ſit ſolicitatus à Pœnitéte, & conſentit, eſt denunciandus: ergo etiam in caſu noſtro. Reſpondeo tranſeat Antecedens, cùm probabile ſit quod non ſit denunciandus, ut probant Doctores in reſponſione hujus reſolutionis citati; & negatur Conſequentia, quia metus facit ceſſare obligationem legis poſitivæ ut dixi. Et cùm in caſu noſtro metus ſit, non verò in ſimpliciter conſentiente, ideò in caſu noſtro non eſt denunciandus Confeſſarius ſolicitatus: eſt tamen denunciandus ſimpliciter conſentiens. Dicam tamen unum; nàm durum nimis mihi videtur dicere, quod Pœnitens, quæ ſimpliciter eſt auctrix, & inventrix hujus mali, ipſa deinde teneatur accuſare Confeſſarium ab ipſa vi inductum ad tantum ſcelus; & deindè Confeſſarius coactus ad malum ſit puniendus, & inducens ſit impunita, accuſatrix, teſtis præcipua. Qua Iuſtitia hoc poſſit procedere ignoro. Et hæc omnia docet Ianuarius, *ubi ſuprà*; cui adde Patrem Leandrum, *de Sacram. tract.5. diſp.13. quæſt.23. in fine*, ex pia intentione DD. Inquiſitorum.

5. Vndè ego in hac difficultate media via incedo, nempè ut talis Confeſſarius puniatur ab Inquiſitoribus arbitraria & extraordinaria pœna; quia qui metu peccat, pœnam extraordinariam non effugit. Probat Text. *in cap. Sacris, de iis quæ vi* in illis verbis: *Licet metus attenuet culpam, non tamen eam prorſus excuſat. & in leg. Servos. Cod. ad leg. Iuliam, de vi publ.* Baldo, & Salicet. *ibidem poſt numer. 3.* Tiraquellus *de pœnis temp. cauſ. 36. num.1. & ſeqq.* Covarruvias *in 4. Decret. part.2. capit.3. §.4. num.7.* Clar. *in pract. §. final.*

nal. quæſt.60. verſ. Solet dubitari. Iacob. de Graff. *in ſuis deciſ. lib.2.cap.64. n.11. verſ. Sed an excuſetur à pœna homicidij.* Farinacius *de pœnit. temp. q.97. caſu 1. n.13.* ſed Confeſſarius in hoc caſu metu delinquit,ut ſupponitur: ergo &c.Vnde puto talem Confeſſarium non debere abjurare.Et hæc omnia mecum docet Antonius Souſa, *Opuſ.de Confeſſ. ſolicit. tract.1.cap.17. num.9. & 10.* Quare, nec ſequor ſententiam Carenæ, nec Ianuarij, ſed mediam; quam olim docui in loco citato à Ianuario, & Leandro.

RESOL. LXI.

An ſi pœnitens ſolicitet ad fornicandum, & Confeſſarius renuat, contentus tamen oſculis, vel tactibus, ſit denunciandus?

Et quid de aliis ſimilibus, v.g. ſi fœmina provocat Confeſſarium ad ſodomiam, ipſe vero ad naturalem congreſſum incitaret, vel ſi fœmina ſolicitaret ad fornicandum, ipſe autem ad mollitiem, vel è contra?

Et an ſi fœmina Confeſſarium ſolicitaſſet, poſtea verò dolore tacta pœniteat, ut abſolutionem petat, Confeſſarius tamen ſolicitet illam, an in tali caſu Confeſſarius ſit denunciandus? Ex p.4. tr.5. Reſ.13.

§.1. NEgativè reſpondet doctus Caſtrus Palaus *tract.4.diſp.9.punct.5. num.4.* quia quando Confeſſarius renuit congreſſum volens ſe tactibus tantum delectari, non cenſetur ſolicitare ad malum, ſed ſolicitationi factæ à fœmina conſentire, fœmina enim inducens ad congreſſum, tacitè & in virtute inducit ad oſcula, & tactus, utpotè prævia ad illum, eaque de cauſa manifeſtato congreſſu in confeſſione nulla eſt obligatio confitendi tactus & oſcula: ergo Confeſſarius ſuadens ſolùm tactus, renuens ulteriùs proſequi, non perſuadet fœminam ad congreſſum ſolicitantem aliquod malum, ad quod ipſa non induxerit, imò ſi benè perpendatur, ſolùm perſuadet fœminam ut contenta ſit ſolicitatione ad tactus & oſcula, neque ultrà velit procedere. Hæc omnia Caſtrus.

2. Sed contrariam ſententiam docuit Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.11. num.28.* ubi ſic aſſerit: Si fœmina ad actum naturalem Veneris inſtiget, Confeſſarius tamen illum renuat, intendens ſolùm tactibus ſe oblectare, & ad eos ſolos provocet, tunc denunciandus erit Confeſſarius, cùm tam à copula, quàm ab oſculis, & tactibus avertere poſſet fœminam Sic ille, qui multas rationes adducit pro hac firmanda opinione. Certum eſt etiam in utraque ſententia, quòd ſi fœmina provocaret, v.g.Confeſſarium ad ſodomiam, ipſe verò ad naturalem congreſſum incitaret, vel ſi fœmina ſolicitaret ad fornicationem, ipſe autem ad mollitiem, vel è contra, certum quidem eſt Confeſſarium in tali caſu fore denunciandum, quia ſolicitavit fœminam ad malum, ad quod non fuit ab illa inductum.

3. Notandum eſt etiam hic obiter quòd ſi fœmina Confeſſarium ſolicitaſſet, poſtea verò dolore tacta pœniteat, ut abſolutionem petat, Confeſſarius tamen ſolicitet, erit utique in tali caſu Confeſſarius denunciandus, quia poſtquam fœmina ceſſavit à ſolicitatione, in illo ſtatu eſt conſtituta ac ſi nunquam ſolicitaſſet: ergo tunc ſolicitatio facta à Confeſſario non poteſt dici continuatio fœmineæ ſolicitationis, ſed nova ſolicitatio ex parte ipſius Confeſſarij.

RESOL. LXII.

An quando Confeſſarius, & fœmina ad invicem ſe ſolicitant, ſit in tali caſu Confeſſarius denunciandus? Ex p.4. tr.5. Reſol.14.

§.1. REſpondet Sancius *in ſelectis diſp.11. num.26.* Acugna *de Confeſ.ſolic.quæſt.11. num.1.* Caſtrus Palaus *tract.4. diſp.9. punct.5. num 4.* Peyrinus *in privileg. Minim.tom.2.conſtit.4. Gregor. XV. §.3. numero 10.* & alij; quòd ſi ad invicem fiat ſolicitatio, à fœmina primò, à Confeſſario deinde, ita ut mutuò ſe pelliciant, non fore denunciandum Confeſſarium, quia illa non eſt provocatio ex parte Confeſſarij, ſed in provocationem factam conſentire, & illam continuare.

2. Sed hodie hoc non procedit ſtante Bulla Gregor.XV.& in terminis aliarum conſtitutionum,quando Confeſſarius, & pœnitens ſimul ad invicem ſe ſolicitarent, nam in tali caſu dicendum eſt Confeſſorem contra Bullas delinquere, & ita docet Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.1. cap.34. num.11.* & Freitas *in editione noviſſima de Confeſſ.ſolicit.quæſt.11.num.35.* qui citat Souſam in alio loco, nempe *in opuſc. de Confeſſ. ſolicit. tract. 1. cap.6. num.9.* ubi ſic ait: Si Confeſſarius, & pœnitens ſimul & ad invicem, ſeſe provocent, dicendum eſt Confeſſorem in decretum delinquere; & ratio eſt, quia Confeſſarius in ſimili eventu fuit verè ſolicitator, animúmque impudicum actu exteriori patefecit, nec ut faceret provocatus fuit ab incontinente fæmina, cùm non ideo ſolicitavit, quia ſolicitatus fuerit, atque adeò ſolicitatio fœminæ per accidens ſe habuit ad ſolicitationem Confeſſarij, ex quo ſequitur nullo modo excuſari poſſe Confeſſarium, qui poſtquam fœminam provocavit, novit ſe ab illa ſolicitandum fore, quia hoc etiam per accidens eſt. Ita Souſa, & ego.

RESOL. LXIII.

An Confeſſarius incidat in Bullas Pontificias, ſi ſolicitet fœminam in aliis Sacramentis Baptiſmi, Matrimonij, &c. Ex p.4.tr.5.Reſ.16.

§.1. REſpondeo negativè cum Lezana *in ſumma quæſt. Regular. cap.19. num.34.* Sancio *in ſelectis diſp.11. num.42.* Acugna *quæſt.16. num.6. & ibi* Freitas *num.10.* Caſtr. Palao *tract.4. diſp. 9. punct.1. num.4.* Sanctarello *de hæret. diſp.46. dub. unic. num.5.* Peregrino *in conſtitut. Cleric. Regular. part. 1. cap.5. lit.M.* Martino Bonacina *in pract. var.diſp.6.punct.3. num.7.* Laurentio de Peyrinis *in privil. Minim.tom.2. conſt.4. Gregor. XV. §.5. num.17.* & aliis, nam in omnibus conſtitutionibus Pontificum fit mentio tantùm de Sacramento Pœnitentiæ. Deinde rariſſimè occurrit, ut in aliis Sacramentis Confeſſarius ſolicitet fœminas, quod faciliùs accipit in Sacramento Pœnitentiæ, & ideo Pontifices in ſuis Bullis intenderunt obviare abuſibus, qui in dicto Sacramento Pœnitentiæ frequentiùs, & commodiùs fieri poſſunt, cùm in illo fœminæ ſua peccata carnalia manifeſtant, & inclinationem ad ea, unde facilè poteſt Confeſſarius ſumere occaſionem ſolicitandi pœnitentes ad turpia, quod, ut dictum eſt, non accidit in adminiſtratione aliorum Sacramentorum, & ita hanc ſententiam docet iterum Freitas *ubi ſuprà in editione noviſſima n.11. & ſeq.* reprobans Mouram *opuſc.1. de incantat. ſect.3. cap.3. num.17.*

RESOL. LXIV.

An hoc crimen ſufficienter probetur per teſtimonia duarum fœminarum?

Et an ex unius fœminæ quantumvis honeſtæ delatione non ſit Confeſſarius in carcerem detrudendus? Ex p. 1. tr. 4. Ref. 28.

Sup. hoc in §. ult. Reſ. ſeq.

§. 1. Affirmativè reſpondet Paramus *de origine Inquiſit. lib. 3. q. 10. n. 158. & 165.*

2. Sed contrariam ſententiam, & meritò, docet Sanctarellus *tract. de hæreſi, c. 44. dub. unico, n. 6.* Peyrinus *de privil. Minimorum, tom. 2. Conſtit. 4. Greg. XV. §. 8. num. 2.* Bonac. *tract. variar. diſp. 6. punct. 3. num. 26.* Ioannes Sancius *in Selectis, diſp. 11. num. 46.* & alij. Ortiz verò *in ſumma, cap. 24. n. 11.* tres fœminas ait ſufficere: quatuor tamen expoſcit Acugna *de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 23. num. 11.* qui etiam *num. 27.* docet, ex unius fœminæ, quantumvis honeſtæ delatione, non eſſe Confeſſarium in carcerem detrudendum. Vide etiam Barboſam *in Confeſſ. ſolicit. poſt Flor. Inquiſit. fol. 231.*

Sup. hoc ibidem §. 1. ad med. verſ. ex unius fœminæ, & in alio verſ. ejus annot.

3. At ego puto, hæc omnia remittenda eſſe judicio, & prudentiæ Dominorum Inquiſitorum, qui conſiderare debent circunſtantias, & qualitates, tam fæminarum denunciantium quàm Sacerdotum, qui accuſantur. Sed circa præſentem quæſtionem vide Conſtitut. Gregor. X V. *in* §. 7. & plura apud noſtrum Molfeſium *in ſumma, tom. 1. tract. 7. c. 24. n 36. & ſeq.*

RESOL. LXV.

An teſtimonium duarum fœminarum ſufficiat ad carcerationem Confeſſarij ſolicitantis?

Et an ſufficiat ad condemnationem hujus criminis duarum fœminarum teſtimonium? Ex part. 4. tract. 5. Reſol. 55.

§. 1. Negativam ſententiam docet Acugna *de Confeſſar. ſolicitant. quæſt. 23. num. 9.* ſi complices fuerint; & Souſa *opuſc. de Confeſ. ſolicitant. tract. 2. cap. 21. concluſ. 4. n. 8.* docet, quòd niſi fœminæ ſint probatæ vitæ, & famæ, non ſufficiunt duæ deponentes de diverſis actibus ad incarcerandum Confeſſarium, ſed ad minus tres requiruntur, unde Aloyſius Bořiola *de Confeſſar. ſolicit. quæſt. 15.* Sic ait: Vt Inquiſitores procedant contra Confeſſarios, priùs conſtare debet de delicto per duos teſtes ſaltem fide dignos, quod etiam docuit Molfeſius *ubi infrà.* Sed ego puto cum Ioanne Sancio *in ſelect. diſp. 11. num. 47.* hoc remittendum eſſe judicio Inquiſitorum, qui qualitates & mores denunciati, & denunciantium prudenter debent inſpicere; exiſtimo tamen abſolutè contra Canteram *in qq. crim. cap. 2. de probat. per teſtes, quæſt. 1. num. 47.* ex unius fæminæ quantumvis honeſtæ delatione non eſſe Confeſſarium in carcerem detrudendum, & ita tenet Freitas *in addit. de Confeſſar. ſolicitant. quæſt. 4. num. 27.* & Souſa *ubi ſupra*, dum aſſerit, quòd talis Confeſſarius juſtè poſſit incarcerari ſi duæ fœminæ probatæ vitæ adversùs illum denuntiaverint, ergo ſecundum Souſam una non ſufficeret, quod etiam apertè docet *cap. 21. num. 6.* prædicta tamen delatio erit ſufficiens ad inquirendum, quòd ſi per Inquiſitionem apparuerit, ut rectè obſervat Freitas *loco cit. num. 28.* Confeſſarium levem, ſeu potiùs malæ vitæ eſſe poterit & tunc capi; & ideo Molfeſius *in ſumma tom. 1. tract. 7. cap. 25. num. 39.* ſic ait. Dum eſt ſola denunciatio, vel depoſitio mulieris ſolicitatæ ad turpia, quæ ſit bonæ famæ, Domini Inquiſitores verbotenus ſe informent de qualitatibus Confeſſarij, ſi aliàs inquiſitus ſit de ſimilibus, nam in pari qualitate prævalet Confeſſarius, ut ab iiſdem Dominis audivi, & ita ſervatur in praxi. Sic ille.

Sup. hoc in Reſ. præterita, §. Sed in fine, & infra in tr. 11 Reſ. 21. §. Sed hæc à lin. 5 verſ. Nam ſi.

2. Ex quibus infertur eſſe reprobandam opinionem Parami *lib. 3. de orig. Inquiſit. quæſt. 10. num. 158. & 165.* aſſerentis, ſufficere ad condemnationem hujus criminis duarum fœminarum teſtimonium: ſed adversùs hanc ſententiam, & meritò, inſurgit Acugna *de Confeſſ. ſolicitant. quæſt. 23. à num. 4.* Peyrinus *de privileg. Minim. tom. 2. conſtit. 4. Gregorij XV. §. 8. n. 23.* Souſa *loco citato, num. 12.* qui docet quatuor teſtes non probare ſufficienter & plenè hoc delictum; ſed adversùs Souſam tenet Acugna *quæſt. 23. num. 11.* imò Ortiz *in ſumma, cap. 24. n. 11.* ait dictum trium fœminarum ſufficere; ſed ego puto hoc remittendum eſſe judicio Inquiſitorum, ut alibi docui, & ipſemet doctus Souſa concedit, qui quidem omnia maturè conſiderabunt, quia cùm in hoc crimine proceditur, ut in crimine hæreſis, ubi teſtes non publicantur, atque ideo plenus defenſionis ordo non conceditur, ſemper timeri poteſt ne innocens damnetur, quamvis quilibet teſtis ſingularis ſit probatiſſimus, ignotum tamen eſt judici, quid illi à reo objici poteſt. Ita Souſa *n. 7.* unde diligenter omnia perpendant ſacræ fidei Quæſitores in caſibus contingentibus.

Sup. hoc i Reſ. præteri in principi

RESOL. LXVI.

An ſi aliquis ſub ſigillo naturali ſciat ab aliquo mulierem fuiſſe ſolicitatam à tali Confeſſario, teneatur illum denunciare?

Et quid in caſu hæreſis formalis? Ex part. 1. tract. 4. Reſ. 24.

§. 1. Negativè reſpondet, ex Societate IESU, Fagundes *de præcept. Eccl. tract. 2. lib. 4. cap. 3. num. 31.* ubi ſic ait: [Si hujuſmodi ſolicitatio ſub ſecreto naturali ſciatur, denunciatio fieri non debet: nam, cùm hujuſmodi ſecretum non vergat in detrimentum proximi, & obſervatio illius aliunde ſit de jure naturali; denunciatio autem tantùm de jure poſitivo; fortius vinculum juris naturalis prævalere debet minùs forti. [Hæc ille.

Sup. hoc i duabus Re ſeq.

2. An iſta ſententia ſit probabilis, videant viri docti: nam, ſi talis Confeſſarius non ſit emendatus, vel non adſit ſpes emendationis per ſecretam correctionem, facilè poterit alias fœminas ſolicitare; & ita tale ſecretum vergeret in damnum tertij, & Reipublicæ. Et ſic notavit Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolic. q. 21. num. 26.* quòd quidam Confeſſarius per decem annos perditè, & effrænatè ſolicitationibus, & turpibus actibus in ipſo Confeſſionis loco operam dederat, per quod tempus à nulla ſolicitata delatus eſt. Ideò puto in tali caſu, ſi ipſa mulier hoc non fecerit, talem Sacerdotem eſſe ab altero, qui hoc ſcit, etiam ſub ſecreto naturali, denunciandum. Et de hoc, in caſu hæreſis formalis, non eſt dubitandum, & contrarium aſſerere eſſet falſum: idcircò, ſi aliquis ſciat, aliquem eſſe hæreticum, vel ab ipſo, vel ab alio, etiamſi dederit fidem, & juramentum adhibuerit, de non manifeſtando ſecreto, tamen tenebitur revelare.

RESOL. LXVII.

An quis excuſetur à denunciatione Confeſſarij, ſi hoc ſciat ſub ſigillo ſecreti? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 32.

§. 1. Affir

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Fagundez *de præcept. Eccleſ. pr.2. lib.4. cap.3. num.31.* cujus ſententia mihi non placuit, *in part.1. tr.4. reſol.24.* & noviſſimè ex eadem Societate illam impugnat Caſtrus Palaus *tom.1. tract.4. diſp.9. punct.10. num.5.* Ratio eſt manifeſta, quia, ut probat Leſſius *lib.2. cap.30. dub.6. num.48.* & communiter, certum eſt, ſi denuntiatio eſt neceſſaria ad damnum aliquod publicum, vel privatum avertendum, promiſſionem ſecreti etiam juramento confirmatam non obligare, nullum enim juramentum promiſſorium cadens in damnum tertij & Reipublicæ obligat, ac proinde talis tenetur illud aperire, non ſecus ac ſi non promiſiſſet.

uæ hic eſt eſ. antece- ens, & in eſ. ſeq.

2. Sed hæc omnia accidunt in caſu noſtro, ut non cæcutienti patet, nam expedit bono Reipublicæ Chriſtianæ tales Confeſſarios puniri, & ideo Gregorius XV. aſſeruit in ſua Bulla in hoc caſu procedendum eſſe, ſicut proceditur in cauſis fidei ergo, &c.

RESOL. LXVIII.

An quando quis ſub ſecreto naturali ſcit ſolicitationem in confeſſione, teneatur illam denunciare?

Et quid, ſi ſecretum fuiſſet promiſſum ſub juramento?

Et infertur, quod hæreſis & ſolicitatio in confeſſione eſt denuncianda abſque prævia correctione fraterna, & ſi tales emendati fuerint? Ex part.9. tract.8. & Miſc. 3. Reſol.46.

lim in duabus præcedẽtibus Reſ.

§.1. PRoni ſunt aliqui ex Doctoribus Luſitanis ad tuendam ſententiam negativam circa præſentem difficultatem; & ideò ego olim Fagundez impugnavi, & nunc impugno Fragoſum, qui *in Republic. Chriſt. tom.2. part.2. lib.5. diſp.14. §.1. num.11.* ſic ait: Quòd ſi crimen ſolicitandi ſciatur ſub ſecreto commiſſo, non eſt denunciandum; quia ſicut Iudex non poteſt obligare, ut illi denuncietur reus, de quo nulla eſt infamia, nec indicia ſufficientia, quòd commiſerit tale, vel tale delictum; quoniam hoc eſſet infamare illum contra legem divinam cum onere reſtituendi: ſic etiam, cùm delictum ſcitur ſub ſecreto, nec ab alio, quàm ab uno ſcitur, non poteſt manifeſtari Iudici inquirenti generaliter, nec ſpecialiter, cùm ſecreta non ſubſint punitioni Iudicis, ſed divinæ vindictæ. D. Thomas *2.2. quæſt.70. artic.10.* Navar. *in Manuali, cap.18. in fine*; & alia via illi delicto obviari poteſt, D. Thomas ſupra *quæſt.69. artic.2.* Navar. cit. *num.60. & 61.* niſi criminoſus is eſſet hujuſmodi ſolicitationibus aſſuetus, & ad eadem crimina iteranda præparatus: tunc præmiſſa correctione fraterna, ſi poſt illam non ſperetur emenda, denuncietur. D. Thomas *dict. quæſt.70. artic.1.* & Sotus *lib.5. de Iuſtit. q.7. artic.1.* & Navarr. ubi proximè, *num.60.* ubi quando alia via excuſari non poteſt, id ſolum detegatur, quod remedio eſt neceſſarium: & loquitur de delicto vergente in perniciem tertij, cui alia via obviari non poteſt. Ergo nullo modo ſolicitantes ſunt detegendi, ſi ſub ſecreto commiſſo crimen ſciatur, & poſſit huic malo alia via occurri, maximè per correctionem Evangelicam, aut per alia remedia, quæ charitas, & zelus animarum docere ſolet. Ita Fagundez.

ip. his in m.6. tr.1. ſ.94.95. & citanter in ult. Reſ.96.

2. Sed ejus ſententiam prorſus rejiciendam eſſe puto, & noviſſimè illam refellit Eſcob. à Corro, *de Confeſſ. ſolicit. part.2. quæſt.2. §.4. num.45. & 46.* etiam ſi ſecretum fuerit promiſſum cum Iuramento, quia tunc eſſet vinculum iniquitatis. Quod etiam, me citato, tenet Carena *in praxi S. Officij par.2. tit.9. §.5. n.22. & tit.6. §.22. num.123.* Boſſius *poſt tract. de Iubil. in Appen. dub.26. num.87. & ſeqq.* Sanctarellus *tract. de Hær. cap.9. num.10.* Suarez *de fide, diſput. 20. ſect.4.* *num.17.* & alij penes ipſos. Et ratio eſt, quia ſolicitatio in Confeſſione eſt delictum, quod vergit contra bonum publicum, & commune, ſcilicet contra Sacramentum Pœnitentiæ, & ad illud Sacramentum accedentes; igitur, nullo obſtante ſecreto, etiam jurato (excepto Sacramentali) talis ſolicitatio eſt denuncianda.

p. hoc in ſolutioni- s not.1. jus Reſ.

3. Ad id verò, quòd aſſerit Fragoſus, ubi ſupra, de correctione fraterna, eſt major difficultas. Ego tamen puto, quod ſtante edicto noſtri Sacri Tribunalis, hæreſim, & ſolicitationem in Confeſſione eſſe denunciandam abſque prævia correctione fraterna; & præter Doctores alibi à me citatos, hanc ſententiam noviſſimè tenet Oviedo *in Republ. Regular. part.1. tract.1. cap. unico, q.2. n.48. cum ſeq.* Itaque licet, ſtando in jure naturæ, hæreticus jam emendatus non debeat denuntiari: ſed cùm hodie ſtringamur poſitivo jure, Eccleſiaſtico præcepto, Inquiſitorum edicto, tenemur hæreticum quantumvis occultum, & emendatum, denuntiare juridicè Inquiſitoribus: tùm quia hæc poſitiva lex includit naturalem de præponendo famæ, & bono hominis particularis (quod quidem ex lege naturæ conſervandum aliàs foret, exiſtente hæreſi occulta, & emendata) bonum commune, & Eccleſiæ, quod periclitaretur, ſi tam contagioſum flagitium ſemel commiſſum non extingueretur. Tum quia ſemper debet timeri, quod verè, (ideſt pertinaciter) hæreticus, qui cum plena deliberatione Matri Eccleſiæ contradixit, fictè ſe emendatum oſtendat: ut dicit Simancas *de Iuſt. tit.9. n.12.* & alias rationes tradunt alij. Quare nec teneamur fraternè corrigere, nec de emendatis, & correctis omittere denunciationem. Hæc ratio ſpecialis eſt, quia ex emendatione unius delinquentis, (nempè hæretici, qui fortè fieret ex correctione fraterna) non ſatisfit bonum commune: deinde quia fortè ex illa hæreſi aliqui infecti ſunt. Nec alia eſt mens Dominorum Inquiſitorum in illis verbis: [Sin comunicarlo con perſona alguna, por que aſſi conviene vengais a manifeſtarlo.] Quia ſi conſultatio omnis prohibetur, ne hæreticus fugiat; à fortiori intelligitur prohiberi præmitti admonitionem reſpectu perſonæ denunciandæ. Deinde, quia in dictis verbis intelligitur, nolle Dominos Inquiſitores, qui ob ſuam ſpecialem notitiam, & experientiam in delictis hujuſmodi indagandis, & aperiendis, committere aliis judicium de emendatione damni facti, ſpe emendationis hæretici, vel ſolicitantis ad venerea in Confeſſione, ſed hoc ſibi reſervare. Et tandem, quia cùm ex talibus criminibus tam gravè damnum Reipublicæ prudenter debeat credi provenire, quamvis criminoſus fortè poſſideat bonum famæ, (quia eſt ſecretum delictum) hoc bonum privatum poſtponendum eſt incolumitati, & bono communi; quia bonum gentis eſt diviniùs ex Philoſopho; & præſumptio de incerta emendatione eſt certa contra in hoc crimen hæreſeos lapſos, propter rationem dictam.

Alibi ſup. in Reſ.3. & 5. & pro Hæretico emẽdato, &c. hic etiam ſup. in Reſ.6. 7 §. Sed ego & in Reſ. 8. à lin 2. & in Reſ.5. § Poſtea in fin. & pro parte in tom. 6. tr.1. reſ. 99. §. 2. à lin. 6 verſ. Vide & pro parte in to.9. tr.7 ex doct. Reſ 81. §. ult. propè fin.

4. Alij verò aſſerunt non concurrere in præſenti caſu jus poſitivum cum naturali: ſed jus naturale nudum de conſulendo bono, & famæ proximi, monendo ante denunciationem; cum jure naturali potiori (utique) de conſulendo bono communi, denunciando, & cum ſecuritate vitando fugam, providendo communi bono; quod non eſt dubium eſſe de lege, & jure naturali præcipuo, & non quidem nudo, ſed ſimul cum jure poſitivo, legis, & præcepti Inquiſitorum, de ſtatim denunciando hæretico: unde, qui hæreticum ante monitionem denunciat, præceptum juris communis obſervat propter rationem dictam: & ſimul jus, & præceptum poſitivum, & Inquiſitorum. Nec ex hoc excuſatur ab obligatione correctionis fraternæ, ſi ſit poſſibilis, & judicetur ad bonum ſpirituale profutura.

Nec

Nec id impedire intendunt Domini Inquiſitores, imò & illis id placet maximè, cùm non minus, ſed ardentius emendationem hæretici cupiant, quàm alij; & quòd ad meliorem mentem reducatur per correctionem,& emendationem imo & ad ſupplicium fructuoſius perferendum. Et ideò hanc ſententiam, præter Oviedum ubi ſupra, docet etiam Ioſeph. Rocafull. *in praxi Theol. mor. par.3. lib.3. cap.6. num.96. & 97.* probans hoc, ut ſupra viſum eſt, ex edicto Inquiſitorum, quod ſingulis annis promulgatur, quod habet vim legis Canonicæ, cùm Inquiſitores Apoſtolica auctoritate ferant illud, & Tribunal iſtud procedat cum maxima ſcientia, prudentia, & conſultatione. Probat ſecundò, quia hoc crimen eſt graviſſimum, contagioſum, & nocivum bono publico, cui rariſſimè poteſt remedium adhiberi per ſolam admonitionem privatam; & licet hæreticus videatur emendatus poteſt hoc fingere, ut ſæpè fingunt; neque res tanta privato judicio committenda eſt. Probat tertio, quia finis adæquatus hujus denunciationis non eſt ſola correctio, & emenda fratris; ſed publica correctio, & ſecuritas aliorum fidelium, ad quem finem ſecreta admonitio nunquam eſt ſufficiens medium. Et ſententia contraria, addit Rocafull, habet locum ſecluſo edicto Inquiſitorum, quod non contradicit divino juri poſitivo *Matth.18.* non enim prohibet, quin Evangelica correctio adhibeatur; ſed jubet, ut ea ſive adhibita, ſive non adhibita, denuncietur hæreticus. Poſſumus etiam dicere, ſemper præcedere monitionem: monetur namque ſemper Chriſtianus, ne aliquid contra fidem teneat: quæ monitio ſufficit ut cenſeatur quilibet Chriſtianus aliquo modo correctus: ſicut ad excommunicationem juris ſufficit ipſa juris monitio.

5. Et tandem ſupra dictis Auctoribus addam Eſcobar à Corro *tract. de Confeſſ. ſolicit. par.2. quæſt.4. §.1. num.56* ubi ſic aſſerit. Limita noſtram regulam in crimine ſolicitationis, quod deferendum Inquiſitoribus eſt abſque prævia correctione. Ampliа Primò dictam limitationem, ut procedat, quamvis veriſimilis ſit ſpes emendæ; quia etſi jure naturali attento, de quo loquuntur, plures loci Sacræ Scripturæ, qui huic opponi videntur, obligatio denunciandi tunc ceſſet, tamen inſpecto Inquiſitorum denunciandi præcepto, aliud dicendum eſt. Et verè ferendus non eſt Souſa *de Confeſſariis ſolicit. tract.2. c.6. n.9. & 13. & in Aphor. lib.1. cap.34. num.57.* ubi abſolutè ait, quòd ſi crimen ſolicitationis ſit occultum, habeaturque moralis certitudo, quod ſervato fraternæ correctionis ordine, Confeſſarius emendabitur, non licet eum denunciare, & aſſentiri videntur Io. de la Cruz. 1. *Directorij conſcientiæ, præc.5. q.2. dub.5. concluſ.2.* Fagundez *ad 2. Eccleſiæ præceptum. lib.4. cap.2. num.32.* Peyrinis *in privileg. Minimor. tom.1. conſtitut.4. Gregorij XV. §.9. num.26. & in addit. ad eandem Conſtit. cap.11. num. 26. & 27.* quæ aſſertio deſtruit omnino obligationem denunciandi ſolicitantes, tum quia omnis actus ſolicitandi ad turpia ſua ex natura ſemper occultè fit: nunquam enim vidiſti, quod publicè fiat non ſolùm in Sacramento Pœnitentiæ, verùm nec extra. Et ſi pœnitens ſolicitata ad corrigendum accederet, Confeſſarius emendam ſimularet cauſa vitandæ denunciationis; & ſic rarò ſimilia atrociſſima delicta debitam haberent coërcitionem cum Sacramenti injuria, & animarum pernicie; quod nec ferendum, non conſulendum, eſt. Tum, quia ex hac opinione non adimpleretur finis magis principalis denunciationis, qui punitionis eſt quo nititur Inquiſitorum Edictum; & intendit ſolicitatores punire, ut tam ipſi, quàm cæteri, à tam horrendo crimine metu pœnæ ſaltem arceantur. Tum etiam, quia ex hac opinione plura gignerentur damna, & pericula in populo Chriſtiano, & nihil metus denunciationis proficeret; ſed potius tolleretur ſpe correctionis præbendæ; ut de facto accidiſſe novi à quodam Confeſſario ſatis docto, & probo, & Sanctæ Inquiſitionis Qualificatore, qui ſolicitatus fuit à quadam fœmina, & reſiſtendo, & conſulendo ei veluti Pater, & Paſtor, dixit impudica fœmina nihil eſſe timori; nam licet ipſe Confeſſarius eam ſolicitaſſet in Confeſſione, muniri correctione poterat ad non denunciandum. Itaque prædicta opinio ad peccandum anſam præbet, & ad polluendum ſacrum fontem, ad coinquinandum animas fidelium, & ſpernendum Summorum Pontificum Decreta, & Inquiſitorum præcepta: quòd quidem ferendum non eſt. At ſi ſit ſpes emendæ, & non timor fugæ, poterit correctio fieri, non animo omittendi denunciationem; ſed ut emendatio quæ intenditur, citiùs conſequatur: & ſi punitio neceſſaria fuerit, poſteà adhibeatur per denunciationem, quæ omitti non debet. Tum quia ita adimpletur præceptum naturale corrigendi, & poſitivum denunciandi. Tum, quia præceptum Inquiſitorum non omninò rejicit correctionem; ſed tantùm jubet, quod ejus cauſa denunciatio non omittatur. Et hæc omnia docet Eſcobar loco citato. Itaque ex his patet, quòd noſtra ſententia non adverſatur doctrinæ D. Thomæ: unde non eſt audiendus noviſſimè Texeda *in Theol. mor. tom.2. lib.3. tr.1. num.163.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 3. §. Sed & in Reſ. 4. & 5. & in to. 6. tr. 1. Reſ 99. §. ult. à lin. 6. & ſignāter in li... pen. & in to. 7. tr. 1. Reſ. 240. §. ult. à lin. 4. & in to 9. tr. 7. ex doctr. Reſ. 81. §. ult. propè fin.

RESOL. LXIX.

An quis teneatur denunciare Confeſſarium ſolicitantem, ſi hoc ſciat, & audivit non ſolum à fide dignis, ſed etiam à levibus perſonis? Ex p.4. tr.5. Reſ.28.

§.1. ET incipiendo quoad fide dignos certum eſt adeſſe obligationem, per ea, quæ adducit Villalobos *in ſum. tom.2. tract. 17. diffic.1. num.15.* Navarr. *de hæret. conſ.3. num.1.* Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. part.1. pr.8. art.4. dub.13. concl.3.* Pitigianus *in pract. crim. regul. cap.3. fol. mihi 167.* Leſſius *lib.2. cap.30. dub.7. num.49.* Reginaldus *tom.2. lib.24. cap.3. ſect. 6. num. 50.* Genuenſ. *in pract. cap. 2. numero 9.* Navarra *de reſtit. lib.2. cap.4. num.228.* & alij communiter.

2. Difficultas eſt, an quis teneatur denunciare ſi audivit, v. g. Confeſſarium ſolicitaſſe à levibus perſonis? & negativè videtur reſpondendum, per ea, quæ docet Rodriquez *in qq. Reg. tom.2. q.6. art.7.* ubi firmat neminem obligatum eſſe denunciare, quod à gente parvi nominis & æſtimationis audivit, ita ut ſi illis fidem dederit, de facilitate in credendo poſſit à prudentibus notari, quod adeò eſt verum, ut procedat etiamſi à Superiore ſub pœna excommunicationis & in virtute Spiritus ſancti imperetur. Ita ille, & ita in terminis docet hanc ſententiam Fagundez *de præcept. Eccleſ. pr.2. lib.4. cap.3. num.31.* ubi ſic ait. Si fœmina dicat coram multis ſe fuiſſe ſolicitatam à tali Confeſſario in confeſſione ſacramentali, & ea ſit fide digna, jam talis Confeſſor manet infamatus, & qui audiunt, tenentur ſub excommunicatione denunciare; ſecùs ſi ſit leviuſcula, aut non ita fide digna, & ita hanc ſententiam docet etiam Portel, *in addit. ad dub. regul. ver. ſolicitare fœminas, num.22.*

3. Sed ego contrariam ſententiam teneo in noſtro caſu, & aliis pertinentibus ad ſanctum Officium, cùm talia delicta communi bono noceant, & ideo Thom. à Ieſu *in lib. de viſitat. tract.1. cap.15. num.11.* ſic aſſeruit. Nemo tenetur peccatum, de quo eſt dubium, an fuerit commiſſum, vel quod à levibus perſonis, vel minimè fide dignis referentibus audivit denunciare; ſecùs verò ſi communi bono noceret, tunc enim

enim ſimul cum dubio & levitate referentium referri debet. Ita ille, & Octavian. Spatharius *in praxi de modo corrigendi Regulares, tract.5. cap.11. num.4.* ſic ait. Nullus tenetur denunciare quod auditu tantùm percepit, excipio tamen caſus in quibus vel ob gravitatem delicti, vel ob alium dignum reſpectum Prælati præcipiunt denuntiari ab omnibus etiam qui audierint, etſi aliter non ſciverint. In quibus caſibus contra Rodriquez dico, ſubditos teneri ad denuntiandum, quæ audierint à quibuſcumque, nec ad illos pertinet diſcernere, an à viris bonæ famæ audierint, necne. Sed Prælati illud eſto judicium & onus, qui ſic præcipit. Ita Spatharius, quæ omnia à fortiori procedunt in caſibus pertinentibus ad ſanctum Officium, in cujus edicto abſolutè & ſine ulla diſtinctione præcipitur ſub excommunicatione, ut ſi quis ſciverit, vel audiverit delicta in illo edicto contenta, Inquiſitoribus denuntiet. Igitur ſi quis audiverit Confeſſarium aliquem fœminam ſolicitaſſe, tenetur illum denuntiare, nec ad illum ſpectat diſcernere, ſi ille, à quo hoc audivit, ſit bonæ famæ, vel levis conditionis. Adde, & hoc eſt maximum argumentum, quod, ut patet ex *c. in fidei favorem de hæret. in 6.* in S. Officio contra reos admittuntur teſtes aliàs inhabiles, ut excommunicati, criminoſi, infames, perjuri, &c. & hoc quia crimen hæreſis, vel illam olens, eſt ita grave, & pernicioſum Reipublicæ, ut meritò in ejus deteſtationem tales teſtes admittantur, ut ſic faciliùs delictum puniri poſſit, & extirpari, ex quo argumento neceſſariò concluditur delicta in edicto contenta eſſe Inquiſitoribus denuntianda, licèt illa fuiſſent audita ex ore hominum infimæ conditionis & famæ. Vnde ex his apparet eſſe reprobandum Homobonum de Bonis *in conſult. mor. tom.1. part.4. reſponſ.51.* non ſolum quia aſſerit, non teneri quem denuntiare Confeſſarium ſolicitantem, ſi audivit à non fide dignis, ſed multo magis eſt reprehendendus, quia aſſerit, ad denunciationem faciendam non teneri niſi fœminam ſolicitatam. Sed tu contrarium tene cum Fagundez *loc. cit.* & ita obſervat praxis S. Officij: tenetur igitur non ſolùm fœmina ſolicitata denuntiare Confeſſarium, ſed etiam alij qui hoc audierunt ſaltem à fide dignis.

RESOL. LXX.

An Confeſſarius ſit denunciandus, qui concubinam in confeſſione de zelotypia arguit? Ex part.4. tract. 5. Resol.43.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Io. Sancius *in ſelectis diſp.11. num.32.* ubi ſic ait: Sub pœnis Brevis comprehendi arbitror Confeſſarium laſcivè objurgantem ſuam concubinam, Hiſpanè *ſi la pidieſſe zelos laſcivos*, nam talis actio maximè provocativa eſt ad laſciviam, vel ad minus eſt ſignum oſtendens laſcivum amorem, zeloſum enim aliquem ſe oſtendere, non eſt aliud, quàm pœnitentis ſigna oſtendere, quòd alius, & non ipſe ſolus particeps ſit laſcivi amoris fœminæ, & idem eſt ac ſi tunc diceret Confeſſarius: Pœnitet me quòd cauſam diſcontinuandi noſtrum affectum & amorem afferas; quod magis verum eſt jam ex decreto Gregorij XV. prohibentis in confeſſione illicitos tractatus, ſive ſermones haberi. Ita ille.

2. Sed adversùs illum noviſſimè acriter inſurgit Seraphinus Freitas *in novis addit. de Confeſ. ſolicit. quæſt.9. num.21.* quia codex rarus eſt, ponam ejus verba per extenſum, ſic itaque aſſerit. Caſus à Sancio propoſitus fictitius mihi eſt, nam aut concubina ad Sacramenti fontem pro erratorum expiatione pœnitens accedit, aut animo à peccatis non diſcedendi concurrente Confeſſoris mala fide: in ſecundo caſu non eſt Sacramentum, & Confeſſor in ea ſpecie ſolicitans non incidit, ut ipſe Sancius fatetur *d. diſp.11. num.39.* & nos cum Illuſtriſſimo *infrà quæſt.14.* quod ego intelligo etiam ſtante Gregoriana Bulla contra eumdem Sancium *d. diſp.11. num.40.* quia tunc ex Gregoriano edicto Confeſſor incurrit, quando intervenit ſimulatio ad circumſtantium illuſionem, quæ in noſtra ſpecie inter ipſos excogitari non poteſt, niſi adſint arbitri. In primo vero caſu falſa propoſitio mihi videtur, ſupponimus enim fœminam peccata luxuriæ cum uxoratis & aliis confeſſam (alias enim ſi ea occultat cum Confeſſoris ſcientia, locum habet præcedens caſus) reprehendit & objurgat vehementer fœminæ laſciviam & peccata audita Confeſſor, in hac hypotheſi, ſi Confeſſor zelotypia ducatur, pendet ab animo hæc intentio, quam ſi penetret concubina, ut ſupponit Sancius illis verbis, *ſignum eſt*, &c. jam directè & principaliter non agitur de ſolicitatione verbis non expreſſa, ſed mente retenta, & tunc auctore Sancio ſiſtitur fœmina apud Inquiſitores denuntians Confeſſorem tanquam hæreticum, aut de hæreſi ſuſpectum, quia eam de peccatis carnis cum aliis reprehendit in confeſſione. Itaque abſurdum & hæreticum mihi videtur firmare, quod idem eſt ſolicitare ad peccatum carnis, & reprehendere in genere (& præcisè ſtando in terminis tantùm reprehenſionis peccati in genere) peccatum luxuriæ cum aliis, ſi Confeſſor eam de ſimilibus objurget: quia *ſignum eſt*, ait Sancius, ac ſi dicat Confeſſor, Pœnitet me quòd cauſam diſſenſionis noſtri amoris offeras, quoniam cum aliis diſtraheris in ſimilibus laſciviis; hæc igitur cautè legenda, & ſeriò cavenda puto. Tunc autem forſan opinio Sancij locum habere poteſt, ſi objurgatio progrediatur ultra peccati reprehenſionem, minetur Confeſſor concubinæ ſi deinceps cum rivali nominato confabuletur, illius domum intret, vel interveniat aliud ex iis, quæ ſubintelligit & exponit Sancius, nam ſtando in terminis reprehenſi tantùm peccati, tametſi Confeſſarij intentio in zelotypiam dirigatur, non ſubjacebit Brevis edicto, præcipuè, quia objurgatio laſciva ex zelotypiæ vitio ſupponit fœminam incorreptam & impœnitentem, qui caſus vix conſiderari poteſt in hypotheſi à Sancio propoſita & Sacramenti adminiſtratione; quid enim opus eſt reprehendi laſcivè concubinam in confeſſione qua cum conſuetudine perpetua utitur Confeſſarius, ut ſupponit Sancius. Et hæc omnia docet Freitas *ubi ſup.* at his non obſtantibus ſententiam Sancij ſequitur noviſſimè Fagund. *in 2. editione de præcep. Eccleſ. pr.2. lib.4. c.3. n.63.*

RESOL. LXXI.

An Confeſſarius ſolicitans fœminam non ad turpia, ſed ad alia peccata ſit denunciandus, v. g. ſortilegium, &c.

Et quid, ſi Confeſſarius tanquam leno urgeret fœminam in confeſſione, ut cum aliquo peccaret, vel proſtitueret ſibi filiam, &c. Ex p.1. tr.4 Reſ.20.

§.1. Videtur prima facie reſpondendum affirmativè: nam Gregor. XV. prohibet Confeſſariis, ut non habeant cum pœnitentibus in Cõfeſſione, non ſolùm ſermones inhoneſtos, ſed etiam illicitos: ſed Confeſſarius ſollicitans pœnitentem ad aliquod peccatum, licet non carnale, habet cum illa ſermones illicitos: ergo erit denunciandus. Et ante hanc Conſtitutionem,

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 77. §. 1. cur. ſim in ſin.

tionem , hoc etiam docuerat eruditiſſimus Pegna *in direct. Inquiſ. p.*2.*comm.*81.*verſ. Ille quoque*,ubi ſic ait: [Ille quoque graviter peccat , nec levem contrahit malæ credentiæ ſuſpicionem,qui in Sacramento Confeſſionis,vel ad quæque flagitia, ſeu peccata , provocat confitentem : & propterea jure optimo , judicio Inquiſitorum ſubjectus eſt.]Ita ille.Freitas verò *in addit. ad tract. de Confeſſor.ſolicit. q.*8. *n.*17. putat, hanc ſententiam ſequendam eſſe, quando Confeſſor ſolicitat pœnitentem ad eadem peccata, quæ confitetur: veluti, ſi ſortilegium fateatur , & Confeſſarius petat ab illo,ut ſe doceat illud facere : quia in tali caſu acciperet Confeſſarius occaſionem à peccato confeſſo : & ita procedit ſuſpicio de fide.

2. At his non obſtantibus , ſub cenſura tamen,cenſeo, dictum Confeſſarium non eſſe vigore Bullæ Gregor. X V. denunciandum : quia verba Pontificis diriguntur ad ſolicitationem carnalem, quæ communiter accidere ſolet ; & in delictis non fit extenſio , *ex cap. in pœnis , de reg.iur.in* 6. *& ex l.interpretat.ff.de pœn.*Et ita in terminis Bullæ Clementis VIII.& Pauli V.docuerat anteà Paramus *de orig. Inquiſ.lib.*3.*q.*10.*n.*121. Aloyſius Bariola *in flor.Inquiſ.fol.*225. Scortia *in Bull. Pont.epiſt.*77. *theor.* 197. Molfeſ.*in ſumma,tom.*1.*tr.*7. *c.*24. *num.*31. Roder. Acugna *tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*8. & alij.

3. Reſtat modò reſpondere ad argumentum *ſuprà, in principio* poſitum. Dico igitur, Gregorium voluiſſe cum illa voce,*illicitos*,amplexari omnes actus illicitos, in eadem tamen materia carnali , quos fortaſſe per alterum verbum , *inhoneſtos* , non ita clarè comprehenderat, ut quando , v.g. Confeſſarius , tanquam leno, urgeret fœminam in Confeſſione,ut cum aliquo peccaret , vel proſtitueret ſibi filiam, &c. Et ita in ſimili caſu interpretatus eſt Epiſcopus Acugna *ſup.* dicta verba *in tract. citato, de Confeſſ. ſolic. quæſt.*17. *numero* 10.Et ita hanc ſententiam poſt Bullam Gregor.XV. docet Sanctarellus *in tract. de hæreſi , cap.*44. *num.*19. Venerus *de exam. Epiſc. lib.*5. *cap.*17. *num.*18. Sancius *in ſelect. diſp.*11. *n.*23. Peyrinus *ſuper privil.Minimorum* , & alij.

Sup. hoc inf. in Reſ. 73. & 74.

RESOL. LXXII.

An incidat in prædictas Bullas, qui ſolicitavit pœnitentem ad actus illicitos extra venerem ? Ex p.4.tract.5. Reſol.17.

§.1. AFfirmativam ſententiam præter Pegnam *in direct. Inquiſ. part.*2. *comment.*81. docet Lælius Zecchius *in ſumm. tom.*1. *tract.de fide, cap.*11.*n.*5. §. *Tertia ſuſpicio*, & noviſſimè hanc ſententiam tenet etiam doctus Emanuel Moura *opuſc.*1. *de enſal. & incant.ſect.*3. *cap.*3.*num.*17. ubi ſic aſſerit: Acugna conſiderat non fruſtrà duplicari in Bulla ad actus inhoneſtos & illicitos, quaſi illiciti addant ſupra inhoneſtos, quamvis conetur utroſque ſumendos tantùm intra materiam Veneris ; ergo rationabiliter puto illicitos ampliare ad illicitos in omni materia. Sic ille. Vnde Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*5. *diſp.*9. *punct.*6. *num.* 2. putat probabiliter dici poſſe ob facultatem generalem Inquiſitoribus datam cognoſcendi de hæreſis ſuſpectis , poſſe cognoſcere de aliis ſolicitationibus extra Venerem ſi deferantur.

2. Sed hæc ſententia mihi non placet , ut patet ex praxi DD. Inquiſitorum , & illam reprobavi cum multis DD. *in part.*1. *tract.* 4. *reſol.* 20. quibus nunc addo Bonacinam *in tract. var.diſp.*6. *punct.*3. *num.*7.& Freitam *in noviſſima editione de Confeſſ.ſolicit.cap.*17. *num.*21. *& quæſtione* 8. *numero* 18. Souſam *de Confeſſ. ſolicit. tract.*1. *cap.*13. *numero* 4. *& ſeqq.* & noviſſimè Homobonum *in conſult. caſ. conſcient. volum.*2.*part.*5. *reſponſ.*130.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens, & in alio §. ejus primæ not.

RESOL. LXXIII.

An Confeſſarius, qui in confeſſione urgeret pœnitentem de proſtituenda ſibi, vel aliis filia, conſanguinea, amica , &c. ſit denunciandus ? Ex part.1. tr.4. Reſ.19.

§.1. ALiqui negativè olim reſpondebant : quia iſta ſola ſolicitatio ex decreto Pauli V. videtur prohibita, quæ efficitur pœnitenti à Confeſſario ad turpitudinem inter utrumque exercendam. Sed Confeſſarius in noſtro caſu non ſolicitat pœnitentem ; ſed lenonem , & turpem interceſſorem. Ergo talis ſolicitatio non prohibetur in Bulla. Et hanc opinionem probabilem putavit Acugna *tract. de Confeſ. ſolicit. quæſt.*17. *numero* 9. ubi contrariam ſententiam, quam ipſe meritò amplectitur , vocat tantùm probabilem.

Sup. hoc ſup in Reſ. 71. § ult. ad med & inf. in Reſ ſeq.

2. Sed hodie , vigore Bullæ Gregorij X V. omninò talis Confeſſarius eſt denunciandus , quod patet ex illis verbis : *Ad inhoneſta , ſive inter ſe , ſive cum aliis perpetranda.* Et ita in terminis Bullæ Gregorij X V. determinavit noviſſimè Naldus *in addit. ad ſumm. verb. Confeſſio , num.*31. Bonacina *in tract. diſput.*6. *punct.*3. *num.*19. Sancius *in ſelect. diſput.* 11. *num.*43. *&* 44. & Sanctarellus *de hæreſi , cap.*44. *dub. unico, num.*19. & hanc ſententiam , etiam ante dictam Conſtitutionem Gregorianam, tenendam eſſe reſpondit, de hoc interrogatus,P. Suarez,ut teſtatur Acugna *ubi ſup. num.*12.

Sup. hoc l gnanter in Reſ. ſeq.

RESOL. LXXIV.

An Confeſſarius ſit denunciandus, ſi ſolicitet pœnitentem ad lenocinium ? Ex p.4.tr.5. Reſ.12.

§.1. ETiam in terminis Bullæ Pij IV. Pauli V. & Clem. V I I I. ſupradictum Confeſſarium eſſe denunciandum , docuit Acugna *quæſt.* 17. *num.*8. & *ibi* ejus Additionator Freitas *num.*14. Sed alij tenent quòd ſecluſa nova Conſtitutione Gregor. XV. dictus Confeſſarius non erat denunciandus , & ita tenet Io. Sancius *in ſelect. diſp.*11.*num.*44. ubi ſic ait : Quando Confeſſarius fœminam ſolicitat , non quidem ſibi,vel aliis copulandam , ſed quòd mediet , & intercedat ut alia fœmina in fornicationem conſentiat, pœnas brevis evitabit , cùm talis ſolicitatio non ſit directa ad exequendum carnis flagitium cum pœnitente fœmina. Iam verò reor ex decreto Greg. X V. denunciandum fore hujuſmodi Confeſſarium , ex illis verbis , *aut cum pœnitentibus illicitos & inhoneſtos ſermones , ſive tractatus habuerint* ; inhoneſti ſanè ſermones ſunt pœnitentem inducere , quòd mediet ut alia fœmina in fornicationem conſentiat. Hæc Sancius,& noviſſimè hoc etiam docet Antonius Souſa *in aphor. lib.* 1. *cap.*34.*n.*21. ſic aſſerens : Confeſſarius fœminam pœnitentem ad lenocinium ſolicitans , non comprehenditur in terminis antiquarum conſtitutionum ; ſecus verò juxta Conſtit. Gregorij.

Sup. hoc i Reſ. præteri & lege etiai alium §. eju primæ an not.

2. Sed ego non ſolùm ſtante conſtitutione Gregor. hanc ſententiam tenendam eſſe puto , ut docui *part.*1. *tract.*4. *reſol.* 19. ſed etiam in terminis Bullarum aliorum Pontificum , & ita hanc ſententiam tenet etiam in editione noviſſima iterum Freitas *n.*19. * & Caſtrus Palaus *tract.*4. *diſp.*9. *punct.*5. *n.*2. nam ex ſupradictis Bullis,& ex Edicto Inquiſitorum,mandan-

* Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

tur

tur denunciari Sacerdotes, qui mulieres pœnitentes ad actus inhoneſtos provocant, ſeu alliciunt: qui autem provocat pœnitentem, ut mediet, abſolutè provocat ad actus inhoneſtos, illa enim mediatio actus inhoneſtus eſt, & ejuſdem ſpeciei cum crimine perpetrando. Item ratio tota prohibendi ſolicitationem pœnitenti factam procedit in præſenti, cùm venenum propinet ei Confeſſarius, cui debebat antidotum ſalutis propinare, & loco reconciliationis gravem peccati molem imponat, fontique limpidiſſimo lutum admiſceat; ergo cùm illa decreta ſint inſtituta in favorem ſacramenti Pœnitentiæ, non limitanda ſunt, ſed potiùs extendenda. Ita Caſtrus, & ego ſatis quidem probabiliter. Vide etiam Bonacinam *in tr. var. diſp. 6. punct. 3. n. 19.* & poſt Bullam Greg. de hoc non eſt dubitandum, ut obſervat Peyrinus *in privil. Minim. tom. 2. conſtitut.* 4. Greg. XV. §. 5. *n.* 16. Et ita hanc ſententiam, me citato, docet Novarius *in ſumma Bullarum, tit. de ſolic. in confeſſione, num.* 10.

3. Non deſinam tamen hic adnotare quod Antonius Souſa *opuſc. de Confeſ. ſolicit. in annot. ad Bullam Greg. XV. num.* 7. videtur negativam ſententiam, nempe Confeſſarium ſolicitantem pœnitentem ad lenocinium, non eſſe denunciandum, tanquam probabilem admittere, etiam in terminis Bullæ Greg. X V. quia affirmativam ſententiam vocat tantùm tutiorem, & probabiliorem; ſed ego puto omnino negativam ſententiam eſſe damnatam in ſupradicta Bulla, ubi Pontifex utitur his verbis: Ad inhoneſta ſive inter ſe, ſive cum aliis quomodolibet perpetranda; ubi illa verba, *cum aliis, & quomodolibet*, omne lenocinium, tam ex parte pœnitentis, quàm ex parte Confeſſarij manifeſtè includunt, & ita hanc ſententiam noviſſimè docet etiam Lezana *in ſumma quæſt. Regul. c. 19. n. 34.*

RESOL. LXXV.

An Confeſſarius, ſi in confeſſione petat à pœnitente domum ſuam, ut ibi adducat concubinam, ſit denunciandus?

Et an Conſtitutio Greg. XV. intelligatur de actu quo Confeſſarius fœminæ ſuadet, ut ſibi det pecuniam ad largiendum meretrici? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 45.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Antonius Souſa *in opuſc. de Confeſ. ſolicit. tract.* 1. *cap.* 14. *n.* 8. ubi ſic aſſerit: Conſtitutio non intelligitur de actu quo Confeſſarius fœminæ ſuadet ut ſibi det pecuniam ad largiendum meretrici, quia licèt hujuſmodi actus inhoneſtatem aliquam contineat, illam per ſe primo objecto non continet; idemque dicendum eſt ſi Confeſſarius ſuadeat fœminæ ut in domo ipſiuſmet ad ipſius Confeſſarij notam concubinam pateat acceſſus. Ita ille.

2. Sed in terminis Bullæ Greg. XV. hæc opinio mihi non placet, nam ibi Pontifex hæc verba apponit, *Ad inhoneſta ſive inter ſe, ſive cum aliis quomodolibet perpetranda*, ubi illa verba, *cum aliis, & quomodo libet*, videntur caſum de quo loquimur includere.

RESOL. LXXVI.

An mandans Confeſſario, ut ſolicitet pro ſe pœnitentem, ſit denunciandus?

Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, quod non incurrit excommunicationem latam contra aliquid facientem, ſi quis mandavit facere; ideo ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, non ligat mandantem furari, & occidere. Ex p. 1. tr. 4. Reſ. 22.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Riccius *in praxi, p.* 3. *reſol.* 65. *n.* 2. & in terminis Bullæ Greg. XV. Homobonus *de exam. Eccl. p. 2, tract. 11. c. 12. q. 26. reſol.* 4. nam, ut habetur *in cap. qui per alium, de regul. iur. in 6.* qui per alium facit, per ſe ipſum facere videtur, *in leg. manumiſſiones, ff. de juſt. & jure, & leg. ſi amicis, ff. de adult.* dicitur facere, qui jubet aliquid facere. Sed contrariam ſententiam prorſus amplectendam eſſe cenſeo quia, ut *ſupra* ſatis probatum eſt, verba legis pœnalis ſunt formaliter, & propriè accipienda, & non ſunt extendenda. Et ideò non incurrit in excõmunicationem latam contra aliquid facientem, ſi quis mandavit facere, ut tradunt communiter DD. in materia cenſurarum, Tabiena *verb. excomm. 5. caſu* 49 §. 5. Navarrus *in man. cap.* 27. *n* 1. Suarez *de cenſ. diſp* 4. *ſect.* 3. *n.* 5. Angel. *verb. excomm.* 8. *n.* 1 & alij. Vnde, ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit, vel furatur, non ligat mandantem furari, & occidere, ut notavit Reginaldus *in praxi, tom. 1. lib. 9. cap.* 12. *n.* 214. Adde, quòd, quando lex vult punire non ſolùm facientem, ſed mandantem id explicat. Et ita *in cap. mulieres, de ſent. excomm.* extenditur ad mandantem excommunicatio, quæ *in c. ſi quis ſuadente Diabolo*, erat tantùm lata contra percutientem Clericum. Sup. hoc in Reſ. ſeq. Sup. hoc in Reſ. § & verſ. not. ſeq. Sup. hoc in Reſ. ſeq. § 1. ad med & ſuperius in tr. 1. Reſ. 75. & ſi placet lege §. & Reſ. ejus primæ not.

2. Reſtat modo reſpondere ad argumenta Riccij. Dico igitur cum Avila *de cenſ. p. 2. cap. 5. diſputat.* 3. *dub.* 2. *in fin.* quod per alios facimus, per nos facimus, quantùm ad culpam, non quantum ad pœnam; & non realiter, ſed fictione juris, ut loquitur Bonacina *de legib. diſputat.* 3. *quæſt.* 7. *punct.* 4. *num.* 12. & Megala *in 3. part. lib. 4. cap. 2. quæſt. 1. num.* 12. Et alia jura, quæ aſſerunt, quòd videtur facere, qui aliquid jubet facere, loquuntur metaphoricè: nam, ut optimè obſervat Bartolus *in leg. ſed ſi unius, §. 1. ff. de injuriis*, is, qui per alium facit, non verè, ſed fictè facit. Cùm igitur verba Bullæ ſint directa contra Confeſſarios ſolicitantes, non ſunt extendenda ad mandantes Confeſſariis ſolicitare.

RESOL. LXXVII.

An ſit denunciandus mandans Confeſſario, ut in confeſſione ſolicitet pœnitentem?

Et alij quinque caſus curſim circa ſolicitationem adducuntur, ſed jam omnes magis latè in ſuis ſpecialibus Reſolutionibus in hoc tractatu appoſiti ſunt.

Etiamque quæritur, an ſit denunciandus, qui tactibus, nutibus, vel ſignis fœminam provocat, dum illa alteri confitetur?

Et quid, ſi Confeſſarius ſolicitet pœnitentem ad alia peccata non inhoneſta, ut ad furtum, homicidium, &c.

Et infertur, quod mandans, aut conſulens non incurrit excommunicationem latam contra facientes. Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 44. aliàs 42.

§. 1. AFfirmativam ſententiam nominatim contra me firmiter tenet Carena *de Officio S. Inquiſitionis, part. 2. tit. 6. §... per totum*, quem noviſſimè ſequitur Pater Ioſeph Ianuarius, *de Caſ. reſer. caſ.* 55. *n.* 15. Verùm ego non recedo à ſententia, quam docui, & quam me citato docet Trullench *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 3. *dub.* 18. *n.* 48. & noviſſimè me citato Pater Leandrus *de Sacram. tom. 1. tract.* 51. *diſput.* 13. *quæſt.* 36. & me citato Inquiſitor Eſcobar à Corro, *de Confeſ. ſolicit. part.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 36. ubi ſic ait: Limita Quarto; in illo, qui mandat Confeſſario, quod ſolicitet Pœnitentem in confeſſione Sacramentali; ut ſecum carnaliter miſceatur: Tum quia, ut pluries dixi, Conſtitutiones omnes loquentes de ſolicitatione ad Confeſſarios tantum diriguntur; non ad alios; nec mandantes quoad pœnas comprehendunt, Sup. hoc in Reſ. prætorita.

cum de his non loquantur. Tum quia de Confeſſariis loquuntur non ſimpliciter,ſed per ordinem ad Sacramentum Pœnitentiæ, ità ut nec eoſmet comprehendant extra illud venerandum Sacramentum, aut dum ſunt extra Confeſſionarium non ſimulantes confeſſionem audire, quia nulla tunc fit Sacramento iniuria; Mandans autem Confeſſario quod ſolicitet Pœnitentem in confeſſione facienda, confeſſionem non lædit, nec iniuriā facit,cùm nulla tunc adſit Confeſſio. Tùm etiam, quia ſicut fœmina ſolicitans in ipſo Pœnitentiæ actu non cōprehenditur in Decretis,quia de ea non loquuntur; ita nec comprehendent mandantem, qui mandando non tantam infert iniuriam Sacramento,ſicut fœminam Confeſſarius ſolicitando. Tum denique, quia nec mandans incurrit Excommunicationem latam contra facientes,ex Angelo, *verb. Excommunicatio* 8. *num*.1. Tabiena *verb. eodem* 5. *caſu* 49. §.5. Navarro *in Manuali, cap*.27. *num*.51. Suarez *de Cenſuris, diſput*.4. *ſect*.3.*num*.5. *ad fin.* Reginaldo *lib*.9. *capite* 12. *num*.214.Martino Bonacina *de Cenſur.in communi, diſpus*.1. *quæſt*.1. *punct*.6. *num*.1. ubi in fine ait, quod quando oritur dubium,an mandans, vel conſulens comprehendatur ſub cenſura lata contra facientes, iudicandum eſt non comprehendi, niſi aliter expreſsè decidatur, ex Navarro *conſil*.55. *de ſentent. excommunicat. lib*. 6. Avila *de Cenſur*. 2. *part. capite* 2. *diſp*.3. *dub*.2. *& 6.* Hucuſque Eſcobar; qui etiam in favorem noſtræ ſententiæ, quam probabilem etiam ipſimet adverſarii fatentur; ut Ianuarius,*ubi ſuprà,reſol*.56.*num*.6. ubi ſic ait:Non omnes abutentes Sacramento Pœnitentiæ denunciandos eſſe; ſed Confeſſarios tantùm ſolicitantes,vel illicita,& inhoneſta verba tractantes,&c.& ideò ſi quis Pœnitentiæ Sacramento abutatur,& Confeſſarius non ſit, non eſt denunciandus. Sic mulier ſolicitans Confeſſarium dùm confitetur,non eſt denuncianda. Nec interpres confeſſionis, etiam ſi ſit Sacerdos,tunc enim non ut Sacerdos ſolicitat,cùm tunc ſe teneat ex parte pœnitentis.Nec tertius,qui mulierem, vel alium ſolicitat per Confeſſarium in confeſſione;quia leges latæ contra efficientes, non ligant mandantes, etſi Confeſſarius tanquam leno ſit denunciandus.Neque eſt denunciandus Confeſſarius Pœnitentem ſolicitans ad alia peccata mortalia non inhoneſta,ut ad furtum,ad homicidium, etſi hoc faciat cum abuſu Sacramenti Pœnitentiæ;quia Bullæ loquuntur de Confeſſariis ſolicitantibus ad turpia, &c.Ita ille.

Sup.hoc in Reſ.præterita § 1.ant.med. à verſ. Et ideo. & ſup. in tr.1. Reſ. 75. & ſi placet lege §. & Reſ.ejus primæ not.

Sup. hoc inf. in Reſ.84. & 86. &c.

Sup. hoc in interprete inf. in Reſ. 83. &c.

Sup.hoc ſup. in Reſ.71. & 72.

2. Vnde ex ſuperiùs dictis idem Eſcobar *poſteà in q*.4.§.1. *num*.71. aſſerit non eſſe denunciandum, qui tactibus,nutibus,vel ſignis fœminam provocat, dùm illa alteri confitetur, nam ſub Decreto non comprehenditur. Tum quia Bulla tantùm loquitur de Confeſſario,cui fœmina actualiter confitetur;nec habet locum in altero.Tum etiam quia licèt ex ſimili ſolicitatione injuria inferatur Sacramento Pœnitentiæ, non tamen infertur à Confeſſario velut ejus miniſter, ſed velut extraneus, ſicut quilibet poſſet Laicus, qui nec eſt Sacramenti Miniſter, nec eſſe Miniſter poteſt; in quo adeſt diverſiſſima ratio. Ita ille, qui etiam citat Souſam.

Sup hoc inf. in Reſ.84. & in alio §.ejus primæ not.

RESOL. LXXVIII.

An Confeſſarius, qui ſolicitavit adoleſcentem in confeſſione, ſit denunciandus?

Et docetur,quod lex pœnalis non eſt extendenda, etiam ſi militet in alio caſu eadem ratio, v.g.excommunicantur omnes, qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſterium; ergo ſub nomine mulierum, non includuntur viri, qui coguntur Religionem ingredi, &c. Ex p.1. tract.4. Reſ.12.

§.1. OLim negativam ſententiam ſuſtinebam cum Aloyſio Bariola *in Florib.Inquiſ.fol*.227.Portel.*in addit.ad dub.reg.v.ſolicitare fœminas*, quam etiam noviſſimè docuit Fagundez, Societatis IESU, *tract*.2. *lib*.4.*cap*.3.*n*.31.licèt contrarium aſſerat Giptius *tract. de caſ. reſer.cap*.14.*n*.4. Coriolanus *tract.de caſ. reſerv. p*.1. *ſect*.2.*art*.22.*n*.3.Riccius *in praxi,p*.3.*reſol*.66.*n*.3. Rodericus Acugna *in tract.de Confeſ. ſolic.q*.5. *per tot.* Rodriquez *qq.reg.to*.2.*q*.27.*cap*.3. Cherubin.*in Compen.Bullar.par*.1. *Conſtit*.31. *Pij IV.ſchol*.2. Molfeſius *in ſumma, tom*.1. *tract*.7.*cap*.24.*n*.34.Megala *in* 1. *par. lib*.1.*cap*.5.*n*.32.Quaranta *in ſumma Bullar.verb. Confeſſ.* Scortia *in Bulla Pontif. epit*.77. *theor*.197.& alij.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 84. propè fin.& in to.1. tr 7. Reſ. 48. §. ult. & ex doctr. Reſ. ſeq. in ejus §. ult. in princ.

2. Et ratio erat: quia lex pœnalis non eſt extendenda,etiamſi militet in alio caſu eadem ratio:ſed Pontifices loquebantur adversùs Confeſſarios ſolicitantes fœminas:ergo Bulla non erit extendenda ad ſolicitantes pueros; Et adducebam ad confirmationem hujus ſententiæ *Clementinam unicam,de conſang. & affin.* ubi excommunicantur Moniales profeſſæ, cuicunque nubentes,& accipientes illas in uxores; & excommunicantur etiam profeſſi ineuntes matrimonium: & tamen, ſi aliqua fœmina ſæcularis iniret matrimonium cum profeſſo,non incurreret in excommunicationem, ſicut incideret, vir ineundo matrimonium cum Moniali, ut notavit Card.Ancharanus & Bonifacius hic. D.Antoninus *p*.3.*tit*.24. *cap*.34. Caietanus *in ſumma, verb.excommunicatio,cap*.4. cum Sanch.*de matrim.to*.2. *lib*.7.*diſp*.48.*n*.2. Sed, quia textus loquitur de maſculis,non extenditur ad fœminas: ita & in caſu noſtro, cùm textus loquatur de fœminis,non eſt extendendus ad maſculos.Sic etiam in Concilio Trid.*ſeſſ*.25.*de regul.c*.8. excommunicantur omnes,qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſterium:& tamen Sanchez *in ſumma,tom*.1.*lib*.4. *cap*.4.*n*.3.cum Suarez,& Bañez, ſub nomine mulierum non includit viros. Ergo & in noſtra Conſtitutione,ſub nomine fœminarum non includuntur maſculi.

Sup. hoc in tom.6. tr.1 Reſ.79. & in multis aliis ejus notatio num.

Sup. hoc e doctr. Reſ. præteritæ not.& alias ejus notati num.

3. Ideò, ut dixi,probabiliter hanc ſententiam olim ſuſtinebam,ad quam etiam inclinabat Paramus *de orig. Inquiſ.lib*.3.*q*.10.*n*.96.ſed hodie ex Conſtit.Greg.XV. ceſſat omnis dubitatio: quia ibi Pontifex decernit, etiam ſolicitantes viros eſſe denunciandos,in illis verbis:*Qui perſonas,quæcunque illa ſint*, & ita in terminis dictæ Conſtitutionis docet noviſſimè noſter Naldus *in addit.ad ſummam,verb.Confeſſio*,*n*.31.Peirin.*in privil. Minim.tom*.2. *Conſt*.4. *Greg.XV.*§.5.*n*.14.Venerus *in exam.Epiſc.lib*.5.*c*.17. *n*.19. & Bellochius *de caſ.reſer. p*.2.*q*.7.*n*.28.*&* *q*.10.*n*.51.

RESOL. LXXIX.

An etiam ſecluſa Bulla Gregor. XV. Confeſſarij ſolicitantes maſculos ſint denunciandi? Ex p.4. tract. 5. Reſ.33.

§.1. DVbius in hac quæſtione remanſit Lopez, & abſolutè negativam ſententiam docuit Bariola, Fagund.& Portel & de hac re conſulendam eſſe Sedem Apoſtolicam deſideravit Paramus. Sed ut ego aſſerui *in* 1. *par. tract*.4. *reſol*. 12. affimativam ſententiam docebant communiter Doctores,verùm quia negativa habebat pro ſe viros doctos,nec in contrarium aderat determinatio clara Pontificis, ut ego tunc putabam, cenſui eſſe probabilem, quod modo non cenſeo, quia invenio ante Conſtitutionem Gregorij Paulum V.*die* 6. *Februarij anno* 1619. decreviſſe expreſsè Confeſſarios ſolicitantes pueros incluſos eſſe in Bullis, & per conſequens denunciandos, & ita teſtatur Ioan. Baptiſta Scortia *in Bulla Pontif.epitom*.77. *theorem*.197. & idem decreverat *die* 29. *Novembris* 1612. ut

Quæ hic Reſ. antecedens, & in aliis ejus primæ no

Sup. hoc in Reſ.ſeq. ad lin.3.

ut teſtatur Hieronymus Rodriquez *in compend. quæſt. Regul. reſol.* 131. *num.* 3. & Antonius Souſa *opuſc. de Confeſ. ſolic. tract.* 1. *cap.* 12. *num.* 12. & meritò quidem, quia reſpectu confeſſionis ſacramenti eſt eadem utrobique irreverentia & injuria. Adde quod, ut notat gloſſa *in cap.* 1. *de tempor. ordin. in* 6. *verb. Italiæ*, quam celebrat Panormitanus *in cap. nihil, de elect.* & Baldus *in l. ſi quis furto, C. de furtis, & in l. illud C. de ſacroſ. Eccleſ.* tunc non efficitur extenſio & ampliatio caſus ad caſum in pœnalibus, ſed declaratio ſolum, cùm utrobique per omnia ſit eadem ratio, ut ſit, *in cap. poſtquam, de elect. & in l. quædam, §. nummularios, ff. de edendo.* Sed extenſio tunc efficitur, quando caſus non eſt omnino ſimilis. Verùm in noſtro caſu non ſolùm eadem omnino, ſed etiam major ratio eſt de ſolicitante maſculum, quàm fœminam: ergo meritò Doctores antea aſſerunt hunc caſum fuiſſe incluſum in Bullis, quod poſtea Paulus V. ut diximus, apertè ad tollendas Doctorum opiniones declaravit, & noviſſimè fecit Greg. XV.

2. Notandum eſt tamen hic obiter, non bene Novarium *in ſumma Bullar. tit. de ſolic. in confeſſ.* citare meam *reſol.* 12. *de denunciationibus, & reſo.* 26. *de legib.* nam in dictis locis, ut legenti patebit, ego aſſero in terminis Bullæ Greg. XV. ſolicitantes maſculos eſſe denunciandos; ſolùm ibi dico in terminis aliarum Bullarum, opinionem negativam fuiſſe probabilem, cum Doctoribus quos *ibi* citavi, quam ſententiam nunc, ut dictum eſt, neque etiam teneo, non bene igitur Novarius me adduxit.

[...]ſ. 1. hic [...]ata hic eſt [...]tecedens. [...]unda ve- [...]invenietur [...]tom. 6. tr. [...]eſ. 79. & in [...]ltis aliis [...]us not.

RESOL. LXXX.

An Confeſſarius, qui ſolicitavit puerum ante Conſtitutionem Gregor. XV. vel fœminam extra confeſſionem in Confeſſionario, aut in loco quocumque, ubi confeſſiones ſacramentales audiuntur, &c. ſit denunciandus? Ex p. 1. tract. 4. Reſ. 25.

[...] hac do[...] [...] lege ſup. [...]ſ. 26.

§. 1. HÆc quæſtio difficilis eſt: quia quærit, an dicta Conſtitutio ad facta præterita extendi poſſit? Affirmativam ſententiam, loquens de Bulla Pauli V. docuit Roderic. Acugna *tract. de Confeſ. ſolic. q.* 3. *n.* 10. & ita reſpondiſſe Suar. & Delmadam, viros doctiſſimos, teſtatur: & in terminis Bullæ Greg. XV. idem docet Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap.* 44. *n.* 11. & Bonacina *in var. tract. de hæreſi, diſp.* 6. *punct.* 3. *n.* 7.

2. Sed negativam ſententiam docuit doctus Portell. *addit. ad dubia regular. verb. ſolicitare fœminas, n.* 7. loquens etiam in terminis dictæ Bullæ Pauli V. & Fagundez *ubi infrà* cum Chriſtophoro Anguiano, viro doctiſſimo, *tract. de legib. lib.* 5. *contr.* 1. *n.* 13. *& ſeq.* Vide etiam Mirandam *in Man. Præl. tom.* 2. *q.* 25. *art.* 20. Et ratio eſt: quia nulla lex civilis, & Eccleſiaſtica extenditur ad punienda delicta facta de præterito; ſed ad facienda de futuro: niſi fortè lex ipſa claris verbis exprimat, ſe etiam punire præterita, ut fecit Sixtus V. cum illegitimis, & receptione Religioſorum; & Concilium Tridentinum cum ordinatis in minoribus. Et hoc habetur expreſsè *in cap. cognoſcentes, de conſt.* ibi, in illis verbis: [Quoties quid novum ſtatuitur; ita ſolet futuris formam imponere, ut diſpendiis præterita non commendet.] Idem expreſſiùs habetur *eod. tit. cap. ult.* ubi Gregorius IX. explicans quandam Conſtitutionem à ſe paulò ante editam, ſic aſſerit: [Declaramus, non ad præterita, ſed ad futura tantùm extendi, cùm leges, & Conſtitutiones futuris certum ſit dare formam negotiis, non ad præterita facta trahi, niſi nominatim in eis de præteritis caveatur.] Ita ibi, quo nihil clarius dici poteſt.

[...]. hoc in [...] præteri- [...]aulò poſt [...]. verſ. [...]ilus V.

3. His ita ſuppoſitis, reſpondeo ad quæſitum, quòd ſtando in illa opinione, nempe, Bullas Clem. VIII. & Pauli V. contra Confeſſarios ſolicitantes fœminas, non includere Confeſſarios ſolicitantes viros, & quòd in pœnas dictarum incidebant tantùm Confeſſarij, qui in Sacramento confeſſionis, vel ad pluri[mum], qui paulò antè, vel poſt ſolicitabant pœnitentes; non autem illi, qui extra occaſionem confeſſionis in loco confeſſionarij, aut in loco quocunque, ubi confeſſiones ſacramentales audiuntur, ſeu ad confeſſionem audiendam electo, ſimulantes ibi confeſſiones audire: his, inquam, ita ſtantibus, aſſero probabiliter, non eſſe modò ſupradictos Confeſſarios denunciandos, ſi talia crimina effecerint ante promulgationem Edicti, & Bullæ Gregor. XV. ubi determinat eſſe ſupradictos denunciandos: quia, ut *ſuprà* diximus, dicta Conſtitutio non extenditur ad priora, quod ſatis probatum eſt, & docet Sylveſt. *verb. lex, q.* 23. Malderus *in par.* 2. *q.* 96. *art.* 3. *dub.* 4. & alij. Vnde puto, denunciationes faciendas ex vigore Conſtitittutionis Greg. XV. adversùs Confeſſarios ſolicitantes, faciendas eſſe à die 10. Martij, 1624. tunc enim Panorm. dicta Bulla ab Illuſtriſſimis Inquiſitoribus fuit promulgata. Vnde à tempore antecedente non tenetur quis denunciare. Et ita de Bulla Clementis VIII. in hac materia docuit, ex Societate IESV, Fagundez *tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 31. & de Bulla Pauli V. etiam, ut *ſuprà*, diximus, docet Portel. *in addit. ad dubia regul. verb. ſolicitare fœminas, n.* 7.

RESOL. LXXXI.

An Confeſſarius ſtatim poſt confeſſionem ducens ad cellam puerum, ut Chirographum confeſſionis tradat, & illum ſolicitet, ſi denunciandus?

Et quid, ſi Confeſſarius fœminæ ſibi confeſſæ pœnitentiam imponat, ut ab ipſomet Confeſſario nuda verberetur, vel ſi Confeſſarius ſuadet fœminæ, ut ipſi eo in loco verenda oſtendat, &c.

Et notatur, quod actus immediatus ad confeſſionem comprehendi debet in obligatione ad denunciandum Confeſſarium, quamvis confeſſio non ſequatur, &c. Ex p. 4. tract. 5. Reſ. 11.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 34. *n.* 39. ita aſſerens. Si Confeſſarius ſolicitet puerum à ſe confeſſum & abſolutum, dum eum ſtatim poſt confeſſionem in domum, ſeu cubiculum ſuum ducit, ut confeſſionis chirographum tradat, eſt denunciandus, quia iſte caſus ratione dependentiæ includit confeſſionem, ſicuti ſi Confeſſarius fœminæ ſibi confeſſæ pœnitentiam imponat, ut ab ipſomet Confeſſario nuda verberetur, & cùm ad hoc perveniſſet, manu propria; aut ſcutica vapulat ab ipſo, vel ſi Confeſſarius ſuadet fœminæ ut ipſi eo loco verenda oſtendat, quæ ipſi in eadem confeſſione morbo affecta habere dixit. Hæc ille, qui etiam *n.* 31. optimè notat, quòd actus immediatus ad confeſſionem cenſeri debet, ſi Confeſſarius ſciens mulierem velle confiteri illam ſolicitet, quamvis confeſſio non ſequatur, vel quia ipſa noluit confiteri, vel quia Confeſſarius noluit eam audire, & hoc etiam antea docuerat Acugna *q.* 14. *n.* 8. & noviſſimè Caſtrus Palaus *tract.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 7. *n.* 3. quod tamen intelligendum putat cum Sancio *diſp.* 11. *n.* 49. quando fœmina vellet ſtatim confiteri, ut *infrà* videbitur.

Sup. his ſeqq. cum eodem Souſa, ſed in alio num. & cap. & in Reſ. ſeq.

Sup. hoc & ſeq. in hoc §. ſup. in Reſ. 43. ſignanter fin §. 1. & in Reſ. 44 & 45. poſt med. Inf. in Reſolutionibus not. præteritæ.

RESOL. LXXXII.

An Confeſſarius dans pœnitentiam fœminæ, ut nuda à ſe verberaretur, ut poſtea accidit, ſit Inquiſitoribus denunciandus?

Et quid videlicet, quando Confeſſarius ſuadet fœminæ ſibi

actu confitenti, ut ipſi eo in loco vas naturale oſtendat, qu[illegible] ipſa in eadem confeſſione morbo affectum habere dixerat? Ex p.4. tr.5. Reſ.47.

Sup. contexto in hac Reſ. in Reſ. preterita ante med. à verſ. Sicuti ſi Confeſſarius.

§.1. AFfirmativè & rectè reſpondet Souſa *opuſc. de Confeſſ. ſolic. tract.*1. *cap.* 18. *n.* 14. ubi ſic ait: Duo Confeſſarij fœminis ſibi confeſſis hanc impoſuerunt pœnitentiam, ut ab ipſiſmet Confeſſariis nudæ verberarentur, & cùm ad hoc perveniſſent, altera manu propria Confeſſarij, altera verò ſcutica quam Confeſſarius tenebat manu, vapulat ab ipſo. Dubitatum fuit an hujuſmodi actu ſolicitationes in confeſſione factæ dicendæ, forent? & reſoluta eſt pars affirmativa ac meritò quidem, cùm ſint actus inhoneſti, qui ſolicitantes, ſeu potiùs ſolicitationis tentationes dici debent. Quòd ſint ſolicitationes in confeſſione, videtur etiam manifeſtum, cùm pœnitentia confeſſioni ſit annexa per ſe. Ita ille, qui & optimè alium caſum ſolicitationis ponit, quando videlicet Confeſſarius ſuadet fœminæ ſibi actu confitenti, ut ipſi in eo loco vas naturale oſtendat, quòd ipſa in eadem confeſſione morbo affectum habere dixerat, eſt enim hæc ſuaſio, cùm non fiat ad medicinam præſtandam, nihil aliud eſt quàm ſolicitare tentare.

RESOL. LXXXIII.

An interpres, ſi ſolicitet in confeſſione, ſit denunciandus? Et quid, ſi interpres ſit etiam Sacerdos? Ex p.4. tract.5. Reſol.9.

Sup hoc ſup. in Reſ.49. §. Sed quid & ſeq. & in Reſ. 77. §.1. propè fin. curſim in verſ. Nec interpres.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Seraph. Freitas Additionator Roderici Acugna *tract. de Confeſ. ſolic. q.*15. *n.*27. ubi ſic aſſerit. Ex prædictis nova quæſtio excitari poteſt, utrùm laicus confeſſionis interpres, ſi in eodem actu ſolicitet, quòd facilè fieri poteſt, ignorante linguam Confeſſario, Pontificis pœnis ſubjaceat; non incurrere ſuadet, quia is nec eſt Sacerdos, nec hujus Sacramenti Miniſter. Contrarium tamen dicendum mihi videtur, tum quia in hoc caſu eademmet datur ratio, quæ in Confeſſore hoc eſt abuſus Sacramenti, ſacrilegium, antidoti remedium in venenum, ſumitúrque Sacramentum ut medium ad peccandum; tum etiam, quia interpres, licèt laicus participat aliquid de actu clavis, ut ait D. Th. *in addit. ad* 3. *par. q.*11. *art.*3. *in corp.* & Suar. *tom.*4. *diſp.*33. *ſect.*5. *n.*4. Sub nomine igitur Sacerdotis comprehenditur ſive extenſivè, ſive per participationem. Accedit quod dictus laicus in tali caſu ſecundùm opinionem communiorem tenetur ad ſigillum æquè ac Confeſſarius, quia ſicut de actu clavis participat, ut diximus cum D. Thom. participat etiam ſigillationem, ex eodem D. Thom. *in* 4. *diſt.*21. *quæſt.*3. *art.*4. *ad tertium.* Ita Freitas *ubi ſupra.*

Sup hoc ſup. in Reſ. 49 §. Sed quid propè fin. & in aliis ejus not.

2. Sed his non obſtantibus, ego puto interpretem non ſolum laicum, ſed etiam Sacerdotem non incurrere pœnas ſolicitantium, quia abſolutè non eſt Confeſſarius, ſed potiùs ex parte pœnitentis ſe tenet, & ita docent Ioan. Sancius *in ſelectis diſp.*11. *n.*10. *&* 37. Caſtrus Palaus *tract.*4. *diſp.*9. *punct.*9. *n.*6. & Ant. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*1. *c.*34. *n.*14. ubi ſic ait. Sive laicus, ſive Sacerdos interpres mulieris confitentis, qui ipſam confitentem ſolicitat, non comprehenditur in Summ. Pontificum decretis. Ita ille, & ego quamvis Freitas *in editione noviſſima num.*37. *& ſeq.* ſuam iterum conetur defendere opinionem. Sed noli contemnere noſtram ſententiam; quam poſt hæc ſcripta inveni etiam docere Fagundez *de præcept. Eccleſ. in editione noviſſima pr.*2. *lib.*4. *cap.*3. *num.* 79. & iterum Souſa *de Confeſ. ſolic. tract.*1. *cap.*10. *n.*3.

Sup. hoc ſup. in Ref. 77. §. 1. propè fin. curſim in verſ. Nec interpres, & in alio §. not. 1. hujus Reſ.

RESOL. LXXXIV.

An ſi laicus, vel Clericus occultè ponat ſe in loco confeſſionibus deputato, & inter confeſſionem fœmina, illam ibi ſolicitet, ſit denunciandus Ex p.1. tr.4. Reſ.15.

§.1. NEgativè reſpondet Portel. *ubi ſup. in addit. ad dub. reg. ver. ſolicitare fœminas, n.*14. quia Clem. VIII. & Paulus V. loquentes de audienda Confeſſione ſacramentali, loqui videntur juxta communem acceptionem de Confeſſione vera, valida, & ordinaria.

Sup. hoc ſu[p.] in Reſ.49. [§.] ult. ad me[d.] & in Reſ. 7[8.] curſim in fi[n.] & in §.1. pr[o]pè fin. à ve[rſ.] Non omn[e]

2. Sed per Conſtitutionem Greg. XV. Confeſſarij incidunt in pœnas Bullæ, non ſolùm ſolicitantes in Confeſſione, ſed prætextu Confeſſionis. Ergo non eſt opus, ut adſit vera, & ordinaria Confeſſio ſacramentalis; ſed ſufficit ſolus prætextus. Sed his non obſtantibus, ſub cenſura tamen, puto, ſupradictos non eſſe denunciandos, ex vigore Bullæ: quia omnes Pontifices, Clem. VIII. Paulus V. & etiam Greg. XV. imponunt pœnas contra Sacerdotes ſolicitantes: ergo non videntur comprehendere laïcum, & Clericus: quia, ut diximus *ſup.* verba pœnalia non ſunt extendenda ad ſimiles caſus. Et ita Doctores, quos *ſuprà* vidimus, probabiliter excuſabant à denunciatione, ſi Confeſſarius ſolicitaret puerum: quia Pontifices loquebantur de Sacerdotibus ſolicitantibus fœminas. Et ita etiam docuit ante me Sanctarellus *de hæreſi, cap.*46. *dub. un. n.*9. Acugna *tract. de Confeſſ. ſolic. q.*13. *n.*9. quicquid in contrarium aſſerat Giptius *de caſ. reſerv. cap.*14. *n.*6. Sed, an ſupradicti ſint ex alio capite Inquiſitoribus denunciandi, dicam *in ſequenti Reſolutione.*

Supr. in R[eſ.] quæ hic [ci]t. 78. & in al[iis] ejus prim[is] annot.

RESOL. LXXXV.

An dictus laicus, vel Clericus ſaltem, quia ſimulavit ſe Sacerdotem, ſi ſolicitaverit fœminam in confeſſione, non tamen illam abſolvendo, ſit Inquiſitoribus denunciandus? Ex p.1. tr.4. Reſ.16.

§.1. NEgativam ſententiam docet Rodriquez *in qq. regul. tom.*2. *q* 28. *art.*2. & noviſſimè *in ſumm. tom.*2. *cap.*83. *num.*3. ubi ſic aſſerit: [El que no ſiendo Presbytero confieſſa, los Inquiſidores le pueden caſtigar, ſi abſolviere al penitente, porque ſi ſolamente le oye de Confeſſion, y no le abſolve, no puede ſer caſtigado dellos, ſi no del Ordinario, attento que quando Greg. XIII. comete eſta authoridad à los Inquiſidores, dize las ſiguientes palabras: *Quæ procedunt contra eos, qui non ſunt Presbyteri, ſi Confeſſiones audiant, & abſolutionem impertiantur.* Y la razon lo dicta; porque ſolamente oyen de Confeſſion, y no quieren abſolver, y a tienen reſpetto al Sacramento pues no lo quieren adminiſtrar, y aſſi no ſe preſume contra ellos, que ſienten mal de la fe, por la qual preſumpcion la Sede Apoſtolica comete eſte caſo à los Inquiſidores.] Ita Rodriq. & poſt hæc ſcripta inveni etiam hanc ſententiam docere Ioan. Sancium *in ſelect. diſp.*11. *n.*36.

Sup. hoc i[n] in tr. 12. R[eſ.] 11. ult.

RESOL. LXXXVI.

An ſit denunciandus Sacerdos, qui non habens facultatem audiendi confeſſiones ab Ordinario ſollicitat fœminam in confeſſione, fingens ſe habere talem poteſtatem? Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interveniat? Ex p.2. tr.4. Reſ.17.

§.1. NEgativam ſententiam docuit Portel. *in addit. ad dub. regularia, verb. ſolicitare fœminas n.*13

Sup. hoc Reſ. ſeq. & in Reſ.

quia in tali caſu non adeſt Confeſſio vera, & ſacramentalis: & pœna impoſita alicui actui non incurritur ab illo, qui fecit illum actum, ſi actus fuit nullus.

.9. §. ult. in rinc. & in ſeſ.77. §. 1. ropè fin. à erſ. Non mnes.

2. Sed contrariam ſententiam docet Acugna *tract. de Confeſſ. ſolic. q.*14. *n.*4. quam hodie, ſtante Bulla Gregorij XV. amplectendam eſſe puto: nam ut ſæpius *ſupra* diximus, in dicta Conſtitutione non ſolùm Pontifex vult eſſe denunciandos Confeſſarios ſolicitantes in Confeſſione; ſed prætextu Confeſſionis, ſive extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſionario. Et ita docet poſt Bullam Greg. XV. Ioannes Sancius *in Selectis diſp.*11. *n.*39. etiamſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interveniat: quia uterque cognoſcit, Confeſſionem invalidam eſſe, & ob id intendere nequeunt Sacramentum conficere: nam in tali caſu Sacerdos ille denunciandus eſſet.

ip. hoc in ſeſ. ſeq. §. erum.

RESOL. LXXXVII.

An Sacerdos non habens poteſtatem abſolvendi, ſi in excipiendo aliorum confeſſiones illos ſolicitet, incurrat pœnas ſolicitantium, & ſit denunciandus?

Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interveniat, quia unuſquiſque cognoſcit confeſſionem invalidant iri ex defectu juriſdictionis, &c.

Et an hoc non procedat, ſi Confeſſarius deprehendens fœminam verum propoſitum emendationis non habere, & ob id illam non abſolvat, ſed illam, hoc non obſtante, ſolicitet?

Et an Confeſſarius, qui ad libidinem mulierem provocat, quæ ei confitetur, ut excommunicationem Eccleſiæ pro defectu annuæ Confeſſionis fugiat, comprehendatur in ſupradictis Pontificum Decretis? Ex part. 4. tract. 5. Reſ. 8.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*1. *cap.*34. *num.*16. ubi ſic ait: Sacerdos qui ſciens ſe juriſdictionem audiendi confeſſiones minimè habere, mulierem, quæ bona fide confitetur, ad inhoneſtos actus inducit, in dictis decretis non comprehenditur, & ſi mulier confiteatur Sacerdoti, quem novit non fungi juriſdictione, ea tamen intentione, ut ipſe à Superiori poteſtatem illam abſolvendi petat, probabile eſt hujus decreti reum, probabilius tamen oppoſitum. Ita ille, & pro hac ſententia *in part.* 1. *tract.* 4. * *reſolut.* 17. adduxi etiam Portel. Et hanc ſententiam recenter mordicus tenet Fagundez *de pracept. Eccleſ. in editione noviſſima pr.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 79. etiam in terminis Bullæ Gregorij XV. & ratio eſt, quia Sacerdos in tali caſu probè novit non dari verum Sacramentum: ergo ſolicitatio & provocatio ab eo facta, ut eſt ab eo, non conjungitur cum Sacramento: ergo non eſt injurioſa Sacramento, prout de injuria Sacramenti loquuntur Pontifices in conſtitutionibus, ſed ſuſpicio hæreſis in hoc caſu non datur ab injuria Sacramenti ſeparata: ergo cùm hæc non detur, nec ſuſpicio danda eſt, ac proinde hujuſmodi Sacerdos in Pontificis decretis non peccat, neque includitur, & in terminis etiam Bullæ Gregorij XV. tenet hanc ſententiam ſuprà citatus Souſa *opuſc. de Confeſſar. ſolicit. in annotat. ad dictam Bullam num.*4.

Quæ hic ſ Reſ. antecedens, & in is ejus ma not.

2. Sed ego *ubi ſuprà*, & meritò, contrariam ſententiam tenui, & nunc iterum teneo, non ſolùm in terminis Bullæ Gregor. XV. ſed etiam aliorum Pontificum, & ideo præter Acugnam & Sancium, quos *ibi* citavi, docet hanc opinionem noviſſimè Caſtrus Palaus *tract.*4. *diſp.* 9. *punct.* 9. *num.*1. ubi ſic aſſerit: Certum eſſe debet Sacerdotem juriſdictione carentem ad audiendas confeſſiones, ſi exponatur illas audire, & pœnitentem ſolicitet, fore denunciandum, quia abſolutè cenſetur Confeſſarius, cùm Ordinis poteſtatem habeat, & à peccatis venialibus & mortalibus confeſſis poſſit abſolvere, & ab omnibus in articulo mortis, aliàs poſſet quilibet Sacerdos ſolicitans affirmare auſum fuiſſe ſolicitare pœnitentem, eo quòd juriſdictionem non haberet ad abſolvendum à peccatis, quæ ſibi erant confeſſa, quod eſſet eludere decreta Inquiſitionis, & conſtitutiones Pontificum, & quidem juxta conſtitut. Gregor. nemini poteſt eſſe dubium talem Sacerdotem comprehendi, cùm hic Sacerdos ſimulet ſe audire confeſſiones, & ſic ſimulans ad Venerem incitet pœnitentem. Hæc Palaus *loco citato.*

3. Verùm, ut advertit Sancius *in ſelectis diſp.*11. *num.*39. Henriquez *lib.*6. *cap.*21. *num.*4. & alij, ſi mala fides Confeſſarij & pœnitentis interveniat, quia unuſquiſque cognoſcit confeſſionem invalidam iri ex defectu juriſdictionis, & ob id intendere nequeant conficere Sacramentum, in tali caſu talis Sacerdos non eſſet denunciandus. Verùm ego contrarium puto, per ea quæ adducit Freitas *in editione noviſſ. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*13. *num.* 22. Sed quicquid ſit in terminis Bullæ Pauli V. & Clem. VIII. hodie ſtante conſtitut. Greg. XV. ſupradictus Confeſſarius erit denunciandus, ut rectè obſervat Sancius *loc. cit.* qui addit etiam hoc procedere à fortiori, ſi Confeſſarius deprehendens fœminam verum propoſitum emendationis non habere, & ob id illam non abſolvit, ſed illam hoc non obſtante ſolicitet, nam in tali caſu Confeſſarius erit denunciandus non ſolùm in terminis dictæ Bullæ Gregorianæ, ſed etiam aliarum Bullarum, quia licèt in hoc Sacramentum non conficiatur, accuſatio tamen in foro pœnitentiæ fit, quæ ſufficit ad obligationem ſigilli.

Sup. hoc in fin præcedentis Reſ.

Sup hoc. ſup. in Reſ. 45.

4. Ex quibus etiam ſequitur quòd Confeſſarius, qui ad libidinem mulierem provocat, quæ ei confitetur, ut excommunicationem Eccleſiæ pro defectu annuæ confeſſionis fugiat, comprehendatur in ſupradictis Pontificum decretis. Ita Souſa *loc. cit. n.*18.

RESOL. LXXXVIII.

An Confeſſarij ſolicitantes in confeſſione ſint ſuſpecti de hæreſi vehementer, & quo pacto debeant abjurare? Ex p. 4. tr. 5. Reſ. 51.

§. 1. ESſe ſupradictos ſuſpectos vehementer de hæreſi, docuit Pegna *in director. par.* 2. *comm.* 81. & poſt illum Modius *de ſacris Ordinibus, cap.*17. *num.*6. & M. Anton. Genuenſis *in praxi Archiepiſc. cap.* 66. *num.*2. ubi ſic aſſerit: Non eſt omittendum quòd tentans mulieres in actu confeſſionis eſt ſuſpectus de fide vehementer, quomodo ſentit de ſacramento Pœnitentiæ, etiamſi prope actum confeſſionis ante, vel poſt ipſam tentaverit, ut fertur declaraſſe Clemens Papa VIII. Ita ille. Vnde ſtante hac ſententia debent abjurare de vehementi, & ideo Auguſtinus Bariola Conſultor S. Officij in Inquiſitione Mediolanenſi *in tract. de Confeſſ. ſolic. poſt flores Inquiſ.* ſic ait: Debent Confeſſarij ſolicitantes regulariter abjurare de vehementi.

Sup. hoc inf in tr. 12. Reſ 7. §. Difficultas.

2. Verùm contrariam ſententiam tuentur Paramus *de orig. Inquiſ. lib.*3. *quæſt.*10. *num.* 115. Ioſeph Seſſe *in deciſ. Regni Aragon. tom.*4. *deciſ.*449. *num.*3. Acugna *in tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.* 2. *num.* 20. Antonius Souſa *opuſc. de Confeſſ. ſolicit. tract.*1. *cap.*5. *num.*6. & alij, aſſerentes ſuſpicionem Confeſſariorum ſolicitantium eſſe tantùm levem, quod probatur à Souſa, quoniam hæc ſuſpicio non eſt vehemens, neque violenta; ergo erit levis. Antecedens ex eo apparet verum, quia ex facto non colligitur, neque ferè ſemper,

neque utplurimum, ut illud facientes ſint hæretici. Deinde factum hoc ſecundum ab hæreſi longiſſimè diſtat, præſertim cùm ad peccatum luxuriæ, quod ibi intenditur, homines maximè procumbant; ergo ſolicitatio non poteſt majorem ingerere ſuſpicionem,& ita intelligenda ſunt verba Pontificis, *nos in animum inducere nequeuntes*, &c. Nam Summus Pontifex ſolùm vult indicare, non deeſſe in tali facto ſuſpicionem, & hoc tanquam certum, manifeſtúmque tradit; an verò dicta ſuſpicio ſit vehemens, vel levis reputanda, non declarat, unde ſtante hac opinione abjuratio imponenda Confeſſariis in confeſſione ſolicitantibus, erit tantùm de levi, & ita docet præter Souſam *ubi ſupra*, Ioſeph Seſſe *loco cit. dec.*453. *n.*5. & alij,& de hac quæſtione infrà redibit ſermo *in tract. de pœnis*. Sed in hac quæſtione ubi caſus contigerit unuſquiſque ſequatur ſtylum & praxim Inquiſitionis ſuæ.

In Reſ. & §. not prætetit.

RESOL. LXXXIX.

An quis teneatur denunciare Confeſſarium, qui propter ſolicitationem alterius confeſſus abjuravit? Ex part.1. tract.4. Reſ.26.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 31. & inf lege doctrinam Reſ. ſeq.

§.1. Affirmativam ſententiam tenet Martinus Bonacina *in tract. var. diſputat.*6. *punct*.... *propoſ.*2. *num.*15.

2. Sed contrarium docet Sancius *in ſelectis,diſp.*11. *num.*52. Peyrinus *de privil. Minim.tom.*2.*Conſtitut.*4. *Gregor. XV.* §.9. *numero* 32. & ante illos Freitas Additionator Roderici Acugna *in tract. de Confeſ. ſolicitant. quæſt.* 3. *num.* 34. Et ratio hujus ſententiæ erit, ſecundùm mentem aliquorum Doctorum: quia, ut *ſuprà* viſum eſt, multi aſſerunt, quòd quis non tenetur denunciare hæreticum emendatum: ſed talis Confeſſarius, propter abjurationem, cenſetur ſufficienter emendatus: ergo minimè denunciandus erit.

Sup. in Reſ. quæ hic eſt 6.

RESOL. XC.

An Confeſſarius, qui abjuravit propter ſolicitationes, ſi perſeveret ſolicitando, ſit denunciandus ob præteritam ſolicitationem? Ex p 4. tr.5. Reſ.21.

Quæ hic eſt Reſ. antecedens & lege aliam ejus primæ annot.

§.1. Diximus *in part.* 1. *tract.* 4. *reſol.*26. non eſſe denunciandum Confeſſarium, qui propter ſolicitationem alterius fuit punitus, & abjuravit; ſed difficultas eſt ſi perſeveret in ſolicitationis vitio,utrùm ſit deferendus ob præteritam ſolicitationem?& affirmativam ſententiam docet Seraph. Freitas *in tract. de Confeſ. ſolicit. quæſt.*3. *num.*34. Verùm contrarium tenet Ioan. Sancius *in ſelectis diſput.* 11. *num.*53. Nam obligatio ad denunciandum ob præteritam ſolicitationem extincta fuit eo ipſo, quòd ſolicitans Confeſſarius ab Inquiſitoribus punitus fuit, nec renaſcitur denunciandi obligatio, quia iterum in ſolicitationis crimen incidit Confeſſarius, nec quicquam prodeſſe poteſt illa denunciatio ad ſecundam punitionem infligendam, cùm crimen illud ante primam punitionem fuiſſet commiſſum, & ad ſecundam punitionem ſolùm ſint attendenda delicta commiſſa poſt primam, nam deterior non judicabitur Confeſſarius, quia modò revelentur aliqua ſolicitationis delicta ante primam punitionem patrata, ſed ex eo quod poſt unam punitionem in alia nova crimina ſolicitationis fuerit lapſus, primam monitionem, ſeu punitionem ſpernens. Ita Sancius. Verùm ego puto non eſſe recedendum ab opinione affirmativa quam docet Freitas *loco citato*.

2. Adde quòd non eſt verum id, quod aſſerit Sancius, nempè nihil prodeſſe iſtam denunciationem ad ſecundam punitionem infligendam, nam Inquiſitores graviores pœnas pro pluribus ſolicitationibus, quàm pro una rependere ſolent, & in cauſa hæreſis accedente nova probatione reus iterum punitur, & condemnatur: ergo, &c.

RESOL. XCI.

An Confeſſarij ſolicitantes in Confeſſionario, ſine ulla tamen occaſione confeſſionis debeant abjurare?
Et an vero idem dicendum ſit de Confeſſario ſolicitante paulo poſt, vel paulo ante confeſſionem?
Et quid quoad alios caſus, quando ſolicitatio fit in Confeſſionario? Ex p.4.tr.5. Reſ.50.

§.1. Negativam ſententiam docet Antonius Souſa *poſt opuſc. de Confeſſ. ſolic. in annot. ad Bullam Gregor. XV. num.*16. *&* 17. ubi docet ſolicitantes in confeſſionario non eſſe de fide ſuſpectos, quia tunc ex aliquo facto colligitur hæreſis ſuſpicio, quando vel factum illud eſt conjunctum cum hæreſi, vel quando qui illum exequitur, invenitur hæreticus; ſed neutrum iſtorum in propoſito reperitur, ergo nulla ex eo colligi debet hæreſis ſuſpicio. Minor quoad primam partem oſtenditur, quoniam ea hæreſis poſſet dici conjuncta cum tali ſolicitatione, quæ noſtris temporibus negat auricularem confeſſionem: ab hac autem longiſſimè abeſt ſolicitatio illa, cùm nulla ibi inveniatur confeſſio etiam inchoata. Secunda pars non aliter probari poteſt, quàm experientia, quæ nullum adhuc ſolicitantem hæreticum invenit. Ita Souſa. Sup. hoc in Reſ. ſeq.

2. Deinde confirmatur hæc opinio, quia Confeſſarij ſolicitantes ideo ſunt ſuſpecti, unde abjurant de levi, quia per actum ſolicitationis injuriam inferunt Sacramento in ipſius Sacramenti ſubſtantia. qualis eſt quæ materiam, ſeu formam Sacramenti,aut ad illud ex parte pœnitentis neceſſariam diſpoſitionem tollit, & ideo Summi Pontifices Pius IV. Paulus V. & Gregor. XV. in ſuis conſtitutionibus ſic aſſerunt. Nos in animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide Catholica rectè ſenſerint, Sacramentis à Chriſto Domino noſtro inſtitutis abutantur, aut illis injuriam faciant. Sed in noſtro caſu Confeſſarius ſolicitans non abutitur Sacramento, neque illi injuriam facit, ut patet, quia non ſolicitat in confeſſione,neque ex ulla occaſione, aut prætextu confeſſionis; ergo non poteſt dici ſuſpectus de fide, atque ideo nulla abjuratio illi imponenda erit, ſed aliis pœnis punietur Inquiſitorum arbitrio.

3. An verò idem dicendum ſit de Confeſſario ſolicitante paulò poſt, vel paulò ante confeſſionem, dubium eſſe poteſt, nam talis non videtur eſſe de fide ſuſpectus, ut probat idem Souſa *opuſc. de Confeſ. ſolic. tr.*1. *cap.*18. *n.*13. Seclusis aliquibus caſibus: nam qui cùm poſſit ſolicitare in actu confeſſionis, in quo fortè ſolicitandi occaſio erit opportunior (tunc enim fœmina conſcientiam ſuam manifeſtante,peccata carnis confitente, Confeſſori facilè occurret occaſio in aggravandis, vel facilitandis peccatis,propalandi animum impudicum) & id in tam opportuna occaſione facere non vult, ſed ſolicitationem differt, vel anticipat, manifeſte oſtendit, nolle ſe integritatem & perfectionem Sacramenti commaculare; ergo, ut dictum eſt, talis Confeſſarius non eſt de fide ſuſpectus: ergo non debet abjurare.

4. Sed ego puto quoad hunc ultimum caſum de Confeſſario

Confeſſario ſolicitante paulo ante, vel poſt confeſſionem, omnino abjurationem ei indicendam eſſe, quia qui paulo ante, vel poſt confeſſionem ſolicitat pœnitentem, dicitur ſolicitare in ipſamet confeſſione, ut tradunt Doctores communiter, & ego probavi *in 3. par. tract. 4. reſol.* 14.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 40.

5. Quoad alios verò caſus quando ſolicitatio fit in confeſſionario, &c. Souſa, ut doctum eſt, *ubi ſuprà, & in aphoriſm. Inquiſ. lib. 1. cap. 34. num.* 68 docet Confeſſarium ſolicitantem non debere abjurare; ſed tu cogita, quia ſupradicti caſus enumerati à Souſa includuntur à Pontifice ſimul cum aliis caſibus, in quibus ſolicitantes abjurant de levi, & Pontifex, ut loquitur de iſtis caſibus inducentibus ſecundùm Souſam ſuſpicionem, loquitur eodem modo de illis, quos negat Souſa ſuſpicionem inducere, unde poſtquam abſolutè, & ſine ulla diſtinctione enumeraſſet Pontifex omnes ſupradictos caſus, poſtea ſubjungit ut Inquiſitores Ordinarij ſuper his prout in cauſis fidei inquirant & procedant: ergo, &c. Vnde revera debent abjurare, prout in Rom. & univerſali Inquiſitione obſervatur.

RESOL. XCII.

An Confeſſarius in Confeſſionario tantum ſolicitans extra actum confeſſionis debeat abjurare?

Et obſervatur, quod poteſt Tribunal S. Officij recognoſcere Confeſſarios ſolicitantes, etiamſi non judicentur ſuſpecti de hæreſi, & poteſt tales punire.

Et an Inquiſitores poſſint imponere Confeſſariis Regularibus ſolicitantibus, quod teneant ultimum locum inter Regulares ſui Monaſterij in Choro, & Refectorio, & in aliis locis, & aliquando mandare, ut ſententia contra Confeſſarium Regularem lata publicè legatur in proximo Capitulo Generali ſuæ Religionis? Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 43. alias 41.

[S]up. hoc in [R]eſ. præte[r]ita.

§. 1. NEgativam ſententiam nominatim contra me docet Carena *par. 2. tit. 6. §. 16. num.* 81. & ad meum argumentum reſpondet, quod verba Bullæ, *Sicut in cauſis fidei*, poſſint commodè intelligi, quoad ordinem procedendi, eo utique modo intelligenda ſunt, maximè id ſuadentibus verbis ipſius Conſtitutionis, ibi, *Inquirant, & procedant.* Si enim Pontifex voluiſſet, quod etiam cauſæ terminarentur, illud utique dixiſſet, & cum de terminatione cauſarum Papa ibi mentionem non fecerit, intelligitur eam voluiſſe reſervare diſpoſitioni juris; ſecundùm quam Confeſſarij ſolicitantes in Confeſſione, & propè eam, quia abutuntur Sacramento, expediuntur ut ſuſpecti de hæreſi; ſolicitantes verò in Confeſſione tantummodo, uti non abutentes Sacramento, & per conſequens non ſuſpecti, non poſſunt expediri ut ſuſpecti. Secundò reſpondetur, quod regula illa juris de una determinatione reſpiciente plura determinabilia ceſſat, ubi eadem ratio non militat in omnibus determinabilibus Surdus *conſ. 66. n. 19. vol.* 1. Hic autem militat ſine dubio diverſa ratio, quam ſuprà proximè conſideravimus. Ita Carena.

2. Sed adverſus illum in mei defenſionem inſurgit noviſſimè Pater Ioſeph Ianuarius *de Caſibus reſer. reſol. 55. num.* 9. ubi ſic ait: Sunt ſuſpecti de hæreſi, non ſolùm Confeſſarij ſolicitantes in confeſſione, ſed etiam ſolicitantes in Confeſſionario, vel in hoc loquentes obſcæna, & turpia, nulla habita, neque ſimulata Confeſſione. Sicut qui non in Confeſſionario, ſed alio in loco confeſſionem ſimulant; & ideò hi debent abjurare ſaltem de levi: quicquid contrà dicat *Carena.* Ratio affertur à Fagundez; quia licèt Gregorius XV. in criminalibus additis, ac declaratis in hac ſua conſtitutione non dicat tales de crimine hæreſis eſſe ſuſpectos, id ſuppoſuit ex verbis Conſtitutionis Pij IV. ibi inſertæ, & à ſe approbatæ, & confirmatæ; & ſic verba utriuſque Conſtitutionis ſunt veluti in uno contextu; & unica terminatione terminata, *leg. Iam hoc jur. ff. de vulg. l. Quamvis Cod. de Imp.* Cùm ergo in Conſtitutione Pij IV. hi deperditi homines ſint declarati de crimine hæreſis ſuſpecti, conſequenter, & etiam additi à Gregorio XV. Addo quòd niſi eſſent de crimine hæreſis ſuſpecti non poſſet aſſignari ratio, cur eſſent denunciandi ad Tribunal Sancti Officij, ad quod ſpectat cognoſcere de cauſis Fidei, vel habentibus connexionem cum fide. Nec obſtat dictum Carenæ, quod etiam Inquiſitores Hiſpaniæ habent facultatem procedendi contrà Sodomitas, & tamen hi non abjurant, neque de levi. Quia contrà Sodomitas procedunt Inquiſitores ex ſpeciali delegatione Gregorij XIII. ſub die 13. Auguſti 1574. non verò tanquam contrà ſuſpectos de hæreſi, & ideò cæteri Inquiſitores aliorum Regnorum non procedunt contra tales. At in caſu noſtro proceditur contrà Confeſſarios in Confeſſionario ſolicitantes tanquam contrà ſuſpectos de hæreſi, &c. Vt Summi Pontifices ſe explicant, ideò enim volunt ut contrà eos procedant Inquiſitores. Hucuſque Ianuarius. Et ità noſtram ſententiam contrà *Carenam* tenet etiam Fagundez *præcept. 2. Eccleſ. lib. 4. cap. 3. num.* 80. & Eſcobar *de Confeſſ. ſolicit. part. 1. quæſt. 1. num.* 16.

3. Obſervent tamen hîc DD. Inquiſitores, id quod ego in eorum favorem olim docui; quod poteſt Tribunal S. Officij recognoſcere Confeſſarios ſolicitantes etiamſi non judicentur ſuſpecti de hæreſi & poteſt tales punire; quia cognitio horum ſine reſtrictione eſt conceſſa Inquiſitoribus in Bullis Summorum Pontificum, Et ità me citato tenet Eſcobar, *ubi ſuprà* quod vocat ſingulare, & etiam me citato Ianuarius.

Docuit in Reſ. quæ hic eſt ſup. 34 ad medium, & in Reſ. 49. §. 2. in fin. & inf. in tr. 12. Reſ. 7. §. 1. Sed lege eam per totam. Et ſup. doctrina contenta in hoc §. ult. Nota quod. inf. in tr. 12. Reſ. 7. in diverſis §§. & verſ. ejus ſignanter in §. Difficultas. propè finem. à verſ. A los Religioſos. & in §. Vnde in principio, & in fine.

4. Nota quod Carena, *part. 2. tit. 6. §. 17. n.* 89. putat, poſſe Inquiſitores imponere Confeſſariis Regularibus quod teneant ultimum locum inter Regulares ſui monaſterij in Choro, Refectorio, & aliis locis. Et aliquando debent Inquiſitores mandare, ut ſententia contrà Confeſſarium Regularem lata, publicè legatur in proximo Capitulo ſuæ Religionis generali, & hoc ad aliorum terrorem, & exemplum. Sed hæc omnia non approbat Pater Bordonus *in Sacro Tribunali, cap. 23. quæſt. 38. numer.* 114. ubi ſic ait: Inquiſitorem mandare poſſe lectionem ſententiæ Regularis condemnati in Capitulo Generali ad terrorem & exemplum aliorum; quod non probo, quia id eſt aliquale jus in Capitulo, quod nullibi invenio conceſſum Inquiſitoribus. Sufficienter autem publicantur privatis literis hujuſmodi delicta apud Regulares. Diſplicet etiam quod adjungit, Inquiſitorem poſſe infligere pœnam ultimi loci inter ſuos Comprofeſſos; quia in Bulla Gregoriana ſufficienter exprimuntur pœnæ hujuſmodi ſolicitatoribus imponendæ. Ita Bordonus. Sed ſententia Carenæ obſervatur in Tribunali noſtræ Inquiſitionis Hiſpaniæ, & illam ego practicavi: Et ideò non eſt audiendus Bordonus & noſtram ſententiam contrà illum, præter Carenam tenet Caſtrus Palaus, *tom. 1. tract. 4. diſputat. 9. numero 2.* & noviſſimè Ianuarius *ubi ſuprà, reſol. 55. num.* 23.

RESOL. XCIII.

An Confeſſarius Regularis ex abjuratione præter ſoli-

licitationem remaneat inhabilis ad Officia Religionis?

Et an ſupradictus non poſſit rehabilitari niſi per Pontificem, vel Illuſtriſſimos Inquiſitores Sacræ Congregationis? Ex p.4. tr.5. Reſ.48.

Sup. hoc inf in tr 10. Reſ. 83. § Sed an. & inferius in tr. 12. ex lata doctr. Reſ. 7. ſignāter in §. Diffi. ultas. in fin & in §. Vnde etiam in fin.

§. 1. HAnc quæſtionem pertractarunt duo Luſitani viri doctiſſimi, Rodericus Acugna, & Anton. Souſa, hic *in opuſc. de Confeſ. ſolic. tract. 2. cap. 16. n. 6.* ille *in tract. etiam Confeſ. ſolicit. q. 24. n. 22.* & *ibi* additionator ejus Freitas *num.* 70. & aſſerunt Confeſſarium propter ſolicitationem, de qua fuit convictus, vel quam eſt confeſſus, ipſo jure inhabilis ad gradus, & dignitates Eccleſiaſticas non manere, quia nullus eſt textus, nec gloſſa, nec Doctor, qui per abjurationem de levi inhabilitatem ad dignitates, & officia inducat; & hoc etiam docuerat Henriquez, *lib.* 13. *cap.* 56. §. 1. *in gloſſa litt. K,* & Garſias *de benef. tom. 2. par.* 11. *cap.* 10. *n.* 87. cum aliis penes ipſos.

2. Sed hodie contrarium dicendum eſt, ſtante decreto Vrbani VIII. edito *anno* 1626. in quo Regulares puniti per S. Officium (pœnitentiis ſalutaribus exceptis) eo ipſo fiunt inhabiles ad gradus & officia Religionis, nec poſſunt rehabilitari, niſi per Sanctiſſimum, vel per illuſtriſſimos Inquiſitores ſacræ Congregationis, ut obſervat Aloyſius Bariola *in aphor. lit. R. ver. Regulares.* Barboſa *de jure Eccleſiaſtico lib.* 1. *cap.* 19. *n.* 128. Peyrinus *in privil. Minim. tom.* 2. *conſtit.* 9. *Pauli V.* §. 2. *num.* 29. & Tamburinus *de jure Abbat. tom.* 1. *diſp.* 6. *q.* 21. *n.* 17. qui per extenſum verba ſupradicti decreti adducunt.

RESOL. XCIV.

An Eccleſiaſtici, qui interſunt ſententiæ contra Confeſſarios ſolicitantes, teneantur ſub peccato mortali non manifeſtare delinquentem? Ex p.4. tr.5. Reſ.44.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Souſa *de Confeſ. ſolic. tract.* 2. *cap.* 16. *n.* 8. ubi ſic ait: Illud notandum exiſtimo, non eſſe vocandos tot numero, ut crimen ſecretò ſervari non poſſit; dixi non debere tot perſonas numero intereſſe ut crimen ſecretò ſervari non poſſit, quia, ut exiſtimo, omnes, qui interſunt hujuſmodi ſententiis & abjurationibus, tenentur ſub peccato mortali ſecretum ſervare, perſonámque delinquentem, aut crimen aliis non manifeſtare. Ratio eſt, quia infamia talis criminis Tribunalis Sancti Officij Inquiſitionis limites non excedit, ut patet ex eo quòd ſententia illa propter bonum commune occultè profertur, nec judices fidei infamare intendunt eos, quos ſic puniunt, ſed quando crimen aliquos limites non excedit, non poteſt ſine peccato mortali manifeſtari; ergo quotquot interſunt, ſecretum ſervare tenentur. Ita Souſa.

2. Sed, ut verum fatear, hæc ſententia nimis rigida mihi videtur, & Seraphinus Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſolicit. quæſt.* 24. *num.* 49. propter ſcandala putavit à DD. Inquiſitoribus in tali caſu pœnam excommunicationis & juramentum adhibendum eſſe, ne intervenientes hoc crimen propalarent aliis. Ergo dum non adhibetur, non adeſt obligatio peccati mortalis, maximè ſi tales Eccleſiaſtici crimen manifeſtarent inter alios Eccleſiaſticos & Regulares: nam ita nullum ſcandalum oriretur, imò cum dictis viris propalatio effectum bonum faceret, incuteret enim eis timorem: ſecus autem eſſet cum ſæcularibus, & de propalatione cum ſæcularibus, loquitur Freitas *ubi ſupra.*

RESOL. XCV.

An Epiſcopi poſſint cognoſcere de hoc crimine, ita ut aliqui penes ipſos poſſint Confeſſarios ſolicitantes denunciare? Ex p.2. tr.4. Reſ.29.

§. 1. AFfirmativam ſententiā omnino amplectendā eſſe judico. Dico igitur, quòd, licet Ordinarij ante Bullam Greg. XV. nō poterant cognoſcere de crimine Confeſſariorum ſolicitantium mulieres in confeſſione ex rationibus allatis per DD. *ubi infrà*; ſed pertinebat ad Inquiſitores: hodie tamē, poſt dictā Bullam, Epiſcopi etiam poſſunt cognoſcere de hoc crimine. Et hoc clarè apparet ex verbis Pontificis in ipſa Bulla manifeſtè hoc declarantis. Et hanc ſententiam docet noviſſimè Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap.* 44. *n.* 11. *&* 13. Acugna *de Confeſ. ſolic. q.* 2. *per tot.* Peirinus *ſuper privil. Minim. tom.* 2. *conſtit.* 4. *Greg. XV.* §. 6. *n.* 20. & Bonacina *in var. tract. diſp.* 6. *punct.* 3. *n.* 23. & alij. Sup. hoc iu Reſ. ſeq.

RESOL. XCVI.

An Epiſcopi poſſint cognoſcere de crimine ſolicitationis?

Et an hoc etiam ſeparatim ab Inquiſitoribus, ubi adeſt Inquiſitio Hiſpaniæ?

Et quid eſt dicendum in aliis Regnis, & Inquiſitionibus?

Et in Regnis, ubi non eſt Inquiſitio Hiſpanica, ſi Confeſſarius ſolicitans, & fæmina ſolicitata eodem tempore ab Epiſcopo, & Inquiſitore citentur, an coram Inquiſitore comparere debeant, non autem coram Epiſcopo?

Et quid, ſi Confeſſarius ſolicitans ſit Regularis exemptus?

Et docetur, quod Epiſcopi poſſunt ſeparatim ab Inquiſitoribus procedere in cauſis fidei, contra ſuſpectos, imo contra Hæreticos, ideo juriſdictionem Inquiſitorum non præjudicare juriſdictioni Epiſcoporum, cum cenſeatur conceſſa cumulativè, non autem privativè. Ex p.4. tr.5. Reſ.52.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docui *in p.* 1. *tr.* 4 *de denunciat.* * *reſol.* 29. Sed difficultas eſt an ſeparatim ab Inquiſitoribus poſſint hoc crimen cognoſcere Epiſcopi in Regnis, ubi adeſt Inquiſitio Hiſpaniæ? & videtur etiam affirmativè reſpondendum ex verbis Bullæ Greg XV. ibi, *& præterea omnes Inquiſitores, & locorum Ordinarij ſuper his contra prædictos ſimul, vel ſeparatim in omnibus,* &c. Vnde in his verbis æquè facultatem inquirendi contra Confeſſarios ſolicitantes conceſſam eſſe Inquiſitoribus ac Epiſcopis, docet Caſtrus Palaus *in opere mor. tom.* 1. *tr.* 4. *diſp.* 9. *punct.* 1. *n.* 9. *& punct.* 10. *n.* 4. ergo, &c.

* Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

2. Verùm de hoc non dubito; ſed difficultas eſt, ut dixi, an ſtantibus dictis verbis Epiſcopi, ubi adeſt Inquiſitio Hiſpanica, poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus contra Confeſſarios ſolicitantes inquirere ex virtute dictæ conſtitutionis? & certè qui favent parti Epiſcoporum, affirmativè reſpondent, cùm ſupradicta verba citatæ conſtitutionis loquantur, ut patet ex contextu literæ abſolutè de Epiſcopis omnium Regnorum, ut poſſint ſimul, vel ſeparatim ac Inquiſitoribus de dicto crimine cognoſcere: ergo, &c.

3. Probatur ſecundò, quia Epiſcopi poſſunt ſeparatim ab Inquiſitoribus procedere in cauſis fidei contra ſuſpectos, imò & contra hæreticos, ut patet ex *cap. per hoc, de hæret. in* 6. & ideo juriſdictionem Inquiſitorum non præjudicare juriſdictioni Epiſcoporum, cùm cen-

Pro contēto in hoc & ſeq. §. inf. in tr. 10. Reſ. 3. §. 1. & 2.

cenſeatur conceſſa cumulativè, non autem privativè, docet Sylveſter *ver. hæreticus.* §.2. *num.*10. Rojas *ſingul.* 28. *num.*2. Gundiſalvus *de hæret. quæſt.* 7. *num.*9. Simanca *de Cathol. inſtit. tit.* 25. *num.*4. Gloſſa & Panormitanus *in cap. ad abolendam, de hæret.* Sigiſmundus Scaccia *de judiciis tom.*1. *lib.*1. *cap.*67.*num.*9. Carrera *de hæret. num.* 67. Decianus *tom.* 2. *lib.*5. *cap.*21. *num.*10. & alij. ergo ſequitur neceſſariò, quòd Epiſcopi poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus contra Confeſſarios ſolicitantes, tanquam ſuſpectos de fide procedere, quia, ut dictum eſt, Epiſcopi de jure communi procedunt contra hæreticos, vel ſuſpectos, docétque Simanca *tit.*6. *num.* 3. & habetur *in cap. præſidentes, cap. ſtatutum, cap. ut Inquiſitionis, de hæret. in* 6. *cap. ab abolendam, cap. excommunicamus, de hæret. Clem.*1. *eodem titulo, & Extrav.*1. *eodem tit.* Vnde dati ſunt Epiſcopis Inquiſitores tanquam adjutores.

4. Sed his non obſtantibus, contrariam ſententiam tenendam eſſe puto; prò cujus confirmatione, ſuppono tanquam certum in regnis Hiſpaniarum, in quibus Hiſpanica Inquiſitio adeſt ex conſuetudine, & privilegio Pontificio, non poſſe Epiſcopos ſeparatim ab Inquiſitoribus cauſas de rebus fidei cognoſcere, & denunciationes ſibi factas teneri ad ipſos Inquiſitores remittere, neque reum poſſe incarcerare, niſi timeatur de fuga, ſed certiorare Inquiſitores, ut illum capiant & ita de dicta conſuetudine, & privilegio teſtatur Sanctarellus *tract. de hæreſi*, Romæ impreſſus, *cap.*40. *dub.*2. *num.*15. Molina *de juſt. tom.*5. *tract.*5. *diſp.* 28. *num.* 12. & 13. Acugna *de Confeſ. ſolicit. quæſt.*2. *num.*1. Ioann. Valerus *in differentiis utriuſque fori.* Pegna *in direct. par.* 3. *quæſt.* 52. *commen.* 101. & noviſſimè Barboſa *in collectan. tom.*3. *lib.*5. *tit.*2. *cap.*17. *num.*3. & alij.

5. Hoc igitur ſuppoſito ſic argumentor in favorem DD. Inquiſitorum. Conſtitutio Gregorij XV. ut patet ex contextu literæ, præbet authoritatem Epiſcopis, ut poſſint ſeparatim in noſtro caſu inquirere, prout in cauſis fidei juxta ſacrorum Canonum formam, &c. Sed in omnibus cauſis fidei ex privilegio & conſuetudine Inquiſitionis Hiſpanicæ, ut *ſuprà* probatum eſt, Epiſcopi non poſſunt ſeparatim ſine Inquiſitoribus inquirere; ergo neque poſſe ſeparatim in caſu ſolicitationis ſine Inquiſitoribus inquirere dicendum erit: quia in dicta conſtitutione, ut patet, non revocantur conſuetudines & privilegia Sedis Apoſtolicæ in contrarium, ſi alibi adeſſent, ut adſunt in Inquiſitione Hiſpanica, & ideo ſicut Fagundez *in* 2. *editione de præcept. Eccleſ. pr.* 2. *lib.*4. *cap.* 3. *num.*97. & Antonius Souſa *in annottat. ad Bullam Gregorij XV. num.*21. aſſerunt, quòd per dictam Bullam non revocatur privilegium conceſſum Generali Inquiſitori Luſitaniæ advocandi ad ſe omnem cauſam hæreſis, etiam ſi coram Ordinariis tractentur: unde non obſtante Bulla Gregor. XV. docent hodie poſſe Inquiſitores Generales Luſitaniæ ad ſe advocare omnes proceſſus & integras cauſas Confeſſariorum ſolicitantium inceptas coram Epiſcopis. Sic etiam dicendum eſt, per dictam Bullam non revocari privilegium conceſſum Inquiſitioni Hiſpanicæ, ut Epiſcopi non poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus cauſas fidei, ut eſt iſta, de qua loquimur, pertractare.

6. Secus autem dicendum eſt de aliis Regnis & inquiſitionibus ubi talis conſuetudo & privilegium Papæ non adeſt, nam ibi ex hac conſtitutione Pontificia poſſe Epiſcopos contra Confeſſarios ſolicitantes ſeparatim ab Inquiſitoribus inquirere, concedo.

7. Ex quibus patet reſponſio ad argumentum primum ſuperiùs adductum; dico enim intelligendum eſſe de omnibus Regnis, in quibus Inquiſitores non habent privilegium, ut Epiſcopi non poſſint ſeparatim ab illis procedere. Ad ſecundum verò reſpondeo illam doctrinam eſſe veram, loquendo in terminis juris communis, ſecus autem ex conſuetudine & privilegio Apoſtolico, ut adeſt in Inquiſitione Hiſpanica, ex rationibus quas optimè obſervat Ludovicus Molina *de juſt. tract.*5. *diſput.* 28. *n.* 13. ex quibus apparet, quàm utiliter & rationabiliter ſupradicta conſuetudo fuerit introducta, & privilegium conceſſum.

8. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd etiam in Regnis ubi non adeſt Inquiſitio Hiſpanica, ſi Confeſſarius ſolicitans & fæmina ſolicitata eodem tempore ab Epiſcopo & Inquiſitore citentur, coram Inquiſitore comparere debet, non autem coram Epiſcopo. Et ita contra Rojas *ſingul.*44. *num.*3. & *ſeq.* docet Souſa *opuſc. de Confeſ. ſolic. tract.*2. *cap.*2. *n.*7. & alij penes ipſum, quia juriſdictio Inquiſitorum cùm ſit delegata à Summo Pontifice ſuperior eſt, & major juriſdictione ordinaria; ſi autem Confeſſarius eſſet Regularis exemptus, poſſet in tali caſu coram Epiſcopo comparere, quia Epiſcopus contra illum procedit ex juriſdictione delegata. Sed in Regnis noſtris Hiſpaniarum etiam hoc ultimum non procedit, quia, ut dictum eſt, ex conſuetudine, & privilegio cauſæ fidei ab Inquiſitoribus tantùm tractantur, cum quibus aſſiſtunt Epiſcopi per procuratores.

Sup. hoc inf. in tr. 10. Reſ. 34.

Sup. hoc ibidem.

RESOL. XCVII.

An Epiſcopi, ubi non adeſt Inquiſitio Hiſpaniæ, poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus proferre ſententiam contra Confeſſarios ſolicitantes, & è contra, etiam, ſi ſola abjuratio eis adjungatur?

Sed quid dicendum eſt de ſententia abſolutoria, an poſſit dari ab Epiſcopo ſine Inquiſitoribus? Ex p.4. tract.5. Reſ.53.

§.1. ADvertit Souſa poſt *opuſc. de Confeſ. ſolic. in annot. ad Bullam Greg. XV. num.*20. quod licèt ex dicta conſtitutione Inquiſitores & Epiſcopi poſſint procedere, non tamen per illam conceditur, ut ſententiam ſeparatim proferant, etiamſi ſola abjuratio eis injungatur; ſed quoad hoc jura, & conſtitutiones Pontificiæ ſervandæ ſunt. Nec etiam per dictam Bullam tollitur communicatio proceſſuum ſecundùm jus Canonicum. Ita Souſa. Igitur dicendum eſt, quòd nec ſoli Epiſcopi, nec ſoli Inquiſitores poſſunt ſententiam condemnatoriam proferre adversùs Confeſſarios ſolicitantes, ut patet ex *cap. per hoc, de hæret. in* 6. & ita tenet Pegna *in direct. par.* 3. *commen.*97. Lucerna Inquiſitor. *ver. abſolvere, num.*2. Antonius Souſa *opuſc. de Confeſ. ſolic. tract.*2. *cap.*1. *n.*15. & Fagundez *de præcept. Eccleſ. in* 2. *editione pr.*2. *lib.*4. *cap.*3. *n.*96. Azorius *par.*1. *lib.*8. *cap.*18. *quæſt.*16. Paramus *de origine Inquiſitionis lib.*3. *quæſt.*4. *n.*2. Molina *de juſt. tract.*5. *diſp.*28. *n.*16. & alij penes ipſos. Ratio eſt, quia per abjurationem abjurans pronunciatur hæreticus, vel de hæreſi ſuſpectus: ergo per hoc verè & propriè condemnatur; ſi tamen ſententiam abjurationis Epiſcopi abſque Inquiſitoribus contra Confeſſarios ſolicitantes ferant, aſſerunt citati Doctores factum tenere, & ideo, ait Pegna, hæc eſſe de genere eorum, quæ licèt fieri prohibeantur, facta tamen tenent; licèt Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*13. *num.*18. contrarium doceat, ex *Clement.* 1. *de hæret.* ubi poſtquam Pontifex dixerat non poſſe Inquiſitorem abſque Ordinario, vel è contra, ad ſententiam contra reos procedere, concludit, non valebit, & ſi ſecus præſumptum fuerit, irritum ſit & inane.

Sup. hoc inf. in tr. 10. Reſ. 100. & hic inf. lege do&. Reſ. ſeq.

2. Sed quid dicendum de ſententia abſolutoria, an poſſit dari ab Epiſcopis ſine Inquiſitoribus? Affirmativè reſpondet Fagundez *loco citato, num.*93. & Souſa *num.*12. Molina *num.*15. & alij penes ipſos; quia in jure

Sup. hoc inf. in tr. 10. Reſ. 59.

jure ſolùm prohibetur ſupradictis proferre ſententiam contra reos, ut patet ex *ex dicta Clem.*1.ergo poterunt proferre pro reis.

3. Verùm negativam ſententiam docet Pegna *in director. inquiſ. part.* 3. *comment.*97. Rojas *ſingul.* 27. *num.*7. Simanca *in inſtit. Cathol. tit.*3.*num.*8. Azorius, Carerius, Zanchinus,& alij, quos citat Barboſa *in dicta Clem.*1.*num.*18.quibus addo ex neotericis Caſtrum Palaum *ubi ſupra*, *num.*20. & ratio eſt,quia licèt textus illius Clementinæ de ſola ſententia condemnatoria expreſsè loquatur, indirectè tamen loquitur de qualibet ſententia ob communicationem proceſſuum prærequiſitam. Deinde confirmatur hæc opinio;quia eo ipſo quòd *in Clement.*1.ſit reſtrictum jus antiquum quoad condemnationem, ita ut Inquiſitores & Epiſcopi non poſſint ſeparatim condemnare, ſequitur quòd ſimiliter non poſſint abſolvere. Probatur conſequentia,quia condemnare & abſolvere eiuſdem ſunt poteſtatis, utpote contraria & adverſa ex *l.qui condemnare, ff. de re judicata.* ergo, &c.

RESOL. XCVIII.

An Inquiſitores poſſint animadvertere in ſolicitationem præteritam, ſi jam præjudicata fuerit ab Epiſcopo?

Et an Confeſſarius ſolicitans,qui non judicatur ſuſpectus, non ideo ad ſuum Ordinarium ſit remittendus, ſed ab Inquiſitoribus ratione culpæ puniri debeat? Ex p. 4. tr.5. 54.

Sup.hoc inf. in tr.12.Reſ. 7. §. pen. & hic lege doctrin. præcedentis Reſ.

§.1. NEgativè reſpondet Acugna *tr. de Confeſſar. ſolicitant. quæſt.* 3. *num.*11. ubi ſic ait. Tunc non extenditur ad præterita noſtra concluſio, cùm talia crimina ab ordinario judice præjudicata fuerint; nam manent tunc extincta in foro Eccleſiæ vel enim reus judicialiter abſolutus eſt, ob id ſiſtet accuſatio, non ultrà progrediens,ex *cap.de his,accuſ.* Vel damnatus idem reus per diffinitivam ſententiam eſt,atque ſimiliter in ipſum accuſatio progredi non poteſt.Ita ille.

2. Sed adverſùs illum inſurgit Emmanuel Moura *opuſc.*1.*de enſ.& incant. ſect.*3.*cap.*3. *num.*16. ubi ita aſſerit.Non loquitur Acugna conſequenter, quatenus dicit in ſolicitationem præteritam non poſſe ire Inquiſitores,cùm præjudicata fuerit ab Epiſcopo, ſive abſolutus, ſive finaliter condemnatus fuerit ſolicitans, quamvis non fuerit ſufficienter punitus. Nam,inducit ſuſpicionem de hæreſi,& conſtitutio Pontificis eſt ſolùm excitativa juriſdictionis Inquiſitorum, conſequens neceſſarium eſt,ut ipſi poſſint illud reaſſumere, ſaltem ut reum cogant ad abjurationem. Hæc ille.

3. Verùm ſententiam Illuſtriſſimi, & Doctiſſimi Roderici Acugna, meritò nunc Archiepiſcopi Bracharenſis,acriter defendit Freytas *in additionibus noviſſimis ad dictam qu.*3.*n.*37.*& ſeq.*ubi reſpondet ad rationes Emanuel. de Moura,vide illum & non pigebit.

Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ in ejus §. ult.

4.Non deſinam etiã hîc obiter adnotare Confeſſariũ ſolicitantem, qui non judicatur ſuſpectus non eſſe ad ſuum Ordinarium remittendum,ſed ab Inquiſitoribus ratione culpæ puniri debet;nec valet dicere,quòd ceſſante ſuſpicione contra fidem,videtur ſuſpendi Inquiſitorum juriſdictio; nam reſpondeo,quòd licèt ratio commiſſionis ſit ſuſpicio,commiſſio tamen Pontificis eſt abſoluta,& Summ.Pontifex ex illo facto præſumit, & ſuper præſumpto ſtatuit, & ita docet Souſa *opuſc. de Confeſſ.ſolic.tr.*2.*c.*1.*n.*7.& ideò Molfeſ.*in ſum. to.*1. *tr.*7.*c.*24.*n.*45. ſic ait: Si Confeſſarij ſolicitantes non ſint ſuſpecti de hæreſi, imponitur eis pœnitentia ſalutaris ſine abjuratione ſecundùm qualitatem exceſſus. Ita ille.

RESOL. XCIX.

An qui legeret,& retineret Adonem Marini,eſſet S.Officio denunciandus?

Et an abſque facultate retinens,& legens librum hæreticum poſſit illum comburere,& minimè Inquiſitori tradere? Ex p,10.tr.12.& Miſc.2. Reſ.49.alias 48.

§.1. NEgativè videtur reſpondendum, per ea quæ docet Carena *in Praxi ſancti Officij,par.*2.*tit.* 10. §.10.*n.*60. ubi ſic ait: An retinentes hujuſmodi libros prohibitos ob res laſcivas,ſint denunciandi S.Officio,in quo(ſalva ſemper declaratione S.Matris Eccleſiæ & ſacræ Congregationis Eminen. Cardinal. ſup. Inquiſitorum)dicerem quod non, niſi hujuſmodi retentores aliàs eſſent de hæreſi ſuſpecti; verba enim Edicti Eminentiſſimi, Domini Cardinalis Epiſcopi noſtri, & Reverrndiſſimi Patris Inquiſitoris, nullo modo comprehendunt hujuſmodi libros, & aliàs ex diſpoſitione juris communis nulla apparet obligatio hujuſce denunciationis. Ita Carena, quæ ſecundum ejus mentem dicta eſſe volo.

Sup. hoc in tom. 3. tr.3. Reſ. 84. §. Sed hic obiter. & ſeqq.

2. Sed ſi aliquis hîc incidenter quærat, num quis abſque facultate retinens, & legens librum Hæreticum, poſſit illum comburere, & minimè Inquiſitori tradere. Ad hoc dubium ſic reſpondet Pueronus *in Commen.ad Bullam Cœnæ,cap,*1.*n.*108. Dicendum exiſtimo,excuſari eum,non ſolùm qui bona fide à ſeipſo comburet, ſed etiam metu pœnæ;aut quia ipſe librum compoſuerit; aut quia ſine facultate legerit, vel retinuerit, à ſeipſo combureret. Nam aliàs, & finis legis habetur,quod ſcilicet liber ſupprimitur; & ad ſimplicem actum obedientiæ,non videtur cum tanto ſuo diſcrimine iſte obligandus.Et hæ Conſtitutiones Pontificum non obſunt cùm loquantur de illis,qui ex licentiis quas revocant, libros habebant,aut legebant, ut eſt animadvertere:Exinde aſſerendum nullam Cenſuram revera contrahi ex eo, quod quis quacumque ex cauſa à ſeipſo incendat; & quidem quoad Cenſuram Bullæ præſentis expreſſe tenent Suarez *de fide,diſputatione* 20.*ſect.*2.*num.*29.Sanchez *ad præcep.Decal.lib.*2. *c.*10.*n.*56. Souſa *Relect. Bull. Cœnæ diſp.*15. *concl.* 3. Duardus *lib.*2.*Comment.in Bulla Cœnæ,cap.*1.*quæſt.*52. *n.*34.Bonacina *tom.*3. *diſp.*1. *q.*1. *punct.*4.*n.*18. Scortia *Theorem.*106.*col.*13,*in initio*,eo quia,cùm ſatis ſit juxta tenorem illius non retinere, nec aliud requiratur, abiiciens à ſe combuſtione, non retinet. Sed nec obſtant Iulij,aut Pauli Conſtitutiones: nam pœnæ in contra facientes ex Bulla Iulii,non ſunt referendæ niſi ad illos,qui poſt revocationem licentiæ retinuerint; ſeu in eos,qui recuſant deferre Inquiſitoribus, ita tamen ut ſibi retineant;hi enim cenſentur contraire intentioni legis, quæ eſt ne prætextu licentiarum libri legantur;& eorum exterminationi obvietur.Quod verò ad Conſtitutionem Pauli IV.abſolutio vetatur impendi ei,qui habens librum ad Inquiſitores non defert; porrò ſi non habeat quacumque ex cauſa, non poteſt deferri, & per conſequens diſpoſitio Conſtitutionis tunc locum non habet. Hucuſque Pueronus. Sed ego non video quare legens hæreticum librum abſque facultate,poſſit illum comburere,& non potius Confeſſario præbere, ut illum deferat Inquiſitoribus & ſic obſervabit Conſtitutiones Pontificum abſque periculo,& diſcrimine.

Sup. hoc inf. in tr. 10. Reſ. 138.§.ult.& in Reſ. 139.

In indice primo hujus tom. 5. *vide Apendicem ad hunc tract.* 9.*ubi reperies alias paucas difficultates miſtas, & diſperſas per alios tom. tract. & Reſ.quæ ſimul pertinent ad hunc tract.*9. *de Denunciationibus, &c.*

TRACTA

TRACTATVS DECIMVS,

DE

OFFICIO ET POTESTATE INQVISITORVM.

RESOLVTIO PRIMA.

An juriſdictio DD. Inquiſitorum ſit delegata, vel ordinaria?

Et an juriſdictio Inquiſitorum, etiam ſi fuerit conceſſa cum clauſula uſque ad beneplacitum, *non expiret, nec ceſſet morte concedentis?* Ex part. 4. tractatu 8. Reſol. 1.

§. 1. Eſſe delegatam putant Doctores, quos citat Narbona *in 3. part. recopilat. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloſſ. 22. num. 79.* quibus ego addo Zanardum *in direct. Theol. part. 2. præc. 1. cap. 6.* Moſcovium *de majeſt. milit. Eccleſ. lib. 1. part. 1. cap. 11.* Butrium *in cap. Legatos, de off. legati, in 6.* & Homobonum *de ſtatibus part. 1. cap. 8.* Alij verò putant eſſe ordinariam, & ſic docet Paramus *de orig. Inquiſit. lib. 3. quæſt. 2. & in defenſ. cap. 1. num. 1.* & hanc opinionem noviſſimè mordicus tenet & ſolidiſſimis rationibus probat Ioann. Dionyſius Portocarrero *in alleg. ſobre la competencia de juriſdicion entre la Inquiſicion y miniſtros reales, num. 48.* & ante illum Didacus Cantera *in qq. crimin. cap. 2. de probat. per teſtes, quæſt. 1. num. 65. fol. mihi 157.* ubi aſſerit Inquiſitores habere juriſdictionem ordinariam, unde non mihi placet opinio Barboſæ *in l. Prætor. §. 1. num. 65. ff. de judic.* qui ponit differentiam inter Inquiſitorem generalem, & alios Inquiſitores, dicens illum habere juriſdictionem ordinariam, hos autem delegatam, quia cæteri Inquiſitores ſunt removibiles ad nutum Inquiſitoris generalis, non, inquam, mihi placet hæc opinio, quia etiam Inquiſitor generalis eſt ad nutum Summi Pontificis amovibilis; non eſt ergo verum dicere, quidquid aſſerant Simanca & alij, cæteros Inquiſitores eſſe delegatos ejuſdem Inquiſitoris generalis, & ab eo juriſdictionem accipere, nam omnes immediatè à Summo Pontifice juriſdictionem accipiunt, mediante ſola nominatione perſonarum facta ex commiſſione Pontificis ſibi indulta, & hæc omnia rectè contra Barboſam docet alter Barboſa *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 17. n. 11. & 12.* Torreblanca *de magia lib. 3. cap. 5. num. 2. 11. & 12.* cum Molina *de juſtit. tom. 5. tract. 5. diſp. 29. num. 7.* Souſa poſt hæc ſcripta *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 2. num. 4.* & ideo Portocarrero *ubi ſuprà*, aſſerit loquens de aliis Inquiſitoribus [en ninguna de las dichas calidades ſe diferençian del Señor Inquiſidor general, cuya juriſdiçion es ſin duda ordinaria.] & hæc opinio eſt probabiliſſima; ſed ego utramque ſequor. Ideo aſſero juriſdictionem Inquiſitorum in ſe quidem & à principio delegatam eſſe, & habere omnes excellentias delegatæ juriſdictionis, ad ordinariam tamen valde accedere, & cum illa ferè in omnibus convenire, ita ut careat imperfectionibus delegatæ, & ita eleganter probat & docet Auguſtinus Barboſa *ubi ſupra*, citans Molinam, quem etiam ſequitur noviſſimè Emanuel de Valle de Moura *opuſc. 1. de enſal. & incantat. ſect. 3. cap. 1. num. 6.* & Sanctarellus *tract. de hæreſi cap. 40. dub. 1. num. 5.* ubi aſſerit eſſe veriorem, & communiorem ſententiam, juriſdictionem Inquiſitorum valde accedere ad ordinariam, & ita ego ſentio. Vnde rectè Emanuel *ubi ſuprà*, aſſerit juriſdictionem Inquiſitorum eſſe ordinariam quoad utilitates ordinariæ, & eſſe delegatam quoad utilitates delegatæ.

[margin: …p. hoc ma…s latè inf. Reſ. 6.]

2. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd juriſdictio Inquiſitorum etiamſi fuerit conceſſa cum clauſula, *uſque ad beneplacitum*, non expirat, nec ceſſat morte concedentis, & hoc in favorem fidei. Ita Souſa *in Aphoriſm. Inquiſit. lib. 1. cap. 2. num. 5.* Farinacius *de hæreſi, q. 186. §. 2. num. 23.* & Pegna *in director. par. 3. comment. 56. & 57.* & alij *ubi infr.* citandi, peculari reſolutione de hac quæſtione facienda.

[margin: Inf. in Reſ. quæ nunc hanc ſequetur, ſignanter in fine.]

RESOL. II.

An juriſdictio Inquiſitorum expiret per mortem delegantis, ſi etiam unam cauſam non inceperint, ante illius mortem?

Et quid de juriſdictione Vicarij, ſeu Commiſſarij, aut alterius delegati per mortem Inquiſitoris? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 19.

§. 1. Reſpondeo negativè, ex *cap. ne alicui*, & *ibi* Gloſſa *in ver. non capta, de hæret. in 6.* & ita docet Eymericus *in direct. Inquiſ. part. 3. quæſt. 7.* & *ibi* Pegna & Iaſon *in l. majorum, n. 10. ff. de juriſd. omn. jud.* Imò non ſolùm expirat juriſdictio Inquiſitoris, ſed nec minus expirat juriſdictio Vicarij, ſeu Commiſſarij, aut alterius Delegati per mortem Inquiſitoris. Vide Thom. Treviſanum *lib. 1. deciſ. 66. n. 7. 9. & 10.* Decian. *tr. crim. lib. 5. cap. 20. n. 8. & cap. 22. n. 5. & 29.* Scacciam *de judic. lib. 1. cap. 67. n. 8.* Simancam *in Cathol. inſtit. tit. 34. n. 14.* Rojas *ſingul. 114. n. 3.* Pegna *in direct. Inquiſ. par. 1. comm. 56. & 57.* Azorium *to. 1. lib. 8. cap. 18. quæſt. 7.* Sanchez *de matrim. lib. 8. diſp. 28. n. 34.* & alij penes ipſos. Dicendum eſt igitur, quòd officium Inquiſitoris non expirat morte concedentis, ut v. g. Papæ, Inquiſitoris majoris, &c. nec quoad negotia quæ nondum erant orta, vel cœpta, & hoc etiam procedit, ut dictum eſt *in reſol. 1.* etiam ſi talis juriſdictio fuerit conceſſa cum clauſula, *uſque ad beneplacitum*, & hoc in favorem fidei.

[margin: Ad roborandã doctrinã hujus Reſ. in tom. 1. tr. 3. lege Reſ. 8. &c. & leg. hic ſup §. ult. Reſ. præteritæ.]

[margin: Quæ hic eſt Reſ. antecedens, in ejus §. ult.]

RESOL. III.

An juriſdictio Inquiſitorum conceſſa ſit cumulativè, aut privativè?

Et notatur ex conſuetudine in Hiſpania de hæreſi ſolos Inquiſitores cognoſcere, & ut Epiſcopi per ſe, vel per Vicarium Inquiſitoribus aſſiſtant; & ut non poſſint Epiſcopi ſeparatim ab Inquiſitoribus de cauſis hæreticalibus cognoſcere, & aliqua alia circa hoc explanantur.

Etiamque notatur juriſdictionem Inquiſitorum Hiſpaniæ in ordine ad eorum Miniſtros eſſe etiam privativam. Ex p.4. tr.8. Reſ.2.

Sup. conteto in hoc & ſeq. §. ſup. in tr. 9. Reſ. 96. §. Probatur, & ſeq.

§. 1. IVriſdictionem Inquiſitorum non præjudicare juriſdictioni Epiſcoporum, cùm cenſeatur conceſſa cumulativè, non autem privativè, docet Sylveſter *ver hæreticus*, §. 2. *num.* 10. Rojas *ſingul.* 28. *num.* 2. Gundiſſalvus *de hæret. quæſt.* 7. *num.* 9. Simanca *de cathol. inſtit. tit* 25. *num.* 4. & alij penes Farinacium *tr. de hæreſi q.* 186. *n.* 38.

Quoad hoc lege inf. doctr. Reſ 23. & §. not. prætcritæ.

2. Sed conſuetudine in Inquiſitione Hiſpanica introductum eſſe notat Sanctarellus *tract. de hæreſi c.* 40. *dub.* 2. *num.* 15. ut de hæreſi ſoli Inquiſitores cognoſcant, & ut Epiſcopi per ſe, vel per Vicarios Inquiſitoribus aſſiſtant, & ut non poſſint Epiſcopi ſeparatim ab Inquiſitoribus de cauſis hæreticalibus cognoſcere, & ut denunciationes ſibi factas teneantur ad ipſos Inquiſitores remittere; & eſt uſu receptum ut ſoli Inquiſitores proceſſum forment, atque ipſi ſoli procedant, & ut rei Inquiſitorum juſſu comprehendantur, in ſolòque Inquiſitorum carcere cuſtodiantur, & addit literas Apoſtolicas eſſe in Hiſpaniis, quibus præcipitur ut hæc Epiſcopi, & alij Ordinarij Inquiſitoribus relinquant, neque in eis ſe intromittant. Si verò Ordinarij reperiant, efficere debent illis de rebus ſummariam informationem, eámque ad Inquiſitores debent tranſmittere. Item expedit delinquentem comprehendere ne fugiat, comprehendere autem poſſunt illum Ordinarij, & tranſmittere ad Inquiſitores, aut illos certiores facere, ut illum ad ſuum carcerem adducant. Ita Sanctarellus, & ante illum Molina *de juſtit. tract.* 5. *diſp.* 28. *num.* 12. & 13. Acugna *tract. de Confeſſar. ſolicitant. quæſt.* 2. *num.* 1. Ioann. Valerus *in different. utr. fori ver. hæreſis, diff.* 3. *num.* 1. & noviſſimè Barboſa *in collect. tom.* 3. *lib.* 4. *tit.* 2. *cap.* 17. *numero* 3. Souſa *in Aphoriſm. Inquiſit. libro* 1. *capite* 2. *num.* 11. Pegna *in director. part.* 3. *quæſt.* 52. *comment.* 101. & penes ipſos. Vide etiam Riccium *part.* 3. *deciſ.* 279. *numero* 1. & Bobadillam *in politic. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 17. *numero* 72.

Sup. hoc inf. in Reſ. 21. & 22.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter, juriſdictionem noſtrorum Inquiſitorum Hiſpaniæ in ordine ad eorum miniſtros eſſe etiam privativam, & ita tenet Portocarrero *in allegat. de juriſdict. Inquiſit. n.* 49. ubi ſic ait: [La juriſdiçion que los Inquiſidores tienen en ſus miniſtros es privativa, non obſtante que ſea concedida à cierto officio, porque à eſta conceſſion procedio la exempcion Apoſtolica que eſta aprobada y mandada guardar por las cartas de ſus Mageſtades, y obſervada inviolablemente, y no puede darſe acumulacion donde ay exemcion, loqual no ſolamente eſcluye la prevencion de los Ordinarios ſeglares, ſi no tambien de los Eccleſiaſticos y con mayor razon ſiendo como es la exempcion generalmente Apoſtolica, que reſpeto de los Eccleſiaſticos no recibe duda, ni diſputa.] Hæc ille, quæ ſunt valde notanda, quia liber iſte non eſt paſſim obvius.

RESOL. IV.

An Inquiſitores Hiſpaniarum poſſint exercere aliqua non ſolum quia ipſis competit ex jure, ſed etiam propter conſuetudinem? Ex p.4. tr.8. Reſ.3.

§. 1. EX deciſione hujus quæſtionis remanebit ſatis ampla adversùs adverſarios juriſdictio DD. Inquiſitorum, & ideo affirmativam ſententiam teneo, quam in primis docet Molina *de juſtit. tom.* 3. *tract.* 5. *diſp.* 28. *num.* 14. ubi ſic ait. Neque jam nunc Ordinarij audirentur ſi aliud vellent, *conſuetudine in his Regnis tribuente juriſdictionem Tribunali Inquiſitionis circa hac & circa alia rationaliſſima uſu, conſuetudineque recepta.* Sic ille, & poſt illum Dionyſius Portocarrero, *in alleg. pro juriſd. Inquiſit. n.* 24. & *ſeq.* qui fusè & ſolidè hanc ſententiam probat & tenet, & rationem adducit, quia ſicut juriſdictio privilegio quæri poteſt, ita & conſuetudine, conſuetudo enim, dat juriſdictionem, & præter Doctores quos ipſe citat, docet hoc etiam Pariſius *conſ.* 25. *n.* 36. *lib.* 1. Decianus *lib.* 4. *cap.* 27. *n.* 6. Ambroſinus *de immun. cap.* 14. *num.* 1. Natta *conſ.* 98. *num.* 4. Menochius *conſ.* 112. *num.* 65. *vol.* 2. Surdus *conſ.* 465. *n.* 4. Gratianus *diſcept. for. cap.* 174. *num.* 25. Sayrus *de cenſ. lib.* 1. *cap.* 6. *n.* 31. Schrad. *de feud. part.* 10. *ſect.* 5. *n.* 5. & alij penes ipſos.

2. Notandum eſt etiam quòd hanc ſententiam confirmant ipſi Reges, & ita Philippus II. in quadam Epiſtola apud dictum Portocarrero *n.* 13. ſic aſſerit. [A D. Felipe Cervellon Virrey de Mallorca. Ya ſabeis lo mucho, que Dios es ſervido y nueſtra ſanta fee Catholica enalçada por el ſanto Oficio de la Inquiſicion, y aſſi es nueſtra voluntad, que à ſus Oficiales y Miniſtros de la ſanta Inquiſicion deſſe Reyno deis ſiempre y hagais dar todo el favor que fuere meneſter paraque libremente y ſin impedimento alguno puedan uſar, de ſus cargos y oficios y de las libertades, gracias, preeminencias, exempciones, immunidades a ellos, aſſi por derecho, como por coſtumbre pertenecientes, &c. Dada en Valladolid, à 10. dias del mes de Marzo 1542.] & Philippus III. in quadam Epiſtola directa ad omnes Proreges *anno* 1603. ſic ait. [Os encargo mucho, que aſſi a los venerables Inquiſidores, como à todos los otros oficiales, familiares, y Miniſtros del dicho ſanto Oficio los honreis, y favoreçeis dandoles de nueſtra parte todo el favor y ayuda que ſe os pidiere y fuere neceſſario, guardandoles, y haziendoles guardar todos los Privilegios, exempçiones, y libertades, que les eſtan concedidos por derecho, concordia, cedulas Reales, como de uſo y coſtumbre, y en otra qualquier manera, &c.] Quæquidem verba ultima, videlicet, *y en otra qualquier manera*, comprehendunt quidquid uſu receptum fuerit, licèt vim conſuetudinis nondum aſſumpſerit. Ita Portocarrero *ubi ſuprà*, *n.* 29. & 43. qui *in num.* 20. explanat ſupradicta verba. [Quæ aunque en terminos de derecho comun no eſta eſpecificado, quatenus pateat, ni en que caſos, ni coſas eſta exempcion de los miniſtros de la Inquiſicion, ni que diferençia haya entre ellos. Però por concordias, cedulas Reales y por coſtumbre eſta determinado, y aſſi unas palabras añaden à otras,] & *num.* 24. obſervat ſupradictos Reges per dicta verba approbaſſe & confirmaſſe omnes conſuetudines S Officij, quorum approbationem & confirmationem ex multis Doctoribus habere vim legis demonſtrat. Igitur poſſunt DD. Inquiſitores exercere omnia, quæ ſibi competunt de jure communi, vel ex conſuetudine, vel quidquid uſu receptum fuerit. Vnde ex his apparet quòd ſi aliqui hunc ſententiæ contradicunt, non ſolùm contra rationem, ſed

etiam adverùs voluntatem Regis inſurgunt, ut patet ex dictis. Domini enim Inquiſitores numquam ſe extendunt ad aliquid faciendum, niſi id ſibi competat de jure, ſeu de conſuetudine, vel ſaltem exemplis non conſtet, hoc aliàs factum fuiſſe, quod comprehenditur, & conceditur à Regibus in illis verbis, [y en otra qualquier manera,] & in illis, [aſſi por derecho como por coſtumbre,] quæ omnia ſi aliqui ſcirent & conſiderarent non quidem contra DD. Inquiſitores obmurmurarent, dicentes illos multa exercere, quod de jure facere non poſſunt, nam multa etiam licitè faciunt, ſtante uſu, & conſuetudine, & ita hanc ſententiam poſt hæc ſcripta tenet etiam Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.4. cap.3.num.5.* ubi ex quadam Bulla Pauli III. docet *quòd conceditur Inquiſitoribus ut conſuetudinibus & aliis quibus quomodolibet utuntur.*

RESOL. V.

An Inquiſitores ſubſint Legatis Summi Pontificis? Ex p.4. tract.8. Reſ.27.

§.1. AD hoc dubium ita reſpondet Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap.40.dub.5.n.31.* ubi ſic aſſerit: Nota olim Legatum Sum. Pontificis habuiſſe juriſdictionem in Inquiſitores, ut patet ex conſtit. Vrbani IV. quam refert Locatus *in judiciali Inquiſitorum, ver. Legatus, n. 2.* hodie verò ſine ſpeciali facultate Pontificis, vel ſupremæ Inquiſitionis Rom. in rebus pertinentibus ad Officium S. Inquiſitionis non ſolent Legati Pontificis ſe ingerere. Ita Sanctarellus.

RESOL. VI.

An Inquiſitor Generalis poſſit ad libitum removere alios Inquiſitores ab officio, vel de loco ad locum transferre? Ex p.4. tr.8. Reſ.34.

p. hoc ſup. Reſ.1 ante ...d. cuiſim iverſ. quia ...teri Inquiſitores.

§.1. AFfirmativam ſententiam videtur docere Ludou. Molina *de juſt.tom.5.tract.5.diſp.28. n.7.* Verùm ego contrarium ſentio, ex rationibus quas adducit Ferdinandus de Caſtro *in op. mor. tom.1. tract.4. diſput.8.punct.12.§.2.n.20.* niſi interveniat aliqua juſta cauſa, quæ in ordine ad illos abſolvendum erit ab officio. Prima, ſi non haberent debitas conditiones. Secunda ſi ſuperveniente infirmitate inhabiles ad officium exercendum, prout opus eſt, efficerentur. Tertia, ſi in exercendo officio doloſè delinquerent. Cauſa verò juſta ad Inquiſitores de loco ad locum transferendi erit. Prima quando Inquiſitor eſt multum ad negotia aptus, & locus in quo manet, non requirit perſonam ita ſolertem, ſicut indiget locus alter. Secunda, quando contra eum ſuſcitatæ ſint rixæ, & odia capitalia, quia proceſſerunt contra nobiles, & inſignes perſonas, unde trepidandum eſt de ſcandalo. Tertia quando non benè ſe habet cum Principibus, in quibus tamen duobus caſibus poſterioribus, ſi hæc contra Inquiſitorem ſint ſuſcitata ob injuſtã cauſam, erit de meliori inquiſitione providendus ne puniatur ubi non meretur. Et hæc omnia docet Michaël Zanardus *in direct. Theol.par.2. c.6.q.9.& 19.* Vide etiam circa præſentem quæſtionem Zecchium *in ſumm.tom.1. tit. de fide cap.11.n.13.* Azor. *tom.1.lib.8. cap.18.q.9.* & Pegnam *in direct. Inquiſ.p.3. q.10. comm.59.*

RESOL. VII.

An Inquiſitores debeant eſſe magis Theologi, quam juriſperiti? Ex p.4. tr.8. Reſ.52.

§.1. THeologos eſſe debere docet Michaël Zanard. *in direct. Theol.par.2. cap.6. quæſt.12.* quia, ait, ipſe, ad eos ſpectat de propoſitionibus ac factis hæreticalibus judicare; proceſſum verò formare, teſtes examinare, & de cauſa judicare ſimul cum perito Notario fiſcali & ſuis Conſultoribus poſſunt explere. Ita ille, & ante illum Pegna *in direct. Inquiſit.part.3. comment.50.*

2. Verùm mihi contraria ſententia magis placet, quia Inquiſitores in cauſis fidei plura ut Iuriſperiti, quàm ut Theologi efficere debent, ut per experientiam patet, ergo, &c. Vnde Iacobus Simanca *in inſtit. Cathol.tit.41. num.3.* teſtatur experientia jam olim in Hiſpania fuiſſe compertum, longè utilius & commodius eſſe ut Inquiſitores eligantur Iuriſperiti, quàm Theologi, quidquid Theologaſter ille deliret Ocham. Ita Simanca & poſt illum Sigiſmundus Sccacia *de judiciis, lib.1.cap.87.num.10.* ubi ex multis rationibus probat, Inquiſitores magis Iuriſperitos, quàm Theollogos eligendos eſſe.

RESOL. VIII.

An Inquiſitores eligendi debeant habere ætatem quadraginta annorum?

Et quid eſt dicendum de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, an ſufficiat, ut attingant annum trigeſimum?

Et notatur Commiſſarios Inquiſitorum ſufficere annum trigeſimum attingere? Ex part.4. tract.8. Reſol.54.

§.1. AFfirmativè reſpondendum eſt ſtando in jure communi, nam ita decernitur *in Clem. nolentes de hæret.* Vnde ſi eligerentur in alia minori ætate, electio eſſet nulla, ut obſervat gloſſa *in d. Clem. ver. committi, & ibi* Ancharanus *n.2.* & Zabarella *n.3.* & ita hanc ſententiam tenet Moſcoſus *de majeſt. milit. Eccl. lib.1. part.1. cap.11.* Homobonus de Bonis *in tract. de ſtatibus, p.1.c.8.* & alij communiter.

2. Verùm his non obſtantibus, ut optimè obſervat Antonius Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap. 40. dub.1. n.6.* & Zanardus *in direct. Theol.par.1. cap.6. q.12.* cùm hoc tempore Inquiſitores creentur ab Eminentiſſimis Cardinalibus Sanctæ Inquiſitionis Romanæ, non videtur valde curandum, an quadrageſimum ætatis annum attigerint, quia eliguntur de ſcientia Sum. Pontif. à quo ſi in quacumque ætate eligantur Inquiſitores, valet eorum electio, etiam ignorante Pontifice ætatem, ut obſervat Farin. *de hæreſi q.186.n.11.* Sed quid dicendum de Inquiſitoribus Hiſpaniæ. Dico igitur quòd Inquiſitores qui creantur à Generali Inquiſitore Hiſpaniarum ex privilegio Summi Pontificis, ſufficit ut attingant annum trigeſimum, ut obſervat Zanardus *ubi ſup.* & ante illum docuerat Iacob. Simanca *in cathol. inſtit.tit.34.n.12.* Rojas *ſingul.106.n.7.* & alij.

3. Notandum eſt tamen hic obiter commiſſarios Inquiſitorum ſufficere annum trigeſimum attingere, & ita docet Molina *tom.5. tract.5. diſp.28.n.23.* Azorius *tom.1.lib.8. cap.18. q.4.* Pegna *in direct. Inquiſ. part. 3. comm.61.& 65.* quidquid in contrarium aſſerat gloſſa, & Io. Andreas *in d. Clem.1. de hæret.*

RESOL. IX.

An Inquiſitores poſſint procedere contra Papam in hæreſi deprehenſum?

Vel an hæc cognitio ſpectet ad Generale Concilium? Ex p.4. tract.8. Reſ.58.

§.1. HOc dubium movet Michaël Zanardus *in direct. Theol. p.2. cap.6. q.20.* & ad illud nega-

tivè reſpondet, quia Inquiſitores ſunt Papæ delegati, & inferiores, ſed inferior ſuum Superiorem judicare non poteſt: ergo,&c. Igitur in tali caſu ait Zanardus, hæc cognitio ſpectabit ad Generale Concilium quod poteſt illum citare, examinare, & ſi in hæreſi obduratus remaneat, eum à ſuo gradu ejicere poteſt, nam in hoc caſu ipſo facto immediatè à Chriſto deponitur, ut docent Caietanus *de auctorit. Papæ cap.* 18. & 19. Corduba *lib.*4. *quæſt.* 11. Sotus *in* 4. *diſt.* 22. *quæſt.*2. *art.*2. Canus *de locis lib.*4. *cap.ult. ad argument.*12. & alij.

2. Verùm ego puto Papam etiam ut perſonam privatam non poſſe eſſe hæreticum contumacem, licèt poſſit errare ex ignorantia, & ita tenet Suarez *de fide diſp.*10.*ſect.*6. *num.*11. Simanca *in cathol.inſtit. tit.*12. *num.*14 Bonacina *in Bulla Cœnæ diſp.*1.*quæſt.*2.*punct.*1. *num.*12. Bellarminus *lib.*4. *de Summo Pontifice cap.*8. & 11. & ante illos Pighius *lib.*4. *hierarchiæ Eccleſiaſt. cap.*8. licèt contrarium ſentiat Sotus *ubi ſuprà*, Caſtrus *de juſta hæret. punit. lib.*1. *cap.*6. & *lib.*2. *cap.*22. Canus *de locis lib.*6. *cap.*12. Turrecremata *lib.* 2. *cap.*10. & Turrianus *tom.*1. *in* 2.2. *diſp.*16. *dub.*1.

RESOL. X.

An Inquiſitores poſſint procedere contra Nuntios, & Officiales Sedis Apoſtolicæ? Ex part. 4. tract. 8. Reſ.24.

§.1. Reſpondeo negativè ex *Extravag. cùm Matthæus, de hæret.* & ita obſervant Zanardus *in direct. Theol.par.*2. *cap.*6. *quæſ.*21. Homobonus *de ſtatibus par.*1.*cap.*8. Suarez *de fide diſp.*20.*ſect.*4.*num.*16. Molina *tract.*5. *de juſt. diſp.*28. *n.*20. Sancius *in ſelect. diſp.*11.*num.*33. Decianus *tom.*1.*lib.*5.*cap.*23. *num.*10. Rodericus Acugna *de Confeſ.ſolic. quæſt.*12.*n.*8. Pegna *in direct. Inquiſit.par.*3. *comment.*36. Simanca *in cathol. inſtit.tit.*34.*num.*36.& alij. Sed qui ſunt Officiales Sedis Apoſtolicæ, vide Cenedum *part.*3 *collect.*14. *n.*1. & 2. Molinam *ubi ſuprà*, aſſerentes eſſe illos, qui nomine Sedis Apoſtolicæ ad negotium Sedi Apoſtolicæ pertinens tractandum mittuntur, non autem illi, qui ad cauſas particulares inter alios judicandas, ac dirimendas quotidie à Sede Apoſtolica mittuntur.

RESOL. XI.

An Inquiſitores poſſint procedere contra Epiſcopos?
Et quid, ſi Epiſcopus eſt titularis, vel electus, & confirmatus, licet nondum conſecratus? Ex p. 4. tract. 8. Reſ.21.

Sup. hoc ſup. in tr. 1. Reſ. 95. & in to. 9. tr. 2. Reſ. 332. §. 5. poſt med.

§.1. Reſpondeo negativè, ex *cap. Inquiſitores, de hæret. in* 6. niſi Epiſcopus eſſet ſuſpectus de fuga, vel aliquid in manifeſtum fidei, & fidelium detrimentum moliretur, quia tunc poteſt capi, & cuſtodiri donec Summ. Pontifex certior redderetur. Et ita tenet Michaël Zanardus *in direct. Theol.par.*2. *c.*6. *quæſ.*22. cui adde Molinam *de juſt. tract.*5. *diſp.*28.*n.*19. Barboſam *de poteſt. Epiſc.p.*3. *alleg.*112. *n.*14. Acugnam *ubi infrà*, & alios.

2. Notandum eſt etiam quòd reſponſio negativa de non procedendo Inquiſitores contra Epiſcopum procedit, etiamſi Epiſcopus ſit titularis. Ita Acugna *de Confeſ.ſolic.q.*12.*n.*7.& *n.*11. docet pariter hoc procedere in Epiſcopis electis, & confirmatis, licèt nondum conſecratis. Vide etiam Molinam *ubi ſuprà*, & Sanchez *lib.*8.*diſp.*2.*n.*11.

3. Verùm licèt ſupradicta ſint vera, tamen ego puto contra gloſſam *in d.cap.Inquiſitores, ver. Apoſtolicæ, & ibi Monach.& Archidiac.* poſſe Inquiſitores de hæreſi Epiſcopi cognoſcere ad dicta teſtium adversùs eum recipiendo, ut ſic negotium inſtructum ad Pontificem mittant, cum cautelis de quibus Pegna *infrà*, & ita tenet Suarez *de fide diſp.*20. *ſect.* 4. *n.*25. Simanca *in cathol.inſtit.tit.*25.*n.*8. Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 3. *commen.*76. Zecchius *in ſumm. tom.*1.*tit.de hæret. c.*11. *n.*13.& alij

RESOL. XII.

An Inquiſitores debeant procedere cum Generalibus, Religionum, in cauſa hæreſis, ſicut procedunt cum Epiſcopis?
Et an hodie interdictum ſit Prælatis Regularibus cognoſcere de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum, eoſque punire? Ex p.4. tr.8. Reſ.23.

§.1. Diximus *ſuprà* ex *cap.Inquiſitores, de hæret.in* 6. delictum hæreſis Epiſcoporum eſſe reſervatum Summo Pontifici, & contra illos in tali caſu non poſſe procedere Inquiſitores; quæritur modo an idem dicendum ſit de Generalibus Religionum. Sup. in Re quæ hic e antecedens

2. Affirmativè reſpondet Hieronymus Rodriquez *in compen.qq, Regul.reſol.*73. *num.*1. Emanuel Rodriq. *in qq. Regul. tom.*2. *q.*81. *art.*1. Pegna *in direct. Inquiſ. p.*3. *comm.*73.& Navarrus *cap.*1. *de foro competen. n.*5. Verùm contra prædictam ſententiam & meritò, inſurgit Freitas *in addit. ad tract. Roderici Acugna de Confeſ.ſolic.q.*12. *n.*20. & ratio eſt, quia exceptio *cap. Inquiſitores, ubi ſup.* excipit Epiſcopos tantùm, ergo ad Generales Religionum extendi non debet, ex regula *in l.ſiquidem,§. fin. ff. de penu. legat.* & reſoluit in ſpecie Albericus *in cap.*1.*q.*7.*de hæret. in* 6.

3. Verùm his non obſtantibus contra Generales Religionum non debent Inquiſitores procedere, ſed certiorem faciant ſummum Senatum Inquiſitionis, ut bene obſervat Zanardus *in direct.Theol.p.*2. *cap.*6. *q.*23. Peirinus *in privil. Minim.tom.*2.*conſtit.*9. *Pauli V.* §.1. *n.*2.& alij. non ſequitur tamen ex hoc quòd Generales cum privilegio Epiſcoporum in hoc commune aliquid habeant, quicquid involvat uterque Rodriquez & Pegna *ubi ſuprà.*

4. Notandum eſt hic obiter quòd licèt Pius V. ſanciverit *in conſtit. Paſtoris æterni*, ut Inquiſitores poſſint inquirere in omnes Religioſos hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos, dummodo à ſuis Superioribus præventi non fuerint; hodie tamen extat conſtitutio Pauli V. in qua interdicitur Prælatis Regularibus cognoſcere de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum, eóſque punire. Et notat Sanctarellus *de hæreſi c.*40.*dub.*3.*n.*21. Zanardus *in direct. Theol.p.*2. *cap.*6.*q.*23.

RESOL. XIII.

An Inquiſitor poſſit procedere contra alium Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum?
Et difficultas eſt, an Epiſcopus poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum? Ex part. 4. tract.8. Reſ.25.

§.1. Reſpondeo negativè, quia par in parem juriſdictionem nõ habet, & ita notat Zecchius *in ſum.tom.*1. *tit. de hæreſ.cap.*11.*n.*13. Suarez *de fide diſp.* 20.*ſect.*4.*n.*226. Pegna & Eymericus *ubi infra*, & alij communiter. Sed difficultas eſt, an Epiſcopus poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum.

2. Affirmativam ſententiam tenet Zanchinus *de hæret. cap.*8. *n.* 9. Gundiſſalvus *de hæret. quæſt.*7. *n.*17. Decia

Decianus *in direct. crim. lib.1. cap.21.n.6.* & inclinat Calderinus *tract. de hæret. cap.8.n.9.* Verùm mihi negativa ſententia placet, quam tenet Azorius *tom.1. lib.8.cap.18.q.14.* Eymericus *in direct.Inquiſit. part.3. q.30.*& *ibi* Peña *comm.79.* Mandoſius *in addit. ad repert.Inquiſ.ver.Epiſcopus lit.B,& ver.Inquiſitor. lit.D,* cum aliis, poterit tamen Epiſcopus ſecretò recipere teſtes contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum,& informationes mittere ad Romanum Pontificem. Attamen in duobus caſibus poteſt, his non obſtantibus, Epiſcopus procedere contra Inquiſitorem. Primò quando crimen eſt notorium, ſed in his cautè procedant Epiſcopi,ne potiùs ratione ſcandali damnum inferant, quàm utilitatem.Secundò quando dimiſit Officium Inquiſitoris, & ita docet Rojas *ſingul.109.* & Geminianus *in cap. Inquiſitores, de hæret. in 6.* & *ibi* Franchus *num.1.*

RESOL. XIV.

An Inquiſitores poſſint punire illos, qui factis, aut verbis, ipſis injuriam fecerint? Ex part. 4. tract.8. Reſ.91.

Quoad hoc inf. ex Reſ. 10. lege doctr. §. ult. & late in aliis ejus not.

§.1. Reſpondeo affirmativè cum Bobadilla *in polit.to.1.lib.2.cap.17.n.114.*ubi ſic ait: [Podran los Inquiſidores proceder contra los que los injurian, porque no ſolamente ſon ellos los offendidos, ſino tambien el officio de la Inquiſiçion y la Ygleſia, y la fe.] Sic ille, qui in gloſſa *lit.D*, citat Zanchinum & Decianum, quibus ego addo Simancam *in Cathol. inſtit.tit.24. n.28.* ubi ita aſſerit: Poterunt quoque Inquiſitores punire illos, qui factis,aut verbis auſi fuerint ipſiſmet Inquiſitoribus injuriam facere, ac tanto quidem id magis,quanto ſanctius & venerabilius eſſe debet eorum officium, quàm aliorum omnium judicum. Hæc Simanca.

RESOL. XV.

An Inquiſitores poſſint procedere contra Magiſtratus, eorum mandatis non obedientes? Ex part. 4. tract.8. Reſ. 65.

§.1. Reſpondeo affirmativè,quia Magiſtratus qui non obtemperat Inquiſitorum mandatis, & præſtare auxilium recuſat, eſt ſuſpectus de hæreſi, ideo poteſt apprehendi, & juriſdictione ſua privari, per ea quæ adducit Rebuffus *tom.2.ad leg. Galliæ, tit. de litteris Inquiſitoriis, in principio n.20.*Menochius *de præſumpt.lib.1. præſumpt.6. n.31.* & alij. Vnde tenetur literas & mandata DD. Inquiſitorum ſine mora exequi,& illorum officium nullatenùs impedire, ut docent Mendez de Caſtro *in praxi Luſit.lib.2.cap.1.n.19.* Bobad.*in polit.tom.1.lib.2.cap.17.n.81.* Azeved. *in recopil. lib.4. tit.1. leg.15. n 7.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.23.n.9.* & Lucerna Inquiſit. *ver. impedientes, n.1.* vide *cap.ne aliqui §.compeſcit,de hæret. in 6.*

RESOL. XVI.

An Inquiſitores poſſint cogere Dominos, & Magiſtratus,qui fecerunt aliqua Statuta, & Decreta impedientia eorum juriſdictionem, ut illa revocent?

Et an Inquiſitores poſſint invocare auxilium brachij ſæcularis pro capiendis hæreticis,& eorum credentibus, tutoribus, &c. ac omnibus aliis de hæreſi damnatis, aut ſuſpectis; & ideo ſi Magiſtratus negligentes,aut contumaces fuerint in hoc auxilio præſtando,poſſint Inquiſitores eos excommunicare, honore privare,ac aliis pænis pro qualitate delicti coërcere?

Et an incarceratus pro quibuſcumque delictis etiam atrociſſimis apud judicem ſæcularem ſtatim remittendus ſit ad Tribunal S. Officij, quandocumque petatur, ob negotium fidei à Dominis Inquiſitoribus? Ex part. 4. tract.8. Reſ.104.

§.1. Reſpondeo affirmativè, ex *cap.ſtatutum,de hæret.in 6.*& ex Bullis Alexand.IV. Innoc.IV. & Vrbani IV. & ideo omnia hujuſmodi ſtatuta, ſeu leges directè,vel indirectè,officium Inquiſitionis impedientia,ſunt ipſo jure nulla,neque ſubditi dictis legibus tenentur obedire,ut contra Eccleſiæ Catholicæ leges promulgatis. Vnde Inquiſitores in tali caſu poſſunt ſub pœna excommunicationis & aliis pœnis contra fautores hæreticorum decretis adversùs tales ſtatuentes procedere,& ita docet Zanardus *in director. Theol.par.1.prac....c.6.q.28.* Barboſa *in collect. tom.3. lib.5.tit.2.cap.10.*Zanchinus *de hæret.c.31.n.6.*Eymericus *in direct.p.3.q.34.* & *ibi* Peña *comm.83.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ.ver. Domini temporales,n.5.* & *in ver.ordinario, n. 1.* & alij.Item Inquiſitores poſſunt invocare auxilium brachij ſæcularis pro capiendis hæreticis,& eorum credentibus, tutoribus,&c. ac omnibus aliis de hæreſi damnatis,vel ſuſpectis.Ideo ſi Magiſtratus negligentes, aut contumaces fuerint in hoc auxilio præſtando, poterunt Inquiſitores eos excommunicare,honore privare,ac aliis pœnis pro qualitate delicti coërcere, ex *cap.ut officium,§.denique, de hæret. in 6.* & *cap. ad abolendam,§.penult.* & *cap. excommunicamus,§.moneantur,de hæret.* Sup. hoc & ſequenti in hoc §. inf. in Reſ.36. curſim ad lin.7. & 8.

2.Notandum eſt etiam hic obiter incarceratum pro quibuſcunque delictis etiam atrociſſimis apud judicem ſæcularem ſtatim remittendum eſſe ad Tribunal S.Officij,quandocunque petatur ob negotium fidei à DD. Inquiſitoribus, ſtante Conſtit.Pij V. cujus meminere Simanca *in fine tract.de cathol.inſtit.*& Peña *in addit.ad tr.de ſtrigis.* Vide etiam Ioſeph. Seſſe *de inhibit. c.30. n.52.*& *ſeq.*Verùm ſi aliquis damnatus ad mortem dicit aliquid hæreticum,ut eo prætextu mors differatur, ſi talis antea de hæreſi non erat ſuſpectus,remittendus non eſt ad Inquiſitores,quia tali dolus,vel fraus patrocinari non debet. Ita Rojas *ſingul.107.n.5.*& alij.

RESOL. XVII.

An Inquiſitores procedere poſſint contra judices laïcos,ſi remiſſius agant cum hæreticis ſibi relictis, & pœnam mortis per ignem non imponant?

Et advertitur in tali caſu tam Inquiſitores,quam quoſcumque alios Miniſtros, & Conſultores ab omni irregularitate immunes eſſe ex motu proprio Pauli IV.& Pij V.

Ex p.1. tr.2. Reſ.135. aliàs 134.

§.1. Chriſtophorus Anguianus ex neotericis Iuriſconſultis Hiſpanis,vir doctus, & Lector primarius Iuris Pontificij in Academia Complutenſi,*tract. de legib. lib.3. contr.31. à n.37 uſque ad 44.* negativam ſententiam ſuſtinet,& mordicus docet, in tali caſu Dominos Inquiſitores non poſſe contra judices laïcos procedere. Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 68. & lege doctr. Reſ. primæ poſt ſeq.

2. Sed etiam contrariam ſententiam omnino amplectendam eſſe exiſtimo:quia judices laïci in iſto caſu ſunt meri executores, & tenentur,juxta leges, ſtatim hæreticum ad mortem dānare,ut tradunt communiter DD.quos citat Cenedus *ad decret.collect.55.n.2.*quibus ego addo Suarez de Paz *in pract.tom.2.præl.2.n.30.* Io. de Heuia *in Curia Philip.part.3 §.3. num.19.*Mendez

in praxi Luſitana, *lib.*2. *c.*1.*n.*16. & Miranda *in ordine judicario,tom.*1.*q.*1.*a.*5.*conc.*6 Et ideò aliter facientes, tanquàm fautores Hæreticorum habentur. Vnde apparet, non benè Anguianum *n.*39. aſſerere, quòd nullo jure probatur, Inquiſitores ſe poſſe ingerere ad puniendos ſupradictos Iudices: nam jura præbent juriſdictionem Inquiſitoribus, puniendi fautores Hæreticorum. Sed dicti Iudices, non punientes pœna mortis Hæreticos, tanquàm fautores illorum habentur. Ergo poſſunt per dicta jura, contra illos, Domini Inquiſitores procedere. Et ita mecum ſentit Pegna *in Direct. Inquiſ. part.*3. *commen.* 85. ubi ponit verba Innoc. VIII. quæ hanc ſententiam firmant. Vide etiam Farinacium *tract. de hæreſi,q.*185.*n.*162. & Sanctarellum etiam *tract. de hæreſi,c.*60.*dub.*4.*n.*23.

3. Notandum eſt, etiam non benè aſſerere Anguianum *n.*42. quòd ſi Inquiſitores procedere poſſent adversùs tales Iudices, ſequeretur abſurdum, nempe, quòd incurrerent in irregularitatem: nam reſpondeo cum Cenedo *in pract.qq.*15.*n.*5. Henriquez *lib.*14.*c.*12. *n.*5.*in Gloſſa*, *litt.D.* Avila *de cenſ.part.*7.*diſp.*5.*ſect.*2. *dub.*2. Medina *in ſumma*, *lib.*1. *c.*11.§.10.*reg.*4. Sanctarello *de Hæreſi*, *c.*26.*dub.*1. *n.*8. & aliis, in tali caſu Dominos Inquiſitores, inſtando, ut exequatur ſententia, non incurrere irregularitatem, ut *infrà* etiam patebit.

4. Manet igitur exploſa ſententia Anguiani. Sed adversùs Iuriſtam Complutenſem, Theologus Complutenſis videatur: is eſt Petrus Lorca *in* 2.2.*D.Thom.* *q.*11.*art.*4.*diſp.*49.*n.*9. ubi aſſerit, Iudicibus ſæcularibus omne arbitrium circa exequutionem ſententiæ Hæreticorum ſublatum eſſe, non obſtante illa obſecratione, quam Inquiſitores præmittere ſolent, quando reum brachio ſæculari tradunt, petentes, ut cum eo miſericorditer ſe gerant: nam obſecratio illa inventa eſt, ut Iudices Eccleſiaſtici evaderent irregularitatis periculum, per quam tamen nihil committitur arbitrio Iudicis ſæcularis, ſed ſolùm proteſtatur Eccleſia affectum ſuum, quo, quantum eſt in ſe, averſatur pœnam ſanguinis, & nollet, ſi fieri poſſet, eam inferre. Sed, quia talis proteſtatio non tam efficax poterat apparere ad irritandam irregularitatem; ideò Paulus IV. & Pius V. motu proprio decreverunt, tam Inquiſitores, quàm quoſcunque miniſtros, & Conſultores, ab omni irregularitate immunes eſſe, quomodocunque ad condemnationem Hæretici concurrant. Ita Lorca, *ubi ſuprà*. Dicendum eſt igitur contra Anguianum, in ſupradicto caſu Dominos Inquiſitores poſſe contra Iudices laicos per cenſuras procedere. Sed ad aliam quæſtionem, circa juriſdictionem Inquiſitorum, deveniamus.

Sup. hac doctrina lege doctrinam duarum Ref. hanc ſequentium, & infra Ref. 68. per totam.

RESOL. XVIII.

An Inquiſitores poſſint compellere judices laicos negligentes exequi ſententiam ab eis latam contra Hæreticum? Ex p.4. tr.8. Reſ.26.

§.1. De hac quæſtione alibi egimus, ideo nunc dico breviter quòd ſi judex laicus non vult exequi ſententiam latam ab Inquiſitoribus contra aliquem hæreticum, poſſunt illum compellere per cenſuras, & ex hoc inquirere contra illum, tanquam fautorem hæreticorum, etiamſi differat ſententiæ executionem ſub prætextu quòd ſit injuſta, quia nullo pacto poteſt ſe intromittere in cognitione cauſarum hæreticalium. Et hæc omnia docent Pegna *in director. Inquiſ.p.*3.*q.*36.*comm.*85. Campegius *in addit.ad Zanchin.c.*8. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ.ver. Iudex, n.*57.*&* 66. Mandoſ. *in repert. Inquiſ.ver.executio lit.B.* Iacobus Simanca *in cathol.inſtit.tit.*66.*n.*3.

Alibi in Ref. quæ hic eſt antecedens, & lege doctrinam Ref. ſeq. & infra ex Ref. 68. §. Huic.

RESOL. XIX.

An Iudex laicus à ſuo legitimo Superiore, & non ab Inquiſitoribus compellendus ſit, ut Hæreticum morti tradat? Ex p.4. tr.1. Reſ.59.

§.1. A Suo Superiore, & non ab Inquiſitoribus compellendum eſſe docet Seraphin. Freitas *in novis addit.de Confeſſar. ſolicit.q.*2. *n.*78. ubi ſic ait. Hinc fit non videri veram ſententiam Felini *in cap.ad abolendam,de hæret.* dum reſoluit Inquiſitores procedere poſſe contra judices ſæculares, ſi hæreticos ſibi relictos non puniant ignis ſupplicio, hoc enim attento jure falſum eſſe conſtat, quia Inquiſitores non condemnant ad mortem, nec ad illam ordinant ſententiam ſed relinquunt hæreticos, & à ſuo foro dimittunt: unde licèt judex ſæcularis non poſſit immutare pœnam jure, aut conſuetudine præſcriptam, ad eam tamen imponendam compelli debet, non ab Eccleſiaſtico, ſed à ſuo legitimo Superiore. Ita ille.

2. Sed hanc ſententiam ego ſatis reprobavi *in p.*1. *tr.*2.*reſol.*134. ubi ex multis DD. docui Inquiſitores in tali caſu poſſe per cenſuras procedere contra judices ſæculares, ut hæreticos igni tradant ſine metu irregularitatis, & punire dictos judices tanquam fautores hæreticorum, & hæc opinio patet ex Bullis Vrbani IV. Clement. IV & Innoc. IV. quas adducit Camillus Campegius *in addit. ad Zanchinum de hæret. cap.*8. *lit. A.* ubi latè docet hanc ſententiam, & poſt illum Pegna *in direct. Inquiſ.part.*3.*quæſt.*36.*comment.*85. ubi ex rationibus, Doctorum auctoritate, & ex Bullis Pontificiis ſolidè firmat, poſſe Inquiſitores compellere per cenſuras judices laicos ut mandent executioni ſententiam à ſe latam, & hæc eſt communis ſententia Doctorum, fundata in ſupradictis Bullis Pontificiis. Vnde maximè doleo Freitam alioquin virum doctum, & de ſacro Tribunali benemerentem, contrariam ſententiam docuiſſe.

Quæ hic eſt ſupra Reſ.17 & lege doctrinam Reſ 18. & infra Vide Reſ.68 per totam, etiam pro irregularitate contenta in hoc textu.

RESOL. XX.

An Inquiſitores poſſint habere familiam armatam? Et an Domini temporales impedientes ſupradictos, & familiam armatam Inquiſitorum pro delatione armorum poſſint ab ipſis puniri, tanquam turbatores Officij Sacræ Inquiſitionis? Ex part.4. tractatu 8. Reſol. 31.

§.1. Reſpondeo affirmativè cum Zanardo *in direct. Theolog.part.*2.*cap.*6.*q.*15. & patet *in Clement. nolentes,§ porrò,de hæret.* & per DD. quos ego adduxi *in tract.*2. *de immunit.Eccleſ.reſol.ult.* Vide etiam Simancam *in Cathol. inſtit. tit.*34. *num.*23. *& tit.*41. Campegium *in addit.ad Zanchinum tr.de hæret.cap.*31. *lit. A.* Rojas *ſingul.*21. *num.*8. & Pegnam *in director. Inquiſit. part.*3.*quæſt.*36.*comment.*103. ubi docet hanc armorum licentiam non ſolùm Inquiſitores poſſe dare Officialibus deſtinatis ad denunciandos hæreticos, ad comitandos Inquiſitores, vel ad capiendos hæreticos, ſed etiam cæteris miniſtris, qui quavis alia ratione S. Officio inſerviunt, veluti Advocatis, Notariis, Conſultoribus, cuſtodibus, &c. Et ita hanc ſententiam docet etiam Duardus *in Bull. Cœn.lib.*2. *can.*1. *quæſt.*33. *num.*24.

Quæ nunc hanc ſequitur in ejus § 2. & in tom 9. tr 8. Reſ.5 §.1. inter medium & finē verſ. probatur tertio.

2. Vnde ex his ſequitur quòd Domini temporales impedientes ſupradictos & familiam armatam Inquiſitorum pro delatione armorum, poſſunt ab ipſis puniri tanquam turbatores Officij Inquiſitionis, ut notat Card. Zabarella *in Clem.*2.*§.porrò*, *num.*9. & Pegna *ubi ſuprà*,

Sup. hoc latè inf. in tr. 12. Reſ. 13. ſed lege hic ſup. doctrinam Reſ. 14. &c.

ſuprà,qui citat gloſſam notabilem *in cap.ſtatutum,ver. indirectè, de hæret.in 6.*

RESOL. XXI.

An Inquiſitorum jurisdictio in familiares ſuos in criminibus aliis diverſis ab hæreſi ſit ſæcularis, vel Eccleſiaſtica?

Et an Domini Inquiſitores poſſint tenere familiam armatam,ſub cujus nomine comprehendantur Notarij, Advocati, Conſultores, Fiſcales, & Birruarij,& familiares omnes? Ex p.1. tr.2. Reſ.136. aliàs 135.

Sup. hoc in ſ. ſeq. & ſup. in Reſ 3. §.ult.

§.1. BAſilius Pontius *de matr.lib.5.c.12. n.15.& ſeq.* probat,ſupradictam iuriſdictionem eſſe in ſua origine ſæcularem & quòd ſæcularis etiam conſervatur,ut patet ex diverſis concordatis pro Regno Valentiæ,Siciliæ,Aragonum & Caſtellæ,quorum nonnulla refert Simancas *tit.41.num.16.* in quibus Rex limitat, prout ſibi æquum videtur, eiuſmodi Inquiſitorum iuriſdictionem:quod quidem fieri à Rege non poſſet, niſi illa iuriſdictio,& ſæcularis eſſet in ſua origine, & ſæcularis etiam conſervaretur:ſi enim Eccleſiaſtica fieret,non eſſet illius dominus, ut eam limitare, aut ſuſpendere poſſet. Vnde quoties inter Conſiliarios Regios, & Inquiſitores aliqua controverſia oritur de iuriſdictione,ad Regem recurritur, &, quod illi placet, exequutioni mandatur.Quæ omnia evidenter demonſtrant, hanc iuriſdictionem eſſe ſæcularem, ita ut eam extendere,limitare,& ſuſpendere poſſit Rex, qui eam à principio conceſſit. Hæc, & alia plura Pontius, *ubi ſuprà.*

2. Sed contrariam ſententiam amplectendam eſſe exiſtimo,quam noviſſimè ex multis, & ſolidis rationibus docet Hiſpanus Iuriſconſultus Alphonſus à Narbona,vir eminentis literaturæ,*tom.2.in 3.p.Recop. lib.4.tit.1.l.20. Gloſſa 22.per tot.* Et ratio eſt : quia ex privilegio Summi Pontificis Ioannis XXII. ut notat Barboſa *de poteſt. Epiſc.p.3.alleg.107.n.6.* Maceratenſis *lib.3.reſol.14.n.1.*Graſſus *de effect. cleric. effect.1. n. 130.* Zanardus *in direct.Confeſſ.par.2.præcep.1.c.6.q.31.* Farinacius *tract. de hæreſi,q.128.n.90.*& alii; Domini Inquiſitores poſſunt tenere familiam armatam, ſub cuius nomine comprehenduntur, ut docet Zanardus, Notarii,Advocati,Conſultores,Fiſcales, Birruarii, & familiares omnes : Ergo iuriſdictio in ſupradictos eſt Eccleſiaſtica,& non ſæcularis:ſicut juriſdictio Epiſcoporum in laicos ſuos familiares, qui gaudent privilegio fori. Deinde temporalis juriſdictio ſpirituali, & Eccleſiaſticæ conjuncta Eccleſiaſtica eſt cenſenda:Ergo.Vnitum enim annexam naturam ſequitur illius,cui annexio fit.Dicendum eſt igitur, quòd DD.Inquiſitores in examinandis familiarium, & cæterorum Officialium cauſis,ex vi,& poteſtate Eccleſiaſticæ juriſdictionis cognitionem habent,vel ſaltem ex regia juriſdictione per incorporationem,vel unionem in Inquiſitores tranſlata;& ideò excommunicandi poteſtatem habent. Cæteras rationes, nam ego brevitati ſtudeo, videbis apud Narbonam, *ubi ſuprà*, qui ad ſatietatem ſolidè,& perdoctè hanc quæſtionem examinat adverſùs allegationes Ioſephi Mur,hodie latentes,juſſu ſupremi Inquiſitionis Senatus.

Sup. hoc in ſ. præterita & in to.9. 18. Reſ.5. §.1. inter med. & fin. ſ. Probatur tertio.

3.Reſtat modò reſpondere ad argumentum de concordatis,quod adducebat Pontius,*ubi ſuprà.* Dico igitur cum Narbona,*loco cit.num.25.*quòd tantùm abeſt, quòd Inquiſitores regiam juriſdictionem,ad tractandas familiarium cauſas,ex concordatis iſtis tantummodo obtineant; ut imò concordata hæc facta fuerint, contradicente ſupremo Inquiſitionis Senatu, ad reſtringendam potiùs, & limitandam generalem illam juriſdictionem cognoſcendi de omnibus, & quibuſcunque delictis à familiaribus commiſſis, quam Inquiſitores ex poteſtate Eccleſiaſtica noſcebantur habere, quàm ad aliquam juriſdictionem illis noviter elargiendam.Quare in concordatis hujus Regni Siciliæ adimitur Inquiſitoribus facultas cognoſcendi de quinque caſibus ibidem expreſſis:in cæteris verò,jure ſuo,ac poteſtate eiſdem Inquiſitoribus relicta,& reſervata procedendi per excommunicationem,& cenſuras Eccleſiaſticas,quod ſignum evidentiſſimum eſt,Inquiſitores habere alioquin juriſdictionem Eccleſiaſticam in prædictos familiares:nam,ſi ſolùm regiam,& ſæcularem haberent, Rex ipſe non poſſet permittere, aut tribuere poteſtatem cognoſcendi per cenſuras in cæteris caſibus,præter expreſſos,ut permittitur in ſupradicta concordia Siciliæ. Ita Narbona, *ubi ſuprà*: lege illum,& non pigebit.

RESOL. XXII.

An Inquiſitores Hiſpaniæ habeant juriſdictionem in cauſis criminalibus,& Civilibus ſuorum familiarium?

Et an non ſolum familiares S.Officij gaudeant privilegio fori,ſed etiam eorum uxores non ſolum vivente marito,ſed etiam mortuo, donec in viduitate permanſerint? Ex p.4. tract.8. Reſ.55.

§.1. PRimò quoad cauſas criminales, reſpondeo affirmativè, exceptis certis criminibus, de quibus Ioannes de Heuia *in Curia Philippica part.3. §.1. num.19.*& Narbona *in recopil.lib.4.tit.1.leg.20.gloſ.1 & ſeq.* & alij. Sup hoc in reſ. præterita, & ſup in Reſ.3.§.ult.

2.Sed difficultas eſt quoad cauſas civiles,nam Ferdinandus de Caſtro *in oper.mor.tom.1.tract.4 diſput.8. punct.12. §.2. n.9.* ſic aſſerit:in cauſis civilibus ſolùm credo Inquiſitores habere iuriſdictionem reſpectu officialium,qui ſunt à ſecretis,ij enim ſolum conveniri, & convenire debitores poſſunt coram Inquiſitoribus, non autem alii officiales externi. Ita Caſtrus.

3. Sed hæc ſententia ita abſolutè prolata mihi non placet ſaltem quoad Regnum Valentiæ:& ideo Rojas *de hæret.p.2.n.422.* ſic ait: Inquiſitores habent familiam armatam, vulgò *familiares*, & eorum cauſæ tam civiles,quàm criminales in hac Inquiſitione Valentina ad Inquiſitorem cognitionem pertinent,iuxta concordiam novam & antiquam inter Regiam Maieſtatem & Inquiſitorem initam,quod etiam obſervatur in hoc Regno,Siciliæ.Vnde Paramus *de orig.Inquiſ.lib,3.q.6. n.27.* ita aſſerit: Inquiſitio formata per iudices ſæculares contra familiares S. Officii, Regni Siciliæ nulla eſt & invalida, illi enim coram iudice laico neque civiliter,neque criminaliter conveniri poſſunt cùm foro S. Officij,id eſt, Eccleſiaſtico gaudeant, tum ex iure municipali illius Regni, tum ex iuris Pontificii deciſionibus, privilegiis, conſuetudine immemoriali, & concordatis initis inter Regem & Inquiſitores *ann.* 1580.Hæc Paramus,quæ omnia ſervari in Catalonia, & in Regno Aragoniæ & Maioricarum teſtatur Narbona *ubi ſup.n.14. & gloſſa 6. n.2.*

4. Notandum eſt tamen hic obiter quòd Narbona *loco priùs citato num.75.* ex Paramo obſervat quòd in hoc Regno Siciliæ non ſolùm familiares gaudent privilegio fori, ſed etiam eorum uxores non ſolùm vivente marito, ſed eo etiam mortuo,donec in viduitate permanſerint.

RESOL. XXIII.

An in Regnis Hiſpaniarum ſolum Inquiſitores poſſint publicare Edicta fidei, & non Epiſcopi? Ex part.4. tract.8. Reſ.126.

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq. ſignãter §. 2.

§. 1. QVidquid ſit de aliis locis quoad Regna Hiſpaniarum, reſpondeo id ſolùm ad Dominos Inquiſitores ſpectare, & ita docet Molina *de juſtitia, tract. 5. diſput. 28. num. 13.* & quia verba ſunt notabilia in favorem juriſdictionis Inquiſitorum, illa per extenſum hic apponam. Sic itaque ait: Cùm experientia compertum ſit, multa ac gravia incommoda ex eo ſequi quòd Epiſcopi proceſſus contra reos circa fidei negotium forment, præſertim ob ſecretum, quod maximè refert haberi ac ſervari, uſu eſt receptum, ut ſoli Inquiſitores proceſſum forment, atque contra delinquentes ipſi ſoli procedant, & ut rei Inquiſitorum juſſu comprehendantur, in ſolóque Inquiſitorum carcere detineantur. Quòd ſi Ordinarij aliud circa hoc efficere aggrediantur, nec deſiſtant, certior fit Inquiſitor Generalis, ad eoſque ſcribit ut deſiſtant, & ut deinceps ſimile quid non efficiant, quoniam fidei negotio id non expedit, quòd ſi non parerent (quod inauditum hactenus eſt) Inquiſitor Generalis Pontificem certiorem efficiat, quin audio, neque ordinariis permitti, ut edicta proferant, quæ ad fidei negotium pertinent, quoniam expedit ejuſmodi denunciationes fieri ſolis Inquiſitoribus, & Commiſſariis ab ipſis deputatis, propter eamdem rationem. Poſtquam verò hæc ita ſcripſi, à fide dignis accepi literas Apoſtolicas eſſe in Hiſpaniis, quibus præcipitur, ut hæc Epiſcopi, & alij Ordinarij Inquiſitoribus relinquant, neque in eis ſe intromittant. Si quæ verò Ordinarij reperiant, efficere debent illis de rebus ſummariam informationem, eámque ad Inquiſitores debent tranſmittere. Si item expediat delinquentem circa cauſas fidei comprehendere ne fugiat, comprehendere illum poſſunt Ordinarij, & tranſmittere ad Inquiſitores, aut illos certiores facere, ut ad ſuum carcerem adducant. Hæc omnia Molina, vide *ſupra in reſolut. ſecunda.*

Quæ hic eſt ſup. Reſ. 3.

RESOL. XXIV.

An Inquiſitores ſub pœna excommunicationis poſſint præcipere, ut Clerus, & populus eorum concionibus aſſiſtant?

Et an præceptum Inquiſitorum ſub excommunicatione, ut omnes confluant in Templum ad audiendum Edictum fidei, obliget ſub mortali? Ex part. 4. tractatu 8. Reſol. 89.

§. 1. NEgativè reſpondet Angelus *in ſum. tom. 1. ver. Inquiſitor. n. 9.* ubi ſic ait: Adverte quòd Inquiſitores non poſſunt præcipere ſub obedientia, & minus ſub excommunicatione Clero & populo, ut adeant ad eorum prædicationes, quod ſæpiùs faciunt dicti Inquiſitores, & non valet. Ita ille.

2. Sed malè. Vnde meritò contrariam ſententiam tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit. 34. n. 24.* Ioan. Rojas *de hæret. par. 2. n. 425.* ubi aſſerit: Inquiſitores ſub pœna excommunicationis poſſunt præcipere, ut populus & Clerus ſint in eorum ſermonibus, quod etiam habetur *in cap. vt commiſſi, de hæret. in 6.* ibi, *convocandi etiam Clerum & populum.* & ita ſervari de conſuetudine Tribunalis teſtatur Repertor. Inquiſitor. *ver. Prædicare, n. 2.* & noviſſimè hanc ſententiam tenet Alphonſus Narbona *in recopil. lib. 4. tit. 2. leg. 20. gloſ. 22. n. 65.* Vnde à fortiori rectè concludit Avila *de cenſ. p. 2. cap. 5. diſp. 2. dub. 3.* quod præceptum Inquiſitorum ſub excommunicatione, ut omnes confluant in templum ad audiendum Edictum fidei, obligat ſub mortali, quia eſt ad exaltationem fidei, & ut ſciant homines quæ ſint denuncianda inquiſitoribus.

RESOL. XXV.

An Inquiſitores circa declarationem propoſitionum debeant vocare Qualificatores?

Et quid, ſi Inquiſitores ſint Theologi? Ex p. 4. tract. 8. Reſol. 84.

§. 1. CIrca hoc ita ſtatuitur *in inſtruct. Toletana anno 1561. num. 1.* [Quando los Inquiſidores ſe juntaren à ver las teſtificationes que reſultan de alguna viſita o de otra manera, o que por otra qualquier cauſa huviere reçebido hallandoſe algunas perſonas ſuficientemente teſtificadas de alguna coſa, cuyo conoçimiento pertenezca al S. Oficio de la Inquiſicion ſiendo tal, que requiera calification, deveſe conſultar con Theologos de letras, y conçiençia en quien concurran las calidades, que para eſto ſe requieren, los quales den ſu pareçer y lo firmen de ſu nombre.] Sic ibi.

2. Et ideo Ioan. Rojas *de hæret. part. 1. num. 384.* ita ait: In exponendis verbis dubiis, agnoſcendiſque factis, vel Catholicis dictis, aut ſuſpectis, vel hæreticis, periti ſacræ Theologiæ ſunt vocandi, qui vulgò *Qualificadores* nuncupantur, quorum aſſertionibus omnimodam Inquiſitores adhibeant fidem, & *n. 204.* ſic aſſerit: Vſu & conſuetudine jam diu recepta, indiſtinctè, & abſolutè cujuſvis propoſitionis declaratio ad Theologos ſpectat & attinet, & ab eorum aſſertionibus in cauſis fidei judicandis minimè eſt recedendum ut per prudentiſſimos Conſiliarios ſupremi Conſilij generalis Inquiſitionis pleniùs decretum eſt. Hæc Rojas.

3. Sed difficultas eſt, an ſi Inquiſitores ſint Theologi, poſſint cognoſcere utrùm factum, vel dictum ſapiat hæreſim, vel non? vel hoc tantùm ſpectet ad Qualificatores, negativè reſpondet Delrius *in diſquiſ. mag. lib. 5. ſect. 15. axiom 1.* ubi ſic ait: Quando autem dubium eſt ſintne hæreſim ſapientia, non pertinet ad Inquiſitorem judicare, aut cognoſcere, ſintne talia, vel non. Verùm hoc pertinet ad Theologos Qualificatores, ſed poſtquam conſtat ea ſapere hæreſim, dubitatur tantùm an ſapiant manifeſtam, poſſunt Inquiſitores de illa qualitate cognoſcere, & pronunciare ſe judices eſſe. Ita Delrius. Verùm Seraphinus Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſolic. q. 5. n. 42.* contrarium docet, putat enim quòd ad Tribunal Inquiſitionis competit cognitio, utrùm factum, vel dictum ſapiat hæreſim, vel non, & ſi iidemmet Inquiſitores ſint etiam Theologi, de eodem dubio poſſunt cognoſcere, ſi verò ſint Iuriſperiti, ad Qualificatores utpotè Theologos, docet eam provinciam demandandam eſſe ex ipſiuſmet Senatus commiſſione, cùm utrique ejuſdem Tribunalis ſint miniſtri. Sic Freitas. Sed ſemper in praxi vocantur Qualificatores, & obſervatur Inſtructio Toletana.

RESOL. XXVI.

An Inquiſitores poſſint punire tanquam hæreticum, qui negat propoſitionem Theologicam, quæ evidenter infertur ex propoſitione de fide? Ex part. 4. tractatu 8. Reſol. 79.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Valentia *tom. 3. diſp. 1. quæſt. 11. punct. 1. difficult. 3.* Canus *de locis Theolog. lib. 12. cap. 9.* & ſi attentè legatur Bonacina *de cenſur. diſput. 2. quæſt. 5. punct. 5.* & ratio eſt, quia ſupradictus reus ſaltem mediatè divinæ revelationi opponitur.

2. At

2. At ego puto, dictum reum non eſſe hæreticum, ſed præſumi, & ideo Villalobos *in ſumma, tom.*1. *tr.*1. *diffic.*10.*num.*6. ſic ait. [La duda es del que niega una propoſiçion Theologica que ſe infiera d'una premiſſa de fe y otra evidente con lumbre natural, la qual no es immediatamente de fe como es eſta. Chriſtus eſt riſibilis, que ſe infiere deſtas dos premiſſas. Omnis homo eſt riſibilis. Chriſtus eſt homo que la una es principio natural y la otra de fe, al qual reſpondo con el P. Corduba que en el fuero eſterior ſe preſumeria por herege porque no ſe preſume que ha de errar en el principio natural. [Ita Villalobos, & ante illum Aragon. *in* 2.2. *quæſt.*11. *art.*2. Suarez *de fide diſp.*19. *ſect. ult. num.*3. *& ſeq.* cum Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*2. *cap.*7. *num.* 33. qui *cap.*8. *num.*12. rectè docet quòd ſi talis reus in illa negatione perſtiterit tanquam hæreticus negans principium revelatum, erit ab Inquiſitoribus puniendus.

RESOL. XXVII.

An Inquiſitores debeant verba dubia interpretari in ſenſu Catholico?
Et an hoc non ſolum procedat in dubio rei, ſed etiam in dubio teſtium? Ex p.4. tr.8. Reſ.83.

§.1. Reſpondeo affirmativè, niſi contrarium confiteatur reus, & ideo ejus intentio & conſenſus circa hoc diligenter ab Inquiſitoribus perquirendus eſt, & ita docet Albertin. *de agnoſcend. quæſt.*34. *num.* 48. *& ſequent.* Decianus *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.*37. *num.*6. *&* 47. Io. Rojas *de hæret. part.*1. *n.*200. *& part.*2. *num.*164. *& ſeq.* Menochius *lib.*2. *conſ.*82. *num.*10. Riminaldus *lib.*4. *conſ.*686. *num.* 6. Pegna *in direct. part.*3. *comment.*111. qui docet hoc etiam procedere in dubia teſtium depoſitione.

2. Ex his Rojas *ubi ſupra part.*1. *num.*366. aſſerit quòd ſi quis dixerit, Deus non fecit mala, intelligendus eſt de malo culpæ, quæ eſt propoſitio Catholica, & non de malo pœnæ, quæ eſt propoſitio hæretica. Item *num.* 376. non damnavit quemdam de hæreſi eſſe ſuſpectum, qui volens Sacram Miſſam in quadam Eccleſia audire, cùm ad eam acceſſiſſet, & Miſſam non inveniſſet, quia ſerò acceſſit, dixit hæc verba, Sola fides ſufficit, quia non cenſetur dixiſſe ſolam fidem ſine operibus ſufficere, quòd eſſet hæreticum.

3. Verùm licèt hæc omnia ſint vera, non tamen procedunt quando contra reum, qui dixit aliqua verba dubia & ambigua; militaret aliqua ſiniſtra ſuſpicio & præſumptio, præſertim ratione qualitatis perſonæ, vt, v.g. ſi eſſet de genere Iudæorum, Maurorum, vel ex aliqua provincia infecta. Ita Rojas *loc. cit. num.*105. qui etiam *num.* 375. adnotat ſupradicta procedere quoad plenam probationem delicti; ſecus autem quoad præſumptionem ut torqueatur, præſertim ſi eſt perſona ſuſpecta, nam in dubio præſumendum eſt pro hæreſi, atque ſi nimis urgent indicia, talis reus torquendus erit, cùm de ejus animæ ſalute agatur, ut in tortura confiteatur & reconcilietur. Ita Rojas, quod eſt valde notandum. Verùm circa præſentem quæſtionem in caſu contingenti legatur omnino Navar. *lib.*5. *conſil.*6. *num.*6. *& ſeq. de hæret.* & Simanca *in Cathol. inſtit. tit.*54. *n.*21. *&* 22.

RESOL. XXVIII.

An Inquiſitores poſſint cognoſcere non ſolum de cauſa hæreſis, ſed etiam de omnibus connexis, & incidentibus?
Et quid de emergentibus, & dependentibus, quæ immediatè hæreſim non tangerent? Ex part.4. tract.8. Reſol.70.

§.1. Reſpondeo affirmativè, per ea quæ adducit Aretinus *conſ.*83. quem ſequitur Decian. *in tract. crim. lib.*5. *cap.*22. *num.*12. hanc etiam ſententiam docet Eymericus *in direct. Inquiſ. part.* 3. & *ibi* Pegna *comment.*10. ubi tradit quæ in hac materia ſint emergentia, dependentia & connexa, & ratio hujus ſententiæ deſumitur ex *l. nulli, C. de judiciis.* Nam ubi conceditur cauſa principalis, conceduntur conſequenter connexa emergentia & incidentia ex illa. Vide Menochium *de arbitrar. lib.*1. *quæſt.*45. *n.*9. & alios penes ipſum.

2. Advertit tamen Decianus *ubi ſupr. lib.* 5. *cap.*23. *num.* 13. quòd cùm Inquiſitores habeant limitatam juriſdictionem, non poſſunt cognoſcere de emergentibus, & dependentibus, quæ immediatè hæreſim non tangerent. Ita ille, qui citat Decium *conſil.*167. *n.*5 6. *&* 15.

RESOL. XXIX

An Inquiſitores in cauſa hæreſis ex levi ſuſpicione poſſint formare Inquiſitionem, non præcedente diffamatione? Ex p.4. tr.8. Reſ.4.

§.1. Affirmativè reſpondeo quoad Inquiſitionem Generalem ex *cap. accuſatus, de hæret. in* 6. non autem ex *c. excommunicavimus*, §. *adjicimus, de hær.* ut bene advertit Angelus *tract. de malefic. in ver. hæc eſt, num.*51. contra Farinacium *quæſt.*9. *num.*14. Vide Rolandum à Valle *conſil.*8. *num.* 6. *lib.* 1. Simancam *in cathol. inſtit. tit.* 44. *num.*9. Arelatanum *de hæret. notab.*26. & alios communiter.

Sup. hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 32. § ſed poſt med. & ſignanter in Reſ. not. ſeq.

2. Verùm Iulius Clarus *lib.*5. §. *finali, quæſt.*6. *num.*7. licèt teneat quòd in crimine hæreſis poteſt procedi abſque eo quòd præcedat diffamatio, ut dictum eſt, putat tamen quòd ultra ipſam ſuſpicionem adhuc requiratur querela, vel denunciatio, prout in aliis criminibus aliàs darentur nimis latæ habenæ Inquiſitoribus. Ita ille.

3. Sed adversùs hanc ſententiam, & meritò, inſurgit Sigiſmundus Scaccia *de judiciis, lib.*1. *cap.*59. *num.*11. nam ſi eſſet vera, ſequeretur, quòd ſi quis committeret aliquod factum hæreticale, utpote quia combureret crucem, vel aliam imaginem alicujus Sancti, vel quid ſimile faceret, ob quam redderetur ſuſpectus, & Inquiſitor inquirendo generaliter eum inveniret ſine denunciatione, & ſine accuſatione, non poſſet contra eum procedere, quod dicere eſt valde abſurdum: ergo, &c. Nec obſtat quod Inquiſitoribus concedantur latæ habenæ, quia non eliguntur niſi viri graves.

4. Notandum eſt tamen, his non obſtantibus, quòd licèt in crimine hæreſis poſſit procedi contra aliquem ex levi ſuſpicione, non ſolùm per viam accuſationis, ſeu denunciationis, ſed etiam per viam Inquiſitionis, non præcedente clamore & infamia, ut in aliis delictis, attamen levis ſuſpicio in tali caſu dicitur per comparationem ad vehementem, ſed in ſe notabilis eſſe debet judicis arbitrio, ut habetur *in gloſſ.*1. *cap. excommunicamus* 1. §. *qui autem, de hæret.* juxta quod explicandi ſunt Doctores aſſerentes in caſu hæreſis procedi poſſe contra quoſcumque ex levi ſuſpicione, ut Scaccia *ubi ſuprà* Arelatanus *de hæret. notab.*27. Rojas *de hæret. part.*2. *num.* 20. *&* 180. cum aliis. Et hæc omnia notat & advertit optimè Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*5. *num.*37. Si autem ſcire

vis, qui dicantur leviter, vel vehementer de hæreſi ſuſpecti, vide Albertin. *de agnoſcend. quæſt.*34. *à n* 4. Simancam *in cathol. inſtit. tit.*50. *à num.* 24. & alios. Sed de hac quæſtione iterum *infrà* redibit ſermo.

Inf. in Reſ. quæ nunc hanc ſequetur, in §. ult.

RESOL. XXX.

An ſuſpicio levis de hæreſi ſufficiat, ut Inquiſitores poſſint ſpecialiter contra aliquem inquirere, & interrogare?

Et docetur ob levem ſuſpicionem non eſſe aliquem denunciandum, ſed ob vehementem.

Et an ut abjuratio, & condemnatio leviter ſuſpectis inferatur, debeat neceſſario delictum, ſeu judicium eſſe plenè probatum?

Et quinam vero dicantur ſuſpecti leviter, vehementer, vel violenter de hæreſi? Ex p.4. tr.8. Reſ.39.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in alio §. ejus not. 1.

§.1. PRima opinio negat, & ita docet Simanca *in cathol. inſtit. tit.*50. *num.*28. Vnde Homobonus de Bonis *in tr. de caſ. reſerv. part.*2. *caſ.* 1. *fol. mihi* 229. docet ob levem ſuſpicionem non eſſe aliquem denunciandum, ſed ob vehementem. Et hanc ſententiam tenet etiam Lazarius *de blaſph. quæſt.*12. *num.*32. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap.*18. *num.*10. Alphonſus de Caſtro *lib.*2. *de hæret. punit. cap.*25. Iul. Clarus *in pract. crim.* §. *fin. quæſt.*6. *num.*6. & à fortiori Greg. de Valentia *tom.*2. *diſp.*6. *quæſt.*13. *punct.*4. §. 1. *verſ. Sed ut hæc inquiſitio*, ubi loquens in ſortilegio, ſeu maleficio, conſtituit concluſionem quoad hoc ut quis poſſit interrogari de ſe ipſo, neceſſe eſt ut ſit ſuſpectus, vel propter publicam infamiam, vel propter gravia indicia. Vide etiam Leſſium *lib.*2 *de juſt. c.*29. *dub.*3. *n.*15.

2. Secunda opinio affirmat, & ita docet Sigiſmundus Scaccia *de judiciis lib.*1. *cap.*59. *à num.*12. Decianus *in tract. crim. lib.*5. *cap.*20. *num.*21. *& cap.*35. *n* 20. Maſcardus *de probat. vol.*2. *concl.*861. *num.*3. Rolandus à Valle *lib.*3. *conſil.*8. *num.*6. Pariſius *lib.*4. *conſ.*2. *num.*100. & Ioan. Rojas *de hæret. part.*2. *num.*20. ubi ſic aſſerit. Certum eſt & indubitatum, Inquiſitores poſſe contra aliquem in crimine hæreſis ex levi & modica ſuſpicione procedere, ut ſuſpectus interrogetur quid ſentiat de fide. Ita ille.

3. Tertia opinio diſtinguit, vel ſuſpicio hæreſis levis oritur ex opinione DD. vel ex lege, ſeu conſuetudine. Si primum, vera eſt prima opinio, ſi ſecundum, ſecunda; & ideo retinentes libros prohibitos, illoſque legentes, & Sacramenta ſine poteſtate miniſtrantes, binas nuptias contrahentes, ſolicitantes in confeſſione, in excommunicatione per annum exſordeſcentes ſunt ab Inquiſitoribus interrogandi & examinandi, quia hæc ſuſpicio oritur ex delicto, cui à jure & conſuetudine talis ſuſpicio annexa eſt: ſecus autem, ut dictum eſt, ſi ſuſpicio oriatur ex aliis delictis quibus ſolùm in opinione DD. poſitum eſt ingerere ſuſpicionem, & hanc ſententiam tenet noviſſimè Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tract.*4. *diſputat.*7. *punct.*1. *num.*7. qui citat Suarez *de fide diſp.*24. *ſect.*2. *num.*4.

4. Quid ego ſentiam dicam breviter. Omnes ſupradictæ opiniones ſunt probabiles, mihi verò ſecunda magis placet, cum hac tamen limitatione, ut procedat in homine vili, improbo, abjecto: ſecus autem in viro honeſto, & nobili, & Religioſo, & ita mecum tenet Pegna *in direct. Inquiſit. par.*2. *commen.*12. *ver. Cæterùm, & comment.*80. *verſ. atque ita crederem*, cum Io. Rojas *ubi ſuprà, de hæret. part.*2. *num.*21. & aliis, & de hac quæſtione *ſuprà* etiam aliquid dictum eſt.

Supr. in Reſ. quæ hic eſt antecedens, & ſi placet,

5. Notandum eſt hîc obiter quòd ut abjuratio & condemnatio leviter ſuſpectis inferatur, debet neceſſariò delictum, ſeu judicium eſſe plenè probatum, quod eſt valde notandum à DD. Inquiſitoribus, aliàs non eſſet vera ſuſpicio, nec digna pœna, quæ ultra abjurationem de levi ſolet eſſe, vel exilium, vel ad triremes condemnatio, vel alia pœna pecuniaria, penſatis qualitatibus perſonarum & delictorum. Ita Caſtr. Pal. *ubi ſuprà, n* 8. *&* 9. cui ego addo Menochium *lib.*1. *conſ.*81. *num.*155. & Arelatanum *de hæret, notab.*27.

lege etiam aliam Reſ. ejus primæ not.

6. Quinam verò dicantur ſuſpecti leviter, vehementer, vel violenter de hæreſi, explicant DD. citati, quibus adde Antonium Sanctarellum *tr. de hæreſi, cap.*41. *dub.*3. *num.*5. Lælium Zecchium *in ſumm. tom.*1. *tit. de fide, cap.*11. *num.*5. Genuenſem *in praxi Archiepiſc. cap.*18. *n.*11. & Aloyſium Riccium *in praxi tom.*1. *reſol.*423. *per totam*, & de levi, vehementi, & violenta ſuſpicione hæreſis, vide Farinacium *de hæreſi q.*187. *à n.*23. *uſque ad n.*53.

Sup. hoc in fin. præcedentis Reſ.

RESOL. XXXI.

An Inquiſitores in cauſis Fidei poſſint procedere ſimpliciter, & de plano ſine ſtrepitu, & figura judicij?

Et an in crimine hæreſis tollantur ſolemnitates juris Gentium, vel Divini, &c. Ex p.4. tr 8 Reſ.48.

§.1. AFfirmativè reſpondeo ex *cap, ſtatuta, de hæret. in* 6. ſic docet Sigiſmund. Scaccia *de judiciis, lib.*1. *cap.*52. *num.* 2. Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 44. *num.* 30. Eymericus *in direct. Inquiſ. part.* 3. *quæſt.*54. & *ibi* Pegna *comm.*103. Zanchinus *de hæret. cap.*9. *num.*1. Carrerius *de hæret. num.*93. *&* 103. *&* 108. Paramus *de orig. Inquiſ. lib.*3. *q.*9. *n.*45. & alij; quidquid in contrarium aſſerat Decianus *in tract. crim. lib.*5. *cap.*34. *num.*9. ubi tenet hoc privilegium Inquiſitorum intelligendum eſſe quoad levia, non autem in præjudicialibus. Sed hæc opinio expreſsè eſt contra textum, unde prorſus eſt refellenda.

2. Notandum eſt tamen, clauſulam prædictam, *ſimpliciter & de plano*, &c. in crimine hæreſis non tollere ſolemnitates juris Gentium, vel Divini, nec per illam ſublata eſſe neceſſaria ac ſubſtantialia cauſæ, illa ſcilicet, ſine quibus nec juſtè & rectè, nec commodè negotium tractari poteſt; & ideo in cauſis hæreticalibus requiritur etiam legitimatio perſonarum, aliàs proceſſus redderetur nullus. Ita DD. citati. Sed de hac clauſula, *ſimpliciter, & de plano*, &c. Vide Auguſtin. Barboſam *tract. de clauſulis, clauſ.*176. ſecundùm Lugdunenſem impreſſionem, Martam *de clauſul. part.*1. *clauſ.*180. *num.*5. in ultima impreſſione, & alios penes ipſos.

RESOL. XXXII.

An Inquiſitores in aliquo caſu non incurrant in excommunicationem latam in Clem. I. §. Verum, de hæreticis, *ſi non procedant contra hæreticos?*

Et an quando Inquiſitores incidunt in ſupra dictam excommunicationem, non poſſint abſolvi, excepto à Romano Pontifice, præterquam in articulo mortis? Ex p 4. tract.8. Reſ.37.

§.1. REſpondeo affirmativè, & ideo ſi Inquiſitores omiſerint procedere contra hæreticum, non odij, rancoris, vel lucri cauſa, ſed propter timorem, vel propter evitanda ſcandala, non incurrent in pœnam prædictam excommunicationis, & ita docet Gloſſa *in Clem.*1. *ver. obtenta, de hæreticis*, & *ibi* Ancharanus *in* §. *ſanè, num.*11. Imola *num.*17. Bonifacius

de Vitalinis *num.*162. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver.Inquiſitor.num.*19. & hanc ſententiam docet etiam Sanctarellus *tract. de hæreſi , cap.*60. *dub.* 3. *num.*21.

2. Notandum eſt tamen hic obiter quòd quando Inquiſitores incidunt in ſupradictam excommunicationem,non poſſunt abſolvi,excepto à Romano Pontifice, præterquam in articulo mortis. Vide Simanc. *in cathol. inſtit.tit.*34.*n.*40. & Peñam. *in direct. Inquiſit. par.*3. *comment.*73.

RESOL. XXXIII.

An Inquiſitores poſſint ſubdelegare cauſas hæreſis? Et an delegatus Inquiſitoris poſſit ſubdelegare ? Ex p.4. tract.8. Reſ.18.

§.1. Reſpondeo affirmativè , quia delegatus Principis poteſt ſubdelegare, ut patet *in cap.ſuper quæſtionum, de offic.deleg.* & notat Eymericus *in direct. Inquiſit. par.* 3. *quæſt.* 15. *§. Reſpondemus* , & ob quas cauſas poſſit ſubdelegare. Vide Peñam *eadem part.*3. *comm.*61. *§.ſed jam.* Imò poteſt etiam ſibi Vicarium, ſeu Commiſſarium ſubſtituere , ut docet Thom. Treviſanus *lib.*1. *deciſ.*66. *num.*4. *& ſeq.* Sed an delegatus Inquiſitoris poſſit ſubdelegare, anceps eſt quæſtio,de qua vide ea quæ adducit dictus Peña *part.*3. *comm.*64. *§.Hæc tamen ratio.* Vide etiam Molinam *de juſt.tract.*5. *diſp.* 28. *num.*7. Azorium *tom.*1. *lib.*8. *cap.*8. *quæſt.* 10. & Scaccia *de judic. tom.*2.*lib.*2. *cap.*9. *quæſ.*2. *n.*641.*& ſeq.* ubi ſatis firmat juriſdictionem DD.Inquiſitorum circa delegandi poteſtatem, & Commiſſarios ſubſtituendi.

RESOL. XXXIV.

An Inquiſitores citando reum ſimul eodem tempore cum Epiſcopo , ſint Epiſcopo præferendi Ex p.4. tract.8. Reſ.47.

S..hoc ſup. i.r. 9. Reſ. 5 §. ult.

§.1. Citatum ab Inquiſitore & ab Epiſcopo eodem tempore poſſe adire quem maluerit , docet Molina *de juſtit. tract.*5.*diſput.*20. *num.*17. qui conatur validiſſimis rationibus hanc ſententiam firmare. Imò Io. Rojas *ſingul.*44. *num.*7. putat Ordinario parendum eſſe.

S.. hac de.. ..atione. ..illem.

2. Sed in tali caſu debere citatum coram Inquiſitore comparere ſi Epiſcopus procedat adversùs reum jure proprio, non autem ex delegatione, tenet Peña *in direct. Inquiſit. par.*3. *quæſt.*5. *comment.*54. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*43. *num.*13. Paramus *de orig. Inquiſit. lib.*3. *quæſt.*4. Azorius *tom.*1. *lib.*8. *cap.*18.*q.*8. *num.*69. & alij , quia juriſdictio Inquiſitoris tanquam delegata eſt major ordinaria Epiſcopi ; ergo , &c. Vnde Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part.*2. *cap.*9. *q.*13. ſic ait:Si Epiſcopus & Inquiſitor compatibilia ad invicem præcipiant , v.g.ut reus uno die , vel hora coram ſe compareat, & Inquiſitor altero die , vel hora, reus tenetur utrique obedire. Et ſi Epiſcopus primo die citans reum illum in cuſtodiam poneret,nec altero die ad Inquiſitorem iret,Inquiſitor poſſet illum repetere & obtinere ab Epiſcopo, quamvis priùs fuerit ab eo citatus. Si verò præcipiant incompatibilia, ut v.g. quòd reus eadem hora coram utroque compareat, vel quòd familia unum capiat altero jubente ne capiatur, & in ſimilibus,erit Inquiſitori ut delegato, & majori in hoc Epiſcopo parendum. Ita Zanardus. Nihilominus audio in praxi obſervari ut ſit præventioni locus, juxta *Clementinam* 1. *de hæret.*

3. Verùm hæc quæſtio in noſtra Hiſpania non habet locum, nam ibi,ut *ſuprà* dictum eſt,ſoli Inquiſitores proceſſus formant adversùs reos in rebus fidei, ac proinde ipſi ſoli ſunt, qui eos citant,non verò Epiſcopi,quòd ſi Epiſcopus edicta contra hæreticos in Hiſpaniis promulgare non permittitur,multo minus permittetur illos citare ut coram ſe compareant , & ita obſervat Molina *ubi ſuprà,de juſtit.tom.*5.*tr.*5.*diſp.*29. *n.*17. Et ita noviſſimè poſt hæc ſcripta docet etiam Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.*1. *cap.*2. *n.*15. ubi teſtatur de praxi Regni Luſitaniæ, ſic enim ait : Si Epiſcopus procedat authoritate delegata,& pro tempore incompoſſibili citet ſimul cum Inquiſitore, poteſt citatus eligere coram quo comparere velit ſecundùm juris communis rigorem. In hoc tamen Luſitaniæ Regno probabilius eſt debere ſe Inquiſitori præſentare. Ita ille, & ego.

Supr. in Reſ. quæ hic eſt 3.

Sup. hoc in Reſ. & §.not. 1. hujus Reſ.

RESOL. XXXV.

An Inquiſitores debeant citare abſentem trina citatione ? Ex p.4. tr.8. Reſ.80.

§.1. Ad hanc quæſtionem reſpondet Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom.*1. *tract.* 4. *diſp.*8. *punct.*4. *n.*3. ubi ſic ait : Hæc citatio,ſi rigorem ſpectemus , unica ſufficit , quæ tribus æquivalet ſignato termino competenti & peremptorio ad comparendum quia nullibi habetur expreſsè in hoc caſu trinam expoſtulari,præcipuè cùm in hoc crimine non arctetur judex ſolemnitatibus à jure aliàs requiſitis,At ex conſuetudine adversùs abſentem contumacem trina citatio expediri ſolet, ſignato in qualibet illarum termino competente,ut ſic proceſſus & ſententia magis juſtificetur. Ita ille , qui citat Rojas , Paramum , Farinacium & Simancam.

2. Verùm ego non deſinam hic apponere verba Inſtructionis Hiſpalenſ. *anno* 1484.*n.*19. ubi ſic ſtatuitur. [Si a los Inquiſidores pareçiere que el delicto contra algun auſente ſe puede cumplidamente provar lo citen por edicto,para que venga à alegar y à monſtrar ſu innocentia dentro de treynta dias que vayan por tres terminos de diez en diez dias o les den otro mas largo tiempo ſi vieren que cumple ſegun la diſtancia de los lugares, adonde ſe preſume o deve preſumir que eſtan los tales citados , y citar los han para todos los attos del dicho proceſſo haſta la ſentencia definitiva incluſivè.] Hæc ibi , quæ verba fundantur in jure,nam non ſolùm ad conteſtandam litem & firmandum proceſſum citatio eſt neceſſaria , ſed multo magis ad ſententiam pronunciandam , & ideo dicitur in dicta inſtructione, [Citarlos han para todos los attos, &c.] Vide Peñam *in direct. par.* 3. *comm.* 40. Decian. *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 38. Paramum *de orig. Inquiſ. lib.*3. *q.*4. & alios penes ipſos.

RESOL. XXXVI.

An Inquiſitores poſſint citare , & capere reum in alieno territorio ſine literis ſubſidialibus Dominorum ? Et an idem dicendum ſit quoad Dominos ſpirituales ſaltem in Hiſpanica Inquiſitione , quales ſunt Epiſcopi , & Inquiſitores ? Ex p.4. tr.8. Reſ.7.

§.1. Reſpondeo affirmativè , & quoad Dominos temporales , res eſt clara , quia hæreſis eſt crimen meri fori Eccleſiaſtici , quod privativè quoad laicos ſpectat ad Inquiſitores,quibus ſunt ſubditi,non ſolùm judices præfatorum dominorum , ſed ipſimet domi

Sup. hoc auxilio, & excommunicatione ſup in Reſ. 16. §. 1. poſt med. à verſ. Item.

domini. Vnde eorum aſſenſus neque de jure, neque de urbanitate requirendus eſt, ſed ſolùm in auxilium, ad quod præſtandum tenentur ſub pœna excommunicationis. Et idem dicendum eſt quoad dominos ſpirituales, ſaltem in Hiſpanica Inquiſitione, quales ſunt Epiſcopi & Inquiſitores, quia judex poteſt citare per proprium Nuncium, quando loca ſunt ſub eodem Præſide: ſed omnes Epiſcopi & Inquiſitores ſunt judices delegati Pontificis, qua ratione ejuſdem, & non alterius imperio ſubſunt: ergo, &c. Verùm attenta practica Inquiſitores Inquiſitoribus & Epiſcopis in caſibus occurrentibus litteras requiſitorias mittere ſolent. Et hæc omnia docet Scaccia *de judic. lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 4. *&* 5. & ante illum Simanca *in cathol. Inſtit. tit.* 2. *num.* 13. *&* 14. Poſſunt igitur Inquiſitores non ſolùm verbaliter, ſed etiam realiter citare, & mandare ut ad ſe tranſmittantur libri, & alia ſimilia neceſſaria ad cauſam.

RESOL. XXXVII.

An ſi plures Inquiſitores in una Provincia eligantur, poſſint independenter quilibet ab altero procedere?
Et quid, ſi uni ſit cauſa à Sede Apoſtolica delegata & deputata? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 66.

§. 1. Affirmativè reſpondet Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part.* 2 *cap.* 6. *quæſt.* 12. Sigiſmundus Scaccia *de judiciis lib.* 1. *cap.* 67. *num.* 9. Io. Rojas *ſingul.* 27. *à num.* 3. Simanca *de cathol. inſtit. tit.* 34. *num.* 26 Eymericus *in direct. Inquiſ. part.* 3. *quæſt.* 46. & *ibi* Pegna *comment.* 95. Decian. *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 22. *n.* 7. Molina *de juſtit. tom.* 5. *tract.* 5. *diſp.* 28. *n.* 9. & habetur *in cap. ne aliqui, de hæret. in* 6. Dico igitur quòd ſi in una provincia deputati fuerint plures Inquiſitores, poſſunt ex ſpeciali favore fidei omnes ſimul, vel ſinguli ſeparatim prout eis magis expedire videbitur, contra hæreticos, vel de hæreſi ſuſpectos procedere, dummodo cauſa non ſit uni à Sede Apoſtolica deputata: nam tunc per hanc ſpecialem delegationem alij Inquiſitores non poſſunt in illa cauſa ſe intromittere, ſed debent ad eum tranſmittere depoſitiones quas fortè contra delinquentem habent & examina teſtium, & indicia. Ita Doctores citati, & præſertim Zanardus, qui etiam addit, quòd ſi unus Inquiſitor ſeorſim procedat, ſi indiget auxilio alterius ad examinandum aliquem teſtem, vel ad faciendam aliquam perquiſitionem in cauſa, tunc debet is per literas ſuas hoc ei committere, & ipſe ratione officij tenetur illud facere, & examen ad illum tranſmittere.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

2. Verùm omnia ſupradicta non procedunt in Hiſpania, ubi, ut obſervat Rojas *ſingul.* 27. *n.* 6. Inquiſitores non poſſunt quando ſunt præſentes, unus ſine altero procedere ad capturam delinquentium, neque ad purgationem indicendam, neque ad publicationem teſtium, & à fortiori ad fulminandam ſententiam & hoc ſtante Inſtructione Toletana, quam citat Rojas, unde in alia Inſtruct. *hecha en Sevilla* 17. *Iunij anno* 1500. *num.* 1. ſic habetur. [Los Inquiſidores de cada una Inquiſiçion ſalgan, y vayan à todos los lugares y villas de ſus Dioceſis donde nunca fueron perſonalmente, y en cada una de dichas villas, y lugares hagan, y reçiban los teſtigos, y para que eſto puedá mejor hazer, y mas brevemente ſe expida, ſe aparten los Inquiſidores, y vaya cada uno por ſu parte con un Notario del ſecreto para reçebir la dicha perquiſa general ſe tornen à juntar en la dicha ciudad, o lugar donde tuvieren ſu aſſiento, porque alli viſta por ambos la teſtificaçion que cado uno ha tomado puedan mandar prender a los que ſe halleren culpados, y teſtificados ſuficientemente para ſe poder prender ſegun ſe contiene en el Capitulo de las Inſtruciones hechas en Toledo.] Sic ibi.

3. Sed magis clarè hoc habetur,] En una carta de los Inquiſidores Generales hecha en Granada à 4. de Septiembre *anno* 1499. à los Inquiſidores de Barcelona,] ubi *numero* 1. ita determinatum eſt. [En cada Inquiſiçion aya dos Inquiſidores, un Iuriſta, y un Theologo, o dos Iuriſtas los quales juntamente, y no el uno ſin el otro proçedan à captura y tormento con purgaçion canonica, y ſentencia definitiva, porque ſon coſas graves, en todas las otras pueden proceder el uno ſin el otro, por mas breve expedicion de las coſas por la neceſſidad que ſe occurre de ſe apartar el uno del otro para yr y andar por los lugares de los obiſpados a entender en las coſas del S. Oficio,] & ita de hac praxi ſanctæ Inquiſitionis Hiſpaniæ teſtatur etiam noviſſimè Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom.* 1. *tr.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 12. §. 2. *n.* 14.

RESOL. XXXVIII.

An alter Inquiſitor ſine altero poſſit procedere ad capturam reorum, vel purgationem inducendam; aut ad publicationem teſtimoniorum, vel ad copiam actorum reo dandam? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 90.

Sup. hoc Reſ. præcedenta §. Verum ſed lege ea per totam

§. 1. Reſpondeo negativè, & in Inſtruct. Toletana *anno* 1561. *num.* 3. ſic ſtatuitur. [Los Inquiſidores viſta la informaçion juntamente y no el otro ſi eſtuvieren ambos preſentes, acuerden la priſion y pareçe ſeria mas juſtificada ſe communicaſſe con los conſultores de aquella Inquiſicion ſi buenamente ſe pudiera hazer, y pareçiere à los Inquiſidores conveniente y neceſſario.] Sic ibi.

Pro conſi. Conſultor in Reſ. ſe § 1. propè à verſ. Se rius tame & inf. in 12. Reſ. 38 An vero.

2. Vnde ad ornatum ſupradictæ Inſtructionis vide Simancam *in cathol. inſtitut. tit.* 34. *num.* 37. ubi ita aſſerit: Neque poteſt alter Inquiſitor ſine altero procedere ad capturam reorum, neque ad purgationem inducendam, neque ad publicationem teſtimoniorum, neque ad copiam actorum reo dandam. Alia verò leviora ab altero tantùm Inquiſitore peragi poſſunt. Hóc tamen ſervandum eſt cùm ambo Inquiſitores præſentes ſunt, nam altero abſente, alter ſolus ea omnia facere poteſt, convocatis peritis, ubi opus fuerit. Hæc Simanca.

RESOL. XXXIX.

Quando, & quomodo Inquiſitores debeant procedere ad carcerationem reorum?
Et an unius teſtimonium omni exceptione majoris ſufficiat ad carcerandum reum?
Et quid eſt faciendum, ſi accuſatus eſſet Nobilis, ac bonæ opinionis, & famæ?
Et an etiam in cauſa hæreſis Sacerdos non ſit carcerandus ex unius teſtis delatione? Ex part. 4. tractatu 8. Reſol. 11.

§. 1. Ad hoc quæſitum ita reſpondet Didac. Cantera *in qq. crimin. cap.* 1. *de probat. per teſtes, quæſt.* 1. *num.* 60. ubi ſic ait: In crimine hæreſis nunquam proceditur ad capturam, niſi ſint ſufficientia indicia ad torturam, & ſic ſervatur in Inquiſitoribus Hiſpaniæ. Ita ille, quod etiam ſervari in Inquiſitionibus Italiæ teſtatur M. Antonius Genuenſ. *in praxi Archiep. c.* 68. *n.* 1. ubi ſic aſſerit: Cùm carceratio in cauſis ſanctæ fidei irroget ſæpè facti infamiam, nunquam Curia procedit ad capturam, niſi ſaltem adſint indicia

ad torturam,& nonnunquam quando perſona denunciata eſt gravis,antequam carceret,ſolet injungere uni ex Conſultoribus,ut ſecreto modo ſe informet à Parocho denunciati,vel aliis perſonis fide dignis, quomodo ipſe denunciatus ambulet in vita & moribus; rarò autem procedit ad citationem verbalem,& quãdo citat, non inſerit in citatione cauſam delicti, ut in aliis citationibus fieri debet, ſed in genere citat ad ſubjiciendum ſe examini ſuper nonnullis moventibus mentem ipſius Curiæ tangentibus ſanctam fidem. Ita ille,& ideo Pegna *in direct.Inquiſ.p.*3.*comment.*17. aſſerit, quòd ad reorum capturam plena delicti probatio, vel maxima indicia,aut vehementes ſuſpiciones præcedere debent, nam ex levibus ſuſpicionibus non eſt ad eam veniendum, ubi rei fuga non timeatur, & licèt ſoli Inquiſitores poſſint capturam decernere,ſecuriùs tamen eſt maturo Conſultorum conſilio rem tantam aggredi,& ob delictum omnium graviſſimum, & ob famam, quæ ob ſolam capturam non modicè læditur, & ideo *in Inſtruct. Tolet.an.*1561.*n.*3. ſic habetur. [Los Inquiſidores viſta la informaçion juntamente, y no el uno,ſin el otro, ſi eſtuvieren ambos preſentes acuerden la priſion,y pareçe ſeria mas juſtificada ſe comunicaſſe con los conſultores de aquella Inquiſicion ſi buenamente ſe pudiera hazer , y pareciere a los Inquiſidores conveniente y neceſſario , y aſſienteſe por auto lo que ſe acordare.] *Sic ibi.*

Sup. hoc in §. præterito . 1 & infr. in tr. 11. reſ. 3 §. An ſo.

2. De hac autem re vide Zanardum *in direct. Theol. part.*3.*cap.*83. Scacciam *de judic.lib.*1. *cap.*44. *num.*4. & 5.Boërium *deciſ.*215.*n.*34.Simancam *in enchir. tit.* 25. *num.*2. & Rojas *de hæret. part.*2.*aſſert.*1.*n.*22. ubi docet unius teſtimonium omni exceptione majoris ſufficere ad carcerandum;ſecus ſi accuſatus eſſet nobilis ac bonæ opinionis,& famæ,nam in tali caſu requirit,ut plures adſint teſtes, vel indicia.Unde aliqui docent, etiam in cauſa hæreſis Sacerdotem non eſſe incarcerandum ex unius teſtis delatione.Vide Acugnam *tract. de Confeſſ.ſolicit. q* 4. *num.*27. & Sigiſmundum Scacciam *lib.*1. *cap.*44.*n.*4.& 5. Sed in caſu occurrenti DD. Inquiſitores conſiderabunt circumſtantias, & qualitates teſtis, & rei.

Sup. hoc & ſequenti in hoc §. lege illa ex reſ. doctrinã ſ. notandum per totum, & alterius reſ. ejus ...

RESOL. XL.

An Inquiſitores in aliquo caſu poſſint delegare examen teſtium ? Ex p.4. tr.8. Reſ.29.

§.1. Reſpondeo quòd licèt Inquiſitores debeant ipſimet reos & teſtes examinare,tamen ſi teſtes eſſent legitimè impediti, poſſunt eorum examen delegare alteri, ſecundùm Scacciam *de judiciis lib.*1. *cap.*87. *num.* 15. & Simancam *in cathol. inſtit. tit.*64. *n.*11. ubi *n.*13. ſic aſſerit. Illuſtres viri & aliæ honeſtiores fœminæ non ſunt facilè ab Inquiſitoribus in judicium trahendi,ſed vel ad has perſonas judices ire, vel certè alios mittere debent,quod quidem ex dignitate,authoritate,& honeſtate aliiſque teſtium qualitatibus conſtituendum erit.Ita ille. Vide etiam Rojas *ſingul.*204. *n.*7. ubi ſic ait. Teſtium examinationem Inquiſitores alteri non committant,niſi in duobus caſibus, videlicet quando teſtes legitimè ſunt impediti,& quando non decet ut Inquiſitor ad eos accedat,& ideo in inſtructione Hiſpal.edita ab Alphonſo Manriquez Cardinali *n.*17.ſic invenio determinatum.[Los Inquiſidores por ſi miſmos reçiban y examinen los teſtigos y que no cometan la examinaçion dellos al notario ni à otra perſona,ſalvo ſi el teſtigo eſtuviere enfermo de tal enfermedad, que no puede pareçer ante el Inquiſidor , y al Inquiſidor no fuere honeſto,yr à recebir ſu dicho , o fuere impedido que en tal caſo puede el Inquiſidor cometer la examinacion del teſtigo al juez ordinario Eccleſiaſtico del lugar , y a otra perſona provida,y honeſta que lo ſepa bien examinar con un notario.] Sic ibi.

2. Vnde doctus Didacus Cantera *in quæſt. crim.c.*2. *de vera confeſſione, n.*8.*fol.*77. ſic ait. In cauſis hæreſis ſecundum juris diſpoſitionem eſt proviſum per Inſtructionem Hiſpalenſem, quòd Inquiſitores per ſe ipſos examinent teſtes, & ſi ex juſta cauſa contigerit committi alicui , ille qui examinat, faciat relationem Inquiſitoribus de forma & modo quo talis teſtis depoſuit.Hæc ille,ex quibus apparet Inquiſitores alteri vices committere , ſi mulierem honeſtam non deceat domo exire ad teſtificandum , & ita etiam docet Caſtrus Palaus *tom.*1. *tr.*4. *diſp.*8. *punct.*15. §.3.*n* 1.

RESOL. XLI.

Quos teſtes adhibere poſſunt Inquiſitores in cauſa hæreſis & quæ fides ab ipſis habenda ſit teſtibus inhabilibus, vel ſingularibus ?

Et pro praxi ſupradictæ quæſtionis 12. *caſus explanantur, & apponuntur in textu hujus Reſolutionis.* Ex p.4. tr.8. Reſ.57.

Sup. his teſtibus inf. in tr. 11 reſ. 11. in principio, & in §. Notandum eſt in principio, & in §. Nota tertio, & §. pen. & ult.

§.1. Dico primò in cauſis fidei omnes præter inimicos capitales in teſtes admitti poſſe, ut ex communicati , criminoſi,infames, ſocij criminum, ut patet *in c.in fidei favorem,de hæret.in* 6. Vnde etiam admittitur perjurus, Iudæus adversùs Chriſtianum apoſtatantem, item hæreticus , domeſtici,familiares,conſanguinei,mulieres minor 14. annorum : unde excluditur tantùm, ut dictum eſt , inimicus capitalis Vide Gundiſſalvum *de hæret. q.*13.*n.*10.& 12.Pegnam *in direct.Inquiſit.p.*3.*comment.*114.& *comment.*119 *p.*2.*comment.*13. Zecchium *in ſum.tom.*1. *tit.de fide c.*11 *n.*14. Simancam *in cathol.inſtit.tit.*64 Rojas *ſingul.*197.Maſcardum *lib.*2.*concl.*762. *n.*22.& alios penes ipſos.

Sup hoc pro teſte excommunicato, ſupra in tr. 1 ex lata doctrina reſ. 112 cuſtiſſime in eju. lin. ult. & in tom. 2. tr.6. ex doctrina reſ.92. §. 1. in fine, verſ Excipitur.

2. Dico ſecundò quòd ſupradicti teſtes inhabiles admittuntur ſine tortura , & licèt aliæ adſint probationes,vide Rojas *ſingul.*188.*n.*6.& *de hæret.p.*2.*n.*153. & alios relatos à Maſcardo *lib.*2. *concl.*857.*n.*31.cum Simanca *ubi ſuprà, n.*37. & Deciano *in tr.crimin.lib.*5. *c.*35. *n.*1. Et hoc verum eſt non ſolùm ſi procedatur per viam Inquiſitionis , ſed etiam per viam accuſationis , quidquid in contrarium afferat Barboſa *in collect. tom.*3. *lib.*5. *tit.*2. *c.*5.*n.*8.

Sup hoc.inf. in tr. 11. reſ. 11. à lin. 6.

Sup. hoc in reſ. not præteritæ § Nota ſecundo.

3. Dico tertiò hos teſtes non eſſe admittendos in hæretici defenſionem,ſi ab ipſo inducantur, quidquid afferat Gomez *tom.*3. *var. c.*12. *n.*13. & alij. Sed noſtram ſententiam tenet Rojas *ſingul.* 188.*n.*9.& 10. *de hæret.p.*2. *n.*177. Farinacius *de hæreſi q.*188. *num.*81. & ego ipſe *ſuprà.*

4. Limitatur tamen hæc opinio circa familiares , domeſticos, & conſanguineos, qui admitti poſſunt in favorem hæretici , non tanquam integri teſtes , ſed tanquam teſtes diminuti,maximè ſi ſint probatæ vitæ, & ita tenet Pegna *in director. Inquiſ.p.*3.*comment.*119. Zecchius *ubi ſuprà*, & alij. Verùm negativam ſententiam tenent plures , quos refert Maſcardus *de probat. lib.*2. *concl.*857. *n.*24. Crottus *de teſtibus, n.*105. Farinac. *de hæreſi q.*188. *n.*149. & alij.

Sup. ibidem §.Notandum eſt Et pro familiaribus, domeſticis, & cõſanguineis contentis in hoc §. limitatur, ibidem §. verum ad medium à verſ. Hinc à fortiori.

5. Dico quartò ſupradictos teſtes inhabiles, criminoſos,&c.non integrè delictum probare ex quo fit duplice teſte conteſte,ſociis criminis,aut aliàs inhabilibus non poſſe reum ad pœnam ordinariam condemnari, etiamſi indicia, & circumſtantiæ concurrant, quibus præſumi poteſt veritatem deponere.Et ideò depoſitio unius teſtis inhabilis rarò ad torturam ſufficit,niſi aliis adminiculis & præſumptionibus gravibus adjuvetur.

Sup. contentis in hoc §. infra in tr.11.

Depoſitio

Ref. 11. §. Nota quarto, ſignanter ad med. & in aliis ejus annot.

Depoſitio verò duorum ſufficiet ad torturam, vel ad pœnam extraordinariam; trium, vel quatuor depoſitio ad condemnationem ordinariam ſufficiet, quia ex mulitudine deponentium fulcitur eorum inhabilitas. Vide Pegnam *in direct. part.3.q.64. comment.*113. Farinac. *de hæreſi, q.*188. *n.*83. Maſcard. *de probat. lib.*2. *concl.*857. *n.*38. Delrium *in diſquiſit. magic. lib.*5. *in append.* 2. *q.*12.13.14. *&* 15.

Sup hoc inf. in Ref.75. à princ.

6. Dico quintò, non probari delictum plenè & perfectè, eſto cum teſte aliàs inhabili concurrat teſtis omninò integer, & valdè dignus, niſi concurrerent aliæ circumſtantiæ & indicia. Vide Sanctarellum *de hæreſi, cap.*38. *dub. unic. num.*7. Pegnam *in direct. Inquiſ. part.*3. *comment.*113. Farinacium *quæſt.* 188. *num.* 69. & alios.

7. Verùm libet hîc adnotare breviter aliqua circa teſtes ſingulares, unde præmitto triplicem eſſe ſingularitatem teſtium, obſtativam, adminiculativam, & diverſificativam. Obſtativa ſingularitas eſt, cujus dictum alterius dicto repugnat. Adminiculativa eſt, cujus dictum alterius dicto favet & patrocinatur, ut v.g. ſi unus deponat vidiſſe delinquentem, alter audiviſſe. Diverſificativa eſt cùm ex teſtium depoſitionibus diverſus actus in ſpecie, & in ſubſtantia colligitur, ut ſi quis dicat, Petrum hæreſim commiſiſſe tali die & tempore, alius verò deponat alio loco & tempore. Ita Paramus, Rojas *de hæret. part.*2. *n.*122. Pegna *in direct. Inquiſ. part.*3. *comm.*121. & alij communiter. Hoc igitur ſuppoſito.

8. Dico ſexto, teſtes ſingulares ſingularitate obſtativa nihil probare, teſtes verò ſingulares ſingularitate adminiculativa, ſeu cumulata, vel diverſificativa, licèt delictum plenè non probent, quoad pœnam ordinariam, probant tamen quoad torturam, & quoad pœnam extraordinariam, quia delictum per dictos teſtes pluſquam ſemiplenè probatur. Ita Pegna *ubi ſuprà.* Pariſius *libro* 4. *conſilio* 2. *num.* 93. Maſcardus *de probat. lib.*2. *concluſ.*856. *num.*12. *& ſeq.* cum aliis.

Sup. hoc inf. in §. Dico undecimo, hujus Ref. & in aliis ejus annot.

9. Dico ſeptimò, aliquos aſſerere duos teſtes omni exceptione majores ſufficere ad convincendum aliquem de hæreſi, etiamſi unuſquiſque de ſuo actu hæreticali diverſo teſtificet, ut ſi, v. g. unus teſtis dicat te ex obſervantia legis antiquæ Sabbatum cuſtodiſſe, alius jejunaſſe, vel te circuncidi permiſiſſe. Ita Simanca *in Cathol. inſtit. tit.* 37. *num.* 11. Menochius *lib.*1. *conſil* 81. *num.*138. & alij, licèt magis probabiliter contrarium aſſerant Rojas *de hæret. part.*2. *num.*142. *& ſeq.* Pegna *in direct. part.*3. *comment.* 121. & alij, quos ego *ſuprà* in hoc tractatu citavi. Dico igitur ſupradictos teſtes non eſſe ſufficientes ad condemnandum aliquem pœna ordinaria, ſed tantùm ad pœnam extraordinariam.

Sup. hoc inf. in tr.12. Ref. 31. §.2. inter princip. & med. à verſ. Secum hæc omnia.

10. Dico octavò, Teſtes deponentes de quodam actu hæreticali, variantes tamen in loco & tempore, ſunt teſtes ſingulares, nec ſufficiunt ad convincendum aliquem de hæreſi. Ita Pegna *ubi ſuprà.* Maſcardus *de probat. lib.*2. *concl.*856. *num.*13. & alij, licèt aliqui probabiliter contrarium aſſerant, ut Conradus Brunus *lib.* 4. *de hæret. cap.*9. Albertinus, Simanca, & alij, quos ego *ſuprà* in hoc tractatu citavi.

11. Dico nonò, quòd ſi unus teſtis deponat de hæreſi tali loco & tempore prolata, & alius de illa deponat, non deſignato tempore, nec loco, teſtes conteſtes debent reputari, ſed non integrè, & ideo ex illis delictum plenè non probatur, unde reus non poteſt condemnari ad pœnam ordinariam. Vide Farinacium *quæſt.*64. *num.*74. *& num.*107.

12. Dico decimò, teſtes deponentes de eadem hæreſi commiſſa eodem loco & tempore, ſi in verbis diſcordant, faciunt plenam probationem, ut v. g. ſi aliquis teſtis deponat Petrum in tali loco & tempore dixiſſe, imagines non eſſe venerandas, alius verò teſtis deponat illum dixiſſe inutilem & abolendum eſſe uſum ſacrarum imaginum. Et ita tenet Pegna *ubi ſuprà, p.*3. *comment.*121. Rojas *de hæret. part.*2. *n.*132. Maſcardus *de probat. lib.*2. *concl.*856. *n.*18. & alij, quidquid in contrarium ſentiat Albertinus *in cap.*1. *q.*16. *n.*24. *de hæret. & q.*34. *n.*47. *de agnoſcend.*

13. Dico undecimò, ex multitudine teſtium ſingularium neminem ut hæreticum in pœnam ordinariam condemnari poſſe. Itaque ſi quatuor vel plures teſtes omni exceptione majores deponant, quilibet de ſua propoſitione, vel actu hæreticali, non ſufficiunt ad condemnandum aliquem pro hæretico ad pœnam ordinariam. Ita docet Pegna *ubi ſuprà.* Beroius *in cap. licèt cauſam, n.*43. *de probat.* Crottus *de teſtibus part.*7. *n.*326. Rojas *de hæret. part.*2. *num.* 146. *& ſeq.* quicquid in contrarium aſſerat Cæpolla *conſil.* 3. Marſilius *conſil.* 1. *n.*71. & alij, quos *ſuprà* citavi & citat Farinacius *q.*64 *n.*305. & quia in hac reſolutione ſermo incidit de teſtibus, aliqua præter ſuperiùs dicta etiam hîc adjungam. Igitur.

Supr. in § Dico ſeptimo, hujus Ref. vel in tr.12. R. 31. & hic in Ref. 75 §. ult.

14. Dico duodecimò teſtes in crimine hæreſis poſſe interrogari, etiam lite non conteſtata, & parte non citata, quia Inquiſitores procedunt in ſuis cauſis ſimpliciter & de plano, & ita docet Simanca *in cathol. inſtitut. tit.* 64 *num.* 15. *& in enchirid. titul.* 35. *num.* 8. Pegna *in direct. part.*2. *comment.*19. Rojas *ſingul.*125. & alij. Sed difficultas eſt, an ſic examinati probent? Quæro igitur.

RESOL. XLII.

An Inquiſitores præter Secretarium, quando recipiunt teſtes teneantur adhibere duas Religioſas perſonas?

Et an ſub nomine Religioſorum intelligantur etiam Clerici?

Et an etiam data copia Regularium, & Clericorum, ſufficiant laici graves, & prudentes?

Et an Epiſcopi in recipiendis teſtibus contra Hæreticos teneantur adhibere dictas duas perſonas Religioſas?

Ex p.4. tr.8. Ref.12.

§.1. Reſpondeo affirmativè, ex *cap. ut officium*, §. *verum, de hæret. in* 6. ſed ſub nomine Religioſorum intelligi etiam Clericos, docet Simanca *in inſtit. cathol. tit.* 64. *num.* 9. imò laicos graves & prudentes tenet Pegna *in direct. Inquiſ. part.*3. *quæſt.*63. Sed hanc Pegnæ opinionem Piaſecius *in praxi part.*2. *cap.*4. *artic.*6. *num.*4. & M. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap.* 68. *num.*1. limitant quando Clerici inveniri non poſſunt, tunc enim laici graves & prudentes adhibendi ſunt.

2. Sed ego abſolutè puto etiam data copia Regularium & Clericorum ſufficere laicos graves & prudentes, & ideo Zecchius *in ſumm. tom.*1. *de hæret. cap.*11. *num.* 15. Scaccia *de judiciis lib.*1. *cap* 87. *num.*16. & Sanctarellus *tract. de hæreſi c.*38. *dub. unic. num.*5. aſſerunt, quòd in Tribunali S. Inquiſitionis abſque præſentia perſonarum religioſarum fiunt proceſſus, & tales proceſſus approbat Generalis Inquiſitio Romana, & notant eſſe magis conſilium, quàm præceptum quod debeant intereſſe duæ perſonæ religioſæ. Verùm in Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpaniæ in recipiendis teſtibus adſunt ſemper quinque perſonæ, Iudex, teſtis, ſcriba, ſeu Notarius, & duæ religioſæ perſonæ, & religioſas perſonas voco non regulares, ut *ſuprà* dixi, ſed quæ animi candore & Religionis zelo commendentur. Ita noſter Paramus *de orig. Inquiſ. lib.*3. *q.*4. *n.*50. Vide etiam Menochium *vol.*2. *conſil.* 149.

Sed

Sed an Epiſcopi in recipiendis teſtibus contra hæreticos teneantur adhibere dictas duas perſonas religioſas, negat Repertorium Inquiſ. *in ver. examinatio teſtium*, ſed affirmat, & optimè, Pegna *in direct. part.* 3. *q.* 63. *comment.* 112.

RESOL. XLIII.

An Inquiſitores poſſint recipere teſtes ad perpetuam rei memoriam ad inſtantiam fiſcalis, ut poſtea faciant fidem contra reum? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 115.

§. 1. Videtur negativè reſpondendum, ex *gloſ.* 3. *in cap. quoniam frequenter, ut lite non conteſtata*, ubi declarat textum, ſcilicet quo *ibi* dicitur, quòd poſſunt recipi teſtes ad perpetuam rei memoriam, etiam lite non conteſtata, ut intelligatur in cauſis civilibus, non autem in criminalibus. Vnde infertur quòd teſtes recepti in ſummario judicio non faciunt fidem in plenario judicio, etiam in criminibus exceptis, cùm ſint recepti ante litem conteſtatam. Ita Bartol. *in l. fin. ff. de quæſt.* Felinus *in cap.* 2. *de teſtibus*, & alij.

2. Verùm his non obſtantibus in favorem fidei affirmativam ſententiam tenendam eſſe puto, unde hic apponam verba doctiſſimi Didac. Canteræ *in quæſt. crim. cap.* 2. *de probationibus per teſtes, quæſt.* 1. *num.* 46. ubi ſic aſſerit. Sed an habeat locum in cauſa hæreſis, cùm ſit cauſa criminalis, ſcilicet quòd teſtis examinatus ad perpetuam rei memoriam ad inſtantiam fiſcalis faciat fidem poſtea contra illum, contra quem deponit, v. g. Aliquis teſtis qui dixit contra alium, condemnatur & relaxater ad judicem ſæcularem, vel mittitur ad triremes, vel ſe abſentat, poſtea capitur reus, an in plenario judicio contra reum ſi non invenitur, faciat fidem contra talem reum, contra quem fuit examinatus ad perpetuam rei memoriam, ad inſtantiam & petitionem fiſcalis. Et in hoc caſu credo quòd faciat fidem ſaltem in crimine hæreſis. Et licèt certè talis teſtis non diceretur teſtis omni exceptione major, & ſic durum mihi videretur quòd per talem teſtem poneretur quis ad torturam, tamen in hoc judicio Inquiſitionis ſervatur quòd per talem teſtem quis poneretur ad torturam, ſi aliàs teſtis deponeret veriſimilia, & daret rationem ſui dicti, præcipuè, quando alia, licèt minima, præſumptio eſſet contra reum. Hoc fuit ſic determinatum in Conſilio ſupremo Inquiſitionis, & vidi quamdam epiſtolam, per quam ipſi mandant quòd talis teſtis faciat plenam fidem, & per talem teſtem procedatur, ſi aliàs teſtis diceret veriſimilia, & redderet rationem ſui dicti. Et certè hoc videtur proviſum in favorem fidei, per text. *in cap. in fidei favorem, de hæret. in* 6. licèt mihi ſemper viſum eſt durum ut teſtis examinatus ad perpetuam rei memoriam faciat plenam fidem ſi non examinatur in plenario. Tamen, ut dico, ego vidi practicari in Inquiſitione Regni Galiciæ, ubi quidam Monachus depoſuit contra propriam matrem, & ex eo quòd habebat mandatum à Superiore, ut ſe conferret in Italiam, ex hoc fuit examinatus, & ratificatus ad perpetuam rei memoriam, & valuit ejus dictum, ex quo fuit capta mater, & proceſſum fuit contra eam. Hæc omnia Cantera, quæ ſunt valdè notanda à DD. Inquiſitoribus.

RESOL. XLIV.

An Inquiſitores poſſint examinare teſtes nominatos in denunciatione facta ſine nomine denunciatoris; quia certum eſt, quod abſentes admittuntur in crimine hæreſis, ſi proprio nomine, & juramento denunciationem firment? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 41.

§. 1. Certum eſt quòd etiam abſentes admittuntur in crimine hæreſis ſi proprio nomine, & juramento denunciationem firment, ut probat Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 43. *n.* 10. *& in enchir. tit.* 22. *num.* 8. Zecchius *in ſum. tom.* 1. *tit. de fide cap.* 11. *num.* 12. & alij. Sed difficultas eſt, an Inquiſitores poſſint procedere ad examinandum teſtes nominatos in denunciatione facta in ſcriptis ſine nomine denunciatoris? Affirmativè reſpondet Paramus *de orig. Inquiſit. lib.* 3. *quæſt.* 6. *num.* 93. Sed adversùs illum, & meritò, inſurgit Ferdinandus à Caſtro *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 4. *num.* 4. & Farinacius *de hæreſi quæſt.* 85. *num.* 68. ubi ait quòd etiamſi in ſchedula ſine nomine tranſmiſſa ſint teſtes nominati, non debent procedere Inquiſitores ad eorum examen, & ita teſtatur ſervari Romæ in Tribunali Generalis & S. Inquiſitionis. Ratio eſt, quia talis nominatio teſtium debet rejici tanquam ſuſpecta, cùm procedat à perſona incognita. Sed adversùs Caſtrum & Farinacium opinio Parami olim mihi non diſplicebat, nam quæ major perſona ſuſpecta, quàm inimicus capitalis & tamen Caſtr. & Farinacius admittunt teſtes quos inimicus capitalis defert: ergo quanto magis admittendi ſunt teſtes quos denunciator occultus præſtet. Verùm quia praxis eſt in contrarium, à contraria opinione non eſt recedendum.

RESOL. XLV.

An Inquiſitores poſſint admittere inimicos in teſtes? Et an vero ſuſpecti de inimicitia, ut amici, ſubditi, aut conſanguinei capitalis inimici admittantur in teſtes? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 16.

§. 1. Reſpondeo negativè cum Simanca *in inſtitut. cathol. tit.* 64. *num.* 80. Gundiſſalvo *de hæret. quæſt.* 13 *num.* 13. Zanchinus *cap.* 13. *num.* 3. Repertorium Inquiſitorum *part.* 3. *quæſt.* 67. & *ibi* Pegna *comment.* 116. & Ioan. Rojas *de hæret. part.* 2. *num.* 231. ubi aſſerit, quod teſti inimico non ſit credendum, etiam in articulo mortis, & etiam quòd deponat in tortura, & etiamſi ſit reconciliatus, dummodo reconciliatio fuerit recens, ſecus ſi antiqua. Vnde ex officio Inquiſitores debent diligenter inquirere de inimicitia teſtium tam ipſos teſtes, quàm inquiſitos.

2. Sed hæc omnia intelligenda ſunt de inimico capitali, ſecus de inimico non capitali, nam inimicitia ſi non fuerit capitalis, non impedit, ut aliquis non poſſit eſſe teſtis, licèt fidem aliquantulum diminuat. Et ita docet Pariſius *lib.* 4. *conſil.* 2. *n.* 46. Zecch. *in ſum. part.* 1. *tit. de fide, rubr. de hæreſi cap.* 11. *num.* 14. & alij. An verò ſuſpecti de inimicitia, ut amici, ſubditi, aut conſanguinei capitalis inimici, admittantur in teſtes? Negat Hieronymus Gabr. *conſil.* 178. *numero* 8. *&* 24. *lib.* 1. Sed affirmant Calderinus & Zanchinus, quos refert Farinacius *tract. de hæreſi quæſt.* 158. §. 6. *numero* 107. Verum hi DD. ut benè obſervat Sanctarellus *tract. de hæreſi cap.* 38. *dub. unic. numero* 14. ſunt intelligendi, quando adſunt probabiles conjecturæ quòd non adducantur ex odio ad teſtificandum, ſed ex zelo fidei, quod prudens Inquiſitor obſervare debet, ideo dictis teſtibus non creditur, niſi in quantum legitimo adminiculo adjuventur, ut cum DD. citatis docet Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 8.

3. Verùm his non obſtantibus Caſtrus Pal. *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 15. §. 1. *num.* 10. tenet amicum ſtrictum,

ſtrictum, vel conſanguineum inimici capitalis rei repellendum eſſe à teſtificando in crimine hæreſis, & citat Gabrielem *ubi ſup.* Sed ego non recedo ab opinione Souſæ & aliorum; in caſu verò occurrenti quænam ſint inimicitiæ capitales, DD. Inquiſitores & eorum Conſultores videant Almontem Ciazzium *in diſcept. crim. diſcept.* 34. *cap.* 1. *num.* 1. *& ſeq.* cum aliis DD. *ubi ſuprà.*

RESOL. XLVI.

An Inquiſitores poſſint, & debeant interrogare teſtes, an ſint Iudæi, Sarraceni, &c. Ex p.4. tr.8. Reſ. 114.

§.1. Videtur prima facie reſpondendum negativè, quia nemo tenetur detegere turpitudinem ſuam, & ita loquens de teſtibus notavit Abbas & Bartolus *in l.* 1. *de offic. Aſſeſ.* & hanc dicit communem opinionem Felinus *in cap. cùm cauſam, de teſtibus num.* 44.

2. Verùm his non obſtantibus affirmativè reſpondendum eſt, quia, ut obſervat Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap.* 2. *de vera de confeſſione, num.* 41. *fol. mihi* 95. in crimine hæreſis ſolet interrogari teſtis, an ſit ex genere Iudæorum, vel Saracenorum? & ſic obſervatur & practicatur, quod durum videtur, tamen ſuſtinetur ratione fidei, & fundatur in quadam Inſtructione Inquiſitionis in novis, & de jure poſſet bene ſuſtentari, quia eſt maxima præſumptio contra deſcendentem ex Iudæis, vel Saracenis, quando tractatur de fide, & cùm ſit ex genere Sarracenorum, vel Iudæorum, præſumitur quòd non dicit veritatem contra eos, qui ſunt ejuſdem generis, ut experientia docet, ideo bene poteſt interrogari teſtis ſit ne de genere Sarracenorum, vel Iudæorum, vel non. Nam cùm ſit teſtificatus de hæreſi, ſaltem ſemiplenè, antequam capiatur, & hac de cauſa poteſt interrogari de delicto principali, cùm ſit teſtificatus, nimirum ſi poſſet interrogari de genere, cùm ſit multum annexum cauſæ principali, & hoc poteſt probari ex textu *in cap. quia veriſimile*, & quæ *ibi* tradunt DD. *de præſumpt.* Hæc omnia Cantera.

RESOL. XLVII.

An ſi reus nihil teſtibus oppoſuerit, teneantur adhuc Inquiſitores inquirere qualitates, & vitam teſtium? Ex p.4. tr.8. Reſ. 114.

§.1. Videtur, quòd non, quia fiſcus qui producit teſtes, habet præſumptionem juris pro ſe, cùm omnes teſtes præſumantur idonei, & omni exceptione majores, ut dicit gloſſa *in cap. de teſtibus*, & ſtandum eſſe dicto teſtium, ſi nihil in perſona eorum opponatur, aut objectum fuerit, ut patet ex *cap. præſentium, de teſtibus.* Vnde in ſacro Inquiſitionis Tribunali, licèt ad condemnandum reos neceſſe ſit ut teſtes ſint omni exceptione majores; attamen fiſcus hoc non articulat, neque probat teſtes ad ſui inſtantiam productos eſſe tales, quidquid aſſerant Doctores, quos citat & ſequitur Almon Ciazzius *in diſceptationibus criminalibus, diſceptat.* 22. *num.* 27. ubi ex Decio, Pariſio & aliis docet quòd ubi requiritur teſtis omni exceptione major, de neceſſitate fiſcus articulare & probare debet ipſum eſſe talem, aliàs probatio non relevat.

2. Verùm licèt, ut dixi, hoc in Tribunalibus Inquiſitionis non ſervetur, attamen negandum non eſt debere Inquiſitores etiamſi teſtibus à reo nihil opponatur inquirere vitam eorum, conditiones & qualitates. Vnde doctiſſimus Inquiſitor Albertin. *in cap.* 1. *de hæret. in* 6. *q.* 16. *n.* 28. *& ſeq.* poſtquam probaverat, quòd ſtandum eſt dicto teſtium, ſi nihil in perſonas eorũ ſit objectum à reo nihilominus ait: *in n.* 32. judex debet etiã, reo non petente, nec opponente, animum ſuum informare de conditione teſtis, præſertim in cauſis fidei, quoniam nomina teſtium non revelantur, ut poſſit ipſe judex adhibere vel non adhibere fidem teſtibus, viſa illorum conditione. Sic Albert. & ita olim in una conſultatione reus inquiſitus de quadam hæreſi formali, cùm nihil oppoſuerat contra teſtem, fiſcus inſtabat torquendum eſſe: nam teſtis, ut dictum eſt *ſuprà*, cenſetur idoneus, & omni exceptione major, ſi reus adversùs illum nihil opponat, unde tunc ego petendo nomen ſupradicti teſtis, inveni illum hominem criminoſum, unde reus pro illa hæreſi ad torturam minimè poſitus fuit. Vnde DD. Inquiſitores videant Campegium *in annot. ad Zanchinum, cap.* 13. *lit. B. ver. de aliis verò inimicitiis*, ubi doctè, ut ſemper ſolet, de hac obligatione Inquiſitorum pertractat.

3. Non deſinam tamen hic obiter adnotare cum docto Simanca *in enchirid. tit.* 35. *n.* 23. quòd contra teſtes in cauſa hæreſis non excipiuntur exceptiones, niſi tales ſint illæ, quæ illos penitus refellant, videlicet inimicitiæ capitales, conjurationes, ſubornationes, & alia ejuſdem generis, nam cæteræ fidem teſtium elevant, ſed eam prorſus non tollunt. Ita ille.

RESOL. XLVIII.

An Inquiſitores debeant confrontare teſtes cum reo? Ex p.4. tr.8. Reſ. 63.

§.1. Reſpondeo quòd in aliis delictis hoc facere expedit, ex *l. ſi poſtulaverit*, §. *quæſtioni, ff. ad legem Iuliam de adult.* tamen in cauſa hæreſis à DD. Inquiſitoribus hoc minimè efficiendum eſt. Vnde *in inſtruct. Tolet. ann.* 1561. *n.* 72. ſic habetur. [Aunque en los otros Iuyzios ſuelen los Iuezes para verificaçion de los delitos carear los teſtigos con los delinquentes, en el Iuyzio de las Inquiſiçion no ſe deve, ni ſe acoſtumbra hazer, y por eſperiencia ſe ha que ſi alguna vez ſeà hecho, no ha reſultado buen efeto antes ſe han ſeguido dello inconvenientes.] Ita ibi, & ratio eſt, quia ſi teſtes cum reo eſſent confrontandi, abſtinerent à delicto denunciando. Et ita docet Sanctarellus *de hæreſi cap.* 39. *dub.* 4. *n.* 22. Pegna *in direct. Inquiſi. p.* 3. *comment.* 23. *n.* 101. *& comm.* 48. *n.* 209. limitat tamen ſupradictam ſententiam Genuenſis *in praxi Archiep. c.* 68. *n.* 6. ex Pegna *loc. cit.* in duobus caſibus. Primò quando teſtes ſunt ſocij criminis. Secundò, quando recto judicis arbitrio omne teſtium periculum ceſſaverit, nempè ſi reus eſt perſona viliſſima, qui parum curat habere bonam, vel malam famam, ut meretrix, & ſimiles infames.

2. Verùm non deſinam hìc apponere verba Sigiſmundi Scaccia *de judic. lib.* 1. *cap.* 87. *n.* 19. ubi ſic ait: Quamvis Inquiſitori videatur ceſſare periculum confrontandi teſtes: tamen ſolus non debet ad apertam recognitionem & confrontationem devenire ſine conſenſu Epiſcopi, & peritorum, qui ſi ſecum non conveniant, conſulet majores Inquiſitores, quia etiam in ſupremo Senatu generalis Inquiſitionis nunquam fiunt recognitiones, ſeu confrontationes, niſi re cognita & decreto interpoſito per Cardinales, Inquiſitores, generales. Vnde tu ſume argumentum quàm cautè in re tam periculoſa debeas procedere. Ita Scaccia *ubi ſup.* qui etiam apponit formam & practicam, quomodo & quando eſt neceſſaria confrontatio, & fieri debeat ipſi reo non videnti teſtem. Et ideo in caſu contingenti videant DD. Inquiſitores ſupradictum Scacciam.

RESOL. XLIX.

An in ratificatione teſtium debeant Inquiſitores eis præbere, ſi petant, primam atteſtationem?

Et an in ratificatione teſtium Procurator fiſcalis non poſſit eſſe præſens? Ex p.4.tr.8. Reſ.17.

§.1. Certiſſimum eſt quòd teſtes in ſummario judicio recepti, & examinati in plenario, medio præſtito juramento, debent iterum examinari & reproduci, ſeu, quod vulgò dicitur, ratificari, & quòd aliter nec fidem faciunt in judicio. Hoc ſuppoſito ad dubium propoſitum ſic reſpondet Simanca *in inſtit. cathol. tit.*64. *num.*24. *&* 25. Cùm autem objecta crimina negat reus, tunc accuſatione à Procuratore fiſcali poſt admonitiones edita, teſtes iterum ab Inquiſitoribus vocandi & rurſus interrogandi ſunt, quod fieri ſolet non oſtenſo illis priori teſtimonio, ut rectiùs intelligi queat: utrùm vera, vel falſa dicant, mendacem enim memorem eſſe oportet, quamvis in aliis cauſis aliud fieri debeat, ne teſtis anceps perjurium ſubire cogatur. Præterea cùm in hac poſteriori teſtium examinatione, omne ferè teſtimoniorum pondus perſiſtat, quamvis reus dicat ſe habere velle teſtes, ut vulgò dicunt, pro ratificatis, nihilominus judices eoſdem iterum examinare & interrogare debent, ne fortè defenſio reorum pereat, cui ne nominatim quidem renunciare queunt. Ita Simanca.

2. Sed hanc ſententiam quoad primum dictum, ſi longum tempus ſit elapſum, inhumanam vocat Ioan. Rojas *ſingul.*206.*num.*2. ubi ſic ait: In crimine hæreſis teſtes debent iterum ſuum dicere teſtimonium, non oſtenſo, vel exhibito priori dicto, ſecundùm aliquos, quod ſatis inhumanum, meo judicio, eſſe arbitror, nam ſi longum tempus eſſet elapſum, jam primæ atteſtationis teſtis eſſet penitus oblitus, cùm labilis ſit hominum memoria, ideo cautus teſtis dicat, quòd ſi apparuerit aliter dixiſſe in alia examinatione quàm hîc, quod ex nunc corrigit dictum ſuum, & illud reducit ad primum dictum, cùm illo tempore melius hujus rei erat memor. Hæc Rojas.

3. Nota etiam quòd M. Anton. Genuenſis *in praxi Archiep. cap.*68. *num.*4. quoad ſecundum dictum Simancæ ſic aſſerit. Si inquiſitus vellet habere teſtes fiſci pro repetitis, Curia procedit ad ulteriora, niſi aliud faciendum videretur, quia ut reus defendatur, ſolet Curia repetere ex officio teſtes, licèt reus habeat ipſos pro repetitis. Ita ille, qui ſibi videtur contradicere. Vnde his omnibus minimè obſtantibus, & praxi Sacræ Inquiſitionis Hiſpaniæ, non recedit ab opinione Simancæ, quam etiam approbat noviſſimè Bobadilla *in polit. lib.*2. *cap.*21. *num.*53. Suarez de Paz *in praxi tom.*1. *part.*5. *cap.*3. §.9. *num.*6. Ludovicus Miranda *de ordine judiciario tom.*1. *quæſt.*18. *art.*7. *in fin.* & Genuenſis *ubi ſuprà num.*3. ubi ait, non eſſe legendam teſtibus primam depoſitionem, & Suar. de Paz *in praxi tom.*1. *part.*5. *quæſt.*4. §.9. *num.*3. aſſerit, quòd non ſufficit, quòd rei habeant teſtes pro repetitis. Vide etiam Simancam *tit.*24. *num.* 24. ubi ponit praxim, quando teſtis in ratificatione ſibi contradixit, ſic enim ait. Si poſteriora teſtimonia cum prioribus congruentia non fuerint, tunc teſtibus legi debent priora teſtimonia & interrogandi ſunt, cur illa tam variè dixerint, & modeſtè mouendi ſunt, ut in veritate perſiſtant, poſtremò quidquid reſponderint, ſcribendum eſt, & teſtes varij ac vacillantes in cuſtodiam mittendi ſunt, & ſi id cauſa depoſcit, torquendi & puniendi ſunt. Ita Simanca.

4. Verùm non deſinam hic apponere in gratiam lectorum ea, quæ circa præſentem quæſtionem determinat Inſtructio Tolet. *an.* 1561. edita Matriti *anno* 1574. ubi *num.*30. ſic ait. [Los teſtigos ſe ratificaran en la forma del derecho ante perſonas honeſtas, que ſeran dos Eccleſiaſticos, que tengan las qualidades que le requieren, Chriſtianos viejos y que hayan jurado el ſecreto, y de que ſe tengan buena relaçion de ſu vida y coſtumbres, ante los quales ſe les diga como el fiſcal los preſenta por teſtigos. Pregunteſe les ſi ſe acuerdan haver dicho alguna coſa ante algun Iuez in coſas tocantes a la fe y ſi dixere que ſi diga la ſuſtançia de ſu dicho, y ſi no ſe acordare haganſele las preguntas generales por donde ſe pueda acordar de lo que dixo, y ſi pidiere que ſe lea, hazer ſe ha aſſi. Ita ibi.

5. Nota etiam quòd in ratificatione teſtium Procurator fiſcalis non poteſt eſſe præſens, & ſic habetur in ejus Inſtruct. *num.* 4. edita Matriti 1576. ubi ſic ait. [Los fiſcales de las Inquiſiciones al tiempo que preſentaren ſus teſtigos para los ratificar deſpues que en ſu preſençia por los Inquiſidores les ſea recebido juramento no eſten preſente ni los Inquiſidores ſe le permitan.]

RESOL. L.

An Inquiſitores poſſint admittere ad accuſandum inimicum capitalem?

Et an in accuſatione hæreſis non ſint neceſſariæ ſolemnitates legis libellorum?

Et an in accuſatione porrecta contra hæreticum per Procuratorem fiſcalem non debeatur apponi locus loci, & tempus præciſum commiſſi criminis, ſed tantum menſis, & annus, & oppidum, ſeu Civitas? Ex part.4. tract.8. Reſ.40.

§.1. Reſpondet Negativè Eymericus *in direct. Inquiſit. part.*3. *quæſt.*67. & *ibi* Pegna *comm.*116. Carrerius *tract. de hæret. n.* 107. & alij, quia inimicus capitalis, & omnes concedunt, repellitur à teſtificatione in crimine hæreſis: ergo repellendus eſt ab accuſatione. Probo conſequentiam, quia, ut patet ex *cap. teſtes* 2. *q.*7. & probat fuſius Decianus *in tract. crim. lib.*3. *cap.*25. repulſus à teſtimonio, repellitur ab accuſatione: ergo, &c.

2. At his non obſtantibus, ego puto inimicum capitalem in cauſa hæreſis admitti poſſe ad accuſandum, cautè tamen & ut ſuſpectus. Et ita hanc ſententiam tenet Ferdinand. de Caſtr. *in op. mor. tom.*1. *tr.*4. *diſp.*8. *punct.*2. *num.*7. & alij penes ipſum, quibus ego addo Nicolaum Arelatanum *notab.* 10. ubi ſic ait: Non ignoras inimicum capitalem repelli ab accuſatione: ſed hoc verum non eſt in crimine hæreſis, in quo inimicus inimicum accuſare poteſt. Ratio eſt, nam tunc inimicus dicitur accuſare ut perſequatur ſuam & ſuorum injuriam, quo caſu apertiſſimi juris eſt inimicum admitti ad accuſandum; quod autem dicatur ſuam, vel ſuorum injuriam perſequi, probatur, nam quæ committuntur in Religionem divinam, omnium injuriam reſpiciunt, ex *l. Manichæos Cod. de hæret.* Ita Arelatanus. Adde quòd in tali caſu accuſator non probat, ſed probationem præbet, & ſi ad hæreſim accuſandam inimicus non admitteretur, difficilè alius accuſaret.

3. Notandum eſt hic obiter quòd in accuſatione hæreſis non ſunt neceſſariæ ſolemnitates legis libellorum, *ff. de accuſat.* ut advertit Scaccia *de judiciis lib.*1. *cap.*52. *num.*3. & Decianus *in tract. crim. lib.*5. *cap.*28. *numero* 10. Vnde Paramus *de orig. Inquiſit. lib.* 3. *quæſt.*9. *numero* 93. *& ſeqq.* dixit in accuſatione porrecta contra hæreticum per Procuratorem fiſcalem non debere apponi locum loci & tempus præciſum commiſſi criminis, ſed tantùm menſem & annum,

oppidum, ſeu civitatem. Sed de hac quæſtione vide Simancam *in cathol.inſtit. tit.4. n.9. & 10.tit.43.n.21.* Carrerium *de hæret.num.*109. & Gundiſſalvum *de hæret.q.12.n.2.*

RESOL. LI.

Quomodo examinandi ſint rei ab Inquiſitoribus? Ex p.4. tract.8. Reſ.88.

§.1. IN cauſis ſpectantibus ad fidem cautiſſimè incedendum eſt in examine hæretici verſuti & callidi. Ideò primò reus in cauſa violatæ Religionis examinandus eſt de genere ſuo, de parentibus, de natione & patria, de educatione & diſciplina, de bonitate & pravitate, de ſocietate & amicitia, de moribus & verbis, an ſciat propter quam cauſam ſit captus, an aliquos habeat ſuſpectos, quos & qua de cauſa, & inſiſtat Inquiſitor in omnibus quæ ad negotium fidei faciunt, ſuperflua & aliena omnino omittendo. Secundò intra primos dies capturæ benignè erunt hi de fide ſuſpecti admonendi ad dicendam veritatem, & dum Inquiſitores eos examinabunt, poterit eis humile ſedile concedere ad hoc ut magis quietum animum habeant. Tertiò ad habenda indicia eorum ſtatus ſciſcitentur ab eis conſueta Catholicæ Religionis, quas devotiones habeant, quando & à quo confeſſi ſint, ſi communicaverint, ſi Eccleſias frequentaverint, & quas preces ſoleat Eccleſia in præcipuis diebus fundere, & ſimilia perquirent ab eis, quæ ut notiſſima apud omnes Chriſtianos ſciuntur, & hæc omnia docet Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part.3. cap.*87. quæ adnotare volui, nam deſerviunt ad ornatum noſtræ Inſtructionis Toletanæ *anno* 1561. *à num.*13. *uſque ad num.*16. ubi omnia ſupradicta & multa alia optimè pro examinandis reis præcipiuntur.

RESOL. LII.

An Inquiſitores teneantur, antequam interrogent reos, manifeſtare infamiam, indicia, vel ſemiplenam probationem eſſe contra ipſos, ut intelligant legitimè interrogari?

Et ſupponitur reum non teneri reſpondere, & veritatem dicere antequam aliqualiter ſibi conſtet proceſſus, acta, & judicem juſtè, & legitimè interrogare. Ex p.4.tr.8. Reſ.130.

§.1. SVppono ex probabiliori ſententia, reum non teneri reſpondere & veritatem dicere antequam aliqualiter ſibi conſtet proceſſus, acta, & judicem juſtè & legitimè interrogare, & ita docet Cajetanus *in 2. 2. quæſt. 69. art.2.* Sotus *de juſt. lib. 5. q.9. art.2.* Navarrus *in manuali cap.25. num.*33. Bernardus Diaz *in praxi crim. cap.*126. & *ibi* Salzedus Aragon. *in 2. 2. quæſt.69. art.2.* Avalos *in direct. part.2. cap.14. numero* 30. Miranda *in ordine judic. quæſt.18. art.7. concluſ.*1. & ego alibi cum multis aliis. Vnde ſequitur, quòd ut reus teneatur veritatem dicere, debet judex ei ſtatum proceſſus, & quòd ipſe procedit juridice notificare. Vide Suarez, de Paz *in praxi tom.5. part.5. cap.3. num.*14.

Alibi in to.6. tr.1. Reſ. 98. & ne deſeras ibi legere doctr. Reſ.96. & alterius §. ejus primæ not. poſitæ contra titulum.

2. Verùm cùm hæc omnia vera ſint, tamen non procedit hæc ſententia in cauſa hæreſis, & ſic Inquiſitores non tenentur ad ſupradicta: unde doctus Ludovic. Peguera *in praxi crim. cap.12. §.5. num.*13. ſic aſſerit. In criminibus exceptis, ut ſunt hæreſis, crimen læſæ Majeſtatis, & proditio civitatis, non eſt neceſſum, ut reis à judicibus jus ſuum, quod habent ipſos interrogandi, reveletur. Non enim tanta infamia, aut tanta ſolemnitas in his criminibus, quanta in privatis ad reos, vel teſtes interrogandos requiritur. Nam in horum criminum inquiſitione procedi poteſt ſimpliciter, & de plano, & abſque ſtrepitu & figura judicij, ut habetur *in cap. fin. de hæret. in 6.* Hæc Peguera *ubi ſuprà.*

RESOL. LIII.

An Inquiſitores teneantur dare reo non ſolum Advocatum, ſed etiam Procuratorem?

Et an Inquiſitores poſſint cenſuris compellere Advocatos, ut alicujus rei cauſæ patrocinium ſuſcipiant? Ex p.4. tract.8. Reſ.9.

§.1. AFfirmativè reſpondet Inſtructio Hiſpal. *ann.* 1484. *n.26.* ubi ſic habetur. [Si el reo acuſado pidiere que le den abogado y procurador que le ayude devendo dar los Inquiſidores recibiendo el Iuramento en forma que ayudaran fielmente al tal acuſado, alegando ſus legitimas defenciones ſin procurar, ni poner cavilaçiones, ni dilaciones malicioſas, y que en qualquier parte del pleyto, que ſupiere y conoſciere, que ſu parte no tiene Iuſticia no lo ayudarà mas, y lo dirà à los Inquiſidores, y al acuſado le deven dar de ſus bienes, ſi los tiene para pagar el ſalario del letrado y procurador] Ita ibi. Sed hæc Inſtructio quoad Procuratorem revocata fuit per aliam Inſtructionem Toletanam *an.*1561. ubi *num.*35. ſic habetur. [Aunque la Inſtruçion diſpone que ſe de à los reos procurador no ſe le deve dar, porque la experiençia ha moſtrado muchos inconvenientes que dello ſuelen reſultar, y por la poca utilidad que de darſe ſe conſeguia à las partes, no eſta en eſtilo de darſe, aunque algunas vezes haviendo mucha neceſſidad ſe ſuele dar poder al abogado que lo defiende.] Et ſic hodie non datur hæretico reo Procurator, ſed tantùm Advocatus, ut tradunt Simanca *in Cathol. inſtit. tit.1. n.2. &* 3. Paramus *de orig. Inquiſ. lib.3. quæſt.4. n.*48. Rojas *ſingul.*53. Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. comment.* 28. & alij.

2. Non deſinam etiam hîc apponere ad aliorum Inquiſitorum inſtructionem, ea quæ dicta inſtructio Toletana *num.*36. determinat obſervanda ab Inquiſitoribus Hiſpaniæ circa præſentem materiam rei & Advocati, ſic enim habet. [Si el Reo pidiere papel para eſcrivir lo que à ſu defenſa tocare devenſele, dar los pliegos contados y rubricados del Notario, y aſſienteſe en el proceſſo los pliegos, que lleva, y quando los bolviere ſe cuenten por manera que al preſo no le quede papel, y ſe aſſiente aſi miſmo como los buelve, y darſele ha recaudo con que pueda eſcrivir, y quando pidiere que venga ſu letrado vendra y communicarà lo que le convenga, y le entregarà los papeles, que tuviere eſcritos tocantes à ſus defenſas que el letrado huviere ordenado, antes de preſentarlas darſele ha lugar, y adviertan los Inquiſidores, que el letrado ni otra perſona, no trate con los preſos coſa ninguna, mas de lo que toca à la defenſa y los abogados no ſe queden con ningun traſlado de acuſaçion, publicacion, ni de las tachas de los teſtigos, ſi no que todo le buelvā ante de los Inquiſidores.] Hæc ibi, quæ multum deſervient pro Advocatis, qui vocantur *de los preſos.* Vide Simancam *ubi ſuprà,* qui etiam notat *num.*8. quòd ea quæ Advocati allegant reo preſente, perinde habenda ſunt, ac ſi ab eodem reo proferantur, niſi fortè Advocatus erraverit, & reus intra triduum contradixerit. Sed in cauſa hæreſis, etiamſi

poſt

poſt triduum de errore, aut imprudentia Advocatorum conſtiterit, reo nocere non debet, quia ſimpliciter & ſumma æquitate in hoc judicio agitur, rejecto juris rigore. Ita ille.

3. Notandum eſt etiam hic obiter, quòd Inquiſitores poſſunt cenſuris compellere ſæculares Advocatos, ut alicujus rei cauſæ patrocinium ſuſcipiant. Ita Alphonſus Narbona *in recopilat. lib.4. tit. 1. leg. 20. gloſſ. 22. num. 63.* ubi citat Bobadillam, & Decianum.

RESOL. LIV.

An Inquiſitores poſſint recuſari ut ſuſpecti? Ex part.4. tr.8. Reſ.5.

§.1. DE hac quæſtione agit Sigiſmundus Scaccia *de judiciis lib.1. cap.67. num.7. juncto cap.66. num.13. 16.* ubi reſpondet cum multis diſtinctionibus affirmativè. Idem docet Bernardus Gomenſis *in lucerna inquiſit. verb. excuſatio Inquiſitoris, num.1.* Tabiena *ver. Inquiſitio 4. num.5.* Paramus *de orig. Inquiſit. lib.3. q.4. n.54.* quidquid in contrarium aſſerat Rojas *ſingul.100. & de hæret. part.2. n.435.* cum Menochio *lib.1. conſ.94. n.12.*

2. Sed Inſtructio Toletana *anno* 1561. ſic *in n.52.* circa hoc dubium determinat. [Si alguno de los Inquiſidores fuere recuſado, por algun preſo, ſi tuviere colega, y eſtuviere preſente, deve ſe abſtener del conociemiento de aquella cauſa, y aviſar al Conſejo, y en tanto no proceda en el negocio aſta que viſtas las cauſas de ſoſpecha, el Conſejo provea lo que convenga, y lo miſmo ſe harà quando todos los Inquiſidores fueren recuſados.] Vide etiam Pegna *in direct. Inquiſit. part.3. comment.30. §. Poſtremò videndum eſt.* Vbi aſſerit in tali caſu recuſationis non eſſe arbitros eligendos, ſed ad ſupremum Senatum cauſa recuſationis remittatur, ut ibi ſummatim recognita poſtea determinetur, ſi Inquiſitòr recuſatus ſit ſuſpectus.

RESOL. LV.

An ſi Rei petant Confeſſarium, debeant Inquiſitores eis illum concedere?

Et an Confeſſarius poſſit reum hæreticum priuſquam ab excommunicatione fuerit abſolutus, & reconciliatus, abſolvere?

Et an in cauſa pendente non ſit admittendus hæreticus ad audiendam Miſſam, neque illi debeatur concedi Confeſſarius niſi in periculo mortis, ſi fuerit converſus? Ex p.4. tr.8. Reſ.6.

§.1. AFfirmativè reſpondet Zanardus *in director. Theol. part.3. cap.86.* ubi ſic ait: Si carcerati in S. Officio Confeſſarium petant, liberè eis dabitur, cùm hoc multum eorum ſaluti expediat, ut Deo reconcilientur, quæ reconciliatio erit medium ad reconciliationem cum Eccleſia.

2. At Inſtructio Toletana *anno* 1561. edita Matriti *anno* 1574. ſic *in num.71.* aſſerit: [Si el preſo tuviere ſalud, y pidiere Confeſſor, mas ſeguro es no ſe le dar ſalvo ſi huviere confeſſado judicialmente, y huviere ſatisfecho à la teſtificacion, en tal caſo pareçe cauſa, conveniente dar le Confeſſor para que lo conſuele, y le esfuerçe.] Et in caſu quo Confeſſarius erit reo concedendus; dicta inſtructio ibidem ſic ordinat. [Tomen juramento que tendra ſecreto, y que ſi el penitente le dixere en confeſſion alguna coſa que de por aviſo fuera de las carçeles que no acepte el tal ſecreto, ni de ſemejantes aviſos. Y ſe fuera de confeſſion ſe lo huviere dicho lo revelerà à los Inquiſidores, y lo aviſaran, y inſtruyran de la forma como ſe ha de haver con el penitente, ſignificandole que pues eſta preſo por herege, ſi no manifeſta ſu heregia judicialmente ſiendo culpado no puede ſer abſuelto.

3. Verùm, non obſtante dicta Inſtructione Toletana, invenio Pegnam *in direct. Inquiſit. par.2. comm.25. §. diximus hucuſque de ægrotantibus,* docere, benignius videri ut reis hæreticis etiam ſanis Confeſſarius concedatur, etiamſi confeſſi non fuerint in judicio. Nam hinc multa commoda oriri poſſunt, & in hoc caſu partes Confeſſoris erunt, reum cohortari ad deferendos errores ſuos, & dicendam integram veritatem tam de ſe, quàm de aliis: addat tamen ne tædio carceris, vel ſpe celerioris liberationis, aut metu tormentorum ſibi, aut aliis falſum crimen imponat; non tamen Confeſſarius poterit abſolvere dictum reum priuſquam ab excommunicatione fuerit abſolutus, & Eccleſiæ reconciliatus.

4. Sed ut plurimum praxis demonſtrat ſecurius eſſe, ut notat dicta Inſtructio Toletana, non dari reis Confeſſarium, niſi poſt confeſſionem judicialem, & ideo poſt hæc ſcripta inveni Piaſecium *in praxi par.2. cap.4. art.6. num.7.* ſic aſſerentem: Cauſa pendente non eſt admittendus hæreticus ad audiendam Miſſam, neque illi concedi debet Confeſſarius, niſi in periculo mortis, ſi fuerit converſus, quod eſt valde notandum in favorem inſtructionis Toletanæ.

RESOL. LVI.

Quam celeriter debeant Inquiſitores expedire cauſas reorum. Ex p.4. tr.8. Reſ.72.

§.1. POnam hîc verba doctiſſimi Iacobi Simancæ *in inſtit. cathol. tit.44. num.32. & 33.* ubi ſic ait: In cauſis fidei, quanta fieri poteſt brevitate procedatur, nec differantur, aut ſuſpendantur ſpe futurarum probationum, quia forte nunquam ſupervenient, & interim rei opprimuntur, & eorum bona diſſipantur ac dilabuntur. Et vitandum quod Inquiſitores quidam facere ſolent, qui ut reos quamplurès ſimul puniant, multorum cauſas jam dudum concluſas diutiùs differunt, atque ſuſpendunt. Ita ille.

2. Vnde in quadam epiſtola Inquiſitoris Generalis 4. *Septembris* 1499. directa ad Inquiſitores Barcinon. *n.3.* ſic habetur: [Los Inquiſidores tengan tiento en el prender, y no prender ninguno ſin tener ſuficiente provacion, para ello, y deſpues de aſſi preſo dentro de diez dia ſe le ponga la acuſaçion y en eſte termino ſe le haga las amoneſtaçiones, que en tel caſo ſe requieren, y proceden en las cauſas, y proceſſo con toda diligençia, y brevidad ſin eſperar que ſubrevenga mas provança, y no den lugar à dilaciones porque dello ſe ſiguan inconvenientes aſſi à las perſonas, como à las haziendas. [Sic ibi.

3. Et in inſtruct. Valliſolet. *an.* 1488. *n.30* ita habetur.] Item acordaron que los que fueran preſos por eſte delito que no ſean fatigados en las carçeles en la dilacion del tiempo, que luego ſe haga el proceſſo con ellos, porque no haya lugar de quexarſe, y no ſe detengan a cauſa de no haver entera provanca pues que es cauſa, que quando ſobreviene provanca ſe puede de nuevo agitar, no obſtante la ſentencia que fuera dada.] Sed ad alia procedamus.

RESOL. LVII.

De modis, quibus poſſunt Inquiſitores terminare proceſſum. Ex p.4. tract.8. Reſ.77.

§.1. QVando reus non eſt plenè convictus, ſed tantùm indiciatus, ita quòd jure abſolvi non poſſit, habent Inquiſitores tria remedia terminandi proceſſum, unum ſcilicet per purgationem, aliud per abjurationem, & tertium per torturam, & hoc extremum videtur accommodatius cæteris ad eruendam veritatem, cùm purgatio & abjuratio inventa potius ſint ad ſuſpicionem & infamiam hæreſis excludendam, quàm ad veritatem indagandam, & ita docet & obſervat Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. comment.39.* Vnde non eſt audiendus Eymericus *in d. director. ubi ſuprà, num.151.* docens quòd ad torturam deveniendum non ſit quando adſunt indicia ſufficientia ad abjurationem indicendam: ſed noſtra ſententia clarè determinatur *in inſtruct. Toletana anno* 1561. ubi *n.* 46. 47. *&* 48. ſic habetur.

2. [Quando eſta ſemiplenamente provado el delicto o ay tales indicios contra el reo que no puede ſer abſuelto de la inſtançia en eſte caſo ay diferentes remedios en derecho, que es abjuraçion de vehementi o de levi, el qual parece remedio mas para poner temor al reo para adelante que para caſtigo de los paſſados. Y por eſto a los que abjuran ſe les imponen penitençias pecuniarias, a los quales ſe deve advertir en el peligro que incurren de la ficta relapſia ſi pareciesſen otra vez culpados en el delito de la heregia y por eſto deven los que abjuran de vehementi firmar ſus nombres en las abjuraciones, aunque haſta a qui no ha ſido muy uſado, y ſe haga con la diligencia que eſta dicho en los reconciliados.

3. Otro ſegundo remedio es la conpurgaçion la qual ſe deve hazer ſegun la forma de la inſtrucion con el numero de perſonas que à los Inquiſidores ordinarios, y Conſultores pareciere; a cuyo alvedrio ſe remite. En lo qual ſolo ſe deve advertir que por la malicia de los hombres en eſtos tiempos es peligroſo remedio y no eſta mucho en uſo, y que ſe deve uſar del con mucho tiento.

4. El tercero remedio es el tormento, el qual por la dverſidad de las fuerças corporales, y animos de los hombres los derechos lo reputan por fragil y peligroſo, y en que no ſe pueda dar regla cierta mas de que ſe deve remitir à la conſciençia, y arbitrio de los Iuezes regulados ſegun derecho, razon, y buena conſciençia.] Ita ibi.

5. Ad ornatum ſupradictæ Inſtructionis circa ſubſcriptionem abjurantium, vide Pegnam *in direct. Inquiſ. part.3. comm.40.* ubi relatis Doctoribus, quorum aliqui in abjuratione ſubſcriptionem neceſſariam affirmabant, aliqui verò ſecùs, concludit ſubſcriptionem requiri, quando reus pœnitens ſcit ſcribere; ſi verò neſciat, tunc ait debere Inquiſitores & Notarium ſe ſubſcribere, idque tutiſſimum dicit Decianus *in tract. crim. lib.5. cap.47. n.6. & 9.* Vide etiam Ioan. Rojas *ſingul.1. n.7.* Delrium *in diſquiſ. magic. lib.5. ſect.12.* Simancam *in cathol. inſtit. tit.1. n.9. &* 10. Campegium *in addit. ad Zanchinum cap. 20. lit. B*, & Gundiſſalvum *de hæret. q.20. n.7.*

6. Quod autem dicitur in ſupradicta Inſtructione quòd remedium purgationis eſt periculoſum, vide Pegnam *in direct. Inquiſ. par.2. comm.14.* & Farinacium *de hæreſi q.194. num.64* ubi ſic ait: Purgationis remedium eſt periculoſiſſimum, fragile, fallax, & incertum, cum ab aliorum opinione & voluntate pendeat, & propterea illo non utendum, niſi raro & cum magna cautela, utiliúſque & ſalubrius, eſt alias pœnas arbitrarias imponere, ad aliaque remedia confugere, & propterea in ſupremo Vrbis totiuſque Chriſtianæ Reipublicæ Sanctæ Inquiſitionis Tribunali purgatio ab aula ferè receſſit, & non niſi raro induci ſolet. Ita Farinacius.

7. Et tandem ad intelligentiam ſupradictæ Inſtructionis dum dicit quòd quando ſit danda tortura; remittitur arbitrio Inquiſitorum. Vide Campegium *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap.9. lit. E, ver. nunquid.* Decian. *in tract. crim. lib.5. cap.35. n.20.* Pegnam *in direct. part.3. comment.39. &* 110. & Petrum Binſfeldium *de confeſ. malef. membr.2. poſt 5. concluſ. §. exempli gratia, verſ. licèt quiſpiam*, ubi declarat quale in iſto caſu debeat eſſe Inquiſitorum arbitrium. Vide etiam Farinacium *tit. de indiciis & tortura, quæſt.37. num.192. & ſeq.*

RESOL. LVIII.

Quomodo Inquiſitores ſe gerere debeant in ſententiis ferendis.

Et an in determinando qualitatem culpæ contra fidem anteponenda ſit opinio Theologorum, opinioni Canoniſtarum, & in proceſſando cauſam, & imponendo pœnam Canoniſtarum opinio præferatur?

Et an in ferenda ſententia, ſi ex parte juris ſint diverſæ opiniones, Inquiſitores teneantur ſequi opinionem probabiliorem, & quando ſunt æquè probabiles, illam ſequi debent, quæ magis favet reo; & ſi datur æquale dubium, tunc abſolvendus ſit reus? Ex p.4. tract.8. Reſ.106.

§.1. DEbent illas ferre in die, & non in nocte niſi multitudo negotiorum aliter fieri non permittat, & in publico, & in ſcriptis, aliter non valet, non tamen tenentur hæc efficere pro Tribunali ſedendo, & dictas ſententias modo quo *ſuprà* poſſunt per alios proferre, & in ſententiis condemnatoriis exprimendus eſt ſpecialis error, de quo fuit reus notatus, ac criminis inveſtigatio, ut citationes, admonitiones, confeſſiones, probationes, legitimæ induciæ ad pœnitendum competentes, obduratus animus rei in erroribus, & reliqua quæ ad juſtum proceſſum conficiendum requiruntur, & hæc omnia docet Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. comm.40.* & alij.

2. Nota *hic* obiter quòd in determinando qualitatem culpæ contra fidem anteponenda eſt opinio Theologorum opinioni Canoniſtarum in proceſſando cauſam, & imponendo pœnam Canoniſtarum opinio præferatur. Ita Azor. *tom.1. lib.2. cap.17. quæſt.3.* Iudicia verò præparatoria tractari ab Inquiſitoribus debent ſecundùm cujuſcumque Inquiſitionis ſtilum & in ferenda ſententia, ſi ex parte juris ſunt diverſæ opiniones, probabilius eſt teneri Inquiſitores ſequi opinionem probabiliorem, quando autem duæ opiniones ex parte juris ſunt æquè probabiles, illam ſequi debent, quæ magis favet reo, cùm in dubio ipſi favendum ſit, & ſi in parte facti ſecundùm quod probatur, detur æquale dubium, etiam tunc abſolvendus eſt reus.

Quoad ho[c] in to.8. tr.1 lege ex Reſ 22. doctrinã §. Sed hic, & ſeq. & §. Nor[...] deſinam, & alterius §. eorum annotationum.

RESOL. LIX.

An Inquiſitores poſſint ſine Epiſcopo proferre ſententiam abſolutoriam rei?

En an ſit uſu receptum indicere abjurationem ſine Epiſcopo? Ex p.4. tr.8. Reſ.50.

§.1. Prima

ſup.hoc ſup. in tr.9. Reſ. 17. §. Sed quid.

§.1. PRima opinio negat. Ita Simanca *in cathol. inſtit.tit.3. num.9. & in enchirid. tit.51. num.2.* Rojas *ſingul.27.num.7.* Zecchius *in ſumm.tract.1.tit.de fide.cap.11.num.*14. Azorius *tom.*1. *lib.*8. *cap.*18.*q.*16. & alij.

2. Secunda opinio affirmat,& ita docet Molina *de juſt.tom.5.tract. diſp.* 28. *num.* 15. Iulius Clarus *in praxi crimin.* §. *hæreſis, num.*5. qui citat gloſſam *in Clem.*1. *de hæreticis, in ver. Contra eos*, & Cartarium *in praxi.*

3.Tertia opinio diſtinguit.Vnde Michaël Zanardus *in direct. Theol. part.*2. *cap.*6.*quæſt.*15. ſic ait: Quoad ſententiam abſolutoriam multi tenent Inquiſitorem & Epiſcopum unum poſſe ſine altero inquiſitum de hæreſi abſolvere, ut Io. Andreas, Paulus Cardin. & Abbas; alij verò, ut Ancharanus,Aretinus,& Socinus oppoſitum ſentiunt. Videtur autem mihi dicendum quòd abſolvere inquiſitum de hæreſi ſtat dupliciter. Primò, quandò ex proceſſu non reſultat eum eſſe nec convictum,nec confeſſum, nec judiciis ſufficientibus ad torturam indiciatū de hæreſi. Secundò, quando eſt convictus,vel confeſſus,vel graviter indiciatur, ita ut torquendus veniat. Si primum, uterque poteſt ſeorſim reum abſolvere, quia non eſt inventus reus, nec aliud contra eum manet agendum. Si ſecundum, unus non poterit ſine alio eum relinquere & abſolvere. Primò,quia torquendus eſt, & tortura non poteſt infligi ab uno ſine alio. Secundò,quia ſumus in negotio gravi, in quo poſtulanda eſt congregatio, & ad ulteriora eſt procedendum. Hæc Zanardus.

4. Mihi verò placeret prima opinio quæ fundatur *in Clement.*1. *de hæret.* ſed in aliquibus provinciis eſt conſuetudo ut Inquiſitores ſine Epiſcopo proferant ſententiam abſolutoriam,& ideo Antonius Sanctarell. *de hæreſi cap.*40. *dub.*2.*num.*13. ſic aſſerit. Alij ſentiunt non poſſe Epiſcopum & Inquiſitorem ſeorſim ſententiam abſolutionis proferre; quæ ſententia eſt ſequenda, niſi alicubi eſſet conſuetudo in contrarium legitimè præſcripta. Ita ille,& ego.

5. Sed an dicta conſuetudo in ſacro Tribunali Inquiſitionis Hiſpaniæ vigeat,Molina *de juſt.tom.5 tract. 5.diſp.27.num.15.in fine*,affirmat.Sed Simanca *in cathol. inſtit.tit.3.num.9.* negat.

Sup.in Reſ. quæ hic eſt ſ. in tr. 12. Reſ. 3. §. Quæro ſecundo.in fin. hic infra ge Reſ.100. ſignanter in ...e.

6.Nota etiam,ut **ſuprà* adnotavimus, quod Souſa *in aphoriſ. Inquiſ.lib.*1.*cap.*3.*num.*5 docet, eſſe uſu receptum Inquiſitores indicere abjurationem,& purgationem ſine Epiſcopo,unde ubi adeſt talis conſuetudo legitimè præſcripta, ego illam, ut *ſuprà* dixi non damnarem.

RESOL. LX.

An Inquiſitores poſſint procedere ad deciſionem cauſarum ſine Vicario Capituli Sedis vacantis?

Et an Capitulum Sede vacante ſit judex in cauſa hæreſis?

Et quid in ordine ad exemptos? Ex part. 4. tract. 8. Reſ.33.

Sup. conten. in hac Reſ. in tr. 3. 5. Reſ.21.

§.1. REſpondeo negativè, nam, ut *ſuprà* dictum eſt de Epiſcopo,dicendum eſt etiam de Capitulo Sede vacante, quod eſt judex ordinarius in cauſa hæreſis, non exercendo hanc juriſdictionem per ſe ipſum, ſed per Vicarium ad id ſpecialiter deputatum, ut patet *in cap. ad abolen. de hæret.* ibi, *vel Clerici ipſi Sede vacante*, &c. & colligitur ex *Clem.*1. §.*propter,de hæret.* Et ita hanc ſententiam tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit.*25. *num.*6. Gundiſſalvus *de hæret. quæſt.*7. *n.*8. Decianus *in tr. crim. lib.*5. *cap* 21. *num.*13. Carrera *tr. de hæret.num.*66. & 70. Bonifacius de Vitalinis *in Clement.*1. *num.*48.& 50. *de hæreticis*, & alij.& hæc omnia procedunt non ſolùm quando ſedes vacat abſolutè, ſed etiam quando Epiſcopus eſſet captivus, vel ſi non miniſtraret propter non expeditas literas,ut notant Decianus, Carrerus & Bonifacius de Vitalinis *locis citatis.*

2. Sed an Capitulum Sede vacante ſit judex in cauſa hæreſis modo quo *ſuprà* etiam in ordine ad exemptos, affirmat Socinus *in cap. ad abolendam, num.*44. & Card. Zabarella *in Clem.*1. *de hæret.* §. *duro. num.* 60. *in* 8. *quæſt.* At ego contrariam ſententiam tenendam eſſe exiſtimo, quia Capitulum ſuccedit Epiſcopo in his quæ Epiſcopo competunt de jure ordinario, non autem ex delegatione. Sed Epiſcopus, ut *ſuprà* notatum eſt,non eſt judex ordinarius exemptorum in cauſa hæreſis, ſed delegatus, ergo &c. & ideo noſtram ſententiam tenet Decianus *ubi ſuprà, num.*14.& Carrera *n.*66. cum Io. Andrea *in d.cap.ad abolen. num.*15. Ancharano *num.*10. & aliis.

Sup.hoc ibidem, & in ordine ad exemptos ibi in §.ult. & lata in §. ult. & lata in alia Reſ. ejus annot.

RESOL. LXI.

Sup. in Reſ. quæ hic eſt infra 62. §. Quando ante medium.

An detur appellatio à ſententia Inquiſitorum lata contra hæreticos,eorum credentes,fautores, defenſores, & receptatores?

Et an hæredes hæretici poſſint appellare à ſententia lata contra hæreticum?

Et an detur appellatio a ſententia interlocutoria gravaminis illati ante definitionem, & pariter in appellatione à Decreto torturæ? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 20.

Sup. contento in hoc §. in Reſ. ſeq. §. 1.

§.1. REſpondeo quòd à ſententia contra hæreticos, eorúmque credentes, fautores, defenſores, & receptatores lata non datur appellatio,ut patet ex *c.ut Inquiſitionis, de hæret. in 6.* & tradunt DD.ut Simanca *de Cathol. inſtit. tit. 6. num.2.* Rojas *ſingul.*19. *num.*1. *& ſeq.* Paramus *de Inquiſit.orig. lib.*3. *quæſt.*4.*num.*58. Decianus *in tract.crim.lib.*5. *cap.*20.*num.*26.*& cap.*58. *num.*1. & Farinacius *de hæreſi quæſt.*185.§.15.*num.*227. ubi *num.*230. notat, quòd ſicut hæreticus à ſententia contra ſe lata appellare non poteſt, ita nec etiam appellare poſſunt illius hæredes.

2.Notandum eſt tamen quòd limitatur ſupradicta ſententia à Farinacio *num.*232.& 235. Calderino *tr. de hæret.cap.*29.*num.*2. cum aliis in appellatione à ſententia interlocutoria gravaminis illati ante definitivam, & pariter in appellatione à decreto torturæ. Sup.hoc ibidem §. Verum.

3. Non gravabor tamen hìc apponere verba Inſtruct. Tolet. *anno.*1561. *num.*50. ubi ſic ait. [Deven los Inquiſidores mirar mucho que la ſentencia del tormento ſea juſtificada, y precediendo legitimos indicios, y en caſo que deſto tengan eſcrupulo o duda por ſer el prejuizio irreparable pues en las cauſas de heregia ha lugar apelaçion de las interlocutorias otorgaran la apelaçon a la parte que apelare. Pero en caſo que eſten ſatisfechos de los legitimos indicios, que del proceſo reſultan eſta juſtificada la ſentençia del tormento, pues la apelacion en tal caſo ſe reputa frivola,deven los Inquiſidores proceder à la execucion del tormento ſin dilacion alguna. Y adviertan que en duda han de otorgar la apelacion,y por eſto non procedan à ſentencia de tormento ny execucion della haſta deſpues de concluſa la cauſa,y hauiendoſene recebido las defenſas del reo.] Sic ibi. Sed de hac quæſtione *infrà* etiam redibit ſermo.

Sup.hoc ibidem §. Notandum eſt, latè in alia Reſ. ejus not.

Inf. in Reſ. quæ nunc hanc ſequitur.

RESOL. LXII.

An Inquiſitores poſſint reſpuere appellationem, quam affert reus?
Et quid de hæredibus hæreticorum?
Et an hæreticus non per viam appellationis, ſed per viam querelæ, & ſupplicationis poſſit adire ſuperiorem, ut ſententiam, quam injuſtam eſſe prætendit, revocet, & annullet?
Et an hæreticus poſſit appellare à gravamine illato ante diffinitivam ſententiam, & ſic ab interlocutoria, & Decreto torturæ?
Et an ſi gravamen ſit illatum ab Epiſcopo, poſſint laïci appellare ad Metropolitanum, non autem exempti? Ex p.4. tr.8. Reſ.32.

Sup. contento in hoc §. in Reſ. præterita. §.1.

§.1. Reſpondeo affirmativè, ſi reus appellet à ſententia definitiva contra eum lata, nam, ut habetur *in cap. ut Inquiſitionis, de hæret. in 6.* prohibetur judicibus admittere appellationes hæreticorum, & ita docent Rojas *ſingul.19. num.1. & ſeq.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.6. num.2.* Pegna *in direct. Inquiſit. part.3. comm.31.* Paramus *de orig. Inquiſit. lib.3. q.4. n.58.* Zanchinus *de hæret. cap.20. num.1.* Decianus *in tract. crim. lib.5. cap. 20. num.26.* Carrera *de hæret. num. 129.* & iterum Rojas *ſingul.179. n.2.* ubi ex hoc aſſerit, quòd ſententia ab Inquiſitoribus contra hæreticum lata poteſt executioni demandari, etiam pendente termino decem dierum à jure communi ad appellandum dato. Et hæc omnia intelliguntur etiam quoad hæredes hæreticorum, qui non poſſunt appellare à ſententia contra hæreticos lata, & ita docet cum aliquibus limitationibus Simanca *in Cathol. inſtit. tit.6. n.7. & ſeq.* & Barboſa *in collect. tom.3. lib.5. tit.2. cap.18. num.6.*

Sup. hoc ibidem §. Notandum eſt.

2. Verùm licèt hæreticus, ut dictum eſt, non poſſit appellare à ſententia diffinitiva, poteſt tamen appellare à gravamine illato ante diffinitivam ſententiam, & ſic ab interlocutoria. Ita Pegna, Rojas, Barboſa, & Paramus *loc. cit. n.60. & ſeq.* ubi plura docet de forma hujus appellationis ab interlocutorio gravamine, & de requiſitis ad eam.

Alibi in Reſ. quæ hic eſt antecedens in §. ult. & lata infra in tr.11. Reſ.20.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter quòd licèt, ut alibi diximus, in cauſa hæreſis poſſet reus appellare à decreto torturæ, ex gloſſ. *in Clem.1. ver. ipſo jure, de hæret.* & Simanca *in cathol. inſtit. tit.52. n.11. & tit.65. n.2.* attamen ſi appellatio ſit calumnioſa, & Inquiſitores videant in proceſſu legitima extare indicia ad torquendum, poſſunt non obſtante appellatione ad torturam devenire, quod eſt valdè notandum. Et ita tenet Pegna *in direct. Inquiſ. par.3. comm. 31.* ubi pro hac firmanda ſententia affert inſtructionem Madrilianam.

4. Quando verò hæreticis licitum eſt apellare, appellatio defertur ad Papam; ſecus in ſacro Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpan. ubi ex privilegio Apoſtolico ut alibi probatum eſt, appellatio defertur ad ſupremum Inquiſitorem, & ſi gravamen ſit illatum ab Epiſcopo, poſſunt laïci appellare ad Metropolitanum, non autem exempti. Nam in cauſis exemptorum quoad hæreſes Epiſcopus procedit non tamquam judex ordinarius, ſed delegatus, & ideo appellatio deferenda eſt Summo Pontifici. Vide text. *in cap. ad abolendam, §. ſi qui verò, de hæret. in 6.* Simancam *in cathol. inſtit. tit.25. n.6.* Zanchinum *de hæret. cap.8. n.3.* Gundiſſalvum *de hær. q.7. n.34.* Carreram *de hæret. n.65.* Decian. *in tract. crim. lib. 5. cap. 21. num. 4.* aſſerentes Epiſcopum in cauſa hæreſis exemptorum procedere tanquam delegatum, & non ordinarium, quidquid aſſerat Hoſtienſis *in d. c. ad abolendam, n.13.* Anania *n.24.* & alij.

Sup hoc ſup. ex doctrina Reſ.60. §. ult. poſt medium. verſ. Sed Epiſcop.

5. Sed pro coronide hujus reſolutionis ponam hîc pulchrum dubium, an hæreticus non per viam appellationis, ſed per viam querelæ & ſupplicationis poſſit adire Superiorem, ut ſententiã datam, quam injuſtam eſſe prætendit, revocet, & annullet: Affirmativam ſententiam tenet Rojas *ſingul.19. n. 5.* & Felinus *in cap. ad abolendam, n.3. de hæret. in 6.* At mihi placet opinio negativa, quam tuetur Carrera *tract. de hæret. n.130.* doctus Simanca *in cathol. inſtit. tit.6. n. 2.* quia ratio, per quam textus *in cap. Inquiſitionis*, denegavit hæreticis appellationem à ſententiis contra eos latis modo quo *ſuprà* dictum eſt, militat etiamſi eis licitum eſſet Superiores adire per viam querelæ. Vnde licèt in aliquibus caſibus, in quibus non admittitur appellatio, non impeditur querela, ſeu recurſus, ut docet gloſſa *in cap. ex litteris, de integr. reſtit. ver. ſupplicavit.* Decius *conſil.533. n.2.* Pariſius *lib.4. conſ.264. n.18.* Hippolytus, Marſilius *ſingul.88.* & alij, hoc tamen in caſu hæreſis non eſt admittendum.

RESOL. LXIII.

An Inquiſitores in cauſa appellationis debeant admittere oppoſitiones teſtium? Ex part.4. tract.8. Reſ.117.

§.1. Negativè aliquis reſpondit ex authoritate Andreæ Iſerniæ, & Guidonis Papæ *in deciſ.500.* aſſerentium quòd de jure in cauſa appellationis non admittuntur oppoſitiones.

2. Sed quidquid ſit in aliis cauſis, in cauſa hæreſis, in qua proceditur de plano, & ſine ſtrepitu judicij, Didacus Cantera *in qq. crimin. cap. de probat. per teſtes, §. de plena probatione, n.58.* credit quòd reus admitti debet ad opponendas & probandas oppoſitiones contra teſtes primæ inſtantiæ, etiam in cauſa appellationis, ubi habuerit locum appellatio, etiam in quacumque parte, quamvis fuerit poſt appellationem uſque ad ſententiam, cùm non aſſignetur terminus ad opponendum contra teſtes. Eſt verùm quòd ſi eſſet poſt concluſionem in cauſa ex rigore juris, non admitteretur, ſed ex clementia & miſericordia judex ex officio poſſet admittere, quia judices in hoc judicio debent inquirere defenſiones reorum, & hoc eſt quod dicit Inſtuctio in noviſſimis. Ita Cantera.

3. Inſtructio verò quam ipſe citat, eſt Inſtructio Madriliana *an.1561.* ubi *n.58.* ſic ait: [Luego los Inquiſidores con diligençia ſe ocuparan en tomar las defenſas que el reo tiene pedidas y que le pueden revelar recibiendo y examinado los teſtigos de ſus abonos, y los que preſentare para provar las tachas de los teſtigos, que contra el reo depuſieren y haran con muy gran diligençia todas las coſas que convengan a la liquidaçion de ſu Inocençia con ygual cuydado que huvieren echo lo que toca a la averiguaçion de la culpa, teniendo gran conſideracion a que el reo por ſu priſion no puede hazer todo lo que havia meneſter y haria ſi eſtuvieſſe en ſu libertad para ſiguir ſu cauſa:] Sic ibi.

RESOL. LXIV.

An Inquiſitores debeant facere actum pablicum in die feſto? Ex p.4. tract.8. Reſ.98.

§.1. Reſpondeo affirmativè. Vnde *in inſtruct. Toletana anno 1561.* ſic habetur: [Eſtandos los proceſſos de los preſos votados, y las ſentençias ordenadas, los Inquiſidores acordaran el dia feriado, que ſe

ſe deve hazer el auto de la fe, el qual ſe notifique alos Cabildos de la Igleſia y Ciudad,y adonde ſe halla audiencia Preſidente y Oydores los quales ſean combidados para que acompañen ſegun la coſtumbre de cada parte.] Ita ibi.

2. Sed ad ornatum dictorum verborum vide Salzedum *in pract. criminal. Diaz cap.* 114. *lib.* 1. ubi ita ait:Fuit aliquando controverſum, an in die feſto traditio Curiæ ſæculari facienda eſt?& omni prætermiſſa diſputatione ſemper mihi earum Inquiſitionum ritus placuit, in quibus hujuſmodi ſententiæ diebus feſtivis ſolent pronunciari. Nam, ut ſcribit Io. Andreas *in cap. ut commiſsi, de hæret. in* 6. expedit multitudinem populi congregari ad videndum reorum cruciatus & pœnas,& inde diſcant timere homines,& à malo committendo longè repellantur. Vnde valde conveniens videtur, ut hoc publicè & diebus feſtivis fiat,& fortè propter hoc in Hiſpania noſtra publico fidei actu diebus feſtivis ſolet celebrari,quæ actio tanta authoritate & majeſtate celebratur,ut videatur horrendum ac tremendum ſpectaculum, & ſit veluti imago futuri judicij, quo nihil eſſe poteſt ad terrorem incutiendum aptius, ex quo plures utilitates oriuntur.Ita Salzedus, & revera ita eſt.Vide Paramum *de origin. Inquiſit.lib.*3. *quæſt.*4.*num.*36.

RESOL. LXV.

An Inquiſitores poſſint permittere, ut judices laici aſſiſtant tantum in cauſis fidei? Ex part. 4. tractat. 8. Reſ.105.

§.1. SCias amice Lector quòd Venetiis, ut patet apud Thuanum *lib.*4.*hiſtor. anno* 1548.& Michaëlem Rouſel *in hiſt. Pontif.juriſd. lib.*6. *cap.*4. *n.*19. & in toto eorum dominio cum Inquiſitore aſſiſtit unus ex Senatoribus,& firmiter credo hoc ibi fieri ex privilegio, ſeu permiſſione Pontificis, nam aliter factum non approbo, quia Inquiſitores non poſſunt hoc judicibus laïcis permittere, & ideo Michaël Zanardus *in direct. Theol.p.*1. *prac.*1. *cap.*6. *quæſt.*29. ſic aſſerit. Iudices laïci non poſſunt ullo modo de cauſis hæreticorum cognoſcere, intellige judicando, & aſſiſtendo, ex permiſſione fieri poteſt, non ut votum deciſivum in ſententiis contra hæreticos latis habeant, ſed tantùm aſſiſtentiam, ut ſint certi, quod juſtè contra hæreticos proceditur, quòd nec etiam permittendum eſt, niſi ubi Pontifex hoc permittit. Ita Zanardus.

RESOL. LXVI.

An per illa verba textus in cap. accuſatus, non ſe intromittant,ſed relinquant ſuis judicibus puniendos, *poſſint Inquiſitores relinquere reum ſimpliciter, & non remittere judicibus,ut illum puniant?* Ex p.4. tr.8. Reſ.111.

§.1. RESpondeo affirmativè, & ita docet Emanuel de Valle de Moura *in opuſcul. de incantat. ſect.*3. *cap.* 6. *num.* 10. ubi ſic ait: Verba illa textus, *non ſe intromittant, ſed relinquant ſuis judicibus puniendos*, videntur intelligi ita, ut ſi prima facie non appareat in ſortilegio manifeſtus ſapor, non poſſunt Inquiſitores cognoſcere, ſed teneantur relinquere rem intactam aliis judicibus. Si verò ea qualitas apparuit, & cognoverunt, prævióque examine invenerunt, non ſubeſſe talem ſaporem, ſeu ſuſpicionem, tenentur reum dimittere impunitum, quantumvis eis conſtet de delicto, ſicut cùm ob blaſphemiam quæ videbatur hæreticalis, res examinatur, vel reus capitur, & prævio examine reperitur quidem blaſphemaſſe, ſed non hæreticaliter, tenentur reum dimittere, non quidem remittendo illum ad alios judices,ut eum puniant pro tali delicto, ſed eum ſimpliciter relinquendo, juxta prædictum verbum, *relinquant* id eſt, dimittant, & non impediant. Iudex autem ad quem punitio ſpectaverit, poterit & tenebitur cognitionem rei aſſumere, & conſtito ſibi quòd ſacrum Tribunal eum propterea tantùm dimiſit, quia delictum non qualificabatur hæreſis ſuſpicione, poterit procedere. Ita ille.Sed quia vix ſortilegus non miſcet, vel credit aliquid ſapiens hæreſim manifeſtè regulariter ejus punitio pertinet de jure ad Inquiſitores. Sed, ut **ſupra* dictum eſt, de jure novo per Conſtitutionem Sixti V. Inquiſitorum juriſdictio magis in hoc ampliatur. * Sup.in Reſolutionibus, quæ hic ſuut inf.105. 106. 102. & lege etiam Reſ. 103. & 104.

RESOL. LXVII.

An Inquiſitores poſſint relaxare aliquem brachio ſæculari inconſulto Supremo Senatu Inquiſitionis?

Et an in Hiſpania ſancitum ſit, quod Inquiſitores particulares nullum Religioſum, nullumve Nobilem, aut aliqua ratione inſignem comprehendant, quin prius certiorem faciant Inquiſitorem Generalem, & ejus Supremum Senatum? Ex p.4. tr.8. Reſ.121.

§.1. REſpondeo negativè, per verba Inſtructionis Toletanæ *anno* 1561. *num.* 66. ubi ſic ait: [Offreciendoſe caſos muy graves no ſe deven executar los votos de los Inquiſidores Ordinarios y Conſultores aunque ſean conformes ſin couſultarlo con el Conſejo como ſe acoſtumbre hazer y eſta proveydo.] Sic ibi. Ex quibus verbis Molina *juſtit. tract.* 5. *diſput.*28. *num.*14. ſic ait: Nullus relaxatur brachio ſæculari Senatu ſupremo inconſulto,etiamſi vota Inquiſitorum, Ordinarij ac conſultorum omnino conſentiant, quoniam id inter cauſas graviſſimas computatur. Ita ille, qui citat Pegnam *in direct. part.* 3. *comment.*96.

2. Notandum eſt etiam quod Caſtrus Palaus *in opere morali tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.*8. *punct.* 13. §.2. *num.*5. aſſerit:In Hiſpania ſancitum eſſe ut Inquiſitores particulares nullum Religioſum,nullumve Nobilem, aut aliqua ratione inſignem comprehendant, quin priùs certiorem faciant Inquiſitorem generalem,& ejus ſupremum Senatum, miſſis ad eos indiciis & probationibus habitis contra talem reum, & ex eorum præſcripto procedatur, & non aliter, à qua regula ſolùm eſt excipiendus caſus periculi, fugæ, vel alterius gravis mali. Sic ille, qui citat Molinam & Pegnam *ubi ſupra*, cum Simanca *in cathol. inſtit.tit.*34.*num.*33. & uſus ſupradictus in Hiſpania circa capturam ſupradictarum perſonarum procedit ex verbis ſupradictæ Inſtructionis Toletanæ *num.*5.ubi ſic habetur.[Si los Inquiſidores fueren conformes en la priſion manden la hazer como lo tuvieren acordado y en caſo que el negocio ſea calificado por tocar à perſonas de calidad o por otros reſpectos conſulten al Conſejo.] Ita ibi. Sed nos de hoc etiam alibi *ſupra* aliqua adnotavimus. Sup.hoc ſup. in Reſ.39. §. ult. per tot. & inf. in tr. 11. ex doctrina Reſ. 21.curſim in fine. Sup.in Reſolutionibus & locis not. præteritæ.

RESOL. LXVIII.

Quomodo ſe gerere debeant Inquiſitores, ne irregularitatem incurrant, tradendo hæreticos Curiæ ſæculari?

Et

Et notatur, quod Paulus IV. & Pius V. ſtatuerunt, ut Inquiſitores, Conſultores, & alij Inquiſitionis Miniſtri eſſent immunes ab irregularitate quamcumque, & quomodocumque ad hæreticorum condemnationem incurrant.

Et an ſi aliquis Inquiſitor incurrat irregularitatem, poſſit alter ex privilegio Vrbani III. abſque Alia diſpenſatione eum abſolvere? Ex p.4. tr.8. Reſ. 51.

§. 1. FErdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom.* 1. *tr.* 4. *diſp.* 8. *pun.* 14. *n.* 10. ex Pegna *in direct. Inquiſ. p.* 3. *comm.* 85. putat in tali caſu non debere Inquiſitorem expreſsè præcipere judici laïco, ut pœnam mortis in illos exequatur, ſed ſolùm ut ſententiam à ſe latam exequatur, vel meliùs, ut ſervet conſtitutiones & leges adversùs hæreticos editas, nam in hoc modo compulſionis, cùm mors directè petita non ſit, nulla eſt occaſio irregularitatis contrahendæ. Ita Caſtrus.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 17. §. ult. & in Reſ. 19. curſim etiã in §. ult.

2. Sed ad tollendos omnes ſcrupulos, notandum eſt quòd ne ob periculum incurrendæ irregularitatis miniſtri ſacræ Inquiſit. ab officio retardentur, S. D. noſter Paul. IV. *die* 19. *April.* 1557. & Pius V. ſtatuerunt, ut Inquiſitores, Conſultores, & alij Inquiſitionis miniſtri eſſent immunes ab irregularitate quamcumque & quomodocumque ad hæreticorum condemnationem incurrant. Et ita docet Scortia *in Bullis Pontif. epit.* 10. *theor.* 34. Sayrus *de cenſ. lib.* 6. *cap.* 18. *n.* 15. Majolus *de irregul. lib.* 2. *cap.* 9 & alij.

Sup. hoc in duabus Reſ. not. præteritæ, in prima in ejus princ. & in ſecunda in §. ult. & ſup. in Reſ.

3. Hinc contra Covarr. *in Clem.* 1. *p.* 2. §. 5. *n.* 6. & alios dicendum eſt quòd ſi judex ſæcularis differret exequutionem, poſſunt Inquiſitores inſtare ut exequatur ſententiam, nec propterea ullam contrahunt irregularitatem, ut rectè notavit Barboſa *in collectan. tom.* 2. *lib.* 5. *tit.* 7. *cap.* 13. *n.* 5. Henriq. *lib.* 14. *c.* 12. *n.* 5. *in gloſ. lit. D*, Avila *de cenſ. p.* 7. *diſp.* 5. *ſect.* 2. *dub.* 2. Medina *in ſum. lib.* 1. *cap.* 11. §. 10. *regul.* 4. Tabiena *ver. Irregularitas, n.* 15. &c. & ideo Inquiſitores quando tradunt hæreticos Curiæ ſæculari, non tenentur præmittere proteſtationem *cap. novimus, de ver. ſignif.* ut rectè notat Cened. *in qq. Can. q.* 15. *n.* 5. & Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 34. *n.* 47. & Avila *ubi ſupra*, etiam notat fiſcalem Secretarium, denunciatores, & alios officiales in Tribunali Inquiſitionis non incurrere irregularitatem, licèt omittat dictam proteſtationem.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

4. Notandum eſt tamen hic obiter quod ſi aliquis Inquiſitorum incurrat irregularitatem, alter eum poterit abſque alia diſpenſatione abſolvere, e, ex privilegio Vrbani III. & ita notat Rojas *de hæret. part.* 2. *numero* 423.

RESOL. LXIX.

An Inquiſitores poſſint ſe ad invicem ſuper irregularitatibus diſpenſare?

Et an hoc privilegium Commiſſariis Inquiſitorum competat? Ex p.4. tr.2. Reſ. 102.

Sup. hoc in Reſ. præterita §. ult.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Rojas *de hæret. part.* 2. *num.* 423. ubi ſic ait: Si aliquis Inquiſitorum incurrat in irregularitatem, alter eum poterit abſque alia diſpenſatione abſolvere, ut in Extrav. Vrbani III. quæ incipit, *Dilectis filiis*, quam refert Repertor. Inquiſitor. *in ver. Inquiſitores, & in ver. irregularis.* Ita Rojas, & poſt illum Pegna *in direct. Inquiſ. p.* 3. *comm.* 72. & Campegius *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap.* 31. *litt. A*,

2. Sed an hoc privilegium Commiſſariis Inquiſitorum competat, dubitari poteſt, & verius eſt ſecundùm Pegnam *ubi ſup.* competere, & hoc favore fidei, quòd eſt valde notandum.

RESOL. LXX.

An DD. Inquiſitores poſſint remittere familiares judici laico, quando non gaudent privilegio fori abſque metu irregularitatis?

Et doctrina hujus Reſ. eſt valdè notanda etiam pro Epiſcopis, & aliis Miniſtris Eccleſiaſticis?

Et obſervatur, quod ad incurrendam irregularitatem ob defectum lenitatis opus eſt, ut cauſa ſit proxima, nempe dictum, vel factum ex natura tendens ad mortem.

Et explanatur, quod quid detegit malefactorem, ut comprehendatur, incurrit irregularitatem, ſit mors ejus ſequatur? Ex p.4. tr.2. Reſ. 101.

§. 1. PArs affirmativa ſuaderi poteſt, quia, ut obſervat Ioan. de Vanshel *in cap. ſi judex laicus, de ſent. excomm. in* 6. *lit. B*, captus à judice laïco in habitu clericali debet remitti ad Eccleſiaſticum donec conſtet an ſit Clericus, aut non, & ſi non conſtet quòd non ſit Clericus, adhuc poſtea debet remitti ad ſæcularem; ergo dicendum eſt in caſu noſtro idem faciendum eſſe à DD. Inquiſitoribus: nam, ut obſervat Narbona *in recop. lib.* 4. *tit.* 1. *leg.* 20. *gloſſa ult. n.* 1. praxis Inquiſitionis in tali caſu convenit praxi uſitatæ, cùm inter Eccleſiaſticum & ſæcularem judicem, cui eorum alicujus Clerici punitio ſpectat, controvertitur. Sed, ut dictum eſt, quando caſus occurrit, Epiſcopus remittit judici laico Clericum foro privilegij non gaudentem; ita & DD. Inquiſitores debent in tali caſu etiã judicibus ſæcularibus ſuos familiares remittere, unde in concordia quam *ubi ſup.* exponit Narbona *fol.* 358. *n.* 8. ſic habetur: [Y que en tanto que ſe vee, y haze la dicha remiſſion el familiar delinquente eſtè preſo en la carcelaria que le huviere pueſto el que en la captura huviere preveniendo, ſin que ſe proceda haſta la dicha remiſſion, la qual luego que ſe hiziere y præſentare al Inquiſidor, o juez ſeglar contra cuia juriſdicion ſe huviera declarado, remita en tal proceſſo, y cauſa, y lo dexe a aquel en cuio favor ſe huviere fecho la dicha remiſſion, para que proceda en el conocimiẽto y determinacion de la cauſa.] Sic ibi. Nec valet dicere quòd in dictis verbis non præcipitur Inquiſitoribus remittere reum, ſed cauſam & proceſſum; nam reſpõdeo quòd ſi talis remiſſio eſſet facienda ſine reo, etiam judex laïcus cauſam & proceſſũ ſine reo Inquiſitoribus remittere poſſet; nam concordia iiſdem verbis loquitur de remiſſione facienda ab Inquiſitoribus, ac de facienda à judice laïco. Sed hoc dicere eſt abſurdum, ergo, &c.

Sup. hoc ſup. in tr. 5. Reſ. 84 à lin. 6. & in aliis not. 2. præcitat. Reſ.

2. Confirmantur inſuper ſupradicta ex ratione. nam, ut rectè obſervat ex Societate IESU Turrianus *de cenſ. lib.* 9. *diſp.* 66. *dub.* 3. & ex noſtra Religione Megalius *in* 3. *par. inſtit.* Peregrinus *lib.* 7. *cap.* 5. *quæſt.* 5. *n.* 39. Bizozerus *in ſumma cap.* 5. *de cenſ. num.* 1. §. *dixi ſeptimò.* Vega *en eſpejo de curas, tom.* 2. *cap.* 12. §. 26. *numero* 261. & alij, ad incurrendam irregularitatem ex defectu lenitatis opus eſt ut cauſa ſit proxima, nempè dictum, vel factum ex natura ſua tendens ad mortem, ut notat Homobonus *in exam. Eccleſ. par.* 2. *tract.* 12. *cap.* 1. *quæſ.* 2. Beia *in reſponſ. caſ.* 37. *part.* 1. & alij. Sed in noſtro caſu remiſſio rei per ſe, & ex natura ſua non tendit ad mortem: ergo. Probatur minor à fortiori, quia, ut rectè obſervat Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tract.* 21. *difficult.* 25. *num.* 8. Inquiſitores qui tradunt hæreticum brachio ſæculari, etiam ſecluſis, Bullis Pontificiis, non incurrunt irregularitatem, quia ait ille, in tali remiſſione & traditione [el Inquiſidor ni da ſentencia, ni comete la juriſdicion, ſino ſolamente remite la cauſa al Iuez ſeglar, que por otro camino tenia

Sup. hoc in §. not ſeq.

tenia juriſdicion contra aquel;] Nota quod his verbis utitur Concordia *ubi ſupra.* quam rationem priùs docuerat Suarez *de cenſ. diſp.* 47. *ſect.* 1. *num.* 10. *& ſeq.* Filliucius *tom.* 1. *tract.* 19. *cap.* 9. *num.* 244. & Layman *lib.* 3 *ſect.* 5 *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 7. *num.* 3. Et idem dicendum eſt de Epiſcopis qui tradunt judicibus laicis Clericos degradatos, ut patet ex *cap. novimus, de verbor. ſignificat.* unde ex dictis Gaſpar Hurtado *de irregular. diſp.* 2. *difficult.* 11. *num.* 42. ſic aſſerit: Iudices Eccleſiaſtici, & Inquiſitores, eorúmque miniſtri, non fiunt irregulares ſi aliquem degradatum, aut hæreſeos condemnatum tradant brachio ſæculari, quia non cooperantur ad mortem. Ita ille, & ante illum Emanuel Sà *ver. irregularitas.* §. *ex deformatione licita*, *num.* 4. ubi ita ait: Oportet verò dediſſe ad id cauſam propinquam & directam ex natura ſua ad deformationem; tale autem eſt adjudicare morti, accuſare, teſtificari; at tale non videtur eſſe tradi hæreticum ab Inquiſitore brachio ſæculari. Hæc ille; & noviſſimè hanc ſententiam docet Mercerus *in* 3. *part. quæſt.* 24. *de irregularit. dub.* 6. Bonacina *de cenſuris diſp.* 7. *quæſt.* 4. *punct.* 1. *num.* 27. Igitur ſi Epiſcopi & Inquiſitores tradentes ſupradictos brachio ſæculari, minimè irregularitatem incurrunt, quia non ſunt cauſa proxima, nec cooperantur ad eorum mortem; quanto magis dicendum eſt in noſtro caſu neque irregularitatem incurrere, ſi tradant reum judicibus laicis.

Sup. hoc ſup. in tr. 5. Reſ. 89. §. Notandum, ad med. verſ. Nec fiunt.

3. Nec ſupradictis obſtat primò quòd Gregorius XIV. in Bulla *de immunitate Eccleſ.* ut docet Farinacius *in append. cap.* 22. *num.* 343. liberat ab irregularitate judices, qui in caſibus exceptuatis in dicta conſtitutione, tradunt reos judicibus ſæcularis Ergo non eſt verum, quod ſuprà conati ſumus firmare, nempe dictam remiſſionem & traditionem non eſſe cauſam proximam, neque per eam irregularitatem incurri; non, inquam, hæc obſtant, quia puto Pontificem in dicta Bulla non diſpenſare in irregularitate, ſed declarare non incurri, ut apparet, ſi attentè verba Bullæ conſiderentur. Adde quòd ad tollendos ſcrupulos, & pacandas conſcientias, Pontifices ſolent diſpenſare, & concedere multa privilegia, quæ in rigore neceſſaria non forent.

4. Non obſtat ſecundò quòd in caſu *cap. ſi judex laicus*, & in caſu *cap. novimus*, *ſuprà* citatis, Inquitores & Epiſcopi ſunt immunes ab irregularitate ex vi præcepti Apoſtolici, quia, ut obſervat Gambacurta *de immunit. Eccleſ. lib.* 2 §. 7. *ver. Abſque irregularitatis nota*; cùm Pontifices in aliquibus caſibus jubeant Eccleſiaſticis, ut tradant reos iudici ſæculari, eo ipſo intelliguntur irregularitatem auferre, ne ex obedientia, & obſervatione Canonum, videantur damnum incurrere; quod quidem non accidit in caſu noſtro, nam præceptum tradendi familiares iudicibus laicis, non emanat à Pontifice, qui ab incurſu irregularitatis liberare poteſt, ſed à ſupremo Conſilio Inquiſitionis, quod hac poteſtate caret. Fateor hoc argumentum apud me validiſſimum eſſe; ſed poſſet quis reſpondere Hurtadum, Sà, Villalobos, Suarez & alios *ubi ſuprà*, excuſare Eccleſiaſticos in ſupradictis caſibus ab irregularitate, non ex vi præcepti Apoſtolici, ſed quia in remiſſione & traditione reorum Curiæ ſæculari, minimè ſunt cauſa proxima, neque cooperantur ad mortem, unde non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis.

§. contentin hoc §. ſi in tr. 5. R. 78. §.

5. Et tandem non obſtat tertiò quòd qui detegit malefactorem, ut comprehendatur, incurrit irregularitatem, ut colligitur ex *cap. tua nos, de homicidio*, & inter multos docet Adamus Tannerus *in* 3. *part. D. Thom. diſp* 6. *quæſt.* 10 *dub.* 13. *num.* 306. Sed in noſtro caſu non ſolùm detegitur malefactor, ſed curiæ ſæculari traditur. ergo, &c. Nam reſpondeo ſupradictum manifeſtantem tunc irregularitatem incurrere, quando eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret ut miniſter juſtitiæ. Et ita tenet Turrianus *de cenſ. lib.* 9. *diſp.* 67. *dub.* 4. qui reſpondet ad *cap. tua nos.*

Sup. hoc in §. not. prætcritæ, ad med.

6. Verùm his minimè ſuffragantibus, quia caſus eſt magni momenti, putavi de illo interrogatus à DD. Inquiſitoribus hujus Regni conſulendum eſſe ſummum fidei Quæſitorem, ſupremum S. Inquiſitionis Conſilium. Salvo ſemper, &c.

RESOL. LXXI.

An Inquiſitores poſſint licitè promittere impunitatem reo, ſi verum fateatur? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 22.

§. 1. Reſpondet affirmativè Flaminius Cartharius *in practica interrogandi reos, lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 27. quoniam, ait, ipſe, Inquiſitores in remittendis pœnis & temperandis ampliorem, quàm cæteri judices, habent poteſtatem, ut patet ex *cap. ut commiſſi, de hæret. in* 6. & probat Barboſa *in collect. tom.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *c.* 12. *num.* 9. cum aliis penes ipſum.

2. Sed negativam ſententiam mordicus tenet Siſmundus Scaccia *de judiciis lib.* 1. *cap.* 87. *num.* 25. ubi ex multis rationibus probat, quòd Inquiſitor non debeat promittere reo impunitatem, ſeu gratiam ſe facturum, ſed quòd ſecum aget benigniori, quo poterit, modo, vel dummodo relapſus non ſit, quòd Eccleſia ſecum miſericorditer aget. Ita ille. Vide Simancam *in cathol. inſtit. tit.* 13. *num.* 12. Sed circa præſentem quæſtionem vide Pegnam *in direct. Inquiſ. part.* 3. *comm.* 23. *num.* 206. *per totum*, ubi doctè, ut ſemper ſolet, diſputat, an fides data reo de impunitate præſtanda ſervari debeat, & in quibus pœnis poſſint Inquiſitores gratiam facere, & circa hoc quomodo debeant ſe habere cum reis. Verùm his non obſtantibus, non deſinam hîc apponere opinionem Didaci Cantera *in qq. crim. cap.* 1. *de vera confeſſ. num.* 9. ubi ſic ait: Secundò intelligo non habere locum noſtram fallentiam in crimine hæreſis, ut tenet Simanca, ſed certè in hoc crimine hæreſis contrarium vidi determinari per Conſilium inquiſitionis in quadam cauſa cujuſdam relapſi. Nam ex eo quòd Inquiſitor promiſit miſericordiam, non fuit relaxatus. Ita Cantera. unde videant DD. Inquiſitores quàm cautè loquendum ſit cum reis.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 1. Reſ. 109. lege ejus latã doctrinam.

RESOL. LXXII.

An Inquiſitores per præſumptiones poſſint condemnare aliquem pro hæretico? Ex part. 4. tractat. 8. Reſ. 36.

§. 1. Licèt in cauſis civilibus ex aliquibus præſumptionibus & indiciis fiat una integra, & perfecta probatio, ex gloſſa *in lib.* 2 *ff. de excuſat. tutor.* in cauſis tamen criminalibus ex pluribus indiciis & præſumptionibus non fit perfecta probatio, ex gloſſa *ver. illorum, in cap. veniens* 1. *de teſtibus.*

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & ne deferas legere doctrinam Reſ. & §§. not. ſeq.

2. Verùm in favorem fidei aliqui putant quòd indicia & præſumptiones ſufficiunt ad condemnationem, quando dicta indicia & præſumptiones plenè probantur, & adducunt *lib.* 2. *in fine*, *C. de hæret.* & Innocentium *in c. ſicut, de ſimonia.* Vide etiam Vmbertum Locatum *in praxi Inquiſitor. ver. hæreticus, num.* 22. & Repertorium Inquiſ. *ver. probationes.*

3. At his non obſtantibus ego contrariam ſententiam teneo, nam in crimine hæreſis non ſolùm probationes ſufficiunt, ſed probationes debent eſſe luce meridiana clariores, quia in hoc crimine de majori periculum agitur. Et ita hanc ſententiam tenet Simanca

Sup. hoc in tom. 9. tr. 1. lege latam

doctr. Reſ. 122. & ex Reſ. 123 §. ult. & ex Reſ. 124. §. Notandũ & ex Reſ. 125. §. Circa ſecundum. quamvis ibi pro gaudenda Immunitate Eccleſiæ.

manca *in cathol.inſtit.tit.*50. *num.*21. *tit.*51. *num.*2. & *in enchirid. tit.* 34. *num.*1. Zanchinus *de hæret. cap.*13. *num.*4 Menochius *vol.*2. *conſil.*82. *num.*16. Riminaldus *lib.*6. *conſil.*686. *num.* 46. vide etiam Paramum *de orig. Inquiſit. lib.*3. *quæſt.*6. & Pariſium *lib.* 4. *conſil.*2. *num.*101. *& ſeq.* & Decian. *in tract.crimin.lib.*5. *c.*35. *num.*20. & videtur expreſsè deciſum *in cap. litteras, de præſumptionibus.*

4. Notandum eſt tamen quòd ſupradicta ſententia procedit quoad condemnandum hæreticum in pœna ordinaria hæreſis, ſecus autem in pœna extraordinaria,& ita intelligendus eſt Rojas *ſingul.*264. *num.*6.& *de hæret. part.* 2. *num.*151. qui videtur ſibi varius & contrarius,ut legenti diligenter patebit;& hanc etiam ſententiam tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit.*50. *n.*21. & *tit.*51.*num.*12.Gundiſſalvus *de hæret. quæſt.*13. *num.* 21.& 22. Albertin. *de agnoſcen. quæſt.*34. *num.*56. & *ſeq.*Pegna *in director.part.*2.*comment.*80.& alij. Poteſt igitur hæreticus per præſumptiones & indicia plenè probata condemnari in pœna extraordinaria triremium fuſtigationis,exilij,carceris,&c.quicquid aſſerat Menochius *conſil.*82.*num.*144.ubi putat ex præſumptionibus non poſſe quem condemnari in pœnam corporalem,ſed in pecuniariam.Sed tu tene noſtram ſententiam cum DD. citatis.

RESOL. LXXIII.

An Inquiſitores ex indiciis, & præſumptionibus indubitatis poſſint punire reum pœna ordinaria? Ex part. 4. tr. 8. Reſ.116.

Sup. hoc lege præcedentem Reſ. & ne prætermittas videre doctr. Reſ. & §§. ejus ſecundæ annot.

§.1. Negativè prima facie videtur reſpondendum ex doctrina Innocentij *in cap. quia veriſimile, de præſumpt.* ubi tenet quòd quando quis condemnatur ex præſumptionibus in criminalibus non datur pœna ordinaria delicti. Vide etiam Angelum *in lib.*2. *de furtis,* & Ananiam *conſil.*59.*col.*2.

2. Sed his non obſtantibus in caſu hæreſis contrarium dicendum eſt. Vnde Didacus Cantera *in qq. crim.cap.*2. *de probat. per teſtes, quæſt.*1. *num.*60. ſic aſſerunt.In crimine hæreſis probato facto ex quo reſultat indubitatum indicium, bene datur pœna ordinaria delicti.v.g. aliquis facit aliquam cæremoniam Iudæorum, cùm ſit ex eorum genere, & idem ſi faceret aliquam cæremoniam Mahometanam,cùm ſit de genere Maurorum,certè ex iſto facto cùm ille ſit ex illo genere, reſultat præſumptio indubitata, vel indicium indubitatum, quod fuit propter obſervationem illius legis, vel ſectæ,& ſic ſi eſt negativus, pertinax, datur pœna ordinaria hæreſis,per textum *in cap. ad abolendum,de hæret.* Ita Cantera, & in his terminis loquitur Simanca *in cathol. inſtit.cap.*49.*num.*3.unde hæc menti teneant DD. Inquiſitores, quia quotiadana erunt, ut obſervat Cantera *loc.cit.* qui etiam videndus eſt *in quæſt.*6.*ubi ſuprà, num.*2.

RESOL. LXXIV.

An Inquiſitores per tres,vel quatuor teſtes minus idoneos poſſint punire reum pœna ordinaria, ſi ſimul adſint aliæ conjecturæ,circumſtantiæ,vel adminicula?

Et notatur, quod numerus teſtium ſupplet eorum defectus,etiam ad effectum quod cenſeantur omni exceptione majores.

Et an depoſitio unius teſtis inhabilis ſufficiat ad torturam?

Et quid ſi ſint duo? Ex part. 4. tractatu 8. Reſol. 123.

§.1. Negativè reſpondet Almon Ciazzius *in ſuis diſceptationibus criminalibus, diſcept.*17.*n.*46. *uſque ad num.*50. quia teſtis inhabilis non poteſt ſuppleri per alios teſtes inhabiles, quoniam quod nihil eſt, ſupplementum non recipit. *l.ſed ſi manente, ff. de precar.*& teſtium inhabilitas ut ſuppleatur ex dicto alterius, requiritur ut teſtis ſupplens non ſit inhabilis, ut tenet Aymon *cenſ.*99. *num.*10. Corn.*lib.*2. *con.*172. *num.* 20. & ex pluribus imperfectis non poteſt oriri perfectum, Bec.*conſ.*85.*n.*20. & alij.

2. His tamen non obſtantibus contrariam ſententiam eſſe veram praxis & Doctorum auctoritas docet. Vnde Antonius Souſa *in aphoriſm. Inquiſ.lib.*2.*cap.*13. *num.* 13. ſic ait:Teſtes inhabiles licèt regulariter non ſufficiant,niſi ad inquirendum ad torturam,& ad pœnam extraordinariam;ſi tamen magnus ſit eorum numerus, & adſint conjecturæ ſufficientes, ſuppletur eorum defectus,& poteſt imponi pœna ordinaria. Ita ille, & Caſtrus Palaus *in opere morali tom.*1. *tract.*4. *diſp.*8.*punct.*15. §. *num.*1. ſic aſſerit: Depoſitio unius teſtis inhabilis raro ad torturam ſufficit, niſi aliis adminiculis & præſumptionibus gravibus adjuvetur. Depoſitio duorum ſufficiet ad torturam, vel ad condemnandum reum in pœna extraordinaria;trium, vel quatuor depoſitio ad condemnationem ordinariam ſufficiet,quia multitudine deponentium inhabilitas illorum reparatur.Hæc Caſtrus *ubi ſupra,* & ante illum Rojas *ſingul.*188. *num.*11. Lælius Zecchius *in ſumm. tom.*1.*cap.*11 *de hæreſi,num.*14.*ver. admittuntur.* Pegna *in director. part.*3. *comment.*113. & alij, & hæc opinio deſumitur ex *capite in fidei favorem, de hæretic. in* 6.Vnde Rojas *ſingul.*200. *num.*3.ex verbis dicti capituli infert, & docet quòd in crimine hæreſis quamquam cauſa ſit criminalis & ardua, numerus teſtium in favorem fidei defectum eorum & qualitatem ſupplet. Vide etiam Binsfeldium *de confeſſ. maleſ.membr.* 2. *concluſ.*7. & Delrium *in append.*2.*ad diſquiſ.magis. lib.*5. *quæſt.*12.*in fine.*

Sup. hoc & ſeqq. in ho §. in tr. 11 Reſ.6. §. ult & in Reſ.11 §. Nota quarto. & hic ſup. in Reſ.41.§.D co quarto. lin.6.& ver Et ideo.

3. Notandum eſt etiam hîc à DD. Inquiſitoribus quòd numerus teſtium ſupplet eorum defectus,etiam ad effectum,quòd cenſeantur omni exceptione majores.Ita Gregorius XV.*in deciſ.*351.*num.*4. & 5 quod procedit,etiamſi omnes patiantur exceptiones.Ita Cæſar.de Graſſis *deciſ.*175.*n.*9. licèt quoad hoc ultimum contradicat Cacheranus *conſ.*64. *num.* 3. & Burſatus *lib.*3.*conſ.*321.*num.*31.

RESOL. LXXV.

An Inquiſitores poſſint punire reum pœna ordinaria, ſi cum teſte inhabili occurrat alius teſtis valdè dignus?

Et an ſi teſtes ſingulares ſint valde digni viri, Nobiles, & egregiæ perſonæ, conjungantur, & faciant plenam probationem contra reum? Ex part. 4. tractat. 8. Reſ. 129.

Sup. hoc Reſ. 1. no ſeq. §. Di quinto.

§.1. Affirmativè videtur reſpondendum ex authoritate Franciſci Pitigiani *in pract. crimin. canon. part.* 2. *cap.*1.*fol. mihi* 145. ubi ſic ait: Si alter teſtis ſit valde dignus, poteſt ſupplere defectum, qui eſt in altero minus idoneo, ita ut ſimul efficiant plenam probationem,ut tenet Baldus *in l.ſi quis ex argentariis,* §.1.*ff.de eden.* & alij Doctores *ibidem.* Sic Pitigianus.Vide etiam Ghiſlerium *de judice Regulari c.*17. *num.*46.

§. 2. Sed ego puto DD. Inquiſitores non debere diſcedere à contraria ſententia quam docet Portel *in dub. Regul. ver. Teſtis n.*10. & Pegna *in director.par.*3. *commen.*113. & alij,quia ex dignitate unius, non reparatur alterius defectus, niſi cum utriuſque depoſitione

rione aliæ circumſtantiæ & indicia concurrerent, & hanc opinionem tenet etiam Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.2.cap.19.n.2.*

up.hoc ſup. n Reſ.41.§. Dico ſepti-mo. & Dico undecimo. e inf. in tr. 2. Reſ.31.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter quod Hippolytus de Marſiliis *in pract.crim.§.diligenter*, *num.*17 & alij, docent quòd ſi teſtes ſingulares ſint valdè digni viri, nobiles, & egregiæ perſonæ conjunguntur, faciunt plenam probationem contra reum. Sed ego contrariam ſententiam teneo cum docto Cantera *in qq.crim. cap.2.de probat.per teſtes,quæſt.5 num.*3. quem omnino vide. Vide etiam Campegium *in addit. ad Zanchinum capite* 13.*lit.C.*

RESOL. LXXVI.

An Inquiſitores poſſint condemnare abſolutum,iterum de eodem crimine ſuperveniente probatione pleniori? Ex p.4. tr.8. Reſ.10.

Sup.hoc inf. in tr.12. Reſ. 3. §.1.

§.1. AFfirmativam ſententiam videtur docere Inſtructio Hiſpal. *ann.* 1484. *n.*3. ſic habetur, [Item acordaron y ordenaron que los que fueren preſos por eſte delicto que no ſean fatigados en las carceles, en la dilaçion del tiempo, que luego ſe haga el proçeſſo con ellos,porque no aya lugar de quexarſe y no ſe detengan a cauſa de no haver entera probança, pues que es cauſa quando ſobreviene probança ſe puede de nuevo agitar no obſtante la ſentençia que fuerte dada.]

2. Sed iſtam conſtitutionem aliqui intelligunt de reo qui fuit abſolutus ab inſtantia judicis; ſecus autem ſi fuit in totum abſolutus, ne repugnet juri communi & legi *ſi cui* §.1.*ff. de accuſationibus*, *& cap. de his,de accuſat.*& ex authoritate & argumento *l. libellorum,& cap.cùm P.de accuſation.* Vide Brunum *de hæret.lib.*4.*c.*8. & Decium *conſ.*137.

3. Verùm his non obſtantibus Ioan Rojas *de hæret. p.2.aſſert.*40. *n.*385. docet,quòd abſolutus, ſive ab inſtantia judicis,ſive definitivè, iterum de eodem crimine pleniori ſuperveniente probatione poterit condemnari,& *infrà num.*386.etiam docet condemnatum pœna arbitraria, quia delictum non fuit plenè probatum poſſe ordinaria pœna puniri ſuperveniente de eodem crimine legitima probatione,& ita obſervatur in praxi in Sacro Tribunali S.Inquiſitionis Hiſpaniæ,Vnde poſt hæc ſcripta hanc ſententiam tenet etiam Souſa *in aphor. Inquiſit.lib.* 2. *c.*37.*n.*31. & ideo à fortiori obſervandum eſt id,quod determinat Inſtructio Toletana *ann.*1561. *num.*69. ubi ſic ait: [Quando huviere proceſſo contra alguna perſona determinado,o ſin determinarſe, y eſtuviere ſobreſeido aunque no ſea de heregia formal, ſino que por otra razon pertenezca al S. Officio ſobreveniendo nueva probança de nuevos delitos deve acumular el proceſſo viejo con el proceſſo nuevo para agravar la culpa y el Fiſcal haga mençion del en ſu acuſaçion.] Sic ibi.

S.hoc ibi-dem in §.2.

RESOL. LXXVII.

An Inquiſitores poſſint procedere, & punire diſputantes de fide in caſu de jure prohibito?

Et an in dicta prohibitione cap.2.de hæreticis in 6. *non includatur Clericus quamvis indoctus, & quamvis peccet contra legem naturalem exponendo ſe periculo errandi: ſed non autem incidet in excommunicationem latam in dicto capite?*

Quæ quidem excommunicatio etiam à laicis non incurritur ipſo facto ſed per judicem Eccleſiaſticum eſt infligenda? Ex p.4.tr.8.Reſ.56.

Tom. V.

§.1. REſpondeo affirmativè, & ita docet Michaël Zanardus *in direct. Theol.part.*2. *cap.*6. *q.*32. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. diſputare*, *num.*2. & ex neotericis Farinacius *de hæreſi quæſt.*78. *num.*117.

2. Notandum eſt tamen quòd *in cap. quicumque*, §. *inhibemus de hæret.in* 6. prohibetur laicis de fide diſputare,etiam quòd ſint perſonæ doctæ & litteratæ, ut obſervat Albertinus *de agnoſcend. q.*13.*n.*12. Valentia *tom.*3. *diſp.*1.*q.*10. *punct.*4. *poſt* 2.*concluſ.* Pegna *in direct.Inquiſ.p.*1.*q.*10.*comment.*25. Azorius *tom.*1. *lib.*8. *cap.*26.*q.*1. Aragon. *in* 2.2. *q.*10.*art.*7.*notab.*2. & alij, *ubi infra*,niſi in caſu magnæ neceſſitatis, vel utilitatis, ut ſi in aliquo loco adeſſet aliquis hæreticus,qui fideles perverteret,nec ibi adeſſent Eccleſiaſtici docti, qui adversùs illum partes fidei ſuſciperent,tunc enim laïco docto non ſolùm non prohibetur, ſed etiam tenetur cum illo hæretico, de fide diſputare, & ita docet Becanus *tom.*3. *tract.de fide cap.*15.*q.*7.*n.*6. Suarez etiam *tract.de fide diſp.*20. *ſect.*1. *n.*11. Turrianus *in* 2.2. *D. Th.tract. de fide*, *q.*10. *art.*7. *diſp.*50. Sanctarellus *de hæreſi cap.*8.*dub.*2.*n.*7. & alij.

Sup.hoc ſup. in tr. 8. Reſ. 10.& in to.6. tr.1. Reſ.71. in fin. & ſi legis aliam Reſ.ejus not. & alias annot.prædict. Reſ.doctrina repleberis ſup.hoc.

3. Nota etiam, quòd in dicta prohibitione *cap.* 2. *de hæret. in* 6.non includitur Clericus, quamvis indoctus, quia textus loquitur de laïcis, peccabit tamen contra legem naturalem,exponendo ſe periculo errandi. Ita Sanctarellus *loc. cit. n.*8. Becanus *n.*7. Azorius & Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.*8. & alij, non autem incidet in excommunicationem latam *in d.cap.*quæ quidem excommunicatio etiam à laïcis non incurritur ipſo facto, ſed per judicem Eccleſiaſticum eſt infligenda,ut notant DD.citati.

RESOL. LXXVIII.

An Inquiſitores poſſint procedere contra blaſphemantes hæreticaliter ex iracundia?

Et an Inquiſitores poſſint punire blaſphemantes ſub conditione, v.g. non credo in Deum, niſi te occidam? Ex p.4.tr.8.Reſ.87.

Sup.hoc inf. in tr. 12. Reſ. 8.

§.1. PRima facie videtur quòd non, ex verbis Inſtructionis Hiſpal.*anno* 1550.*n.*4.ubi ſic habetur:[Porquanto los Inquiſidores algunas vezes prenden por cauſas livianas no concluyentes heregia derechamente por palabras que mas ſon blaſphemias que heregia dichas con enojo o ira que de aqui adelante no ſe prenda ninguno deſta calidad ſi duda huviere que lo conſulten con los Inquiſidores Generales.] Sic ibi.

2. Sed ſupradicta verba, *en blaſphemias dichas con enojo*, &c.intelligenda ſunt de blaſphemiis non hæreticalibus, ut optimè notavit Ioan.Rojas *de hæret.p.*2. *num.*172.& apparet ex aliis verbis, ibi,*No concluyentes heregias derechamente*, quæ verba etiam clarè demonſtrant Inquiſitores de blaſphemiis hæreticalibus ſolùm inquirere, quod etiam apparet per illa verba Inſtructionis Toletanæ *anno* 1561. *numero* 65. ubi ſic habetur: [Los Inquiſidores proceden contra algunos culpados por coſas que los hazen ſoſpechoſos en la fe, y por la calidad del delicto y de la perſona no lo juzgan por herege como ſon los que contrahen dos matrimonios o por blaſphemias calificadas:] ubi per *blaſphemias calificadas* intelliguntur blaſphemiæ hæreticales, & ita tenet Caſtrus *de juſt. hæretic. punit. lib.*1. *cap.*12. Eymericus *in direct or. Inquiſit.part.*2. *quæſt.*41. & *ibi* Pegna *commen.*66. Bañez *in* 2. 2. *quæſt.*18. *art.*1. & alij, quos citat & ſequitur Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap.*80. *lib.*2. *numero* 1. qui tamen adducit Conſtitutionem Iulij III.

P p quæ

quæ incipit, *In multis*, &c. ubi ſuper blaſphemias etiam non hæreticales conſtituuntur judices Inquiſitores. Sed hoc in praxi non obſervatur. Nam in Tribunali S. Inquiſitionis hodie tantùm contra blaſphemantes hæreticaliter inquiritur, etiamſi ex calore iracundiæ dictas blaſphemias fecerint,ut tenet Rojas *loc. citat.* & Albertin. *de agnoſcen. quæſt.* 27. *num.*18. cum aliis,licèt tales puniendi ſint mitiori pœna. Vide etiam Riccium *in praxi tom.*1.*reſolut.*423.ubi aſſerit blaſphemantes calore iracundiæ & in ludo, debere abiurare. Sed de hoc *infrà.* Vide etiam Emmanuelem de Valle Moura *opuſc.de enſal.ſect.*3. *cap.*3. *num.*7. ubi invehitur in quemdam Theologum, qui liberavit à iuriſdictione Inquiſitorum blaſphemantem ex magna iracundia & vehementi paſſione.

Inf. in Reſ. quæ hic eſt inf. in tr. 12. Reſ. 8. §. 2. ad med.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter quòd Inquiſitores poſſunt punire blaſphemantes ſub conditione, ut v.g. Non credo in Deum, niſi te occidam, quia hæc blaſphemia conditionalis habet in ſe puram, implicitam affirmativam, videlicet quòd ſi ad occidendum illum opus fuerit in Deum non credere, paratus eſt libenter facere. Ita Rojas *ubi ſuprà, num.*173. *&* 174. & poſt illum Lazarius *de tract. blaſphemia, quæſt.*6. *num.*11.

RESOL. LXXIX.

An Inquiſitores poſſint punire tamquam hæreticum Confeſſarium aſſerentem pænitenti, ut ſibi revelet complicem,alias eum non poſſe, nec velle abſolvere?

Et an in tali caſu pænitens teneantur denunciare talem Confeſſarium tanquam hæreticum in Tribunali S. Inquiſitionis ? Ex p.4.tr.8.Reſ.97.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Medina *in ſumma lib.*2. *cap.* 4. §. 1. quem ſequitur Lopez *in inſtruct. Confeſſ.part.*1. *cap.*27.§. *Commendamus quoque.* Vnde putant talem Confeſſarium eſſe denunciandum, quia hæreſis eſt affirmare, quòd teneatur pœnitens eam circumſtantiam confiteri,nam ſequeretur licitum eſſe infamare proximum.

2. Sed contrariam opinionem tuetur Villalobos *in ſumma, tomo primo, tractatu nono, difficult.* 38. *numero nono*, ubi ſic ait: [Añade Medina, que ſi el Confeſſor dice al penitente no os he de abſolver, ni puedo hazerlo ſi no me revelais el complice, que el penitẽte en tal caſo tiene obligaçion à denunciarlo como herege en el S. Offiçio, porque es herege dezir, que eſta circunſtançia es neceſſaria declararla en la confeſſion, y por el conſiguiente dize,que ſi el penitente viene à confeſſarſe con otro, y le dize lo que ſe paſſo con el primero que no le ha de abſolver haſta que denunçie al S.Offiçio como de Heregia y trayga recaudo como lo ha hecho aſſi. Pareçeme que el P. Maeſtro Medina eſtava muy colerico que el ſentido de aquellas palabras no es tan rigoroſo como el le haze, que el dezir, no puedo,muchas vezes es meſmo que no quiero.]Ita ille;& ita etiam hanc ſententiam tenet Coriolanus *tract.de caſ. reſerv.part.*1 *ſect.*3.*art.*9.*num.* 3.ubi citat Petrum Navarra.Et ratio eſt.Nam licèt ſit hæreſis dicere,non eſſe illicitum infamare proximum, tamen controvertitur inter DD. an revelatio complicis in confeſſione ſacramentali facta,ſit infamare proximum,de qua quæſtione vide me ipſum *in* 1. *part.tr.* 7. *de circumſtan. reſol.*49.

Quæ nunc eſt in tom.1. tr.7. Reſ.50. &c.

RESOL. LXXX.

An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios frangentes ſigillum Confeſſionis?

Et notatur Sacerdoti,qui ſigillum confeſſionis frangit,nullam à jure imponi pœnam, quam de facto incurrat. Ex p.4.tr.8.Reſ.95.

§.1. REſpondeo negativè,niſi, ut docet Molfeſius *in ſumma tom.*1. *tr.*7. *cap.*23.*num.*68. adeſſet error in intellectu revelantis, defendendo licitam eſſe revelationem hujus ſigilli, vel aliter malè ſentiret de Sacramentis Eccleſiæ, quia in tali caſu cognitio ejus criminis ſpectaret ad Tribunal S.Inquiſitionis,ubi non recipiuntur denunciationes in aliis caſibus;ſed remittuntur ad judicem Eccleſiaſticum ordinarium,& ita intelligendus eſt Alphonſus de Leone *de officio Confeſſarij tom.*1.*recollect.*12.*n.*12.*caſ.*3.quatenus dicit Confeſſarios frangentes ſigillum confeſſionis eſſe Inquiſitoribus denunciandos.

2. Notandum eſt tamen hîc obiter Sacerdoti, qui ſigillum confeſſionis fregit,nullam à jure imponi pœnam,quam de facto incurrat.Sed *in cap.omnis utriuſque ſexus,de pœnit.*dicitur debere deponi à ſacerdotali officio, & ad agendam pœnitentiam in arctum Monaſterium detrudi. Sed hæc requirunt ſententiam judicis. Ita Coninch.*de Sacram.diſp.*9.*dub.*4.*n.*70. Sed Doctores qui referunt pœnas infligendas Sacerdotibus ſigillum revelantibus, plena manu congerit Auguſtinus Barboſa,vir quidem doctus, *in collect.to.*2.*lib.*5.*tit.*38. *cap.*12.*num.*15. & Menochius *de arbitr.lib.*2.*centur.*5. *caſu* 414.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 8. Reſ. 59.

RESOL. LXXXI.

An Inquiſitores poſſint punire Confeſſarios, qui tempore Iubilæi abſoluunt Hæreticos in foro conſcientiæ?

Et docetur non eſſe puniendum Confeſſarium abſoluentem aliquem cum opinione probabili ? Ez part.4. tr.8. Reſ. 109.

§.1. EX Covarruvia P. Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 4. *tract.de excommun.dub.*19.*num.*15.*&* 16.obſervat Inquiſitores ſolitos eſſe punire hujuſmodi Confeſſarios qui virtute Iubilæi, in qua non concluditur in ſpecie crimen hæreſis, audent abſolvere hæreticos occultos, & ita etiam docet Homobonus *in conſult. mor.vol.*2.*p.*4.*reſp.*19.

ſup. hoc ſignanter in ver. not. ſec

2. Sed hoc factum diſpliceret Ioanni Sancio, qui *in ſelectis diſp.*44. *num.*23. *&* *diſp.*48.*n.*52. docet non eſſe puniendum Confeſſarium abſolventem aliquem cum opinione probabili,quia res quæ culpa carent, in damnum vocari non debent, *cap.*2.*de conſtit.*nec ſine culpa quiſpiam puniendus eſt, cùm nullus ſit dignus pœna,niſi ob culpam, ex *l. putetur, ff.ad legem Aquiliam, c.ſatis perverſum, diſt.*56.*c.inventum* 16.*q.*7. Sed Confeſſarius abſolvens virtute Iubilæi hæreticum occultum,non committit culpam, quia utitur opinione probabili,ut videre eſt apud me ipſum *in tr.de abſolutione ab hæreſi,* * *reſol.*1. licèt ego teneam opinionem negativam, ergo non eſt dignus aliqua pœna. Vnde Molfeſius *in ſum.tom*1..*tr.*7.*c.*21.*n.*63.ſic ait: Quòd autèm dicunt quod Domini Inquiſitores punire ſoleant Confeſſarios,non conſtat,& de jure non procedit. Ita ille. Sed ego reſolutionem hujus dubij remitto prutiæ DD.Inquiſitorum.

* Quæ hîc eſt ſupra in tr. 8. Reſ. 29. à §. Reſpondeo, Sed ne deſeras videre alias Reſ. §§. & verſ. ejus not.

RESOL.

RESOL. LXXXII.

An Inquiſitores poſſint punire dicentes confeſſos Religioſis eb Epiſcopo approbatis, iterum eadem peccata teneri confiteri Parocho?

Et an ſic dicentes ſuſpecti ſint de hæreſi, & ſint denunciandi S. Officio? Ex p.4.tr.8.Reſ.102.

up. hoc lege doctrinam ef. & §. not. q.

§. 1. Affirmativè reſpondeo, quia ſic dicentes ſunt ſuſpecti de hæreſi, & ſunt denunciandi S. Officio, & ita tenet Zanard. *in direct. Theol. p. 1. de ſacrament. Pœnit. cap.* 24. Alphonſ. de Leone *in tr. de offic. & poteſt. Confeſſ. tom. 2. recollect.* 10. *n.* 101. Peregrin. *in compend. noſtr. privil. tom.* 1. *ver. communicare*, §. 11. & Naldus *in ſum. ver. Confeſſarius, n.* 29. & Ioan. de la Cruz *de ſtatu de Relig. lib.* 2. *c.* 6. *dub.* 1. *concl.* 3. Vnde explodenda apparet opinio Henrici de Gandavo, Hoſtienſis, Archidiaconi, Ioannis Monachi & aliorum, quos refert Adrianus *in 4. q. 5. de Confeſſione*, aſſerentium, quòd qui ex privilegio confitentur Religioſis, tenentur poſtea debito tempore ſuis Parochis confiteri eadem peccata, quæ ſemel confeſſi ſunt, ut adimpleant præcepta Innocentij III. *in cap. omnis utriuſque ſexus*, & ideo obſervat Miranda *in Manuali Prælat. tom.* 1. *q.* 45. *art.* 3. quòd Ioannes de Poliaco, qui pertinaciùs ſupradictam opinionem tenebat, per Ioann. XXII. *anno Domini* 1322. vocatus Romam compulſus eſt palinodiam recantare, ſuúmque errorem revocare, ut conſtat ex quadam Extravag. quæ incipit, *Vas electionis.* Meritò igitur, ut advertit Ioan. de la Cruz *loco citato*, Sixtus IV. commiſit Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis hoc delictum punire.

p. conten- ab hoc rſ. Vnde. in m. 3. tr. 1. ge latam ctrinam ſ. 40. & al- ius §. ejus imæ ann.

RESOL. LXXXIII.

An Inquiſitores poſſint admittere ad confeſſiones audiendas eos, qui abjuraverunt de vehementi, vel de levi?

Et an Regulares abjurantes de levi reddantur inhabiles ad gradus, & dignitates Religionis?

Et notatur, quod ex abjuratione etiam de vehementi non incurritur irregularitas. Ex p.4.tr.8.Reſ.64.

§. 1. Reſpondeo negativè quoad primum, ex declaratione ſacræ Congregationis S. Officij, per quam ordinatur ne is qui abjuravit de vehementi, admittatur amplius ad audiendas confeſſiones, quam declarationem affert Vmbertus Locatus *in fine praxis Inquiſit. Genuenſis*, & de Leone *ubi infrà*, & docet Riccius *p.* 2. *deciſ.* 218. *per totam*, quam omnino vide.

Quo ad ... lege doctrinam §. 1. hujus Reſ. & §. s annot. ex illis infes quid ca hoc.

2. *Difficultas eſt de reo abjurante de levi, & affirmativè reſpondet M. Antonius Genuenſis *in praxi Archiep. c.* 45. *n.* 2. ubi ſic ait. Fuit dubitatum in Curia Archiepiſ. an quidam Sacerdos qui abjuraverat hæreſim de levi, eſſet admittendus ad audiendas confeſſiones fidelium, & re delata ad ſacram Congregationem generalis Inquiſitionis S. Officij in Vrbe fuit reſcriptum *die 6. Martij* 1596. dictum Sacerdotem non eſſe impeditum exercere omnes Ordines, & Sacramenta miniſtrare, ac fidelium etiam ſæcularium confeſſiones audire, quamvis abjuraſſet de levi. Ita Genuenſis, qui etiam ibi notat, ut *ſuprà* diximus quòd in dicta Curia Archiepiſc. Neapolit. abjurantes de vehementi nunquam admittuntur ad confeſſiones audiendas.*

Sup. hoc ..in tr. 9. Reſ. 93. & in... in tr. 12. doctr. Reſ. ... Difficul... in fine in § Vnde ...am in ...e.

3. * Sed an Regulares abjurantes de levi reddantur inhabiles ad gradus & dignitates Religionis? negativè reſpondet Seraphinus Freyta *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolic. q.* 24. *num.* 70. etiamſi abjuraſſet de vehementi. Vide Rodriquez *in qq. Regular. tom.* 2. *q.* 82. *art.* 2. hodie tamen, ut obſervat Alphonſus de Leone *tract. de officio & poteſtate Confeſſarij part.* 2. *recollect.* 1. *n.* 211. extat decretum ſacræ Congregationis ſancti Officij annuente Vrbano VIII. Pontifice, ubi Regulares redduntur inhabiles ad officia & dignitates propter quamcumque pœnitentiam, niſi ſit ſalutaris.

4. Notandum eſt hîc obiter quòd ex abjuratione etiam de vehementi non incurritur irregularitas, & ideò Villalobos *in ſum. tom.* 1. *tract.* 21. *diffic.* 15. *num.* 2. ſic ait: [No ſe incurre irregularidad por haver abjurado la heregia de levi, o de vehementi, de ſuerte que ſi de hecho de verdad no era herege, ſi no que ſe lo probaron con teſtigos falſos, o el confeſſo por temor del tormento no queda irregular como dize Navarro, el qual dize de un Prelado que abjuro de vehementi, y el dia ſiguiente ſin diſpenſaçion ſe fue à dezir Miſſa loqual approbo y loo el Papa y toda la Curia, la razon deſto es clara, porque en el derecho no ſe pone eſta pena al que abjuro ſi no al herege.] Ita ille, & Sanch. *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 25. *n.* 12. quem ſequitur Alphonſus de Leone *ubi ſup. de offic. & poteſt. Confeſſ. tom.* 2. *recollect.* 1. *n.* 211. *in fin.*

Sup. contexto in hoc. §. inf. in Reſ. 136. §. ult. & ſup. in tr. 5. Reſ. 51. & in to. 3. tr. 3. Reſ. 31.

RESOL. LXXXIV.

An Inquiſitores poſſint punire ſumentes in communionem majores, vel plures Hoſtias, ſeu particulas?

Et an Euchariſtia cauſet gratiam toto tempore, quo eſt in ſtomacho? Ex p.4.tr.8. Reſ. 96.

§. 1. Reſpondeo affirmativè cum Fernandez de Heredia *in diſp. Theol. de Sacram. tit. de Euchariſt. diſt.* 2. *part.* 9. *dub. unic. num.* 1. & Ioan. de la Cruz *in direct. conſcien. par.* 2. *de Sacram. Euchariſt. q.* 4. *concl.* 2. ubi ſic ait: Ex dictis patet contra Caietanum, & Canum, Euchariſtiam non cauſare gratiam toto tempore, quo eſt in ſtomacho, ſicut nec toto tempore manducationis, aliàs eſſet majoris conditionis communicando ſub multis hoſtiis, quod falſum eſt, & puniuntur ut ſuſpicioſi per Inquiſitores, qui ſunt multum ſoliciti communicare ſub multis hoſtis, ut diutiùs duret corpus Chriſti in ſtomacho. Ita Ioann. de la Cruz.

Quoad hoc ex Reſ. 1. not. ſeq. lege doctr. §. probatur. in fin. & ex Reſ. 2. §. ult. & ſignãter §. pen. ad med.
Pro contexto à verſ. Ex dictis. hujus textus. in to. 2. tr. 1. Reſ. 150. à lin. 2. uſque ad §. Et hęc. & ibi in tr. 2. Reſ. 33. §. 2. poſt med. à verſ. Vnde & ſeq.

RESOL. LXXXV.

An Inquiſitores poſſint punire reum, qui fuit baptizatus invalidè ex defectu formæ, materiæ, vel intentionis? Ex p.4.tr.8.Reſ.78.

§. 1. Suppono Baptiſmum neceſſarium eſſe, ut hæreſis, Iudaiſmus & Paganiſmus punibilia ſint ab Eccleſia, ſecluſis aliquibus caſibus, ut patet ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. & obſervant communiter Doctores. Hoc ſuppoſito, negativè reſpondet ad quæſitum Sanch. *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 7. *n.* 34. Suar. *de fide diſp.* 19. *ſect.* 5. *n.* 8. & Sanctarell. *de hæreſi cap.* 1. *dub.* 2. *n.* 6. & alij, quia talis per Baptiſmum invalidum non fuit conſtitutus membrum Eccleſiæ viſibilis, aliàs dictus Baptiſmus non eſſet repetendus: ergo Eccleſia non poteſt adversùs illum juriſdictionem exercere.

2. Sed non deſunt DD. affirmativam ſententiam tenentes, quam tuetur Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 9. *q.* 3. *ver. ſi quæras.* Caſtr. *de juſt. hæretic. punit. lib.* 1. *cap.* 8. Simanca *in Cathol. inſtit. tit.* 31. *num.* 5. ubi ſic aſſerit: Quæritur an is, qui probabili errore ductus putat ſe baptizatum eſſe, cùm verè baptizatus non ſit, propriè cenſeatur hæreticus, ſi poſtea hæreſi aliqua infectus fuerit? & verius eſt ut hæreticus judicetur & pœnis

hæreticorum ſubjaceat, quia iſte baptizatus eſt Baptiſmo flaminis,& quia in hac re plus operatur opinio, quàm veritas, unde quidam ita definiūt: Hæreticus eſt qui verè baptizatus, vel pro baptizato ſe gerens pertinaciter errat, vel dubitat contra Catholicam veritatem Hæc Simanca. Cujus opinionem tenet etiam Henriquez *lib.2.cap.25.num.6.* & Sayrus *de cenſ.lib.3. cap.4.num.11.* in caſu quo reus habuerit intentionem ſuſcipiendi Baptiſmum.

3. Vel quando communiter reputatur baptizatus, ut ſemper accidit; & ideo obſervat Caſtrus Palaus *tom.1.tr.4.diſp.8.punct.16.§.6.num.3.* quòd Cæſarauguſtæ *anno* 1619. quidam Maurus, qui adversùs noſtram fidem deliquit, reconciliatus eſt, etiamſi allegaverit baptizatum non eſſe, in cujus confirmationem in libro ſuæ parochiæ non fuit inventus ſcriptus. Vide etiam Antonium Ricciullum *tract. de jure perſonarum,&c.lib.3.cap.6.* varios caſus diſtinguentem.

* RESOL. LXXXVI.

An Inquiſitores poſſint punire reum, quando dubitatur, an ſit baptizatus? Ex p.4.tr.8.Reſ.113.

§.1. AD hoc dubium reſpondet Didacus Cantera Murciæ Inquiſitor *in qq. crim.cap.1.de hæreticis, n.5.* ubi ſic ait: Sed eſt dubium, quando dubitatur an aliquis ſit baptizatus, poſſit ne contra eum procedi? & in hoc diſtingue, ſcilicet, aut eſt ille converſatus, & natus inter Chriſtianos, & præſumitur in dubio baptizatus, & per conſequens poterit procedi contra eum, ſi commiſit aliquam hæreſim: aut eſt natus & converſatus inter infideles, & non præſumitur baptizatus, & per conſequens non poterit puniri: aut eſt natus inter Chriſtianos, converſatus autem inter infideles, & tunc etiam diſtinguerem, ſcilicet quòd aut ſtatim quòd natus eſt ante annos diſcretionis, eſt captus ab infidelibus, & tunc licèt præſumeretur is baptizatus, tamen etiamſi fecerit aliquem actum hæreticum inter infideles, non puniretur, nec procederetur tamquam contra hæreticum, quia non fuit inſtructus in fide Catholica: aut captus fuit poſt annos diſcretionis, & ſciebat fidem Catholicam, & tunc eſſet hæreticus, & puniretur tamquam talis. Iſtam diſtinctionem colliges ex textu, & quæ *ibi* notant DD. *in cap.1.de Baptiſmo,*& ex textu,& quæ *ibi* notant DD. *in cap. veniens. §. fin. de Presbyt. non baptizato.* Ita Cantera.

RESOL. LXXXVII.

An Inquiſitores poſſint procedere contra comedentes carnes in diebus prohibitis, vel non recipientes Euchariſtiæ Sacramentum, & Pœnitentiæ ſemel in anno? Ex p. 4. tr.8. Reſ.38.

§.1. AFfirmativam ſententiam olim docui, quia ſupradicti ſunt vehementer de hæreſi ſuſpecti. Sed quia hæc opinio aliquibus nimis rigida viſa fuit, ponam hîc per extenſum verba Doctorum. Antonius Sanctarellus *tract.de hæreſi cap.41. dub.3.num.5.* Sunt de hæreſi ſuſpecti qui ſingulis annis ſua peccata non confitentur, nec communicant; ſicut etiam ſunt ſuſpecti de hæreſi, qui diebus vetitis carnes edunt. Io. Rojas *ſingul.98.num.6.* Inquiſitores poſſunt procedere contra eum, qui non recipit ſacram communionem quolibet anno. Franciſcus Pegna *in direct. Inquiſ. part. 2.q.55.comm.46.* Vehemens ſuſpicio, ſeu ſuſpicio alia ſumitur ex ſignis exterioribus operum, aut verborum, ex quibus capitur argumentum concludens frequenter, & ut in pluribus quòd qui talia dicit, vel facit, eſt hæreticus, ut ſi quis diebus prohibitis abſque neceſſitate & Superioris facultate carnibus veſceretur. M.Antonius Genuenſ. *in praxi Archiepiſ.cap.18. n.11.* Comedentes carnes diebus prohibitis ab Eccleſia ſine neceſſitate dicuntur vehementer de hæreſi ſuſpecti. Et tandem hanc ſententiam non ſolùm quoad comedentes carnes diebus prohibitis, ſed etiam quoad non ſumētes ſacramentū Euchariſtiæ & pœnitentiæ ſingulis annis, docet etiam Lælius Zecchius *in ſumm. tom.1.tit. de fide cap. 11. num.5.* Verùm poſſe omnia ſupradicta effici ſine mentis errore, non eſt dubitandum, non tamen ex hoc ſequitur quòd Inquiſitores non poſſunt procedere contra talia facientes. Ideo eorum arbitrio ſtandum erit penſatis circumſtantiis, & qualitatibus facti, temporis,& perſonarum. Sed communiter contra eos, qui non communicant in praxi, ſolent procedere Epiſcopi.

2. Vide etiam præter DD. citatos Duardum *in Bul. Cœn. lib.2. can.1. q.33. num.7.* Alphonſum de Leone *de effic.& poteſt. Confeſſor. tom.1. recollect.22.num.12. caſ.15.* & Emanuelem de Valle de Moura *opuſc.de enſal.& incant.ſect.3.cap.3.n.10.*

RESOL. LXXXVIII.

An Inquiſitores ſint judices competentes ſuper reconciliatos, qui Hiſpano ſermone Sambenitados, *vocantur?* Ex p.4. tr.8. Reſ.69.

§.1. AFfirmativam ſententiam docent Doctores, quos citat Io. Rojas *ſingul.98.num.1.* Sed ipſe *num.3.* & meritò, contrariam ſententiam tenet, cui ego addo Doctores quos citat & ſequitur Cenedus *in decretum Gratiani collect.34.* & Barboſam *in collectan. tom.2. lib.5. tit.7. cap.9. num.17.* nec contra hanc opinionem negativam facit textus *in cap.aliud 11.q.1.* ut rectè obſervat Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. quæſt.97. comment.146.* & alij, quia varias habet expoſitiones, quas videre potes apud citatos Doctores; nam ego brevitati ſtudeo.

2. Verùm his non obſtantibus, non eſt dubitandum ſi inter ſe dicti pœnitentes rixati fuerint, dum ſunt in perpetuis, vel temporalibus carceribus, vel propter habitum pœnitentiæ unus in alterum convitia dixerit, poſſe Dominos Inquiſitores illos punire, quidquid in contrarium ſentiat Farinacius *de hæreſi q.186.num.37.in fine.* Sed tu noſtram ſententiam tene, tuetur Rojas & Pegna *ubi ſuprà.* Vide etiam circa præſentem quæſtionem Simancam *in cathol. inſtit. tit. 47.num.18.* Decianum *in tract.crim.lib.5. cap.23. n.3.* Covarruviam *pract. quæſt.cap.34 num.3.* & alios penes ipſos.

RESOL. LXXXIX.

An Inquiſitores poſſint punire aliquem, qui dederit conſilium reo incarcerato etiam juſtum, illis inſciis? Ex p.4. tr.8. Reſ.67.

§.1. REſpondeo affirmativè, per ea quæ adducit Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. caſ.10. Placentiæ*, ubi agit de quodam Religioſo Theologo, qui conſultus de dubio Theologico ab Inquiſito, iuſtum & Catholicum conſilium ei præbuit, inconſulto tamen Inquiſitore, & reſoluit ſupradictum non eſſe puniendum, ut fautorem hæreticorum, ſed arbitraria pœna deputanda ab Inquiſitoribus,& noviſſimè hanc ſententiam tenet etiam Seraph. Freyt. *in addit.ad tract. de confeſſ. ſollicit.* Roderici Acugna *q.22.n.28.*

RESOL. XC.

An Inquiſitores poſſint animadvertere infrangentes cedulones, in quibus declarantur excommunicati; & de aliis caſibus ad S. Officium pertinentibus, qui ſunt valde notandi? Ex p.4.tr.8.Reſ.103.

§.1. Reſpondeo quòd Cedulones excommunicationum, in quibus declarantur aliqui excommunicati deturpantes, ſunt ſuſpecti de hæreſi, & ita in facto fuit deciſum Romæ in caſu contingenti in Curia Archiepiſcopali Salernitana, & contra tales poſſunt procedere Inquiſitores, ut obſervat inter alios Homobonus *in conſult. moral. part.*4. *reſp.*16. *vol.*1. Item facientes Brevia cum charecteribus, ſeu literis ignotis, vel dicentes, ſeu recitantes quaſdam orationes pro ſanandis infirmis, fabricantes imagines cereas, & punctu ris eas cruciando ad amorem, vel infirmitates inducendo, vel maleficia faciendo, qui capillos, ferramenta, clavos, lapides, &c. quæ poſtea evomentur ab ore maleficiatorum, item aſpicientes ſpeculum, aut phialam cum candela & aqua benedicta, & dicentes aliqua verba pro inveniendis furtis, vel ad ſcienda ſecreta, hi omnes ſubduntur judicio DD. Inquiſitorum. Sicuti etiam ſpretores campanarum, ut quidam olim fuit, qui nocte Sabbathi ſancti abſtulit malleolum à quibuſdam campanis, illum apponendo in arbore nucis, deſpectio enim & contemptus campanarum eſt unus de erroribus Turcarum, & hæc omnia docet Epiſcopus Viciaquenſis, Aloyſius Riccius *in praxi tom.*1.*reſol.*423. & alij penes ipſum.

RESOL. XCI.

An Inquiſitores poſſint animadvertere in Concionatorem prædicantem animas non detineri in Purgatorio ultra decem, aut viginti annos?

Sed difficultas eſt, an opinio Soti, & aliorum circa hoc ſit erronea, vel digna aliqua cenſura? Ex part.4, tract.8. Reſ.101.

§.1. Animas ultra dictum tempus non detineri in Purgatorio, docet Sotus *in* 4.*diſt.*19.*quæſt.*3. *art.*2. Ioan. de la Cruz *in direct. conſcient. p.*2. *de Sacrament. Pœnit. quæſt. de Indulgent. dub.*2. *concl.*3. Conrad. *in reſponſ. caſ. conſcient. tom.*1.*q.*118.& Martin. Vivald. *in candelabro aureo, juſſu Superiorum emendato*, ubi *in tit.* 10. *de purgat. n.*16. ſic aſſerit: Verum eſt quòd, ut Sotus piiſſimus & Catholicus author ait, vix animam ullam eſſe viginti, imò nec decem annis in graviſſima pœna Purgatorij, quod etiam credo, etiamſi nulla eſſet indulgentia, propter immenſam Dei miſericordiam, & propter tormentorum acerbitatem. Ita Vivaldus.

2. Sed prorſus contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur Bellarm. *de purgat. lib.*2.*c.*9. Lorich. *in Theſ. ver. Purgatorium, n.*8. Coninch. *de Sacram. diſp.*11.*dub.*4.*n.*38. Moleſeſ. *in ſum. tom.* 1.*tr.*1.*cap.*26. *n.*112.& alij. Sed difficultas eſt, an opinio Soti & aliorum ſit erronea, vel digna aliqua cenſura? Suar. *in* 3. *p. tom.*4.*diſp.*46 *ſect.*4 *n.*6. negat, & aſſerit eſſe tantùm incertam, & voluntariam. Verùm Naldus *in ſum. ver. anima, n.*2. vocat illam periculoſam erroneam, & Inquiſitores in Hiſpania coëgerunt quemdam Concionatorem hanc ſententiam docentem ſe retractare, ut patet apud Henriq. *lib.*7.*c.*16.*n.*4. ubi ſic ait: Quidam prædicant nullam animam detineri in Purgatorio ultra decē, aut viginti annos, cùm pœnæ ſint multo graviores, quàm hujus vitæ, & ſemper intenſæ circa animam juſtam: at hi non ſine temeritate quadam ex levibus rationibus loquuntur contra morem Eccleſiæ, quæ pro defunctis & pro certa anima celebrat Anniverſaria, Miſſas, & Officia ultra 20. annos, nec rigor Dei eſt injuſtus, ſi ab anima, quæ propriè non ſatisfacit, ſed ſatis patitur, exigat longas pœnas, ut pro uno mortali exigit æternas. Quare illam ſententiam quidam inſignis Prædicator Minorita à S. Inquiſitionis Senatu compulſus eſt retractare, eo quòd retrahat fideles ab operibus ſatisfactoriis, & Miſſis offerendis pro ſuis defunctis. Ita Henriquez, qui in gloſſa *lit. I*, ex Surio notat, quòd quidam Innocentius Papa eſt in Purgatorio detinendus uſque ad diem judicij.

RESOL. XCII.

An Inquiſitores non ſolum in propoſitiones hæreticas, ſed etiam in aliis inferioris notæ animadvertant?

Et doctrina hujus Reſolutionis eſt valdè notanda, & menti tenenda.

Et advertitur Epiſcopos ex Concilio contra pronunciantes propoſitiones erroneos, temerarias, &c. procedere debere. Ex p.4.tr.8.Reſ.94.

§.1. Reſpondeo affirmativè, & ideo Petrus Lorca *in* 2.2.*D. Th. q.*11.*art.*2.*diſp.*40.*n.*1. ſic ait: In praxi & uſu Patrum S. Inquiſitionis receptum eſt, non ſolùm propoſitiones hæreticas, ſed etiam alias inferioris notæ cohibere, & in eos qui proferunt animadvertere pro qualitate & quantitate notæ. Habemus autem hujus conſuetudinis initium ex Concilio Conſtant. *ſeſſ.*8. (quamvis dubitari non poſſit antiquiorem eſſe) in qua damnantur errores VViclephi ſub hac forma verborum:

2. Præfatos articulos ſancta Synodus examinari fecit, & ſæpiùs reſarciri, quibus examinatis fuit repertū, aliquos & plures ex ipſis fuiſſe & eſſe notoriè hæreticos, & à ſanctis Patribus reprobatos, alios non Catholicos, ſed erroneos, & ſcandaloſos, alios & blaſphemos, alios piarum aurium offenſivos, nonnullos eorum temerarios, & ſeditioſos. Eodem tenore ſententiæ poſtea uſi ſunt Pius V. Greg. XIII. damnantes aſſertiones Michaëlis Baij. Hæc Lorca. Igitur in multis propoſitionibus DD. Inquiſitores animadvertunt, ut in hæreticis, erroneis, hæreſim ſapientibus, malè ſonantibus, & piarum aurium offenſivis, temerariis, ſcandaloſis, &c. de quibus authores non uno modo loquuntur, quinimò valdè diſſentiunt, unde in gratiam DD. Inquiſitorum, & Qualificatorū S. Officij colligam hîc Doctores, qui de dictis propoſitionibus ſcripſerunt, inter quos præcipuè ſunt iſti, Auguſtinus Bariola, Conſultor S. Officij, poſt flores commentariorum Pegnæ *fol.*220. Zanardus *in direct. Theol. par.*1.*prac.*1.*cap.*3.§.16. Canus *lib.*12. *de locis, cap.*11. Albertin. *de agnoſc. q.*61. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*54. Corduba *in quæſt. lib.*1.*q.*17. Aragon. & Bañez *in* 2.2.*q.*11.*art.*2. Peyrinus *in privil. Minim. tom.*2.*conſtit.*9. *Paul. V.* §.2.*n.*19. Antonius Ricciullus *tract. de jure perſonarum, &c. lib.*5. *cap.*8. Paramus *de orig. S. Inquiſit. lib* 3.*q.*3.*n.*105, *& ſeq.* Suarez *tract. de fide diſp.*19.*ſect.*2. *n.*6. *& ſeq.* Caſtrus *lib.*1. *de juſt. hæret. punit. cap.*3. Turrianus *tom.*1.*in* 2.2. *diſp.*55. *dub.*3. Coninch *de actib. ſupernaturalib. diſp.*18.*dub.*8. *n.*136. *& ſeq.* Malderus *in* 2.2. *q.*11.*art.*2. *membr.*5. Tannerus *tom.*3. *diſp.*1.*q.*8.*dub.*5.*n.*97. Valentia *to.*3.*diſp.*1. *q.*11. *pun.*1. Molfeſ. *in ſum. tom.*1.*tr.*11.*c.*2.*n.*55. *& ſeq.* Turrecrem. *lib.*4.*p.*2.*cap.*11. Caſtrus Pal. *in op. mor. to.*1.*tr.*4. *diſp.*1.*punct.*1.*n.*3. *& ſeq.* & alij penes ipſos.

3. Non deſinam tamen hîc apponere verba Io. de la Cruz *in direct. conſcient. par.*1. *prac.*1. *art.*1.*concl.*3. ubi ſic ait: Inter propoſitiones contra fidem, ut patet ex Concil. Conſtant. *ſeſſ.*8. alia eſt hæretica, utpotè quæ clarè conſtat contrariari fidei, ut iſta, Chriſtus non eſt

Deus. Alia eſt erronea, quæ eſt contraria veritati fidei, ſed non ita clarè ex defectu evidentis teſtimonij quo illud probetur, & in hoc ſunt gradus. In primo gradu ſunt propoſitiones contrariæ concluſioni Theologicę illatæ per evidẽtem conſequentiã ex fidei principiis, ut iſta: Chriſtus non eſt riſibilis: imò iſtæ ſunt proximæ hæreſi. In ſecundo gradu ſunt propoſitiones contrariæ doctrinæ Catholicæ univerſaliter edoctæ in Eccleſia, ut iſtæ: Monachi ſuo labore tenentur victum comparare, orationes applicatæ per Prælatos, & Religioſos pro aliquo ſpecialiter, non plus illi proſunt, quàm ſi in communi pro eo offerrentur. In tertio gradu ſunt propoſitiones contrariæ doctrinæ, de qua ſapientes vehementer cenſent quòd ſit veritas fidei. In quarto gradu ſunt propoſitiones, quæ juxta ſententiam probabilem, & quaſi neceſſariam judicantur contrariari alicui veritati fidei, ut iſta, Pueris in baptiſmo non datur gratia, quæ videtur contrariari iſti veritati de fide, pueri mundantur in Baptiſmo à peccato originali. Alia eſt propoſitio ſapiens hæreſim, quæ licèt poſſit habere bonum ſenſum, tamen ex circumſtantiis temporum & perſonarum habet ſaporem hæreſis: ut iſta propoſitio, Fides juſtificat, in D. Paulo, eſt catholica, & prolata à Lutherano, tenente ſolam fidem ſine charitate juſtificare, ſapit hæreſim. Alia eſt propoſitio malè ſonans, & piarum aurium offenſiva, de quo non datur certa regula, ſed arbitrio ſapientum relinquitur: ut iſtæ: Imperatores errarunt dotando Eccleſias bonis ſuis: Magiſteria ſunt vana gentilitate introducta. Alia eſt propoſitio temeraria, ut pote aſſerens aliquid contra communem Eccleſiæ opinionem ſine magna authoritate: ut quòd Beatiſſima Virgo non ſit in Cœlum cum corpore aſſumpta. Alia eſt propoſitio ſcandaloſa, quæ licèt poſſit habere bonum ſenſum, tamen generat ſcandalum in audientibus. Hæc ille.

4. Verùm pro coronide hujus reſolutionis adverte cum Michaële Zanardo *in director. Theolog. tom. 2. prac. 1. cap. 6. quæſ.* 44. quòd quamvis Concil. Trident. ſæpe dicat Epiſcopos contra pronunciantes ſupradictas propoſitiones, videlicet erroneas, temerarias. &c. procedere debere, per hoc non adimit delegatam poteſtatem inquirendi contra ipſos ab Inquiſitoribus, quia Delegatus eſt major Ordinario, & Concilium reſpexit duo. Primò quòd ubique ſunt Epiſcopi, in multis autem civitatibus non ſunt Inquiſitores, & ideo voluit hoc Epiſcopis proponere, ut ipſi ſciant, quòd ubi non ſunt Inquiſitores, ad eos pertinet contra tales procedere. Secundò, quia Epiſcopi ut Ordinarij contra tales inquirunt, & Inquiſitores ut delegati, & cauſæ fidei ab utroque communiter definiuntur, & ideo cùm tales cauſæ faciant ad fidem, quoniam ex inordinatis propoſitionibus incurritur hæreſis, ideo loquendo de Epiſcopo intelligitur quoque eſſe loquutum de Inquiſitore. Hæc Zanardus, quæ ſunt valde notanda pro caſu ſimili.

RESOL. XCIII.

Quando Inquiſitores debeant facere abjurare reos publicè, vel ſecretò?

Et pro praxi hujus quæſtionis adducuntur diverſi caſus in textu hujus Reſolutionis.

Et tandem explanatur, quod Hæreticus mentalis non indiget Inquiſitorum abſolutione. Ex part. 4. tract. 8. Reſol. 81.

Sup. hoc inf. in tr. 12. Reſ. 33. §. Nota etiam.

§. 1. Circa præſens dubium in Inſtructione Hiſpalenſi *anno* 1484. *num.* 5. ſic habetur. [Item determinaron que los dichos Inquiſidores a las perſonas, que vinieren confeſſando ſus errores ſegun dichos es, y devieren ſer reconciliados a la union de la ſancta Madre Ygleſia, les hagan abjurar ſus errores publicamente quando los huvieren de reconciliar, y les deven injungir penitençias publicas ſegun ſu alvedrio y pareçer uſando con ellos de miſericordia y benignidad, quando con buena conçiençia ſe podrà hazer, y no deven recebir à ninguno à abjuraçion y pena ſecreta ſalvo ſi el pecado fuere tan oculto que no lo ſupo otra alguna perſona; ni lo pudo ſaber ſalvo aquel que lo confeſſa, porque en tal caſo podra qualquier de los Inquiſidores reconciliar y abſolver ſecretamente a la tal perſona, cuyo error y delicto fue, y es oculto, y no es revelado, ni por otra perſona ſe les podria revelar porque aſſi es de derecho.]

2. Verùm ad ornatum & intelligentiam ſupradictorum verborum ibi, [Les hagan abjurar ſus errores publicamente,] nota quòd ex text. *in cap. ad abolendam. §. præterea, de hæret.* abjuratio debet fieri publicè, & ita etiam tenet Barboſa *in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 7. cap. 9. num.* 11. Sanctarellus *de hæreſi cap.* 41. *dub.* 2. *n.* 4. Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 47. *num.* 8. *&* 74. *& in enchirid. tit.* 53. *num.* 12. Squillacenſis *tract. de fide Catholic. cap.* 29. *num.* 2. Eymericus *in director. part.* 3. *rubric. de quarto modo terminandi*, &c. *num.* 126. 167. *&* 175. ponens formam abjurationis publicæ, quando abjurans eſt ſuſpectus de levi, de vehementi, & violenter. & *ibi* Pegna *comment.* 42. ubi reddit rationem quare abjurationes hujuſmodi publicè efficiuntur. Vide etiam Decianum *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 27. *n.* 5. ubi declarat quando & quomodo abjuratio dicatur publicè facta. Riminaldum *lib.* 6. *conſil.* 686. *num.* 250. *& ſeq.* aſſerentem abjurationem factam ſecretò non valere, & Rojas *ſingul.* 1. *num.* 16. *&* 17. cum Delrio *in diſquiſ. magic. lib.* 5. *ſect.* 12. *ver. & hæc abjuratio.*

3. Sed licèt omnia ſupradicta ſint vera, non eſt negandum quòd ex cauſa bene viſa Inquiſitoribus abjuratio poteſt fieri ſecretò, & ita tenet Zecchius *in ſum. tom.* 1 *tit. de fide, cap.* 11. *num.* 17. Decianus *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 47. *num.* 7. *& cap.* 38. *num.* 6. Rolandus à Valle *lib.* 3. *conſil.* 63. *num.* 7. *& ſeq.* cum aliis, & quòd leviter ſuſpectus de hæreſi non debeat publicè abjurare, ſed privatim in auditorio Inquiſitorum, tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 1. *num.* 24. Rojas *ſingul.* 1. *n.* 26. & Pegna *in director. part.* 3. *comment.* 40. Scaccia *de judiciis lib.* 1. *cap.* 59. *num.* 10. Sanctarellus *de hæreſi cap.* 41. *dub.* 2. *n.* 4. Verùm hoc in aliquibus criminibus non obſervatur, & ſic contrahentes binas nuptias ſunt leviter ſuſpecti de hæreſi, & ideo in noſtro Tribunali abjurant de levi, attamen dicta abjuratio efficitur publicè.

Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ, §. 1. & 2.

4. Item ad dilucidationem illorum verborum ſupradictæ Inſtructionis ibi, [Salvo ſi el pecado fuere tan oculto, &c.] Vide Simancam *in cathol. inſtit. tit.* 1. *num.* 24. qui abſolutè docet, quòd publicè non debent abjurare qui occultas hæreſes ſpontè confeſſi ſunt. Vide etiam Barboſam & Sanctarellum *ubi ſuprà.* Non deſinam tamen hîc adnotare quòd Ioan. Rojas *de hæret. part.* 2. *num.* 274. verba ſupradictæ Inſtructionis intelligit de hæreſi omninò ſua natura occulta, quæ nullo modo naturaliter ſciri potuit, niſi per illam confeſſionem ſpontaneam, quod aliter eſt, quando hæreſis eſſet occulta per accidens, quando non ſolùm corde, ſed voce & corde exteriùs procedit, videlicet propter defectum probationis ignoratur. Ita Rojas, cujus ſententia mihi non placet, nam præſupponit hæreticum mentalem indigere abjuratione & reconciliatione, quod eſt falſum, nam hæreticus mentalis non indiget Inquiſitorum abſolutione, ut ex multis probat Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 3. Bonacina *in Bulla Cœnæ tom.* 3. *diſp.* 1. *quæſt.* 2. *punct.* 2. *num.* 2. *&* 3. & alij penes ipſos.

Sup. hoc latè ſup. in tr. 8. Reſ. 29. §. Et ita. & ſeq. & in cæteris aliis ejus annot.

RESOL. XCIV.

An Inquiſitores poſſint indicere purgationem, vel abjurationem propter infamiam?
Et an ſola infamia ſufficiat ad inquirendum, & procedendum in crimine hæreſis?
Et an infamia ad indicendam purgationem in crimine hæreſis probetur per teſtes inhabiles?
Et an verò in cauſa hæreſis infamia afficiat, quando ortum habuit ab æmulis, & vilibus hominibus? Ex p.4. tract.8. Reſ.82.

§.1. Reſpondeo quòd ex *cap.inter ſolicitudines, de purgat. canon.* poteſt indici purgatio propter ſolam infamiam, ut docet Roſella *ver. hæreticus, n.2.* Delrius *in diſquiſ. lib.5. ſect.13. ver. ſed de infamia.* Sylveſter *ver. hæret.2.n.10.* & alij. Imò tenet Paramus *de orig. Inquiſ. lib.3.q.4. n.26.* & Pegna *in direct. p.2. comment.82.* ſolam infamiam, ſeu diffamationem cunctis adminiculis ſufficere non ſolùm ad purgationem, ſed etiam ad abjurationem.

2. Nota tamen quòd non quælibet infamia ad purgationem indicendam ſufficit, ſed illa tantùm, quæ publica ſit & gravis, & vehemens, ut ex dicto capite inter ſolicitudines docet Gabriel *lib.1. conſ.160. n.4.* Pegna *in direct. p.3. comm.38.* Decianus *in tract. crim. lib.5. cap.48. n.8.*

3. Vnde ex his à fortiori contra aliquos apparet, dicendum eſſe ſolam infamiam ſufficere ad inquirendum & procedendum in crimine hæreſis, & ita docet Zanchinus *de hæret. cap.11.n.3.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. accuſatio, §. ponamus, & ibi* Mandoſius *in addit.lit.O,* ubi aſſerit generaliter quòd fama ſuccedit loco accuſatoris, & ſufficit ad inquirendum.

4. Difficultas eſt an infamia ad indicendam purgationem in crimine hæreſis probetur per teſtes inhabiles? Ego contra Vmbertum Locatum *in praxi ver. diffamati, ſub n.3.* & Eymeric.*in direct. par.2.q.57.n.2.* puto non probari per teſtes inhabiles, & ita docet Peña *in direct.ubi ſup.comm.82.* niſi eſſent plures quàm duo, & deponerent veriſimilia. Vide eumdem Pegnam *in direct par.3. comm.19.*

5. An verò in cauſa hæreſis infamia afficiat quando ortum habuit ab æmulis & vilibus, hominibus, vide Pegnam *ubi ſup. comm.82.* Simancam *in cathol. inſtit. tit.56. n.7. & in enchirid. tit.54. n.4.* Oldradum *conſil.210 n.9.* Gabrielem *lib.1. conſ.160. n.5.* & alios penes ipſos negativam ſententiam docentes.

RESOL. XCV.

An detur caſus in quo Inquiſitores poſſint torquere reum, & non imponere abjurationem de vehementi?
Et an licet reus fuerit tortus, poſſit ei imponi abjuratio tantum de levi? Ex p 4. tr.8. Reſ.110.

C oad hoc i in tr. 11. c Reſ. 1. lege d tr. §. Vnde & ſeq. & R. 18.

§.1. Videtur negativè prima facie reſpondendum, per ea quæ habentur in Inſtructione Madriliana *anno 1561. cap.46.47. & 48.* ubi dicitur contra reos, qui per indicia non poſſunt abſolvi ſimpliciter ab inſtantia, ſeu accuſatione, procedendum eſſe vel per purgationem, vel per abjurationem, vel per torturam. Ergo quoties Inquiſitores poſſunt torquere reum, ſi nolunt, poſſunt ei imponere abjurationem.

2. Sed his non obſtantibus contrarium dicendum eſt cum Pegna *in direct. Inquiſit. part.3. comm.39.* ubi ſic ait: Non diffiteor evenire ſæpè poſſe ut alia indicia concurrant contra reum, ex quibus non poſſit tutò imponi abjuratio de vehementi, cùm ea ſit graviſſima pœna ob periculum relabendi; ea tamen indicia ſufficientia judicabuntur ad torturam infligendam, quæ non eſt adeò periculoſa, ut per eam indagetur veritas, & ab ore ipſiuſmet delinquentis, ſi fieri poteſt, habeatur, ut tunc ſeveriùs poſſit procedi ad injungendam abjurationem, & alias pœnitentias. Ita ille. Non eſt igitur abſolutè verum, eo ipſo quòd reus poteſt torqueri quòd poſſit ei indici abjuratio de vehementi, ut malè olim dicebat quidam vir doctus. Nam, ut viſum eſt, aliquando dantur indicia ſufficientia ad torturam, & non ad abjurationem de vehementi.

3. Ad inſtructionem verò Madrilianam reſpondeo quòd loquitur de eo quod communiter accidere ſolet.

4. Notandum eſt etiam contra quemdam virum doctum, quòd licèt reus fuerit tortus, poteſt ei imponi abjuratio tantùm de levi, ut patet clarè apud Canteram *in qq. crim. cap.1. de hæret. n.95.* & Genuenſem *in praxi cap.18. n.13. & cap.78. n.12.*

RESOL. XCVI.

An Inquiſitores poſſint indicere abjurationem de vehementi, & punire tanquam credentes hæreticorum illos, qui ſemel, vel bis aſſiſtunt concionibus, vel conventiculis hæreticorum? Ex p.4. tr.8. Reſ.93.

§.1. Affirmativè videtur reſpondendum, quia ex actu geminato crimen videtur ad conſuetudinem trahi, ex quo fundamento aſſerunt Archidiaconus, Geminianus, Io. Andr. & alij *in cap. quicunque, §. hæretici, ver. credentes, de hæret. in 6.* Zanchinus *de hæret. cap.3.n.6.* Repertor. Inquiſitor. *ver. credentes, §. ponamus,* qui bis audiunt hæreticorum conciones, cenſendos eſſe eorum credentes. Vide etiam Calderinum *tract. de hæret. cap.3. n.4.* aſſerentem quod ſi quis iverit pluſquam ſemel ad audiendum hæreticos, dicitur eorum credens.

2. Verùm ego contrariam ſententiam teneo cum Souſa *in Bull. Cœnæ, cap.2.diſp.8. n.10.* Suarez *de fide diſp.24. ſect.3.n.3.* & alij cum hac tamen limitatione, ut non procedat in terris Catholicorum, nam in his, ſi aliquis intelligat occulta conventicula ab hæreticis celebrari, & illuc vadat, etiamſi ſemel, & hoc Inquiſitoribus non denunciet, ſuſpicione hæreſis non carebit. Et ita docet Pegna *in direct. Inquiſ.p.2.q.50. ver. ſi & plurimum* Azorius *tom.1.lib.8.cap.15.q.1.* & alij. Igitur ex dictis puto aſſiſtentem concionibus hæreticorum per duas vices, incurrere tantùm in ſuſpicionem levem de hæreſi, non autem vehementem, ut in ſpecie notat Souſa *loco cit.* ergo non poteſt ei indici abjuratio de vehementi. Si autem, ut dictum eſt, hoc efficiat in terris Catholicorum, puto ſupradictum incurrere ſuſpicionem vehementem, & de vehementi abjurare debere, niſi ignorantia, vel alia circumſtantia facti, & qualitas perſonæ in contrarium concurreret.

3. Non deſinam etiam hîc adnotare, quod etiam Antonius Sanctarellus *in tract. de hæreſi cap.11. dub.3. n.31.* docet, eum, qui tantùm ſemel interfuit hæreticorum concionibus, quamvis non reputetur, credens hæreticorum eſſe, tamen de hæreſi ſuſpectum, quod etiam docuit Campegius *in annot.ad Zanchinum cap.3. n.6.* quem omnino vide.

RESOL. XCVII.

An Inquiſitores poſſint compellere, ut abjurantes de levi abjurent generaliter omnem hæreſim? Ex p.4.tract.8. Reſ.68.

§.1. NEgativè videtur reſpondendum, per ea, quæ adducit gloſſa *in cap. accuſatus*, §. *eum vero in ver. ſimpliciter, de hæret. in* 6. Calderinus *de hæret. p.* 2. *c.*10. *n.* 1. *in fine*. Vmbertus Locatus *in Inquiſitionis formula, ſub tit. forma abjurationis leviter ſuſpecti*. Eymeric. *in direct. Inquiſ. ſup. tit. forma abjurandi hæreſim quando delatus eſt ſuſpectus leviter, à n.*163.

2. Sed prorſus affirmativam ſententiam tenendam eſſe puto, ut ſuperiùs etiam adnotavi, & ita obſervari Romæ in ſacro Tribunali ſanctæ Inquiſit. teſtatur Pegna *in direct. Inquiſ. p.*3. *com.*4. & ita etiam obſervatur in ſacro Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpaniæ, teſte Roderico Acugna *de Confeſ. ſolicit. q.*24. *n.*22. & hanc ſententiam tenent etiam Doctores, ut Simanca *in cathol. inſtit. tom.*1. *n.*12. *& tit.*57. *n.*7. Decian. *in tract. crim. lib.*5. *cap.*47. *n.*10. Zecchius *in ſum. tom.*1. *tit. de fide cap.*11. *n.*5. & alij.

RESOL. XCVIII.

An Inquiſitores poſſint punire tanquam relapſos, qui de vehementi abjurarunt, non autem fuerunt convicti per plenas probationes, ſi poſtea in ſecundo relapſu plenè convicti ſunt?

Et aliqua alia circa hoc advertuntur? Ex p.4. tract.8. Reſ.30.

§.1. SEntentia affirmativa eſt clara, per text. *in cap. accuſatus, de hæret. in* 6. & illam docent DD. quos citat & Barboſa *in collect. tom.*3. *lib.*5. *tit.*2. *cap.*8. *n.*2. Vnde infertur non eſſe relapſum illum, qui primò de levi abjuravit, quamvis poſt hujuſmodi abjurationem de hæreſi fuerit convictus, quod etiam habetur *in dict. cap. accuſatus*.

2. Nota verò cum Squillacenſi *de fide cathol. cap.*31. *n.*2. quem citat & ſequitur Sanctarellus *de hæreſi c.*42. *dub. un. n.*6. *in fine*, quòd ſi aliquis poſtquam fuerit in hæreſim relapſus, cùm ante relapſum & abjurationem eſſet de crimine hæreſis leviter ſuſpectus, poſt abjurationem plenè probetur quòd verè illud crimen antea commiſerit, hunc eſſe dicendum verè relapſum, & afficiendum pœna relapſis impoſita.

3. Notandum eſt etiam hìc obiter primò cum Menochio *lib.*1. *conſil.*82. *n.*150. & aliis, non eſſe relapſum qui poſt abjurationem de vehementi iterum abjurat, quia de novo redditur ſuſpectus de hæreſi, & ita declaravit Pius V. *anno* 1567. ut notat Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. verſ. vehemens ſuſpicio, n.*1. Vnde ex hoc ſequitur non eſſe relapſum qui hæreſim abjuravit tanquam fautor hæreticorum ſi poſt abjurationem iterum illis favet, ut docet Decianus *in tract. crimin. lib.*5. *cap.*56. *n.*16. & alij. Vide Zanardum *in direct. Theol. par.*2. *cap.*7.

4. Notandum ſecundò non eſſe relapſum qui poſt purgationem relabitur in hæreſim, ſi purgatio fuerit impoſita propter levem ſuſpicionem de hæreſi, ſecus autem ſi fuerit impoſita propter vehementem ſuſpicionem. Ita Pegna *in direct. p.*3. *comm.*35. & Decian. *in tract. crim. lib.*5. *cap.*48. *n.* 51. Imò non dicitur relapſus qui poſt purgationem incidit in aliam hæreſim, ſed ſolùm ille, qui incidit in eam hæreſim, quam purgavit, quod notat Pegna *ubi ſuprà*, & Paramus *de orig. Inquiſit. lib.*3. *q.*4. *rubr. de expedit. proceſ. n.*5. niſi generaliter omnem hæreſim abjuraſſet, prout fieri ſolet, & ratio eſt, quia qui ſe purgat, ſolùm de illis hæreſibus ſe purgat, de quibus fuit diffamatus; ergo ſi in alias hæreſes reincidat, non eſt relapſus.

RESOL. XCIX.

An Chriſtianus fingens ſe infidelem, & petens iterum baptizari propter eleemoſynam acquirendam, debeat abjurare? Ex p.6. tr.8. & Miſc.3. Reſ.9.

§.1. NEgativam ſententiam nominatim contra me docet P. Paſqualig. *dec.* 475. quia cùm abjuratio ſit deteſtatio hæreſis, aliquis in tantum abjurare debet, in quantum eſt, vel hæreticus, vel ſuſpectus de hæreſi, in caſu noſtro nulla eſt ſuſpicio de hæreſi, quia talis non petiit Baptiſmum credens poſſe reiterari, ſed ut medium ab obtinendas pecunias. Ergo. Et cum finis declaret intentionem, evacuata remanet in tali caſu omnis ſuſpicio. Sup. hoc eſt eodem Paſqualigo hic cit. in to. 9. tr.1. reſ.107. curſim, & recitanter in §. ult.

2. Sed hæc opinio certè in noſtro Sacro Tribunali non erit admittenda; nam ex facto ipſo, videlicet ex reiteratione Baptiſmi clarum eſt, quod talis remanet ſuſpectus de hæreſi; quod verò talis reiteratio non fuerit facta ex mala credentia, ut loquuntur noſtri DD. ſed ex cupiditate commodi temporalis hoc non poteſt cõſtare niſi per confeſſionem extra judicialem Rei, vel judicialem; per confeſſionem extrajudicialem, quia ipſe vel ante vel poſt Baptiſmum hoc aliis communicavit, vel per cõfeſſionem judicialem, quia ab Inquiſitoribus interrogatus reſpondit ſe reiteraſſe Baptiſmum cauſa commodi temporalis, & non quia crederet poſſe Baptiſmum reiterari. Sed neutro caſu talis confeſſio ei prodeſt, cum crimen hæreſis ſit occultum & in mente lateat, & ideo docēt omnes Doctores, & eſt praxis noſtri Sacri Tribunalis, quod quando factum per ſe eſt hæreticum, vel inducens ſuſpicionem hæreſis, nõ purgatur talis ſuſpicio, quia reus dixit ſe velle facere, vel feciſſe tale factum non ex mala credentia; ſed ex alio fine, ſed torquetur ſuper intentione, & ſi neget ſe habuiſſe malã credulitatem, adhuc in foro externo, quia remanet ſuſpectus ex ipſo facto indicitur ei abjuratio. Et ideo in caſu ſimili de abuſu Sacramentorum, ſupradicta practicantur quotidie in inquiſitione Hiſpanica, & Romana cum polygamis, & ſolicitatoribus mulierum, qui cum regulariter non habeant errorem in intellectu; & hoc ipſi fateantur, tamen quia ex facto ipſo nempè abuſu Sacramenti remanent ſuſpecti, ideo abjurare coguntur; unde neſcio in caſu noſtro quomodo P. Paſqualigus potuit dicere certò conſtare de intentione Rei, cùm intentio ſit occulta; dices conſtare ex dicto Rei, & ex præſumptionibus. Reſpondeo, quòd ideo non abjurat de formali, ſed quia ex facto ipſo remanet adhuc ſuſpectus, alia abjuratio ei indici debet.

RESOL. C.

An ſi Inquiſitor cogeret reum ſine Epiſcopo ab abjurationem, talis ſic abjurans maneret ſubjectus ad pœnam relapſi?

Et quid è contra?

Et an liceat Inquiſitoribus ſuſpectum de hæreſi vehementer cogere ad abjurationem ſine Epiſcopo? Ex part.4. tract.8. Reſ.49.

§.1. NEgativam ſententiam tenet Ferdinand. de Caſtro *in op. mor. tom.*1. *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*13. *n.*18. qui hanc ſententiam conatur probare ex *Clem. de hæret.* §. *duro*. Sup. hoc ſup. in tr. 9. reſ. 97.

2. Verùm contrariam ſententiam præter Pegnam *in direct. Inquiſit. p.*3. *comment.*97. tenet Michaël Zanardus *in direct. Theol. part.*2. *cap.*6. *quæſt.*15. ubi ſic ait: Doctores ſunt diviſi, ita ut aliqui affirment poſſe Inquiſitores ſine Epiſcopo indicere abjurationem, & è contra: tamen oppoſitum mihi cum aliis

tenendum

tenendum videtur, quia abjuratio quædam pœna eſt & condemnatio, ad condemnandum autem uterque requiritur, & ita credo eſſe, uſu receptum apud Inquiſitores & Epiſcopos. Si tamen coram uno illorum tantùm facta eſſet, teneret, nec eſſet repetenda, quia expreſsè non eſt aliud ſancitum. Ita Zanardus.

3. Itaque contra Caſtrum, ſi de facto contingeret Inquiſitorem ſine Epiſcopo, & è contra reum ad abjurationem cogere, talis reus ſic abjurans maneret ſubjectus ſtante dicta abjuratione ad pœnam relapſi, & ita hanc ſententiam tenet etiam Farin. *de hæreſi quæſt.* 186. *n.* 79. concedo tamen non licere Inquiſitoribus ſuſpectum de hæreſi vehementer cogere ad abjurandum ſine Epiſcopo, & ita tradit Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 18. *q.* 16. Molina *de juſt. tom.* 5. *tract.* 5. *diſp.* 28. *n.* 16. & alij; quidquid in contrarium ſentiat Campeg. *in addit. ad Zanchinum de hæret. cap. lit. E.*

[margin: ...p. hoc ſi... ...ianter in ...ſ. not. ...æteritæ. ...uoad hoc ...p. lege ex ...ſ. 59. do... ...r. §. ult. & ...terius §. ...us annot.]

RESOL. CI.

In Bulla Sixti V. contra Aſtrologiam judiciariam obliget non ſolum in foro exteriori, ſed in foro conſcientiæ? Et an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere? Ex p. 2. tr. 15. & Miſc. 1. Reſ. 58.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docent Doctores, quos citat & ſequitur Sanch. *in ſum tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 38. *n.* 34. quibus ego addo Homobon. *de exam. Eccl. p.* 1. *tract.* 6. *cap.* 5. *q.* 22. Flavium Cherubinum *in compen. Bul. tom.* 2. *conſt.* 17. *Sixti V. ſchol.* 1. Peirinum *in privil. Minim. tom.* 1. *conſtit.* 9. *Pauli V.* §. 2. *n.* 24. & Farin. *de hæreſ.* q. 181. §. 1. *n.* 59.

2. Sed contrariam ſententiam non minus probabilem docet Suarez, Valentia, & Rodriquez apud Sanch. *ubi ſup.* quibus ego addo Molfeſium *in ſum. p.* 1. *tr.* 11. *c.* 7. *n.* 120. Nald. *in ſum. ver. Aſtrologus, n.* 4. & Raphaël de la Torre *in* 2. 2. *q.* 95. *art.* 5. *diſp.* 2. *fol. mihi* 271. Et ideò Homobonus, Peirinus, & Sanchez *loc. cit.* vocant tantùm tutiorem, & veriorem ſententiam affirmativam; quam ipſi tenent. Itaque ſecundùm mentem horum Doctorum, Bulla Sixti V. lata eſt pro foro externo, unde quicquid licitum erat de jure antiquo prædicere ante dictam Bullam, & nunc etiam in foro conſcientiæ, ſecluſo ſcandalo, erit licitum; quænam verò futura contingentia, & quomodo erant licita prædicere ante dictam Bullam, vide Cajet. *in* 2. 2. *q.* 95. *art.* 5. Valent. *to.* 3. *diſp.* 6. *q.* 12. *punct.* 3. Delrium *diſqu. mag. l.* 4. *c.* 3. *q.* 1. *concl.* 2. Tolet. *in ſum. lib.* 4. *c.* 15. *n.* 6. & alios. Ego autem non damnarem illum qui hæc prædiceret, ſola tenuiſſima conjectura, & certitudine, qua ſciri poſſunt per aſtra; verum eſt quòd his non obſtantibus, contra ſupradictos poſſunt in foro externo DD. Inquiſitores procedere. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Filliuc. *tom.* 2. *tr.* 24. *cap.* 4. *n.* 84.

[margin: ...p. hoc latè ... in tr. 12. ...ſ. 17.]

RESOL. CII.

Notabilia quædam circa Bullam Sixti V. contra ſortilegos in favorem DD. Inquiſitorũ? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 107.

§. 1. NOta primò non eſſe probandum quòd aliqui machinati ſunt prædictam Bullam non tribuere Inquiſitoribus juriſdictionem ſuper alias ſuperſtitiones, quàm ſuper divinationes, ſicque accipiunt Sanch. *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 38. *n.* 92. eſt namque contra expreſſa Bullæ verba, quæ poſſunt intelligi quod committant eam juriſdictionem Inquiſitoribus & Ordinariis cumulativè, ſimultaneè tamen more aliorum delictorum, de quibus Inquiſitores cognoſcunt, ſiquidem verba tam & quàm eum ſenſum patiuntur.

[margin: ...p. hoc inf. ... tr. 12. Reſ. ... & in to. 9. ... Reſ. 193. ... fin.]

2. Nota ſecundò ſpectato jure dictæ conſtitutionis Inquiſitores poſſunt & tenentur ſe intromittere in ſuperſtitionibus ſaltem ſapientibus hæreſim, etiam non manifeſtè, ut patet ex verbis Bullæ, in quibus eis ſubmittuntur omnes incantationes, & ſimiles ſuperſtitiones quæ verba ſaltem accipienda ſunt de ſuperſtitionibus ſapientibus hæreſim, etiam non manifeſtè. Nam Pontifex addit, *etiamſi in pleriſque his caſibus procedere non valebant*, &c. valebant autem in omnibus ſapientibus hæreſim manifeſtè: ergo, &c.

3. Nota tertiò quòd non ſpectat ad Inquiſitores in prædictæ Bullæ terminis ſortilegiorum, &c. cognitio privativè ad Ordinarios, tum quia ſemper eſt in dubio evitanda juris correctio; tum quia dicta conſtitutio eſt odioſa Ordinariis, ergo juriſdictio per eam Inquiſitoribus conceſſa reſtringenda eſt ad cumulativam, & omnia ſupradicta docet Emanuel de Valle de Moura *opuſc. de enſal. & incant. ſect.* 3. *c.* 1. *n.* 4. 7. 8. ubi etiam notat quòd Suarez *de Relig. tom.* 1. *lib.* 2. *c. ult. n.* 11. aſſerit, ſuperſtitiones puras, in quibus non eſt expreſſa ſuſpicio hæreſis, non pertinere ad Inquiſitores, etiam per Bullam Sixti V. Sed hoc, ait, Emanuel, cum diſtinctione accipiendum eſt. Si enim intelligat de illis quæ aliquo modo ſpecificè, licèt non manifeſtè ſapiunt hæreſim, diſplicet ob verba Bullæ. Si autem intelligat de nullo modo ſpecificè ſapientibus, placet, licet hæ rariſſimæ ſint. Ita Emanuel. *ubi ſupra.*

[margin: Sup. hoc in Reſ. ſeq.]

RESOL. CIII.

An Inquiſitores per Bullam Sixti V. contra ſortilegos cognoſcant de ſortilegiis omnibus privativè quoad Epiſcopos? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 119.

§. 1. DIximus *ſuprà* per Bullam Sixti V. Inquiſitores hodie cognoſcere de ſortilegiis etiam non ſapientibus hæreſim. Quæritur modò, an hæc cognitio ſit illis tributa privativè quoad Epiſcopos? & reſpondeo negativè cum Ioanne Franciſco Leone Epiſcopo Theleſino *in lib. de ſortilegiis cap.* 8. ubi ſic aſſerit: Ex conſtitutione Sixti V. poſſunt Inquiſitores cognoſcere de ſortilegiis, non tamen privativè quoad Epiſcopos, imò cauſas ſuperſtitionum, incantationum, veneficiorum, & blaſphemiarum Epiſcopi cognoſcere, & niſi ſapiant manifeſtè hæreſim, abſque Inquiſitorum interventu illas poſſunt decidere; definire, & terminare, per textum *in cap. accuſatus, de hæret. in* 6. Et ita cenſuit ſacra Generalis Congregatio Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis *ſub die* 21. *Decemb. ann.* 1602. Quamvis enim per dictam conſtit. Sixti V. fuerit Inquiſitoribus attributa juriſdictio cognoſcendi de cauſis ſortilegiorum, ſuperſtitionum, veneficiorum & incantationum, etiam quòd aliàs de præmiſſis non cognoſcerent. Non tamen fuit Ordinariis reſtricta facultas quin liberè in cauſis hujuſmodi, ut priùs, dummodo non hæreſim manifeſtè redoleant, procedere poſſint cùm id ex juris communis diſpoſitione illis ſit attributum. Ita ille, & alij.

[margin: Sup. in Reſ. quæ hic eſt antecedens, §. Nota tertio, & lege etiam alias Reſ. ejus primæ not.]

RESOL. CIV.

An in dubio ſapiat ne ſortilegium hæreſim, manifeſtè poſſint Inquiſitores ſe intromittere? Ex part. 4. tract. 8. Reſ. 112.

§. 1. AFfirmativè reſpondendum eſt ex jure novo conſtitutionis Sixti V. Difficultas eſt de jure antiquo, per *cap. accuſatus, in* §. *ſanè*, & negativam ſententiam docet gloſſa *ibi*, & alij relati ab Auguſt. Barboſ. *in collect. to.* 3. *l.* 5. *tit.* 2. *c. c.* 8. *n.* 24. Et ratio eſt. Verbũ

[margin: Sup. hoc inf. in tr 11. Reſ. 10. §. 1. ante med. verſ. Si non apparet, & propè fin. poſt verſ. Sed. an.]

poſitum manifeſte in clauſula reſtrictiva contenta in dicto §. *ſanè*, quæ obſervante Sylveſtro *ver. Hæreſis*, *num*.4. non poteſt intelligi de dubio, an factum ſit per tractatum, nec ne, ſed in dubio an talia ſapiant hæreſim.

2. Sed contrariam ſententiam jure, ratione, & uſu comprobatam eſſe teſtatur Simanca *in cathol. inſtit. tit*.30. *num*.2. & alij penes ipſum, quibus ego addo doctiſſimum & nunquam ſatis laudatum Archiepiſcopum Bracharenſem Rodericum Acugna *in tract. de Confeſſ. ſolicit. q*.5. *n*.13. & ratio eſt, quia judex etiam delegatus cognoſcit, an ſua ſit juriſdictio. Deinde ſi contraria opinio eſſet ſequenda, ſequeretur quòd Inquiſitorum cognitio facilè ſubverti poſſet, aſſerente quolibet ſortilegia, vel divinationes non ſapere manifeſtam hæreſim. Dicendum eſt igitur quòd in dubio an ſortilegia ſapiant hæreſim manifeſtè, Inquiſitores poſſunt ſe intromittere ad cognoſcendum an ſapiant manifeſtè.

RESOL. CV.

An Inquiſitores poſſint inquirere, & punire eum, qui in ſortilegiis immiſcuit Sacramenta? Ex part. 4. tr. 8. Reſ.13.

Sup. hoc inf. in tr.12. Reſ. 10. §. Ideo & lege etiā ibi §. Quarto, & ſeqq & non pigebit.

§.1. AD quæſtionem reſpondendo Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. Sacerdos*, *num*.4. docet, quòd ſortilegium in quo ſacrum oleum miſcetur, non ſapit hæreſim, niſi imploretur auxilium dæmonis ad ea, quæ de ſui natura facere non poteſt. Et hanc ſententiam tenet etiam Campegius *in addit. ad Zanchinum cap*.22. *lit. C. in ver. Inquiſitor. verſ. pro his intelligendis*, *in fine*.

2. Verùm cum communi DD. ſententia hoc ſortilegium ſapere hæreſim manifeſtam dicendum eſt, & ita docet Riccius *in praxi tom*.1. *reſolut*. 22. *num*. 11. Delrius *in diſquiſ. mag. lib*.5.*ſect*.15.§.*Dico tertiò*. Torreblanca *de magia lib*.3.*cap*.7.*num*.14. Pegna *in direct. Inquiſ. part*.2.*quæſt*.42.*comment*.67. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap*.18.*num*.11. Zanardus *in direct.Theol.p*.3. *cap*.64. Raphaël de la Torre *in* 2.2. *D. Thom. tom*. 1. *quæſt*.96. *art*.4.*diſput*.2. & Lucerna Inquiſ. *ver. ſacramentis abuti*, ubi ſic ait: Sacramentis abuti ſapit hæreſim, & Inquiſitor poteſt punire tales abutentes, quando utuntur Sacramento Altaris ad faciendas incantationes, vel ſortilegia, aut rebaptizando aliquem, ut dicitur in gloſſa *ver. ſaperent*, §.*ſanè*, *cap. accuſatus*. Idem etiam eſſet quando fierent iſta cum ſacramento Chriſmatis, aut aliquo aliorum Sacramentorum, quia faciendo mentionem de corpore & ſanguine Chriſti & de Baptiſmo, conſequens eſt, quòd etiam intelligatur de aliis Sacramentis, quia de ſimilibus ſimile eſt judicium. Ita Bernardus Comenſis author dictæ Lucernæ, cujus ſententiam *ibi in annot*. approbat Pegna, & ut dixi, omnes communiter.

RESOL. CVI.

An Inquiſitores poſſint punire reum, qui in ſortilegiis miſcuit Sacramentalia?

Et quid, ſi admiſcerentur verba Sacra, ut Evangelium, Symbolum fidei, Pater noſter, Ave Maria, Pſalmus aliquis Davidicus, ſeu alia verba ſacræ Scripturæ, vel ſi miſcerentur Reliquiæ Sanctorum, aut diſſolverentur ad maleficia, &c. Ex p.4.tr.8. Reſ.14.

Sup. contēto in hac Reſ. inf. in tr. 12. reſ. 10. §. Ideo.

§.1. NEgativè videtur reſpondendum ex ſententia Torreblanca, qui *in lib*. 3. *de magia cap*. 8. *n*.15. putat ſortilegium cum mixtione ſacramentalium non eſſe hæreticale, & citat Ghirlandum *de ſortileg. q*.10. *n*.15. *& ſeq*.

2. Sed hæc ſententia, pace viri docti, mihi diſplicet, & ideo illam impugnant communiter DD. ut Seſſe *tom*.4. *deciſ*.463. *num*.9. *&* 464.*num*.12. Bellocchius *in praxi Theol.mor. part*. 2. *quæſt*.1. *num*. 55. Floronus *de caſ. reſerv. part*.2. *caſ*.1. *num*.49. Zanardus *in director. Theol. p*.3. *cap*.64. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap*.18. *n*.11. Delrius *in diſquiſ.mag.lib*.5.*ſect*.15. §. *Dico tertio*. Pegna *in director. Inquiſ. part*.2. *quæſt* 42. *comment*.67. Scaccia *de judic. lib*.1. *cap*.12. *num*.34. Raphaël de la Torre *in* 2.2. *D. Thomæ q*.96.*art*.4. *diſp*.2. & alij communiter, aſſerentes non ſolùm eſſe ſortilegium ſapiens hæreſim manifeſtam, quando in illo adhiberentur ſacramentalia, ſed etiam quando admiſcerentur verba ſacra: ut Evangelium, Symbolum fidei, Pater noſter, Ave Maria, Pſalmus aliquis Davidicus, aut alia verba ſacræ Scripturæ, ſeu aliæ ſanctæ Orationes, vel uti imaginibus cereis, quas vocamus Agnus Dei, vel aliis rebus ſacratis, ut teſtibus ſacerdotalibus & ſimilibus. Et ratio horum omnium eſt, quia tales ſortilegi admiſcentes ſupradictas res in ſuis ſortilegiis, ſignificant ſe credere hujuſmodi adhibita habere vim ad maleficiorum operationem. Vnde ex his videtur explodenda alia opinio Torreblancæ *ubi ſuprà*, *n*.16. aſſerentis non eſſe ſortilegium hæreticale miſcere reliquias Sanctorum, aut eas diſſolvere ad maleficia, & ideo contrariam ſententiam, & meritò, tenet Raphaël de la Torre, Zanardus & alij *ubi ſuprà*, docentes mixtionem Reliquiarum efficere ſortilegium hæreticale.

RESOL. CVII.

An Inquiſitores poſſint punire ſortilegos eos, qui præſentia, vel præterita occulta revelant, ut furta, &c. Ex p.4. tr.8. Reſ.15.

§.1. AFfirmativè reſpondet Simanca *in cathol. inſtit.tit*.21. *n*.15. ubi ſic ait: Illi prætereà puniendi ſunt qui præſentia, vel præterita occulta revelant, quæ ab eis tunc naturaliter ſciri non potuerunt; ea enim dæmone ſuggerente noverunt. Hi ferè ſunt, qui divinant, ubi ſit res aliqua furto ſubtracta, & qui eodem die, quo aliquid geſtum eſt in longè diſtantibus locis, id ipſi enunciant, ac ſi præſentes fuiſſent, qui quidem interrogandi ſunt ab Inquiſitoribus, unde talia noverint & confeſſi, vel convicti coërcendi ſunt, ut ſocij dæmoniorum. Ita Simanca.

Sup. hoc inf. in tr. 12. reſ. 10. §. Sed oritur per tot. & ſeq. & in §. 1. ad med. curſim in verſ. ad. huc tamen.

2. Sed adversùs illum inſurgit noviſſimè Acugna *de Confeſſ. ſolic. quæſt*.5. *num*.34. ubi ſic aſſerit: Divinationes & ſortilegia per ſe ſumpta, etiamſi pactum expreſſum, vel tacitum cum dæmone interveniat ſuper his, quæ ab ipſis effici poſſunt, cujuſmodi eſt revelatio eorum, quæ nobis ſunt occulta non pertinent ad Inquiſitorum juriſdictionem, ſi nulla detur aliunde admixtio hæreſis, veluti dæmonis adoratio, aut manifeſtus ſapor illius inducatur, veluti ſi conſulatur, ad ea, quæ ipſe per naturam ſuam ſcire nequit. Ita ille, qui citat plures DD. quos etiam ſequitur Farinacius *de hæreſi quæſt*. 181. *num*. 54. quibus ego addo Sigiſmundum Scaccia *de judic. lib*. 1. *capite* 12. *num*.40.

Verùm, his non obſtantibus, ego adhæreo opinioni Simancæ, quia nobis omne cum dæmonibus commercium interdictum eſt, & hanc ſententiam docet etiam Bartholomæus de Spina, inſignis Theologus Dominicanus, & Magiſter ſacri Palatij, *in Apolog*.4. *contra Ponzinibium*, ubi probat, quòd abſolutè & ſine diſtinctione dicendum eſt omnem invocatio-

Sup. hoc in §. 1. not. prætetitæ.

nem

nem dæmonis ſapere hæreſim manifeſtam. Sed aliqui concordant ſupradictas duas opiniones pugnantes,& dicunt quòd opinio Simancæ procedit, quando dæmon invocatur per verba deprecativa, opinio verò contraria,quando dæmon invocatur imperativè.Vide Seſſ tom.4. deciſ.468. n.18. & alios; ſed hæc diſtinctio mihi diſplicet, ut infrà patebit.

§. in Ref. ... præteri... §. Sed ... ctur & ſeq.

RESOL. CVIII.

An pertineat ad Inquiſitores cognitio enſalmorum, & poſſunt punire enſalmatores?

Et deducitur delictum enſalmorum non eſſe mixti fori reſpectu Magiſtratus ſæcularium? Ex part.4. tract.8. Reſ.122.

§.1. ANno circiter 1613. orto dubio inter Olyſipponenſem Archiepiſcopum & Tribunal Inquiſitionis, cuinam potius utriuſlibet incumberet cognitio & punitio enſalmatorum? Conſultus Paulus V.reſpondit in hæc verba. *Servetur jus commune.* Hinc doctus Emanuel de Valle de Moura *opuſc.de incant. & enſal.ſect.3. cap.1. per totum*, probat enſalmorum cognitionem pertinere ad Inquiſitores ſaltem cumulativè,etiam quando non ſapiunt hæreſim manifeſtam, ſtante Conſtitutione Sixti V. Vide Hieronymum Llamas *in 3. part.3. methodi,cap.tit. Incantatores §.ad ſecundum*, ubi expreſsè dicit Inquiſitores eſſe judices enſalmorum; ſed quando occurrit talis caſus, legant Inquiſitores ſupradictum authorem *loc. cit.c.5.* latè tractat hanc materiam, & docet quinam enſalmi ſapiant hæreſim manifeſtè, hodieque de jure practicato ſubdantur Inquiſitoribus.

2. Hinc deducitur contra Malleum maleficiorum *part.3. quæſt.1.* & Valentiam *tom. 3. diſp. 6. quæſt.13.* delictum enſalmorum non eſſe mixti fori reſpectu Magiſtratus ſæcularis, etiam quando ſaperent hæreſim manifeſtè, ſed ut diximus,pertinere ad Inquiſitores, privativè ad judicem ſæcularem, ex *cap. accuſatus, de hæret. in 6.* quod non intelligitur de ſolis formaliter hæreticis, ſed de quibuſvis etiam ſuſpectis de hæreſi, & in ſpecie quòd dictus textus comprehendat etiam dicta, vel facta hæreſim ſapientia, notat Emanuel *ubi ſuprà n.33.* ubi optimè aſſerit quòd opus, vel dictum ſuſpectum de hæreſi manifeſtè, faventſque operantem, vel dicentem ſuſpectum de vehementi, indubitanter reponit rem in cauſa & judicio hæreſis.

RESOL. CIX.

An ſit licitum in abſentia infirmi vulnerati applicare ejus ſanguini medicamentum, ut aſſerunt, ſympaticum?

Et an ſupradicti ſint denunciandi S. Officio?

Et an Epiſcopi, & Inquiſitores debeant videre, & attendere ad ſupra dicta medicamenta, & è ſuis Diœceſibus eliminare? Ex part. 11. tract.4. & Miſc.1. Reſ.42.

§.1. AFfirmativè reſpondet noviſſimè Ioannes Petrus de Creſcentiis *in Præſidio Romano lib.3. num.113.* ubi ſic ait: [Vn Religioſo per carità medicò certo dover'huomo ferito in teſta,applicando l'unguento ſimpatico, o l. vitriolo Romano al ſangue uſcito dalla ferita, e curando quel tale in lontana diſtanza. Fù dubitato ſegli peccò. Il medicare in queſto modo è approvato da Medeci Eſaia Menclſneto, Gio: Erneſto Burgyravo, Oſualdo Grollio, Deniello Bechero, Rodolfo Goclen: Vvirichio,Cardano,Schenchio, Vvechero, Baſilio Valentino Monaco,è da tutti y ſeguaci di Paracelſo, per l'inventione de cui l'Imperatore Maſſimiliano così faceva medicare i feriti,come ſcrive Gio Battiſta Porta *lib.8. ſua Mag.cap.14.ad fin.* & l'eruditiſſimo Loredano loda queſta inventione nella ſua Dianea.]

2. Et paulò infra reddit rationem,probat enim;[Che le virtù occulte ſono grandi, accompagnate dalla virtù ſimpatica c'hàil vitriolo con il ſangue,& il ſangue con la ferita, che ſe per eſſempio la calamita non tirà il ferro ſe non vicino; queſto, è perche forſe non hà virtù maggiore in quantità, ma quella di doppia ſimpatia nel noſtro caſo può eſſere più vigoroſa, è traſmetterſi per corpi fortiſſimi, è velociſſimi dal ſangue medicato alla ferita sí che la calamita douunque ſia, ſempre ſi volta à tramontana, ô ſia queſto, perche y monti di calamita, che ſono in quelle parti, per ſi lontano ſpatio le communichino queſta virtù ſimpatica, ò ciò venga dall'aſtro,che è altretanto mille volte più lontano, e pure à ſe la volge, tranſmettendole quella virtù, che la muove. Vediamo per una parte, che con queſta maniera di medicare ſi guariſce, dall' altra non ci è demonſtratione à convincere che taleffeto ſia ſopranaturale,dunque naturale: haſſi à dire. Mi piace la ripoſta, che a cota l'eſperienza dà il dotiſſimo Gio: Battiſta Sitoni Fiſico Milaneſe,Scrittore inſigne di varia eruditione, il quale trattando filoſoficamente il caſo *par.2. tr.8.* doppò di haver provato, che la ſimpatia in diſtanza ſi grande non può operare, conchiude che non già per alcuna ſopranaturalità ſuperſtitioſa ſi guariſcono cotali ferite; ma ſolo perche ſendo ferite ſemplici, y nella ſuperficie, ſono atte a guarire de ſe medeſime, quando vi s'habbia cura, che non faccian putredine, & à guarire anco più preſto, moſtra co'Medici, e Filioſoſi aſſai giovare l'imaginativa diſpoſta à muovere gli ſpiriti, mentre che l'huomo aſſicutaſi dover guarire con quel ſimpatico remedio di cui tante ſperienze ogni giorno ſi veggono. E certo, che egli ſi fa ſenſa ſegni, ſenſa parole, od altra ſuperſtitioſa oſſervatione,e perciò molti credono, che à farlo non ſia peccato, mentre in buona fede ſi fà: nè ſi preſume dolo, ò culpa in coſa che publicamente ſi fa, ne ſi puo fare, *Farinac.de pæn.temp. quæſt.89.num.62.* In quanto à me non coſtando di ſopranaturalità, crederei, che non foſſe peccato à farlo; poiche in dubio ſempre deveſi riputare l'effetto naturale] Vnde ex his noviſſimè Ludovicus Bertrandus Loth. Dominicanus *in Reſol. Theolog. tract.14. quæſt.1. art.3.* docuit probabiliter poſſe tuta conſcientia, uti his medicamentis, renunciando tamen prius omni pacto explicito & implicito cum dæmone.Quia vel eſt probabile vel ſaltem dubium an pulvis ille, habeat talem virtutem, ſed quoties eſt dubium, an effectus aliquis proveniat à cauſa naturali, eo quod non conſtat, an vires cauſæ naturalis, excedat necne; cenſendum eſt potius à cauſa naturali provenire. Ergo licet uti tali remedio ſine ullo vitio ſuperſtitionis. Ita ille, qui tamen ſubdit, ſalvo meliori judicio.

3. Sed ego prorſus puto eſſe abſtinendum ab his medicamentis, tanquam ſuperſtitioſis, & ita docet Bonacina *tom.2. diſp.3. de leg. q.5. punct.4. num.15.* & alij penes ipſum.

4. Probatur nam interrupta ſphæra activitatis,non poteſt agens naturale producere ſuum effectum, ut ſi inter magnetem & ferrum interponatur paries, non poteſt amplius magnes attrahere ferrum, vel ſi inter ſolem & hæc inferiora ponantur aliqua corpora denſa, ſol non amplius poterit eoſdem effectus producere, quos modo producit, ergo etiam in noſtro caſu, ſi daremus ſphæram activitatis hujus remedij applicari panno lineo, ſe protendere uſque ad infirmum diſtantem,

diſtantem, nihilominus fatendum eſt hujuſmodi, ſphæram, & contactum virtualem interrumpi per multa objecta interpoſita, ut per multos parietes, in quibus clauſi detinentur panni linei, quibus remedium applicatur; conſequenter dicendum eſt hujuſmodi effectum viribus naturæ fieri non poſſe.

5. Deinde omnis effectus vel eſt à cauſis naturalibus, vel à Deo, vel à malo ſpiritu, ſed hic effectus ſanitatis non eſt à cauſa naturali, ut probatum eſt cùm nulla virtus naturalis agat in diſtans, ſed per contactum: neque poſſe dici eſſe à Deo, quia quando non conſtat ex ſcriptura, vel ex Eccleſiæ traditione aliquem effectum eſſe à Deo, non debemus illum Deo tribuere: ergo erit à malo ſpiritu.

6. Item probatur, quia ſi hoc remedium applicatum panno lineo, vel enſi, vel ligno intincto ſanguine naturaliter prodeſſet ad ſananda vulnera in tanta diſtantia, ſequeretur etiam venenum, vel quid ſimile noxium, & lethiferum applicatum eidem panno lineo nocere vulneri, cum par videatur utriuſque ratio; ſed conſequens eſt falſum: ergo & antecedens.

7. Et tandem, quia ſi hujuſmodi effectus naturaliter producitur ab hoc remedio, maximè quia eſt aliqua ſympathia, & conformitas inter remedium, & effectum; ſed hoc dici non poteſt, quia effectus ſanitatis data quavis ſympathia eſt effectus realis: ergo neceſſario fieri debet per aliquam actionem; actio autem non poteſt dari naturaliter in tanta diſtantia, cum non intercedat contactus, & impediatur ſphæra activitatis.

8. Vnde patet reſponſio ad ea, quæ adduxit Creſcentius *ubi ſuprà* ad auctoritatem Maximiliani Imperatoris, qui ſimili remedio utebatur ad ſanandos vulneratos etiam abſentes, ut refert Ioannes Baptiſta Porta *in ſua magia l.*8. *cap.*14. *ad fin. fol.* 162. quod remedium appellabatur unguentum armarium, eò quod applicaretur enſi, quo infirmus ſauciatus, & vulneratus fuerat; ergo videtur remedium naturale, & permittendum.

9. Reſpondeo primo cum Bonacina *ubi ſuprà*, Maximilianum Imperatorem fortaſſe non uſum fuiſſe illo remedio in ea diſtantia, in qua adhibetur id de quo nos quærimus.

10. Reſpondeo ſecundò, illud exemplum pati eaſdem difficultates, quas patitur caſus à nobis propoſitus, præſertim cum auctor illius unguenti armarij fuerit Paracelſus, qui fuit auctor damnatus; afferre autem inconveniens, non eſt ſolvere difficultatem.

11. Addo, illud remedium non approbari à Porta, ſicut ab ipſo cætera conſueverunt approbari, quod indicium eſt alicujus ſuperſtitionis.

12. Dicendum eſt igitur ad actionem quamlibet prærequiri neceſſario contactum, ut ex pluribus probat Paulus Areſius noſtræ Religionis ornamentum *de generat. lib.*1. *diſp.* 5. *q.* 41. *ſect.* 7. *qui ad* 16. *argum.* ex allata doctrina damnat tanquam procedentem ex arte Dæmonum, curationem illam circa abſentem cum panno ejus ſanguine intincto. Et ideo Hermanus Buſembaum *in medulla Theol. mor. lib.*3. *tract.*1. *dub.*4. damnat tanquam ſuperſtitioſum, ſi unguento armario quo gladius inungitur, abſens curetur. Immò aliqui putant, ſupradictos eſſe denunciandos in Sancto Officio: Vide Bonacinam, *ubi ſuprà*, *numero* 19. diſtinguentem.

13. Nec obſtat ſuperius dictis, quod in caſu dubij, non eſt aliquis damnandus ſuperſtitionis, ut docet D. Thomas 2.2. *quæſt.*60. *art.*4. & in re præſenti de ſuperſtitione Suar. *lib* 2 *de ſuperſtit. cap.*15. *num.*14. Leſſius *lib.*2. *cap.*43. *n.*61. Sayrus *lib.*4. *clau. reg. cap.*6. *num.*4. Bonacina *in primum præceptum Decalogi diſp.*3. *quæſt.*5. *punct.*4. *num.*9. §. *Verum quando dubitatur*; & alij apud ipſos: quia revera plurima ſunt, quæ contingunt ex virtute naturali, & tamen à viris etiam doctis, non ſatis intelliguntur quomodo contingant, ut videre eſt apud S. Auguſtinum *libro* 14. *de civit. cap.*24. & *libro* 21. *capit.*5. & 7. *tomo* 5. & apud Ariſtotelem *libro de admirandis auditionibus*, & apud Plinium *libro* 7. ferè per totum, & apud Franciſcum Victoriam, *de Magia quæſt.*3. *numero* 8. qui multa hujuſmodi recenſent, ac proinde neque ex eo, quòd non ſatis conſtet, quomodo hoc, aut illud poſſit contingere naturaliter, eſt abſolutè judicandum, non poſſe contingere.

14. Reſpondeo enim, nos non verſari in caſu dubio, ſed certo & veriſſimo, agens enim non poteſt agere in diſtans; ita ut contrarium aſſerere eſſet contra fidem ſecundùm Molinam *in* 1. *part.* quod probat ex ſacra Scriptura, & ideò dixit David, Deum eſſe ubique ex ejus operatione, inquit enim, *Si aſcendero in Cœlum, tu illic es, &c.* & rationem ſubdit, *Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua.* Et S. Paul. Act.7. eodem modo argumentatur ita loquens, *quamvis non longè ſit ab unoquoque noſtrum, in ipſo enim vivimus, movemur, & ſumus.*

15. Sed hanc cenſuram Molinæ impugnat Areſius *ubi ſup. ſect.*2. qui tamen, ut diximus firmat pro communi, & vera ſententia, quod ad quamlibet operationem requiritur contactus, & *ſect.*7. reſpondet ad argumenta, quæ ex quibuſdam experientiis videntur contrariæ ſententiæ favere.

16. Ideò Epiſcopi, & Inquiſitores vigilent ſupradicta medicamenta, ut vocant ſympatica, à ſuis Diœceſibus eliminare: ex his mihi non placet modum ſanandi icteritiam, vulgò Zafaram, mingendo in herbam, vel cum lotio menſurando infirmi corporis ſtaturam, illudque dividendo, &c. hoc enim pacto dabitur actio in diſtans, niſi fortè dicas herbam illam, Marrobium vocant, excitatam lotio, emittere aliquam virtutem in corpus infirmi per aërem diffuſam: quod non eſt incredibile. Ita Tancred. *ubi infra*, *num.*21.

17. Nota etiam obiter pro curioſis, quod Delrio *lib.*1. *diſquiſ. cap.*3. *q.*4. & Baldel. *tom.*2. *diſp.*15. *n.*24. non putat eſſe ſuperſtitionem illam, quam putantur habere in Flandria quotquot ſunt nati in die paraſceves, ut ſuo contactu ſanent à febribus, & quotquot ſunt nati ſeptimi maſculi ex legitimo matrimonio, nullo fœmineo fœtu intercedente & Reges Francorum, ut ſanent ſtrumoſos: Nam illis ait concedi virtutem in honorem diei, & propter ſanctitatem myſterij quod tunc recolitur, & aliis in honorem matrimonij, & Regibus Franciæ omnino competere ex virtute divina; Vide etiam doctiſſimum, & amiciſſimum Patrem Tancred. *de Relig. tract.*2. *lib.*2. *diſp.*7. *quæſt.*6. *num.*23.

RESOL. CX.

An ſoli Inquiſitores poſſint in cauſis lamiarum procedere?

Et an Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo in cauſis hæreticorum contra lamias, & ſtriges debeant procedere? Ex part.4. tr.8. Reſ.120.

§.1. AD hoc dubium reſpondet Franciſcus Pegna *in Paralipomena, ad tract. de ſtrigibus Bernardi Comenſis*, ubi ſic ait: Si quæras an ſoli Inquiſitores in cauſis lamiarum procedere poſſint, ſecus ac fiat in cauſis hæreticorum, ut *in cap. per hoc, de hæret. in* 6. *Extravag. ex eo, de hæret. Clem.* 1. *de hæret.* reſpondebo tutius quidem eſſe ac decentius ut Inquiſitores perinde in cauſis lamiarum ac in cauſis hæreticorũ procedant, &

& proceſſus conficiant requiſitis Diœceſanis ſecundùm juris diſpoſitionem *in locis proximè cit.* nihilominus tamen ſi ſoli velint procedere, id quidem facere poſſunt, & quod ſoli procedentes fecerint ac decreverint ſive condemnando, ſive abſolvendo, id validum erit, ſicut conſtat ex Conſtit. Alexandri VI. directa ad Angelum de Verona Inquiſitorem, cujus tenorem ponit per extenſum Pegna *loco citato.*

2. Non deſinam tamen hîc adnotare quod praxis S. Inquiſitionis Hiſpaniæ obſervat ut Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo in cauſis hæreticorum contra lamias & ſtriges procedant.

RESOL. CXI.

An Inquiſitores propter cædes infantium debeant tradere ſtriges, & lamias judicibus ſæcularibus?

Et an ſi lamiæ, & ſtriges, vulgo dictæ Bruxas, *ſe ſponte detulerint, etiam ſi à noſtra fide aberraſſent, & ex animo apoſtataſſent, admittantur ad reconciliationem, etiam bis, & ter; neque earum bona confiſcentur, neque habitus pœnitentialis eis imponatur?* Ex part. 4. tr. 8. Reſ. 118.

§. 1. VIdetur affirmativè reſpondendum, ex authoritate Ambroſij de Vignate *quæſt. de ſtrigibus, art. 2.* §. *ſi verò dicunt*, &c.

2. Sed contrariam ſententiam, & meritò, tenet doctus Pegna *in ſuis notis ad ſupradictum Ambroſium de Vignate loc. cit.* ubi adducit verba Pet. Duſini Generalis Inquiſitionis Aſſeſſoris, & S. Pœnitentiariæ Datarij, ſic aſſerentis: Quamvis Autor Mallei maleficarum, & Sylveſt. teneant, lamias ob infanticidia etiam in primo lapſu tradi poſſe curiæ ſæculari, & ita aliquando obſervatum ſit in certis Inquiſitionibus particularibus, & præſertim Pedemontanis, ubi multum invaluit hęc peſtis: non conſuevit tamen hoc S. Officium illas tradere, nec aliter punire, quàm ſacri canones puniri mandent Apoſtatas à fide Chriſti. Si tamen judex ſæcularis illas priùs Officio Inquiſitionis conſignaſſet, ſuſpenſa aliorum criminum cognitione, expedita hæreſis cauſa S. Officium debet ac ſolet eidem judici illas reſtituere, de quo extat etiam particularis Conſtitutio Pij V.

3. Obſervatum eſt etiam aliquando quòd propter frequentiam homicidiorum, & aliquas circumſtantias aggravantes, lamiæ facta abjuratione, conſignantur de mandato Sanctiſſimi judici ſæculari, qui proceſſum format de novo ſuper eiſdem homicidiis, ut quas reperit culpabiles, puniat ſecundùm leges. Ita Duſinus, Pegna & ego.

Vide etiam eumdem Pegnam *in Paralipomen. ad tract. de ſtrigibus Bernardi Comenſis.*

4. Notandum eſt etiam hîc obiter quòd ſi lamiæ & ſtriges vulgò dictæ *Bruxas*, ſe ſponte detulerint, etiamſi à noſtra fide aberraſſent, & ex animo apoſtataſſent, admittuntur ad reconciliationem, neque eorum bona confiſcantur, neque habitus pœnitentialis eis imponitur, & ſi hæ poſt abjurationem relabantur in Inquiſitione Hiſpaniæ, admittuntur ad reconciliationem bis, & ter, teſte Caſtro Palao *tom. 1. tr. 4. diſp. 8. punct. 16. §. 5. n. 3.* qui citat Inſtructionē Madrilian. *an. 1615. n. 14.*

RESOL. CXII.

An Inquiſitores poſſint punire Ægyptianas, vulgo dictas Zingaræ, *quæ bonam, aut malam fortunam, ut ipſæ aſſerunt, divinant?* Ex part. 4. tr. 8 Reſ. 128.

§. 1. DE hac viliſſima gente eruditè, ut ſemper ſolet, pertractat Franciſcus Ferdin. de Corduba *in didaſcal. cap. 50. per tot.* ubi notat Carolum V. in Germania, & Ferdinandum Regem in Hiſpania juſſiſſe hanc gentem ab iſtis Regnis abire, & ſupradictas fœminas, vel viros poſſe Inquiſitores punire, docet Villadiego *in polit. cap. 5. §. 20. n. 30.* ubi ſic ait: [Los Inquiſidores caſtigan à las Giranas que dizen la buena ventura.] Ita ille, & ego.

RESOL. CXIII.

An Inquiſitores habeant poteſtatem erga exemptos quo ad corpora, imagines, tabellas, &c. quæ in locis publicis, ſeu privatis apponuntur?

Et ſi Religioſi tranſgreſſores fuerint, an priventur voce activa, & paſſiva, &c? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 127.

§. 1. REſpondeo affirmativè ex Conſtit. Vrban. VIII. *die 2. Octobris 1625.* ubi in fine ſic habetur. Vt autem præmiſſa diligentiùs obſerventur, tam Ordinariis, quàm hæreticæ privitatis Inquiſitoribus diſtrictè præcipimus, ut in ſua quiſque diœceſi, vel provincia ſedulò pervileget, ne ſine approbationibus prædictis imagines cum memoratis ſignis exponantur, aut miracula, revelationes, ac beneficia prædicta publicentur, aliave contra ſuperiùs diſpoſita fiant. Tranſgreſſores verò ſi Regulares fuerint, privationis vocis activæ & paſſivæ, &c. Hanc conſtitutionem invenies apud Tamburinum *de jure Abbatum tom. 1. diſp. 15. q. 7. n. 53.* ubi ponit dicti Vrbani VIII. declarationem ſupradictæ conſtitutionis.

RESOL. CXIV.

An Inquiſitores poſſint examinare revelationes mulierculaurm, & aliorum? Ex p. 4. tr. 8. Reſ. 125.

§. 1. REſpondeo affirmativè: unde Emanuel de Valle de Moura *in opuſc. 2. de incant. & enſal. ſect. 2. cap. 3. n. 19.* ſic ait: De revelationibus mulierculaurm ſuſpectiſſimè loquuntur authores, tanquam multis mirandiſque hypocriſis, & fictionis earum exemplis edocti, & Ricard. de S. Victore eas ſubjicit Inquiſitionis Officio. Ita ille, & ante illum Simanca *in cathol. inſtit. tit. 21. n. 25. & 29.* quando verò dictæ revelationes examinandæ erunt per DD. Inquiſitores, videant Raphaël. de la Torre *in 2. 2 D. Th. to. 2 q. 95. art. 1. diſp. 3. per tot.* ubi latiſſimè & doctè, ut ſemper ſolet, hanc materiam pertractat, & dat regulas ad cognoſcendum, quando revelationes ſunt à Deo, vel à dæmone.

RESOL. CXV.

An Inquiſitores poſſint prohibere, ne filij hæreticorum exerceant officia publica?

Et an filij hæreticorem inhabiles ſint ad beneficia Eccleſiaſtica recipienda, ita ut hæc inhabilitas ipſo jure incurratur, & collatio beneficij illis facta irrita ſit?

Idem dicendum eſt quoad penſiones. Ex part. 4. tract 8. Reſ. 73.

§. 1. REſpondeo ex *cap. quicumque, & c. ſtatut. de hæret. in 6.* quod filij hæreticorum efficiuntur inhabiles ad officia publica, qualia ſunt Magiſtratus, prætoriatus, notariatus, &c. ita docet Suar. *de fide diſput. 24. ſect. ult. n. 6.* & alij. Vnde in inſtruct. Valliſolit. *an. 1488. n. 11.* ſic habetur. [Los Inquiſidores en ſus partidos, y lugares tengan mucha diligençia, manden, y pongan grandes penas, y cenſuras que los hijos y nietos de los hereges condenados no tengan ni uſen oficios

cios publicos, ni ſean Iuezes, alcaydes, regidores, Iurados, Mayordomos, Maeſtreſalas, peſadores, publicos Mercadores, ni Notarios, eſcrivanos publicos, Abogados, Procuratores, Secretarios, Contadores, Cancelleros, Theſoreros, Medicos, Cirujanos, Sangradores, Poticarios: ni corredores, cambiadores, fieles cogedores, ni arrendadores de rentas algunas, ni otros ſemejantes oficios que publicos ſean, o dezir ſe puedan, ni uſen de los dichos oficios por ſi, ni por otra perſona, ni ſo otro color alguno, ny traygan ſobre ſi, ni en ſus, atavios, veſtiduras, y coſas que ſean inſignias de alguna dignidad, o miliçia Eccleſiaſtica, o ſeglar.] Sic ibi.

2. Et adverte, quòd quoties dubitatur quid nomine publici officij intelligatur, à quo hæretici, & eorum deſcendentes excluduntur, ad Inquiſitores, vel ad eos una cum Epiſcopo id pertinebit declarare, ut docet Pegna *in direct. part.* 3. *comm.*8. & Narbona *in recop. lib.*4. *tit.*1. *leg.*20. *gloſ.*20. *n.*108.

3. Notandum eſt etiam hîc à fortiori, ſupradictos filios hæreticorum inhabiles eſſe ad beneficia Eccleſiaſtica recipienda, ita ut hæc inhabilitas ipſo jure incurratur, & collatio beneficij illis facta irrita ſit, ut habetur expreſsè *in cap.*2. *de hæret. in* 6. Vide Ricciullum *de jure perſonar. &c. lib.*5. *cap.*29. *n.*2. Sanctarellum *de hæreſi cap.*35. *dub.*22. *n.*21. Pegnam *in direct. Inquiſit. part.*3. *comm.*63. Rojas *de hæret. p.*2. *n.*336. *& ſeq.* Simancam *in cathol. inſtit. tit.*9. *&* 29. & alios penes ipſos, & hæc inhabilitas procedit non ſolùm, ut dictum eſt, in ordine ad beneficia obtinenda, ſed etiam quoad penſiones, ut notat Garſias *de benef. tom.*2. *p.*11. *cap.*10. §.1. *n.*74. Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*2. *cap.*28. *n.*35. *&* 36. & alij, *locis cit.* præcipuè Ricciullus. Sed ex his oritur magna quæſtio; ideo quæro.

RESOL. CXVI.

An Inquiſitores poſſint punire ſupradictis pœnis filios natos ante hæreſim parentum? Ex part. 4. tract. 8. Reſ.74.

§.1. Negativè reſpondent Doctores, quos citat & ſequitur Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*2. *cap.*27. *n.*14. quibus addo Torreblancam *de magia lib.*3. *c.*12. *n.*48, & Sanctarellum *de hæreſi cap.*34. *dub.*1. *num.*11. *in fine.*

2. Mihi verò magis placet affirmativa ſententia, quam tuentur Doctores, quos citat & ſequitur Barboſa *in collect. tom.*3. *lib* 5. *tit.*2. *cap.*15. *n.*3. & Ricciull. *tr. de jure perſonar. &c. lib.*5. *cap.*30. *n.*27. ubi ita teſtantur determinaſſe ſacram Rotam Romanam *in una Conchen. penſionis 6. Martij* 1598. coram Peregrino. Vide etiam Suarez *de fide diſp.* 43. *ſect.* 3. *n.*2. Azorium *tom.*1. *lib.*8. *cap.*13. *poſt q.*8. *& tom.*2. *lib.*6. *cap.*4. *q.*3. Toletum *lib.*1. *cap.*69. *n.*4. Rojas *de hæret. p.*2. *n.*336. *& ſingul.*68. *n.*3. Pegnam *in direct. p.*3. *comm.*162. & alios penes ipſos. Ratio eſt, quia pœna infamiæ, privationis officiorum & beneficiorum, &c. in caſu noſtro imponitur filiis in ſupplicium parentem, ut ſic puniti à peccato avertantur, ex gloſſ. *in Extrav. unica Ioannis XXII. de pœnis* §. *filij ejus, ver. quomodolibet.* Sed hæc ratio militat etjam in filiis natis ante delictum: ergo, &c. Igitur in noſtro caſu filij puniuntur odio parentis, *l. quiſquis, C. ad leg. Iuliam majeſtatis, c.*2. §. *credentes de hæret. in* 6. cùm in filiorum perſona acrius pater torqueatur, quàm in propria, *l. iſti quidem, ff. de eod. quod met. cauſ.* Ergo multò magis debent dictæ pœnæ habere locum in filiis hæreticorum natis ante delictum, quàm in aliis, cùm major ſit afflictio videri filium adultum, ſæpè etiam bonis ditatum, & in dignitate conſtitutum, gradu dejici, quàm filios infantes. Adde quod contingere poſſit ut poſt delictum hæreticus filios non ſuſcipiat. Hæc Ricciullus *ubi ſuprà.*

RESOL. CXVII.

An Inquiſitores poſſint punire ſupradictis pœnis filios hæreticorum, qui licet traditi fuerint Curiæ ſæculari, eos pœnituit, & mortui ſunt Catholici?

Et an filij, revelantes ſpontè hæreſim parentum non contrahant pœnas ſtatutas contra filios hæreticorum, etiamſi eſſent geniti poſt delictum patris?

Et quid eſt dicendum, quando illorum parentes non fuerunt condemnati tanquam hæretici, ſed ſolùm tanquam ſuſpecti de hæreſi? Ex p.4. tr.8. Reſ.75.

§.1. Negativè videtur reſpondendum, quia ſupradicti filij hæreticorum non incurrunt in pœnas impoſitas filiis hæreticorum *in cap. ſtatut. de hæret. in* 6. ut tradunt Surdus *conſ.*346. *n.*24. Toletus *lib.*1. *cap.*69. *n.*3. Henriquez *lib.*14. *cap.*5. *n.*4. Repertor. Inquiſit. *ver. filij*, §. *nunc* & alij, & ita teſte Cantera, fuiſſe deciſum in Inquiſitione Conchenſi teſtatur Ricciullus *ubi infra.*

2. Sed his non obſtantibus ego puto affirmativam ſententiam tenendam eſſe, quam tuetur Ricciullus *de jure perſonarum*, &c. *lib.*5. *cap.*30. *n.*32. *& ſeq.* Sanctarellus *de hæreſi, cap.*34. *dub.*2. *n.*17. Pegna *in direct. par.*3. *quæſt.*15. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*29. *n.*17. Decianus *in tract. crim. lib.*5. *cap.*45. *num.*3. Paramus *de orig. Inquiſit. lib.*3. *q.*9, *n.*209. Azorius *tom*1. *lib.*8. *cap.*13. *q.*8. *& tom.*2. *lib.*6. *cap.*4. *quæſ.*3. Burſatus *lib.*3. *conſil.*289. *num.*16. *& ſeq.* Avila *de cenſ. part.*7. *diſp.*4. *dub.*3. Suarez *in* 3. *part. tom.*5. *diſp.*45. *ſect.*3. *num.*4. & alij penes ipſos. Ratio eſt, quia *in dicto cap. ſtatutum*, ne filij incurrant in pœnas parentum hæreticorum duo requiruntur, nempe quòd pater fuerit emendatus, & reincorporatus Eccleſiæ unitati, ac relapſus ſupradictus non poteſt dici reincorporatus, quia Eccleſia denegat illi audientiam, *cap. ſuper eo, eod. tit.* ergo, &c. Igitur tunc dicuntur hæretici reincorporati Eccleſiæ, cùm per abſolutionem ſolemnem & juridicam Eccleſiæ reincorporantur, & admittuntur ad pœnitentiam juridicè implendam, & non traduntur brachio ſæculari, ut docet Geminianus *in cap. ſtatutum, de hæret. in* 6. *n.*5. & Archidiaconus *in cap. accuſatus, eodem tit. n.*7. & quamvis tales relapſi ſint abſoluti in ſacramento Confeſſionis, talis abſolutio valet tantùm quoad forum interius, & ut poſſint recipere Euchariſtiam, ut notat gloſſa *in cap. ſuper eo, de hæret. in* 6. *ver. denegandа.* Azor. *tom.*1. *lib.*8. *cap.*14. *q.*7. Paramus *ubi ſuprà*, & Decianus *lib.*5. *cap.*56. *n.*7.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd filij ſpontè revelantes hæreſim parentum, non contrahunt pœnas ſtatutas contra filios hæreticorum, etiamſi eſſent geniti poſt delictum patris, ut patet ex *cap. ut Inquiſitionis, de hæret. in* 6. & tradunt Pegna *in direct. part.*2. *comm.*15. Rojas *ſingul.* 12. *n.*5. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*29. *n.*46. *& ſeq.* Tabiena *ver. hæretic. n.*6. Armilla *ver. hæreſis*, *n.*5. Caſtrus *de hæret. punit. lib.*2. *cap.*26. & alij, & hoc à fortiori dicendum eſt, quando illorum parentes non fuerunt condemnati tanquam hæretici, ſed ſolùm tanquam ſuſpecti de hæreſi, ut obſervat Decianus *in tract. crim. lib.*5. *c.*45. *num.*5. Zanchinus *de hæret. cap.*28. *n.*3. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. filij, n.*4. & alij.

RESOL.

RESOL. CXVIII.

An Inquiſitores poſſint punire filios hæreticorum beneficiis obtentis ante illorum hæreſim?

Et an pœnæ ſupradictæ in ſuperioribus Reſolutionibus habeant locum etiam in filiis illegitimis, ſpuriis, vel adoptivis? Ex p.4. tr.8. Reſ.76.

§.1. AFfirmativè reſpondet Tabiena *ver.hæret. n.6.* Guttierrez *in qq. canon.lib.2.cap.ult. n.38.* & Caſtaldus *tract. de Imper.q.*118.*n.*13. Graffius *in deciſ. lib.2.cap.*11. *num.*11. Geminianus *in cap. ut commiſſi,§. privandi, de hæret.in 6.n.*4.& *ibi* Domin.*n.*4.Io. Monachus ante *n.*1. Francus *in cap. felicis,n 6.de pœnis in 6.* Flamin. *de reſignat.benef.lib.*3.*q.*1.*n.*34. Peregrin.*de jure fiſci lib.*3. *tit.*10.*n.*2.Garzias *de benef.tom.*1. *part.*11. *cap.*10.*n.*72.*& ſeq.* Decianus *in tract. crim. lib.*5. *c.*20. *n.*5.*& cap.*45. *n.*6. Gundiſſalvus *de hæret. q.*23. *n.*2. & alij penes ipſos. Vnde Inquiſitores proferunt ſententiam condemnantem hæreticos,& eorum filios, & efficientem eos inhabiles ad habendum, tenendum, & poſſidendum dignitates, beneficia, & officia,tam Eccleſiaſtica quàm ſæcularia, quæ verba, ut patet, aptè quidem comprehendunt tam beneficia obtinenda, quam obtenta.

2. Verùm contraria ſententia eſt communis nempè Clericos privari ob hæreſim parentum ipſo jure beneficiis obtentis, poſtquam eorum parentes in hæreſim inciderunt, non autem beneficiis acquiſitis ante illorum hæreſim, & ita tenet Zecchius *in ſum. tom.*1. *tit. de fide, cap.*11. *n.*16. Paramus *de orig. Inquiſ. lib.*3. *q.*8. *n.*103.*& ſeq.* Toletus *lib.*1.*cap.*63. *num* 4. Ledeſma *in ſumma tom.*2. *tract.*1. *cap.*6.*concl.*17.*diffic.*2. Azor.*to.*1. *lib.*8. *cap.*13. *q.*8. Suarez *de fide diſp.*24.*ſect.*3. *num* 5. Clarus *lib.*5. *§. hæreſis,n.*6. Otolora *de nobil.p.*4. *cap.*9. *n.*9. Hojeda *de incompatib.benef.cap.*13.*n.*100. Simanca *in cathol. inſtit.tit.*29. *n.*10.*& in enchir. tit.*63.*num.*9. Surdus *conſ.*385. *n.*5.& ita determinaſſe Clem. VIII. conſultis Cardinalibus S. Officij teſtatur Anton.Ricciull. *de jure perſonarum,& lib.*5 *c.*19. *in fine.* Et ratio eſt, quia nullo jure habetur eos privari beneficiis obtentis ante parentum hæreſim: ergo hæc pœna ſine textu expreſſo non eſt imponenda.

3. Ad ſententiam verò, quam ferunt Inquiſitores, reſpondeo illos in condemnandis hæreticis uti ea formula ordinaria, in qua nihil certi de hoc eſt ſtatutum, nec voluerunt definire. Vnde remanet diſcutienda diſputatio à Theologis & Iuriſperitis.

4. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Ioan. Rojas *ſingul.*24.*& ſingul.*66. *n.*3.Rebuffum *in praxi de modis amittenda beneficia, n.*25. Repertor.Inquiſit.*ver. filij verſ.nunc quæritur.* Majolum *de irregul. lib.*5. *c.*47. *n.*6. Azevedum *in recopil. lib.*8. *tit.*3. *leg.*1.*n.*204.Covarr. *lib.*2. *var.cap.*8.*n.*4.Pegnam *in direct.part.*4.*comment.*163.

5. Notandum eſt etiam hic obiter quòd non exigitur ſententia condemnans parentes hæreticos,ut filij ac nepotes incurrant pœnas irregularitatis & inhabilitatis ad beneficia, ſed ſatis eſt, ſi vel per evidentiam facti,vel per propriam confeſſionem parentum in judicio conſtet parentes fuiſſe hæreticos, vel fautores, defenſores, aut receptores hæreticorum. Et ita docet Sanctarell. *de hæreſi cap.*34.*dub.*2.*n.*13. Suarez *de cenſ. diſp.*43. *ſect.*3. *n.*2. Saytus *de cenſ. lib.*6. *cap.* 10. *numer.* 40. Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*2. *cap.*27. *n.*28. & alij.

6. Nota etiam quòd pœnæ ſupradictæ in ſuperioribus reſolutionibus habent locum etiam in filiis illegitimis & ſpuriis, ut docet Surdus *conſ.*386.*n.*6. Io. Andreas *in cap.ſtatutum, de hæret. in 6.n.*4. Ancharan. *n.*2. Francus *n.*4. Geminianus *n.*4. Suar. *loc.cit.n.*11. Menochius *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 33. *num.*11. Graffius *in deciſ. lib.*2. *cap.*11. *n.* 19. & Ricciullus *de jure perſonar.&c. lib.*5 .*cap.*30. ubi diſputat quid dicendum de filiis adoptivis.

RESOL. CXIX.

An Inquiſitores teneantur dare filiis hæreticorum ex bonis confiſcatis dotes, vel alia alimenta? Ex part. 4. tr.8. Reſ.45.

§.1. AFfirmativam ſententiam tenet Torreblan.*de mag.a lib.*3.*c.*11. *n.*46. *&* 47.Surd. *conſ.*386. *n.*8. Plotus inter conſilia criminalia, Ziletti *lib.*1. *conſil.*130.*n.*83. Socinus *lib.*1.*conſ.*30. *n.*3. & alij. Sup. hoc in tom. 2. tr.6. ex lata doctr. Reſ. 48. curſim in §. Licet filiabus Hæretici.

2. Verùm negativam opinionem docet Gabriel Quemada *in qq. fiſcalib. q.*24. *n.*12.& Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*2.*cap.*16.*n.*26. ubi ſic ait: Quando ob hæreſim publicantur bona alicujus,non tenetur fiſcus filios alere, ſed omnia prorſus parentum bona publicantur, nullis alimentis reſervatis,quod quidem ob hujus criminis atrocitatem juſtiſſimè fit. Nam etſi parentes adſtringantur jure naturali ad filios alendos, non ob id impeditur quin illis integrum ſit bona omnia hypothecæ alicui ſubjicere per contractum,ac ſæpè à creditoribus omnia uſurpantur, non deductis filiorum alimentis: ergo à fortiori id poterunt per delictum,prior enim obligatio ex propria parentum voluntate oritur, poſterior verò ex legis præſcripto,ob bonum commune, ut tam atrocis ſupplicij timore arceantur parentes ab hoc delicto patrando. Ita Sanchez, & ante illum Doctores,quos ad ſatietatem adducit Antonius Ricciullus *tr.de jure perſonar. lib.*5. *cap.*40.*n.*1. qui optimè hanc quæſtionem pertractat,adi illum & non pigebit.

3. Non reticeam tamen hîc adnotare, quod in noſtra Hiſpania circa hoc obſervatur id,quod præcipitur in Inſtruct. Hiſpal. quam affert Gabriel Quemada *in qq. fiſcalib. q.*24.*n.*11. ubi ſic habetur. [Si de los hereges quedaren algunos hijos o hijas de menor edad, que no ſean caſados los Inquiſidores provean y den orden que los dichos huerfanos ſean encomendados à perſonas honeſtas, y Chriſtianos viejos Catholicos,ò à perſonas Religioſas que los crien y ſoſtengan.] Sic ibi. Vnde Pegna *in direct. Inquiſ. part.*2. *comment.*9.ita aſſerit, Inquiſitores pueris, & puellis hæreticorum damnatorum providebunt ex miſericordia, ita ut rationem habeant ſexus, & ætatis, nam maſculos jam corpore validos alicui arti mechanicæ jubebunt addici; fœminas aliquibus honeſtis matronis aſſignabunt, ut eis famulentur, & ab eis in fide inſtruantur, cæteris quibus per ætatem, aut incommodam valetudinem laborare non licet, tenuia alimenta ex paternis bonis ex ſola miſericordia ſubminiſtrabunt. Ita Pegna, & ante illum Simanca *in Cathol. inſtit. tit.*29. *num.*12.

RESOL. CXX.

An per fiſcum,& Inquiſitores poſſint publicari bona Majoratus, & fideicommiſſi hæreticorum?

Et an durante vita poſſeſſoris, commoditates fructuum pertineant ad fiſcum, vel ad ſequentes vocatos?

Et an veniat in confiſcatione Majoratus,quando illius Inſtitutor deliquit? Ex p.4 tr.8. Reſ.60.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Azor. *tom.*1. *lib.*8. *cap.*12. *quæſt.* 13. & Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 13. *à num.* 152. *uſque ad num.* 273. Verùm adversùs illos contrariam opinionem noviſſimè docet Ferdinandus

Ferdinandus à Caſtro *in oper. mor. tom.*1. *tract.*4. *q* 5. *punct.*6.*num.*8. Cui ego addo Antonium Sanctarellum *de hæreſi cap.*18 *dub.*2. *n.*8. Antonium Ricciullum *tr. de jure perſonarum lib.*5.*cap.*32.*n.*65. *& ſeq.* & Suarez *de fide diſp.*22. *ſect.*5. *n.*12.

2. Dico igitur primò quòd in crimine hæreſis non confiſcatur Majoratus, quando inſtitutus eſt non ſolùm ex propriis bonis, ſed etiam ex bonis à Rege donatis, dummodo in facultate Regia, qua fuit Majoratus inſtitutus, non caveatur, ut tranſeat ad fiſcum.

3. Dico ſecundò quòd bona fideicommiſſo ſubjecta, vel alienari prohibita, non cadunt ſub confiſcatione caſu quo teſtator prohibuerit alienationem in favorem alterius à delinquente, & quando alienatio perpetua eſt, non pro vita tantùm delinquentis, niſi teſtator alienationem etiam pro vita delinquentis prohibuerit. Verùm licèt hæc omnia ſint vera, notandum eſt tamen quòd hæreticus delinquens poteſt fideicommiſſum retinere quouſque per ſententiam declaretur. Ita Vaſquez *in* 1. 2. *diſp.*169. *cap.*4. & Sanchez *in ſumm. tom.*1. *lib.*2. *cap.*18. *num.*30. Sed circa præſentem quæſtionem præter Doctores citatos vide Molinam Iuriſconſultum & Theologum, hunc *de juſtit. tom.*3. *diſp* 657. *num.*3. illum *de primogen. lib.*3. *cap. ult. num.*31. Mieres *de Majorat. part.*4. *quæſt.*23. *n*... *& ſeq.*

4. Non deſinam etiam hîc adnotare quod aliqui aſſerunt, durante vita poſſeſſoris commoditates fructuum pertinere ad fiſcum, etiam quando eſt expreſſa prohibitio alienandi; & ita docet Molina *de juſt. tom.*2. *diſput.*470. alter Molina *de primogen. lib.* 1. *cap.* 20. *num.*9. Sayrus *in Clavi Regia lib.* 9. *cap.*7. *num.* 7. & alij.

5. Verùm mihi placet contraria ſententia, videlicet dictos fructus pertinere ad ſequentes vocatos; & ratio eſt, quia commoditas illorum fructuum, quæ ex talibus bonis percipitur, eſt annexa dominio bonorum illorum; ergo ſicut dominium ob delictum poſſeſſoris non tranſit ad fiſcum, ſed ad vocatos hæredes, ita nec etiam ad fiſcum, ſed ad vocatos fructus pertinebunt. Et ita tenet Decius *vol.* 3. *conſil.* 442. *num.*27. *&* 28. Ruinus *vol.*2. *conſil.*193. *num.*4. Alciatus *vol.*3. *conſil.* 67. *num.* 1. Pancirola *vol.*1. *conſil.*181. Natta *conſil.*258. *num.*19. & patet ex *l. Imperator, ff. de fideicommiſſ. libert.* Sed hæc opinio omnino eſt ſequenda, quando teſtator, vel inſtitutor utitur his, vel ſimilibus verbis, ut eo ipſo delinquens amittat bona cum omnibus ſuis commoditatibus. Nam tunc non ad fiſcum, ut diximus, ſed ad hæredes vocatos pertinebunt, ut optimè obſervant Rolandus à Valle *vol.*1. *conſil.*96. *n.*11. Menochius *vol.*1. *conſil.*91.*num.*6. Tobias Nonius *vol.* 1. *conſil.* 97. *num.* 2. Sfortius Oddo *vol.*1. *conſil.*53. *n.*7. Hieronymus Gabriel *vol.*1. *conſil.*123. *n.*12. & alij.

6. Et tandem ſi aliquis quærat, an veniat in confiſcatione majoratus, quando illius Inſtitutor deliquit, remitto illum ad Molinam Iuriſtam *de primogen. lib.*4. *c. ult.* & ad Molinam Theologum *de juſt. tom.*3. *diſp.* 659. Sanchez *lib.*2. *cap.*18. & alios penes ipſos.

RESOL. CXXI.

An poſſint à fiſco, vel Inquiſitoribus ob delictum hæreſis publicari bona Caſtrenſia filiorum, & quid de aliis bonis?

Idem dicendum eſt de bonis profectitiis?

Et notatur, quod ſi poſt hæreſim filius acquirat bona adventitia, uſusfructus illorum non pertinebit ad Patrem, ſed ad fiſcum, ſicut pertinebit proprietas. Ex part 4. tr.8. Reſ.61.

§.1. Affirmativè reſpondet Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom.*1. *tract.*4. *diſp.*5. *punct.*10. *n.*23. Vaſquez *in* 1. 2. *diſp.*169. *cap.*1. *num.*9. Azorius *tom.*1. *lib.*5. *c.*7. *q.*8. Suarez *de fide diſp.*22. *ſect.*5. *n.*9. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*9. *n.*13. & alij penes ipſos, quia filius familias habet liberam poteſtatem ſuper bona Caſtrenſia: ergo tranſibunt per delictum hæreſis ad fiſcum, hæc opinio eſt probabilis.

2. Sed contrariam non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam tuentur DD. quos citat & ſequitur Sanchez *in ſum. tom.*1. *lib.*2. *cap.*15. *n.*4. quibus ego addo Anton. Sanctarellum *de hæreſi cap.*18. *dub.*1. *num.*1. & patet ex *l. ſi filius, C. de bonis damn.* Dico igitur quòd quando publicantur bona filij ob crimen hæreſis, non publicatur peculium caſtrenſe, nec quaſi caſtrenſe, ſed tribuitur patri, & ad argumentum contrariæ ſententiæ reſponderi poteſt negando conſequentiam, ut optimè probat Sanctarell. *ubi ſuprà*, quem tu omnino videbis.

3. Vnde à fortiori idem dicendum eſt de bonis profectitiis, ut docet Covarruvias *l.* 2. *var. c.*8. *n.*7. Gomez *lib.*2. *var. c.*25. *n.*16. & alij: non enim veniunt in confiſcationem ob filiifamilias delictum, ſunt enim bona patris, tam quoad proprietatem, quàm quoad uſumfructum, ut patet ex *l. ſi plures*, §. *& in arrogato, ff. de vulgar. & pupillar.*

4. Verùm circa bona adventitia aliqui aſſerunt, publicari ob delictum hæreſis, reſervato tamen patri uſufructu, licèt aliqui aſſerant quòd in tali caſu non ſolùm proprietas bonorum adventitiorum publicetur, ſed etiam publicetur uſusfructus patri debitus, & ita tenet Simanca *in cathl. inſtit. tit.*9. *n.*18. Azor. *to.* 1. *lib.*6. *c.*7. *q.*8. *& lib.*8. *c.*12. *q.*15. & alij, quia filius ob crimen hæreſis non eſt amplius ſub patria poteſtate, ſed uſusfructus in bonis adventitiis filiorum pertinet ad patres, ob poteſtatem, quam in illos habent, ut patet *in l. ſi ex cauſa*, §. *Papinianus, ff. de minorib.* ergo confiſcata proprietate, confiſcabitur uſusfructus, conſolidabiturque cum illa. At hanc ſententiam impugnat Anton. Sanctarellus *de hæreſi cap.*18. *dub.*1. *n.*5. Sayrus *in clavi Regia lib.*9. *cap.*7. *n.*7. Ferdinandus de Caſtro *ubi ſup. in opere mor. tom.*1. *tract.*4. *diſp.*5. *punct.*10. *n.*28. quia factum filij præjudicare non poteſt juri patris acquiſito. Vide etiam Molinam *diſp.*140. *&* 229. Azevedum *in recopil. lib.*8. *tit.*3. *leg.*1. *n.*1212. Octavianum Cacherium *deciſ. Pedemont.*94. *n.*9. Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.*. *cap.*15. *n.*11. & alios. Notat tamen & optimè Sanctarellus *ubi ſuprà*, quòd ſi poſt hæreſim filius acquirat bona adventitia, uſusfructus illorum non pertinebit ad patrem, ſed ad fiſcum, ſicut pertinebit proprietas; & ratio eſt, quia illa bona acquiruntur filio conſtituto extra poteſtatem patris, ergo, &c.

RESOL. CXXII.

An fiſcus, vel Inquiſitores poſſint publicare etiam bona paraphernalia, uxoris, ſi ſcienter contraxit cum hæretico?

Et quid eſt dicendum de aliis bonis extra dotem?

Et an vir Catholicus contrahens ſcienter matrimonium cum fœmina hæretica, amittat ſua bona?

Et ex doctrina hujus quæſtionis curſim infertur fœminas rapientes viros non incurrere pœnas quas incurrunt viri rapientes fœminas, & fœminas occidentes viros ſuos non incurrere pœnas eas quas incurrunt viri occidentes uxores ſuas. Ex p.4. tr.8. Reſ.62.

§.1. Certum eſt quòd ſi fœmina contrahat matrimonium cum hæretico, ſciens illum eſſe hæreticum, tunc in pœnam delicti ejus dos confiſcatur, ut patet *in c. decrevit, de hæret. in* 6. Difficultas eſt, quid dicendum de aliis bonis extra dotem? Affirmativè reſpondet Ferdinand. de Caſtro *in oper. mor. tom.*1. *tract.* 4. *diſp.*169.

*diſp.*169. *cap.*1. *n.*13. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*9. *num.*74. & alij.

Verùm mihi contraria ſententia magis placet, quam præter Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.* 2. *cap.*17. *n.*22. tenet noviſſimè Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap.*19. *dub.*3. *n.*14. & Auguſtinus Barboſa *in collect. tom.*3.*lib.*5.*tit.*2.*cap.*14.*n.*3.cum aliis,& patet ex *d.cap. decrevit*,ubi tantùm agitur de bonis dotalibus & pœnę non ſunt extendendæ, & ſi voluiſſet Pontifex, ut ob contractum matrimonium ſcienter cum hæretico uxor amitteret omnia bona ſua, id expreſſiſſet,& non reſtrinxiſſet ad dotem, faciendo ſolùm de ea mentionem. Ex his ego infero quòd vir Catholicus contrahens ſcienter matrimonium cum fœmina hæretica, non amittit ſua bona, quia *in d.c. decrevit.* ſolùm fit mentio de fœminis. Vnde non eſt extendendum ad viros, qui dotem non afferunt, pœnæ enim,ut diximus, non ſunt ampliandæ, & ideo ego probabiliter puto contra Henriquez *lib.*12. *cap.*14.*n.*4.& alios fœminas rapientes viros,non incurrere in pœnas in quas incurrunt viri rapientes fœminas,quia *in l.unic. C.de raptu virginum*,fit ſolùm mentio de viro rapiente fœminam, & ita tenet Salicetus *n.*7. Decianus *in tr.crim. l.*8. *c.*7. *n.*27. Clarus *lib.*5.§.*raptus*,*n.*6. Menochius *de arbitrar. lib.*2.*centur.*3.*caſ.*291.& alij. Item contra dictum Henriquez *lib.*12. *cap.*2.*n.*1. Sotum *in* 4.*diſt.*37 *q.un.art.*1. Navarrum *in manual. cap.*22. *n.*74 & D. Antoninum *part.*3. *tit.*1. *cap.*16. §.4. ego puto etiam probabiliter fœminas occidentes viros ſuos non incurrere eas pœnas, quas incurrunt viri occidentes uxores ſuas, quia *in cap. interfectores* 37.*q.*2. fit tantùm mentio de viris occidentibus uxores,& ita docet. Tolet.*lib.*7.*c.*15. *n.*3. Sylveſt. *ver.matrimonium* 7.*q.*6.*dicto* 1. Armil. *ver.matrimonium*,*n.*58. Ledeſma *part.*2.*q.*62.*art.*2.& alij. Cùm igitur *in d.c.decrevit*, *de hæret.in* 6. agitur tantùm de fœminis ſcienter cum hæreticis matrimonium contrahentibus, pœnæ ibi latæ non videntur extendendæ ad viros cum fœminis hæreticis nubentibus, & ita hanc ſententiam tenet Sanchez Sanctarellus & Barboſa *loc. cit.* quibus circa præſentem quæſtionem adde Zecch. *in ſum.tom.*1.*tit.de fide*,*c.*11.*n.*16. Pegnam *in direct.Inquiſ.part.*3. *comment.*160. Azor. *tom.*1.*l b.*5.*c.*7. Suar. *de fide*, *diſp.*21. *ſect.*5. & alios penes ipſos.

[...up. hoc in ...om. 6. tr. 1. ...ge doctr. ...eſ. 79. & ...mniũ Reſ. ...: §§. ejus ...nnotatio...um.]

[...up. hoc ex ...doctr. & cõ...quentia ...eſ. not. præ...ritæ, &c.]

RESOL. CXXIII.

An Inquiſitores, ſeu Fiſcus teneantur ſatisfacere creditoribus hæreticorum?

Et an fiſcus teneatur ſolvere ultra vires bonorum publicatorum, ſi non confecerit inventarium?

Et an in foro conſcientiæ, ſi fiſcus non ſolvat debita ab hæreticis contracta, ipſi non teneantur ea ſolvere, quamvis ad pinguiorem fortunam poſtea devenerint? Ex p.4. tr.8. Reſ.59.

§.1. Reſpondeo breviter, ſi debita contracta fuerunt ab hæretico ante delictum hæreſis tenetur fiſcus,ſeu Inquiſitores ſolvere,& ita docet Torreblanca *de magia lib.*3.*c.*11.*n.*45. Simanca *in cathol. inſtit.tit.*9.*n.*35. Lælius Zecchius *in ſum.tom.*1.*tit.de fide*,*c.*11.*n.*16. & alij,ut patet ex *l.non poſſunt*, *ff. de jure fiſci*,& quando debita hæreticorum non omnia publicantur, ſed ſolùm aliqua pars,tunc pro rata illius partis erit facienda ſatisfactio,ut colligitur ex *l.final.C.de debitor.civit.* Si verò dicta debita ſint in dubio, an fuerint contracta ante,vel poſt commiſſum delictum, ad fiſcum pertinebit probare, & non ad creditores, ea fuiſſe contracta poſt delictum. Non tamen tenetur fiſcus ſolvere ultra vires bonorum publicatorum, ſi non confecerit inventarium. Ita Iul.Clarus *lib.*5.*q.*78.*n.*30. Cevallos *in com.opin.to.*3.*q.*822.*n.*13.& alij. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Fachinæum *lib.*6. *controverſ. cap.*21.

2. Notandum eſt hîc obiter quòd etiam in foro conſcientiæ ſi fiſcus non ſolvit debita ab hæreticis contracta, ipſi non tenentur ea ſolvere, quamvis ad pinguiorem fortunam poſtea devenerint, quia tota obligatio fuit tranſlata in fiſcum, & ita docet Vaſq. *in* 12. *diſp.*169.*cap.*2.*n.*20. Simanca *ubi ſuprà.* Caſſanæus *in conſuetudin.Burgund.rubri c.*2 §.1.*n.*33. Surdus *de alimentis tit.*8. *privil.*59.*n.*10. & alij.

RESOL. CXXIV.

An Inquiſitores, ſi poſt annum contumaces appareant, debeant illos audire etiam quoad bona confiſcata?

Et quot vicibus citari debeat abſens & contumax in crimine hæreſis antequam condemnetur?

Et notatur, quod citatio facienda contra contumacem abſentem in crimine hæreſis continere debet cauſam. Ex p.4. tr.8. Reſ.42.

§.1. Affirmativè reſpondet Sigiſmundus Scaccia *de judic. lib.*2. *cap.*98. *n* 34. & Farinacius *de hæreſi q.*85.*n.*109. ubi reſtatur Romæ in Tribunali Generalis & S. Inquiſitionis ſervari quòd quandocumque contumaces ſponte compareant, ſemper audiuntur & quoad perſonam, & quoad bona.

[Sup. contecto in hoc & ſeq. §. inf. in tr. 12. Reſ. 27. §. Sed hic.]

2. Verùm contrariam ſententiam tenet Simanca *in cathol. inſtit.tit.*2.*n.*21. ubi ſic ait. Is qui intra annum præſentiam ſui fecerit, audiri quoque debet,ut ne bona ſua publicentur; poſt annum verò etſi audiatur,nihilominus bona ejus confiſcantur,excepto ſi de innocentia illius planè conſtiterit. Ita ille. Et hanc ſententiam tenet Pegna *in director.Inquiſ.part.*3. *comment.*49. Io. Rojas *ſingul.*145.*n.*5. Paramus *de orig. Inquiſ.lib.*3. *q.*4.*n.*47. & Sanch.*in ſum. tom.*1. *lib.* 2. *c.*20. *n.*27. ubi probat quòd quando bona ob contumaciam hæretici abſentis publicantur,ita elapſo anno tranſeunt in rem judicatam,ut comparens poſtea non ſit audiendus circa illa, nec ea recuperet,niſi,ut dictum eſt comparens innocentiam ſuam planè oſtenderit.

3. Notandum eſt hîc obiter quòd citatio facienda contra contumacem abſentem in crimine hæreſis, continere debet cauſam,ut ſcilicet compareat ex cauſa fidei, & ita tenet Angelus *ver.hæreticus*,*n.*1. Decianus *in tract. crimin. lib.*5. *cap.*32. *n.* 8. & alij. Verùm ſufficere in tali caſu ut reus citetur ad comparendum coram Inquiſitoribus volentibus ab eo quædam ſcire, tradunt Simanca *in cathol.inſtit.tit.*43. *num.*12. & Pegna *in direct. Inquiſit. part.*3. *comment.*33. Vide etiam Paramum *de orig. Inquiſit. lib.*3. *quæſt.* 4. *num.*34. Si tamen Inquiſitores poſt citationem ſic generaliter factam intendant contra reum non comparentem procedere ad condemnandum tanquam contumacem, tunc requiritur alia citatio, in qua expreſsè citetur ad comparendum & reſpondendum quid ſentiat de fide; & ita tenet Sigiſmundus Scaccia *de judic. lib.*1.*cap.*43. *num.*9.

4. Sed quot vicibus citari dedeat abſens & contumax in crimine hæreſis antequam condemnetur, variant Doctores. Ego verò puto cum Ioanne Rojas *ſingul.*29. *n.*2. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*14. *n.* 6. & *in enchirid. n.*3. & 4. & Paramo *de orig. Inquiſit.lib.*3. *q.*4.*n.*65. tres requiri citationes, licèt ad minus duas eſſe neceſſarias tradat Carrerius *de hæret. n.*128. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. ſententia*,*num.*25. & Decianus *in tract. crim. lib.*5. *cap.*39. *n.*9. ubi declarat, & *num.*27. Sed ad alia procedamus.

RESOL. CXXV.

An quando Inquiſitores revocant bona alienata per hæreticum, teneantur ad pretium?

Et notatur primo Inquiſitores, & eorum fiſcum non poſſe revocare ea, quæ alienaverunt hæretici pro rebus neceſſariis.

Notaturque ſecundo quod Inquiſitores tenentur ad reſtituendum meliorationes factas ab emptore, quando revocant rem alienatam ab hæretico.

Et quid, quando emptor ſciebat venditorem eſſe hæreticum? Ex part.4. tr.8. Reſ.92.

§.1. Reſpondeo negativè cum Scaccia *de judic.lib.1. cap.98.num.13.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.9. num.27. & ſequen.* Zanchino *de hæret. cap.27. num.6.* Azorio *tom.1.lib.5.cap.7. quæſ.8.* Suar. *de fide diſp.22. ſect.4. num.9.* Aragonio *in 2.2. quæſt.11. art.3.* Vaſquez *in 1.2. diſp.162. cap.9. num.7.& 8.* & aliis, quos citant & ſequuntur viri docti, Ricciullus & Sanctarellus, hic *tract. de hæreſi, cap.24. dub.3. num.5.* ille *in tract. de jure perſonarum, &c. lib.5. cap.38. num.1. & ſequen.* quibus adde Ioan. Rojas *in ſingul. 18. num.3. & 4.* ubi ſic ait. Inquiſitores quando revocant alienata per hæreticos, non tenentur emptoribus ad pretium, ſed ſi pretium, vel aliquid loco pretij inter bona hæreticorum inveniatur, vel in utilitatem hæreticorum pretium fuit converſum, in his caſibus ab Inquiſitoribus pretium reſtituendum eſt, aliàs non. Ita Rojas, & hæc opinio procedit, etiamſi per mille manus bona hæretici alienata tranſierint, ut rectè advertit Scaccia *ubi ſup.n.15.* & Surdus *deciſ.247.n.11.* Et ratio horum omnium eſt clara, quia ſi quis emat bona fide rem alienam, vel alteri obligatam, talis emptio nullo damno afficit verum dominum, vel alterum habentem hypothecam ad illam rem. Ergo cùm Inquiſitores & fiſcus à die commiſſi criminis habeant dominium bonorum hæreticorum, vel ſaltim habeant omnia bona illorum obligata, ut poſt ſententiam declaratoriam criminis poſſint ſibi vindicare illa bona, venditio poſtea illorum bonorum facta à delinquente non poterit in ulla re præjudicare Inquiſitoribus & ejus fiſco, nec erunt adſtricti pretium reſtituere, alioqui venditio facta illis præjudicaret.

2. Notandum eſt tamen hîc primò Inquiſitores, & eorum fiſcum non poſſe revocare ea, quæ alienarunt hæretici pro rebus neceſſariis. Ita Gratianus *in diſceptat. forenſ. cap.54. n.15.* Quemada *in qq. fiſcalibus, q.7. n.6.* Bañez *in 2.2. art.2. coroll.1.* Covarruvias *in 4. Decretal. part.2. cap.6. §.8. n.9.* Sotus *de juſtit. lib.1. quæſt.6. art.6. concluſ.4.* quidquid afferat Alciatus *in l. poſt contractum, ff. de donat. n.19.* Vide etiam Burſatum *conſ.14. n.29.* Beccium *conſ.8. n.7. & 8.* & alios penes ipſos.

3. Nota ſecundò, Inquiſitores teneri ad reſtituendum meliorationes factas ab emptore, quando revocant rem alienatam ab hæretico: unde ſi quis emat domum, viridarium, &c. ab hæretico, neſciens illum eſſe hæreticum, & facit meliorationes in re empta, Inquiſitores, & eorum fiſcus tenentur illas ſolvere. Ita Garſias *tr. de meliorat. cap.6. n.10.* & patet ex *l. in fundo, ff. de rei vindic.* & ex *l. divortio, §. impendia, ff. ſolut. matrim.* Si verò emptor ſciebat venditorem eſſe hæreticum, tunc Inquiſitores & fiſcus tenentur ſolvere tantum melioramenta neceſſaria. Et ita Bartolus *in d.l. fundo, num.11.* Menochius *de recuper. remed.15. n.515.* & conſtat ex *l. domum, C. de rei vendicat.* quænam verò ſint melioramenta neceſſaria, Vide Ruinum *lib.1. conſ.157. n.21.* Rolandum à Valle *lib.1. conſ.28. n.12.* & Surdum *dec.300. n.4.*

RESOL. CXXVI.

An Inquiſitoribus liceat bona confiſcata relinquere hæreticis pœnitentibus?

Et an ad id teneantur Inquiſitores? Ex part.4. tract.8. Reſ.44.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Pariſius *lib.4. conſil.2. n.184.* Vmbert. Locatus *in praxi Inquiſit. ver. Inquiſitor. num.33* Ghirlan. *tract. de hæret. quæſt.6. num 1. 2. & 3.* Decianus *in tract. crimin. lib.5. cap.44. num.2.* Rollandus à Valle *lib.3. conſil.92. n.24.* Zanchinus *de hæret. cap.25. num.3.* Zaſius *lib.1. conſil. 25. num.11.* Et ita ſervari in univerſa Italia teſtatur Pegna *in director Inquiſ. part.2. comment.9.* Imò Burſatus *lib.1. con.14. num.31. & ſeq.* docet Inquiſitores ad hoc teneri. Vide etiam Surdum *conſil. 386.* & alios, quos citat & ſequitur doctus Antonius Ricciullus *in tract. de jure perſonarum lib.5. cap.41. n.2.*

2. Verùm contrariam ſententiam docent Didacus Cantera *in quæſt. crimin. cap. 1. de hæret. num.18.* Io. Rojas *ſingul. 26. num. 4.* Conradus Brunus *de hæret. lib.5. cap. 6. num. 10.* & hæc opinio, quidquid ſit de conſuetudine aliorum locorum, ſervatur in noſtra Hiſpania. Vnde non gravabor hîc apponere verba doctiſſimi Simancæ *in cathol. inſtit. tit. 47. num.15.* ubi ſic ait. Non ſolùm publicam pœnitentiam agunt hæretici qui ad Eccleſiam redeunt, ſed etiam bona eorum publicantur, nec ea recuperare poſſunt, etſi Eccleſiæ gremio recipiantur. Qua in re Paulus Pariſius & Petrus Rebuffus inſigniter errare mihi viſi ſunt, donec comperi eos, & alios quamplures Iuriſperitos Italiæ conſuetudinem ſequi, quæ cùm ſit vetuſtiſſima, & à Summis Pontificibus approbata, pro lege ab eis ſervanda eſt. In Hiſpania verò jura ipſa Pontificia & leges Regias ſequimur, nec enim Inquiſitoribus licere putamus, bona ipſo jure confiſcata relinquere pœnitentibus in damnum fiſci, cui videtur jam jus eſſe quæſitum. Ita Simanca. Igitur in ſacro Tribunali S. Inquiſitionis Hiſpaniæ, nemini hæreticorum efficitur bonorum remiſſio, niſi tantùm illi, qui ſponte fatetur errores ſuos, quod tunc accidit, quando nullo metu probationis & teſtificationis ductus ad Inquiſitores accedit, & miſericordiam poſtulat, hæreſim ſuam integrè manifeſtando. Et ideo non gravabor hîc apponere verba Inſtructionis Toletanæ *anno 1561.* ubi *n.41.* ſic habetur. [Si el reo eſtuviere bien confitente, y ſu confeſſion fuera con las calidades que de derecho ſe requieren, los Inquidores ordinarios, y Conſultores lo reçebiran à reconciliaçion con confiſcaçion de bienes.] Sic ibi.

RESOL. CXXVII.

Sequeſtratio bonorum quando, & quomodo debeat fieri ab Inquiſitoribus?

Et an ſequeſtratio bonorum hæreticorum abſentium ſit facienda, vel contra hæreticum defunctum? Ex part.4. tr.8. Reſ.86.

§.1. Hoc ſtatuitur in inſtruct. Toletana *anno 1561. num.6.* ubi ſic habetur. [El ſecreſto de bienes ſe deve hazer quando la priſion es por heregia formal, y no en otros caſos que los Inquiſidores pueden prender, en el qual ſecreſto ſolamente ſe ponan los bienes, que ſe hallaren en poder de la perſona que ſe manda prender y no los que eſtuvieren en poder de terçero poſſeſſor.] Sic ibi. Et ad ornatum

ſupra

ſupradictorum verborum vide Ioannem Rojas *de hæretic. part.2. num.* 46. ubi ſic ait: Quando reus comprehenditur, & carceribus Sancti Officij mancipatur, ſtatim fieri debet ſequeſtratio bonorum illius, ne bona ſurripiantur, vel abſcondantur, & penes aliquam perſonam idoneam coram Tabellione & executore ponantur, quæ perſona eorum cuſtodiam & curam habeat, & illa bona quæ ſervando ſervari non poſſunt, Inquiſitorum mandato per cuſtodem vendantur. Igitur in crimine hæreſis debet procedere bonorum deſcriptio quæ eſt ad confiſcationem præparatoria. Ita ille.

2. Rectè etiam in ſupradictis verbis dicitur: [El ſecreſto de bienes ſe deve hazer, &c.] quæ ſequeſtratio bonorum efficitur, ut dictum eſt, in ordine ad confiſcationem; ſed confiſcatio bonorum non habet locum niſi in hæretico confeſſo, vel legitimè convicto; ergo non debet fieri niſi pro hæreſi formali, non autem in aliis caſibus ſapientibus hæreſim, & ita docet Tabiena *verb. hæreticus num.*5. Repertorium Inquiſitorum *verb. confiſcatio, verſ. Item ſciendum.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. verſ. bona hæreticorum, num.*1. Zanchinus *tract. de hæret. cap.*25. *num.*1. *& cap.* 18. *num.*5. Cantera *in qq. crim. rubric. de hæret. cap.*1. *num.*54. & alij. Vnde ex his rectè Rojas *ubi ſuprà num.* 50. notavit bonorum ſequeſtrationem, ſeu deſcriptionem non eſſe faciendam, quoties Inquiſitores contra blaſphemos, ſeu ſortilegos procedunt, ſeu contra ſecundò nubentes, &c. quia prædicti & alij ſimiles propriè & verè non ſunt hæretici. Igitur bonorum deſcriptio, ſicut & confiſcatio, non debet fieri, ut optime dicta Inſtructio determinat, niſi pro hæreſi formali.

3. Notandum eſt etiam hîc quod ſequeſtratio bonorum non efficitur contra hæreticum defunctum, propter rationem quam adducit Inſtructio Toletana *ſuprà dicta num.*61. ubi ita ſtatuitur: [Aunque la probança contra el defuncto ſea banſtante no ſe ha de hazer ſecreſto de bienes porque eſtan en poder de terçeros poſſedores los quales no han de ſer deſpoſſedadas haſta ſer el defuncto declarado por herege y ellos vençidos en juizio.] Sic ibi.

4. Sed an ſequeſtratio bonorum hæreticorum abſentium ſit facienda, ita reſpondet Ferdinandus de Caſtro *in op. mor. tom.*1. *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*16. §. 3. *n.*3. Bona abſentium in tertium poſſeſſorem tranſlata, licèt de rigore juris ſequeſtrari non debeant, ſi tamen paulo ante citationem fuga præceſſit, probarique facilè poſſunt quæ bona ſint, ſequeſtrari debent. Sic reſponſum fuit à ſupremo Senatu Inquiſitionis Inquiſitoribus Galleciæ *anno* 1620. At ſi fugit reus tempore quo captura exequenda erat, ſequeſtrantur bona pro derelicto habita, vel quæ in poteſtate uxoris & filiorum reperiuntur, quòd ſi hæc diſcerni non poſſunt, ſequeſtrantur omnia quæ in ejus domo reperiuntur, quia omnia illa eſſe fugitivi præſumuntur. Hæc Caſtrus, quæ ſunt valdè notanda.

RESOL. CXXVIII.

An bona hæreticorum confiſcata applicentur Inquiſitoribus?

Et an bona Clericorum ſive mobilia, ſive immobilia, quæ ob ipſorum hæreſim publicantur applicari debeant fiſco Regio, vel fiſco Eccleſiæ? Ex part. 4. tract 8. Reſ.43.

[Margin: Su hoc inf. eſ latam o tin. Reſ.]

§.1. Relicta conſuetudine aliorum locorum, aſſero quòd in Hiſpania omnia bona hæreticorum applicantur fiſco Regio, quia Rex noſter columna fidei Inquiſitoribus, & eorum miniſtris abundè ſuppeditat quidquid neceſſarium eſt ad conſervationem S. Inquiſitionis, & ex ſuo patrimonio quando opus eſt erogat, & ita ex Ignatio Lopez teſtatur Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap.*23. *dub.*1. *num.*3. Torreblanca *de magia lib.*3. *cap.*11. *num.*41. Lorca *ubi infrà.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.*9. *num.*132. & alij. Vnde in inſtruct. Thomæ de Torrequemada *anno* 1484. *n.*10. ſic habetur: [Los hereges y apoſtatas pierden todos ſus bienes deſde el dia que cometen tal delito, y los dichos ſus bienes, y la propriedad dellos ſon confiſcados, y aplicados a la camera y fiſco de ſus Altezas.] Sic ibi, quæ conſuetudo procedit non ſolùm quoad laïcos, ſed etiam quoad Clericos. Vnde licèt attento jure Canonico bona Clericorum publicata, ſint deferenda fiſco Eccleſiæ, ut probat Covarruvias *lib.*2. *var. cap.*9. *num.*12. Attamen in Hiſpania bona Clericorum, ſive mobilia, ſive immobilia, quæ ob ipſorum hæreſim publicantur, applicantur fiſco Regio, quam praxim teſtatur & approbat Covarruvias *ubi ſuprà.* Sanchez *in ſumm. tom.*1. *lib.*2. *cap.*20. *n.* 26. & Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſol.*73. *n.*14. quibus ego addo Cenedum, Azevedum, Salzedum, quos citat & ſequitur Barboſa *in collect. tom.* 2. *lib.*5. *tit.*7. *cap.*13. *n.*8. & Lorca *in* 2.2. *q.*11. *art.* 4. *diſp.* 46. *memb.*1. *num.*6.

[Margin: 147. ſignanter, §. Suppono tertio,]

RESOL. CXXIX.

An ſi Inquiſitores non ferant ſententiam in hæreticum, teneantur reſtituere aliquid Principi ſæculari, ad quem pertinebant bona confiſcata dicti hæretici?

Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, an reus legitimè interrogatus, negans veritatem, falſiſque teſtibus ſe defendens, non teneatur pœnam reſtituere, qua damnandus erat? Ex part.4. tract.8. Reſol. 108.

§.1. Hic caſus ponitur & reſoluitur à docto Emanuele de Valle de Moura *opuſc. de enſal. & incant. ſect.*3. *c.*1. *n.*35. ubi ſic ait: Si obiter quæras, an ſi Inquiſitor extra tempus gratiæ & à fortiori in illo, vel Epiſcopus data opera hæreticum pœnitentem recipiat ad Eccleſiæ gremium, ſive convictum alioqui, ſive media tantùm illius confeſſione, nullam interim ſententiam directe ferendo, ſed admiſſa confeſſione & abjuratione in forma eum è carceribus remittendo, an inquam, teneatur reſtituere Principi ſæculari quantum ſibi intererat ſententia, qua non lata bona confiſcata ad ſe nequeunt pervenire. & quam judices Eccleſiaſtici ferre tenentur? Reſpondetur negativè, quia jus quod fiſcus Principis ad hæreticorum bona acquirit, eſt remotum, & quaſi per accidens, ſeu quaſi ex hypotheſi, ſi nempe delinquentes in effectu per judicem competentem ſententia prolata condemnentur: ergo Princeps nec habet jus commutativum, ut ea ſententia proferatur, nec eum contra juſtitiam lædit, qui illam illicitè contra quamcumque virtutem impedit. Ita Emanuel, & ego. Vnde puto quòd reus legitimè interrogatus negans veritatem, falſiſque teſtibus ſe defendens, non tenetur pœnam reſtituere, qua damnandus erat, quia actor non habet directè jus ad pœnam, ſed indirectè & per accidens, media judicis ſententia. Et ita contra Sotum *de juſt. lib.*1. *q* 6. *art.*9. Caſtr. *de leg. pœn. lib.*2. *c.* 12. Molinam *de juſt. to.*1. *tr.*2. *diſp.*95. tenet Aragon, Bañez & Salonius *in* 2.2. *D. Th. q.*62. *art.*3. & Doctores quos citat & ſequitur Sanchez *de matrim. tom.*3. *lib.*10. *diſp.*8. *n.*14.

[Margin: Sup. hoc in tom. 6. tr.1. Reſ.106. §. ult. & in Reſ. 107. §. tertio. & in tom. 8. tr.7. Reſ.33. §. Et not. & in Reſ. 34. §.2.]

[Margin: Sup. hoc leg. doctrin. duarum primarum Reſ. ann. præterit. per totas, & ſignanter ex Reſ.2. §.1. & §. Ex quibus.]

RESOL. CXXX.

An Inquiſitores pœnas pecuniarias imponere poſſint, ſed non ſibi applicare explicatur?

Et obſervatur, quod Inquiſitores Italiæ ex ſpeciali Decreto Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Card. Supremorum Inquiſitorum non poſſunt hujuſmodi pœnis pecuniariis condemnare, niſi conſulta eadem Congregatione, in uno caſu particulari, quæ præcipere ſolet Inquiſitoribus, quid poſtea dato caſu, agere debeant de illis pecuniis.

Et notatur, quod ubi Inquiſitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt, de his reddere rationem tenentur Supremo Romanæ urbis Tribunali? Ex p. 10. tract.8. Reſ.6.

§.1. NOta tamen hîc obiter etiam Dominos Inquiſitores poſſe Reis imponere pœnam pecuniariam, ſed non ſibi applicare, ut notant Doctores, quos citat, & ſequitur Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*3.*c.*28. *num.*2. & Farinacius *de hæreſi, quæſt.*193.§ 6. *num.*120. nam in hoc, pari paſſu procedunt cum Epiſcopis, ut obſervat Zanchinus *de hæreticis, cap.*16. *num.*3. & *ibi* Camillus Campegius *in addit. litt. A.* In uno tamen invenio inter illos diſcrepare; nam Epiſcopi, ut viſum eſt, non poſſunt, neque Eccleſiæ, neque Sacriſtiæ, neque Miniſtris pœnas pecuniarias applicare; Inquiſitores verò poſſunt illas pro neceſſitatibus Officij Inquiſitionis impendere. Immò licèt Carrerius *tract. de hæreticis, num.*79. ſcripſerit non alias eſſe pœnas pecuniarias Sacro Inquiſitionis Officio applicandas, quàm ſi neceſſitas id fieri exigat; non tamen eſt putandum extremam neceſſitatem eſſe expectandam, ſed quæcunque præſens vel etiam futura ſufficit: nam opportunum eſt, & fidei Catholicæ valdè expedit, Inquiſitionis Officium pecuniis abundare, ut quoties oportuerit, abſque incommodo Cruce ſignatorum ſeu Familiarium hæreticorum fiat inquiſitio, captura, deductio, & punitio. Et ita docet Pegna *in direct. part.*3. *comm.*151. Burſatus *conſ.*90.*num.*18. Farinacius *ubi ſupra*, & Salzedus *in Pract. crim.* Ignatij Lopez *cap.*142. *lit. A*, ubi ſic ait: Pœnæ verò applicandæ ſunt uſibus piis, & ſanctæ Inquiſitionis Officio, quia nulla cauſa magis pia, & favorabilis eſſe poteſt, quam cauſa Inquiſitionis, cujus maximo, & ſingulari beneficio hæreſes extirpantur, & illa ſumma ratio eſt, quæ pro Religione facit *leg. ſunt perſonæ ff. de Relig. & ſumpt. funer.* Nec amplectenda eſt Ludou. Carrerij opinio aſſeverantis, non aliàs pœnas pecuniarias Sancto Officio applicandas eſſe, quam ſi neceſſitas urgeat, quia ſecluſa neceſſitate id fieri poteſt, quia utiliſſimum eſt (ne dicam neceſſarium) Sanctum Inquiſitionis Officium pecuniis abundare, ut quoties oportuerit ſine Familiarium, & Miniſtrorum incommodo fiat hæreticorum Inquſitio, captura, & alia multa, quæ fieri contingunt. Ita Salzedus. Sed hæc vera ſunt, & procedunt de jure: nam, ut obſervat Carena, *tract. de Officio S. Inquiſit. p.*3. *tit.*13.§.8. *num.*81. nunc Inquiſitores Italiæ ex ſpeciali decreto Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Dominorum Cardinalium Supremorum Inquiſitorum non poſſunt hujuſmodi pœnis pecuniariis Reos damnare, niſi conſulta eadem Sacra Congregatione in unoquoque caſu particulari, quæ præcipere ſolet Inquiſitoribus quid poſteà agere debeant de illis pecuniis. Et idem Carena *in Adnotationib. ad Guidonem Falconium, q.*3. *num.* 7. notat etiam, quod ubi Inquiſitores Italiæ condemnationes pecuniarias faciunt, de eis reddere rationem tenentur Supremo Romanæ Vrbis Tribunali. Sed nos in Inquiſitione Hiſpanica obſervamus id quod licitum eſt per Privilegia Apoſtolica, & per aliquas Chartas acordadas, ut vocant in noſtro Sacro, & ſupremo Conſilio Inquiſitionis Caſtellæ.

Viſũ eſt per tot. tract. 4. tom. 3. lege ibi illum; Sed iſta Reſ. ex illo hic eſt appoſita ut in propriori ſuo loco.

RESOL. CXXXI.

An reum à fidei quæſitoribus publicè damnatum liceat ubique locorum manifeſtare?

Et notatur, quod hoc non eſt peccatum neque contra juſtitiam, neque contra charitatem, neque contra miſericordiam, ſecluſa prava intentione.

Et docetur omnia crimina cujuſlibet perſonæ, ſi ſint publica ſive ex judicis ſententia, ſive ex notorietate facti poſſe abſque ullo peccato evulgari in quibuſcumque locis. Ex parte 10. tractatu 12. & Miſc. 2. Reſ.5.

§.1. NEgativè poſſet aliquis reſpondere & adducere Doctores, quos ego citavi *in p.*3. *tract.*5. *reſolut.*17. aſſerentes, illicitum eſſe evulgare crimina publica in loco diſtantiſſimo, in quo eorum notitia occulta remaneret. Quia licet jus amiſerit quis ad bonam famam, & parum illam curaverit in iſto loco, in quo crimen commiſit: tamen non amiſit illud in alio: imò, quamvis tam in iſto, quam in alio jus amiſerit ad bonam famam, adhuc non amiſit poſſeſſionem illius: poſſidet enim bonam famam in alio loco ſine injuria alicujus: ac proinde eſt juſtus poſſeſſor, & ſic ſaltem erit peccatum mortale illum alibi contra jus poſſeſſione ſua privare. Itaque in caſu noſtro proximus fuit læſus in re magni momenti, quod meritò ægerrimè ferrem mihi fieri. Nec refert, quod ille jus ad famam non habuerit: quia ſine cujuſquam injuria, & abſque fraude eam poſſidebat, eaque adhuc diu fuiſſet fruitus: ergo contra Charitatem eſt, illum ſpoliare bono nomine. Vnde Villabos *in ſumma, tom.*2. *tract.*11. *diffic.*36. *num.*13. ſic aſſerit [Quando uno eſtà infamado en un lugar por ſentençia publica, el que en otro lugar (aunque ſea apartado) declara à quel delicto, è infamia, no peca contra juſticia, y por el conſiguiente no eſtà obligado à reſtituyr. Dixe en la concluſion, que no peca contra juſticia, porque como dize Soto, es pecado contra caridad, mayormente ſi eſtuviſſe emendado, y tuvieſſe ya buen nombre, porque la buena fama es muy gran ayuda, para que los hombres vivan bien, que ſin ella ſe deſaniman:] Ita ille. Imò plus addit Philippus Fabrus *de reſtit. in* 4. *ſent. diſp.*15. *q.*3. *diſp.*53.*n.*130. *cum ſeqq.* nempe in tali caſu, non ſolum adeſſe peccatum contra Charitatem, ſed etiam contra juſtitiam.

Quæ nũc eſt in to.8. tr.7. Reſ.67. & ibi lege etiam Reſ. 68.

2. Verùm his non obſtantibus, ego puto affirmativam ſententiam tenendam eſſe & in tali caſu non adeſſe peccatum, neque contra juſtitiam, neque contra Charitatem. Et ratio eſt, quia nunquam ſatis laudatus. Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo, *tom.*1. *de Iuſt. diſp.* 14. *ſect.*6. *n.*72. & alij rectè obſervant, quod ſententia publica exequutioni mandata, hoc jus videtur tribuere omnibus, ut poſſint eã ubilibet publicare. Nam Iudex ipſe, qui ſententiam protulit, poſſet utique eam licitè non ſolum in eo loco, ſed in quolibet alio publicare: potuiſſet enim eam ad majorem, & faciliorem publicationem typis impreſſam promulgare, & in locis publicis affigere, ac ad alia omnia loca tranſmittere, ut omnibus conſtaret: imo hoc videtur in ejuſmodi ſententiæ prolatione intendere, ut quantum fieri poteſt, publicetur, & ad hunc finem eligi ſolent dies, & loca, in quibus major, & ſolemnior hominum concurſus eſſe ſolet, ut magis ac magis publicetur; hanc autem poteſtatem, quam ipſe habet,

habet, videtur omnibus communicare, ut omnes, qua velint, & poſſint, cooperentur ad ſententiæ publicationem; unde ſi aliquis privatus vellet ſententiam illam typis cudere ſuis expenſis, & ad alia loca transmittere, nullo modo à Iudice impediretur, ſed laudaretur. Habent ergo ſaltem ex voluntate Iudicis omnes & ſinguli facultatem publicandi delictum, & pœnam illam: nam ſicut Iudex poſſet per ſe ipſum id facere, ſic poteſt hanc ſuam facultatem aliis communicare; ſicut poteſt committere facultatem auferendi bona, vel vitam reo legitimè in iis damnato. Omnes ergo utuntur jure ſuo, & facultate ſibi data à potente eam dare, ad lædendam famam proximi, & publicandum ejus delictum.

3. Itaque optimè docuit Bañez *in 2.2. Divi Thomæ, quæſt.73. artic.2. concluſ.3.* quod qui condemnatus eſt propter aliquod delictum, eſt privatus jure famæ: ergo non fit ei injuria tollendo ab illo famam, confirmatur: præcipua pars pœnæ illius hominis eſt, quod ſit privatus fama: ergo non fit illi injuria. Confirmatur ſecundò: licet Iudici expectare diem ſolemnem quando eſt concurſus populorum ad puniendum hominem: ergo præcipua pars pœnæ illius hominis eſt infamia. Deinde dupliciter aliquis poteſt hominem infamare, vel narrando crimen falſum, vel revelando crimen verum, ſed occultum: ſed in tali caſu non narratur crimen falſum, ita enim ſupponimus, nec occultum revelatur, cùm ſit infamia in uno loco: ergo. Vnde ex his infero pro caſu noſtro, hanc doctrinam locum habere etiamſi infamia juris ex publica ſententia redundet conſequenter in alios ab ipſo reo. Nam ſicut Iudex ipſe, non obſtante detrimento illo, quod in aliorum famam redundat, poteſt ſententiam ſuam publicare, & evulgare; ſic poteſt aliis dare hanc facultatem, & de facto videtur illam poteſtatem concedere, quando ſententiam publicè promulgat: atque ideo alij jure ſuo, & facultate legitimè conceſſa utuntur, quando eidem publicationi cooperantur, licet cognati delinquentis conſequenter aliquam læſionem in propria exiſtimatione, & fama patiantur. Infertur etiam, quod ſicut licitum eſt ob prædictam rationem ſententiam illam in aliis locis referre, in quibus non erat ejus notitia; ſit etiam licitum videri id facere in alio tempore, in quo propter diſtantiam, vel oblivionem, ſententiæ memoria jam non erat. Quia facultas legitimè ex ſententia publica adhuc irrevocata perſeverat.

4. Nec ſolum ex ſupradictis apparet manifeſtationem delicti, de qua agimus, non fuiſſe peccatum contra iuſtitiam, neque etiam contra Charitatem: nam, ut benè firmat Pater Gaſpar Hurtadus, *de Iuſt. diſp.12. diffic.7.* ſi eſſet peccatum contra Charitatem, eſſet peccatum commiſſionis, & non omiſſionis, ut patet; commiſſionis autem eſſe nequit, quia contra charitatem nequit eſſe peccatum commiſſionis, niſi ſit actus odij, dicta autem manifeſtatio non eſt odium contra Deum, ut patet; nec contra defectuoſum, quia eius defectus poteſt manifeſtari abſque diſplicentia erga illum, in qua ſola odium conſiſtit. Itaque in noſtro caſu, neque præcepto affirmativo Charitatis tenetur quis bonum nomen talis illic curare, quandoquidem poteſtas publica per ſententiam vult contrarium, neque talem illic infamare erit verum odium contra negativum præceptum charitatis de non afferendo malum proximo. Nam licitè quis ſe conformabit voluntati Iudicum, qui propter commune bonum ex punitione redundare ſolitum, abſque odio pugnante cum charitate, voluerunt per publicam ſententiam, talem hominem incurrere malum infamiæ. Et ita præter Hurtadum etiam docet Magiſter Ser[illegible] ubi infra. Quæ omnia ſunt adeo vera, ut ego exiſtimem cum Gaſpare Hurtado, *ubi ſuprà*, manifeſtationem, ſeu commemorationem defectus in alio tempore publici, cujus jam nulla extat memoria, non eſſe peccatum contra juſtitiam, quamvis defectus emendatione, aut aliter fuerit abolitus; quia in tempore illo fuit defectuoſus publicus, non habens nunc jus, ut nunc non exiſtimetur fuiſſe defectuoſus in illo tempore; quia ex una parte jus illud amiſit, & ex altera illud non recuperavit, etiamſi emendatione criminis, vel abolitione alterius defectus habeat ius, ut non exiſtimetur eſſe defectuoſus tempore emendæ, aut abolitionis. Imo addimus, eam manifeſtationem, ſeu commemorationem non eſſe peccatum contra charitatem ob rationem ſupra adductam, quia ſcilicet illa non eſt odium Dei, nec illius, cuius defectus antiqui fit commemoratio, nec proinde video eſſe contra miſericordiam.

5. Neque adverſus ſuperius dicta obſtat aſſerere cum Valentia *tom.3. diſp.5. q.17. punct.2.* Turriano *in 2.2. tom.2. diſp.53. dub.10. num.6.* & aliis procedere non abſolutè de quibuſcumque locis ſimpliciter, ſed de illis tantum, ad quæ moraliter, attentis omnibus circumſtantiis negotij, perſonarum, &c. poteſt perferri rumor criminis alterius ex vi ſententiæ latæ: In illis enim dumtaxat locis intelligendum eſt, publicam poteſtatem velle reum privare fama, in aliis autem non item; quia tantum vult publica poteſtas illud, quod moraliter ſolet fieri, (aliud namque vellet fruſtrà) & idcirco tantum in illis locis privat moraliter fama. Imo plus addunt aliqui, quod ſententia v. g. lata in Caſtella, pœnam infamiæ ſolum propriè generat in Regno Caſtellæ non in Aragonia aut Luſitania, quamvis enim ſententia lata ſit ab eo Iudice, qui non ſolum Rex eſt Caſtellæ, ſed Aragoniæ & Luſitaniæ (quod per accidens contingit) tamen conſtitutus non eſt à Rege, ut Rege Aragoniæ, vel Luſitaniæ; ſed ut Rege Caſtellę; Quæ iuriſdictio vltrà Caſtellam non egreditur. Ergo in caſu noſtro videtur Doctorem Velaſcum per ſententiam Iudicis non amiſiſſe ius ad famam per totum mundum, ſed tantùm per illas Regiones, ad quas, moraliter loquendo, fama ſuæ condemnationis pervenire poterat. Reſpondeo quicquid ſit de veritate huius opinionis, puto nihil officere pro caſu noſtro, in quo fama delicti Doctoris Velaſci per totum Orbem extenditur, cùm fuerit damnatus per ſententiam Dominorum Inquiſitorum; Et ideò non deſinam hîc apponere verba Sapientiſſimi, & amiciſſimi Patris Dicaſtillo, *de Iu. lib.2. tract.2. diſp. 2. par.3. dub.19 num.314. & 316.* ubi ſic aſſerit: Quando quis per ſententiam Iudicis eſt ſpoliatus fama ſua publicè, non eſt peccatum mortale contra charitatem, neque contra Iuſtitiam eius delictum revelare, ſaltem in omnibus iis locis, ad quæ leges, & jura ejus Provinciæ, in qua eſt locus, in quo lata eſt ſententia, ſe extendunt, & hac ratione ut minimum intelligendos puto Auctores, qui dicunt, ſpoliatum fama per ſententiam alibi infamare, non eſſe peccatum contra juſtitiam, imò in hoc caſu, puto neque charitatem, ſecluſa prava intentione. Vnde ex hac doctrina, Ego colligerem, damnatos ad infamiam propter peccatum hæreſis, cum damnentur à Quæſitoribus fidei authoritate immediatè, vel mediatè derivata à Pontifice, qui totius Orbis, id eſt Eccleſiæ per illum diffuſæ caput eſt, eam infamiam ad totum Orbem ſe extendere. Ita Dicaſtillus, qui mirificè facit pro caſu noſtro, & authoritate Dominorum Inquiſitorum. Vide etiam Dominicum Bañez *in 2.2. D. Thomæ, quæſt.73. art.2. dub.ult. concluſion.2.* ita aientem? Inſignia quædam crimina, & illuſtria, ita pœnas illis impoſitas licet narrare ubique locorum, etiamſi veroſimiliter credatur, quòd eorum notitia ad illa loca non perveniet; ſive qui delinquunt,

jure

jure privati ſint fama, ſive non. Exempla ſint acta, quæ fiunt ab Inquiſitoribus: Hæc enim licet divulgare uſque ad Indos. Item omnia illa, quæ meritò in Hiſtoricis ſcripturis referuntur. Probatur hæc concluſio Primò: Narrare in alio loco hujuſmodi peccata ideò eſt malum, quia ex hac narratione nullum ſequitur emolumentum, vel Reipublicæ, vel particulari Perſonæ: ſed ex narratione horum criminum, de quibus loquitur concluſio, ſequitur magnum emolumentum Reipublicæ, & particularibus perſonis: ergo. Probatur Minor: Nam Reſpublica, quando audit talia crimina, & pœnas illis impoſita; ſibi conſulit, & ſimilibus pœnis ſimilia peccata punit. Item Cives particulares timore pœnæ deterrentur ab huiuſmodi vitiis: ergo. Hæc omnia Bañez; & poſt illum ibidem Magiſter Serra: Et ne deſeras recognoſcere etiam Molinam Theologum, *de Iuſt. tractat.* 4. *diſp.* 33. *concluſ.* 3.

Quæ hic eſt in to.8. tr.7. Reſ.67. & ibi lege doctr. Reſ. 68. 6. Sed ego cum Fagundez Luſitano, & aliis Doctoribus, olim, *ubi ſupr. in* 3. *par. tract.* 1. *Miſcell. reſol.* 17. abſolutè docui, omnia crimina in quibuſcumque locis, ſi ſint publica, ſive ex Iudicis ſententia, ſive ex notoritate facti, poſſe abſque ullo peccato evulgari. Et hanc ſententiam poſteà, me citato, amplexus eſt doctus Magiſter Serra *in* 2. 2. *D. Thomæ, tom.* 2. *q.* 73. *art.* 2. & me citato, & Machad. *de Perfecto Confeſſ. tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 23. *docum.* 2. *num.* 12. cujus verba hæc ſunt: [Fagundez, y otros Autores enſeñan abſolumente, que no es pecado mortal, ni contra caridad, ni contra juſticia deſcubrir el crimen del Proximo, come ſea notorio de hecho, ò de Derecho: eſto es por los rumores, ò fama publica, ò por ſentencia del juez; ò bien aquella fama en breve huvieſſe de llegar, ò no allegar, y entre las perſonas que ſe ignorava; porque en tal caſo el que cometio el delicto notorio en la forma dicha, es viſto aver renunciado el derecho, que à ſu fama tenia; y aſſi no puede ſer damnificado en ella.] Ita ille, & iterum Ego; quia eo ipſo, quòd quis eſt publicè damnatus, & punitus de aliquo crimine; videtur in pœnam ejus criminis conceſſum diffundere eam notitiam abſque exceptione aliqua: ut rectè notat etiam Molina, *ubi ſuprà*. Ergo, &c.

7. Reſtat modò reſpondere ad authoritatem Doctorum, ubi ſuprà aſſerentium, non eſſe licitum propalare delictum in loco, ubi ejus fama non erat de facili perventura. Et ad fundamentum hujus ſententiæ ſuperiùs adductum reſpondeo, Reum non eſſe juſtum poſſeſſorem illius bonæ famæ in alio loco; quia poſſidet illam ſine jure; ſi enim amiſit jus per publicitatem rumoris, cui ipſe cauſam dedit, committendo crimen; quomodò jure illud poſſidebit? Deinde, quamvis poſſideat bonam famam ſine injuria, & incommodo aliorum in alio loco; tamen illa poteſt privari ſine ullo peccato: fama enim eſt bona multorum opinio, abſolutè loquendo, non in iſto, neque in alio loco, nam abſtrahit à loco: & ſic amiſſa bona fama, & opinione, ubicumque illa amiſſa ſit jam abſolutè non habet famam, nec illam poſſidet juſtè, ac proinde abſolutè publicari poteſt malus. Reſpondeo Secundò, etiam ſtando in opinione horum Doctorum, illam non obſtare in caſu noſtro. Primò, quia limitatur in criminibus Reipublicæ multum noxiis; iſta enim etiam emendata, poſſunt evulgari; & ita docet Malderus *de juſt. tract.* 7. *cap.* 1. *dub.* 6. *in fine.* Leſſius *lib.* 2. *cap.* 11. *dub.* 13. *num.* 80. Trullench *in Decalog. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 10. *dub.* 12. *num.* 16. & Alij. Secundò limitatur hæc opinio niſi ex aliqua juſta cauſa illa crimina manifeſtarentur; ita Leſſius *ubi ſuprà*, *num.* 79. *in fine.* Bañez *loco cit.* Ioannes Vvigers *de Iuſt. & Iure, tract.* 4. *cap.* 1. *dub.* 5. *n.* 21. cum aliis.

RESOL. CXXXII.

An Inquiſitores ſi ſint Regulares, & delinquant non in eis, quæ ſunt Officij Inquiſitionis, poſſint puniri à ſuis Prælatis?

Et quid, ſi delinquant in his, quæ ſunt Officij Inquiſitionis? Ex p.4.tr.8.Reſ.53.

§.1. SI delinquant in his quæ ſunt officij Inquiſitionis, certum eſt non eſſe puniendos à ſuis Prælatis, ut docet Peirinus *in privil. Minim. tom.* 1. *conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 11. *num.* 49. Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 3. *quæſt.* 21. *comment.* 61. Sed à Cardinalibus univerſalis Inquiſitionis, & in Hiſpania à Generali Inquiſitore. Ratio eſt, quia Inquiſitores in his quæ ad Inquiſitionis officium pertinent, ſunt exempti à ſuis Prælatis Regularibus, ut probat Rojas *de hæret. part.* 2. *num.* 418. Decian. *in tract. crim. lib.* 5. *cap.* 22. *num.* 33. Moſcovius *de majeſt. militan. Eccleſ. lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 11. *& conſtit. Alexandri IV.*

2. Sed difficultas eſt, an poſſint coërceri & puniri ſi extra ſuum officium delinquant? & affirmativam ſententiam docent, ut Sanctarellus *de hæreſi*, *cap.* 40. *dub.* 1. *n.* 7. Zanardus *in direct. Theol. part.* 2. *c.* 6. *q.* 43. & alij communiter. Verùm licèt Inquiſitores teneantur parere ſuis ſuperioribus Regularibus in his, quæ ſunt ad regulæ obſervantiā & alia, per quæ directè, vel indirectè ſanctum Officium non impeditur, & propterea in delictis extra Officium per eoſdem Superiores moneri & reprehendi poſſunt. Non tamen concedendum eſt quòd dicti Superiores poſſint eos punire, & conſequenter ab eorum officio per indirectum retrahere, ſed benè poterunt aſſumere informationes, illáſque ad ſupremum Cardinalium Tribunal tranſmittere, expectantes quid ſibi ab eodem Tribunali ſupremo mandetur, aliàs eſſet inventa aperta via impediendi Officium Inquiſitionis per indirectum. Et ita hanc ſententiam tenet & docet Farinacius *de hæreſi*, *quæſt.* 186. *num.* 128. Igitur dicendum eſt non ſolùm Inquiſitores Regulares delinquentes in proprio Officio, ſed nec delinquentes extrà poſſe à ſuis Superioribus puniri, pœna, inquam, quæ aliquo modo retardare poſſit proprij Officij exercitium, & ſic cum Farinacio noviſſimè tenet Ferdinandus de Caſtro *in oper. mor. tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 12 §. 2. *n.* 23.

RESOL. CXXXIII.

An Inquiſitores incurrant excommunicationem, ſi extorqueant pecuniam prætextu Officij Inquiſitoris? Ex p.4.tr.8.Reſ.28.

§.1. AFfirmativè reſpondet ex *Clement.* 2. *de hæret.* Suarez *de cenſ. diſp.* 23. *ſect.* 5. *n.* 24. & DD. quos citat & ſequitur Sanctarell. *tract. de hæreſ. cap.* 40. *dub.* 5. *num.* 26. qui tamen obſervat alios contrariam ſententiam docere, & multas pro eorum firmanda ſententia adducit rationes probantes *in d. Clement.* 1. non comprehendi Inquiſitores.

2. Verùm ſtando in ſententia affirmativa, puto cum Bonacina *tom.* 3. *diſp.* 2. *quæſt.* 10. *punct.* 10. Primò non affici excommunicatione iſtius Clemen. Inquiſitorem, qui pecuniam à ſponte dante accipit, etiamſi videat ſibi dari prætextu Officij Inquiſitionis, hic enim ſic accipiens pecuniam non dicitur illam extorquere, ut vult textus. Secundò Inquiſitor qui pecuniam prætextu pecuniæ mutuò datæ, vel alterius crediti, vel alio titulo etiam injuſto ſibi tradi curat, non incidit in

iſtam

iſtam excommunicationem, quia non extorquet pecuniam prætextu officij Inquiſitionis. Tertiò Inquiſitor, qui cogit aliquem, etiam prætextu officij Inquiſitionis ad tradendam ſibi mutuò pecuniam, in iſtam excommunicationem non incidit.

RESOL. CXXXIV.

An Inquiſitores poſſint accipere xenia, hoc eſt, eſculenta & poculenta, quæ intra paucos conſumantur dies, & ſponte ſibi ſunt oblata?
Et an contra facientes incurrant excommunicationem, priventur Officio, & teneantur reddere duplum?
Et quid, ſi ſupra dicta acciperent ab aliis Miniſtris S. Officij?
Et an Miniſter, cum ſciverit alium Miniſtrum donum accepiſſe, teneatur ſub eiſdem pœnis illum Inquiſitori revelare? Ex p.4.tr.8.Reſ.8.

§.1. AD hoc dubium ſic reſpondet Scaccia *de judic. lib.1.cap.87.num.12.* Dico quòd in Hiſpania nec Inquiſitores, nec alij S. Officij Miniſtri poſſunt accipere non ſolùm munera, ſed nec etiam eſculenta, & poculenta, & contrafacientes incurrerent excommunicationem, privarentur officio, tenerentur reddere duplum, & alia pœna mulctarentur, & hoc procedit etiamſi acciperentur ab eiſdem Officialibus S. Inquiſitionis. Quin imò miniſter cùm ſciverit alium miniſtrum donum accepiſſe, tenetur ſub eiſdem pœnis illum Inquiſitori revelare. Alibi tamen ubi huiuſmodi prohibitivæ conſtitutiones non extant, vidi ab Inquiſitoribus eſculenta & poculenta accepta fuiſſe. Ita ille; & ante illum Pegna *in direct. Inquiſit. part.3. commen. 153.* Simanca *in cathol. Inſtit. tit.34. num.45.* quibus adde Moſcovium *de majeſt. milit. Eccleſ. lib.1. part.1. cap.11.*

RESOL. CXXXV.

An Inquiſitores excuſentur à reſidentia Parochiali, & an gaudeant fructibus Præbendarum, & diſtributionibus? Ex p.4.tr.8.Reſ.71.

§.1. QVoad primum, affirmativam ſententiam tenet Cened. *in quæſt. Canon.q.1.n.28.* & Spino *in ſpeculo teſtam.gloſſ.3.princ.n.78.* Sed contrariam ſententiam, & meritò docet Sanctarell. *variar. diſp.part.1. q.11.n.4.* & ita teſtatur Gonzal. *in reg.8.Cancell.gloſſ.6. n.265.* & *gloſſ.13.n.164.*

2. Quoad ſecundum verò dicendum eſt, Inquiſitores habentur in ſuis præbendis & dignitatibus pro præſentibus, & reſidentibus, & percipiunt integros fructus ſuarum præbendarum ſimul cum diſtributionibus quotidianis ex privilegio ſpeciali favore fidei à Paulo III. & Pio V. illis conceſſo, ut docet Armendariz *in recopil. legum Navarr. lib.2. tit.23.leg.2.§.2.num.7.* Rojas *ſingul.96.* & *de hæret.part.2. num.420.* Cenedus *loc.cit.* Cevallos *in pract.comm.opin.quæſt.685.num.11.* Villar del Patronado de Calatayud 4.*part in princ.n.8.* & ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem teſtatur Garſias *de benef.tom.1.p.3.cap.2.n.356.*

RESOL. CXXXVI.

An Inquiſitores poſſint diſpenſare ſuper irregularitate contracta ab hæreticis?
Et an licet Hæretici contrahant irregularitatem, attamen ſuſpecti de hæreſi, poſtquam illam abjuraverint, non ſint irregulares?
Et an prohibitum ſit Inquiſitoribus diſpenſare cum hæreticis Sacerdotibus pœnitentibus, ut Miſſam celebrent? Ex p.4.tr.8.Reſ.85.

§.1. VIdetur reſpondendum affirmativè ex Bulla Clem. VII. quæ incipit, *Cùm ſicut*, §. *vobis etiam*, ubi hæc authoritas apertè Inquiſitoribus, & eorum Commiſſariis conceditur. Vnde Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ.ver.irreg.n.2.* ſic ait: Irregularitatem levare, & ſuper illa diſpenſare poſſunt Inquiſitores, ſi contracta ſit in hæreſi cum redeuntibus ad gremium Matris Eccleſiæ, ut patet per privilegium Clemen. Papæ. Ita ille. Vide etiam *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret.c.27.ver.adde ulterius.* Zecchium *in ſum. tom.1.tit.de fide, cap.11.num.16.* Henriquez *lib.14. cap. 18.num.2.* & alij.

2. Sed hoc privilegium vel fuit perſonale, vel non fuit uſu receptum, vel per alias Bullas poſteriores Pontificum eſt revocatum, & ideo Pius V. *anno* 1567. prohibuit cum Sacerdotibus hæreticis pœnitentibus diſpenſare ut Miſſam celebrarent, teſte Sanctarello *de hæreſi cap.25. dub.1. num.6.* ex Pegna *in direct or. Inquiſit. part.3. comment.175.* ubi abſolutè hanc ſententiam tenet, quam etiam tuetur Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib.2. c.25. num.19.* Suarez *de cenſ. diſput.43. ſect.1. n.5.* & alij. Sup. hoc ſup. in tr. 5. Reſ. 50. in fin.

3. Notandum eſt tamen hîc obiter quòd licèt hæretici contrahant irregularitatem, ut notat Megala *in 3.part. lib.7.cap.2. quæſ.6.num.16.* & alij communiter, attamen ſuſpecti de hæreſi poſtquam illam abjuraverint non ſunt irregulares, & ita contra Azorium *tom.1. lib.6.cap.21.quæſ.8.* tenet Emanuel Sà *ver.hæreſis, num. 5.* Henriquez *libr.13. cap.56. num.1.* Pariſius *de reſign. benef. lib.4. quæſt.3. num.17* Sanchez *ubi ſupra, num.12.* Sanctarellus *num. 9.* Garzias *de beneficiis tom. 2.part.11. cap.10.num.88.* ubi aſſerit ita fuiſſe deciſum in Sacra Rota Romana. Sup. hoc ſup. in Reſ. 85. §. ult. per tot. & ſuperius in tr. 5. Reſ. 51. per tot. & in alio §. earum notationum.

RESOL. CXXXVII.

An Inquiſitores poſſint legere libros Hæreticorum?
Et an in Regnis Hiſpaniarum ſolus Inquiſitor Generalis habeat poteſtatem legendi libros hæreticos, & cui ipſe commiſerit, & non alij Inquiſitores?
Et an Epiſcopi poſſint dictos libros legere?
Et an Vrbanus VIII. derogaverit omnes licentias legendi libros hæreticos, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem det ſolum Sacra Congregatio? Ex p.4. tr.8. Reſ.46.

§.1. NEgativam ſententiam docet Antonius Ricciull. *in tract. de jure perſon. lib.5. cap.25. n.4.* ubi ſic ait: Inquiſitores non poſſunt legere libros damnatos, niſi eis ab Apoſtolica Sede, ſeu per ſacram Congregationem Inquiſitionis fiat facultas, ſtante conſtit. Iulij III. Ita ille. Et hanc ſententiam tenet etiam Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.2. alleg.90. n.8.* Suar. *de fide diſp.20. ſect.2. n.28.* Sanch. *in ſum.tom.1.lib.2. cap.10. n.46.* & alij.

2. Verùm contrariam ſententiam ex Azorio, Graſſio, Delrio, & aliis tenet Farinacius *de hæreſi quæſtione* 180. *num.* 43. quibus ego addo noviſſimè Bonacinam *in Bulla Cæn. tom.3. diſp.1. quæſt.2. punct.4. num.10.* Imò Zanardus *in direct. Theol. part.2. cap.7. num.16.* Duardus *in Bull. Cæn. lib.2. Canon. 1. quæſt. 34. n.6.* Torreblanca *de magia lib. 3. cap.15. num.27.* Naldus *in ſum. ver. Bulla Cœnæ num.11.* Anton. Souſa *in Bulla Cæn. diſp.15.n.5.* poſt Pegnam *in direct. Inquiſ. part.2. commen.3.* & alios putant ſubſtitutos Inquiſitorum, ſeu Commiſſarios ab Inquiſitoribus deputatos poſſe

poſſe libros hæreticorum legere, quia hujuſmodi Commiſſarij cenſentur à Sede Apoſtolica inſtituti, licèt hoc non admittat Bonacina *loco cit.* & Merolla *in diſp.Theol.tom.*1.*diſp.*1. *cap.*2. *diffic.*11. *num.*415. cum Sanchez *ubi ſuprà*, quia facultas legendi libros hæreticorum conceditur; Inquiſitor autem non eſt Sedes Apoſtolica, ergo, &c.

3. Notandum eſt tamen quòd ſtando in hac ſecunda opinione in Regnis Hiſpaniarum ſolus Inquiſitor generalis habet poteſtatem legendi libros hæreticorum, & cui ipſe commiſerit,& non alij Inquiſitores, ut patet ex Bulla Pauli V.appoſita in principio indicis expurgatorij. Vnde neque Epiſcopi poſſunt dictos libros legere. Et ideo hìc in gratiam ſtudioſorum ponam pulchrum locum Didaci Canteræ *in qq. crimin. cap.*1. *de hæret.num.*64. ubi ſic ait: Si aliquis haberet libros hæreticorum,per Inquiſitores anathematizaretur, ut fuit factum per Inquiſitionem Conquenſem contra Epiſcopum Conquenſem, qui dicebat eos teneri ex particulari privilegio. Ita Cantera, quod eſt valde notandum.Sed ego in tali caſu conſulerem DD. Inquiſitoribus,ut Summum Pontificem de hoc certiorarent, & in Regnis Hiſpaniarum Inquiſitorem generalem; quòd autem Epiſcopi non poſſint legere libros prohibitos, firmant noviſſimè Mauricius Alzedus *in praxi Epiſcop. part.* 2. *capite* 6. *numero* 75. qui citat Navarrum, Azorium,Sanchez, Delrium, Barboſam, & Pegnam.

Sup. hoc in lib. 4. ante fin. hujus §.

Quoad hoc lege doctr. Reſ.not.ſeq.

Sup.doctrina contenta in hoc §. cum eodē Homobono, hic citato & aliis latè in to 3. tr.3. Reſ.84.

4. Sed pro coronide hujus reſolutionis apponam hìc verba Homoboni de Bonis *in exam.Eccleſ.part.*2. *tract.*11. *cap.*7. *quæſt.*15. ubi ſic ait:Advertendum eſt etiam à doctis integræque fidei viris ex urbe referre libros, qui non ſunt hæreticorum, nec de hæreſi tractant, neque contra fidem falſa, vel ſuſpecta dogmata continent, aliqua tamen alia ex cauſa prohibitos poſſe viris dignis ab Inquiſitoribus permitti, qui quidem gratis ex ſcripto manu ſua ſubſignato tribuunt, & de triennio in triennium facultatem renovabunt: at in foro conſcientiæ illam licentiam oretenus habere ſufficere videtur. Ita Homobonus. Verùm poſt hæc ſcripta Vrbanus VIII. p. m. derogavit omnes licentias legendi libros hæreticorum, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem dat ſolùm ſacra Congregatio.

RESOL. CXXXVIII.

An Inquiſitores poſſint præbere licentiam legendi libros hæreticorum?

Et quid de Generalibus Religionum in Regnis Hiſpaniarum;vel an ſolus Pontifex talem licentiam poſſit præbere? Vnde neque Collegium Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam concedere poſſit?

Et an Vrbanus VIII. noviſſimè annullaverit omnes licentias legendi libros prohibitos?

Et an nemini liceat libros hæreticos ad ſuas manus devenientes propria authoritate comburere, ſed eos ad Inquiſitores deferre teneantur? Ex p.4.tr.8.Reſ.99.

§.1. Reſpondeo negativè cum Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*2. *cap.*10.*num.*43. & Souſa *in aphoriſm. Inquiſ.lib.*1.*cap.*21.*num.*62. ſolus enim Pontifex poteſt talem licentiam præbere. Vnde neque Collegium Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam poſſe concedere, ait Merolla *in diſp. Theol.tom.*1.*diſp.*1.*c.*2. *diff.*12.*n.*419.& alij, quicquid aſſerat in contrarium Vgolinus.

Sup doctrina contenta in hoc §. lege

2. Nota etiam quòd privilegium Gregor. XIII. factum Generali Societatis Iesu ad legendum, vel purgandum libros hæreticorum,vel aliàs prohibitos, ſeu etiam ad facultatem dandam pro his, & ſimiles conceſſiones revocatæ ſunt,tum per privilegia ampliſſima ſanctæ Inquiſitionis in his Regnis Hiſpaniarum, tum quia Societas ceſſit privilegio in Congregatione ſancta, & ita obſervat Emanuel Rodriquez & Hieronymus, ille *in quæſtionum Regularium tom.*2. *quæſt.*82. *art.*3. iſte *in compend. quæſtionum Regular. reſolut.* 92. *n.*1. quibus adde Portel *in dubiis Regular.verſic.librorum prohibitio, num.*3. Vrbanus verò VIII. noviſſimè annullavit omnes licentias legendi libros prohibitos.

In tom. 7. tr. 1. Reſ. 226

Sup.hoc in Reſ. ſeq. & ſup. in tr. 9. Reſ. 99. §. Sed ſi.

3. Notandum eſt etiam hìc obiter quòd Hieronymus Rodriquez *ubi ſuprà num.*3. docet, nemini licere libros hæreticos ad ſuas manus devenientes propria authoritate comburere,ſed eos ad Inquiſitores deferre tenetur, juxta conſtit. Iulij III. id præcipientis; aliàs poteſt procedi contra ipſum ac ſi eſſet hæreticus, quod intelligunt aliqui, niſi ex tali manifeſtatione, ſeu traditione reſultet manifeſtanti, ſeu tradenti aliquod grave periculum ſuſpicionis de hæreſi, tunc etiam poſſe tales libros per ſeipſos comburere affirmant.Id tamen minimè admittendum eſt propter damnum quod ex eo evenire poteſt Catholicæ fidei ac Religioni, nam deferendo hujuſmodi libros ad Inquiſitores,ut inquirere poſſint an ultra traditos alij ſimiles ſuperſint, & an ipſis malè uſi ſint, & à quibus eos acceperint. Ita ille. Sed de hac quæſtione ego alibi fuſiùs egi.

Alibi in Reſ. 1. not. præteritæ.

RESOL. CXXXIX.

An intelligens aliquem librum eſſe hæreticum,comburendo illum, & non Inquiſitoribus tradendo; incurrat excommunicationem hujus Canonis?

Et quid de peccato? Ex p.1.tr.11.Reſ.37.

Sup. hoc in Reſ. præterita §.ult. & in alio §.ejus not.

§.1. Reſpondeo,quòd communiter Doctores docent,quem non poſſe propria authoritate libros tales comburere; ſed teneri illos deferre ad Inquiſitores.Ita Suarez *tract.de fide,diſp.*20.*ſect.*2. *n.*23. Azorius *tom.*1. *lib.*8. *c.*16.*q.*11.Delrius *diſquiſ. magic. tom.*3.*lib.*5.*ſect.*17.Farinacius *de hæreſi,quæſt.*180.*n.*40. Barboſa *de poteſt.Epiſc.p.*3.*alleg.*90.*n.*5.Souſa *in Bull. Cœn.cap.*2. *diſp.*15. *concl.*3.*n.*4. Homobonus *de exam. Eccl.p.*1. *tract.*7. *cap.*2. *quæſt.*12. *& p.*2.*tract.*11. *cap.*7. *quæſt.*15.*reſol.*2.Duardus *in BulliCœn.lib.*2. *can.*1.*q.*52. *n.*1.Cherubinus *in compend.Bull.tom.*2.*conſt.*76.*Pij V. ſchol.*2.Riccius *p.*4.*deciſ.*255. *n.*4.*& deciſ.*260. *num.*7. Alterius *de cenſ.tom.*1.*diſp.*2. *lib.*5.*c.*7.& alij. Et fundantur in quadam Conſtitutione Iulij III. qui hoc videtur præcipere.

2. Sed non reticebo,contrariam ſententiam docere Zanchinum *in tract.de Hæreticis, cap.*7.*num.*7. *& Repertor. Inquiſitorum, verb.libri.* Filliucium *tom.*2.*tr.*22. *cap.*7. *num.*208. ubi excuſat comburentes propria authoritate, aut tradentes illis,qui dictos libros legere poſſunt:quod anteà etiam docuerat *in tom.*1. *tract.*16. *cap.*3. *num.*45. & hanc opinionem referens Bonacina *de cenſ.diſp.*2.*quæſt.*5.*punct.*4.*num.*20. in nova editione non improbat, & ideò videtur illam admittere: & multi ex Authoribus citatis, ut Alterius, & Riccius, & Antonius Ricciull.*in tr.de jur.perſonarum,lib.*5.*cap.* 24.*n.*2. & Campegius *in addit. ad Zanchinum,de Hæret.cap.*7.*n.*7.contrariam ſententiam,quam ipſi tenent, vocant tantum veriorem, & tutiorem. Ergo ſecundùm dictos Authores ſententia Filliucij eſt probabilis.

3. Sed,quidquid ſit de peccato, ut benè notat Portell.*in add. ad dubia regul.verb. libri prohibiti, num.*13. certum eſt,illos,qui libros hæreticos comburunt propria auctoritate non incurrere in excommunicationem Bullæ Cœnæ,quia tales libros conburendo,illos

non retinere. Et ita etiam docet Sanchez *in ſum.to.1. lib.2 c.10 n.56.* & Suarez *ubi ſup.tract. de fide diſp.20. ſect.2.n.23.* & alij.

RESOL. CXL.

An in retentione librorum hæreticorum detur parvitas materiæ; ita ut qui per unum, vel duos dies retineret librum prohibitum, non incurrat in excommunicationem Bullæ Cœnæ, vel Indicis? Ex part. 5. tract. 5. Reſ.43.

§.1. AD hoc dubium Suarez *tract.de fide, diſp.10. ſect.2.num.22.* reſpondet diſtinguendo, quia vel retentio procedit ex voluntate abſolutè retinendi librum, & tunc dico quamcumque retentionem eſſe peccatum mortale, etiamſi mutata volũtate breviſſimo tempore duret; Hoc probat ratio facta, quia voluntas illa, peccatum mortale eſt, & ab illa procedit exterior retentio. Alio verò modo contingere poteſt, ut aliquis habens propoſitum tradendi librum, in executione ſit negligens per aliquam brevem moram, & tunc facilè poterit excuſari à culpa mortali, tum quia in voluntate non habet propoſitum contrarium præcepto, & negligentia poteſt eſſe levis, & ipſa mora eſt quaſi materia illius omiſſionis, & ideo ex brevitate poteſt eſſe levis, ac denique illa non eſt tam retentio, quàm dilatio, quæ interdum poteſt excuſari ab omni culpa, ſi ex rationabili cauſa fiat. Ita Suarez, cui adde Hurtadum de Mandoça *volum.1. diſput.76 ſect.1.§.12.* ubi ſic ait: Peccant contra hanc legem, qui libros retinent, ſive enim liber ſit proprius, ſive alienus, ſive eum calleat, ſive ignoret omnino, labitur in hanc pœnam, niſi exiguo tempore id faciat: ſi enim decernat poſt breve tempus librum tradere, non eſt peccatum mortale, ſecus ſi uno inſtanti habeat actum retinendi librum longo tempore. Sic ille.

C... nũc eſt ... 4. tr 3. ... 41. §. 2. Sed contraria ſententia mihi magis placet, pro qua *in 1.p.tract.11.reſ.30.* adduxi Sanch. & Duardum, quibus nunc addo Reginald. *in praxi tom.1.lib.9.c.14. n.256.* & Caſtrum Pal. *tom.2.tract.4. diſp.2. punct.10. §.2.n.11.* quia gravitas retentionis non deſumitur ſolùm ex libro, qui retinendus eſt, quod inde conſtat, nam ſi haberes voluntatem retinendi una hora librum, & ſtatim illum tradendi, non video qua ratione quis dicere poſſit, te gravem culpam commiſiſſe. Requiritur ergo ad retentionem gravem mora temporis: ergo ſi tempus, quo de facto retines librum, breve eſt, etiamſi voluntatem haberes longo tempore retinendi, retentio illa exterior levis cenſeri debet, ad effectum incurrendi cenſuram, quia non incurritur cenſura ex voluntate retinendi, ſed ex voluntate executioni mandata, quæ cùm non ſit integra, & in materia gravi exercita, ſed in materia levi, non ſufficit ad incurrendam cenſuram: ergo, &c. Et ita hanc ſententiam docet etiam præter Doctores citatos Iacobus Gordonus *in ſum.tom.2. lib.2. quæſt.13. cap.8. §. 3. num 81.* Si quis igitur per unum, vel duos dies retineret librum prohibitum, non incurreret excommunicationem Bullæ Cœnæ, vel Indicis.

RESOL. CXLI.

An privilegiatus ab Inquiſitoribus hujus Regni Siciliæ ad legendos libros ab ipſis prohibitos, poſſit uti hoc privilegio in alio territorio, v.g. in Regno Caſtellæ? Ex p.4. tr.8.Reſ.100.

§.1. NEgativam ſententiam docet Suarez *de legib. lib.8. cap.26. n.8.* quem ſequitur Laurentius Portel. *in dubiis Regular. ver. libri prohibiti, num.4* ubi ſic ait: Luſitanus habens licentiam legendi libros ſpecialiter prohibitos in ſola Luſitania, non poteſt eoſdẽ legere ubique exiſtens. Si illi in Caſtella, v. g. ſunt ſpecialiter prohibiti, non poterit ibi illos legere abſque licentia Tribunalis Caſtellæ, pro S.Officio, & ſic è contra de Caſtellano ex ſtente in Portugallia, quia ſunt territoria diverſa. Vnde privilegiatus ut portet arma vetita in Portugallia, non eſt privilegiatus ut portet illa in Caſtella eadem ipſa. Et privilegium unius Epiſcopi non poteſt derogare privilegio alterius Epiſcopi. Ita Portel, ſatis quidem probabiliter.

2. Sed his non obſtantibus affirmativam ſententiam tenet Hieronymus Rodriq. *in compend.q. Regul. reſ.92. n.2.* & ante illum Emanuel Rodriq. *in ſum. o.3.c.150. n.4.* cum Navarro *tom.2. tit.de privil. conſil.6.* & ratio eſt, quia hæc facultas nihil aliud continet, quàm gratiam: gratia autem quæ perſonæ confertur perſonam ſequitur, & cum perſona extinguitur *cap. ſane, de privil.* Deinde hæc ſententia ſuaderi ex eo poteſt, quòd facultas ab eo data qui juriſdictione fungitur, non tantam vim habet in ſuo territorio, quam in alieno, cùm in hac parte juriſdictio quæ exercetur in facultate data, non ad contentioſam, ſed ad voluntariã juriſdictionem pertinet. Sed juriſdictio voluntaria etiam extra proprium territorium, poteſt exerceri, veluti excommunicare, abſolvere, beneficia conferre, litteras dimiſſorias concedere & ſimilia: ergo, &c. Sed ut verum fatear, prima ſententia mihi magis placet, non tamen damnarem hanc ſententiam ſecundam ſequentem.

RESOL. CXLII.

An libri Catholici cum explanatione hæreticorum, & commentariis ſint prohibiti? Ex p.5 tr.13. & Miſc.1. Reſ.16.

§.1. PRima opinio eſt Patris Suarez *de fide diſp. 20. ſect.2. num. 13.* aſſerentis hos libros eſſe prohibitos ſi ſcholia hæreticorum ſint magna, ſecus ſi eſſent exigua. Quoad hoc in to.4 tr. 3. lege doctr. Reſ. 46.

2. Secunda eſt opinio Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib.2.cap.10.num.25.* aientes tales libros non eſſe prohibitos, licèt in ſe contineant ſcholia hæreticorum magna, quia ſemper talis liber dicitur Auctoris Catholici.

3. Tertia opinio eſt Hurtadi de Mendoza *in 2.2.diſput.56. ſect.8. §.303.* ubi exiſtimat utramque ſententiam in parte eſſe veram, bifariam enim ſcribitur in alicujus authoris librum. Primum, ut nihil ſcribatur, niſi faciens explanationi textus, à quo non poſſit niſi incommodè Commentarius abjungi, ut Commentaria Caietani non poſſunt abjungi à textu Thomiſtico, quia tota ſunt ad explanandam argumentorum vim, oppugnanda adverſariorum dicta, & methodum explicandam. Hi libri non ſunt prohibiti, quia abſolutè ſunt & dicuntur S. Thom. & non Cajetani, ſive Commentaria ſint prolixa, ſive minuta; parum enim intereſt moles. Quòd ſi conſiderandum eſt præcipuè quid contineant, quid intereſt magnitudo, aut parvitas, cùm in parvo libello poſſint plures hæreſes doceri, quàm in alio magno volumine. Si autem præter explanationem alia diſputet hæreticus non facientia textui explanãdo, ſed quæ abjungi commodè poſſunt, liber eſt interdictus, quamvis ſit exiguus, quia vere eſt ab hæretico authore. Sic ipſius Patris Suar. Commentaria ab ipſo, non à S.Thoma denominantur, compluta enim diſputat, quæ jam non ſpectant ad explicationem. Itaque ſcripta illa à quibus non pendet authoris Catholici explicatus, ſunt prohibita, & liber ob illa. Alioquin occaſione explanandi textum, poſſent

hæretici omnia ſua dogmata diſputare ut ſcholaſtici Doctores ſua diſputant, cum Magiſtrum, aut S Thomam explicant. Hucuſque Hurtadus *loc. cit.*

RESOL. CXLIII.

An quis poſſit legere libros prohibitos ſecurus, quod nocumentum non accipiet ex eorum lectura?

Et an non ſolum libri hæreticorum damnentur, qui continent falſam doctrinam contra fidem, ſed etiam minimè de Religione tractantes, ut ſunt Dialectici, Rhetorici, Grammatici, &c? Ex p 6. tr. 6. & Miſc. 1. Reſ. 49.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. 1. OLim Romæ à quibuſdam, & Panormi à Viro ingenuo & docto de hoc caſu interrogatus fui, & cùm negativè reſponderé, inſtabant tunc vehementer aſſerendo ex doctrina, quam ego adduxi *in p. 1. tract. 10. reſol. 28.* probabiliter poſſe affirmativam ſententiam defendi: non ignobiles Auctores tenent: ut ibi patet, legem non obligare ejus fine deficiente: quod etiam invenio docere Audream de Area *in tit. de conſtitut. cap. 1. num. 301.* Sed in noſtro caſu finis legis deficiebat, nam ipſos legentes tales libros certum erat ex eorum falſa & damnata doctrina nullum poſſe nocumentum accipere; erant enim viri docti & piiſſimi. Ergo, &c.

2. Sed his non obſtantibus reſpondi ſupradictam doctrinam non valere in caſu noſtro: nam procedit, quando lex unum ſolum finem habet, ex quo Legiſlator movetur ad prohibendum aliquid: secùs verò ſi lex habet plures fines; nam deficiente vno, obligatio legis non deficit, ſed talis eſt lex libros damnatos prohibens: ergo, &c. Vnde ſciendum eſt Eccleſiam in prohitione librorum damnatorum plures fines habere: nam prohibet illos, ut hoc modo quaſi medicina quadam præſervet fideles ab hæreticorum contagio, & ne damnatorum librorum lectione, veluti veneno quodam peſtifero Catholici inficiantur: & ideò ob hanc cauſam olim in primitiva Eccleſia prohibebatur fidelibus ne Gentilium libros legerent, teſte Clemente *lib. 1. conſtit. Apoſt. cap. 6.* & ideò ex Concilio Carthaginenſi IV. *cap. 16.* Eccleſia præcipit ne fideles communicent verbis cum hæreticis: ergo multò magis potuit & debuit præcipere, ne cum ipſis communicent libris & ſcriptis cùm hæc communicatio magis ſoleat nocere, quam quæ fit ſolis verbis; libri enim ſcribuntur majori cum conſideratione, eloquentia & eruditione, ac propterea magis permovere ſolent Lectores ad illorum falſam doctrinam amplectendam.

3. Verùm Eccleſia in prohibitione dictorum librorũ non habuit hunc ſolum finem, nempe ne Catholici falſa doctrina ex dictis libris inficiantur; ſed etiam legem illam ſtatuit in pœnam Authorum damnatorum: non enim levis eſt pœna in eorum libros nigrum præfigere Theta, & ſub cenſura prohiberi ne legantur, ad obſcurandum & abolendum eorum nomen, & ne hoc afficiantur honore, ut inter manus Doctorum hominum voluantur. Igitur lex prohibens ſub cenſura lectionem librorũ damnatorum ſemper obligabit: nam licet deficiat in aliquo caſu particulari finis dictæ prohibitionis, nempè periculum & nocumentum, quod ex lectura dictorum librorum prohibitorum contingere poteſt: adhuc tamen ſemper remanet alius finis prohibitionis, nempè pœna auctoribus damnatis impoſita ad eorum dedecus, ne eorum libri legantur.

4. Vnde ex hoc apparet, quod non ſolùm libri hæreticorum damnantur, qui continent falſam doctrinam contra fidem, ſed etiam minimè de Religione tractantes, ut ſunt Dialectici, Rhetorici, Grammatici, &c. In quibus libris nullum eſt periculum, ut lectores eorum lectione ad hæreſim pertrahantur. Et ideo Sanctarellus *tract. de hæreſi cap. 14. dub. unico num. 4.* meritò aſſeruit omnes libros hæreticorum, prohiberi in pœnam illorum Auctorum, quamvis hæreſim non contineant, ut etiam habetur *in reg. 2. Indiciis.* Et Souſa *in Bul. Cæn. c. 2. diſp. 13. n. 11.* rectè obſervat lectionem librorum prohibitorum in odium Auctoris interdici. Igitur de hoc non eſt dubitandum, & aliter ſentientes in noſtro Sacræ Inquiſitionis Tribunali ſeverè puniendos eſſe exiſtimo. Adde quod aliqui viri docti aſſerunt lectionem librorum hæreticorum eſſe de ſe inductivam ad inficiendos animos legentium. Ergo ſemper eorum prohibitio obligabit.

RESOL. CXLIV.

An quis poſſit legere libros prohibitos, ſi ſciat certo nullum illos nocumentum eſſe illaturos?

Et curſim docetur peccare, & in cenſuram incurrere legentes libros ab Inquiſitoribus prohibitos, etiam ſi hæreſim non contineant, & non eſſe abſolvendos à Confeſſariis retinentes libros hæreticorum.

Sed infertur, quod ceſſante fine legis in particulari caſu, pro ipſo lex non obligat. Ex p. 11. tr. 1. & Miſc. 1. Reſ. 1.

§. 1. REverendiſſimus Abbas Ioannes Caramuel, propter ſcientiam, ingenij acumen, & eruditionem ſatis quidem notus, noviſſimè edidit ſuam Theologiam fundamentalem, in qua aliquando noſtras impugnat opiniones; & ideo circa præſentem difficultatem nominatim contra me affirmativam ſententiam tenet *fundament. 17. q 2. numero 434.* ubi ſic ait: Probabile eſt, ceſſante fine legis in aliquo particulari, ceſſare etiam legis vim, & obligationem in illo particulari: At finis legis interdicentis lectionem librorum hæreticorum ceſſat reſpectu illius, qui eſt ita doctus, & pius, ut prævaricari non poſſit: Ergo reſpectu ejuſdem ceſſabit etiam ipſa lex.

2. At Diana addit eoſdem libros interdici ad ignominiam Authorum; & dicam hoc non videri verum nec ad rem.

3. Non verum, quia eoſdem libros ſi ſint correctionis capaces, expurgatores corrigunt, & correctos permittunt. Sub annum 1632. evulgabatur in Hiſpania expurgatorius liber, qui non omninò indoctus, ſed quia fuerat à P. Pineda concinnatus reiiciebatur à Societatis æmulis, quaſi correctores in ipſos non ratione, ſed affectibus dirigerentur, & in ipſo legiſſe me memini, eum librum non eſſe prohibitorium, ſed conceſſorium, utpotè, qui libros aliàs, interdictos ratione errorum, erroribus expunctis concedebat. Ergo opinione ipſius inquiſitionis librum expurgatorium evulgantis, libri interdicuntur ratione periculi: Nam etiamſi corrigantur errores, adhuc Authores manent hæretici, & pertinaces, ut antea nec debent aliter amari, quàm antea.

4. Nec contra hoc militat hæreticorum libros Grammaticos, Rhetoricos, Dialecticos, & Philiſophicos interdici, nam hos Diana exiſtimat nullam continere hæreſim, ſed hoc ideò exiſtimat, quod majoribus occupatus ejuſmodi libros non legat fortè nec habet, rati enim hinc mittuntur Grammatici in Italiam, ſed fallitur doctiſſimus vir, nulli enim ſunt, qui plures errores, & hæreſes habeant; Libri Theologorum hæretici, ut plurimum unam, aut alteram promovere conantur, at liberales libri plurimas.

5. Non aliter poteſt Grammatica, Rhetorica, & Dialectica, quam exemplis tradi, & per talia heterodoxi hæreſim ut exponant, ubique ſtatui Eccleſiaſtico inſul

inſultant, ubique Papa eſt Antichriſtus, ubique nos Idololatræ. Habeo ob oculos plurimos, quos poſſem allegare, ſi vellem, ſed cur lectorem meum onerarem eorum ineptiis, ſi ſufficiat aſſerere vix viſum eſſe librum liberalem, qui hæreſibus multis non ſcatear? Vnde concludo etiam ipſos ob doctrinam ab Eccleſia interdici.

6. Sed demus illos interdici in odium, & pœnam Authorum, & rogabo, quis majori ignominia, & dedecore afficiatur, illenè qui occiditur, & igni mandatur in carcere. An ille, qui conducitur per plateas Civitatis præcone ejus infamiam inclamante? Ille, qui ſuſpenſus à patibulo eadem die ſepelitur, an qui jubetur in cruce remanere toto anno? Hinc tranſi ad libros, putarem ſeveriore ſententia condemnari librum (dicam Hiſpane, à quien ſe le pone un San Benito) librum, cui nigrum theta præfigitur; cui inſcribitur eſſe authoris damnati, illum, qui legitur, ut authoris infamis, quam qui omnino non legitur: & tamen ſtando Dianæ fundamentis deberemus dicere furem, qui condemnaretur exilio, & juberetur non comparere in toto regno, condemnari ſeverius, illo, qui juberetur manere, & ſignum publicum, & externum ignominiæ portare, ut ab omnibus eſſe infamis, & ſceleratus noſceretur.

7. Venio ad ultimam rationem Dianæ, quam eſſe virorum Doctorum affirmat (Illi libri ait, tametſi non ſint inducentes in hæreſim, ſunt inductivi. Atqui finis Eccleſiæ eſt, ut non dentur libri, qui poſſint inducere in hæreſim: Ergo non ceſſat legis finis) & ego dico primò majorem debere ab illis Viris doctis probari. Dico ſecundo, condonata majori adhuc falſam eſſe, quia illi libri non ſunt reſpectu illorum hominum inductivi, nam ignis tametſi calefactivus ſit, non eſt calefactivus ligni amoti, niſi prius ponatur approximatio: quæ ex parte ſubjecti requiritur: & conſequenter illi libri tametſi ſecundum ſe inductivi dicantur, non erunt inductivi reſpectu hominis, qui in quæſtione proponitur quouſque detur in eodem periculum, & tunc tollitur caſus. Dico tertiò, non omnes libros eſſe etiam ſecundum ſe inductivos, nam falſitas ut nocere poſſit deberet eſſe ſimilis veritati, quamobrem. Cum aliquis nimis inſolenter mentitur nullum decipit, quæ notata eſſe volo, ut Martini Lutheri opera à libris aliorum diſtinguam, quis enim turbari, aut ſeduci poterit à viro tot ineptias, blaſphemias, & injurias vomente? Quis à Doctore, qui ſe à Diabolo didiciſſe fatetur, quæ ſuos diſcipulos edocet: ille unicus, qui non legerit hos libros Martini Lutheri: nam ego Spiræ, ut quemdam amicum virum doctum ad noſtram Religionem reducerem, perſuaſi, ut aliquot Lutheri libellos evolveret; qui cæpit non eſſe illos ſui Lutheri, ſed à noſtris confictos, occlamare prius, à typo, anno, & ſuorum Miniſtrorum confeſſione convictus, dare manus poſterius, malleque eſſe Tridentini diſcipulum, quam Lutheri, ſe à Diabolo didiciſſe affirmantis. Hucuſque Caramuel ubi ſuprà.

Docuit in Reſ. præterita. 8. Verùm his non obſtantibus: Ego non recedo à ſententia, quam olim docui, & docent communiter Doctores; Vnde adverſus Caramuelem adducam hîc verba doctiſſimi Patris Franciſci de Oviedo *de fide, ſpe, & charitate, ubi controv.* 12. *punct.* 3. *num.* 42. ſic ait: Dubitari ſolet an prædicta cenſura comprehendantur illi, qui hæreticorum libros legunt, aut retinent ex intentione confutandi errores in illis contentos, & certè nullum in illis eſſe perverſionis periculum? Non comprehendi indicant nonnulli juriſperiti, quos refert Palao *punct.* 10. *citato* §. 2. *num.* 8. pro quorum ſententia poſſet adduci opinio, quam cum aliis Theologis defendit Granados 1.2. *controv.* 7. *de legibus tract.* 3. *part.* 2. *diſputat.* 15. *ſect.* 2. quæ affirmant ceſſante fine legis in particulari caſu, pro ipſo legem non obligare. Oppoſitum videlicet adhuc in eo caſu excommunicationem incurrere eum, qui prædictos libros legeret, aut retineret, meritò docent Suarius *diſputat.* 20. *ſect.* 2. *ſæpè citata num.* 2. Sanctius *cap.* 10. *jam citato num.* 24. *Azor. tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 16. *quæſt.* 6. Coninch *diſput.* 18. *dub.* 11. *num.* 180. Puente Hurtad. *diſput.* 76. §. 307. Toletus *lib.* 1. *ſumma cap.* 19. *num.* 9. Palao §. 2. *citato num.* 9. *& apud illum* Vgolinus, & Farinacius, multus eſt Cardinalis de Lugo *à num.* 63. ut hanc ſententiam ſtabiliat effugio præcluſo quod tentari poſſet ex ſententia affirmante, ceſſante fine legis in particulari caſu pro eo legem non obligare; Quidquid autem ſit de hac opinione, cujus oppoſita longè communior eſt; exiſtimo ad hanc materiam ab homine cordato applicari non poſſe, ſtultum enim, & ſuperbum eſſet, hominem ſuo judicio in hac re fidere, & præſumere ab omni periculo ipſum eſſe alienum in materia ex ſe graviſſima, & ingenti periculo expoſita, eſt enim hæreſis peſſima, & contagioſiſſima lues, quæ facillimè ſerpit, & maximè timenda eſt in his qui ſe ſecuros fingunt, & ſecuritatis præſumptione ea aggrediuntur pericula, quæ Eccleſia ſubire prohibuit etiam Epiſcopis, Cardinalibus, qui ratione dignitatis, & meritorum, quæ ad illas ſupponuntur remotiores ab hoc periculo, quam quicumque alij privati homines præſumi debent. Quapropter mihi certiſſimum eſt, neminem, prætextu ſecuritatis poſſe prædictos libros legere, aut retinere etiam cauſa confutandi errores. Ita Oviedo, & Ego.

Vnde ex his Petrus Marchan. *in Tribun. Sacram. tom.* 2. *tract.* 2. *tit.* 2. *ſect.* 4. *q.* 2. *concluſ.* 1 *fol.* 90. rectè ſic aſſeruit.

9. Quia verò quilibet de fortitudine ſua præſumere, ſibique periculosè abblandiri potuiſſet, generaliter Eccleſia lectionem hujuſmodi librorum ſub peccato mortali quibuſvis quantumvis doctis probiſque prohibuit, adhibitis pœnis, quæ non niſi pro peccato mortali imponuntur, niſi de illius, ſeu S. Sedis licentia, & authoritate legantur, prudenter attendens, quod quamvis in individuo, & ſingulari reſpectu alicujus perſonæ doctrina, probitate, & conſtantia præſtantis, nullum ſit periculum: tamen quia illo prætextu advertit plurimos ſeduci poſſe, & graviſſimos abuſus ac pericula populo Dei imminere univerſaliter doctis pariter, & indoctis, lectionem librorum hæreticorum inhibuit, niſi perſonarum delectu facto ab iis, quibus S. Sedes eorum lectionem, & judicium concederet. Ratio igitur periculi non ſumitur ab eo, quod certò accideret perſonæ in individuo legenti, ſed ab eo, quod Eccleſiæ, vel perſonis indefinitè contingere poſſet: quod ſingulariter notandum eſt ab iis, qui de ſe præſumentes quælibet audent, generalibus quibuſdam axiomatibus deluſi: Non attendentes, quod Deus de ſua virtute præſumentes frequentius humiliat caſibus miſerandis, & hæc fuit prohibitio communis in Eccleſia Dei à temporibus Apoſtolorum, quorum etiam Decreto libri hæreticorum, & impiorum igni adjudicati ſunt.

10 Ita Marchant. cui etiam adde Petrum à Sancto Ioſeph *in Idea Morali lib.* 3. *c.* 6. *reſol.* 6. & Carenam *in tract. de officio Inquiſ. part.* 2. *tit.* 10. §. 5. *n.* 32. *cum ſeqq.* Ignatium Lupum *in edictum Sanctæ Inquiſitionis part.* 4. *lib.* 25. *diſt.* 3. *artic.* 2. *difficul* 2. *fol.* 466. ubi quærit. An libri Hæreticorum à doctis legi poſſint ut eorum errores melius cognoſcant, ac conſultius eis reſpondeant?

11. Et reſpondet omnibus illicitum eſſe legere libros prohibitos hæreticorum, ſed aliter doctis, aliter indoctis, doctis, qui ſine periculo illos legere poſſunt, præciſè vi præcepti illicitum eſt, niſi licentia Sedis Apoſtolicæ accedat. Cujus etiam eſt ante licentiam cognoſcere, & judicare, An ſine periculo, & cum fructu licentiam petens legere poſſit? Nemo enim Iudex in propria cauſa eſſe poteſt. Simplicibus verò, & ignaris duplici ex capite illicitum eſt, ſcilicet nedum ex vi prohibitionis, ſed etiam ob imminens, & evidens periculum.

12. Ita Lupus, quibus omnibus adde Naldum *ſumma ver. Bulla Cœn. n.* 12. Pueronum *in Bulla Cœnæ c.* 1. §. *ac eorumdem libros n.* 186. *fol.* 136. & noviſſimè Hermanum Buſembaum *in Theol. mor. l.* 2. *tract.* 1. *cap.* 4. *dub.* 3. *n.* 6. cum Angelo Poſſentio *in Recollect. qq. Mor. in fine tit. var. cap.* 16. *n.* 9. *&* 10. ubi ait, neque dicere quicquam valet legis ceſſante fine, & lex ceſſare debet, nam utique id procedit ſi lex in præſumptione fundetur, facti criminis, non verò ſi ſe fundet in delicti futuri præſumptione; ut eſt in caſu noſtro. Ergo, &c. adde cum Cæſare Carena *part.* 2. *tit.* 5. §. 5. *n.* 34 in nullo caſu particulari, ceſſare periculi præſumptionem, nimirum perverſionis, quando in fide, quod quis perſeveret, donum Dei eſt. Vide adverſus Caramuelem doctiſſimum Patrem Tamburinum *in Decal. tom.* 1. *l.* 2. *cap.* 1. §. 7. *num.* 41. & Bertrandum Conſt. *in reſolut. Theolog* cum Vrbano ab aſcenſione *in Theolog. Mor. tract.* 21. *cap.* 7. *Regula* 12. *fol.* 366. ubi docet temerarium fore, qui hoc de ſe ipſo judicium ferre tentaret in re tanti momenti, nolletque Eccleſiæ præceptis ſe ſubjicere. Ita ille.

13. Reſtat modo reſpondere ad confirmationem Caramuelis? Dico igitur, quod noſtra inquiſitio Hiſpanica non corrigit libros primæ Claſſis, & qui tractant ex profeſſo de Religione; Sed cum videt aliquos hæreticorum libros, multum proficere pro litteraria Republica ab erroribus expurgat, & præbet licentiam impunè legendi, anteponendo publicum bonum pœnæ privatæ, quam illis Authoribus impoſuerat. licèt non ſit parua pœna pro Authore, quod liber ſuus legatur inuſtus, & cauteriatus, ac in frontiſpicio cum illis verbis, expurgatus ſecundùm Indicem Hiſpanum, &c.

14. Ergo non valet argumentum Caramuelis, nec ex illo ſequitur, quòd legi poſſint ab aliis libri ab Inquiſitione non expurgati, & quod in ipſis non remaneat prohibitio propter periculum infectionis, & propter pœnam, & dedecus Authori impoſitum; Nam inquiſitio vult, ut ſibi placet & libet, hac æquitate cum aliquibus hæreticis, & libris prohibitis uti, quam cæteris negat, Nihil itaque nobis officit inſtantia à Caramuele adducta.

15. Et ideo noſtra ſententia expreſsè aſſeritur in Bulla Pij IV. quæ incipit Dominici Gregis, regiſtrata in principio Indicis 161. qui autem libros alia de cauſa prohibitos legerit, habueritvè; præter peccati mortalis reatum, Epiſcoporum arbitrio ſeverè ſe noverit puniendum. Quovis igitur modo illos prohibitos, ſive propter hæreſim, ſive propter illius ſuſpicionem, ſive propter obſcænitates legerit, ſive retinuerit quiſpiam non excuſatur à mortali, & hanc ſententiam præter Authores citatos tenet etiam Pater Bordonus in Sacro Tribunali, *capite* 14. *quæſt.* 25. *num.* 54.

16. Quod evidenter probatur & confirmatur, nam certum eſt, quod Author libri hæretici à Sancta Sede vel ab Inquiſitoribus prohibiti non timet ex ejus lectura erroribus infici: quia jam ſcit, & memoriter tenet omnia, quæ in ſuo libro prohibito impreſſit, & tamen hoc non obſtante Doctores aſſerunt eſſe interdictum etiam Authori legere ſuum librum prohibitum, & aliter faciendo excommunicationem incurrere, & ita docet Trullench *in Decal. tom.* 1. *cap.* 3. *dub.* 9. §. 5. *num.* 20. Pueronus *in Bulla Cœnæ cap.* 1. *num.* 205. *folio* 136. Fagundez *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 17. Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 37. Vgolinus *de caſibus Papæ reſerv. p.* 2. *cap.* 1. *ver. ac eorumdem librorum* §. 1. *num.* 1.

17. Videat ergo ex hoc amiciſſimus Caramuel libros prohibitos ſuſpendi non ſolùm ratione periculi, ſed etiam in pœnam, ut ego docui, & praxis noſtri Sacri Tribunalis demonſtrat.

18. Vnde doctè dixit Suarez *de fide diſp.* 10. *ſect.* 2. *n.* 21. quod finis legis prohibitionis librorum hæreticorum fuit, ne tales libri conſerventur, ſed deſtruantur; Sed in caſu quo vir doctus, ut vult Caramuel, licèt ſecurus de infectione illos legat, dicti libri conſervantur, & non deſtruuntur contra finem legis, ut vult Suarez: Ergo peccabit mortaliter, & in cenſuras incidet; & ſic ego ſentio, nec aliter ſentiendum eſſe puto. Et ita poſt hæc ſcripta inveni Eminentiſſimum Lugo *de fide diſp.* 21. *ſect.* 2. *à n.* 62. *uſque ad num.* 68. noſtram ſententiam firmiter docere, & ad argumenta Caramuelis reſpondere, quæ neceſſario à lectoribus legenda eſſe exiſtimo: Vnde ex his rectè docuit Thomas Hurtadus *var. tom* 2. *tract.* 1. *cap.* 5. *reſolut.* 7. *num.* 63. indiſtinctè, & ſine ulla limitatione non eſſe abſolvendos à confeſſariis retinentes libros hæreticorum. Et *tom.* 1. *tract.* 5. *cap.* 6. *reſol.* 62. §. 2. *n.* 146. docet peccare, & in cenſuram incidere legentes libros ab Inquiſitoribus prohibitos, etiamſi hæreſim non contineant, & contrarium aſſerere eſſe erroneum tradit Turrianus *cent.* 4. *dub.* 17.

19. Sed alias rationes meliores excogitabit ipſe Caramuel, ſicut etiam circa ſequentes reſolutiones; Nam ego vellem à Sapientiſſimo Viro (ut ora æmulorum clauderet, quod etiam placuit Eminentiſſimo Domino meo Cardinali Chiſio viro incomparabili, litteratorum patrono) ſicut Theologiam hanc fundamentalem, interrogatoriam, tamen, ut ipſe vocat, typis mandavit; Ita etiam quamprimum aliam Theologiam fundamentalem, reſponſoriam, in qua ipſe ad ſemetipſum reſpondeat præſertim, quando contra communes ſententias diſputavit. Vnde magis ſic acumen ingenij ſui demonſtraret. Nam ſi mare pacificum, ut Americi loquuntur totius Theologiæ moralis turbaſſe videtur, poſtea tanquam alter ſacer Neptunus in priſtinam tranquillitatem adduceret, & ut Achillis haſta ſi in dicta Theologia interrogatoria vulneravit, poſtea in Theologia reſponſoria ſanaret; Ita ut de Caramuele feliciter poſtea omnes dicere poſſint, ipſe percutit, & medetur.

RESOL. CXLV.

An qui legit librum Hæretici de Religione tractantem, hæreſim tamen non continentem, incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ?

Et quæritur etiam, quanta pars libri hæretici requiratur, ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ, ſi quis eam legat?

Et an ſi libri hæreticorum unum, aut alium contineant errorem, & ille deleatur omnino, poſſint ſine incurſione, excommunicationis legi?

Et quid; ſi diverſi ſint tomi ejuſdem authoris hæretici, & unus tantum hæreſim contineat, reliqui verò non contineant hæreſim, an ſolum ille, qui hæreſim continet ſit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ? Ex p. 6. tr. 6. & Miſc. 1. Reſ. 55.

§. 1. NEgativè reſpondet Crouſers *in Regulam S. Franciſci, cap.* 7. *ſect.* 5. *fol.* 522. ubi ſic ait:

Verum libri hæreticorum de Religione tractantes, ſi nullam hæreſim contineant, ſint hoc loco prohibiti; aliqui affirmant, quòd videantur abſolute, & ſine conditione prohibiti:mihi verò ſententia negans magis placet:tum quia prohibitio hæc fertur in hæreſim primariò,& ratione hæreſis, & hæreticorum, & ſic, extenditur ad eorum omnes libros hæreſim continentes;tum quia hæc conditio ſatis expreſsè habetur paulò ante;ita quòd non fuerit neceſſe illam repetere;ſed facilè ſubintelligi poſſe, non de quacumque Religione, ſed hæretica, tractantes libros prohiberi. Ita Crouſers.

2.Sed hæc opinio eſt contra textum Bullæ Cœnæ. ut optimè obſervat Sanchez *in ſumma*, *tom.* 1. *lib.* 2. *cap.*1. *n.*33. Suarez *de fide*, *diſp.*20.*ſect.* 2. *n.*10. Sanctarellus *tract. de hæreſi*, *cap.*13. *dub. un. n.* 10. & Fagundez *in præcepta Decalogi*, *tom.*1. *lib.*1. *cap.*14. *n.*13. ubi ita aſſerit:Secunda conditio eſt,ut libri contineant hæreſim, vel de Religione tractent: itaque non ſufficit, quod libri ſint hominis hæretici: ſed opus eſt ad incurrendam hanc cenſuram, quòd etiam contineant hæreſim,vel de religione tractent: quare ſi nec hæreſim contineant, nec de religione tractent, quamvis legantur, retineantur, imprimantur, vel defendantur, non propterea legens,retinens, imprimens,vel defendens excommunicationem incurret Bullæ Cœnæ:ſufficit tamen,quòd alterum horum contineant,vel hæreſim, vel de religione ex inſtituto tractent;quia Bulla Cœnæ apertè loquitur disjunctivè, & alterutrum tantùm petit. Ita ille. Vnde non ſunt audiendi Sayrus *de cenſ. lib.*3. *cap.* 5. *num.* 12. & Graffius *Decis. Aur. lib.*4.*cap.*18. *n.*40. *&* 42. qui pro ſententia Crouſers faciunt.

[Su]p.hoc latè [in] Reſ.ſeq.& [ſu]perius in [tr.] 1.Reſ.142. [§.]1.& 2.& in [to.] 4.tr.3. [R]eſ. 42.

3. Notandum eſt etiam hîc, quòd idem Crouſers *ubi ſup.fol.*514. petens. Quanta pars libri hæretici requiratur ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ, ita reſpondet. Arbitrarer tantam partem libri legi oportere,quæ per ſe ſumpta verè poſſit libri nomine cenſeri; quia ſicut Epiſtola hæretica deficit à ratione libri ad effectum incurrendæ hujus cenſuræ; ita etiam ſimilis quantitas libri lecti,vel retenti,ſi fortè liber eſſet mutilus, deficit à ratione quantitatis ſufficientis ad eamdem cenſuram. Sic ille.

4.Sed hæc opinio tanquam nimis laxa prorſus non eſt admittenda:& ad plurimum,ut à nobis obſervatum eſt,& docet noviſſime Fagundez *in præcepta Decalogi*, *tom.*1. *lib.* 1. *cap.*14. *num.*4. unam ſolam paginam ex magnis voluminibus dicendum eſt eſſe parvitatem materiæ.

S[u]p.hoc ſup. i[n t]r. 1. Reſ. 1[42].§.ult. in [h]ac.

5. Cavendum eſt etiam ab alia opinione Crouſers *ubi ſup.fol.*522 aſſerentis:ſi libri hæreticorum unū, atque alterum contineant errorem:illeq; omnino deleatur,poſſe ſine incurſione excommunicationis legi:ſed hoc,ut dixi,non eſt admittendum,niſi illa deletio efficeretur auctoritate publica,ut patet ex Regula 8.Indicis.Et ideo Fagundez *loc.cit.*ſic ait:Animadvertendum eſt,quod ubi liber hæreſim continet,totus eſt prohibitus;& ideo ſi quis legat partem non continentem hæreſim,innodabitur hac cenſura,quia revera legit librū hæretici hæreſim continentem, quod ſolum requirit Bulla:voluit enim Summus Pontifex aditum his libris legendis occludere,ut docent Suarez,& Sanchez allegati,& Vgol. etiam *de cenſ. Papæ reſervatis* 2. *p. cap.*1. *verb. ac eorumdem libros*, *initio*, *n.*1. *verſ.*7. Imò idem quoque dicendum eſt,etſi illa hæreſis in libro deleatur juxta Sanch.& Suar. allegatos;quia militat eadē ratio. Intelligendum id tamen eſt,niſi ea deletio fiat auctoritate publica, quæ relinquat totum relinquum librum liberum ad legendum,retinendum, & imprimendum.

S[up]. hoc in §. [cit]r.præteri[to], ante m[ediu]. à verſ. V[ide].

6. Si tamen ſint diverſi tomi ejuſdem auctoris hæretici tractantes eamdem materiam non prohibitam,& unus tantùm hæreſim contineat, reliqui verò non contineant,nec de religione tractent ex inſtituto,ſolùm ille,qui hæreſim continet, erit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ, ſi nimiæ molis vitandæ gratia dividatur; at reliqui ſeparati non erunt prohibiti, ſecùs ſi omnes tomi in unum coëant librum,aut unus liber ex diverſis tomis, ac voluminibus componatur, ut plerumque fit: quia tunc unuſquiſque tomus pars eſt totius libri prohibiti. Hucuſque Fagundez:cui omnino adhærendum eſſe puto.

RESOL. CXLVI.

An in lectione librorum hæreticorum detur parvitas materiæ?

Et an poſſit Confeſſarius abſolvere eum, qui unam paginam libri hæretici legerit?

*Et quid v.g. ſi legantur duæ, vel tres,lineæ,in quibus legens certo novit contineri hæreſim?*Ex p.5.tr.5.Reſ.42.

§.1. NEgativam ſententiam tenet Tolet. *lib.* 1. *c.*19. *n.*9. & Vgolin. *in explic.*1.*Can.Bull.Cœn.ver. ac eorumdem libros* §.1. ubi docet, in hac re non dari parvitatem materiæ,quamvis unam,vel alteram lineam quis legat,quia idem periculum eſt, ne ſcilicet legens imbibat hæreſim,quæ fortè in ea linea continetur.

Sup. hoc in Reſ. præterita §.Notādū eſt, & ſuperius in tr. 1. Reſ.142.§.1. & 2.& in to. 4. tr. 3. Reſ. 42.

2. Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Souſa *in Bul. Cœn.c.*3. *diſp.*13.*n.*8. & ideo Azor. *tom.*1.*lib.*8.*c.*16.*q.*3.dicit materiæ parvitatem eſſe pauca verba legere.Hurtad.de Mendoza *vol.*1.*de fide diſp.* 76.*ſect.*1.§.11. unam, vel alteram lineā.Suarez *de fide diſp.*20.*ſect.*2.*n.*10. quando non eſt multarum linearū lectio,alij verò concedunt tres,aut quatuor lineas. Ita Merolla *ubi infra*.Peſant.*in* 2.2.*q.*56.*art.*2.*diſp.*6.Graff. *tom.*1.*lib.*4.*c.*18.*n.*45.alij decem.Ita Sayr.*de cenſ.lib.*3. *tom.*5.*n.*22. Caſtrus Pal. *ubi inf.*& de hoc dubitat Merolla,ſed plus addit Sanch.Duard.& alij,quos ego citavi *in* 1. *p.tract.*11.*reſol.*30.nam extendunt hanc parvitatem materiæ ad unam integram paginam libri in folio impreſſi. Verùm hæc opinio nimis laxa videtur aliquibus,quos ibi citavi,neque illam admittunt Iacob. Gordonus *in ſum.tom.*2.*lib.*7 *q.*13.*c.*8.§.3.*n.*81.Caſtrus Pal. *tom.*1. *tr.*4. *diſp.*2. *punct.*10. §.2. *n.*6.Megal. *in* 3. *p.lib.*3.*c.*1.*q.*3.*n.*49.Homobonus *in conſult.tom.*1.*par.*2. *reſp.primo*,& alij. Vnde ex ſupradictis Scortia *in Bulla Pontif.epit.*166.*theor.*410.monet Confeſſarios,cautum eſſe in decreto facto de mandato Clem.VIII.à Congr. Illuſtr.Card.in negotiis Epiſcoporum & Regularium *die* 9 *Ianuarij*,*an.*1601.ne in Italia extra urbem poſſet quis abſolvere ab ullo ex caſibus Bullæ Cœnæ Claris, vel dubiis.Vnde in propoſito noſtro adeò parva debebit eſſe materia,ut omnem dubitationem excludat, ad hoc ut Confeſſarius poſſit abſolvere eum, qui legerit. Igitur propter dictum decretum Clementis tam parva debet eſſe materia,quæ legitur ut omnem dubitationē excludat,ut Confeſſarius abſolvere poſſit eum, qui illam legerit. Ex quo fit non eſſe audiendum Paulum Layman *lib.*2.*Theol.mor.tract.*1.*cap.*15.*num.*5. dum ait poſſe Confeſſarium abſolvere eum,qui unam paginam libri hæretici legerit,quia præſumere poteſt eum non incurriſſe excommunicationem Bullæ, juxta opinionem Sanchez ſuprà relatam. Sed manifeſtè fallitur, quia opinio Sanchez parum probabilitatis habet,tum quia magis communiter rejicitur,tum etiam,quia Vivaldus & Emanuel Sà, qui eam aſſerebant, expurgati fuerunt,& per conſequens ſaltem eſt valdè dubium,an legens unam paginam libri ſit excommunicatus, & hoc ſufficit,ut abſolvi non poſſit,propter rationem dictam,& ita docet Merolla *to* 1. *diſp.*1.*c.*2.*coroll.*7.*diffic.*3.*n.*344. quod magis probatur,dum videmus hanc opinionem in Vivaldo & Sà emendatis à Reverendiſſimo Magiſtro ſacri Palatij,amplius non inveniri.

Quæ nūc eſt in to. 4. tr. 3. Reſ. 42.

3. Sed quid dicendum ſi, v.g. legantur, duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certò novit contineri hæreſim? Duardus *in Bulla Cœnæ, lib.* 1. *can.* 1. *q.* 46. *n.* 4. & Reginaldus *tom.* 1. *lib.* 9. *cap.* 14 *ſect.* 9. *n.* 254. putat non obſtante paruitate materiæ linearum, incurrere in excommunicationem, quia facit contra finem legis, cùm ſe exponat periculo imbibendi hæreſim, & ſcienter legat partem libri, propter quamlibet ipſe prohibetur.

4. Sed hæc ſententia aliquibus non placet, quia non dicitur quis exponere ſe periculo imbibendi hæreſim ſtatim ac ſcienter legit aliquam propoſitionem hæreticam, niſi ſimul legat etiam rationes, quibus hæretici eam probare contendunt. Quis enim dicat hominem Catholicum legentem in aliquo libro hæretici hanc ſolam propoſitionem, Chriſtus non eſt Deus, vel duo tantum ſunt Sacramenta, ſtatim cenſeri expoſitum periculo illas hæreſes imbibendi? & confirmatur, nam qui certò ſcit in aliquo loco libri non contineri hæreſim adhuc incurrit excommunicationem legendo, ut omnes concedunt, & tamen non facit contra finem legis, ergo è contrario, quamvis faceret contra finem legis, legendo, v. g. unam lineam libri, in qua continetur hæreſis, non ſtatim cenſetur excommunicationem incurrere, quia finis præcepti non cadit ſub præcepto. Adde quòd neque hoc caſu dicitur facere contra finem legis, quia verè non ſe exponit periculo imbibendi hæreſim moraliter. Et hæc omnia docet Merolla *ubi ſuprà.*

RESOL. CXLVII.

De poteſtate Principum circa bona hæreticorum confiſcata, & jura Tribunalis Sancti Officij defenduntur?

Et pro intelligentia ſupradictarum quæſtionum aliqua primo in textu hujus Reſolutionis ſupponuntur? Ex p. 12. tr. 3 & Miſc. Reſ. 2.

§. 1. Supponamus inter Principem laicum, & quoſdam ſuos vaſſallos mercatores fuiſſe initum contractum cum hoc pacto; *Vt bona illorum, qui carcerati, vel damnati in poſterum eſſent ab Inquiſitoribus dicti Regni propter hæreſis, Apoſtaſiæ, ſeu Iudaiſmi crimen nullo modo confiſcata, nec etiam inventariata eſſe poſſent.* Ex altera verò parte præfatorum hominum pro recompenſatione dictorum bonorum confiſcandorum aderat obligatio mittendi, & ſuſtentandi in mare ſuis expenſis, v.g. aliquas naves magnas benè munitas, ac proviſas de militibus, & aliis neceſſariis ad bellandum, ſi opus eſſet, & ad alia pro utilitate, & cuſtodia Regni dicti Principis. Quæritur an dictum Diploma, ſeu contractus fuerit licitus, & validus, poſſetque in poſterum proſequi, & ſuſtineri? Et noviſſime affirmativâ ſententiâ docet quidam Iuriſconſultus Pedemontanus vocatus Iacobus à Caſtro bono (ſi nomen non eſt fictitium) in conſulto impreſſo de hac re, & pro Achille ſuæ ſententiæ dictus Iuriſconſultus hanc rationem adducit: quia ſi bona hæreticorum, poſt latam ab Inquiſitoribus ſententiam, ita illius Principis ſunt propria, ut poſſit de illis liberè diſponere, eaque donare cuicumque voluerit, etiam ipſiſmet hæreticis quibus fuerunt confiſcata, ut eſt in confeſſo apud omnes Doctores: ergo poterit iſta donare, ſeu remittere pro illo tempore, quo ad ſuum dominium, & ærarium pertinere debent, quod maximè procederet; ſi ex hoc ſequeretur aliquod magnum bonum Reipublicæ, ac Regno.

2. Sed hanc ſententiam prorſus eſſe refellendam exiſtimo: & ideo pro negativa ſententia. Suppono primo, applicationem bonorum hæreticorum penes Pontificem eſſe: cum enim crimen hæreſis Eccleſiaſticum ſit, *cap. ut Inquiſitionis,* §. *prohibemus de hæreticis in 6.* Pontifici convenit committentes illud punire, ſive Eccleſiaſticos, ſive laicos, *cap. licet de foro compet. & ibi gloſſa.* At una ex pœnis, quæ adverſus hæreticos fertur eſt confiſcatio bonorum: ergo in illa imponenda Conſtitutiones Pontificiæ ſervandæ ſunt, & præferendæ aliis Regiis Conſtitutionibus, ſi fortè contradicant. Confirmatur; Cognitio hujus criminis Pontifici ejuſque Miniſtris convenit, & nullo modo poteſtatibus ſæcularibus, ut habetur in ſupradicto *cap. ut Inquiſitionis:* Ergo etiam applicatio bonorum hæreticorum, ſolum Pontifici, & quibus ipſe facultatem dederit, pertinebit, quia hæc acceſſoria eſt primæ cognitioni, vel potius condemnationi: Acceſſorium autem juxta naturam principalis judicandum eſt, *capite, Acceſſorium de regul. juris in* 6. Ergo.

3. Suppono ſecundò, circa applicationem dictorum bonorum, Pontificem *in cap. Vergentis de hæretic. in 6.* ſic ſtatuiſſe: *In terris verò temporali noſtræ juriſdictioni ſubjectis bona hæreticorum ſtatuimus publicari. In aliis idem præcipimus fieri per poteſtates; & Principes ſæculares, quos ad id exequendum, ſi fortè negligentes extiterint, per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione remota, compelli volumus, & mandamus.* Et ita docet Gloſſa ibi verb. *Præcipimus.* Et eſt communis ſententia. Hoc tamen non obſtante poſtea ſtatutum eſt, ut declaratoria ſententia ſuper confiſcatione bonorum ubique feratur per judicem Eccleſiaſticum, Epiſcopum videlicet, aut Inquiſitores, ubi Tribunal Sanctæ Inquiſitionis fuerit admiſſum, aut ad ſæcularem, de eorum tamen commiſſione, ſpectat, & Iudex ſæcularis nihil ſe poteſt intromittere in hac re, niſi quatenus per judicem Eccleſiaſticum fuerit requiſitus. Patet *in cap. ut Inquiſitionis,* §. *prohibemus ut ex cap. cum ſecundum leges,* §. *final. de hæreticis in 6. ibi. Confiſcationis tamen hujuſmodi exequutio, vel bonorum ſuorum occupatio fieri non debet per Principes, aut alios Dominos temporales, antequam per Epiſcopum loci, vel aliam perſonam Eccleſiaſticam, quæ ſuper hoc habeat poteſtatem, ſententia ſuper eodem crimine fuerit promulgata.* Itaque labentibus annis fuit viſum ſtatuere, & revocare decretum *capite Vergentis,* ad vitanda aliqua incommoda, quæ paſſim in hoc negotio inter utrumque judicem oriebantur: & quia de jure ad eoſdē judices pœnarum exequutiones ſpectant, ad quos cognitio criminum ſpectat. Vnde pro exequutione dictorum Canonum in noſtro Sacro Tribunali hæreticorum bona ante latam ſententiam ſequeſtrantur, ut præſcribitur in inſtructione Toletana Ferdinandi de Valdes *anno* 1571. *num.* 8. ubi ſic habetur: [El Eſcrivano de Secreſtos aſiente por menudo, y con las mas particularidades que pueda, todas las coſas del dicho Secreſto, para que quando ſe entrare en los bienes por el Receptor, ò Secreſto, ſe pueda tomar cuenta dellos cierta, y verdadera, poniendo en la cabeça el dia, mes, año: y el Secreſtador, ò Secreſtadores lo firmen al pie del Secreſto juntamente con el Alguazil, poniendo teſtigos: y haziendo el Secreſtador obligaçion baſtante.]

4. Suppono tertiò, ex conſuetudine, vel privilegio Apoſtolico poſſe aliquos Reges fiſco ſuo applicare bona hæreticorum confiſcata, & ſic teſtatur obſervari in Gallia Gulielmus de Benedictis *in repet. cap. Raynutius, verſicul. & uxorem, numero* 242. *de teſtament.* Et Ioan. Imbertus in inſtit. Galliæ *lib.* 3. *c.* 6. *lit. B, fol. mihi* 662. & in Hiſpania idem teſtatur Covarru. *lib.* 2. *var. cap.* 9. *num.* 2. & Salzedus *in Practic.* Bernard. Diaz *cap.* 114. *littera F. fol. mihi* 458. quibus adde Sanctarellum *tract. de hæreſ. cap.* 33. *dub.* 1. *num.* 3. & alij quos plena manu adducit Farinacius de hæreſi *quæſt.* 190. §. 12. *num.* 188. Et ideo in ſententiis noſtri Tribunalis, Sup. hoc ſup lege doctr. Reſ. 228.

Tribunalis, ut patet apud ordinem procedendi Pauli de Garzia *fol.* 54. apponuntur hæc verba: [Y declaramos ſus bienes muebles, y raizes, y ſe movientes ſer confiſcados, y pertenecer à la Camara, y Fiſco de ſu Mageſtad: y por eſtà nueſtra ſentencia ſe los aplicamos, y a ſu Receptor en ſu nombre *el fol.* 67. *col.* 1. y declaramos todos ſus bienes ſer confiſcados à la Camara, y Fiſco de ſu Mageſtad, y ſi es neceſſario ſe los aplicamos, y a ſu Receptor en ſu nombre deſde el dia, y tiempo que cometio los dichos delitos, cuya declaracion en nos reſervamos.]

5. His ſuppoſitis, ad quæſitum negativè reſpondeo. Probatur noſtra ſententia, quia confiſcatio bonorum eſt pœna præſcripta à Sacris Canonibus, ut imponatur neceſſariò crimini hæreſis. Ergo Principes Laici circa dictam pœnam nihil poſſunt ſancire, & contractus inire ex defectu juriſdictionis: nam ſtatuerent contra Sacros Canones, & contra delictum prorſus ſpirituale, quod ad ipſos nullo modo poteſt pertinere. Quæ omnia patent ex ſuppoſito primo, & ſecundo ubi ſupra.

6. Dices hanc confiſcationem bonorum, ut in ſuppoſito tertio probavimus, pertinere ad ipſos Principes.

7 Reſpondeo, ad ipſos pertinere finito judicio, & poſt latam ſententiam ex benignitate Sedis Apoſtolicæ, vel ad recompenſandum expenſas pro manutentione Sacri Tribunalis: ergo ante latam ſententiam, ipſi nihil poſſunt de dictis bonis confiſcatis ſtatuere: nam ut dictum eſt, ſtatuerent contrarium, quod præſcribunt Canones in medicinam, & præventionem hæreſis, & ad hæreticos deterrendos; & ut frænum eis imponant, ne in hæreſim timore confiſcationis bonorum incidant, juxta illud; *Oderunt peccare mali formidine pœna*, & ex *l.* 1. *C. ad leg. Iul. & c. Irrefragabili*, §. *Cæterum*, ubi Gloſſa verb. *pœna de offic. Ordinarij*. Et ideo Innocent. IV. *in c. excommunicamus*, §. *damnati de Hæreticis*, & in aliis juribus Alexander IV. Clemens IV. & Eugenius IV. in eorum Conſtitutionibus ad diverſas Inquiſitiones directis ſtatuunt, ut bona hæreticorum ſtatim remaneant confiſcata penes Inquiſitores. Et tamen in caſu noſtro ſi Princeps laicus efficeret contractum, quod nullo pacto confiſcata, nec etiam inventariata eſſe poſſint, utique ſic tolleretur juriſdictio largita, & præſcripta Inquiſitoribus à Sacris Canonibus, & Summis Pontificibus, adhuc per tot annos poſſeſſa, & practicata à Tribunalibus Sancti Officij. Quid tibi videtur Amice Lector? Canones, Pontifices, & praxis Sancti Officij circa delictum hæreſis unum determinarent, & Princeps laicus aliud in contrarium ſtatueret.

8. Itaque dicendum eſt, quod Principibus bona hæreticorum per confiſcationem poſt latam ſententiam quæſita ſunt, ut ex communi ſententia obſervat Ricciullus *de jure perſonarum lib.* 5. *cap.* 14. *num.* 3. ergo nihil poſſunt ſtatuere, ordinare, vel diſponere circa dicta bona ante latam ſententiam declaratoriam confiſcationis, quia hoc eſſet diſponere de re ſpirituali, & contra id, quod determinatum eſt à ſacris Canonibus, & tot Summis Pontificibus. Et conſuetudo, vel conceſſio Apoſtolica præbet quidem Principibus jus percipiendi bona confiſcata hæreticorum poſt latam ſententiam, ſed non præbet illis jus, ut poſſint ante latam ſententiam cum ſuis Diplomatibus pervertere ordinationes Sacrorum Canonum, & ſtylum Sancti Officij circa modum procedendi, & condemnandi hæreticos, ut à Summis Pontificibus præſcriptum, & confirmatum eſt. Quæ omnia confirmantur ex his quæ addunt Farinac. *de hæreſ. q.* 90. §. 12. *n.* 173. & alij penes ipſum.

9. Vnde ex his omnibus Calderinus *de hæreticis cap.* 18. *num.* 4. dixit: *Quod judex ſæcularis ſe non intromittit ante ſententiam Eccleſiaſtici Iudicis ſuper bonorum confiſcatione.* Et Souſa, *ubi infra num... Bona ait quorumcumque hæreticorum, quæ Fiſco ſæculari applicantur, non pertinent ad illum, & ad diſpoſitionem Principum ſæcularium, niſi poſt latam ſententiam, & antequam ſententia proferatur, non valet ſecularis poteſtas de illis diſponere, nec circa illam quidquam ordinare. Et optimè firmat Carena in Annotationibus ad Guidum Falcodium*, quæſt. 15. n. 12. *Principem ſæcularem non poſſe ſe ingerere in bonis Hæreticorum, niſi poſt ſententiam Inquiſitorum.*

10. Meritò itaque ex ſuperius dictis, in terminis, ut dici ſolet, teminantibus, contra Conſilium citati Iuriſconſulti Caſtro-boni pro reſolutione noſtri quæſiti ſic doctè, & ſolidè effatur Anton. Souſa Dominican. & natione Luſitanus, Tribun. S. Inquiſitionis Conſiliarius *in Aphor. lib.* 3. *c.* 20. *n.* 10. *Ante latam contra hæreticos ſententiam, maximè ante eorum apprehenſionem, non licet Principibus ſæcularibus remittere alicui ſtatui, & qualitati perſonarum bona confiſcanda propter hæreſim, etiam pro eo tempore quo adjudicanda ſunt Fiſco; Quia confiſcatio eſt ordinata ab Eccleſia, & in pœnam delicti, & in medicinam & præventionem.* Peñ. ad 3. part. direct. q. 95. comm. 144. *verſ.* hujuſmodi autem. *Nam hæreſis plerumque à divitiarum cupiditate procedit; Apoſtolus* 2. ad Timoth. 6. *Caſtro* lib. 2. de Iuſta hæreticorum punitione cap. 5. *Et quia hæretici maximè ſunt affecti divitiis, ſicut diximus ſuprà, per earum ablationem magis deterrentur. Sunt etiam hæretici cæteris ſceleratis pejores, & ſic per divitiarum poſſeſſionem plurimum nocent*; Simanch. *Cathol.* tit. 9. n. 1. & 2. *Si igitur ſint certi per liberalem Principum conceſſionem aut ex vi alicujus pacti, quod quamvis in hæreſim prolabantur, non amitttent bona ſua, audaciores efficientur, facilius hæreſim amplectentur, & in ea quam habent perſiſtent impudenter. Quod proculdubio eſt hæreticis favorem præſtare.* Huc uſque Souſa. Rectè itaque ex his omnibus concludendum eſt, quod Princepes ſæculares ſi forſitan in eorum Statutis, & Contractibus diſponerent ſuper confiſcatione bonorum hæreticorum, & ſuper illorum applicatione in præjudicium Eccleſiæ, & Sancti Officij, eorum utique ſtatuta, & Conventiones non ſolum non valerent; ſed etiam puniri poſſent, tanquam impedientes Sanctum Inquiſitionis Officium; ex text. *in cap. Satutum el* 1. *de hæreticis in* 6. & ibi Gloſſa, & communiter Doctores, & ſpeciatim ex Peña, & Pariſio docet Farinacius *quæſt.* 90. §. 12. *num.* 174.

11. Reſtat modo reſpondere ad argumentum Caſtel-boni ſuperius adducti, quod hæc bona pertinent ad Regem: ergo poteſt de illis diſponere, ut vult, maximè quando efficeretur pro bono publico Regni. Reſpondeo ex dictis, Reges poſt latam ſententiam poſſe de dictis bonis diſponere; quia tunc Pontifices & jus Canonicum præbet eis talem facultatem, quod tamen antea non permittit, imo negat, ut patet ex ſuperius dictis. Non obſtat bonum publicum: nam utilitas publica minimè poteſt conferre juriſdictionem non habenti: & in caſu de quo loquimur debet publicum bonum temporale cedere bono publico ſpirituali, ex conſideratione adducta à Souſa, in verbis citatis. Vnde ab hac ſententia prorſus non eſſe recedendum, nec de illa amplius dubitandum patet ex Brevi Sanctiſſimi Domini noſtri Innocentij X. edito anno 1651.

12 Inſtat adhuc Caſtro-bonus, & aſſerit, quod relaxatio bonorum confiſcatorum licita eſt, & efficitur in Italia, vt patet. Ergo, &c.

13. Reſpondeo in Italia bona confiſcata condonari poſt latam ſententiam ab Inquiſitoribus, & à Pontifice habentibus juriſdictionem, & ex eorum benigni-

tate, & mera Indulgentia. In contractu vero de quo loquimur efficitur à laicis juriſdictione carentibus & ante ſententiam, & hoc ex juſta ratione Contractus onerosi initi inter Principem Laicum,& illos homines ut fatetur ipſemet Caſtrobonus: ergo unus caſus diſtat ab altero quantum diſtat ortus ab Occidente: nam in uno caſu obſervantur ea, quæ Canones ſtatuerunt circa hæreticos, & quod obſervat Praxis Sanctæ Inquiſitionis: In alio caſu contrarium efficitur. Deinde in Italia remittuntur hæreticis bona confiſcata tantùm in quibuſdam caſibus, ut patet etiam in noſtra inſtructione compilata à Priore Sanctæ Crucis Hiſpali *anno* 1484. §.4. & apud Zanchinum *de hæreſi cap.*25. Pariſium *conſ.* 2. *num.*184. *lib.*4. Rolandum à Valle *conſ.*92. *n.*24. *lib.* 3. & alios quos adducit Farinacius, *q.*190. §.12. *n.*133. *&* 135. & Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*4. *diſp.*5. *punct.*24. *n.*2. *&* 3. Sed in Contractu de quo eſt quæſtio, ut ſuppono, abſolutè diſponitur: *ut bona illorum, qui carcerati, vel damnati in poſterum eſſent ab Inquiſitoribus propter hæreſis, Apoſtaſia, ſeu Iudaiſmi crimen nullo modo confiſcata, etiam inventariata eſſe poſſint.* Adde quod ſi ex aliqua cauſa facienda eſſet relaxatio,ſeu tranſactio circa bona Hæreticorum confiſcata, adhuc ſpectaret, & eſſet facienda ab Inquiſitoribus, & non à laicis, ut perperam in caſu de quo loquimur, efficitur.

14. Vnde quid quæſo diceret Conradus, Brunus qui *lib.*5. *de hæreticis capit.*6. *num.*9. negavit non poſſe ea benignitate, & miſericordia remitti bona confiſcata Hæreticis *ex capit. Cum ſecundum leges de hæreticis in* 6. in quo pœna confiſcationis delicto annexa eſt: Ergo ſemel commiſſo delicto,pœna hæc excuſari non poteſt. Quid inquam diceret Brunus de Diplomate Luſitano? in quo non Iudex Eccleſiaſticus, ſed laicus abſolutè, & univerſaliter remittit bona confiſcata hæreticis, & hoc ante latam ſententiam, non obſtantibus Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Pontificiis in contrarium, & praxi S. Officij.

15. Et tandem Caſtro-bonus ubi ſupra *quæſt.* 3. aſſerit. Pontificem non habere poteſtatem directam in temporalibus, ſed tantùm indirectam in ordine ad bonum ſpirituale: Ergo non poſſet de poteſtate abſoluta annullare, invalidare contractum de quo agimus;quia non ſolum non eſt contrarius bono ſpirituali animarum, nec in damnum, aut præjudicium Eccleſiæ, ſed potius in maximum commodum, ac evidentem Religionis Catholicæ utilitatem;quippe quod ipſo occurrebatur invaſionibus, & hoſtilitatibus hæreticorum, ac, quantum humanitus poſſibile erat, ipſorum damna contra Catholicos impediebantur. Reſpondeo, quod ad idem iterum revertimur, eadem crambe ſæpius recocta,& repetita. Itaque jam ſupra ſatis oſtenſum eſt talem contractum non poſſe juſtificari ex bono publico, ut aſſeratur ex ipſo provenire: nam etiam hoc ſuppoſito, laici non poſſunt aliquid determinare circa ea quæ Sacri Canones ſtatuerunt quoad pœnam, & ordinem procedendi contra hæreticos.Non eſt igitur bona conſequentia: Bonum, & neceſſitas publica hoc poſtulat: ergo licitè efficitur,per ea quæ ex multis probavi *in part.* 6. *tract.* 3. *reſol.*8. Et quia Caſtrobonus pro iuſtificatione dicti ſtatuti, ſeu Contractus, ut diximus, ſemper recurrit ad rationem, quod initus fuit propter bonum publicum, & publicam neceſſitatem. Non deſeram hic adducere exemplum ſatis appoſitum pro caſu noſtro, & adductum à Viro doctiſſimo Ferdinando del Caſtillo Ordinis Prædicatorum in Hiſtor. D. Dominici *par.*1. *lib.*3. *cap.*41. ubi ſic ait,

Quæ nunc eſt in tom.9. tr.3. Reſ. 16. & in aliis §§. ejus annot.

nam codicem Hiſpanum non habeo. [Procedevano i negotij della Inquiſitione molto vivamente: e l'eſſequutione della Giuſtitia ſi faceva, come conveniva à quel Tribunale, ſenza accettatione di perſone,e ſenza riſpetto alcuno, imperò non mancando mai tra gli huomini certe compaſſioni indiſcrete, alcuni fecero impreſa di ottener da quei Rè una certa ſorte di perdono, ò gratia à favore di certi heretici judaizanti. E havendo preſo per occaſione la neceſſità grande, che occorreva di far denari nella Caſa Regale,ſervendoſene offerſero una gran ſomma di pecunia per le ſpeſe della guerra.E doveva il negotio eſſer già molto inanzi,quando venne à notitia de Priore di Santa Croce, il quale preſo un Crocifiſſo, e portandolo ſeco ſotto la cappa,ſe n'andò à Palazzo,e trovando il Rè,e la Regina,che ſtavano inſieme di compagnia, caccio fuora quella ſanta Imagine,e diſſe;Signori io porto qui meco Gieſù Chriſto, che da Guida fu già venduto per trenta danari, e per danari lo dette in mano de' ſuoi nenemici.Hora ſe pare alle Voſtre Altezze di venderlo à maggior prezzo,e di nuovo conſegnarlo in preda à i medeſimi, io me ne ſgravo ſopra di loro,ſi che ne habbiano render conto quei proprij, che faranno tal vendita. Hora ad un petto tale e così Chriſtiano non biſognava altro rincontro,che quello di quei Rè invitiſſimi, i quali ſenza altro deliberarono che non ſe ne parlaſſe mai più; mà che il Sancto Officio procedeſſe come haveva cominciato, ſenza ammetter già mai nè preghi, ne compoſitione d'alcuna ſorte.] Huc uſque del Caſtillo, ex cujus verbis patet quam magna fuerit pietas, & Religio noſtrorum Regum Ferdinandi, & Iſabellæ, & reverentia erga Tribunal Sanctæ Inquiſitionis, & ejus ſupremum Miniſtrum, nam illico ab ipſo edocti deſtiterunt. Itaque omnes relaxationes, compoſitiones, & gratiæ Principum ſæcularium circa delictum hæreſis ſunt reprobandæ ex quocumque fine boni publici factæ fuerint. Et ideo dicendum eſt abſolutè in caſu noſtro, poſſe Summum Pontificem annullare, & invalidare dictum Diploma, ſeu contractum, utpote initum contra Canones, Conſtitutiones Pontificias, & ſtylum Inquiſitionis; ex quo ſtatim bona hæreticorum ſub Inventario reducenda ſunt, & tamen contractus de quo loquimur hoc vetat, & ſic pervertit ordinem, & modum judiciarium, uſque adhuc in Sancto Officio inviolabiliter obſervatum, & fundatum in Sacris Canonibus, & Conſtitutionibus Pontificiis; nam qui vult finem, vult etiam media ad ipſum finem: Ergo ſi Canones volunt bona hæreticorum in pœnam confiſcanda eſſe, neceſſariò illa ſequeſtrari, & inventariari velle dicendum erit. Nec de ſuperius dictis dubitari amplius poteſt ſtante Diplomate felicis memoriæ Innocentij X. ſuperius adducto. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem quæſtionem, quam ſcripſi, ut minimus miniſter S. Tribunalis, ſupremo eius moderatore in Regnis Hiſpaniarum Illuſtriſſimo, & Reverendiſſimo D.D. Didaco Arce Reynoſa viro incomparabili, nobilitate conſpicuo, pietate eximio, prudentia admirando, ac omnigena literatura celeberrimo Domino meo amantiſſimo.

In indice primo hujus Tom. 5. *lege Apendicem ad hunc Tract.* 10. *ubi reperies alias paucas quæſt. miſtas, & diſperſas per alios Tom. Tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc Tract.* 10. *de Poteſtate DD. Inquiſitorum.*

TRACTATVS VNDECIMVS,
DE
TORTVRA
IN SANCTO OFFICIO
SVSPECTIS VEHEMENTER
de hæreſi inferenda.

PROLOGVS.

MATERIAM ſatis amplam explanare aggredior, quam fuse pertractarunt docti Iuriſconſulti: ego autem, more meo, reſolutorie breviter & clarè tantùm quæſtiones attingam, quæ ad praxim maxime ſpectant, illas determinando, non ſolùm ex mente ſupradictorum, ſed, quod apud me plus ponderis eſt, ex doctrina Pegnæ, Simancæ, Rojas, Albertini, Canteræ, aliorumque Doctorum noſtri ſacri Tribunalis, & ideo in primis quæro.

RESOLVTIO PRIMA.

An Inquiſitores debeant eſſe proniores ad torquendos reos?

Et an non ſit deveniendum ad purgationem Canonicam, ſi adſint indicia ad torturam, ſed reus ſit torquendus?

Et an quando delictum alia via probari poſſit, nullo modo adhibenda ſit tortura? Ex part. 4. tract. 6. Reſ. etiam 1.

§. 1. NEgativè videtur reſpondendum, per ea, quæ adducit Torreblanca *de Magia lib. 3. cap. 19. num. 3. & ſeqq.*

2. Sed, pace viri docti, & de noſtro Tribunali bene merentis, contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quia crimen hæreſis eſt occultum, & difficilis probationis; ergo ad torturam judex debet eſſe promptior, & ita hanc ſententiam docet Seraphinus Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt. 4. n. 29.* Delrius *in diſquiſ. magic. append. 2. lib. 5. quæſt. 22.* & iſtarum materiarum Magiſter Ioan. Rojas *de hæreticis, part. 2. num. 295. & 296.* ubi ſic ait. Quamvis Vlpianus egregiè affirmet *in l. 1. §. quæſtioni, ff. de quæſtionibus*, hoc verborum tenore, *Quæſtioni fides non ſemper habenda eſt, res enim fragilis & periculoſa eſt, & veritatem plerumque fallit*, ſunt enim aliqui timidi, qui potius mentiri, quàm tormenta pati velint, & falſa pro veris proferre. In crimine tamen hæreſeos judices ad torturam promptiores eſſe oportet, & faciliùs ad quæſtionem veniendum eſt, quia eſt crimen ſuapte natura occultum, & facultas probationis deeſſe ſolet. Ita ille, & ante illum doctiſſimus Simanca *in enchirid. cap. 52. numero 26. & in cathol. inſtitut. titul. 65. numero 51.* qui aliam addit rationem, quia confeſſio rei in noſtro caſu non ſolùm Reipublicæ, ſed ipſimet hæretico plurimum eſt profutura.

3. Vnde ex his infertur quòd cùm DD. Inquiſitores, ut determinatur *in inſtruct. Toletana anni 156[illegible]. n. 46. 47. 48.* habeant tria remedia terminandi proceſſum, quando reus non eſt plenè convictus, ſed tantùm indiciatus, unum ſcilicet per purgationem, aliud per abjurationem, & tertium per torturam; hoc extremum videtur accommodatius cæteris ad eruendam veritatem, cùm purgatio & abjuratio inventæ potius ſint ad ſuſpicionem & infamiam hæreſis excludendam, quam ad veritatem indagandam, ut docet & obſervat numquam ſatis laudatus Franciſcus Pegna *in director. Inquiſ. par. 3. commen. 39.* Ex quo non eſt audiendus Eymericus *in d. direct. ubi ſupra n. 51.* docens, quòd ad torturam deveniendum non ſit, quando adſunt indicia ſufficientia ad abjurationem; ſed noſtra ſententia clare determinatur *in ſupradicta inſtruct. Tolet. loc. cit.* ergo, &c. Quoad hoc [illegible] Reſ. 35.

4. Nota etiam ex his quòd licèt ſecundum dictam inſtructionem, & Barboſam *in coll. d. tom. 2. lib. 5. tit. 34. cap. 10. num. 5.* purgatio canonica poſſit indici ab Inquiſitoribus etiamſi adſint indicia ad torturam; tamen rectiùs & meliùs aſſerit Genuenſis *in praxi Archiepiſc. cap. 32.* non eſſe deveniendum ad purgationem canonicam, ſi adſunt indicia ad torturam, ſed reum eſſe torquendum, & cùm hic caſus accidiſſet in curia Archiepiſcopali Neapolitana, teſtatur Genuenſis quòd major pars Doctorum Congregationis dictæ Curiæ inclinavit, quòd ſi adeſſent indicia ſufficientia ad torturam, non indiceretur purgatio.

5. Notandum eſt tamen hic, quòd quando delictum probari poteſt alia via, nullo modo eſt adhibenda tortura, nam hæc juxta communem ſententiam eſt ultimum remedium in defectum teſtium. Ita Eymericus à Rosbach *in pract. crim. tit. 5. cap. 17. num. 1.* Portel. *in dub. Regul. v. tortura, n. 4.* & alij communiter, tortura enim eſt remedium quoddam ſubſidiarium: ergo non eſt deveniendum ad eam, niſi deficientibus aliis probandi modis, ut recte obſervat Petrus Binsfeldius *in comment. de malef. leg. 7. q. 2. concl. 2.* Michaël Zanardus *in director. Theol. part. 3. cap. 33.* Sed hoc lege [illegible] Reſ. 18.

Ambroſinus

Ambroſinus *de proceſſu informativo, lib.4.cap.1.num.8.* Guazzinus *tom. 2. lib.1. defenſ. 30. cap.2. n.3.* & alij communiter.

RESOL. II.

Cum quibus indiciis debeant Inquiſitores reos torquere?

Et infertur quod ſi reus torqueretur ſine legitimis indiciis præcedentibus, & crimen confiteatur, confeſſio talis non eſt efficax ad condemnationem, nec confitenti præjudicat?

Et ſi poſt confeſſionem in tortura extortam ſine legitimis indiciis, ſuperveniat novum indicium confeſſionis extraiudicialis, per quam appareat reum eſſe hæreticum, an in tali caſu valida ſit confeſſio facta in tormento non præcedentibus indiciis?

Et an non præcedentibus indiciis legitimis, ſi Inquiſitores habeant vehementem opinionem, contra reum, quamvis extra proceſſum, poſſunt eum verbaliter terrere, minando torturam, ſpoliando eum in loco torturæ, vel funi alligando, vel in altum elevando?

Et an ſi adſint pro fiſco ſufficientia indicia ad torturam, reus tamen torqueri non poſſit, ſi dicta indicia fuerint eliſa per indicia inquiſiti? Ex part. 4. tract. 6. Reſ. etiam 2.

§.1. MArtinus Antonius Delrius *in diſquiſ. mag. appen.2. lib.5.quæſt.22.* docet, quòd in cauſis fidei leviora indicia ſufficiunt ad torturam; verùm leviora indicia vocat non ſecundum ſe & abſolutè loquendo, ſed quæ comparativè, ſeu relativè reſpectu eorum, quæ in criminibus non exceptis requiruntur, levia videantur, & idcirco comparatione iſtorum ſunt leviora, quàm in his requiſita, non verò quæ ſunt leviora, ſeu minus ſufficientia quam vis aut natura criminis requirat: quæ autem indicia leviora ſufficiant, reſpondet eſſe legitima & ſufficientia juxta criminis naturam, & in genere indiciorum ad torturam; ſed quæ ſint iſta indicia ſufficientia reſpondet, quòd nihil certum in his dici poteſt, ideò totum hoc negotium remittitur arbitrio DD. Inquiſitorum. Itaque ſecundùm Delrium in crimine hæreſis ad torquendum, leviora quàm in aliis criminibus ſufficiunt indicia, quod videtur etiam docere Inquiſitor Camillus Campegius *in addit. ad Zanchinum, tractat. de hæret. capite 9. littera E, in princ. ver. Rurſus obſerva*, & Ludovicus Carrerius *in tractatu de hæretic. numero 116. in fine, & numero 126.* & alij.

2. Verùm Sanctarellus *de hæreſi cap.41. dub.1. numero 1.* & Simanca *in enchirid. titul.51. num.5.* aſſerunt indicia pro tortura in crimine hæreſis debere eſſe magna, & vehementer urgentia, ita ut ſola confeſſio rei videatur deeſſe, ut patet ex *l.1. in princ. ff. de quæſt.* ibi, *ita ut ſola ſervorum confeſſio deeſſe videatur*, & ex *l. milites, §. oportet, & l. cùm cognitionaliter, C. eod. tit.* ut docet etiam Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. libro 2. cap.39. num.9.* Vide etiam Pegnam *in director. Inquiſit. part.3. comment.110.* quænam verò ſint talia indicia, docet Antonius Blancus *tract. de indiciis numero 10.* & Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ. 30. cap.4. num. 3.* Sed ego puto quòd in materia torturæ non poteſt dari certa Regula ad cognoſcenda indicia ſufficientia ad illam inferendam, ſed totum hoc negotium remittendum eſt arbitrio DD. Inquiſitorum, qui habita ratione qualitatis perſonæ, delicti, ſuſpicionum, aliarumque circunſtantiarum, judicabunt ea ſufficientia, vel non, & ita docent communiter Doctores, quos ad ſatietatem adducit Petrus Caballus *in reſolut. crimin. centur.3. caſ.251. numero 14.* quibus ex noſtris adde Rojas *de hæretic. part. 2. numero 291.* Sanchez *in opuſcul. tom. 2. lib. 6. cap. 3. dub. 15. numero 6.* Mirandam *in ordine iudic. tom. 2. quæſt. 261. artic. 4. concluſ. 6.* Souſam *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap.39. num.6.* Pegnam *in direct. part. 3. comment. 110.* Guazzinum *tom. 2. lib. 1. defenſ. 30. cap. 4. num.10.* Simancam *in Cathol. inſtitut. titul. 65. num. 22.*

3. Nota tamen quòd ſupradictum arbitrium, quod DD. Inquiſitoribus concedo, non debet eſſe abſolutum, ſed limitatum, & ſecundùm juris diſpoſitionem, ut ex communi docet Ambroſinus *de proceſſ. inform. lib.4. cap.1. num.15.* Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.4. num.4.* Baiardus *in addit. ad Iulium Clarum, quæſt.64. num.56.* Ludovicus Peguera *in praxi cap.12. §.9. n.5.* & Zanardus *in director. Theol. part.3. cap.88.*

4. Vnde ex his infertur, quòd ſi reus torqueretur ſine legitimis indiciis præcedentibus, & crimen confiteatur, confeſſio talis non eſt efficax ad condemnationem, nec confitenti præjudicat, & etiam ſi poſtea legitima indicia ſupervenirent, non tamen confeſſio ea tortura antecedenti indebitè extorta, valida redderetur, & legitimaretur, quia quod ab initio non valuit, ex poſt facto convaleſcere nequit, & ita docent Doctores, quos citat & ſequitur Petrus Binsfeldius *in comment. de maleficiis & math. leg.7. quæſt.2. concluſ. 2. fol. mihi 551.* Miranda *in ordin. judic. tom.2. quæſt.26. artic.17. concluſ. 1.* & probatur ex *l.1. §. D. Severus, ff. de quæſt.* Sed difficultas eſt, an ſi poſt confeſſionem in tortura extortam ſine indiciis legitimis ſuperveniat novum indicium confeſſionis extrajudicialis, per quam apparet reum hæreticum eſſe, an, inquam, in tali caſu valida erit confeſſio facta in tormento, non præcedentibus indiciis? & affirmativam ſententiam tenet Marſilius *in l. quæſtionis n.63. d. quæſt.* & Baiardus *in addit. ad Iulium Clarum q.55. n.40.* Verùm contrarium docet Antonius Quevedo *de Indiciis & tortura, part. 2. cap. 4. num.11.* qui citat Farinacium *q.83. cap.1. num.5.* quibus ego libenter adhæreo ex ratione paulo ſuperiùs aſſignata.

5. Notandum eſt hîc, quòd etiam non præcedentibus indiciis legitimis, ſi Inquiſitores habeant vehementem opinionem contra reum, quamvis extra proceſſum, poſſunt eum verbaliter terrere, minando torturam, cùm hoc non ſit torquere, niſi reus ſit perſona timida. Et ita docet Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. libro 2. capite 39. numero 4.* & Guazzinus *tom. 2. lib. 1. defenſ. 30. capit. 5 numero 3.* ubi etiam aſſerit, quòd quando adſunt indicia ad terrendum, vel leviter torquendum, poſſe judicem ſpoliare reum in loco torturæ, vel funi alligare, vel in altum elevare, & Franciſcus Perſonalis *tract. de judic. num.78.* hoc exemplificat, quando judex haberet unicum teſtem non integrum, contra reum, vel duos ſingulares teſtes deponentes de indiciis remotis, tunc poſſet quidem judex reum ad locum torturæ conducere, ſpoliare, & à terra aliquantulum elevare, eúmque elevatum, ſuſpenſúmque interrogare, & per aliquod notabile temporis ſpatium in tortura retinere: & hæc omnia præter Perſonalem, & Guazzinum docet etiam Tuſchus *lit. T. concluſ. 325. num.9.* Clarus *quæſt. 64. num. 33.* & alij. Vnde Peregrinus *conſil. 2. numero 104.* docuit unum indicium remotum ſufficere ad torturam levem inferendam; ſed tu cogita, nam hæc doctrina in noſtro Tribunali non eſt in uſu.

6. Et tandem nota, quòd licèt adſint pro fiſco ſufficientia indicia ad torturam, reus tamen torqueri non poteſt, ſi dicta indicia fuerũt eliſa per indicia inquiſiti.

Ita

Ita Guazzinus *tom.2. lib.1.defenſ.30. cap.4. num.25.* & communis Doctorum opinio. Imo ſecundùm Grammaticum *vol.3.n.20.* Rolandum *lib.1. conſ.7. num.38.* Riminaldum juniorem *lib.6. conſ.740. n.37.* & Hondedeum *lib.2.conſ.93.num.83.* unum indicium pro reo tollit indicia fiſci, ut non poſſit torqueri; ſed tu cogita, nam hæc doctrina ita abſolutè prolata mihi non placet, ſicut etiam mihi non placet alia doctrina Bajardi *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.64. num.98.* & Ioan. Antonij de Nigris ſuper *cap.Regni,cap. frequens,n.34.* aſſerentium, eſſe in arbitrio judicis, ſuper quale indicium reus debet torqueri. Sed dicendum eſt reum non poſſe ſuper quolibet indicio torqueri, ſed cumulatis omnibus indicijs torturæ ſubjiciendus erit. Cavalcanus *de brachio Regio, part.3. n.134.* Grammaticus *conſ.45. num.34.* Guazzinus *in defenſ. reor. tom.2. lib.1. defenſ.36. cap.25. n.1.* Bertazzolus *volum.1. conſil.144. num 10.*

RESOL. III.

An dicta indicia debeant ſaltem per duos teſtes eſſe probata, ut poſſint Inquiſitores reos torquere?
Et quid, ſi dicti duo teſtes non ſint idonei, ut familiares infames, &c. dummodo ſint conteſtes? Ex part. 4. tract. 6. Reſ. etiam 3.

§.1. Affirmativè reſpondeo cum Pegna *in direct. part.3. comment.110. n.289.* Rojas *de hæret. part.2. n.289.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. append.25. n.34.* Eymerico à Rosbach *in pract. crim. tit.5.cap.17. n.7.* Cantera *in qq. crim. cap.2.de probat.per teſtes, q.1. n.24.* Delrio *in diſquiſ.mag.lib.5.ſect.3.* Locato *in praxi Inquiſit. quæſt.33.* Simanca *in enchir. cap.52. num.6.* Suarez de Paz *in praxi tom.1.part.5. cap.3. §.12.n.41.* Miranda *in ordin. judiciario, tom.2. q.26. art.4. concl.3.* Bernard. *in addit. ad Ambroſinum de proceſſ. inform. lib.4. cap 1 n.16.* Cabello *in reſol.crimin.cent.2.caſ.193. n.1.* Bruno *tract. de indic. par.1. q.1. num.7.* Guazzino *tom.2. lib.1 defenſ.30. cap.31 n.1.* Farinacio *q.37.n.14.* ubi *num* 16. probat, quòd hæc opinio eſt ita vera, ut unus teſtis non probet indicium remotum, etiam quòd ſit omni exceptione major, quod etiam confirmat Maſcardus *de probat. lib.1. concl.462.n.18. & 19.* Vide etiam Iulium Clarum *in praxi lib.5.§. final.q.22. n 2* ubi concordat duas gloſſas, nempe gloſſam *in l. fin. ver. vel judiciis, C. fam. heriſc.* aſſerentem indicia ad torturam per duos teſtes probanda eſſe, & gloſſam *in l. ſi quis,ver.convictus,C.ad leg. Iul. majeſt.* ubi videtur velle, quòd per unum teſtem reus dicatur convictus, ſaltem ſemiplenè, concordat, inquam, Clarus has gloſſas hoc modo, quòd aut adeſt unus teſtis de veritate deponens de ipſomet delicto, puta quia audivit Sempronium blaſphemantem, & tunc talis teſtis facit indicium ad torturam, ut *infrà* videbimus, & ita procedit gloſſa *in d. l.ſi quis,* aut verò teſtis deponit non de viſu ipſius maleficij, ſed de aliquo actu vel remoto, vel proximo ipſi maleficio, & tunc talis teſtis non facit indicium ad torturam, ſed requiruntur duo teſtes ad ipſum indicium probandum, & ita procedit gloſſa *in l. finali.* Ita Clarus, & ego, & hanc diſtinctionem eſſe Canonizatam in judiciis, & in ſcholis, tradit Alciatus *conſ.445.n.1.*

2 Nota tamen quòd ſupradicta doctrina, nempè quòd indicia ad torturam debent eſſe probata per duos teſtes, procedit etiamſi teſtes non ſint idonei, ut familiares, infames, &c. dummodo ſint conteſtes. Ita Rojas *de hæret. ubi ſuprà par.2. n.289.* Roland.à Valle *lib.1. conſ.24. num.25.* Bertazolus *vol.2. conſ.341. numero* 10. Brunus *tract. de indic. & tortura, part.1. q.2. num.7.* & DD. adducti per Hondedeum *conſ.87. numero 137.vol.1.* & Hyppolytus de Marſiliis *in pract. crim.§.diligenter, num.8.* ubi ſic ait: Quando requiruntur teſtes ad probandum indicium remotum à maleficio, non requiritur quòd ſint omni exceptione majores, & in tali caſu admittuntur etiam infames. Ita ille, licet Menochius *de præſ.lib.1.q.91. n.5.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. n.41.* Gomez *tom.3. var. cap.13.n.18.* Farinacius *quæſt.37.num.28.* Miranda *in ordine jud. tom.2. quæſt.26. art.4. concluſ.3.* Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part.3. cap. 98. fol. mihi* 487. Maſcardus *volum.1. concluſ. 895. num.3.* Gratus *vol.2. conſil.59. num.34.* contrarium mordicus teneant; ſed noſtram ſententiam præter Doctores citatos tenet etiam ex Regnicolis Antonius de Ballis *in in tract. var. lib.1. q.5.n.15. & 16* qui citat Socinum, Baldum, Cravettam, & reſpondet ad argumenta Farinacij, nec aliter ſentiendum eſſe puto, quia ex teſtificatione ipſius delicti poteſt dari tortura; non eſt ergo mirum ſi teſtis unicus, qui de illo deponit neceſſe eſt ut ſit omni exceptione major: at ex indicijs remotis quis non poteſt torqueri ex uno tantùm indicio, ſed ſaltem ex duobus, unde erunt quatuor teſtes; non eſt ergo, mirum, ſi non requiruntur omni exceptione majores, & ideo quærendum eſt in ſequenti reſolutione.

RESOL. IV.

An ſi adſit tantum unicum indicium probatum tamen per duos teſtes, poſſint Inquiſitores torquere reum? Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 4.

§.1. IVlius Clarus *in pract. lib.5. quæſt.64. n.14.* aſſerit quòd Doctores indiſtinctè dicunt, quòd de conſuetudine in practica ſervatur, quòd per unum indicium proceditur ad torturam, & adducit plures auctores, quibus etiam videtur adhærere Petrus Caballus *in reſol.crim. cent.2. caſ.193. num 5.* & Doctores, quos citat Guazzinus *tom. 2. lib.1. defenſ. 30. cap.30. num.7.*

2. Verùm contrariam ſententiam tuentur Doctores, quos citat & ſequitur Farinacius *q.37. n.43.* quibus ego addo ex Doctoribus, qui materias S. Inquiſitionis tractarunt Seraphinum Freitas *in addit. ad tract. de Confeſ. ſolicit. q.4.n.25.* ubi ex Bartolo, Menochio, & aliis, docet unicum indicium non ſufficere ad torquendum, & ita etiam docet Ludovic. Peguera *in praxi cap.12. §.9. n.8.* Vnde Miranda *de ordine judic. tom.2. q.26. art.4. concl.4.* & Guazzinus *tom.2. lib.1. defenſ.30. cap.4. n.12.* Iacobus Boſſius *in tit. de indiciis n.71.* aſſerunt quòd ad torturam inferendam ſaltem duo indicia probata debent eſſe, & Bertazolus *vol.1. conſ.213. num 8.* Sanchez *in opuſc. tom.2. lib.6. cap.3. dub.15. n.11.* Sylveſter *ver. judicium, q.2.* Tabiena *n.1.* Bajardus *in addit. ad Iul. Clar. q.64. n.60.* putant duo indicia etiam levia ſufficere ad torturam, quod Delrius *in append.2. lib.5. q.2.* concedit, etiamſi in jure non ſint expreſſa, dummodo ſint per duos teſtes probata, & ſint veriſimilia; quod eſt valdè notandum à Dominis Inquiſitoribus. Certum eſt igitur, ut dictum eſt, quòd ex unico indicio remoto, non poſſunt reos torquere: ſecus autem ſi ſit proximum, & delictum maximè inferens, ut patet ex Carrerio *in pract. crim. leg. obſervare curabis, n 109.* Pegna *in direct. part.3. comm.110.* & Marſilio *in pract. §. diligenter, num. 177.* Miranda *in ordine judic. tom. 2. q.26. art.6. concl. 2.* & Peguera *in praxi cap.12. §.9. n.8.*

RESOL.

RESOL. V.

An ſi adſint plura indicia probata tamen per teſtes ſingulares, poſſint Inquiſitores torturam adhibere? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 5.

§.1. NEgativè videtur reſpondendum, per ea, quæ adducit Rojas *de hæretic. part.2. num:*286. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*65. *n.* 14. & Pegna *in direct. part.*3. *comment.*110. aſſerentes quòd indicia, ex quibus reus torqueri poteſt, probata eſſe debent, & ex neotericis tenet, licèt cum formidine hanc ſententiam Menochius *de probat. lib.*1. *q.*91. *n.*6. & illam abſolutè tenet Antonius Gomez *tom.*3. *var. cap.*14 *n.*18. & Franciſcus Perſonalis de Mirandula *in tract. de indiciis & tortura num.*63. *ver. nec obſtat*, cum Socino & Grammatico penes ipſum.

2. Sed his non obſtantibus ego puto, quòd licèt quodlibet indicium duobus teſtibus debeat probari, ut ſit ſufficiens ad torturam, ut *ſuprà* dictum eſt; attamen ubi plura eſſent indicia, licèt probarentur teſtibus ſingularibus, ſufficerent ad torturam, & ita ex Fulgoſio, Socino & Bruno docet Vmbertus Locatus poſt *praxim Inquiſ. quæſt.*35. quibus etiam ex noſtris ego addo Antonium Souſam *in aphor. Inquiſ. lib.*2. *cap.* 39. *num.*19. Seraphinum Freytam *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*22. *num.*20. & Albertinum *de agnoſcen. aſſer. cathol. quæſt.*25. *num.*20. ubi ſic ait. Licèt indicium ad torturam debeat per duos teſtes probari, tamen negari nequit, quin unus teſtis faciat aliquam præſumptionem, & ideo ſi plures teſtes ſint ſingulariter de ſingulis indiciis deponentes, dicentur plures facere præſumptiones, quæ faciunt unum indicium ad torturam. Ita ille, & Layman *in Theol. moral. lib.*3. *ſect.*5. *tract.*6. *cap.*4. *num.*7. Franciſcus Brunus *tract. de judic. & tort. part.*1. *quæſt.*2. *n.*5. Antonius de Ballis *var. tract. lib.*1. *quæſt.*5. *num.* 1. & *ult.* & ego hanc ſententiam mordicus teneo, quando teſtes ſingulariter de indiciis deponunt. obſervant Doctores, quos citat & ſequitur Giurba *conſ.*87. *n.* 30. cui adde Guazzin. *tom.*2. *lib.*1 *defenſ.*30. *c.*4. *n.*13. Souſam *loco citato* loquentem de indiciis proximis, & Quevedo *lib. de indic. & tort. cap.*7. *num.*1. & 2. licèt doctus Criminaliſta Petrus Caballus cum multis Doctoribus probabiliter ſentiat *in reſolut. crimin. cent.*2. *caſ.* 193. *num.*6, etiam indicia remota eſſe ſufficientia ad torturam, ſi probentur teſtibus ſingularibus minus idoneis, & repulſatis, dummodo ſint plures numero duorum, quod etiam docet Bertazolus pater *vol.* 1. *conſil.*214. *num.*8. & ejus filius *in addit. lit. C.* Et tandem pro coronide hujus reſolutionis apponam verba Antonij Souſæ *in aphor. loc. cit. n.*20. ubi ſic ait. Indicia remota requirunt, ut probent ad torturam conteſtationem duorum teſtium, aut plures ſingulares, qui deponant de illis, quæ tendunt in eumdem finem. Ita ille. Vide etiam circa præſentem quæſtionem quando caſus occurrerit, M. Anton. Delrium *in diſquiſ. Mag. Appen.* 2. *lib.*5. *q.*10. *per totam*, & Guazzinum *tom.*2. *lib.*1. *defenſ.*30. *cap.*32.

Sup. hoc in Reſ. quæ hic eſt antecedens.

RESOL. VI.

An ex dicto unius teſtis immediatè deponentis de delicto poſſint Inquiſitores reum torquere?

Et quid maximè, ſi unicus teſtis ſit omni exceptione major?

Et quid eſt faciendum, ſi reus ſit bonæ famæ, vitaque integræ?

Et an ſi reus ſit malæ famæ, poſſit ex unico teſte de viſu devenire ad torturam, etiam ſi dictus teſtis non ſit omni exceptione major? Ex part. 4. tractat. 6. Reſolut. etiam 6.

§.1. REſpondeo affirmativè ſi teſtis unicus ſit omni exceptione major. Ita Villadiego *in polit. cap.*3. *n.*367. Bernardinus *in addit. ad Ambroſinum de proceſſ. inform. lib.*4. *cap.*1. *n.*16. Rojas *de hæret. part.*2. *in direct. part.*3. *quæſt.*61. & *ibi* Pegna *comment.* 110. Zanchinus *de hæret. cap.*9. & *ibi* Campegius *in addit. lit. E*, Cantera *in qq. crim. cap.*2. *de probat.* per teſtes *q.*1. *n.*5. Ludovicus Peguera *in praxi cap.*12. §.9. *n.*7. Suarez de Paz *in praxi tom.*1. *part.*5. *cap.*3. §.12. *n.*39. Filliucius *tom.*2. *tract.*40. *cap.*7. *n.*126. Miranda *in ordine indic. tom.*2. *q.*26. *art.*6. *concl.*1. Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.*2. *cap.*39. *n.*17. & quis dicatur teſtis omni exceptione major, gloſſa *ver. majores cap.*1. *de affin. & conſanguin.* dicit, quòd ille dicitur teſtis omni exceptione major, qui repelli non poteſt aliqua exceptione, ideſt, ſine ulla prorſus macula, & invulnerabilis. Vnde Rolandus à Valle *vol.*3. *conſil.*2. *n.*38. & Burſatus *lib.*1. *conſil.*37. aſſerunt, quòd omnis macula & minimus defectus impedit teſtem ne probet indicium, quod etiam docet ex multis Maceratenſis *var. reſol. lib.*3. *reſol.*44. *caſ.*4.

Sup. hoc in Reſ 11. §. Nota quarto ad med. verſ. quo circa & ſup. in tr. 10. Reſ. 41. §. Dico quarto ad lin.6. & verſ. Et ideo, & in tom. 8. tr. 1. Reſ. 20. §. Ex his curſim cum Sancio tantum, ad lin. 2.

2. Sed quid ſi reus ſit bonæ famæ? Reſpondeo quòd tunc ad reum torquendum non ſufficit unicus teſtis, etiamſi ſit omni exceptione major. Ita Sanctarellus *de hæreſi, cap.*41. *dub.*1. *n* 1. Decianus *tom.*1. *lib.* 5. *c.*36. *n.*6. Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.*6. *c.*3 *dub.*15. *n.*3. Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.*2. *c.*39. *n.*17. Pegna *in direct. Inquiſ. part.*3. *comment.* 110. Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part.*3. *cap.*95. *fol.*513. Ioſeph de Sancta Maria *in Tribunal. Relig. tract.*5. *cap.*2. §.5. & Simanca *in Enchir. tit.*54. *n.*13. ubi ſic ait: Neceſſaria eſt ſaltem dimidiata, ſive ſemiplena probatio ad torquendum hominem; reus ergo infamatus torqueri poterit unius hominis fide digni teſtimonio de crimine ipſo teſtificante, quòd ſi reus ſit bonæ famæ, alia prætereа indicia neceſſaria ſunt. Ita ille, & ideo S. Ludovicus Rex Galliæ, teſte Soërio *deciſ.* 103. *n.*2. & Aldrete *de diſcipl. tuen. lib.*1. *cap.*17. *n.*11. ſtatuit nullum virum honeſtum, vel integræ famæ, quamvis pauper exiſteret, ad unius teſtis depoſitionem poſſe torqueri, vide Grammaticum *conſil.*47. *n.*18. Non deſinam tamen hîc adnotare; contrarium docere Petrum Caballum *in reſol. crimin. cent.*1. *caſ.*84. *n.*15. ubi docet bonæ famæ probationem tollere indicium ad torturam provenientem ex fama, ſecus ſi ex aliis indiciis, aliàs vix poſſet unquam torqueri ex quibuſvis urgentibus indiciis, cùm nullus ſit tam depravatæ vitæ, qui non facile hodiernis temporibus reperire poſſet teſtes ejus bonam famam probantes. Sed DD. Inquiſitores facilè ſcire poſſunt, ſi revera reus ſit bonæ famæ, vitæque integræ.

3. Vnde è contra dicendum eſt, ut ego ſæpius in ſacro Tribunali votatus ſum, ſi reus ſit malæ vitæ, poſſe ex unico teſte de viſu devenire ad torturam, etiam quòd dictus teſtis non ſit omni exceptione major. Ita Bajardus *in addit. ad Iul. Clar. q.*21. *n.*15. & Carrerius *in praxi crimin. leg. obſervare curabis*, *n.*110. quibus adde Menochium *de præſumpt. lib.*1. *q.*89. *n.*6. & Farinacium *q.*37. *n.*65. qui hanc opinionem ſequitur, dummodo teſtis non ſit ipſo jure inhabilis, vel non patiatur plures defectus, & dummodo inquiſitus ſit malæ vitæ, quia puta alias criminoſus, & malæ famæ, non qui ſimpliciter vilis, vel pauper ſit. Ita ille, & ego.

Sup. contectio in hoc §. ſup. in tr. 10. Reſ. 74. §. 1. curſim ad med. verſ Depoſitio, & in aliis ejus annot. & in §§. not. præteritæ hujus Reſ.

RESOL.

RESOL. VII.

An ex ſolo dicto ſocij criminis poſſit reus ab Inquiſitoribus torqueri?

Et difficultas eſt, quanam ſint adminicula, ut cum dicto ſocij criminis fiant contra nominatum indicium ad torturam?

Et an depoſitio duorum ſociorum criminis ſufficiat ad torturam?

Et difficultas eſt, an duo ſocij criminis non conteſtes, ſed ſingulares faciant indicium ad torturam?

Et an dictum ſocij criminis tunc faciat indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus à judice, ſed non quando declarationem illam voluntariè fecit?

Et alia tres quaſtiones circa dictum ſocij criminis notantur. Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 7.

§.1. AFfirmativè videtur reſpondendum, tam de conſuetudine, teſte Petro Caballo *centur.* 1. *caſ.* 84. *num.* 7. quàm per ea, quæ adducit Antonius Gomez *var. reſol. tom.* 3. *cap.* 12. *n.* 18. & Blanchus *in tract. de indiciis ad l. fin. de quæſt. n.* 378. *&* 379. Scotus *conſ.* 10. *num.* 28. *&* 31. *lib.* 2. Plaça *de delictis, cap.* 13. *num.* 28. Guido de Suſaria *tract. de indiciis*, *num.* 24. Butrius, Imola, Abbas *in cap.* 1. *de confeſſ.* & Leſſius *lib.* 2. *cap.* 30. *dub.* 5. *n.* 29. ubi ſic ait: In criminibus exceptis admittitur ſocius criminis, ut teſtis idoneus, ut in hæreſi, atque hujuſmodi depoſitio non ſolùm erit ſufficiens indicium ad torturam, ſed etiam erit ſemiplena probatio, & accedente alio ſocio, qui idem deponat, erit plena probatio & poterit reus condemnari. Ita ille; & poſt illum Pitigianus *in pract. crimin. part.* 2. *cap.* 1. § *ſeptimò ſocius criminis*, *fol. mihi* 138.

2. Sed fallitur, & ideo vera reſponſio eſt negativa. Dico igitur quod ſi cum dicto ſocij criminis non concurrit alia præſumptio, vel adminiculum, aut indicium, non facit indicium ad torturam; & ratio eſt clara, quia quis non poteſt torqueri, ſi non adſit ſaltem ſemiplena probatio, quam efficit dictum unius teſtis omni exceptione majoris; ſed ſocius criminis, ut patet, non eſt teſtis omni exceptione major, ergo, &c. & ita hanc ſententiam docet Didacus Cantera *in quæſt. crim. c.* 2. *de probat. per teſtes, q.* 1. *num.* 52. Ioſeph Aldrete *de diſcipl. tuenda lib.* 1. *cap.* 8 *n.* 27. Becanus *in ſum. tom.* 3. *part.* 2. *de juſt. & jure q.* 67. D. Thom. *de injuſtitia judicis q.* 10. *concl.* 2. *n.* 10. Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 15. *n.* 7. Sylveſter *ver. indicium, n.* 5. Armilla *n.* 6. Angelus *n.* 5. Tabiena *n.* 4. Layman *in Theol. moral. lib.* 3. *ſect.* 5. *tract.* 6. *cap.* 5. *n.* 7. Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 39. *n.* 51. Delrius *in diſquiſ. magic. append.* 2. *lib.* 5. *quæſt.* 1. Quevedo *de indic. & tort. part.* 2. *cap.* 5. *num.* 16. Narbona *in recop. part.* 2. *leg.* 2. *gloſſa* 4. *n.* 5. Ioſeph de Sancta Maria *in tribun. Relig. tract.* 5. *cap.* 2. §. 5. Boſſius *tit. de indic. ante torturam*, *n.* 160. Marſilius *conſil.* 28. *n.* 27.

3. Sed difficultas eſt, quænam ſint adminicula requiſita, ut cum dicto ſocij criminis faciat contra nominatum indicium ad torturam? Menochius *de arbitr. lib* 2. *caſ.* 474. *n.* 47. Peguera *deciſ. crim.* 5. *num.* 33. & alij putant, ex quo non inveniatur in lege determinatum, qualia eſſe debeant ſupradicta indicia, arbitrio Inquiſitorum remittenda eſſe; ſed quia in facti contingentia adeſt ſcrupulus ad arbitranda hæc adminicula, ponam hîc caſus aliquos, quos affert Antonius Quevedo *lib. de indic. & tort. part.* 2. *cap.* 5 *n.* 5. & doctiſſ. Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 25. *num.* 24. in quibus cum ſocij criminis teſtimonio datur tortura. Primus, quando ſimul concurrunt teſtes de auditu. Secundus, quando concurrit fama. Tertius, quando concurrit fuga. Quartus ſpecialis & ſtricta amicitia nominati cum tali ſocio. Quintus, ſi concurrit ſecreta allocutio, & converſatio inter nominatum & ſocium. Ita Souſa, qui citat Menochium & Farinacium. Vnde ego olim in ſacro Tribunali conſului dictum unius ſocij criminis cum adminiculo converſationis ſtrictæ cum nominato, eſſe ſufficiens indicium ad torturam, & præter Souſam & Farinacium *ubi ſuprà*, adduxi Grammaticum *vol.* 6. *num.* 3. & Antonium de Ballis *var. tr. lib.* 1. *q.* 26. *n.* 9. per ea, quæ obſervat Binsfeldius *in comment. de malef. & math. leg.* 9. *de judic.* §. 5.

4. Notandum eſt tamen hîc, quod depoſitio duorum ſociorum criminis ſufficit ad torturam Ita Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 15. §. 4. *num.* 1. cui ego addo Martinum Becanum *in* 2. 2. *de juſtit. quæſt.* 75. *de injuſt. jud. quæſt.* 10. *n.* 10. licèt Michaël Zanardus *in direct. Theolog. part.* 3. *cap.* 94. *fol. mihi* 516. aſſerat duos ſocios criminis facere iudicium ad torturam, dummodo cum aliquibus indiciis deponant; ſed abſolutè dicendum eſt, depoſitionem duorum ſociorum criminis ſufficere, & ita etiam docet Pegna *in direct. Inquiſit. part.* 3. *comment.* 110. *in append.* Menochius *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 91. *num.* 5. Clarus *in pract. crimin.* §. *fin. quæſt.* 21. Ioſeph. Aldrete *de diſcipl. tuenda lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 27. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 40. *cap.* 7. *num.* 37. Becanus *ubi ſuprà*, & Quevedo *de indic. c.* 2. *num.* 20.

5 Sed difficultas eſt, an duo ſocij criminis non conteſtes; ſed ſingulares faciant indicium ad torturam; & affirmativam ſententiam docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 39. *n.* 55. ubi ſic ait. Duo ſocij criminis, etiamſi ſint ſingulares, indicium faciunt ad torturam. Ita ille, qui citat Farinacium *q* 43. *n.* 37. *&* 38. & Iul. Clarum *in praxi* §. *fin. quæſt.* 21.

6. Notandum eſt tamen hîc obiter primò, quòd Maſcardus vir quidem doctus *de probat. concluſ.* 1318. *num.* 43. docet quòd dictum ſocij criminis tunc facit indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus à judice, ſed non quando declarationem illam voluntariè fecit. Sed ex Farinacio Antonius Quevedo *de indiciis part.* 2. *cap.* 5. *num.* 17. aſſerit: [Eſta opinion no es verdadera porque haze mas indicio, y tiene menos preſunçion de ſugeſtion, quando ſe haze voluntariamente que quando ſe haze por la pregunta, del Iuez.] Ita ille. Verùm quicquid ſit de hoc, etiam ſtando in opinione Maſcardi, dictum ſocij in noſtro ſacro Tribunali ſemper habetur ex interrogatorio judicis, & quando reus non vocatus, ſe declarat, ex obligatione edicti, & ex metu cenſurarum, hoc efficere dicendum eſt: ergo doctrina Maſcardi non militat in caſu noſtro. Sup. conteſto in hoc §. inf. in Reſ. 9. §. ult.

7. Notandum ſecundò, quòd ſi qui tortus fuerit, eſt negativus ex dicto ſocij criminis adminiculo, ſi poſtea alij duo ſocij criminis contra illum deponant de tali delicto, poteſt reus iterum torqueri. Ita Marius Giurba *in conſiliis criminalibus*, *conſ.* 50. *num.* 42. cum Muſcatello tenens hanc ſententiam, ſive reus ſit malæ, vel bonæ famæ, & vitæ, licèt alij in homine bonæ famæ & vitæ id procedere negent.

8. Notandum tertiò, quòd tunc dictum ſocij criminis faciat indicium ad torturam, quando, ut dicitur *in cap. in fidei favorem, de hæret. in* 6. ex veriſimilibus conjecturis, & numero teſtium, vel ex qualitate deponentium præſumitur falſum non dicere: & ita etiam obſervat Delrius *in diſquiſ. mag. in append.* 2. *lib.* 5. *q.* 1. *concl. ult.* Hippolytus de Marſiliis *conſ.* 74. *n.* 13. & alij communiter *ubi infrà* citandi.

9. Et tandem nota quartò, quod licèt ſine ulla difficultate quis poſſit torqueri ex dicto trium ſociorum criminis, tamen hoc limitandum eſt, quando ſit tanta vis bonæ famæ propter magnam perſonarum inæqualitatem, ut v. g. ait Delrius *in diſquiſ. mag. in appen.* 2. *lib.* 5. *quæſt.* 6. ſi Princeps denuntiaretur à ſuis

ſuis ſubditis, tunc enim tot denunciationes requirerentur, quot poſſint præponderare, & idem ego ſentio de aliquo qui in civitate publicè apud ſæculares haberetur pro Religioſo eximiæ ſanctitatis, plurimi enim facienda vitæ præcedentis merita, ut patet ex *l.* 3. *§.* 5. *ſed ſi ex improviſo, & l. non omnes, §. a barbaris, ff. de re milit.*

RESOL. VIII

An depoſitio ſocij criminis adminiculata, ſufficiat ad torquendum, ſi Inquiſitores videant ipſum pati alios defectus, ut qui eſt infamis, crimino ſus, perjurus, vilis, abjectus aut alias inhabilis?

Et notatur ſocium criminis in caſu hæreſis admittendum eſſe etiam ſi alios defectus pateretur?

Ex quo alius caſus infertur circa depoſitionem ſocij criminis, & poſitus in calce hujus Reſolutionis? Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 8.

§.1. NEgativè reſpondendum eſt, igitur ſocius criminis, qui patitur plures defectus, ut qui eſt infamis, crimino ſus, perjurus, aut aliàs inhabilis, non facit indicium ad torturam. Ita Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 39. *n.* 53. *& cap.* 25. *n.* 25. Gigas *de crim. læſæ Majeſt. lib.* 2 *q.* 7. *n.* 7. Menoch. *de arbitr. lib* 2. *caſ.* 474. *num.* 54. Anton. de Ballis *tract. var. lib.* 1. *q.* 26. *num.* 25. Naibona *in recopil. p.* 2. *leg.* 2. *gloſſa* 4. *num.* 10. *&* 11. Burſatus *vol.* 1. *conſ.* 275. *num.* 19. Maſcardus *de probat. tom.* 3. *concl.* 1311. *n.* 13. *&* 42. Farinacius *q.* 62. *n.* 381. *& ſeq.* Boërius *deciſ.* 319. *n.* 3. & ante omnes Io. Rojas *ſingul.* 188. *num.* 5. ubi ſic ait: Licèt in crimine hæreſis ſocius criminis in teſtem admittatur, id locum habet in ſocio criminis, alias non infamato ex aliis delictis. Ita ille, & ideo Delrius *in diſquiſ. mag. lib.* 5. *ſect.* 3. *fol. mihi* 711. ſic ait: Socius criminis ut faciat indicium ad torturam, requiritur ut non patiatur niſi hunc vnũ defectum, nam ſi plures habeat, etiamſi tantùm duos, v.g. quòd non tantùm ſit infamis, & crimino ſus, ſed etiam ſit vilis, abjectus, vel aliàs inhabilis, tunc ne in exceptis quidem faceret indicium ad Inquiſitionem ſpecialem, nedum ad torturam, etiamſi in tortura ſuam nominationem confirmaſſet. Hæc Delrius. Vnde Ioſeph. Seſſe Conſultor S. Officij *to.* 4. *deciſ. Regni Arag.* 477. *n.* 32. ſic ait: Licèt in crimine hæreſis admittatur ſocius criminis, hoc procedit, quando talis ſocius non ſit ex alio delicto infamatus, & ſic non datur contra eum duplex exceptio, & defectus: nam ſicut plura adminicula probant probationem, ſic plures defectus eam deſtruunt. Ita ille, & noviſſimè Anton. Quevedo *de indiciis & tortura p.* 2. *c.* 5. *n.* 18. ubi ita aſſerit: [En los caſos en que el dicho del ſocio haze indicio para tormento ha de ſer quando ſolamente padeçe excepcion de complice en aquel delicto, però no quando padeçe tachas y objeciones por otro camino que por eſte.] Hæc ille, & etiam ante illum Avendañus *reſponſ.* 31. *n.* 7. unde ex hoc principio ego olim reum à tortura liberavi, quod valdè tenendum eſt menti à DD. Inquiſitoribus, quia ſocij criminis in noſtro ſacro Tribunali ferè ſemper patiuntur alias exceptiones.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare, Delrium ſibi contrarium *in appen.* 2. *q.* 17. *dicti lib.* 5. *fol.* 877. docere, ſocium criminis in caſu hæreſis admittendum eſſe, etiamſi alios defectus pateretur, quia lex crimino ſos, & infames ad teſtimonium in criminibus exceptis ferendum admittens inter eos, qui uno, vel pluribus criminibus involutus, aut ratione criminum ſæpiùs infamia notatus, non diſtinguit; ergo nec nos diſtinguere debemus. Deinde, v.g. malefici plurimis iiſque horrendis criminibus utplurimum ſunt innodati, quòd ſi aliis criminibus maleficos teſtes carere eſſet neceſſe, nullus unquam eſſet teſtis idoneus. Et ita hanc ſententiam putat Delrius tenendam eſſe, quia utilior Reipublicæ, & juſtitiæ, & pro illa citat Baiardum, Boſſium, & Ludovicum; ſed non eſt deſerenda communis opinio, ex qua infert Farinacius *q.* 43. *n.* 86. unum notabile, quòd ſi reus primò examinatus negaverit delictum, ac etiam complices, vel confeſſus de ſe delictum interrogatus de complicibus illos reticuerit, ſi poſtea iterum de hoc interrogatus, vel tortus ſponté, aut per torturam variando à prima depoſitione ſocios nominaverit, non utique tunc faciet talis nominatio, indicium ad torturam contra nominatos, ex defectu perjurij, niſi forſan cum dicto ſocij criminis perjuro concurrerent non ſolum adminicula, ſed illa quidem eſſent gravia.

RESOL. IX.

An dictum ſocij criminis adminiculatum ſufficiat, ut Inquiſitores poſſint torquere reum, ſi ſit bonæ conditionis, & famæ?

Et an faciat indicium ad torturam, ſi ſocius criminis, nulla præcedente interrogatione, alios ſocios nominat? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 9.

§.1. NEgativam ſententiam docet Grammaticus *conſil.* 70. *num.* 7. ubi loquitur etiam in dicto duorum ſociorum criminis, idem docet Pariſius *lib* 4. *conſil.* 151. *n.* 13. Rolandus à Valle *vol.* 1. *conſil.* 16. *n.* 24. *& ſeq.* Bertazolius *lib.* 1. *conſil.* 61. *n.* 19. Peguera *deciſion. crim.* 5. *n.* 31. Monticellus *in praxi crim. reg.* 4. *n.* 46. ubi ſic ait: Requiritur, quòd inculpatus ſit malæ famæ, conditionis, malæque vitæ & converſationis, aliàs nominatio in ſocium criminis nihil ei præjudicabit; quoniam bona fama talem effectum operatur, ut per ipſam eliſum intelligatur illud indicium, quod ex dicto ſocij criminis reſultabit. Ita ille, qui citat Canteram, & Alexandrum.

2. Sed hoc (attendant DD. Inquiſitores) ego puto remittendum eſſe eorum prudenti arbitrio, nam ſi cum dicto ſocij concurrerent tot adminicula, & præſumptiones, ut ſuperarent bonam famam, eſſet omnino nominatus ſubjiciendus torturæ, & ita tenet Farinacius *q.* 137. *n.* 188.

3. Notandum eſt tamen hic obiter, quod non eſt à DD. Inquiſitoribus admittenda opinio aliquorum Doctorum aſſerentium, quod non facit indicium ad torturam ſi ſocius criminis nulla præcedente interrogatione, alios ſocios nominet, & ita contra hanc opinionem inſurgit Farinacius *loco cit. n.* 189. Iul. Clarus *in pract. lib.* 5. *q.* 21. & alij, nec valet dicere quòd teſtis ultrò ſe offerens examini ſuſpectus à jure reputatur; ergo pariter reputari debet ſuſpecta nominatio ſocij criminis ſponté facta, nam reſpondetur eſſe diſparem rationem inter utrumq; caſum, quia ſocius criminis in noſtro caſu non ſpóte ſe ſubjicit examini, ſed coactus, ut patet, nec ſponté dicitur deponere, quia cùm à judice ad dicendam veritatem ſuper facto dato juramento, implicitè interrogatur de ſociis, ſi ſocij intervenerunt: ergo, &c. Sed de hoc *ſupra* etiam dictum eſt.

Sup. contéto in hoc § ſup. in Reſ.7. §. Notandum eſt tamen hic obiter.

Supr. in §. not. prætæritæ.

RESOL. X.

An ſocij criminis, ut fidem faciant contra nominatos, ſufficiat jurare, vel opus ſit, ut ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 10.

§.1. SVfficere juramentum & torturæ ſupradictos non eſſe ſubjiciendos, docet Io. Rojas *de hæret. p.* 2. *aſſer.* 7. *n.* 155. Simanc. *in cathol. inſtit. tit.* 53. *n.* 38. & Avend. *reſp.* 11. *n.* 8. & alij.

2. Verùm

2. Verùm M. Anton. Genuenſis *in praxi Archiep. cap.*68. *n.*11. ſic aſſerit. Licèt ſecundùm Simancam teſti ſocio criminis ſit adhibenda fides, etiam ſine tormentis, praxis tamen ſe habet in contrarium, quòd torquetur aliquantulum ad validandam ejus depoſitionem contra ſocium. Ita ille, & M. Anton. Delrius *in diſquiſ. mag. lib.* 5. *ſect.* 3. contra Simancam probat etiam, [illegible] ut fidem faciat ſocius criminis contra ſocium [illegible]natum, debeat torqueri. Vide etiam Campegium in Zanchinum *de hæret. cap.*9. *lit.C.* Riccium *part.*3. *deciſ.*298. & Turriarum *lib.*2.*deciſ.*39.*n.*7. Marſilium *conſil.*22. *n.*22. *conſil.* 78. *num.*1. & quod majus eſt, Michaëlem Zanardum Conſultorem S. Officij in Italia *in direct. Theol. par.*3.*cap.*94.*fol.mihi* 516. ſic aſſerentem. Duo ſocij criminis faciunt indicium ad torturam, dummodo cum aliquibus indiciis deponant, & dictum ſuum in tormentis ſuſtineant. Ita ille, & noviſſimè Anton. Quevedo *de indiciis & tort. par* 2.*cap.*5. *num.* 10. ſic ait: [Es de advertir que eſtos complices no deben ſer creidos ſin tormentos, ſino que por eſte efeto deben ſer preguntados con ellos, y eſto ſe debe aſſi praticar, y ſi no ſe haze no es, porque no ſe deba hazer, ſi no por la ignorancia, y floxedad de los Juezes.] Sic ille. Alphonſus Narbona *in recopil.p.*2.*lib.*8. *tit.*12. *leg.*2. *gloſ.*5. *num.* 36. & 40. acriter hanc ſententiam defendit, quam etiam tenet Catharinus *de interrogat. reor. lib.*4. *cap.*2. *num.*13. & Caballus *cent.*1. *caſ.*30.

3. Sed his non obſtantibus opinio Simancæ mihi placet, quæ ſervatur in Tribunalibus noſtræ Inquiſitionis Hiſpanicæ, & illam tenet etiam Pegna *in direct. Inquiſ. par.*3. *comm.*113. Dico igitur ſocium criminis abſque tortura indicium facere modo, quo *ſuprà* explicatum eſt, & hanc ſententiam ſolidè confirmat Seraph. Freitas *in addit. noviſſ. ad tract. de Confeſ. ſolicit. q.*4.*n.*42. & *ſeq.* & ita teſte Anton. de Ballis *tract. var. lib* 1. *q.* 26. *n.*6. hodie ſervatur in magna Regia Curia hujus Regni, ubi recipitur dictum ſocij criminis abſque tortura, & Petrus Caballus licèt *ubi ſupr. & caſ.*84. *num.* 11. & *ſeq.* teneat non valere dictum ſocij ſine tortura, tamen aſſerit multis in locis hoc non obſervari de conſuetudine.

Sed quia hæc difficultas oritur etiam circa depoſitiones aliorum teſtium inhabilium, ideo quærendum eſt abſolutè ut in ſequenti reſolutione.

RESOL. XI.

An teſtes inhabiles, ut fidem faciant, ſint ab Inquiſitoribus torquendi?

Et an quamvis teſtes inhabiles admittantur ad probandum aliquem eſſe hæreticum, è contra vero non admittantur in favorem illius?

Et an hujuſmodi teſtes non ſufficiant ad plenam probationem, ſed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam?

Et aliqua alia diſcutiuntur in textu hujus Reſolutionis circa ſupradictos teſtes inhabiles. Ex p.4.tract.6. Reſ. etiam 11.

S[illegible] prima de[illegible] r. hujus [illegible] melius in 1. Reſ. [illegible] ſeq.

§. 1. Hic caſus in ſacro Tribunali quotidie accidit, quia quamvis regulariter inhabiles, ut excómunicati, infames, &c. à teſtimonio repellantur, at in cauſis fidei propter Religionis favorem, ne tam grave hæreſis crimen impunitum remaneat, admittuntur, ex *cap. in fidei favorem, de hæret. in* 6. Sed difficultas eſt, an ut fidem faciant, debeant torqueri? & affirmativam ſententiam docet Sanctarell. *de hæreſi c.*38. *dub. un.n.*1. & illam mordicus tenet, & defendit Anton. Delrius *in diſquiſ. mag. lib.*5. *ſect.*3. & Inquiſitor Campegius *in addit. ad Zanchinum tract. de hæret. cap.*9. *lit. C. in ver. Inquiſitor. ver. adſunt inſuper.*

S[illegible] hoc ſup. in[illegible] 10. Reſ. 41. Dico ſe[illegible]ndo in p[illegible]c.

2. Verùm hæc ſententia dura nimis & aſpera videtur, & ideo crederem hos teſtes inhabiles indicium facere ſive majus, ſive minus, ſpectatis perſonarum qualitatibus aliiſque circumſtantiis, etiamſi ſponte & ſine tormento teſtimonium dederint, & certè ſi teſtes inhabiles non admitterentur in noſtro ſacro Tribunali ad teſtimonium dicendum, ſine tortura, facilè averterentur à ferendo teſtimonio in cauſa fidei; non tamen nego, quandoque poſſe, & debere torqueri, quod quando fieri debeat, DD. Inquiſitorum arbitrio relinquo, ſpectata teſtium infamium malitia, improbitate & varietate, & hæc omnia docet Pegna *in direct. Inquiſ. p.*3.*q.*46. *comm.*113. & Simanca *tit.* 64. *n.*37. Rojas *de hæret. p.*2.*n.*153. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*2.*c.*13.*n.*15. cum Antonio Gomez *var. reſol. lib.*3.*cap.*12.*n.*16. & Sigiſmundo Scaccia *tom.*1.*lib* 1.*cap.*81.*n.*2 & ita in praxi obſervatur in noſtro Tribunali Inquiſ. Hiſpan. ubi dicti teſtes ordinariè non torquentur, & ita ſervari in Curia Archiepiſcopali Neapolitana teſtatur doctus Aloyſius Riccius *par.*2.*deciſ.*268. ubi admittuntur teſtes inhabiles ad probandum ſine tortura.

3. Notandum eſt tamen hic obiter primò quòd teſtes inhabiles admittuntur ad probandũ aliquem eſſe hæreticum, è contra verò non admittuntur in favorem illius, ſecundùm Ioſeph Seſſe *to.*4.*deciſ.*477. *n.*35. Malleum Maleficarum *tom.*1.*p.*3 *q.*4. Gundiſſal. *de hæret. q.*13.*n.*14. Repert. Inquiſ. *ver. an illi teſtes inhabiles.* Zecchium *in ſum. to.*1 *tit. de hæret. c.*11.*n.*14. & Io. Rojas *ſingul* 188. *n.*10. ubi ſic ait: Ad defenſionem hæreticorum teſtes inhabiles, & minus idonei non admittuntur, & id annuere videtur textus *in cap. in favorem fidei*, de qua concluſione eſt caſus expreſſus *in c. filij, vel hæredes, in fine, de hæret. in* 6. ibi, *non tamen per uxores, filios, familiares, vel de ſuis aliquos, ſed per teſtes, alios fide dignos,* & expreſsè habetur *in direct. p.*3. *cap.*70. & hunc intellectum ad prædicta jura tenuit Boſſius *in pract. crim. tit. hæret. n.*3. Hæc omnia Rojas *loc. cit.* *Sup. hoc in Reſ. not. præteritæ in ejus §.1. & §. Dico tertio.* *Sup. hoc ibidem in §. Dico tertio.*

4. Verùm contraria ſententia hodie ſervatur in praxi, & ita docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*2. *cap.*13. *n.* 8. ubi ſic ait: Teſtes inhabiles admittuntur ad defenſionem rei in crimine hæreſis, dummodo inde non ſequatur pœna parti accuſanti, & admiſſi etiam non plenè probant. Ita ille, qui citat Farinacium *q.*62.*limit.*5. licèt ſibi ſit contrarius, nam *q.*188. *n.*82. docet hos teſtes minimè admittendos eſſe, hinc à fortiori dicendum eſt admittendos eſſe familiares conſanguineos & domeſticos, ſi pro reo adducantur, non tamen tanquam integros teſtes, ſed ut teſtes diminutæ veritatis, licèt hoc non procedat ſecundùm Simanc. *in enchir. tit.*35. *n.*24 quando conſanguinei admittuntur ad probandas exceptiones contra teſtes promotoris fiſcalis, tunc enim conſanguineos intra quartum gradum aſſeric non eſſe admittendos, nec ad probandas defenſiones obliquas, ſive indirectas. Ita ille. *Sup. hoc ibidem §. Limitatur.*

5. Nota ſecundò quòd Repertorium Inquiſit. *ver. teſtes, ver. nota diſtinctionem*, & gloſſa *in cap. in fidei favorem, ver. Inquiſ.* Io. Andreas *ibi n.*3. Geminianus *n.*7. Francus *n.*3. Farinacius *de hæreſi q.* 188. *n.*78. & alij aſſerunt teſtes inhabiles per *dict. cap.* in fidei favorem admittendos eſſe, quando per viam Inquiſitionis procedit ur; ſed ego puto in crimine hæreſis teſtes inhabiles admittendos eſſe etiam quando proceditur per viam accuſationis Ita Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*2.*c.*13. *n.*6. Rojas *ſingul.*188. *n.*6. & *ſingul.*191. *n.*3. Gundiſſalvus *de hæret. q* 13. *n.*17. Carrera *tract. de hæret. n.*120. & ratio eſt, quia in utroque caſu eſt eadem ratio in fidei favorem, & idem tenet Farinacius ſibi contrarius *quæſt.*61. *n.*86. *Sup. contecto in hoc §. ibidem §. Dico ſecundo poſt med. à verſ. Et hoc verum eſt.*

6. Nota tertiò quòd licèt teſtes inhabiles admittantur modo, quo ſuprà in favorem fidei, hoc intelligendũ eſt *Sup. doctrina contenta in hoc §. lege*

ſex primas lin. hujus Ref.& §. penult. & ult. etiam hujus Ref.& alium §. poſitum in annot. ult. hujus Ref.

eſt ad ſolam probationem delicti, non autem ad illius circumſtantias non ſubſtantiales; & ideo aſſerit Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. cap.13. num.7.* teſtes inhabiles non probant adminicula, adminicula, inquam, non ſubſtantialia. Ita ille. Vnde infertur hos teſtes admitti ad probandam, v. g. familiaritatem cum hæreticis, conventicula ſecreta, & alia hujuſmodi, quia hæc demonſtrant delictum,& ſunt de illius intrinſeca ſubſtantia, non autem, v.g. ad probandum Baptiſmum inquiſiti &c. licèt Boſſius *tit. de crimine laſæ majeſt. num.114.* & Gigas *eodem tit. quæſt. 5. per totam*, cum aliis doceant teſtes admiſſos ad probandum aliquod delictum,admitti debere ad probandum ea omnia,ſine quibus delictum eſſe non poteſt;verùm noſtram ſententiam tenet Farinacius *quæſt.56. de teſtibus à n.78.* illamque confirmat doctus Narbona *in recopilat.par.2. leg.2.gloſſ.7.n.6. & ſeqq.* adi illum, & non pigebit.

Sup.hoc ſup. in tr.10. Ref. 41. §. Dico quarto à lin. 6. & verſ. Et ideo, & in Ref. 74. §.2. ad med.verſ Depoſitio,& hic ſup. lege Reſ 6. per tot.& §. ejus primæ not.

7. Nota quartò quòd licèt hujuſmodi teſtes non ſufficiant ad plenam probationem, ſed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam, ut docet Rojas *ſingul.191. num. 3.* & alij penes ipſum. Non eſt tamen negandum quòd ſi magnus ſit eorum numerus, & adſint conjecturæ ſufficientes,ſuppletur eorum defectus, & poteſt imponi pœna ordinaria. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ.lib.2.cap.13.num.13.* Pegna *in direct.part.3.comment.113.* Ioſeph Seſſe *tom.4.deciſ.Regn.Aragon.47. n.28.* & alij. Vnde non gravabor hîc apponere verba Caſtri Palai *in oper. morali tom.1. tractat.4. diſputa 8. punct.15. §.4. n.1.* ubi ſic ait: De teſtibus inhabilibus ut ſunt excommunicati, criminoſi, ſocij criminis, Iudæi, & hæretici, communis & recepta ſententia eſt non integrè delictum probare, quia licèt favore fidei ad teſtificandum admittantur,admittuntur tamen ut periculo falſitatis dicendæ ſubjecti, neque enim hoc periculum, quod eſt intrinſecum, purgari poteſt admiſſione, ex quo fit duplici teſte conteſte ſociis criminis, aut aliàs inhabilibus non poſſe reum ad pœnam ordinariam condemnari, etiamſi indicia & circumſtantiæ concurrant, quibus præſumi poteſt veritatem deponere, quia hujuſmodi indicia & circumſtantiæ expoſtulantur,ut eorum dictum admitti poſſit, non autem expoſtulantur ut integrè probent, ut legenti textum *in cap.in fidei favorem, de hæret. in 6.*

Sup. hoc & ſeqq. in hoc §.ſignãter in duobus §§. primis not. præteritæ, & pro parte lege etiam aliã Ref. dictæ not. &c.

patebit quodcirca depoſitio unius teſtis inhabilis rarò ad torturam ſufficit, niſi aliis adminiculis, & præſumptionibus gravibus adjuvetur;depoſitio duorum ſufficiet ad torturam, vel ad condemnandum reum pœna extraordinaria; trium, vel quatuor depoſitio ad condemnationem ordinariam ſufficiet, quia multitudine deponentium inhabilitas illorum reparatur.Ita Palaus. Sed ego pace viri docti nunquam condemnarem hæreticum pœna ordinaria ex teſtimonio trium teſtium inhabilium, quia hodie utplurimum non damnatur hæreticus ad pœnam ordinariam, niſi adversùs illum adſint tres teſtes conteſtes omni exceptione majores; quomodo igitur damnandus erit ex teſtimonio trium teſtium inhabilium? imò neque cùm quatuor, plures itaque requiruntur; & tali in caſu numerus teſtium,ut obſervat Rojas *ſingul.188.num.3.* ſupplet eorum defectus etiam ad effectum, ut dicantur omni exceptione majores, & etiam ſi omnes patiantur aliquas exceptiones. Ita Gregor. XV. *in deciſ.351. n. 4. & 5.* & Cæſar de Graſſis *deciſ.175. num.9.* licèt, ut verum fatear, quoad hoc ultimum diſſentiat Cacheranus *conſil.64. num.30.* & Burſatus *lib. 3. conſil. 321. num.21.*

Sup.hoc lege ſex primas lin. hujus Ref.&.§.Nota tertio, & ſup.in tr.10. ex Ref.41.

8. Nota quintò, hos teſtes inhabiles, criminoſos infames,&c.admittendos eſſe non ſolum in defectum aliarum probationum,ſed etiam in caſu,quo aliter veritas haberi poſſit, & ita contra Delrium *in diſquiſit. mag. lib.5.ſect.5.§.poſſunt in hac cauſa,fol.mihi 728.* & Eymericum *in direct.part.3.quæſt.69.* docent Simanca *in cathol. inſtit. tit.35. num.17.* Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. excommunicati, num. 4.* Repertorium Inquiſ.*ver.teſtes,verſ.eſt tamen.* Scaccia *de judic.* &c. *tom.1. lib.1. cap. 82. num.2.* Farinacius *de hæreſi quæſt. 188. §. 5. num. 74.* & alij, & patet ex textu *in cap. in fidei favorem de hæret. in 6.* ibi, *præſertim in defectum aliarum probationum,* dictio enim illa, *præſertim*, eſt ampliativa, & demonſtrat in omni caſu admittendos eſſe, maxime in illo, hinc aſſerunt DD. quos ad ſatietatem adducit amicus noſter doctus Auguſtinus Barboſa *in tract.de dictionibus uſu frequentibus, dict.277. num.4.* quòd hæc dictio, *præſertim*, exprimit caſum minus dubitabilem & implicat,& ſupponit magis indubitabilem.

vide §. 1. & pro parte lege etiã alias Ref. ejus annot.

9. Et tandem nota ſextò quòd ſupradicti teſtes admittuntur contra reos,quando, ut habetur *in d. cap.* in fidei favorem ex veriſimilibus conjecturis, & ex numero teſtium,aut perſonarum, tam deponentium, quàm eorum contra quos deponitur, qualitate, ac aliis circumſtantiis ſic teſtificantur,ut falſa dicere non præſumantur; & ita etiam obſervat Delrius *in diſquiſ. Mag. append.2. lib.5. quæſt.1.* Hippolitus de Marſiliis *conſ.47.n.13.* Menochius *de arbitr. lib.2.caſ.474.n.58.* Maſcardus *de probat. lib.1. concl.158. num.3.* & alij, qui loquuntur de depoſitione ſocij criminis.

RESOL. XII.

An confeſſio extrajudicialis ſufficiat, ut Inquiſitores poſſint torquere reum?

Et an ſi reus revocavit confeſſionem extra judicialem ſit torquendus?

Et an confeſſio extrajudicialis ita valeat ad torturam, ut ſi reus in tortura idem confiteatur, poſſit condemnari, etiamſi poſtea non ratificet confeſſionem?

Et an confeſſio extrajudicialis non probetur per teſtes ſingulares?

Et quid in crimine hæreſis? Ex part.4. tract. 6. Reſol. etiam 12.

§.1. Reſpondeo affirmativè cum Pegna *in director. part. 3. comment. 110. lit. M.* Simanca *in enchir. titul.56. num.14.* Ioſeph Aldrete *in diſcipl.tuenda lib.2. cap.8. num.3.* Sanchez *in opuſc.tom.2.lib.6.cap.3. dub.15. num.8.* Sylveſtro *ver. Indicium, q.2.* Angelo *n.2.* Tabiena *num.1.* Gomez *tom.3.var. cap.13. num.8.* Petro Binsfeldio *in comment.de malef.& math. leg.9.de indiciis, §.9.* Miranda *in ordine judic. tom.2. quæſt.26. art.7. concluſ.1.* Michaële Zanardo *in direct. Theolog. part.3. cap.95.fol.515.* Souſa *in aphoriſm. Inquiſ.lib.2. cap.39. num.91.* Ioſeph de S. Maria *in Tribun. Relig. tract.5.cap.2.§.8.* Iulio Claro *q.21.n.31.* Farinacio *q.37. num. 47.* Caterio *in pract. leg. obſervare, num. 121.* Hippolyto de Marſiliis *in pract. §. diligenter, num.76.* Rodriquez *in ſumm.tom 2. cap. 162. num.2.* & aliis penes ipſos,quia non eſt credendum aliquem ſibi falsò crimen imponere.

2. Sed notandum eſt quod Follerius *in pract. in 2. parte, num.204.* adducit decem & ſeptem requiſita, ut confeſſio extrajudicialis ſit indicium ad torturam; verùm, ut obſervat Baiardus *in addit. ad Iul. Clar.q.21. num.112.* & Menochius *de præſumption. lib.1.quæſt.89. num.16. & ſeqq.* quatuor tantum ſunt neceſſaria. Primum quòd confeſſio iſta debet eſſe veriſimilis, atque ita debet habere cauſam præexiſtentem, nam ſi nulla ſubeſſet cauſa,qua ita factum dici poſſet,indicium ſumi non poſſet. Secundum, quòd hæc confeſſio facta fuerit ſeriò,non autem jocosè, item facta eſſe non debeat calore iracundiæ.Tertium quòd ſit confeſſio ſpecialis, non autem generalis, & quo loco,& quo tempore fuerit facta. Quartum quòd hæc confeſſio ſit

ſit probata teſtimonio duorum, & licèt hoc requiſitum ſit commune cum aliis indiciis remotis, habet tamen neſcio quid plus, cùm majori quadam diligentia ij teſtificari debeant. Hæc omnia Menochius ex Follerio; & hoc ultimum docet etiam Villadiego *in poli. cap.*3. *n.*311. aſſerens duos teſtes de confeſſione extrajudiciali ſufficere ad torturam, cum Ioſeph de Sancta Maria *in Tribun. Relig. tract.*5. *cap.*2. §.8. Giurba *conſil*, 87. *n.*20.

3. Adverte id, quod aſſerit Menochius, confeſſionem extrajudicialem debere eſſe cum loco & tempore, ut faciat indicium ad torturam, docere etiam Brunum *de indiciis quæſt.*3. *num.*16. Carrerium *in praxi leg. obſervare n.*121. Farinacium *quæſt.*82. *n.*29. Antonium Quevedo *lib. de indic. & tort. cap.*7. *n.*3. & Maſcardum *lib.*1. *concl.*350. *n.*1. Sed adversùs illos inſurgit Antonius de Ballis *in tract. var. lib.*1. *q.*13. *num.*3. quia non videtur ei poſſibile, nec veriſimile extra judicium quemquam velle narrare integrum factum cùm circumſtantiis, quod etiam advertit Boſſius *in tit. de Confeſſ. n.*45. ſed de hoc *infrà* etiam redibit ſermo in fine hujus reſolutionis.

4. Notandum eſt tamen hîc primò quòd Menoch. *loc. cit. n.*25. Carrerius *in praxi leg. obſervare, n.*121. Marſilius *ſingul.*310. Cacheranus *in deciſ. Pedem.*79. *num.*25. Bertazolus *lib.*2. *conſil.* 166. *num.* 22. & alij aſſerunt, quòd ſi reus revocavit confeſſionem extrajudicialem, non eſt torquendus, cùm ſit confeſſio nudi facti; verum adversùs hanc ſententiam inſurgit, & meritò Iul. Clar. *ubi ſuprà*, & noviſſimè doctus Petrus Caballus *reſol. crim. cent.* 1. *caſ.*81. *num.*4. ubi cum multis aliis probat, quòd ſi error non probetur: ſemper talis confeſſio facit indicium ad torturam, & ita teſtatur de praxi. Atque hanc ſententiam docet etiam Farinacius *quæſt.*82. *num.* 28. Boſſius *titul. de Confeſſ. num.*55. Binsfeldius *in comment. de malef. leg.*9. *de indiciis*, § 9. Miranda *in ordine judic. tom.*2. *q.*26. *art.*7. *concl.*1. Vnde cautè legendus eſt à noſtris DD. Inquiſitoribus in hac quæſtione Albertinus *de agnoſc. q.*25. *num.*32. & Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.*6. *cap.*3. *dub.*15. *num.*8.

5. Nota ſecundò quod licèt aliqui Doctores magni nominis, quos citat & ſequitur Alphonſus Villagut *in praxi lib.*7. *cap.*14. *concl.*3. Maſcard. *de probat. lib.*1. *concl.*353. *n.*24. doceant confeſſionem extrajudicialem ita valere ad torturam, ut ſi reus in tortura idem confiteatur, poſſit condemnari, etiamſi poſtea non ratificet confeſſionem; tamen hoc non eſt tenendum, ſi de condemnatione ad pœnam ordinariam criminis intelligatur, quia confeſſio in tormentis, præcedentibus indiciis facta, ſemper requirit perſeverantiam & ratificationem, alioqui eſt nullius momenti, cùm vi tormentorum cenſeatur expreſſa. Ita Martinus Becanus *in* 2. 2. *D.Th. de juſt. q.*67. *de injuſt. judicis*, *quæſt.*10. *concl.*2. *n.*9. Pegna *in direct. part.* 3. *comment.* 110. & Petrus Caballus *ubi ſuprà n.*6. & alij penes ipſum, quibus adde Suarez de Paz *in praxi tom.*1. *part.* 5. *capite* 3. § 12. *num.*26. Gomez *tom.*3. *var. cap.*13. *n.*8. Cartharium *de interrogat. reor. lib.*4. *cap.*1. *n.*153. Baiardum *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.*64. *n.*136. Guazzinum *tom.*2. *lib.*1. *defenſ.* 30. *dub.*35. *n.*6. & ex noſtris Simancam *in Cathol. inſtit. tit.*65. *n.*70. & Mirandam *in ordine judic. tom.*2. *quæſt* 26. *art.*7. *concl.*1. qui *concluſ.*2. cum multis DD. probat confeſſionem emanatam coram judice incompetente ſemiplenè probare, & indicium facere ad torturam, modo ſit ſpontanea & libera, vide Pegnam *in direct. Inquiſit. p.*3. *comment.*118. *in appen.* & Genuenſem *in praxi Archiepiſcop. cap.*8. *num.*3.

6. Et tandem nota tertiò quòd licèt Farinac. *q.*82. *num.*45. & *quæſt.*64 *num.*145. cum aliis aſſerat, quòd confeſſio extrajudicialis non probetur per teſtes ſingulares, tamen noſter Souſa *in Aphor. Inquiſit. lib.*2. *cap.*21. *num.*10. in crimine hæreſis contrarium docet, ſic enim ait: Confeſſio extrajudicialis ſufficienter probatur teſtibus ſingularibus, quorum ſingularitas eſt adminiculativa, præſertim in crimine hæreſis. Ita ille, ubi citat Maſcardum; & hanc ſententiam etiam docet Albertinus *de agnoſcen. quæſt.*25. *num.*20. ubi ita aſſerit: Si darentur plures extrajudiciales confeſſiones rei, & unus teſtis deponeret de una confeſſione, & alter de altera, & ſic quod teſtes eſſent ſingulares, licet unuſquiſque per ſe non faceret indicium, tamen hæ atteſtationes ſimul junctæ indicium facerent ad torturam. Ita ille, qui reſpondet ad contraria & hanc ſententiam probant ea, quæ *ſuprà* dicta ſunt *in reſol.*7. & tandem, illam etiam tenet Caſtrus Palaus *in opere morali tract.*4. *diſputat.* 8. *punct.*9. *num.*3. & 4. quicquid in contrarium aſſerat Farinacius, Menochius & alij. Quæ hic eſt ſup. etiam Reſ. 7.

RESOL. XIII.

An fama præbeat indicium, ut Inquiſitores reum torturæ ſubjicere poſſint? Ex p. 4. tr. 6. Reſ. etiam 13.

§. 1. QVicquid aliqui aſſerant, ſola fama de ſe non eſt ſufficiens indicium ad torturam; igitur ſecundùm Simancam *tit.*65. *num.*37. ut propter famam quiſpiam torqueri queat, hæc omnia ſimul requiruntur, quòd reus vilis & infamatus ſit, quòd fama ſit orta non à malevolis, aut levibus hominibus, ſed ab honeſtis, & fide dignis, & poſtremò quòd per teſtes idoneos probata ſit, nec ſat eſt, quòd teſtes dicant hanc eſſe publicam famam, niſi etiam rationem adddant, qua id neceſſariò concludant. Ita ille, & poſt illum Sanchez *in opuſc. tom.*2. *lib.*6. *cap.*3. *dub.*15. *n.*19. Sylveſter etiam *ver. Indicium*, *q.*4. Angelus *n.*4. Armilia *n.*5. Tabiena *n.*3. Miranda *de ordine judic. tom.*2. *q.* 26. *art.*5. *concl.*1. & 2. Pegna *in direct. Inquiſ. p.*3. *comm.*110 & Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*2. *c.*39. *n.*59. Quevedo *lib. de indiciis, & tortura cap.*9. *n.*3. Menochius *de præſumpt. lib.*1. *q.*89. *num.*51. qui *num.*52. declarat hanc ſententiam locum non habere, quando fama eſſet vehemens, nam tunc ipſa ſola ſine aliis adminiculis eſſet ſufficiens ad torturam; quæ autem dicatur fama vehemens, hoc relinquit arbitrio judicis. Sed Petrus Binsfeldius *in commen. de Malef. & Math. leg.*9. *de indiciis*, §.6. Petrus Caballus *in reſol. crim. cent.*1. *caſ.*84. *n.*14. putant famam vehementem de ſe ſola non ſufficere ad torturam; verùm communis ſententia Doctorum eſt in contrarium quos affert Farinacius *quæſt.*47. *n.*28. ſentiens famam vehementem ſufficere, quod etiam docet Miranda *de ordine judic. tom.*2. *quæſt.*26. *art.*5. *concl.*1. Menochius *conſil.*788. *num.* 27. Peguera *deciſ.*17. *num.*16. Aldovinus *conſil.*26. *num.* 2. & ex noſtris Pegna *in director. part.*3. *comm.* 110. Sed ut ſit vehemens, advertit Farinacius quòd judex aliquas regulas debet animadvertere, id eſt, quòd fama non dicitur vehemens, quando illa ortum habuit à perſonis inhoneſtis, & non fide dignis, & numerus teſtium minimè ſupplet illorum inhabilitatem in probatione famæ. Deinde attendenda eſt cauſa originis ipſius famæ, non autem numerus perſonarum, & ideo ſi fama ortum habuerit à mille perſonis, & nulla appareat cauſa, unde talis fama orta ſit, non eſt habenda in conſideratione, & ideo non facit indicium ad torturam. Sed ſtantibus prædictis conſiderationibus tantum eſt dicere famam vehementem facere indicium ad torturam, quantum dicere famam adminiculatam facere indicium ad torturam; ergo cùm non poſſit fama vehemens dici, niſi ſit adminiculata, ſequitur has ſententias inter ſe non pugnare. Concludendum igitur eſt dictam

famam cum aliis indiciis & conjecturis modo, quo *ſuprà* explicat Simanca, eſſe ſufficiens indicium ad torturam, & in caſu contingenti DD. Inquiſitores ne deſerant videre Inquiſitorem, Canteram *in qq. crim. cap. 2. de probat. per teſtes, q. 1. num. 8.* & Pegnam *ubi ſuprà*, & Bertazolium *vol. 1. conſil. 213. num. 3.* cum Pitigiano *in pract. crim. part. 3. cap. 7. in addit. lit. B.* & Michaële Zanardo *in direct. Inquiſ. part. 3. cap. 95. fol. 514.*

2. Notandum eſt tamen hîc primò, quòd multi aſſerunt famam habentem ortum ab aliqua veriſimili cauſa & conjectura ſufficere, etiamſi teſtes non ſint ita honeſti, & fide digni, ſed hanc ſententiam meritò reprobat Farinacius *q. 47. n. 159.* Vnde dicendum eſt teſtes deponentes de fama, ad minus duos eſſe debere, & hos ſpectatæ vitæ, & omni exceptione majores, ut ex multis probat Miranda *de ordin. judic. tom. 2. q. 26. art. 5. concl. 2.*

3. Nota ſecundò quòd aliqui aſſerunt ſufficere in noſtro caſu, ſi teſtis dicat ſe ita publicè dici audiviſſe, vel ita eſſe publicam vocem & famam. Ita Peguera *deciſ. 17. n. 25.* Paulus Granatus *theor. 22. num. 6.* Burſatus *lib. 1. concl. 90. n. 6.* & alij, quos adducit Maſcardus *de probat. lib. 1. concl. 497. n. 19. & lib. 2. concl. 749. n. 4. & 5.* Sed ego contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Bartolo *in l. de minore, §. plurium, n. 12.* & *ibi* etiam Marſilius *n. 54. in fine, ff. de quæſt.* Navarrus *in tract. de fama & infamia, cap. non ſunt audiendi 2. q. 3. n. 13. & 14.* & alij innumeri; & ad ſummum prima opinio tunc admittenda eſt, quando teſtes adducerent cauſas & conjecturas veriſimiles, ex quibus orta fuit fama, nam aliter famam non probarent, etiamſi dicerent ſe ita publicè dici audiviſſe, vel ſic eſſe publicam vocem, & famam, & ideo dixit Simanca *ubi ſuprà*, non ſatis eſſe, quòd teſtes dicant ita eſſe publicam famam, niſi etiam rationem reddant, qua id neceſſariò concludant; igitur requiritur ut teſtes deponentes ſuper famam reddant rationem eorum dicti, etiam non interrogati, & ſic debent exprimere cauſas, indicia, & conjecturas, quibus orta eſt fama, aliter non probant, & ita inter alios docet Miranda *de ordine judic. tom. 2. q. 26. art. 5. concl. 2.* Maſcardus *de probat. lib. 2. concl. 149. n. 11. 12. & 13. & lib. 3. concluſ. 1369. num. 8.* Alia verò requiſita ad probationem famæ ne omittas videre apud Farinacium *q. 37. uſque ad num. 277.*

RESOL. XIV.

An fuga ſit indicium ſufficiens, ut Inquiſitores poſſint torquere reum? Ex p. 4. tr. 6. Reſ. etiam 14.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Simanca *in Cathol. inſtitut. titul. 65. num. 28.* Is, qui poſt commiſſum crimen fugit, antequam accuſetur, poterit ob eam cauſam torqueri, quia, ut plerique putant, fuga illa ſemiplenam probationem facit. Aliud eſſe, aiunt, cùm reus accuſatus fugit, tunc enim fuga non probat ſemiplenè. Ita ille, & poſt illum Eymericus à Rosbach *in tract. crim. titul. 5. cap. 9. num. 2. & 5.* Ioſeph de S. Maria *in Tribun. Relig. tract. 5. cap. 2. §. 9.* & Ludovicus Miranda *in ordin. judic. tom. 2. quæſt. 26. artic. 8.* qui poſtquam docuiſſet fugam adminiculatam facere indicium ad torturam, ſic ſubdit. Intelligenda eſt hæc concluſio de eo, qui poſt commiſſum delictum aufugit, antequam accuſetur, nam non ab re contra ipſum præſumitur, quòd illud commiſerit, eſtque vehemens, & urgentiſſimum indicium ad torturam proinde ſufficiens; ſecus eſt de illo, qui accuſatus fugit, nam ejuſmodi fuga non eſt vehemens, & ſufficiens indicium ad torturam, nec vim habet ſemiplenæ probationis, cùm ex alia cauſa poſſit procedere. Ita ille. Sed in caſu occurrenti ne prætermittas videre Farinacium *quæſt. 48. num. 1. & ſeq.* Gomez *tom. 3. var. cap. 13. n. 10.* Iul. Clarum *in pract. §. fin. q. 21. num. 18.* Maſcardum *de probat. lib. 2. concl. 819. n. 4. & concl. 831. n. 9.* & alios penes ipſos.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare, aliquos docere ex fuga è carcere etiam attentata, oriri contra fugientem indicium de delicto, pro quo detinebatur, ſufficienſque ad torturam, dummodo animo revertendi non effugerit. Et ita docet ex noſtris Antonius Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. cap. 26. num. 34.* & ante illum Farinacius *quæſt. 30. num. 85.* cum aliis penes ipſum.

RESOL. XV.

An variatio, mendacium, & vacillatio rei præbeant Inquiſitoribus indicium ad torturam?

Et an ſola titubatio, vultuſque mutatio rei faciat contra illum indicium ad torturam? Ex part. 4. tract. 6. Reſ. etiam 15.

§. 1. REſpondeo ex ſe ſola negative. Dico igitur quòd ut variatio rei faciat contra ipſum indicium ad torturam, debet eſſe adminiculata aliqua alia conjectura, indicio, ſeu præſumptione: ſecus autem ut dixi, ſi ſit ſola nuda, non adminiculata; & ita hanc ſententiam tenet Zanardus *in direct. Theolog. part. 3. cap. 93. fol. 512.* Leſſius *lib. 2. cap. 29. dub. 17. num. 164.* Becanus *in 2. 2. D. Thom. de juſt. quæſt. 67. de iniuſtitia iudicis, quæſt. 10. num. 13.* Ciazzius *in defenſ. reorum diſcept. 35. num. 8.* Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 2. cap. 39. num. 80.* Ludovicus Carerius *in pract. crim. leg. obſervare, num. 119.* Iul. Clarus *in pract. §. fin. quæſt. 21.* Cacheran. *deciſ. Pedemon. 79. num. 17.* & alij quos citat, & ſequitur Petrus Caballus *reſol. crimin. cent. 2. caſ. 200. num. 136.* ubi ſic ait. Variatio circa circumſtantias, & qualitates delicti nullo modo facit indicium ad torturam, nec etiam ſi ſit circa ipſum delictum, niſi junctis aliis indiciis, ſecundùm communem opinionem Doctorum. Ita ille. Et idem dicendum eſt de mendacio, ut ex multis Doctoribus obſervat Miranda *in ordin. iudic. tom. 2. quæſt. 26. artic. 12. concl. 1.* & de vacillatione, nam ſine alio indicio, conjectura, aut præſumptione non faciunt indicium ad torturam. Vnde etiam non deſinam hîc apponere verba doctiſſimi Inquiſitoris Didaci Cantera *in qq. crimin. cap. 2. de probat. per teſtes, quæſt. 1. num. 20.* ubi ſic aſſerit: Iudices non benè faciunt qui captum aliquem propter delictum ſine aliquo indicio propter vacillationem ſolùm, vel trepidationem, ponunt ad torturam, & ex hoc vidi quemdam judicem puniri, & condemnari in Cancellaria Granatenſi. In cauſa autem hæreſis ex ſola vacillatione nunquam reus poneretur ad torturam, niſi eſſent alia indicia de delicto. Ita Cantera.

2. His tamen non obſtantibus non deſinam hîc adnotare, multos Doctores aſſerere, mendacium ſuper facto principali per ſe ſolum indicium eſſe ad torturam, & ita tenent Doctores quos ad ſatietatem adducit Giurba *in conſiliis criminal. conſil. 87. num. 27.* qui etiam cum multis aliis *in num. 26.* docuerat, quòd quando plura adſunt mendacia, unum ab alio adminiculatur ad torturam.

3. Notandum eſt etiam hîc obiter cum Menochio *de præſumpt. lib. 1. quæſt. 89. num. 71.* quòd ſola titubatio, vultúſque mutatio rei non facit contra illum indicium ad torturam: niſi cum ea titubatione, & trepidatione concurrant aliqua adminicula, quod priùs docuerat Marſilius *in pract. crim. §. diligenter, num. 74.*

&

& Carerius etiam *in praxi crimin.leg.obſervare, numero* 120. & noviſſimè Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.*2. *cap.*39.*num.*81.

RESOL. XVI.

An reus tortus, & negativus, ſi ſuperveniant nova indicia, poſſit iterum ab Inquiſitoribus torqueri?

Et quænam indicia eſſe debeant, an eſſe debeant, & differre à primis ſpecie & ſubſtantia?

Et an in ſupradicto caſu, quando tortura repetenda eſt, tunc danda ſit reo copia indiciorum, & audiendus quemadmodum ante primam torturam factum eſt? Ex p.4.tr.6. Reſ. etiam 16.

§.1. POſſe reum torqueri, ſi nova ſuperveniant indicia, docet Simanca *in Cathol. inſtit. tit.* 65. *num.*75. Villadiego *in polit.cap.*3. *num.*321. Bertazolius *vol.*2.*conſil.*274. *num.*21. & alij communiter. Sed difficultas eſt an iſta indicia debeant differre à primis ſpecie, & ſubſtantia? & aliqui affirmativam ſententiam tenent, adversùs quos noviſſimè inſurgit Quevedo *lib.de iudic. & tort. part.*2.*cap.*7.*num.*6. ubi ſic ait.[Se pueden repetir los tormentos, quando deſpues que el reo nego en el primero tormento ſobrevenieron nuevos indicios, o por la boca del reo, o por teſtigos, que no ſon aquellos, que le cauſaron en el primero juizio, ſino de diverſos generos, y mas evidentes, y que difieren de los primeros en la eſpecie, y en la ſuſtancia, como ſi los primeros indicios fueſſen de mala fama o de enemiſtad, y los ſegundos fueſſen de viſta un teſtigo &c. porque aunque aya teſtigos de los primeros indicios, no ſe dira que ay mas indicios ſino mas probanca dellos, ſegun Farinacio. Yo no tengo por cierta eſta dottrina, porque ſi lo fuera, della ſe pudiera inferir, que ſupueſto que los indicios ſobrevinientes han de diferir de los primeros no ſolo en la ſuſtancia, ſino en la eſpecie, que ſi los primeros fueron remotos, no baſtaran otros remotos, ſi propinquos no baſtaran otros propinquos, y lo miſmo de los proximos e indubitables, eſto no es cierto y fuera abſurdo el entenderlo aſſi, antes digo que baſtaran indidicios de la miſma eſpecie, con que difieran en la identidad, como ſi el reo fueſſe atormẽtado por enemiſtad, podra ſerlo por la fama, o por otro indicio, aunque convengan en la eſpecie con ſer remotos en los caſos que baſtan para tormento, lo miſmo de los propinquos y de los demas, como difieran en la identidad, aunque ſe conformen en la eſpecie porque no hallo razon para lo contrario, ni Farinacio la da, y aſſi digo, que en eſtos caſos ſe podra repetir a los reos el tormento.] Ita ille, qui pro hac ſententia adducit Antonium Gomez *tom.*3.*var.cap.*13.*n.*7 & 8.

2. Verùm his non obſtantibus ſententiam affirmativam tuentur Doctores noſtri ſacri Tribunalis, & inter illos doctiſſimus Pegna *in direct. Inquiſ. part.*3. *commen.*39. *num.*156. ubi ſic aſſerit. Obſervanda eſt doctrina de non iterandis tormentis, niſi nova indicia ſuperveniant: nova autem indicia voco, quæ à primis differunt ſpecie, & ſubſtantia. Ita ille, qui citat Alexandrum & Caſonum, quibus addo Vmbertum Locatum Inquiſitorem *in ſua praxi, ver. tortura.* §. & *nota ſecundùm Felinum*; ubi ita ait: Si reo legitimè torto, ſed non confeſſo, nova ſuperveniant indicia (nova voco, ſcilicet à primis differentia ſpecie, & ſubſtantia, non tamen ſi eadem coadjuvarentur teſtibus) iterum poterit torqueri. Hæc ille, & ex criminaliſtis Boſſius *tit.de tortura,n.*42.& alij.

3. Sed ego puto, quòd ſenſus ſupradictorum DD. in illis verbis quòd indicia nova debeant differre ſpecie, & ſubſtantia, ſit, quòd indicia nova non ſint eadem, licèt coadjuventur aliis teſtibus, ut, v.g. & eſt exemplum Iul. Clari *in pract.* §.*final.quæſt.*64. *num.*46. aliquis tortus ſit ex indicio famæ, & deinde ſupervenirent alij teſtes probantes famam, utique in tali caſu non debet reus torqueri, quod utique faciendum erit, ſi alia nova indicia remota ſupervenirent præter famam, & hunc eſſe ſenſum ſupradictorum verborum, patet ex verbis Locati *ſupra* adductis, & ita intelligendi ſunt Caſonus *de indiciis lit. de tortura cap.* 14. *num.* 8. Ludovicus Bologninus *in addit. ad tract.de indic. & tort. num.*61. Brunus *in tract.de indic. & tort. part.*2. *quæſt.*5. *num.*63. Damhauderus *in praxi c.*38.*n.*5.Petrus Caballus *in reſol. crimin.cen.*2. *caſ.*93. *num.*43. aſſerentes reum poſſe iterum torqueri ex novis indiciis ſupervenientibus, ſi tamen à prioribus differant ſpecie, vel ſubſtantia. Advertit tamen Vincentius de Franchis *part.* 4. *deciſ.*577. & Guazzinus *tom.*2. *lib.*1. *differ.*30.*cap.*23.*num.*3.& 4. indicia ſupervenientia, ut reus torqueatur, debere eſſe talia per ſe, ut ſufficiant ad torturam. Item debere eſſe indicia propinqua, & non remota, quod etiam docet Natta *vol.* 2. *conſil.* 407. *n.*12. & alij penes ipſum Guazzinum, ſed ex indiciis remotis pluribus poſſe torturam leviter tantùm repeti, tenet Caballus *cent.*2. *caſ.*193.*num.*5. Verùm Quevedo *ubi ſuprà*, & alij abſolutè docent ex indiciis remotis ſufficientibus repetendam eſſe torturam.

4 Notandum eſt etiam hìc obiter quòd in ſupradicto caſu quando tortura repetenda eſt ex novis indiciis, tunc danda erit reo copia indiciorum, & audiendus quemadmodum ante primam torturam factum eſt, nam in utroque caſu militat eadem ratio, & ita docet Pegna *in direct.Inquiſ.part.*3.*comment.*54.& poſt illum Cartharius *de interrog.reorum lib.*4.*cap.*1. *n.*198. & 199. Et hæc ut magis occurrentia & practicabilia, ſatis dicta ſint circa materiam indiciorum in ordine ad torturam; nunc vero deveniendum eſt ad alias quæſtiones, & ideo quæro,

RESOL. XVII.

An Inquiſitores poſſint inferre torturam ſine Epiſcopo, & alios ad hoc ſubdelegare?

Et an ad pronunciandam tormenti ſententiam intervenire debeant Epiſcopus, & Inquiſitores?

Et an nemo autem alius præſens debeat eſſe quæſtioni præter judices, tabelliones, atque tortores? Ex p.4.tr.6. Reſ. etiam 17.

§.1. REſpondeo negativè, ex *Clem.*1.§. *propter, de hæret.* Vnde ſi Inquiſitores ſine Epiſcopo hæreticum torquerent, omnia eſſent ipſo jure nulla, & ideo ſi reus ita tortus confeſſus fuerit, dicta confeſſio reo confitenti minimè nocebit, etiamſi fuerit ratificata, & hæc omnia latè probant DD. quos citat, & ſequitur Farinac. *de hæret.q.*186.*n.*67. & *ſeq.* quibus ego addo Michaëlem Zanard. *in direct. Theol.part.* 2. *cap.*6. *q.*41.& Vmbertum Locatum *in praxi Inquiſ.ver. tortura*, 7.8.& 9.

2. Vnde in ſacro Tribunali Inquiſitionis Hiſpanicæ ita ſupradicta obſervantur, ut non ſolùm Inquiſitores cum Epiſcopo ſimul ſententiam torturæ proferant, ſed quando reus actu torquetur, adſunt præſentes ſimul cum Epiſcopo, vel ejus procuratore, & raró aliis, ut torturæ aſſiſtant, committunt, & ideo *in inſtruct. Hiſpal. ann.* 1484. ſic habetur: [En la queſtion de tormento, quando ſe huviere de dar, deben eſtar preſentes los Inquiſidores, y Ordinario, o alguno dellos, y ſi bien viſto le fuere cometer

ter el dicho articulo à otra perſona, porque ellos quiſa no lo ſabran bien hazer, ò ſeran impedidos, deben mirar que la tal perſona, à quien lo ſuſodicho ſe cometiere ſea hombre entendido y fiel, y de buena fama y conſciencia.] Sic ibi. & ad ornatum ſupradictorum verborum vide Pegnam *in director. Inquiſ. part.* 3. *commen.*39. *num.*151. *lit. B.* ubi ſic habet. Non modò ad pronuntiandam tormenti ſententiam intervenire debent Epiſcopus, & Inquiſitores, verùm etiam ad executionem ejus, niſi per infirmitatem, aut aliam juſtam cauſam alter excuſaretur, quòd ubique videtur obſervandum. Ita ille.

3. Et ideo quòd *ſuprà* determinatum eſt in ſupradicta inſtructione Hiſpalenſi, poſtea etiam determinatum fuit in inſtructione Toletana *anno* 1561. *num.*48. ubi ſtatuitur: [Al pronunciar de la ſentencia de tormento, ſe hallen preſentes todos los Inquiſidores, y Ordinario, y aſſi miſmo à la execution del, por los caſos, que pueden ſuceder en ella, en que puede ſer meneſter el parecer, y voto de todos ſin embargo, que en las inſtruciones de Sevilla del anno 1484. ſe permita, que la execution del tormento ſe pueda ſubdelegar, porque eſto que aqui ſe ordena parece coſa conveniente, quando alguno de los dichos Iuezes no ſe excuſaſſe por enfermedad baſtante.] Sic ibi. Quod autem dicitur de infirmitate, dicendum eſt etiam de alia juſta cauſa, ut tenet Pegna *loco cit.* Et tandem hîc non deſinam adnotare ea, quæ dixit circa præſentem quæſtionem Simanca *in enchir. cap.* 52. *n.* 28. ubi ita ait: Inquiſitor ipſe adeſſe debet quæſtioni, quia plurimum in excutienda veritate etiam vox ipſa affert, nam ex ſermone, & ex eo, qua quis conſtantia, qua trepidatione quid diceret, quædam ad illuminandam veritatem in lucem emergunt; nemo autem præſens debet eſſe quæſtioni præter judices, tabelliones, atque tortores. Sic Simanca. Et hoc ultimum determinatur etiam *in d. inſtruct. Toletana, numer.*55. ubi ſic habetur. [Al tormento no ſe deve hallar preſente perſona alguna mas de los juezes y el Notario, y miniſtros del tormento.] Sic ibi. Quod etiam ex multis probat Suarez de Paz *in praxi tom.*1. *cap.*3. *part.*5. §.12. *num.*84. & Villadiego *in polit. c.*3. *n.*315.

RESOL. XVIII.

An ſit in arbitrario DD. Inquiſitorum, quando delictum eſt vehementer indiciatum, procedere ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam? Ex part.4. tract.6. Reſ. etiam 18.

Sup. hoc ſup. ex Reſ. 1. lege doctr. §. Nota etiam. & alterius Reſ. ejus

§.1. Aliqui viri docti ex collegis in hoc ſacro Tribunali ſæpiùs affirmativam ſententiam docuere; ego verò negativæ ſemper adhæſi, & modò adhæreo, ex ſententia Baldi, quem referunt & ſequuntur duo præſtantiſſimi Doctores Hiſpani, Greg. Lopez & Anton. Gomez, hic *tom.*3. *var. cap.*12. *num.*26. ille verò *in part.*7. *tit.*1. *l.*26. *ver. duda*, quorum ſententiam amplectendam eſſe docet noviſſimè Thom. Sanchez *in opuſc. tom.*1. *lib.*3. *cap. unic. dub.*12. *num.*4. ubi ſic ait: Quando judex habet indicia urgentia contra aliquem in criminalibus, & ipſe reus neget delictum, non eſt in arbitrio judicis procedere ad torturam, vel ad pœnam aliquam extraordinariam; ſed ſi reus eſt perſona, quæ poteſt torqueri, de jure tenetur judex procedere ad torturam, ut comperta veritate poſſit judex pœna ordinaria damnare reum, vel abſolvere, quia hoc medium jure ſtatutum eſt ad extorquendam veritatem, *l. edictum, ff. de quæſt.* & intelligitur concluſio, ſervatis omnibus requiſitis ad torturam. Ita ille, & ego. quæ quidem opinio magis amplectenda videtur in noſtro ſacro Tribunali in quo non ſolùm intenditur pœna reorum; ſed etiam emendatio, & veritatis ad eorum ſalutem indagatio, quæ ſola tortura haberi poteſt: ergo ad eruendam veritatem, neceſſariò danda erit, ita ut rei confitendo errores, convertantur & vivant, ut bene docet Simanca *in enchirid. cap.*52. *num.*4.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare, Menochium, virum quidem doctiſſimum, *de præſumpt. lib.* 1. *q.* 92. *num.*3. exiſtimare hoc totum judicis arbitrio relinqui, ut pro ipſorum indiciorum, & præſumptionum qualitate, ac pro conditione perſonæ arbitretur, an damnari, aut torturæ ſubjici debeat reus, vide etiam Canteram *in qq. crim. c.*2. *de probat. per teſtes, quæſt.*1. *n.*31. *in fine.*

RESOL. XIX.

Quomodo Inquiſitores debeant interrogare reos in tortura? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 19.

§.1. Ad hunc caſum ita reſpondet Io. Rojas *de hæret. part.*2. *num.*295. Inquiſitores fidei cautè in tortura reos interrogent, ne occaſio mentiendi contra ſe, & alios detur, ideo generaliter, & non particulariter, vel nominatim ſunt interrogandi, videlicet ut veritatem dicant de omnibus, de quibus ſunt accuſati, & fuerunt, & nullo pacto falſum contra ſe, vel alios proferant, nam ſi particulariter interrogantur de re aliqua, vel perſona, eſſet potius ad falſum incitare, & ſuggerere, quàm inquirere. Ita ille, cui adde Suarez de Paz *in praxi tom.*1. *part.*5. *cap.*3. §.12. *num.*92. Mirandam *in ordine judic. tom.* 2. *quæſt.* 26. *art.*15. *concl.*7. Simancam *in Cathol. inſtit. tit.*65. *n.*17. *& ſeq.* & ideo ſapienter in noſtra inſtruct. Toletana *an.*1561. *num.*49. ſic ſtatuitur. [Al tiempo que la ſentencia de tormento ſe pronunciare, el reo ſea advertido particularmente de las coſas, ſobre que es pueſto à queſtion de tormento, pero deſpues de pronunciada la ſentencia no ſe le deve particulariſar coſa alguna, ni nombrarſele perſona de los que parecieren culpados, o indiciados por ſu proceſſo, y en eſpecial, porque la eſperiencia enſeña, que los reos en aquella agonia dizen qualquier coſa, que les apunten, de que ſe ſigue perjuizio de terçeros, y ocaſion para que reboquen ſus confeſſiones, y otros inconvenientes.] Ita ibi ſapienter, ut dixi, & ſanctè.

RESOL. XX.

An Inquiſitores debeant admittere appellationem rei à ſententia torturæ?

Et aliqua alia circa appellationes rei notantur? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 20.

§.1. Reſpondeo affirmativè ex *l.*2. *Cod. de appellat. recipien. & l. penult. C. quorum appellat. non recipiuntur*, niſi appellatio eſſet frivola & calumnioſa, nam in tali caſu poſſunt illam rejicere, & ea non obſtante ad ulteriora procedere abſque attentatorum vitio, ut in facti contingentia, me conſulente cum DD. Collegis in ſacro Tribunali, anno præterito factum fuit, rejiciendo appellationem cujuſdam rei tanquam frivolam; quando verò dicatur appellatio frivola, remittitur arbitrio Inquiſitorum, per ea, quæ adducit Souſa *in Aphoriſm. lib* 2. *cap.*35. *num.*6. Simanca *in Enchir. tit.* 52. *num.*11. *& in inſtitut. Cathol. tit.*65. *num.*2. Suarez de Paz *in praxi tom.*1. *part.*5. *c.*3. §.12. *num.*81. Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.*3. *dub.* 15.

Sup. hoc ſup. in tr.10. Reſ. 61 §. ult. & in Reſ. 62. §. Notandum eſt.

dub. 15. *num.* 4. Miranda *in ordine judic. tom.* 2. *q.*26. *art.*15. *concl.*2. Quevedo *lib. de indiciis & tort. cap.*13. *num.*6. Villadiego *in polit. cap.*4. *num.*324. Sebaſtian. Guazzinus *in defenſ. reorum tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *capite* 2. *num.*11. Menochius *de arbitr. lib.* 2. *caſ.* 197. *numero* 2. & Farinacius *quæſt.* 38. *num.* 27. qui optimè *num.*28. advertit, quod tunc appellationem frivolam, & calumnioſam judex arbitrabitur, quando videbit in proceſſu apparere legitima ad torquendum indicia, & ea non fuiſſe purgata in termino conceſſo ad defendendum; quæ tamen omnia procedunt, quando conſtat clarè de calumnia appellationis: ſecus autem quando ſumus in dubio tam juris, quam facti, nam tunc Domini Inquiſitores debent ſuperſedere in tortura, & expectare quid ſuper appellatione pronunciet judex ad quem, ut optimè obſervat Caravita *in ritu mag. Cur.*259. *num.*10. cum Farinacio *loco citato*, quibus adde Guazzinum *loco citato*. Scacciam *de judic. tom.*1. *lib.*1. *cap.*97. *num.*85. ubi explicat, quando appellatio à ſententia torturæ dicatur frivola; & ita omnia ſupradicta determinantur *in noſtra inſtruct. Tolet. anno* 1561. *n.*50. ubi ſic habetur. [Deben los Inquiſidores mirar mucho que la ſentençia del tormento ſea juſtificada, y procediendo legitimos indicios, y en caſo que deſto tengan eſcrupulo o duda por ſer el perjuycio irreparable, pues en las cauſas de heregia ha lugar apelacion de las interlocutorias otorgen la apelacion a la parte que apelare. Pero en caſo, que eſten ſatisfechos de los legitimos indicios que del proceſſo reſultan eſta juſtificada la ſentençia del tormento, pues la apelacion en tal caſo ſe reputa frivola deben los Inquiſidores proceder à la execution del tormento ſin dilacion alguna, y advertit que en duda han de otorgar la apellacion.] Sic ibi, quæ ubique, ait Pegna *in direct. Inquiſ. part.*3. *comment.*31. *num.*121. obſervari vellem, quoniam tutiſſima ſunt, & æquiſſima.

2. Nota tamen hîc cum dicto Pegna, quod appellatio ab interloquutoria, ſive à gravamine, quo reus ſe gravari dicit, duo præcipuè continere debet, primum eſt gravamen, à quo appellatur, ex *cap. cùm ſit Romana, extra de appellat.* alterum eſt cauſa gravaminis, & non ſufficeret illa in genere, ſed ſpecificè erit explicanda, aliter appellatio non valeret.

3. Nota ſecundò, quòd ſi poſt appellationem aliud crimen deferatur, ipſa appellatione non obſtante poſſunt Inquiſitores circa illud contra appellantem procedere, ſi tamen cauſa graviſſima non ſit, tutius eſt non procedere, & Superioris reſponſum expectare. Ita Souſa *ubi ſuprà num.* 11. qui citat Pegnam, quibus ego addo Caſtrum Palaum *in opere morali, tom.*1. *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*7. *num.*7. ubi rectè excipit, niſi cauſa appellationis fuerit ſuſpicio judicis, tunc enim quia æqualiter in omnibus cauſis procedit, non poterit judex reum ad reſpondendum compellere, niſi fortè fuerit delictum adeo grave, & manifeſtum, ut ipſamet gravitate, & manifeſtatione reus condemnatus exiſtat.

4. Et tandem nota tertiò, quòd in caſu, quo Inquiſitores admittunt appellationem, traſmittendus eſt reus cum proceſſu, & idoneis cuſtodibus ne fugiat, vel potiùs mittenda eſt ſummaria informatio ad Summum Pontificem. Ita Paramus *de orig. Inquiſ. lib.*3. *quæſt.*4. *num.*110. & Souſa *ubi ſupra num* 9. Verùm in noſtra Inquiſitione Hiſpanica in tali caſu obſervatur id, quod ſtatuitur in inſtructione Toletana *cit. n.*51. ubi ſic habetur: [Si en alguno caſo pareciesſe a los Inquiſidores, que deben otorgar la apelacion en las cauſas criminales de los reos, que eſtan preſos, deben embiar los proceſos al Conſejo ſin dar noticia dello a las partes, y ſin que perſona de fuera de la carçel lo entienda porque ſi al Conſejo pareciere otra coſa en algun caſo particular lo podran mandar, y proveer.] Sic ibi.

RESOL. XXI.

An Inquiſitores poſſint torquere Confeſſarium ſolicitantem ex delatione unius fœminæ bonæ famæ?

Et an Confeſſarius minimè detrudendus ſit in carcerem ex unius fœminæ quantumvis honeſtæ delatione?

Et an ſi Religioſus ſit, non debeat incarcerari ſine conſilio Supremi Senatus? Ex part. 4. tractat. 6. Reſol. etiam 21.

§. 1. Affirmativè ad hunc caſum reſpondet Michaël Zanardus *in direct. Theol. p.*3. *cap.*88. *fol. mihi* 490. ubi ſic ait: Item ſi mulier ſit bonæ famæ & opinionis, ſi à Confeſſario in actu confeſſionis compulſa contra aliquem aliàs ſuum Confeſſarium depoſuerit, quòd eam in confeſſione ſacramentali ſolicitaverit (niſi mulier ſit de mendacio ſuſpecta ex exceptionibus, & talis Confeſſor ſit cognitus probatæ vitæ) poterit torqueri ſuper dicto unius optimæ mulieris, non patientis tamen aliquam exceptionem ex voluntariis, cùm ſimus in crimine occulto, & nullus præſumatur ſuæ ſalutis immemor, unde coacta à Confeſſario, ut Confeſſarium ſolicitantem revelet, & inter hos nulla ſit inimicitia, ut teſtis probans de proprio auditu (qui in tali delicto æquivalet ei, qui aliquid deponit de proprio viſu) ut teſtis integer habebitur. Hæc Zanardus.

2. Sed hæc quæſtio non deſerviet pro Inquiſitione Hiſpanica, in qua numquam Confeſſarij ſolicitantes torquentur, verùm loquendo ſtante praxi Inquiſitionis Romanæ ubi ſupradicti torquentur, adhuc puto ſententiam Zanardi non eſſe admittendum, nam ſi, ut optimè obſervat contra Canteram Anton. Souſa *de Conf. ſ. ſolic. tract.*2. *cap.*21. *num.*6. Confeſſarium minimè detrudendum eſſe in carcerem ex unius fœminæ, quantumvis honeſtæ, delatione, quanto magis dicendum eſt, ex tali delatione, minimè torquendum eſſe, nam mulier numquam eſt teſtis omni exceptione major; ſed unicus teſtis non ſufficit ad torquendum, niſi ſit omni exceptione major: ergo, &c. Dicendum eſt igitur, quòd numerus teſtium in tali caſu ſufficiens ad reum torquendum remittitur arbitrio Inquiſitorum, qui inſpectis circumſtantiis, qualitate reorum & teſtium, hoc negotium prudenter determinabunt: In noſtro verò Tribunali Inquiſitionis Hiſpanicæ reus in tali caſu, neque recluditur in carcerem quouſque duobus teſtibus, vel tribus fuerit teſtificatus, ut obſervat Anton. Souſa *ubi ſuprà num.*7. & Caſtrus Palaus *in opere morali tom.*1. *tract.*4. *diſp.*9. *punct.*11. *num.*1. & alij, & ſic eſt Religioſus, in carcerem ſecretum non detruditur ſine conſilio Supremi Senatus.

Sup. hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 64. §. ſed in fin. & in Reſ. 65 § 1. ad med. verſ. ex unius fœminæ.

Sup. hoc magis latè ſup. in tr. 10. Reſ. 39. § ult poſt med. & in Reſ. 67. §. ult. per tot.

RESOL. XXII.

Quomodo, & quo tempore Inquiſitores debeant facere, ut reus ratificet confeſſionem in tormentis factam?

Et aliqua alia circa hoc notantur, & deciduntur? Ex p. 4. tr. 6. Reſ. etiam 22.

§. 1. Poſt inflictum tormentum, & confeſſionem in eo extortam, ut virtute ejus reus poſſit condemnari, neceſſarium eſt, ut eam ratificet extra locum torturæ, ut patet per gloſſam *in l. ver.* 2. *aliquid, C. quarum*

quorum appellat. non recip. & per gloſſam *in l. ſervos, C. ad leg. de vi public.* & docet Simanca *in Cathol. inſtit. tit.* 65. *num.* 67. Suarez de Paz *in praxi tom.* 1. *p.* 5. *cap.* 3. §. 12. *num.* 23. & 24. & alij; quantum autem tempus tranſire debeat in hac cauſa, nullo communi jure præfinitum eſt. Bartol. & alij *in l.* 1. §. *Divus Severus ff. de quæſt.* in arbitrio judicis hoc eſſe poſitum, videtur ſentire. Cæterùm Anton. Gomez *tom.* 3. *var. cap.* 13. *num.* 24. rectè admonet id ſpatium eſſe debere unius diei naturalis, & hæc omnia obſervat Pegna *in direct. part.* 3. *comment.* 39. *num.* 158. qui addit, benignius eſſe, ut hæc ratihabitio fiat poſt duos, vel tres dies, poſtquam inflicta fuit tortura, ne adhuc tormentorum dolor, & vehemens animi perturbatio durare videatur, quod etiam aſſerit Souſa *aphoriſm. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 43.

2. Sed praxis noſtræ Inquiſitionis Hiſpanicæ ſequitur opinionem communem Antonij Gomez, & aliorum, & ideo dicta ratificatio recipitur poſt transactas 24. horas. Vnde in inſtruct. Tolet. *anno* 1561. *num* 53. ſic ſtatuitur [Paſſadas 24. horas deſpues del tormento ſe ha de ratificar el reo en ſus confeſſiones, y en caſo, que las revoque uſar ſe ha de los remedios del derecho. Y al tiempo que el tormento ſe da, el notario debe aſſentar la hora, aſſi meſmo a la ratification, porque ſi ſe hiziere en el dia ſiguiente no venga en duda ſi es deſpues de las veynte y quatro horas, o antes, y ratificandoſe el reo en ſus confeſſiones, y ſatisfechos los Inquiſidores de ſu buena confeſſion podranle admitir à reconciliacion ſin embargo de que aya confeſſado en el tormento.] Sic *ibi.* licèt Simanca *in Cathol. inſtit. tit.* 65. *n.* 71. & Miranda *in ordine judiciario tom.* 2. *q.* 26. *art.* 17. *concl.* 3. aſſerant, quòd Inquiſitores ſolent in tertium diem rei ratificationem differre, quod illis etiam permittit inſtructio Hiſpal. *anno* 1484. *n.* 15. Verùm hodie ex dicta inſtructione Toletana, ut obſervat Didacus Cantera *ubi infrà*, poſt tranſactas 24. horas à reo ratificationem regulariter expoſcunt.

3. Modum verò habendi hanc ratificationem ponit Farin. *de hæreſi q.* 185. §. 8. *n.* 150. ubi ait: Cautius eſt, prout hodie ſervatur, quòd ad effugiendam ſuggeſtionem non lecta ſibi confeſſione moneatur ad repetendum in ſubſtantia, quid in ſua confeſſione in tormentis emanata pro veritate dixerit, & ſic per ipſum repetita dicta confeſſione in ſubſtantia poſtea legatur confeſſio per extenſum, & perquiratur ab eo, an ea quæ ſibi lecta fuerint, ſint illa eadem, quæ confeſſus fuerit poſt torturam, & an tanquam vera confirmare, & ratificare intendat. Ita Farinacius; & licèt alij ponant aliam formam habendæ dictæ ratificationis, non eſt recedendum à ſupradicta tanquam magis perfecta, & recepta in praxi, ut teſtatur Farinacius.

4. Notandum eſt tamen id, quod obſervat Inquiſitor Cantera *in q. crim. cap.* 2. *de probat. per teſtes*, *q.* 1. *n.* 67. ubi ſic ait: Vnum tene menti, quòd ſi aliquis tortus confeſſus fuit in tortura, & poſtea ad bancum judicis revocaverit, & poſt revocationem ſpontè fuit iterum confeſſus, dicendo, quòd illud, quod dixit in tortura, verùm erat, certè tunc valebit confeſſio facta in tortura, cùm ſit corroborata cum confeſſione ſpontanea poſtea facta. Iſtum caſum habui in praxi, & ſic fuit determinatum per Conſilium ſupremum Inquiſitionis. Ita Cantera.

5. Notandum eſt tamen hìc obiter quòd licèt, ut dictum eſt, confeſſio facta, in tormentis non nocet, niſi poſtea ratificetur, quòd idem dicendum eſt, ſi confiteatur ex realis tormenti terminatione propinqua, tamen verbalis terrefactio remota ratificatione non indiget; & ita docet Pegna *in direct. p.* 3. *comm.* 39. *n.* 150. & poſt illum Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 2. *c.* 39. *n.* 42.

6. Notandum eſt etiam, quòd dicta ratificatio confeſſionis in tormentis factæ, ſi reus eſt minor, facienda eſt coram curatore, ut obſervat Villadiego *in polit. cap.* 3. *n.* 330. & ideo Paulus Garſias *in ordine proceſſ. in S. Offic. fol.* 40. *pag.* 2. ſic ait: [Si el reo fuere menor de veynte y cinco años, ſe ha de ratificar con aſſiſtencia de ſu Curador, y firmar ambos.] Ita ille.

7. Et tandem nota quòd confeſſio in tortura facta, & poſtea extra tormentum ex intervallo legitimè ratificata, his tamen non obſtantibus ex erroris allegatione & ejus probationis oblatione revocari poteſt, & ita tenet Caballus *in reſol. crim. cent.* 2. *caſ.* 186. *n.* 4. qui citat Boſſium & Clarum, licèt aliqui aſſerant hoc non procedere, quando urgentia indicia torturam præceſſerunt, ut confeſſio extrajudicialis, &c. ſed contrarium errore probato dicendum eſt, & ſi error non probetur, non eſt deveniendum ad torturam, ſed ad condemnationem definitivam.

RESOL. XXIII.

An Inquiſitores debeant torquere reum, qui poſtquam in tormentis confeſſus eſt, ſequenti die confeſſionem factam negat? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 23.

§. 1. Videtur quòd non, ex verbis *inſtruct. Hiſpal. anno* 1484. *n.* 15. ubi ſic habetur. [Si el delicto pareciendo ſemiplenamente probado los dichos Inquiſidores con el ordinario juntamente deliberaron de poner al acuſado à queſtion de tormento, confeſſare el dicho delicto, y deſpues de quitado el dicho tormento ex intervallo conviene à ſaber el dia ſiguiente, o a tercero dia revocare la dicha confeſſion y ſe deſdeziere (como quier que el delicto no quede ni ſea complidamente probado) deben los Inquiſidores mandar por razon de la infamia y præſuncion que del proceſſo reſulta contra el dicho acuſado, que abjure publicamente el dicho error y denle alguna penitencia arbitraria.] Sic ibi.

2. Sed his non obſtantibus, ut obſervat Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap.* 2. *de probat. per teſtes*, *q.* 1. *num.* 67. id non ſervatur in praxi in ſacro Tribunali, quod etiam teſtatur Simanca *in inſtit. cathol. tit.* 65. *numero* 80. qui etiam notat dictam inſtructionem contrarium non prohibere. Dicendum eſt igitur cum Simanca *in cathol. inſtit. cap.* 65. *n.* 43. Peguera *in praxi c.* 12. §. 12. *num.* 9. Boſſio *tit. de tortura*, *n.* 34. Suarez de Paz *in praxi tom.* 1. *part.* 5. *cap.* 3. §. 12. *num.* 17. Villagut. *in pract. lib.* 7. *cap.* 7. *concl.* 3. Aldrete *de diſcipl. tuend. libro* 1. *cap.* 17. *n.* 26. Binsfeldio *in comment. de malefic. & math. leg.* 7. *quæſt.* 1. *concl.* 14. Mirand. *in ord. judic. tom.* 2. *quæſt.* 26. *art.* 18. *concl.* 1. Michaële Zanardo *in director. Theol. par.* 3. *cap.* 88. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 39. Quevedo *lib. de indiciis & tort. part.* 2. *cap.* 7. *num.* 2. Villadiego *in polit. cap.* 3. *num.* 331. Ambroſino *de proceſſ. inform. lib.* 4. *cap* 5. *n.* 12. Guazzino *tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *cap.* 36. *n.* 4. Inquiſitores poſſe in tali caſu torquere reos; & ratio eſt clara, quia ex illa revocatione videtur reſultare novum indicium propter variationem torti, vacillavit enim, & propria confeſſione roboravit præcedentem probationem, & novum indicium ore ſuo addidit, & ita ex Theologis docet Leſſius *lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 17. *n.* 168. & Becanus *in* 2. 2. *D. Thom. de juſtit. quæſt.* 67. *de injuſtitia judicis*, *q.* 10. *num.* 18.

RESOL. XXIV.

An ſi reus bis tortus, bis confeſſus eſt, & revocat confeſſionem, ſit tertio ab Inquiſitoribus torquendus? Ex p.4. tr.6. Reſ etiam 24.

§.1. PVgnantes acriter circa præſentem quæſtionem ſententias invenio, & ideo affirmativam docent Doctores, quos citat, & ſequitur Petrus Binsfeldius *in comment. de malefic. & math. leg.7. quæſt.1. concluſ.*14 quibus ego addo Caſtrum Palaum *in opere morali tom.*1. *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*9. *num* 17. Ludovicum Pegueram *in practic. crimin. cap* 12. § 12. *num.*9. Clarum *in praxi* §. *fin. quæſt.*21. *num.*36. Ciſuentes *in leg.*79. *Tauri, ver. item quibus vicibus.* Antonium Quevedo *lib. de indic. & tortur. part.*2. *cap.*7. *num.*3. Gomez *tom.*3. *var. cap.*13. *num.*8. Ambroſin. *de proceſſu inform. lib.*4. *cap.*5. *n.*14. Suarez de Paz *in praxi crim. tom.*1. *part.*5. *cap.*3. §.12. *n.*19. & Mirand. *in ordine judic. tom.*2. *q.*26. *art.*18. *concl.*1.

2. Sed negativam ſententiam tenet ex noſtris Doctoribus Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap.*2. *de probat. per teſtes*, *quæſt.*1. *num.*67. Pegna *in direct. Inquiſ. part.*3. *comment.*39. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. tortura*, §. *ſed pone, reus poſitus ad torturam.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.*65. *num.*81. Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.*2. *cap.*39. *num.* 39. Sanchez *in opuſc. tom.*2. *lib.*6. *cap.*3. *dub.*15. *num.*14. quibus adde ex Criminaliſtis Farinacium *quæſt.*38. *num.*106. & Cartharium *de interrogatione reorum lib.*4. *cap.*1. *num.*132. & 161. & Damhauderum *in praxi crimin. cap.*38. *num.*12. Ratio eſt, quia indicia prioris confeſſionis per pœnam ſecundæ torturæ ſatis purgata ſunt; & licèt Io. Baptiſta Bajardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.*21. *num.*140. aſſerat hoc relinquendum eſſe arbitrio judicis, qui conſiderabit gravitatem delicti, qualitatem rei, & qualia præceſſerint indicia, quæ poſſunt adeò eſſe urgentia, ut judex rectè poſſit arbitrari reum etiam tertiò eſſe torquendum. Verùm ego abſolutè negativam ſententiam noſtrorum Doctorum tenendam eſſe puto, quam piam ſatis eſſe fatentur ipſimet adverſarij, ut Miranda *loco citato*, & in uno tantùm caſu conſulerem DD. Inquiſitores reum tertiò torquendum eſſe, quando, ut rectè obſervant Simanca, Souſa, & Pegna *ubi ſuprà*, bis leviſſimè fuerit tortus, & in poſteriori illa confeſſione alia nova ſigna priori confeſſioni addiderit. Vide etiam Guazzinum *tom.*2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *capite* 14. *num.* 6.

RESOL. XXV.

An Inquiſitores poſſint torquere ex dicto unius teſtis minoris 20. *annis?*

Et quid, ſi adſit teſtimonium duorum? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 25.

§.1. DE hoc caſu olim interrogatus fui ab Illuſtriſſimo Inquiſitore Llames, qui pro parte affirmativa adducebat Bartolum *in l. de minoribus*, *de quæſt. in princ.*

2. Verùm ego tunc negativè reſpondi, nam unus teſtis tunc facit indicium ad torturam, quando eſt integer, & omni exceptione major; ſed minor 20. annis non eſt integer teſtis, cùm non habeat ætatem requiſitam *in l. in teſtimonium*, juncta ſua gloſſa, *ff. de teſtibus*, ergo, &c. & ita hanc ſententiam docet Didacus Cantera *in qq. crimin. cap.*2. *de probat. per teſtes*, *quæſt.*1. *num.*31. ubi etiam adducit practicam notabilem à DD. Inquiſitoribus menti tenendam, & ideo hîc ejus verba apponam, ſic enim aſſerit. Vnum vidi practicari in Conſilio ſupremæ Inquiſitionis, quòd etiam ex dicto unius teſtis minoris viginti annis, imò nec habebat decem & octo annos, ex dicto illius fuerunt capti duo homines pro hæreſi, quod certè durum mihi viſum fuit: præcipuè quia ultra hoc quòd ille teſtis non habebat ætatem, erat mulier, licèt verum ſit, quòd illi delinquentes erant ex genere Maurorum, & cæremoniæ ex quibus teſtificabatur, erant Mahometanæ, & ſic contra eos erat præſumptio, cum eſſent ex illo genere, nam ex malis parentibus præſumitur contra filios, ut habetur *in cap. quia veriſimile, de præſumpt.* Ita Cantera.

3. Notandum eſt tamen, quòd licèt, ut dictum eſt, unus teſtis minorennis non ſufficiat ad torturam, ſufficerent tamen ſi eſſent duo, & ita docet M. Anton. Delrius *in diſquiſ. mag. appen.*2. *lib.*5. *quæſt.*15. *lit. F.* quia teſtimonium unius ſi accedat aliud indicium, valet ad torturam. Sed accedens ſecundi minorennis teſtimonium, novum eſt indicium, ergo, &c.

RESOL. XXVI.

Qui prior ex complicibus debeat ab Inquiſitoribus torqueri? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 26.

§.1. HIc caſus frequenter ſolet accidere, quia in ſortilegiis, maleficiis, fuga ad terras infidelium, &c. ſæpe adſunt plures complices; igitur ad propoſitam quæſtionem reſpondet Simanca *in Cathol. Inſtit. tit.*65. *num.*66. ubi ſic aſſerit. Si plures ejuſdem criminis ſocij, & participes torquendi ſunt, judex à ſuſpectiſſimo debet procedere, & à quo facillimè poſſe ſcire verum, veriſimilius fuerit, id eſt, ab eo, qui timidior, debilior, deterior ſit. Ita ille, & hoc etiam docet Peguera *in praxi crimin. c.*12. §.11. *num.*5. Suarez de Paz *in praxi tom.*1. *part.*5. *cap.*3. §.12. *n.*85. Villagut *in praxi lib.*7. *cap.*9. *concl. unica.* Petrus Binsfeldius *in comment. de malef. & math. lib.* 7. *quæſt.* 1. *concl* 9. Paulinus Betti *in praxi crim. tit.*22. *cap.*1. *n.*1. Michaël Zanardus *in direct. Theol. part.*3. *cap.*91. Damhauderus *in praxi cap.*37. *num.*14. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver. tortura*, §. *& nota etiam* Villadiego *in polit. cap.* 3. *num.* 326. ubi ſic ait. [Si el tormento ha ſe de dar à muchos ſobre el miſmo delito, ha de començar por el mas viejo, o mas delicado, o menor de edad, y ſi ay padre, y hijo ha de començar por el hijo, o por muger ſi la hay, no haviendo nada deſtos por el mas indiciado.] Sic ille, quod etiam docet Ambroſin. *de proceſſ. inform. lib.*4. *cap.*7. *num.*1. Cartharius *de interr. reorum, lib.*4. *cap.*1. *num.*208. Iul. Clar. *in pract. lib.*5. §. *final. quæſt.*64. *num.*29. Madius *in tract. de ſacris Ordin. cap.* 36. *num.* 12. & alij penes ipſos, quorum opinio procedit, quando etiam torquendi ſunt teſtes, ut obſervat Marſilius *in pract. crim.* §. *expedita, num.*49.

2. Non deſinam tamen hîc adnotare Bajardum *in addit. ad Iul. Clarum ubi ſuprà*, *quæſt.*64. *num.*93. ex Afflicto concludere, quòd à quibus complicibus tortura ſit incipienda, remittitur arbitrio judicis; verùm hoc arbitrium debet eſſe regulatum à recta ratione. Hæc Bajardi opinio coincidit cum opinione Simancæ, alioꝛúmque, modo, quo ſuprà dictum eſt. Sed omnia ſupradicta advertit Guazzinus *tom.*2. *lib.*1. *defenſ.*30. *cap.*19. *num.*4. procedere quando inter plures torquendos vigerent æqualia indicia; ſecus ſi contra unum vigerent majora, & plura indicia, quia ab illo tortura erit inchoanda, verùm hæc opinio apud me non caret difficultate.

RESOL. XXVII.

An Inquiſitores poſſint torquere reum confeſſum ad extorquendum complices?

Et notatur non eſſe torquendos Hæreticos pro complicibus, niſi cum ſemiplena probatione, quod ſocios criminis habeant.

Et an depoſitio ſocij criminis facta in tortura, ratificanda ſit extra illam?

Et an tortura in caput alienum debeat eſſe moderata pro ratione cauſæ, & indiciorum? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 27.

§. 1. NEgativam ſententiam videtur docere Inſtructio Toletana *anno* 1561. *num.* 45. ubi ſic ait: [Si el reo eſtuuierre negativo dado caſo que aya de ſer relaxado, podra ſer pueſto à queſtion de tormento in caput alienum,] ex quibus verbis, ut obſervat Didacus Cantera *cap.* 2. *de probat. per teſtes. q.* 1. *num.* 52. videtur colligi à contrario ſenſu, quòd ſi reus eſt confeſſus, & non negativus, non poſſit poni ad torturam in caput alienum, & ita hanc ſententiam docuit Rojas *de hæret. part.* 2. *num.* 143. ubi ex dicta inſtructione firmat, quòd qui de ſe confeſſus eſt, in caput alienum non torquetur.

2. Sed his non obſtantibus meritò hanc ſententiam temperat Seraph. Freitas *in addit. ad tract. de Confeſſ. ſolic. quæſt.* 22. *num.* 28. ubi determinat, quod arbitrio DD. Inquiſitorum remittendum eſt, quando hæreticus de ſe confeſſus, ſit ex circumſtantiis torturæ ſubjiciendus pro complicibus extorquendis, & abſolutè ſententiam, quam docet Rojas, reprobat Cantera *loco citato*; ubi poſtquam verba dictæ inſtructionis adduxiſſet, ſic aſſerit. Gloſſa cum textu *in l. non ideo minus, C. de accuſat.* probat, quòd confeſſus de ſe crimen poteſt compelli ad dicendum de alio, ſi ſint indicia ſufficientia, nec video differentiam inter mandatorem & ſocium, vel alium delinquentem, de quo ſcit ipſe tortus, & hoc vidi practicari in crimine hæreſis, de quo loquitur ipſa inſtructio in ſupremo Conſilio Inquiſitionis, & bene. Ita Cantera, qui cùm teſtetur de praxi ſupremi Conſilij, non eſt curandum de opinione Rojas; adversùs quem etiam inſurgit Farinacius *de hæreſi quæſt.* 185. *num.* 135. ubi ſic ait. Verius dicendum eſt, quòd quando adſunt indicia contra hæreticum, quòd habeat ſocios, tunc ut illos revellet, torqueri poteſt, ſive de ſe ipſo neget, ſive confiteatur, cùm multi reperiantur, qui magis curant complices tegere, quàm ſe ipſos, ut patet ex his, quæ dixi *q.* 196. *num.* 17. *& ſequent.* Ita Farinacius. Vnde pro hac ſententia habetur decretum Pij V. *die* 28. *Iulij anno* 1569. ubi ſic ſtatuitur. Pontifex inhærendo decretis factis per felicem recordationem Pauli Papæ IV. Sanctiſſ. Dominus noſter Pius V. decrevit omnes, & quoſcumque reos convictos, & confeſſos de hæreſi pro ulteriori veritate habenda, & ſuper complicibus fore torquendos arbitrio judicum. Sic *ibi.*

3. Notandum eſt tamen, quòd Doctores aſſerunt non eſſe torquendos hæreticos pro complicibus, niſi cum ſemiplena probatione, quòd ſocios criminis habeant, & ita docet Leſſius *ubi infrà* Ludovicus Peguera *in praxi cap.* 12. §. 5. *num.* 19. juncto *num.* 25. Villagut *in practic. lib.* 7. *cap.* 7. *concl.* 4. Pitigianus *in pract. part.* 3. *cap.* 3. §. *alter eſt*, *fol.* 275. Binsfeldius *in comment. de malefic. leg.* 7. *quæſt.* 1. *concluſ.* 13. Simanca *in Cathol. inſtit. tit.* 65. *num.* 60. *& in Enchirid. tit.* 52. *num.* 31. Cantera *loco citato*, & alij, quos citat, & ſequitur Farinac. *de hæreſi, quæſt.* 185. *num.* 183. & innuit Inſtructio Tolet. *anno* 1561. *num.* 45. ibi: [Y eſta teſtificado de ſi, y de otros complices, &c.] Sed quia ſupradictum decretum Pij V. loquitur ſine præfata limitatione, ideo in praxi Romanæ & univerſalis Inquiſitionis etiam ſine ullo indicio complicum infertur tortura ſuper complicibus, quia, ut obſervat Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſitorum, ver. hæreticus*, §. *hæreticus convictus*, hæreſis eſt delictum tale quod communiter ſine ſociis & complicibus committi non conſuevit.

4. Nota etiam quòd Farinacius *quæſt.* 43. *num.* 138. docet, depoſitionem ſocij criminis factam in tortura ratificandam eſſe extra illam, non ſecus ac factam in tortura ſuper delicto contra ſe ipſum, & hanc opinionem ſequendam eſſe, & obſervandam, ſaltem ad cautelam, tenet etiam Sigiſmundus Scaccia *de indiciis, &c. lib.* 1. *cap.* 81. *n.* 9. *ver. quinto dubitatur.* Sed contrariam ſententiam mordicus ſuſtinet Petrus Caballus *in reſol. crimin. cent.* 1. *caſ.* 32. *num.* 3. *&* 7. aſſerens ſupradictam Farinacij opinionem non eſſe veram, neque obſervari.

5. Notandum eſt tamen hîc, quòd tortura in caput alienum debet eſſe moderata pro ratione cauſæ & indiciorum, & ita ex Iulio Claro docet Leſſius *lib.* 2. *c.* 29. *dub.* 16. *num.* 152. & Becanus *in* 2. 2. *part* 2. *tom.* 3. *de iuſtit. & iure, quæſt.* 67. *de iniuſtitia iudicis quæſt.* 10. *num.* 5. Vnde Maurus Burgius *tract. de modo procedendi ex abrupto, cent.* 1. *quæſt.* 42. *num.* 19. aſſerit quòd ſi tortura ſuper complicibus non ſit moderata, ſed exceſſiva, dicitur purgare indicia negotij principalis. Vide etiam Mirandam *in ordine iudic. tom.* 2. *quæſt.* 27. *art.* 20. *in fine*, & ideo Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 5. ſic ait. Tortura in caput alienum data, moderata eſſe debet, major tamen, vel minor pro qualitate indiciorum. Ita ille. Et omnia ſupradicta docet etiam Sebaſtianus Guazzinus *tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *cap.* 9. *num.* 3. *&* 6. qui cum Franciſco Perſonali *tract. de iudic. num.* 9. 10. 11. docet, quòd in tali caſu tutius erit minus torqueri, quàm plus, quod etiam tenet Tuſchus *lit. T. concluſ.* 234. *num.* 2. licèt, ut ipſe Guazzinus obſervat, tortura per mediam horam illata in tali caſu diceretur moderatè illata. Vide etiam circa hoc Farinacium *quæſt.* 40. *num.* 27. & Iulium Clarum *quæſt.* 64.

RESOL. XXVIII.

An Inquiſitores poſſint torquere reos ſine data eis copia indiciorum, & nominibus teſtium? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 28.

§. 1. QVoad primum reſpondeo, quòd ita torquebat reos quidam Inquiſitor, ut teſtatur Navarrus *tom.* 2. *lib.* 5. *conſil. tit. de cauſ. conſil.* 8. ſed malè, per ea, quæ ego fuse adduxi *in addit. quintæ editionis Lugdunenſis meorum operum, reſolut.* 29. & docet in ſpecie Miranda *in ordine iudic. tom.* 2. *q.* 26. *art.* 14. *concl.* 1. & Iul. Clar. *in praxi* §. *fin. q.* 49. & Delrius *in diſquiſit. magic. append.* 2. *lib.* 5. *q.* 37. & Villadiego *in politic. cap.* 3. *num.* 312.

2. Vnde ait Simanca *in Enchirid. tit.* 52. *num.* 8. Copia indiciorum reo danda eſt cum dilatione ad ea diluenda, & M. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. cap.* 68. *num.* 5. idem aſſerit, quod etiam docet ex noſtris Souſa *in Aphor. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 22. & ideo in noſtra Inquiſitione Hiſpanica, ut patet ex *inſtr. Toletana anno* 1561. *num.* 32. & obſervat Paramus *de origin. Inquiſit. lib.* 3. *quæſt.* 4 *num.* 53. Inquiſitores ipſi propria manu teſtium publicationes ſcribunt, ac reo tradunt; nomina verò teſtium non dantur, & licèt *in cap. Qualiter, & quando, extra de accuſat.* ſtatuatur

quod non ſolùm dicta, ſed etiam nomina teſtium reo publicanda ſint, tamen in cauſa hæreſis hoc non procedit, ut obſervat ex Simanca Iul. Clar. *in praxi q.*49. & habetur *in cap. fin. de hæret. in 6.* & Miranda *in ord. jud. tom.* 2. *q.* 26. *art.* 14. *concl.* 1.

3. Verùm circa præſentem quæſtionem magnam difficultatem infert ſupradictus textus, nam ibi circumſcripta potentia rei inquiſiti, ac ceſſante periculo teſtium examinatorum contrarium videtur jure cautum, nam verba textus ſic habent. Iubemus tamen quòd ſi accuſatoribus, vel teſtibus in cauſa hæreſis intervenientibus, ſeu deponentibus, propter potentiam perſonarum, contra quas inquiritur, videant Epiſcopi, vel Inquiſitores grave periculum imminere, ſi contingat fieri publicatio nominum eorum, ipſorum nomina non publicè, ſed ſecreto, omiſſis aliis, exprimantur, ſicque non obſtante, quod illis, contra quos hujuſmodi depoſuerunt, nomina ipſorum non fuerint publicata, adhibeatur ad cognitionem judicis inſtruendam plena fides depoſitionibus teſtium eorumdem. Ita textus *ibi.*

4. Ex quo Franc. Perſonal. *in tract. de indiciis & tortur. poſt num.* 19. nititur probare contra Simancam non valere conſuetudinem celandi nomina teſtium in omnibus caſibus, cujus ſententia magis videtur comprobari ex Bulla Pauli III. ubi poſtquam mandavit in copiis indiciorum reis ante torturam tradendis, nomina teſtium fore exprimenda, ſubdit poſtea hæc verba, *præterquam in crimine hæreſis*, juxta juris diſpoſitionem, ſed circumſcripta potentia Inquiſiti, & periculo ipſorum teſtium ejus mandat, ut patet *d. cap. fin.* etiam in crimine hæreſis publicari nomina teſtium; ergo ceſſante periculo, publicanda erunt.

5. His tamen minimè ſuffragantibus, non eſt recedendum à communi & accepta praxi, per quam abſolutè omnibus reis in ſacro Tribunali non dantur nomina teſtium, & ita determinavit Congregatio Cardinalium *die* 14. *Maij* 1566. per hæc verba: Illuſtriſſimi Cardinal. Inquiſitores Generales in Congregatione ordinaria decreverunt dari nuda teſtium dicta prout eo uſque obſervatum fuit abſque nominum publicatione, aliarúmque circumſtantiarum, propter quas poſſet deveniri ad ipſorum teſtium notitiam, & quoad reſponſiones teſtium ſuper rei interrogatoriis pariter decreverunt non eſſe dandas, ſi ex illarum publicatione deveniretur in notitiam, quinam fuerint teſtes ipſi. Sic *ibi.* & ideo *in inſtruct. Tolet. anno* 1561. *n.* 39. ſic habetur. [Si pidiere el preſo tranſlado, y publicaçion de las defenſas no ſe le ha de dar, porque por el podria venir en conocimiento de los teſtigos que contra el depuſieron.] & ita hanc ſententiam Moſcovius *de majeſtate militantis Eccleſiæ lib.* 1. *part.* 1. *cap.* 11. Homobonus *de ſtatibus part.* 1. *cap.* 6. Scaccia *de indiciis lib.* 1. *cap.* 87. *num.* 18. Delrius *in diſquiſit. magic. lib.* 5. *ſect.* 15. Zecchius *in ſumma tom.* 1. *tit. de fide cap.* 11. *n.* 14. Rojas *ſingul.* 207. Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 64. *n.* 26. Gundiſſalvus *de hæret. q.* 10. *num.* 4. Zanchinus *de hæret. cap.* 9. *num.* 6. Decianus *lib.* 5. *cap.* 35. *num.* 16. & latiſſime Barboſa *in collect. tom.* 3. *lib.* 5. *tit.* 2. *cap.* 20. *num.* 6. *& ſequen.*. & Quevedo *lib. de indiciis & tort. cap.* 10. *num.* 15.

6. Quod verò de non publicandis teſtium, ſeu accuſantium nominibus dictum eſt, idem locum habet in quibuſdam aliis circumſtantiis, ex quibus poſſet reus devenire in cognitionem teſtium, vel accuſatorum, & ita obſervat Pegna *in annotat. ad Lucernam Inquiſit. ver. nomina accuſatorum.* Genuenſis *in praxi cap.* 68. *num.* 5. & alij. unde *in inſtruct. Hiſpal. an.* 1484. *n.* 16. ſic ſtatuitur. [Quando la probança fuere hecha, y los teſtigos repreguntados deben hazer publicaçion de los dichos, y depoſiçiones callando los nombres y circunſtançias por las quales el reo acuſado podria venir en concimiento de las perſonas de los teſtigos.] & *in inſtruct. Tolet. an.* 1561. *n.* 31. [Ratificado los teſtigos, ſaque ſe en la publicaçion a la letra todo lo que tocare al delitto, como los teſtigos deponen quitando della ſolamente lo que le podria traer en concimiento de los teſtigos. [Ex quibus verbis, ut optimè obſervat Pegna *in direct. Inquiſit. p.* 3. *comm.* 124. videtur arbitrio Inquiſitorum relinqui, quales circumſtantiæ publicari poſſunt, quales vero taceri, nam ex quo dicta inſtructio eas non præſcripſit, judicio Inquiſitorum reliquiſſe videtur.

RESOL. XXIX.

An minores 14. *annorum ſint ab Inquiſitoribus torquendi?*

Et quid de prægnantibus, ſenibus, laborantibus quartana, morbo Gallico, &c?

Et an Nobiles ſint in S. Officio leviùs torquendi? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 29.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Ioſeph Seſſe Conſultor S. Officij, vir quidem doctus, *in deciſ. Regni Aragon. tom.* 4. *dec.* 476. *n.* 20. ubi ſic ait: Minor 14. annorum, licèt de jure non torqueatur fallit in læſa majeſtate divina, & humana, nec pœna in eo minoratur in his criminibus. Ita ille, & noviſſimè Caſtrus Palaus *in opere morali tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *pun.* 9. *num.* 14. & Villadiego *in polit. cap.* 3. *num.* 322. *&* 323. ubi ſic ait: [No ſe puede dar tormento a las perſonas privilegiadas como ſon el menor de 14. años y el viejo de 60. &c. ſi no es en delito de heregia, que en tal caſo no ay perſona privilegiada, que no pueda ſer atormentada.] Ita ille, & pro hac ſententia faciunt Doctores, quos citat & ſequitur Guazzinus *tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *cap.* 9. aſſerentes minores 14. annis in crimine læſæ majeſtatis torqueri, quod etiam docet Eymericus à Rosbach *in tract. crim. tit.* 5. *cap.* 21. *num.* 10.

2. Sed contrariam ſententiam tenet Marc. Anton. Delrius *in diſquiſ. magicis lib.* 5. *ſect.* 9. §. *quoad perſonas.* ubi ſic aſſerit: Quoad eos qui ſunt excepti ratione ætatis, puto ſi ſint minores ætate annorum 14. tantùm eſſe terrendos etiam terrore reali, ut nudando, ligando, & ad eculeum adducendo, non tamen imponendo: ſi minores tamen 25. annis ingreſſu ſaltem 14. torquendi, ſed mitiùs, quàm majores. Hæc Delrius, & ante illum Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 65. *numero* 45. & Pegna *in direct. Inquiſit. part.* 3. *comm.* 110. §. *minores verò* 20. *annis*, non bene pro ſua ſententia citati à Caſtro Palao, cùm apertè aſſerant minores 14. annorum torqueri non poſſe, ſed terreri, ut cum Simanca obſervat etiam Miranda *in ordine judiciar. tomo* 2. *q.* 26. *art.* 13. *concl.* 7. His tamen non obſtantibus aliqui non diſcedunt à prima ſententia, quando ſine periculo & moderatè dicti minores 14. annorum torquerentur, & ita tenent DD. quos citat Farinacius *q.* 42. *n.* 102. *&* 133. & Guazzinus *tom.* 2. *lib.* 1. *defen* 30. *cap.* 18. *num.* 4.

3. Illud verò, quod aſſerit Seſſe *ubi ſuprà*, quod pœna ratione ætatis in minoribus non minoratur, mihi non placet, & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 3. *c.* 32. *n.* 18. ſic ait: Minores 25. annis regulariter puniuntur mitiùs, etiam facti majores, quia non tempus punitionis, ſed delicti attenditur, & *n.* 21. ait: In crimine hæreſis ſi minor rectè pœniteat, mitiùs punitur; & citat Simancam, Decianum, & alios.

4. Dicendum eſt igitur cum Suarez de Paz *in praxi tom.* 1. *par.* 5. *cap.* 3. §. 12. *n.* 50. Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 15. *num.* 12. Miranda *in ordine judic. tom.* 2.

tom.2. q.26. art.13. concl.6. Narbona *in recopil. part.1. leg.61. gloſſa 1.n.14.* Rojas *ſingul.208. num.5.* Guazzino *ubi ſuprà.* Cantera *in qq. crimin. cap. 2. de probat. per teſtes,q.1.n.71.* & Doctoribus citatis in Tribunali S. Inquiſitionis, omnes perſonas privilegiatas poſſe torqueri, exceptis minoribus annis 14. ſenibus, & prægnantibus,imò prægnantes neque terreri poſſunt, ut obſervat Pegna *part.3. comment.39.* Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.2. c.39. n.32.* Binsfeldius *in commen. de maleſ.leg.7.quæſt.2.concl.7.* quicquid in contrarium doceat Michaël Zanardus *in direċtor.Theolog. part.3. cap.88.fol.499.* ubi tenet prægnantes poſſe teereri, ſed malè. Poſſunt tamen ſenes decrepiti & minores 14. annis terreri,ut docet Miranda *loco citato,* & alij, non tamen poſſunt etiam leviter torqueri; quicquid in contrarium dicat Quevedo *lib.de indic.& tort. cap.12. num.9.*

5. Notandum eſt etiam pro praxi mulierem poſt partum non poſſe torqueri niſi poſt 40. dies.Ita Cantera *in quæſt.crim.q.10. de reo num.1.* Quevedo *loco citato.* Paulus Ghirlandus *de quæſtion.lib.4.quæſt.6.num.7.* Brunus *de indiciis part.2.quæſt.4.num.2.* Tuſchus *tit.T. concl.328.num.21.*& alij,ita ut ſi infra 40.dies torqueretur & fateretur delictum, confeſſio eſſet nulla, ut ex multis obſervat Eymericus à Rosbach. *in praxi crim.tit.5. cap.21. num.6.* & Bajardus *in addit.ad Iul. Clar.quæſt.64.num 67.* licèt Anton.Gomez *tom.3.var. cap.13.num.3.in fine,*dicat eſſe relinquendum arbitrio judicis quando mulier poſt editum partum poſſit torqueri.

6. Nota etiam Anton. Quevedo *de indic. & tort. part.2.cap.12.num.11.*docere ſenem, quem *ſuprà* diximus non eſſe torquendum, eſſe ſenem 70. annorum, & etiam 60. ſi ſit infirmæ ſalutis, debiliſque complexionis.Imò Villagut *in pract. crim. lib.7.c.4.concl.4.* abſolutè docet ſenem ſexagenarium non eſſe torquendum. Sed ego puto in caſu contingenti,quando ſenectus excuſet à tortura, remittendum eſſe arbitrio DD. Inquiſitorum attenta valetudine, robore,& qualitate delinquentis, & delicti & ita tenent Doctores, quos citat, & ſequitur Eymericus à Rosbach *in pract.crim. tit.5. cap.21.num.12.*& Sebaſtianus Guazzinus *tom.2. lib.1.defenſ.30. cap.12. num.2.* Verùm difficultas eſt,an ſupradicti ſenes,quando non poſſunt torqueri poſſint terreri, ducēdo eos ſub equuleo tantùm abſque ligatura; & affirmativè reſpondet Cavalcanus *de brachio Regio part.3.n.126.ver. eſt tamen,* & à fortiori hoc etiam concederet Gomez *tom.3.var.cap.13.n.3.& ſeqq.* Franciſcus Perſonalis *tract. de indiciis ſub num.15.* Paulus Ghirlandus *de quæſt. & torm.cap.6. num.8. & ſequen.* dictámque ſententiam Cavalcani, licet cum verbo *forſan,*admittit etiam Guazzinus *tom.2.lib.1.defenſ.30. cap.12.num.3.*

7.Et tandem pro coronide hujus reſolutionis nota quòd Franciſcus Marcus *deciſ.790.* Bajardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.64. num. 73.* Calvacanus *de brachio Regio part.3. num.117.* docet laborantem febre quartana leviter torqueri poſſe ſine ſquaſſata, ſeu ſtrappata,& non in die febris,& ita etiam docet Anton.Quevedo *lib. de indiciis part.2. cap.12. num.23.* ubi ſic ait, [Tampoco podra ſer atormentado el que eſta enfermo de quartana ſi no es levemente el dia que le dexa.]Ita ille. Sed in caſu contingenti ego conſulo DD.Inquiſitores adhibere Medicorum judicium.Non tamen erunt torquendi laborantes morbo Gallico,brachio debilitato, patientes crudationem venæ, vel difficultatem anhelitus, de quibus omnibus loquitur Laderchins *conſil.184.* Grammaticus *conſil.40.* Decianus *reſponſ.93.* & Guazzinus *tom. 2. lib.1. defenſ.30.cap.16. num.1.*

8. Advertant hìc obiter DD.Inquiſitores,Delrium *in appen.2.lib.5.quæſt.23.* docere nobiles eſſe in S. Officio leviùs torquendos; ſed Farinacius *de hæreſi quæſt.185.num.125.* aſſerit hanc opinionem apud ſe difficultate non carere;verum apud me nullam habet difficultatem, unde Simanca *in cathol. inſtit. tit.65. num.62.*& Pegna *in direct.part.3.comment.110.*docent in tribunali S. Officij torquendos eſſe tam nobiles, quam ignobiles, hi tamen duriùs, illi clementiùs, & ideo Cartharius *de interrogat. reorum, lib.4. cap.1. num.112.*admonet judices ut minus torqueant nobiles, quàm plebeios.

RESOL. XXX.

An Inquiſitores in crimine ſagarum ex ſola denunciatione complicum abſque ullis aliis incidiis poſſint torquere perſonas denunciatas bonæ alioquin famæ? Ex p.4. tract.6. Reſ.etiam 30.

§.1. Hic caſus ſolet torquere DD. Inquiſitores, eorúmque Conſultores, nam M. An. Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5.ſect.3.& in appeud.2. ejuſdem libri, q.1.* fusè affirmativam ſententiam docet, idem etiam docet Valentia *tom.3. diſp.6.q.13. punct.4.§.2.& 3.*Idem à fortiori ſentiunt illi, qui etiam unius complicis denuntiationem in exceptis criminibus ad torturam ſufficere aſſerunt, quales penes Delrium citantur Cynus, Imola, Abbas, Gomez & alij.

2. Sed mihi contraria fententia longè probabilior videtur quam noviſſimè adversùs Delrium ex eadem Societate tenet Adamus Tannerus *in Theol. ſchol. tom.3. diſputat.4. quæſt.5. dub.2. per totum,* ubi probat, nunquam ob plurium ſagarum, ſive ſtrigum velut complicum denuntiationes ſine indiciis aliiſque adminiculis contra perſonam alioquin bonæ famæ eſſe procedendum ad torturam;& ideo Farinacius *de hæreſi quæſt.185.§.8.num.151.in fine,* ſic ait:Adverte tamen quòd vera non eſt, nec in ſancto & generali urbis, univerſalique Reipubl. Chriſtianæ Inquiſitionis Tribunali ſervatur propoſitio Delrij; dum concludit indicium ad torturam duarum ſagarum, ſeu lamiarum dicentium vidiſſe inquiſitam, vel inquiſitum in conventu, & congregatione aliarum ſagarum, cùm enim multoties non corporaliter, ſed per illuſionem dæmonis in hoc conventu ſe eſſe opinentur,& ſic eorum aſſertio de viſu poſſit eſſe falſa, abſurdum eſt dicere, quòd lamiæ prædictæ indicium faciant ad torturam, cùm, ut ſuo loco dixi, indicia ad torturam eſſe debeant non dubia, ſed certa. Ita ille.Vnde in facti contingentia antequam in ſimili caſu ad conſultationem,an ſupradicti debeant torqueri, deveniant DD. Inquiſitores, videant omnino Adamum Tannerum *loco citato*; nam licèt *ſuprà* dictum ſit quòd duo ſocij criminis in cauſis fidei faciunt indicium ad torturam, nt docet Pegna *in direċtor. part. 3. comment. 110. in append.* tamen in nominationibus ſagarum adeſt particularis difficultas, & ideo, ut dixi, conſule quando caſus occurrerit,citatum Tannerum & Paulum Layman *in Theolog. moral. lib.3.ſection. 5. tractat. 6. cap.15. numer. 8. in fine.* Vide etiam circa præſentem quæſtionem Binsfeldium *de confeſſione ſagarum, membr.2.concluſ.6.fol. mihi 246.*

3. Nec deſinam etiam hìc apponere verba Antonnij de Quevedo *lib. de indiciis & tort. part.2. cap.5. num.91.* ſic aſſerentis. [Aunque es verdad, que en favor de la fe eſta introducido, que el ſocio en el delito haga baſtante indicio para atormentar al que nombrare por conſocio con la calidad, que diremo, mas abaxo, pero en el delito de Brujas no aprovècha ſolo ſu declaracion para eſte efeto, porque como los Brujos por iluſion del demonio andan de ordinario engañados,

engañados, penſando que es verdadero lo que les repreſenta, es muy poſſible ſean acuſados hombres ſantos, y juſtos, en cuyo cuerpos ſe pudo transformar.] Ita ille. Vnde, ut dixi, in caſu contingenti videant DD. Inquiſitores quid faciant, & ut dixi, citatum Tannerum conſulant; & ideo meritò Inquiſitor San Vincente *in ſuis manuſcriptis cap.* 13. §. 2. & 7. & doctus Caſtrus Palaus *in opere morali tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 16. §. 5. *n.* 2. obſervant in noſtro Tribunali Hiſpanico ex depoſitione præciſa complicum in hoc delicto reum minimè capi, ſed actus exteriores comprobatos requiri.

RESOL. XXXI.

An Inquiſitores poſſint torquere reum minorem, non dato ei Curatore, & ſi debeat eſſe præſens in tortura?

Et an in tali caſu Curator poſſit eſſe ex Officialibus Inquiſitionis?

Et notatur, quod Pater non ſit conſtituendus Curator filiorum à DD. Inquiſitoribus? Ex p. 4. tract. 6. Reſol. etiam 31.

§. 1. Reſpondeo quoad primum negativè & ita docet Monticellus *in praxi crim. regul.* 10. *n.* 17. ubi ſic ait: Si reus minor ſit, judex debet ei dare curatorem, aliàs proceſſus nullus eſt, & ſi minor confiteretur, etiam ſponte, ſine curatore, talis confeſſio ei non noceret. Imò plus ſi diceret ſine curatore judici, Non me torqueatis, quia omnia confiteor, & juro non venire contra, talis confeſſio hoc modo facta etiam cum tali juramento non præjudicabit ipſi minori. Ita ille, & alij penes ipſum, quibus ego addo Rojas *de hæret. p.* 2. *n.* 318. Pegnam *in direct. p.* 3. *comm.* 28. & Vmbertum Locatum *in praxi Inquiſ. ver. curator.* Guazzinum *tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *cap.* 4. *n.* 21. Plaçam *in epit. delict. lib.* 1. *cap.* 32. *n.* 12. licèt in aliquibus locis conſuetudo ſit in contrarium, quam non improbat Eymericus à Roſbach *in pract. crim. tit.* 5. *cap.* 21. *n.* 3. Sed quicquid ſit de juſtitia talis conſuetudinis, certum eſt non adeſſe in Tribunali Inquiſitionis Hiſpanicæ, unde *in inſtruct. Tolet. anno* 1561. *n.* 25. ſic habetur. [Si el reo fuere menor de 25. años proveerſe ha de curador en forma, antes que reſponda a la acuſacion, y con ſu autoridad ſe ratificara en las confeſſiones, que huviere hecho, y ſe hara todo el proceſſo, y el curador no ſea oficial del ſanto Oficio, y puede ſer el abogado, ò otra perſona de qualidad, confiança y buena conciencia. [Sic ibi. ex quibus verbis apparet, non bene dixiſſe Didacum Canteram *in qq. crimin. q.* 6. *de reo*, *n.* 3. quòd in judicio S. Inquiſitionis poteſt judex compellere minorem, ut nominet curatorem de officialibus Inquiſitoris, nam, ut apertè apparet in verbis *ſuprà* citatæ inſtruct. curator in tali caſu non poteſt eſſe ex officialibus Inquiſitionis; non eſt igitur admittenda contraria praxis, de qua teſtatur Cantera *ubi ſuprà*, quia, ut dictum eſt, de directo eſt contra determinationem inſtructionis Toletanæ.

2. Notandum eſt tamen hîc cum Paulo Garſia *in ordine proceſſandi S. Officij fol. mihi* 29. [Que ſi el Reo fuere menor de edad ha de eſtar preſente el Curador a la pronunciacion de la ſentencia, para que pueda apelar ſi quiſiere, pero no ſe ha de hallar a la diligencia del tormento. [Sic ille. Sed hæc ultima verba non carent difficultate, quia ex *l. clarum, C. de author. præſt.* & ex Rolando *lib.* 1. *conſil.* 3. *num.* 8. & aliis, tortura minorum debet eſſe cum præſentia curatoris, & ſi aliter efficiatur, aſſerunt, minorem poſſe petere reſtitutionē in integrum, & tentare nullitatem; ſed conſuetudo in noſtro ſacro Tribunali eſt in contrarium, quia in tortura non eſt neceſſaria authoritas curatoris, cùm adſit præſentia judicis, ad quem pertinet officium torquendi; idcirco id, quod *ſuprà* dixit Paulus Garſia, & obſervatur in noſtro Tribunali, docuerat antea Anton. Gomez, quem citat & ſequitur Anton. de Ballis *in tract. var. lib.* 2. *quæſt.* 13. *num.* 17. probans, quòd nullatenus in tortura requiritur curator, ſed tantùm in deciſione articuli, ſi debet torqueri ſin, vel ne; & ideo Villadiego *in polit. cap.* 3. *num.* 325. ſic ait: [El Iuez ſe encierra en la camera del tormento con el eſcrivano, y delinquente, ſin que aya otra perſona; ni el Curador ſi es menor.] Vnde patet, quòd rectè hæc opinio obſervatur in praxi in noſtro ſacro Tribunali, quam etiam tuetur Cartharius *de interrog. reorum*, *lib.* 4. *capite* 1. *num.* 49.

3. Nota etiam hîc obiter primò contra Anton. Gomez *lib.* 3. *var. cap.* 1. *n.* 64. patrem non eſſe conſtituendum à DD. Inquiſitoribus in curatorem filiorum, & ita obſervatur; bene tamen obſervat dictus Gomez, curatorem non eſſe conveniens præſentem eſſe, quando reus interrogatus de delicto reſpondet, quia ex propria ſcientia, & non ab aliis ſubminiſtrata debet reus reſpondere.

RESOL. XXXII.

Quando reus eſt convictus, & datur tortura ſuper intentione, & complicibus, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula citra præjudicium probatorum? Ex p. 4. tr. 6. Reſ. etiam 32.

§. 1. Reſpondeo affirmativè, & aliter ſi tortus perſiſtat in negativa, imò etiāſi cum dicta clauſula reus interrogetur ſuper delicto principali, per torturam purgabit omnes probationes, nàm tunc proteſtatio nihil operatur, ſecus autem ſi Inquiſitores in ſententia torturæ apponant clauſulam, ut debet apponi *citra præjudicium probatorum*, & in tortura nihil de probato delicto interrogent, tunc enim reum tortura, etiā quòd negando perſtiterit, eſſe damnandum ad ordinariam pœnā, communiter docet Doctores, quia per illam proteſtationem redditur fiſco jus ſuum ſalvum, ut expreſsè inter alios docet Boërius *deciſ.* 163. *n.* 13. Villagut *in pract. lib.* 7. *cap.* 2. *concl.* 4. Boſſius *tit. de indic. ante torturam*, *n.* 130. Burſatus *conſil.* 346. *n.* 20. Decianus *conſil.* 93. *n.* 20. *vol.* 2. Pitigianus *in pract. crim. p.* 3. *cap.* 6. *in add. lit. B*, *fol.* 280. Petrus Binsfeld. *in comm. de maleſ. & math. leg.* 7. *q.* 1. *concl.* 3. *fol. mihi* 553. Michael Zanard. *in direct. Theol. p.* 3. *cap.* 89. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 39. *n.* 44. & 45. Quevedo *lib. de indic. & tort. cap.* 1. *n.* 8. Chartar. *de interrog. reor. lib.* 4. *c.* 1. *n.* 96. & Delrius *in diſqu. mag. lib.* 5. *ſect.* 9. §. *cæterùm*, *ſi reus*, *fol. mihi* 738. ubi obſervat eſſe caſus aliquos: quibus tortura reum convictum non eriperet punitioni ordinariæ. Primus, ſi non detur ſuper delicto, de quo quis fuit confeſſus, vel convictus, ſed ad notitiam aliorum delictorum. Secundus, quando datur tantùm pro habenda ulteriori veritate qualitate aggravantium. Tertius, quando irrogatur ad habendos complices, fautores, receptatores, aliòſque participes; & Quartus, ut eſt in caſu noſtro, ſi judex decernit eam cum proteſtatione id ſe facere ſine præjudicio probatorum, & revera hæc proteſtatio non apparet contraria facto, ut appareret ſi reus interrogaretur ſuper principali delicto, etiam ore tenus, & non ſcribente Notario.

2. Et ideo non obſtante tortura, quia data fuit cum proteſtatione, M. Ant. Genuenſis *in praxi Archiepiſcop. cap.* 68. *num.* 8. docuit, quòd ſuſpectus de hæreſi vehementer torquetur ſuper intentione, & complicibus, & ſi neget, adhuc compellitur abjurare de vehementi, & pro facto hæreticali ſolent condemnari ad triremes,

quod etiam docet Pegna *in direct. Inquiſ. part.3. commen.67.* Zanard. *in direct. Inquiſ. part.3. cap.65.* Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5. ſect.15. §. dico tertio.* Sed difficultas eſt, an quando reus torquetur non ſolùm ſuper intentione, & complicibus, ſed etiam ſuper facto, an ſi negativus perſiſtat in tortura, ſit adhuc aliqua pœna extraordinaria puniendus? ſed ad hoc reſpondemus in ſeq. reſolutione.

3. Non deſinam tamen hîc adnotare quòd ſecundùm Gomez *tom.3. var. cap.13. n.20.* Covarr. *pract. qq. cap.23. n.5.* Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. n.10.* & alios, ſi reus torqueretur ſtantibus legitimis probationibus, negétque delictum, & judex priùs proteſtationem non fecerit, adhuc probationes legitimæ non eliduntur; ſed communis opinio, ut diximus, eſt in contrarium, & ideo ſemper in tali caſu apponitur clauſula, *citra præjudicium probatorum.*

RESOL. XXXIII.

An tortus, & negativus poſſit puniri ab Inquiſitoribus pœna extraordinaria?

Et in dicto caſu, ſi poſt torturam fuit iterum interrogatus extra tormentum, de delicto, & inventus eſt varius, an ex illa variatione poterit iterum torqueri? Ex p.4. tr.6. Reſ. etiam 33.

§.1. Hic caſus frequenter accidit, & affirmativè videtur reſpondere doctus Inquiſitor Didacus Cantera *in qq. crim. cap.2. de probat. per teſtes, quæſt. 1. num.65.* ubi ſic ait: Aut per torturam fuerunt purgata indicia, quia ſecundùm qualitatem delicti, & indiciorum fuit tortus, & tunc credo, quòd debeat abſolvi, aut tortura non fuit ſufficiens ad purganda omnia indicia ſecundùm qualitatem delicti, & indiciorum ipſius perſonæ tortæ, & tunc non purgabit in totum, ſed aliqua pœna arbitraria puniendus ſecundùm arbitrium judicis, & ita ſervatur propter qualitatem criminis in crimine hæreſis, nam qui ſemel eſt infamatus de delicto, & eſt aliqua probatio de eo, nunquam ſatis purgatur ad torturam, & ſic imponitur aliqua pœnitentia arbitraria Hæc Cantera; ſed infrà illum explicabimus.

2. Verùm circa præſens difficillimum dubium adeſt determinatio noſtræ Inſtruct Toletanæ *an.1561.* ubi *numero 54.* ſic habetur, [Si el Reo venciere el tormento deven los Inquiſidores arbitrar la calidad de los indicios, y la clidad, y forma del tormento, y la edad y diſpoſiçion del atormentado, y quando todo conſiderado pareciere, que ha purgado ſuficientemente los indicios abſolverle han de la inſtançia aunque quando por alguna razon les pareſca no fue el tormento en el devido rigor, conſideradas las dichas calidades podraule imponer abjuraçion de levi, & de vehementi, o alguna pena pecuniaria, aunque eſto no ſe deve hazer ſino con grande conſideracion, y quando los indicios no ſe tengan por ſuficientemente purgados.] Sic *ibi.* Et ideo quando indicia fuerunt gravia, & valde urgentia, non purgantur per torturam quoad pœnam extraordinariam, ut probat Aloyſius Riccius *part.1. deciſ.73. num.8.* Petrus Binsfeldius *de maleſic. leg.7. quæſt.1. concluſ.16.* Boſſius *tit. de Inquiſit. numero 30.* & Iul. Clar. *quæſt. 64. num. 38.* ubi ſic ait: Apud nos autem quandoque etiam poſt gravem torturam, & perſeverantiam rei in negatione, ubi indicia ſunt valde urgentia, ſolet Senatus reos condemnare, non quidem ad pœnam ordinariam, ſed extraordinariam, puta triremium ad tempus. Ita ille; quorum doctrina maximè procedere debet in crimine hæreſis, propter ejus enormitatem.

3. Sed ego, quicquid ſit in aliis criminibus, quando adſum in ſacro Tribunali, in aliquo caſu occurrenti, ſi reus fuit tortus cum pluſqam ſemiplena probatione, ſemper ſum hujus voti, ut non abſolvatur ſimpliciter ab inſtantia, ſed alieua pœna arbitraria puniatur, niſi acris tortura cenſeretur evacuaſſe etiam omnia indicia; & in hoc caſu amplector opinionem Canteræ, nec ipſe *in loco ſuprà allegato*, aliter docere voluit, ut patet penes ipſum *in q. 22. de reo, num.12.* ubi aſſerit, quòd quando reus torquetur cum ſemiplena probatione tantùm, tunc ſi ſit negativus, abſolvendus eſt; ſi verò fuit tortus cum pluſquam ſemiplena probatione, tunc ſi tortus vincit torturam, purgantur indicia uſque ad ſemiplenam probationem; pro reliquo verò poteſt imponi aliqua pœna extraordinaria, & teſtatur *ibi* ipſe Cantera hanc opinionem communiter obſervari in officio S. Inquiſit. Hiſpan. & ita intelligenda eſſe putat verba ſupracitatæ inſtructionis Toletanæ, quod eſt valde notandum à DD. Inquiſitoribus, penes quos plus authoritatis debet habere unus Cantera, quàm decem alij Doctores Criminaliſtæ, maximè cùm teſtetur de praxi Tribunalis.

4. Ex his omnino refellendus eſt Paramus *de orig. Inquiſit. lib.3. quæſt.4. num.6.* ubi abſolutè docet, quòd ſi delatus exponitur tormentis, & ſuſtinens illa nihil confitetur, abſolvendus eſt ab inſtantia, non, inquam, hæc opinio eſt admittenda ſimpliciter & abſolutè, nam eſt contra dictam inſtructionem Toletanam, & in tali caſu obſervanda ſunt ea, quæ prudenter dicta inſtructio conſiderat. Vnde Menochius, quem citat & ſequitur Baiardus *in addit. ad Iul. Clar. quæſt.64. n.115.* aſſerit, quòd quando indicia purgantur per torturam, remittitur arbitrio judicis; non benè igitur dixit Paramus abſolutè, quòd tortus negativus purgat indicia. Scio Simancam *in Cathol. inſtit. tit.65. num.74.* docere, quòd ſi reus in quæſtionibus pernegaverit, purgat omnia præcedentia indicia, ſed interpretandus eſt ſano modo, nempe ſi indicia arbitrio Inquiſitorum erant talia, ut per torturam cenſeantur purgata, aliter ejus opinio eſſet contra Inſtructionem Toletanam. Vnde Suarez de Paz *in praxi tom.1. part.5. cap.3. §.12. n.22.* ex Barthol. Ciſuentes, & Gomezio concedit poſſe judicem ratione indiciorum, vel præſumptionum damnare reum tortum & negativum aliqua pœna arbitraria.

5. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd Marſilius *in pract. crim. § quoniam, num.26* aſſerit, quòd quando tortus fuit negativus, & evacavit indicia, ſi poſt torturam fuit iterum interrogatus extra tormentum de delicto, & inventus varius, quòd ex illa variatione poterit iterum torqueri; ſed hæc opinio non eſt tenenda, quia indicia ſupervenientia debent eſſe majora & validiora, & illa ſola variatio non eſt talis, & alia indicia, quæ præcedebant, fuerunt purgata per torturam, deinde purgatis indiciis ampliùs reus non eſt interrogandus, ergo, &c. & ita docet Anton. de Ballis *in tract. var. lib. 2. q.17. n.12. & ſeq.*

RESOL. XXXIV.

An Inquiſitores poſſint torquere reum, qui non vult reſpondere interrogationibus? Ex part.4. tract.6. Reſ. etiam 34.

§.1. Affirmativè reſpondeo, unde in tali caſu de rigore juris Inquiſitores poſſunt ponere illum ad torturam, & cogere ut reſpondeat affirmativè, vel negativè, & ita tenet Bald. *in l. accuſationem, poſt num.11. C. qui accuſare non poſſ.* &, ut dicit *ibi* Baldus, talis tortura non datur reo ad eruendam veritatem, quia ad hoc neceſſe eſſet, ut præcederent indicia ad

tortu

torturam ſufficientia, ſed datur ad extorquendam reſponſionem; quam Baldi opinionem in contingentia facti approbavit Concilium Neapolit. ut teſtatur Capycius *deciſ.* 145. & hæc omnia docet Brunus *tract. de indic. q.* 5. *num.* 4. Caravita *ritu* 259. *num.* 14. Miranda *in ordine judic. tom.* 2. *q.* 16. *art.* 4. *concluſ.* 5. Gomez *to.* 3. *variar. cap.* 12. *num.* 5. Clarus *lib.* 5. §. *final. quæſt.* 45. *num.* 6. Maſcardus *de probat. lib.* 3. *concluſ.* 1385. *num.* 15. & Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 48. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. Tortura.* §. *& ſcias etiam* Cartharius *de interrog. reor. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 3. Ludovicus Peguera *in praxi cap.* 12. §. 5. *num.* 26. licèt ipſe aſſerat ſe non vidiſſe in praxi hanc opinionem à judicibus admitti, ſi tamen in aliquo loco adſit, putat eſſe optimam & laudabilem; unde in hoc caſu Inquiſitor ſequatur praxim ſuæ Inquiſitionis.

RESOL. XXXV.

Quem modum torquendi debeant Inquiſitores adhibere cum reis, & quomodo; & de tormento ignis ad pedes adhibito? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 35.

§. 1. Non debent recedere, ſaltem in hoc Regno Siciliæ, à tormento funis, videtur enim approbatum conſuetudine & jure communi, ut *in l. nullus*, ibi, *fidicularum tormenta*, & *ibi* gloſſa & Salicetus, *C. ad Iul. majeſt.* Sed quomodo tale tormentum dandum ſit, docet Simanca *in Cathol. inſtit. tit.* 65. *n.* 62. ſic enim ait: Conſiderare judices debent qualitatem perſonarum, criminum, & indiciorum, aliter enim torquendi ſunt ſervi quàm liberi, fortes quàm timidi, juvenes quam ſenes, robuſti, quàm debiles, humiles quàm honeſti, nobiles, quàm ignobiles, hi enim clementiùs, illi duriùs torqueri debent. Sic ille, & poſt illum Suarez de Paz *in praxi tom.* 1. *part.* 5. *cap.* 3. § 12. *num.* 65. & Villagut. *in pract. can. lib.* 7. *cap.* 3. *concluſ.* 1. *&* 2. & noviſſimè Sanchez *in opuſc. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 3. *dub.* 15. *num.* 2. vide etiam Gomez *tom.* 3. *var. cap.* 13. *n.* 5. & Mirandam *in ordin. iudic. tom.* 2. *quæſt.* 26. *art.* 15. *concluſ.* 3. Souſam *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 39. *num.* 30. *juncto num.* 25. ubi ſic ait non ſunt omnes rei æqualiter torquendi, ſed magis, vel minus, ſecundùm qualitatem perſonarum delicti, & indiciorum, nec in modo torquendi, & in tempore immoderatè debet reum torquere, niſi per horam ad ſummum, nec regulariter fiant plures quaſſationes, ſeu ictus, quàm tres, ità Souſa. Vide etiam Delrium *in diſquiſ. magic. append.* 2. *lib.* 5. *quæſt.* 24. & Guazzinum *tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *c.* 20. *per tot.* Sed in praxi viſum eſt quòd ex multis reis ita tortis nemo confitebatur, ideo in tali caſu regulariter ampliùs hoc tormentum in magna Regia curia non adhibetur. Hinc etiam factum eſt multis adhinc annis, ut in ſacro Tribunali hujus Regni etiam DD. Inquiſitores ampliùs hoc tormento non utantur, ſed quando rei ex aliquo impedimento non poſſunt torqueri, illos puniunt pœna extraordinaria, cum abjuratione, provt delicti qualitas & probationes expoſcunt.

RESOL. XXXVI.

An Inquiſitores debeant torturam adhibere Clericis non infamatis, ſed tantum indiciatis?

Et in caſu occurrenti, an mitius torquendi ſint clerici, quam laici?

Et an, quando datur tortura Eccleſiaſticis, non laici, ſed Clerici debeant illos torquere?

Et an Clericus debeat admitti ad Canonicam purgationem, quando eſt gravatus indiciis ad torturam, vel debeat torqueri? Ex p. 4. tract. 6. Reſ. etiam 36.

§. 1. Negativa ſententia ſuadetur per ea, quæ adducit Didacus Cantera *in quæſt. crim. quæſt.* 11. *de reo num.* 1. Bernardus Diaz *in pract. crimin. cap.* 125. Damhauderus *in pract. crimin. cap.* 37. *num.* 25. Maceratenſis *var. reſol. lib.* 3. *reſol.* 44. *caſ.* 4. *n.* 4. Guazzin. *to.* 2. *lib.* 1. *defen.* 30. *cap.* 1. *num.* 7. Eugerius *conſil.* 76. *n.* 103. Decianus *vol* 4. *reſponſ.* 124. *num.* 38. Marſilius *in pract. crimin.* §. *nunc videndum*, *num.* 51. *& in* 6. *ex prædicta*, *num.* 40. *& ſingul.* 55. Boſſius *tit. de indiciis*, *num.* 15. Ioan. Gratianus *in regulis & fallentiis*, *reg.* 126. *n.* 91. Caſſaneus *in conſuet. Burgun. rubr.* 1. §. 5. *num.* 6. & alij aſſerentes, quòd ſi etiam mille eſſent indicia contra Clericum, ſed non eſſet de crimine diffamatus, non poſſet torqueri; & quidem hæc opinio eſt probabilis, & ſatis pia, & multum favens ſtatui clericali, quam noviſſimè docet etiam Eymericus à Rosbach *in pract. crimin. tit.* 5. *cap.* 22. *num.* 2.

2. Sed his non obſtantibus affirmativam ſententiam tenendam eſſe puto in caſu hæreſis maximè, & illam tuetur ex noſtris Pegna *in direct. Inquiſit. part.* 3. *comment.* 110. *tit. F.* Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 65. *num.* 48. & Ludovicus Miranda *in ordine judiciario to.* 2. *quæſt.* 26. *art.* 2. *concluſ.* 2. Ignatius Salzedus *in practic. crimin.* Bernardi Diaz. *ubi ſuprà lit. A.* Petrus Caballus *centur.* 2. *caſ.* 84. *num.* 20. & Michaël Zanardus *in direct. Inquiſit. part.* 3. *cap.* 95. *fol.* 513. ubi ſi ait: Et ſi Clericus non poſſit torqueri niſi ſit de crimine diffamatus, ut *ſupra*, diximus tamen in hoc crimine hæreſis ad eum torquendum ſufficient legitima indicia, quia crimen eſt exceptum, & ſumus in majori periculo in Clerico & Doctore, qui magis poſſunt alios lædere, labéque hæreticali inficere, quàm laici, qui per pravitatem hanc propter eorum ignorantiam ita de facili non poſſunt aliis damnum inferre. Ita ille, quod etiam confirmatur, nam dato, quòd infamia ad Clericum torquendum ſit neceſſaria, hæc ſanè ſufficiens oritur ex ſemiplena probatione aliiſque indiciis, quæ eum ſuſpectum, & infamatum reddunt, ergo, &c.

3. Verùm licèt hæc opinio vera ſit, advertant tamen Dom. Inquiſitores, quòd in caſu occurrenti mitius torquendi ſunt Clerici, quàm laici, & ita tenet Pegna, Maceratenſis, Miranda, Salzedus *locis citatis*, quod intelligendum eſt, cæteris paribus, ſtante eadem qualitate delicti, & indiciorum, ut rectè obſervat Michaël Zanardus *in direct. Theol. part.* 3. *cap.* 94. *fol.* 510. & ideo dixit Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 39. *n.* 32. quòd Eccleſiaſtici, niſi delicti enormitas id poſtulaverit mitiùs, torquentur, non deſunt tamen, ut obſervat Caballus *centur.* 1. *caſ.* 85 *num.* 18. Doctores contrarium tenentes, & ita tenet noviſſimè Ant. Quevedo *lib. de indic. part.* 1. *cap.* 12. *n.* 17. ſed tu ne diſcedas à prima opinione.

4. Nota etiam quòd ſecundum aliquos Doctores, quando datur tortura Eccleſiaſticis, non laici, ſed Clerici debent illos torquere; ſed hoc non obſervatur in noſtro Tribunali, & ideo Didacus Cantera *in q. criminal. q.* 11. *de reo, n.* 1. *in fine*, ſic ait. Vnum ſolet ſervari, quòd quando datur tortura Clerico, non ſolet dari per laicum, ſed per alium Clericum; ego tamen contrarium vidi practicari tam in judicio S. Inquiſitionis, quam in judiciis aliis Eccleſiaſticis. Ita ille.

5. Et tandem nota quòd Clericus non debet admitti ad canonicam purgationem, quando eſt gravatus indiciis ad torturam, ſed debet torqueri. Ita Guazzinus *tom.* 2. *lib.* 1. *defenſ.* 30. *cap.* 10. *num.* 6. & alij; eſt tamen verum, quòd indicia ad torquendum Clericum non debent eſſe indicia ordinaria, quæ ſufficiunt contra laicum, ſed requiruntur graviora, & urgentiora, propter

illam præſumptionem bonitatis, quam habent Religioſi & Clerici; & ita obſervat Guazzinus *loco citato num.*3. Farinacius *quæſt.*41. *num.*9. & alij penes ipſos: quibus ego addo Mirandam *in ordine judic. tom.*2. *q.* 26. *art.*13. *concl.*2.

RESOL. XXXVII.

Quid facere debeant Inquiſitores cum reis, ſi timent veritatem in tortura non fateri ex incantationibus, & maleficiis? Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 37.

§.1. FRanc. Pegna *in director. Inquiſit. part.*3. *comm.*39. *lit. F.* ſic aſſerit: Adverſus has fraudes, & incantamenta, quæ remedia opem ferant, nondum ſum expertus, juvabit fortaſſe cunctas veſtes detrahere cùm quæſtionibus admoventur hujuſmodi homines, quibus ſæpe figuras ſcriptas occultant. Sic ille. Verùm in tali caſu non ſolum veſtes detrahendas, ſed etiam omnes pilos abradendos eſſe, rectè docuit Petrus Binsfeldius *in comment. malef. & math. leg.*7. *quæſt.*1. *concluſ.*15. ubi ſic ait. Quando ſuſpicio oritur maleficam penes ſe habere aliquid maleficij ad inducendam taciturnitatem; ſolent curare judices, ut propriis veſtibus exuatur, ne aliquod maleficium inſutum habeat, eamdem ob cauſam pilos undique jubent abradi. Ita ille. Sed quàm circumſpecti in tali caſu eſſe debeant DD. Inquiſitores, patebit ex quodam facto memorabili adducto à Iodoco Damhaudero *in ſua practic. crimin. cap.*37. *num.*21. ſic aſſerente. Ipſe vidi cùm in civitate Burgenſi eſſem à conſiliis in muliercula admodum anu, quæ tum habitu, tum victu, tum inceſſu, tum moribus, & fucata ſanctimoniæ ſpecie ab omnibus venerabatur, veluti vera Chriſti Apoſtola, quòd multarum matronarum filias ac filios quaſi miraculosè curaret, gibbos liberaret, crura, tibiáſque confractas illico reſtitueret, idque non arte, aut externo medicamine aliquo adhibito, verùm, ut olim Apoſtoli pietatis aliquo exercitamento, nempe ut uno, duobus vel tribus diebus jejunarent in pane & aqua: vel ut ter legerent orationem Dominicam, aut inviſerent aliquas Eccleſias, vel ut Sacrum unum aut alterum religiosè audirent, aut aliquas preculas perſolverent ægri. His rebus injunctis rite expletis, illico, aut certè intra paucolos dies a morbis liberabantur, & firmæ valetudini reſtituebantur, cùm iſtius mulierculæ ea facta in vulgus latiùs ſpargerentur, à Senatoribus intempeſta nocte juſſa fuit ex lecto comprehendi, & carcere mancipari. Poſtridie cùm ab iiſdem Senatoribus perquireretur quomodo, quibus mediis, quo fœdere, quáque fiducia freta ſuas curas perageret, interpidè ſemper reſpondit, ſe piè cuncta exercuiſſe, & bonis piiſque rationibus, atque ideo ſe ſe non debuiſſe tam ignominiosè comprehendi. His non obſtantibus ex certis indiciis per Senatum adjudicabatur torturæ, ad quam cum veniſſet, & verbis perſuaſoriis examinaretur, conſtanti vultu & animo ſemper perduravit in ea ſententia, ſe nihil eorum quæ fecerat, dæmonis ope peregiſſe, ſed omnia pio, & licito modo. Interim ob conſtantem negationem torturæ tradita eſt, illa autem non lamentationes, aut clamores edidit, ſed horum loco ſubridere cœpit, & quamvis ligata, digitorum tamen comploſionibus judicibus ipſis inſultabat, & poſita ſuper ſcamno aut riſit, aut dormivit, hinc factum ut è ſcamno & tortura relaxaretur, & iterum in carcerem reciperetur, poſtea nova indicia habita torturæ iterum tertiò adjudicatur. Verùm priuſquam ſcamno imponeretur, totius corporis pilos, & crines abradi curavimus, poſtea ſcamno imponitur, accerrimè torquetur, nihil tamen fateri voluit. Tandem quibuſdam adſtantibus ſuccurrit, eam non eſſe tonſam in pudendis, tam retro, & ante & ſub axillis, ubi per tonſtrices illi quoque crines abraſi fuerunt, & inter radendum reperta fuit pergamena in pudendis retro & antè inſerta, cui inſcripta fuerunt aliquot peregrina vocabula dæmonum, crucibus aliquot inter ſe diſtincta; hæc pergamena ſenatoribus exhibita occaſionem præbuit, ut rurſus ſcamno traderetur torquenda, ubi facta plenè paſſibilis, omnia nudè fatebatur quæcũmque prioribus informationibus fuerunt propoſita; cùm autem rogaretur cur priùs fateri noluit, niſi à me inquit, omnes crines, atque etiam hanc ſchedulam abſtuliſſetis, nunquam à me perquirere quicquam potuiſſetis, ut quæ per illa facta eram impaſſibilis, quod haud dubium veriſſimum erat. Hæc omnia Damhauderus *ubi ſuprà*, & factum ſimile accidiſſe in urbe Neapolitana teſtatur Ambroſinus *de proceſſ. informativo lib.*4. *cap.*7. *num.*13. ubi vult in tali caſu, os, foramina narium, & aurium, anum, vel vulvam, & ſi qua plaga, vel cauterium, aut inciſio in corpore adſit, diligenter inquirenda eſſe, & plura alia, quæ in tali caſu facienda eſſe adducit etiam Cartharius *de interrogatione reorum, lib.*4. *cap.*1. *n.*220. *& ſequent.* cum Marſilio *in practic. crimin.* §. *nunc videndum, n.*52. Ex quibus, ut dixi, apparet in ſimilibus caſibus ſummam diligentiam adhibendam eſſe à DD. Inquiſitoribus, qui etiam quando caſus occurrerit, poſſunt hæc etiam remedia Eccleſiaſtica adhibere, quæ ponit Delrius *in diſquiſ. magic. append.*2. *lib.*5. *quæſt.*25. ubi ſic ait: Præmittenda eſt exorcizatio Sylveſtri *in lib. de ſtrigimag. admir.* non quod poſſeſſas à dæmone ſagas ſentiat, ſed quia præſertim eis obſirmatæ ſunt, utile quoque ſi torquendi collo appendantur ſacræ reliquiæ, vel agni cerei effigies conſecrata, item ſi aqua benedicta in os effundatur, & ea corpus aſpergatur, & cùm utuntur tormento in ſomnis, cerei benedicti inſtillatio inopinata. Ita ille; qui etiam *quæſt.* 29. docet loquens de ſagis, poſſe in tali caſu judicem deſiſtere à tortura, & poſt alios dies repetere, quia dæmon non ſemper ſtrigibus aſſiſtit, ſed aliquando deſerit, vel ſponte ſua, vel Dei juſſu. Et tandem poſt hæc ſcripta inveni Antonium Quevedo de hac materia differentem *in lib. de indic. & tortura part.*2. *cap.*6. *per totam*, adi illum, & non pigebit; ſicuti etiam Malleum maleficarum *tom.*1. *part.* 3. *quæſt.*15. *per totam*; & iterum M. Antonium Delrium *ubi ſuprà lib.* 5. *ſect.* 9. §. *quoad tertium dubium*, *fol. mihi* 739. *& ſequent.* ubi ponit undecim remedia.

RESOL. XXXVIII.

An Inquiſitores, ſi torquerent reum ex opinione probabili, relicta probabiliori, debeant puniri à ſuis viſitatoribus? Ex p.4. tract.6. Reſ. etiam 38.

§.1. HIc caſus poteſt faciliter accidere, & ad illum negativè reſpondet Marc. Antonius Delrius, in terminis terminantibus, ut dici ſolet, *in diſquiſition. magicis append.* 2. *lib.* 5. *quæſt.* 1. ubi in caſu de non danda tortura ex ſolo dicto ſocij ſine aliquo alio adminiculo ſic aſſerit. Hæc ſententia communis, cum ſit Iuri, & rationi magis conſentanea, meo judicio, judici ſequenda eſt in utroque foro. Si quis tamen illam contrariam Cyni, & aliorum Doctorum ſequutus eſſet, putarem eum ſyndicatui non ſubjacere, facit enim tot Doctorum, quos ſecutus eſt, ut dici nequeat ex capite ſuo, vel temere feciſſe, aut proceſſiſſe, qui gravium Doctorum, & quorumdam judicum praxim, doctrinámque amplexus fuit, licèt minus probabilem, vel

Sup. hoc in tom. 8. tr.1. reſ. 20. §. ult. propè fin à verſ. Et advertant. & curſim in alio §. ejus annot. & ſi placet, ne pretermittas legere ejus doctrinam à princ & aliarũ ejus ann. quamvis nõ dicant plenè ſup. hoc.

vel tutam. Ita Delrius, & hanc opinionem docet etiam Ioannes Sancius *in ſelectis diſput.*44. *num.*72. *in fine*, ubi ſic ait: Animadvertant quoque Iuriſperiti, non ob id ſubjici ſyndicatui, quòd juxta opinionem probabilem ſententiam ferant, relicta probabiliori, & communiori. Nam prudenter agit, qui juxta opinionem probabilem operatur; ſyndicare autem judicem eo quòd juxta probabilem opinionem ſententiam tulerit, eſſet eum punire abſque culpa, quod hercle iniquum eſt, & oppoſitum rectæ rationi; quapropter Doctores oppoſitum ſentientes rejiciendi ſunt, velut punctum veritatis minimè attingentes, certè namque in principiis moralibus minus fidendum eſt de Iuriſperitis, quàm de Theologis. Hæc Sancius.

TRACTATVS DVODECIMVS, DE POENIS DELICTORVM PERTINENTIVM AD TRIBVNAL SACRÆ INQVISITIONIS.

RESOLVTIO PRIMA.

Quædam preambula ad ea, quæ inferius tractanda ſunt?

Et in primis quæritur, an DD. Inquiſitores poſſint condemnare ad pœnam triremium, fuſtigationis, &c. reos, abjurantes tantum de levi?

Et an quando ex aliquo delicto oritur vehemens ſuſpicio, debeant Inquiſitores ſemper imponere abjurationem de vehementi?

Et quænam ſint pœnæ hæreticis à jure impoſitæ? Ex p.4. tract.7. Reſol. etiam 1.

§.1. ACTVRVS de pœnis criminum ad ſacrum Tribunal ſpectantium, aliqua præmittenda eſſe duxi; igitur.

Quæro primò, an DD. Inquiſitores poſſint condemnare ad pœnam triremium, fuſtigationis, &c. reos abjurantes tantùm de levi? Reſpondet negativè Michaël Zanardus ex Illuſtri Dominicanorum familia, qui fuit Conſultor S. Officij in multis Inquiſitionibus Italiæ; ſic enim aſſerit *in direct. Theolog.part.*3.*cap.*134.*fol.mihi* 737. Qui de levi abjurant, gravibus pœnis non affliguntur, ſed pœnis pecuniariis, vel carceris per aliquot menſes, vel alterius publicæ pœnitentiæ non multum gravis; ſed qui de vehementi abjurant, fuſtigari poſſunt, trium ictuum funis pœna puniri, per annos ad carcerem & ad triremes, juxta qualitatem perſonæ ac delicti, damnari. Ita ille, & hanc ſententiam etiam docet Genuenſis *in praxi Archiepiſc.cap.*68. *num.*8. aſſerit. Leviter ſuſpectis imponi poteſt pœnitentia ſalutaris, & vehementer ſuſpectis pœna triremium. Verùm praxis noſtræ Inquiſitionis Hiſpan. eſt in contrarium, & ſic inferiùs dicemus quòd ducentes duas uxores abjurant de levi, & tamen fuſtigantur, & damnantur ad triremes; & ſolicitantes in confeſſione abjurant de levi, & tamen aliquando damnantur ad triremes; ſic etiam blaſphemi, &c. Vnde Caſtrus Palaus *in ſum. tom.*1. *tract.*4. *diſput.*7.*punct.*1.*num.*9. ſic aſſerit. Infertur pro crimine inducente levem ſuſpicionem: condemnari reum poſſe ad aliquam pœnitentiam, vel pecuniariam, vel reclusionis pro aliquo tempore, vel fuſtigationis, vel triremis arbitrio Inquiſitorum, penſata qualitate perſonæ, & gravitate delicti & malitiæ. Ita ille; quibus etiam pœnis, ſed acriùs in noſtro Tribunali Hiſpanico puniuntur etiam vehementer ſuſpecti de hæreſi, ut tradit ipſemet Palaus *diſp.*6. *punct.*2. *num.*1. & Rojas *de hæret. part.*2. *n.*301.

2. Quæritur ſecundò, an quando ex aliquo delicto oritur vehemens ſuſpicio, debeant Inquiſitores ſemper imponere abjurationem de vehementi? Videtur affirmativè reſpondendum, ex doctrina quam adducit Ricciullus *tract. de jure perſonar. &c. lib.* 5. *cap.* 11. *num.*30. Torreblanca *de Magia lib.*3. *cap.*20. *num.*1. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver.ſuſpicio*, § *ſuſpectus.* Similiter & alij communiter, adducentes regulam generalem, videlicet quòd quando quis committit delictum, quod inducit vehementem ſuſpicionem debet de vehementi abjurare: ſi autem inducit levem ſuſpicionem, de levi emittat abjurationem. Sed in caſibus particularibus, & in praxi contingentibus, circa hoc DD. Inquiſitores eorúmque Conſultores advertant id quod prudenter, & ſolidè obſervat Pegna *in director. Inquiſ. part.*2.*comment.*85. *in fine*, ubi ſic ait: Vnum præ cæteris habeant Inquiſitores ante oculos, ne facilè credant hunc, vel illum eſſe vehementer ſuſpectum, quia in hoc, vel illo authore reperiant ex tali, vel tali cauſa oriri vehementem ſuſpicionem, nam plurimum ſemper ſunt & perſonarum & cauſarum circumſtantiæ conſiderandæ, ex quibus interdum vehemens ſuſpicio, interdum levis, interdum, verò nulla oritur. Sic ille. Vnde Michaël Zanardus *in direct. Theolog.part.*2.*pr.*1.*cap.*1. §.25. docet, quòd ex conſideratione perſonarum, & circumſtantiarum, quandoque vehementes ſuſpiciones convertuntur in leves, ſicut è contra ſuſpiciones leves convertuntur in vehementes.

3. Obſerva etiam hîc obiter id quod docet Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.*2. *cap.*40. *n.*15. proceſſum minorum in cauſa fidei, quando de hæreſi formali non conſtat, non terminari regulariter per majorem abjurationem, quàm de levi, cùm præmatura ætas in dicta cauſa fidei delicto plurimum detrahat. Ita ille qui citat Pegnam, quod eſt valde notandum.

4. Quæro tertiò, quænam ſint pœnæ hæreticis à

jure impoſitæ ? Reſpondeo pœnæ contra hæreticos à jure ſtatutæ hæ ſunt. Prima eſt ſententia excommunicationis majoris, quæ ſpiritualis eſt, quæ decernitur *in cap. ad abolendam*, *& cap. excommunicamus* 1. *&* 2. *tit. de hæret. in decretal. & in* 6. & tandem arctiori vinculo *in Bull. Cœn.*

5. Secunda pœna partim ſpiritualis, & partim temporalis, eſt privatio omnis Eccleſiaſticæ dignitatis, officij, & beneficij, & inhabilitas ad ipſa, & habetur *in cap. didicimus, cap. pudenda* 24. *quæſt.* 1. *cap. præter,* 32. *diſt: cap. quo jure, diſtinct.* 6. *cap. ad abolendam, cap. excommunicamus* 1. *de hæret. cap. ut commiſſi, eodem tit. in* 6.

6. Tertia pœna temporalis eſt, videlicet publicatio bonorum omnium quibus privantur hæretici à die commiſſi criminis, & habetur *in l. Manichæos, l. Arriani, C. de hæret. in Authen. Gazaros, & Authen. idem eſt, C. eodem tit. in cap. Iudæi,* 1. *q.* 4. *cap. vergentis, de hæret. cap. cùm ſecundum leges, eodem tit. in* 6. Huic pœnæ annectitur alia ſimilis, quæ eſt privatio omnis dominij temporalis, juriſdictionis & omnis debiti quod ex fidelitate quocumque titulo illis debebatur, *in cap. ult. de hæret.* Pœna privationis bonorum extenditur etiam ad filios hæreticorum, ſic enim bona ab eis auferuntur, ut filij & hæredes maneant perpetuò ſpoliati, quod antiquo jure non fiebat, ſed bona parentum hæreticorum filiis Catholicis tradebantur, ut patet ex *l. Manichæos, l. cognovimus, C. de hæret. Authent. idem eſt, eodem Cod. cap. Iudæi* 1. *q.* 4. Sed jure novo fiſco applicantur, ut patet ex *Auth. Gazaros, & l. ult. C. de bonis proſcriptorum, & cap. vergentis, de hæret. & cap. ſecundum leges, eod. tit. in* 6.

6. Quarta pœna etiam temporalis eſt. Quinta, perpetua infamia, *in Authen. Gazaros, C. de hæret. cap. infamis,* 6. *q.* 1. *cap. alieni,* 2. *q.* 7. *c. infamibus, de reg juris, cap. excommunicamus* 1. *de hæret. & c.* 2. *§. hæretici, eodem tit. in* 6. huic pœnæ annexa eſt inhabilitas ad omnem honorum dignitatem, officium & actionem civilem, ut hæreticus, nec judex, nec teſtis, nec actor, nec tabellio, neque aliud ſimile eſſe poſſit, quoniam hæc omnia infamibus prohibita ſunt, ut habetur *in cap. infamibus, de reg. juris, in* 6. *& in l.* 2. *C. de dignitatibus,* & nominatim etiam hæc hæreticis interdicuntur *in l. quoniam, C. de hæret. l. ſi pupilli, §. videamus, de negot. geſt. cap. excommunicamus,* 1. *de hæret. cap. quicumque. cap. cùm ſecundum leges, eod. tit. in* 6. quæ quidem pœna infamiæ extenditur ad filios & nepotes uſque ad ſecundam generationem, ex *l. quiſquis, C. ad leg. Iuliam majeſtatis,* & ex *cap. Quicumque, & cap. ſtatutum, de hæret. in* 6. quo pacto verò & quouſque hæc pœna eos comprehendat, explicat Simanca *tit.* 29. & Covarr. *var. lib.* 2. *cap.* 8.

8. Et ultima tandem pœna eſt ſupplicium mortis, quo tandem plectuntur impœnitentes & incorrigibiles, quæ conſtituta eſt legibus civ. *in l. Manichæos, l. Arriani, l. quicumque, Cod. de hæret.* & jure Canon. *in cap. ad abolendam, cap. ſicut ait, cap. excommunicamus* 1. *de hæret. & in cap. ſuper eo, & cap. ut commiſſi, eodem tit. in* 6.

9. His igitur ſuppoſitis deveniendum eſt ad abjurationes & pœnas extraordinarias cuilibet particulari delicto in hoc ſacro Tribunali imponendas, quas ego, ſcit Deus cum quanta diligentia, collegi ex probatiſſimis authoribus ad ſublevandum laborem DD. Inquiſitorum, quibus hæc omnia & à me ſcripta & ſcribenda humiliter & ex corde ſubmitto.

RESOL. II.

De Iudæis, Mauris, & aliis infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus pœnis ſupradicti plectendi ſunt?

Et an ultra pœnas ſit in aliquibus caſibus illis aliqua abjuratio indicenda?

Et an Iudæi tranſeuntes ad Saracenos, ſeu ad alios infideles poſſint puniri ab Inquiſitoribus? Ex p. 4. tract. 7. Reſ. etiam 2.

§. 1. Nonnulli ſunt caſus, in quibus Inquiſitores poſſunt procedere contra Iudæos & infideles non baptizatos, contenti in Bulla Greg. XIII. edita *ann.* 1581. in qua Summ. Pontifex decernit *in* §. 2. ut puniantur ab Inquiſitoribus Iudæi & infideles negantes quæ habent communia circa fidem cum Chriſtianis, ut Deum unum, æternum, omnipotentem, creatorem omnium eſſe, aut id alicui etiam privatim inſinuantes, vel §. 3. dæmones invocantes, conſulentes, eis immolantes, vel thus & fumigationem offerentes, aut §. 4. verbo, facto, exemplo, alióve modo nefaria hujuſmodi docentes Chriſtianos, vel ad ea perducere tentantes; vel §. 5. Chriſtum purum hominem, aut peccatorem Deíve matrem non Virginem, ſimiléſve blaſphemias hæreticales proferentes; vel §. 6. auxilio, conſilio, opere, favore Chriſtianum à fide ad impias ſectas, ſuperſtitiones, aut hæreſim ſolicitantes; vel §. 7. aliquem à fidei, vel Baptiſmi poſt ejus declaratam nutu, verbo, facto, aut alio quocumque modo voluntatem retrahentes, dehortantes, impedientes quovis modo: aut §. 8. Hæreticos Apoſtatáſve ſcienter receptantes, alentes, commeatu juvantes, aſſociantes, deducentes, vel deducendos & aſſociandos curantes, defendentes, & quomodolibet auxilium, conſilium, favorem deferentes, vel facientes ne ab eis perpetrata inveſtigari queant; vel §. 9. prohibitos libros deferentes, retinentes, aut divulgantes, vel ad eam rem operam ſuam conferentes; vel §. 10. deriſioni habentes Chriſtianos, ſacram hoſtiam, Crucem, Chriſtum Dominum conſpuentes, vel facientes quid ſimile, ovem, agnum, aut aliud quid Cruci affigentes, aut appendentes; vel §. 11. Chriſtianas nutrices tenentes, vel cogentes quando communicant uno, aut pluribus diebus effundere lac in cloacas, aut latrinas. In omnibus his caſibus, ut diximus, Pontifex præbet authoritatem Inquiſitoribus procedendi adversùs Iudęos, & alios quoſcumque infideles, ut obſervat etiam Ricciullus *tr. de jure perſon. &c. lib.* 1. *cap.* 52. *num.* 7. Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 37. *à num.* 18. *uſque ad* 27. Scortiam *in Bull. Pontif. theor.* 347. & alij penes ipſos. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Azorium *tom.* 1. *lib.* 8. *c.* 22. *q.* 12. Campegium *in addit. ad Zanchinum cap.* 36. *lit. B.* Simanc. *tit.* 35. *per tot.* Canteram *in qq. crim. cap.* 1. *de hæret. n.* 72.

2. Sed deveniendo ad noſtrum inſtitutum, quibus pœnis plectendi ſint ſupradicti Iudæi, & infideles talia delicta perpetrantes, tradit Pegna *in direct. Inquiſ. p.* 2. *comment.* 69. ubi quatuor pœnas numerat, privationem communionis cum Chriſtianis, pecuniariam, carcerem & verbera, neque ab his putat recedendum. Addit verò quòd ſi atrox ſit ſcelus à Iudæo, vel alio infideli contra fidem patratum, acrior pœna eis imponi poterit, ac etiam relinqui poterunt Curiæ ſæculari: nam quoties pœna relinquitur arbitrio judicantis, ſi crimen ſit ingens, judex arbitrium poteſt extendere uſque ad mortem. Ita Pegna, & poſt illum Caſtrus Palaus *in ſum. tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 16. §. 6. *n.* 1. & Farinacius *de hæreſi, quæſt.* 178. *num.* 146. & ante illos

illos Calderinus *tract. de hæret. cap.* 36. *n.* 4. Repertor, Inquiſ. *ver. Iudæus*, §. *Sed circa prædicta.* Zanchinus *de hæret. cap.* 36. *n.* 4. & *ibi* Campegius.

3. Sed audiamus Souſam *in Aphoriſm. Inquiſit. lib.* 1. *cap.* 37. *num.* 29. ſic aſſerentem, Pœna quæ prædictis infidelibus imponi debet, eſt arbitraria, major, vel minor, pro qualitate delicti videlicet pœna privationis, communicationis cum Chriſtianis, pecuniaria, carceris, verberum, remigandi etiam in perpetuum; tradi præterea poſſunt Curiæ ſæculari, ultimo ſupplicio puniendi, ex conſtit. Greg. XIII. Hæc Souſa. Vnde ego olim *anno* 1633. *die* 29. *Auguſti* conſului quemdam Maurum ad triremes per triennium damnandum eſſe, ex quo pertinaciter in Tribunali S. Officij falſum depoſuit ad excuſandum alium Maurum jam Chriſtianum factum, qui à dicto Mauro adjutus fugam arripuerat in Africam animo apoſtatandi, licèt ex pietate DD. Inquiſitorum non ad triremes, ſed ad verbera fuerit condemnatus. Quòd autem Inquiſitores poſſint ſpecialiter contra Turcas procedere, quando adjuvant, vel conſulunt Chriſtianos ad apoſtandum, docet Eymericus *in director. Inquiſ. part.* 2. *q.* 45 *n.* 3. & Zecchius *in ſumma tom.* 1. *c.* 11. *de hæret. n.* 13. & apertè patet ex Bulla Gregorij XI. quam per extenſum ponit Eymericus *loco cit.* & commentariis illuſtrat Scortia *in Bull. Pontif. epitom.* 27. *theor.* 73. 74. 75.

4. Igitur cùm Iudæi delinquunt in iis, quæ ſunt noſtræ & ſuæ fidei communia, certum eſt Inquiſitores poſſe illos punire. Difficultas eſt, an ultra pœnas, de quibus *ſuprà* dictum eſt, ſit in hoc caſu illis aliqua abjuratio indicenda? Affirmativè reſpondeo cum Pegna *in direttor. par.* 2. *comment.* in hac forma.

5. Ego N. ſacro ſancta Dei lege poſita coram me, & meis manibus tacta, jure me credere corde & ore profiteor, illam veritatem ac fidem, quam lex Dei ſacro ſancta docet, ac in primis Deum eſſe invocandum ſolúmque adorandum, & per conſequens deteſtor eum errorem qui dicit, dæmones eſſe advocandos, eiſque divinos honores tribuendos, aut ſimilia, juxta qualitatem errorum quos adversùs fidem admiſit, non enim in tali caſu jurat ſuper Evangelia, quibus non credit, nec abjurat hæreſim quæ in ipſum non cadit.

6. Et ita in facti contingentia accidit Barcinone *anno* 1371. ubi Epiſcopus & Inquiſitor in die Circumciſionis Dominicæ fecerunt publicè abjurare, & ſententialiter perpetuo carceri mancipારunt quemdam Iudæum convictum & confeſſum, quòd dæmones invocaverat & ſacrificaverat: ut obſervat Vmbertus Locatus *in praxi inquiſ. ver. Invocare*, §. *ult* & ante illum Eymericus *in direttor. Inquiſ. part.* 2. *quæſt.* 46. *n.* 16. qui tunc erat in Aragonia Inquiſitor, & dictum Iudæum, prout *ſuprà*, ipſemet condemnavit.

7. Sed ex dictis oritur pulchra quæſtio, an Iudæi tranſeuntes ad Saracenos, ſeu ad alios infideles, poſſint puniri ab Inquiſitoribus? Negativè reſpondet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *c.* 37. *n.* 27. Farinacius *de hæreſi q.* 178. *n.* 132. Decianus *lib.* 5. *c.* 10. *num.* 34. & alij. Sed ego contrariam ſententiam tenendam eſſe exiſtimo, quam tuetur doctus Inquiſitor Camillus Campegius *in addit. ad Zanchin. de hæret. c.* 36. *lit. B. in fine*, ubi ſic aſſerit: Tandem circa hanc tractationem de Iudæorum delictis per Eccleſiam puniendis, vide adducta per Romanum *in ſingul.* 687. ubi quærit, an Iudæus convertens ſe ad ritum Saracenorum, veniat aliqua pœna puniendus? & probat quòd non ſit puniendus. Tu verò tene doctrinam directorij *part.* 2. *q.* 46. quæ ſecurior eſſe videtur. Conſtat autem quòd quam plurima in lege Saracenorum continentur quæ veritati Scripturæ adverſantur, quæ & Iudæis & nobis communia exiſtunt. Ideo ex hoc potiſſimum puniri poſſunt, quia non licet ab eis diſcedere; ſicut enim puniri debent Iudæi colentes idola, vel ſacrificia illis offerentes, aut dæmones invocantes, ita credo eos puniendos eſſe, ſi ad aliam ſectam tranſeant, in cujus ritu contineantur contraria his, quæ ipſi Iudæi nobiſcum tenent, ut jam dictum eſt. Ita Campegius: unde contrariam ſententiam non poſſe ſuſtineri poſt conſtitutionem citatam Gregor. XIII. manifeſtum eſt. Nam in §. 2. tribuitur Inquiſitoribus poteſtas contra Iudæos negantes, quæ habent communia circa fidem cum Chriſtianis. Sed Iudæi tranſeuntes ad ſectam Saracenorum, neceſſe eſt ut negent multa, quæ habent communia circa fidem cum Chriſtianis, ergo, &c. Ex quo valde miror Souſam alioquin virum doctiſſimum, & de noſtro ſacro Tribunali, bene merentem, negativam ſententiam docuiſſe. De Farinacio vero non miror, quia non ita diligenter omnia dubia diſcutit. Decianus eſt venia dignus, quia ante conſtitutionem Gregor. ſcripſit.

8. Nota etiam Souſam pro ſua ſententia citare Pegnam *in direttor. part.* 2. *comment.* 69. ſed *ibi* Pegna refert tantùm Oldradum, & aſſerit ejus dicta ob brevitatem non velle expendere, in quibus verbis minimè demonſtrat talem ſententiam ipſum tenere.

RESOL. III.

De Apoſtatis, & aliis qui vulgo dicuntur Renegati, *an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere?*

Et de pœnis, & abjurationibus, quas illis in aliquibus caſibus imponere debent, agitur.

Et an Inquiſitores ſine Epiſcopo poſſint reconciliare eos, qui vulgo dicuntur Renegati *ſi ſponte ad eos venerint & pœnitentiam poſtulent?*

Et an judex laicus poſſit cognoſcere de Apoſtaſia, quando agitur de quæſtione facti, quod idem dicendum eſt de hæreſi? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 3.

§. 1. POſſe contra ſupradictos procedere Inquiſitores, tradit Filliucius *tom.* 2. *tract.* 12. *c.* 5. *n.* 145. ubi ſic ait. Inquiſitores habent jus inquirendi in eos, qui è Chriſtianis tranſeunt ad Saracenos, ex *c. contra Chriſtianos, de hæret. in* 6. eſt enim eadem ratio, quæ de tranſeuntibus ad Iudæos. Ita ille, & ante illum noſter Rojas *de hæret. part.* 1. *n.* 124. ubi ita ait. Quamvis *in c. contra Chriſtianos de hæret. in* 6. ſolummodo dicatur de tranſeunte ad ritus Iudæorum; idem dicendum eſt de tranſeunte ad ritus Saracenorum, quia ex identitate rationis etiam in pœnalibus favore fidei ſit extenſio, & ita etiam docent Sanctarell. *de hæreſi c.* 2. *dub. unic. n.* 1. ait enim, Apoſtatæ à fide dicuntur ij, qui à tota fide Chriſtiana recedentes ad alias Religiones, ſeu ſectas ſe transferunt, ut ad ſectas Turcarum, Paganorum, vel Iudæorum; vide etiam Riccium *in praxi tom.* 1. *reſ.* 423. *ver. Renegati*, Zecchium *in ſum. tom.* 1. *tit. de hæret. c.* 11. *n.* 13. Peyrinum *in privil. Minim. tom.* 2. *conſtit.* 9. *Pauli V.* §. 2 *n.* 15. Carrerium *de hæret. n.* 87. Vallenſ. *in partit. ad Decretal. lib.* 5. *tit.* 9. *n.* 2.

2. Ad pœnas igitur deveniendo quoad abjurationem ſic aſſerit Genuenſis *in praxi Archiep. c.* 68. *n.* 12. qui abnegarunt fidem Catholicam apud infideles, ſi ſponte reverſi petunt reconciliationem Eccleſiæ; tanquam Apoſtatæ formales abjurant, ſi fateantur ſe verè abnegaſſe fidem; ſi verò aſſerunt non habuiſſe intentionem abnegandi fidem, ſi pueri ſunt, ſolent abjurare de levi, ſi majores, de vehementi, & hoc procedit, ut dictum eſt, ſi ſponte veniant ad Tribunal S. Inquiſit. Ita Genuenſ. & poſt illum Aloyſius Bariola *in aphor. lit. P, ver. pueri*, §. 2. Sed magis amplè loquitur Pegna *in direct. Inquiſ. part.* 2. *com.* 59. ubi ſic ait. In his recipiendis & reconciliandis uſu ſacri & ſupremi Tribunalis hæc praxis recepta ſūmo judicio eſſe videtur, ſi committentes

committentes talia facta ſponte compareant,& dicant ſe non credidiſſe ita faciendum eſſe, ſed fidem in corde retinuiſſe, tunc abjurant ut vehementer ſuſpecti, & aliæ pœnitentiæ ſalutares ipſis imponuntur; quòd ſi dicant & feciſſe & ita faciendum crediſſe,abjurant tunc ut formales hæretici, vel Apoſtatæ, & graviùs puniuntur, maximè ſi ſponte, aut nullo inducto metu, aut levi metu incuſſo hæreticalia, vel apoſtatica facta commiſerunt, quòd ſi non compareant ſponte, & confitentur facta hæreticalia, vel apoſtatica, pravam autem intentionem negant, tunc ſuper intentione torquentur, ut intelligatur an revera ita crediderint, necne, & ſi poſt torturam legitimè adhibitam in negativa perſiſtunt, dicentes ſe non habuiſſe pravam intentionem, tunc ſimiliter abjurant, ut vehementer ſuſpecti, & veriſimile eſt eos non habuiſſe pravam intentionem qui per gravem metum talia commiſerunt. Si verò intentionem pravam confitentur, tunc tanquam formales hæretici, vel Apoſtatæ abjurare compelluntur, & graves item pœnitentiæ imponuntur. Cæterùm ut graviùs,vel mitiùs puniantur, conſideranda eſt qualitas metus illati, & perſonæ delinquentis, an juvenis, vel vir, an doctus, vel imperitus, an laicus, vel Clericus & Religioſus & ſimiles circumſtantiæ quæ delicta ſolent minuere & augere. Sanè illi,qui cùm non ſponte venerint confeſſi fuerint pravam intentionem & mentis errorem, ſi reverti voluerint poſtquam hæreſim, vel apoſtaſiam abjuraverint, de jure ad perpetuum carcerem ſunt damnandi, *cap. excommunicamus il 2.§.ſi qui autem,de hæret. in 6.* Ita Pegna *loc. cit.* & poſt illum Ioſeph Seſſe *in deciſ. Aragon. tom.4. deciſ.* 444. *num.9.* Extra verò abjurationem puniuntur ſupradicti aliis pœnis arbitrariis DD. Inquiſitoribus, videlicet pecuniæ, triremium, fuſtigationum, &c. ut optimè obſervat Caſtrus Palaus *in ſum. tom.1. tract.4. diſp.7. punct.1. numero* 10. quæ omnia, ait ipſe,obſervata vidi in publicis actibus fidei, in quibus vehementer ſuſpecti ob aliquos ritus Iudaicos publicè errores abjurarunt, & pœna pecuniaria S.Officij ſumptibus applicanda condemnati ſunt, alij verò ad exilium. Neque illis fuit impoſitus ſaccus pœnitentialis crucibus integrè ſignatis, ſed ſolùm dimidiatis, qui tamen ſaccus facta abjuratione illis ſublatus fuit. Ita Caſtrus, quod ultimum eſt valdè notandum.

3. Non deſinam tamen hîc adnotare ea, quæ docet Rojas *de hæret. part.1. num.*108. ubi ita ait: Si captus à Sarracenis (ut quotidie vidimus) metu mortis, vel tormentorum fidem Chriſtianam compellitur abnegare, & ad eorum ritus tranſire, ſed corde & animo fidem Catholicam tenet, is neque eſt hæreticus, neque reconciliandus, ſed in loco religioſo per aliquod tempus reponendus, & in fide orthodoxa inſtruendus; præſertim ſi illo tempore minor ætate erat, quando captus à Sarracenis fuit. Nam majores,ut mihi relatum fuit ab ipſis Sarracenis, ad id non compelluntur. Hæc Rojas.

4. Sed quia,ut ex dictis apparet,poteſt ſæpiùs contingere ſupradictos reos adducere ſe apoſtataſſe propter metum, ultra ſuperiùs dicta afferam hic ea, quæ optimè advertit Ricciullus *in tract. de jure perſon. &c. lib.6. cap.5. num.7. & ſeq.* ſic enim ait: Quoniam animus intus latet, & Eccleſia non judicat de occultis, meritò in foro exteriori aſſerens ſe Chriſtum negaſſe per vim, ſive metum, redditur ſuſpectus de vehementi, vel levi, perpenſis conjecturis perſonarum & negotiorum. Erit quidem vehementi ſuſpectus, ſi vi, vel metu ceſſante, nihilominus in negatione fidei perſeveravit, quia diuturna continuatio demonſtrat actum ex corde proceſſiſſe. Item ſi perſona ſit gravis, veluti Prælatus, Monachus, Theologus, aut alius vir gravis & prudens, & vis vel metus non fuerit mortis, vel tormentorum, ſed famæ, vel exilij, fuſtigationis,carceris, famis, vel alterius generis non cadentis in conſtantem virum: in his caſibus ſuſpicio eſt ita vehemens, ut meritò indici eis poſſit abjuratio,& ſimiliter ſi metus fuerit reverentialis. De levi verò erit ſuſpectus, ſi negatio fuerit facta à perſonis non bene fidei cauſam callentibus, & qui veriſimiliter ſcire non poterant, quàm grave delictum ſit negare fidem, cujuſmodi ſunt pueri, fœminæ, ruſtici & alij, quos minor motus avertit. Diluet autem omnem ſuſpicionem apoſtaſiæ, ſi ſtatim, vi vel metu ceſſante doluerit,& pœnitentiam egerit. Ita Ricciullus, & ante illum Pegna *in direct. Inquiſ. p.1.comm.*24.

5. Neque adversùs ſupradicta facit Eymericus *in direct. p.2. q.*41. ubi docet, quòd metus mortis non excuſat ab apoſtaſia in foro exteriori; nam,ut optimè obſervat Pegna *ibi comm.66. lit.C,* hæc Eymerici ſententia videtur vera de juris, ut aiunt, rigore, nonnullis concurrentibus, videlicet ut qui fidem metu mortis abnegat, probè cauſam fidei intelligat, & peritus ſit, ut Theologus, Monachus, vel Epiſcopus, ſimiléſque perſonæ conſpicuæ, quibus eam prædicare quaſi ex officio incumbat. Rurſus ut eam abnegent, ubi facilè periculum evadere poterant, aut ubi maximè eam profiteri tenebantur, diutiúſque in tali apoſtaſia perdurant, nec ſtatim facta opportunitate revertuntur, & Eccleſiæ reconciliari depoſcunt; ſive quando non ipſi ſe ipſos prodiderunt, ſed aliorum teſtimonio legitimè convincuntur, nec metum probant, nec alia,quæ ad ſui excuſationem adducunt. Sic Pegna. Ex quibus apparet, quod licèt in aliquibus caſibus metus excuſet, tamen ut hoc efficiat eſt in judicio ad probandum, & ideo ego olim conſului quemdam Græcum apoſtatam, qui delatus ab aliis ad S. Officium, negabat ex animo apoſtataſſe, ſed metu mortis cauſa, quod cùm plenè non probaret,conſului inquam, torquendum eſſe, & ſi negaret intentionem, abjurare debere de vehementi, & ad triremes damnari, ut poſtea factum fuit.

6. Et tandem ponam praxim quæ in ſacro Tribunali hujus Regni practicatur regulariter cum Mauris factis Chriſtianis, qui poſtea cum aliis Mauris ad terras Turcarum fugam arripiunt, nam ſi in itinere capiuntur,cùm ex dicta fuga & aliis circumſtantiis,quæ quaſi ſemper concurrunt in dicto caſu, habent contra ſe violentam præſumptionem apoſtaſiæ;ideo torquentur ſuper intentione, & ſi poſtea negent, abjurant adhuc de vehementi, & ad triremes per triennium damnantur.

7. Nota tandem quòd ſi veri apoſtatæ abjurant de formali, confiſcantur eorum bona, & damnantur ad carcerem perpetuum, & ſubjacent iiſdem pœnis,quibus ſubduntur hæretici, de quibus *infrà*, ut docet Innoc. *in cap.1.de apoſtaſ.n.2.& ibi* Hoſtienſis *n.2.* Ioan. Andr. *n.4.* Butrius *n.7.* Vnde Lorca *in 2.2. D. Thomæ q.12. art.1. diſp.50. n.3.* aſſerit apoſtatam quoad pœnas & omnem proceſſum judicialem, tractandnm eſſe ut hæreticum, & idem tenet Sanctarellus *de hæreſi c.2. dub. unic. n.6.*

Sed in fine hujus reſolutionis diſcutiam breviter duas quæſtiunculas.

8. Quæro igitur primò,an apoſtatæ à Religione ſint puniendi à DD. Inquiſitoribus? Negativè reſpondet Duardus *in Bull. Cœnæ,lib.2.can,1.q.17.n.32.* & Pegna *in direct. Inquiſ. part. 2. comm.4.* ubi obſervat ſacrum Tribunal Inquiſitionis Romanæ non ſolere contra hos inquirere, & ita etiam obſervatur in Inquiſitione Hiſpanica, & ideo Aloyſius Barjola *in aphoriſm. lit. A, ver. Apoſtata,* §.3. ſic ait Apoſtatæ a Religione non puniuntur ab Inquiſitoribus ex ſola apoſtaſia, niſi

niſi habeant aliquid adjunctum, & ita eſt praxis Sacr. Inquiſitionis de Vrbe. Sic ille. Verùm Michaël Zanardus *in direct. Theol. p.2. præc.1. cap.5. §.19.* ait hos eſſe de vehementi ſuſpectos de fide in tribus caſibus. Primò, ſi à Religione tranſeant ad partes hæreticorum cum eis communicantes, eorum conciones audientes, vel aliquo modo eorum impietates authorizantes. Secundò, ſi habitum lacerent, pedibúſque conculcent, & blaſphemias contra Religiones evomant, nam ſimilia facere & effutire mali animi indicium eſt. Tertiò, ſi aliquid faciunt contra determinationes Eccleſiæ, ut ſi uxores ducant, vel celebrent, quando nominaliter excommunicati ſunt, vel ſimilia alia fecerint quæ magni contemptus ſigna ſunt. Ita Zanardus.

9. Sed in multis ex ſupradictis caſibus non ut Apoſtatas à Religione, ſed ex aliis capitibus adversùs illos procedunt Inquiſitores: ſicut procedunt adversùs ſæculares cum hæreticis communicantes, eorum conciones audientes, binas nuptias contrahentes, &c.

10. Vnde etiam non deſunt DD. aſſerentes poſſe Inquiſitores procedere contra Apoſtatas à Religione, ſi per annum in excommunicatione perſtiterint negligentes ad Religionem redire, & ita docet Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap.41. dub.3.* & Laurentius de Peyrinis *in privil. Minim. tom.2. conſtit.2. Pauli V. §.1. num.13.*

11. Quæro ſecundò, an Inquiſitores ſine Epiſcopo poſſint reconciliare eos, qui vulgò dicuntur *Renegati*, ſi ſponte ad ipſos venerint, & pœnitentiam poſtulent? Affirmativè videtur reſpondendum ex Molina *de juſt. tom.5. tract.5. diſp.28. num.16.* ubi ſic ait: Vidi ego in Luſitania cùm Chriſtianus quidam captus à Sarracenis fuiſſet, atque ut ſervitutem fugeret ſectam Mahometanam fuiſſet inter illos profeſſus, ad noſtram propria ſponte aufugiſſet, reconciliatum fuiſſe ſecretò in Tribunali Inquiſitionis, ibique abjuraſſe ſolis Inquiſitoribus, & aliis miniſtris ejus Tribunalis, ac me, qui illum fui comitatus, præſentibus, neque Oridnarium, aut alium loco illius interfuiſſe, fortè in ſimili eventu, in quo nullum dubium intervenire poteſt, neceſſaria non erit præſentia Epiſcopi. Ita Molina adversùs quem inſurgit noviſſimè Caſtrus Palaus *tractat.4. diſput.8. punct.13. num.17.* Verùm non ſolùm in caſu ſupradicto, ſed etiam abſolutè docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1. cap.3. n.5.* eſſe uſu receptum, Inquiſitores indicare abjurationem & purgationem, ſine Epiſcopo. Vnde ego, ubi adeſt talis conſuetudo legitimè præſcripta, illam non damnarem; & hæc opinio erit quidem multum plauſibilis DD. Inquiſitoribus.

S[...].hoc ſup. i[...]r.10.Reſ. [...] §. ult. & le[...] etiam a[...]m Reſ. e[...] annot.

12. Et tandem pro coronide hujus reſolutionis nota, quòd licèt *in l. hi qui ſanctam, C. de apoſt.* denegatum ſit illis reconciliari, tamen ille textus fuit poſtea correctus à jure Canonico *in d. cap. contra Chriſtianos, & cap. plerique, de conſecrat. diſt.4. & cap. quidam, de apoſt.* quicquid aſſerat Arelatanus *de hæret. notab.44.* & Matthæus de Afflictis apud Rojas *de hæret. part.1. n.291.* & ideo Lorca *in 2.2. D.Th. quæſt.12. art.2.* Canus *lib.2. cap.9.* Caſtrus *lib.2. cap.23.* & Pegna *in annot. ad Lucern. Inquiſit. ver. Apoſtata*, & Simanca *tit.7. num.3.* Barboſa *in l. Titia 35. ff ſoluto matrim. n.55. tom.2.* Freytas *in novis addit. de Confeſſ. ſolicit q.5. n.90.* aſſerunt apoſtatam pœnitentem recipiendum eſſe, quod etiam tradit noviſſime Gabriel Pereira *part.2. de manu Regia, cap.74. num.1.* qui tamen, licèt alioqui vir doctus, cautè legendus eſt, nam in dicto libro multa aſſerit contra immunitatem Eccleſiaſticam, & præcipuè *in cap. cit.* docet, judicem laicum poſſe cognoſcere de apoſtaſia, quando agitur de quæſtione facti, quod antea *in par.1. in concord. Ioannis 1. art.1. n.175.* dixerat etiam de hæreſi. Sed hæc omnia ſunt falſa, & contra communem ſententiam Doctorum, ita explicantium textum *in cap. ut Inquiſitionis, §. prohibemus, de hæret. in 6.*

S[...]. his in [...].9. tr.2.

Reſ. 194. & in aliis ejus not. & in Reſ. 195.

RESOL. IV.

De contrahentibus binas nuptias.

Et an hoc delictum Inquiſitores cognoſcere poſſint, vel hoc crimen ſit miſti fori?

Et an ſupradicti ſint de vehementi, vel tantum leviter ſuſpecti de fide, & quibus pœnis debeant plecti?

Et alia notabilia circa hoc, & circa conſulentes binas nuptias in textu hujus Reſolutionis diſcutiuntur?

Et tandem quæritur, an qui ſine uxoris licentia in ſæculo degentis ſuſpiciunt Ordines ſacros, ſint ſupradictis mulctandi pœnis, & habenda ſit ratio, cujus nationis ſint? Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 4.

§.1. HOc delictum Inquiſitores cognoſcere privativè quoad judices laicos, probat Sigiſmundus Scaccia *de judic. cauſar. &c. lib.1. cap.12. n.55.* Vnde Antonius Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1. cap.35. n.18.* Sic ait: Stando in jure communi, culpa contrahentium binas nuptias ad utrumque judicem, Eccleſiaſticum ſcilicet, & ſæcularem ſpectabat, nunc autem ad ſolos Inquiſitores, & extat declaratio à Sum. Pontif. ad Inquiſitorum Luſitaniæ. Ita ille.

2. Verùm M. Anton. Genuenſis *in praxi Archiep. cap.68. num.13.* ſic aſſerit: Si bigamus eſt præventus à Curia ſæculari, debet remitti ad Curiam Eccleſiaſticam (Inquiſitorem videlicet) ut rectè notat Farinacius *ubi infrà*, quæ torquet ipſum ſuper intentione, & abjurare, facit deinde tenetur illum remittere ad Curiam ſæcularem, quæ ipſum punit pro bigamia; quando verò eſt præventus à Curia Eccleſiaſtica, in totum punitur ab ipſa, & non poteſt ampliùs Curia ſæcularis ſe intromittere, ut habetur ex litteris Congregation. S. Officij, quæ conſervantur in Curia. Hæc Genuenſis. Ex quibus apparet cautè legendum eſſe Simancam *tit.40. num.3. & 4.* ubi putat Inquiſitores tunc poſſe procedere adversùs tales bigamos, quando ſunt ex genere Mahometano, & quando palàm duas duxerint uxores. Sed adversùs illum, & meritò inſurgit Seraphinus Freytas *in addit. ad Acugnam, cap.2. num.32.* & Farinacius *de hæreſi, quæſt.178. n.71.* Vide etiam Homobonum *in exam. Eccleſ. p.2. tr.11. cap.7. q.18.* Rojas *ſingul.98. n.4.* Guttierrez *in qq. Canon. lib.2. cap.8. n.1.* Henriquez *lib.11. cap.2. num.3.* & alios quos citant & ſequuntur Bobadilla *in polit. l.2. cap.17. num.152. in gloſ. lit. A.* & Barboſa *de poteſtate Epiſc. p.2. alleg.40. n.44.* unde non eſt audiendus Simanca.

3. Igitur cùm Inquiſitores abſolutè & indiſtinctè procedant adversùs binas nuptias contrahentes, difficultas eſt an dicti ſint de vehementi, vel tantùm leviter ſuſpecti de fide? Eſſe de fide vehementer ſuſpectos, tradit Piaſecius *in praxi part.2. cap.4. art.6. n.9.* & Genuenſis *cap.18. num.11.* & alij. Verùm aſſerunt hos eſſe tantùm de fide leviter ſuſpectos, Simanca *tit.40. num.8.* & alij. Vnde ex diverſitate harum opinionum orta eſt differentia inter ſtylum Inquiſitionis Romanæ & Hiſpanicæ; nam in Romana Inquiſitione ſupradicti rei tanquam ſuſpecti vehementer de hæreſi torquentur, & abjurant de vehementi, ut teſtatur Naldus *in ſumm. ver. uxor, num.2.* Riccius *in addit. ad Inſtit. Canon. lib.4. tit.2.* Farinacius *quæſt.178. num.68.* Ricciullus *de jure perſon. &c. lib.1. cap.11. numero 19.*

*juncto n.*30. Genuen. *in praxi cap.*68. *num.*13. Pegna *in direct. part.*2. *comm.*81.

4. Hinc Aloyſius Barjola *in aphor. lit.V. ver. uxor.* §.2. ſic aſſeruit: Si quis aliquam ducat uxorem priore vivente, hoc ſpectat ad S. Officium, & ex decreto Vrbis confeſſi, vel convicti præmiſſa tortura in forma abjurant de vehementi coram Congregatione, & ad remum tranſmittuntur per quinquennium, vel per ſeptennium pœnitentiis ſalutaribus injunctis Inquiſitorum arbitrio. Ita ille.

5. In noſtra verò Inquiſitione Hiſpanica hi abjurant tantùm de levi, ut obſervat Suarez *de fide diſputat.*24.*ſect.*2. *n.*4. Emanuel Moura *de incant. opuſc.*1. *ſect.*3.*c.*3.*n.*8. Souſa *in aphor.Inquiſit.lib.*1.*cap.*35 *n.*20. & non torquentur ut obſervat idem Souſa *de Confeſ. ſolic. tract.*2 *cap.*13. *concl.*3.*n.*11. Et ratio eſt,quia tales ut plurimum præſumuntur contrahere binas nuptias ex luxuria,vel cupiditate lucrandæ dotis; ſecus autem ſi rei eſſent ex provincia infecta hæreſis Calvinianæ & Lutheranæ; nam in tali caſu abjurarent de vehementi,& ego illos torquerem,nam ex natione infecta oritur contra illos vehemens ſuſpicio de hæreſi. Vide Emanuelem Moura *de enſal. ſect.*3. *cap.*3. *num.* 9. In ſupradictis verò unuſquiſque ſequatur praxim Inquiſitionis ſuæ.

6. Quibus verò aliis pœnis ſupradicti plectantur in noſtro Tribunali Hiſpanico, teſtatur Salzedo *in addit. ad pract. crim.Diaz cap.*8. *lit.B*, ubi ſic ait: Ab Inquiſitoribus hoc crimen perpetrantes fuſtibus cædi ſolent, cum relegatione ad tempus, ut teſtatur Simanca *in cathol. inſtit.* in Enchiridio tamen aſſerit quod plebeij flagellis cæſi ad triremes condemnantur; ſi verò nobiles fuerint,aliæ juſtæ pœnæ imponuntur,& quod ad triremes facienda ſit condemnatio, decretum fuit à ſupremis ſacræ Inquiſit.Senatoribus. Ita Salzedo, & Humada *in leg.*60. *tit.*6. *p.*1.*ad text.n.*3. qui non aſſignant tempus triremium, neque pœnas imponendas nobilibus, & etiam mulieribus, ſed hoc facit Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.*1. *cap.*35. *n.*20. ſic aſſerens: Regulariter perſonæ viles fuſtigantur,& ad triremes per quinquennium mittuntur. Honeſtiores verò & mulieres per idem tempus relegantur, aliis autem pœnitentiis ſpiritualibus impoſitis. Simanca etiam *tit.*40. *n.*6. docet plebeios per quinquennium damnandos eſſe ad triremes; & Caſtrus *ubi infrà*, hoc etiam docet, addens nobiles præter exilium pœna pecuniaria damnari poſſe.

7. Non deſinam tamen hîc adnotare quòd ſi adſit aliqua præſumptio in favorem rei,nempe quia propter longam abſentiam unius conjugis dicebant defunctam eſſe, loco fuſtigationis & triremium damnandus eſt ad exilium & pœnam pecuniariam.

8. Notandum eſt eſt etiam hîc ſupradictas pœnas incurrere conſulentem aliquem, ut binas nuptias contrahat, & ita obſervat Emanuel Moura *de incant. opuſc.*1.*ſect.*3.*cap.*6.*n.*11.ſe vidiſſe in praxi,eadem pœna damnatam matrem conſulentem filiam,ut ſecundò nuberet,ac ipſam filiam; quia non minor contra matrem ita concurrentem ſuſpicio non bene ſentiendi de matrimonio inſurgebat, quàm contra filiam. Ita ille, quod perpetuò tene menti.

9. Nota etiam ſupradictos non eſſe ita puniendos, ſi antequam teſtificati ſint, ſeipſos Inquiſitoribus detulerunt,ſed quibus pœnis in tali caſu ſint plectendi, docet Caſtrus Palaus *in ſumm. tom.*1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.*16.§.8. *n.*2. Putarem primò,ait,in carceribus ſecretis recludendos non eſſe,dum ejus cauſa agitur, ſed in aliqua particulari domo, ut Compoſtellæ obſervatum vidi. Secundò exiſtimarem, etiamſi plebeius ſit, flagellis non debere cædi, ſed exilio, aliquave pœna pecuniaria condemnari, & idem dicendum de eo qui aliqua apparenti ratione ductus de morte prioris conjugis probat ſecundùm matrimonium contraxiſſe. Sic Caſtrus, & ego.

10. Sed hîc obiter inquirendum erit,an ſit denunciandus,& ſubjiciatur ſupradictis pœnis,ſi quis habens vivam uxorem, deveniat ad actum proximum contrahendi cum alia, v.g.faciendo contractum dotis, denunciationis in Eccleſia, &c. Et negativè videtur reſpondendum per ea, quæ,docet Souſa *in aphor.Inquiſ. lib.*1.*c.*35.*n.*6. ubi tenet, contrahentem matrimonium cum prima,& ſponſalia cum ſecunda, non eſſe ſuſpectum de fide,nec poſſe puniri ab Inquiſitoribus,ſed ab Epiſcopo. Verùm Romæ in Sac.Congregatione Sancti Officij ſupradicti, qui devenerunt ad actum proximum contrahendi ſecundum matrimonium, abjurant de levi, & puniuntur exilio, vel carceribus, ſeu aliis pœnis arbitrariis, & priùs torquentur ſuper intentione.

11. Quod quidem in Inquiſitione Romana poteſt procedere, quia ibi polygami abjurant, ut viſum eſt, de vehementi, unde pro attentantibus tantùm polygamiam remanet abjuratio de levi;in Inquiſitione autem Hiſpanica hoc haberet difficultatem,nam cum ibi polygami abjurent de levi, ſi attentantes tantùm polygamiam de levi etiam abjurent, puniretur delictum attentatum, ut delictum conſummatum; & ideò in caſu occurrenti neſcio quid in praxi obſervandum: unde optimum eſſet, ſi noſtri Inquiſitores determinationem hujus caſus à ſupremo Hiſpaniarum Inquiſitore expoſcerent.

12. Notandum eſt tamen hîc obiter cum Souſa *loco cit.n.*5. ſcienter contrahentem binas nuptias eſſe ſuſpectum de fide, quamvis nullam uxorem carnaliter cognoſcat; quod etiam docet Albertinus *de agnoſcen. quæſt.*23. *n.*49.55. *& ſeq. num.*etiam 60. *&* 66. & Farinacius *de delictis carnis,q.*140.*p.*1.*n.*24. *&* 30. Secus autem ſi contraheret ſponſalia cum duabus, quamvis eas carnaliter cognoſcat, nam in tali caſu non erit de fide ſuſpectus, cùm non contrahat matrimonium.

13. Et tandem pro coronide hujus reſolutionis.

Nota primo quòd antequam in hoc crimine procedatur ad capturam, præcedere debet plena probatio,ut conſtet,reum uno eodémque tempore duas uxores habere, & licèt reus ſeipſum detulerit, nihilominus per legitimos teſtes delictum probandum eſt, aut teſtimonium authenticum de libro Parochi, ubi adſcribi ſolet; teſtes autem ſatis eſt ut dicant, mulierem habitam fuiſſe pro uxore rei, illúmque eam tractaſſe,ut communiter ſolent aliæ uxores tractari; ſcilicet vidiſſe, illos euntes ad Eccleſiam, & inde venientes, in una domo ſimul vivere ut conjuges, &c.

14. Nota ſecundò, quòd conjugati, qui ſine uxoris licentia in ſæculo degentis ſuſcipiunt Ordines ſacros, ſunt ſupradictis pœnis mulctandi, & habenda eſt ratio, qualis nationis ſit, nam ſi eſſet illius, apud quem hæreſis Lutheri viget, maxima præſumeretur malitia, & vehemens ſuſpicio, unde ei imponenda eſſet abjuratio de vehementi, & etiam tortura adhibenda, ut detegeret intentionem. Vide Canteram *cap.*1. *de hæret. num.*71. & Farinacium *quæſt.*183. *numero* 71. *& cap.*76.

RESOL. V.

De Clericis ſacris Ordinibus, initiatis, & de Religioſis matrimonium ineuntibus?

Et an tales non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint de hæreſi ſuſpecti, & qua pœna puniendi ſint?

Et

Et an contrahens matrimonium cum hæretica ſit ſuſpectus de fide , & contra illum Inquiſitores poſſint procedere ?

Et notatur , quodſicut profeſſi aliam Religionem, ſic illi, qui ex Societate Ieſu vota biennia emiſerunt, ſi matrimonium poſtea contraherent, præterquam quod matrimonium eſt irritum, ſubijciuntur ſupradictis pœnis, & abjurant ? Ex p.4. tr. 7. Reſ. etiam 5.

§.1. TAles non ſolùm committere ſacrilegium, ſed eſſe de hæreſi ſuſpectos, tradit Emanuel de Moura *de incant.opuſc. 1.ſect.3.cap.3.n.9.* Ioſeph Seſſe *tom.4. deciſ.449.n.3.& 9.* Souſa *in aphor. Inquiſ.lib.1. cap.8.n.16.* Peyrinus *in privil. Minim.tom.2. conſtit.9. Pauli V.§.2.n.20.* Leone *de poteſt.Confeſſ.p.1.recol.22. n.15.caſ.24.* Rodriq. *in qq. Regul.tom.3.q.1. art.1.* Direct.Inquiſit.*p.2.q.49.* & *ibi* Pegna *comm.74.* Paramus *de orig. Inquiſ. lib.3. q.10.n.75.* Hieronym. Rodriq.*in compen. qq. Regular. reſolut. 93.num.1.* & alij penes ipſos.

2. Sed difficultas eſt, qua pœna puniendi ſint? Didacus Cantera Inquiſitor Murciæ, vir doctiſſimus, & nunquam ſatis laudatus, *in qq. crimin. cap.1. de hæret. num.71.* ſic ait : Certè propter ſuſpicionem credo, quòd fieret inſtantia , & poneretur ad torturam , & ſi vinceret remaneret probatio aliqua , abjuraret de levi, & deportaretur ad arbitrium judicis, & ſi colligeretur maxima malitia & ſuſpicio in fide , abjuraret de vehementi , & ita practicarem. Hæc Cantera cujus doctrinam confirmat opinio Simancæ *in Enchirid. tit.12. num.1.* aſſerentis , Religioſum contrahentem binas nuptias eſſe vehementer ſuſpectum de hæreſi.

3. Verùm hodie ſtylus noſtræ Inquiſit. Hiſpanicæ communiter ſupradictos non torquet , ſed ut obſervat Caſtrus Palaus *in ſum.tom.1. tract.4.diſp.8.pun.16. § 8. num.4.* illos punit eadem pœna , qua puniuntur contrahentes binas nuptias , & graviori ob ſuſpicionem Lutheranæ hæreſis. Ordinariè igitur imponerem abjurationem de levi , & ad triremes ad minus per quinquennium damnarem, niſi talis qualitas perſonæ & circumſtantiæ concurrerent , ut etiam neceſſe fuerit reum torquere, & abjurationem de vehementi imponere, & augere pœnam ad triremes : ut ſi, v.g. Clericus , ſeu Monachus eſſet de provincia infecta Lutheranæ hæreſis, & in hoc caſu puto ſequendam eſſe opinionem Canteræ & Simancæ *ubi ſuprà*, nam perſona redditur ſuſpecta reſpectu ſuæ regionis, ut optimè obſervat Seſſe *in deciſ.regni Arag tom.4.deciſ.452. num.4.* & alij.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter contrahentem matrimonium cum hæretica eſſe ſuſpectum de fide, & contra illum Inquiſitores poſſe procedere. Ita Sanctarellus *tract. de hæreſi cap. 41. dub.3. n.1.* & Cantera *in qq. crim. cap.1. de hæret. n.1.* & Gloſſa *in cap.decrevit, de hæret. in 6.* & *ibi* Io. Andreas *n.1.* Geminianus *n.2.* & Francus *num.1.*

5. Notandum etiam, ſicut profeſſi alienam Religionem, ſic illi qui in Societate Ieſu vota biennij emiſerunt, ſi matrimonium poſtea contraherent, præterquam quòd matrimonium eſt irritum, ſubjiciuntur ſupradictis pœnis & abjurant.

RESOL. VI.

De retinentibus, & legentibus libros Hæreticorum , Necromanticorum, Pentacula, &c. an ſint puniendi tanquam hæretici ?

Et an legentes , & tenentes libros Aſtrologiæ judiciariæ, & libros prohibitos, etiamſi non ſint libri hæreticorum, poſſint ab Inquiſitoribus puniri ?

Et an Iudæi, & alij infideles commorantes in terris Chriſtianorum, qui retinere, habere, legere, vel exemplare, advehere, donare, communicare, vel alienare auſi fuerint Libros , & Codices Talmudicos, Cabaliſticos , & alios nefarios , &c. puniendi ſunt arbitrio Inquiſitorum ?

Idem dicendum eſt de Typographis , & Bibliopolis , ſeu mercatoribus ? Ex p.4.tr.7. Reſ. etiam 6.

§.1. REtinentes hæreticorum libros , & legentes , puniendos eſſe tanquam hæreticos , docet Carrerus *tract.de hæret. n.125.* & alij Iuriſconſulti, quos refert, & rectè improbat Torreblanca *de Magia lib.3. cap.15. n.31.* Simanca *tit.38. num.23.* & Lorca *in 2. 2. D. Thom.q.11.art.4. diſp.48. n.4.* cum aliis communiter. Dicendum eſt igitur, ſupradictos eſſe tantùm ſuſpectos de hæreſi leviter, vel vehementer, ſeu violenter , juxta perſonarum & facti qualitatem , ut rectè obſervat Merolla *in diſp. Theol. tom.1. diſp.1. cap.2. diffic.6.n.373.* Souſa *in Bull. Cœn. cap.2. diſput.16.n.4.* Azorius *tom.1. lib.8. cap.16. q.10.* Zecchius *in ſumm. tom.1. tract.de hæreſi , cap.11. n.5.* Paramus *lib.3.q.9. n.147.* Zanchinus *de hæret, cap.7. num.7. & ſeq.* Burſatus *lib.1. conſ.90. n. 10.* Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5. ſect.17.* Souſa *in aphor. Inquiſ.lib.1. cap.21. num.37.* & alij penes ipſos.

Quoad hoc in to.3. tr.6. ex Reſ. 49. lege doctr. §. His tamen inter princ. & med. à verſ. Vbi poſt.

2. Sed audiamus doctum Carreram *in qq. crim.c.1. de hæret. n.64.* ſic aſſerentem : An libri inventi penes aliquem , probent illum eſſe hæreticum , & puniatur tanquam hæreticus ? Diſtinguo, aut libri ſunt compoſiti ab illo, in cujus poteſtate inveniuntur, vel eſt obnoxius illis libris, quia tenet quòd illi tenent , & tunc videtur, quòd puniatur pœna hæreticorum, quia talis liber probat eos eſſe hæreticos. Sed in hoc etiam credo, quòd debeat conſtare, quòd tenet quod libri tenẽt, vel aliquam hæreſim illorum librorum; & ſic non ſolũ ex eo quòd talis liber inveniatur penes eum, eſt judicandus hæreticus; aut libri non ſunt compoſiti ab illo, penes quem inveniuntur, nec conſtat illum eſſe obnoxium in illis libris, & tunc diſtingue quòd aut ille, penes quem inveniuntur, eſt homo bonæ famæ , & non punitur, quia non eſt ſuſpicio contra eum, aut eſt malæ opinionis, & ex qualitate ipſius perſonæ, & librorum procederetur acriùs , vel mitiùs & poſſet etiam eſſe vehemens ſuſpicio contra eum, vel minor. Ita ille , & ante illum Albert. *q.28.n.25.& 26.* & Simanca *tit.20. n.24.* ubi licèt aſſerat probabilem eſſe opinionem illorum, qui aiunt ſuſpectos eſſe de fide illos, qui libros hæreticorum habent , tamen ipſe plurimum arbitrio judicum tribuendum cenſet , nam ex perſonarum , & librorum qualitate , aliiſque circumſtantiis cauſa cognita, in unaquaque ſpecie, meliùs ſtatuere poterunt.

3. Verùm deveniendo ad pœnas , non deſinam hîc apponere verba Pegnæ *in direct.Inquiſ. part.2.comm.3.* ſic aſſerentis : Falchodius & Archidiaconus purgationem talibus inducendam admonent , quam interdum ex cauſa imponi poſſe non ambigerem, hoc ſit certum, pœnitentiam eſſe imponendam, nunc acriorem , aliàs verò leviorem pro qualitate, & modo delicti, & delinquentium. Nos aliquando poſt abjurationem jejunia, orationes, & peregrinationes imponi vidimus. Ita Pegna, qui non aſſerit quam abjurationem fuiſſe , ſed puto abjurationem de levi , & ita eſſe in uſu deductum , docet Suarez *tract. de fide diſp.24.ſect.2.n.4.* Videmus enim, ait , fieri abjurationem de levi , ſi quis legit librum hæreticum. Sic ille. Verùm Merolla *ubi ſuprà*, & Farinacius *de hæreſi q.180. num.9. in fine* , aſſerunt ſupradictos reos abjurare de vehementi , & pro ſola retentione hos de levi abjurare teſtatur Genuenſis *in praxi Archiep. cap.68. num. 12.* ubi ſic ait : Servatur in Curia, quod ſi apud aliquem reperiuntur libri Hæreticorum , Necromanticorum, Pentacula , & ſimiles

ſcripturæ continentes hæreſim, vel apoſtaſiam,& tortus ſuper intentione & complicibus, neget intentionem,& uſum,ſolet pro retentione tantùm abjurare de levi, & ei injungi pœnitentia ſalutaris, & ſi ſint exteri,expelluntur ex diœceſi arbitrio Curiæ.Ita Genuenſ. *in cap*.18. *n*.14. idem docuerat, ut patet in his verbis. Anno 1599. fuit reſcriptum à ſacr. Generali Inquiſitione urbis, quòd torqueretur ſuper intentione, ſive credulitate, & uſu quidam Doctor bonæ famæ, qui ſcienter penes ſe retinuerat pentaculum,& cùm fuiſſet tortus, & non confeſſus, abjuravit de levi pro retentione. Sic ille.

4. Nota tamen, quòd in aliquo caſu raro & peculiari ex circumſtantiis delicti,& qualitate perſonæ poteſt oriri tam vehemens ſuſpicio de hæreſi in legentibus, & retinentibus libros hæreticorum, ut ſint damnandi ad abjurationem de vehementi, & gravioribus pœnis quàm ſupradicti plectendi. Sed ut dixi,regulariter hi abjurant de levi in Tribunali Hiſpanico.

5. Notandum eſt etiam, quòd Iudæi, & alij infideles commorantes in terris Chriſtianorum, qui retinere, habere, legere, ſcribere, vel exemplare, advehere, donare,commutare, aut aliàs quomodolibet diſtrahere,vel alienare auſi fuerint libros & codices Talmudicos,Cabaliſticos, & alios nefarios,&c. puniendi ſunt arbitrio Inquiſitorum pœna amiſſionis librorum, publicationis omnium librorum,quæ fiſco applicanda, ſunt,ac etiam aliis gravioribus & corporis afflictivis. Ita ex conſtit.Clem.VIII.docet Souſa *in aphor. Inquiſ. lib*.1. *cap*.21. *n*.52. qui citat Farinacium, Pegnam, & Azorium,addens idem dicendum eſſe de Typographis & Bibliopolis, ſeu mercatoribus.

6. Non deſinam etiam hic adnotare,quod legentes & tenentes libros Aſtrologiæ judiciariæ, qui de futuris contingentibus fortuitiſve caſibus & liberis tractant, ab Inquiſitoribus puniuntur, & vide noviſſimè conſtit. Vrbani VIII. ſub die 1. *Aprilis* 1631. Item legentes libros prohibitos ab Inquiſitoribus, etiamſi non ſint libri hæreticorum, poſſunt ab ipſis Inquiſitoribus puniri. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ.lib*.1. *cap*.31. *n*.45. *&* 46. Seſſe *tom*.4. *deciſ*.464. *n*.24.

RESOL. VII.

De Confeſſariis ſolicitantibus?

Et an Inquiſitores poſſint eos punire tanquam ſuſpectos de hæreſi vehementer, vel tantum leviter?

Et in corpore hujus Reſolutionis aliqua alia notabilia circa hoc, & circa pœnas, & pœnitentias ſupradictis imponendas explanantur.

Et tandem advertitur, quòd Confeſſarius, qui non declarat fœminæ ſolicitatæ obligationem denunciandi,aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquiſitoribus pro qualitate culpæ poteſt puniri?

Et an verò fœmina ſolicitata denunciationem omittens,ut fautrix ſit ab Inquiſitoribus punienda? Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 7.

Sup.hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 92.§. Obſervent, & lege etiam doctr. aliarum Reſ. ejus annot.

§.1. POſſe Inquiſitores ſupradictos punire patet ex conſtitutionibus Pauli IV. *die* 16. *Aprilis* 1561. Pij IV. *die* 6. *April*.1564. Clem.VIII. *die* 3. *Decembr.* 1592. & Greg. XV. *die* 30. *Auguſti* 1622. Imò hanc facultatem competere Inquiſitoribus de jure communi, tenet Sanctarellus *tract.de hæreſi cap*.44. *dub. unic. n*.2. *in fine*. Sed quicquid ſit de hoc, certum eſt,ut diximus, Inquiſitores ex dictis Bullis Pontificiis, poſſe in Confeſſarios ſolicitantes animadvertere,nam ita facientes ſunt ſuſpecti de fide, ut probat Peyrinus *in privil. Minim. tom*.2.*conſt*.4. *Greg. XV*. §.3.*n*.6.& DD. communiter.

2. Difficultas verò eſt,an dicti Confeſſarij ſint ſuſpecti de hæreſi vehementer, vel tantum leviter? eſſe ſuſpectos vehementer,tenet Pegna *in direct.Inquiſ.p*.2. *comm*.81. Piaſecius *in praxi p*.2.*c*.4. *art*.6.*n*.10. Aloyſ. Barjola poſt Flores Inquiſ. *tr.de Confeſ.ſolic*.Genuenſis *in praxi Archiep. cap*.66.*n*.2.Madius *de ſacr. Ordin. cap*.27. *n*.6. & alij. Eſſe ſuſpectos tantùm leviter, tenet Ioſeph Seſſe *tom*.4.*deciſ*.449.*n*.3. *& deciſ*.450.*n*.9. *& deciſ*.454. *n*.6. Souſa *de Confeſſ.ſolic. tract*.1. *cap*.5. *n*.6. Rodericus Acugna *tract. de Confeſ. ſolic.q*.2. *n*.20. Caſtrus Palaus *in ſum. tom*.1. *tract*.4. *diſput*.9. *punct*.6. *n*.1. & alij. Vnde ex hac varietate opinionum, ut *ſup.* dictum eſt de bigamis, orta eſt diverſitas inter praxim Inquiſitionis Romanæ,& Hiſpanicæ, nam Inquiſitio Romana,quia putat Confeſſarios ſolicitantes eſſe vehementer ſuſpectos de hæreſi,illos torquet, ut patet apud Peyrinum *in privil. Minim.tom*.2.*conſtit*.4.*Greg. XV*.§.3. *num*.5. Molfeſium *in ſumma tom*.1. *tractat*.7. *cap*.24.*num*.40 *&* 42. Michaëlem Zanardum *in direct. Inquiſ. part*.3.*cap*.78. *fol.mihi* 490. Genuenſem *in praxi cap*.66. *num*.1. Madium *de ſacr. Ordin. cap*.27. *n*.6. & alios. Inquiſitio verò Hiſpanica, quia putat ſupradictos eſſe tantùm ſuſpectos leviter, illos non torquet,ut obſervat Souſa *de Confeſſ.ſolic.tract*.2. *cap*.13. *concl*.3.*n*.11. *& in aphor. Inquiſ.lib*.1. *cap*.39. *num*.64. *&* 65.Caſtrus Palaus *in ſum.tom*.1.*tract*.4.*diſp*.9.*punct*.11. *n*.4. Acugna *tract.de Confeſſ.ſolic.quæſt*.13.*n*.14. & alij. Deinde ex eadem ratione Inquiſitio Romana facit dictos reos, tanquam ſuſpectos de hæreſi vehementer, abjurare de vehementi, ut teſtatur Aloyſius Barjola poſt Flores Inquiſ.*tract.de Confeſſ.ſolic*.& *infr.* ponam ejus verba. Sed in noſtra Inquiſitione Hiſpanica,tanquam leviter ſuſpecti,abjurant tantùm de levi, ut *infra* patebit,& docet Seſſe *tom*.5. *deciſ*.454. *n*.5. & Souſa *de Confeſ. ſolic.tract*.1. *cap*.5. *num*.6. unde unuſquiſque ſequatur praxim Inquiſitionis ſuæ. Alias verò pœnas, quibus ſupradicti plectuntur, determinat noviſſimè Greg. XV. & ſunt, ſuſpenſio ab executione Ordinis,privatio beneficiorum & Officiorum quorumcumque, ac perpetua inhabilitas ad illa, privatio vocis activæ & paſſivæ:ſi ſolicitator religioſus ſit,exilium, damnatio ad triremes, carceratio etiam in perpetuum & aliæ pœnæ ſecundùm qualitatem delicti, etiam traditio Curiæ ſæculari. Ita Pontifex *in ſua conſtit.* & hanc ultimam pœnam relaxationis in hoc delicto adhibendam eſſe tradit etiam Michaël Rauſſel *in hiſtor. Pontif. juriſd. lib*.4. *cap*.13. *n*.14. Sed audiamus partem epiſtolæ ſupremi Senatus Inquiſit.Hiſpan.editæ 1. *Iulij ann*.1580. & directæ Inquiſitoribus hujus Regni Hædo,Pegnæ,& Correonero,ſic habentis.[Las penas que alos tales delinquentes ſe acoſtumbra imponer ſuelen ſer arbitrarias conforme a la qualidad de los delitos, gravedad y frequençia dellos, y otras circumſtançias que puedan mover el uſar de rigor, ò moderaçion;advertiendo que en qualquier evento los tales reos han de abjurar de levi, y ſer privados perpetuamente de la adminiſtraçion del ſacramento de la Penitençia a lo menos a mugeres, y quanto à los demas Sacramentos, y predicar, ſerà arbitrario, y tambien el deſtierro o recluſion que ſe les deviere imponer de los lugares donde cometieron los delitos con algunas leguas al deredor. A los Religioſos ſe les podran dar diſciplinas en los Capitulos de ſus Monaſterios tornandoles à leer en ellos ſus ſentençias por un Notario del Secreto en preſençia del Convento y tan grave podria ſer la culpa que ſe les dieſſe tambien diſciplina en la ſala del Tribunal, quando en ella ſe pronunçia la ſentençia en preſençia de los Religioſos,y Clerigos que alli aſſiſtieren, condenandolos en otras penitençias como ſon recluſion de donde delinquieron, y ſuſpenſion, o privacion de ſus Ordenes, y de voz activa y paſſiva,y que ſean ultimos en el coro y Refettorio.

Sup.hoc ſup. in tr. 9. Reſ. 88.

Supr. in Reſ. 4. §. Igitur.

Sup.hoc ſup in tr.9. Reſ 92. §. ult. & inf. in §.ſeq hujus Reſ.in princ. & in fine.

Sup. his inf in fin. §. ſeq

hujus Reſ. & magis latè ſup. in tr. 9. Reſ.93. & in alio §. ejus not.

Sup. contexto in hoc verſ. uſque ad verſ. & tandem hujus §. lege §. 1. & ult. not. ſeq.

Refectorio. A los Clerigos ſe podran poner de mas de las penas generales arriba dichas de privacion y deſtierro, otras de recluſion, o privacion, o ſuſpenſion de beneficio officio, o penas pecuniarias, o diſciplinas ſecretas, ayunos, y oraciones.] Sic ibi.

3. Vnde ex his, ut obſervat Seraphinus Freytas *in addit. ad Acugnam q.24.n.50.* cum caſus ſolicitationis Pintiæ contingeret, Confeſſor qui per multos annos ſolicitarat, privatus fuit audiendi confeſſiones facultate, in carcerem detruſus per decennium in Conventu ſui Ordinis à Superiore Provinciæ deſignando, dummodo non eſſet domus illa, in qua confeſſiones & ſolicitationes exercebat, & ante carcerationem, ut fuſtibus ab omnibus Conventus Religioſis per coronam caſtigetur, præſente S Inquiſitiois Notario cum aliquibus jejuniis, & Euchariſtiæ abſtinentia, certis temporibus. Ita Freytas, & de his pœnis loquens Souſa *de Confeſ. ſolicit. tr.2.c.15.n.13.* ſic ait: Pœna quæ confeſſariis de ſolicitatione convictis, vel confeſſis imponitur eſt, quod ab officio Confeſſarij ſimpliciter ſuſpendantur, & locum ubi delictum commiſerunt, in perpetuum, vel ad tempus non ingrediantur. Imponitur etiam exilij pœna, carceris, recluſionis in aliquod monaſterium: privantur item Inquiſitorum arbitrio adminiſtratione aliorum Sacramentorum, & Prædicatoris officio. Sic ille. Et tandem non gravabor etiam hic apponere verba Caſtri Palai *in ſum. tom.1. tract.4. diſp 9. punct.11. num.2.* ubi ſic ait: Cauſa concluſa vocantur conſultores Eccleſiaſtici, & ex eorum conſilio, Inquiſitor & Ordinarius proferunt ſententiam, illamque reo denunciant, quæ ſententia legitur ei poſtea in ſecreto Tribunali præſentibus duobus cujuſvis Ordinis Religioſis Confeſſariis, ibique graviter reprehenſus abjurat de levi, & de audiendis confeſſionibus & prædicatione verbi Dei perpetuò privatur, ſi caſus gravis ſit, hoc eſt, ſi plures ſolicitavit, & ſolicitationis effectum eſt conſecutus. Si autem caſus ita gravis non eſt, aliquibus annis privatur ab excipiendis virorum confeſſionibus, & in perpetuum mulierum, & uno, vel duobus annis in aliquod Monaſterium detruditur, quòd ſi Religioſus ſit, præcipitur ut in choro vel refectorio, aliiſque locis communibus ultimam ſedem habeat, voce activa, & paſſiva interim privatus; & aliquoties hæc ſententia iterum per Secretarium in ſuo Conventu, præſentibus omnibus Religioſis, legitur, quòd ſi ſolicitatio ad plures perſonas ſe extendit, & cum illis turpitudines graves commiſit, ab omnibus Religioſis poſt lectam ſententiam flagellatur. Ita Caſtrus. Vide etiam Paramum *lib.3. quæſt.10. n.166.* Sed antequam finem huic reſolutioni imponam, duo dubia ſunt diſcutienda.

ſup. hoc & ſeqq. in hoc §. ſup. in tr. 9. Reſ. 92. § ult. & hic in §. præterito hujus Reſ. propè fin. à verſ. A los Religioſos, & pro parte vocis activæ & paſſivæ, ibidem pauló inferius, & magis latè ſup. in tr. 9. Reſ. 93. & in alio §. ejus not.

4. Primò, an ab Inquiſitoribus debeant ſolicitantes ad Venerem damnari ad triremes? Negativam ſententiam mordicus tenet Seraph. Freytas *in addit. ad Acugnam, q.24. n.43. & 44.* quia ex hac damnatione & publicis pœnitentiis orietur publicum ſcandalum, quod in hoc caſu maximè evitari debet. Adde quòd indecens eſt viros Deo dicatos triremibus inter peſſimorum ſentinam mancipare. Sed contrariam ſententiam omnino veram eſſe puto, maximè poſt Bullam Greg. XV. & ita tenet Cantera *in qq. crim. cap.1. de hæret. num.65.* Ortiz *in ſum. cap.24. n.11.* & Caſtr. Pal. *ubi ſuprà* teſtatur, ſe vidiſſe aliquos ob hoc crimen triremibus addictos, maximè cùm virorum ſolicitatio fuit, & in Regno Siciliæ hoc etiam ſervatur in praxi, quando Confeſſarius plures perſonas ſolicitavit, & maximè ſi ſolicitatio habuit effectum. Vnde me conſulente, fuit quidam Religioſus ad triremes per ſeptennium damnatus, & hoc generaliter ſervari in praxi Inquiſitionis Romanæ teſtatur Aloyſius Barjola *in tract. de Conf. ſolic.* poſt Flores Inquiſit ubi ſic ait. Hodie tales Confeſſarij de ſtylo urbis, ſunt ſuſpecti vehementer, hinc compelluntur ad abjurationem de vehementi, & tranſmittuntur ad remum per quinquennium, aut ſeptennium. Ita ille. Et ita hanc ſententiam poſt conſtitutionem Greg XV. docet Freytas in editione noviſſima *ubi ſuprà num.115.* ubi teſtatur Pintiæ quemdam Confeſſarium ſolicitantem fuiſſe ad triremes damnatum.

5. Secundò quæritur, an Inquiſitores poſſint ad tempus tantùm privare dictos Confeſſarios ad turpia ſolicitantes, ne audiant mulierum confeſſiones? Et affirmativè videtur reſpondendum, per ea, quæ adducit Riccius *p.3. collect.549.* ubi notat, Neapoli Parochum ſolicitantem ſuſpenſum fuiſſe per annum à cura animarum, & Homobonus de Bonis *in exam. Eccleſ. p.1. tr.5. cap.16. q.99.* aſſerit, ex Tribunali S. Inquiſitionis communi praxi ſupradictos Confeſſarios ad tempus arbitrio Inquiſitorum ab audiendis confeſſionibus ſuſpendi.

7. Sed in noſtro Tribunali S. Inquiſitionis Hiſp. contrarium obſervatur in praxi, & ita in quadam epiſtola ſupremi Senatus *anno* 1600. directa ad Inquiſitores ſic habetur: [Y ha parecido advertir os, que ſiempre que algun ſolicitante en el acto de la Confeſſion fuere condenado en privaçion de no confeſſar mugeres no lo ſea por tiempo limitado, ſino perpetuamente.] & ſic etiam habetur in alia epiſtola ſupremi Senatus ſuperius adducta; & docet Caſtrus, & Paramus *loc. cit.* Imò Didacus Cantera *in quæſt. crim. cap.1. de hæret. n.65.* aſſerit abſolute Confeſſarium ſolicitantem ab omnium confeſſionibus privandum eſſe in perpetuum; ſed hanc opinionem Caſtrus Palaus *in ſumm. ubi ſupr. tom.1. tract.4. diſp.9. punct.11. n.2.* tunc admittit, quando caſus gravis eſſet, videlicet ſi plures ſolicitaſſet, tunc non ſolùm à confeſſionibus mulierum in perpetuum, ſed etiam virorum dictum Confeſſarium privaret: ſecus autem ſi caſus gravis non ſit, quoad confeſſionem tamen virorum, & ita etiam videtur ſentire Paramus *lib.3. q.10. n.166.* ibi, *Debent Confeſſarij ſic delinquentes privari confeſſionibus ſaltem mulierum,* &c. Vide etiam Acugnam *tract. de Confeſſ. ſolic. q.24 n.10.*

7. His tamen non obſtantibus, in hoc ſacro Tribunali Regni Siciliæ obſervatur, in praxi, ut Confeſſarij ad turpia ſolicitantes in omni caſu priventur in perpetuum, non ſolùm à confeſſionibus mulierum, ſed etiam virorum, & hanc opinionem hodie ubique ſervandam eſſe puto, ſtante noviſſima conſtitutione Greg. XV. extendentis pœnas illius Bullæ etiam ad Confeſſarios ſolicitantes pueros. Et ita etiam docet Antonius Souſa *de Confeſ. ſolic. tr.2. c.15. n.13.* ubi docet Confeſſarium ſolicitantem eſſe, ſuſpendendum ab officio Confeſſarij ſimpliciter.

8. Et tandem quæro hîc, an hodie in omnibus caſibus expreſſis in dicta Bulla Greg. XV. debeant Confeſſarij abjurare de levi. Negativam ſententiam docet Antonius Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1. cap.34 n.68.* ubi ſic aſſerit: Abjurant Confeſſarij ſolicitantes in ſacramentali confeſſione, aut in actu proximo antecedente, vel conſequente, aut quando prætextu confeſſionis, aut occaſione illius ſolicitant, non tamen abjurant, quando ſolicitatio fit ſolùm in confeſſionario, aut in loco ubi audiuntur confeſſiones, aut ad ipſas audiendas deputato. Ita ille.

9. Verùm an probabiliter judicent alij: nam ſupradicti caſus, in quibus Souſa aſſerit Confeſſarios non debere abjurare de levi, comprehenduntur & includuntur à Greg. XV. *in ſua conſtitut.* ut patet clarè in illis verbis, *ſive extra occaſionem confeſſionis in confeſſionario, aut in loco quocumque ubi confeſſiones ſacramentales audiuntur,* &c. Vnde aliqui putant in omnibus caſibus expreſſis à Greg XV. in ſua Bulla debere Confeſſarios abjurare ſecundùm uſum noſtræ Inquiſitionis

Hiſpanicæ de levi, & ſubjectos eſſe omnibus pœnis *ſupra* expreſſis pro qualitate perſonarum, & circumſtantiarum delicti.

10. Nota etiam hic quòd Confeſſarius, qui non declarat fœminæ ſolicitatæ obligationem denunciandi, aut qui eidem dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, ab Inquiſitoribus pro qualitate, culpæ poteſt puniri, ut habetur *in dicta conſtit. Greg. XV.* & notat Souſa *in aphor. Inquiſit. lib. 1. cap. 34. n.73.* & Freytas *in novis addit. ad tract.de Confeſſ.ſolic. q.21. num.77.*

Sup hoc ſup. [illegible] 9 Reſ. [illegible] & 2

11. Non deſinam tamen hîc adnotare, poſſe Inquiſitores animadvertere in ſolicitationem præteritam præjudicatam ab Epiſcopo, ita adversùs Acugnam *q.3. n. 11.* tenet Emanuel Moura *opuſc. 1. de incant. ſe[illegible].3. cap.3. n.16.* ſed Freytas *ubi ſuprà quæſt.3.n.46.* [illegible] contrarium, & merito.

Sup hoc [illegible]

12. Nota etiam quòd Confeſſarius ſolicitator qui [illegible] judicatur ſuſpectus, non eſt remittendus ad ſuum Ordinarium, ſed poteſt ab Inquiſitoribus puniri ut alibi probatum eſt *in tract. de Confeſſ.ſolic. reſol.56.* Qui verò teſtes ſufficiant in hoc crimine ad damnandum reum, duos putat Paramus *lib.3. q.10. num.158.* tres verò Ortiz *in ſumma cap.24. n.11.* quatuor expoſcit Acugna *de Confeſ. ſolic. q.23. num. 11.* ego tamen puto hoc remittendum eſſe arbitrio DD. Inquiſitorum. An verò fœmina ſolicitata denunciationem omittens, ut fautrix ſit ab Inquiſitoribus punienda, Souſa *de Confeſſ.ſolic. tr.2. cap.19.* & Freytas *ubi ſupra q.20. num.28.*

RESOL. VIII.

De blaſphemantibus hæreticaliter, an debeant cognoſcere Inquiſitores cumulativè cum judice Eccleſiaſtico, & laico, ita ut poſſit dari locus inter illos præventioni, vel an ſoli Inquiſitores debeant animadvertere?

Et an ſupradicti ſint tantum ſuſpecti leviter de hæreſi, & ideo de levi debeant abjurare?

Et aliqua alia circa ſupradicta annotantur?

Et etiam explanatur, quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, & quæ vero non. Ex p.4.tr.7. Reſ.etiam 8.

Sup.hoc ſup.§.1. in tr.10.Reſ. 78.

Licèt Caſtrus *de juſta hæret. punit. lib.1. cap.12.* & Corduba *lib.1.qq. quæſt.15. notab. 4. ver. in cujus examinatione*, aſſerant de blaſphemiis hæreticalibus cognoſcere Inquiſitores cumulativè cum judice Eccleſiaſtico & laico, ut detur inter illos locus præventioni; tamen cùm hoc falſum ſit, dico contra blaſphemos hæreticaliter, ſolùm Inquiſitores animadvertere, & ita docet Lorca *in 2.2.D.Th.q.13.art.2.diſp.51. n.10.* Sanchez *in ſumma tom.1.lib.2.cap.32.n.36.* Villalobos *in ſumma tom.1. tract.2.diffic.15.n.7.* Zanardus *in direct. Theol. p.1. prac. 1. cap.11. §.10.* Turrianus *to.2. in 2.2. D.Th. diſ.58.dub.3.* Direct.Inquiſ. *part.2. q.41.* & *ibi* Pegna *comm. 66.* Albertinus *q.9. num.24. & 25.* cum aliis *ubi infrà.* Imò Sanctarellus *tract. de blaſphemia cap. 8. dub.1. num.1.* ex quadam Bulla Iulij III. putat Inquiſitores eſſe judices contra omnes blaſphemos.

2. Igitur quoad abjurationem ſupradictorum aliqui, & inter illos Ioſeph Seſſe *tom.4. deciſ. 450. n.9.* aſſerunt blaſphemum ſæpiùs reincidentem, eſſe ſolùm ſuſpectum leviter de hæreſi, & ideo de levi debere abjurare, & pro hac opinione videtur Rojas *de hæretic. par.2.n.176.* & Salzedo *in addit. ad pract. crim. Diaz. cap.110.* ubi aſſerunt, ſine ulla diſtinctione, quod blaſphemus hæreticalis debet abjurare de levi. Sed hæc opinio ita abſolutè prolata aliquibus diſplicet. Vnde apponam hic ipſa verba Doctorum. Souſa *in Aphoriſ. Inquiſ. lib.1. cap.19.n.18.* Sic ait: Blaſphemi qui inveniuntur frequenter, & quaſi per conſuetudinem in ludo, vel extra ludum ad levem turbationis motum in hæreticales blaſphemias prorupiſſe abjurare debent vehementem hæreſis ſuſpicionem, attenta vita & conditione perſonæ, aliàs levem tantùm abjurant ſuſpicionem. Sed audiamus Michaëlem Zanardum *in direct. Theol. p.1. prac.1. cap.11. n.10.* ubi ita aſſerit: Blaſphemi in ira ſemel, bis, & ter, ſi ira magna fuit, & ex cauſa juſta non ſolent abjurare, conſuetudinarij verò in ira abjurant de levi, & conſuetudinarij in ira, & extra iram de vehementi. Sic ille, & ita etiam docet Lazarius *in tract. de blaſphemia, q.6. n.17.* & doctus Inquiſitor Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. Blaſphemi, §.5. & 6.* Eymericus *in direct.Inquiſ.p.2. q.41. n.5. & 6.* Lælius Zecchius *in ſum. tom.1. cap.15. n.3.* & Genuen. *in praxi cap.78. n.8.* Sup. his ibidem propè fin §. 2.

3. Nota tamen cum Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.1. cap.19.n.19.* quòd ut quis dicatur habere in conſuetudine blaſphemare, requiruntur plures reiterationes, quàm tres. His tamen non obſtantibus teſtatur Inquiſitor San Vincente *in manuſcriptis cap.1. §.3.* reincidentes ſæpiùs in blaſphemias abjurare tantùm de levi, unde apparet in Inquiſitione Hiſpanica hos blaſphemos haberi leviter ſuſpectos de hæreſi, ut tenet Seſſe *ubi ſuprà*, & ideo abjurant tantùm de levi, ut vult Rojas, & Salzedo *locis cit.* In Inquiſitione autem Romana, quia hi habentur vehementer ſuſpecti de hæreſi, ideo imponitur eis abiuratio de vehementi, ut teſtantur Doctores citati; & ideo in caſibus contingentibus ſequendus eſt ſtylus Inquiſitionis, in qua quis invenitur. Et ſic in Inquiſitione Regni Aragonum teſtatur Seſſe *tom.4. deciſ.470. n.24.* evomentem hanc blaſphemiam. [Riniego de Dios y de la Virgen,] abiuraſſe de levi. Verùm hæc omnia intelligenda ſunt, regulariter loquendo, nam aliquando ex qualitate blaſphemantis & blaſphemiarum, etiam in Tribunalibus Hiſpaniæ, erit imponenda reo abiuratio de vehementi, & ſic in actu publico hujus Regni hoc anno 1633. die 16. Octobr. duo blaſphemi, me conſulente, de vehementi abiurarunt. Sup. hac cõſuetudine & reiterationibus in to. 1. tr.5. ex Reſ. 52. lege doctr. § Notandum eſt ſignanter propè fin. verſ. Alij delirando & ex Reſ. 35. §. 1.

4. Verùm quoad alias pœnas, ſic aſſerit Salzedo *in addit. ad pract. crimin.* Bern.Diaz *cap.110. lit. A*, Pœna autem quæ imponi ſolet à DD. Inquiſitoribus pro blaſphemiis, in quibus cognitionem habent, ea quidem eſt, quod ſi blaſphemus in fine conditionis fuerit, flagellis cæditur cum publica pœnitentia, in publicóque ſpectaculo, lingua ferro, vel ligno comprehenſa, ad triremes regias pro gravi blaſphemia condemnatur. Si verò nobilis, pœna pecuniaria mulctatur, & ad tempus in monaſterium detruditur. In aliis autem blaſphemiis levioribus Inquiſitores ſolent condemnare blaſphemum ut aliquo die feſto in Eccleſia, dum divina celebrantur, ſtet nudo capite ſine chlamyde, nudis pedibus ſive teſte ſuccinctus, dextera proferens ardentem facem, & ſacris peractis legitur publicè ſententia contra ipſum lata, indicuntur etiam ieiunia, precationes, & pecuniaria mulcta ſolet imponi. Ita Salzedus, & ante illum iiſdem hæreſis verbis, Simanc. *tit.8. n.10. & 11.* ubi aſſerit quòd poſt flagella in exilium mittitur. Sed magis frequens eſt in noſtro ſacro tribunali pœna triremium. Vide etiam Rojas *de hæret. p.2. n.176.* Pegnam *direct. Inquiſ. p.2. comm.66.* & Lazarium *de blaſphemia q.6. n.20.*

5. Non deſinam tamen hîc adnotare, quòd ex Caſtro obſervat & docet Comitolus *in reſponſ. mor. lib.4. q.9. cap.3.* & Lazarius *ubi ſuprà num. 16.* nempe eum puniri non debere ab Inquiſitoribus, qui non ex credulitate hæretica, ſed ex vehementi perturbatione protulit blaſphemiam; ſed in foro externo turbatio, & commotio minuit delictum; ſed non excuſat penitus. Et ideo Genuenſis, *in praxi Epiſc. cap.68. num.13.* ſic ait: Item illis, qui ſemel dicunt aliqua verba hæreticalia,

vel

vel ſcandaloſa, ex ita ſolet imponi pœnitentia ſalutaris, & aliquando publica, ut v. g. teneant candelam accenſam in Eccleſia tempore Miſſæ ſolemnis ſine aliqua abjuratione. Ita ille, & hoc a fortiori procedit ſi ſigna doloris poſt blaſphemias oſtenderit: unde Zanardus *in direct. Theol. p. 3. c. 134. fol. mihi* 742. ſic aſſerit. Qui in ira magna, vel in alia vehementi paſſione bis & ter blaſphemaverit, & ſedata paſſione, dolorem de ſuo crimine oſtenderit, pœnitentiis ſalutaribus punitus ſine abjuratione relinquatur. Unde non aſſentior Commitolo aſſerenti blaſphemantem ex paſſione remittendum eſſe, nam puto in tali caſu plectendum ſalutaribus pœnitentiis, habita ratione blaſphemiæ, loci, & perſonæ, ſine tamen abjuratione, nam, ut aſſerit Albertinus *quæſt. 27. n. 6.* & Rojas *de hæret.* calor iracundiæ probatus non excuſat blaſphemum a tota pœna: nec adverſus hanc ſententiam faciunt verba Inſtructionis Hiſpalenſis *ann.* 1530. *cap.* 4. ibi: [En blaſphemias dichas con enojo no ſe entremetan los Inquiſidores.] nam, ut optime Rojas *ubi ſupra*, dicta inſtructio loquitur de blaſphemiis non hæreticalibus. Sed *in tr. de officio & poteſtate Inquiſit.* ſupradicta verba fuſius explanata ſunt.

6. Notandum eſt hic, quod aliquando blaſphemi abjurant ſecretò in domo S. Officij, & ſic Seſſe *in deciſ. Regni Aragonum tom. 4. deciſ. 470. n. 24.* ita aſſerit. Quidam blaſphemus una & alia vice fuit condemnatus ad abjurandum de levi in audientia Tribunalis, & ad exilium 4. annorum.

7. Nota etiam quod blaſphemus ſufficienter etiam punitus a judice laico, poteſt iterum propter ſuſpicionem hæreſis ab Inquiſitoribus examinari; plane verò a judice Eccleſiaſtico examinatus, iterum examinari ab Inquiſitoribus non poteſt, cùm crimen ſit mixti fori. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. cap. 19. n. 24.* qui citat Albertinum.

8. Sed ponam hic obiter pulchram quæſtionem, an Inquiſitores poſſint punire evomentem hanc blaſphemiam, videlicet *al deſpecho de Dios*, de hoc caſu cùm interrogatus fui ab Illuſtriſſimo Inquiſitore Llanes; & videtur negative reſpondendum, nam hæc blaſphemia non eſt hæreticalis, ut docet P. Suarez *de Relig. tom. 1. lib. 1. cap. 5. n. 8.* quia per dicta verba non ſignificatur aliquid fieri poſſe contra efficacem Dei voluntatem, ſed vel ſignificatur voluntas faciendi aliquid, etiamſi Deo diſpliceat, eodem modo quo diſplicere poteſt per antecedentem voluntatem, aut ſigni, vel certè profertur etiam per modum imprecationis, optando Deo diſplicentiam, vel tædium de tali re. Ita Suarez. Unde Io. Rojas *de hæret. p. 2. n. 170.* ſic ait. Aliæ blaſphemiæ, videlicet *peſe a Dios, mal Dios, a deſpecho de Dios* non ſunt hæreticales, quia fidei confeſſioni non opponuntur, & harum punitio ad judices Ordinarios pertinet. Hæc Rojas. Vide etiam Chapeavillum *de caſib. reſerv. cap. 19. q. 2.* & Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. c. 32. n. 37.* hanc etiam ſententiam docentes. Unde ſecundum hanc opinionem, tales blaſphemantes non ſunt denunciandi Inquiſitoribus.

...ſévis non ...ſe ſup. ... lege ... ſup. in ... ex Reſ. ... §. 1. & 2.

9. Sed adverſus Suarez ſupradictam ſententiam tenentem inſurgit Florentus *de caſ. reſerv. q. 2. caſ. 3. n. 8.* Naldus *in ſum. ver. Blaſphemia, n. 1.* Igitur, ut notat etiam Sanctarellus *tract. de blaſphe. cap. 2. dub. 1. n. 3.* Filliucius *de caſ. reſerv. caſ. 3. n. 2.* ſenſus talis blaſphemiæ eſt quòd omnino debeat fieri quod blaſphemans profert, etiamſi Deus ſua omnipotentia id nolit, quo modo loquendi derogatur divinæ potentiæ. Itaque ſecundum hanc poſteriorem ſententiam, cui tanquam probabiliori adhæreo, dicendum eſt poſſe Inquiſitores contra blaſphemantes *al deſpecho de Dios*, inquirere, & illos punire, cùm talis blaſphemia ſit hæreticalis, & per conſequens ſic blaſphemantes ſunt Inquiſitoribus denunciandi, & ideo Lazarus *ubi ſup. n. 39.* ex inſtruct. S. Officij teſtatur hanc blaſphemiam eſſe hæreticalem; unde ex his a fortiori apparet, quam falsò dixerit Bald. *lib. 3. conſ. 476.* Angel. *in l. Si verbis, ff. de hæred. inſtit.* Alexand. ad Bartol. *in l. aqua Labeonem, § ait prætor, de de injur.* Felin. *in proœm. Decret. n. 11.* & alij, hujuſmodi verba, videlicet *al deſpecho de Dios*, non eſſe blaſphema, & talia verba, videlicet profitentem non eſſe blaſphemum, adverſus quos videndi ſunt Gregorius *tract. de caſ. reſerv. c. 9. caſ. 3. n. 12.* Boetius *deciſ. 301. num. 1.* Grammat. *deciſ.* 50. Decian. *in tract. crim. to. 2. lib. 6. cap. 2. n. 4.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. cent. 4. caſ. 375. n. 4.* Azorius *tom. 2. lib. 11. cap. 3. q. 2.* Maſcard. *de probat. lib. 1. concl. 134. n. 3. & ſeq.* & alij.

10. Notandum eſt etiam hic, quod idem dicendum eſt de illis verbis, *Reniego Dios*, nam contra talem blaſphemantem procedunt Inquiſitores, cùm dicta blaſphemia ſit hæreticalis, ut tradit Rojas & Suarez *loc. cit.* & alij communiter. Sed difficultas eſt, ſi aliquis dicat, *Reniego Maria Virgine, San Pietro*, &c. & ad hoc dubium negative reſpondet Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 2. cap. 32. n. 36.* ubi ſic ait: Quando autem de Sanctis renegatur, nil inveni apud DD. an ſint blaſphemiæ hæreticales hujuſmodi verba renegationis, ſed exiſtimo non eſſe, nec de illis cognoſcere Inquiſitores, ut ab ipſiſmet accepi. Ita Sanchez.

11. Sed quia ſæpius dictum eſt Inquiſitores ſolum poſſe inquirere contra blaſphemos hæreticales, breviter dicam, quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, quæ non. Dico igitur quòd blaſphemia hæreticalis dicitur, quæ hæreſim, ſeu falſitatem contra fidem formaliter, ſeu virtualiter continet, & ſignificat Hiſpalenſ. eſt omnis blaſphemia enunciativa, ſive affirmando, ſive negando aliquid de Deo, quod fides docet, vel etiam tribuendo creaturæ aliquid, quod ſecundum fidem ſoli Deo convenit, vel de illis etiam [illegible] aliquam oſtendendo. Item ad blaſphemiam hæreticalem pertinent nomina quædam contraria Deo attributa, ut ſi quis eum nominet injuſtum, &c. nam licet expreſſè id non affirmetur enunciando & componendo, ſed ſimpliciter ita nominando, nihilominus virtute ſatis affirmatur quod ita profertur.

12. Blaſphemia autem non hæreticalis dicitur omnis illa, quæ non formaliter, nec virtute continet falſitatem quaſi ſpeculativam contra fidei veritatem, ut ſunt omnes blaſphemiæ quæ proferuntur per modum optandi, imperandi, aut imprecandi. Item quæ ſunt nominando aliquid quod in Deo verè reperitur, tamen per modum contumeliæ & irriſionis, quæ omnia valdè notanda ſunt a DD. Inquiſitoribus & Qualificatoribus, ut in facti contingentia poſſint determinare quænam ſint blaſphemiæ hæreticales, quæ verò pertinentes, vel non pertinentes ad cognitionem & punitionem Tribunalis S. Officij.

13. Notandum eſt tamen hic obiter contra Decian. *in tract. crim. 5. lib. 5. cap. 17. n. 8.* & alios, poſſe non ſolum Ordinarios, ſed etiam Inquiſitores infligere extraordinariam pœnam, quando quis joco, vel lubrico linguæ verba ſapientia hæreſim profert, & ita docet Pegna *in direct. p. 3. comm. 17.* Farin. *de hæreſ. q. 179. § 1. n. 78.* & ad blaſphemos pertinet probare ſe joci cauſa ea verba protuliſſe ſec. DD. citat. & *ſupra* hoc etiam ſatis probavimus. Vide etiam quando talis caſus occurrerit, Rojas *ſingul.* 103. Simancam *in cathol. inſtit. tit. 17. n. 23. & ſeq.* Arcktanum *[illegible] de hæret. num.* 18. Gandiſalvum *[illegible] de hæret. p. 1. n. 7. & 8.* [illegible] Zanchinum *de hæret. c. 7. n. 6.* & alios penes ipſos.

Quoad hoc lege ſup. n. 4. ex Reſ. ... §. ...

RESOL. IX.

De conſpuentibus, & percutientibus ſacras imagines! Et an tale factum ſit hæreticale, & ejus cognitio pertineat

ad Inquiſitores; & quomodo ſupradicti ſint puniendi quoad abjurationem, & alias pœnas? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 9.

Sup. contẽto in hoc §.1. in tom. 1. tr. 5. Reſ. 52. §. ult.

§. 1. HOc non eſſe factum hæreticale, & per conſequens non poſſe pertinere ad Inquiſitores, licèt graviſſimum ſit peccatum, docet noviſſimè Torreblanca *in epitome delictorum, ſive de magia, lib.* 3. *c.*8. *num.*17. & ante illum Ghirlandus *de ſortil. quæſt.*10. *num.*12. Sed ſummopere mihi diſplicet virum quidem doctum hæc dixiſſe, & ideo hanc ſententiam reprobat Farinacius *q.*20. *num.*68. Raphaël de la Torre *in* 2. 2. *D. Thom. q.*96. *art.*4. *diſp.*2. ubi inter alia ſortilegia, ſapientia hæreſim manifeſtam ponit hoc, videlicet quando aliqui crucem ac imagines Sanctorum conculcant etiamſi conculcatio, direptio, aut inhonoratio fiat ex iracundia, ſapit enim hoc hæreſim Lutheranam de imaginibus explodendis. Ita etiam docet Bellochius *in praxi Theol. mor. part.*2. *quæſt.*1. *num.*73. Riccius *in praxi tom.*1. *reſol.* 423. Ioſeph Seſſe *tom.*4. *deciſ.*448. *n.*19. Zecchius *in ſumm. tom.*1. *cap.*11. *num.*5. Carerus *tr. de hæret. n.*49. Delrius *in diſquiſ. magic. lib.*5. *ſect.*16. §. *Sacerdotes qui cauſa*, & alij *ubi infra*. Et hoc factum ita eſſe hæreticum contra Torreblancam patet, ut ejus cognitio pertineat tantùm ad Inquiſitores tenet Genuenſis *in praxi Archiep. cap.* 18. *num.*12. & Lazarius *tract. de blaſphemia quæſt.* 6. *num.* 14. teſtantes ita determinatum fuiſſe in ſupremo Regio Conſilio Hiſpaniarum.

2. Verùm quomodo ſupradicti puniendi ſint, quoad abjurationem, Michaël Zanardus *in direct. Theol. p.*3. *cap.*64. *fol. mihi* 360. ſic ait: Quamvis aliqui tenuerint hos non debere abjurare, quia Majeſtatem confitentur, & tantùm ex odio & malo animo offendunt, tamen quia ab indiciis malæ credulitatis non longè recedunt, cùm malè videantur de omnipotentia, judicio, & juſtitia Dei ſentire, & id faciunt, quod facere ſolent, hoſtes fidei noſtræ, ideo eis indicitur abjuratio de levi, vel de vehementi, ſed non de formali, ſi Catholici ſint. Ita ille.

3. Quoad alias pœnas apponam hîc verba Simancæ *tit.*27. *n.*20. & 21. ſic aſſerentis: Iudices Eccleſiaſtici punire illos debent interdum dura & ultrice ſententia, quemadmodum Greg. X. *in Concil. Lugdun.* conſtituit: ſæpe etiam pœnitentia publica, vel jejuniis, eleemoſynis, & orationibus, vel mulcta pecuniaria, vel ictibus fuſtium. Iiſdem quoque pœnis Inquiſitores uti poſſunt, ſed hoc amplius ad eorum Officium pertinet, ut ſcire laborent, ſi fortè intellectus errore pertinaci facinora iſta perpetrata ſint, quòd ſi repererint, aut ſuſpicati fuerint, non ſecus adversùs iſtos procedent, atque adversùs alios quoſlibet hæreticos, vel ſuſpectos. Poterunt igitur Inquiſitores tormentis, abjuratione, purgatione canonica & aliis arbitrariis pœnis, uti pertinaces, atque impœnitentes, curiæ ſæculari relinquere. Ita ille, & Genuenſis *in praxi cap.*18. *num.*11. ubi ſic ait: Percutientes, abradentes, aut deturpantes imagines Sanctorum, per Inquiſitores puniendi ſunt, neque obſtat quòd pœna mortis non puniantur prout per judices ſæculares punirentur, quia ſatis eſt quòd ſufficienter puniantur aliis pœnis, nempe fuſtigationis, triremium, carcerum, infamiæ, exilij, & aliis, quas jus Canonicum admittit. Ita Genuenſ.

4. Sed nota, Souſam *in aphor. Inquiſ. lib.*1. *c.*42. *n.*16. docere quòd ſi factum ſit publicum, perpetrantem hoc horrendum delictum, ſive hæreticalem animum fateatur, ſive non tradendum eſſe Curiæ ſæculari ultimo ſupplicio plectendum, ob facti qualitatem: & ſi animum hæreticalem fateatur, & miſericordiam petat, poſt reconciliationem ad Eccleſiæ unionem, hoc non obſtante, docet item Souſa Curiæ ſæculari tradendum eſſe; quoniam tantum ſcelus non poteſt manere impunitum, & ſemper poteſt timeri quòd converſio ſit ficta, addit etiam idem Souſa in tali caſu torquendum eſſe ſuper complicibus.

RESOL. X.

De Sortilegis, Divinatoribus, Magis, &c. & de pœnis, quibus ſupradicti puniendi ſunt, & quoad abjurationem.

Et an Inquiſitores habeant juriſdictionem contra omnes ſortilegos, & maleficos?

Et in textu hujus Reſolutionis aliquæ aliæ difficultates notabiles, & graves circa ſupradictos quæruntur, & adnotantur. Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 10.

§. 1. LIcèt de jure antiquo Inquiſitores non habeant juriſdictionem niſi ſuper ſortilegia, quæ ſaperent hæreſim manifeſtè; attamen hodie de jure novo Bullæ Sixti V. cognoſcunt contra omnes ſortilegos & maleficos, ut notant Scortia *in Bull. Pontif. epitom.*58. *theor.*158. Ioſeph. Seſſe *tom.*4. *deciſ.*464. *num.*8. 18. & *ſeq.* & *deciſ.*466. *num.*4. & 17. Azorius *tom.*1. *lib.*9. *c.*26. *q.*4. Sanchez *in ſumm. tom.*1. *lib.*2. *c.*38. *n.*92. Torreblanca *de magia lib.*3. *cap.* 9. *poſt num.*48. Raphaël de la Torre *in* 2. 2. *D. Th. q.*96. *art.*4. Zanardus *in direct. Theol. part.*3. *cap.*64. Naldus *in annot. pract. ſuper c. in tabulis de ſortileg.* Molfeſius *in ſumm. tom.*1. *tract.*11. *cap.*7. *n.*145. & iterum Ioſeph Seſſe *tom.*4. *deciſ.* 466. *n.*16. & 17. ubi ſic ait: Si non apparet quòd illa quæ admiſcentur in ſortilegiis, ſapiant hæreſim manifeſtè ſed eſt dubium an talia ſapiant hæreſim, veluti ſi ad ortum ſe convertant, vel proferant verba inuſitata & in intelligibilia & ſimilia, non ſe intromittet Inquiſitor de jure. Sed hodie per Motum proprium Sixti V. dicti ſortilegi ſubſunt Inquiſitoribus. Ita ille; & Seraphin. Freitas *in addit. ad Acugnam q.*5. *n.*35. ſic aſſeric: Hodie Inquiſitores ex conſtitutionibus Pontificis cognoſcunt contra omnes ſortilegos & maleficos: adhuc tamen puto, quòd ſi ſortilegia, divinationes, & maleficia hæreſim non ſapiant, locus erit præventioni inter laicos Inquiſitores, juriſdictioque Inquiſitorum accumulativè cenſeatur. Verum Sgiſmundus Scaccia *de judiciis cauſarum*, &c. *lib.*1. *c.*12. *num* 53. docet, quòd hodie cognitio ſortilegiorum privativè ſpectat ad Inquiſitores quoad judices laicos, unde non ſunt mixti fori, attenta dicta Sixti V. conſtiutione, ſuſpicatur tamen Emanuel Moura *de incant. opuſc.* 1. *ſect.*3. *cap.*1. *n.*9. dictam conſtitutionem Sixti V. non eſſe uſu receptam ſaltem in Luſitania, & Azorius *to.*1. *lib.*9. *c.*26. *q.*4. dubitat quoque an ſit ubique uſu recepta; verum citati DD. loquuntur de dicta conſtitutione quaſi ubique ſit uſu recepta. Sed an Inquiſitores in dubio, ſapiátne ſortilegium hæreſim manifeſtè, poſſint ſe intromittere, ex jure novo conſtit. Sixti V. clarum eſt poſſe.] Difficultas eſt de jure antiquo per *c. accuſatus*, §. *ſanè*, quæ obſervante Sylveſtro *ver. hæreſis*, *num.*4. non poteſt intelligi de dubio an factum ſit perpetratum, necne, ſed in dubio an talia ſapiant hæreſim. Sed contrarium, jure, ratione, & uſu comprobatum eſt, ut teſtatur Simanca *tit* 30. *n.*21. Pegna *in direct. part.*2. *comment.*63. & doctus Acugna *de Confeſſ. ſolic. q.*5. *n.*13. quia judex etiam delegatus cognoſcit an ſua ſit juriſdictio; & ſi contraria opinio eſſet ſequenda, Inquiſitorum cognitio facilè ſubverti poſſet, aſſerente quolibet ſortilegia, vel divinationem ſapere hæreſim manifeſtè. His ſuppoſitis deveniamus ad pœnas ſupradictorum delictorum.

Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 101. & in alia ejus annot. 1.

Sup hoc dubio ſup. in tr. 10. Reſ. 104. & in alia ejus not. inf., propè fin. hujus §.

Sup. his Divinationibus ſup in tr. 10. Reſ. 107.

Sup. hoc in tom. 9. tr. 2. Reſ. 193. in fin. & hic ſup. in tr. 10. Reſ. 102. & 103.

Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 104.

2. Ideo dico quoad abjurationem, quòd ſi ſortilegia ſapiant hæreſim manifeſtè, quia tales ſignificant

ſe

Sup. contexto in hoc §. ſup. in tr.10. Reſ. 105. & 106.

ſe credere illas res ſacras adhibitas in ſuis ſortilegiis, vim habere ad maleficiorum operationem. Ideo de hac credulitate debent diligenter examinari, & ſi negent, debent torqueri, & ſi non fateantur, ut vehementer ſuſpecti, per conſequens debent abjurare de vehementi. Ita Raphaël de la Torre *in 2.2. D.Thom. quæſt.96.art.4.diſp.2.* Zanardus *in direct. Theol. part.3. cap.64.* Delrius *in diſquiſ.mag.lib.5.ſect.15.§. Dico tertiò.* Scaccia *de judiciis lib.1.cap.12.n.34.* Ioſeph Seſſe *tom.4.deciſ.466. num.9.* & Emanuël Moura *opuſc.1.de incant.ſect.3. cap.5. num.32.* & ante omnes Pegna *in direct.Inquiſ.part.2. comm.67.* & noviſſimè Genuenſis *in praxi Archiepiſc.cap.68.num.8.* ubi ſic ait: Si aliquis eſt ſuſpectus vehementer, ut quia admiſcuit ſacramentalia in ſortilegiis, tunc torquetur pro ulteriori veritate ſuper intentione, & ſi negat, adhuc compellitur abjurare de vehementi. Sic ille; & noviſſimè Emanuel Moura *de incant. opuſc.1.ſect.3. cap.5. num.32.* ſic aſſerens: Miſcentes in ſortilegiis quælibet Sacramenta, ſacramentalia, res, orationes, vel verba ſacra tanquam hæreticales ſubiiciuntur Inquiſitoribus puniendi pœna condigna, & ſi negent ſe credere prædicta Sacra habere vim ad cogendum arbitrium, aut ad alios turpes effectus, aut alium errorem, debent tamen abjurare de vehementi. Ita ille.

Sup. hoc in Reſ.2. ann. præteritæ.

Sup. hoc in duabus Reſ. not.1. hujus §.

3. Verùm quoad alias pœnas ſupradictis reis imponendas, ita aſſerit Pegna *in direct.Inquiſ. part.2. comment. 67.* coërceri poſſunt anathemate, dignitatum ſuſpenſione, verberibus, exilio, carcere, monaſteriis; aliiſque ſuppliciis, ſpectata perſonarum qualitate infami induti mitra in publicum producuntur, aut ſcalis alligati, cùm vituperatione propè Eccleſiæ fores conſtituuntur. Ita ille; & ante illum Simanca *tit.21. num. 23.* & noviſſimè Seſſe *tom.4. deciſ. 466. num.13.* Sed hodie utplurimùm laici ignobiles traduntur triremibus, ut docet ex ſtylo Inquiſit. Rom. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. cap.68. num.8.* vide etiam Scortiam *in Bull. Pontif.epitome 58.theorem.258.* & in caſu occurrenti ne deſeras conſulere Delrium *in diſquiſ.mag.lib.5.ſect.16.* & Souſam *in Aphor. Inquiſit. lib.1.cap.58 à num.10.uſque ad 17.* ubi inter alios caſus obſervat quòd Sacerdos, qui celebrat Miſſam ſuper rebus aptis ad ſortilegia peragenda, videlicet ſuper paſta, ſuper calamita (ut accidit his diebus) & his ſimilibus ſimplicibus, aut mixtis, aut qui vaſibus, aut veſtibus ſacris & his ſimilibus in ſortilegiis abutitur, aut qui in celebratione Sacrorum nefandas & turpes preces porrigit, deponitur, privatur beneficiis, & in perpetuum carcerem detruditur; & nota etiam cum eodem quòd ſi Sacerdos Miſſas defunctorum celebrat pro viventibus ut moriantur, à ſacerdotio privatur, & perpetuo exilio relegatur unà cum eo, qui hoc conſuluit, vel fieri mandavit.

4. Nota verò quòd ſi quicumque ſortilegus, etiam hæreticus, & Eccleſiaſticus, fateatur in ſortilegiis feciſſe homicidium (ut his diebus factum fuit) & pœniteat, paratúſque ſit corripi, non poſſe eum Inquiſitores tradere Curiæ ſæculari, ſed debere eum admittere ad reconciliationem, præter Souſam tradit Farinac. *q.20.num.105.& ſeq.* vide etiam Menoch. *lit.1.cent.4. caſ.388.*

5. Sed notandum eſt noviſſimè Greg.XV. *in Bulla edita 20. Martij 1623.* mandaſſe ut conſtito quòd aliquis pactum cum diabolo fecerit, & à fide apoſtatando maleficiis, ſive ſortilegiis unam, ſeu plures perſonas ita læſerit, ut ex maleficio, vel ſortilegio mors ſequuta ſit, etiam pro primo lapſu Curiæ ſæculari tradatur debitis pœnis puniendus; qui verò ſimiliter apoſtando pactum cum diabolo, ut præfertur, fecerit, & maleficium, ſeu ſortilegium commiſerit, ex quo licèt mors ſequuta non ſit, infirmitas tamen, divortia, impotentia generandi, ſive animalibus, frugibus, vel aliis fructibus damnum notabile provenerit, muro claudi, ſive carceribus in S. Officio Inquiſitionis, ubi illud extitit, fabricandis mancipari debeat. Ita Pontifex *in d. Bulla.*

6. Sed oritur hîc pulchrum dubium, an ſit ſortilegium ſapiens hæreſim invocare dæmonem ad tentandam mulierem? Negativam ſententiam docent Pegna *in director.Inquiſit.part.2.comment.68.* Scaccia *de judic. lib.1. cap.12.num.39* Ghirlandus *de ſortil. cap.10.* Ioſeph Seſſe *tom. 4. deciſ.463.num.11.* Riccius *in praxi tom.1.reſol.424.num.1.* Bellochius *in praxi Theol.mor. part.2.quæſt. 9.num.64.* Binsfeldius *de maleſ.leg.4. q.2. concl.3.* Oldrad.*conſ.210.* Afflict.*in conſtit.Regni,part.1. rubr.1.num.17.* Lucerna Inquiſit. *ver.dæmones invocare, num.2.* Torreblanca *de Magia, lib.3.cap.7. num.13.* Genuenſis *in praxi Archiepiſc.cap.18 num.11.* Locatus *in praxi Inquiſ.ver. Apoſtata,num.13.* & DD. communiter. Vnde ſecundùm illos dicendum eſt ſimplicem invocationem dæmonis ſine cultu, ſeu honore, aut mixtura rerum, vel verborum ſacrorum non eſſe ſortilegium hæreticale, maximè ſi efficiatur verbis imperativis, & non deprecativis, ad ſciendum & obtinendum ea, quæ dæmon viribus naturalibus poteſt ſcire & præbere; ut tentare pudicitiam mulieris, ad inveniendum theſaurum, ad ſciendum an partus futurus (& in utero tamen formatus) ſit naſciturus maſculus, vel fœmina, ad ſciendum dictum, vel factum præteritum, ad impediendum ne ignis filum, vel aliam rem projectam comburat, ad tranſportandum hominem, vel aliam rem de loco ad locum, ad ligandos ſponſos, ad inferendas ægritudines, ad faciendum apparere corpus mortuum vivum per aliquod tempus, ad illuminandum cæcum, non à natura, ſed ab impedimento, quod ipſe poſſit ſubtrahere, ad habendam ſcientiam per purgationem phantaſmatum, & facilitatem ſenſuum, ad inducendas nebulas, tempeſtates, ac ſimilia, quæ invenies apud Torreblancam *de Magia, lib.3. cap.8. per totum.*

Sup. hoc ſup. in tr.10 Reſ. 107. ſignāter in §. Verum.

7. His tamen non obſtantibus (attendas quæſo, amice Lector, nec te terreat turba Doctorum) ego contrariam ſenteniam teneo, & ratio eſt, quoniam ridicula eſt illa diſtinctio quam communiter afferunt adverſarij, nempe per modum deprecationis invocationem dæmonis eſſe ſortilegium hæreticale; ſecus autem ſi efficiatur per modum imperij; nam tu quis es, qui potes imperativè invocare illum, de quo loquendo Spiritus ſanctus apud Iob aſſeruit non eſſe poteſtatem in terra quæ comparetur ei: deinde cùm tibi ſit interdictum omne cum dæmone commercium, ut notat Delrius *in diſquiſ. mag. lib.5. ſect.15.§. Dico quinto,* quomodo igitur potes eum invocare etiam imperativè? & ideo Raphaël de la Torre *in 2.2.D.Thom. quæſt. 95. art. 4. diſput. 1. aſſer. 4.* docet pertinere ad ſocietatem dæmoniacam exigere à dæmone ſponte occurrente conſilium, favorem, aut quodvis officij genus, ſive exactio fiat deprecando, ſive imperando.

8. Clarè igitur apparet, noſtram ſententiam omnino tenendam eſſe, quæ ſicut rationibus fulcita, ita Doctorum authoritate non caret, & ideo eorum verba per extenſum apponam. Simanca *tit.30. num.17.* Beatus Auguſtinus erroneum, ineptum & ridiculum eſſe cenſet invocare dæmones per modum imperij, aut eis comminando præcipere, non enim eſt poteſtas ſuper terram, ſicut Iob dicit, quæ comparetur ei. Cæterùm dæmones ut fatuos irrideant atque decipiant, fingunt ſe cogi atque timere, ſicuti multis Pariſienſium decretis declaratum eſt, & *tit.21. num.13.* ſic ait: Sunt qui dicunt non fore hæreticum eum, qui dæmonem invocaret ad tentandam pudicitiam alicujus mulieris, vel ad

ad aliud faciendum non alienum à poteſtate dæmonis, nam, ut aiunt, ſi ſe dæmoni non ſubjiciat, nec hæreſim miſceat, cùm non habeat errorem in intellectu, non erit hæreticus Sed quamvis hæc ita ſint, tamen adversùs illum inquiri poterit tamquam contra vehementer ſuſpectum, ea enim ad apoſtaſiam & infidelitatem pertinent. Hæc Simanca. Sed audiamus Homobonum de Bonis, virum quidem doctum, *in exam. Eccleſ. part.* 1 *tract.* 7. *cap.* 3. *q.* 16. ſic aientem. Si amantes ſtimulis libidinis agitati dæmones invocant ut illi flectant animum illius, quem amant in turpem amorem, licèt communis videatur circumferri opinio, talem invocationem non ſapere hæreſim manifeſtam, præſertim ſi per modum imperij fiat; verius tamen dicendum videtur hoc ſcelus ad hæreſim magnopere præſumendam pertinere, cùm ridiculum ſit dicere quòd dæmones per modum imperij, invocentur ex quo non eſt ſuper terram poteſtas, quæ comparetur ei. Sic ille & Farinacius *tract. de hæreſi q.* 181. §. 3. *num.* 88. retractans tacitè quæ dixerat *q.* 20. *num.* 80. ita ait: Ex his infertur non eſſe veram concluſionem, licèt à DD. communiter receptam, quòd hæreticale non ſit à dæmone per modum imperij petere, ut alienam tentet pudicitiam, cùm hujuſmodi inſtantia fieri non poſſit per modum imperij, prout DD. contrarij requirunt ad hoc ut ceſſet hæreticalis qualitas. Et tandem ante omnes hanc ſententiam mordicus ſuſtinuit inſignis Theologus Bartholomæus Spina *Apolog.* 4. *contra Ponzinibium*, in qua ex multis aliis rationibus Theologicis probat acerrimè noſtram ſententiam. Quam etiam confirmat opinio Michaëlis Zanardi, viri quidem docti & Conſultoris S. Officij *in direct. Th. part.* 3. *c.* 64 *fol. mihi* 366. aſſerentis, (nota Lector) contra ſortilegos non hæreticantes poſſe Inquiſitores procedere tanquam contra ſuſpectos de levi ex amicitia cum pacto implicito ſaltem cum dæmone, nam ſicut ſubditus contrahens amicitiam cum hoſte ſui Principis redditur de infidelitate ſuſpectus, ita & qui cum diabolo fœdus, pactum vel amicitiam contrahit, etiam quoad ea, quæ ſunt illi propria, vel ad quæ ſe poteſt extendere ejus virtus.

9. Remanet ergo difficultas an hi ſaltem de levi abjurare debeant, vel non? Ex una parte videtur quòd non, quia ubi non eſt error cū pertinacia, ibi nulla poteſt eſſe hæreſis; ſed in intellectu iſtorum non eſt error, quia ſolùm credunt quod credere poſſunt, ſcilicet dæmonem poſſe facere quæ ei propria ſunt, & ad quæ facienda habet naturalem poteſtatem, ergo hi abjurare non debent, ſed tantùm ratione delicti, ſcilicet pacti, vel amicitiæ factæ cum dæmone, erunt aliqua pœna extraordinaria puniendi. Ex altera parte videtur quod ſint ſaltem de levi ſuſpecti, quia factum ipſum, ſcilicet amicitia & recurſus ad hoſtem humani generis ſaltem ſuſpicionem levem inducit.

10. Huic difficultati (ſalvo ſemper Matris meæ S. R. E. judicio, dicerem quòd quidem hi ex facto ſe reddunt aliqualiter de fide ſuſpectos: at hanc ſuſpicionem in tortura purgare poterunt, ita ut expurgata non ſint abjurandi. Hæc omnia Zanardus *loc. cit.* Cujus quidem ultima verba procedunt ſecundùm ſtylum Inquiſitionis Romanæ, in qua ſuſpecti leviter de fide torquentur & torti abiurant. In noſtra verò Inquiſitione Hiſpanica, quia non torquentur, dicendum eſt ſupradictos ſortilegos non hæreticantes debere ſaltem abiurare de levi, & eis ſalutarem pœnitentiam iniungi; ſed ad aliud non minus curioſum dubium deveniamus.

Quoad hoc ſup. in tr. 10. lege doctr. ſect. 105.

11. Quæro igitur an Inquiſitores poſſint punire ſortilegū, qui in ſortilegio miſcuit Hoſtiam non conſecratam, dummodo ſuper eam ſit celebrata Miſſa? Negativè reſpondet Ghirlandus *de ſortil. q.* 10. *n.* 16. *&* 17. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ.* & ex recentioribus Torreblanca *de Magia, lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 18. Farinacius *q.* 20. *num.* 83. Raphaël de la Torre *in* 2. 2. *D. Thom. tom. q.* 96. *art.* 4. *diſp.* 2. *tit. de qualificatione ſuperſtitionum*, & adducunt rationem, quia tale ſortilegium non eſt hæreticale.

12. Verùm M. Antonius Delrius circa præſentem quæſtionem *in diſquiſ. mag. lib.* 5. *ſect.* 15. §. *dico quintò*, utitur diſtinctione, & ait, quòd ſi talis bene ſentiat de præſentia Corporis Domini, & tranſubſtantiatione, & non præbuit hanc Hoſtiam populo adorandam, ſed verè aliam, quam elevavit, & conſecravit, hanc verò acceſſoriè tantùm ſuper Altare ad magicos effectus poſuit, erit tantùm ſuſpectus de hæreſi; ſi verò illa alia credidit, tunc apertè foret hæreticus, ſi verò revera non credidit, iſta vim aliquam habere ad effectum magicum, non erit ſuſpectus de hæreſi, ſed extra ordinem puniendus. Hæc ita, ſi de hac eius intentione conſtet, nam quamdiu non conſtat, mihi quidem videtur, de hæreſi maximè ſuſpectus. Ita Delrius.

13. Sed ego puto abſoluè (& miror viros doctos aliter ſenſiſſe) dictum ſortilegium eſſe hæreticale, & ita hanc ſententiam docet Scaccia *de judic. &c. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 34. & ratio eſt, ait ille quia in dicto maleficio ſortilegus miſcuit rem ſacram, ſcilicet celebrationem Miſſæ ſuper Hoſtiam, licet non conſecratam; igitur erit hoc ſortilegium hæreticale, non propter hoſtiam minimè conſecratam, ſed propter Miſſam ſuper ea celebratam. Sed audiamus virum doctum Anton. Souſ. *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *c.* 57. *n.* 11. ſic aſſerentem: Cenſeo ſortilegium in quo ponitur, aut quod fit cum hoſtia conſecrata, aut cum aliqua re ſuper quam Sacerdos Miſſam celebrat, hæreſim ſapere manifeſtè, tum ex parte operis, tum quia ſacrificium Miſſæ ordinat ad ſacrilegium licèt mediatè; tum etiam præſumitur quòd hoc faciens credit illud vim habere ad maleficium operandum, & hoc ipſum in facto oſtenditur. Ergo, &c. & tandem ex Doctoribus noſtræ Inquiſitionis Hiſpanicæ præter Souſam docet hanc ſententiam Emanuel Moura *de Incant. opuſc.* 1. *ſect.* 3. *cap.* 5. *n.* 29. ubi refellens Farinacium *ubi ſuprà*, ſic ait: Eſt ſacrilegium ſapiens hæreſim manifeſtè, Sacerdotem celebrare Miſſam ſuper hoſtia non conſecrata ad effectum ſortilegum, qui dæmonis potentiam non excedat, quia abuſus ſacrificii Miſſæ continet, abuſum etiam Euchariſtiæ. Ex quibus apparet ſupradictum ſortilegum quicquid aſſerant Doctores contrarii, eſſe puniendum pœnis, de quibus ſuprà cum abiuratione de vehementi.

14. Et tandem pro fine huius reſolutionis nota quòd qui fuit uſus ſanctiſſ. ſacramento Euchariſtiæ in ſortilegiis, traditur curiæ ſæculari ex ordinatione S. Officii poſita in fine operis, iudicialis Inquiſitorum, & tradunt Genuenſis *in praxi Archiep. cap.* 68. *num.* 10. Emanuel Moura *de incant. opuſc.* 1. *ſect.* 3. *cap.* 5. *num.* 29. & alii. Quæ autem ſuperiùs dicta ſunt de ſortilegis, dicendum eſt de magis, nam ſi iſti inveniuntur habere errorem in intellectu, ſicut & ſortilegi puniuntur ut hæretici formales; ſecus autem abiurant de vehementi, & puniuntur ſeveriter ſupradictis pœnis pro qualitate perſonarum & circumſtantiis delictorum.

RESOL. XI.

De Laicis, ſeu Eccleſiaſticis non Sacerdotibus audientibus confeſſionem; & quomodo ſupradicti puniendi ſint, & quomodo debeant abjurare.

Et an Inquiſitores adverſus prædictos poſſint procedere?

Et an ſimplex Sacerdos etiam approbatus, ſuſpenſus tamen ab audiendis confeſſionibus non comprehendatur in Decretis

cretis Pontificum, quamvis confeſſiones audiat & abſolutionem impendat?

Et an ſi laicus, vel Eccleſiaſticus non Sacerdos audiat confeſſiones, & non abſolvat, ſubdatur pœnis Pontificiis latis in Bullis Greg. XII. & Vrbani VIII? Ex p.4.tract.7.Reſ.etiam 11.

Vide inf. ex Reſ. 24. §. Notandum eſt.

§.1. POſſe adverſus ſupradictos Inquiſitores procedere patet ex conſtitutionibus Pauli IV. Gregor.XIII.Sixti V.& Clem.VIII.quas aſſerunt,& explanant Scortia *in Bulla Pontific. epit.* 161. *theorem.* 403.Zipæus *in jure Pontificio lib.5.tit.de Clerico non ordinato celebrante.* Franciſc. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. par.3.c.4 n.*58. Emanuel de Moura *de incant. opuſc.* 1. *ſect.3.cap.3.num.*9.Sanctarellus *de hæreſi cap.*42. *dub. unic. num.*5 Homobonus *in conſul. part.*1. *reſponſ.*150. *vol.*1.Aldrete *de relig.diſcipl.lib.*2.*c.*20. *n.*14. Barboſa *de poteſt.Epiſc.part.*3. *alleg.*110.*n.*18.& Souſa *opuſ.de ſolicit.tract.*1.*c.*9.*n.*1.& ita confeſſiones audientes non reconciliantur, etiamſi ſint verè pœnitentes,ſed traduntur curiæ ſæculari, ut patet ex dictis Bullis.

2.Verùm in Inquiſitione Hiſpanica hæc pœna non eſt hactenus in uſu, ſed, ut obſervat idem Souſa *in aphor.Inquiſ.lib.*1. *cap.*33. *juncto cap.*32. *n.*13. ſi fictus Sacerdos fuerit laicus, & vilis perſona, fuſtibus cæditur, ad triremes mittitur, & aliquæ ſpirituales pœnæ ei adduntur;ſi verò fuerit perſona honeſta & religioſa damnatur ad triremes; quòd ſi talis ſit qualitatis ut ad triremes mitti non debeat, in exilium mittatur, & ſi fuerit in aliquo Ordine, ab eo ſuſpendatur toto exilij tempore,quòd ſi delictum aliquas circumſtantias habuerit aggravantes, adduntur aliæ pœnæ ſecundùm eam qualitatem. Ita Souſa,qui etiam addit, quòd rei hujus criminis debent abjurare de levi, & ſupradicta quaſi omnia confirmat Caſtrus Palaus *in ſum.to.*1. *tract.*4.*diſp.*8.*punct.*16 §.9.*n.*2. Vbi poſtquam teſtatus fuit traditionem curiæ ſæculari non eſſe in Hiſpania uſu receptam,ſic aſſerit:Horum pœna arbitraria regulariter eſt in actu publico abjurare de levi, flagellis cædi, & triremibus addici, & ab ordinibus perpetuò privari. Aliquando hæc pœna minuitur, & in exilium & pecuniam convertitur,tum ſi delinquens nobilis ſit, neque in actu ſpecialis fuit malitia, tum ſi ſit ita ruſticus,ut non tam ex malitia quam ex aliquali ignorantia proceſſiſſe videatur, & ita vidi quemdam adoleſcentem ſimplicem,qui annali recluſione & pœna pecuniaria damnatus fuit, eo quòd fingens ſe Sacerdotem alterius confeſſionem excepit, ut poſtea illum irrideret.Hæc Caſtrus *loc.cit.*quæ omnia deſumpſit à San Vincente *in manuſcriptis c.*19.§.1.*& ſeq.* At malitia verè hujus criminis conſiſtit in abuſu Sacramenti,& qui hoc facit,eſt de fide ſuſpectus,quia facto approbat quod hæretici hujus temporis falsò aſſeverant,id eſt, miniſtros hujus Sacramenti non eſſe ſolos Sacerdotes,ut definivit Concil. Floren. *in literis unionis,*& Trident *ſeſſ.*14.*cap.*6.ſed etiam alios,& laicos,ut impiè ſenſit Vviclefus, teſte Vvaldenſe *to.*2. *cap.*135. *&* 145. & Martinus Lutherus apud Roffenſem *art.*13. Vide Cherubinum *tom.*2.*conſtit.*21.*Greg.XIII. ſchol.*1. Vnde ex ſupradictis die 7. Octobris 1633.me conſulente Inquiſitores hujus Regni Religioſum Subdiaconum,qui plures confeſſiones excepit,damnarunt ad triremes per ſeptennium cum abjuratione de levi, ſtante praxi Inquiſitionis Hiſpanicæ, in qua, ut dictum eſt, ſupradicti rei abjurant tantùm de levi. Nota tamen quòd in his in uno caſu abjurationem de vehementi imponerem,& illos torquerem, quando, v. g. eſſent de provincia infecta hæreſi Lutheri,qui aſſerebat omnes eſſe miniſtros ſacramenti Pœnitentiæ, perſona enim dicitur ſuſpecta etiam reſpectu regionis ſuæ,ut optimè obſervat Seſſe *tom.*4. *deciſ.*152.*n.*4.noviſſimè procedit, Bulla Sanctiſſimi D.N. Vrbani VIII. in qua etiam minores 25. annis ſtatuitur, ſi ejuſmodi delictum committant, tradi debere Curiæ ſæculari.

3.Notandum eſt tamen hîc,quòd ſimplex Sacerdos, vel etiam approbatus, ſuſpenſus tamen ab audiendis confeſſionibus, non comprehenditur in ſupradictis decretis, quamvis confeſſionem audiat, & abſolutionem impendat. Ita Souſa *opuſc.de ſolicit. tract.*1.*cap.*9. *n.*5.*& in aphor.Inquiſ.lib.*1.*cap.*33.*n.*6. & Sanctarellus *de hæreſi c.*42.*dub.unic.n.*5.*in fine,*cum Acugna *de confeſſ.ſolic.quæſt.*13.*num.*15.

4. Sed difficultas oritur hîc, an ſi laicus,vel Eccleſiaſticus non Sacerdos audiat confeſſiones,& non abſolvat ſubdatur pœnis Pontificiis latis in ſupradictis Bullis?Negativam ſententiam *in p.*1.*tract.*4.*reſ.*16.ego ipſe adnotavi docere Rodriquez & Sancium, quibus nunc addo Sanctarellum *de hæreſi cap.*42. *dub.un. n.* 5. & Acugnam *in tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*13. *n.* 14. Verùm non reticeam affirmativam ſententiam docere Freytas *in editione noviſſima de Confeſſ. ſolicit. quæſt.*13. *num* 56. & Antonium Souſam *in aphor.Inquiſit. lib.*1. *cap.*33.*n.*3.*& in opuſc.de ſolicit.tract.*1. *cap.*9. *num.*3.4. *&* 7. ubi probat ad violationem dictorum decretorum ſufficere audire confeſſionem,quamvis abſolutio, ſive ex indiſpoſitione pœnitentis, ſive alia de cauſa non impendatur, & addit etiam non Sacerdotem, qui ſolùm confeſſionem generalem audit, non tamen ſpecialem peccatorum, ſubjici judicio Inquiſitorum, licèt mitius puniri debeat, vult etiam quòd qui ſemel confeſſionem audiat,aut unum tantùm peccatum,pœna ordinaria puniri debeat.Nota tamen quòd ſupradicti rei ſi ſint Religioſi,vel ſacris Ordinibus initiati,non fuſtigantur, quod generaliter dictum eſſe volo pro omnibus aliis dictis. Quæ hic eſt ſup. in tr. 5. Reſ. 85.

RESOL. XII.

De laicis,& Eccleſiaſticis non Sacerdotibus Miſſam celebrantibus.

Et an Inquiſitores poſſint animadvertere adverſus tale immane facinus perpetrantes?

Et an ſupradicti abjurare debeant de levi & de aliis pœnis, quibus puniendi ſunt agitur?

Et an ad violationem Bullarum Greg.XIII. Clem.VIII. & Vrbani VIII. ſufficiat ſemel unam Miſſam celebrare?

Et an ſi Sacerdos non conſecret panem, aut vinum, eo quod ſit in peccato mortali,ideo habens ante ſe Hoſtiam conſecrandam,extrahit è Tabernaculo particulam conſecratam,& verba conſecrationis profert non ſuper hoſtiam, quam elevando oſtendit populo, ſed ſuper eamdem particulam conſecratam, an inquam,poſſit per Inquiſitores contra illum procedi? Ex p.4.tract.7. Reſ. etiam 12.

§.1. ADverſùs tale immane facinus perpetrantes poſſe Inquiſitores animadvertere tradunt Pontifices Greg. XIII. Clem.VIII. *in Bullis de hac re editis,* hic *anno* 1601. ille verò *anno* 1574. Difficultas eſt quoad noſtrum inſtitutum de pœnis.Scortia *de ſacrificio Miſſæ lib.*2.*cap.*6.*n.*10.reſpondet cum Rodriq. *tom.*2. *quæſt.* 28. *art.* 2. in jure id non fuiſſe cautum, quòd veteres Patres non exiſtimaverint quemquam tantum facinus tentaturum; ſed ex ſupradictis Bullis aſſerit Pontifices decreviſſe quòd hujuſmodi criminis rei ab Inquiſitoribus, Ordinibus Eccleſiaſticis,ſi quos habent degradati tanquam Eccleſiæ miſericordia indigni Curiæ ſæculari tradantur:& ita etiam docet Peirinus *in privileg. Minim. tom.*2. *concl.*9. *Pauli V.* §.2. *num.* 22. Sanctarellus *de hæreſi cap.*42. *dub. un. num.*5. Valenſ. *in pract. jur.canon.lib.*5. *tit.*28. *num.*2. Vide inf. ex Reſ. 24. §. Notandum eſt.

3.Verùm quoad traditionem Curiæ ſæculari dictas Bullas

Bullas non eſſe in Inquiſitione Hiſpanica uſu receptas teſtatur Caſtrus Palaus *in ſumm. tom. 1. tractat. 4. diſputat.8. punct.16. num.2.* & Emanuel de Moura *de incant. opuſc.1. ſect.4. cap.3. num.9.* & Souſa *in aphoriſm. Inquiſ. lib.1. cap.32. num.12.* ubi obſervat hanc pœnam traditionis Curiæ ſęculari imponendam ſupradictis, præcepiſſe etiam D. N. Vrbanum VIII. per epiſtolam Eminentiſſ. Cardin. Mellini ad Inquiſit. Generalem Luſitaniæ *die 5. Martij, anno 1622.* addit tamen ipſe Souſa, poſt declarationem iſtam hoc practicari non vidi. Igitur in noſtra Inquiſitione Hiſp. hujus criminis rei abjurant de levi, & pnniuntur iiſdem pœnis, quibus diximus puniendos eſſe in ſuperiori reſolutione laicos, vel Eccleſiaſticos non Sacerdotes audiendo confeſſiones. Ita Souſa, & Caſtrus Palaus *loco cit.* Vnde Acugna *tract. de Confeſſ. ſolicit. quæſt.13. n.10.* ait. Conimbricæ in actu publico *anno 1610.* vidiſſe quemdam de levi abjuraſſe, qui ad Diaconatum tantùm promotus presbyteratum exercebat, & Seraphinus Freitas ejus additionator *ibidem num. 30.* teſtatur quòd Pintiæ *anno 1615.* laicus qui Miſſas celebrare ſolebat, poſt per plateas fuſtigationem ad triremes condemnatus fuit & Emanuel Moura *opuſc.2. de enſal. ſect. 3. cap.3. n.9.* docet ſupradictos reos mittendos eſſe ad triremes, vel perpetuos carceres, vel ſaltem per plurimos annos, ſi nempe circumſtantia aliqua interveniat, quæ delicti gravitatem, ſi non à toto, ſaltem à tanto, juſtè alleviet & excuſet. Sic ille. Noviſſimè, ut in ſuperiori reſolutione dictum eſt, prodiit Bulla Vrbani VIII. in qua ſtatuitur dictos delinquentes tradendos eſſe Curiæ ſæculari.

3. Nota tamen quòd ad violationem prædictarum Bullarum ſufficit ſemel unam Miſſam celebrare, non verò ſi ſacerdotalibus veſtibus quis induatur celebrare intendens, ſi poſtea tamen non celebret, quia de celebrantibus tantum mentionem faciunt. Igitur perfectè hoc crimen committit qui ſacerdotalibus veſtibus indutus Miſſam celebrare incipit, quamvis non perficiat, nec verba conſecrationis proferat. Ita Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.1. cap.32. n.12. & ſeqq.* ubi etiam notat hoc delictum non eſſe commiſſum Inquiſitoribus privativè ad Epiſcopos, ſed cumulativè.

4. Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd ſi Sacerdos non conſecret panem, aut vinum, eo quòd ſit in peccato mortali, & ideo habens ante ſe hoſtiam conſecrandam extrahit è tabernaculo particulam conſecratam, & verba conſecrationis profert, non ſuper hoſtiam quam elevando oſtendit populo, ſed ſuper eandem particulam conſecratam, poteſt per Inquiſitores contra illum procedi. Et ita determinavit Congregratio ſancti Officij Mediolanenſis 30. *April. 1627.* ut teſtatur, & docet Aloyſius Bariola *in aphoriſm. litera S. ver. Sacerdos §. 11.* vide etiam Lucernam Inquiſitorum *verſ. Sacerdos*, & *ibi* Pegnam *in annotat.*

RESOL. XIII.

De impedientibus Officium S. Inquiſitionis.
Et an adverſus tales, Inquiſitores procedere poſſint?
Et quomodo, & quibus pœnis ſupradicti puniendi ſint, & an ſint ſuſpecti de Fide, & quo pacto debeant abjurare? Ex p.4. tract.7. Reſ. etiam 13.

Snp. hoc ſup. in tr.10. Reſ. 20 § ult. & lege aliam Reſ. ejus not. & in tom.9. tr. 2. ex Reſ.

§.1. ADverſus tales procedere Inquiſitores, patet ex multis Bullis Pontificiis Clem. & Vrbani IV. & ex *cap. ſtatutum de hæret. in 6.* & tradit Pegna *in direct. Inquiſ. part.2. comm.79. & part.3. comm.83. & 85.* & Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.1. cap.5. num.7.* & circa hoc maximam præbet Inquiſitoribus authoritatem Pius V. *in Bulla, Si de protegendis, ita anno 1569.* in qua Pontifex §.2.3. & 4. quoſcumque & cujuſcumque ſint ſæcularis dignitatis & gradus, qui aliquem ex Inquiſitoribus, Advocatis, Procuratoribus Notariis, teſtibus, accuſatoribus, denunciatoribus, aliiſve miniſtris S. Inquiſitionis Officij offenderint, vel offendere tentarint, tenuerint, dejecerint, perterrefecerint, eorúmque fautores & complices, aut Eccleſias, ædes, carceres, aliáſve res ſive publicas, ſive privatas S. Officij, aut miniſtrorum invaſerint, incenderint, expilaverint, libros, literas, exempla, ſcripturas aliaque inſtrumenta diripuerint, aut alio quocumque modo exportaverint, ſuppreſſerint, vel etiam inermes fuerint cauſa ut hæc fierent, vel res, aut perſonas ſervari, defendíve prohibuerint, vinctum extraxerint, emiſerint, capi vetuerint, fugiendi facultatem dederint, receptaverint, occultaverint, aut eadem cauſa cœtum concurſúmque fecerint, etiamſi effectus ſequutus non ſit, excommunicat ipſo facto, reſervata Papæ abſolutione declarat reos læſæ majeſtatis, privatos perpetuò dominiis, feudis, honore, dignitate, tradendos ſæculari judicio, puniendos bonis rebúſque omnibus fiſco, juribúſque applicatis, ut de reis læſæ majeſtatis, & hæreticis conſtitutum eſt. Illud idem de omnibus Eccleſiaſticis decernit, & hanc conſtitutionem noviſſimè Vrbanus VIII. renovavit.

46. lege doctr. §. Sed his. ad med. à verſ. Et hanc poteſtatem.

2. Sed difficultas eſt, an ſupradictas pœnas Inquiſitores poſſint inferre in omnes perſonas? Farinacius *de hæreſi quæſt.182. num.80.* pœnas dictæ Bullæ putat valere contra eos; qui contenta in Bulla admittunt in contemptum & odium S. Inquiſitionis Officij: ſecus ſi in alia cauſa, ex qua per claras probationes ſe feciſſe doceret, & hoc probat ex verbis ipſius Bullæ, ibi, *Nemo autem expurgationem habere,* &c. & etiam hanc ſententiam docet noviſſimè Antonius Souſa *in Aphoriſm. Inquiſit. lib.1. cap.28. num.9.*

3. Verùm contrariam ſententiam tenendam eſſe putat adverſus Farinacium, Ioan. Baptiſta Scortia *in Bull. Pontif. epit. 106. theor. 278.* quia textus Bullæ ſic habet. Nemo autem expurgationem habere, aut cauſam ullam proponere, vel prætendere poſſit, qui tantum nefas in contemptum, & odium S. Inquiſitionis Officij admiſerint, niſi contrarium per claras probationes docuerit ſe feciſſe. In quibus verbis Pontifex non vult eximere ab iis pœnis qui tantum facinus ſua natura in maximum contemptum Inquiſitionis vergens docuerit ſe id alia cauſa, quàm contemptus & odij prædicti Tribunalis feciſſe, ſed ſolùm ſi doceret ſe contrarium præſtitiſſe; quare probata quidem actio contraria violationi Inquiſitionis eximit à pœnis, ſed non diverſitas intentionis, ut pote ſi aliquis hæc commiſiſſet rogatus precibus conſanguinei, non formaliter in contemptum S. Officij Inquiſitionis. Ita Scortia *loco cit.* qui etiam notat quòd Inquiſitores ſunt iudices in iniuriis contentis *in dicta Bulla Pij V.* factis contra ipſos, & eorum miniſtros, per ea, quæ adducit Simanca tit. 34. *num. 29.* Zanchinus *de hæret. cap.32. num.1.* & alij. Et advertant etiam DD. Inquiſitores quod dicta Bulla Pii V. condita fuit ob publicam utilitatem, unde latè eſt interpretanda & extendenda, ut benè docet, Aloyſius Riccius *in deciſ. Arch. tom.1 deciſ.74. num.4.*

4. Non deſinam etiam hîc adnotare quòd in dicta cõſtitutione habetur quòd perterrefacientes miniſtros S.Inquiſitionis, denunciatores, teſtes, &c. ſubdantur etiam illis pœnis in ea taxatis, ſed hæc terrefactio, ſalvo ſemper meliori iudicio, ait Michaël Zanardus *in direct. Theol. part.2. prac.1. cap.5. §.23.* primò debet eſſe formalis, id eſt, in actu S.Officii, & circa ea, quæ ad ipſum ſpectant; & non ſi propter alias privatas cauſas inducatur. Secundò, ut talis perterrefactio ſit de

re

re gravi, poſſint inducere timorem etiam cadentem in conſtantem virum, nam de minimis non curat prætor. Tertiò debet eſſe ab homine valente, & parato verba & minas ad facta deducere. Nam multi minantur, etiam viles & infirmi, ſed horum minæ à familia armata Inquiſitorum parvipenduntur. Ita Zanardus, qui etiam notat ad infligendas pœnas poſitas in dicta Bulla, conſulendum eſſe Senatum Cardinalium ſuper negotiis fidei deputatorum. Et Caſtrus Palaus *in ſumma tom.*1. *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*19. §.7. *n.*3. fatetur pœnam mortis latam in dicta Bulla numquam præcisè imponi, niſi in aliquo caſu raro & extraordinario, in quo ſimul cum defenſione hæretici occiſio, ſeu gravis alicujus miniſtri Inquiſitionis vulneratio conjungeretur, tunc enim ſic delinquens curiæ ſæculari relaxatur eſto ſe fateatur hæreticum eſſe, & pœnitentiam expoſtulet, & ad reconciliationem admittatur, & hæc dicta ſint in terminis Bullæ Pij V. *Si de protegendis.* Nunc in genere loquendo aſſero quòd impedientes Officium S. Inquiſitionis ſunt de fide ſuſpecti, ut probat Campegius *in addit. ad Zanchinum, de hæret. c.*20. *lit. A. ver. ſuſpicio.* Locatus *in praxi Inquiſ. ver. ſuſpicio, num.*11. Pegna *in direct. Inquiſ. part.*2. *comment.*79. & alij communiter. Sed oritur difficultas, an ſint de fide ſuſpecti ſi impediunt Officium S. Inquiſitionis, non ex ejus odio, ſed ex conſanguinitate cum hæreticis amicitia, pretio, &c. Negativam ſententiam tenet Sanctarellus *tract. de hæreſi cap.*41. *dub.*3. *num.*5. *in fine.* ubi ſic ait: Sunt ſuſpecti de hæreſi, qui impediunt Officium S. Inquiſitionis, non tamen ſunt ſuſpecti, ſi id faciant amicitia, vel conſanguinitate, vel pretio; nam licèt tunc poſſet procedi contra eos non tamen tanquam ſuſpectos, ſed tanquam perturbantes juriſdictionem Officij S. Inquiſitionis. Ita Sanctarellus qui citat Bonifacium de Vitalinis, & Zabarellam, quibus ego addo Duardum *in Bull. Cœn. lib.*2. *con.*1. *q.*33. *num.*28. & Bariolam *in aphor. litera I. ver. Impeditores ſancti Officij.*

Quoad hoc ...ge doctr. §. Notandum. ...eſ. not ſeq.

5. Sed ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam in terminis tuetur Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*1. *cap.* 28. *num.* 17. ubi ſic ait: Impedientes Officium S. Inquiſit. non in odium fidei, ſed propter alias cauſas, probabile eſt non dici fautores hæreticorum; oppoſitum tamen probabilius eſt. Sic ille. Sed ſupradictos eſſe mitiùs puniendos puto, ut dicemus *infrà* de fautoribus hæreticorum.

...fr. in Ref. ...t. in ejus §. ...otandum ...t.

6. Verùm his omnibus ſuppoſitis, reſtat inquirere quo pacto impedientes Officium S. Inquiſit. debeant abjurare & quibus pœnis puniendi ſint? Quoad abiurationem eſt magna difficultas & ita magna ut Zanardus *in director. Theol. part.*2. *pr.*1. *cap.*5. §.23. nihil de hoc voluerit definire; tamen ego puto ſupradictos debere abjurare in genere impedimentum & fautoriam, pro qualitate ſuſpicionis, ut notat Souſa *in aphor. lib.*1. *cap.*28. *num.*19. eo tamen modo quo explicat Pegna *in direct. Inquiſ. part.*2. *comment.*79. *lit. C.* & Duardus *in Bull. Cœn. lib.*2. *can.*1. *quæſt.*33. *n.*34. Verum Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*6. §.7. *num.*1. putat hanc abjurationem eſſe debere tantùm de levi, aliàs verò pœnas putat eſſe debere ſecundùm arbitrium judicis pro qualitate criminis ſcilicet pecuniæ, triremis, fuſtigationis, & ſimilium, à quibus pœnis liberat qui tale delictum commiſerunt, ex conſanguinitate, vel amicitia. Sed hoc ego non approbo; puto tamen ſupradictos eſſe mitius puniendos, & ideo *in l.*2. *ff. de receptatorib.* receptans conſanguineum, non liberatur à pœnis, ſed mitiùs punitur.

RESOL. XIV.

De non implentibus pœnitentias.

Et an contra tales rectè procedere poſſint Inquiſitores?
Et an ex tali delicto oriatur non levis ſuſpicio de hæreſi?
Et difficultas eſt quibus pœnis ſubjiantur?
Et docetur, quid facere debeant Inquiſitores contra nolentes abjurare? Ex p.4. tract.7. Reſ. etiam 14.

§.1. Ex tali delicto oriri non levem ſuſpicionem de hæreſi, quaſi converſio antecedens fuerit ficta, concedunt omnes, & ideo contra tales rectè procedere poſſunt Inquiſitores, ut inter alios notat Simanca *in enchir. tit.*61. *num.*7. Difficultas eſt, quibus pœnis ſubjiciantur? Zanchinus *de hæret. cap.*10. *num.*4. & *ibi* ejus additionator Camillus Campegius *lit. C.* putant ſupradictos puniendos eſſe tanquam relapſos, & hoc etiam aſſeruit (quod nullus author, quem viderim, notavit) Io. Rojas *ſingul.*122. *num.*3. ubi ſic ait. Dicitur relapſus & pœna relapſorum puniendus qui non adimplet pœnitentiam ſibi injunctam per Inquiſitores. Sic ille, qui citat Calderinum & Squillantem, quibus tu adde Doctores, quos invenies apud Menochium *lib.* 1. *conſil.* 82. *num.*102. Riminaldum *lib.*2. *conſ.*150. & vide etiam Burſatum *conſil.*7. *n.*34. & 32. cum Treviſano *lib.*2. *deciſ.*36.

2. Sed his non obſtantibus negativam ſententiam tenendam eſſe docet Simanca *tit.*47. *num.*77. & *tit.*48. *num.*29. Iulius Clarus *lib.*5. *ver. Hæreſis, n.*10. & ejus additionator *lit. F.* ubi citat Riminaldum *loc. cit.* defendentem mulierem de pœna relapſi, cui Inquiſitores injunxerant, ne de domo quam ſibi pro carcere præfixerant, exiret & exivit ſine licentia; & hanc opinionem tenent etiam duo viri doctiſſimi, Pegna & Canterus, hic *in qq. crim. cap.*1. *de hæret. num.*60. ille *in direct. Inquiſ. part.* 3. *comment.* 146. & idem etiam docuit Rojas ſibi contrarius *de hæret. part.*2. *n.*235. & noviſſimè Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*2. *cap.*26. *num.*38. & alij, & hoc verum etiam eſſe puto, ſi reus promiſerit cum iuramento iniunctam pœnitentiam ſervari ſub pœna relapſi, ut docet Hippolytus Riminaldus *dicto conſil.* 150. *num.*6.7. & 35. & Menochius *loc. cit.* & alij.

3. Dicendum eſt igitur, eum qui pœnitentiam non adimplevit, non tanquam relapſum, ſed tanquam impœnitentem condemandum eſſe pœna arbitraria, ut ieiunij, fuſtigationis, vel dupliciter pœna ordinaria, ait Cantera *loc. cit.* Hinc ait Souſa *in aphor. lib.* 3. *cap.*29. *n.*5. quòd ſi damnatus ad carcerem perpetuum fugiat etiamſi non ſpontè veniat, ſed comprehenſus, reconciliandus eſt, ſed maiori pœnitentia profuga afficiendus; quicquid in contrarium aſſerat Burſatus *lib.*1. *conſ.*7. *num.*4. Arelatanus *notab.*6. Rojas *ſingul.*23. *n.*5. Vide Pacianum *conſ.*19 *num.*64. Zecchium *tom.*1. *tit. de hæret. cap.*11. *n.*18. & alios & ego ſupradictos regulariter damnarem ad triremes per tres, vel quatuor annos.

4. Notandum eſt tamen, quòd hanc poſteriorem ſententiam aliqui limitant, niſi pœnitentia impoſita de directo contra hæreſim deteſtatam tendat, ut contra ipſam prædicare, cum hæreticis non converſari, &c. Nam in tali caſu putant, condemnandum eſſe reum tanquam relapſum. Ita Riminaldus *lib.* 2. *conſ.* 156. *num.*13. Menochius *lib.* 1. *conſ.* 82. *num.* 107. Treviſanus *lib.*2. *deciſ.*36. *num.*2. & alij. Verùm Iacobus Simanca *tit.* 47. *num.* 77. putat etiam in tali caſu quòd non adimplens pœnitentiam non habetur pro relapſo, ſed condemnandum arbitrio Inquiſitorum denuò ad maiorem aliam pœnitentiam. Sed ego teneo opinionem affirmativam cum Riminaldo, & aliis, quibus adde Canteram *ubi ſuprà*, & Souſam *in aphor. Inquiſ. lib.*3. *cap.*29. *num.*9. Nam non facere ſupradictas pœnitentias, eſt ſignum vehemens à iure ſtatutum, approbationis erroris. Ergo contra Simancam, ut relapſus erit in talis puniendus; & ita etiam hanc ſententiam

tenet

tenet doctus Inquiſitor Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit.ver.pœnitentia.*

5. Nota etiam hîc,quòd qui iniunctas pœnitentias non modò non adimplet, ſed animo obdurato adimplere recuſat, velut impœnitens eſt iudicandus; & ſi nolit reſipiſcere, tradendus eſt Curiæ ſæculari. Idem dicendum eſt ſi pœnitentiam impoſitam propter hæreſim probatam recipere renuit. Ita Pegna *part.3.commen.*146.Souſa *loc.cit.num.*7. & alii. Vnde hic infertur deciſio illius dubii, nempe quid facere debeant Inquiſitores contra nolentes abiurare? Reſpondeo, quòd abiurare recuſans habetur pro convicto, & Curiæ ſæculari tradendus eſt, ex conſtit. Martini V. ſed tunc ſtatim Curiæ ſæculari tradendus eſt, quando aut confeſſus, aut convictus, aut in hæreſi manifeſtè deprehenſus abiurare renuit; ſi autem non fuerit confeſſus, vel convictus, tunc non ſtatim Curiæ ſæculari tradatur, ſed antea excommunicabitur,& in excommunicatione ſi per annum ſteterit,tamquam hæreticus condemnabitur & ita docet Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. ver. ſuſpicio, num.*8. Hippolytus Rimmaldus *lib.*4. *conſ.*395. *num.* 64. Eymericus *in director. Inquiſ. part.*2. *quæſt.*55. & *ibi* Pegna *comm.* 80. Delrius *in diſquiſ. mag. lib.*5. *ſect.*12. & ideo Souſa *in aphor. lib.*2. *cap.*40.*num.*16. ſic ait: Refutans abiurare de levi, non ſtatim eſt Curiæ ſæculari tradendus,ſed priùs excommunicetur, & ſi per annum pertinaciter in excommunicatione perſiſtat, Curiæ ſæculari traditur. Sic ille.

RESOL. XV.

De frangentibus carceres,vel inde fugientibus,dum eorum cauſa agitur? Ex p.4.tr.7.Reſ. etiam 15.

§.1. CArceratum pro hæreſi ſi fugiat, pro convicto habendum,& tanquam hæreticum damnandum, tradidit Zanchinus *de haret. cap.*10. *num.*4. &, quod magis mirum eſt, *ibi* Additionator Campegius,vir quidem doctus, *in addit.lit.B.*vide etiam Maſcardum *de probat. tom.*2. *concl.*820.

2. Sed meritò adversùs Campegium ſurrexit Simanca *in annot.ad tr. Zanchini cap.*8.*& in Cathol.inſtit. tit.*16. *num.*23. Io.Rojas *de haret. part.*2.*aſſer.*15. Pegna *in direct. part.*3. *commen.*35.& noviſſimè Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*2. *cap.*26*num.*37. & Ioſeph Aldrete *de diſciplina tuenda lib.*2.*cap.*8.*num.*25. Ratio eſt,quia in tali caſu præſumendum eſt reum fugiſſe carceris tædio, aut metu falſorum teſtium, vel ob timorem tormentorum, & non quia haberet errorem in intellectu; non debet tamen ob dictam fugam impunitus evadere, & ideo ait Souſa *in aphor.Inquiſ. lib.*2.*cap.*26. *num.* 32. quòd arbitraria pœna debet puniri, ſed non deſcendit ad aliquod particulare,quod fecit Pegna *loc. cit.* ubi ſic aſſerit. Qui dum cuſtoditetur pro hæreſi,è carceribus effugit, conſuetudine potius, quàm lege aliqua receptum eſt,præſertim in Hiſpania, ut ſi ſit Nobilis, Doctor, Religioſus,aut aliàs honorabilis civis, cuſtodiatur arctiùs, & duriùs puniatur; quod ſi vilis ſit, publicè verberibus flagellandus,& cauſa hæreſis in ſuo ſtatu permanens tractatur, quamquam & aliis pœnis arbitrariis puniri poſſunt.In quo mitiùs eſt cum illis agendum,qui cuſtodis negligentia evaſerunt. Ita Pegna, & poſt illum Paramus *lib.*3. *quæſt.*4. *num.*72.*& ſeq.* & Seſſe *tom.*4.*deciſ.*471.*n.*6.

3. Notandum eſt tamen hîc cum Souſa *num.* 37. Rojas *num.*185. Pegna,& aliis quòd licet, ut dictum eſt, detentus in carcere pro crimine hæreſis, ſi aufugiat, neque pro confeſſo, neque pro convicto habetur; tamen reſultat contra ipſum non ſolùm ut ait Souſa, indicium ad torturam, ſed ſi non compareat ex tali indicio cum aliis adjuncto, poteſt citari ad comparendum, & ſi non compareat, poteſt condemnari. Vide etiam Seſſe *num.*8.

RESOL. XVI.

De falſis teſtibus.
Et an ſupradicti pœna talionis ſint condemnandi?
Et quid de filiis,& nepotibus teſtis falſi?
Et an Inquiſitores poſſint punire,& quibus pœnis,eum,qui prece,minis, aut pretio teſtem corrupit,ut falſo in Sacro Tribunali contra aliquem deponeret? Ex p.4.tr.7. Reſ. etiam 16.

§.1. ESſe ſupradictos pœna talionis condemnandos, tenent viri doctiſſimi, ut Ioan. Rojas *de hæreſi part.*2.*num.*156.Antonius Gomez *in leg. Tauri.*83. *num.*8. Zecchius *in ſum.tom.*1.*& de hæreſi cap.*11.*n.*14. & alij, & patet ex conſtit. Leonis X. qua decretum eſt, teſtem falſum qui innocentem opprimere, tanquam hæreticum voluit, Curiæ ſæculari tradendum eſſe, & quidem urget major ratio in hoc crimine, quàm in aliis, ut pœna talionis imponatur, nam in hoc crimine nomina teſtium non publicantur, unde datur major anſa ferendi falſum teſtimonium.

2. Verùm his non obſtantibus, regulariter contrarium ſervatur in praxi,tam in Romana, quàm in Hiſpanica Inquiſitione. Vnde rectè Sanctarell. *de hæreſi, cap.*39. *dub.*3. *num.*17. aſſeruit, quòd in Tribunali S. Inquiſitionis falſi teſtes non puniuntur pœna talionis, & citat Farinacium,Zanchinum,Campegium,& alios: dixi *regulariter*, quia primam ſententiam admittit Souſa *in Aphor.lib.*2.*cap.*8.*num.*29. Caſtrus Palaus *in ſumm.tom.*1.*tract.*4.*diſp.*8.*punct.*15.*§.*6.*n.*6.& Simanca *tit.* 64. *num.* 90. *&* 91. quando ex falſa teſtificatione reus fuerit combuſtus; tunc enim putant falſum teſtem puniendum eſſe pœna talionis,& ſic practicatum fuiſſe in Inquiſitione Lagronenſi teſtatur, quod factum approbo, quia certè teneo illos Inquiſitores, ut moris eſt, conſuluiſſe ſupremum Inquiſitorem Hiſpaniæ;nam illo inconſulto hoc facere minimè Inquiſitores debent, & ideo Salzedus *in addit. ad pract. crimin. Diaz,cap.*93. *lit.B.* ſic ait: In Romana Curia ſupremus & Generalis Inquiſitionis Senatus, minimè conſuevit teſtes falſos ſæculari Curiæ tradere,ſed aliis pœnis eos punit; ex quo quando talis caſus evenerit, inferiores Inquiſitores inconſulto ſupremo Inquiſitionis Senatu, non debent teſtes falſidicos, qui graviter nocuerint, Curiæ ſæculari puniendos relinquere. Itaque ſi teſtes falſi de vera & formali hæreſi contra aliquem depoſuerunt, qui ut hæreticus negativus combuſtus fuit,& ejus bona fuerunt publicata, ſi Inquiſitores pro tam gravi crimine exiſtimaverint ad condignam punitionem teſtes ſæculari Curiæ tradendos, oportet ut conſulant generalem Senatum Inquiſitionis, quia tam gravis pœna abſque expreſſa lege Canonica, prætextu cujuſlibet opinionis hujus, vel illius Doctoris facilè imponenda non eſt; quia decretum illud Leonis X.non eſt ubique receptũ,nec voluit quod ut lex univerſalis obſervetur; quòd ſi ipſi propria authoritate eos punire decreverint, pœna perpetui carceris, aut condemnatio ad triremes erit imponenda productis priùs tanti criminis reis in publicum ſpectaculum. Ita Salzedo.

3. Sed audiamus Souſam *in aphor. Inquiſ.lib.*2.*c.*8. *num.*27.ſic aſſerentem: Teſtis falſus in crimine hæreſis gravius, quàm in aliis criminibus puniendus eſt; regulariter tamen Curiæ ſæculari non traditur,ſed producitur in publicum ſpectaculum ligatis manibus & pedibus, diſcooperto capite in camiſia, fuſtigatur, ad triremes mittitur, aliiſque pœnis plectitur, ut mitra infami,

infami exilio, & carcere, etiam perpetuo. Hæc Souſa. Vnde Aloyſius Bariola *in aphor. lit. T, ver. Teſtes*, § 8. aſſeruit, quòd ex inveterata conſuetudine teſtes falſi in S. Officio damnantur ad remum. Vide etiam Pegnam *in direct. Inquiſ. part.* 3. *comm.* 122. & Simancam *tit.* 64. *n.* 91. de pœnis ſupradictorum differentes. Et nota, quòd in omnibus caſibus, ſeu rei Curiæ ſæculari tradantur, ſive aliis pœnis, ut *ſuprà*, plectantur, minimè abjurabunt, quia in his caſibus non cadit abjuratio. Sed quid ſi teſtis, pro defenſione inquiſiti falſum depoſuit coram Inquiſitoribus, negando hæreſim, quam ſibi conſtat commiſiſſe? Reſpondeo quòd in tali caſu teſtis falſus debet abjurare fautoriam pro qualitate ſuſpicionis, tanquam fautor hæreticorum, & utplurimum puniendus eſt pœna extraordinaria fuſtigationis, v.g. & triremium, vel utraque ſimul. Ita Caſtr. Palaus *in ſum. tom.* 1. *tract* 4. *diſp.* 8. *punct.* 15. §. 6. *num.* 9. & 10. & ante illum Simanca *tit.* 64. *n.* 90. ubi ſic ait: Inquiſitores teſtem qui falſum teſtimonium dixit in probatione objectorum, adversùs alios teſtes, punire non debent pœna talionis, ſed extraordinaria aliqua coërcitione, quemadmodum quibuſdam Epiſtolis Senatus S. Inquiſitionis plenius continetur. Sic ille.

4. Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd filij & nepotes teſtis falſi in aliquo atrociori caſu forſitan combuſti, propter pœnam talionis non eiſdem pœnis afficiuntur, quibus filij & nepotes hæreticorum, ut ex pluribus docet Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 25. & Simanca *loco cit. num.* 92. Souſa *numero* 31. & alij.

5. Reſtat modò diſcutere, an Inquiſitores poſſint punire, & quibus pœnis eum, qui prece, minis, aut pretio teſtem corrupit, ut falsò in ſacro Tribunali contra aliquem deponeret. Reſpondeo quòd nemo, quem legerim, advertit, Bertazolium virum doctiſſimum *vol.* 1. *conſil.* 62. *per totum*, docere Inquiſitores in hoc caſu non habere juriſdictionem puniendi, mandantes & corrumpentes teſtes, ut falſo coram ipſis deponant, & contrarium aſſerere, ait ipſe, eſſe ab omni veritate alienum. Sed fallitur, vir doctus, nam affirmativam ſententiam determinat Leo X. in Bulla edita *die* 14. *Decembr. anno* 1518. ibi, *aut alium ad falſum deponendum*, &c. & hanc ſententiam etiam docet Souſa *in aphor. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 28. Iacobus Simanca *tit.* 64. *n.* 96. Pegna *in direct. p.* 3. *comm.* 122. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit. in caſibus Placentiæ diſcuſſis, caſ.* 5. & alij communiter. Ratio eſt clara, quia plus delinquit is, qui teſti mandat, vel perſuadet ut falſum teſtimonium dicat, quàm teſtis ipſe, quia nocendi animum prior habet, & alium ad id facinus impellit. Quibus verò pœnis coërcendi ſint in tali caſu mandantes, & corrumpentes teſtes, ut falſo deponant, aſſero plectendos in iiſdem pœnis, quibus ipſimet falſi teſtes plectuntur, & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 27. poſtquam enumeravit pœnas imponendas falſis teſtibus, de quibus *ſupra* dictum eſt, ſtatim *in num.* 28. ita ſubjungit. Eadem digni ſunt pœna, qui teſtes pretio, aut minis corrumpunt, & qui hoc fieri mandant. Ita ille. & Simanca *loc. cit.* & ideo in Concilio Bituricenſi *cap.* 26. ſic habetur. *Et ſi fortè dejeraverint, aut induxerint alios ad dejerandum partem in ſuperiori parte duarum Crucum (quas portare habent in pectore & inter ſcapulas) brachium tranſverſale unius, vel circa.* Hæc ibi, in quibus verbis clarè apparet iiſdem pœnis plecti teſtes falſum deponentes, & inducentes eos ad falſum deponendum. Vnde in hoc ſacro Tribunali Regni Siciliæ damnavimus Regularem falſum teſtem, & qui alios ad teſtificandum falſum corruperat, damnavimus, inquam, ad triremes per decennium cum aliis pœnis, & reum innocentem, ſi vellet, diximus ducendum eſſe in publico ſpectaculo cum honore ferentem ramum palmæ in manu; ut factum eſt etiam olim, in Inquiſitione Conquenſi: complices verò ſupradicti rei, quia erant fœminæ, damnavimus ad fuſtigationem & ad exilium per ſex annos ut in caſu ſimili factum fuit in Inquiſitione Galleciæ. [Sin Embargo, ait Inquiſitor San Vincente *in manuſcript. cap.* 23. §. 3. que en las primeras audiencias, confeſſaſſen quien les havia, induzido.

RESOL. XVII.

De Aſtrologis judiciariis.

Et an contra eos poſſint Inquiſitores Animadvertere?

Et quibus pœnis ſupradicti rei ſint plectendi? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 17.

§. 1. POſſe contra Aſtrologos judiciarios Inquiſitores animadvertere, patet ex conſtit. Sixti V. & docet Peyrinus *in privil. Minim. tom.* 2. *conſtit.* 9. *Pauli V.* §. 2. *n.* 23. Alphonſus de Leone *in tract. de offic. & poteſt Confeſſ. p.* 1. *recollect.* 22. *num.* 15. *caſ.* 30. Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 48. *num.* 15. & Scortia *in Bull. Pontif. epit.* 140. *theor.* 361. quia eorum modus prænunciandi futura eſt Reipublicæ valde periculoſus, & expoſitus multis ſuperſtitionibus, & præſumitur ex occulta ſocietate cum dæmone pendere, nec tales Aſtrologi excuſantur, licèt proteſtentur ſe id non affirmare certò, id enim videntur facere ad fraudes tegendas & ſtatutas pœnas vitandas. Vnde non deſinam hîc apponere verba Leonardi Leſſij, viri doctiſſimi, *de juſt. & jure lib.* 2. *cap.* 43. *dub.* 6. *num.* 42. ſic aſſerentis. Si aliquid particulare prædicunt abſolutè, v.g. hunc tali morte, hoc tempore, vel loco periturum, hunc futurum Epiſcopum, furem, & ſimilia, graviter peccant, & ſunt puniendi, etiamſi poſtea dicant ſe non certò affirmare voluiſſe, quia alioquin omnes facilè ſe excuſarent & contra judices defenderent. Secundò ſi prædicunt aliquid, maximè in particulari, cum circumſtantiis, quarum non poſſunt reddere rationem niſi ex regulis Aſtrologiæ judiciariæ, v.g. quia hora Nativitatis erat talis cœli cataſtaſis, nõ ſunt excuſandi, etiamſi ſolùm dixerint eſſe probabile, aut veriſimile, quia cùm revera nihil tale ex aſtris colligi poſſit, omnis talis prædictio referenda eſt ad diſciplinam malignorum ſpirituum, & occultam eorum ſocietatem, & ſanè perniciosum eſt putare regulas illas eſſe probabiles, cùm eadem ferè incommoda ſequantur, & ipſi Aſtrologi, quos Eccleſia damnat, ſæpè non plus dicant, fatentur enim ſuas prædictiones non eſſe ſemper certas, & poſſe interdum aliter evenire, nihilominus meritò rejiciuntur tanquam impoſtores, & occulta commercia cum diabolo habentes. Si verò ſolùm in genere pronuncient, ita ut probabilis ratio reddi poſſit ex ætate, diſpoſitione corporis, temperamento, conſuetudine vitæ, aut aëris affectione, quæ ex ſiderum concurſu, vel aſpectu proveniat, non ſunt condemnandi. Hæc omnia Leſſius; & alij communiter.

Sup. hec ſup. in tr. 10. Reſ. 101. ſignanter in fin.

2. Quibus verò pœnis ſupradicti rei ſint plectendi, Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 1. *cap.* 48. *n.* 15. ſic ait: Aſtrologus judiciarius de futuris contingentibus à libera hominum voluntate pendentibus aliquid eventurum affirmans, etiamſi id non certò affirmare aſſerat, ab Inquiſitoribus puniri poteſt Canonicis pœnis, ac etiam aliis ſecundùm eorum arbitrium, ex Conſtitut. Sixti V. Vnde in Inquiſitione Hiſpanica quidam Clericus qui prædixit tempus, genus & modum mortis Regis Francorum, ut poſtea evenit, abjuravit de levi, ſuſpenſus fuit ab Ordinibus, & beneficiis privatus, & à tota Hiſpania exulatus, & alius Clericus etiam eodem tempore abjuravit, de

de levi,& fuit recluſus per annum in quodam Monaſterio,inflicta ei etiam pœna pecuniaria. Igitur ſupradicti ſi frequenter iudiciariam exercent, & maximè cum damno aliorum, merentur in actum publicum exire,ubi abjurent de levi,& in exilium & pœnam pecuniariam condemnentur.

3.Non reticeam tamen hîc adnotare quòd Michaël Zanardus *in director. Inquiſit.part.1.prac.1.cap.5. q.16.* aſſerit: Aſtrologus iudiciarius, ſi tantùm affirmet ſe crediſſe, poſſe aſtra nos inclinare, ſed non cogere, quamvis ſubdatur iudicio Inquiſitorum quoad inveſtigationem credulitatis, quia ex facto ſe reddidit ſuſpectum,non tamen debet abiurare,quia rem indifferentem geſſit. Ita ille. Sed in hoc DD.Inquiſitores accuratè animadvertant, nam cùm tales in Tribunali non torqueantur,interrogati ab Inquiſitoribus omnes equidem ad pœnas effugiendas reſponderent ſe non credere quòd aſtra cogere poſſint. Ideò in caſu contingenti remitto me arbitrio DD. Inquiſitorum. Noviſſimè prodiit Bulla Vrbani VIII. quæ omnino videnda eſt.

RESOL. XVIII.

De inſordeſcentibus per annum in excommunicatione.
Et an tales ſint ſuſpecti de hæreſi,& quæ pænitentia ſit eis imponenda?
Et an Inquiſitores poſſint procedere tantum contra inſordeſcentes in excommunicatione ex cauſa Fidei?
Idem dicendum eſt de fautoribus,defenſoribus,& receptatoribus Hæreticorum, ac quoquo modo Officium S. Inquiſitionis impedientibus, & recuſantibus ſe purgare.
Ex p.4.tr.7.Reſ.etiam 18.

§.1. POſſe cum ſupradictis Inquiſitores procedere clarum eſt, quia tales ſunt de hæreſi ſuſpecti, ut patet ex Concil.Trid.*ſeſſ.25.cap.3.* & docet Rojas *ſingul.60.num.2.*Simanca *tit.27.n.4.*Fuſc.*de viſit.lib.1. c.29.num.2.* Azeved. *lib.8.tit.5.leg.1.n.213.* Sayrus *de cenſ.lib.2.cap.10.num.10.*Guttier.*in can.qq.lib.1.cap.12. num.20* & alij,quos citat & ſequitur Barboſ.*in collect. Doct.tom.2.lib.5.tit.7.cap.15.num.12.* & Sanctarell.*de hæreſi, cap.4.dub.4.n.4.* Vnde cùm ſupradicti cenſeantur malè ſentire de fide,ex poteſtate Eccleſiæ interrogandi ſunt quid ſentiant. Et hanc ſententiam veram etiam exiſtimat Caſtr. Palaus *in ſumm. tom.1. tract. 4. diſp.4.punct.2.n.5.* cum Farinacio & Menochio, etiam quando dicti inſordeſcentes in excommunicatione fuerint excommunicati ex cauſa civili,quia contumacia uniformis eſt, imò maior videtur in cauſa civili, utpotè leviori, & quæ regulariter minus retardare poſſit excommunicatum à comparendo.

2. Sed ego contra Caſtrum contrariam ſententiam teneo cum Barboſa *in collect. tom.3.lib.5. tit.2. cap.6. num. 6.* ubi ſic ait: Contumax in excommunicatione per annum inſordeſcens ſuſpectus habetur de hæreſi, beneficiiſque privatur, quando eſſet excommunicatus pro crimine, ſecus pro cauſa civili. Ita ille. Cui addo DD. quos affert Sanctarellus *tract. de hæreſi, cap. 4. dub.4.num.5.*& Sayrus *de cenſ.lib.2.cap.10.num.4.*Vide etiam Gonzalez *in regul.8. Cancell. gloſſ.15.num.106.* ubi aſſerit ita deciſum fuiſſe à Romana Rota *in una Segobienſi inſordeſcentiæ 5.Iuny 1598.*coram Seraphino, ubi rejicitur Menochius & Salzedo, quos pro ſe Caſtrus citavit.

3. Verùm notandum eſt, quòd licèt poſſint, ut dictum eſt, tamen ex conſuetudine Inquiſitores non ſolent procedere contra excommunicatos pro aliis delictis extra hæreſim,etiamſi inſorduerint in excommunicatione, & ita obſervat Michaël Zanardus *in director. Theol.qart.2.prac.1.cap.5.§.18.in fin.* Graff. *in deciſ. part.1. lib.4. cap.14. num.4* Sigiſmun.Scaccia *de iudiciis, &c.lib.1. cap.98. num.36* Zecchius *in ſumm. tom.1.tit.de fide,cap.11.num.13.* Pegna *in direct.part.2. comment.72.*Acugna *de Confeſſ. ſolic.quæſt.24.num.65.* & Souſa *in Aphor.Inquiſ.lib.1.cap.27.num.6.*ubi ſic ait: Perſeverans per annum in excommunicatione non ex cauſa fidei, non hæreticus reputatur,ſed ſolùm leviter ſuſpectus, ex conſuetudine tamen Romana non procedunt Inquiſitores contra hujuſmodi excommunicatos. Ita ille. Non deſinam tamen hîc adnotare Genuenſem *in praxi Archiepiſc.cap.68.num.8.*aſſerere Inquiſitores contra inſordeſcentes per annum in excommunicatione,non in cauſis fidei procedere & imponere pœnitentiam ſalutarem, & abiurationem de levi; ſed quidquid ſit de hoc,certum eſt in Inquiſitione Hiſpanica Inquiſitores procedere tantùm contra inſordeſcētem in excommunicatione ex cauſa fidei, & ideo dico quòd talis ſic citatus ad reſpondendum de fide contumax erit, per annum in excommunicatione inſordeſcens,ut hæreticus non verus,ſed præſumptus condemnatur. Idem dicendum eſt de fautoribus,defenſoribus, & receptatoribus hæreticorum,ac quoquo modo Officium S.Inquiſit.impedientibus,& recuſantibus ſe purgare. Ita Souſa *in Aphor. Inquiſ.lib.1.cap.27.n.1. & 2.* Pegna *in director.Inquiſ.part.3.comment.172.*Vide textum clarum *in cap.cum contumacia,de hæret.in 6.*& ratio eſt,quia, ut ait Eymericus *in direct.part.3.q.47.* ſi quis ſuſpectus eſt leviter de fide, & ob eam cauſam citatus ut reſpondeat,ſi intra terminum aſſignatum negligit reſpondere, illa levis ſuſpicio tranſit in vehementem: ſi autem in illa negligentia per annum perſeverat, ſuſpicio vehemens tranſit in violentam, ex *dicto cap. cùm contumacia,*ergo ut hæreticus erit condemnandus. Vide Scacciam *de judic.&c.lib.1. c.98.n.4.*Menoch.*de arbitrar.lib.2. caſ.374.num.10.*Farinac. *de hæreſi, q.192. n.14.*& alios penes ipſos.

4. Nota tamen quòd prædictus excommunicatus ut tanquam hæreticus condemnetur,ſi facilè capi non poteſt,debet ſpecificè citari ad reſpondendum de fide, & ad ſe purgandum de ſuſpicione ex inſordeſcentia orta, & quamvis citatio una fortè ſufficiat in dicto caſu,tutius eſt ut triplex præmittatur.Annus verò debet eſſe continuus,& toto illo tempore cum poteſtate comparendi,& incipit à die declarationis, vel ſententiæ,vel notorietatis Si tamen ante annum lapſum moriatur, non condemnatur ut hæreticus,neque eius bona confiſcantur, niſi ex teſtibus eſſet plenè convictus. Ita Pegna & Souſa *loc.cit.*quibus adde Simanc. *tit.14.n.4.*& alios penes ipſos.

RESOL. XIX.

De transferentibus arma,equos, &c.in terras Infidelium, & de pænis, quibus puniuntur, ſi animo adjuvandi Infideles,& Hæreticos in bello ad impugnandum Chriſtianos hoc fecerint; ſecus ſi lucrandi, & negociandi cauſa hoc egerint.
Et an adverſus ſupradictos Inquiſitores poſſint procedere?
Ex p.4. tr.7. Reſ.etiam 19.

§.1. ADverſus ſupradictos proceditur in noſtra Inquiſitione Hiſpanica. Vnde Cantera *in qq. crim.cap.1.de hæret.num.68.in fin.* ſic aſſerit,Inquiſitores poſſunt cognoſcere & procedere contra deportantes arma & cibaria prohibita Saracenis. Ita ille, & Bobadill.*in polit.tom.1.lib.2.c.17.n.69.*teſtatur. [Que en los Reynos de Aragon procede el S. Officio de la Inquiſiçion contra los tales.] Quoad pœnas verò olim hæc facientes abiurabant de levi,modo tamen non eſt in uſu,ſed ſi vilis perſona eſt,fuſtibus cæditur, ſin minus,exilio & pecunia, in ea quātitate,qua equi armaq; valebant,

valebant, & inſuper omnia illa confiſcantur; quòd ſi jam fuerint tranſmiſſa, pœna pecuniaria duplicatur, & quidam Religioſus ob hoc crimen ex Conſilio ſupremi Senatus Hiſpanici condemnatus fuit in ſexcentis ſcutis, & in annua in ſuo Conventu recluſione, & ſuſpenſione interim ab Officio. Hæc omnia Caſtrus *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 4. *diſput.* 8. *punct.* 16. §. 10. quæ tamen antea notaverat in ſuis manuſcriptis doctiſſimus Inquiſitor San Vincente.

2. Non deſinam tamen hîc obſervare omnia ſupradicta ritè procedere, quia exiſtimantur tales delinquentes transferre arma & equos, &c. in terras infidelium & hæreticorum, lucrandi & negotiandi cauſa: ſecus autem ſi animo adjuvandi infideles & hæreticos in bella ad impugnandum Chriſtianos hoc facerent: nam in tali caſu ex circumſtantiis delicti & qualitate perſonarum tanquam fautores & defenſores hæreticorum, &c. poſſint adversùs tales Inquiſitores procedere, & ſecundùm gradum ſuſpicionis illos torquere & publicè abiurationem imponere, & in alias pœnas condemnare.

RESOL. XX.

De ſodomitis, & de pœna qua ſupradicti debent puniri?

Et notatur quod non poſſunt Inquiſitores relaxare ſodomitas Curiæ ſæculari, niſi ſint incorrigibiles.

Et an Inquiſitores habeant cognitionem nefandi criminis ex Conſtitutione Pij V. Gregor. XIII. & Bulla Clem. VII.

Et aliqua alia circa ſupradictos ſodomitas. Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 20.

§. 1. IN Regno Portugalliæ ex privilegio Regis, & ex conſtit. Pij IV. & Gregor. XIII. Inquiſitores habent cognitionem nefandi criminis, ut notat Emanuel Moura *de incant. opuſc.* 1. *ſect.* 3. *cap.* 1. *num.* 16. Barboſa *de poteſt. Epiſc. part.* 2. *alleg.* 40. *n.* 45. & Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 59. *num.* 10. quod etiam ſervatur in Regno Aragoniæ, Valentiæ, & Barcinone, ex Bull. Clem. VIII. ut teſtatur Caſtrus Palaus *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 12. *num.* 11. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 24. *n.* 2. *in gloſſa. lit. P.* Narbona *in recopil. lib.* 4. *tit.* 1. *leg.* 20. *gloſſ.* 8. *num.* 3. Salzedus *in addit. ad pract. crim. Bernardi Diaz c.* 86. & alij.

2. Notandum eſt verò, quoad pœnas; quòd in tali caſu rei non abjurant, neque de levi, ut docet & teſtatur Emanuel de Moura *de incant. opuſc.* 1. *ſect.* 3. *cap.* 1. *num.* 16. Sed ſi fuerint convicti, vel delictum fateantur, Curiæ ſæculari in actu publico relaxantur. Ita Caſtrus Palaus *ubi ſuprà*, & alij. Si verò delictum fuerit attentatum, & non conſummatum, flagellis cæduntur, & ad triremes mittuntur. Nota tamen quòd ſi quis membrum poſuit intus anum, quamvis extrà ſemen effundat, probabile eſt eſſe puniendum pœna ordinaria ſodomiæ. Ita Ioſeph Seſſe *in deciſ. Regni Aragon. deciſ.* 475. *num.* 5. *tom.* 4. Sed hoc Souſa *in aphor. lib.* 1. *cap.* 59. *num.* 63. non intelligit pro uno actu, ſed pro actibus hujuſmodi repetitis, quia quod deficit ad complementum actus ſodomitici, ſuppletur ex repetitione actuum in fraudem legis.

3. Non deſinam tamen hîc adnotare, Freytas *in novis addit. tract. de Confeſſ. ſolicit. q.* 24. *num.* 136. docere contra Mouram, non poſſe Inquiſitores relaxare ſodomitas Curiæ ſæculari, niſi ſint incorrigibiles. Sed quia hoc delictum non pertinet generaliter ad omnes Inquiſitores, ſatis eſt hæc dixiſſe; neque enim lædendæ ſunt pudicæ aures.

RESOL. XXI.

De fautoribus, defenſoribus, & receptatoribus Hæreticorum, &c.

Et an contra tales, ut ſuſpecti de hæreſi poſſint Inquiſitores procedere?

Et quomodo, & quibus pœnis puniri debeant?

Et inter alia, quæ circa hoc docentur tandem quæritur, an non revelantes Hæreticos puniendi ſint tanquam fautores?

Et an qui favet, & recipit conſanguineos hæreticos incidat in pœnam excommunicationis latam in Bullam Cœnæ contra fautores, & receptatores Hæreticorum? Ex p. 4. tract. 7. Reſ. etiam 21.

§. 1. CONtra tales ut ſuſpectos de hæreſi procedere poſſe Inquiſitores, obſervat Duardus *in Bull. Cœn. lib.* 2. *can.* 1. *q.* 33. *n.* 4. & DD. communiter; ea verò quæ dicuntur de fautoribus hæreticorum, ut rectè notat Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 25. *num.* 16. accommodanda ſunt defenſoribus & receptatoribus, ſicuti è contra.

2. Hoc ſuppoſito, quoad abjurationem ſupradictorum aſſero quòd cùm incurrant ſuſpicionem levem, vel vehementem pro qualitate circumſtantiarum, & indiciorum, prudentes Inquiſitores illas perpendendo, faciant illos de vehementi, vel de levi abjurare, ut eis videbitur. Et ideo Pegna *in direct. part.* 2. *comment.* 76. *lit. C.* ſic aſſerit. Receptatores hæreticorum abjurationis pœnitentiam patiuntur ob ſuſpicionem hæreſis, quam contraxerunt: an autem hæc abjuratio de levi tantùm, vel vehementi fieri debeat, qualitas perſonarum, & genus receptationis demonſtrabunt. Ita ille, qui autem verè fautores hæreticorum inveniuntur, abjurabunt de vehementi, & antea torquendi ſunt. Quomodo verò in caſibus occurrentibus facienda ſit dicta abjuratio docet Michaël Zanardus *in direct. Theol. part.* 3. *cap.* 134. *fol. mihi* 740. ubi ait. Abjuratio fautoriæ dupliciter fieri poteſt. Primò in genere abjurando omnes hæreſes, & hoc quando fautor indiſcriminatim omnibus favorem tulit. Secundò in ſingulari, quando is Calviniſtis, v. g. & non Lutheranis favit. Sic ille. Sed audiamus Pegnam *in direct. Inquiſ. part.* 2. *comment.* 79. ubi ſic aſſerit. In aliquo caſu ſuſtineri poteſt abjuratio generalis, non expreſſis particularibus erroribus & hæreſibus, nam qui generaliter alicui favendo, aut etiam nulli favendo Officium Inquiſitionis impedit, in nullam ſpecificam & particularem hæreſim videtur conſentire, & propterea nullam in ſpecie poterit abjurare, ſed in genere dicet ſe deteſtari omnem hæreſim, cujus ſuſpicionem impediendo Inquiſitionis Officium contraxit. In hac tamen difficultate, quæ contemnenda non eſt, cùm frequenter accidere poſſit, hoc ampliùs cenſeo obſervandum, ut inquiratur à reo qui impedivit Officium Inquiſitionis, vel alicui hæretico favit, adhibitis etiam tormentis, ſi ita cauſa ejus & conditio poſtulaverit, an cum eo habeat familiaritatem, & cur ei faveat; nam ſi auxilium exhibitum in favorem perſonæ potius, quàm erroris tendere videatur, ſufficiet generalis abjuratio fautoriæ, vel impedimenti eo modo quo dictũ eſt. Quòd ſi ſecus res habuerit, & aliqua alia concurrãt, ex quibus oriatur ſuſpicio eum, qui exhibet favorẽ, eoſdẽ illos errores profiteri, quos profitetur ille, cui favet; tũc præter generalẽ impedimẽtũ, & fautoriæ abjurationẽ cogendus videtur ad particulares errores abjurãdos. Hæc omnia Pegna doctè ut ſemper ſolet, quem noviſſimè ſequitur Duard. *in Bul. Cæn. lib.* 2. *can.* 1. *q.* 33. *n.* 34. Verùm quoad alias pœnas præter recenſitas à Põtifice *in c. excomm.* §. *credentes, de hær.* quas non incurrunt, niſi

per annum in excommunicatione notati inſorduerint, ut notat Palaus *ubi infra,n.*2.& præter illas, quas enumerat Sanctarellus *tract.de hæreſi, cap.*11.*dub.*1.*n.*20. Farinacius *de hæreſi*, *quæſt.*182. & alij penes ipſos; dicti fautores receptatores, & defenſores poſſunt puniri arbitrio Inquiſitorum pœnis pecuniariis, exilio, fuſtigatione,triremibus, aliíſque corporalibus pœnis pro qualitate delicti, & ſi opus fuerit,uſque ad confiſcationem bonorum. Ita Caſtrus Palaus *in ſum. tom.*1. *tr.*4 *diſp.*3. *punct.*6.*n.*4. Sed hanc pœnam confiſcationis bonorum,contra fautores hæreticorum, non admittit Farinacius *de hæreſi q.*82.*n.*55.& Cantera *in qq. crim.cap.*1. *de hæret.n.*55. *in fine*.Verùm ego illam admitto, ſtante conſtitutione Pij V. *Si de protegendis.* in qua clarè contra ſupradictos infligitur talis pœna.

Quoad hoc ſup. ex Reſ. 13. lege doctr. §. Non deſinam. poſt med. verſ.Sed oritur. & ſeq.

3. Notandum eſt tamen hîc, titulum conſanguinitatis, vel amicitiæ ſtrictiſſimæ, non excuſare in totum fautores hæreticorum à ſupradictis pœnis, quæ latitudinem habent; ſed debent moderari pro majori, vel minori ſanguinis conjunctione, & ita docent DD. quos citat Souſa *in Bull.Cœn. cap.*2. *diſp.*10. *n.*4. & ſequitur *n.*6.*in fine*,quibus adde Michaëlem Zanardum *in direct. Theol.part.* 2. *prac.*1. *cap.*5. *q.*22.*in fine.* Vnde Graffius *in deciſ.par.*1.*lib.*4.*c.*18.*n.*35.ſic ait:Licèt mitiùs puniantur conſanguinei, uxores,amici, fratres, patres,filij, & ſimiles perſonæ receptantes hæreticos ſibi conjunctos, non tamen excuſantur à tota pœna, & per conſequens non ſunt penitus immunes à delicto. Ita ille, & hoc patet ex *l.*2.*ff. de receptator.* ubi iuriſconſultus loquens de receptatoribus latronum,ſic ait:Eos apud quos affinis, vel cognatus latro converſatus eſt,neque abſolvendos, neque ſeverè admodum puniendos, non enim par eſt eorum delictum & eorum qui nihil ad ſe pertinentes latrones recipiunt. Et licèt Repertor.Inquiſ.*in ver.receptatores*, §.*ſed tamen receptantes.* & Paulus Ghirlandus *tract. de ſortil. q.*9.*n.*2.aſſerant legem iſtam locum non habere in receptantibus conſanguineos hæreticos, propter criminis immanitatem,& in hanc ſententiam videtur inclinare Gundiſſ. Villadiego *tract.de hær.q.*16.*in fin.* tamen contrarium tenet communis ſententia DD.quos affert & ſequitur Duardus *in Bull.Cæn.lib.*2.*can.*1.*q.*29.*n.*11. & Pegna *in direct. Inquiſ.part.*2. *comm.*81. *lit. B.* ubi optimè obſervat in caſibus occurrentibus conſanguineorum, ſeu conjunctorum rationem habendam eſſe; nam filius receptans patrem, uxor virum, frater fratrem; levius puniendi ſunt,quàm ſi remotiores, ſive alios,non uſque adeò conjunctos receptaſſent,aut defendiſſent.Vnde rejicitur opinio Simancæ *tit.*15.*n.*20. aſſerentis filium, uxorem & fratrem, receptantes patrem,maritum & fratrem hæreticum,non eſſe puniendos:nam,ut benè obſervat Pegna & alij,ſunt equidem ſupradicti levius puniendi, quàm alij conjuncti, non tamen ſunt immunes omnino à pœna;quæ omnia ſupradicta procedunt, etiam in caſu dubio, videlicet an favens hæretico conſanguineo,vel affini favorem præſtiterit ob ſanguinis coniunctionem, vel ob crimen hæreſis;nam præſumptio facienda eſt excuſans à culpa Ita Caſtr.Palaus *to.*1.*tr.*4.*diſp.*3.*punct.*5.*n.*13.qui citat Simancam & Graff. *loc.cit.* Fautores igitur hæreticorum,non ut hæretici ſunt,ſed quia affines amici,&c. maximè ſi ſint bonæ vitæ, ad ſummum abiurant de levi & puniuntur leviter exilio, vel multa pecuniaria.

Sup. hoc in tom.9. tr.13. ex doctrin Reſ.6. ſignã-ter in fin §.1. & ex Reſ. 7. §.ult.per tot. ſignanter inter princ. & med.

Ex his infertur ſolutio illius quæſtionis, an qui favet, recipit, conſanguineos, affines hæreticos, incidat in pœnam excommunicationis latam in Bull.Cœn.contra fautores & receptores hæreticorum? Affirmativè reſpondet Suar. *de fide diſp.*24 *ſect.*1.*n.*9.Souſa *in Bull. Cœn.cap.*2. *diſp.*10. *num.*5.Laym.*lib.*2.*tract.*1.*c.*14. *n.*5. Sanctarellus *de hæreſi cap.*12. *dub.un.n.*3. & alij penes ipſos.

4. Verùm ego negativæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam tuetur Lorca *in* 2.2. *D.Th. q.*11.*art.*4 *diſp.*48. *n.*6.Peyrinus *in privil.Minim. to.*2. *conſtit.*9. *Pauli.V.* §.2. *num.*7. Scottia *in Bull. Pontif. epit.*9.*theor.*27. Megala *in* 3.*p.lib.*3.*c.*1.*q.*2.*n.*27. Duardus *in Bull.Cæn.lib.*2. *can.*1.*q.*29.*&* *q.*31.*n.*21.Azotius *tom.*1.*lib.*8. *cap.*15. *q.*4.Sanchez *in ſumm. tom.*1. *lib.*1. *c.*10.*n.*5.& alij penes ipſos. Ratio eſt, quia ad incurrendam fautoriam,requiritur intentio formalis favendi hæretico, quia hæreticus eſt, ut colligitur ex *c.accuſatus*, §. *Sacerdotes*, *de hæret. in* 6. ibi, *cum non ſit dubium eos ipſa facere in favorem hæreticæ pravitatis.*

5. In fine huius reſolutionis reſtat inquirere, an fautores hæreticorum ſubjiciantur ſupradictis pœnis, licèt effectus fautoriæ ſequutus non fuerit.Vt ſi, v.g. hæreticum domi recepit ut illum ab Inquiſitoribus liberaret, at non potuit, quia delinquentem ibi inquiſitores invenerunt? Item quis dedit pecuniam hæretico ut fugeret ne caperetur à miniſtris Inquiſitorum,& hoc non obſtante captus eſt? Quæritur,an in his & ſimilibus caſibus quis dicatur fautor hæreticorum,& in pœnas contra eos latas incurrat?Negativam ſententiam tenet Sanchez *in ſumm.tom.*1.*lib.*2.*c.*10.*n.*9. & noviſſimè Bonacina *tom.*3.*in Bull. Cæn.diſp.*1. *q.*2. *punct.*3. *n.*3. qui malè,ut ſæpè facere ſolet, citat pro ſe Suarez & Filliucium. Ratio eſt, quia mandans percuti Clericum, non incurrit in excommunicationem, non ſequuta percuſſione. Ergo &c. Secundò, quia quando aliquis effectus prohibetur ſub excommunicatione,& minus principaliter prohibetur mandatum, vel conſilium, vel favor, non incurritur excommunicatio ab eo, qui mandavit, vel conſuluit, &c. niſi ſequuto effectu.Tertiò favor prohibetur hæreticis ne in hæreſi foveantur, ſed qui non obtinuit effectum favoris, non favet hæretico in ſua hæreſi,etiamſi intenderit favere.Ergo non erit puniendus ut fautor.

6.At his non obſtantibus,affirmativam ſententiam tanquam probabiliorem teneo, quam tenet Suarez *de fide diſp.*24.*ſect.*1.*n.*14 Sayrus & Graffius, quos citat & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.*3. *punct.*5. *n.*11. quibus ego addo Megalam *in* 3. *part. lib.*3. *c.*1.*q.*2.*n.*28 & Duardum *in Bull.Cæn.lib.*2.*can.*1. *q.*31.*n.*2.Et probatur primò,quia opinio contraria applicata caſibus particularibus, videtur incredibilis, & cõtra praxim,ut obſervat Suarez;nam qui non denunciat hæreticũ,cùm tenetur,excommunicationem Bullæ Cœnæ incurrit, etiamſi alter denunciet, & conſequenter prior non conſequitur effectum; & idem eſt de illo,qui per teſtimonium falſum hæreticum procuravit liberare,& non potuit,quia per alios teſtes convictus eſt.Probatur ſecundò,quia favor hæretico prohibetur non ut hæreſis committatur, ſed ne hæreſis commiſſa firmitatem habeat; ſed hic effectus ſemper obtinetur quoties auxilium in favorem hæreſis præſtatur,ſaltem pro illo tempore, quo auxilium exhibetur,etiamſi auxilium poſtea impediatur ergo, &c.

7. Reſtat modò reſpondere ad argumenta Sanchez. Dico igitur ad primum cum Suarez quòd procedit, quando mandatum ordinatur ad executionem ejuſdem delicti,v.g.homicidij;in noſtroautem caſu non eſt ita, nam favor per ſe non ordinatur ut alter committat hæreſim,imò illam ſupponit, ſed ad tuitionẽ hominis hæretici ordinatur,& ideo hoc delictum in ſuo genere eſt conſummatum,quamvis effectus non ſequatur. Ad ſecundum reſpondeo cum Duard.& Sayr.*de cenſ.lib.*3. *c.*5.*n.*4.quòd æque principaliter excommunicantur in Bulla Cœnæ & aliis iuribus hæretici,ac eorum receptatores & fautores in deteſtationem hæreſis.Vnde non rectè adducitur doctrina in argumento contrario adducta. Ad tertium iam patet reſponſio ex ſecunda ratione ſuperiùs adducta pro noſtra ſententia.

8.Et

8. Et tandem diſcutiendum eſt hîc, an non revelantes hæreticos puniendi ſint tanquam fautores? Affirmativè videtur reſpondendum ex Deciano *lib. 5. c. 51. n. 25.* & Pegna *in direct. p. 2. comm.* 78. quia ſupradictos ut fautores hæreticorum, eſſe de hæreſi vehementer ſuſpectos, docet Alphonſ. de Caſtro *de juſt. hæret. punit. lib. 2. c. 23.* Verùm perſonas nobiles eſſe tantùm de hæreſi leviter ſuſpectas, docet Michaël Zanardus *in direct. Theol. p. 3. cap.* 134. *fol. mihi* 741.

9. At his minimè ſuffragantibus, Antonius Sanctarellus *de hæreſi cap. 9. dub. un. num.* 19. & Suarez *de fide diſp. 20. ſect. 4. n.* 28. qui citat Simancam, docent ſupradictam ſententiam non eſſe veram, niſi aliæ adſint circumſtantiæ; unde inferunt, ſupradictos non eſſe puniendos pœnis latis contra fautores hæreticorum, ſed aliis pœnis ad arbitrium DD. Inquiſitorum, tanquam inobedientes eorum mandatis, & ideo niſi adſint, ut dictum eſt, aliæ circumſtantiæ, puto ſupradictos neque de hæreſi ſuſpectos eſſe, ut præter Sanctarellum & Suarez docet Io. Rojas *ſingul. 3. n.* 18. ubi ſic ait: Qui non denunciat, vel revelat Inquiſitori hæreticum, reputatur ſuſpectus vehementer de hæreſi ſecundùm Alphonſum de Caſtro, quæ ſanè concluſio maximum rigorem in ſe continet. Sed in hoc caſu, meo judicio, ſuſtineri poteſt, ſi ultra ſcientiam & taciturnitatem prædictam cum hæretico converſatur, & ei eſt nimis familiaris & amicus, & tunc contra non denunciantem violenta oritur præſumptio. Ita Rojas. Vnde ex his à fortiori apparet, ut optimè notat Sanctarellus, falſam eſſe opinionem Pegnæ *in direct. p. 3. comm.* 160. aſſerentis uxorem non denunciantem maritum hæreticum, eſſe de hæreſi ſuſpectam.

10. Verùm hæc opinio limitanda eſt in perſonis quæ ex officio, vel ex ſpeciali præcepto tenentur denunciare, ut familiares, fiſcus, teſtis non deponens contra hæreticum, cùm iuſtè ab Inquiſitoribus interrogatur, &c. Vnde ſupradictæ perſonæ non denunciantes hæreticos, ſunt de hæreſi ſuſpectæ, & tanquam hæreticorum fautores puniendæ. Et ita docet Souſa *in Bull. Cœn. c. 1. diſp. 11. n. 6. & ſeq.* Megala *in 3. p. lib. 3. cap. 1. q. 2. n.* 31. Suarez *de fide, diſp. 24. ſect. 1. n.* 6. Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. cap. 10. n.* 15. & alij penes ipſos. Vide etiam Seſſe *tom. 4. deciſ.* 474. *n.* 17.

11. Nota tamen quòd Caſtrus Pal. *tom. 1. tr. 4. diſp. 3. punct. 5. n.* 7. advertit multos Doctores à fautoria hæreſis liberare, quando ſolùm ex ſpeciali præcepto, & non ratione officij, tenetur quis præſtare favorem, eo quòd non videatur adversùs iuſtitiam, ſed ſolùm adversùs fidem peccare in omittendo talem favorem, & ita non eſſe fautores hæreticorum ſingulares perſonas quibus ex officio non incumbit favere, & hæreſim extirpare, docet Farinacius *de hæreſi, q.* 182. §. 2. *n.* 36. Tamen hanc ſententiam contra Farinacium, & alios puto rejiciendam eſſe. Vnde Souſa *in aphor. Inquiſ. lib. 1. c. 25. n. 6. 7. &* 8. ſic ait: Perſonæ privatæ ſi à miniſtris requirantur ad favorem præſtandum contra hæreticos, & cùm poſſint auxilium præſtare omittunt, fautores hæreticorum ſunt. Et qui teſtimonium contra hæreticos ferre nolunt, aut veritatem celant, vel diminutè manifeſtant, cum ad veritatem dicendam ab Inquiſitoribus adſtringantur, fautores etiam dicuntur. Hæc Souſa *loc. cit.*

RESOL. XXII.

De revocantibus confeſſiones?

Et quid de teſtibus revocantibus ſuam teſtificationem?

Sed ſupereſt difficultas, an Inquiſitores ſtare debeant ſecundo dicto, etiam ſi teſtis neget hæreſim, in primo dicto confeſſam? Ex p. 4. tr. 7. Reſ. etiam 22.

§. 1. Miram rem docet inſignis Inquiſitor Didacus Cantera *in qq. crim. c. 1. de hæret. n.* 70. nempè, eum qui ex intervallo confeſſus eſt, non eſſe tradendum Curiæ ſæculari, ſi confeſſionem ſuam revocavit, licèt de errore non doceat; quia negari non poteſt, quàdo per hanc revocationem aliquid diminuatur de fide confeſſionis, niſi ſaltem conſtaret ex conjecturis, quòd Confeſſio fuerit revocata ex malitia. Vnde Iacobus Simanca *tit. 13. n.* 14. ſic ait. In judicio S. Inquiſit. quocumque tempore, & modo reus Confeſſionem revocet, quamvis nec afferat cauſam probabilem, nec ſatis idoneam; admittitur tamen ejus revocatio, & ſive pro eo, ſive contra eum, extremæ confeſſioni ſtatur; hæc enim eſt, quæ efficit ut reus pœnitens, ſive impœnitens videatur, & hoc jure utimur. Ita Simanca.

2. Sed ſi hæc opinio eſſet vera, & ſequenda, haberent hæretici ſecurum iter ad effugiendam pœnam debitam, revocando ſic ſuam confeſſionem, & ideo Treviſanus *lib. 2. deciſ.* 31. rectè vocavit impœnitentem illum, qui confeſſione jam facta illam revocat, non docto de errore; unde in tali caſu ſemper præſumitur dolus, & malitia in reo, & ſic evadit pœnas debitas Igitur contra Canteram dicendum eſt, reum revocantem ſuam confeſſionem, etiam ante reconciliationem, & non probantem errorem & cauſam, quare erravit, tradendum eſſe Curiæ ſæculari, & hanc ſententiam præter Io. Rojas *de hæret. p. 2. aſſert. 25. n.* 165. tenet etiam Ioſeph Seſſe *tom. 4. deciſ.* 472. *n.* 7. Antonius Souſa *in aphor. Inquiſit. lib. 2. cap.* 48. *n* 22. ubi ſic aſſerit. Impœnitens, & negativus cenſetur, qui hæreſim confeſſus, factam confeſſionem ante adimpletam pœnitentiam revocat, non probans cauſam talis revocationis, & niſi reſipiſcat, tradendus eſt Curiæ ſæculari. Ita ille. Vide etiam Farinacium *de hæreſi q.* 188. *n.* 75. Verùm non eſt negandum, quòd ſi confeſſio incontinenti in præſentia judicis fuerit revocata, non nocebit confitenti, etiam non probato errore, quia lapſu linguæ & propter errorem præſumitur facta, & incontinenti dicitur revocatio facta, ſi reus eſſet adhuc in præſentia judicis; ut notat gloſ. *in ver. incontinenti, cap. præterea, de teſtib.* Secus autem intra triduum, ut aliqui voluerunt. Vide DD. citatos.

3. His tamen non obſtantibus, in uno caſu opinionem Canteræ libenter admitterem, nempe quando reus revocat aliqua non plenè contra illum probata ad excuſandos complices affines, amicos, &c. & etiamſi ſint plenè probata, dummodo confeſſus ſit & confiteatur adversùs ſe hæreſim conſummatam, & alia de quibus non erat teſtificatus, in hoc enim caſu rarò relaxandus erit, quod eſt valdè notandum pro hæreticis diminutis, & ita docet Inquiſitor San Vincente *in manuſcr. cap. 5. num. 3. cap. 2.* §. 6. & ratio eſt, quia reus in his caſibus præſumitur illas res revocare, vel celare ex metu, vel alia de cauſa, & non ex malitia; cùm jam adversùs ſe teſtificatus ſit in re tam gravi, ut eſt hæreſis formalis, &c.

4. Notandum eſt etiam hîc obiter, quòd qui de hæreſi factam confeſſionem revocat, poſt adimpletam pœnitentiam ut temerarius puniendus eſt Inquiſitoris arbitrio, & nonnunquam fuſtibus caſtigari debet, addita comminatione gravioris pœnæ, ſi deinceps in eandem temeritatem inciderit; intellige dummodo in revocatione non perſiſtat, nam ſi perſiſtat, tradendus eſt ut impœnitens. Ita Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib. 1. c. 48. n.* 23.

5. Sed quia dictum eſt de reis revocantibus ſuam confeſſionem, non injucundum erit, incidenter hîc aliquid dicere de teſtibus revocantibus ſuam teſtificationem. Dico igitur, quòd licèt in aliis cauſis magis ſtetur primo dicto teſtis, quàm ſecundo, ut inter alios docet Dec. *conſ.* 174. *n.* 7. at in cauſis fidei ſpeciale eſt, ut ſtetur poſteriori dicto teſtium, quando veriſimilius eſt

ex conjecturis poſteriora dicta eſſe veriora, & apparuerit teſtes non animi levitate, aut odij fomite, ſeu corruptione pecuniæ,ſed zelo fidei dicta ſua velle corrigere, & ita docet Covarr. *lib.2. var. cap.* 13. *num.*9. Pariſ.*lib.4.conſil.2.num.*78. Zanchinus *de hæret.cap.*14. *num.* 5. Direct. Inquiſ. *part.3. quæſt.* 65. & *ibi* Pegna *comment.*114. Gundiſſalvus *de hæret. quæſt.*13.*n.*12. & alij, quæ doctrina vera eſt, non ſolùm quando teſtes deponunt contra ſe, & contra complices ſuos, ſed etiam quando deponunt contra alios,& ideo Arelatanus *de hæret.notab.*13. ſic aſſerit:Si teſtis dixerit unū in iudicio,& poſtea ex intervallo dixerit aliud in eodem iudicio, ſtatur primo dicto, & non ſecundo. In crimine tamen hæreſis,ſpeciale eſt fidei favore, ut ſtetur ultimo dicto, unde quamvis teſtis primò dixerit aliquem eſſe innocentem, ſi poſtea dicat eum hæreticum,ſtatur ultimo dicto,quamvis utrumque fuerit iudiciale. Ita ille.

6. Sed difficultas eſt, an Inquiſitores debeant ſtare ſecundo dicto, etiamſi teſtis neget hæreſim in primo dicto confeſſam? ego ut verum fatear, mihi non diſplicet opinio affirmativa Simancæ *tit.*64. *num.*59. & *ſeq.* & M.Antonij Delrij *in diſquiſ. mag. lib.* 5. *ſect.*5. quia in iudicio ſervanda eſt æqualitas, neque in tam gravi crimine favorabilior eſſe debet detectio hæreſis, quàm liberatio innocentis, dummodo conſtet revocationem primi dicti factam eſſe non levitate, odio, aut pretio, ſed zelo Catholicæ fidei, adducta etiam probabili cauſa revocationis,& correctionis.

7. Verùm his non obſtantibus, quia contraria ſententia eſt communis,ideo ab ea non recedo cum DD. citatis,quibus addo Sanctarellum *tract.de hæreſi, c.*38. *dub. unic. num.*12. & Barboſam *in collect. tom.*3. *lib.*5. *tit.*2.*cap.*8.*num.*17.Dico igitur,quòd Inquiſitores ſtare debent ſecundo dicto,cùm in ſecundo dicto teſtis hæreſim, & delictum detegit, non verò ſi illud neget; cùm tamen in priori dicto hæreſim & delictum manifeſtaverit, nam in tali caſu priori, & non poſteriori dicto erit fides habenda, quæ omnia probantur *in cap. accuſatus.§.licèt*,ibi *contra ſe & alios complices deponendo junctis verbis præcedentibus tam de ſe, quàm de aliis ſuper facto hæreſis*,&c.Vnde Treviſanus *lib.2.deciſ.*39. *num.*13 aſſeruit quòd in cauſis fidei ſancitum eſt inter duo dicta iurata ſtandum eſſe dicto, quod fidei favorem concernit.

RESOL. XXIII.

De Dogmatiſtis, & Hæreſiarchis,& de pœnis, quibus ſupradicti ſunt puniendi.

Et an vero in pænam ſupradictis ſit neganda Euchariſtia? Ex p.4.tr.7.Reſ.etiam 23.

§.1. HOs non eſſe tradendos Curiæ ſæculari, ſi ſigna pœnitentiæ præbeant,tradit Cantera *in quæſt. crimin. cap.*1. *de hæret. num.*70. Pegna *in direct. Inquiſ. part.*2. *comment.* 64. & alii, ex *cap. ad abolendam,de hæret.*& ex *cap.Berengarius,de conſecrat. diſt.*2.

2. Verùm affirmativam ſententiam tuetur Roias *de hæret. part.*2. *num.*339. Simanca *tit.*47. *num.*50. & *ſeq.* Suarez *de fide diſp.*23. *ſect.* 2. *num.* 10. ubi hanc opinionem probat ex multis rationibus, & in hanc inclinat Lorca *in* 2.2. *quæſt.*11.*art.*4. *diſp.*47. *mem.*5. *num.*7. licèt *in fine*,aſſerat,quandoque conveniens eſſe ſupradictis pœnam mortis indulgere,& ideo hoc prudenti iudicio remittendum eſſe putat. Souſa tamen *in aphor. Inquiſ. lib.*1. *cap.* 9. *num.*14. diſtinguit, ſic enim ait: Si Dogmatiſta errorem ſuum poſtquam ab Inquiſitoribus apprehenditur defendat, quamvis poſtea convertatur,non eſt recipiendus ad reconciliationem. Si tamen ſtatim convertatur,& veræ converſionis ferè evidentia ſigna oſtenderit, recipi poteſt. Sic ille. Sint ergo DD. Inquiſitores multum cauti ad hanc reconciliationem concedendam, non eſt enim facilè credendum ex abyſſo impietatis quem repentè velle diſcedere. Vnde ſupradictis majores pœnitentias injungant, & præcipuè carceris irremiſſibilis, &c. & me conſulente numquam tales ad reconciliationem admittant,ſi ſigna pœnitentiæ oſtendant,quando jam Curiæ ſæculari tradendi ſunt; vel ſi Regibus & Principibus, ac eorum filiis perſuaſerunt errores, vel perſuadere conati ſunt. An verò in pœnam ſupradictis ſit deneganda Euchariſtia,affirmat Covarr. *lib.*2.*variar. cap.*1. *num.*11. & Cantera *in qq. crimin. cap.*1.*de hæret.num.* 13. & alicubi eſt *in praxi.* Verùm iſta praxis & talis opinio mihi diſplicet, unde puto non eſſe denegandum ſacramentum Euchariſtiæ Dogmatizantibus, vel Hæreſiarchis, ſi verè pœnitentes ſint;& ita docet Barboſa *in collect.tom.*3.*lib.*5.*tit.*2.*cap.* 5.*n.*5.Sanctarellus *tract.de hæreſi,cap.*42. *dub. un. n.*17. Simanca *tit.*63. *num.*7. Suarez *de fide, diſp.*23.*ſect.*2. *num.*12. & Souſa *in Aphoriſm. Inquiſit. lib.* 1. *cap.* 10. *num.*18. & colligitur ex *cap. ſuper eo, de hæret. in* 6. nam licèt de relapſis in particulari loquatur, tamen ex identitate rationis ad omnes verè pœnitentes extenditur.

RESOL. XXIV.

De Hæreticis pœnitentibus, & de pœnis, quibus debent puniri.

Et an in aliquo caſu veri pænitentes non ſint reconciliandi?

Et pro praxi adducuntur octo caſus in textu hujus Reſolutionis ex Bulla Clem. VIII.

Et an hæretici, ſi pæniteant in ipſo tabulato tradendi ſint Curiæ ſæculari?

Et an, qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum, ſit ab Inquiſitoribus reconciliandus? Ex p.4. tract.7.Reſ.etiam 24.

§.1. ABiuratio horum eſt de formali, quoad alias verò pœnas audiamus dictum Io. Rojas *de hæret. part.*2.*num.*197. & *ſeq.* ubi ſic ait, Quamvis in omni iudicij parte hæreticorum converſio, & eorum confeſſio ſit admittenda; tamen qui in limine iudicij ante accuſationem confitetur, ad carcerem temporalem cum habitu pœnitentiali pro brevi tempore eſt condemnandus; ſi verò poſt accuſationem, augenda erit pœna & pœnitentia;qui verò poſt publicationem teſtium hæreſes confitetur, ad perpetuum carcerem damnandus eſt, quia præſumitur, quòd metu probationum confitetur, & talis converſio non caret ſuſpicione, & in omnibus caſibus ſupradictis bona publicantur. Ita ille; & Inquiſitor San Vincente *in manuſc. cap.*2.§.14.ſic ait: [Si el Reo confeſſo antes de la publicaçion ſe le da dos años,o uno de carçel y aun menos ſi confieſſa en las primeras audiençias,] & loquitur de hæretico formali. Vide etiam Simancam *in Enchir.tit.*58.*num.*7.& *in Inſtit.Cathol.tit.*47.*num.*29. & *ſeq.* Pegnam *in direct.part.*3.*comment.*142. & alios penes ipſos, & *in cap. excommunicamus*, el 2. *de hæret.* ſic habetur. Si qui autem de prædictis poſtquam fuerint deprehenſi, redire voluerint ad agendam pœnitentiam, in perpetuo carcere damnentur,& *ibi* gloſſa cum Abbate, Butrio & aliis communiter, & hanc pœnam perpetui carceris obſervatam fuiſſe Cremonæ cum quodam hæretico pœnitente, teſtatur Boſſius *tit.de hæret.num.*18. & ſic etiam determinat inſtructio Toletana *anno* 1561. *cap.*41. Non nego tamen hunc perpetuum carcerem Inquiſitores ex iuſta cauſa mitigare, & ſolùm ad tempus imponere poſſe,ut ex multis DD.

DD. obſervat Caſtr. Palaus *tom.1. tract.4. diſputat.6. punct.1.num.2.* Imò ego obſervo hanc pœnam perpetui carceris ex ſtylo Inquiſit.Rom.in pœnam remi triennalis tranſiiſſe, ut teſtatur ex Farinac Aloyſius Barjola *in Aphor.lit.H.ver.hæretici nec ſponte comparentes*, ſed decepti ſunt ; verùm hoc obſervari in Inquiſitione Hiſpanica teſtatur Io. Rojas Inquiſitor Valentinus *ubi ſupr.part.2.de hæret.n.*203. ubi ſic aſſerit:Hodie verò loco carceris perpetui hæretici ad triremes condemnantur,dummodo debiles,& ſenes non ſint,& hujuſmodi condemnatio ſit non ad minus , quam ad triennium. Ita ille. Sed ego invenio apud Vmbertum Locatum *in caſib. Inquiſitionis deciſis Placentiæ, caſ.*3. quemdam hæreticum pœnitentem damnatum fuiſſe ad triremes per quinquennium , unde puto hoc remittendum eſſe arbitrio Inquiſitorum. Cùm igitur DD. Inquiſitores hanc pœnam perpetui carceris ante latam ſententiam poſſint mitigare , & ad tempus Imponere, aut in alias extraordinarias pœnas convertere , ut patet *in inſtruct. Hiſpal. anno* 1484. *§.11. & in cap. ut commiſſi , de hæret. in 6.* ibi , *& aliorum qui veſtris mandatis* , &c. juncta gloſſ. & *ibid.* Canoniſtæ cum Iulio Claro *lib.1. §. hæreſis , num.8.* Ideo in noſtra Inquiſitione cum Nobilibus , vel aliis ſibi bene viſis perſonis , qui ad triremes damnari non poſſunt, nec debent ; penſatis eorum qualitatibus, circumſtantiis delicti,&c.pœnam carceris cum exilio,deportatione , detruſione in aliquo Monaſterio , vel alia pœna ad tempus commutabunt.Vnde Decianus *lib.5.cap.54. numero* 45. agens de hæreticis pœnitentibus , ſic ait : Pœnitentiæ qualitas & quantitas arbitrio judicis eſt relinquenda , cùm majori pœna digni ſint prudentes , quàm ſimplices, & majori clerici, quàm laici,& majori Prælati, quàm ſubditi,quod ante docuerat Pegna *in direct. part.3. comm.*142. & Campegius *in addit. ad Zanchinum de hæret. cap.* 41. cum Barjola *ubi ſuprà.* Adverte tamen cum Rojas *part.2 de hæret.n.*318. puberes hæreticos pœnitentes reconciliandos eſſe, ſed in pœnis , de quibus dictum eſt ætati ſubveniendum eſſe. Dixi *ante latam ſententiam* , quia poſtquam reus eſt condemnatus in Inquiſitione Hiſpanica , ex privilegio commutatio , ſeu relaxatio pœnæ ſpectat ad Summum Inquiſitorem. Vide Rojas *ſingul.* 115. *num.5.* Pegna *part. 3. comm.*108. & Simanca *titul.16. num.*20.

2. Notandum eſt tamen hìc cum Sanctarello *de hæreſi cap. 42. dub. unic. num. 5.* Scortia *in Bull. Pontif. epit.10. theor.36.* Genuenſe *in praxi Archiep. cap.58. num.7.* Zanardo *in direct. Theol. p.1. prec.1.cap.5.q.11.* Naldo *in ſum.ver.hæreſis, num.7.* & aliis ex Bulla Clement. VIII. *die 3. Febr. an.* 1603. quòd in aliquibus caſibus etiam veri pœnitentes non reconciliantur. Primus eſt, Miſſas celebrantes non Presbiteri.Secundus, non Presbyteri confeſſiones audientes. Tertius , negantes Trinitatem perſonarum in divinis. Quartus , negantes divinitatem Chriſti Domini. Quintus , negantes Chriſtum conceptum de Spiritu ſancto. Sextus, negantes Chriſti mortem , ut nos redimeret. Septimus , negantes S. Mariæ virginitatem. Octavus , Magiſtratus, ſeu Domini Eccleſiaſtici,vel temporales ſchiſmatici , aut hæretici , ſeu hæreſim , aut ſchiſma excitantes. Sed de primo & ſecundo caſu ſuperiùs diximus,& omnes non eſſe receptos in Inquiſitione Luſitana , teſtatur Souſa *in aphor. Inquiſit. lib. 2. cap.49. num.6.*

perius in §.11.& 12. jus tract.

3. Sed reſtat hìc inquirere , an hæretici ſi pœniteant in ipſo tabulato , tradendi ſunt Curiæ ſæculari ? Ad hunc caſum ita reſpondet inſtructio Toletana *anno* 1561. *num.*64. [Muchas vezes los Inquiſidores ſacan al tablado reos , que por eſtar negativos ſe determinan relaxarlos , y porque en el tablado antes de la ſentençia ſe convierten , y dizen ſus culpas los reciben à reconciliaçion,y ſobreſeen la determinaçion de ſus cauſas, y pareçe coſa muy peligroſa , y que ſe deve ſoſpechar lo hagan mas por temor de la muerte que con verdadero arrepentimiento , pareçe que ſe deba hazer pocas vezes, y con muy particulares conſideraçiones,] & ad ornatum ſupradictorum verborum videndus eſt Rojas *de hæret. part.2. num.* 193. *& ſeq.* cum Pegna *in direct. part. 3. comm.*175. ubi ſic ait. Plurimum conſiderandum eſt, qualiter recipi debeant hi, qui in tabulato,aut in Eccleſia in publicam fidei actionem ſunt producti , convertuntur , qui potius metu inſtantis mortis , quam amore veræ pœnitentiæ converti videntur , quamobrem cum negativis hæc rarò fieri debere , & non niſi cum exquiſitiſſimis conſiderationibus , nollem certè unquam in hoc ſacro Tribunali miſericordiam excludere ; verumtamen ubi malitiam perfidorum hujuſmodi contemplor,auderem dicere juſtiſſimè fieri ſi locus miſericordiæ pateret reis donec a carceribus Inquiſitorum educerentur, & poſtea nullo modo audirentur , præſertim cùm tantùm , & tamdiu laboratum ſit in eorum converſione , quia tamen nondum damnationis ſententia eſt promulgata , ideo in hoc crimine uſque ad id tempus locus eſt pœnitentiæ , & propterea ſententia prior tutior eſt , ſed altera fortaſſe juſtior , ſpectata perfidorum iniquitate , & ſera pœnitentia. Hæc omnia Pegna. Itaque ſi in aliquo caſu Inquiſitores viderint ſpecialiſſima converſionis ſigna , poterunt reum ad reconciliationem admittere,quia id videtur pietati & miſericordiæ Eccleſiæ convenire. Vide Decianum *lib.5. cap.39.n.5.* Farinacium *quæſt.*193. *n.*60. Rojas *ubi ſupra* , & alios penes ipſos.

4. Non deſinam etiam adnotare id quod obſervat Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. cap.34. n.8.* ubi ſic ait : Poſt latam ſententiam, & publicatam , an reconciliari hæreticus poſſit , Inquiſitorum determinationi relinquitur ; rarò tamen reconciliari debet,maximè jam ſi traditus ſit Curiæ ſæculari.Ita ille , qui citat Pegnam, Decianum,& Farinacium,quod eſt valdè notandum. Verùm oritur etiam hic aliud dubium , an qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum,ſit à DD.Inquiſitoribus reconciliandus ? negativè olim ſtatutum fuit in inſtruct. Hiſpal. *an.* 1484. *n.*15. ubi ſic habetur [Si los Inquiſidores con el ordinario juntamente deliberaron de poner el acuſado a queſtion de tormento y en el dicho tormento confeſſare el delito , y deſpues de quitado del dicho tormento ex intervallo conviene à ſaber el dia ſiguiente, o tercero dia ratificare la dicha ſu confeſſion en juizio, eſte tal ſea punido como convinto]Sic ibi,& ita etiam docuerat Sylvanus *conſ.*89.Sed adversùs illum, & meritò , inſurgit Simanca *in enchirid. tit.*58. *n.*14. ubi ita aſſerit : Pluſculum dubitationis habet cùm confeſſio vi adhibita , id eſt, tormentis extorquetur , ſed reus eam ratam habet, ſponte quidem id facit, atque adeò recipiendus eſt , quemadmodum omnium conſenſu receptum , & rectiſſimè uſitatum eſt contra Sylvanum. Ita ille.

5. Vnde meritò id quod præcipiebatur *in ſupradicta inſtructione Hiſpal.* poſtea revocatum fuit per inſtruct. Toler. *an.* 1561. ubi *num.*15. ſic habetur : [Paſſadas veynte y quatro horas deſpues del tormento ſe ha de ratificar el Reo en ſus Confeſſiones y en caſo que las revoque uſar ſe ha de los remedios del derecho y al tiempo,que el tormento ſe da el notario deve aſſentar la hora,y aſſi meſmo la ratificaçion porque ſi ſe hiziere en el dia ſiguiente no venga en duda ſi es deſpues de las veynte y quatro horas , o antes y ratificandoſe el Reo en ſus confeſſiones y ſatisfechos los Inquiſidores de ſu buena confeſſion,y converſion podranle admitir

à reconciliaçion ſin embargo que aya confeſſado en el tormento. Dado que en la inſtruçion de Sevilla del año 1484. en el capit. quinze ſe diſpone que el confitente en el tormento ſea havido por convençido cuya pœna es relaxaçion. Pero lo que a qui ſe diſpone eſta mas en eſtilo, toda via los Inquiſitores deven mucho advertir como reciben à los ſemejantes y la calidad de heregias que huvieren confeſſado, y ſe las apprendieron de otros, o ſi las han enſeñado à otros algunos por el peligro que de lo ſemejante puede reſultar.] Sic ibi & ad confirmationem ſupradictorum vide Rojas *de hæret. p.2. n.292.* ubi ex aliis juribus & Doctoribus probat, quòd ſi reus in tortura hæreſim confiteatur cum legitima ratihabitione reconciliandus ſit; proinde hujuſmodi confeſſio eſt, ac ſi libera, & ſpontanea fuiſſet.

RESOL. XXV.

De Hæreticis impœnitentibus, & de pœnis, quibus ſupradicti merentur puniri.

Et explanatur, quid eſt faciendum de diminuto, qui confitetur de ſe, non tamen omnes errores? Ex p.4.tr.7. Reſ.etiam 25.

§.1. Eſſe ſupradictos puniendos pœna mortis, patet ex *cap. ad abolendam, de hæret.* Sed pro tali caſu apponam hic verba inſtruct. Tolet. *anno* 1561. *n.*43. ſic habetur.[Quando el Reo eſtuviere negativo y le fuere provado legitimamente el delicto de heregia de que es acuſado o eſtuviere herege protervo y pertinaz coſa manifeſta es de derecho que no puede dexar de ſer relaxado à la Curia y braço ſeglar. Però en tal caſo deven mucho mirar los Inquiſidores ſu converſion para que a los menos muera con conoçimiẽto de Dios, en lo qual los Inquiſidores haran todo lo que Chriſtianamente pudieren,] & diligentias faciendas à DD. Inquiſitoribus in tali caſu optimè tradit Camillus Campegius *in annot. ad Zanchinum de hæret. c.*16. *lit. A.* ſi tamen poſt adhibitas dictas diligentias hæretici pertinaces convertantur, admittuntur ad reconciliationem ſicuti alij hæretici non relapſi, quia tamen talis converſio præſumi poteſt metu mortis facta, perpetuò ſunt immutandi, & ſi ſunt in aliquo Ordine, priùs degradentur, & hæc degradatio de jure debet eſſe realis, attamen ſecundùm introductam conſuetudinem verbalis ſufficit, & hæc omnia docet Souſa *in Aphoriſm. Inquiſit. lib.*2. *cap.*46. *num.*6. Eadem pœna mortis etiam imponitur, ut patet in verbis dictæ inſtruct. Tolet hæreticis fictione juris impœnitentibus, ut ſunt ij qui legitimis teſtibus convicti negant hæreſim commiſiſſe; quidquid in contrarium aſſerat Boërius *deciſ.* 341. *num.*4. ubi nimis audacter loquitur contra Dominos Rotæ Romanæ, & Iul. Clarus *lib.*5. §. *hæreſis*, *n.*10. licèt ſe remittat determinationi Eccleſiæ.

2. Sed affirmativam ſententiam eſſe veram, communis praxis omnium Inquiſitorum demonſtrat, & illam docent Ioſeph Seſſe *tom.*4. *deciſ.*445. *num.*15. Lorca *in* 2.2. *D. Thom. diſp.*47. *num.*20. Albertinus *quæſt.*8. *num.*7.*& ſeqq.* cum aliis penes ipſos, non enim indulgenda eſt venia, ei qui non cognoſcit peccatum ſuum, & potiùs teſtibus quibus reus convictus eſt, quàm ipſi reo in proprio facto fides adhibenda eſt, & ideo inſtructio Hiſpal.*anno* 1484. *n.*14. ſic habet. [Si alguno ſiendo inquirido del dicho delitto de heregia lo negare y perſiſtiere en ſu negativa haſta la ſentençia, y el dicho delitto fuere cumplidamente provado contra el, como quiera que el tal acuſado confieſſe la ſe Catholica, y diga que ſiempre fue Chriſtiano, y lo es, lo deven y pueden declarar y condenar por herege, pues juridicamente conſta del delitto, y el Reo no ſatisfaçe devidamente a la Yglesia, para que lo abſuelva y con el uſe de miſericordia pues no confieſſa ſu error. Pero en tal caſo los Inquiſidores deven mucho catar y examinar los teſtigos, y procurar de ſaber que perſonas ſon, y ſi depuſieron con odio y mal querençia o por otra mala corrupçion y repreguntarles con mucha diligençia y haver informacion de otros teſtigos cerca de la converſaçion, y fama, y conſçiencia de los teſtigos, que deponen contra el acuſado, loqual remitte à ſus conſciençias.] Sic ibi, quæ omnia in caſu occurrenti diligenter in hoc ſacro Tribunali à DD. Inquiſitoribus obſervantur. Sed hæc opinio limitatur, quando reus in negativa præſiſteret, & præſumeretur oblivio. Ita Albertin. *q.*34. *n.*52. Rojas *de hæret. p.*1. *num.*84. Sed difficultas eſt, quando oblivio præſumatur; Pegna *in direct. Inquiſ. part.*2. *comment.*59. putat non præſumi in factis arduis. Vide inſtruct. Hiſpal. *anno* 1484. §.13. ibi, [eſpecialmente en coſas y actos graves y ſeñalados, &c.] & in atrocibus & horrendis etiam poſt longum tempus, & idem dicendum eſt de factis, aut dictis ſolitis & conſuetis, licet ardua non ſint, & in iis quæ ſemper delinquentes comitantur. In cæteris verò cauſis, quæ inſignes & arduæ non ſunt nec ſolitæ & conſuetæ, neque delinquentem comitantur, decennio regulariter reputatur oblivio, niſi aliter Inquiſitoribus viſum fuerit, penſata delicti & perſonarum circumſtantiarúmque qualitate. Ex quibus infertur confitentem diminutum, & negativum eſſe Curiæ ſæculari tradendum, & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*2.*c.*48.*num.*11.*& ſeq.* ſic ait: Diminutus qui confitetur de ſe, non tamen omnes ſuos errores, nec omnes complices revelavit, tradendus eſt Curiæ ſæculari, dummodo circa illa non præſumatur oblivio, & diminutio plenè probetur. Si diminutio verò non plenè probetur, & conſiderabilis ſit ac non modica, danda eſt reo tortura juxta probationis qualitatem. Diminutus ſimiliter cenſetur, qui non confitetur omnes qualitates, quæ reſpiciunt veram & formatam hæreſim; & item, qui non confitetur tempus errorum, quando oblivio nullo modo præſumitur, ſed malitia. Circa tempus à parte ante facilè ſaltem regulariter præſumi poteſt oblivio, complicum obliviſci poſſe reum præſumendum eſt ſi remoti ſint, & cum quibus ſemel, vel raro converſabatur, præſertim ſi confitetur de conſanguineis, & propinquis. Item ſit confiteatur præcipuos errores, aut circumſtantias & qualitates illorum, minores verò taceat, præſumi poteſt oblivio. Hæc omnia Souſa. Vide Seſſe *ubi infrà*, *& deciſ.*445. *num.*16. *& deciſ.*446. Verùm Io. Rojas *de hæret. part.*2. *num.*242. putat reum qui alios complices, vel omne delicti tempus non revelat, non eſſe diminutum, quia non eſt veriſimile, quòd qui delictum ſuum ingenuè confitetur partem temporis, cum ſit res minoris momenti, occultet, vel alios hæreticos non manifeſtet. Ita Rojas, & poſt illum Seſſe *tom.* 4. *deciſ.*453. *num.*7. & quoad manifeſtationem complicum obſervat Caſtrus Palaus *tom.*1. *tractat.* 4. *diſputat.* 6. *punct.* 2. *numero* 5. de illo, qui omnes ſuos errores fateretur, recuſat tamen manifeſtare aliorum errores, quorum convincitur habere notitiam, exiſtimare aliquos non eſſe ut impœnitentem hæreticum damnandum, quia ex hac occultatione ſolùm convincitur fautor hæreticorum eſſe, non autem verus hæreticus. Ergo non debet ut verus hæreticus, & impœnitens condemnari; & ita aſſerit Caſtrus ſe audiviſſe in Inquiſitionibus Caſtellæ practicari, & propter hanc cauſam torqueri. Sed ipſe putat talem ut hæreticum

impœni

impœnitentem poſſe damnari. Vide Suarez *de fide*, *diſp*.23. *ſect*.2.*num*.6. Paramum *lib*.3. *quæſt*.9. *n*.193.*& ſeq*.Simancam *tit*.48.*n*.27.*&* 28.cum aliis penes ipſos, Et tandem non deſinam hic apponere verba Didaci Canteræ *in qq. crim. cap*.1. *de hæret. n*. 57. ubi ſic ait: Vt quis relaxetur ex diminutionibus, eſt valdè conſiderandum quòd ſint multum claræ,& conſtet quòd ex malitia hæreticus non vult dicere & declarare illud, in quo eſt diminutus, & ideo in conſil. ſupr. Inquiſitionis,maxima cum maturitate fuit mandatum, quòd propter diminutionem nemo capiatur, (puto corrigendum eſſe *nemo damnetur*) ſine conſultatione ipſiuſmet Conſilij, Ita Cantera, quem ſequitur Freytas *in editione noviſſ.de Confeſſ ſolic.quæſt*.22. *num*.57. ubi *num*.58. pro praxi circa præſentem materiam ſic ait: Aut diminutio eſt minima,quia diminutus non in totum ſatisfacit teſtificationi; & tunc admittendus eſt ad miſericordiam, nec torquendus. Aut eſt diminutio maxima, & legitimè probata,, & tunc torqueri poteſt præmiſſa ſupremi Conſilij conſultatione. Ita ille, qui etiam *num*.60. addit, quòd Doctores dum de diminutis agunt, comprehendunt, & explicant etiam in complicibus;dum verò agunt de relaxandis diminutis, exemplificant & reſtringunt ſe ad diminutos, circa errores & hæreſes de quibus convincuntur, & ideò ſentiunt hunc, vel illum complicem omittere, niſi ſit Magiſter, pertinere ad minorem diminutionem, unde cautè Inquiſitores in his ſe gerere debent.Hæc Freytas, quæ valdè ſunt notanda.

RESOL. XXVI.

De Hæreticis relapſis.

Et an Inquiſitores debeant illos admittere, ſi ſponte redeant, & pœnam mortis relaxare?

Et an Inquiſitores poſſint damnare aliquem tanquam relapſum, qui poſt abjuratam hæreſim redditur de ſecundo lapſu vehementer ſuſpectus?

Et an ſupradictis relapſis danda ſit Euchariſtia?

Et notatur, quod datur caſus in quo relapſus ex miſericordia iterum reconciliatur? & quod non poſſunt Inquiſitores tradere Curiæ ſæculari relapſum, inconſulto Supremo Senatu? Ex part. 4. tract. 7. Reſol. etiam 26.

Quoad hoc ſ. lege §. 1. Reſ. 33. §.1. SVppono ſi relapſi ſpontè redeant, Inquiſitores debere illos admittere, & pœnam mortis relaxare. Ita Menochius *lib*.1. *conſ*.82. *num*.168. Pegna *in direct. Inquiſ. part*.3. *comm*.12. Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſ. ver.abjurare num*.4. & alij,quidquid in contrarium aſſerat Rojas *de hæret.part*.2. *num*.32. Ille verò dicitur ſpontè comparer & redire,qui in judicio non prævento comparet coram Inquiſitoribus,nam ſi hæreticus relapſus timet, ne ab aliquibus apud Inquiſitores accuſetur, vel facilè id prævidere poteſt, tunc non dicitur ſpontè redire ad Eccleſiam, ſed potiùs ex metu, & tunc relaxandus eſt Curiæ ſæculari. Ita Paramus *lib*.3. *q*.4. *n*.12. Barboſa *in collect. tom*.2. *lib*.5. *tit*.7. *cap*.9. *num*.21. Sanctarellus *tract. de hæreſi cap*.42. *num*.17. Decianus *lib*. 5. *cap*.56. *n*.12. & alij. Sed praxis obſervat, ut ad relapſos pœnitentes mittantur duo, vel tres Eccleſiaſtici viri, qui eos in fidei veritate confirment, ad patientiam exhortentur in morte, quæ excuſari non poteſt, ex *cap.ad abolendam*, §. *illos quoque*, *de hæret*. tunc recipiant Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ,ut dicemus,& poſt duos, vel tres dies Curiæ ſæculari tradantur. Cæteros verò caſus in quibus aliquis dicatur relapſus, non eſt noſtrum inquirere, illos per extenſum ponit Sanctarellus *tract. de hæreſi cap*. 42. *dub. un. per tot*.

2. Solùm hîc in gratiam curioſorum quæro,an Inquiſitores poſſint damnare tanquam relapſum, qui poſt abjuratam hæreſim redditur de ſecundo lapſu vehementer ſuſpectus? negativè reſpondet Rojas *de hæret. part*.2. *num*. 333. Sanctarellus *tract.de hæreſi capite* 42. *dub.unic. num*.9. Treviſanus *lib*.2. *deciſ*. 37. *per totam*, Suarez *de fide diſp*. 24. *ſect*.2. *num*.7. & hanc opinionem ſervari in Inquiſitione Luſitana, teſtatur Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib*.2. *cap*. 45. *num*.3. quæ opinio procedit, quando vehemens ſuſpicio oritur ex actu plenè probato, ex quo talis reſultat præſumptio, non verò quando ſolùm ex defectu plenæ probationis,Non deſunt tamen DD.quos citat & ſequitur Caſtrus Palaus *tract*.4. *diſp*.6. *punct*.2. *num*. 9. aſſerentes affirmativam ſententiam,& tenentes ſupradictum eſſe relapſum, & afficiendum pœnis latis contra relapſos. Et ideo ego obſervo (nemine hoc advertente) apud Didacum Canteram *in quæſt. crimin. cap*.1.*de hæret. numero* 58.quòd in Conſilio ſupr. Inquiſitionis fuit practicatus quidam caſus, ex quo apparet, quòd ſi quis ſit primò realiter hæreticus, & reconciliatus, licèt ſecundò ſit præſumptus hæreticus,& ſit lapſus præſumptus, debet judicari relapſus. Verùm, quia caſus ille fuit particularis; ego adversùs Caſtrum non recederem à prima ſententia negativa, quam etiam Farinacius *q*.195. §.1. *n*.18. aſſerit ſervari per Inquiſitores Italiæ.Nota verò,quòd relapſi antequam relaxentur torquendi ſunt in caput alienum, ſi adſit ſemiplena probatio, quòd deliquerint cum complicibus,& ſi relapſus eſt in aliquo ordine conſtitutus,priùs eſt realiter degradandus ab Epiſcopo, & poſtea tradendus curiæ ſæculari.Ita Souſa *in aphor.lib*.2.*cap*.45.*n*.20.qui *n*.18. docet etiam ſupradictis relapſis dandam eſſe Euchariſtiam, quidquid in praxi alibi obſervetur. Et tandem.

3. Nota quòd datur caſus in quo relapſus ex miſericordia iterum reconciliatur, quem vide *ſuprà in cap*.1. *quæſt*.8. Non poſſe autem Inquiſitores tradere relapſos Curiæ ſæculari inconſulto Supremo Senatu, ſtatuitur *in inſtruct. Toletana anno* 1561. *n*.66. & tradit Molina *de juſt. tr*.5. *diſp*.8. *n*.14. Sup. hoc in §. not. præteritæ.

RESOL. XXVII.

De hæreticis abſentibus, & de pœnis ſupradictis ferendis?

Et notatur, quod in crimine hæreſis pro abſente citato Procurator comparens admittitur, ut defenſor innocentiæ, dummodo res ſit dubia, & reus ſit tantum de hæreſi ſuſpectus?

Et an Inquiſitores, ſi poſt annum contumaces compareant, debeant illos audire, etiam quoad bona reorum confiſcata?

Et aliqua alia circa bona reorum, quæruntur, & notantur.

Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 27.

§.1. DEprehenſus in hæreſi confeſſione propria facti evidentia, vel teſtium legitima productione, ſi ſe abſenter, & legitimè citatus non compareat, tradendus eſt Curiæ ſæculari tanquam verus hæreticus contumax, & impœnitens; citandus eſt tamen in tali caſu peremptoriè ad omnia & ſingula judicij acta ut infra triginta dies compareat,aliàs quòd ſua cauſa uſque ad finalem ſententiam judicabitur: in ſingulis autem edicti terminis fiſcalis libellum accuſatoris edat, & cùm terminus fuerit elapſus, ad ſententiam publicam proceditur, & ejus ſtatua comburitur. Si verò non ſit de hæreſi convictus, ſed ſolummodo invenitur leviter de hæreſi ſuſpectus, citandus eſt ad modum explicatum, addita excommunicatione, ut

ut compareat; ipſius autem non comparentis contumaciam accuſet fiſcalis, & per litteras, ſeu libellos agravatorios, quibus denuncietur ejus contumacia, & tunc poſt annum non comparentem declarent illum Inquiſitores hæreticum. Hæc omnia Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.2. cap.49.n.2.5.& 6.* Simanca *tit.46.* Pegna *in directt.p.3.comm.49.& 91.* Farinacius *quæſt.190.§.12. num.21.* & alij.

Sup.hoc ſup. in tr.10. reſ. 124. 2. Sed hîc oritur pulchrum dubium, an Inquiſitores, ſi poſt annum abſentes contumaces compareant, debeant illos audire etiam quoad bona confiſcata? Affirmativè reſpondet Scaccia *de judic.*&c.*lib.1. cap.98. num.34.* & Farinacius *de hæreſi quæſt.85. numero 109.* ubi teſtatur in Inquiſitione Romana ſervari quod quandocumque contumaces ſponte compareant, ſemper audiuntur, & quoad perſonam & quoad bona.

3. Verùm contrarium obſervatur in Inquiſitione Hiſpanica quoad bona, niſi de ejus innocentia, vel legitimo impedimento conſtiterit, & ita tenet Simanca *tit.2. num.21.* Paramus *lib.3. quæſt.4.num.47.* Pegna *in direct. part.3. comm.49.* Io. Rojas *ſingul.145. num.5.* Sanchez *in ſum. tom.1.lib.2. cap.10. num. 27.* & Souſa *in Aphor.Inquiſ.lib.2.cap.49.n.7.* ubi ſic ait: Qui elapſo anno contumaciter in excommunicatione perſeveravit, etiamſi coactus & poſt combuſtam ejus ſtatuam comparuerit, audiendus eſt quantum ad excuſationem criminis, & probationem innocentiæ, non verò ad hoc ut bona recuperet, niſi vel de innocentia ejus, vel de juſto impedimento legitimè concilietur præmiſſa abjuratione prout juris fuerit, niſi ſit relapſus. Ita ille. Et rationem quare tales non audiantur quoad bona, tradit Sanchez *ubi ſuprà*, quia quando bona ob contumaciam hæretici abſentis publicantur, elapſo jam anno tranſeunt in rem judicatam, & ideo non eſt mirum ſi poſtea reus comparens circa illa non audiatur.

4. Notandum eſt tamen hîc obiter cum Simanca *tit.52. num.4.* Farinacio *q.185. §.7. n.98. & 99.* Souſa *ubi ſuprà, num.11* quòd in crimine hæreſis pro abſente citato Procurator comparens admittitur, ut defenſor innocentiæ, dummodo res ſi dubia, & ſit tantùm de hæreſi ſuſpectus. Nam ſi verè ſit hæreticus, ac de ejus hæreſi in proceſſu conſtet, tunc non admittitur ut defenſor, ſed tantùm ad excuſandam contumaciam, & allegandas abſentiæ cauſas, propter quas aliquando Inquiſitores ſolent prorogare terminum ad comparendum, & ita Caſtrus Palaus *tract.4. diſp.8. punct.16. §.3.num.2.* teſtatur in Inquiſitione Compoſtellana *anno 1619.* ex decreto ſupremi Senatus fuiſſe prorogatum terminum cuidam reo per quatuor menſes.

5. Nota etiam quòd bona abſentium in tertium poſſeſſorem tranſlata, licèt de rigore juris ſequeſtrari non debeant, ſi tamen paulo ante citationem fuga præceſſit, probarique facilè poſſit quæ bona ſint, ſequeſtrari debent, & ita reſponſum fuit à ſupremo Inquiſitionis Senatu Inquiſitoribus Galleciæ *anno 1620.*

6. Sed etiam non eſt omittenda hic celebris illa quæſtio, an bona ſupradictorum reorum, propter contumaciam debeant ab Inquiſitoribus publicari à die quo teſtes deponunt illos in hæreſim incidiſſe, vel potiùs à die qua per ſententiam contumaces declarantur? Olim mordicus ſuſtinebam, talem confiſcationem bonorum debere fieri à die latæ ſententiæ in contumaciam delicti, ex rationibus quas adducit Gabriel Quemada *in quæſt. fiſcalibus, quæſt.8. per totam.* Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.2. cap.22. num.35.* Vaſquez *in 1.2. quæſt.96. art.5. diſp.170. toto cap.3.* Molina *de inſtit.tom.1.diſp.95.* Henriquez *lib.13. cap.56. num.2.* Avila *de cenſ. part.1. dub.7.* & Simanca *tit.9. num.26.* ubi ſic ait: Bona ejus, qui deficit in purgatione, aut propter contumaciam damnatus eſt, non publicantur niſi ab eo die, quo hæreticus eſſe præſumitur, non autem à tempore, quo teſtes aiunt illum fuiſſe hæreticum, atque hæc opinio benigna interpretatione recepta eſt. Sic ille. Sed licèt, ut dixi, hanc ſententiam olim mordicus ſuſtinebam, attamen modo contrariam probabiliſſimam eſſe puto, quam noviſſimè tuetur Farinacius, quem citat & ſequitur Caſtrus Palaus *tract.4. diſp.5. punct.22. num.2.* quibus ego addo Azorium *tom.1. lib.5. cap.7. quæſt.2. & lib.8. cap.12. q.2.* Sayrum *in Clavi Regia lib.3. cap.9. num.30.* Menochium *conſil.185.num.8.* Peregrinum *de jure fiſci lib.5. tit.1. num.176.* & Leſſium *lib.2.cap.29. dub.8.num.64.* & ita in praxi obſervatum fuiſſe in Inquiſitione Galleciæ, hoc approbante ſupremo Inquiſitionis Conſilio, teſtatur Inquiſitor San Vincente *in manuſcript.* quod eſt valdè notandum pro caſibus occurrentibus.

RESOL. XXVIII.

De hæreticis defunctis, & quomodo contra ſupradictos debeant Inquiſitores procedere; & quomodo & quando, & in quibus caſibus, & circumſtantiis eorum bona fiſco ſint applicanda, & aliqua alia circa ſupradicta notantur. Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 28.

§.1. Licèt omnia crimina morte extinguantur, ex *l. defuncto, ff. de publicis indiciis*; non tamen crimen hæreſis extinguitur, & ideo contra hæreticum poſt mortem poſſunt DD. Inquiſitores procedere, ut affirmant Doctores, quos citat & ſequitur Sanctarellus *de hæreſi cap.27. dub.1. numer.12.* Igitur formato proceſſu ſi hæreſis eſt plenè probata, hæreticus mortuus damnandus eſt, & ejus bona fiſco ſunt applicanda, etiamſi devenerint in manus tertij poſſeſſoris, & ſi ejus oſſa à Catholicis poſſunt diſtingui, exhumanda ſunt, & ejus ſtatua comburenda. Si tamen non probetur ejus delictum, neque ſperetur brevi probandum, tunc erit abſolvendus, nam ſupervenientibus novis probationibus quæ cùm prioribus junctis hæreſim plenè probent, poterit ſic abſolutus condemnari, ut notat optimè Pegna *in direct. part.3. comment.92.* qui etiam optimè notat quòd dum cauſa hæretici mortui agitur, bona ejus non ſunt ſequeſtranda à tertiis poſſeſſoribus, non enim debent in caſu dubij illorum uſu privari; & ideo *in inſtruct. Tolet. anno 1561.n.81.* habentur hæc verba. [Aunque la probança contra el difunto ſea baſtante y evidente no ſe ha de hazer ſecreſto de bienes porque eſtan en poder de terçeros poſſedores, &c.

2. Notandum eſt tamen hîc quòd hæreticus defunctus condemnari non poteſt niſi priùs citatis filiis, vel hæredibus, ſive præſentibus, ſive abſentibus, ſive certis, ſive incertis, & illis danda eſt copia indiciorum & accuſationum; ſic ſtatuitur *in inſtruct.Tolet.anno 1561. num.61.* ibi. [Notificar ſe ha la acuſacion del fiſcal à los hijos o herederos del difunto, &c.] & ita etiam docet Pegna *ubi ſuprà*, cui addendus eſt Decianus *in tract.crim.lib.5.cap.57.n.8.* qui filij & hæredes non tenentur per ſe comparere, ſed ſufficit ſi per procuratorem comparent, ut notat Simanca *in cathol. inſtit. tit.43. num.3.* Imò ego puto contra Rojas *ſingul.39.* quòd quilibet è populo volens defendere hæreticum defunctum, admittendus ſit, neque ob id dici poteſt hæreticorum defenſor, & ita docet Gundiſſalvus *de hæret.quæſt.12.n.9.* Simanca *in enchir. tit.62.n.8.* & alij *ubi ſuprà*.

3. Adver

3. Advertant etiam DD. Inquiſitores quòd procedere non debent contra memoriam defuncti priuſquam de illius hæreſi planè conſtiterit per legitimas probationes, quæ ad condemnationem ſufficiant, & ita intelligenda eſt inſtructio Toletana *anno* 1561. *numero* 61. ubi dicitur, [Quando ſe huviere de proceder contra la memoria de algun difunto haviendo la probança baſtante, &c.] quæ verba ut advertit Io. Rojas *de hæret. part.* 2. *num.* 30. diſponunt plenam probationem requiri, ut adversùs defunctum hæreticum procedatur, videlicet ſi duo legitimi teſtes exiſtant, & ita tenet Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 18. *num.* 12. Pegna *ubi ſuprà*, quicquid aſſerat Decianus *in tract. crim. l.* 5. *cap.* 57. *num.* 6. *&* 9. cum aliis. Hinc infertur quòd ſi pendente proceſſu mortuus fuerit inquiſitus, ejus memoria damnari non poterit, niſi aliunde ejus hæreſis plenè & concludenter probata fuerit, & ita ex Simanca & Deciano notat Farinacius *de hæreſi quæſt.* 197. *num.* 99. Item de hæreſi ſuſpecti poſt mortem damnari non poſſunt, quia non ſunt hæretici, & ita habetur expreſsè *in c. accuſatus*, §. *ſi vere, de hæreticis in* 6. & docet Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 4. *n.* 5.

4. Sed nota hîc duos caſus, in quibus quis damnari poteſt tanquam hæreticus poſt mortem. Primò, ſi in carcere exiſtens ſe ipſum interemit, quia talis mors eſt quædam hæreſis confeſſio, nam præſupponitur ex conſcientia criminis ſe interfeciſſe, nec de illa pœnitere voluiſſe. Ita Gundiſſalvus *de hæret. quæſt.* 22. *num.* 1. Simanca *in cathol. inſtit. tit.* 18. *num.* 31. & alij. Secundò quando hæreſis eſt probata ſufficienter ex eo quòd probetur extitiſſe quis contumax per annum in excommunicatione ſaltem ob cauſam fidei. Ita Iul. Clar. *lib.* 1. §. *hæreſis, n.* 19. Decian. *in tract. crimin. lib.* 5. *cap.* 57. *num.* 6. & alij. Quando autem damnatur hæreticus defunctus, ejus oſſa exhumanda ſunt, ſi fortè ab aliis poſſunt diſtingui, & cum ejus ſtatua comburenda, ut obſervat ex multis Farinac. *quæſt.* 197. *n.* 92. *&* 94. & forma ſententiæ deſumenda eſt ex Pegna *in direct. part.* 3. *comment.* 93. *circa finem.*

5. Sed reſtat diſcutere difficilem quæſtionem, quando videlicet Inquiſitores ex lapſu temporis non poſſunt procedere adversùs hæreticum defunctum? De hac quęſtione agit Rojas *ſingul.* 50. & alij penes ipſum, quibus adde Zanchinum *de hæret. c.* 24. *n.* 5. & *ibi* Campegius *lit. B.* aliqui recentiores, vt Ferdinand. de Caſtro Palao *in oper. mor. tom.* 1. *tr.* 4. *diſp.* 8. *punct.* 16. §. 7. *n.* 16. putant ſpatium 40. annorum ſufficere, ut Inquiſitores adversùs hæreticum defunctum non poſſint procedere, quia ex *cap. fin. de præſcript.* jus confiſcandi bona hæreticorum 40. annis præſcribitur.

6. Verùm mihi contraria ſententia placet, quam tuetur Pegna *in director. Inquiſ. part.* 3. *comment.* 92. Simanca *in cathol. inſtitut. tit.* 18. *num.* 14. Covarr. *in* 4. *Decret. part.* 2. *cap.* 6. *num.* 16. Graffius *in deciſ. lib.* 2. *cap.* 11. *n.* 12. & Sanchez *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 22. *n.* 42. ubi docent quòd nullo temporis ſpatio præſcribitur actio procedendi per DD. Inquiſitores contra hæreticum defunctum ad ejus memoriam damnandam, & ſtatuam comburendam, & ad text. *cap. fin. de præſcript.* quem adducit Caſtrus, reſpondeo, quòd ibi tantùm agitur de pręſcriptione, quoad ſola bona hęreticorum, ita noſtram ſententiam adversùs Caſtrum & alios tenet noviſſimè doctus Acugna Archiep. Bracharenſis *in decretum Gratiani part.* 1. *diſt.* 23. *cap.* 14. *n.* 6. ubi tamen notat, quòd contra fautores & receptatores hæreticorum jam mortuos, non poteſt accuſatio refricari, ſicuti neque contra ſuſpectos de hæreſi, ſed tantùm contra hæreticum defunctum.

7. Notandum eſt tamen hîc obiter contra gloſſ. *in l. Manichæos, ver. ſubire, C. de hæret.* Bartolum *in l.* 2. *C. de Apoſtat.* & alios, bona hæreticorum non præſcribi à poſſeſſoribus ſpatio quinque annorum, quod falſum eſt, etiamſi applicanda eſſent fiſco ſæculari, ut malè ſentit Covarruvias *ubi ſupra*, Quemada *in qq. fiſcal. quæſt.* 16. *concl.* 2. *&* 3. Gomez *lib.* 3. *var. cap. ult. num.* 5. & alij, nam ut *ſupra* dictum eſt, ad præſcriptionem bonorum hæreticorum ex *cap. fin. de præſcript. in* 6. requiruntur 40. anni, & in præſcriptione circa bona hæreticorum, ſtandum eſt juri Eccleſiaſtico, & & non civili, & ita docet Sanctarellus *de hæreſi c.* 22. *dub.* 2. *n.* 8. & Doctores ſuperiùs citati, qui etiam obſervant conditiones neceſſarias ad dictam præſcriptionem. Vide etiam Azorium *tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 7. *quæſt.* 16. Molinam *de juſt & jure, tom.* 1. *diſp.* 73. Gundiſſalvum *de hæret. q.* 22. Sylveſtrum *ver. hæreticus* 1. *n.* 14. Tabienam *eodem ver. n.* 12. gloſſ. *in d. cap. fin. de præſcr. ver. hæretici*, & *ibi* Domin. *in* §. *ſi poſt mortem, n.* 4. Abbat. *in cap. cum nobis, eodem tit. n.* 8. & *ibi* Felinum *num.* 15. cum aliis penes ipſos.

RESOL. XXIX.

De Schiſmaticis, & de pœnis contra ſupradictos imponendis agitur.

Et quæritur, an ſit in jure irregularitas inflicta contrà Schiſmaticos? Ex parte 4. tractatu 7. Reſolut. etiam 29.

§. 1. Tribus ferè modis, ut obſervat optimè Lorca *in* 2. 2. *D. Thom. quæſt.* 40. *art.* 1. *ſect.* 3. *diſp.* 48. *num.* 5. generatim poteſt ſchiſma committi: uno per ſeparationem à membris, & non à capite, ut ſi Hiſpani in ſpiritualibus & actibus Religionis Chriſtianæ nollent communicare cum Italis, qui modus ſchiſmatis rarus eſt. Altero, recedendo à ſolo capite, & non à membris, qui modus faciliùs contingere poteſt. Tertiò recedendo ſimul à capite & à membris, qui evenit dum is, qui ſe ſeparat ab obedientia Pontificis, ſe etiam ſeparat à communicatione eorum, qui eum ut verum Pontificem ſequuntur. Receſſus autem à Summo Pontifice poteſt contingere adhuc tripliciter. Primò negando obedientiam vero Pontifici. Secundò inſtituendo & ſequendo Pſeudo Pontificem. Tertio exercendo actus Pontificiæ poteſtatis ſine authoritate Pontificis. Ex his omnibus modis committitur peccatum ſchiſmatis, & ferè omnes in diverſis Canonibus juris tanquam ſchiſmata reprobantur. Nam in Bulla Cœnæ damnantur, ut ſchiſmatici qui ſe ſubtrahunt ab obedientia Rom. Pontificis, & *in c. licet, de elect.* damnatur Pontifex intruſus, & qui ei adhæret, & *in cap. nec licuit, diſt.* 17. *& cap. de Liguribus* 24. *quæſt.* 1. cenſentur ſchiſmatici qui Synodos congregant ſine Romani Pontificis authoritate, & *in cap. non furem* 7. *quæſt.* 1. qui invadit Epiſcopatum. De ſchiſmate autem quo aliquis ſe ſeparat à ſola unitate membrorum, nulla fit mentio in jure, quia, ut dixi, hoc genus ſchiſmatis nunquam ſolet accidere.

2. Hoc ſuppoſito deveniendo ad pœnas ex doctrina Menochij *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 6. *num.* 24. quem ſequitur Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 4. *punct.* 6. *n.* 19. Schiſmatici ſunt de hæreſi vehementer ſuſpecti, & ideo ſi hæc doctrina eſſet ſequenda, illorum abjuratio deberet eſſe de vehementi. Verùm hæc opinio Caſtri Palai ita generaliter prolata mihi non placet, ideo aſſero cum Souſa *in Aphor. Inquiſ. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 13. quòd ſchiſmatici non hæretici regulariter de hæreſi leviter tantùm ſunt ſuſpecti, pro temporis tamen diuturnitate, qua in ſchiſmate perſeverarunt, vehementem ſuſpicionem incurrere poſſunt, quam abjurare tenentur. Ita ille, & ante illum Duardus *in Bull. Cœn. lib.* 2. *can.* 1. *quæſt.* 156. *num.* 12. & Pegna *in direct. part.* 2.

*part.2.comment.*73. Igitur ſupradicti ex conſideratione diuturnitatis temporis, circumſtantiarum & perſonarum aliquando vel leviter, vel ut vehementer de hæreſi ſuſpecti abjurabunt & ſi errorem habuerint in intellectu, abjurabunt ut hæretici de formali.

3. Nota tamen quod ſupradicti non ſolùm ſuſpicionem hæreſis levem, vel vehementem, ut dictum eſt, abjurare debent, ſed etiam ſchiſma. Forma verò ſchiſmaticorum abjurationis debet eſſe, ut obſervat Sanctarellus *tract.de hereſi cap.* 43. *dub.* 1. *num.*16. & alij penes ipſum, juxta diſpoſitionem *d.quoties cordis* 1. *q.*7. Sed quoad alias pœnas Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract* 6.*diſp.*4. *punct.*6.*num.*20. aſſerit ſupradictos poſſe puniri pœna pecuniaria, exilio, carcere, triremibus, & ſi pertinaces exiſtunt, tradendos eſſe Curiæ ſæculari; & hæc omnia docet etiam Souſa *in aphor.Inquiſ.lib.*3. *c.*27.*n.*7. Item ut videre potes apud Sanchez *in ſumm. tom.*1. *lib.*2.*c.*36. *à n.*10. & alios penes ipſum, puniuntur ſupradicti. Primò pœna amiſſionis juriſdictionis. Secundò excommunicationis latæ ſententiæ. Tertiò inhabilitatis ad beneficia Eccleſiaſtica acquirenda, etiam poſt ſchiſmatis pœnitentiam. Quartò privationis ipſo jure beneficiorum ante ſchiſma adeptorum, Vide etiam alias pœnas contentas in conſtitut. noſtri Pauli IV. edita *anno* 1559. quam commentariis illuſtrat Scortia *in Bull. Pontific. epit.* 72. *theor.* 182. *& ſeqq.* & Duardus *in Bull. Cœn. lib.*2. *can.* 1. *quæſt.*57. *num.*13.

4. Notandum eſt tamen hîc contra Pegnam *in direct.part.*2. *comment.*73. Duardum *in Bull. Cœn. lib.*2. *q.*16. *n.*5. & alios non eſſe in jure irregularitatem inflictam contra ſchiſmaticos, nam *in c.quia diligentia, de elect.* quod pro ſe adducit Pegna, nihil aſſeritur de irregularitate, ſed ſolùm de inhabilitate ad beneficia. Et ita noſtram ſententiam tenet Suarez *de cenſ. diſp.* 43.*ſect.*2. *n.*7. & alij. In uno caſu tamen ſchiſmaticos eſſe irregulares dicendum eſt, quando nimirum ſchiſma eſſet publicum, ſed in tali caſu eſſent irregulares irregularitate generali, quæ ex quovis crimine notorio digno depoſitione oritur, quæ ceſſat ablata infamia per contrariam pœnitentiam, & ita obſervat Sayrus *de cenſur. lib.*7. *cap.*12. *n.*16. *ver.*3. *juncto ver. Primus eſt de hæreſi*, & Bonacina *in Bull. Cœn. diſp.*1.*q.*2. *punct.*5.*n.*13.

Sup.hoc ſup. in tr. 5. Reſ. 46.§.ult cur. ſim. ad lin.4.

5. Notandum eſt etiam hic cum Coninch *in* 2.2. *D. Thom. diſp.*30. *dub.*5. *num.*48. ex Cajetano *in* 2.2. *quæſt.*39.*art.*1.*in fine, & in ſumm.ver.ſchiſma*, ut quis ſit ſchiſmaticus, non ſufficere quòd in re aliqua particulari nolit obedire Pontifici, quia ipſi videtur nimis difficilis: aut contra ſuum honorem, temporalem commoditatem, aut quia putat Pontificem non poſſe ſibi ſimilia præcipere, aut ſimilem ob cauſam, modò agnoſcat eum eſſe Superiorem & caput Eccleſiæ. Nam ad ſchiſma requiritur inobedientia conjuncta cum quadam rebellione, qua quis vult ſe omnino ſubtrahere à ſubjectione ejus quem novit certo eſſe Pontificem, aut ſaltem nullam habet probabilem rationem dubitandi, an alter ſit verus Pontifex; ſi vero dubitet probabiliter, an ſit verè, aut validè à Cardinalibus electus, non eſſet ſchiſmaticus, ſi ei nollet ſubjici. Vide etiam Valentiam *tom.*3. *diſp.*3.*q.*15.*punct.*1. *prop.*3. & Bonacinam *in Bulla Cœ. diſp.*1. *q.*2. *punct.*5. *num.*3. Et hæc dicta ſufficiant circa pœnas delictorum in particulari; tamen pro complemento materiæ hujus tractatus neceſſariam eſſe exiſtimo diſcuſſionem aliquorum dubiorum in praxi ſæpiùs occurrentium quæ infra ſcripta erunt.

RESOL. XXX.

An Inquiſitores poſſint unire duas ſemiplenas probationes ad damnandum reum pœna ordinaria? Ex p.4. tr. 7. Reſ. etiam 30.

§.1. Negativè reſpondet Antonius Souſa *in aphor. Inquiſ.lib.*2.*cap.*5.*n.*10. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*10. *n.*7. Anton. Quevedo *de indiciis & tortura part.*1. *cap.*6. *n.*2. Simanca *in cathol. inſtit. tit.*51. *n.*5. *& in enchir. tit.*34. *n.*3. Pegna, Farinacius & alij penes ipſos; & ratio eſt, quia cùm quælibet ſemiplena probatio in ſuo ordine diverſa ſit, non poteſt cum alia conjungi. Sed his non obſtantibus, affirmativam ſententiam in favorem fidei tenendam eſſe docent duo præſtantiſſimi Inquiſitores, Io.Rojas *ſingul.*88. *n.*16. & Vmbertus Locatus *in praxi, ver. teſtis*, quia cùm utraque ſemiplena probatio ad eumdem finem tendat in cauſis hæreticorum, poteſt cum alia conjungi; & hanc ſententiam noviſſimè tenet Ioſeph Seſſe Conſultor S. Officij *in deciſ. regni Aragon. tom.*4.*deciſ.*477. *n.*24.

2. Verùm ego tunc huic ſententiæ libenter adhærerem, quando ſimul cum duabus ſemiplenis probationibus, eſſent alia indicia, & ita tenet Doctiſſ. Inquiſitor Didacus Cantera *in quæſt.crimin.cap.*2.*de prob. per teſtes, quæſt.*5. *num.*2. qui citat Ripam. Vnde concordantur ſupradictæ ſententiæ contrariæ, nam prima negativa procedit quando tantùm adſunt duæ ſemiplenæ probationes; ſecunda verò affirmativa procedit, quando cùm ſemiplenis probationibus concurrunt alia indicia. Sed hodie regulariter praxis Inquiſitionis Hiſpanicæ abſolutè ſequitur opinionem negativam, & non damnat hæreticos ad pœnam ordinariam, ex duabus ſemiplenis probationibus, etiam ſi adſint alia indicia.

RESOL. XXXI.

An Inquiſitores poſſint condemnare reum hæreticum ad pœnam ordinariam, ſi adſunt tantum teſtes ſingulares? Et quid, ſi teſtes de eadem hæreſi ſint concordes, ſed eam quiſque audivit in vario loco, & diverſo tempore, an dicti teſtes ſufficiant ad condemnandum reum pœna ordinaria? Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 31.

§.1. Affirmativam ſententiam docet Anton. Gomez *var.tom.*3. *c.*12. *num.*12. Zanchinus *in tract.de hæret.c.*16.*n.*6. cum aliis, quos citat Rojas *de hæret.part.*2. *aſſert.*6.*n.*139. & ratio eſt, quia omnes hæreſes connexæ ſunt & invicem colligatæ, ut patet *in cap.excommunicamus* 1.*de hæret. cap. accuſatus, eodem tit. in* 6. & ſecundùm hanc ſententiam ad probandum, quòd Cajus ſit hæreticus ſatis eſt, ſi teſtes ſingulares contra illum teſtificentur de diverſis hæreſibus prolatis ab eo diverſo in loco & tempore, ut ſi v.g. aliquis teſtificet audiviſſe Cajum menſe Ianuario in tali loco negantem in Hoſtia conſecrata eſſe Corpus Chriſti, alius dicat in diverſo loco & tempore Cajum negantem Mariam matrem Dei eſſe Virginem, &c.

Sup.hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 41. §. Dico ſeptimo & §. Dico undecimo, & in Reſ. 75. §. ult.

2. At his non obſtantibus, contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam tuentur DD. quos citat Rojas *loc. cit. n.*134. quibus ego addo Didacum Cantera *in qq. crimin. cap.*2. *de vera Confeſſ. num.*17. Zanardum *in direct. Confeſſ. part.*3. *c.*111. *n.*11. Azorium *tom.*3. *lib.* 13. *cap.*27. *q.*7. Flores de Mena *var. qq. lib.*3. *q.*22. *n.*45. Aragon. *in* 2.2. *D. Thom. q.*70. *art.*2. Sanctarellum *tract.de hæret. c.*39. *dub.*1. *num.*4. Morlam *in empor. juris, part.*1. *tit.*11. *in prælud. n.*51. Sayrum *in Clavi Reg. lib.*12. *cap.*21.*n.*16. Mirandam *de ordin. judic. q.*23.*art.*4.*concl.unic.in fin.* Menochium *vol.*2. *conſil.* 149. *num.*17. & 44. Ignatium de Villar *in ſylva reſponſ. lib.*1. *reſp.*15. *num.*38. & ratio eſt, quia per teſtes ſingulares nulla ſpecies hæreſis eſt plenè probata,

probata, nam ex pluribus diverſis numquam reſultat unum integrale, ut patet *in l.ſancimus*, §.*ſi quis autem C.de donat.& in leg. uſuræ, C.de uſuris*, & plura imperfecta non faciunt unum perfectum, ut habetur *in l. unic.* quæ ita ſummatur, *Cod. qui tutel. n. ſe excuſ.* Non eſt tamen negandum, ut optimè obſervat Cantera *loc. cit.* quòd ex teſtibus ſingularibus poſſet fieri probatio, ut daretur aliqua pœna extraordinaria, vel aliqua tortura & ita etiam docet Scaccia *de judiciis tom.2. lib.2.cap.9.dub.*10. *num.*527. Sed cùm hæc omnia vera ſint, difficultas eſt an ſi teſtes de eadem hæreſi ſint concordes, ſed eam quiſque audivit in vario loco & diverſo tempore, an inquam dicti teſtes ſufficiant ad condemnandum hæreticum pœna ordinaria? Affirmativam ſententiam docet doctus Simanca *in enchir. tit.*37.*n.*8.*& in inſtit. cathol.tit.*64.*n.*77. contra quem inſurgit noviſſimè Freytas *in addit. ad tract. de Confeſſ.ſolic.* Rodericus Acugna *q.*22.*n.*25.& alij penes ipſum, cum Flores de Mena *var.qq.lib* 3.*quæſt.*22. *n.*45. Scaccia *loc.cit.* & Ioannes Rojas, qui *in tract. de hæreſi part.*2.*n* 145. periculoſam vocavit hanc ſententiam Simancæ. Verùm illam ſequuntur Salicetus *in l. teſtium, cap. de teſtibus, num.* 26. Conradus Brunus *lib.*4. *de hæret. cap.*9. & ex neotericis Hippolytus Riminald. *lib.*1. *conſ.*7. & Leonard. Leſſius *de juſtit. & jure lib.*2. *c.*30. *dub.*4. *num.*33. ubi ſic aſſerit. Si duo de eadem hæreſi aſſerta deponunt, & ſolùm in tempore diſcrepent, plenè probant, quia in ſubſtantia delicti conveniunt, & quamvis non ſit idem numero actus, tamen quia eſt idem numero ſignificatum, habetur pro eodem actu, imò diſcrepantia temporis interdum facit ad majorem fidem. Ita Leſſius. Vnde patet nimis rigide contra Simancam loquutum fuiſſe Rojas: nam licèt ejus opinio ſit probabilior, tamen opinionem Simancæ non periculoſam, ſed probabilem eſſe puto, & ideò noviſſimè illam mordicus defendit Souſa *quæſt. unic. de teſtib. ſingul. ſect.*2. *num.*11. *poſt aphor. Inquiſ.* & tanquam probabilem etiam admittunt Ioſeph. Aldrete *de relig.diſcipl.tuend.lib.*2.*cap.*3. *n.*29. & Anton. Sanctarellus *tr.de hæreſi c.*39. *dub.*1.*n.*6. *in fine*, & poſt hæc ſcripta inveni eamdem opinionem Simancæ docere etiam Miranda *de ordine jud tom.*1.*q.*17.*art.*8. *concluſ.*5.& Villalob.*in ſum.to.*2.*tract.*17.*diff.*3.*n.*6. ubi ita ait: [Por teſtigos ſingulares no ſe puede provar que uno es herege, mas, el maeſtro Arag.*in* 2.2. *q.*79.*art.*2. Saca dos caſos. El primero es, quando los teſtigos concuerdan en la heregia, y diſcuerdan en el tiempo, o lugar, porque en eſte caſo, ſeria como el ladron que moſtro la coſa, que havia hurtado à diferentes perſonas en diferentes tiempos y lugares. El ſegundo caſo es quando los teſtigos ſingulares caminan à un fin y ſon muchos y fide dignos, que entonçes ſe le puede dar entero credito.] Ita ille: & hæc dicta ſufficiant pro defenſione Simancæ, licèt ego, ut dixi, contrariam ſententiam teneam, quam etiam noviſſimè tenet Paulus Layman *in theolog.moral.lib.*3 *ſect* 5.*tract* 6.*c.*4. *n.*5. Dico igitur quod etiamſi reus pluribus teſtibus ſingularibus idoneus urgeatur adhuc ordinaria pœna puniri non poterit; & ideo ſi in negativa perſiſtat per aliquod temporis ſpatium eſt expectandum & inquirendum, an teſtes per omnia concordes haberi poſſint. Sed priùs torquendus, qui ſi nihil confiteatur, abjuret de vehementi, tum ad triremes, vel carcerem perpetuum damnetur, nec Curiæ ſæculari tanquam negativus relaxari poterit, & hæc omnia docet etiam Pegna *in direct. Inquiſ. part.*3. *comm.*121. & Scaccia *de judic. lib.*2.*cap.*9. *dub.*10.*num.*527. & Caſtrus Palaus *tract.*4. *diſp.*8. *punct.*15. §.4. *n.*16.

ſup. hoc in Reſ. 1. not. præterita §. Dico octavo

3. Nota tamen, quod ex diverſitate ſupradictarum opinionum orta eſt differentia inter ſtylum Inquiſitionis Hiſpan.& Inquiſitionis Luſitaniæ: nam in Inquiſitione Hiſp. hæretici nunquam damnantur ad pœnam ordinariam, ex teſtibus ſingularibus; ſecus autem in Inquiſitione Luſitana, ut notat Souſa *in quæſt.un.de teſtibib.ſing. poſt aphor. Inquiſ.* & ideo Fernand. *in exam. Th.mor. part.*1.*c.*19. §.10. *n.*19. ſicait crimen hæreſis Iudaiſmi, Lutheraniſmi, &c. ſufficienter probatur per plures actus ſingulares tendentes ad eumdem finem, atque ideo teſtes de his criminibus ſingulariter teſtificati verè habentur concordes, & probat uſus Inquiſitorum in noſtra Luſitania; quia aliter non ſatis provideretur bono communi, poterit enim unus hæreticus totam inficere urbem, & Iudæus cum ſingulis judaizare, neq; tamen convinci. Oppoſitam ſententiam ſequuntur Inquiſitores in Hiſpania. Ratio eorum eſt, quia nulla ſpecies perfectè probatur niſi in aliquo ſingulari individuo. Ita Fernand. Verùm in Tribunali Inquiſitionis hujus Regni Siciliæ obſervatur ſuus Inquiſitorum Hiſpaniæ, & ita etiam obſervat praxis Inquiſitionis Rom. ut notat Freyr.*in tr.de Conf.ſolic. q.*22. *n.*24. ut patet apud Farin.*q.*64.*n.*218.*in fin.* & apud Maſc. *lib.*2. *conc.*856.*n.*25.*&* 26. & ita docet Freyt.*ubi ſupr.in editione noviſſ.n.*64.ubi probat circa præſentem quæſtionem omnes alias Inquiſitiones ſequi debere ſtylum Inquiſitionis Romanæ, & non damnare reum ad pœnam ordinariam ex teſtibus ſingularibus.

RESOL. XXXII.

An reus hæreticus malæ vitæ, & famæ poſſit puniri ab Inquiſitoribus ex duobus tantum teſtibus conteſtibus tamen, & idoneis? Ex p.4.tr.7. Reſ. etiam 32.

§.1. Videtur prima facie reſpondendum negativè, quia, ut docet Acugna *de Conf.ſolic.q.*23. *n.*7. & alij penes ipſum, teſtes quorum nomina non publicantur reſpectu rei, non ſunt idonei, & omni exceptione majores. Sed in Tribunali SS. Inquiſitionis nomina teſtium non manifeſtantur reo. Ergo, &c. Minor patet ex praxi, & major probatur quia delatus non poteſt per ignorantiam teſtium, de quibus nomina neſcit, adverſùs eos aliquid objicere. Ergo non erunt teſtes omni exceptione majores, & ita hanc ſententiam docet ex neotericis Octavus Spathar.*in praxi Reg.tr.*7.*c.*14.*n.*2. Eymeric.*in dir.Inquiſ.p.*3.*q.*71. Alber. *de agnoſc. prop. hær.q.*34.*n.*3.& alij penes Farin.*tr.de hæ.q.*88.§.3.*n.*56. quibus adde Barb.*in collect.tom.*3.*lib.*5.*tit.*2.*c.*5. *n.*5.

2. Verùm ego contrariam ſententiam teneo, quam tuetur Didacus Cantera *in quæſt.crim. c.*1.*de hær.n.*61. Io.Simanca *in enchir.tit.*34.*n.*5.*& in inſtit. tit.*51. *n.*8. *& tit.*64.*n.*36.Gundiſſalvuus *tract.de hæret.q.*13.*n.*9. & alij, quos noviſſimè citat & ſequitur Anton. Sanctarell. *tr. de hær. cap.*39. *dub.*2. *n.*12. quibus adde Torreblanca *de magia lib.*3.*cap.*17.*n.*70. Leſſium *lib.*2.*c.*30. *dub.*4.*n.*33. & ratio eſt quia cùm in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum, & nullo jure ab hac regula excipiuntur ij, qui de hæreſi debent damnari; ergo juſtè per duos teſtes condemnabuntur, & hanc ſententiam velut communem ſequitur etiam Iul.Clar. *in pract.lib.*5.§. *hæreſis,n.*20. & eam uſu eſſe receptam in Tribunalibus Inquiſ. teſtatur Pegna *ubi infra.* Nec contra ſententiam noſtram faciunt DD.pro opinione negativa citati. Nam, ut obſervat Farinac. *loc.cit.n.*18. concordandi ſunt, ut videlicet loquantur, quando teſtes non ſunt omni exceptione majores, & ſic teſtimonium duarum fœminarum non ſufficiet ad condemnandum hæreticum; vel dic meliùs, quòd DD.contrarij loquuntur in caſu quando delatus eſt vir alioquin bonæ famæ, ſecus autem ſi eſſet malæ famæ, & ita Io. Rojas *de hæret.part.*2.*num.*103. ſic ait. Ego non auderem in tam gravi crimine duobus tantùm legitimis teſtibus quempiam condemnare niſi delatus eſſet malæ opinionis & famæ, vel alia adminicula contra eum concur

concurrerent, quo caſu communis DD. opinio eſſet tenenda. Ita Rojas, & alij.

3. Reſtat modò reſpondere ad argumentum contrarium ſupradictum, ad quod reſpondeo cum Ioſeph. Aldrete *de relig.diſcipl.tuen.lib.*1. *cap.*14. *n.*13. & aliis, quòd in ſacro Inquiſitionis Tribunali diligentia DD. Inquiſitorum ſupplet abundanter id quod defenſionis, in teſtium nominibus ſupprimendis, adimitur.

4. Claudam igitur hoc quæſitum cum verbis doctiſ. Franciſci Pegna *in direct. Inquiſit. comm.*20. ſic aſſerentis. Non poſſumus diffiteri liberum eſſe judicibus fidei, & ob communem ſententiam, & ob jura duos ſolùm teſtes idoneos in quavis cauſa poſtulantia, & ob communem uſum ſacri Tribunalis Inquiſitionis, ad voces duorum teſtium idoneorum, reum hujus criminis condemnare. Negativa ſententia valdè benigna eſt & ſecura, quæ tunc potiſſimum non eſſet contemnenda, quando reus inſignis probitatis communiter haberetur, & integræ famæ & incorruptæ vitæ; tunc enim non eſſet incongruum, aut differre ſupplicium, donec fortè aliæ accederent conjecturæ & probationes; aut mitiùs punire, & hac etiam ratione videntur loquuti hujus opinionis aſſertores. Ita Pegna. Vnde reus malæ vitæ & famæ poteſt puniri à DD. Inquiſitoribus tanquam hæreticus ex delatione duorum teſtium, dummodo ſint conteſtes, & omni exceptione majores, & ita præter DD. citatos tenet etiam Malleus maleficarum *tom.*1. *p.*3. *q.*2. & hæc dicta ſint in rigore loquendo, nam hodie praxis noſtræ Inquiſitionis Hiſpanicæ, regulariter non damnat quoſcumque hæreticos ad pœnam ordinariam, niſi per tres teſtes conteſtes idoneos.

RESOL. XXXIII.

An Inquiſitores poſſint damnare reum, ut publicè abjuret de levi?

Et an abjuratio de vehementi, quamvis fieri debeat publicè, & in loco publico, poſſit tamen ex rationabili cauſa fieri non publicè, ſed ſecreto?

Et notatur, quod ætas neceſſaria ad abjurationem in maſculis eſt 14. *annus, & in fœminis* 12.

Et advertitur, quod ſi ſupra dicti reconcilientur ex hæreſi formali propter eorum confeſſionem, & poſtea relabantur, ex miſericordia, conſulto Supremo Conſilio Inquiſitorum, videntur admittendi pro illa vice, non obſtante relapſu? Ex p 4. tr.7. Reſ. etiam 33.

Sup. hoc in Reſ. not. ſeq. ſignãter curſim in §. Sed licet ad lin. 6. verſ. & quod leviter.

§.1. NEgativam ſententiam docet Sanctarell. *tr. de hæreſi, c.*41. *dub.*2. *n.*4. Sigiſmund. Scaccia *de judic cauſ.& c.lib.*1. *c.*59. *n.*10. Pegna *in direct. Inquiſ. p.*2. *comm.*40. Barboſa *in collect. tom.*2. *lib.*5. *tit.*7. *c.*9. *n.*12. & Rojas *ſingul.*1. *n.*26. ubi ſic ait: Secunda differentia quæ eſt inter abjurationem de vehementi, & de levi eſt reſpectu loci; nam abjuratio de vehementi fit ſolemniter in conſpectu totius populi, ſed de levi in domo Epiſcopi, vel coram Inquiſitoribus. Ita ille, & ante omnes Simanca *tit.*1. *n.*24.

2. Verùm hæc ſententia ita abſolutè prolata (pace tantorum virorum) mihi non placet, & hodie praxis S. Inquiſ. Hiſpan. in aliquibus caſibus, ut patet, eſt in contrarium: nam contrahentes binas nuptias abjurant de levi, & tamen publicè: idem etiam faciunt aliquando blaſphemi, legentes libros hæreticorum, Aſtrologi judiciarij, &c. ut *infrà* ſuis locis patebit. Vnde libenter adhæreo ſẽtẽtiæ Eymerici, qui pro ſua ſententia malè citat Rojas, *in direct. Inquiſ. p.*3. *n.*161. ubi docet quòd reus ſi eſt ſuſpectus publice, debet etiam publicè abjurare de levi; ſi autem non, abjurabit in Audientia ſecreta Inquiſitorum, ſecundùm quod apud plures, vel pauciores ſuſpectus fuerit de hæreſi. Igitur in caſibus contingentibus, hoc remittendum puto arbitrio DD. Inquiſitorum; & ideo Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*2. *c.*40. *n.*5. loquens, de abjuratione levi, ſic ait. Hæc abjuratio aliquando fit publicè, aliquando verò ſecretè, ſecundùm quòd culpa publica, vel occulta fuerit, prout Inquiſitoribus videbitur. Ita ille.

3. Nota etiam quòd licèt abjuratio de vehementi, debet fieri publicè, & in loco publico, ut diximus, & docet Riminald. *lib.*6. *conſ.*186. Menoch. *de arbitr. lib.*2. 93. *caſ.*322. *n.*1. & conſtat ex *cap. ad abolendam*, §. *præterea, de hæret.* & *ibi* Butrius *n.*6. Socin. *n.*8. & Ananias *n.*12. & ex Bulla Martini V. tamen aliquando, ut optimè notat Pegna *in direct. Inquiſ. p.*3. *comm.*40. *n.*161. rationabilis cauſa poteſt ſuadere, ut abjuratio de vehementi efficiatur etiam non publicè, ſed ſecretò. Ætas verò neceſſaria ad abjurandum in maſculis eſt 14. annus, in fœminis 12. ut patet ex Conſil. Tolet. *c.*11. & Bituricenſi *cap.*31. Non deſinam tamen hic apponere verba inſtr. Valliſolet. *anno* 1488. §.12. ſic aſſerentis. [Los menores de edad de diſcreçion aſſi hombres como mugeres no ſean obligados à abjurar publicamẽte ſalvo deſpues de los dichos años de diſcretion, que ſon doze en embra, y catorçe en varon, y que aſſi ſe entienda el capitulo de las ordenaciones de Sevilla, que en eſto diſpone, y que ſendo mayores de los dichos años, abjuren de loque hizieren en menor edad, ſiendo doli capaces.] Quæ verba ut obſervat Paramus *lib.*3. *q.*4. *n.*17. & ante illum Pegna *in direct. p.*3. *comm.*40. *n.*162. indicare videntur pueros ante ann. 14. & fœminas ante 12. poſſe abjurare, non tamen publicè, ſi doli capaces fuerint. Sed ego puto, hanc ſententiam rarò à DD. Inquiſitoribus in praxi deducendam eſſe, & ideo Souſa *in aphor. lib.*2. *c.*40. *n.*4. ſic ait Maſculi ante 14. annum, fœminæ verò ante 12. non abjurant, niſi rarò, etiamſi ſint doli capaces. Ita ille, & Pegna *loc. cit.*

Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ.

4. Advertendum eſt tamen, quòd ſupradicti ſi reconcilientur ex hæreſi formali propter eorũ confeſſionẽ, & poſtea relabãtur, ex miſericordia conſulto ſupremo Inquiſ. Conſilio videntur admittendi pro illa vice, non obſtante relapſu, iterum ad reconciliationem, & ita tenet Inquiſitor San Vincente *in manuſcr. c.*9. §.3. ubi ſic ait: [Si el ralapſo eſta convencido de la relapſia por teſtigos, haviendo ſido la primera vez ſolo convencido por ſu confeſion, aunque en rigor deve ſer relaxado, ſe deve atender mucho a la edad y capacidad del Reo, al tiempo de la primera reconciliacion, pues por los menos ſiendo de los que abjuraron los errores, que tuvieron menores las mugeres de doze y los hombres de quatorçe años, conforme a la inſtruçion de Valladolid, ibi doli capaces, pareçe que ſe deve uſar con ellos de miſericordia, admitiendo los ſegunda vez à reconciliaçion conſultando ſiempre al Conſejo.] Sic ille. Cujus opinio deſerviet *ſuprà proximè cap.*26. *de relapſis.*

Sup. contẽto in hoc § lege ſup. Reſ. 26. ſignanter §. ult.

RESOL. XXXIV.

An Inquiſitores debeant punire tanquam hæreticum, facientem ritus hæreticales, ſeu proferentem verba hæreticalia, & negantem intentionem? Ex p.4. tr.7. Reſ. etiam 34.

§.1. EGo more meo breviter, & clarè colligã aliqua ex probatiſſimis Authoribus. Dico igitur, quod Io. Rojas *de hæret. p.*1. *n.*276. *& ſeq. & n.*583. *& ſeq.* Albertin. *de agnoſc. q.*8. *n.*12. *q.*32. *n.*17. *q.*34. *n.*57. & alij, aſſerunt quod ſi quis confeſſus, vel convictus, dicat ſe ritus hæreticales feciſſe, ſed neget intentionẽ, ut hæreticus puniendus eſt, & ideo relaxandus Curiæ ſæculari, tanquam hæreticus negativus. Verùm his non obſtantibus, Didacus Cantera *in qq. crim. rubr. de hæret. cap.*1. *dub.*6. *n.*69. concludit, quòd licèt de rigore juris ſupra

ſupradicta ſententia ſuſtineri poſſit, ejus tamen opinio eſt quòd ſi reus, ſive confeſſus tantùm, ſive convictus & confeſſus, de facto hæreticali intentionem neget; non relaxandus tanquam hæreticus, ſed ſuper intentione torquendus eſt. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Peg. *in direct. Inquiſ. p.2. comm.59. §. quod ſi non compareant ſponte* Lazar. *de blaſph. q.6. n.13.* & Iacob. de Graſſis *in deciſ. p.1. lib.2. c.5. n.15.* Lapus & Card. penes Canteram *ubi ſuprà*, qui mordicus tenet negatiuam ſententiam, & reſpondet ad argumenta Rojas.

2. Sed quid dicendum, ſi non agatur de factis hæreticalibus, ſed tantùm de verbis? Rojas *ubi ſupra, de hæret. part.1. n.302. 303. & 306.* cum Albertino *de agnoſcend. q.36. n.18. q.8. n.12. & q.34. n.52. & 53.* & alij putant, quod ſi aliquis confitetur non facta, ſed verba hæreticalia protuliſſe & negat intentionem, is non tanquam hæreticus relaxandus eſt, ſed quia eſt de hæreſi ſuſpectus, poteſt ſuper intentione torqueri Vide etiam Decianum *in tract. crim. lib.5. c.36. n.19.* Pegnam *in direct. Inquiſ. part.3. q.61. comm.110.* & alios. Igitur ſupradicti DD. diſtinguunt inter facta & verba hæreticalia, & ideo putant confitentem ſe feciſſe facta hæreticalia, & negantem intentionem, relaxandum eſſe tanquam hæreticum; confitentem verò ſe dixiſſe verba hæreticalia, & negantem intentionem, torquendum eſſe tanquam de hæreſi ſuſpectum; & ita in ſpecie ſentit iterum Albertinus *de agnoſcend. q.36. n.18.*

3. Advertant tamen Lectores, quòd doctus Simanca varius ſibi videtur, & contrarius in hac quæſtione, nam *in cath. inſtit. tit.65. n.52.* aſſerit abſolutè & ſine ulla diſtinctione torquendū eſſe reum, qui confeſſus fuerit ſe dixiſſe, aut feciſſe aliquid hæreticum, ſi neget intentionem hæreticam, & antea *tit.13. n.16. & in enchir. tit.29. n.8.* contrarium docet, nempe quòd qui facto, aut verbis hæreſim committit, ut hæreticus puniendus eſt, quamvis recta intentione id feciſſe juraverit.

4. Sed quid ego ſentio in hac quæſtione, dicam breviter. Opinionem Canteræ & aliorum aſſerentium quòd in verbis & in factis, ſi reus neget intentionem, ſit tantùm torquendus, puto probabilem eſſe, quando reus ipſe confitetur delictum, & negat intentionem; ſecus autem ſi non ſolùm confiteatur delictum, ſed de illo ſit convictus & ita hanc ſententiam tenet noviſſimè Torreblanca *de magia lib.3. c.5. n.49.* Farinac. quem citat & ſequitur Caſtrus Palaus *tract.4. diſp.4. punct.3. n.17.* Igitur negantem intentionem, & ritus hæreticales facientem, ſi teſtibus eſſet convictus puto tanquam hæreticum negativum relaxandum eſſe; quia aliter aperiretur via omnibus hæreticis vitandi condemnationem, nam omnes ſe excuſarent, dicendo abſque intentione verba hæreticalia dixiſſe, & facta præſtitiſſe; & hæc opinio hodie regulariter ſervatur ſaltem in noſtris Tribunalibus Inquiſitionis Hiſpanicæ, ut teſtatur Ioſeph Seſſe *in deciſ. Regni Aragon. tom.4. deciſ.441. n.3. in fine.*

RESOL. XXXV.

An Inquiſitores poſſint ſuperveniente probatione reum abſolutum iterum examinare, & condemnare?

Sed difficultas eſt, an reo in pœnam extraordinariam condemnato ob defectum probationis, ſi ſuperveniant novæ probationes poſſint illum Inquiſitores in pœnam ordinariam condemnare?

Et an verò indicia ſupervenientia ſint conjungenda cum indiciis, ex quibus reus prius fuerat tortus? Ex p.4. tr.8. Reſ. etiam 35.

up. hoc ſup. tract. 10. eſ. 76.

§.1. LIcèt in aliis criminibus, poſt ſententiam abſolutoriam non liceat reum abſolutum iterum de eodem crimine examinare, inquirere, & punire; attamen in favorem fidei contrarium dicendum eſt in cauſa hæreſis in qua ſententia abſolutoria nunquam tranſit in rem judicatā, ut latè probant Souſa *in aphor. Inquiſ. l.2. c.37. n.31.* Rojas *de hær. p.2. n.384.* Simanca *in cathol. inſt. tit.60. n.13.* Pegna *in direct. Inquiſ. p.3. comm. 37. & 92.* Scaccia *de judic. l.1. c.93. n.2. & 3.* & ita determinavit Pius V. *in Bull. edita an.1567.* & hæc opinio procedit contra Repertor. Inquiſ. *ver. abſolutio*, & *ibi* Mandoſium *in addit. lit. E*, etiam ſi reus fuiſſet abſolutus de eadem hæreſi tanquam innocens, ut optimè notat Scaccia *loc. cit.* & ideo *in inſtruct. Hiſpalen. anno 1484. n.3.* ſic habetur. [Item acordaron y ordenaron, que los que fueren preſos por eſte delito que no ſean fatigados en las carceles, en la dilaçion del tiempo, que luego ſe haga el proceſſo con ellos, porque no haya lugar de quexarſe y no ſe detengan à cauſa de no haver entera provança, pues que es cauſa que quando ſobreviene probança ſe puede de nuevo agitar no obſtante la ſentençia, que fuere dada.] Sic ibi. Hinc infertur cum Ferdinando de Caſtro *in oper. mor. tom.1. tract.4. diſp.8. punct.11. n.10.* in cauſa hæreſis, probationes ſupervenientes conjungi poſſe cum præcedentibus inſufficientibus; & ob quarum inſufficientiam abſolutus fuit reus ab inſtantia judicij. Vide Pegnam *in director. part.3. comm.92* & Simancam *in cathol. inſt. tit.18. n.12.*

2. Sed difficultas eſt, an reo in pœnam extraordinariam condemnato ob defectum probationis, ſi ſuperveniant novæ probationes, poſſint illum Inquiſitores in pœnam ordinariam condemnare? Lucas de Peña & Iacobus Belloviſo apud Rojas *ubi infrà*, affirmativam ſententiam tenent; alij verò aſſerunt, quòd ſi pœna extraordinaria non fuit executioni mandata, tunc reus pæna ordinaria puniri poteſt, ſuperveniente legitima probatione; ſecus ſi mandata ſit executioni; & ita docet & obſervatum eſſe in Hiſpania in Sacr. Inquiſit. Tribunali teſtatur Ferdinandus de Caſtro *ubi ſuprà in oper. mor. tom.1. tract.4. diſp.8. punct.11. n.11.* Igitur ſecundùm Caſtrum, ſi pœna ſit executioni mandata, in caſu tali cenſet nullo modo poſſe puniri reum pœna ordinaria, ſed à pœna ordinaria detrahendum, quantum arbitraria importat; nam alioquin reus puniretur gravius, quàm mereretur, & in hanc ſententiam inclinat Rojas *de hæret. part.2. num.392.* licèt loquatur cum verbo *forſitan*, & in hac quæſtione difficili & ambigua, diſcipuli potius quàm Magiſtri officio fungi velit. Verùm ego abſolutè & ſine ulla formidine exiſtimo tenendam eſſe opinionem Caſtri Palai, quam tenet etiam noviſſimè Anton. Souſa *loco infrà citando, num.8.* ubi ſic ait. Condemnatus propter hæreſim, aut ſuſpicionem illius in pœnam arbitrariam ex defectu probationis, ſi plena probatio ſupervenerit, puniri debet pœna ordinaria, dummodo prima pœna adimpleta non fuerit; ſi autem adimpleta ſit, compenſetur in ſecunda. Ita ille, qui optimè tamen *n.9.* limitat ſupradictam ſententiam in caſu quo pœna ordinaria delicti ſit capitalis, nam prima pœna etſi corporalis, non minuet ſecundam; nec ſecunda compenſabitur cum prima, ſed tota ordinaria imponi poteſt, cùm talis pœna diviſibilis non ſit.

Sup. hoc in Reſ. not præteritæ, §.1. à lin.5.

3. Et tandem non deſinam hîc adnotare ea quæ etiam obſervavit apud eumdem Souſam *in aphoriſm. Inquiſit. lib.2. cap.37. num.7.* ubi ita ait. Abjurata vehementi hæreſis ſuſpicione, ſi dentur novæ probationes non plenè convincentes novorum lapſuum, poſt dictam abjurationem commiſſorum, de juris rigore tales probationes conjungi poſſunt cum præcedentibus, ad unam conſtituendam probationem, cùm ſententia non tranſeat in rem judicatam, hactenus tamen hoc practicari non vidi. Ita Souſa, quod eſt valde notandum. An verò indicia ſupervenientia ſint conjungenda cum indiciis ex quibus reus priùs fuerat tortus, videant Domini Inquiſit. omnino Proſperum Farinac.

in addit. ad ejus opera poſt lib. 3. *Conſilior. ad q.*4. *n.*29. *fol. mihi* 6.*col.*1. ubi ſic ait: Si quis fuit abſolutus ex eo quòd in tortura perſtiterit, & tunc ſine dubio indicia quæ per torturam fuerunt purgata, & ſublata, nullam vim habent, mortua ſunt, nec propterea conjungi poſſunt cum aliis ſupervenientibus indiciis, aut probationibus; ſecus ſi tortura non illata reus fuit abſolutus, ex eo quod in judicium contra ipſum deducta non ſufficiebant ad condemnandum. Tunc enim imperfecta probatio primæ inſtantiæ, conjungitur cum ſuperveniente probatione, ſecundùm veram, communem & uſu receptam ſententiam, de qua eſt Bart. Hoſt. Abb. Felin. Alex. & Alciat. *in locis per eum relatis*, teſtatur Simanca *Cathol. inſtit. tit.*18. *rubr. de defunctis, n.*20. Et hanc declarationem bene nota, quia (ni fallor) alibi eam non reperies in ſpecie poſitam, ſæpè habui in facto, & ſic, ut *ſuprà*, judicavi, & communiter judicatum vidi. Ita Farinacius *loco citato*.

RESOL. XXXVI.

Quænam pertinacia ſufficiat ad conſtituendum hominem hæreticum, non ſolum in foro interno, ſed etiam externo?

Et ſupponitur nullam eſſe hæreſim ſine pertinacia?

Et an ignorantia craſſa, & ſupina excuſet ab hæreſi, & quid de affectata?

Et an ſit cenſendus hæreticus pertinax vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus, vel Epiſcopo, ſi adhuc in ſuo errore perſiſtat? Ex p.4.tr.7. Reſ. etiam 36.

Sup. hoc, quod hic ſupponitur, ſup. in tr. 8. quamvis recitativè ex Reſ. 29. lege §. 1. & 2.

§.1. SVppono nullam eſſe hæreſim ſine pertinacia, ex D. Thom. 2.2. *q.*11. *art.*2. *ad* 3. Auguſtino *epiſt.*162. quo clarè habetur *in cap. dixit Apoſtolus* 24. *q.*3. *cap. in Eccleſia, eadem quæſt. & cauſa*, & expreſsè *in Clem. un. de ſumm. Trinit. & fide Cathol.* & colligitur ex aliis juribus, ut ex *cap. damnamus, de ſumm. Trinit. & cap. cum contumacia, de hæret. in* 6. *& cap. excommunicamus, de hæret.* & patet ex definitione ipſius hæreſis, quæ dicitur error voluntarius contra aliquam fidei veritatem cum pertinacia aſſertus ab eo qui fidem recepit. Sed difficultas quæ multorum torſit ingenia, conſiſtit in declarando quænam ſit iſta pertinacia ſine qua nullus eſt hæreticus.

2. Prima opinio eſt ferè omnium Theologorum aſſerentium ad pertinaciam ſufficere quòd ſciens quis aliquid eſſe de fide, deliberatè illud non credat, ſed ut quis animadvertat ſuam opinionem eſſe contrariam ſenſui Eccleſiæ Catholicæ, & tamen neglecta authoritate Eccleſiæ perſiſtat in ſua opinione. Ita Becanus *in* 2.2. *cap.*14. *quæſt.*2. *concl.*3. *num.*10. Scortia *in Bull. Pontif. epit.*4. *theor.*8. Turrianus *tom.*1. *in* 2.2. *diſp.*55. *dub.*2. Vaſquez *in* 1. 2. *quæſt.*76. *art.*7. *diſp.*126. *cap.*3. Valentia *tom.* 3. *diſp.*1. *quæſt.* 11. *punct.* 1. Sanchez *in ſumm. tom.*1. *lib.*2. *cap.*7. *num.*4. Azorius *tom.*1. *lib.*8. *cap.*9. *quæſt.*1. Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*4. *diſputat.*3. *punct.*2. *num.*1. Coninch. *de fide diſp.*18. *dub.*7. *n.*78. Filliucius *tom.*2. *tract.*22. *cap.*6. *n.*153. Layman. *lib.*2. *tract.*1. *cap.*13. *num.*2. Reginaldus *tom.*1. *lib.*9. *cap.*14. *num.*224. Peſantius, Malderus, Sylvius, Bañez, Aragon, & Cajetanus *in* 2.2. *quæſt.*11. *artic.* 2. cum aliis penes ipſos.

3. Secunda opinio eſt aliquorum Iuriſperitorum non peritè aſſerentium, minimè eſſe hæreticum pertinacem, ſi quis priùs non fuerit admonitus. Ita Alciat. *in l.*2. *C. de ſum. Trin. & fid. Cathol. n.*3. ubi ſic ait: Pertinacia eſt, quæ hominem hæreticum facit, quapropter ſi quiſquam in Trinitate non rectè ſentiat, niſi admonitus perſiſtat, hæreticus non eſt. Sic ille, & inter Neotericos hanc ſententiam docet Menoch. *vol.*2. *conſ.*149. *n.*49. ubi ſic ait: Vt quis dicatur hæreticus pertinax debet conſtare quòd fuit monitus, & inſtructus de veritate, & quòd ea inſtructione ſpreta perſiſtat in eadem opinione, & citat pro hac ſententia Lupum, & Turrecrematam, quibus addi poteſt Palatius Rub. *in alleg. in mat. hæreſ.* §. 3. *per tot.* Vnde D. Auguſt. *de Civit. Dei, lib.*8. *cap.*51. relatus *in cap. qui in Eccleſia* 24. *quæſt.*3. ſic ait: Qui in Eccleſia Dei morbidum aliquid pravumque ſapiunt, ſi correcti, ut ſanum rectúmque ſapiant, reſiſtunt contumaciter, ſua peſtifera dogmata emendare nolunt, ſed defendere perſiſtunt, hæretici ſunt. Et *in Clem. un. de ſumm. Trinit.* Pontifex definit hæreticum cenſendum eſſe qui defendere pertinaciter præſumpſerit quòd anima rationalis non ſit forma corporis humani.

4. Tertia opinio fœdere diſtinctionis ſupradictas pugnantes opiniones conciliat, ait enim primam opinionem procedere in foro interiori, ſecundam verò in foro exteriori. Ita Petrus de Aragon. *in* 2.2. *q.*11. *art.*1. *concl.*2. & Sanctarellus *de hæret. cap.*1. *dub.*4. *n.*18. *in fin.* & favet Tannerus *in* 2.2. *D. Th. diſp.*1. *q.*8. *dub.*5. *n.*91. *&* 94. Verùm ſi hæc diſtinctio admittenda eſſet, paucos hæreticos puniret Tribunal S. Inquiſit. cum periculo reipubl. quia omnes hæretici ſe defenderent, dicendo quòd non fuerint admoniti, & ideo primam ſententiam non ſolùm in foro interiori, ſed etiam exteriori puto amplectendam eſſe. Vnde Lorca *in* 2.2. *D. Th. q.*11. *art.*2. *diſp.*41 *n.*8. ſic ait: Per ſe, & ex natura rei non eſt neceſſaria admonitio, ut homo hæreticus ſit pertinax, nam in his quæ manifeſta ſunt, qui errat ex electione & deliberatè, etiamſi à nullo ſpeciatim admonitus ſit, & priuſquam admonitus ſit pertinax, eſt etiam hæreticus.

5. Quare non rectè Alciatus, & quidam alij dicunt neminem cenſendum eſſe pertinacem, niſi eum, qui admonitus perſiſtit in errore, quia ſine ſpeciali admonitione poteſt eſſe electio erroris contra Eccleſiam & ſi quæ admonitio neceſſaria eſt, ipſa notorietate doctrinæ fit, quemadmodum in excommunicationibus à jure lex ipſa ſufficienter admonet, ut ſubſit contumaciæ quæ ad excommunicationem requiritur. Nec ſolùm in foro animæ, ſed etiam in foro externo poteſt decerni pertinacia ſine aliqua monitione prævia. Hæc Lorca doctiſſimè, ut ſemper ſolet. Vnde Paramus *de orig. Inquiſ. lib.*1. *tit.*1. *cap.*4. *num.*5. ait: In uſu & more Eccleſiæ poſitum eſſe eum hæreticum decernere, qui errore imbutus fuerit à ſe damnato, quamvis nulla præierit commonentis eum vox, & ideo Paulus Garſia *in ordine proceſſandi in S. Officio fol.* 11. *à tergo*, ſic ait. [Cada y quando que el Reo confeſſare haver tenido y creydo errores, ſe le ha de preguntar ſi ſabia y entendia que la Ygleſia Catholica Romana tenia lo contrario de lo que el creïa, de manera que baſtantemente ſatisfaga a lo que toca à la pertinacia que es lo que haze herege conſumado.] Sic ibi. Sed audiamus Simancam *tit.*48. *num.*7. *&* 8. ſic aſſerentem. Adnotatu dignum eſt quòd quicumque credit aliquam propoſitionem veram eſſe, cujus contrariam ſciat eſſe catholicam, hoc ſolo conſummatus hæreticus pertinax eſt. Nec audiendi quidam, quorum in numero eſt Alciatus, qui putant neminem hæreticum pertinacem eſſe, qui non habet animum obſtinatum, & admonitus non perſiſtit, nam pertinacia quæ conſummatum facit hæreticum, non eſt obſtinatio ſola, ſed quilibet etiam verus conſenſus contrarius cognitæ veritati Eccleſiæ Catholicæ. Accedit etiam ratio viva quidem & ſpirans, quia ſacra Scriptura, & Eccleſiaſtica definitio, quibus fides Catholica continetur, plus operatur, & poteſt, quàm ſexcentæ judicis admonitiones, & quàm mille prohibitiones juris humani. Sicut igitur is, qui contradicit legitimis hominum admonitionibus, pertinax eſt, & qui facit contra prohibitionem legis humanæ, ipſo facto incidit in excommunica

municationem, quæ nonniſi præcedentibus admonitionibus ferri ſolet, & legis authoritas pertinacem haberi facit quemlibet legis tranſgreſſorem; ſic etiam qui contra Scripturam ſacram, aut Eccleſiæ Catholicæ definitionem ſciens errat, hoc ſolo ſine alia admonitione pertinax hæreticus eſt. Ita Simanca, & tandem hanc ſententiam docet noviſſimè Merolla *in diſp. Theol. tom.*1. *diſp.*1. *cap.*2. *dub.*12. *n.*181. ſic aſſerens. Infertur non requiri ad pertinaciam, ut quis de ſuo errore ſcienter admiſſo moneatur, & ipſe adhuc perſiſtere velit, ſed ſufficere ſi ſcienter erret contra id quod ab Eccleſia definitum eſſe cognoſcit. Sic ille, & hanc opinionem tenet etiam Suarez *de fide diſp.*19. *ſect.*3. *num.*8. & Ricciullus *tract. de jure perſon. &c. lib.*5. *c.*2. *num.*10. ex quibus firmata ſatis remanet noſtra ſententia adversùs Sanctarellum, Alciatum, Menochium, & alios, niſi quis eos benignè intelligendos eſſe dicat, in caſu quo hæreticus eſſet rudis & ſimplex, vel etiam ſagax & doctus, quando relaxandus eſſet brachio ſæculari; in his enim caſibus concedimus, prætermittendam eſſe admonitionem. Sed quia, ut optimè advertit Becanus *tom.*3. *in* 2.2. *cap.* 14. *quæſt.*2. *num.*13. ex doctrina ſuperiùs allata ſequitur, quò nemo eſt hæreticus niſi ſit pertinax in ſuo errore, & nemo eſt pertinax, niſi qui advertit ſe ſentire contra Eccleſiam: ergo qui hoc ignorat, nec pertinax, nec hæreticus eſt. Ideo videtur hîc diſcutiendum neceſſariò quænam ignorantia excuſet ab hæreſi, & per conſequens à pertinacia.

6. Suppono igitur ignorantiam culpabilem, ſeu voluntariam eſſe duplicem, una eſt affectata, quando quis ex induſtria vult aliquid ignorare, altera eſt craſſa & ſupina, quando quis non ex induſtria & propoſito, ſed ex quadam negligentia ignorat ea quæ poteſt & debet ſcire; prior eſt directè & formaliter voluntaria, poſterior indirectè & virtualiter, utraque tamen vincibilis & culpabilis, hoc ſuppoſito.

7. Prima opinio aſſerit ignorantiam craſſam, & ſupinam, non excuſari ab hæreſi, & per conſequens à pertinacia. Ita Lorca *in* 2. 2. *D. Thom. q.*11. *artic.*2. *diſp.*41. *num.*15. Sotus *in* 4 *diſt.*22. *quæſt.*2. *artic.*3. *poſt* 3. *concl. caſ.*1. Sayrus *de cenſ. lib.*1. *caſ.*14. *n.*15. Toletus *lib.*1. *cap.*19. *n.*2. Felinus *in cap.*1. *de hæret. n.*2. Ancharanus *n.*5. Boërius *n.*2. Io. Andreas *n.*2. & alij. Et ratio eſt, quia ignorantia culpabilis non excuſat ab aliis peccatis: ergo nec ab hæreſi: nam ſicut homicidium ſemper eſt peccatum, ſive fiat ex ſcientia, ſive ex ignorantia culpabili, ita error circa fidem ſemper erit peccatum hæreſis, ſive ſcienter, ſive ignoranter fiat modò ignorantia fuerit culpabilis.

8. Secunda opinio tenet nullum errorem contra fidem ex ignorantia vincibili etiam craſſa commiſſum, eſſe hæreſim. Ita Zumel *in* 1. 2. *quæſt.*76. *art.*4. *diſp.*1. *paulò ante* 1. *concl.* Cano *de loc. Theol. lib.*12. *cap.*9. Caſtrus *de juſta hæret. pun. lib.*1. *cap* 9. & alij, quos citat & ſequitur Merolla *in diſp. Theol. tom.*1. *diſp.*1. *cap.*2. *dub.*12. *num.*177. quia de ratione hæreſis eſt, ut quis erret in fide, ſciens ſe credere, & opinari contra communem ſenſum Eccleſiæ. Sed qui habet craſſam ignorantiam, circa communem ſenſum Eccleſiæ, non errat, ſciens ſe credere, & opinari contra communem ſenſum Eccleſiæ: ergo non eſt hæreticus. Deinde quando quis ignorat ſe ſentire contra ſuum Magiſtrum, non cenſetur eſſe pertinax, aut derogare authoritati Magiſtri, ergo, &c.

9. Tertia opinio, cui tanquam probabiliori adhæreo, docet non ſolùm ignorantiam craſſam & ſupinam, ſed etiam affectatam excuſare ab hæreſi. Ita hanc ſententiam tenet Azorius, Aragon, Bañez, Suarez, Coninch, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*4. *diſput.*3. *punct.*2. *num.*3. quibus ego addo Peſantium *in* 2. 2. *quæſt.*11. *art.*1. *diſp.*1. *concl.* 1. Becanum *tom.*3. *in* 2.2. *cap.*14. *quæſt.* 2. *num.* 16. Sanctarellum *tract. de hæreſi. cap.*1. *dub.*5. *num.*23 Ricciullum *tract. de jure perſon. &c. lib.*5. *cap* 7. *n.* 3. Ledeſmam *in ſumm. tom.*2. *cap.*6. *concl.*4. *diffic.* 2. & Vaſquez *in* 1.2. *diſp.*126. *cap.*2. quicquid in contrarium aſſerant Valentia *tom.*3. *diſput.*1. *quæſt.*11. *punct.*1. *diffic.* 4. *ad* 1. *arg.* Zumel *in* 1. 2. *quæſt.*76. *art.*4. *diſp.*1. Canus *de loc. Theol. lib.*11. *cap.*9. & alij.

10. Dico igitur primò, quòd ignorantia affectata poteſt duobus modis accidere, primò ex tædio addiſcendi tantùm, ut ſi quis vult aliquid ignorare, quia tædet illum diſcere, & hoc modo error in rebus fidei non eſt hæreſis, quia qui ſic errat, non offendit authoritatem Eccleſiæ tanquam pertinax, & incredulus, licèt offendat Deum tanquam culpabiliter ignorans, ergo ipſius peccatum non eſt hæreſis, aut pertinacia, ſed ignorantia. Secundò poteſt contingere affectata ignorantia ex falſa opinione contra Eccleſiam, quia quis putat parvi momenti eſſe ea quæ in Eccleſia creduntur, & proponuntur, & hoc modo eſt hæreticus, quia ex illa falſa opinione affectaret ignorantiam.

11. Reſtat modò reſpondere ad argumentum primæ ſententiæ. Dico igitur eſſe diſparem rationem inter hæreſim, & alia peccata, quia de ratione hæreſis eſt pertinacia: at nemo in rebus fidei eſt pertinax, niſi ſciat, & advertat ſe ſentire contra Eccleſiam; quare qui hoc ignorat, non eſt pertinax, & conſequenter non hæreticus; at verò pertinacia non eſt de ratione aliorum peccatorum, ac propterea cùm committuntur alia peccata, non requiritur in peccante, ut advertat ſe delinquere contra legem Dei, ſed ſatis eſt ſi advertat, vel poſſit ac debeat advertere.

12. Notandum eſt tamen quòd omnia ſupradicta intelligenda ſunt in foro interiori, nam in foro externo & judiciali errans in fide, ſi allegat ex ignorantia erraſſe, non creditur ſi error commiſſus ſit in his, quæ quis ex officio ſcire tenetur, vel quæ paſſim & communiter illius qualitatis ſunt. Vnde Sacerdotes & alij viri docti errantes in articulis fidei & præceptis Decalogi, ex malitia præſumuntur errare, & non ex ignorantia. Ita Souſa *in aphor. Inquiſ. lib.*1. *cap.*12. *n.*14. & Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*4. *punct.* 2. *num.* 5. qui citat Menochium, Farinacium, Decianum, & alios. ego tamen adducam pulchrum locum Albertini *q.*30. *num.*37. ubi ſic ait: Si ſumus in caſu quòd aliquis negaret articulum divulgatum, vel contentum in Symbolo, quem tenetur explicitè & diſtinctè credere, tunc ex eo eſt præſumptio violenta contra eum quòd veritatem illius non ignorat, ſed quòd illum aſſerit, ſcienter & non ignoranter, ideo pertinax hæreticus eſt judicandus, quamvis dicat ſe paratum corrigi.

13. Ex his conſideratur, an benè dixerit Io. Lupus *in alleg. hæreſ.* ubi tenet, negantem aſſertionem Catholicam apud Catholicos divulgatam non eſſe hæreticum, ſi paratus eſt corrigi, quia ut ſentio non benè loquitur, quia illa divulgatio inducit contra illũ præſumptionem quam dixi, ex quo ille accuſatus de hæreſi cum Chriſtianis communiter converſabatur, Eccleſias intrabat, & de his pertinentibus ad fidem Catholicam ſæpè audivit prædicantes. Ita ille. Sed audiamus Simancam *tit.*18. *n.* 13. ſic aſſerentem. Nullus Chriſtianus excuſari poteſt prætextu ignorantiæ, ſi erraverit in articulis fidei, vel in præceptis Decalogi, vel in aliis veritatibus divulgatis, & quas quilibet ſcire debet, ſed longè magis inexcuſabiles ſunt peritiores & acutiores. Non eſt tamen negandum cum Pegna *in direct. Inquiſ. p.*2. *comm.*1. Sanctarell. *de hæret. cap.*1. *dub.*6. *n.*29. Io. Lopez *in alleg* §. 4. 5. & 7. Palatio Rubeos *in alleg. in mat. hær.* §. 4. Deciano *lib.*5. *cap.*39. *n.*11. Armilla *ver. hæreſis num.*1. Sylveſtro *ver. hæreſis num.*1. & aliis. Supradicta limitanda eſſe cum aliquibus cum

quibus probabiliter præſumitur, quòd non verè & perfectè ſciebant Catholicas veritates, ut v. g. quia ſimplices erant ut multi laici & ruſtici homines, aut quia dogma non erat de articulis fidei, qui in Eccleſia ſolent ſolemnizari, nam iſti arbitrio judicis debent puniri, & non ut formaliter hæretici, ſed tanquam ſuſpecti de hæreſi, debent abjurare, & quamvis gloſſa *in cap. ſchiſma 24.q.1.ver.magis, & ver.ignorantia.* Albertin.*in rubr.de heret.in 6.q.13.n.13. & 24.* hanc limitationem non admittant, tamen intelligendi ſunt de illis viris idoneis & ſimplicibus qui non ſunt parati corrigi ab Eccleſia, ut notat Angelus *ver. fides,num.6.* Tabiena *eodem ver.n.7.* & Sanctarellus *loc.cit.* Ex his Inquiſitoribus San Vincente *in manuſcript.cap.2.§.16.* ita rectè aſſeruit. [Algunas propoſiciones ay que aunque ſean formalmente hereticas dichas por perſonas ignorantes de poca capacidad puſilanimes llebadas de malencolia y falta de inſtrucion, que por eſtas y otras cauſas pareçe que no ſe puede reputar,ne preſumir vehemente que ſean hereges, ſi no erraticas, y anſi confeſſando haverlas dicho, y que no ſabian eran contra loque tiene la Ygleſia, negando la pertinacia y dando alguna razon natural,que les movio à dezir y creer dichas propoſiciones como una muger de quinçe años que io conoçi que dixo, que no creya que nueſtra Señora pudieſſe quedar virgen deſpues de haver parido, y otra que dixo que la Sanctiſſima Trinidad era una buena vieja y que no pudia creer que nueſtro Señor eſtuviſſe en la hoſtia, porque no podia caber en ella, y anſi ſuele darſeles algunas penitençias ligeras, o abſolverles ad cautelam, o abjurar de levi,y algunas vezes no ſiendo tanta la ignorançia podria haver abjurazion de vehementi.]

14. Sed quia dictum eſt aliquando ad conſtituendum hominem hæreticum neceſſariam eſſe admonitionem, ut v. g. quando laicus, vel ruſticus ſimplex errat ex ignorantia, reſtat pro complemento hujus diſputationis inquirere, an in tali caſu cenſendus ſit hæreticus pertinax, ſi talis vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus, vel Epiſcopo adhuc in ſuo errore perſiſtat.

15. Prima opinio negat & aſſerit,non ſatis eſſe ad pertinaciam de qua loquimur, ſi quis admoneatur de ſuo errore admiſſo, non ſolùm à viris graviſſimis, ſed etiam ab Inquiſitoribus & Epiſcopo,nam ſi talis ſemper exiſtimet ſuam opinionem non eſſe adverſus ſenſum Rom.Eccleſiæ, & ipſos Inquiſitores & Epiſcopum decipi, non eſt verus hæreticus pertinax. Ita Valentia *tom.3.diſput.1. quæſt.11. punct.1.diffic.4.* Torres *de Trin.q.32.art.4.in part. comm.* Salas *in 1. 2.tract.13. diſp.7.ſect.7.n.53.* Sayrus *de cenſ.lib.3.cap.4. num.17.* Sanchez *in ſum.tom.1. lib.2.cap.7. num.25.* Sanctarell. *de heret. cap.1. dub.6. num.28.* & alij penes ipſos, & ratio eſt, quia ,ut ſæpiùs dictum eſt,niſi quis credat ſe opinari contra Eccleſiæ doctrinam, non eſt hæreticus pertinax.

16. Secunda opinio affirmat, ita Bartol. *in l.tutor, §.tutores, num.1.ff.de ſuſpectis tutor.* Rebuffus *in Bull. Cœn.excomm.1. art.1.ver. hereticos.* Vgolinus *in Bull. Cœn.part.2. cap.1.§.1.num.10.* Pegna *in direct. Inquiſit. part. 1. comment.26.* Duardus *in Bull. Cœn. libro 2. can.1. quæſt.25. num.4.* Farinacius *de heret. quæſt.169. num.10.* Simanc.*tit.48.à num.18.*Albertinus *quæſt.30.* & alij.

17. Tertia opinio diſtinguit, & aſſerit negativam ſententiam procedere in foro interiori; ſequendam verò affirmativam in foro exteriori, ut patet *in cap.ad abolendam, de her.*ita Merolla *in diſp. Theol.to.1.diſp.1. tract.2.n.183.* Suarez *de fide diſp.19.ſect.3.n.21.* Vaſquez *in 1.2.tom.1.diſp.126. cap.3.n.7.* & Lorca *in 2.2. D.Th. quæſt.11.art.2.diſp.41. n.20.* & ego huic tertiæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, licet Caſtrus Palaus *tom.1. tract.4.diſp.3. p.2.n.6.* aſſerat opinionem affirmativam tenendam eſſe non ſolùm in foro exteriori, ſed etiam interiori. Sed contra Palaum non eſt recedendum à negativa ſententia quoad forum interius; ſecus autem, ut dictum eſt, quoad exterius, in quo errantes ab Inquiſitoribus, Epiſcopo, vel ab alio viro docto ab illis ad hoc deputato admoniti & non reſipiſcentes cenſendi ſunt,& damnandi tanquam hæretici; & ratio eſt,ut optimè advertit Lorca, quoniam ad judicium cujuſcumque cauſæ & cujuſcumque hæretici non oportet Eccleſiam congregare,neque Sum. Pontificem adire, & oportuit eſſe peculiares judices, quorum judicio cauſa finiatur, præſertim cùm hi prudenti ſemper & maturo examine procedant,nec niſi in certis & manifeſtis ſententiam proferant. Ita ille, & ego, & hæc dicta ſufficiant circa præſentem quæſtionem, in qua omnia ſatis explicata videntur quæ conſtituunt hominem hæreticum pertinacem in foro fori & poli.

RESOL. XXXVII.

In imponendis pœnis quando diſcrepant Inquiſitores, & Ordinarij, quid faciendum?

Et notatur, quod eſt differentia inter Inquiſitionem Romanam, & Hiſpanam; nam in Inquiſitione Romana poſtquam concorditer Epiſcopus, & Inquiſitores impoſuerunt delinquenti aliquam pœnam poſſunt cumulative eam minuere; in Hiſpania vero ex privilegio Summi Pontificis Supremus Inquiſitor habet poteſtatem minuendi, & relaxandi pœnas.

Et an hodie Inquiſitores in depoſitione Crucis ſignatæ, vulgo dictæ San Benito, *minime diſpenſare poſſint?* Ex p.4. tract.7. Reſ. etiam 37.

§.1. AD hoc dubium ita reſpondet Sanctarellus *de hereſi c.40. dub.2.num.13.* Quando Inquiſitor & Epiſcopus diſſentiunt, tunc conſulendus eſt Romanus Pontifex, ex *cap. per hoc de heret. in 6.* ubi dicitur. In qua ſententia ferenda ſi non convenerint, per utroſque negotium ſufficienter inſtructum ad Sedem Apoſtolicam remittatur. Ita textus *ibi*, & Sanctarellus, quod etiam noviſſimè docuit Barboſa *in collect. tom.3. lib.5. tit.2. cap.17. n.15.* ubi ſic ait. Notandum quòd diſcordantibus Inquiſitore,& Epiſcopo in prolatione ſententiæ, ſeu in alio actu quem quiſque ſolus expedire non poteſt,debent Sedem Apoſtolicam conſulere. Ita ille,& ante omnes Vmbertus Locatus *in praxi Inquiſit.ver.Tortura,§.ſed pone quod Epiſcopum.* Sed hoc procedit in Inquiſitione Romana,ſecus autem ſervatur in Hiſpanica, in qua ex privilegio Sedis Apoſtolicæ,quando Epiſcopi & Inquiſitores in aliquo diſcordant, non ad Summum Pontificem,ſed ad ſupremum Inquiſitionis Senatum cauſa inſtructa recurrendum eſt; ut notat Simanca *tit.25. num.5.* ubi ſic ait: Si Epiſcopus & Inquiſitores concordes non fuerint in pronunciando,tunc remittenda eſt cauſa inſtructa ad Apoſtolicam Sedem. Sed hoc in Hiſpania longè aliter fit, nam cùm Epiſcopi & Inquiſitores non ſunt concordes, remittitur cauſa inſtructa ad Senatum ſacræ Inquiſitionis. Ita ille & poſt illum Molina *de juſt. tract.5. diſp.28.num.14.*ubi *in fine* ita aſſerit. Poſtquam hæc ſcripſi, à fide dignis accepi, id quod de recurſu ad ſupr.Senatum Inquiſitoremque Generalem, quando Ordinarius & Inquiſitores diſcordant,authoritate literarum Apoſtolicarum fuiſſe in hoc Regno ſancitum. Neque ſanè aliter id ſibi Generales Inquiſitores uſurpaſſent,in Epiſcoporum præjudicium,quàm Apoſtolica authoritate. Hæc Molina, qui citat Rojas & Pegnam, quibus ego addo Freytam *in editione noviſſima de Confeſſ. ſolic. quæſt.15. num. 20.* & ideo in Inſtruct.

Inſtruct. Tolet. *ann.*1561. *num.*66. ſic ſtatuitur. [En todos los caſos que huviere diſcrepancia de votos entre los Inquiſidores y Ordinario , o alguno dellos en la definicion de la cauſa , o en qualquier otro auto , o ſentécia interlocutoria ſe deve remitir la cauſa al Conſejo] Sic ibi, quod etiam obſervatur in quibuſcumque appellationibus. Vnde Bariola *in florib. Inquiſit. part.*2. *comment.*31 §.12. ſic aſſerit: Ab Inquiſitore & ab Epiſcopo, ad Rom. Inquiſitionem appellatur , vel ad Papam, in Hiſpania à privatis Inquiſitoribus ad Generalem Regnorum Inquiſitorem , quod etiam notavit Martinus Real *in allegat. pro jur. ſancti Officy, concluſ.*1. *num.* 108. ubi ſic ait. [Deſta Inquiſiçion de Sicilia y de las demas de Eſpaña ſe va en grado de apelacion, o por via de recuſo , o agravio al Inquiſidor General , y Conſejo de la General Inquiſiçion en virtud de Privilegios Apoſtol. de las demas Inquiſiçiones de Italia , ſe recurre a la ſacra Congregaçion de la univerſal Inquiſicion por diſpoſiçion de derecho.] Ita ille, & ante illum Pegna *in direct. Inquiſit. part.* 3. *comment.*21. *num.*116. & Paramus *de orig. Inquiſ. lib.*3. *quæſt.* 4. *num.*101. & ideo *in dicta Inſtruct. Tol. ann.* 1561. *num.*81. ita habetur. [Si en algun caſo pareciesſe a los Inquiſidores, que deven otorgar la apelaçion en las cauſas criminales de los Reos que eſtan preſos, deven embiar los proceſſos al Conſejo.] Sic ibi , & hæc praxis fundata eſt in privil. Pontif. & in particulari Clem. VII. ut patet in ejus Bulla data Romæ 16. *Iuny anno* 1525.

2. Verùm quia in hoc Regno Siciliæ adſunt tres Inquiſitores, & Epiſcopus cum illis, quid faciendum ſi inter eos in judicando oriatur aliqua differentia? Ad hoc dubium reſpondet Simanca *tit.*60. *cap.*10. ſic enim ait : Cùm Inquiſitores diſſentiunt, & cauſa in ſenatu S. Inquiſitionis definitur, ſententiæ ſubſcribere omnes debent etiam ij qui contrariam, vel diverſam opinionem tuebantur. Quòd ſi fortè in provincia quapiam tres Inquiſitores ſint , & unus eorum cum Epiſcopo, vel ejus Vicario ſentiat , alij autem duo Inquiſitores ab eis diſſentiant, remittenda eſt cauſa ad Senatum. Si vero duo Inquiſitores cum ordinario conſentiant, ſententia protinus ferenda eſt , non expectato judicio Senatus. Ita Simanca.

3. Notanda eſt etiam hîc obiter alia differentia inter Inquiſitionem Romanam , & Hiſpanam. Nam in Inquiſitione Romana poſtquam concorditer Epiſcopus , & Inquiſitor impoſuerunt delinquenti aliquam pœnam poſſunt cumulativè illam minorare, ut docet Bariola *in aphor. lit. P. ver. Pœna* §.15. ubi ſic ait. Pœna delinquentibus in S. Officio minorari poteſt per Ordinarium , & Inquiſitores , ex *c. commiſſi. de hær. in 6.* Hodie ex decr. Vrbis de mandato Vrban. VIII. id fieri non poteſt , niſi cumulativè, id eſt, conſentiente Epiſcopo, & Inquiſitore. Ita ille. Vnde non eſt ampliùs amplectenda opinio Zanchini *tract. de hæret. cap.*21. *numero* 2. aſſerentis , Inquiſitores circa laicos poſſe mitigare & mutare pœnam petito conſilio Epiſcopi, licèt non obtento conſenſu; ſecus verò circa Clericos; nam debet requirere conſilium, & expectare conſenſum , non , inquam hæc opinio eſt amplectenda ampliùs, nam ex dicto decreto Vrb. VIII. Inquiſitoribus denegatur poteſtas minorandi pœnas ſine conſenſu Epiſcopi. Sed hæc omnia procedunt in Inquiſitione Romana non autem in Hiſpana, ubi ex ſpeciali privilegio Sum. Pontif. ſolus ſupr. Inquiſitor habet poteſtatem minuendi, & relaxandi pœnas delinquentibus impoſitas, ut teſtatur Rojas *ſingul.*155. *num.*5. *& part.*2. *de hæret. n.*210. *& num.* 382. ubi ſic ait. De jure comm. Inquiſitoribus vel unà cum Prælatis permiſſum erat mutare, ſeu mitigare ſententias in hæreticos jam prolatas , ex *c. ut commiſſi* §. *necnon, de hæret. in 6.* quod ſanè hodie aliter ſtatutum eſt per inſtruct. Hiſpalen. *cap.*7. & Toletan. *cap.*9. nam ad ſolum Gen. Inquiſitorem id diſpenſationis genus hodie pertinet. Ita ille, & hoc etiam obſervat Simanca *tit.*16. *num.*20. Pegna *in direct. part.*3. *comment.* 108. *&* 141. Farinacius *de hæret. quæſt.*186. *num.*79. & alij. Vnde hodie Inquiſitores in depoſitione Crucis ſignatæ vulgò dictæ *ſan Benito*, minimè diſpenſare poſſunt , ſed hoc ad Supr. Inquiſitorem ſpectat, ut ex Simanca notavit Pegna *ibi ſuprà in comment.*108.

RESOL. XXXVIII.

An Inquiſitores in imponendis pœnis teneantur ſequi vota Conſultorum?

Et aliqua alia quæruntur , & notantur contingentia inter conſultores, & Inquiſitores.

Et in calce hujus Reſolutionis alium caſum deciſum invenies pro Conſultoribus tantum. Ex p.4. tract.7. Reſ. etiam 38.

§.1. QVod conſilium Conſultorum ſit petendum, patet ex textu *in cap. fin. ad med. de hæret. in 6. & in cap. ut commiſſi* , §. *advocandi eodem titulo. & lib.* Sed difficultas eſt , an in tali caſu vota Conſultorum ſint deciſiva , ita ut illa teneantur Inquiſitores ſequi ? In Inquiſitione Luſitana vota Conſultorum eſſe deciſiva teſtatur Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.*1. *cap.*1. *num.*14. *& lib.*2. *c.*36. *num.*9. & hanc opinionem affirmativam abſolutè tenet Albertinus *quæſt.*26. *concluſ.* 15. Homobonus de Bonis *tract. de ſtatibus part.*1. *cap.* 8. & Michaël Zanardus *in director. Theol. part.*2. *pr.*1. *cap.*6. *quæſt.*42. aſſerit eſſe periculoſum, & reprehenſione dignum, Inquiſitores in tribus caſibus à voto Conſultorum diſcordare. Primò, quando cum Conſultoribus conſentit Epiſcopus. Secundò quando omnes Conſultores ſunt in uno voto. Tertiò, quando major pars conſentit in innocentiam Inquiſiti ; & etiam abſolutè Decianus *lib.*5. *cap.*24. *numero* 10. tenet, quòd Inquiſitores tenentur ſequi peritorum conſilia.

2. His tamen non obſtantibus (ſententiam contra me ipſum proferendo puto vota noſtra in ſacro Tribunali non eſſe deciſiva , ſed tantùm conſultiva, & ita ſervari in Inquiſitione Hiſpanica , patet ex Inſtruct. Tolet. *anno* 1561. *num* 66. ubi ſic ſtatuitur. [En todos los caſos que huviere diſcrepancia de votos entre los Inquiſidores, y Ordinario, o alguno dellos en la definicion de la cauſa, o en qualquier otro voto, o ſentençia interlocutoria , ſe deve remitir la cauſa al Conſejo ; pero donde en los ſuſo dichos , eſtuvieren conformes , aunque los Conſultores diſcrepen , ſean major numero , ſe execute los votos de los Inquiſidores, y ordinario.] Ita ibi in quibus verbis clarè determinatur , vota peritorum eſſe tantùm conſultiva ; & ita etiam tenet Aloyſius Bariola *in aphor. lit. V, ver. vota Conſultorum.* Barboſa *in Collect. tom.*3. *lib.*5. *tit.*2. *cap.*12. *num.*8. Cenedo *Collect.*27. *num.*2. *in 6. Decretal.* Tabiena *ver. Inquiſitor. n.*12. Lucerna Inquiſ. *ver. Advocatus*, 4. & *ibi* Pegna *in annotat.* Zecchius *in ſum. tom.*1. *tit. de hæret. c.*11. *num.*14. Rojas *de hæret.* 1. *n.*409. *& part.*2. *num.*166. Simanca *tit.*41. *num.*14. Burſatus *lib.* 1. *conſil.* 90. *num.* 36. *&* 49. Treviſanus *lib.* 2. *deciſ.* 35. *num.*1. Spina contra Ponzinibium *Apol.*3. *cap. ult.* Verùm ego puto , cum Pegna *in director. Inquiſit. part.*3. *comment.*127. non eſſe tutum ſi Inquiſitores ſunt Theologi, diſcedere à Conſultorum ſuffragiis, quod etiam aſſerit Bariola *ubi ſuprà.*

3. Sed major difficultas eſt , an Inquiſitores licèt non teneantur ſequi vota Conſultorum, teneantur tamen advocare illos , ita ut ſententia ſine eis prolata, ſit invalida ? & affirmativè videtur reſpondendum

quia in caſu noſtro petere conſilium peritorum, requiritur pro forma; ea verò deficiente, actus non ſubſiſtit, ut patet *in c. dilecta, de reſcript.* Vnde dixit gloſſ. celebris *in cap. non eſt, de conſuet. in* 6. quod ſi ſententia proferenda eſt cum alterius conſilio, ſi eo non expectato proferatur, non valet ſententia, neque opus eſt appellatione, & *in cap. cùm in veteri, de elect.* irritatur electio ob omiſſum conſilium & idem habetur *in cap. novit, de his quæ fiunt a Prælato*; & hanc ſententiam tenet Morla *in empor. juris, tit.* 12. *quæſt.* 10 *num.* 2. & in terminis hanc opinionem mordicus docet Caſtrus Palaus *tract.* 4 *diſp.* 8 *punct.* 11. *num.* 4. ubi probat ſententiam latam ab Inquiſitoribus non vocatis Conſultoribus eſſe invalidam.

4. Verùm contra Palaum poſſet aliquis dicere, quòd ſi aliunde habenti poteſtatem mandatur conſilium peti, ob illius omiſſionem non debet cenſeri actus nullus, ut tenet Sylveſter *ver. conſilium, quæſt.* 1. *&* 3. Panormitanus *in cap. ex parte, de conſtit. circa finem*, Salas *de legibus, diſp.* 14. *ſect.* 10. *num.* 43. & alij, quia in tali caſu præſumitur conſilium mandari, ut rectè actus præſtetur, non, ut validè; ſed hoc accidit in caſu noſtro: nam, ut patet *in dicto cap. fin.* Bonifacius VIII. præcepit Inquiſitoribus, ut in ſententiis adhiberent peritorum conſilia, qui tamen Inquiſitores antea ab aliis Pontificibus, & præſertim ab Vrbano IV. & Clem. IV. ut docet Moſconius *de majeſt. militan. Eccleſ. part.* 1. *cap.* 11. & Zanardus *in director. Theolog. part.* 2. *pr.* 1. *cap.* 6. *quæſt.* 6. poteſtatem ſententiandi contra hæreticos ſine voto Conſultorum habebant. Ergo, &c.

Sup. hoc ſup. in tr. 10. Reſ. 38. §. 1. propè fin. à verſ. Securus autem. & in Reſ. 39. §. 1.

5. An verò Inquiſitores teneantur adhibere conſilium peritorum in captura? reſpondet Souſa *in Aphoriſm. Inquiſ. lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 16. ubi ſic ait. Quando adſunt ſufficientes probationes ad capturam, petat Fiſcalis ab Inquiſitoribus, ut reus comprehendatur, qui de peritorum conſilio quid opus ſit deliberent, quamvis ſine eorum conſilio id facere poſſint. Ita ille, & ante illum Pegna *in director. part.* 3. *comment.* 17. unde *in Inſtruct. Tolet. anno* 1561. *num.* 3. ſic habetur. [Los Inquiſidores viſta la informaçion juntamente, y no el uno, ſin el otro, ſi eſtuvieren ambos preſentes acuerden la priſion, y parece ſeria mas juſtificada ſe comunicaſſe con los Conſultores de aquella Inquiſicion ſi buenamente ſe pudiere hazer y pareçiere à los Inquiſidores conveniente y neceſſario.] Sic ibi, & in hoc caſu loquutus eſt textus *in cap. ut commiſſi, de hæret. in* 6. ubi datur facultas Inquiſitoribus vocandi peritos, prout expedierit, quaſi tacitè inſinuans non eſſe vocandos, ſi judicatum fuerit non expedire; quod eſt valde notandum, ut iſte textus concordetur cum alio textu *in cap. fin. §. jubemus, eodem titulo*, ubi in ſententia ferenda, ut *ſuprà* viſum eſt, jubetur Inquiſitoribus Conſultores omnino vocare.

6. Et tandem pro coronide hujus reſolut. notandum eſt hîc obiter in ordine ad praxim, quòd in aliquibus Inquiſitionibus conſuetudò obtinuit, ut nomina teſtium Conſultoribus non manifeſtentur; niſi in aliquo ſpeciali caſu, ut notat Aloyſius Bariola *in aphoriſm dit. T. ver. Teſtis*, §. 8. Honoratus Figuerola *in notis marginalibus ad Zanchinum ubi infrà.* Michaël Zanardus *in director. Theolog. p.* 2. *cap.* 6. *quæſt.* 42. Pegna *in director. Inquiſit. part.* 3. *comment.* 129. & hanc opinionem tenet Campegius *in addit. ad Zanchinum. tract. de hæret. cap.* 15. *lit. A.* & noviſſimè Caſtrus Palaus *ubi ſuprà num.* 3. & ſupradicta conſuetudo, ut opinor, introducta fuit in favorem fidei, ád alliciendum teſtes, ut faciliùs, & ſecuriùs contra hæreticos deponerent, cùm ſcirent eorum nomina non ſolum reis, ſed etiam neque Conſultoribus manifeſtari.

7. Verùm praxis noſtræ Inquiſitionis Hiſpanicæ contrarium obſervat, & ideo Conſultoribus manifeſtantur nomina teſtium, quòd expreſsè habetur *in cap. ſtatuta, §. jubemus de hæret. in* 6. & *ibi* Ancharanus *num.* 1. *in fine*, & ita docet etiam Souſa *in aphoriſm. Inquiſit. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 76. & Eymericus *in director. Inquiſit. part.* 3. *quæſt.* 80.

8. Nota etiam, teſte Honorato Figuerola *in notis marginalibus ad Zanchinum de hæretic. cap.* 15. *in addit. lit. A.* quod aliquarum Inquiſitionum uſus comprobat, ut Conſultoribus ſumma tantùm proceſſus manifeſtetur. Sed in noſtra Inquiſitione Hiſpanica, ut obſervat Paramus *de origine Inquiſit. lib.* 3. *q.* 4. *n.* 56. per extenſum à Secretario S. Officij Conſultoribus totus proceſſus legitur, & ita ſtatuitur *in Inſtruct. Toletana anno* 1561. ubi *num.* 40. ſic habetur. [Pueſta la cauſa en eſte eſtado los Inquiſidores iuntaran con ſigo al Ordinario y conſultores del ſanto Oficio à los quales comunicaran todo el proceſſo, ſin que falte coſa ſuſtãçial del.] Ita ibi. quod etiam determinatur *in dicto cap. final. §. jubemus, de hæret. in* 6. Vide etiam Eymericum *in director. Inquiſit. part.* 3. *quæſt.* 79. & *ibi* Pegna *comment.* 128. *cum Lucerna Inquiſitor.* §. 21 & Zanardo *ubi infrà*, & quia in hac reſolutione incidit ſermo de Conſultoribus, nõ deſinã hîc adnotare cum Michaële Zanardo *in direct. Theol. part.* 2. *præcept.* 1. *c.* 6. *q.* 42. quòd dum Conſultores de cauſis fidei auditis inter ſe diſcurrunt non audientibus aliis, qui non ſunt Conſultores, quamvis de his diſcurrant extra Congregationem, non incurrunt pœnas violati ſecreti, imò poſtquã publicatus eſt proceſſus, & lecta ſententia, poſſunt dicere votum quod in dicta cauſa dederunt, quia agitur de re jam publicata; poteſt tamen hoc eſſe peccatum, quando alij devenirent in cognitionem illorum, qui contra delinquentes votarunt, & ſic orirentur rixæ, odia, &c. licèt quo ad hoc ultimum opinio Zanardi non videatur amplectenda. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem tractatum, ſalvo ſemper meliori judicio & cenſura Eminentiſſimorum Dominorum meorum Cardinalium Inquiſitorum Generalium in ſancta Vniverſali Inquiſitione Romana, & ſupremi fidei Quæſitoris Sanctæ Inquiſitionis Hiſpanicæ.

TRACTATVS XIII.
IN QVO AD PEDEM LITERÆ CONTINENTVR, DECRETA ET CONSTITVTIONES RECENTIORVM PONTIFICVM ad Tribunal Sancti Officij ſpectantes:

Vt habentur, in fine part. 4. Secundum Ordinem. R.P. Dianæ.

LECTORI BENEVOLO.

C*VM Doctiſſimus Franciſcus Pegna in fine Directorij Inquiſitorum, litteras Apoſtolicas ad ſanctum Officium pertinentes, poſuerit: viſum eſt & mihi, in tui commodum, Decreta, & Bullas poſteriores aliorum recentiorum Pontificum, ad eandem materiam ſpectantes, hîc ſimul in unum collectas proponere, eas præſertim, quæ in his tractatibus à me ſunt advocatæ.*

DECRETVM
S. D. N. PP.
VRBANI VIII.

Feria 5. die 14. Aprilis 1633.

IN Generali Congregatione ſanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico montis Quirinalis coram ſanctiſſimo Domino noſtro D. Vrbano divina providentia Papa VIII. ac Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis Dominis ſanctæ Romanæ Eccleſiæ adversùs hæreticam pravitatem Inquiſitoribus Generalibus à ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

SANCTISSIMVS Dominus noſter ſedulô incumbens, ut ea, quæ ſalubriter Apoſtolicis decretis, & conſtitutionibus ſtatuta, & ordinata ſunt, præſertim quæ ad ſanctum Officium Inquiſitionis contra hæreticam pravitatem pertinent, inviolabiliter obſerventur,

&

& omnimodam ſortiantur executionem,diſtrictè mandat, & præcipit, ut omnes Superiores cujuſvis Ordinis,Congregationis,Societatis, etiam de neceſſitate exprimendæ Regularis,aut cujuſvis alterius inſtituti,etiam quantumvis exempti,& privilegiati,teneantur ſub pœna privationis Officij, ac vocis activæ, & paſſivæ ipſo facto incurrenda, aliiſque arbitrio Sanctitatis ſuæ infligendis in perpetuum ſemel ſaltem in anno, id eſt, feria ſexta poſt Octavam Aſſumptionis beatæ Mariæ Virginis in publica menſa,vel in Capitulo ad hoc ſpecialiter convocato; & inſuper in quocumque Generali, ac Provinciali Capitulo, Conventu, Dieta, vel alio quovis nomine nuncupato Capitulari congreſſu,ſuos ſubditos, ac Religioſos commonere de injuncta omnibus obſervantia, & executione earumdem Apoſtolicarum conſtitutionum, & decretorum, ad S. Officium Inquiſitionis adversùs hæreticam pravitatem continentium, ac præſertim.

Iulii III. conſtit. 1. incipit, *Licet à diverſis*, contra impedientes Inquiſitores hæreticæ pravitatis in eorum Officio,aut in cauſis Inquiſitionis ſe ingerentes, eorúmque complices, & fautores:& contra ipſos Inquiſitores admittentes laicos ad criminis hæreſis cognitionem. Et Pij V. conſtit.82. incipit, *Si de protegendis*, contra occidentes, verberantes, dejicientes, aut perterrefacientes, quemvis ex miniſtris S.Officij Inquiſitionis, vel Epiſcoporum id munus in ſua diœceſi, vel provincia,obeuntium, ſeu accuſatorem, denunciatorem, aut teſtem, in cauſa fidei quomodocumque productum, vel evocatum:necnon contra diripientes, expugnantes, invadentes, incendentes, expilantes, alióve exportantes alicujus prædictorum bona, libros,litteras, auctoritates, exemplaria, regeſta, protocolla,exempla, ſcripturas,aliave inſtrumenta,ſive publica, ſive privata, ubicumque poſita, eorúmque complices,& fautores;& contra effringentes carcerem,vel cuſtodiam publicam,vel privatam, extrahentes, vel emittentes victum, prohibentes capiendum,captúmve eripientes,recipientes,occultantes, ſeu facultatẽ effugiendi dantes,ſeu id fieri jubentes, eorúmque complices, & fautores, etiam effectu non ſecuto,nullatenus excuſandos,niſi claras tantummodo probationes in contrarium adducentes, & contra intercedentes pro præfatis delinquentibus: inflictis contra quemlibet prædictorum pœnis, quæ damnatis ex primo capite legis Iuliæ majeſtatis, eorúmque filiis, irrogantur: & oblata revelantibus impunitate.

Pii IV.conſtit.91. incipit, *Cùm ſicut nuper*, contra Sacerdotes, qui pœnitentes mulieres in actu ſacramentalis confeſſionis ad inhoneſtos actus provocare,& allicere tentant,& ſolicitant. Et Gregor.XV. conſtit.34. incipit, *Vniverſi Dominici gregis*, ampliativæ circa hujus criminis probationes,& extenſivæ contra Confeſſarios, qui perſonas (quæcumque illæ ſint) ad inhoneſta,ſive inter ſe,ſive cum aliis, quomodolibet perpetranda in actu ſacramentalis confeſſionis,ſive ante,ſive poſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu confeſſionis, vel extra occaſionem confeſſionis in confeſſionario, aut alio in loco, ad audiendam confeſſionem electo,ſolicitare,vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſive tractatus habuerint.Et contra Confeſſarios non monentes eos, quos ſciunt ab aliis Confeſſariis ſolicitatos eſſe,ut Inquiſitoribus,vel Ordinariis ſolicitantes denuncient, vel docentes eos ad ita denunciandum non teneri.

Gregorii XIII. conſtit.22. incidit, *Officij noſtri partes*, de juriſdictione Inquiſitorum hæreticæ pravitatis in eos, quid ad ordinem Presbyteratus non promoti, Miſſas celebrant,& ſacramentaliter confeſſiones audiunt.Clem.VIII. conſtit.81. incipit, *Etſi alias*, declaratoriæ pœnæ contra eos infligendæ per judices laicos, prævia eorum degradatione. Et Sanctitatis ſuæ conſtit.79. incipit, *Apoſtolatus Officium*, extenſivæ ad minores 25.annis, dummodo vigeſimum ætatis annum compleverint.

Sixti V. conſtit.17. incipit, *Cœli, & terræ creator*, contra exercentes artem Aſtrologiæ judiciariæ,& alia quæcumque divinationum genera,libróſve harum artium legentes,vel tenentes.Et Sanctitatis ſuæ conſtit.113. incipit, *Inſcrutabilia judiciorum Dei*, extenſivæ ad alia, & cum gravioribus pœnis.

Clem. VIII. conſtit.42. incipit, *Cùm ſicut*, contra Italos, ne extra Italiam proficiſcantur ad loca,in quibus liber,& publicus cultus,ſive uſus Catholicæ Religionis non exiſtat, minúſque in eis locis habitent,Et Greg.XV.conſtit.28.incipit, *Romani Pontificis*,contra hæreticos,ne in locis Italiæ,& inſularum adjacentium quovis prætextu commorentur, & contra eorum fautores,& receptatores.

Pauli V. conſtitut.26. incipit, *Romanus Pontifex*, revocatoriæ facultatum Superioribus quorumcumque Ordinum,& Religioſorum quoquo modo conceſſarum, cognoſcendi cauſas ſuorum ſubditorum ad Officium Sanctæ Inquiſitionis quomodolibet pertinentes.

Ejuſdem conſtitut. 97. incipit, *Regis pacifici*, innovatoriæ conſtitutionum à Sixto IV. & Pio V. de conceptione Beatæ Mariæ Virginis editarum:impoſitionis majorum pœnarum in tranſgreſſores, à locorum Ordinariis, & hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus puniendos. Et

Gregorio XV. conſtitut. 29. incipit, *Sanctiſſimus Dominus noſter auditis*, ampliativæ, & declaratoriæ prohibitionis aſſerendi, Beatam Mariam Virginem conceptam eſſe in peccato originali.

Gregor. XV. Conſtitut. 27. incipit, *Romanus Pontifex in ſpecula*, revocatoriæ quarumcumque conceſſionum vivæ vocis oracula factarum. Et Sanctitatis ſuæ Conſtit. extenſivæ ad quoſcumque quantumvis privilegiatos, & exemptos, incip. *Aliàs fel. rec. Gregor. Papa XV. ſub dat. Romæ* 20. *Decembris* 1631.

Ejuſdem Conſtit. 40. incip. *Apoſtolatus officium*, & Sanctitatis ſuæ conſtit. 114. incip. *eo modo*, revocatoriæ licentiarum quarumcumque legendi, & habendi libros prohibitos.

Sanctitatis ſuæ Conſtitut. 37. incipit, *Sanctiſſimus Dominus noſter ſolicitè animadvertens*, de imaginibus nondum à Sede Apoſtolica canonizatorum, vel beatificatorum cum radiis, ſplendoribus, aut laureolis, non proponendis: tabellis, au luminaribus ad eorum ſepulchra non opponendis: eorúmve geſtis, miraculis, revelationibus, beneficiorum impetrationibus, non publicandis, aut imponendis.

Pariter Sanctitatis ſuæ Conſt. 50. incip. *Sanctiſſimus Dominus noſter pro debito ſui Paſtoralis officij*, de libris ubicumque compoſitis, de quacumque materia tractantibus, ab his, qui leguntur in ſtatu Eccleſiaſtico, non tranſmittendis aliò, ut imprimantur, ſine Vicarij, & Magiſtri ſacri Palatij in Vrbe, vel extrà jam ſine Ordinarij, & Inquiſitoris, aut ab eis Deputatorum licentia.

Et ejuſdem Sanctitatis ſuæ Conſtit. ſub dat. Romæ die 5. Novembris 1631. incipit, *Cùm ſicut accepimus*, quòd Conſtitutiones Apoſtolicæ in concernentibus fidem Catholicam, & Sanctæ Inquiſitionis Officium hactenus editæ, & impoſterum etiam ſuper quacumque alia re edendæ, omnes Regulares quomodolibet privilegiatos comprehendant, niſi in edendis illi ſpecialiter excipiantur.

Et inſuper iidem Superiores teneantur curare, & efficere, ut hujus decreti exempla aliquo in loco apud eos publico affigantur, & affixa conſerventur, ita ut ab eiſdem ſubditis Religioſis omnibus videri, ac legi commodè queant. Déque hujuſmodi commonitione publico documento ſtatim certiorem facere Congregationem ſanctiſſimæ Inquiſitionis in Vrbe. Et ita mandat, & præcipit Sanctitas ſua.

Ioannes Antonius Thomaſius, ſanctæ Romanæ,
& univerſalis Inquiſitionis Not.

Anno milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo tertio, Indictione prima, Pontificatus S. D. N. D. Vrbani divina providentia Papæ Octavi, die verò ſeptima menſis Iunij ſupradictæ literæ, ſive decretum affixum, & publicatum fuit ad valuas Principis Apoſtolorum, ac in acie Campi Floræ, ut moris eſt, per me Alexandrum Labinium, Prælibati Sanctiſſimi D. N. Papæ Curſorem.

Sequuntur Conſtitutiones relatæ in ſupraſcripto Decreto.

Contra impedientes Inquiſitores hæreticæ pravitatis in eorum Officio, aut in cauſis Inquiſitionis ſe ingerentes. Et contra ipſos Inquiſitores, admittentes laicos ad criminis hæreſis cognitionem.

Ivlivs Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Licèt à diverſis Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris, etiam per ſpeciales Conſtitutiones in corpore juris inſertas, fuerit ritè, & ſalubriter ſancitum, atque decretum, ut ſæculi Poteſtates, & Domini temporales, ac Provinciarũ, civitatum, terrarum, & locorũ quorumcumque Rectores, quibuſcumque dignitatibus, vel officiis, aut nominibus cenſeantur, Diœceſanis Epiſcopis, & Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in ipſo Inquiſitionis negotio faveant, & aſſiſtant, nemóque ex prædictis Poteſtatibus, Dominis, & Rectoribus, eorúmque Officialibus de crimine hæreſis, cùm merè ſit Eccleſiaſticum, quoquomodo cognoſcat, vel judicet, neque Diœceſano Epiſcopo, vel Inquiſitori ipſius Inquiſitionis negotio incumbenti ſe opponere, aut ipſum aliquatenus impedire, vel impedientibus auxilium, aut favorem ſcienter dare audeat, perpetuæ damnationis ſententia in eos, qui contra prædicta fecerint, promulgata, quam ſi per annum animo ſuſtinuerint pertinaci, ex tunc velut hæretici condemnentur; uſque adeò tamen in omnibus ferè, non ſolùm Italiæ, verùm etiam aliis Provinciis, civitatibus, terris, & locis, complurium laicorum, ut accepimus, mundanæ gloriæ proceſſit ambitio, vel ſacrorum Canonum inſcitia, vel Eccleſiaſticæ diſciplinæ contemptus, ut animarum ſuarum perniciem, atque interitum,

tum, Diœcaſanos Epiſcopos, & Inquiſitores à Sede Apoſtolica inſtitutos Inquiſirionis officium exercentes, alij ſub juſtitiæ prætextu, ne ulli ſcilicet fiat injuria, impedire; alij verò ſub pietatis colore, ut ſontes ſcilicet ſeveriùs puniantur, ſe ipſis Diœceſanis Epiſcopis, & Inquiſitoribus adjungere, & unà cum eis de ipſo hæreſis crimine cognoſcere, proceſſus formare, formatóſque ſuo judicio ſubmittere non erubeſcant.

§. 1. Cui ſanè morbo jam nimis latè progredienti, ſolitam, ac ſalutarem Eccleſiæ medicinam pro noſtra paſtorali ſolicitudine afferre cupientes, ſæculi Poteſtates, Dominos temporales, ac Provinciarum, civitatum, terrarum, & locorum Rectores ſupradictos, necnon quaſcumque alias ſæculares perſonas, tam privatas, quàm publico quovis munere fungentes, requirimus, & monemus, ac eis in Ieſu Chriſti Redemptoris noſtri (cujus vices, licèt immeriti, gerimus in terris) nomine præcipimus, ne Diœceſanos Epiſcopos, & Inquiſitores ipſos in ſuo Inquiſitionis negotio, ullo modo impediant, ſeu perturbent; neque ſe in hæreſis crimine cognoſcendo, vel judicando, quovis etiam aſſiſtentiæ, & favoris colore, cauſa, vel occaſione (niſi quatenus ab ipſis Diœceſanis Epiſcopis, aut Inquiſitoribus, ſpontanea, & libera eorum voluntate fuerint requiſiti) ſe ingerant: ordinationes, proviſiones, & leges quaſcumque, de ipſius criminis cognitione latas ſacris Canonibus obſiſtentes, & Eccleſiaſticam juriſdionem impedientes ſine mora abrogent, & deleant, prout etiam eas omnes invalidas fuiſſe, & eſſe decernimus, & declaramus, ac ex nunc pro abrogatis, & deletis haberi volumus, & mandamus.

§. 2. Qui monitis his noſtris non obtemperaverint, quive ſcienter in prædictis conſilium, auxilium, aut favorem dederint, noverint ſe, non ſolùm per ſacras dictorum Prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones, verùm etiam per hanc noſtram ſanctionem, ſive ſententiam, & declarationem perpetuò duraturam (quam auctoritate Omnipotentis Dei, ac Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac noſtra in ipſos non obtemperantes, quacumque illi præfulgeant dignitate, in his ſcriptis proferimus) communione fidelium, & omnium Eccleſiaſticorum Sacramentorum perceptione privatos, ac maledictionis, ac execrationis æternæ vinculo ligatos; anathematiſque, & majoris excommunicationis mucrone percuſſos, ita ut nemo unquam in præmiſſis delinquens, niſi à nobis, ſucceſſoribuſque noſtris canonicè intrantibus, etiam prætextu quarumcumque facultatum, conceſſionum, & gratiarum, etiam Confeſſionalium nuncupatarum, etiam à nobis, & à dicta Sede hactenus emanatarum, vel impoſterum emanandarum, ſpecificam, & expreſſam, ac aliàs, quàm per verba generalia, de præſentibus noſtris litteris mentionem non facientium, præterquam in mortis diſcrimine, abſolvi poſſit.

§. 3. Quibus etiam cenſuris ipſos Diœceſanos Epiſcopos, & Inquiſitores ſubjacere volumus, ſi laicos ſecum quomodocumque de ipſo crimine cognoſcere, aut judicare permiſerint.

§. 4. Vt autem præmiſſa omnia, ad eorum, quorum intereſt, notitiam deducantur, nullúſque de eis ignorantiam juſtè prætendere poſſit, volumus, & Apoſtolica auctoritate decernimus, quòd præſentes litteræ per aliquos curſores noſtros, aut Notarios publicos in Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & Eccleſiæ Lateranen. ac Cancellariæ Apoſtolicæ valuis, necnon acie Campi Floræ, ut moris eſt, publicentur, earum exemplo, in ſingulis valuis, & acie hujuſmodi affixo, & dimiſſo; nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1551. quintodecimo Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Lecta, & publicata fuit die Veneris ſancti in Capella Sanctitatis ſuæ, dum divina celebrarentur Officia.

Contra offendentes ſtatum, res & perſonas ſanctiſſimi Officij Inquiſitionis hæreticæ pravitatis, eorúmque filios, necnon complices, & fautores.

Pivs Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

SI de protegendis cæteris onmibus Eccleſiæ miniſtris, quos in fidem, & clientelam noſtram à Domino recepimus, cura nobis quotidiana inſidet, quanto majore ſtudio eam nos ſolicitudinem capeſſere neceſſe eſt, ut qui in ſacro Inquiſitionis hæreticæ pravitatis Officio verſantur, ſub tutela inviolatæ auctoritatis hujus Sedis periculorum omnium expertes, quæque munera ad exaltationem fidei Catholicæ exequantur.

§. 1. Cùm

§.1. Cùm itaque hujus generis impiorum vis quotidie magis invaleſcat, qui omnibus malis artibus prædictum officium ſubvertere, miniſtroſque functionibus diſturbare moliuntur, eò jam nos detruſit neceſſitas, vt nefariam, & ſceleſtam illorum audaciam acerbiore caſtigationis verbere reprimamus.

§.2. Hac igitur generali conſtitutione de Fratrum noſtrorum conſilio ſancimus, vt quicumque ſive privatus, ſive cuncta civitas, ſive populus, ſive Dominus, Comes, Marchio, Dux, vel potiore titulo illuſtris, quemvis ex Inquiſitoribus, Advocatis, Procuratoribus, Notariis, aliiſve miniſtris prædicti Officij, vel Epiſcoporum id munus in ſua Diœceſi, aut Provincia obeuntium, ſeu accuſatorem, denunciatorem, aut teſtem in cauſa fidei quomodocumque productum, vel evocatum occiderit, verberaverit dejecerit, ſeu perterrefecerit.

§.3. Quive Eccleſias, ædes, aliáſve res, ſive publicas, ſive privatas officij, aut miniſtrorum, expugnaverit, invaſerit, incenderit, expilaverit, aut libros, literas, auctoritates exemplaria, regeſta, protocolla, exempla, ſcripturas, aliáve inſtrumenta, ſive publica, ſive privata ubicumque poſita combuſſerit, deripuerit, ſeu interverterit; ſeu ex incendio, aut direptione, aut alio quocumque modo, illa exportaverit, ſeu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione, etiam inermis, ſive capiendi, ſive comburendi, ſive ſupprimendi cauſa fuerit, ſive res, aut perſonas, ſervari, defendive prohibuerit.

§.4. Quive carcerem aut aliam cuſtodiam, ſeu publicam, ſeu privatam effregerit, vinctúmque extraxerit, ſeu emiſerit, capiendum prohibuerit, captúmque eripuerit, occultaverit, ſeu facultatem effugiendi dederit, ſeu juſſerit id fieri, qui cœtum, concurſumvè fecerit, ſive vt aliquid prædictorum fieret, manus accommodaverit, ſive aliàs auxilium, conſilium, aut favorem, publicè, vel occultè, in quolibet, prædictorum ſcienter præſtiterit, licèt nemo occiſus, nemo verberatus, nemo extractus, emiſſus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractum, ſuccenſum, direptúmve, nullum denique damnum re ipſa ſit ſecutum: nihilominus is ſit anathemate præſentis Canonis auctoritate ligatus, idem quoque læſæ Majeſtatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocumque alio beneficio temporali, & perpetuo eo ipſo privatus ſæcularis judicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipſas pœnas exigat, quæ damnatis primo capite dictæ legis per conſtitutiones legitimas irrogantur, bonis, rebúſque omnibus fiſci juribus applicatis, vti etiam eſt de damnatis hæreticis, per ſanctiones canonicas conſtitutum, ejus filij paterna infamia ſubjecti, omnis, & cujuſcumque hæreditatis, & ſucceſſionis, & donationis, & legati, ſive propinquorum, ſive extraneorum omnino ſint expertes, eiſdem præterea portæ nunquam pateant dignitatum.

§.5. Nemo autem expurgationem habere, aut cauſam vllam proponere, vel prætendere poſſit, qui tantum nefas in contemptum, & odium hujus Officij admiſerit, niſi contrarium per claras probationes docuerit ſe feciſſe. Quod porrò de prædictis, eorúmque filiis ſtatuimus, illud idem de omnibus Clericis, & Preſbyteris ſæcularibus, & quorumvis Ordinum, etiam exemptorum Regularibus, & quacumque etiam Epiſcopali, & majori dignitate præditis, ac etiam privilegio quomodocumque ſuffultis, decernimus exequendum, ita vt ipſi beneficiis, & officiis omnibus Eccleſiaſticis præſentium auctoritate privati, per judicem Eccleſiaſticum, hæreticorum more degradentur, demum poteſtati ſæculari traditi, pœnis prædictis laicorum inſtar ſubjiciantur.

§.6. Pontificum tamen cauſis nobis, & ſucceſſoribus noſtris reſervatis, ut re quæſita, & nobis renunciata, contra eos ad depoſitionem, & alias pœnas prædictas procedamus, vti criminis atrocitas videbitur poſtulare.

§.7. Quicumque autem pro talibus veniam petere, aut aliàs intercedere tentaverint, in eaſdem illas pœnas, quæ in hæreticorum fautores à ſacris conſtitutionibus inferuntur, ipſo facto ſe noverint incidiſſe.

§.8. Verùm ſi quis etiam hujuſmodi criminum conſcius, vel affinis, ſive Religionis ſtudio ſive pœnitentia ductus, rem adhuc incognitam retexerit ſupplicio liberetur.

§.9. Cæterùm eam omnium, & quarumcumque abſolutionum à prædictis criminibus, nec non habilitationum, & reſtitutionum, etiam ad famam, & honores, ita deinceps habendam optamus, ut ſucceſſores noſtri nullas, niſi ſaltem ſemeſtri poſt cujuſque aſſumptionem ad hujus dignitatis faſtigium excurſo, ac precibus apud ſupremum Officium Inquiſitionis hìc inſtitutum verificatis concedant. Decernentes omnes, & quaſcumque hujuſmodi abſolutiones, habilitationes, & reſtitutiones, quæ precibus ſic non verificatis de cætero fient, nemini prorſus prodeſſe, ſed nec præſentibus niſi toto ipſarum tenore ad verbum inſerto, & gratia ex certa Romani Pontificis ſcientia facta, & propria manu ſubſignata, vlla in parte derogari, nec derogatum cenſeri debere, & ſi illis ex quacumque cauſa aliter derogari contigerit, derogationes hujuſmodi nullius prorſus fore roboris, & momenti.

§.10. Iubemus igitur, vniverſos, & ſingulos Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, Epiſcopos,

& cæteros Eccleſiarum Prælatos, per univerſum Orbem conſtitutos, ut per ſe, vel álium, ſeu alios, præſentes litteras, aut earum exempla in ſuis quibuſque Provinciis, civitatibus, diœceſibus, & locis ſolemniter publicari, & quantum in ſe eſt, firmiter obſervari procurent, contradictores quoſcumque, per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, appellatione poſtpoſita compeſcendo, ipſaſque cenſuras, & pœnas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis.

§.11. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.12. Volumus autem, ut præſentium exempla, etiamſi impreſſa edantur, eaque Notarij publici manu, & cujuſcumque Curiæ Eccleſiaſticæ, vel Prælati ſigillo obſignata, eandem illam prorſus fidem ubique locorum faciant, quam ipſæ præſentes facerent, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

§.13. Cæterùm omnes Orbis terrarum Principes, quibus gladij ſæcularis poteſtas ad malorum vindictam eſt permiſſa, per eam, quam ſe tueri promiſerunt fidem, obteſtamur, ita ſuas quiſque partes, ſive præſtando miniſtris prædictis auxilio, ſive in criminum poſt Eccleſiæ ſententiam animadverſione, interponere, ut eorum quoque præſidiis miniſtri ipſi tanti officij munus pro Dei æterni gloria, & Religionis incremento feliciter exequantur, ampliſſimum à Domino præmium recepturi, quod fidei prædictæ aſſertoribus in æternæ Beatitudinis conſortio præparavit.

§.14. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ ſanctionis, legationis, ſtatuti, decreti, juſſionis, obteſtationis, voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraïre. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum, &c.

Dat. Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1569. Kal. Aprilis, Pontificatus noſtri anno quarto.

Ego PIUS V. Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Vtinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas.

F. Cardinalis Piſanus Epiſcopus Hoſtien.
Io. Card. Moronus Epiſcopus Portuen.
Chriſtophorus Madruvius Epiſcopus Præneſtin.
Otho Card. Truchſes Epiſcopus Albanen.
A. Card. Farneſius Vicecanc. Epiſcopus Tuſculan.
Io. Baptiſta Cicada Epiſcopus Sab. Card. S. Clem.
Ego Ph. Card. à Burdiſera.
Ego Antonius. Card. Granuelanus.
Ego Franciſcus Card. Pacecus.
Ego Hieronymus Card. de Corrigio.
Ego Io. Franciſcus Card. de Gambara.
Ego Nicolaus Card. de Sermoneta.
Ego Ind. de Avalos Card. Aragona.
Ego M. Antonius Card. Columna.
Ego Ptolomæus Card. Comenſis.
Ego P. Card. de ſancta Cruce.
Ego Z. Card. Delphinus.
Ego Hu. Card. S. Sixti.
Ego Iulius Card. Vrbinus.
Ego Fulvius Card. Peruſinus.
Ego Io. Riccius Card. Politianus.
Ego Scipio Card. Piſarum.
Ego Iacobus Card. Sabellus.
Ego Aloyſius Card. Cornelius.
Ego Alexander Card. Cribellus.
Ego Guido Card. Vercellus.
Ego Gulielmus Card. Sirlerus.
Ego F. Michaël B. Card. Alex. Camer.
Ego Hieronymus Card. de Claravalle.
Ego Ludovicus Card. Madrutius.
Ego Innocentius Card. de Monte.
Ego Hieronymus Card. Simoncellus.

Ego

Ego Ferd. Card. de Medicis.
F. Cardinalis Alciatus.
Io. Paulus Cardinalis ab Eccleſia.
A. Cardinalis Carafa.

Inquiſitorum hæreticæ pravitatis facultas, procedendi contra Sacerdotes, qui mulieres pœnitentes in actu Confeſſionis, ad actus inhoneſtos provocare, & allicere tentant.

PIVS Papa IV.

Ven. Fratri Archiepiſcopo Hiſpalenſi, in Regni Hiſpaniarum hæreticæ pravitatis Inquiſitoris generali.

CVm ſicut nuper, non ſine animi noſtri moleſtia, accepimus, diverſi Sacerdotes in Regnis Hiſpaniarum, atque etiam in eorum civitatibus, & diœceſibus curam animarum habentes, ſive eam pro aliis exercentes, aut aliàs audiendis confeſſionibus pœnitentium deputati, in tantam proruperint iniquitatem, ut Sacramento pœnitentiæ in actu audiendi confeſſiones abutantur, nec illi, & qui id inſtituit Domino Deo, & Salvatori noſtro Ieſu Chriſto injuriam facere vereantur: mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhoneſtos, dum earum audiunt confeſſiones, alliciendo, & provocando, ſeu allicere, & provocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum hujuſmodi Creatori noſtro reconciliationis, graviori peccatorum mole eas onerando, & in omnibus Diabolo tradendo, in divinæ majeſtatis offenſam, animarum perniciem, & Chriſti fidelium ſcandalum non modicum.

§. 1. Nos in animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide Catholica rectè ſentiunt, Sacramentis in Eccleſia Dei inſtitutis abutantur, aut illis injuriam faciant, fraternitati tuæ, de cujus eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimum in Domino confidimus, per præſentes committimus, & mandamus, quatenus per te, vel per alium, ſeu alios à te deputandum, ſeu deputandos contra omnes, & ſingulos Sacerdotes dictorum Regnorum, ac illarum civitatum, diœceſum de præmiſſis quomodolibet diffamatos, tam ſæculares, quàm quorumvis etiam exemptorum, ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectorum Ordinum Regulares, cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtant, tam ſuper præmiſſis, quàm fide Catholica, & quid de ea ſentiant diligenter inquiras, & juxta facultatum tibi contra hæreticos, aut de hæreſi quovis modo ſuſpectos à Sede Apoſtolica conceſſarum continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos, juxta exceſſuum ſuorum qualitatem, prout juris fuerit punias, eos etiam, ſi & prout juris fuerit faciendum, debita præcedente degradatione, ſecularis judicis arbitrio puniendos tradendo.

§. 2. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, necnon Ordinum quorumlibet, quorum ipſi Sacerdotes fuerint, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis, etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet conceſſis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis, quibus omnibus eorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, & hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Petrum, ſub annulo Piſcatoris, die 16. Aprilis 1561. Pontificatus noſtri anno 2.

Confirmatio, & ampliatio Conſtitutionis Pij IV. editæ contra Sacerdotes in confeſſionibus ſacramentalibus pœnitentes ad turpia ſolicitantes.

GREGORIVS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

VNiverſi Dominici gregis curam, quamquam immeriti, cœleſti diſpoſitione gerentes, ſedulò invigilare tenemur, ut ab omnibus pravis contagiis conſervetur immunis, multòque

majori ſtudio providere ut omnis peſtis ab iis avertatur, quibus alios ſanandi officium eſt commiſſum, ne quòd Evangelica ſcripta nos admonent, ſale infatuato, non ſit in quo ſaliatur, & ad nihilum proſit ultrà, niſi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Quoniam autem à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris quibuſdam in locis proviſum fuit, ut impium, ac nefandum ſcelus, quòd non ſolùm inter Chriſti fideles non eſſe, ſed nec etiam nominari, debet, procul ab iis arceatur, videlicet, ut aliquis Sacerdos ad ſacras audiendas confeſſiones deputatus, ſacroſancto Pœnitentiæ ſacramento, ſolicitando pœnitentes ad turpia, abutatur, ac pro medicina venenum, pro pane aſpidem porrigat, & ex cœleſti Medico infernalis veneficus, ex patre ſpirituali proditor execrabilis animarum reddatur: idcircò nos ea, quæ his pernicioſiſſimis Diaboli inſidiis arcendis certis locis ſalubriter conſtituta ſunt, vt nullibi deſiderentur, quantum ex alto conceditur providen. duximus. Aliàs ſiquidem à fel. rec. Pio Papa IV. prædeceſſore noſtro emanarunt litteræ tenoris ſubſequentis, videlicet, Pivs Papa IV. Venerabili fratri Archiepiſcopo Hiſpalen. in Regnis Hiſpaniarum hæreticæ pravitatis Inquiſitori Generali. Cùm ſicut nuper, non ſine animi noſtri moleſtia, accepimus, diverſi Sacerdotes in Regnis Hiſpaniarum, atque etiam in eorum civitatibus, & diœceſibus curam animarũ habentes, ſive eam pro aliis exercentes, aut aliàs audiendis confeſſionibus pœnitentium deputati in tãtam proruperint iniquitatem, vt ſacramento Pœnitentiæ, in actu audiendi confeſſiones, abutantur, nec illi, & qui id inſtituit, Domino Deo, & Salvatori noſtro Ieſu Chriſto injuriam facere vereantur, mulieres videlicet, pœnitentes ad actus inhoneſtos, dum earum audiunt confeſſiones, alliciendo, & provocando, ſeu allicere, & provocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum hujuſmodi Creatori noſtro reconciliationis, graviori peccatorum mole eas onerando, & in manibus Diaboli tradendo, in divinæ Majeſtatis offenſam, & animarum perniciem, Chriſti fidelium ſcandalum non modicum. Nos in animum inducere nequeuntes, quòd qui de fide Catholica rectè ſentiunt, Sacramentis in Eccleſia Dei inſtitutis abutantur, aut illis injuriam faciant, fraternitati tuæ, de cujus eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimum in domino confidimus, per præſentes committimus, & mandamus, quatenus per te, vel per alium, ſeu alios à te deputandum, ſeu deputandos, contra omnes, & ſingulos Sacerdotes, dictorum Regnorum ac illarum civitatum, & diœceſum de præmiſſis quomodolibet diffamatos, tam ſæculares, quàm quorumvis etiam exemptorum, ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectorum Ordinum Regulares cujuſcumque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtant tam ſuper præmiſſis, quàm ſuper fide Catholica, & quid de ea ſentiant, diligenter inquiras, & juxta facultatem tibi contra hæreticos aut de hæreſi quovis modo ſuſpectos à Sede Apoſtolica conceſſarum continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos juxta exceſſuum ſuorum qualitates, prout juris fuerit, punias, eos etiam, ſi, & prout de jure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione, ſæcularis judicis arbitrio puniendos tradendo. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum, & Monaſteriorum, nec non Ordinum quorumlibet, quorum ipſi Sacerdotes fuerint, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis etiam Motu proprio, aut aliàs quomodolibet conceſſis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis. Quibus omnibus eorũ tenores præſentibus pro expreſſis habentes, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque cõtrariis quibuſcumque. Dat. Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 16. Aprilis 1561. Pontificatus noſtri anno ſecundo. Igitur, ut literæ prædictæ perpetuis futuris temporibus, & ubique locorum inviolabiliter obſerventur, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtra, ac de conſilio, venerabilium fratrum noſtrorum S.R.E. Cardinalium contra hæreticam pravitatem generalium Inquiſitorum, præinſertas litteras hujuſmodi, ac omnia ſingula, in eis contenta, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium approbamus, & confirmamus, illiſque omnibus, & ſingulis inviolabilis, Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus, illaſque non ſolùm in prædictis Regis Hiſpaniarum, ſed in quibuſvis Chriſtiani Orbis partibus firmiter, & inviolabiliter obſervari præcipimus, & mandamus. Ac præterea, ne in futurum de pœna his deliquentibus imponenda, & de modo contra eoſdem procedendi ab aliquo dubitari poſſit, ſtatuimus, decernimus, & declaramus, quòd omnes, & ſingulos Sacerdotes tam ſæculares, quàm quorumvis, etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectorum Ordinum, inſtitutorum, Societatum, & Congregationum Regulares cujuſcumque dignitatis, & præeminentiæ, aut quovis privilegio muniti exiſtant, qui perſonas, quæcumque illæ ſint, ad inhoneſta, ſive inter ſe, ſive cum aliis quomodolibet perpetranda in actu ſacramentalis confeſſionis ſive ante, vel pòſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu confeſſionis hujuſmodi, etiam ipſa confeſſione non ſequuta, ſive extra occaſionẽ confeſſionis in confeſſionario, aut in loco quocumque ubi confeſſiones ſacramentales audiantur,

ſeu

ſeu ad confeſſionem audiendam electo, ſimulantes ibidem confeſſiones audire, ſolicitare vel provocare tentaverint; aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſive tractatus habuerint, pravitatis Inquiſitores, & locorum ordinarios omnium Regnorum, Provinciarum, civitatum, dominorum, & locorum univerſi Orbis Chriſtiani, in ſuis quemque diœceſibus, & territoriis, per has noſtras litteras, etiam privativè, quoad omnes alios, ſpecialiter, ac perpetuò judices delegamus, ut ſuper his contra prædictos ſimul, vel ſeparatim in omnibus, prout in cauſis fidei juxta ſacrorum Canonum formam, necnon Officij Inquiſitionis hujuſmodi conſtitutiones, privilegia, conſuetudines, & decreta diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo ex hujuſmodi nefariis exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumſtantiis, ſuſpen. ab executione Ordinis, privationis beneficiorum, dignitatum, & officiorum quorumcumque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa; necnon vocis activæ, & paſſivæ. ſi Regulares fuerint; exilij, damnationis ad triremes, & carceres, etiam in perpetuum abſque ulla ſpe gratiæ, aliáſque pœnas decernant: eos quoque ſi pro delicti enormitate graviores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione, Curiæ ſæculari puniendos tradant. Dantes etiam facultatem venerabilibus Fratribus noſtris S.R.E. Cardinalibus generalibus Inquiſitoribus, ne delictum tam enorme, Eccleſiæ Dei tam pernicioſum remaneat, ob probationum defectum impunitum (cùm difficilis ſit probationis) teſtibus, etiam ſingularibus, concurrentibus præſumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis, delictum probatum eſſe arbitrio ſuo judicandi, & Curiæ ſæculari, ut præfertur, reum tradendum eſſe pronunciandi. Non obſtantibus omnibus, quæ dictus Prædeceſſor in ſuis litteris prædictis voluit non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Mandantes omnibus Confeſſariis, vt ſuos pœnitentes, quos noverint fuiſſe ab aliis, vt ſuprà ſolicitatos, moneant de obligatione denunciandi ſolicitantes, ſeu, vt præfertur, tractantes, Inquiſitoribus, ſeu locorum Ordinariis prædictis, quòd ſi hoc officium prætermiſerint, vel pœnitentes docuerint, non teneri ad denunciandum Confeſſarios ſolicitantes, ſeu tractantes, ut ſuprà; iidem locorum Ordinarij, & Inquiſitores illos pro modo culpæ punire non negligant. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra, ubique habeatur, quæ præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, quódque eædem præſentes litteræ, ſeu illarum exempla ad valvas Baſilicarum S. Ioannis Lateran. ac Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ omnes ita arctent, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, ſub Annulo Piſcatoris, die 30. Auguſti 1622. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Iuriſdictio Inquiſitorum hæreticæ pravitatis in eos, qui ad Ordinem Presbyteratus minimè promoti, Miſſas celebrant, & Pœnitentiæ Sacramentum miniſtrant.

GREGORIVS Papa XIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

OFficij noſtri partes ſedulò præſtare tenemur (vt dubia, quæ variis Doctorum opinionibus, hinc inde diverſa ſentientibus agitantur, ad juriſdictionem ſanctiſſimi Officij Inquiſitionis hæreticæ pravitatis pertinent, noſtræ declarationis oraculo (provt ratio ipſa ſuadere videtur) dilucidentur, vt nulla cuiquam dubitandi occaſio in poſterum relinquatur.

§.1. Ad aures noſtras ſiquidem nuper pervenit, multos eſſe, qui dubitent, an contra eos, qui in ſacro Preſbyteratus ordine non conſtituti, Miſſas celebrare, confeſſiones audire, ac abſolutionem impartiri, ac ſi fuerint, per Officium Sanctiſſimæ Inquiſitionis hæreticæ pravitatis in Hiſpaniarum Regnis inſtitutum, & illius Inquiſitores procedendum, vel etiam animadvertendum ſit, ac hi, qui talia patraverint, per Inquiſitores prædictos puniri debeant. Nam etſi multorum ſententia affirmetur, prædictum delictum ab Inquiſitoribus plectendum eſſe, hiſce præſertim temporibus, quibus hæretici temerè audent proferre, etiam ſæculares eorum Sacramentorum miniſtros eſſe poſſe, non deſunt tamen hi, qui contrariæ adhærent opinioni. Vnde plerumque per eorumdem Regnorum Inquiſitores, diverſa feruntur in hujuſmodi cauſis ſuffragia.

§.2. Nos itaque, vt omnis difficultas, dubitatióque tollatur, animadvertentes, eos,

qui Presbyteratus ordine non ſunt inſigniti, & ſe in adminiſtrandis dictis Sacramentis ingerunt, facto Catholicam veritatem impugnare, quæ ſolos Presbyteros miniſtros eorumdem Sacramentorum conſtituendo, illis dumtaxat, quibus eadem munera congruere exiſtimavit, committi voluit, eorum, qui in Presbyteratus Ordine non conſtituti Miſſas celebrant, ac confeſſiones, audiunt, ut præfertur, cognitionem, & punitionem etiam ad Inquiſitionis officium, & Inquiſitores ante dictos pertinere, & quod hujuſmodi delicti ratione, adversùs eos inquirere, procedere, ac culpabiles repertos punire, officium, & Inquiſitores prædicti valeant Apoſtolica auctoritate præſentium tenore, perpetuò declaramus, & diffinimus.

§.3. Et ita ab omnibus, & ſingulis Ordinariis, & delegatis judicibus, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis alia judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

§.4. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon juribus municipalibus, legibus Regnorum prædictorum, pragmaticiſque ſanctionibus, ac ſtatutis, & conſuetudinibus civitatum, & locorum quorumcumque dictorum Regnorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis forſan per nos, ac quoſcumque alios Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ſub quibuſvis verborum formis, & inſolitis clauſulis, irritantibúſque, & aliis Decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ſeu de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine; vel ad ſupplicationem Regum, Ducum, & aliorum Principum conceſſis, & confirmatis, quibus omnibus illorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus. Cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S. Marcum ſub Annulo Piſcatoris, die 6. Auguſti anno à Nativitate Domini 1174. Pontificatus autem noſtri anno 3.

Quòd Inquiſitores hæreticæ pravitatis, & locorum Ordinarij, eos, qui ad Presbyteratus Ordinem non promoti, Miſſas celebrant, vel Sacramentum Pœnitentiæ miniſtrant, prævia degradatione, Curiæ ſæculari debitis ab ea plectendis pœnis tradant.

CLEMENS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

ET ſi aliàs fel. rec. Paulus Papa IV. Prædeceſſor noſter ad nefariam, & ſacrilegam quorundam hominum temeritatem coërcendam, qui cùm ad ſacrum Preſbyteratus Ordinem minimè promoti ſint, Sacerdotis tamen auctoritatem ſibi temerè aſſumentes, Miſſarum celebrationem uſurpare, & Sacramentum Pœnitentiæ miniſtrare præſumunt, decrevit, hujuſmodi delinquentes à Sanctæ Inquiſitionis judicibus tradi debere Curiæ ſæculari, debita animadverſione puniendos.

§.1. Etſi poſtea fel. rec. & mem. Sixtus Papa IV. etiam Præceſſor noſter, prædictum Pauli IV. decretum innovari, ac ſeriò obſervari mandaverit, eò tamen dictorum hominum prorupit audacia, ut prætextu ignorationis hujuſmodi decretorum, ac pœnarum contra ipſos, ut præfertur, inflictarum, illis ſe minimè ſubjacere, & obnoxios eſſe putent, ac propterea ſe ab eiſdem liberari, & abſolvi poſſe prætendant.

§.2. Nos igitur animadvertentes, hujuſmodi perditos, & nefarios homines ad ſacrum Preſbyteratus Ordinem non promotos, Miſſarum celebrationem uſurpare præſumentes, non ſolùm actus idololatriæ, ſaltem extrinſecè, ſeu per externa, & viſibilia Religionis, & pietatis ſigna exercere, ſed etiam quantum in ipſis eſt, efficere, ut Chriſti fideles, qui credunt, eos ordinatos eſſe, & ritè conficere Sacramentum Euchariſtiæ, idololatriæ crimen ignoranter incurrant, purum videlicet panem, & vinum, tanquam verum Chriſti Domini noſtri corpus, & ſanguinem, eiſdem adorandum proponentes. Confeſſiones autem audientes, non ſolùm Sacramenti Pœnitentiæ dignitatem contemnere, verùm etiam Chriſti fideles decipere, dum ſcilicet iniquè ſibi aſſumunt gradum ſacerdotalem, & auctoritatem abſolvendi à peccatis, magno cum periculo, & ſcandalo plurimorum.

§.3. Propterea, ut graviſſima hæc ſcelera committentes, poſthac debito ſupplicio puniantur. Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac matura deliberatione, déque Apoſtolicæ poteſtatis

teſtatis plenitudine, S. Inquiſitionis judicium conſcientiæ conſulere, & ne in futurum de pœna hiſce delinquentibus imponenda dubitari poſſit, providere volentes, ſupradictorum prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, hac perpetuò valitura Conſtitutione decernimus, atque ſtatuimus, ut quicumque non promotus ad ſacrum Presbyteratus Ordinem, repertus fuerit Miſſarum celebrationem uſurpaſſe, vel Sacramentalem confeſſionem audiviſſe à judicibus Sanctæ Inquiſitionis, vel locorum ordinariis tanquam Eccleſiæ miſericordia indignus à foro Eccleſiaſtico abjiciatur, & ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit, ritè degradatus, ſtatim Curiæ ſæculari tradatur, per judices ſæculares debitis pœnis plectendus.

§.4. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac in Conciliis etiam generalibus editis, etiam in corpore juris clauſis. Quibus omnibus, & ſingulis, illarum tenores pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.5. Vt autem hujuſmodi conſtitutionis ignorantia de cætero allegari, aut prætendi nunquam poſſit, atque præſentes litteræ omnibus innoteſcant, Volumus, illas ad valuas S. Ioannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum de urbe Baſilicarum, & in acie Campi Floræ more ſolito publicari, & affigi, atque iis inde amotis earumdem exempla etiam impreſſa ibi affixa relinqui, factâque hujuſmodi publicatione, omnes, qui in Vrbe poſt menſem, qui verò extra eam, & citra montes, poſt quatuor menſes, qui demum ultra montes fuerint, poſt decem menſes à die publicationis præſentium computandos afficere, & arctare, ac ſi eorum cuilibet perſonaliter intimatæ fuiſſent.

§.6. Ac prætereà mandamus earumdem præſentium litterarum exemplis etiam impreſſis, & manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo Officij ſanctæ Romanæ Inquiſitionis, vel alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eandem prorſus fidem haberi, quæ hiſce præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud S. Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, die 1. Decembris 1601. Pontific. noſtri anno 10.

Ampliatio Conſtitutionis à Clemente VIII. contra non promotos ad ſacrum Presbyteratus Ordinem, ſacramentales confeſſiones audientes, aut Miſſam celebrantes, Curiæ ſæculari prævia degradatione tradendos editæ, ad omnes etiam minores vigintiquinque annis, dummodo vigeſimum ætatis annum compleverint.

VRBANVS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

APoſtolatus officium, cui meritis, licèt imparibus, diſponente Deo præſidemus, à nobis poſtulat, ut quantum nobis ex alto conceditur, delinquendi fiduciam compeſcamus, in iis præſertim, quorum eò ſacrilega proceſſit audacia, ut ſub beneficio minoris ætatis, Apoſtolicis conſtitutionibus confoveant in delictis, quorum ſtatutis pœnis ſe idcirco jactant, minimè ſubjacere. Aliàs ſi quidem à felicis recordationis Clemente Papa VIII. Prædeceſſore noſtro emanarunt literæ tenoris ſequentis, videlicet.

CLEMENS Papa VIII. ad perpetuam rei memoriam. Et ſi aliàs felicis recordationis Paulus Papa IV. Prædeceſſor noſter ad nefariam, & ſacrilegam quorumdam hominum temeritatē coërcendam, qui cùm ad ſacrum Presbyteratus Ordinem minimè probati ſunt, Sacerdotis tamen auctoritatem ſibi temerè aſſumentes, Miſſarum celebrationem uſurpare, & Sacramentum pœnitentiæ miniſtrare præſumunt, decrevit, hujuſmodi delinquentes à Sanctæ Inquiſitionis judicibus tradi debere Curiæ ſæculari, debita animadverſione puniendos, & poſtea fel. record. Sixtus Papa V. etiam Prædeceſſor noſter prædictum Pauli Papæ IV. decretum innovari, ac ſeriò obſervari mandaverit; eo tamen dictorum hominum prorupit audacia, ut prætextu ignorationis hujuſmodi decretorum, ac pœnarum contra ipſos, ut præfertur, inflictarum, illis ſe minimè ſubjacere, & obnoxios eſſe putent, ac propterea ſe ab eiſdem liberari, & abſolvi poſſe prætendant. Nos igitur animadvertentes, hujuſmodi perditos, & nefarios homines ad ſacrum Presbyteratus Ordinem non promotos Miſſarum celebrationem uſurpare præſumentes, non ſolùm actus idololatriæ, ſaltem extrinſecè, ſeu per externa, & viſibilia Religionis, & pietatis ſigna exercere, ſed etiam (quantum in ipſis eſt) efficere, ut Chriſti fideles,

qui credunt,eos ordinarios eſſe,& ritè conficere ſacramentum Euchariſtiæ, idololatriæ crimẽ ignoranter incurrant,purum videlicet panem, & vinum,tanquam verum Chriſti Domini noſtri Corpus,& Sanguinem eiſdem adorandum proponentes,Confeſſiones autẽ audientes,non ſolùm ſacramenti Pœnitentiæ dignitatem contemnere, verùm etiam Chriſti fideles decipere, dum ſcilicet iniquè ſibi aſſumunt gradum ſacerdotalem,& auctoritatem abſolvendi à peccato magno cum periculo, & ſcandalo plurimorum. Propterea ut graviſſima hæc ſcelera committentes, poſthac debito ſupplicio puniantur; Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac matura deliberatione, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, S. Inquiſitionis judicum conſcientiæ conſulere, & ne in futurum de pœna hiſce delinquentibus imponenda dubitari poſſit, providere volentes ſupradictorum Prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, hac perpetuò valitura conſtitutione decernimus, atque ſtatuimus, ut quicumque non promotus ad ſacrum Presbyteratus Ordinem repertus fuerit, Miſſarum celebrationem vſurpaſſe, vel ſacramentalem confeſſionem audiviſſe, à judicibus ſanctæ Inquiſitionis, vel locorum Ordinariis, tanquam Eccleſiæ miſericordia indignus, à foro Eccleſiaſtico abjiciatur, ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerit, ritè degradatus, ſtatim Curiæ ſæculari tradatur, per judices ſæculares debitis pœnis plectendus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac in Conciliis etiam generalibus editis, etiam in corpore juris clauſis. Quibus omnibus, & ſingulis, illarum ten. pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, ſpecialiter, & expreſsè derogamus; cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem hujuſmodi conſtitutionis ignorantia de cætero allegari, aut prætendi nunquam poſſit; atque vt præſentes literæ omnibus innoteſcant, volumus, illas ad valuas S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum de vrbe Baſilicarum, & in acie Campi Floræ more ſolito publicari, & affigi, atque iis inde amotis, earumdem exempla, etiam impreſſa, ibi affixa relinqui factáque hujuſmodi publicatione, omnes, qui in vrbe poſt menſem, qui verò extra eam, & citra montes, poſt quatuor menſes, qui demùm vltra montes fuerint, poſt decem menſes à die publicationis præſentium computandos, afficere, & arctare, ac ſi eorum cuilibet intimatæ fuiſſent perſonaliter. Ac præterea mandamus, earundem præſentium literarum exemplis, etiam impreſſis, & manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo Officij Sanctæ Romanæ Inquiſitionis, vel alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eamdem prorſus fidem haberi, quæ hiſce præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die prima Decembris 1601. Pontificatus noſtri anno decimo.

Cùm autem, ſicut accepimus,nonnulli privilegio minoris ætatis nimis temerè confiſi,& legum indulgentia freti,pœnas à D.Clem.prædeceſſoris noſtri conſtitutione in hujuſmodi delinquentes ſtatutas parvipendere præſumant; Nos deteſtantes,& quantum in nobis eſt,cohibere volentes impiam, ac nefariam horum temeritatem, qui atrociſſimo hoc ſcelere Catholicam veritatem, quæ ſolos Presbyteros dictorum Sacramentorum miniſtros eſſe docuit,facto impugnat,negotio hujuſmodi in Congregatione venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium,Generalium Inquiſitorum coram nobis habita maturè diſcuſſo, inhærentes conſtitutioni prædictæ,aliiſque decretis per fel.rec.Paulum IV & Sixtũ V.Pontif.Rom. Prædeceſſores noſtros contra ſimilia perpetrantes editis, eaque etiam ad effectum prædictum matura deliberatione, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ampliantes, & extendentes hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione ſtatuimus, & decernimus, ut de cætero perpetuis futuris temporibus, & qui impoſterum ad ſacrum Preſbyteratus Ordinem promotus, Miſſam celebrare, aut ſacramentalem Confeſſionem audire præſumpſerit, ætate minori annis viginti quinque non excuſetur, quo minus eidem Clementis conſtitutioni ſubjiciatur, dummodo vigeſimum ſuæ ætatis annum compleverit, ipſeque non promotus ſic delinquens,nulla habita conſideratione præfatæ minoris ætatis,ſive laicus,ſive Clericus ſæcularis,aut cujuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis,etiam de neceſſitate exprimendæ regularis,aut cujuſvis alterius inſtituti,etiam quantumvis exempti & privilegiati,nobiſque,& Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubjecti, necnon militiarum quarumcumq; etiam ſancti Ioannis Hieroſolymitani fuerit, tradatur Curiæ ſæculari pœnis debitis plectendus, ſicq; & non aliter per quoſcumque ſanctæ Inquiſitionis judices, & Inquiſitores, etiam Generales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & locorum Ordinarios (ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) judicari,& diffiniri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam, quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Quocirca omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore quomodolibet ſpectabit, in virtute ſanctæ obedientiæ,diſtrictè præcipiendo ,mandamus,quatenus ſtatutum,decretum,& conſtitutionẽ hanc noſtrã inviolabiliter obſervent,& obſervari faciant.Non obſtantibus conſtitutionibus,

conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis,ac in Conciliis etiam generalibus,editis etiam in corpore juris clauſis, necnon legibus,ſtatutis, decretis, conſuetudinibus,& privilegiis ad favorem minorum vigintiquinque annis,quomodolibet,& ubicumque locorum editis,ac alias in ipſorum favorem facientibus,Apoſtolica etiam confirmatione,ac juramento,ſeu quavis firmitate alia roboratis.Quibus omnibus,& ſingulis illorum ten.præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes,ſpecialiter, & expreſse derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.Volumus autem harum litterarum publicationem,& affixionem fieri juxta formam in prædicta Clementis conſtitutione præſcriptam,eaſque publicatas,& affixas omnes intra urbem , & extrà,tam citra , quàm ultra montes, & mare , poſt tempus in ipſa Clementis conſtitutione præfixum arctare,& afficere,ac ſi cuilibet perſonaliter intimatæ fuiſſent. Mandamus pariter,ut earumdem tranſumptis, etiam impreſſis, manúque Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo Officij Sanctæ Romanæ Inquiſitionis,vel alicujus perſonæ, in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem quæ præſentibus hiſce adhiberetur, fides adhibeatur.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 23. Martij 1628. Pontificatus noſtri anno 5.

M. A. Maraldus.

Contra exercentes artem Aſtrologiæ iudiciariæ , & alia quæcumque divinationum genera , libroſque legentes.

Sixtus Epiſcopus , ſervus ſervorum Dei ,

Ad perpetuam rei memoriam.

COeli , & terræ Creator Deus, quem unum Omnipotentem corde credimus ad juſtitiam, & ore confitemur ad ſalutem, etſi homini, quem imaginem,& ſimilitudinem ſuam creavit , mentem dederit, quæ non ſolùm divino fidei lumine illuſtrata , myſteria illa cognoſceret , quæ humanam intelligentiam ſuperant , ſed etiam naturæ ſuæ vi , magno licèt cum labore , præclara multa inveſtigaret , atque intelligeret, tamen ut ſuperbum animal homo non altum ſaperet , ſed timeret , & immenſam conditoris ſui majeſtatem humi ſtratus veneraretur , ſibi ſoli eorum , quæ eventura ſunt, ſcientiam , & futurarum rerum cognitionem reſervavit. Solus enim ipſe , cujus oculis omnia nuda , & aperta ſunt , & ad intimas hominum cogitationes penetrat , & conſequentes eorum actiones intuetur , ſolus ipſe , qui vocat ea , quæ non ſunt , tanquam ea , quæ ſunt , omnia præſentia , & ante oculos poſita habet , ſolus denique omnia , & ſingula quæcumque , totius temporis decurſu , & ſæculorum ætatibus futura ſunt , ab omni æternitate novit , & admirabili providentia diſpoſuit , quæ non modo humanæ mentis imbecillitas ignorat, ſed nec dæmones ipſi præſentire poſſunt. Quare idolorum in futuris annunciandis falſitatem , & imbecillitatem , eorum , qui eis cultum adhibebant vanitatem irridet Spiritus ſanctus apud Iſaiam illis verbis : *Annunciate quæ ventura ſunt in futurum* , *& ſciemus : quia Dij eſtis vos* ; & in novo Teſtamento Chriſtus Dominus Diſcipulorum ſuorum de futuris eventibus paulò cupidiùs inquirentium , interrogationem gravi illa reſponſione retudit , qua etiam omnium fidelium ſuorum curioſitatem coërcuit , *Non eſt veſtrum ſcire tempora* , *vel momenta* , *quæ Pater poſuit in ſua poteſtate.* Nec verò ad futuros eventus , & fortuitos caſus prænoſcendos (futuris eventibus ex naturalibus cauſis neceſſario , vel frequenter provenientibus , quæ ad divinationem non pertinent,dumtaxat exceptis) ullæ ſunt veræ artes, aut diſciplinæ, ſed fallaces , & vanæ improborum hominum aſtutia,& dæmonum fraudibus introductæ,ex quorum operatione,conſilio,vel auxilio omnis divinatio dimanat,ſive quòd expreſsè ad futura manifeſtanda invocentur , ſive quod ipſi pravitate ſua,& odio in genus humanum,occultè,etiam præter hominis intentionem ſe ingerant , & intrudant vanis Inquiſitionibus futurorum,ut mentes hominum pernicioſis vanitatibus,& fallaci contingentium prænunciatione implicentur,& omni impietatis genere depraventur. Quæ quidem ipſis cognita ſunt,non divinitate aliqua,nec vera futurarum rerum ſcientia, ſed naturæ ſubtilioris acumine , & aliis quibuſdam modis, quos hominum obtuſior intelligentia ignorat. Quamobrem dubitandum non eſt,in hujuſmodi futurorum contingentium,& fortuitorum eventuum Inquiſitione,& præcognitione,Diaboli operationem ſe fallaciter immiſcere, ut ſua fraude , ac dolis, miſeros homines à via ſalutis avertat & laqueo dãnationis involuat.Quæ cùm ita ſint,nonnulli hæc fideliter,& religiosè,ut debent,nõ intendẽtes,ſed curioſa ſectãtes, graviter Deũ offendũt, errãtes ipſi & alios in errorẽ mittẽtes tales in primis sũt Aſtrologi,olim Mathematici & Genethliaci,& Planetarij vocati,qui vanã,falſãmq; ſyderum,& Aſtrorũ ſcientiã profitẽtes,divinæq; diſpoſitionis

diſpoſitionis ordinationem, ſub tempore revelandam prævenire audaciſſimè ſatagentes, hominum nativitates, ſeu genituras, ex motu ſyderum,& Aſtrorum caſu metiuntur, ac judicant futura, ſive etiam præſentia,& præterita occulta, atque ex puerorum ortu, & natali die, ſive quavis alia temporum, & momentorum vaniſſima obſervatione, & notatione, de uniuſcujuſque hominis ſtatu, conditione,vitæ curſu, honoribus,divitiis, ſobole,ſalute, morte, itineribus, certaminibus, inimicitiis, carceribus, cædibus,variis diſcriminibus,aliiſque proſperis, & adverſis caſibus, & eventibus præcognoſcere, judicare, & affirmare temerè præſumunt, non ſine magno periculo erroris, & infidelitatis; cùm Sanctus Auguſtinus præcipuum Eccleſiæ lumen,eum qui hæc obſervat,qui attendit,qui credit,qui in domum recipit,qui interrogat Chriſtianam fidem,& Baptiſmum prævaricaſſe affirmet, ut illos meritò Apoſtolus arguat, atque increpet illis verbis:Dies obſervatis,& menſes,& tempora,& annos,timeo vos,ne fortè ſine cauſa laboraverim in vobis. Hi igitur leviſſimi, & temerarij homines in miſerandam animarum ſuarum ruinam, grave fidelium ſcandalum, & Chriſtianæ fidei detrimentum, futuros rerum eventus,& quæcumque proſperè, vel adversè obventura ſunt, ac actus humanos,ea denique, quæ ex libera hominum voluntate proficiſcuntur, Aſtris, ſyderibúſque adſcribunt, eiſque eam facultatem, vim, ſeu virtutem,& efficaciam tribuunt ſignificandi futura, & ad præcognita ita inclinandi,ut ſic omnino, nec aliter eventura ſint, atque ob eam cauſam de iis rebus omnibus judicia facere, prognoſtica, prædictiones, & præcognitiones ſibi aſſumere,& palàm venditare non dubitant, quibus pauci rudes,& imperiti, aliique nimis creduli, & imprudentes tantam fidem præſtant, vt ex hujuſmodi judiciorum & prædictionum præſcripto, aliquid certò eſſe credant, aut ſperent, quorum ſanè, & mendacium Magiſtrorum temeritas, & infelicium diſcipulorum credulitas magnopere deploranda eſt, qui vel divinis litteris admoniti non intelligunt hominis præſtantiam, cui cœli, & ſtellæ, & clariſſima cœli ſydera, Sol, & Luna, Deo ita diſponente, non imperant, ſed inſerviunt; ſic enim Moyſes populum Dei, ut hunc errorem caveret,præmonebat. Ne fortè elevatis oculis ad cœlum, videas ſolem, & lunam,& omnia aſtra cœli, & errore deceptus adores ea, & colas, quæ creavit Dominus Deus tuus in miniſterium cunctis gentibus, quæ ſub cœlo ſunt; ſed quid ſydera mirandum eſt homini ſervire? nonne nobiliſſima intelligentia Angeli ipſi omnes ſunt adminiſtratorij ſpiritus in miniſterium miſſi, propter eos, qui hæreditatem capiunt ſalutis? nam rationales oves ita diligit Deus, ut non ſolùm Epiſcopos, quemadmodum à S.Ambroſio ſcriptum eſt,ad tuendum gregem ordinaverit, ſed etiam Angelos deſtinaverit. Præclarè etiam S.Hieronymus: Magna dignitas animarum, ut unaquæque habeat ab actu nativitatis in cuſtodiam ſui Angelum delegatum.Quòd ſi Angeli homines cuſtodiunt,quid adversùs Angelorum cuſtodiam,& tutelam aſtra moliri,aut efficere poterunt, quæ cum ipſis Angelis nullo modo ſint comparanda; nec ſanè hoc loco prætereũda eſt eximij Eccleſiæ Doctoris,& Beatiſſimi Pontificis magni Gregorij ſententia, qui Priſcillianiſtas hæreticos unumquemque hominem ſub conſtitutionibus ſtellarum naſci putantes magno rerum & verborum pondere confutat, Abſit,inquit,à fidelium cordibus,vt aliquid eſſe fatum dicant, vitam quippe hominum ſolus hanc conditor,qui creavit, adminiſtrat, neque enim propter ſtellas homo, ſed ſtellæ propter homines factæ ſunt,& ſi ſtella fatum hominis eſſe dicitur, ipſis ſuis miniſteriis ſubeſſe homo perhibetur. Vtinam inſani homines hæc ſaperent, & intelligerent, ac Dei monitis obtemperarent in Levitico dicentis. Non declinetis ad magos, nec ab Ar iolis aliquid ſciſcitemini, vt polluamini per eos. Neque enim quæ Chriſtiana, & vera pietas repellit, ac damnat, tanto ſtudio inveſtigarent,iiſdemque miſerè ſe decipi, atque irretiri paterentur. Sunt etiam inanes quidam homines, & curioſi, vel impij, & irreligioſi, qui futurarum, & occultarum aliarum rerum notitiam adeò anxiè habere ſtudent, vt ab eadem prænoſcenda, & inveſtiganda in divinæ legis offenſionem multipliciter incurrant. Alij enim Geomantiæ, Hydromantiæ, Aeromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chyromantiæ, Necromantiæ, aliiſque ſortilegiis, & ſuperſtititionibus, non ſine dæmonum ſaltem occulta ſocietate, aut tacita pactione, operam dare, ſeu illis, ac ſortibus illicitis taxillorum, granorum triticeorum, vel fabarum jactu,uti non verentur. Alij verò aliquas priſtinæ, & antiquatæ, ac per Crucis victoriam proſtratæ idololatriæ reliquias retinentes: quibuſdam auguriis, auſpiciis, ſimilibúſve ſignis, & vanis obſervationibus ad futurorum divinationem intendunt: alij autem ſunt, qui cum morte fœdus ineunt, & pactum faciunt cum inferno, qui ſimiliter ad occultorum divinationem, ad inveniendos theſauros, vel ad alia facinora perpetranda,etiam expreſſa cum Diabolo pactione facta,in manifeſtam ſuarum perniciem animarum nefarias magicæ artis incantationes, inſtrumenta, & veneficia adhibent, circulos, & diabolicos characteres deſcribunt, dæmones invocant, aut conſulunt, ab eis reſponſa petunt, aut accipiunt, eis preces, & thuris, aut aliarum rerum ſuffimenta, ſeu fumigationes, aliave ſacrificia offerunt, candelas accendunt, aut rebus ſacris,vel Sacramentis,aut ſacramentalibus

ſacrilegè

ſacrilegè abutuntur, adorationis, genuflexionis, aut quævis alia impietatis obſequia præſtant, cultum venerationémve tribuunt, aut annulum, vel ſpeculum, aut parvas phialas ſibi fabricant, aut fabricari curant ad dæmones in eis alligandos, ſeu includendos, ut putant, ad reſponſa ab ipſis inde petenda, aut habenda. Alij præterea etiam in corporibus obſeſſis, vel lymphaticis, & phanaticis mulieribus dæmones; de futuris, vel occultis rebus, aut factis exquirunt, ut meritò ab eis, quos Dominus in Evangelio tacere imperavit, vanas, mendacéſque referant reſponſiones. Alij quoque præſtigiatores, frequentiùs verò mulierculæ quædam ſuperſtitionibus deditæ, in phialis, ſeu vaſculis vitreis aqua plenis, vel in ſpeculo accenſis candelis, etiam benedictis ſub nomine Angeli ſancti, & alibi Diabolum omnium malorum fautorem ſupplices adorantes, vel in unguibus, aut palma manus, quandoque etiam oleo perunctis eundem omnium fallaciarum Architectum orant, ut ſimiliter futura vel occulta quævis ſpectra, & apparentes imagines, ſeu phantaſticas viſiones, ſibi oſtendat, aut ab eodem Patre mendacij Diabolo aliis incantationibus, aut variis ſuperſtitioſis obſervationibus futurorum occultorum hujuſmodi veritatem, quærunt, & hominibus prædicere contendunt. Quorum omnium, quos ſuprà enumeravimus, conſimilis impietas parem exitum habet, nimirùm quòd Dæmonis præſtigiis, ac dolis, tum qui divinant, tum qui divinationem expetunt illuſi, ac deluſi miſerrimè reperiuntur. Itaque cùm futuros eventus in ſeipſis conſiderare antequam fiat, ſit Dei proprium, illud neceſſariò conſequitur, ut Aſtrologi, & alij prædicti, qui hujuſmodi futura prænuntiare, aut prænoſcere quocumque modo, niſi Deo revelante, audent injuſtè, atque impudenter, quod Dei eſt, ſibi aſſumant, & uſurpent; ſic fit, ut dum ab eis, quod ſolius eſt creatoris, perperam creaturis tribuitur divina majeſtas graviter lædatur, fidei integritas violetur, animabus pretio Chriſti Sanguine redemptis, peſtis, atque exitium importetur.

§.2. Et licèt jam pridem regulis Indicis librorum prohibitorum ex decreto ſacri generalis Trid. Conc. confecti, illud inter cætera conſtitutum fuerit, ut Epiſcopi diligenter providerent, ne hujuſmodi Aſtrologiæ judiciariæ libri, tractatus, indices; legerentur, vel haberentur, qui de futuris contingentibus, ſucceſſibus, fortuitiſve caſibus, aut iis actionibus, quæ ab humana voluntate pendent, certò aliquid eventurum affirmare audent, permiſſis tamen judiciis, & naturalibus obſervationibus, quæ navigationis, agriculturæ, ſive medicæ artis juvandæ gratia cōſcripta fuiſſent, libros verò omnes, & ſcripta Geomantiæ, Hydromantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, ſive in quibus continentur ſortilegia, veneficia, auguria, auſpicia, incantationes artis magicæ, prorſus rejici, & aboleri curarent: Non tamen errorum, corruptelarum, delictorum, & abuſuum prædictorum extirpationi, uſque adeo proviſum eſt, quin etiam adhuc in nonnullis locis, & apud plurimos curioſiùs vigeant, cùm valdè frequenter, detectis Diaboli inſidiis; divinationum, ſortilegiorum, & variarum ſuperſtitionum omnia plena eſſe in dies detegantur.

§.3. Nos igitur, qui pro noſtro Paſtoralis officij munere fidei integritatem inviolatam conſervare debemus, & animarum ſaluti proſpicere, quantum divina gratia adjutrice poſſumus ex paternæ charitatis viſceribus optamus, damnantes, & reprobantes omne genus divinationum, quæ Diabolo auctore, ad fidelium deceptionem à prædictis curioſi, vel perditis hominibus fieri ſolent. Cupientes præterea ſanctam illam Chriſtianæ Religionis ſimplicitatem, præſertim ubi agitur de ſumma Creatoris Dei poteſtate, ſapientia, & providentia ab omni errroris labe, integram atque incorruptam, ut par eſt, retineri. Volentes quoque prædictæ falſæ credulitati ac hujuſmodi illicitarum divinationum, & ſuperſtitionum, deteſtabili ſtudio, & execrandis flagitiis atque impuritatibus occurrere; ut de Chriſtiano populo meritò dici poſſit, quod de antiquo, Dei populo ſcriptum eſt. Non eſt augurium in Iacob, neque divinatio in Iſraël. Hac perpetuò valitura conſtitutione, Apoſt. auctoritate ſtatuimus, & mandamus, ut tam contra Aſtrologos, Mathematicos, & alios quoſcumque dictæ judiciariæ Aſtrologiæ artem, præterquam circa agriculturam: navigationem, & rem medicam impoſterum exercentes, aut facientes judicia, & nativitates hominum, quibus de futuris contingentibus, ſucceſſibus, fortuitiſque caſibus, aut actionibus ex humana voluntate pendentibus aliquid eventurum affirmare audent, etiamſi id ſe non certò affirmare aſſerant, aut proteſtentur, quàm contra alios utriuſque ſexus, qui ſupradictas damnatas vanas, fallaces, & pernicioſas divinandi artes, ſive ſcientias exercent, profitentur, & docent aut diſcunt, quive hujuſmodi illicitas divinationes, ſortilegia, ſuperſtitiones, veneficia, incantationes, ac præmiſſa deteſtanda ſcelera, & delicta, ut præfertur, faciunt, aut in eis ſe quomodolibet intromittunt, cujuſcumque dignitatis, gradus, & conditionis exiſtant, tam Epiſcopi, & Prælati, Superiores, ac alij Ordinarij locorum, quam Inquiſitores hæreticæ pravitatis, ubique gentium deputati, etiamſi in pleriſque ex his caſibus antea non procedebant, aut procedere non valebant, diligentiùs inquirant, & procedant, atque in eos ſeveriùs Canonicis pœnis, & aliis eorum arbitrio animadvertant.

§.4. Prohibentes, omnes, & ſingulos libros, opera, & tractatus hujuſmodi judiciariæ Aſtrologiæ,

Aſtrologiæ, Geomantiæ, Hydromantiæ, Pyromantiæ, Onomantiæ, Chiromantiæ, Necromantiæ, Artis magicæ, aut in quibus ſortilegia, veneficia, auguria, auſpicia, execrabiles incantationes, ac ſuperſtitiones continentur, ac vt ſuprà in memorato Indice interdictos ſub cenſuris, & pœnis in eo contentis à quibuſcumque Chriſti fidelibus legi, aut quomodolibet retineri, ſed illos Epiſcopis, & Ordinariis locorum, vel Inquiſitoribus prædictis præſentari, & conſignari debere. Et nihilominus eadem auctoritate ſtatuimus, & mandamus, vt contra ſcienter legentes, aut retinentes libros, & ſcripta hujuſmodi, ſeu in quibus talia continentur, ſimiliter iidem Inquiſitores liberè, & licitè procedant, ac procedere, & pœnis condignis punire, & coërcere poſſint.

§.5. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.6. Vt autem præſentes noſtræ litteræ ad communem omnium notitiam faciliùs deducantur, jubemus, illas in valvis Baſilicarum S. Io. Lateran. & Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac in acie Campi Floræ affigi, ſeu appendi, eiſque detractis, ipſarum exempla etiam impreſſa eiſdem in locis affixa relinqui.

§.7. Et inſuper univerſis, & ſingulis venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, locorum Ordinariis, & Prælatis, necnon Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis ubilibet conſtitutis per hæc committimus, & virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus, vt per ſe, vel alium, ſeu alios eaſdem præſentes litteras, poſtquam eas receperint, ſeu earum notitam habuerint, in ſuis, & ſingulis Parochialibus Eccleſiis, dum in eis populi multitudo ad Divina convenerit, deinde verò ſemel in anno, & quoties eis expedire videbitur, vulgari ſermone publicent, aut publicari faciant.

§.8. Quia verò difficile foret præſentes litteras ad ſingula quæque loca, in quibus de eis fides facienda erit, deferri, volumus ut earum tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, ac parvo ſigillo S. Romanæ, & vniverſalis Inquiſitionis, aut alicujus Prælati, vel Curiæ Eccleſiaſticæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra ubique locorum adhibeatur, quæ eiſdem originalibus litteris adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1585. Nonis Ianvarij, Pontific. noſtri anno 1.

Contra Aſtrologos iudiciarios, qui de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, ſeu vita Romani Pontificis, aut eius conſanguineorum iudicia facere, necnon eos, qui illos deſuper conſulere præſumpſerint, cum innovatione ſimilis conſtitutionis Sixti Papæ V.

VRBANVS Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

INſcrutabilis judiciorum Dei altitudo non patitur, vt humanus intellectus tenebroſo corporis carcere conſtrictus, ſuper aſtra ſe extollens, arcana in ſinu divino recondita, & ipſis Beatiſſimis ſpiritibus ignota, nefaria curioſitate, non ſolùm explorare, ſed etiam tanquam explorata in Dei contemptum, Reipublicæ perturbationem, & Principum periculum arroganti, & pernicioſo exemplo vendicare præſumat.

§.1. Hinc eſt, vt quamvis civilibus, Canoniciſque ſanctionibus, ac noviſſime fel. record. Sixti Papæ V. Prædeceſſoris noſtri conſtitutione deſuper edita Aſtrologorum, Mathematicorum vaticinatorum, & aliorum, qui eventura divinare, ſeu prædicere audent, quóſque uti homicidas, & maleficos antiquitas æſtimavit, illorum potiſſimum, qui de ſumma Reipublicæ, vel Principis ſalute judicia ferre præſumerent, ars, profeſſio, ſive exercitium gravibus pœnis inhibita eſſe noſcantur. Attamen, ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis filij propriæ puſillitatis obliti, ac lenitate forſan, vel conniventia, & audentiores facti vanámque fatidicorum æſtimationem aucupantes, in deplorandam animarum ſuarum perditionem, gravéque Chriſti fidelium ſcandalum, etiam de Reipublicæ, & Principum incolumitate; illis ſolicitudinem, hominibus verò inquietis rerum novandarum occaſionem ea ratione inferre ſatagentes, prognoſtica, & prædictiones verbo, vel etiam ſcripto edere non erubeſcunt.

§.2. Nos itaque pernicioſis hujuſmodi auſibus quantum nobis ex alto conceditur obviam ire, ac quos Dei reſpectus in officio non continet, pœnarum gravitate, & ſeverioris diſciplinæ

fræno

fræno coërcere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, conſtitutionem per præfatum Sixtum Prædeceſſorem deſuper, ut præfertur, editam Apoſtolica auctoritate tenore præſentium perpetuò approbamus, confirmamus, & innovamus.

§. 3. Et inſuper omnibus, & quibuſcumque laicis cujuſcumque ſexus, conditionis, ſtatus, gradus, qualitatis, & dignitatis etiam Marchionalis, vel Ducalis exiſtentibus, qui de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, ſive de vita, aut morte Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, ejúſque vſque ad tertium gradum incluſivè conſanguineorum Mathematicos, ariolos, auſpices, vaticinatoréſve nuncupatos, vel alios Aſtrologiam judiciariam exercentes, ſeu alias quomodolibet profitentes, de cætero conſuluerint, ſi deſuper eorum judicia, prognoſtica, prædictiones, ſeu præcognitiones, etiam ſibi oblatas receperint, illiſve quomodolibet vſi fuerint, vel illas penes ſe ſcienter retinuerint, aut alicui oſtenderint, necnon iiſdem Mathematicis, ariolis, aruſpicibus, vaticinatoribus, ſive aliis Aſtrologiam judiciariam, ſeu quamlibet artem divinatoriam quomodolibet profiteri; qui indicia, prognoſtica, ſeu præcognitiones, & prædictiones ſuper præmiſſis, etiamſi id non certò ſe affirmare proteſtentur, fecerint, ſive à ſe, vel ab aliis jam facta, ſeu factas in poſterum penes ſe ſimiliter retinuerint, vel alicui dederint, ſeu oſtenderint, aut de eis quovis modo etiam improbando ſcripto, vel verbis tractaverint, nedum excommunicationis majoris latæ ſententiæ, ſed etiam vti læſæ Majeſtatis reis, vltimi ſupplicij, ac confiſcationis omnium bonorum etiam Romanæ Curiæ officiorum, ac devolutionis quarumcumque civitatum, caſtrorum, & locorum juriſdictionalium, & feudalium.

§. 4. Clericis quoque, & Presbyteris, aliiſque perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quàm cujuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, ſeu inſtituti, vel militiarum quarumcumque, etiam Hoſpitalis ſancti Ioan. Hieroſolymitani, aliiſque quomodolibet exemptis, ac nobis, & Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubjectis, Regularibus vtriuſque ſexus, ultra prædictas, etiam privationis beneficiorum, & dignitatum, ac officiorum Eccleſiaſticorum, etiam Monaſteriorum, Prioratuum, Præceptoriarum, ac aliorum quorumcumque, & inhabilitatis perpetuæ ad illas impoſterum obtinendas, ita quod perſonæ Eccleſiaſticæ prævia illarũ digradatione Curiæ ſæculari tradantur puniendæ; in Epiſcopali, verò, Archiepiſcopali, Metropolitana, Primatiali, Patriarchali aut quacumq; alia etiam Superiori Eccleſiaſtica vel mundana quantumvis ſublimi, excellente, & ſpeciali nota digna, etiam ſuprema conſtitutis dignitate, eaſdem excommunicationis, ac privationis etiam regiminis, & adminiſtrationis Eccleſiarum, & aliorum quorumcumque beneficiorum, & dignitatum quantumvis ampliſſimarum, & Patriarchali majorum, ac officiorum ſuorum, & inhabilitatis pœnas ipſo facto incurren. Apoſtolica auctoritate tenore præſentium infligimus, & imponimus.

§. 5. Cognitionem autem cauſarum hujuſmodi quoad perſonas Eccleſiaſticas, tam ſæculares, quàm regulares, in vrbe noſtra, & illius diſtrictu ad dilectos filios noſtrum Vicarium in ſpiritualibus generalem, nec non ejuſdem vrbis Gubernatorem, ac cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ Auditorem generalem, & eorum quemlibet inſolidum; extra verò vrbem, & diſtrictum prædictum in Provinciis, nobis, & Apoſtolicæ Sedi ſubjectis ad S. R. E. Cardinales in eiſdem Provinciis de latere Legatos, & Prolegatos, ac Præſides in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutos, pro tempore exiſtentes, in aliis verò omnibus, & ſingulis Provinciis, Regnis, civitatibus, oppidis, caſtris, & locis, tam ſub noſtra, & dictæ Sedis, quàm cujuſvis alterius Principis ditione compreheníis, privativè quoad omnes etiam Superiores Religioſorum, ipſiſque Superioribus penitus excluſis, ad Ordinarios locorum, vbilibet verò locorum etiam ad hæreticæ pravitatis Inquiſitores ſpectare volumus.

§ 6. Mandantes dilectis filiis noſtris, & dictæ Sedis de latere Legatis, & eorum Vicelegatis, & Præſidibus prædictis nunc, & pro tempore exiſtentibus, necnon venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis ſingulis, videlicet in ſuis civitate, & diœceſi, & quoad loca intra fines alicujus diœceſis, non tamen de diœceſi exiſtentia ipſarum diœceſum, intra quarum fines eadem loca exſtiterint; quo verò ad ea, quæ extra fines alicujus diœceſis conſiſtunt, vicinioribus eorumdem locorum Ordinariis, ac etiam Inquiſitoribus prædictis quatenus ad inſtantiam cujuſvis fiſci, vel denunciatoris, ac etiam ex eorum officio cauſarum hujuſmodi cognitiones ſuſcipientes, prævia etiam avocatione à quibuſvis aliis ſuprà non expreſſis, nec à nobis ſpecialiter delegatis in cauſis ipſis modo præmiſſo procedant, omnibus juris, & facti remediis opportunis, invocato etiam auxilio brachij ſæcularis.

§. 7. Inhibentes inſuper Decanis, & Capitulis Eccleſiarum Cathedralium, Metropolitanarum, & Patriarchalium, necnon quorumvis Ordinum, & locorum Regularium, Societatum, & Inſtitutorum, ac etiam Hoſpitalis prædictorum Superioribus, Conventibus, & Fratribus, quantumvis exemptis, ne ſub privationis beneficiorum, & officiorum, quorumcumque per eos

reſpectivè obtentorum,ac ſimiliter inhabilitatis ad alia in futurum obtinenda,vociſque activæ, & paſſivæ, necnon excommunicationis latæ ſententiæ eo ipſo incurrendis pœnis, Ordinarios locorum, necnon Legatos, ſeu Vicelegatos, alióſque prædictos in cauſis hujuſmodi procedentes quoquomodo impedire, moleſtare, ſeu perturbare audeant,vel præſumant, ac etiam mandantes, vt quoties ad id fuerint requiſiti, Religioſos ipſos, etiamſi alicujus loci Regularis Superiores actu fuerint, Ordinariis, Legatis, ſeu Vicelegatis, ac aliis prædictis, ſeu quibus iidem mandaverint, conſignent cum ſcripturis, & actis, ſi quæ facta fuiſſe reperiantur.

§.8. Sicque, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque judices, Ordinarios, delegatos, & Commiſſarios, ac etiam Cameræ Apoſtolicæ Clericos, Præſidentes, necnon cauſarum Palatij Apoſtolici, & Curiæ ejuſdem Cameræ Generalem, Auditores,ac S.R.E.Camerarium,& alios Cardinales etiam de latere Legatos,necnon Vicecamerarium, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate,& auctoritate vbique judicari,& diffiniri debere, irritum quoque, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus.

§.9. Non obſtantibus conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis,necnon noſtra in numero Septuageſima, & aliis Cancellariæ Apoſtolicæ Regulis, ac Provinciarum,Regnorum, civitatum,terrarum,oppidorum,locorum,Eccleſiarum,Monaſteriorum,Militiarum,Hoſpitalium, etiam B. Ioannis prædictorum, aliorúmque Religioſorum, & piorum locorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque,indultis, & litteris Apoſtolicis eiſdem Provinciis,Regnis,civitatibus, terris oppidis, locis, Eccleſiis, Monaſteriis, Hoſpitalibus,& militiis prædictis, & aliis piis locis, ac illorum Vniverſitatibus, Capitulis, Superioribus, & perſonis in contrarium, forſan quomodolibet conceſſis, approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis,etiamſi de illis, eorúmque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, eorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur, præſentibus pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè harum ſerie derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.10. Volumus autem, quòd præſentes litteræ in valvis Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ publicentur, & affigantur, quæ poſtquam ſic affixæ, & publicatæ fuerint, quoſcumque, tam in ſtatu noſtro temporali, quàm extra eum, ubique locorum perinde arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique nominatim, & perſonaliter intimatæ fuiſſent.

§.11. Quódque earum exemplis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides in judicio, & extra, vbique adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

§.12. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ approbationis, confirmationis, innovationis, inflictionis, impoſitionis, inhibitionis, decreti, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud S.Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1651. Kalend. Aprilis Pontific. noſtri anno octavo

---

Qui Itali extra Italiam non habitent in locis, ubi liber, & publicus cultus, ſive uſus Catholicæ Religionis non exiſtat.

CLEMENS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm, ſicut non ſine magno animi noſtri dolore accepimus, quamplures Chriſti fideles ex diverſis Italiæ partibus, eorum Patriis,vbi vera, & Sancta Catholica, & Apoſtolica Religio viget, & publicè prædicatur, diſcedentes, abeant in longinqua loca, vbi non ſolùm hæreſes impunè graſſantur, ſed quod pejus eſt, Catholicæ Religionis vſus publicè interdicitur, & prohibetur,quo fit, vt perſonæ ibi permanentes,etiamſi Catholicæ ſunt,cogantur tamen contra eorum

corum pia deſideria, ſacroſanctæ Miſſæ ſacrificio, aliiſque divinis Officiis, ac ſanctorum Sacramentorum perceptione in ſuarum animarum diſcrimen diutius carere.

§. 1. Quare nos, his, & aliis malis, & periculis inde provenientibus, quantum cum Domino poſſumus obviare cupientes, hac noſtra in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, vt de cætero nullus Italus, ſive mercator, ſive cujuſvis alterius conditionis, vel ſtatus exiſtat, quovis quæſito colore, prætextu, vel ingenio audeat habitare, vel domicilium tenere in civitate, oppido, ſeu loco, vbi aliqua Eccleſia cum Parocho, vel Paſtore, ſeu Sacerdote Catholico non exiſtat, in qua liberè, & ſine omni periculo palàm, publicè celebrari, & audiri poſſint ſacroſanctæ Miſſæ, & alia divina Officia, & conciones, ac Sacramenta Eccleſiaſtica miniſtrari, mortuorum corpora ſepeliri, & cætera fieri, juxta Ritum S. Romanæ Eccleſiæ.

§. 2. Vtque iidem Itali abſtineant à matrimoniis cum hæreticis mulieribus, & ab hæreticorum ſepulturis, filios ſuos de ſacro fonte levari per hæreticos non permittant, nec ipſi viciſſim hæreticorum filios, niſi per Catholicum Sacerdotem Catholico more baptizentur, levare præſumant, Medicorum quoque hæreticorum opera, neceſſitate ceſſante, & vbi adſit copia Catholici Medici idonei non vtantur.

§. 3. Cùm verò Itali prædicti ex Italia recedunt ad morandum, ſeu inhabitandum in partibus prædictis, id ſignificent ſuis Ordinariis, vel Inquiſitoribus locorum, à quibus ſeriò admoneantur, vt in eis perpetuò Catholicam, & Orthodoxam fidem conſtanter retinentes, & profitentes, piam, & Catholicam vitam ducant, Dominicos, & feſtos dies, abſtinentias, & ſacra jejunia ab Eccleſia præcepta religiosè colant, atque omnem hæreſim, & errorem hæreticos, ſchiſmaticos, & ab Orthodoxa fide aberrantes fugiant, & evitent, ac ut ſaltem ſingulis annis de eorum ſacramentali peccatorum confeſſione, & ſanctiſſimæ Euchariſtiæ perceptione per eos facta, fidem, ſeu teſtimonium ipſis Ordinariis, vel Inquiſitoribus in Italiam tranſmittant, ad quod & nos dictos Italos tenore præſentium teneri, & obligatos eſſe decernimus, & mandamus.

§. 4. Quòd ſi quis propriæ ſalutis immemor, contra præmiſſa facere præſumpſerit, poſſit adversùs eum per locorum Ordinarios, & Inquiſitores hæreticæ pravitatis, vti de hæreſi ſuſpectum procedi.

§. 5. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§. 6. Volumus autem, vt earumdem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ ipſiſmet præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud S. Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, die 26. Iulij 1596. Pontificatus noſtri anno 5.

Contra hæreticos in locis Italiæ, & Inſularum adiacentium quovis prætextu commorantes, eorúmque fautores.

GREGORIVS Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmani Pontificis B. Petri Apoſtolorum Principis ſucceſſoris munus exigit, vt pro incumbente Dominici gregis cura, & ſolicitudine Prædeceſſorum ſuorum conſtitutiones, eas præſertim, quæ ad ſacroſanctæ fidei Catholicæ conſervationem pertinent, quo ſuum perpetuum ſortiantur effectum, & inviolabiliter obſerventur, innovet, & extendat provt rerum, & temporum qualitatibus debitè compenſatis conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Aliàs ſi quidem à fel. record. Clemente Papa VIII. Prædeceſſore noſtro emanarunt litteræ tenoris ſequentis, videlicet.

Clemens Papa VIII. Ad futuram rei memoriam. Cùm ſicut non ſine magno animi noſtri dolore accepimus, quamplures Chriſti fideles ex diverſis Italiæ partibus, eorum Patriis, vbi vera, & ſancta Catholica, Apoſtolica Religio viget, & publicè prædicatur, diſcedentes, abeant in longinqua loca, ubi non ſolùm hæreſes impunè graſſantur, ſed quod pejus eſt, Catholicæ Religionis vſus publicè interdicitur, & prohibetur, quo fit, ut perſonæ ibi permanentes, etiamſi Catholicæ ſint, cogantur tamen contra eorum pia deſideria ſacroſanctæ Miſſæ Sacrificio, aliiſque divinis Officiis, ac ſanctorum Sacramentorum perceptione in ſuarum

animarum diſcrimen diutiùs carere. Quare nos his, & aliis malis,& periculis inde provenientibus,quantum cum Domino poſſumus,obviare cupiētes hac noſtra in perpetuum valitura conſtitutione ſtatuimus,& ordinamus, vt de cætero nullus Italus,ſive mercator,ſive cujuſvis alterius conditionis ſit,vel exiſtat,quovis quæſito colore,prætextu,vel ingenio audeat habitare,vel domicilium tenere in civitate,oppido, ſeu loco,vbi aliqua Eccleſia cum Parocho, vel Paſtore, ſeu Sacerdote Catholico non exiſtat, in qua liberè , & ſine omni periculo palàm , & publicè celebrari , & audiri poſſint ſacroſanctæ Miſſæ, & alia divina Officia, & conciones , ac Sacramenta Eccleſiaſtica miniſtrari,mortuorum corpora ſepeliri,& cætera fieri juxta Ritum S.R.E. vtque iidem Itali abſtineant à matrimoniis cum hæreticis mulieribus , & ab hæreticorum ſepulturis, filios ſuos de ſacro fonte levari per hæreticos non permittant,nec ipſi viciſſim hæreticorum filios , niſi per Catholicum Sacerdotem Catholico more baptizarentur , levare præſumant. Medicorum quoque hæreticorum opera , neceſſitate ceſſante , & vbi adſit copia Catholici Medici idonei, non vtantur. Cùm verò Itali prædicti ex Italia recedunt ad morandum, ſeu inhabitandum in partibus prædictis id ſignificent ſuis Ordinariis, vel Inquiſitoribus locorum à quibus ſeriò admoneantur, vt in eis perpetuò Catholicam , & Orthodoxam fidem conſtanter retinentes , & profitentes , piam , & Catholicam vitam ducant , Dominicos & feſtos dies , abſtinentias & ſacra jejunia ab Eccleſia præcepta religiosè colant, atque omnem hæreſim, & errorem, Hæreticos, Schiſmaticos , & ab Orthodoxa fide aberrantes fugiant , & evitent, ac vt ſaltem ſingulis annis de eorum ſacramentali peccatorum confeſſione , & Sanctiſſimæ Euchariſtiæ perceptione per eos facta , fidem , ſeu teſtimonium ipſis Ordinariis , vel Inquiſitoribus in Italiam tranſmittant, ad quod & Nos dictos Italos tenore præſentium teneri, & obligatos eſſe decernimus , & mandamus. Quòd ſi quis propriæ ſalutis immemor contra præmiſſa facere præſumpſerit, poſſit adversùs eum per locorum Ordinarios , & Inquiſitores hæreticæ pravitatis , vti de hæreſi ſuſpectum procedi. Non obſtantibus conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem , vt earumdem præſentium tranſumptis etiam impreſſis , manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis , & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio. & extrà adhibeatur , quæ ipſiſmet præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ , vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud ſanctum Marcum ſub Annulo Piſcatoris die 26. Iulij 1595. Pontificatus noſtri anno quinto.

Nos inviolabili dictarum Clementis literarum, & in eis contentorum quorumcumque obſervationi, quantum nobis ex alto conceditur,per amplius providere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia , ac matura deliberatione noſtris , déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine , hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione eaſdem Clementis Prædeceſſoris literas, cum omnibus , & ſingulis in eis contentis, tenore præſentium approbamus, & confirmamus: illáſque innovamus,ac inviolabiliter obſervari mandamus. Inſuper,ne vllus hæreticus in locis Italiæ, & Inſularum adjacentium , neque etiam ſub commercij, & mercimonij aut alio quovis prætextu domicilium contrahere, ſeu domum apertam habere propriam, vel conductam, aut gratis conceſſam , ſeu habitare , aut morari poſſit , earumdem tenore præſentium prohibemus, ac reſpectivè ſtatuimus, & ordinamus. Contra prohibitioni autem ac ſtatuto, & ordinationi noſtris hujuſmodi non parentes,ſeu contravenientes,cujuſvis,ſtatus,gradus,Ordinis,dignitatis,tam Eccleſiaſticæ,quàm ſæcularis exiſtentes,juxta formam juris procedatur,& puniantur. Et ſimili modo eos, qui hæreticos prædictos receptaverint , eiſque modo contra præſentium literarum tenorem, favorem opem, ſeu auxilium præbuerint , vti fautores, & receptatores hæreticorum puniri , ſicque per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam S.R.E.Cardinales,& de latere Legatos(ſublata eis,& eorum cuilibet quavis aliter judicandi,& interpretandi facultate,& auctoritate)vbique judicari,& diffiniri debere ; ac irritum,& inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter,vel ignoranter contigerit attentari,authoritate & tenore prædictis decernimus, & declaramus. Non obſtantibus conſtitutionibus , & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem , quòd præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis , & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis , eadem prorſus fides adhibeatur in judicio , & extrà , quæ præſentibus adhiberetur , ſi forent exhibitæ : vel oſtenſæ : quódque eædem præſentes poſt duos menſes à die illarum publicationis computandos , omnes , & ſingulos , ad quos ſpectat , arctent ; & afficiant, perinde ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 2. Iulij 1622. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

S. Card. S. Susannæ.

Revocatio

Revocatio facultatum Superioribus quorumcumque Ordinum, & Religioſorum quoquo modo conceſſarum, cognoſcendi cauſas ſuorum ſubditorum, ad Officium S. Inquiſitionis hæreticæ pravitatis, quomodolibet pertinentes.

Pavlvs Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex ea interdum, quæ Prædeceſſoribus ſuis temporum, & rerum qualitate id tunc expoſcente, proinde pro hæreſum extirpatione ſancita ſunt, novis emergentibus rationibus revocat, & immutat aliaque deſuper diſponit, & ordinat provt in Domino ſalubriter conſpicit expedire.

§.1. Dum ſiquidem fel. rec. Pius Papa IV. Prædeceſſor noſter ſua perpetuo valitura conſtitutione ſtatuit, ordinavit & declaravit, quod ex tunc deinceps in omnibus Chriſtiani Orbis partibus Inquiſitores hæreticæ pravitatis, tam Generales, quàm in quibuſvis Provinciis, civitatibus, oppidis, terris, & locis pro tempore deputati particulares, contra omnes quorumcumque Ordinum, etiam exemptorum, etiam Mendicantium Profeſſores, & Religioſos, ac etiam alios quoſcumque quovis modo privilegiatos, & exemptos, de hæreſis crimine quomodolibet ſuſpectos, aut culpabiles, dummodo ab eorundem Profeſſorum, & Religioſorum Superioribus, vel Prælatis in cauſis hujuſmodi præventi non fuiſſent, juxta facultates Officij Inquiſitionis ipſius pravitatis inquirere, & procedere, ac culpabiles, & delinquentes repertos, ſecundùm Canonicas ſanctiones caſtigare, atque punire poſſent, & valerent, ac aliàs provt in litteris ipſius Pij Prædeceſſoris, latiùs continetur.

§.2. Cùm autem rerum vſu compertum ſit, occaſione præventionum hujuſmodi nonnulla interdum impedimenta orta eſſe, quominus cauſæ hujuſmodi ea, qua decet diligentia, cognoſcantur. Nos de conſilio venerabilium Fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, contra pravitatem generalium Inquiſitorum illa de medio tollere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra ac matura deliberatione, hac noſtra etiam perpetuò valitura conſtitutione omnia, & quæcumque privilegia indulta, facultates, & conceſſiones Generalibus, Superioribus, & Prælatis quorumcumque Ordinum, ſive Mendicantium, ſive Clericorum Regularium, cujuſvis Ordinis, & inſtituti, etiam in dicta conſtitutione non expreſſorum, & quantumvis exemptorum, & quocumque nomine nuncupentur per dictum Pium, ac quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, & Sedem Apoſtolicam conceſſa approbata, & innovata, quantumvis etiam longiſſimo tempore obſervata; cauſas ad dictum Officium quovis modo ſpectantes cognoſcendi, & terminandi ſeu in illis quoquo modo ſe intromittendi, quorum omnium, & ſingulorum tenores etiamſi de illis ſpecialis, & expreſſa mentio habenda eſſet, præſentibus pro planè, & ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, Apoſtolica authoritate tenore præſentium perpetuò caſſamus, revocamus, & abolemus, ipſiſque Generalibus, Superioribus, & Prælatis, vt de cætero quovis quæſito colore, vel prætextu prætenſionis, vel conſuetudinis, & præſcriptionis immemorabilis, ſeu cognoſcendi, an delationes hujuſmodi calumnioſæ ſint, necne in eiſdem cauſis, tam motis, quàm movendis, quoquo modo ſe intromittere, ſe immiſcere, denunciationes recipere, teſtes examinare, proceſſus conficere, cauſas ipſas cognoſcere, definire, vel terminare minimè audeant, ſeu præſumant, ſimili auctoritate diſtrictiùs inhibemus.

§.3. Volentes, & expreſsè mandantes, ut ipſi Religioſi poſſint, & debeant omnes, etiam Ordinum hujuſmodi profeſſores de hæreſi ſuſpectos, Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus liberè denunciare, abſque eo, quòd Superiores prædicti perſonas denunciandas, & cauſas perquirere, vel quoquo modo id impedire, vel retardare audeant, ſeu præſumant.

§ 4. Inſuper omnes, & quaſcumque cauſas ad dictum Officium quomodolibet ſpectantes, & pertinentes, coram Generalibus, Superioribus, & Prælatis hujuſmodi in quibuſcumque locis exiſtentibus, ac contra quoſcumque Religioſos, vt perfertur, exemptos, motas, & pendentes, ad nos harum ſerie avocamus eáſque omnes in ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperiuntur, ipſius pravitatis Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus terminandas committimus.

§.5. Præterea ipſis Generalibus, Superioribus, & Prælatis pari auctoritate præcipimus, atque mandamus, ut omnes proceſſus, & acta cauſarum hujuſmodi Inquiſitoribus, ſeu Ordinariis prædictis reſpectivè remittant, & conſignent, necnon Profeſſores, Fratres, & Religioſos ſupradictos, quos hæreſis labe infectos, vel ſuſpectos, etiam in viſitatione eſſe noverint abſque alia conſultatione cum propriis Superioribus facienda, eiſdem Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum vicinioribus reſpectivè denuncient.

§.6. Quòd ſi Generales, aliique prædicti præſentibus literis non paruerint, eos omnes privationis quarumcumque dignitatum, ſeu Prælaturarum; vel officiorum ſuorum Ordinum, ac vocis activæ, & paſſivæ, perpetuæque inhabilitatis ad eaſdem, necnon contra fautores hæreticorum, & impeditores officij ſtatutas, & inflictas pœnas, aliáſque cenſuras Eccleſiaſticas, etiam excommunicationis majoris latæ ſententiæ, à quo non niſi à nobis, vel à Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo, abſolutionis beneficium valeant obtinere, eo ipſo incurriſſe.

§.7. Necnon præſentes litteras, licèt Generales, Superiores, & Prælati prædicti, aut quicumque alij quavis auctoritate, dignitate, vel officio, ſeu honore fulgentes in præmiſſis quomodolibet intereſſe habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati non fuerint, ſemper, & perpetuò validas, & efficaces exiſtere, ſuóſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac de omnibus inviolabiliter obſervari, ſicque per quoſcumque judices, & Commiſſarios, quavis auctoritate fungentes, etiam S. R. E. Cardinales, ſublata, eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, interpretandi facultate, & auctoritate judicari, & definiri debere, irritum quoque & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus, & declaramus.

§.8. Non obſtantibus ad prædicta, quibuſvis aliis ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon Ordinum, & Inſtitutorum quorumcumque juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate aliqua roboratis, ſtatutis, conditionibus, Privilegiis quoque, indultis & litteris Apoſtolicis, etiam Mare magnum, vel aliàs quomodolibet nuncupatis, eiſdem Ordinibus, eorúmque Generalibus, Superioribus, & Prælatis, ac perſonas etiam per quoſcúmque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac Sedem prædictam, & per nos quovis modo conceſſis confirmatis, & iteratis vicibus approbatis & innovatis, quibus, ac aliis omnibus, quæ præſentibus quomodolibet obſtare poſſent, etiamſi de illis, eorúmque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac individua, & de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret eorum tenores pro plenè, & ſufficienter præſentibus expreſſis, & totaliter inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat, & ſpecialiter, expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.9. Vt autem præſentes litteræ ad omnium notitiam deducantur, neve aliquis ignorantiam earum prætendere, aut contra eas ſe excuſare valeat illas in valvis ſancti Ioannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum, Baſilicarum de urbe, necnon Cancellariæ Apoſtolicæ, ac acie Campi Floræ de more affigi, & publicari, earúmque exempla inibi affixa dimitti, ac poſt publicationem hujuſmodi omnes, & ſingulos, quos concernunt, & concernent in futurum, perinde arctent & afficiant, ac ſi eorum cuilibet perſonaliter intimatæ fuiſſent.

§. 10, Quódque earum tranſumptis etiam impreſſis Notarij publici manu ſubſcriptis, & ſigillo alicujus Prælati, ſeu perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eandem prorſus fidem in judicio, & extra, ubique gentium, & locorum adhiberi volumus, & mandamus, quæ eiſdem originalibus litteris adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ, & nihilominus ut ad majorem notitiam ſingulorum & quorumcumque, Religioſorum prædictorum præſentes deveniant etiam volumus & in virtute ſanctæ obedientiæ præcipimus, & mandamus Generalibus, Superioribus, & Prælatis prædictis, ut in primis proximis futuris Capitulis, ſeu Congregationibus Provincialibus vel Generalibus cujuſcumque Provinciæ, tàm in Italia, quam extra, præſentes noſtras litteras legi, & publicari faciant, & procurent.

§.11. Nulli ergo, &c.

Dat. Romæ apud ſanctum Marcum, anno Incarnationis Dominicæ 1606. Kal. Septembris Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Innovatio

Innovatio conſtitutionum à Sixto IV. & Pio V. de Conceptione B. Mariæ Virginis, editarum, Impoſitioque maiorum pœnarum in tranſgreſſores, à locorum Ordinariis, & hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus puniendos.

PAVLVS Papa V.

Ad perpetuam rei memoriam.

REgis pacifici, quanquam nullo noſtro merito divina diſpenſatione vices gerentes in terris, ex muneris noſtri debito, pacis, & concordiæ inter Chriſti fideles, præſertim Eccleſiaſticas perſonas, quæ aliis in viam pacis dirigendis, & in unitate ſpiritus continendis ſunt præpoſitæ, conſervationi ſedulò invigilare cupientes, ea, quæ à Prædeceſſoribus noſtris Roman. Pontif. ad ſcandalorum ſemina tollenda ſalubriter conſtituta ſunt, cum hoſtis antiqui inſidiis, qui ab initio diſſidia ſerere cœpit, minimè obſervari, aut variis modis eludi dignoſcuntur, ut inviolata ſerventur, opportunis remediis, quantum cum Domino poſſumus, providemus.

§.1. Olim ſiquidem per felicis recordationis Sixtum Papam Quartum Prædeceſſorem noſtrum, accepto, quòd nonnulli diverſorum Ordinum Prædicatores in ſuis ſermonibus ad populum publicè per diverſas civitates, & terras affirmare non erubuerant, & quotidie prædicare non ceſſabant, omnes illos, qui tenebant, aut aſſerebant, glorioſam, & immaculatam Dei genitricem abſque originalis peccati macula fuiſſe conceptam, mortaliter peccare, vel eſſe hæreticos, ejuſdémque immaculatæ Conceptionis officium celebrantes, audientéſque ſermones illorum, qui eam ſine hujuſmodi macula conceptam eſſe affirmabant, graviter peccare; ſed & prædictis Prædicationibus non contenti, confectos ſuper eiſdem ſuis aſſertionibus libros in publicum ediderant, ex quorum aſſertionibus, & prædicationibus non levia ſcandala in mentibus fidelium exorta erant, & majora meritò exoriri formidabantur in dies, idem Sixtus Prædeceſſor hujuſmodi temerariis auſibus, & perverſis aſſertionibus, & ſcandaloſis, quæ exinde in Dei Eccleſia exoriri poterant, obviare volens, hujuſmodi aſſertiones prædictorum eorumdem, & aliorum quorumlibet, qui affirmare præſumerent, eos, qui crederent, aut tenerent eandem Dei Genitricem ab originalis peccati macula in ſua Conceptione præſervatam fuiſſe, propterea alicujus hæreſis labe pollutos fore, vel mortaliter peccare, aut hujuſmodi officium Conceptionis celebrantes, ſeu hujuſmodi ſermones audientes alicujus peccati reatum incurrere, utpotè falſas, & erroneas, & à veritate penitus alienas, editoſque deſuper libros prædictos id continentes, quoad hoc reprobavit, & damnavit, ac ſtatuit, & ordinavit, quòd Prædicatores verbi Dei, & quicumque alij, cujuſcumque ſtatus, gradus, aut Ordinis, & conditionis eſſent, qui auſu temerario præſumerent in eorum ſermonibus ad Populum, ſeu aliàs quomodolibet affirmare, hujuſmodi ſic per eum improbatas, & damnatas aſſertiones veras eſſe, aut dictos libros pro veris legere, tenere, vel habere, excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrent, à qua ab alio, quàm à Romano Pontifice, niſi in mortis articulo, nequirent abſolutionis beneficium obtinere. Similique pœnæ, & cenſuris ſubjecit eos, qui auſi eſſent aſſerere contrariam opinionem, tenentes videlicet, Glorioſam Virginem Mariam cum originali peccato fuiſſe conceptam, hæreſis crimen, vel peccatum incurrere mortale, cùm nondum id eſſet à Romana Eccleſia, & Apoſtolica Sede deciſum.

§.2. Hanc verò Sixti Prædeceſſoris noſtri conſtitutionem Oecumenica Tridentina Synodus poſtea innovavit.

§.3. Ac deinde felicis recordationis Pius Papa V. etiam Prædeceſſor noſter, ſtatuit, ordinavit, & mandavit, quatenus nemo cujuſcumque Ordinis, vel dignitatis exiſteret, in popularibus concionibus, vel ubicumque promiſcua virorum, & mulierum multitudo convenire ſolet, de hujus controverſiæ alterutra parte diſputare rationibus, vel Doctorum auctoritate, aſſerendo propriam ſententiam, & contrariam refellendo, vel impugnando, aut de hac ipſa quæſtione cujuſvis pietatis, aut neceſſitatis prætextu vulgari ſermone ſcribere, vel dictare præſumeret; qui contrafaceret, ſuſpenſionis pœnam à divinis abſque nova declaratione ipſo facto incurreret: ſi modò eſſet in ſacris conſtitutus, & quocumque præterea gradu, ſive dignitate, vel adminiſtratione fungeretur, illis omnibus foret ipſo jure privatus, & ad eadem, vel ſimilia munera obtinenda, vel obeunda, perpetuæ inhabilitatis cenſuræ, ipſo etiam facto obnoxius foret: ſuper quibus niſi à Romano Pontifice, pro tempore exiſtente, diſpenſari, ſive abſolvi non poſſet,

& nihilominus aliis pœnis, ſi opus foret, à proprio Prælato pro delicti menſura infligendis ſubjectus eſſet, provt ſubjecit.

§.4. Cæterum quamdiu per Apoſtolicam Sedem altera pars diffinita non eſſet, oppoſitáque ſententia condemnata, liceret viris doctis in publicæ Academiæ diſputationibus, ſive Generalium, aut Provincialium Capitulorum; vel vbi aliàs intereſſent, qui rem capere poſſent, nec ſcandali vlla ſubeſſet occaſio, de illa quæſtione diſſerere, & argumentis vtramlibet partem aſſerere, vel impugnare. Dum tamen neutra veluti erronea prædicaretur, ſervarentúrque illa omnia, quæ à dicto Sixto Prædeceſſore ſtatuta ſunt, quorum ſingula etiam quantum ad alias pœnas duxit innovanda, & innovavit, provt in Sixti, & Pij Prædeceſſorum litteris deſuper confectis pleniùs continetur.

§.5. Verùm licèt hæc providè ſtatuta ſint, nihilominus,ſicut accepimus, nonnulli in diverſis Chriſtiani Orbis partibus, interminatis quæſtionibus nimis intenti, diſſenſionum hujuſmodi, jampridem Eccleſiæ diſciplinæ vigore reciſa germina coaleſcere procurant, indéque contentiones, & rixæ non ſine Dei offenſa, & ſcandalo plurimorum exortæ ſunt, & graviores in dies, ne exoriantur, periculum eſt niſi à nobis opportunè provideatur.

§.6. Quamobrem Motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, conſtitutionum Sixti, & Pij Prædeceſſorum hujuſmodi veriores tenores præſentibus pro expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, eaſdem conſtitutiones Apoſtolica auctoritate tenore præſentium approbamus, & confirmamus, & etiam quoad earum pœnas quaſcumque, etiam abſolutionis reſervationem innovamus,& inviolabiliter ab omnibus,etiam Regularibus cujuſcumq; ordinis tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis, cujuſvis ſtatus, gradus, Ordinis, & conditionis, aut dignitatis,tam Eccleſiaſticæ,quàm ſæcularis,etiamſi ſpecialis ſpecifica, & individua earum eſſet neceſſario facienda mentio, & obſervari præcipimus, & mandamus, donec à Romana Apoſtolica Sede hujuſmodi controverſia fuerit diffinita.

§.7. Ac præterea, ſi quis quovis modo contravenerit, præter ſupradictarum conſtitutionum pœnas reſpectivè ipſo facto incurrendas, etiam concionandi, publicè legendi, ſeu docendi, & interpretandi facultate, ac voce activa,& paſſiva in quibuſcumque electionibus eo ipſo abſque alia declaratione privatus exiſtat. Necnon ad concionandi, & publicè legendi,docendi, & interpretandi perpetuæ inhabilitatis pœnas ſimiliter ipſo facto incurrat, abſque alia declaratione, à quibus non niſi à nobis ipſis, vel ſucceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus pariter abſolvi, ſeu ſuper iis diſpenſari poſſit, & nihilominus aliis pœnis noſtro, & eorumdem Romanorum Pontificum ſucceſſorum noſtrorum arbitrio infligendis, ſubjiciatur, provt eum ſubjicimus per præſentes.

§.8. Et contra hujuſmodi tranſgreſſores,etiam Regulares cujuſvis Ordinis,& inſtituti,etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcumque Eccleſiaſticas,& ſæculares perſonas cujuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ,quàm ſæcularis,vt præfertur, tam Epiſcopi, & Prælati, Superiores, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ parvitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedant, & inquirant, atque in eos ſeverè animadvertant. Nos enim iis,& eorum cuilibet, contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, & inquirendi, ac pœnis coërcendi, & puniendi liberam facultatem, & auctoritatem iiſdem auctoritate, & tenore tribuimus, & impartimur, eóſque ut præfertur, procedere, inquirere, & punire præcipimus, & mandamus.

§.9. Non obſtantibus omnibus iis, & ſingulis, quæ tam Sixtus, quàm Pius Prædeceſſores prædicti in ſuis litteris hujuſmodi voluerunt, non obſtare. Quibus omnibus, & ſingulis, eorum tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.10. Et ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quòd præſentes litteræ, ſeu illarum exempla, ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixa, omnes ita arctent, & afficiant, perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

§.11. Quódque præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 6. Iulij 1616. Pontificatus noſtri anno 12.

Ampliatio

Ampliatio, & declaratio prohibitionis aſſerendi B. Mariam Virginem conceptam fuiſſe in peccato originali.

IN Generali Congregatione ſanctæ Romanæ, & vniverſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico in Monte Quirinali coram Sanctiſſimo Domino noſtro D. Gregor. Divina providentia Papa XV. ac Illuſtriſſim. & Reverendiſſim. DD. S. R. E. Cardinalibus adversùs hæreticam pravitatem Inquiſitoribus Generalibus à ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Feria 3. die 24. Maij anno à Nativitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1622.

SANCTISSIMVS D. N. auditis votis Illuſtr. & Reverendiſſ. DD. Cardinalium contra hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum Decretum alias editum à fel. rec. Paulo V. ejus Prædeceſſore, tenoris ſequentis, videlicet:

Sanctiſſimus D. N. poſt longam, & maturam diſcuſſionem, auditis votis Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. DD. Cardinalium contra hæreticam pravitatem Generalium Inquiſitorum, re accuratè, ac diligenter perpenſa providè conſiderans, quòd quamvis in conſtitutione fel. rec. Sixti IV. ſuper Conceptione B. V. Mariæ. pro ſubmovendis inter Chriſti fideles ſcandalis, rixis, & contentionibus edita, à ſancta Tridentina Synodo innovata, & deinde in alia conſtitut ſan. mem. Pij V. ſuper eadem re, quas ſimiliter Sanctitas ſua innovavit cum quibuſdam proviſionibus, & adjectionibus pœnarum pro efficaciori earum obſervatione; relinquatur vnicuique libera facultas tenendi, & etiam aſſerendi vtramque partem, quod ſcil. fuerit, vel non fuerit concepta cum peccato originali, dum tamen neutra, veluti erronea, aut hæretica damnetur; nihilominus ex occaſione aſſertionis affirmativæ in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & actibus publicis, quod eadem B. Virgo fuerit cum peccato originali concepta, oriuntur in populo Chriſtiano cum magna Dei offenſa, ſcandala, jurgia, & diſſenſiones. Propterea volens hujuſmodi ſcandalis, ex debito ſui muneris providere, decrevit, & præcepit, ac præſentis decreti virtute mandat, & præcipit omnibus, & ſingulis cujuſvis Ordinis, & inſtituti Regularibus, & aliis quibuſcumque, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis cujuſvis conditionis, ſtatus, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, etiam ſi ſpecialis, ſpecifica, & individua earum eſſet neceſſariò mentio facienda, vt impoſterum, donec articulus hujuſmodi à ſancta Sede Apoſtolica fuerit diffinitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis concionibus, lectionibus, concluſionibus, & aliis quibuſcumque actibus publicis aſſerere, quòd eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali, contrafacientes autem eadem Sanctitas ſua voluit, & declaravit ſubjacere debere, & ſubjecit cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis conſtitutionibus ſuorum Prædeceſſorum, & ſua, ipſo facto incurrendis. Per hujuſmodi tamen proviſionem Sanctitas ſua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorſus præjudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperitur, præterquam quoad ſuprà diſpoſita. Vlteriùs ſub eiſdem cenſuris, & pœnis mandans, quòd negativam opinionem, videlicet, quòd non fuerit concepta cum peccato originali, in prædictis publicis actibus aſſerentes, aliam opinionem non impugnent, nec de ea aliquo modo agant, ſeu tractent. Inſuper voluit, & expreſsè mandavit, vt extra hos caſus expreſſos publicorum actuum, in reliquis omnibus ſupradictæ conſtitutiones firmæ, & illæſæ remaneant, & exactè obſerventur, perinde ac ſi præſens decretum non emanaſſet. Et ita decrevit, & mandavit vbique inviolabiliter obſervari: non obſtantibus in hac parte ſupradictis conſtitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus, &c.

Hoc ſuo præſenti decreto ex eiſdem cauſis evitandi ſcandala, diſſenſiones, atque diſcordias in Populo Chriſtiano, quæ pari ratione oriri poſſunt, & vt accepit, in aliquibus Regionibus jam ortæ ſunt ex ſermonibus privatis occaſione aſſertionis affirmativæ, extendit, & ampliavit etiam ad privata colloquia, & ſcripta; mandans, & præcipiens omnibus, & ſingulis ſupradictis, ne de cætero (donec articulus hujuſmodi à Sede Apoſtolica diffinitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum) neque etiam in ſermonibus, & ſcriptis privatis audeant aſſerere, quòd eadem B. Virgo fuerit concepta cum peccato originali, nec de hac opinione affirmative aliquo modo agere, ſeu tractare, exceptis tamen, quibus à ſancta Sede Apoſtolica fuerit ſuper hoc ſpecialiter indultum. Per hoc tamen Sanctitas ſua non intendit reprobare hanc opinionem; nec ei ullum prorſus præjudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus reperitur, præterquam quoad in ſupradicto fel. rec. Pauli V. & hoc ſuo Decreto diſpoſita; eademque Sanctitas ſua voluit, & expreſsè mandavit, vt in reliquis

reliquis omnibus, vbi hujuſmodi decretis non adverſantur, conſtitutiones Sixti IV. Alex. VI. & Pij V. ac Pauli V. ejus Prædeceſſorum ſuper Conceptione B. V. firmæ, & illibatæ remaneant, ac exactè obſerventur, perinde ac ſi hujuſmodi decretum non emanaſſet. Et inſuper eadem Sanctitas ſua cum ſancta Romana Eccleſia de Beatiſſimæ Virginis Conceptione feſtum ſolemniter, & Officium celebret, omnibus, & ſingulis perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quàm cujuſvis Ordinis, & Inſtituti Regularibus mandat, ac præcipit, vt in ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, ac divino Officio celebrandis, tam publicè, quàm privatim, non alio, quàm Conceptionis nomine vti debeant. Contravenientes autem Sanctitas ſua voluit, & declaravit ſubjacere debere, & ſubjecit cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis Conſtit. ac præfato decreto ſuorum prædeceſſorum ipſo facto incurren. Et ita decrevit, & mandavit vbique inviolabiliter obſervari non obſtantibus in hac parte Conſtitut. ſupradictis, decreto præfato Pauli V. Conſuetudinibus etiam immemorabilibus, necnon omnibus, & ſingulis, quæ Prædeceſſores prædicti voluerunt non obſtare; ac aliis quibuſcumque in contrarium facientibus. Volens, & decernens pro obſervatione, & executione præſentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quòd contra hujuſmodi tranſgreſſores, etiam Regulares cujuſvis Ordinis, & Inſtituti, etiam quomodolibet exemptos & alias quaſcumque Eccleſiaſticas perſonas cujuſcumque ſtatus, conditionis, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quam ſæcularis, tam Epiſcopi & Prælati Superiores, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ pravitatis, vbique locorum deputati Inquiſitores procedant, & in eos ſeverè animadvertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, ac pœnis coërcendi, & puniendi. Voluit demum, ne præmiſſorum ignorantia à quoquam prætendi poſſit, quòd præſens decretum, ſeu illius exempla ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de vrbe, & in acie Campi Floræ affixa omnes ita arctent & afficiant, perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimata fuiſſent, quódque præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Andreas De Pectinis, S. Rom. & vniverſ. Inquiſitionis Notarius.

Revocatio quarumcumque conceſſionum vivæ vocis oraculo factarum, exceptis oraculis factis S. R. Eccleſiæ Cardinalibus, & eorum manu firmatis.

Gregorius Papa XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontifex in ſpecula militantis Eccleſiæ divina providentia conſtitutus, gratias, & indulta à ſe, & Prædeceſſoribus ſuis conceſſa juſtis interdum ſuadentibus cauſis, juxta creditum ſibi Paſtoralis officij debitum moderatur, aut revocat, provt rerum, & temporum qualitatibus debitè penſatis conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Itaque Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine: omnia, & ſingula indulta, facultates, privilegia, gratias, & conceſſiones quaſcumque ſpirituales, & Eccleſiaſticas tam ad forum interius quàm ad exterius ſpectan. ac tam ad ſupplicationem partium, quàm motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus à Sede Apoſtolica, quæ tamen vivæ vocis oraculo hactenus quandocumque, & qualitercumque ex quavis, etiam de neceſſitate exprimenda, cauſa, quibuſvis Collegiis, Capitulis, Ordinibus, tam mendicantium, quàm non mendicantium, Societatibus, etiam Societati Ieſu, ac Congregationibus quibuſlibet ſive eorum & earum reſpectivè Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, Generalibus, vel Provincialibus, quocumque nomine nuncupatis, Superioribus etiam quomodolibet exemptis, aut Sedi prædictæ immediatè ſubjectis, cujuſcumque dignitatis, præeminentiæ, aut quovis privilegio munitis, non tamen ad ſupplicationem Regum conceſſas, in iis videlicet quæ non ſunt ſortita effectum, tenore præſentium revocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac revocata, caſſa, ſublata, abrogata. & annullata, viribúſque, & effectu vacua perpetuò fore, & eſſe, neque impoſterum cuiquam ſuffragari poſſe, vel debere, neque aliquem iis de cætero vti vllo modo poſſe, etiamſi expreſſa, & ſpecifica mentio, etiam de verbo ad verbum de iis facienda eſſet, decernimus, & declaramus firmis tamen, & in ſuo robore permanen. omnibus, indultis, & aliis conceſſionibus prædictis, vivæ vocis oraculo S.R.E. Cardinalibus ad ipſorum, vel aliorum quorumcumq; favorem

propria S.R.E. Cardinalium manu firmatis, pro ipſis, vel aliis factis, & de quibus iidem S.R.E. Cardinales teſtimonium in ſcriptis præbuerunt. Decernentes præſentes literas, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quod quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, ad hoc vocati,& auditi non fuerint, ſubreptionis,vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu alio quocumque defectu notari, impugnari, redargui jure, vel in controverſiam revocari, ad terminos juris reduci, aut adverſus illas quodcumque juris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus poſſe,ſed illas ſemper validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri,& obtinere; ſicque per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos & Nuncios (ſublata eis, eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate, & auctoritate) judicari, & diffiniri, debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter,vel ignoranter contigerit attentari Non obſtan. præmiſſis,ac quibuſvis conſtitutionibus,& ordinationibus Apoſtolicis,privilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis, Ordinibus, Societatibus, & Congregationibus prædictis, eorumque Præpoſitis Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, & aliis Superioribus prædictis, ſub quibuſcumque tenoribus & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis,ac irritan.& aliis decretis in genere,vel in ſpecie,ac alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis,confirmatis & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus ſpecialis,ſpecifica,expreſſa,& individua,ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda,aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret,tenores hujuſmodi præſentibus pro plene & ſufficienter expreſſis & ad verbum inſertis habentes) illis alias in ſuo robore permanſuris) hac vice dumtaxat ſpecialiter,& expreſſe derogamus,cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis,eadem prorſus fides adhibeatur in judicio, & extra illud, quæ præſentibus adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, quódque eædem præſentes litteræ, ſeu illarum exempla, ad valvas Baſilicarum S.Ioannis Lateran.ac Principis Apoſtolorum de vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ, omnes ita arctent, & afficiant, ac ſi unicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Dat. Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 2. Iulij 1622. Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

S. Card. S. Svsannæ.

Extenſio conſtitutionis fel. mem. Gregorij Papæ XV. revocatoria conceſſionum vivæ vocis oraculo factarum.

Vrbanvs Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

ALias felicis recordationis Gregorius Papa XV. Prædeceſſor noſter, vt ſubnaſcentibus jugiter variis difficultatibus, & abuſibus ex privilegiis à Sede Apoſtolica vivæ vocis oraculo ſæpenumero conceſſis obviam iret, conſtitutionem edidit tenoris ſubſequen. videlicet.

Gregorivs Papa XV. Ad perpetuam rei memoriam. Romanus Pontifex in ſpecula Militantis Eccleſiæ divina providentia conſtitutus, gratias, & indulta a ſe, & Prædeceſſoribus ſuis conceſſa juſtis interdum ſuadentibus cauſis, juxta creditum ſibi Paſtoralis Officij debitum moderatur, aut revocat, prout rerum, & temporum qualitatibus debite penſatis conſpicit in Domino ſalubriter expedire Itaque Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine,omnia, & ſingula indulta, facultates, privilegia, gratias,& conceſſiones quaſcumque ſpirituales,& Eccleſiaſticas,tam ad forũ interius quam ad exterius ſpectan.ac tam ad ſupplicationem partium,quam motu,ſcientia,& poteſtatis plenitudine ſimilibus à Sede Apoſtol.quæ tamen vivæ vocis oraculo hactenus quandocumq.& qualitercumque ex quavis,etiam de neceſſitate exprimenda cauſa,quibuſvis Collegiis, Capitulis,Ordinibus tam medicantium, quàm non medicantium,Societatibus, etiam Societati Ieſu, ac Congregationibus quibuſlibet, ſive eorum,& earum reſpectivè Præpoſitis, Decanis Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus Generalibus, vel Provincialibus, quocumque nomine nuncupatis,Superioribus etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi prædictæ immediatè ſubjectis, cujuſcumque dignitatis, præeminentiæ, aut quovis privilegio munitis non tamen

ad ſupplicationem Regum conceſſas, in iis videlicet, quæ non ſunt ſortita effectum, tenore præſentiũ revocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac revocata, caſſa, ſublata, abrogata, & annullata, viribúſque, & effectu vacua perpetuò fore, & eſſe, neque impoſterum cuiquam ſuffragari poſſe, etiamſi expreſſa, & ſpecifica mentio, etiam de verbo ad verbum de iis facienda eſſet, decernimus, & declaramus, firmis tamen & in ſuo robore permanen. omnibus indultis, & aliis conceſſionibus prædictis, vivæ vocis oraculo S. R. E. Cardinalibus ad ipſorum, vel aliorum quorumcumque favorem propria S.R.E. Cardinalium manu firmatis, pro ipſis, vel aliis factis, & de quibus iidem S.R.E. Cardinales teſtimonium in ſcriptis præbuerunt; decernentes, præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque, etiam ex eo, quòd quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, ad hoc vocati & auditi non fuerint, de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu aliquo quocumque defectu notari, impugnari, redargui jure, vel in controverſiam revocari, ad terminos juris reduci, aut adversùs illas quodcumque juris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus poſſe, ſed illas ſemper validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuóſque plenarios, & integros effectus, ſortiri, & obtinere; ſicque per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos, & Nuncios (ſublata eis, eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) judicari & diffiniri debere ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtan. præmiſſis, ac quibuſvis conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, privilegiis quoque, Indultis, & litteris Apoſtolicis, Ordinibus, Societatibus, & Congregationibus prædictis, eorúmque Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, & aliis Superioribus prædictis ſub quibuſcumque tenoribus, & formis ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritan. & aliis Decretis in genere, vel in ſpecie, ac alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujuſmodi præſentibus pro plenè & ſufficienter expreſſis, ad verbum inſertis habentes (illis aliàs in ſuo robore permanſuris) hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, vt præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur in judicio, & extra illud, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ, quódque eædem præſentes litteræ, ſeu illarum exempla, ad valvas Baſilicarum S. Ioannis Lateranenſis ac Principis Apoſtolorum de vrbe, & in acie Campi Floræ affixæ, omnes ita arctent, & afficiant, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 2. Iulij 1622. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

CARD. S. SVSANNÆ.

Cùm autem experientia rerum magiſtra compertum ſit conceſſiones, & gratias vivæ vocis oraculo, etiam à S.R.E. Cardinalibus obtentas, & ipſorum manu firmatas ſæpè ab his, in quorum favorem emanarunt, minus Canonica interpretatione extendi & perperam in diſciplinę Eccleſiaſticæ detrimentum executioni demãdari: idcircò quantũ cum Domino poſſumus his, & aliis malis occurrere volentes Motu proprio, ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déq; Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, & de conſilio nonnullorum venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, quibus negotium hujuſmodi maturè diſcutiendum commiſimus, omnia, & ſingula privilegia, facultates, licentias, & gratias quaſcumque per Summos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac per nos vivæ vocis oraculo, & S.R.E. prædictæ Cardinalium quorumcumque manu firmata, quibuſcumque Generalibus, cæteriſque Superioribus, & perſonis cujuſvis Ordinis, Congregationis, Inſtituti, & Societatis, ſive ſæcularibus, ſive Regularibus, vel etiam ipſis Ordinibus, Congregationibus, Inſtitutis, & Societatibus, etiam Societati Ieſu, aut ejus Clericis, ſeu Preſbyteris, aliiſque prædictis, quacumque de cauſa, etiam de neceſſitate exprimenda, occaſione, prætextu, vel colore, etiam intuitu, contemplatione, ſeu ad inſtantiam Imperatoris, Regum, Principum quorumcumque, aut aliàs quomodolibet conceſſa, illorum tenores præſentibus, pro expreſſis habentes tenore præſentium revocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, ac de cætero revocata, caſſa, ſublata, abrogata, & annullata, viribúſque, & effectu vacua eſſe, fore, nulliſque prorſus deinceps ſuffragari poſſe, nec debere declaramus. Præterea, vt præſentes litteræ omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, quanto citiùs innoteſcant, omnibus, & ſingulis Generalibus, & aliis quocumque nomine nuncupatis

nuncupatis Superioribus, quorumcumque Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis Ieſu, & inſtitutorum, ſub excommunicationis, ac privationis Officiorum, & dignitatum, necnon vocis activæ, & paſſivæ pœnis ipſo facto incurrendis, præcipimus, & mandamus, vt infra tres menſes proximos à die publicationis præſentium computandos, omnes, & ſingulos Provinciales eorumdem ſuorum Ordinum, Congregationum, Societatum, etiam Societatis Ieſu, & Inſtitutorum, de eiſdem præſentibus litteris certiores faciant, earundémque præſentium exemplaria illis tranſmittant, qui quidem Provinciales ſub eiſdem pœnis teneantur ſingulis Superioribus Monaſteriorum, Conventuum, Collegiorum, domorum, & locorum Regularium præcipere, vt eaſdem præſentes ſubditis ſuis, vt moris eſt, publicent. Decernentes præſentes litteras etiam ex eo, quód quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, vel habere prætendentes ad hoc vocati, & auditi non fuerint, de ſubreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis noſtræ, ſeu alio quopiam defectu notari, impugnari, invalidari, redargui, in jus, vel controverſiam vocari, aut ad viam, & terminos juris reduci, ſive adverſus illas quodcumque juris, gratiæ, vel facti remedium impetrari nullatenus poſſe, ſed illas ſemper validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuóſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ſicque per quoſcumque Iudices, Ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſt. Audit. (ſublata eis, & eorũ cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate) judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane ſi quid ſecus ſuper his à quoquam, quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præinſertis litteris hujuſmodi, ac Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolic. & quatenus opus ſit, etiam regula noſtra de non tollendo jure quæſito, privilegiis quoq; indultis, & litteris Apoſtolic. eiſdem Card. ac Ordinibus, Congregat. inſtitutis, & Societatibus, eorúmq; Superioribus quocumq; nomine nuncupatis, ſub quibuſcumque verborum formis, & ten. ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſq; efficaciorib. & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, ac aliàs in contrariũ præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmq; totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret illorum omniũ tenores præſentibus pro plenè, & ſufficiẽter expreſſis habentes, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſq; contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quód præſentium tranſumptis etiã impreſſis, manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus vbique fides adhibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, quodq; eædem præſentes litteræ, ſive illarum exẽpla ad valvas Baſilicarum prædictarum, & in acie Campi Floræ hujuſmodi ſimiliter affixa, omnes, quos concernunt, perinde arctent, & afficiant, ac ſi vnicuiq; perſonaliter intimata fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 20. Decembr. 1631. Pontific. noſtri anno nono.

M. A. Maraldvs.

Die, & anno ſupradicto affixa, & publicata fuit ad valvas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. & Principis Apoſtolorum, ac in acie Campi Floræ, aliiſque locis ſolitis, & conſuetis, vt moris eſt, per me Andream Scalamum, Sanctiſſ. D. N. Papæ Curſorem.

Romæ ex Typographia Reverendæ Cameræ Apoſt.

Revocatio licentiarum quarumcumque legendi, & habendi libros prohibitos.

Vrbanvs Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

Apoſtolatus Officium nobis, nullo licet meritorum ſuffragio, divina providentia commiſſum poſtulat, vt ad vigilantiæ noſtræ partes propenſiùs intendamus, per quæ Religio Catholica, vbi divina gratia illæſa viget, conſervetur, & vbi reſtitutione indiget, reparetur.

§. 1. Quapropter, cùm librorum prohibitorum lectio magno ſinceræ fidei cultoribus detrimento eſſe noſcatur, & ſicut accepimus, nimis exceſſiva ſit, hujuſmodi libros legendi, licentiarum copia, nos vt huic malo maturè occurratur, & in poſterum quàm cautiſſimè licentiæ hujuſmodi concedantur, quantum cum Domino poſſumus, providere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, omnes & ſingulas licentias legendi, & habendi libros quoſcumque ob hæreſim, vel falſi dogmatis

ſuſpicionem, ſeu per conſtitutiones Apoſtolicas, etiam ratione Aſtrologiæ judiciariæ, vel aliàs quomodolibet prohibitos, quibuſcumque perſonis laicis, & Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus cujuſcumque Ordinis, Societatis, & inſtituti exiſtentibus, ac quacumque dignitate, etiam Eccleſiaſtica fulgentibus, cujuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, qualitatis, & præeminentiæ, etiam ſpeciali nota, & mentione dignis, ac per litteras Apoſtolicas ad tempus, ſeu ad vitam, & aliter quomodocumque, ex quacumque cauſa, tam in forma, quàm aliter quomodocumque à Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, ſeu à quibuſcumque aliis à nobis, vel ab eis facultatem, & auctoritatem habentibus, non tamen à nobiſmetipſis per litteras Apoſtolicas, etiam in forma Brevis, ſeu chirographum manu noſtra ſignatum, conceſſas earum tenores præſentibus pro expreſſis, & inſertis habentes, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, revocamus, caſſamus, & annullamus, ac pro revocatis, caſſis, & annullatis haberi, nullique ſuffragari.

§.2. Quin immò libros, per licentias hujuſmodi permiſſos legentes, aut habentes pœnas in ſacris Canonibus, Conſtitutionibus Apoſtolicis, & Indicibus librorum prohibitorum contentas incurrere volumus, & declaramus.

§.3. Decernentes, vt præſentes litteræ poſtquam in valvis Baſilicarum ſancti Ioannis Lateranenſis, ac Principis Apoſtolorum de vrbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ affixæ fuerint, infra duo citra Montes, vltra verò Montes, infra quatuor menſes ex tunc proximos, omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, arctent, & afficiant perinde, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent: quódque dictis duobus, & reſpectivè quatuor menſibus durantibus ij, qui libros prohibitos hujuſmodi habuerint, eos ad Epiſcopum, ſeu Inquiſitorem, qui illos quantò citiùs comburere debeat, deferre; quique aliquos ſimiles libros prohibitos habere ſciverint, eos denunciare teneantur, neque de cætero ſimiles licentiæ, niſi à Congregatione S. Officij, dum ſingulis hebdomadis coram nobis habetur, vel ab aliis per nos etiam in eadem Congregatione ſpecialiter deputandis concedantur.

§.4. Ac quòd earundem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 2. Aprilis 1631. Pontificatus noſtri anno octavo.

Diffinitio quoad Imagines nondum à Sed. Apoſtolica Canonizatorum, vel Beatificatorum cum radiis, ſplendoribus, & laureolis proponendas, vel tabellas, & luminaria ad eorum ſepulchra apponenda, & cum atteſtationibus deſuper præponendis, recipienda, & aſſervanda, ſive eorum, miracula in imprimendis libris enarranda.

Feria 5. *die* 13. *Martij anno à Nativitate Domini noſtri Ieſu Chriſti* 1625.

SAnctiſſimus D.N. ſolicitè animadvertens abuſus, qui irrepſerunt, & quotidie irrepere non ceſſant in colendis quibuſdam cum Sanctitatis, aut martyrij fama, vel opinione defunctis, qui etſi neq; canonizationis, neq; beatificationis honore inſigniti ſint ab Apoſt. Sede, eorum tamen imagines in Oratoriis, atque Eccleſiis, aliiſque locis publicis, ac etiam privatis, cum laureolis, aut radiis, ſeu ſplendoribus proponuntur, miracula, & revelationes, aliaque beneficia à Deo per eorum interceſſiones accepta, in libris rerum ab ipſis geſtarum enarrantur, & ad illorum ſepulchra, tabellæ, imagines, & res aliæ ad beneficia accepta teſtificanda, & lampades, & alia lumina apponuntur. Volénſque proinde hujuſmodi abuſibus pro debito Officij Paſtoralis occurrere (re etiam cum Illuſtr. & Reverend. DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem in vniverſa Republica Chriſtiana Generalibus Inquiſitoribus communicata, & maturè conſiderata, ac diſcuſſa) declaravit, ſtatuit, & decrevit, ne quorumvis hominum, cum Sanctitatis, ſeu martyrij fama (quantacumque illa ſit) defunctorum imagines, aliaque prædicta, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præferens, & indicans, in Oratoriis, aut locis publicis, ſeu privatis, vel Eccleſiis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus, cujuſcumque Religionis, Ordinis, Inſtituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apoſtolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur, & (ſi quæ appoſitæ ſunt) amoveantur, provt eas ſtatim amoveri mandavit.

Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros eorundem hominũ, qui Sanctitatis, ſive martyrij fama,

famà, vel opinione (vt præfertur) celebres è vita migraverint, geſta miracula, vel revelationes, ſeu quæcumque beneficia tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes, ſine recognitione, atq; approbatione Ordinarij, qui in iis recognoſcendis Theologos, alioſque pios, ac doctos viros in conſilium adhibeat, & ne deinde fraus, aut error, aut aliquid novum, ac inordinatum in re tam gravi committatur, negotiũ inſtructum ad Sedem Apoſtol. tranſmittat, ejúſque reſponſum expectet. Revelationes vero, & miracula, aliáq; beneficia ſupradicta, quæ in libris horum hominum vitã, & geſta continentibus, hactenus ſine recognitione, atque approbatione hujuſmodi impreſſæ ſunt, nullo modo approbata cenſeri vult, mandatque ſua Sanctitas.

Ad horum hominum ſepulchra, vetuit etiam, ac inhibuit, tabellas, atque imagines ex cera, aut argento, ſeu ex alia quacumque materia, tam pictas, quàm fictas, quàm exculptas, appendi, ſeu affigi, & lampades, ſive alia quæcumque lumina accendi ſine recognitione ab Ordinario omninò (provt ſuprà) facienda, Sedique Apoſtolicæ referenda, ac probanda.

Declarans, quòd per ſupra ſcripta præjudicare in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum, virorúmque ſanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia, ac tolerantia Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij coluntur.

Vt autem præmiſſa diligentiùs obſerventur, vniverſis, & ſingulis, tam Ordinariis, quàm hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus diſtrictè præcipit, vt in ſua quiſque diœceſi, aut Provincia ſedulò pervigilet, ne ſine approbationibus prædictis, imagines cum memoratis ſignis exponantur, aut miracula, revelationes, ac beneficia prædicta publicentur; aliáve contra ſuperiùs diſpoſita, fiant: tranſgreſſores verò, ſi Regulares fuerint, privationis ſuorum officiorum, ac vocis activæ, & paſſivæ, necnon & ſuſpenſionis à divinis; ſi verò Clerici ſæculares, privationis pariter ſuorum officiorum, ſuſpenſionis à Divinis, & ab adminiſtratione Sacramentorum, exequutioneque ſuorum Ordinum reſpectivè, aliiſque arbitrio prædictorum ordinariorum, ſeu Inquiſitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendos. Qui autem libros impreſſerint, aut imagines pinxerint, ſcripſerint, ſeu quoquo modo effinxerint, vel formaverint, cæterique artifices circa præmiſſa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia amittant, & inſuper pecuniariis, aliiſque etiam corporalibus pœnis, juxta criminis gravitatem, eorundem ordinariorum, ſeu Inquiſitorum arbitrio afficiantur. Contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Et ne præmiſſorum ignorantia poſſit ab aliquo prætendi, voluit, vt Decretum hujuſmodi, ſeu illius exemplum ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum vrbis, ac in acie Campi Floræ affixum, omnes perinde arctet, atque afficiat, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatum fuiſſet; quódque præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarij publici ſubſcriptis, ac ſigillo alicujus perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides habeatur, quæ præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Poſtmodum verò idem Sanctiſſ. D.N. à quibuſdam revocari in dubium accepit, an tabellas, & imagines, quas in poſterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conſervare liceret; Sanctitas ſua, quæ tantummodo voluit, occurrendo abuſibus, qui irrepere videbantur, certiorem parare viam ad eorum in terris gloriam, quorum ſanctimoniam divinæ Clementiæ placuerit admirandis operibus illuſtrare; re priùs cum Illuſtr. & Reverend. DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus communicata, præſenti Decreto declaravit. Quòd ſicut nunquam prohibuit, nec ſuæ intentionis fuit prohibere oblationem, receptionémque tabellarum, & imaginum hujuſmodi, ita vt nulli deinceps hæſitationi locus relinquatur, ſtatuit in præſentiarum, & decernit, vt quoties ad aliquam Eccleſiam, aut Oratorium, locúmvè alium publicum ſæcularem, ſeu Regularem tabellas, & imagines, aliudve ſimile quiſpiam detulerit, ac interceſſione hominum inter Sanctos, vel Beatos non adſcriptorum, quamvis cum Martyrij, vel Sanctitatis fama demortuorum, optata ſe impetraviſſe dixerit, liceat Eccleſiaſticis perſonis, Eccleſiarum, locorúmve prædictorum curę Præpoſitis tabellas, & imagines, ſive pictas, ſive ex quavis materia factas, atq; alia quæcumq; collatæ gratiæ fidem facientia ſimul cum deferentis, aliorúmque, qui conſcij fuerint atteſtationibus recipere, atque approbantibus Ordinariis, ad quos referre ſtatim omnia teneantur, in ſecreto aliquo, ſeorſim ab Eccleſia loco cuſtodire, ibidémque jam amota collocare, & aſſervare, vt ſi quando Dominus talium virorum merita beatificationis, ſeu canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent hujuſmodi Sanctitatis qualeſcumque probationes, Apoſtolicæ Sedis judicio tunc examinandæ, contrariis quibuſcumque non obſtantibus.

Prohibitio, ne degentes in ſtatu Eccleſiaſtico mediatè, vel immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubiecto libros ab eis ubicumque compoſitos de quacumque

materia tractantes, abſque Cardinalis Vicarij, & Magiſtri ſacri Palatij in Vrbe, & extra eam abſque Ordinarij, & Inquiſitoris loci licentia deferant, aut imprimendos tranſmittant.

Feria 5. die 18. Septembris 1625.

IN Generali Congregatione S. Romanæ, & vniverſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram Sanctiſſ.D.N.D.Vrbano divina providentia Papa VIII. ac Illuſtr. & Reverendiſſ.DD.S.R.E. Cardinalibus, adversùs hæreticam pravitatem Inquiſitoribus Generalibus à Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus D. N. pro debito ſui Paſtoralis Officij corrigere volens abuſus nonnullorum in ſtatu Sedi Apoſtolicæ mediaté,vel immediatè ſubjecto exiſtentium,qui libros à ſe compoſitos extra præfatum ſtatum abſque vlla Ordinariorum,& Inquiſitorum loci, vbi degunt, approbatione imprimendos tranſmittunt;ſtatuit,& decrevit,vt in poſterum nemo in ſtatu prædicto degens,cujuſvis conditionis, gradus, Ordinis, & dignitatis exiſtat, libros de quavis materia tractantes, & vbicumque compoſitos audeat aliò deferre,vel mittere imprimendos ſine expreſſa in ſcriptis approbatione Illuſtr. & Reverendiſſ.D.Cardinalis S.D.N.Vicarij, & Magiſtri S.Palatij, ſi in vrbe,ſi verò extra vrbem exiſtat, ſine Ordinarij, & Inquiſitoris loci illius, ſive ab iis deputatorum facultate, & licentia operi præfigenda: libros autem, quos contra præſentis decreti tenorem imprimi contigerit, præter alias pœnas arbitrio ſuæ Sanctitatis infligendas, abſque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expreſsè prohibitis haberi, vult, & mandat. Contrariis quibuſcumque non obſtantibus,&c.

Ioan.Ant.Thomaſius S.Rom. & univerſ. Inquiſitionis Not.

Sanctiſſimi D. N. Vrbani Papæ VIII. declaratio, quod Conſtitutiones Apoſtolicæ in concernentibus fidem Catholicam, & S. Inquiſitionis Officium hactenus editæ, & in poſterum etiam ſuper quacumque alia re edendæ, omnes Regulares quomodolibet privilegiatos comprehendant, niſi illi in edendis ſpecialiter excipiantur.

VRBANVS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm ſicut accepimus, ſancti Benedicti, Ciſtercien. Præmonſtraten. S.Antonij de S.Antonio Viennen. Societatis Ieſu,ac aliorum forſan Ordinum,Congregationum,Societatum, & Inſtitutorum Regularium Profeſſores vigore,ſeu prætextu privilegiorum,& indultorum ſibi, dictiſque Ordinibus, Congregationibus, Societatibus,& inſtitutis, ab hac ſancta Sede Apoſtolica, tam per viam meræ conceſſionis, quàm communicationis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam conſiſtorialiter conceſſorum in conſtitutionibus generalibus à nobis, & dicta Sede hactenus editis, & de cætero edendis ſe minimè comprehendi prætendant, niſi de eis ſpecialis, ſpecifica, individua, & expreſſa mentio fiat.

§.1. Nos, qui inter graviſſimas, multipliceſque Apoſtolatus noſtri curas in eam præcipuo, ac peculiari ſtudio jugiter incumbimus,vt extirpatis hæreticarum pravitatum erroribus,Catholica fides vbique gentium conſervetur,& propagetur, ambiguitates, & dubia de medio tollere, & opportunæ diſpoſitionis miniſterio providere volentes,vt tot,tantæq; conſtitutiones generales à Nobis,& hac ſancta Sede,& præſertim ad favorem fidei Catholicæ,illiúſq; propagationem, & Officij S.Inquiſitionis contra hæreticam pravitatem editæ,& de cætero edendæ,ſublatis quibuſlibet exceptionibus,ſubterfugiis,& impedimentis ad majorem Dei gloriam,ſanctæque Matris Eccleſiæ exaltationem debitum, vt par eſt, ſortiantur effectum, necnon quorumcumque privilegiorum,gratiarum,& indultorum,dictis Ordinibus,Congregationibus, Societatibus, & Inſtitutis,cum quibuſvis clauſulis, & decretis, etiam quantumlibet extraordinariis, & cautelis quomodolibet,& ex quacumque cauſa conceſſorum,etiamſi in corpore juris clauſa ſint,tenores præſentibus,ac ſi de verbo ad verbum,nihil penitus omiſſo, & forma in eis tradita obſervata inſerti forent,eiſdem præſentibus pro expreſſis habentes Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine.

§.2. Quod quævis generales conſtitutiones, diſpoſitiones, & ordinationes Apoſtolicæ per Nos,& quoſcumque Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros in concernentibus fidem Catholicam,

tholicam, illiúſque propagationem, S.Inquiſitionis officium præfatum, præſertim quod ea, quæ in Congregationibus S.Officij,& propaganda fide coram nobis tractari ſolent, hactenus editæ, omnes, & ſingulos, tam S.Benedicti, Ciſtercien. Præmoſtraten S.Antonij de S.Antonio Viennen. & Societatis Ieſu præfatorum, quàm quorumcumque aliorum Ordinum, Congregationum, Societatum, & Inſtitutorum Profeſſores omninò comprehendant, perindè, ac ſi præfati, & alij, quantumlibet privilegiati in eis nominatim expreſſi fuiſſent, edendæ verò in poſterum per nos, & Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros, tam in favorem præfatæ fidei Catholicæ, illiuſque propagationis, & S. Officij Inquiſitionis præfati, quàm ſuper quacumque alia re, negotio, ſeu materia, conſtitutiones, diſpoſitiones, & ordinationes hujuſmodi ſimiliter omninò comprehendant præfatos eorundem Ordinum, Conſtitutionum, Societatum, & Inſtitutorum Profeſſores, niſi in edendis conſtitutionibus hujuſmodi ſpecialiter, & expreſsè excipiantur, etiam ſi ipſi privilegiati forent magis ſpeciali nota & expreſſione digni, eiſque privilegia, gratiæ, & indulta, à Sede Apoſtolica præfata, etiam ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis decretis, etiam Motu, ſcientia, ac de poteſtatis plenitudine ſimilibus, & conſiſtorialiter, etiam contemplatione, vel ad inſtantiam Imperatoris Regum, & aliorum Principum, tam per viam meræ conceſſionis, quàm communicationis, & aliàs quomodolibet conceſſa reſpectivè ſint, quorum, ſeu quarum vigore, vel prætextu ſint excepti, ſeu ſe minimè comprehendi prætendant, in conſtitutionibus generalibus, vel aliis non facientibus plenam, & expreſſam eorum mentionem.

§.3. Præſentes verò litteras, omniáque, & ſingula in eis contenta, etiam ex eo, quòd Ordinum, Congregationum, Societatum, & Inſtitutorum hujuſmodi Profeſſores, vel alij quicumque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu quomodolibet habere prætendentes ad hoc vocati, & auditi, ac cauſæ propter quas eædem præſentes emanarunt, adductæ, verificatæ, ſeu aliàs juſtificatæ non fuerint, vllo vnquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ, vel alio quovis, etiam quantumvis ſubſtantiali defectu notari, impugnari, invalidari, retractari, in jus, vel controverſiam revocari, aut ad terminos juris reduci, aut aliud quodcumque juris. facti, gratiæ, vel juſtitiæ remedium impetrari nullatenus poſſe, neque ſub quibuſvis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus, pro tempore quomodolibet faciendi comprehendi.

§.4. Sed ſemper ab illis exceptas, ſempérque validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuóſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac ab omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, inviolabiliter obſervari, ſicque per quoſcumque judices Ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos, dictæque Sedis Nuncios, ſublata eis, & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus.

§.5. Non obſtantibus regula noſtra de jure quæſito non tollendo, ac quibuſvis aliis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon tam S.Benedicti, Ciſtercien. Præmonſtraten. S. Antonij de S.Antonio Viennen.& Societatis Ieſu præfatorum, quàm quorumcumque aliorum Ordinum, Congregationum, Societatum, & Inſtitutorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus, & privilegiis, necnon præfatis, & quibuſvis aliis privilegiis, indultis litteris Apoſtolicis, etiam Mare magnum, & aliàs quomodolibet nuncupatis eiſdem Ordinibus, Congregationib. Societatibus, & Inſtitutis, eorúmque Superioribus, bonis, rebus, monaſteriis, locis regularibus, & perſonis, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis, etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, ac aliis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiam pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorúmque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma, ad hoc ſervanda foret, illorum omnium & ſingulorum tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice dumtaxat ſpecialiter expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.6. Volumus autem, quòd præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ, quódque eædem præſentes litteræ, ſeu illarum exempla ad valvas Baſilicarum S. Ioannis Lateran. ac Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ affixa, omnes ita arctent, & afficiant, ac

ac ſi vnicuique perſonaliter intimata fuiſſent. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 5. Novembris 1631. Pontificatus noſtri anno nono.

M. A. MARALDVS.

Sequuntur decreta, & aliæ Bullæ ad eandem materiam S. Inquiſitionis ſpectantes.

De Iudæorum flagitiis, in quæ hæreticæ pravitatis Inquiſitores animadvertere poſſunt.

GREGORIVS Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

ANtiqua Iudæorum improbitas, qua divinæ bonitati ſemper reſtiterunt, tanto execratior conſiſtit in filiis, quanto ipſi ad cumulandam patrum ſuorum menſuram in Dei filio repudiando, ejuſque in mortem nefariè conſpirando, graviùs deliquerunt, qui propterea ſuis effecti majoribus nequiores, propriis ſedibus expulſi, atque in omnes diſperſi orbis terrarum regiones, ſervitutique perpetuæ mancipati, non majorem in cujuſquam ditione clementiam, quàm in Chriſtianorum Provinciis, maximè verò in Apoſtolicæ pietatis gremio invenerunt, quæ pro eorum converſione laborans, eos miſericorditer excepit, atque in cohabitatione vna cum filiis ſuis ſuſtinuit, ad veritatis lumen allicere pio ſemper ſtudio conata eſt, rebúſque ad vitam neceſſariis, juvit, injuriis, & contumeliis prohibuit, multis denique beneficentiæ ſuæ privilegiis circummunivit. Illi verò nullis beneficiis manſuefacti, nihilque de ſuo priſtino ſcelere remittentes, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum in cœlo triumphantem adhuc in Synagogis ſuis, & vbique perſequuntur. Chriſti quoque membris infenſiſſimi non deſinunt in Religionem Chriſtianam horrenda facinora quotidie magis audere.

§. 1. Quibus nos, ne pietatis noſtræ puritas polluatur, aut à fœdis mancipiis Chriſto, Chriſtianorúmve nomini impunè illudatur, obviare volentes ſtatuimus, ac etiam declaramus, Inquiſitores hæreticæ pravitatis liberè procedere poſſe in omnibus cauſis, & caſibus, qui ſequuntur.

§. 2. Si quis Iudæus at infidelis in iis, quæ circa fidem cum illis nobis ſunt communia, veluti Deum vnum, & æternum, omnipotentem, Creatorem omnium, viſibilium, & inviſibilium, & ſimilia non eſſe aſſeruerit, prædicaverit, vel privatim alicui inſinuaverit.

§. 3. Si dæmones invocaverit, conſulveritve, aut eorum reſponſa acceperit, ad illóſve Sacrificia, aut preces ob divinationem, aliámve cauſam direxerit, aut quid eis immolaverit, vel thuris, alteriúſve rei fumigationes obtulerit, aut alia quævis impietatis obſequia præſtiterit.

§. 4. Si Chriſtianos verbo, facto, vel exemplo, aut alio quovis modo nefaria hujuſmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit, aut perducere attentaverit.

§. 5. Si Salvatorem, & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum purum hominem, vel etiam peccatorem fuiſſe, Matremve Dei non eſſe Virginem, & alias hujuſmodi blaſphemias, quæ per ſe hæreticæ dici ſolent, in Chriſtianæ fidèi ignominiam, contemptum, aut corruptionem impiè protulerit.

§. 6. Si cujuſvis eorum opera, auxilio, conſilio, vel favore aliquis Chriſtianus à fide deſciverit, quámque ſemel ſuſceperat abnegaverit, vel ad Iudæorum, ſeu aliorum infidelium ritus, cæremonias, ſuperſtitiones, vel impias ſectas tranſierit, vel redierit, ſeu in hæreſim aliquam inciderit, aut qui, vt Chriſti fidem abneget, ſeu in hæreſim incidat, opem, conſilium, auxilium, vel favorem quomodocumque præſtiterit.

§. 7. Si quis Cathecumenum, vel quemcumque ex Iudæis, aut infidelibus Deo inſpirante ad fidem Chriſtianam venire volentem, poſt declaratam nutu, verbo, facto, aut quocumque alio modo ejus voluntatem à fide, vel fidei inſtructione, aut à ſacri Baptiſmi ſuſceptione retrahere, avertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, néve regenerationis lavacro abluatur, quovis modo impediverit.

§. 8. Si quis apoſtatas, hæreticóſve ſcienter domi ſuæ receptaverit, aluerit, commeatu juverit, ſeu quovis modo eis cibaria vbicumque præbuerit, aut dona, vel munera dederit, vel miſerit, aut de loco ad locum deduxerit, ſeu aſſociaverit, vel deducendos, ſeu aſſociandos curaverit, aut ſumptus miniſtraverit, duces, comitéſve illis adjunxerit, vel ne ab eis perpetrata deprehendi, aut inveſtigari queant, fecerit, quique dictos apoſtatas, aut hæreticos ſcienter ali-

quo

quo modo receptaverit, occultaverit, defenderit, aut eis opem, conſilium, auxilium, vel favorem quomodolibet præſtiterit.

§.9. Si libros hæreticos, vel Thalmudicos, aut alios Iudaicos quomodolibet damnatos, aut alias prohibitos tenuerit, cuſtodierit, vel divulgaverit, vel in quæcumque loca detulerit, aut ad eam rem operam ſuam accommodaverit.

§.10. Si Chriſtianos deriſerit, redemptioniſque noſtræ hoſtiam ſalutarem in ara Crucis immolatam, Chriſtum Dominum ludibrio, & deſpectui habens, quandocumque, maximè vero in ſacro Paraſceves die agnum, ſive ovem, aut quid aliud Cruci affixerit, aut appenderit, in eamve conſpuerit ſeu quodcumque contra ipſam fecerit.

§.11. Si nutrices Chriſtianas contra ſacrorum Canonum ſtatuta, diverſorumque Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum ſanctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens, die qua ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, lac vno, vel pluribus diebus in latrinas, vel cloacas, vel alia loca effundere coëgerit.

§.12. In quibus caſibus vniverſis, & ſingulis omnes prædictæ pravitatis Inquiſitores omnium Regnorum, Provinciarum, civitatum, dominiorum, & locorum vniverſi Orbis Chriſtiani Iudices in ſuis quique locis perpetuo delegamus; vt ſuper his contra Iudæos, atque infideles quoſcumque, ſimul, vel ſeparatim, provt in cauſis fidei juxta ſacrorum Canonum formam, necnon Officij Inquiſitionis hujuſmodi conſtitutiones, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo, vel aliquibus horum flagitiorum exceſſibus culpabiles repererint, in eos pro culpæ modo ac etiam pro criminum numero, vel multiplicatione, aut conſuetudine delinquendi flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, aliaque atrociora decernant, & alias de eis exempla edant, quæ ſceleratos illos deterreant ab hujuſmodi flagitiis in poſterum admittendis.

§.13. Nos enim venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus Inquiſitoribus generalibus, necnon Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorum Prælatis, ac etiam aliis prædictis Inquiſitoribus in virtute ſacræ obedientiæ diſtricte præcipimus, & mandamus, vt præſentes noſtras in civitatibus, & locis cuique ſubjectis publicare, & juxta illarum tenorem procedere, illaſque debitæ exequutioni mandare procurent.

§ 14. Decernentes irritum, & inane quicquid ſecus per quoſcumque, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

§.15. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon exemptionibus, privilegiis, immunitatibus, commeatibus, in fidem publicam receptionibus, & tolerantiis, prædictis Judæis, & aliis infidelibus, maranis, & apoſtatis, tam in dominiis, terris, & locis noſtris, & Sedi Apoſtolicæ, mediatè, vel immediatè ſubjectis quam alibi vbicumque Regnorum, Provinciarum, dominiorum, gentium & locorum commorantibus, vel in ea, ex quibuſvis Regnis & partibus, tam fidelium, quam infidelium confluentibus, eorumque judicibus, Advocatis, & defenſoribus quacumque auctoritate, poteſtate, & dignitate fungantur, etiam ad inſtantiam Imperatoris, Regum, Ducum, & quorumvis aliorum principum, tam per fel. rec. Paulum tertium, decimo Kalend. Martij, & Iulium etiam tertium Non. Decembris, tertio anno ſui cujuſque Pontificatus, quam etiam quoſcumque alios anteriores, & poſteriores Romanos Pontifices, ac nos, & Sedem Apoſtolicam, ejuſque Legatos, ac etiam Cameram Apoſtolicam, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis, etiam Motu proprio, & alias quomodocumque hactenus conceſſis, confirmatis, & innovatis, atque in poſterum concedendis, confirmandis, & innovandis, quæ omnia, etiamſi de illis, illorumque totis tenoribus, ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua mentio, aut aliqua alia forma ad hoc ſervanda foret tenores hujuſmodi, ac ſi ad verbum inſererentur præſentibus pro plenè expreſſis habentes, harum ſerie ſpecialiter, & expreſsè revocamus, & omnino abolemus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

§.16. Volumus autem præſentes in locis vrbis conſuetis de more publicari, & earum exemplis impreſſis, manu Notarii publici, & ſigillo ſanctæ Romanæ, & vniverſalis Inquiſitionis, vel perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eandem prorſus fidem vbique tam in judicio, quam extra illud adhiberi, quæ adhiberetur, eiſdem præſentibus, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo omnino, &c.

Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1581. Kalend. Iunij, Pontificatus noſtri anno decimo.

Anno à Nativitate Domini 1581. Indictione 9. die verò 10. menſis Iunij, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. Gregorij divina providentia Papæ XIII. anno decimo, retro-

ſcriptæ litteræ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Eccleſiæ ſancti Ioannis Lateranen. Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, ac etiam ad valvas ſepti Hebræorum, per nos Petrum Aloyſium Gaytam, & Nicolaum Tagliettum Apoſtolicos Curſores.

ANTONIVS LVDOVICVS Magiſter Curſorum.

Contra Hebræos tenentes, legentéſque libros Thalmudi, & alios hactenus damnatos, aut blaſphemias, & contumelias in Deum, & Sanctos continentes.

CLEMENS Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei,
Ad perpetuam rei memoriam.

CVm Hebræorum malitia novas in dies excogitet fraudes, quibus pernicioſa volumina, libróſque impios, ac planè deteſtabiles, tum antiquitus damnatos, tum recens conſcriptos in vulgus proferat.

§.1. Nos & ipſis exitiale, & Chriſtiano populo periculoſum râti, hanc eorum nequitiam conniventibus oculis tolerare, ac pro noſtro Paſtorali officio opportunum huic malo remedium adhibere volentes, adducti exemplo complurium Romanorum Pontific. Prædeceſſorum noſtrorum præſertim fel. rec. Gregor. IX. Innoc. IV. Clem. IV. Honorij IV. Ioan. XXII. Iulij III. & Greg. XIII. qui ſæpius impium illud Thalmudi nuncupatum, & alia ſimilia reprobata, & deteſtanda ſcripta, & volumina damnarunt, & retineri prohibuerunt, ſeu aliàs ex Chriſtiani Orbis Provinciis, & Regnis pio zelo exterminarunt, omnes, & ſingulas eorumdem Prædeceſſorum ſuper hoc editas litteras, quarum tenores præſentibus volumus pro expreſſis haberi harum ſerie approbantes, & innovantes.

§.2. Atque illis hæc addentes, omnibus, & quibuſcumque vniverſitatibus Hebræorum, eorúmque ſingulis tam in temporali S.R.E. ditione, quàm etiam extra eam vbivis locorum, & in quibuſvis Chriſtiani Orbis partibus conſtitutis perpetuò prohibemus, ne quoſvis libros, & Codices impios Thalmudicos, ſæpè dãnatos, vaniſſimos Cabaliſtos, atq; alios nefarios à Prædeceſſoribus noſtris prohibitos, & condemnatos, necnon opera, commentaria, tractatus, volumina, & ſcripta quæcumque, tã lingua Hebraica, quàm quavis alia hactenus conſcripta, aut verſa, edita, & impreſſa, ac in poſterum conſcribenda, aut vertenda, edenda, vel imprimenda, continentia, ſeu continentes, tacitè, vel expreſsè, hæreſes, vel errores contra ſacras veteris legis, & Teſtamenti ſcripturas, necnon contumelias, impietates, blaſphemias, contra Deum, ſanctiſſimam Trinitatem & Salvatorem noſtrum Dominum Ieſum Chriſtum, ejúſq; ſanctam Chriſtianam fidem ac beatiſſimam ipſius Genitricem ſemper Virginem Mariam, & beatos Angelos, Patriarchas, Prophetas, Apoſtolos, alióſque ſanctos Dei, ſacratiſſimam Crucem, Sacramenta novæ legis, ſacras imagines, & ſanctam Catholicam Eccleſiam, & Sedem Apoſtolicam, ac contra Chriſti fideles præſertim Epiſcopos, Sacerdotes, & alias Eccleſiaſticas perſonas atq; etiam contra nuper ad ejuſdem Chriſti fidem converſos, ac Neophytos, & aliàs contra Religionem Catholicam, vel in quibus etiam impudicæ, & obſcœnæ narrationes memorantur; etiam ſub prætextu, quòd expurgata fuerint, vel donec expurgentur, ſive quòd de novo typis excuſa fuerint, mutatis nominibus, vel etiam ſub obtentu, ſeu tolerantia, aut permiſſione, vt prætendunt, Secretarij, aut cujuſvis perſonæ Sacr. Conc. Trid. aut Indicis librorum prohibitorum per rec. mem. Pium Pap. IV. Prædeceſſorem noſtrum editi, vel cujuſvis Indulti Apoſtolici, aut licentiam per S. R. E. Card. etiam Legatos, aut Camerarium, ſeu Cameram Apoſtolicam, vel Nuncios etiam cum poteſtate Legati de latere, aut locorum Ordinarios ſeu Inquiſit. hæreticæ pravitatis forſan quomodolibet conceſſæ, aut quovis alio quæſito colore, legere, habere, vel retinere, emere, vel vendere, aut evulgare nullo modo audeant, vel præſumant.

§.3. Omnes verò, & quaſcumque facultates, litteras, permiſſiones, indulta, tolerantias, legendi, tenendi etiam ad tempus certum, vel incertum, vel ad effectus prædictos, & ſub ſimilibus, vel aliis prætextibus quæcumque, vt præfertur prohibita ſcripta, volumina, libros, & alia ſupradicta quibuſvis Iudæis, in genere, vel in ſpecie, à Prædeceſſoribus noſtris, & dicta Sede Apoſtolica, ſeu ejus Legatis, etiam de latere, vel Nunciis, aut Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, aut locorum Ordinariis, vel quibuſvis aliis quavis dignitate, & auctoritate fungentibus, etiam S.R.E. Card. ejuſq; Camerario, ſeu Camera prædicta, ſub quibuſvis verborum formis, & conceptionib. & quibuſvis etiam derogatoriarum, derogatoriis clauſulis, ac vim contractus inducentibus, irritantibúſque & aliis decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſeu ad quorumcumque Principum etiam Regali, Ducali, vel alia quacumque præeminentia fulgentium inſtantiam, vel eorum intuitu conceſſas, auctoritate, & tenore

præmiſſis

præmiſſis, revocamus, irritamus, & annullamus, ac pro revocatis, irritis,& penitus infectis in perpetuum habere volumus.

§.4. Diſtrictiùs inhibentes, tam quibuſcumque ex prædictis,quavis auctoritate,& facultate ſuffultis perſonis,ne hujuſmodi licentias, tolerantia indulta quoquomodo concedere, quàm Iudæis, ne illis ſic per præſentes revocatis, aut poſt hac forſan de facto conceden. vti, aut earum prætextu, ſeu aliàs quomodolibet libros prædictos retinere, legere,deferre, emere, vendere, aut de novo edere præſumant.

§.5 Quinimo ſi quos ad præſens habent, eos ſtatim intra decem dies Romæ in Officio S. Romanæ vniverſalis Inquiſitionis, extra Vrbem verò intra duos menſes à die publicationis præſentium numerandos locorum Ordinariis, ſeu Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis à quibus poſtmodum abſque alio mandato noſtro, nulla interpoſita mora comburantur, exhibere,tradere, & conſignare omnino teneantur, & debeant.

§.6. Præcipientes tam ipſis Iudæis, quàm quibuſcumque Typographis, Bibliopolis, ſeu mercatoribus, & aliis quibuſcumque Chriſti fidelibus etiam cujuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, vel conditionis exiſtentibus, ſub pœnis amiſſionis librorum & publicationis omnium bonorum,fiſco ejus Principis in cujus ditione libri reperti fuerint applicandorum,ac aliis etiam gravioribus, & corporis afflictivis arbitrio diœceſani, ac etiam Inquiſitoris, ſi inibi fuerit, ſtatuendis, ac moderandis, necnon quoad Chriſtianos, etiam excommunicationis majoris latæ ſententiæ vnumquemque contrafacientem eo ipſo incurrendæ, ne hujuſmodi libros, & alia ſcripta ſuperiùs prohibita, vt præfertur retinere, habere, legere, edere, typis excudere, ſeu imprimere, deſcribere, vel exemplare,advehere, emere, vendere, donare, commutare, aut aliàs quomodolibet diſtrahere, vel alienare.

§ 7. Néve quiſquam, etiam ſub prædictis, & aliis pœnis contra fautores Apoſtatarum à fide & hæreticorum à ſacr. Canon. & Conſtitutionibus Apoſtolicis inflictis, ipſis Hebræis, pro habendis,ſcribendis ſeu imprimendis hujuſmodi libris,vel vndecumque afferendis, ſeu tranſvehendis; aut pro eorumdem legendorum licentia de cætero impetranda opem, conſilium, auxilium, vel favorem præſtare, aut impendere quoquomodo audeat.

§.8 Quocirca venerabilibus Fratribus noſtris tam S.R.E.Cardinalibus adversùs hæreticam pravitatem in toto terrarum Orbe generalibus Inquiſitoribus, quàm etiam Patriarchis,Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis,cæteriſque locorum Ordinariis, & Inquiſitoribus quibuſcumque ejuſdem hæreticæ pravitatis, in quibuſvis Regnis, Provinciis, & Civitatibus pro tempore exiſtentibus per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſi, & eorum ſinguli in civitatibus, terris, & locis, vbi Iudæi commorantur, tam in eorum Synagogis, & locis publicis, quàm privatis domibus, & Officinis,& aliàs vbique locorum, etiam apud Bibliopolas Chriſtianos prædictos ſic prohibitos libros, & ſcripta per ſe, vel alium, ſeu alios ab eis deputandos diligentiſſimè perquirant, & contra eos, qui ſuper retentionem hujuſmodi culpabiles reperti fuerint, ad prædictarum, & aliarum, etiam graviorum eorum arbitrio pœnarum executionem procedant. Contradictores necnon inobedientes quoſcumque, eiſve auxilium, conſilium, vel favorem præſtantes per opportuna juris vel facti remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis.

§.9. Non obſtantibus præmiſſis, necnon conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, privilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis dictis Hebræis, eorúmve vniverſitatibus ſub quibuſcumque tenoribus,& formis,& cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis,aliiſque efficacioribus,& inſolitis clauſulis, & decretis, in genere,vel in ſpecie quomodolibet conceſſis,etiam ſæpius approbatis,& innovatis. Quibus omnibus,& ſingulis etiamſi aliàs pro illorũ ſufficienti derogatione de illis,eorúmque totis tenoribus,ſpecialis, ſpecifica, & individua mentio habenda,ſeu quævis alia exquiſita forma ad hoc ſervanda eſſet,tenores hujuſmodi,necnon formas,& decreta in illis appoſita,ac ſi de verbo ad verbum inſererentur,præſentibus pro ſufficienter expreſſis,& inſertis habentes,illis,quoad reliqua in ſuo robore permanſuris,ad effectum præmiſſorum ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud S Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1599. Prid. Kalend. Martij, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Anno à Nativit. Domini 1593. *Indict.6. die vero Sabbathi* 3. *menſis Aprilis*, *Pontif. Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Clementis divina providentia Papæ VIII. anno ejus ſecundo,retroſcripta littera Apoſtolica affixa, & publicata fuerunt in valvis Baſilica Principis Apoſtolorum de Vrbe, in Acie Campi Flora, & in platea nuncupata Iudaorum relictis in eis copiis affixis per nos Io. Baptiſtam Bagno, & Franciſcum Baron. S. D. N. Papa Curſores.*

Bapt. Pressivs Mag. Curſ.

Innovatio

Innovatio conſtitutionis fel. rec. Pauli Papæ IV. contra negantes Trinitatem, aut Divinitatem IESV CHRISTI, aut eius conceptionem de Spiritu ſancto, aut eius mortem, ut nos redimeret, aut virginitatem Beatiſſimæ ſemper Virginis DEI Genitricis Mariæ.

Adiecta forma in publicatione eiuſdem conſtitutionis ſervandæ, ne de cætero illius ignorantia à quoquam quovis prætextu poſſit allegari.

CLEMENS Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

DOminici gregis divina providentia nobis, licèt meritis imparibus commiſſi, ſolicitudo poſtulat, vt Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum conſtitutiones, quæ præſertim ad fidei Catholicæ integritatem conſervandam, & impios homines, ac pravarum hæreſum aſſertores debitis pœnis plectendos pertinent, innovemus; ne qui hujuſmodi errorum labe infecti ſunt earumdem conſtitutionum, & pœnarum in eis inflictarum ignorationem vllo modo prætendere, aut quavis ratione excuſare poſſe præſumant. Cùm itaque fel. rec. Paulus Papa IV. Prædeceſſor noſter, ad quorumdam hominum iniquitatem coërcendam, qui non ſolùm diverſas hæreſes profiteri, ſed etiam ipſius fidei fundamenta negare præſumebant, ſuóque exemplo multos in interitum animæ trahebant quadam ſua perpetuò valitura conſtitutione, quæ incipit, *Cùm quorumdam hominum pravitas*; vt hujuſmodi homines à ſuis erroribus intra certum eis tunc præfixum tempus reſipiſcerent, paterna monitione, & requiſitione, necnon ipſorum reſipiſcentium à quibuſcumque cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, & temporalibus pleniſſima abſolutione ſanciverit, vt quicumque tam eatenus lapſi fuiſſent, & intra tempus præfixum non reſipuiſſent quàm qui in poſterum prolaberentur in hos errores, aut eorum aliquem, qui nimirum aſſeruiſſent, dogmatizaſſent, vel credidiſſent Deum omnipotentem non eſſe trinum in perſonis, & incompoſita omninò, indiviſáque vnitate ſubſtantiæ, & vnum vnamet ſimplici Divinitatis eſſentia, aut Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum non eſſe verum Deum ejuſdem ſubſtantiæ per omnia cum Patre, & Spiritu Sancto, aut eundem ſecundùm carnem non eſſe conceptum in vtero Beatiſſimæ, ſempérq; Virginis Mariæ de Spiritu ſancto ſed ſicut cæteros homines ex ſemine Ioſeph, aut eundem Dominum, & Deum noſtrum, Ieſum Chriſtum non ſubiiſſe acerbiſſimam Crucis mortem, vt nos à peccatis, & ab æterna morte redimeret, & Patri ad vitam æternam reconciliaret, aut eandem beatiſſimam Virginem Mariam non eſſe veram Dei Matrem, nec perſtitiſſe ſemper in virginitatis integritate, ante partum ſcilicet, in partu, & perpetuò poſt partum, pro ſubverſis, & relapſis in hæreſim haberi, & vt relapſi Curiæ ſæculari tradi, & per ipſam Curiam debitis pœnis in relapſos ſtatutis puniri poſſent in omnibus, & per omnia, perinde, ac ſi verè, & realiter, in hæreſim relapſi eſſent, & eos relapſos eſſe conſtaret, provt in prædicta conſtitutione ſub datum Romæ apud S. Marcum ſeptimo Idus Auguſti, Pontificatus ſui anno primo edita pleniùs continetur. Eò tamen hujuſmodi impiorum hominum prorumpit temeritas, vt prætextu ignorationis hujuſmodi conſtitutionis, ac pœnarum in eadem conſtitutione inflictarum, ſe illis minimè ſubjacere, nec obnoxios eſſe putent, ac propterea ſe ab eiſdem pœnis liberari, & abſolvi poſſe prætendant. Nos igitur animadvertentes (vt idem quoque Paulus Prædeceſſor benè animadvertit) hujuſmodi errores tam graves, ac nefandos exiſtere, vt illi, qui in eos incidunt, nullam prorſus excuſationem habeant, ſed ſubverſi potius, & immanes, quàm hæretici meritò dici poſſint, propterea, vt illi debita animadverſione omninò puniantur, nec à præfatis erroribus vlla excuſatione de cætero ſe tueri valeant, Motu proprio, & ex certa ſciẽtia ac matura deliberatione noſtra, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura conſtitutione, dicti Pauli Prædeceſſoris veſtigiis inhærentes, ac ejus conſtitutionem prædictam quoad pœnas in ea contentas innovantes, ac perpetuò confirmantes, & approbãtes, ſupradictos omnes & ſingulos, qui hactenus in ſimiles errores, aut eorum aliquem lapſi ſunt, aut in poſterum prolabentur, attenta dictorum errorum gravitate, & enormitate, cujuſcumque dignitatis, gradus, ordinis, vel conditionis exiſtant, nulla illis etiam ignorantiæ ſupradictę conſtitutionis excuſatione ſuffragante pro ſubverſis, & relapſis in hæreſim haberi, & tanquam relapſos Curiæ ſæculari tradi, ac per eandem Curiam debitis pœnis in relapſos ſtatutis puniri poſſe, auctoritate Apoſtolica tenore præſentiũ perpetuò ſtatuimus. Non obſtantibus omnibus illis, quæ prædictus Paulus Prædeceſſor voluit non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Vt autem hujuſmodi conſtitutionis ignorantia de cætero allegari, aut prætendi nunquam poſſit, atque vt præſentes omnibus

omnibus innoteſcant, volumus illas ad valuas Eccleſiæ Lateranenſis,& Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & in acie Campi Floræ, more ſolito publicari, & affigi, atque iis inde amotis earundem exempla, etiam impreſſa, ibi affixa, relinqui, factâque publicatione hujuſmodi, omnes qui in Vrbe poſt menſem, qui verò extra eam,& citra montes, poſt quatuor menſes,& qui demum vltra montes fuerint, poſt decem menſes, à die publicationis hujuſmodi computandos, perinde afficere,& arctare, ac ſi eorum cuilibet perſonaliter initimatæ fuiſſent. Et nihilominus, vt ipſæ præſentes literæ eo notiores fiant, & omnibus magis innoteſcant, necnon pro potiori cautela volumus, ut Inquiſitores contra hæreticam pravitatem, in iis ciuitatibus, terris,& locis, in quibus conſtituti ſunt; vbi verò hujuſmodi Inquiſitores non ſunt locorum Ordinarij, publicationem præſentium, vt infra dicitur, fieri curent, ac proptera vniverſis, & ſingulis venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorũ Ordinariis, necnon dilectis filiis Inquiſitoribus præfatis contra hæreticam pravitatem vbilibet conſtitutis, per eaſdem præſentes committimus, & in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipiendo mandamus, vt per ſe, vel alium, ſeu alios haſce noſtras litteras, poſtquam earum exemplum receperint, ſeu earum notitiam habuerint, ſemel aut pluries prout eis magis expedire viſum fuerit, ipſi quidem Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi. Epiſcopi, & alij locorũ Ordinarij in eorũ cathedralibus,& majoribus reſpectivè Eccleſiis civitatũ, oppidorum,& locorum quorumcumque, eorum dioceſum, vbi Inquiſitores fuerint, ipſimet Inquiſitores in eiſdem Eccleſiis, dum in eis major populi multitudo ad Divina convenerit ſolemniter publicent, & publicari auctoritate noſtra mandent & faciant. Cæterùm, quia difficile foret eaſdem præſentes ad ſingula loca, vbi opus eſſet deferri, volumus,& ſimili auctoritate decernimus, vt earũ tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis,& ſigillo alicujus Inquiſitoris contra hæreticam pravitatem, vel cujuſcumque perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem vbique in judicio & extra fides habeatur quæ ipſiſmet literis haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Dat. Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcat. die 3. Febr. 1603. Pont. noſtri anno vndecimo.

M. Vestrivs Barbianvs.

In Nomine Domini amen. Anno à Nativitate ejuſdem Domini noſtri Ieſu Chriſti, milleſimo ſexcenteſimo tertio, Indictione prima, die verò decima quarta menſis Februarij Pontificat. Sanctiſſimi in Chriſto Patris,& D.N.D. Clementis divina providentia Papæ VIII. anno ejus duodecimo retroſcriptæ litteræ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valuas Eccleſiæ ſancti Ioannis Lateranenſis, Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & in acie Campi Floræ, relictis ibidem copiis impreſſis affixis per nos Auguſtinum Braccherium, & Catherinum Menandi Apoſtolicos Curſores.

P. Aloysivs Peregrinvs Magiſter Curſorum.

Decretum Clementis Papæ VIII.

Quo confirmantur litteræ Pauli Papæ IV. & Pij IV. contra Confeſſarios ſolicitantes pœnitentes in Confeſſionibus.

IN nomine Domini, Amen. Per hoc præſens publicum decretum inſtrumentum cunctis pateat euidenter,& ſit notum, quod in generali Congregatione Officij S. Romanæ,& vniuerſalis Inquiſitionis habita coram Sanctiſſimo D. N. D. Clemente Papa VIII. ac Illuſtriſſimis, ac Reuerendiſſ. DD. Iulio Antonio Sanctorio S. Bartholomæi in inſula S. Seuerinæ, Petro S Hieronymi Illycor m Deza, Dominico S. Chryſoſtomi, Pinello: Fratre Hieronymo Bernerio S. Mariæ ſupra Mineruam Aſculano: Fratre Conſtantio S. Petri, in Monte Aureo Servano, & Paulo S. Cæciliæ Sfondrato nuncupatis, titulorum præsbyteris, S.R.E. Cardinalibus, in univerſa Republica Chriſtiana, aduersùs hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus. In negotio S. Inquiſitionis Hiſpaniarum ſuper litteris fel rec. Pauli Papæ IV. & Pij Papæ IV. facultatis procedendi contra Presbyteros ſeculares,& Regulares in ſacramentis Pœnitentiæ, ſeu in actu confeſſionis ſacramentalis, ſolicitantes mulieres pœnitentes ad impudicitiam, ſeu peccata carnis, Inquiſitori Generali Hiſpaniarum, aliàs conceſſæ, an priuatè, vel cumulatiuè quoad Superiores Regularium dicta Inquiſitio, contra hujuſmodi delinquentes procedere poſſint. Sanctiſſ. D.N. re diligenter, ac maturè diſcuſſa auctoritate ſua Apoſtolica declarauit,& decrevit, declarat,& decernit circa hujuſmodi facultatem procedendi nihil eſſe attendendum, aut innovandum, ſed Inquiſitionem prædictam, in omnibus Regnis,& Prouinciis ſibi ſubjectis ea judicialiter vti poſſe, & debere, ſicut in aliis cauſis ad Sanctiſſ. Inquiſit. Officium pertinentibus, vti hactenus fecit, etiam privatiuè quoad Superiores Regularium cujuſuis Ordinis, & Congregationis, etiamſi Mendicantium exiſtant, ipſóſque Regulares non eximi ab onere deferendi, ſeu denuntiandi hujuſmodi delinquentes eidem ſancto Officio, quemadmodum in aliis caſibus,& cauſis S. Inquiſitionis,

in

in quibus alij Chriſti fideles de jure tenentur, ſed ad ipſum, ſicut alias teneri, & obligatos eſſe. Et ita Sanctitas ſua declaravit, atque perpetuò ſervandum eſſe ſtatuit omni meliori modo, & forma quibus potuit, poteſtque, & debet, latum, datum, & pronunciatum fuit ſupradictum Decretum per ſupradictum Sanctiſſ. D.N.D. Clementem Papam VIII. pro Tribunali ſedentem in ſolio Majeſtatis ſuæ, in Generali Congregatione dicti S. Officij, habita Romæ in Palatio Apoſtolico apud S. Petrum, anno à Nativitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1592. die verò tertio menſis Decembris Feria 5. Pontificatus prælibati D. N. Clementis divina providentia Papæ VIII. anno primo, ibidem præſentibus Reverendiſimo Patre Fratre Vincentio, Ordinis Fratrum Prædicatorum Epiſcopo Agnetino: & Reverendiſſimo Patre D. Anſelmo Dandino Cæſanatenſi IV.D. utriuſque Signaturæ ejuſdem S.D.N. Papæ Referendario, dictique S. Officij Prælatis, & Conſultoribus teſtibus, ad prædicta omnia, & ſingula, vocatis, habitis, ſpecialiter, atque rogatis.

Ex Ludovico Paramo de Origine ſancti Officij, quæſt. 10. de ſolicitantibus, propè finem, &c.

Conſtitutio adversùs maleficia, ſeu ſortilegia committentes.

GREGORIVS Papa X V.

Ad perpetuam rei memoriam.

OMnipotentis Dei Salvatoris noſtri, qui vt hominem à laqueis Diaboli liberaret, Crucem ſubire dignatus eſt, vices, quamquam immeriti, gerentes in terris, in id ſummo ſtudio, juxta creditum Nobis deſuper Apoſtolicę ſervitutis officium, incumbimus, vt gregem Dominicum inæſtimabili pretio redemptum, adverſus Sathanæ fraudes defendamus, ejuſdem officij partes deſuper interponendo, prout conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Sané nonnulli ſuæ conditionis obliti, & ſolemnis ſponſionis ab iis factæ, cùm in Chriſti gregem per ſacrum regenerationis lavacrum adſciti fuerunt, Sathanę, cui renunciarunt, artibus, maleficiis, ſuperſtitionibus, ac nefariis inventis operam dare non verentur, quinimò Magiſtrum imitantes, qui capitali odio, quo humanum genus proſequitur hominibus inſidiari nunquam ceſſat, proximum variis modis lædere, animas verò ſuas perdere, non timent. Quapropter, vt tam exitioſa ſcelera à Chriſti fidelibus arceantur, gravioribus pœnis vindicanda duximus. Motu itaque proprio, & ex certa ſcientia ac matura deliberatione noſtris, déque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, tenore præſentium decernimus, præcipimus, & mandamus, vt conſtito, quòd aliquis pactum cum Diabolo fecerit, & à fide apoſtatando, maleficiis, ſive ſortilegiis, vnam ſeu plures perſonas ita læſerit, vt ex maleficio, vel ſortilegio mors ſecuta ſit, etiam pro primo lapſu, Curiæ ſæculari tradatur, debitis pœnis puniendus; qui verò, ſimiliter apoſtatando, pactum cum Diabolo, vt præfertur, fecerit, & maleficium, ſeu ſortilegium commiſerit, ex quo licèt mors ſecuta non ſit, infirmitas tamen, divortia, impotentia generandi, ſive animalibus, frugibus, vel aliis fructibus damnum notabile provenerit. Muro claudi ſive, perpetuis carceribus in ſancto Inquiſitionis officio, vbi illud exiſtit fabricandis, mancipari debeat: qui verò ſimilium delinquentium notitiam habuerint, eos Epiſcopo, ſive Inquiſitori denunciare teneantur. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quòd præſentium tranſumptis, etiam impreſſis; manu alicujus Notarij publici ſubſcriptis & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides vbique adhibeatur, quæ eiſdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ; quòdque eædem præſentes, poſtquam in valvis Baſilicarum S. Ioannis Lateranenſis, ac Principis Apoſtolum de Vrbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, necnon in acie Campi Floræ affixæ fuerint, omnes, & ſingulos, ad quos ſpectat, arctent, & afficiant, perinde ac ſi unicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent.

Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die 20. Martij 1623. Pontificatus noſtri anno tertio.

S. CARD. S. SVSANNÆ.

Anno à Nativitate Domini noſtri Ieſu Chriſti 1623. Indictione ſexta, die verò vigeſima tertia menſis Martij, Pontificatus Sanctiſſimi D.N.D. Gregorij Divina providentia Papæ XV. anno ejus tertio, retroſcriptæ litteræ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Baſilicarum S. Ioannis Lateranen. Principis Apoſtolorum de Vrbe, Cancellariæ Apoſtolicæ, & in acie Campi Floræ, per me Bernardinum Brandimartem Latinum Apoſtolicum Curſorem, &c.

Illuſtriſſimorum,

Illuſtriſſimorum, & Reverendiſſimorum DD. Cardinalium Inquiſitorum Generalium præceptum.

De hæreticis, ſeu de hæreſi ſuſpectis ſancto Officio propalandis.

OCtavius Epiſcopus Præneſtinus Bandinus, Carolus tit. S. Cæſarei Madrutius, Ioan. Garſia tit. SS. Quatuor coronatorum Millinus, Fabricius tituli S. Auguſtini Verallus, Gaſpar tit. S. Crucis in Hieruſalem Borgia, Fr Fœlix Centinus tit. S Anaſtaſiæ Aſculanus, Scipio Cobellutius tit. S. Suſannæ, Fr. Deſiderius Scaglia tit. S. Clementis de Cremona, Ludovicus tit. S. Laurentij in Damaſo, Ludoviſius Preſbyteri, & Ludovicus S. Adriani Diaconus de Lavalette nuncupati, miſeratione Divina S. R. E. Cardinales in vniverſa Republica Chriſtiana adverſus hæreticam pravitatem Inquiſitores Generales à ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputati.

Vniverſis, & ſingulis Chriſti fidelibus, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus utriuſque ſexus, cujuſvis ſtatus, gradus, Ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtentibus, & quacumque dignitate, & auctoritate, etiam maxima fulgentibus, harum ſerie, ac tenore auctoritate noſtra, & hujuſmodi noſtri officij, qua fungimur in hac parte, præcipimus, & mandamus, quatenus infra duodecim dies proximè computandos, quorum primos quatuor immediatos pro ſecundo, & ultimos quatuor pro tertio termino, & peremptorio, ac trina monitione canonica aſſignamus, omnes, & ſingulos hæreticos, ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpectos, de quibus notitiam habuerint, debeant Nobis, vel Rev. Commiſſario noſtro, quoad habitantes in Vrbe, quo verò ad alios extra Vrbem, & ubivis locorum degentes, Inquiſitoribus, vel locorum Ordinariis, vel eorum Vicariis generalibus, ſub excommunicationis majoris latæ ſententiæ pœna, quam in contrarium facientes ipſo facto incurrant, judicialiter propalare, cujus excommunicationis majoris abſolutionem S. D. N. Papæ, & Nobis reſervamus. Certificantes hujuſmodi conſcientiæ ſuæ immemores, ac dictam excommunicationis pœnam contemnentes, quod contra ipſos, tanquam contra hæreticorum fautores, aliàs, prout melius viſum, & juris fuerit procedetur. Ideò, &c. Dat. in noſtra, & Officij Sanctæ Romanæ univerſalis Inquiſitionis Congregatione, die 3. Ianvarij 1623.

Oct. Epiſc. Præneſtin. Card. Bandinus.
C. Card. Madrutius.
Ioan. Garſia Card. Millinus.
F. Card. Verallus.
G. Card. Borgia.
Fr. Fœlix Card. Aſculanus.
S. Card. S. Suſannæ.
Fr. D. Card. de Cremona.
L. Card. Ludoviſius.
L. Card. de Lavalette.

Andreas de Petrinis, S. Romanæ,
& univerſalis Inquiſit. Not.

Decreta in diverſis Congregationibus Sanctiſſimi Officij Romæ facta.

Quod Portugenſes, ſeu Luſitani Portugalliam, ſeu Luſitaniam habitantes, & inde in Italiam venientes, ſi reperiantur iudaizare, condemnentur tanquam apoſtatæ à fide, die vltima Aprilis 1566.

IN Congregatione coram S. D. N. & Reverendiſſ. D. Card. Inquiſitoribus generalibus. S. D. N. Paulus Papa IV. mandavit, ſtatuit & ordinavit, quòd conſtito legitimè quoſcumque Portugenſes, ſeu Luſitanos in Portugallia, ſeu Luſitania permanſiſſe, & inde diſceſſiſſe, & in Italiam veniſſe, ubi reperiantur eſſe Iudæi, ſive judaizare, condemnentur tanquam apoſtatæ à fide, prout de jure ſimiles apoſtatæ condemnari, & puniri debent, non obſtante, quòd fuerint expoſiti torturæ, ſeu tormentis, quæ ſuſtinendo negaverint ſe fuiſſe baptizatos, vel Chriſtianè vixiſſe,

aut Chriſtiana opera egiſſe, vel ſacramenta Eccleſiaſtica percepiſſe. Cùm jam pro liquido,& clarè à S. Sede compertum ſit, & habeatur à ſexaginta annis, vel circà ; quòd nullus Hebræus toleratus fuerit habitare in Luſitania, ſeu Portugallia, niſi fuerint baptizati, & vixerint Chriſtianè , & ita ſervari mandavit, ſtatuit, & ordinavit.

Quod hæreticorum beneficia vacent à die commiſſi criminis, die 18. Iulij 1556.

IN Congregatione facta coram præf. Sanctiſſ. Domino , & Reverendiſſimis Cardinalibus Inquiſitoribus Generalibus, idem Sanctiſſimus Dominus noſter,qui ſuprà, conſiderans,quòd hæreticorum beneficia à die commiſſi criminis hæreſeos vacent , & quòd multi hæretici id ſcientes,& in ſuis hæreſibus manentes,vt eos quos optant,ſucceſſores habeant,in favorem aliorum reſignent,vt ſaltem per clauſulas generales, quæ in ipſis reſignationibus de ſtylo ponuntur jus aliquod in beneficiis hujuſmodi acquirant, iis providere volens, ſtatuit, & decrevit , quòd ex prædictis reſignationibus nullum jus etiam per dictas clauſulas ipſis reſignatariis acquiratur, immo beneficia hujuſmodi hæreticorum à die commiſſi criminis ſpecialiter diſpoſitioni ſuæ Sanctitatis reſervavit,ita vt ſi non fiat mentio de hujuſmodi crimine per illum commiſſo,etiam diſpoſitiones per ipſum Sanctiſſimum Dominum factæ nullius ſint roboris, vel momenti. Quæ omnia extendi voluit etiam ad præteritas reſignationes quæ tempore commiſſi criminis, hæreſeos, vel citationis hæreticis factæ ſuum plenarium effectum ſortitæ non fuerint.

Contra inſtituentes novas Religiones , die 16. Iulij 1556.

PRælibatus S. D. N. ratificavit capturam Io. Franciſci Raymondi Mutinen. Congreg. S. Pauli & Barnabæ Civ. Mediolani,& commiſit Reverendiſſ.D.Cardinalibus Inquiſitoribus generalibus, ſive R.D. Commiſſario facultatem procedendi, ſeu procedi, faciendi in futurum contra quaſcumque perſonas volentes inſtituere , ſeu inſtituentes novam Religionem cujuſcumque ſtatus, gradus, & conditionis exiſtant , & de contentis in titulo , ſeu titulis de Religioſis domibus, & de conſtituentibus novam Religionem , Monaſteria , vel alia quæcumque loca pia, quòd poſſint dicti Reverendiſſimi Cardinales, ſeu dictus Reverendiſſimus Commiſſarius ea revidere , & corrigere , ac omnia alia , & ſingula in præmiſſis facere , quæ eis reſpectivè videbuntur juri conſona.

Pro votantibus in ſancto Officio , die 29. Aprilis 1557.

A præſato Sanctiſſimo Domino decretum invenimus, vt infrà.

CVm in Congregationib. quæ in cauſa hæreſis,ita Domino diſponente, coram nobis fiunt intervenire pro majori parte ſoleant nonnulli Clerici,tam ſæculares, quàm Regulares in Sacris,& Sacerdotio ac in Epiſcopali,& Archiepiſcopali,vel alia majori dignitate forſan conſtituti , ac deinceps intervenire potuerunt, ac etiam nonnulli ex venerabilibus Fratribus noſtris S.R.E.Cardinales nobiſcum in judicando aſſiſtant,& ſæpenumero contingit , vt per diſcurſum caſuum contingentia,etiam ad caſus non minus forſan enormes,ac etiam minus enormes,quàm hæreſim ſapientes in eiſdem Congregationibus tam præteritis,quàm futuris,ijdem Clerici , & in Sacris,& Sacerdotio,ac Epiſcopali,Archiepiſcop.vel alia majori dignitate conſtituti,ac ijdem venerabiles Fratr. noſtri S.R.E.Card.votum,ſeu ſententiam eorum ex qua mutilatio mẽbri,ſeu ſanguinis effuſio etiam ad mortem naturalem ſecuta fuerit,ſeu in poſterum ſequetur,dixerint, ſeu etiam dicere parati exiſtunt. Nos ſæcuritati , ac tranquillitati eorum mentis, & conſcientiæ occurrere volenres, vt iidem Clerici, etiam in Sacris,& Sacerdotio, ac quacumque dignitate etiam Epiſcopali, Archiepiſcopali,vel quacumque majori præditi, etiam venerabiles Fratres noſtri Cardinales, qui in judicando nobis aſſiſtunt,non ſolùm in cauſis hæreſeos,ſed etiam in quacumque cauſa criminali,quæ in dictis Congregationibus coram nobis tractata fuerit, & tractabitur, votum, & ſententiam eorum,non ſolùm quoad quæſtiones, & torturam , ipſis reis pro delictis quibus pro tempore inquiſiti , accuſati, ſeu denunciati fuerint , ſed etiam ad condignam pœnam,& mulctam etiam vſque ad mutilationem,ſeu ſanguinis effuſionem,ac vſq; ad mortem naturalem incluſivè abſq;alicujus cenſuræ,vel irregularitatis incurſu,dicere,& eiſdem Congregationibus intereſſe, & immiſceri poſſint,licentiam,& facultatẽ concedimus, ac quoad

præterita

præterita,ſi aliquam forſan irregularitatem incurriſſent, cum omnibus prædictis diſpenſamus, non obſtantibus conſtitutionibus, &c.

Idem confirmavit S. D. N. Pius Papa V. extendique voluit ad omnes Inquiſitores, eorumque Vicarios, Commiſſarios, & Conſultores.

Contra ſine Ordinibus celebrantes, die 20. *Maij* 1557.

PRælibatus S. D.N. ſtatuit, & decrevit, quòd quicumque non habens Sacerdotium, & Ordinem Preſbyteratus, auſus fuerit Miſſam celebrare, abſque aliqua diſputatione, tradatur Curiæ ſæculari puniendus.

Ne Ordinarij conferant beneficia propter hæreſim vacantia, die 29. *Septembris* 1558.

SAnctiſſimus D. N. qui ſuprà in Congregatione S. Officij mandavit omnibus Ordinariis, & quibuſcumque aliis, ne ſe intromittant in conferendis beneficiis vacantibus, vel vacaturis propter hæreſim, ſed illorum collationem ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus reſervavit. Ad idem facit quod ſequitur.

Sanctiſſimus D. N Pius Papa V. conſiderans beneficia hæreticorum à die commiſſi criminis eo ipſo vacare, & multi hæretici id ſcientes, & in ſuis hæreſibus manentes, vt eos, quos optant ſucceſſores, habeant in favorem aliorum reſignant, vt ſaltem per clauſulas generales, quæ in ipſis reſignationibus de ſtylo ponuntur, jus aliquod in beneficiis hujuſmodi acquirant, iis providere volens, & ſtatuit, & decrevit, quòd ex prædictis reſignationibus nullum jus, etiam per dictas clauſulas ipſis reſignatariis acquiratur, imò beneficia hujuſmodi hæreticorum à die commiſſi criminis ſpecialiter diſpoſitioni ſuæ Sanctitatis, ſuorúmque Suceſſorum reſervavit, ita vt ſi non fiat mentio de hujuſmodi crimine per illum commiſſo, etiam diſpoſitiones per ſuam Sanctitatem factæ, ſint nullius roboris, vel momenti. Quæ omnia extendi voluit etiam ad præteritas reſignationes, quæ tempore commiſſi criminis hæreſeos, vel citationis ipſis hæreticis factæ ſuum plenarium effectum ſortitæ non fuerint.

Contra abutentes Sacramentis, die 17. *Februarij* 1559.

SAnctiſſimus D. N. Paulus Papa IV. in Congregatione S. Officij commiſit, quòd omnes qui audiverunt confeſſiones non exiſtentes in Sacris, & celebrantes Miſſas, non exiſtentes etiam in Sacris, & abuſi ſunt ſacratiſſimo Altaris Sacramento, tradi debeant brachio ſæculari.

Die 2. *Septembris* 1562.

ILluſtriſſimi Cardinales Inquiſitores generales decreverunt, quod per quantamcumque gratiam factam, vel fiendam quibuſvis, aliàs hæreticis, non intendant eos reſtituere, vt poſſint confeſſiones aliquorum ſæcularium audire.

Idem confirmatum fuiſſe, reperitur in actis S. Officij ſub die 15. Novembris 1565. cum additione, ſeu declaratione, quòd illi, qui abjurarunt aliàs ſecretè, vel publicè, aut aliàs quomodocumque, non admittantur ad audientiam Confeſſionum ſæcularium.

Teſtium nomina publicari non debent, die 14. *Maij* 1566.

ILluſtriſſimi Cardinales Inquiſitores generales in Congregatione ordinaria decreverunt dari debere nuda teſtium dicta, provt eo vſque obſervatum fuit, abſque nominum publicatione, aliarúmque circumſtantiarum, propter quas poſſet deveniri ad ipſorum teſtium notitiam. Et quoad reſponſiones teſtium ſuper rei interrogatoriis pariter decreverunt non eſſe dandas, ſi ex illarum publicatione deveniretur in notitiam, quinam fuerint teſtes ipſi.

Regulares recurrentes ad S. Officium, vt in eo teſtimonium perhibeant, non graventur à ſuis Superioribus, die 17. Auguſti 1567.

SAnctiſſimus D. N. Pius Papa V. in generali Congregatione S. Officij, conſulens libertati ipſius S. Officij, & idemnitati recurrentium ad illud, vel in eo teſtimonium perhibentium ſtatuit, & decrevit, ut Regulares quorumvis, etiam Mendicantium Ordinum perſonæ, quæ pro tempore ad Officium S. Inquiſitionis pro quocumque negotio recurrerint, ſeu confugerint, vel in eo teſtimonium perhibuerint veritatis, aut aliàs quomodolibet depoſuerint, nequaquam à ſuis Superioribus per quinquennium continuum à die recurſus, ſeu depoſitionis hujuſmodi moleſtari, vel ex quacumque cauſa, vel exceſſibus prætenſis perſonarum illarum, & de debitis propterea pœnis; ſeu pœnitentiis eiſdem imponendis, niſi ipſi Illuſtriſſimi Cardinales Inquiſitores generales certiores facti fuerint, vel eis aliter clarè notificatum, & ab ipſis Cardinalibus deſuper reſponſum fuerit.

De torquendis reis pro finali veritate habenda, & ſuper complicibus, die 28. Iulij 1569.

INhærendo decretis aliàs per felic. recordat. Paulum Papam IV. Sanctiſſim. Dominus noſter Pius Papa V. decrevit omnes, & quoſcumque reos convictos, & confeſſos de hæreſi pro vlteriori veritate habenda, & ſuper complicibus fore torquendos arbitrio Dominorum Iudicum.

Decretum Clementis VIII. quòd in cauſis ad S. Inquiſitionem hæreticæ pravitatis ſpectantibus Iudices, & Officiales gratis omnia expedire debent.

SAnctiſſimus D. N. volens, ac intendens providere, vt cauſæ, & negotia quovis modo ſpectantia ad S. Inquiſitionem cognoſcantur, & expediantur omni, qua decet, integritate, amotis, quibuſvis ſordibus, ac pecuniariis ſolutionibus; ſtatuit, & decrevit, vt impoſterum omnes Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, ac quivis Eccleſiarum Prælati, ſeu Inferiores Ordinarij, eorúmque vicarij, & officiales, in cauſis, & negotiis S. Officij, pro examine teſtium principalium reorum, pro ſportulis ſententiarum, pro quovis Decreto, ſeu actu ſeu quacumque expeditione nihil omninò exigant, & recipiant etiam à ſponte dantibus, ſed gratis omnia expediant.

2. Ac eorum Secretarij, Cancellarij, & Notarij pro ſcripturis proceſſuum, informationum, ſeu repetitionis teſtium fiſci, quas mittunt ad ſanctam, & vniverſalem Inquiſitionem Romanam, nihil penitus exigant, ſed gratis illas mittant.

3. Inſuper mandavit omnibus ſupradictis, eorúmque vicariis, & officialibus, vt cum aliquid eis ſignificatur nomine ſupradictæ Inquiſitionis, quamprimum litteris reſcribant, & negotia injuncta exequutioni demandent.

4. Et hoc Decretum, tam ipſi Prælati inviolabiliter obſervent, quàm ab aliis obſervari curent, & ejus exemplaria in eorum Cancellariis affixa retineri, vt omnibus innoteſcat, & in Archiviis regiſtrari faciant, ſub pœna indignationis S.D.N. & aliis arbitrio Sanctitatis ſuæ infligendis.

5. In generali Congregatione S. Romanæ & vniverſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico, apud S. Petrum, coram S. D. N. ac Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. DD. S. R. E. Cardinalibus, adverſus hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus. Nonis Ianvar. anno à Nativitate Domini noſtri Ieſu Chriſti, &c.

Quintilianus Adrianus Notarius.

Decretum de Regularibus pœnitentiatis in S. Officio.

FEria quinta prima Octobris 1626. in generali Congregatione S. R. & vniverſalis Inquiſitionis, habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram S. D. N. D. Vrbano, divina Providentia Papa VIII. ac Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. DD. S. R. E. Card. in vniverſa Republica Chriſtiana adverſus hæreticam pravitatem Inquiſitoribus generalibus à S. Sede Apoſt. ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus D.N. juſtis de cauſis animum ſuum moventibus, decrevit. & ſtatuit, vt impoſterum

rum Regulares omnes cujuſvis Ordinis Religionis,Societatis,& inſtituti,quibus pro delictis ad S.Inquiſitionis officium ſpectantibus,pœnitentiæ genus aliquod impoſitum fuerit (ſalutaribus pœnitentiis exceptis)eo ipſo ad omnes Religionis ſuæ gradus, & officia inhabiles cenſeantur, & deinceps (etiamſi pœnitentiæ tempus expleverint , vel gratiam receperint) ad illa tamen promoveri nullatenus poſſint, niſi priùs obtenta à S.D.N. vel ab hac ſacra Congregatione coram SS.habenda,ſpeciali,& expreſſa rehabilitationis gratia.Aliàs promotio quælibet nulla ſit,& promoventes ipſi privationem ſuorum officiorum, ac præterea vocis activæ,& paſſivæ ipſo facto incurrant, ad quæ reſtitui, niſi ab eodem S. D. N. vel ab eadem S. Congregatione coram SS. habenda, non poſſint. Præſens autem Decretum omnibus Religioſorum Superioribus intimari mandavit idem S. D. N.

Thom. de Federicis S.Romanæ, ac vniverſ.Inquiſitionis Notarius ſubſtitutus de mandato.

† *Loco ſigilli.*

Decretum de non imprimendis libris.

Feria 5. *die* 18. *Septembris* 1625.

IN generali Congregatione S. Romanæ, & vniverſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram S.D.N Vrbano divina providentia Papa VIII.ac Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. DD.S.R.E Card. adverſus hæreticam pravitatem Inquiſitoribus generalibus, à S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus D. N. pro debito ſui Paſtoralis Officij corrigere volens abuſus nonnullorum in ſtatu Sedi Apoſtolicæ mediatè , vel immediatè , ſubjectos exiſtentium , qui libros , à ſe compoſitos extra præfatum ſtatum abſque vlla Ordinariorum , & Inquiſitorum loci, vbi degunt, approbatione imprimendos tranſmittunt, ſtatuit & decrevit , vt impoſterum nemo in ſtatu prædicto degens,cujuſvis conditionis,gradus ordinis,& dignitatis exiſtat, libros de quavis materia tractantes,& vbicumq; compoſitos audeat aliò deferre,vel mittere imprimendos,ſine expreſſa in ſcriptis approbatione Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D Cardinalis S.D N. Vicarij , & Magiſtri S. Palatij , ſi in Vrbe , ſi verò extra Vrbem exiſtat , ſine Ordinarij , & Inquiſitoris loci illius , ſive ab iiſdem deputatorum facultate , & licentia operi præfigenda ; libros autem, quos contra præſentis Decreti tenorem imprimi contigerit , præter alias pœnas arbitrio ſuæ Sanctitatis infligendas , abſque alia declaratione ex nunc prohibet, & pro expreſsè prohibitis haberi vult, & mandat. Contrariis quibuſcumque non obſtantibus, &c.

Ioan. Ant. Thomaſius S. Rom & vniverſ. Inquiſitionis Notarius.

Breve S. D. N. PAVLI Papæ V. conceſſionis Indulgentiarum, pro Cruce ſignatis ; Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis eorúmque Vicariis , Conſultoribus , Officialibus , cæteriſque ſancti Officij Miniſtris, & ſervientibus, vbique locorum conſtitutis.

PAVLVS Papa V.

Ad perpetuam rei memoriam.

CVm inter cæteras , quæ in Eccleſia Dei hactenus inſtitutæ reperiuntur , Chriſti fidelium Confraternitates,illa ad Dei omnipotentis gloriam,& orthodoxæ fidei conſervationem; & propagationem ſatis vberes fructus attuliſſe, & in dies afferre dignoſcatur , quæ licèt in varias partes diſperſa ſub Cruce ſignatorum vocabulo , ſeu S.Petri Martyris invocatione ad aſſiſtendum hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus,auxiliúmq; quando,& quoties opus eſſet in Catholicæ fidei negotiis adverſus hæreticos,etiam vita ipſa præſtandum,jam pridem inſtituta exiſtit. Nos paterna ſollicitudine , vt eadem Cruce ſignatorum Confraternitas majora ſuſcipiat incrementa, quo ſpecialibus privilegiis decorata,& cœleſtis gratiæ donis adjuta fuerit,providere volentes,de omnipotentis Dei miſericordia,ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi,omnibus,& ſingulis Chriſti fidelibus verè pœnitentibus, & confeſſis, qui eandem Confraternitatem pro tempore ingredientur,& in ea vbicumq; locorum deſcribentur,ſeu recipientur, die primo eorum ingreſſus,& receptionis hujuſmodi, ſi Sanct.Euchar. Sacrament. ſumpſerint,necnon tã ipſis,quam ad præſens exiſtentib. prædictę Confraternitatis Confratribus

etiam verè pœnitentibus, & confeſſis, ac ſacra Communione, ſi id commodè fieri potuerit, refectis, vel ſaltem contritis in eorum articulo pium nomen Ieſu corde, ſi ore non potuerint, invocantibus: inſuper dictis Confratribus ſimiliter pœnitentibus, & confeſſis qui aliquam ex Eccleſiis, vel Capellis, ſeu Oratoriis ipſius Confraternitatis, in exaltationis S. Crucis ac S. Petri Martyris feſtis diebus, ſeu eorum aliquo, à primis veſperis vſque ad occaſum Solis cujuſlibet dierum hujuſmodi quolibet anno pro tempore devotè viſitaverint, & ibi pias ad Deum preces pro S.R.E. ac fidei Catholicæ fœlici ſtatu, & exaltatione, hæreſúmque extirpatione, Romani Pontificis ſalute; & inter Chriſtianos Principes ſervanda pace concordia, & vnione effuderint, quacumque feſtivitate prædicta id pro tempore fecerint, ſi ſimiliter dictum ſanctiſſimum Euchariſtiæ ſacramentum ſumpſerint, plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem Apoſtolica authoritate tenore præſentium concedimus, & elargimur. Præterea eiſdem confratribus pariter pœnitentibus, & confeſſis, ac ſacra Communione refectis qui aliquam ex Eccleſiis, vel Capellis ſeu Oratoriis prædictis in Inventionis ejuſdem ſanctæ Crucis, & Nativitatis Domini noſtri Ieſu Chriſti, ac Annunciationis, & Aſſumptionis B. Mariæ Virginis, necnon omnium Sanctorum feſtivitatibus, à primis ſimiliter veſperis vſque ad occaſum Solis dierum feſtivitatum earumdem devotè etiam viſitaverint, & vt ſuprà oraverint, quo dierum feſtivitatum hujuſmodi id egerint, necnon etiam qui pro hæreticorum capturis, vel illis captis tutò deducendis aſſociando, ſeu aliàs operam præſtiterint, aut Proceſſionibus juxta eorum ſtatuta, ſeu aliàs de locorum Ordinariorum licentia quandocumque faciendis, ſeu publicis, vel privatis eorumdem hæreticorum abjurationibus quandocumque & vbicumque faciendis, ſeu eorum converſioni, & in fide Catholica inſtructioni incubuerint, vel ad conciones, ſeu prædicationes, quæ contra illos fiunt, audien. ac denique ad illos, eorúmque fautores, receptatores, & defenſores impugnandos acceſſerint, ſeu in præmiſſis Inquiſitoribus auxilium, conſilium, vel favorem præſtiterint, quo die præmiſſa, vel aliquod præmiſſorum egerint, quadraginta annos de injunctis eis, aut aliàs quomodolibet debitis pœnitentiis auctoritate, & tenore præmiſſis miſericorditer in Domino relaxamus in forma Eccleſiæ conſueta, quodq; iidem Confratres ſingulis anni diebus quinque altaria, ſi totidem ibi fuerint, aut ſaltem vnum Eccleſiæ loci, in quo ipſos pro tempore morari contigerit, devotè viſitando, ac genibus flexis Pſalmum vnum, vel quinquies Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitando, eaſdem Indulgentias, & peccatorum remiſſiones, quas conſequerentur, ſi eo die Eccleſias, vrbis. in quibus ſtationes habentur, viſitaverint, conſequantur, ſimiliter auctoritate, & tenore præmiſſis concedimus, & indulgemus, præſentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Decernentes noſtræ intentionis exiſtere quòd præmiſſæ Indulgentiæ, & gratiæ tam ſingulis Inquiſitoribus, & eorum vicariis, quàm Conſultoribus, cæteriſque Officij Inquiſitionis hæreticæ pravitatis Officialibus, Miniſtris, & ſervientibus, vbilibet commorantibus, & etiam in dicta Confraternitate minimè deſcriptis, muneri tamen ſuo, provt quemlibet reſpectivè concernit, fungentibus, & aliàs præmiſſa peragentibus conceſſæ ſint, & cenſeantur. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac regula noſtra de non concedendis Indulgentiis ad inſtar, cæteriſque in contrarium quomodolibet faciendis.

Datum Romæ apud S. Marcum, ſub Annulo Piſcatoris, die 29. Iulij 1611. Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

S. Cobellutius.

Confirmatio Conſtitut. Pij Papæ V. & Gregor. XIII. prohibentium quaſdam Theologorum ſententias, & opiniones. Necnon prohibitio libri, cui titulus, Auguſtin. Cornelij Ianſenij, olim, Ipren. Epiſcopi, excuſi Lovanij, Typis Iacobi Zezeri, anno 1640. aliorúmque operum, ac libellorum, occaſione dicti libri, variis in locis, & variis idiomatibus impreſſorum.

Vrbanus Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei,

Ad perpetuam rei memoriam.

IN Eminenti Eccleſiæ militantis Sede, meritis licet imparibus, conſtituti, ſedulò meditamur, vt quæ, ad fidei Catholicæ conſervationem, à prædeceſſoribus noſtris providè ſtatuta, & ordinata ſunt, firmiter perpetuò obſerventur; & cùm opus ſit, noſtræ auctoritatis munimine confirmentur. Dudum ſiquidem à fel. rec. Pio Papa V. prædeceſſore noſtro emanavit Conſtitutio

Conſtitutio tenoris ſubſequentis, videlicet. Pius Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Ad futuram rei memoriam. Ex omnibus afflictionibus, quas in hoc loco à Domino conſtituti, tam luctuoſo tempore ſuſtinemus, ille animum noſtrum præcipue excruciat dolor, quod Religio Chriſtiana tantis jam pridem turbinibus agitata, novis quotidie propoſitis opinionibus conflictetur, Chriſtique populus antiqui hoſtis ſuggeſtione diſſectus, in alios, atque alios errores paſſim, & promiſcue deferatur: Quantum vero ad nos attinet, totis viribus conamur, vt illæ, ſimul atque proſiliunt, penitus opprimantur: Magno enim mœrore afficimur, quod plerique, ſpectatæ alioqui probitatis, & doctrinæ, in varias ſententias, offenſionis, & periculi plenas, tum verbo, tum ſcriptis prorumpunt; deque eis etiam in Scholis, invicem controverſantur; cujuſmodi ſunt ſequentes. Nec Angeli, nec primi Hominis adhuc integri merita recte vocantur gratia. Sicut opus malum ex natura ſua eſt mortis æternæ meritorium, ſic bonum opus ex natura ſua eſt vitæ æternæ meritorium. Et bonis Angelis, & primo Homini, ſi in ſtatu illo perſeveraſſet vſque ad vltimum vitæ, felicitas eſſet merces, & non gratia. Vita æterna Homini integro, & Angelo promiſſa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturæ ad illam conſequendam per ſe ſufficiunt. In promiſſione facta Angelo, & Homini continetur naturalis juſtitiæ conſtitutio, qua pro bonis operibus, ſine alio reſpectu, vita æterna juſtis promittitur. Naturali lege conſtitutum fuit homini, vt ſi in obedientia perſeveraret, ad eam vitam pertranſiret, in qua mori non poſſet. Primi hominis integri merita fuerunt primæ creationis munera: ſed juxta modum loquendi Scripturæ ſacræ non recte vocantur gratia: quo fit, vt tantum merita, non etiam gratia debeant nuncupari. In redemptis per gratiam Chriſti, nullum inveniri poteſt bonum meritum, quod non ſit gratis indigno collatum. Dona conceſſa homini integro, & Angelo, forſitan, non improbanda ratione, poſſunt dici gratia; ſed quia ſecundùm vſum ſacræ ſcripturæ, nomine gratiæ, ea tantum munera intelliguntur, quæ per Ieſum Chriſtum male merentibus, & indignis conferuntur, ideo neque merita, neque merces, quæ illis redditur, gratia dici debet. Solutio pœnæ temporalis, quæ peccato dimiſſo, ſæpe remanet, & corporis reſurrectio, propriè non niſi meritis Chriſti adſcribenda eſt. Quòd pie, & juſtè in hac vita mortali, vſque in finem, converſati, vitam conſequimur æternam, id non propriè gratiæ Dei, ſed ordinationi naturali ſtatim initio creationis conſtitutæ, juſto Dei judicio, deputandum eſt; neque in hac retributione bonorum ad Chriſti meritum reſpicitur, ſed tantùm ad primam inſtitutionem generis humani, in qua lege naturali, conſtitutum eſt, vt juſto Dei judicio obedientiæ mandatorum vita æterna reddatur. Pelagij ſententia eſt. Opus bonum, citra gratiam adoptionis factum non eſt Regni Cœleſtis meritorium. Opera bona à filiis adoptionis facta, non accipiunt rationem meriti ex eo, quòd fiunt per Spiritum adoptionis inhabitantem corda filiorum Dei, ſed tantùm ex eo, quod ſunt conformia legi, quòdque per ea præſtatur obedientia legi. Opera bona juſtorum non accipient in die Iudicij extremi ampliorem mercedem, quam juſto Dei judicio mereantur accipere. Ratio meriti non conſiſtit in eo, quod qui bene operatur habeat gratiam, & inhabitantem Spiritum ſanctum; ſed in eo ſolùm, quod obedit divinæ legi. Non eſt vera legis obedientia, quæ fit ſine charitate. Sentiunt cum Pelagio, qui dicunt, eſſe neceſſarium ad rationem meriti, vt homo per gratiam adoptionis ſublimetur ad ſtatum Deificum. Opera Cathecumenorum, vt fides, & pœnitentia ante remiſſionem peccatorum facta, ſunt vitæ æternæ meritoria, quam vitam ipſi non conſequentur, niſi prius præcedentium delictorum impedimenta tollantur. Opera Iuſtitiæ; & temperantiæ, quæ Chriſtus fecit, ex dignitate perſonæ operantis non traxerunt majorem valorem. Nullum eſt peccatum ex natura ſua veniale, ſed omne peccatum meretur pœnam æternam. Humanæ naturæ ſublimatio, & exaltatio in conſortium Divinæ naturæ, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda eſt, & non ſupernaturalis. Cum Pelagio ſentiunt, qui textum Apoſtoli ad Romanos 2. Gentes, quæ legem non habent naturaliter, quæ legis ſunt, faciunt, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus. Abſurda eſt eorum ſententia, qui dicunt, hominem ab initio, dono quodam ſupernaturali, & gratuito, ſupra conditionem naturæ ſuæ fuiſſe exaltatum, vt Fide, Spe, & Charitate Deum ſupernaturaliter coleret. A vanis, & otioſis hominibus, ſecundum inſipientiam Philoſophorum, excogitata eſt ſententia, quæ ad Pelagianiſmum rejicienda eſt, hominem ab initio ſic conſtitutum, vt per dona naturæ ſuperaddita, fuerit largitate conditoris ſublimatus, & in Dei filium adoptatus. Omnia opera infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia. Integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, ſed naturalis ejus conditio. Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio, non niſi ad peccandum valet. Pelagianus eſt error, dicere quòd liberum arbitrium valet ad vllum peccatum vitandum. Non ſoli fures ij ſunt, & latrones, qui Chriſtum, Viam, & Oſtium veritatis, & vitæ negant; ſed etiam quicumque aliunde, quam per ipſum in viam Iuſtitiæ (hoc eſt ad aliquam juſtitiam) conſcendi poſſe docent, aut tentationi vlli, ſine gratiæ ipſius

adjutorio reſiſtere hominem poſſe, ſic vt in eam non inducatur, aut ab ea non ſuperetur. Charitas perfecta, & ſincera, quæ eſt ex corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta, tam in Cathecumenis, quam in pœnitentibus, poteſt eſſe ſine remiſſione peccatorum. Charitas illa, quæ eſt plenitudo legis, non eſt ſemper conjuncta cum remiſſione peccatorum. Cathecumenus juſtè, rectè, & ſanctè viuit, & mandata Dei obſervat, ac legem implet per charitatem, ante obtentam remiſſionem peccatorum, quæ in Baptiſmi lavacro demum percipitur. Diſtinctio illa duplicis amoris, naturalis videlicet, quo Deus amatur, vt auctor naturæ, & gratuiti, quo Deus amatur, vt beatificator, vana eſt, & commentitia, & ad illudendum ſacris litteris, & plurimis veterum teſtimoniis, excogitata. Omne quod agit peccator, vel ſervus peccati, peccatum eſt. Amor naturalis, qui ex viribus naturæ exoritur, ex ſola Phiſoſophia, per elationem præſumptionis humanæ, cum injuria Crucis Chriſti defenditur à nonnullis Doctoribus. Cùm Pelagio ſentit, qui boni aliquid naturalis, hoc eſt, quod ex naturæ ſolis viribus ortum ducit, agnoſcit. Omnis amor creaturæ rationalis, aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur, quæ à Ioanne prohibetur; aut laudabilis illa charitas, qua, per Spiritum ſanctum in corde diffuſa, Deus amatur. Quod voluntariè fit, etiamſi neceſſariò fiat, libere tamen fit. In omnibus ſuis actibus peccator ſervit dominanti cupiditati. Is libertatis modus, qui eſt à neceſſitate,, ſub libertatis nomine non reperitur in ſcripturis, ſed ſolùm nomen libertatis à peccato. Iuſtitia, qua juſtificatur per fidem impius, conſiſtit formaliter in obedientia mandatorum quæ eſt operum Iuſtitia, non autem in gratia aliqua animæ infuſa, qua adoptatur homo in filium Dei, & ſecundum interiorem hominem renovatur, ac Divinæ naturæ conſors efficitur, vt ſic per Spiritum ſanctum renovatus, deinceps bene vivere, & Dei mandatis obedire poſſit. In hominibus pœnitentibus, ante Sacramentum abſolutionis, & in Cathecumenis ante Baptiſmum, eſt vera juſtificatio; ſeperata tamen à remiſſione peccatorum. Operibus pleriſque, quæ à fidelibus fiunt, ſolùm vt Dei mandatis pareant, cujuſmodi ſunt, obedire parentibus, depoſitum reddere, ab homicidio, à furto, à fornicatione abſtinere, juſtificantur quidem homines, quia ſunt legis obedientia, & vera legis juſtitia, non tamen iis obtinent incrementa virtutum. Sacrificium Miſſæ non alia ratione eſt Sacrificium, quàm generali illa, qua omne opus, quo fit, vt Sancta Societate, Deo homo inhæreat. Ad rationem, & diffinitionem peccati non pertinet voluntarium; nec diffinitionis quæſtio eſt, ſed cauſæ, & originis. Vtrum omne peccatum debeat eſſe voluntarium; vnde peccatum originis verè habet rationem peccati ſine vlla relatione, ac reſpectu ad voluntatem, à qua originem habuit. Peccatum originis eſt, habituali parvuli voluntate voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, eò quòd non gerit contrarium voluntatis arbitrium; & ex habituali voluntate dominante fit, vt parvulus diſcedens ſine regenerationis Sacramento, quando vſum rationis conſecutus erit, actualiter Deum odio habeat, Deum blaſphemet, & Legi Dei repugnet. Prava deſideria, quibus ratio non conſentit, & quæ homo invitus patitur, ſunt prohibita præcepto Non concupiſces. Concupiſcentia, ſive lex membrorum, & prava ejus deſideria, quæ inviti ſentiunt homines, ſunt vera legis inobedientia. Omne ſcelus eſt ejus conditionis, vt ſuum authorem, & omnes poſteros eo modo inficere poſſit, quo infecit prima tranſgreſſio. Quantum eſt ex vi trangreſſionis, tantum meritorum malorum à generante contrahunt, qui cum minoribus naſcuntur vitiis quàm qui cum majoribus. Difinitiva hæc ſententia, Deum homini nihil impoſſibile præcepiſſe, falsò tribuitur Auguſtino, cum Pelagij ſit. Deus non potuiſſet ab initio talem creare hominem, qualis tunc naſcitur. In peccato duo ſunt; actus, & reatus; tranſeunte autem actu, nihil manet niſi reatus, ſive obligatio ad pœnam; Vnde in Sacramento Baptiſmi, aut Sacerdotis abſolutione, propriè reatus peccati dumtaxat tollitur; & miniſterium Sacerdotum ſolùm liberat à reatu. Peccator pœnitens non viuificatur miniſterio Sacerdotis abſolventis,, ſed à ſolo Deo, qui pœnitentiam ſuggerens, & inſpirans, viuificat, eum & reſuſcitat, miniſterio autem Sacerdotis ſolúm reatus tollitur. Quando per eleemoſynas, aliaque pœnitentiæ opera Deo ſatisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis noſtris offerimus, ſicut quidam errantes autumant (nam alioqui eſſemus, ſaltem aliqua ex parte redemptores) ſed aliquid facimus; cujus intuitu Chriſti ſatisfactio nobis applicatur, & communicatur. Per paſſiones Sanctorum in Indulgentiis communicatas non propriè redimuntur noſtra delicta; ſed per communionem charitatis nobis eorum paſſiones impertiuntur, vt digni ſimus, qui pretio ſanguinis Chriſti à pœnis pro peccatis debitis, liberemur. Illa Doctorum diſtinctio, Divinæ legis mandata bifariam impleri, altero modo quantum ad præceptorum operum ſubſtantiam tantùm; altero quantum ad certum quendam modum, videlicet ſecundùm quem valeant operantem perducere ad regnum æternum (hoc eſt ad modum meritorum) commentitia eſt, & explodenda. Illa quoque diſtinctio, qua opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex objecto, & omnibus circuſtantiis rectum eſt, & bonum (quod moraliter bonum appellare conſueverunt) vel quia eſt meritorium Regni æterni, eò quod fit à viuo Chriſti membro per Spiritum charitatis, rejicienda eſt.

Sed

Sed & illa diſtinctio duplicis juſtitiæ, alterius, quæ fit per Spiritum charitatis inhabitantem, alterius, quæ fit ex inſpiratione quidem Spiritus Sancti cor ad pœnitentiam excitantis, ſed nondum cor inhabitantis, & in eo charitatem diffundentis, qua Divinæ Legis juſtificatio impleatur, ſimiliter rejicitur. Item, & illa diſtinctio duplicis vivificationis; alterius, qua vivificatur peccator, dum ei pœnitentia, & vitę novæ propoſitum, & inchoatio per Dei gratiam inſpiratur; alterius, qua vivificatur, qui verè juſtificatur, & palmes vivus in Vite Chriſto efficitur, pariter commentitia eſt, & ſcripturis minimè congruens. Nonniſi Pelagiano errore admitti poteſt vſus aliquis liberi arbitrij bonus, ſive non malus, & gratiæ Chriſti injuriam facit, qui ita ſentit, & docet. Sola violentia repugnat libertati hominis naturali. Homo peccat, etiam damnabiliter, in eo, quod neceſſario facit. Infidelitas purè negativa in his, in quibus Chriſtus non eſt prędicatus, peccatum eſt. Iuſtificatio impij fit formaliter per obedientiam Legis, non autem per occultam communicationem, & inſpirationem gratiæ, quæ per eam juſtificatos faciat implere legem. Homo exiſtens in peccato mortali ſive in reatu æternæ damnationis, poteſt habere veram charitatem; & charitas, etiã perfecta poteſt conſiſtere cum reatu æternæ damnationis. Per contritionem; etiam cum charitate perfecta, & cum voto ſuſcipiendi Sacramentum conjunctã, non remittitur crimen, extra caſum neceſſitatis, aut martyrij, ſine actuali ſuſceptione Sacramenti. Omnes omnino Iuſtorum afflictiones, ſunt vltiones peccatorum ipſorum; vnde, & Iob, & Martyres, quæ paſſi ſunt, propter peccata ſua paſſi ſunt. Nemo, præter Chriſtum, eſt abſque peccato originali; hinc Beata Virgo mortua eſt propter peccatum ex Adam contractum, omneſq; ejus afflictiones in hac vita, ſicut, aliorum Iuſtorum fuerunt vltiones peccati actualis, vel originalis. Concupiſcentia in renatis relapſis in peccatum mortale, in quibus jam dominatur, peccatum eſt, ſicut, & alij habitus pravi. Motus pravi concupiſcentiæ, ſunt, pro ſtatu hominis vitiati, prohibiti præcepto, Non concupiſces: Vnde homo eos ſentiens, & non conſentiens, tranſgreditur præceptum, Non concupiſces, quamvis tranſgreſſio in peccatum non deputetur, Quandiu aliquid concupiſcentiæ carnalis in diligente eſt, non facit præceptum, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Satisfactiones laborioſæ Iuſtificatorum, non valent expiare de condigno pœnam temporalem reſtantem poſt culpam condonatam. Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, ſed naturalis conditio. Falſa eſt Doctorum ſententia, primum hominem potuiſſe à Deo creari, & inſtitui ſine Iuſtitia naturali. Quas quidem ſententias ſtricto coram nobis examine ponderatas, quanquam nonnullæ aliquo pacto ſuſtineri poſſent, in rigore, & proprio verborum ſenſu ab aſſertoribus intento, hæreticas, erroneas, ſuſpectas, temerarias, ſcandaloſas, & in pias aures offenſionem immittentes, reſpectivè, ac quæcumque ſuper iis verbo, ſcriptoque emiſſa, præſentium auctoritate damnamus, circumſcribimus, & abolemus; deque eiſdem, & ſimilibus poſthac, quoquo pacto, loquendi, ſcribendi, & diſputandi, facultatem quibuſcumque interdicimus. Qui ſecus fecerint, ipſos omnibus dignitatibus, gradibus honoribus, beneficiis, & officiis perpetuò privamus, ac etiam inhabiles ad quæcumque decernimus, vinculo quoque anathematis eo ipſo innodamus, à quo, nullus Romano Pontifice inferior, valeat ipſos, excepto mortis articulo, liberare. Cæterùm, vt jam commoti his de rebus tumultus, & contracta odia faciliùs comprimi poſſint, ſimulque animarum ſaluti plenius conſulatur, Dilecto filio noſtro Antonio tituli Sancti Bartholomæi, in Inſula Presbytero Cardinali Grãvelano nuncupato, per Apoſtolica ſcripta mandamus, vt ipſe, quid ad perpetuam dictarum ſententiarum, & ſcripturarum abolitionem, quid ad arcenda hujuſmodi proloquia, & diſputationes, quid denique ad vnionem, & pacem cum communi omnium, & Eccleſiæ Catholicæ ſatisfactione componendam, facto opus ſit, in primis diligenter expendat, deinde in iis omnibus, quæ pro communi ſalute, tranquillitate, & honore optimum judicaverit, ſalva ſemper Eccleſiæ prædictæ vnitate, etiam per alium, ſeu alios, fide, doctrina, & religione præſtantes, ocyus exequatur, faciatque, quidquid decreverit, inviolatè ab omnibus obſervari, Contradictores quoſlibet per cenſuras, & pœnas prædictas, cæteraque juris, & facti remedia opportuna appellatione poſtpoſita, compeſcendo; Invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio Brachij ſæcularis: non obſtantibus, quod forſitan aliquibus ab Apoſtolica ſit Sede Indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de Indulto hujuſmodi mentionem; Et quibuſlibet aliis privilegiis, exemptionibus, Indulgentiis, & litteris Apoſtolicis, ſpecialibus, vel generalibus, quorumcumque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus præſentium impediri valeat quomodolibet, vel differri; & de quibus, eorumque totis tenoribus de verbo ad verbum habenda ſit in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ damnationis, circumſcriptionis, abolitionis, interdicti, decreti, & mandati, privationis, & innodationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Datum

Datum Romæ apud S.Petrum,anno Incarnationis Dominicæ 1567.Kalendis Octobris: Pontificatus noſtri anno 2.

Deindeque piæ mem.Gregorius Papa XIII.etiam prædeceſſor noſter,intellecto per eum,non ſine animi ſui dolore,non defuiſſe tunc temporis aliquos Theologos,u tm ſtudioſos tum profeſſores, qui articulos in prædicta Conſtitutione damnatos aſſerere,& pertinaciter defendere pergerent;pro officij ſui munere eorundem temeritatem,atque audaciam ad totius Eccleſiæ periculum pertinentem,minimè contemnendam,& diſſimulandam cenſuit ; ſed ad coërcenda hujuſmodi ingenia, per aliam ſuam Conſtitutionem ſub datum quarto Calendas Februarij anno incarnationis Dominicæ 1579. Pontificatus ſui anno 8. editam,Pij prædeceſſoris conſtitutioné prædictam ſua quoque auctoritate confirmauit. Articuloſque ibidem comprehenſos iteratò damnauit ; & ne quis,hac in re conſtantem Sedis Apoſtolicæ voluntatem, ac ſententiam ignorare poſſet, ſuam huiuſmodi comfirmationis Conſtitutionem,altera Pij V. comprehenſa,publicauit,& promulgauit. Poſtea recoll.mem.Paul. Pap. V. ſimiliter prædeceſſor noſter, ad tolléda ſcandala, & diſſenſiones,quæ in Eccleſia Catholica oriebantur occaſione editionis librorum,& operum de Auxiliis tractantium, in Generali Congregatione Sanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis, ſub die 1. Decembris Anni Domini 1611. coram ipſo habita,decreuit,vt ſcriberetur Nuntiis Apoſtolicis, quod notificarent,& ordinarent, Superioribus Religionum, & Vniverſitatibus ſtudiorum,& Ordinariis eorum Nuntiaturæ,ne ſinerent imprimi in materia de Auxiliis,etiam ſub prætextu commentandi S.Thomam,aut alio modo,& qui vellent de hac materia ſcribe re , & imprimere, prius mitterent Tractatus, & Compoſitionem ad dictam Sanctam Vniverſalem Inquiſitionem ; & in executionem mentis dicti Pauli prædeceſſoris,eiuſdem Decreti tenor omnibus prædictis per Nuntios reſpectiuè fuit legitimè intimatus ; Succeſſiuéque ne contra prædictum Decretum aliquid attentari contingeret , ſed ſcandala , & diſſenſiones omnino ceſſ arent, Nos in alia Generali Congregatione dictæ Sanctæ Romanæ, & uniuerſalis Inquiſitionis, Feria quinta die 22. Maij. Anno Domini 1625. per aliud Decretum noſtrum,ipſum Pauli prædeceſſoris Decretum confirmauimus, & innouauimus ; ac omnibus, & ſingulis cuiuſuis Religionis, Ordinis, Congregationis, Inſtituti, & Societatis, etiam de neceſſitate exprimendæ, Regularibus , & aliis quibuſcumque tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis cuiuſcumque ſtatus, conditionis, gradus, ordinis,& dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, ne impoſterum auderent imprimere,vel quoquo modo in lucem edere libros, tractatus, vel compoſitiones, ex profeſſo, vel incidenter , aut prætextu commentandi D. Th. vel quemlibet alium Doctorem, aut alia quauis occaſione, prætextu, vel modo, de materia Auxiliorum Diuinorum tractantes , ſine expreſſa , &ſpeciali licentia à nobis, in Congregatione S. Officij prædicta, obtinenda, donec aliud in hac materia á Sede Apoſtolica foret ordinatum, diſtrictè præcepimus, & mandauimus ; & vt huiuſmodi noſtrum Decretum inuiolabiliter obſeruetur , voluimus , & declarauimus , contrauenientes , pœnas priuationis Dignitatum, & Officiorum ſuorum, vocis actiuæ, & paſſiuæ, facultatis concionandi, publicè legendi, docendi,& interpretandi, ipſo facto, abſque alia declaratione, incurrere, & nihilominus aliis etiam pœnis noſtro, & ſucceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum arbitrio infligendis, ſubiacere ; libroſque, quos ex tunc deinceps,contra dicti noſtri Decreti tenorem edi contingeret, abſque alia declaratione,tanquam expreſſè prohibitos haberi ; & Impreſſores,præter amiſſionem librorum ; pecuniariis, aliiſque corporalibus pœnis iuxta criminis grauitatem teneri. Nouiſſimè tandem accepto per nos in Oppido(Ciuitate nuncupato)Louanienſi, quoſdam aſſertos Cornelij Ianſenij olim Epiſcopi Iprenſis, executores ex teſtamento in lucem edi curaſſe librum, cui titulus, Auguſtinus,ex profeſſo continentem,& tractantem materiam de Auxiliis,nulla penitùs petita,vel obtenta à dicta Congregatione licentia illum imprimendi ;eiuſque operis occaſione Patres Societatis Ieſu , nonnullas in Ciuitate Antuerpien, de eadem materia tractantes Theſes, pariter abſque licentia eiuſdem Congregationis, imprimi curaſſe ; opinioneſque Ianſenij in prædicto libro contentas oppugnaſſe ; rurſuſque nonnullas alias, orationes, ſcripturas,Epiſtolas,Theſeſque in calce infraſcripti Decreti noſtri,tunc regiſtratas,tam pro dicti libri Ianſenij,quàm Theſium à Patribus Ieſuitis editarum defenſione impreſſas fuiſſe , non ſolúm contra prædictorum Decretorum prohibitionem,ſed etiam in graue ſcandalum,& offenſionem Eccleſiæ Catholicæ: Nos vt malis huiuſmodi imminentibus quanto citiùs occurreretur, & ne impoſterum vllus auderet dictis Decretis *contraire*,per aliud Decretum in alia plena,& generali Congregatione eiuſdem Sanctæ Romanæ,& vniverſalis Inquiſitionis coram Nobis die prima Auguſti proximè præteteriti habita, inhærendo prioribus Decretis à Paulo prædeceſſore, & à nobis , vt ſupra editis , pro tunc dictū librum Ianſenij,cui titulus; Auguſt.Louanij impreſſum,necnon Theſes à Patribus Societ. Ieſu Antuerpiæ in lucé editas;aliaſq;ſcripturas in calce poſterioris noſtri Decreti huiuſmodi regiſtratas,jam vigore anteriorum ſupradictorum Decretorum prohibitas,de novo prohibuimus,ac pro prohibitis omninò haberi voluimus;Mandavimuſque ſub pœna excommunicationis,

cationis, ipſo facto incurrendæ, ne quis cujuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, & qualitatis, etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima nota dignæ, librum, & Theſes prædictas, aliaſque ſcripturas, vt ſupra, abſque dictæ Sedis licentia in dicta Congregatione S. Officij obtinenda, retinere, & legere poſſet. Mandauimus inſuper omnibus, & ſingulis, cujuſvis Religionis, Ordinis, & Dignitatis, Abbatiali, Epiſcopali, Archiepiſcopali, & Patriarchali, dignitate ſuffultis, Collegiis, & vniuerſitatibus, ſub prædictis, vt ſupra, excommunicationis, ipſo facto incurrendæ, Interdicti Eccleſiaſtici, reſpectiue, aliiſque, arbitrio noſtro, pœnis infligendis, etiam corporalibus, ne in poſterum auderent imprimere, nec quoquomodo in lucem edere libros, tractatus, compoſitiones, ex profeſſo, vel incidenter, etiam ſub prætextu commentandi Divum Thomam, ſeu in Philoſophicis, agendi de concurſu cauſæ primæ cum ſecunda, præſertim defendendi, aut impugnandi librum dicti Ianſenij, cui titulus, Auguſtinus, vel Theſes Patrum Societatis Ieſu aliaſque ſcripturas in calce dicti poſterioris noſtri Decreti, vt præfertur, regiſtratas, & prohibitas, aut alia quavis occaſione, vel modo de materia Auxiliorum diuinorum, ſeu de gratia, & libero arbitrio tractantes, ſine expreſſa licentia à nobis in dicta Congregatione S. Officij obtinenda, donec aliud in hac materia a Sede Apoſtolica prædicta foret ordinatum. Abſolutionem verò à prædicta excommunicatione, necnon interdicti ſuſpenſionem, & relaxationem, Nobis, & dictæ Congregationi reſervauimus; Non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, etiam Sanctæ Cruciatæ, Iubilæi (etiam generalis) & facultatibus Miſſionariorum, ac aliis a dicta Sede emanatis, ſeu emanandis, quibus omnibus in hac parte derogauimus: Voluimuſque ea omnia ſuum plenarium ſortiri effectum, omneſque contrafacientes, vt ſupra, ligare, nec quemquam excuſari poſſe, etiam ſub prætextu, quod anteriora Decreta Pauli prædeceſſoris, & noſtra, aliàs, vt præfertur edita, non forent in Prouinciis intimata vel vſu recepta. Irritum quoque, & inane decrevimus quicquid ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contingeret attentari; Contrariis quibuſcumque non obſtantibus. Et ne præmiſſorum ignorantia poſſet ab aliquo prætendi, voluimus, vt poſterius noſtrum Decretum hujuſmodi, ſeu illius exemplum, ad valuas Baſilicarum S. Ioannis Lateran. & Principis Apoſtolorum de Vrbe & in acie Campi Floræ, affixum, omnos ita arctaret, & afficeret, ac ſi vnicuique perſonaliter intimatum foret. Nota vero librorum, & ſcripturarum prohibitarum, in calce poſterioris Decreti noſtri hujuſmodi regiſtratum, hæc eſt. Liber cui titulus, Auguſtinus, impreſſus Louanij Typis Iacobi Zezeri Anno 1640 & Pariſiis 1641. Theſes Theologicæ de Gratia, libro arbitrio, & Prædeſtinatione, Antuerpiæ apud Ioannem Meurſium anno 1641. Cornelij Ianſenij Iprenſis Epiſcopi, &c. Laudatio Funeralis dicta a R. Fratre Ioanne a Lapide &c. Louanij, Typis Bernardini Marij, &c. Epiſtola idiomate Hiſpano, Al'Eminent. y Reuerend. Señor Cardinal de la Cueua de la Congregacion de la S. Inquiſicion, por el P. Pedro Biuero de la Compañia de Ieſus Predicador del Señor Cardenal Infante; Dat in Bruxellas 26. Henero 1641. Memoriale idiomate Hiſpano Cardinali Infanti Hiſpan. incip. Sereniſ. Señor. & finiñ. Como es V. Cathol. Real. A Libellus, cui titulus, humilis, & ſupplex querimonia Iacobi Zegers Typogr. Louan. aduerſus Libellum R. P. S.I. Regiæ Capellæ Bruxell. Concionatoris & Theſes PP. Societatis, Louanij apud Iacobum Zegers. Anno 1641. primæ, ſecundæ, & tertiæ, editionis. Memoriale ad Eminentiſſimum Cardinalem de la Cueua, circa querimoniam friuolam Ianſenianam. &c. contra Theſes Theologicas, & libellum ſupplicem &c. ejuſdem de eodem tela ingeſta, & regeſta. Theologicæ, Apologeticæ, & Miſcellaneæ aduerſus doctrinâ Cornelij, &c. ſub prætextu querimoniæ Typographi Louanienſis, editionis ſecundæ, &c. Antuerpiæ apud Ioannem Meurſium anno 1641. Libellus, cui titulus, Auguſtini Hipponenſis, & Auguſtini Iprenſis, de Deo omnes ſaluare volente, &c. Homologia. &c. Louanij apud Iacobum Zegers anno 1641. Epiſtola Liberti Fromundi. & Henrici Caleni Louanij 16. Iunij 1641. R. P. Societatis Ieſu Louan. incip. Theſes veſtras. Epiſtola Profeſſorum S Thom. Colleg. Societ. Ieſu Louan. Liberto Fromundo, & Henrico Caleno, incipien Gratias agimus &c. Epiſtola, cui titulus, Petrus Biuerus Doctoribus Ianſenianis &c. Ad rem; Ad rem, &c, incipiens Ad rem, Amici, &c. Somnium Hipponenſe., ſiue de Controuerſiis, &c. Relatore Phyletimo S. T. Baccal. Formato. Pariſiis anno 1641. Inſuper omnes alij libri, Opuſcula, Epiſtolæ, Orationes, Theſes, &c. aliaque omnia tam edita hucuſque, quam imprimenda: tam contra, quàm pro Cornelio Ianſenio, ac Patribus Ieſuitis. Cum autem ex diligenti, & matura, ejuſdem libri, cui titulus, Auguſtinus, lectione, poſtmodum compertum fuerit, in eodem libro multas ex propoſitionibus à prædeceſſoribus noſtris olim vt præfertur, damnatas, contineri, & magno cum Catholicorum ſcandalo, & auctoritatis dictæ Sedis contemptu, contra præfatas damnationes, & prohibitiones defendi Nos huic malo, in ſcandalum totius Reipublicæ Chriſtianæ, & Fidei Catholicæ perniciem, vertenti, opportunum remedium adhibere volentes; Conſtitutionis Gregorij, ac Pauli prædeceſſorum prædictorum noſtrorum, necnon Decretorum hujuſmodi totos, & integros tenores, ac Datas etiam veriores præſentibus pro totaliter expreſſis, & inſertis habentes, motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra,

ac

ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac perpetuò valitura Conſtitutione ejuſdem Pij, & Gregorij prædeceſſorum, hujuſmodi Conſtitutiones prædictas, omniaque, & ſingula in eis contenta, Apoſtolica auctoritate tenore præſentium, perpetuò confirmamus, & approbamus; librumque prædictum, cui titulus eſt, Auguſtinus, Articulos, opiniones, & ſententias in dictis Conſtitutionibus reprobatas, atque damnatas; vt à nobis compertum eſt, continentem, & renovantem; aliaque omnia opera præſentibus noſtris ſubinſerta, quæ aliis ſub poſteriori Decreto noſtro prædicto regiſtratis, per præſentes addimus, atque adjungimus, eadem auctoritate per præſentes omninos prohibemus, ac pro vetitis, & prohibitis haberi volumus; & mandamus. Iubentes inſuper ſub omnibus pœnis, & cenſuris in prædicta Conſtitutione Pij prædeceſſoris, contentis (à quibus, nullus Romano Pontifice inferior, excepto mortis articulo, abſolvere contra facientes poſſit) ne quis cujuſcumque conditionis, & qualitatis ſit, etiam ſpeciali; & ſpecialiſſima nota, & expreſſione dignus, de prædictis, vt ſupra, damnatis, & in prædicto libro contentis, aliiſque (vt infrà) ſubinſertis, Articulis, Opinionibus, ſententiis, libellis, orationibus, ſcripturis, Epiſtolis, Theſibus, quoquo pacto loqui, ſcribere, & diſputare audeat, librumque, & alia prædicta penes ſe retinere, vel legere præſumat; Remanente nihilominus, in reliquis in ſuo robore poſteriori Decreto à nobis in ſacra ſupremæ, & vniverſalis Inquiſitionis Congregatione, vt præfertur, edito; Decernenteſque ſic, & non aliàs in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcumque Interpretes, Doctores, Academias, Vniverſitates, & ſtudia generalia, aliaſque perſonas; Iudices Ordinarios, delegatos, mixtos, etiam Nuntios noſtros, & Sedis prædictæ, ſublata eis, & eorum cuilibet, qualibet, aliter judicandi, & interpretandi, ac gloſſandi, & decidendi facultate, & auctoritate, vbique judicari, & definiri debere; Irritumque & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter attentatum forſan eſt hactenus, vel impoſterum contigerit attentari. Non obſtantibus, omnibus, quæ in dicto noſtro poſteriori decreto voluimus non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque Opera verò addita aliis, in calce poſterioris noſtri Decreti, vt præfertur, regiſtratis, & prohibitis (ſunt, ſequentia, videlicet, Liberti Fromundi ſacræ Theologiæ Doctoris &c. Brevis Anatomia hominis, Lovanij apud Iacobum Zegers, &c. anno 1641. Conventus Africanus, ſive diſceptatio judicialis apud Tribunal Præſulis Auguſtini, &c. narratore Artemidoro Oneirocritico, A Roüen, chez Nicolas de Montagne anno 1641. Memorial au Roy incipiens Jean Ianſenius Chanoine, &c. finiens, contra illa duo Decreta Summorum Pontificum, &c. Item atteſtatio notorialis, &c. incipiens, Ego infra ſcriptus, & finiens, Petrus Mintaert Notarius. Approbatio ſub nomine nonnullorum Theologorum ex variis Religionibus, tam Ordinum Monachalium, quàm Mendicantium, necnon Archiepiſcopi Philippenſis aliorumve Theologorum Clericorum Sæcularium, Doctrinæ Cornelij Ianſenij in dicto libro Auguſtinus, contentæ, incipiens. Quid cenſendum ſit de doctrina in opere Reverendiſſ. D Cornelij Ianſenij Epiſcopi Iprenſis fel. mem. nuncup. Auguſtinus, contenta patebit ex ſubſequentibus atteſtationibus Doctiſſimorum virorum in Belgio, & alibi exiſtentium, &c. finiens: Et me publico, & Apoſtolico, ac dictæ Vniverſitatis Notario, & Scriba jurato, Quod atteſtator, Petrus Mintaërt Notarius. Vt autem præſentes noſtræ litteræ, omniaque, & ſingula in eiſdem litteris, ut ſupra contenta ad omnium notitiam deducantur, nec illarum ignorantia ab aliquo allegari poſſit, volumus eaſdem præſentes noſtras litteras, ſeu earum tranſumptum, etiam impreſſum (cui manu Notarij publici ſubſcripto, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munito, plenam vbique locorum, & tam in judicio, quam extra illud fidem adhiberi decernimus) in Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe & Cancellariæ Apoſtolicæ Valvis, atque in acie campi Floræ per aliquos ex Curſoribus Palatij Apoſtolici publicari, & affigi earumque copiam inibi affixam dimitti, publicationemque, affixionem, & copiæ affixæ, dimiſſionem hujuſmodi in Regnis, Provinciis; Civitatibus, Oppidis, & locis requiri, aut expectari debere, omneſque, & ſingulos perinde arctare, & afficere, ac ſi vnicuique nominatim, ac perſonaliter intimatæ, atque præſentatæ fuiſſent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, approbationis, additionis, adjunctionis, prohibitionis, juſſionis, Decreti, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. Romæ apud S. Petr. Anno Incarn. Dom. 164.1. pridie 9. Mart. Pontif. noſtri anno 19.

E. DAT. Viſa de Curia P. Gentilis. F. Morolus.

Anno à Nativ. D. N. I. C. 1643. Indictione 11. die verò 19. Iunij, Pontific. SS. in Chriſto, Patris, & D. N. D. Vrbani Divina Providentia Papæ VIII. Anno ejus 20. ſupradicta Conſtitutio affixa, & publicata fuit ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & Cancellariæ Apoſtolicæ, atque in acie Campi Floræ, vt moris eſt, per me Ioan. Baptiſtam Riccium ejuſdem SS. D. N. Papæ, ac S. Inquiſitionis Curſorem.

Romæ ex Typographia Cam. Apoſt. 1641.

INDEX
RERUM NOTABILIUM,
huius Tomi Quinti.

Prima Littera indicat Tractatum, Secunda Reſolutionem, Tertia Paragraphum, Quarta Paginam.

A

Abbas.

ABBATEM Regularem ſi Religioſus percuteret, quis debet eum abſolvere ab excommunicatione, maximè ſi percuſſio ſit gravis, vel enormis? Tract.2. Reſ.77. §.1. & ſeqq. pag.167
Abbates conferentes Tonſuram, vel minores Ordines aliis, quam ſuis ſubditis Regularibus an incurrant ſuſpenſionem. t.3.r.27.§.1.p.180
Abbates conferentes Ordines minores Novitiis non ſunt ſuſpenſi, quamvis peccent. ibid.§.3
Abbates concedendo dimiſſorias Novitiis an incidant in ſuſpenſionem? t.3.r.28.§.1. ibid.
Abbas in caſibus, in quibus tonſuram,& minores Ordines conferre poſſit,an valeat diſpenſare in interſtitiis? t.3.r.45.§.3.p.190
Ubi docetur, quod in receptione Ordinum minorum nulla requiruntur interſtitia. ibid. §.2
* Vide verb. *Examinare.*

Abbatiſſa.

Qui cum Abbatiſſa loquitur, an incidat in excommunicationem latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus? t.1.r.87.§.5.p.61

Abiurare, Abiuratio, &c.

Poſt abiurationem, & pœnitentiam an Clericus, qui lapſus eſt in hæreſim, poſſit exercere ſuſceptos Ordines; dummodo obtineat diſpenſationem ſaltem ab Epiſcopo. t.5.r.50.§.3 p.228
Qui abiurare de vehementi ab Inquiſitoribus cogitur pro ſuſpectione de hæreſi, an ſit irregularis. t.5.r.51.§.1. ibid.
Abiurare an debeat Confeſſarius, qui metu deliquit in ſollicitatione. t.9.r.60.§.2.& ſeq.p.402
Abiurare quo pacto debeant Confeſſarij ſollicitantes in confeſſione. t.9.r.88.§.1.p.413
Si abiuravit Confeſſarius confeſſus propter ſollicitationem alterius, ſi perſeverat ſollicitando, an ſit denunciandus propter præteritam ſollicitationem. t.9.r.90. §.1.p.414
Abiurare de levi an debeat Confeſſarius ſollicitans in Confeſſionario ſine ulla tamen occaſione confeſſionis? t.9.r.91.§.1.ibid.
Et quid, ſi paulo ante,vel paulo poſt confeſſionem Confeſſarius ſollicitavit pœnitentem. §.3
Ex abiuratione propter ſollicitationem an Confeſſarius Regularis remaneat inhabilis ad officia Religionis. t.9.r.93.§.1.p.416
Et an dictus Regularis non poſſit rehabilitari niſi per Pontificem,vel Illuſtriſſimos Inquiſitores Sacræ Congregationis. ibid. §.2
Qui abiuravit de vehementi,vel de levi an poſſit admitti ab Inquiſitoribus ad audiendas confeſſiones. tract. 10. r.83. §.1. p.447
Abjurantes Regulares de levi, an reddantur inhabiles ad gradus, & Dignitates Religionis. ibid.§.3
Ex abiuratione de vehementi non incurritur irregularitas. ibid. §.4
Abiurare reos publicè, vel ſecreto, quando Inquiſitores debeant hoc facere. t.10. r.93.§.2.p.450
Ubi pro praxi aliqui caſus.
Abiurationem propter infamiam an Inquiſitores indicere poſſint. t.10.r.94.§.1.p.451
An detur caſus, in quo abiurationem de vehementi imponere non poſſint Inquiſitores, ſed poſſint torquere reum. t.10.r.95.§.1.ibid.
Abiuratio tantum de levi an poſſit imponi reo, licet fuerit tortus. ibid.§.4
Abiurationem de vehementi an Inquiſitores poſſint indicere, & punire tanquam credentes hæreticorum illos, qui ſemel, vel bis aſſiſtunt concionibus, vel conventiculis hæreticorum. t.10.r.96.§.1.& ſeqq. ibid.
Ut abiurantes de levi, abiurent generaliter omnem hæreſim, an Inquiſitores compellere poſſint. t.10.reſ.97. §.1.p.452
Qui abiuraverunt de vehementi non autem fuerunt coniuncti per plenas probationes, ſi poſtea in ſecundo relapſu plene coniuncti ſunt, an ab Inquiſitoribus poſſint punire? Ubi aliqua alia circa hoc. t.10. r.98.§.1. ibid.
Abiurare an debeat Chriſtianus fingens ſe infidelem, & pœnitens iterum baptizari propter eleemoſynam acquirendam.t.10.r.99.§.1.& ſeq.ibid.
Si ad abiurationem cogerent Inquiſitores reum ſine Epiſcopo; an talis ſic abiurans remaneat ſubiectus pœna relapſi, & quid è contra.t.10.r.100.§.1.ibid.
Ubi, an liceat Inquiſitoribus ſuſpectum de hæreſi vehementer cogere ad abiurationem ſine Epiſcopo.§.3
Abiurantes reos tantum de levi condemnare ad pœnam triremium, fuſtigationis, &c. an Inquiſitores poſſint. t.12.r.1.§.1.& ſeqq.p.499
Abiurationem de vehementi an Inquiſitores ſemper imponere debeant, quando ex aliquo delicto oritur vehemens ſuſpicio.ibid.§.2
Abiuratio aliqua ultra alias pœnas indicenda eſt Iudæis, Mauris, & aliis,infidelibus aliqua crimina perpetrantibus.t.12.r.2.& ſeqq.p.500
Idem eſt de Apoſtatis,& Renegatis.t.12.r.3.§.11.p.503
Abiurare tantum de levi debent blaſphemantes hæreticaliter.t.12.r.8.§.1.& ſeqq.p.508

Abiuratio an ſit ab Inquiſitoribus imponenda conſpurcantibus, & percutientibus ſacras Imagines. t.12.r.9. §.3. p.510

Idem eſt de Sortilegis, Divinatoribus, Magicis, &c. t.12. r.10.§.1.& ſeq. ibid.

Quomodo debeant abiurare laici, & Eccleſiaſtici non Sacerdotes audientes confeſſiones, & Miſſam celebrantes: Ubi lata circa ſupradictos. t.12. r.11. & 12. pag.512

Abiurare quo pacto debeant impedientes Officium ſanctæ Inquiſitionis. t.12.r.13.§.6.p.515

Contra nolentes abiurare quid Inquiſitores facere debeant. t.12.r.14.§.5.p.516

Ut abiuret reus publicè de levi, an Inquiſitores poſſint damnare reum. t.12.r.33.§.1.& ſeqq.p.530

Abiuratio de vehementi quamvis fieri debeat publicè, & in loco publico, an poſſit ex rationabili cauſa fieri non publicè, ſed ſecreto. ibid.

Ad abiurationem ætas neceſſaria in maſculis eſt 14. annus, & in fœminis 12. ibid. §.3.& ſeq.

* Vide verb. *Epiſcopus. Irregularis. Relapſus.*

Abortus.

* Sup.hoc verb. *Abortus.* in indice primo poſito in principio huius tom. 5. lege omnes quæſtiones tract.6. de Abortu,&c. Ubi plura, quæ contingere poſſunt circa excommunicationes, Irregularitates, Inhabilitates, & pœnas incurrendas propter *Abortum.*

* Vide etiam in hoc indice verb. *Adulter. Maritus.*

Abſcindere. Abſciſſio, &c.

Qui abſcindit alteri auriculam, ungens, dentes, digitum, teſticulos, barbam, capillos, labia, vel mammillam fœminæ, &c. an ſit irregularis. tract.5. reſol.64.§.3. pag.236

Qui non abſcindit, ſed tantum debilitat membrum alterius & reddit illum inutilem, an ſit irregularis? ibid.

Qui abſcidit ſibi ſponte membrum, vel partem membri, v. g. digitum, vel partem digiti ex indignatione, vel impatientia, an ſit irregularis, etiam ſi ex tali abſciſſione non oriatur notabilis deformitas, vel impedimentum ad celebrandum. t.5.r.65.§.3. p.236

Abſciſſio alicuius membri facta invito an inducat ipſi patienti irregularitatem, etiamſi ob culpam id paſſus ſit. t.5.r.66.§.1. & ſeqq. ibid.

Qui abſcindi teſticulos voluntariè, vel cauſa vocis retinendæ fecerit, an ſit irregularis. t.5. r.67. §.1. & ſeq. pag.237

Si abſciſſio integri membri ſit occulta, an poſſit ſuper eam Epiſcopus diſpenſare. ibid. §.3

Idem eſt, ſi abſciſſio caſu contigerit, ex propria culpa, dummodo occulta ſit culpa, tametſi abſciſſio ſit notoria. ibid. §.3

Abſens. Abſentia.

In abſentia an poſſit hæreticus occultus abſolvi ab Epiſcopo, ſi ipſum adire non poſſit. t.8. r.18. §.1.& ſeq. pag.361

Abſentes an Inquiſitores citare debeant trina citatione. t.10.r.35.§.1.& ſeq.p.429

Abſens in crimine hæreſis quot vicibus citari debeat, antequam condemnetur. t.10.r.124.§.4.p.461

Contra abſentem contumacem in crimine hæreſis citatio facienda debet continere cauſam. ibid. §.3

Abſentium hæreticorum ſequeſtratio bonorum an ſit facienda, vel contra hæreticum defunctum. t.10. r.127. §.1 p.462

De abſentibus hæreticis,& de pœnis, quibus punire eos debent Inquiſitores. t.12.r.27.§.1.& ſeq. p.525

Pro abſenti citato in crimine hæreſis Procurator comparens debet admitti, ut defenſor innocentiæ, dummodo res ſit dubia, & reus ſit tantum de hæreſi ſuſpectus. ibid. p.526

Ubi, quod ſi contumaces poſt annum compateant, debent illos Inquiſitores audire, etiam quoad bona confiſcata in §.2

* Vide verb. *Epiſcopus. Medicamentum.*

Abſolvens. Abſolvere. Abſolutio. Abſolutus.

Quis poteſt abſolvere ab excommunicatione maiori, & minori? t.1.à reſ.181.§.1.p.106. uſque ad reſ.214.Ubi late, & notabilia.

Quis poteſt abſolvere à cenſura incurſa propter abortum. t.6.à reſ.6.uſque ad 9. excluſivè. p.286

Quis poteſt abſolvere ab hæreſi t.8.à reſ.14.§.1.p.358. uſque ad reſ.39.§.1.& ſeqq.p.373. Ubi plura.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Bulla Cruciatæ, Blaſphemus, Comedentes, Confeſſarius, Diſpenſare, Excommunicationis abſolutio, Facultas, Fides Catholica, Illuſores, Iubilæum, Laicus, Mens, Mentalis, Prælatus, Eccleſiaſticus, & Regularis, Privilegium, Regulares, Religioſus, Sacerdos, Sepelire, Suſpenſio.*

Accedentes.

Accedentes ſæculares ad Moniales exemptas ad colloquendum an incidant in cenſuram ab Epiſcopo latam, t.1.r.85.§.1.p.58

Acceptare. Acceptatio.

Acceptare beneficium ſine nova collatione an poſſit excommunicatus poſt abſolutionem? tract.1.r.170.§.1. p.99

Acceptatio beneficij ab excommunicato an ſit valida, ſi tempore electionis, & collationis non erat excommunicatus? t.1.r.171.§.1.p.100

Ubi, an ſit valida electio, & præſentatio beneficij facta tempore excommunicationis, ſed acceptata poſt obtentam abſolutionem, modo tempore acceptationis Electores, & Præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate.§.4

Ubi etiam, quod ſi periculum eſt infamiæ, & ſcandali, excommunicatus occultus in electione, & collatione non tenetur ſuam excommunicationem prodere, ſed poteſt ſine ſcrupulo acceptare beneficium, & poſtea quam primum petere diſpenſationem.§.6.

* Vide verb. *Munus.*

Accipere. Accipientes.

Accipere an poſſint Inquiſitores xenia, eſculenta, & poculenta, quæ intra paucos dies conſummantur, & ſint ſibi ſponte oblata? t.10.r.134.p.467

Et an ita facientes incurrant excommunicationem; officio priventur, & reddere duplum teneantur. Et quid, ſi ſupradicta acciperent ab aliis Miniſtris S. Officij? ibid.

* Vide verb. *Miniſter, Munus.*

Accuſare, Accuſatio, Accuſator, &c.

Si accuſent Clerici, & laici in cauſa criminali cum proteſtatione, quando agitur tantum non de damno illato illis, ſed eorum conſanguineis, an incurrant irregularitatem.t.5.r.82.§.1.p.244.& ſeq.

Accuſator, an excuſetur ab irregularitate, quando accuſat ob læſionem factam in propria perſona, aut in propriis bonis, vel ob læſionem factam eis, qui ſunt ipſis commiſſi, ſi ante ſententiam proteſtetur ſe non accuſare ad vindictam? ibid.§.2

Idem eſt de accuſante eum, qui dedit damnum Eccleſiæ vel ſuis ſubditis.ibid.

Quando accuſator accuſat ad evitandum damnum grave innocentis, vel Reipublicæ, quando aliter impedire tale damnum non poſſet, an ſit neceſſaria, proteſtatio. ibid.

Si cum accuſatione ipſa non fiat proteſtatio, ſed poſtea coram iudice ante prolationem ſententiæ, & non ſolum quando accuſat, ſed etiam quando reum retinet, & iudici tradit, an incurrat irregularitatem.t.5.reſ.83. §.3.p.244

Ut

Ut accuſet in caſu permiſſo cum proteſtatione, ſi Clericus alteri conſulat an incurrat irregularitatem ? §.4. pag.245
Si accuſatoris mors ſequatur, an ferens teſtimonium in favorem rei incurrat irregularitatem ? tr.5. reſ.84.§.1. pag.245
Et quid, ſi teſtis ſit Clericus, an in favorem rei poſſit teſtari de licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij ? ibid.
Ad accuſandum an Inquiſitores poſſint admittere inimicum capitalem ? tr.10.r.50.§.1.& ſeq. p.435
In accuſatione hæreſi non ſunt neceſſariæ ſolemnitates legis libellorum, ibid. §.3
* Vide verb. *Advocatus.*

Acquirere.

Acquiri an poſſit poteſtas ferendi cenſuras conſuetudine, vel præſcriptione ? t.1.r.1.§.1.& ſeq. p.1
Acquiri an poſſit hæc poteſtas circa unam cenſuram, & non circa aliam ? ibid.§.2
Idem eſt de poteſtate abſolvendi ab excommunicatione per alium lata. ibid. §.1

Actio.

Si actione eadem, quæ fit tota ſimul, v. g. baculo quis percutiat duos Clericos, vel ſcopulo duos interficiat, an incurrat duas excommunicationes ? t.2. r.53. §.1. pag.156
Idem eſt de eo qui, eadem actione duo vaſa rapuit diverſorum Dominorum, ſi furtum erat prohibitum ſub cenſura. ibid.
Idem de iudice, qui ſimul duabus manibus trahit duos homines de Templo contra immunitatem. ibi.
Idem de eo, qui eodem tempore converſatur cum duobus excommunicatis. ibid.
* Vide verb. *Actus.*

Actor.

Actor in iudicio an poſſit eſſe excommunicatus ? tr.1. r.115. §.2.p.75
Ubi an ſit peccatum mortale ex obiecto, ſi excommunicatus ius ſuum petat in iudicio. §.2.p.75
* Vide verb. *Actum. Agens.*

Actus.

Actus irretractabilis, ſeu irreparabilis an ſit excommunicatio ad ornatum Concilij *Trid.ſeſſ.*13. *cap.1.de reformat.* t.1.r.7. §.1.p.6
Actum conſummatum an cenſura requirat ? ubi aliqui caſus pro praxi. t.1.r.9.§.1.p.7
Si actus non iudicatur perfectus & conſummatus, ut lex requirit, pro defectu alicuius conditionis, nunquam incurritur excommunicatio nec cenſura. tr.1. r.14. §.1.& ſeqq.p.10
Actus, vel omiſſio externa per quam feratur cenſura, an debeat eſſe ſignum actus interni. t.1.r.15. §.1. & ſeq. pag.11
Si ex actu facinoroſo quis decedat, ſi tamen in ultimo vitæ, ſeu puncto mortis oſtendit ſigna contritionis, non debet privari Eccleſiaſtica ſepultura. t.1.r.66.§.2. pag.44
Et pro ſupradictis offerri Miſſa poſſit. ibid. §.4
Actum iuriſdictionis pro foro interno an poſſit Epiſcopus interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ exercere intra illam. t.4. r.15. §.1.& ſeqq. p.202
Actui alicui ignorans impoſitam eſſe irregularitatem, excommunicationem, ſuſpenſionem, Interdictum, &c an excuſetur ab illa, etiam ſi ignorantia ſit vincibilis dummodo non ſit craſſa, vel ſupina. tr.5. reſ.6. §.1 & ſeq. p.208
Docetur actum concelebrationis ab Ordinatis non exiſtimari Sacrificium primum. t.5.r.17.§.3. p.213
Actus minorum Ordinum ſolemniter exercens excommunicatus, ſuſpenſus, & interdictus non incurrit irregularitatem. ibid. §.5
Qui actu eodem, & impetu plures blaſphemias contra unum Sanctum profert, an committat tot peccata, quot ſunt blaſphemiæ. t.8.r.11. §.3. p.357
Et quid, ſi blaſphemiæ ſint diverſi generis, & non ſint una, & eadem ſæpius repetita. ibid.
Si ad actus illicitos extra venerem Confeſſarius ſollicitat pœnitétem, an incurrat pœnas ſollicitationis. t.9.r.71. uſque ad 75.à p.407.ad 409.& in r.77.§.1.in fin. p.410
Actus immediatus ad confeſſionem comprehendi debet in obligatione ad denunciandum Confeſſarium ſollicitantem, quamvis confeſſio non ſequatur. tr.9.r.81. §.1.p.411
* Vide verb. *Cenſura, Ignorantia, Magicus, Vir.*

Actum.

Acta in favorem publicum an valeant facta ab excommunicato, denunciato, vel publico Clerici percuſſore in uno loco, ſi ſe transferat in alium, ubi hæc ignorantur, ſi ibi eligatur in iudicem.&c. t.1.r.23.§.1.p.14
Acta iudicialia facta ab Advocato, Procuratore, actore teſte, & ſimilibus excommunicatis an valeant. tr.1 r.24. §.1. ibid.
Acta tabellionis excommunicati an ſint valida. tract.1. r.111. §.2.p.73
Ubi quid, quando tabellio eſt excommunicatus toleratus, & quid quando non eſt toleratus. ibid.
Acta ſuſpenſi an ſint valida ? Et quid, ſi ſuſpenſus ſit occultus, & ab Eccleſia toleratus, & non ſit ſpecialiter denunciatus. t.3.r.13. §.1.p.175
Actum publicum an Inquiſitores debeant facere in die feſto. t.10.r.64.§.1.& ſeq. p.440

Adiuvantes.

Adiuvantes Patrem, filium, fratrem aut maritum ad percutiendum Clericum turpiter agentem cum filia, matre, ſorore, aut uxore, an incurrant cenſuram. t.2.r.18. §.3.p.134

Adminiculum.

Adminicula quænam ſint, ut cum dicto ſocij criminis faciant contra nominatum indicium ad torturam. tr.11.r.7.§.2.p.481
* Vide verb. *Depoſitio. Dictum.*

Adminiſtratores.

Adminiſtratores rerum Eccleſiaſticarum, & rerum piarum, quamvis ſæcularium, ut ſunt perſonarum miſerabilium, &c. an ordinari poſſint. t.5. r.90.§.2.p.251
Et quid ante debiti pecuniarij ſolutionem relicti ex officio & adminiſtratione. ibid. §.3

Admittentes. Admittere.

Admittentes excommunicatos ad divina Officia, an aliquam pœnam incurrant. t.1.r.135. §.1.p.82
Quamvis admittantur teſtes inhabiles ad probandum aliquem eſſe Hæreticum, è contra vero non admittuntur in favorem illius. t.11.r.11.§.3.p.483
Admittere appellationem rei à ſententia torturæ an Inquiſitores debeant. t.11.r.20.§.1.p.488
Admittere relapſos, ſi ſponte redeant, an Inquiſitores poſſint, & pœnam mortis relaxare. tract.12.r.26.§.1. pag.525
* Vide verb. *Abiurare. Clericus.*

Adoleſcens.

Si adoleſcentem Confeſſarius ſollicitavit in confeſſione, an ſit denunciandus. t.9.r.78. §.1. p.410
* Vide verb. *Maſculus. Puer.*

Advena.

Advena loquens cum Monialibus an incurrat cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus t.1.r.87.§.8.p.61
* Vide verb. *Peregrinus.*

Adulter. Adulterium.

Per adulterium non incurritur irregularitas, ſed ſuſpenſio. t.5. r.54.§.5. p.230
Adulter, qui dum immoderata copula cum muliere prægnante coit, illique abortum fœtus animati cauſat,

an irregularis fiat non vero maritus, ſi abortum cauſat. t.5.r.111.§.6.p.262
Adulter an irregularis fiat, ſi maritus cognito adulterio uxorem interficiat. tract. 5. reſolut.123. §.1. & ſeqq. pag.268
Adulter an efficiatur irregularis, ſi maritum aggreſſorem cauſa neceſſaria defenſionis occidat. tr.5. reſ.124. §.1. ibid.
Si adulterum inventum cum uxore maritus interficiat, an irregularitatem incurrat. tr.5. reſ.125. §.1. & ſeq. p.269
Ubi, an ſit licitum marito adulterum cum uxore turpiter inventum occidere?
Et an peccent contra iuſtitiam, ſi Pater, & maritus adulterum propria authoritate occidant. ibid. §.3.p.270
Idem eſt, ſi iudex illis eos tradat occidendos ante latam ſententiam. ibid.
Ubi quod ſecundum ius codicis non datur facultas occidendi adulterum, & uxorem, ſed ut adulterum occidat, & uxorem accuſet. ibid.§.1.p.269
Adulterum Clericum percutiens inventum turpiter cum uxore non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam pro abſolutione ire. ibid.§.2.p.270
Si poſt adulterium violentum maritus cognoſcit uxorem, licet non ſit notorium, vel ignoratur ab eo, an incurrat irregularitatem bigamiæ. tr.5.r.149. & 150. pag.283
* Vide verb. *Sacerdos.*

Advocatus.

Advocatus an poſſit eſſe, qui eſt excommunicatus. tr.1. r.113.§.1.p.74
Advocatus, qui reum defendit an incurrat irregularitatem, ſi mors accuſatoris ſequatur. t.5.r.86.§.1.p.245
Advocatus in cauſa ſanguinis an incurrat irregularitatem, ſi prætermittat proteſtationem eo modo quo facit accuſator. t.5.r.87.§.1.& ſeq.p.246
Advocatum an teneantur Inquiſitores dare reo. tr. 10. r.53. §.1. & ſeq. p.436
Advocatos poſſint compellere Inquiſitores cenſuris, ut patrocinium alicuius rei ſuſcipiant. ibid. §.3. p.437
* Vide verb. *Familia armata*, *Homicidium*, *Miniſter iuſtitiæ.*

Ægyptiana.

Ægyptianas, vulgo dictæ *Zingare*, quæ bonam, aut malam fortunam, ut ipſæ aſſerunt, annunciant, an Inquiſitores punire poſſint. tract.10.reſolut.112. §.1. pag.457

Ætas.

Ante ætatem legitimam recipiens Ordines minores an incurrat ſuſpenſionem. t.3.r.36.§.1.p.185
Et recipiendo Ordines ſacros ante ætatem incurrit ſuſpenſionem & celebrando irregularitatem. tr.3. r.37. §.1. ibid.
Qui ante ætatem legitimam cum ignorantia non ſolum invincibili ſed etiam vincibili, & craſſa, modo affectata non ſit ordinatur Ordine ſacro, an ſuſpenſionem incurrat, & celebrando irregularitatem. t.3. r.40. §.1. pag.187
Qui ante ætatem legitimam ordinatur bona fide, an incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem. t.3.r.41.§.1.p.188
Et quid adveniente mala fide. ibid. §.2
Ante ætatem legitimam recipiens ordinem mala fide, non ſolum manet ſuſpenſus ab excuſatione Ordinum ſic mala fide ſuſceptorum, ſed etiam ab excuſatione aliorum ante legitimè ſuſceptorum. t.3.r.42.§.1. & ſeq. ibid.
Suſpenſus ex ordinatione ante ætatem legitimam, an poſſit celebrare illa completa ſine alia diſpenſatione. t.3.r.43.§.1.p.189
Et quid, ſi mala fide, & omnino culpabiliter ante ætatem ſuſcepit ordinem. ibid.
Ante ætatem ordinatus an incurrat duas ſuſpenſiones, unam ob delictum, alteram vero ob defectum ætatis, ac proinde abſolutus à prima non cenſeatur abſolutus ab alia, nec poteſt miniſtrare, donec attingat legitimam ætatem. ibid. §.3
In omnibus ſupradictis ſuſpenſionibus ex ordinatione ante legitimam ætatem, & irregularitatibus ex miniſtratione Ordinum in dictis ſuſpenſionibus diſpenſare poſſunt Epiſcopus, Superior Regularis, Confeſſarius vigore Bullæ Cruciatæ, & Regularis virtute ſuorum privilegiorum. t.3.r.38. §.2.p.187.& reſ.44. §.1. & ſeq. p.189.
Ætatem quadraginta annorum an debeant habere Inquiſitores ante eorum electionem. tr.10. reſ.8. §.1. & ſeq. pag.421
Et quid de Inquiſitoribus Hiſpaniæ, an ſufficiat, ut attingant annum trigeſimum? Idem eſt de commiſſariis Inquiſitorum. ibid. §.2. & 3
* Vide verb. *Abjuratio. Penſio. Puer.*

Æthiopes.

Æthiopes an ſint irregulares. t.6. r.56. §.1.p.131

Affinitas.

Ad affinitatem contrahendam non ſufficit ſeminatio viri, ſed requiritur etiam ſeminatio fœminæ tract.5.r.153. §.2.p.284

Agens.

Agens excommunicatus in iudicio regulariter loquendo non peccat mortaliter ratione parvitatis materiæ, & ſecus ſi ſæpius agat. t.1.r.147.§.2.p.88
* Vide verb. *Actor. Turpiter.*

Aggreſſus.

* Vide verb. *Clericus. Fuga. Laicus. Religioſus.*

Agnus Dei.

Agnus Dei vendere, & retinere illos, an ſit licitum ſine incurſione cenſurarum? tract.1. r.76. §.1. & ſeq. pag.50
Et an dicta excómunicatio ſit Pontifici reſervata? ib.§.4
Et an peccent laici, ſi abſque contemptu eos tangant? ibid.§.3

Alienare. Alienatio.

Alienatio reliquiarum an includatur in prohibitione *Paulinæ*, de rebus Eccleſiæ non alienandis? tr.1. r.78 §.1. ibid.
Ubi explanatur particula *Præſumpſerit*, poſtea in dicta Extravagante Pauli II. quæ denotat temeritatem, & non comprehendit eum, qui bona fide ignoranter, aut imprudenter, ſive inadvertenter facit aliquid contra dictam Extravagantem. ibid. §.2
Alienari abſque ſolemnitate an poſſint bona Eccleſiaſtica legata, vel donata, ut poſſint alienari abſque aſſenſu Apoſtolico, & in proprios uſus converti. t.1. r.80. §.1.& ſeqq. p.53
*Vide verb. *Bona. temporalia. Revocare.*

Alimentum.

Alimenta ex bonis confiſcatis an Inquiſitores teneantur dare filiis Hæreticorum? tract.10. r.119. §.1. & ſeq. p.459
* Vide verb. *Ignorantia. Titulus.*

Amaſia. Amaſius.

* Vide verb. *Caſus.*
Amaſius an teneatur impedire fœminam, ne abortiatur, & aliter an incurrat cenſuram, & irregularitatem? t.6. r.30. §.1.p.296
Idem eſt de Clerico amaſio in dicto caſu. §.1. & ſeqq. pag.297
Qui amaſiam vocat Deum, vel Idolum ſuum, an ſit blaſphemus? t.8.r.13.§.1. p.357

Amens. Amentia.

Amentes an ſint irregulares, etiamſi amentia non ſit perpetua? t.5.r.60. §.6.& ſeqq.p.233
Et an in hac irregularitate poſſit Epiſcopus diſpenſare non ſolum ad utendum Ordinibus ſuſceptis, ſed etiam ad alios ſuſcipiendos. ibid.
Amens ſi non licite, an tamen valide ordinatur, quia ad

hoc non requiritur conſenſus aliquis de neceſſitate Sacramenti; ibidem.

Amicus.

Amicum coniunctiſſimum an teneantur teſtes revelare, denuntiare & detegere ex vi alicuius monitorij; t.1. r.161.§.1.p.94

Et quid, ſi caſus pertineant ad Tribunal S. Officij? ibid.§.1

Si amicus intimus bono animo aſſociavit aliquem, ne in rixa periclitetur, an fiat irregularis, ſi amicus amicum occidat? t.5.r.116.§.1.p.265

Animadvertere.

Animadvertere an poſſint Inquiſitores infringentes Cedulones, in quibus declarantur excommunicati? t.10. r.90.§.1.p.449

Ubi alij caſus proponuntur, in quibus inquiſitores poſſunt animadvertere.

Et an in concionatorem prædicantem animas non detineri in Purgatorio ultra decem, vel viginti annos? t.10. r.91. §.1.ibid.

Et an non ſolum in propoſitiones hæreticas, ſed in alias inferioris notæ animadvertere poſſint inquiſitores. t.10.r.92.§.1.ibid.

* Vide verb. *Blaſphemia.*

Annus.

* Vide verb. *Ætas.*

Apoſtaſia. Apoſtata à Fide.

Cum Apoſtata an licitum ſit communicare, in quem lata eſt ſententia eum Apoſtatam declarans, vel neceſſarium ſit ut publice ac nominatim atque expreſſe denuncietur Apoſtata? t.1.r.143. & 144.p.86

De Apoſtatis. Et an contra prædictos poſſint Inquiſitores procedere? Et de pœnis, & abiurationibus, quas illis in aliquibus caſibus imponere debent Inquiſitores.t.12.r.3.§.1.& ſeqq.p.501

De Apoſtaſia an iudex laicus cognoſcere poſſit, quando agitur de quæſtione facti, quod idem eſt de hæreſi: ibid.§.12.p.503

* Vide verb. *Lamia.*

Appoſtata à Religione.

Apoſtatam percutiens an incurrat cenſuram? t.2. reſ.39. §.1.& ſeq.p.148

Et quid, ſi dimiſerit habitum ſuæ Religionis, & Eccleſiaſticum, & percutiens ſciat eſſe Apoſtatam? ibidem.

Apellare, Appellatio.

Appellare an poſſit ſubditus à ſententia interloquutoria excommunicationis, ſuſpenſionis, interdicti, torturæ, Carcerationis, & aliorum huiuſmodi, quæ continent factum, & gravamen irreparabile? tract.1.r.7. §.2.p.6

Appellatio poſt ſententiam excommunicationis latam ſub conditione, ſi fiat ante completam conditionem, an ſuſpendat excommunicationem? t.1. reſol.18.§.2. pag.12

Appellatio hæc an poſſit fieri toto tempore quo conditio non eſt impleta, vel ſolum intra decem dies, ut fieri ſolet aliarum ſententiarum appellatio? ibid.§.3

Et quid, ſi conditione pendente iudex moriatur, vel reus forum mutet? ibid.§.4.

Appellantes à Papa ad concilium Generale iam Congregatum, & actu exiſtens an incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ? t.1.r.39.§.1.p.25

Et quid de conſulentibus, & præſtantibus auxilium, aut favorem appellandi ad præſens, vel futurum Conciliũ, an incidant in cenſuram Bullæ Pij II. incipientis *Execrabilis*,& confirmata à Iulio II. ibid.§.5. & 6

Appellantes ab ordinationibus Pontificiis quatenus Pontifex Princeps temporalis eſt an ſubiiciantur excommunicationi Bullæ Cœnæ? ibidem §.3

Et ſupradicti ita appellantes an ſint ſacrilegi, & male ſentiant de Fide.t.1.r.40.§.1. & ſeqq.p.26

Ubi, quod talis prohibitio appellandi comprehendit appellationem a licentia Papæ, in qua motus iræ, aliqua alia animi perturbatione videatur committere iniuſtitiam. §.4

Si appellavit intra terminum declaratus per cedullones incurrit excommunicationem an poſſint libere cum omnibus communicare? t.1.r.141.§.1.p.85

Idem eſt de recuſatione iudicis excommunicantis. ibid.

Appellatio legitima id eſt ex rationabili cauſa facta antequam iudex abſolute proferat excommunicationem ipſo facto,ob peccatum factum impedit excommunicationis maioris incurſionem. ibid. §.2

Si appellatio interponatur poſt ſuſpenſionem latam, an ſuſpenſio ſit valida? t.3 r.6.§.1.p.171

Per appellationem legitimam ſubſequentem, an ſuſpenſio à voce activa,& paſſiva ſuſpendatur? ibid.§.2

Sublata,v. g. ab Epiſcopo ſuſpenſione ad reincidentiam, ſi datur interim appellatio an ſuſpendat ſententiam, ne poſtea ſuſpenſio contrahatur; quod idem quæritur de interdicto? t.3.r.7.§.1.p.172

Si quis appellet generaliter à ſententia ſuſpenſionis, excommunicationis, &c. an ſuſpendat cenſuram? tr.3. r.8. §.1. ibid.

Et quando appellans ad plures diverſos iudices appellare poteſt, an valeat alternativa appellatio. v. g. Appello ad Archiepiſcopum, vel ad Papam? ibid. §.2

Appellatio non debet recipi niſi ex iuſta, & rationabili cauſa in appellatione ſpecialiter expreſſa. ibid.

Si appellationem omittere à iure conceſſam Confeſſarius conſultat reo, an incurrat irregularitatem? t.5. r.29. §.1. p.220

Et quid, ſi conſulat, ut conſentiat ſententiæ mortis iuſtæ, quam differre non poteſt niſi per iniuſtam appellationem? ibid.

Appellatio an detur à ſententia Inquiſitorum lata contra Hæreticos, eorum credentes,fautores, defenſores, & receptatores. t.10. r.61.§.1.p.439

Appellare à ſententia lata contra Hæreticum an hæredes Hæretici poſſint. ibid.

Appellatio an detur à ſententia interlocutoria gravaminis illati ante definitionem, & pariter in appellatione à Decreto torturæ. ibid. §.2

Appellationem reſpuere an poſſint Inquiſitores, quam affert reus. t.10. r.62.§.1.p.440

Ubi, an Hæreticus non per viam appellationis, ſed per viam querelæ & ſupplicationis poſſit adire Superiorem, ut ſententiam, quam iuſtam eſſe prætendit, revocet, & annulet. §.5

Appellare ad Metropolitanum an poſſint laici,non autem exempti, ſi gravamen eſt illatum ab Epiſcopo. ibidem. §.4

In appellationis cauſa an Inquiſitores debeant admittere oppoſitiones teſtium.tra.10.r.63. §.1. & ſeqq. ibid.

Appellationem rei à ſententia torturæ an Inquiſitores admittere debeant. t.11. r.20. §.1. p.488

Ubi aliqua circa appellationes rei. §.2.& ſeqq.p.489

* Vide verb. *Grauamen.*

Applicare.

Applicare an liceat communia ſuffragia Eccleſiæ ei, cuius excommunicatio eſt occulta, ſi mortuus eſt in gratia. t.1.r.138.§.4.p.83

Applicare an liceat Sacrificium Miſſæ pro excommunicato iam per contritionem iuſtificato ante obtentam abſolutionem. t.1.r.139.§.1.& ſeq.p.83.& 84

An applicentur Inquiſitoribus bona Hæreticorum confiſcata. t.10. r.128.§.1.p.463

Applicari an debeant Fiſco Regio, vel Eccleſiæ bona Clericorum ſive mobilia, ſive immobilia, quæ ob ipſorum hæreſim publicantur. ibid.

Applicare ſibi non poſſunt Inquiſitores pœnas pecuniarias impoſitas reo. t.10.r.130.§.1.p.464

* Vide verb. *Bona temporalia. Bulla Cruciatæ.*

Approbare.

Qui approbat abortum iam factum etiam ſuo nomine, an incidat in pœnas latas à Sixto V. t.6. r.29. §.1. p.296

Aqua benedicta.

Aqua benedicta an poſſit uti excommunicatus ? tract.1. r.132.§.1.p.81

Arbitrium.

In arbitrio Inquiſitorum an ſit, quando delictum eſt vehementer indicatum, procedere ad pœnam extraordinariam vel ad torturam ? tract.11.reſ.18. §.1. & ſeq. p.488

* Vide verb. *Infidelis. Legere.*

Arma.

* Vide verb. *Bellum, Bulla Cœnæ, Commutantes, Deferentes, Deferre. Mutuantes. Occidere. Præbentes. Tradere. Transferre, Vendentes.*

Arreptites.

Arreptites an ſint irregulares? Ubi aliqua alia circa hoc, t.5.r.60.§.1.p.233

Articulus mortis.

* Pro abſolutione excommunicationis danda & elargienda in articulo mortis in indice primo poſito in principio huius tomi quinti ex tract.1. *de excommunicatione* lege à reſolut.201. uſque ad reſ.214. incluſive, ubi aliqua curioſa.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Periculum mortis.*

Aſſaſſinus.

Si aſſaſſinus ſit Clericus, an excludatur à privilegio Canonis ? t.2.r.42.§.4.p.150

Aſſiſtere.

Si aſſiſtat excommunicatus Miſſæ, aut Divinis Officiis, an incurrat aliquam pœnam?t.1.r.135.§.1.p.82

Qui aſſiſtunt homicidiæ, ſi faciliorem faciant occiſionem, ſua præſentia, etiam ſi nihil aliud conferant, an ſint irregulares ? t.5.r.111.§.5.p.262

Ut aſſiſtant iudices laici tantum in cauſis Fidei, an inquiſitores poſſint permittere ? tract.10. reſolut. 65. §.1. p.441

Qui aſſiſtunt, ſemel, vel bis concionibus, vel Conventiculis Hæreticorum, an poſſint ab Inquiſitoribus puniri ? t.6.r.96.§.1.& ſeqq.p.451

Vide verb. *Clericus. Conſuetudo. Excommunicatus. Matrimonium, Populus.*

Aſſociantes.

Aſſociantes Patrem, filium, fratrem, vel maritum ad percutiendum Clericum turpiter agentem cum filia, matre, ſorore, aut uxore, an incurrant cenſuram ? t.2. r.18.§.3.p.134

* Vide verb. *Amicus. Comitari.*

Aſtrologia.

Contra Aſtrologiam iudiciariam Bulla Sixti V. obligat non ſolum in foro exteriori, ſed etiam in foro Conſcientiæ. t.10.reſ.101.§.1.p.453

Et an contra ſupradictos poſſint Inquiſitores procedere, ibidem §.2

Aſtrologus.

De Aſtrologis iudiciariis, & quibus pœnis ſunt puniendi.t.12.r.17.§.1. & ſeqq.p.517

Audire.

* Vide verb. *Clericus. Comparere. Concio. Condemnare, Epiſcopus. Lex. Miſſam audire. Officium divinum.*

Avus.

Avus correctionis cauſa an poſſit percutere filium Clericum in Sacris conſtitutum abſque metu cenſuræ, ſi talis filius Clericus ſit ſub eius poteſtate ? tr.2. reſ.15. §.4.p.132.

Et quid, ſi talis filius ſit tantum in minoribus ordinibus conſtitutus ? ibid. §.3

Auxiliantes. Auxilium.

Auxilium præſtantes, ut bona naufragantium ſubripiantur, vel bona ſubrepta cuſtodiant, an incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ ? t.1.r.44.§.3.p.30

Auxilium præbentes ad percuſſionem Clerici an incidant in cenſuram.t.2.r.26.§.1.p.140

Auxiliantes ad abortum ope, favore, potione, &c. an incidant in excommunicationem ? t.6.r.27.§.2.p.295

Et quid ſi effectus non ſequatur ? ibidem.

Auxiliantes dare, promittere, acceptare, vel accipere munera pro gratiis, & iuſtitiis obtinendis in Romana Curia, & ſtatu Eccleſiaſtico an incurrant pœnas Bullæ Greg.XIII. de datis & promiſſis ? tr.7.r.61. §.1. & & ſeq.p.350

Auxilium brachij ſæcularis pro capiendis Hæreticis,&c. an Inquiſitores poſſint invocare,& ideo ſi Magiſtratus negligentes, aut contumaces fuerint in hoc auxilio præſtando, an poſſint Inquiſitores eos excommunicare, honore privare,& aliis pœnis coercere ? t.10.r.16. §.1.p.423

* Vide verb. *Appellare.*

B

Baptiſmus. Baptiſare, &c.

An Baptizetur illicite infans expoſitus cum ſchedula teſtificante illum eſſe baptizatum?t.5.r.19.§.1. p.214

Et quid ſi talis fuiſſet expoſitus inter Sarraceneos, vel Iudæos,&c.ibidem §.1

Baptizandus an ſit poſtea ſub conditione infans ab Infidelibus captus? Pro quo in praxi proponitur pulchrum dubium, & multa explanantur, quæ contingere poſſunt pro baptiſmo in dicto caſu, & aliis.t.5.r.21.§.1. & ſeqq.p.215

Baptizans ſolemniter laicus an incurrat irregularitatem, t.5.r.22.§.2.p.216

Baptizandi an ſint expoſiti ? t.3.r.42.§.1.p.224

Baptizandus an ſit ſub conditione infans, ſi inveniatur ſine ſchedula Baptiſmi teſte, & puer ex colore & ætate videatur infans natus ante menſem ? ibid.§.3

Si non baptizatum quis baptizet ſub conditione, an peccet mortaliter ? ibid.§.4.p.225

In Baptiſmo non requiritur aliquis conſenſus de neceſſitate Sacramenti.t.5.r.60.§.8.p.233

Per Baptiſmum an tollatur irregularitas homicidij ? t.5. r.145. §.1.p.282

Per Baptiſmum an tollatur omnis irregularitas præterquam ea, quæ contracta eſt ex defectu Sacramenti, ut bigamia ? ibid.

Si pro Baptiſmi Sacramento Miniſter petat adulto, ut detur pecunia in pretium illius, & faciat iurare dantem, ut omnino tali pacto det, an poſſit ſine ſymonia dari, maxime ſi adultus dubitet de ſua ſufficienti contritione. Ubi aliqua alia circa hoc. t.7. reſol.14. §.1. p.315. & in §.8.p.317

Si in Baptiſmi Sacramento Sacerdos fœminam ſollicitavit, an incurrat pœnas Pontificias de ſollicitatione, t.9.r.63.§.1.p.403

Si baptizatus fuit reus invalide ex defectu formæ, materiæ, vel intentionis, Miniſtri an Inquiſitores poſſint illum punire, t.10.r.85.§.1. & ſeqq.p.447

Et quid quando dubitatur an reus ſit baptizatus ; t.10. r.86.§.1.p.448

* Vide verb. *Abiurare, Error, Laicus, Medicamentum, Parochus, Rebaptizantes.*

Bellum.

Qui ad bellum iuſtum vendit, tribuit, vel mutuat arma, an incurrat irregularitatem t.5.r.97.§.1.p.253

Et quid, ſi in ipſo belli conflictu aliquis, etiam ſi ſit Clericus in Sacris arma offenſiva præbet ; ibid.p.254

In bello iniuſto pugnans an incurrat irregularitatem, ſi occidat inſequentem ſe, & ipſe confodiatur defenſionis cauſa ? t.5.r.98.§.1.& ſeqq. ibid.

Ubi, quod ſi quis prior invaditur, ab hoſte, nec valet aliter effugere, eum occidat, non fit irregularis, quamvis pugna ſit iniuſta. §.2

Qui ad bellum iniuſtum ſe conferunt, non quidem ad pugnandum, nec ad inducendos milites, ſed ad adiuvandum eos in ſpiritualibus, non ſunt irregulares, etiam ſi ad propriæ vitæ defenſionem quempiam occidant. ibid. §.3

Omnes, qui in bello iniuſto militant, an ſint irregulares ſequuto aliquo homicidio. ibid. §.4

Qui in bello iniuſto cuſtodiunt ſarcinas militum, an ſint irregulares. ibid. §. 6

Belli iniuſti Dux an incurrat tot irregularitates, quot in bello fiunt homicidia. ibid. §. ult.

An omnes, qui in bello iniuſto inveniuntur, & ex utraque parte ſunt varia homicidia, an differentes irregularitates incurrant, unam ex homicidio voluntario ortam ex delicto, aliam ex homicidio caſuali, &c. ibid. §. ult. poſt medium.

In bello iuſto aggreſſivo militantes non ſunt irregulares, modo ſuis manibus, ſanguinem non fundant, quamvis alij mutilent, vel occidant. tract.5. r.99.§.3. p. 255

Si in bello iuſto milites occidant alios ad defendendam propriam vitam cum moderamine inculpatæ tutelæ, an incurrant irregularitatem tract. 5. reſ. 100. §. 1. ibid.

Et quid de mandantibus, cooperantibus, animantibus, ſubminiſtrantibus arma, &c. ſi bellum iniuſtum eſt aggreſſivum ? ibid. §.3

Et quid, ſi bellum defenſivum ſit iuſtum, & licitum, an milites, ſi occidant, non ſint irregulares ? ibid.

In bello iuſto exhortantes milites, ut ſtrenuè ſe gerant, nec qui illis vendunt, vel donant arma, &c. irregularitatem non incurrunt ibid.

In bello iuſto, qui pugnant, ſi dubitant, an occiderint, vel mutilaverint, an debeant ſe iudicare irregulares ? t.5.r.101.§.1.& ſeq. p.255.& 256

* Vide verb. *Clericus, Mutilare, Transferens*.

Benefactor.

Benefactorem planè inſignem an teſtes teneantur revelare, detegere, & denunciare ex vi alicuius monitorij, & Edicti ? Et quid, ſi caſus pertineat ad Tribunal S. Officij, t.1.r.161.§.1.p.94

Beneficiarius.

Beneficiarius non amittit privilegium fori, etiam ſi ſe immiſceat in enormibus, & incedat in habitu laicali niſi prius ter moneatur, & præcedat declaratio iudicis Eccleſiaſtici. t.1.r.6.§.11.p.5

Beneficiarius, ſi incidat in excommunicationem, an ſit privatus fructibus, redditibus, & diſtributionibus beneficij, & ſive Beneficiarius ſit curator animarum, ſive Canonicus, ſive habeat beneficium ſimplex. t.1.r.174. §.1. & ſeqq. p.102

Et ſi talis excommunicatus ſit pauper, & fructibus indigeat, ut ſuſtentetur, an poſſit aliquid de fructibus percipere. t.1.r.173.§.3.p.101

Beneficiarius Clericus in minoribus an poſſit exercere Medicinam, & Chirurgiam abſcindendo, & adurando ſecundum artem ? Pro quibus varij caſus proponuntur, ad incurrendam ex eis, vel non incurrendam irregularitatem, morte ſequuta. t.5.r.71.72. & 73. per totas à p.238. ad 240

Beneficiarius incurrens irregularitatem ex delicto an poſſit renunciare beneficium in favorem tertij ? t.5.r.142. §.1.p.279

Et ſupponitur, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem ex delicto poteſt retinere beneficium, dum per ſententiam non privatur, &c. ibid.

* Vide verb. *Abiurare, Beneficium, Chirurgia, Clericus, Excommunicatus, Fructus.*

Beneficium.

Beneficium conferentes excommunicato quam pœnam incurrant ? t.1.r.167.§.1.p.98

Ad beneficium electo excommunicati excommunicationis minoris an ſit irritanda, ſi Electores illam ignoraverunt ? t.1.r.168.§.1.ibid.

Ubi eligentes ad beneficium ſcienter excommunicatum excommunicatione minori, an ſint privati voce. §.4

Beneficij collatio facta excommunicato tolerato an ſit valida ? t.1.r.69.§.1. ibid.

Et quid, ſi ipſe ſuam excommunicationem ignorat, vel bona fide beneficium accipiat in excommunicatione. ibid.

Et poſtea recognita an teneatur beneficium relinquere, ſed poſſit retinere fructus interim perceptos, qui reſpondeant congruæ ipſius ſuſtentationi ? ibidem. §. 3. p.99

Ubi, quod ſi proviſus ad beneficium ignoret ſe eſſe excommunicatum ignorantia probabili, tunc electio, & collatio non erit irrita. §.4

Beneficij collatio facta ab excommunicato tolerato an ſit valida ibid. §.5

Beneficij collatio facta excommunicato, an poſt abſolutionem excommunicationis, poſſit talis retinere, vel acceptare illam ſine nova collatione. t.1. r.170. §. 1. ibid.

Si beneficium eſt collatum excommunicato, talis debet illud reſignare in manus collatoris purè, & ſimpliciter; ſed poterit tunc collator eidem ſecundo illud conferre. ibid.

Beneficij acceptatio ab excommunicato an ſit valida, ſi tempore collationis, & electionis non erat excommunicatus. t.1.r.171.§.1.p.100

Beneficium pinguius, & præbendam meliorem an validè Canonicus excommunicatus optare poſſit. ibidem §.3

Ad beneficium electio & præſentatio facta tempore excommunicationis, ſed acceptata poſt obtentam abſolutionem excommunicationis, an ſit valida, modo Electores, & præſentatores permanſerint in ſua prima voluntate. ibid.§.4

In beneficij electione, & præſentatione, ſi periculum imminet infamiæ, & ſcandali, excommunicatus occultus non tenetur ſuam excommunicationem prodere, ſed poterit ſine ullo ſcrupulo beneficium acceptare, & poſtea quamprimum petere diſpenſationem. ibid. §.6

Beneficium recipiens, & optans animo reſignandi, vel permutandi, an peccet mortaliter, & incurrat excommunicationem latam per Paulum IV. & reſervatam, Papæ. t.1.r.175.§.1. & ſeqq. p.102

Beneficij reſignatio ab excommunicato facta in favorem tertiæ perſonæ, an ſit valida, & an hoc locum habeat in excommunicato vitando. tr.1.reſ.177. §. 1. & ſeqq. p.103

Ad beneficium Curatum in concurſu poteſt opponi excommunicatus excommunicatione minori, cuius admiſſio ad examen, & oppoſitio valida erunt, ſicut & collatio, &c. t.1.r.180. §.2.p.104

Si Beneficium non habet Clericus, neque requiſita Concilij Trid. an percutiens eum incurrat cenſuram. t. 2. r.41.§.1. & ſeq.p.149

Beneficiorum capaces ſunt Clerici initiati prima tonſura. t.3.r.12.§.1.p.174

A beneficio an ſit ſuſpenſus, qui ſuſpenſus eſt ab Officio. t.3.r.15.§.1.p.175

A beneficio ſuſpenſus, an ſit ſuſpenſus ab Officio. tr. 3. r.16. §.1. p.176
A beneficio ſuſpenſus, ſi egeat, poteſt fructus percipere, quamvis neceſſarij ſint ad ſe,& ſuos alendos, ut etiam contingit in ſimili effectu excommunicationis maioris.ibid. §.2
A beneficio ſuſpenſus, ſi tamen præſtat Officium, an lucretur omnes fructus. ibid.
Qui à beneficio ſuſpenditur, an eo ipſo ita privetur fructibus,ut ante omnem ſententiam eos non faciat ſuos. ibid.
Beneficium an illicitè conferatur ſuſpenſo ab Officio. t. 3.r.17.§.1.p.176
Beneficij collatio facta ſuſpenſo per triennium in ſuſpenſione perſeveranti, an ſit irrita. ibid.§.2
A beneficio ſuſpenſus, an validè accipiat aliud novum beneficium. t.3. r.18.§.1.p.177
Qui à beneficio certo ſolum privatur, non poteſt privari à fructibus aliorum beneficiorum,etiamque poſſit alia beneficia recipere. ibid.§.2
Beneficij collatio facta ſuſpenſo,vel interdicto an ſit valida. t.3.r.19.§.1. & ſeqq. ibid.
A beneficio ſuſpenſus an ſuſpendatur à collationis iure beneficij collationis, electionis, &c. ſibi proveniente ratione beneficij,à quo ſuſpenſus eſt.t.3.r.20.§.1. ibid.
A beneficio Epiſcopus ſuſpenſus poteſt beneficia conferre. ibid. §.2.p.178
A beneficio ſuſpenſus an privetur fructibus penſionis collatæ titulo Clericali, t.3.r.21. §.1. ibid.
Beneficium quis impetravit cum excommunicatione occulta tamen, qui antea recepit Ordines minores cum dimiſſoriis falſis, quæritur, quid iuris. t.3. r. 35. §.1.p.183
Benefici collatio facta excommunicato probabiliter ſuam excommunicationem ignoranti, an ſit valida. ibid.§.8
Si beneficium collatum fuit alicui tempore excommunicationis, non facit ſuos fructus beneficij,ſed eos tenetur reſtituere; ſi tamen bona fide ſervivit beneficio poteſt recipere, aut retinere ſtipendium ſervitio proportionatum,&c. ibid. §.13.p.184
Si ad beneficium eligaris tempore, quo habilis es, acceptes vero illud, cum excommunicatus exiſtis,an valida ſit tua acceptatio. ibid.
Ex quo,ſi iſte,qui acceptavit,moriàtur excommunicatus ante abſolutionem, ad quem pertineat proviſio talis beneficij. ibid.
Beneficium ignoranter ſimoniacè recipiens an incurrat ſuſpenſionem, ſi poſtea amico pecuniam ſolvat. tr. 3. r.55.§.1. & ſeqq. p.193. & 194
A beneficio an ſit ſuſpenſus,qui ſuſpenſus eſt ab Officio quia interfuit matrimonio clādeſtino.t.3.r.62.§.4.p.197
A beneficij collatione an ſit ſuſpenſus tanquam irregularis Parochus,qui rebaptizavit ſub conditione infantem expoſitum cum ſchedula teſtificante de collato Baptiſmo. t.5.r.19.§.1.p.214
In beneficio ſimonia, ſi occulta eſt, an inducat irregularitatem. t.5.r.39.§.3.p.223
Ad beneficium an ſint inhabiles filij & nepotes Hæreticorum, & qui hæreticis faverunt, vel receperunt. t.5. r.46.§.1.p.226
Beneficium Titius obtinuit dando mediatori magnam pecuniarum ſummam, qui prius erat irregularis, & abſque diſpenſatione ſumpſit primam tonſuram, quæritur quid iuris. t.5.r.138.§.1.p.275
Et ſi Titius nolit reſtituere fructus malè perceptos, quod onus mediatori incumbit? Ubi alia curioſa circa ſupradicta. ibid. §.11.p.278
Beneficij collatio facta irregulari an ſit irrita,& invalida ipſo iure ante iudicis ſententiam. t. 5. r. 139. §.1. & ſeqq. ibid.
Ad beneficium obtinendum, & ad fructus percipiendos an irregularitas reddat aliquem inhabilem. t.5. r.140. §.1. ibid.
Beneficium non poteſt obtineri ſine nova collatione, ſeu revalidatione collationis prius factæ, obtenta diſpenſatione ab irregularitate. ibid.
Et aliqua alia docentur in medio §.ult. dictæ Reſolutionis, quæ talis irregularis facere poteſt.
Circa beneficij collationem factam irregulari aliqua curioſa. t.5.r.141.§.1.& ſeqq. p.279
Beneficium renunciare in favorem tertij an poſſit Beneficiarius incidens in irregularitatem? t.5. r. 142.§.1. ibid.
Beneficia recipere ſine alia diſpenſatione, an irregularis poſſit, qui iam diſpenſatus fuit, ut ſacros ſuſciperet Ordines. t.5.r.143.§.1.p.280
Si ad beneficium diſpenſat Pontifex cum illegitimo, non poteſt niſi unum obtinere, & ſi unum obtinuit, non poteſt ſecundum obtinere,etiam ſi relinquat primum. ibid.
Ubi etiam, quod diſpenſatus, ut beneficium ſimplex obtineat,non cenſetur diſpenſatus ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis. §.3
Et quid, ſi diſpenſatus eſt ad beneficia curata. t.5. r.144. §.3.p.281
Quando beneficium eſt collatum, ſi pretium non eſt ſolutum, ſed tantum præceſſit promiſſio, non eſt ſimonia completa, ideo qui tale beneficium recepit, non incurrit cenſuras, & pœnas ſimoniæ. t.7.reſ.7. §.1. ad medium. p.311
Non eſt ſimonia completa, etiam ſi ſcriptura facta ſit,& tradita alteri, qui beneficium dedit. ibidem §. 1. poſt medium.
Sub beneficij nomine ad incurrendas pœnas ſimoniæ an includantur Generalatus,Provincialatus,Correctoriatus, Prioratus,&c. t.7.r.10.§.1.p.313
Ad beneficia alia obtinenda an ſimonia inhabilem reddat ſimoniacum. t.7.r.17.§.1.p.319
Ubi, an Epiſcopus poſſit hanc inhabilitatem diſpenſare ad alia beneficia, ſi inhabilitas eſt occulta. §.3
Qui beneficium obtinuit ſimoniacè,an ipſo iure privetur beneficiis antea,vel poſtea obtentis.t.7.r.18.§.1.ibid.
Ubi aliquæ pœnæ explanantur, quæ incurruntur ob ſimoniam realem in beneficio. ibid. p.320
Quando in beneficio crimen ſimoniæ eſt occultum, ſolique ſuo authori notum, an ſuſpenſionem ei inferat. ibid.
Qui cum pacto,ut beneficium Eccleſiaſticum ei conferatur,aliquid mutuat, an hoc non ſolum ſit uſura, ſed etiam ſimonia. t.7.r.19. §.1.ibid.
Et quomodo hæc circumſtantia debeat explicari in confeſſione. ibid.
In obtinendis beneficiis,dubia plura,& notabilia circa ſimoniam. t.7.r.20.21.& 22. per tot.à p.320.ad 323
Qui cum intentione beneficium recipiendi non tanquam pretium ſervitij,ſed ex gratia,& benevolentia cauſata ex ſervitio Epiſcopo ſervit,an ſit ſimonia.t.7.r.22.§.4. p.323
Qui cum intentione beneficium recipiendi, ut pretium ſervitutis Epiſcopo ſervit, an teneatur reſignare beneficium. t.7.r.23.§.1.ibid.
In beneficiis obtinendis aliqua pacta,& notabilia, ad incurrendam,vel non incurrendam in illis ſimoniam.t.7. à r.24. uſque ad 27.à p.324.ad 326
Si beneficium reſignes ea intentione, & ſpe, ut alterum tibi à Superiore conferatur, alias non reſignaturus, non eris ſimoniacus. t.7.r.25.§.2.p.325
Et quid,ſi prædictam ſpem verbis, aut ſcripto quis Superiori exprimat. ibid.
Si pro beneficio collato,aut præſentatione, vel interceſſione ad illud plus detur Collatori, vel Patrono, &c. quam ratio gratitudinis patitur, non committitur
ſimo

ſimonia, neque iniuſtitia, modo illud plus detur liberaliter, & gratis.t.7.r.26.§.2.ad med.p.325
Poſt beneficij collationem quis novit à Patre, vel amico per pecuniam, ipſo ignorante, illud obtentum fuiſſe, quæritur an teneatur in conſcientia illud reſignare.t.7.r.32.§.1.p.330
Et quid de fructibus in dicto caſu.ibid.§.2
Beneficia permutantes ſine Superioris permiſſu, an incurrant cenſuras, & alias pœnas, ut Simoniaci t.7.r.33.§.1.p.331
Idem eſt de reſervantibus ſibi penſiones beneficij ſine authoritate Papæ.ibid.p.332
Ad beneficij permutationem Superior ſufficiens an ſit Epiſcopus, vel alius Prælatus inferior, ad quem collatio beneficij, aut inſtitutio ſpectat, & non alij? ibid.§.2
De beneficiorum permutatione an poſſint tractare inter ſe beneficiarij, accedente authoritate Superioris futura? ibidem §.3.p.333
In beneficiorum permutatione an ſit neceſſaria aliqua cauſa. Ubi proponuntur aliquæ cauſæ pro praxi huius quæſtionis.ibid.§.4
Beneficia Eccleſiaſtica,& materia ſimoniæ an ſint Commendæ Ordinum, & Equitum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c.t.7.r.36.§.2. ad medium.p.335
Ubi, quod quamvis Epiſcopus nequeat penſionem reſervare,ex cauſa tamen iuſta maximè pro bono pacis poteſt illam imponere ſup. beneficia.§. *Probatur ſecundò.* propè finem.p.336
Quando beneficia ſunt inæqualia in fructibus temporalibus,non eſt ſimonia, interveniente authoritate Prælati, per pecuniam inæqualitatem reſarcire. ibid.§.*Secundo aſſerunt.*
Ubi etiam, quod ante ius quæſitum,licitum eſt vexationem redimere ab iis,qui obeſſe poſſunt,ad conſequendum beneficium, non autem prodeſſe, & hoc non eſt ſimonia.§. *Probatur tertiò.*
Ad beneficium habens ius litigioſum an poſſit dare aliquid alteri prætendenti tale ius, ut non proſequatur ius ſuum? t.7.r.38.§.1.p.337
Et an idem ſit de eo, qui beneficij poſſeſſionem habens vellet illud relinquere alteri prætendenti, ob aliquod pretium ab eo receptum? ibid. §.2.p.338
Si in beneficio litigioſo aliquis fecerit expenſas,an poſſit illas exigere ab illo cui, vel in cuius favorem beneficium reſignat.ibid.§.3
Si poſt beneficij collationem quis impediatur iniuſtè accipere poſſeſſionem, an poſſit pecunia redimere hanc vexationem? t.7.r.39.§.1.p.338
Si beneficij Elector inclinet ad eligendum indignum, vel minus dignum,an poſſit dignior redimere pretio hanc vexationem? Et an hoc ſit Simonia? Et an hæc ſimonia non ſit de iure divino, ſed humano. t.7.r.40.§.1. & ſeqq. ibid.
Et aliqua alia ſæpius contingentia in praxi pro redimendis vexationibus in oppoſitionibus ad beneficia.tr.7. reſolut.42.§.3. pag.339. & reſolut.43. §.1. & ſeqq. p.340
Ad beneficia Eccleſiaſtica ſunt inhabiles filij hæreticorum, ita ut hæc inhabilitas ipſo iure incurritur, & collatio beneficij illis facta irrita eſt. t.10.r.115.§.3. p.458
Beneficiis privare an poſſint Inquiſitores filios hæreticorum,obtentis ante parentum hæreſim? t.10.r.118.§.1. p.459
* Vide verb. *Beneficiarius, Bulla Pontificia, Electio, Excommunicatus, Fructus, Nomen, Patronus, Penſio, Permutare, Pœna, Reſignare, Reſignatio.*

Bibliopola.

Bibliopola, qui auſus fuerit retinere, habere, legere, ſcribere, vel exemplare, aut vehere, donare, communicare, vel alienare libros, & Codices Talmudicos, Cabaliſticos, & alios nefarios, an ſit puniendus arbitrio Inquiſitorum? tract. 12. reſolutione 6. §.5.p.506

Bibliotheca.

In excommunicatione Papali contra extrahentes ex Bibliotheca communi libros an detur parvitas materiæ. t.1.r.123.§.1.p.78
Et quid,ſi extra bibliothecam aliquis extraheret librum magni pretij & valoris per tres, vel quatuor paſſus, an excuſetur ab excommunicatione ratione parvitatis materiæ. ibid. §.2
Et quid, ſi intra dictum ſpatium permanendo illum librum per multum tempus legeret? ibid. §.3

Bigamia.

Circa bigamiæ irregularitatem quædam notabilia. tr.5. r.146. §.1.p.282
Bigamiæ irregularitatem an incurrat ducens fœminam à ſe defloratam. ibid. §.2
Bigamiæ irregularitatem an incurrat ſacris Ordinibus initiatus, ſi contrahat cum Virgine,vel an hæc bigamia ſimilitudinaria tantùm locum habeat, in Religioſo? tr.5.r.148.§.2.p.283
Ad incurrendam bigamiæ irregularitatem an requiratur in copula ſeminis virilis emiſſio intra vas fœminæ, vel ſufficiat tantum copula abſque ſeminatione. tr.5. r.152. §.1. p.284
Ubi an in dicto caſu quis poſſit promoveri ad Ordines ſacros, ſine aliqua diſpenſatione, ſi res ſit occulta? ibid.
Ad bigamiæ incurrendam irregularitatem an requiratur non ſolum effuſio ſeminis viri,ſed etiam fœminæ ſeminis commiſtio? t.5.r.153.§.1.ibid.
* Vide verb. *Adulterium. Ignorantia. Privilegium.*

Blaſphemia, Blaſphemus, &c.

Blaſphemus hæreticalis an ſit cenſendus, ſi quis dicat *Potta Di Di, Ren.go Di Di*, omiſſa littera O. tr.8. r.11. §.1.p.356
Non eſt blaſphemus iurans per membra honeſta Chriſti, & ſecus ſi per inhoneſta. ibid. §.4.p.357
In blaſphemiis contra Deum, & Sanctos an detur parvitas materiæ. t.8.r.12.§.1. ibid.
Blaſphemantes hæreticaliter inter Chriſtianos an poſſint abſolvi à quocumque Confeſſario, vel an hæc abſolutio reſervata ſit Inquiſitoribus? tr.8. reſol.25. §.6. pag.364
Et quid virtute Cruciatæ, an toties quoties poſſit abſolvi. t.8. r.32. §.3.p.368
Contra blaſphemantes hæreticaliter ex iracundia an poſſint Inquiſitores procedere. t.10.r.78.§.1.p.445
Blaſphemantes ſub conditione,v.g.non Credo in Deum, niſi te occidam, an Inquiſitores punire poſſint. ibid. §.4. p.446
De blaſphemantibus hæreticaliter an debeant cognoſcere Inquiſitores cumulativè cum iudice Eccleſiaſtico, & laico, ita ut dari poſſit locus præventioni, vel an Inquiſitores debeant animadvertere? tr.12. reſ.8. §.1. p.508
Et an ſupradicti ſint tantum ſuſpecti leviter de hæreſi, & ideo de levi debeant abiurare. ibid. §.3.
Ubi aliqua alia circa ſupradictos. §.3. & ſeqq.
Blaſphemiæ hæreticales quænam ſint, & quæ vero non? ibid. §.11. p.509
* Vide verb. *Actus, Amaſia, Impetus.*

Bona temporalia.

Qui bona naufragantium ab alio accepta per donationem,aut furtum accipit,an incidat in cenſuram Bullæ Cœnæ. t.1. r.44. §.1.p.29
Ubi qui auxilium, conſilium, mandatum, aut favorem, præſtant, vel ratum habent, ut bona naufragantium ſubripiantur, vel bona ſubrepta cuſtodiunt, an incidant in cenſuram dicti Canonis. §.3.p.30

Et

Et ſi chriſtiani Piratæ naufragium faciant, an excommunicentur eorum bona ſubripientes? ibidem §.6
Qui bona Chriſtianorum, quæ ab Infidelibus in eorum navibus aſſecurantur, ſubripiunt, an excommunicentur? Et quid è contra. ibid. §.7
Ubi aliqua alia contingentia in ſupradictis caſibus. §.8. & ſeqq. p.31
Bona Eccleſiæ ſub hypotheca generali an Superiores poſſint in contractu licito abſque ſolemnitate obligare, non obſtante Paulina, & Decreto Urbani VIII. t.1.r.79.§.1.p.51
Ubi, an obligando tantum fructus bonorum immobilium, & mobilia pretioſa Eccleſiæ poſſit Prælatus, & Capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſteriorum abſque ſolemnitate, quam iura ad alienationem bonorum Eccleſiaſticorum requirunt, pecuniam mutuo accipere. §.4.p.52
Et hoc procedit, ſi mutuum ſit acceptum abſque ulla obligatione aliquid pro eo ſolvendi, alioquin non poteſt fieri etiam ſi tantum fructus, & mobilia obligentur. ibid.§.5.p.53
Quamvis bonorum Eccleſiaſticorum permutatio ſit iure prohibita maximè cum laicis, tamen permutatio cum Imperatore, & Principe Patriæ eſt permiſſa abſque ſolemnitate. t.1.r.80.§.4.ibid.
Idem eſt cum fundatore, ſed ſolemnitate præmiſſa. ibid.
Bona lamiarum, & ſtrigium non confiſcantur. tract.10. r.111.§.4.p.457
Ex bonis confiſcatis an Inquiſitores teneantur dare filiis hæreticorum dotes, vel alia alimenta? t.10.r.119.§.1. & ſeqq.p.459
Bona Maioratus, & fideicommiſſi hæreticorum an Inquiſitores publicare poſſint? tract.10. r.120.§.1. ibid.
Ubi aliqua alia contingentia in dicto caſu.§.1. & ſeqq. p.459.&.460
Bona Caſtrenſia filiorum an poſſint à fiſco vel Inquiſitoribus ob delictum hæreſis publicari? Et quid de aliis bonis? Et quid de bonis profectitiis.t.10.r.121.§.1.& ſeqq.p.460
Si bona adventitia acquirat filius poſt hæreſim, uſus fructuum illorum non pertinet ad Patrem, ſed ad Fiſcum, ſicut pertinebat proprietas.ibid.§.4
Bona paraphernalia uxoris Filius, vel Inquiſitores publicare, an poſſint, ſi ſcienter contraxit cum hæretico? t.10.r.122.§.1.ibid.
Et quid de aliis bonis extra dotem? ibid.
Bona ſua amittit Catholicus contrahens ſcienter cum fæmina hæretica.ibid.§.2.p.461
Ultra bonorum publicorum vires an Fiſcus teneatur ſolvere, ſi non fecit inventarium? tr.10. reſ.123.§.1. ibid.
Quoad bona confiſcata an Inquiſitores debeant audire contumaces, ſi poſt annum compareant? t.10.r.124. §.1.p.461
Ubi alia circa hoc.
Quando bona alienata hæreticorum Inquiſitores revocant, an teneantur ad pretium? t.10. reſol.125.§.1. p.462
Ubi aliqua alia contingentia in dicto caſu. §. 1. & ſeqq.
Bona confiſcata an Inquiſitoribus liceat relinquere hæreticis pœnitentibus; & an ad id teneantur? t.10. r.126.§.1.& ſeqq.ibid.
Bonorum ſequeſtratio, quando, & quomodo debeat fieri ab Inquiſitoribus.t.10.r.127.§.1.ibid.
Bonorum hæreticorum abſentium ſequeſtratio an ſit facienda, vel contra hæreticum defunctum. ibid. §.4. p.463
Si Inquiſitores non ferant ſententiam in hæreticum, an teneantur reſtituere aliquid Principi ſæculari, ad quem pertinebant bona confiſcata hæretici. t.10.r.129.§.1. ibid.
Circa bona hæreticorum confiſcata poteſtas Principum, pro quo aliqua primo ſupponuntur. tr.10. r.147. §.1. pag.474
Bona hæreticorum defunctorum quomodo, & quando, & in quibus caſibus, & circunſtantiis fiſco ſint applicanda. t.12.r.28.§.1.& ſeqq. p.526
* Vide verb. *Applicare*, *Comparere*, *Deprædantes*, *Dominus.*

Brachium.

Brachio ſæculari an Inquiſitores poſſint aliquem relaxare inconſulto Supremo Senatu Inquiſitorum. tr.10. r.67.§.1. p.441
* Vide verb. *Capere.*

Bufones.

Bufones Clerici an gaudeant privilegio Canonis. tr.1. r.37. §.3.p.147

Bulla Cœnæ.

In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat, qui legit libros hæreticorum ignorantia affectata, quæ fertur contra ſcienter agentes. t.1.r.36.§.2.p.24
In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat, qui falſificat literas Apoſtolicas ſecundum mentem Pontificis. tr. 1. r.37. §.1.ibid.
Et quid, ſi integras literas fabricat. ibid.§.2
Et quid, ſi aliquis non habuit partem in falſificandis literis Apoſtolicis, ſed illis utendi poſtquam falſificatæ fuerunt. ibid. §.5
Et quid de illo, qui falſas impetrat literas. ibid.
Et quid, de defenſoribus, & fautoribus falſificantium literas Apoſtolicas, vel per alios falſificantibus an incurrant cenſuram Bullæ Cœnæ, vel in cenſuram *Capite. Ad falſariorum*, quæ reſervata non eſt? ibidem §.6
Sine incurſione cenſurarum Bullæ Cœnæ in caſu dubij an poſſint Principes impedire, ne victualia extrahantur ab eorum Regnis ad Romanam Curiam. t.1.r.42. §.1.p.28
Et quid, ſi hoc impediatur à perſona privata? ibidem §.3
In Bulla Cœnæ cenſuram an incurrant Piratæ, ſeu Curſarij non ſolum diſcurrentes per mare Pontificium, ſed etiam per alia maria. tract.1.r.43.§.1. p.28. & 29
Et quid, ſi nullam deprædationem actu exerceant. ibid. §.3. p.29
Et quid, ſi cum intentione deprædandi diſcurrant, ſi nullam deprædationem exerceant. ibid. §.4
Et quid tamen, ſi caſu ſemel navigantem deprædantur. ibid. §.5
Et quid de deprædantibus Infidelium naves à Chriſtianis aſſecuratas. ibid.
Et quid è contra. t.3.r.44.§.7.p.30
In Bullæ cenſuram an incurrat, qui per donationem, vel fratrum accepit bona naufragantium ab alio accepta? ibid. §.1.p.29
In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrant deferentes, permutantes, ementes, vendentes, commutantes merces, victualia, pecunias, mercimonia, arma, &c. Infidelibus, Turcis, & hæreticis. t.1. r.45.46.47. & 49. à p.31. ad 33
Et quid, ſi hæretici ſint publicè denunciati. t.1.r.47.§.2. pag.32
In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat deferens litteras Infidelibus; ſciens continere revelationem ſecreti Reipublicæ Chriſtianæ. t.1.r.45.§.4.p.31
Et quid, ſi quis revelat ſecretum Reipublicæ Chriſtianæ alicui

alicui fidei, qui credatur revelaturus infidelibus. ibid. §.6.p.32

Et an etiam qui narrat Conſilia Regis Catholici alicui Turcarum, proditor? t.1.r.28.§.1.ibid.

In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat legens inſcriptionem, titulum, Indicem, præludia, operis intentionem, Epiſtolam ad Lectorem, & his ſimilia libri hæretici? Ubi alia late circa hoc. t.1.r.142.§.1.p.85

Vel an in lectione ſupradictorum detur parvitas materiæ. ibid. §.2.p.86

Et quid de retinentibus, & imprimentibus Epiſtolam, concionem, aut aliam papyrum hæretici ſolutam, & non in Tractatibus, aut formam concionatam, an in ſupradictam cenſuram Bullæ Cœnæ incurrant? ibidem §.3

Ubi alia notabilia circa ſupradictam lectionem libri hæretici. §.5

A Bullæ Cœnæ caſibus an Regulares privilegiati poſſint etiam hodie abſolvere, dummodo ſint occulti. t.2.r.74. §.2.p.166

In Bullæ Cœnæ cenſuram an incurrat hæreticus externus per accidens occultiſſimus? tr.8.r.4. §.1. & ſeqq. p.312

Per Bullam Cœnæ an ſit adempta Epiſcopo poteſtas diſpenſandi in irregularitate ab hæreſi occulta proveniente. t.8.r.16.§.4.p.360

An ſiliter per Bullam Cœnæ ſit Epiſcopis revocata facultas abſolvendi ab hæreſi, & aliis caſibus in ea contentis. t.8.r.17.§.1.ibid.

Ab omnibus caſibus in primo Bullæ Cœnæ Canone contentis an Confeſſarius per Bullam Cruciatæ poſſit abſolvere ſemel in vita, & ſemel in morte. t.8.r.32. §.2. & 3.p.368

A caſibus Bullæ Cœnæ ſi ſint occulti etiam quoad hæreſim, an Regulares poſſint abſolvere virtute ſuorum privilegiorum. t.8.r.39.§.1.p.373

Bullæ cœnæ excommunicationem an incurrat intelligens aliquem librum eſſe hæreticum comburendo illum, & non tradendo Inquiſitoribus, & quid de peccato? t.10.r.139.§.1. & ſeqq. p.468

Bullæ cœnæ cenſuram an incurrat, qui per unum, vel duos dies retinet librum hæreticum, vel prohibitum? t.10.r.140.§.1.p.469

Bullæ cœnæ cenſuram an incurrat, qui legit librum hæretici de Religione tractantem, hæreſim tamen non continentem? t.10.r.145.§.1.p.472

Ad Bullæ cœnæ cenſuram incurrendam quanta pars libri hæretici requiratur, ſi aliquis eam legit: Ubi aliqua alia circa lectionem libri hæretici. ibid. §.3.p.473. & in reſ.146. per totam p.473. & 474

* Vide verb. *Appellare, Bona temporalia, Cenſura, Conſanguineus, Cuſtodire, Deferre, Emere, Extrahere, Legere.*

Bulla Pontificia.

In Bulla Sixti V. de Abortu quæ pœnæ impoſitæ ſint, & quomodo, & quando obligent? t.6.r.13.14.15. & in aliis eiuſdem tr.6.p.289. & ſeqq.

Bulla Sixti V. contra male promotos ad Ordines an ſit uſu recepta quoad abſolutionem cenſurarum, & inhabilitatum? t.7.r.4.§.1.p.308

In Bullis Pij IV. & Pij V. ſimoniam prohibitam an incurrat beneficium reſignans cum intentione, ut reſignatarius iterum conferat, & reſignet, v.g. ſuo nepoti, &c. t.7.r.31.§.1.p.329

In dictis Bullis non ſolum reſignatio beneficij cum acceſſu, regreſſu, & ingreſſu, ſed etiam permutationis prohibeatur. ibid. §.4

* Pro Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis. Vide varias quæſtiones in Indice primo ex tr.7. à reſ.47. uſque ad 62. incluſive, & à p.342. ad 350

Bulla Sixti V. contra Aſtrologiam iudiciariam an obliget non ſolum in foro exteriori, ſed etiam in foro conſcientiæ. t.10.r.101.§.1.p.451

Circa Bullam Sixti V. contra [illegible] notabilia quædam in favorem DD. Inquiſitorum. tra. 10. r.102. & 103. ibid.

Bulla Cruciatæ.

Per Bullam Cruciatæ an poſſit abſolvi cum cautione excommunicatus, quod cum poſſit, non ſolvit decimas, ſi poſtea fiat impotens, non obſtante Concilio Tridentino ſeſſ.25. cap.12. de reformat. docetur tamen non eſſe abſolvendum niſi plena reſtitutione ſubſequuta? t.1.r.187.§.2.p.108

Per bullam cruciatam an poſſit quis abſolvi ab excommunicatione [illegible] t.2.r.[illegible].§.2.p.109

Qui ex vi cruciatæ fuit abſolutus à cenſuris reſervatis Papæ, vel Epiſcopo in articulo mortis, non tenetur ſe præſentare Superiori, ſi convaleſcat. t.1.r.202. §.3. p.117

Bulla cruciatæ an poſſit ſumi pro excommunicato, qui mortuus eſt ſine abſolutione, ſi [illegible] mortuus [illegible] non habebat, & an per eam poſſit abſolvi ab excommunicatione, ut in Eccleſia ſepeliatur? t.2.r.[illegible]. §.2. p.120

Bullæ cruciatæ Indulgentiam an poſſit laicus, quando Sacerdos non adeſt, morienti applicare? t.2.r.211. §.1.p.121

Per Bullam cruciatæ an poſſint abſolvi percutientes clericum etiam enormi percuſſione? tr.2. reſ.80.§.1. p.169

Vigore cruciatæ abſolutio à cenſuris à iure latis valet etiam pro foro iudiciali, & exteriori. ibid.

Per Bullam cruciatæ an confeſſarius poſſit abſolvere à ſuſpenſione incurſa propter ſuſceptionem Ordinum ante legitimam ætatem, extra tempora, & ſine dimiſſoriis, vel cum falſis? tract. 3. reſolut. 37. §. 2. p. 196

Idem eſt de irregularitate, ſi ita Ordinatus miniſtrat in ſuſceptis Ordinibus ante obtentam licentiam ab Epiſcopo proprio. t.3.r.36. §.2.ibid.

Per bullam cruciatæ an poſſit tolli ſuſpenſio ab Ordinato per ſaltum. t.3.r.38.§.1.p.197

Ubi, quod quamvis [illegible] per ſaltum ſit impeditus ad ſuperiores Ordines [illegible], an hoc impedimentum non ſit irregularitas, & ſi irregularitas ſit, an per Bullam cruciatæ diſpenſari poſſit? §. 3. p. 198

Per Bullam cruciatæ an tolli poſſit irregularitas contracta à ſolis clericis, ſi non Sacerdotes confeſſiones audiant, et ad ſuperiores Ordines aſcendant, & in ſuſceptis miniſtrent, ſi delictum eſt occultum, t.5.r.22.§.5. p. 216

Per Bullam cruciatæ an confeſſarius in aliquo caſu abſolvere poſſit ab excommunicatione, & ſuſpenſione incurſis propter ſimoniam. tr.7. reſ.7. §.1. ſub finem. p. 311

Pro bullæ cruciatæ [illegible], & publicationibus Indulgentiarum an poſſit aliquid ſumi tamquam labor[illegible]. tr.7. r.46.§.1.& ſeqq. p.341

Per bullam cruciatæ licet confeſſarius non poſſit abſolvere ab hæreſi occulta, an poſſit tamen abſolvere receptatores, fautores, & defenſores hæreticorum, & legentes, tenentes, & imprimentes eorum libros, & Schiſmaticos, Nigromanticos, &c. tract.8.reſ.[illegible].§.2. p.367

Ex vi bullæ cruciatæ, an confeſſarius poſſit abſolvere, plenos pœnitentem à caſibus Papæ reſervatis, ſi ſint occulti. t.8.r.31.§.2.p.368

Per bullam cruciatæ, an confeſſarius poſſit abſolvere à caſibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum. t.8.r.32. §.1. ibid.

Per bullam cruciatæ an confeſſarius poſſit abſolvere

tantum

tantum ſemel in vita?, & ſemel in morte ab omnibus caſibus contentis in primo Canone Bullæ cœnæ. ibidem §.3

An vero malefici, Sortilegi, ſollicitantes in confeſſione, blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alij an poſſint per Cruciatam abſolvi toties quoties. ibid.

Per Bullam Cruciatam an poſſit Confeſſarius abſolvere fœminam ſolicitatam, quæ non denuntiavit, ſi poſtea denunciat. ibid. p.369

Per Cruciatam an poſſint abſolvi complices in cæteris caſibus præter hæreſim, & hæreticum dogmatizantem contentis in Edicto DD. Inquiſitorum, & non tenentur dicti criminoſi prodere ſe. tract.9.r.15. §.2. p. 384

Virtute Bullæ Cruciatæ an poſſit abſolvi à quocumque Confeſſario fæmina, quæ iam cenſuram incurrit, ſi denunciationis præceptum adimpleat. tr.9. r.21. §.3. p.387

Per Bullam Cruciatæ non eſt abſolvendus, qui excommunicatur, donec eiiciat concubinam, niſi prius ſit expulſa, nec ſufficit, quod promittat eam expellere. t.9.r.23.§.2. ibid.

* Vide verb. *Diſpenſatio, Edictum.*

C

Cædes.

PRopter cædes infantium an Inquiſitores debeant tradere lamias, & ſtriges iudicibus ſæcularibus. t.10.reſ.111. §.1.p.457

Cæremonia.

Cæremonias relinquere in abſolutione excommunicationis an ſit peccatum mortale. tract.1.reſol.184. §.1. p.107

Cambium.

Ad Cambium, vel mutuo pecuniæ acceptæ cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis an comprehendantur ſub decreto Sacræ Congregationis, & Paulinæ *Ambitioſa.* t.1.r.79.§.3.ad med. p.52

* Vide verb. *Bona temporalia.*

Cancellarius.

Cancellarius Epiſcopi an poſſit ratione laboris ſumere aliquid pro licentia audiendi confeſſiones, concionandi, &c. t.7.r.45.§.1.& ſeqq. p.340.& 341

Canonicatus, Canonicus.

Canonicus Eccleſiæ Cathedralis loquens cum Monialibus an incidat in cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus. tract.1. reſ.87. §.7. p. 61

Canonicus excommunicatus an validè poſſit optare, & acceptare præbendam meliorem, & beneficium pinguius, licet collatio ſit ſuſpendenda donec abſolvatur. tract.1.r.171.§.3.p.100

Ad Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis non cenſetur diſpenſatus, cui diſpenſatum eſt, ut beneficium ſimplex obtineat. t.5.r.143.§.3.p.280

Et quid, ſi diſpenſatum eſt, ut beneficium Curatum obtineat. t.5.r.144.§.3. ad medium. p.281

Capella.

Capellam vendere pro ſepultura, &c. an ſit ſimonia. t.7. r.37.§.1.p.337

Capere, Captura.

Capere an poſſint Prælati Regulares ſuos ſubditos in quocumque territorio ſint, etiam non implorato brachio iudicis ſæcularis, vel Epiſcopi. t.1.r.98. §.12. ſub fin. p.6-

Sed an hoc locum non habeat, ubi Prælati Regulares iuriſdictionem cum territorio habent? ibidem in fine.

Captura Clerici an poſſit fieri per laicum authoritate Superioris Eccleſiaſtici. t.2.r.11.§.2.p.129

Capere reum in alieno territorio an poſſint Inquiſitores ſine literis ſubſidialibus Dominorum. tr.10.reſ.36.§.1. p.429

An idem ſit quoad Dominos ſpirituales ſaltem in Hiſpania, quales ſunt Epiſcopi, &c. ibid. p.430

Ad capturam reorum an alter Inquiſitor ſine altero poſſit procedere. t.10. r.38.§.1.p.430

* Vide verb. *Auxilium, Comprehendere.*

Capitulum.

* Vide verb. *Bona temporalia.*

Capitulum, Sede vacante.

Si cum Capituli Sedis vacantis dimiſſoriis quis ordinatur infra annum, an incurrat ſuſpenſionem. t.3. r.46. §.1.p.190

Ubi alij quatuor caſus pro Capitulo Sede vacante, & pro dimiſſoriis concedendis, & Ordinibus conferendis tempore Sedis vacantis. §.1. & ſeqq.

Capitulum Sede vacante an ſit iudex in cauſa hæreſis. t.10. r.60.§.1.p.439

Et quid in Ordine ad exemptos? ibid. §.2

Sine Capituli Sedis vacantis Vicario an Inquiſitores poſſint procedere ad deciſionem cauſarum, ibid. in initio.

Captivus.

* Vide verb. *Redimere.*

Caput.

In caput alienum tortura debet eſſe moderata pro ratione cauſæ, & iudiciorum. t.11.r.27.§.5.p.492

Carcer, Carceratio, Carceratus, &c.

Ut à carcere fugiat, ſi quis alium ſuadet, vel conſulat, à quo ſub pœna mortis effugere non poteſt, vel ut effringat carcerem, cui effractioni eſſet impoſita pœna mortis, ſi hæc ſequatur, an conſulens, vel ſuadens incurrat irregularitatem. tract.5. r.110.§. 1. ſub finem p.261

Ad carcerationem Confeſſarij ſollicitantis non ſufficit delatio unius fœminæ quantumvis honeſtæ. tr.9.r.64. §.2.p.404

Et quid, ſi delatio, & teſtimonium duarum fœminarum adſit? t.9.r.65.§.1. ibid.

Carceratus pro quibuſcumque delictis etiam atrociſſimis apud iudicem ſæcularem, an ſtatim ſit remittendus ad Tribunal Sancti Officij, quandocumque petatur ob negotium Fidei à DD. Inquiſitoribus. t. 10.r.16. §. 2.p.423

Ad carcerationem reorum quando, & quomodo Inquiſitores procedere debeant. t.10.r.39.§.1.p.430

Ad carcerandum reum an unius teſtimonium omni exceptione maioris ſufficiat. ibid. §.2.p.431

Et quid, ſi accuſatus ſit Nobilis, ac bonæ opinionis, & famæ. ibid.

Carcerandus non eſt Sacerdos in cauſa hæreſis ex unius teſtis delatione. ibid.

Incarcerari ſine conſilio Supremi Senatus non debet Religioſus ſollicitans in confeſſione, t.11.r.21.§.2. in fine. p.489

De frangentibus carceres S. Inquiſitionis, vel inde fugientibus, dum eorum cauſa agitur. t.12.r.15.§. 1. & ſeqq. p.516

* Vide verb. *Appellare, Conſilium.*

Cardinalis.

Cardinales an ſint incluſi in prohibitione, ingrediendi, Monaſteria Monialium Gregor. XIII. & Concilij Tridentini ſeſſ.25.c.5. de Regularibus. tr.1. r.91. §.3. p.63

Cardinales ſe ipſos percutientes, aut vulnerantes an incurrant excommunicationem Canonis. *Si quis ſuadente,* &c. t.2.r.7.§.3.p.127

Cardinales an includantur in pœnis Bullæ Greg.XIII.de Datis, & Promiſſis. t.7.r.55.§.1.p.348

Carnes.

* Vide verb. *Comedentes.*

Caſtrare.

Qui alterum caſtrat,licet non ſit irregularis,tamen,qui ſe ipſum caſtrat, aut caſtrare permittit , ex quacumque cauſa, excepta cauſa neceſſitatis ob ægritudinem , ut Eunuchus cauſa retinendæ vocis ,eſt irregularis. t. 5. r.66. & 67.p.236.& 237

Et an ſuper hac irregularitate Epiſcopus diſpenſare poſſit. tr.5.r.68.§.1.p.237

Caſus.

In caſum reſervatum homicidij an incidat, morte ſequuta, qui propinato iam alteri veneno confitetur illud, antequam mors ſequatur. t.1.r.10.§.1.p.8

In caſum reſervatum homicidij an incidat,qui dedit conſilium ad homicidium alicui parato homicidium facere,licet ex illo conſilio libentius , & citius homicidium commiſerit. t.5.r.107.§.6.in fine p.259

Caſus abortus non eſt amplius Papalis, ſed Epiſcopalis. t.6.r.6.§.2.p.286

In caſum Epiſcopalem reſervatum an inciderit , qui procuravit abortum fœtus animati,ſi effectus non ſequatur. t.6.r.26.§.2.p.295

Et quid de illo,qui approbat abortum iam factum etiam ſuo nomine. t.6.r.29.§.1.p.296

In caſum reſervatum an incidat mulier, cui inſciæ,& ignoranti amator medicamentum,& potionem tribuerit, ut abortus ſequeretur , etiam ſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum habeat. ibid.

Idem eſt etiam , ſi poſtquam fuiſſet monita de procuratione abortus, illum nollet impedire, cum tamen poſſet. ibid. §.2

Caſus propinantis remedia ſterilitatis mulieri,vel viro,ut impotens fiat ad generandum , quomodo hodie damnetur. t.6.r.31.§.1. & 2.p.297

A caſu Epiſcopali abortus reſervato an excuſetur,qui ne liberos ſuſcipiat,vel alia de cauſa, puta ex odio mulieri potionem præſtet, quo minus concipiat, t.6.r.33.§. 2. p.298

A caſibus contentis in edicto DD. Inquiſitorum abſolvere an poſſint Regulares virtute ſuorum privilegiorum,excepta hæreſi. t.8.r.33.§.1.p.369

Sex caſus demonſtrantur, in quibus Regulares virtute ſuorum privilegiorum abſolvere ſæculares minime poſſunt,niſi in articulo mortis.t.8.r.39.§.5.p.374

In caſibus reſervatis,ut pote pœnalibus ſtricta eſt facienda interpretatio;ideo concubitus cum fœmina in vaſe præpoſtero non eſt caſus reſervatus peccati nefandi. t.9.r.35.§.1.p.392

In caſu de iure prohibito diſputantes de Fide, an Inquiſitores poſſint procedere,& punire. t.10. r.77.§.1.p.445

* Vide verb. *Bulla Cœnæ,Bulla Cruciatæ.Ceſſare,Reſervatio.*

Cathedra.

Pro redimendis vexationibus ad Cathedras aliqua contingentia ſæpius in praxi. t.7.r.42.§.3. ad medium p.339

Cauſa.

In ſua cauſa an poſſit ferre cenſuram, qui poteſtatem ferendi cenſuram habet. t.1.r.2.§.1.p.1

Abſque cauſa nimia frequentia Monaſterij Monialium an ſit peccatum. t.1.r.84.§.11.p.58

In cauſa matrimonij, & hæreſis an excommunicati poſſint eſſe teſtes. t.1. r.112.§.3.p.74

In cauſis tam criminalibus, quam civilibus an teſtes privilegiati ex vi monitorij teneantur revelare,detegere, & denunciare crimen ſui coniuncti,ſi non ſint alij teſtes. t.1.r.161.§.1.p.94

Et quid in cauſa hæreſis,& aliorum delictorum pertinentium ad Tribunal S. Inquiſitionis. ibid. in fine.

Ex cauſa rationabili poteſt Epiſcopus diſpenſare in interſtitiis ad ordines ſacros. t.3.r.45.§.2.p.190

Si cauſa recreationis, & raro venatio fiat à Clericis,non eſt peccatum mortale,& ſecus ſi frequens fiat.t.3.r.64 §.1. & ſeqq. p.197

Quando ex cauſa famoſa qui fuſtibus cæditur,infamatur, & non aliter. t.5.r.58.§.5.p.232

Qui cauſam eiectionis fœtus animati dedit,eſt verus homicida, & tenetur omnibus pœnis iuris Canonici , & Civilis,quibus tenentur illi,qui hominem iam natum peremerunt , ac proinde ſit irregularis. Si vero fœtus non eſt animatus,licet procurare abortum non ſit proprie homicidium,eſt tamen grave peccatum.t.6.r.1.§. 1. & ſeqq. p.285

Si cauſa generationem impediendi vir,vel fœmina in actu carnali retrahunt ſe à ſeminis emiſſione, vel receptione in vaſe debito , an incurrant cenſuram latam contra procurantes abortum. t.6.r.33. §.1. p.298

Cauſa aliqua rationabili ſtante,an liceat aliquando ſterilitatem in uxoratis procurare , vel an hoc fieri prohibeatur in Bulla Sixti V.de Abortu.t.6.r.36.§.1.& ſeqq p.299. & 300

Ubi notabile dubium proponitur pro praxi.

Cauſa recipiendi viaticum,confirmationem,& Extremam Unctionem,an ſit ſufficiens,ut pro illis recipiendis quis det Miniſtro pecuniam nolenti aliter miniſtrare.tom.7. r.14. per totam. ſignanter §.4.p.315. & 316

Et quid pro recipiendo Baptiſmo ab adulto? Ubi aliquæ diſtinctiones,& circunſtantiæ circa ſupradicta proponuntur. ibid. §.5.p.317

Ut in cauſa ſpirituali iudex Eccleſiaſticus miniſtret iuſtitiam, ſi quis illum pecunia inducat , an hoc ad ſymoniam pertineat,& quid in cauſa alias ſæculari.t.7.r.15. §.4.p.318

In cauſis Fidei an Inquiſitores poſſint procedere ſimpliciter,& de plano ſine ſtrepitu,& figura iudicij. t.10.r. 31.§.1.p.428

Cauſas hæreſis an Inquiſitores poſſint ſubdelegare.t.10. r.33.§.1.p.429

An delegatus Inquiſitoris poſſit ſubdelegare. ibid.

Cauſa pendente non eſt admittendus Hæreticus ad audiendam Miſſam , neque ei debet concedi confeſſarius niſi in periculo mortis, ſi fuerit converſus. t. 10. r.55.§.4.p.437

Cauſas reorum quam celeriter debeant Inquiſitores expedire. t.10.r.56.§.1.& ſeqq. ibid.

Ad cauſarum deciſionẽ an Inquiſitores poſſint procedere ſine Vicario Capituli Sedis vacantis.t.10.r.60.§.1.p.439

In cauſa hæreſis an infamia afficiat,quãdo ortum habuit ab æmulis,& vilibus hominibus. t.10.r.94.§.5.p.451

In cauſis lamiarum an ſoli Inquiſitores poſſint procedere.t.10.r.110.§.1.p.456

In cauſis Hæreticorum contra lamias , & ſtriges an Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo debeant procedere. ibid. §.2.p.457

* Vide verb. *Abſens , Appellatio, Aſſiſtere , Beneficium, Capitulum Sede Vacante,Caput, Caſtrare, Ceſſans, Comitari , Conſultores S. Officij.*

Cautio.

* Vide verb. *Iuramentum, Pignoratitia.*

Cedere.

Qui cedit bonis, an ſit irregularis ? Et quid , ſi ceſſio eſt ignominioſa. t.5.r.58.§.1.p.232

Cedulones.

* Vide verb. *Animadvertere.*

Cenſura.

* Ad hoc verb.*Cenſura*,pertinent omnes 214.Reſolutiones poſitas in indice primo huius to.in tr.1. ubi quam plurimas alias quæſtiones ſup.hoc verbo,invenies ideo ibi require quidquid occurrerit ſup. his verbis *Cenſura, & Excommunicatio*, & eius abſolutio.

* In indice primo huius tom.Tract.2.*de Cenſura ob Percuſſionem Clerici*,ipſe titulus demonſtrat, quod omnes

difficultates dicti Tract.pertinent ad hoc verb. *Cenſura.* Ubi etiam agitur de Abſolutione dictæ Cenſuræ incurſæ ob Clerici percuſſionem. [C]enſura una ligatus ſit adhuc capax alterius non tamen diverſæ rationis, ſed eiuſdem?t.2.r.54.§.5.p.157

Ubi quod cenſuræ plures incurruntur ab eo, qui fecit unum actum habentem plures circunſtantias, pro quibus ſingulis lata eſt ſententia cenſuræ, ſi tamen dictæ circunſtantiæ mutant ſpeciem actus moralis, & ſecus autem ſi non mutant ſpeciem.§.6

Cenſuræ tot incurruntur, quot ſunt Superiores prohibentes, quando habeat diverſam poteſtatem, & ſecus ſi eandem.ibid.§.7

Cenſura ligatus Epiſcopus tempore, quo Epiſcopatum recepit, an incurrat ſuſpenſionem? t.3.r.22.§.1.p.178

Cenſura irretitus, ſi recipiat Ordines, an incurrat ſuſpenſionem? t.3.r.33.§.1.p.181

Ubi, quod requiritur, ut Ordo recipiatur ſcienter in contemptu diſciplinæ Eccleſiaſticæ; unde ignorans excommunicationem præbere hoc impedimentum Ordinem ſuſcipit, non incurrit cenſuram, quamvis ignorantia eſſet craſſa, vel etiam ſupina.

Cenſura tunc non obligat, quando dubitatur, an lex cenſuram imponens fuerit promulgata, aut uſu recepta? t.3.r.37.§.6.p.186

Et quid, quando non ſumus in dubiis, ſed quando adſunt opiniones probabiles hinc, & inde? ibid.§.13

In cenſuram Papæ reſervatam an incidant Gubernatores, & alij Officiales ſtatus Eccleſiaſtici, ſi accipiant munera pro gratiis, & iuſtitiis ferendis t.7.r.51.§.1.p.346

Sine incurſione cenſuræ an poſſint legi libri Hæreticorum, ſi unum, aut alterum contineant errorem, & ille omnino deleatur t.10.r.145.§.5.p.473

Et quid, ſi diverſi ſunt tomi eiuſdem authoris hæretici, & unus tantum hæreſim contineat, an ſolum ille, qui hæreſim continet, ſit prohibitus ſub cenſura Bullæ Cœnæ? ibid.§.6

* Vide verb. *Beneficium, Bulla Cœnæ, Bulla Cruciata, Charitas, Conſulendo, Falſificare, Perſona.*

Ceſſio.

* Vide verb. *Cedere.*

Charitas.

Qui ex charitate poſſunt impedire percuſſionem Clerici, & non impediunt, an incurrant cenſuram? t.2.r.23.§.1. p.138

Et quid, ſi dolosè, vel propter odium, & pravum affectum dictam percuſſionem Clerici non impediant? Ibid.§.3. in fin.

Charta.

Chartis excommunicati non tolerati an quis reſpondere poſſit? t.1.r.146.§.2.p.87

Chirurgia.

Chirurgiam exercere quando poſſunt Clerici in Minoribus, Beneficiarius, Subdiaconus, Diaconus, Sacerdos, Religioſus, & Monachus, & non incurrant irregularitatem, morte ſequuta, & quando vero illam incurrant. Pro quibus omnibus varij caſus proponuntur in praxi. t.5.r.71.72.73.& 74. ubi latè per totas. p.238.& ſeqq.

Chriſtianus.

* Vide verb. *Abiurare.*

Circunſtantia.

Circunſtantia uſuræ & ſimoniæ an ſit explicanda in confeſſione, quando aliquis mutuat aliquid cum pacto, ut ille, qui recipit mutuum conferat Officium, vel Eccleſiaſticum beneficium t.7.r.19.§.1.p.320

* Vide verb. *Cenſura.*

Citare, Citatus, &c.

Citare ſubditum ſuum in aliena Diœceſi exiſtentem an Epiſcopus poſſit? Et quid, ſi adſit privilegium, vel per conſuetudinem? t.1.r.98.§.1.& ſeqq.p.65

Si citatus aliquis, dum verſabatur in alieno Epiſcopatu, fuit coram illo Epiſcopo in aliqua cauſa, in qua contingit illum excommunicare, an rediens in patriam poſſit abſolvi à proprio Epiſcopo? t.1.r.200.§.1.p.115

Citando reum Inquiſitores ſimul eodem tempore cum Epiſcopo, an ſint Epiſcopo præferendi? t.10.r.34. per tot.p.429

Citare abſentem an debeant Inquiſitores trina citatione? t.10.r.35.per tot.ibid.

Citare an poſſint Inquiſitores reum in alieno territorio ſine literis ſubſidialibus Dominorum? t.10.r.36.§.1.ib.

Et an idem ſit quoad Dominos ſpirituales ſaltem in Hiſpania, quales ſunt Epiſcopi, &c. Ibid.ad med.p.430

* Vide verb. *Abſens, Conſuetudo, Declaratoria.*

Ciuile.

* In civilibus communicatio cum excommunicato tolerato, & non tolerato, quando ſit licita? Vide verb. *Communicatio civilis.*

Clamare.

Qui clamat adeſſe latronem, ut comprehendatur, vel detegit malefactorem, an ſit irregularis, vel tantum, quando qui manifeſtat, eſſet accuſator, vel teſtis neceſſarius ad cognitionem cauſæ, vel hoc faceret, ut miniſter iuſtitiæ t.5.r.78.§.4.p.243

Clauſura.

Circa clauſuram Monaſterij Monialium notabilia quædam? t.2.r.83.§.1.& ſeqq.p.55.& 56

Clauſuram an frangat Monialis, quæ aſcendit ſupra tectum Monaſterij? ibid.§.2.p.56

In clauſuræ violatione an detur parvitas materiæ, tam reſpectu exitus, quam ingreſſus, vel reſpectu temporis? Ibid.§.5. & ſeqq.

Et quæ quantitas ſit parvitas materiæ in ſupradictis caſibus? Ibid.

Clauſuram Monialium poteſt intrare Confeſſarius, quoties dixerit Monialis infirma indigere Sacramento Pœnitentiæ, & Prælatus in aliquo caſu electionis Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ? t.1.r.91.§.4.p.63

* Vide verb. *Ingredi.*

Clericus.

Clerici non amittunt privilegium fori, etiam ſi ſe immiſceant in enormibus, & incedant in habitu laicali, niſi prius ter moneantur, & præcedat declaratio iudicis Eccleſiaſtici? t.1.r.6.§.11.p.5

Clerico peregrinaturo non poteſt Epiſcopus præcipere ſub pœna ſuſpenſionis, ne ludat, ne arma prohibita ferat, ne dicat Sacrum, & ſimilia in alieno territorio, & extra propriam Diœceſim? t.1.r.99.§.4.p.67

Clericus quilibet ex delegatione an poſſit abſolvere ab excommunicatione minori? t.1.r.182.§.4.p.107

Clerico poteſt Pontifex concedere facultatem, ut abſolvat ab excommunicatione in articulo mortis? tract.1, r.214.§.9.paulò ante med.p.122

Ob Clerici percuſſionem quando incurratur cenſura, & quando vero non, & quis poteſt à prædicta cenſura abſolvere in indice primo huius tom.ex tract.2. *De cenſura ob percuſſionem Clerici*, lege omnes difficultates præcitati Tract. ubi plura, & notabilia.

Clericus Sodomita eſt privatus privilegiis Clericalibus per Bullam Pij V, ſed intellige poſt declarationem criminis? t.2.r.12.§.2.p.130

Et ſub Clericorum Sodomitarum nomine in dicta Bulla an intelligantur patientes crimen nefandum? ibid.

Clericus depoſitus verbaliter an gaudeat privilegio Canonis? t.2.r.37.§.4.p.147

Clericum torquentes per laicum an incidant in cenſuram, etiam ſi hoc de licentia Epiſcopi faciant? Et an cõſuetudo contraria excuſet à culpa? t.2. r.44.§.1.p.151

Clerico habenti tantum primam Tonſuram an ſit largienda à Confeſſario abſolutio à ſuſpenſione, quatenus indigeat t.3.r.12.§.1.p.174

Ubi, quod Clerici prima Tonſura initiati gaudent privilegio Canonis, & ſunt capaces beneficiorum, & ſi ordinantur ab Epiſcopo alieno ſuſpenduntur.

Clericus ſuſpenſus ab Officiis divinis , ſi illa audiat , an peccet, ſed non incurrat irregularitatem. t.3.r.63. per totam p.197
Clericis Presbyteris an ſit licita venatio,vel an ſuſpenſionem incurrant.t.3.r.64.§.1.ibid.
Et ſi raro tamen fiat cauſa recreationis, non ſit peccatum mortale,& ſecus ſi frequenter fiat ? ibid.§.2.
Clericus utens veſtibus prohibitis an ſuſpenſionem incurrat.t.3.r.65.per totam ibidem.
Clerici publici concubinarij an ſint ſuſpenſi.t.3.r.66.§.1. ibid.
Clerici,qui poſſunt in interdicto Divinis officiis aſſiſtere, an poſſint etiam communicare abſque celebratione. t.4.r.9.per totam p.200
Clerici coniugati an poſſint intereſſe divinis Officiis tempore interdicti.t.4.r.12.per totam p.202
Clerico interdicto , an Religioſi intelligantur interdicti. t.4.r.24.§.1.p.206
Clerici , qui non ſunt Sacerdotes confeſſiones audiendo incurrentes irregularitatem propter hoc,an in ea ſolus Papa diſpenſare poſſit,ut ad ſuperiores Ordines aſcendant,& in ſuſceptis vero ut miniſtrent, Epiſcopus proprius t.5.r.22.§.3.p.216
Et quid, ſi delictum eſt occultum,an tunc Epiſcopus cum dictis Clericis,diſpenſare poſſit ad ulteriores ordines? ibid.in fine & in reſ.26.§.3.p.219
Clericus excommunicatus an incurrat irregularitatem ſi faciat coram ſe celebrare.t.5.r.31.§.1.p.221
Clericus ſodomita occultus an ſit ſuſpenſus , & ſi celebret,incurrat irregularitatem.t.5.r.37.per totam p.222
Et quid,ſi cum fœmina actum ſodomiticum talis Clericus etiam Sacerdos exerceat occulte tamen talem actum ſodomiticum.t.5.r.38.§.8.p.223
Clerici publici concubinarij ſuſpenſionem contrahunt, ſed hæc ſuſpenſio conſuetudiue contraria ſublata eſt. t.5.r.39.§.4.in fine ibid.
Clericus,qui lapſus eſt in hæreſim , an poſſit poſt pœnitentiam, & abiurationem exercere ſuſceptos Ordines. t.5.r.50.§.3.p.228
Ubi quod prohibitum eſt Inquiſitori Generali Hiſpaniarum , ut non poſſit cum Clericis hæreticis pœnitentibus diſpenſare,ut Miſſam celebrent.
Clerici,an poſſint exercere Medicinam?Et an illis interdictum ſit exercitium Medicinæ ? & Chirurgiæ. Et pro praxi varij caſus aſſignantur. t.5.r.71.72.73. & 74. à p.238.ad 241
Clericis in Sacris an ſit prohibita venæ ſectio , ita ut incurrant irregularitatē,morte ſequuta.t.5.r.73.§.1.p.240
Clerico perito Medico an liceat dare conſilium , ut fiat minutio ſanguinis , dummodo per ſeipſum non faciat dictam minutionem.ibid.
Clericis in Sacris,& Beneficiarij aſſiſtentes, quando reus in patibulo ſuſpenditur,an incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter.t.5.r.76.§.1.p.241
Et aliqua alia contingentia in dicto caſu.t.5.r.77. §.1. & ſeqq.p.241.& 242
Si Clericus in bello iuſto incitet ad aliquem determinatū occidendum,an ſit irregularis.t.5.r.91.per totam p.251
Clerici exhortantes in bello iuſto , ut hoſtes occidantur, an incurrant irregularitatem. t.5.r.92.per totam ibid.
Clerici , qui in gravi neceſſitate pugnant in bello, an incurrant irregularitatem.t.5.r.93.§.1.p.252
Ubi,quod licet in caſibus,in quibus Clerici in bello iuſto pugnando lethaliter peccant,non ſunt irregulares,eſto in eo bello aliqui interficiantur,aut mutilentur.§.5
Si Clericus ex licētia Pontificis pugnat in bello,ſi aliquē occidat,an incurrat irregularitatē.t.5.r.94.per totā ib.
Clerici in caſibus,in quibus licite poſſint pugnare, occidendo hoſtes an irregularitatem incurrant.t.5.r.95.§.1. p.253
Ubi, quod ſi in bello iuſto ad cuius felicem exitum non eſt neceſſaria pugna Clerici,ſi tamen Clericus pugnat, peccat graviter,ſed non eſt irregularis,niſi ipſe hominem occidat,aut mutilet,quamvis aliquem feriat , & alij ſocij hoſtem occidant.§.3
Clerici bello aſſiſtentes pro ſpirituali Militum auxilio,ſi illos in conflictu excitent ad præliandam,an irregularitatem incurrant.t.5.r.96.§.1.ibid.
Ut Clerici aſſiſtant in Exercitu abſque irregularitate, utrum ſit neceſſaria licentia Prælati ibid.§.2
Clericus in Sacris,ſi præbet arma offenſiva in ipſo conflictu belli , an irregularitatem incurrat. t.5.r.97. prope finem.p.254
Clericus an ſit irregularis ex oppreſſione filiorum,ſi ipſis procurantibus,aut ſtudioſe negligentibus fuerunt oppreſſi.t.5.r.121.§.1.p.267
Clericum percutiens Pater,filius,frater,maritus,&c. turpiter inventum cum filia,matre, ſorore , & uxore non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam ire pro abſolutione percuſſionis gravis & enormis. t.5.r.125. §.2 p.270
Si Clericus aggreſſus invaſorem occidit,præter peccatum mortale an incurrat irregularitatem , ſi fugere poſſit. t.5.r.126.§.1.ibid.
Et an in hoc caſu non peccet contra iuſtitiam,ſed contra charitatem.ibid.§.2.ante medium p.271
Et quid,ſi Clerico fuga ſit ignominioſa.t.5.r.127.§.3.ib.
Clericus cognoſcens fœminā in vaſe non debito non incurrit pœnas Extravag.Pij V.t.9.r.35.§.1.in fine.p.392
Si Clericus occulte ponat ſe in loco confeſſionibus deputato,& inter confeſſionem fœminæ illam ſollicitet, an ſit denunciandus. t.9.r.84.per totam. p.412
Et an in dicto caſu ſaltem quia talis Clericus ſimulat ſe Sacerdotem quamvis fœminam non abſolvat , ſit denunciandus. t.9.r.85.per totam ibid.
Ut Clericus concionibus Edicti Fidei aſſiſtat , an poſſint Inquiſitores ſub pœna excommunicationis hoc præcipere. t.10. r.24.§.1.p.426
Et an hoc præceptum obliget ſub mortali. ibid.§.2
Clericus quamvis indoctus diſputans de Fide non includitur in prohibitione *c. 2. de Hæreticis in 6.* quamvis peccet contra legem naturalem exponendo ſe periculo errandi, & non incidit in excommunicationem latam, in dicto capite. t.10.r.77.§.3.p.445
Clericis non infamatis,ſed tantum indiciatis an Inquiſitores debeant torturam adhibere. t.11.r.36.§.1.p.497
Clerici an mitius torquendi ſint quam laici in caſu occurrenti. ibid. §.3
Ubi, quod quando datur tortura Eccleſiaſticis non laici, ſed Clerici debent illos torquere. §.4
Clericus non debet admitti ad Canonicam purgationem,quando eſt gravatus indiciis ad torturam, ſed debet torqueri , ibid. §.5
De Clericis Sacris Ordinibus initiatis matrimonium ineuntibus. t.12. r.5.§.1.p.505
Et an tales non ſolum committant ſacrilegium , ſed ſint de hæreſi ſuſpecti , & qua pœna puniendi ſint. ibid.
* Vide verb. *Accuſare , Applicare , Bufones , Chirurgia, Coniugatus,Conſuetudo,Correctio,Curia, Excommunicatus,Fugere, Golianda , Iaculatores , Incorrigibile, Mortuum , Patientes , Privilegium,Proteſtatio.*

Cœmeterium.

In cœmeterio an poſſit interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ audire officia divina,& ibi Miſſam celebrare. t.4.r.18. per totam. p.204

Cogentes , Cogere.

Cogentes fœminas intrare in Monaſterium educationis cauſa , an incidant in excommunicationem latam in Concilio Trid. *ſeſſ.35.cap.*18. t.1.r.81.§.1.p.54
Et quid de peccato in quacumque opinione circa hoc. ibid. §.5
Ubi quod non incurrit dictam cenſuram ille,qui reliquit

filiam hæredem cum pacto, ut aliquod Monaſterium ingrediatur. §.6. ſub finem p.55

Si cogat Pater filiam impuberem intrare Monaſterium, an incurrat excommunicationem Concilij Trid. *ſeſſ.* 35.c.18. t.1.r.82.§.1.ibid.

Et quid, ſi importunis precibus Pater cogat filiam intrare Monaſterium. t.1.reſ.81.§.6. ad medium.ibid.

Et quid, ſi educationis tantum cauſa. t.1.reſ.82.§.3.in fine ibid.

* Vide verb. *Abiuratio, Metus.*

Cognitio, Cognoſcere.

Cognitio Enſalmorum an pertineat ad Inquiſitores, & poſſint punire Enſalmatores. t.10.r.108.§.1.p.455

* Vide verb. *Conſultor S. Officij, Conſuetudo, Epiſcopus, Papa.*

Collatio.

* Vide verb. *Beneficium, ubi plura, Penſio, Prælatura Regularis.*

Collegium.

Collegium an poſſit excommunicari.t.1.reſ.107.§.1.p.72

Et quid, ſi quilibet ſigillatim excommunicetur, etiam ſi omnes eius Collegij excommunicentur. ibidem in fine.

Collocutio, Colloquentes, &c.

Circa collocutionem cum Monialibus notabilia quædam. Ubi decem caſus pro praxi. t.1.r.84.§.1.& ſeqq. p.57

Contra colloquentes cum Monialibus an prohibitio, & excommunicatio afficiat, ſi Monialis ipſa non reſpondeat. t.1.r.87.§.1.p.60

Et quid ècontra? Et quid, ſi quis loquitur cum Moniali per interpretem? Et quid, ſi de domo poſita prope Monaſterium cum Moniali loquitur? Et quid de colloquentibus cum Abbatiſſa? ibid. §.1. & ſeqq.

Et quid de ſcribentibus ad illas? Ibid. §.6.p.61

Et quid de advenis, peregrinis, pueris & puellis ante 14. annos accedentes ad colloquendum cum Monialibus. ibid. §.8

Et quid de declarante Moniali aliquem caſum conſcientiæ. ibid. ante medium.

Et an Epiſcopi includantur in dicta excommunicatione lata ab Ordinario illius loci contra colloquentes cum Monialibus. ibid. §.7

Et an Canonici Eccleſiæ Cathedralis. ibid. in fine.

Colloquentes cum converſis Monialibus an cenſuram ſupradictam incurrant? Et ſi ſint Regulares in pœnas decreti Sixti V.& Sacræ Cōgregationis.t.1.r.88.§.1.p.61

Et an Colloquentes cum Monialibus ſignis, aut nutibus vel per intermediam perſonam, aut per ſcriptum.ibi.§.3

Qui colloquendi cum Monialibus habet licentiam indefinitam, an poſſit ſæpius colloqui cum illis.t.1.r.89.§. 1.p.62

Qui colloquendi cum Monialibus habet licentiam particularem, & Prælatus aliam generalem concedit, an poſſit cum illis bis loqui in die. ibid. §.3

Ut colloquentes cum Monialibus non incidant in excommunicationem quod tempus dicatur breve. t.1.r. 124.§.1.p.78

* Vide verb. *Loquentes.*

Comburere.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ.*

Comedentes.

Comedētes carnes in diebus prohibitis an poſſint abſolvi à quocūque cōfeſſario.t.8.r.25.§.2. poſt medium p.364

Contra comedentes carnes in diebus prohibitis an Inquiſitores poſſint procedere. t.10.r.87.§.1.p.448

Comitari.

Si comitantur Pater, filius, conſanguineus, vel intimus amicus bono animo alterum, ne quid periculi patiatur, an incurrant irregularitatem ex occiſione adverſarij. t.5.r.111.§.5.p.262

Si comitatur quis alios, & nihil omnino per ſe faciat, id eſt cum his circunſtantiis celerius, acrius, animoſius, audacius, &c. alij aliquem occidant, an ſit irregularis.t.5.r. 118.§.3.p.265

Commenda.

* Vide verb. *Beneficium.*

Commercium.

Commercium cum Infidelibus, & permutatio non intelligitur tempore neceſſitatis. t.1.r.49.§.3.p.33

Ubi, quando iure poſitivo hoc ſit licitum, & quando vero prohibitum. §.6. in fine.

Commiſſarius Bullæ Cruciatæ.

Commiſſarius Cruciatæ an poſſit diſpenſare in irregularitate contracta à miniſtris iuſtitiæ ex defectu lenitatis. t.5.r.89. §. *Sed quis* p.248

Commiſſarius Inquiſitorum.

Commiſſarij Inquiſitoris iuriſdictio an expiret per mortem Inquiſitoris concedentis. t.10.r.2.p.419

Commiſſarij Inquiſitorum an poſſint ex privilegio ſe ad invicem ſuper irregularitatibus diſpenſare.t.10. r.69. §.2.p.442

* Vide verb. *Ætas, Iuriſdictio.*

Commiſtio.

* Vide verb. *Bigamia.*

Committere.

Committere abſolutionem ab hæreſi, ſaltem in caſu particulari, & ſpeciali, an Epiſcopus poſſit. t.8.r.14. per totam p.358

* Vide verb. *Crimen, Delictum.*

Communicare, Communicatio Civilis, &c.

Communicare an quis poſſit cum eo, quem dubitat eſſe excommunicatum. t.1. r.134.§.1.p.82

Communicare an quis poſſit libere cum omnibus declaratis per cedulones incurriſſe in excommunicationem, ſi intra terminum appellavit. t.1.r.141.§.1.p.85

Idem eſt de recuſatione iudicis excommunicantis. ibid.in fine.

Communicare an licitum ſit cum Hæretico, Schiſmatico, Apoſtata, Symoniaco, &c. in quos lata eſt ſententia eos tales declarans, vel neceſſarium ſit, ut publice, ac nominatim, ac expreſſe denuncientur excommunicati. t.1.r.143. & 144.p.86

In communicatione cum excommunicato non tolerato an detur parvitas materiæ. t.1.r.147.§.1.p.88

Et quid in Divinis & Sacris. ibidem poſt medium.

Et quid, ſi communicet in crimine crimninoſo, vel in aliis caſibus, in quibus fidelis communicando cum excommunicato incurrit excommunicationem maiorem.ibi. ad medium.

Communicare cum excommunicato tolerato, ac ſi non eſſet excommunicatus, an ſit licitum non ſolum in humanis, ſed etiam in Sacramentis, & in quibuſcumque aliis divinis. t.1.r.148. per totam, ibid.

Communicatio in humanis, & civilibus cum nominatim denunciato, vel excommunicato an ſit peccatum mortale, vel tantum veniale. t.1. reſol.149. §.1. p.88

Communicans cum prædicto excommunicato nominatim, præter peccatum veniale an incurrat excommunicationem minorem. ibid. poſt medium p.89

Et an dentur aliqui caſus, in quibus etiam incurrat excommunicationem maiorem. ibid. §.4

Et an extra cauſas in hoc verb.incluſas *Utile, Lex, Humile, Ignorantia, Neceſſe*, ſi quis communicat cum excommunicato denunciato in civilibus, an peccet mortaliter. t.1.r.150.§.1. ibid.

Communicare cum excommunicato in diverſa menſa an liceat. t.1.r.151.§.1.p.90

Idem eſt de lecto. Et quid in diverſis menſis facto convivio in eadem domo, & eodem tempore per modum unius? Et quid, ſi menſæ ſint in diverſis cubiculis. ibid.

Communicare an poſſit ſponſus excommunicatus cum ſponſa?

ſponſa? Et diſtinguitur inter ſponſos de futuro, & de præſenti. t.1.r.152. per totam, ibid.
Communicare cum viro excommunicato an liceat uxori? Et quid, quando excommunicatio lata eſt cauſa matrimonij? Ubi aliqui caſus, in quibus non poteſt uxor uti communicatione viri excommunicati. t.1.reſ.153. §.1.p.90
Communicare an poſſit mulier cum viro, ſi ſcienter contraxit matrimonium cum viro excommunicato? Ibidem §.2
Communicare cum uxore excommunicata an poſſit maritus. t.1.r.154.§.1.p.91
Idem eſt, ſi contingat utrumque eſſe excommunicatum. ibid. §.2
Et ſi maritus neglexerit corrigere uxorem à contumacia, ob quam excommunicata eſt, an peccet. Ibidem §. 3. ſub finem.
Et an nepotes, pronepotes, nurus, gener, ſocer, privignus, privigna, ſpurius, & pupillus comprehendantur ſub nomine filiorum, ita ut poſſint cum avis, abavis, Patre, tutore, &c. excommunicatis communicare, & è contra. t.1.r.155.§.1.p.91
Et conſequenter etiam an nomine Patris intelligantur avus, abavus, tutores, &c. ibid.
Communicare an poſſint filij etiam emancipati, naturales, & adoptivi cum Patre excommunicato. t.1. r.156. per totam, p. 92
Communicare an poſſit Pater cum filio excommunicato. t.1.r.157.§.1.ibid.
Communicantes Patres cum filia excommunicata, eo quod poſt profeſſionem matrimonium duxerat, incurrunt excommunicationem. Ibid. ad medium.
Et quid, ſi cenſura incurſa eſt à Patre, filio, &c. propter hæreſim, ſi inſtet periculum infectionis. ibidem poſt medium.
Ubi, quod ſi filius Parochus eſt, non licebit ei Sacra miniſtrare Patri excommunicato, nec coram eo divina facere.
Communicare an poſſint ſervi cum Domino excommunicato. t.1.r.158.§.1.p.92
Et quid, quando ſervitus non præcedit, ſed fuit poſterior excommunicatione, quod idem eſt dicendum de famulis, & etiam operariis. ibid.
Et an etiam uxor, filius, ſervus, & ſupradictæ perſonæ poſſint communicare cum marito, Patre, Domino, &c. excommunicatis etiam in Sacris. ib.§.3. ad medium. p.93
Communicare an poſſint ſervi eiuſdem Domini cum alio ex illis, qui excommunicatus eſt. t.1.r.159.§.1.ibid.
Idem eſt de filiis reſpectu alterius filij. Ibid.
Communicare an poſſit Dominus cum ſervis excommunicatis. ibid.§.2
Communicare cum ſuſpenſo an quis poſſit, ſi talis communicatio fuerit quædam cooperatio cum illo in delicto, & malo uſu miniſterij; & quando vero dicatur cooperari peccato ſuſpenſi. t.3.r.14.§.1.p.175
* Vide verb. *Iniuſte, Iudæus, Miſſam audire, Reſalutare, Sacerdos. Vitare.*

Communicare, Communio ſacra, &c.

Si Communionis annuæ præceptum pueri non obſervent, an incurrant in cenſuram latam ab Epiſcopo ſuper hoc. t.1.r.109.§.1. & ſeq.p.72
Communicare abſque celebratione an poſſint Sacerdotes, qui poſſunt in interdicto Miſſam celebrare, & Clerici, qui poſſunt Divinis Officiis aſſiſtere. t.4. r.9. per totam p.200. & 201
Si communicet laicus infirmum in articulo mortis, abſente Sacerdote, an incurrat irregularitatem. t.5. r.23. §.1.p.216
In communione ſumentes maiores, vel plures Hoſtias, ſeu particulas, an poſſint Inquiſitores punire. t.10. r.84. §.1.p.447
* Vide verb. *Euchariſtia, Iurare, Laicus.*

Communitas.

* Vide verb. *Collegium.*

Commutantes.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ.*

Comparens, Comparere.

Si compareant contumaces poſt annum, an Inquiſitores debeant eos audire, etiam quoad bona reorum confiſcata? Ubi aliqua alia circa bona reorum. t.12.r.27. §.2.p.526
* Vide verb. *Abſens.*

Compellere.

* Vide verb. *Abiurare, Pater.*

Complex.

Complices an teneantur denunciare criminoſi. t.9. r.16. §.1.p.384
Fœmina conſentiens ſollicitationi factæ in confeſſione an teneatur denunciare confeſſarium ſollicitantem. ib.§.2
Ex complicibus quis prior ab Inquiſitoribus debeat torqueri. t.11.r.26. per totam, p.491
Ad extorquendum complices an Inquiſitores poſſint torquere reum confeſſum. t.11.r.27.§.1.p.492
Pro complicibus non eſt torquendus hæreticus niſi cum ſemiplena probatione, quos ſocios criminis habeat. ibid. §.3
Ex complicum ſola denunciatione in crimine ſagarum abſque ullis aliis indiciis an poſſint Inquiſitores torquere perſonas denunciatas bonæ alioquin famæ. t.11. r.30. per tot. p.494
Quando ſuper complicibus datur tortura reo convicto, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula *Citra præiudicium probatorum.* t.11.r.32. per totam p.495
* Vide verb. *Confeſſarius.*

Comprehendere.

An comprehendat mandantes cenſura lata contra facientes. t.1.r.75.§.1.p.49
Ut non comprehendant Inquiſitores particulares nullum Religioſum, nullumve Nobilem, aut alia ratione Inſignem, quàm prius certiorem faciant Inquiſitorem Generalem, & eius Supremum Senatum, ſancitum eſt. t.10.reſol.67.§.2.p.441
* Vide verb. *Capere, Decretum, Irregularitas, Verbum.*

Concedere.

* Vide verb. *Confeſſarius, Curia.*

Concilium.

Ad Concilium Generale, & non ad Inquiſitores ſpectat cognitio, quando Papa in hæreſim eſt deprehenſus. t. 10.r.9. per totam, p.422
* Vide verb. *Appellare.*

Concio, Concionator, &c.

Qui concionem audivit ſimul cum Hæreticis nondum denunciatis, an peccet. t.1.r.72.§.3. ad medium p.48
Concionem in Eccleſia ſimul cum aliis an excommunicatus audire poſſit. t.1.r.133.§.1. paulò ante finem, p.81
Et an interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ. t.4.r.16.§.1.p.203
Concionatores an poſſint pro concionibus aliquid temporale accipere ſine labe ſymoniæ. t.7.r.15.§.1. & ſeqq. p. 317
Si concionem habuerit laicus in Eccleſia cum ſtola, & ſuperpelliceo tanquam Diaconus, an ſit irregularis. t.5. r.23.§.5.p.217
Ab officio concionandi ſuſpenſus an incurrat irregularitatem, ſi concionetur ſaltem cum ſolemnitate. t.5.r.34. §.1.p.222
Idem eſt de excommunicato. ibid.
* Vide verb. *Animadvertere, Excommunicatio, Hæreticus, Laicus, Populus.*

Concubina.

Si Concubinam confeſſarius in confeſſione de Zelotypia arguit, an ſit denunciandus. tract.9.r.70. per totam p.407

Concubinarius.

Qui à concubinario Epiſcopo notorio, aut fornicario ſuſcipit

Ordines, an remaneat ſuſpenſus ab Ordinis exequutione? t.3.r.66.§.1. ante finem p.197
* Vide verb. *Clericus.*

Condemnare.

Condemnare aliquem pro Hæretico per præſumptiones, an Inquiſitores poſſint? t.10.reſ.72.per totam. p.443. & 444
Condemnare abſolutum an Inquiſitores poſſint iterum de eodem crimine pleniori ſuperveniente probatione? t.10.reſ.76. per tot. p.445
Condemnare reum Hæreticum ad pœnam ordinariam an Inquiſitores poſſint, ſi adſunt tantum teſtes ſingulares? t.12.r.31.§.1.p.528
Et quid ſi teſtes de eadem hæreſi ſint concordes, ſed eam quiſque audivit in vario loco, & diverſo tempore, an dicti teſtes ſufficiant ad condemnandum reum pœna ordinaria? ibid. §.2. ante medium, p.529
Condemnare iterum an poſſint Inquiſitores reum abſolutum, ſuperveniente probatione pleniori? t.12. r.35. §.1.p.531
Condemnato reo in pœnam extraordinariam ob defectum probationis, ſi ſuperveniant novæ probationes, an poſſint illum Inquiſitores in pœnam ordinariam condemnare? ibid. §.2

Conditio.

Sub conditione an cenſura ferri poſſit? t.1.r.18.§.1.p.12
Et ſi conditio eſſet de futuro, & omnino impertinens, an cenſura eſſet valida? ibid. §.4. ad medium, p.13
Si conditionalis eſt excommunicatio, & dubium eſt, an conditio fuerit impleta, non ligat. t.1.r.125.§.5.p.79
Sub conditione in futurum data excommunicationis abſolutio, an ſit valida. tom. 1. reſol. 190. per totam p. 110
Sub conditione ſuſpenſio lata, v. g. donec quis ſatisfaciat, vel reſtituat, ſequuta ſatisfactione, an tollatur, ipſo facto, ſuſpenſio ſine aliqua abſolutione. tr.3.r.10. §.1.p.173
Idem eſt de interdicto, & ſecus de excommunicatione, ibid. §.2. per totum.
* Vide verb. *Actus, Appellatio, Conferre, Creditor, Penſio, Reus.*

Conferre.

An conferatur valide abſolutio excommunicationis data ſub conditione in futurum. tract. 1. r.190. per totam p. 110
* Vide verb. *Beneficium, Conſuetudo.*

Confeſſarius.

Confeſſarius quilibet poteſt abſolvere à cenſura permanente per modum ſtatuti, & lata ab homine; ſicut poteſt abſolvere ab excommunicatione lata à iure nemini reſervata. t.1.r.193.§.1.& ſeqq. p.111
Et an hoc etiam extra Sacramentalem confeſſionem. t.1. r.194.§.2. ante finem, p.112
Confeſſarius poteſt abſolvere à reſervatis Papæ, exiſtente impedimento adeundi illum, ſi impeditus nequeat etiam adire Epiſcopum, & Parochum cum onere tamen comparendi, &c. t.1.r.195.§.4.p.113
Confeſſarius an poſſit in articulo mortis abſolvere ab omni excommunicatione. t.1.r.206.§.1.p.118
Et quid, ſi moribundus per confeſſarium poſſit recurrere ad Superiorem? ibid. §.2
Et an ſit neceſſarium, ut poſſit à cenſura moribundus abſolvi, ut præmittat aliquod ſignum contritionis. t. 1. r.207.§.1.p.119
Confeſſarius approbatus an poſſit abſolvere à ſuſpenſionibus, etiam à iure communi non reſervatis. t.3. r.9.§. 2. in fine p.173
Confeſſarius an poſſit tollere interdictum perſonale particulari ſine reſervatione latum poſt ſatisfactionem, vel ſatisfaciendi cautionem. tract.4. reſ.23. per totam p.205
Confeſſarius, qui obligat pœnitentem ad confitendum delictum dignum morte, ſi iuridice interrogaretur, an incurrat irregularitatem. tr.5.r.29. §.1.p.220
Idem eſt, ſi illi conſulat, ut conſentiat ſententiæ mortis iuſtæ, quam differre non poteſt niſi per iniuſtam appellationem. ibid.
Et quid ſi illi conſulat omittere appellationem à iure conceſſam? Ibidem.
Confeſſarius, qui frangit Sigillum confeſſionis, an ſit irregularis? t.5.r.30.§.1. ibid.
Confeſſarius an ſit irregularis, ſi interrogatus à iudice an ſit obligatus ad occidendum reum, reſpondeat eſſe obligatum. t.5.r.78.§.1.p.242
Confeſſarius ſæcularis an poſſit abſolvere pœnitentem, qui commiſit abortum fœtus animati. t.6.r.7.§.6.p.287
Confeſſarius ſpecialiter deputatus quiſnam dicatur, ut poſſit abſolvere ab excommunicatione propter abortum. ibid.§.2. & in reſ. 6. §.2.p.286
Pro confeſſariis advertitur, quod ex mandato Urb. VIII. præcipitur ordinariis, ut omnibus Sacerdotibus tam Regularibus, quam ſæcularibus approbandis ad confeſſiones audiendas in actu ipſius approbationis legatur, intimetur conſtitutio Greg. XV. de ſollicitatione, &c. t.9.reſ.54.§.3.p.400
Si Confeſſarium petant rei, an debeant Inquiſitores illis eum concedere. t.10.r.55.§.1.p.437
Confeſſarius non poteſt reum hæreticum abſolvere, priuſquam ab excommunicatione fuerit abſolutus. ibi. §.3. in fine.
Confeſſarius non debet concedi Hæretico, cauſa pendente, niſi in periculo mortis, ſi fuerit converſus. Ibid.§.4
Confeſſarium aſſerentem pœnitenti, ut ſibi revelet complicem, alias eum non poſſe, nec velle abſolvere, an Inquiſitores poſſint punire. t.10.r.79.§.1.p.446
Confeſſarium talem an pœnitens teneatur denunciare in tribunali S. Inquiſitionis? ibid. §.2
Confeſſarios frangentes Sigillum confeſſionis an Inquiſitores punire poſſint. t.10.r.80.§.1.ibid.
Confeſſarios, qui tempore Iubilæi abſolvunt Hæreticos in foro conſcientiæ, an Inquiſitores punire poſſint. t.10. r.81.§.1.ibid.
Confeſſarius abſolvens aliquem cum opinione probabili non eſt puniendus. ibid.§.2
Confeſſarium ſollicitantem torquere an Inquiſitores poſſint ex delatione unius fœminæ bonæ famæ. t.11.r.21. §.1.p.489
De confeſſariis ſollicitantibus, & an Inquiſitores poſſint eos punire? Ubi plura ſuper hoc. tract. 12. reſ.7. §.1. p.506
Confeſſarius, qui non declarat fœminæ ſollicitatæ obligationem denunciandi, aut qui ei dicit ad talem denunciationem faciendam non teneri, an ab Inquiſitoribus pro qualitate culpæ poſſit puniri. ibid.§.10.p.508
* In indice primo huius tom. 5. ex tract. 9. de *Confeſſariis ſollicitantibus* in confeſſione fere omnes eius quamplurimæ difficultates pertinent ad hoc verb. *Confeſſarius.*
* Vide etiam in hoc indice verb. *Abſolutio, Bulla Cruciata, Carcer, Clauſura, Confeſſio, Iubilæum, Mandans, Sacerdos.*

Confeſſio Sacramentalis, Confiteri.

Si Confeſſionis annuæ præceptum pueri impuberes non obſervent, an incidant in cenſuram latam ab Epiſcopo ſuper hoc. t.1.r.109.§.1.p.72
Quando confitetur negligens in procuranda abſolutione excommunicationis, an teneatur ſe accuſare, quod peccaverit toties contra præceptum audiendi Miſſam, confitendi, & communicandi. tr.1.r.129. §.3. in fine p. 80
Confeſſionis tempus an quis teneatur prævenire, ſi timeat, quod quando obligavit confeſſio, non erit copia confeſſarij. t.9.r.21.§.2.p.386
Confiteri iterum eadem peccata Parocho teneri dicentes

tes confeſſos Religioſis ab Epiſcopo approbatis an poſſint Inquiſitores punire.tr.10.reſ.82.§.1.p.447

Et an ſic dicentes ſuſpecti ſint de hæreſi, & ſint denunciandi in S.Officio.ibid.

Confeſſiones audientes laici, & Eccleſiaſtici non Sacerdotes quomodo ſint puniendi ab Inquiſitoribus.tr.12.r.11.§.1.p.513

Et quid, ſi ſupradicti confeſſiones audiunt, ſed non abſolvunt.ibid.§.4

Ubi etiam, an ſimplex Sacerdos, vel etiam approbatus ſed ſuſpenſus ab audiendis confeſſionibus non comprehenduntur in Decretis Pontificum quamvis confeſſiones audiant, & abſolutionem impendant.§.5

Confeſſio iudicialis, & extraiudicialis, &c.

Si confitetur reus crimen, quando torquetur ſine legitimis indiciis præcedentibus, confeſſio talis non eſt efficax ad condemnandum, nec confitenti præiudicat.t.11.r.2.§.4.p.478

Et quid, ſi poſt confeſſionem in tortura extortam ſine indiciis legitimis ſuperveniat novum indicium. ibid. ad medium.

Confeſſio extraiudicialis an ſufficiat ut Inquiſitores poſſint torquere reum.t.11.r.12.§.1.p.484

Et ſi confeſſionem extraiudicialem revocavit reus, an ſit torquendus.ibid.§.4.p.485

Confeſſio extraiudicialis an ita valeat ad torturam, ut ſi reus in tortura idem confitetur, poſſit condemnari, ſi poſtea non ratificat confeſſionem.ibid.§.5

Confeſſio extraiudicialis an non probetur per teſtes ſingulares? Et quid in crimine hæreſis.ibid.§.6

Ut confeſſionem in tormentis factam reus ratificet, quomodo, & quo tempore Inquiſitores debeant hoc facere? t.11.r.22.§.1.& ſeqq.p.489.& 490

Ubi aliqua alia circa hoc.

Si poſtquam confeſſus eſt reus in tormentis, ſequenti die confeſſionem factam negat, an Inquiſitores debeant iterum torquere reum? tract.11. reſol.23. per totam p.490

Si reus bis tortus bis confeſſus eſt, & revocat confeſſionem, an ſit tertio ab Inquiſitoribus torquendus.t.11.r.24.per totam p.491

De revocantibus confeſſiones. Ubi an Inquiſitores debeant ſtare ſecundo dicto, etiam ſi teſtes negent hæreſim in primo dicto commiſſam.t.12.r.22.§.1.& ſeqq.p.521

Qui confitetur delictum in tortura cum legitima ratihabitione, an ſit ab Inquiſitoribus reconciliandus.t.12.r.24.in fine.p.524

Confitens diminutus de ſe non tamen omnes errores, quid cum eo Inquiſitores facere poſſunt.t.12.r.25.§.2.per totum.p.524.& 525

* Vide verb. *Delictum. Revocare.*

Confirmationis Sacram.

Si Confirmationis Sacramenti Miniſter petat, ut detur ei pecunia in pretium illius, & faciat iurare dantem, ut omnino tali pacto det, an poſſit ſine ſimonia dari? Ubi aliqua alia circa hoc.t.7.r.14.§.1.& ſeq.& in fine §.4.p.315.& 316

Congregatio Sacra.

Congregatio Sacra hodie dat poteſtatem legendi libros hæreticos, & alios prohibitos, & nullus alius Inquiſitor.t.10.r.137.§.4.p.468

Coniugatus. Coniux.

Coniux ipſa an comprehendatur ſub nomine conſanguineorum, ita ut ſit teſtis privilegiata ad effectum revelandi aliquod delictum mariti, & eius conſanguineorum uſque ad quartum gradum ex vi alicuius monitorij?t.1.r.162.§.2.p.94

Coniugatum Clericum non ſervientem Eccleſiæ percutiens an incurrat cenſuram.t.2.r.45.§.1.p.150

Et an talis Clericus perdat privilegium fori.ibid.

Coniugati Clerici uxor, & filij an gaudeant privilegio Canonis, & fori mariti, & Patris incedentis in habitu, & tonſura.ibid.§.3.p.151

Et quid, ſi manus iniectio fieret dictæ uxori, & aliis in odium mariti, vel Patris, an tunc iniiciens manus incurrat excommunicationem? ibidem ante finem.

Et an ad evitandam excommunicationem dictam ſufficiat, ſi tempore, quo percutitur talis Clericus coniugatus non ferat tonſuram, vel veſtes clericales.ibidem §.4

Coniugatus Clericus non bigamus, ſi admittat habitum & tonſuram, & poſtea illum reaſſumat, an gaudeat privilegio Canonis.ibid.

Unde Clericus bigamus bigamia vera, & interpretativa omni privilegio denudatur, ſecus de bigamia ſimilitudinaria, quando Clerici bigami in Sacris conſtituti ſunt.ibid.poſt medium.

Coniugati Clerici an poſſint intereſſe Divinis Officiis tempore interdicti.t.4.r.12.per totam p.202

* Vide verb. *Debitum. Maritus. Matrimonium. Officium. Vir. Uxor.*

Conſanguineus.

Conſanguineus uſque ad quartum gradum an teneatur teſtificare vigore edictorum, ſi non ſunt alij, qui denunciare valeant.t.1.r.162.§.1.p.94

Et an nomine conſanguineorum comprehendatur uxor ipſa.ibid.§.2

Et an hoc intelligatur tam in cauſis criminalibus, quam in Civilibus? Et quid in cauſa hæreſis, & aliis delictis pertinentibus ad Tribunal S.Inquiſitionis? ibidem §.5

Si in conſanguineum Clerici aliquis iniecerit manus in Odium Clerici, an incidat in cenſuram, ac ſi ipſum Clericum percuteret? tract.2. reſ.45.§.5. ante finem. p.251

Qui conſanguineis hæreticis favet, & recipit, an incurrat excommunicationem latam in Bulla Cœnæ contra fautores, & receptatores hæreticorum? t.12.r.21.§.3.& ſeqq.p.520

* Vide verb. *Homicidium. Debitum coniugale.*

Conſcientia erronea.

An ex conſcientia erronea, & non ex ſe peccat mortaliter fœmina mingendo poſt coitum, vel digitis ſemen eiiciendo, quatenus putat hoc conducere ad non concipiendum.t.6.r.32.§.1.p.297

Conſenſus. Conſentiens.

Conſentientes percutere Clericum an cenſuram incurrant.t.2.r.26.§.1.p.140

Conſenſus aliquis de neceſſitate Sacramenti an requiratur in Sacramento Baptiſmi, & Ordinis?t.5.r.60.§.8.p.233

Conſiliarius Regis.

Conſiliarius Regum, & Principum, ut v.g. Regentes, Præſidentes, Magiſtri, Rationales, &c. an ſint irregulares, ita ut ſine diſpenſatione ordinari non poſſint.t.5.r.90.§.1.p.251

Conſilium.

* Vide verb. *Conſulere.*

Conſpurcantes.

De conſpurcantibus ſacras Imagines. Et an hoc factum ſit hæreticale, & eius cognitio pertineat ad Inquiſitores, & quomodo ſupradicti ſint puniendi, quoad abiurationem, & alias pœnas? tract.12.reſ.9. per totam. pag.510

Conſuetudo.

Per conſuetudinem an poſſit Epiſcopus in alieno territorio ſuos ſubditos citare, & in eos iuriſdictionem exercere?t.1.r.98.§.12.p.67

Conſuetudo torquendi, & corrigendi Clericos per laicos an excuſet Superiores à culpa? Et quid de cenſura.t.2.r.44.§.1. & ſeqq.p.151

De conſuetudine,qua gaudent privilegio Canonis,& fori Equites D.Ioannis,D.Iacobi,Alcantaræ,Calatravæ, &c. Commendatarij , & Novitij prædictorum Equitum , quid eſt ſentiendum. t.2.r.50.§.1. per totum. p.153.& 154

Ubi conſuetudo viguerit ante Concilium poteſt Epiſcopus eodem die conferre Ordines minores ſimul cum Subdiaconatu.t.3.r.36.§.3.p.195

Aliquid de conſuetudinibus circa ſimoniam.t.7.r.36.§. *Probatur ſecundo.* & ſeqq. Ubi non approbantur aliquæ conſuetudines particulares exigendi pecuniam in materia ſpirituali pro excuſanda ſimonia.p.336

Ex conſuetudine in Hiſpania de hæreſi ſolum Inquiſitores cognoſcunt , & ut Epiſcopus per ſe , vel per Vicarium Inquiſitoribus aſſiſteret , &c. t.10. reſ.3.§.2. p.420

Propter conſuetudinem Inquiſitores Hiſpaniarum an poſſint aliqua exercere etiam ſi illis non competat de iure.t.10.r.4.per totam,ibid.

* Vide verb. *Acquirere.*

Conſulens. Conſulere. &c.

Si conſulens revocat conſilium , an incurrat adhuc excommunicationem , ſi delictum adhuc committatur. t.1.r.74.§.1.p.48

Et quid ſit ſentiendum de irregularitate ex tali conſilio morte ſequuta ? Et an teneatur reſtituere damna ex tali homicidio emerſa?ibid.§.2.per totum.

Conſulentes an comprehendat cenſura lata contra facientes?Ubi quod non ligatur excommunicatione, qui paratum occidere Clericum conſuluit tantum percutere.t.1.r.75.per totam p.49

Conſulere percuſſionem tantum , vel mutilationem an quis poſſit Patri , filio , fratri,marito , &c. volenti interficere Clericum in flagranti repertum cum filia,matre , ſorore , vel uxore , quando alia via non poſſit illum avertere abſque incurſione cenſuræ. tract.2.r.17. §.5.p.133

Et ſi ſupradictis perſonis conſulat occiſionem Clerici in flagranti reperti , vel iniuſtè invadentis , an ſequuto homicidio in perſonam ipſius Clerici talis conſulens incidat in cenſuram ? tract.2.r.21.§.3. ante medium. p.137

Conſulentes percutere Clericum an incurrant cenſuram? t.2.r.26.§,1.p.140

Qui conſuluit homicidium cuiuſdam Clerici , & poſtea ſerio conſilium revocavit , an ex homicidio ſequuto incurrat irregularitatem , excommunicationem , & obligationem reſtituendi ? tract.2.reſ.27. per totam. p.141

Conſilium revocantes , ſi percuſſio Clerici ſequatur , an incidant in cenſuram.t.2.r.28.§.1.ibid.

Conſulentes percuſſionem Clerici , ſi ante percuſſionem eos pœniteat , & conterantur , an incidant in cenſuram ? t.2.r.29.§.1.p.142

Et ſupponitur non poſſe revocare Conſilium.ibid.

Ubi , an excommunicatio incurratur ab illo , qui poſtquam conſuluit percuſſionem Clerici, moritur , antequam Clericus percutiatur ? §.*Confirmatur inſuper,* in fine. p.143

Qui conſuluit notoriè percuſſionem Clerici , an ſit vitandus , ſicut notorius percuſſor ? tract.2.reſ. 57. §.2. p.158

Conſulens ad mutilandum aliquem an ſit irregularis.t.5. r.69. §.1.p.238

Qui conſilium dedit mutilationis , quem non potuit aliquem aliter ab homicidio avertere , non eſt irregularis.ibid.in fine.

Quidam conſulens omnia , quæ Advocatus exercere ſolet , in quadam cauſa , in qua contingit reum condemnari ad mortem , ſed facta ſunt à conſulente extraiudicialiter,ſed ipſe direxit cauſam, conſuluit , reaptavit, ſcripturam factam à fiſco,quæritur, an incurrerit irregularitatem , & ſi incurrit , an Epiſcopus , & Regulares privilegiati eam abſolvere poſſint , vel an ad Sacram Pœnitentiam recurrere debeat. t. 5. r. 88. per totam. Ubi late. p.246.& 247

Dubius an conſilium ſuum influxerit ad homicidium factum,an debeat ſe reputare irregularem.tract.5.r.105. §.1.p.258

Et in dicto caſu an ſtandum ſit dictis ipſius conſulti , ita ut ſi dicat ſe motum non fuiſſe per conſilium , conſulens maneat liber ab irregularitate. ibidem §. 2. in fine.

Qui à conſilio prius dato fœminæ ad abortum faciendum illam diſſuadere non potuit , an cenſendus ſit irregularis. t.5.r.106.§.5.p.259

Qui conſilium dedit cuidam , qui iam determinatus erat Petrum occidere , ſed ex dicto conſilio citius occidit , an irregularitatem incurrerit ? tr.5.reſ.107. §.1. ibid.

Et in dicto caſu an inciderit in caſum reſervatum homicidij ? ibid. §.6. ſub finem.

Si conſulat Paulus, quod homicidium, quod Petrus vult hodie committere,cras committat, an ſit irregularis ? t.5.r.109.§.1.p.260

Et ſequitur , quod in omnibus eventibus , quibus non pecco ſuadendo , neque teneor ad reſtitutionem. ibidem §.5

Si conſulas homicidium, vel mutilationem eris irregularis. Sed debet tamen conſilium influere,alias non eris illius cauſa. ibid. §.6

Quis conſilio Petri aufugit in quadam obſidione à Caſtris,qui captus & poſtea ſuſpenſus fuit, an Petrus incurrerit irregularitatem. t.5.r.110.§.1.p.261

Ubi alij caſus ad incurrendam, vel non incurrendam irregularitatem ex conſilio.v.g. Qui alteri conſuluit furtum , cui ſcit impendere ſupplicium mortis , ſi hæc ſequatur, an ſit irregularis ? Idem eſt de conſulente alteri , ut effugiat è carcere , à quo ſub pœna mortis effugere non poteſt , vel effringat carcerem , cui fractioni eſſet poſita pœna mortis. Et idem eſt in aliis ſimilibus. ibid. per tot. reſ.

Quis conſuluit Petro, ut ad duellum vocaret Paulum , ſi Paulus poſtea interfecit in duello Petrum , an conſulens incurrat irregularitatem?t.5.r.111.& 112.p.262. & 263

Idem eſt, ſi quis conſulat alteri, ut occidat inimicum, & is cui dedit conſilium occiſus , vel mutilatus eſt. t.5. r.112.§.1. p.263

Conſulens homicidium ad evitandam irregularitatem an non ſolum teneatur revocare conſilium , ſed monere occidendo, ut caveat ? t.5.r.114.§.1.p.264

Et quid , ſi bona fide conſulens putabat ſufficere tantum revocationem ſolam conſilij,an erit irregularis,ſi homicidium ſequatur ? ibid. §.4

Qui conſilium præbet ad abortum faciendum,an incurrat excommunicationem, & irregularitatem.t.6.r.18.§.3. in fine. p.291

Conſilium dans ad abortum fœtus animati,ſi dubitat de effectu ſubſequuto , vel an mulier ſit mota ad abortum faciendum ex conſilio illi præſtito , vel à ſe ipſa , an cenſendus ſit irregularis ? tract.6. reſol.23.§.1. p. 293

Et in dicto caſu an conſulens poſſit ſtare dicto perſonæ fide dignæ, cui datum eſt conſilium,ſi dicat non fuiſſe ab eo motam. ibid. §.4.p.294

Idem eſt de illo, qui dedit conſilium , vel mandatum ad delictum,ut ad homicidium,vel Clerici percuſſionem. ibid. §.3

Qui conſilium dedit de abortu faciendo , ſi non potuit dimovere fœminam in conſilio dato, an incurrat cenſuram , & irregularitatem. tract.6. reſol. 24. per tot. ibid.

Conſulens abortum effectu non ſequuto non incidit in excommunicationem, nec irregularitatem. t.6.r.27. §.2.p.295
Si propter conſilium requiſitum à petente ad pacandam conſcientiam; & in illius foro Reſponſor caſus conſcientiæ recipiat pecuniam, an ſit ſimoniacus? t.7. r.44. per totam.p.340
Conſulens dare, promittere, acceptare, vel accipere munera pro gratiis, & iuſtitiis obtinendis in Curia Romana, vel ſtatu Eccleſiæ, an incidat in pœnas Bullæ Greg. XIII. de Datis, & promiſſis? t.7.r.61. per totam. p.350
Conſulens non incurrit excommunicationem latam contra facientes. t.9.r.77.§.1.poſt med.p.410
Qui conſilium etiam iuſtum dederit reo incarcerato, inſciis Inquiſitoribus, an poſſit puniri ab Inquiſitoribus. t.10.r.89.per totam.p.448
De conſulentibus binas nuptias. t.12.r.4.§.8.p.504
* Vide verb. *Accuſare*, *Appellare*, *Bona temporalia*, *Bulla Cœnæ*, *Carnes*, *Clericus*, *Confeſſarius*, *Conſilium*, *Secretum*.

Conſultores S. Inquiſitionis.

Conſultores S. Officij immunes ſunt ab omni irregularitate propter ſententiam latam contra hæreticos. t.10. r.17.§.4.paulò ante finem.p.424
Conſultorum vota an teneantur ſequi Inquiſitores in imponendis pœnis. t.12.r.38.§.1.p.535
Ubi aliqua alia contingentia inter Conſultores, & Inquiſitores.
Dum Conſultores de cauſis fidei auditis inter ſe diſcurrunt, non audientibus aliis, qui non ſunt conſultores quamvis de his diſcurrant extra Congregationem, non incurrunt pœnas violati ſacrati. Imo poſtquam publicatus eſt proceſſus, & lata ſententia poſſunt dicere votum, quod in dicta cauſa dederunt, quia agitur de re iam publicata. Poteſt tamen eſſe peccatum, quando alij devenerunt in cognitionem illorum, qui contra delinquentes vota emiſerunt. ibid.§. ult. ad medium. p.536
* Vide verb. *Diſpenſare*. *Familia armata*.

Contractus.

Contractus facti à Tutore, vel Curatore excommunicatis an ſint validi? t.1.r.114.§.1.p.74
Contractus initus cum excommunicato vitando an ſit validus non ſolum in favorem contrahentium, ſed etiam in favorem ipſius excommunicati? tract.1.r.119. §.13.p.76
Et hinc fit venditionem, emptionem, locationem, & donationem, tum ab excommunicato, tum ipſi excommunicato factam, validam eſſe. ibidem §.14. pag.75
Et quid de ſupradictis contractibus factis à Prælato excommunicato. ibid.§.15
* Vide verb. *Bona temporalia*.

Contradicere.

Si ſciens non contradicat volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ ei illatæ, an fiat irregularis? tract.5. r.135.§.1.p.274

Contrahere matrimonium.

* Vide verb. *Bona temporalia*. *Fœmina*. *Maritus*. *Matrimonium*. *Nuptia*. *Vxor*.

Contritio.

Si contritionis ſigna excommunicatus oſtendit, aut ſi mortuus eſt in iis etiam ſit denunciatus, poteſt applicari Miſſa. t.1.r.66.§.4.in fine. p.44
Si contritionis nullum ſignum oſtendit obmuteſcens notoriè excommunicatus in articulo mortis, an poſſit à cenſuris abſolvi. t.1.r.208.§.1.p.119
Et quid, ſi conſtaret evidenter ægrum privatum uſu rationis omnino impœnitentem in talem ſtatum incidiſſe? ibid.§.2
Et an in tali caſu etiam laicus poſſit talem excommunicationem concedere? ibid. §.3.
Ubi aliqua alia contingentia in ſupradictis caſibus.
Si contritionis ſigna dedit excommunicatus tempore mortis, ſed non fuit abſolutus, quid eſt faciendum. t.1.r.209.§.1.p.119
Et quid eſt faciendum, ſi non dedit ſigna contritionis? ibid. in fine. p.120
* Vide verb. *Actus*.

Contumacia.

Contumacia an requiratur ad valorem cenſuræ reſpectu Eccleſiæ comminantis ſub cenſura. t.1.r.8.§.1.p.7
Ubi ſupponitur cenſuram, ſuſpenſionem, & interdictum non poſſe valide fieri, ac proinde nec incurri niſi ob peccatum exterius inobedientiæ, & contumaciæ reſpectu Eccleſiæ. Et tripliciter contingit aliquem eſſe contumacem. §.1. & ſeqq.
Contumacia ablata an ceſſet ſuſpenſio, & interdictum ipſo iure ſine ulla abſolutione. t.3. r.11. §.1.p.173
Et quid de excommunicatione maiori, an ſemper ſit neceſſaria abſolutio? ibid. §.2.p.174
* Vide verb. *Auxilium*. *Corrigere*. *Invitus*.

Contumax.

* Vide verb. *Abſens*. *Comparere*.

Conventio.

Conventio quædam Equitum Ieroſolymitanorum excuſatur à labe ſimoniæ. t.7.r.36.§.1.p.335

Converſa Monialis.

* Vide verb. *Colloquentes*, *Mulier*.

Converſari.

Qui converſatur eodem tempore cum duobus excommunicatis, an duas excommunicationes incurrat. t.2.r.53. §.1. poſt med.p.156

Converſus Religioſus.

Converſi Religioſi an comprehendantur, ſi cenſura interdicti feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum. t.4.r.24.§.2.p.206
* Vide verb. *Corrigere*. *Diſputare*.

Convictus.

Quando convictus eſt reus, & datur tortura ſuper intentione, & complicibus, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula; *Citra præjudicium probatorum*. tract.11. r.32. per totam. p.495

Convitium.

Convitium in Sanctos, non ut ſancti ſunt, ſed ex alio capite, poteſt eſſe peccatum veniale ex parvitate materiæ, ut ſi quis per ipſum dicere SS. Criſpinum, & Criſpinianum fuiſſe ſutores, & SS. Ioannem & Paulum fuiſſe Eunuchos, &c. t.8.r.12.§.3.p.357

Cooperantes. Cooperari.

Cooperari cum peccato ſuſpenſi quando dicatur. tract.3. r.14. §.1.p.175
Cooperantes ad abortum ope, favore, potione, vel alio cuiuſcumque generis medicamento, aut ſcribendo literas privatas, vel apochas, aut alia ratione verbis, aut ſignis, an incidant in cenſuram, &c. tract.6. r.27.§.2. pag.295
Et quid, ſi effectus non ſequatur. ibid.§.3. in fine.

Copia.

Ad copiam actorum reo dandam an alter Inquiſitor ſine altero poſſit procedere. t.10.r.38.§.1.p.430
Sine copia indiciorum data reis, & nominibus teſtium, an Inquiſitores poſſint torquere reum. t.11. r.28. per totam. p.492.& 493
* Vide verb. *Curia*.

Copula.

* Vide verb. *Bigamia*. *Maritus*.

Correctio. Corrigere. Corripere.

Si corripere neglexerit maritus uxorem de contumacia, ob quam excommunicata eſt, an peccet? t.1.r.154.§.3. ante finem. p.91

Correctio

Correctionis titulo Prælati Regulares, & ſæculares percutientes Clericum per alios an incidant in cenſuram? Et hic alius, qui in Religione debet eſſe Monachus, an poſſit eſſe converſus ? t.2.r.11.§.1.p.129
Correctionis titulo percutiens Monachum, vel Novitium, an incidat in cenſuram, ſi in Religione adſit ſtatutum, ne Prælati cauſa correctionis percutiant Monachos. t.2.r.12.§.1.p.130
Et quid, ſi Submagiſter contra prohibitionem Magiſtri principalis ? ibid.
Perſonæ, quæ ad correctionem Clerici tenentur, ſi excedant in modum percuſſionis relatæ ad correctionem, vel corrigunt ex odio, an incurrant cenſuram ? Ubi quæ ſunt tales perſonæ ? tr.2. r.14. per totam. p.130. & 131
Correctionis cauſa an pater, aut mater poſſint percutere filium in Sacris conſtitutum, abſque metu cenſuræ. Et quid, ſi tantum ſit in minoribus Ordinibus conſtitutus filius ? t.2.r.15.§.1. ibid.
Idem eſt de avo, ſi talis filius Clericus ſub eius poteſtate eſt. ibid. §.4.p.132
Correctionem fraternam an teneatur adhibere, qui ſcit aliquem violaſſe Bullam Gregor.XIII. de Datis & Promiſſis, antequam denunciet illum ? tr.7. r.60. per totam p.350
Sine correctione prævia an denuncianda ſint delicta pertinentia ad Tribunal S. Inquiſitionis, ſi probari non poſſunt. t.9.r.3.§.1.p.376
Et quid, ſi peccatum ſit de crimine hæreſis, aut muliere ſollicitata in confeſſione. ibid. §.3.p.377
Et quid, ſi dubium ſit, an correctio profutura ſit, necne ? ibid. §.4
Si correctio ſperetur, an pœnitens debeat denunciare Confeſſarium ſollicitantem in confeſſione ? tr.9. r.4. §.1. ibid.
Et quid de hæretico formali. ibid. §.2.& in r.5. p.378
Et quid de aliis criminibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum. t.9.r.5. §.23. p.381

Corrumpere.

Qui corrumpit teſtem prece, minis, aut pretio, ut falſum in Tribunali Sanctæ Inquiſitionis deponat, an debeat puniri ab Inquiſitoribus; & quibus pœnis. t.12.r.16. §.5.p.517

Creditor.

Si creditor, pendente conditione, ſub qua lata eſt excommunicatio, v. g. terminum ſolutionis à iudice latum proroget, & poſtea debitor non ſolvat, an incurrat talem cenſuram ? t.1.r.19.§.1.p.13
Et ſupponitur poſſe creditorem terminum prorogare, difficultas eſt, ſi debitor non ſolvit in ſecundo termino dato à creditore, quid eſt faciendum ? ibid.
Creditor excommunicatus vitandus an poſſit petere à ſuo debitore ſuum creditum, & is ad id teneatur. tr.1. r.116. per tot. p.75
Creditoribus hæreticorum an teneantur Inquiſitores, vel Fiſcus ſatisfacere ? t.10.r.123.§.1.p.461

Crimen. Criminale. Criminoſus.

Et criminibus, quibus à iure infamia annexa eſt, an incurratur irregularitas, v. g. ut ſunt perjurium in iudicio, ſimonia, uſura, ſacrilegium, Duellum, hæreſis, eiuſque favor, crimen læſæ Majeſtatis, percuſſio hoſtilis Cardinalium, & ſimilia ? t.5.r.38.§.1.p.223
Et quid, ſi crimen eſt occultum ? t.5.r.39.§.1.ibid.
Crimina, pro quibus infamia iuris, & irregularitas incurritur. tract.5. r.54. §.5. pag.230. Sed lege eam per totam.
Crimen inducens irregularitatem, ſi ſit occultum, modo ſit externum, an inducat irregularitatem. tr.5. reſ.137. §.1. p.275
Ubi, quod excipitur homicidium, & peccata, quibus cenſura eſt annexa, nam ſi in ea celebratur, irregularitas incurritur, & ſi hæc celebratio occulta, fiat ab excommunicato, vel ſuſpenſo. §.3
In criminalibus amplectenda eſt opinio, quæ favet reo, relicta probabiliori. t.7.r.36.§.2.p.336
Crimina contenta in Edicto DD. Inquiſitorum an ſint denuncianda ante præviam correctionem. tr.9. reſ.5. §.ult. ſub finem. p.381
Criminoſi iam emendati an ſint vigore Edicti Inquiſitorum denunciandi ? t.9.r.6.§.1.p.381
Criminoſi, & complices delicti an teneantur prodere ſe ipſos præter hæreticum dogmatizantem, & eos hæreſim docentem. t.9.r.15.§.2.p.384
Criminoſi in cæteris caſibus ex Edicto Inquiſitorum non tenentur prodere ſe ipſos, ſed poſſunt abſolvi per Cruciatam, vel per privilegium Regularium. ibid.
Et an dicti criminoſi teneantur denunciare complices ? t.9.r.16.§.1.p.384
De crimine hæreſis an poſſit fieri Inquiſitio, licet contra reum nulla præcedat infamia. t.9. r.32. §.2. in fine. p.391
Crimen ſollicitationis an ſufficienter probetur per teſtimonium duarum fœminarum ? tract.9. reſ.64. §.1. p.404
In crimine hæreſis an tollantur ſolemnitates iuris Gentium, vel Divini. t.10.r.31.§.2.p.428
In crimine hæreſis an ſola infamia ſufficiat ad inquirendum, & procedendum ? t.10.r.94.§.3.p.451
In crimine hæreſis an infamia ad iudicandum purgationem probetur per teſtes inhabiles ? ibid. §.4
Crimina omnia cuiuſlibet perſonæ ſi ſint publica ſive ex iudicis ſententia, ſive ex notorietate facti poſſunt abſque ullo peccato evulgari in quibuſcumque locis. t.10.r.131.§.6. p.466
Crimina aliqua Infideles, & Mauri perpetrantes, quibus pœnis puniri debent, & an abiurare ? tr.12.reſ.2.§.1. p.500
Crimen illorum, qui binas nuptias contrahunt, an ſit miſti fori, & an Inquiſitores hoc delictum cognoſcere poſſint. t.12.r.4.§.1.& ſeqq. p.503
* Vide verb. *Complex, Condemnare, Confeſſio extraiudicialis, Delictum, Epiſcopus, Evitare, Filius, Frater, Infamia, Patientes, Pœna, Saga, Socius.*

Crux Signata. Vulgo Sanbenito.

In crucis ſignatæ depoſitione, vulgo dicta *Sanbenito*, an hodie Inquiſitores minimè diſpenſare poſſint ? t.12. r.37. §.3. in fine. p.535

Curator.

Curator an poſſit eſſe excommunicatus. Et utrum validi ſint contractus, qui cum curatore excommunicato fiunt. t.1.r.114. per totam.p.74
Curatore non dato an poſſint Inquiſitores torquere minorem reum, & an curator debeat eſſe præſens in tortura. t.11. r.31.§.1.p.495
Curator in tali caſu an poſſit eſſe ex Officialibus Inquiſitionis. ibid. in fine.
Ubi quod in dicto caſu Pater non eſt conſtituendus in Curatorem filiorum. §.3

Curia.

In curia Eccleſiaſtica Neapolitana reſolutum fuit poſſe concedi Curiæ ſæculari copiam ſententiæ depoſitionis, ſeu degradationis verbalis, & renunciationis, habitus clericalis alicuius Clerici inquiſiti de homicidio in curia ſæculari allegantis eſſe Clericũ, & curia ſæcularis negabat eſſe Clericum ob prædictam depoſitionem, & renunciationem, ſine metu irregularitatis. t.5.r.11.§.ult.p.211
* Vide verb. *Dare, Incorrigibilis, Irregularitas, Index, Lamia, Striges, Relapſus.*

Curſarius.

* Vide verb. *Pirata.*

Cuſtodire.

Qui cuſtodit bona ſubrepta naufragantium, an incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ. t.1.r.44. §.4. p.30

D

Damnare.

* Vide verb. *Abiurare. Pœna.*

Dare, &c.

DAndo munera in Curia Romana pro gratiis, & iuſtitiis obtinendis, quando quis incurrat, vel non incurrat in pœnas latas in Bulla Gregor. XIII. de Datis, & Promiſſis. Vide aliquos caſus in praxi in tract.7. à reſ.47.uſque ad 58. incluſivè. à pag.343. ad 349

Debitum.

Pro debito pecuniario an poſſit fieri interdictum perſonale generale. t.4.r.2. per tot. p.198

Si debita ab hæreticis contracta fiſcus non ſolvit, ipſi in foro conſcientiæ non tenentur ea ſolvere, quamvis poſtea ad pinguiorem fortunam pervenerint. tract.10. r.123. §.2.p.461

Debitum Coniugale.

Qui ſcienter acceſſit ad conſanguineam uxoris ſuæ, ignorans tamen privationem petendi debitum eſſe ab Eccleſia ob hoc peccatum impoſitam, non illam incurrit, nec eget diſpenſatione ad petendum debitum. t.5. r.7. §.3.p.209

Declarans. Declaratio.

Declarans aliquem caſum conſcientiæ Moniali an incurrat cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus? tr.1. reſ. 87. §.8. ante medium. pag.61

* Vide verb. *Beneficiarius. Sententia.*

Declaratoria.

Declaratoria incurſionis in cenſuras latas contra N. an ſit valida ex defectu citationis? t.1.r.6.§.1.p.3

Decretum.

Sub Decreto Urbani VIII. & Sacræ Congregationis, & Paulinæ *Ambitioſæ*, comprehenduntur pecuniæ ad Cambium, vel mutuo acceptæ cum ſolutione lucri ceſſantis vel damni emergentis. t.1.r.79. §.3. ad med. pag.52

* Vide verb. *Appellare. Statutum.*

Defectus.

Ex defectu lenitatis irregularitatem incurrunt miniſtri iuſtitiæ, & non alij? tr.5.r.79. per tot.p.243

Sed vide caſum ſpecialem, in reſolut. 80. per totam. ibid.

* Vide verb. *Conſulens. Irregularitas.*

Defendere. Defenſio. Defenſor.

Defenſores hæreticorum an poſſint ſepeliri in Eccleſia abſque incurſione excommunicationis? t.1. r.72. §.1. pag.47

Defenſores hæreticorum an ſint irregulares. tr.5. r.52. §.1. p.228

Qui ad defenſionem non vitæ, ſed alicuius membri alterum occidit cum moderamine inculpatæ tutelæ, an ſit irregularis. t.5.r.130.per tot.p.272

Qui in defenſione bonorum temporalium, honoris, pudicitiæ, &c. occidit invaſorem, an ſit irregularis? t.5.r.131.§.1. p.273

Ubi, quod quatuor conditiones, in tali caſu ſunt neceſſariæ, ut defenſio ſit licita ſine metu peccati, & irregularitatis. §.3

Propter defenſionem licitam proximi maximè innocentis, & ſibi propinqui, an quis ſit irregularis, ſi occidat invaſorem. t.5.r.132.per tot.ibid.

Defendere vitam filiorum non tenetur Pater lege iuſtitiæ, ſed pietatis, & Officij Paterni? tr.5.reſ.134.§.2. p.274

Defenduntur iura Tribunalis S. Officij, ubi aliqua primo ſupponuntur t.10. r.147. §.1.p.474

Contra defenſores Hæreticorum, & recuſantes ſe purgare an Inquiſitores procedere poſſint? t.12.reſ.21. §.1. & ſeqq. p.519

* Vide verb. *Bulla Cruciatæ. Fugere. Moderamen. Pœna. Sepelire.*

Deferens. Deferre.

Deferens prohibita Infidelibus, quando aliter captivi redimi non poſſunt, an excuſentur à cenſura Bullæ Cœnæ t.1. r.45. §.9.p.32

Deferre arma Infidelibus an ſit licitum, ſi pecunia reportata ſit utilior Chriſtianis? t.1.r.46.per tot. ibid.

Deferre arma Hæreticis, & inſtrumenta bellica an ſit prohibitum in Bulla Cœnæ? t.1. r.47.§.1. ibid.

Et quid, ſi Hæretici ſint publicè denunciati? ibid.§.2

Quando deferre mercimonia Infidelibus iure poſitivo ſit licitum, & quando prohibitum? t.1.r.49.§.6. in fine. pag.33

* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Diaconus.*

Defunctus.

De defunctis Hæreticis, & quomodo contra prædictos debent Inquiſitores procedere; & quomodo, & quando in quibus caſibus, & circunſtantiis eorum bona Fiſco ſunt applicanda. Et aliqua alia circa ſupradicta notanda? t.12.r.28. per tot.p.526. & 527

Degradatio. Degradatus.

Degradatus ad penſum Horarum Canonicarum an teneatur? t.2.r.36.§.1. in fine.p.147

Degradatum realiter Clericum percutiens an incidat in cenſuram? t.2.r.38.§.1.p.148

Degradatus, ſi de facto celebret, an conficeret verum Chriſti corpus? ibid. ante med.

Si degradatus reſtituatur, vel ſi degradatus moriatur, & reſurgeret, an deberet iterum ordinari? Ibid. poſt medium.

* Vide verb. *Curia.*

Delatio.

* Vide verb. *Carcer Confeſſarius.*

Delegare, Delegatio, Delegatus.

Delegatus an poſſit pro diſpenſationibus matrimonialibus ſumere aliquid ratione laboris? tr.7.reſol.46.§.1. pag.341

Si delegatis Gubernatoris iudicium Capitolij, & officialium ſtatus Eccleſiaſtici quis promittat, vel donet munera pro gratiis, & iuſtitiis obtinendis, quando incidat in pœnas latas in Bulla Greg. XIII. de Datis, & Promiſſis? t.7.r.50.& 51.p.345.& 346

Ad delegatos iudices citramontanos non ſpectant pœnæ latæ in dicta Bulla Gregor. XIII. tr. 7. reſol.58. §.4. pag. 349

Delegare facultatem abſolvendi ab hæreſi, an poſſit quilibet Inquiſitor alicui Confeſſario. tract.8. reſ.19. §.2.p.361

Delegare examen teſtium in aliquo caſu an Inquiſitores poſſint? t.10. r.40. per totam. p.431

* Vide verb. *Committere, Diaconus, Iuriſdictio, Præſentare, Provincialis, Subdelegare.*

Delicatum.

Delicatis magnæ potentiæ non eſt imponendum onus ſe præſentandi Sedi Apoſtolicæ, quando ab Epiſcopo abſolvuntur ab excommunicatione incurſa ob percuſſionem Clerici enormem? tract.2.reſol.66.§.2. pag.161

Delictum, Delinquens. Delinquere.

Delinquentes extra territorium an poſſint ligari cenſuris annexis ſtatuto, præcepto, vel ſententiæ ſive generali, ſive ſpeciali proprij Epiſcopi. t.1.r.99.§.1.p.67

Et quid, ſi delictum ſubditi perpetratur intra Diœceſim, ſi extra Diœceſim ſubditus commoretur. ibid. §.5. pag.68

Pro

Pro delicto extra territorium commiſſo,ſi ad ſuam Diœceſim redeat ſubditus, an poſſit illum Epiſcopus punire? ibid. in fine.

Si delictum ſubditus committit in loco exempto intra proprium territorium Epiſcopi, an Epiſcopus poſſit eum cenſura ligare? t.1.r.102. §.5.circa med.p.70

Si delictum inchoatum ſit in proprio territorio, & conſummatum in alieno, an tunc ſubditus Epiſcopi incurrat cenſuram ſtatuti generalis ſui Epiſcopi,v. g. an quis contrahat cenſuram homicidio,& ſtupro impoſitam, ſi exiſtens in ſuo territorio occideret exiſtentem in alieno, vel ſi decipit Virginem in territorio, & extrahit eam a territorio, & in alieno illam violavit. t.1.r.103. §.1. ibid.

Delicti ratione an poſſit Epiſcopus excommunicare ſubditum alienum.t.1. r.105.§.1.p.71

Sed quando cenſura lata eſt ab Epiſcopo per ſententiam generalem, non ligat niſi ſubditos ratione perſonæ,& domicilij,non autem eos, qui ſubditi non ſunt, etiam ſi extra eius Diœceſim exiſtant,& tale delictum committant. t.1.r.105.§.3.p.71

Ubi alius curioſus caſus circa hoc.

Ex delicto an irregularitas incurratur, ſi delinquens noſcat peccatum, ſed ignorat ius poſitivum prohibens ſub dicta pœna irregularitatis? tract.5.r.4.per totam. pag.207

Si pro delicto aliquo commiſſo dubium eſt, an à iure impoſita aliqua irregularitas ſit, &c. an tunc iudicandum ſit non eſſe irregularitatem, &c. in eo caſu conſtitutam. t.5.r.8.§.2.p.210

Delicta pro quibus incurritur infamia iuris, & irregularitas. tr.5. r.54. §.2. p.230. Sed lege eam per totam. à p.229. ad 231

Quando delictum ſcitur à decem perſonis, an dicatur delictum occultum? t.8.r.16.§.1.in fine. p.359

Delicta,& peccata pertinentia ad Tribunal S.Inquiſitionis an ſint denuntianda, etiam ſi probari non poſſint? Et quid, ſi delictum eſt de crimine hæreſis. t.9. r.2.per totam. p.375

Et an ſine prævia correctione denuncianda ſint.Et quid, ſi delictum ſit de crimine hæreſis, vel de muliere ſollicitata in confeſſione, aut contra communitatem. t.9. r.3.§.1.p.376

Delinquentem non manifeſtare ſub peccato mortali tenentur Eccleſiaſtici, qui interſunt ſententiæ contra Confeſſarios ſollicitantes in confeſſione? t.9.r.94.per tot.pag.416

Delictum Enſalmorum non eſt miſti fori reſpectu Magiſtratuum ſæcularium? t.10.r.108.§.2.p.455

Delictum, ſi alia via probari poteſt, nullo modo adhibenda eſt tortura. t.11.r.1.§.5.p.477

Qui delictum confitetur in tortura cum legitima ratihabitione, an ſit reus ab Inquiſitoribus reconciliandus. t.12.r.24. §.5.in fine. p.524

* Vide verb. *Abiuratio, Arbitrium, Crimen,Denunciare, Edictum, Vitare.*

Dæmoniacus.

Dæmoniaci an ſint irregulares, ſi omnino à vexatione Dæmonis liberati ſunt? t.5.r.60.§.1.p.233

Dæmoniacus poſt Ordines ſuſceptos ab illis abſtinere debet, Ubi tamen curati fuerint, in iudicio Epiſcopi, & unius anni ſpatio liberi poterunt ſua Officia repetere. ibid. §.5

Denunciare, Denunciatio, &c.

Qui denunciare tenetur ex vi monitorij furtum, ſi non denunciat, non ſolum incurrit excommunicationem, ſed inſuper tenetur reſtituere damna inde ſequuta. t.1. r.163. §.1.p.95

Qui non denunciavit delinquentes contra Bullam Gregor.XIII. de Datis, & Promiſſis, an incidat in excommunicationem. t.7.r.59.§.1.p.349

Et an in hac pœna ſolum ligentur exiſtentes in curia Romana.ibid.§.2

Et an antequam quis denunciet tales delinquentes teneatur adhibere correctionem? t.7.r. r.60. per totam. p.350

Si non denunciat fœmina ſollicitata, an poſſit abſolvi per Cruciatam, ſi poſtea denunciet.t.8.r.32.§.*Notant.* poſt med.p.369

Denunciandus non eſt aliquis ob levem ſuſpicionem de hæreſi, ſed ob vehementem.t.10.r.30.§.1.p.428

Denunciandi an ſint S.Officio,qui utuntur medicamento ut dicunt ſympatico, quando in abſentia infirmi vulnerati applicatur eius ſanguini t.10.r.109.§.1.& ſeqq. p.455

Denunciationem omittens fœmina ſollicitata, an ut fautrix ſit ab Inquiſitoribus punienda? t.12. r.7.§.12. p.508

* Sup. his verbis *Denunciare. Denunciatio. &c.* in indice primo huius tom.5. ex tract.9.de *Denunciationibus*.lege omnes quamplurimas eius difficultates.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Confeſſarius. Confeſſio. Debitum. Detegere. Dubium. Filius. Hæreticus. Reuelare.*

Deponendum. Depoſitio.

Depoſitio unius teſtis inhabilis an ſufficiat ad torturam? Et quid ſi ſint duo.t.10.r.74.§.2.p.444

Depoſitio duorum ſociorum criminis an ſufficiat ad torturam? t.11.r.7.§.4.p.481

Depoſitio ſocij criminis adminaculata an ſufficiat ad torturam, ſi Inquiſitores videant ipſum pati alios defectus t.11.r.8.§.1.p.482

Et quid, ſi ſit bonæ famæ,& conditionis. t.11.r.9. §.1. ibid.

Depoſitio ſocij criminis facta in tortura an ratificanda ſit extra illam? t.11.r.27.§.4.p.492

* Vide verb. *Fidem facere, Filius, Socius, Teſtis, Crux ſignata.Curia.*

Deprædantes. Deprædatio.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ.Subripere.*

Detegere.

Detegere Patrem ſpiritualem ex vi monitorij an teneatur filius ſpiritualis? Et quid, ſi caſus pertineat ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis? tract.1.r.161. per totam p.94

* Vide verb. *Clamare. Denunciare. Reuelare.*

Diaconus.

Diaconus audiens Lectorem legum,& medicinæ in domo ſua an incidat in excommunicationem? t.1.r.73. §.4. pag.48

Et quid in Scholis publicis? ibid.§.3

Diaconus ex delegatione an poſſit abſolvere ab excommunicatione minori? t.1.r.182.§.4. p.107

Diaconis venatio eſt prohibita ſub pœna ſuſpenſionis *in cap.de Cler.venat.*t.3.r.64.§.1.p.197

Sed ſi raro cauſa recreationis fiat,non eſt peccatum mortale,& ſecus ſi frequens fiat.ibid.§.2

Diaconus ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem, ſi canat Evangelium in eadem Miſſa ſuæ Ordinationis an incurrat irregularitatem? t.5. reſ.18.§.1. p.213

Diaconus miniſtrans Euchariſtiam an incurrat irregularitatem,ſi id faciat ſine commiſſione Sacerdotis,& extra extremam vel gravem neceſſitatem? t.5.r.23.§.6. p.217

Diacono an ex officio competat Euchariſtiæ diſpenſatio? Et quid de diſpenſatione ſanguinis? ibidem §.8

Diaconus, nulla urgente neceſſitate, an iuſſu Sacerdotis poſſit Euchariſtiam miniſtrare.ibid.§.11

Diaconus in caſu neceſſitatis, an adhuc prohibente Sacerdote, vel Epiſcopo poſſit moribundo miniſtrare

Uiati

Viaticum ? ibid. in fine.

Diacono an ſit licitum,deficiente Sacerdote vel abſente, in die Paraſceves in Altari Hoſtiam conſecratam conſumere , & reliquas cæremonias peragere ? ibidem §.12

Diaconus an poſſit in die Paraſceves Hoſtiam ex Altari deferre ad ſepulchrum , ſicut poteſt idem Sacramentum ex uno Altari ad aliud transferre ? ibidem §.13

Diaconus exercens Medicinam , & Chirurgiam, quando incurrat irregularitatem , morte ſequuta , & quando verò illam non incurrat?Pro quibus diverſi caſus proponuntur in praxi. t.5.reſ.71.72.73.& 74. per totas à p.238.ad 240

Dictum.

* Vide verb. *Crimen. Negare. Socius.*

Dies.

* Vide verb. *Actum.*

Digitus.

Qui digitos ſex in manu ſua habet coniunctos , vel diviſos , ſi non adſit impedimentum in uſum membri , an ſit irregularis ? t.5.r.62.§.1.p.235

Et an hoc arbitrio Epiſcopi relinquatur , ſi hæc deformitas inducat irregularitatem?ibid.§.2

Qui digitum in rixa alteri præſcindit , an ſit irregularis? t.5.r.63.§.1.ibid.

Qui digitum , vel partem digiti ex indignatione,vel impatientia abſcidit ſibi an ſit irregularis.t.5.reſ.65.§.3. p.236

Dignitas.

Ad dignitates Eccleſiæ Cathedralis,& principales Eccleſiæ Collegiatæ non cenſetur diſpenſatus, qui ad beneficia curata diſpenſatus fuit.t.5.r.144.§.3. ad medium. p.281

* Vide verb. *Diſpenſare.*

Dilatare.

Si dilatere pars tempus abſolutionis excommunicationis ad reincidentiam à iudice factæ, an incurratur excommunicatio ,elapſo tempore , vel neceſſe ſit aliam excommunicationem ferre ? tr.1. reſol.192. per totam. p.111

Diligentia.

Si diligentia debita adhibita fuit, an incurratur irregularitas ob homicidium caſuale , ſi factum fuit dando operam rei illicitæ?t.5.r.122.per tot.p.268

* Vide verb. *Negligentia. Venenum.*

Diminutus.

De diminuto reo quid eſt faciendum , qui confitetur de ſe non tamen omnes errores ? t.12.r.25.§.2. per tot. p.524

Dimiſſoria.

Qui ſine dimiſſoriis literis , vel cum falſis ſuſcipit Ordines minores , an incurrat ſuſpenſionem ? t.3.r.36.§.1. p.185

Et quid , ſi ſuſcipit Ordinem ſacrum ? t.3.reſolut.38.§.1. p.186

Difficultas verò eſt , an incurrat irregularitatem ? ibid. §.2.p.187

Qui dimiſſorias impetrat titulo ficto,an incurrat ſuſpenſionem latam in eos , qui ſine literis dimiſſoriis ordinantur , v.g. qui ob fictum patrimonium initiantur. t.3.r.47.§.1.p.190

Ubi , quid de eo , qui patrimonio , aut donationi ſibi factæ renunciavit antequam literas dimiſſorias impetraret,an contrahat ſuſpenſionem.§.3

Et quid , ſi poſt ordines ſuſceptos donationem reſtituit donanti.t.3.r.50.per tot.p.192

* Vide verb. *Abbates.Capitulum Sede vacante.Diſpenſare. Epiſcopus. Examinare. Patrimonium.*

Diœceſis.

* Vide verb. *Delictum. Epiſcopus. Subditus. Territorium.*

Diſcrepare.

Quando diſcrepant Inquiſitores , & Ordinarij in imponendis pœnis , quid eſt faciendum ? t.12.reſ.37.§.1. p.534

Diſcurrere.

* Vide verb. *Conſultores S. Officij.*

Diſiunctivum.

Diſiunctiva ſuſpenſio nempe ab Officio,vel beneficio an ſit valida ? Ubi aliqua contingentia in dicto caſu t.3. r.5.per tot.p.171

* Vide verb. *Forma.*

Diſpenſare. Diſpenſatio. &c.

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus , ſi æquum iudicaverit cum contritis , & confeſſis mortuis in duello , ut ſepeliant eos in loco ſacro. Vel an poſſint ſpelire eos abſque ulla diſpenſatione.t.1.r.67.§.1.p.44

Abſque diſpenſatione excommunicatus excommunicatione minori impetravit penſionem , quam poſtea ſine licentia Papæ extinxit ? quæritur quid iuris ? t.1.r.180. §.1.p.104

Ubi , quod abſque diſpenſatione penſio redimi non poteſt. Et probatur ſimoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico. §. 5. poſt medium. p.105

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus ſuper ſuſpenſione à iure lata , & Pontifici reſervata , ſi delictum eſt occultum? t.3.r.9.§.2.paulo poſt initium.p.173

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus.Confeſſarius virtute Cruciatæ , & Regularis vigore privilegiorum ſuorum ſuper ſuſpenſione incurſa ob receptionem Ordinum extra tempora extra legitimam ætatem,& ſine literis dimiſſoriis,vel cum falſis,& licita miniſtrant in ſuſceptis ordinibus ante obtentam licentiam,an etiam ſuper hac irregularitate diſpenſare poſſint?t.3.r.37.§.10.& ſeqq. p.186.& reſ.38.§.2.in fine.p.187

Sine ulla diſpenſatione ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem , an poſſit celebrare illa completa, ſi bona fide , & inculpabiliter ſuſcepit Ordinem tract.3. r.43.§.1.p.189

Et quid , ſi in dicto caſu mala fide, & omnino culpabiliter ſuſcepit,Ordinem,ibid.

Diſpenſare poteſt Epiſcopus ex rationabili cauſa in interſtitiis ad Ordinem. Idem eſt , quando Abbates remittunt ſuos ſubditos, ut ab Epiſcopo ordinentur.t.3. r.45.§.2.& 3.p.190

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus , ut quis ordinetur ſine patrimonio v.g.ut ſi quis ſit doctus,& gradu inſignis. t.3.r.49.§.3.p.192

Sine diſpenſatione an poſſit aſcendere ad ſuperiores Ordines , v.g. ordinatus ad Subdiaconatum ſine titulo,& patrimonio?ibid. in fine.

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus cum promoto per ſaltum, vel prætermiſſum ordinem ſuſcipiat, & in Ordine malè ſuſcepto miniſtret , & ad Superiores aſcendat , vel an indigeat Apoſtolica diſpenſatione?tract.3.r.58.§.4. p.195

Diſpenſare an poſſit Epiſcopus etiam poſt adminiſtrationem in male ſuſcepto Ordine , ſi adminiſtratio fuit ex ignorantia ?ibid. ad med.

Et quid , ſi publice , & ſcienter ante diſpenſationem miniſtravit in male ſuſcepto Ordine , an Epiſcopus diſpenſare poſſit , ut prætermiſſum ordinem ſuſcipiat, & in male ſuſcepto miniſtret, vel indigeat Apoſtolica diſpenſatione?t.3.r.60.per tot.p.196

Et an hoc etiam procedat non ſolum in maioribus Ordinibus, ſed etiam in minoribus.ibid.§.1.in fine.
An diſpenſare Epiſcopus minimè poſſit in irregularitate contracta, quando Epiſcopi ferunt excommunicationem contra furtivè,&c. ordinationi ſe ingerentes,&c. t.5.r.15.§.2.p.212
Diſpenſare ſolus Papa poteſt, ut aſcendant ad ſuperiores Ordines Clerici, qui non Sacerdotes confeſſiones audierunt,in ſuſceptis verò ut miniſtrent Epiſcopus proprius diſpenſare poſſit.t.5.r.22.§.3.p.216.& in reſ.26. §.3.p.219
Et quid, ſi delictum eſt occultum, an tunc diſpenſare Epiſcopus poſſit ad ulteriores Ordines? t.5.r.22.§.3. p.216
Sine diſpenſatione poteſt celebrare Sacerdos publicus, concubinarius, vel adulter poſt peractam pœnitentiam.t.5.r.39.§.4.p.223
Diſpenſare quis poſſit in irregularitate, ſi eſt occulta contracta ab hæreticis, Schiſmaticis, & ſuſpectis de hæreſi, an ſolus Pontifex? tract.5.reſol.46. §. ultim. p.227
Sine diſpenſatione ulla, an poſſit hæreticus occultus poſt impetratam abſolutionem celebrare? tract.5.r.49.§.2. ibid.
Et quid, ſi hæreticus ſit publicus poſt pœnitentiam, & abiurationem t.5.r.50.§.3.p.228
Et quid de ſuſpectis de hæreſi poſt pœnitentiam,& abiurationem?ibid.§.1
Diſpenſare eſt prohibitum Inquiſitori generali Hiſpaniarum cum Sacerdoribus hæreticis pœnitentibus,ut Miſſam celebrent.ibid.§.3.poſt med.
Diſpenſari quomodo poteſt infamia iuris, ob quam irregularitas incurritur.t.5.r.54.§.5.p.230
Diſpenſabilis an ſit per Epiſcopum irregularitas contracta ex defectu lenitatis ab aliis, quam à miniſtris iuſtitiæ?t.5.r.79.§.1.p.243
Idem eſt de Confeſſario Regulari privilegiato.t.5.r.88. §.3.p.247
Et ſi in dicto caſu Epiſcopus, & Confeſſarius Regularis nollent diſpenſare, an Advocatus conſulens homicidium vel alius incurrens irregularitatem ex defectu lenitatis poſſint confugere ad Sacram Pœnitentiariam pro diſpenſatione?ibid.§.8
Quis diſpenſare poteſt in irregularitate ex defectu lenitatis, an Prælatus Regularis circa ſuos, & Epiſcopus, & Commiſſarius Cruciatæ circa alios.t.5.r.89.§. *Sed quis*, & ſeq.p.248
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus in irregularitate mandantis aliquem occidere, ſi mandatarius occiſus eſt.tr.5. r.113.§.1.& ſeq.p.263.& 264
Non eſt moraliter indiſpenſabilis ab Epiſcopo irregularitas contracta ex homicidio facto in ſui defenſionem culpabilem,ſed comprehenditur in Concilio Trid.*ſeſſ.* 24.c.6.t.5.r.127.§.4.p.272
Abſque diſpenſatione Titius irregularis ſumpſit primam tonſuram,& poſtea obtinuit beneficium dando mediatori magnam pecuniarum ſummam, quæritur, quid iuris? Ubi aliqua alia curioſa circa hoc.t.5.r.138. per tot.p.275
Sine diſpenſatione an illegitimus poſſit obtinere penſionem, ſi ſaltem ſit prima Tonſura initiatus? t.5.r.143. §.5.p.281
Diſpenſatus illegitimus à Papa, ut poſſit obtinere beneficium Curatum, ſi poſtea efficiatur Religioſus,an poſſit ſine nova diſpenſatione fieri Prælatus Regularis? ibid.§.ult.
Qui diſpenſatus eſt, ut beneficium ſimplex obtineat,non cenſetur diſpenſatus, ad Canonicatum, & Dignitates Eccleſiæ Cathedralis, & Principales Eccleſiæ Collegiatæ.ibid.§.3.p.280
Et quid ſi talis diſpenſatus eſt ad beneficia Curata. tr.5. r.144.§.3.p.281
In diſpenſatione ad Dignitates non cenſetur diſpenſatus ad Dignitatem maiorem Eccleſiæ Cathedralis,& principalem Eccleſiæ Collegiatæ. ibidem ante finem dicti §.p.282
Diſpenſatus illegitimus ad Ordines,an intelligatur ſolum ad minores Ordines diſpenſatus? ibid.in initio dicti §. p.281
Diſpenſare in irregularitate contracta ex abortu an Epiſcopus poſſit? t.6.r.9.§.1.p.288
Ubi,quando in Sacra Pœnitentiaria in caſu occulto quis poſſit diſpenſationem ſuper irregularitate abortus,debet exprimere, ſi erat fœtus à ſe genitus, alias gratia eſt ſubreptitia.
Diſpenſare in irregularitate ſuorum ſubditorum contracta ex abortu animato an Prælati Regulares poſſint. t.6.r.10.§.1.ibid.
Et quid, ſi homicidium eſt occultum apud ſæculares, & manifeſtum apud Fratres?ibid.§.2
Et an hoc extendatur ad quodcumque homicidium voluntarium ſubditorum.t.6.r.11.§.1.in fine.p.288
Et an hanc diſpenſationem poſſit Prælatus Regularis commitere uni Confeſſario ſubdito? ibidem. §.3. p.289
Et an hac diſpenſatione ſuper excommunicatione,& irregularitate indigeat Religioſus,ſi in viſitatione,aut Capitulo fuerit diſpenſatus in irregularitatibus,prout fieri ſolet in viſitatione à Prælatis, etiam ſi Religioſus crediderit ſe non indigere dicta Prælatorum diſpenſatione pro tunc.t.6.r.12.§.2.ibid.
Si expreſſe non diſpenſaret Papa cum illo, qui cum ipſo Pontifice ſciente committeret Symoniam,an in pœnas incidat.t.7.r.1.§.1.p.305
Diſpenſare videtur Principem cum illo, cui confert dignitatem,ſi Princeps ſciat talem eſſe ad eam inhabilem, ibid.§.2
Si diſpenſationem petendi Symoniacus eſt in mora, non eſt abſolvendus virtute Cruciatæ, alioqui interim abſolvi poſſit.t.7.r.7.§.1.in fine p.311
Diſpenſare an poſſit Epiſcopus in inhabilitate occulta Symoniæ ad alia beneficia.t.7.r.17.§.3.p.319
Diſpenſare poteſt Epiſcopus iure ſuo cum promoto Symoniace in minoribus ordinibus, & prima Tonſura t.7.r.32.§.11.p.331
Item, ut in maiori ordine miniſtret rite ſuſcepto,non autem in eo, quem per ſymoniam recipit, neque ut ad alios ordines poſſit aſcendere,ſi ſciens, & volens viam fecit ſibi ad ordines per ſymoniam.ibid.§.12
Diſpenſationes, quæ ſolo verbo perficiuntur, an ſub nomine gratiarum includantur in Bulla Greg. XIII. de datis,& Promiſſis.t.7.r.47.per totam p.343
Diſpenſare Inquiſitores poſſunt ſe ad invicem ſuper irregularitatibus.t.10.r.69.§.1.p.442
Et an hoc privilegium Commiſſariis Inquiſitorum competat.ibid.§.2
Diſpenſare ſuper irregularitate contracta ab Hæreticis an Inquiſitores poſſint.t.10.r.136.§.1.p.467
* Vide verb. *Abſciſſio*, *Amens*, *Beneficium*, *Bulla Cœnæ*, *Bulla Cruciatæ*, *Caſtrare*,*Conſiliarius Regis*,*Crux ſignata*,*Delegatus*, *Extra tempora*,*Invitus*,*Officium divinum*, *Pœnitentiaria*,*Superior Regularis.*

Diſputantes. Diſputare.

Diſputare an poſſit laicus Doctus cum Hæretico? Ubi explanatur quid *in cap. Inhibemus*, ſignificent illa verba, *Inhibemus,ne cuique laicæ perſonæ, &c.*t.8.r.10.§.3. p.356
Ubi,an comprehendantur ſub dictis verbi Religioſi laici, ſeu Converſi, Donati, & Sanctæ Moniales.§.3
Diſputantes de Fide in caſu de iure prohibito an Inquiſitores poſſint punire, & contra illos procedere.t.10 r.77.§.1.p.445

Et

Et in dicto caſu an includatur Clericus, quamvis indoctus, &c. ibid. §.3
Ubi, quod in dicto caſu excommunicatio non incurritur à laicis ipſo facto, ſed per iudicem Eccleſiaſticum eſt infligenda.

Diſtributiones.

Diſtributionibus Præbendarum, an gaudeant Inquiſitores, quamvis non reſideant? t. 10. r. 135. per totam. p.467

Divinatores.

De Divinatoribus,& de pœnis,quibus ab Inquiſitoribus, debent puniri. t.12. r.10.§.1.p.510

Doctor.

Doctorum communis opinio an poſſit introducere aliquam irregularitatem, vel ſuſpenſionem, etiam ſi clarè non ſit expreſſa in iure? tract.5.reſol.9.per totam. p.210

Dogmatiſta.

De Dogmatiſtis, & pœnis quibus debent puniri. Et an vero in pœnam deneganda ſit illis Euchariſtia? t.12. r.23. per totam. p.522

Doloſè.

Qui doloſè non impedit percuſſionem Clerici, cum impedire poſſit, an incurrat cenſuram? t.2. r.23. §. *Sed non.* ad med. p.138

Domicilium.

Qui domicilium mutat poſtquam ab Epiſcopo excommunicatus fuit, an poſſit abſolvi ab Epiſcopo huius novi domicilij, vel abſolvendus ſit ab Epiſcopo, qui eum excommunicavit. t.1.r.199. per totam. p.115
Qui domicilia duo habet, unum in loco interdicto, alterum in loco non interdicto, an cenſeatur ille interdictus. t.4.r.13.per tot.p.202

Dominus.

Domino abſente, vel ignorante, ſi Epiſcopus ſuum ſervum ſcienter ordinet, an ſervus liber fiat, & Epiſcopus duplicatum Domino pretium reddere teneatur? t.5.r.57.§.4.p.232
Domino,ſciente,vel non contradicente,ſi ſervus recipiat Ordines,an fiat liber? ibid.
Si Dominus nihil prorſus mancipio præbeat, quod inſumat iniuſtam recreationem, an tunc poterit ſervus ex bonis Domini inſumere aliquid ad moderatam recreationem, &c. t.7.r.17.§.2.p.318
Domini temporales impedientes familiam armatam S. Inquiſitionis pro delatione armorum, an poſſint ab Inquiſitoribus puniri tanquam turbatores S. Officij Inquiſitionis, t.10.r.20.§.2.p.424
* Vide verb. *Communicatio Civilis.*

Donatio. Donum.

Si donationem quis reſtituat donanti poſt ſuſceptos Ordines,an præter peccatum mortale incurrat ſuſpenſionem. t.3.r.50. per tot. p.192
Si donum accepiſſe miniſtrum Inquiſitionis alius miniſter ſciverit, an teneatur ſub pœna excommunicationis illum Inquiſitori revelare. tract.10.reſol.134. §.1. p.467
* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Dimiſſoria.*

Dormire.

Qui dormire ſimulat, & profert aliquam hæreſim,quam verè tenet, an ſit hæreticus externus, ſi audientes ſibi perſuadent verè dormire. tract.8.reſol.7. per totam. p.355
* Vide verb. *Somnus.*

Dos.

Si dos petatur à Moniali, quando Monaſterium eſt dives,an incurratur labes ſimoniæ.t.7.r.13.per tot.p.314
Dotes ex bonis confiſcatis an Inquiſitores teneantur dare filiis hæreticorum. tract.10. reſolut.119.per totam. pag.459

Dubitans. Dubitare. Dubium, &c.

In dubio utrum cenſura ſit lata vel ferenda, cenſenda ſit tantum ferenda. t.1.r.3.§.1.p.1
Dubium autem prudens denunciationis excommunicationis non ſufficit, ut teneamur vitare excommunicatum, ſed requiritur notitia moraliter certa dictæ denunciationis. ibid.
Dubius an excommunicationem contraxerit, quid facere debeat? Idem eſt de ſuſpenſione, & interdicto. tra. 1. r.125.§.1.p.79
Dubius de alterius excommunicatione, & denunciatione an debeat illum vitare. ibid.§.3
Dubius an irregularitatem incurrerit,quid facere debeat. t.1.r.126.§.1.ibid.
Qui dubitat ſe eſſe excommunicatum, an poſſit audire Miſſam? Et ſimili dubio exiſtente an liceat aliis cum eo communicare. t.1ir.134. per totam. p.82
Quando dubitatur, an cadaver ſpeliendum ſit in loco ſacro, tunc debet in loco ſacro ſpeliri, nam in partem favorabilem, & meliorem eſt inclinandum, & non eſt deneganda ſepultura Eccleſiaſtica, niſi in caſu claro, & manifeſto. tract.1.reſol.214.§.1.in fine. p.122
Si dubitatur, an percuſſio Clerici ſit levis, vel gravis, an iudicandum ſit eſſe gravem. tr.2. reſ.5. per totam. p.126
Dubius de percuſſione Clerici notoria,an teneatur vitare percuſſorem. t.2.r.59.§.1.p.158
In dubiis percuſſionibus an potius percuſſiones declarandæ ſint graves, & enormes, quam leves. t.2.r.60. §.2. in fine p.159
Quando dubitatur, an lex fuerit promulgata, & uſu recepta, tunc non obligat lex, & ſi cenſuram, ſuſpenſionem, & irregularitatem imponat. t.3.r.37.§.6. pag.186
Quando dubium eſt, an de iure ſit pro aliquo delicto commiſſo impoſita aliqua irregularitas, iudicandum ſit non eſſe irregularitatem in dicto caſu conſtitutam. t.5.r.8.§.2.p.210
In dubio, ſi incurrerit quis excommunicationem, in miniſtrando Sacramenta? efficiatur irregularis.t.5.r.33. per totam. p.221
Dubius, an quis ſit illegitimus,debet cenſeri irregularis? t.5.r.44.§.1.p.225
Qui dubitat,an occiderit, vel mutilaverit in bello iuſto, an ſit irregularis. t.5.r.101. per totam. p.255
An in dubio facti non ſolum homicidij, ſed in aliis caſibus dubiis quis cenſendus ſit irregularis.t.5.reſ.103. §.1.p.256
Dubius, ſi mandatum ſuum influxerit ad homicidium, an debeat irregularem ſe exiſtimare. tr.5.reſ.106. §.1. p.258
Si dubium ſit inter multos,quis ex illis occiderit,an omnes remaneant irregulares. tract. 5. reſolut. 118. §. 1. p.265
In dubio,an fœtus ſit animatus,qui fecit abortum, an ſit irregularis. t.6.r.21.§.1.p.292
Et quid quoad alias pœnas annexas irregularitati, qualis eſt privatio Officij, beneficij, & inhabilitatis ad hæc duo.ibid.§.2.ante finem. p.293
Et quid, ſi dubitat de effectu ſubſequuto, qui procuravit abortum fœtus animati, vel an mulier ſit mota ad abortum faciendum ex conſilio ei præſtito,vel à ſe ipſa, an cenſendus ſit irregularis. t.6.r.23.§.1.ibid.
Cum dubium eſt, an medicamentum num auxilium, aut mortem ſit illaturum, an poſſit adhiberi matri gravidæ infirmæ cum periculo eiectionis fœtus? Imo an Medicus in tali caſu medicamentum tale teneatur applicare,& adhibere. tr.6.r.40.§.1.ad med. & §.3.p.30[illegible]
Cum dubio periculo mortis an ſit licitum detento, vel

Fff 2 [illegible]

invaſo è loco alto ſe præcipere, ſi mors certa immineat ab incendio excitato, vel fera invadente? ibid. §.1.in fine.
In dubio nemo cenſendus eſt ſimoniacus. t.7.r.36.§. *Vnde ex his*.p.337
Dubius in fide an ſit hæreticus? tract.8.reſ.1. per totam. p.351
Qui ſe dubitaſſe de rebus fidei aſſerit, an ſit puniendus tanquam hæreticus.t.8.r.2.per totam.p.352
Qui dixit hæreſim externam, ſed poſtea dubitat, an dum illam protulit, ita mente ſenſerit,vel illam affirmavit, cauſa loci, an talis hæreſis ſit reſervata? t.8.reſ.3.§.1. p.352
Et ſi propter dubium illud inferior abſolvat ab hæreſi, ab alio peccato dubio reſervato,& poſtea pœnitens re melius examinata deponat dubium, & recordetur certo peccati commiſſi, quod erat reſervatum an cenſeatur iam verè abſolutus, vel teneatur recurrere ad Superiorem pro abſolutione.ibid.§.3.p.353
Dubius de emendatione alicuius delicti in Edicto Inquiſitorum poſiti, præſertim hæretici, an teneatur illum denunciare.t. 9.r.8.§.1.p.382
Quando cum verbis dubiis; vel ſignis Confeſſarius ſollicitat,an teneatur pœnitens illum denunciare? t.9.r.34. per totam.p.392
Dubia verba an Inquiſitores debeant interpretari in ſenſu Catholico? Et an hoc non ſolum procedat in dubio rei, ſed etiam in dubia teſtium depoſitione? t.10.r.27. per totam. p.427
Si dubium æquale datur ex parte iuris, an tunc abſolvendus ſit reus?t.10.r.58.§.2.in fine.p.438
In dubio an ſortilegium ſapiat hæreſim manifeſtè an Inquiſitores poſſint ſe intromittere.t.10.reſ.104. per totam,p.453
* Vide verb. *Baptiſmus. Bulla Cœnæ. Conditio. Conſilium. Correctio. Homicidium. Mutilare.*

Duellum.

* Circa materiam *Duelli* in indice primo poſito in principio huius tom.5.ex tract.1. de *Excommunicatio.* lege varias difficultates à reſ.50. uſque ad 68. incluſivè.

Duplum.

Duplum reddere an teneantur Inquiſitores accipientes eſculenta & poculenta, quæ intra paucos dies conſumantur, & ſponte ſint ſibi oblata,&c. t.10.r.134.§.1. p.467
* Vide verb. *Dominus.*

Dux.

* Vide verb. *Bellum.*

E

Ebrietas. Ebrius.

In EBrietate qui pronunciavit hæreſim externam, an ſit hæreticus externus? tract.8. reſol.3.§.5.poſt med.p.353
* Vide verb. *Inebriare.*

Eccleſia.

Eccleſia non polluitur ſepeliendo excommunicatum,vel hæreticum niſi ſint denunciati,& vitandi.t.1.r.70.§.2. pag.46
Eccleſiam ingredi an poſſit excommunicatus? t.1.r.133. §.1.p.81
Et an poſſit ibi orare, etiam ſi alij fideles ibi orent,dummodo ſeparatim ibi orent?ibid.
Et an ibi poſſint concionem audire cum aliis.ibid.
Et quid, ſi Eccleſiam excommunicatus ingrediatur, quo tempore celebrantur ibidem Divina Officia, non quidem,ut interſit illis, ſed ut tranſeat per Eccleſiam, ob commoditatem itineris, etiam ſi tranſeundo genu flectat,& privata Oratione oret? ibid.§.2
Si Eccleſiam intrat denunciatus excommunicatus, dum celebratur, quid Sacerdos facere debeat.t.1.r.136.§.1. pag.82
Et in dicto caſu an ſit omittenda Miſſa poſt inceptum Canonem,ſi conſecratio non ſit facta.ibid.§.2
Eccleſiæ ſuffragia an liceat offerre pro excommunicatis non toleratis,ſi per contritionem iuſtificetur,ante obtentam abſolutionem.t.1.r.138.§.1.p.83
Eccleſiæ communia ſuffragia an liceat applicare, cuius excommunicatio eſt occulta, ſi mortuus eſt in gratia. ibid.§.4.ad med.
* Sup.hoc verb.*Eccleſia.* in indice primo huius tom.5.ex tract.4. de Interdicto lege à reſol.15.uſque ad 21. & ſi placet, vide etiam alias omnes reſol. præcitati tract.

Eccleſiaſticus.

Eccleſiaſticus committens iudici laico in particulari cauſam alicuius rei dignam morte,ſi ſequatur,an incurrat irregularitatem.t.5.r.81.§.1.p.244
Et an hoc procedat, ſi in communi Eccleſiaſtici iuriſdictionem temporalem habentes dicant iudici, cui cauſas committunt, ut contra malefactores invigilent? ibid.§.2
Eccleſiaſtici an ſint irregulares, ſi aliquem degradatum, aut ex hæreſi condemnatum tradunt Curiæ ſæculari, & quid de eorum officialibus? tract.5. reſolut.89.§.2. p.248
Inter Eccleſiaſticum iudicem, & ſæcularem an detur præventio contra procurantes abortum? tr.6.r.16.§.1. p.290
Et ſi Eccleſiaſticus ſit reus, an ſit tradendus Curiæ ſæculari?ibid.
De Eccleſiaſticis non Sacerdotibus Miſſam celebrantibus.t.12.r.12.ubi latè,& notabilia.p.513.& 514
* Vide verb. *Clericus.Confeſſio.Delinquens.Irregularis.Iudex. Patronus.*

Edictum.

Si in Edicto delictum contentum quis ſciat aliquem commiſiſſe, ſed hoc non poteſt probare, an teneatur in tali caſu denunciare? t.9.reſol.1. per totam, p.374. & 375
Et quid, ſi delictum ſit contentum in Edicto DD. Inquiſitorum, & præſertim, ſi peccatum ſit de hæreſi.t.9. r.2. per totam p.375
Quando Edictum fundatur in præſumptione, & ego ſcio præſumptionem in tali caſu deficere, an tenear ad denanciandum?t.9.r.17.per totam.p.385
Edicti fœmina ignara,an teneatur denunciare ſollicitantem ſtatim,vel intra eoſdem dies,quos Edictum ſignaverat?t.9.r.18.§.1.ibid.
Edicti conſcia fœmina, & non denuncians intra terminum, an excommunicationem incurrat;à qua abſolvi non poſſit per Cruciatam niſi facta ſit denunciatio? ibid.§.3
Qui propter Edicti ignorantiam, vel impotentiam non denunciavit intra terminum, an teneatur poſtea denunciare?t.9.r.19.§.1.ibid.
Et qui intra Edicti terminum non denunciavit,non incurrit in novam excommunicationem, ſed tantum manet in eadem.ibid.§.4.p.386
Et in Edictis talibus iubetur denunciare intra ſex primos dies, ex praxi conſtat inter eos non numerari diem primum.ibid.§.5
Poſt Edictum publicatum an fœmina in menſe decimo anni teneatur denunciare Confeſſarium ſollicitantem. t.9.r.20.§.1.ibid.
Edictum Epiſcoporum non durat per totum annum, ſed per duos,vel tres menſes,unde ſi poſt hoc tempus tranſactum novit quis aliquem eſſe concubinarium non tenetur

tenetur illum denunciare.ibid.§.2.ante finem.

Ante Edicti Inquiſitorum completum terminum publicationis an fœmina in aliquo caſu teneatur denunciare?t.9.r.21.§.1.p.386

Si Edictum non publicetur, an teneatur adhuc fœmina Confeſſarium ſollicitantem denunciare? t.9.r.24.§.1. p.387

Edictum Inquiſitorum an ſit perpetuum, & per conſequens etiam excommunicatio perpetua? ibidem §.4. p.388

Edictum fidei an ſolum Inquiſitores in Regnis Hiſpaniarum publicare poſſint, & non Epiſcopi.t.10.r.23.per totam.p.426

* Vide verb. *Bulla Cruciatæ. Monitorium. Populus.*

Effectus.

Effectus excommunicationis quoad privationem uſus iuriſdictionis, an habeat locum in iudice ſæculari excommunicato non tolerato.t.1.r.25.§.1.p.15

De effectu excommunicationis minoris, & de eius abſolutione.t.1.r.182.§.1.p.106

Effectus ſuſpenſionis quinam ſint? tr.3.r.1. per totam. p.170

* Vide verb. *Forma.*

Effringere.

* Vide verb. *Conſulere.*

Eiicere.

* Vide verb. *Fœmina. Semen.*

Electio. Electores. Eligere.

Electio paſſiva eius, qui eſt irretitus excommunicatione minori non eſt irrita, ſed irritanda.t.1.r.182. §.4. p.107

Ab eligendi iure an ſit ſuſpenſus, qui ſuſpenſus eſt ab ordine.t.3.r.30.per totam.p.180

Electionis ſimoniacæ mediatores ad Prælaturam aliquam Religionis an incurrant excommunicationem.tract.7. r.10.§.4.p.313

Si in electione Regulares conveniunt inter ſe, ut alter in una electione ſuffragetur uni, & alter alteri, in alia, an committant ſimoniam? tract.7. reſ.11. §.1. p.314

Et quid, ſi pactum non interveniat, ſed tantum futuræ ſpei obligatio; ut ſi dicatur, da hoc ſuffragium, & providebitur tibi de alia re, vel quid ſimile? ibidem.

Si elector inclinat ad eligendum indignum, vel minus dignum,an poſſit dignior redimere hanc vexationem. Et an hoc ſit ſimonia.t.7.r.40.§.1.p.338

Et an in hoc caſu ſimonia non ſit de iure divino,ſed humano.ibid.§.2

Si electori ad beneficium,ad Cathedram, &c.meus adverſarius pecuniam, v.g. dat,quam ille accepit,utrum ego poſſim illum pecuniis allicere,ut mihi opituletur. t.7.r.42.§.4.p.339

Qui ſolum electoribus ſubornationem, preces, & munera offert, & non vi, vel fraude illata impedit, ne quis eligatur, ad beneficium, Cathedram,&c.an poſſit ille pretio redimere hanc vexationem,etiam dando pretium, & pecuniam non ſolum tertiæ perſonæ,ſed etiam uni ex electoribus, ne ſubornet alios, &c. t.7. r.43.§.1.p.340

Et an ſit ſimonia redimere talem vexationem? ibidem. §.2

* Vide verb. *Beneficium. Pœna.*

Emens. Emere. &c.

Emere à Turcis animalia, & cum illis alia victualia permutare tempore neceſſitatis,an hoc ſit licitum abſque metu excommunicationis Bullæ Cœnæ. tr.1.reſol.49. §.1.p.33

Emere ab Infidelibus Reliquias SS. licitum eſt Chriſtianis abſque peccato ſimoniæ.t.1.r.77.§.3. p.50

Emens Vicariatum Epiſcopi an teneatur reſignare.tr.7. r.9.§.1.p.312

Emens ſchedulam habitus D.Iacobi,Alcantaræ,Calatravæ, &c. ab aliquo miniſtro Regis an ſit ſimonia.t.7. r.35.§.1.p.334

Ubi aliqua alia contingentia in dicto caſu.

Emiſſio ſeminis.

* Vide verb. *Semen.*

Encommenda.

Si *Encommendas* Equitum, & Ordinum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ,&c. Rex vendat,an ſit ſimonia, vel ſaltem ſit peccatum mortale?t.7.r.34.§.5.p.334

Energumenus.

Energumeni an ſint irregulares? Ubi aliqua contingentia circa hoc.t.5.r.60.§.1.& ſeqq.p.233

Enorme.

Enormis percuſſio Clerici quando dicatur.t.2.r.4. per totam.p.125

* Super enormi percuſſione Clerici in indice primo huius tom.5.in tract.2.de *Cenſura ob percuſſionem Clerici, &c.* aliquas difficultates invenies, & ſi quærendo quidquid deſideras ſuper hoc perlegis omnes eius quæſtiones, non pigebit. Et ſignanter pro abſolutione cenſuræ ob percuſſionem Clerici enormem vide ibi à reſ.60.uſque ad 73. & reſ.80

Enſalmatores. Enſalmus.

* Vide verb. *Cognitio. Delictum.*

Epiſcopus.

* Sup. hoc verbo *Epiſcopus* in hoc toto tom.5. ſunt quamplurimæ difficultates. Sed in indice primo huius tom. in tract.1.*de Excommunicatione, & eius abſolutione*, ſignanter in reſ.12.32.34.67.85.86.89.& à reſ.94. uſque ad 99. & in reſ.103.104. 105.106.109.166. & à reſ.194.uſque ad reſ.200

Epiſcopus in quibus caſibus, & quas perſonas abſolvere poteſt ob Clerici percuſſionem in præcitato indice primo huius tom.5. vide à Reſ.64. uſque ad 73. & reſ.77.ubi plura.

* In ſupradicto indice primo ex tract.3. de ſuſpenſione vide ſup. hoc verb. *Epiſcopus*.reſ.7.9.20.22.23.24.25. 26.32.38.45.49.53.56.58.60.64.& 66

Contra Epiſcopos non reſidentes de pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ appoſitæ ab Urbano VIII. in eius Bulla ſuper hoc.r.4.r.15.§.1.p.203

Ubi clare, & breviter exponitur, quid dicta pœna importet.

Epiſcopus ita interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ,ſi celebret intra illam,an fiat irregularis.ibid.

Et quid, ſi tantum audiat Officia divina ibid.

Et an poſſit intra illam recipere Sacramenta? ibidem §.2.

Et an exercere in Eccleſia actum iuriſdictionis pro foro interno?ibid.§.1

Et inter alia alij decem caſus proponuntur,in quibus Epiſcopis interdicitur ingreſſus Eccleſiæ.ibid.§.3

Epiſcopus an poſſit ſuſpendere interdictum. t.4.r.22.§.1. p.205

Epiſcopus an incurrat irregularitatem, quæ fertur aliquo iure generali,t.5.r.10.§.1.p.210

Epiſcopi an aliquo iure excipiantur ab incurrendo excommunicationem, quamvis excipiantur ab incurrendo ſuſpenſionem,& interdictum, quæ iure generali feruntur, quæ ſunt diſtincta ab irregularitate,& excommunicatione.ibid.

Epiſcopus an incurrat irregularitatem, ſi concedat licentiam iudici laico exhumandi corpus occiſi ab Eccleſia, ad finem capiendi infamationem de delicto in genere. t.5.r.11.§.1.ibid.

Qui ab Epiſcopo Schiſmatico ordinatur, an ſit irregularis.t.5.r.16.§.2.p.213

Et quid, ſi Latinus ordinetur ab Epiſcopo Græco, & è contra: ibid. in initio
Epiſcopus ſuſpenſus à Pontificalibus, an incurrat irregularitatem, ſi celebret Miſſam cum apparatu Epiſcopali: t.5.r.17.§.4.ibid.
Epiſcopus an poſſit ordinare, & dimiſſorias concedere filio alicuius ſatellitis, vel publicæ meretricis. t.5.r.54. §.1.p.229
Ubi latè de aliis multis perſonis infamis conditionis, & notæ, & de irregularitate à iure incurſa ex infamia, &c.
Epiſcoporum iudices, & officiales an ordinari poſſint? t.5.r.90.§.2.p.251
Epiſcopus an poſſit hodie diſpenſare in irregularitate contracta ex abortu.t.6.r.9.§.1.p.288
Per Epiſcopum poſt pœnitentiam tollitur ſuſpenſio ſimoniaci manifeſti.t.7.r.4.§.3.in fine.p.308
Epiſcopus vendens Uicariatum an teneatur pretium reſtituere tanquam ſimoniacè venditum? t.7. r.9.§.2. p.313
Epiſcopus an poſſit abſolvere ab hæreſi, vel aliis delegare talem abſolutionem? tr.8.à.reſ.14. uſque ad 38. ubi plura, & notabilia à p.357.ad 373
Epiſcopus an poſſit abſolvere à caſibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum, & maleficos, ſortilegos ſollicitantes in confeſſione, blaſphemantes hæreticaliter, & ſimiles alios.t.8.r.32. per totam.p.368
Epiſcopi an poſſint cognoſcere de crimine ſollicitationis, ita ut quis penes ipſos poſſit Confeſſarios ſollicitantes denunciare? tract.9. reſolut.95. per totam. pag.416
Pro quo apponuntur aliquæ diſtinctiones. Ubi adeſt Inquiſitio Hiſpanica, & ubi non adeſt. tract.9.r.96.§.1. ibid.
Epiſcopus an poſſit ſeparatim ab Inquiſitoribus procedere in cauſis fidei contra ſuſpectos, imo contra hæreticos? ibid.§.3
Epiſcopi, ubi non eſt Inquiſitio Hiſpanica an poſſint ſeparatim ab Inquiſitoribus proferre ſententiam contra Confeſſarios ſollicitantes, & è contra, etiam ſi ſola abiuratio eis adiungatur? tract.9. reſolut.97.§.1. p.417
Et quid de ſententia abſolutoria? ibid.§.2
Contra Epiſcopos an Inquiſitores procedere poſſint? quid ſi Epiſcopus ſit Titularis, vel electus: & confirmatus, nondum tamen conſecratus? t.10.r.11. per totam.p.422
Epiſcopus an poſſit inquirere contra Inquiſitorem de hæreſi ſuſpectum.t.10.r.13.§.1.ibid.
Epiſcopi in recipiendis teſtibus contra hæreticos an adhibere debeant duas perſonas Religioſas? t.10.reſ.42. §.2.p.432
Sine Epiſcopo an Inquiſitores poſſint proferre ſententiam abſolutoriam rei? t.10.59.§.1.p.439
Ubi an ſit uſu receptum indicere abiurationem, & purgationem ſine Epiſcopo,§.6
Epiſcopus an poſſit remittere iudici laico reum, quando non gaudet privilegio fori abſque metu irregularitatis.t.10.r.70.§.1.p.442
Epiſcopus, contra pronunciantes propoſitiones errantes, temerarias, &c. procedere debet. t.10.reſ.92. §.4. p.450
Quoad Epiſcopos privativè an Inquiſitores poſſint cognoſcere de Sortilegiis omnibus per Bullam Sixti. V. contra Sortilegos? t.10.r.103.per tot.p.453
Epiſcopi è ſuis Diœceſibus debent eliminare medicamentum ut aſſerunt, ſympaticum, quod in abſentia infirmi vulnerati applicatur eius ſanguini. t.10. r.109.§.1. & 16.& p.455.& 456
Epiſcopi an poſſint libros hæreticos legere. t.10.r.137. §.3.p.468
Sine Epiſcopo an poſſint Inquiſitores inferre torturam, & alios ad hoc ſubdelegare? tract.11.reſolut.17.§.1. p.487
Epiſcopus, & Inquiſitores an intervenire debeant ad pronunciandam tormenti ſententiam? ibid.§.2. pag.488
Sine Epiſcopo an Inquiſitores poſſint reconciliare eos, qui vulgo dicuntur Renegati, ſi ſponte ad eos venerint, & pœnitentiam poſtulent? tract.12. reſ.3.§.11. pag.503
* Vide verb. *Abiuratio, Abſciſſio, Amens, Appellare, Caſtrare, Curia, Diſpenſare, Dominus, Edictum,* & paſſim in aliis verbis.

Epiſtola.

Per Epiſtolam an teneatur impetrare abſolutionem impeditus adire Papam pro ea, vel poſſit ab Epiſcopo abſolvi? t.1.r.197.per tot.p.114

Equites.

Equites D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. percutientes an incidant in cenſuram Canonis? t.2.reſol.50.§.1. pag.153
Et quid de Novitiis prædictorum Equitum? ibid.
Et an ſupradicti Equites gaudeant privilegio fori? tract.2. r.49.§.1.p.153
De Equitibus ſupradictis Commendatariis poteſt eſſe maior difficultas ad gaudendum privilegio Canonis, & fori? t.2.r.50.§.1.p.154
Et quid de Equitibus S. Ioannis? ibid.
Et quid de conſuetudinibus circa ſupradicta? ibid.
Ut inter Equites D. Iacobi, Calatravæ, Alcantaræ, &c. Caium ad ſcribere Titius faciat, an aliquid poſſit dari Titio ſine peccato ſimoniæ? tract.7. reſolut.34. §.1. pag.333
Et an ſupradicti Equites non ſint verè Religioſi, neque tales Ordines vere Religiones? ibid.§.4
Et vendere *las Encomiendas* prædictorum Equitum an ſit ſimonia? ibid.§.5.p.334
Commendæ prædictorum Equitum an ſint beneficia Eccleſiaſtica, & materia ſimoniæ? tract.7. reſ.36.§.8. p.337
Equitum Ieroſolymitanorum quædam conventio excuſatur à labe ſimoniaca. ibid. in initio.

Eremita.

Eremitas percutientes, qui ſunt ſub obedientia Epiſcopi, vel alterius Prælati, an incidant in cenſuram. t.2.r.52. §.1.p.155
Eremitæ an comprehendantur, ſi cenſura interdicti feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum? tr.4. r.24.§.2.p.206

Error.

Ut errorem in intellectu cum pertinacia hæreticus habeat, opus eſt ut formalis hæreticus dicatur, & eius incredulitas humano ſenſui ſubiaceat, unde ſi aliquis ſolum exterius negat fidem, non erit hæreticus, nec ſi tranſiret ad aliam ſectam, vel ſi Idolis externum cultum exhibeat, vel ſi Dæmonem invocaret verbo, cultu, vel alio aliquo opere; vel ſi magnetem, vel caput aſini baptizaret; incantationes, & maleficia efficeret; & ſimilia horrenda perpetraret, ſi error in intellectu non habet, minimè hæreticus in foro conſcientiæ cenſendus erit? tract.8. reſol.29. §.1 & ſeqq. p.366
Si in errore ſuo perſiſtit vir ſimplex admonitus ab Inquiſitoribus, vel Epiſcopo, an ſit cenſendus hæreticus pertinax? t.12.r.36.§.14. & ſeqq.p.534
* Vide verb. *Hæreticus.*

Erroneum.
* Vide verb. *Conſcientia.*
Eſculenta.
* Vide verb. *Accipere.*
Euchariſtia.
Euchariſtiam etiam ſumere an poſſint laici, quibus tempore interdicti licitum eſt in aliquibus diebus Miſſam audire. t.4.r.10.§.1.p.201
Et ſi Euchariſtiam ſumendi præceptum occurrat tempore interdicti, ut in Paſchate Reſurrectionis, poterit dari ſæcularibus. ibid.§.3
Si Euchariſtiam miniſtrat Subdiaconus extra extremam neceſſitatem, an incurrat irregularitatem. t.5.reſol.23. §.6.p.217
Ex ſola Euchariſtiæ adminiſtratione, quamvis non celebret Sacerdos excommunicatus, an incurrat irregularitatem. t.5.r.28.§.1.p.220
Euchariſtia Sacra an ſit conferenda Hæretico negativo iam ad comburendum deſtinato. tract.8.reſol.27. §.1. p.365
Euchariſtiam prævenire an quis teneatur, ſi timet, quod quando obliget præceptum, non erit opportunitas. t.9. r.21.§.2.p.386
Euchariſtia an cauſet gratiam toto tempore, quod eſt in ſtomacho. t.10.r.84.§.1.p.447
Contra Euchariſtiæ Sacramentum non recipientes ſemel in anno an Inquiſitores poſſint procedere. t.10.r.87. §.1.p.448
Euchariſtia an ſit deneganda in pœnam Dogmatiſtis, & Hæreſiarchis. t.12.r.23.§.2. p.522
Euchariſtia an danda ſit relapſis. tract.12. reſol.26. §.2. p.525
* Vide verb. *Communio Sacra, Diaconus. Iurare. Laicus. Sacerdos.*
Evitandum, Evitare.
Ad evitandum excommunicatum an ſufficiat tantum, ut ſit per publicam ſententiam damnatus de aliquo crimine, cui certum eſt eſſe annexam excommunicationem, ut de Hæreticis, Schiſmaticis, Apoſtatis, Symoniacis, &c. vel ſit neceſſarium, ut ſpecialiter, & expreſſe denunciata ſit excommunicatio? t.1.r.143. per totam p.86
* Vide verb. *Communicatio Civilis, Vitare.*
Eunuchus.
* Vide verb. *Caſtrare.*
Evulgare.
* Vide verb. *Crimen.*
Examen, Examinare, &c.
Examinandi non ſunt, non obſtante Concilio Trid. ſubditi Abbatum, quando cum dimiſſoriis remittunt eos, ut ordinentur ab Epiſcopo. t.3.r.45.§.3.p.190
Examinandi quomodo ſint rei ab Inquiſitoribus. t.10. r. 51.§.1.p.436
Examinare an poſſint Inquiſitores revelationes muliercularum, & aliorum. t.10.r.114.§.1.p.457
Examinare iterum an poſſint Inquiſitores, & condemnare reum abſolutum, ſuperveniente probatione. t.12. r. 35.§.1.p.531
* Vide verb. *Delegare. Teſtis.*
Excæcare.
Qui excæcat alium privando eum ſolo viſu, non autem illi oculum extrahendo, an ſit irregularis. tr.5.r. 64. §.3.p.236
Excluſio.
Ad excluſionem pœnæ temporalis, quando criminaliter agitur de abortu, an fœtus præſumi debeat potius inanimatus, quam animatus. t.6.r.16.§.2. p.290
Excommunicans, Excommunicare, Excommunicatio, &c.
* Super his verbis in indice primo huius tom.5. ex tr.1. *de Excommunicatione, & eius Abſolutione,* lege omnes eius 214.Reſ. Ubi quamplurimas quæſtiones reperies, & quidquid deſiderare potes ſuper ſupradictis v otis,
* In præcitato indice primo huius tomi pro excommunicatione incurrenda ob Clerici percuſſionem, & eius abſolutione, lege ſimiliter omnes difficultates, tract.2. Ubi quamplura, & notabilia invenies.
Excommunicatus Clericus denunciatus, & vitandus an gaudeat privilegio fori. t.2.r.37.§.4.p.147
Excommunicatio maior non tollitur per ſolam reſipiſcientiam, abſque abſolutione. t.3.r.11.§.2.p.174
Excommunicatus Beneficiarius, ſi tamen præſtet officium an lucretur omnes fructus beneficij. tr.3.reſ.16. §.2.p.176
Excommunicationis pœna ceſſavit contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes, ſecundum declarationem Cardinalium. t.3.r.62.§.3.p.197
Excommunicatus, ſi ſumat Ordines minores, an efficiatur irregularis? Et quid, ſi ſuſcipiat Ordinem ſacrum. t.5. r.14.§.1.p.212
Ex quo, quod excommunicatus maiori excommunicatione recipiens primam Tonſuram non eſt irregularis, ibid.§.2
Excommunicati an fiant irregulares, ſi exerceant ea, quæ pertinent ad iuriſdictionem fori exterioris. tr.5.r.17. §.5.p.213
Si excommunicatus Parochus matrimonio aſſiſtat, an incurrat irregularitatem. ibid.
Excommunicatus Sacerdos, ſi excipiat confeſſiones, an incurrat irregularitatem. t.5. r.28.§.1.p.220
Et an hoc procedat quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum, etiam ſi abſolutio fuiſſet invalida ob culpam pœnitentis. ibid.
Excommunicatus recitando Horas Canonicas, & dicendo *Dominus Vobiſcum*, an incurrat irregularitatem. t.5. r.35.§.1.p.222
Et ſi talis non peccet mortaliter, an ſaltem peccet venialiter dicendo *Dominus Vobiſcum.* ibid.§.2
Excommunicatus etiam ſi occulte celebret, an ſit irregularis, quamvis lege Canonica peccatum occultum non pariat irregularitatem. t.5.r.137.§.2.& ſeq.p.275
* Pro excommunicatione abortus iuxta Bullas Sixti V. & Greg.XIV. lege varias difficultates in indice primo huius tom.5. ex tract.6. *de Abortu.* ſignanter in reſ.18. 19.25.26.27.28.30.31.33.34.35.& 45
Si excommunicatio lata ſit ſtatuto Epiſcopi contra ludentes ad *Azardum*, an ludens cum Epiſcopo, qui ſtatutum edidit, ſit excommunicatus, etiam ſi Epiſcopus non incidat in pœnas ſtatuti. t.7.r.1.§.1.p.305
Excommunicatio Papalis incurritur ob Symoniam realem in beneficio Eccleſiaſtico. t.7.r.18.§.1.p.320
Excommunicatione ligatur reſervata Papæ in Extrav. 1. de Symonia dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu Religionis. t.7.r.34.§.1.p.333
Excommunicationem an in aliquo caſu quis non incurrat etiam ſi proferat exterius hæreſim externam. t.8. r.5.§.1.p.354
Excommunicationem non incurrit Hæreticus pure mentalis. ibid.§.2
In excommunicationem non incurrit Hæreticus pure externus qui mente non negat Fidem, ita ut poſſit à quolibet confeſſario abſolvi in foro conſcientiæ. Ibidem §.3
Excommunicationem Hæreticus ignorans, an in illam incidat. t.8.r.6. per tot.p.355
Excommunicatio lata contra ingredientes Monaſteria Monialium ſub prætextu licentiarum non extenditur contra ingredientes ſine tali prætextu. t.9.reſ.55. §.3. p.401
Excommunicationem latam contra facientes non incurrit mandans facere; unde ſi excommunicatio feratur in eum, qui occidit, non ligat mandantem occidere, vel furari. t.9.r.76.§.1.p.409

Idem eſt de conſulentibus in dictis caſibus. t.9.r.77.§.1. p.410
Excommunicantur omnes,qui cogunt mulieres ad ingrediendum Monaſteria Monialium, ſed ſub nomine mulierum non includentur viri, qui coguntur Religionem ingredi. t.9.r.78.§.2.p.410
Excommunicare an poſſint Inquiſitores Magiſtratus negligentes,vel contumaces in præſtando auxilio pro capiendis Hæreticis,&c. t.10.r.16.§.1.p.423
Sub excommunicationis pœna an Inquiſitores poſſint præcipere, ut Clerus, & populus eorum concionibus aſſiſtant. t.10.r.24.§.1.p.426
Et an hoc præceptum obliget ſub mortali. ibid.§.2
In excommunicationem latam in *Clementi.1.§.Verum de Hæreticis*, an in aliquo caſu Inquiſitores non incurrant, ſi non procedant contra Hæreticos. t.10.reſ.32. §.1.p.428
Excommunicationem an incurrant Inquiſitores extorquentes pecuniam prætextu Officij Inquiſitionis.t.10. r.133.per tot.p.466
In excommunicationem incurrunt legentes libros ab Inquiſitoribus prohibitos, etiam ſi hæreſim non contineant. t.10.r.144. paſſim p.471
In excommunicatione inſordeſcentes per annum an ſint ſuſpecti de Fide. t.12.r.18.§.1. & ſeqq.p.518
Ubi an contra prædictos Inquiſitores poſſint procedere, vel tantum ſi dicta excommunicatio ſit ex cauſa Fidei. ibid.§.3
Idem eſt de fautoribus, defenſoribus, & receptoribus Hæreticorum,ac quocumque modo impedientibus officium S.Inquiſitionis, & repugnantibus ſe purgare. Ibidem.
* Vide verb. *Accipere, Actus, Bulla Cœnæ, Bulla Cruciatæ, Clericus, Concio, Conſanguineus, Denunciare, Dubium,Edictum,Electio,Epiſcopus, Error,Euchariſtia.*

Excommunicationis Abſolutio.

* In indice primo huius tom.5.ex tract.1. *de Excommunicatione,& eius Abſolutione*, lege à reſ.181. uſque ad reſ.214. incluſive, præter ſequentes difficultates.
Poteſtas abſolvendi ab excommunicatione per alium lata, an conſuetudine, vel præſcriptione acquiri poſſit. t.1.r.1.§.1.p.1
Excommunicationis abſolutio data per vim, & metum, an ſit nulla. t.1.r.20.§.1.p.13
Abſolvere ab excommunicatione lata contra ingredientes Monaſteria Monialium, an poſſint Regulares, qui habent privilegium abſolvendi à caſibus Summo Pontifici reſervatis. t.1.r.91.§.1.p.63
Negligens in procuranda excommunicationis abſolutione an peccet contra præceptum de audienda Miſſa, confeſſione, & communione. t.1.reſol.130.per totam p.80.& 81
Ab excommunicatione abſolvere aliquem an poſſit Pontifex ſolo actu interno? Ubi aliqua primo ſupponuntur, pro intelligentia dictæ quæſtionis. t.1.r.181.§.1. p.106
Ubi docetur, quod in foro conſcientiæ in Sacramento, vel extra non debet abſolvens verberare excommunicatum, & cum Pſalmis & precibus illum abſolvere, quia hæc intelliguntur de abſolutione ſolemni in foro exteriori iudicialiter facta.§.2. ad lineam quartam.
De excommunicationis minoris abſolutione. t.1. r.182. §.1.ibid.
Ab excommunicatione minori abſolvere an poſſit Sacerdos non approbatus ab ordinario,quamvis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale. ibid.§.3
Et quid, quamvis dicta excommunicatio incurſa ſit ob peccatum mortale. ibid. in fine dicti §.p.107
Ab excommunicatione minori ex delegatione abſolvere an poſſit non ſolum ſimplex Sacerdos, ſed etiam Diaconus, & quilibet alius Clericus. ibid.§.4
Excommunicationis abſolutio an valeat,ſi quis dicat *Abſolvo te*,non addendo ab excommunicatione.t.1.r.183. §.1.p.107
Et quid,ſi excommunicationis abſolutio detur invito,vel detur non petenti,ut fieri ſolet in confeſſione ante abſolutionem Sacramentalem à peccatis, etiam quando pœnitens nihil cogitat de abſolutione à cenſuris.ibid. poſt medium.
Ubi aliqua alia notabilia pro excommunicationis abſolutione, & eius forma §. ult.
* Pro excommunicationis abſolutione ob percuſſionem Clerici in indice primo huius t.5. ex tract. 2. *de Cenſura ob Clerici percuſſionem,& eius abſolutione* lege à r. 62. uſque ad 80
Ab excommunicatione incurſa propter abortum quis poteſt abſolvere. t.6.r.6.7.& 8.p.286.& 287
Ab excommunicatione propter hæreſim, & alia delicta pertinentia ad S.Inquiſitionem quis poteſt abſolvere? t.8.à r.14.uſque ad 39. Ubi multa notabilia,& diverſi caſus pro praxi à p.357. ad 373
Ab excommunicatione lata *in Clement.1.§.Verum de Hæreticis*,& ab Inquiſitoribus incurſa non poſſunt abſolvi excepto à Romano Pontifice præterquam in articulo mortis. t.10.r.32.§.2.p.429
Non ſunt abſolvendi à confeſſariis retinentes libros Hæreticorum. t.10.r.144.§.18.p.472
Abſolvere an poſſit confeſſarius eum,qui unam paginam libri Hæretici legerit. t.10.r.146.§.2.p.473
Et quid vero,ſi legantur duæ,vel tres lineæ,in quibus legens certo novit contineri hæreſim. ibid. §.3.p.474
* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Bulla Cruciatæ, Epiſcopus, Fœmina, Fides Catholica, Fideiuſſoria, Frater, Hæres, Inquiſitores, Iubilæum, Prælatus Regularis.*

Excuſare.

An excuſentur Inquiſitores à reſidentia Parochi? Et an gaudeant fructibus Præbendarum,& diſtributionibus? t.10.r.135. per totam p.467
An excuſet ab hæreſi ignorantia craſſa,& ſupina,& quid de affectata. t.12.r.36.§.7. & ſeqq. p.533
* Vide verb. *Ignorantia, Vis.*

Exemptus.

Erga exemptos an Inquiſitores habeant poteſtatem quoad corpora,Imagines,Tabellas,&c. quæ in locis publicis,ſeu privatis apponuntur. t.10. r.113.§.1.p.457
Et ſi Religioſi tranſgreſſi fuerint,an priventur voce activa, & paſſiva. ibid.
* Vide verb. *Appellare, Capitulum, Sede Vacante,Pœna.*

Exercere.

Ne exerceant filij Hæreticorum officia publica an Inquiſitores poſſint illos prohibere. t.10.r.115.§.1.p.457

Exigendum.

* Vide verb. *Conſuetudo.*

Expedire.

Expedire cauſas reorum quam celeriter debeant Inquiſitores. t.10.r.56. per totam p.437

Expenſa,

* Vide verb. *Beneficium.*

Expoſitus.

* Vide verb. *Baptizare. Infans.*

Externum.

Quando externum opus,cui annexa eſt excommunicatio, fuit ſolum veniale, ſed internum mortale, an incurratur excommunicatio. t.1.r.16.per totam p.11
* Vide verb. *Actus.*

Extinguere.

Extinxit quidam ſine licentia Papæ penſionem, quam impetravit ſine diſpenſatione, dum eſſet excommunicatus excommunicatione minori,quæritur,quid iuris. t.1.r.180.§.1.p.104
Ubi probatur Symoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico. §.5. poſt medium. p.105

Extorquere

Extorquere.
* Vide verb. *Excommunicatio.*

Extrahens, Extrahere.
Extrahentes matrimonij cauſa in magna quantitate frumentum,Oleum,bleda,legumina, panem coctum , farinam,olea,& alia huiuſmodi ex ſtatu Eccleſiaſtico an incidant in cenſurã Papæ reſervatam.t.1.r.41.§.1.p.27
Et quænam ſit magna quantitas in dicto caſu. ibid. §. 1. & ſeqq.
* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Stuprum.*

Extra tempora.
Extra tempora recipiens ordines minores an incurrat ſuſpenſionem.t.3.r.36.§.1.p.185
Extra tempora recipiens ordines ſacros an incurrat ſuſpenſionem,& ſi celebrat,incurrat irregularitatem.t.3. r.39.§.1.p.187
Si extra tempora cum ignorantia non ſolum invincibili, ſed etiam vincibili,& craſſa,ſi affectata non ſit, ordinatur an incurrat ſuſpenſionem.t.3.r.40.§.1.ibid.
Et quis poſſit diſpenſare ſuper utraque cenſura. t.3.r.44. §.1.p.189

Extrema neceſſitas.
* Vide verb. *Diaconus. Euchariſtia, Laicus, Subdiaconus.*

F

Factum.
FActum ſolum famoſum turpe, quod ius notat, infamat, non vero aliud omne factum turpe. t. 5. reſ. 58.§.5.p.232

Facultas.
Facultas teſtandi Epiſcopis conceſſa non eſt reſtringenda ad primam vicem. t.1.r.89.§.3.in fine p.62
Facultas abſolvendi à quacumque percuſſione Clerici an conceſſa ſit Mendicantibus Religioſis, etiam ſi percuſſor poſſit recurrere ad Pontificem, dummodo percuſſio ſit occulta. t.2.r.64.§.1.p.160
In facultate Iubilæi abſolvendi à caſibus,& cenſuris reſervatis an includatur abſolutio abortus. t.6. r.6. §.1. p.286
Et quid, quando Epiſcopus , ſeu ordinarius generaliter concedit alicui confeſſario facultatem abſolvendi à caſibus & cenſuris ſibi reſervatis. ibid.§.2
Facultatem an habeant Inquiſitores abſolvendi ab hæreſi non ſolum in foro externo, ſed in foro conſcientiæ. t.8.r.19.§.1.p.361
Et an hæc facultas competat cuilibet Inquiſitori, & non conſiſtorio. ibid.§.2
Et an talem facultatem poſſit quilibet Inquiſitor delegare, ibid.
Et an ad hanc facultatem abſolvendi in Inquiſitore non requiratur ordo. ibid.
Quando facultas abſolvendi à contentis in Bulla Cœnæ, excepta hæreſi,conceditur in Iubilæo,an ſit adhuc abſolvendus Hæreticus occultus,pœnitens, & emendatus. t.8.r.30.§.1.p.367
* Vide verb. *Adulter, Bulla Cœnæ, Fæmina , Laicus, Licentia, Poteſtas, Provincialis.*

Fœmina.
Fœminas cogentes intrare in Monaſterium Monialium educationis cauſa an incidant in cenſuram latam in Concilio Trid. *ſeſſ.*25 .c.18.t.1.r.81.§.1.p.54
Fœminis poteſt Pontifex facultatem concedere , ut abſolvant excommunicatum in articulo mortis. t. 1. r. 214.§.9. ad medium p.122
Fœmina, quæ poſt coitum mingit, vel digitis ſemen eiicit,an dicatur procurare abortum,ita ut incidat in pœnas. t.6.r.32.§.1.p.297
Fœmina vi oppreſſa an peccet, ſi poſt coitum ſtatim ſemen eiiciat. ibid.
Fœmina,quæ in actu carnali retrahit ſe à ſeminis receptione in vaſe debito, cauſa generationem impediendi, an incurrat cenſuram latam contra procurantes abortum. t.6.r.33.§.1.p.298
Qui fœminæ potionem præſtat, quominus concipiat,ne liberos ſuſcipiat,vel alia de cauſa,puta ex odio, &c. an incidat in caſum Epiſcopalem reſervatum. ibid.§.2
Quando fœmina gravida parata eſt ſe occidere ad evitandam infamiam , an licitum ſit ſuadere ei abortum. t.6.reſ.46. per totam p.304
Nota, quod in prædicto tract.6.*de Abortu*, fere in omnibus eius Reſolutionibus & quæſtionibus implicite incluſum eſt hoc verbum *Fæmina.* Fœminæ rapientes viros non incurrunt pœnas, in quas incurrunt viri rapientes fœminas.Et fœminæ occidentes viros non incurrunt pœnas , quas incurrunt viri occidentes fœminas.t.10.r.122.§.2. poſt medium p.461
Si fœminæ reconciliantur ex hæreſi formali propter earum confeſſionem, & poſtea relabuntur ex miſericordia conſulto Supremo conſilio Inquiſitorum,videntur admittendæ pro illa vice,non obſtante relapſu. t.12.r. 33.§.4.p.530
* Vide verb. *Abiuratio. Conſcientia erronea,Denunciatio, Iubere, Matrimonium, Mulier, Pater. Pœnitentia Sacram. Puella. vxor.*

Falſificans, Falſificare. Falſum.
Falſificantes inſtrumentum aliquod an comprehendat cenſura, vel caſus reſervatus lata contra conficientes falſum inſtrumentum. t.1.r.38. per totam p.25
* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Teſtis.*

Fama.
Fama an præbeat indicium, ut Inquiſitores poſſint reum torturæ ſubiicere. t.11.r.13. per totam p.485

Familia armata.
Familiam armatam an poſſint habere Inquiſitores. t.10. r.20.§.1. p.424
Et an ſub familia armata comprehendantur Notarij,Advocati, Conſultores, Fiſcales , Birruarij & Familiares omnes. t.10.r.21.§.2.p.425

Familiares.
Qui cum familiaribus Pontificis de illius conſenſu expreſsò,vel tacitò faceret aliquid ex prohibitis in Bulla Greg.XIII. de Datis, & Promiſſis,an in pœnas dictæ Bullæ incidat. t.7.r.59.§.4.p.349
In familiares S.Officij Inquiſitorum iuriſdictio in criminibus aliis diverſis ab hæreſi an ſit ſæcularis, vel Eccleſiaſtica. t.10.r.21.§.1.p.425
Familiares S.Officij an gaudeant privilegio fori in cauſis criminalibus,& civilibus,ita ut in eos,& eorum uxoribus Inquiſitores Hiſpaniæ habeant iuriſdictionem. t.10.reſ.22.§.1.ibid.
Familiares remittere iudici laico Inquiſitores an poſſint abſque metu irregularitatis,quando non gaudent privilegio fori. t.10.r.70.§.1.p.442
Idem eſt de Epiſcopis,& aliis miniſtris Eccleſiaſticis.ibid. §.2. per totum.
* Vide verb. *Familia armata.*

Famoſum.
* Vide verb. *Cauſa, Factum.*

Famulus.
* Vide verb. *Communicatio Civilis, Furtum.*

Favere.
* Vide verb. *Beneficium. Conſanguineus,Officium.*

Favor.
* Vide verb. *Appellare. Bona temporalia.*

Fautores.
Fautores Hæreticorum an poſſint ſepeliri in Eccleſia abſque incurſione excommunicationis,t.1.r.72.§.3.p.47
Fautores Hæreticorum an incurrant irregularitatem.t.5. r.52. per totam p.228
Contra fautores Hæreticorum recuſantes ſe purgare, an Inquiſitores procedere poſſint.t.12.r.18.§.3.p.518

Tanquam

Tanquam fautores an puniendi ſint ab Inquiſitoribus non revelantes Hæreticos.t.12.r.21.§.8.p.521

* Vide verb. *Bulla Cruciatæ.*

Fautrix.

* Vide verb. *Denunciatio.*

Feſtum.

Per Feſta Paſchatum an intelligantur tantum primi dies, quando tempore interdicti celebrantur officia Divina ex privilegio.t.4.r.11.§.1.p.201

Et an Feſta Paſchatum accipienda ſint à primis veſperis iuxta morem quando Eccleſia ſolet Feſtivitates inchoare.ibid.§.3

Adde Feſtum Paſchatis poſſe ſumi ſaltem *à Gloria in Exceſis.* Sacri diei Sabbathi,ibid.

Ubi aliqua circa ſupradicta , & circa celebrationem feſtivam Corporis Chriſti , & eius octavas tempore interdicti.

Ficte, Fictum.

Ficte negans fidem ab ea apoſtatando ſive ſponte, ſive timore ductus, an incurrat irregularitatem.t.5.r.48.§.1. p.227

Et ſi vero crimen notorium ſit,an incurrat irregularitatem ex infamia,non vero ſi ſit occultum.ibid.§.2

Si ficto animo proteſtatio efficiatur,& ſequatur mors,an illam talem efficiens incurrat irregularitatem.t.5.r.83. §.1.p.244

Ficte promittens an incurrat pœnas Bullæ Greg.XIII.de Datis,& promiſſis.t.7.r.52.§.1.p.347

Et quid de acceptante promiſſum in dicto caſu,an ſubiaceat dictis pœnis.ibid. §.4

Et quid in utroque,ſi promittens,obtenta gratia,vel iuſtitia aliquid mutata voluntate tradat non intuitu præcedentis promiſſionis.ibid.§.6

* Vide verb. *Irregularitas,Patrimonium.*

Fides Catholica.

Fidem exterius negans inter Infideles vi , metu , fraude, vel dolo aut alio quocumque caſu, corde tamen illam retinens ,an poſſit poſtea inter Chriſtianos rediens abſolvi à quocumque confeſſario approbato.t.8.r.25. §.1.p.363

In Fidei cauſis contra ſuſpectos an poſſint Epiſcopi procedere ſeparatim ab Inquiſitoribus.t.9. reſol.96. §. 3. p.416

* Vide verb. *Conſultores , Dubitare , Error , Ficte, Suſpectus.*

Fides bona,& mala.

Fide bona ordinatus ante legitimam ætatem an incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem.t.3.r.41. §.1.p.188

Et quid adveniente mala fide.ibid.§.2

Ubi , quod ordinatus mala fide ante legitimam ætatem non ſolum remanet ſuſpenſus,ſed etiam ab executione aliorum ordinum ante legitime ſuſceptorum.§.5

* Vide verb. *Diſpenſatio. Iregularitas.*

Fideiuſſoria.

Fdeiuſſoriam cautionem dare an ſufficiat , ut excommunicatus abſolvatur, ſi pignoratitiam dare non poteſt. t.1.r.187.§.1.p.108

Fidem facere.

Ut fidem faciant ſocij criminis contra nominatos,an ſufficiat iurare , vel opus ſit , ut ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum. t.11.r.10. per totam p.482. & 483

Ut fidem faciant teſtes inhabiles, an ſint ab Inquiſitoribus torquendi.t.11.r.11.§.1.p.483

Filia, Filius.

Filius percutiens Clericum turpiter agentem cum matre an cenſuram incurrat.t.2.reſ.16.17. & 18.à p. 132. ad 134

Ubi late pro aliis contingentibus circa hoc.

Filius natus ex Patre Catholico , qui poſtea in hæreſim incidit,vel in ea mortuus eſt, vel etiam ſi eum pœnituerit,brachio ſæculari traditus eſt , an in his caſibus filius contrahat irregularitatem,ſaltem ex infamia. t. 5.r.45.per totam p.226

Filij Hæreticorum, qui combuſti ſunt, ſed ſigna contritionis dederunt, an ſint,hoc non hoſtante,irregulares. t.5.r.46.§.1.ibid.

Et ſupponitur filios,& nepotes Hæreticorum irregulares eſſe,& in habiles eſſe ad officia,& beneficia publica,ſi per viam virilem deſcendunt ; ſi vero via fœminea filios, non nepotes. ibid.

Et an ſaltem incurrant aliam irregularitatem, nempe ex infamia. ibid.§.4. poſt medium.

Filij Sarracenorum, Paganorum, Iudæorum, &c. an ſint irregulares. t.5. r.47.§.1.p.227

Filius meretricis, ſatellitis, Carnificis, damnati ad triremes,flagellis cæſi, hiſtrionis,macellarij , & ſimilium, an ſint irregulares. t.5.r.54. §.1. & ſeqq. p.229

Filius an teneatur denunciare Patrem hæreticum. t.9.r. 9. §.1.p.382

Et quid, ſi Pater perpetraret crimina extra hæreſim formalem. t.9.r.11. per totam. ibid.

Ne filij Hæreticorum officia publica exerceant , an Inquiſitores poſſint illos privare. t.10.r.115.§.1.p.457

Filij Hæreticorum an ſint inhabiles ad penſiones. ibid. §.3.p.458.

Filij Hæreticorum, qui licet traditi fuerint Curiæ ſæculari,eos pœnituit,& mortui ſunt Catholici,an inhabiles ſint ad Officia publica,& beneficia Eccleſiaſtica,& penſiones. t.10.r.117.§.1.ibid.

Filij revelante ſponte hæreſim Parentum non contrahunt pœnas ſtatutas contra filios Hæreticorum,etiam ſi eſſent geniti poſt delictum Patris. ibid.§.3

Et quid, quando illorum parentes non fuerunt condemnati tamquam Hæretici , ſed ſolum tanquam ſuſpecti de hæreſi, ibid.

Et an pœnæ ſupradictæ in Reſolutionibus ſuperioribus habeant locum etiam in filiis illegitimis , ſpuriis ,vel adoptatis Hæreticorum. t.10.r.118.§.6.p.459

Filij teſtis falſi in Tribunali S. Inquiſitionis deponentis, quibus pœnis ſint puniendi.t.12.r.16.§.4.p.517

Vide verb. *Alimentum , Beneficium , Bona temporalia, Communicatio Civilis , Conjugatus , Correctio,defendere, Detegere,Dos,Exercere Furtum,Homicidum, Ingredi, Pater, Parentes, Puella, Puer, Turpirer.*

Fingens.

* Vide verb. *Abjurare.*

Finis.

Fine legis ceſſante in particulari caſu pro ipſo lex non obligat. t.10.r.144.§.8. ante medium. p.471

Fœtus.

Poſtquam fœtus natus eſt,an licitum ſit illum occidere, aut ſuffocare,ne reveletur peccatum.t.6.r.45.§.1.p.304

* In indice primo huius tomi ex tract. 6. *de Arbotu* lege omnes eius quæſtiones ſup. hoc verb. *Fœtus.* Ubi plura,& notabilia.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Adulter Fornicator, Maritus.*

Forma.

Si ſub forma diſiunctiva lata ſit cenſura , v. g. præcipio ſub pœna excommunicationis,vel ſuſpenſionis,an habeat effectum. t.1.r.17.§.1.p.11

Sub tali forma reus an teneatur ad alterutrum. ibid. ad medium dicti §.p. 12

Qui ſub hac forma cenſuram ferret , an graviter peccaret. ibid. §.3

Pro forma abſolutionis excommunicationis aliqua valde notabilia. t.1.r.183. per totam p.107

Sub hac forma lata ſuſpenſio,*ſit ſuſpenſus*,an liget, & ad quid,an ab ordine,vel beneficio, aut officio.t.3.r.4.per totam p. 170

Fornicari,

Fornicari, Fornicator.

Qui non fornicari vovit ſub pœna centum aureorum, ſi poſtea immemor voti fornicatur, an teneatur ſolvere pœnam t.1.r.32.§.5.p.21

Idem eſt, ſi dum fornicatur memor ſit voti non autem pœnæ impoſitæ, etiam ſi eſſet pœna caſtitatis, Religionis, peregrinationis Ieroſolymitanæ, &c. ibid.

Fornicator dum immoderata copula cum muliere prægnante coit, illique fœtus animati abortum cauſat, an fiat irregularis. t.5.r.111.§.6.p.262

* Vide verb. *Epiſcopus.*

Forum.

* Vide verb. *Bulla Pontificia.*

Frangens. Frangere.

* Vide verb. *Animadvertere. Carcer. Sigillum.*

Frater.

Frater percutiens Clericum turpiter agentem cum ſorore, an cenſuram incurrat? t.2.r.16. 17.& 18. à p.132. ad 134

Ubi latè pro aliis contingentibus circa hoc.

Fratri non eſt licitum ſororem, & cum illa turpiter agentem, & commiſtum inventum occidere. t.5.r.125.§.2. in fine. p.270

Et an in tali caſu peccet contra iuſtitiam illos propria authoritate occidendo. ibid. §.3

Frater percutiens Clericum turpiter inventum cum ſorore, an teneatur ad Sedem Apoſtolicam ire pro abſolutione. ibid. §.2

Frater an teneatur denunciare fratrem hæreticum. t.9.r.9. §.1.p.382

Et quid, ſi frater perpetraret crimina extra hæreſim formalem. t.9.r.11. per totam. ibid.

Fratres tertij Ordinis.

Fratres tertij Ordinis D. Franciſci, & D. Dominici vitam in communitate gerentes, & habitum Religionis geſtantes an gaudeant privilegio Canonis, & fori. t. 2. r.52.§.1.p.155

Et quid, ſi in propriis domibus commorantur, & ſe ſuaque bona Religioni obtulerunt? ibid.

Fructus.

Fructus reſtituere non tenetur, qui ex oblivione naturali omittit horas Canonicas. tr.1.reſ.32.§.5. in fine. pag.21

A fructibus beneficij an ſit privatus ſuſpenſus ab Officio. t.3.r.15.§.1.p.175

De quadam fructuum beneficij malè ſuſceptorum reſtitutione à quodam beneficiario, qui exiſtens irregularis ſuſcepit primam Tonſuram abſque diſpenſatione, & poſtea obtinuit beneficium dando mediatori magnam pecuniarum ſummam. t.5.r.138.§.1. & ſeqq. p.275

Fructuum commoditates durante vita hæretici poſſeſſoris Maioratus an pertineant ad fiſcum, vel ad ſequentes vocatos t.10.r.120.§.4.p.460

Fructibus Præbendarum an gaudeant Inquiſitores, quamvis non reſideant? t.10.r.135. per tot.p.467

* Vide verb. *Beneficiarius, Beneficium, Bona temporalia, Penſio.*

Fuga, Fugere, &c.

Si fugiendo Clericus, Religioſus, vel laicus potuit mortem evadere, & maluit invaſorem occidere, an ſit irregularis. t.5.r.126.§.2.p.270

Et an in hoc caſu non ſit diſtinguendum inter Clericum, & laicum æquali præmente neceſſitate. ibid. §.1.

Et an in dicto caſu non peccent contra iuſtitiam, ſed contra Charitatem? ibid. §.2. ante med. p.271

Si fugere poteſt aggreſſus, qui aggreſſori alapam dedit, aut iniurioſum verbum dixit, aut cum eius uxore inventus eſt, an poſſit licitè ſe defendere, occidendo, & non incurrat irregularitatem? t.5.r.127.§.2.in fine. ibid.

Idem eſt in omnibus ſupradictis, & multo melius de viro Nobili, qui poterat fugiendo vitam ſervare, & occidit aliquem cum moderamine inculpatæ tutelæ, de quo quæritur, an irregularitatem incurrerit? t.5.r.128. §.1. p.272

Fuga an ſit iudicium ſufficiens, ut Inquiſitores poſſint torquere reum. t.11.r.14.per tot. p.486

* Vide verb. *Carcer, Conſulere, Iudex, Suadere.*

Fundator.

Cum Fundatore eſt permiſſa permutatio bonorum Eccleſiaſticorum, quamvis cum aliis laicis ſit iure prohibita, ſed ſolemnitate præmiſſa? tr.1.r.80. §.4. ante finem. pag.54

Fur, Furans, Furtum, &c.

Si furtum prohibeat Epiſcopus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, furans an incurrat excommunicationem, ſi invincibiliter legem iſtam ignoret? tr. 1. r.32. §.1.p.20

Et quid, ſi vincibiliter illam ignoret? t.1.r.34.§.1.p.21

Furantes Reliquias præter peccatum an aliquam excommunicationem incurrant? t.1.r.77.§.1.p.50

Ubi, quod Romæ extat excommunicatio, ne Reliquiæ ab Urbe extrahantur, §.2. in fin.

Subtrahi poſſunt Reliquiæ ab Infidelibus ſine ullo peccato, ibid.

Si contra furtum ſcientes, & non revelantes, & manifeſtantes Epiſcopus Panormi ferat cenſuram, & Petrus, v. g. Ordinarius Diœceſis Montis Regalis perveniat ad Panormum, & ibi acquirat domicilium poſt terminum excommunicationis, & agnoſcat furem, & non manifeſtet, an incurrat dictam cenſuram? t.1. r.105.§. 2. pag.71

Idem eſt, in dicto caſu de tranſeuntibus, advenis, & peregrinis. t.1.r.106.§.2. ibid.

Si contra fures aliquos excommunicatio lata ſit, quorum unuſquiſque tamen minimam quantitatem furati ſunt, an ſit valida. t.1.r.122.§.1.p.78

Et an unuſquiſque teneatur reſtituere ſuam partem quamvis minimam? ibid.

Furtum domeſticum factum à filiofamilias an quis teneatur revelare ex vi alicuius monitorij? t.1.r.164. §. 1. pag.95

Et an famulos ſocios furti filiorum revelare in dicto caſu quis teneatur? ibid. §.3

* Vide verb. *Bona temporalia, Bulla Cœnæ, Conſulere, Denunciare, Rapere, Subripere.*

Fuſtigatio.

* Vide verb. *Abiurare.*

Fuſtis.

Fuſtium ictus per ſe non infamat, niſi quando ex cauſa famoſa quis fuſtibus cæditur. t.5.r.58. §.5.p.232

G

Generalis.

Cum Generalibus Religionum an debeant Inquiſitores procedere in cauſa hæreſis, ſicut procedunt cum Epiſcopis. t.10.r.12.§.1.p.422

Generalis Inquiſitor ſolus in Regnis Hiſpaniarum habet poteſtatem legendi libros hæreticos, & cui ipſa commiſerit. t.10.r.137.§.3.p.468

Generales Religionum in Regnis Hiſpaniarum an poſſint præbere licentiam ſubditis legendi libros hæreticos? t.10.r.138.§.2.ibid.

Generalis Inquiſitor in Hiſpania ex privilegio Pontificis poteſtatem habet minuendi, & relaxandi pœnas impoſitas in S.Inquiſitione. t.12.r.37. §.3.ante medium. p.535

* Vide verb. *Diſpenſare.*

Goliarda.

Goliarda Clericus an gaudeat privilegio Canonis, t.2. r.37.§.3.p.147

Græcus.

* Vide verb. *Epiſcopus.*

Gratia.

Sub gratiarum nomine in Bulla Greg. XIII. de Datis,& Promiſſis an includantur abſolutiones, Indulgentiæ, diſpenſationes, beneficia,& aliæ gratiæ,quæ ſolo verbo perficiuntur. t.7.r.47. per tot.p.343

Sed lege ibi à præcitata reſ. 47. uſque ad 62. pro maiori intelligentia huius verbi *Gratia.* contenta in dicta Bulla. à p.343. ad 350

* Vide verb. *Euchariſtia. Pœnitentiaria Sacra.*

Gravamen.

A gravamine illato ante definitivam ſententiam, & ſic ab interlocutoria,& decreto torturæ an hæreticus appellare poſſit. t.10.r.62.§.2.p.440

* Vide verb. *Appellare.*

Grave.

Gravis percuſſio Clerici quando dicatur.t.2.r.4. per totam p.125. & 126

* Vide verb. *Dubium.*

Gubernatores.

Qui Gubernatori urbis promittit aliquid, vel donat pro gratia, & iuſtitia obtinenda,an incurrat pœnas Bullæ Greg.XIII. de datis, & promiſſis. tr.7. reſol. 50. §. 2. p.345

Gubernatores ſtatus Eccleſiaſtici,ſi accipiant munera,an incidant in cenſuram Papæ reſervatam. t.7. r.51. §.1. p. 346

Ubi in dicto caſu, an pœna dupli ſit reſtituenda, & cui eſt reſtitutio facienda. §.4

Ubi etiam curioſus, & ſpecialis caſus proponitur circa hanc reſtitutionem. §.6

H

Habitus.

HAbitus ordinum, & Equitum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ,&c. an non ſit habitus Religionis veræ, ſed ſecundum quid. t.7.r.35.§.3.p.334

Habitus lamiis,& ſtrigibus pœnitentibus non imponitur in S.Inquiſitione. t.10.r.111.§.4.p.457

* Vide verb. *Curia, Emere, Monachus, Novitius, Privilegium.*

Hæres.

Si hæredem quis inſtituat aliquem excommunicatum,an teſtamentum ſit validum. t.1.r.118.§.1.p.75

Hæredes defuncti excommunicati abſoluti à laico ante mortem ab excommunicatione,an teneantur adire Papam,vel excommunicantem pro abſolutione, vel poterunt ſepelire defunctum ita à laico abſolutum in loco ſacro,& pro eo facere Miſſas celebrare. t.1. r.211. §.2. p.120

* Vide verb. *Appellare, Ingredi.*

Hæreſiarcha.

De Hæreſiarchis, & pœnis, quibus puniendi ſunt. Et an vero in pœnam deneganda ſit eis Sacra Euchariſtia. t.12.r.23. per totam p.522

Hæreſis, Hæreticus.

Hæreticus non denunciatus an poſſit abſque incurſione excommunicationis in Eccleſia ſepeliri. t.1.r.72. §. 1. p. 47

Et an hoc extendatur ad Hæreticorum defenſores,& fautores, ibid.

Qui cum Hæreticis quibuſcunque non denunciatis ſimul orant, vel concionem ſacram, aut Miſſam audiunt,an peccent. ibid. §.3. poſt medium p.48

In hæreſis cauſa an excommunicati poſſint eſſe teſtes.t.1. r.112.§.3.p.74

Pro Hæreticorum legendis libris,concionibus,Epiſtolis, papyris, &c. & retinentibus, & imprimentibus ſupradicta late. t.1.r.142.§.1.& ſeqq.p.85. & 86

Hæreticum manifeſte Clericum percutiens an incurrat cenſuram, etiam ſi non traditus ſit brachio ſæculari. t.2.r.39.§.3.p.148

Hæreticorum filij,& nepotes,& qui Hæreticos recipiunt, & favent, ſunt irregulares, & inhabiles ad officia, & beneficia publica. Pro quibus apponuntur aliquæ diſtinctiones. t.5.r.45.46. & 47. p.226. & 227

Hæreticus ficte negans Fidem, an ſit irregularis.t.5.r.48. §.1.p.227

Hæreticus occultus an incurrat irregularitatem.t.5.r.49. §.1.ibid.

De hæreſi ſuſpecti an ſint irregulares. t.5. reſ. 50. §. 1. p. 228

Hæreticorum fautores, receptatores,& defenſores an incurrant irregularitatem. t.5.r.52.per totam,ibid.

Si ob hæreſis ſuſpicionem conſurgit infamia,irregularitas incurritur. t.5.r.53.§.3.p.229

Si Hæreticus aliquis internus diſcredat plura Myſteria Fidei v.g. Trinitatem perſonarum, Euchariſtiam, Incarnationem,&c. volens deliberata intentione proferre exterius unum ex ſupradictis erroribus, v.g. Deum non eſſe incarnatum, & tamen caſu præter intentionem proferat corpus Chriſti poſt conſecrationem non eſſe in Euchariſtia, an talis ſit Hæreticus externus.t.8. r.3. §. *Sed pro curioſis.* p.353

Hæretici an ſint denunciandi Inquiſitoribus? Et quid,ſi ſperatur correctio. t.9. reſol. 1. 3. 4. & 5. à p.374. ad 378

Hæreticus emendatus an ſit denunciandus. t.9. reſ.6.§.1. p.381

Et quid,ſi dubium ſit de eius emendatione. t. 9. r.8. §.1. p.382

Hæreticum Patrem, fratrem, maritum, & uxorem an filius, frater, maritus,& uxor teneantur denunciare.t.9. r.9. per totam,ibid.

Et quid, ſi perpetraſſent alia crimina extra hæreſim formalem. t.9.r.11.§.1.p.382

Si hæreticum aliquem eſſe quis ſciat ſub ſigillo naturali, an teneatur illum denunciare. t.9.reſ.66. §.1. & ſeqq. p.404

De hæreſi an ſint ſuſpecti vehementer Confeſſarij ſollicitantes in confeſſione, tract. 9. reſ.88. per totam. p.413

* In indice primo huius tom. 5. in tract. 8. *de hæreſi & de hæreticis & eorum abſolutione*,& in tract.10. *de Poteſtate Inquiſitorum*, & in tr. 11. *de Tortura inferenda ſuſpectis de hæreſi*, & in tract. 12. de *Pœnis imponendis in S.Officio Inquiſitionis*, ſunt quamplurimæ difficultates pertinentes ad hæc verb. *Hæreſis, Hæreticus*, ideo ibi require quidquid ſup. his verbis occurrerit, & ſi quærendo quod deſideras omnes quæſtiones prædictorum Tractatuum perlegis non pigebit.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Abiurare, Bulla Cœnæ, Clericus, Communicatio civilis, Crimen, Delictum, Diſpenſare, Ius, Mens.*

Helvetius.

Helvetij arcentes turbam, dum Pontifex,vel alius Princeps egreditur, ſi percutiant Clericum, an incidant in cenſuram. t.2.r.24.§.1.p.139

Et quid, ſi animo maligno ex propoſito, ſcilicet intendentes Clericum verberare ſine ſufficienti neceſſitate, hoc facere. ibid.

Et an ſupradicti poſſint abſolvi ab Epiſcopo, quamvis percuſſio ſit gravis,modo non ſit enormis. t.2.r.66.§. 1.p.160

Et an ſit eis imponendum onus ſe præſentandi poſtea Sedi Apoſtolicæ. ibid. §.2. p.161

Et in ſupradicto caſu cui incumbit onus probandi, an fortuitò, vel deliberatè Helvetij percuſſerint Clericum ad hoc,ut declaretur excommunicatio Epiſcopalis, aut Papalis.ibid.§.3

Hermafroditus.

Hermafroditus, in quo prævalet ſexus virilis an poſſit Ordinari, inconſulto Summo Pontifice. t.5.r.61.§.2. & ſeq. p.234

Ubi quod ordinatus ſub prævalente ſexu virili, ſi poſtea fæmineus prævaleat, & de facto proferat verba Conſecrationis panis,& vini, ſupra debitam materiam, an validè conſecret ibid.§.5

Homicida. Homicidium.

Si homicidium eſt reſervatum, an incidat in reſervationem morte ſequuta, qui propinato iam alteri veneno confitetur illud, antequam mors ſequatur? t.1.reſ.10. §.1.p.8

Homicidium mandans, aut conſulens, ſi revocavit mandatum aut conſilium, an incurrat adhuc excommunicationem, irregularitatem, & obligationem reſtituendi, ſi delictum, hoc non obſtante, committatur.t.1. r.74.§.1.p.48.& in tr.2.r.27.& 28.p.141. & 142

Et quid,ſi revocatio non innoteſcat mandatario.t.1.r.74. §.2. ante finem p.49

Si homicidium mandans mortuus fuerit,antequam mandatarius occiderit, non contrahit excommunicationē, quæ ſolum ligat viventes, non autem mortuos, ibid.

Si homicidium eſt inchoatū in proprio territorio,& conſummatum in alieno, an ſubditus incurrat cenſuram ſtatuti generalis ſui Epiſcopi,v.g. ſi exiſtens in ſuo territorio occideret exiſtentē in alieno.t.1.r.103.§.1.p.70

Propter homicidij accelerationem ex delicto an detur parvitas materiæ excuſans ab incurſione irregularitatis.t.5.r.108.§.1.p.259

Qui fœminam ad ſe venire iubet per recta, aliave loca periculoſa,unde imprudens ſibi mortem conſcivit, aut ſi prægnans erat,fœtum excuſſit, an ſit irregularis.t.5. r.111.§.7.p.263

Homicidium mandans, aut conſulens ad evitandam irregularitatem, an non ſolum teneatur revocare mandatum, vel conſilium,ſed monere, ut caveat.t.5.r.114 §.1.p.264

Et quid, ſi ſupradicti putabant ſufficere tantum revocare mandatum,vel conſilium,an fiant irregulares,ſi homicidium ſequatur.ibid.§.4.

Qui homicidium ſuo nomine factum poſtea ratum habet,an incurrat irregularitatē. t.5.r.115. per totā,ibid.

Ex homicidio dubio quando non incurratur irregularitas.t.5.r.119.per totam,p.266

Ut per homicidium caſuale efficiatur quis irregularis, quæ negligentia requiratur.t.5.r.121.§.1.p.267

Ob homicidium caſuale an incurratur irregularitas,quando factum fuit dando operam rei illicitæ, etiam ſi adhibita ſit debita diligentia. tr.5. reſolut.122.per totam p.268

Homicidium non impediens, quod tenetur quis de iuſtitia impedire, ut Iudex, Gubernator,& alij Miniſtri iuſtitiæ, an incurrat irregularitatem. tr.5.reſol.133.§.1. p.273

Et quid de Advocato, Procuratore,Teſte,Medico, & ſimilibus?ibid.p.274

Ubi an ſit irregularis,qui per vim,vel diſſuaſionem impedit,ne aliquis impediat hominis homicidium?§.3.

Homicidium quamvis ſit occultum, inducit irregularitatem, quamvis lege Canonica crimen occultum communiter irregularitatē non pariat.t.5.r.137.§.2.p.275

Homicida verus eſt, qui cauſam eiectionis fœtus animati dedit, & tenetur omnibus pœnis iuris Canonici, & Civilis, quibus tenentur illi, qui hominem natum perimerunt. Si vero fœtus non eſt animatus non eſt proprie homicidium. tract.6. reſolut.1. per totam, p.285

* Circa homicidium fœtus animati lege alias quæſtiones in indice primo huius tom.5.ex tract.6. *de Abortu.*

Ex homicidio quocumque ab irregularitate contracta an poſſit Prælatus Regularis ſuos ſubditos abſolvere.t.6. r.11.§.2.p.288

Homicidium conſulens, aut mandans, ſed dubitans de effectu ſequuto,vel an conſultus,vel mandatarius motus fuerit à ſe ipſo,& non à Conſilio vel mandato, an ſit irregularis.t.6.r.23.§.4.p.294

* Vide verb. *Aſſiſtere, Baptiſmus,Bellum,Clericus, Committere, Conſilium, Dubium, Fuga, Interficere,Miles, Occidere,Reſtituere.*

Honor.

* Vide verb. *Auxilium.*

Hora Canonica

* Vide verb. *Degradatus,Excommunicatus,Oblivio, Officium Divinum,Recitare.*

Humanum.

* In humanis communicare cum excommunicato tolerato, vel non tolerato,Vide verb.*Communicatio Ciuilis.*

I

Iaculatores.

Iaculatores Clerici excluduntur à privilegio Canonis. t.2.r.37.§.3.p.147

Ianitores.

Ianitores, vel oſtiarij Principum percutientes Clericos ſub prætextu officij, an poſſint abſolvi ab Epiſcopo, quamvis percuſſio gravis ſit, dummodo non enormis. t.2.r.66.§.1.p.160

Et quid, ſi non fortuito,& incaute,ſed titulo iuriſdictionis Clericum percuterent ex odio, an ſemper ſit remittendus ad Papam pro abſolutione, exceptis caſibus legitimi impedimenti? ibid. ad medium p.161

Et in hoc caſu cui incumbit onus probandi, an fortuitò, vel deliberate ſupradicti Ianitores percuſſerint Clericum arcendo turbam ad hoc, ut declaretur excommunicatio Epiſcopalis,vel Papalis.ibid.§.3

Quando dicti Ianitores abſolvuntur à dicta cenſura,an ſit illis imponendum onus ſe præſentandi Sedi Apoſtolicæ.ibid.§.2

Ictus.

* Vide verb. *Fuſtis.*

Ieiunium.

Ieiunia de præcepto Epiſcopi non tenetur quis ſervare in Monaſteriis Monialium, & Regularium, & in aliis locis exemptis intra Diœceſim ipſius Epiſcopi.tract.1. r.86.§.3.in fine,p.59

Ignoranter, Ignorantia,&c.

Ignorantia excommunicationis per iuramentum probari poteſt, ſed ſi iurare quis recuſat, debet haberi pro excommunicato.t.1.r.6.§.9.p.5

Ignoranria invincibilis, & etiam vincibilis, dummodo non ſit craſſa & affectata iuris,vel facti excommunicationis, ſuſpenſionis,irregularitatis,inhabilitatis, &c. etiam ſi dictæ leges,& pœnæ latæ ſint ab Epiſcopo, vel Summo Pontifice excuſat ab incurſione illarum, etiam ſi reſervatæ ſint Summo Pontifici. t.1.r.32.33. 34.& 35.per totas à p.20.ad 22

Et quænam dicatur ignorantia craſſa, & ſupina, lata, & vincibilis, vel ignorantia craſſa,& ſupina,& affectata. t.1.r.33.§.1.in fine,p.21

Et an ignorantia craſſa,& ſupina nunquam excuſet ab incurſione ſupradictarum cenſurarum, & pœnarum. t.1. r.34.§.1.p.22

Ignorantia vincibilis facti,vel iuris an impediat incurſionem cenſuræ latæ contra eos,qui ſcienter aliquid fecerunt,aut facere præſumpſerunt,aut contra eos,qui auſu temerario aliquid fecerunt,etiam quando eſt affectata, vel adeo craſſa,ut moraliter cenſeatur intenta,ſeu affectata.t.1.r.34.§.2.ibid.& in r.36.§.3.p.24

Ex quo,qui ex ignorantia affectata legit libros Hæreticorum non incurrit excommunicationem latam in Bulla

Cœnæ, quæ fertur contra ſcienter legentes. t.1.r.36. §.2.ibid.

Qui ignoranter aliquid facit cõtra hanc particulam *præſumpſerit*, poſitam in aliquo Extravagant.Decreto,&c. quæ denotat temeritatem,non comprehendit eum,nec talis incurrit in pœnas impoſitas. t.1.r.78. §.2.p.51

Ex ignorantia percutientes Clericum, an incurrant cenſuram. t.2.r.25.§.1.p.139

Et quid, ſi ignorantia ſit invincibilis ? Et quid,ſi ſit vincibilis?Et quid,ſi ſit craſſa,ſeu ſupina,& affectata,licet ignorantia procedat ex dolo , & temeritate. ibidem §.2.& ſeqq.

Et quid, ſi ſit ignorantia concomitans, ſive iuris,ſive facti ubi diverſi caſus apponuntur in exemplum ſupradictarum quæſtionum. ibid.§.4

Qui ignoranter ſuſcipit ordines ab Epiſcopo excommunicato vitando,an incurrat ſuſpenſionem,ſed ſi in ea celebret non incurrat irregularitatem. t.3.r.32.§.1.p.181

Ignorans excommunicationem præbere impedimentum ſuſcipiendi ordines non incurrit ſuſpenſionem,quamvis ignorantia eſſet craſſa , vel etiam ſupina. t.3.r.33. §.1. ibid.

Qui cum ignorantia non ſolum invincibili,ſed etiam moraliter vincibili,ſi affectata non ſit, ordinatur ante legitimam ætatem,extra tempora, &c. an incurrat ſuſpenſionem. t.3.r.40.§.3.p.187

Ignoranter promittens Epiſcopo ab eo alimenta non petiturus,ſi ordinatur abſque titulo, an incurrat ſuſpenſionem. t.3.r.53.§.1.p.193

Et quid de Epiſcopo in dicto caſu. ibid.

Qui ignoranter ordinatus eſt ſymonia , an incurrat ſuſpenſionem , ſi poſtea ratum hoc habeat. t.3.r.54. per totam p.193

Et quid,ſi poſtea ſolvat amico pecuniam datam.t.3.r.55. §.1. ibid.

Et quid, ſi beneficium ſimili modo obtineat.ibidem §.5. p. 194

Si ex ignorantia quis miniſtravit in ordine per ſaltum ſuſcepto, an Epiſcopus poſſit diſpenſare cum eo poſt adminiſtrationem. t.3.r.58.§.4.p.195

Qui ignoranter, durante matrimonio,ſuſcipit ordines,an incurrat ſuſpenſionem. t.3.r.61.§.1.p.196

Ubi aliqua alia circa præſentem quæſtionem,& ignorantiam pro durante matrimonio, & ſoluto. §. ult.

Qui ignorat ius poſitivum prohibens ſub pœna irregularitatis, quamvis delinquens noſcat peccatum an incurrat irregularitatem ex delicto. t.5.reſ.4.per totam, p.207

Et quid ſi ſit vincibilis,dummodo non ſit craſſa,aut ſupina. t.5.r.6.§.4.p.209

Ubi, quod irregularitas ex homicidio , vel mutilatione, licet videatur eſſe ex delicto , includit præcipue defectum lenitatis,& ideo incurritur, licet occidens ignoret homicidio illam impoſitam eſſe , quod eſt valde notandum. §.3

Ignorans privationem petendi debitum eſſe ab Eccleſia impoſitam ob acceſſum ad conſanguineam uxoris ſuæ, an dictam privationem incurrat. t.5.r.7.§.3. ibid.

Qui ignoranter cognovit uxorem poſt eius adulterium perpetratum,an incurrat irregularitatem bigamiæ.t.5. r.151.§.1.p.284

Si adſit ignorantia iuris vel facti, etiam ſi ſit craſſa,ſupina,& affectata,modo cum ingenti temeritate coniuncta non ſit, an excuſentur à cenſura procurantes,conſulentes, cooperantes, mandantes, auxiliantes,ope,favore, potione, &c. ad abortum faciendum. tt.6.r.28. per totam, p.296

Qui ignorantia vincibili neſciret pœnas Bullæ Greg. XIII. de Datis,& Promiſſis, an illas incurreret. t.7. r.62.§.1.p.350

Qui ignorat reſervationem contra committentes inceſtum, homicidium voluntarium, raptum Virginis, ſacrilegium cum Moniali,Sodomiam,& ſimilia peccata, an reſervationem incurrant. ibid. §.4.p.351

Idem eſt de reſervatione abſolutionis eorum , qui male promoventur ad ordines, & ſimilia. ibid.§.5

Ignorantiæ ratione an poſſit fieri, ut aliqui actus Magici à mortali excuſentur. t.8.r.9.§.1.p.356

Ignorantia craſſa,& ſupina an excuſet ab hæreſi?Et quid de affectata. t.12.r.36.§.6.& ſeqq.p.533

* Vide verb. *Beneficium, Edictum, Inhabilitas, Mulier, Magicus.*

Illegitimus.

Illegitimus occultus an incurrat irregularitatem. t. 5.r. 144.§.1.p.281

Illegitimus,ſi auſus fuerit celebrare in ordinibus ſuſceptis,& ſi graviſſime peccet, nullam tamen denuo incurrat irregularitatem, quia non ob violationem irregularitatis irregularitas contrahitur. ibid.§.3. ſub finem, p.282

* Vide verb. *Beneficium, Diſpenſare, Dubium.*

Illuſor.

Illuſores imaginum Sanctorum an poſſint abſolvi à quocumque confeſſario. t.8.r.25.§.2.p.364

Imagines.

* Vide verb. *Abiurare. Illuſor.*

Immemor.

Immemor voti non fornicandi,ludendi, &c. quod habet ſub pœna centum aureorum,ſi poſtea fornicatur,luſerit,&c.an teneatur ſolvere pœnam.t.1.r.32.§.5.p.21

Idem eſt, ſi dum fornicatur,luſerit,&c.memor ſit voti,& immemor pœnæ,etiam ſi eſſet pœna Caſtitatis, Religionis,peregrinationis Ieroſolymitanæ,&c. ibid.

* Vide verb. *Oblivio.*

Immiſcere.

Qui immiſcuit Sacramenta in ſortilegiis,an poſſit puniri ab Inquiſitoribus. t.10.r.105. per totam p.454

Et quid, ſi immiſcuit Sacramentalia. t. 10. reſ.106. §.1. ibid.

Et quid,ſi immiſcerent in ſortilegiis verba ſacra,ut Evangelium,Symbolum fidei,Pater noſter,Ave Maria,Pſalmus aliquis Davidicus,ſeu alia verba Sacræ Scripturæ: vel ſi immiſcerentur Reliquiæ Sanctorum, aut diſſolverentur ad maleficia. ibid.§.2

Impedimentum. Impedire, &c.

Qui non impedivit percuſſionem Clerici, cum impedire poſſet,ex odio,& primo affectu,an incurrat cenſuram. t.2.r.23.§.3.p.138

Impedimenta declarantur , pro quibus iure communi quis poſſit abſolvi ab Epiſcopo , & non tenetur recurrere ad Papam pro abſolutione ob Clerici percuſſionem, etiam ſi percuſſio Clerici ſit enormis.t.2. r.72.§.3.p.164

Ubi etiam variæ diſtinctiones apponuntur,ſtantibus,vel ceſſantibus dictis impedimentis. §.4. & ſeq.

Si impedire non ſtudet Sacerdos ſciens mulierem à ſe prægnantem abortum procurare , an irregularis fiat. t.5.r.134.§.1.p.274

Si ſciens non impedit volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ illatæ,an ſit irregularis, t.5.r.135. §.1. p.275

Qui impedimento perpetuo laborat , ita ut non poſſit adire Pontificem, an poſſit ab hæreſi abſolvi ab inferiori Sacerdote,etiam ſi non ſit in articulo mortis,vel an teneatur recurrere ad Pontificem, vel Inquiſitores, Procuratorem , tacito nomine. t. 8. r.23. per totam. p. 362

De impedientibus officium S. Inquiſitionis.Et an adverſus tales Inquiſitores procedere poſſint, & quomodo, & quibus pœnis puniendi ſint , & an ſint ſuſpecti de fide,& quo pacto debeant abiurare. t.12.r.13. per tot. p.514

* Vide

* Vide verb. *Amaſius, Beneficium, Filiaſtri, Homicidium, Legatus a Latere, Mulier, Monialis, Nuntius.*

Imperator.

Cum Imperatore eſt permiſſa permutatio bonorum Eccleſiaſticorum, abſque ſolemnitate, tract. 1. reſ. 80. §. 2. pag. 13

Impetus.

Qui impetu eodem, & actu plures blaſphemias contra unum Sanctum profert, an committat tot peccata, quot ſunt blaſphemiæ? t. 8. r. 11. §. 4. p. 357

Et quid, ſi blaſphemiæ diverſi generis ſint, & non ſint una, & eadem ſæpius repetita? Ibid.

Impetrare.

* Vide verb. *Diſpenſatio, Patrimonium.*

Implere.

De non implentibus pœnitentias à Tribunali S. Inquiſitionis impoſitas. Et an contra tales Inquiſitores procedere poſſint? Et an ex tali delicto oriatur non leve ſuſpicio de hæreſi? Et quibus pœnis ſubiaceant? t. 12. r. 14. §. 1. & ſeqq. p. 315

Impœnitentes.

De impœnitentibus Hæreticis. Et de pœnis, quibus merentur puniri? t. 12. r. 23. §. 1. p. 324

Imponendum, Imponere, &c.

* Vide verb. *Abiuratio, Beneficium, Conſultores S. Officii, Diſtrepare, Inhabilitas, Interdictum, Irregularitas, ſinus, Suſpenſio,* & in multis aliis verbis iſtius huius indicis.

* Sed in indice primo huius tom. 5. in tr. 10. de Poteſtate Inquiſitorum aliquas alias difficultates invenies per his verbis. *Imponendum, Imponere, &c.* & ſignanter in tract. 12. *de Pœnis S. Officii imponendis,* per tot.

Importunum.

* Vide verb. *Cogere.*

Imprimentes.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Bulla Cruciata.*

Improbare.

* Vide verb. *Conſuetudo.*

Impuberes.

* Vide verb. *Irregularitas. Monitorium. Orriatus Parentes. Præceptum. Puer.*

Impunitas.

Impunitatem reo promittere, an licitè Inquiſitores poſſint, ſi veritatem fateatur reus? tr. 10. reſ. 71. per tot. pag. 441

Inæqualis, Inæqualitas.

* Vide verb. *Beneficium.*

Incapax.

Incapax Officiorum ſæcularis iuriſdictionis an ſit excommunicatus? t. 1. r. 26. §. 1. p. 15

Incapaces penſionis, & beneficij an ſint irregulares, excommunicati, &c. t. 5. r. 142. §. 1. p. 279

Incantationes.

Si ex incantationibus Inquiſitores timent reos in tortura veritatem non fateri, quid debeant Inquiſitores facere cum eis? t. 11. r. 37. per tot. p. 408

Incendiarius.

Contra incendiarios an lata ſit aliqua cenſura. t. 1. r. 96. §. 1. p. 82

Incendiarij an ſint ab Epiſcopo excommunicandi. & ſi poſtea denuntiantur, an tunc talis excommunicatio ſit Papæ reſervata? Ibid. §. 2

Contra incendiarios excommunicationem ferre an Epiſcopus teneatur ſub aliqua pœna? Ibid. § 3

Incidens, Incidere, &c.

Si incidere in cenſuram à ſe ipſo latam nemo poteſt tamen occaſione cenſuræ à ſe latæ incidere in aliam cenſuram, quam alius tulerit, communicando cum eo, quem ipſe excommunicavit. t. 1. r. 2. §. 1. p. 1

* Hæc verba *Incidens, Incidere, &c.* ſunt generalia ferè pro omnibus tractatibus huius tom. ſignanter pro primo tribus tractatibus, ubi ſunt quamplurimæ innumerabiles quæſtiones.

Incitantes.

Incitantes precibus, & promiſſis percutere Clericum, an incidant in cenſuram. t. 1. r. 16. §. 1. p. 140

Incorrigibilis.

Incorrigibilem Clericum percutientes an incidant in cenſuram. t. 1. r. 17. §. 1. p. 147

Et an talis Clericus amittat privilegium fori. Ibid. §. 2

Niſi incorrigibiles ſint ſodomitæ, non poſſunt Inquiſitores tradere illos Curiæ ſæculari. t. 12. r. 20. §. 1. p. 319

* Vide verb. *Trinitas.*

Incurrens, Incurrere, &c.

* In indice primo huius tom. 5. à primo uſque ad 12. inclusive ferè in omnibus illorum quæſtionibus poſſum reperies hæc verba. *Incurrens, Incurrere, &c.*

Index.

Indices excommunicationem an incurrat, qui per unum, vel duos dies retinet librum hæreticum, vel prohibitum. t. 10. r. 141. §. 1. p. 489

* Vide verb. *Bulla Cœnæ.*

Indicentium, Indicere.

Indicere purgationem, vel abiurationem propter infamiam, an Inquiſitores poſſint. t. 10. r. 94. §. 1. p. 451

Ad indicendum purgationem in crimine hæreſis an infamia probetur per teſtes inhabiles. Ibid. §. 4

* Vide verb. *Abiuratio.*

Indicium.

* In indice primo huius tom. 5. in tr. 11. de *Tortura*, ſunt plures quæſtiones ſup. hoc verb. *Indicium*, ſignanter in reſ. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. 13. 14. 15. 16. 18. 27. 28. 30. & 36

Indulgentia.

Per Indulgentias an compenſetur, vel tollatur obligatio implendi ſatisfactionem ſacramentalem, ita ut pœnitens eximatur à debito eam exequendi. t. 2. r. 101. §. 4. in fine, p. 116

Et quid, ſi pœnitentia imponatur non ſolum in ſatisfactionem, ſed etiam in medicinam, & remedium? Ibid. §. 5. ad medium.

* Vide verb. *Bulla Cruciata. Gratia.*

Inebriare.

Qui inebriat alium, non eſt irregularis, quamvis ille deinde ebrius alium occidat, aut mutilet, niſi prævideat illud periculum. t. 5. r. 108. §. 6. p. 260

Infamatus.

Non infamatis Clericis, ſed tantum indiciatis an Inquiſitores debeant torturam adhibere. tract. 11. reſ. 34. §. 2. p. 407

Infamia, Infamis.

Ex infamia facti non incurritur irregularitas, t. 5. r. 58. §. 12. & 4. p. 223. & in r. 84. §. 5. & ſeqq. p. 250

Si infamem contingit ob ſuſpicionem hæreſis irregularitas incurratur. t. 5. r. 72. §. 1. p. 223

Infamis conditionis, & notæ officia, & perſonæ, quæ ſunt à iure? Ubi multa notabilia pro explanatione dictæ quæſtionis. t. 5. r. 84. §. 1. & ſeqq. ibid.

Infamia iuris incurritur dupliciter. Ibid. §. 5. p. 250

Infamia an afficiat in crimine hæreſis, quando errorem habuit ab annoſis, & vilibus perſonis? t. 10. r. 94. §. 5. p. 451

* Vide verb. *Crimen, Diſpenſatio, Fallum, Filii, Filiaſtri, Hæreticus, Indicium, Incurrere, Inquiſitio, Ius, Mulier.*

Infans.

Infantes nondum doli capaces an poſſint admitti in Monaſteria Monialium, vel ſint incluſi ſub prohibitione Greg. XIII. & Concilij Trid. t. 5. r. 38. §. 6. p. 181.

Infantes expoſiti an irregulares ſint ad Ordines, & ſint baptizandi. t. 5. r. 22. §. 1. p. 224

* Vide verb. *Baptiſmus.*

Infideles.

Qui ab Infidelibus in bonum ſuorum bona Chriſtianorum

cum

cum aſſecuratione illa reddendi certo in loco ſubripiunt, an excommunicentur? Et quid è contra? t. 1. r.44.§.7.pag.30

De Infidelibus aliqua crimina perpetrantibus, & quibus pœnis puniri debent. t.12. r.2.§.1.p.500

Et an ultra pœnas in aliquibus caſibus ſit illis aliqua abiuratio imponenda. ibid.§.3.p.501

Infideles commorantes in terris Chriſtianorum, qui retinere, habere, legere, ſcribere, vel exemplari, advehere, donare, communicare, vel alienare auſi fuerint libros, & codices Talmudicos, Cabaliſticos, & alios nefarios, an puniendi ſint arbitrio Inquiſitorum? tr.12. reſ.6.§.5.p.506

* Vide verb. *Baptizare, Bulla Cœna, Commercium, Deferens, Emere.*

Infirmitas, Infirmus.

Infirmitate temporali impediti, nempe tertiana, quartana, aut podagra, & multo fortius ſi infirmitas eſt incurabilis, & diuturna, an poſſint abſolvi ab Epiſcopo ex quacumque Clerici percuſſione. t.2.r.72.§.2.p.164

Infirmis etiam in ultimo vitæ conſtitutis ſervire poſſunt Sacerdotes, & Religioſi, & eos volvere in lecto, cibum & reliqua exhibere cum prudentia, quamvis mors, & eius acceleratio ſequatur, abſque metu irregularitatis. t.5.r.75.per totam, p.241

* Vide verb. *Medicamentum.*

Ingredi, Ingrediens, Ingreſſus, &c.

Si cum pacto, ut ingrediatur filia aliquod Monaſterium, illam Pater hæredem relinquat, an Pater incurrat excommunicationem Concilij Trid. *ſeſſ.35.c.18.* t.1. r. 81.§.6. in fine p.55

Ingredientes ſæculares Monaſteria Monialium exemptarum, an incidant in cenſuram ab Epiſcopo per ſtatum latam contra ingredientes dicta Monaſteria. t.1.r.86. §.1. poſt medium, p.58

Qui ingrediendi clauſuram Monialium habet licentiam indefinitam, an poſſit ſæpius ingredi. t.1. reſ.89. §.1. p.62

Ingredientes Monaſteria Monialium non prætextu licentiarum, ſed abſque ulla prorſus licentia etiam ad malum finem, an incurrat excommunicationem Greg. XIII. t.1.r.90. §.1.ibid.

Ingredientes Monaſteria Monialium, ſi finito negotio, & miniſterio ibi notabiliter commorentur ob malum finem, an incidant in excommunicationem Greg.XIII. t.1.r.91.§.1.p.63

Ubi an in ſupradicto motu proprio Greg.XIII.& prohibitione Concilij Trid. *ſeſſ.25.c.* 5. de Regular. comprehendantur Reges, Reginæ, Cardinales, & infantes nondum doli capaces, ingredientes Monaſteria Monialium ſine ulla licentia §.3

Ingrediendi Monaſteria Monialium licentia an debeat eſſe in ſcriptis etiam quoad forum conſcientiæ. t.1. r. 93. per totam, ibid.

Pro ingreſſu Religionis dans, vel accipiens aliquid ligatur excommunicatione Papæ reſervata in Extravag.1. de Symonia. t.7.r.34.§.1.p.333

Ubi, quod ad facilius impetrandam ſuam receptionem in Religione poteſt quis dare gratis, & ſponte munera Superiori, vel aliis, imo pactum adhibere poteſt. §.2

* Vide verb. *Clauſura, Eccleſia, Epiſcopus, Miſſam Celebrare, Officium Divinum.*

Inhabilis, Inhabilitas.

Inhabilitatis ignorantia invincibilis, & etiam vincibilis ad officia ratione ſymoniæ, & alias pœnas ſive facti, ſive iuris excuſat ab eius tranſgreſſione.t.1.r.35.§.7.p.23

Inhabilis an ſit excommunicatus ad recipiendas penſiones. t.1.r.178.§.1.p.103

Et an hoc locum habeat in penſionibus, quæ dantur titulo ſpirituali, non vero in hís, quæ non ſunt beneficium, quia dantur titulo ſæculari. ibid.§.2.p.104

Inhabilitatem ad alios ordines ſuſcipiendos an incurrat, qui relictis minoribus Ordinibus, Subdiaconatum recipit. t.3. r.57. per totam, p.195

Et quid, ſi ordines ſacros per ſaltum recipiat. t. 3. r.5. §.1. ibid.

Inhabilitatis pœna impoſita in Bulla Sixti V. contra procurantes abortum an obliget ante iudicis ſententiam. t.6.r.15. per totam, p.290

* Vide verb. *Abiuratio, Beneficium, Diſpenſare, Dubium, Filius, Hæreticus, Incapax, Pœna, Teſtis.*

Inimicitia, Inimicus.

Inimicos in teſtes admittere an poſſint Inquiſitores contra reum.t.10.r.45.§.1.p.433

Ubi an de inimicitia ſuſpecti, vel amici, ſubditi aut conſanguinei capitalis inimici admittantur in teſtes. §.

Inimicum capitalem an Inquiſitores poſſint admittere ad accuſandum.t.10.r.50.§.1.p.435

Iniuſte.

Iniuſte excommunicatus, v. g. ex cauſa præſumpta ſecundum allegata, & probata an incurrat pœnas iuſtæ excommunicationis, & teneatur ſe abſtinere à communicatione fidelium, & ab aliis actibus illicitis. t.1. r.27.§.1.p.16

Et in dicto caſu quamvis ad id teneatur ratione ſcandali, imo ratione obedientiæ, non tamen ſit irregularis celebrando, non ſolum quando celebrat in occulto, ſed etiam in publico, & coram eis, quibus cenſura eſt nota, & innocentia ignota. ibid.§.3

Et an etiam ſupradictus excommunicatus iniuſte excludatur ab orationibus generalibus Eccleſiæ, à quibus excluduntur excommunicati. tract.1.reſol.28.§.1. ibid.

Et an communicans cum tali excommunicato incurrat pœnas iuris impoſitas. ibid.§.6.p.17

Inobedientia.

* Vide verb. *Contumacia, Præceptum.*

Inquirere. Inquiſitio, &c.

Inquirere qualitates, & vitam teſtium an Inquiſitores teneantur, ſi adhuc reus nihil teſtibus oppoſuerit. t.10. r.47. per totam, p.434

Ad inquirendum an ſola infamia ſufficiat in crimine hæreſis. t.10.r.94.§.3.p.451

Inquiſitio an poſſit fieri in crimine ſolicitationis, & hæreſis licet contra reum nulla præcedat infamatio. t.9. reſ.32. per totam, p.391

Inquiſitores.

Inquiſitores an poſſint excommunicare Epiſcopos, & è contra. t.1.r.95. per totam, p.64

Inquiſitori an ſit reſervata abſolutio blaſphemiæ hæreticalis. t.8.r.25.§.6.p.364

Si Inquiſitor præſens eſt, an quilibet Sacerdos poſſit in articulo mortis Hæreticum abſolvere. tr.8.reſ.26.§.1. ibid.

Inquiſitores an poſſint imponere Confeſſariis Regularibus ſollicitantibus, quod teneant ultimum locum inter Regulares ſui Monaſterij in Choro, & Refectorio, & in aliis locis; & aliquando mandare, ut ſententia contra Confeſſarium Regularem lata publice legatur in proximo Capitulo generali ſuæ Religionis. t.9. r.92. §.4. p.415

Aliquæ diſtinctiones proponuntur pro cognoſcendo de crimine ſollicitationis ab Epiſcopis, & Inquiſitoribus, ubi adeſt Inquiſitio Hiſpanica, & ubi non adeſt. tra.9. r.96.§.1.& ſeqq.p.416

Separatim ab Inquiſitoribus, ubi non adeſt Inquiſitio Hiſpanica, an poſſint Epiſcopi proferre ſententiam contra Confeſſarios ſollicitantes, & èontra? Et quid de ſententia abſolutoria. t.9. reſolut.97. §.1. p.417

Inquiſi

Inquiſitores an poſſint animadvertere in ſollicitationem præteritam, ſi iam præiudicata fuerit ab Epiſcopo. t.9.r.98.§.1.p.418

Ab Inquiſitoribus puniri debet confeſſarius ſollicitans ratione pœnæ, qui non iudicatur ſuſpectus, & non eſt remittendus ad ſuum ordinarium.ibid.§.4

* Vide verb. *Abiurare, Diſpenſare, Facultas, Impeditus.*

* In indice primo huius tom.5. tr.10. *de Poteſtate & privilegiis DD. Inquiſitorum*, & Tract.11. *de Tortura inferenda ſuſpectis de Fide*, & Tract.12. *de Pœnis delictorum pertinentium ad Tribunal S.Inquiſitionis* & T.13. Ubi ſunt *Decreta, & Conſtitutiones recentiorum Pontificum ad Tribunal S.Inquiſitionis ſpectantes.* Quilibet titulus prædictorum tractatuum demonſtrat, quod omnes quamplurimæ eorum difficultates pertinent, & dicunt ſub hoc verbo *Inquiſitores.* Ideo ibi require quidquid ita miſtum occurrerit.

Inſidere.

Si quis inſideret ſupra murum Monaſterij Monialium, an incidat in cenſuram? Ubi plura circa clauſuram Monialium.t.1.r.83.§.1.p.55

Inſordeſcentes.

* Vide verb. *Excommunicatio.*

Intentio.

Quando ſuper intentione datur tortura reo convicto, an danda ſit ab Inquiſitoribus cum clauſula *Citra præiudicium probatorum.* t.11.r.32.per totam p.495

Intentionem negantem reum facientem ritus hæreticales, ſeu proferentem verba hæreticalia, an Inquiſitores debeant punire tanquam Hæreticum.t.12.r.34.per totam p.530

* Vide verb *Beneficium, Manifeſtare, Oblivio.*

Interceſſio.

* Sup.hoc verb. *Interceſſio ad beneficium* lege aliquas difficultates in tract.7. *de Symonia*, ſignanter in r.20.21. 22.24.& 26

Interdicere. Interdictum, &c.

Ad interdicti valorem an requiratur monitio.t.1.r.4.§.4. p.2

Si interdictum abſolute non proferatur, ſed ferendum ſit an obliget ad peccatum mortale. tract.1.reſol.11.§.3. pag.9

In loco interdicto an poſſint ſpeliri pueri, ſi ante uſum rationis decedant.t.1.r.108.§.5.p.72

Dubius an interdictum incurrerit, quid facere debeat.t.1. r.125.§.4.p.79

Ab interdicto perſonali, an non ſolum Clericus, ſed etiam laicus in articulo mortis abſolvere poſſit.tr.1. r.210.§.4.p.120

Interdictus Clericus an gaudeat privilegio Canonis.t.2. r.37.§.4.p.147

Interdicto Clero an cenſeantur interdicti Religioſi.tr.2. r.51.§.2.p.154

Interdictus recipiens ordinem ſacrum an fiat irregularis. t.5.r.14.§.1.p.212

Interdictus exercens ſolemniter actum minorum Ordinum an incurrat irregularitatem. t.5.r.17. §.5. in fine pa.213

* Vide verb. *Appellatio, Beneficium, Conditio, Contumacia, Ignorantia.*

* In indice primo huius tom.5. ex Tract.4. *de Interdicto*, lege omnes eius quæſtiones ſup. his verb. *Interdicere, Interdictum, &c.*

Interficere.

* Vide verb. *Adulter, Bellum, Homicidium, Occidere.*

Intermedium.

* Vide verb. *Colloquentes.*

Internum.

Pro interno pure peccato an poſſit fieri excommunicatio.t.1.r.14.§.1.p.10

Quando internum opus, cui annexa eſt excommunicatio fuit mortale; externum vero veniale tantum, an incurratur excommunicatio.tract.1.reſolut.16.per totam pag.11

Interpretes, Interpretari.

Interpres confeſſionis, ſi ſolicitet pœnitentem, an ſit denunciandus? Et quid, ſi interpres ſit etiam Sacerdos. t.§.r.83.per totam,p.412

* Vide verb. *Colloquentes, Dubium.*

Interrogare. Interrogatio.

Interrogare teſtes an ſint Iudæi, Sarraceni, &c. an debeant Inquiſitores.t.10.r.46.per totam p.434

Antequam interrogent Inquiſitores reos, an teneantur manifeſtare infamiam, indicia, vel ſemiplenam probationem eſſe contra ipſos, ut intelligant legitime interrogari. t.10.r. 52. §. 1. p. 436

Et ſupponitur reos non teneri reſpondere, & veritatem dicere, quam aliqualiter ſibi conſtet proceſſus, & acta, & iudicem, & legitime interrogare.ibid.

Interrogare reos in tortura quomodo Inquiſitores debeant.t.11.r.19.per totam.p.488

Si interrogationibus reſpondere non vult reus, an poſſint Inquiſitores illum torquere. t.11.r.34.per totam p.496

* Vide verb. *Pœna, Reſponſor caſus.*

Interſtitia.

Interſtitiis temporum non ſervatis, qui ordinatur v.g. Diaconus elapſo anno ab ordine Subdiaconatus, an incurrat ſuſpenſionem.t.3.r.45.§.1.p.189

Et an ſuper hoc ex rationabili cauſa Epiſcopus diſpenſare poſſit. ibidem, §.2.poſt medium p.190

Idem eſt, quando Abbates remittunt ſuos ſubditos, ut ordinentur ab Epiſcopo.ibid.§.3

Interſtitia nulla requiruntur in receptione Tonſuræ; & omnium minorum ordinum, ſed poſſunt recipi eodem die, ſi videbitur Epiſcopo, & de Minoribus ad Subdiaconatum, remittitur ad uſum Provinciæ. ibid.§.2. in fine. & in §.1.in fine

Intrare.

* Vide verb. *Cogere, Eccleſia, Ingredi, Metus, Puella.*

Inuaſor. Inuaſus.

* Vide verb. *Fuga, Occidere.*

Inuentarium.

Si inuentarium non fecit.Fiſcus, an teneatur ſolvere ultra vires bonorum publicorum.tract.10.r.123.§.1. in fine p.461

Invincibile. Invincibiliter.

* Vide verb. *Ignorantia.*

Inuitus.

Quando invito datur abſolutio excommunicationis, ſuſpenſionis, &c. aliqua notabilia pro forma dictæ abſolutionis.t.1.r.183.§.1.poſt medium, p.107

Invitus an licite abſolvatur ab excommunicatione, licet non velit deſiſtere à contumacia & peccato, propter quod fuit excommunicatus. tract.1. reſol.189.§.1. p.109

Et an hoc intelligatur tantum de abſolutione excommunicationis latæ ab homine, non autem à iure? ibid.

Invitus non poteſt abſolvi ab excommunicatione per Bullam Cruciatæ, vel per Iubilæum, aut aliud privilegium conceſſum in favorem pœnitentis, & ſecus ſi privilegium ſit conceſſum in favorem confeſſarij, ut ſi ſit Religioſus.ibid.§.2

Invito facta abſciſſio alicuius membri, an inducat ipſis patienti irregularitatem etiam, ſi id ob culpam paſſus ſit; Et an ſuper hac irregularitate Epiſcopus diſpenſare poſſit.t.5.r.66. & 67.p.236.& 237

Iocus.

Per iocum percutiens Clericum, ſi aliquantulum excedat, an incurrat cenſuram.t.2.r.34.per totam, p.145

Irregularis , Irregularitas.

Irregularis an ſit Sacerdos celebrans in Eccleſia à ſe interdicta.t.1.r.2.§.1.in fine p.1

Irregularitas pœnalis , ſi abſolute non proferatur, ſed ferenda ſit, an obliget ad mortale ? tract.1.reſol.11.§.3. pag.9.

Irregularitatem an incurrat puer impubes aliquem occidens.t.1.r.108.§.4.p.72

Irregularitatem an incurrat excommunicatus excommunicatione minori, ſi celebret , vel recipiat aliquod Sacramentum.t.1.r.182. §.4.p.107

Ab irregularitate,quæ contrahitur ex peccato an ſimplex Sacerdos poſſit abſolvere in articulo mortis?t.1.r.204. §.3.p.118

Irregularitatem an incurrat,qui propinato veneno Clericum occidit , tametſi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum.t.2.r.28.§.2.p.142

Irregularitatem ex homicidio voluntario an incurrat mandans occidere Petrum , ſi mandatarius occidat Ioannem.t.2.r.35.§.2.in fine p.146

Irregularis Clericus an gaudeat privilegio Canonis.t.2. r.37.§.4.p.147

Irregularitatem an incurrat Epiſcopus ſuſpenſus, ſi celebret in Pontificalibus.t.3.r.23.§.2.p.178

Irregularitatem an incurrat ſuſpenſus ab ordine inferiori, ſi ſuperiorem ordinem exerceat. tract.3. reſol.31. §.1. p.180

Irregularitatem incurrit , qui ordinatur in Sacris ante legitimam ætatem,extra tempora , ſine dimiſſoriiis, aut cum falſis , ſi miniſtrans in ordinibus ſacris ſuſceptis ante obtentam licentiam à proprio Epiſcopo.t.3.r.36. §.2.p.185

Irregularitatem an incurrat , qui ordinem Subdiaconatus ſuſcipit cum dimiſſoriis falſis. tract.3. reſol.38.§.2. p.187

In dictis duobus præcedentibus caſibus an diſpenſare poſſit Epiſcopus,confeſſarius virtute Cruciatæ,& Regulares vigore ſuorum privilegiorum?ibid.in fine dicti §. & in r.44.§.1.p.189

Irregularitatem an incurrat ordinatus cum dolo, & mala fide ante legitimam ætatem , extra tempora, &c.ſi facta pœnitentia celebret, credens id ſibi licere.t.3.r.40. §.3.p.188

Irregularitatem an incurrat,ſi ordinatus mala fide ante legitimam ætatem,celebret poſt completam ætatem.t.3. r.41.§.4.ibid.

Irregularitatem an incurrat,qui celebravit in ſuſpenſione contracta,quia ſuſcepit ordines cum patrimonio ficto. t.3.r.48.§.5.p.191.ſed lege eam à principio.

Irregularitatem an incurrat, qui relictis minoribus Ordinibus,Subdiaconatum ſuſcipit,ſi miniſtret in dicto ordine.t.3.r.67.per totam p.195

Uel an hoc impedimentum non ſit irregularitas,& ſi irregularitas ſit , an confeſſarius per Bullam Cruciatæ diſpenſare eam poſſit.t.3.r.58.§.3.ibid.

Irregularitatem non incurrit ſuſpenſus ab officiis divinis, ſi illa audiat , quamvis peccet. tract.3.r.63. per totam p.197

Irregularis an fiat, ſi interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ intra illam Miſſam celebret ? Et quid, ſi talis tantum ibi audiat officia divina. tract.4. reſolut. 15.§.1. & ſeqq. p.203

Quando irregularitatem incurrat , vel non incurrat , qui cauſam dedit , vel procuravit Abortum fœtus animati , & quis poſſit ſupradictam irregularitatem diſpenſare in indice primo huius tom.5.in tract.6. *de Abortu* multas difficultates invenies ſignanter in reſol.1.9.10. 11.12.18.19.20.23.24.27.& 30

Irregularis an ſit ordinatus Symoniace. t.7.reſolut.3.§.8 p.307

Ab omni irregularitate immunes ſunt Inquiſitores conſultores , & alij miniſtri S. Inquiſitionis pro ſententia mortis lata contra Hæreticos, &c. ex motu proprio Pauli IX.& Pij V.t.10.r.17.§.4.p.424

Ne irregularitatem Inquiſitores incurrant tradendo Hæreticos Curiæ ſæculari , quomodo ſe gerere debeant. t.10.r.68.§.1.p.442

Ad irregularitatem incurrendam ob defectum lenitatis opus eſt , ut cauſa ſit proxima , nempe dictum vel factum ex natura ſua intendens ad mortem. t.10. reſ.70. §.2.p.442

Irregularitatem incurrit , qui detegit malefactorem , ut comprehendatur , ſi mors eius ſequatur. ibidem.§.5. p.443

Licet irregularitatem contrahant Hæretici, tamen ſuſpecti de hæreſi,poſtquam illam abiuraverunt , non ſunt irregulares.t.10.r.136.§.3.p.467

Irregularitas aliqua an ſit iure inflicta contra Schiſmaticos.t.12.r.23.§.4.p.528

* Vide verb. *Abiuratio , Ætas,Bellum,Bulla Cœnæ,Conſulere,dimiſſoria,Diſpenſare , Dubium,Familiares , Fugere, Homicidium,Ignorantia,Iniuſtè. Opinio probabilis, Præſumere,Venenum.*

In indice primo huius tom.5. ex tract.5.*de Irregularitate*, lege omnes eius quamplurimas difficultates ſuper his verbis *Irregularis,Irregularitas.*

Irreparabile.

* Vide verb. *Appellare.*

Irritandum , Irritatus,Irritum.

* Vide verb. *Beneficium, Electio.*

Iubere.

Qui iubet fœminam ad ſe venire per tecta,aliavè loca periculoſa , unde imprudens mortem ſibi conſcivit , aut ſi prægnans erat fœtum excuſſit, an ſit irregularis.t.5. r.112.§.7.263

Iubilæum.

Qui ex vi Iubilæi fuit abſolutus à cenſuris reſeruatis Papæ,aut Epiſcopo, an teneatur ſe præſentare Superiori. t.1.r.202.§.3.p.117

Si Iubilæi tempore confeſſarius abſolvit Hæreticos in foro conſcientiæ , an Inquiſitores poſſint illum punire. t.10.r.81 .§.1.p.446

* Vide verb. *Facultas. Inuitus.*

Iudæus.

Cum Iudæo interdum lavari in balneo, nonnunquam excipi,vel excipere illum in convivio, & alia id genus rarius effecta an ſit tantum veniale ob materiæ parvitatem.t.1.r.147.§.3.p.88

De Iudæis aliqua delicta perpetrantibus , & de pœnis, quibus puniri debent.t.12.r.2.§.1.p.500

Iudæi tranſeuntes ad Sarracenos , vel ad alios Infideles an poſſint puniri ab Inquiſitoribus. ibidem. §.7. p.501

* Vide verb. *Abiurare. Infidelis.*

Iudex.

Iudex excommunicatus toleratus,an valide alium excommunicet.t.1.r.21.§.1.p.14

Et quid,ſi iudex ſit ſuſpenſus,& nominatim denunciatus, vel notorius Clerici percuſſor.ibid.

Et quid,ſi talis ſit occultus.ibid.

Iudex excommunicatus toleratus an poſſit validè exercere iuriſdictionem.t.1.r.23.§.1.ibid.

In iudice ſæculari excommunicato non tolerato an locum habeat effectus excommunicationis quoad privationem uſus iuriſdictionis.t.1.r.25.§.1.p.15

Si à iudice quis condemnetur reſtituere ſub excommunicatione , ſi non reſtituat ex opinione probabili , an illam incurrat.t.1.r.121.§.1.p.177

Et quid,quando opinio in favorem rei excommunicati eſt probabilior.ibid.§.3

Si iudex excommunicatus unum tantum teſtem recipiat, vel

vel quid ſimile, an excuſetur à mortali ratione parvitatis materiæ? tract.1. r.147. §.1. ad medium. pag. 88
Si à iudice teſtis ſit vocatus ad teſtificandum,& intimato præcepto fugiat, an teneatur reſtituere damna inde ſequuta? t.1.r.163.§.1.p.95
Iudex trahens ſimul duos homines vi è templo contra immunitatem in duas incurrit excommunicationes.t.2. r.53. §.1. poſt med. p.156
Si iudici laico Eccleſiaſticus committat in particulari caſum alicuius rei dignum morte, ſi ſequatur, an Princeps incurrat irregularitatem? Et quid, ſi dicat Princeps iudici, ut contra malefactores invigilet? tract.5. r.81.per totam p.244
Iudex pronunciavit ſententiam condemnatoriam ad furcam, & poſtea reus ex gratia Principis fuit à morte liberatus an adhuc talis iudex ſit irregularis? t.5.r.89. §.1.p.247
Idem eſt, ſi quando reus duceretur ad patibulum, eſſet extractus è manibus ſatellitum, & ſic mortem evaderet. ibid. in fine dicti §.p.248
Et quid, ſi à carnifice ſuſpenſus fuiſſet, & caſu laqueus rumperetur,ſi propter hoc gratiam à principe recepiſſet, ibid.
Ubi an Clericus habens iuriſdictionem temporalem fiat irregularis ex eo, quod conſtituat iudicem pro cauſis criminalibus Capitalibus, ſive in genere pro omnibus, ſive pro aliquo in particulari, ibidem §. *Notandum eſt.*
Idem eſt, & multo verius de Principe laico. ibidem in dicto §.
Et dato, quod ſupradicti fiant irregulares, an Epiſcopus poſſit diſpenſare ſupradictam irregularitatem ex defectu lenitatis. ibid. §.4
Iudices Epiſcoporum an Ordinari poſſint, t.5. r.90. §.2. p. 251
Inter iudicem Eccleſiaſticum, & laicum an detur præventio contra procurantes abortum, tract.6.r.16. §.1. p. 290
Et ſi reus eſt Eccleſiaſticus, an tradendus ſit Curiæ ſæculari. ibid.
Si iudicem Eccleſiaſticum quis inducat pecunia,ut iuſtitiam in cauſa,ſpirituali miniſtret,an hoc ad ſimoniam pertineat? Et quid in cauſa alias ſæculari.t.7.r.15.§.4. p.318
Quando iudices Romanæ Curiæ accipientes munera incidant, vel non incidant in pœnas latas in Bulla Gregor. XIII. de Datis, & Promiſſis aliqui caſus proponuntur in praxi. t.7.à reſ.48.uſque ad 58. incluſivè, à p.343. ad 349
Quando verò teneantur acceptum reſtituere.t.7.r.51.§.4. p.346
Qui prædictis iudicibus aliquid dat, vel promittit, ut cauſam expediant, an incidat in pœnas dictæ Bullæ. t.5.r.57. per totam p.348
Ad iudices delegatos citramontanos non ſpectant pœnæ dictæ Bullæ. t.7.r.58.§.4.p.349
Contra iudices laicos an Inquiſitores procedere poſſint, ſi remiſſius agant cum hæreticis ſibi relictis, & pœnam mortis per ignem non imponant? t.10.r.17.§.1. p.423
Et quid eſt agendum, ſi iudices laici nollent exequi ſententiam ab Inquiſitoribus latam contra hæreticum? t.10.r.18. per totam p.424
Iudex laicus an à ſuo Superiore legitimo, & non ab Inquiſitoribus compellendus eſt, ut hæreticum morti tradat. t.10.r.19. per totam,ibid.
Iudicibus non remittere, ut reum puniant, ſed remittere eum ſimpliciter,an Inquiſitores poſſint. t.10.r.66. per totam p.441
Per iudicem Eccleſiaſticum eſt infligenda excommunicatio, contra laicos diſputantes de fide.t.10.r.77.§.3. p.445
Iudices competentes an ſint Inquiſitores ſuper reconciliatos,qui Hiſpano ſermone *Sambenitados*, vocantur. t.10. r.88. per totam p.448
Iudicibus ſæcularibus an Inquiſitores debeant tradere lamias, & ſtriges propter cædes infantium.t.10.r.111. §.1.p.457
* Vide verb. *Actum. Apoſtaſia. Appellatio. Aſſiſtere. Blaſphemantes. Carceratus. Capitulum. Sede vacante. Declaratio. Eccleſiaſticus. Familiares. Reſponſor caſus. Sententia.*

Iudicare. Iudicium.

Si in iudicium vel extra teſtes excommunicati deponant, quodnam peccatum committant. t.1.r.112. §.2. in fine. p.74
In iudicio an excommunicatus poſſit reſpondere, vel cogatur reſpondere per Procuratorem. t.1. r.117. per totam p.75
* Vide verb. *Actor. Iuriſdictio. Ius.*

Iuramentum. Iurare, &c.

Iuramentum, quod exigitur ab excommunicato ante abſolutionem excommunicationis, quo ſenſu intelligatur. t.1.r.184.§.2. in fine.p.108
Iuramentum de parendo &c.an præſtandum ſit ſemper in abſolutione excommunicationis maioris,& ſi omittatur quando debet præſtari, an abſolutio ſit nulla. t.1. r.185.per totam p.108
Iuratoriam cautionem ſaltem præſtare Confeſſario an teneatur excommunicatus,ſi ſatisfacere de præſenti non poſſit. t.1.r.186.§.1.ibid.
Et an hoc intelligendum ſit pro foro exteriori, nam in foro pœnitentiali, deficiente poſſibilitate pœnitentis, propoſitum eius firmum tantum valet? ibidem §.2
Iuramentum, quando ab Epiſcopo non eſt exigendum, ut abſoluti à cenſura Canonis teneantur adire Pontificem.t.2.r.65.per totam p.160
Sed ſemper iuramentum exigendum eſt ab Epiſcopo ſe præſentandi Sedi Apoſtolicæ, qui ab illo abſolvitur à percuſſione enormi Clerici ob temporale impedimentum. t.2.r.72.§.6.p.165
Si iurare Miniſter Sacramenti aliquem faciat ſe tibi daturum pecuniam in pretium illius, & ut omnino tali pacto dat,an talis pecunia poſſit dari ſine ſimonia.t.7. r.14.§.1.p.315
Et in tali caſu iurans an poſſit uti æquivocatione, & reſtrictione tantum in mente retenta? ibidem §. 3. p.316
Et quid, ſi Miniſter petat me iurare coram aliis? ibid.
Et an neceſſitas recipiendi viaticum homini iam confeſſo, vel non habenti peccatum mortale ſit cauſa ſufficiens ad hoc. ibid. §. . poſt medium.
De Confirmatione, & Extrema-Unctione non videtur eſſe eadem ratio. ibid. in fine.
Et quid de Baptiſmo, ſi adultus eſt in extrema neceſſitate illius,& dubitat, an ſufficientem contritionem habeat. ibid.§.5.p.317
Si ſub iuramento promiſſum ſit ſecretum ſollicitationis, an teneatur,qui talem ſollicitationem ſcit, illam denunciare.t.9.r.68.§.2.& ſeqq.p.405
Iurare an ſufficiat,ut ſocij criminis fidem faciant,contra nominatos, vel opus ſit,ut ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum, t.11.r.10.per totam.p.482. & 483
* Vide verb. *Blaſphemus. Ignorantia.*

Iuriſdictio.

Iuriſdictionem an validè poſſit exercere excommunicatus toleratus, t.1.r.23. §.1.p.14

Et dictus excommunicatus iudicium exercens an peccet mortaliter ? t.1.r.24. §.1. ibid.

Iuriſdictionem contentioſam exercere in ſubditum extra ſuam Diæceſim an poſſit Epiſcopus, quando cauſæ cognitio non vertitur, & effectus confertur in ſuam Diæceſim ? t.1.r.98.§.2.p.66

Iuriſdictionem exercere an poſſint Prælati Regulares in ſuos ſubditos in quocumque territorio ſint, ibid.§.12. pag.67

Et an locum non habeant, quando Prælati Regulares Iuriſdictionem cum territorio habent ? ibidem. in fin. dicti §.

Si iuriſdictionem habens in cenſuris præſens ſit, an ſimplex Sacerdos poſſit ab illis moribundum abſolvere ? t.1. r.205.§.2.p.118

Si quæ ad iuriſdictionem fori externi pertinent, excommunicatus, & ſuſpenſus exercent, an incurrant irregularitatem ? t.5.r.17.§.5.p.213

Iuriſdictio Inquiſitorum an ſit Ordinaria, vel delegata ? t.10.r.1.§.1.p.419

Iuriſdictio Inquiſitorum, etiam ſi conceſſa fuerit cum clauſula uſque ad beneplacitum, non expirat, nec ceſſat morte concedentis ? t.10.r.2.§.1. ibid.

Et quid, ſi unam cauſam Inquiſitor non inceperit ante mortem concedentis ? ibid.

Et quid de iuriſdictione Vicarij, Commiſſarij, aut alterius delegati per mortem Inquiſitoris concedentis ? ibid.

Iuriſdictio Inquiſitorum an conceſſa ſit cumulativè, vel privativè ? t.10.r.3.§.1.p.420

Iuriſdictio Inquiſitorum Hiſpaniæ in Ordine ad eorum miniſtros eſt etiam privativa ? ibid. §.3

Si iuriſdictionem impendentia Inquiſitorum aliqua ſtatuta, vel Decretum Magiſtratus fecerint, an Inquiſitores poſſint cogere illos, ut illa revocent ? tr.10.r.16. §.1.p.423

Iuriſdictionem in cauſis criminalium, & Civilium ſuorum familiarium an Inquiſitores Hiſpaniæ habeant ? Et non ſolum in familiares ſuos, ſed etiam in uxores eorum viventibus maritis, ſed etiam mortuis donec in viduitate permaneant ? t.10.r.22.per tot. p.425

Iuriſdictionem an habeant Inquiſitores contra omnes ſortilegos, Divinatores, Magos, & maleficos ? t.12. r. 10. §.1.p.510

* Vide verb. *Eccleſiaſticus. Epiſcopus. Familiares. Iudex.*

Ius.

Si ad ius proprium defendendum, & non per modum iudicij excommunicatio fertur à Prælato, an requiratur monitio ? t.1.r.4.§.5.p.2

Si iure naturali, aut divino leges Civiles non ſint prohibitæ, nunquam obligant ad pœnam ſpiritualem, quamvis contineant pœnam gravem corporalem? tr.1.r.12. §.1.p.9

Si à iure lata ſit cenſura, an pueri ſtatim poſt uſum rationis illam incurrant? t.1.r.108. §.2.p.72

Si ius ſuum excommunicatus petat in iudicio, an ſit peccatum mortale ex obiecto ? t.1.r.115.§.2. p.75

Iure ipſo an pœnam incurrant, qui excommunicatis vitandis Sacramenta miniſtrant ? tract.1.reſ.128. §.4. pag. 80

De iure quinam ſint teſtes privilegiati ? tr.1. r.161. §. 1. pag. 94

Omnes perſonæ, quæ in iure ſunt expreſſæ declarantur, quæ excuſantur adire Pontificem pro abſolutione ob enormem Clerici percuſſionem ? tract. 2. reſ.62. §.1. pag.159

A iure ſuſpenſio lata, quæ eſt cenſura, ſi reſervata non ſit Pontifici an poſſit tolli ab Epiſcopo ? Idem eſt de Parocho, & Confeſſario approbato ? tract.3.reſ.9.§.1. & ſeq. pag.172

Et ſi reſervata ſit Pontifici, modo delictum ſit occultum, an Epiſcopus poſſit eam diſpenſare ? ibid.§.2. p.173

Quid iuris de puero, qui in anno quinto ſuæ ætatis fuit promotus ab Epiſcopo ad primam Tonſuram ubi alia contingentia in dicto caſu ? t.3.r.34.§.1.p.181

Iure ipſo ſuſpenſus manet, qui auſus fuerit matrimonialiter coniungere, aut benedicere alienos Parochianos, ſine licentia proprij Parochi ? tract.3. reſ.62.§.3. pag. 197

In aliquo caſu à iure non expreſſo an irregularitas incurratur ? t.5.r.8.§.1.p.210

Si in iure non ſit clarè expreſſa irregularitas, an communis opinio Doctorum poſſit illam introducere ? t.5.r.9. §.1. ibid.

Idem eſt de quibuſdam cenſuris, v.g. ſuſpenſionis propter ſuſceptionem Ordinis per ſaltum, ibid.

Si iure aliquo generali irregularitas fertur, an illam Epiſcopi incurrant. t.5.r.10.§.1. ibid.

Ex iuris infamia an incurratur irregularitas ? Ubi aliqui caſus pro praxi. t.5.r.38. §.1. & 2.p.223

Et quid, ſi crimen eſt occultum. tract. 5. reſol.39. §.1. ibid.

Ex iure annexa eſt infamia multis criminibus, & perſonis, de quibus plura ad incurrendam irregularitatem ex illis ? tract. 5. reſol. 54. §. 1. & ſeqq. p. 229. & 230

Ubi quod iuris infamia dupliciter incurritur ? §. 5. p. 230

Et quomodo iuris infamia auferri, & diſpenſari poſſit. ibid. §.7

Ex iure Canonico, Civili, & ex iure novo Sixti V. & Greg.XIV. de pœnis procurantium abortum. t.6.r.3. 4. & 5. p.285. & 286

Iuris poſitivi crimen, & ſimoniæ pœnas an Pontifex incurrat. t.7.r.1.§.3.p.306

Non iure naturali, ſed poſitivo ſimonia obligat, ad reſtitutionem. t.7.r.6.§.5.p.311

Ut iuris pœnas ſimoniacus incurrat, an opus ſit ſimoniam eſſe completam ex parte utriuſque. t.7.r.7. §. 1. ibidem.

Qui iure Eccleſiaſtico, & humano ſimoniam prohibitam committunt, non incurrunt pœnas latas in ſimoniacos. ibid. §.2

Ubi aliqui caſus pro praxi.

Et an dicta ſimonia ſubiaceat reſtitutioni. Ubi aliqui caſus excipiuntur. t.7.r.8. per tot. p.312

De iure divino non eſt ſimonia, ſed humano in redimendis vexationibus ad beneficium, &c. Pro quo aliqui caſus in praxi. t.7. à r.39. uſque ad 43. incluſivè à p. 338.ad 340

A iure nulla imponitur pœna Sacerdoti, qui ſigillum confeſſionis frangit, quam de facto incurrat. tract.10. r.80.§.2.p.446

* Vide verb. *Adulter, Beneficium, Bulla Cœnæ, Crimen, Defendere, Dimiſſoria, Dominus, Eligere, Epiſcopus, Emere, Factum, Ignorare, Infidelis, Iniuſtè, Opinio probabilis, Permutare, Probabiliter.*

Iuſtitia.

Ex iuſtitia quinam teneantur obſtare percuſſioni Clerici. t.2.r.23.§.4.p.138

Ex iuſtitia an Paſtores Eccleſiarum teneantur cum periculo vitæ tempore peſtis conſulere vitæ ſpirituali ſubditorum fidelium, ne ſine Sacramento Pœnitentiæ moriantur. t.6.r.42.§.5.p.303

Pro iuſtitia obtinenda, auferenda, vel differenda, vel poſt obtentam iuſtitiam dantes, promittentes, acceptantes, & accipientes munera in Curia Romana, vel ſtatu Eccleſiaſtico, an incurrant pœnas Bullæ Greg. XIII.de Datis, & Promiſſis. t.7.à reſ. 47.uſque ad 58. incluſivè, à p.343. ad 349

* Vide verb. *Homicidium. Mutilatio.*

L. *Labo*

L

Laborantes.

Laborantes quartana, morbo Gallico, &c. an ſint ab Inquiſitoribus torquendi.t.11.r.29.§.7.p.494

Labor. Laborare.

Laborare poteſt quis in Monaſteriis Regularium, & Monialium exemptarum in diebus feſtis de præcepto Epiſcopi loci.t.1.r.86.§.3. in fine.p.59

Pro labore interno functionis ſpiritualis an poſſit quis aliquid accipere ſine labe ſimoniæ? Et quid pro labore externo, v.g. iter agere, unius leucæ ad dicendum Sacrum, expectare ad unam, vel alteram horam ad celebrandum, &c.t.7.r.15.§.3.& ſeq.p.317

Laicus.

Laici, ſi abſque contemptu Agnos Dei tangant, an peccent.t.1.r.76.§.2.p.52

Laicus an poſſit abſolvere a cenſuris moribundum excommunicatum, qui ſigna aliqua contritionis non dedit.t.1.r.208.§.2.p.119

Et ſi talis moribundus ſigna contritionis dedit, an talis abſolutio a laico largita ſit valida? tract.1.r.209.§.1. ibid.

Ubi, quid eſt faciendum in dicto caſu præter prædictam abſolutionem a laico datam.

Laicus an poſſit abſolvere moribundum ab interdicto perſonali? tract.1.reſol.210.§. *Nota*, curſim ad lin.4. p.120

Laico poteſt Pontifex concedere facultatem, ut abſolvat ab excommunicatione in articulo mortis.tr.1. reſ.214. §.2.p.122

Laicus non interdictus ſi ſine vi, aut ſcandalo audiat Officia divina, præſertim Miſſam in loco interdicti, an peccet mortaliter.t.4.r.3.§.2.p.198

Laicum ad ſerviendum Miſſæ an Sacerdos poſſit accipere tempore interdicti, deficiente Clerico? Et in dicto caſu an poſſit celebrare cum duobus laicis Miniſtris. t.4.r.8. per tot.p.200

Laicus celebrans Miſſam, aut ſolemniter baptizans, aut Sacramentaliter abſolvens an incurrat irregularitatem.t.5.r.22.§.1.p.216

Stando in opinione, quod laicus non poteſt in articulo mortis, abſente Sacerdote, infirmum communicare, an ſi hoc faciat, incurrat irregularitatem.t.5.r.23.§.1. ibid.

Laicum, qui cum ſtola, & ſuperpelliceo concionem habuit in Eccleſia tanquam Diaconus, an incurrat irregularitatem.ibid.§.5.p.217

Laicus, qui ſine neceſſitate confeſſionem Sacramentalem audivit, an ſit irregularis, ſi illam revelet.tract.5.r.30. §.1.p.220

Si laicus occulte ponat ſe in loco confeſſionibus deputato, & inter confeſſionem fœminæ illam ſollicitet, an ſit denunciandus.t.9.r.84.per tot.p.412

An ſaltem quia dictus laicus ſimulat ſe Sacerdotem, quamvis fœminam non abſolvat, ſi illam ſollicitavit, ſit denunciandus.t.9.r.85.per tot.ibid.

De laicis audientibus confeſſiones. Et quomodo puniendi ſint. Et an Inquiſitores adverſus eos procedere poſſint.t.12.r.11.§.1.p.513

Et ſi laicus audiat confeſſiones, ſed non abſolvit, an ſubdatur pœnis Pontificiis latis in Bullis Greg.XIII. & Urbani VIII. ibid.§.4

Idem eſt in omnibus de ſupradictis laicis Miſſam celebrantibus ubi late, & notabilia.tract.12.reſol.12.§.1. ibid.

* Vide verb. *Annulus. Bulla Cruciata. Captura. Clericus. Conſuetudo. Correctio. Diſpenſare. Euchariſtia. Fugere. Magiſter. Miſſam audire. Miſſam celebrare. Patronus. Præceſſio. Verbum.*

Lamia.

In lamiarum cauſis an ſoli Inquiſitores procedere poſſint: vel an ſimul cum Epiſcopo, ut in cauſis hæreticorum, contra lamias debent Inquiſitores procedere.tract.10. r.110.per tot.p.456

Si lamiæ ſe ſponte detulerint, etiamſi a noſtra fide aberraſſent, & ex animo apoſtataſſent, an admittantur ad reconciliationem, etiam bis, & ter, neque earum bona confiſcentur, neque habitus pœnitentialis eis imponitur.t.10.r.111.§.4.p.457

* Vide verb. *Index.*

Laqueus.

Qui laqueo ſuſpenſus invenitur, non eſt ſtatim privandus ſepultura Eccleſiaſtica.t.1.r.72.§.5.p.48

Qui laqueo ſe ſuſpendit, & impeditus ab aliis non moritur, an maneat irregularis. t.5.reſol.59. per totam. p.232

* Vide verb. *Index.*

Latinum.

* Vide verb. *Epiſcopus.*

Latro.

* Vide verb. *Clamare.*

Lectio.

* Vide verb. *Legere.*

Lector.

* Vide verb. *Lex Medicina.*

Lectus.

* Vide verb. *Communicatio Civilis.*

Legatus a latere.

Si Legatum adire poteſt impeditus adire Papam pro abſolutione reſervatæ Papæ, an teneatur adire prædictum Legatum, vel poſſit abſolvi ab Epiſcopo.t.1.reſ.196. §.13.p.114

Legatis Summi Pontificis, an Inquiſitores ſubſint.t.10. r.5.per totam.p.421

Legens. Legere. Lectio. &c.

Legens Adonem Marini an ſit denunciandus S. Officio. t.9.r.99.§.1.p.418

Legere libros hæreticorum an Inquiſitores poſſint.t.10. r.137.§.1.p.467

Ubi, quod Urbanus VIII. derogavit omnes licentias legendi libros hæreticos, & omnes alios prohibitos, & hodie hanc poteſtatem ſolam Sacra Congregatio concedit.§.4.p.468

Legendi libros hæreticorum an Inquiſitores licentiam præbere poſſint.t.10.r.138.§.1.ibid.

Ubi, quod ſolus Pontifex talem licentiam præbere poteſt, unde neque Collegium Cardinalium Sede Apoſtolica vacante prædictam licentiam præbere poteſt.

Si ad legendos libros ab Inquiſitoribus prohibitos aliquis privilegiatus ab Inquiſitoribus in Regno Siciliæ, an poſſit uti hoc privilegio in alio territorio, verbi gratia, in Regno Caſtellæ? tract.10.r.141. per totam p.469

Legere libros prohibitos an quis poſſit ſecurus, quod nocumentum non accipiet ex eorum lectura? tract.10. r.143.§.1.p.470

Legentes libros prohibitos ab Inquiſitoribus, etiam ſi hæreſim non contineant, peccant, & in cenſuram incurrunt.t.10.r.144.§.18. in fine p.472

Legi an poſſint ſine incurſione excommunicationis libri hæreticorum, ſi unum, aut alterum contineant errorem, & ille omnino deleatur? tract.10.r.145.§.5. p.473

Et quid, ſi diverſi ſint tomi ejuſdem authoris hæretici, & unus tantum hæreſim contineat, reliqui vero non contineant hæreſim, an ſolum ille, qui hæreſim continet, ſit prohibitus ſub cenſura in Bulla Cœnæ Domini.ibid.§.6

In lectione librorum hæreticorum an detur parvitas

mate

materiæ ad incurrendam cenſuram Bullæ Cœnæ.t.10.r.146.§.1.p.473

Si quis legerit unam paginam libri hæretici,an poſſit illum Confeſſarius abſolvere ? Et quid,ſi legantur duæ, vel tres lineæ, in quibus legens certo novit contineri hæreſim ? ibid.§.2.& ſeq.

De legentibus, & retinentibus libros hæreticorum,Necromanticorum Pentacula, & libros Aſtrologiæ iudiciariæ,& alios libros prohibitos etiam ſi non ſint libri hæreticorum,an poſſint puniri ab Inquiſitoribus.t.12.r.6.p.505.per totam.

Legentes, & retinentes libros, & Codices Talmudicos, Cabaliſticos, & alios nefarios, &c. an puniendi ſint arbitrio Inquiſitorum,ibid.§.5.p.506

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Bulla Cruciatæ. Epiſcopus. Generalis.*

Lenitas.

* Vide verb.*Defectus*

Lenocinium.

Si ad lenocinium Confeſſarius ſollicitet in confeſſione pœnitentem,an ſit denunciandus. t.9.r.74. per totam. p.408

Leue.

* Vide verb. *Denunciare, Parvitas materiæ, Præceptum. Suſpicio.*

Lex.

Legum Civilium lectorem audientes Sacerdotes etiam Regulares in domibus ſuis an incidunt in excommunicationem.t.1.r.73.§.1.p.48

Et quid, ſi in Scholis publicis leges civiles audiant,quatenus conducunt, vel conducere poſſint ad notitiam Canonum.ibid.§.3

Et an hoc intelligatur in foro interiori, nam in foro exteriori ſemper præſumuntur excommunicati ? ibidem §.4

Et an Diaconi, & Subdiaconi non comprehendantur ſub dicta prohibitione,niſi ſint perſonati.ibid.

Quoad leges omnes Epiſcopales Monaſteria Monialium, Regularium ſunt loca exempta non ſolum ratione perſonarum, ſed etiam loci per ſe, ideo poteſt quis in dictis Monaſteriis laborare in diebus feſtis, non ſervare ieiunia, & præcepta eiuſdem Epiſcopi ; & hoc idem eſt de omnibus aliis legibus Epiſcopalibus.t.1.reſ.86. §.3. poſt medium p.59

Legis mens magis eſt attendenda, quam verba. t.1.r.87. §.3. ad medium.p.60

Lex quantumcumque pœnalis non extenditur ex ratione identitatis ad alium ſimilem caſum.tract.1.reſ.90.§.2. pag.62

Et ſi communiter lege Canonica peccatum, & crimen occultum irregularitatem non pariat, ab ea tamen lege excipitur homicidium,& peccata,quibus annexa eſt cenſura.t.5.r.137.§.2. & ſeq. p.275

* Vide verb. *Dubium. Finis. Ignorantia. Ius. Opinio probabilis. Occultum.*

Liber.

Liber Catholicorum cum explanatione hæreticorum, & Commentariis,an ſint prohibiti.t.10.r.142.per totam. p.469

Non ſolum libri hæreticorum damnantur, qui continent falſam doctrinam, ſed etiam minimè de Religione tractantes, ut ſunt Diabolici, Rethorici,& Grammatici,&c.t.10.r.143.§.4.p.470

Libros hæreticos retinentes non ſunt abſolvendi à Confeſſariis.t.10.r.144.§.18.p.472

* Vide verb. *Bibliotheca. Bulla Cœnæ.Bulla Cruciatæ. Index. Legere.*

Licentia.

Licentia teſtandi conceſſa Epiſcopo non eſt reſtringenda ad primam vicem.t.1.r.89. §.3.in fine.p.62

Qui ſine licentia uxoris in ſæculo degentis ſuſceperint Ordines ſacros, quibus mulctandi ſint pœnis ? Et an habenda ſit ratio cuius nationis ſint.t.12.reſol.4.§.14. p.504

* Vide verb. *Bulla Cruciatæ. Cancellarius. Clericus. Colloquutio. Ingredi. Ius. Legere.*

Litera.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ.*

Locus.

In loco delicti prohibitus celebrare, an poſſit celebrare, v. g. in Eccleſiis Patrum Capuccinorum, & Carmelitarum prope urbem exiſtentibus. t.4.r.6. per totam. p.199

* Vide verb. *Abiuratio, Laicus, Lex, Miſſam audire.*

Loquentes. Loqui.

Loquentes ſæculares cum Monialibus Regularibus ſubiectis,an incidant in cenſuram ab Epiſcopo latam contra loquentes cum Monialibus, quia alloquutio fit in loco exempto?t.1.r.85. §.1. in fine.p.58

Et quid, ſi non fuiſſet vetitus acceſſus, vel additio, ad Moniales, ſed tantum loquutio.t.1.r.86. §.1. in fine. pag.59

* Vide verb. *Collucutio. Colloquentes.*

Ludens. Ludere.

Si contra ludentes ad azardum lata ſit cenſura ſtatuto Epiſcopi, an ludens cum Epiſcopo,qui ſtatutum edidit incurrat cenſuram, quamvis Epiſcopus in pœnas dicti ſtatuti non incidat.t.7.r.r.1.§.1.p.305

Ludere preces cum alio pro pretio temporali, an liceat alicui, & an adſit periculum ſimoniæ.t.7.reſol.16.§.1. p.318

Qui ludit ludo prohibito, ſi habet animum non ſolvendi, vel ſolutum repetendi, non poteſt lucrari, ſecus in ludo licito, quia & ſi cogitet non ſolvere, poteſt tamen lucrari, quia ad ſolvendum poteſt cogi.ibid.§. *Nota hic.* & ſeq.

Cogentes ad ludum debent reſtituere, quod lucrentur, ſecus autem qui ab ipſis lucrantur. ibid.§.*Et tandem.* p.319

* Vide verb. *Immemor.*

Luxuria.

In luxuriæ peccato an detur parvitas materiæ.t.9.r.28. §.2.in fine.p.390

M

Magia. Magicus.

In MAgia an detur parvitas materiæ ? t.8.reſ.9.§.1. p.356

Ubi, an poſſit fieri ut aliqui actus Magici excuſentur à mortali ratione ignorantiæ.

Magiſter.

Magiſter percutiens Clericum diſcipulum per laicum, an incidat in cenſuram ? tract.2.reſolut.13. per totam. pag.130

Et quid, ſi per ſe ipſum Magiſter percutiat dictum diſcipulum Clericum.t.2.r.15.§.2.p.131

Magiſtratus.

Contra Magiſtratus an Inquiſitores procedere poſſint, eorum mandatis non obedientes.t.10.r.15. per totam. p.423

* Vide verb. *Auxilium. Delictum. Iuriſdictio.*

Magus.

De Magis, & quibus pœnis puniendi ſint.t.12.r.10.§.1. p.510

Maioratus.

* Vide verb. *Bona temporalia.*

Malefactor.

* Vide verb. *Clamare.*

Maleficus.

De Maleficis,& quibus pœnis ab Inquiſitoribus puniendi ſint? t.12.r.10.§.1.p.510

* Vide verb. *Bulla Cruciatæ.*

Malitia.

Præter malitiam contra Religionem, an contineat malitiam impietatis percuſſio Clerici Superioris Eccleſiaſtici,vel Regularis?t.2.r.6.per tot.p.126

Mancipium.

* Vide verb. *Seruus.*

Mandans, Mandatum,&c.

Mandantes percutere Clericum turpiter agentem cum matre, filia, ſorore,vel uxore,an incurrant cenſuram? t.2.r.17.§.6.p.133

Mandantes percutere Clericum, an incurrant cenſuram? t.2.r.26.§.1.p.140

Et quid, ſi mandatum non ſit expreſſum, ſed tacitum? ibid.§.2

Mandans an incurrat cenſuram, ſi mandatarius excedit fines mandati,v.g.ſi mandaret,ut quis Clerico iniuriam verbalem inferret, & mandatarius excelſerit faciendo illi iniuriam perſonalem?&c.ibid.

Mandantes percuſſionem Clerici, ſi ante percuſſionem eos pœniteat,an incidant in cenſuram? tr.2.reſ.29.§.1. pag.142

Et ſupponitur non poſſe revocare mandatum?ibid.§.1.& ſeq.pag.142

Et ſi poſt mandatum moriatur mandans,antequam Clericus percutiatur, an incurrat cenſuram? ibid.§.7.p.143

Mandans aliquem verberare modo cauto, & prudenti,& cum miniſtro fideli,& ille eum occidat, an mandans incurrat irregularitatem?t.5.r.70.per tot.p.238

Mandans Confeſſario, ut ſollicitet per ſe pœnitentem,an ſit denunciandus?t.9.r.76.§.1.p.409

Si quis mandans facere aliquid, non incurrit cenſuram latam contra facientem, unde ſi excommunicatio fertur in eum, qui occidit, vel furatur, non ligat mandantem occidere,aut furari? ibid. §.1. multò poſt medium p.410

* Vide verb. *Bona temporalia. Comprehendere. Dubius. Homicidium. Notoriè. Præceptum. Reſtituere. Renocare.*

Manifeſtare.

Manifeſtare an liceat ubique locorum reum à Fidei Quæſitoribus publicè damnatum?t.10.r.131.§.1.p.464

Ubi, quod hoc non eſt peccatum neque contra iuſtitiam, neque contra charitatem,neque contra miſericordiam, ſecluſa parva intentione.§.2

* Vide verb. *Crimen Reuelare.*

Manus.

* Vide verb. *Digitus.*

Maritus.

Maritus quando poſſit percutere Clericum turpiter inventum cum uxore, & quando vero incidat in cenſuram,aliqui caſus? t.2.r.16.17.& 18. ubi latè.p.132. & ſeqq.

Maritus, qui dum immoderata copula cum uxore prægnante coit,illique fætus animati abortum cauſat,non incurrit irregularitatem, & ſecus de adultero,vel fornicatore.t.5.r.111.§.6.p.262. & in tract.6. reſ.34.§.1. pag.298

Maritus, ſi uxorem verberaſſet, unde illa furore percita abortum feciſſet.an incurrat pœnas abortus? t.6.r.34. §.3. ibid.

Maritus an teneatur denunciare uxorem hæreticam.t.9. r.9.§.1.p.382

Et quid, ſi uxor perpetraſſet alia crimina extra hæreſim? t.9.r.11.§.1.& ſeqq. ibid.

* Vide verb. *Adulter. Adulterium. Bigamia. Communicatio Ciuilis. Coniuges. Matrimonium. Vir. Vxor.*

Maſculus.

Maſculos Confeſſarius ſollicitans in confeſſione, an ſit denunciandus.t.9.r.79.per tot.p.410

Maſculus 14.annum habens, ſi reconciliantur ex hæreſi formali propter eius confeſſionem, & poſtea relabitur, ex miſericordia,conſulto Supremo conſilio Inquiſitorum,videtur admittendus pro illa vice, non obſtante relapſu.t.12.r.33.§.4.p.530

* Vide verb. *Abiurare, Adoleſcens, Mulier, Puer.*

Mater.

Mater, quæ procuravit abortum,an incurrat excommunicationem Sixti V.t.6.r.35.§.1.p.298

* Vide verb. *Correctio. Coniux. Fæmina. Maritus. Matrimonium. Medicamentum. Vir. Vxor.*

Matrimonium.

In matrimonij cauſa an excommunicati poſſint eſſe teſtes.t.1.r.112.§.3.p.74

Matrimonium contractum per Procuratorem excommunicatum an ſit validum tract.1.r.113. §.2.in fine. ibid.

Matrimonio clandeſtino Sacerdos aſſiſtens an incurrat poſt Concilium Trid.ſuſpenſionem triennalem,de qua *in c.vp.ult.§.final. de Clandeſt. deſponſat.* t.3.reſ.62.§.1. p.196

Ubi, an ſuſpenſus ab officio, quia interfuit matrimonio clandeſtino, non ſit ſuſpenſus à beneficio.§.4.p.197

Ubi etiam, quid vigore Concilij Trid.ſeſſ.24.c.1. de Matrim. Parochus, vel alius Sacerdos, etiam Regularis, qui auſus fuerit matrimonialiter coniungere,aut benedicere alienos Parochianos,abſque licentia proprij Parochi,ipſo iure ſuſpenſus manet.§.3

Et an in hoc caſu ceſſet pœna excommunicationis contra Religioſos matrimonia ſolemnizantes ſecundum declarationem Cardinalium,ibid.

Si matrimonio durante etiam non conſummato quis præſumit ſacros ordines ſuſcipere, an incurrat irregularitatem.t.5.r.15.§.ult. ad med.p.212

Si matrimonio Parochus excommunicatus aſſiſtat, an incurrat irregularitatem.t.5.r.17.§.5.p.213

Qui matrimonio aſſiſtit tanquam Parochus, cum Parochus non ſit,an incurrat irregularitatem. t.5.r.24.§.4. p.218

Poſt matrimonium ratum, ſi in copula viro ſeminante mulier non ſeminaverit,idque partibus conſtet,an poſſint Religionem ingredi, ſitque probabile, quod per profeſſionem matrimonium ſolvatur, atque adeo pars in ſæculo relicta poſſit aliud matrimonium inire t.5. r.153.§.2.p.284

Si in matrimonij Sacramento Sacerdos fæminam ſollicitat, an incurrat pœnas Pontificias de ſollicitatione? t.9.r.63.per tot.p.403

Si matrimonium contrahant Clerici ſacris Ordinibus initiati, & Religioſi etiam Societatis Ieſu poſtquam vota biennia emiſerunt,an non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint ſuſpecti de hæreſi, & qua pœna puniendi ſunt.t.12.r.5. fere per totam, p.505

Matrimonium contrahens cum hæretica an ſit ſuſpectus de hæreſi, & contra illum poſſint Inquiſitores procedere.ibi.§.4

* Vide verb. *Clericus. Communicatio Ciuilis. Ignorantia. Licentia. Maritus. Religioſus. Vir. Vxor.*

Maurus.

* Vide verb. *Abiuratio. Crimen.*

Mediator.

* Vide verb. *Beneficium. Electio.*

Medicamentum.

Medicamentum, aut Pharmacum an liceat præbere directe intendens ad fœtus nondum animati eiectionem, etiam quando non poteſt aliter matri ſuccurri. tract.6. r.36.§.4.in fine.p.300

Medicamentum an poſſit ſumere mulier experta periculum mortis in partu,ut ſterilis evadat , & non concipiat.t.6.r.37.per tot.p.300
Medicamentis uti indirectè,ex quibus ſequendus ſit abortus fœtus inanimati an liceat mulieri grauidæ,quando pro eius ſalute nullum aliud ſuppetat remedium. t.6. r.38.§.1.ibid.
Et quid in dicto caſu, ſi fœtus eſt animatus. t.6.r.39.§.1. p.301
Et an idem ſit , quando medicamentum applicandum æqualiter tenderet ad ſalutem matris, ac ad fœtus abortum.t.6.r.40.§.1.ibid.
Cum medicamentum prorſus dubium ſit , num auxilium ad mortem ſit illaturum , an adhuc poſſit adhiberi , ſi ſalus infirmæ omnino deſperata eſt , ibidem §.3. p.302
Et an in dicto caſu Maritus tale medicamentum adhibere , & applicare teneatur ? ibidem §.1. in fine. pag.301
Medicamenta dicta non adhibere an mater teneatur cum periculo ipſius vitæ,ut fœtus baptizetur , ſi adſit ſpes, ut poſſit ita fœtus in lucem prodire ? tract.6.r.41.§.1. p.302
Et in tali caſu an Medicus peccet contra charitatem talia medicamenta applicando , & mulier aſſumendo. ibid.
Et tali medicamento non adhibito valdè probabile eſſet utrumque moriturum ; eo vero adhibito probabile eſſet matrem ſaltem poſſe conſervari , an tali caſu poſſit adhiberi ? ibid.§.2
Et quid , quando mater probabiliter timet eſſe in ſtatu peccati mortalis , an teneatur abſtinere à ſupradictis medicamentis , ut fœtus baptizetur,ſi ſperatur fœtum in lucem edendum.t.6.r.42.§.1.ibid.
Et quid,ſi mater eſſet moraliter certa de ſua vita ſpirituali.ibid.§.5.p.303
Medicamentum , ut aſſerunt ſympaticum , an licitum ſit in abſentia infirmi vulnerati apponere eius ſanguini, & an tali medicamento utentes ſint denunciandi ? Et an Inquiſitores , & Epiſcopi debeant illud à ſuis Diæceſibus eliminare ? tract.10. reſolut.109. per totam, p.455
* Vide verb. *Mulier.*

Medicina.

Medicinam Sacerdotes etiam Regulares audientes in domibus ſuis an incidant in excommunicationem? t.1. r.73.§.1.p.48
Et quid de Diacono , & Subdiacono niſi ſint perſonati, vel in Scholis publicis medicinam audiant ? ibidem §.4.
Medicinam exercere quando poſſint Clerici in Minoribus , Beneficiarij , Subdiaconi , Diaconi , Sacerdotes, Religioſi, & Monachi , & non incurrant irregularitatem , morte ſequuta , & quando verò illam incurrant? Pro quibus varij caſus proponuntur in praxi.t.5.r.71. 72.73.& 74.ubi latè à p.238.ad 241
* Vide verb. *Indulgentia. Medicus.*

Medicus.

Medico Clerico perito an liceat dare conſilium,quod fiat minutio ſanguinis , dummodo ipſemet illam non faciat.t.5.r.73.§.1.p.240
Medicus effectus Clericus an poſſit ſine peccato mortali exercere artem medicinæ , vel an ſit eis interdictum tale exercitium.t.5.r.74.§.1.p.241
Medicus , qui non impedit mortem infirmi , cum poſſit, an ſit irregularis:t.5.r.133.§.1.in fine.p.274
Si Medici incuria vulneratus vulnere , non lethali mortuus eſt,an incurrat irregularitatem ? t.5.r.136.per totam.p.275
* Vide verb. *Medicamentum.*

Membrum.

* Vide verb. *Abſcindere. Mutilare.*

Mendacium.

Mendacium an præbeat indicium Inquiſitoribus ad torturam.t.11.r.15.§.1.p.486

Mendicantes.

* Vide verb. *Facultas.*

Mens.

Si mente hæreticus externus non negat fidem , non incurrit cenſuram , ideo poteſt abſolvi in foro conſcientiæ à quolibet Confeſſario ? tract.8. reſolut.5. §.3. pag.354
* Vide verb. *Lex.*

Menſa.

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Mentale.

Mentalis ſimonia an inducat pœnas ſimoniæ , quæ ad reſtitutionem obligent.t.7.r.23.§.1.p.323
Hæreticus purè mentalis excommunicationem non incurrit t.8.r.5.§.2.p.354
Mentalis hæreticus non indiget Inquiſitorum abſolutione t.10.r.93.§.4.in fine.p.450

Metropolitanus.

Metropolitanus an poſſit in caſibus ſibi permiſſis abſolvere ab excommunicatione , non obſtante,quod Epiſcopus illam reſervat Summo Pontifici ? Ubi aliqui caſus pro praxi.t.1.r.198.per tot.p.115
* Vide verb. *Appellare.*

Metus.

Per metum excommunicatio lata an ſit nulla ; Idem eſt de abſolutione excommunicationis.t.1.r.20.per totam pag.13
Si metu reverentiali Parentes ſuadent puellis intrare in Monaſterium Monialium an incurrant excommunicationem Concilij Trident. *ſeſſ.25.c.*18 t.1.r.81.§.6. pag.54
Qui per metum cadentem in virum conſtantem recipit Ordines ab Epiſcopo vitando , an incurrat ſuſpenſionem.t.3.r.32.§.2.p.181
Si per metum cadentem in virum conſtantem mulier cogitur ſumere potionem , ex qua abortus ſequatur , an excuſetur ab excommunicatione ? tract.6. reſ.35.§.6. p.299
Metus an excuſet Confeſſarium à pœnis contra ſollicitantes?t.9.r.60.§.1.p.402
Qui metu peccat, pœnam extraordinariam non effugit. ibid.§.5
* Vide verb. *Abiurare.*

* *Miniſtrare. Miniſtratio. Sacram.&c.*

Licet miniſtret validè Sacramenta excommunicatus excommunicatione minori , an peccet tamen in eius adminiſtratione.t.1.r.182.§.2.p.106
Miniſtrans Sacerdos Extremam-Unctionem,ſi non habet licentiam , an incurrat irregularitatem . Idem eſt,ſi excipit confeſſiones , ſi non habet licentiam confitendi. t.5.r.27.per tot.p.220
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis, Diaconus , Diſpenſare. Iurare. Ius. Laicus. Sacramentum.Subdiaconus.Viaticum.*

Miniſter iuſtitiæ , & alij Miniſtri.

Qui cum miniſtris Summi Pontificis de illius conſenſu expreſſo , vel tacito faceret aliquid ex prohibitis in Bulla Greg.XIII. de Datis , & Promiſſis,an in pœnas dictæ Bullæ incidat.t.7.r.59.§.4.p.349
Miniſtri S.Inquiſitionis immunes ſunt ab irregularitate propter ſententiam mortis latam contra hæreticos. t.10.r.17.§.4.p.424
* Vide verb. *Accipere. Defectus. Donum. Homicidium.Iuriſdictio.Ius. Mutilatio.*

Minorare.

Minorare in Inquiſitione Romana poſſunt Inquiſitores, &

& Epiſcopus cumulativè pœnam , quam concorditer impoſuerunt delinquentes; in Hiſpania vero ex privilegio Pontificis Supremus Inquiſitor habet poteſtatem minuendi, & relaxandi pœnas ? tr.12. r.37. §. 3. pag. 535

Minor.

Minor 14. annorum an ſit ab Inquiſitoribus torquendus. t.11.r.29.§.1.p.493

* Vide verb. *Abiuratio. Curator. Teſtis.*

Minutio ſanguinis.

* Vide verb. *Medicus. Venæ ſectio.*

Miſſam audire.

Miſſam non audiendo excommunicatus in diebus feſtivis, ſi negligens ſit in obtinenda abſolutione excommunicationis, an peccet contra præceptum.t.1.r.129. §.1. p.80

Et ſi dictus excommunicatus non audiat Miſſam per annum, ſi poſtea obtenta abſolutione excommunicatio confiteatur , an teneatur ſe accuſare, quod peccaverit toties contra præceptum. ibid. §.3

Ne Miſſam eandem quis audiat ſimul cum excommunicato, prohibetur, ſed præter excommunicationem poterit excuſari à mortali, ſi careat inductione, & cooperatione, & fiat abſque contemptu, & ſcandalo. t.1. r.136.§.2.p.82

Si Miſſam audiat laicus non interdictus in loco interdicto ſine vi, & ſcandalo, an peccet mortaliter.t.4.r.3. §.2.p.198

Miſſam audire Sacerdotis interdicti perſonaliter an licitum ſit alicui non interdicto ? tract.4. r.14. per totam p.202

Miſſæ auditionis tempus, an quis prævenire teneatur, ſi timet, quod quando obliget præceptum, opportunitas non erit. t.9.r.21.§.2. p.386

Ad Miſſam audiendam non eſt admittendus hæreticus, cauſa pendente. t.10.r.55.§.4.p.437

* Vide verb. *Aſſiſtere. Communicatio Civilis. Dubitare. Hæreticus.*

Miſſam celebrare.

Miſſam celebrans Sacerdos in Eccleſia à ſe interdicta an ſit irregularis. t.1.r.2.§.1. in fine. p.1

Miſſa offerri an poſſit pro illo, qui mortuus eſt in duello cum ſignis contritionis, ſepulto tamen extra Eccleſiam. t.1.r.66. §.4.p.44

Miſſa applicari an poſſit pro excommunicato non denunciato, ſi oſtendit ſigna contritionis, aut mortuus eſt in iis. ibid.

Miſſæ Sacrificia, an liceat offerre pro excommunicatis toleratis. t.10.r.137. §.1.p.82

Miſſæ Sacrificium an poſſit applicari pro excommunicato iam per contritionem iuſtificato, ante obtentam abſolutionem. t.1.r.139. per totam. p.83

In *Memento* Miſſæ an poſſit Sacerdos orare pro excommunicatis etiam denunciatis ? tract. 1. reſ. 140. §. 3. pag. 84

Si Miſſam celebret excommunicatus excommunicatione minori, an ſit irregularis. t.1.r.182.§.4.p.107

Miſſæ an poſſint celebrari pro defuncto abſoluto ab excommunicatione ante mortem à laico. t.1. r.211.§.1. & ſeqq. p.120

Miſſam celebrare tempore interdicti, omiſſa una circunſtantia ex requiſitis *in cap. Alma mater*, ut v.g. apertis ianuis, &c. an ſit peccatum mortale ? t.4. r. 5. per totam p.199

Miſſam celebrare an licitum ſit coram perſonis interdictis ? t.4.r.7.§.1.p.200

Et ſi perſona interdicta expelli non poteſt, quid eſt faciendum ? ibid. §.2

Si Miſſam celebret intra Eccleſiam interdictus ab eius ingreſſu an irregularitatem incurrat. t.4.r.15. §.1. in fine. p. 203

Miſſam celebrare in cœmeterio an poſſit interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ ? t.4. r.18. per tot. p.204

* Vide verb. *Clericus, Degradatus, Diaconus, Diſpenſatio, Eccleſia, Eccleſiaſticus, Epiſcopus, Hermaphroditus, Laicus, Locus, Sacrificium.*

Moderamen. Moderatum.

Moderamen iuſtæ defenſionis, & inculpatæ tutelæ in quo conſiſtit, relinquitur arbitrio prudentis viri. t. 2. r.22.§.3. poſt med. p. 138

Moderatæ defenſionis exceſſus in quibus caſibus conſiſtat. ibid.

Modus.

Quem modum torquendi reos Inquiſitores debent habere cum reis, & quomodo de tormento ignis ad pedes adhibito. t.11.r.35. per tot. p.497

* Vide verb. *Correctio. Mandans. Proceſſus.*

Monachus.

Qui Monachum initiatum prima Tonſura percutit, an duas cenſuras incurrat. t.2.r.54.§.6.p.157

Monachi Benedictini an incurrant ſuſpenſionem, ſi non utantur habitu præſcripto *in Clem.1. Si quis autem, de ſtat. Monach.* t.3. r.29. per tot. p.180.

* Vide verb. *Correctio. Medicina.*

Monaſterium.

* Vide verb. *Accedere, Cambium, Clauſura, Cogere, Dos, Ingredi, Ingreſſus, Inſidere, Lex, Munus.*

Monere.

* Vide verb. *Beneficiarius. Clericus.*

Monialis.

Moniales exemptas colloquentes cum ſubditis Epiſcopi non poteſt Epiſcopus punire.t.1.r.86.§.2.poſt medium pag. 59

Monialis ſumens venenum, ut fœtus moriatur, an incurrat cenſuram ? tract.2. reſ.52.§.1.& ſeqq.pag.144. & 145

Monialis, quæ ſumit potionem, venæ ſectionem, vel pugnis ſe cædit ad abortum faciendum, ut poſtea ſequutus eſt, an incidat, non ſolum in pœnas Bullæ Sixti V. ſed etiam in cenſuram *cap. Si quis ſuadente, &c.* t. 2. r.48.§.1.p.153

Et quid de propinante Moniali potionem pro abortu faciendo ſequuto effectu ? tract. 2. reſ. 47. §.1. in fine ibid.

Moniales non comprehenduntur, ſi cenſura feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum.tract.4.r.24.§.2. pag. 206

Monialis impotens adire Inquiſitores, an ſatisfaciat per Epiſtolam miſſam ad Inquiſitorem denunciando Confeſſarium ſollicitantem. t.9.r.12.§.2. p.383

* Vide verb. *Clauſura. Dos. Mulier. Novitia. Puella.*

Monitio.

Monitio an requiratur neceſſario in cenſura ferenda.t.1. r.4. §.1.p.2

Monitio an requiratur ad valorem aliarum cenſurarum, ut ſuſpenſionis, interdicti, &c. ibid. §.4

Sine monitione trina cenſura non ſolum eſt illicita, ſed invalida. Ubi multa pro praxi dictæ quæſtionis.t.1.r.5. §.1.p.3

* Vide verb. *Ius.*

Monitorium.

Ex monitorij vi an pueri impuberes revelare teneantur ? t.1.r.130.§.2.p.73

Ex monitorij vi an teſtes privilegiati teneantur revelare crimen ſui coniuncti, etiam ſi non adſint alij teſtes. t.1. r.161.§.1.p.94

Et quid, ſi caſus pertineat ad Tribunal S.Inquiſitionis ? ibid. in fine dicti §.

Ex monitorij vi non revelantes v. g. furtum, &c. an

teneantur reſtituere damna inde ſequuta.t.1.r.163.§.1. pag.95
Ex monitorij vi quando quis teneatur revelare ſcripturas. t.1.r.165.§.1.p.96
Ubi explanantur aliquæ circumſtantiæ, quæ contingere poſſunt in prædicto caſu.§.1.& ſeqq.
* Vide verb. *Amicus*, *Benefactor*, *Detegere*, *Edictum*, *Furtum*.

Morbus.

* Vide verb. *Infirmus. Laborantes. Medicamentum.*

Mors.

* Vide verb. *Dubium.*

Mortuus.

Mortuum Clericum percutientes an incurrant cenſuram? t.2.r.35.per totam,p.145

Mulier.

Mulier Nobilis,quæ fuſte,vel alapa percuſſit Clericum ad venerem illam incitantem, an incidat in cenſuram?t.2. r.19.§.1.p.134
Et quid, ſi tantum verbis Clericus eam tentaret,vel aggrederetur.ibid.
Mulieres cuiuſvis ſtatus ſint, & conditionis, & multo magis Moniales,Converſæ,& Novitiæ poſſunt abſolvi ab Epiſcopo ex quacumque percuſſione Clerici ſine onere præſentandi ſe Sedi Apoſtolicæ? t.2.r.69. §.1. p.162.& in reſ.73.§.2.p.165
Sed pro percuſſione enormi ſtatus perſonæ, & veritas negotij prius eſt intimanda Romano Pontifici antequam abſolutio cenſuræ impendatur ab Epiſcopo ſupradictis mulieribus. t.2.r.69.§.2.p.162
Mulier, quæ erumpente natura ipſa in maſculum tranſivit an poſſit ſacris Ordinibus initiari,inconſulto Summo Pontifice ?t.5.r.61.§.1.p.234
Mulier an incidat in excommunicationem, vel caſum reſervatum per Epiſcopum, cui inſciæ,& ignoranti amator medicamentum,& potionem tribuit,ut abortus ſequeretur, etiam ſi poſt ſumptionem potionis rem illi amator aperiret, & ipſa facto gauderet, atque illud ratum haberet. t.6.r.29.§.1.p.296
Idem eſt, ſi poſtquam fuiſſet monita de procuratione abortus illum nollet impedire, cum tamen poſſet.ibidem §.2.
Qui mulieri propinat remedia ſterilitatis, ut impotens fiat ad generandum,an incidat in cenſuram Bullæ Sixti V. de abortu? Et quomodo hic caſus hodie damnetur?t.6.r.31.§.1.p.297
Quando mulier gravida parata eſt ſe occidere ad infamiam vitandam,an licitum ſit ſuadere illi abortum. t.6.r.46.per totam p.304
* Vide verb. *Coniux*, *Fœmina*, *Hermafroditus*, *Maritus*, *Mater*, *Matrimonium*, *Medicamentum*, *Metus*, *Potio*, *Puella*, *Vir*, *Vxor*, *Vxoratus*.

Munus.

* Vide verb. *Dare*, *Officiales*.

Murus.

* Vide verb. *Inſidere.*

Muſicus.

Muſici, qui in Eccleſia Divina Officia canunt,an aliquid temporale accipere poſſint ſine labe ſimoniæ? tr.7. r.15.§.1.p.317

Mutare. Mutatio.

Mutatio vultus rei an faciat contra illum indicium ad torturam? t.11.r.15.§.3.p.486
* Vide verb. *Homicidium. Reus.*

Mutilare. Mutilatio.&c.

Qui mutilavit alterius pollicem, an ſit irregularis? t.5. r.64.§.1.p.235
Qui mutilatus fuit culpa ſua ab alio, etiam ſi membrum ſit occultum,& non impediat uſum Ordinis, an ſit irregularis.t.5.r.65.§.1.p.236
Si alij mutilant in bello iuſto, an cæteri alij milites aſſiſtentes in bello irregularitatem incurrant.t.5.r.99.§.3. pag.255
Dubius an mutilaverit non eſt irregularis.t.5.r.103.§.2. pag.257
Qui mutilationem non impedit,quam ex iuſtitia teneretur impedire, ut miniſter iuſtitiæ, an fiat irregularis? t.5.r.133.§.1.p.274
* Vide verb. *Abſciſſio*, *Conſilium*, *Conſulere*, *Inebriare*.

Mutuare. Mutuum.

Mutuare aliquid cum pacto, ut ille,qui recipit mutuum, conferat Officium, aut Eccleſiaſticum beneficium, an non ſolum ſit uſura, ſed ſimonia? tract.7. reſ.19.§.1. pag.520
Et quid, quando aliquis v.g. quantum in ſe eſt, confert beneficium, ſed ſolemnitate aliqua hoc ipſum poſtea debet perficere? ibid.§.3
* Vide verb. *Bellum*, *Bona temporalia*.

N

Narrare.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Revelare.*

Naufragantes.

* Vide verb. *Bona temporalia*, *Bulla Cœnæ*, *Subripientes*.

Negans. Negare.

Si Neget teſtis hæreſim in primo dicto confeſſam,an Inquiſitores debeant ſtare ſecundo dicto talis teſtis.t.12.r.22.§.6.p.522
* Vide verb. *Fides Catholica. Pœna.*

Negligens. Negligentia.

* Vide verb. *Diligentia*, *Excommunicationis abſolutio*, *Homicidium*.

Neophitus.

Neophitus aliquis quanto tempore iudicandus ſit talis, ut ratione irregularitatis non poſſit etiam minores Ordines recipere; an poſt decem annos à ſuo Baptiſmo non ſit amplius irregularis? tract.5. reſ.47.§.1. pag.227
Et in tali caſu non diſpenſatur in irregularitate, ſed declaratur irregularitatem ceſſaſſe.ibid.

Nepotes.

Nepotes teſtis falſi in Tribunali S.Inquiſitionis deponentis, quibus pœnis puniendi ſunt? tract.12.reſ.16.§.4. pag.517
* Vide verb. *Filius. Hæreticus.*

Nobiles.

Nobiles in S.Officio Inquiſitionis an ſint levius torquendi?t.11.r.29.§.8.p.494
* Vide verb. *Carcer. Fugere. Mulier.*

Nomen.

Sub nomine Clerici in odioſis non veniunt Religioſi, ideo interdicto Clero, non cenſentur interdicti Religioſi? t.2. r.51.§.1.in fine,& §. ſeq.p.154
Sine nominibus teſtium datis reo, & copia indiciorum an Inquiſitores poſſint torquere reum? t.11.r.28. per totam p.492
* Vide verb. *Gratia. Perſona.*

Notitia.

* Vide verb. *D[illegible]*

Notorie. Notorietas. Notorium.

Ad notorietatem per evidentiam facti requiritur, ut ſciatur ſaltem evidenter a decem perſonis in oppido parvo, & a pluribus aliis in magna civitate. t.2.r.51.§. ult. ante medium.p.155

Ut factum notorium dicatur, quot teſtes requirantur in percuſſione Clerici? ibid.§.ult.ante med.

Notorius percuſſor Equitis Ieroſolymitani, D.Iacobi Alcantaræ, Calatravæ, &c. vel Religioſi alterius Religionis Ordines non habentium, an ſit vitandus ante iudicis ſententiam? ibidem §. ultim. in principio.

Qui notorie & publicè percuſſit Clericum, an ſit ſtatim vitandus ante iudicis ſententiam. t.2.r.56. per totam p.157

Et quid de notoriè mandante vel conſulente percuſſionem Clerici.t.2.r.57.§.ult.p.158

Et quid de notorie habente ratam percuſſionem Clerici? ibid.

Novitia. Novitius.

Novitius, ſi maneat extra Conventum cum habitu ſuæ Religionis, & licentia Superioris, an gaudeat privilegio Canonis.t.2.r.39.§.1.p.148

Novitium Equitum D. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. percutientes, an incidant in cenſuram Canonis. t.2.r.50.§.1.per tot.p.153

Novitia Monialis an poſſit abſolvi ab Epiſcopo ex quacumque percuſſione alteri Moniali, vel Converſæ, aut Clerico facta.t.2.r.73.§.2.p.165

Novitium an poſſint Prælati Regulares abſolvere ab excommunicatione incurſa propter percuſſionem Clerici ante ingreſſum Religionis factam? t.2.r.79 §.1. p.168

Et quid, ſi prædictam cenſuram Canonis Novitius incurrerit anno probationis, modo non ſit percuſſio enormis.ibid.

Et ſi talis Novitius abſolutus ab iſta, vel quavis alia cenſura poſtea egrediatur a Religione, an in illas reincidat. ibid.§.2.p.169

Novitij an comprehendantur, ſi cenſura interdicti feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum.t.4.r.24. §.2.p.206

* Vide verb. *Abbas. Correctio.*

Numerus.

Numerus teſtium ſupplet eorum defectus, etiam quoad effectum, quod cenſeantur omni exceptione maiores? t.10.r.74.§.3.p.444

Nuntius Apoſtolicus.

Si Nuntium adire poteſt impeditus adire Pontificem, pro abſolutione reſervata, an teneatur Nuntium adire, vel poſſit abſolvi ab Epiſcopo? tract.1. r.195.§.1.& ſeqq.p.112

Contra Nuntium Sedis Apoſtolicæ an Inquiſitores procedere poſſint; t.10.r.10.per tot.p.422

Nuptiæ.

De nuptiis binis contrahentibus.Et an hoc delictum Inquiſitores agnoſcere poſſint, vel ſit crimen miſti fori. Et an ſupradicti ſint de vehementi, vel tantum leviter ſuſpecti de fide, & quibus pœnis puniri debeant.t.12. r.4.§.1. & ſeqq.p.503

Ubi aliqua alia notabilia circa ſupradictos, & circa conſulentes eis binas nuptias.

* Vide verb. *Licentia, Officium Divinum.*

Nutus.

Qui nutibus loquitur cum Monialibus an incidat in cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes cum Monialibus.t.1.r.88.§.3.p.61

O

Obedire.

Obedire an teneatur ſubditus Superiori præcipienti iuxta opinionem probabilem? tr.1. reſ.31. §.14. pag.20

* Vide verb. *Obligatio.*

Obligare. Obligatio. &c.

An obligent ſemper ad mortale præcepta, & mandata Epiſcoporum ſub pœna excommunicationis, &c. t.1. r.12.§.1.p.9.

Ab obligatione obediendi Superioribus excommunicatis an ſubditi abſolvantur? tract.1. reſol.25. §.2 in fine. pag.15

Obligatus ad ratiocinia an poſſit ordinari ante rationem redditam, etiam deſerto officio? tract.3 reſol.90.§.3. pag.251

Et quid ante ſolutionem debiti relicti ex Officio, vel adminiſtratione? Et quid, ſi fideiuſſorem reddat? ibid. & in §.4

Obligatio non eſt reſtituendi pretium acceptum pro collatione Sacramentorum.t.7.r.6.§.5.p.311

Non obligat ſimonia ad reſtitutionem iure naturali, ſed poſitivo.ibid.

Non obligat lex in caſu particulari, ceſſante pro illo fine legis.t.10.r.144.§.1.p.470

* Vide verb. *Bona temporalia. Bulla Pontificia. Confeſſarius. Indulgentia. Ius. Pœna. Suſpenſio.*

Oblitus. Oblivio. &c.

Qui ex oblivione naturali omittit recitare Horas Canonicas, non tenetur reſtituere fructus? t.1.r.32.§.5. pag.21

Oblivio naturalis impedit reſervationem cenſuræ invincibilis, quæ eſt annexa caſibus Pontificiis.t.1.r.35.§.1. pag.22

Oblitus pœnitens cenſuræ exigentis ſatisfactionem, an remaneat abſolutus per generalem abſolutionem collatam a Confeſſario habente poteſtatem, etiam ſi non habuiſſet intentionem ab illa abſolvendi. t.1.r.188. §.1.pag.109

* Vide verb *Ignorantia.*

Occidens. Occidere. Occiſus. &c.

Occidens puer impuber aliquem, an contrahat irregularitatem? t.5.r.108.§.4.p.72

Occidere Petrum mandans, ſi mandatarius occidat Ioannem non incurrit mandans irregularitatem ortam ex homicidio voluntario? tract.2. reſolut.35.§.2 in fine. pag.146

Quis occidere Petrum iam determinatus erat, ſed ex conſilio citius illum occidit, an talis conſulens irregularitatem incurrerit.t.5.r.107.§.1.p.259

Ut occideret Caium, quis mandavit Petro, ſed ſi Caius occidit Petrum, an mandans incurrerit irregularitatem. Et in dicto caſu an Epiſcopus poſſit diſpenſare cum mandante.t.5.r.113.per totam. p.264.

Si occiſor ſciatur, & cognitus ſit, ſi plures non ex conſilio, ſed ex repentina rixa percuſſerunt aliquem, an omnes fiant irregulares, vel ſolus ille, qui vulnus lethale inflixit ex quo mortuus eſt.t.5.r.17. per totam p.65

Si occiditur aliquis cum armis traditis a Titio, an Titius ſit irregularis.t.5.r.120.per tot.p.267

Occidere filium, matrem, ſororem, uxorem, & adulterum cum eis commiſſum non licet Patri, filio, fratri, nec marito.t.5.r.125.§.1.& ſeq.p.269

Et ſi propria authoritate illum occidant, an peccent contra iuſtitiam? Idem eſt, ſi iudex illum eis tradat.

ad occidendum, ante latam ſententiam. ibid.§.3. p.270
Qui occidit invaſorem, ne graviter vulneretur, an ſit irregularis.t.5.r.129.§.1.p.272
Ubi, qui verbis, vel factis iniuriando aliquem dedit occaſionem rixæ, ſi illum occidat cum moderamine inculpatæ tutelæ, an irregularitatem incurrat.§.2
Occidere fœtum, aut ſuffocare, poſtquam natus eſt, an licitum ſit, ne reveletur peccatum? tract.6.r.45. §.1. p.304
* Vide verb. *Adulter, Bellum, Clericus, Conſulere, Contradicere, Defenſio, Dubium, Fœmina, Fuga, Homicidium, Inebriare, Interficere, Mandans, Miles, Mulier, Officium, Reſponſor, Venenum.*

Occultum.

* Vide verb. *Crimen. Lex.*

Occultus.

* Vide verb. *Excæcare.*

Odium.

* Vide verb. *Corrigere. Ianitores. Impedire.*

Odioſum.

* Vide verb. *Nomen.*

Offerre.

Offerre Sacrificia pro excommunicatis toleratis an liceat.t.1.r.137.§.1.p.82
Si offerri ſuffragia communia pro ſe excommunicatus toleratus petat, an peccet.ibid.§.3.p.83
Offerre ſuffragia Eccleſiæ pro excommunicatis non toleratis an liceat, ſi per contritionem iuſtificentur ante obtentam abſolutionem.t.1.r.138.§.1.ibid.
Offerre privatas Orationes, & bona opera pro excommunicatis an liceat?r.1.r.140.§.1.p.84
* Vide verb. *Miſſam celebrare. Suffragium.*

Officialis.

Officiales ſtatus Eccleſiæ, ſi accipiant munera pro gratiis, & iuſtitiis ferendis, an incidant in cenſuram Papæ reſervatam? Et quando pœna dupli eſt reſtituenda, & cui reſtitutio ſit facienda.t.7.r.51.§.1.& ſeq.p.346
Contra Officiales Sedis Apoſtolicæ an Inquiſitores procedere poſſint.t.10.r.10.per tot.p.422
* Vide verb. *Eccleſiaſticus. Epiſcopus. Ianitores. Heluetius.*

Officium.

Officium carnificum, Macellariorum, Tabernariorum an excludatur à privilegio Canonis modo tales Clerici coniugati ſint.t.2.r.37.§.3.p.147
Et ſi coniugati non ſunt, non amittunt privilegium Canonis, & fori quoad perſonas, ſed tantum quoad bona. ibid.
Ad Officia habilitare pro foro externo an poſſint Prælati Regulares ſuos Religioſos, qui procuraverunt abortum.t.6.r.12.§.1.p.289
Sub officiorum prohibitione contra procurantes abortum quid intelligatur in Bulla Sixti V. Et quomodo obliget. t.6.r.13.& 14.ibid.
* Vide verb. *Abiuratio, Accipere, Beneficium, Filius, Hæreticus, Ianitores, Impedientes, Incapax, Mutuare, Pœna.*

Officium Diuinum, & B. Mariæ.

Officium Divinum, & Officium, B. Mariæ, &c. excommunicatus recitans cum alio privatè an peccet.t.1.r.131. §.1.p.81
Idem eſt de recitante cum excommunicato.ibid.
Ad Officium Divinum recitandum an teneatur profeſſus, cum quo diſpenſatum eſt ad nuptias? t.2.reſol.36.§.1. p.146
Idem eſt de Sacerdote ſæculari cum prædicta diſpenſatione.ibid.p.147
Si Officia Divina tantum audiat intra Eccleſiam interdictus ab eius ingreſſu, an fiat irregularis.t.4.r.15.§.1. p.203
Et an ſaltem dum Officium Divinum celebratur, talis interdictus poſſit ibi orare, loqui, diſputare, & concionem audire.t.4.r.16.§.1.ibid.
Officium divinum an talis interdictus in cæmeterio poſſit audire.t.4.r.18.per tot.p.204
* Vide verb. *Admittere. Aſſiſtere. Clericus. Feſtum. Hora Canonica. Priuilegium.*

Omiſſio. Omittens.

Omiſſio externa per quam feratur cenſura, an debeat eſſe ſignum actus interni.t.1.r.15.per tot.p.11
* Vide verb. *Denunciatio. Obliuio.*

Onus.

Onus ſe præſentandi poſtea Sedi Apoſtolicæ ob Clerici percuſſionem etiam enormem non eſt imponendum mulieribus, pueris, impuberibus, puellis, delicatis magnæ potentiæ, puberibus, qui collegialiter vivunt, vel in Seminariis, & pueris, miniſtrantibus, in Eccleſia Cathedrali, vel alia Eccleſia, vel aliis pueris, qui communiter vivunt, ſub aliquo moderatore eorum, ſenibus, & pauperibus. Sed quid de Helvetiis, Ianitoribus, & Oſtiariis Principum? t.2.à reſ.66.uſque ad 73.incluſivè. à p.160. ad 165
Et quid de ſenibus, & quis dicatur ſenex. t.2.r.70.per tot. p.162
Onus ſe præſentandi ob ſupradictam percuſſionem non eſt imponendum ſervis, & aliis ſub poteſtate conſtitutis, nec viro, qui in fraudem uxoris Clericum percuteret. Et quid, ſi ſupradicti defluxu temporis fiant ſui iuris, vel liberi.t.2.r.71.§.1.& ſeqq.p.163
Et quid eſt ſentiendum de infirmis, & aliis præpeditis à quacumque alia impotentia corporis, &c. Pro quibus variæ diſtinctiones apponuntur. t.2.r.72.§.1. & ſeqq. p.164
* Vide verb. *Pater. Puer.*

Operarius.

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Opinio probabilis.

Quando opinio probabilis pro ſubdito in contrarium adſit, an excommunicatio liget? tract.1. reſolut.31.§.1. pag.18
Quando opiniones probabiles ſunt hinc, & inde, an lex fuerit promulgata, & uſu recepta, an tunc lex obliget, & ſi cenſuram, ſuſpenſionem, & irregularitatem imponat.t.3.r.37.§.13.p.186.ſed leg.2.eam à §.4
Si opiniones diuerſæ ſunt ex parte iuris inferenda eſt ſententia, an Inquiſitores teneantur ſequi opinionem probabiliorem, & quando ſunt æquè probabiles illam ſequi debent, quæ magis favet reo? tract.10.r.58. §.2. p.438
Si ex opinione probabili, relicta probabiliori Inquiſitores torquent reum, an debeant puniri à ſuis viſitatoribus? t.11.r.38.per totam p.498
* Vide verb. *Confeſſarius. Criminale. Iudex. Ius. Obedire.*

Opinio.

Opinio Theologorum an anteponenda ſit opinioni Canoniſtarum in determinando qualitatem culpæ contra fidem; & in proceſſando cauſam, & imponendo pœnam, Canoniſtarum opinio præferatur.t.10. r.58.§.2. p.438
Opinio Soti, & aliorum dicentium animas non detineri in Purgatorio ultra decem, aut viginti annos, an ſit erronea, vel digna aliqua cenſura? tract.10. r.91.§.2. p.449
Si opinionem vehementer Inquiſitores habeant contrariam, quamvis extra proceſſum, non præcedentibus indiciis legitimis, an poſſint verbaliter terrere reum, minando torturam, ſpoliando eum in loco torturæ,
vel

vel furi alligando, vel in ſaltum elevando. t.11.r.2. §.5.p.478

Opponere.

* Vide verb. *Beneficium, Inquirere.*

Oppoſitiones.

* Vide verb. *Appellatio.*

Oppreſſio.

* Vide verb. *Clericus.*

Optare.

* Vide verb. *Canonicus.*

Opus.

Qui opus præbet ad Abortum, an incurrat excommunicationem, & irregularitatem. t.6. reſolut.18. §.3. p.291.

* Vide verb. *Internum, Offerre.*

Orare, Oratio.

Orare publice pro excommunicatis an liceat.t.1.r.137. §.1.p.82

* Vide verb. *Eccleſia, Hæreticus, Iniuſtè, Miſſam celebrare, Offerre.*

Ordinaria pœna.

* Vide verb. *Pœna.*

Ordinans, Ordinis Sacram.&c.

Ordinatus Clericus per ſaltum, ante legitimam ætatem, vel per alienum Epiſcopum, abſque dimiſſoriis, vel per Epiſcopum excommunicatum, ſuſpenſum, vel depoſitum, an gaudeat privilegio Canonis,& fori. t.2. r.42.§.vlt.p.150

Ordo an ſit tonſura prima.t.3.r.12.§.1.p.174

Ordinatus prima tonſura ab Epiſcopo alieno ſuſpenditur. ibid.

Ordo an ſit Epiſcopatus.t.3.r.22.§.2.p.178

Ordinis Epiſcopalis ſuſpenſio ad quid ſe extendat.t.3. r.23.§.1.ibid.

Tonſuram primam Epiſcopus conferens ſine proprij Epiſcopi licentia an incurrat ſuſpenſionem latam *in cap. eos, de tempor. Ordin. in 6.* t.3. reſolut.24.§.1. ibid.

Et in dicto caſu an incurrat ſuſpenſionem Ordinum, vel ſolum à collatione primæ tonſuræ? ibid. §.2. in fine.p.179

Tonſuram primam Epiſcopus conferens in aliena Diœceſi an incurrat ſuſpenſionem? t.3.reſolut.25.§.1. ibid.

* Sup. his verbis *Ordo. Ordinare. Orrinans. Ordinatus.* in primo indice huius tom.5. ex tract.3. de *Suſpenſione.* lege plures & diuerſas difficultates à reſ.25. uſque ad 61. incluſiuè.

* Eadem eſt ratio in præcitato indice primo ex tr.5. de *Irregularitate.* ſignanter vide à reſ.12. uſque ad 19.& in reſ.22.24.25.26.39. 41.47.53. 54.57.60.61. & 90. ubi plura.

Contra ordinatos ſimoniacè pœna an extendatur ad eos, qui prima tonſura initiantur? tr.7. reſol.3.§.1. p.307

Ubi, an ſuſpenſio, quam ordinati ſimoniacè incurrunt, per ſuſceptionem cuiuſlibet Ordinis incurratur.§.4

Et ordinati ſimoniacè an ſint irregulares? ibidem.§.8

Contra ordinatos ſimoniacè quæ pœnæ ſint latæ.t.7. r.4.§.2.p.308

Si Ordo ſit collatus, & pretium non ſit ſolutum, ſed tantum præceſſit promiſſio, non erit ſimonia completa, ideoque qui talem ordinem recipit non incurrit cenſuras, & pœnas ſimoniæ. t.7.r.7. §.1. ad med.p.311

De Clericis Ordinibus ſacris initiatis matrimonium ineuntibus. Et an tales non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint de hæreſi ſuſpecti, & qua pœna puniendi ſunt. tract.12.r.5.§.1.p.505 & ſeqq.

* Vide verb. *Concubinarius. Degradatus. Licentia. Matrimonium. Patrimonium. Schiſmaticus.*

Oſtiarius.

* Vide verb. *Ianitores.*

P

Pactum.

* De aliquibus pactis in obtinendis beneficiis in primo indice huius tom. 5. ex tract. 7. de *Simonia.* lege à reſ. 19. uſque ad 27. & reſ. 29. 34. 35. 36.& 38

Papa.

Papali excommunicatione ceſſante, an etiam ceſſet Epiſcopalis. t.1. r.94. per tot.p.64

Contra Papam in hæreſi deprehenſum an Inquiſitores poſſint procedere, vel an hæc cognitio ſpectet ad Concilium Generale. t.10. r.9. per totam p. 421. & 422

* Vide verb. *Pontifex.* & paſſim in aliis verbis.

Parochus.

Parochus, ſeu alius Confeſſarius poteſt abſolvere ab excommunicatione lata ab homine generaliter, qui etiam poteſt abſolvere ab excommunicatione à iure lata, & nemini reſervata. t. 1. r.193. per totam. p.111

Et hæc abſolutio maioris excommunicationis poteſt impendi à Parocho extra ſacramentalem confeſſionem. t.1.r.194.§.2.ſub finem.p.112

Parochus poteſt abſolvere à reſervatis Papæ, quando impeditus adire illum, eſt etiam impeditus adire Epiſcopum cum onere tamen, ut ceſſante impedimento, teneatur adire ſaltem per Procuratorem. t. 1. r. 195. §.1.& ſeqq. ibid.

Parocho præſente, an poſſit ſimplex Sacerdos moribundum abſolvere ab excommunicatione. t.1. r.206. §.1. p.118

Parochus an poſſit abſolvere à ſuſpenſionibus etiam à iure communi non reſervatis? t.5. r. 9. §. 2. in fine. p.173

Parochus, qui rebaptizavit ſub conditione infantem expoſitum cum ſchedula de Baptiſmo collato; an ſit tanquam irregularis repellendus à collatione eiuſdem beneficij. t.5.r.19.§.1.p.214

* Vide verb. *Communicatio Civilis, Matrimonium, Paſtores.*

Pars.

Vide verb. *Bulla Cœnæ. Dilatare.*

Parvitas materiæ.

Parvitatis materiæ ratione an quis non incidat in excommunicationem. t.1. r.124.§.1.p.78

Idem eſt de caſibus reſervatis, ut ſi v. g. modicitas rei ſubtractæ in Eccleſia excuſat à mortali, ita etiam in reſervatione. ibid. §.2

Parvitas materiæ an detur in percuſſione Clerici, licet facta fuerit exterius ex pravo animo, & mortaliter peccaminoſo. t.2. r.2.§.1.p.124

Idem eſt de quovis alio opere, cui annexa eſt excommunicatio, ſi opus externum eſt tantum veniale, & leve, licet internum fuerit mortale? ibid.

Et quænam parvitas materiæ excuſet ab incurſione huius cenſuræ pro percuſſione Clerici. Ubi aliqui caſus pro praxi. t.2. r.3.§.1.ibid.

Ubi etiam, quod ſi aliquis pugno percuteret Clericum in Schola publica, iſta percuſſio levis ratione loci efficitur gravis, & ideo talis percuſſor in hoc caſu non poſſet abſolvi ab Epiſcopo, ſed accedere debet ad Sedem Apoſtolicam. §.6. p.125

Quænam percuſſio Clerici dicatur levis? t.2.r.14. per totam ibid.
Et ſi dubitatur, an ſit levis aut gravis percuſſio Clerici, iudicandum ſit eſſe gravem. t.2. r.5. per totam. p.126
Calceis percutiens Clericum in platea, an dicatur percuſſiſſe leviter in Ordine ad abſolutionem. t.2.r.61. per.tot.p.159
Parvitas materiæ an detur in violatione interdicti.t.4. r.4.per tot.p.199
Parvitas materiæ an detur excuſans ab incurſione cenſurarum propter accelerationem homicidij ex delicto. t.5.r.108.§.1.p.259
Parvitas materiæ an detur in ſimonia, ita ut hoc peccatum aliquando poſſit eſſe veniale? Ubi aliqui caſus in exemplum dictæ difficultatis. t.7. r.2. §.1. & ſeqq.p.306
Parvitas materiæ an detur in ſortilegiis, hæreſi, & magia.t.8.r.8.& 9.p.355.& 356
Parvitas materiæ an detur in ſollicitatione facta in confeſſione, & prohibita in Bullis Pontificiis. t.9.r.28. §.1.p.389
* Vide verb. *Agens. Bibliotheca. Blaſphemia. Bulla Cœnæ. Clauſura. Conuitium. Iudæus. Iudex. Lectio. Luxuria. Præceptum.*

Parentes. Pater.

A Parentibus filij impuberes in Monaſterio oblati educationis cauſa non poſſunt egredi ſua voluntate ante annos pubertatis.t.11.r.82.§.2.p.55
Pater percutiens Clericum turpiter agentem cum filia legitima, illegitima, & adoptata an cenſuram incurrat? tr.2. r.16. 17. & 18. pag.132. & ſeqq.
Ubi late pro aliis contingentibus circa hoc.
Pater percutiens Clericum turpiter inventum cum filia non eſt compellendus ad Sedem Apoſtolicam ire pro abſolutione.t.5.r.125.§.2.p.270
Pater, cui mater dixit ſe velle procurare abortum, ſi ſolum taceat, an incurrat irregularitatem. t.6.r.30.§.5. in fine.p.297
Si Pater filiam prægnantem verberaſſet, unde illa furore percita abortum fuiſſet paſſa, an incurrat pœnas abortus.t.6.r.34.§.3.p.298
* Vide verb. *Cogere. Communicatio Ciuilis. Correctio. Curator. Defendere. Detegere. Filia. Filius. Ingredi. Metus. Occidere.*

Paſtores.

* Vide verb. *Iuſtitia.*

Pater.

* Vide verb. *Parentes.*

Patientes.

Patientes crimen nefandum an intelligantur ſub nomine Clericorum Sodomitarum in Bulla Pij V.t.2.r.12.§.2. pag.130

Patrimonium.

Qui cum patrimonio ficto recipit Ordines, an incurrat ſuſpenſionem, & celebrando irregularitatem.t.3.r.48. §.1.p.191
Patrimonium quis impetravit à Conſanguineo, ad cuius titulum ordinatus fuit, & promittens cum iuramento, quod ante donationem retrodonavit, an incurrat ſuſpenſionem? t.3. reſol.49. §.2.in fine. pag.192
Cum patrimonio ficto ordinatus, utpotè donato, ſi poſt Ordines ſuſceptos reſtituat donanti, an præter peccatum mortale incurrat ſuſpenſionem,& teneatur poſtea reſtituere.t.3. r.50. per tot.ibid.
Qui patrimonium renunciavit poſt ſuſceptum Ordinem, an incurrat ſuſpenſionem? t.3.reſol.51. per tot. p.193
* Vide verb. *Dimiſſoria. Diſpenſatio. Titulus.*

Patronus.

A Patrono laico excommunicato non tolerato præſentatio facta ad beneficium, an ſit valida? t.1.r.166.§.1. pag.97
Et quid, ſi talis Patronus ſit Eccleſiaſticus excommunicatus? ibid.
Ubi, an præſentatio facta à ſupradicto Patrono laico excommunicato ita ſit valida, ut teneatur Epiſcopus eam admittere,§.3
Et quid, ſi talis Patronus ſit excommunicatus toleratus.ibid.p.98

Pauperes.

* Vide verb. *Onus.*

Peccatum.

* Vide verb. *Crimen. Delictum.* & paſſim in aliis verbis.

Pecunia.

* Vide verb. *Beneficium. Cambium. Conſuetudo. Deferens. Extorquere. Lucrari. Viaticum.*

Penſio.

Penſionis collatio facta excommunicato titulo Clericali, an ſit valida? tract.1. reſol.179. per totam pag.104
A fructibus Penſionis collatæ titulo Clericali an privetur ſuſpenſus à beneficio? t.3. reſol.21. per totam. pag.178
Ad penſionem obtinendam an ſufficiat ſeptennium? t.5. r.141.§.2.p.279
Penſiones vendere, & redimere an ſit licitum, & an hoc ſit Symoniæ? t.7.r.28. per tot.p.327
Cum pacto de penſione redimenda an poſſit reſignari beneficium? Et an ſit ſimonia tale pactum, & contractus.t.7.r.29.§.1.ibid.
Et an penſio ſic conſtituta poſſit non ſolvi; & beneficium tanquam vacans propter ſimoniam impetrari. ibid.
Si cum conditione, ut ſibi penſio ſolvatur, aliquis reſignat beneficium, an ſit ſimonia confidentialis t.7. r.30.§.1.p.328
Qui penſionem ſibi reſervans ſine licentia Papæ reſignat beneficium, an ſubiaceat reſtitutioni, & pœnis ſimoniæ.ibid.§.3
Si penſio reſignetur cum acceſſu, vel regreſſu, vel alio quovis modo ſimoniaco non prohibetur, nec punitur in Conſtitutionibus Pij IV. & Pij V. ibid.§.4. p.329
Penſionem ſibi reſervans ſine authoritate Papæ, an incurrat pœnas, & cenſuras ſimoniæ. t.7. reſol.33.§.1. pag.331
* Vide verb. *Beneficium. Diſpenſatio. Incapax. Inhabiles. Reſeruare. Simonia.*

Percuſſio. Percutere. Percutiens.&c.

* In indice primo huius tom.5.lege ſuper his verbis omnes quam plurimas quæſtiones tract.2. *de Cenſura ob Clerici percuſſionem, & eius Abſolutione.* Ubi plura,& notabilia.
* Vide etiam in hoc indice verb. *Abiuratio. Conſilium. Occidere.*

Peregrinus.

Peregrinus, & advenæ, & tranſeuntes an ligentur cenſuris locorum, generali ſententia, aut ſtatuto decretis. t.1.r.106.§.1.p.71
Ubi, quod cenſura lata contra eos, qui ſciunt aliquod furtum, ſeu delictum commiſſum eſſe, non ligat tranſeuntes, advenas, & peregrinos.§.2
* Vide verb. *Colloquentes.*

Periculum.

Inter periculum, & articulum mortis nullum eſt ponendum diſcrimen quoad abſolutionem à cenſuris reſervatis; ſed tantum excluditur periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione, & ſimilium.t.1.r 206.§.3.p.118

Vide

* Vide verb. *Articulus mortis. Beneficium. Communicatio Civilis. Iuſtitia.*

Permutare. Permutatio, &c.

Permutare cum Infidelibus victualia, quando ſit licitum iure poſitivo, & quando prohibitum. t.1. r.49. §.6. p.33

Permutare res ſpirituales an ſit ſimonia, dummodo non ſint beneficia, ut v. g. ſi Monachus dicat alteri, elige me in Provincialem, & ego eligam te in Priorem, vel fac pro me Sacrum, & ego faciam pro te; audiam tuam confeſſionem, ſi tu meam audias, &c. t.7.r.12. per totam p.314

Permutatio beneficij an prohibeatur in Bullis Pij IV. & Pij V. t.7. r.31.§.5.p.329

* Vide verb. *Beneficium. Bona temporalia. Emere. Fundator. Imperator. Princeps. Reſignare.*

Perſona.

Perſonæ omnes, quæ in iure ſunt expreſſæ, declarantur, quæ excuſantur adire Pontificem pro abſolutione ob Clerici percuſſionem etiam enormem? t.2. r.62. §.1.p.159

Sed quando prædictæ perſonæ abſolvuntur ab Epiſcopo iniungenda eſt illis aliqua ſatisfactio pro recompenſatione laboris in itinere. tract.2. reſolut.71. §.1. pag.163

Sub perſonarum Eccleſiaſticarum nomine ſi cenſura interdicti feratur, an comprehendantur Religioſi etiam Converſi, Moniales, Novitij, & Eremitæ. tract.4. r.24. §.2. p.206

Perſonæ multæ enumerantur, quibus annexa eſt infamia iuris, &c. pro qua irregularitas incurritur. tract.5. r.54. §.1.& ſeqq.p.229

* Vide verb. *Miſſam celebrare. Onus.*

Perſonale.

Perſonale interdictum ſpeciale an poſſit fieri pro culpa veniali. t.4. r.1. per tot. p.198

Perſonale interdictum generale an poſſit fieri pro delicto pecuniario. t.4.r.2. per tot. ibid.

In perſonali interdicto generali an licita ſit Eccleſiaſtica ſepultura. t.4.r.20. per tot.p.204

Perſonale interdictum particulare ſine reſervatione latum an poſſit Confeſſarius tollere poſt ſatisfactionem, vel ſatisfaciendi cautionem. tract.4.r.23. per totam. p.205

* Vide verb. *Interdictum.*

Pertinacia. Pertinax.

Quænam pertinacia ſufficiat ad conſtituendum hominem hæreticum non ſolum in foro interno, ſed etiam externo. t.12.r.36.§.1.p.532

Ubi ſupponitur nullam eſſe hæreſim ſine pertinacia.

* Vide verb. *Error.* Ubi notabilia.

Pharmacum.

* Vide verb. *Medicamentum. Mulier.*

Pignoratitia. Cautio.

Si pignoratitiam cautionem excommunicatus dare non poteſt, ut abſolvatur, an ſufficiat dare fideiuſſoriam cautionem. t.1.r.187.§.1.p.108

Pirata, ſeu Curſarius.

* Vide verb. *Bona temporalia. Bulla Cœnæ.*

Plures.

* Vide verb. *Dubium. Occiſor.*

Poculenta.

* Vide verb. *Accipere.*

Pœna.

Pœnæ contra duellantes an ipſo facto incurrantur? t.1. r.50. §.1.p.33

Pœnis, & cenſuris an pueri ſtatim poſt uſum rationis teneantur. t.1. r.108. §.1.p.72

In pœnas Extravag. Pij V. an incurrat Sacerdos exercens crimen Sodomiticum cum fœmina, occultè tamen. t.5.r.38.§.1.p.223.& in tract.9. r.35. §.1.in fine. p.392

De pœnis procurantium abortum ex iure Civili, & Canonico, & ex iure novo Sixti V. & Greg.XIV.t.6. r.3. 4.& 5.p.285.& 286

* Sed in aliquibus aliis reſ. dicti tract. aliqua alia reperies pro incurrendis ſupradictis pœnis ſignanter in reſol. 14. 15.16. 21.22. 27.29. 32. & 34. à pag.289. ad 298

Pœna privationis privilegij Clericalis, & omnium dignitatum, & Officiorum, beneficiorum, & inhabilitatis ad ea, an obliget reum in conſcientia ante iudicis ſententiam, & declarationem. t.6.r.14. & 15. p.289.& 290

Quæ pœnæ latæ ſunt contra ordinatos ſimoniacè. t.7. r.4.§.2.p.308

Circa pœnas inflictas contra ſimoniacos quædam notabilia. t.7. r.5. §.1. ibid.

Pœnæ contra ſimoniam confidentialem multæ ſunt, & pro praxi hic adſcribuntur ſeptem. ibid. §.5. & ſeq. p.309

Pœna ipſo iure lata nulla eſt impoſita committentibus ſimoniam, niſi ſimonia fuerit commiſſa in ingreſſu Religionis, in Ordine, & Beneficio. ibid.§.28. p.310

Pœnæ dictæ an incurrantur ante iudicis ſententiam præter excommunicationem? ibid. §.29

Ut pœnas iuris ſymoniacus incurrat, an opus ſit ſymoniam eſſe completam ex parte utriuſque? Ubi pro praxi aliqui caſus. t.7.r.7.§.1.p.311

Pœnæ latæ in Symoniacos non comprehendunt illos, qui tantum Symoniam committerent iure Eccleſiaſtico, & humano. Ubi aliqui caſus pro praxi. ibid. §.2

Ad pœnas Symoniæ incurrendas an ſub nomine beneficij includantur Generalatus, Provincialatus, Correctoratus, Prioratus, &c. t.7.r.10.§.1.p.313

Pœnas Symoniæ an inducat Symonia mentalis, quæ ad reſtitutionem obligent. tr.7.r.23.§.1.p.323

Pœnas latas contra Symoniacos an incurrat, qui obtinuit beneficium cum promiſſione dandi magnam pecuniarum quantitatem, cum poſtea pretium non fuerit ſolutum. t.7.r.27.§.1.p.326

Et quid ſi poſtea poſt multum tempus pretium ſolvatur? ibid. §.2

In pœnas latas contra Symoniacos an incidat, qui ad redimendam vexationem Electori dedit pecuniam, ne minus dignus eligatur ad beneficium? Et in hoc caſu an Symonia non ſit de iure divino, ſed humano? t.7. r.41. per totam p.338

Ad pœnas incurrendas, vel non incurrendas latas in Bulla Greg.XIII. de Datis, & Promiſſis in primo indice huius tom. 5. ex tract.7. lege à reſolut. 47. uſque ad 62. incluſive à p.343. ad 351

In pœnis Bullæ Greg. XV. & aliorum Pontificum de ſollicitatione, an incidat Confeſſarius laudando faciem pœnitentis de pulchritudine, ad alliciendam eam, omiſſis aliis verbis expreſſioribus. t.9. r.27. per totam p.389

A pœnis contra ſollicitantes an metus, & vis excuſent Confeſſarium. t.9.r.60.§.1.p.402

Pœnam extraordinariam non effugiet qui metu peccat. ibid. §.5

In pœnas ſollicitantium an incurrat Sacerdos non habens poteſtatem abſolvendi, ſi audiat confeſſiones, & in illis ſollicitet pœnitentes? tract. 9. reſol.87. §.1. p.413

Et quid, ſi talis Sacerdos pœnitentem non abſolvit. Et quid, ſi mala fides Confeſſarij, & pœnitentis interveniat. ibid. §.3.

* Nota, quod in dicto tract. 9. ex aliis quæſtionibus eius plura alia deducere potes ſuper hoc verbo *Pœna* contra ſolicitantes in confeſſione.

Pœna Ordinaria an poſſint Inquiſitores punire reum, ex indiciis, & præſumptionibus indubitatis. t.10. r. 73. per tot. p.444

Pœna ordinaria an Inquiſitores poſſint punire reum per tres, vel quatuor teſtes minus idoneos, ſi ſimul adſint aliæ coniecturæ, circunſtantiæ, & adminicula. t.10.r.74.§.1. ibid.

Pœna ordinaria an Inquiſitores poſſint punire reum, ſi cum teſte inhabili occurrat alius teſtis valdè dignus. t. 10.r.75.§.1.ibid.

Et quid, ſi teſtes ſingulares ſint valdè digni viri, Nobiles, egregiæ perſonæ? ibid. § 3.p.445

Quibus pœnis Inquiſitores poſſint punire filios hæreticorum? Ubi pro praxi aliqui caſus. t. 10. à reſ. 115. uſque ad reſ. 119. incluſivè. à pag. 457. ad 459

Pœnam reſtituere, qua damnandus erat reus, an teneatur legitimè interrogatus, negans veritatem, falſiſque teſtibus ſe defendens. t.10.r.129.§.1. in fine. p.463

Pœnas pecuniarias an imponere poſſint Inquiſitores reis, ſed non ſibi applicare? tract. 10.reſ. 130. §. 1. p.464

Ubi alia notabilia circa dictas pœnas pecuniarias ſpecialiter quoad Inquiſitores Italiæ, &c.

Ad pœnam extraordinariam ſufficiunt teſtes inhabiles, ſed non ad plenam probationem. t.11. r. 11. §. 7. p. 484

Pœna aliqua extraordinaria an poſſit puniri ab Inquiſitoribus reus tortus, & negativus. tit.11. r. 33. §.1. p.496

De variis pœnis, quæ in Tribunali S. Inquiſitionis reis imponuntur in indice primo huius tom. 5. lege omnes quæſtiones tract. 12. ubi plura, & notabilia.

* Vide etiam in hoc indice verb. *Abiuratio*, *Admittentes*, *Aſſiſtere*, *Arbitrium*, *Auxilium*, *Beneficium*, *Conſulere*, *Conſultores*, *Diſpenſatio*, *Epiſcopus*, *Fæmina*, *Ignorantia*, *Immemor*, *Iniuſtè*, *Ius*, *Metus*, *Ordinatus*, *Pontifex*, *Poteſtas*, *Probabiliter*, *Probatio*. *Sigillum*, *Peſtis*, *Vis*.

Pœnitens, Pœnitentia, Pœnitere.

De pœnitentibus hæreticis? tract. 12. reſol. 24. §. 1. p.522

Si pœniteat hæreticos in ipſo tabulato, an ſint tradendi Curiæ ſæculari. ibid.§.3.p.523

Pœnitentes veri an in aliquibus caſibus non ſint reconciliandi? Ubi pro praxi octo caſus? ibidem §.2

De non implentibus in Tribunali S. Inquiſitionis impoſitas pœnitentias. Et an non levis ex hoc ſuſpicio de hæreſi oriatur contra tales? t.12. r.14. §.1. & ſeq. p.515

Pœnitentia Sacramentalis.

Pœnitentiam Confeſſarius dans fœminæ, ut nuda à ſe verberaretur, ut poſtea accidit, an Inquiſitoribus ſit denunciandus. t.9.r.82. §.1.p.412

* Vide verb. *Indulgentia*, *Satisfactio Sacramentalis.*

Pœnitentiæ Sacramentum.

Contra pœnitentiæ Sacramentum non recipientes ſemel in anno an Inquiſitores poſſint procedere? t. 10 r.87.§.1.p.448

* Vide verb. *Iuſtitia.*

Pœnitentiaria Sacra.

In Pœnitentiaria Sacra ſupplicans in caſu occulto diſpenſationem ſuper irregularitate ex abortu, debet exprimere, ſi fœtus erat à ſe genitus, alias gratia erit ſubreptitia. t.6.r.9.§.1.p.288

Pollex.

* Vide verb. *Mutilare.*

Polluere.

* Vide verb. *Eccleſia.*

Pontifex.

Pontifex an poſſit aliquem abſolvere à cenſuris ſolo actu interiori? t.1.r.181.§.1. & ſeqq. p. 106

Ubi aliqua primo ſupponuntur pro intelligentia dictæ quæſtionis.

Pontifex an poſſit imponere irregularitatem pure ob peccatum veniale? tract.5. reſ. 1. §. 2. poſt medium. pag. 206

Pontifex an incurrat pœnas, & crimen ſimoniæ iuris poſitivi? t.7.r.1.§.3. p.306

Qui cum Pontifice, vel eius miniſtris, vel familiaribus de eius conſenſu expreſſo, vel tacito faceret aliqua ex prohibitis in Bulla Gregor. XIII. de Datis, & Promiſſis, an in pœnas dictæ Bullæ incidat. tom.7. r.59. §.4. p.349

Qui Pontificem adire non poteſt propter impedimentum perpetuum pro abſolutione ab hæreſi occulta extra articulum mortis, an poſſit abſolvi à Sacerdote inferiori, vel teneatur recurrere ad Pontificem tacito nomine. tr.8.r.23. §.4.p.362

* Vide verb. *Appellantes*. *Clericus*. *Diſpenſare*. *Fœmina*. *Ignorantia*. *Laicus*. *Legere*. Et in multis aliis verbis huius Indicis.

Populus.

Ut populus, & Clerus concionibus, & publicationi Edicti fidei aſſiſtant, an Inquiſitores poſſint ſub pœna excommunicationis præcipere? Et an hoc præptum obliget ſub mortali? tract.10. reſol. 24. per tot. pag.426

Poteſtas.

Poteſtas ferendi cenſuras an poſſit conſuetudine, vel præſcriptione acquiri. Idem eſt de abſolutione excommunicationis per alium latæ. tract.1. reſol.1.§.1. pag.1

Et an hæc poteſtas poſſit acquiri circa vnam cenſuram, & non circa aliam.ibid.§.2

Qui poteſtatem habet ferendi cenſuram, an poſſit ea uti in ſua cauſa.t.1.r.2. §.1.ibid.

Qui ab habente poteſtatem ordinariam fuit abſolutus generaliter in confeſſione ab excommunicatione, an remaneat abſolutus à cenſuris, quas culpabiliter non expreſſit, etiam ſi Confeſſarius non habuiſſet expreſſam intentionem ab illis abſolvendi. t.1.r.188. §.3.p.109

Poteſtas abſolvendi à cenſura contracta ob Clerici percuſſionem an extendatur ad quoſlibet Prælatos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. tract.2.r.62. §.1.p.159

De poteſtate Principum circa bona hæreticorum confiſcata. Ubi iura Tribunalis S. Inquiſitionis defenduntur circa hoc. Pro quibus primo aliqua ſupponuntur. t.10.r.147.per tot.p.474

* Vide verb. *Bulla Cœnæ*. *Facultas*. *Licentia*. *Oblitus*. *Pœna*.

Potio.

Qui potionem præſtat mulieri, quominus concipiat, ne liberos ſuſcipiat, vel ex odio, aut ex alia cauſa an excuſetur à caſu abortus Epiſcopalis reſervato.t.6.r.33. §.2.p.298

* Vide verb. *Cooperantes*. *Fœmina*. *Monialis*. *Mulier*. *Præbere*.

Præbenda.

* Vide verb. *Canonicus*. *Diſtributiones*. *Fructus*.

Præbere.

Qui præbet opus, conſilium, potionem vel, aliud cuiuſvis

cuiuſvis generis medicamentum ; vel ſcribendo literas privatas , vel alias apochas , &c. ad faciendum abortum , an incidat in excommunicationem , & irregularitatem. t.6.r.18.§.3. p.291. & in reſ. 27. §. 2. p. 295
* Vide verb. *Bellum.*

Præceptum. Præcipere.

Si præceptum Superioris eſt de re levi , & indifferenti in ſe, & tamen ſit cauſa, & periculum inducat maioris mali ; ut ſi Superior præcipit , ne quis tali hora ambulet tali loco ſub pœna excommunicationis abſolute, quia prævidet, vel dubitat , quod aliquod grave malum ſit eventurum , ſi quis tranſgrederetur hoc præceptum inobedientiæ , licet ſit de re levi in ſe, eſſet tamen peccatum mortale , & per conſequens ille eſſet excommunicatus excommunicatione maiori.t.1. r.13.§.3. p.10
Si præceptum annuæ confeſſionis & communionis pueri impuberes non obſervant , an incurrant cenſuram latam ab Epiſcopo ſuper hoc. t. 1. r. 109. per totam p.72
Præceptum Inquiſitorum circa denunciationem in confeſſarios ſollicitantes an ſit perpetuum. t.9.r.24. §.4. p.388
* Vide verb. *Euchariſtia* , *Mandatum* , *Negligens* , *Populus.*

Præcipitare.

* Vide verb. *Dubium.*

Prædicare, Prædicator.

* Vide verb. *Concionari. Concionator.*

Prægnantes.

Prægnantes an ſint ab Inquiſitoribus torquendæ. t.11. r.29.§.4. p.494
* Vide verb. *Fœmina, Medicamentum, Mulier, Puella.*

Prælatus Eccleſiaſticus.

Prælatus an poſſit abſolvere mortuum , ſi non dedit ſigna contritionis , ut in Eccleſia ſepeliatur, ſi non conſtat mortuum eſſe in peccato mortali. t. 1. r.209. §.2.p.120
In Prælatis Clericorum ſæcularium habet locum reſtrictio , ne fiat percuſſio Clerici titulo correctionis per laicum. t.2.r.11.§.2.p.129
* Vide verb. *Captura* , *Clericus* , *Contractus* , *Ius* , *Poteſtas.*

Prælatura, Prælatus Regularis.

Prælatus Regularis, ſi nollet per ſe , vel per alium concedere abſolutionem Religioſo , qui alium Religioſum percuſſit , an talis Religioſus poſſit abſolvi ab Epiſcopo,etiam ſi percuſſio ſit gravis vel enormis.t.2. r.73.§.1. ad medium p.165
Si Prælatus Regularis percutiat aliquem ſubditum,quid eſt agendum quoad abſolutionem. tr. 2. reſ. 77. §. 1. p. 167
Prælati Regulares,& eorum Vicarij ex privilegio an poſſint ſuos ſubditos abſolvere à percuſſione , etiam ſi percuſſio ſit enormis,ibid. in fine dicti §.
Prælatus Regularis an poſſit diſpenſare irregularitatem contractam à ſubditis ex defectu lenitatis. tr.5. r.89. §.4.p.248
Prælaturæ Regularis collatio facta irregulari an valeat. t.5.r.140.§.1.p.278
Prælaturæ omnes Regulares an includantur ſub nomine beneficij ad incurrendas pœnas Symoniæ.t.7.r.10. §.1.p.313
Prælati Regulares an poſſint abſolvere ſuos ſubditos ab hæreſi occulta ? Et quid circa hoc Sacra Congregatio ſub die 17. Decembris 1628. declaravit. tr. 8. r.34.§.10.p.370
Prælatis Regularibus prohibitum eſt de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum cognoſcere , eoſque punire. t.10.r.12.§.4.p.422
A Prælatis Regularibus an poſſint puniri Religioſi , ſi ſunt Inquiſitores, & delinquant non eis, quæ ſunt officij Inquiſitoris ? Et quid, ſi delinquant in his , quæ ſunt Officij Inquiſitoris ? tract.10.reſ.132. per totam p.466
* Vide verb. *Captura, Clauſura, Contractus , Correctio, Diſpenſatus, Novitius, Officium, Religioſus , Superior Regularis.*

Præſcriptio.

* Vide verb. *Poteſtas.*

Præſentare, Præſentatio.

Præſentare ſe Superiori an teneatur abſolutus ab excommunicatione reſervata tempore mortis,elapſo morbo. t.1.r.202.§.2.p.117
Vel an in dicto caſu ſufficiat,ut abſens per Procuratorem ſe præſentet. ibid.§.3.reſ.203
Et quid, ſi in dicto caſu abſolutus fuit ex vi Bullæ Cruciatæ Iubilæi, aut privilegij, vel à delegatis prædictorum. ibid.§.3.reſ.202
Præſentare ſe coram Superiore an teneatur,qui abſolutus fuit in articulo mortis à cenſura ob percuſſionem Clerici. t.1.r.203. §.2.ibid.
Et quid , ſi non præſentavit Superiori , elapſo morbo, & ideo reincidit in cenſuram antea contractam , an ſit adhuc vitandus , ex eo quod ante abſolutionem excommunicationis erat vitandus. ibidem. §. 3
* Vide verb. *Beneficium, Patronus, Sacerdos.*

Præſumentes , Præſumere, Præſumptio.

* Vide verb. *Condemnare, Edictum, Ignorantia, Matrimonium, Pœna.*

Præventio.

* Vide verb. *Iudex.*

Preces.

* Vide verb. *Puella.*

Presbyter.

* Vide verb. *Clericus, Sacerdos.*

Pretium.

Ad pretium an teneantur Inquiſitores , quando revocant bona alienata ab Hæretico. tr. 10. reſ. 125. §. 1. p.462
* Vide verb. *Epiſcopus, Obligatio. Reſtitutio.*

Princeps.

Cum Principe Patriæ eſt permiſſa permutatio bonorum Eccleſiaſticorum abſque ſolemnitate. tra.1. r.80. §.4.p.53
Princeps non fit irregularis ex eo , quod conſtituat iudicem pro cauſis , ſeu criminibus capitalibus , ſive in genere pro omnibus , ſive in particulari pro aliquo individuo. tract. 5. reſol. 89. §. *Notandum eſt.* p.148
* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Diſpenſare, Poteſtas.*

Privare, Privatio.

Privatio privilegij Clericalis , & omnium Dignitatum, & Officiorum, impoſita in Bulla Sixti V. contra procurantes abortum , quando & quomodo obliget , an ante iudicis ſententiam , & delicti declarationem, t.6.r.14.per totam p.289
* Vide verb. *Accipientes, Beneficium.*

Privilegiatus.

* Vide verb. *Legere, Privilegium.*

Privilegium.

Privilegium Regulares habentes abſolvendi à caſibus Pontifici reſervatis , an poſſint abſolvere ab excommunicatione lata contra ingredientes Monaſteria Monialium. t.1.r.91.§.1.p.63
Si adſit privilegium , an poſſit Epiſcopus ſuos ſubditos in alieno territorio citare , & in eos iuriſdictionem exercere ? Et an Prælati Regulares tale privilegium habeant pro ſuis ſubditis. t.1.r.98.§.12.p.67
Si quis privilegium habet , ut ad eum poſſit adire , qui

tenetur

tenetur adire Pontificem pro abſolutione reſervata, an impeditus adire Pontificem teneatur adire ſupradictum privilegiatum, vel poſſit abſolvi ab Epiſcopo. t.1.r.197.§.1. & ſeqq. p.114
Privilegium fori non admittunt Clerici incorrigibiles, excommunicati, vitandi, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, Depoſiti verbaliter, Iaculatores, Goliardæ, & Bufones. t.2.r.37.§.1.p.147
Privilegio Canonis gaudent non ſolum converſi laici, oblati, ſeu donati, ſed etiam ij, qui ſe, ſuaque Monaſterio tradiderunt, in ipſo vivunt, habitu aliquantulum mutato. t.2.r.39.§.2.p.148
A privilegio Canonis an excludatur Clericus aſſaſſinus. t.2.r.42. §.4.p.150
Et quid de Clericis hæreticis, ſchiſmaticis, ordinatis per ſaltum, ante legitimam ætatem, vel per alienum Epiſcopum abſque dimiſſoriis, vel cum dimiſſoriis falſis, vel per Epiſcopum excommunicatum, ſuſpenſum, vel depoſitum. ibid. & ſeq.
Privilegio Canonis, & fori an gaudeat Clericus coniugatus non deſerviens alicui Eccleſiæ. tract.2.r.43.§.1. p.150
Et quid de uxore Clerici coniugati, & filiis eius, an gaudeant privilegio Canonis, & fori. ibidem. §.3. p.151
Omni privilegio denudatur Clerici bigami bigamia vera & interpretativa, ſecus vero de ſimilitudinaria. ibid. §.4
Privilegium Canonis non amitit Clericus ex defectu habitus. t.2.r.46.§.2.p.152
Privilegio Canonis an gaudeat, qui non Canonice ad ſtatum Clericalem perveniſſet, ita ut pro pœna ſit à gradu deiiciendus, veluti ſi ſervus, &c. tract.2. r.50. §.2.p.154.
Privilegio Canonis gaudent initiati prima tonſura. t. 3. r.12.§.1.p.174
Qui privilegium habent particulare tempore interdicti aſſiſtendi Officiis divinis, vel intereſſentes in diebus Paſchatis, Pentecoſtes, &c. an poſſint ſepeliri in loco ſacro. t.4.r.21. per tot.p.205
Virtute privilegiorum an Religioſi poſſint abſolvere caſum abortus fœtus animati, ſi ad hoc per Provinciales non ſunt deputati. tract.6. reſ.7. §.5. & ſeq. p.287
Virtute privilegiorum ſuorum an Regulares poſſint ſæculares abſolvere à caſibus contentis in Edicto DD. Inquiſitorum, excepta hæreſi? Et quid de aliis criminibus contentis in Bulla Cœnæ. tract.8. reſ. 33. §. 1. p.369. & reſ.39.§.1.p.373
Et aſſignantur ſex caſus, in quibus Regulares virtute ſuorum privilegiorum minime abſolvere ſæculares poſſunt niſi in articulo mortis, ex Decretis Clem. VIII. & Urbani VIII. t.8. r.39.§.5.p.374
Per privilegia Regularium an poſſint abſolvi complices in cæteris caſibus extra hæreſim contentis in Edicto DD. Inquiſitorum, & non tenentur dicti criminoſi prodere ſe. t.9.r.15.§.2.p.384
Virtute privilegiorum ſuorum an poſſint Regulares abſolvere fœminam ſollicitatam, quæ iam cenſuram incurrit, ſi præceptum denunciationis adimpleverit.t.9. r.21.§.3.p.387
Privilegio fori gaudent non ſolum Familiares S.Officij, ſed etiam eorum uxores, non ſolum vivente marito, ſed etiam mortuo, donec in viduitate permanſerit, ita ut ſolum Inquiſitores Hiſpaniæ habeant juriſdictionem in eorum cauſis tam criminalibus, quam Civilibus. t.10.r.22. per totam p.425
* Vide verb. *Beneficiarius, Citare, Clericus, Diſpenſare, Equites, Feſtum, Invitus, Novitius, Officium, Prælatus Regularis, Præſentare, Privatio, Vicarius.*

Probabiliter.

Qui probabiliter iudicat ſententiam excommunicationis eſſe nullam, an teneatur abſtinere à communione fidelium, & incurrat pœnas iuris. tract.1. r.30. §.1.p.18

Probare, Probatio. Probatum.

An probetur ſufficienter crimen ſollicitationis per teſtimonia duarum fæminarum. t.9.r.64.p.404
Ad probandum aliquem eſſe hæreticum, quamvis teſtes ſint inhabiles, admittuntur; ècontra non admittuntur in favorem illius. tract. 11. reſol. 11. §. 3. p. 483
Ad probationem plenam non ſufficiunt huiuſmodi teſtes inhabiles, ſed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam. ibid. §.7.p.484
Probationes duas ſemiplenas an Inquiſitores poſſint unire ad damnandum reum pœna ordinaria. t. 12. r.30. per tot. p.528
*Vide verb. *Complex, Condemnare, Confeſſio iudicialis, Delictum.*

Procedere.

* Super hoc verbo *Procedere*, in indice primo huius to. 5. multas quæſtiones invenies in tr.10.11. & 12. quomodo Inquiſitores debeant procedere cum reis, & diverſis perſonis, in delictis, & cauſis eorum, & in tortura, & pœnis imponendis, &c.

Proceſſus.

Proceſſus ille ſatisfactionis, & cautionis pignoratitiæ, & iuratoriæ ante abſolutionem excommunicationis intelligendus eſt pro foro externo, nam in foro pœnitentiali, deficiente poſſibilitate pœnitentis, propoſitum eius firmum tantum valet. t.1.reſ.186.§.2.p.108
De variis modis, quibus proceſſum Inquiſitores terminare poſſint. t.10.r.57. per tot.p.438
* Vide verb. *Conſultores.*

Procurare.

Qui procuravit abortum ante animationem fœtus, an incidat in excommunicationem, & irregularitatem. t.6.r.18.§.1.p.291
Qui procuravit abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur, an incidat in excommunicationem. t.6.r.26. §.1.p.295
Et an ſaltem incurrat caſum Epiſcopalem reſervatum, ibid. §.2
Et quid, ſi procuravit abortum per alios. tr.6.r. 27. §.1. p.295
* Vide verb. *Cauſa, Dubitare, Regulares.*

Procurator.

Procurator an poſſit eſſe excommunicatus. tr.1. r. 113. §.1.p.74
Per procuratorem an debeat in iudicio reſpondere excommunicatus, & non per ſe ipſum. t.1. r. 117. per tot. p.75
Per procuratorem an teneatur impetrare abſolutionem impeditus adire Papam pro ea, vel an poſſit ab Epiſcopo abſolvi. t.1.r.197.§.1.p.114
Per procuratorem an ſufficiat ſe præſentare abſolutus ab excommunicatione reſervata Papæ, aut Epiſcopo in articulo mortis? Et quid, ſi cenſura ſit ob Clerici percuſſionem. tract.1. reſol. 203. §.1. & ſeq. p.117
Procuratorem tenentur Inquiſitores dare reo. tract. 10. r.33.§.1.p.436
* Vide verb. *Abſens, Impedimentum, Matrimonium, Ratificatio.*

Prodeſſe.

* Vide verb. *Beneficium.*

Profeſſus in Religione.

* Vide verb. *Officium divinum, Regularis, Religioſus.*

Prohibitio,

Prohibitio, Prohibitum.

* Sub probitione *Cap. Sacris, & Clement.*1. *de Sepult. ne excommunicati ſepeliantur in loco ſacro*, an includantur excommunicati tolerati. tract.1. reſol.70.§.1. pag.46

* Vide verb. *Alienatio, Cauſa, Colloquentes, Deferens Diſpenſare, Liber, Miſſam celebrare, Sacerdos.*

Promittere.

Si promittat Titius Caio ſe daturum eleemoſynam pauperi, vel loco pio, ſi Caius impetret Titio beneficium Eccleſiaſticum, vel habitum Religionis Militaris, an hoc ſit ſimonia.t.7.r.20.§.1.p.320. & ſeq.

Et ibi à ſupradicta reſ.20. uſque ad 27.incluſive lege aliquas alias difficultates circa promiſſiones ad obtinenda beneficia, ubi etiam diſcutitur an illis adſit ſimonia.

* Vide verb. *Impunitas. Munus.*

Propinare.

Propinare remedia ſterilitatis mulieri, vel viro, ut impotens fiat ad generandum, an incurrat cenſuram bullæ Sixti V. de Abortu? Et quomodo hodie damnetur hic caſus.t.6.r.3.§.1.& ſeq.p.297.

* Vide verb. *Venenum.*

Propoſitiones.

* Vide verb. *Animaduertere, Epiſcopus, Qualificatores.*

Proteſtatio.

* Vide verb. *Accuſare, Aduocatus.Fictum, Teſtis.*

Prouincialis.

Provincialis Regularium, an poſſint ſubdelegare facultatem abſolvendi ab hæreſi in caſibus particularibus. t.8.r.34.§.8.p.370

* Vide verb. *Priuilegium.*

Prouiſio.

* Vide verb. *Beneficium.*

Publicare, Publicatio.

Ad publicationem teſtium contra reum an alter Inquiſitor ſine altero procedere poſſit. tr.10.reſol.38.§.1. & ſeqq.p.430

* Vide verb. *Bona temporalia.*

Publice, Publicum.

* Vide verb. *Abiurare, Notorium.*

Puella.

Qui puellis ſuadent importunis precibus, vel metu reverentiali intrare in Monaſterium Monialium, an incurrant excommunicationem Concilij Trid. *ſeſſ.*25.*c.*18. t.1.r.81.§.6.p.54

An puellæ prægnantis periculum vitandum vitæ, & infamiæ, an licitum ſi procurare abortum, ſi fœtus non eſt animatus? Et quid, ſi fœtus animatus ſit. t.6.r.43. §.1.p.303

Et an hoc procedat in fœminam cuiuſcumque conditionis, Monialis, Nobilis, & infimi ſtatus, & conditionis. t.6.r.45.§.1.p.304

* Vide verb. *Fœmina. Onus.*

Puer.

Pueri an ſtatim poſt uſum rationis teneantur cenſuris, & pœnis? Et quid de cenſuris latis à iure.t.1. r.108.§.1. & ſeq.p.72

Et ſi pueri ante uſum rationis decedant, an poſſint ſepeliri in loco interdicti? ibid.§.5.

Si puerum turpiter infeſtet Clericus pro nefanda libidine, an puer poſſit illum percutere, ſine metu cenſuræ.t.2.r.16.§.1.p.132

Si puer impuber percutiat Clericum etiam enormiter, ſi non petat ab Epiſcopo abſolutionem excommunicationis ante pubertatem, non eſt illi imponendum onus comparendi coram Pontifice. t.2.r.68.§.1.p.161

Puer in anno quinto ſuæ ætatis fuit promotus ad primam Tonſuram, quæritur, quid iuris? Et an promoveri poſſit ad alios ordines? Et an incurrerit ſuſpenſionem. t.3.r.34.§.1.& ſeq. p.181.& 182.

Sed concluditur puerum in dicto caſu diſpenſationem impetraſſe. ibid. §.6. p.182

A pueris ante pubertatis annum an irregularitas incurratur. t.5.r.40. §.1. p.223

Si puerum confeſſarius ſollicitavit in confeſſione ante conſtitutionem Greg. X V. an ſit denunciandus. t.9. r.80. per tot. p.411

Puerum confeſſarius ducens ad cellam ſtatim poſt confeſſionem, ut Chirographum confeſſionis tradat, & illum ibi ſollicitet, an ſit denunciandus. t.9. reſol.81. §.1. ibid.

* Vide verb. *Adoleſcens, Filius, Maſculus, Monitorium, Occidens, Onus, Parentes, Præceptum.*

Pugnare.

* Vide verb. *Bellum, Clericus.*

Punire.

* Sup.hoc verb. *Punire*, in indice primo huius tom.5.require plura, & invenies in tract.10.11. & 12.

Purgare, Purgatio.

Ad purgationem inducendam reorum an alter Inquiſitor ſine altero procedere poſſit. t. 10. reſol. 38. per tot. p. 430

Ad purgationem Canonicam non eſt deveniendum, ſi adſint indicia ad torturam, ſed reus eſt torquendus. t.11.r.1. §.4.p.477

Et quid, ſi reus ſit Clericus. t.11.r.36. §.5. p.497

* Vide verb. *Indicere, Receptatores.*

Puteus.

Qui in puteo mortuus reperitur, non ſtatim Eccleſiaſtica ſepultura eſt privandus. tr.1. reſol.72.§.5.pag.48

Q

Qualificatores.

Qualificatores S. Officij vocare an debeant Inquiſitores circa declarationem propoſitionum.t.10. r.25. §.1. p.426

Qualitas.

* Vide verb. *Inquirere, Opinio probabilis.*

Quantitas.

* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Clauſura, Extrahentes.*

R

Rapere, Rapientes.

* Vide verb. *Actio, Fœmina.*

Ratificare, Ratificatio.

In Ratificatione teſtium an debeant Inquiſitores eis præbere, ſi petant, primam atteſtationem.t.10. r.49. §.1. p.435

In ratificatione teſtium an Procurator fiſcalis non poſſit eſſe præſens? ibid. §.5

* Vide verb. *Confeſſio judicialis, Depoſitio.*

Ratum habentes.

Ratam habentes percuſſionem Clerici an incidant in cenſuram, etiam ſi illam ratam habeant poſt factum. tr.2.r.26. in initio, & in §.ult.p.140.& ſeq.

* Vide verb. *Bona temporalia. Homicidium, Mulier, Notorie.*

Rebaptizantes.

Rebaptizantes ſolemniter ſub conditione an incurrant irregularitatem. t.5.r.20. per tot. p.214

* Vide verb. *Parochus.*

Receptatores.

Receptatores Hæreticorum an incurrant irregularitatem. t.5.r.52.§.1.p.228

Contra receptatores Hæreticorum recuſantes ſe purgare an Inquiſitores procedere poſſint. tr. 12. reſ.21.§.1. & ſeq. p.519

* Vide verb. *Bulla Cruciatæ.*

Receptio ſeminis.

* Vide verb. *Semen.*

Recipere.

Contra non recipientes Sacramentum Euchariſtiæ, & Pœnitentiæ ſemel in anno an Inquiſitores procedere poſſint.t.10.r.87.§.1.p.448

* Vide verb. *Conſanguineus, Hæreticus, Sacramentum.*

Recitans. Recitare.

* Vide Verb. *Hora Canonica, Officium Diuinum.*

Reconciliandum, Reconciliare.

Reconciliare Inquiſitores ſine Epiſcopo *Renegatos* an poſſint, ſi ſponte ad eos venerint, & pœnitentiam poſtulent.t.12.r.3.§.11.p.503

Reconciliandi non ſunt Hæretici in aliquibus caſibus. Et pro praxi, octo caſus proponuntur. t.12. r.24.§.2. & ſeqq.p.523

Reconciliandus an ſit ab Inquiſitoribus, qui in tortura cum legitima ratihabitione confitetur delictum? ibid. §.4

Reconciliatur ex miſericordia Hæreticus, iterum relapſus, t.12.r.26.§.3.p.525

* Vide verb. *Fœmina, Maſculus, Relapſus.*

Recuſare.

Recuſari an poſſint Inquiſitores ut ſuſpecti.t. 10.r.54. per tot.p.437

Redditus.

* Vide verb. *Beneficiarius.*

Redire, Rediens.

Rediens in patriam an poſſit abſolvi à proprio Epiſcopo, ſi dum verſabatur in alieno Epiſcopatu, fuit excommunicatus ab illo Epiſcopo.tr.1. r.200.§.1.p.115

dem eſt, ſi dum verſabatur in alieno Epiſcopatu, fuit in aliqua cauſa citatus, in qua contigit illum excommunicatum fuiſſe. ibid.

* Vide verb. *Accipientes.*

Redimere.

Redimi penſio non poteſt abſque authoritate Papæ ſine culpa. Ubi alia circa hoc.t.1.r.180.§.5.p.105

Et an hoc ſit ſimonia.t.7.r.28. §.5.p.327

* Vide verb. *Beneficium, Deferens, Electores, Eligere.*

Regina.

* Vide verb. *Ingredi.*

Regulares.

Regulares an poſſint abſolvere à percuſſione enormi Clericorum quando eſt occulta. tract.2. reſol.74.§.1. p.165

Regulares privilegiati an poſſint etiam hodie abſolvere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, dummodo ſint occulti? ibid.§.2.p.166

Regulares an poſſint abſolvere ſæculares, qui percuſſerunt Clericum percuſſione levi. t.2.reſol.75. per tot. p.166

Regularem, qui percuſſit Regularem alterius Religionis, qualis Prælatus debeat ab excommunicatione abſolvere? Ubi aliqua alia contingentia in dicto caſu.t.2. r.78.§.1.p.168

Et quid, quando Regularis percuſſit alium Regularem eiuſdem ordinis, ſed alterius Monaſterij? ibidem. §.2

Regularis excommunicatus propter percuſſionem Clerici, vel aliam cenſuram, ſi ſuſcipiat ordines, an incurrat ſuſpenſionem.t.3.r.33.§.1.p.181

Regulares an poſſint virtute ſuorum privilegiorum abſolvere à ſuſpenſione incurſa propter receptionem ordinum extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis, aut cum falſis. tract.3. reſolut. 37.§.1. p.186

Idem eſt de Irregularitate, ſi ita ordinatus miniſtrat in ordinibus ſacris ſuſceptis ſine licentia proprij Epiſcopi.t.3.r.38.§.2.p.187

Regularis, qui procuravit abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur, an incurrat excommunicationem. t.6.r.26.§.3. in fine.p.295

Regularibus Confeſſariis ſollicitantibus an poſſint Inquiſitores imponere, quod teneant ultimum locum inter Regulares ſui Monaſterij in Choro, Refectorio, & in aliis locis, & aliquando mandare, ut ſententia contra confeſſarium Regularem lata publice legatur in proximo Capitulo ſuæ Religionis. t.9. reſolut.92.§.4. p.415

* Vide verb. *Abiurare, Bona temporalia, Cambium, Capitulum Sede vacante, Colloquentes, Electio, Exemptus, Facultas, Inquiſitores, Inuitus, Lex, Matrimonium, Medicina, Prælatus Regularis, Priuilegium, Religio, Religioſus.*

Rehabilitare.

* Vide verb. *Abiuratio.*

Reincidentia, Reincidere.

Ad reincidentiam abſolutus ab excommunicatione, an ut in eam reincidat, ſit neceſſaria nova culpa. t.1.r.191. §.1 p.110

Ubi, quod qui poteſt abſolute abſolvere, poteſt etiam ad reincidentiam.§.4.p.111

* Vide verb. *Dilatare.*

Relapſus.

De relapſis Hæreticis. Et an Inquiſitores debeant eos admittere, ſi ſponte redeant, & pœnam mortis relaxare. t.12.r.26.§.1.p.525

Tanquam relapſum an Inquiſitores poſſint damnare aliquem, qui poſt abiuratam hæreſim redditur de ſecundo relapſu vehementer ſuſpectus.ibid.§.2.

Et an dictis relapſis danda ſit Euchariſtia.ibid.

Datur caſus, in quo relapſus ex miſericordia iterum reconciliatur.ibid.§.3

Relapſum non poſſunt Inquiſitores tradere Curiæ ſæculari, inconſulto ſupremo Senatu Inquiſitorum, ibid.

Iterum datur caſus, in quo ex miſericordia reconciliatus, ſi poſtea relabitur, admittitur pro illa vice, non obſtante relapſu.r.12.t.33.§.4.p.530

Relaxare.

Relaxari à ſimplici Sacerdote non poteſt poſt mortem cenſura, ſi fuit reſervata, & aliquis ab illa non fuit abſolutus in vita, ſed ſolum ab eo, cui reſervatur, vel eius Delegato.t.1.r.210.§.5.p.120

Relaxare aliquem brachio ſæculari, inconſulto Supremo Senatu Inquiſitionis, an inquiſitores poſſint.t.10.r.67. §.1.p.441

Relaxare Curiæ ſæculari Sodomitas Inquiſitores non poſſunt, niſi ſint incorrigibiles.t.12.r.20.§.3.p.519

Relaxandi pœnas in S. Inquiſitione impoſitas in Hiſpania ex privilegio Pontificis Inquiſitor Generalis poteſtatem habet.t.12.r.37.§.3.p.535

Religio.

* Vide verb. *Correctio, Equites, Habitus, Ingreſſus, Matrimonium.*

Religioſus.

Religioſi an poſſint ligari ubique terrarum à ſuis Superioribus cenſuris, ſine annexis ſtatuto perpetuo, ſive præcepto.t.1.r.97.§.1.p.65

Religioſus bigamus, etiam ſi habitum dimiſerit, gaudet privilegio Canonis, quare illum percutiens erit excommunicatus.t.2.r.43.§.4.p.151

Religioſum invalide profeſſum percutiens an incidat in cenſuram.t.2.r.45.§.1.p.152

Et an hoc procedat etiam ſi propria culpa, & non tantum Religionis ſit nulliter profeſſus, imo & ſi contra iura receptus ſit? ibid.

Religioſum nullo ordine inſignitum, & expulſum à Religione

gione percutientes an incidant in cenſuram. Et quid, ſi portet habitum,& Tonſuram Clericalem ? t.2.r.46. §.1.p.152
Religioſos, qui ſe inuicem percuſſerunt percuſſione graui, vel enormi, an Epiſcopus poſſit abſoluere; vel an ſit neceſſaria licentia Prælati Regularis ? t.2.r.73.§.1. p.165
Et quid, ſi Prælatus Regularis nolit per ſe,vel per alium concedere talem abſolutionem ? ibid.
Si Religioſus, & Superior tantum ſint Monaſterio, & ſe inuicem percuſſerunt,an poſſint ſe inuicem abſoluere ? t.2.r.76.§.1. & ſeqq. p.166
Vbi quod in hoc caſu ſe inuicem abſoluendo neque peccatum participando in Diuinis, neque irregularitatem incurrant. Sed aduertitur, quod prius abſoluens non abſoluat ſacramentaliter hoc eſt, etiam à peccatis, ſed tantum extra Sacramentum, & ab excommunicatione tantum præciſè; deinde abſolutus primus poteſt ab vtriſque alium abſoluere ? §.2.p.167
Si Religioſi ſe ad inuicem percuſſerunt extra Clauſtrum Monaſteriorum, quid eſt agendum quoad abſolutionem, quis debet eos abſoluere ? t.2. r.77.§.2.p.167
Et quid, ſi Religioſus percutiat Clericum ſuæ, vel alterius, diœceſis, an Epiſcopus debeat eum abſoluere, ſi percuſſio ſit talis à qua Epiſcopus eoſdem Clericos abſoluere poſſit ? ibid.
Et quid, ſi Religioſus percutiat ipſum Epiſcopum, vel Abbatem, ibid.§.1.& ſeq. p. 167.& 168
Religioſi an intelligantur interdicti interdicto Clero. t.4. r.24.§.1.& ſeq. p.106
Et quid, ſi Religioſus habeat beneficium ſæculare,v. g. Paſtoratum, Canonicatum, &c. ita vt cenſeatur à ſuis ſegregatus ? ibid. §.2.
Et quid, ſi cenſura feratur ſub nomine perſonarum Eccleſiaſticarum, an comprehendantur Religioſi etiam conuerſi, Moniales, Nouitij, & Eremitæ. ibid.
Religioſis an ſit prohibitum ſectio venæ,ita vt incurrant irregularitatem, ſi mors ſequatur ? t.5.r.73. §.1.p.240
Religioſi etiam in Sacris aſſiſtentes,quando reus in patibulo ſuſpenditur,an incurrant irregularitatem ; & peccent mortaliter t.5.r.76.§.1.p.241
Et aliqua alia contingentia in dicto caſu. t.5.r.77. §.2. & ſeqq. p.242
Religioſi laici,ſeu conuerſi,Donati,& Sanctæ Moniales, an comprehendantur ſub verbis,*cap. Inhibemus, ne cuique laicæ perſonæ, &c.* t.8. r.10. §.3. p.356
De Religioſis matrimonium ineuntibus. Et an tales non ſolum committant ſacrilegium, ſed ſint ſuſpecti de hæreſi ? Et qua pœna puniendi ſunt ? tr.12. reſ.5. §.1. pag.505.
Vbi, quod ſicut profeſſi aliam Religionem,ſic illi,qui ex Societate Ieſu vota biennij emiſerunt, ſi matrimonia poſtea contraherent, præterquam matrimonium eſt irritum ſubiiciuntur aliis pœnis.§.5.
* Vide verb. *Carcerare, Chirurgia, Comprehendere, Diſputare, Equites, Infirmus, Medicina, Nomen, Nouitius, Prælatus Regularis, Priuilegium, Profeſſus, Regulares.*

Relinquere.

* Vide verb. *Bona temporalia, Cæremonia, Iudex.*

Reliquiæ.

* Vide verb. *Alienatio, Furari, Immiſcere, Infidelis.*

Remedium.

* Vide verb. *Propinare.*

Remittere.

Remittere an poſſint Epiſcopi,& alij miniſtri Eccleſiaſtici iudici laico familiares ſuos abſque metu irregularitatis; quando non gaudent priuilegio fori. t.10.r.70. §.1.p.442.
* Vide verb. *Familiares, Iudex.*

Renegatus

De Renegatis. Et an Inquiſitores poſſint contra eos procedere.Et quibus pœnis,& abiurationibus illos punire debent.t.12.r.3.§.1.p.501
* Vide verb. *Reconciliare.*

Renunciare &c.

* Vide verb. *Beneficiarius, Curia, Patrimonium.*

Reſalutare.

Reſalutare an quis poſſit excommunicatum non toleratum. t.1.r.146. per tot.p.87

Reſarcire.

* Vide verb. *Beneficium.*

Reſeruare.

Quamuis reſeruare non poſſit Epiſcopus penſionem, ex cauſa tamen iuſta maximè pro bono pacis poteſt illam imponere ſuper beneficio. t.8.r.36.§. *Probatur ſecundo.* propè finem.p.336

Reſeruatio excommunicationis, ſuſpenſionis, &c.

Reſeruatum.

Reſeruatio an incurratur ex abortu caſuali?Vbi aliqui caſus,in quibus ex abortu non incurritur reſeruatio.t.6. r.17.§.1.& ſeqq.p.290
* Vide verb. *Agnus Dei, Appellare, Beneficium, Caſus, Diſpenſare, Extrahens, Ignorantia, Incendiarius, Paruitas materiæ, Præſentare, Relaxare.*

Reſidentia.

* Vide verb. *Excuſare.*

Reſignare. Reſignatio. &c.

Reſignans beneficium, & petens à reſignatario ſolutionem expenſarum, quis in eius acquiſitione fecit,an ſimoniam committat.t.7.r.29.§.2.p.328
Qui reſignat beneficium cum intentione,vt reſignatarius iterum conferat, & reſignet ſuo nepoti, &c. an committat ſimoniam prohibitam in Bullis Pianis.t.7.r.31. §.1.p.293
Et an ſola reſignatio beneficij cum acceſſu, regreſſu, & ingreſſu, vel an etiam permutatio in ſupradictis Bullis prohibeatur ? ibid.§.5
Vbi breuiter declarantur ſupradicta verba acceſſus, regreſſus,& ingreſſus.§.4.
* Vide verb. *Beneficium, Emens, Penſio.*

Reſpondere.

* Vide verb. *Charta, Interrogare, Iudicium.*

Reſponſor caſus conſcientiæ.

Reſponſor caſus conſcientiæ an ſit irregularis,ſi interrogatus à iudice an ſit obligatus ad occidendum reum,reſpondeat eſſe obligatum ? t.5.r.78.§.1.p.242
* Vide verb. *Conſilium.*

Reſtituere. Reſtitutio. &c.

Reſtituere damna ſequuta an teneantur mandans,& conſulens homicidium, poſtea ſerio conſilium,& mandatum reuocantes, ſi hoc non obſtante homicidium ſequatur. t.2.r.27.& 28. per tot.p.121
Et quid de illo, qui propinato veneno Clericum occidit, tametſi diligentiam adhibuerit,ad damnum impediendum.t.2.r.28.§.2.p.142
Reſtitutioni an ſubiaceat ſimonia realis,& completa ſolo tamen iure Eccleſiaſtico prohibita?Vbi aliqui caſus excipiuntur. t.7.r.8.§.1.p.312
Cui reſtituendum eſt pretium pro ſimonia in Ordine,beneficio,& ingreſſu Religionis.t.7.r.9.§.2. & ſeq.p.313
Et an non ſolum reſtituendum ſit neceſſario pretium receptum pro ſimonia in Ordine, beneficio, & ingreſſu Religionis, ſed etiam in aliis caſibus ? ibidem §.3.& ſeqq.
Ad reſtituendum meliorationes factas ab emptore an teneantur Inquiſitores,quando reuocant rem alienatam ab hæretico?t.12.r.125.§.3.p.462
Et quid, quando emptor ſciebat venditorem eſſe hæreticum. ibid.

Reſtituere an teneantur Inquiſitores aliquid Principi ſæculari, ad quem pertinebant bona confiſcata hæretici, ſi non ferant ſententiam in dictum hæreticum ? t.10. r.129.§.1.p.463

* Vide verb. *Beneficium. Conſilium. Epiſcopus. Furtum. Homicidium. Iudex. Mentale. Monitorium. Munus. Obligatio. Obliuio. Penſio. Pœna. Sponſio.*

Reſtrictio.

* Vide verb. *Prælatus. Eccleſiaſticus.*

Retentio. Retinens. Retinere.

Retinens Adonem Mariñi an ſit denunciandus S.Officio. t.9.r.99.§.1.p.418

* Vide verb. *Agnus Dei. Beneficium. Bulla Cœnæ. Bulla Cruciatæ. Infidelis. Legens.*

Reuelare. Reuelatio. &c.

Qui reuelant ex Sortilegiis præterita, vel futura occulta, vt furta, an poſſint ab Inquiſitoribus puniri.t.10.r.107. per tot.p.454

* Vide verb. *Bulla Cœnæ. Denunciare. Detegere. Examinare. Fautor. Furtum. Ius. Monitorium. Occidere. Suffocare.*

Reuocare. Reuocatio. &c.

Si reuocauit mandans mandatum, vel conſilium, an incurrat adhuc excommunicationem, ſi delictum adhuc committatur. Et quid, ſi renouatio non innoteſcat mandatario. t.1.r.74.§.1.p.48

Idem eſt de irregularitate, morte ſequuta, & de reſtitutione damni ex tali homicidio ſequuta. ibid.§.2

Idem eſt in omnibus ob percuſſionem Clerici. t.2. r.28. §.1.p.141

Reuocare non poſſunt Inquiſitores, & eorum Fiſcus ea, quæ alienauerunt hæretici pro rebus neceſſariis.t.10. r.125.§.2.p.462

De reuocantibus confeſſiones in Tribunali S.Inquiſitionis. Et quid de teſtibus reuocantibus ſuam teſtificationem.t.12.r.22.§.1.p.521

* Vide verb. *Pretium. Reſtituere.*

Reus.

Si reus mutat forum, pendente conditione excommunicationis, an cenſura ſuſpendatur.t.1.r.18.§.4.p.13

* Vide verb. *Capere. Citare. Eccleſiaſticus. Forma. Sacerdos.*

* In indice primo huius tom.5. in tract.9. 10. 11. & 12. inuenies quamplurimas difficultates continentes hoc verbum *Reus.*

Rex.

* Vide verb. *Ingredi.*

Ritus.

* Vide verb. *Intentio.*

S

S.Benito.

* Vide verb. *Crux ſignata.*

Sacerdos.

Sacerdos ſimplex non approbatus ab Ordinario an poſſit abſoluere ab excommunicatione minori, quamuis ſic excommunicatus habeat peccatum mortale.t.1.r.182.§.3.p.106.& ſeqq.

Et quid, ſi excommunicatio ſit incurſa ob peccatum mortale. ibid. p.107

Sacerdos ſimplex quomodo abſoluat moribundum ab excommunicatione maiori.t.1. r.204.§.1.p.117.

Vbi, quod doctrina huius Reſolutionis eſt valdè notanda, & menti tenenda pro praxi dictæ quæſtionis.

Sacerdos ſimplex in articulo mortis an poſſit etiam abſoluere ab irregularitate contracta ex peccato.ibid. §.3.pag.118

Vbi aduertitur, quod poteſt ita vrgere neceſſitas in articulo mortis, vt ſufficiat vnico verbo dicere *Abſoluo te*, intendendo abſoluere prius à cenſuris, & poſtea à peccatis.§.2

Sacerdos ſimplex à quibus cenſuris abſoluere poteſt in articulo mortis ? Et quid, ſi adſit Sacerdos, qui alias poſſet, & haberet iuriſdictionem in cenſuris.t.1.r.205. §.1. & ſeqq. p.118

Et quid, ſi præſens ſit Parochus, vel approbatus. tract.1. r.206. §.1.ibid.

Simplex Sacerdos an poſſit abſoluere moribundum à cenſuris reſeruatis, etiamſi poſſet per Confeſſarium, vel per literas recurrere ad Superiorem ? ibid. §.2

Vbi, quod nullum in præſenti ponendum eſt diſcrimen inter articulum, & periculum mortis quod attinet ad hanc abſolutionem, ſed tantum excluditur periculum in ludo haſtarum, taurorum agitatione, & ſimilium. §.3

Vt Sacerdos ſimplex poſſit abſoluere à ſola cenſura in articulo mortis, an neceſſarium ſit, quod pœnitens præmiſerit aliquod ſignum contritionis. t. 1. r. 207. §. 1. p.119

Sacerdos ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem, an incurrat irregularitatem conſecrando ſimul cum ordinante. t.5.r.18. §.3.p.213

Sacerdos, qui non habet licentiam confitendi, ſi excipiat alicuius confeſſionem, an incurrat irregularitatem.t.5. r.27. §.1. p.220

Idem eſt, ſi talis Sacerdos adminiſtrat Extremam-Vnctionem. ibid.

Sacerdos excommunicatus, ſi excipiat Confeſſiones, an incurrat irregularitatem ? t.5. r.28. §.1.ibid.

Et an hoc procedat quantumcumque excommunicatio, vel delictum ſit occultum, etiam ſi abſolutio eſſet inualida ob culpam pœnitentis ? ibid.

Sacerdos excommunicatus ex ſola adminiſtratione Euchariſtiæ, quamuis non celebret, an incurrat irregularitatem ? ibidem.

Sacerdotibus an ſit prohibita venæ ſectio, ita vt fiant irregulares exinde morte ſequuta. t.5.r.73.§.1.p.240

Sacerdotes aſſiſtentes, quando reus in patibulo ſuſpenditur, an incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter. t.5.r.76. §.1. p. 241

Sacerdotes ducentes reum ad furcam, an incurrant irregularitatem, hortando illum, vt ſcalam aſcendat, vel accelerando executionem iuſtitiæ notabiliter.t.7.r.77. §.1. & ſeqq. p.241. & ſeq.

Vbi aliqua alia contingentia in hoc caſu explanantur, in quo non incurrunt irregularitatem ex defectu lenitatis niſi miniſtri iuſtitiæ, & non alij.

Sacerdos quilibet, etiam Parocho præſente, an poſſit in articulo mortis hæreticum abſoluere ? t.8.r. 26. §. 1. pag. 364

Et quid in dicto caſu, ſi Epiſcopus, vel Inquiſitor ſit præſens ? ibid. §. 2

Et an ita abſolutus à ſimplici Sacerdote, ſi à periculo euadat, an teneatur ſe præſentare Pontifici ? ibidem §.4. p.365

Sacerdos ſimplex non comprehenditur in Decretis Pontificiis, quamuis ſine approbatione confeſſiones audiat, & abſolutionem impendat. t.12.r.11.§.3.p.513

Idem eſt de Sacerdote approbato, ſed ſuſpenſo ab audiendis confeſſionibus. ibid.

* Vide verb. *Chirurgia. Clericus. Communio ſacra. Concubinarius. Confeſſarius. Impedire. Infirmus. Ius. Lex. Medicina. Miſſam celebrare. Matrimonium. Officium Diuinum. Pœna. Relaxare. Sigillum.*

Sacramentalia.

* Vide verb. *Immiſcere.*

Sacramentum.

Sacramenta recipere ſine peccato an aliquando poſſit excommunicatus. t.1. r.127.§.1.p.79

Vbi aliqui caſus pro praxi.

Et an extra caſus prædictos in Reſ. præterita, ſi non licitè, an ſaltem validè excommunicatus recipiat Sacramenta ? t.1 r.128. §.1. p.79

Et

Et quid ſaltem de Sacramento Pœnitentiæ. ibidem §.2. pag.80
Qui Sacramenta miniſtrat excommunicatis, an ipſo iure pœnam aliquam incurrat. ibid. §.4
Si Sacramentum aliquod recipiat excommunicatus excommunicatione minori, an incurrat irregularitatem. t.1. r.182. §.4.p.107
Sacramenta intra Eccleſiam recipere an poſſit interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ? tract.4. reſol. 17. per tot. p.204
Qui alia Sacramenta præterquam ſolemnem Baptiſmum, & Sacrificium Miſſæ adminiſtrat ſine ordine requiſito, an incurrat irregularitatem. t.5. r.24.§.2. p.218
A Sacramentorum ſuſceptione ſuſpenſus an incurrat irregularitatem ſuſcipiendo illa? tract.5. reſol.32. §.1. p.221
Sacramenta quis miniſtrando in dubio an incurrerit excommunicationem, an efficiatur irregularis.t.5.r.33. §.1. ibid.
Extra Sacramentum Pœnitentiæ an Epiſcopus,abſolvere poſſit ab hæreſi occulta. tr.8.r.15.§.6.p.358
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis, Conſenſus,Epiſcopus, Immiſcere,Iuſtitia,Recipientes.*

Sacrificium.
Sacrificium primum non exiſtimatur actus ille celebrationis tunc ab ordinatis. tr.5.r.17.§.3.p.213
* Vide verb. *Miſſam celebrare.*

Sacrilegium.
* Vide verb. *Appellare, Matrimonium.*

Sacrum.
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Sæculares.
* Vide verb. *Euchariſtia.*

Saga.
In ſagarum crimine ex ſola denunciatione complicum abſque ullis aliis indiciis, an Inquiſitores poſſint torquere perſonas denunciatas,alioquin bonæ famæ.t.11. r.30. per tot.p.494

Salus.
* Vide verb. *Medicamentum.*

Satisfactio,Satisfacere.
Si donec ſatisfaciat,ſuſpenſio lata ſit, an ſequuta ſatisfactione tollatur ipſo facto ſuſpenſio ſine aliqua abſolutione? idem eſt de interdicto, & ſecus de excommunicatione.t.3.r.10.§.1.& ſeq.p.173
* Vide verb. *Creditor, Iuramentum, Oblitus, Perſonale, Proceſſus.*

Satisfactio Sacramentalis.
* Vide verb. *Indulgentia. Pœnitentia Sacramentalis.*

Schedula.
* Vide verb. *Emere.*

Schiſmaticus.
Schiſmaticus Clericus an excludatur à privilegio Canonis. t.2.r.42.§.4.p.150
A Schiſmatico Epiſcopo ordinatus an ſit irregularis.t.5. r.16.§.2.p.213
Schiſmatici an ſint irregulares. tr.5.reſolutione 46.§.6. p.227
De Schiſmaticis. Et de pœnis contra ſupradictos imponendis. Et an contra Schiſmaticos ſit in iure irregularitas aliqua inflicta.t.12.r.29.§.1. & ſeqq.p.527
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*

Schola.
* Vide verb. *Diaconus. Lex. Medicina.Paruitas materiæ, Subdiaconus.*

Scienter.
Si contra ſcienter aliquid facientes excommunicatio lata ſit ſive iuris, ſive facti non afficit contravenientes ex ignorantia vincibili, affectata, vel adeo craſſa, ut moraliter cenſeatur intentata. t.1. r.36. §.1. & ſeqq. p.23.& ſeq.
* Vide verb. *Diſpenſatio.*

Scribere, Scriptum, Scriptura.
* Vide verb. *Colloquentes, Equites, Ingredi, Monitorium.*

Secretum.
Qui ſub ſecreto naturali ſcit ſollicitationem in confeſſione, an teneatur illam denunciare. t.9. reſol.68.§.1. p.405
Et quid, ſi ſecretum fuiſſet promiſſum ſub iuramento. ibid. §.2
* Vide verb. *Bulla Cœnæ, Conſultores S. Officij.*

Sectio Venæ.
Sectio venæ an ſit Clericis, & Religioſis in Sacris prohibita,ita ut incurrant irregularitatem, ſi ex tali ſectione ſequatur mors. t.5. r.73.§.1.p.240

Semen Virile, & Fœmineum.
* Vide verb. *Affinitas, Bigamia, Conſcientia erronea, Fœmina,Matrimonium, Vir.*

Senes.
Senes an ſint torquendi ab Inquiſitoribus. t.11.r.29.§.6. p.494
* Vide verb. *Onus.*

Sententia.
In ſententiis ferendis quomodo Inquiſitores ſe gerere debeant. t.10.r.58. §.1.p.438
* Uide verb. *Appellare,Conſultores S. Officij,Curia,Epiſcopus, Munus, Opinio probabilis, Pœna, Reſtituere, Sepelire.*

Sepeliens, Sepelire, Sepultura, &c.
Pro ſepelientibus mortuum in duello, & ſepultura eius in loco ſacro,aliquæ diverſæ difficultates, & notabilia dubia. t.1.à reſ.64.uſque ad 68.p.42.& ſeqq.
Sepultura Eccleſiaſtica an ſit privandus excommunicatus toleratus,ſi publicè notuerit fuiſſe excommunicatum. t.1.r.69.§.1.p.46
Vel an prædictus excommunicatus toleratus moriens excludatur ſub prohibitione,*Cap.Sacris,& Clement.I. de Sepult.* t.1. r.70.§.1.ibid.
Sepeliendò excommunicatum, etiam Hæreticum,niſi ſit ille vitandus, non polluitur Eccleſia. ibid.§.1.& 2
Qui ſunt illi, qui ſepelientes excommunicatum in loco ſacro incurrunt excommunicationem. t.1.reſol.71.§.1. pag.46
Et quid,quamvis ſint excommunicati notorij,etiam Hæretici notorij, ſi non ſunt denunciati. ibidem §.2. pag.47
Sepeliri in Eccleſia an poſſit Hæreticus non denunciatus abſque incurſione excommunicationis? Et quid de fautoribus,& defenſoribus Hæreticorum. t.1. r.72. §.1. pag.47
Sepeliens in Eccleſia excommunicatum abſolutum à cenſuris à laico in articulo mortis an peccet, & in pœnas & cenſuras incurrat. t.1. r.214. §.2.& ſeqq. p.122
Et ſupponitur ſepelientes excommunicatum in maiori excommunicatione,imo, & lavantes, & veſtientes,vel funus ducentes incurrere excommunicationem, ibidem §.1
Ubi,quod ſepultura deneganda eſt in caſu claro,& manifeſto,nam quando dubitatur, an cadaver ſepeliendum ſit necne,tunc debet in loco ſacro ſepeliri, nam in partem favorabilem,& meliorem eſt inclinandum.
Ut ſepeliri poſſit in loco ſacro, an abſolvi poſſit interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ,ſi moriatur cum ſignis pœnitentiæ. t.4.r.19.per tot. p.204
Pro ſepultura vendere locum honoratiorem, an ſit ſimonia. t.7.r.37.§.1.p.337
* Vide verb. *Actus,Bulla Cruciatæ, Hæres, Laqueus,Privilegium, Puer, Puteus.*

Sequeſtratio.
Sequeſtratio honorum,quando, & quomodo debeat fieri ab Inquiſitoribus. t.10.r. 27.§.1.& ſeq.p.463
Sequeſtratio honorum Hæreticorum abſentium an ſit facienda,vel contra Hæreticum defunctum? ib.§.3. & 4

Seruire, Seruitus.
* Vide verb. *Beneficium.*
Seruus.
Servi an ſint irregulares. t.5.r.57.§.1. p.231
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis, Dominus, Onus.*
Sextus.
* Vide verb. *Hermafroditus.*
Sigillum Confeſſionis.
Sigillum confeſſionis Sacerdos frangens an incurrat irregularitatem. t.5.r.30.§.1.p.220.
Sigillum confeſſionis Sacerdotes frangentes an Inquiſitores poſſint illos punire. tr.10.r.80.§.1. p.446
* Vide verb. *Ius, Laicus.*
Sigillum naturale.
Qui ſub ſigillo naturali ſcit ab aliquo mulierem fuiſſe ſolicitatam à tali confeſſario, an teneatur illum denunciare? Et quid in cauſa hæreſis formalis. t.9. r.66. per tot. p.404
Signum.
* Vide verb. *Colloquentes, Contritio, Laicus.*
Socius.
Ex ſolo dicto ſocij criminis an poſſit reus ab Inquiſitoribus torqueri. t.11.r.7. §.1.p.481
Ubi, quæ ſint adminicula, ut cum dicto ſocij criminis faciant contra nominatum indicium ad torturam? §.3
Et an ſociorum duorum criminis depoſitio ſufficiat ad torturam. ibid. §.4
Socij duo criminis non conteſtes, ſed ſingulares an faciant indicium ad torturam. ibid. §.5
Socij criminis dictum an tunc faciat indicium contra nominatum, quando fuit interrogatus in iudicio, ſed non quando declarationem illam voluntarie facit? Vbi alij tres caſus. bid. à §.6
Socius criminis in caſu hæreſis admittendus eſt, ſi alios defectus pateretur. Ubi alij caſus. t.11.r.8.§.2. p.482
Socij criminis, ut fidem faciant contra nominatos, an ſufficiat iurare, vel opus ſit, ut ab Inquiſitoribus torqueantur ad deponendum? t.11.r.10.per tot. p.482. & ſeq.
* Uide verb. *Depoſitio, Furtum.*
Sodomia, Sodomita.
De Sodomitis. Et de pœna, qua prædicti debent puniri. Et an Inquiſitores habeant cognitionem nefandi criminis, ex conſtitutione Pij V. Greg. XIII. & Bulla Clem. VIII. t.12. r.20. §.1. & ſeq. p.519
Vbi aliqua alia circa ſupradictos Sodomitas.
* Vide verb. *Clericus, Incorrigibilis, Pœna, Puer, Relaxare.*
Solemnitas.
* Uide verb. *Accuſatio. Crimen.*
Solicitans, Solicitatio in Confeſſione.
* Sup. his verbis in indice primo huius tom.5.in tract.9. *De confeſſariis ſolicitantibus in confeſſione.* Vide quamplurimas difficultates.
* Vide etiam in hoc indice verb. *Bulla Cruciatæ.*
Soluere.
* Vide verb. *Dubium. Inuentarium.*
Somnus.
Qui in ſomnis profert hæreſim externam, an ſit Hæreticus. t.8.r.3.§.5.p.353
Et quid, ſi ſimulat dormire. t.8.r.7.§.1. p.355
Sortilegium, Sortilegus.
Ad Sortilegium confeſſarius in confeſſione ſolicitans pœnitentem an ſit denunciandus. t.9.r.71. §.1. p.407
Circa Sortilegos notabilia quædam circa Bullam Sixti V. in favorem DD. Inquiſitorum. t.10.r.102. per tot. p.453
Contra Sortilegos an per Bullam Sixti V. Inquiſitores cognoſcant de Sortilegiis omnibus privative quoad Epiſcopos. t.10. r.103. §.1. ibid.
De Sortilegis quædam notabilia. t.12.r.10.§.1.p.510
* Vide verb. *Abiurare, Bulla Cruciatæ, Dubium, Immiſcere, Paruitas materiæ, Reuelare.*
Spes.
* Vide verb. *Medicamentum.*
Sponſa, Sponſus.
* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.*
Sponſio.
Quando ſponſionem quis nulla fraude alterum pellexit, etiam ſi de victoria fuerit certus, an teneatur ad reſtitutionem. t.7.r.16. §. Nota hic. p.318.
Sponte.
* Vide verb. *Lamia, Relapſus, Striges.*
Statutum.
* Vide verb. *Iuriſdictio.*
Sterilis, Sterilitas.
* Vide verb. *Cauſa. Medicamentum. Propinare.*
Striges.
Contra Striges an Inquiſitores ſimul cum Epiſcopo debeant procedere. t.10.r.110. §.2.p.457
Striges an Inquiſitores debeãt tradere iudicibus ſæcularibus propter cædes infantiũ. t.10.r.111.§.1.& ſeq.p.457
Si Striges ſponte ſe detulerint, etiam bis & ter, quid eſt faciendum etiam quoad bona, & habitum pœnitentialem? ibid. §.4
Stuprum.
Si Stuprum ſit inchoatum in proprio territorio, & conſummatum in alieno, an tunc ſubditus incurrat cenſuram ſtatuti generalis ſui Epiſcopi, v.g. ſi quis decipit Virginem in proprio territorio, & extrahit à territorio & in alieno illam violavit. t.1.r.103.§.1.p.79
Suadere.
Si ſuadet confeſſarius fœminæ ſibi actu confitenti, ut ipſi eo in loco vas naturale oſtendat, quod ipſa in eadem confeſſione morbo affectum habere dixerat, an ſit denunciandus. t.9.r.82.§.1.p.412
* Vide verb. *Mulier, Puella.*
Qui alteri ſuadet furtum, cui ſcit impendere ſupplicium mortis, ſi hæc ſequatur, an ſit irregularis. t.5.r.110.§.1. p.261
Idem eſt de ſuadente alteri, ut fugiat è carcere, à quo ſub pœna mortis effugere non poteſt, vel effringat carcerem, cui effractioni eſſet impoſita pœna mortis. Idem eſt in ſimilibus aliis. ibid.
Subdelegare, Subdelegatus.
Subdelegare cauſas hæreſis an Inquiſitores poſſint? Et an delegatus Inquiſitoris ſubdelegare poſſit. t.10.r.33. §.1.p.429
Subdelegare alios an Inquiſitores poſſint ad inferendam reo torturam. t.11. r.17. §.1.p.487
* Vide verb. *Delegare Prouincialis.*
Subdiaconus.
Subdiaconus ſuſpenſus ex ordinatione ante legitimam ætatem an incurrat irregularitatem, ſi canat Epiſtolam in eadem Miſſa ſuæ ordinationis. t.5.r.18. §.1.p.213
* Vide verb. *Chirurgia, Euchariſtia, Lex, Medicina.*
Subditus.
Subditum ſuum exiſtentem in alieno territorio Epiſcopus excommunicare non poteſt, etiam pro delicto commiſſo in proprio territorio. t.1.r.98.§.6. & ſeq.p.66
Et quid, ſi adſit privilegium vel conſuetudo? ibid.§.12
Subditi an incurrant excommunicationem latam per ſtatutum in Diœceſi, ſi contra illud agat extra Diœceſim, vel intra Diœceſim in loco exempto exiſtentes. tr.1.r.99.§.1.p.67
Et quid, quando cenſura eſt lata per ſententiam? Et quid, ſi ſubditi delictum perpetratum eſt intra Diœceſim, ſi extra illam commoretur. ibid. §.2. & ſeqq.
Subditus an poſſit abſolvi ab hæreſi per Epiſcopum extra confeſſionem, & in abſentia, & extra Diœceſim. t.8.r.15.§.6.p.358
* Vide verb. *Appellare, Citare, Clericus, Delictum, Iuriſdictio, Obedire, Obligatus, Opinio probabilis, Prælatus Regularis, Superior Regularis.*
Sub-Magiſter.
* Vide verb. *Corrigere.*
Subripiens. Subripere.
* Vide verb. *Bona temporalia.*

Subtrahere.
* Vide verb. *Infidelis.*
Suffocare.
Suffocare fœtum poſtquam natus eſt,an ſit licitum,ne reveletur peccatum? t.1.r.45.§.1.p.304
Suffragium.
Suffragia communia Eccleſiæ an poſſint offerri pro defuncto abſoluto ab excommunicatione ante mortem à laico.t.1.r.210.§.3.p.120
* Vide verb. *Applicare. Offerre.*
Sumentes.
* Vide verb. *Communio Sacra.*
Superior Eccleſiaſticus.
* Vide verb. *Beneficium. Bona temporalia. Conſuetudo. Malitia. Obedire. Obligatio. Præceptum. Prælatus Eccleſiaſticus. Præſentare. Sacerdos.*
Superior Regularis.
Si Superior Regularis percutiat aliquem ſubditum, quid eſt agendum.t.2.r.77.§.1.p.167
Superior Regularis poteſt diſpenſare cum ſuſpenſo, quia ſuſcepit Ordines ſacros extra tempora ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis. &c. t.3. r.44.§.1.& ſeq. pag.189
Idem eſt de irregularitate contracta ob malam adminiſtrationem Ordinum in dicta ſuſpenſione.ibid.§.3
* Vide verb. *Malitia. Obedire. Prælatus Regularis. Religioſus. Superior Eccleſiaſticus.*
Suſpectus. Suſpicio. &c.
Suſpecti leuiter,vehementer,vel violenter de hæreſi,quinam dicantur.t.10.r.30.§.6.p.428
Tanquam ſuſpecti de hæreſi an Inquiſitores poſſint procedere contra fautores,defenſores, & receptatores hæreticorum? t.12.r.21.§.1.& ſeqq.p.519
* Vide verb. *Abiurare, Blaſphemantes, Confiteri, Denunciare, Excommunicatio, Fides Catholica, Hæreſis, Impedientes, Inquiſitio, Matrimonium, Pœnitentia.*
Suſpendere. Suſpenſio. Suſpenſus.
Suſpenſio ſi abſolutè non proferatur, ſed ferenda ſit,an obliget ſub mortali?t.1.r.11.§.3.p.9
Suſpenſionis abſolutio an valida ſit, ſi quis dicat *Abſoluo te*, non addendo à ſuſpenſione? t.1. r.183. §.1. pag.107
Vbi late pro maiori intelligentia dictæ abſolutionis, & eius formæ.
A ſuſpenſionibus à iure latis,ſi reſervatæ non ſint an poſſit abſolvere Epiſcopus,Parochus,& Confeſſarius approbatus?Et ſi reſervatæ ſint,& occultæ,an Epiſcopus. t.3.r.9.per tot.p.172. & ſeqq.
Qui in ſuſpenſione recipit Ordinem ſacrum an fiat irregularis.t.5.r.14.§.1.p.212
Suſpenſus etiam occultè celebrans an fiat irregularis?t.5. r.137.§.3.p.275
Suſpenſio,qua puniuntur ſimoniacè ordinati, an incurratur per ſuſceptionem cuiuſlibet Ordinis? t.7.r.3. §.4. pag.307
Suſpenſio ſimoniaci occulti an tollatur poſt pœnitentiam, & manifeſti per Epiſcopum poſt pœnitentiam. t.7.r.4.§.3.p.308
Suſpenſionem non incurrit,qui ignoranter ſuſcepit Ordines per ſimoniam.t.7.r.32.§.12.p.331
* Vide verb. *Adulterium, Appellare, Beneficium, Bulla Cruciatæ, Capitulum Sede vacante, Clericus, Contumacia, Concio, Diaconus, Dubius, Epiſcopus, Ignorantia, Iuriſdictio, Ius, Monitio, Priuilegium, Sacerdos, Sacramentum, Subdiaconus, Vitare.*
Suſpenſus laqueo.
* Vide verb. *Iudex. Laqueus.*
Simonia. Simoniacus.
Simoniam eſſe extinguere penſionem ſine aſſenſu Apoſtolico probatur.t.1.r. 180.§.5.p.105
Simonia in Ordine, & beneficio an incurrat irregularitatem,ſi ſit occulta.t.5.r.39.§.3.p.223
* In indice primo huius tom.5. ferè omnes quæſtiones t.7. *de Simonia, & de Datis, & Promiſſis in Bulla Greg. XIII.* pertinent ad hæc verba *Simonia, Simoniacus*, & ſi non plura,tamen aliqua notabilia.
* Vide etiam in hoc indice verb. *Beneficium, Communicatio Ciuilis, Conſuetudo, Dubium, Emere, Ignorantia, Ius, Veniale peccatum.*
Sympaticum medicamentum.
* Vide verb. *Medicamentum.*

T

Tabellio.
Tabellio an poſſit eſſe excommunicatus,& eius acta ſint valida.t.1.r.111.§.1.p.73
Et quid, ſi Tabellio ſit excommunicatus non toleratus, quantumcumque ab aliis requiratur, vel ſe ingerat? ibid.§.2.
Tabellio verò toleratus non peccat, ſi requiritur ab aliis. ibid.
Tabulatum.
Si in tabulato ipſo hæreticum pœniteat, an tradendus ſit Curiæ ſæculari?t.12.r.24.§.3.p.523.
Talio.
* Vide verb. *Teſtis.*
Tangere.
* Vide verb. *Agnus Dei.*
Tectum.
* Vide verb. *Clauſura.*
Tenentes.
* Vide verb. *Bulla Cruciatæ.*
Terminare.
* Vide verb. *Proceſſus,*
Territorium.
* Vide verb. *Capere, Citare, Delictum, Iuriſdictio, Subditus.*
Teſtamentum. Teſtari. &c.
Teſtari an poſſit validè excommunicatus vitandus? t.1. r.118.§.1.p.75
Teſtamentum an ſit validum,ſi aliquis inſtituat hæredem aliquem excommunicatum? Et an in dicto caſu omnes convenientes ad teſtamentum peccent?ibid.
Et ſupponitur excommunicatum vitandum hæredem inſtitui poſſe. ibid.§.2.p.76
* Vide verb. *Facultas.*
Teſticulus.
* Vide verb. *Abſcindere.*
Teſtificari.
* Vide verb. *Teſtis.*
Teſtimonium.
* Vide verb. *Accuſator. Carceratio. Crimen. Teſtis.*
Teſtis.
Teſtis an poſſit eſſe excommunicatus, & teſtimonium eius ſit validum? Et quid in cauſa matrimonij, & hæreſis.t.1.r.112.§.1.p.73
Et quodnam peccatum committat,ſi excommunicatus ſit teſtis in iudicio,vel extra,ibid.§.2.p.74
Teſtis præcepto iudicis obligatus, vel graui metu coactus, & in caſibus,quibus iure naturali teneatur teſtificari,an incurrat irregularitatem, ſi mors alterius ſequatur.t.5.r.85. per tot.245
Teſtis in cauſa ſanguinis an incurrat irregularitatem, ſi præmittat proteſtationem eo modo, quo facit accuſator? t.5. r.87.per tot.p.246
Quos teſtes adhibere poſſunt Inquiſitores in cauſa hæreſis, & quæ fides habenda ſit à teſtibus inhabilibus,vel ſingularibus? Ubi 12.caſus pro praxi?t.10.r.41.§.1. & ſeq.p.431
Quando teſtes recipiunt Inquiſitores, an præter Secretarium teneantur adhibere duas Religioſas perſonas?Et quomodo hoc intelligatur quoad dictas perſonas.t.10. r.42.§.1.& ſeqq.p.432

Et in teſtibus accipiendis contra hæreticos an Epiſcopi teneantur adhibere dictas duas perſonas Religioſas? ibidem §.2
Teſtes recipere an poſſint Inquiſitores ad perpetuam rei memoriam ad inſtantiam fiſcalis, ut poſtea faciant fidem contra reum? t.10.r.43.per tot.p.433
Teſtes nominatos in denunciatione facta ſine nomine denunciatoris an examinare Inquiſitores poſſint?t.10. r.44.§.1. ibid.
Teſtes confrontare cum reo an debeant Inquiſitores.t.10. r.48.per tot.p.434
Per teſtes duos indicia debent eſſe probata,ut Inquiſitores poſſint reos torquere.t.11.r.3.§.1.p.479
Et quid, ſi duo teſtes non ſint idonei,ut familiares, infames,&c. dummodo ſint conteſtes.ibid.§.2
Et quid,ſi adſit unicum tantum indicium probatum tamen per duos teſtes, an poſſint Inquiſitores reum torquere.t.11.r.4.per tot.p.479
Et quid, ſi adſint plura indicia probata tamen per teſtes ſingulares?t.11.r.5.per tot.p.480
Ex unius teſtis dicto immediatè deponentis de delicto,an poſſint Inquiſitores reum torquere.t.11.r.6.§.1.ibid.
Et quid maximè, ſi teſtis unicus ſit omni exceptione maior.Et quid eſt faciendũ,ſi reus ſit bonæ famæ,vitæque integræ. Et quid,ſi reus ſit malæ famæ.ibid.§.2.& ſeq.
Teſtes inhabiles, ut fidem faciant,an ſint ab Inquiſitoribus torquendi?t.11.r.11.§.1.p.483
Teſtes inhabiles quamvis admittantur ad probandum aliquem eſſe hæreticum, è contra vero non admittuntur in favorem illius.ibid.§.3
Teſtes huiuſmodi non ſufficiunt ad plenam probationem, ſed ad pœnam extraordinariam, vel ad torturam.ibid. §.7.p.484
Ubi aliqua alia circa ſupradictos teſtes inhabiles.§.8
Ex dicto teſtis unius minoris 20. annis an Inquiſitores poſſint torquere reum. Et quid, ſi adſit teſtimonium duorum teſtium.t.11.r.25.per tot.p.491
Sine teſtium nominibus datis reis,& copia indiciorum, an Inquiſitores poſſint torquere reum?t.11.r.28. per tot. p.492
De teſtibus falſis. Et an prædicti pœna talionis ſint condemnandi? Et quid de filiis,& nepotibus teſtis falſi.Et an Inquiſitores poſſint punire, & quibus pœnis eum, qui prece,minis,aut pretio teſtem corrupit, ut falſo in Sacro Tribunali contra aliquem deponeret?t.12. r.16. per tot.p.516
De teſtibus revocantibus ſuam teſtificationem. Et an Inquiſitores ſtare debeant ſecundo dicto, etiam ſi teſtis neget hæreſim in primo dicto confeſſam.t.12.r.22.§.5. & ſeqq.p.521
Si teſtes adſunt tantum ſingulares,an Inquiſitores poſſint condemnare reum hæreticum ad pœnam ordinariam. t.12.r.31.§.1.p.528
Et quid,ſi teſtes de eadem hæreſi ſint concordes, ſed eam quiſque audivit in vario loco, & diverſo tempore, an dicti teſtes ſufficiant ac condemnandum reum pœna ordinaria.ibid.§.2.p.529
Ex teſtibus duobus tantum,conteſtibus tamen,& idoneis, an reus hæreticus malæ vitæ, & famæ poſſit puniri ab Inquiſitoribus.t.12.r.32.per tot.ibid.
* Vide verb. *Accuſator, Amicus, Appellatio,Benefactor, Confeſſio Iudicialis,Conſanguineus, Delegare,Depoſitio, Indicere, Inimicus,Inquirere,Interrogare,Iudex, Notorium,Numerus,Pœna,Ratificatio.*

Titubatio.

Titubatio ſola rei an faciat contra illum indicium ad torturam.t.11.r.15.§.3.p.486

Titulus.

Sine titulo ordinatus cum ſola fideiuſsione alimentorum an ſit ſuſpenſus.t.3.r.52.§.1.p.193
* Vide verb. *Dimiſſoria,Diſpenſatio,Ignoranter,Patrimonium.*

Tollere.

* Vide verb. *Perſonale. Tonſura.*
* Vide verb. *Ordinis Sacramentum.*

Torquentes. Torquere. Tortura.

* Super his verbis in indice primo huius tom.5.lege omnes difficultates tr.11.de *Tortura,&c.*
* Vide etiam in hoc indice verb. *Abiuratio. Appellare. Clericus. Depoſitio. Reconciliare.*

Tradere.

Qui tradidit arma Titio, quibus Caium occidit,an ſit irregularis.t.5.r.120.per tot.p.267
* Vide verb. *Incorrigibilis,Lamia,Relapſus,Striges.*

Tranſeuntes.

* Vide verb. *Aduena. Peregrinus.*

Transferens.

De transferentibus arma,equos,&c. in terras infidelium; de pœnis, quibus puniuntur,ſi animo adiuvãdi Infideles,& hæreticos in bello ad impugnandos Chriſtianos hoc fecerint, & ſecus ſi lucrandi, & negotiandi cauſa hoc effecerint.t.12.r.19.§.1.p.518
Et an aduerſus ſupradictos Inquiſitores procedere poſſint,ibid.§.2.p.519

Tribuere.

* Vide verb. *Bellum.*

Triremis.

Si ad triremes damnatus eſt Clericus,an illum percutiens incurrat cenſuram. Et quid,ſi Magiſter,& Comes percutiant dictum Clericum ſicut reliquos alios omnes remigantes?Et quid,ſi dictus Clericus ſit incorrigibilis. t.2.r.40.per tot.p.149
Ad triremes damnatus an efficiatur irregularis? Et quid de pœna infamiæ. t.5.r.55.per tot.p.231

Turca.

* Vide verb. *Infidelis.*

Turpiter.

Si turpiter agentem Clericum cum filia illegitima, adoptiva,legitima,cum matre,ſorore,uxore,ſponſa de præſenti, vel futuro,avia, aut nepte,aliquis percutiat,an incidat in cenſuram.t.2.r.16.17.& 18.per totas,p.132. & 133
Ubi quod non ſolum in actibus proximis ut oſculis, amplexibus, aliiſque tactibus,& ſimilibus, ſed etiam in colloquio ſuſpecto & ſecreto, accedentibus aliis circircunſtãtiis,ſuſpicio namque monentibus. Et quid,ſi in loco honeſto Clericum loquentem cum filia,matre, uxore,&c. quis inveniat;& percutiat.
Sed advertitur,quod talis percuſſio incontinenti præſtanda ſit,& non per alios.t.2.r.17.§.4.p.133
Et quid de adiuvantibus, ſeu aſſociantibus dictum Patrem,filium,fratrem,maritum, &c. in ſupradicta percuſſione.Ubi aliqua alia contigentia in ſupradictis caſibus.t.2.r.18.§.3.p.134
* Vide verb. *Mulier.Puer.*

Tutor.

Tutor an poſſit eſſe excommunicatus, & an validi ſint contractus cum tutore excommunicato facti. t.1. r.114.per tot.p.74

Typographus.

* Vide verb. *Bibliopola.*

V

Vacillatio.

VAcillatio rei an præbeat indicium Inquiſitoribus ad torturam.t.11.r.15.§.1.p.486

Valere. Validè. Validum. Valor.

*Hæc verba ſunt valdè generalia pro multis verbis huius indicis,ſignanter vide verb. *Actum. Appellare. Beneficiũ.Canonicus.Cõditio.Contractus.Contumacia. Declaratoria.Diſiunctiuum.Fratũ.Hermafroditus. Matrimoniũ. Monitio. Patronus.Prælatura Regularis. Sacramentum. Suſpenſio.Teſtamentum. Teſtis,*& paſſim in aliis verbis.
An validè poſſit fieri ſuſpenſio, & interdictum ob peccatum veniale.t.1.r.13.§.2.p.10

Variatio. Varius.

Variatio rei an præbeat indicium Inquiſitoribus ad torturam,t.11.r.15.§.1.p.486

Et

Et quid, ſi reus tortus & negatiuus,ſi poſt torturam iterum interrogatus extra tormentum de delicto , & inventus eſt varius , an ex illa variatione poſſit iterum torqueri ? t.11.r.33. per tot. p.496

Venatio.

Venatio an ſit Clericis licita,quia *in cap.1.de Cleric.ven.* Epiſcopis , Presbyteris , & Diaconis prohibitum eſt ſub pœna ſuſpenſionis. t.3.r.64. §.1.p.197

Et ſi tamen raro fiat cauſa recreationis non eſt peccatum mortale, & ſecus ſi frequentius fiat. ibid. §.2

Vendens. Vendere.

Vendentes arma Infidelibus in terris tamen Chriſtianorum an incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ ? Et quid,ſi vendantur arma his , quos certo ſciunt ea ad Infideles eſſe miſſuros ? t.1.r.45.§.7. & ſeq. p.32

Et quid, ſi aliter captiui redimi non poſſint. ibid. §. 9

Et quid, ſi pecunia reportata ſit Chriſtianis vtilior ? t.1. r. 46. per tot. p.32

Et quid tempore neceſſitatis ? t.1.r.49. §.3. p.33

Vendere locum honoratiorem pro ſepultura an ſit ſimonia ? Et quid de Vaſis & veſtibus ſacris, aut Capellis? t.7. r.37. per tot. p.337

* Vide verb. *Agnus Dei. Bellum. Equites.*

Venenum.

Qui veneno propinato Clericum occidit , tametſi diligentiam adhibuerit ad damnum impediendum , an incidat in cenſuram,irregularitatem,& obligationem reſtituendi damna ſequuta. t.2. r.28.§.2.p.142

Venenum propinans Clerico in cenſuram non incurrit antequam venenum operari incipiat;vnde ſi talis iſto medio tempore conficeretur, vel eliceret actum contritionis non incurreret cenſuram,irregularitatem,&c. t.2. r.32. per totam. p.145

* Vide verb. *Monialis.*

Veniale peccatum.

Pro veniali peccato an poſſit fieri excommunicatio minor. t.1.r.13. §.1. p.10

Et an ſuſpenſio. t.3.r.2. per tot. p. 170

Et an interdictum. t.4. r.1. per tot. p.198

Et an irregularitas. t.5. r.1. §.1. p.206

Veniale peccatum an aliquando poſſit eſſe in ſimonia. Vbi multi caſus in exemplum dictæ quæſtionis. t. 7. r. 2. §.1. p.306

* Vide verb. *Conuicium. Paruitas materiæ.*

Verbum.

Verba acceſſus,regreſſus,& ingreſſus ad beneficium,quid ſignificant, breuiter declaratur. t.7.r.31.§.4.p.329

Verba illa in *cap.Inhibemus, ne cuique laicæ perſonæ, &c.* quid ſignificant ? Et an ſub dictis verbis comprehendantur Religioſi laici,ſeu Conuerſi,Donati;& Sanctæ Moniales ? t.8.r.10. §.3.p.356

Et ſub dictis verbis an prohibeatur,ne laicus doctus poſſit diſputare cum hæretico ? ibid. in initio.

* Vide verb. *Dubium, Immiſcere. Intentio.*

Verſari. Verſatus.

* Vide verb. *Clericus. Vendere.*

Vexatio.

* Vide verb. *Beneficium. Cathedra. Electores. Eligere.*

Viaticum.

Viaticum recipiendi neceſſitas,an ſit cauſa ſufficiens homini confeſſo,vel non habenti peccatum mortale , vt pro illo recipiendo,quis det pecuniam Miniſtro nolente aliter miniſtrare ? t.7.r.14. §.4.p.316

* Vide verb. *Diaconus.*

Vicariatus , Vicarius.

Vicarius Regularis ex priuilegio poteſt abſoluere ſuos ſubditos à percuſſione Clerici etiam enormi. t.2.r.77. §.1. p.167

* Vide verb. *Capitulum Sede vacante. Emere.*

Vincibile.

* Vide verb. *Ignorantia.*

Violare. Violatio.

Violare interdictum quale peccatum ſit.t.4.r.3.§.1.p.198

In Violatione interdicti an detur paruitas materiæ ? t.4. r.4. §.1.p.199

Violentus.

Violentam manum iniicere in Clericum quinam dicantur ? t.2.r.1.§.1.& ſeqq. p.123

Et ibi implicitè, vel explicite ferè in omnibus aliis Reſolutionibus præcitati tractatus.

Vir.

Vir,qui in fraudem vxoris Clericum percuteret grauiter, vel enormiter,an poſſit abſolui ab Epiſcopo ſine onere comparendi coram Pontifice ? t.2.r.71.§.1.p.163

Et ſi deffluxu temporis fiat ſui iuris , à matrimonio liberatur, an teneatur adire Sedem Apoſtolicam ? ibid.

Vir, qui in actu carnali retrahit ſe à ſeminis emiſſione in vaſe debito cauſa impediendi generationem,an incurrat in cenſuram latam contra procurantes abortum. t.6.r.33.§.1.p.298

* Vide verb. *Bona temporalia. Coniuges. Error. Maritus Matrimonium. Vxor. Vxoratus.*

Vis.

Per vim excommunicatio lata an ſit nulla ? Idem eſt de abſolutione excommunicationis ? t.1.r.20.§.1.p.13

Vis an excuſet Confeſſarium à pœnis contra ſollicitantes. t.9. r.60.§.1. & ſeqq. p.402

* Vide verb. *Monitorium. Fides Catholica.*

Viſitator.

* Vide verb. *Opinio probabilis.*

Vita.

* Vide verb. *Inquirere.*

Vitandum. Vitare.

Vitare an teneamur nominatim denunciatum , vel publicum Clerici percuſſorem in alio loco,vbi delictum eſt occultum ? t.1.r.145. per tot. p.87

Vitare ſuſpenſos in rebus , in quibus ſuſpenſi ſunt,an teneamur. Et quid, ſi talis communicatio fuerit ſcilicet quædam cooperatio cum illo in delicto , & malo vſu miniſterij ; & quando vero quis dicatur cooperari peccato ſuſpenſi ? t.3. r.14. per tot. p.175

* Vide verb. *Communicatio Ciuilis.Dubium. Euitare.Notoriè. Notorius. Præſentare.*

Vnctio Extrema.

* Vide verb. *Iurare. Sacerdos.*

Vnire.

Vnire duas ſemiplenas probationes an Inquiſitores poſſint ad damnandum reum pœna ordinaria. t.12.r.30. per tot. p.528

Votum.

* Vide verb. *Immemor.*

Votum ideſt. Vox. Vel Suffragium.

* Vide verb. *Conſultores.*

Vox.

* Vide verb. *Appellatio.*

Vſura.

* Vide verb. *Mutuare.*

Vſus rationis.

* Vide verb. *Puer.*

Vtens. Vti.

* Vide verb. *Aqua benedicta. Clericus.*

Vultus.

* Vide verb. *Mutatio.*

Vxor.

* Vide verb. *Bona temporalia. Cauſa. Communicatio Ciuilis. Coniux. Fœmina. Familiares. Licentia. Maritus. Mater. Matrimonium. Mulier. Vir.*

Vxoratus.

* Vide verb. *Cauſa.*

X

Xenia.

Vide verb. *Accipere.*

F I N I S.